

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

SANCTI AURELII
AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

OPERA OMNIA,

POST LOVANIENSIIUM THEOLOGORUM RECENSIONEM,

CASTIGATA DENUO [AD MANUSCRIPTOS CODICES GALLICOS, VATICANOS, BELGICOS, ETC.

NECNON AD EDITIONES ANTIQUIORES ET CASTIGATIORES,

OPERA ET STUDIO

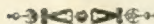
MONACHORUM ORDINIS SANCTI BENEDICTI

E CONGREGATIONE S. MAURI.

Œditis novissima, emendata et auctior,

ACCURANTE M¹⁸⁴², CURSÛUM COMPLETORUM EDITORE.

TOMUS UNDECIMUS.

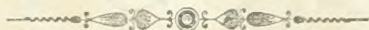
PARISIIS,

VENIT APUD ÈDITOREM IN VICO DICTO MONTROUGE, JUXTA PORTAM INFERNI,
GALLICE : PRÈS LA BARRIÈRE D'ENFER

1842.

ELENCHUS OPERUM

QUÆ IN HOC UNDECIMO TOMO CONTINENTUR.

INDICULUS LIBRORUM, TRACTATUM ET EPISTOLARUM.	Pag. 5
OPERA APPENDICUM, QUORUM AUCTORES AUT JAM ANTEA NOTI, AUT HAC EDITIONE DETECTI SUNT, EORUMQUE AUCTORUM NOMINA AUT ÆTAS.	22
OPERUM ORDO NOVUS CUM ORDINE VETERI COMPARATUS.	23
OPERUM ORDO VETUS CUM ORDINE NOVO COMPARATUS.	29
OPERUM OMNIUM INDEX ALPHABETICUS.	33
INDEX IN OMNIA OPERA.	43
LECTORI PHILAUGUSTINO.	813
SERMONES INEDITI.	817
EPISTOLA AD PIUM VII.	939
SERMONES X EX COD. CASSIN. RECENS EDITI.	945
INDEX SUPPLEMENTI. SERMONES RECENS EDITI A MICHAËLE. DIONYSIO, CUI INDICI JUNGIMUS INITA SERMONUM.	1005

19999

INDICULUS

LIBRORUM, TRACTATUM ET EPISTOLARUM

SANCTI AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI,

EDITUS CURA POSSIDII EPISCOPI CALAMENSIS.

CAPUT PRIMUM. — CONTRA PAGANOS.

- In tomo 1.* — De Academicis, libri tres.
Ibid. — De Ordine, libri duo.
In tomo 8. — De Utilitate credendi, liber unus.
In tomo 1 (a). — De Vera Religione, liber unus.
Ibid. — De Animæ Immortalitate, liber unus.
In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 1. — Quæstio, Utrum anima a se ipsa sit.
Ibid., quæst. 3. — Quæstio alia Utrum a Deo auctore sit homo deterior.
Ibid., quæst. 9. — Item alia quæstio, Utrum corporeis sensibus percipi veritas possit.
Ibid., quæst. 11. — Item alia quæstio, Quare Christus de femina natus sit.
Ibid., quæst. 16. — Item alia quæstio, De Filio Dei.
Ibid., quæst. 19. — Item alia quæstio, De Deo et creatura.
Ibid., quæst. 23. — Item alia quæstio, De Patre et Filio.
Ibid., quæst. 27. — Item alia quæstio, De providentia.
Ibid., quæst. 28. — Item alia quæstio, Quare Deus mundum facere voluerit.
Ibid., quæst. 29. — Item alia quæstio, Utrum aliquid sit sursum aut deorsum in universo.
Ibid., quæst. 32. — Item alia quæstio, Utrum rem ullam alius alio magis intelligat; atque ita ejusdem rei per infinitum eat intelligentia.
Ibid., quæst. 42. — Item alia quæstio, Quomodo Deus sapientia Dominus Jesus Christus, et in utero matris fuerit, et in cœlis.
Ibid., quæst. 44. — Item alia quæstio, Quare tanto post venit Dominus Jesus Christus.
Ibid., quæst. 48. — Item alia quæstio, De credibilibus.
In tomo 3, parte 2. — De Consensu Evangelistarum, libri quatuor.
In tomo 2, Epist. 102. — Quæstiones contra Porphyrium expositæ sex, id est, De resurrectione, De tempore christianæ religionis, De sacrificiorum distinctione, Ex eo quod Dominus dicit, *In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis*, De Filio Dei secundum Salomonem, De Jona propheta.
In tomo 6. — De Divinatione daemonum, liber unus.
In tomo 7. — De Civitate Dei, libri viginti duo.

EPISTOLÆ CONTRA QUOS SUPRA.

- In tomo 2, Epist. 17.* — Maximo Madaurensi.
Fratribus Carthaginensibus.
Epist. 232. — Madaurensibus.
Epist. 118. — Dioscoro.
Epist. 132, 137. — Volusiano.
Epist. 138, 143. — Marcellino.
Epist. 153. — Macedonio, de intercessionibus episcoporum.
Epist. 155. — Item ipsi, de veris virtutibus.
Epist. 253 et 255. — Longiniano.

TRACTATUS ADVERSUS QUOS SUPRA.

- In tomo 3, Serm. 348.* — Exhortatio ad fidem. — De

(a) In hac nostra editione liber de Vera Religione ad to-
 mum tertium revocatus est. Vide Monitum tom. II, p. 1. M.

SANCTI AUGUST. XI.

- timore Dei. — De Parentalibus. — De defectu Solis.
Serm. 199, etc., necnon forte Serm. 374. — De Epiphania, duo.
 Item de Epiphania contra quos supra, duo.
Serm. 197, 198. — De Kalendis Januarii, contra quos supra.
Serm. 240, 241, etc. vel 361, 362. — De Resurrectione, tractatus duo.
Sermo 150. — De lectione Actuum Apostolorum, ubi Epicurei et Stoici philosophi cum apostolo Paulo contulerunt.
 De testimoniis Scripturarum contra Donatistas et idola.

CONTRA MATHEMATICOS.

- In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 45.* — Quæstio adversus quos supra.
In tomo 2, Epist. 246. — Epistola ad Lampadium.

CONTRA JUDÆOS.

- Quæstio de Judæis.
In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 56. — Item alia quæstio, De annis quadraginta sex ædificati templi.
In tomo 2, Epist. 196. — Epistola ad Asellicum episcopum, de cavendo Judaismo.
 Adversus quos supra, tractatus duo.

CAP. II. — CONTRA MANICHÆOS.

- In tomo 1.* — De moribus Ecclesiæ catholicæ, et de Moribus eorum, libri duo.
In tomo 8. — De duabus Animabus, liber unus.
In tomo 1. — Unde malum, et de libero arbitrio, libri tres.
In tomo 8. — Acta contra Fortunatum Manichæum, liber unus.
In tomo 1 (a). — In Genesim contra Manichæos, libri duo.
In tomo 8. — Contra epistolam Fundamenti, liber unus.
Ibid. — Contra Adimanti calumnias, quæstiones diversæ, numero viginti octo.
In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 2. — Quæstio de libero arbitrio.
Quæst. 6. — Item quæstio de malo.
Quæst. 10. — Item alia quæstio, Utrum corpus a Deo sit.
Quæst. 14. — Item alia quæstio, Non fuisse corpus Domini nostri Jesu Christi phantasma.
Quæst. 21. — Item quæstio, Utrum Deus mali auctor non sit.
Quæst. 22. — Item quæstio, Deum non pati necessitatem.
Quæst. 24. — Item quæstio, Utrum et peccatum et recte factum in libero sit voluntatis arbitrio; quod ita esse, omnino verissimum est.
Quæst. 25. — Item quæstio, De cruce Christi.

¹ Hic forte lapsus est auctor Indiculi. Nam in libro Quæstionum octoginta trium exstat quædam quæstio, de Ideis, quæ in hoc indiculo sola prætermittitur: nulla vero est, de Judæis.

(a) Vide Monitum tom. II, p. 1. M.

(Une.)

- Quaest. 40.* — Item quaestio, Cum animarum natura una sit, unde hominum diversae voluntates?
Quaest. 45. — Item quaestio, Quare Filius Dei apparuit in homine, et Spiritus sanctus in columba?
Quaest. 49. — Item quaestio, Quare filii Israel sacrificabant visibiliter pecorum victimis.
Quaest. 51. — Item alia quaestio, De homine facto ad imaginem et similitudinem Dei.
Quaest. 52. — Item alia quaestio, De eo quod dictum est, *Poenitet me hominem fecisse.*
Quaest. 55. — Item quaestio, De auro et argento quod ab Aegyptiis Israelitae acceperunt.
Quaest. 55. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Sexaginta sunt reginae, et octoginta concubinae, et adolescentulae quarum non est numerus.*
Quaest. 73. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Et habitu inventus ut homo.*
In tomo 8. — Contra epistolam Secundini Manichaei, liber unus.
Ibid. — Acta habita cum Felice Manichaeo, libri duo.
Ibid. — De natura boni, liber unus.
Ibid. — Contra Faustum Manichaeum quaestiones diversae, libri triginta tres.
In tomo 2, Epist. 140. — Epistola ad Honoratum.

TRACTATUS ADVERSUS MEMORATOS.

- In tomo 5, Sermo 1.* — De, *In principio fecit Deus caelum et terram; et, In principio erat Verbum.*
Sermo 50. — Ex eo quod in Aggae propheta scriptum est, *Meum est aurum, et meum est argentum.*
 Contra quos supra, Quaestio de sacrificiis spiritualibus.
 Contra quos supra, de die Domini secundum Sophoniam prophetam.
Sermo 21. — Contra quos supra, ex eo quod scriptum est in Job, *Venerunt Angeli in conspectu Dei, et diabolus in medio eorum;* et ex Evangelio, *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

CONTRA PRISCILLIANISTAS.

- In tomo 8.* — Ad Orosium, liber unus.
In tomo 2, Epist. 190. — Ad Optatum episcopum, de Anima, epistolae duae.

CAP. III. — ADVERSUS DONATISTAS.

- In tomo 9.* — Psalmus Abecedarius.
Retract. lib. 1, cap. 21. — Contra epistolam Donati haeretici, liber unus.
Retract. lib. 2, cap. 5. — Contra supra scriptos, libri duo.
In tomo 9. — Contra epistolam Parmeniani episcopi, libri tres.
Ibid. — De Baptismo contra supra scriptos, libri septem.
Ibid. — Contra partem epistolae Petilianus, liber unus.
Ibid. — Item contra plenariam ejusdem epistolam, liber unus.
Ibid. — Contra secundam epistolam ejusdem, liber unus.
In tomo 2, Epist. 95. — Contra epistolam Vincentii Donatistae et Rogatistae, liber unus.
 Contra quo clam hoc sermonis sumptum est a supra scriptis, liber unus.
In tomo 9. — Contra epistolam Cresconii grammatici, libri quatuor.
Retract. lib. 2, cap. 19. — Contra quod attulit Centurius a supra scriptis, liber unus.
In tomo 9. — De unico Baptismo contra Petilianum, ad Constantinum, liber unus.

¹ Duo Mss., *Contra quosdam, a quibus (vel, a quo) responsum est supra scripto libro, liber unus.* Unus e carnatensibus Mss., *Contra quosdam oxor missum est ad supra scriptos, liber unus.* Fossatenis Mss., *Contra quosdam horum missum est a supra scripto libro uno.* Viderit lector, non verius aliquid elicere possit ex his veterum librorum lectionibus.

- Retract. lib. 2, cap. 35.* — De Maximianistis, contra supra scriptos, libri tres.
In tomo 9. — Breviationes gestorum de Collatione facta, contra supra scriptos Donatistas, libri tres.
Ibid. — Post Collationem, contra supra scriptos Donatistas, liber unus.
In tomo 2, Epist. 185. — De Correctione Donatarum, liber unus.
Retract. lib. 2, cap. 46. — Ad Emeritum episcopum Donatarum, liber unus.
In tomo 9. — Responsum contra epistolas duas Gaudentii episcopi Donatarum, liber unus.
Ibid., vulgo De unitate Ecclesiae. — Epistola contra quos supra, ad catholicos fratres, liber unus.
 Januario², primati partis Donati.
In tomo 2, Epist. 88. — Primitiano commonitorium.
Epist. 106, 108. — Macrobio epistolae duae.
Epist. 95. — Vincentio una.
Epist. 55. — Ad Proculianum, quatuor.
Epist. 87. — Ad Emeritum, duae.
Epist. 51, 66. — Ad Crispinum, quatuor.
Epist. 54, 55. — Ad Eusebium, duae.
 Thiavensibus³, duae.
 Constantiniensibus⁴, una.
Epist. 175. — Donato Mutugennensi.
 Cresconio grammatico.
Epist. 89. — Festo commonitorium contra supra scriptos.
Epist. 25. — Epistola ad Maximinum eorum episcopum.
Epist. 142. — Clericis qui ex parte Donati sunt conversi.
Epist. 204. — Ad Dulcitium tribunum, epistola contra supra scriptos.
 Ad Gaudentium Donatarum episcopum, epistola una.
- TRACTATUS CONTRA DONATISTAS.
 Tractatus tres de traditione in persecutionibus, et falso baptismo.
 Item contra supra scriptos, unus de iis qui se cogi ad unitatem conquebantur.
 De Bono unitatis Ecclesiae.
In tomo 5, Sermo 10. — Item de duabus mulieribus de parvulo disceptantibus, contra supra scriptos, Sinitii habitus.
Jam supra, cap. 4. — De testimoniis Scripturarum, contra supra scriptos, et contra idola.
 Contra supra scriptos per natalem sancti Salvii⁵ martyris.
 Contra supra scriptos, Quia non homines baptizant, sed Christus.
 De Baptismo contra supra scriptos, brevissimus liber unus.
- CAP. IV. — CONTRA PELAGIANISTAS.
In tomo 10. — De Baptismo parvulorum ad Marcellinum, libri duo, et epistola ad ipsum, de Peccatorum meritis et remissione.
Ibid. — De Spiritu et Littera ad Marcellinum, liber unus.
Ibid. — De Natura et Gratia, liber unus.
In tomo 1. — Ad episcopos Eutropium et Paulum, de Perfectione iustitiae hominis, liber unus.
In tomo 10. — Contra Gesta Pelagii, liber unus.
Ibid. — Contra Pelagium et Coelestium, de Gratia Christi, et de Peccato Originali, libri duo, ad Pinianum, Albinum et Melaniam.
 Contra quaestiones Pelagianistarum, liber unus⁶.

¹ Legendum, *liber unus.*

² Vulgo, *Breviculus collationis*, tres in dies distinctus.

³ Veteres quidam Mss., *Januario.*

⁴ Editi, *Thiavensibus.* At Mss., *Thiavensibus*; vel, v. mutato in b, *Thiabensibus.*

⁵ Tres Mss., *Silvii.* Alii, *Salvii*; aut, *Salvi*, ut in vetere Calendario Carthaginiensi, ad diem tertium ante idus januaras. De hoc martyre Ado in Martyrologio: « In Africa natalis sancti Salvii. In hujus natali S. Augustinus verbum iecit: « ad populum Carthagini. »

⁶ Istud opusculum vel ipse est liber seu Epistola 157 ad Hilarium, recensita rursus infra, capite sexto, vel non aliud

- In tomo 10.* — Ad Valerium, de Nuptiis et Concupiscentia, liber unus ¹.
Ibid. — Ad papam Bonifacium, contra supra scriptos, libri quatuor.
Ibid. — Contra Julianum, libri sex.
In tomo 2, Epist. 191, 194. — Epistolæ ad Sixtum presbyterum, contra supra scriptos, duæ.
Epist. 195. — Ad Mercatorem epistola ², contra eosdem, una.
In tomo 5, Sermo 294. — Tractatus de Baptismo parvulorum.
In tomo 10. — Ad Valentinum monachum, de Gratia et Libero Arbitrio, liber unus.
Ibid. — Item ad quem supra, de Gratia et Corceptione, liber unus.
Ibid. — Item contra secundam Juliani responsionem, imperfectum opus.

CAP. V. — ADVERSUS ARIANOS.

- In tomo 6, in libro Quæstionum* 83, quæst. 18. — Quæstio, De Trinitate.
Quæst. 57. — Quæstio, De semper nato.
Quæst. 50. — Quæstio, De æqualitate Filii.
Quæst. 69. — Item alia, De eo quod scriptum est, *Tunc et ipse Filius subjectus erit ei, qui illi subiecit omnia*.
In tomo 8. — De Trinitate, libri quindecim.
In tomo 2, Epist. 238. — Contra supra scriptos Arianos, ad Pascentium, liber unus.
Epist. 239, et 241. — Epistola ad eundem contra quæstiones diversas.
Epist. 242. — Contra supra scriptos, epistola ad Helpidium ³.
 Ad Therentianum ⁴, una.
Epist. 170. — Ad Maximum, una.

TRACTATUS DIVERSI ADVERSUS SUPRA SCRIPTOS, QUI FILIUM INÆQVALEM PATRI ESSE CONTENDUNT.

- In tomo 5, Sermo* 126. — Ex Evangelio Joannis, *Non potest Filius facere quicquam, nisi quod viderit Patrem facientem*.
 Ex eodem Joanne, *Pater enim diligit Filium, et omnia demonstrat ei*.
Sermo 52. — Item de Trinitate.
Sermo 117. — De, *In principio erat Verbum*.
In tomo 8. — Collatio cum Maximino, Arianorum episcopo.
Ibid. — Item, ad quem supra, libri duo.
Ibid. — De hæresibus ⁵ ad Quodvult deum diaconum, imperfectum opus.
In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 80. — ADVERSUS APOLLINARISTAS, quæstio.

CAP. VI. — DIVERSI LIBRI VEL TRACTATUS, VEL EPISTOLÆ, AD UTILITATEM OMNIUM STUDIOREBUS CONSCRIPTÆ.

- In tomo 1.* — De Beata Vita, ad Theodorum, liber unus.

forte a libro de Perfectione justitiæ hominis. Nam illud ipsum nonnullis in manuscriptis notatum reperitur, non hoc loco, sed paulo supra, ante opus contra Gesta Pelagii, proximo videlicet loco post prædictum librum de Perfectione justitiæ hominis, cujus quidem libri titulus a Prospero in libro contra Collatorem, n. 59, profertur hunc in modum: « Ad Paulum et Eutropium sacerdotes, contra Pelagii et Cælestii quæstiones. »

¹ Legendum, libri duo.

² Editi et nonnulli e manuscriptis pro, epistola, quam huc vocem ex Beccensi codice et ex duobus Carnutensibus exemplaribus revocamus; substituerant, episcopum. Alaugustinus Mercatorem et in hæc ad ipsum epistolæ, et in libro quæstionum Dalcitii, filium suum semper appellat, tanquam inferioris ordinis Christianum.

³ sic tres Mss. Alii duo, ad Elidum. Fossatensis codex et editio Lov., ad Helvidium.

⁴ Duo Mss., ad Terentianum. Beccensis, ad Terentiam.

⁵ In Fossatensi Ms., de hæresibus nonaginta, ad Quodvultum, etc. Althelmo quoque abbati, liber de nonaginta hæresibus, dicitur, in epistola ad Geruntium regem, inter Bonifacianas a Nicolao Serario publicatas ordine quadagesima quarta.

- In tomo 1.* — Soliloquiorum libri duo.

Retract. lib. 1, cap. 6. — De Grammatica, liber unus.

In tomo 1. — De Musica, libri sex.

Retract. lib. 1, cap. 6. — Cæterarum disciplinarum principia, libri quinque, id est, de Dialectica, de Rhetorica, de Geometrica, de Arithmetica, de Philosophia.

In tomo 1. — De Animæ Quantitate, liber unus.

In tomo 6. — De Agone Christiano, liber unus.

In tomo 1. — De Magistro, liber unus.

In tomo 6. — De Fide vel Symbolo, liber unus.

In tomo 5, parte 2. — De Sermone Evangelii in monte, libri duo.

Ibid. — Quædam expositio Epistolæ omnis ad Galatas, liber unus.

In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 4. — Quæstio, Quæ sit causa ut sit homo deterior.

Quæst. 5. — Item quæstio, Utrum animal irrationale beatum esse possit.

Quæst. 7. — Item quæstio, Quæ proprie in animante anima dicatur.

In tomo 5, parte 2. — Item quædam Expositio in Epistolam ad Romanos, libri duo.

Quæst. 8. — Item quæstio, Utrum anima per se moveatur.

Quæst. 12. — Item quæstio, De mente mundanda ad videndum Deum.

Quæst. 13. — Item quæstio, Quo documento constet homines bestiis excellere.

Quæst. 15. — Item quæstio, De intellectu.

Quæst. 17. — Item quæstio, De scientia Dei.

Quæst. 20. — Item quæstio, De loco Dei ¹.

Quæst. 26. — Item quæstio, De differentia peccatorum.

Quæst. 50. — Item quæstio, Utrum omnia in utilitatem hominis creata sunt.

Quæst. 51. — Item quæstio, Quemadmodum virtutes animæ a Cicerone divisæ ac definitæ sunt.

Quæst. 55. — Item quæstio, De metu.

Quæst. 57. — Item quæstio, Utrum non aliud amandum sit quam metu carere.

Quæst. 58. — Item quæstio, Quid amandum sit.

Quæst. 56. — Item quæstio, De nutrienda charitate.

Quæst. 58. — Item quæstio, De conformatione animæ.

Quæst. 59. — Item quæstio, De alimentis.

Quæst. 41. — Item quæstio, Cum omnia Deus fecerit, quare non æqualiter fecerit.

Quæst. 47. — Item quæstio, Utrum aliquando cogitationes nostras videre possimus.

Quæst. 54. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *Mihi autem adhærere Deo bonum est*.

Quæst. 37. — Item quæstio, De centum quinquaginta tribus piscibus.

Quæst. 58. — Item quæstio, De Joanne Baptista.

Quæst. 59. — Item quæstio, De decem virginibus.

Quæst. 60. — Item quæstio, *De die autem et hora nemo scit, neque Angeli cælorum, neque Filius hominis, nisi Pater solus*.

Quæst. 61. — Item quæstio, De eo quod scriptum est in Evangelio, turbam Dominum in monte pavis de panibus quinque.

Quæst. 62. — Item quæstio, Ad id quod scriptum est in Evangelio, quod baptizabat Jesus plures, quam Joannes, quanquam non ipse baptizabat, sed discipuli ejus.

Quæst. 63. — Item quæstio, de Verbo.

Quæst. 64. — Item quæstio, De muliere Samaritana.

Quæst. 65. — Item quæstio, De resurrectione Lazari.

Quæst. 66. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *An ignoratis, fratres, scientibus enim legem loquor, quia lex dominatur homini, in quantum tempus vivit; usque ad eum locum in quo scriptum est, Vivificabit et mortalia corpora vestra per inhabitantem Spiritum ejus in vobis*.

¹ Hic subsequitur apud Lov., Item quæstio, De ira Dei, sed abest a manuscriptis.

Quaest. 67. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Existimo enim quod indignae sint passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis*; usque ad id quod dictum est, *Spe enim salvi facti sumus.*

Quaest. 68. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *O homo, tu quis es, qui respondeas Deo?*

Quaest. 70. — Item quaestio, De eo quod Apostolus dicit, *Absorpta est mors in victoria*; ubi est, mors, contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus? *Aculeus autem mortis peccatum est, virtus autem peccati lex.*

Quaest. 71. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi.*

Quaest. 72. — Item quaestio, De temporibus aeternis.

Quaest. 74. — Item quaestio, De eo quod scriptum est in Epistola Pauli ad Colossenses, *In quo habemus redemptionem, remissionem peccatorum, qui est imago Dei invisibilis.*

Quaest. 75. — Item quaestio, De hereditate Dei.

Quaest. 76. — Item quaestio, De eo quod apostolus Iacobus dicit, *Vis autem scire, o homo inanis, quia fides sine operibus otiosa est?*

Quaest. 77. — Item quaestio, De timore, utrum peccatum sit.

Quaest. 78. — Item quaestio, De pulchritudine simulacrorum.

Quaest. 79. — Item quaestio, Quare magi Pharaonis fecerunt quaedam miracula, sicuti Moyses famulus Dei.

Quaest. 81. — Item quaestio, De Quadragesima et Quinquagesima.

Quaest. 82. — Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Quem enim diligit Dominus, corripit; flagellat autem omnem filium quem recipit.*

Quaest. 85. — Item quaestio, De conjugio.

In tomo 3, parte 1. — De Doctrina Christiana, libri quatuor.

In tomo 6. — Ad Simplicianum, de Diversis Quaestionibus, libri duo.

In tomo 2, Epist. 157. — Responsio objectis Hilarii, liber unus.

In tomo 3, parte 2. — Adnotationes Evangeliorum, libri duo.

In tomo 3, parte 1. — Adnotationes in Job, liber unus.

In tomo 2, Epist. 54, 55. — Ad inquisitiones Januarii responsio, libri duo.

In tomo 1. — Confessionum libri tredecim.

Catechismi ¹ liber unus.

In tomo 6. — De opere monachorum, ad Aurelium episcopum, liber unus.

Retract. lib. 2, cap. 32. — Epistola Iacobi exposita non tota, liber unus.

De Vetere Testamento aliqua exposita ².

In tomo 6. — De sancta Virginitate, liber unus.

Ibid. — De Bono Coniugali, liber unus.

In tomo 3, parte 1. — De Genesi ad Litteram, libri duodecim.

Quaternio unus, quem propria manu sanctus episcopus Augustinus initiavit.

In tomo 8, contra Faustum Manich. — Quaestiones diversae de Vetere Testamento, in libris triginta tribus.

Retract. lib. 2, cap. 11. — Contra Hilarium ³, De canticis ad altare, liber unus.

In tomo 2, Epist. 140. — De gratia novi Testamenti ad Honoratum, liber unus.

In tomo 6. — De fide et operibus, liber unus.

In tomo 2, Epist. 147. — De videndo Deo, ad Paulinam, liber unus.

Jam supra, cap. 4. — De Perfectione iustitiae hominis, liber unus.

¹ Fortasse, *De Catechizandis rudibus*. In tomo sexto.

² Fortasse, *Quaestio in Heptateuchum*. In tomo tertio.

³ Fortasse, *Hilarum*.

In tomo 2, Epist. 166. — De Origine animae, ad sanctum Hieronymum, liber unus.

Ibid. Epist. 167. — De Sententia Iacobi apostoli, ad eundem, liber unus.

Epist. 187. — De Praesentia Dei, ad Dardanum, liber unus.

Epist. 56. — Ad Casulanum, De jejuniis sabbati.

In tomo 10. — Ad Victorem, de Natura animae et ejus Origine, libri quatuor.

In tomo 6. — Ad Pollentium, de incompetentibus Nuptiis, libri duo.

In tomo 8. — Contra Adversarium Legis et Prophetarum, libri duo.

In tomo 6. — Adversus mendacium, liber unus.

Ibid. — Ad Laurentium, de Spe, Fide et Charitate, liber unus.

In tomo 4. — Psalmi expositi, a primo usque ad trigesimum secundum. Ex his in populo tractati sunt, decimus quartus, decimus quintus, vigesimus primus, vigesimus sextus, trigesimus, trigesimus primus, trigesimus secundus, trigesimus tertius ¹.

Ibid. — Item alii dictati, id est, sexagesimus octavus ², septuagesimus primus, septuagesimus septimus, septuagesimus octavus ³, octuagesimus secundus, octuagesimus sextus, octuagesimus octavus ⁴, centesimus quartus, centesimus quintus, centesimus septimus, centesimus octavus, centesimus decimus, centesimus undecimus, centesimus duodecimus, centesimus decimus tertius, centesimus decimus quartus, centesimus decimus quintus, conjunctis sibi centesimo decimo sexto, centesimo decimo septimo, centesimo trigesimo quinto, centesimo quinquagesimo.

Ibid. — Reliqui omnes, excepto centesimo decimo octavo ⁵, in populo disputati sunt, numero nonaginta septem.

Ibid. — Fiunt ergo omnes tractatus Psalmorum in populo habiti, numero centum viginti tres, quia centesimus vigesimus primus bis ⁶ est expositus.

In tomo 3, parte 2. — Tractatus de Evangelio Joannis, a capite usque ad finem, in codicibus sex.

CAP. VII. — EPISTOLAE.

In tomo 2, Epist. 5, 4, etc. — Ad Nebridium, decem.

Epist. 1. — Ad Hieronymum.

Epist. 2. — Ad Zenobium.

Ad Firminum ⁷.

Epist. 18. — Coelestinum.

Epist. 20. — Ad Antonino ⁸.

Epist. 142. — Saturnino.

Thalasio et Valentino.

Eumatio ⁹.

Epist. 19. — Gaio.

Epist. 26. — Licentio.

Desiderio ¹⁰.

Epist. 21. — Valerio episcopo.

Epist. 100, 112. — Donato.

Epist. 245. — Laeto.

Cratoni et aliis Carthaginiensibus.

Maximo ¹¹ episcopo.

Epist. 58. — Profuturo.

Epist. 74. — Præsilio.

Epist. 145. — Anastasio.

¹ Fossatensis codex, *trigesimus octavus*.

² Codices Mss., *id est, sexagesimus septimus*.

³ Unus Carnutensis codex hic addit, *septuagesimus nonus*. Hunc etiam Fossatensis habet; sed praeterit, *septuagesimus octavus*.

⁴ In Mss., *octuagesimus septimus, octuagesimus nonus*; omisso, *octuagesimus sextus*; et, *octuagesimus octavus*.

⁵ Fossatensis Mss., *excepto centesimo vige imo octavo*.

⁶ Sic in uno ex Carnutensibus manuscriptis. At in editis, *ibi*.

⁷ Unus Carnutensis Mss., *Ad Firmianum*.

⁸ Duo Mss., *antonio*.

⁹ Sic Glimmeriana editio et quatuor melioris notae manuscripti. At Lov., *Rumachio*. Duo manuscripti, *Bernatio*.

¹⁰ Fortasse legendum, *Dario*. Epistolae scilicet 229 et 251.

¹¹ Fossatensis Mss., *Maximino*.

Victori presbytero ¹ de campo Bullensi.

Epist. 248. — Sebastiano Monacho.

Eust. 120, 205. — Consentio.

Epist. 98. — Bonifacio episcopo.

Epist. 105. — Romaniano.

Epist. 52. — Item ipsi.

Epist. 85. — Paulo episcopo.

Epist. 268. — Plebi propriæ.

Epist. 78. — Item ipsi.

Epist. 22. — Aurelio episcopo.

Epist. 41. — Item ipsi.

Epist. 60. — Item ipsi.

Epist. 29. — Alypio episcopo.

Epist. 83. — Item ipsi.

Epist. 102. — Deogratias presbytero

Epist. 28, 40. etc. — Ad sanctum Hieronymum, sex.

Epist. 27, 149. etc. — Ad Paulinum, octo.

Epist. 52. — Severino.

Epist. 55. — Generoso.

Epist. 127. — Armentario et Paulinæ.

Epist. 119, 162, 164 et 169. — Jovino et Joviniano ² et cæteris.

Evdio, epistole tres ³.

Epist. 150. — Proba, De orando Deo.

Epist. 151. — Item ipsi, duæ.

Epist. 150. — Item ipsi et Julianæ, De velatione Demetriadis.

In tomo 6. — Julianæ, De sancta Viduitate.

Epist. 49. vel 140, vel 228. — Honorato, tres.

Flactiano.

Epist. 91, 104. — Nectario ⁴, quatuor.

Epist. 86. — Cæciliæ o.

Epist. 47. — Publicolæ, duæ.

Epist. 257. — Orontio.

Epist. 96, 97. — Olympio.

Epist. 259. — Cornelio.

Epist. 173. — Donato.

Item Olympio ⁵.

Jam supra. — Plebi propriæ, duæ.

Supra. — Paulo episcopo.

Supra. — Item Paulo, supra scripto.

Epist. 61. — Theodoro præsidi ⁶.

Epist. 59. — Victorino.

Epist. 56, 57. — Celeri ⁷.

Epist. 151. — Cæciliano.

Epist. 62. — Severo episcopo.

Epist. 84. — Novato ⁸ episcopo.

Epist. 252. — Felici.

Adeodato.

Catulino.

Epist. 54, 55. — Eusebio.

Fausto et Pelagiæ.

Aurelio episcopo.

Placentino episcopo.

Epist. 265. — Seleucianæ.

Severo.

Memori ⁹ episcopo.

Epist. 101. — Asello ¹⁰.

Amilio.

Theodoro et Felicissimo.

Agroniano et Avitæ ¹¹.

Epist. 266. — Florentinæ.

¹ Duo manuscripti præbent, *Victorino episcopo*.

² Fossatensis Mss., et Joanno. Alii quidam Mss., et Jo-

thiano.

³ Aliquot Mss., *Evdio episcopo, tres*.

⁴ Sic tres Mss. Alii vero cum editis, *Flactiano exnotario*.

⁵ Ex manuscriptis addidimus, *Item Olympio*.

⁶ In tribus manuscriptis omissum, *præsidi*. Hoc tres optime note manuscripti habent: ejus loco in uno Carnutensi codice substitutum, *Cresim*; auct. *Toy*, *Crescenti*; auct. *Ullm.*, *episcopo*. Huic autem Theodoro duo Mss. præmittunt, *Crismo*.

⁷ Alter ex duobus Carnutensibus manuscriptis, *Celerino*.

⁸ Du. Mss., *Item ipsi Novato episcopo*.

⁹ Duo Mss., *Memorio*: ut infra.

¹⁰ Fortasse, *Aelico*. *Epist.* 196.

¹¹ Fossatensis Mss., *Avitæ*. Alii duo Mss., *Habitæ*.

Marinianæ.

Epist. 175. — Innocentio episcopo.

Imperatoribus.

Stilliconi.

Præfectis Italiæ ¹.

Crescenti episcopo ².

Epist. 125. — Alypio ³ episcopo.

Epist. 249. — Restituto diacono ⁴.

Macario ⁵.

Demnioni.

Viventio presbytero.

Delfio.

Epist. 176. — Item Innocentio episcopo ⁶.

Epist. 58. — Pammachio ⁷.

Agrippino.

Plebi Cataquensi.

Epist. 174. — Item Aurelio episcopo.

Gerontio.

Maximiano ⁸.

Epist. 65. — Item Severo episcopo.

Epist. 77. — Felici et Hilarino ⁹.

Jam supra. — Item plebi propriæ.

Item ipsi.

Item ipsi.

Epist. 177. — Item Innocentio episcopo.

Epist. 17 vel 170. — Maximo ¹⁰.

Burnio ¹¹.

Presbyteris propriis.

Item Macario ¹².

Theodolo.

Concordio.

Item Memorio ¹³ episcopo.

Item Cratoni.

Epist. 110. — Item Severo episcopo.

Jam supra. — Novato.

Mecurio diacono.

Romano.

Item Æmilio presbytero.

Theodoro et Felicissimo, duæ.

Oratori ¹⁴.

Item Aurelio episcopo, duæ.

Firmo.

Muneri.

Repentino.

Lauritio.

Pelagasio ¹⁵ et Vagulo.

Ampelio episcopo.

Item Repentino.

Maximo.

Samsucio.

Epist. 245. — Possidio episcopo.

Protopeni et Thaliasio.

Item Protopeni.

Item Thaliasio.

Item Protopeni, duæ.

Item Aurelio episcopo.

Clericis Carthaginis.

¹ Tres Mss., *Præfectis Italiæ*. Alii tres, *Præfecto Italiæ*.

² Tres Mss. omittunt, *episcopo*.

³ Unus Carnutensis Mss., *Olympio*.

⁴ Duo Mss., *Restituto episcopo*. Unus Carnutensis, *Restituto diacono et Restituto episcopo*. Fossatensis vero, *Restituto diacono, Restituto, Maario, Demnioni*, etc.

⁵ Forte, *Macrobio*. *Epist.* 106.

⁶ Duo Mss., *Item ipsi Innocentio episcopo*.

⁷ Fossatensis Mss., *Amundico*.

⁸ Forte, *Maximino*. *Epist.* 25.

⁹ Sic duo manuscripti. Alii tamen probæ notæ, cum editis, *Hilarino*.

¹⁰ Unus ex Carnutensibus Mss., *Maximino*, Colbertinus et Cassanensis, *Maximo et Burnio* (vel *Laurio*) *presbyteris propriis*.

¹¹ Duo Mss., *Burnioni*.

¹² Forte, *Macrobio*. *Epist.* 108.

¹³ Duo Mss., *Memorio*: ut supra.

¹⁴ Fossatensis Mss., *Oratorio*. Unus ex Carnutensibus, *Oratori*.

¹⁵ Tres Mss., *Pelagasio*. Tres alii, *Pelgasio*: unus ex istis, qui est Fossatensis, et *Vagulo*.

Supra. — Sebastiano monache.

Epist. 256. — Christino ¹.

Anisio.

Relici.

Epist. 252. — Geminiano.

Item Firmo *supra* scripto.

Epist. 261. — Audaci ² grammatico.

Acaio ³.

Epist. 115. — Cresconio.

Epist. 227. — Item Alypio episcopo.

Jam supra. — Item Alypio.

Epist. 126. — Albine.

Epist. 154. — Aprungio proconsuli.

Jam supra. — Item Christino.

Epist. 124. — Albine, Pincano, et Melanice.

Epist. 247. — Romulo

Epist. 251. — Panchario.

Epist. 114. — Florentino.

Jam supra. — Cresconio.

Epist. 115. — Fortunato episcopo.

Epist. 116. — Item Generoso.

Epist. 255. 254. — Benenato episcopo, duæ.

Epist. 255. — Rustico.

Epist. 64. — Quintiano ⁴ presbytero.

Epist. 65. — Xantippo.

Supra. — Item Aurelio episcopo.

Epist. 78, 122. — Item Clero ⁵.

Epist. 69. — Castorio.

Supra. — Item Alypio episcopo.

Supra. — Item Severo episcopo, duæ.

Epist. 92, 99. — Italice.

Epist. 246. — Lampadio.

Epist. 267. — Fabiola.

Epist. 70. — Nancellionij.

Fratribus a Carthagine.

Redempto.

Fratribus Carthaginiis.

Item plebi propriae.

Epist. 264. — Maximæ.

Epist. 262. — Ad Fediciam, epistola una.

Epist. 684 altera. — Ad Petrum et Abraham, una.

CAP. III. — TRACTATUS DIVERSI.

De Charitate et Timore casto.

De Spe.

De eo quod scriptum est, *Jugum meum suave est, et sarcina mea levis est.*

In tomo 5, Sermo 54. — De placendo et non placendo hominibus.

Sermo 144. — De eo quod scriptum est, *Ille arguet mundum de peccato, de justitia, et de judicio.*

Tractatus de Psalmo trigesimo quarto, non toto.

Sermo 51. — De generationibus secundum Matthæum et Lucam.

Sermo 4. — De Jacob et Esau.

Sermo 88. — De duobus cæcis.

Sermo 2. — De filio Abraham ducto ad sacrificium.

Fortè Sermo 5. — Item de Abraham, vel ejus filijs duobus.

De tribus virgibus Jacob, et de Psalmo vigesimo primo, non toto.

Sermo 9. — De decem chordis.

Sermo 531. — De utilitate agendæ penitentiae.

Sermo 72. — De Goliath, et David, et de contemptu mundi.

Sermo 516. — De peregrinatione Christianorum, quæ in hac vita est.

Serm. 248, 249, etc. — De centum quinquaginta tribus piscibus, ex Evangelio Joannis.

De Judicio Salomonis inter duas mulieres mere-

¹ Editi ex plerisque MSS., *Christino*. Carnutenses duo libri, *Christino*. Videtur verus: nam infra rursum, *Item Christino*.

² Cassanensis liber, *Audaci*. Unus Carnutensis, *Saddaci*. Et hunc, nuncio interposito secunda a subsequente, *Grammatico*.

³ *Quid loquor*, *quid loquor*.

⁴ Quatuor MSS., *et utilitudo*.

⁵ Unus e Carnutensibus MSS., *Celeri*.

trices.

Serm. 259, 260, 353, et forte 391. — Ad juvenes, de die octavarum infantium, duo.

Sermo 33. — De versu Psalmi, *Deus, canticum novum cantabo tibi*.

De cantico Isaie.

Sermo 365. — De cantico Exodi.

De Psalmo decimo septimo, et Joannis apostoli Epistola.

De Psalmo vigesimo primo ¹, et Epistola beati Petri apostoli.

De responsorio Psalmi, *Da nobis auxilium de tribulatione, et vana salus hominis*.

Sermo in quo multe propositæ sunt quæstiones, sed una soluta est.

Sermo 149. — Alius in quo quæstiones propositæ ex Actibus Apostolorum et Evangelio solvuntur.

Sermo 278. — De vocatione apostoli Pauli, et commendatione dominicæ orationis.

Sermo 76. — De eo quod Petrus in mari titubavit.

De Psalmo quadragesimo quarto ², non toto.

De depositione Cyri ³ episcopi Carthaginiis.

Sermo 9. — De novissimo die.

De Psalmo septuagesimo primo, non toto.

Sermo 288. — De natali sancti Joannis, de voce et verbo.

De Apostolo, *Finis enim legis Christus: et de versu Psalmi nonagesimi* ⁴.

De Evangelio, *Si vos Filij liberaverit, vere liberi eritis*.

De venatoribus Dei et sæculi.

De versu Psalmi centesimi tertij.

Sermo 110. — De muliere curva, decem et octo annos habente in infirmitate.

De eo quod ait in Ecclesiastico, *Omne animal diligit simile sibi, et omnis caro ad similem sibi conjungitur; et si communicabit lupus agno aliquando, sic peccato, justo*.

De Apostolo, *qui ostendit in eum qui justificat impium; et, ego autem carnalis sum, etc.*

De versu Psalmi quinquagesimi secundi ⁵, in natali Martyrum.

Sermo 22. — De versu Psalmi sexagesimi septimi, *Sicut d. ficit fumus, deficiant, etc.*

Sermo 110. — Ex eo quod Apostolus ait, *Secundum justitiam quæ ex lege est, quæ sacrum sine querela; et de versu Psalmi centesimi quadragesimi secundi*.

De versu Psalmi vigesimi quarti, *Vias tuas, Domine, ostende mihi, etc.*

De versu Psalmi quadragesimi primi, *Quemadmodum cervus desiderat ad fontes aquarum, etc.*

De versu Psalmi centesimi noni, ubi ait, *Tecum principium in die virtutis tuæ; et de Melchisedech*.

De Apostolo, *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?*

De muliere quæ fluxum sanguinis patiebatur: et de Jeremia, ubi ait, *Accepit lumbare lineum, et abscondit eum in petra*.

De Apostolo, *Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo*.

De depositione Restituti episcopi Carthaginiis.

Sermo 64. — De Evangelio, *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luparum, etc.*

In tomo 6. — De Obedientia.

De Utilitate jejunii.

In tomo 5, forte Serm. 352. — Item de Utilitate agendæ penitentiae, et de versu Psalmi quinquagesimi, *Miserere mei, Deus*.

¹ Item Carnutensis MS., *vigesimo secundo non toto*.

² Tres MSS., *quadragesimo tertio*. Unus Carnutensis, *quadragesimo quarto*. Beccensis, *quadragesimo sexto*.

³ Beccensis MS., *quarum*. Duo Carnutenses, *quæ*.

⁴ Lov., *nonagesimi primi*.

⁵ Duo MSS., *Psalmi sexti*.

Sermo 125. — De quinque porticibus, ubi multitudo languentium jacebat; et de piscina Siloe.

Ex eo quod scriptum est in Genesi fecisse Deum tertio die.

Item alius, de die quarto.

Alius, de die quinto.

Alius, de die sexto.

Alius, de die septimo.

De ebrietate Noe, et mutatione femorum ejus.

Sermo 5. — De luctatione Jacob cum Angelo.

De virga conversa in serpentem, et manū colorata, et aqua in sanguinem.

Sermo 15. — Ex eo quod ait Isaias, *Qui autem dedit mihi crucem, possidebunt terram¹, et hereditabunt montem sanctum meum*; Et de Apostolo, *Has ergo promissiones habentes, charissimi, etc.*

Sermo 157. — Ex Evangelio, de pastore mercenario, et fure.

Sermo 68. — De Apostolo, *Nemo unquam carnem suam odio habuit*; et ex Evangelio, *Qui amat animam suam, perdet eam*.

Sermo 177. — I. X. eo quod Apostolus ait: *Nihil intulimus in hanc mundum*; et de versu Psalmi quinquagesimi, *Miserere mei, Deus*.

Ex Evangelio: *Agite paenitentiam*.

De Regnorum², ex eo quod David intravit ad Bethsabee, et maritum ejus occidendum curavit.

De versu Psalmi trigiesimi tertii, *Venite, filii, audite me, timorem Domini docebo vos*; et de muliere in adulterio deprehensa, quae Domino oblata est.

Sermo 141. — Ex Evangelio, *Ego sum vicia, veritas et vita*; sermo habitus cum pagani ingrederentur.

De Apostolo, *O altitudo sapientiae et scientiae tuae!* et de versu Psalmi quinquagesimi noni, *Deus, repulisti nos, et destruxisti nos*; et de versu Psalmi centesimi decimi octavi, *Bonum mihi quod humilasti me, ut discam justificationes tuas*.

De versu Psalmi trigiesimi, *In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum*.

De Operibus misericordiae.

Ex Evangelio Joannis, ubi vulgum increpavit.

De Charitate iniqua.

De responsorio³ Psalmi centesimi trigiesimi primi, *Parati lucernam Christo regi, etc.*

De responsorio Psalmi centesimi tertii, *Benedic, anima mea, Domino; Domine Deus meus, magnificatus es nimis*.

De responsorio Psalmi quinquagesimi primi, *Speravi in misericordia Dei*.

Sermo 57. — De lectione Proverborum Salomonis, ab eo loco ubi dictum est, *Mulierem portem quis invenit*; usque ad finem libri, hoc est, *Et laudetur in portis vir ejus*.

Sermo 56. — Ab eo quod scriptum est in Proverbiis Salomonis, *Sunt qui dixeris se affectant, malit habentes*; et sunt qui se humiliant, cum sint dixeris; et, *Redemptio animae viri dicitur ejus, pauper autem non suffert minas*.

Sermo 55. — Item de eo quod scriptum est in Proverbiis, *Fili, si sapiens fueris, tibi sapiens eris, et proximis tuis; si autem malus evaseris, solus hauries mala*.

Sermo 82. — De eo quod scriptum est in Evangelio, *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te et ipsum solum*; et in Salomone, *Annuens oculis cum dolo, congregat hominibus maledictam*; qui autem arguit palam, pacem facit.

Sermo 91. — De Evangelio; ubi Dominus interrogat

Judicos, quos darent Christum esse Messiam; et de vidua illa, quae misit duo minuta in gazophylacium.

Ex Evangelio Matthaei, de thesauro in agro, et pretiosa margarita, et de reti misso in mare.

Sermo 245, etc. — Ex Evangelio, ubi Dominus tangi se noluit a Maria, eo quod nondum ascenderat ad Patrem.

Sermo 160. — Ex Evangelio, ubi Dominus oves suas Petro commisit.

De responsorio Psalmi quinquagesimi sexti, *Miserere mei, Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea*.

Ex Evangelio, ubi de divite, qui induebatur purpura et bysso, scriptum est.

Sermo 201, 202, etc. — De quadragesima Ascensionis Domini.

De quinquagesima per vigiliis, ex eo quod scriptum est, *In principio fecit Deus caelum et terram*.

Item aliis ejusdem diei, de responsorio Psalmi centesimi quadragiesimi, *Pone, Domine, custodiam os meum*.

Forte Sermo 53. — De octo sententiis beatitudinum, ex Evangelio.

Item de die Pentecostes, ex eo quod scriptum est in Tobia, *A die Pentecostes, qui est sancta septimanarum*.

Sermo 109. — De Evangelio, ubi scriptum est, *Concedam tibi adhaerere tuo, cum es cum illo in via*.

Ex Apostolo, de homine vetere exuendo, et novo induendo, et de versu Psalmi vigesimi quinti.

Ex Evangelio, *Videbo vos iterum, et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis*.

CAP. IX.

Sermo 184, 185, etc. — De natali Domini.

Sermo 201, etc., supra. — De die quadragesima Ascensionis Domini.

Sermo 101. — Ex Evangelio, quod scriptum est, *Messias multa*; usque ad id quod ait, *Pax vestra ad vos revertetur*.

Sermo 60. — Ex Evangelio, de thesauro in caelo condeendo.

Sermo 145. — Ex Evangelio, ubi Jesus dicit discipulis suis, *Usque nunc nihil petistis in nomine meo*.

Sermo 285. — De die natali martyrum Casti et Aemilii.

Sermo 202. — De die Pentecostes, de versu Psalmi centesimi quadragiesimi, *Emendabit me justus in misericordia*.

Sermo 29. — Item de eodem die, de versu Psalmi centesimi decimi septimi, *Confitemini Domino, quoniam bonus est⁴*.

Sermo 7. — De flamma in rubo in Exodo, eo quod non comburebatur.

Sermo 28. — Per jejunium quinquagesimae, de versu Psalmi centesimi quarti, *Latetur cor quarentium Dominum*.

Item de versu per jejunium quinquagesimae Psalmi centesimi decimi quinti, *Ego dixi in pavore meo, Omnis homo mendax*.

Sermo 155. — Ex Evangelio, ubi Jesus non se ascendurum ad diem festum dixerat, et tamen ascendit.

Ex Epistola ad Galatas, ubi Paulus Petrum reprehendit.

Sermo 89. — Ex Evangelio, ubi Jesus arborem arefecit; et de iis, ubi se tunc longius ire.

De avaritia.

Sermo 160. — De Apostolo, ubi ait, *Qui gloriatur, in Domino gloriatur*; et de versu Psalmi septuagesimi, *In tua pietate confidit cor meum*.

Sermo 105, 106. — De Evangelio, ubi Domino Martha ministrabat.

Sermo 287, 288, etc. — De natali Joannis Baptistae.

Sermo 290, 291, etc. — De natali sanctorum apostolorum Petri et Pauli.

⁴ In manuscriptis hoc et infra, *quoniam bonus est*.

¹ Sic Mss. At Lov., *qui autem servavit mala, erunt possidentes terram*.

² Lov., *De regno calorum*. Verius fossat, *De caliditate* s. *De regno caliditatis*; sed *caliditatis* est corruptum, *caliditatis* solet.

³ Sic quippe in multis Mss. At Lov. et alii, *De responsorio*; tametsi habeant supra, *De responsorio Psalmi*, *Da nobis auxilium*, etc.

⁴ Lov., *efficitur*.

Ex Evangelio, de dilectione Dei et proximi.
 Ex Evangelio, ubi Pharisæi Dominum interrogant, Si licet uxorem quamcumque ex causa dimittere.
 De Apostolo, ubi ait, *Quis nos separabit a charitate Christi?*
 Ex Evangelio, *Qui non odit patrem et matrem, etc.*
 Per natalem Carolini.
 Per natalem sanctorum martyrum Scillitanorum, tractatus duo.¹
 Ex Evangelio, ubi ait Jesus, *Impleta sunt tempora, et appropinquavit regnum Dei, penitentini, et credite Evangelio.*
 Sermo 72. — Ex Evangelio, *Aut facite arborem bonam, et fructum ejus bonum; aut facite arborem malam, et fructum ejus malum.*
 Serm. 302, 305, etc. — Per natalem sancti martyris Laurentii.
 Ex Evangelio, de muliere que derem et octo annos curvata erat, et de his super quos turris ceciderat.
 Sermo 306. — Per natalem martyrum Massæ candidæ.
 Per natalem martyris Quadrati.
 Ex Evangelio, *Ego sum pams cui de celo descendi: et, Operamini escam, non quæ perit, sed quæ permanet in æternum.*
 De versu Psalmi decimi septimi, *Disciplina tua me dirigit in finem, et disciplinam tuam ipsa me docebit.*
 De versu Psalmi decimi noni, *Mittat tibi auxilium de sancto.*
 Sermo 65. — De Evangelio, ubi ait, *Nolite timere eos qui occidunt corpus, etc.*
 Sermo 55. — Ex Evangelio de beatitudinibus.
 Sermo 274, etc. — De natali sancti Vincentii.
 De versu Psalmi quadragesimi tertii, *Quoniam propter te morte afficimur, etc.*
 Per natalem sancti Agilii.²
 Sermo 69. — De Evangelio, *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego vos reficiam.*
 Forte Sermo 76. — Item ex eadem lectione, per natalem Carilheri n. iiii.³
 Forte Sermo 54. — De Amore Dei.
 Sermo 75. — De evangelica lectione, ubi Domino jubente Petrus super mare ambulavit.
 De ordinatione diei⁴, et depositione episcopi Florentii.
 De episcopo eligendo et ordinando in locum memorati.
 De versu Psalmi septimi, *Justum auxilium meum a Domino, qui salvos facit rectos corde.*
 De versu Psalmi septuagesimi tertii, *Exsurge Domine, judica causam tuam, commemora opprobriorum tuorum.*
 De versu Psalmi centesimi, *Misericordiam et judicium cantabo tibi, Domine.*
 In tomo 5, parte 2. — De epistola Joannis ad Parthos, sermones decem.
 In tomo 5, Sermo 24. — De versu Psalmi octuagesimi secundi, *Deus, quis similis erit tibi? ne taceas neque mutescas, Deus.*
 Supra. — De natali sancti Joannis Baptistæ.
 Sermo 8. — De decem plagis et decem præceptis.
 De lectione evangelica.
 Serm. 326, 327, etc. — De die natali Martyrum.
 Ex Evangelio Lucæ, et de Actibus Apostolorum.
 De versu Psalmi centesimi quadragesimi tertii, *Deus, canticum novum cantabo tibi, etc.*

¹ Sic plures manuscripti. Editi autem omissa voce, *duo*; nomen, *tractatus*, transierunt ad sequentis sermonis titulum, hoc facto, *Tractatus ex Evangelio*, etc.

² Colbertinus manuscriptus habet, *apallci*, cassaniensis, *chillet*. Fossatensis, *qclci*; et sic vetus calendarium Carthaginiense ad octavam diem ante kalendas februarias.

³ Fossatensis codex, *et th. r. m. m.* M. II. vetere calendario Carthaginiensi octo kalendas connumerantur ad diem quartum ante nonas februarias.

⁴ Duo Mss., *Dei*.

Sermo 44. — De lectione Isaia, *Dominus, quis credidit audire nos?*

Serm. 33, 351, et 368. — Ex Evangelio, *Qui amat animum suum, perdet eum.*

De natali sancti Joannis, tractatus duo.

Serm. 295, 296, etc. — De natali apostolorum Petri et Pauli.

De Evangelio, ubi Centurio Dominum rogat pro puero suo.

De adolescentium luxuria.

Sermo 98. — De tribus mortuis a Domino resuscitatis.

Sermo 126. jam supra cap. 5. — Ex Evangelio, *Non potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem.*

Sermo 127. — De eo quod scriptum est, *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus his qui diligunt eum.*

De die Pentecostes per vigiliis, ex eo quod scriptum est, *In principio fecit Deus cælum et terram.*

De Charitate tractatus, duo.

De versu Psalmi septuagesimi, *Libera me de manu peccatoris, etc.*

De versu Psalmi septuagesimi quarti, *Confitebimur tibi, Deus, confitebimur tibi.*

De versu Psalmi centesimi decimi septimi, *Confitemini Domino quoniam bonus est.*

De relictâ unitate ad senem Maximum¹.

CAP. X.

Sermo 181, etc. supra, cap. 9. — De natali Domini, tractatus septem.

Serm. 199, 200, etc. — De Epiphania, tractatus septem.

Serm. 205, 206, etc. — De quadragesima ante Pascha, tractatus quinque.

Sermo 218. — De Domini passione, tractatus duo.

Serm. 110, 219, etc. — Per vigiliis Paschæ, tractatus viginti.

Sermo 212, 213, etc. — De Symbolo, tractatus tres.

Serm. 36, 37, etc. — De lectione Dominica, unus.

Sermo 216. — De lectione ad Competentes, tractatus unus.

Sermo 210, supra, cap. 8. — De octavis infantium, tractatus duo.

Serm. 26, etc. supra, cap. 8, et cap. 9. — De Ascensione Domini, tractatus duo.

De Eucharistia, tractatus unus.

Serm. 267, etc. — De adventu Spiritus sancti, tractatus unus.

De natali Apostolorum, tractatus unus.

Serm. 274, 275, etc. — De natali sancti Vincentii, tractatus duo.

Sermo 359. — De natali episcopi, tractatus unus.

Supra. — De natali sancti Joannis, tractatus unus.

Serm. 309, 310, etc. — De natali sancti Cypriani, tractatus quatuor.

Serm. 280, 281, 282. — De natali Perpetuæ et Felicitatis, tractatus tres.

De natali sancti Salvii, tractatus unus.

Supra. — De natali sancti Vincentii, tractatus duo.

Sermo 310. — De natali episcopi, tractatus unus.

De versu Psalmi centesimi trigesimali octavi, *Imperfectum meum viderint oculi tui.*

De elemosynis rerum spiritualium.

De ministerio rerum carnalium, quod fit in sanctos.

De elemosynis quæ fiunt in omnes.

Sermo 361. — De Samson, et de versu Psalmi quinquagesimi septimi, *Si vere ergo justitiam loquimini.*

De natali sancti Victoris, et de versu Psalmi centesimi quinti, *Pretiosa in conspectu Domini Sermo 343. — De Susanna et Joseph.*

¹ Fossatensis manuscriptus et unus Carthaginiensis, *Mazimum*.

De versu Psalmi centesimi trigesimi primi, *Sacerdotes tui induantur iustitiam.*
Serm. 336, 551, etc. — De dedicatione ecclesiar, tractatus duo.
Sermo 71. — De blasphemia Spiritus sancti.
In tomo 6. — De cura pro mortuis gerenda.
Ibid. — Ad Dulcitium, liber unus.
Ibid. — De continentia, sermo unus.

Fient simul ¹..... Ac per hoc, quod memoratus sanctus Augustinus episcopus Spiritu divino actus, in sancta Ecclesia catholica ad instructionem animarum fecit libros, tractatus, epistolas, numero mille triginta, exceptis iis qui numerari non possunt, quia nec numerum designavit ipsorum.

² Locus mendosus in exemplaribus manuscriptis.

OPERA APPENDICUM,

QUORUM AUCTORES AUT JAM ANTEA NOTI, AUT HAC EDITIOE DETECTI SUNT;

EORUMQUE AUCTORUM NOMINA AUT ÆTAS.

IN TOMO PRIMO.

Principia Dialectica auctorem habent Augustinum quendam, alium quidem ab Hipponensi, sed forte non alium ab auctore librorum de Mirabilibus sacræ Scripturæ, qui pariter Augustinum se nuncupat.
 De Vita Eremitica ad sororem liber, est Aelredi Rhievalensis in Anglia abbatis.

IN TOMO SECUNDO.

Epistola ad Demetriadem, est Pelagii.
 Altercatio Augustini cum Pascentio, est Vigili Tapsensis.

IN TOMO TERTIO.

Libri tres de Mirabilibus sacræ Scripturæ rursum cujusdam Augustini sunt, aut Britonis natione, aut Britonum vicini, qui ante Bedam quidem vivebat, sed non ante annum Christi sexcentimum sexagesimum hos libros scripsit.

Opusculum de Benedictionibus Jacob patriarchæ, est fragmentum Questionum in Genesim, quas Aleuinus tum ex Hieronymo, tum ex Gregorio maxima ex parte coegit.

Questionum Veteris et Novi Testamenti scriptor, quæstione quadragesima quarta ex Veteri Testamento, anno circiter trecentesimo ab excidio Hierosolymitano se scripsisse indicat. Dicendi quoque ratio scriptorem sapit non longe recentiorem. Multi hoc opus adjudicant Hilario diacono, qui Damaso summo Pontifice florebat.

IN TOMO QUINTO.

Sermo 9, est Origenis, ex quo et plura translata in Sermones 5, 6, 20, 24, 25, 29, 50, 51, 53.

Gregorii Bætiæ creditor Sermo 235.

Ex Ambrosii præfatione in librum de Spiritu sancto descriptus est Sermo 56, sicut et ex vulgato ejusdem opere de Sacramentis Sermo 84.

Joannis Chrysostomi est Sermo 155, ac, secundum duos manuscriptos, Sermones 43 et 208.

Pelagii libellum continet Sermo 256, ejusque doctrinam sapit Sermo 71.

Heracii, qui Augustino in episcopatu successit, est Sermo 72.

Pertinent ad Leonem papam, Sermones 155, 148.

Ad Maximum Taurinensem, Sermones 80, 100, 122, 145, 152, 185, 204, 248.

Petri Chrysologi sunt Sermones 61 et 199, sed nihil interpolati ac decurtati.

Fuere Regensis censeri possunt Sermones 119, 153, 154, 156, 161, 162, 176, 182, 196, 205, 254.

Cæsario Arelatensi partim asserti, partim ad hominem assertionem confirmandam ex jam vulgatis ipsis nominibus huc revocati sunt Sermones 2, 4, 8, 10, 11, 12, 15, 5, 16, 17, 18, 19, 22, 28, 29, 54, 55, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 45, 65, 66, 67, 68, 69, 76, 77, 78, 89, 90, 91, 93, 104, 107, 110, 112, 115,

116, 129, 150, 159, 160, 141, 142, 175, 174, 224, 225, 228, 229, 250, 244, 249, 265, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 265, 264, 265, 266, 267, 269, 270, 271, 272, 275, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 282, 285, 284, 285, 286, 288, 290, 292, 295, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 500, 505, 505, 507, 508, 509, 515, 514. Ac præterea videntur ab eodem ex aliis Patrum scriptis collecti Sermones 5, 6, 14, 21, 24, 25, 53, 56, 55, 57, 58, 75, 101, 105, 114, 149, 168, 197, 198, 210, 220, 252, 287.

Ex Vigilio Tapsensi descriptus est totus Sermo 115, cum parte postrema Sermonis 254.

Ambrosio Autberto tribuendus est Sermo 208, forsitan et Sermo 195, alique qui cum his duobus stilo consentiunt.

Rabani Mauri nomine jam inter ipsius opera exstant Sermones 98, 108, 222, 280, 290, 291, 297, 502, 503, quibus forsitan adjungendus et Sermo 145.

Bede vel Aleuini, aut certe coactionatoris Rabano familiaris eoque antiquioris est Sermo 209.

Odilloni abbati Cluniacensi restituendus est Sermo 171.

Ad Ivonem Carnutensem pertinent Sermones 64, 74, 247, forte et Sermo 225.

IN TOMO SEXTO.

Hoc in tomo habentur Tractatus

De Fide ad Petrum, sive de Regula veræ fidei, Fulgentii Ruspensis episcopi.

De Spiritu et Anima, Alcheri Cisterciensis monachi. Nec dissimili stilo conscriptus est liber de Diligendo Deo, ac Manuale.

De Amicitia, opus est Aelredi Rhievalensis in Anglia abbatis Cisterciensis, in epitomen contractum.

De Substantia dictionis, Hugonis Victorini.

Meditationes, aut omnes, aut prope omnes, Joannis Piscamensis abbatis.

De Contritione cordis, ex meritis Anselmi Cantuariensis archiepiscopi coactum opus.

Speculum, prima pars est operis, quod sub titulo Confessionis fidei Aleuini, Pater Chiffletius edidit.

Scala paradisi, Guigonis Cartusienensis.

De Cognitione vite, Honorii Augustodunensis.

De Vita Christiana, Fastidi Britonis.

De salutariis Documentis, Paulum Forojuliensis seu Aquileiensis patriarchæ.

De septem Vitiis, et septem Donis Spiritus sancti, Hugonis Victorini.

De Conflictu vitiorum et virtutum, Ambrosii Autberti, seu Autperti.

De Antichristo, opus ab Adsone Derbensi abbate, Gerberga regina Ludovici Ultramarini regis Francorum uxore rogante, conscriptum.

Psalterium, dicitur beati Joannis papæ factum apud Viennas.

In canticum Magnificat, ex Hugone Victorino.

De Consolatione mortuorum, sancti Joannis Chrysostomi.

De Rectitudine catholicæ conversationis, Eligii No-
viomensis.

De Bono Disciplina, Valeriani Cymelensis episcopi.
Mutinus que tomò septimo habentur de translatione Reliquiarum sancti Stephani notorum scriptorum opuscula.

IN TOMO OCTAVO.

Hoc in tomo comparant

*Dialogus contra Felicianum de Unitate Trinitatis,
Vigilio restitutus.*

Quæstiones de Trinitate et Genesi, ex Alcuino de-
scriptæ.

De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo, ex
Origenis opere περί Ἀρχῶν juxta Ruffini versionem
collecti.

De ecclesiasticis Dogmatibus liber Gennadio Massiliensi presbytero tributus.

Neque hic opus fuerit recensere varia excerpta, quae tum in tomo nono ad historiam Donatistarum, tum in tomo decimo ad historiam Pelagianorum illustrandam collecta sunt.

S. AUGUSTINI EPISCOPI
OPERUM ORDO NOVUS

CUM ORDINE VETERI COMPARATUS.

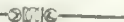
Editio nova.	Pag.	Editio Lovaniensis.	Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed. Lov.	Tom. Pag.
TOMO PRIMO.				nymii.	1120	II	379
Monitum de hac Benedictura editionis nova recusione.	5			Altercatio Augustini cum Pa-	1136	Epist. 178.	
In novissimam s. Augustini operum editionem tractat generalis.	13			TOMO TERGIO.			
Vita Possidii Calamensis episcopi.	51			Opuscula exegetica secundum scripturarum ordinem disposita sunt, cum præfixis in capite libris de D. citra Christiana, scribet :			
Vita sancti Aurelii Augustini Hipponensis episcopi, auctore Possidio Calamensi episcopo.	55			De Doctrina Christiana libri quatuor.	15	III	3
Vita sancti Aurelii Augustini Hipponensis episcopi, ex eius potissimum scriptis concludata.	65			De Vera Religione liber unus.	121	I	299
Opuscula quæ adhuc catechumenis, aut nondum presbyter eddidit s. Augustinus, cum retractationibus et Confessionibus continentur, hæc ordine :		In editione Erasmusiana seu Basileensi atque in editione Lugdunensi et in Veneta, eadem est in singulis tomis operum distributio, etsi non idem ordo ac in editione Lovaniensi.		De Genesi ad Litteram imperfectus liber.	175	I	545
	Pag.	Tom. I	Pag.	De Genesi ad Litteram libri duodecim.	219	III	188
Retractationum libri duo.	585			Locutionum libri septem.	245 485		198 41
Confessionum libri tredecim.	659			Questionum in Heptateuchum libri septem.	517	IV	37
Contra Acaemicos libri tres.	905			Aduotationum in Job liber unus.	825		393
De Beata Vita liber unus.	939			Speculum de scriptura sacra.	887	III	524
De ordine libri duo.	977			De Consensu Evangelistarum libri quatuor.	1041	IV	160
Soliloquiorum libri duo.	869			De sermone Domini in monte libri duo.	1229		529
De immortalitate Animæ liber unus.	1021		242	Questionum Evangeliorum libri duo.	1521		141
De quantitate Animæ liber unus.	1055		248	Questionum septendecim in Evangelium secundum Mattheum liber unus.	1565		156
De Musica libri sex.	1081		155	In Joannis Evangelium tractatus centum viginti quatuor.	1579	IX	5
De Magistro liber unus.	1195		252	In Epistolam Joannis ad parthos tractatus decem.	1977		236
De Libero Arbitrio libri tres.	1221		265	Expositio quarundam propositionum ex Epistola ad Romanos.	2065	IV	367
De Verbis Ecclesie catholice et de Verbis Manicheorum libri duo.	1509		319	Epistolæ ad Romanos inchoata Expositio.	2087		360
Regula ad servos Dei.	1577		565	Expositio Epistolæ ad Galatas.	2105		376
IN APPENDICE.		Append. I		IN APPENDICE.			
De Grammatica liber.	1585		100	De Mirabilibus sacre scripture libri tres.	2149	Append. III	394
Principia Dialecticæ.	1309		101	De Benedictionibus Jacob Patriarchæ.	2199		427
Categoriæ decem.	1419		117	Questiones Veteris et Novi Testamenti.	2215	Append. IV	426
Principia Rhetoricæ.	1459		128	Questiones Veteris et Novi Testamenti post vulgatas.	2585		478
Regulæ clericis traditæ fragmentum.	1447		566	In B. Joannis Apocalypsim Expositio.	2617	Append. IX	552
Regula secunda.	1449		566	TOMO QUARTO.			
De Vita Eremitica ad sororem.	1451		567	Enarrationes in Psalmos continentur.		VIII	
TOMO SECUNDO.				TOMO QUINTO.			
Exhibentur Epistole ducentæ septuaginta duo secundum temporum ordinem dispositæ, et quatuor in classes digestæ.				Sermones ad populum habiti sunt sic distributi :			
IN APPENDICE.		II		Classe prima, sermones de scripturis.	23		
Augustini nomine ad Bonifacium, et contra, Epistola breviores sexdecim.	1095	Applend. II	371				
Ad Demetriadem Pelagi epistolâ.	1099		372				
Augustini nomine ad Cyrillum, et contra, de laudibus Hiero-							

Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.
Classe secunda, Sermones de Tempore.	995		
Classe tertia, Sermones de Sanctis.	1247		
Classe quarta, Sermones de Diversis.	1485		
Classe quinta, Sermones dubii.	1639		
In Appendice, Sermones suppositi.	1755		
Ad superiores illas germanorum vel spuriorum classes revocantur universi sermones qui apud priores editiones sic digesti erant:			
Sermones de Verbis Domini.	Append.	X 5	
Sermones de Verbis Apostoli.		95	
Homiliæ quinquaginta.		156	
Sermones de Tempore.		208	
Sermones de sanctis.		401	
Sermones septendecim a Parisiensibus editi.		451	
Sermones de diversis.		446	
Sermonum Fragmenta.		615	
Sermones ad fratres in eremo, qui tamen pars maxima in sequentem tomum rejecta est.	Append.	X 712	
Sermones undecim ex majoris Carthusiæ manuscriptis.			
Sermones a Jacobo Sirmundo additi.			
Sermones ab Hieronymo Vignierio additi in prima parte supplementi.			
Sermones ab eodem additi in secunda parte supplementi.			
Sermones quoque hic nunc primum vulgati numero septendecim.			
Fragmenta hic addita sexdecim.			
Sermo Eracii.			
Homiliæ quatuordecim sancti Cæsarii Arelatensis episcopi, a Stephano Baluzio editæ, aliæque ejusdem sancti Cæsarii ex bibliotheca Patrum depromptæ.			
TOMO SEXTO.			
Opera moralia cum aliquot questionum libris, scilicet:			
De diversis Questionibus octoginta tribus libri unus.	11	IV 229	
De diversis Questionibus ad Simplicianum libri duo.	101	264	
De octo Dulcitii Questionibus liber unus.	147	280	
De Fide rerum quæ non videntur liber unus.	171	Append. IV 507	
De Fide et Symbolo liber unus.	181	III 61	
De Fide et Operibus liber unus.	197	IV 25	
Enchiridion, de Fide, spe et Charitate liber unus.	251	III 85	
De Agone Christiano liber unus.	289	286	
De Catechizandis rudibus liber unus.	509	IV 295	
De Continentia liber unus.	519	508	
De Bono conjugali liber unus.	575	VI 550	
De Sancta Virginitate liber unus.	595	558	
De Bono Voluntatis liber unus.	429	IV 521	
De Conjugis Adulteriis libri duo.	431	VI 550	
De Mendacio liber unus.	487	IV 5	
Contra Mendacium liber unus.	517	11	
De Opere Monachorum liber unus.	547	III 295	
De Divinatione Dæmonum liber unus.	581	521	
De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	591	IV 288	
De Patientia liber unus.	611	516	
De Symbolo ad catechumenos tractatus quatuor.	627	IX 291	
De Disciplina Christiana sermo.	667	510	
De Cantico novo sermo.	677	515	
De Quarta Feria sermo.	685	516	
De Cataclysmo sermo.	695	518	
De Tempore Barbarico sermo.	699		522
De Utilitate jejunii sermo.	707		526
De Urbis exedio sermo.	715		550
IN APPENDICE.			
Liber Sententiarum viginti unus.	725	Append. IV 417	
Dialogus Questionum sexaginta quinque.	755		420
Liber de Fide ad Petrum.	755	Append. III 584	
De Spiritu et Anima.	779	410	
De Anxietate.	851	Append. IV 528	
De Substantia Dilectionis.	845	510	
De Diligendo Deo.	847	Append. IX 567	
Scholasticæ animæ a Deum.	865	575	
Meditationes.	901	IX 554	
De Contritione cordis.	959	Append. IX 399	
Manuale.	951	585	
Speculum.	967	410	
Speculum Peccatoris.	985	457	
De Trij lci Habitaculo.	991	591	
De Scala Paradisi.	997	595	
De Cognitione veræ vitæ.	1005	401	
De Vita Christiana.	1051	416	
De Salutaribus Documentis.	1047	Append. IV 518	
De Duodecim Abusibus gradibus.	1079	Append. IX 595	
De septem Vitiis, et septem Donis Spiritus sancti.	1089	IX supplemento Vignierii.	
De Conflictu vitiorum et virtutum.	1091	Append. IX 440	
De sobrietate et Castitate.	1105	455	
De Vera et Falsa Penitentia.	1115	Append. IV 511	
De Antichristo.	1151	Append. IX 454	
Psalterium quod Augustinus matris sue composuisse testatur.	1155	IX 552	
Expositio cantici Magnificat.	1157	Append. IX 455	
Tractatus de Assumptione B. Mariæ.	1141	421	
De Visitatione infirmorum libri duo.	1147	428	
Sermones de Consolatione Mortuorum.	1159	452	
De Rectitudine catholice conversationis.	1169	425	
De Symbolo.	1189	Append. X 687	
De Esu Agni.	1201	Append. X Edit. Par. 575	
Sermones ad Neophytes.	1205	A Sirmundo editi.	
De Creatione primi hominis.	1215	Append. IX 444	
De Vanitate sæculi.	1215	425	
De Contemptu Mundi.	1215	427	
De Bono Discipulo.	1217	425	
De Obedientia et Humilitate.	1221	915	
Sermones alii ad populum.	1225	Ex App. tom. X Edit. Par. aut ex Vignierio, aut ex Sirmundo.	
Sermones ad Fratres in eremo.	1255	Append. X 712	
TOMO SEPTIMO.			
De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.			
Librorum et capitulum summaria ad frontem operis edita sunt.			V
IN APPENDICE.			
Exhibentur scriptiones aliquot de Stephani martyris detectione, translatione et miraculis, scilicet:			
Aviti ad Palchonium Epistola de reliquiis S. Stephani, et de Luciani epistola a se e greco in latinum versa.	805	Append. X 650	
Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani martyris.	807		lib. I.
Anastasia ad Landulphi Epistola, de subsequente scriptura.	817		lib. I.
Scriptura de alia detectione ac translatione Stephani in urbem Byzantium, quam Anastasius latinitate donavit.	817	Append. X 659	
Sexen Epistola ad omniem Ecclesiam de virtutibus in Minoricensi insula factis per reliquias S. Stephani.	821		lib. I.
De Miraculis S. Stephani libri duo ad Ivoctum.	833		653

Editio nova.	Pag.	Ed.	Loc.	Tom.	Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed.	Loc.	Tom.	Pag.
TOMO OCTAVO.											
Opera polemica adversus Ju- daeos, Manichaeos, Priscilliani- stas et Arianos, cum praefixo in capite libro de Haeresibus, et adjunctis in caeteris libris de Trinitate, exhibentur.						tuor.	445				161
De Haeresibus ad Quodvultdeum liber unus.	21					De Unico Baptismo contra Peti- lianum liber unus.	595				82
Tractatus adversus Iudaeos.	51					Breviculus Collationis cum Dona- tistis.	615				215
De Trinitate credendi ad Hono- rationem liber unus.	65					Post Collationem ad Donatistas liber unus.	651				252
De duobus Animabus contra Ma- nichaeos liber unus.	95					Sermo ad Casarensis Ecclesiae plebem Emerito praesente di- citur.	689				247
Acta seu Disputatio contra For- tunatum Manichaeum.	111	Append.	VI	65		De Gestis cum Emerito.	697				250
Contra Adimantum Manichaei dis- cipulum liber unus.	129					Contra Gaudentium Donatistam et isidorum libri duo.	707				254
Contra Epistolam Manichaei, qui vocant Fundamentum.	173					Sermo de Rusticiano subdiacono, a Donatistis rebaptizato et in diaconum ordinato.	735	Ex Vign. Supplem.			
Contra Faustum Manichaeum li- bri triginta tres.	207					IN APPENDICE.					
De Actis cum Felice Manichaeo libri duo.	519					Contra Fulgentium Donatistam incerti auctoris liber.	765				
De Natura Boni contra Manichaeos liber unus.	551					Excerpta et scripta vetera ad hi- storiam Donatistarum perti- nencia.	775	Append.	VII	271	
Secundum Manichaei epistola ad Augustinum.	571					TOMO DECIMO.					
Contra Secundinum Manichaeum liber unus.	577					Opera polemica contra Pelagia- nos.					
Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	605					De Peccatorum meritis et rem- issione et de Ba, tismo par- vulorum ad Marcellinum libri tres.	109		VII	277	
Consultatio Orosii ad Angusti- num.	665					De spiritu et Littera ad eundem liber unus.	199				309
Ad Orosium contra Priscilliani- stas et Origenistas liber.	669					De Natura et Gratia contra Pela- gium, ad Timasium et Jacobum liber unus.	247				310
Sermo Arianorum.	677					De Perfectione Justitiae hominis epistola seu liber ad Eutro- pium et Paulum.	291				508
Contra sermonem Arianorum liber unus.	685					De Gestis Pelagii ad Aurelium liber unus.	319				524
Collatio cum Maximino Ariano- rum episcopo.	709					De Gratia Christi et de Peccato Originali ad Albianum, Pina- num, et Melaniam libri duo.	539				525
Contra eundem Maximinum Arianum libri duo.	745					De Nutris et concupiscentia ad Valerium, libri duo.	415				545
De Trinitate libri quindecim.	819		III	222		De Anima et eius origine con- tra Vincentium Victorem libri quatuor.	475				481
IN APPENDICE.											
Tractatus contra quinque hae- reses.	1111					Contra Duas Epistolas Pelagia- norum, libri quatuor ad Boni- facium.	549				450
Sermo contra Iudaeos, Paganos et Arianos.	1117					Contra Julianum haeresis Pela- giana de ensorem libri sex.	641				565
Dialogus de Altercatione Ec- clesiae et synagoga.	1151	Append.	VI	567		De Gratia et libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo mo- nachos Adrumetinos liber unus.	881				517
De Fide contra Manichaeos liber Evodio tributus.	1159					De Correctione et Gratia ad eos- dem liber unus.	915				551
Communitorium (vulgo Augusti- ni) de recipiendis manichaeis qui convertuntur.	1155	Append. Par.	X Edit.	577		De Praedestinatione Sanctorum ad Prosperum et Hilarium li- ber unus.	959				546
Contra Felicianum Arianum de Unitate Trinitatis liber Vi- gilio Cassiano episcopo re- stutus.	1157					De dono Perseverantiae ad eos- dem liber unus.	995				558
Questiones de Trinitate et de Genesi.	1171	Append.	III	426		Contra secundum Juliani respon- sionem imperfectum opus sex libros continens.	1049	Ex Vign. Supplem.			
De Incarnatione Verbi ad Janua- rium libri duo.	1175	Append.	IV	492		IN APPENDICE.					
Liber de Trinitate et Unitate Dei.	1195					Hypomnesticon contra Pelagia- nos et cordesianos, vulgo libri Hypo-nosticon.	1611	Append.	VII	591	
De Essentia Divinitatis.	1199					Liber sus, ecdi auctoris de Prae- destinatione et Gr tia.	1665				614
Dialogus de Unitate sanctae Tri- nitatis.	1207	Append. Par.	X Edit.	577		Libellus incerti auctoris de Praedestinatione Dei.	1677				629
Liber de Ecclesiasticis Dogma- tibus.	1215	Append.	III	580		Varia scripta et monumenta ad historiam Pelagianorum per- tinentia.	1679				
TOMO NONO.											
Opera polemica contra Dona- tistas.						Prosperi Aquitani pro Augustino contra iniquas doctrinas eius de gratia et praedesti atione reprehensores apologetica opuscula, scilicet:					
Psalmus contra partem Donati.	25					Epistola ad Rufinum de Gratia et libero Arbitrio.	1795				
Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	55					Liber contra Collatorem.	1801	Append.	VII	582	
De Baptismo contra Donatistas libri sex, ten.	107					Responsiones ad capitula ca-					
Contra Litteras Petilianum libri tres.	245										
Epistola ad Catholicos contra Do- natistas, vulgo de Unitate Ecclesiae liber unus.	591										
Contra Cresconium grammati- cum partis Donati libri qua-											

Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.
Amniantium Gallorum.	1855		ad Iudicium ab eodem Possidio editum pertinentes.	5-20	
Regioniones ad capitula objectionum Vincentianarum.	1845		S. Augustini episcopi operum omnium ordo novus cum ordine veteri comparatus.	25	
Responsiones ad excerpta Genuesium.	1849	Append. V 579	S. Augustini episcopi operum omnium ordo vetus cum ordine novo comparatus.	29	
Ejusdem liber Sententiarum ex Augustino.	1859	Append. III 428	S. Augustini episcopi operum omnium Index alphabeticus.	55	
TOMO UNDECIMO.					
Opera Appendicium quorum auctores aut jam antea noti, aut hac editione detecti sunt, eorumque auctorum nomina aut ætas.	21		Index generalis in omnia opera S. Augustini, cui subiungitur Index generalis in omnia Appendicium opera, cum locis se ipsis quæ sive in operibus S. Augustini, sive in operibus Appendicium exlicentur.	45	
Indiculus librorum, tractatum et epistolarum sancti Augustini Hipponensis episcopi, editus cura Possidii episcopi Calamensis.	5				
Lectiones variantes					

S. AUGUSTINI EPISCOPI OPERUM ORDO VETUS CUM ORDINE NOVO COMPARATUS.

Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.
TOMO PRIMO.					
Retractionum libri duo.	5	I 585	duodecim.	198	III 243
Confessionum libri tredecim.	28	659	De Agone Christiano liber unus.	286	VI 289
Grammatica, liber unus.	100	Append. 1585	De Opere monachorum liber unus.	295	547
Dialectices principia.	111	1409	De Spiritu et littera liber unus.	305	X 199
Categoræ decem.	111	1419	De Divinatione Dæmonum liber unus.	321	VI 581
Principia Rhetorices.	128	1459	Speculum ex utroque Testamento.	324	III 887
Principia Geometriæ (non exstant).			IN APPENDICE.		
Principia Arithmetices (non exstant).			De Definitionibus orthodoxæ fidei liber unus.	580	Append. VIII 1215
Principia Philosophiæ (non exstant).			De Fide ad Petrum, seu Regula veræ fidei, liber unus.	584	Append. VI 755
De Musica libri sex.	155	I 1081	De Virabilibus sacræ Scripturæ libri tres.	594	Append. III 2149
Contra Academicos libri tres.	175	905	De Spiritu et Anima liber unus.	410	Append. VI 779
De ordine libri duo.	195	977	Quæstiones de Trinitate.	426	Append. VIII 1171
De Vita Beata liber unus.	212	959	Interrogatio de Benedictionibus Jacob.	427	Append. III 2199
Soliloquiorum libri duo.	219	869	Prosperi Aquitani sententiæ.	428	Append. X 1859
De Magistro liber unus.	252	1195	TOMO QUARTO.		
De Annæ immortalitate liber unus.	242	1021	De Mendacio ad Consentium liber unus.	3	Append. VI 487
De Quantitate Animæ liber unus.	248	1055	Contra Mendacium ad eundem liber unus.	14	517
De Libero Arbitrio libri tres.	265	I 21	De Fide et Operibus liber unus.	25	197
De Vera religione liber unus.	299	III 121	Quæstionum de Divinis libri septem.	37	III 547
De Moribus ecclesiæ liber unus.	319	I 1509	Quæstionum Evangelicarum libri duo.	141	1321
De Moribus Manichæorum liber unus.	331	1545	Quæstionum Evangelicarum secundum Mattheum.	156	1365
De Genesi contra Manichæos libri duo.	345	III 175	De Consensu Evangelistarum libri quatuor.	160	1041
Regula sancti Augustini.	365	1577	Octoginta trium quæstionum liber unus.	229	VI 11
IN APPENDICE.					
Regulæ clericis traditæ fragmentum.	366	Append. I 1477	De Diversis quæstionibus quæstiones septem, libri duo.	264	101
Regula secunda.	366	1449	De Octo Dulciti quæstionibus liber unus.	280	147
De Vita Eremitica ad sororem.	367	1451	De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	288	591
TOMO SECUNDO.					
Epistolarum volumen continens Epistolas numero ducentas septuaginta et unam.		II	De Catechizandis rudibus liber unus.	295	509
IN APPENDICE.					
Continentur Epistolæ novemdecim.		Append. II	De Continentia liber unus.	308	541
TOMO TERTIO.					
De Doctrina Christiana libri quatuor.	5	III 15	De Patientia liber unus.	316	611
Locutionum libri septem.	41	485	De Bonæ Voluntatis liber unus.	321	429
De Fide et symbolo liber unus.	61	VI 181	De sermone Domini in monte libri duo.	329	III 1229
Enchiridion, ad Laurentium liber unus.	85	251	Expositionis Epistolæ ad Romanos inchoatæ liber unus.	360	2447
De Trinitate libri quindecim.	85	VIII 819	Expositionis quarundam propo-		
De Genesi ad litteram imperfectus liber unus.	188	III 219			
De Genesi ad litteram libri					

Ediitio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Ediitio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.
sitionum ex Epistola ad Romanos liber unus.	567	III 2035	TOMO SEPTIMO.		
Expositionis Epistolae Pauli ad Galatas liber unus.	576	2105	Prioris partis dispositio.	5	IX 23
Adnotationum in Job liber unus.	595	825	Psalmus contra partem Donati.		
IN APPENDICE.			Contra Epistolam Donati liber unus (non exstat).		
Viginti unus Sententiarum liber unus.	417	Append. VI 725	Contra partem Donati libri duo (non exstant).		
Sexaginta quaque questionum dialogus.	420	755	Contra Hilarium liber (non exstat).		
Questionum Veteris et Novi Testamenti liber unus.	426	Append. III 2215	Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	6	35
De incarnatione Verbi libri duo.	492	Append. VIII 1175	De Baptismo contra Donatistas libri septem.	52	107
De Trinitate et Unitate Dei liber unus.	497	1195	De Unico Baptismo contra Petilianum liber unus.	82	595
De Essentia Divinitatis liber unus.	504	1199	Contra quod attulit Centurius (non exstat).		
De Fide rerum invisibilium liber unus.	507	VI 171	Contra litteras Petilianii libri tres.	89	245
De Substantia Dilectionis liber unus.	510	Append. VI 845	De Unitate Ecclesiae contra Petilianii Epistolam liber unus.	141	591
De Vera et Falsa Penitentia liber unus.	511	1115	Contra Cresconium grammaticum libri quatuor.	161	445
De Salutaribus Documentis liber unus.	518	Append. VI 1047	Probationum et testimoniorum contra Donatistas liber unus (non exstat).		
De Amicitia liber unus.	528	851	Contra nescio quem Donatistam liber unus (non exstat).		
TOMO QUINTO.			Admonitio Donatarum de Maximianistis, liber unus (non exstat).		
De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.		VII	De Maximianistis contra Donatistas, liber unus (non exstat).		
IN APPENDICE.			Breviculus Collationum cum Donatistis: Collatio dierum trium.	215	615
Castigationes.			Epistola nomine Cirtensis concilii ad Donatistas post Collationem.	250	II 577
Joannis Ludovici Vivis Commentaria.			Post Collationem ad Donatistas liber unus.	252	IX 651
TOMO SEXTO.			Ad Emeritum liber unus (non exstat).		
De Haeresibus ad Quodvultdeum liber unus.	5	VIII 21	Sermo de Emerito ad plebem Caesarensis Ecclesiae.	247	689
De quinquaginta Haeresibus oratio.	15	Append. VIII 1111	De Gestis cum eodem Emerito liber unus.	250	697
Concio ad catechumenes.	25	1117	De Correctione Donatarum (tomo 2, pag. 79).		
Oratio adversus Iudaeos.	59	VIII 51	Contra Epistolam Gaudentii libri duo.	54	IX 707
De Utilitate credendi ad Honoratum liber unus.	54	65	IN APPENDICE		
Contra Epistolam Manichaei Fundamentum dictam liber unus.	45	175	Contra Fulgentium Donatistam liber unus.	271	Append. IX 765
De Duabus Ananibus contra Manichaeos liber unus.	58	95	Posterioris partis enumeratio Peccatorum meritis et remissione libri tres.	277	X 109
Contra Fortunatum Manichaeum liber unus.	63	111	De Spiritu et littera liber unus.	509	199
Contra Adimantum Manichaei discipulum liber unus.	72	120	De Natura et Gratia contra Pelagianos.	510	547
Adversus Faustum Manichaeum libri triginta tres.	89	207	De Cestis Pelagii liber unus.	524	519
De Actis cum Felice Manichaeo libri duo.	206	519	De Gratia Christi, et Peccato Originali contra Pelagium libri duo.	525	559
Epistola Secundini Manichaei ad Augustinum.	217	571	De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	545	415
Contra Secundinum Manichaeum liber unus.	219	577	Contra Julianum Pelagianum libri sex.	565	641
De Natura Boni contra Manichaeos liber unus.	228	551	Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri quatuor.	450	549
De Fide seu de Unitate Trinitatis contra Manichaeos.	256	Append. VIII 1159	De Anima et ejus origine libri quatuor.	481	475
Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	245	VIII 605	De Perfectione Justitiae contra Coelestium liber unus.	508	291
Contra Priscillianistas et Origenistas liber unus.	268	669	De Gratia et Libero Arbitrio liber unus.	517	881
Sermo Arianorum distinctus numeris.	272	677	Ad Valentium et ipsius monachos epistolae duae.	528	II 968
Contra Sermonem Arianorum liber unus.	274	685	De Correctione et Gratia liber unus.	551	X 915
Contra Maximinum Arianorum episcopum libri tres.	285	709	Ad Augustinum Prosperi et Hilarii epistolae.	542	II 1002
De Unitate Trinitatis contra Felicianum liber unus.	525	Append. VIII 1157	De Praedestinatione Sanctorum liber unus.	546	X 959
De Bono conjugali Contra Jovinianum liber unus.	550	VI 555	De Dono Perseverantiae liber unus.	558	985
De Sacra Virginitate liber unus.	558	595			
De Adulterinis Conjugiis ad Polentium libri duo.	559	451			
De Epicureis et Stoicis tractatus unus.	565	V 808			
In illud, <i>Ego sum qui sum</i> , tractatus unus.	565	62			
IN APPENDICE.					
De Altercatione Ecclesiae et synagoga liber unus.	567	Append. VIII 1151			

Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.
IN APPENDICE.				
Prosperi Regiensis episcopi Responsionum libri quatuor.	575	Append. X 1855	De Triplici Habitaculo.	591
Celestini pontificis Romani pro Augustino epistola.	584	1755	De scalis Paradisi.	595
Concilium Arausicanum habens canones viginti quinque.	595	1785	De Duodecim Abusionibus.	599
Hypognosticon incerti auctoris libri sex.	597	1611	De contritione cordis.	601
De Prædestinatione et Gratia liber unus.	616	1663	De cognitione Veræ Vitæ.	610
De Prædestinatione Dei.	620	1677	De Speculo.	610
TOMO OCTAVO.				
Enarrationes in Psalmos libris quinquaginta distributos complectitur.		IV	De Vita Christiana.	616
TOMO NONO.				
In Evangelium Joannis expositio. Tractatus.	5	III 1579	De Assumptione B. Mariæ Virginis.	621
In Epistolam Joannis expositiones numero decem.	256	1977	De Contemptu Mundi.	625
De Decem Chordis liber unus.	268	V 75	De Vanitate sæculi.	625
De Pastoribus liber seu sermo.	274	270	De Obsequio et Humilitate.	626
De Ovis tractatus seu sermo.	285	295	De Bonis Episcopis.	627
De Symbolo fidei ad catechumenos libri quatuor.	291	VI 627	De Visitatione Infirmitatum.	628
Tractatus quatuordecim de diversis, scilicet :			De Visitandis Infirmitatibus.	630
De Discipuli Christiana.	310	667	De Consolatione mortuorum.	632
De Cantico novo.	315	677	De eodem argumento.	635
De Cultura agri dominici, sive de Feria quarta.	316	685	De Sobrietate et Castitate.	635
De Cataclysmo.	318	695	De Speculo Peccatoris.	637
De Tempore Barbarico.	322	699	De Conflitu Vitiarum et Virtutum.	640
De Quatuor Virtutibus charitatis.	326	Append. V 1952	De Rectitudine catholice conversationis.	644
De Laudibus Charitatis.	326	V 1955	De Creatione primi hominis.	652
De Honestate mulierum.	326	Append. V 2501	De Virtute scientiæ boni et mali.	654
De Convenientia decem phagarum et decem præceptorum.	326	V 67	De Antichristo.	655
De Utilitate Jejunii.	326	VI 707	Super Vagantibus.	655
De Urbis exilio.	350	715	TOMO DEIMO.	
De Pugna animæ.	352	V 715	sermones sexaginta quatuor de Verbis Domini.	5
De Utilitate Penitentiae.	352	1549	sermones triginta de Verbis Apostoli.	55
Psalterium matri compositum.	352	Append. VI 1155	Bonæ quinquaginta.	156
Meditationum liber.	354	901	Bonæ duceat quinquaginta sex de Tempore.	208
IN APPENDICE.				
In Apocalypsin Joannis Expositio. Homiliae.	552	Append. III 2417	Bonæ quinquaginta et una de Sacerdotibus.	404
De Diligendo Deo, seu Meditationum liber.	567	Append. VI 847	Sermones septemdecim a Patribus adhibitis.	451
Soliloquiorum liber unus.	575	865	Sermonum de Diversis partibus.	504
Manuale.	585	959	Fragmenta quædam operum D. Augustini.	615
Tractatus viginti quatuor, scilicet :			IN APPENDICE.	
			De Revelationibus Stephani protomartyris.	650
			Appendix sermonum de Diversis.	641
			Sermones ad Fratres in eremo.	712

Tomo quinto habentur omnes isti sermones, quorum ordinem tam in veteri quam in nova editione servatum exhibet index post prælationem et Disquisitionem criticam appositus.

Append. VII 805

Append. V 1755

Append. VI 1151

1157

1169

1215

1221

1227

1147

1147

1159

1159

1165

985

1001

1169

1215

1221

1151

1157

Tomo quinto habentur omnes isti sermones, quorum ordinem tam in veteri quam in nova editione servatum exhibet index post prælationem et Disquisitionem criticam appositus.

S. AUGUSTINI EPISCOPI

Operum omnium

INDEX ALPHABETICUS.

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
A			
De Duodecim Abusionum gradibus.	Ap. VI 1079	De Agri Dominici cultura.	VI 685
De Actis cum Felice Manicheo libri duo.	VIII 519	Altercatio Augustini cum Pascentio.	Ap. II 1156
Contra Academicos libri tres.	I 905	Dialogus de Altercatione Ecclesiæ et Synagoga.	Ap. VIII 1154
Contra Adimantum Manichæi discipulum liber unus.	VIII 129	De Amicitia.	Ap. VI 851
De Ascensione Domini sermo extra ordinem.	V 1716	De Amore Dei et Amore sæculi.	V 1512
De Adversitate temporali.	Ap. V 2515	De Amore hominis in hominem.	1690
De Conjugiis Adulterinis libri duo.	VI 451	Anastasi ad Lauduleum Epistola de subsequente scriptura. Scriptura de defectione ac translatione sancti Stephani in urbem Byzantium, quam Anastasius latuitate donavit.	Ap. VII 817
In Adulteros.	Ap. V 2288	De Anima et eius Origine contra Vincentium Victoris libri quatuor.	X 475
De Esu Agni.	Ap. VI 1201	De Duabus Animabus contra Manichæos	
De Agone Christiano liber unus.	VI 289		

	Tom.	Pag.		Tom.	Pag.
liber unus.	VIII	93	Quare natus et passus sit Christus.	Ap. V	2200
De Spiritu et Anima.	Ap. VI	779	Quod Christianorum tempora prædicta sint.		2748
De Immortalitate Animæ liber unus.	I	1021	De Christiano nomine cum operibus non christianis.		2237
De Quantitate Animæ liber unus.		1055	Quales sint Christiani boni et mali.		2240
De Antichristo.	Ap. VI	1151	De Vita Christiana.	Ap. VI	1051
In Joannis Apocalypsim Expositio.	Ap. III	1117	De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.	VII	
Sermones de Verbis Apostoli.	V	814	De vita et moribus Clericorum suorum sermones duo.	V	1568
Arauscani concilii canones.	Ap. X	1785	Regula Clericis tradita fragmentum.	Ap. I	1417
De Libero Arbitrio libri tres.	I	1221	De Cogitationibus turpibus fugiendis.	Ap. V	2544
De Libero Arbitrio et Gratia.	X	881	De Cognitione veræ vitæ.	Ap. VI	1005
De Arbore scientiæ boni et mali.	Ap. V	1755	Breviculus Collationis cum Donatistis.	IX	613
Opera polemica adversus Arianos.	VIII		Post Collationem ad Donatistas liber unus.		885
Sermo contra Arianos.	V	1485	Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	VIII	709
De Trinitate, sive de Scripturis veteribus et novis contra Arianos.		1689	Liber Contra Collatorem.	Ap. X	1801
Sermo Arianorum.	VIII	677	Communitorium (vulgo Augustini) de recipiendis Manichæis qui convertuntur.	Ap. VIII	1155
Contra Sermonem Arianorum liber unus.		683	Ad Competentes sermo exhortatorius.	Ap. V	2242
Arithmetica principia (non exstant).			In eos qui Concubinas ante aut post uxores adhibeat.		2288
De Angustis.	Ap. V	2268	De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	X	413
De Assumptione B. Mariæ.	Ap. VI	1141	De Confessione peccatorum.	Ap. V	2212
Augustini Vita auctore Possidio.	I	53	Confessionum libri tredecim.	I	659
Indiculus librorum, tractatum et Epistolarum Augustini, cura Possidii editus.	XI	5	De Bono Conjugali liber unus.	VI	373
B					
De Baptismo contra Donatistas libri septem.	IX	407	Ad Conjugatos sermo.	V	1709
De Unico Baptismo contra Petilianum.		595	De Consensu Evangelistarum libri quatuor.	III	1041
De Peccatorum meritis et remissione et de Baptismo parvulorum ad Marcellinum libri tres.	X	109	De Contemptu mundi.	Ap. VI	1215
De Mysteriis Baptismatis sermones tres.	Ap. VI	1203	Ad Continentes sermo.	V	1563
De Tempore Barbarico.	VI	699	De Continentia liber unus.	VI	349
De Beata Vita.	I	959	De Contritione cordis.	Ap. VI	939
De Benedictionibus Jacob Patriarchæ.	Ap. III	2199	De Corruptione et Gratia liber unus.	X	915
De Natura Boni contra Manichæos liber unus.	VIII	551	De Correctione proximi.	V	1697
De Bono Conjugali.	VI	373	De Utilitate credendi ad Honoratum liber unus.	VIII	65
De Bono Discipline.	Ap. VI	1217	Contra Cresconium grammaticum Donatistam libri quatuor.	IX	445
De Bonæ Viduitatis.	VI	429	Sermones de Consolatione Mortuorum.	Ap. VI	1159
Ad Bonifacium contra Duas Epistolas Pelagianorum, libri quatuor.	X	549	De Cultura agri Domitici.	VI	685
Augustini nomine ad Bonifacium, et contra, Epistolæ breviores sexdecim.	Ap. II	1447	De Cura pro Mortuis gerenda.		591
Breviculus Collationis cum Donatistis.	IX	613	Augustini nomine ad Cyrillum Hierosolymitanum episcopum, et contra, de laudibus sancti Hieronymi epistolæ.	Ap. II	1120
C					
Sermo ad Casarensis Ecclesiæ plebem Emerito præsentæ dictus.	IX	689	D		
Homiliæ plurimæ sancti Cæsarii Arelatensis.	V		De Decimis sermones duo.	Ap. V	2264
De Cantico Exodi.	V	1634	Ad Demetriadem Pelagii epistola.	Ap. II	1099
De Cantico novo.	VI	677	Principia Dialecticæ.	Ap. I	1409
De Charitate.	V	1553	Dialogus Questionum.	Ap. VI	755
De Charitate.	Ap. VI	1223	De Substantia Dilectionis.		845
De Charitate et Cæco illuminato.	V	1529	De Diligendo Deo.		847
De Pace et Charitate.		1586	De Dilectione parentum et Decimis.	Ap. V	2264
Ad tenendam Charitatem exhortatio.	Ap. V	2245	De Discipline Christiana tractatus.	VI	667
De dilectione Charitatis et odio Cupiditatis.		2247	De Bono Discipline.	Ap. VI	1217
De Castitate.		2291	De Divinatione Dæmonum liber unus.	VI	581
De Castitate et Munditia.		2296	De Essentia Divinitatis.	Ap. VIII	1149
De Castitate conjugali.		2297	De Doctrina Christiana libri quatuor.	III	45
De Sobrietate et Castitate.	Ap. VI	1105	De Salutaribus Documentis.	Ap. VI	1047
De Cataclysmo.	VI	693	De Ecclesiasticis Dogmatibus.	Ap. VIII	1213
De Catechizandis rudibus liber unus.		509	De Dominica et aliis diebus festis pie celebrandis.	Ap. V	2274
Categoriae decem.	Ap. I	1419	Opera polemica contra Donatistas.	IX	
De Rectitudine catholicæ conversationis.	Ap. VI	1169	Excerpta et scripta vetera ad historiam Donatistarum pertinentia.	Ap. IX	775
Epistola ad Catholicos contra Donatistas, vulgo de Unitate Ecclesiæ.	IX	591	De quodam Donatista qui reversus est ad Ecclesiam.	V	1598
Contra id quod attulit Centurius (non exstat).			De lite et concordia cum Donatistis.		1590
			De septem Vitiis, et septem Donis Spiritus sancti.	Ap. VI	1089
			De octo Dulcissimi quæstionibus liber		

unus.	Tom. Pag.		Tom. Pag.
	VI 147		Ap. I 1585
E			II 558
In Ebrietatis malum sermones duo.	Ap. V 2505	De Grammatica liber.	
De Moribus Ecclesie catholicae.	I 1509	De Gratia novi Testamenti.	
In illud, <i>Ego sum qui sum</i> .	V 62	De Gratia Christi et de Peccato Originali contra Pelagium, ad Albinam, Pinianum, et Melaniam libri duo.	X 519
De faciendis Eleemosynis sermones tres.	1700	De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adrumetinos liber unus.	881
Plures alii.	Ap. V 2551	De Correctione et Gratia ad eosdem liber unus.	915
De Gestis cum Emerito.	IX 697	Liber suspecti auctoris de Prædeterminatione et Gratia.	Ap. X 1665
De generalitate Eleemosynarum.	Ap. VI 1227		
De Oratione et Eleemosyna.	1225	H	
Euchiridion de Fide, Spe et Charitate, liber unus.	VI 251	De Triplici Habitatulo.	Ap. VI 991
De Erepto Energumeno.	Ap. V 2517	De Hæresibus ad Quodvultdeum liber unus.	VIII 21
De Epicureis et Stoicis.	V 807	Tractatus contra quinque hæreses.	Ap. VIII 1111
Epistolæ ducentæ septuaginta secundum temporum ordinem dispositæ, et quatuor in classes digestæ.	II	Questionum in Heptateuchum libri septem.	III 547
Epistola consolatoriæ ad Probum.	Ap. X 1897	Homiliæ quinquaginta.	V
Expositio quarundam propositionum ex Epistola ad Romanos.	III 2065	De primo Homini creatione.	Ap. VI 1215
Expositio epistolæ ad Galatas.	2405	De Honestate mulierum.	Ap. V 2501
In Epistolam Joannis tractatus decem.	1977	De Humilitate et Timore Domini.	2515
Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri ad Bonifacium quatuor.	X 549	Quod Scripturæ humiles benedixerint et superbos maledixerint.	2510
Contra Epistolam Donati (non exstat).		Hypomnesticon contra Pelagianos et Cælestianos, vulgo liber Hypognosticon.	Ap. X 1611
Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	IX 55		
Contra Epistolam Petitianni libri tres.	245	I	
Sermo Eraclii, præsentæ Augustino habitus.	V 1718	De Sententia Jacobi liber unus.	II 755
De Vita Eremitica ad sororem.	Ap. I 1451	Ad Inquisitiones Januarii libri duo.	199
Sermonum ad Fratres in eremo aliqui.	V	De Utilitate Jejunii tractatus unus.	VI 707
Sermones ad Fratres in eremo.	Ap. VI 1255	De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo ex Origene collecti.	Ap. VIII 1175
Questionum Evangelicorum libri duo.	III 1521	De Mysterio Trinitatis et Incarnationis sermones duo.	Ap. V 2196
Questionum septemdecim in Evangelium secundum Matthæum liber unus.	1565	In die octavarum Infantium.	V 1560
In Evangelium Joannis tractatus centum viginti quatuor.	1579	De Dilectione inimicorum.	1695
		Alii duo sermones.	Ap. V 2250
F		Adnotationum in Job liber unus.	III 825
Contra Faustum Manichæum libri triginta tres.	VIII 207	In Joannis Evangelium tractatus centum viginti quatuor.	1579
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	519	In Epistolam Joannis ad Parthos tractatus decem.	1977
Contra Felicianum Ariannum de Fide Trinitatis liber.	Ap. VIII 1157	De Susanna et Joseph.	V 105
De Quarta Ferva tractatus.	VI 685	Tractatus adversus Judæos.	VIII 51
De Fide et Operibus liber unus.	197	De Extremo Judicio sermones tres.	Ap. V 2206
De Fide rerum quæ non videntur liber unus.	171	Contra Julianum hæresis Pelagianæ de-tensorem libri sex.	X 644
De Fide et Symbolo liber unus.	181	Contra secundam Juliani responsionem imperfectum opus sex libros complectens.	1019
De Fide contra Manichæos liber Evodio triutus.	Ap. VIII 1159	Ad Juvenis sermo.	V 1706
De Fide catholica sermones quatuor.	Ap. V 2176		
Expositio fidei, et interpretatio nominis ejus.	2255	L	
Liber de Fide ad Petrum.	Ap. VI 755	De Lectione et Meditatione legis Dei.	Ap. V 2525
De Fine sæculi liber unus.	II 904	Ut populi Lectiones divinas audire studeant.	2524
Acta seu disputatio contra Fortunatum Manichæum, liber unus.	VIII 111	Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	VIII 605
Fragmenta sermonum.	V 1719	De Libero Arbitrio libri tres.	I 1221
Fragmenta sexdecim hic addita.	V	De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adrumetinos liber unus.	X 881
Contra Fulgentium Donatistam incerti auctoris liber.	Ap. IX 765	Locutionum libri septem.	III 485
Contra Epistolam Manichæi quam vocant Fundamenti liber unus.	VIII 175	Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani-martyris.	Ap. VII 807
G		M	
Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	Ap. X 1855	De Magistro liber unus.	I 1195
Contra Gaudentium Donatistam episcopum libri duo.	IX 707	Expositio cantici Magnificat.	Ap. VI 1157
De Genesi contra Manichæos libri duo.	III 175	De Moribus Manichæorum liber unus.	I 1515
De Genesi ad Litteram imperfectus liber.	III 219	De Mandatis Dei servandis.	Ap. V 2245
De Genesi ad Litteram libri duodecim.	245	Mandate.	Ap. VI 1
Responsiones ad excerpta, quæ de Genuensi civitate sunt missa.	Ap. X 1849		

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
De Martyribus vel Phylacteriis.	Ap. V 2271	Peccatoris Speculum.	Ap. VI 985
Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	VIII 779	De Peccato Originali contra Pelagium.	X 585
Contra eundem Maximinum Arianum libri duo.	743	De Peccatorum meritis.	109
Meditationes.	Ap. VI 901	De Gestis Pelagii ad Aurelium liber unus.	519
De Mendacio liber unus.	VI 487	Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri ad Bonifacium quatuor.	549
Contra Mendacium liber unus.	517	Opera polemica contra Pelagianos.	X
De Mirabilibus sacrae Scripturae libri tres.	Ap. III 2149	Varia scripta et monumenta ad Pelagianorum historiam pertinentia.	Ap. X 1679
De Meritis sancti Stephani ad Eudodum libri duo.	Ap. VII 853	De Peregrinatione nostra in hac vita per fidem.	V 1522
De Misericordia et Indulgentia.	Ap. V 2528	De Perfectione Iustitiae hominis, epistola seu liber ad Eutropium et Paulinum.	X 291
De Misericordia divina et humana.	2550	De Dono Perseverantiae liber.	X 995
Ut populus ad integram Missam audiat, sermones tres.	2278	Contra Literas Petiliani libri tres.	IX 245
De Opere Monachorum liber unus.	VI 547	De Martyribus vel Phylacteriis.	Ap. V 2271
De Moribus Ecclesiae et de Moribus Monachorum libri duo.	I 1509	De Praedestinatione Sanctorum ad Prosperum et Hilarium liber.	X 959
De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	VI 591	Liber suspecti auctoris de Praedestinatione et Gratia.	Ap. X 1665
De Mortuorum Consolatione	Ap. VI 1159	Libellus incerti auctoris de Praedestinatione Dei.	1677
De Contemptu Mundi.	V 1517	De Praesentia Dei liber seu epistola ad Dardanum.	II 852
Item.	Ap. VI 1215	Prosperi Aquitani pro Augustino contra iniquos doctrinae ipsius de Gratia et Praedestinatione reprehensores apologetica opuscula, scilicet :	
De incanta familiaritate extraneorum Mulierum.	Ap. V 2501	Epistola ad Rufinum de Gratia et Libero Arbitrio.	Ap. X 1795
De Mulierum honestate.	2501	Liber contra Collatorem.	1801
De Musica libri sex.	I 1081	Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	1855
N		Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	1845
De Natura et Gratia contra Pelagium, ad Timasium et Jacobum liber unus.	X 247	Responsiones ad Excerpta quae de Genuesi civitate sunt missa.	1819
Sermones ad Neophytos.	Ap. VI 1205	Eisdem Liber Sententiarum ex Augustino.	1859
De eo quod Neophytis ex oleo sacro aures et nares a sacerdotibus illuminantur.	1201	Enarrationes in Psalmos.	IX 23
De unctione capitis et de pedibus Neophytorum lavandis.	Ap. VI 1211	Psalmus contra Partem Donati.	IX 23
De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	X 415	Psalterium quod Augustinus matri suae composuisse fertur.	Ap. VI 1155
O		De quodam Psallendi consuetudine.	Ap. V 2282
De Obedientia et Humilitate.	Ap. VI 1221	De Purgatorii Penae et Inferni Puteo.	2210
Opus imperfectum contra secundam Iulianum responsionem, sex libros completens.	X 1049	De Psallendi ritu.	V 2284
De Opere Monachorum.	VI 547	De Pugna animae.	V 715
De Fide et Operibus.	197	Q	
Oratio adversus Iudeos.	VIII 51	Questiones sex contra Paganos expositae, liber seu epistola.	II 570
Orandum esse attente, et de sermonibus otiosis.	Ap. V 2280	Questionum in Heptateuchum libri septem.	III 547
Ut genua flectantur in Oratione, et de verbis otiosis vitandis.	2285	De diversis Questionibus ad Simplicianum libri duo.	VI 101
In die anniversaria Ordinationis episcopalis.	V 1687	De diversis Questionibus octoginta tribus liber unus.	11
De Ordinationis Augustini die sermones duo.	1180	Questiones Veteris et Novi Testamenti.	Ap. III 2215
De Ordine libri duo.	I 977	Questiones Veteris et Novi Testamenti post vulgate.	Ap. III 2585
Ad Orosium contra Priscillianistas et Origenistas liber unus.	VIII 669	De octo Dubiis Questionibus libri tres.	VI 117
De Ovis.	V 295	Questionum Evangeliorum libri duo.	III 1521
P		Questionum septemdecim in Evangelium secundum Matthaeum.	1565
De Poenitentia sermones novem.	Ap. V 2216	Questionum de Trinitate.	Ap. VIII 1171
De Utilitate agenda Poenitentiae sermones duo.	V 1555	R	
De Poenitentibus.	1715	De Rectitudine catholicae conversationis.	Ap. VI 1169
De Vera et Falsa Poenitentia.	Ap. VI 1115	Regula ad servos Dei.	I 1577
Sex questiones contra Paganos.	II 570	Regula secunda.	Ap. I 1179
De Scala Paradisi.	Ap. VI 97		
Contra Parmenianum libri tres.	IX 55		
Pascentia alterata cum Augustino.	Ap. II 1156		
De Pastribus.	V 2706		
De Patientia liber unus.	VI 611		
Sermones duo de Pace, instate Collatione cum Donatistis.	V 1582		
De Laude Pacis.	1582		

Regulæ Clericis traditæ fragm.
Regula veræ fidei.
De Vera Religione liber unus.
De Remissione peccatorum.
Responsiones ad capitula calumnian-
tium Gallorum.
Responsiones ad capitula objectionum
Vincentianarum.
Responsiones ad excerpta, quæ de Ge-
nuensi civitate sunt missa.
De Resurrectione mortuorum Sermones
duo.
Retractationum libri duo.
De Revelationibus S. Stephani.
Principia Rhetorices.
Expositio quarundam propositionum
ex Epistola ad Romanos.
Epistolæ ad Romanos iunctoata Expo-
sitis.
Sermo de Rusticiano subdiacono, a
Donatistis rebaptizato et in diaconum
ordinato.

S

De Sacrificio vespertino.
De Scala Paradisi.
De Fine Sæculi.
De Vanitate Sæculi.
De Salutaribus Documentis.
De Sansone.
De sacræ Scripturæ Mirabilibus libri
tres.
Secundini epistola ad Augustinum.
Contra Secundinum Manichæum liber
unus.
Prosperi liber Sententiarum ex Augu-
stino.
Liber Sententiarum viginti unius.
Sermones ad populum habentur, sic
distribui:
Classe prima, Sermones de Scri-
pturis.
Classe secunda, Sermones de Tem-
pore.
Classe tertia, Sermones de Sanctis.
Classe quarta, Sermones de Diversis.
Classe quinta, Sermones dubii.
In Appendice, Sermones suppositi.
Ad superiores illas germanorum vel
spuriarum classes revocantur uni-
versi Sermones qui apud priores
editiones sic digesti erant:
Sermones de Verbis Domini.
Sermones de Verbis Apostoli.
Homilie quinquaginta.
Sermones de Tempore.
Sermones de Sanctis.
Sermones a Parisiensibus editi.
Sermones de Diversis.
Sermonum Fragmenta.
Sermones ad Fratres in cremo, quorum
tamen pars maxima in totum sex-
tum rejecta est.
Sermones undecim ex majoris Carthu-
siae manuscriptis.
Sermones a Simundo additi.
Sermones a Vignierio additi in primo
parte Supplementi.
Sermones ab eodem additi in secunda
parte Supplementi.
Sermones quoque hic nunc primum
vulgati numero septemdecim.

Tom. Pag.

Ap. I 1447

Ap. V 1959

III 121

X 109

Ap. X 1855

1845

1849

V 1599

I 585

Ap. VII 805

Ap. I 1459

III 2063

2087

IX 755

V 1501

Ap. VI 397

II 904

Ap. VI 1215

1047

V 1659

Ap. III 2149

VIII 571

557

Ap. X 1859

Ap. VI 725

V 25

995

1247

1485

1659

1755

Fragmenta hic addita sexdecim.

Sermo Eraclii.

Homiliæ quatuordecim sancti Cæsarii

Arelatensis a Stephano Baluzio edi-
tæ, atque ejusdem sancti Cæsarii ex bibliotheca Patrum deprom-
ptæ.

De Sermone Domini in monte.

Severi Epistola ad omnem Ecclesiam
de virtutibus in Minoricensi insula
factis per reliquias S. Stephani.

De Sepultura Domini.

De Sobrietate et Castitate.

Soliloquiorum libri duo.

Soliloquia.

Speculum.

Speculum Peccatoris.

De Spiritu et Litera liber unus.

De Spiritu et Anima.

Scriptio aliquot de Stephani mar-
tyris detectione, translatione et mi-
raculis.

De Stoicis et Epicureis.

De Susanna et Joseph.

De Symbolo ad Catechumenos tracta-
tus quatuor.

De Symbolo sermones septem.

Item de Symbolo.

De Symboli fide et bonis moribus.

De Tempore Barbarico.

De Timore Dei.

De Trinitate libri quindecim.

De Trinitate, sive de Scripturis veteri-
bus et novis contra Arianos.De Trinitate et Genesi, questiones ex
Alcuino descriptæ.

Liber de Trinitate et Unitate Dei.

Dialogus de Unitate Trinitatis.

De sancta Trinitate.

De mysterio Trinitatis et Incarnationis
sermones duo.

Quæstiunculæ de Trinitate.

De Vanitate Sæculi.

De esuriendo et sitiendo Verbo Dei.

Qualiter excipiendum Dei Verbum.

Ut asæra prædicatio non respuatur,
sed requiratur.

De Videndo Deo.

De Bono Viduitatis liber unus.

De Anima et ejus Origine contra
Vincentium Victorem libri qua-
tuor.Responsiones ad capitula objectionum
Vincentianarum.Quare sancti Viri in hoc sæculo in pec-
catoribus vindicaverint.

De Sancta Virginitate liber unus.

De Visitatione infirmorum libri duo.

De Beata Vita liber unus.

Ad eos qui putant quod illis ad Vitam
æternam sufficiat, si male non fe-
cerint.

De Vita Christiana.

De Cognitione veræ Vitæ.

De Vita Fraternitatis.

De Conflictu Vitiorum et Virtutum.

De Urbis excidio tractatus unus.

Tom. Pag.

III 1229

Ap. VII 821

Ap. V 2204

Ap. VI 1105

I 869

Ap. VI 865

III 887

Ap. VI 967

985

X 199

Ap. VI 779

Ap. VII 805

V 807

1505

VI 627

Ap. V 2185

Ap. VI 1189

Ap. V 2194

VI 699

V 1524

VIII 819

V 1689

Ap. VIII 1171

1195

1207

Ap. V 2175

2196

Ap. VIII 1171

Ap. VI 1215

Ap. V 2517

2519

2520

II 596

VI 429

X 475

Ap. X 1845

Ap. V 2262

VI 585

Ap. VI 1147

I 959

Ap. V 2251

Ap. VI 1031

1005

Ap. I 1451

Ap. VI 1091

VI 715

INDEX

IN OMNIA OPERA

SANCTI AUGUSTINI.

Prior Romana arithmetica nota, totum designat, posterior arabica, columnam.

Aaron medius inter Moysen et populum. III, 599. Aaronis et Moyses non solum illi id, sed et mores, fuerunt signa futurorum. III, 744. summum sacerdotium corpisse videtur a. Aaronem. III, 684. Aaronis sacerdotio quare promissa reteratas, cum finendum esset. VII, 556. Aaronis sacerdoti in delictis. VII, 554. In Aaronem ministerium fuit, in Moysen princeps. III, 599. Aaron reputatur peccatum Israelitarum. III, 645. Aaron erranti populo ad altum sacrificium non consensit adactus, sed cessit obstructus. VII, 449.

Ab. ddires nomen paganorum. II, 82.

Ab. ga. i. Regis ad Christianam episcopalem citat Darius. II, 1022. Christum ad Abagare perrexisse, multa p. III et civitati illius ecclesiam praestitisse ad Darius. II, 1022.

Abba et pater idem. IV, 1012. 1419. Cur simul iunguntur ab apostolo. IV, 1011, 1419. Abba et pater, quia duo populi in Christo. V, 838.

Abbar germaniciana. IV, 211.

Abdus quid prophetavit. VII, 587. Quando prophetavit non invenitur. VII, 587.

Abel interpretatur luctus. VII, 461. Abel gratia electus et predestinatus. VII, 458. Abels sacrificium cur Deo acceptum. III, 2017. Abel sacrificium, novi Testamenti fides. VIII, 258. Abel immolatus, primitie Ecclesiae. IV, 1589. Abel martyrium dedicavit. X, 1375. Abel figura Christi. VII, 443, 460, 461; VII, 253. In iustorum persecutiones abrahamis sustinentium. VI, 606, 614. Abel mitum fuit civitatis Dei. IV, 4846. Abel prius civis civitatis celestis. VII, 457. Abels sanguis clamabat de terra. IV, 442.

Abeloni seu Abela. i. vel Abeloite. Hæretici. VIII, 47. Filios non generabant, sed adoptabant qui sibi succederent. VIII, 47.

Ab. mezer interpretatur lapis adjutoris. VII, 559.

Abon. Dea. VII, 128, 146.

Abigai flexit David et a sanguine mariti revocavit. V, 440.

Abimelech interpretatur regnum patris mei. IV, 502, 508, 602. Abimelech rex philistinorum. VI, 500, 511. Sacerdos Abimelech pro vetis positum. IV, 501. Abimelech ad quem abiit Isaac, an alter ad eum qui quem perreverat. Abimelech. III, 569. Abimelech et feminis ejus an hoc delecta et postea restituta. V, 451, 722. Abimelech ignorata jussione nominis male nuncupatur a Juliano. X, 521.

Abimenes. IV, 106, 108, 255.

Ab lactare volentem mos translatum ad ablactationem spiritalem. IV, 246. Ab lactari ante tem. V, 1715.

Abnegare se omnia jussu est. V, 538. V. Negare se. Abominari, seu a. hominari, sic aliquem habere, ut nec homo videatur. V, 84.

Abominari Deus quandoque dicitur, non ad perditionem, sed ad discedendum. IV, 1415. Ab omnia solen. dicit exieredati. VI, 81.

Abominatio ab omen dicta. I, 586. Abominatio desolationis tunc facit, quando eversa est Jerusalem. II, 916.

Adortivi cetus au resurgunt. VI, 172. Adortivos cetus resurrecturos nec affirmare nec negare audeat Augustinus. VII, 776. Probabilis videtur resurrecturos. VII, 776.

Aporus. Ad homicidium non pertinet puerperium informe. III, 625.

Abraham patria. VII, 492. Abraham quo tempore natus. VII, 477, 561. In quo anno vite chara natus et egressus de Charran. III, 534. Quoto vite anno de Charran egressus est. VII, 495. Abraham tempore ante erat sapientiam regum. VII, 597.

Abrahæ cur nomen mutatum, et quæ utriusque nominis significatio. VII, 507. Abraham cur primum nomen cum posteriore non retinet, Jacob vero e contra. V, 682. Ex Abraham Hebræos sic appellatos. Iussu credide est. I, 636.

Abraham an ex fide justificatus, an ex operibus. IV, 258. Abraham fide placuit Deo. IV, 1948. Abrahæ cur electum ad fidem. V, 27. Abrahæ opus sine fide quatenusque esset, nihil prodesset. IV, 259.

Abraham an fuerint Angeli qui apparuerunt Abrahæ et

Loth. VII, 508. Abrahæ Trinitas tota apparuit. VIII, 806, 808. Abraham animo exire de terra sua primitus jussus est. VII, 496. Abraham transfluvialis appellatus est ex ea regione unde venerat. III, 536.

Abrahæ promissio quo anno facta. VII, 524. Duplex promissio Abrahæ facta est. VII, 496, 509, 524. Abrahæ iacta est promissio terre amplissima. III, 583. Promissio iacta de dauda Abrahæ et i. suis semini terra Chanaan. VII, 499. Quomodo promittitur Abraham terra Chanaan in æternum. VII, 505. Terra Abrahæ promissa in possessionem æternam aut s. irriter accipi debet, aut secundum tempus cuius non constituitur finis. III, 537.

Abrahæ promittitur posteritas multiplicanda ut stellæ cæli. VII, 500. Promissio iacta Abrahæ de spirituali semine impleta per incarnationem Christi. VII, 525. Posteritas Abrahæ celesti f. licetate donanda hoc promissio significari videtur. VII, 500. Multiplex seminis Abrahæ segregatio. VII, 514, 519. Quomodo orbis terrarum in semine ejus contentus. VII, 521. Abraham non duxit in fide quando petiit signum. VII, 501. Quid significat sacrificium quod Abraham obtulit, cum poposcit ut de his quæ crediderat doceretur. IV, 1562; VII, 501. Abrahæ sacrificium figura immolationis Christi. V, 155.

Abrahæ nondum proles de Sara promissa, cum de Agar suscipere voluit. VIII, 271. Abraham non percavit accedens ad Agar ancillam. VII, 505. Nec aliquo se contaminavit adulterio. VIII, 636.

Abrahæ corpus quomodo emortuum. X, 712. Abrahæ corpus emortuum dicitur respectu sarae senioris. III, 537. Non erat emortuum respectu Cethurae. III, 537, 566. Abraham per miraculum suscepit Isaac de Sara. III, 537, 566. Abrahæ fecunditas restituta est, non libido. X, 449, 712. Abrahæ, cum genuit Isaac, concupiscentia non deluit. X, 449. Abraham concupiscentia malo bene usus est. X, 1459. Caro Abrahæ simul habebat et volens prævaricationis et medicamentum vulneris. III, 424.

Abraham castitatem cæli habebat in habitu, castitatem in operatione in habitu et in habitu. VI, 592. Abraham quia ratione melior sit continentius. VI, 592. Abraham continencie merito, quam in habitu habebat, Joannem non imitatur. VI, 591. Abraham laudatur quod vir viriliter usus sit feminis. VII, 504. Quid significat quod post mortem sarae alteram uxorem duxit. VII, 557. Comparatum Abrahæ cum Cethura aliquid mystice significat. III, 566. Abraham, Isaac et Jacob propter Christum conjuges, propter Christum patres fuerunt. VI, 596.

Abraham uxorem suam ad concubitus duobus regibus vendidisse calumniatur Faustus. VI, 166. Abraham a Fausti criminationibus vindicatur. VI, 166; VIII, 420. Abraham non mentitus est dicendo saram esse sororem suam. III, 535. Sed cautela humana tacuit uxorem. VIII, 422, 425, 599. Quid hac cautela figurabat. VIII, 424.

Abrahæ risus quid significat. VII, 505. Abrahæ risus admirationis fuit et lætitiæ; sarae autem dubitationis. III, 538. Abrahæ cur seni natus filius. V, 504. Convivium quod celebravit Abraham die quo ablactatus est Isaac, re. erendum est ad spiritalem significationem. III, 560.

Abrahæ tentatio a Deo. V, 28. Abraham non peccavit quod filium Deo jussus voluit immolare. III, 702, 811; VII, 55, 59. Abrahæ factum quando voluit filium immolare, quod Deo jubente fuit obedientia, Deo non jubente, quod iuit nisi demencia? IV, 751. Abrahæ fides et pietas in filii sui oblatione. V, 27, 51, 52. Et obedientia. VII, 510. Abrahæ obedientia magna, quia res difficillima imperata. VII, 425. Abrahæ fides in oblatione filii Isaac, et hujus rei sacramenta. IV, 244. Abraham in similitudinem Patris æterni adducitur. VII, 514. Abraham propter obedientiam et fidem Isaac præcedens. VI, 514.

Abraham fuit Propheta. III, 1712; VII, 597. Quidquid Scriptura dicit de Abraham, et factum est, et prophetia est. V, 51. Abraham vidit verbum in sinu Patris. III, 1712. Abrahæ demonstratum est sacramentum Filii Dei. VI, 554. Et Christi incarnatio revelata. X, 401. Abraham incarnationem Domini

novit. III, 1712. Quare Abraham fecit jurare servum suum sub timore suo. III, 1712; IV, 502.

Abrahæ semen secundum hyperbolen dicitur futurum sicut arena maris. III, 536. Abraham in Christo pater multarum gentium. VII, 507. Una gens ex omnibus gentibus vocata pertinet ad semen Abrahæ. IV, 1592. Abrahæ progeniem perdidit, qui ab ejus fide degeneravit. IV, 1948. Abrahæ progeniem perdidit Iudæi non credendo. IV, 1948. Abrahæ nomen immerito jactant Iudæi. IV, 550. Abrahæ duo filii, duo Testamenta. III, 2455.

Abrahæ semen, et filii, qui. IV, 1070, 1592, 1476, 1948. Abrahæ filii qui sunt ex fide. II, 894, 895. Abrahæ filii credendo facti sumus. IV, 244, 1948. Fideles omnes Abrahæ sunt filii. VI, 354, 358. In semine Abrahæ benedicuntur qui fidem Abrahæ imitantur. VIII, 552. Abrahæ filii non imitando ejus fidem. III, 1465. Abrahæ semen facti sunt imitatione fidei, credentes in Christum. VIII, 421, 514. Reges gentium quomodo ex filio Abraham. III, 557.

Abraham olea. X, 855. Abrahæ inseritur oleaster gentium. X, 984. Abraham ad Ecclesiam pertinet. V, 59. Abrahæ quod per promissionem donavit Deus, ad fidem nostram pertinet. X, 592.

Abraham in divitiis pauper. IV, 1085; V, 115. Et in bonis operibus non indultus. V, 115. Munera ab Abrahamo filiis concubinarum suarum distributa mystice quid significant. III, 566.

Abraham patrum Loth. VIII, 457. Secessio i pacifica Loth et Abrahæ, ex caritate. VII, 498. A divitibus Abraham in fide septuaginta et duo anni fluxerunt. VII, 489. Ab Abraham usque ad Moysen generationes septem per Jacob numerantur duodecim per Isaac. III, 579.

Abrahæ sinus. I, 765; II, 711; III, 481; V, 115; VIII, 514; X, 558. Abrahæ gremium. VII, 26. Abrahæ sinus intelligitur remota sedes quietis atque secreta ubi est Abraham. I, 765. *Nota (a)*. Abrahæ sinus an ad inferos pertinet. II, 851. Abrahæ sinum non esse in inferis censet Augustinus. II, 714. Abrahæ in sinu præsentia divinitatis antiqui justi fruebantur. II, 712.

Abrahamium, locus ubi sunt corpora Patriarcharum. III, 592, 596. Distat a monte Calvarie triginta milibus. III, 592. *Aggæus*. VIII, 26.

Abrenuntiatio in mysteriis baptismatis usitata. X, 1241. V. Baptismus.

Abshalon sive Abessalon interpretatur patris Pax. IV, 75, 97. Quomodo patri pax cum patrem bello pers cutus sit. IV, 97. Abshalon impius ius patrem sanctum David extinctus quam rebellis afflavit. IX, 720. Quid potuit consolari David de morte Abshalon. II, 807. Abshalon figuravit Judam proditorem et falsos fratres. IV, 75, 97, 1847.

Abscindere oculos aliquorum, amorem eorum conciliare. III, 729.

Abcondit se a conspectu Dei, qui deserto ipso incipit jam amare quod suum est. III, 208.

Abconditum vultus Dei. IV, 252, 255; V, 1615.

Abconditum tabernaculi Dei, quid sit. IV, 204.

Absens, qui sensu abest, censetur. IV, 1274.

Absentius. IX, 245.

Absolvere est innocentem judicare. V, 152. Deus reum non absolvit, sed peccata donat converso. V, 152. V. Solvere. Absolvendi potestas Ecclesie tradita. III, 1762. Absolutio peccatorum per Ecclesiam dari potest, suscitari autem ipsi mortui, non nisi minus clamante Domino potest. IV, 1504.

Absorpti vivi, et mortui absorpti qui auferant. IV, 761. Ecclesia non absorbet vivos, sed prius mactat. IV, 541, 1612.

Abstinentias ceremoniarum observare non licet nisi quas ratio approbaverit. III, 746. Abstinentia Manichæorum superstitiosa. I, 1561. Non immunditia obsonii timenda est, sed immunditia cupiditatis. I, 798. Abstinentiam ab aliquibus cibis nihil prodesse putavit Jovinianus. VIII, 45. Abstinentie laudabilis triplex causa, ad comprimendam delectationem, ad tuendam infirmitatem, propter caritatem. I, 1558, 1560. Abstinentia rerum terrenarum sepe facilius est quam temperatus usus. VI, 590, 592. In abstinentia cibi et potus discretio servanda. II, 960. Abstinentia qualis suscipienda tempore Quadragesimæ. V, 1045, 1047. Abstinentia delicata et ridenda. I, 1559. Abstinentia a vino delicata. V, 1055. V. Quadragesima.

Abstineri ab omni re mala quisque dicitur. X, 506. Abstineri a caribus quia munda putantur contra fidem est. II, 221.

Abstractum inquit ius esse quam concretus. III, 1684.

Abundantia intelligitur quasi rei nimium exuberantis effusio. I, 975. Abundantia hominis in paradiso vera; post peccatum abundantia que est? crimina, calamitas. IV, 224. Ab ipsa abundantia nec egestas aliena est. I, 975. Abundantia non est ad divites. IV, 224. Abundantia nostra ipse Deus. IV, 1628.

Abundare et scire, non nisi eorum est, quos abundantia non corrumpit. VI, 590.

Abundare dicitur per antiphrasim, quod non est. III, 800, VI, 534.

Abundantio in fundo strabonianensi diocesis Hippionensis ordinato presbytero ecclesiam committere noluit Augustinus ob male conversationis eius indicia publica. II, 254.

Abusus rerum culpandus, non res ipsæ. I, 1259.

Abyssus quid. IV, 1554, 1945. Abyssus cor hominis. IV, 475, 980. Abyssus nomine latetia corda mentalia, et profundæ cogitationes significantur. IV, 1748. Abyssus est in corde homo, et in corde malo; sed hæc nuda sunt Deo. IV, 1749. Abyssus humane conscientie nuda est oculis Dei. I, 779. Abyssus pro inditis peccatorum, quo quisque per venit contemnendo Deum. IV, 548, 549.

Abyssus i predicatoris verbi. IV, 981.

Abyssi nomine intelligitur materies informis in Genesi. VIII, 612. Abyssus et tenebre super faciem abyssi. I, 827. Abyssus abyssum invocans quid. I, 830.

Academia. In Academia, Archelaus Polemon, Polemoni Xenocrates, Xenocrati Plato successit. II, 459. Academiae tertie princeps auctorque dictus Carneades. I, 953. Academia, schola i latonis. VI, 561. Sic dicta quod a populo esset secreta. I, 945.

Academica philosophia. VIII, 1075, 1074. De rebus etiam nana festissimis dubitabat. VIII, 1019, 1056. Academiae utriusque veteris ac novæ dissimulatio. I, 926. Nova Academia non tam contra veterem, quam contra Stoicos commota est. I, 926. Tunc nata sunt quæ novæ Academiae tribuuntur. I, 955.

Academici i hiis, qui a Platone instituti. VII, 625. Academici philosophi fidem qui Platonicus. VII, 257. Academici veteres quid senserint de finibus bonorum et malorum. VII, 625, 626, 627. Academici veteres longius aberraverunt novis, quoniam beatitudinem in hac vita. VII, 650. In quo differunt novi Academici a veteribus. VII, 625.

Academicis novis incerta sunt omnia. VII, 646. Academicorum placita fuerunt homini scientiam non posse contingere. I, 925. Itamen hominem posse esse sapientem. I, 925. Academici sentiebant verum non posse comprehendere. I, 925. Sapientis totum munus in acquisitione veri collocatum esse. I, 925. Sapientem nulli rei assentiri debere. Errare enim cum qui assentitur rebus incertis. Omnia autem incerta esse. I, 925. Suspensionem assensionis magnam esse sapientis actionem. I, 924. Nihil esse turpius quam opinari. I, 925. Academici non potuerunt in dubium vocare aut i quas incertis, si sunt firmissimas per ceptiones rerum verarum. VII, 1075. Academicorum dubitationem tanquam dementiam Christiani detestantur. VII, 646. Academici putantes errorem peccatum; et ideo omnem assensionem suscepiendam, reculantur. VI, 212.

Academici philosophi longe in alia, quam vulgo creditum est, fuisse sententia. II, 61. Academici philosophi Platoniam doctrinam occultant, ne irruentibus assim pecoribus et rudibus, nullo modo posset liquida iuraque servari. II, 61. Quia metuenda erat falsi ac prolatio. II, 62. Quia nonnulli inventionem ipsam veri in carnis sensui ponebant. II, 441. Academicorum sententiam de fallacia sensus humani quomodo ex licet Petilianus. IX, 539.

Academicorum argumenta eruditus quoque negotiorum facesserant. I, 919. Vel etiam i, si Augustinus. I, 905, 904, 950. In Academicorum sententiam propendebat Augustinus initio. VIII, 78, 79. Credit tamen eos certo consilio sententiam suam dissimulasse, ac ne sensus uti vulgo putantur. I, 955 et seq. Contra Academicos libri tres ab ipso scripti in secessu ante baptismum. I, 905, 904, 950.

Academici a Monica dicti i aducarii. I, 968. Lepidus Ciceronis locus de Academicis. I, 941.

Acetius clausis oculis natus cataplasmate ex Eucharistia curatus. X, 1515.

Acca nutrix Romuli. VII, 578.

Acediari. III, 955.

Achab abstulit labores Nabuthæi injuste, Israel vero abstulit labores Chanaani iuste. II, 811. Achab cur fallacie spiritu seductus. IV, 1001.

Achai. VII, 86.

Achan. Quo Dei iudicio peccato Achan cæsi sunt ab hostibus filii Israel. II, 745.

Achilles. VIII, 585.

Achitophel interpretatur fratris Ruina. IV, 97.

Achis rex Geth. IV, 704. Achis interpretatur, quomodo est. IV, 502, 505, 508, 515. Achis intellectus nomine Abimelech. IV, 501.

Accedere. Non locorum intervallis acceditur ad Deum, aut receditur a Deo: dissimilis iactis, longe recessisti, similis factus, proxime accedis. IV, 1275, 1217. Accedimus ad Deum, vel recedimus ab eo, non loco, sed conscientia; non vehiculo, sed animo; non per pedes, sed affectus. IV, 1871. Acceditur ad Deum per penitentiam. IV, 514. Accedunt gentes, fide sectantur, corde imbuuntur, caritate currendo. IV, 515. Accedamus ad Christum, ut illuminemur, non ut teue-

bremitur. IV, 315.

Accensus in coedibus grecis non continendi. III, 592.

Accessus citra melius vocatur. I, 719.

Accessus ad Deum. I, 675. V. Accedere.

Acceptio personarum. II, 1656. Acceptio personarum quid.

X, 580. Acceptio personarum non est, ubi iniquitas non est.

X, 580. Acceptio personarum non est quod gratia tui detur,

alteri non detur. X, 580, 581. Acceptio personarum in electione

ad honores ecclesiasticos non bene peccatum. II, 740.

Acceptorem personarum Deum non esse ex parvulorum causa probatur. II, 585.

Accidens arguit semper aliquam rei mutationem. VIII,

915. Accidens separabile et inseparabile. VIII, 915.

Accipere iniquitatem, pro, insequere aut obvisci iniquitatem. III, 502.

Acceptum necat panis. I, 1549.

Acclamatio pelus. V, 166.

Accusatio perversa facta, fortuna, diaboli vel Dei in peccatis. VI, 518. In accusationibus nonnullum adversus alios

quomodo iudicandum. IV, 610. Accusationes haereticorum

contra catholicum presbyterum admitti nec possunt nec debent. II, 1088.

Accusatorum duo genera. I, 928. Accusant multi in altero, quod in corde proprio cogitant facere. IV, 800.

Acetum Christo in cruce oblatum, quod gustare noluit, quid significet. IV, 477, 851.

Aeres lumen, quo lux et tenebrae diiudicantur, per oculum iudicium dirigunt. IV, 146.

Actionis bonitas aut malitia unde dignoscenda. VIII, 446.

Tota hominis actio bona, est converti ad Deum. III, 582. quid in actione quatuor est. VII, 617. In omni motu actus et

initium et finis debet attendi. VII, 200. Actio quae ad gloriam Dei spectat qualis sit. II, 488. quid sit a te, Deus facit

in te. Nunquam fit a te, quod non ipse Deus facit in te. Sed

aliquid facit in te, quod non fit a te. V, 580. Iuste ac bene

aliquid fieri non ideo iudicandum, quia Deus facit in te. VI, 585.

Actionis laborum cur perique vitant, quoniam regendis populi idonei esse possint. VII, 456. Actionis negotium iustum

suscipit necessitas caritatis. VII, 648. Actio beatonum non erit operosa. VI, 512. Actio et cognitio beatum hominem

faciunt. VI, 299. Actionis cognitionisque ordinata consensio,

juxta anime rationalis. VII, 610, 612. V. Agere.

Activa vita prius et uberius laudatur. VIII, 154. Activam

vitam nemo propter se expetit, sed propter contemplativam. VII, 452, 455.

Actus apostolorum in quibus Manichaei repudiunt. II, 1075.

VIII, 69, 568, 505. Et hinc libro nolunt credere. III, 1242.

Actuum apostolorum lectio celebris in Ecclesia. X, 962.

Nota 2. Actuum apostolorum liber omni anno in Ecclesia

recitatus. III, 1455. Actuum apostolorum liber legis solutus a

Dominico Pascha. V, 1426.

Aculeus mortis peccatum, quare. IV, 95. Acutissimorum

hominum vanitas dolenda. VII, 209.

Agendus praefectus et consul. III, 1254.

Adanas nulla alia vi praeter hircino sanguine vincitur.

VII, 715.

Adam interpretatur homo, vocabulum commune utrique sexui. VII, 460. Adam hebraeo sermone hominem significat.

X, 1585, 1585. Adam orbem terrarum nomine suo significat.

IV, 1256. In nomine Adam quatuor orbis terrarum partes

demonstrantur. III, 1465, 1475. Et quadragenarius senarius

numerus invenitur. III, 1474.

Adam primus homo. VIII, 211. Ade et Eva origo juxta Manichaeos.

I, 1575 et eorum parentes. VIII, 57. Adam a principe

tenebrarum creatum dicunt Manichaei. VIII, 569.

Adam quia aetate aut statum conditus fuerit. III, 548. Adam

et Eva non formati in illo die spiritali primus condito.

III, 541. Adam non abter formatus fuit, quam haberent

causae primordiales. III, 549, 551. Insufflato Dei in Ad in

quid significet. III, 201. Dei flatus in Adam ista anima

est, aut ipso facta est. II, 518. Difficultates varie si anima

Ad non prius creata quam corporis fuit. III, 570.

Ade ecstasis. III, 408. Per ecstasim factus est Adam

particeps angelicae curiae. III, 408. In costa Adam so, uti

formata Eva eique matrimonio juncta quod sibi velit. III,

205. Quando inivit eis Deus so, ut de latere illi

conjugem faceret, typum gerebat Christi dormientis in

cruce. IV, 668, 1581. VII, 778. Adam figura Christi. Eva fi-

gura Ecclesiae. IV, 46. Adam exagilavit tanquam pro-

phetia plenus. III, 408. Ad quid Adamo data temina. VI, 551.

Adamo Deum creasse duas mulieres unde genealogie

infinitae, aulis traditio Iudeorum. VIII, 657.

Adam qualis creatus. VII, 790. Ad imaginem Dei quomodo

creatus. VI, 331. An sapiens conditus sit. I, 607, 1505. Sa-

piencia in Adamo excellentissima. X, 1432. Adam creatus

est iustus. V, 1426, et cum bona voluntate. VII, 418. Adamo

dona gratiarum in creatione collata. X, 955. Gratia si ho-

mini defuisset, non sua culpa cecidisset. X, 956. Gratia

primi hominis qualis. X, 274, 955. Fortissimo dante bonos atque permisit facere quod vellet. X, 940. Adamo non tanta gratia collata est, quam sanctis. X, 937. Potentior est gratia in Christo data, qua efficitur ut homo in bono permanere velit, quam gratia Ade. X, 955. V. Gratia. Primus homo catholico dogmate magis bonus conditus praedicatur, quam Pelagiano. X, 1556. Vanichaeus negans Adamum bonum a Deo conditum, non Genesis vel Paulinae epistolae auctoritate, sed ratione convictur. X, 1557. Sic oportebat prius hominem fieri, ut et bene velle posset et male; postea vero sic erit, ut male velle non possit. VI, 556. Libera servitus Ade expediebat. VII, 425.

Adam in natura sine culpa et vitio. V, 172. Ade natura inculcata et sine vitio creata. X, 247, 271, 952. Adam non creatus est in carne infirma, neque aliquem genuit ante peccatum. II, 588. Generaturus fuisset posteros etiam si peccasset. I, 601, 603. Adam non est creatus in carne peccati. X, 149. Ade caro non est similitudo peccati. X, 845. Adam et Eva ceteri creati. X, 146. Aperto oculo in Adamo et Eva quid. X, 417, 565. Adam malum nescisset, nisi cecidisset. VII, 645.

Ade electus ante peccatum. VII, 454. Homo quam beatus et libere voluntatis ante peccatum. X, 1551. Homo ante lapsum beatus, sed non placet. X, 952; futurus perfectus esset, si stetisset. X, 955. Que ista beatitudo. X, 955. Adam in paradiso ante peccatum beatorum, quod ad delectionem praesentis boni, quolibet iusto. VII, 528. Adam natura ante peccatum quam sublatum stabat. X, 4552, 1555.

Adam a Deo factus voluntatis bonae. X, 1496. Adam voluntatis vires ante peccatum. X, 955, 960. Adam ante peccatum pererat omnia quae voluit, quomodo. VII, 425. Adam sic actus est, ut nihil omnino voluntati ejus resisteret, si vellet dei precepta servare. VII, 124.

Adam Dei lumine et amore agebat ad perseverandum. VII,

422. An Adamus accepit perseverantiae donum. X, 951.

Adam quomodo perseveravit non perseveravit, si perseverantiae donum non accepit. X, 951. Cuius homo gratiam

sibi ad perseverandum necessarium accepit, sed in ejus

relictam arbitrio. X, 955, 958. V. Perseverantia.

Adam liber ab opus boni ut creatus est. X, 271, 1144. Adam

poterat legem facile custodire si vellet. X, 149. Adam per

liberum suum arbitrium stare potuit. X, 955. Adam poterat et non peccare si nollet. X, 1556. In conditio hominis

erat vitios non sicut quia deus. X, 1001. In conditio hominis

erat cum Dei adiutorio dante lumen vitae. VII, 450. In potestate Adam non erat, bene vivere sine Dei adiutorio, erat

autem male vivere. VII, 455. Iustitiae retinenda non sufficiebat ejus liberum arbitrium, nisi divinum adiutorium pre-

beretur. VI, 281. Adam adiutorio, quod necessarium est jam

ad resistendum contra peccatum, non habebat. X, 955.

Homo per liberum arbitrium Deum deseruit. X, 955. Adam

arbitrio suo factus est malus. V, 409. Adam per liberum arbitrium

perdidit merita, per quod potuit illa habere. X,

959. Adamo meritis deseruit meriti non posse peccare, si

perseverasset. X, 956. V. Libertas.

Ade corpus quale fuit. VII, 595, 595. Adam secundum

corpus terra erat. X, 140. Ade primo corpus animale. VII,

595, 597, 402. Adam et Eva corpora ante peccatum non

erant corruptibilia. VI, 552. Adam corpus purum animale,

postea spiritale factum esse quidam opinati sunt. III, 552.

Discrevit hanc opinionem. III, 552. Ade corpus spiritale

factum fuisset merito obedientiae. VII, 402.

Adam non patiebatur discordiam carnis et spiritus. X,

172, 175, 1556. Nec necessitate certandi cum vitis. X,

802, 818. Ade corpus anime ejus perfecte famulabatur.

X, 172. Adam ade ante peccatum, etiam si tantum

spiritale corpus, sed animale, tamen pro arbitrio regebat.

II, 589. Adam plenus habebat dominium in membra sua. X,

565. Adam si concupiscentiam ante peccatum habuisset,

miser fuisset. X, 4551. Adam ante peccatum fuerat Pelagiani

etiam in paradiso. X, 1556. Praesentia Adam miserum

etiam fuisset. X, 955. Ade ante peccatum in his a similitudine,

sed divina luce vestitus. III, 208. An Adam habebat affectus timoris et doloris ante peccatum. VII, 447. Nilam

jati poterat corporis aegritudinem. I, 601.

Adam mortalem actum, qui sine peccato sive non peccaret

mortuus esset, dogma Caesarii. X, 555; et Pelagianorum

VIII, 48; X, 1470, 1478, 1562, 1569, 1569, 1569, 1570, 1571. Hoc dogma Pelagius in juvenio Palastino damnavit.

X, 1478. Fito corde damnavit haeresim suam. X,

1089. Damnavit haeresim suam, ne damnetur. X, 1556.

Fiet in iudicio Palastino damnavit dogma suum; eligens,

tamen non timent tenere Pelagianum. X, 1279, 1279. Adam

etsi non peccasset, fuisset vel corpore mortuum deservit

Pelagiani dicere, uti existunt Augustinus. II, 875. Adam

mortem non timebat. X, 1556.

Adam immortalis est creatus. X, 1508. Adam immortalis

creatus est, quatenus poterat non mori. III, 534. Adam

origo est cum peccato nascens. X, 114, 115. Si in Adam omnes imitacione peccaverunt quia primus peccavit, in Abel omnes iustificacione quia primus iuste vixit. X, 119. In Adam peccaverunt omnes, non imitacione tantum, sed contagione. X, 261, 868, 1217. Ade peccatum non imitacione tantum, sed propagine in omnes transit. X, 462, 465, 1186. Similitudo transmissionis peccati ex Adamo. X, 1218. Ad Adam pertinet omnis qui ex illa successione propagationis nascitur, sicut ad Christum omnis qui in illo gratie largitate renascitur. X, 1211, 1224. V. Omnes.

Adam et Christus ab Apostolo propositi, ille ut regenerationis, hic ut regenerationis auctor. X, 1163. Adam et Christum Apostolo proponente, imitacionem imitationi, non regenerationem generationi opponunt Pelagiani. X, 1202. secus Apostolus. X, 1265. In Adam non prima secundum humanam formam peccati, sed maxima: simuliter et in Christo non prima iustitiae forma, sed maxima. X, 1357. 1375. Adam forma peccati propter generationem, non propter imitationem. X, 1255. Peccare in similitudine praevocationis Ade quid. X, 116.

Adam ante lapsum sanguine Christi non indiguit. X, 935. Adamo ad quam rem pro ecerit penitentia. X, 1582. Adamus recte creditur per Christum ab inferni vinculis solutus. X, 1525, 1582. Adamum per Christi gratiam, quando descendit ad inferos, ab inferni dei rursus haereticum credit Ecclesia. X, 1535. Adam Dei misericordia liberatus ex inferno. X, 258. Adam solum fuisse doloribus inferni Ecclesia consentit. II, 711. Primi parentes salvati. X, 185. Adami salutem contradicunt Tatiani. VIII, 50.

Adam primus, Adam secundus. X, 1535. Adam quatenus forma futuri Ade secundus. X, 462, 1171, 1225, 1225. Adam quomodo forma Christi. II, 684. Omnes in Adam, omnes in Christo. V, 1555. In Adam Christus, et Adam in Christo. IV, 1296. Nemo in mortem nisi per Adam, nemo in vitam nisi per Christum. II, 845. Ade caro simul habuit et vulnus praevocationis, et medicamentum vulneris. III, 424. Adam non potuisse erui ex praevocatione, nisi statum pristinae libertatis Christi Domini reormasset adventus, ait Innocentius. II, 783. Quia cecidit Adam, ideo descendit Christus; ille cecidit superbia, ille descendit misericordia. IV, 1596. Christus plus praestat regenerationis, quam eis Adam nocuerat. II, 684.

Adam vicit in Job. III, 2007. Adam victus in paradiso, vicit in stercore. III, 2007. Adam in stercore cautiore, quam Adam in paradiso. IV, 220. Ab Adam homines, a Christo filii hominum dicuntur in scriptura. II, 548. Non tamen ubique. II, 548. Adam homo, non filius hominis. IV, 350. Cur quorundam tantum filiorum Ade nomina exprimantur in serie generationum. VII, 436.

Adam an solos Cain et Abel ante Seth generat, non potest affirmari. VII, 436.

Adam utrum soleret corporeis oculis Deum videre, non evidenter apparet. VIII, 856.

Ab Adam nondum sex millia annorum complentur. VII, 599.

Adam si hodie moreretur, paucos dies viveret. V, 1518.

Adam origo duarum civitatum. VII, 466.

Adamiani haeretici, eorumque dogmata. VIII, 51.

Adelphus a Thasbalte. IX, 222.

Adeodatus naturalis filius Augustini. I, 769. Augustino horrore est illius ingenium. I, 769, quod magnum quiddam pollicebatur. I, 962. Adeodatus interloquitur in libro de beata vita. I, 963, 968. Sensus ipsius sunt omnia, quae ex alterius collocutoris persona reperiuntur in libro de Magistro edito Romae cum esset in annis sedecim. I, 769. Aetatis anno ferme 15, cum Augustino baptizatur. I, 769. Adeodatus praematura morte rapitur. I, 769.

Adeodatus episcopus. II, 759, 780.

Adeona dea. VII, 128, 196.

Adeps frumenti. IV, 1046, 1950. Adipem in escam non sumunt Iudei. III, 684.

Adhaerere Deo quantum bonum. VII, 550. Adhaerere Deo beatissimum. I, 1522. Bonum est creato spiritui adhaerere Deo semper, ne quod adeptus est conversione, aversione lumen amittat. I, 846. Adhaerere Deo incorporealiter potest, qui potest Deum invisibiliter videre. II, 615. Adhaerere Deo non valeamus, nisi dilectione, amore, caritate. I, 1522.

Adimantus Manichaei discipulus. V, 100; VIII, 129, 150. Praenominis dictus est Addas. VIII, 129, 150. 665. Adimanti opus sive liber. VIII, 207, 663, 252. Adimanti error de anima refellitur. VIII, 144. Ejus calumniosa obiectio ex Apostolo. V, 100. Adimanto solum Manichaeum praeferebat Faustus. VIII, 207, 252.

Adjuro te, pro, iura mihi. III, 492.

Adjutorium Dei nobis necessarium. V, 408, 121, 575, 856, 894, 895, 1167, 1171. Illud orandum ad lacie dum hominum. X, 1292, 1295. *Vide* Gratia Deo desistente ab adiutorio, laborare potes, vincere non potes. IV, 1124. Sine adiutorio Dei

non potest homo intelligere et obedire oculis et auribus cordis. III, 770. Adjutorium Angelo et primo homini necessarium, si tunc delisset, non sua cui; a cecidissent: nunc quibus deest, poena est peccati. X, 956. Adjutorium Dei si desit, non ideo est excusabile hominis vitium. III, 771. Adjuvat Deus ut faciamus ejus iussa a quo speramus promissa. V, 1669. Non est durum et grave quod Deus imperat, qui adjuvat ut fiat quod imperat. V, 584. Adjuvat non solum sanctificando, illuminando, etc., sed etiam caritatem dando. X, 1291. Adjuvant omnes sancti a Deo, sed intus ubi nemo videt. IV, 625. Adjutoriorum duo genera. X, 321. Adjutorium sine quo aliquid non fit, et quo aliquid fit. X, 956. *Vide* Gratia.

Admetus Rex. VII, 571.

Admiracionem quam causant, VIII, 871. Admiratio oboritur ex re insolita et insperata. I, 981; III, 179. Non est sine quadam formidine. I, 1412. Quadam admiracione digna in homine fidelis. IV, 469. Quod fidei credentium admiratur Christus, nobis mirandum esse significat. III, 180.

Admiratio pro laude. II, 707.

Admirari aliquam, id est, facere eam uxorem. III, 624.

Adolescentes paucissimi sunt, qui ab invicem adolescentia nulla damnata peccata committant. VII, 750. Adolescentia quoniam vitia adolescentum amittant. VII, 556. In adolescentibus qui dant operam litteris, coercendi sunt emulationis et ianias jactantiae motus. I, 991. Adolescentibus praecipua morum traduntur. I, 1006.

Adonai, quid. III, 565.

Adonai interpretatur Dominus eo modo quo solus Deus dicitur Dominus. VIII, 315.

Adonis a primo dente extinctus. VII, 185.

Adoptio filiorum. V, 548. Adoptantibus consuetudo antiqua in populo Dei. III, 1072. Adoptio sive vinculum a antiquorum moribus alienum non fuit. VIII, 215, 216; neque a sacris litteris. V, 549. Adoptio varia exem. Ia. VIII, 215. Adoptans dici potest genuisse non carne, sed caritate, quem filium sibi adoptaverit. III, 1075. Adoptio lex filios etiam mortui adoptabat. I, 655. Adoptio genus duplex. VIII, 206.

Adoptionis nomen plurimum valet in nostrae fidei sacramento. VIII, 215. Adoptio filiorum Dei quae. III, 1268. Adoptio hominum quomodo fit a Deo. VIII, 215. Adoptionem parvulorum in baptismo agnoscebant Pelagiani. X, 578, 585. Dei misericordia et benevolentia homines adoptando. III, 1594. Adoptio credentium jam facta, spiritu, non corpore. III, 2075. Adoptio nostra non erit perfecta nisi in caelo. VII, 729. Adoptio et glorificatio hominis non ex meritis ipsius, sed ex gratia Dei. III, 1276.

Adorare et rogare non convertuntur. VIII, 751. Adoratio humanitatis Christi. IV, 1261. Nemo Christi carnem manducat, nisi prius adoraverit; et non solum non peccamus adorando, sed peccamus non adorando. IV, 1264. Homo fit similis ei quem adorat. III, 1466. Non adoranda creaturae unde aliqua similitudo ducitur ad Christum vel sanctos significandos. IV, 1195. Christiani nullum mortuum colunt, nihil ut numen adorant quod sit factum et conditum a Deo. II, 85. Adorare in templo et ad templum differunt. IV, 86.

Acquirere quid significat. VII, 557.

Adrastus cymeneus nobilis mathematicus. VII, 720.

Adrumetum. IX, 204.

Adrumetini monachi turbantur quibusdam in illis sic gratiam praedicantibus, ut negent liberum arbitrium, Deumque redditurum unicuique secundum opera ejus; non recte intellecta Aug. epistola ad Sixtum, de qua Evodius consulunt. II, 969. Illis Aug. epistola rescripsi Evodius. II, 969. *Vide* Notas. Augustini epistolam ad Sixtum apud ipsos interpretatur sabinus presbiter, nec sedatur contentio. II, 976. Adrumetinum monasterium Cresconius et Felix erant monachi. II, 969. Cresconius et Felix ad Augustinum perrexerunt ante festum Paschae. II, 970; et cum eis alter Felix, et cum eo Pascha egerunt. II, 971. Augustinus Valentium rogat mittatur ad se is a quo se turbatos dicebant. II, 970, scilicet Florus. II, 975. Florus ad Augustinum venit. II, 977, cum Valentini litteris quibus ab erroris suspicione liberatur. II, 976. Adrumetini monachi inter se de gratia et libero arbitrio dissidentes consulunt Augustinum, qui ad eos librum super ea re scribit. I, 656. Librum de gratia et libero arbitrio ad ipsos scribit Augustinus. II, 972. Ad ipsos mitti Augustinus quae contra Pelagianum errorem confecta erant. II, 972. Adrumetinum monachorum occasione de *Correptione et gratia* prodit liber. II, 1002.

Adscensionis et adventus Spiritus sancti festa traditione recepta sunt. II, 200.

Adscensio Christi pignus nostrae. V, 1210. Non adscendit in caelum, nisi qui inherat Christo. V, 570.

Adscensus interior in Deum. IV, 415, 1629, 1659, incipit ab humilitate. IV, 1605, 1627.

Advenae, adventitii perhibentur. IV, 1518.

Adventus Christi duplex. IV, 1253, 117; V, 124, 128,

vel in Ecclesia, vel in corpore proprio. II, 920. Adventus Christi primus et secundus quid differant. III, 1624. *Vide* Christus. Comparantur inter se duo adventus. IV, 1238. Adventum Christi Danielis hebdomades transactum significat, non futurum. II, 899, 911. Ita censent ejusdem prophetæ expositiones. II, 912, 917, et Hesiæhii mens est. II, 905, 911. An ad utrumque adventum pertinent hebdomades Danielis. II, 911. Adventus Christi quæ fuit utilitas. IV, 1766.

Adventus Domini ad iudicium, comparatis annis ab Adam, post septem annorum milia futuros a novissimis creditur. IV, 90. Refutatur hæc opinio. IV, 90. Qui dicit Domini adventum citius esse futurum, et qui dicit tardius esse futurum, uterque errat. II, 924, 925. Adventus Christi optandus. IV, 811, quomodo. IV, 811. Diligendus et expectandus. II, 909. Si amamus Christum, utique adventum ejus desiderare debemus: perversum enim est, si tamen verum, quem diligis, timere ne veniat; petere adventum ejus, et timere ne exaudiat. IV, 1915. Adventus Christi durus est duris, mitis est piis. IV, 1237. Tribulationes facit Christus ad inflammandos animos desiderio adventus sui. IV, 125. In potestate tua est quomodo expectes venturum Christum: ideo differt venire, ut cum venerit, non te damnet. IV, 1257. Adventum Domini vere desiderat et expectat, qui pie vivit. II, 904, 905, 909. Ad eum quisque se præparare debet. II, 905, 906, 907, 908. Non resistamus primo adventui, ut non ex aversemus secundum. IV, 1255.

Adversarius occultus grande malum. VII, 652. Adversarius a nobis vinceatur ut conerumur, quis sit. VI, 289. Adversarius auxilio Christi vincitur. VI, 291. Adversarii et nocentes tolerandi ut per hrenetici, parvuli et infirmi. III, 1258. Adversarius tuus cui debes consentire dum lueris in via, quis sit. IV, 542; V, 76, 245, 656, 1171, 1698. Adversarius est voluntatis tuæ sermo Dei, donec fiat auctor salutis tuæ. V, 656.

Adversa quæ iustis et iniustus communia. VII, 20, 21. Amatores hujus sæculi crebrius inter adversa quam inter prospera cordis aures admovent veritati. II, 958. In adversis magis cogitant amatores hujus sæculi evadere unde anguntur, quam capere unde curentur. II, 958. In ferendis adversis constantia. V, 625. Adversis in rebus contra Deum non murmurandum. V, 1557. *Vide* flagellum. Tribulatio. Non deest suis Deus in adversis. VII, 28. Deus affligi permittit quos diligit. II, 424. Adversitates temporales necessarie sunt exercendæ atque perficiendæ virtuti. III, 1220. Adversitas, vel supplicia quibus puniuntur peccata, vel exercitati nec quis ui diluatur. VIII, 589. Adversitates temporales a Deo possunt imperari, et propter Deum debent tolerari. VIII, 451. Adversitas domum est admonitio Dei. II, 957. Ad sedes felicitatis æternæ venire non possumus, nisi temporalibus malis exerciti non de eceerimus. II, 267. In tormentis beati dicuntur pii, quia spe certitudinis ad ipsas eadē mala hujus vite fortiter perierunt. II, 675. Adversitas qualibet temporalis facile toleratur, ut æterna parca vitetur, æterna quæ comparetur. V, 444. Spe beatitudinis adipsas eadē mala hujus vite pii fortiter perierunt. II, 668, mala sæculi tolerant recti corde. III, 1025. *Vide* afflictiones.

Adversitates quibusdam utiles sunt, quibusdam perniciosæ. VIII, 451. Adversitas nulla fraagit quoniam felicitas nulla corrumpit. IV, 1038, aut quem non decipit sæculi hujus prosperitas. V, 687. Adversitas omnis corporalis atque spiritalis elemosynis et jeuniis atque orationibus superanda sunt. V, 1042. Adversitas et prosperitas, utraque cavenda est, ista ne corrumpat, illa ne frangat. IV, 1824. Adversitates devitandæ cum Deus ærtesissime adiutor est. III, 615. Per malos et iniquos Deus flagellat patius temporalibus quos voluerit. II, 995.

Adulatio est fallaci laude seductio. V, 1361, falsa laus. IV, 1824. Adulatione plerumque homines mentiuntur. IV, 87. Adulatio comes est omnibus malis. IV, 142. Adulatio oleum peccatoris. IV, 1824; IX, 66. Nemo gratuletur homini qui prosperatur in via sua, cuius peccatis deest ultor, et adest laudator: major hæc ira Domini est. IV, 126.

Adulator. V, 579, 1229. Adulatores laudem suam tanquam oleum venditant stultis. II, 571; IV, 1921; VI, 46. Peccatoribus adulari quantum malum. IV, 581. Adulantium lingue affligunt animas in peccatis; delectat enim eas acere in quibus non solum non innotuit reprehensio, sed etiam laudator auditur. IV, 126. Adulatione tradunt in se, quos ad peccata illeceant, et eos tanquam devorant. IV, 87. Adulator, adstipulator est facti. IV, 581.

Adulantes amici pervertunt; inimici litigantes plerumque corrigunt. I, 772. Magis amari oburgator suavis, quam adulator unguis caput. II, 114. Adulatoris lingua plus persequitur, quam manus interfectoris. IV, 869. Non timemus comminationem, si non amas. IV, 675. Aliqui diu bona nostra malo animo, alii mala nostra bono animo: utrique caveudi. IV, 419.

Adulteri male utuntur corporis bono. X, 1451. Adultero-

rum membra, et divina opera, et membra nature; attamen vitio, et per hoc diabolo subjecta. X, 1407. Adulteri redarguntur. V, 85. Adulterantem virum, non propter carnem, sed propter caritatem dolere debet femina Christiana. V, 85. Adulterorum fœda excusatio. V, 84. An mulier marito permittente possit misceri alteri viro, et vicissim. III, 1254. Historia de hac re. III, 1254.

Adulteræ quamvis aliqua damnatione, morte tamen non plectebantur. VII, 82. Adultera mulier cur non fuerit lapidata. IV, 1525. De muliere adultera. V, 109, 1589. Adulteræ mulieris historia in Græcis plerisque exemplaribus non legatur. VI, 451. Adulter permansus in adulterio ad baptismum non admittitur. VI, 220, 482. Adulteri penitentibus recte pax datur. II, 541. Antiqua Lex contra adulteros. VI, 474. *Vide* conjugium.

Adulteræ quedam animæ, quedam fornicariæ. V, 417. *Vide* fornicatio.

Adulter s reus antiquus. IV, 451.

Adulter ut letatur carne corrupta, sic diabolus corrupta mente. IV, 452.

Adulterium, quid sit. VI, 575, unde dictum. V, 545. Adulterii malum quam late patens. V, 78, 85. Adulterium unde malum convincatur. I, 1225. Adulterium, non ideo malum est quia vetatur lege, sed ideo vetatur lege quia malum est. I, 1225. Adulterium duplici præcepto prohibetur. V, 71. Adulterio non solvitur conjugium. VI, 452. Infantes ex adulterio nati non ob hoc peccatores. III, 418. Adulterinis conceptibus Deus juste animi s largitur. II, 778. Contra adulteria quidam in totum penitentis locum classerunt. II, 510. De adulterinis conjugii liber. VI, 451. Adulterium inter deos frequentatum. VII, 81. Adulterium carnis, et adulterium cordis. V, 1459. Adulterium animæ colentis dæmonia. V, 76. Adulterium est amare aliquem hominem pro Christo. III, 1497.

Adulterium pecuniam erogare. VI, 228.

Advocatus, qui causam malam agit, restituere tenetur. II, 665.

Advocati nostri sic Martyres sunt, ut tamen unus sit Advocatus noster Christus. V, 1295.

Adytum templi. IV, 204.

Edificatio duo sunt genera, aut super arenam, aut super petram. III, 1444. Edificare in petra, et edificare in arena, quid. IV, 1555. Edificant in petra, qui ad tentationes præparant; ædificant in arena, qui felicitatem terrenam proficiunt. V, 275. Edificare aurum, argentum, et lapides pretiosos, quid. IV, 222. Nil amantes præter Christum, ædificant aurum, argentum, etc. Amantes cum Christo terrena, quæ tamen ei non præferant, ædificant lignum, stipulam, etc. IV, 222. Qui ædificat amorem terrenorum super fundamentum regni cælorum, salvus fiet, sic tamen quasi per ignem. IV, 1044, 1050.

Edificatio civitatis spiritalis. IV, 1620. Edificatio et dedicatio domus Dei in nobis. V, 1471. Edificatio in labore, dedicatio in lætitia. V, 1476.

Edificium Dei sumus, quia qui edicit nos, habitat in nobis. IV, 802. Gratia Dei, non meritis præcedentibus ædicamur in locum sanctum Dei. IV, 816.

Eger. *Vide* Egrotus.

Egeria nympba Pompeii conjux habit. VI, 225.

Egiptus primus rex Assyriorum. VII, 561.

Egis, scutum Jovis. III, 1036. Unde sic nominatur. III, 1036.

Egrotudo alterius quomodo suscipienda ex caritate, ut sublevetur. VI, 80.

Egrotare. Nasci hic in corpore mortali, incipere egrotare est. IV, 1520. Egrotare et convalescere non aequo habet homo in potestate. V, 850, 1269. Egrotat periculosus, qui se sanum putat. V, 495.

Egrotorum duo genera. V, 495. Egrotus et infirmus in quo differunt. V, 277. Eger medico consilium dare non audeat. IV, 1914, 1915. Egroti concordia cum medico. V, 82. Eger non exauditur ad voluntatem, sed ad sanitatem. V, 1299. Egrotus præcepta medicæ observando, non nisi paulatim fit sanus. V, 1270. Egrotus, qui irridet medicamentum suum, nihil est superbius. IV, 1858. Egrotantium illicita remedia. V, 1459. Egrotus sanari nolle s remediis superstitiosis, fit martyr in læto. V, 1501. Egrotus duos facilius tert sanis minus, quam duo egrotos sanare minus: sic malos facilius ferunt boni. IV, 190. Egrotos omnes Christus medicus invenit. V, 495. Egroti quo remedio per Christum sanati. V, 496. Ad poculum sumendum exenlo medicæ Christi myltamur. V, 545, 581. Egroti mali in læto diabolum vincentes. V, 52.

Egroti ad piscinam sanatio figurativa. V, 686, 690, 695.

Egypti ex semine chamitum. IV, 1598. Egyptum regnum florebat Abrahæ temporibus. VII, 497. Egyptiis tradidit litteras Isis. VII, 597, 599. Egyptiorum sapientia commentaria, antiquitate posterior est prophetia Abrahæ.

59
 rificentissima, sed minime diuturna potentia. VII, 602; in
 Dei tem, lo hostias immolavit, sed non vera pietate. VII,
 606. De sacris deorum ad olympiadem matrem scripsi sit. VII,
 256, 358.
 60. De sacris deorum eius meminit Hieronymus.

Alexander vetus haereticus cuius meminit Hieronymus. II, 252, 286, in epistolam ad Galatas commentariolos reliquit. II, 252.

iii. 11, 252.
Alexandra Regina Iudeorum. VII, 606.

Alexandria. VIII, 944, 966.

Alexandria. VIII, 944, 966.

Alienatio a sensibus et a spiritu malo, et a bono fieri potest. III, 470, quoniam discernimine. III, 470.

Alienigenae qui. IV, 648, 721. Alienigenae, qui totam fel-

citatem non putat, nisi reserent. V, 204, 205.
 aliena possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922.
 aliena possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922.
 aliena possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922.

Alienum a conscientia, quod alienum ab opere : quod ali-

Alienus est, quisquis ex tuis nihil tibi prodest. IV, 337.

Alimentum. Praeter cibum et potum, tertium est alimentum aerium. X, 515. Alimenta, medicamenta quotidiana. VII, 690. Augustinus a Deo edoctus, ut quaedam dñi medicamenta, sic alimnta sumpturus accedat. I, 797, 798. Alimntum, siue alimentum, siue alimentum reguler. III, 1557. Alimntum sola salutis causa sumendum. I, 797. Cuius alimentorum et ligni vitae in paradiso. X, 772. Cuius alimentum dñus super-

Allegoria quid. II, 1547; VIII, 1068. *Allegoriae* plures species. VI, 1068. *Allegoria* quadruplex, historia, facti, sermonis et sacramenti. III, 166. *Allegoria* regna in omni allegoria retinenda est, ut pro sententia praesentis loci consideretur, quod per similitudinem dicitur. IV, 116. *Allegoriarum* utilitas, II, 214. *Allegoria* usus est ipse Christus in Evangelio. VIII, 70.

VIII, 70.
Halleluia. *vide* Halleluia

Alleluia. *Vide Halleluia.*
Allevare aliquem, pro interficere. III, 824.

Allegementi contritionum, sacramenta. IV, 1905.

Allogamy: contritionum, sacramenta. I.
Allogamy mystice. III, 118; IV, 648, 721.

Alloyhi mystice. III, 118; IV, 648, 721.
Almon fluvius non procul ab urbe in Tiberim influens.
VII, 50. Not. (c).

Alogia dicitur, cum equis indulgetur, ut a rationis tramite devietur. II, 141. Alogiare est equis indulgere, ita ut a ratione devietur. III, 1425.

Altare. I, 778; IV, 202. Altare Christi. IX, 220. Altare ligneum. IX, 190. Altare celeste, quod nemo tangit indignus; et altare visibile, quod multi tangunt indigni. I, 195. Altare subline invisibile, quod nemo accedit iniustus. I, ad illud altare ille solus accedit, qui ad istud securus accedit. IV, 479. Altare erectum super reliquiis. Stephani. V, 1458, et super corpus Cypriani. V, 1425. Altaria Martyribus ipsis non eriguntur, sed deo. V, 1251, 1458. Ad altare Dei recitatur suo loco Martyres et sanctum illi defunctae. VI, 425. Martyres ad altare meliore loco recitantur. V, 1251.

425. Martyres ad altare membra corporum suorum
Altaris oblatio. II, 657. Altaris sacrificium pro mortuis.
VI, 609. Ad altare fieri memoriam sanctorum desiderat Monni a
extremis. I, 778. Altare, vel quod accipitur d. altari. V,
362. Ex altari dispensatur victimam sacra. I, 778. Recipitur
ad id (carthaginem) mos cantandi psalmos ad altare. I, 674.

Altare spiritaliter fidem accipere debemus. III, 1212. Altare Dei cor nostrum. VII, 280.

Altercandi studium damnavit. III, 1508.
Alternantia in creatura mutabili movere nos non debent.
XL, 151.

VI, 151.
 Altitudo. Nullum corpus est quod longitudine, latitudine,
 et altitudine careat. I, 1058, 1048. Altitudo corporis, alae-
 que dimensiones explicantur. I, 1058. Altitudo spiritalis.
 IV, 1728.

IV, 1728.
 Altus est Deus, et ab humilibus contingitur. IV, 947,
 1205.

Alypius Thagaste orinidus. l. 724, parentibus primatibus
reia ieyalibus. l. 724, corporis statura brevis. l. 767. Alypi
cognatus Romanus. l. 110. Alypius, nati minor Augusti-
no. l. 724. Alio uultu amissimus a primis ausus. l. 724, ab
eoq e frater cordis sui dictus. l. 766. Alypius Augustini
Thagaste et Carthagine in rhetorica auditur. l. 724. Alypius
a minori etate magnam virtutis in leham pfererebat. l. 724.
Carthagine ut fur apprehenditur, sed mox liberatur. l. 726.
Carthagine spectaculis deditus, a Circensium insania revo-
catur obijungit ne Augustini. l. 725; Romam venit ante Au-
gustinum ut jus discat. l. 726. Alypius fortissimus donator
corporis italem glaciale solum nudo pede obiret insito
ausu. l. 769. spectaculorum gladiatorio um amore incredi-
bili, incredibiliter abreptus est. l. 726. Manichæorum su-
perstitione cum Augustino involuitur. l. 726.

Alypius Mediolanum cum n. Augustino proficiscitur. l. 727, continentissime vivit. l. 750. Augustinum ab uxore dicenda prohibet, quo simul sapientie libere vacent. l. 750. Assessoris munere tertium fungitur. l. 727, 754. Dum assidet Constanti largitionum Italianarum, ejus integritas a potentissi-

mo senatore, et pollicitationibus et munis tentatur. l. 727.
Aly, ius abstinere se ab araru Pratoriani usu pre iustice
amore. l. 727.

[illegible]

gustino daturus. l. 769. Alypius baptizatur IV. 769.
Alypius thegastensis episcopus. II. 697, 700. Alypius
papa et frater salutis hieronymus. II. 156. ad Alypium
Eusebii episcopi Constantino; olitani historiam mittit Pauli-
nus. II. 212, mittit et panem unum. II. 100. Alypium quoti-
dianus aestimaret. II. 90. Alypius ob dedicationem sac-
culi, dare ubam carnis et sanguinis, et solitudinem lauda-
culi. II. 95. Alypii historiam Augustinus Paulino scrip-
torum se ponet. II. 110. Alypius ad sextum rescribit. II. 867.
Alypius et Augustinus iulianum et ejus amicum bonis mo-
ribus inducunt. II. 818. Alypio et Augustino cohortantibus,
ridus inducitur. II. 818. Alypio et Augustino emissit Demetrias. II. 818. Aly-
pius iam paratis diuitibus remisit Demetrias. II. 818. Aly-
pius benignissime ac misericordissime accepit a Bonifacio Pa-
pae X. 349. In Alypium multa contumelia et indigna cha-
ritumur Alypienses cum Vianianum ad presbyterium pestu-
libat. II. 477. 481. Iuliani calumnia in Alypium. X. 1065.
1066. Alypius veruola peccatorum Augustini a Iuliano di-
citus. X. 1065. Augustinus Alypio verbum, Alypius Augu-
stino rerum magister effectus est, professione eius Augu-
stini. I. 1067.

maccura, IX, 221.

amaccura. IX, 221.
amalech interrelatur *Populus linguens*. IV, 1055.

Amalech, interj. relatur populus iniquus.
omem, interj. relatur frater ejus. IV, 1110.

Amara, inter pretatur Traces gustus, et 1720.
 Amara nites. IV, 88, 796, 816, 1730.
 Amartitudo. Quocunque se converterit anima, in terrenis
 rebus amaritudinem invenit : unde dulcescat non habet.
 Eius levit se ad Deum. IV, 1083, 1086. Amaritudines dulcesci
 unt vite temporalis cur Deus miscet. IV, 1215, 1795. Ama
 ritudo vite temporalis cur Deus delectationibus etiam innocentibus,
 et iustis miscet. IV, 158.

...ambacion Propheta quid quando prophetavit non invenitur. VII, 387.

Andotiosorum miseria. I, 724.

ambrosius episcopus. II, 759, 778.

Ambrosius ejusque *opus*. II, 139, 140.
Ambrosius episcopus *Mediolanensis*. X, 866, laudatur. I,
 717. *Cathabus* ejus, *occupationes* et *studia*. I, 720, 721.
Ambrosius in *litteris* *secularibus* et *ecclesiasticis* *eruditus*.
 X, 1157. *omni* *die* *Dominico* *verbum* *Dei* *tractat* *ad* *popu-*
lum. I, 721. *Ambrosius* *diligat* *a* *Momica* *perinde* *atque*
Angelus *Dei*. I, 719. *Ambrosius* *benigne* *exci* *it* *Augusti-*
num, *qui* *studioso* *isum* *conci* *na* *tem* *audit*. I, 717. *Ambrosius*, *consulenti* *Augustino* *quid* *potissimum* *de* *scripturis*
legere *debat*, *quo* *sese* *ad* *baptismum* *comparat*, *Isaiam*
praesentit. I, 769. *Augustinus* *per* *Ambrosium* *conversus* *et*
baptizatus. X, 645. *Ambrosius* *per* *potissimum* *Deus* *Augusti-*
nianum *ab* *errore* *liberavit*, *et* *per* *illius* *ministerium* *gratiam*
in *Christo* *conversus* *auduit*. II, 152, 620.

Ambrusius persecutio. II, 177. Ambrusius persecutionem a
Iustina Augusta Armina patitur. I, 770. Executib. Iohels in
Ecclesia mori parata cum Episcopo. I, 770. tun. Ilynni et
Psalmi ut caueretur secundum morem orientalium partium,
ne populus maioris tadio tabesceret, institutum est,
et ex illo retentum. I, 770.

et ex illo retentum 1, 770. Ambrosius statuas ad memorias martyrum prohibet. I, 719. Ambrosius cor, ora ss. Irobus et Gervasi divinitus de-
tegit. I, 770; VII, 761; IX, 450. Ambrosium adhuc vivum,
observabant damonati ut sibi parceret. VI, 608. Ambrosius
in observando sabbati jejuniis, servandum esse morem Te-
stamentum. I, 431. 201.

in observando sabbati jejuniis, servandis ecclesiae in qua quisque versatur, respondit. II, 151, 201.

102. Ambre sum Paulius patrem suum vocat. In
brosi presbyter censetur Paulius. II, 102.
Ambrosii mors contigit an. CCCXCVII, 4. April. II, 181,
182. *Notes vide.* Ambrosii congregator. X, 1568. Ambrosius

Ambrosius haeticorum expugnator. X, 1568. Ambrosius Pelagius oppositor. X, 581. Ambrosii doctrina opposita Pelagius. X, 681. Ambrosius peccatum originale agnovit. X, 381.

lagius. X, 684. Ambrosius peccatum
1032, 1137. Neminem scire peccat esse docuit. X, 284.
1032, 1137. Sententia pro peccato originali. X, 378, 409.
Ambrosii testimonia contra Pelagianos. X, 652.
Ambrosii doctrina tria sunt: i. erroris usqueposita. X, 674, 675.
Ambrosii fides et iurisdictionis in scripturis sensum, ne inimicus qui-

cessu: est diligensque. VII, 888.

Amat recte proximum qui a illo etiam ut ipse toto corde, tota anima, tota merite deum diligit. II, 27. et cum diligat fratrem, deum diligit, quare. VII, 557. I, 88. Quam et proximum et seipsum iuste diligit. VII, 966. Amare non sic debemus homines, quomodo gaudere nosmet ipsos. II, 208. Amamus homines ut quibus est ab ipsa sententia carnis, et e contra. III, 1405. Unde amator aliquis qui i uatur iustus, et non est. VIII, 966. Bonos imitare, malos terere, amos ama. VI, 517. Amandi nondum iusti, ut sint; qui iam sunt, ardentius diligende. VI, 514. Quid in his diligendum. VI, 518. Animus iustus amator quam corpus, etiam in alio homine. II, 1420. Non opus est ut qui amat, excutatur ad opem

amico ferendum. II, 1750. Amari cupiebat. Augustinus non in se, sed in Christo. II, 1425. Amari et superiores ab inferioribus amant. VI, 515. Amare. *Vide* Amor.

Amat semet et se et suum corpus homo. III, 27, 29. recipiendus est modus homini quo se et corpus suum diligit. III, 28. Amare se, et negare se. V, 1436.

Amas caritate, quidquid bene amas. V, 160. *Vide* Amicitia, Amor, Diligere. Tanto sumus dilectione pleniores, quanto saniores sumus a tumore superbie. VIII, 957, 958.

Amandi interiora modus. V, 1634. Amarus, actus nauidus, amari non desinit. V, 1419. Amor mundi si habetur, non est qua intret amor Dei. III, 1993. Amando Deum efficitur Dei: amando mundum, dicitur nauidus. V, 678.

Amor pondus est, quo amamus ferre quocumque feritur. I, 848; II, 677; VII, 542. Amor hoc amicus, quod pondus est corporibus. II, 212, 215. Amor nauidus amare. V, 694. Pes amare. IV, 124. Amore anima movetur triumphum ad locum quo tendit. IV, 124. Amor cursum est. IV, 141. Amor vacare non potest. IV, 260, 1618. In eo quod amatur, aut non laboratur, aut et labor amatur. VI, 448. Amor a dolore avariare possit. IV, 598. Amoris vihius. V, 1566.

Amor omnia salva et immunda propter laudem et prope nulla efficit. V, 444. Amore omnia quaecumque vult. V, 445. Amore trahitur amicus. II, 1608. Nil est tam terribile atque durum, quod non amans igne vincatur. I, 1528. Nulla minor ad amorem invitatio, quam prevenire amando. VI, 544. Amor ipse an amandus est. VI, 25. Amor ipse quo bene amatur quod amandum est, ordinate amandus. VII, 467. Amor ipse amatur. VII, 541. Amoris vicissitudo in amato queritur. V, 211. In rebus maxime animam solemus intueri re quas amamus. I, 1184. Quando quis pro quod amat, habere videtur, echa vocatur. Vere amant echa est, non si habeat quod amat, sed si id amet quod amandum est. IV, 202. Amate, sed quia amatis videte. IV, 260. Nil aliud curare debet quomodo vivatur, nisi ut quod amandum est eligatur. V, 583. Amor amare. *Vide* Amica. Amor ad omne recte factum, et ad omne peccatum amor et timor ducit. IV, 1026. In amore suo quisque vivit, vel bene, vel male. VII, 228. In hac vita virtus non est, nisi diligere quod diligendum est. I, 671, 675. Amor cum pravus est, vocatur cupiditas aut libido; cum autem rectus, dilectio vel caritas. IV, 124. Amor et dilectio non a diiferunt. VII, 410.

Amor aut ascendit aut descendit. IV, 1620. Non precipitur amor nisi Dei et proximi. III, 27. Amor Dei et proximi fias et plenitudo scripturae. III, 54. Amor verus quo ordine comparetur. V, 1634.

Amari sibi jubet Deus ab homine; et nisi faciat, namatur ingentes miseriae. I, 665. Summo amore ad Deum tendere jubemur. I, 1316. Quia novit Deus hoc nobis prodesse, ut amemus eum, laudando se, anabilem se facit. IV, 1869. Deus sagittat cor amantis, ut adjuvet amantem; sagittat, ut faciat amantem. IV, 1599. Amus ad beatam vitam duces nihil omnino nisi summus amor Dei. I, 1522. Quando homo dicitur ut Deum amemus; nec cessant dicere omnibus, ut sint inexcusabiles. I, 782. Ad amorem Dei excitat mundi pulchritudo. IV, 1887, 1892.

Amor Dei ex toto corde est cultus Dei, vera religio, recta pietas, debita servitus. VII, 281. Pietas cultus Dei est, nec colitur ille nisi amando. II, 556. Summa et vera sapientia est in precepto illo primo, Diliges, etc. II, 586. Amor suavissimum Deo incensum. VII, 279. Amor, gemitus columbae. III, 1425. Amantium munus sunt pie lacrymae contritulae. IV, 1064. Nec amor noster erga Deum sine spe est, nec sine amore spes, nec utrumque sine fide. VI, 252. Qui recte amat, recte credit et sperat. VI, 286. Melior est animus cum obliviscitur sui pro caritate Dei. I, 1508. Deus praecipue et solus diligendus, quia nihil eo melius. II, 672. Modus amandi Deum est sine modo amare, ex epist. Severi. II, 49. Non possumus metiri, ut sciamus quantum desit christianis ad id quod sat est. I, 848. Locum exaltat, qui fecit te. V, 212.

Amor Dei gratuitus spem mercedis non tollit. V, 1485. sicut pii gratis amant Christum, sic impij gratis oderunt. IV, 1452. Amore casto colendus est Deus. IV, 626, 638, 928, 1404. Minus Deum amat, qui eum Deo aliquid amat, quod non propter Deum amat. I, 796. Quod non propter se amatur, non amatur. I, 881. Castus timor venit de amore. IV, 1682. Timore non perit amor, ubi castus est timor. IV, 1592. Amor causa cor bonum recte facit. X, 588, 788. Amat Deum omne quod potest amare, sivensciens sive nesciens. I, 869. Amare Deum plene non possumus, quia eum non videmus. IV, 1892. Quem cognoscere volumus prius plena caritate diligamus. I, 1551.

Amor Deum facit praesentem. II, 672. Amor Dei facit ut mors non modo contematur, sed etiam desideretur qui solum Deum amat et proximum propter Deum invictus est. III, 160. In est locus quietis imperturbabilis, ubi non dese-

ritur amor, si ipse non deserit. I, 701. Stans in terra, in caelo es, si diligas Deum. IV, 1085. Amando, cor ad Deum levatur. IV, 1085. Quanto plus amaveris, tanto plus ascendes. IV, 1095. Amando Deum adde, dis, amando saeculum cadis. IV, 1667. Nondum cepit esse amator Dei, qui eligeret in affluentia bonorum saecularium semper esse, et faciem Dei non videre. IV, 1089. Necessae est ut parum diligat Deum, qui non ab illo, sed a se ipso bonum se arbitratur effectum. II, 376. Amore Dei nolite laborare, quam pudendum. VI, 448. Amore petitur, amore quaeritur, amore pulsatur, amore revelatur, amore denique in eo quod revelatum fuerit permanet. I, 1525.

Amorem Dei non donat, nisi ipse Deus, nec aliter nisi per Christum. VII, 750. Non amaretur Deus nisi per spiritum sanctum. I, 745, 848. quo nisi Deo plenus est, qui plenus est dilectione. VIII, 968. quis veraciter laudat, nisi qui sinceriter amat? II, 537. Libere laudas, quod laudando amas. IV, 1745. Amor in Deum tum apparet, si amatur lucra Dei. V, 1538. Age adian est ut ceteri nobiscum Deum ament. IV, 929. Amor Dei princi, ium civitatis caelestis, amor sui principium terrae. VII, 456.

Amor Dei in homines commendatur. VII, 514. Amat semper Deus, sive blanditur sive minetur. VIII, 964. Amoris Christi erga spem plenus, spiritus sanctus et sanguis. IV, 1170. De solo amore Christi in nos certi sumus. IV, 1292. Unde probari queat, an Christus ametur. IV, 1681.

Amanti Deum nec temporalium ponarum, nec imperalium legum, nec gehennarum timor est necessarius. II, 805. Amor Christianus Deo, humanae timor regibus debetur. IX, 45. si omnes humanae actionis motus ad Dei et proximi amorem referamus, mundabimur. I, 1186. Dilecti mis Dei virtute homo inferiora ordinat, nec ab eis sordidatur. I, 1187.

Amor proximi. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum diligitur Deus et proximus. II, 528, 537. Anima tenet ordinem, seipsa tota diligens quod supra se est, id est Deum; socias autem animas, tanquam seipsam. I, 1187. Nos diligis proximum tanquam tei sum, si non ad bonum, ad quod ipse te ducis, adiens. I, 1552. si placeat animae, in Deo amentur et ad eum rapiantur. I, 702. Dices amare in creatura Creatorem, et in factura Factorem, ne teneat te quod ab illo factum est, et amittas eum a quo et ipse factus es. IV, 459.

Amandus homo secundum Deum; qui et teipsum sic debes diligere. IV, 1816. Proximum sicut seipsum diligit, qui eum ad similitudinem dilectionem quantum inest perducit. II, 139. Regula dilectionis proximi est, ut que sibi quisque vult bona provenire, et illi velit; et quae sibi acciderent mala non vult, et illi nolit. III, 161. Qui diligit providere mala non vult, et illi nolit. III, 161. Qui diligit providere, agit propter seipsum, ut salvus corpore salvus per animo sit; quodque ad animam pertinet, ut primo timeat, deinde diligit Deum. I, 1554. Cum omnibus quos pariter diligit homo prodesse non possit, nisi conjunctionibus prodesse malit, iniustus est. III, 165. Non sic ab homine homo diligendus est, ut diligantur alii et cives, propter necessitudines temperies, quas disside oportet. III, 161. Amare hominem, ut ex eo aliquid temporalis voluntatis aut commodi capias, laedum et detestabile vitium est. III, 161. Facile est adulescens, quia mali sunt; rariorem diligere, quia homines sunt. II, 654. Perceptum de diligendo Deo et proximo, non litterae philosophorum, non leges civitatum comparant. II, 524. Nondum recte diligere non novit, quisquis eum non diligit qui hominem fecit. II, 1072. Illud maxime timendum est, ne se quisquam credat, contempto proximo, ad Deum quem diligit esse venturum. I, 1552. Nulla certior gratia ad amorem Dei, quam hominis erga hominem caritas. I, 1187, 1551. In amore proximi; sunt quasi caritatis causa. I, 1187.

Amor hominis in hominem alius rectus, alius perversus. V, 1640. Amoris liciti gradus. V, 1690. Amor parentum. V, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1529, 1530, 1531, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1546, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1563, 1564, 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, 1693, 1694, 1695, 1696, 1697, 1698, 1699, 1700, 1701, 1702, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1717, 1718, 1719, 1720, 1721, 1722, 1723, 1724, 1725, 1726, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1757, 1758, 1759, 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769, 1770, 1771, 1772, 1773, 1774, 1775, 1776, 1777, 1778, 1779, 1780, 1781, 1782, 1783, 1784, 1785, 1786, 1787, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793, 1794, 1795, 1796, 1797, 1798, 1799, 1800, 1801, 1802, 1803, 1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1810, 1811, 1812, 1813, 1814, 1815, 1816, 1817, 1818, 1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1854, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 2681, 2682, 2683, 2684, 2685, 2686, 2687, 2688, 2689, 2690, 2691, 2692, 2693, 2694, 2695, 2696, 2697, 2698, 2699, 2700, 2701, 2702, 2703, 2704, 2705, 2706, 2707, 2708, 2709, 2710, 2711, 2712, 2713, 2714, 2715, 2716, 2717, 2718, 2719, 2720, 2721, 2722, 2723, 2724, 2725, 2726, 2727, 2728, 2729, 2730, 2731, 2732, 2733, 2734, 2735, 2736, 2737, 2738, 2739, 2740, 2741, 2742, 2743, 2744, 2745, 2746, 2747, 2748, 2749, 2750, 2751, 2752, 2753, 2754, 2755, 2756, 2757, 2758, 2759, 2760, 2761, 2762, 2763, 2764, 2765, 2766, 2767, 2768, 2769, 2770, 2771, 2772, 2773, 2774, 2775, 2776, 2777, 2778, 2779, 2780, 2781, 2782, 2783, 2784, 2785, 2786, 2787, 2788, 2789, 2790, 2791, 2792, 2793, 2794, 2795, 2796, 2797, 2798, 2799, 2800, 2801, 2802, 2803, 2804, 2805, 2806, 2807, 2808, 2809, 2810, 2811, 2812, 2813, 2814, 2815, 2816, 2817, 2818, 2819, 2820, 2821, 2822, 2823, 2824, 2825, 2826, 2827, 2828, 2829, 2830, 2831, 2832, 2833, 2834, 2835, 2836, 2837, 2838, 2839, 2840, 2841, 2842, 2843, 2844, 2845, 2846, 2847, 2848, 2849, 2850, 2851, 2852, 2853, 2854, 2855, 2856, 2857, 2858, 2859, 2860, 2861, 2862, 2863, 2864, 2865, 2866, 2867, 2868, 2869, 2870, 2871, 2872, 2873, 2874, 2875, 2876, 2877, 2878, 2879, 2880, 2881, 2882, 2883, 2884, 2885, 2886, 2887, 2888, 2889, 2890, 2891, 2892, 2893, 2894, 2895, 2896, 2897, 2898, 2899, 2900, 2901, 2902, 2903, 2904, 2905,

crepta caritatis data sunt, quia homo et Deum et seipsum eadem dilectione diligit. II, 672. Amor sui non diu subsistit in se, sed cito in vauis evanescit. V, 385. Sibi placentes nullum Deo disjiciunt. I, 806. Amicus si placet sibi, tanto fit minor, quanto se cupit esse majorem. I, 1508. Amor sui perversus, verum est sui contemptus. V, 1457. Amor sui, causa cur a Deo a lalina deflectitur. VII, 1006, 1007. Amor sui prima hominis perditio. V, 385. Amor privatus et superbia, fontes malorum. III, 156. Amor sui animam turbat. VII, 596.

Amor Dei et amor seculi opponuntur. V, 182, 655, 694, 1512. Amicus est solus Deus; omnis vero iste mundus, id est, omnia sensibilia et temporalia, utendum amicus his ad vite necessitatem. I, 1527. Creatura si diligatur ab homine qui negligit Deum, fit penalis dilectori suo. I, 158. Amor Dei, amor proximi caritas dicitur; amor mundi, amor hujus seculi cupiditas dicitur. IV, 260. Vita que sunt in amore. VII, 652. Amor rerum vanarum et noxiaum pena primi peccati. VII, 784. Amor rerum inordinatus, non ipsa res in vitio. VII, 536. Peccatum ipsum committitur, sed ipse inordinatus amor creaturæ est peccatum. V, 145. Amor seculi non comparatur amoris Dei. V, 694. Amor dei minuit amorem creaturæ, et e contra. III, 1617, 1691. Amor temporalium rerum non expugnatur nisi aliqua suavitate alternatur. I, 110. Amor rerum temporalium vesimile est penam spiritum. V, 646, 1415. Amas seculum, associetur tibi; amatores suos vocare novit, non perire. V, 182. Amore et rum que omnes cunctasque gentes in rescat interiora. III, 845. Amore subduntur homines creaturis, et suaditi judicare non possunt. I, 785. Deus iubet nos letare, non amare presentia. IV, 251. Amore rerum etiam concessarum adducitur æquum, stipula, etc. IV, 1045. Amando res noxias miserii; habendo, miserie. IV, 202. Proptus Deus, cum male amamus, nec uti quod amamus; iratus dat amata quod malis amant. IV, 202. Cum amamus, quod vult Deus ut amemus, proculdubio daturus est nos. IV, 202. Amor mundi laqueus. I, 1184. Amorem periculosissimum rerum corporearum vera et divina philosophia mori frenare. II, 65. Que ratio de contra ad Deum rerum vanarum et noxiarum Deus est, sunt. VII, 785. Amorem suum ab eo qui abesse a se non potest, a se ipso amatur Augustinus. II, 65.

Amor utilis, et amor noxius. V, 1654. Amor illicitus. V, 1550. Amor tartarus. IV, 1816. Deum esse amorem carpi et vitio favens fluxit libido. VII, 574. Amoris injuri vis. V, 584, 885. Amor turpis quantas in celestibus habet. IV, 1551. Amor latulus in ira, propter, amor sanctus est, omnia levat. IV, 1618. Quisquis amat carnaliter, necesse est ut cum zelo pestifero amet: at amor sapientie sine zelo. IV, 510. Amori corporeo cum animus moritur, dulce vivit. II, 72.

Amato loquimur, nos meliores efficiunt. IV, 1869. Tales sunt homines, quales sunt amores. V, 584. Non faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali amores. II, 672; V, 1447. Amores duo contrarii possunt esse in homine. VII, 541.

Amor egenus et indigens non diligit, ut rebus quas diligit, sublegetur. III, 251. Amor est gradus non profluens ex indigentia. VI, 515.

Amor justitie castus, unde prolatur. V, 965. *Vide* timor. Amor justitie, non pœne timor, innocentiam parit. IV, 1190. Amore lex impletur, non timore. V, 139, 1471. Amore et timore differunt homo novus et vetus, et utrumque Testamentum. V, 81, 207. Amor inflamat, timor humiliat. IV, 1027. Ex ipsius amoris vario affectu virtus quadripartita. I, 1522, 1530. *Vide* Dilectio, Testamentum, Lex, Caritas, Homo, Odium.

amor havi, interpretatur amaricantem. IV, 1750.

Amor Propheta quid et quo tempore pœdicit. VII, 385, 585. Amos propheta eloquens quam sana. III, 96.

Ampelius episcopus. VI, 759, 780.

Amphitheatrum. V, 534, 1026. *Amphitheatrum* ludorum gladiatorum. I, 726. *Amphitheatri* cruenta certamina. VI, 659.

Amphionis fabula. VII, 570.

Amplidito quid sit. VI, 22.

Amantius valis. X, 1069.

Amulus mater Numitoris. VII, 577, 578, expulso fratre Alba regnavit. VII, 91. Annulus decimus quartus ab Ænea rex in latio. VII, 577.

Amura, oleum. V, 421, 157.

Amur octavus decimus rex Assyriorum. VII, 569.

Amabatur quid sint. IV, 415, 1596.

Amphoretum institutum laudatur. I, 1538.

Amologia quid. V, 564; VII, 69.

Amor et amoris ejus salutis spirituali, morte corporali consulebat Petrus. IX, 84, hæc corruptio non tripudat. V, 739. Amare et supplicare credendum est quod post hoc

vitam perpeccerit Deus. V, 799.

Anastasia; suscitatio, *anastasis*; resurrectio. III, 487.

Anastasis Louthex Romanus. IX, 500. Anastasio Papæ Ruffianus libellum obtulit. II, 719.

Anastasis episcopus, us Maximianista. IV, 576.

Anathema unde dictum et quid significet. III, 510.

Anathematizare mortuum aciliacum, aratus Augustinus, si crimina in eum objecta probentur. II, 794.

Anatomicam artem continet ars medicinalis. X, 528.

Anatonicæ medici. VII, 791.

Ananenses clerici (Sisinnius, Martyrius et Alexander) a Gentilibus occisi. II, 556.

Anaxagoras auditor Anaximenes. X, 776. Quid de rerum causis sensit. VII, 226. Solem esse lajedem ardentem non vero deum dixit. VII, 601. Mentem deum esse dicit. II, 442, 445.

Anaximander auditor et successor Thaletis. VII, 226, quo tempore claruit. VII, 582. Quid sensit de rerum principiis. VII, 226. Mundos innumerabiles admittit. VII, 226.

Anaximenes discipulus et successor Anaximandri. VII, 226, quo tempore claruit. VII, 582. Aerem deum esse credidit. I, 782; II, 445. Per infinitum rerum causas tribuit. VII, 226. Anaximenes deesse a se et ex se credit. VII, 226. Contra Anaximandri et Anaxagoræ sententiam de Deo Cicero disputat. I, 445, 446.

Anchises pater Æneæ. VII, 81.

Ancilla et servi nossumus. IV, 1655.

Ancone exstructa memorie Stephani ante ipsius corporis detectionem. V, 1445.

Ancones et *Anconis* rex. VII, 764.

Anconis Varius rex apud Romanos. VII, 92, 582; rex quintus. VII, 591.

Anconis rex mos. X, 1057.

Anconis rex, ha scriptura sub nominibus Andreæ et Joannis. VII, 626.

Anconis ex Isula Capraræ (in machus). II, 189.

Androgyni seu hermaphroditi. III, 294; VII, 486.

Andromache Hectoris uxor a Pyrrho in Græciam abducta, eique nupta. VII, 88.

Andromache uxor Hectoris, in eadem post mortem recepta. VII, 572. Stella nomine Andromedæ appellata. VII, 572.

Andromache, aliquem scriptum Torphyritus ut de diversitate da monum doceretur. VII, 288.

Angulus copulans duos parietes Christianus. IV, 712, 1222.

Angusta via ambulandum est, ut concupiscentie carnis exuatur. IV, 682. Angustatus es in terra, migras in cælum. IV, 1756.

Angelorum nomen latius acceptum. I, 602. Angeli, latine nuntii. III, 1596; V, 64, 250, 691; VII, 468. Angeli, latine nuntii, officii nomen est, non naturæ. IV, 1548, 1737; V, 64. Angelus, natura spiritus est; cum militat, fit angelus. IV, 1548. Angeli, spiritus rationales, celestibus corporibus presidentes. VI, 708.

Angelorum creatio. III, 222; per lucem primo he facta intelligitur. III, 228. Angeli non sunt coeterni Deo, nec tamen passi vi assuetudinis temporum. I, 851. An Angeli potuerint semper esse. VII, 565. Angeli de substantia Dei genui, secundum Valdeianos. VII, 508, et post Christum a Patre genui. VII, 581. Manichæorum error de Angelis post Christum a Patre genitis, refellitur. VII, 582.

Angeli quondam creati sunt. VII, 524, 547. Angelorum creatio an antequam mundi. VII, 545. Angelorum creationem non eviderit expressit Scriptura. VII, 524, non tamen prætermisit Scriptura. VII, 524, 547. Angelica creatura prima omnium creata est. III, 526, quare. III, 526. Angelica natura dies est prius conditus. III, 351. Angeli quomodo creati, aut Deo non coeterni, si semper fuisse intelliguntur. VII, 561. De Angelorum creati in quibus conditionibus licet disputare. VII, 515.

Angelorum origo, informatio, et beatitudo, a Deo trino. VII, 558. Nil melius instituit Deus quam angelos. VII, 751. Angelorum pulchritudo. V, 156. In angelis prima omnium creata est sapientia. III, 515. Angeli beati, sapientia creati. I, 851. Angeli Deus creavit simul eis et condens naturam et largiens gratiam. VII, 557. Angeli secundum aliquod temporis spatium, non prius fuerunt tenebræ. VII, 527. Angeli sanctos sine Dei amore nunquam visse credendum est. VII, 557. Angeli adheruerunt continuo luci creati. III, 517. Ex quo creati sunt Angeli ipsa Verbi æternitate pia et sancta contemplatione perfruantur. III, 270. An omnes Angeli æqualis felicitatis ab initio creati. VII, 529.

Angelorum cognitio matutina et vespertina. VII, 545. que an Angelorum cognitio laum vespertina et matutina. III, 554, dies et vespertina. III, 515. In angelica oratione dies vespertina et matutina. III, 514, 526, quomodo. III, 516 non tamen inde ignobilior ista cognitio. III, 516. Lucem creatum et se in illa videntur Angeli in parvo dicationis. III, 547. videntur etiam se in se. III, 547. Angeli in ipso Verbo

Dei prius noverunt rationes aeternas creaturarum, deinde in ipsis creaturis. II, 515. Angelica cognitio in creatura non remanet, sed creaturam refert in laudem Dei. III, 515. Sexta repetitio Angelice cognitionis matutine et vespertina, consummata est universa creatura. III, 515. Dies vesperta et nunc an simul in cognitione Angelica initio creationis et nunc. III, 516. Angeli non tantum in Deo norunt quod absconditum est, sed etiam hic eis apparet cum efficiuntur. III, 555. Angeli quomodo Deum trinitatem cognoscunt. VII, 545. Angeli concordissimam contemplatione Verbi Dei, sunt unius dies quam fecit Dominus. III, 515. Angeli creaturam inclius norunt in Verbo, quam in ea ipsa. VII, 545. Ordo quo Angeli opera Dei noverunt. III, 517, 520. Angeli in Deo veritatem incommutabilem vident, et secundum eam suas dirigunt voluntates. III, 590. Angeli mysterium regni caelorum noverunt a saeculis. III, 554. Angeli cogitationes nostras, etiam si nolimus, noverunt; nos autem ipsorum, nisi ostendatur, nosse non possumus. III, 475. Quomodo sensibilia cognoscunt. III, 269. Angeli nude temporalia et mutabilia certius noverunt. VII, 295. Angeli nunquam in futurorum cognitione falluntur. VII, 274, 275. Angeli numeratum est, quod homini videtur infinitum. IV, 1906. Angelis cognitio temporalium et mutabilium vilis est. VII, 265. Ineffabili modo de actibus suis aeternam veritatem tanquam legem incommutabilem consulunt. IV, 1009. Quomodo, veritatem Dei consulant. VI, 146. Angeli sive bonis, sive malis Deus loquitur multis modis. V, 402; quomodo iis loquatur. III, 391.

Angelorum omnium natura bona. VII, 549. Angelica natura i, so vitio quo misera est, optimam se institutam docet. VII, 755. Angeli natura mutabiles. I, 851; III, 135. Angeli mali, non a Deo mali sunt conditi, sed peccando facti sunt mali. VIII, 561, recedentes a summo bono. X, 819. Angeli cum libero arbitrio creati. VII, 751. Angelorum bonorum permansio, malorum casus, per liberum arbitrium. X, 952, 953. Quare Deus liberum arbitrium malis angelis non ademit, cum praesciret eos illo male usuros. VII, 751.

Angelorum genera duo secundum Porphyrium. VII, 505. Genus duplex Angelorum admiendum esse non habetur ex Scriptura. III, 459. Inter Angelos bonos et praevicatores, vel praescientia, vel opere, Deus divisit. VII, 546. Angelorum diversitas non ex natura, sed ex voluntatibus et cupiditatibus. VII, 549, 555. Bonorum et malorum discretio quando facta. VII, 555. Angelorum societates duae, una bona, altera perversa, lucis et tenebrarum nomine declaratae. VII, 546. Angelorum bonorum et malorum discretionem significari apud discretarum nomina quidam putant. VII, 547, 548.

Angeli praevicatores quatenus ante peccatum participes fuere sapientiae, non potest deficiere. VII, 527. Angeli praevicatores non obtinuerunt excellentiam sapientiae beatitudoque vitae. VII, 527. Angeli praevicatores ante peccatum aliquam beatitudinem habebant, etsi non praesciam. VII, 529. Angeli praevicatores aut minorem acceperunt gratiam, aut minus adiuti sunt quam qui steterunt. VII, 557. Quomodo Angeli qui steterunt minus adiuti quam qui ceciderunt. VII, 557. Angeli quomodo extrinsecus a iuvantur. III, 391. Angelorum et hominum se Deus ordinavit vitam, ut in ea prius ostenderet, quid posset eorum liberum arbitrium, deinde quid posset sive gratiae beneficium, iustitiaeque iudicium. X, 952. Angeli desertores immortales simul et mortui. VII, 402. Angeli mori potuerunt, quia peccare potuerunt. VIII, 767.

Angelice ruinae causa, superbia. III, 453, 457, 441; IV, 1608, 1625; VI, 751. Angeli tanto minus quam nos peccare debuerunt, quanto meliores nobis fuerunt. III, 1925. Angelorum laus nihil Deo nocuit. VI, 555. Tanto damniabilior iudicata est Angelorum culpa, quanto sublimior erat eorum natura. III, 4925. Cur irreparabiliter cecidit Angelus. X, 1555. Cur nihil gratiae Deus iis reparandis contulit. III, 1925, 2122. In eorum locum succedet pars hominum reparata. VI, 246.

Angeli de paradiso spiritali ceciderunt. VII, 1419. Angeli peccantes in huius aeris caliginem detrusi sunt. III, 750. Iis aer est velut carcer. VII, 546. Angeli desertores, et viatores, possessores ac consortes hominis peccatoris. VI, 245. Angeli reprobi, exterminatores et angeli iracundiae. III, 456, ultimi servi. III, 456; caro dicuntur. VII, 470; in secundam mortem post ultimum iudicium sunt precipitandi. VII, 402; communis oris incendio non sunt consumendi. IV, 1515; sensu doloris non carebant. VII, 402.

Angeli an habeant corpora. II, 555; VII, 467, 468. Angelorum corpora. I, 626; IV, 1094; V, 1262. Angelorum caro quo sensu dici possit. V, 1622. Angelorum corpus spiritale. VII, 870. Qualia sint, in quibus apparuerunt corpora, et quomodo mentibus ingerant visiones, difficile explicatur. VI, 260; VII, 870. Angeli per verum corpus assumptum apparent. V, 104. In corporibus apparuerunt quae videri et

tangi possent. VII, 468. Angeli cum sint spiritus, an corporaliter cum mulieribus, ossiat coire. VII, 468. Angeli ad Abraham vere manducarunt. V, 1617. Angeli qui apparuerunt, cibos, non quia indigebant, sed quia volebant et poterant, sumpserunt. VII, 596. Angelus manducat non ex necessitate, sed ex potestate, et ut hominibus congruat. V, 1618. Deum in Angelis an et quomodo Abraham et Sara agnoverint. III, 557, 558. Angelus apjarens vice Dei, Dominus appellatus. V, 65. Angelus gestans personam Dei apparuit Jacob. V, 57. Angelus luctans cum Jacob, et teneri se nolens, quid significet. V, 58. Angelus qui apparuit Manue significabat Christum. III, 824. Angeli animala. VII, 267. Angelorum ministerio, vox Patris in monte, et species columbae visa, potuerunt fieri. II, 747. Per Angelum quoadque Deus loquitur. IV, 1595.

Angelorum beatitudo ex Deo solo. VII, 220, 275, 349, 555. Angeli Deo debent quod sunt quod vivunt, quod juste vivunt, quod beate vivunt. IV, 895. Angelis praecipitum dedit Deus ut laudent illum. IV, 1941. Angelus lux est, non in se ipso, sed in Deo. VII, 325. Angeli hinc beati, unde et nos, etiam secundum Platonicos. VII, 279. Angeli beati nunquam sunt peregrinati, sed ita formati, ut sine ullo delectu contemplationis, sine ullo intervallo mutationis, aeternitate et incommutabilitate Dei perficiantur. I, 851. Angeli eo beatiore, quod nunquam peregrinati sunt. VII, 525. Angeli in sublimibus sedibus non Deo coaeterni, sed de sua sempiterna felicitate securi. VII, 528, 529, 546, 557. Angeli aeternitate Dei sunt firmi, veritate certi, munere sancti. VII, 284. Angeli beati stabiles, non natura, sed voluntate, quia magis Deum quam se diligunt. I, 435. Angeli facti sunt de sua nunquam casura stabilitate securi. VI, 246. Non posse peccare facta est Angelis sanctis merces meriti. X, 956. Angeli non essent beati, si beatitudinis suae incerti essent. III, 436, 437. De nullo eorum, ne peccando fiat diabolus, formidamus. VI, 559; X, 1117.

Angelorum naturae convenit, ut Deo adhæreant. VII, 550. Angeli beati, liberaliter Deo serviunt: neque hoc Deo, sed ipsis prodest. I, 155. Angeli aeterno Dei imperio liberaliter, quia suaviter, serviunt. VIII, 418. Angeli a contemplatione Dei nunquam resiliunt. III, 590. Angeli fiunt participes aeternitatis, veritatis et voluntatis Dei. III, 590. Angeli sancti nunquam deserunt Deum. VII, 614. Angelus cum avertitur a Deo fit immundus. VII, 525.

Angelorum panis. I, 1286. Angelis Deus ipse est tanquam vita victusque communis. VII, 751. Verbo vitae tanquam pane suo cibantur. III, 1978. Angelos Verum Dei incorruptibiles incorruptibiliter pascit. IV, 995. Angelorum cibus et satietas. VI, 707. Angeli in Verbo Dei requiescunt in sancto silentio. VII, 551. Angeli habent contemplationem et actionem suam. VIII, 418. Angeli quomodo vident aciem Patris, ita et nos videbimus Deum sicuti est. II, 606. Naturam Angelicam nihil prorsus delectat illicitum. III, 455.

Angelorum perfecta iustitia. III, 1634; X, 601. Angelus non secundum Angelum, sed secundum Deum debet vivere. VII, 407. Angeli in comparatione Dei iustitia, non iusti, quomodo. VII, 677. Angelos etiam sanctos, adhuc a peccatis suis esse purgandos, male asseriebant Priscillianistae. VII, 674. Pro Angelis Christus non est mortuus. VI, 261. Angeli opera sunt Christi. III, 1825. In Angelis diffusa caritas per Spiritum sanctum. VII, 557.

Angelorum numerus nobis ignotus. VII, 457.

Angeli beati, officio superiores animis rationalibus, non natura. I, 1287. Angeli majores quidem homine, sed corrupto. VIII, 805. Ad Angelorum multitudinem, omne genus humanum, ad unam comparatur ovem. VIII, 727.

Angelorum quae sint differentiae, et an ex eorum numero sint sidera, incertum. VI, 239. Beatos spiritus inter se differre credit Augustinus, sed quid differant, nescire se fateor. VIII, 678. Angelis hominem proponere, quia pro eo Christus mortuus est, quid est aliud, quam de impietate velle gloriosi? III, 1924.

Angeli creare corpora tantum, non animas voluit Plato. VII, 575. Quid inde sequitur. VII, 575. Angeli creare non possunt. III, 404. Angeli sive boni sive mali, non creatores. VIII, 876, 878. Ne ullus quidem naturae quamlibet minime creatores. VII, 575, 574. An Creatori cetera facienti ministerium praebuerunt. VII, 574. Angeli nonnullam operam praestare possunt, ut aliquid creetur. III, 404. Materia corporali visibilium elementorum possunt uti Angeli, et boni et mali. IV, 1001.

Angeli beatis solus Deus imperat, ipsis autem universus mundus subiectus est. I, 1287. Quenam beatis Angelis subditae creaturae. III, 590. Angeli colorum praepositi super potestates aereas. IV, 1585. Ex illa lege faciunt quicquid hic fit. IV, 1585. Gentes alienigenas sub Angelis Deus constituerat, portionem sibi faciens populum Israel. IV, 1121. Cur Angelis tribuantur affectus, cum peragant officia. VII, 261.

Angel officium est, ut animam restituat ante conspectum Domini. VII, 727. Angelus quomodo ad Deum venit. VII, 484. Angeli boni non possunt esse medii inter miseros mortales, et beatos immortales; possunt mali. VII, 268.

Angeli sive boni sive mali, ad beatitudinem obtinendam mediatores hominum esse non possunt. VII, 276. Angelorum honorum favor nobis necessarius ad beatitudinem consequendam. VII, 504. Angeli miserantur nos, et jussu Domini auxiliantur nobis. IV, 751. Angeli Deo offerunt orationes nostras. IV, 1009. Quomodo angelus dicatur intellectum dare homini. IV, 1553. Angeli de salute hominum letantur. IV, 1579. Angeli cum exaudiunt, Deus in eis exaudit. VII, 291. Angelos sanctos ad homines mitti dicunt Christiani, Platonici non placet. VII, 276. Angeli adjucores nostri. VI, 69, 258. Quanta nobis misericordiae officia impendant. III, 51. Sine dolore et gemitu id praestant. VI, 69. Angeli in obsequium, non in adiutorium Christi, mitti poterunt. IV, 666. Quando et quomodo manibus portarunt Christum. IV, 1166. Angeli in Ecclesia ascendunt et descendunt super Filium hominis, quomodo. IV, 507.

Angelos quomodo spectat hominum redemptio. VI, 261. Homini sapienti amicos Angelos esse voluit philosophi. VII, 627. Angelorum amicitia nobis manifesta esse non potest. VII, 656. Amicitia Angelorum per bonae voluntatis similitudinem querenda. VII, 252. Angeli daemonibus amici esse non possunt. VII, 252. Angeli beati honorantur a nobis caritate, non servitute. III, 170. Angelos venerantur et amant Christiani, sed non illis sacrificant. VII, 654. Angelis iis qui sibi sacrificari jubent, non sacrificandum, docet vel naturae sensus. VII, 294, 295. Angeli nolunt nos sibi sacrificare. VII, 284. Angeli divinos honores nolunt, et apertissime quandoque respuerunt. VII, 238. Angeli, nec cultum nec sacrificium exigunt. VII, 505, 504. Angelus ideo in Apocalypsi prohibet hominem adorare se, quia talis apparuerat, ut pro Deo possit adorari. III, 564. Angeli nolunt se pro Deo coli. IV, 1090, 1246, 1757. Angeli milites sunt, non norunt querere gloriam, nisi imperatoris: si autem suam quaesierit, ut tyranni damnantur. IV, 1557. Angeli sancti ideo dii nusquam forte in scripturis appellati, ne illis homines patriae cultum exhiberent. IV, 1757, 1757. Angeli imitandos potius quam invocandos admonet Porphyrius. VII, 504. Angelis iis qui nolunt sibi, sed uni Deo servire, credendum est de beata vita. VII, 295. Angeli et homines, vivum sacrificium Dei, vivum templum ejus. VII, 505, 512, 537. Angeli boni et mali habent quaedam opera similia. III, 445. Multa per Angelos agit Deus. VII, 220. Quemadmodum in hoc mundo operentur non novimus. III, 405.

Angelorum quanta potentia. IV, 1252. Angeli boni, potentiores malis. III, 414; VII, 717. Angelorum potentiam omnis homo desiderat, sed non iustitiam. IV, 1252. Angelis malis bene videtur Deus. IV, 1002. Malis quoque homines patiuntur, an praepositi quidam sint angeli mali. IV, 1596. Angelis malis videtur Deus, non solum ad puniendos malos, sed etiam ad probandos et manifestandos bonos. IV, 1001. Mala mortui per malos Angelos exerceri in eos qui illis divini aequitate subduntur, convenientissime creditur. IV, 1001, 1003. Dolores corporum plerumque immittuntur ab angelis satanae. IV, 1709. Angelos malos non propter iustitiam, sed propter militiam poena humana delectat. IV, 105.

Angeli reprobi infima ministeria appellantur. I, 156; IV, 105; et angeli iracundiae. IV, 105. Angeli, cives Jerusalem. IV, 1901. Angeli et homines sancti una civitas Dei. VII, 284, 525, 557. Angelorum cives sumus. VII, 797. Quatenus Angelos, etiam in terra carnis conditione habitantes, jungi possumus. VII, 252. Angeli proximi nostri deputandi sunt. III, 51. Potest mens humana divinitus rapta ex hac vita ad angelicam vitam, antequam per istam communem mortem carne solvatur. II, 610. Paulus raptus ad vitam Angelicam. II, 610.

Angelorum caelestis habitatio. IV, 1095. Angeli beati, domus Dei. I, 850. Templum Dei. IV, 1776; v, 1190. Curia caelestis imperatoris, caelestis militia. I, 748. Angeli beati, excellentissima et sancta Dei ministeria. I, 170. Angelica ministeria, cursus Dei dicuntur. VII, 692. Membra Christi ad Angelorum equalitatem divinae gratiae largitate perducta sunt. III, 1921, 1925. Angelos imitari gratiae beneficium. X, 1161. Angeli futuros nos aequalis non desperamus, quatenus Angelorum Dominus ministravit. III, 574; IV, 1776. Angeli sancti deorum nomine possunt intelligi. VII, 275. Et ita appellantur in Scriptura. VII, 275. Angeli etiam Dei homines nuncupati. VII, 468. In Scriptura nuncupati viri. VIII, 808, 810. Nominem virorum solent appellari. III, 802. Sed nomine animarum non solent significari. I, 601, 612.

Angeli appellari solent homines aliqui nuntiantes. VIII, 527. Angeli omnes qui salutem caelestem hominibus annuntiant. V, 1544. Angeli dii possunt dici. I, IV, 1901. Precantur oves et boves. IV, 114. Angeli organa caeli. III, 879. Angeli nomen universae superae civitatis tribuitur. III, 554.

Angeli beati dicuntur caelum caeli. I, 580.

Angelum videnti etsi potestas non est, ut videre possimus, promerendi gratia est. II, 604. Deus nunc fortasse videtur a quibusdam Angelis, eo modo, quo videtur sicuti est. II, 605.

Angeli ascendentes et descendentes in scala Jacob, quid significant. IV, 1577. Angelus movens aquam piscinae. V, 690. Angelos Ecclesiarum sequi debet quidam in Apocalypsi, Tichonius intelligit Ecclesias. III, 81.

Angelorum codex. I, 852.

Angelus cuique adhibitus. VII, 680.

Angelus praepositus cuique rei visibili. VI, 90. Angeli his corporalibus iudicandis et administrandis praesunt. III, 484. Angeli haeretici. VIII, 52.

Anima vidua magni meriti. V, 1637.

Angustia. Per angustias transitur ad locum latitudinis. V, 1563.

Ananus pseudodiaconus Celestensis. II, 928. Aliena, scilicet Pelagii blasphemiae, frivola verba subministrat. II, 928. Notandum. Ejus libros ab Eusebio presbytero, suscitatore Hieronymus. II, 928. Ananus Traductus nomine Augustinum aut Hieronymum designare videtur. II, 928. Latinitate donavit hominibus Joannis Chrysostomi. I, 928.

Anima familia. I, 645; VII, 574.

Anima. Quaestio de anima valde difficilis. III, 535, 536; X, 520. Nec facile solvitur ex Scripturis. III, 415. An eo ipso, quo distat natura nostra a peccato, de origine animae disquirere a dissidere adest. X, 552. De naturae, status et animae nostrae multa ignorare, a veteribus possideri debent. X, 550. An tunc et ista anima, haec et nunc? X, 552. Et magnam doctrinae Ecclesiae deinde merita. X, 498. Animae originem ad nos ortu non attulit natura. VI, 405. De origine animae incerta erat aeternitatem. VI, 405. Vincenti Victoris sententia de animae origine, quae difficultatibus plena. X, 508. In qua si quis de origine animae quid cavendum. X, 495, 484. Quatuor deinde de anima sententiae de origine animae. X, 495, 494. Cuiusque quae cavenda sunt in quaestione de anima. X, 546.

De anima opiniones duae. III, 412. Animae origo tribus modis intelligi potest. III, 410. Quatuor de illius origine sententiae. I, 1296. Anceps Augustinus de origine animae. X, 150, 489, 490, 501, 506, 523, 525, 547, 1400. De ejus origine nihil definit Augustinus. II, 583, 717, 857. Et Hieronymum consulti sicut et Arcellianus. II, 861. De origine animae nihil certi in Scripturis canonice comparit Augustinus. II, 862. Circa originem animarum varia expenduntur Scripturae testimonia. III, 412, 415, 414, 419. Quatuor de origine animae sententiae. II, 776. Quaecunque sententiarum de origine animae vera sit, Deum sine dubio laudandum esse voluit Augustinus in libro de libero arbitrio. II, 587. Qui aliquam ex quatuor sententiis Augustini de animarum origine, ceteris tribus rejectis vult pro vera, aut aliquid de Scripturis, quod non possit alter accipere, pro erat; aut rationem tam certam, ut contradictio nulla existat. II, 590. Versus 7 capitis 12 Ecclesiastae adhiberi potest ad deferendam quilibet quatuor sententiarum Augustini de animarum origine. II, 587, 589. In questionibus de animarum origine, cavendum ne negetur originis peccatum. II, 728, 729, 882, 752, 755. Quicquid de animae origine cuilibet inquisitione vel affirmatione dissierit, si contra peccatum originis est, verum esse non potest. X, 608. Anima unde sit, a Deo est. III, 566, 411, 412, 418.

Anima non est a se ipsa. VI, 11. Anima Deum habet auctorem. VI, 11. Anima omnis non nisi a Deo esse potest. VII, 95. Anima maioris triumena Deo, quam lux secundis. VIII, 95. Anima omnis per Christum creata et condita. VII, 95.

Anima de nihilo esse factam non credebant Manichaei; sed ejus, cujus est Deus, esse naturae dicebant. VIII, 54, 55. Manichaeorum error de anima. X, 1525. Anima non templum Dei, sed pars aut membrum ejus secundum Manichaeos. VIII, 580, 581. Animam esse ipsam Dei substantiam Manichaei dicunt. III, 561. Et id quod Deus est. VI, 296. Animam esse a propria Dei substantia, Stoici, Manichaei, et Hispani Priscilliani haeresis censuit. I, 1257, 1252. Priscilliani error de anima. VIII, 666, 667, 668, 671, 672. Animam de nihilo esse factam non credebant Priscillianistae. VIII, 668, 669, 670. Sed ejus, cujus est Deus, esse naturae dicebant. VIII, 44. Et esse partem Dei. VI, 525. Sicut et Gnostici. VIII, 27. Animam a Deo factam, non ex nihilo, sed ex semetipso, error Victoris. X, 477, 512. refellitur. X, 477, 512.

Anima ex Deo est, non de Deo. VIII, 117, 549, 669. Anima non est Deus. VIII, 116. Non substantia Dei. III, 566, 572; IV, 1822. Anima non est natura Dei, sed illam participantem potest illuminari. II, 544. Anima non est de qua substantia Dei. III, 536, 538, 412. Anima quoniam mutabilis est, facta esse de Deo qui immutabilis est, non potest. X, 477. Anima non est pars Dei contra Manichaeos. II, 721; VIII,

549, 614. Non est pars Dei, sed magnum bonum. X, 805. Animam portionem esse Dei dicere, et blasphemiam est et haeresim. X, 496, 498.

Animam flatus Dei, sed non de ejus substantia. Vol. 775, 402. Animam non esse partem habitus Dei ostenditur. X, 512, 515. Insufflatio Eliae in faciem pueri, frustra adducitur ad probandum animam partem esse Dei flatus. X, 514, 456. Anima et Deus, non unius ejusdemque naturae. X, 497. Animae naturam a natura Dei distinguat philosophus. III, 561. Animam Deo ceterarum putabant Platonici, quo tumdamento. VII, 511. Animam, Angelos, demones, unius esse substantiae, sed pro meritis distinctae, asserebant Priscillianistae. VIII, 668. refelluntur. VII, 674, 676. Anima non est ex Angelis. III, 411. Animae ratio causalis non fuit inserta in natura Angelica. III, 568 neque in creatura corporea. III, 568. Animam rationalem ex irrationali fieri, nonnulli philosophi putant. III, 560. Animam mulieris ex anima viri factam, quidam opinati sunt. III, 407. refelluntur. III, 408. Anima non est ex terra. IV, 1518. Anima talis non ex aliqua creatura. III, 414.

Animarum propagationem Occidentalis Ecclesia solebat sentire. II, 864. Animas ex traduce esse Tertullianus, Agellinarius, et Occidentium maxima pars censuit. II, 719. De animarum traduce, opinio Tertulliani et Manichaei. X, 1218. De hac errore Catholici a Pelagiano accusati. X, 1218. Animae quomodo traduci possint, non potest explicari. II, 862. Per semen concubentis transundi etiam semen animae, voluit traduciam. III, 424. In anima non est materia seminis manifesta, aut ratio seminis occulta. III, 425. Animae an sint ex traduce, an de novo creentur, ambigit Augustinus. III, 425. sententia traduciarum de animarum creatione de novo, praeterferre videtur. III, 426; contra argumenta. III, 415, 418, 422. Animarum propagationem unde nonnulli a struere putant. X, 491. Animarum propagationem defendentium testimonia solvuntur. II, 865. Quid cavendum traduciaris. III, 426. Animas a Deo, non ex propagine fieri, an aliqua scriptura testimonia evincant. X, 184, 185, 186, 487, 488, 507. Anima an sit ex traduce, nihil certi scriptura habet. X, 196. nec ex scriptura potest demonstrari. X, 492.

Anima si ex traduce non est, ex nihilo est, non ex Dei natura. X, 487. Anima non de Deo nata, sed creata est. II, 5. Anima a Deo facta, non ex se ipsa, sed ex nihilo. X, 477, 497, 499. Anima an ex nihilo. III, 538, 414. facta est ex nihilo. VIII, 117. Animas de caelo lapsas esse putant Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Animas vixisse antequam ista corpora gererent, Plato docuit. VIII, 1011. Opinio Platoniorum de vita animae ante corpus, figmentum. X, 402. De animae incarnatione, quatuor sententiae. II, 587, 725.

Animas pro diversitate peccatorum, diversa corpora meruisse, sensit Origenes. VII, 556; refellitur. VII, 557. Anima non detruitur in corpus, propter mala sua demerita. II, 717, 727, 751, 858. Animas pro diversis meritis, in diversa corpora detrusas esse, non dicendum. III, 543, 419. Animae non habent aliqua merita antequam corpori inserantur. III, 415, 419, 421, 422. Animae in carne peccati creantur, ut meritum comparent. III, 418. Anima, an ad corpus venit propria voluntate, an Dei nutu. III, 568. Si proprio nutu corpori inserta anima, non ulla praescia fuerit. III, 569.

Animam a Deo descendit, necne, magna questio videtur Augustino. VIII, 116. Animae origo qua fit ut sit in corpore, Augustino etiam sibi ignota. I, 587. Animas olim conditas, in thesauro Dei haberi, quidam Ecclesiastici existimant. II, 719; urgentur. II, 752. Animas Deum per infinitum tempus, atque ita semper dare, sicut semper est ipse qui dat, error Victoris. X, 515. Animas viri et mulieris prius creatas quam corpora, scriptura non permittit credere. III, 545. Hieronymus Marcellino insinuavit suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 747; et suam sententiam exposuit in opusculis contra Rufinum. II, 719, 804. Animarum in variis sine propagatione insufflationem defendendi minime prohibet Augustinus. X, 495. Difficultates circa creationem animarum de novo. III, 410; X, 485. Animae si creentur singulae singulis, quomodo peccatum originale contrahant. II, 725. Animae quatenus secundum vincendum, peccati originali obnoxiae, si non sint ex traduce. X, 502. Animam ante peccatum meruisse esse peccatricem, et inquinari per carnem, error Victoris. X, 477, 478, 516; refellitur. X, 478, 481, 482, 502. Anima ante carnem aliquid statum et aliquod meritum an habuit. X, 501; habuisse aliquem statum bonum, et meritum bonum, error Priscillianistarum. X, 515. Animam ante carnem alibi peccasse, ut damnetur in carnem, dici non potest. X, 482; nec ob delicta alibi commissas, in corpora meritis suis convenientia detrudi, in iisque magis minusve affligi. X, 126, 127. Animam meritum aliquod perdidisse per carnem, tamquam boni meriti fuerit ante carnem, error Victoris. X, 515. Error de animarum peccato ante corpus unde. X, 905.

Animam peccato originali non est obnoxiam nisi per carnem. X, 479. Animam peccatum reparare habitudinem prius an et per illam renasci, per quam meruerat inquinari, error Victoris. X, 516. Anima, quatenus origo de peccato contrahat, anceps Augustinus. X, 507. Quid secundum fidem de anima tenendum putabat. X, 525. Animae, cum ex Adam non veniant, tamen ex illo iustam sortem damnationis inveniant, nisi ad remissionem peccatorum renascendo perveniant. II, 864. Animae parvulorum innumerabiles, quas Deo certum est sine baptismo de corporibus exituras, quomodo iuste dentur in damnationem. II, 778. Animas innocentes et mundos non implicat Deus peccato, eas carni peccatrici adnectendo. X, 478. Anima data corpori ut bona faceret. VII, 510. Animas novas creari asserebant solvantur testimonia. II, 865.

Animae passionis esse ex terreni corporis moribundis membris putant Platonici. VII, 714; refelluntur. VII, 408. Anima propter originale peccatum miserabili ignorantia praegravatur. X, 180. Vitium animae non natura ejus, sed contra naturam ejus est, nihilque aliud est quam peccatum et pars peccati. III, 141. Non sicut peccatum in anima potest esse, ita etiam pena peccati. I, 1171. Anima etiam remota, ab omni peccato et ignorantia non potest esse libera in hac vita. VI, 60. Animi moribus perturbatur spiritualis secundum suas interiores partes. IV, 1887. Anima desideriorum diversitate verberata, portat plagas saucia, divisa per amores multos. IV, 1887. sanitas animae quando firmisimae sit. I, 1171.

Animam an et quomodo condita in primis sex diebus operibus. III, 538, 560, 568, 499. Anima quid sit, vix potest exprimi. III, 566. Utrum anima sit corporea. X, 554. Animarum non Deum, sed Angelos creatores esse de igne et spiritu, volunt Manichaei. VIII, 114. Animam aërem esse quidam putaverunt. III, 526. Anima non est aëria. X, 554; non est ignis, aë, aut aliquid corporis. VIII, 981, 982; non est elementis. I, 1, 538, 562, 565, 566. Animam quantum corpus esse Aristoteles dixit, Plato nullum. VII, 775. Animam ex atomis esse Lucretius scribit. VIII, 72. An animae creationem materies aliqua praecessit. III, 558; non potest dici qualis fuisset ista materies. III, 559. Anima si de materia facta, saltem de materia spiritali. III, 570.

Animam immortalem quidem, sed eam corpus esse contendit Tertullianus. VIII, 46, 47; X, 499. Animae ex traduce fieri qui putant ex sententia Tertulliani, eas esse corpora volunt. II, 861. Animam corpus esse credere, qui ex parentibus eam creari opinati sunt. III, 425; alii idem sentire propter aërem divitis linguam. III, 576. Tertullianus quia incorpoream cogitare non potuit. III, 427. Colorem aërium et lucidum et sensus, animae dat Tertullianus. III, 427. Animam crescere substantia, voluit Tertullianus. III, 428. Quid de incrementis animae sensit Tertullianus. III, 428. Quid alii qui eam corpus esse crederent. III, 423. Animam de corpore formam accipere et cum corporis incremento protendi et crescere absurdum est dicere. X, 544, 545; Animam se subtrahere cum membra praecipiuntur, Victoris sententia. X, 540. Animae quantitas molis qui tenet nulla, fuit per totum librum de hoc argumento editum. I, 1057, 1058; quantitas vero virtutis distincta in septem gradus, per ordinem ad corpus, ad se ipsam, ad Deum. I, 1076.

Animam esse corpus amiserit Victoris. X, 477. Anima non est corpus. III, 572, 423, 426, 565; neque ex illo corpore. III, 565. Animam non est corporea. III, 480, 565, 564, 566; VI, 674; X, 558, 559, 544; non est qualitas corporea. III, 426; non est temperatio corporis. I, 1029; Aliud anima, aliud organa corporis. III, 565. Potest tamen habere similitudinem corporis et corporalem membrorum. III, 480, 181, 565, 564. Non potest ut sit in anima similitudo quod in corpore, nec ulla sit corpus. X, 540. De animae corporeitate. VI, 27. De similitudine matris sentiendi et matris moriendi, anima abscedit. III, 564; his autem deficientibus ejus intellectus turbatur. III, 564. Unde fit ut anima abstrahatur a sensibus. III, 564. Anima delectatur lenitis, vel contristatur offensis corporis sensibus. III, 1584. Non parvum animae malum, tristitia. III, 482.

Animam non est sublimia corporibus, ne quidem caelestibus. III, 478. Vel anima ex corpore affluat, vel corpus ex anima, acunt contraria rationes in sapientia dei incommutabili viventes. VII, 877. Anima quatenus facta aut trita putatur. X, 540. Anima vere facta aut trita putatur, et si non per carnem, sed per corpus tantum similitudinem sentiat. X, 540, 542. Animae vix in dormiente, quoque. IV, 1517. Anima dolet cum corpore, dolet sola in corpore, dolet et extra corpus. VII, 714. Aliud est in anima quo corpus vera sentimus, aliud quo similia corporibus, non corpora certamus, aliud quoque corpora nec corporum similitudinem continentur. X, 542. Aliud est quod si anima est incorporea, creant forma. X, 557. Unde error eorum qui opinantur animam esse corpus. VIII, 978, 979.

Anima si corpus est, sequitur, etiam debuisse corpus. III, 426. Anima si corpus est, erit et sexus. X, 562. Trium anima humana magis carnalibus exorata, vivum conspectibus apparere possit, corporis hanc entem. stans. VI, 144. Animæ corpus vel quasi corpus, quod vehiculum nonnulli dicunt. II, 78.

Anima utrum sit spiritus. X, 555, 545, 546. Anima spiritus est, non corpus. II, 838; est simplex quiddam et propriæ substantiæ. I, 1055; spiritalis est, incorporea, vicina substantiæ Dei. IV, 1886.

Anima caro nominatur, cum carnalia bona adhuc appetit. VI, 194. Anima secundum se vivens, est carnalis. V, 854. Animæ cupiditates, quatenus carnis dicantur. X, 802. Anima terra dicta est. III, 225. Anima iniqua terra dicitur. III, 1257.

Anima humane excellentia. III, 1351; V, 429. Anima nihil potentius, nihil sublimius. III, 1585. Anima ad imaginem Dei facta. V, 562. Nihil melius in natura animæ, quam quod ad imaginem sui creatoris facta est. VIII, 1059, 1040. Anima secundum quid facta sit ad imaginem Dei. VIII, 1040. Animæ rationales, Angelis officio quidem impares, sed natura pares. I, 1287. Si quid aliquando eorum quæ Deus creavit, est melius anima, hoc peccato ejus fit, non natura. I, 1078. Animam factam, corpus autem fictum a Deo, putarent quidam. IV, 1531. Animæ præstantia supra res corporeas. III, 564. Philosophorum opinionēs de animæ substantia refelluntur. VIII, 978, 981, 982.

Anima et spiritus duo quedam sunt, sed sæpius uno nomine nuncupantur. X, 495. Anima aliquando cum mente, aliquando excepta mente, intelligitur. VI, 15. Animæ caput, mens, et spiritus. IV, 74, 77. Animæ pars duplex, intellectualis et spiritalis; utriusque differentia. VII, 287. Animæ pars superior mens rationalis. IV, 1887. Animæ partes inferiores. IV, 1887.

Animas duas constituiebant Manichæi. VIII, 94, 95, 255. Manichæi error de duabus animabus, altera mala, altera bona, deque earum commixtione ac pugna. X, 1518, 1510. Animarum deo genera non haberi, ex deliberatione in malam et in bonam partem sequitur. VIII, 109, 109. Animarum autem diversæ naturæ, quia sunt diversæ voluntates. VI, 27. Animæ tres gradus juxta Varonem. VII, 212. Animæ rationales trium generum sunt. VII, 258. Animæ intellectuali quantum Platonici tribuant. VII, 508. *Vide* Mens. Anima quomodo aut in somnis, aut corpore exonerata, cognoscat. X, 541.

Anima omnis a veritate habet, ut omnino anima sit. VI, 41. Cum cœperit esse capax rationis, aut a sapiente mente regitur, aut ab errore. III, 1518. Anima nostra errore ac stultitia irrelita, viam, si qua est, quaerit veritatis. VIII, 75, 76. Animæ oculus mens. III, 1658. Animæ lumen Deus. III, 479. Ex Deo est quiddam intelligit anima, sicut valet. III, 480. Anima intelligendi potentia, de rerum varietate, deque ipsa cogitatione judicat. VIII, 186. Cum anima intellectuali visione Deum videt, etiam supra se videt illum. VIII, 480. Cum lumen illud anima conatur intueri, palpitat infirmitate et minus valet. VIII, 479. Anima quædam legit in æterna Dei luce. IV, 1888. Ut Deum resque divinas et spiritales intelligat, a lumine oculorum se avertit. III, 562. Anima nisi se ipsa super se effundat, non pervenit ad cognitionem substantiæ incommutabilis. IV, 1712. Animæ cur præceptum, ut se cognoscat. VIII, 977. Quomodo seipsam quærat. VIII, 979. An mæ omni voluit Deus insensare initia intellectus, initia sapientiæ. V, 667. Anima capit rerum infinitarum imagines. IV, 1886. Animam humanam habere vim quandam divinationis in seipsa, nonnulli volunt. III, 464; iniqui uariant. III, 464. Anima, mala non disceret, si non faceret. VII, 510.

Animæ humane alas promittit beatitudines Plato. VII, 776. Anima unde beata. VIII, 1051, 1052; unde ærumnosa. VIII, 115, 115; unde misera. VIII, 127, 1031, 1052. Anima beatitudinis amissæ non reminiscitur, sed Dei. VIII, 1052; et regularum justitiæ. VIII, 1052. Animæ, ut beata sit, corpus esse non cogitavit Porphyrius. VII, 587, 590, 776, 799; refellitur. VII, 590. Anima felicitati non obstat corpus incorruptibile. VII, 794. Anima letabitur in corpore in quo genuerit. VIII, 794. Anima cum Deo solo, in Deo solo, de Deo solo est beata. III, 1584, 1585; VII, 257. Animæ quies in solo Deo. II, 212, 215. Anima non habet ultra Deum, quod appetat. X, 240. Anima bene ut potest corporali felicitate servando ordinem in creaturis, si eam fecerit servare Creatori. II, 559. Animam beatam esse non posse nisi participi a lumine Creatoris, noverunt Platonici. VII, 277. Novit et Plotinus. VII, 279. Animam, etiam cum sapientiam præcepit, transire de beatitudine in miseriam, et vicissim, quidam tenent. VII, 591; quam inipium et absurdum, hoc asserere. VII, 569, 570, 571; hanc sententiam ipse Porphyrius rejecit. VII, 510, 592, 795. Animæ si rediturae sunt ad corpus, beatæ esse non possunt. V, 1156. Animarum spes hic esset felici-

cior, quam in illa felicitate. V, 1156. Anima si semper ejus inserta et beatitudo alternat, non vere beata. VII, 519. Ex transitu animæ de beatitudine in miseriam, et vicissim, quomodo veritas elicitur. VII, 795. Animæ rationalis pax in quo sita est. VII, 640, 642.

Anima est immortalis. III, 572, 1737. Animæ vita post mortem adstruitur in numeris. III, 756. Animæ immortalitas probatur. I, 896, 897. *Item* in libro de hac re scripto. I, 1021. Ad indagandam solius animæ immortalitatem, vix pauci ingeniosissimi et eruditissimi pervenire potuerunt. VIII, 1025. Qualem beatitudinem invenerunt, qui ad indagandam ejus immortalitatem pervenire potuerunt. VIII, 1025. Animæ immortalitas modum quendam habet. VIII, 1040. Anima modo suo immortalis. V, 428. Anima est immortalis, non ita ut Deus. II, 588, 721. Animæ cum corporibus mori, et in fine sæculi utrumque resurgere, dixerunt Arabici. VIII, 46. Animæ quidam Philosophi crediderunt esse mortales, alii immortales; utriusque sententiæ varia placita. VII, 601. Animam immortalem et miseræ vel beatitudinis obnoxiam permanere tenuerunt philosophi multi. II, 589.

Anima licet immortalis, est mutabilis. III, 565, 1548, 1565; VI, 58. Id ostenditur contra Manichæos ex ipsorum doctrina. VIII, 584, 585. Anima vel in deterius, vel in melius mutari potest. III, 556. Animæ mutabilitas quæ. III, 559. Anima cum sit immortalis, quomodo mutabilis. VIII, 669. Anima, quia mutabilis est, non proprie est. III, 1685. Anima est quodammodo mortalis, quia est mutabilis. III, 1588; VIII, 768. Anima, mortalis aliquo modo intelligi potest. III, 572. Quomodo mortalis. VI, 194; VIII, 885.

Anima et vitam et mortem suam habet. VIII, 1040. Animæ vita Deus. III, 1550, 1586, 1757; V, 415, 428, 881. Anima corporis sui vita, vita ipsius animæ Deus. V, 1248. Sicut tota vita corporis est anima, sic beata vita animæ Deus est. I, 785, 791, 1265. Animæ vita sapientia. VIII, 614, 616. Veritas. VI, 240. Animæ anima fides. III, 1754.

Anima quomodo mori potest. V, 428. Animæ mors duplex. VII, 710. Animæ mors, deserere a Deo. VII, 577. Animæ mors insipientia. VIII, 614, 616. Hæc est mors animæ, ut Deum nesciat. III, 855. Animæ quæ mors pejor est, quam libertas erroris? II, 965. Anima immortalis simul et mortua potest esse, quo sensu. VII, 402. Ea vitando vivit anima, quæ appetendo moritur. I, 857. Non alia salus animæ est, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo, nisi ut omnia corporea contemnat universoque huic mundo reuñtiet, uti præcipitur in mysteriis. I, 1057.

Anima sine caritate mortua est. III, 1462. Anima mortua quid significat. III, 711. Animæ mortuæ motus tres, fastus elationis, delectatio libidinis, venenum curiositatis. I, 857. Animæ mortuæ corpus sepulcrum est. IV, 1117.

Animæ resurrectio. III, 1550, 1552. Animæ mors et resurrectio. VII, 665; VIII, 890, 898. Resurrectio animarum fit per substantiam Patris et Filii æternam: resurrectio corporum per dispensationem humanitatis Christi. III, 1591, 1592. Anima quomodo resurgit a peccato. III, 432. Ut mors carnis differatur, omnes sedulo laborant; ut mors animæ evitetur, vix aliqui curant. III, 1747. Anima sine gratia redire non potest. VIII, 1007. Se ipsis vulnerare potuit, sanare non item. V, 1269. Animæ suscitatio differt a suscitatione corporis. IV, 895. Animæ vivæ quare sic dicte. III, 259.

Anima qualis sit. VI, 659. Animæ meritum non ex gradu corporis quod inhabitat, pensandum. VII, 240. Animæ non possunt dici magis vel minus bonæ, nisi vel moribus vel differentia temperaturæ corporum. III, 421. Anima media inter Deum et corpus. III, 1585. Inter Creatorem et creaturas. II, 559. In meditullio quodam rerum est ordinata. III, 201. Superior anima, solus Deus. I, 1170. Anima sub Deo et supra cetera collocata. VIII, 558, 547, 591, 592, 977, 1051. Anima habet infra se carnem, supra se Deum. VI, 710. Anima Deum dominum habet, servum corpus. IV, 1887. Anima, unum est in rebus proximum Deo. I, 961, 1077.

Anima subdenda Deo, animæ caro. V, 715. Anima colendus est Deus solus, qui solus ejus est auctor. I, 1078. Animæ bonum Deo adharere. VI, 58. Oportet animam et regi a superiore, id est Deo, et regere inferiorem, id est corpus. I, 1170. Anima in medio quodam constituta, legem accepit, habere superiori, regere inferiorem. IV, 1887. Deus subiecit animæ corpus, animam sibi, et sic omnia sibi. I, 1079. Anima tanto minus subditur Deo, quanto minus bonum in ipsis suis cogitationibus concipit. I, 1201. Rationalis anima si Creatori suo serviat, cuncta ei cetera servant. I, 1251. Intenta in Deum anima magis est, intenta autem in corpus minus est. I, 1170. Ut serviat sibi caro, serviat et illa Deo. VI, 711. Anima famula est caro bene obediens. IV, 1887. Anima melius est, quæ a corpore expectat consilium. IV, 1887. Anima cum se ad Deum refert, sacrificium est. VII, 285.

Animæ motus omnes nihil aliud quam voluntates sunt. VII, 409. Animæ pes amor, amore movetur tamquam ad locum, quo tendit. IV, 124. Anima non movetur pedibus, sed affectibus III, 1741. Anima ad Deum levanda, tamquam vas ad fontem. IV, 1854. Anima nisi sitiat, non recte irrigabitur. IV, 1560.

Anima non habet ex se lumen, non habet ex se vires, etc. IV, 704, 1838. Anima non per seipsam, sed participatione lucis Dei est pulchra et virtute pollens. VIII, 261. Anima rationalis ut luna splendescere debet. III, 740. Anima non potest justa, salva, sapiens, aut beata esse, nisi participatione incommutabilis boni. II, 571. Anima fit bona, casta, pia, etc., participatione bonitatis, castitatis, pietatis quæ in Deo est. III, 1684. Anima humana non vegetatur, non beatificatur, non illuminatur, nisi ab ipsa substantia Dei. III, 1584. Anima nostra est ad Deum, quod aer ad lucem. VII, 526. Anima si ad lucem suam attenderit, tenetur; si ad lucem Dei, illuminatur. IV, 1261. Anima dat ipsa sibi consilium ex luce Dei per rationalem mentem, unde concipit consilium firmum in æternitate Auctoris sui. IV, 1887. Anima avertens se a luce justitiæ, quanto magis quærit quod inveniat contra iustitiam, tanto plus a luce repellitur, et in tenebrosa demergitur. IV, 763.

Anima forditas, quæ. VII, 656. Animæ pulchritudo, virtus, veritatisque doctrina; deformitas, vitium est. III, 559. Anima rationalis deformiter vivit, cum secundum trinitatem exterioris hominis vivit. VIII, 988. Anima si seipsam sequitur ut virtutem adipiscatur, stultum aliquid sequitur. I, 1514. Animæ natura perfecta est, cum spiritui suo subditur. VI, 194. Animæ quasi maritus est spiritus hominis. VI, 58. Anima tanto est pietate purgatio, quanto privato suo minus delectata legem universalitatis intuetur. VI, 90. Anima propria voluntate bonum sibi esse non potest, sed malum. II, 571. Anima valentior peccat, et post peccatum divina lege imbecillior, minus potens est auferre quod fecit. I, 1170. Anima, sicut se illuminare de se non potest, ita se satiare de se non potest. I, 855. Animam factam Christum ut pulchram faceret, formidatus est. IV, 1558. Anima humana tantum dilecta est, fœda, pulchra quomodo fulgebit? IV, 204. Anima Christi quibus malis repleta fuerit. IV, 1110.

Anima sibi sufficit, ut perdat se, Dei est salvam facere. V, 158. Animæ virtus, caritas. IV, 1553. Animæ ossa, id est, firmamentum ejus et fortitudo. IV, 92. Anima nostra posita in mediis tentationibus sæculi, nihil infirmius. IV, 1634. Anima, unde infirma et tenebrosa. VIII, 1050. Anima vires tanto consumit citius, quanto eam deserit, a quo data sunt. III, 1514. Anima deterior fit appetitu inferiorum. II, 559. Anima tanto Deo propinquior, quanto similior: tanto dissimilior, quanto rerum mutabilium cupidior. VII, 271. Anima obligata amore terreno, quasi viscum habet in penis, volare non potest. IV, 1618. Animam curvari quid sit. IV, 1849.

Anima secularium amore capta fit adultera et inimica Deo. IV, 1178. Anima quomodo a Deo deflectit, et fornicatur. VIII, 998, 999, 1003, 1006. Animæ fornicatio, quenam sit. VIII, 158. Animæ aversio a Deo. VII, 102. Anima unde a Deo avertitur. VIII, 977. Anima foras exiit a Deo propter superbiam. III, 1605, 1606. Anima non esse carnis peccati ostendit ex ipsius peccati penitentia et indulgentia. VIII, 121, 125.

Anima Christi sponsa. VIII, 421. Animæ panis, verbum veritatis. IV, 732, 734. Ejus vir legitimus, Verbum divinum. VI, 58. Animæ humanæ cum Verbo Dei copulatio, difficilis ad intelligendum. VIII, 425. Anima peccato et legi peccati mortui, ut natus Christus. VI, 62. Anima per fidem et spem in Christo est. IV, 1845. Animæ sanctæ, colum et sedes Dei. IV, 550, 1186, 1260. Originalis regio beatitudinis animi, habitatio animæ et patriæ, Deus est. I, 587, 1036. Anima munda, locus Dei. VI, 16. Anima iusti, framea Dei. IV, 524. Anima, census noster. IV, 588. Animarum jactura, jactura pastoris est. IX, 734. Animæ consulendum, non ut habeat bonam, sed ut ipsa sit bona. V, 629. Animæ bona solus Deus donare potest. II, 591.

Anima Christiana in hac vita debet desolatam se reputare. II, 494, 496. Et ut desolata orare. II, 506. Anima, quæ intelligit se desertam omni auxilio, nisi solius Dei, vere vidua est. IV, 1725. Anima cum hic est in ista carne, habet etiam ipsa solatia verbi, solatia orationis, solatia disputationis. IV, 755. Anima luctans cum morbis suis, diu differtur a medico, ut ei persuadeatur in quæ mala se peccando præcipitaverit, ut diligentius teneatur receptam sanitatem, utque intelligat quanta periculis suis præcipitur, qui se noluit convertere ad Deum. IV, 92. Animæ divitiæ. VIII, 165. Animæ fames. VIII, 656. Anima nostra pigro corpore involuta, velut nix detrahetur. IV, 182. Animæ, per virgines quinque in Evangelio significatæ. IV, 1920. Animæ quæ trahendæ sunt bestis. IV, 1942. Anima nunquam a Dei laudibus silere debet. IV, 1546. Animæ virtutis capaces ac

fertiles præmittunt sæpe vitia, quibus indicent, cui virtuti sint potissimum accommodatæ, si fuerint præceptis excusatæ. VIII, 444. Animæ malum accidit nulla addita detractave substantia. VIII, 195. Anima perverse utens creaturis, non effugit ordinationem Creatoris. II, 539.

Anima a Deo facta, per liberum arbitrium peccavit, peccato polluta est, et per misericordiam Dei in penitentia est liberata. VIII, 517, 550. oportebat ut Deus animæ daret liberum arbitrium. VIII, 118. Animas quæ natura sua bonæ sunt secundum Manichæos, solas peccare quomodo ostenditur. VIII, 107. Animæ voluntate non natura malas esse, sequitur ex utilitate penitendi. VIII, 109, 110, 119. Et ex earum justa damnatione. VIII, 106, 107. Animæ sua culpa lapsa, sola Dei misericordia liberatur. II, 722. Animam terrenis peccatis obrutam Lazarus in monumento significat. VI, 53. Anima temporalibus voluptatibus dedita semper exardescit cupiditate, nec satiari potest. IV, 82. Unde anima voluptatum corporis pluris æstimat, quam ipsam sanitatem. I, 1170.

Animæ vis in corpus suum. VIII, 989. Modus quo anima corpori adhæret, non potest comprehendere. VII, 725. Anima per se movetur. VI, 13. Anima est vita quædam. III, 1549; V, 880. Est vita corporis. III, 1586, 1757. Anima, summum corporis bonum. I, 1515. quid corpori præstat. I, 601, 1074. Anima humana quodammodo condit putores. III, 1451.

Anima viva appellatur a scriptura administratio corporis. III, 565. Anima totum corpus animat et vivificat. VI, 501. Tota est in qualibet corporis parte. II, 725. Tota sentit in singulis particulis. VIII, 185. Anima non modo universe moti corporis sui, sed etiam unicuique particule illius sola simul adest. I, 1054. Dissecto corpore verniculi, anima non secatur. I, 1074. Animæ officium. VI, 711. Anima, quomodo moveat corpus. III, 588, 589. Anima, dominia curam gerens luteæ domus. VI, 667. Anima in carnem jus. VI, 710. Corpus administrat per lucem et aerem. III, 565, 564. Leges in inferiorem non habet, nisi a superiore Deo. VI, 711. Anima regere corpus non potest, nisi ipsa regatur a Deo. IV, 887. Anima primi hominis ante peccatum, etiam nondum spiritale corpus, sed animale, tamen pro arbitrio regebat. II, 1108. Post peccatum regit, non omni modo pro arbitrio suo, sed sicut leges universalitatis sinunt. I, 1287; II, 587. Animæ quanta sit vis ad immutandam materiam corporalem, longum est disserere. VIII, 877.

Anima an aliquid a corpore patitur. I, 1167, 1168. Anima per sensus accipit, quidquid eam corporalium non latet. III, 565. Anima quomodo regitur a sensibus, quomodo ab intellectu. III, 1517. Corpus in anima facere quiddam fortasse non posset, si non esset primo peccato in deterius mutatum. I, 1166. De animis rationalibus operari, non per corpus sed per seipsam, solus Deus potest. I, 1185. Peccatorum condicione fit, ut permittantur animæ de animis aliquid agere per alterutra corpora. I, 1185. Anima, qualia onera, cum in corruptibili corpore agit, patitur. IV, 1520. Anima corpus non accipit ante peccatum. X, 1581. Anima corpore gravatur propter originale peccatum. X, 1268. Animæ corporibus coactatæ, tanquam oblivione prægravantur. III, 418. Anima nondum passa sensibilibus sensuumque vanitatem, minus est obnoxia falsitatibus. I, 70. Anima illuditur, non similitudinum rerum vitio, sed opinionis suæ. III, 475. Lux oculorum impedimento est animæ ad intelligenda spiritalia. III, 565.

Anima memoria capit maximorum locorum imagines. VIII, 185, 186. Cogitat quæ non vidit, demendo et addendo. II, 69. Quomodo videat et audiat ubi non est, difficile explicatur. II, 517, 518. Anima quædam accipit per corpus quæ commutat, quædam quæ non commutat: et per seipsam quiddam accipit quod commutat, quiddam quod non commutat. VI, 27. Animæ carnisque discordia in naturam versa, unde. X, 681. De anima et corpore sententiæ Manichæi. X, 1519. Animæ et corporis consortium. III, 1584. Anima de corpore non maculatur, nisi cum mortalia ejus bona concupiscit. VI, 187.

Anima naturaliter appetit corpus. III, 569. Appetitu corpus administrandi, retardatur a visione summæ cæli. III, 485. Animæ est esurire et sitire. IV, 217. Animæ nec in suis corporibus semper esse, nec sine corporibus durare perpetuo sentiebat Plato. VII, 592, 795.

Animæ commendatio. IV, 1885. Anima cujusvis pecoris quam admirabilis. III, 1451. Anima nostra quavis peccatis tabelata, melior est quam si in hanc lucem visibilem verteretur. I, 1276. Anima muscæ, imago omnis animæ etiam vitiosa, præstantior luce. VIII, 96. Anima peccatrix melior est quolibet præstantissimo corpore, non meritis, sed natura. IV, 1885, 1886. Anima licet vitiosa melior corpore etiam sanissimo. VII, 264. Primo corpori animæ extrema præponitur. I, 1279. Anima rationalis præerenda rebus iis quæ pro diis habentur. VII, 229. Animæ rationalis et irrationalis facultates. VII, 154.

tanto magis inseritur veritati, quanto familiarius in ea volutatur. II, 66. Animus cibo præceptorum reficiendus est. III, 1287. Inde animus pascitur unde latatur. I, 865.

Animi in corpus impetium, quale. VII, 430. Animus corpori recte non imperat, si Deo ipse non servit. VII, 656. Animus imperat corpori, et parcat statim; imperat animus sibi, et resistit. I, 760. Animus facilius corpori imperat, quam sibi. VII, 430.

Animus corporis dominator, rector, habitator, fidelis res sine corpore. IV, 468. Animus absque simulacris potest aliquid cernere. III, 501. Non videtur Deus nisi ab animo, non tamen ut animus. IV, 469.

Animo non essent passivi homines et dæmones, nisi essent miseri. VII, 241. Animo locus est affectio sua. IV, 93. Animus an post resurrectionem, sine organo corporis valeat corporalia nosse, nescire se affirmat Augustinus. II, 629. Animus de consuetudine id semper inquit, unde gaudere solet. VI, 46. Animi magnitudo non est seipsum interimere quacunque ex causa. VII, 53.

Animalia mortalia, a minoribus diis seu Angelis facta, sentiebant Platonici. VII, 575, 573. Incepta Vanichæorum de fabricatione animalium in gente tenebrarum, fabula irridetur. VIII, 595. Animalia an uno die multiplicata fuerint. III, 240. Animalium ex aquis eductio prius narratur, quam quæ de terra, quare. III, 279, 280. Potuerunt animalia noxia etiam creata, nihil nocere, si causa non exstitisset, vel puniendorum vitiorum, vel probandæ virtutis. III, 288. Animalia noxia vivos homines aut pœnaliter lædunt, aut salubriter exercent, aut utiliter probant, aut ignoranter docent. III, 289. Animalia venenosa ante peccatum hominis videntur creata. III, 289. Animalia vere adducta sunt ad Adam ut iis nomina imponeret. III, 400. Hoc significationem prophetiam habet. III, 400. Quomodo animalia adducta ad Adam. III, 402. Animalia carnivora non vixisse carnibus in Arca, magis credendum est. III, 550. Animalia in Arca inclusa, figuræ variarum gentium in Ecclesiam introducendarum. VII, 483. An in insulis à terra remotissimis animalia propagata sint ex his quæ servata sunt in Arca. VII, 483.

Animantibus Deus certos numeros seminum dedit. III, 240. Animalia, quæ nulla præcedente commixtione oriuntur, ex vi quæ elementis inest, oriuntur. VIII, 873.

Animalia quædam in veteri Testamento cur immunda censebantur. VIII, 253. Significationis tantum causa, immunda erant Judæis. VIII, 498. Animalia munda et immunda quid significant, et quomodo illa figuris prophetis de Christo à Moyse commemorata sunt. VIII, 337.

Animalium motus, quibus appetunt vel fugiunt aliquid, an appellandæ voluntates. VII, 151. Animalium merita, non pro gradibus elementorum existimanda. VII, 240. Animal irrationale beatum esse non potest. VI, 12. Animalia quædam in mediis ignibus vivunt. VII, 709. Animalia domestica subito efferata Romæ, quid portendebant. VII, 104. Animans animal, ex animo constans et corpore. VII, 264.

Animositas. Ingenii majoris est animositatis flammam confitendo extinguere, quam falsitatis nebulas intelligendo vitare. IX, 552.

Anna interpretatur gratia. VII, 528. Anna mater Samuelis, figura Christianæ religionis et gratiæ. VII, 528. Anna prophetissa unde maxime commendatur. VI, 440. Cur etsi filios non habuit, secundas nuptias recusavit. VI, 436.

Annus Seneca Apostolorum temporibus claudit. VII, 190.

Annas et Caiphas pontifices, alternos agere solebant. III, 1957.

Anianus consul. IX, 687.

Anibal de Romanis multis victorias reportat. VII, 180. prope Romam fulminibus deorum territus est. VII, 101. Anibal à Scipione Africano majore victus. VII, 102.

Aniboninus Robaurensis Episcopus. IV, 581.

Annona Retica. VII, 575.

Annus circuitu solis animadversus est. VIII, 895. Quis annus magnus sive Platonis. III, 256. Anni manifesti et obscuriores quinam sunt. III, 256. Anni diversimode numerabantur apud populos diversos. VII, 431. Anni Ægyptiaci quaternis mensibus quondam finiebantur. VII, 558. Anni primorum hominum an nostris æquales. VIII, 450. Annos primorum hominum æque prolixos fuisse ac nostros ostenditur. VII, 434. Annorum primorum hominum numerus, aliter in codicibus Hebræis, aliter in nostris recensetur. VII, 449. Unde nata est diversitas in dinumeratione annorum Hebræorum et LXX interpretum. VII, 455. In dinumeratione annorum, magis Hebræorum quam LXX sequenda auctoritas. VII, 452.

Anni æterni. IV, 752, 976. Anni sine annis. IV, 418. Anni Dei, unus dies. I, 813. Anni Dei 12 menses simul stant. I, 813. Anni illi non deficiunt, qui stant. Vo, 1625. Anni nostri deficientes dicuntur, sive quia in eis deficiunt amando quæ transeunt, sive quia ad paucitatem redacti sunt. IV, 1143. Anni stant in vita æterna. hic autem transeunt. imo perierunt. VII, 851.

Annorum numerus unicuique computandus est, ex quo facta est prima mortalis naïvitas. III, 875. Annos crescentibus non addi, sed subtrahi, exemplo probatur. IV, 795. Anni homini magis decedunt, quam accedunt. V, 658.

Annorum multa millia quidam falso in historia temporum computant. VII, 538. Absurda hæc vanitas reellitur. VII, 538. Ab creatione hominis ad Augustini tempora, nondum sex millia annorum completa erant. VII, 538. Annorum sex millibus hoc sæculum defuerint quidam. IV, 1143. alii, septem. 22. d. Anni CCCXC. sunt in hebdomadibus LXX. Danielis. II, 941. Annorum multitudo diei nomine aliquando significatur. II, 910, 911. Annus senario numero pollet. VII, 845.

Anni per agnos, vindemias, messes, aut aristas aliquando numerantur. III, 572.

Anni bissextus. III, 451.

Anniversarii Ordinationis episcopi. V, 1485, 1687.

Annuli aurei, insignia dignitatis apud Romanos. VII, 100.

Annulorum aureorum modios tres et Cannensi prælio Carthaginensis misit Annibal. VII, 100.

Anseri solennia celebrabant Romani. VII, 70. Anseribus non facile quicquam edacius invenitur. VII, 198.

Asule de ossibus struthionum in digitis, genus superstitionis. III, 50.

Ata i fabula. VII, 370.

Ante Deum, id est in honorem Dei. III, 613, 618.

Anticategoria. IX, 510.

Antichristus a Daniele prædictus. VII, 787. et ab apostolo Paulo. VIII, 685. Pseudo-propheta nomine in Scriptura designatur. VII, 679. ab Apostolo Paulo, refuga appellatur. VII, 685. De tribu Dan exsurrectorum est. III, 788. Antichristus usque adeo beatus videbitur hominibus, ut etiam Deus putetur. IV, 126. In quo templo Dei sit sessurus incertum. VII, 685.

Antichristus quomodo mendaciter operabitur. VII, 687. per nefarias artes perveniet ad vanum et inane culmen dominationis. IV, 126. Vim habebit in imperio, dolum in miraculis. IV, 128. Antichristi tribulatio, igitur per quem unusquisque opus probabitur. VII, 745. Persecutio per Antichristum ventura, violenta et fraudulenta erit. IV, 128. Antichristus totam nequitiam et impietatem, quam omnes pseudo-prophetae inchoaverunt, impleturus est. IV, 127. In Antichristi laqueos irruent Judæi. IV, 1418. Antichristus interficietur spiritu iræ Christi. II, 908. Antichristus damnationi ultimæ destinatus. IV, 126. De Antichristo illud exponitur, *Constitu Domine legislatorem*, etc. IV, 125. Antichristi persecutio tribus annis et sex mensibus erit. VII, 677. Antichristi persecutionis tempus ignotum. VII, 616. Antichristus manifestus futurus est. II, 908. Antichristus prius venit, et tunc venit dies iudicii. III, 1998.

Antichristi et pseudo-Christiani. IX, 151. Quinam dicuntur. IX, 251. Antichristi multi in Ecclesia. III, 1999; scilicet qui ore profitentur Christum, et moribus dissentiunt a Christo. III, 2002. Antichristi hæretici appellantur. VII, 687. Neronem resurrectorum, et Antichristum futurum nonnulli suspicantur. VII, 686. Alii nec occisum putant, sed subtractum. VIII, 686.

Antidicomarite Hæretici. VIII, 40.

Antidotum contra omnia peccata. V, 1270; ex sanguine Christi. VI, 656.

Antiochena Ecclesia, ubi primum discipuli appellati sunt Christiani. IX, 414.

Antiochia basilica Machabeorum. V, 1579.

Antiochus, Macedonum persecutor. V, 1579. 1582. Judæos ad idola colenda compellit. VII, 606. Meruit obdurari. V, 1581. Misericordia Dei indignus. V, 1507.

Antiochus fenescs Platonici. I, 933. Philonis auditor. I, 933, 926. Academiæ utriusque sententias in simultatem adducit. I, 926. Antiochus magister Ciceronis et Varronis, Stoicus magis quam Academicus. VII, 627.

Antipater procurator Judææ. VII, 607.

Antiphrasis. VI, 554.

Antipodas esse non putavit Augustinus. VII, 487.

Antiqua eadem cum veteribus ætati temporis fide in Christum salvi facti sunt. II, 680, 845, 769, 858. Antiquis erat aliquid occultum regenerationis sacramentum. II, 845. I. Patres.

Antisthenes philosophus Socraticus, summum bonum in virtute animi posuit. VII, 227, 601.

Antitheta, orationum et obscuritas et antithesis. VII, 552.

Antoninus Christianorum persecutor. VII, 614. Antonini lex in adulteros. VI, 755.

Antonius vitis omnibus inquinatus, regni potentiam affectare videbatur. VII, 110. Antonio resistebat Cicero. VII, 110.

Antonius Ægyptii monachus. I, 755. Vir sanctus et perfectus. III, 17. Antonius ad Deum conversus audita Evangelica voce. *Tudo, tundo*, etc. I, 762. Antonius scripturas

ris. IV, 783, 916, 1849. Apostoli, barbe nomine designati. IV, 1755. Apostoli, boves. III, 1479. Canes domino fidei servantes et contra inimicos latrantes. IV, 853. Apostoli celerum nomine signifiati. III, 1634; IV, 283, 817, 1121, 1245, 1864. Apostoli celum facti, quia iustificati. IV, 1626. Apostoli dicti colles. IV, 783, Columnae. IV, 950, 1851. Columnae Dei vivi. VI, 692. Columnae quae passione Domini nutaverunt, resurrectione firmatae sunt. IV, 930. Apostoli, filii sponsi. IV, 1845. Fili excussorum, quia filii Prophetarum. IV, 1674, 1677. Firmamenta et columnae Ecclesiae. II, 553. Flumina vocem suam per orbem elevantia. IV, 1187.

Apostoli fundamenta et portae Ecclesiae. IV, 1103. Fundamenta civitatis supernae. IV, 1101. Apostoli duodecim, duodecim horae diei. III, 1750; IV, 250. Apostoli lapides pretiosi. IV, 166. Lumen et lucerna, quo sensu. IV, 1566; V, 1511. Luminaria mundi, ignes sancti et decori. I, 836. Apostoli dicti sunt montes. IV, 547, 517, 781, 817, 882, 1355, 1650. Montes aeterni, montes magni. IV, 961. Moyses. IV, 817. Apostoli, nubes. IV, 547, 520, 980, 1212; VII, 552. Nubes Christum portantes. IV, 814, 853, 1255. Apostoli oculi Christi. IV, 1114. Oculi Ecclesiae. III, 845. Ossa seu firmamenta corporis Christi. IV, 168, 1297. Apostoli, patres. IV, 515. Pedes Domini. IV, 1167. Piscatores hominum. IV, 781. Principes. IV, 854. Throni seu sedes Dei. IV, 1625. Apostoli, quibusdam vasa sunt mortis, et sagittae acutae. IV, 106. et seq.

Apostolorum Memoria, liber hoc titulo donatus. VIII, 667.

Apostolus quomodo dicitur, si non exprimitur quis *Apostolus*, non intelligitur nisi *Faulus*. X, 589. *Apostoli* intentio in Epistola ad Romanos. VI, 123. *Ius scriptus* in exemplo Iacob et Esau. VI, 112. *Apostolum* quomodo, ad questionem de electione et reprobatione, deiecit in responsione, inopia reddenda rationis, putant quidam stulti. VI, 278. *Apostolus* Rom. VII et sua et iustorum persona locutus est. X, 865, 867. *Julianus* sensum novam et distortum excogitat in verbis *Apostoli*. X, 838. *Apostoli* Pelagiana inter, retatio. X, 1151. 1152, 1150. *Apostolum* pro qualitatibus laicorum in quibus personis locum, commentum absurdum. VIII, 659, 647. *Apostolus* sic omnibus omnia factus, ut fallere non intenderit. VIII, 658, 659, 610, 611, 642, 637, 638. *Apostoli* moniti sunt de re libera, quandoque tamen de re imperata. VI, 464. *Apostoli* merita, Dei dona. X, 890.

Apostolus seu *Apostolici* heretici. VIII, 52.

Apparitiones Dei antiquis Patribus factae. VIII, 806, 807. An Trinitas ipsa, an aliqua seorsim persona Patribus apparuerit. VIII, 853, 855. Apparitiones quaedam factae in veteri Testamento. Verbo tribuenda. VIII, 140. Soli Filio tribuenda ab Arianis. VIII, 759. Apparitio Dei Adamo, in specie humana. VIII, 853, 856. Patri tribui potest. VIII, 853, 856, 857; et toti Trinitati. VIII, 857. Non evidenter apparet utrum aliqua ex Trinitate persona, an Deus ipse Trinitas visus fuerit Abraham. VIII, 857, 858; et Ioh. VIII, 859. An Trinitati, an personae alicui seorsim, an Angelis tribuenda apparitio in rubo. VIII, 859, 860; et apparitio in monte Sina. VIII, 861. An Trinitas, an aliqua proprie persona in apparitione in monte Sina loquebatur. VIII, 862. Cui tribuenda apparitio in columna nubis et ignis. VIII, 861. Non temere dicendum quoniam ex Trinitate persona cuilibet Patrum apparuerit. VII, 868. Apparuit sensibilibus Trinitas in baptismo Christi. V, 535. In apparitionibus divinis, vox Patris, species corporalis quae Spiritus sanctus demonstratus est, quomodo facta. VIII, 910. Apparebat tota Trinitas in Angelis, et aliquando sine distinctione personae, aliquando quaedam seorsim persona figurabatur. VIII, 883, 886. Apparitiones factae in veteri Testamento quomodo et Dei et Angeli esse dicuntur. VIII, 140.

Apparitiones Dei quomodo factae, latet. VIII, 881, 882. Numquam oculis corporeis apparuit Deus. VIII, 855, 856, 862, 863. Essentia Dei nunquam per se apparuit. VIII, 881, 882, 885, 886; sed per subjectam creaturam. VIII, 725, 811, 812, 813; et Angelorum ministerio. VIII, 882, 885, 884, 886. Apparebat Moysi Deus in specie visibili assumpta. III, 647. Quot modis creatura assumitur ad significandum. VIII, 879. Obiectio ex locutionis modo in apparitionibus Dei ducta, diluitur. VIII, 882. Dubitationes variae de apparitionibus divinis. VIII, 855. *Ide* Deus.

Apparitiones extra somnum et in somno. II, 667. Quomodo fiant, explicare non audeat Augustinus. II, 690. Apparitiones solum affirmat Augustinus non fieri qualitatibus aut motibus corporeis. II, 690, 700. Apparitio Augustini adhuc vivens, ipsomet inscio. V, 1444, 1445.

Apparete (ex Ambrosio dicitur, quod praevictum non potest. II, 605).

Apparitores qui et *Statores* quod dicitur. IX, 807.

Appetere. Quatuor ab homine naturaliter appetuntur. VII, 621.

Appetitibus naturalibus, in *De moribus* et *De civitate* suis. V, 466.

Apponi alicui rei, et est, et quod est. VI, 150.

Apponi ad populum, quid. III, 504.

Apponere quod. III, 278.

Appius. II, 752.

Approbare quod bene facit, et improbare quod peccat, nemo potest, nisi clamante iustus voce veritatis. V, 102.

Aprilis quasi *Aperilis*. VIII, 546.

Apringius, frater Marcellini. II, 511.

Apthagmitis. IX, 540.

Aptum et *pulchrum*, quid. I, 701, 705.

Aptus docebat iudaizare Christianos. II, 898.

Apuleius Afer Platonius nobilis. VII, 257. *librum* de mundo scripsit. VII, 113; et de deo Socratis. VII, 258. *librum* quem de deo Socratis scripsit, de demone Socratis dehuisset appellare. VII, 259. Asini aurei libros scripsit. VII, 574.

Apuleius Madaurensis, magus. II, 585, 514, 554. De magicis artibus accusatus. VII, 242. Se contra magicarum artium crimina defendit. II, 521, 554; copiosissima oratione. VII, 244. *Apuleius* Madaurensis magus cum omniuis suis magicis artibus, ne ad aliquam quidem iudicariam publicae potestatem, potuit pervenire. II, 554. *Apuleium* magum conferre Christo vel etiam praeferre quidam impie conati sunt. II, 555.

Aquam non a Deo creatam, sed ipsi coeternam, quaedam haeresis dixit. VIII, 45. Aquas a Deo factas esse, impie negatur. VII, 548. Aqua quando creata. III, 256. Aquae nomine materies informis insinuat in Genesi III, 255, 250; VIII, 612. Et tota materia corporalis intelligitur in Scriptura. VI, 167. Quare super aquas Spiritus sanctus superferebatur. II, 250, 251. Cor solus spiritus sanctus, non vero pater et Filius. I, 847, 848.

Aqua, quando speciem propriam accepit. III, 271. *Aquarum* divisio. III, 181. *Naturam* *aquarum* non posse esse super sidereum caelum, multi asserunt. III, 265. *Aquae* nomine materies informis insinuat in Genesi III, 255, 250; VIII, 612. Et tota materia corporalis intelligitur in Scriptura. VI, 167. Quare super aquas Spiritus sanctus superferebatur. II, 250, 251. Cor solus spiritus sanctus, non vero pater et Filius. I, 847, 848.

Aquarum congregatio, quomodo facta. III, 255; VIII, 612. Omnis aquarum congregatio, Hebraeis dicitur mare. III, 181. Non omnis aqua, mare est. III, 234.

Aquam rerum omnium principium putavit Thales. VII, 226, 250. Ex aqua generantur omnia. V, 67. Cuncta genera vel animalium, vel herbarum, atque lignorum. III, 528.

Aqua aeri similis. III, 280. *Aquarum* tenues halitus aeri vaporuliter inseruntur. III, 283. Aqua sumpta pro aere crasso. III, 184; et terris confugio. III, 257, 258. Terrae vocabulum aquis etiam tribuitur. III, 595. Aqua omnem potum significat. III, 514, 632. Aqua viva quae. III, 1514.

Aqua in sanguinem versa. V, 62, 67; significat de rerum causis sentire carnaliter. IV, 1000. Aqua marina sterilitatem inducit. IV, 1534. Vapor aquarum marinarum decocturum sinuato cooperulo exceptus, humorem dulcem gustantibus exhibet. III, 259. Aqua sine substantia, quae. IV, 1645.

Aqua in Scripturis significationes diversae. III, 1528, 2026. *Aqua* nomen ubi in Scriptura reperitur, non statim baptismum intelligendum est. IX, 584. *Aqua* vitae salutaris. IV, 270. *Aqua* irrigat aut abluat, et significat Christum. IV, 175. *Aqua* nomine, Spiritus sanctus significatur. III, 216; IV, 1535. *Aqua* et populum significat, et Spiritum sanctum. III, 79. *Aqua* nomine, Angeli intellecti. I, 832. *Aqua* populos in scripturis significat. IV, 68, 215, 250, 486, 1058, 1425, 1805; V, 690; IX, 65, 148, 559, 567. *Aqua* nomine, peccatores populi intelliguntur. IV, 1514. *Aqua* quaelibet portibus cincta, populus Iudaeorum Lege conclusus. IV, 1065. *Aqua* contradictionis, populi persequentes. IV, 1865. *Aqua* piscinae turbata, passionem Christi figurabat. IV, 1065. *Aqua* quomodo intraverint in animam Christi. IV, 842. *Aqua*, caritas. IV, 1555. *Aqua* est symbolum gratiae. III, 757. Vis quaedam rationi subiecta, qua ratione Deus veritas esse cognoscitur, recte aqua divinitus appellata est. III, 252. Potest et intelligi vita spiritualis informis, nomine aquae. III, 250. *Aqua*, prosteritas saeculi. IV, 797. *Aqua* multae, variae doctrinae. IV, 269.

Aquarii heretici. VIII, 42.

Aquatilibus solis cur benedictio, sicut homini imperita. III, 286.

Aquila Scripturam ex Hebraica lingua in Graecam transulit. VII, 605. Quo tempore. VII, 605. *Vol. (b.)* *Aquilam* ceteris interpretibus Iudaei anteponunt. VII, 470.

Aquilas non vixisse carulis in arca magis credendum est. III, 550. *Aquila* non egent potu. I, 1566. *Aquilorum* oculi perspicaces sunt. I, 1049; III, 176. *Aquila* quatuor

59. Arius non intravit per ostium in ovile. III, 1721. Arii hæresis de Filio Dei. III, 1609; IV, 288, 857, 1040, 1712; VIII, 925. Arium et Eunomium Pascensius anathematizavit II, 1059.

Ariani. V, 55; IX, 395, 469, 589. Arianorum fides de ss. Trinitate. II, 1049. Patris et Filii et Spiritus sancti diversas substantias esse dicunt. II, 792. Patrem invisibilem dicebant, Filium vero visibilem. III, 1779. Patrem invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibiles dicebant. II, 626; III, 1779. Ariani putant substantiam Filii Dei nullo assumpto corpore, per seipsam esse visibilem. III, 592. Et Patrem solum esse invisibilem. III, 592.

Ariani Filium Dei negant verum Deum. VIII, 950. Dicunt aliud esse Patrem, aliud esse Filium. III, 1757. Patrem dicunt non genuisse id quod est. II, 750. Negant Filium esse æqualem Patri. III, 1672, 1711, 1796, 1820. Et Spiritum sanctum Filio. III, 1796. Refelluntur. III, 1557, 1559, 1560, 1802. Ariani aut non colunt Christum, aut non unum Deum colunt. VIII, 745, 765. Ariani duos Deos et Dominos consequenter admittebant. VIII, 769, 770. Christum sine anima carnem suscepisse sentiunt. VIII, 59. *V.* Christus, Filius. Ariani diversas dicere naturas Patris et Filii convincuntur. VIII, 779, 780. Ariani per Filii injuriam, Patrem falso honorant. V, 772. Ariani ejusdani interrogationi utrum Deus volens genuerit Filium, an nolens, quomodo respondunt. VIII, 1087. Ariani peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Ariani refelluntur asserentes Patrem majorem, Filium minorem, Spiritum sanctum multo interiorum. VI, 640, 648, 658, 685, 692, 697. Ariani refelluntur. V, 664, 665, 701, 746, 770, 774, 989, 1150, 1496, 1676, 1689. Ariani minus intelligentes quam Judæi. III, 1744. Concilium sardicense, quod Donatistæ proferebant, Arianorum fuisse advertit Augustinus. II, 176.

Ariani sabellianos nos esse criminantur. X, 458, 1461. Ariani dum sabellianos fugiunt, in pejus aliquid inciderunt. X, 1462. Ariani Donatistas sibi sociare tentarunt. II, 176; IX, 516. Arianorum fidem ipsi Donatistæ aliquando professi sunt. II, 795. Inter errorem Arianorum et Donatistarum quid intersit. II, 795. Arianos et Photianos, ambo hæretici, adversum se divisi. V, 447. Ariani damnati. VI, 650.

Arianis ad Ecclesiam redeuntibus gradus honoris servabantur. II, 815. Hoc displicuit Lucifero Calabaritano, unde et in tenebras schismatis cecidit. II, 815. Quidam Reges ab Arianorum hæresi, conversi. VIII, 759. Ariani rebaptizantur. VI, 652, 692, 706; VIII, 59. Persecutio per Arianos facta. VI, 508. Imperiales leges contra Arianos. VIII, 709. Ariani toto orbe abjecti. VI, 685. Ariana hæresis Augustini tempore pene extincta, similis cadaveri putrescenti, aut homini animam agenti. III, 1689. Arianus olim mortuus et renascens. VI, 696. Arianorum sermo, seu synopsis dogmatum eorum. VII, 678, 679, 680.

Arma dextera et sinistra. IV, 426, 4215. Armatur Deus pro nobis. IV, 525. Magnum spectaculum est videre Deum armatum pro te. IV, 525. Armatus Deus, quomodo intelligendus. V, 1425. Arma Dei, si bene profecerimus, et nos erimus, quomodo. IV, 525. Arma contra tentationes fortissima, desideria æternæ vitæ. IV, 1774. Arma quibus expugnatur inimi us, et invictissimum scutum. IV, 89. Arma contra diabolum. VI, 657, 658. Arma nostra comburenda sunt igni, priusquam amet nos Deus armis Evangelicis veritatis, continentia, etc. IV, 525. Arma templis deorum detracta. VII, 100. Arma diaboli. VI, 657, 658.

Armaniter octavus rex Assyriorum. VII, 562.

Armenienensis fundus. II, 255.

Arreptitii. VII, 50. Arreptitii idolorum, tanquam ranæ de paludibus. IV, 820.

Archa et pignus quo differant. V, 158, 858, 1673.

Arrogantia non ita caveatur, ut veritas relinquatur. III, 1712. Cum omnis arrogantia odiosa est, tunc illa ingenii et eloquentiæ multo molestissima. III, 1794.

Ars unde dicitur. VII, 128. Ars in animo residet. I, 1024; III, 179. Ars affectio quedam animi. I, 1182. Ars constat imitatione et ratione. I, 1086. Artium genus triplex. III, 57. Artium omnium lex, æqualitas et unitas incommutabilis. III, 117. In artibus sequentes, quos res. III, 117. *Artem* studium. Ars non habet vitium, non novit. IV, 554. Ars Dei nescit vitia, et judicat vitia. V, 379.

Artis genus duplex. I, 1035. Artium liberalium utilitas. I, 1015. Ars vulgaris quid. III, 146. Artem malam qui delegerunt unde vitam transigant, puniendi sunt; quia inde se volunt pascere, unde offendant cum a quo contra sumuntur. IV, 1692. Artium professores unde sic appellantur. III, 1795. Artium cognitio aliquid confert ad intelligentiam Scripturæ. III, 57. Ars in brutis non reperitur. I, 1086.

Artifex vir ullus est, qui non habeat artem suam pecuniaria mercede venalem. VII, 197.

Artificia discere, quam penale sit pueris. VII, 728. Artefactorum forma per artificis manum traiecit a sequentia

Dei, VI, 90.

Artemon seu Artemonius hæresiarcha. VIII, 54.

Arteriae aeris venæ. X, 527.

Articuli temporum quinque. VI, 515, 558.

Artotyris hæretici unde sic dicti VIII, 51. Artotyritas jungit Pepuzianis Epiphanius. VIII, 51.

Aruspicum libri superstitionis. III, 50.

Asaph interpretatur Synagoga. III, 1547; IV, 916, 929, 1011: congregatio. IV, 970, 1055, 1051.

Asbestos Arcadiæ lapis, semel accensus non potest extinguui. VII, 715, 719.

Ascanius filius Æneæ, tertius Latinorum rex. VII, 576. Albam edificavit. VII, 89.

Ascatades rex Assyriorum. VII, 568.

Ascensus. *Vide* Adscensus.

Ascite hæretici. VIII, 42.

Asclepius nepos Æsculapii. VII, 255.

Asellus diaconus. II, 718.

Asellus Domini, populus mitis. IV, 272, 510.

Asia totius orbis ad numerum partium tertia dicitur, ad magnitudinem dimidia reperitur. VII, 561. Asiæ dimensio. VII, 578. Asia nomen provincie, et etiam tertiæ artis terræ. III, 785; VII, 497. Asia a Nino subjugata. VII, 578. Asiam pene universam Scythiæ aliquando tenuerunt. III, 794.

Asiatica luxuria. VII, 105.

Asina Balaam loquens quid significet. III, 742.

Asinius Pollio. II, 265.

Asinus aureus liber ab Apuleio scriptus. VII, 574.

Asius a laternus, proculd. V, 1410.

Asper Grammaticus. V, 85.

Aspis ne audiat vocem incantantis, allidit unam aurem terræ; et de cauda obturat alteram. IV, 680, 681; V, 1452. Aspidi comparantur surdi verbum Dei audire nolentes. IV, 117. Aspidēs insidiosæ. IV, 684.

Aspidiscæ. III, 656.

Assaraci domus, id est, Romani. III, 555; VII, 462.

Assur figurat pro diabolo. IV, 1055.

Assuri, IX, 255. Assuriana civitas. IX, 255, 507, 528, 550.

Assuriani, IX, 108, 180.

Assyrii interpretantur dirigentes. IV, 1021. Assyriorum regnum, a Nino longe lateque porrectum. VII, 116. Assyriorum regnum, Asiæ universe, excepta India, dominabatur. VII, 497. Assyriorum regnum florentissimum. VII, 560, 561. Florebat Abrahæ temporibus. VII, 497. Assyriorum regnum, mille ducentos et quadraginta annos permansit. VII, 117, 577. Assyriorum regnum ad Medos translatum. VII, 117, 577. Assyriorum regnum quo tempore desiit. VII, 577. Assyriorum regnum series. VII, 561.

Astaroth, et *Astare* nomen Junonis. III, 797.

Asterisci in codicibus Græcis significant ea quæ habent Hebræi, nec habent LXX interpretes. III, 590; IV, 821.

Asterius Cretensium rex. VII, 569, *not. b.*

Asterius subdiaconus litteras Hieronymi ad Augustinum retulit. II, 257, 245. Asterius creator episcopus. II, 276.

Asterius scythopolitanus Psalmis interpretatus est. II, 262.

Astrologia, ejus inventio. I, 1014. Astrologia magnum religiosius argumentum, tormentumque curiosi. I, 1014. Astrologorum vanæ divinationes. I, 694, 707, 757, 915. Astrologia fatalibus stellis homines cogit, et corpus secundum duodecim cœli signa compositum, volunt Priscillianistæ. VIII, 44.

Astrologorum nugæ refutantur. VI, 112. Astrologi unde vera respondent. VII, 147. Astrologorum perspicacia et cæcitas. V, 458. *Vide* Mathematici.

Astuti, male cordati intelliguntur. III, 451.

Asystaton. X, 1095.

Asylum constituere Romulus et Remus. VII, 45. Asylum Romuleum, umbra quedam remissionis peccatorum. VII, 161. Asylum Apostolorum dilapsus. X, 1100. Ex DCL. Episcopis vix septem cum Athanasio in Trinitatis confessione permanserunt. X, 1100. Athanasius modulationes in Psalmorum cantu non probabat. I, 800. Mos ille cantandi non improbat ab Augustino. I, 800.

Athanasium vel homousianum vocabantur ab Ariani Catholici. X, 1101.

Athanasius regis Gotthorum persecutio in Gotthia adversus Catholicos. VII, 616, et *not. b.*

Athanasius Alexandrinus episcopus catholicus. IX, 516. Vir magnæ constantiæ, et fidei sanissimæ. X, 1101. A Constantino specialiter quærebatur. II, 1016. Pro utilitate Ecclesiæ se servavit. II, 1017. Athanasii tempore omnis pene mundus a fide Apostolorum dilapsus. X, 1100. Ex DCL. Episcopis vix septem cum Athanasio in Trinitatis confessione permanserunt. X, 1100. Athanasius modulationes in Psalmorum cantu non probabat. I, 800. Mos ille cantandi non improbat ab Augustino. I, 800.

Athanasium vel homousianum vocabantur ab Ariani Catholici. X, 1101.

Athenarum civitas sub Cecrope rege vel instaurata est, vel condita. VII, 566. Athenæ unde dicte. VII, 566. Sub Cecrope rege sic dicte sunt. VII, 566. Qua occasione. VII, 566, 567. Athenis nihil habuit Græcia clarus. VII, 567. Athenis non

Augudiarensis sive *Augendus* Arensis episcopus. IV, 781. Auctoritates illi tamen quo a signis fictis differant. III, 364. *Auguria* ardet Cicero. VII, 136.

An *augustinus* natus est idibus novembris. I, 962. Thagastæ, municipii Africae. I, 677. Apud mediterraneos natus atque nutritus. II, 70. Madaurensis, et fratres et parentes vocat. II, 1029. Parentes ejus Patricius et Monica. I, 870. Ejus pater, municeps Thagastensis, admodum tenuis. I, 677. Augustinus hominem pauperem et de pauperibus natum se proficitur. V, 1380. Augustini parentes, fide ac moribus dispares. I, 669, 677. Frater ejus Navigius. I, 962, 980. Soror monialibus præposita. II, 939. Consobrinus, Lastidianus et Rusticus. I, 962. Consanguineus, Licentius. II, 106. Et Severinus Donatistæ. II, 194. Mater ejus, et omnis domus, præter patrem, credebant in Christum. I, 669. Augustini infantia. I, 664. Unde loqui didicerit. I, 669, 671.

Augustini pueritia. I, 666. Augustinus, ab utero matris in christiana religione fuit educatus. I, 668, 921. Positusque a parentibus in Catechumenorum gradu. I, 729. Signatus signo Crucis et Sacramento salis initiatus. I, 668, 921. Sategebatur committi ut Deus pater esset Augustinus. I, 693. Mater ejus non evicit in eo jus maternæ pietatis, quo minus in Christum crederet. I, 669. Augustinus stomachi pressu laborans adhuc puer, baptismum pie instanterque flagitat. I, 669. Reparata valetudine baptismus differtur. I, 669.

Augustinus datur in scholam ut discat litteras. I, 667. Refugit litterarum rudimenta, ubi legere, scribere et numerare discitur. I, 670. Litteras latinas amat, græcas odit. I, 670. Latinas litteras inter blademina nutricum didicit. I, 671. Sentiebat tunc, ut poterat, Deum esse magnum aliquid, qui posset, etiam non apparens sensibus, exaudire et subvenire. I, 667. Quantum metuebat ne in schola vapularet. I, 667. Fateatur peccasse, minus scribeundo, aut legendo, aut cogitando de litteris, quam exigebatur. I, 668. Ludere amabat, in certaminibus superbas victorias, et scalpi aures suas falsis fabellis. I, 668. Innumerabilibus mendaciis fallebat pædagogum, magistros, parentes. I, 674. Furta ejus domestica. I, 674. Fraudulenta victorias aucupabatur in ludo. I, 674. Gulæ et iræ deditus erat. I, 674. Quid recte vivere ipsi proponebatur. I, 667. Cura tantum erat ut disserter fieret. I, 677. Ipsi in scholis sese exercent, acclamatur præ multis coetaneis et condiscipulis suis. I, 673. Ob progressum in litteris *bonæ spei puer* appellatur. I, 673. Inducitur a Madauris, in quam urbem, litteraturæ atque oratoriae percipiendæ causa, peregrinatus fuerat. I, 677.

Augustinus annum ætatis XVI in paterna domo intermissis studiis transigit, genio ac libidini indulgens. I, 673. Interposito otio creverunt vepres libidinum. I, 673. Matris montus, pro mulieribus habet. I, 678. Numquam tamen in matrem contumeliosus, aut verbo durus. I, 776. Augustinus furtum nocturnum committit. I, 678. Inter coetaneos pudebat eum minoris dedecoris. I, 678. Lucebat malum facere, non solum libidine facti, verum etiam laudis. I, 678. Hac de causa fingebat se fecisse quod non fecerat. I, 678.

Augustinus studiorum causa Carthaginem mittitur ætatis anno XVII. I, 683. capitur theatricis spectaculis. I, 683. Amore capitur. I, 683. Amari et amare, dulce ipsi erat, magis si et amantis corpore frueretur. I, 683. In sollemnium sacramentum celebratæ, intra ecclesie parietes concupiscit. I, 685. Ob quod peccatum a Deo verberatur. I, 685. Augustinus, in schola rhetoris, major est. I, 685. Studia ejus ad ora litigiosa tendebant. I, 685. Augustinus, a moribus protervis condiscipulorum qui eversione dicebantur, abhorret, pudore tamen impudenti, quod talis non esset, I, 685, 712. Sub id tempus orbatu patre. I, 683.

Augustinus prosequitur studia, matre sumptus suppeditante. I, 685. Et adjuvante Romaniano ejus Mæcenate. I, 920. Augustinus Ciceronis Hortensio ad sapientiæ studium incenditur. I, 685, 757, 961. Ardebat revolare a terrenis ad Deum. I, 686. Quam alte a puero Christi nominis anorem et reverentiam imbiberat. I, 686. Scripturam negligit, ut indignam quam Tullianæ dignitati compararet. I, 686.

Augustinus adolescens, Locus, catechumenus in Manicheorum hæresim incidit. I, 686; VIII, 174, 504; IX, 391. A Manicheis deceptus. IX, 545. Duplici ratione deceptus. VIII, 102. Quia de causa in Manicheos incidit. VIII, 63. Non Electus, sed Auditor fuit apud Manicheos. VIII, 115. Ejus interim errores de Deo. I, 687, 703, 704, 705, 715, 756. De Christo. I, 716. De natura mali. I, 745. De veteri Legge. I, 688. De peccati causa. I, 735. In cuius inquisitione torquetur. I, 736. De rationali et irrationali natura. I, 703. De terræ fructibus. I, 691. Augustinus in Manicheorum hæresim alios inducit. I, 695. Inter illos Romanianum. I, 920. Et Alypium. I, 725. In ea novem annos, scilicet ab anno ætatis XIX ad XXVIII, persistit. I, 692, 710, 1526, 1574; VIII, 63, 480. Præconcepta ejus opinio de sanctitate Manichæi. I, 710. In illi inducitur quædam causa, quæ perpendat, ad Augustinum

remittebatur. I, 710. Augustini convictum refugit Monica detestans errores ejus. I, 691. Apud Deum plangit ejus perditionem. I, 691. Monica de ejus futura resipiscentia admonetur per somnium. I, 691. Et per Episcopum ejusdam responsum. I, 691. Augustinus *filius lacrymarum* ab ipso appellatus. I, 692.

Augustinus li-erales doctrinas docet. I, 695. Et Rhetoricam. I, 695. Primum Thagastæ. I, 696, 925. Tum Carthagine. I, 712, 724. Quo impatientia doloris ex amici ejusdam sui morte, migraverat. I, 698. Nec non illustrioris professionis gratia. I, 920. Utraque in urbe addidit habet Alypius. I, 724. Quem a circensium insaniam convertit. I, 725. Vana gloriæ cupiditate ductus, poetices agones suit. I, 695. Haruspem sibi palmam in litterario certamine promittentem detestatur. I, 694. Augustinus consulere solet Mathematicos. I, 694. A quibus evocare eum iusta nititur vadicianus senex. I, 695. Et Nebridius. I, 696, 737. Istud divinationis genus vanum esse intelligit demum, auditæ narratione Firmini, et prorsus rejicit. I, 737. Augustinus concubinam fovet, servatque ipsi thori filium. I, 695, 752. Ex ea filium suscepit, Adeodatum nomine. I, 769. Vide Adeodatus.

Augustinus categorias Aristotelis, et liberalium artium libros, annos natus ferme XX, per sese intellexit. I, 704. Ingenii Augustini quanta solertia, quanta perspicuitas. I, 705. Deformiter et sacrilega turpitudine, in doctrina pietatis errabat. I, 706. Falsa tunc de Deo cogitabat. I, 705. Unde in amoris eorum quæ tempore rapiuntur, lapsus sit. I, 704. Augustinus, libros de *fulgelo* et *pro* duos aut tres scribit. I, 701. Ciriter annum ætatis XXVI. aut XXVII. I, 704. Quos Hierio, Romane urbis oratori nuncupat. I, 702.

Augustino diu optatus, diu expectatus Faustus venit Carthaginem. I, 707. Augustinus a Vanicheis alienari incipit comperta Fausti imperitia ciriter annum ætatis XXIX. I, 711. Non tamen omnino recedit. I, 711. Augustinus inveniendæ ac retinendæ veritatis desiderio, ab ineunte adolescentia, flagravat. VIII, 65, 66, 78, 79. Augustinus credit, precibus matris datur sibi eam mentem, ut inveniendæ veritati nihil omnino præponat. I, 1019.

Augustinus, pertæsus fecientæ scholarum Carthaginensium, Romam navigat. I, 712. Invita et decepta matre. I, 712. Augustinus, Romæ lebrî correptus, periculo laborat. I, 715. In domo ejusdam Manichæi ubi convalescit. I, 714. Romæ iungebatur Manichæis, tam Auditoribus, quam Electis. I, 714. Ab insana eorum de natura mali opinione, nondum liber erat. I, 714. De inveniendâ ad id Manichæos veritate desperat. I, 715. Academicis omnia dubia æstimantibus, suffragatur. I, 715. Familiaritas Manichæorum, studium ejus ad verum indagandum infringebat. I, 713. Errores ejus circa malum, circa naturam Dei, circa incarnationem. I, 715. Quid Augustinum in errore retinebat. I, 716.

Augustinus Rhetoricam docet Romæ. I, 716. Sedatiores Augustini discipuli Romæ, quam Carthagine. I, 716. Vult ne mercedem magistro reddant, subito conspirant. I, 716. Cur tales tunc odio haberet. I, 716.

Augustinus Mediolanum mittitur a Symmacho urbis præfecto, Rhetoricam docendi causa. I, 717. Augustinus excipitur benigne ab Ambrosio. I, 717. Ejus amore capitur. I, 717. Et facundia delectatur. I, 717. Veritatem in Ecclesia catholica inveniri posse desperat. I, 717. Audiendo Ambrosium, sensim veritatem admittit. I, 717. Manichæos reliquendos decernit. I, 717. Quid Augustinum a secta Manichæorum revocavit. VIII, 66. Movetur Heliadi disputatione contra Manichæos apud Carthaginem. I, 716. Necon Nebridii contra eodem argumento. I, 754. Quo timore, quæ cupiditate Manichæos reliquit. VIII, 377, 378. Quo pacto a duabus naturis admittendis revocatus. VIII, 150. Augustinus, audita unius aut alterius loci scripturæ tractatione, cognoscit fidem catholicam defendi posse contra Manichæos. I, 718. Sed adhuc de omnibus dubitans catechumenus in Ecclesia catholica esse statuit, donec aliquid certi eluceat. I, 718. Ab errore facile reslisset, si substantiam spirituale cogitare potuisset. I, 718. Cur conatus Augustini ad indagandam veritatem, inutiles, I, 720.

Augustinus ætatis anno XXX, nec Manichæus est, nec Catholicus. I, 719. quod Monice matri Mediolanum adventanti renuntiat. I, 719. Ecclesie doctrinam magis magisque intelligit concionante Ambrosio. I, 721. Necessitatem fidei et scripturarum auctoritatem agnoscit. I, 722. Inhiat adhuc honoribus, lucris, conjugio. I, 725. Ambitionis et cupiditatum vanitatem edoceatur, viso mendico præ vino jocante et lacrimante. I, 725. Augustinus parentem habet et hunc Imperatoris. I, 725. Forte Valentianum minoris. I, 725. Bautoi consuli pænegyrum dixit Mediolani. IX, 362.

Augustinus anxius de vitæ ratione inemnda. I, 728. Conversionem de die in diem differt. I, 729. Augustinum ab inemlo conjugio revocare conatur Alypius. I, 750. Augustinus, in Carthagine, ubi conatus baptizetur. I, 750. Quod

Augudiarensis sive *Augendus Arensis* episcopus. IV, 581. Augurationes illicitae in quo a signis licitis differant. III, 564. Anguria irridet Cicero. VII, 136.

Augustinus natus est idibus novembris. I, 962. Thagastae, municipio Africae. I, 677. Apud mediterraneos natus atque nutritus. II, 70. Madaurenses, et fratres et parentes vocat. II, 1029. Parentes ejus Patricius et Monica. I, 870. Ejus pater, municipes Thagastensis, admodum tenuis. I, 677. Augustinus hominem pauperem et de pauperibus natum se profitetur. V, 1580. Augustini parentes, fide ac moribus dispares. I, 669, 677. Frater ejus Navigius. I, 962, 980. Soror monialibus praeposita. II, 959. Consobrinus, Lasticianus et Rusticus. I, 962. Consanguineus, Licentius. II, 106. Et Severinus Donatista. II, 194. Mater ejus, et omnis domus, praeter patrem, credebant in Christum. I, 669.

Augustini infantia. I, 664. Unde loqui didicerit. I, 666, 671.

Augustini pueritia. I, 666. Augustinus, ab utero matris in christiana religione fuit educatus. I, 668, 921. Positusque a parentibus in catechumenorum gradu. I, 729. Signatus signo crucis et Sacramento salis initiatus. I, 668, 921. Sategebant monica ut Deus pater esset Augustino. I, 669. Pater ejus non eiecit in eo jus maternae pietatis, quo minus in Christum crederet. I, 669. Augustinus stomachi pressu laborans adhuc puer, baptismum pie instanturque flagitat. I, 669. Reparata valetudine baptismus differtur. I, 669.

Augustinus datur in scholam ut discat litteras. I, 667. Refugit litterarum rudimenta, ubi legere, scribere et numerare discitur. I, 670. Litteras latinas amat, graecas odit. I, 670. Latinas litteras inter blandimenta nutricum didicit. I, 671. Sentiebat tunc, ut poterat, Deum esse magnum aliquid, qui posset, etiam non apparens sensibus, exaudire et subvenire. I, 667. Quantum metuebat ne in schola vapularet. I, 667. Fateatur peccasse, minus scribendo, aut legendo, aut cogitando de litteris, quam exigebatur. I, 668. Ludere amabat, in certaminibus superbas victorias, et scalpi aures suas falsis fabellis. I, 668. Innumerabilibus mendaciis falebant paedagogum, magistros, parentes. I, 674. Furta ejus domestica. I, 674. Fraudulenta victorias aucupabatur in ludo. I, 674. Gulae et irae deditus erat. I, 674. Quid recte vivere ipsi proponebatur. I, 667. Cura tantum erat ut diseretur fieret. I, 677. Ipsi in scholis sese exercenti, acclamatur praer multis coetaneis et condiscipulis suis. I, 675. Ob progressum in litteris *bonae spei puer* appellatur. I, 675. Reducitur a Madauris, in quam urbem, litteraturae atque oratoriae percipiendae causa, peregrinatione fuerat. I, 677.

Augustinus annum aetatis XVI in paterna domo intermissis studiis transigit, genio ac libidini indulgens. I, 675. Interposito otio creverunt vepres libidinum. I, 675. Matris monitus, pro mulieribus habet. I, 678. Nunquam tamen in matrem contumeliosus, aut verbo durus. I, 776. Augustinus furtum nocturnum committit. I, 678. Inter coetaneos pudebat eum minoris dedecoris. I, 678. Libebat malum facere, non solum libidine facti, verum etiam laudis. I, 678. Hac de causa fingebat se fecisse quod non fecerat. I, 678.

Augustinus studiorum causa Carthagenem militum aetatis anno XVII. I, 685. capitur theatricis spectaculis. I, 685. Amore capitur. I, 685. Amari et amare, dulce ipsi erat, magis si et amantis corpore frueretur. I, 685. In solemnitate sacrum celebrante, intra ecclesiae parietes concupiscit. I, 685. Ob quod peccatum a Deo verberatur. I, 685. Augustinus, in schola rethoris, major est. I, 685. Studia ejus ad fora litigiosa tendebant. I, 685. Augustinus, a moribus protervis condiscipulorum qui eversiones dicebantur, abhorret, pudore tamen impudenti, quod talis non esset, I, 685, 712. Sub id tempus orbatur patre. I, 685.

Augustinus prosequitur studia, matre sumptus suppeditante. I, 685. Et adjuvante Romano ejus Macenate. I, 920. Augustinus Ciceronis Hortensio ad sapientiae studium incenditur. I, 685, 757, 961. Ardebat revolare aetheris ad Deum. I, 686. Quam alte a puero Christi nominis amorem et reverentiam imbiberat. I, 686. Scripturam negligit, ut indignam quam Tullianae dignitati compararet. I, 686.

Augustinus adolescens, locus, catechumenus in Manichaeorum haeresim incidit. I, 686; VII, 174, 504; IX, 591. A Manicheis deceptus. IX, 543. Duplici ratione deceptus. VII, 102. Qua de causa in Manicheos incidit. VIII, 60. Non Electus, sed Auditor fuit apud Manicheos. VIII, 115. Ejus interim errores de Deo. I, 687, 705, 704, 703, 715, 756. De Christo. I, 716. De natura mali. I, 745. De veteri Lege. I, 688. De peccati causa. I, 755. In cuius inquisitione torquetur. I, 756. De rationali et irrationali natura. I, 705. De terrae fructibus. I, 691. Augustinus in Manicheorum haeresim alios inducit. I, 695. Inter illos Romanianum. I, 920. Et Alypium. I, 725. In ea novem annos, senectutem ab anno aetatis XIX ad XXXIII, persistit. I, 692, 710, 1525, 1574; VII, 65, 69, praenotata ejus quomodo de sacritate Manichaei. I, 719. Inclinatum quos Augustinus perperat, ad Faustum

remittebatur. I, 710. Augustini convictum refugit Monica detestans errores ejus. I, 691. Apud Deum plangit ejus perditionem. I, 691. Monica de ejus futura resipiscencia admonetur per somnium. I, 691. Et per Episcopi ejusdam responsum. I, 691. Augustinus *filius luctumum* ab ipso appellatus. I, 692.

Augustinus liberales doctrinas docet. I, 695. Et Rhetoricam. I, 695. Primum Thagaste. I, 696, 925. Tum Carthagine. I, 712, 724. Quo impatentia doloris ex amici ejusdem sui morte, migraverat. I, 698. Nec non illustrioris professionis gratia. I, 920. Utraque in urbe auditorem habet Alypium. I, 724. Quem a circensium insaniam convertit. I, 725. Vanae gloriae cupiditate ductus, poetices agones subit. I, 695. Haruspem sibi palam in litterario certamine promittentem detestatur. I, 694. Augustinus consulare solet Mathematicos. I, 694. A quibus exorire eum iusta iustitiae iudicantur senex. I, 695. Et Nubae. I, 696, 757. Istud divinalis genus vanum esse intelligit demum, audit narratione Firmini, et prorsus rejicit. I, 757. Augustinus concubinam fovet, servatque ipsi thori fidem. I, 695, 752. Ex ea filium suscepit, Adeodatum nomen. I, 769. *Vide Adeodatus.*

Augustinus categorias Aristotelis, et liberalium artium libros, annos natus ferme xx, per sese intellexit. I, 704. Ingenium Augustini quanta solertia, quanta perspicacia. I, 705. Deformiter et sacrilega turpitudine, in doctrina pietatis errabat. I, 706. Falsa tunc de Deo cogitabat. I, 705. Unde la aetatem eorum qua tempore aequatur, lapsus sit. I, 701. Augustinus, libros *de Fulchro* et *pro duos* aut tres scribit. I, 701. Circiter annum aetatis xxvi. aut xxvii. I, 704. Quos Hierio, Romane urbis oratori nuncupat. I, 702.

Augustino diu optatus, diu expectatus Faustus venit Carthagenem. I, 707. Augustinus a Manicheis alienari incipit comperta Fausti imperitia circiter annum aetatis xxxix. I, 711. Non tamen omnino recedit. I, 711. Augustinus invenienda ac retinenda veritatis desiderio, ab incaute adolescentia, flagravat. VIII, 65, 66, 78, 79. Augustinus credit, precibus matris datam sibi eam mentem, ut invenienda veritati nihil omnino praeponat. I, 1019.

Augustinus, pertesus licentiae scholarium Carthagenensium, Romam navigat. I, 712. Invita et decepta matre. I, 712. Augustinus, Romae iebri correptus, periculose laborat. I, 715. In domo cuiusdam Manichaei aperi convalescit. I, 714. Romae iungebatur Manichaeis, tam Auditoribus, quam Lectis. I, 714. Ab insana eorum de natura mali opinione, novum liber erat. I, 714. De invenienda a quid Manichaeos veritate desperat. I, 715. Academicis omnia dubia testimoniis, suffragatur. I, 715. Familiaritas Manichaeorum, studium ejus ad verum indagandum infringebat. I, 715. Errores ejus circa malum, circa naturam Dei, circa incarnationem. I, 715. Quid Augustinus in errore retinebat. I, 716.

Augustinus Rhetoricam docet Romae. I, 716. sedatores Augustini discipuli Romae, quam Carthagine. I, 716. Vultu ne mercedem magistro reddant, subito conspirant. I, 716. Cur tales tunc odio haberent. I, 716.

Augustinus Mediolanum mittitur a Symmacho urbis praefecto, Rhetoricam docendi causa. I, 717. Augustinus excipitur benigne ab Ambrosio. I, 717. Eius amore aequatur. I, 717. Et famulatus debetur. I, 717. Veritatem in Ecclesia catholica inveniri posse desperat. I, 717. Audientia Ambrosium, sensim veritatem admittit. I, 717. Manichaeos relinquendos decernit. I, 717. Quid Augustinus a secta Manichaeorum revocavit. VII, 66. Movetur Helpidii disputatione contra Manichaeos apud Carthagenem. I, 716. Necnon Nebriidii contra eosdem argumento. I, 754. Quo timore, qua cupiditate Manichaeos reliquit. VIII, 577, 578. Quo facto a duabus naturis admittendi revocatus. VIII, 150. Augustinus, audita unius aut alterius loci Scripturae tractatione, cognoscit fidem catholicam defendi posse contra Manichaeos. I, 718. Sed adhuc de omnibus dubitans, catechumenus in Ecclesia catholica esse statuit, donec aliquid certi eluceat. I, 719. Ab errore facilem fuisse, si substantiam spirituum cognoscere possit. I, 719. Cur conatus Augustini ad indagandam veritatem, inutiles. I, 720.

Augustinus aetatis anno xxx, nec Manichaeus est, nec Catholicus. I, 719. Quod Monice matri Mediolanum adventanti renuntiat. I, 719. Ecclesiae doctrinam magis magisque intelligit etiam in deo. I, 721. Necessitatem fidei et scripturarum auctoritatem agnoscit. I, 722. Inquit adhuc honoribus, lucris, conjugio. I, 725. Ambitionis et cupiditatem vanitatem odit. I, 725. Vult mercedem pro viciis dare et levare. I, 725. Augustinus praesentem habet in forum inuentorem. I, 724. Et de Valentiano praesentem. I, 725. Rationem consilii praesentem dicit. *Vide* *de Valentiano*. I, 725.

Augustinus annos de aetate incertum. I, 728. Conversionem deinde in christum. I, 729. Augustinum ab inveniendi cupiditate revocat Alypius. I, 750. Augustinus, ex hoc tempore, ut coetaneis baptizetur. I, 750. Et

ejus futuro matrimonio revelationem expetit mater, sed frustra. I, 729. Augustinus, concubina in Africam redire permessa, aliam ipse procurat. I, 750. Augustinus, a gurgite carnalium voluptatum metu mortis et futuri iudicii revocebatur. I, 752, cui metus ab ejus pectore nunquam recessit. I, 752. De via communi agenda cum amicis delibatur. I, 751. Decem ferme venturi erant in unam societatem, quo ex numero multi a iam necessaria euerent, ceteris quiescit. I, 751. Consilium istud abijt. I, 751.

Augustinus aetatis anno xxi, ignorantie tenebris involutus errat adhuc circa Dei naturam. I, 755. Verum contemplatione gradatim adsurgens, pervenit denum ad id quod est; sed figure aciem non valet. I, 745. Augustinus crebit in Christum stabili fide, sed informi. I, 737. Et erronea. I, 746. Paulatim assuescit Ecclesiae doctrinae, quam tantopere damnaverat. I, 721. Eamque praefert antehoc doctrinae. I, 722. Ecclesiam catholicam semper illi commendaverant parentes. I, 718.

Augustinus qua via venerit ad catholicam Religionem. viii, 78, 79. De Dei existentia nunquam dubitavit. I, 725. Non tamen recte de Deo sentiebat, quia corporeum adhuc aliquid cogitare cogebatur. I, 725. Platoniorum librorum lectione ad inveniendam veritatem adjuvatur. I, 740, 961. Ex his libris peritior quidem, sed inflator evadit. I, 746. Augustinus transit ad scripturam sacram, maximeque ad Apostolum. I, 747. Cujus lectione mirum in modum proficit. I, 747, 921.

Augustinus, anno aetatis xxxii, displicet agere in saeculo. I, 749. Amore tamen terrinae detinetur. I, 749. Vis ipse consuetudinis in Augustinum. I, 754. Ligatus erat non ferro alicui, sed sua ferrea voluntate. I, 755. quam inlicitus olim vitae hujus mundi. viii, 67. Augustinus simpliciter adit. I, 755. Movetur et angitur, audita a simplici conversione Victorini. I, 751. Movetur audita vita Antonii narrantis Pontificum. I, 755. In audita conversione diurnam Agentium in rebus. I, 756. Augustinus adolescens petebat a Deo castitatem, sed cito exaudiri volebat. I, 765.

Augustinus secedit in hortum sequente ipsum Alypio. I, 758. spiritus ejus et carnis luctantia. I, 758. Augustinus nec plene volebat, nec plene nolebat converti; ideo secum contendeat. I, 759. Plus in ipso valebat deterius inolitum, quam melius insolitum. I, 760. De difficultatibus ab ipso superatis. I, 921, 961. Augustinus ab Alypio paululum secedit, et sublimis se sternens, cum lacrymarum profusum ac Dei misericordiam deprecatur. I, 761. Augustinus vocis admonita legit Apostolum et totus convertitur. I, 762. Inquit matri. I, 762. Gaulet mater, exultat, triumphat de filii conversione, et Deo benedicit. I, 762.

Augustinus per Ambrosium potissimum ab errore Hae-
retur, et ab ipso baptizatur. II, 621; X, 456, 645. Trans-
mare baptizatus est in Ecclesia nota universo orbi terra-
rum. IV, 394. Conversio Augustini fidelibus et quotidianis
matris ejus lacrymis concessa. X, 1026. Augustinus co-
libem vitam amplectitur, abjecta omni spe saeculi. I, 762.
Deserere professionem Rhetorices usque ad vindemiales
ferias differt. I, 762. Quam paucissimorum dierum dilatio-
nem excusat. I, 764. Quamquam haud culpa vacasse non
diffidit. I, 765. Augustinus munus docendi tandem deser-
tit. I, 767. Cogente quidem dolore pectoris. I, 764, 769,
907, 961, 980. sed magis alliciente desiderio vacandi Deo.
I, 764; II, 67.

Augustinus, feriarum vindemialem tempore, in Vere-
cundi villam, Cassiciacum secedit cum suis. I, 763. Ruris
otium in studio sapientiae insinit. I, 907. Inveniendi veri
gratia dimidium iere noctis partem pervigil agere solitus.
I, 981. Quotidianis fletibus Deum rogat ut sanentur vulnera
sua. I, 991.

Augustinus Ambrosium per litteras consulit quid potis-
simum de Scripturis sibi legendum sit, ut ad baptismum se
digne comparat. I, 769. Isiam legere jubetur. I, 769. Au-
gustinus libros aliquot ibi conscribit et ad Nebridium Epi-
stolas. I, 766. Augustinus instituendis discipulis Licentio et
Trigetio curam adhibet. I, 908, 980. Quotidie ante cenam
dimidium Virgili volumen audit. I, 989, 924. Ipsi morum
praecepta tradit. I, 620. Pueriles emulationis et inanis ja-
ctantiae motus reprimat. I, 991. Haec rogat magistro mercedem
reddat, boni sint. I, 991. Augustinus inchoat libros
contra Academicos, paucis diebus post secessum, exeunte
anno aetatis suae xxxii, Christi cccclxxxvi. I, 905, 908. Au-
gustinus scribit librum de *Beata Vita*, librum Novemb. anni
Christi cccclxxxvi, quo ipse die in annum aetatis xxxiii
progrediebatur. I, 959, 962. Disputat cum Alypio, et Ne-
bridio de finibus honorum et malorum. I, 752. Libros de
ordine edit eodem tempore. I, 977, 980. Augustinus per-
ficit postmodum libros *contra Academicos*. I, 924. Recita-
tione Psalmorum vehementer afficitur Augustinus catechu-
menus, in villa cum catechumeno Alypio conversus. I, 766.
Psalmum quartum meditatur, adversus Manichaeos. I, 905.

candescens. I, 766. Augustinus dolore dentium acerrimo
cruciat. I, 768, 880. Augustinus orat cum suis, et dolor
fugit. I, 768. Augustinus *Soliloquia* scribit aetatis anno
xxxii, Christi cccclxxxvi. I, 869, 878. Quinam tunc ejus
mores et affectus. I, 877.

Augustinus Mediolanum revertitur, nomen daturus inter
baptizandos. I, 769. Ibi librum de *Anima immortalitate*
anno Christi cccclxxxvii scribit. I, 1021. Et inchoat libros
Disciplinarum. I, 591. Augustinus baptizatur cum Alypio et
Adeodato. I, 769. Gaudium ejus spiritale post baptismum,
fugiente omni sollicitudine antea vitae. I, 769. Lacrymae
et motus pietatis ad hymnos et cantica Ecclesiae. I, 769, 801.

Augustinus rediit in Africam cum suis susciit. I, 771.
Augustinus apud Ostia Tiberina cum matre colloquitur de
aeterna vita, atque in ejus contemplationem ambo rapiun-
tur. I, 774. Vilescit ipsis mundus iste cum delectationibus
suis. I, 775. Hinc elapsus vix quinque diebus aegrotat Mon-
nica, et die nono agnitionis suae, anno aetatis lvi, et aeta-
tis Augustini xxxiii, corpore solvitur. I, 776. Mortem ejus
luget Augustinus. I, 776. Funus pro solenni more celebra-
tum prosequitur absque lacrymis. I, 777. Augustinus orat
pro ejus salute. I, 778. Augustinus Romae moratur, ibique
libros de *moribus Ecclesiae* et de *moribus Manichaeorum* anno
Christi cccclxxxviii scribit. I, 1510. Ibidem libri de *Tibero*
arbitrio ab ipso inchoati eodem anno; postea autem in
Africa anno cccxcv absoluti. I, 1222. Augustinus reversus
in Africam scribit libros duos de *cenet contra Manichaeos*.
iii, 171, 172. Circiter anno Christi cccclxxxix. iii, 174. sub
id temporis absolvit libros de *Musica*, quos Mediolani anno
cccclxxxviii inchoaverat. I, 1082. Item librum de *Magistro*
cum Adeodato. I, 769, 1194. Librum de *vera Religione* non-
dum presbyter. iii, 121, 122. *vide* infra ubi de Operibus
Augustini. Augustinus trans mare peregrinatus, alius ivit,
alius rediit, IV, 594. Quandonam Africam repetiit. IX, 362.

Augustinus delitiae, occupari debet memoria. I, 794. Spes
ejus non nisi in magna valde misericordia Dei. I, 796. Au-
gustinus ab actionibus necessitatis, quantum relaxari potest,
ad Dei contemplationem refugit. I, 807. Castae ejus
delitiae, Scripturae divinae. I, 810. si quid temporis liberum
habet, in illis totum impendit. I, 810. Augustinus, seces-
sus in solitudinem ad ipso anno aetatis, probatur a
Deo, ut non sibi soli, sed aliis vivat. I, 808. Amor ejus in
Deum vehemens. I, 782, 795. Non dubia, sed certa con-
scientia Deum amat. I, 782. Augustinus incitatur a dia-
bolo ut signum a Deo aliquid petat. I, 805. Dolet specta-
culis aliquando se interfuisse. IV, 1919.

Augustinus juvenis, abjecta omni spe saeculi, dum quaerit
ubi monasterium constituat, Hipponem venit, invensid
amici causa, quem secum in monasterio habere cupit ser-
vientem Deo. V, 1569. Augustinus monasterium Hipponem
instituit in horto dato per Valerium. V, 1569. Augustini
monasterium. X, 1017.

Augustinus ante presbyteratum fama pollet inter serves
Dei. V, 1569. Augustinus ad clericatum et episcopatum Hipponen-
ses. II, 480. Augustinus apprehensus fit presbyter. V, 1569:
et ordinatur invitus. II, 88. Augustinus Valerius praedicandi
onus imponit. II, 117. Augustinus spatium temporis usque
ad Pascha petiit, ut in secessu vacet precibus et studio. II,
89. Augustinus rarissime tacere permixtus est, ubiqueque
Valerio praesente, loqui opus esset ad populum. I, 584.
Augustinus presbyter Hipponensis jam creatus, disputat
contra Fortunatum Manicheum. I, 612. Et biduo contra Fel-
licem. I, 655.

Augustinus coepiscopus Valerii creatur. II, 125, 126; V,
1570. Imminente Christi Natali. II, 125. quam vehementer
episcopatum timebat. V, 1569. Augustinus a Megalio cala-
mensi episcopo ordinatus. IX, 537, *Not. (a)*, et in *app.* 854.
Tempore ordinationis lacrymas fundit. II, 88. Augustinus
ordinatus est et sedit episcopus vivente adhuc Valerio,
utroque ignorante, id Concilio Niceno fuisse prohibitum.
II, 967. Augustinus Ecclesiae non tam praesens quam prodes-
se desiderat. II, 511.

Augustinus omnia dimisit. II, 692. Non divitias dimisisse,
sed ad divitias venisse dum episcopus factus est, sibi vi-
deri ait. II, 480. Augustinus se cum habet monasterium
clericorum in domo episcopi. V, 1570. Augustinus obijebat
Petilianus, quod ab ipso monastice vite genus meritis insti-
tutum. IX, 372. Augustinus calceatus fuit, V, 809.

Augustini domus vigilantia cura administrata. II, 271.
Augustinus solo victu ad corporis valetudinem necessario
contentus esse decernit. viii, 67. Augustinus in victu et
vestitu non decere se putat, nisi id quod ceteris sodalibus
suis diaconis et subdiaconis conveniat. V, 1580. Augustinus
clericis non permittit aliquid habere proprium, sed bene
de fratribus sentiens, ab inquisitione dissimulat. V, 1569.
Augustinus suos toris prandere aut cenare non permittit.
V, 1580. Hereditatem ejusquam filius exheredatis, non
suscipit. V, 1571. Acriter dolet testamentum a Januarii

clericus factum. V, 1370. Testamentum Januarii in gratiam Ecclesiae factum licet, irritum habet. V, 1370. Augustinus de suorum clericorum vita a. ad plebem agere cogitur. V, 1373. Augustini cura de ama. V, 1377. Augustinus statuerat nullam ordinare clericum, nisi qui sanctae societatis propositum amplecti vellet, ut postea si discederet, clericatu careret; mutato aliquando consilio offert clericis licentiam discedendi, servato clericatu. V, 1375. Comperita denique solidum suorum firma voluntate, clericorum albo exiungendum statuit, qui paupertatis propositum violaverit. V, 1380. Augustinus in communem usum cedere vult, quae clericis suis offeruntur a filiabus. V, 1379.

Augustinus nunquam abiit Hippone, licentiosa libertate, sed necessaria servitute. II, 470. Augustinus in Mauritania Caesariensem necessitatis Ecclesiasticae causa perrexit. I, 650; II, 869. *Vide Notae.* Missa a Zozimo Papa. II, 837. Augustino grave est prolixas epistolas scribere, ne officii paratitas desit. II, 421. Augustinus omnia alia officia clericali, dignitatis suae muneribus, ostendit. II, 421. Conqueritur per diem integrum se negotiis hominum, ut antea, implicari. II, 968. Otium postulat ut scripturis vacet. II, 968. Plebs Hipponeensis adqueverat ut Augustino propter curam Scripturarum, per quinque dies hebdomadae nemo molestus esset. II, 967. Augustinus quam studiose in lege Domini meditaretur. VIII, 825. Ad divinas Scripturas non piam mentem afferens, aliquando, decipitur. V, 336.

Augustinus in dicendo Grammaticorum censuram non veretur, dum omnes instruat. IV, 1796, 274; V, 228. Augustinus non in preparatis, ex occasione sermonem habet. V, 1349. Augustinus maluit in errore lectoris voluntatem Dei sequi, quam suam in proposito ante psalmo ad enarrandum. IV, 1784. Augustinus Scripturam gestat in manu inter concionandum. III, 1683; V, 221. Augustinus legit ex codice. V, 1628. Augustinus saepe verba non latina dicit ut populi intelligant. IV, 1644. Augustinus diebus sollemnibus differt concionem, quod multi sint quibus onerosus est Dei sermo. V, 555. Augustinus aliquando auditibus nechtando discutiendum reliquit. V, 364. In sermonibus ad populum, fatetur se semper vitasse questionem de peccatis in Spiritu sanctum. V, 449. Eam impulsus a Deo tractat. V, 449. Augustinus a pauperibus interpellatus, tanquam eorum legatus rogat, monet, jubet eis dari. V, 415. Augustinus factus mendicus mendicorum. V, 435. Augustini fatigatio in vigilia Paschae. V, 1442.

Augustini prudens caritas in rudibus imbuendis. VI, 528. Augustini in reprehendis palam feminis modestia et verecundia. V, 205. Augustino concionanti acclamant auditores. V, 134, 350, 1374. Inter praedicationem Augustini lacryma auditoribus oborta. II, 117. Pugnae civilis immen- sum consuetudinem a. ad Caesarem Mauritaniae Augustinus populo dissuasit. III, 115. Augustinus caeterum gregis se vocat. IX, 355. Augustini in praedicando modestia. IV, 741, 1668, 1945. Augustinus non se commendat plebi, sed Deum, cui et ipso commendat. IV, 1932. Ad populum de Leo quasi sublimiore loquebatur, sed timore sub pedibus audientium erat. IV, 812. Augustinus suos hortatur ut ipsi bene viventes relevent. V, 1481. Augustinus non delectatur nisi profectibus auditorum suorum. IV, 812. Et ovium suorum bona vita. V, 128. Augustinus salvus esse non vult sine ovibus suis. V, 125. Augustinus mercedem suam non vult securam esse perditis ovibus inobedientibus, sed iis inventis. V, 514, 1597. Augustinus pastor, non mercenarius. V, 762. Augustini studium ad juvenas verbi Dei ministros. VI, 511. Augustinus quae lecta fuerant, libro accepto a diacono, iterato legit. V, 1574. Augustinus Cyprianum in manus sumit et legit. V, 1347.

Augustinus antiquae fidei appellatur rursum conditor. II, 891. Augustinus laborat contra haereticos disputando, convincendo, conveniendo, terrendo; tamen omnes diligendo. IV, 155. Augustinus Fortunatum Manichaeum in disputatione vincit. I, 275. *Vide Notae.* Cum Fortunato publicae disputationem habuit. II, 174. Augustinus trepidissime aggressus mysterium Trinitatis insinuandum, ne tardioribus cedum acceret, gratias Deo agit secus contigisse. V, 565. Augustini regiam subsignata epistola Lepori mittitur. II, 992. Augustinus ad Proiectum et Cylinnium scribit ut Leporem jam confidentem et correctum suscipiant. II, 992.

Augustinus qua mentis affectu ne adversus Donatistas disputat. IX, 449, 450, 451. Quo animo ad retellendum Concilium Carthaginense a Cypriano libitum accedat. IX, 202. Augustinus a Donatistarum criminibus recensendis abstinere eaque ut potest excusat. V, 506, 1395. Supplicium mortis ab aliquibus Donatistarum magnorum scelerum reis amoliri conatur. II, 553, 856. Augustinus litteras scribit ad laicos Donatistas. II, 557. sentiebat non petendas leges ab Imperatoribus contra Donatistas. II, 804. Ad unitatem Christi neminem esse cogendum senserat. II, 529. Mentem postea mutavit. II, 529. Augustinus legem Theodosii contra

haereticos observandam sentiebat. II, 804. Augustino apud Cirtenses loquente et hortante, nulli ex Donatistis conversi sunt. II, 591. Augustini torta viscera, dum Donatista ad Ecclesiam revertens a ratibus requisitus est. V, 1578. Augustinus appellatus haereticus ab iis quos eo nomine appellare posset, non appellat. V, 1548. Augustinus Donatistarum insidias saepe patitur. IV, 1603. Augustini felix error in bivio. VI, 259. Augustinus orosio de crisilianistarum haeresi et Origenis quibusdam opinionibus, uno libro respondit. II, 748.

Augustinus ceterique Africani episcopi contra Pelagianos exercere incipiunt. II, 537. Anno Christi ccccxii, aut ccccxiii. II, 557. *Vide Notae.* Augustinus quatuor de animarum origine sententias refert in libro de libero arbitrio. II, 725. De ea origine nihil defuit. II, 837. Augustinus cum catholicis de animarum traduce accusatus. X, 1218. Augustinus jam Manichaeum esse, temere accusatur. IX, 545. Augustinus si Manichaeus quia asserit peccatum originale, Manichaeus et Ambrosius. X, 1402, 1404, 1414, 1417.

Augustinus fatetur se non recte aliquando de gratia Dei sensisse. X, 964. Aliquando credidit fidem, Dei donum non esse. III, 2061. *Retr.* Episcopi alii iudicio contra Celestium Carthaginense habito non interunt. I, 644. Gratiam negari in disputationibus Pelagianorum detestatur et horret. X, 252, 272. Augustinus Apostoli mentem de electione gratiae, primo non erat assecutus. III, 2061. *Et Retr.* lib. I, c. xxiii. Juliani libros ad Augustinum mittit Claudius episcopus. II, 949. Augustinus opus aliud contra Julianum mittit ad Claudium episcopum. II, 950. Juliani calumnia adversus Augustinum de gratia et libero arbitrio. X, 762, 1122. Julianus Augustinum Apollinaristam facere conatur. X, 814. Augustinum, Epicurum sui temporis appellat. X, 726, 1464. Diaboli cultorem appellat. X, 720. Epistola Primatis adversus Augustinum scripta, in Concilio episcoporum damnata. IX, 591.

Augustino Patres duorum Conciliorum Numidiae et Carthaginis curam Scripturarum imposuerunt. II, 968. Honorius et Theodosius de haeresi Pelagiana scribunt ad Augustinum. II, 927. *Vide Notae.* Festinonum quod Augustinus ex sap. 4, II, adulterat, tanquam non canonicum definiat omittendum Massilienses et Sempelagiani. II, 1009. Augustini fides de ss. Trinitate. II, 1042, 1050. Augustinum et Hieronymum omnes haeretici detestantur. II, 891.

Augustinus Hieronymum summo affectu diligebat. II, 289. Augustinus a libris veteris Testamenti ex Hebraeo vertendis Hieronymum dehortatur. II, 242. Quomodo libros veteris Testamenti in latinam linguam ab Hieronymo verti velit. II, 112. Hieronymum hortatur ut lxx versionem depravatam ac variantem, reddat latinae veritati. II, 244. Hanc de lxx quam ediderat Hieronymus interpretationem petit. II, 291. Augustinus Hieronymi apologiam adversus Rufinum accipit. II, 247. dolet inter tam familiares personas (Hieronymum videlicet et Rufinum) discordiae malum existisse. II, 248. Hieronymum rogat ut prodit Origenis et haereticorum errata. II, 157. Ab Hieronymo litteras poscit et scripta. II, 241. Litteras ab Hieronymo accipit. II, 154. Julianus Augustinum assecum Hieronymi vocat. X, 1417.

Augustinus disputat cum Hieronymo de Legis observatione. II, 257, 260. Augustini et Hieronymi sententia de Legis observatione in qua differat. II, 260. Augustinus de Petro reprehensus a Paulo. II, 111. 136, 255, 257. Augustini sententia menti Cypriani et Ambrosii consentit. II, 286. Augustinus adversus Hieronymum scripsisse se librum et Romam misisse negat. II, 257. Augustinum in scribenda adversus Hieronymum epistola gloriosi populi requisivisse quidam Hierosolymis accusabant. II, 244. In epistola Augustini ad Hieronymum quaedam haeretica ipse Hieronymus iudicat. II, 244. Augustinus respondet Hieronymo cum humiliter. II, 246, 249, 289. Ab Hieronymo veniam petit. II, 246, 276, 290. Et edoceri postulat. II, 276. Ad Augustini sententiam accessit Hieronymus. II, 290, not. 779.

Augustinus quantum veritatis studiosus. VIII, 887. Qua ratione indagande veritati se comparabat. VIII, 68. Et quia animi affectu me de questionibus disputabat. VIII, 822. Quomodo ad solutionem questionis incipit se compararet. VIII, 98. Augustinus resurrectionem corporalem futuram ante universalem, aliquando opinatus est. VII, 667. quod instituitur praeter consuetudinem, ut quasi observatio sacramenti sit, non approbat Augustinus. II, 221. Idola paganorum frangi non vult, nisi prius data potestate. V, 422. Consuetudo iurandi ab ipso victa. V, 977, 1407.

Augustini modestia inter laudes. II, 848, 1076. Quomodo se gerit ad humanas laudes. I, 804; II, 95, 109, 420; V, 414, 1180. Augustinus sciens falsis detractionibus mercedem crescere, hanc non vult cum aliorum detrimento. V, 1581. A reprehensore falsitatis, quamvis ejus non esset conscius, reprehendi, quam ab ejus laudatore laudari, malebat. VIII, 825, 824, 844. Augustinus qui hunc laudat, et a quibus laudari velit. II, 1025. Augustinum non tam delectant vo-

ees laudantium, quam voces confitentium, et facta rectorum. II, 812.

Augustinus ut se habet ad tentationes libi filius carnalis. I, 796. Et ad tentationes gulae. I, 797. Augustinus, etiam nunquam fuit. I, 798. Ut se gerit ad colorum illecebras. I, 799. Ut se habet ad secundum tentationis genus, quod est curiositatis. I, 800. Ut se habet ad oculorum illecebras. I, 800. Quomodo se gerit ad tertium tentationis genus, superbiae. I, 801. Ut se habet ad voluptates aurium. I, 799.

Augustini modestia. III, 1374; VI, 146, 179; VII, 557, 565, 568, 682, 686, 776; VIII, 678, 911; X, 325, 326, 347, 1027, 1034. Augustini pietas et modestia. VIII, 678, 911. Augustini modestia post expositionem Scripturae difficultatis. V, 466. Augustini modestia inter calumnias. II, 156; IX, 531, 535, 535. Augustinus detractores hominum non timuit. IV, 1152. Augustinus detractio eius se purtat, sed detractores non nominat. V, 1579. Augustinus qualis in criminatibus et calumniis adversus eum prolatus. IX, 531, 535, 535. Augustinus Tertullii oratoris vocabulo propter rhetoricam denotabat Pelagianus. IX, 536. De Augustino adhuc presbytero cum malum in partem scripsisset, a sancto concilio veniam petivit et meruit. IX, 557. Augustinus Manichaeum esse dicebat. IX, 534, 536, 543. Et presbyterum Manichaeum esse dicebat. IX, 557. Augustinus. A cademum damnable ingenium habere Carneus dicebat Petulianus. IX, 559. Et Messini proconsulis sententia fuisse processum tenere dixit. IX, 562. Augustinus quando cunq; vel dicendo vel scribendo respondet, mal dicta pro maledictis non rependit. IX, 547. Ineptae crescit calumniae et adversus Augustinum. IX, 544. Augustini de sua conscientia, fiducia. IX, 545. Augustinus nomina declinare nondum nosse concedit Cresconio. IX, 467.

Augustinus Mediolani constitutus, inscius apparens in sonnis Eulogii cathaginis rhetori, locum Ciceronis exponit. VI, 601. Saepo etiam apparet duobus infirmis, pariter et ipse mensens. V, 1444, 1445.

Augustinus amorem suum nititur disjungere ab eo quod a se invito abesse potest. II, 65. Augustinus in iudicando, aut aliquid mali suspicando de aliquo maxime cautus. II, 267, 269. Augustini mansuetudo et misericordia in malos elucet occasione cuiusdam tumultuose caesi. V, 1589. Augustinus satagit ut sibi reconcilietur Episcopus, quem litteris asperioribus offenderat. II, 625. Juvenis contra se arroganter scribentis, libros benigno et aequo animo scripsit. X, 475.

Augustini humilitas. II, 516; III, 121. Modestia. III, 414, 597, 451, 469, 470; X, 325. Augustinus in scriptis sacris multa sua latere ait. II, 222. Debraum linguam ignorare se ait. II, 569. Augustino lingua graeco parum familiaris. VIII, 868, 830. Augustini modestia in definendo. IX, 242, 245, 575. Fidei animus in accipiendis Viri sapientis responsis. VI, 307. Augustinus non vult se haberi magistru. V, 1533.

Augustinus plus amat discere, quam docere. II, 645. Magis audire, quam dicere. VI, 161, 170; IV, 1612. Augustinus iam senex, non designatur ex ministerio et studiis ad lescendum, aliquid discere. IV, 1534. Inter praedicatores, nebulosam nuvem se dicit. IV, 1545. Augustinus suus sermo prope semper displicet. VI, 511. Non auralis. VI, 512. Augustinus non habet pertinaciam suae sententiae. III, 515. Facile est ut quisque Augustinum vincat, de se ipso ait. II, 1048. Augustinus de Verbi generatione loquens ait: si non potuero ego explicare, non rationem putetis, sed hominem defecisse. V, 664.

Augustinus quid a suis lectoribus exposcat. VIII, 822, 825. Quomodo libros suos legi aut corrigi volebat. VIII, 869. Auctoritatem velut canonicam scriptis suis tribui non vult. II, 628, 875. Quantum scriptis suis tribui velit. II, 585. Neminem vult sicam, lecti omnia sua, ut ipsum sequatur, nisi in his, in quibus ipsum non errasse, perspexerit. X, 1027. Augustinus meditationes suas, ne oblivione fugerent, stilo alligabat. VIII, 825.

Augustinus cupit ut opuscula sua eo legantur ordine, quo scripta fuerunt. I, 584. Augustini libri tres contra *Academicos*. I, 905. Libros de Academicis scripsit, ut in spem repemenda veritatis reduceret, quos ante a verum comprehensione, Academicorum sententia deterruerat. II, 62. Augustinus scribit Bonina librum de *quantitate minima*, circiter annum an. cccxxxviii. I, 1056. Augustini libri tres de *libero arbitrio*. VIII, 588, X, 286. Hos libros ad Paulinum mittit. II, 125. Augustinus scripsit de *Genesi ad litteram*. VI, 166. Ex positionem Genesim ad litteram neque impossibilem esse, neque ipsi auctoritati Scripturae repugnare, demonstrandum Augustinus suscepit. II, 101; et de facto explicat ad litteram. III, 574. Duos libros de *Genesi contra Manichaeum*, natio conversionis scripsit secundum allegoriam. III, 575. Quare. III, 575. In libris de *Genesi* loquitur Augustinus secundum proprietatem rerum, gestarum, non secundum allegoriam figurarum. III, 559. Quare Augustinus in-

terpretando Genesim, scripsit nihil asserat. III, 261. Augustinus in exponendis Scripturis ad litteram, succumbit. III, 219.

Augustinus poeticam nobilitavit literis de *Musica*. II, 515. *Not.* Augustinus Romae absolvit libros de *Musica*, quos Mediolani an. cccxxxviii. inchoaverat. I, 1082. Augustinus quo fine libros de *Musica* a scripsit. II, 569. Augustini libri sex de *Musica* qui exstant, agunt de sol. rhythmo. II, 569. Augustini liber sextus de *Musica*, eorum qui exstant tractatum omnem habet. II, 539. Augustinus disponebat alios sex libros de melo scribere. II, 539.

Augustinus de *Religione catholica* quiddam scripsit. II, 84. Scripsit librum de *vera Religione* nondum presbyter, circiter an. cccxc. III, 121, 122. Augustini Liber de *utilitate credendi* quo tempore scriptus. VIII, 65, 64. et quo animo. VIII, 65, 66. Augustini liber contra *diminutionem*. VII, 664, 665, 666. Augustinus de *Fide et Symbolo* sermonem habet, in plenario Ancyra concilio apud Hippocrem. I, 612. Augustinus libros contra Manichaeos ad Celestium misit. II, 85. Augustini libri duo ad *simplicianum*. X, 1027. Libri de *octiduo christiana*. VIII, 461. Libri *confessionum*. VIII, 186. Confessionum liber tertius. IX, 537. Augustinus libros Confessionum circa an. cccc edit, in primis episcopus. I, 638, 654. Augustini Confessionum libros petiit Damasus. II, 1022. Augustini Confessionum libri scripti antequam Pelagianus haeresis exstisset. X, 1026. Mores Augustini per id tempus, quo libros confessionum scribit, quinam sint. I, 779 et sequentibus ad finem lib. X.

Augustinus opus contra *Fanctum*. III, 555, 597, 1045, 1575; VI, 166, 442; VII, 475; VIII, 664. Augustinus opus de *Civitate Dei* collectit. III, 457. Liber I. de civitate Dei. III, 816. Augustinus libros de *Trinitate* juvenis inchoavit. editit senex. II, 758. Libros de *Trinitate* absolutos et emendatos mittit ad Aurelium. II, 758. Augustinus libros de *Genesi* et de *Trinitate* citius edere non vult, quia periculosissimas quaestiones continent, quas discreti sedulo necesse est. II, 587. Augustini libri de *Trinitate*, de *Genesi* ad litteram contra *Paulinum*. IX, 245, 246. *Not.* Augustini *heretici inchoavit Trinitate*. IX, 1058, 1059. quo constituto et quo tempore Augustinus scripsit libros *de Genesi*. III, 244. Hos libros laudat Cassiodorus. III, 244. Augustini libri de *Romano conjugio*. X, 142. Augustinus scribit de *Genesi conjugio* et de sancta *Virginitate*. VI, 442, 450; X, 142. Augustinus rogatus a Iuliano scribit *de profana iudiciali*. VI, 551.

Augustinus opus de *Baptismo* *Caridorm*. VII, 579. Augustini liber ad *Marcellinum*. X, 254, 260, 555, 1401, 1402. Epistola contra *Retractum*. IX, 480. Augustini liber de *Spiritu et Littera*. III, 85; VI, 211; de *Fide et operibus*. VI, 149, 154. Augustinus communitorium scribit ad Fortunatianum Sicensem de *Videndo pro*. II, 596. Augustini liber de *Natura et Gracia*. X, 558, 547. Augustini libri de *Civitate*. VIII, 54, 615, 1025. Augustinus quinque priores libros de civitate absolvit. II, 742. Augustinus adversus *Emetum* disputat apud Caesarem mense septembri an. cccxxviii. I, 650; quando scriptus est Augustini liber de *Virginitate et Concupiscentia*. X, 555, 1049. Augustinus librum *de Nuptiis et Concupiscentia* mittit ad Valerium *Comitum*. II, 950. IX. Iuliani libri contra Augustinum decepta nomenclata ad Valerium *Comitem* missa erant. II, 950; quibus responderat Augustinus in libro 2. de *Nuptiis et Concupiscentia*. II, 950. Adversus Augustini scripta de *Nuptiis et Concupiscentia*, quatuor libros edit Iulianus. II, 950. Augustini libri contra *Valerianum*. X, 1051. Augustini *Incurridion de Fide*, *Spe*, *Caritate*. VI, 154, 158; sermo de *Ecce Flagis et Concupiscentia*. IV, 1001; liber de *vera pro mortis ad Paulinum*. VI, 157; libri de *Gratia et Libero arbitrio* causa perturbationis in monasterio. X, 875, 876, 914, 912. *Not.* (a). Augustini libri de *Concupiscentia et Gracia*. X, 1047.

Augustinus retractat opuscula sua simul et respondet Iuliano. II, 1091; Augustinus senex scribit *Retractationum* libros. I, 585; quare eiusdem operis recensendi scripta quae suas. I, 584. Augustinus retractationum libri quo fine et quando scripti. X, 1028. Augustinus libros suos numero cccxxviii esse equat. I, 65; et II, 1030. Libri quidam post retractationes ab eo conscripti. I, 656. *Not.* Augustinus hominibus non retractaverat anno cccxxviii, nec de epistolarum saltem libri non retractaverat quidquam dictaverat. II, 1001.

Augustinus opus imple *factum* qua occasione scriptum. X, 1049, 1050. Augustinus opusculum contra Porphyrium. X, 975. Epistola ad Paulinum. VI, 450. Epistola ad Pelagium. X, 549. Epistola ad Pelagium per Laurentium mittendam scribit. II, 770. Augustinus et aliorum quatuor episcoporum epistola ad amicos. VIII, 589. Augustini epistola ad Iulianum. X, 554. et S. ad Sixtum, omnia Ecclesiae presbyterum. X, 879, 880, 1027. Ad veritatem. VI, 159. Epistola de *Genesi* ad Iulianum. Iulianum. X, 1028. Augustinus epistola ad Iulianum Iulianum. X, 1028. Augustinus suis litteris inserit magis necessaria dñis, quam quibus

scribit. VI, 431, 441.

Augustini liber de *Haeresibus* instaate Quodvulgo scribitur. VII, 21. Qualiter Epiphanius in libro de haeresibus secutus sit. VII, 41. Scilicet Augustini memoria maxime tenendum est. III, 902. Augustini scriptus in speculo. III, 889. Libri ceteri ab Augustino scripti. *Vide* *Retractationes*. I, 655. Augustini opusculorum Indiculus. II, 576.

Augustinus contulit sacram Scripturam cum LXX interpretatione. III, 547. Augustinus psalmum LXX nocte qua illusebat solemnitas beatissimi Cyrilliani, exposuit. II, 545. In exsequiis cuiusdam fidelis, psalmum exposuit. IV, 1352. Jubentibus fratribus et coepiscopis, psalmos aliquot interpretatus est. IV, 522, 565, 1216, 1532, 1805. Non interpretatus est psalterium, sed codicum latinorum nonnullas mendositates emendavit. II, 1077. Augustini interpretationem in psalmos, ab interpretationibus veterum Graecorum discrepare ait Hieronymus. II, 246. Augustini sermones in Psalms stilo excipiuntur. IV, 599. Augustini sermo XIV de Dive sis, laudatus. III, 567. sub Augustini nomine opuscula quaedam in Hispaniam delata. X, 531. De libris Augustini quid sentiret Julianus. X, 1055.

Augustinus et Alypius Julianam et ejus familiam bonis moribus imbuunt. II, 848. Augustino et Alypio hortantibus, Demetrias nuptiis jam paratis nuntium remisit. II, 848. Augustinus desiderium videndi Paulinum et alloquendi. II, 108. Augustinus a Paulino panem accipit. II, 105. Ad Paulinum dono panem mittit. II, 125. Paulino spondet se Alypii historiam scripturum. II, 110. Augustinus a Palatino missa cilicia gratissime accepit. II, 990.

Augustinus in Fussalensium et episcopi eorum Antonii periculo, timore tanto et more ex cruciatur, ut ab officio cogit gerendi episcopatus abscedere. II, 956. Augustinus rerum ecclesiasticarum procuratore, si salvo officio possit, carere desiderat. II, 481. Inter urgentissimas occupationes. VI, 431. Et corporis infirmitates. VI, 576. Mallet more monachorum operari certis horis. VI, 576. Augustinus Evangelio terretur, ne episcopali onere posito, securi rem vitam deligat. V, 1481. Augustinus nollet habere rationem cum potestatibus secularibus. V, 1592.

Augustinus infirmus valetudinis. II, 470. Rhagadis et exochadis dolore ex tumore laborat. II, 152. Augustinus senex per aetatem, sed per infirmitatem corporis jam ante senex. V, 719, 1374. Augustinus cum morte familiaritatem querit. II, 74. Augustinus presbyterum Eracium successorem sibi exoptat. II, 967, 968. Hujus electionem populus cum plausu excipit. II, 967, 968. Augustinus onera occupationum suarum Eracio reuadit. II, 968. Augustinus praecorporis imbecillitate vix loquebatur, cum ad eum Bonifacius venit. II, 995.

De gestis Augustini vide vitam ejus a Possidio scriptam. I, 58.

Augustini alumni Alypius. II, 90. Bonifacius. II, 268, 271. Donatus. II, 227. Evodius. II, 697. Licentius. I, 908, 981. Privatus. II, 697. Possidius. II, 568. Profuturus. II, 111, 697. Servilius. II, 111, 697. Trigetius. I, 908, 981. Inter Augustini familiares S. Paulinus. II, 107. Augustinus et Alypius, corpore tantum, non animo, duo. II, 111.

Augustini elogium. II, 644. Augustinus vir probitatis iustitiaeque documentum appellatur. II, 544. Augustinus ab Ambrosio laudatus. X, 1081. Augustinum magistrum in fide vocat Paulinus. II, 470 : et magistrum et medicum spiritalem. II, 549. Augustinum mortuum esse saeculo ait Paulinus. II, 349. Augustini scientiam et literas, plurimi facit Paulinus. II, 547, 550. Augustinum, benedictum Doctorem Israel vocat. II, 462. Sal terrae, lucernam digne super candelabrum Ecclesiae positam. II, 101. Augustini os, fistulam aequae vivae, et venam fontis aeterni appellat. II, 101. Augustini libros, ut dictata divinitus verba Paulinus miratur. II, 99. Augustini verba, coelestia appellat. II, 126.

Augustinus oraculum Legis, sacrator iustitiae, instaurator spiritualis gloriae, dispensator salutis aeternae vocatur ab Audace. II, 1076. Augustinum legendo, gentiles ritus contempsit variis. II, 1022. Augustinum Rulio comparat Neptunus. II, 586. Augustini epistolae Christum, Platonem, Plotinum, Nebridio sonabant. II, 67. Orosius juvenis presbyter ab ultima Hispania ad Augustinum transit, litterarum ardore inflammatus. II, 748. Augustinus laudatur a Secundino. VIII, 574. Theodosius ad Augustinum scribit, ut Consilio Ephesino adsit. II, 927. *Not.* Augustinum longe adhuc a fide Christiana sepositum, et studiis olim deditum litterarum, quietis et honestatis fuisse cultorem dicit Vincentius. II, 548. Cum ad Augustinum veniret, Legi deest quicquid contigerit ignorari, ex Volusiano. II, 514.

Augustinus quidam Donatistarum episcopus. IX, 48.

Augustus Caesar Caii Caesaris filius adoptivus. VII, 110. Cum multis gessit bella civilia. VII, 109. Augusti pietas. X, 1034.

Augustus mensis sic appellatus in honorem Imperatoris

Augusti. III, 51; VIII, 546.

Avitus, duo hujus nominis cives Hispani. VIII, 667, 668.

Avocamentum cordis. IV, 202.

Aulae favor res fragilis. I, 756. Aulici per multa pericula perveniunt ad grandis periculum. I, 756.

Aurelianus Christianorum persecutor VII, 614.

Aurelius episcopus ecclesiae catholicae Carthaginensis. II, 589, 592; 490, 495, 577, 758, 779, VI, 547; VII, 762; VIII, 817, 818, IX, 700; X, 519, 586. Aurelius auctor est Augustino edendi libri, de opere *Monachorum*. I, 659. Ad Aurelium Sixtus scribit. II, 867. Et Paulinus II, 101. Sixti epistolam ad Aurelium descripsit Augustinus. II, 867. Aurelii Carthaginensis factum laudabile. V, 1572. Aurelii Carthaginensis, Ordinationis dies anniversarius. V, 645.

Aurelius ab Utica. IX, 228.

Aurelius a Chullabi. IX, 258.

Auriga. V, 156, 562, 1026, 1511; VI, 560, 658. Auriga et venator, in iis qui populo spectaculum exhibebant. IV, 458, 459, 626, 1954. Auriga laudatur a populo in theatro secundum suarum studia partium. VII, 262.

Aurum deum Romani non colebant. VII, 155.

Aurum voluptas. I, 779. Auris peccata. V, 582. Audisti verbum ab irato moriatur in te. V, 525. Auris Dei, intelligenda est potentia ejus qua exaudit. IV, 150. Auris cordis, non corporis, requirit Deus. IV, 544. Auris audiendi voluntas est obediendi. X, 1016. *Vide* *audire*. Auris dextera servo amputata a Petro, allegorice in Donatistas. VI, 506. Auribus prestare sensum videndi et oculis audiendi non est impossibile Deo. X, 559.

Aurum pallor terrae, argentum livor terrae. V, 156. Aurum terra fulgens. V, 1635. Aurum et argentum terra est et animo, qui terra non est. IV, 1481. Aurum fecit Deus, et te super aurum, ut illius sis Dominus, non servus. IV, 1646. Aurum post te debet ire, non tu post aurum. V, 1417. Debet duci, non ducere; possideri, non possidere. V, 1417. Aurum per se et natura sua bonum, quantum in se summum. V, 528. Aurum bonis et malis cur datur. V, 527. Conditum est ad Conditoris laudem, ad bonorum probationem, ad malorum supplicium. V, 528. Aurum et argentum res est non hominis, sed Dei; quia id Deus non modo condidit, sed pro nutu administrat, aliis ad subsidium et probationem, aliis ad supplicium. V, 526, 527. Auro torqueretur avarus, unde misericors adiuvatur. V, 527. Auri cupiditas damnatur, rectus usus a Domino commendatur. V, 529. Auri usus quis bonus, quis malus. V, 148. Aurum ille habet, qui auro uti novit; qui autem auro uti non novit, habetur, non habet. IV, 1646. Aurum ejus proprie est, qui bene illo utitur, adeoque veritas est Dei. V, 527. Aurum et argentum malis malum est, bonis bonum est. V, 468. Aurum et argentum bonum est, non quod te faciat bonum, sed unde facias bonum. V, 410. Auro bonus multa bona praestat, malus multa mala. V, 1417. Aurum ipsum ornat ille, qui bene utitur. V, 148. Aurum ab avaris Deo praepocinitur. V, 144. Et fidei. V, 146. Aurum multi ut acquirant, fidem perdit. IV, 1645. Aurum acquisisti, perdidisti somnum. III, 2056. Auri martyres, avari. V, 1461, 1470. *Vide* *Divitiarum*. Aurum non recte vituperari potest. V, 528, 529. Auri contemptus in Prophetis litteris commendatur. V, 332. Aurum et argentum allegorice. V, 531. Aurum significat sapientiam. III, 655. Auro sapientia, argente prudentia figuratur. IV, 825, 911. Aurum fides est, ignem concupiscentia. IV, 1242. Auro boni similes sunt, foeno mali. IV, 1573.

Ausafa. IX, 256, 507, 528, 550.

Ause prius appellabatur qui postea Josue. V, 1555; VIII, 527.

Auster ventus calidus. IV, 1664. Auster non aliquid mali significat in sanctis libris, sic ut nec aequo aliquid boni. III, 876. Auster fervorem caritatis significat. IV, 561.

Ausuaga. IX, 250.

Auxilium divini necessitas ad bonum. *Vide* *adjutorium*. Gratia. Auxilium Dei cum poscit Julianus ad libros suos scribendos, Deum in voluntatibus hominum operari nesciens fatetur. X, 1249. Auxilium Dei justum dicitur, quod jam justo tribuitur. IV, 104. Ut de auxilio Dei diffidamus, suadet diabolus. IV, 525. Auxilium a Domino querendum. IV, 526. Auxilium gratiae fides impetrat, quae est in Christo Jesu. II, 760. Auxilium gratiae quibusdam adest. VIII, 82.

Auxilium anathematizat Classicianum cum omni ipsius domo. II, 1066.

Aza filia Caleb. III, 795.

Azymus ab Ausaga. IX, 250.

Azymus interpretatur moror eorum. VIII, 457.

Azymorum primus dies, quinta sabbati a Matthaeo appellatur. II, 150. Azymorum diebus contaminatio Judaeis erat, in alienigenae habitaculum intrare. III, 1956. Azymorum manducatio quomodo spiritualiter intelligenda et observanda. VIII, 257, 505.

B.

Baal nomen Iovis. III, 797. Baalsamen quasi Dominus celi punire dicitur. III, 797.

Babylon con usto interpretatur. IV, 775, 774, 1639, 1764; VII, 482, 490, 497, 550, 604. Babylon a Semet conuulsa est. VII, 482. Babylon mcan turrem celi arietem suu erit. VII, 482, 490. Sibiue superbia quomodo punita est. VII, 490, 491. Babylon in intus Persis reuoluciois cuncta est. IV, 775. Babylon caput regni Asyriorum. VII, 497. Babylonia quasi prima Roma. VII, 561. Babil nem condidit aut instaurauit eam. VII, 561.

Babylon mundum istum significat. IV, 576, 1639. Babylon ciuitas diaboli. VII, 550; IX, 56. Iustus societatis in primum. VI, 557. Babylonia ciuitas, societas est omnia peccata. VII, 557, et ipsa regum habet terrenum. IV, 298. Babylon prima fuit mater nostra. IV, 298. Primo nos gentem in captiuitatem. IV, 1735. Babylon et iherusalem figura iustitiae et reprobatorum. IV, 775. Babylon incipit a cōm, iherusalem ab Abel. IV, 753, 775. Babylonia regem diabolum, Iesus Iher regem habet Christum. IV, 755. Babylon et iherusalem homo permixtae sunt. IV, 775. Quoniam ad ciuitatem illam aut istam pertinent. IV, 753, 1106. Babylonia et iherusalem faciunt duo amores; iherusalem facit amor Dei, Babylonia facit amor saeculi. IV, 775. Babylonia habet amatores suos, et quales. IV, 1762.

Babylonia. Quomodo de medio Babylonis spiritaliter fugiendum. VII, 574. Incipit exire de Babylonia, qui incipit amare. IV, 774. Etsi corpus adhuc in Babylonia tenetur, cor ad iherusalem premittitur. IV, 1940. In babylonia qui fideliter versantur, non pereunt, quia praedestinati sunt ciues iherusalem. IV, 1762. Babilonia ciues, filii alieni. IV, 1770. Babylon ipsa quomodo filia Babylonis. IV, 1775. Babylone parvuli. qu. IV, 1775. Babylonis flumina sunt, omnia quae hic amantur et trahunt. IV, 1762. Babylonia gaudium est iuxta temporalis. IV, 1761. Captiuitas iudeorum in Babylonia, figura est captiuitatis nostrae in mundo. IV, 1639.

Babylonia captiuitas effine gesta, qui significat. VI, 556. Babylonia iudeorum captiuitas quo tempore contigit. VII, 582. Transmigratio in Babyloniam et reditus ex ea quid significat. VII, 272, 275. Babylonis transmigratio figura transitus euangelii ad gentes. V, 540.

Baccha, feminae non tam virtute nobiles quam furore. VII, 571.

Bacchanalia. II, 84. Bacchanalia, sacra libero patri instituta. VII, 571. Bacchanalia a senatu in urbe Roma, prohibita. VII, 587, 571.

Bacchus. Vide Liber.

Baculus misericordiae. V, 1630.

Baculus Moysi legis figura. V, 176.

Baculus arundineus. IV, 1038.

Badeuiliana ecclesia. II, 255.

Badi vel reda. IX, 211.

Bagai et Thamugade oppida Donatarum praecipua. IV, 177.

Bagaense oppidum. IX, 209, 503.

Bagaensis in Bagaitanum concilium. IV, 643, 685; IX, 47, 54, 113, 157, 251, 370, 503, 504, 506, 509, 519, 585, 585, 704. Bagaitanum concilium Donatarum aduersus Maximianistas. An. CCCXCIV, habitum. II, 580; IX, 529. Bagaitanum concilium trecentorum et decem episcoporum. IX, 527, 547, 553, 585, 586. Nomina nonnullorum. IX, 553. Felicianum Mustitauum et Praetextatum Assuritanum Donatistae in eo concilio damnauerunt et postea in eodem episcopatu in quo damnati sunt receperunt cogente episcopo Gildonio. II, 192, 198, 263, 509. Bagaense concilium ceteris in eodem Maximiano schismate constitutis, citius etiam damnatoribus, tantum quia Maximianum ordinatum non interfuerant, dilationem dedit. IX, 528, 530, 532, 533, 561. Verminus dilatores. IX, 550, 550, 572. Praetextatus et Felicianus etiam post diem praestitutum cum Maximiano fuerunt. IX, 574. Bagaensis concilii sententia in Maximianum et duodecim ordiatores. IX, 536, 550, 552, 709, 745. Bagaensis concilii sententia dictata ab Flerio Casariensi. IX, 507, 704. Bagaitanum concilium, contra non paucos praesentia sunt littora, dixit de Maximianis. IX, 703. Bagaensis basilica a Donatistis incensa, et coenae sancti in ignem conuertri. IX, 656.

Baptrada flumen. VII, 769.

Batanense oppidum. IX, 528, 530.

Bala interpretatur inueterata. VIII, 454, 455.

Balaam reprobis et damnatus. VI, 156.

Balbus apud Tullium. X, 766. Balbus disputat in lib. Cicerois de Act. deorum. VII, 149.

Babes decimus rex Assyriorum. VII, 505.

Balaum deo datum, qui a iherusalem pulsit ex amara. I, 777. Balui effecus. I, 777. Baluetum uetus semel.

mens conuenit. I, 777. Baluetum. II, 365.

Baptizati. Verbum hoc in antiqua consuetudine se habet, ut non soleat alibi, nisi in sacramento regenerationis intelligi. X, 857.

Baptismi Joannis flais. IX, 182. Baptismus Joannis militat Christo, sicut Legis vetera sacramenta praecursorio quodam et praefiguratario fugebantur officio. IX, 599. Baptismus Joannis ad Christi baptismum non pertinet tamquam pars aut gradus. IX, 289. Joannis baptismus regeneratio non fuit. VI, 253. Nec remittebantur peccata, nisi in spe. IX, 185. Baptizati flais praecipit in nomine Joannis baptizati. VI, 211. Baptismus Joannis suscepit Christus. VI, 256; IX, 174. Suscepit ad ipsius sacramenti consecrationem. V, 1535. Et propter superbia futurorum. IV, 1164. Baptismus Joannis cur non perseveravit IX, 182. Baptismus qui dabatur a Joanne, dictus est Joannis; non vero qui dabatur a Paulo, dictus est Pauli, quare. IX, 453.

Baptismus Christi. V, 947, 1503. Joannis baptismo discernitur. V, 1048. Baptismus, sacramentum. III, 70. Sacramentum na iuitatis, sacramentum magnum, diuinum, sanctum, ineffabile. III, 2016. Ius instituitur. II, 180. Baptismus ad dispensationem Christi, quae per eius humilitatem facta est, pertinet. X, 151. Baptismus, Christi morte consecratus. V, 1562, 1633; et sanguine. IV, 1420. Baptismi aqua. Christi nomine consecrata, et cruce ipsius signata. V, 1531. Aquae virtus per consecrationem uerbi. VI, 694. Homo spiritualis iudicare potest de solemnitate sacramentorum, sive Baptismi, sive mysterii in quo ille piscis (id est Christus) exhibetur I, 861. Baptismus in nomine sanctae Trinitatis datur. I, 831; V, 803. Ideo vocatur Baptismus Trinitatis. V, 1255.

Baptismatis mysterium insinuat in initio libri Genesis. VI, 153. Baptismus diluio significatus. VII, 263. Et Israelitarum per mare rubrum transitu figuratus. III, 1723; IV, 917, 1057, 1411, 1420, 1760; V, 57, 1551, 1553, 1562, 1633, 1637; VI, 553, 695. Baptismus Christi significabat aqua adspersionis. III, 753, 756; VII, 631. Et ambulatio Christi super aquas. VI, 694. Circumcisio figura fuit baptismatis. X, 853. Et baptismi vice olim fuit. II, 845. Sacramentum baptismi Christus in Ecclesia pro circumcissione dedit. II, 1083. Baptismus circumcissionem spiritalem exprimit. X, 105.

Baptismus respuat Seleuciaui. VIII, 41, 42. Et Mauchaei. VIII, 58.

Baptismus propter quid institutus. X, 1120. Instituta est secunda nativitas, quia prima est damnata. X, 857. Quia in Adam damnata est generatio, in Christo quaeritur regeneratio. V, 1543. Secunda nativitas est ex Deo et Ecclesia. V, 680. Vulva matris, aqua baptismatis. V, 674. Homo ante baptismum sub diabolo est, nec tamen ipsi Dei Potestati subtrahitur. X, 857. Lude homines, qui non regenerantur, sunt sub diabolo. X, 821. Hoc inter se iudus iussit Deum et diabolum, ut quidquid periret, Deus, quidquid nasceretur, diabolus sibi vindicaret, Juliani vanum acumen. X, 857.

Baptisma omnibus necessarium. VI, 253; X, 189, 190, 199. Etsi post baptismum Joannis. IX, 182. Paulus baptizauit post Joannem baptismum Christi. II, 545. Baptismus necessarius etiam parate viventes. II, 1495. Et aqua libet prorectu interioris hominis. IX, 175. Ad baptismum nemo innocens uenit. IX, 558. Baptismi necessitatem asserit innocens Iapa. X, 576.

Baptizati iudam et ceteros A ostelo ante passionem Domini fuisse per batur. II, 178. Cum Petrus negauit Dominum, nondum fuerant Apostoli baptizati, non tamen aqua, sed spiritu sancto. II, 1086. Apostolos a Christo baptizatos magis credibile est. II, 1083.

Baptizatum ad quid omenus notatibus necessarium credebant Pelagiani. X, 609, 613. Baptismum cur tantopere extollunt Pelagiani. X, 621.

Baptismus Christi necessarius parvulis. III, 418; V, 657. Baptismus parvulorum non superfluous, quia peccato originali liberantur. II, 678. Baptismus necessarius parvulis ob peccatum originale, non ob personale. X, 121. Regenerari spiritualiter opus habet, quisquis carnaliter generatur. X, 121. A damnatione Ade nemo liberatur nisi in Christo renatus. VI, 256. Baptismus in parvulis sufficit, ne post mortem obstat, quod carnalis generatio cum morte contraxit. VII, 750.

Baptizati parvuli debent, ut a diaboli potestate et a peccato liberentur. X, 1458. Per baptismum de potestate tenebrarum eruantur parvuli morientes. II, 982; X, 426. Ab originali peccato liberari parvuli non possunt nisi baptismum Christi. II, 683. Baptizantur parvuli, non tantum ut iusti sint, sed ut originalis in eis regradit sanetur. X, 122. Baptizati parvuli, qui non sunt in peccato, non sunt in peccato. X, 751. Baptismus qui traditur in remissionem peccatorum, falsus est in iis qui a illo habent omnino peccatum. X, 978. Parentes solliciti esse oportet, ut baptizentur infantes. X, 199.

Baptizati parvuli, qui non sunt in peccato, non sunt in peccato. X, 751.

III, 48; X, 570, 1067, 1158. De baptismo parvulorum, dogma catholicorum et pœnœ ex X, 707, 708. Baptismus est sacramenti verbis in nomine, quibus in baptizatis, celebrandum esse dicit Pelagius. X, 596. Parvulus propter salutem baptismum non est peccator. De X, 701, 704, 765, 775. In parvulis per baptismum non est remissio peccatorum fatetur aliqui Pelagiani, quo sensu. X, 116. Nisi fateatur Pelagius et credens parvulus baptismi remissionem peccatorum, negat eos ullum habere in tale peccatum. X, 577, 585, 587, 588. Mors autem non dicitur esse videtur, parvulus enim de potestate tenebrarum per baptismum. X, 1099.

Baptizatos parvulos Pelagius etiam non propter vitam æternam, sed propter remissionem peccatorum. X, 142, 594, 595. Infantes etiam in baptismo habent vitam æternam, dogma catholicum. X, 554. Non est salutis æternæ vite promissio sine baptismo parvulis, sed parvulus doctus. P, 788. Non tantum ad salutem, sed etiam ad beatitudinem, sed et in peccatis remissio sine baptismo quis habent parvuli. X, 121. Sine peccatis parvuli non possunt habere vitam in seculis. X, 115. Per baptismi sacramentum nemo salutem vitamque ad remissionem peccatorum. X, 122, 128, 196. Parvuli non baptizati non habent vitam. X, 120, 151. Parvulus sine baptismo non potest pervenire ad regnum celorum, error Pelagianus. P, 789. Per baptizatis mortuis, veniam peccatorum per baptismum et paradisu ad regnum celorum separantur. X, 574, 575, 588, 520, 522. Parvuli autem vel post baptismum peccant, ut tui aut resurgent. II, 750. Pro parvulis sine baptismo mortuis offerendum esse sacramentum. Vincentii. X, 480. Parvulis non baptizatis non potest salutem et vitam æternam; sed eos a rebus non acciunt alienos. X, 125. Locis secundum Pelagianos parvulis non baptizatis adificatus a Pelagiano. X, 1174. Modum autem inter regnum celorum et damnationem dei parvuli. X, 481. Et ob id a Concilio et edicto Apostolice sedis. Vincentii. X, 481. Medius ille locus impugnatur. III, 1815; X, 481. Sententia Dominica excludens non baptizatos a regno dei, Pelagius Pelagianus. V, 1540. Parvuli non baptizati damnantur. X, 188, 189. In damnatione erunt cum diabolo. X, 140, 189. In mitissima tamen damnatione. X, 120.

Baptizandi filii etiam fidelium. X, 175, 812, 847. Baptizatorum filii qui baptizantur. X, 177, 178. Nec pater non regeneratus obest filio regenerato ad capessendam vitam æternam, nec pater regeneratus prodest ad hoc filio non regenerato; nec vicissim, etc. X, 1272, 1275. Nemo in suo parente renasci potuit non natus. X, 177. Non superfluo baptizantur baptizatorum filii. X, 194, 195, 199.

Baptizatis infantibus prodest Christus. V, 1546. Baptizatos infantes Ecclesia fidelium numero adunat. X, 124. Et suo corpori Christus gratia inserit. X, 144, 196. Parvuli oblati per sacramentum caritatemque fidelium, ac si incorporati Christi corpori, quod est Ecclesia, reconciliantur Deo. X, 131. Adorantur ex filius hominum in filios Dei in baptismo. X, 578, 585. Neminem nisi baptismum, ad altare admittit Ecclesie traditio. IX, 158. Inscrutabile cur in antea alii decedunt frustrati peccatis, alii non. X, 125. In questione de parvulis cur alius baptizetur, alius non baptizetur, confugiendum ad auctoritatem divinam. V, 1539. De parvulis ante baptismum credentibus scribitur esse, baptisus estne malitia, etc. error Vincentii. X, 517. Baptismus procurari infantibus, quorum pietatem tutum, si diu vixerint, Deus præridit, an dici possit. III, 419, 420. Nec refellendi gratia excogitatio est ab Augustino. III, 420. Variæ responsiones, juxta varias de animæ origine sententias. III, 419, 420. Non fato, non fortuna, non acceptione personarum infans unus præ altero ad baptismum gratia parvuli. X, 597. Non parentum aut ipsius parvuli merito, non ex prævisione honorum vel malorum operum. II, 885; X, 578. Quid dicendum de infante per incuriam parentum sine baptismo decedente. III, 419.

Baptizari prodest parvulis in fide offerentium et Ecclesie. I, 1504. Fides aliena prodest infantibus. III, 418; V, 1537. Valet ad consecrationem parvulorum, responsum offerentium. IX, 175. Parvulus credit in altero, quia peccavit in altero. V, 1542, 1546. Ad verba aliena sanatur, quia ad factum alienum vulneratur. V, 1542. Infantibus prodest offerentium ad baptismum voluntas per societatem unius ejusdemque spiritus, ex quo fit remissio peccatorum. III, 419. Non tam offerentium a gestantibus, quam a vivis et credentibus fidelibus. II, 561. Ita propter nece ad baptismum parvuli ratio impedire potest virtutem sacramenti. II, 561, 562. Infantes abaliqua a parentibus fidei, etc. III, 419. II, 562. Per baptismum de potestate tenebrarum eruantur parvuli morientes; quia parvulum, etsi nondum fides illa, quæ in credentium voluntate consistit, jam tamen fidei sa-

cramentum fidelem facit. II, 564. Cum homo ad usum rationis venit, sacramentum baptismi non repetit, sed iterum. Baptizatusque veritati consensu virtute continetur. I, 544.

Baptizare parvulos, regula antiqua. X, 959. In transitio Arostelia. III, 426; X, 171. Non in utatur parvulus ad culpam quod, cum tantis baptismum recipiat. II, 844.

Baptisma Christi non nisi in sua communione Donatus assereret esse. I, 618. Baptismus verum, nec in toto orbe terrarum, nec in gradu parte Donati, sed apud se tantum remansisse, quolibet minutissima pars Donati asserit. IX, 114. Baptismus suum sacramentum dicebat Donatiste, aliorum autem, nullum. IV, 1890. Baptismus verum non esse dicebant Donatiste, nisi qui ab homine justo datur. II, 311. Baptismus talis esse nisi si dederint, i autem esse verum. VI, 504. Iniquitatem vero eum, qui in ipsi baptizaverant. P, 810. Baptisma talen esse voluit, quibus est ille a quo habetur. V, 144. V, 286. Dicitur eorum, cuius sum qui baptizo, talis facio, os baptizo, re elidit. X, 1525. In hoc ore pro, non datur. X, 287.

Baptismi minister non attendendus, sed Deus. IV, 1890. Ostenditur ex exemplo Christi. IX, 77. Ostenditur et ex ipsis Donatistis. IX, 75. Testimonia a Donatistis allata, ad hanc rem non pertinent. IX, 567. In questione baptismi non considera dum quis det, habeat, aut accipiat: sed quid accipiat, habeat, accipiat. IX, 165. Baptismi virtus non ex meritis ministrum paret. V, 404. Nec a bonitate vel malitia eius. III, 1421. Sed ex Dei gratia munat. V, 602. Et constat propria sanctitate. IX, 559, 560. Baptismus per se ipse considerandus verbis Evangelicis consecratus, non adjecta perversitate sive accipiente sive tradente. IX, 165.

Baptismus Christi unde agnoscendus et approbandus. IX, 142. Baptismus ad adunam Patris et Filii et Spiritus sancti, Christi habet autem, non quilibet hominum. II, 279. Baptismus secundum Evangelium datus, Christi est, non ministrorum. IX, 110, 240, 262, 545, 558. Baptismus Christi sive per aquam, sive per justum ministratum, aliud aliud est quam baptismus Christi. IX, 568, 569, 571, 572. Sacramentum Christi sanctum est, etiam si per minus sanctum, vel a non sanctum hominem ministratur. IX, 561. Si quisquis inter homines fuerit, jus sibi baptismatis non debet usurpare, nemo est qui ad baptizare. IX, 487. Baptismi sanctitas non impit, propter impares ministros. II, 544; III, 1428; IX, 175, 455, 499. Aliud est baptizare per potestatem, aliud baptizare per ministerium. III, 1447. Baptizandi potestas in neminem transit a Domino, ministerium transit in omnes, sive bonos sive malos. III, 449, 1428, 1457. Non minister, sed ipse Christus est qui baptizat. II, 544. Baptizabat testis, et non baptizabat, quem de. III, 1511. Baptismus quem dederunt Apostoli ante passionem Christi, et post Christum, non erat eorum, sed Christi. II, 544; IX, 455. Baptismus Christi nemo Apostolorum ita ministravit, ut auderet dicere suum. IX, 585, 586. Sicut dixit aut Evangelium aut ministerium. IX, 185. Baptismus a sacrilegis datus, est Christi, sicut est Christi nomen quod a sacrilegis dicitur; sed utrique non prodest. IX, 602, 605. Non talis quisque redit a baptismum, qualis fuit a quo baptizatus est. IX, 558, 574, 575, 576, 577. Aliquam Donatiste redeunt peccatores. IX, 558, 540. Quotquot ab Optati baptizati sunt, Optati facti sunt. IX, 558, 540: sequeretur ut baptizandi darent, orant quam Imperator Donatarum, quos tamen non rebaptizant. IX, 257, 565, 567, 568.

Baptismus duo dicunt qui aliud habere justos existimant, adun iniquos. IX, 280. Baptismus communis bonis et malis. V, 561. Iustus et injustus. IX, 195, 196. In zizanis et in palea verus est baptismus. IX, 280. Baptismi sacramentum et in sacrilegis per se sanctum est. IX, 546. Baptismus etiam in sacrilego bonus, sicut lex in Judæo malo bona est. IX, 184, 596. Baptismi sanctitas ejusquam sceleribus pollui non potest. IX, 144, 167. Baptismus et in perversis est, et nullus perversitate perversus fit. IX, 190, 191, 197, 198, 200, 214, 215, 225. Exemplis ex veteri Testamento desumptis ostenditur. IX, 225. Sacramenta ritu Evangelico celebrata, etiam si a traditoribus, haberentur, non sunt sacrilega. IX, 602. Baptismus in quidem habet etiam quandiu baptizatus est, sed non habet salutem ejus qui baptisus est sacramentum. IX, 217. Baptismus talis integer est, sed non prodest ad salutem. IX, 174, 221. Quam a legitime discitur, accipit jam prodesse ad salutem, qui prius inerat ad perditionem. IX, 179, 200. Baptismus et esse potest in perversis, et alius eorum manifestis datur. IX, 240, 286.

Baptismus sancte datus et usque baptizatur, quæ ab hoc autem non habet. Ista non tamen doctrina, quæ de latu. IX, 240, 555, 565, 578, 585, 564, 575, 576, 577, 481, 565. Baptismus ab impio latente recte datur putabat Donatista, non vero ab impio manifeste. IX, 75, 250. Si tunc per se a latente aut Angelus cum latet censeantia polluta baptizantis, satius est baptizari ab occulto malo, quam a

rescindenda. I, 566. Baptismus nunc iteratur propter traditionis etiam aut etiam aut non probatur. IX, 545. Baptizandum non est post hereticos, si non baptizatur post ebriosos, luxuriosos, etc. IX, 218, 257. Baptisma ab hereticis aut a malis datum non repetendum ostenditur. *Tom. IX lib. 5 et 4 de bapt.* Baptisma non iterandum in illo qui male credidit. IX, 77. Baptizatos foris, Ecclesia suscipit. IX, 186. Baptismus non iterandi consuetudo Ecclesiae. IX, 226, 227, 254, 257. Et baptizatos in haeresi vel schismate non rebaptizandi. IX, 219, 220, 491. Etiam ante Cyprianum. IX, 145. Et ex Apostolica traditione veniens. IX, 153, 154, 155, 159, 170, 194. Hanc quasi copit corrigere vel potius corrumpere Agrippianus praedecessor Cypriani. IX, 155. Et Agrippianus auctoritate mutavit Cyprianus. IX, 159. Rebaptizare haereticos, ut voluit Cyprianus, tunc fuit humani erroris; rebaptizare catholicos, quod adhuc Donatistae faciunt, semper est diaboli praesumptio. IX, 606. Baptizatos extra Ecclesiam deo non baptizatos censuit Ecclesia catholica, antequam esset pars Donati. IX, 465. Si baptismum non habebant, quia ad haereticos baptizati sunt, cum ad Ecclesiam suae baptismi admissi sint, unum ex duobus latendum est, aut perisse tunc Ecclesiam, aut non obesse aliena etiam nota peccata. IX, 175. Ab haereticis venientem, deo baptizatum, in scripturis canonicis probare non possunt Donatistae. IX, 465. In scripturis nec schismatici inveniunt haereticos ad catholicam venientes denuo baptizatos, nec catholici haereticos in baptismo quem in haeresi acceperant fuisse susceptos. IX, 604. Baptismus iterandum esse non sequitur ex eo quod post Moysen aut Joannem apostoli baptizarunt. IX, 501, 565, 599, 605. Cur post baptismum Joannis baptizavit Paulus. IX, 181, 185. Testimonia Evangelica de aliter baptismum iterationem solvunt aut explicaverunt. IX, 601, 602. De baptismo post haereticos iterando necne, nihil praeeperunt apostoli. IX, 192. Baptismus non iterandum quomodo ex apostolis habemus. IX, 605. Baptismus non iterandi consuetudo jam plenarie conclusa firmata est. IX, 158, 159, 162, 190, 192, 197, 199, 206, 219, 225, 252, 254. Haereticos non rebaptizandos Ecclesiae Deus revelavit. IX, 221. Ex haeresi venientes non rebaptizandos vel si donatistae consentiunt. IX, 745. Baptizatos a schismaticis suis recipiant donatistae. IX, 251, 253. Baptismus in parte caecilianus collatus optimus ostenditur contra Donatistas. IX, 69. Aut post Primum baptizare debent Donatae istae, aut non debent post Caecilianum. IX, 520. Si pro unitate partis Donati baptizatos in schismate nemo rebaptizat, pro unitate Christi lex vera et plenaria illius hereditas debet agnoscere. IX, 509. Baptismi iterationem occulta nescio qua inspiratione Dei, homines detestantur. IX, 180. etiam ipsi haereticos. IX, 180. baptismum iterationem perversum esse, ex ipso Cresconio Donatio ostenditur. IX, 463, 470, 471. Rebaptizare non debent neque haereticos neque a catholicis, sed ex diversa causa. IX, 145. Baptismus cur non iteratur a catholicis. IX, 346. De his qui de haeresi in Ecclesiam sine baptismi admissi sunt, qui senserit Cyprianus. IX, 490, 492. Haereticos qui ideo vellent ad Ecclesiam venire, quia baptismum non habere putarent, quomodo erudiendi. IX, 179. utrum perniciosius sit non baptizari, quam rebaptizari. IX, 158.

Baptismus ab haereticis aut malis datus interitus est. IX, 207, 214. Sed non prodest ad salutem. IX, 110, 144, 170, 235, 256, 259, 257, 457, 756. Nec recte datur. IX, 110, 111. Baptismus legitimus possident haereticos et perversi, sed non legitime. IX, 180, 186. Legitime habent cum ad unitatem catholicam, aut ad vitam tanto sacramento dignam convertuntur. IX, 180, 186. Baptizati extra Ecclesiam cum ad illam redeunt, tunc accedunt, quae nisi minus dari non potest, unitas spiritus. V, 462. Baptizati extra Ecclesiam ad veniam pertinent. IX, 138, 146. Baptis non tanto magis valet ad exitum separato, quanto magis posset ad salutem valere conjuncto. IX, 200. Baptismus in aere possunt haereticos et mali, sed non habent remissionem peccatorum. IX, 227, 228, 232, 258, 244. Baptismus extra Ecclesiam datus non prodest ad remissionem peccatorum, nisi cum quia unitati reconciliatus fuerit. IX, 119, 121, 200. Baptismus etiam in schismate dato dimittit peccata, replicatur tamen propter perseverantiam in schismate. IX, 120, 227. Non tamen oportet rebaptizare. IX, 120, 121, 227. Baptismus ad irrevocabilem peccatorum remissionem non valet extra Ecclesiam. IX, 146, 147, 149, 150. Unde per malos ministros intra Ecclesiam datus, peccata dimittit. IX, 149. Baptismus Ecclesiae potest esse extra Ecclesiam, munus autem beatae vitae nominis intra Ecclesiam. IX, 155. Apud haereticos valet et sufficit ad consecrationem, non ad vitae aeternae participationem. II, 562. Baptismus usque ad sacramenti celebrationem haereticos percepit, vitam tamen aeternam, nisi per unitatis sacramentum, non consequatur. IX, 155, 219. Baptismi aqua sicut aqua diluvii constitutis supra aquam salientis, extra arcem vero moritur. IX, 224.

Baptismus tunc incipit proficere, cum ad Ecclesiam transitur. IX, 100, 115, 487, 711. Baptizatis in schismate quid praestatur, cum ad unitatem redeunt. IX, 572, 581. Baptizatus a malis acceptus ad peccatorum remissionem operatur. IX, 165, 166. Baptismus dare possunt haereticos et perversi, peccatorum remissionem dare non possunt. IX, 192. Sacramentum interdum danti nocet, accipienti prodest. IX, 488. Baptismus habere et dare possunt boni et mali, boni utiliter, mali perniciosus. IX, 199, 200. Baptismus quoniam utiliter accipitur et traditur, quoniam inutiliter. IX, 241. Baptismus qui dant caritatem unitatis non habet, sed perniciem suam dant. IX, 71, 72. Fidelem inter periculumque plurimum disat, non ad sacramentum, si uterque dat aut habet, sed ad meritum. IX, 560, 562, 565.

Baptismus dare possunt boni et mali, aliuere autem conscientiam nominis Christi. IX, 482. Baptismi minister non justificat, sed Christus. IX, 249, 260, 261. Baptismi sacramentum cor, ovaliter operemur, ministrum adhibebitur, sed per hoc deus hominis consecrationem spiritualiter operatur. IX, 192. Nominis in baptismi consecratio unica Christi est. IX, 596. quibus haereticis aut impiis baptizantur, si non alio corde convertuntur, a Christo baptizantur. IX, 219. Christus baptizat non visibili ministro, sed occulta gratia. IX, 579, 585. Non a qua visibilis sufficit ad mundandum; requiritur praeterea, omnis ille signatus, cui nemo communicat alienus. IX, 476. Aqua ex hoc loco foris secus sacramentum gratiae, et Spiritus operans intrinsecus beneficii gratia, regenerant hominem. V, 312. quaestiones varie de accipientibus, aut tradentibus baptismum veraciter aut aliter. IX, 242. In quaestione de baptismi erraverunt multi in Ecclesia. III, 1422. concilia duo facta in Africa de quaestione baptismi. IX, 144. ad baptismum exhiberetur. V, 751, 1555.

Baptismi virtus. VII, 572; IX, 165. Effectus. X, 570, 847. Sine eo non intratur in regnum coelorum. I, 847. Baptismus ipsum nihil aliud quam salutem vocat Christiani. I, 128. In baptismi cura bina sunt accipientium in periculis. VII, 674. Baptizati in Oriente et Africa multi ob terrae motum. V, 156. Baptismus Christi omnia peccata delet. V, 55, 582, 585, 590, 401, 732, 1034, 1357, 1655; VI, 262, 283, 659; VII, 40; X, 150, 600, 688. Baptismus dat omnium indulgentiam peccatorum et auert crimina, non radit. X, 562, 565. Perfecta mundatio non in Joannis, sed in Domini baptismi est. II, 178. Nemo eorum qui ad Christum accesserunt per baptismum, exceptus est a gratia remissionis peccatorum. X, 140. Post baptismum, homo mundus est totus. II, 178. De fonte Christi consecrati sanguine tota pulchra ascendit anima. VI, 689. Baptismus a aquis expellit exterminatorem, si cor nostrum recipiat salvatorem. III, 1759.

Baptismus quatenus parvulus prosit et adultis. X, 125. Baptismus parvulorum. IX, 174. quid valeat. IX, 175. Baptizatis gratia collata. V, 105. Parvulis in baptismi latenter gratia infunditur. X, 114. Invenitur parvuli in baptismi. X, 1077. Per baptismum etiam in infanti aetate originali peccati poena solvitur. III, 419. Per baptismum, commendante Ecclesiae caritate, a damnatione liberatur aetate usum rationis morientes. II, 564. sacramento regenerationis infans moriens aetate usum rationis non perit. VI, 283. qui inter per baptismum evacuat peccatum in parvulis similiter et in adultis. X, 150. Baptismus sacramento auferit omnis reatus peccatorum, qui in decem Legi praecceptis additur. VII, 265. Baptizatus aut sanus de stabulo egressus est, aut sanus in stabulo est. X, 276. qui sacramento baptismi recte a futuris, si ritualiter et in carne et in anima mundatur. III, 756. Baptismi effectus est, ut reatus peccatorum praeterito non salvatur in omnibus, et in grandi usque etiam sanctorum volumus et praeparatur a Domino Spiritu filii et caritatis. I, 604. Non solum peccata, sed et ipsa desideria vitia sine baptismi lavacro purgantur. X, 407. Et si in baptismi piena, perfecta remissio fiat, non tamen plena renovatio. X, 177.

Baptismus omnia delet peccata, non tamen omnem mortis infirmitatem. V, 752; X, 500. In baptismi, victorem reatus solutus est, manet infirmitas. X, 682, 685. Remittitur culpa, non laetior quam culpa meruit. VI, 560. Baptismus concupiscentiam non auferit. X, 678, 1116. sed relinquit sine reatu. V, 591, 752, 820, 1557. scilicet ad pugnam. V, 591. Hinc baptizatis sanctis purgandi necessitas, unde. X, 679, 836. baptizati quavis peccato morui, habent quod in se moriantur. X, 846. Etiam ipsis baptizatis caro contraria est, ac profunde gratia necessaria. X, 276, 280. Quatenus baptizatus a concupiscentiis solvit. X, 846. invenit eam rem concupiscentiam non donabit, nisi aditus sacramento baptismi. III, 419. Augustini amicus nesciens baptizatus mirum in modum animo mutatus est. VI, 606. Regeneratio prius praestat, quam generatio. X, 1183, 1188. Baptismus accipit hominem, non posse peccare docet Jo-

Beatitudo an statim post hanc vitam comparetur an in fine saeculi tantum, magna questio est. III, 1531. *vide* Vita aeterna. Beatitudinem an possideant in missa sacri defuncti, merito queritur. VII, 65, 64. Bene viventes hinc exeunt ad requiem, ad beatitudinem. VI, 677.

Beatitudinem inter et miseriam non est medius status in quo possit esse creatura rationalis. VII, 266.

Beatus deus vere. VII, 528.

Beatus solus vivit ut vult. VII, 435.

Beate vivere quid sit. VI, 24.

Beatitudinis sola creatura rationalis capax. VIII, 554.

Beatitudinis nostrae perfectio in denario, quia redit ad primum. II, 218.

Beatitudinis octo sunt veluti gradus ad perfectionem. III, 1253. Beatitudines comparantur cum septuaginta operatione spiritus sancti. III, 1254; V, 1325.

Beatus inchoat in virtute. *vide* Vita aeterna. *vide* mambus di-

reptus. VII, 108. *Not.* (c) sparsis visceribus interit. VII, 107.

Belarius bajanensis. IX, 707, 528, 570.

Belluae quomodo cognoscant. I, 1066. Num iis ratio et scientia. I, 1065. Belluae viam sanctificandi habent, non sentiunt. I, 1066. Belluae est ut in magis scientie quae est in homine. I, 1067. Bestiae agnoscere non possunt de differentia sensuum exteriorum. I, 1206. Melior est homo brutis, non numeros lacerando, sed cognoscendo. I, 1018. Nulla ipsi cum belluis societas est. I, 1568, 1570. Sensu a, ferisque bestis sui, erant: et alio modo, ratione, scientia illis praestamus. I, 1067. Bestias dominari quid significet per a legoniam. III, 187. Qui belluas domant, mansuetarii vocantur. I, 1255.

Belierophontis fabula. VII, 570.

Bellona coquax virtus. VII, 131. Templum Bellonae constitutum Romae. VII, 103.

Bella omnia non culpat doctrina christiana. II, 530. Quibus causis quibusque auctoribus homines bella gerenda suscipiant, multum interest. VII, 447, 448. bellum quod gerendum deo auctore suscipitur, recte suscipitur. VII, 447, 448. bellare non omnibus fas est. III, 781. Illi suscipiendi auctoritas et consilium penes principem, exsequendi ministerium penes milites esse debet. VIII, 447, 448. Bellare recte, otest vir justus sui hominis sacrilego. VIII, 447, 448. Bellorum civitatis terrene causae. VI, 440. bellum pro salute a republica suscipi posse censuit Cicero. VII, 758. bellum iurare sola regnandi cupiditate, grande latrocinium. VII, 117. Ad belligerandum sola necessitas bonos compellit. VII, 124. quantum in bellis iure culpamur. VII, 447. quid in bello noxium perniciosumque est. VII, 658.

Bellatrum finis, pax. VI, 440, 657. bellum sine aliqua pace esse non potest, et contra. VI, 641. Non pax quaeritur ut bellum excutitur, sed bellum geritur ut pax acquiritur. II, 856. Pacem habere debet voluntas militis, bellum necessitas. II, 856. Bella ipsi verbo occidere, quam homines ferro; et acquirere pacem pace, non bello, majores est gloria. II, 1020. Si res, et essentia praestant christiana, bella non gerantur sine caritate. II, 551. Nec sine misericordia. II, 551. Cum iustum bellum geritur, pro peccato, et a contrario dimittitur. VI, 645.

Bella iusta quoniam dicit. 781. Bella iusta gerebat Isaac. III, 759. *vide* Iudaea. Bella iusta debent dolori sapienter creant, unde. VII, 654. Bellorum multifices clades, diraeque necessitates. VII, 654. Bellum miserie verae sunt. VII, 654. In bellorum calamitatis quid considerandum. VII, 450, 451. Bellorum miseria quisquis sine dolore vel cogitat, vel patitur, recondemnitur, quia sensum humanum perdidit. VII, 654. Quare prospera et adversa bellorum alterant. VII, 522.

Bellorum temporum exitusque ex Dei iudicio pendent. VII, 168, 170. Bellis Deum hominum mores emendat, virtutem exerceat, et augeat. VII, 15. bellum cum illud quod ex cupiditate geritur, non solum non cessat Deum sanare, immo his prodest. VIII, 448. Cur viri virtute magis bellum exortant. VII, 155. Magni quidem sunt et habent gloriam suam optissimi, sed praecipue fidelissimi bellatores quorum laboribus Deo auxiliante hostis inordinatus vincitur, et quies reip. comparatur. II, 1020. Bella deorum exemplo exarsunt. VII, 75, 74. Bella primus omnium Deus latuit in iustis. VII, 116. Quot bellis afflicti Romani post concordiam aram concordiae. VII, 106. Bella scvissima sub imperatore Galieno. II, 918. Bella socialia. VII, 106.

Bella civilis calamitosa, VII, 88. Bella civilia, omnibus bellis hostilibus amariora. VII, 103. In miserabilia. VII, 654. In bello civili Romano iustitiam se occidisse cognoscens se ipsum peremit. VI, 75. bellum civile. Mariani atque Syllani. VII, 106. Bellum fugivorum gladiatorum. VII, 168. bellum iudicatum quia iudicatum est peractum est. VI, 169. Bellum iudicatum. VI, 168. Bellum saevitissimum Romanis in aeternum annis tractum est ferme quinquaginta. VII, 169. Bellum iudicatum primum per viginti et tres annos peractum est. VII, 169. Bellum Punicum se undam per annos decem et octo vires Romanorum extenuavit. VII, 169. Quod detrimenti attulit Romanis. VII, 169. bellum Punicum tertium brevi confectum est. VII, 168. Bellum servile. VII, 165. *Not.* (b) bellorum duritiam tempore Christianis male triumphum Romani. VI, 169. De bellum confectione quae adventum Christi plurima et gravissima praecesserunt. VII, 109. Bella, magni ludi demonum. VII, 99. bellum maximum bellum Domini dicitur. III, 758.

Bellorum nobis duo genera. IV, 959, 1858. Bellum hominis adversus ipsum. IV, 959. Bellum suum secum trahit homo bonus quocumque it. V, 169. Bellum contra vitam. VI, 595; VI, 750. Bellum in nobis uade. VI, 560. Bellum carnis adversus spiritum, ex peccato ortum est. VII, 729. Ex peccato divisus es adversum te: habes contra quod pugnes in te, quod expugnes in te. IV, 1859. sic iudicatur in rebellem adversus Deum, ut ipse sibi sit bellum, qui paxem nolit habere cum Deo. IV, 891, 960. bellum spiritale quomodo a suggestione incipit, delectatione succeditur, et consensu vel renitu consummatur. IV, 1859. Bellum spiritale dum geritur, non contraria natura contra aliam pugnat, sed tantumquam in domo maritus et uxor. IV, 1860. Pugna hominis cum vitiis non arguit eum esse vitiosum. X, 155.

Bellum interius animae et carnis in iustis. V, 169. *vide* Concupiscentia, uicta, Pugna. Bellum intestinum cum hoste committitur. V, 855. Bella intestina saeculorum non quiescunt in hac vita. X, 836. Bellum internum quam molestum. IV, 1858. Bellum nullum gravius et amariis quam voluntatis et passionis sine ullius victoria. VII, 638. Bellum magnum hostis est, hostes non videre et vincere. IV, 1854. Melius est bellum cum spe aeternae pacis, quam sine ulla liberationis cogitatione captivitas. VII, 729. Post resurrectionem nihil nobis repugabit ex nobis. VI, 274. *vide* Pugna.

Bellum spirituum adversus carnales, est illa in caritate correctio: gladius eorum sermo Dei est. IX, 507. Bellat adversus Deum impietas. IV, 525. bellis antiqua civilibus per hereticos quantur Ecclesia. IV, 1423. Bellum quippe elementorum, sive gentis lucis et gentis tenebrarum iuxta Manichaeos. VIII, 35. *Leleus* novus rex Assyriorum. VII, 562. *Leleus* prius rex Assyriorum. VII, 561. Pater Nini. VII, 577. *Bena* Manichaeorum. VIII, 175, 174. Mense Martio cum magna festivitate celebratur. VII, 546.

Bene nobis esse non potest, quomodo a Domino peregrinamur. IV, 1059. Nil aliud vult homo, quam ut bene sit sibi; et non in ea regione quaerit in qua querendum est. IV, 1055.

Benedictio, et bona dictio. VI, 520. Benedictio hominibus, avibus et piscibus tantum a Deo impertita, quare. I, 860. Benedictio quam Deus animantibus dedit ad multiplicationem, quae sit. III, 240, 241. Benedictio Dei quid in primis parentibus operata sit. X, 405. Benedictiones Jacob et Esau de Christianis et Iudeis exorantur. V, 57, 58, 56. Benedictio iusti est gloriari in Deo et inhabitari a Deo. IV, 89.

Benedictio Christianorum per carnem Christi. V, 57. Benedictio qua benedicimus Deum, et benedictio qua nos, se benedicit, comparatur. IV, 802. Deus cum benedicit, facit quod dicit. IV, 1444. Benedici a Deo multis modis homines volunt. IV, 805. Benedictio Dei vita aeterna est. IV, 1441. Benedictio hominis ex se non quare. IV, 1686, 1738. Benedictionis liber. V, 512. Benedictio Antistiti super populum. II, 761, 775.

Benedicendus Deus in omni tempore. IV, 278, 508, 509, 565. Benedicendus Deus per singulos dies. IV, 1870, 1871. Benedicendus Deus in diebus et in nocturnis, in prosperis et in adversis. IV, 1757. Benedicere Deum in Ecclesia, est sic vivere, ut per mores cuiusque benedicatur Deus. IV, 196. Benedicunt Dominum, qui haec ita concorditer. IV, 1758. Benedicere Dominum si vis, ac verum eius, fac voluntatem eius. IV, 1555. Cum corpus in bona vita benedicere Dominum, opera eius eum benedicunt, non tua merita. IV, 1555. Benedicunt quidam ore, et corde maledicunt. IV, 757, 1758. Benedictio extorta. V, 50. Hinc preces antequam illud quod est in Domini mens, incipiat benedici; orationes, cum benedici ut; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicunt; et post haec omnia gratiarum actiones. II, 656. Benedictio antistiti super populum. II, 761, 775. Mos erat apud Iudaeos maxime, ut transeuntes per orationes, illos benedicerent. IV, 1695. Benedicuntur sono in loro, voto in Ecclesia. VI, 520.

Benedicere, pro, maledicere dicitur. III, 800; VI, 554. Benefactoribus honores divini olim decreti. VII, 51. Beneficentia nominatur, quod agit caritas ut proximo

pericula cur et malis dantur a Deo. V, 1418. Bona temporalia malis dantur, ut a bonis contemnantur et a malis quaerantur. V, 1418. Bona temporalia concupiscuntur a malis, ad perniciem suam, a malis veniunt. V, 804. Nec cessant illa a bonis veniri, et tempore venientia, tempore et a bonis. V, 806. Bona temporalia vix proficiunt generantur et justis ante Christum. II, 540. Boni homines scilicet dantur et bonis malis, ne magis eundem a bonis. III, 1047.

Bona et mala bonis et in his communi. V, 256. Bona temporalia cum bonis dat et aut et bonis, dat et autem pariter malis. I, 805. Bona temporalia ne putentur mala, dantur et bonis, ne putentur mala et summa bona, dantur et malis. II, 386. Bonis temporalibus dantur et bonis, ut pro et tur, et a malis ut dantur. II, 390. utrumque iustorum dantur et bonis vitiis bonis et malis. VI, 293. *Vide Mala*. Bonum est quod est natura qui pervasit amat, et miseri ad, bonum. I, 504. Bonum est, et miseri non re privatis. II, 536. Bonis temporalibus dantur et bonis. VI, 20. Mala alia bonum pro et, et a bonis et malis. V, 109. 1417, 1460. Mala que res dantur, et a bonis. V, 139, 1187. Bona et mala homines vitiis, non vero alterius, iustis et iustis communi, quare. VII, 10, 21, 18, 175, 661. Bona alia sunt, que dat bonis et a malis sunt, alia que non servat, nisi amicus suis. V, 700, 805, 947, 1008, 1088.

Boni facti sunt, ut bonum querant et male. V, 145. Ubi-umque peccas, quasi bonum queris. IV, 1522. Hoc ipsum quod forte peccas, eligenti boni avilitate fallis, quod bonum conatum dei in malis, qui continent bonum et quid eligendum sit. IV, 1522. Bona terrena desiderantur, sed ex confusione Babylonie. IV, 775. Bona terrena desiderantur, non querunt qui Deum querunt. IV, 122. Bonorum in erumna adeptio, cum in malis, sed iniquitas est deservio meliorum. VII, 357, 362. Latium bonorum in vitiis vite sine providentia, et filis cum providentia. II, 958. In filis fallax est suavitas et naturae usus labor, et per et ut timor, et per et ut sublimitas. I, 958. Terrenum bonum vilescit adeptum, quoniam accendit desideratum. IV, 1525. Deus jubet nos tolerare, non amare praesentia. IV, 251. Bonis temporalibus non gaudendum, quare. III, 847. Bona ideo nemini conferuntur, ut non eliciantur, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 1441. Bona terrena ad suum perducunt. VI, 502. Bona corporis, etiam si minuuntur, bona et iustitiam vitam non minuunt. VII, 51. Bonorum temporalium periculum non est, cum tunc boni. IV, 804. In temporalium bonorum a malis, mali majore damno feriuntur. IV, 804. Amittendo bona temporalia agnosce mus utrum ea dilectum neque. III, 165. Stultum est filare in vanitate, et lab rare ad acquirenda bona peritura, sine illo timore aeternitatis. III, 882.

Bona praesentia sunt contemne da. V, 1597. Bona terrena contemne da, mala autem non contemne da exemplo dicit Christus. VI, 559. Boni in omnia debent habere Christum, ut ostenderet contemne da. IV, 240. Bona temporalia et a Deo petenda, et propter Deum contemne da. VIII, 431, 432. Benignitatem in bonis terrenis non amant nisi qui non perierunt ad regerati nem filii Dei. II, 669. Divitiae quale bonum. V, 468, 449.

Boni temp, oribus quomodo contemne da. I, 1258; VII, 645. Bonum alienum est quod male possideat, male autem possidet, qui male utitur. II, 665. Bonus etiam quidam sit utendum, ut non ea tamen diligamus. V, 547. Bonus qui non ad hoc utitur, propter quod iustitia sua, i.e. et alia vicia tenet, alias dat malis. VI, 580. Bonus cum malis bene utitur, et a malis et a bonis. VII, 641, 642. Bona temporalia ad alterum bonum referenda. IV, 1304. Isto bene utens rebus infernalis animus bene superat. V, 444. Malum est male uti bonis, et bonum bene uti malis. I, 659. Boni et mali unus quatuor differtur. V, 147. Bonum quidem quomodo usus potest esse malus, quia non quomodo non potest. X, 169. Bonum cum non sunt in cessu, si non est utitur, melius aut. VI, 580. Bonorum terrenorum acule abstinenda, quam usus temperatus. VI, 540. Nec qui sapienter bene utitur, nisi qui et non utitur potest. VI, 540. Bona que a Deo accipimus, a Deo etiam dantur, ut ad alia present. IV, 655. Omnis terrena possessio et exercitatio humanitatis est, et sup, hunc cum malis. V, 527. Gravius esse spoliari auctatibus, quam occidi. Neotarum arbitratur. II, 586. Iura civilia non dantur ut homines bonis bene utantur sunt, sed ut male utentes minus mali sit. II, 666. Bonorum suorum distributio res et relictas quae multa in catholica communione. VIII, 225. Boni deserunt, et deserunt fideles, qui felicitate temporalis praesentem. II, 549.

Bona temporalia iudicis, non sapientia. I, 1418, 1465. Bona temporalia in Christo expectantur, et desiderantur. II, 546. Bona veteris Testamenti ecclesie deneganda fuerunt, ut boni non oportet acquirere. I, 1418, 1465. Boni homines iudicis, et boni homines sunt ea que daturus est Deus in caelo. VII, 792. Boni dies quoniam

falso iurantur. V, 245. *Vide Dies*.

Bona quidam multa sunt, et se, quae tamen non significat, et non habent in se, et sunt. V, 804. Bona parva compo sunt in malis, et in malis multa sunt a bonis. VIII, 536. Bona temporalia, et bonis a bonis. V, 508. Nec prudentiam boni malum scitur, et per experientiam mali, bona. III, 580. Soli Christo placuit bonum sine experimento malis. III, 585.

Bona vix sunt. V, 832.

Bonus solus bonus a quo datur bonum. V, 119, 185, 359. Solus deus summe bonus, et quod de illo est. VII, 202. Solus simpliciter et sine addito bonus. IV, 1740. Bonus singulenter bonus est, et hunc a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 585. Bonus unus bonus se malum rectum verum, quae bonum. VI, 701. Quamvis Deo proprium sit, quod bonus est. IV, 1496. Bonus quomodo solus Deus. X, 508, 509. Bonus est bonus, non, unde datur bonum, et solus Deus. IV, 1740. Boni per se et boni per participationem differunt. I, 1517. Bonus solus bonus, sed et secundum modum proximi est et homo bonus. V, 419.

Bonus similis in malis sumis. III, 52. Bonus nemo qui non in malis. VII, 458. Bonus ex se malus, Dei autem datur bonis. V, 1428. Bonus de nemo non fit nisi a Deo. V, 409. Bonum facit de malo, qui semper est bonus. V, 409. Bonus nemo de suo, sed de filis qui nunquam est bonus. V, 420. Bonus nemo non tantum praesent, sed ipse facit. X, 558. Boni facit dum sumis bonum, et bonum ut homines sumis, sed etiam ut boni sumis. III, 585. A mortalitate et natalia quisque nascitur, et fiat bonus postea. IV, 754. Boni sunt tantum in malis sumis, et in malis modum. VI, 701. Creaturae omnes testimonium dicunt bonitatis et magnitudinis Dei. IV, 1450. Boni vasa misericordiae. III, 606. Bonos misericordia Dei amplectitur fovendos. VII, 20. Iis qui nihil habent se esse, quoniam vitiis bonis, reliquam faciem esse doctri iam dixit Socrates. II, 1050.

Bonus vix una merito dicitur qui sent quod bonum est, sed quod dicitur. VII, 544. Bonus est, qui quando, et est mala facere, non facit. IV, 1190. Bonus ille dicitur, cuius praesentia bona. II, 658. Non te laudes et quando bonus es, malum ad te non, si malus, et cum enim te fecerit humilitas, malum te facit superbia. IV, 1495. Bonus non putat se solus bonum esse, neque malus non in malis esse bonum. IV, 491. Bonum neminem esse dum quis putat, ipse si nemo. V, 549. Si conquis esse bonus, eride esse et alios. V, 1162. Boni hic latent, quia hominum eorum intus est et absconditum in corde. IV, 621. Bonus non est quisquam in timore peccati, sed amore iustitiae. II, 660. Bonum non facit terrena felicitas. V, 155. Bonus qui tamen neque fueris, non eris sine aliquo malo. V, 419. Bonus nullus est alterius bono, nec malis alterius malo. V, 215.

Boni in malis cum malis in hoc saeculo. VII, 46. De bonorum et malorum permixtione. IV, 359, 540, 775, 1605, 1604. Bonus in permixtione malorum non tunc. IV, 491. Boni malum contagione non polluntur. IX, 78, 629. Etiam ex ipso Donatistarum iudicio. IX, 629. Et docet ipsum Christi exem. hum. IX, 77, 78. Boni esote inter malos, et eritis sine malis boni. V, 1162. Ex malis non reges sapientia a bonis istis aliam nihil facit. IX, 78. Bonum malis duobus modis non maculat. V, 559. Boni in malorum temporali commixtione genuit ob latuitates. IX, 105. Boni a malis separantur, et boni. Sed amaro. IV, 95. Neque quibus boni a malis distinguantur. IV, 775, 1604. Boni et spirituales ex carnis et diversione tolerando proficiunt. V, 48. Bonus aliquando erubescit inter malos esse bonus. IV, 1209. Bonus nihil nocet. VI, 295. Bono malus nil vere nocet, sed prodest. V, 202. Boni quid agendum cum mali eos a pio proposito deterrent. V, 546, 548, 586. Boni etiam a malis malis sunt, opus habent in quibusdam malorum commixtione. III, 1571. Boni mali necessarii. V, 1564.

Boni malis mixti sunt, non solum in saeculo, sed et in ipsa civitate. IV, 192, 175, 1035. Bona et malis in ecclesia. II, 932; V, 470, 549, 1161, 1167, 1417. Boni ab ecclesia per se non sunt in malis expelluntur. V, 832. Bonum tunc vultus est patere. V, 802. Bonus quisque in ecclesia, et in saeculo est in ecclesia, vas in bonum in domo magna, autem in domo, et in domo, et in domo. V, 120. Boni non deserunt, mali a bonis deserunt, quia boni deserunt, ut separantur mali. II, 417, 448. Boni imitandi, mali vero donec ultimo iudicio discreto fiat, tolerandi. V, 32, 471. Bonum in malis separatio usque ad adventum Christi differtur. II, 258.

Boni saecula mala iurantur in hoc saeculo tamquam mali sint. VII, 661. Bonorum miseria, et malorum felicitas temporalis, plurimum secundum est. VII, 705. Boni iura cum malis in ecclesia flagellatur aliquando. VII, 21. Cur boni hoc expectant, et male praesentem agunt. IV, 470. Boni cum malis iunguntur, et quantum inde proficiant. VI, 701. Bonos flagellum Dei erudit ad patientiam. VII, 20.

Boni verissima atque certissima felicitate præpollent. VII, 71. Ais non revera bene est, nec bonis male. V, 519. Bonus ad terram laborat, et in iusculis tempus floret. IV, 1191. Bonus laudare lucet, et malos ille retere cum vile aut, tentatio periculis est. IV, 140. De malis in malis flagellatur bonus, et de servo emendatur filius. IV, 1215. De malis hominibus quanto nobis, crescit bonus. IV, 1214. Boni quanto magis amantur. VII, 144. Bonus etiam si servat, laet est. VII, 114. Boni inter se pugnant, et quomodo. VII, 442. Iustus quanto bonus est, tanto magis odietur peccatori. IV, 564. Bonus laudat inventurus est qui talis est. VI, 544, 547. *Vide Malis*. Bonorum amara societas, sed spectabilis non ponenda. VI, 544, 548. Nemo sterilis erit bonus. X, 749. Bonorum numerum perspicere. V, 1460. Bonus et malis equalis, ut deum honorem habuerit, boni in blasphemiam. X, 1448. Bonus proximus, qui sibi bonus. V, 215.

Boni vocantur si ei sunt corpore. VII, 469. Boni similes autem, mali terrore. IV, 1575. Boni montium nomine designati. IV, 549.

Corbo in a sed Gallici heretici. VIII, 26. Bos, *Egy*, thoma deus Apis. VII, 544.

Bos, id est Iudæi, cogavit possessorem suum, et asinus, id est, Gentiles. IV, 1675. Boves triturantes qui sicut. IV, 114. Boves intelliguntur, qui bonis scripturas sanctas dispensaverunt. III, 1470. Bovem et asinum ad operam suam iungere quid sit, in novo testamento. VIII, 258. Boes batus quidam historiis referunt. VII, 110.

Botrus, e iscois la Numidia a causator Cæciliani. IX, 26. Botrus et ovatus. V, 285, 475, 762. Botrus uve Christus. IV, 109.

Brauium Domini Christus. IV, 481, 894, 1255. Breve est qui quid lineam habet. IV, 727.

Brevitio gesorum collationis s. carthaginiensis. II, 557. *Brixia*. IX, 359.

Brutus. II, 529. Consanguineus Tarquinio. VII, 94. Propinquus Lucetiae. VII, 52. Brutus unus ex duobus primis consiliis a populo creatis post expulsos reles. VII, 61. Brutus erax a latum iugum. VII, 54. Brutus uci in argum. Collationum collegam summi trine cecit. VII, 94. Brutus filios occidit pro patria. VII, 162.

Buccella Dea boni curam gerens. VII, 140. Buccella, quam multos Iudas rapit sanatus indigne accipientes buccellam. IV, 1834.

Bud, a dictus iuventus. II, 505. *or*.

Bul i. VII, 194.

Bulle a, ad Romanas insignia dignitatis. VII, 101. *Bulla*. IX, 255. Bulle isis Cælius. II, 274.

Bursi. VIII, 601; tyrannus filius Neptuni ex matre Lybia. VII, 570. Dns suis suis hospites laudat. VII, 570.

Busi. VII, 254.

Byrrhus. V, 885, 1579.

Eysci m. IX, 470.

Eyscenti. IX, 595, 586.

Eysantum Maximianarum schismate involutum. II, 355.

C.

Cabarsusit enim concilium donatarum. II, 580; IX, 505. Eius epistola contra crimina. IV, 576; IX, 807. *app*. Fo con illo rimatus donatus. II, 571.

Cacus semihomo, sic dictus propter insequabilem feracem. VII, 658. Cacus semihomo, pigmentum poeticum. VII, 659.

Cadaver nisi caro exanimis non solum necipari. VII, 645. Cadaver a cadenda dicitur. VII, 675, 695. Quia discipulo habitatore corpus cadit. V, 1154. Cadaveribus mortuorum peccata signantur in Lege. II, 592.

Cadere et descendere diffinit. V, 1608. Cadere multi volunt cum Davi, et nolunt resurgere cum Davi. Non cadendi exemplum a propositum est, sed si cecideris, resurgendi. IV, 586. Non sit delictum iniquitatis laus majorum; sed sit casus majorum tremor minorum. IV, 586. Non audiit sanus medici præceptum, ut non caderet; audivit vel ægrotus, ut surgat. IV, 458, 951. Cadens arando seculum, ascendis arando Deum. IV, 546. Idoneus potuit esse homo ad casum suum, non est idoneus ad resurrectionem suam. IV, 1646.

Cades inter retatur, et mutata, et sanctitudo. III, 775.

Cæcilianus episcopus, qui morbo comitatus laetatur. I, 967.

Cæcilianus episcopus. II, 756; IV, 153; V, 1587. Propter ordinatum contra suam voluntatem Cæcilianum ecclesie Carthaginiensis episcopum, schisma fecerit Donatiste. VIII, 45. Cæcilianus episcopus an ordinatus fuerit a traditoribus, ignorat Augustinus. II, 794. Cæcilianum falso ac-

cusaverunt Donatiste. II, 794. Huius innocentiam stasis suscipionibus insectati sunt Donatiste. IX, 86. Cæcilianus traditoribus et thuridi acionis accusatus. IX, 55. Cæcilianus erit laibus apertus. VI, 201. Cæcilianus, percutum in spiritu sanctum obiectum iuste. IX, 554. Donatis arum testimonium contra ipsum pietas, veritas, caritas non permittit accipere. II, 794.

Cæcilianus ad hos, dum collegarum, qui ab inimicis suis perversi erant, venire adiit. II, 165; IV, 575. In eum nihil mali praeferre poterunt Donatiste. II, 757. Cum tamen simul cum Felice eius ordinatore damnandum putaret Donatiste. II, 160, 162; IV, 575. Cæcilianum a LXV ferme episcopis damnatum fuisse cum suis collegis et ordinatoribus Donatiste dicebant. II, 160, IV, 585. Cæcilianus absens et laice as damnavit. V, 400. In eum qui cum damnatur, multi traditores numerantur. II, 160. Ut referat gesta concilii Carthensis an. CCCV. II, 580. Majoribus damnari eum curavit absens cum et intra eum episcopis ordinatus est. II, 172. Non pos valere deest concilium secundum Trisita adversus sententiam Cæciliani, etc., qua concilium Vaximianarum adversus absente Primiano. II, 175; IX, 655, 654, 655. Cæcilianus e dem ratione excusatur a Catholici qua Primiano a Donatis. IX, 585. Cæcilianus et ordinatore eius causam ad ecclesiam transmarinam deferre noluerunt Donatiste. II, 175.

Cæcilianum Donatiste accusaunt apud Constantinum. II, 502, 510, 528, 551, 81. Per Achilium Proconsulem. II, 502. Concilium Romae habuit ad disceptandum Cæciliani causam. II, 599, transiente Melchiale. II, 599. Adversus Cæcilianum filius Romae Melchiale et episcopis a Constantino missis dicit. II, 166. Donatus Romae cum Cæciliano causam decessit nulli probat. VI, 507. Cæcilianus a ut Constantinum alio accusatus absolvit. I, 645. Per sedem Aquelecani pergitur. IV, 582. Innocens, contumitur, et in episcopatu confirmatur. II, 161, 166, 167, 599.

Cæcilianus causam in concilio Arlatensi Constantinus Imperator diligenter examinat terminandamque pravit. II, 161, 164, 198. Cæcilianus causam post episcopalia iudicia ad Constantinum Imperatorem iudicium miserunt Donatiste. II, 794. Cæcilianum iudicem, eos autem huius damnatum fuisse Donatiste meate. auctor. II, 794, 580. Cæcilianus transmarinam auctor Donatiste, a ut eos qui ipsi petierant iudices, ter vicit. IV, 585; V, 900, 1395. Cæciliano qui communicant, in iudicio damnata cessat injuste. II, 412. Cæcilianum Felice qui e concilio inter habuerant, fuisse zizaniam non iam demonstrare potuerunt. IX, 91. Cæciliani causa vixit demonstrantur ipsi Donatistarum veritas. IX, 682. Cæciliani causa, cause Ecclesie non prejudicat. IX, 667. Eius si vera esset episcopus. IX, 855. Avime si animata sua causa non prejudicat Donatistis. IX, 667, 675. Cæcilianus non perit transmarinis, si animatus consortes seminat sui non perit. IX, 740. Cæcilianus non cauit posteris aut radix. IX, 577, 855. Cæciliani causa cum Primiano causa confertur. IX, 705. Confutatur inter se iudicantibus de huius et Transmarinam damnati et absentes. IV, 562, 565. Cæcilianus causa obesse non potuit Ecclesie. Cæciliano diffuse. IX, 634.

Cæcilianus causam a causa Ecclesie non pertinere ut ostenditur, egerunt Catholici in collatione. IX, 655. Cæciliani causam, licet ad Ecclesie causam non pertinentem, de eadem susceperunt episcopi Catholici in collatione Carthaginiensi. II, 580. Ut calumniam Donatarum manifestarentur. II, 580. Valentinianus, Gratianus, Theodosius et filii ejus, a huius Constantini a Cæciliano causa firmitate custodierunt. II, 400. Cæcilianum ex iis Donatis arum principis ad Ecclesiam pertinuisse probatur. II, 796. Gesta perine tiam ad causam Cæciliani et Felice, Augustinus rechiavit Glorio et Hesio. II, 160. Cæcilianum mortuum anathematizavit Augustinus, si eam in uitate baptizatum, legitime capitis, non emendabat. IX, 52. Cæcilianum noverat ad altare rechiavit post eius obitum. IX, 852. Cæciliani ordinatio, de oscio, accusatio, perjurio, etc. i. Donatiste.

Cæcili magister Augustini. II, 594, IX, 340, 780. Ex iunioribus. IX, 540, 779, 780.

Cæcili magister episcopi laeuentii ad Augustinum. II, 616. Cæcilianus uade in suscipiorem venerit, quasi consensus Cæcili Marcellini. II, 647. Cæcilianum catechizantem percurrere agere ait Aug. II, 652.

Cæcilianus filius Celeris proconsulis Africae. II, 225.

Cæcili. a Bilita. IX, 202.

Cæcili orationes. VIII, 76.

Cæcitas et infirmitas in rebus. X, 295, 296. Cæcitas datur aliis modo etiam ad partem in objectis non videantur. III, 559. Cæcitas omnium hominum a invidiis. V, 76. Cæcitis interiorum oculorum est non intelligere. IV, 1552. Cæcitas mentis est damnum intelligentie veritatis, cum quis datur in reprobum sensum. IV, 94. In eam omni-

recedit. V, 832. In caritate tria quedam, velut vestigium Trinitatis. VIII, 857, 858, 960. Tria haec considerantur. VIII, 961, 962. Per veritatem Deum reconciliat, caritatem uni, fruamur uno. I, per amorem ad unum. VIII, 835, 836.

Caritas est magna et vera virtus. II, 757; V, 1597. Virtus animae. IV, 1335. Virtus civitatis Dei. IV, 541. Caritas vera Christianorum, quae. IV, 1816. Caritas major est fide et spe, quia a veniente objecto haec cessat, illa vero crecit. IV, 1171. Caritas in omni bono et super omnia habenda. I, 1540. Quotumnam in cordi us diffunditur. A. 297. Caritas nova et aeterna. IV, 1949. Caritas gratia est novi testamenti. III, 755. Caritas vita cordis est. II, 564. Caritas, magni via est, magni miraculum habet. IV, 1837. Gradatum est levium. V, 1256. Praeceptum breve et aptum. VI, 669. Verum consummationem et breviationem. II, 851; VI, 670. Caritas flos omnis praecepti. VI, 288. Praecepta filius, non quo consummatur, sed quo perficiuntur praecepta. IV, 261.

Caritas supereminens omni locum in scripturis obtinet. IV, 1252. ad caritatem pertinet quae scriptis Moyse. I, 840. contentus utriusque testamenti de praeceptis caritatis. I, 1516, 1517. *Vide* Amor Dei et proximi. Caritas est latitudo mandati. III, 2038. In caritate latitudo est, in odio angustia. IV, 1756. Caritas latitudo, longitudo, subtilitas, et profunditas. II, 564, 565, 611. Trinitas Christi figuratur. II, 565, 612. Qui cognovit quae sit latitudo et longitudo et altitudo et profunditas, et supereminentiam si habeat caritatem Christi, vidit et Christum; vidit et Patrem, ex Ambo. II, 604. Caritas latitudinem facit, unde Deus in nobis deambulat. V, 889. Caritas praeceptum continet physicum, logicum, ethicum, et rei ubique salutem. II, 524.

Caritatis duo praecepta semper cogitanda, semper meditando, etc. III, 1551. Duo praecepta caritatis significata per fidem et quod Iesus mandavit in camera et calice. III, 1522, 1525. Caritas pedes duo. IV, 515. Caritas praecepta duo in omni scripturae sermoni. ut reperit Augustinus. II, 225.

Caritas dicitur amor Dei et proximi. IV, 260. caritate et Deum diligimus, et vicem diligimus. III, 1852. Caritas est nexus, quo homines invicem sibi et Deo cohaerent. III, 878. Deus et proximus una caritate diliguntur, etsi non sunt una qui diliguntur. V, 123. Caritas numerum in Scripturis, laqueum caritatis commendatur. III, 1551. Caritas est motus animi ad fructum Deo propter Christum, et se atque proximo propter Deum. III, 72. Caritas est amor Dei, et proximi, sui et ipsius secundum Deum. VII, 110. Caritas in divitiis, alia humana. V, 129.

Caritate Deus colitur. II, 757. Caritas plenus quo anima agitur, aut post Deum. IV, 758. Amamus Deum ita, ut si fieri potest, nos ipsi sibi obliviscamur. V, 77. Amare Deum gratias, non sibi extra. Ilum, ponere mercedem quam expectet ex illo. V, 368. Amamus, gratis amamus si vere amamus, ipse sit merces quem amamus. V, 369. Hoc est Deum gratis amare, de Deo Deum sperare, de Deo propter eum laetari, de ipso salvari. V, 1469. omnia quaeque a te in caritate, non ex affectu retributionis temporalium, sed faciem Dei. V, 865. si promissis quibuslibet bonis, ita ut in caritate Dei negandum audiamus ex avariis, gratis amamus. V, 966. Caritas Deum diligere invenitur Job, cum amans non quia aliquid dedit, sed quia se ipsam non a se habet. V, 369. Deus bono nostro diligitur, non bono suo. IV, 1952. Non minus Deus habetur divinitatem, si homo in illum non habeat caritatem. IV, 1952. Caritas Dei in nos major, quam nostra in Deum. IV, 1533. Deus est abundantia nostra per caritatem. IV, 1028. Deus sedet in eo, qui habet caritatem, tamquam in celo. IV, 1451. Non est vera pietas caritas in eo qui ingratus est spiritui sancto. IV, 905. Caritate et humilitate Deo magis propinquamus. V, 142.

Caritate furor et ira remittitur, non timore penae. II, 395. Nemo ad Christum pervenit, nisi per caritatem. IV, 149. Caritas Christi in unitate eius. II, 229. Caritas clamat ad Christum de nobis, caritas clamat de Christo pro nobis. IV, 1817. Si per caritatem, caritas in Christus est in terra, per eandem cum eo in caelo suavit: Christus de terra est commensio et vita est, nos sursum sumus, se caritatis. IV, 1650. Dimius ascenditur, superior esset caelis et iude mitteret caritatem. IV, 1544. In via caritatis qua ratione Christus amandavit. III, 1938.

Caritas ea, aces reddit ad aeterna divina. V, 705. Caritas reijuncte divine nos a se sentit. II, 55. Caritas omnia amorem illicitum meretricis non omittit. V, 1351.

Caritate fideles in uno faciemus unitatem suam. X, 109. Quomodo Christus vult omnia se in se unum esse. VI, 712. Caritas unitatis vinculum fortissimum. VI, 157. Caritas de multis cordibus hominum facit cor unum. III, 1558. Caritas fervor ex multis unum confluit. III, 2036. Caritatem qui non habent, non habent in unum. IV, 1756. caritatis fraternitatem commendatio. III, 2044.

Caritas est nota discipulorum Christi. III, 1809. Cur hanc

fere sola in Joannes apostolus commendat. III, 2037. Caritas Pauli et Stephanus commendatur. III, 2044.

Caritatem non habent, qui ad Ecclesiae catholicae commendatione, recessi sunt, aut non diligunt unitatem. IX, 148, 149. Caritas nisi in unitate Ecclesiae non potest custodiri. IX, 512. Non habetur extra Ecclesiam. V, 1225. Caritas laudat Dominum, discordia blasphemat Dominum. IV, 1950. Caritas flos spiritus sanctus, principium unitatis in Deo. III, 1684. Caritas com, agem, acit, com, ages complectitur unitatem, unitas servat caritatem, caritas pervenit ad claritatem. IV, 259. Nullo est caritas Christiani, a quo non custoditur unitas Christi. V, 1422. videri caritas quomodo scindi unitatem dolet. III, 1454. qui caritatem habet, secus est: nemo illum movet de Ecclesia catholica, et si oris incipiat illum habere, latronitium, quomodo ranae olive a colubis. IV, 176. Caritas, vita; dissensio, mors. VI, 745. Fraternali caritatem oppugnare, est peccatum in Spiritum sanctum. III, 127. Dissensiones aliquando aut a caritate nascuntur, aut caritatem probant. II, 957. A horum tribulatio communis est, quibus, robore, si es, dilectio, spiritusque communis est. II, 565. Caritas in commune magis quam in privato consult. II, 564. quisque etiam ipse habet, cum amat in altero, quod ipse non habet. III, 1812. qui per aliquam necessitatem non potest inire quod jubet Deus, aeternum qui implet, et in illo implet. IV, 1627. Caritati nihil avertisse videtur. VI, 515. Caritatem quidam habere non possunt. IV, 1515, 1544. Caritas est in eo qui non sua quaerit in hac vita. IV, 1629. Caritas societas duo. I. Baptismi commendatur. III, 654. Qui habent caritatem, portant invicem onera sua; qui non habent, graves sunt sibi. IV, 1698. quanto major caritas, tanto majores plagae de peccatis alienis. IV, 1269. Non est solus iniquitatis, qui iniquis ex caritate diligit, is benefacit, pro his mercedem. II, 604, 655, 608. Major est Deo pro matre deprecari, ubi sacrificium caritatis offertur. II, 87. Caritas sola exstinguat delicta. III, 1882.

Caritatis duas praeparanda est terrena commodo hereditatis. V, 1577. Fideles de requie fratrum suorum letantur, et in la propria hereditate. II, 595. Omnis qui peccat, avertisse caritatem laetatur: unde qui in uno offendit, factus est peius omnium. II, 759. qui clades hostiles non fuerit ne deserat ministerium Christi plebi necessarium, maiorem caritatis invenit fructum, quam qui propter se ipsum loquitur, atque commendat non negat Christum, suscipitque martyrium. II, 1015.

Caritas quae lex severitatis et mansuetudinis. IX, 84. Ignoscendum est et vindicandum ex caritate. II, 560. sicut parata est severitas peccata quae invenit vindicare, ita non vult caritas quod vindicet invenire. II, 958. Caritas scyrenus. IV, 1755. Caritas credit, blanditur iniquis. III, 2035. Caritas scivit inire columbum, non corvum. III, 2035. Caritas quo usque irasci potest. IV, 1575. Aliquando amicus inmensa esset in iniquitate. V, 359. Caritas totus non intermittebat, caritatis officia pro tempore exhibeantur. III, 2037.

Caritatis officia. VI, 528. Caritas non sic impenditur, ut peccata. II, 869. Caritas exactor dulcis. III, 2015. Caritas semper debetur, et sola, etiam reddita, delinet semper debitum. II, 869; V, 800. Caritas nos semper debitores tenet, quia illa una est quae etsi quotidie reditur, semper debetur. IV, 567, 595. Caritas cum impenditur, non deficit. VII, 272. Crescit cum eroga. IV, 1422. Caritatem erogat, qui misericordiam acit. IV, 1922. Dilectio Dei sit gratuita, proximi benefici. V, 571. Beneficia invenitur, qui non debent unde praestet alteri. V, 571. Caritas semper habet unde det. IV, 571. Caritas dimittit, caritas cat. IV, 1861. Caritas non permittit te non prestare quicquid potes, etiam inimicis. IV, 260. Proximo quid quisque prestare debeat. V, 571. Caritas circa quae debeat oves, art. V, 1509. Caritas proximi in hoc in reneatur, non tibi fieri non vis, etc. IV, 281. Haec sententia, omnia flagitia et lacrima exstinguit. III, 74. Caritas Dei in tribus consiliis, caritas proximi in se, ten. IV, 281.

Caritatis ordo. VI, 645. Caritatem ordinare. V, 605. Non ordine amandi, sed ordine subveniendi, Iulius vires fortioris atque potent. II, 557. Caritas ad amicos extendi debet. V, 364. Caritas in amicos carita impenditur, amicus secura rependitur. II, 869. Caritas non tantum praesentes, sed et toto orbe dispersos caritatem complectitur. III, 2025. Caritatem non solum in fratres, sed etiam in eos qui toris sunt, exhibere debemus. IV, 239. Caritatis opus in futuro saeculo. II, 565.

Caritasque sediligunt homines male consuetudine. V, 362. Caritatem quam vocant habent inter se etiam latrones. VIII, 225. Caritas humana alicuius, alicuius. V, 1529, 1550. Caritas humana licita. V, 1529, 1550. Caritas ad inimicos extendi debet. V, 364. Caritas inimicis cauta impenditur, amicis secura rependitur. II, 868. Caritas non tantum praesentes,

sed et toto orbe dispersos fratres complectitur. III, 2048. Caritatem non solum in fratres, sed etiam in eos qui foris sunt, exhibere debemus. IV, 239. Caritatis opus in futuro saeculo. II, 565.

Caritas radix omnium bonorum. X, 570, 571. Sicut malorum omnium radix cupiditas. IV, 1151. Ex caritate tanquam ex capite exoriuntur cætera bona. III, 1852. Non fructus est bonus, qui de caritatis radice non surgit. X, 217. Caritate tolle, non est quo te moves ad bonum opus; aut si moves, ut servus moves. V, 569. Sine caritate nihil est homo, quidquid aliud habuerit. III, 1459. Caritas sola bene operatur. V, 904. Sola bene utitur donis Dei. VI, 137. Caritate amas quidquid bene amas. V, 160. Quod fit sine caritate, nullo modo fit bene. X, 905. Ibi caritas non est, non potest esse iustitia. III, 1256. Omnia bona opera unum est opus caritatis. IV, 1148. Cum vere fit opus Legis, caritate fit, non timore. III, 755. Lex non impletur sine caritate. V, 267, 696, 1241. Caritatis latitudine opus est, ne pereat quidquid boni facis. V, 994. Nihil boni fieret, nisi esset caritas; et cum adest caritas, non potest bonum non fieri. X, 574. Caritate quid pretiosius, quid luminosius, quid firmitus, quid utilius? V, 761. Ibi caritas est, quid possit deesse? Ubi autem non est, quid est quod possit prodesse? III, 1141, 1151, 1843. Cum caritate omnia habentur; sine illa nihil prodest, quidquid haberi potest. III, 1616; IV, 1627. Caritatem adde, prosunt omnia: detracta caritatem, nihil prosunt cætera. V, 44, 562, 575, 764, 785. Sine caritate omnia bona nihil prosunt. II, 229, 755. Nihil prosunt quæcumque sancta poterint haberi. IX, 195. Nec veritas, nec sacramenta, scientia, prophetia, aut fides. IX, 512, 514, 601. Universa inutiliter habet, qui unum illud quo universis utatur, non habet. V, 550. Caritas si desit, frustra habentur cætera; si adsit, recte habentur omnia. III, 1462. Caritatem non habenti cætera dona auferuntur. IV, 1905. Caritatem aufer a corde, solum superat mendacium. V, 1615. Caritate sola distinguuntur boni a malis: cætera habent communia. V, 585. Nisi caritatis delectatione vincitur delectatio peccati, invicta servitutis necessitas. X, 1121.

Caritas appellatur bona voluntas. VII, 410. Caritas de te operatur, quando agis volens. V, 793. Caritas facit ut illi tantum imputetur qui modicum dedit, quantum illi qui multum. IV, 1627. Caritas occidit quod finimus, ut sinus quod non eramus. IV, 1628. Caritas vincit carnis concupiscentias. III, 2061, 2062. *Retr.* Servi eramus cupiditatis; liberati servi edificum caritatis. III, 1696. Caritas non privata excellentia letatur, unde et non inflatur. III, 457. Caritas secunda, ut vitetur inflatio. V, 785, 1565. Superflua sollicitudo, ne ubi fervet caritas, desit humilitas. VI, 427. Caritas instantiter petenda, ut cæteræ delectationes contemnantur, et quælibet passionem perferantur. IV, 1548. Caritatis vulnere qui non fuerit vulneratus, ad veram sanitatem pervenire non potest. IV, 599.

Caritatis lex, libertatis lex est. II, 740. Caritatis consilio faciendæ sunt multa, non iussa præcepto legis. VI, 459. Caritatis lex cum lege veteri comparatur. IV, 1698. Caritas sarcina levis. IV, 825; X, 289. Sarcina passionum infirmitati gravis, caritati levis. X, 901. Levis fuit Petro quando passus est pro Christo, non quando eum negavit. X, 901. Caritate fiunt præcepta levia. V, 584. Non nisi caritati sunt præcepta levia. III, 652. Caritatis præcepto homo sine nutu admonetur ut quæreret dei gratiam, nisi prius acciperet aliquid dilectionis. X, 905. Pœnæ ex caritate coronam parturiunt. IV, 1844. Caritati quanto sunt futura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora præsentia. II, 595. Ut cupiditas nihil sine angustia, ita nihil cum angustia caritas tenet. III, 1548. Caritatis sarcinæ suscipiendæ, pro sarcinis cupiditatis. V, 897.

Caritatis vis. IV, 541. Persecutionibus sola caritate resistitur. IV, 124. Caritas omnibus questionibus difficilibus fortior. V, 1612. Caritas sic violentissima est ad salvandum, quomodo mors ad auferendum violentissima. IV, 541. Cur morti comparatur fortitudo caritatis. IV, 1628. Caritas transfert de morte ad vitam. III, 2047. Caritas mortem evangelicam efficit in nobis, ait Paulinus. II, 549. Ito caritate patientes debemus etiam mundi odia sustinere. III, 1855.

Caritas mittit foras timorem, sed servilem. II, 560. Quomodo. IV, 1680. Caritas timorem alium pellit, alium introducit. V, 885. Timore casto peccare timet caritas, etiamsi sequatur impunitas; quia nec impunitatem iudicat seculorum, quando amore iustitiæ peccatum ipsa deputat poenam. IV, 1576. Timor id agit, ne facias; caritas, ut melius facere, etiamsi impune possis admittere. V, 882, 885. Caritas de timore adducenda. VI, 316. Metas timore inchoatur, caritate perficitur. III, 156. Caritatis profectus signum, imminutio timoris; signum perfectionis ejus, nullus timor. VI, 25. Caritas tunc perfecta erit, cum penalis timor omnino abcesserit. X, 504. Caritas perfecta nec cupit

tem sæculi compatitur, nec timorem. VI, 509. Caritate se agi non timore, unde quis dignoscat. V, 795. Vetus Testamentum ad timorem pertinet, novum ad caritatem. III, 2074.

Caritati subservit scientia. II, 225, 757. Fidei, spei, et caritati omnis scientia et prophetia militat. III, 55. Quidquid salubriter concipitur mente, vel ore profertur, vel de quolibet pagina divina excipitur, non habet finem nisi caritatem. IV, 1815, 1816. In nullis scripturis aliud requiritur, nemo vobis aliud præcipit: quidquid obscurum est in Scripturis, hæc ibi occulta est; quidquid ibi planum est, hæc ibi aperta est. IV, 1816. Caritas ad intelligentiam veritatis ducit. III, 1876, 1877. Caritas facit ut intelligere divina possimus. I, 1324. Caritatem scientiæ plenitudo consequatur necesse est. IV, 1022. Caritatem qui tenet in moribus, ille tenet et quod patet et quod latet in divinis sermonibus. V, 1534. Caritate doctrina scripturarum tota possidetur. V, 1551.

Caritatis dulcedo. IV, 1729. Caritas sine gaudio talis esse non potest. IV, 974. Caritas amatur, nec tamen sentitur. V, 160. Sine caritate nulla est pax. IV, 1681. Caritas latum mandatum, quo pax redintegratur. V, 1588. Caritatem non libet, nisi quod licet. X, 256. Caritatem qui habet, conscientiam suam attendat, et ibi videt Deum. IV, 1931.

Caritas et cupiditas in homine. V, 562. Merguntur homines pondere et terrenis affectibus, et emergunt caritatis sublevatione et spiritu sanctitatis. I, 847. Ipsi qui fructu prævalent caritatis, possunt tamen aliquid habere purgandum. IX, 125. Homo tanto plenior iniquitatis, quanto inior caritatis. II, 740. Qui noluerit servire caritati, necesse est ut serviat iniquitati. IV, 165. Caritas si defuerit, iniquitas erit. IX, 601. Quanto magis regnat in quocumque Dei caritas, tanto minus ei dominatur iniquitas. IV, 1582. Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei caritas. VI, 287. Caritas carnalis sperantium carnalem felicitatem in futuro saeculo. V, 34. Caritatis venenum est spes adipiscendorum aut retinendorum temporalium. VI, 25. Anima amans terrena, vel etiam se ipsam, tantum deficit, quanto id quod amat, minus est quam Deus. V, 779. Ex abundantia iniquitatis fit torpor caritatis. IV, 455. Caritas si nata est, labendo crescit, crescendo perficitur, perfecta permanet. V, 858. Caritas quanto major est, tanto melior in quo est. VI, 286.

Caritas semper hic augeri potest. II, 759. Qualem caritatis mensuram Christus nobis indixit. IV, 661. Caritas quomodo nutriatur. V, 966; VI, 25. Caritatis nutrimentum est imminutio cupiditatis, perfectus nulla cupiditas. VI, 25. Caritate crescente minuitur cupiditas, donec veniat hic ad tantam magnitudinem qua major esse non possit. VI, 288. Caritas inchoata, inchoata iustitia est; caritas procreta, procreta iustitia est; caritas perfecta, perfecta iustitia est. X, 290, 295. Caritatis si quid minus est, ex vitio est. X, 269. Caritas tunc maxima est in hac vita, quando pro illa ipsa, contemnitur vita. X, 290.

Caritatis fons summum bonum. V, 159. Caritas facit civem Jerusalem. IV, 775. Sancti non sunt, nisi qui habuerint caritatem. V, 44. Caritate matre parturiti et parti sunt filii celestis Jerusalem. IV, 1925. Qui in caritate compingatus est lapidibus vivis, ad donum Dei pertinet. IV, 1721. Cum animæ Deum intelligere contigerit, caritati non solum nihil detrahitur, sed addetur etiam plurimum. I, 876. Tunc illa erit plenissima. I, 595. Caritas an habet quo crescat, cum de mortali excesserit vita. X, 290. *Vide* Dilectio. Abundantia caritatis Dei facit ut beati cadere non possint. X, 975.

Caritas cur aquæ comparetur. IV, 1553. Caritas per superiora celi designatur. IV, 1542. Caritatis symbolum coccinum. III, 734. Tabernaculum decem aulaorum. III, 634. *Vide* Præceptum, Scriptura, Lex. Caritas est fructus qui super Libanum extollitur. IV, 912. Caritas lex civitatis Dei. IV, 1261. Caritas lux est. II, 561; III, 1598. Vargaria Evangelii pretiosa. VI, 670. Caritas quasi navis. IV, 1049. Caritas est oleum. III, 1455; V, 375. Panis. III, 1542. Radix nostra. IV, 587, 607. Caritas sapientia Dei est. II, 537. Tunica Christi desuper texta. IV, 176. Christi vestimenta sunt sancti ejus, tota Ecclesia ejus. IV, 507. Tunica vero desuper texta, caritas. IV, 176; V, 149. Caritas vestis nuptialis. V, 565; IX, 669. Fides, spes, caritas in pisce, ovo et pane in Evangelio Lucæ significatur. II, 500. Caritas Ecclesie figurata in Rebecca. V, 44; Caritatis alæ geminæ. IV, 827, 1591, 1952. Caritas quo merito comparanda. V, 211. Caritas gratis constat. III, 2051.

Caritas ea decenda que non est caritas. V, 1427.

Caro. De origine carnis error Manichæorum. V, 189. Carnis opificium non Deo bono et vero, sed malignis angelis tribuunt Priscillianistæ. VIII, 44. Carnis alium auctorem, Manichæi putant Manichæi. VI, 769. Carnem compo-

(Cinq.)

dem et carcerem putant. VI, 710. Carnem non pertinere ad hominem, error. V, 1191. Caro animata et sentiens unde et quomodo nascitur. III, 404. Carnis artifex Deus, contra Manicheos. VIII, 592, 595, 594. 546. Caro a Deo creata non est malum. V, 862. Sed parvum bonum. V, 8. Per carnem non benedicit bonitas. V, 58. Carnis non natura mala est, sed vitium. X, 1524. Carnis suavitatem vel naturam malum non esse ostendit Christi incarnatio. VII, 301. Carnis et spiritus inquinatio. V, 268.

Caro peccati est quae per concupiscentiam nascitur. X, 1237. Caro peccati omnium est qui de coniunctione nascuntur. X, 121, 1581, 1405, 1404, 1403. Cur mortalis carnis assumptio peccatum dicitur. III, 2072. Caro Christi solius non caro peccati. V, 825. Caterorum autem hominum a Christo, non est nisi caro peccati. X, 1220, 1580. Omnis caro praeter Christi carnem ex Deo, ex carne et ex peccato. X, 678. Caro peccati et similitudo carnis peccati, quid differant. V, 1114. In carne peccati mors et peccatum, in similitudine carnis peccati mors sine peccato. V, 844.

Caro concupiscens adversus spiritum quid. III, 416. Manichei aliam animam a huiusmodi, quae cum carne concupisceret adversus spiritum. III, 1550. An caro dicit et concupiscit sine anima. VII, 124. Caro quomodo sine anima concupiscit? III, 417. Carnis et spiritus quas, quidam coniungunt. VI, 710. Carnem concupiscere est animam carnaliter concupiscere. X, 843. Carnis inobedientia peccatum habitus in membris istis. X, 172. Caro autem animae subditur, quanto magis adversus spiritum concupiscit. VII, 629. Caro nunc onerosa, quia indiga, infirma, mortalis, corruptibilis. V, 1239.

Carnis discordia et spiritus non ex creatore. X, 1552. Non diaboli accedente concubitu corporali, sed spiritali dei gratia recedente, secum est. X, 864. Carnis adversus spiritum pugna, vitium est, non natura. X, 278. Deformitas est. X, 1535. Ex primi parentis praevanitione est. X, 1324, 1556. Carnis corruptio ex peccato contracta, non peccatum, sed pena. VII, 406. Carnis concupiscentia adversus spiritum, iusta poena inobedientie primi parentis. III, 400; X, 417. De damnatione hominis ventus. X, 287. Sic est peccatum inobedientie, ut sit poena peccati. X, 175. Carnis fragilitatem, dolorem, tormentum, vitium mortis et lachrymentarum ex Adam duxit. IV, 1072. Carnis et bellio poena est huiusmodi, ubi vero non est poena dei. VII, 124. Caro hominis et peccati licet materiae conveniant, tamen sicut fine, sic et initio suo differant, si homo non peccasset. X, 1559.

Carnis inobedientia non erat in primis hominibus ante peccatum. X, 172. Caro etiam post peccatum remissionem in captivitate, captiva sub lege peccati. X, 155. Caro contra naturam, etiam ipsis baptizatis. X, 275. 280. Quam iuste per carnem nos exerceat Deus. VI, 562. A molestis carnis alium esse non possumus in hac vita. VI, 60. Carnis opera hostes nostri. VI, 354. Carnalia duo opera quibus sancti et prudentes ab imprudentibus secerantur. V, 346. Eva nostra inferior, caro nostra est. IV, 318. Quomodo Adam per Evam diabolus supplavit, sic per carnem vult nos supplantare. IV, 518. Carnis opera, opera hominis; hominis autem, quae non dei. VI, 369. Carnis opera enumerantur. VI, 60.

Caro quomodo domat. VI, 681, 709. Carnis mortificatio, opus nostrum in hac vita. V, 854. Caro peccati laboribus et molestiis erudienda. X, 183. Carnis detectio aliquantum et a licitis refrenanda. VI, 711. Servi tu ei qui fecit te, et tibi serviat quod factum est propter te: si contentis servire tu Deo, nunciamus officium et tibi carum. IV, 1860. Qui vult et caro serviat tibi, adhaeretur ipse servire Deo. V, 718; VI, 362. Caro pugnat contra spiritum, quasi uxor contra maritum. IV, 1860. Caro tua conjux tua, famula tua: quodlibet deputa, opus est ut subicias. IV, 1860. Caro tanquam conjux amanda et castiganda. IV, 1826. Caro propter animam diligenda. I, 625. Caro est famula anime. IV, 1884. 1885, 1887.

Carum suum quisque diligat, cum cum sibi subiecit. VI, 710. Carnis vitium quando reseratur, in saevit, quia reseratur. VI, 561. Carum suum sancti diligunt et diligunt. VII, 595. Carnem suam non odit homo, qui corpus suum castigat. VIII, 34. 392. Carnem suam. Non amicum odit quamlibet abjectissimum. VIII, 591, 592.

Carni spiritus dupliciter consulit. VI, 364. Carnis opera mortificat res a quibus per concupiscentiam non mortificatur. VI, 555. Operum carnis quamvis iudices mortificatoribus, non desunt vulnera peccatorum. VI, 557. Esi lex peccati et ad invincendum carnem aliquando, tamen non regnat. X, 155.

Carnis concupiscentia et bonum quando perficiatur. X, 735. Sensus carnis distinguendus a concupiscentia. X, 1552. Carnis affectus. X, 452. Caro agi desiderat sua, age et tu tua. V, 820. Carni nihil plus, permittas, nisi desideria. V,

820. Per desideria carnis famem scilicet, sitim, etc., quamvis inculpabilia sint, quidam in culpas incidunt. X, 282.

Carnis peccatum non contemnenda. V, 511, 512. Et arguuntur qui dicunt Deum ea non curare. V, 511, 512. Carnis peccata diabolus leviter facit, cum sint gravia et mortifera. V, 1094. Carnis voluptas, unum ex tribus vitiorum, quibus omnia peccata concluduntur. IV, 115.

Carnem inter et spiritum concordiam fieri petunt baptizati in oratione dominica. X, 676. Non virtus humana, sed divina gratia inter spiritum et carnem facit concordiam. X, 676. In iugum carnis adversus spiritum auxilio dei indigemus. VI, 80. Carnis opera ut spiritu nostro mortificemus, spiritu dei agimur. VI, 557. Ne dicas, non possum tenere et portare et frangere carnem meam; a juvenis ut possis. IV, 457. Caro quos possideat aut a quibus possideatur. V, 1620. Luctus doloris infirmitas est carnis. IV, 457. Caro si spiritui subiacitur, iuxta recta; si vero spiritui domineatur, pax perversa est. IV, 1860. Carnem qui vicerit, diabolum continuo superabit. IV, 1858. Caro per cor mundatur. VII, 305. Per carnem quae bona opera facit? IV, 1060.

Carnem servire Deo. V, 915. In carne non esse. V, 847. Et in carne esse, quid? X, 178. In carne esse dicuntur, qui secundum carnem vivunt. X, 255. Qui per dei gratiam renati sunt, non sunt in carne. X, 178. Fidei in carne. V, 917. Vivere secundum carnem. VII, 404, 405. Ambulare secundum carnem quid sit. V, 846. Secundum carnem vivere, Epicureorum est; secundum animam, Stoicorum. V, 855. Anima secundum Deum, caro secundum animam vivat. V, 835. Secundum carnem vivere malum est. V, 855. In carne sumus, et in carne non sumus, quomodo? IV, 1490. In carne non cadere, magnum est; non autem in ea labi quis potest. IV, 1490. Carnis voluntas inimica est justitiae. X, 726. Carnis et spiritus prudentia. V, 846. Affectus carnales. IV, 200.

Carnalis vita quid sit. III, 466. Carnalis et spiritalis, sanctus quisque in hac vita. V, 856. Caro totus est homo, qui caro corpore, caralis est animo. V, 299. Carnalis erit anima, si secundum ipsam vivere voluerit. V, 854. Carnalis quis totus, quis ex parte, vel totus spiritalis. V, 856. Carnales in Ecclesia quoniam? X, 195. Carnales dupliciter dicuntur. VI, 105. Carnalis christianus est, qui carnalem felicitatem hic habere gaudet, vel talem sperat in futuro. V, 34. Carnales et animales, qui adhuc parvuli sunt in Christo. V, 462; VI, 122. Carnes terra, spirituales coelum. IV, 1748. Omnes carnales spiritalibus inimici sunt. IV, 1605, 1772. Carnales de Ecclesia sorte sunt Esau. V, 59. Carnales veteris et novi testamenti per Agar et Ishmael figurati. VII, 312. Carnales inter se dividuntur. VII, 302. Carnalium divisione demones pascuntur. VII, 502. Carnales christiani spiritalibus serviunt, non contra. V, 49. Carnales per ignem iudicandi sunt in fine saeculi. VII, 504. Carnales qui per rem salvabuntur, qui in igne damnabuntur. VII, 504. Carnales per noctem, spirituales per diem signifiuntur. IV, 140. Carnalia in regno coelorum non expectantur. V, 188.

Caro nostra frivolis est. V, 674. Caro nostra forum. V, 269. Carnis decus ad illud referendum est, a quo decora sunt omnia. I, 626. Caro nostra sinit Deo, quomodo. IV, 751. Caro omnis ad Deum veniet, quia Christus ex utero virginis assumpsit carnis primitias. IV, 776. Omnis caro, id est ex omni genere carnis. IV, 776. Caro Christi vehiculum quo processit ad nos, vestis, jumentum, templum. V, 676. Caro humana sponsa Christi. III, 1452. Caro Christi crucifixa data pro saeculi vita. V, 57. Carnem Christi conversum in substantiam Dei quoniam asseruerunt. V, 57.

Caro Christi et sanguis, cibus et potus. III, 1612. Carnem et sanguinem in Christi non satis est in sacramento tantum edere. III, 1621.

Carnibus non vescuntur Aeterni. VIII, 40. Priscillianistae. V, 801; VIII, 44. Tatiani. VIII, 50. Carnem sic detestantur putant Patriciani, ut quidam eorum illata sibi morte carne carere voluisse perhibeantur, quare. VIII, 42. Carnibus non vescuntur Manichaei. VIII, 36, 57. Carnibus vescuntur sacerdotes solum apud Manicheos. VIII, 44. Carnibus quomodo vesci audientes quos sinit Manichaei. VIII, 57. Carnum comestio, cura Manichaeis interdicitur. I, 1561. VIII, 150, 151, 184, 195, 194. Item autem Manichaeorum de origine omnium carum. VIII, 254, 255, 506. Carnem omnem immundam existimabat Manichaei. VII, 227, 252. Quare. VIII, 255, 254, 255, 256, 520. Quare ratione carnibus vesci nolent Manichaei, eadem a ceteris essis debebant abstinere. VIII, 252, 255, 255. Carnes frugibus immundiores, non est cur doceant Manichaei. VIII, 255, 256. Temperare se a carnibus edendis, quia immunda putantur, contra filium est. II, 222. Carnium comestio non coniungit, si sine ulla offensione, sine ulla infirma opinione, sine ulla libi-

dine sumantur. I, 1360. Cur quidam cibi carniū veteri testamento prohibiti. VIII, 151, 152, 255. Quasam carnē desideraverunt Israelitae in deserto. II, 617. Carnes omnes vescendae a discipulis suis rem visse Christum, saeculari us vero indifferētiā ciborum permisisse, mendacium fausti. VIII, 357. Novum Testamentum in eo quod nullus animalium carnes immundas habeat, non adversatur veteri. VIII, 235. Abstinerē a carnibus bonum est. I, 1358. Carnem non manducare bonum esse, cur Apostoli docerent. VIII, 149. A carnibus primi patres abstinerunt, non mandandi, sed significandi gratia. VIII, 493. A carnibus cur abstineant Christiani. VIII, 193, 194. Multi ex primis Christianis carnes non edebant, quare. V, 801.

Carnis resurrectionem negant Arelantici. VIII, 29. Caiari. VIII, 29; Car, ocrates. VIII, 27. Cerdon. VIII, 29. Hieracitae. VIII, 58, 59. Marcus. VIII, 28. Severiani. VIII, 59. Simon Magus. VIII, 25. Valentinus. VIII, 28. Carnis resurrectionem aliquatenus cognoverunt Ilati, Varro, abique gentiles. VII, 795. Praestantius est nosse carnem resurrectionem, et sine fine victuram, quam quicquid de eius natura edici docere potuerunt. X, 552. Carnis resurrectio adstruitur. IV, 752. Caro sanctorum in spe requiescit. VII, 595. De carne quid sperandum. V, 848. Carnis restitutio et immortalitas praepromissa. V, 848. Caro hominis quae ab alio in escam sumpta est, reddet homini in quo esse caro humana primitus coepit. VII, 785. Carnis resurrectionem si sine miraculis mundus credit, grande miraculum. VII, 756.

Caro post resurrectionem spiritalis futura. VI, 561; VII, 595. Post resurrectionem fiet spiritalis. X, 434. Carnis spiritalitas, quanta sit gratia, de donis quae in hac vita largitur Deus conieciendum. VII, 784. Caro post resurrectionem in non erit caro secundum corruptionem, erit secundum substantiam. VIII, 129, 150, 145. Caro in resurrectione jam non corruptibilis erit. IV, 775. In carne incorrupti illi possessura est regnum Dei, ex omnibus gentibus congregata Dei familia. X, 1602. Caro post resurrectionem longe perfectior erit, quam fuit in primis parentibus. VII, 395. Quomodo. VII, 595. Concordia summa carnis et spiritus post resurrectionem. VI, 274. Caroli an visio Dei promissa in Evangelio (Luc. 3. 6). V, 1266. In iudicio videbitur Christus ab omni carne. V, 1266.

Carnis futura commutatio. V, 269. Caro hominis in corpus Angeli convertenda. V, 269. Carnis mutatio in melius, propria sanctorum erit. V, 1625.

Caro in Scriptura ponitur pro homine. II, 542, 543; IV, 217, 1761; V, 725; VI, 94, 556; VII, 404, 408; VIII, 690, 831, 832. Caro dicitur homo, si ora a parte totum. X, 491, 1168. Caro pro uxore. III, 1395. Pro fratre ponitur. III, 496. Pro corpore aut pro consanguinitate. III, 14. Pro mortalitate. VIII, 250, 335. Pro corruptione. VIII, 250. Carnis et sanguinis nomine ipsam corruptionem carnis et sanguinis Apostolus nuncupavit. I, 615, 631; II, 945, 945, 946; V, 1625. Vel opera carnis et sanguinis intelliguntur. II, 945. Carnis et sanguinis nomine potest intelligi vel carnalis prudentia vel corruptio. X, 1602. Consuetudo annae facta cum carne, in scriptura caro nominatur. I, 1181. Carnalis consuetudo morte significatur. VI, 79. Caro, corpus mortis cur dicitur. X, 676. Caro et sanguis quomodo non possidebit regnum Dei. II, 948; V, 1619.

Carænum vinum coctum. I, 1365.

Carosus subdiaconus. IX, 345.

Carmentes deae quae fata nescientibus canunt. VII, 122.

Carneades Graecus Philoso. I, 909. Academicus. IX, 359, 360, 439. Tertius Academicus princeps atque actor. I, 955. Archesile videtur. I, 955. Stoicos et Cynicosque sibi convellendos proponit. I, 955. Nemo Academicorum minus a te quam Carneades, dormivit. I, 945. Carneades verum invenire non potuit. II, 62.

Carpi. IX, 217.

Carpoerates hereticus. VIII, 27. Ejus haeresis. VIII, 27. Carpoerates mundum non a Deo factum, sed a daemonebus asseruit. VIII, 664. Ab illo Carpoeratum. VIII, 27.

Carriaria. V, 1578.

Carthama civitas. II, 552; IX, 697. In Mauritania Caesariensi. IX, 697. et II, 552.

Carthago. II, 165; V, 466, 136, 624, 809; VIII, 954, 966; IX, 249. Civitas notissima et Carpi Africae. IX, 137. condita a Didone. IV, 557. Tharsis nomine intelligitur. V, 556. Carthago regnum dicitur celestis. IV, 1-70. Carthaginienses in primordia inter civitates gentis navigavit omnino excelluerunt. IV, 557. Carthaginienses inter et Romanos tria bella gesta sunt. VII, 62. *vol. c.* Carthaginiensium Romanis non modo at dirum seipso Nasica, quare. VII, 65, 62. Carthago a Seneca Africana deleta. VII, 102. Carthago plus necem Romanis everesa, quam adversa. VII, 102. Carthago atque Roma duae urbes litterarum litterarum artifices. II, 156. Carthaginiensium re-

rum status dum ibi seiret Marinus Comes. II, 647. Carthaginiensibus gratulatur Augustinus, quod Romanos deos Romae dejectos nolint stare Carthagine. V, 165. Carthago in nomine Christi manet. V, 624. Carthaginiensis Ecclesiae quanta sit in ceteras Africae auctoritas. II, 92. Ejus provocativa. II, 165. Basilica apud Carthaginē. V, Basilica. Carthaginiensem episcopum non a Nundina, sed a prope quibus episcopis ordinari, mos erat. IX, 641. Carthaginiensis Clerici. V, 265. Carthaginiensium gentium. V, 449.

Carthaginiense concilium. *vide* Concilium. Carthaginiense Concilium Donatistarum adversus Caecilianum et socios. IX, 512. septuaginta ferme episcoporum fuit. IX, 535. Caecilianum absentem damnavit. IX, 644. Carthaginiense Concilium schismaticorum contra Caecilianum. IX, 659. Caecilianus non habet, neque dicitur. IX, 659. 662. Carthaginiense Concilium factum sub die et consue. IX, 665. Carthaginiense Donatistarum Concilium quod adraginta trium episcoporum. IX, 552. Cautius, modestius, diligentiusque se gessit adversus Trinitarium, qui in Bagrada adversus Africanenses. IX, 552. Carthaginiense iudicium contra Caecilianum. X, 586. V. Celestius.

Cartigare. IV, 422. *Not. 1.*

Carnus. II, 224.

Casas in vicis quam multi Christiani facientes aut fieri cupientes, reprehenduntur. IV, 1035.

Casem et panem offertur Artogritae. VIII, 31.

Cassidia nomen. VIII, 767.

Castorii laus. II, 259.

Cassianus episcopus Donatista. IX, 554, 555.

Cassianus diaconus. IX, 640. Traditionis accusatus. IX, 662, 665.

Cassitacum, rus Verecundi, ubi parabat se Augustinus ad baptisum suscipiendum. I, 765.

Cassius acaenae. *vide* *vide*. 215.

Cassius tempus Jerosolymitum exspoliavit. VII, 607.

Castitas est Dei donum. I, 681; III, 659; V, 1505, 1507. Castitas non nisi ex Deo. II, 850.

Castitas in Deo vera est. II, 241. Castitas animi quid sit. VI, 515, 545. Castitas mentis, pulchritudo filiae regis intrinsecus. VII, 545, 546. Castitas in mente esse debet. V, 1459. Castitas in quo consistat, et per quod corrumpatur. VI, 514. *Vide* Continentia, Pudicitia. Castitas sine voluntatis assensu non violatur. VII, 50, 32, 41. Castitatis integritas tantum in mente valet, ut illa violata, nec in corpore possit. Idem. Castitas violari, cuius membra potuerint suerari. II, 427. Violentia illata cori oratione reusante, non pro corruptionis turpitudine, sed pro passimis vulnere deputabitur. II, 427. Castitas violenta non violatur, si mente servetur. II, 1074. Castitas fidei in sensu interiori corrupta percat utragis timendum, quam ne feminae violenter constriquantur in carne. II, 1016.

Castitas viris, feminis, non lum conjugatis, ac jam voto obstrictis commendatur. V, 755. In castitate servanda multi viri a feminis vincuntur. V, 755. Feminas coereat parentum custodia, sexus verecundia, legum timor; ideoque gloriosior virorum castitas. V, 756. Castitatem quicunque non servatis, nolite accedere ad pacem Eucharistiae. V, 756. Castitas et concupiscentia. X, 805. Castitas in utroque testamento commendata. VIII, 134. Castitatis et continentiae professio apud catholicos. VIII, 225. Castitatis praemium. VIII, 168. Castitas virginum et conjugatarum praemium in quaerale, sed aeternum utraque habet. V, 1307. Castitatis studium in Joseph et Susanna. V, 1459, 1465. Castitatem in aliis, imudici vel ipsi amant. V, 1059. Casta uxor. V, 759. Castus dormientis affectus. I, 797. Casti hominis desiderium et iugum. V, 748. Quo iudicio fieri in corpore continentiam, libido hostilis peccare permissa est. VII, 41. Casti quomodo merentem fornicationem. X, 846. Nihil pudendum est quod castum est. III, 405.

Caste Deum querere quid sit. V, 760. Caste vivit qui solum Deum attendit. I, 969. Castum cor, quo gratis amatur Deus et ab illo non petitur aliquid praemium. IV, 928. Castum cor non est, si Deum ad mercedem colit. IV, 658.

Castor et Pollux in deos relati. VII, 134.

Castra pro aciebus in praedio constituta. III, 839.

Castrum Gaditae. IX, 207.

Castris Succensis. IX, 145, 219.

Cataclysmi in tormentis unde victi primum, male post victores. V, 1295.

Casula. V, 650.

Casus vocatur ejus ratio et causa secreta est. I, 585. Nihil omnino cessi fieri sine causa. I, 985, 985. Casu nihil fit in mundo. VI, 17. Casibus omnia regi, impia doctrina est. IV, 270, 924. I. cadere.

Catacypsis reliquiae holocausti quod ignis consumpsit. III, 678, 674.

Cathartes. *vide* *vide*. VIII, 77.

Cathartes. *vide* *vide*. IV, 75. Cathartes. *vide* *vide*. I. ginea,

nomen. VIII, 50. Cataphryges promissionem Domini de mittere Spiritu sancto, in Montano et Priscilla completam asserunt. II, 1034, 503. Et se promissum Paracletum suscepisse. VIII, 506, 507. Secundas nuptias damnabant. VIII, 506, 507. Hic error damnans secundas nuptias a Tertulliano propositus. VI, 43. Cataphryges in Phrygia schisma fecerunt. V, 1174.

Cataplasma ex Eucharistia. X, 1545.

Cataquensis Episcopus. II, 538.

Catarista, Manichæorum secta. VIII, 36, 37.

Catasta. V, 1235.

Catastolium. VIII, 575.

Cathari hæretici unde sic dicti; et etiam Novatiani appellati. VIII, 52. Cathari negabant Ecclesiam posse omnia peccata dimittere, et velabant viduas nubere. VI, 508.

Catechismi ad baptizandos. VI, 210, 219, 220, 238. Catechizandi officium traditis præceptis docetur. VI, 511. Catechista orationis formula. VI, 528, 545.

Catechumeni. V, 156. Catechumenus dicitur cui baptismus quandoque debeatur. IX, 557. Catechumenorum gradus. VI, 205. Catechumeni initiatio. VI, 544. Catechumeni inuncti. III, 1714. Catechumenorum sacramentum. IX, 172. *Not.* Eorum sacramentum, quamvis non sit corpus Christi, sanctum est tamen et sanctius, quam cibi quibus alimur. X, 476. *Not. a.* Catechumeni secundum quemdam modum per signum Christi et orationem manus impositionis sanctificantur. X, 476. Catechumeni sanctificatio non valet ad intraudum regnum colorum, aut ad remissionem peccatorum, si non fuerit baptizatus. X, 176. Catechumeni ad Baptismum invitantur. V, 155.

Catechumeni baptismus est necessarius ut illuminentur. III, 1714. Eorum ad baptismum preparationes. VI, 656, 660. Catechumeni datis ad baptismum nominibus, abstinencia, jejuniis, exorcismis purgantur, et usu matrimonii abstinebant. VI, 205. Catechumenis in ultimo vitæ an dandus baptismus non petentibus, nec pro se respondere valentibus. VI, 469. Opinio negans rejicitur, nec tamen damnatur. VI, 469. Cæcilianus existimans fideles non posse rem publicam administrare vult catechumenus semper esse: non probatur Augustino. II, 632.

Catechumenis sit missa post sermonem. V, 525. Cur catechumenis non prodatur sacramenta fidelium. III, 1875. Catechumeni nesciunt quid sit manducare carnem Domini. V, 734. Urgentur ut Pascha imminente dent nomen, ac si eos non excitat festivitas, ducat eos curiositas sciendi quid hoc sit. V, 135. Catechumenus catholicus divina caritate flagrans, non solum hæretico, sed et malo baptizato anteponeendus. IX, 172. Catechumenorum vox in Psalmo ad gratiam sancti lavacri festinantium. IV, 464.

Catechumeni apud Manichæos an idem qui auditores. IX, 537.

Cathedra magistri nostri, cælum. V, 1205, 1237, 1520. Cathedra docentis magistri, lignum pendens lactum est. V, 1116, 1450. Cathedra pestilentie regnum terrenum cum superbia dicitur. IV, 1.

Catholice nomen, nota Ecclesie Christi. VIII, 175. Catholica etiam a suis inimicis Ecclesia nominatur. III, 128; IV, 645. Catholicam apud se potius esse quam apud adversarios, contendebant Donatistæ. IX, 625, 625.

Catholicum unde dicitur. IX, 292, 391, 741. Unde dictum velint Donatistæ. IX, *ap. p.* 621, 850. Catholica communio. V, 55. Catholica fides. V, 1425. Catholica plebs. V, 762. *r.* Ecclesia. Catholica a calumniosis Donatistarum criminatibus innocentes. IX, 555. Catholicorum mansuetudo et lenitas erga Donatistas. II, 506, 507. Catholici Donatistas non persequuntur, sed se defendunt. II, 500. Non agunt adversus Donatistas, ut res eorum habeant. II, 545, 808. Quare Donatistas querunt. II, 515, 811. Catholicorum in Donatistas contentio dilectionis est, non litis. V, 1586. Catholici Donatistarum saluti consulunt, dum ad unitatem eos cogunt. II, 401. Donatistæ furore et sævitia in Catholicos agunt, dicunt tamen se pati persecutionem. II, 507. Catholicos Donatistæ Macarianos appellant. II, 501. Dispar ratio agendi Donatistarum in Catholicos, et Catholicorum in Donatistas unde. V, 288.

Catholicum rebaptizare, immanissimum scelus est. II, 95. Catholici etsi per se ut res aut traditiones probantur, non tamen rebaptizandi. IX, 274. Novi hæretici catholicis a quibus exeunt, novum nomen imponunt. X, 1055. Catholicos Pelagianii et Iovinianii opprobriabant vanos. I, 352. Quare. X, 571. Catholicorum sententia, Manichæorum inter et Pelagianorum sententiam media. X, 607. Sic tamen ut utroque damnet. X, 611.

Catholici boni. III, 1569. Catholici mali. III, 1568. Catholicus pessimus moribus an hæretico præponendus eo solo quod hæreticus est. IX, 171. Catholici mali facilius convertuntur, quam hæretici. IX, 165. Catholicis in Ecclesia perseverantibus, quædam pericula sunt. IX, 165.

promittunt. VII, 734.

Catholici scriptores quibusdam occasibus fuerunt ad hæresim molestandam. VI, 519.

Catiline. X, 751. Vir pessimus. VII, 71. Haud gratis malus. I, 680. Ejus tolerantia non vulgaris. I, 1556, 1557. Non fuit fortitudo, sed duritia, quod inedie, algoris, vigiliæ, supra opinionem patiens erat. II, 756. Catilinae conjuratio. VII, 80. Bellum civile. VII, 109. Catilina in bello civili prostratus est. VII, 71.

Catinensis urbis tecta vi favillæ ex Ætna monte erumpentis diruta. VII, 111.

Catius Deus, catos id est acutos facit. VII, 128.

Catonis laus. VII, 156. Catonis virtus veritatis propinquier, quam Cæsaris. VII, 156. Cato minor se ipsum occidit Uticæ, ne ipsi pepercisse Cæsar gloriaretur. VII, 36. Cato impatentia se peremit. VII, 650. Catonis voluntariam sui ipsius cædem, ejus amici tribuerunt infirmitati. VII, 56. Et ipse in filio suo indicavit infirmitati tribuendam esse. VII, 56. Catonis lepidum responsum ad superstitiosum. III, 51. Cato uxorem suam alteri tradidisse laudatus. VI, 203, 588. Cato Uticensis Mariam uxorem suam cessit Hortensio. X, 810.

Catonis utriusque et innocentia et sapientia in proverbium abierunt. VII, 56. *Not. b.* Catonem imitari tutius, quam Jovem. II, 515.

Catosus coquus beate Christianus. VII, 766.

Catulus subdicanus. IX, 515.

Catuli bellum civile. VII, 109. Catulus inauto veneno se manibus inimicorum subtraxit. VII, 107.

Catuli leonum rugientes, et quærentes escam, demones quando tentant. IV, 1292.

Caudum opidium samoni. VII, 97. *Not. 1.*

Causa est fortuita, naturalis, voluntaria. VII, 151. Causæ omnium quæ fiunt, non sunt nisi voluntariæ illius naturæ quæ spiritus vitæ est. VII, 151. Et ita sensit Socrates. VII, 226. Non tactis et pœnis, sed causis, mali et boni discernendi sunt. II, 524.

Causa originalis omnium a Deo. VIII, 877. Causa omnium quæ fecit Deus, voluntas ejus est. IV, 1745. Causa rerum bonarum, bonitas Dei; malarum, voluntas deficiens boni mutabilis. VI, 244. Causæ secundæ malorum, et ignorantia et concupiscentia. VI, 244. Causas rerum nosse an pertineat ad hominis felicitatem. VI, 258. quas nosse debemus. VI, 255, 238.

Causa cadit, qui plus petierit, quam ei debeatur. IV, 1542. Causæ Christianorum ad Ecclesiasticos iudices, non ad forum deferende. IV, 1570. Causam suam intra annum agere si quis neglexerit, ut deinceps vocem ejus nemo audiat institutum est in Concilio Carthagine habito 15 Septembris an. CCCCLII, 253. Causam presbyteri episcopis sex terminari Concilio Carthag. an. CCCXLVIII aut CCCXLIX statutum est. II, 255. Causam agere ad duas. II, 169. Nec causa causæ, nec persona personæ præjudicat, effatum Donatistarum. II, 580, 584; V, 901; IX, 667, 676. Quatenus illud dictum toties a se recantatum volebant intelligi Donatistæ. IX, 667. Refelluntur. IX, 667. Hoc dicto se jugularunt Donatistæ. IX, 655, 684.

Cautionem contra nos tenebat diabolus, hanc cautionem, hoc chirographum, suo sanguine delevit Christus. IV, 1127. Cautio debitoris deleta sanguine Redem; toris. V, 745. Cautio promissorum Dei, Evangelium. V, 1469.

Cayphas. Hoc in eo egit propheticum chrisma, ut prophetaret; hoc autem vita inopia, ut nesciens prophetaret. VIII, 531.

Cecrops rex Atheniensium. VII, 565, 568.

Cedar interpretatur tenebræ. IV, 1603.

Cedias seu cesas aut chesas. IX, 209.

Cedrus et palma nec in tempestatibus curvantur. IV, 1180. Cedri Libani, altitudines sunt mundi. IV, 1024. Cedri, homines elati nitore terreæ nobiles. IV, 215. Cedrorum contritio, nobilium ad imitationem humilitatis Christi, depressio. IV, 215. Cedrinum lignum, symbolum spei. III, 734.

Celer Proconsul Africæ. II, 225. Ejus procurator Spondeus. II, 556. Celer vir spectabilis, nullam jam uspiam gerit potestatem. II, 954.

Celerinæ basilica. V, 316.

Celeritati radii ex oculo emissi resurrectio comparata. V, 1265.

Celestius seu Calesius, episcopus in Numidia, accusator Cæciliani. IX, 26, 775.

Celsinus. I, 921.

C. Celsus. II, 275.

Celsus quidam opinioniones omnium philosophorum usque ad sua tempora, sex non parvis voluminibus absolvit. VIII, 25.

Celsus. I, 881. Ejus opinio de summo bono, et de summo malo. VIII, 168.

Celsus Catechumenus et postea Episcopi historia. VI, 168.

- Censura.** Injusta vincula dirumpit iustitia. V, 510. Annas innocentes puniendas esse pro scelere alieno non putat Augustinus. II, 1067.
- Census** quid. III, 610.
- Centaurorum fabula.** VII, 570.
- Centones.** VII, 548.
- Centrum** pro universitate ponitur. VII, 696. Centrum vocant Geometrae medium terrae. VII, 590.
- Centuria.** V, 263.
- Centurio.** IX, 639, 640. Centurionis humilitas. III, 1526; IV, 428. Humilitas et fides. V, 415, 487, 1505. Centurio et Regulus inter se comparantur. III, 1525. In Centurione gentes figuratae. V, 116.
- Centurius** laicus donatista. I, 158.
- Cephissus** quibusdam idem est ac Mesappus. VII, 567.
- Cerberi fabula.** VII, 570.
- Cercopitheci.** VII, 487.
- Cerdon** duos deos admisit. VIII, 664.
- Cerdoniani** haeretici eorumque dogmata. VIII, 29.
- Cerebri** tres ventriculi. III, 561. Pars cerebri anterior unde sensus omnes distribuuntur, ad frontem collocata est. III, 564.
- Cerei** laus ab Augustino dicta. VII, 468.
- Cereres** matrem magnam seu terram et Junonem esse perhibent. VII, 207. Ceres cum Libero seminiis praeponitur. VII, 207. Cereris sacra. VII, 483, 210. *v. Flousinia.* Cererem ac Liberum propter panem et calicem colere putantur Christiani a nonnullis. VIII, 579.
- Ceretus** episcopus. II, 1054.
- Cerimonia** a carendo quasi carimonia. I, 646.
- Cerinthus** haereticus, ejusque opiniones. VIII, 27. Cerinthus et Hebion ideo anathematizati, quod Legis cerimonias Christi Evangelio minuerint ex Hieronymo. II, 257.
- Cerinthiani** haeretici. VIII, 27.
- Certamen** gratia nunc instituit, postea perficiet sanitatem. X, 1198. Etiam sub gratia homo spiritualis pugnât. X, 966. In hoc saeculo certandi vires praestantur, in futuro sempiterna pax. X, 1199. Certamen usque ad sanguinem. V, 1458. Certanti victoria datur per Christum. V, 1567. Certantem adjuvat qui certamen indixit. V, 1511.
- Certitudo** non eadem in omnibus querenda est. I, 722.
- In rebus** ad salutem animae pertinentibus, certis incerta praeponere grave peccatum. IX, 111, 115. Certum nihil est in hac terra, nisi mors. IV, 128.
- Cervi** proprietates allegorice exponuntur. IV, 463, 1698. Cervi designant repulsores linguarum venenosarum. IV, 214. Cervi maligni et spiritualiter transcendentes in cursu omnia spinosa veprium atque silvarum. IV, 1572.
- Cervorum** indoles cum fretum transeunt. VI, 81. Cervicati, superbi dentantur. VII, 1694.
- Cethura** ex ea filio procreavit Abraham, non incontinentia tribuendum, sed significatione allegorice. III, 566. Cethura et filii ejus, carnales novi Testamenti significant. VII, 512.
- Cetorum** magnitudo. II, 582. Ceti costae Carthagine in publico fixae. II, 382.
- Charemon** peritus sacrorum quae diis celebrantur. VII, 200.
- Chaldaea** ad regnum Assyriorum pertinebat. VII, 492.
- Chaldei** philosophi. VII, 254.
- Cham** interpretatur calidus. VII, 477. Cham filius Noe pater Chanaan. IV, 1598. In filio suo Chanaan maledictus propter prophetiam. III, 551. De Cham semine exortus Aegyptii. IV, 1598. Cham figura fuit perditae viventium. VII, 478. Haeticorum. VII, 477.
- Chamaleon.** VIII, 988.
- Chamos,** nomen Dei cujusdam. III, 809.
- Chanaan** interpretatur humilis. IV, 1594. Paratus humilitati. IV, 1751. Motus eorum. VII, 478. Quo tempore sit impleta promissio Dei de terra Chanaan. VII, 524. Chanaan terra quomodo usque in saeculum pertinet ad semen Abraham. VII, 499.
- Chananei** cur dicti sint semper maledictum. X, 1426.
- Chananeorum** nomine septem gentes Israelitis infense aliquando intelligende. III, 785. Chananei Labores Israel abstulit juste, Achab vero abstulit labores Nabuthaei injuste. II, 811.
- Chananae** mulier, humilitatis exemplum. V, 483, 487. Chananae perseverantia in petendo. V, 487. Ejus fides qualis laudata est. VI, 154.
- Chaos** materiam confusam et initio informem Graeci appellant. III, 178.
- Character** Christiani, crux in fronte ipsius, ipsum docet quid prodestur. V, 1386. Character Dominicus. V, 1550. Hunc portant baptizati. II, 754, 805. Characterem Dominus in fronte Stephani posuerat. V, 1457. Character sacramenti. *v. Apostata.* Character regius in militibus. II, 805.
- Charus** Hipponensis civis, orientalis autem diaconus. X, 532.
- Cherubim** scientiae plenitudo latine dicitur. III, 244; IV, 1021, 1260. Cherubim creatura rationalis in multitudine scientiae. III, 634. Cherubim in propitiatorio positorum explicatio mystica. III, 635. Duo testamenta figurant. III, 634. caritatis societatem commendant. III, 634.
- Chellæus** interpretatur abscessus. VIII, 450.
- ΧΗΛΙΑΣΤΑΙ.** VII, 667. Seu Millenarii. VII, 668.
- Chilolacedamonius** unus e septem sapientibus. VII, 582.
- Chirurgia** unde dicta. I, 1088.
- Chirurgi** cujusdam Alexandrini bona fides. VII, 762.
- Choraula** malus, bonus symphoniacus. II, 228.
- Chordæ.** De decem chordis. V, 75.
- Chorus** est consensio cantantium. IV, 1955. Chorus concordiam significat, quæ in caritate consistit. IV, 1109. Chorus Christi jam totus mundus est. IV, 1955.
- Chrisimum** adversis rebus valde turbatum consolatur Aug. II, 1059.
- Chrisma.** V, 1100. Chrismatis sacramentum in genere visibilibus signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse baptismus. IX, 542. Potest esse et in hominibus pessimis. IX, 512.
- Christinus.** II, 1070.
- Christus** sacramenti nomen. III, 2000. Christus Messias Hebraice, Graece Christus, Latine unctus, qui corpus suum (Ecclesiam) totum perungit. IV, 1570. Christus a chrismate dictus. III, 1648; VII, 549. Sive ab unctione. IV, 200, 1570; VIII, 55, 54, 645, 689. Quandam unctus a Spiritu sancto. VIII, 1095.
- Christus** ab initio generis humani praedicari non destitit. II, 576; X, 975. Nec defuerunt qui in eum crederent. II, 576. Articuli temporum quomodo, per quos praenuntiari non destitit. VI, 314. Christi promissionem, ne in aliquo regum suorum completam putarent Judaei, quid actum sit. VI, 558. Christus ubique sacrarum Scripturarum occurrit et reficit. VIII, 269. Christus a multis Prophetis praenuntiatus. V, 1674. Christi prophetiae veritas, de Judæorum codicibus probatur. III, 1052. Testimonia Prophetarum de Christo. III, 1658, 1660, 1661. Eorumque praedictiones de illo. VII, 584. Praedictio de Christo, Eliezer juramentum. VII, 512. Christum Job prophetavit. X, 285. Christus in gestis et scriptis veteris Testamenti intelligendus. V, 31; VIII, 275, 276, 277. Christi figura fuerunt, sive quæ mystice patribus nostris per Angelica miracula apparuerunt, sive quæ per ipsos facta sunt. VIII, 895. Christum praeloquentur quæ in secundo Geneseos cap. leguntur. VIII, 280. Christus praenuntiatus in XLIV. psalmo. VIII, 55, 54. Et in LXVIII. VIII, 54. Psalmus LXXI de Christo, non de Salomone intelligendus. IX, 406. Christus praenuntiatus in Isaiae prophetia. VIII, 57, 58, 59. Christus promissus et praenuntiatus a prophetis. VIII, 282, 283, 284, 645. Christum non sufficienter annuntiasset miracula sine propheticiis testimoniis. VIII, 279. Christum cum Jona comparatur. VI, 666. Christum non tam prophetavit Jonas sermone, quam sua quadam passione. VII, 587. Adventus Christi praedicitur. VII, 584, 588, 592, 595. Christus ipse et in Prophetis praedicabat. IV, 1845. Christum annuntiabant Prophetae pleni Christo. IV, 1845. Praenuntiaverunt ut Deum et hominem. II, 521. Christus in antiqua lege prophetatus. II, 654. Scripturae propter Christum factae sunt. IV, 1779. Quidquid difficultatis habet homo in Scripturis, a Christo non recedat: cum ei fuerit in iis Christus revelatus, intelligat se intellexisse. IV, 1237. Multa quæ de Christo dicuntur, non ad litteram intelligenda. IV, 1597.
- Christum** aliis sacramentis praenuntiari cum venturus esset, aliis cum venisset annuntiari oportuit. II, 528. Alienigenarum testimonia de Christo. VII, 609. oraculorum responsa de Christo. VII, 650, 651. Christum oracula non praesentant ut Deum, sed ut hominem tantum. VII, 652. Sacrum immortalitatemque confessus sunt. VII, 505. Christum sic laudant oracula, ut viderent Christianos, quare. VII, 652. Christus cur fuerit praenuntiandus. IV, 1447. Christum praecesserunt multi praecoones, tanquam iudicem magnum. IV, 1258.
- Christi** nascituri quantum in antiquis sanctis desiderium. V, 890, 1638. Christi incarnatio etiam nuncum facta profuit patribus antiquis. X, 101. Per filium Christum venturum justificabantur patres. IV, 585, 596. Christus antiquis patribus ac nobis idem. V, 1555.
- Christus** figuris in veteri lege celebratur. VI, 42. Christus figuratus in crinibus ad vesperam et paubus mane praestitis populo Israel. III, 616. Christus in sacrificiis veteribus prophetatus. VIII, 547. Figura de Christo. III, 791. Christus vera figura ex veteri Testamento recensetur. VIII, 268, 269, 270, 271. Christi figura, lignum vitae. VII, 701. Noe et arca. III, 2022; VII, 472. Isaac. III, 1464. IV, 245. V, 155. VII, 511. VIII, 882. Aries quem vidit

Abraham. VII, 341. Aries monachus. III, 653. Iapis Iacob, virga Moysi. VIII, 833, 880. Christus figuratus per Angelos, per Isaac, per petram, per arctem. VIII, 772. Per tres aves. IV, 129. Per serpentem a Moysse exaltatum. IV, 1578; X, 1158. Christus petra, manna, columba, nubes, etc. VIII, 269, 270. Christus in Angelo luctante cum Iacob. IV, 366, 1956; V, 682. Christus in Moysse. V, 738. Christus figura Iosue. VIII, 528. Iherusalem et Iechus in illis duobus et Regum temporibus ligatus. VII, 271. Christi nomen et Ecclesiam ita exhibet praesentia tempora, sicut praeterita nuntiavit. VIII, 286. Christus in amosae. V, 1640. Christus in Iechus adiutorius. V, 341. Christus in agno, tauro, hirco. V, 133. Christi crucifixi in similitudine carnis peccati, figura in serpente arctem exaltato. V, 1542. Christus sic in velamento levis latet, ut in hordeo medulla sub palea. V, 725. Christus per Lazarum significatus. III, 1552.

Christum a ante carnem susceptum, fuisse visibilem, quidam eximant. VII, 308. Li ap, iussu Abraham. VII, 308. Christus apparuit Aorae in persona Angelus. III, 365. Christi incarnatio, non nichil grue ceditur quibusdam fuisse revelata in gentibus. VII, 609. Christus tamquam Dominus Deus loquitur in prophetis libris, et tamen Christus appareat VII, 705.

Christum nihil aliud quam hominem fuisse, quamvis excellentis aetate sapientie, pagani dicebant. I, 656; III, 1048, 1069, 1071. Flagrabat editis esse ab eo libris de magicis. III, 1049. Iesque inscriptis Petro et Paulo. III, 1049. Christum suis sententiis de Platonis libris didicisse quoniam libere ausi sunt. III, 59. Christum non vere, sed putative passum asseverat. Arcus hereticus. VIII, 28. Cerdia. VII, 28. Christum neque natum ex femina, neque habuisse carnem docebat. Cerdia. VIII, 29. Deum annuntiatum a veteri Testamento, deum et regis et prophetarum non esse, patrum Christi, docebat Cerdia. VIII, 29. Docebat Marcionem. III, 1711. Christum hominem tantum dicebat Cerinthianus. VIII, 27. Ebionici. VIII, 27. Theodas. II, 459. Christum columnam esse arctem et templum. VIII, 28, 29. Christum, semel filium putari a sectuus quodam dicit. VIII, 29. De Christi incarnatione errores Manicheorum, Marcionum et Apollinaristarum. X, 1053, 1054. Christum tantum hominem Phiciani, tantum Deum Marcionem voluit. V, 229. Christum alii assumendo Deum fuisse dicebant, alii hominem tantum; fides utrumque confitetur. III, 1063.

Christum serpentem (paradis) dicunt Manichaei. VIII, 77, 58. Christum non solum in corbo ac stellis, sed etiam in terra atque in omnibus quae nascuntur in ea, conditum, et ligatum et coactum cum huius dicebant. VIII, 241, 242, 579. Christum in rebus omnibus colligato quomodo subveniri posse putabant Manichaei. VIII, 211, 212. Christum primum quem sibi flagabant hominis filium dicebant. VIII, 211. Christum esse solum istum visum dicit. III, 1032; V, 56. Christum nullam carnem habuisse error Manicheorum. X, 1580. De carne Christi quidam heretici et Pelagiani, quidam Catholici contra eos credant. X, 1583. Christum Manichaei non verum, sed haereticum, colentes. V, 28. Christum corpus habuisse vulnerabile et mortale negant Manichaei. VIII, 501. Christum ex vero natum, credere et Pelagiani putant. VIII, 178, 215, 217. Christum non habuisse naturam carnemque accipere. IV, 19. Christum spemque carnis, mortemque visum et passionem, caritatem resurrectionem tantum esse suadebant. VIII, 37, 38, 179, 225, 258, 217, 246, 249, 503, 521, 522, 435, 87, 188, 189, 494, 496, 558, 559. Christum carnem habuisse carnem, et in corpore suo non resurrexisse, multi dixerunt. IV, 871.

Christum non solum fuisse, sed factum eius, ex quoque Mater natus est, assuevit antiquitas; nec enim aliquid aliud quam hominem. VIII, 54. Christum creaturam introducentem arguerunt. VIII, 55. De Christo qui secessit Ariani. VIII, 680, 681, 686, 687. Christum non secundum formam Dei, sed secundum formam hominis, de humana carne contagia passum esse docebat Ariani. VIII, 725. Christum, Deum cum eis creature dicebant. VIII, 721. Christum eundem et sum esse et latere et filium et spiritum sanctum voluit Noetiani. VIII, 52. Sabelliani et Priscillianistae. VIII, 41. Christum esse modum Trinitatis dicebat Petilianus. IX, 572. Christum in carne venisse negant Priscillianistae. VIII, 41, 42. Christum in carne venisse negant omnes heretici. V, 989. Negant et omnes mali catholici. V, 992. Error quorundam negantium corpus Christi formatum de femina, et putantium se factum esse, quomodo illud quos praesacris habet, a matre columba. VI, 502.

Christum sine anima carnem suscepisse docent Ariani et Apollinaristae. VIII, 59, 40, 686, 687, 689. Quidam heretici in Christo Verbum loco animae esse, alii loco mentis hominis crediderunt. II, 875. Huiusmodi, etc. Marcionem de illi pro mente, pro intellectu, pro

ret. V, 1124. Christum non assumi, sed animam rationalem dogmatizarunt Apollinaristae. III, 1757; VII, 404. In Christo Verbum loco animae fuisse sentiebant Apollinaristae. III, 716; VIII, 40. Christum animam tantum, sine mente humana habuisse dicebant Apollinaristae. IV, 217. Quidam ex illa haeresi propagati dixerunt cum carnis etiam ipsa anima. IV, 218, 1084. Christum jam nato animam rationalem accepisse, temerarium est dicere. II, 552. Christus unde animam acceperit. III, 422. Christi anima non est ex traduce III, 422. Et latetur ipsi Traduciarum. III, 424. Christus secundum aliquos, Sap. vii dicit, *Sortitus sum animam bonam*. III, 415. Id examinatur. III, 421. De anima Christi difficili ima questio est. VIII, 784.

Christi carnem non fuisse susceptam de carne Mariae, et Verbi aliquid in carnem fuisse conversum docent Apollinaristae. VIII, 40. Christum spiritale corpus secum attulisse, indeque de Maria assumi sisse, sed per illam tanquam per rivum aut fistulam transisse docebat Valentinus. VIII, 28. Christum non carnem de, sed de coelo, sed ex elementis mundi accepisse docebat Apelles, eamque mundo reddidisse, cum sine carne resurgens ascendit in caelum. VIII, 50. Quid de carne Christi sentirent Priscillianistae. VIII, 668. Christum non resurrexisse, sed resurrecturum dicebat Ebionaei. VIII, 27. In Christo humanam formam in divinam substantiam esse commutandam, quidam censuerunt. VIII, 708. Christum in carne contempsit Porphyrius. VII, 301. Quid de Christo sentiant Pelagiani. X, 609. Haereticorum error de Christo tribus generibus terminatur. III, 1532, 1666. De Christo qui credebat. X, 1054. Christus quid erat ante incarnationem. V, 1093.

Christi duplex adventus. IV, 117, 1235; V, 202. Christi adventus in mundum, ratione carnis intelligendus. V, 939. Christum ut hominem tota Trinitas fecit. VI, 251. Christi Incarnatio opus est totius Trinitatis. V, 1096. Christus cur ad nos venit. V, 943; VI, 668. Principia causa adventus Christi, caritatis commendatio. VI, 314. Christo nulla fuit causa veniendi, nisi peccatores salvos accere. Tolle morbos, tolle vulnera, et nulla est medicina causa. V, 945. Christus venit, ut salutem hominis procuraret. IV, 1049. quia cecidit Adam, ideo descendit Christus. IV, 1598. si tu, o homo, non dimitteres Deum, non fieret pro te Deus homo. IV, 372. Deus factus est homo, ut quoniam homo potes ad hominem, qui non pesses ad Deum, per hominem venires ad Deum. IV, 1741. Christum de coelo ad terram non merita nostra bona, sed peccata duxerunt. V, 944, 1074. Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus. V, 939. Si ille non esset homo, non liberaretur homo. IV, 766. Christus non quaereret quem fecerat, nisi fieret ipse quod fecerat. III, 1622. Christus factus est homo, ne periret homo. V, 174. Nisi venisset filius hominis, periret homo. V, 895. De Christi in carne ad nos adventu psalms. I, 701, 746.

Christus naturam humanam assumpsit, ut doceret id esse homini colendum, quod ab omni creatura intellectuali colendum est. III, 170. Nollendo beneficentius generi humani consuluisse, quam cum ipsa sapientia Dei totum hominem suscepit. III, 154. Christus factus est particeps mortalitatis nostrae, ut efficeremur participes divinitatis ipsius. IV, 1546, 1785. Christus venit hominibus magistrum et autorem. II, 521. Christus nobis per mortale corpus apparuit, quia nos humilitate Filii Dei sanari oportebat. II, 946. Quatum locum habeat homo in operibus Dei, videt ex Filii Dei incarnatione. VI, 297. Christus carnem suscepit, ne homo carnalibus inhereret. II, 1037. Homo factus est, ut nos deos faceret. V, 1012. Nostram naturam suscepit, ut de ipsa quam deceperat, diabolus vinceretur. VI, 291.

Christi generatio et nativitas duplex, utraque mirabilis. V, 260, 775, 1007, 1015, 1017, 1019, 1073, 1635, 1639, 1661, 1673, 1676. Christus quomodo incarnatus. V, 1061. Christi incarnatio quam miranda. V, 1011. Est ineffabilis. VI, 249. Forma servi accessit, non forma Dei discessit. V, 990. Verbum non recessit a Patre. V, 1097. Christus hic erat per divinam maiestatem, venit per humanam infirmitatem. V, 940. Christi missio, ejus exinanitio. III, 1615. Christus exinanivit se apud homines, occultans quod erat, et demonstrans quod factum erat. V, 1005. Christus vadit latendo, venit apparendo, manet regendo. III, 1815. Homo in Christo non sic susceptus est a sapientia Dei, quomodo et alii homines ab ea sapientes fiunt. VI, 501. Homo sic susceptus est a Verbo, ut simul cum eo Deus fieret. IV, 75. Christus sic homo factus est, ut non destitueret esse Deus. III, 1621; V, 939, 1205, 1205. Ipse homo Christus in quantum fuit homo, ut non esset unigenitus Dei Filius, propter unigenitum Verbum. X, 1157. Christus, Deus de Deo, lumen de lumine. III, 1635. Christus verus Filius Dei cur dictus sit. V, 774. Filius Dei quid sit. V, 601. Filius Dei unicus. V, 1061, 1068.

quomodo Dei Patris unicus. V, 769. Christus secundum formam Dei est Filius bilis perinde ac Deus pater. IV, 1781.

Christus verus et verax Filius Dei et hominis. VIII, 211, 216, 222. Christus et Dei Filius semper natura et hominis filius qui ex tempore assumptus est, gratia VIII, 688, 702. Christus Filius Dei natura, non gratia; verus, non adoptatus. V, 999. Christus nusquam semel natus. I. Reg. Filius Dei adoptionis. VIII, 581. De illius qui dicitur, qui filius est hominis, *factus est filius dei, quia deus erat, non est factus filius dei*. X, 529.

Christus verbum et homo. III, 1757. Deus et homo. IV, 528. V, 229, 196, 347, 375, 685, 1149, 127, 1498, 1793. Christus est Deus, anima rationalis, et caro. III, 1856; IV, 1084; VIII, 699. Non unus homo, anima et caro; ita unus Christus, Deus et homo. V, 510, 957. Christus una secundum quasi parte Dei, Deus, et parte hominis, homo; sed totus Deus et totus homo. V, 1552. Verus Deus, i. verus homo. VI, 500, 459; VIII, 211. Christus Deus et filius in carne. V, 1550. Deus et homo non deo sed carnis et carnis filius. III, 1757, 1759, 1856; X, 144. In Christo gemina suavitatis divina et humana, utrumque non dicitur, sed unus est Christus. III, 1856; V, 727.

Christus in unitatem personae suae accipit visibilem hominis carnem. VIII, 796, 797. Deus non pater personae Christi. VIII, 763. In unitate personae ita Christus co, ulavit Dei hominisque naturam, ut et solita sublimaret insolitis, et insolita solita non erant. III, 519. Ideo Deus qui homo, non carnis est naturae, sed unitate personae. V, 999. Christus Deus simul et homo in unitate personae. V, 249. Unam rem deum cum servo personam. V, 1561. Unica in Christo persona. II, 545; III, 15, 5, 147, 1847; V, 368; VIII, 698; X, 1034. Non duo Christi sunt, nec duo Filii Dei. V, 1541. Christus filius hominis erat in terra, et in quando in terra loquebatur. III, 1617; V, 459, 1549. Christus ob personae unitatem, et non ob naturam et ambula- tum in terra. X, 144. In Christo simul una substantia, Deus et homo; sed una persona, ut unitas carnis, non accedente homine querentibus illi. V, 728, 959, 1201. In Christo distinguenda forma servi, non separanda aut alienanda, et in illam personam constituta. V, 709. In Christo propter unitatem personae, necesse est naturam veritatem alteri impertiri, et divina humanae et humanae divinae. VIII, 257. Dicitur de corde descendisse filius hominis, et crucifixus Filius Dei. VIII, 789, 790. De eodem Christo praedicantur diversa, ob diversas naturas hypostases. VIII, 840.

Christus geminae naturae substantiae, secundum quid obediens, secundum quid aequalis Deo. VIII, 683. Christus Pater minor et aequalis. VI, 240. Christus et natura, et primogenitus, quomodo. VIII, 581, 585. Christum non secundum naturam suscipi hominem, sed secundum divinitatis excellentiam primogenitum intelligi volent autem. VIII, 475, 582. Christus propter hominem Dei, dicitur primogenitus, primogenitus, dominus gloriae; propter formam servi, s. carnis, procedens de throno, caput corporis Ecclesiae, etc. VIII, 835. Christo ut homini Deus et Pater est et hominis. VIII, 691. Ipsi Deus Pater formae Dei, Dominus formae servi. IV, 1785. In Christo plenitudo divinitatis corporaliter, quomodo. II, 846; III, 459. quo discrimine habet divinitas in Christo, et in membris eius. II, 846. In Christo nec divinitas in creaturam, nec creatura in divinitatem mutata est. VIII, 829. Christum Dei hominem esse filium hominis incarnatione. V, 1000. quo modo Christum filium hominis credere debemus. VIII, 225.

Christus ut homo ejus est naturae, cuius et nos. V, 941. Christus eo ipso quo factus est filius hominis, quo dicitur a nobis. V, 680. Christus accessit ad id quod non erat, non amisit quod erat. V, 680, 683. Christi participatio in inferiori nostra, et parte et actus in illis superioribus, dissimilis. X, 174. Aliter in Christo stante, aliter transiit enim. IV, 1449. Prius Christi, eius deitas; postea vero, humanitas. IV, 1604. Christus natus est de non nata carne. V, 1481. Christus quomodo peccat, qui ex deo creatus. II, 853. Christus etiam ab his quantitate et Verbum. V, 689. Filius Dei non est mutatus per naturam ad carnem. V, 100, 305. Christus sine sui mutatione homo. VIII, 1550, 543. Christus ideo est nostra firmitas, quia cum nostra non mutatur infirmitas. V, 106.

Christus per eum homo. II, 853. Christus suscepit plenam hominem. V, 1551. carnem humanam. V, 1124. VI, 486, 502, 545; VII, 503. Per personam, naturam, et carnem, corpus suscepit. VI, 300. Christus habuit animam. VI, 592; et mentem hominis. VI, 591. Neque Christus aut non habuit animam, aut non habuit intellectum. II, 542. Christus si solum suscepit carnem, promissa ejus non essent in nostra morte. V, 878. An anima ejus ex Adam procreata, increata. II, 717. *et si quid* Christum non obnoxia peccato originis. II, 866.

Christi caro vehiculum quo processit ad nos et levavit ad Patrem. V, 675. Item vestis est jumentum, templum. V, 674. Christi vera caro, et ex Maria suscepta. V, 1619. Christi caro vera, quia non caro peccati, sed similitudo carnis peccati. V, 864. Christum negantes verum carnis habuisse, sed oculis visum esse quod non erat, rehelluntur. V, 157. Christus carnem veram carnem, contra Valde et et Trisidanos. V, 1122, 1126. Propter Verbum, Patri caro est Verbi caro. III, 125. Christus habuit verum corpus. VI, 44, 500. Christi caro, vulnera, et cicatrices verae. VIII, 266, 267, 540. Carnis conformationis humane affectus non servavit, sed plane exierat; ergo conditionis accessit te, sed magisterii voluntate. VIII, 484. Inbecillitatem mentis suscepit etiam. VI, 296. Caritus humane infirmitatis affectus, sicut ipsam carnem ac mortem carnis, non conditionis accessit, sed resurrectionis voluntate suscepit. IV, 1111, 1298; VI, 94, 95; VII, 414. Christi infirmitas nil ex potestate. VII, 415. Christus esuriat, et sitiebat, quia dignabatur, non quia cogebatur. V, 968. Semper, carnis, et affectus humane in Christo naturam humanam prebuit assumptam, non consumptam. II, 519. Christus coarctatus erat in sua natura nostra, nihil daturus carnem suam. V, 680. Contra Arianistas ostendit habuisse Christum carnem humanam, propter peccatum. IV, 218.

Christi conceptio non habet originem. II, 707. Christus natus est de Spiritu sancto, non ut de Patre, sed de Maria ut de matre. VI, 251. Christus sine concupiscentia conceptus. II, 844; III, 422. Christum non coitum conceptum, sed gratia mater concepit. V, 825. Christi caro de nostra massa, non ex modo concupiscentia hominis et feminae. V, 928. Christus factus ex muliere, nullo interveniente concubitu. III, 405. Fide matris conceptus. VI, 249. Christum virgo non car alter concupiscendo, sed spiritaliter credendo concepit. IV, 826. quomodo in utero maris dicit et in coelis. VI, 27. Christus in hunc mundum ad nostrum venit. III, 152. Christi natus ad quas solus et gentes invitavit. V, 543, 1162. Christus natus sine motibus, ut mortem auferret. V, 1115. Mortalitate suscepit, ut daret immortalitatem. V, 688. Christus venit in carne, carnis vitia aqua urus. V, 1019. Christus induit se morte in virginitate matris, mater se vitam qualitate patris. IV, 1342. Christus venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam. IV, 1942. Ad hoc venit, ut mortem crucis subiret. IV, 857. De nostro mortuus, de suo mori non potuit. V, 710. sacerdos noster a nobis accepit quod pro nobis offerret. IV, 1701. Accepit ex te, unde maretur pro te. IV, 1942. Accipit mortem de nostro, ut nobis daret vitam de suo. V, 688, 1110. quia assumptus venit, carnis venit. IV, 567. Christus venit ad facere quod peccatores, sed qui quid peccatores. IV, 1198. Venit Christus, ut resurgant anime ab iniquitate, corpora a corruptione. III, 1486. Christus ad hoc venit, ut crederes Deo. IV, 1898. Et ut post vitam fidei, et erret vitam aeternam. III, 1727. In Christi carne poena sine culpa, ut et culpa sanaretur et poena. V, 1574. Christus suscipiendo poenam, et non culpam, et culpam delevit et poenam. V, 954, 1545.

Christus suscepit in adoptionem nostram, sed erendam et salvandam, non aut in habendam. V, 1551. Carnem assumpsit, non iniquitatem carnis; assumpsit cariem mundam, mundatorem. IV, 1840. Carnem assumpsit de utero Virginis, ut mundam offerret pro immundis. IV, 1935. Christus de Virginis corpore non suscepit quod sanaret, sed unde sanaret. V, 1541.

Christi caro per psalterium et citharam significatur. IV, 672. Christi caro citharam appellatur, propter similitudinem carnis peccati. IV, 555. Christi caro, sacerdos. IV, 852. 1874. *invenit sapienter dicitur*. IV, 1795. Christi caro, tabernaculum, et sponsa Verbi. IV, 1495.

Christi carnis peccatum non liberum fuisse, sed calumnia contra Catholicos. X, 561, 569. In Christo natura humana sine peccato propter antiquum. VIII, 688. Christus de humana carne contra nulla passus est. VIII, 720, 744. Christus sine ad terram contagia descendit, in nulla habuit peccatum, etiam ex Antiquorum confessione. VIII, 763. Christus sine peccato conatus est liberare peccatum. V, 857. Christus sine carnis, quia sine libidine concupiscentiae. V, 442, 788, 825, 852. Christo in hunc peccatum, nec originis nec naturae carnis. V, 841, 28. Christus peccatum originale non habuit. X, 1455. Christus solus sine peccato originis. X, 1419. quomodo non erat in peccato originis. IV, 591. Christus solus sine peccato natus. X, 142, 263, 1696. solus peccatum non habuit, sed non quod esset reus. VI, 23. Christus solus in carne sine peccato et ignorantia. VI, 60. solus Christus sine peccato in hac vita. III, 755, 867, 1696, 1697, 1847; X, 181. carne. X, 815. Christus peccatum etiam major fecisset, si parvulus habuisset. X, 815. In Christo natura humana impeccabilis. X, 954.

Christi carnem ceterorum carni coequare, blasphemiam est. X, 1575. Coequant Pelagiani. X, 1418, 1429. Christi carnem ceterorumque nascentium quidem putat Julianus esse puritatis. X, 815. Christo lividinem conatur Julianus inferre. X, 1571, 1575. Christi nativitas de carne in quo nostrae sanctorum et dissimilis. X, 174. Christi caro non a natura atque substantia carnis nostrae, sed a vitii communione distinguitur. X, 1587, 1588, 1608. Christus non sumpsit carnem peccati, quamvis de materna carne peccati. X, 174. Christus quia non de carnis concupiscentia natus, non habuit carnem peccati. X, 1590. Veritas membrorum in Christo, non cupiditas peccatorum. X, 1570. Christus in carnem suam peccatum non transtulit, sed mortem. X, 145. Christus mortalitatem de matris mortalitate traxit, non vero peccatum. X, 814. Christi caro senescendo, ad mortem etiam ventura fuisse videtur. X, 180.

Christus non habuit cupiditatem vitiorum. X, 1566, 1569. Christus concupiscentiam non habuit, ac per hoc peccatum sicut non fecit, ita nec concupivit. X, 1590. Christus non per concupiscentiam natus nulla concupivit illicita. X, 1575, 1574. Christus non ideo debuit habere concupiscentiam, quia se imitandum proposuit. X, 1538, 1590. Exempli rationem non tolli in Christo, etiamsi non habuerit concupiscentiam communem nobiscum. X, 815. Concupiscentiam carnis Christus si habuisset, non eam sanasset in nobis. X, 816. Qui in Christo negant concupiscentiam, non propterea conveniunt cum Apollinaristis. X, 814. Christus solus concupiscentiam non habuit. X, 562. In Christo concupiscentiam diabolus non invenit. X, 1541, 1566, 1584, 1587. In carnem Christi cur non transierit concupiscentia. X, 814. Carnis sensus in Christo fuerunt, non concupiscentia. X, 1567.

Christi caro non caro peccati erat, quae non de carnali delectatione nata erat. VI, 64. Christi corpus non caro peccati, sed similitudo carnis peccati. III, 422; V, 179, 744, 844. Christus solus habuit similitudinem carnis peccati, quae non esset caro peccati. X, 1584, 1585. Christi caro quomodo in similitudinem carnis peccati. VIII, 297; X, 815. similitudo carnis peccati, in qua Christus venit ad nos, dicta est peccatum. VIII, 744. Christus sine peccato, factus tamen peccatum. VI, 252. Quo sensu. V, 825, 845; X, 599. Quomodo appellatus peccatum. X, 405. Quomodo peccata et delicta habere dicitur, qui peccatum non fecit. IV, 172, 400; V, 1607. Christus fuit delictorum susceptor, non commissor. IV, 849. delicta nostra sua delicta fecit, ut iustitiam suam nostram iustitiam faceret. IV, 172. Christus solus in hominibus verum dicere potuit homo Deus: si invenistis in me peccatum, dicite. IV, 590. In Christo integritas sine peccato, reddito sine debito, flagellum sine merito. IV, 465. Non solveret a vinculis nisi liber a vinculis. IV, 1830. Christus quomodo missus ut de peccato damnalet peccatum. V, 745, 825. Per solum Christum diluitur originale peccatum. VI, 255. Et alia originali peccato addita. VI, 256. Quod Christus ut homo aliquid sit amplius quam ceteri homines. IV, 217.

Christi humana natura non ante esse cepit, quam a Dei Filio susciperetur. VI, 252. 501. In Christo homo qui assumptus est, non prius creatus ut post assumeretur, sed in ipsa assumptione creatus est. VIII, 688. Christus non fuit prius Filius hominis et postea Filius Dei, sed ipsa susceptione factus est. V, 941. Christus Dei filius suscepit totum hominem non ante se promerentem, sed omnino gratis. V, 941. Pelagiana heresis eo ducit, ut putetur Christus voluntatis suae virtute meruisse, ut a Verbo Dei susciperetur. X, 1586. Christus praeclarissimum praedestinationis lumen. X, 982. summum gratiae exemplum. VII, 508.

Christus praedestinatus. III, 1907; X, 982. Quisquis Dei Filium praedestinatum negat, hunc eundem Filium hominis negat. III, 1907. Quod in unitatem personae unigeniti assumptus est homo, gratiae est, non naturae. III, 1828. Ad personam unigeniti Filii Dei per gratiam pertinet natura humana. III, 1844. Christus ut susciperetur non meruit. VI, 250. Non ex meritis, sed ex gratia homo Christus est ab initio suo Dei Filius. X, 1457, 1458. Ex Pelagiano dogmate quae sequatur impietas contra gratiam Christo propriam. X, 1457. Christo gratia quodam modo fuit naturalis. VI, 252. Per eam factum est ut nullum posset habere peccatum. VI, 250. Hanc gratiam insinuat modus, quo natus est Christus de spiritu sancto. VI, 251, 252.

Christus ex Adami semine, non seminali ratione procreatus: in eo cum ceteris non peccavit. X, 1401. Christus ante et quomodo in lumbis Abrahae. III, 424. Christus ex carne Abrahae non fervorem vulneris, sed materiam traxit medicaminis. III, 424. Si Christus in Abrahamo secundum animum fuisset, non potuisset non decimari. III, 425. Christus non decimatus in Abrahamo, quomodo. X, 1552.

Christus homo dominicus. VI, 26, 42. Christus homo celestis. VI, 100. Etiam secundum carnem. X, 1402. Christus

vinus opponitur homuli divinitati. VII, 757, 759. Christum Deum esse, et miracula et prophetiae in illo impletae persuadent. VII, 757, 759. Christum Deum esse persuadet confessio constans martyrum. VII, 676, 758. *Not.* Christum esse Deum intellexit mulier, quae ab eo peccata sibi posse dimitti credidit. V, 599. Christi latentem divinitatem prodere, divina quae gessit. V, 700. Christum Deum se esse probat. III, 1812. Christus hoc agit dictis et factis, ut Deus et homo credatur. III, 1622. Christus numquam a Verbo separatus. III, 1817. Numquam desertus. IV, 79. Nec passionis humilitate a Verbo depositus. IV, 74. Anima Christi numquam separata a Verbo. III, 1758. Christus dictus etiam sola caro, et sola anima. III, 1759, 1740, 1836. In Christo suscepta est et Ecclesia a Verbo. IV, 77.

Christus secundum quod Filius Dei non habet genus in terra. VIII, 259. Christus origo carnalis ex iustis et peccatoribus. III, 769. Christus de regia stirpe et de sacerdotali. III, 809 1072. Christus quomodo filius Abraham et David. V, 557. Christus Filius Dei et Filius David. VIII, 468, 469. Christus filius David. III, 1742. Filius est et Dominus David. V, 545. Christus se filium David non negat. V, 572. Christus tanquam ex utero genitus est a David. IV, 1459. Christum ex semine David esse secundum carnem, omnium librorum atque linguarum clamat auctoritas contra Manichaeos. VIII, 248, 249. Christus filius David merito appellaretur, etiamsi Maria ex David nullam originem duceret. III, 1072. Quaestio Iudaeis facta de Christo. V, 572. De Christo quid credendum. V, 1075, 1149. Christus non se negat filium Ioseph. V, 542, 545. Generationes ab Abraham usque ad Christum. V, 557.

Christi generationem aliter Matthaeus, aliter Lucas recensuit, quare. VI, 49; VIII, 214. Christi progeneratores alios Matthaeus, alios Lucas commemorando non mentuntur. V, 550; VIII, 216. Christi generationes cur Matthaeus descendens numerat, Lucas ascendens. V, 551. Quare per Ioseph numeratur, non per Mariam. V, 542, 550; VIII, 470; X, 810. De quadragenario numero in generationibus domini. V, 552. Christi generationes cur LXXVII numerat Lucas. V, 555. In Christi generatione cur recenseantur peccatores. VIII, 440. Christus quare de tribu Levi nasci voluit. VI, 50.

Christi duae nativitates. III, 1488, 1648. Christus antequam nasceretur, et ante omnia tempora erat. IV, 1186, 1187. Non in forma Dei, sed in forma servi natus est ex femina. VIII, 217, 218. Cur nasci de femina voluit. V, 105, 534, 1007; VI, 141, 186. Christus voluntate natus, misericordia mortuus. IV, 1241. Christus sibi fecit matrem de qua nasceretur. IV, 958. Christi ex Virgine nativitas. VI, 645. Christus cur partum Virginis elegit. VIII, 440. Hominem Deum ex Virgine nasci decuit. VI, 174. Christus Virginis filius et Virginitatis sponsus. V, 1018; VI, 597. Nobilitas fuit nascentis in virginitate parentis, et nobilitas parentis in divinitate nascentis. V, 1029. Quare Christus ex Maria carnem sumere voluit. III, 405. Christus non ideo ex Maria virgine natus, quod aliter in vera carne existere non posset. VIII, 485, 488.

Christus natus est illa matris virginitate. V, 999, 1004, 1005, 1014, 1068, 1075. In corrupta illius integritate. VI, 186, 249. Per clausa ostia natus est. V, 1074, 1157. In exitu Christi per virgine inviolatae matris viscera, introitu per clausa ostia, tota ratio facti est potentia facientis. II, 519. Christus sine peccato natus, quia non per concupiscentiam natus. X, 1584, 1585. Christi nativitas carnalis ideo secundum Ambrosium expert delicti, quia non est de commixtione sexus utriusque. X, 444, 1589. Christus solus ex solo utero genitus. IV, 1459. Christus in solitudine natus est, quia solus ex Virgine natus. IV, 1845. Christi nativitas prodigiis plena. VI, 665; VII, 514. Signa in Christi nativitate. VI, 645. Christus quo tempore natus. VII, 109, 608. Quo die, quo Consule natus est, constabat tempore Augustini. III, 1592. Quot anni a nativitate aut a resurrectione ejus numerabantur. II, 911. Christus hic diem habet natalem ut homo, non ut Deus. V, 1502. Christus natus est octavo Kalendas Januariarum. III, 629; VIII, 894; IX, 572. Christus conceptus est et mortuus circa octavum Kal. Aprilis. III, 629; VIII, 894. Christus natus est quando dies iam incipit crescere, Joannes vero cum incipit minui: quo mysterio. IV, 1755. Christus ante Joannem factus, id est Joanni antepositus. V, 1678. Christi natalis diei cum opere Christi congruentia. V, 1000, 1007, 1015, 1015. Christi et Joannis natalis cur celebretur, non vero aliorum. V, 1501, 1515. Christus qui nascatur in nobis. V, 1659.

Christus cur post tam longa tempora venerit. X, 975, 974. Christus cur non ante venerit. III, 1658, quare non in principio peccati hominis venit. VI, 28. Venit vero in juventute et in senectute mundi. I, 626; V, 504. sexta aetate humani generis. VI, 55. Quare venit post datam le-

gen. V, 28. Christus tunc hominibus apparere voluit, et apud eos predicari doctrinam suam, quando sciebat, et iam sciebat esse, qui in eum fuerant credituri. II, 574.

Christus cur infans natus est et imberbis, cum expertus esset peccati. X, 149. Christus Deus nostri causa infans. V, 108, 1020. Vicia in Christo in ante dissolutionem attributorum convenientia. V, 997, 1001. In Christo infante nec ignorantia nec animi infirmitas. X, 180.

Christi patria, populus Iudeorum. III, 1524, 1526. Et nos ipsi. III, 1526. Christus in Iudaea natus, sed non soli Iudaeae. IV, 1245. Christus condens sicut et nascens in sion. IV, 1846. Christus natus, in se Iudeos et gentes mox copulat. V, 1026. Quomodo Christus non receptus a suis. V, 1305. Christo nato omnis fidelium gradus attestatur. V, 1019, 1657, 1659. Christus natus Magis manifestatur. V, 1665. Iudeis et gentibus. V, 1668. Christi pulchritudo. IV, 1665.

Christi praesepe securitatem veniae peccatorum, et oblivionem curarum male conscientiae generat. III, 881. Christus et parvus magnus est. IV, 1250. Vagantur illius ante dies, ultra dies, sine die. IV, 1250. Christus miracula omnia fecit, etiam antequam natus foret. IV, 1590.

Christi paupertas summa. IV, 844. Christus pauper nasci voluit. III, 636. Christus cur exaltatus actus est. V, 245, 916, 1129, 1591. Christus implere venit pauperes, qui pauper effectus est. IV, 435. Dignatus est indigere, ut posset operis mercedem reddere. V, 908. Christus egere voluit propter te, ut haberes ubi seminare terrena quae dedit, et meteres vitam aeternam. V, 91. Christi paupertas, divitiae nostrae sunt: quomodo infirmitas, et stultum ipsis, et mortalitas, est fortitudo, sapientia et immortalitas nostra. IV, 454. Christus pauper et dives, quomodo. V, 115, 213, 685. Christi divitiae quae? IV, 844.

Christi humilitas in incarnatione commendata. IV, 502. Humilitas Christi. III, 1590, 1681, 1787. Christi humilitas explicari non potest, neque eius divinitas. III, 1492. Christus vermis propter humilitatem carnis, fortassis etiam propter Virginis partum. II, 385. Christi humilitati non potuit nisi alta esse. IV, 1755. Christus ita humiliavit semetipsum, ut minor videri non potuerit. III, 1905. seponit divinitatem, dum occultat quod sumus erat, apparet quod acceperat. V, 488. Humilia quae de Christo narrantur, ad carnem eius pertinent: sublimia ad divinitatem. III, 1662. Christi humilitati misericordia est, non impotentia. IV, 1259. Exinanivit se sumendo quod non erat, non perdendo quod erat. V, 575. In ea carne parvus exiit, in qua resuscitatus per clausa ostia magnus intravit. V, 1074, 1157. Cur tanta humilitate ad nos venerit Christus. VII, 221. Propter magnum superbiae peccatum Deus humilis venit: haec causa, hoc peccatum magnum, iste ingens morbus, animarum omnipotentem medicum de coelo deduxit. IV, 165, 302. Christus incarnatus est, ut humilitatis viam doceret. V, 1321. Christus humilis via, Christus excelsus et Deus, veritas et vita. V, 778. Christus humilis apparuit, ut eum caperemus. IV, 1259. Verbum Dei panis Angelorum lactescit incarnatione, ut ad parvulos perveniat. IV, 505, 1710. Christus idem Angelorum in coelis, et hominum in praesepe cibis. V, 1016. Christus creator Angelorum factus est homo, ut panem Angelorum manducaret homo. V, 1016. Christus in praesepe, fidelium cibaria iumentorum. V, 1008. Cibis cui capiendo invalidi eramus, missus est carni, et Verbum caro factum est, ut infantie nostrae lactesceret Dei sapientia. I, 745, 1286. Christus nisi esset humilis, nec manducaretur nec biberetur. IV, 505. Humilitas, caro et crucifixio Christi, hac est quod sufficit parvulis. IV, 1615. Christus humilitate altitudinem praecedere voluit. III, 1624. In Christum humilem qui non offendi, non formidabit excelsus. III, 2000. Christus latuit, ut infirmitate praerberet exemplum. III, 1622. Christus exemplum magnum humilitatis nobis praebuit. III, 1631. Signum Christi est humilitas eius: noluit stellam esse in fronte fidelium si munus suum, sed crucem suam. III, 1536. Christi humilitatem qui respuit, superbus est, et longe a salute. V, 687.

Christus non solum loquens, sed etiam nascendo magister extitit. VII, 140. In se nos discere voluit quid haec vita contemnendum, quid in altera sperandum esset. II, 345, 549, 550, 551. Christum iustificandum est alius. V, 1605, 1615.

Christi circumcisio die octavo facta, ut ejus resurrectionem significaret. II, 680. Prophecia de Christo non occidendo in infantia. III, 629, 652. Christus in Praesepe natus, factis panem expectabat membris suis, ut se in membris se inimicos fugerent. V, 1054. Christi sapientiam in annis duodecim seniores mirabantur. III, 422. Christus ut esset pauperibus subditus, non divine sapientiae carnis humilitate. VII, 786, 787. Christi obsequium. VII, 786, 787. Vita Christi commensuranda est. III, 455. Christus quare voluit baptizari. III, 1411, 1415, 1418; V, 1522; VI, 258; IX, 77, 182, 240. Qui baptizari

voluit, qui sordes non habet. IV, 1161. Sus. ept. commendanda medicamenta, non vulnera. V, 1535. Cur sacramenta veteris legis suscepit. V, 1048. Baptizatus est, ut congrueret poenitentibus. X, 1576. ut humilitatis viam doceret. V, 1521. dum baptizari voluit, humilitatem suam altius commendavit. II, 845. Cur non solus baptizatus a Joanne. IX, 258. Christum annorum fere XXX baptismum fuisse, auctoritate evangelica retinetur. III, 55. Quare Christus neminem baptizavit. III, 1505. Christus baptizat omnes, quos ministri ejus baptizant. III, 1417.

Christus cur quadraginta diebus jejunavit. V, 4211. Cur esuriens non fecit panem de lapide. IV, 1164 sicut in nutrimentum vinum de aqua. V, 686. Christi esuries et sitis, nostra bona opera et populorum fidem respiciebat. IV, 536, 756, 851. Christus cur se a diabolo tentari permisit. V, 685. Christus quando a satana tentari voluit, nos transfiguravit in se. IV, 724. Christi tentatio, nostra doctrina est. IV, 1149. Tentatus est, ut suos doceret resistere tentatori. V, 685. Christi tentatio tripartita est, propter tria vitiorum genera, voluntatem carnis, superbiam et curiositatem. IV, 116. Christi mysterium in veteri Testamento revelatum. V, 1577.

Christus hic non bonis potitus, sed mala perpersus. V, 154. Christus calcatus fuit. V, 608. Christus tentans Philippum. V, 28. Christum quidam putantes in aliquo mentium, neque eventura esse quae minatus est impiis. V, 478. Unde nata haec opinio. V, 478. F. Filius Dei, Verbum. Christus in loco Joann. VII a mendacio vindicatus. V, 757, 740, 741. Testimonium etiam de seipso quam verum sit. V, 715. Christus interpellatus ut fratri jubeat hereditatem partiri, cur facere renuit. V, 1592. Christus divisor hereditatis esse volens, quid doceat. V, 606. Christus Jesus transiens interpellatur, et sanat. V, 545. Christum Jesum transire quod sit. V, 544, 547, 1551.

Christi miracula. VII, 608. Alia sunt ei communia cum aliis: at proprium ipsi fuit nasci de Virgine, a mortuis resurgere, in coelum ascendere. II, 522. Christum magicis artibus fecisse quae fecit, calumniantur infideles. V, 256, 447. Christi facta etiam aliquid significabant, quasi verba. V, 486. Aliquid aliud quam quod pra se ferebant. V, 592. Christi facta, quae verba sint. V, 582. Christus lectoris officio functus. X, 110.

Christi aetatem quamque sequebatur. V, 1615. Christus in omnibus quae fecit, nos admonet quemadmodum hic vivamus. V, 475. Quod agit Christus, venit ad nos; et quod agimus, propter illam, redit ad nos. V, 1175. Quid recit Christus ut hominem laborantem sanaret. V, 545. Cur primum elegit pauperes et idiotas, non divites, non oratores, etc. V, 537. Christus totus et Apostolis innotuit, et nobis: sed nec ab eis, nec a nobis totus est visus. V, 660. Quomodo nos invicem adjuvent visa nostra. V, 660. Christus tributum solvens, mortem indebitam se soluturum praesignabat. V, 845. Christus Iudeos terrendo revocavit ad misericordiam erga mulierem in adulterio deprehensam. II, 657, 658. Christus cum se abscondit, infirmitati nostrae consuluit, non suae potestati derogavit. III, 1774. Christus non mortuum fuit, sed mortem quam sibi homo peccando comparavit. V, 938.

Christi in monte oratio. V, 478. Christus orat pro nobis, ut sacerdos noster; orat in nobis, ut caput nostrum; orat a nobis, ut Deus noster. IV, 1081. Christus ex quo homo, ex hoc et infirmus; ex quo infirmus, ex hoc et orans. IV, 216. Christus ut Deus Verbum, non habet ad quem, aut quare orat. IV, 216, 557. Christus orat, et dat quod orat. V, 1085. Oravit Christus pro omnibus quos redemit, sive tunc viventes, sive postea futuros. III, 1917, 1919. Ad hoc oravit, ut doceret orare; ad hoc passus est, ut doceret pati; ad hoc resurrexit, ut doceret sperare resurrectionem. IV, 663. Christi oratio, nostrae est infirmitatis iudicium. IV, 79. Discipulorum est edificatio. III, 1902.

Christus passurus Pascha celebravit ea vespere, quae incipiebat primus dies azymorum. II, 995. Christi pedes discipulorum lavantis, humilitas quanta. III, 1787. Quotidie lavat Christus pedes nobis. III, 1789, 1790, 1794. Christus etiam ante mortem, carnem suam notavit in quod voluit. V, 1618. Cui tu peccatorum, cum Iudas exiturus esset, quid significat. III, 1799. Christus propinquantem hora passionis, potestate turbatus est. III, 1797, 1799. Turbatus est, quia voluit. III, 1758. In illius potestate erat sic vel sic aliquid. V, 1618. III, 1795. Christus pro nobis turbatus est. III, 1798, 1799. Turbatus est, ne nos desperemus. V, 1799. Turbatus est, ut sperare debemus de participatione dantis. Christus, cuius nos et peccatorum tranquillitas et infirmitas firmat. III, 1798. In Christo turbatur nostra infirmitas. III, 1799. Christus in se transiit membra sua, et carnis suam suscepit. III, 1799, 1799. Christus cum a nobis membra sua infirma in se habuisset. IV, 481, 1799. Christus, V, 195, 1598. Christus loquitur ut peccator,

Christophorus Columbus, *in* *Historia de gentibus septentrionalibus*, VI.

Christi passio, mysteria e. pates ex lat. tur. V, 1084.
Christi passio, e. i. s. r. t. d. m. s. u. t. a. t. u. m. V, 1104.
Christi passio, pater huius, et pater eius, id est rescriptio,
V, 1120. *Christi passio*, ex lat. ejus. Id., 1775. *Christi
passio*, puritas nostra etc. III, 1787. *Christi passio*, a. m. b. i. c. a. m. s. p. i. r. i. t. u. a. l. i. u. m. a. t. q. u. e. c. a. r. n. a. l. i. u. m. t. e. m. p. o. r. a.

in nobis. IV, 749. Prophetia de Christo capite, nobis ejus membris aptata. V, 1474. Nunc in persona membrorum suorum, nunc in persona propria loquitur Christus apud Prophetas. IV, 79, 456. Christus semper origo, radix, caput Christiani. IX, 248, 249, 260, 571, 575, 582. Christiani creator et caput Christus. IX, 576, 577. Christus ex nobis omnibus tanquam membris corpori sibi facit. VI, 712. Non solum Christiani, sed Christus facti sumus. III, 1568.

Christi membra quomodo efficiuntur. V, 1541. Ad Christum non omnes transeunt, sed quibus ultior velamen. VIII, 655. Non transit quisque in corpus Christi, nisi carnalibus exsoliatus fuerit indumentis. III, 1525. Christus ab eo non potest intelligi, qui per apostolica et prophetica uera, lactis alimenta contempserit. VIII, 279. Nemo fit membrum Christi, nisi aut baptismate in Christo, aut morte pro Christo. X, 480. Quinam pertinent ad corpus mysticum Christi, et qui non pertinent. II, 859. Venire ad Christum, quid. X, 888. Venire ad Christum, credere est. X, 555. Christus fide concipiendus, operibus edendus. V, 1012. Fides incarnationis Filii Dei. VI, 500.

Christus fidei Catholice proprium fundamentum. VI, 255. Fides in Christum necessaria ad salutem. X, 598, 600. *vide* Fides. Nemo ad spiritalem Jerusalem unquam pertiuit, nisi cui Christus revelatus est. V, 610. Christus per fidem tenetur. III, 1759. Christo credendum esse docent omnes, etiam hæretici. VIII, 86. Credere in Christum, donum Dei est. X, 972. Nemo venit ad Christum, nisi cui datum fuerit, et datur hoc prædestinatis. X, 1014. Christi notitia donum Dei, concessum quibus voluit et quando voluit. VII, 515.

Christi cognitio et adoratio ex gratia ipsius. III, 648. Christi cognitio eminens non erit, nisi in altera vita. X, 602. Christum non Apostoli omnes videbant, ex Ambrosio. II, 604, 610. Qui cognovit quæ sit latitudo, longitudo, et altitudo, et profundum, et supereminentem scientiæ caritatem Christi, vidit et Christum, vidit et Patrem, ex Ambrosio. II, 604.

Christi fide etiam antiqui justi mundari potuerunt. VII, 302. Christi membra quedam præcesserunt adventum incarnationis Christi. IV, 751. Christi antiqui Patres appellati, etiam antequam esset unctio; forsitan quia jam Christiani. IV, 1595.

Christus nomine tenus est apud hæreticos. VI, 235. Ne Christo et Judæis in Christum credituris prophetia est, promissio Moysi facta de visione Dei. III, 648, 649, 650. Prophetia de benedictione quam Christus daturus erat populo novo. III, 774. Christi prædicatio in omnibus gentibus est Jacob benedictio. VII, 513. Quod in Christum mundus credidit, virtutis iuit divinæ, non persuasionis humanæ. VII, 759. Christi iustitia non credentibus prodesse non potest. X, 152. Nemo potest esse justus quamdiu fuerit ab unitate corporis Christi separatus. II, 811, 815. Christus unitate gaudet. VI, 712.

Christi corporis unitas nostro sacrificio commendatur. II, 859. Sanctorum aggregatio ad Christum, perfecta statura Christi. IV, 227. Christi ossa, cor, venter, et lingua allegorice. IV, 175. Christi cor, Scriptura sacra. II, 534; IV, 175. Lingua, prædicator Evangelii. II, 534. Vestimenta, sacramenta ejus. IV, 176. Apostoli. V, 486. Ecclesia. V, 490. Christi vestis in monte fulgens sicut nix, quod significabat. IV, 1932. Vestis inconsutilis, caritas quæ dividi non potest. V, 149.

Christus sponsus et gigas, pulcher et fortis. V, 1662. Christus sponsus. III, 820, IV, 553, 495. Christum cum audis, noli sponsum a sponsa separare. IV, 555. Christus et Ecclesia, unum corpus. X, 1004. Christi et Ecclesiæ aliquando una persona intimitur. III, 82. Christus et Ecclesia verum semen Abrahæ. III, 789. Christi corpus et sponsa Ecclesia. *vide* Ecclesia. Christus sponsus et sponsa. IV, 1295. Spons. s. in capite, sponsa in corpore. V, 371. Christus Patrem et matrem reliquit ut adhereret uxori. VIII, 258. quomodo. IV, 504, 1295; V, 570. quod Christus Patrem et matrem reliquerit, et adhererit uxori suæ, pulchre intellectum. III, 215.

Christus sponsam suam amavit dum adhuc esset foeda. IV, 495. Christus peccatores amat, ut non semper sint peccatores. V, 947. Christus nihil nisi Deum in nobis dilexit. III, 1809. Sponsæ ad Christum affectus. V, 766. Christi sponsæ verba ut intelligenda. V, 766.

Christus amandus. V, 727. Ante omnia diligendus. IV, 222. Christum pii amant gratis, impii gratis oderunt. IV, 1452. Christum qui amant, debent odisse quod odit. IV, 1248, 1249. Christum in fundamento habere quid sit. VI, 155, 264. Christum in fundamento habere, est nihil ei præponere. VII, 745. Christus crucifixus cum amatur, caritas amatur. IV, 1681. Amorem erga Christum Elias Judæus docebat. VII, 704. Christi vita cordium. II, 566.

Christi adventus primus et secundus. III, 1527, 1406, 1624, 1675. Venit Christus primo salvare, postea iudicare.

III, 1664, 1665. Christi adventus alter occultus, alter manifestus. V, 124, 128. Christi adventus ad iudicium. VI, 188. Christi adventus ad iudicium, prænuntiatus. V, 1219. Christus sic prædicatur crucifixus, humiliatus, iudicatus, ut veniat et excelsus, veniat vivus in virtute, veniat iudicaturus. IV, 1262. Christum iudicem de cælo esse venturum non tam veteri, quam novo Testamento expressum est. VII, 705. Ubi legitur Deus ad iudicium faciendum esse venturus, intelligendus est Christus. VII, 707. Christus ut homo accepit potestatem iudicium faciendi. III, 1580; VIII, 222. Christus secundum hoc quod filius hominis est, potestatem iudicium faciendi a Patre et a seipso et a spiritu sancto accepit. VIII, 691. Totum orbem iudicabit, quia pro toto pretium dedit. IV, 1256. Christo omnes omnium ordinum rationem redditori sunt. II, 1028. *vide* Adventus. Novissimus Christi adventus, qualis. V, 1569.

Christus qualis veniet. VI, 647, 658. Visibili forma iudey veniet. V, 1070. Christus iudex futurus in forma servi. V, 714. Christus in forma hominis ad iudicandum veniet. IV, 1096; VIII, 691. Christus ut homo homines iudicabit. III, 1555. In Christo iudicante forma servi videbitur, occulta erit forma Dei. III, 1555; VIII, 222. Impii videbunt Christum in forma servi, iusti in forma Dei. X, 225. Christus cum iudicatur, docebat, ut iudicaret quos docuerat. IV, 291. Christus cum potestate magna iudicaturus, quia cum magna humilitate iudicatus. IV, 408. In iudicio presentabitur velut ignis, ad penam impiorum, lumenque iustorum. IV, 814. Christus defensor penitentis, et petitor veniæ confidentis, et iudex innocentis. IV, 809. Quinam sunt vivi et mortui quos iudicaturus est. VI, 188. Christus modo tacet iudicio, sed non tacet præcepto. III, 1406. Nunc silet a iudicando, non silet a monendo. IV, 568.

Christus ut iudex non metuendus, quia advocatus. IV, 568. Christi adventum non solum securi expectare, sed etiam desiderare debemus. IV, 1945. De Christi domini expectando et desiderando adventu. V, 632, 1569. De secundo ejus adventu dicitur, *Veniet desideratus*. V, 550. Christiano turpe est adventum Christi non desiderare. V, 1610. Christum amanti sola pena est esse sine ipso. V, 766. Christi adventus quandomam sit futurus, sciri non potest. II, 907, 908. Discipulorum inquisitio de tempore futuri adventus Christi. V, 1219. Christi responsum de suo adventu. V, 1219.

Christus non est agnitus a Judæis. IV, 504. In carne cur Deus non agnitus. III, 2007. Caro Christi, nubes quæ lumen mundi temperetur, non obscuretur. III, 1655. Christus non est agnitus a Judæis, quia gravata super eis erat manus Domini. IV, 1789. Christum solum Judæi non agnoscunt in Scripturis, propter quem factæ sunt Scripturæ. IV, 1779.

Christum venturum credunt Judæi, sed non moriturum. VII, 555. Bona temporalia in Christo expectabant Judæi. II, 546. Christum jam venisse convincerunt Judæi, et fide gentium, et iis quæ in ipsa Judæorum gente facta sunt. VIII, 278. Christum esse Messiam probatur contra Judæos. V, 567. De ipsa civitate ubi illum occiderunt, omnes expulsi sunt. IV, 1725. De Christi adventu quantum distat inter prædicationem Angelorum et confessionem demoniorum, tantum inter auctoritatem Prophetarum et curiositatem sacrilegorum. VIII, 290. Hæretici in hoc conveniunt, ut negent Christum in carne venisse. V, 988. Christum in carne venisse dubitare, malis Catholicis æque ac hæreticis commune est. V, 992. Christi adventus quantum credentibus salutaris, tantum non credentibus exitiabilis factus est. III, 1856.

Christus quare venerit, et quid profuerit generi humano, explicatur contra Paganorum querelas. IV, 1766. Christi adventu præstita nobis beneficia. V, 894. Christi Filii Dei incarnatio, gratia quam maxima est. V, 1514. Christi incarnatio purgationis nostræ principium. VII, 501. Christus suscepit duo mala nostra, ut daret duo bona sua. V, 1279. Communicavit nobiscum mala nostra, nobis daturus bona sua. V, 680, 1598. Christus diabolum alligavit sacramento incarnationis suæ. IV, 821. Verbum incarnatum, collyrium. III, 1656, 1660. Christus quomodo non missus nisi ad Israelitas. V, 485. Christum Filium suum Deus misit propter præscitos et prædestinatos, vocandos, justificandos, glorificandos. V, 845. Christi bona opera solis prædestinatis ad æternam salutem prouenerunt. IV, 1415. bati Christo, qui intelligantur. X, 928. Quo sensu dictum est, *in Christo omnes vivificabuntur*. VII, 398. Modus liberandi hominem Filii Dei incarnatione ac passione, quam conveniens. VI, 297.

Christus unus mediator Dei et hominum. I, 601; IV, 216, 1159, 1741; V, 510, 503, 680, 1352, 1607; VII, 268. Christus Verbum apud Deum, caro apud nos, Verbum caro inter Deum et nos. III, 385. *vide* Verbum. Ipse medius arbiter, qui nisi veniret, misericordiæ perierat iter. IV, 1385. Christus Jesus unus est mediator Dei et hominum, tam in veteri, quam in novo Testamento. X, 599, 400,

159
Præter Christum mediatoris nihil non quæritur. VI. VII. 260.
Quomodo Christus mediator effectus. VII. 702. Ad hæc
mediationem quid requiritur. VII. 248, 271. Christus per
quod mediator. X. 402. Christus mediator, non quia deus,
sed quia homo. III. 1845; IV. 1585; VII. 260. Christus ut
homo, redemptor, mediator, caput Ecclesie, etc. III. 1811.
Christus in quantum homo, in tantum mediator; in quan-
tum autem Verbum, non mediis, qui æqualis deo. I. 808.
Verus est mediator mortalis cum hominibus, justus cum
deo. I. 808.

verus est mediator. III, 184. Christus via, veritas et vita. III, 55, 1578, 1816. Christus veritas, etiam non veritate annunciari potest. III, 118. Christus manens apud patrem, veritas et vita; indue si se carum, actus est via. III, 1636. Christus via nostra. IV, 681; Item, actus est via. III, 1636. Christus via mundi, viam unicam ad salutem via. I, 700; II, 657. Christus magnam viam universalem salutis liberauit. VII, 515. Solam viam iustissimam ad Deum VII, 518. Christus factus est nobis via. II, 25, 515. Via qua iunus. III, 1852. Christus via, ut in illo ambulantes secure gradiamur. IV, 806, 807, 1157. Christus seipsum nobis fecit viam in celum. VI, 539. Christus viam et stratis magnam se ipsum fecit, per quam ducit ad patrem. V, 91. Christus ad patrem via, ad vitam, ad veritatem. V, 685, 777, 778, 780, 952, 1403. Christus dux, via et patria; et deducit nos tanquam dux, et in se ducit tanquam via, et ad se perducit tanquam patria. IV, 1649. Christus rex civitatis ad quam tendimus, i. se fecit viam ad eam civitatem perveniremus. IV, 1101. Christus de forma servi stravit viam, de orna dei coadit patriam. V, 571, 575. Ips est viam, de orna dei coadit patriam. V, 575, 685. Christus patria, quo iunus; i. se via, qua iunus. V, 1817. per carnem sibi et nobis via fuit qua rediremus. III, 1816. Per Christum iunus ad Christum et ad patrem. III, 1816. Per hominem Christum, tendis ad Deum Christum. V, 1206. Christi humanitas via ad divinitatem. III, 1702; V, 1217. Christus factus particeps humanitatis nostre, compendium praeibit participande divinitatis suae. VII, 260. Christus donando peccata viam aperuit ad patriam. III, 25. Non est salutis via sine participatione corporis et sanguinis Christi. II, 657. In Christo ut est via non habendum. III, 54. Christus et noster est, et Patris. IV, 1728. Christus frater noster. IV, 349. Christus proximus noster. III, 51; V, 955; VII, 701. Longinquus et proximus. V, 952. Christus mediator, non inter Patrem et homines, sed inter Deum et homines. IV, 216. Christus componit inter nos et Deum, nostram voluntatem corrigens ad iustitiam, illum sententiam flectens ad misericordiam. IV, 1584. Inter Deum et hominem factus est homo non iniquus, sed tamen infirmus; ut ex eo quod non iniquus iungeret te Deo; ex eo quod infirmus, propinquaret. IV, 216. Christus commendatur. III, 1842. Mediator

propinquaret. IV, 216.
Christi mediatio gratia commendatur. III, 1842. Mediatio
Christi necessaria fuit. III, 1070; IV, 1159, 1741. Nemo hic
Christi natus est, ut Christum medius non egerit. III, 1445. Chri-
stus natus est, ut Christum medius non egerit. X, 451. Nemo
est mediatoris beneficii omnes egent. X, 451. Nemo
moritur nisi in Adam, sed nemo vivificatur nisi in Christo.
X, 140. Christus quia gratus ad iudicium bonis, eadem alia ex
malis boni. X, 1157, 1159. Pelagianum verbum, non creatis
mortuum esse Christum, sed ut facilius iustificemur. X,
4226. Christum ad id non est necessarium fuisse, ut vivit Pela-
gius, ut discamus quomodo non vivere de carnis. X, 270.
Pelagi in doctrina tantum et exim, in magisterium in Chri-
sto agnoverit. X, 705. Crux Christi quatenus evanescit.
X, 250, 251, 260, 270.

X, 250, 261, 260, 270.
Christus medicus noster. III, 1597, 2034; V, 1570. Magnus medicus. V, 953. De sanguine suo, insanio lateri exteri medicamentum fecit. V, 945, 846. Christus sanavit nati homini sauciatu subveheus. V, 957. Christus medicus quomodo nos laulanti sanat. V, 1270. Christus medicus qui poculum prior aegro bibit. V, 342, 781. Christus in filio Dei incarnato medicina est omnibus consulens. VI, 208. Christus sanitas nostra. IV, 181. Christus in Paulo ostendit magnitudinem artis suae. IV, 1708. Medicina Christi parvulis ob mala corporis necessarii, acatit et legiam, sed non ut a diaboli potestate liberentur. X, 1506. Medicum Christum in necessarium di nat, ut d vident et vidiat. X, 1508. Christus etiam pro parvulis mortuus est. vidian. X, 1508. Christus etiam pro parvulis mortuus est. X, 122. Christus non nisi pro peccatoribus moriturs. X, 823. Christum et pro parvulis mortuum faletur Julianus Pelagianus. X, 469.

Christus Redemptor noster. V. 726. Christus salutare Dei.
III, 788; IV, 551, 443, 1896; V, 890, 1, 618; VII, 611,
624. Christus veritas et salutare dei. IV, 240. Christus spes
nostra. IV, 728. Christus uero. 4. I. Cor. V, 26. I. Chri-
sto est salus omnium gentium. 1. Cor. 8, 872. Christus liber a-
liis salutem. I. Cor. 9, 875, 878. Christus salutem. I. Cor. 9, 875, 878,
881, 889, 37. Christus liberator. I, 15. Christus liberator diabo-
lum. I, 15. Christus eruitur occisus, sine libidine na-
tus. I, 1286. Christi sanguis pretium nostrum, quod libera-
t erogat Augustinus. I, 810. Non Christus refundit libe-

centum sanguinem, non est restituit pretium, quo nos emit
ut nos ad erat ei. I, 778. Christum ipsis parvulus noluit
non esse Iesum Pelagiani X, 1508. Christus quatenus re-
pirat quæ ab Adam fuerunt elisa. X, 1178. in omni omnia
in ipso instaurantur et pacificantur. VI, 261. Christus pro
Angelis non est mortuus. VI, 261. Christus in forma dei et
in forma servi Dominus est Angelorum. III, 531.

Christus salvator, iudex et advocatus. V, 1062, 1370.
Christus advocatus tantum pro iis qui in eum credunt. VI,
225. Ita Christus se Patri exhibere voluit precatorem, ut
meminisset nostrum se esse doctorem III, 1902.

Christus propheta prophetarum. VI, 537. Christus propheta et dominus prophetarum. III, 1596.

pheta et dominus pro heritarum. III, 1596.
Christus magister verus. VI, 678. Christus vere magister
bonis, quia dñs. I, 875. Christus bonus magister, docens
quod expedit scire. V, 1221. Christus magister qui sciens
et docere quod proderat, et non docere quod oberat. IV,
535. Christus magister omnium. V, 742. Christus concio-
nator mundi. V, 596. Christus magister in celo, non homi-
num tantum, sed Angelorum. III, 1487. Cathedram habet
in celo. VI, 678. Iustus docet. I, 875. schola ipsius in terra,
corpus ipsius. VI, 515. Christus facti etiam sunt signa. III,
1747. et genera sunt locutionum. III, 4598. In omnibus
que fecit dominus, ad non ita nos quemadmodum hic viva-
mus. V, 475. Christus etiam factis loquitur. V, 1171.
Christi temporalibus gestis instruitur ad vitam eternam.
V, 1614. Verbum dei parum erat si loquatur præcipere,
nisi et faciendo præiret. I, 782. tota vita Christi discipula
morum fuit, quæ ad æmum que appetenda, quæ fugienda.
III, 153. Christus dictis, factis, morte, via, descensu,
ascensu clauit ut redeamus ad cor, et inueniamus eum.
I, 701. docuit nos et factis potestatem naturam. I, 1007. In Christo
clementiam, et præceptione naturam. I, 1007. In Christo
creuifixo nihil a hominibus dis-unt. VI, 207. quam non doceat
Christus. I, 1007. Christus docens quid a se disci vult.
V, 897. Christus mandatum patris. V, 773. Christi præcep-
ta quam utili. VII, 65. Christus præcepta dedit pro mo-
ræ, etiam contra peccatos mores. VII, 74.

Christus magister humilitatis. V, 191. Docteur humilitatis. VI, 415, 417, 416. L'écaministe Christi, magistra humilitatis. V, 1, 745. Christi humilitas, medicum superbiae nostrae. V, 1981, 688. Christus caritate et humilitate, dū licem hominis morbum u salutavit. VI, 515. Christi humilitas sanuum medicamentum et altum sacramentum. VIII, 952. Magna est miseria si, erilis homo, sed magis miseria cordia humilis Deus. VI, 514. Christus novum testamentum semper iterū hereditatis na ille tans, terrena co temere exemplo dōcunt. VI, 359. Christi disci, il duo us modis dicti, X, 929. Christi cathedra figurabat cathedra aynsi IX, 505.

Christi cathedra figurabat cathedra dei. I, 505.
Christi quisque vivat, non si i II, 568. Christi suscitare semen tenetur quisque; i. mortaliter natus est. VIII, 30.
Christi pau, etate saturatur, qui non tantum bona tempore contra contemnit, sed et mala sustinet. II, 567. Christus contemnit in se et membris, ab iis qui amant q se contemnit. IV, 250. Christi ratio caritas finit, ut voluerit habere e heredes. IV, 565. Christus ipse futurus possessio nostra. V, 1369.
Christi gratia. IV, 1911. Christu

Y, 1439. Christus h. bot. rempublicam suam. IV, 1911. Christus
alios n. m. d. super gubernat. IV, 1774. Christi regnum alio
tenet et aliter dicitur. VI, 75, 77, 78. Christi regnum per
omnes gentes qu. modo. 10, agatum. IV, 589. regni dicti-
tabant. n. m. Christi tantum p. r. CLXV annos duratum.
IV, 455, 454. In nomine Christi diab. l. s. via j. uir. VI, 509.
Christi nomine finit, quaecunque prodigia finit. V, 1451,
1440.

Christi auctoritas. VII, 589, 595, 594, 595. Christus etiam ab his qui in iis non credebant, laudatus. IV, 1570. Christum tanquam maxime sapientem pagani pagani non audeant negant. I, 650. Christum blasphemare pagani non audeant. II, 1245. Pagani a diis suis prohibiti sunt Christum blasphemare. III, 1061. Christo impudenter inuocanda. I, rescripta imitatio, qui colere non solumur. VII, 109, 110. Christus quia laus quatenus deus est, quatenus quatenus est homo, conuenit. II, 855. Multa de illa in scriptis secundum carnem dei dicuntur, multa secundum formam servi. II, 1042. Quia non conueniunt. II, 1042. Christus patrem maiorem se esse de illo quatenus formam servi accepit. II, 751. Non de illo esse de illo quatenus formam servi accepit. II, 751. Non de illo inueniri. II, 1042. Christus apellatum fuisse dominum. III, 565. Filius ideo totum patri assignat, quia ipse de patre, non pater de illo est; igitur unde datus est totum dat. V, 1085. Christus cur assitit se dicit filium hominis. V, 1115. se filium hominis dicit in evangelio, ut ait laqueum se ab Adam, qui homo est, non filius hominis. II, 547. Christi divini asseque huiusmodi non se aranda, sive filius dei appellatur, sive filius hominis. II, 855. Christus ^{propter} dicitur, non ^{propter} dicitur, non ^{propter} dicitur. III, 750. Motus exterioris Christi non perturbat animi signa sunt sed docentis magni. III, 180. Christus quod de se testatur non quod

modo verum. VIII, 522. Christus multa potuit quae noluit : et hoc melius est quod voluit. VIII, 185; 190. Christus maiora opera dignatus est facere per discipulos, quam per se. III, 1825. Christus oculis corporeis non vidit Patrem. II, 520, 707.

Christi ad Adamum comparatio. III, 1401, 1465. De primo hunc et de Christo intelligitur primus et novissimus Adam, vel de unoquoque homine diversimode considerato. II, 946. Christus cur secundus Adam et secundus homo dictus. X, 1512. Adam quo modo Christi forma. II, 684. Christus e contrario forma Adam. X, 1535. Ab Adam homines, a Christo filii hominum dicitur in scriptura, non tamen abique. II, 548.

Christus vitis, ovis, leo, agnus, petra, lapis angularis dicitur per similitudinem. III, 1858. Nomen quod Christo convenit, secundum proprietatem Verbum in principio. III, 1729, 1756. Christus victus agnus. V, 45, 1209. Agnus immaculatus, quomodo. IV, 763. Angelus magis consilii. IV, 515; V, 64, 691. Angelus et dominus Angelorum. III, 1596. Christus aquila. III, 884. Christus arietem cornibus haerente figuratur. IV, 245. Christus taurus, aries, hircus in figuris eloquiorum divinarum dictus est. VIII, 546. Christus botrus. VIII, 271. Botrus uvae pressus in torculari. IV, 109, 649. Brachium Dei. III, 1346; IV, 484, 894. Christus canem nomine lat. ligatur. III, 1550. Christus canis Angelorum. IV, 960. Christus cibis es, maculis es, parvulus. IV, 1398. Cibis mensis refectus, nec deficiens. V, 185, 190; 1016. Cibis es, qui esurientes satiat et ineger maciat. V, 185. Christus homo de coelo caelestis. V, 1621.

Christus David appellatur, quare. VI, 168, 1847. David dicitur Christus, quia est ex semine David. IV, 1869, 1870. Christus filius et dominus David. IV, 1870. Christus semine David figuratus est. IV, 6, 655. Christus Dominus deorum. IV, 564. Dies noster. V, 952. Dies die. V, 1005, 1099. Dies, cuius Apostoli duodecim hunc fecerunt. IV, 650. Christus doctrina patris. III, 1629. Christus homo Dominicus. IV, 67, 78, 105, 109, 114.

Christus Emmanuel. III, 585. Christus per favum designatus. IV, 1497. Christus fons noster, fons perficiens, non interficiens. III, 1785. Christus fons legis, non quia consumit, sed quia perficit. IV, 75, 514, 628, 662, 725, 785. Christus firmamentum. IV, 911. Christus fons unde omnes sive ante incarnationem remissi, sive ab incarnatione missi acceperunt. V, 1511. Christus fundamentum nostrum et caput. V, 1616. Christus fundamentum eorum etiam qui ad legem et prophetas pertinent. IV, 1595. Christus galinae comparatur. III, 1550; IV, 526, 698. Christus gigas gigantum. IV, 1116. Christus grauum mortificationum et multiplicationum. III, 1766. Grauum quod cecidit in terram in passionem. IV, 720. Grauum morte multiplicatum. V, 1397. Qua ratione Christus parvus. II, 1016. VII, 150. Christus luna. V, 733, 780, 1647. Christus jurisperitus caelestis. IV, 1819.

Christus ex la, ide parvo mons magnus. IV, 522, 555, 551, 680. Christus lapis pascis de mont. Sicut natus. III, 1407, 1465; IV, 1204. Christus lapis praecursor de monte, qui iacendo lapidibus quassat obediendum. V, 1640. excelsus conterit superbientem. V, 567, 575, 681. Christus lapis angulae. III, 1859, 1882; IV, 554; V, 514, 544. Christus lapis offensivus omnibus malis. III, 2000. Christus lapis iactus a Iacobo. III, 144; IV, 701. Christus lapis electus et reprobatus. III, 576. Christus leo. III, 1728, 1756; V, 43, 1209. Christus leo figurate, et petra, et vitulus. IV, 1155. Christus per solem, per leonem, etc., similitudinis causa non proprietatis substantia significatur. VIII, 236. Christus lignum vitae est in paradiso spirituali. III, 576. Christus lucerna vocatur. IV, 1567. Christus lumen illu minans. III, 1782. Lux hominis. IV, 155. Lux proprie dicitur, lux autem figurative. III, 515. Lux mundi. III, 1632. Lux inextinguibilis. III, 1575.

Christus manus Dei. IV, 1505, 1805; V, 1517. Christus margarita pro qua omnia vendenda sunt. III, 1571. Christus medicus. IV, 355. Christus qui de se ipsis agnos medicamentum fecit. V, 725. Christus mercator. IV, 866. Christi quale cum humano genere commercium. V, 689. Christus mercator, qui in sacco ferebat pretium nostrum : pretius est haec, usus est specus et maris pretium orbis terrarum. IV, 178, 179. Christus huc venit ad commercium, attulit bona et cepit munda. IV, 1912. Christus assidue in scripturis appellatur mons. IV, 74, 77, 517; V, 45; VI, 52. Christus mons montium. IV, 1116. Mons ubi et incaseatur. IV, 827. Mons et vallis. IV, 1597. Christus murus adversus insidias inimici. III, 1440. Christus angelus caelestis, qui venit accipere contumelias, dare honores; haurire dolorem, dare salutem; subire mortem, dare vitam. IV, 251. Christus nubes ex Virgine. IV, 117.

Christus oleum. III, 710. Ostiarius. III, 1728. Ostium. I, 1728, 1751, 1755. Ovis. III, 575, 1728, 1758. Panis. V, 265,

725, 1465. Panis verus. III, 1602, 1607. Panis caelestis manna adumbratus. V, 45, 1531. Panis caelestis quem manducaverunt veri Israelitae. V, 1551. Panis Angelorum. I, 1286. Panis Angelorum etiam etiam a radianum de horreis Iray et dominicis. IV, 1865. Christus panis et potus. III, 1612. Qui esurit panem Christum, esurit iustitiam. III, 1607. Christus paradus. III, 1828. Passio. III, 1728, 1754; V, 508, 1647. Pastor et ianuarius. IV, 1102, 1105. Christus pax. V, 170. Pax nostra. III, 1854. Christus pax nostra et verus pacificus. IV, 1635, 1668. Christus persecutor quatenus dici potest. IX, 265. Christus petra. III, 575, 737, 791, 804, 1729, 1756; V, 45. Petra supra quam Gedeon carnem hodi et azyma posuit, figura Christi. III, 412. Petra super quam aedificata est Ecclesia. I, 618; V, 1258, 1548. Petra ad quam basis major est cecidens et minor cecidens. IV, 1774. Christus pretium nostrum. V, 1591. Christus principium. III, 1681; V, 24. Christus rector, sponsus, et redemptor Ecclesiae. IV, 1784. Christus rex iudeorum. IV, 526, 759. Christus rex et sacerdos. III, 1045, 1594.

Christus s cerdos dictus a sanctificatione nos, et rex a regendo nos. IV, 504. Christus per salomonem figuratus. IV, 1668. Christus salutaris noster. IV, 1728. Christus samaritanus. IV, 1765. Christus sanctus sanctorum. IV, 1116. Si sacramenta cogites, sanctus sanctorum : si gregem subditum, pascis eos omnes : si aedam fundamentum aedificatorum. IV, 1102. Christus sapientia Dei ubique praesens. III, 1639. Christus sol dictus : hinc Manichaeis occasio errandi. IV, 152, 1947. Christus templum Dei et altare. III, 1529. Christus turris fortitudinis. IV, 725. Verbum divinum uva, Christus botrus uvae. IV, 109. Christus veritas et misericordia. IV, 667. Christus veritas, quare. II, 584, 547. IV, 174. Christus dei virtus, dei sapientia, veritas. I, 1321; III, 170. Christus fons vitae. V, 1115. Fons et lumen vitae. III, 1634. Christus sacramentorum vita. V, 92. Christus vita aeterna. III, 1610, 1818. Christus ut homo est vitis, agricola secundum divinitatem. III, 1859. Christus quare se vitem dixit, discipulos vero palmites. III, 1841. Christus vitulus propter victimam appellatus est. V, 45. Christus vultur. III, 885.

Christiana religio vera religio. I, 602. Ad antiquos fuit. I, 602. Christiana religio ab Ierusalem sumpsit initium. VII, 618. In sola Ecclesia catholica reperitur. III, 127. Christianae religionis salubritas. VII, 76, 79. Cur tanto tempore tractu, orbis sine Christiana lege fuerit, querenti respondetur. II, 573. Christum quo modo jam omnes cantent. II, 1028. Christianae doctrinae modus perquam optimus. III, 154. Christianae religio hominibus persuasit, quae latius persuadere non potuit. III, 125. Quae de Christiana religione in scripturis praedicta sunt se transcendit, ut transiret esse praedicta sunt. II, 1028. Facis regibus Christianis ubique in parvo tempore Christi Evangelium penetravit, ait Bessych. II, 904. Christianam religionem ad parvum tem us duraturam esse iacebant eius inimici. IX, 894. Christianitas antiquioribus religio. IV, 521. Iudei christianae veritas, ex sanguine marverum, castitate virginum. III, 125.

Christiani ad Antiochiam primum si dicti. I, 612. Christiani propter mysticum christum si dicuntur. VII, 676. Christianos recte Christos dicere possumus. VII, 552. Christi ut figurati in Iacob. V, 45, 55. Christiani boni et mali in eodem Iacob benedicti et Esau claudicant adimurati. V, 58. Christianorum florire in iis quae contingerunt Israelitis. V, 57, 58. Christianus populus. Iudeorum populo praetatus. IV, 990. Christianorum servi Iudei. V, 56.

Christiani ante Christum nonnulli existerent. V, 1576, 1577. Antiqui sancti per fidem futurae passionis Christi, salvi facti sunt. I, 808. Christiani filii patriarcharum, non venientes de monte sion, sed nati in monte. IV, 955. Christiani in scriptura dicitur Christus. II, 1035.

Christianus fratris nomine intellectus. III, 1266. Christiani vere fratres Christi per adoptionem. VIII, 215. Fratres Christi et filii. III, 1829. signum Christi in fronte accipit qui christianus est. V, 1075. Christianum Christum, non in Ietrum credunt. VII, 620. signum summi Christum in fronte nobis signi voluit, ne Christi opprobria Christianus erueret. IV, 282. Christiani nomen tanquam ad insultationem et opprobrium est christum. IV, 586. Aliqua pars mea et tuum est etiam esse Christianum nomen. IV, 586. IV, 749, 1041, 1155. Solus panis erroris etiam extollere, qui non Christiani nominis velamenta conquirat. II, 447. Christiani in scripturis viles homines censentur, sed superbi sunt in sanguine. IV, 155. Christiani in scripturis et nomen quod Christianus est, quoniam quod lignum, quod. II, 1420. Christiani Catholici vel orthodoxi nomen habent, ut sint integritatis custodes et recti secutantes. III, 127. Christianus auctoritatis pondere duceundus. V, 1600. Christianus satis est si credat a summo bona trinitate creata esse, condita, et quae bona. VI, 25. Christiani omnes sunt templum Dei. IX, 894. Christiani vivunt. IX, 671.

Christianorum duo genera. III, 127. Christiani tria sunt generis. V, 55. Christianorum ex modo nunciatum quatuor genera. III, 1479. Christiani boni et mali. V, 559, 561. Christiani veri quatuor. IV, 575; IX, 131. Christiani tantum moribus discrepare debent. V, 1025. Tanti calumnia nihil mutasse Christianos de moribus gentium. repetitur. VIII, 455. Christiani catholici a fausti calumniis vincuntur. VIII, 547.

Christianus crimen habere non debet. III, 1697. Christianorum habitus et mores. VII, 647. Christianorum et Christianarum verus ornatus non tantum nullus lucus, ineadem, verum ne auri quidem vestisque pompa, sed mores boni sunt. II, 1060. Eorum affectus erga res creatas et ipsum Deum. VI, 551. Vita Christiane ordo. I, 866, 867. De Christiana professione non sibi blandiendum, nisi et opera sequantur. IV, 1045, 1044. Christianorum est imitari Christum. V, 55. Christi sanctitatem quatuordecim exprimit Christiani. IX, 274. Christiana vita erigit Christi, sequitur, resurrectioni, etc., configuanda. VI, 257.

Christianus, quia Christianus est, aliquid plus passurus est in hoc seculo. V, 276. Christianus frustra est, qui non est in ea sorte propter quam passus est Christus. IV, 176. Si putas te non habere tribulationes, nondaum existis esse Christianus. IV, 649. Christianorum adversus tyrannorum minas, fortitudo. IV, 1591. Christianus excedit Christi, in tribulatione fortis effectus est. IV, 649, 655. Christiani martyrium pro Christianis optant. X, 965. Christianus quando non potest occidi, agitur ut exhorretur. IV, 752. Christiani patienter ferant injurias ad instructionem aliorum. II, 529. Christiana firmitas. V, 277. Christianus similis debet esse quadrato lapidi. IV, 1165. Christianorum sub patrono Christi securitas. V, 728. Christiani qui pro patria caelesti agere debeant, discedit ex eo quod Romani tenebantur pro terrena. VII, 160, 162.

Christianos gratis persecuti sunt reges terreni. IV, 1391. Christianum nomen gentiles perdere non potuerunt. V, 1657. Christianum nomen, mortuo Christo, per Martyrum passionem disseminatum. IV, 455, 454. Christianorum pugna modo non sunt cum tyrannis, sed cum diabolo, cum carne. IV, 1687. Christianum describebat Apostolus, non Judaeum adhuc sub lege positum. X, 995. Christiano natus inimicus est. IV, 649. Christianorum vita in hoc mundo similis arboribus quae per hyemem videntur mortuae. III, 1627.

Christianorum opes. VII, 25. Qui Christiani sunt, prorsus pauperes sunt. IV, 865. Christiani damnis turbati non debent. II, 1060. Christiani cor augitur, non obdormiunt, sed quia nondum cum Christo vivit. IV, 1651. Christianus fieri volens propter commodum temporalem, relinquitur. VI, 550. Christianus non ad hoc factus est, ut in seculo isto flaret. IV, 190. Qui Christianus est ut abundet temporalibus, deficit ubi ista deficient. IV, 1701. Christianus qui vult fieri ob felicitatem terrenam, adhuc in tenebris perseverat. IV, 1675. Christianus nondum est, qui non ab Dei promissa de futuro seculo attendit. V, 78. Christiani Deo spe carnis mercedis servientes, ad vetus Testamentum pertinent. V, 32. Christianorum est pati mala temporalia, et sperare bona sempiterna. V, 1556. Christianos ad praesentis temporis bona non esse factos. V, 705. Christiani a hoc sunt, ut praesentia superent, et futura sperent. IV, 1154. Christiani sumus, non propter temporalem, sed propter aeternam vitam. V, 652, 1196, 1556, 1586, 1650. Christiani esse debemus propter vitam sempiternam. II, 530. Christianus vere est, qui religionem proficitur propter futuram requiem. VI, 551. Propter unam aeternam vitam Christiani sunt. VII, 189.

Christianus est, qui hic peregrinum se esse cognoscit. V, 612. Christiani bonis terrenis tanquam peregrini utuntur, nec capiuntur; malis autem aut probantur, aut emendantur. VI, 42. Christiano tria commendantur, continentia, iustitia, spes praemii aeterni. V, 653. Christiano de resurrectione dubitare non licet. V, 1614. Christianum cor, facultate ardentis similitudine, coelum semper petere debere ostenditur. V, 1117. Christiani boni tota vita sanctum desiderium est. III, 2008. Qui transit ad Christum, transit a timore ad amorem. V, 199. Christiano amanti lex non est pondus, sed decus, non tormentum, sed ornamentum. V, 207. Christianus es, audi Christum; servus es, audi dominum; filius es, audi patrem. IV, 160. Christiane anime pascua. V, 1647. Christianus bonus quomodo devoratur in et o paais. IV, 617.

Christianorum perfectorum vita laudatur. I, 1537. Christianum in civitate simul viventium vita et mores. I, 1558. Dimittere patrem aut matrem aut uxorem, quandom teneatur Christianus. II, 689.

Christiani sunt sacerdotes. VII, 676. Christianorum sacrificium. V, 281.

Christianorum omnia res et ad hoc est. VI, 575. Chri-

stiani ad unitatem revoantur. VI, 712, 713, 716. Eo ipso quo accepisti nomen Christi, sacramento quodam natus es in visceribus ecclesiae. IV, 678. Christianorum non animae, sed anima una, unica illi Christi. II, 1036. Christiani omnes unus in Christo. IV, 1516, 1556, 1654, 1704. Omnes in Christo et Christi et Christus sumus. IV, 200, 1679. Christianus in alio Christiano faciente miracula, quomodo et ipse facit. IV, 1707. In Christianis adhuc carnalibus morientibus spiritus perficit quiddid quod, quia ab unitate corporis Christi non recesserunt. II, 845. Christiani boni a tepidis prohibiti, ne ducantur quasi auctoritate turbam. V, 546, 548.

Christiani quidam nomine, opere vacui. V, 1562. Inter Christianos huius mundi dilectores, et contemptores discrimen. II, 486. Semi-Christiani. VIII, 207. Christiani mali. VI, 545, 547. Falsi. VII, 674. Christiani ficti et mali non computandi in membris Christi. VII, 742. Christiani ficti et mali, mysterium iniquitatis. VII, 686. Christiani bonos mores non habentes, et Dei dicuntur, et non Dei: Dei propter ipsius sacramenta, non Dei propter proprium vitium. IV, 539. Christiani mali portant sanctum nomen ad pernam suam. V, 543. Christiani mali injuriam Christo faciunt. III, 1760. Implet ecclesias per dies festos Christianorum, qui implet et theatra per dies solemnes paganorum. VI, 545. Christiani per paganos, iudices, hereticos, et maxime malos Christianos insant tentationes. VI, 545, 547. Et cum paganorum, sic nunc malorum Christianorum insulationes insidiantur virtutibus iustorum. IV, 1151, 1152. Christiani mali tanto sunt nocentiores, quanto interiores inimici. VI, 180. Christiani mali peius vivunt quam iudei et pagani: hi comparantur legio silvatica, illi sacramento praesidio. IV, 242. Christiani nomine tantum, ferre calami dicuntur. IV, 856. Multi qui volunt fieri Christiani, offendantur malis moribus Christianorum. IV, 245. Ex malorum Christianorum moribus non spernenda ecclesia. I, 1541. De pravis multorum Christianorum moribus perturbari non debet qui in Ecclesiam congregatur. VIII, 291. Christiani boni et mali hic simul confunduntur, quare. IV, 248, 249. Amborum opositi mores. III, 128. Mali, ut palea tolerantur. III, 127. Nec ab Ecclesia praeciduntur. I, 1541. Christiani boni ad tolerandos malos excitantur. V, 471. Christiani mali provocantur ad vitae mutationem. V, 471. Maledicti in malos Christianos cadunt in omnes Christianos. IV, 582. Christiani plures super numerum sunt, quomodo. IV, 440. Christiani boni in comparatione multitudinis malorum pauci sunt, per se autem considerati multi sunt. VIII, 291. Christianis pagani nil valent obijcere nisi dissensionem Christianorum. V, 514. Maxima calumnia est, si Christianis exprobretur quod mortuum colant. IV, 1578. Christiani nullum mortuorum colunt. II, 85. Christianos accusavit Porphyrius quod demones venerantur. VII, 655, 651. Mala quae per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano accidit, immerito in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 552. Christianis tribuebant pagani hominum malorum quae patiebantur. VII, 49, 111. Refelluntur. VII, 111. Christiani satagunt, etiam pagani testimonio ut diuturnitatem calamitatis afflicti non sentiant. II, 587, 589. Christianos nec vituperat Seneca, nec laudat. VII, 192. Christiani temporibus Juliani lege data prohibiti sunt docere litteraturam et oratoriam. I, 755. Christianus non docere litteraturam et oratoriam, nec falsae philosophiae vani loquacitate seduci, nec falsae religionis superstitione terri debet. III, 262. Christ anus de rebus naturalibus quasi secundum Christianas litteras loquens, nihil temere affirmat, ceram infidelibus. III, 261, 264. Christiani dominis mundorum mirabilis conversio. VII, 612. Christiani nominis inimici partim crediderunt, partim perierunt, pauci timidi remanserunt. IV, 1782.

Christiani, sunt Israelitae et filii Abraham. II, 896. Non carnaliter, sed spiritaliter sunt Iudei et Israelitae. II, 895, 896. Christiani licet spiritaliter Iudei sint et Israelitae, non tamen debent haec a nimia sibi imponere. II, 896, 897. Christianos Aptus Judaizare docebat. II, 897. Christianos non oportet Judaizare. II, 892. Christiani in celebratione Pasche observant ut occurrat sabbatum. II, 211. Nec tamen observant dies et annos, et menses et tempora. II, 209, 210. Ad solis et lune computationem Pascha celebrant. II, 209, 210. Christiani, si possunt, non permittunt debent ut aliquid de area et torculari tollatur ad sacrificia demumorum: si quid vero de ipsis incisus sublatum est, utuntur mundis reliquis fructibus. II, 185. Christianus non licet uti re aliqua in honorem deorum, etiam animo contemnat. II, 185. Non licet de templis, id est, lucis qui evertuntur, in usus privatos quidquam usurpare. II, 185. Christianos et iustos non debere quemaquam etiam malum occidere, Denatase dicebant. II, 177. An aliqui fient Christiani iudicis tribus annis et mensibus sex. VII, 671.

Chromatius episcopus. X, 632, 663.

Chrysippus. I, 925; IX, 459. Chrysippus unus ex principibus stoicorum. VII, 209, 211. Quando cum illo disputatu-

rus erat Carneades, elleboro purgandum cor censebat, etc. IX, 439. Chrysiptera argumenta. II, 82.

Chrysostomus. X, 683. In numero eruditorum ac sanctorum excellentissimus, secundum illam. X, 661. Cui de peccato originali non tam expresse locutus est X, 656. Chrysostomi testimonia pro originali peccato. X, 656, 657. Chrysostomus Origenis et veterum sententiam de peccato originali comprehenso a vultu amplexus est. II, 254.

Chullabi. IX, 258.

Chusi, interpretatur silentium. IV, 97.

Cibidiana. IX, 252.

Cibos manducando atque ructando purgari et mundari, Manichæorum deliramentum. VIII, 226, 270. Non quod intrat conquinare hominem, sed quod exit, ad solas turbas divisit Christum calumniatur Adimantus. VIII, 252. Cibi nulli sunt immundi. VIII, 151. Cibi non pollutant. I, 799. Cibus non perdidit Adamum, sed prohibens cibum perdidit. II, 141. Nunc omne carnis genus, quod non esset usui, manducare permissum. I, 799. Iohannes locustis in escam cederentibus non fuit pollutus. I, 799. Cibi non religio. I, 1540. In ciborum delectu superstitiosiores ratione admonendi. I, 1541. Alimenta immunda munera sunt, sed in nullo est munda luxuria. V, 1040, 1045. Non non videtur obsonii timenda, sed cupiditatis. I, 799. Non cum genere, sed aviditate immoderata quæque eul audis est. VII, 545. Cibi potusque parcimonia. X, 725. Temperantia cibi et potus in paradiso, qualis fuisse futura. X, 772.

Cibum et potum non nisi gratia conservandæ salutis lex æterna admittit. VIII, 426. Alimenta suenda tamquam medicamenta. I, 797. Magnus ille est, qui in cibo non rapitur aliquantulum extra metas necessitatis. I, 799. Quod saluti satis est, delectationi parum est. I, 797. Cibus sine voluptate non sumitur, ut vivatur. VII, 622. Ciborum necessitas calamitas est, et delectatio vocatur. I, 797. In cibo insidit laqueus concupiscentie, et adiungit sese tamquam redisseque periculum a mundiciis. I, 797. Felicitas esset sine illa saporis illecebra, si suavitatem ei et potum percipere. X, 771. Cibusque in ventrem non sapit, in membra quasi sapit. I, 786. Cibi aviditas major in corpore. I, 924. Cibus corporis quomodo in Dei laudem sumendus. IV, 1899. De ciborum abstinentia non glorandum. I, 798. Cibi pretiosius divitum infirmitati indulgentia: cibi cibus et electi nihil aliud, huius præstant. V, 415. Cibus an ad corpus, an ad animam pertineat. I, 965.

Cibus terreus, et cibus celestis. VI, 707, 708. Cibus spiritus huius nunc præstantior, quærat. V, 1481. Cibus anime cibus proprius, et sua fames. I, 965. Cibus mentis. V, 709. Animus unde pascatur unde letatur. I, 865. Cibus noster, Deus: solus reficit, nec deficiit. IV, 397. Non aliunde venit homo, et aliunde vivit Angelus. IV, 1742. Cibi iustitiae pascatur, ius, in ius superbia. IV, 1290. Cibus serpentis si esse non vis, in li esse terra. IV, 1586. Cibus oculorum, lux. V, 185. Cibus Egypti. I, 741. *Not. (c).*

Citatrix in scriptura etiam solius ecclesie notata significat. III, 519, 696. Citatrix quandoque currere dicitur. X, 515.

Cicero vel *Ciceia* genus virginitatis. II, 265. *Cicero* H. 591, 595. Huius solus Academicus. VII, 156; VIII, 1036; X, 1366. Vir eloquentissimus et verborum vigilantissimus apparet et measor. VIII, 65. Ab ipso in latina lingua philosophia et iachata est, et perierat. I, 910. Cicero te nihil excellentius in latina lingua. I, 1204. Cicero laudatur. II, 498. Cicero laudem se fuisse aut huius latine, ut minus a te rebus nomina inq. oneret quas sentiebat. I, 952. Ipse huius omnes mirantur, peccus non ita. I, 685. A, ad ipsum etiam servus. I, 1015. Ius oratio qua Roma servata aut, barbara vestra est. I, 1015, 1016. orationes Ciceronis, quas Verrius vocat, nobilissimæ. I, 1204. Cicero loquebat, etiam suam. I, undando, arrogantiam non timet. III, 1745. Cicerois dialogus cui nomen Hortensius. I, 686; VIII, 1019, 1046, 1056; X, 774, 802. Cicero in Hortensio miseriam hominis vidit, causam non agnovit. X, 778. Cicerois disputatio contra Anaximandem et Anaxa orae de Deo se tentiam. II, 445. Cicerois sententia de deificatione ac divisione virtutum animi. VI, 20. De beata vita. I, 909. Cicerois locus ex Tusculano, exagatur. II, 667. Alius verior. II, 668. Locus de amicitia laudatur. II, 1071. Cicerois locus. II, 1074. Cicerois epistoliarum modus. II, 1073. Cicerois libri de re, in huius. VI, 648; X, 767. Perierunt VII, 55. *Not. (a).* Cicero quos dixit in quæstiones consideres philosophos. II, 589. Cicero laudat Cæsaris delementa. II, 520. Cicerois dictum de Roscio his prope. III, 1068. Cicerois improbat de quodam dictum, *Ad unumquemque verbum admodum revocare vellet, enastit*. II, 586. Cicero simulacrorum institutioni, et labulis de his operantibus indignatur. VII, 156. Auguria videt. VII, 156. De Cicerois libris multa interrogatus Augustinus, quod respondet. II, 452. Cicerois codex Hippone non reperiretur. II,

456. Cicerois cædes, ejusque causa. VII, 410.

Cilicium dictum esse Tharsis, quousdam visum est. IV, 556.

Cilicium. II, 189. Cilicium pauperis. V, 1402; Cilicium ad peccati significationem pertinet. III, 1077. Ad peccatorum confessionem. V, 518. In eo est recordatio peccatorum. VII, 463. Cilicium caro Christi propter mortalitatem et similitudinem carnis peccati. IV, 555, 852. Cilicia ad se missa gratissime accepit Augustinus. II, 989, 991.

Cincinnati dictatoris paupertas. VII, 464.

Cinis penitentia. IV, 1501. Penitentes voluntur in cinere tamquam similes se contentantes. IV, 1953. Cinis vacæ rufe significat famam quæ consecuta est passionem resurrectionis quæ Christi. III, 734.

Cinna Consul. VII, 107. Cinna bellum Urbis intulit, eamque vastavit. VII, 69 et *not. (c)*, 107.

Circæ maga amosissima. VII, 575. Socios mutavit Ulysses. VII, 575.

Circassari agitatores quandoque agitant, a communione separandi. IX, 787.

Circulo virtus conatur. I, 1051.

Circi spectacula. VI, 658, 700. Circi insania. V, 1026. Circi et amphitheatro qui intersunt, redarguuntur. IV, 585, 1055, 1919. Circensium spectaculum qua de causa Septimo equestri a Romulo institutum. VII, 61, *not. (c)*. Ludis Circensibus solis primus interurbanus Romani. VII, 44. Unde ludus Circenses Coastal adit. VII, 61, *not. (c)*.

Circuncelliones. VIII, 45; IX, 28, 96, 725. Circuncelliones seu Circelliones unde dicti. IV, 1750. Circuncellionum improbi mores. IV, 1750. Ebrietas et licentia. IX, 53, 54, 62, 257, 268, 520. Furor in seipsum et in alios. VIII, 45. Circuncellionum furor prædictorum se per abruptum tantum. IX, 106. Circuncellionum mortes voluntariae. IX, 651, 656. Circuncellionum est velle mori sine causa. V, 422. Circuncellionum iracundia. V, 506, 507. Circuncellionum sub Erisco, is ac presbyteris ducibus voluntatum quotidiana violentia. IV, 154, 1254. Circuncelliones, clericorum Donatistarum satelites. IX, 580, 581. Circuncellionum duces clerici. II, 597. Circuncellionum greges et feminas, et sanctionales habent. II, 155. Circuncellionum turba. V, 506. Furor. IX, 45, 46, 285, 506, 517, 519, 520, 522, 425, 429. Innocentius per se effossum oculum et digitum præcisum, et restitutus presbyter ab eis occisus. II, 50. Circuncellionum sævitia. II, 97, 98, 307, 415. sic vastant ecclesias in regione Hispanie, ut barbarorum fortasse acta mitiora sint. II, 422. Circuncellionum scelera, et crudelitatis eorum in Catholicos exempla. IX, 520, 522, 560, 651, 656. Circuncellionum sævitia in episcopos. II, 506. In episcopum Iagatium. II, 507. In clericos catholicos. II, 502, 506. In clericos Hippoenses. II, 511; In laicos. II, 507. Circuncellionum, viri erga latum et Macerum. IX, 47. Erga Rogatum. IX, 704. Circuncellionum arma. IV, 645. Ligna, terram, fundæ. IX, 46, 520, 553. Circuncellionum fustes dicti Israelis. IV, 154. Circuncelliones calce et aceto humanos oculos persecuti sunt. IX, 656. Circuncellionum licentia iuste reprehenditur, etiam cum aliquibus pessimis viri sint. IX, 452. Circuncelliones basilicam Catholicorum apud Hasnam invaserunt, altare commoverunt. II, 120. Et de Donatistæ. Circuncellionibus subitaneis formula hæc erat, *Pro laudes*. IV, 1752; IX, 506. Circuncellionum salvatorem formula, huius timebatur, quam fremitus leonum. IV, 1752. De Circuncellionum sævitia, expositio clericorum Hippoensium ad Januarium. II, 506. Lex lata contra Circuncelliones. IX, 48. Fui sis Circuncellionibus multi vi legum veraciter correcti. II, 522. Circuncellionum astutia. IX, 528. Circuncelliones a Donatis appellatur Agnostici. IV, 152.

Circumcisio cum tempore nativitatis is ac imperata. VII, 506. In Circumcisione nomen mutatur. VII, 508. Circumcisio et recte imposita est servis, et recte a liberis intellecta. VIII, 157. Circumcisio signum veteris Testamenti, quare in latenti carne. V, 876. Circumcisionis signum in congrua corporis parte datur. VIII, 179. Circumcisio quid prænnatiat. IX, 240. Circumcisio prophetia Christi. V, 876; X, 405. signum gratiæ Christi tollentis originale peccatum. X, 1175. Circumcisio figurat regenerationem in Christo. X, 1075. Et gratiam Christi. X, 1206. Circumcisionis sacramentum præfiguratur nostri temporis baptismum. X, 304. Circumcisionis necessitas. VII, 506. Utilitas. II, 96, 415. effectus. IX, 176. Circumcisio vitium purgatum originale. X, 450, 854. A morte liberabat æterna. X, 720. Circumcisio parvulorum sub tantum supplicii terrore præcepta, naturam vitiatam esse arguit. X, 402, 405. Circumcisionis præceptum ostendit perit originale. X, 450, 686. Circumcisio octavo die præcepta. V, 916; VIII, 248, 555; X, 853, 1429. Circumcisio carnis in die octavo ad prophetandum Christum.

(Six.)

perinet. VIII, 553. Eiusque resurrectionem. II, 679. Circumcisio vice baptismi olim fuit. II, 835; V, 1548; IX, 509. Circumcisio et baptismi comparatio. V, 685. Circumcisio carnis spiritualiter significat. III, 1554. Circumcisio carnis sacramenti res est, et intelligi ut tunc circumcisio carnis. IV, 954; V, 891. Circumcisio carnis. X, 218. Circumcisio renovationem significabat. VII, 505. Regenerationem. VII, 505. Et exspoliationem carnis vite per resurrectionem Christi. V, 1105.

Circumcisionem velut idololatriam detestari ne videretur Paulus, timotheum circumcidit: ritum non circumcidit, ne sine ea salutem nullam esse putarent. II, 280. Circumcisio Timothei non per simulationem facta. VI, 492. Circumcisio in figura venturi baptismi ab antiquis observata. IX, 464. Circumcisionis ritus post Christum superfluous, non perniciosus, nisi ei qui in hoc poneret se, et solutus. III, 215, 2154. Circumcisio cur jam non observetur. VIII, 555. Circumcisionis iugum quare non imponendum gentibus in Christum credentibus. VIII, 156. Circumcisionem nec prodesset gentibus, nec iudeis obesse. VI, 432. Nec iudeos ab illa prohibendos, nec ad eam gentes compellendas esse. VI, 492. Cum circumcissionem irideat Manichei, sibi ipsi adversantur. VIII, 478. Circumcisio et iustitia quomodo nos sumus. V, 916.

Circumitus temporum temporaliumque, an admittendi. VII, 561, 569. Circumitus, temporum rerum cupiditatem significat, quae septem dierum repetito circuitu tamquam rota volvitur. IV, 159.

Cirta. IX, 208, 511. Quondam dicta Constantina. IX, 512. *Not. 2.* Cirtam pergit Augustinus episcopi ordinandi causa. II, 180. Cirtenses et Augustinus mutuo sese visendi desiderio flagrant. II, 592. Cirtensis conversionem suam Augustino quamvis absenti adtribuit. II, 594. Etiam ille negat sibi tribuendam fuisse, etiam dum apud illos esset, et loqueretur, provenisset. II, 591. Cirtense concilium schismaticorum ann. CCCXI. Secundo Tigisitano praeside. II, 161, 162, 580; IX, 659, 755. Vix undecim aut duodecim episcopi interfuerunt. IX, 665. Cirtense Concilium falsum esse contendebant Donatistae. IX, 642, 645, 755. Cirtense Concilium verum esse ostenditur contra-fidentibus Donatistis. IX, 645, 644, 665. Circa falsum sit, disenti jubet e gaitor. IX, 645. Cirtensis Concilii tempus. IX, 645. Cirtense Concilium diem et consules habet. IX, 665. Cirtensis Concilii acta. IX, 510. *Not. (a).*

Cison, interpretatur duritia eorum. IV, 1054.

Citharæ et psalterii distinctio ac mystica significatio. IV, 280, 479, 671, 672, 900, 1964.

Civitas quid. VII, 447. Civitates proprie in hominibus inhabitantibus intelligitur. IV, 1621. Non in parietibus. VI, 721. Civitas, multitudo hominum in quoddam vinculum redacta concordiae. II, 529. Concors hominum multitudo. II, 670. Civitas Romana pro regno Romano. III, 1106. Civitas vere florere dicenda est, quæ castis, honestis ac probis moribus præpollat. II, 514.

Civitas cum sine additamento ponitur in Scriptura, de civitate Dei, vel de Ecclesia inelligitur. IV, 912. Civitates duæ. VII, 457. Ab initio generis humani. VI, 555, 557. Altera iustorum, altera iniquorum. III, 436. Civitas utraque Angelorum et hominum. VI, 284. In omnibus gentibus licet tanta varietate inter se distinctis, non amplius quam duæ civitates. VII, 405. Una prædestinata est regnare cum Deo, altera cruciari cum diabolo. VII, 457. Utræque civitates in primo homine per præsentiam exorte. VII, 376. Utrique civitati bona et mala communia, sed usus diversus. VII, 620. Prophetie partim ad civitatem cælestem, partim ad terrenam, partim ad utramque pertinent. VII, 525. Utræque civitas, pia et impia, nunquam terrens de uit. VII, 489.

Civitates duæ diversis suis generationibus in historia Genesios distinguuntur. VII, 445, 460. Duarum civitatum excursus. VII, 620. Sæpe generatio una cum et alia expiuntur. VII, 456, 460, 467. Civitatis utriusque mysterium in Cain et Seth. VII, 456, 460, 466. Civitatum duarum principium, amores duo. VII, 421, 456. Civitatem Dei esse, habetur ex scripturis. VII, 515. Civitas Dei ex Angelis et hominibus constat. VII, 549, 284. Civitas Dei per præsentiam ordinata ante perpetratum Adami peccatum. VII, 418. Civitas Dei semper tolerans terram, sicut et civitas, Jerusalem vocatur et sion: tantum habet ab Aëol, sicut mala civitas a Cain. IV, 1846. Civitatis Dei notitia exortitur in Abraham. VII, 496.

Civitatis Dei origo, informatio et beatitudo unde sit. VII, 538. Civitatis Dei conditor Christus. VII, 64. Civitatis spiritualis ædificatio. IV, 1620, 1621. Civitas Dei ex illo figuratur, vivit ex spe. VII, 461, 466. Civitas Dei sancta Ecclesia. IV, 1261. Civitas in terram, domum Dei nam habuit omnes fideles tan præteriti, quam præsentis et futuri, Angelis adiuncti. IV, 1668, 1669. Multi pleni caritate, civitatem fa-

ciunt Deo. IV, 1261.

Civitas spiritualis, ubi nemo nascitur, quia nemo moritur. V, 42. Civitatis supernæ quies et felicitas. IV, 1096, 1916. Civitas ad aliam beatam, non aliam beatam homo. II, 669, 670. In civitate Dei, voluntas Dei lex est. VII, 63, 284. Civitatis Dei lex et virtus, caritas. IV, 541, 1261. Civitatis supernæ rex veritas, lex caritas, modus æternitas. II, 533. Civitatis cælestis figura. VII, 458, 446, 465. Civitas superna hic est peregrina. VII, 458. Civitas superna in sanctis populi Dei peregrinata est, et in omnibus aliis sacramento adumbrata. VII, 481. Civitas superna dum peregrinatur in terra, pacem non habet in fide. VII, 643. Unde cum civitate terrena pacem habeat, unde discordiam. VII, 645. Pacem terrenam refert ad cælestem. VII, 616. Civitas superna dum peregrinatur in terra, leges et instituta nationum sequitur, quæ religionem non impediunt. VII, 646. Civitatis Dei custodes, Episcopi. IV, 1669. Cives Dei, spe beati in hac vita. VII, 648. Civitas Dei in hac vita languores et curatio. VII, 442. Cives patriæ supernæ fuerunt etiam in aliis gentibus a Iudeis. VII, 609.

Civitatis terrenæ exordium. VII, 524. Civitatis terrenæ cives parit natura vitiosa, civitatis verò supernæ liberans gratia. VII, 459. Civitas impia apparere coepit a divisione linguarum. VII, 489. Civitas terrenæ generationes terrenas usque in finem habitura est. VII, 461. Civitas terrenæ victoriæ mortificat ut certe mortalis. VII, 440. In civitate terrena duæ formæ inveniuntur. VII, 459. Civitatis terrenæ bellum et pax. VII, 440. Civitas impia bestiae nominæ significatur. VII, 674, 679. Civitas diaboli et huius civitatis curia, ministri, plebs. IV, 120. Civitatis malæ cives administrare aliquando actus bonæ civitatis exemplo ostenditur, et e contra. IV, 755. Cur sinat Deus iniquorum civitatem esse numerosiore. VI, 557. Civitas Jerusalem captiva ab huius sæculi Babylonia decursus temporis liberanda. VI, 525. Civitates duæ quantum ab invicem discrepent. VII, 161. Et utriusque discrimen. VII, 456.

Civitates duæ confusæ sunt in hoc sæculo, iniquitate participata. VII, 46, 467. Jerusalem et Babylon jam corde sunt separate. IV, 1761. *vide* Babylon. Civitates duæ in hoc mundo, Jerusalem et Babylonia permixtæ sunt interim, in fine separantur. III, 456; IV, 753, 775. Duæ civitates post iudicium in æterna vel beatitudine, vel miseria. VI, 284. Opus de Civitate Dei pollicetur Augustinus. III, 456. De Civitate Dei quique priores libri abs luti. II, 742.

Civitas circumstantiæ quæ. IV, 255, 722.

Civitas contradiçtionis quæ. IV, 637.

Cizan in diocesi Hipp. n. II, 252.

Clades et vastationes Christianis utiles. V, 621.

Clamare ad Christum qui. V, 345. Clamandum inter turbas clamare predicationes. V, 348. Clamare ad Christum prohibere turbas. V, 546.

Clamor cordis. V, 558. Clamor cordis est flagrantia caritatis; ileum cordis frigus et ritatis. IV, 404. Clamor ad Dominum in affectu cordis. IV, 74, 85, 251, 971, 1854. *vide* oratio. Clamor media nocte. V, 576. Clamor pro impudentia et libertate iniquitatis. III, 491. Clamor pro peccatis manifestis. III, 858.

Claudentis. II, 240.

Clarus a Masela. IX, 257.

Classicianus cum tota domo sua anathemate damnatur. II, 1066, 1067.

Claudius poeta a Christi nomine alienus. VII, 172.

Claudius episcopus. X, 659, 640. Claudius episcopus Augustino mittit quatuor libros Iuliani adversus unum illius opus. II, 949. Claudio mittit Augustinus quæ ad Iuliani libros responderit, ut de iis iudicet. II, 949.

Clandianistæ seu Claudiæneses. IX, 335. Claudiæneses ad communionem a Primiano admissi. IV, 379.

Claves Ecclesiæ. V, 1545, 1549, 1741; VII, 675. Claves Ecclesiæ traditæ. III, 25. Claves regni eorum dante Petro Ecclesiæ personam gerenti. V, 802, 1549; VI, 708. Claves non soli Petro, sed Ecclesiæ dante sunt. V, 802. Claves regni eorum in Ecclesia. VIII, 572. Clavium Ecclesiæ testas. II, 556. Claves sic dante sunt ecclesiæ, ut non solum peccata remitteret, sed etiam ut ea vindicaret. VIII, 625. Pœne spirituales longe graviiores quam corporales. VIII, 619, 625. Gravius punitus est, qui velut relictus est imunitus. VIII, 625. qui male a Donatistis intelligatur, *et æ solvitis in terra*. V, 600. Claves Ecclesiæ per archiepiscopos ministrantur. V, 1545. Christus prius resuscitavit, tunc Ecclesiæ solvit. V, 1549. Discipulorum est solvere quos Christus solvit. V, 594, 595. Vincula ipsius reatus solvunt. V, 593. Ad illas claves non pertinet qui non est in Catholica. V, 802.

Clémentis mons. III, 796.

Clementia tanto lenior esse debet animus, quanto a nequitia prior. II, 639.

Clementius episcopus. X, 652, 663.

et si alia nascant. I, 703. Beatissimi sunt quibus hoc est Deum habere, quod nosse. II, 840. Dei plenitudinem nemo contrehendit. II, 606. Non parva est inchoatio cognitionis Dei, nosse quid n. n. sit. II, 459. Nesciendo melius scitur: perfecta cognitio Dei in futura vita. I, 588. Cognitio Dei per negationes. III, 1388. Sententia Dei in anima hominis non est, nisi scire quomodo nemo nesciat. I, 1017. Sensu corporeo non cognoscitur. I, 784. Cognitio Dei quamquam vera et ad vitam aeternam conducat. VI, 223. Nemo cognoscit Deum, nisi qui intelligit illum esse summum atque incommutabile bonum, cuius participatione sit bonus. II, 575. Creaturae ducunt ad cognitionem Dei. I, 745, 1275. Inexcusabilis sunt, qui Deum per ea quae facta sunt cognoscentes, non obediunt veritati. II, 835. Cum Deum scimus, nec hoc quidem nobis tribuendum est, sed illius misericordiae. II, 574. Non parva ex parte intelligit et scit hominum, qui intelligit eia in hoc a domino sibi dari ut intelligat et sciat Dominum. VII, 531. Cognitionis merces datur merito fidei. VI, 71. Deus non invenitur a superbis etiamsi doctis. I, 707. Tanto magis vivere tendimus, quanto magis in Dei cognitione proficimus. III, 1905. Cognoscere Deum, et non sicut Deum glorificare, impietas et insipientia. X, 212. Cognitio Christi emittens non erit nisi in altera vita. X, 545.

Cognitio et consideratio sui. III, 1649. Cognitio sui quae utilis. V, 736. Cognitio sui ceteris scientiis praestat. VIII, 883. Homo sibi ipsi incognitus. I, 782, 979. Difficile est ut de se quisque perfecte iudicat. IV, 1921. Recessus a sensibus et animi in seipsum collectio, necessaria homini ad notitiam sui adsequendam. I, 979. Quisquis ea sola novit quae corporis sensus attingit, non solum cum Deo esse non videtur, sed ne secum iudem. I, 996. Cognitio sui quales in anima excitat affectiones. VIII, 886. Cognitio sui iis facit ut sibi homo displiceat, et sic Deo placeat. IV, 266, 267. A cognitione sui ad cognitionem Dei transeundum. III, 1342.

Cognitio certa et facilis rerum, unde. VIII, 608. Cognitio veritatis corde mundata. VI, 510. Cognitio et actio beatum hominem faciunt. VI, 299. Cognitio aliquando sumitur pro fide, aliquando pro visioe re. III, 1922. Cognoscere aliquando idem ac probare. IV, 1288.

Cognitor. V, 599.

Cognoementa hominum improborum non assumenda. X, 511.

Cognoscere aliquem proprie dicimus, quando ejus mores et vita non latent. III, 1859. Nemo nisi per amicitiam cognoscitur. VI, 82.

Colere Deum veram esse sapientiam scriptura definit. I, 653. Hoc mos est deberi vero Deo, quod sibi exigit falsus deus. IV, 1220. Cultus vani plures excoluntur. III, 169. Angelus malus non colendus. III, 169. Nullam creaturam colendam esse animae, verba ipsa sunt Ecclesiae olim fidelibus insinuata. I, 1077. Nihil omnino colendum, quod mortalitatis illius corporis sensus attingit. I, 583. Quia Deus rebus omnibus major et melior invenitur, plus omnibus diligendus est ut colatur. IV, 996. Colere Deum gratis et casto amore debemus. IV, 488, 617, 626, 658, 928, 1404, 1551, 1745. Colendus Deus fide, spe et caritate. VI, 232. Hoc enim colitur quod diligitur. IV, 996. Colitur Deus sacrificio laudis actionisque gratiarum. X, 214. In Ismael sunt omnes qui carnaliter colunt Deum; ad hoc pertinet vetus Testamentum. IV, 1605. Cum nomen Christianum evertere non posset diabolus, suggerebat, ut sicut Deus propter caelestia, ita ipse propter terrena colebatur. IV, 456, 457. Idem cultus demoniis exhibitus fuit, qui vero Deo. IV, 1220. Coli dicuntur non tantum Deus, sed et homines, immo et aliae creaturae. VII, 278. *vide* Cultus. Athei qui nihil colendum putant, serviunt tamen vitis. III, 453. Non sic colimus Deum quasi terram. I, 845. Colimus Deum tanquam Dominum, et colit nos tanquam terram suam. IV, 295. Colit te Deus et colis Deum, non ut ille, sed ut tu sis fructuosus. IV, 1891; V, 516.

Coloni ab incolendo dicuntur, non ab agricultura. VII, 278.

Collatina dea collibus praefecta. VII, 418.

Collatinus maritus Lucretiae. VII, 32. *vide* Tarquinius.

Collatio privatarum opum in usus publicos. VII, 100. Collatio publica Ecclesiae pro necessitatibus hominis ere alieno oblati. II, 1092.

Collatio Carthaginensis cum Donatistis. II, 488; X, 536, 546, 704. Multi ex parte Donati, episcoporum suorum et catholicorum collationem optant. IX, 525, 689. Catholicis episcopis Carthagine ad Concilium congregatis placuit Donatistas convenire, eisque offerre collationem. IX, 525, 810. Collatio saepius oblata est Donatistis. IX, 591, 595. Donatistae hanc recusant. IX, 591, 593. Donatistae collationem saepius recusant. IX, 45, 259, 651. Et concessum cum catholicis. IX, 656. Cur toties oblatam collationem recusant. IX, 449, 455. Ex diffidentia causae male nolunt con-

ferre cum catholicis. IX, 592. Donatistae collationem a catholicis oblatam reprehendunt vitioso contentionis nomine. IX, 548. Collatio via expeditio veritatis et unitatis causam agendi, quam his. IX, 548, 549. Primiarius per advocatos in foro adversus Maximianum litigavit. IX, 548. Donatistae non approbanti, qui de baptismo cum catholicis nolunt conferre. IX, 466, 467.

Collationem inter episcopos utriusque partis fieri jubet Honorius imperator. IX, 613. Praeceptum Honorii de habenda collatione. IX, 816. Marcellinum collationi principe loco principem sedere vult Honorius. IX, 817, 818, 819. Marcellini edictum quo utriusque partis episcopi convocantur. IX, 614. Donatistas quibus beneficiis cognitor invitavit ad conferendum. IX, 614. Edictum Marcellini de loco et modo collationis. IX, 614. Edicto Marcellini collationis Carthagine habende condiciones proponentes Donatistae consentire noluerunt. II, 490. Litterae catholicorum, quibus respondente consentire se ad omnia quae illo edicto fuerant ordinata. IX, 615, 821. Quo animo episcopi catholici ad collationem venerunt. V, 1588. Notoria Donatarum. IX, 615, 803. Collationi locus assignatus Therae Gargiliane. IX, 620, 679, 819. Collationi quisnam dies constituitur. IX, 622, 818.

Collatio Carthaginensis quomodo habita. II, 578. Collatio cum Donatistis quo die et anno habita. IX, 615, 614, 616. Collationi quot ex utraque parte adfuit episcopos designat cognitor. IX, 615, 677. Concedunt catholici, ut universi ex doctis qui venerant adessent. IX, 615. Numerus episcoporum tum Catholicorum tum Donatarum, qui Carthaginem ad collationem venerunt. IX, 620, 677, 827. In eo quod ad collationem venerunt Donatistae, Catholicos non esse traditores agnoverunt. IX, 651. Quid proponerent episcopi catholici se pro bono pacis acturos fore, si aut in parte Donati, aut in sua communione, veritas Ecclesiae demonstraretur. IX, 615, 700, 701. Catholici episcopi non ea pompa, qua Donatistae ingressi sunt Carthaginem. IX, 618, 679. Collationis exordium. IX, 815. Donatistae id egerunt, quantum poterunt, ne collatio fieret, tum ne acta facile legerentur. IX, 615, 618, 688. Donatistae timebant ne ulla verba eorum tenerent Catholici. IX, 235, 237. Numquam agi volabant, ubi vicini metuebant. IX, 679, 680. Timor eorum, ipse eorum iudex. IX, 680. C. theodorus antiquis episcopis, os alios additis ut numerus ageretur, objiciebant Catholicos Donatistae. IX, 618. Quod i. s. s. in Mustiana diocesi fecisset apparuit. IX, 618, 619. Donatistae falsitatem convicti in recitatione e. isco, orum suorum. IX, 619, 677. Donatistae proponunt Catholicis quatenus agere velint in collatione, aut testamini legis, aut gestis publicis. IX, 626, 851. Catholicorum responsio. IX, 627, 679, 851. Notoriae et mandata Donatarum cum responsionibus Catholicorum. IX, 820, 821, 822, 827. Mandatum Catholicorum quo tota causa comprehensa est, et electis ad disputationem se, tem episcopis iuncta est catholica defensio. IX, 821. Sic a catholicis secunda die causa acta est in conscriptione mandati, ut responsum invenire non posset Donatistae. IX, 678. Donatistae tergiversationes tercia die collationis. IX, 679, 680. Donatistae Catholici facientes invidiam, qui ad hominem cognitorum postulascent. IX, 656, 657. Appret ipsos Donatistas hominum iudicem postulascent. IX, 656, 657.

Collationis ad petitores Catholicos. IX, 622, 625, 625, 679. Petitionem personam cui aliquando noluerunt suscipere Catholicos. IX, 624, 679. Collationem ab utrisque iam esse non dubium est. IX, 674, 818, 820, 851. Concessum a cognitore oblatum recusant Donatistae. IX, 619, 827. Quare. IX, 621, 634. Ratio eorum exploditur. IX, 621, 634. Contra Ecclesiae transmarinas causam se non habere confessi sunt Donatistae. IX, 682. Ima separatio eorum iniqua et soluta. IX, 682. Contra se ipsos egerunt multa, diximus et recitarunt Donatistae. II, 578, 579, 582. Caecilia unde de quo in collatione accusatus. IX, 659. Excusatur. IX, 641. Caeciliani aliorumque episcoporum causam quatenus agi velint episcopi catholici in collatione. IX, 655, 826. Donatistae iniquiores in Caecilium, quam in Priscilianum. IX, 535, 534, 641. Et in Novellum Tysicensem et Faustianum Turabianum. IX, 676. Donatistae se potius iudicio Constantii damnatos, quam Caecilium, libello quem protulerunt, et litteris Imperatoris ostendunt. IX, 685. Felicitas Aptugiensis causam quare commoverunt Donatistae in collatione. IX, 686.

Collatio Caeciliani causam purgavit. IX, 752. Donatistae petierunt et acceperunt sex dierum dilationem. IX, 678, 828. Donatistae Mandato catholicorum respondere non potuerunt in collatione, post acceptam dilationem. IX, 682, 685. Sententia cognitoris de omnibus quae per tres dies in collatione acta sunt. IX, 655. Collationis gestis subscribere diu recusant Donatistae. IX, 660. Postea instante iudice consenserunt. IX, 660. Fratrism nomen a catholicis reserunt. IX, 749. Calumnia Donatarum de Marcellino collationis cognitore. IX, 699. Collationis iudicem corruptum esse praemio dicebant Donatistae. IX, 651, 655, 660, 676,

687. Conqueruntur Donatistae quod nocte contra eos est prolata sententia. IV, 661. Injusti eorum qui minora. IX, 661, 689. Donatistae inclusos se tanquam recedere hinc conestri sunt. IX, 689. Respondetur Donatistarum querimonis de crepta sibi humano imperio libertate quam ipse Deus largitus est. IX, 716, 719. Donatistae in liberum arbitrium ab Imperatore concessum. IX, 648, 650. Donatistis perditionis libertas data. Val. Juliano. IX, 722. Donatistae a Catholicis conati in collatione Carthaginiensi. IX, 654, 652. II. Vieti. II, 795. Post collationem Carthaginensem Donatistae penae cunctis conversi. IX, 699.

Collationis cum Donatistis gesta. V, 599. Collationis acta per omnes passim Ecclesias debitis quadagesimae in ecclesia recitari solent. IX, 700. Collationis cum Donatistis Breviarius. I, 646. Eius post collationem contra eosdem. I, 646. Augustinus Bonitium remittit ad breviarium collationis Carthaginensis. II, 795.

Colles fidei plerumque significant. IV, 1479.

Collonia porta Romae. VII, 125.

Colloquium viniculum est societatis. I, 1011.

Collyria ad visum mentis sanandum, quae. III, 1545.

Collis iuris sui energeticus. III, 577.

Color non est nisi in corporalibus. V, 1498. Color non corpus, sed quadam corporis qualitas. I, 1197. Color unus est omnibus, ut potius nullus, si lux auctatur. V, 1498. Colores ad seorsum oculorum proprie pertinent. VIII, 98. Colorum varietas in pectoribus Jacob, unde. VIII, 877.

Colobisus, eiusque haeresis. VIII, 28.

Columbae natura et indoles. III, 1566, 1427. Columbae simplicitas alicupae proprietates mutatae. V, 126. Columba ex arca dimissa et cum sterculo olivae rediens, qui significat. VIII, 263. Columba spiritum sanctum significavit. IV, 1706. Vox patris in monte audita, species columbae visa, sine vivificatione animae ministerio. II, 746. Angelorum ministerio fieri poterunt. II, 747. In columba Spiritus sanctus non sua natura, sed si indicativa specie demonstratus est. II, 747. Columba vocari fuisse, in qua spiritus sanctus apparuit. VI, 502. Columbam emere et vendere, quid. IV, 1706. Columba pro signo dilectionis ponitur. IV, 654.

Columna nubis duce Iesu subtracta est. III, 777.

Colulus a quo Coluthiani. VIII, 32.

Comes. II, 100. Comes largitionum Italianarum. I, 728. Comitibus officialis. II, 450.

Commemorari praecipit, id est admoneri. III, 706.

Comenarienses. IV, 1200, qui iam stat. IV, 1200, not. Commercia divina nobiscum Christo incarnato peracta. IV, 251, 1942. Commercium Christi nobiscum. V, 688, 723. Commercium emptionis nostrae per illum Dei. IV, 1521, 1925.

Commixtio conjugalitatis, bona est. X, 1441. Commixtio eorum conjugiorum procreandi causa, bonum opus. X, 1457. Bonum iuramentum. X, 1409. Commixtio conjugalitatis. Deo tribuenda. X, 1442. Commixtio corporum non cunctis munda. X, 709, 710. Commixtionem conjugalem non instituit diabolus. X, 857. Commixtio conjugalitatis esset, etsi nemo peccasset. X, 857. Commixtio sexuum etiam in paradiso futura erat. X, 709. Commixtio conjugalitatis ita esset, ut aut nulla libido esset, aut non iniqua. X, 857.

Communione patitur omnes, qui a misericordia dilectionis Dei ex eunt. VIII, 261.

Commune vocatur ab Apostolo immundum et coinquinatum. I, 1560.

Communicare. Vide Dare.

Communicatio malorum bonos contaminari dicunt Donatistae. I, 657. Donatistarum regula: quales fuerint cum quibus hoc it communicatum, tales fieri cunctis, et universam massam. IV, 578, 579. Communicare malis et peccatis accersit quid. IX, 517, 565, 657, 658. Communicare impiis est illis consentire. II, 263; IX, 79, 80. Communicare malo, quando actio ejus, consortium voluntatis vel approbationis adiungitur. V, 549. Vales etiam cognitos bonis non occidere in Ecclesia, si eos a communione prohibendi aut potestas desit, aut aliqua ratio conservandae pacis impediat. II, 297. Communio malorum non maculat aliquem partem, actione sacramentorum, sed consensione factorum. II, 579. Non id agit Augustinus, ut ad communionem catholicam quisquam cogatur invitus. II, 152, 153. Communio alterius hominibus scribens de negotio fundi non re, rehenditur, sed non sine suspitione est scribens de negotio animae. II, 169. Eius scribit Augustinus litteras qualibus uti licet ad paganos. II, 154. Communicatio spiritualis tantum cum malis, consensioque factorum prohibetur. IX, 672, 675. Communicant altari, non malis, quibus mali discedunt, etsi eos tolerant. II, 470. Christiani, laboris et quietis invicem participes sunt. II, 187. quod alter minus potest, in eo qui potest, fieri, si materiam dicit quod non qua non potest, non facit. II, 507. Communicare se et

non posse, qui Aurelio non communicat, Augustinus declarat. II, 252. Communio nostrae Imperatores, id est, Ecclesiae catholicae, leges adversus omnes haereticos dederunt. IV, 684. Communio eorum qui non sunt, hos appellant haereticos. IX, 684.

Communione sancti altaris privantur interdum qui nolunt ablata restituere. II, 665. Ab ea non prohibentur nisi sponte confessi, vel legitime convicti. V, 1541. Vide Ex-communicatio. Dispositio ad communionem. III, 1611, 1846. Communio quotidiana. II, 204; VI, 691, 696. Communio alicubi quotidie, alicubi certis intervallis dierum. III, 1280, 1643. In partibus orientibus plurimi non quotidie carne Domini communicant. III, 1280. Communio parvulorum. V, 945.

Communis vita. VI, 549. Communis sanctimonialium vita laudatur. IV, 1038. Communia sunt omnia in monasterio. I, 1577, 1578. Communiter quae possidentur, non ea lites, inimicitiae et cetera mala generant, quae ex privata rei possessione nascuntur. IV, 1748. Communes de privatis levisse res suas quid proderat primis Christianis. IV, 1748.

Commercium scriptio et actione nullo modo potuisse recipi, nisi mores recipientium consonarent, lassus sunt etiam Pagani. II, 315.

Comparatio. Non ex bonis singulis homines inter se comparari solent, sed universa considerata sunt in unoquoque. VII, 514. Comparativi gradus vis. IX, 542, 544. Comparativus gradus non semper auget quod comparat. IX, 585.

Compactus. VIII, 598.

Compassione caritatis Christus deorsum est, nos sursum spe caritatis. IV, 1650. Compassione clamat lingua calcato pede, non attritione. IV, 1105. Vinus fit quod patitur unum membrum, si compatiuntur alia membra. II, 503.

Compedes disciplinae Dei et timoris ejus. IV, 1505. Compedes nostrae mortalitatis. IV, 1895. Compedes solverunt occidendo, et in coronas converterunt persecutores. IV, 1506. Vide Vincula. Compediti quidam lugunt in Ecclesia, et solvuntur; a matrimonio compedes arctus ibi constringuntur. IV, 1959.

Compendiare alicui, id est occidere. III, 824.

Competentes. V, 1536. Vide et VI, 203, 605. Competentes quasi simul petentes. V, 1671. Petent, aut competitibus Dominus meretur. I, 1074. Competentes filii symbolum tenendum memorantur tractat. I, 612, VI, 180. Competentibus prius symbolum, postea oratio tradebatur. V, 577. Competentes in vigilo Petri symbolum, non orationem reddebant. V, 595.

Complacentia sui, causa prima peccati. VI, 455.

Compresbyter. VI, 610.

Coniunctus corde quis dicatur. IV, 1440. Communio ex conscientia peccati, timore mortis, timore iudicii. IV, 245.

Conatus. Voluntatem quidem liberam mihi dedisti, sed sine te nihil est mihi conatus meus. IV, 208.

Conce, tio humi na quomodo procedat et perficiatur. VI, 59. Conceptum proli caritativum jubent vanitatem. VIII, 420.

Conciliorum saluberrima auctoritas. II, 200. Obscure quaestiones ne in universis quidem Concilio sacra sunt definienda. IX, 129. Litterae episcoporum et conciliorum provincialium decreta cedunt majoribus Conciliis. IX, 128. Con illa ipsa plenaria priora posterioribus emendantur. IX, 129. Et posteriora prioribus auctiora posteriora proponuntur. IX, 155. Concilium plenarium. II, 200. Concilium plenarium restat post iudicium Romanum. II, 169. Concilia acta episcopus non habet in potestate, contradicente Trinitate. II, 164. Concilia Catholicorum consules et dies semper habuerunt. IX, 659. Hoc et ex Concilio Melchias et ex scripturis probarunt catholici. IX, 642. Concilia an diem et consules habere debere ex scripturis probetur. IX, 665.

Concilia duo Africana de questione baptisim. IX, 144, 145, 159. Concilium episcoporum Africae et Numidae sub Agrippino. IX, 606. Concilium Carthaginense sub Cyriano. IX, 141, 143. Ejus exordium. IX, 128. Concilio Carthaginiensi de rebaptizandis haereticis non consentitur. IX, 254. Illudque refellitur. IX, 161, 162. Concilium Carthaginense de baptismo haereticorum damnat Donatistas. IX, 249. II schismatis arguit. IX, 220, 225. Concilia Carthaginensis patres quam studiosi unitatis. IX, 214. Concilium Carthaginense totius Africae de conveniendis Donatistis. IX, 325. app. 810. Carthaginense Concilium Africae universae reconciliandis Donatistis. IX, app. 809. Varia concilia Carthaginiensia habita contra Donatistas. IX, app. 802, 804, 805, 814. Concilium Icomense et synagense. IX, 495, 496. Concilium plenarium in quo de baptismo non iterando agitur. IX, 114, 159. Concilium Tertense in Numidia contra Donatistas. I, 647; II, 577. Concilium Hippo-regense totius Africae plenarium. I, 612; II, 92. Concilium I, 612. Concilium Romanum in causa Caeleiani, sub Melchade,

piscencia nobis non obesset, si desideris ejus illi is nullis obdiceretur. IV, 1507. Diabolus nihil vobis nocet, si membra vestra vobis auterentibus non tenent. V, 1077. Ut absque culpa est in corpore dormientis concupiscentialis inobedientia, ita in corpore non consentiens. VII, 59. Concupiscentia qui consentit decere non potest, *non ego operor*, etc. X, 560. Multi concupiscentis damnablebus vires se excusant verbi Apostoli, *et non ea que velas, ita faciunt*. V, 716. Concupiscentia non habet necessitatem criminis. X, 815. Concupiscentia mala displicet Deo etiam in baptizatis. X, 818. Non concupiscentias sentire, sed sequi peccatum est. X, 789.

Concupiscentie motibus in hac vita sancti non carent. III, 2061, 2062. *tetr.*; V, 718. Concupiscentiam sancti Patres conjugati quo usque licebat, in coeubitu relaxarunt: sed non quisque heebat, eius inquitum pertulerant. III, 422. Concupiscentiam easa et bona iura non tenent non sinit valere, nisi quantum ex ea pressum generi substituendo prospicere. III, 424. Apostoli de concupiscentia carnis gemuntur. X, 562. Concupiscentia quomodo captivabat Apostolum. X, 452. Non frustra non dixit Apostolus: non sint concupiscentiae, aut non eas egeritis, sed *ne perferatis*. V, 716, 717, 719, 815. Velamus nobis, habemus illas. V, 718. Nec ipse Apostolus sine concupiscentia. V, 851. Concupiscentia carnis alibi alud est quam desiderium peccati. X, 297. Concupiscentie desideria mala. X, 450. Cur Deus non auferat nobis omnem prorsus carnis concupiscentiam. X, 752.

Concupiscentia ad quid remanet in baptizato. X, 820. Concupiscentia de peccato factum sufficium, sed de se, proprio potest fieri meritum. III, 400. Concupiscentia quatenus ad innocentiam provocet. X, 742. Concupiscentie reatus regenerationis salutus est, conflictus ejus ad agnam relictus est. X, 1046, 1097. Concupiscentia non penitus exstinguitur per baptismum, remanet ad certamen. X, 150. Concupiscentia ejus reatus solvitur non nocet, cum adversus eam pugnat. X, 861. Tugna contra concupiscentiam. X, 679, 682, 685. *in te* Certamen, conflictus, pugna. Concupiscentia, ex quo desideramus Jerusalem, adversum nos contendit. IV, 775. Si nulla in te rixa est, vide ne forte ideo non sit bellum, quia pax perversa est. V, 189. Concupiscentie pugnam non experiuntur nisi bellatores virtutum, debellatoresque vitiorum. VI, 5, 5. sanctorum tota vita in bello. V, 818, 821. Praestat iugare cum concupiscentiis, quam pacem habere cum illis. VII, 729.

Concupiscentia in alus major, in alis minor. X, 1424, 1428. Concupiscentia vehementius quo suam oppugnat. X, 835. Juvenilis aetas acrioris habet hostes, senilis minores, sed tamen habet. V, 719. Concupiscentia minor est, quamdiu non a sciente, sed ab ignorante peccatur. X, 1605. Concupiscentie per infirmitatem et ignorantiam magis minime creditur, prout quisque melior est aut deterior. X, 152. Concupiscentia habet quo ere cat. X, 1605. Concupiscentia consuetudine roborata vehementer. X, 855. Concupiscentie vires addunt, et peccata ex voluntate commissa, et consuetudo peccandi. X, 1605. Concupiscentias sequendo, vires eis adduntur. III, 1699. Concupiscentie sunt vires, subjectio nostra. V, 816.

Concupiscentie vitio plura committit homo vel infirmitate, vel cecitate. X, 261, 265. Concupiscentiarum ignis non sinit videre veritatem. IV, 688, 689. Concupiscentie peccata in usu rerum concessarum et licitarum. X, 500. Veniendes quidam concupiscentie lapsus. X, 696. Qui concupiscentiis carnalibus cedit, vel bonas putans, vel malas sciens et sequens, totus carnalis est. V, 836. Concupiscentia carnalis, peccata quae percutit Deus carnales. III, 828. Quomodo tradit Deus in concupiscentias. X, 795. Non exigendo, sed deserendo tradit. V, 591.

Concupiscentia non est luxuria, nisi quando perficitur. X, 1585. Concupiscentias perficere quid sit. V, 719; X, 735. Etiam quando lex in membris regnat, legi mentis, nulla est condemnatio nisi qui suat in Christo. X, 455. Concupiscentia qui agit malum, et non in perit. V, 818, qui non sinit perficere bonum. V, 958. Non concupiscere, omni modo perfecti est; post concupiscentias suas non ire, pugnantis est. V, 816, 856. Concupiscentis obedientium triplex gradus, tribus modis a Domino suscitatis adumbratus. V, 720.

Concupiscentie resistendum. V, 597; X, 775. Concupiscentie resisti potest, non ea tamen prorsus carendo. X, 799. Concupiscentia carnis, cum qua de traduce nascitur, cito vincenda est. IV, 688. Concupiscentie nolunt post te ire, noli post eas ire; rebellant, rebella; pugnant, pugna; exiguant, exiguant; hoc solum vide ne vincant. X, 816. Magna merces praeparata his qui concupiscentiam vincunt per gratiam. III, 400. Concupiscentia carnalis expugnatoribus, non laudatoribus ejus. X, 1545. Concupiscentie et

consuetudini male quomodo resistendum. V, 719, 816; VII, 58. Concupiscentia non exstinguitur per jubentem litteram timere pacem, sed per juvantem spiritum dilectione justitiae. VIII, 651. Ad vincendam concupiscentiam non sufficere legis notitiam. V, 794.

Concupiscentie malum ante Legem ignotum. V, 828. Concupiscentia Legem Dei videntibus nec inimica deputatur. VI, 355. Concupiscentia per Legem immotescens, augetur ac fit invicta. VI, 105, 355. Concupiscentia ex prohibitione Legis augetur, non sanatur. II, 895, 894; III, 2065, 2068, 2070. Concupiscentia aucta per Legem, non victa. V, 829. Audiens, *non concupiscis*, si gratia non adit, penam tuam audisti. V, 792. Non sufficit homo ingenuis si i motibus dare leges. X, 820. Fidenti de se timendum ne multo amplius inde sibi peccatum dominetur. VI, 357. Si posueris spiritum in isto spiritu quo homo es; iterum spiritus tuus in carnem relabitur. V, 850. Concupiscentia timore paene non tollitur. V, 949. Concupiscentia in eo sievit, qui a facis malis temporal non delectatio e jusur, sed fornicatio pome. V, 82. Contra concupiscentiam arma, Dei praecepta. V, 719.

Concupiscentia malum est, nec ei resistitur nisi adjuvante Deo. X, 696. Concupiscentia non nisi per gratiam vincitur. VI, 355. Concupiscentias carnis vincit e ritas. III, 2061. *tetr.* Vincere delectatione justitiae non ceditur male concupiscentie. VI, 225, 287. Concupiscentia, et legis Dei delectationes. V, 850, 858, 859. spiritus Dei est qui, ugnat in te adversus te, adversus illud quod est in te contra te. V, 717. Christus vivit in eis qui contra concupiscentias iuguant. X, 866. Concupiscentia languor tyrannus est, cujus si vis te esse victorem, Christum invoca imperatorem. V, 190. Contra concupiscentiam tres ultime editiones orationis dominice adhibeade. X, 155. Conflictus cum concupiscentia etsi non sit damnable, est tamen miserabilis. X, 440. Concupiscentia licita spiritali delectatione et perfectiorem minuit justitiae. X, 742. strenuis bellatoribus non desunt vulnera peccatorum. VI, 357. Pars aliquantum libera resistit reliquis servitutis. V, 189. Concupiscentia victa nec regnat, nec pugnatur, inest tamen. IV, 1860. Cum non finit membra tua arma iniquitatis, est quidem iniquitas in membris, sed non regnat. V, 190.

Concupiscentia in quibus regnet. X, 1245. Concupiscentia tunc regnat, cum desideris ejus obeditur. III, 417; V, 719; VI, 354. Ut non regnet, tene membra tua, et noli iis amare adversaria in tuum contra te. V, 719. Concupiscentia ut non dominetur, facit gratia. VI, 357. Concupiscentie regnum non evertitur nisi per gratiam. V, 150. Concupiscentie dominari non liberat, nisi gratia. III, 2061. *tetr.* Concupiscentia quantum ad sanctos, in hac vita regnum perdit, in alia perit. V, 810, 841. Concupiscentia non regnante plus habet juris mens ad tenenda membra carnis, quam ipsa concupiscentia ad ea moveuda. V, 841. A quo accet, il homo victoriam concupiscentiae, ne voluptate pertrahatur, ab illo etiam robur patientiae, ne dolore frangetur. IV, 1577. Concupiscentia quondam recte superatur. X, 788.

Concupiscentia minuit in hac vita potest, consumi non potest. X, 851. Imminutio cupiditatis, est prolecutus sanctitatis. X, 845. Concupiscentia seu necessitas nostra per gratiam minuitur, per gratiam finitur. X, 1279. Concupiscentia in profitentibus minuitur, augetur in incontinentibus. X, 450. Concupiscentias carnis quodam modo crucifigit continentia. VI, 353.

Concupiscentia in conjugatis est et continentibus, quare. X, 742. Cur in continentibus penitus non exstinguitur. X, 742. Feminis concupiscentie motu non immunes. X, 798. Concupiscentia sic insidiat sacris, ut faciat dormientibus quod non potest vigilantibus. V, 819. Concupiscentie violentia carere non est in hominis potestate. X, 1551. In potestate anime non est ne concupiscat, quamdiu inest peccatum in membris. III, 417.

Concupiscentia minui potest, quamdiu vivimus finire non potest. V, 817. Concupiscentia vinci potest, donec sicut vulnus in corpore, ita per certa curatione sanetur. X, 722. In hac mortali vita difficile est etiam sub gratia positus omni modo implere quod in lege scriptum est, *non concupiscas*. VIII, 552. Praeceptum, *non concupiscas*, hic perfecte non adimpletur. II, 895. Ad quod lex *non concupiscas*, si hic non impletur. X, 452. Ose enim non quod hic valeamus, sed quo proficiendo tendamus. II, 895. Concupiscentias rerum licitarum penitus exstirpare omni modo velle debemus, licet hoc non deter in hac vita. V, 892. Contra concupiscentias quae verba iuguantur, quae triumphantur. V, 892. Concupiscentie lateribus in votis esse debet. V, 189, 815, 820, 892. Vali voti homo es, si tali adversario non vis carere. V, 189. quondam est omnis concupiscentia. X, 1605. Concupiscentias non habere, non est

præsentis vitæ, sed futuræ. X, 1783. Concupiscentia primo sequentes ducit, postea renitentes trahit; accepta gratia nec trahit nec ducit, sed adhuc contredit; post contentiorem, victoria. IV, 775. Non concupiscere plenitudo est virtutis, perfectio iustitiæ, palma victoriæ. V, 816. Concupiscentia aliquando gratia Christi perimenda. V, 819. Concupiscentia nulla erit in fine. X, 1375. Concupiscentie rebelles motus non quiescent in iustis, donec carnem incorrupti, item habeant. I, 625. Concupiscentia non erit, quando mortale non habebimus corpus. X, 1243. Concupiscentia non erit in perfectione iustitiæ. X, 500. Tunc omnino crebit homo, quando cui re, uget non erit. X, 1432. Concupiscentia non erit in beatorum corporibus post resurrectionem. X, 453, 562. Concupiscentia carnis quæ hic in iis est delectationem, post in tormenta vertetur. X, 852. A concupiscentia non liberatur moriens in ius. X, 277, 561. *Vide* Corpus peccati, Lex, Libido, Caro.

Concupiscentia per forum designata. IV, 1242. Concupiscentia carnalis fluxu comparatur. III, 1508. Concupiscentia per mulierem, mors per virum figuratur. VI, 379. Concupiscentia, hydrops. V, 410.

Condemnatio ob peccatum originale. X, 440. Ex condemnatione in quam omnes nascuntur non liberat, nisi gratia Christi. X, 416.

Coniugium appellat Augustinus diaconum de quo loquitur. II, 650, 644, 758, 868, 939, 1001.

Coniugium omnes simus in Christi magistro. V, 153.

Confessio idem ac symbolum fidei. VI, 276. Confessi dicebantur, qui Christianam fidem profitebantur, ut ad laudandum Christi admitterentur. VII, 43. *Not. (a).* Confessio fidei sine rubore. V, 1279. Confiteri deo quid sit. I, 779. Nihil proius auribus Dei, quam cor confitem et vita ex fide. I, 677. Parum est in corde habere Christum, et nolle confiteri dum timetur opprobrium. IV, 1456, 1457. Magis rectus huiusmodi confessio. I, 781. Confessio genua est, aut peccati, aut laudis. IV, 108, 225, 515, 1020, 1218, 1405, 1463, 1495, 1774, 1844, 1878. Confessio ponitur interdum in laude Dei. III, 1566. Confessio duplex, laudantis et penitentis. V, 186, 433, 952. Utraque debita Deo. V, 186. In utraque re, et in peccato tuo, quia tu fecisti; et in bono acto, confitere Domino quia ipse fecit. IV, 1175. Quando nobis male est, confiteamur peccata nostra; quando nobis bene est, confiteamur laudem Deo: sine confessione tamen non simus. IV, 225. Semper habemus quod confiteamur. IV, 1281. Confiteri modo quod tu fecisti in Deum, et in aeternum confiteberis quid tibi fecerit Deus. IV, 226. Confiteatur infirmitatem, qui vult pervenire ad divinitatem. IV, 1907.

Confessio peccatorum. III, 635; V, 90, 153; VI, 358. Confessio peccatorum ad salutem necessaria. V, 158, 186, 756. Confessionis medicina. V, 439, 982. Confessionis et penitentiae medicina peccatori necessaria. VIII, 419. De confessionis utilitate ac necessitate. IV, 408, 253, 808, 939, 1079, 1080, 1219, 1252, 1518, 1761, 1827, 1857, 1861, 1883. Confessio hostia est Deo. IV, 1253. Confessio peccatoris etiam ipsa Dei est laudatio. V, 453. Te prius accusa, te accusat Deum lauda. IV, 1908. Confessione amissa, non erit locus misericordiae. IV, 854. Confessio hominis, humilitas hominis; misericordia Dei, altitudo Dei. III, 1304. Ad iustis pertinet confessio peccatorum, ad superbiis pertinet defensio meritorum. V, 1582. Gratia beneficii Dei prima. redigere ad confessionem infirmitatis, ut quicquid potentes sumus, ab illo simus. IV, 428. Deus interrogavit Adam, ut eum ad peccati confessionem egeret. III, 207. Confiteatur homo quod est, ut ab illo curetur, qui semper est quod est. III, 1982. Antequam veniat Dominus, nos confiteamur damnum quod fecimus, ut illi quod coronet, non quod damnet, laudemus. IV, 1219. Ista hominis iustitia, in confessione soli non parere. III, 859. Sicut dicit Deus peccata sua defendentem, sic sublevat confitentem. IV, 1865. Societatis pactum cum iniquitate est, cum eam confiteri quam cavere delectat. VI, 425. Times confiteri, qui non confidendo esse non potes occurrere? Damna eris tacitus, qui posses liberari confessus. IV, 808. Cur confitemur Deo omnia scirent. I, 809. Confessio malecum operum, est initium bonorum operum. III, 1491, 2006. A confessione reformatio incipit, et per bona opera perficitur. IV, 1281, 1558, 1908. Peccator qui confiteatur, proceat de tenebris ad lucem. III, 1578. Confiteamur peccatorum funus lacrymas extorquet humilitatum superborum. IV, 1865. Confessionis nomine audit populi pectora percutere solebant. IV, 1495, 1774, 1844; V, 186, 453.

Confessio ante omnia, deinde dilectio. III, 1982. Maiore et veriore gloria quisque correctus sua confessione re-rehenditur, quam cuiuslibet errantis ore laudatur. X, 548. Ne secretis suis cum confessus fueris peccatum, tanquam semper paratus ad confitendum et committendum peccatum: curam gere ut sanctus. IV, 409, 4555. Cum Dei laude

conjuncta esse debet peccatorum confessio, quæ aliter pia non est, nisi non desperans et posces misericordiam Dei. IV, 1407. Post confessionem non affert Deus ulionem, si et tu agere, et scilicet penitentiam. V, 509. Confessione singularis conscientia tollendus. V, 509. Confessio quod proest Ecclesia, si prius a Domino rescuitur deinde. V, 454. Ecclesia aperuit os suum in confessione peccatorum acci ere sanguinem Christi. VIII, 259. Confessio divitis in inferno. IV, 95. Confessio commendata in precepto non mandanda de suffocatis. VIII, 263.

Confessionum libri scri. ti circa an. cccc. I, 632.

Confitemini in Deo solo, non in Angelo. IV, 1496. Non in se. V, 829. Confitemini in homine, non in Domino, miserum est ac mortiferum. IV, 1889, 1890. Confitemini in Christo, non quia filius hominis, sed quia Filius Dei est. IV, 1890.

Confit. II, 80.

Conflictus carnis et spiritus etiam in sanctis. X, 1527. Conflictus carnis et spiritus a Gregorio Nazianzeno descriptus. X, 1528.

Concratio, quæ est unum ex bonis originalibus, quid sit. VII, 788. Congregationes fraternelles quam multæ in catholica communione. VIII, 225. Varia genera eorum qui in congregationibus vitam susceperunt. VIII, 225.

Confusio quid. IV, 836. Confusio causa lido. VII, 778.

Confusio quædam est salubris. IV, 528. Confusio, conversionis principium. IV, 868. Confusio alia est temoralis, alia aeterna. IV, 235. Confusio temporalis ut sit, est perturbatio animi respicientis peccata sua, resurrectione horrentis, horrore erubescens, erubescencia corrigentis. IV, 252. Confusionem temporalem non formidet Christianus; si hæc non habuerit, laqueum aeternam. IV, 252. Confusio adducens peccatum, et con usio adducens gratiam. II, 546. In iudicio confundatur peracioso, qui modo noluit confundi salubriter. IV, 1058.

Conjectores unde fit ut aliquando vera predicant. VII, 722.

Conjugium a di-bolo esse vanichæorum blasphemia. VIII, 567. In conjugio quid odiosum Manichæis. VIII, 510, 565. Conjugia usita damnant vanichæi. I, 1544, 1572, 1575. Conjugia laudantur ab Ambrosio et a Catholicis. X, 1407. De conjugio quid inter Augustinum et Julianum controversatur. X, 811. Conjugium an nature species. X, 1461.

Conjugii sacramentum in Christo et in Ecclesia magnum, in viro et uxore minimum. X, 427. Conjugium licit non commixto carnalis, sed caritas conjugalis. V, 344. Copulatio animorum carior, quam commixtio corporum. VIII, 470, 471. Mariam inter et Ioseph virum conjugum. X, 420, 810. Conjugium spiritale in homine. III, 206. Mutuum castitatis votum conjugium non dirimit. X, 420.

Conjugia fratres inter et sorores primo necessaria. VII, 458. Quare cum propinquis hæc conjugia patres antiqui studebant. VII, 439. Quare prohibita. VII, 459. Conjugia fratres inter et sorores a iudæis damnata. VII, 458. Quare religione prohibita. VII, 458. Conjugium inter fratres jam Abraham tempore, non erat licitum. VIII, 422. Conjugia cum propinquis non divina, sed humana lege prohibita. VII, 459. Conjugia cum propinquis inire mos ipse horret. VII, 438.

Conjugium inire cum infidelibus non licere, asserit Cyprinus. VI, 221, 469. Conjugium Catholicorum cum Donatistis inuitur. V, 279.

Conjugium non solvitur ob sterilitatem. VI, 583. Conjugii vinculum sola morte resolvitur, non autem ornicutione et separatione conjugum. VI, 475, 479. Conjugatis divortium facere sola fornicationis causa permittitur. VI, 100, 451. Conjugatis fornicationis causa a secedentibus aliis posse nubere sentit illecebras, sed relictur. VI, 441. Dimissa adultera alteram ducens, mactatur. VI, 467. Etiam si ducat ut Christianam faciat. VI, 468. Nihil lide præceptum esse in novo testamento putat Aug. VI, 468. Conjugem ab alio contaminatum viro recipere omnino de prohibitum erat in veteri testamento. VI, 474. Reconciliation post adulterium cum conjugis respiciat, quæ a conveniens Christiano. VI, 474. Solentes reconciliari conjugibus adulteris, continentiam custodiant. VI, 479, 485. In continentium querelæ adversus legem Christi vetantur alteri nubere, dimissa adultera. VI, 476. Dimittite infideles conjuges non licere sentit illecebras, licere, sed non expedire dicit Augustinus. VI, 459. Discessio ab infideli conjugis non prohibita præce, to legis, sed consilio caritatis. VI, 100, 461, 465, 464.

Conjugia bona, quid. X, 141. Conjugia multa, lex hominum. VI, 575, 579, 452. Conjugii bonum triplex. X, 401, 688, 810. De bono conjugio I. Bertrando loquitur. I, 659, 111, 597. De adulterinis conjugis. I, 635. Quid postulat conjugium, cum bonum conjugium postulat. X, 758. Conjugia non instituta. X, 1682. Conjugia propter liceros suscipiuntur

est, quicquid nobis prospere deus exhibet. IV, 1884. Anima iusti quo modo ruit consolatio IV, 1874. Consolationes nostrae in des. ruit. IV, 755. Consolatio iusti in des. ruit noster in re. IV, 165. Consolatio vero male p. his sit. II, 495. Consolatio illa cui vana, non habuit modum amittitur. V, 565. Consolari qui vult al p. non, si se cogitat cum ilo, non illum erit. IV, 1199. Consolatio nos tanquam ruit. III, 851. Consolari ad vivum de amiti morte erit. II, 509. Consolatio de morte matris. II, 1085. 1084.

Constantia sine actionibus similis atque virtutibus esse non potest. III, 244. Constantia non est hominem de rivari, certitudo non i sunt corrumpi. II, 224. si certitudo insuperabiles vires habere conantur, quantas decet habere constantiam. II, 509. Constantia sacrorum, ignis respectu est aeternum. VII, 472.

Constantinople, 1722, ineditum VII 311.

Constantinenses II, 157; IV, 557, 571. *Constantinensis ecclesia*, IX, 246.

Constantinopolis. VIII, 1017. Romano imperio socia, et
velut iusius Romae filia. VII, 171. Constantino polis et cre-
vit, et crescit. V, 624. Constant no polis terrore imminuentis
sibi incendii emendata divinitus et servata. VI, 732

Constantinus Maximus, Augustus II, 169, 504; IX, 512. Imperator, IX, 540. Consul iterum et ter, IX, 687. Donatistae: Caecilium causam ad ipsum detulimus II, 599, 580, 794. Ab ipso petuit iudicium episcopos, II, 161, 166, 264, 502. Constantinus de causa episcopos iudicare non est ausus II, 599. Constantinus iussit venire partes ad episcopali iudicium in urbe Roma, II, 505. Constantini litterae ad Iulianum Praefectum Iurum causae Caecilii II, 505. Alverinum Vicarium II, 581. Ad Praeconsul in quibus Laurentia ad se mitti iubet, II, 382. Constantini litterae omnia testissima, II, 162, 170. Iudicio episcopali non acquiescebat Donatistae, II, 162, 170. Alterum dedit episcopale iudicium habendum in Arelatensi cathedra, II, 162, 170. Nonnulli Donatistam petierant, et aggressi ad audendum Imperatorem appellaverunt, II, 162, 170. Constantinus de episcoporum iudicio iudicare non est ausus, II, 170. Postea iussit causas episcopalem cum amitterent, II, 170, 505. Caecilium inaccessissimum promittit II, 170, 504. Pro salute Christi iustissime iudicans accipit, Donatistas nec ad se appellari ausus, IX, 523. Patrumque conqueritur quod Donatistas caritatis sententia damnavit, suggerente, inquit, Osio tunc, ano, IX, 45. *vide* Donatistae. In causa Caecilii longe ordinatus egit Constantinus, quam illius accusatore, II, 528. Basiliis jussit auferri Donatistas, IX, 526. Constituit prius ad eos Donatistas, ut fisco vindicaretur loca congregationum eorum, II, 505. Res ad ipsos pertinentes, II, 528. Constantinus non parum Christiani nominis invidus, sed plane Christiano nomine gloriosus, IX, 526. Constantini pater inter ceteros Imperatores persecutionem non exercuit, IX, app. 778. Constantino Imperatori quare tot prosperitates contulit Deus, VII, 171.

Constantinus junior, Caesar. IX 512.

Constantinus amicus quidam Augustini. IX, 365, 394, *Retr.* 595.

Constantinus episcopus, X, 578.

Constantius Imperator, hæreticus. VIII, 771. Athanasium specialiter à,prehendere cuj iuit. II, 1016.

Constantinus consul. II, 786.

Con Ludius Romanus, ex Manichæo catholicus Christianus. VIII, 225.

Constellatio quid. III, 51.

Constitutiones imperatorum in Donatistas. IV, 135.

Consuetudo et voluntate generalis. X, 1598. Consuetudinis veteris vis. I, 754, 1550; VII, 194, 750; X, 1325. Consuetudinis pestilentia dulcoris. I, 1507. Consuetudinis vis a Iuliano concessa. X, 1108. Consuetudinis vi cogi peccare nolentem intelligunt Pelagiani in verbis Apostoli. X, 1593. Consuetudinis violentie tribuunt Pelagiani quod ad Apostolos. *Varia quod tribuunt*. c. 1. X, 1524. Consuetudo est velut catena. I, 755. Consuetudinis delectationum carnalium. vincula III, 865. Consuetudo etiam mali, pro lege observatur. V, 78. Consuetudo quasi natura secunda. I, 1173; X, 1119, 1598, 1605. Consuetudo necessitatem inducit. VII, 124. Consuetudinis accessus. IV, 278. Consuetudo fit necessitas, dum et non esset. I, 755 gradus variis quibus ad eam accedat. c. 1. et c. 2. VII, 75. Vitium non fit ex consuetudine necesse velut catena. VII, 564. Consuetudo mali non sicut vitium, quia non ardet. V, 75.

Consuetudo mala, genus in rēis inhumane. III, 1718. Mala
consuetudo, lapis sepulchri in quo inest peccator. III,
1578. Consuetudo in malis est quod dicitur in malis
habenda. V, 329, 721. Consuetudo in malis non debet
imitari quasi sepultus est Iazurus. V, 453. Consuetudinis
pouidere pressus non est desperandus. V, 395. Obiurgatio

nis multo clamore opus est ad eos qui consuetudine durne-
runt. V. 394. Obiurgatio illa quid parere solet. V. 395.

Constitutio est in multis. V. 916. Constitutio in vin-
ceto, cum p. 204. II. 128. Constitutio adhibere quo-
modo vinum, II. 92; III. 1237. Constitutio carnis
impetus, cum p. 11. I. 1181. Constitutio maris,
una cum iudicio, cum p. 11. V. 978. Constitutio nati-
atantum roboretur, effluendo, cum parvula est cepiditas.
IV. 175. Constitutio facienda parvula largies ut et emen-
tetur. V. 977. 979.

Consuetudini peccata non contemnenda V, 125. Consuetudinis peccata difficile solvuntur, VII, 1736. satellitum peccata sunt consuetudinis I, 772. Consuetudines sacrae degravat I, 807. Delictum quod minus curetur quia in divinis libris latius praecedit, ta sunt, et varii usus et prescripturae ex parte divina II, 224. Non ex consuetudine regni et populi solvitur I, 104 et alia facta hominum VII, 71. Consuetudo humana non excusatur quod per legem dei aeternam non licet. I, 712.

Consuetudinis in Ecclesia mutanda, quæ. II, 221. In his rebus de quibus nihil est in scriptis, non debita, nec populi dei, vel instituta maiorum pro lege tenenda sunt. II, 156, 200. quæ non sunt contra fidem, nec contra bonos mores, et habent aliquid ad exhortationem vite melioris, ubicumque instituti videmus, aut instituta cognoscimus, dum idolo et imitatores tenentur, et aliquid rationis non ita impedit, ut amplius detrimentum sit. II, 221. Perturbationes sæpiissime oriuntur ex contentiosa in retinendis consuetudinibus obstinatione. II, 201. Consuetudinis mutatio, etiam quæ adiuuat utilitate, novitate perturbat; adeoque noxia est, quæ utilis non est. II, 205. Non aiebat consuetudinem recedendum, nisi rationi adversetur. I, 1108. Consuetudo rationi cedat. IX, 144, 157. Veritas cedat. IX, 145, 146, 220. sed etiam consuetudo et veritas suffragatur, nihil oportet firmius retineri. IX, 157. Consuetudinis vetustas, et si possitne proprietas, etiam illud auctoritas Augustinus sedat. II, 118. Et eorum objectis respondet. II, 118. De consuetudine aliorum quomodo iudicandum. III, 74.

Consistentis tunc V. 581.

Consulere, est consilium impertire aut querere. V, 1412. Consulentibus consillis pte uescientibus occulto insinuat agit Deus, ut dum quisque consulit, hoc audiat quod o, ortet eum audire oculis meritis animarum. I, 759. Amicorum secularium lingua piis velut consulendo contradicit, et sicut cibum asslet amando consumit. I, 764.

Consulere sibi quomodo convenit. V, 1411.

Consules a consulendo dicti. VII, 134. Consules Romanum imperium brevi praeclarunt et auxerunt. VII, 134. Consules et dies decretis episcoporum non conscribi ex consuetudine ecclesiastica Donatistae continebant. IX, 642. Consules et dies semper habuerunt Concilia catholicorum. IX, 639. Hoc et ex Concilio Melchiadis, et ex scripturis probatur Catholicis. IX, 642. Imperialia constituta, etiam si consules non legantur, in dubium non vocantur. IX, 647.

Consummationis et consumptionis discrimen. III, 2037. Consumatur, quod sic finitur, ut perficiatur; consumitur, quod sic finitur ut non sit. IV, 709. Consummatio cum fide non stat. III, 1924.

Neptunus equestris, VII, 61. *not. (c)*. Consualia, Iudi Circenses, Iudicia, VII, 61. *not. (c)*.

Contactus mortui est hominis iniquitas. III, 733.

Contemplatio. I, 491. Sedes quoque contemplationis
convertuntur. VIII, 452, 455. Contemplatio promissa, fluens
omnium actionum. VIII, 851, 854. Ad contemplationem
non nisi per actionum laborem atque passionum pervenitur.
VIII, 455. Contemplationis rerum caelestium excellencia
II, 128. Contemplationis subtilitas etiam minimis quibus-
dam, sed in via fidei perseverantissime gradientibus con-
cessa, intelligentibus negata. II, 154. Non iners vacatio,
sed aut inquisitio aut inventio veritatis delectare debet.
VII, 617. Contemplatio dei incommutabilis boni. IV, 205.
Contemplatio dei non impudenter petitur et speratur. IV,
241. Insuper quod tenet in se habet in se et alia. Contemplatio
contemplationis speciei, etiam cum tempus est fieri. II, 327.
Quod quod est in se habet in se et alia. Contemplatio
sensu aut intellectu capio. I, 1026. Contemplatio, ebrietas
et inebriatio. Contemplatio est inebriatio. Contemplatio
est inebriatio in lucem sapientie contentis. VIII, 276. In
ebriatione est inebriatio. Contemplatio est inebriatio
mentis. VII, 1010. In contemplatione omni sanctum qua-
ritur caritas veritas. VII, 617. Contemplatio actioni praece-
dit. VIII, 1070. Bonum est et etiam contemplativa vita glo-
riam populeam mereatur. VIII, 456. Contemplativa vita
quare sterilis. VIII, 451. Nemo a contemplatione prohibetur.
VII, 617.

Geophagus mitchellii, V, 242, 386, 1443.

Contendere de verbis turpissimum est. I, 948, 947, qui de verbis in certia contendit, locutus; qui malitia, deservendus. I, 949. Contendere veris, si sit. III, 119. Contendere iudicio pro rebus terrenis, delictum est. IV, 1065. Contendere cum malo, sed de bonitate. IV, 564. Contendo veritas est, ut sit bonitas contra malum, non ut sit bonitas. IV, 56. Contendens a multis duplici genere. IV, 55. Contendens et laus in imagine. I, 948, si, et in mater est. II, 2. Contendens et dissuasus non facit nisi animas. V, 75. Contendens cupit flores quam veritatis, ut soleat interius delectationis querere. II, 195. Contendi, nunc veritas quae sub iudicio. II, 1059. Contendens non est unde videat Deum. V, 162. Contendo Catholicorum cum donatistis, dilectio est, non ius. V, 1586.

Continentia et sustinentia duae virtutes huius vite. V, 159. 265, 266. Continentia a carnis delectibus quatuor. I, 45. Continentia a unum illicitum preceptum. Lege, pro iustis et Evangelio. IV, 1465. Continentia cuilibet, peccato continere est necessarium. VI, 559. Continentia pugna contra libidines quamvis libi sumus. VI, 552, 562. Non expugnat concupiscentiae malum, nisi continentia bonum. VI, 553. Continentia ipsas carnis concupiscentias quomodo vincit. VI, 553. Continentia servat pro suo cinque gradu. V, 755, 756, 1200. Continentia servat aut conjugales aut excellenter. VI, 484. Continentia conjugalis. VI, 508. Continentia a bonis carnis, et continentia a bonis. VI, 349. Continentia carnis, nunciat oris a Christo commendata. VI, 551. Continentia carnis in animis bonis numerata. VI, 100. Continentia in bello spiritualium valet. VI, 553. Contra suavitatem noxam qua vincebat concupiscentia, Dominus dat navitatem beneficam qua delectat amplius continentia. VI, 555.

Continentia casta dignitas, serenitas, non dissolute bilis. I, 761. Continentia humilis et s. e. i. o. a. II, 852. Continentia non est sterilis sed fecunda de domino deo marito. I, 761. Per continentiam colligitur ad unum Deum a quo in multa deluximus. I, 796. Continentia cum munera de carnalium concupiscentiarum non cedit, et ipsum corpus sanctificatur. VII, 51.

Continentia conjugio praefertur. VI, 580; VII, 515; VIII, 597; X, 758. Jure diviso. VI, 597. Continentia nunc procreatione filiorum melior, si tamen ea servetur ad cogitandum quae bonum sunt. VI, 594, 478. Ante Christum tempus nuncendi, post Christum tempus continentis est. X, 422. Continentia perpetua cur insolita a, ad antiquos. VI, 455. Distinguitur continentia ut etiam virtutes, in habitu et in opere. VI, 590. Continentia in amplius nascitur, nunc opere laudatur. VI, 580, 591. Continentia quibus potest, suadeatur. VI, 449. Nunc si soli conjugari debent qui se non continent. VI, 580. Continentia, si digne ab omnibus servaretur, citius Dei civitas conlaretur. VI, 531. Continentia et virginitas in veteri Testamento commendata. VIII, 502.

Continentiae votum. VI, 412; X, 740. Continentiae votum non reddens, damnatur. V, 1201. Continentiam professus non licet desistere conjugium. X, 741. Continentiae votum nulla spe commensationis rumpendum. VI, 463. Continentibus debet spiritualis sint loco carnalium. VI, 447. Continentia a violentibus servari potest. X, 81. Continentiam professus servare possunt, quam et non professus seque servare coguntur. VI, 447. Continentes caveant ne utrumvis viri amoris succedat, et compressa lascivia crescat avaritia. VI, 447.

Continentiae perpetuae votum mutuo inter conjugatos concessu ratum. II, 1012. Continentia voveri nequit sine utriusque conjugis consensu. II, 487, 397; III, 716; IV, 1800; VI, 468; X, 967, 978. Continentiam uxori marito audent volente, non secum sanam doctrinam suscipit. II, 1078. Alter qui ex consensu mariti consorcio carnali non insectat, in alteris conjugatis obsequio viro suo servire debet. II, 1078. Mulier qui ex consensu mariti continenter vivit, nihil de veste, auro, aut ullis rebus sine arbitrio eius accipere debet. II, 1074.

Continentia voto obstricta. V, 756. Continentia clericorum qui electi sunt inviti, operantur viris volentibus in divorzio se c. utatur. VI, 86. Continentia voluntate delecta fi. necessitatis, et quae ex necessitate custoditur, fieri potest voluntatis, quomodo. VI, 483. Continentia interdum violatur non violato corpore. VI, 511. Continentia, si servetur, nec vi laur cor, oris c. continentia. VI, 552. Continentia quorundam immunda, ut per magicas artes perveniant ad tuores alienas. VI, 567.

Continentia conjugatis servanda certis diebus per annum. V, 1052. Quadragesima tempore servanda. V, 1047, 1052. Continentia continentium ab invidis mordetur ut rogetur. V, 1534.

Continentia et sustinentia dona sunt Dei. V, 1286. Continentia et castitas Dei donum. III, 659; VI, 540, 572, 421.

442; X, 807. Continentia, quam magnum munus. VI, 444. Continentia esse aequum potest nisi Deus det. X, 297. Continentia est donum Dei et datur petenti. I, 729. Continentia a Deo petenda. X, 256. Continentia, las valent ad bonum continentia diligendum et habendum, quam exhortatio. VI, 445. Continentiam Deus jubet et dat. I, 796; II, 67. Continentia ex dono Dei et libero arbitrio. X, 886. Continentia, ea quis non deficiat, ne de pro, riis viribus resumat. VI, 555, 547. Non se continet spiritus tuus, si non continentia ab alio superiore. V, 850. Continentiam loci excedit or in Christi corpore. V, 1564. Continentes, maxime ad Deum loci. II, 855, sed possunt conjugati esse continentibus meliores. VI, 592.

Continentia sine fide, nulla vera. VI, 568. Praeter continentiam et opera bona, requiritur caritas. V, 575. Continentia hominis magis quam continentia. VI, 592. Continentia mulier, a quibusdam detestanda est, si non continet a delictis. VI, 585. Continentes viventes contra propositum reprehenduntur. VI, 415. Melius nubere quam urere. VI, 415. Continentium varia genera, et quodam esse excellentius. VI, 484, 488.

Continentibus quam maxime cavenda superbia. V, 1567. Contineus cogitet quid sibi desit, non quid adsit. V, 1565. Contineus superbo melior conjugatus humilis. V, 1564, 1567. Continentium superbiam quo facto Deus aut punit, aut praevent. VII, 41. Continentibus superbis expedit cadere. V, 1567. In eo, qui putat continentiam non prodesse nisi ad presentem vitam. VI, 401. Continentes huius temporis non abiectione sentiant de sanctis patribus conjugatis. VI, 595.

Contractus humani supernae iustitiae quaedam habent impressa vestigia. VI, 120.

Contradictio mundi. V, 1531. Contradictores patitur qui coepit sequi Christum. V, 586.

Contraria ad decorem universi pertinent. VII, 352. Contrarium reciprocatio. X, 858. Significatio quarundam vocum a contrario debet intelligi. III, 800. Contraria a contrariis notis, praeterque intelliguntur ignota. III, 586. Contraria nulli rei duo simul inesse dicunt dialectici. VI, 258.

Contritio cordis quae. IV, 947, 402. Qui cor non contritum non sanatur. IV, 1902. Contritiones cordis, vox magna ad Dei misericordiam. I, 759. Contritionis signum pectoris tussio. IV, 1905. Contritionum aligamenta sunt sacramenta temporalia. IV, 1905.

Contrubinales dicuntur milites, tamquam simul habentes tabernacula. IV, 145.

Contumeliae haeticorum pro laudibus habendae. X, 1254.

Contyrones. V, 1077.

Convenientia et inconvenientia universale bonum et malum est. I, 1530. Convenientia omnia pulchra sunt. III, 146. Summa convenientia est veritas. III, 154. In voluptate corporis tenetur convenientia. III, 154.

Conversationsio bonae coram fratribus sit cura. V, 501, 505. Propter i. sorum utilitatem, non propter nostram dignitatem. V, 502. Conversatio sine querela secundum legem. V, 929.

Conversio ad Deum. I, 988. Ut homo sit aliquid, convertit se ad illum a quo creatus est. IV, 896. Semper a Deo fieri, semperque perfici debemus inhaerentes ei, et in ea conversione quae ad illum est permanentes. III, 404. Vita spiritualis conversione ad Creatorem formatur atque perficitur. III, 247. Avertendo nos ad peccatum, illuminationem amittimus, convertendo nos ad Deum percipimus illuminationem. III, 1566. Conversio animae ad Deum quomodo fit. III, 418. Conversio oritur, et ex confusione peccati fame et siti iustitiae. IV, 852. Bono meo male mihi fuit sine te; nam si bene mihi esset, sine te, nollem forsitan redire ad te. IV, 1787. Deus fugientis dorsa persequitur, faciem redeuntis illuminat. V, 780. Habes iudicem fugiens, patrem habeto redeens. V, 780. Caeccitas inflicciónem conversus est Paulus. II, 805.

Converti est ab immoderatione vitiorum virtute ac temperantia in sese attolli. I, 988. Conversionem ad Deum debet praecedere renuntiatio huic saeculo. V, 1634. Converti ad Deum nemo potest, nisi ab hoc mundo se averat. VIII, 102. Non convertitur anima ad Deum, nisi mundum ad hoc saeculo avertit, nec opportunius ab hoc saeculo avertitur, nisi noxiis eius voluptatibus dolores insecutur. IV, 121. Mutandae vitae male in bonum, dum vivitur, semper est locus, semper est tempus. IV, 772. Conversionis tempus nunc, in altera vita non nisi retributione meritorum. IV, 95. Bis miser homo a conversione. IV, 1638.

Conversionem plerique male sperando differunt. V, 140, 244, 556. Alii sperando, alii desperando differentes. V, 133, 244. Conversio in crastinum non differenda. V, 141, 150, 241, 245. Conversionem suam qui differat, fit in illis vox coquina, eras, eras. IV, 1550. Conversioni tuae Deus indulget.

tiam promisit sed dilationi tunc diu crastinum non promissum. IV, 1501, 1877; V, 545, 556. Conversionem de eo et solum inderunt, qui ad salutem habere noluunt. IV, 96.

Conversionis in edumta. I, 1170. Conversionis labor et difficultas unde. IV, 95. Convertendi secundum annos difficultates et morbi non statim tolluntur, quare. IV, 92. Augus in hominibus ad Deum convertitur, et Urbis in Italia non recreatur. III, 1541. Conversio homini ad Deum non subtrahitur delectatio, sed mutatur. IV, 546. Conversio nostra perfecta paratum invenit Deum. IV, 92. Conversio omnia peccata dimittit, ac donatus debitis finit cum illo facula novae. V, 555. Si mutatus, Deus mutatur. V, 152. Conversio mutatio vite non sufficit, nisi adsit et satisfactio pro commissis. V, 1548.

Conversio. Peccator non potest resurgere per se a peccato absque gratia. V, 157. Quod nescit ad Deum convertimus, nisi ipso excitante ab ipso adjuvante, non possumus. X, 169. Conversio Deo tribuenda non operibus humanis. II, 591. Conversio de gratia Dei est. III, 1779; IV, 1119, 1075. Non ex meritis. V, 1648. Conversio non statim Deum, domini Dei. X, 888. Anima se convertens ad Deum, orat ut ad eam se convertat Deus. IV, 92. Facit de malo bonum, qui semper est bonus. V, 410. Peccator in libero arbitrio habet et convertatur. X, 48, 51, 56. De conversione peccatorum plus laudandus Deus, quam de resurrectione mortuorum. IV, 1125. Et diuini est conventum prebere peccantibus, ita impium manum negare conversis. II, 784. In conversione peccatorum Deus et Angeli magis gaudent. I, 751. In conversione peccatorum quare plus letandum. I, 752. Gaudent quod peccator, ut quando aliqui correcti in melius mutantur, nulli gaudio in hac vita comparari potest. II, 1085. Exhortatio ad vite mutationem in melius. V, 1482. Reprehensio de moribus qui nunc Christo additante Ecclesiam non convertuntur, quam qui olim Noe edificante arcam. V, 1641.

Conversio gentium figuratur. III, 1555. *Vide* Peccator, Vite Domini.

Convivescitur cum extraneis, cum Paganis, facilius quam cum fratribus et Christianis si male vivant, idque propter correptionem et medicationem. IV, 1289, 1290.

Convicia quomodo cedunt in utilitatem iustorum. IX, 535. Ut sese gerere oporteat auditu convicio. IV, 1185, 1454. Convicium grave presbyteri quomodo ferat Augustinus. II, 156. Convicium convicio non reddendum. V, 1584. Conviciatus si peccatus, non est ista fortitudo, quoniam ab ira vicus est. IV, 1181.

Convivium dominicum duplex, aliud hic fidelium, aliud in cordis beatorum. V, 539. Convivii celestis paucis iustitia, potus sapientia. V, 417. Qualis qui ad convivium invitavit. V, 582. Discumbens sine veste nudi filii reprobat. V, 585. Mala convivii excludit, quam intelligitur. V, 560. Uno excludit a convivio mulas exclusus significat. V, 560.

Convivia in ecclesiis celebrari sibi aboleri curat Augustinus. II, 113, 116. Convivia in basilica B. Petri olim celebrata. II, 119. Convivia luxuriosa in templo celebrasse Judaei non leguntur. II, 115.

Copia omnis quae Deus non est, egrotas est. I, 848.

Copula nuptialis propter quid instituta. X, 750. Copula nuptialis fieret sine concupiscentia si nemo peccasset. X, 750.

Cordium lux Deus. II, 560, 561. Vite cordium Christus. II, 564, 565. Cor nostrum veri et sui Deus tanquam agrum suum visitare dignatur, et de corde astro rictum querit. IV, 706. Cor radix unde vel sinit vel fructus procedunt. V, 569. Cor querit Deus, cor las, icit, intus testis, est, iudex, approbator, adiutor, cor nator. IV, 1746. In corde homo est, quicunque est. I, 781. In corde hominis se let Imperator, si bonus bene iubet, bona fiunt; si malus mala iubet, mala fiunt. IV, 1958. De cordibus iubeat Deus, non de verbis. III, 726. Cor os suum habet. VIII, 1070. Cordis os et lingua. IV, 1660, 1661, 1775. Ex ore cordis quid prodeat si malum est, impii autem nos si bonum est, mundat nos. IV, 1660. Corde ludas, corde in aram conscientiae victimas sacras imponis. IV, 1746. Lacrima sanguis vulnera cordis. II, 1081, 1082. Per cor caro mundatur. VII, 505. Deus legem suam in corde ponit, ut ea scito amore dignetur. IV, 1565. Ex corde nulli modo fieri potest, quod formae sit, gentis, non dilectione iustitiae. IV, 940, 994.

Cor hominum cum thesauro suis. V, 1549. Cor in iudicandum. V, 156. Cordis et thesauro nostri locus eorum est. IV, 1170. Cor tardum, seu inerte est quando in corde est; et actum cor nihil est, quando in terra est. II, 296. Cor fige dum in Deo aeterno ut stet. I, 844. Cor nostrum inquietum donec requiescat in Deo. I, 661. Cor nostrum ubi totum Deo est, non perit motus. V, 212. Cor vagans in praeteritis et futuris rerum motibus, adhuc vanum est. I, 844. Cor humanum quam multa figura parit. VIII, 887. Cor ex multitudine ad unum gratia Dei convertitur. V, 1290. Corda quarentium Deum sincera pietate, secum

ipse ab affectum terrenorum. Ide est que at I, 775. Cor gravidum. IV, 1775. Cor tumidum intrinsecus in terra: non gratis audis sursum cor, ne putreat. IV, 271, 1941.

Cor sursum. V, 155, 168, 170, 569, 525, 625, 901, 956, 1456. Cor sursum quidemque ielatis, quia ad nam superbia. V, 1202. Cor sursum habere ad semetipsum, est superbia; ad Deum, est obedientia. VII, 421. Cor sursum ad Deum habere munus est Dei. X, 1045. Cor cum ad Deum sursum est, ejus est alare. VII, 280. Cor quomodo effunditur coram Deo. IV, 759. Trigus caritatis silentium cordis est, flagrantia caritatis clamor cordis est. IV, 404. Cordis nostri fundamentum est Christus, si secularia ei non propiciantur. V, 1616. Labor et contritio cordis ex amissione fortitudinis nostrae. IV, 404, 405. Cuius est cor, quod ex temporali damnetur. IV, 1651.

Cor rectum quid. VI, 162. Cor rectum quale. IV, 991, 1207, 1287, 1468, 1649. Corde recti et corde pravi quidam. IV, 275, 274, 277, 352, 1649. Corde perversi est qui vult detorquere cor Dei quod semper rectum est, ad pravitatem cordis sui. IV, 771. Corde rectus est qui laudat flagellum patris. V, 146. Cor cum directum non est, opera recta non sunt, etiam si recta videantur. IV, 991. Corde rectus et mundus qui differat. X, 511. Cor simplex et mundum. III, 1504. Cor mundum, est cor simplex. III, 1252. Non habet simplex, id est mundum cor, nisi qui transcendit humanas laudes et illum solum intuetur qui conscientiae solus inspector est. III, 1270. Quisnam vere iustus est corde. III, 40. Cor castum. IV, 658, 928, 1246.

Cor unde mundetur. V, 569. Cor per quae immaculatum. IV, 1556. Ad munditiam cordis quomodo pervenitur. X, 286, 510. Cor confertendum ut fiat mundum. V, 154. Cordis purgatio, scilicet ad sapientiam gradus. III, 40. Cor mundum quo videtur Deus. V, 1204. Mundi corde Deum videtur. II, 604, 608, 618, 620, 621. Et interiores oculi apparentur et serenentur, si cor mundatur. IV, 1552. Cor tanquam oculus quo videtur Deus. III, 1269. Oculis cordis ad videndum Deum requiritur. III, 1510, 1527, 1559. In corde est imago Dei. III, 1542. Deus habitare vult in corde mundo. V, 1205. Cor fidelis templum non angustum Deo. V, 158. Corda sanctorum, magna Dei tabernacula. IV, 508.

Cordis puri vitales deliciae Deus. I, 857. Voluptas cordis. III, 1608. Cordi tribuuntur delectationes bonae, renihus non longe. IV, 104, 192. Cordis tranquillitas de serenitate bonae conscientiae. V, 1242. Quando dicatur cor nostrum non reprehendere vel non reprehendere. X, 505. Cor impium est fundum maris. IV, 782, 1425. Cordis tempestas quomodo sedatur. III, 1755.

Cordis culiculus. IV, 1854. Cor cubile sanctum virtutis. VIII, 448. Cor iusti, domus ejus. VI, 162. Cor viri iusti domus ejus est, ubi Deo laudate opulentius habitat, etc. IV, 1469. In corde licet habitans, si id ab iniquitate mundemus. IV, 945. *Vide* Conscientia. Cordis penna quibus volat in domum suam, fides, spes, caritas. IV, 1060. In cor regreditur quisquis studet Deo vacare. I, 854, et illum invenire. I, 701. Cor diligenter claudendum. IV, 1854. Cordis ostium duas quasi valvas habet, cui iditatis, et timoris. IV, 1855. Virginitatem cordis violat seductio linguae. III, 1499. Cordis silentium orationi tam necessarium quid perturbat. I, 805. Cor non in corde sed in oculis habet hominum multitudine. IV, 45. Cor in amibus. IX, 558. Cor duplex mentientis. V, 759. Infidus homo malo suo cordatus est. I, 972.

Cor hominis, abyssus. IV, 473, 1749. Cordis res iudicem habere non potest nisi Deum. V, 599. Cordis accusator et inspector Christus. V, 569. Cor clausum non excludit oculum Dei. I, 705. Cordis intima Deo nuda. I, 779.

Cor torum et durum. IV, 1905. Cor confortari, pro obdurari. III, 785. *Vide* Induratio. Cor lapideum et cor carnale, quod. X, 898. Cor carum et cor la cum quomodo intelligitur. III, 85. Utilitas cordis ex vivo mansuetudineque est. III, 601. Cordis duritia usque ad la faciem vite peccatum in spiritum sanctum. II, 814. Cordis hominum duritia manum Dei non repellit, sed solvi eam Deus cum vult, aut miserans aut vindicatus; et non est qui se abscondit a calore ejus. I, 705. Deus in cordibus hominum agit, et illud quo voluerit inclinat. X, 907, 908, 909. Deus operatur bonum in cordibus electorum. X, 909. In corde hominis operatur conversio. V, 1296. Deus agit in cordibus hominum etiam motum voluntatis eorum. X, 908. Deus in cordibus etiam malum agit, quod vult. V, 907. Deus cordibus malorum utitur ad laudem et ad incrementum regnum. X, 907.

Corde dilatari quid sit. IV, 79. Cordis dilatatio et in bono et in malo accipi potest. III, 552. Cordis dilatatio ex caritate. V, 158. Cordis dilatatio, iustitiae est delectatio. IV, 1527. Corda nostra invicem videbimus post hanc vitam. V, 521, 522.

renit vitiosa, si non esset peccatum. X, 1194, 1288. H. nisi natura esset peccato vitiosa. X, 1290.

Corporis gratia amissa, propter peccati. A. 140. In corpore duo consideranda, figuratum Deo, et personatum. IV, 1845. Corpus tunc fit ille Deus bonum, qui est corpus. Corruptioem latuit iustus, ut iudex est. IV, 1845, 1847. Corpori humano et bellino licet inebere, et inebere, et tamen corruptio et infido non esse communi. V, 1145. Consuetudo tegendi corpus, et peccatum. V, 1145. Spiritus et spiritus non est in corpore mortis huius, ut in corpore vite illius hominum ante peccatum. V, 1145.

Corpus animale, mortuum et spiritale. VII, 757. Corpora animalia et spiritalia quoniam sunt. VI, 757. Differat. VII, 402. Corpora animalia, et spiritalia. VII, 401. Corpus dicitur animale, propter inebriationem, spiritale autem quod iam cum spiritu inebriatione, et quod mutetur in spiritum. III, 945. Omnia corpora, et corpus posse mutari quoniam asseruntur. III, 535. H. licet fieri posse credibile est. III, 563. Nullum corpus, et in aut in naturam incorpoream convertere potest. III, 752. Corpus corruptibile non gravaret animam, si non esset peccatum. X, 1320. Corporis omnia in hac vita sunt et in aet. V, 1260. Corpora corruptibilia sunt omnium, spiritalia autem, minus, alias plus gravant, pro diversitate operum, licet occultorum quidem, sed tamen justorum. X, 1124. Corpus nostrum ornamentum nobis, in peccatis, et in aeternis inde accipimus. IV, 1846. Corpus humanum, et animalculum est. I, 1528. Corpus servum est et hominibus cum bellis commune. VII, 264. Corpus anime famulus. III, 400.

Corpus castigandum, ut diabolus et mundus vincatur. VI, 294. Corpus suum iudicium est servituti. VI, 294. Si prius nos ipsos subigamus Deo. VI, 294. Corpus domare. V, 107. Corpus non patiendo, quare peccamus. VIII, 109. Corpus suum nemo odit. II, 28. Si autem, huiusmodi illi dicitur, qui corpus, non ita non corpus odit. III, 29. Corpus, et fugiendum esse. Porphyrius docuit. I, 500. V, 1108. Corpus anime iurgati nem. VII, 573. Unamque beatitudinem. VII, 508. Corporis castigatio sacrificium est. VII, 285. Corpora filiorum, bestia sunt Deo, membra Christi, templum Spiritus sancti. VII, 701.

Corpus filiorum, templum Dei. X, 435. Corpora nostra, ob corpus Christi, membra sunt Christi si in aeternitate. VI, 878. Corpora nostra, propter inhabitantiam spiritus Christi, templa sunt spiritus sancti. V, 878, 880. Et quoniam, ta sunt sanguine Christi. V, 886. Quoniam, in his spiritus sanctus inhabitat. V, 881. Corpus baptisate quatenus sanctificatur. X, 847. Corpus, et sanguis, et spiritus, et non tenetur. X, 424. Corpus, per se, et ex se, quod est. III, 2069. Corpus, et sanguis, et spiritus, et non tenetur. VII, 50. Sanctitatem non aufert corpori violentia libidinis alienae. VII, 52. Corpus dicitur vas et domus hominis. IV, 561. Corpora iustorum, tamquam vas et organa, quibus ad opera bona usus est spiritus sanctus. VII, 27. De corporis sepultura parum curant sancti. I, 775, 778.

Corporis et mors et resurrectio. III, 25. Corporum resurrectio negata a pagani, contra eos adstruitur. VII, 754. Corporum resurrectionem negant Manichaei. VIII, 146. Corporum resurrectionem mundus non temere credit. VII, 755. Corporis vita speranda est, proinde totum spiritus vita. X, 115. Resurrectio corporum ad vitam, et beatitudinem necessaria. III, 185. Corpus, et resurrectio, et beatitudo anime. VII, 794. Corpus, quod in aeternitate, post resurrectionem erit honor; quod nunc sarcina, tunc levamen. V, 1259. Nulla corpora, quatenus, et corpora, et vel beata possunt esse, vel misera. I, 1285. Corporum resurrectio, et qualis futura est saeculo venturo. X, 112, 115. Corporibus humanis, etiamsi belluina, et terrena sint, debetur resurrectio et incorruptio sempiterna. X, 1559, 1562. In tale statum provocant corpora, cum sanantur, quoniam iam sortita est peccatum natura mortalia, quod illis in mortem compellit. X, 1449.

Corporum salus erit in resurrectione mortuorum. III, 1527. Aliud exire, aliud liberari de corpore mortis huius. X, 290. A corpore mortis huius, et in aeternitate, quod est ad peccatum resurrectio. V, 455. Corpora, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corpora sanctorum, quae post resurrectionem, et in aeternitate, VII, 505, 405. Corpus melius erit post resurrectionem, quam fuit primum paratum et penitus. I, 605. Corpus hominis quale erit in caelo. VII, 795. Corpus, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

VIII, 143. Corpora nostra nunc terrena et animalia, post resurrectionem fient spiritalia, et quomodo. II, 535, 618, 620; VI, 158, 271. Corpus, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporis spiritus velocitas. V, 1265. Corpus celeste, Christi instar, clausis ostiis poterit domum intrare. V, 1261.

Corporis sanitas per eam, totis hominibus immortalitas. II, 458. Corporis, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corpus terrenum quomodo in caelo erit. V, 1140. Corpora, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporalia an solo corpore possunt videri. VII, 800. An Deus videtur per corpus spiritale. V, 1264. An per corpus spiritale videri possit substantia quae non videtur in loco, adhuc incertum. V, 1265. Corporalem per diem agnare an sit alienum. VIII, 817, 818, 819. An praeter corporis formam possit cognitio provenire. X, 557. Corpus patitur, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporum, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporum, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporis et sanguinis Christi sacramentum. III, 612; V, 750. Corporis, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporum, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporum, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporum, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporum, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

Corporum, et resurrectio, et beatitudo, et redit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curantur. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 615. In resurrectione, et in aeternitate, corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 605; III, 152, 155.

stini in corripiendo amico qui consolationem ab ipso petierat de morte uxoris. II, 1074.

Correctio quae et quatenus licita. IX, 452. Reprehendi officium, quo animo suscipiendum et impleendum. III, 1261, 1262, 1265, 1268, 1455. Correctio quo animo facienda. II, 551; V, 507, 549, 1698; VI, 199. Correctio fraternitatem quomodo faciendi et quomodo recipiendi. I, 1581. Correctio iniquitatum non est malum pro malo reddito. IX, 550. Correctione non malum, sed bonum pro malo redditur. X, 946. In malos servire non licet. V, 1589. De malitia vis vincere mali iure erat dualitas. V, 1589. Si ille qui corrumpit, reddere vult malum pro malo ei qui corrumperetur indulgetur, non fuit dignus qui corripere sed dignus plane qui etiam ipse corripere deberet. II, 558. Correctio non sit ut insulset, sed ut confusio succret. V, 779. Ut anima quae ibat effusa, redeat coarsa. V, 780. Correctio cum caritate facienda. X, 902. Correctio ex caritate proficiat. X, 942, 944. Correctio officium dilectionis est. V, 54. Qui corrumpit ex caritate, adhibendo severitatem non amittit caritatem. II, 550. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decipere. II, 525. Agenda sunt multa etiam cum invidis benigna quadam asperitate plectendis. II, 551. Vindicta ultima iuste poscitur, quando nullus jam restat correctionis locus. II, 550.

Correctio quoniam proficit. X, 920. Correctio unde habet vim et efficaciam. X, 942. Correctio unde habet ut utilis sit. X, 944. Dei est correctionem utilem facere. X, 946. Correctio non nisi per Deum proficit. X, 921. Correctio humana non fit nisi opitulatione divina. X, 1246. Correctio sine gratia intrinsecus operante non prodest. VII, 442. Cur iuste corripiantur qui non obediunt, tametsi gratiam obediendi nondum acceperint. X, 920. Sive sint regenerati sive non sint. X, 921. Correctio praedestinata est salubre medicamentum, reprobo ponale tormentum. X, 942. Corripit a Deo et erudit, ad eandem mansuetudinem revocantur. IV, 1145. Usus praecipit, correctioalis et orationis. X, 919. Correctiones sunt oburgatione, monitione, oratione. II, 251. Correctio et gratia non se invicem tollunt. X, 942.

Correctio quomodo faciendi. IX, 85, 84; X, 946. Correctio pro culpam diversitate diversa. X, 944. Correctio alias secreta, alias publica esse debet. V, 510. Quando secreta esse debet, quando publica. V, 510. Cur secreto fiat. V, 511. Publice publica tantum corripienda peccata. X, 946. Si solus nostri quia peccavit rater, et eum vis coram omnibus arguere, non est corrector, sed proditor. V, 510. Correctio publica in Ecclesia. V, 127. Ad correctionem faciendam magna consideratio opus est ne peccetur. II, 555. In correctione faciendi se quidlibet peccare latetur Augustinus. II, 555. Melius homo corrigitur parvus, quam rangitur datus; et melius indutus doctis corrigitur, quam perversus. II, 875; VI, 160. Correctio aliquando ex consilio caritatis omittitur. VII, 21. Corrigit qui non possunt, tolerandi sunt. IV, 1692.

Correctio contra a minore quolibet non refugienda vel dediganda. II, 290. Contra eos qui corrumperunt. X, 920. Excusationi nolentium corrigi occurrunt. X, 921. Correctionem qui moleste ferunt, litigiosos et contentiosos vocant qui secum sedulo agunt. IX, 450. Qui non vult in se fieri salus, in eum qui corrumpit fit insanus. V, 78. Corrigit pudere, vitium est superbiorem. VII, 509. Correctione quam bene utantur honestiores. I, 725. Facilius est videre quid in alio corrigas a quo corrigere, quam videre qui in te corrigendum sit, libenterque corrigi. III, 2114. Multo est mirabilius et laudabilius libenter accipere corrigentem, quam auctor corrigere deviamem. II, 286. Petrus accedendo humiliter correctionem a Pauli, ratiis et sanctus exemplum posteris reliquit, quam laus corrigendi Petrum. II, 285. Peccata videntur venialiora, cum is qui reus est, correctionem promittit. II, 654. Dum verum non est cum aliqua asperitate dei, non ab homine, qui forte peccator est, sed a Christo emendatur. II, 150. Paulus eorum vitiis a quibus sibi honor exhibetur non parit. V, 275. Quomodo deus corrigit. VIII, 159. Corripientis Dei flagellum non patienter ferendum. V, 146. *Vide* Flagellum. Correctio haereticorum quomodo tentanda. VIII, 175. Correctio hominis per visum adest. V, 1410.

Corruptela ingenii et indolis multis signis se prodit in pueris. I, 674.

Corruptioni et mutationi perpetuae corpus obnoxium est in hac vita. IV, 752. Corruptio unde est. VIII, 202, 205. Corruptibiles naturae, quia ex nihilo factae. VIII, 554. Corruptio tendit ad non esse. VIII, 204. Per corruptionem omnia tendunt ad non esse. I, 1518. Sed eo usque pervenire a Deo non sanatur. I, 1549. Corruptio non est natura, sed contra naturam. VIII, 201. Corruptio non est substantia, sed est in substantia. I, 1548. Nihil corrumpitur nisi bonum. I, 1549. Corruptio nihil est aliud quam exteriora

tio boni. VI, 258. Ubi cumque corruptio, ibi bonum fuit. VIII, 201.

Corruptio quare, a Deo permittitur. VIII, 205. Bonitas Dei res quae corrumpitur congruentissime ordinat. I, 1549. Non omnis corruptio vitio eratione digna est. I, 1290. Sola quae vitiosa est vituperatur. I, 1291. Corruptio animae per illicita desideria. IV, 1920, 1921. Corruptio a mala fide incipit, inde itur in turpes mores, inde in acerrimas iniquitates. IV, 614. Corruptela mentis est, fastidire quod dulce est. IV, 1425.

Corruptores sui non innocentes. V, 1272. Quis ab alio corrumpi possit, et quis non. I, 1290.

Coruscationes miracula significant. IV, 1863.

Corvus ex arca dimissus potuit cadaveri insidere. III, 551. Corvus ex arca emissus nec reversus, quod significat. VIII, 264. Corvi, gentiles; puli corvorum, filii gentium. IV, 1911, 1912. Corvina vox. V, 512, 1095. Corvina vox, cras cras, in illis qui conversionem differunt. IV, 1550. Non querit Deus dilationem in voce corvina, sed confessionem in gemitu columbino. IV, 1550. *Vide* Peccatores penitentes.

Costa cur dormienti Adae, et non vigilianti, detracta. IV, 668.

Cotem Tarquinius novacula secuit. VII, 294.

Cotta dis, utat in lib. Cicer. de Natura deorum. VII, 149. Coturnices non datus sunt Israelitis in eremo, sed ory-gometra. III, 617.

Cronus Cecropis regis in regnum Atheniensium successor. VII, 568.

Crasi duo, pater et filius, in conspectu mutuo mactati tempore victoriae variatae. VII, 107.

Cras, cras, corvina vox, cum qua multi clauso ostio, foris remanserunt. V, 512.

Crastinum. Quomodo de crastino non cogitandum. VIII, 167. Praeceptum non cogitandi de crastino, ut intelligendum. III, 1805; VI, 507.

Crates thibanus (ymorum sectam amplexus. X, 1562.

Creare et condere idem est. VI, 184. Creare, condere, constituere, facere pro uno indifferenter et eodem ponuntur in script. VIII, 652, 653. Creare non potest ulla creatura. III, 602. Ideo non possunt homines de nihilo aliquid fabricare, quia per eos uero erat. VI, 90.

Creator. Quisiam creator solus est. VIII, 877, 878. Solus Deus potest esse creator cuiuslibet naturae. III, 405, 406. Creator nullorum vitiorum offensione vituperandus, et omnium naturarum conseruatione laudandus. VII, 555. Creatori nihil in creatura coaeternum. VII, 565. Creatoris omnipotentia. III, 406. Creatoris opera quam admirabilia. III, 1450. Creator est omnipotens virtute sapientiae, non potentia temeraria. III, 406. Creatoris omnipotentia est causa subsistendi omni creaturae. III, 504. Iuste creator laudatur in omnibus quae fecit omnia bona valde. III, 569. Qui mutabilia et temporalia non commutatilibus et temporalibus motibus condit, multum est vel teuer sapere. II, 948. Creaturae, gradus ad creatoris cognitionem. I, 744, 745. Creaturam non amemus neglecto creatori: sed creaturam attendamus, et laudemus creatorem. V, 1201.

Creatum idem esse quod genitum Ariani existimabant. VIII, 655, 654. Creatoris proles non est creatura. VIII, 585, 584. Creatoris proles omnino est illi aequalis. VIII, 585.

Creationis beneficium. V, 172. De creatura tria scienda, quis eam fecerit, per quid fecerit, quare fecerit. VII, 554. In creatione universi quam admirabilis sapientia creatoris. VIII, 591. Creationis opera non videri debent incredibilia. VII, 576. Universam creaturam Deus non per aliquam creaturam, sed solus fecit. IV, 1758. Nihil nascitur, si non id operetur Deus. IV, 1532. Creatura nulla est, quae ab omnipotente non creata sit. VI, 185. Scriptura non pretermisit aliquod genus creaturae in historia creaturam. III, 541. In rei natura est, ut quid esse possit, ut humanitas si, nominis in Dei voluntate. III, 550. Creatura undique clamat, deus me fecit. IV, 205. Creaturae clamant, *ipse fecit nos*: clamor earum est species eorum. I, 785. Creatura universa habere se praestantissimum conditorem proclamat. VIII, 1061. Creaturae quamvis nihil esse possint sine Deo, non suat quod i se. VII, 220.

Creatio. Ex nihilo Deus fecit omnia. I, 841, 828; III, 137. Quare. VIII, 117. Creatio contra quae negat de nihilo fieri esse aliquid. I, 1194. Creatura non de Dei natura, sed de nihilo facta est. III, 247. Creatura ex nihilo facta, non de Deo. VIII, 559. Creaturae quomodo ex Deo. X, 497. De nihilo factum esse, idem ac naturam Dei non esse. X, 1479. Omne quod fit, ei a quo fit per esse non potest. VI, 11. Creaturae in se habent naturae suae terminum, quo non sint quod deus est. III, 509. Creatura non est deo consubstantialis aut coaeterna. III, 247. Creaturam nec a Deo alienam esse, nec tamen eandem cum illo substantiam, ex Paulo ostendit

peccat, potest ad nihilum vergere, quomodo. VIII, 385, 384, 387, 390, 393. Creatura rationalis cum creatoris suo dilectionis bohedicta coleret, naturam suam in illius aeternitate, veritate, caritate custodit. VIII, 396.

Creatura rationalis aut beata aut misera. VII, 206. Creatura rationalis beatitudinem et miseria alternantes vires semper misse, semper forte, docuit origenes. VIII, 55. Creaturae spirituales relictas et perfectas in quo sita. I, 846. Creatura rationalis ita facta est, ut sita ipsa bonum, quo beata fiat, esse non possit. II, 361, 368. Creatura rationalis aversio ab eodem bono, autum et malum, non conversio vero, virtus et beatitudo. II, 361, 368, 369. Precedenti a Deo, creature in superficie coarctantur. IV, 1837.

Creatura rationalis, aut mortalis aut immortalis. VII, 206. Creatura omnes corporum esset, sed alia desinunt, alia permanent. VIII, 604. Quod creatur in tempore, potest esse immortale. II, 727. Creatura in Deo condideret quam praesiret futurum esse malum, nisi nosset quibus cum bonorum iustis commularet. VII, 552. An cedere sit, Deum creare quos scit esse damnandos. X, 1442. Creatura nulla secundum se ipsa vivere debet. VII, 408. Creaturae indigentiae explende non sufficit nisi Deus. VII, 549. Rationalis creaturae verus cibus, solus Deus. X, 235. Creatura spiritualis colum coeli. III, 252. Universa creatura spiritalis et corporalis sepe eodem et terra nominatur. III, 275.

Creatura sunt vestigia et nutus Dei. I, 1264. In creaturis quomodo Deus contineatur. IV, 1480, 1481. Omnia opera dei testimonium dicunt bonitatis et magnitudinis dei. IV, 1480. Creaturae omnes laudant Deum, quomodo. IV, 205, 845, 846, 1691, 1878, 1946. Creaturarum species, voces sunt creatorum laudantium. IV, 205. Creaturae omnes testimonium perhibere Christo. III, 1538. Creatura spectaculum homini facta est. IV, 1881. Creatura amplissima quaedam immensaque respublica. VIII, 875. Creatura-universa, magnus quoniam liber naturae rerum. VIII, 509. Creatura non trahit Deum, sed utitur. III, 52. Quatenus utitur Deum ut vult creaturis omnibus, describitur. VIII, 872. Creatura voluntatem creatoris nunquam superat. IV, 1464.

Creata quomodo amanda. III, 1995. Creatura et bene potest amari, et male. VII, 467. Creatura non ob aliud perniciosa est amatori, nisi quia praeponeat creatori. IV, 1028. Creatura in Deo praeponeutes reprehenduntur. V, 144. Creaturarum amor, ebrietas. I, 677. Hominem quasi dispergit et discindit. I, 675. Nullam creaturam licet colere cultu qui soli Deo debetur. VII, 217. Creaturam qui colit ritibus scelestis et obscenis, bis peccat in Deum. VII, 217. Ex creaturis assurgendum ad creatorem. V, 699.

Creata Dei nulla mala, sed ea male uti est malum. VIII, 562. *Vide* Malum: Peccatum. Creatura quomodo utendum aut fruendum. VIII, 968. Sine creatoris amore nemo bene utitur creaturis. X, 735. Creaturarum usus miserorum sunt damnatorumque solatia, non praetia beatorum. VII, 792. Creaturae perverse utens anima non effligit ordinationem creatoris. II, 559. Creatura quot modis assumitur ad significandum. VIII, 879. Creatura hominis in homine. VIII, 585. Creatura omnis partim corporalis, partim incorporealis. II, 578.

Credentibus vehementer insultabant Manichaei. VIII, 185. Credere non est turpe in religione antiquam scire. VIII, 81. Credere in multis quam necessarium ad humanam societatem. VIII, 84, 85. Credere aliquando sine vito est, aliquando cum vito, quando cum. VIII, 85. Credere inter et opinari quod distat. VI, 488. Credentes ab oquantum temeritate quomodo alieni. VIII, 84.

Credere est cum assensione cogitare. X, 965. Creditor quod non capitur. III, 1667. Alia sunt, quae nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt, quae nisi credamus, non intelligimus. IV, 1532. Creditor ut intelligatur. III, 1667. Credere non idem est quod mentis aspectu conueri. II, 597, 599. Creduntur absentia, praesentia videntur. II, 600. Credere nolle, nisi quod videas, perversum est. V, 698. Credita videre mente dicimus, quomodo. II, 600. Cum aliqua corporalia lecta vel audita quae non vidimus, credimus, finem adhibere animus in faciemus per usum corporum necesse est, et hoc ad aliquid utile. VIII, 951, 952. Crede quod nondum vides, ne crubescas cum videris. IV, 1298. Credere vel non credere. Ite credulus vel incredulus humanis, quantum ea momenti ad faciendam fidem vel habere vel non habere perpenditur. II, 588.

Credere in Deum quid. III, 1651. Credere in Deum hoc est, credendo affluere ad beatam corporis salutem operari Deo. IV, 988. Credere est ad Deum credere. III, 1741. Non credimus in Apostolum vel in beata accipere. III, 1741. Veritas credendi est in Deum, quod non est in Deum. IV, 1019. Credere in Christum. V, 251, 750. Quicumque in Christum non credit, damnatur. V, 1535. Credere Christum et credere in Christum differunt. V, 788. Credere in

Christum, quid. III, 1778. Credere in Christum hoc est, diligere Christum. IV, 1704. Habere fidem quae per dilectionem operatur. VI, 217. *Vide* Fides. Corde credere non sufficit, nisi et ore non negetur Christus. VI, 526. Non perfecte credunt, qui quod credunt, loqui nolunt. IV, 1492. Difficile est ut male vivat, qui bene credit. V, 521. Venire ad Christum est credere. X, 568. Parvulus credere est baptizari. X, 152. Multi nolle se in Christum credere dicunt, quia nemo potest implere quod iubet. IV, 1570. *Vide* Fides. Credis in Christum natum in carne, pervenies ad Christum natum de Deo. IV, 1671. Detristo qui credendum. V, 1072, 1124. *Vide* Christus.

Credere Evangelio daturum Deum est. X, 972. Credere datur nobis a Patre. III, 1618. Nemo credit, nisi qui audit a Patre: et omnis qui audit et didicit, venit. X, 970. Credendi voluntas unde. X, 257. Alio credendum voluntas non sufficit. II, 850, 851. Voluntas credendi non tenet peccata. Deo tribuitur, quod ex libero arbitrio est, quod cum crearemur accepimus. X, 240. Qui nimium viribus suis tribuunt, non possunt credere in Christum. III, 1778. Credere est opus Dei, et eadem ipsa iustitia. V, 520. Ipsum velle credere Deum in homine operari, quomodo. X, 240. Et credere et bonum operari, per spiritum sanctum datur, et simul nostrum est. X, 964. Credere et velle quomodo nostrum est. III, 2061, 2062. *Retr.* Difficilius non creduntur aut capiuntur, nisi donante Deo. III, 1815. Credere nemo potest, nisi aliqua vocatione tangatur. VI, 126. Ut credamus, misericordia Dei vocamus; et credentibus praestatur ut bene operentur. III, 2061, 2062. *Retr.* Quod et qui etiam non credunt, voluntatis suae vicio non credunt. II, 850. Pena justa fit, ut homines non credant excoecato corde; gratia vero gratuita, ut credant libera voluntate. X, 1518. Posse aut non posse credere non prodest aut obest, nisi habita ratione praedestinationis. X, 1014. Etsi quidam naturaliter apti sunt ad credendum, si vel dicta vel facta quodam adhibeantur, non adhibeantur tamen si non stat ex placito. X, 1014. Non prodest Tyriis posse credere, quia non erant praedestinati: non obfuisse iudeis non posse credere, si fuissent praedestinati. X, 1014. Cur illis datum sit ut credant, aliis non datum, inscrutabile iudicium est Dei. X, 1016. Omnes gentes, non omnes homines omnium gentium credent in Christum. II, 925.

Credibilium tria genera. VI, 51. Ex eo quod Deus fecit, credibile fit quod promisit. V, 727. Credendum fit fides ex incredibilioribus creditis. X, 144. Credatur vix, quae multum leta sunt, etsi certa sint. IV, 1927.

Credulum inter et credentem plurimum interest. VIII, 80. Creduli nomen pro vicio solet obijci. VIII, 80. Non cuilibet spiritui credendum. V, 984. *Vide* Fides.

Creditoris et debitoris officium. III, 761. Creditores suos Deus convenit ipsi ut recipiant. V, 525.

Crescens a Ciria. IX, 208.

Crescentianus Murensis Episc. IV, 581.

Crescere. Creverunt juvenes, pro, crescendo facti sunt juvenes. III, 495.

Cresconius Tribunus. II, 428. *Not.* (b).

Cresconius Adruetinus monachus. II, 968, 971.

Cresconius Episc. Maximianista. IV, 576.

Cresconius alter Maximianista. IV, 576.

Cresconius grammaticus Bonatista. I, 641.

Cresconius nulla functione clericatus adstrictus. IX, 447.

Creso Coniugiacensis Episcopus. IV, 581.

Creso sive Cresconius Titiane. sis. IV, 581.

Creticam accessionem medici vocant, per quam transitur ad sanitatem. IV, 925.

Creticus Eusebius. VII, 573.

Creticus rex Argivorum. VII, 565.

Creticus quatuor. X Argivorum. VII, 565.

Crimen est peccatum grave. III, 1697. Crimina meritoria tria tantum esse quidem, et tantum. III, 905. *Retr.* Crimen. III, 905. Salus est incertum de futuro cum, qui a crimine de praesenti eligere. VII, 570. Crimine falso delectari, crimen est verum. VII, 570. Crimen falsum quod est calumnia, reum non facit hominem, nisi apud iudicem hominem. IV, 1582. Quod equo natura est, homini crimen est. IV, 1550.

Crimen aliorum non macula. II, 80; IX, 75, 10, 115. Praesertim si ignotum. II, 86; IX, 51, 40, 255. *Vide* Mali, Peccata. Triditio. Crimina etiam si vera sint, bonorum caritati pro unitate in unitate omnia toleramus, nihil nocent. IX, 57. Criminis aliorum non fit particeps, nisi qui aliqua agit aut approbat. IX, 79. Etsi a crimine longe simus, non tamen sine peccato. IV, 1408. Tadi sine crimine non sunt, nemo sine peccato. X, 563. *Vide* Peccatum.

Crimina quae debet in Ecclesia remittuntur. VI, 262. Crimina peccata sunt, et peccata sunt. VI, 265. *Vide* Peccatum. Crimina criminibus aliquando vindictam et satisfactionem parant, etiam si non sunt peccata, sed incrementa verborum. VIII, 695. Criminales ab Ecclesie

deus colendus. V, 1249. Cultum deo debitum impendi sibi horrent sancti. V, 1251. Cultus mortuis hominibus a paganis impensus. V, 1249. Cultus multorum deorum et falsorum, fornicatio. III, 4702. *Idem* Latria.

Cumæa sibi multa de Christo ecciait. VII, 580. Cumæa vates aliquid de unico salvatore in spiritu forte audiit. II, 1075. Cumæum carmen. II, 595; III, 2089. Cumæa sibi illae tribuunt carmina de Christo, nomine Erytrææ vulgata. VII, 580.

Cumana colonia Græca erat. VII, 86.

Cunæ nutritoria. I, 841.

Cumina dea, quæ cunas infantum administrat. VII, 118, 122.

Cupiditas quid sit. VI, 24, 25; VII, 409. Cupiditas est improba voluntas. I, 1295. Cupiditas abusive dilectio dicitur. VIII, 956. Cupiditas vocatur amor, cum pravus est. IV, 124. Cupiditas est amor earum rerum, quas i otest quisque invitum amittere. I, 1227. Cupiditas cum non addit cuius rei sit, non nisi in malo potest intelligi. VII, 411. Cupiditas in malis flagitiosisque dicitur. III, 1503. Non est vocanda cupiditas rerum quæ propter aliud requiruntur. I, 880.

Cupiditatem nemo præter Pelagianos negat esse malam. X, 1566. Cupiditas mala non est a Deo. IV, 291. Nulla in Adamo ante peccatum cupiditas resistebat voluntati. X, 1550. Cupiditas nos facit Deo dissimiles. VII, 271. Cupiditas culpabilis est non ex objecto suo, sed ex inordinatione sua. III, 1824. Cupiditas omnium malorum radix. IV, 1154; X, 570. Cupiditates meretricies. I, 705. Cupiditas triplex, voluptatis, dominationis et cognitionis. I, 807; III, 135. Christus a diabolo tentatus esse vicit. I, 807; III, 155. Amor auri, laudis, feminarum, congruentius cupiditas vel libido nominatur. I, 1529. Amor mundi, amor huius sæculi cupiditas dicitur. IV, 260. Cupiditatem ventosam et turbidam, avidam rerum extra nostram potestatem constitutarum, pellit ex animo humilitas. II, 485. Ibi labor, ubi multa queruntur et diliguntur, quibus adipiscendis et retinendis voluntas non satis est. II, 485. Nescit cupiditas ubi finitur necessitas. X, 775. Cupiditates non finiuntur, sed augentur, si præsentia propter terrenas promissiones contemnantur. V, 265. Cupiditas rerum æternarum cupiditati rerum temporali non debet misceri. V, 204.

Cupiditates non exstinguunt res temporales. IV, 1411. Plus augent cupiditatem illis qui res temporales possident. IV, 1639. Cupiditatis ardorem dum scalpimus, accendimus. I, 684. Cupiditas visum. IV, 1792. Donatus rerum suarum est, qui non est irretitus cupiditate; qui autem cupiditate tenetur, possessus est, non possessor. IV, 544. Cupide servantis sua quæ sint pericula. V, 651. Cupiditas temporalium quomodo in proximum iniqua. V, 205. Cupiditates et libidines solent de repentino successu terrene felicitatis existere. III, 799. Cupiditas malus dominus. IV, 165.

Cupiditates omnes vitæ huius sunt satellites. V, 1282. Cupiditas pondus. I, 847. Cupiditas sua unicuique tempestas est. V, 482; VI, 456. Omnia peccata duæ res faciunt in homine, cupiditas et timor. IV, 1026. Cupiditas animi progressio; timor animi fuga, etc. III, 1752. Cupiditas et timor duæ januæ diabolo tentatori. V, 200, 201. Per quas intrat et regnat inimicus. VI, 510. Per cupiditatem diabolus regnat in homine. VI, 291. Vincuntur invisibiles potestates, ubi vincuntur cupiditates. VI, 291. Cupiditates prave sunt portæ mortis. IV, 125. Cupiditas peccatum vocatur. VI, 106. Cupiditate in eriorum quisque peccat. IV, 950. Cupiditas quanto maior est, tanto quæque efficit ad mala quæcumque perferenda fortiorum. VI, 618, 622. Cupiditas quando in membris nostris, lege quamvis sua repugnat Legi mentis. II, 771.

Cupiditates aliquæ nobiscum nascuntur, aliquas consuetudine facimus. V, 817. Cupiditas natura et consuetudine roboratur. VI, 106. Cupiditas mundi initium habet ex arbitrio voluntatis, progressum ex iucunditate voluptatis, firmamentum ex vinculo consuetudinis. VI, 619. Humana voluntas non libera dicenda est, quando in est vinculis et vinculis cupiditatis subdita. II, 595. A cupiditatum vinculis expediti, quantum bonum. I, 765. Cupiditates quando valde a se sunt, eis peius vivimus, necessitates vocantur. IV, 258. Cupiditas frustrata vertitur in dolorem. VII, 711. Non tam satietas est de plenitudine cupiditatum, quam pressura. III, 846. Cupiditas, sicut radix s. inarum, dulcem pluviam ad punctiones convertit. IV, 1805. Cupiditatem omnem sua culpa consequitur. I, 674. In ipso animo, ubi appetitus voluntatis humanorum omnium est mensura factorum, continuo poena sequitur culpam, plerumque maior non sen ientis cecitate graviore. II, 581. Animæ cupiditates quomodo carnis dicantur, et quomodo curentur. X, 802.

Cupiditates quæ putantur ad innocentiam pertinere et licitæ, legibusque concessæ. VI, 615. Cupiditas facit cives Babylonis. IV, 775, 774.

Cupiditates malæ nascentes, parvuli Babylonis. IV, 1775.

Cupiditas, cum parvula est, elidenda. IV, 1775. Cupiditas hic perimenda, ut consumatur; non differenda, ut ibi (in celo) satiatur. IV, 1466. Cupiditas in beatis nulla erit. VI, 289.

Cupiditatis aut caritatis suæ quisque onus portat. V, 898. Quanto sunt caritati futura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora præsentia. II, 595. Cupiditas et caritas quo diff. ruat. VIII, 967. Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei caritas. VI, 287. Merguntur homines pondere cupiditatis, et terrenis affectibus; et emergunt caritatis sublevatione, et spiritu sanctitatis. I, 847. Pro sarcinis cupiditatis, suscipiende sarcinæ caritatis. V, 897. Cupiditas te male subjugaverat, salubriter te subiuguet caritas. V, 897. Cupiditates facilius rescecant in eis qui Deum diligunt, quam in eis qui mundum diligunt aliquando satiantur. II, 994. Cupiditas minuitur caritate crescente. VI, 288. Cupiditas minuetur initium est Deum timere. VI, 291. Quanto magis regnum cupiditatis destruitur, tanto caritatis augeatur. III, 72. Cupiditatum servitus tunc enim est, cum ipse detinere carperint. I, 749. Inimicium malorum cupiditatum, sanctitatis est profectus. X, 845. Cupiditas cupiditate alia pellitur. X, 747. Non satiat. X, 794. Multum interest, utrum animi desperatione obrutur cupiditas, an sanitas pellatur. I, 879. Cupiditatis malæ negotium dum foris non impletur timore poenæ, ipsa intus manet hostis. II, 595. Cupiditas quiescendo frenatur. VII, 445. Cupiditas vitæ, extrema et omnium maxima. X, 691. Cupiditatum omnium victor est, qui subiugat amorem vitæ huius. V, 1282. A concupiscentiæ dominatu sola gratia Dei per Jesum Christum liberamur. I, 620, 621. *Vide* Concupiscentia et Libido.

Cupiditas ubi domita censenda sit. V, 965. Cupiditas carnis expulsa per penitentiam, aliquando avidius redit. III, 1525. Nihil tibi prodest si egres facultate, et ardes cupiditate. IV, 609. Non pecunia, sed avaritia damnatur. IV, 609. Non attendit Deus facultatem, sed cupiditatem. IV, 1727. qui ex cupiditate ad ea quæ vici sunt in hominibus nimis intenti sunt, per corvum ex arca dimissum significantur. VIII, 264.

Cupido cur puer volitans et sagittans flagitur. VIII, 574.

Cupsones. In Cupsonibus habitantes Donatistæ. V, 295.

Cura finis delectatio est. IV, 105. Securitatem hic: cum vix sperare liceat, agendum ut curis exuamur inutilibus, et induamur utilibus. II, 85. Cura est Deo de omnibus, quantum ad universitatem providentiam attinet: non est ei cura de bonis, hoc est, præceptum de illis homini non dedit. IV, 1875. Infelix homo, Deus ut esses curavit, ut bene vivas non curas? IV, 1201.

Curari qui velit, opus est ut manus omnipotentis medici non refugiat. IV, 712.

Curator. II, 162.

Curator civitatis. II, 504.

Curia a cura dicta videtur. VII, 285. Curias populi triginta quinque habet Roma. IV, 1624.

Curiorum trium contra tres Horatios certamen. VII, 89.

Curiositas a cura nomen sortitur, inimica securitati. I, 1184. Curiositas dicitur desiderium oculorum. III, 1936. Cur sic nuncupata. I, 802. Curiositas unum ex tribus vitiorum generibus, quibus omnia peccata concluduntur. IV, 115. De curiositatis vitio. I, 802. Omnis anima indocta curiosa est. VI, 295. Curiositas quod comprehendit, minus miratur. X, 352. Curiositate admodum ad contemplantam veritatem. III, 164, 165. Curiositas sensibus nosse querit, voluptas gaudere. I, 802. Curiositatis pericula. I, 726. Curiositas quæque sensuum est impedimentum fructus. V, 644, 645. Curiositas inanis rerum difficultum, vel inutilium plerumque separat a Deo, nisi vitia caritatis esse ad spiritalia invitat. III, 2077. Curiosa attendere vetat debitus Deo honor. I, 687. Curiosis tractandis quæstionibus tempus esse non debet iis, qui suæ salutis et Ecclesiæ utilitati studere debent. II, 271, 277. Curiosis quæstionibus non occupandum tempus, rebus impendendum melioribus. II, 75. Scripturarum perscrutatio in curiositatis melalem. III, 166. Curiositas sacris Litteris prohibetur. I, 1527. Curiositas hominis carnalis tantum, non spiritalis obijugata est ab Apostolo. VI, 70. Curiositatis poena. VII, 722. Curiosi a se iustigante divini honores demonibus delati. VI, 584. Contra curiositatem incomprehensibilia sunt iudicia Dei. X, 852.

Curiosus in quo differt a studioso. VIII, 80. Curiosos homines reprimere ac refrigare inter curas Augustini vel maxime cura est. II, 152. Homines curiosi a se iustigantur ad agnoscendam vitam alienam, desidiosum ad corrigendam suam. I, 780.

Curiosus a se iustigatur. VI, 602.

Curiosus a se iustigatur. VI, 605.

Currere proficere est. X, 313. Quotquot in stadio nostro perseveranter currunt, omnes coronam accipiunt; et qui prius venerit expectat ut cum posteriore coronetur. IV, 441.

Cursus publicus. I, 717. *Not. (a).*

Curtius in abruptum terræ hiatum se præcipitem dedit pro patria. VII, 127, 165.

Curubis, oppidum. V, 1440; VII, 764.

Curvatus dicitur, qui se pronum fecit ad terrenas concupiscentias. IV, 395. Qui terram sapit. IV, 1849. Qui peccatorum pondere pressus non se potest erigere. IV, 401.

Curvus, qui in prosperis laudat Deum, in adversis blasphemiat. IV, 278. De in erioribus cogitare, hoc est deorsum curvum habere. IV, 860.

Custodia. Lex qua conceduntur cui velit, triginta dies quibus agit sub moderata custodia in ea civitate in qua detentus est. II, 429, 450.

Custodie, nocturni temporis spatia significant. III, 718.

Cutupate vocati sunt Donatiste in urbe Roma. II, 196. *Vide not. (a).*

Curubitanus ex nimo, a paralyti, etc., cum baptizaretur salvis effectus est. VII, 764.

Cutem animalia quamvis ibi tantum movent, ubi sentiunt; quod non potest homo. VII, 452.

Cylinnius episcopus. II, 991.

Cynequus filius Floræ. VI, 157, 591.

Cypici philosophi. I, 956. Unde dicti sint, et in quo a cæteris differant. VII, 624. Cynicorum habitus differentiam nullam facit in religione. VII, 637. eos quædam vite licentia atque licentia d. lectat. I, 956. Cynicorum turpitudine et impudentia. VII, 428; X, 428. Herculeæ Cynicorum turpitudine. I, 956.

Cynocephalus unum ex numinibus Romanorum. VII, 59. *Cynocephalus* ex Ægypto Romam venit. VII, 87.

Cynocephali. VII, 485.

Cynomyia, canina musca. V, 69. Caninos mores significat. IV, 1000.

Cyprianus martyr. IV, 1099; VII, 255. Prænomine Tascius. V, 1412. Cartaginensis episcopus. IX, 259. Cyprianus qualis ante conversionem ad fidem. V, 1420. Quam nefaria, quam impia, quam detestande vite. V, 1416. Cyprianus a cypro vere factus est, quando factus est Christianus. V, 1421. In Cyprianum gratie beneficia. V, 1422. Cyprianus ex forensi oratore factus est prædicator Christi. V, 1025, 1421. Cyprianus linguam suam ab redundantia revocavit, et ad gravissimam eloquentiam modestioremque restrinxit. III, 102. Cyprianus exsilium. V, 1410. Cyprianus reditus ab exsilio. V, 1410. Inde regressus, in honores suos manet. V, 1410. Cyprianus bonus pastor. V, 765, 764. Cyprianus sollicitudo pastoralis. V, 1411.

Cyprianus, deus ad duobus apertionibus. V, 1411. Prænomine verba ad Cyprianum, et huius responsum. V, 1411. Cyprianus verba. V, 1412. In Cyprianum sententia. V, 1412. Cyprianus martyr confessionem prompsit, in fide permansit, sanguinem fudit, diabolum vicit. V, 1410. Pro sanguine Christi quem bibit, sanguinem fundere non dubitavit. VI, 689. Cyprianus ab infertore acceptus suum nam, a superiore coronam. IV, 591. Cyprianus pro fide in Christum natum, martyrium passus. VII, 225. Locum in quo occisus est. IV, 290. Cyprianus sepulchri locus. V, 1422. Cyprianus martyris mensa. IV, 1056, 1046; V, 107. Apud Cartaginensem. V, 520, 662, 729, 855, 915. 1415. Cyprianus mensa. V, 1415. Altare erectum super ejus corpus. V, 1424. Cyprianus martyris memoria non precebat. I, 715. Cyprianus sollicitus. II, 648. Cyprianus martyris natale Africa tota percelebre. V, 1412. Cyprianus orationibus adjuvari orat Augustinus. IX, 188. Et petit. IX, 225. Nocte qua illucescebat solemnitas B. Cyprianus, Augustinus psalmum LXXII exposuit. II, 345. Cyprianus episcopatu et martyrio ecclesia Cartaginensis nobilitata. V, 1415. Cyprianus et passione et scriptis suis per orbem clarus. V, 1413, 1422. Cyprianus ante exortum flammeorum facies in amaram passus. X, 460. Cyprianus nuntius ab vinculo diaboli, flagrantissimis exhortationibus accenditur. V, 1412, 1421.

Cyprianus spectacula damnavit. VI, 639. Cyprianus a Pelagio cum debito honore commemoratur. X, 625. Cyprianus Primus, magna huiusmodi. I, 956. Quamquam præsumitur. X, 1055. Cyprianus peccatum originale defendit. X, 466. Cyprianus testimonium pro originali peccato. V, 1547; X, 625. Cyprianus, pro fide de concupiscentie origine, Pelagius huius resistit. X, 1441. Cyprianus et simoniam de gratia dei. X, 626.

Cyprianus aliter sensit de baptismo, quam forma et consuetudo habebat Ecclesie. II, 500. Cyprianus baptismum Christi concessit, et in fide et in caritate. IX, 497, 499, 201. Cyprianus ab habet de baptismo, quod hæreticos aut schismaticos dicit. IX, 208. Fidei et præcepti

itum sic esse admissos in Ecclesiam qui fuerant alibi baptizati, ut denuo non baptizarentur. II, 559. Ac licet illos sine baptismo arbitretur, non credit tamen ab Ecclesie munere separari. II, 559. Quid de salute baptizatorum extra Ecclesiam sentiret. IX, 158. Cyprianus hæreticos denuo baptizandos docuit. IX, 124, 151, 607. Unde in errorem lapsus est. IX, 154. Cyprianus excusatur. IX, 124, 129, 150, 490, 491, 606. Nationes Cyprianus versatiles potius quam veras. IX, 159. Cyprianus circa baptismum, sicut Petrus circa circumcissionem erravit. IX, 225, 252. Cyprianus ex fide Ecclesie eos recevit, qui ante octavam diem prævulum non baptizandum putabant. II, 751. Ille se cum quibusdam coepiscopis, mox natum rite baptizari censuit. II, 751; X, 190, 191. An censuit hæreticos denuo baptizari, subdubitare videtur Aug. IX, 465. Cyprianus pravam de baptismo sententiam fuisse afflictam quidam contendunt. II, 540. Germanam ejus esse sententiam arbitrat Augustinus. II, 540, 410. Solus Agrippini auctoritate consuetudinem non iterandi baptismum mutavit. IX, 159. Cyprianus sententiam mutasset post Concilii plenarii definitionem. IX, 129. Quid acturus fuisset, si questio de baptismo finita fuisset plenario Concilio conjicit August. IX, 157, 159.

Cyprianus quam doctus et docilis. IX, 157, 494. Cyprianus nuni mutaverit sententiam, ignoratur. IX, 129. suam de baptismo sententiam correxisse, etsi non invenitur, non incongrue tamen existimatur. II, 540. Cyprianus sententia de baptismo correctio ante suppressa est. II, 540. Cyprianum suam de baptismo pravam sententiam postea aut correxisse in regula veritatis, aut hunc quasi verum cooperuisse libere cavillari, et alie passionis iugatum fuisse censet Aug. II, 540, 541, 409. Cur Cyprianus veram de baptismo sententiam Donatus non revelavit. IX, 124, 129, 159. Et permisit de baptismo non recte sentire. IX, 198. Multosque coepiscopos et cum Cyprianus sententiam consensit. IX, 200. Cyprianus favet Augustini sententia de reprehensione Petri. II, 286. Cyprianus auctoritatem cur tanti habeant Donatiste. IX, 759.

Cyprianus eorum aut non esse factum, aut a cæteris militibus membris, a quibus ille non est divisus, superatum. IX, 465. Cyprianus concilium diem habet. IX, 663. Cyprianus auctoritate Donatistarum error obtunditur. II, 540. Cyprianus auctoritas Donatistas confundit; nedum juvat. IX, 144, 489. Cyprianus Donatistas sua auctoritate abutentes damnat. IX, 225, 251. Cyprianus littere et factum plurimum valent ad refellendos Donatistas. IX, 107, 108, 109. Donatistis Cyprianus auctoritatem in questione baptismi objicentibus, quomodo res, ostendendum. IX, 126, 746. Inter Cyprianum et Donatistarum errorem quid distat. IX, 126. Argumentum quod ex Apostolo contra reprobationem opponunt, recte refellit Cyprianus. IX, 160. Cyprianus auctoritas magis pro Catholicis, quam pro Donatistis proponenda. IX, 159. Cyprianus auctoritas Catholicos non obligat. IX, 490. Cyprianus dicta aliorumque doctorum quomodo accipienda. IX, 490. Cyprianus sanctitati nihil præjudicat error circa baptismum. IX, 186. Cyprianus etsi de baptismo aliter sensit, quam veritas monstravit, sacramentum tamen fuit in radice Christi, quod Pater purgaret, etc. IX, 746. Cyprianus licet aliud de baptismo sentiens, non deseruit unitatem. IX, 124, 150, 151, 161.

Cyprianus quantum dilexit unitatem Ecclesie. V, 1422. Cyprianus unitatis studiosissimus. IX, 88, 89, 90. Et amantissimus. II, 540, 541, 410; IX, 366. Radicem non deseruit unitatis. II, 540. Quam studiosum unitatis se exhibuit Cyprianus in Concilio Cartaginensi. IX, 201. Quantum unitatis caritatem coluit et custodivit Cyprianus IX, 187, 188, 198, 200. Cyprianus quanti fecerit unitatem Corporis Christi. IX, 491, 496, 497. Cyprianus testimonium de unitate Ecclesie. II, 410. In Cypriano Deus ostendit speciem caritatis et unitatis. V, 1422. Cyprianus in unitate manendum putavit cum eis, qui baptizandum post hæreticos non censebant. IX, 194, 198. Episcopos diversa sentientes, a communione jure amoveri non debet Cyprianus. IX, 201, 205, 214, 219, 226, 227, 254, 244. Cyprianus a collegis suis malis non separavit se, sed graviter eos arguit. IX, 85. quoniam IX, 88, 89. Cyprianus non tantum collegas diversa sentientes toleravit caritatis patientia, sed et malos manifestos. IX, 95. Toleravit avaritiam collegarum. II, 518. Eamque redarguit. II, 410. Cyprianus ejusque collegæ et perversos, et diversum a se sentientes, in unitate toleravit. IX, 228, 229, 251, 235, 254, 244. Ecclesiam necesse est vitandam propter malos bonis permixtos semper docuit Cyprianus. IX, 492, 494, 495, 521. Cyprianus coronatus, non quia pro Christi nomine passus est, sed quia pro Christi nomine in gremio unitatis passus est. II, 410. Cyprianus exemplo est Donatistis ab unitate non recedendi. IX, 158, 159, 140.

Cyprianus epistola ad Antonianum. II, 340; IX, 157, 158, 162. Ad Donatum. V, 1421. Ad fidem episcopum. X, 624,

644. Ad Iubaianum. IX, 259, 490, 496. Exponitur huius epistola. IX, 141, 145, 144, 145. In Concilio Carthaginiensi recitata est. II, 540. Cypriani epistola ad Maximum. IX, 202, 240. Ad Maximum II, 410, 341; IX, 492, 742. Ad Pompeium. IX, 192, 193, 201. Ad Quintum. IX, 192, 201. Ad Quirinum. V, 627, 650. Ad Stephanum, Maximum et alios. IX, 192, 201. Ad Stephanum. IX, 208.

Cypriani epistola de patientia. X, 624. Tibellus de bono patientia. IX, 161, 187. Epistola de lapsis. II, 690; VI, 220, 250; IX, 161. Ex illa locus explicative de parentibus parricidis. II, 560. Cyprianus liber de mortalitate, multis ac pene omnibus qui ecclesiasticas litteras amant, laudabiliter notus. X, 624, 629, 690, 979, 1328. Librum hunc quo fine scripsit. II, 986. Cypriani epistola de opere et de mercede. X, 629, 691. Tractatus de oratione dominica. X, 624, 629, 676, 877, 878, 922, 996, 997. Cyprianus omnia quibus recte vivimus, a patre nostro qui est in coelis, esse poscenda docuit in lib. de oratione dominica. II, 972, 979, 980. Cypriani liber Testimoniorum. X, 625. Cypriani epistola de unitate, seu liber de simplicitate Praelatorum. IX, 491. Epistola de zelo et fivore. IX, 161, 164. Cypriani stilus habet quamdam propriam faciem. II, 540.

Cypriani encomium. IX, 141, 187, 198. Cyprianus ab invidia alienus. IX, 161. Cypriani anima, frangea magna Dei. V, 1424. Cyprianus electum granum. V, 1417. Lapsi retrosus. V, 225.

Cyprianus, unus Patrum Carthaginiensis Concilii. II, 759, 780.

Cyprianus diaconus Augustini ad Hieronymum epistolae perlator. II, 241, 245, 251, 288, 291.

Cyprianus a Thubursicabure episcopus Donatista a Primiano damnatus. IX, 568. In lupanari deprehensus. IX, 568.

Cyprius rex uxori suae formosam picturam proponere solitus in convivio, ne deformes parceret. I, 675.

Cyrus rex Persarum. VII, 117. Chaldeis etiam et Assyriis imperat. VII, 585. Cyrus quinquaginta milia Iudeorum ad instaurandum templum regredi fecit e Babylonia. VII, 585.

D.

Dacianus. V, 1257, 1260.

δάκτυλος, digitus. VIII, 42.

Dædali fabula. I, 894; VII, 570.

Dæmonum definitio secundum Apuleium. VII, 265. Secundum Platonem. VII, 241. Dæmones ob scientiam sic nominati. VII, 275. Dæmonum scientia sine caritate. VII, 275. Dæmones angelos coelestes vel supercoelestes fuisse, nonnulli non putant. III, 285, 450. Dæmones ab Angelis distinguit Porphyrius. VII, 287. Dæmones ex hominibus fieri putant Platonici. VII, 265.

Dæmonum peccatum superbia. VII, 221, 535. Amor fastus et honoris. VIII, 585, 592. Dæmones cur superbi sunt. VII, 275. Dæmones ante lapsum beati, sed non plene. X, 933.

Dæmonia de coelis dejecta sunt. IV, 1220. De spiritali paradiso ceciderunt. VII, 419. Dæmones in coelo inferiore, id est, in aere habitant, non in summo coelo ubi sol et stellae. VI, 291. Dæmones detrusi tamquam in carcerem caliginis huius aëris. II, 578; III, 283, 445; V, 1091; VIII, 562, 875. Dæmonum sedes in aere. VII, 259. Velut in congruo sibi carcere. VII, 246. Dæmones a luce atque fervore caritatis aversi, velut glaciali duritia torquerunt; et ideo per figuram, tamquam in aquilone ponuntur. II, 564. Dæmones aëria aethereave animantia. II, 72; III, 284. Animalia aëris vilissima. I, 916. Dæmones a quibus subtilitate sensuum superamur, non ratione. I, 916; II, 72. Quare dæmones morte non dissolvuntur. III, 284. Dæmonum corpus aërium. VI, 584, 585.

Dæmones communitatem habent cum diis et hominibus. VII, 259. Dæmones sola corporum aeternitate, non animo, diis similes, secundum Apuleium. VII, 265. Quam hoc sit absurdum. VII, 265. Dæmones corporei. VII, 259, not. (a), 557, 710. Dæmones neque propter aëria corpora, neque propter superiora habitacula, hominibus antecellunt. VII, 259, 240, 246. Cur excellentia corporis veluti deus dæmones antecellere hominibus, quibus vite bonitate sunt inferiores. VII, 210. Vite bonitas in homine, praefertur excellentiae corporali dæmonum. VII, 240, 246. Dæmones inferiores in corpore aeterno, quam homines in mortali. VII, 265. Quare. VII, 265. Nihil boni est dæmonibus esse aeternum, si sint miseri. VII, 271. Dæmonum corpus aeternum vinculum damnatorum. VII, 265.

Dæmones nomine deorum quædam appellabant. VII, 265. Dæmon quemodo ab homine aëris deus. VII, 252. Dæmonia non simpliciter dii, sed dii gentium dicuntur. IV, 1577.

Dæmonia alia maiora, alia contemptibilia. IV, 1575. Dæmones a diis quidam distinxerunt. VII, 257.

Dæmones mediis inter deos et homines, quidam statuerunt. VII, 257. Dæmones aut immundi sunt, aut mase, et homines si contaminant; aut diis major. s. VII, 249, 270. Quatenus dæmones mediis essent, essent inter deos et homines. VII, 265. Dæmones quibusdam passus aut s. esse deos, quibusdam se deorum saltem interuentis. VII, 247. Dæmones etsi deos factos ab hominibus asserat Hermes, non dicit tamen interuentis esse et intercessores. VII, 252. Dæmones nuntios esse et interpretes deorum, absurdum est fingere. VII, 245. Dæmones mediis deos inter et homines frustra finguntur, ut diis boni homines commingentur. VII, 245, 244, 243, 246. Et ipsi coeherentur. VII, 257. Per dæmones ad deorum amicitias frustra homines ambiunt. VII, 264. Dæmones, tanquam redeundi ad deum mediatores, intelicet coluerunt nonnulli. I, 807. vide Diadema. Dæmones non solum non praebant viam ad deum, sed ne v. a. teceat ut impediunt. VII, 272. Dæmones falsi sunt ac fallaces mediatores. VII, 264, 272. Dæmonum mediatio nihil prodest homini. VII, 268, 269, 270, 272. Non prodest ad beatitudinem obtinendam. VII, 275. Felicitas etiam terrena, non in potestate dæmonum. II, 534. De dæmonibus varia inquit Porphyrius ab Aurbonte. Egyptio. VII, 288. Dæmonum cavendam societatem dixit Porphyrius. VII, 287. Dæmonis alicuius amicitia cuique utendum sentiebat Porphyrius. VII, 287.

Dæmones negotium suum agunt, ut pro diis habeantur et colantur. VII, 72. Dæmones se per miracula coli volunt. VII, 266. Dæmones *apud* invitandos, et *causa* placandos movent romani. III, 1055. Dæmones alios malos, alios bonos, hosque propter vitam aeternam colendos, quidam censuerunt. VII, 257. Quid de eis sentiendum. VII, 257. Dæmones deos quidem negat Apuleius, sed cultum eorum a supernorum deorum religione non separat. VII, 217. Dæmones omnino indignos honore divino, quidam dicere non ausi sunt. VII, 248. Dæmonum anima evocate, imaginibusque et mysteriis inditæ. VII, 255, 254. Dæmonia gentium affectu ad possidenda simulacra invitabantur. IV, 1485. Dæmones quomodo illicuntur. VII, 717. Dæmonum cultus a principibus civitatum introductus. VII, 159. Dæmonum cultum declinare rudiori populo difficile fuit. VII, 159. Dæmonis cultus qualis exhibitus a paganis. IV, 1220. Dæmonibus fercula exhibita. VII, 49. Dæmones cur gaudent sacrificiis. VIII, 901. Dæmoniorum sacrificiis sanitas parvulis quaesita. II, 539. In dæmonum cultu et invocatione, quot absurda, quot sibi contraria. VII, 288. Quando liceat in propriis usus convertere, quæ usui fuerint ad cultum dæmoniorum. II, 485. Quando sine culpa nostra tollatur aliquid de area nostra, ad sacrificia dæmoniorum. II, 485.

Dæmones non colendi. VII, 276. Dæmonum cultus inapugnat. IV, 209, 1246. Dæmones non colendi, neque propter ea quæ in eis tunc sunt, neque si virtutem sapientiamque haberent. VII, 241. Dæmonis periculosus servitus, quam idolis. IV, 1245. Non uno modo eis sacrificatur a peccatoribus. I, 675. A cultu dæmonum liberat nos sacrificium Christi, et donum spiritus sancti. VII, 138. Dæmonum immunditiam, iussaque impura detestari admonuit Plato. VII, 259.

Dæmones propter immunditiam et infirmitatem concupiscentiarum et penarum suarum, praesentem intrinsecus veritatem contemni et consilium non valent. VI, 143. Dæmones aeternas temporum causas in Dei sapientia non contemplantur. VII, 274. Dæmones quomodo futura prospiciunt. VI, 145, 164; VII, 274. Unde ventura praenuntiant. VI, 586. Dæmones ob acrimonium sensus, celeritatem motus, ac diuturnam experientiam multa futura praedicunt. VI, 584. Nec ideo hominibus sunt praeposendi. VI, 584. Quam distans eorum divinitas ab altitudine prophetiae divinae. VI, 586. Dæmones quædam praevenerunt, quæ ex oraculis prophetiis aut angelicis didicerant. VI, 587, 588. Cur ea diu siluerint, ac tandem protulerint. VI, 587. Non est mirum dæmones nuntiare alicubi longe jam facta. III, 467. Dæmones in cognitione futurorum saepe falluntur. VI, 586; VII, 274. Cum aliquid veri praenuntiant, fallacias miscent. VI, 145.

Dæmones quomodo colant. VI, 587. Cur dæmones alii quando vera dixisse per suos vates reperiuntur. VIII, 905. Si spiritus mendax aliquid veri dixerit, non ideo negandum, quia hoc detestandus spiritus dixerit. IX, 568. An indignum sit ut veritas per eos innoscat. VI, 586. Dæmones quomodo signis forinsecus ad faciendum, vel non faciendum moveantur. VI, 146. Quomodo hominum dispositiones cogitatione tantum conceptas pervideant. II, 72, 75; VI, 582, 586. Dæmones sentire possunt quæ in memoriam nostram incurrerint, veluti si verum recogitamus. I, 916. Sic eorum ope versum, quem Augustinus discipulus quidam animo volebat, divinavit Albicerius. I, 915. Dæmones apud memoriam sanctorum mirabiliter et terribiliter Mediolani confi-

torum quorumdam intissima terra. VI, 277. Damnatione a tanto quisque habebit. I, 167. Ad peccatores non habebit impunitatem. VI, 27. An iterum sita? quidam pennis damnatorum intelligunt. IV, 1406. Damnas quibusdam modo et ex multis processibus et multis etiam intelligitur. VI, 285. Vol. ad. damnatione etiam loquitur. VI, 285. Suis in continere deus deperit. VII, 750.

Damnatorum corpora amara et v. etiam in continent aeterna hunc poterunt, quododo. VII, 750. Non casuere cadavera dici poterunt. VII, 695. Damnatorum corpora quododo erant incorruptibilia. si dolerent, ad quomodo corruptibilia, si mori non poterunt. VI, 274. Ignis inextinguibilis et vermis vivacissimus damnatorum, quomodo accendens. VII, 694. Quomodo damnatorum dolor non finitur. VII, 658. Damnatorum aeterna res, quod post resurrexerunt. V, 1455.

Damnandum neminem novissimum in hunc gradum autem, propter intercessionem sanctorum. VII, 752. Refelluntur. VII, 756. Quidam supplicia damnatorum hominum cessantur putant, non vero damnationem. VII, 751, 755. Supplicium damnatorum non se aperit damnatum exis inavit erigens. X, 52. Libera etiam ab aeterna damnatione quidam, ponitur omnibus in hunc, etiam in hunc. VI, 755. Refelluntur. VII, 741. Quod si peccatores in hunc theoloficos baptizatis quamvis male viventibus. VII, 754. Refelluntur et hunc. VII, 741, 742, 745. Quidam hoc ipsum concedunt catholice omnibus in hunc et perserverantibus quamvis pessime vixerint. VII, 754. Refelluntur. VII, 745. Quidam omnibus qui elemosynas fecerint, licet non mutant mores. VII, 754. Refelluntur. VII, 741. Contra rationes hunc sunt quibus ad salutem non salvare ostenditur. VI, 211. Damnatorum poenam aeternam fore, probatur contra nonnullos, imo contra plurimos alter sentientes. VI, 284. Plures damnant, quam salvantur. VII, 727.

Damnatio. V, 1474.

Damnatio. V, 1474. Quidam, nisi Dei. V, 207. Dama dicitur superflua amputant, prosunt. V, 202. Dama temporaria cum perem. I, 105. Dama Non amicum cum Christo amicum, sed quodam dicitur cum Christo vivo. IV, 1451. Dama in perem non debentur, ad res in hunc per Christum: nec omnino hunc hoc exemplo non impediri desideramus. II, 517.

Danae. I, 672. Danae concubitus per imbrem aureum appetisse loqui, etiam sanctum. VII, 771.

Danae decimas. X, Augustinus. VII, 340.

Daniel propheta. III, 461, 462. quid et quo tempore prophetavit. VII, 595. Cur peccata sua et peccata populi sui confitetur. X, 439. Daniel vir quietus, qui et inter leones securus erat. IV, 1751. Danielem supra se leones agnoverunt. III, 2059. David in celibatu serviens Deo, figuram expressit servorum Dei, id est Monachorum. IV, 1751. Daniel, Iob, et Noe quos sanctificavit. VI, 746.

Daniel ab Angelis hebdomadas in terna terra discipuli. II, 911. Danielis hebdomadas ad Christi nativitatem et passionem impletas non putat Ihesychius. II, 904, 911. Quidam de secundo Christi adventu expositus. II, 901. Danielis hebdomada in praeterito Christi adventu completa sunt. II, 911, 917. Non tamen Christi ventum significat, sed praeteritum. II, 899.

Dardanus seculi dignitate illustris. II, 852. Augustini amicus carissimus. II, 848. Ejus questionibus respondet Augustinus libro de praesentia Dei. II, 855.

Dare, solus est Deus qui non movet nisi dare. V, 108. Datorem non habet, qui non habet meliorem. V, 108. Praeputium dantis omnipotenti quomodo implendum. V, 1592. Id profecto daudum est, quod nec tibi nec alteri noceat, quantum sciri aut credi ab homine potest. III, 1264. Quis praeteritum, quomodo deus, aliquando dantis vel dantis dari non potest. III, 50. Cui plus datur, ius exigit ab eo. II, 885. Omnis res que dando non deficit, dum habetur et non datur, nondum habetur quomodo habenda est. III, 19. Dati Christo qui intelligantur. X, 928.

Dares. VIII, 374.

Darius. II, 801. Rex Persarum. VII, 885.

Darius comes missus pacis procuranda causa. II, 1014. Rescribit Augustinus II, 1014. Bella si non extinxit et occidit, saltem distulit. II, 1015. Darius etsi christianis parentibus natus, tamen gentiles ritus cum aliquotiens sensus pulsarent, Augustini lectione penitus contempsit. II, 1016. Omnia Augustinus. II, 1016. Dares non in hunc fide, sed in christiana caritate christianus. II, 1023. Libros confessionum ab Augustino petit. II, 1022. Et ab ipso accipit. II, 1025. Cuius dantis hunc spiritum. II, 1026. Darius plurimi facit verba Augustini. II, 1020. Et ejus bibliothecam adjuvat. II, 1026. Darius medicamenta Lazaro presbytero ad Augustinum deferenda dedit. II, 1022.

Darius Cambricensis episcopus. IV, 580.

Dativus a Balis. IX, 244.

Dativus. Pro dativo graeco casu, ablativum Latini ponunt. III, 487.

David interpretatur manu fortis, et Christi figuram gerebat. IV, 148, 154, 502, 628, 646, 716, 1258, 1717, 1845; VIII, 458. Interpretatur et desiderabilis. IV, 523; VIII, 458. David a Deo electus propter Christum, et hunc a Deo propter David. IV, 1007. David cur dicitur secundum eorum Dei electus, cum talia tantaque commiserit. VI, 168. David statuta iavus, fide magnus. IV, 1855. David ab eorum pastorali pecorum ad hominum regnum translatus est, Christus autem a bovis ad oves; a Judaeis ad Gentes. IV, 1007.

David cum Golia confingere permisit saul, intelligens aliquid divinitatis in eo esse. V, 197. Davidis contra Goliath progredientis confidentia in Deo. V, 197. David quinque lapides quod mysterii habeant. V, 198. David armis saulis oneratus significabat hominem sub lege. IV, 1839. Davidis cum Golia certamen mystice exponitur. IV, 1855, 1856. David pro benefacto meruit invidiam. IV, 301. David uxorem suam, quam pater ejus saul alteri traderat, tamen novi Testamenti figurat receptit. VI, 474.

Davidis humilitas et mansuetudo. IV, 1716. Mansuetudo erga saulem. VIII, 161. David implevit Christi praecceptum diligendi inimicos. VIII, 161. David cur non prius regnum tenuit, quam primo a persecutibus liberaretur. IV, 600. David perjurii reus, de duobus peccatis elegit minus. V, 1408. David quomodo ad diminutionem populi, mortis usque tot hominum vapulavit. VIII, 618, 619. Mors, ob diminutionem populi, illata hominibus quandoque morituris non obfuit. VIII, 619, 625. David per medicamentum providentiam desertus est paulum a rectore, ne per exitium superbiam desereret ipse rectorem. VI, 572. David quare obtulit sacrificium. VIII, 625.

Davidem non suae injurie, sed peccata filii commovebant. III, 77. David persecutione filii sui non dejectus inique, sed humiliatus pie. IV, 1845. Davidis mansuetudo erga filium suum Absalon. III, 77.

David quamquam in adulterium lapsus, longe fuit a libidinosorum intemperantia. III, 77. In Davide immoderate libidinis non permansit, sed transitus fuit. III, 77. Davidis humilis confessio. III, 449. David non surrexisset a peccato, nisi gratia Christi eum relevasset, ex epist. Innoc. II, 782. Etsi venia David data est a Propheta, ea tamen quae Deus comminatus fuerat, subsequuta sunt, quare. X, 1582. David poenitentia. VII, 554. Castigantur qui in lapsu Davidis querunt sibi patrocinia peccandi. IV, 586. David peccatum quid praegravaverit. VIII, 438. David virtutes et vitia. VIII, 441. David peccata et merita fidelis scriptura non tacuit, quo fine. II, 554.

David regnum amplissimum. VII, 525. David quot annos regnavit. VII, 577. In regno David articulus quidam aetatis est et exordium juvenutis populi dei. VII, 522.

David quomodo hominibus mansuetus est. VII, 517. Transiens amavit. II, 569. Davidis praesentia. V, 147.

Davidis nomen totum psalterium tribuitur, et Davidicis psalmi appellantur. IV, 150. Davidic versus. II, 569. Quis David psalmos scripsit. VII, 547. Quidam Davidicis psalmis scripturae libris leguntur, dicit: ne vere puerit transacta recollere potius, quam ventura praedicere. IV, 1476. David homo in veteri Testamento, sed in Novo de veteri Testamento. III, 2157.

David nomine Christus significatur. V, 508. David figura Christi. VI, 536. Figura corporis Christi seu ecclesiae. IV, 600, 619, 715. In Davide persecutionem saulis patiente, regnum salutis aeternae praefigurabatur. IV, 600. David ingens in spelunca, figura Christi se occultantis in carne. IV, 665. Figura Christi in monumento positi. IV, 664. Davidis proditio per boech, figura proditoris Christi. IV, 605. David a Virgine de partu qui usque. IV, 648. David insaniam coram Achis simulans, figura Christi sacramentum manducantis carnis suae pro peccatis. IV, 704, 517. David Absalonem ingens, figura Christi Judam proditorem desertis. IV, 775. David a virgine de partu qui usque. IV, 648. David panes propositionis manducavit. III, 1045; IV, 601. David ex persona Christi loquitur. IV, 725. Promissiones ad David in filio, non in salomone, sed in Christo inveniuntur. VII, 540.

Debita nostra exsolvit Christus. IV, 1785. Debita quotidiana. V, 581, 592. Debita fratribus et inimicis dimittenda. V, 581, 592, 593, 602, 1274. Debita nostra in hunc solvo, tamen hunc debemus a se. I, 101. Debita nostra Domino. V, 1035. Debita domadi pactum in dominica oratione. V, 585, 1036. Debitum dimittendum volenti ligare. II, 1282. Causa cadit, qui plus petierit quam ei debeatur. IV, 1587.

Debet nemini ei a quo accepit ut debeat. I, 1292. Debet Deus nemini aliquid, quod eum gratuito praestat. I, 1295.

debitorem Domianus ipse se fecit, non accipiendo, sed promittendo. I, 714; IV, 1068, 1445; V, 649, 805, 1184. Et hoc exigeret debitum, prius accepit indebitum. V, 1128. Debitum illo factus est fidelis, esto tu avarus exactor. IV, 236. Si Domianus teterrere vellet, nihil nisi totam debitam retribuisset. V, 177. Omnia Deo debent, primo quidquid sunt, deinde quidquid melius esse possint si velint, et quidquid oportet ea esse. I, 1295. Anima Deo reddit quod debet, vel faciendo, vel potendo I, 1295, qui non aut quod debet, statim patitur quod debet. I, 1295. Debitor tenetur tempore iudicii, quia inventus est donator tempore misericordiae. IV, 1285. Debitor Dei est omnis homo, et debitorem habet fratrem. V, 581, 515. Debitores habemus, et debitores sumus: quo facto debita nobis relaxentur. V, 983.

Debitoris et creditoris obligatio. III, 764. Debitores non numquam ugendos esse. V, 1129.

Decachordum psalterium. V, 79.

Decalogus. V, 517. Decalogum respuunt Manichaei et violenti. VIII, 503, 507, 501, 510, 511. Praeceptorum Decalogi distinctio. III, 620; V, 1165. Tria ad Deum, septem ad homines pertinent. V, 79; VIII, 506, 510. Decalogi tria prima praecepta ad singulas ss. trinitatis personas indicandas pertinent. II, 215. Decalogi praecepta omnia continentur praecepto, *quod tibi fieri non vis*, etc. V, 86. In praecepto dilectionis Dei est castitas nuptiarum Ecclesiae, in praecepto dilectionis proximi unitas membrorum eius. VIII, 506. Decalogi praecepta singula exponuntur. V, 76. Decalogus non solum Iudeis, sed et nobis ad vitam recte instituendam datus. X, 215, 594. Praece, ta iustitiae, quae continet Decalogus, observare tenemur. X, 222. Decalogus quoque occidit, nisi adsit gratia. X, 215. Praeceptum observandi sabbatum solum inter cetera in umbrae figura positum. X, 217.

Decani Monachorum. I, 1538. Eorum munus. I, 682.

Decimae. V, 89. Decimas rerum suarum dare num Christiano sufficit. V, 522.

Decipere neminem summa et prope divina virtus est. VI, 53. Itius virtutis gradus. VI, 51. Decipi aliquem quomodo Deus sinit. VI, 53.

Decius. IX, 525, 528. Decius Imperator, persecutor Christianorum. VII, 614. Decii, pater et filius, pro patriae se discoverunt. VII, 127, 165.

Declinare in dextra, est velle tribuere sibi quod rectum est, non Dei gratie. III, 769.

Declinare volens Ecclesiam. V, 725.

Decor domus Dei. V, 116.

Decurio civitatis. II, 504. Ingentius suspensus ideo non torquetur, quia se decurionem Ziquensium asseveravit. II, 504.

Dedicatio templi antea profani. V, 889. *vide* Ecclesia. Dedicatio candelaborum. V, 1478. Dedicatio templi Dei haec nobis nondum fit, sed tantum edificatio. V, 810. Ecclesie fundamentum iam dedicatum, dedicabimur et nos cum surrexerimus. V, 661. Dedicatio domus, quae modo in tribulationibus aedificatur, fiet in secundo Christi adventu. V, 178; IV, 221. Domus iam dedicata est tanquam domus habitatoria. IV, 221.

Defectum in intelligibilibus quam in sensibilibus aegrius toleramus. VIII, 99. Defectus etsi inter intelligibilia numerantur, non tamen reus sensibilibus. *vide* III, 541, 98. Defectus non semper culpa vel errore procedunt, sed etiam deus laudabilis vel opus eius. IV, 1468. *vide* Defectus culpabilis est, sed solus voluntarius. I, 1291; VIII, 530. Defectus qui non sunt voluntarii, vel sunt ad conditionem peccati, vel ad pulchritudinem universi. VIII, 530. Defectus non est auctor mundi. I, 1500. Defectus non est auctor mundi. I, 1500. Defectus propter defectum culturae non sunt. *vide* Defectus decoris universi. III, 259.

Deficere aere potest, aut terra sustinere non potest. IV, 1224. Deficere est ad nihilum tendere. VII, 587, 592. Deficient res aut deficere possunt, quia ex nihilo factae sunt. II, 159.

Defili. II, 855, 1076.

Defensio peccatorum, magna iniquitas. IV, 701, 851, 1705, 1803, 1821.

Defensoris et intercessoris discrimen, et utriusque officium. II, 637.

Definitio nihil complecti debet quod sit alienum. I, 915. Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058. Definitionis utilitas. VII, 67.

Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058. Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058. Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058.

Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058. Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058. Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058.

Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058. Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058. Definitio non est in se, sed in re. *vide* Definitio. I, 1058.

Defunctorum animae pietate suorum viventium relevantur. VI, 285. Defunctorum spiritus orationibus Ecclesiae, sacrificio salutari, elemosynis adjuvantur, et quatenus adjuvantur. V, 956, 957. Et ad ipsum sacrificium loco suo commemorantur, ac pro illis quoque id offerri commemoratur, hoc a Patribus traditum, universa observat Ecclesia. V, 956. His ritibus non comparantur mortuis nova merita. V, 957. Pro quibusdam defunctis orationes exaudiantur. VII, 757. Sacrificium, orationes, elemosynae eis prosunt, qui cum viverent, ut hac sibi postea prodessent, meruerunt. VI, 285. Frustra illis impenduntur haec pietatis officia, cuius pignore dum hic essent caruerunt. V, 957. Quibus prosunt, aut ad hoc prosunt, ut sit plena remissio, aut ut tolerabilior fiat ipsa damnatio. VI, 284. *Not. ay.* Pro valde bonis gratiarum actiones sunt, pro non valde malis propitiationes, pro valde malis qualescumque vivorum consolationes. VI, 285. Missa pro defuncto de cuius anima dubitatur. VI, 284. *Not. co.* Pro defunctis impiis et inlicetibus non oratur. VII, 756. Defunctis quibusdam nullam misericordiae auxilium preberi potest. III, 1551.

Defunctorum commemoratio. IX, 635.

Defunctorum exsequiae quod recitandum ad monumentum. V, 957. Funeris pompa, etc., vivorum sunt quacunque solatia, non adiutoria mortuorum. V, 956. Haec tamen, ut, et in scripturis inter opera bona deputata, quisque pro viribus praestet. V, 957. Propter eos qui vivunt, fiunt laudes funebres, etc. II, 1074.

Defuncti corporis sui redemptionem expectant. I, 606. Defuncti absentes potius dicendi sunt, quam mortui. IV, 1897. *vide* Mortui.

Degradatio clerici, poena ab ecclesiastica disciplina infligta. V, 1575; VI, 199, 271. Degradare cui et quando liceat. IX, 669.

Dehinc iuxta et prophetissa agunt Hebraei. VII, 572.

Delectatio finis est curae. IV, 105. Delectatio quasi pondus est anime. I, 1179. Ibi est delectatio ejus, ibi est thesaurus. I, 1179. Non amat nisi quod delectat. V, 869. Aliquando, etiam si noceat, prodesset creditur quod delectat. II, 965. quod appetendum cognitum fuerit, non appetitur nisi tantum delectet, quantum diligendum est. X, 212. Sepe qui agendum sibi videmus, nec agimus; quia necesse est ut ea agamus, et cupimus ut delectet. IV, 1522. Nisi etiam delectet et ametur quod agendum cognoscatur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. X, 205. Tanto quodque vehementius volumus, quantoque insuper bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. X, 467. Tanto magis delectat opus bonum, quanto deus plus amatur. X, 168.

Delectatio finis est curae. IV, 105. Delectatio quasi pondus est anime. I, 1179. Ibi est delectatio ejus, ibi est thesaurus. I, 1179. Non amat nisi quod delectat. V, 869. Aliquando, etiam si noceat, prodesset creditur quod delectat. II, 965. quod appetendum cognitum fuerit, non appetitur nisi tantum delectet, quantum diligendum est. X, 212. Sepe qui agendum sibi videmus, nec agimus; quia necesse est ut ea agamus, et cupimus ut delectet. IV, 1522. Nisi etiam delectet et ametur quod agendum cognoscatur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. X, 205. Tanto quodque vehementius volumus, quantoque insuper bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. X, 467. Tanto magis delectat opus bonum, quanto deus plus amatur. X, 168.

Delectatio finis est curae. IV, 105. Delectatio quasi pondus est anime. I, 1179. Ibi est delectatio ejus, ibi est thesaurus. I, 1179. Non amat nisi quod delectat. V, 869. Aliquando, etiam si noceat, prodesset creditur quod delectat. II, 965. quod appetendum cognitum fuerit, non appetitur nisi tantum delectet, quantum diligendum est. X, 212. Sepe qui agendum sibi videmus, nec agimus; quia necesse est ut ea agamus, et cupimus ut delectet. IV, 1522. Nisi etiam delectet et ametur quod agendum cognoscatur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. X, 205. Tanto quodque vehementius volumus, quantoque insuper bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. X, 467. Tanto magis delectat opus bonum, quanto deus plus amatur. X, 168.

Delectatio finis est curae. IV, 105. Delectatio quasi pondus est anime. I, 1179. Ibi est delectatio ejus, ibi est thesaurus. I, 1179. Non amat nisi quod delectat. V, 869. Aliquando, etiam si noceat, prodesset creditur quod delectat. II, 965. quod appetendum cognitum fuerit, non appetitur nisi tantum delectet, quantum diligendum est. X, 212. Sepe qui agendum sibi videmus, nec agimus; quia necesse est ut ea agamus, et cupimus ut delectet. IV, 1522. Nisi etiam delectet et ametur quod agendum cognoscatur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. X, 205. Tanto quodque vehementius volumus, quantoque insuper bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. X, 467. Tanto magis delectat opus bonum, quanto deus plus amatur. X, 168.

destruuntur a Deo abii ut ædificentur, adhi se ut non ædificentur. IV, 1120, 1162.

Detractio est mordacior, quam veracior reprehensio. V, 1561. quomodo nascitur alteri, quando de re male loquitur; sic nascitur tibi, quando de alterius loquens. V, 657. Ut amari laudant, sic nec detractant omnino fideles credendum. IV, 534. Cum detractatur nobis, mundum peccatorum, ut disceramus in malis, ut in bonis, deinde pro peccatis detractantibus nostris. IV, 1454. fortitudo necessaria, cum presentibus detractatur, non ad repellendum, sed ad reverendum civitatem. IV, 1184. Detractionibus falsis, scilicet merces servis Dei, et parat detractantibus. V, 1581. Detractiones, sicut non amant Augustinus. V, 1581. Detractio que fit ab his qui volunt alienigenis momentis esse, secundum est talibus. IV, 1582.

Dei, diensis delivium quo tempore contingit. VII, 568. Ad Regem non pervenit. VII, 568.

Dei, unum paragonum. VII, 188.

Dei, ut sit cum malis. III, 758.

Dei, ut sit cum malis. V, 1572. Nunc non omnia facere patrem per filium abigatur a sensu dei. IV, 1572.

Dei, ex se, probatur. I. de lib. arbitrio. cap. V. ad IV. Deum esse fide et ratione cognoscitur. I, 1202. Deum esse debere rationando non edificari. II, 705. Deum non vultum habere quod querit, pietas credendo. V, 1205. Tempus disputandi de Deo ex triplici causa. VIII, 819. quæ est. I, VIII, 820. Deum esse agnoscitur ex operibus creaturæ. IV, 944; X, 241. Deum philosophi notis ex creaturis. V, 776. 1155 quomodo ad Dei cognitionem devenire platonici. VII, 251. Ut anima ex motibus et administratione corporis, ita Deus ex administratione mundi, et gubernatione eorum intelligitur. V, 4022. Hæc est vis vera divinitatis, ut creatura rationali per rationem utenti, non omnino ac per se possit ascendere. III, 1910. Dei non creaturæ, aut quam credentem in Christum, non potuit esse omnino ignotum. III, 1910. In his potest ad tantas laudes pervenire, ut Deum esse neget. IV, 1117. quomodo agendum cum aliis. I, 1242. Rationem habere genus est, qui dicitur credere suo, non est Deus. IV, 615. Non esse Deum, nemo audet dicere, et nisi Deus licet cogitare. IV, 141. Deum ipsum negare agere insana est. VII, 132. Deum negatum nomen inane est. V, 444. Deum verum etiam orationum responsis agnoscitur. VII, 651. Deum verum, lovis nomine Varro designavit. VII, 610.

Deus qui. III, 1658. optime de Deo sentire, verissimum est potest excedere. I, 1224. De Deo falli periculosum, mentis ex hoc. V, 157. Ut non credat Deum non possideri. I, 847. Vnde de Deo cogitantes. I, 721; III, 125, 144, 169. Quod de Deo cogitantes. III, 1078. Deum esse autem esse cogitantes. III, 1078. Deum esse autem esse cogitantes. III, 1078. Deum esse autem esse cogitantes. III, 1078.

Deus qui dicitur, sive qui dicitur. I, 785; V, 155, 159. De Deo dicitur, quod non sit Deus, quod sit Deus. IV, 1600. De rebus divinis, sive de rebus divinis, quod sit Deus, quod sit Deus. V, 665. Non sit Deus, quod sit Deus, quod sit Deus. V, 665. Non sit Deus, quod sit Deus, quod sit Deus. V, 665.

Deum omnes intelligunt et quo modo sit. I, 847; III, 22. Deum est et quo modo sit. I, 1242. Deum esse. III, 1585.

Dei, ut sit esse. VII, 276. Deum esse, quod sit esse. III, 1600. Deum esse, quod sit esse. III, 1600. Deum esse, quod sit esse. III, 1600. Deum esse, quod sit esse. III, 1600.

Dei, ut sit esse. VII, 276. Deum esse, quod sit esse. III, 1600. Deum esse, quod sit esse. III, 1600. Deum esse, quod sit esse. III, 1600. Deum esse, quod sit esse. III, 1600.

Dei, ut sit esse. VII, 276. Deum esse, quod sit esse. III, 1600. Deum esse, quod sit esse. III, 1600. Deum esse, quod sit esse. III, 1600. Deum esse, quod sit esse. III, 1600.

velitur, secundum substantiam vel essentiam est intelligendum. VIII, 1062. In Deo nihil secundum accidens dicitur, sed secundum substantiam aut secundum relationem. VIII, 915, 914. De Deo quidquid dicitur vel intelligitur, secundum substantiam dicitur, falsum Aristoteli de Deo. VIII, 912, 914. Circa Dei naturam in quo conveniant Catholici et Monachi, in quo dissentiant. X, 1368.

Deus essentia sua idipsum est summe esse, et summe vivere. I, 665. Ipsi esse et vivere, non aliud atque aliud. I, 665. Deum esse quandam vitam æternam sapientiam. Sapientes facientes, intellexerunt Philosophi. V, 776. Ex consideratione mundi. V, 776. Dei vita, ipse Deus. III, 1548. Vita Dei est immutabilis. III, 1548. Deus animam habere tropice dicitur, sicut et corporis membra. VII, 551. Deus summum vite principium. VIII, 95. In Deo et causa subsistendi, et ratio intelligendi, et ordo vivendi. VII, 228. Deus non ejusdem cum anima nature. VII, 250. Ex Dei anima vitas atque animas cunctarum viventium sorte sum quidam dixerunt. VII, 125. De anima, voluntas ejus. III, 716. Deus nec sexum habet, nec ætatem, nec definita corporis membra. VII, 154.

Deus cum dicitur, quod cogitandum. V, 55. qualis sit Deus non potest cogitatione comprehendere. III, 790. Deus incomprehensibilis. I, 661; IV, 1742, 1745, 1872; V, 560, 665. De eo quodam in Evangelio propterea præminatur, ut admoneretur, non oportere nos de temeraria comprehensione iactare. II, 1055. Deum comprehendere non posse aut vato. VII, 270. Deus verius cogitatur, quam dicitur; et verus est, quam cogitatur. VII, 959. Deum aliquantulum mente attingere beatitudo est, comprehendere impossibile. V, 665. Deus incomprehensibilis semper querendus. VIII, 1057. De Deo nihil potest intelligi sine pietate et quidam pace mentis. VIII, 92. Deus ut ex quantitate parte possit intelligi, non nisi magnis gemitibus et suspiriis. III, 174. Deum æquius et qui audit anima, quam videre; et tanto minus eloquatur, quanto sincerius videre potuerit. VIII, 187. Deus prius fide non errante cognoscendus, ut possit amari. VIII, 151. Ad Deum solo intellectu ambigendum est. VIII, 90. Phantasma que sibi cor de Deo fingit. V, 1204. Deum carnaliter cogitans, quo ratione edocendus. V, 457. Responsum omnis carnalis cogitatio, ut capiatur quomodo Deus veritas est. VIII, 948. Deus quomodo cogitandus. III, 2057. Quisquis talem cogitat Deum, qualis non est Deus, alienum Deum utique et falsum in cogitatione portat. III, 790. Ideo aliquid esse, qualis figuratiter spiritui sanctorum demonstratus est, quidam volunt. III, 125. Deum facilius percipimus mente, quam creaturas. III, 555. Deus interior, exterior, antiquior, novior omnibus. III, 555.

Deus ineffabilis. I, 662, 665; III, 21, 553; IV, 1090. quomodo. I, 662, 665; III, 21, 553; IV, 1090. Dei majestas a spiritalibus cogitari potest, a nullo autem ediri. II, 1055. Deus est ineffabilis, ac silendo plus de eo sentire hec quam dicere. V, 665. Deo honorificum potius silentium, quam ultra vox humana competit. VII, 142. Vnde etiam de Deo, quomodo loquens muti sunt. I, 662, 665. omnia possunt dici de Deo, et nihil digne dicitur de Deo. III, 564; V, 1498; VI, 158; VIII, 138, 142, 627, 628. Ad loquendum de Deo nulla digna comparatio potest inveniri. VIII, 728. De Deo et aliis aliquid de Deo dicere debemus, quod in se habent, non habemus. III, 502. Potestas, prudentia et caritas de Deo dicitur, non proprie, sed quia nihil de rebus potest. V, 1497. Divinis rebus vocalibus humana tribuuntur, sed id remediis imperfectionibus intelligenda. VI, 149.

Dei nomen duplex vocis de latratum. V, 61, 66. Dei nomen ineffabile. III, 658. Dei nomen est ipsum esse. IV, 1743. Per nomen quidam est amantibus cum super omnes mundiatus. IV, 612. Deus quare appellatur ineffabilis. VIII, 148. Nomen. VIII, 958, 959. Lux lucifica. VIII, 100. Veritatis lumen illuminans omnem hominem Deus est. X, 150.

Deus spiritus est secundum platonicos, secundum stoicos est corpus. III, 1036. Deum corporeum esse, sicut et animam, ostendunt rectitudinem. X, 499. Et esse corpus. II, 861; III, 427; VIII, 48. Deo quidam corpus adiungunt, ne non sit substantia. III, 619. Aliqui esse corpus ignem, alii emulera lucis faveant. III, 161. Sed nec incorporeus est. I, 721. Deum existere corporeum omnino nescit. II, 622, 625. Deus non est quid corporeum, nec aliquid quale habere nostra cogitatione possit. V, 553, 569. Quicquid corporeum occurrat, et spiritus dicitur quicquid intangible, non est Deus. VIII, 908. Nihil quod corporis sensus attingit, pro Deo colendum esse vel in eum cultus prestat. VIII, 90. Deum non esse corpus probatur. VII, 250. Deo membra adferri quam asserunt. II, 464. Deus nulla corporis forma continetur. VI, 188, 504. Non est admodum corporis in spatio cogitandus. V, 539. De Deo corporaliter dicta, qui accipiendi. I, 1518; III, 166, 186. Deo que tribuuntur membra, spiritali.

ter intelligenda. II, 628. Dei membra, potentia operationum ejus. IV, 156. Effectus operationum atque virtutum. III, 716. Deus totus oculus, totus manus, totus pes. II, 628. Dei facies, potentia quae dignis immotetur. IV, 157. Dei aures, non membrum corporeum, est, sed potentia quae exaudit. IV, 150. Dei facies et manus et pedes per V. facies et ira hominum et manus. Christus. IV, 184, 184, 1140, 1141, 1215. Filius et spiritus sanctus. IV, 1361; VII, 577. Dei manus potentia Dei. III, 547; IV, 184, 1351, 1615; VII, 575. Virtus ejus. VIII, 692. Dei dextera, aeterna felicitas. IV, 1146, 1782. Dei digitus, spiritus sanctus. II, 218; IV, 111. Dei zelus, ira, misericordia, patientia, penitentia, manus, pedes, etc., quo sensu dicuntur. VI, 34, 159, 110, 249, 611. Ira Dei et zelus sine perturbatione. III, 538, 599, 631. Deus perturbatur sine ira subiecit. III, 2663. Inbeco situs, vestimentum, anni, locus, translate dicuntur. VIII, 817.

Dei pulchritudo. IV, 1075. Plenitudo. I, 843; III, 155. In Deo nihil deest et nihil redunda. I, 891. Unitas divinitatis in Christo corporealis, quomodo. II, 847. Quoniam discrimine habet divinitas in Christo et in membris ejus. II, 847.

Dei dictio quomodo accipienda. III, 227. Dei locutio in substantia sua, Verbum Dei incommutabile, quod est Christus. IV, 1788. Verbum Dei. III, 548. Deus Verbum co-aeternum loquitur. III, 250. Quomodo cum Angelis loquitur Deus. III, 447; VII, 484. Dei loqueliam modis ineffabilibus audiunt Angeli, et ad homines deferunt. VII, 295. Quomodo Deus, et quam multis modis hominibus loquitur. IV, 566; VII, 517, 484. Deus loquitur aut per suam substantiam, aut per sub substantiam creaturam. III, 592. Deus loquitur vel in ipsa cogitatione, vel per creaturam corporalem. III, 1284. Illis intus loquitur, qui ei locum praebent. III, 2003. Deus per multa organa ipse sonat ubique, tangendo, modificando, inspirando. IV, 566. Quomodo Deus cum primis hominibus loquebatur. VII, 445. Deus primis parentibus locutus est post peccatum per subditam creaturam. III, 592, 447. Cum illis, aliis modis intrinsecus loquebatur. III, 592, 447. Moysi loquebatur per assumptam creaturam, non per suam substantiam. IV, 1788. Deus aliquando servis suis in ipsis servis suis loquitur. III, 594. De locutione Dei varia inquiruntur. III, 252. Quomodo naturaliter fieri potuerit, difficile est invenire. III, 252. More humano in scripturis ad homines loquitur. III, 538. Nuntios habet propter nos et propter ipsos. III, 534.

Deus invisibilis. V, 1266. Non tantum Pater, sed tota Trinitas unus Deus invisibilis natura. II, 605. Quomodo invisibilis, cum Angeli videant faciem ejus semper. VIII, 765. Deus non invisibilis Angelis et iis qui similes illis erant. VIII, 768. Deus videri non potest oculis corporeis. VI, 665. Deus oculis corporeis invisibilis, menti visibilis. II, 518, 519; V, 665; VIII, 171. Deus invisibilis, nullorum corporeis oculis, cordibus autem paucorum mundissimis notus est. IV, 1481. Deus non videri nisi animo potest, nec tamen ita ut animus videri potest. IV, 468. Deum nec cum videbis, poteris dicere, hoc est Deus. V, 569. Deus non potest videri in loco ad modum corporis. V, 1264. Deus invisibilis dicitur, ne corpus esse credatur. II, 618. Deus lux est, sed lux cordis. II, 561.

Deum nemo vidit unquam, quia eam quae in Deo habitat, plenitudinem divinitatis, nemo mente aut oculis comprehendit, ex Ambr. II, 604. Dei Filium in veteri Testamento visum esse insinuat Ambrosius. II, 604. Quomodo Deus invisibilem se praebuit patribus. VII, 291. Per creaturam primis parentibus Deus in forma humana apparere solebat. III, 448. Dei apparitio Moysi. V, 59, 160. Deum quomodo videbat Moyses. VI, 662. Deum videre cupiebat Moyses in ea substantia, qua Deus est. III, 477. Deum videre pii desiderantes, eam substantiam qua ipse est quod est, non eam speciem qua ut vult apparet, contueri cupiunt. II, 605. Dei apparitio Moysi per Angelum facta est. V, 60. Quare in rubo qui a flamma inherente non comburebatur. V, 60. Deus apparere solet in igne. VI, 659. Deus potest hic simul apparere et latere; apparere specie, latere natura. V, 161. Deus dum se ecce corporali apparet, substantia ejus non apparet. III, 594, 652. Religi non potest, vel Patrem, vel Filium, vel spiritum sanctum, si tamen est spiritus sancti vestio, vel in ea specie quoniam voluntas elegerit, non natura formaverit, quoniam spiritum quoque visum ac epum in columba. II, 604, 605. Ex Ambr. II, 618. Deus apparere per suam substantiam, sicut est, non sicut mundis cordibus dignatur. V, 67. De qua luce est manifestatio interior, quam impii non noverunt. III, 1851. Dei forma a solis iis; in Christo forma servi ab omnibus videbatur. V, 711.

Deus an videndus sit oculis corporeis. VII, 738, 739, 800. An videbatur per corpus spiritale. V, 1264. An saltem per corpus glorificatum videri possit. II, 619. Deum esse visuros, receptis in resurrectione corporibus, non modo sanctos, sed et impios, quidam dixerunt. II, 519. Deum

visuros per corpus eum qui ad vitam aeternam resurrexit, putant alii. II, 619. Deus etiam in resurrectione non videbatur visione oculorum. II, 606. Deum invisibilem invisibiliter videri docuere SS. Patres Ambrosius, Hieronymus, Athanasius, Gregorius Orientalis, etc. II, 619. Deum non potest invisibiliter videre, ipse Deo potest incorporaliter adherere. II, 619. Deum in corpore, sed in specie, de Deo, non impedit visionem. II, 624. Vultus quem non vident faciem patris, quomodo et nos videbimus Deum sicut est. II, 605. Deus nunc fortasse videtur a quibusdam Angelis eo modo, quo videtur sicut est. II, 605. Deus etiam in resurrectione non audietur auditu aurium. II, 609, 618. Deus oculis corporeis videri non potest. II, 519, 618, 619, 622, 625, 623, 626, 627; ne quidem a Christo. II, 707.

Deum videre summa felicitas. I, 1018. V, 711. Deus a filiis videbatur sicut est. V, 161. Dei visio, merces fidei. VI, 661. Cur differatur. VI, 662. Deus quot modis videri possit a beatis. VII, 801. Oculis cordis videbatur. VII, 799. Quid requiritur ut videatur Deus visione perfecta. VIII, 171. Ad eum videndum mens munda est. VI, 14. Purgandus animus. III, 25. Cordis oculus mundandus. V, 542, 670. Deus lux mentium purgatarum, non oculorum corporis. II, 518. Deum in ipsa quoque resurrectione videre non facile est, nisi iis qui corde sint mundo, ex Ambr. II, 604, 608. Ad videndum Deum per ejus auxilium cor mundum praeparandum est. II, 622. Deum in futuro saeculo impii non videbunt, sed soli mundo corde. II, 607, 608. Videbunt mundi corde. II, 618, 620, 621. Deum in tantum videbimus, in quantum similes ei erimus. II, 549. Deum nunc in tantum non videmus, in quantum dissimiles sumus. II, 549. Deus quomodo jam videatur. VI, 661. Deum nunc videri a nobis per speculum, quomodo dicat Apostolus. VIII, 1067. Deus videtur ab his qui saeculo moriuntur. III, 40. Deus videri solum in illa vita potest, ubi, ut vivatur, huic vite moriendum est. III, 649. Deus diligentibus se ostendit eisque sufficit, adeo ut ab eo non delectent. I, 855. Deus ubique secretus est, et ubique publicus; quem nulli licet, ut est, cognoscere; et quem nemo permittitur ignorare. IV, 152.

Dei faciem videre, et non posse vivere, quomodo moraliter intelligendum. VIII, 864. Faciei Dei visio, ejus est manifestatio. VIII, 797. Dei posteriora vade videri possunt. VIII, 865. Dei posteriora ab Israelitis visa. VIII, 865. Dei posteriora Christus Dei. VI, 665. Caro Christi. VIII, 865, 864. Dei invisibilia per ea quae in corpore facta sunt, intellecta cons; icuntur. VIII, 592. Divina videntur intelligendo, non oculis carnis intendo. VIII, 742. De visione Dei. V, 155, 366. In questione de visione Dei excitata rixae et contentiones. V, 162. Deum scire quid sit. VIII, 951. Dei cognitione fit homo beatus. V, 665. In quantum Deum novimus, similes sumus, sed non ad aequalitatem similes. VIII, 969.

Dei attributa sunt inexplicabilia. I, 662. Dei attributa summam describuntur. I, 662.

Dei pulchritudo antiqua est et nova. I, 795. Ejus imitatio pulchra, ejus comparatione feda sunt caetera. I, 1018. Ab ea omnis pulchritudo. I, 801. Et omnis species. III, 451. Dei pulchritudo in intelligibili et incommutabili veritate. II, 444; in justitia. II, 462.

Dei aeternitas. VII, 562. Deus manet apud se et in se ipso plena et perfecta aeternitas. V, 1075. Deus non ab aliquo factus. X, 571. Deus est, et vere est, et eo ipso quod est vere, sine initio et termino est. IV, 1745. Deus nec esse coepit, nec esse vacationis suae taduit, nec cessando torpuit, nec operando laboravit. VIII, 604. Deus solus aeternus est. V, 208. Omne tempus excedit. X, 401. Nescit tempora. I, 814. Deus praecedit omnia praeterita. I, 815. In Dei natura non aliquid quasi nondum sit; aut fuit, quasi jam non sit; sed est tantum id quod est, et i, sa est aeternitas. IV, 122. I, sa Dei substantia est, quae nihil habet mutabile, ubi nihil est praeteritum, quasi jam non sit; nihil futurum, quasi nondum sit; et non est ibi, nisi est. IV, 1511. In Deo solum praesens invenitur. III, 1680. Dei aeternitas est dies unus. I, 815. superat omnia tempora. I, 815. Aeterna illi est veritas, et aeterna caritas; et vera illi est caritas, vera aeternitas; et cara illi est aeternitas, et cara veritas. VIII, 887. Deus sine temporali voluntate universa temp; ora facit. VIII, 553.

Deus immutabilis. I, 661, 1248, 1518; IV, 1142; VII, 220, 562; VIII, 548, 551, 558, 887, 941. In Dei natura mutabilitatem ponebant Manichaei. VIII, 595. Deus solus est immutabilis. V, 1564; VIII, 1142. Deus immutabilis. III, 581. In substantia summi boni nulla mutabilitas temporis potest inveniri. VIII, 594. Deus est supra id omne quod est mutabile. I, 1248. Non est alias aliud, nec alias aliud; sed illi sum et distincti. I, 828. Ad eum certum omnium instabilium tant cause immutabiles, et mutabilium immutabiles inveniuntur origines, et irrationabilium,

temporaliumque semperiternae vivunt rationes. I, 664. Deus scit et vult immutabiliter. I, 835. Incommutabiliter manens foras et movet in in. I, 1265. In Deo nullus auctus motus. I, 845, semper idem et immutatus auctor omnia. III, 589, 590, 591. Quomodo Deus immutabilis moveat creaturas, ex analogia de rebus in se. III, 588. Deus non temporalibus motibus operatur. III, 260. Quomodo Deo non temporale movetur fiat in auctore. III, 588. Deus non temporalibus, immutabiliter est auctor. III, 262. Continuum Deo commutabile est. III, 590. Deus incommutabili voluntate, veritate, aeternitate persistit. VIII, 572. Deus mutabilis non est, aliud in Veteri Testamento, aliud in novo sibi iussit. I, 528. Deus voluntatem non mutat sed res quae volunt. II, 600. Deus cum mutat, opera sua per incommutabile consilium sumit, propter quod non coarctat, sed operis mutationem, penitere dicitur. IV, 1416, 1725. Deus mutatur, si mutatur eius sententia, non iustitia. VI, 141. Deus immutabilis, omnis boni auctor. VI, 590. Deus solus immortalis, quia solus immutabilis. VIII, 768.

Dei naturam corruptibilem dixere Manichaei. X, 1523, 1528. Est incorruptibilis. VIII, 518. Nulla ei natura contraria. VI, 185. Nisi quae non est. VII, 550; VIII, 586. Deo nec negari potest, nec alicui naturae nisi ipso permittente. VIII, 555, 565. Deus nullam necessitatem pati potest. VI, 16. Neque ex aliqua parte violari. VIII, 144.

Dei maiestas. II, 877; VII, 220. Deus ubique est. I, 707, 793. Deus pater, Filius et Spiritus sanctus sunt simul ubique. II, 857. Difficile invenitur ubi Deus est, difficile ubi non est. I, 1077. I, scilicet secretis, nihil praesentius. I, 1077. Falsa de i mensura de magnitudine Augustini adhuc Manichaei. I, 755, 756. Sic est per cuncta diffusus, ut non sit qualis unum, sed substantia creatrix, sine labore regens, et sine opere continens mundum. II, 857.

Deus ubique totus. II, 145, 517, 622; III, 1610, 1654; V, 1264, 1268. Quomodo ubique totus in se ipso. II, 858. Divinitas est ubique tota, nisi per diversa. V, 509, 567. Deus ubique praesens. IV, 952, 1125. Ubique praesens et omnia videns. V, 441. Spirituali praesentia adest rebus conditis. IV, 1047. Dei praesentia in rebus, causa est existentiae earum. I, 661. Dei praesentia omnibus note argumentum est illa etiam improbis usurata iurato, testis est Deus. V, 401. Deus ubique praesens quatenus omniaque nostrum simul esse censetur. VI, 14. Cum Deo est quidquid Deum intelligit. I, 995. Dei secretum in quod intrat servus Dei, quale. III, 1605, 1607. Possunt inseri esse ubi Deus est, sed beati soli sunt cum illo. III, 1927. Deus nec note distenditur, nec partitione minuitur. VII, 280. Dei natura ubique integra, ubique praesens, non in parte minor, et in parte maior; sic illa natura est per Deum una scata non dividitur. VIII, 181. Si anima per locos non extenditur, multo minus Deus. VIII, 188. Qui ubique totus, et nusquam locorum est. I, 711, 795. Ubique praesens est, non locorum spatii, sed maiestatis potentia. III, 1277.

Deus non est in loco. V, 567, 548, 1263, 1268; VI, 15, 661. si in aliquo loco esset, non esset Deus. IV, 955. Deus nec per locum nec per tempus movetur. III, 587, 595. Quomodo descendere dicitur. VII, 485. Et esse in aliquo loco corporali. III, 752. Esse in caelis, cum ubique sit totus. II, 450. Ubi est manifestum praesentiam suam in ista creatura. IV, 484. Deus propinquior nobis quam multa creaturae. III, 555. Deus homini corde ipso interior est. IV, 855. In interiori nostro est querendus. I, 795. Deum non habitare in locis ab hominibus fabricatis in utroque Testamento praedicatur. VIII, 141. Dei habitaculum per manus hominatum, vel aliquam significationem in utroque Testamento capitur. VIII, 141. Deus post suum templum, non indiget illo ut sit beatus. VIII, 604. Dei templum et Angeli, et homines. VIII, 604. Dei sedes sancta, cor et anima iusti. IV, 529, 550. Dei sedes, si vis, tu es. V, 567. Deus in sanctis et iustis. III, 1276. Deus ubique est per divinitatis potentiam, sed non per habitatus gratiam. II, 857. Deus quibusdam non est praesens. III, 1512. Non aequaliter habitat in hominibus per gratiam. II, 857. Possidetur ab hominibus pro eorum capacitate. II, 859. Habitat in electis licet adhuc carnalibus. II, 842, 845. In parvulis habitare dicitur, quia in eis occulte agit ut sint templum eius, idque in proficiendis, et proficiendo perseverantibus perficit. II, 844. Deus inhabitatum continet, non continetur. V, 1302. Præterea continet eos in quibus habitat, se se sic traxerit, cadunt. IV, 1652, 1655.

Deus praesens omnibus conscientis adest, bonis ut pater, malis ut iudex. V, 101. Noli cogitare Deum in locis, ille tecum est talis, qualis fueris: opitulator, si bonus iudex; ultor, si malus. IV, 952. Dei praesentia Adest iusto gaudium, peccatori poena. V, 412. Deo, qui ubique est, et ubique continet, non per loca propria prout se propinquare, et est similem fieri; recedere, dissimilem fieri. IV, 557,

1217. Deum amor exhibet praesentem. II, 670. Iniqui Dei praesentiam non effugiant. I, 766. quis se abscondere a conspectu eius dicatur. III, 208. Deus antequam faceret coelum, terram, sanctos, in se apud se Deus habitabat. IV, 1652. Deus Verbum quomodo erat in mundo. III, 1593, 1598. Deus non implet mundum velut aqua, aer, aut lux. II, 517. Dei plenitudinem nemo comprehendit. II, 606.

Deus magnus est non mole, sed virtute. II, 519. Dei substantia non circumscripta quantitate. V, 157. Quomodo crescit Deus. III, 1504. Deus non participatione magnitudinis magnus. VIII, 948. Deus ita magnus est in o cibus magnis, ut minor non sit in minimis. V, 1060; VIII, 391, 665. Deus magnitudo incommutabilis, quomodo ex nobis magnificetur. IV, 1557. Deum magnum Porphyrius confitetur. VII, 630.

Deus sapiens, aeternus, etc., non participatione sapientiae et aeternitatis, sed sapientia et aeternitate cuius ipse est auctor. VI, 16. Dei sapientia simpliciter multiplex, et uniformiter multiformis. VII, 568. Dei sapientia et virtus in prima creatione, non ex usitatibus et quodam operibus metienda. VII, 575. Deus sapientum mentibus praesens non continetur. VII, 270.

Deus habet omnium rerum scientiam. I, 590. Solus Deus se novit sicut omnino est. I, 855. Nihil ipsi occultum. I, 590. Dei scientia qualis. VIII, 1075. Dei scientia non variatur. I, 826; VII, 291. Non ei decessit aliquid, vel succedit. VIII, 951. Dei scientia, infinita comprehendit. VII, 567. Abyssus est et in corde bono et in corde malo; sed haec nuda sunt Deo. IV, 1749. Dei oculos vitare nemo potest. IV, 1200. Deus praesentia, praeterita, futura incommutabiliter videt. VII, 554. Deo futura praesentia sunt, ut praeterita. VII, 291. Apud Deum omne praesens est. VI, 15. Dei cognitio causa est omnium. I, 756. Deus creaturas omnes non quia sunt, ideo novit, sed ideo sunt, quia novit. VIII, 951, 1076. Deus non sic cognoscit ut homo vel angelus, sed incomprehensibili modo. IV, 576, 577. Dei notitia tanta est, ut omnia apud ipsum essent quodam ineffabili modo, antequam creata essent. IV, 577. Scientia nostra scientiae Dei comparata ignorantia est. I, 811.

Deum praescium esse futurorum negare, aperta insania est. VII, 149. Qualis in Deo scientia et praesentia. VI, 156. Praesentia Dei sicut et sententia, certa et fixa. VII, 472. In Dei dispositione jam tempora facta sunt, quaecumque futura sunt. VII, 291. Non est auctor omnium quae praescit Deus. I, 1276. Non ei sunt imputanda peccata. I, 1280. Dei praesentia conciliatur cum libertate. I, 1273.

Deus quomodo dicitur scire, nescire, tentare. VI, 48, 106. Deo Scripturae solent tribuere quod in nobis facit, ubi de eo congruenter dici potest. IV, 73, 615, 616. De Deo sicut quaedam laudabilia hominum non recte dicuntur, sic quaedam culpabilia hominum recte intelliguntur in Deo. VI, 141. Deus scire dicitur, quod facit sciri. VII, 511. Videre quod facit videri. IV, 697, 699; VII, 485, 755. Cognoscere cum cognosci aut cognoscere facit. III, 551, 565; IV, 490, 615, 697. Deus videre dicitur quando miseretur. III, 1756. Deus cum vidit quia bonum est quod fecit, docuit bonum esse, non dicit. VII, 554. Deus tentat ut sciat, id est ut dono suo scire faciat. III, 757; IV, 190. Deus discernere quomodo dicitur. V, 29. Deum esse miratum non repugnat. VIII, 406. Quare de Deo nescire, penitere, et similia dicuntur in scripturis. V, 1498. Deum penitere quomodo dicitur. V, 152. Deus quomodo dicitur peccatores nescire. IV, 69. Vandare et loqui nobis. V, 98, 102. Dei cogitatio et recogitatio quid. VII, 472. Deus non tentandus. III, 574. Deus tentare quomodo dicitur. V, 29.

Deus est aeterna veritas, quae gradium est cibus. I, 742. Deus veritas super omnia praesidens. I, 807. Facies Dei nihil est aliud, quam ipsa cui suspiramus, veritas. I, 588. Deus alio modo verax quam homo. III, 1683. Fallere neminem potest cum promittit. I, 826.

Dei voluntas non est creatura. I, 814. Dei voluntas et Dei potentia Deus ipse est. I, 756. Causa omnium quae tenet, voluntas eius est. IV, 1745. Semel, simul, et semper vult omnia quae vult. I, 852. Non nova voluntate Deus creavit mundum. I, 852. Deus multa potest quae non vult. X, 250. Quomodo Deus multa velit quae non facit. VII, 755. Dei voluntatem nulla vis vincit, secundum Platonem. VII, 580. Dei voluntas semper invicta et nunquam mala, sive miseretur, sive obdurat. VI, 279. Nihil fit praeter Dei voluntatem, etiam dum fit contra eius voluntatem. VI, 279. Deus per eandem creaturæ voluntatem qua factum est quod creator voluit, implevit ipse quod voluit. VI, 279. Deo servit omnis creatura, velit nolit. VI, 294. Dei voluntas bona per bonas resque ac per malas hominum voluntates semper implet. VI, 279. Dei voluntas de hominibus potestate impleta. VI, 282. Non sinitur bonis aliquid fieri male, nisi omnipotens et de malo facere posset bene. VI,

279. Nihil homini secundum vitia corporalia potest accidere quod Deus nolit. III, 598. Deus iuste omnia vult. III, 598. Dei quae fuerit voluntas erga salutem Adam, quem peccatorem praesentat. VI, 281. Dei celsitudo non novit nisi amici eius et filii. VI, 71. Dei iudicia nemo comprehendit, iuste nemo reprehendit. VII, 71. Voluntas Dei dicitur, quam facit in cordibus obedientium mandatis eius. VII, 755. Deus facit ut homines faciant quae ille praecipit. X, 973. Optimus minister Dei est, qui non magis iudicat hoc a Deo audire quod ipse voluerit, sed potius hoc velle, quod a Deo audierit. I, 795. Dei voluntas, Prophetis magis cognita quam philosophis. VII, 589.

Dei potentia et Dei voluntas Deus ipse est. I, 756. Ea est causa existentie creaturarum. I, 756. Deus omnia quaecumque vult facit, quomodo. VII, 775. Facit quicquid vult; quicquid male fit, non vult. VI, 627. Deum deus aliquid posse, quod nos lateamus investigare non posse. II, 519. Deus nullum habet Dominum. I, 805. sine typo dominatur. I, 804. Annus fit ei similis, dum ei se subiecit. I, 1520.

Deus omnipotens. V, 1060, 1067. solus omnipotens. VI, 610. Deum omnipotentem nemo negat etiam pagani. V, 1151. Deus non ob aliud vocatur omnipotens, nisi quia quicquid vult, potest. VII, 749. Deus omnipotens qui ad solum non potest, quod non vult. V, 1067. Deus omnipotens quo volente fit quod alias fieri non potest. V, 1141. Dei omnipotens voluntas ad fatum potest nuncupari. X, 577. Nihil Deo impossibile. VII, 746. Deus dives est omnipotentia, non pecunia. VII, 204. si necesse qua ratione fiat, crede non iniuste fieri quod sinit aut facit Deus. V, 519. Dei omnipotentia nihil adiut quod peccare aut mori non possit. V, 1061, 1068; VII, 549, 795; VI, 627; VIII, 482; X, 285. quicquid Deus dicitur non posse, non deficienter potest, sed potenter. VIII, 695. Deus omnipotens, iniquis multa contra eius voluntatem facientibus, non superatur. V, 1067. Deus non victus a diabolo cum Adam deceptus est. VIII, 615.

Deus solus creator. VIII, 878. solus verus creator. III, 603. quicquid vera ratione melius occurrerit, scias fecisse Deum. I, 1277. Dominum quicquid non laudat, non fecit Dominus. III, 2002. Naturaliter sentit natura humana se esse factam a Deo. X, 247. Verum concedendum tam facultas, quam facilitas, est incomparabilis apud Deum. III, 502. si bona facere non posset Deus, nulla esset potentia; si autem posset, necaceret, magna esset invidenda. III, 507. An Deus causa rerum dici possit. III, 21. Deum primum esse causam quomodo Platonici noverunt. VII, 251. Ex ipso sunt omnia, non de ipso. VIII, 560. Deus creator omnium quae cernimus, et quae meliora non cernimus; quamvis modus quo ea fecerit, comprehendere non possit. VIII, 610, 611. Deus omnipotens factor ostenditur tribus potentis. VIII, 547, 549. Deum esse omnipotentem negant, qui putant mundum non ex nihilo fecisse, sed ex natura sibi e aeterna. VI, 181. Deus omnipotens non esset, si indigeret materia ad faciendum quod vult. VIII, 117. Dei imperium, potentia et benignitas quomodo intelligitur in creatione rerum. III, 228. Dei opera carnalibus membris fuisse fabricata non cogitandum. VII, 575. Non nova voluntate creavit mundum. I, 852. Deus incommutabili consilio et voluntate operatur. VII, 569, 567. Deus fecit nova non novus, temporalia sempiternus, mutabilia nesciens mutari. V, 1204.

Deus creator est temporum. III, 510. Coeternum Deo esse quicquid generavit et ejusdem cum eo substantia, error Manichaeorum. VIII, 552. Deus omnia creavit in tempore, immutabili tamen aeternoque consilio. VII, 562. Deus cum operatur non fit in eius naturam quicquid non ante fuerat. VII, 567. quod Deus facit ex tempore, nunc inde incommutabilitate consilii sui facit. VII, 520. quicquid iudicare et desinere dicitur Deus, non in natura eius, sed in eius creatura intelligendum. III, 227. Deo hoc est natura quod fecerit. III, 549. Deus omnia in mensura, numero et pondere disposuit. III, 299, 300. Quomodo. III, 299, 300. A Deo est omnis mensurandi modus, pondus numerorum, ordo ponderum. III, 557. Deus et materia est, et numerus, et pondus. III, 299. Quomodo. III, 299. Deus miris modis habebat omnia antequam feceret. V, 558. Omnia noverat priusquam fierent. III, 552. quare. III, 555. Ubi cernebat unde omnia disponderet. III, 500. Deus in vita sua vidit omnia, quando fecit. III, 552. Deum vidisse opera sua, est cum illa approbasse. III, 228. Deus novit omnia incommutabiliter. III, 554. Deus ante omnium eorum operum propter quae multos deos physici invenierunt. VII, 219. Descriptio compendiosa operum Dei. I, 865.

Deus in eo fecit celum et terram, in eo sustentante actores suos. I, 821. Deus et creator, et conservator, et iussor quae exigua condidit. VIII, 606. Deus creator est ejuslibet

naturae quamvis minimae. VII, 575, 574, 576. Deus in minimis operibus suis magnus est. III, 599. Deus ita est artifex magnus in magnis, ut minor non sit in parvis. VII, 553. Dei creatoris omnipotentia quantum in rebus minimis elucet. II, 519. Deus creator non parvus in parvis, sed magna de minimis insinuat. II, 519. In creando hominem, bonitatem suam ostendit. I, 1272. Deus et animae et corporis conditor. X, 686. Conditor est corporis. III, 151. Deus hominem fecit, hominis vita non fecit. III, 2002. Deus visibilium et invisibilium conditor, non quantum ad vitia; sed quantum ad naturas ipsas attinet. III, 227. Deus nascentium conditor, sedita ut naturarum sit auctor, in aeternum. X, 1500, 1501, 1505, 1512, 1515. Dei regnandi subtrahitur. V, 1658. Deus non generator malorum. VIII, 652, 655. Quid agat Deus in omni genere et operatione naturae. VII, 788. Dei potestas in omnes naturas et voluntates. VII, 453. Dei regno nullus subtrahitur. V, 1658. Deus quid sit rationalibus, irrationabilibus animantibus, et corporibus. VIII, 572. Deum in mysteriis inbecillitate, in praecipis immoderatione, in iudiciis immanitate peccare, calumniam aduersus sanctum Augustinum. X, 1418. Deus creator efficacior sapientiae suae rebus, quae quotidie suis temporibus oriuntur condendis adhibet. II, 948.

Deus etiam nunc creat quae nascuntur. III, 525. Deus usque nunc operatur. III, 504, 554. quomodo, cum omnia simul creaverit. III, 537. Semper operatur, et semper quiescit. I, 868; III, 1554; IV, 1481. Dei vacatio ab opere sine desidia, opusque sine labore. VII, 367. Deus in operando non laboravit. III, 502. An proprie requievit. III, 502.

Dei requies ab operibus suis quomodo accipienda. III, 504, 520, 556, 558; V, 80. quia Deus se ipso bono perfecte beatus est, a bonis quae fecit in se ipso requievit. III, 298, 507. Requievisse dici potest Deus, quatenus creaturae rationali requiem i rebus in semetipso. III, 502, 503, 506. Deus, quia requiescimus, se dicit requiescere. IV, 1725. Deus semper quietus, sua quies ipse est. I, 868. Requies Dei sine initio, sine termino. III, 510. Nec mane nec vespere habet. III, 508, 509, 510. Quare Deus septimo die requievit, eique benedixit. III, 505, 506. Ordinatis rerum causis, consilii sui secretissimi immutabilitate disposuit, quae suis quaque temporibus agnita et praesentia facit, et futura jam fecit. IV, 1416. Deus nihil facit quod non ab aeterno se facturum esse praescivit. IV, 1416. Facit quod se facturum promisit. X, 124, 1206, 1208. Quomodo fecit Deus quae futura sunt. III, 1814. Deus quadam per se ipsum facit, quadam per servientem sibi creaturam fieri jubet aut sinit: quoniam illa sunt. VI, 36, 57. Deus ita per ministros suos operatur, ut sint etiam ipsi cooperatores Dei. VII, 485. Cur voluerit mundum creare; frustra quaeritur. III, 173.

Deus omnia fecit bonitate, non necessitate. IV, 1745. Deus creaturam amat ut sit et ut maneat. III, 251. Dei amor in opera sua ex beneficentia venit. III, 250, 251. Deo inest ex beneficentia veniens, non ex indigentia, amor in opera sua. VI, 166, 167. Deus sibi sibi contulit de operibus bonorum. III, 455. Nullis eget bonis nec factis nec faciendis. III, 506, 508. Nec faciendis eguit, qui factis non eget. VIII, 606, 608. Ad augendam beatitudinem. VIII, 606, 608. Deus nulli quod ex ipso est debet, quod beatus est. III, 506, 508. Deus nulla creatura indiget ut aut melior sit, aut potentior, aut beator. IV, 896. Nec futurus erat minor nisi fecisset mundum, nec beator cum fecisset. III, 506. Deus iudex est voluntatum, creator naturarum. VIII, 544. Deus naturas creat bonitate, voluntates ordinat potestate. III, 589. Deus naturarum optimus conditor, peccantium vero justissimus ordinator est. III, 296. Deus solus reparator creaturarum. III, 408.

Deus omnipotens non sine ratione facit, unde animus humanus rationem non potest reddere. VII, 716. In rebus supra naturam mirabilibus, tota ratio facti est potentia facientis. II, 519. Habet Deus in se ipso absconditas quorundam factorum causas, quas rebus conditis non inseruit. III, 406. Verbo occultat et abstrusa vis est, quia Deus agit, ut etiam illa quae sensu carent, confestim ejus obtemperant voluntati. IV, 1110. Oculorum Dei operum utilitas. X, 852. Nonnulla in operibus Dei, quam Deus ipse, in quantum cognosci potest, difficiliter cognoscuntur. X, 527. Sicut humana consuetudo verbis, ita divina potentia etiam factis loquitur. II, 585. Deus rerum creaturam facit, et cognoscendam lumen, agendam bonum. VII, 253, 254. Deus principium naturae, veritas doctrinae, felicitas vitae. VII, 253, 254. Deus naturarum auctor, intelligentiae dator, amoris quo bene beateque vivitur inspirator. VII, 558. Haec agnoverunt Platonici. VII, 250. Quarenti quid faciebat Deus ante celum et terram, quid respondi reddatur. I, 813.

Deum curare humana mensura operum. VIII, 578. Dei providentiam res humanas non curare, impia iniquorum doctrina est. IV, 924. Cuiusmodi rerum humanarum ad

potest. III, 790. quibus moribus colendus est Deus. VII, 635. Deus colitur caritate. II, 757. Idei scilicet et caritate. II, 282. In Deum postea fide crediderit, illam colere et nosse, qui proposit. VI, 225. Deus in motis demandat pro se et majestatis, si latitudinem inveniret caritatis. V, 889. Dei cultus in hoc maxime constitutus est, ut anima non sit ei in rata. A, 210, sed pietate obediens colitur Deus. A, 172, 210. Nomen Dei quomodo sanctificatur. III, 1278. Fieri, ut non sit extra Ecclesiam idem ipse unus Deus colatur. IX, 465.

Deus praeque et solus diligendus, quam nihil est melius. II, 672. Deus cum sit sapientia incommutabilis, rebus omnibus anteposundus. III, 22. Omni homine, immo et se ipso cuique amplius diligendus Deus. III, 29. Deo non praeponendum quod ipse dedit. V, 29. Deus quomodo sapiendus. III, 1562. Quomodo tamquam pecunia amandus. VI, 675. Deus non ad premium diligendus est. III, 1405. Deo tanto magis inharetur, quanto minus diligitur proprium. VIII, 1006. Deus non tantum amatur antequam videatur, quantum amatur cum videbitur. A, 605. Deus omnia cooperatur in bonum iis qui diligunt eum. X, 951. quibusnam Deum diligentiussimè omnia cooperantur in bonum. X, 929. Deum ama : quidquid amas ab illo est. V, 1204. Deus quomodo caritas dicitur. VIII, 1080. Deus ipse puri cordis vitales deliciae. I, 857. Deus fit homini totum hominem quae diligit homo. III, 1495. optandum et agendum ut omnes Deum diligant. III, 50. Praeceptum de Deo et proximo, immo et de seipso diligendo datum est. III, 29. Quare praecceptum quo diligamus Deum, a dilectione proximi distinctum est. III, 55. Nihil Deus jubet quod sibi prosit, sed illi cui jubet. II, 527. Deus numquam male amari potest. VII, 407.

Deus et amatur utiliter, et timetur. VIII, 617. Deus quomodo amabilis est et terribilis. IV, 1874. Deus solus timeri sine amore non potest. VI, 25. Ut timeatur, quid agendum. VI, 25.

Deus in hac vita semper querendus. III, 1804. Deum querendum Deoque servendum, et species rerum omnium, et interior nescio quae conscientia hortatur. VIII, 89. Deus querendus est invenirendus; querendus est et inventus. III, 1804. Jam fide inventus quia ratione semper querendus. IV, 1391. Deus ubi et quomodo querendus. VIII, 957. Caste querendus. V, 759. Deus per Scripturam et per creaturam queritur. VIII, 845. Post mortem non efficietur capaciores Dei inveniendi. III, 1804. Inquisitio de Deo purgat, imitatio deificat affectionem. VII, 635. Actio recti itineris ea est quae gloriam Dei spectat. II, 189. Qualis sit hac actio. II, 189. Deus non tam attendit nostram voluntatem quam utilitatem. IV, 277.

Deus testis et iudex. III, 1669. Deus testes habere voluit homines, ut et homines habeant testem Deum. III, 1479. Deus non de verbis sed de cordibus iudicat. III, 726. Quid sit nos ad Deum venire, et Deum ad nos. VIII, 704. Ad Deum qui ubique praesens est non locis moveretur, sed bonis moribus. III, 25, 25. Non motu corporis, sed voluntate cordis. III, 1608. Non pedibus, sed moribus. II, 672. Deus inaccessibilis est viribus nostris, sed acceditur ad eum muneribus suis. IV, 1515. Apud Deum plus habet loci, qui plus attulerit non argenti, sed fidei. V, 516. Quid sit hominem esse cum Deo, et Deum cum homine. VIII, 1038. Deo efficiuntur tanto similiores, quanto magis in eius cognitione et caritate proficiunt. II, 519. Ad Deum qua ratione accedant beati, cum sit inaccessibilis. VIII, 559. A Deo discedit non locorum intervallis, sed voluntatis aversione. III, 585. Non pedibus, sed corde. IX, 62. Deus, si non ab illo homo locum assumit, non potest ab illo se facit ocellum. III, 1631. Deum nemo tibi tollet, tu tibi illum tollis si illum fugis. IV, 1249. Qui non vult habere Dominum Deum suum, quid timeat deum suum. IV, 1601. Deo praeponitur homo propter avaritiam, sed non propter eum. II, 858. Propinquat similitudine, recedit dissimilitudine. VII, 271; VIII, 916. Tanto anima Deo dissimilior, quanto rerum terrenarum cupidior. VII, 271. Dei similitudo in nobis. V, 561. Dei similitudo etiam in peccatis appetitur. VIII, 991. Deflexus ab imagine. Dei. VIII, 1005. Quomodo fit. VIII, 1006. Deum inter et homines peccata sola separant. A, 125.

Dei inimici dicuntur, qui non natura, sed vitis ejus impio adversantur. VIII, 509. In Deum esse inimici non potest. VI, 65. Deum in amicitias quam intelligunt. IV, 88, 80. Vult dum putat se non videri a Deo, peccata mala faciunt. V, 441. Dei oblivisci et meminisse quomodo quis possit. VIII, 1049. Necessae est ut aliter quam oportet, hominem estmet, qui divina contemnit. II, 107. A Deo sine gratia, anima non redit. VIII, 1007. Deum propitium et salubrem sola humilitas et pietas capit. III, 616. Dei servus si deus dicitur, si non est, blasphemare non cessat. II, 205. Dei in peccato-

rem beneficia. IV, 371.

Deus altus est, et ab humilibus contingitur. IV, 947, 1205. Deus sic est altissimus, ut non sit ab illo longe miseria nostra et gemitus noster. IV, 665. Deum quisquis intelligit, Deo junctus est. VI, 58. De Deo qui digne cogitare coeperit, inveniet silentium ineffabili cordis voce laudandum. V, 1498. Dei cognitio sapientibus viris cum se a corpore removerint, intermitat interdum. VII, 270. Deum non tangit homo, nisi animam transierit. III, 1562. Tanto fit animus plenior Deo, quanto in superna atque aeterna liberius extenditur. III, 619. Nimis intentus humanis actionibus animus, Deo quodammodo vacuatur. III, 619.

Deus finis desiderii nostri est ipse promissor; se ipsum dabit immortalis immortalem, quia se ipsum dedit mortalibus mortalem. IV, 477. Deus omnis appetitionis est finis. VII, 280. Ipse est premium nostrum. IV, 575. Hereditas et possessio nostra. IV, 294. Deus quomodo hereditas hominum. III, 1594. Deus terra quam nites hereditabunt. III, 1252. Deus et possidet et possidetur, et totum propter nos, ut beati sinas. IV, 295. Prae omnibus quae dat Deus et bonis et malis, servat seipsum bonis. IV, 918, 1028. Quid dabit amanti se, nisi se? IV, 1840. Deus petitur a se ipso; qui promittit seipsum. III, 1635. Deus omnino me non satiaret, nisi promitteret mihi seipsum Deum. V, 865. Deus nobis sufficit, sine Deo nihil sufficit. V, 492, 865, 958. Quidquid nobis adest praeter Deum, non est dulce. IV, 1090. Deus beatis erit, quidquid hic pio magno desideramus. V, 1189, 1190. Deus meus non faceret audire dicere, nisi qui in eum credit, et qui eum diligit. V, 515.

Deo adherere, nihil est melius. IV, 928. Qui adheret superiori, calcat inferiora, si autem recedat a superiore, ista illi in supplicium convertuntur. IV, 1887. Deo non utendum, sed fruendum. VI, 20. Deo frui, beate vivere est. III, 50. Aninge nulla quis nisi in Deo. I, 661, 699; II, 215. Deus quodammodo erit omnia in omnibus. VIII, 708. In Deo esse nostrum non habebit mortem, nosse nostrum non habebit errorem, amare nostrum non habebit offensionem. VII, 512. Deum nulli invidias, totum singuli possidebitis. IV, 929.

Deus animae lumen. III, 479; V, 56. Lux nostra matutina. III, 1532. Lux superior qua mens illuminatur. III, 1517. Deus hoc animae est, quod lux et aer corpori. IV, 895. Deus cordi lux et odor et cibus. V, 185. Deus est homini panis, aqua, lumen. III, 1495. Lumen mentium ad disceda omnia. VII, 252.

Deus est fons vitae. III, 151. Vita animarum et vita vitarum. I, 687. In Deo habitare, vivere est. I, 870. Deus habitando continet, non continetur. V, 1502.

Deus verus est cui Christiani servant. VII, 650. Deum Israel esse Deum verum convincitur. III, 1034, 1060. Deus Israel nec Jovis, nec Saturnus est. III, 1031. Deum Israel qui rejiciunt, non omnes deos colunt; nec cum colunt, qui alios colunt. III, 1059. Contra Deum Hebraeorum nihil a paganorum vitibus praedicatum. III, 1055. Deus quare voluit appellari Deus Abraham, Isaac et Jacob. III, 1479, 1486; VIII, 131. Deus est et in trocheta montis. III, 1479, 1486. VIII, 618. Deus nec impurus, quod pudenda impij renuntiavit tormenta. VII, 655.

Deus deorum quomodo. VII, 517. Dei veri participatione, non sua veritate dii sunt, dii creati. VII, 122.

Deus Manicheorum quis? III, 165. De Deo quam indigna sentiunt Manichaei. VIII, 581. Maui haerorum errores circa naturam Dei. VIII, 92. Unum bonum et alterum malum admittebant. I, 1517. Deos duos a Manicheis admitti ostenditur. VIII, 539, 540. Deos duos fingere, unum bonum propter beneficia donorum, alterum malum propter judicia poenarum, non est necesse. VIII, 582, 594. Dei premium cum gente tenebrarum, figneum Manicheorum. VIII, 598, 600, 555, 554, 556, 585, 588; X, 1071. Deum suum suscipere in se gentem tenebrarum, Manichaei dicunt. VIII, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

218, 222, 229. Dei sui membra in cibis adagiari solent Manichaei; negando et manducando resonant et abstergeri. VII, 250, 251, 252, 281, 294, 520, 597. Maxime in electis. VII, 56. Deis sui substantiam non solum computant, sed etiam ex parte nonnullam manicheique non posse contendebat Manichaei. VII, 255. Deus Manichaeorum potentissimus, et debetis, iungat terrorem, damnatorem veliter. VII, 340, 343, 360, 379, 390, 397. Deum huius mundi Manichaeos plene membra suscipiunt. VII, 214. Deum Legis et Libertatis non esse verum Deum docuit Manichaei. VII, 57. Absconditi sunt quoque Deo suo latent ar Manichaei, quam pro veluti auctore Deo in veteri Testamento reprehendit VII, 145, 147. Deis Manichaeorum peior hominibus. VII, 146. Ceteri Dei naturam deorum conveniunt Catholici et Manichaei, in quo deservit. X, 1458. Deum Israel non solum a membris, sed etiam ceteris demonibus populi absens est, quia a filiis alienis. VII, 610. Deum quidem esse a bonis, non a malis. VII, 125. Sola animalia rationalia partes Dei esse quidam dixerunt. VII, 125. Refelluntur. VII, 125. Deos quatuordecim admittit Apuleius. VII, 29. Ceterum VII, 29. Ceteri autem usque adeo ad falsos deos sunt delapsi, ut quatuordecim cent manus veri Dei. VII, 585. Deum statuerunt, qui quatuordecim ex gentibus habent Christiani. VII, 585. De Deo quam recte scenserit quidam pagani. IX, 224. De Deo non potuerunt tacere paganos scriptores. VII, 290. Dii paganos contra Deum Israel nihil unquam praedicaverunt, aut dicere. VII, 589. Deossecum ceteris autem in his quae sunt, quis Deus esset, quam Deum negare potuerunt. VI, 589. Tunc solus verum Deum, saltem esse celandum evincitur. VI, 589, 634. Ipsius cultui demonum cultum cessurum prophetae praedixerant. VI, 634. quod praedictum est, quotidie impletur. VI, 591, 592. Deus dicitur gentium demonis terribilis, diis a se factis filii amabilis. IV, 566.

Deo laudes, salutandi formula. Circumcellionum. IV, 1752; IX, 506, 518. Deo gratias, melius salutandi usitatus Manichaei. IV, 1752. Ab haereticis immerito reprehensus. IV, 1752. Deo gratias, nihil melius et animo gerimus, et ore promissum, et cultu exprimitur. II, 438.

Deos multos rebus humanis conciliandos esse pagani crediderunt. VII, 635. Ista exarsit est in multa deorum numina libido vesana. VII, 211. Philosophi diversa de deorum natura sentiebant. III, 125. opines Varro de diis ambiguit. VII, 298. Deorum multitudo, quae ratione Varro invenit. VII, 189. Popularem de diis persuasionem reprobat Varro. VII, 157. Ingenium et sensum angustias palinurum in fabulis deorum inter retandis. VII, 209. Vana quae de diis praedicantur, senserunt intelligentiores gravesque legem. VII, 176. Floridus est, quod ad deorum naturam spectat, opinari; Dei, scire. VII, 208. Deum summam vitam esse, sed quos virtutes per multitudinem opus cultus multis vultibus invocari solent Maximus. II, 81. Et sagittatur ab Augustino. II, 87.

Dei alii naturales, alii ab hominibus instituti. VII, 185. Deos gentium quibus Dei unus magni membra habere, sacrilega laetitia. II, 56. Deum in corpore assumptum velum habere partes. VII, 147. Deos quos ad naturam referre, frustra conatur. VII, 218. quidquid ad mundum pertinetque eius, et hoc est, quod ad Deum verum referri debet. VII, 249. Deum non tot linguis, qui sunt in mundo opera veri Dei. VII, 219. qui opera hominum Deos putant, alius demersi sunt, quam qui opera Dei. III, 70. Deum unum aliquando res plures faciunt pagani, aliquando rem unam plures deos. VII, 207.

Dii omnes ex una substantia secundum Paganos, quamvis diversa officii, opera, et potestates habent. VIII, 576. Deos ex uno esse Deum, ut ait, ex numeris Pythagoras, ex atomis Epicurus creant. VII, 181. Ex aere Anaximenes. VII, 226. Ab uno Deo tres sunt, Plato. VII, 175. Dii animalia secundum Platone. VII, 241. Dii animalia sunt non immortales, sed voluntate Dei immortales. VII, 794. Dii a summo Deo facti, non ita ab eo procreantur. VII, 588, 590. secundum Platonem in calidissimis corporibus sunt inclusi. VII, 794. Magnum beneficium esse secundum Platonem a summo Deo factum, non ita ab eo procreantur. VII, 590. Deum huius mundi. VII, 588. Deos, quos animalia sunt, Deus ab uno Deo procreantur, et hoc est, quod ad Deum verum referri debet. VII, 249. Deum non tot linguis, qui sunt in mundo opera veri Dei. VII, 219. qui opera hominum Deos putant, alius demersi sunt, quam qui opera Dei. III, 70. Deum unum aliquando res plures faciunt pagani, aliquando rem unam plures deos. VII, 207.

Dii spiritus immundi. VII, 221. Fallacissimi demones. VII, 141. Deos, quos animalia sunt, Deus ab uno Deo procreantur, et hoc est, quod ad Deum verum referri debet. VII, 249. Deum non tot linguis, qui sunt in mundo opera veri Dei. VII, 219. qui opera hominum Deos putant, alius demersi sunt, quam qui opera Dei. III, 70. Deum unum aliquando res plures faciunt pagani, aliquando rem unam plures deos. VII, 207.

sunt VII, 233. Deos a demonibus diligenter discernit Apuleius. VII, 239. Deos libentius demonibus misceri, quam hominibus, absurdum est asserere. VII, 515. Deum nullum misceri homini, aut ex hac attractione contaminari, falsum Platoniorum effatum. VII, 269. Deos demonibus indigere nuntiis et interpretibus absurdum est. VII, 245. Dii septium ex quo nominari ceperunt in scriptura. III, 572.

Dii paganos homines fuerunt. V, 1549. Deos, quando homines fuisse Euhemerum conscripsit. VII, 181. Maro et Tullius putarunt. II, 84. Cicero confutit. III, 1056. Leon sacerdos, Aegyptius declarat, et Alexandro patebat. III, 1056, 1057. VII, 229. Et hoc ceteris. VII, 208, 217, 235, 234. Virtuti aliquot, vanae superstitione corporum, in deorum numerum relati. VII, 565. Temporibus Caesarum magis reprobatur in deos errorum, sed adhaerendo. VII, 581. Facilius homo desinit esse homo, quam ut di esse possint, quos non homo. VII, 250. Dii autem hominibus differunt, loco, aeternitate, beatitudine. VII, 266. Diis se genitos ut homines mentiantur, utile esse Varro dixit. VII, 81.

Deorum distinctio secundum Labeonem. VII, 108. Dii quidam ceteris, quidam libentius membra sunt. VII, 191. Plato deos masculos caelo, feminas terre tribuit, postea confudit. VII, 218. Dii certi atque incerti. VII, 87. Deorum tria genera. VII, 155. ordines. VII, 158. malis. VII, 158. selecti. VII, 150, 195, 194. De deorum selectione nulla ratio est. VII, 195. Dii selecti unde sic appellati. VII, 196. Dii selecti nobilitate criminum, non dignitate virtutum. VII, 221. Dii selecti magis ad iniurias quam ad honores. VII, 197. Dii selecti magis innotuerunt propter sua opprobria, quam ceteri. VII, 217. Deorum selectorum vix ullus qui non inlatur; deorum vero inferiorum vix ullus qui infametur. VII, 198. Deos selectos hunc esse mundum voluit. VII, 207.

Deos et bonos esse et malos, quidam opinati sunt. VII, 235. Deos omnes bonos beatosque credi voluit Apuleius. VII, 265. Deos tantum esse bonos, quidam opinati sunt. VII, 247, 255. Et Plato est opinatus. VII, 126, 257. Deos bonos, sanctos Angelos forte vocarunt Platonici. VII, 275, 276. Deos bonos, nos sanctos Angelos vocamus. VII, 272. Quare Deos tantum malos, seu demones, ludorum sceniorum voluit, et privavit Plato. VII, 259.

Deos superiores perturbationibus subiecit Porphyrius. VII, 304, 505. Et subjectos per Theurgiam, adserit. VII, 288. A perturbationum labe eos discrevit Apuleius. VII, 304. Discreverunt et stoici. VII, 262, 263. Quare. VII, 242. Deos carminibus ligari posse dicebat Porphyrius. VII, 304, 505. Contrarium studiorum certamina, partes esse demonum, non deorum, voluit Stoici. VII, 262. Deorum discordia. VII, 188. Diis litigia vel iudicia aliena esse voluit Varro. VII, 547.

Deorum cultus, institutum demonum. VII, 179, 187. Negotium suum agunt demones, ut pro diis habeantur et colantur. VII, 72. Tempora posteriora etsi mortuos homines, deos non instituerunt; institutos tamen, ut deos colere non destiterunt. VII, 581. Multa praetermiserunt pagani, quibus divinos honores tribuere potuissent. VII, 127. Deos plures colendos censuerunt Platonici. VII, 277. Contra id quod saepebat, deorum cultum admisit Porphyrius. VII, 505, 504. Diis bonis et malis sacrificandum dixit Porphyrius; Plato solis bonis. VII, 257. Deos, ex eo quod facti sunt, non esse colendos ostendit. VII, 231. Deorum multitudinem colebant Manichaei. VIII, 142, 507, 508, 521. Dii boni quos vocant Platonici, nolunt se coli pro Deo. VII, 281, 284. Deos colere nefarium, quare. VII, 247. Deorum multorum cultus, fornicatio. VII, 505. Et ita saepe ac proprie scriptura vocat. III, 70. Dii falsi alios coli secum non prohibent. III, 1058. Christianus non debet uti re aliqua in honorem deorum alienorum, licet animo contemptum, ne eos qui animam non vident, ad ea honoranda adducit. II, 185.

Deorum falsorum cultus ipse varie se habuit. II, 575, 573. Deorum colendorum scientiam contulisse Romanis Varro vane gloriatur. VII, 122. Deos malos creantes victimis et tristibus supplicationibus, bonos ludis ac iuendis obsequiis placari Labeo existimat. VII, 56, 257. Deorum placatio per ludorum obscena, magis noxia hominibus, quam foret eorum indignatio. VII, 76. Deos malos tantum, seu demones ludorum sceniorum voluptate privavit Plato. VII, 258. Dii quam malo animo ludos scenicos sibi exhiberi iusserunt. VII, 75. Dii indigne ab honestis coluntur, qui per turpes placantur. VII, 78. Dii inde convincuntur, quod non, quod ludis solum sibi exhiberi iusserunt. VII, 75. Deos, quos animalia sunt, Deus ab uno Deo procreantur, et hoc est, quod ad Deum verum referri debet. VII, 249. Deum non tot linguis, qui sunt in mundo opera veri Dei. VII, 219. qui opera hominum Deos putant, alius demersi sunt, quam qui opera Dei. III, 70. Deum unum aliquando res plures faciunt pagani, aliquando rem unam plures deos. VII, 207.

princeps. III, 1775, 1838; VI, 291. Princeps mundi, id est iniquorum qui corde non habitant nisi in hoc mundo. IV, 209, 1811; V, 790. Princeps peccati, et ideo princeps hujus sæculi. V, 100, 455. Diabolus malorum caput. IV, 1807. Captivator noster. V, 726. Non tenebat nos nisi vinculis peccatorum. V, 726. Diabolus dominum in hominem unde, I, 1285. Diaboli ad regnum qui pertineant. V, 447. Diabolo veluti principi subditi omnes peccatores. X, 429. An homo per peccatum possit diabolo subijci. X, 862, 865. Omnes propter Adæ peccatum subditi diabolo. X, 444. Et traditi in potestatem ejus non jussione, sed permissione Dei. VIII, 1026. Si in Christo non renascantur. X, 455. Deus non creat diabolo, quos novit sub peccato nascituros. X, 454. Homo per vitium sub diabolo. X, 1269. Pœna diaboli est, ut in potestate habeat peccatores. III, 209. Diabolus ad vilitatem suam exauditis, sed ad damnationem. IV, 175. Diabolo peccator in cibum datus. VI, 291. *Iste* Demones, omnes propter Adæ peccatum traditi in potestatem diaboli, non tamen alieni a lege potestatis Dei. VIII, 1026. Diabolus ipse non alienus a potestate omnipotentis, sicut neque a bonitate. VIII, 1026. Nec homo peccator, nec diabolus Dei potestati subtrahuntur. X, 705, 719, 837. Illi soli a diabolo non possidentur, quos gratia Christi liberat. X, 1107. Diabolus accepit potestatem in infima, et amisit maxima summa: et non est ista potestas irati, sed pœna damnati. IV, 201. Diabolus non auctor nature humane. X, 857. Diabolus vindicat sibi quandoque aliquid eorum quæ naturaliter instituta sunt. X, 1456. sic sunt in potestate diaboli quæcumque illi Deo judicante subduntur, ut a Dei potestate sub qua et ipse diabolus est constitutus, aliena esse non possint. X, 1055.

Diabolus ejectus per virtutem Christi. V, 445, 447, 787, 1090. Et per mortem ejus. I, 1286. A captivitate diaboli Christus nos redemit. IV, 1657. Quomodo diabolus victus sit a Redemptore nostro. V, 726, 745. Diabolus a Christo justitiæ veritate, non violentia potestatis victus. VI, 256; VIII, 1026. Et nunc ita suæ errari debet. VIII, 1026. Diabolus quomodo victus potentia Christi. VIII, 1028. Quomodo justitia. VIII, 1027, 1029. Diaboli mœcupula, mortalitas et crux Domini. V, 745, 726, 1209. Diabolus trophæo suo victus est, dum occidendo novissimum hominem, primum de laqueis perdidit. V, 1209. Diabolus quod ad tempus prævaluisse visus est homine superato, etiam sic in æternum victus est homine reparato. VIII, 615. Diabolum alligare, est potestatem ejus a seducendis et possidendis hominibus cohibere. VII, 668, 670. Diabolus ligatus est, ut non seducat gentes ex quibus constat Ecclesia. VII, 670. Diaboli solutio quare permittitur. VII, 670. Et quando futura est. VII, 670.

Diabolus missus foras dicitur, non quia extra mundum, ut hæretici quidam putant, sed quia ab animis piorum qui non diligunt mundum ejectus est. VI, 291. Diabolus in mysteriis exorcismo et exsultatione mittitur foras. X, 1585. Diabolus exclusus a credentibus, plus coepit impios possidere. VII, 668. Diabolus an non ante Christi adventum ejectus est de cordibus justorum. III, 1772. Diabolus foras missus, qui intrinsicè dominabatur, extrinsecus præliatur. V, 787. Diabolus propter nostram executionem forinsecus oppugnare permittitur. V, 787. Diabolus nihil facit, nihil potest, nisi missus, aut permissus. III, 880, 1441; IV, 201, 1001, 1150, 1246; X, 757. Diabolus si posset aliquid, nullus nostrum renneret. IV, 1246. Diabolo datur permissio in homines sive probationis causa, sive vindictæ, vel ad damnationem vel ad correctionem irrogatæ. III, 889. Nec tentari quis potest a diabolo, nisi permittente Deo, aut ad damnationem impios aut ad probandos pios. IV, 1577. Quantum tentare sinitur, quantum expedit proficientibus. IV, 761. Et electis. VIII, 1029. Tentandi voluntatem habet diabolus, in potestate autem nec ut aciat habet, nec quomodo faciat. III, 444. Non quiescit in diabolo voluntas nocendi, etiam cum potestas non datur. III, 886. Diaboli tentationes ad utilitatem sanctorum convertit Deus. VII, 552.

Diabolum creavit Deus, ut de illo bonis ipse prodesset. III, 440. Diabolo utitur Deus ad salutem filiorum. VIII, 900. Diaboli persecutionibus bene utitur Deus. X, 757. Diaboli bellum iudeis adversum nos, in nostrum fit utilitatem. X, 692. Diabolus malorum universe terre, quo in Dei manu posito tunduntur duces tæbe. IV, 1255. Diabolus divinx providentiæ procurator et actor. III, 2128. Diabolus nescit quanta bona de illo fiant, etiam cum sævit. IV, 1709.

Diabolus Agonotheta. IV, 1859. Hostis exercitatus. III, 2006. Diabolus inimicus homo appellatur. IV, 1805. Diaboli furor et in Deum protervus, et in nos nefarius, et in se perniciosus. V, 1080. Diaboli contra Christum et Christi fideles pugna. VI, 664. Diabolus ad solatium malevolentissimum damnationis suæ, cum quibus damnetur inquit. VI, 345. Diabolus cadens stanti favidi, oblique agit ut homo

illuc non perveniat, unde ipse ejectus est. IV, 709, 1807. Diabolus omnibus modis instat, quemadmodum deiciat. IV, 758. Peccatori quid persuadeat. V, 159. Nihil aliud agit, nisi ut intercludat viam ad Deum. IV, 1751. Nihil sic, ut non credatur in Deum, nec ad Mediatorem a quo solvantur opera ejus credendo veniatur. II, 982. Diabolus pessimus venator mundi. V, 354. Diabolus non cessat persequi, sive aperte, sive insidius. III, 1467. Quomodo insidiatur. III, 1441. Diaboli agendi pavida facies in filium suarum. III, 1441. Diabolus non audent nobis insidiari, si de via, id est, a Christo, non recesserimus. IV, 1660. Diabolum ipsum aliquando latet qualis sit homo: nisi tentet, non invenit. IV, 660. Diabolus omnia nostra peccata rimatur diligentia inventoria. V, 928. Nostris nos armis oppugnat. V, 1077. Diabolo locum damus ubi voluitate. V, 455. Diabolo tentatori due jacent, cupiditas et timor. V, 209, 201. Diabolus non tentat, nisi quod in te carnale dominatur. IV, 1858. Diabolus per cupiditatem regnat in homine. VI, 291. In potestate sua eos detinet, quos cupiditas hujus vitæ illaqueat, et morte terret. IV, 227. Diabolus intrat in cor immittendo iniquas persuasiones cogitationibus laqueum. III, 1159. Diaboli caput, initium male suggestionis. IV, 548. Diaboli phantasmata ad irretiendas animas. VII, 289.

Diaboli regnum, regnum fallaciarum. VIII, 897. Diabolus pater mendacii. III, 1704. Diabolus magis metuendus est cum fallit, quam cum sævit. IV, 452. Diabolus quot modis homines decipit. VIII, 897. Diabolus aliquos sinit habere nonnulla veluti opera bona. II, 982. Diabolus et angeli ejus tenebræ sunt infidelibus hominibus exteriores. II, 562. Diabolus cum non decipit, quem Deus non deserit. IV, 1577. Diabolus ubi inane invenerit, ibi nidum facere molitur. V, 1567. Diaboli vasa, qui ei per infidelitatem locum dant. V, 806. Diabolus et per se et per filios infidelitatis impugnati filios lucis. VI, 615. Diabolus per vasa sua agit persecutionem corporis, ut intus fiat ruina cordis. IV, 1841. Diabolus corruptor virginitalis Ecclesiæ. V, 575. Animum Christi persecutus est diabolus et Judas; nunc ad persecutionem corporis Christi diabolus manet, Judas autem Judæ succedit. IV, 1849.

Diabolus tribus annis, et sex mensibus sæviturus est adversus Ecclesiam in novissimis temporibus. VII, 670. Quo sævior erit diaboli persecutio ultimis temporibus, eo fortior Christianorum patientia. VII, 671. Diabolus includitur in cordibus eorum qui oderunt Christianos, VII, 671. Diabolus affligendo exercet, non nocet; saviendo prodest ad coronam. IV, 1129. Diabolum persequentem fugere nalle debemus, quam ducentem sequi. IV, 119. Diabolus tentat opprobriis hominum et malarum linguarum detractatione nos depicere, et animum nostrum frangere. II, 270; Diabolus calumniosus adversarius. V, 568. Calumniator IV, 905. Scit suas falsas criminationes nihil valere apud Deum: inter homines illas spargit, quo consilio. V, 568. Diabolus quos comprehensos captivosque jam possidet, non ut obtineat persequitur, sed quia obtinet iuxta. IX, 720. Diabolus etsi ejectus foras non regnet, tamen tentare non cessat. III, 1772.

Diabolus qui vobiscum pugnat, cur non expugnet. III, 1995. Pugna Christianorum modo non sunt cum Tyrannis, sed cum diabolo. IV, 1207, 1687. Magnum prælium, hostem non videre et vincere. IV, 1854. Diabolo quisnam rebellet. X, 865. Diabolus unde nos subijciat, unde a nobis prosternatur. V, 1542. De diabolo, qui se ipsum interius vincit, foris triumphat. V, 29. Et qui carnem vicerit. IV, 1858. Diabolus adversarius noster vincitur, quando vincuntur cupiditates. VI, 291. De nulla re sic vincitur, quam cum misericordes sumus. IV, 1860, 1861. Diabolo, sicuti Golie, de gladio suo caput inciditur. IV, 1837. Diabolus vincitur a pueris et puellis per gratiam. V, 787. Ut resistatur diabolo, adiutorium Dei deprecandum. X, 281.

Diabolus tentans consentientem tenet, non cogit invitum. V, 200. Diabolus cogendi potentiam non habebat cum Adam tentavit, sed persuadendi versutiam. III, 1489. Non oppressor inviti (Adæ), sed tentator volentis. VIII, 859. Diabolus operatur in filiis infidelitatis, nulla vi alii, nisi societate et obligatione peccati. V, 455. Diaboli cum Job certamina. IV, 1582. Diabolus in paradiso vicit, in stercore superatus est. IV, 1585. Diabolus apud Jobum mystice descriptus. IV, 1584. Diabolo renuntiare et pompis et angelis ejus. VI, 291. Diabolo qui locum non præbent, Deo locum præbent. III, 2005. Diabolus si expellatur, admittitur Deus. IV, 591.

Diabolus gravior quam homines puniendus. X, 429. Quomodo a justitia Dei ordinatur in pœna diabolus. VII, 611. Diabolo ab Angelis illuditur. IV, 1585. Originis error de diaboli reducto ad bonum. X, 1518. Et de ejus salute. VII, 731, 735. Diabolum posse Dei misericordiam impetrare quibusnam visum est, Origene ut perhibetur auctore. X, 1484. Diabolum cum damnatis aliquando esse salvandum, doctrina Priscillianistarum. VIII, 668. Refellitur. VIII, 672.

Diabolum, angelos ejus, nuptiasque omnes, post brevissima tempora purgatas atque liberatas, regno Dei lucisque restituit; et post longissima tempora ad hanc rem definita relata, Origenes docuit. VIII, 55. Diabolus non liberatur cum homine, quia plus peccavit. I, 128; 1287. Diabolus et angelorum ejus tantum desperanda est conditio. IV, 650, quare pro diabolo Ecclesia nunc non orat. VIII, 757.

Diabolus draco, inimicus Ecclesiae. IV, 1781. Diabolus fortis et potens nomine signiarius. IV, 695, 940, per coliam figuratus. IV, 502. Diabolus leo. V, 1209. Diabolus leo et draco. III, 1467. Leo et draco propter ferasiditatem. III, 879. Leo in impetu, draco in insidiis. IV, 867, 1574, 1468. Diabolus, lupus. III, 1751. Diabolus mors dictus. IV, 556. Mors et inferni nomine significatur. VII, 681. Diabolus rapistis nuptiis. IV, 227. Diabolus nebula et puata. V, 1649. Diabolus legis peritum quare ostendere conatus est Petilianus. IX, 299. Diabolus nisi templum, sacerdotium, et sacrificium uni vero Deo debere nonset, nunquam hanc sibi a cultoribus expetisset. II, 377. Diaboli templa ubique evertuntur, idola franguntur, sacerdotes et archidiaconi evertuntur. V, 1455. Diabolus in cultu, autem est adulterium. V, 76. V. Demones.

Diaconus, latine minister. V, 1441. Diaconi, in tertio sacerdotio. IX, 775. Diaconi officium quam periculosum. II, 88. Diaconi officium, ministrare sanguinem Christi. V, 1585. Diaconi voce oratio communis indicitur. II, 221. Diaconorum, qui ex parte Donati ad Ecclesiam venerant, lapsus. II, 271.

Diogenes Athens. IX, 560.

Dialectica, nomen graecum. IX, 456, 457. Peritia est disputatio. IV, 355. Disputatio est disjunctio. I, 1012. Sola scientes facere et vult et potest. I, 1013. Multa in ea percipiuntur. I, 949. Dialectica nihil aliud docet quam consequentia demonstrare; seu vera veris, seu falsa falsis. IX, 459. Scientia definiendi et dividendi non est falsa, etiam si falsis adhibetur. III, 60. Dialectice inventio. I, 1012. Veritas connexionum non instituta est ab hominibus, sed animadvertenda. III, 58. Veritas sententiarum et connexionum unde eruitur. III, 58. Dialectice utilitas. III, 60. Dialectica plurimum valet ad intelligentiam Scripturae. III, 57. Dialecticum rei rehendit Cresconius. IX, 455. Dialectica nec eloquentia metuenda veritatis assertoribus. IX, 466. Dialectica usque ad Christum. IX, 458. I. Prædix. IX, 455. I. Prædix, ceteri. I, 949. Dialectica a stolis vehementer amata. VII, 252. Quam maxime apud eos viguit. IX, 455. Et apud Epicureos. IX, 455. Non secundum dialecticam judicant Ecclesiastici iudices. X, 819.

Dialecticus quis appellandus. IX, 455, 457, 459. Dialectici non efficiunt, ut si verum est, falsum sit; si alium est, verum sit. IX, 480. Dialecticorum regula, aulli rei duo simul fuisse contraria, ratione malorum et bonorum deficit. VI, 258.

Fama germana Apollinis, et Luna, et viarum præses habetur. VII, 207. Quare virgo dicitur. VII, 207. Dianam virtutem interpretatur Pagani. III, 1039.

Diaphana quid sit. IV, 80.

Dictator in extremis tantum periculis creabatur. VII, 97. Dictatura major honore, quam consulatus. VII, 164.

Dictinius Episcopus Asturicensis. VI, 522. Dictinii liber cui nomen est Libra. VI, 522, 515, 518.

D. domis mortem se flevisse, deflet Augustinus I, 670.

Didrachma quid? IV, 1785.

Didymus episcopus. II, 739, 780.

Indignus Ardens in Epistola ad Galatas commentandus reliquit. II, 252, 262. Librum scripsit de spiritu sancto. III, 604. Debrum Valentem Hieronymus reprehendit. II, 286.

Dies diversimode sumitur. III, 251; IV, 1115. Diei et noctis nomen quomodo accipiendum. III, 250, 295. Dies appellatur illa lux, cui nox precedenti recedenteque succedit. III, 255. Dierum et noctium distinctio. III, 185. Dierum et noctium enumeratio valet ad distinctionem ponendam inter Deum et creaturas. III, 255. Dies primos creationis mundi impossibile est cogitare, quanto magis dicere. VII, 522 quomodo dies unus perennis sit sive in creatione, sive post creationem lucis. III, 255. Dies et nox quomodo potuerint esse ante solis creationem. III, 251, 275. Quomodo tres dies noctesque sibi succedere ante solis creationem. III, 255. Diem et noctem ante creationem solis factam fuisse emissionem et contractionem lucis non probatur. III, 258. Dies, vespera, et mane quomodo intelligi debeat in creationis historia. III, 514, 515. Dies, vespera, et mane nihilominus per sex dies facta. III, 519. Dies sex creationis quomodo accipiendi. III, 255, 509, 514, 525, 538; VII, 522. Dies et nox quomodo in historia seculi debeat intelligi. III, 251. Dies et noctem, mane et vesperam quomodo lux spiritualis exhibuit. III, 511. Dies qui primus actus est, initium est Angelorum. III, 511. Nox quomodo sapientis vocatus est. III, 549. Dies vespera et mane

in cognitione Angelica. III, 514. Dies creatura intellectualis, quo sensu dici potest. IV, 1567. Interpretatio data de die spirituali, non humata existimanda est. III, 514. Initium diei et initium noctis, principatum utriusque intelligere debemus. III, 257. Dies septimus sine vespera. V, 80. Cur dies septimus mane habuerit, non vesperam. III, 306, 514, 526. Septimus dies est septima repetitio diei primitus creati. III, 511. Diei septimi cessatio, ab ipsis creaturis condendis intelligenda est facta, non ab administratione earum quæ conditæ referuntur. II, 948. Dierum septem allegoria de hominis Christiani profectu in operibus bonis. III, 191. Dies septem mystice sunt septem ætates mundi. III, 190.

Dies fit conversione fixorum siderum. III, 256. Dies nunc dicitur mora solis super terram, nunc mora totius circumitus ejus ab oriente ad orientem. I, 821. Dies totius circumitus solis verius nuncupatur, non ab Oriente usque in Occidentem, sed ab Oriente usque in Orientem. II, 914. Usitati dies hebdomadæ longe disparas septem diebus Geneseos. III, 514. Quid significant. III, 520. Dies in Genesi inclit a lumine, et finit ad tenebras; nunc et contra, quare. III, 1525; V, 1089. Dies in prioribus temporibus viginti quatuor horarum fuit, ut nunc est. VII, 455. Dies brumalis totidem habet horas, quot æstivus, licet breviores. III, 459. Dies septem hebdomadis, dierum suorum nomine a Genitibus appellati. VIII, 546. Et planetarum. IV, 1192. Improbatur hic loquendi usus in ore Christianorum, qui ritu loquendi Ecclesiastico melius uterentur. IV, 1192. Dies feriati. V, 1201. Dies intercalares. VII, 451.

Dies alii cæli, alii terræ. IV, 1450. Dies vitæ æternæ, unus dies est sine occasu. IV, 202. Dies æterni et multi dies dicti sunt, et unus dies. V, 528. Proprie non multi sunt, sed unus. V, 520. Dies æternitatis semper hodiernus. VI, 255. Dies qui vix sit, hic non est. IV, 418. Dies jungunt se, sequuntur se, et non se tenent. IV, 419. Dies ponitur pro tempore in Scriptura sacra. VII, 659. Maxime cum dies in feminino genere dicitur. IV, 1115. Ponitur pro tempore indeterminato. III, 197. Pro multitudine annorum aliquando. II, 911. Dies unus secundum Scripturas, mille anni sunt. II, 911. Dies tres sæculi, unus ante legem, secundus sub lege, tertius sub gratia. IV, 224.

Dies observare et menses ad aliquid habundandum, quod fausta vel infausta existimentur tempora, magnum peccatum. VI, 270. Diei electio ad uxorem ducendam, ad plantandum vel serendum, stulta. VII, 146. Dierum quæ observatio culpabilis. II, 210. Dies in celebratione Paschæ Christiani observant ex Patrum Conciliis. II, 217. Judei in celebratione Paschæ, quæ figura est Dominicæ Passionis, sabbatum occurrere, aut cum mense novorum ad tertium Lunæ hebdomadam concurrere, non attendunt. II, 215, 218. Ut octo dies Neophytorum distinguantur a cæteris, id est, ut octavus primo concinat, Ecclesiæ consuetudo roboravit. II, 220. Diei octavi et septimi mysterium. V, 1197.

Dies prosperitatem significat, nox adversitatem. IV, 1110, 1757, 1793. Dies hominis, quales. IV, 1487. Dies maligni ab initio peccati. V, 168. Dies maligni sunt, in quibus videntur florere peccatores, et laborare justi. IV, 1204. Dies nunc laboris et tristitie. V, 1051. Dies mali significant mala quæ in diebus perpetrantur. II, 916. Dies malorum aliter habent iniqui, aliter fideles. IV, 125. Dies bonus non est homini qui malus est. V, 245. Dies males faciunt res faciunt, malitia et miseria. V, 909. Dies maligni sunt hominibus. V, 168, 1565. Dies boni quamvis et ubi querendi. V, 125, 169, 170, 655, 655, 1014. Semper dies mali in sæculo, semper dies boni in Deo. IV, 517. Dies ideo mali, quia transit unus, ut veniat alius: dies boni æterni, unus dies erunt. V, 1084.

Dies novissimus totius generis humani finis est sæculi; at unusquisque hominis ipse est dies mortis. V, 76, 589, 952. Dies omnes pro extremis computandus. V, 1441. Dies mortis incertum salubriter constituit Deus. V, 241. Dies Domini quando futurus sit, sciri non potest. IV, 90. Signa quæ Christus ad significandum novissimum diem indicat, Hesychius dicit ex parte completa esse. II, 905. Dies novissimus quando futurus sit qui confidit ignorare se, magis consonat Evangelio, quam qui citius aut tardius futurum esse ait. II, 924. Dies novissimi diei sunt, et in ipsos primis Apostolorum temporibus. II, 915.

Dies Dominicus. V, 916. Dicitur una sabbati, secunda sabbati, secunda feria, etc. IV, 1192, 1960. Dies Dominicus, qui octavus et primus a resurrectione Christi incipit declarari. II, 215. Significat resurrectionem. II, 215. Hoc non latuit antiquos Patres. II, 215. Sabbatum tamen solum celebrandum traditum est, quia tunc erat tantum requies, non resurrectio mortuorum. II, 215. Dominicum diem nobis consecravit Dominus resuscitatio. V, 916. Dies Dominicus præponitur sabbato sine resurrectionis, non consuetudo

dine refectionis, etc. II, 141. Prædictum est ad Iepimachum die Dominico, testimonium de veritate apostolicae mandebat. II, 148.

Dies pater de nullo die, Ius eius ex quo, V, 1087. Dies ex die Christus. IV, 1417.

Dies pater, Deus qui partum parit, et filium. VII, 122. *vide* Dispartor.

Differre aliquem, pro, accusare. I, 1205.

Difficilis est, et apud sapientem, et apud hominem. III, 99. Difficilis est, et in hoc mundo, et in futuro. II, 862. Quod difficilis queritur, solet dulcius inveniri. IV, 1532.

Difficultas, ad quod in principio boni est, et in fine ad quid in aliis. I, 1298. Difficultas, si esset primordia hominis, ob eam propter a se esset, et non a deo. II, 1524. Difficultas et ignorantia omnia deum, et de seipso, et de mundo sunt. X, 287. Ignorantia et difficultas si naturalis est, inde incipit animi tristitia, quod est in principio boni. I, 1502. Hoc si neglexerit, in aliam difficultatem que poenalis est percipitur. I, 1503. In hoc mundo, et in futuro deponitur. I, 1297, 1502. Difficultas sive naturalis, sive non, Deus tamen inde laudandus. I, 1505. Difficultas in posteros Ade justè dimanavit. I, 1297. Difficultates necesse est existant, ut ostendatur homini quod homo est. V, 1539. Difficultas piis est admonitio proficiendi et perfectionis exordium. I, 1298. Difficultas ad coronam valet, negligentibus ad supplicium. I, 1297. V. 1503. Difficultas est ad laudandum Dei adiutorium. I, 1297, 1505. Per quod facile sit opus pietatis, etiam quod difficile aut impossibile fuit. I, 620. Difficultas in bene operando, facit ut liquis demum largiorem boni Deum agamus. IV, 1501. Difficultas cum superatur, his vincitur demon quibus hominem vice rat. I, 1299. Operis ergo difficultas non semper auget meriti rationem. X, 837.

Diffidentia de adiutorio Dei nobis a diabolo suggeritur. IV, 529.

Digitus Dei spiritus sanctus. III, 104; IV, 111; V, 77. Dignitas Dei, ipsius ministri, per quos spiritus sancto repletos scripturae confectae sunt. IV, 111. Dignitas, quibus pugnat corpus Christi, qui. IV, 1837, 1838. In digitis divisio intelligitur operationis et radix unitatis. IV, 1837. Micare digitis. VIII, 935.

Dignationem sumere. I, 720.

Dignitas quid sit. VI, 22.

Dilatari corde quid sit. IV, 79. Dilatatio cordis ex caritate. V, 738. Est iustitiae delectatio. IV, 1527. Muns est Dei, ut in praesentibus non in futuro delectemur, sed dilectione et dilectione delectemur. IV, 1527.

Dilectio ab amore non distinguitur. VII, 410. Diligi non potest quod neque scitur, neque creditur. X, 245. Dilectio quomodo Deus est. III, 2031. Dilectio qua Deus diligit, est incomprehensibilis, immutabilis, aeterna. III, 1925. Universa in suis generibus ordinata, ordinatissime diligit Deus. III, 1925. Dilectio est, et in hoc mundo, et in futuro Fili, nisi quia diligit filium. III, 1925. Dilectio animarum duplex in Deo. I, 1422. Mors, et resurrectio, et delectatio nos Deus, diligebat. III, 1925. Displacentes amati sumus, ut esset in nobis, unde placeremus. III, 1898.

Dilectionis unum est praeceptum, si intelligitur. VI, 672. Diligendi Dei ac proximi mandatum expositur. VI, 670, 671. Quatuor dilectionis sunt, et quae. III, 27. In duobus praeceptis dilectionis, tria invenit homo quae diligit, Deum, proximum, et seipsum. VII, 645. Dilectionis ordo et mensura. VIII, 959, 965. Quenam ordinata dilectio. III, 20. Dilectio Dei et dilectio proximi, et si seorsim aliquando posita in scriptura, se invicem important. VIII, 956, 958, 1050. Quaecumque iubentur sive monentur, tunc recte fiunt, cum referuntur ad diligendum Deum, et proximum. VI, 288. Dilectio Dei, et proximi. V, 565, 564, 1461, 1527, 1648. In dilectione Dei est tota perfectio. VIII, 156. Iustiores tanto utique sumus, quanto Deum diligimus. X, 604. Deum non diligemus, nisi nos prior diligeret. V, 210. X, 904. Ipse ut diligetur dedit, qui non dilectus, dilexit. III, 1898. Quid aliud in nobis, quam Deum debemus diligere, aut quia habemus, aut ut habeamus? V, 1189. Audax questio ex Domini veritate, quod quidam plus cum diligere, cui plus dimittitur. V, 597. Qui Deum non diligit, se odisse dicitur. VIII, 1049. Quomodo Deum toto corde diligere debemus. X, 528. Dilectionis praeceptum in futura tantum vita perfecte impletur. X, 501. Diligendi Deum ex toto corde, praeceptum in hoc mundo, cum non impleatur. X, 245. Dilectio Dei, et proximi, et seipsum. V, 212. Diligimus nosmetipsos, si Deum diligimus. II, 499.

Dilectio Dei prior est ordine precipiendi, dilectio proximi prior est ratione. III, 27. V. 1503. V. 1505. V. 1506. V. 1507. V. 1508. V. 1509. V. 1510. V. 1511. V. 1512. V. 1513. V. 1514. V. 1515. V. 1516. V. 1517. V. 1518. V. 1519. V. 1520. V. 1521. V. 1522. V. 1523. V. 1524. V. 1525. V. 1526. V. 1527. V. 1528. V. 1529. V. 1530. V. 1531. V. 1532. V. 1533. V. 1534. V. 1535. V. 1536. V. 1537. V. 1538. V. 1539. V. 1540. V. 1541. V. 1542. V. 1543. V. 1544. V. 1545. V. 1546. V. 1547. V. 1548. V. 1549. V. 1550. V. 1551. V. 1552. V. 1553. V. 1554. V. 1555. V. 1556. V. 1557. V. 1558. V. 1559. V. 1560. V. 1561. V. 1562. V. 1563. V. 1564. V. 1565. V. 1566. V. 1567. V. 1568. V. 1569. V. 1570. V. 1571. V. 1572. V. 1573. V. 1574. V. 1575. V. 1576. V. 1577. V. 1578. V. 1579. V. 1580. V. 1581. V. 1582. V. 1583. V. 1584. V. 1585. V. 1586. V. 1587. V. 1588. V. 1589. V. 1590. V. 1591. V. 1592. V. 1593. V. 1594. V. 1595. V. 1596. V. 1597. V. 1598. V. 1599. V. 1600. V. 1601. V. 1602. V. 1603. V. 1604. V. 1605. V. 1606. V. 1607. V. 1608. V. 1609. V. 1610. V. 1611. V. 1612. V. 1613. V. 1614. V. 1615. V. 1616. V. 1617. V. 1618. V. 1619. V. 1620. V. 1621. V. 1622. V. 1623. V. 1624. V. 1625. V. 1626. V. 1627. V. 1628. V. 1629. V. 1630. V. 1631. V. 1632. V. 1633. V. 1634. V. 1635. V. 1636. V. 1637. V. 1638. V. 1639. V. 1640. V. 1641. V. 1642. V. 1643. V. 1644. V. 1645. V. 1646. V. 1647. V. 1648. V. 1649. V. 1650. V. 1651. V. 1652. V. 1653. V. 1654. V. 1655. V. 1656. V. 1657. V. 1658. V. 1659. V. 1660. V. 1661. V. 1662. V. 1663. V. 1664. V. 1665. V. 1666. V. 1667. V. 1668. V. 1669. V. 1670. V. 1671. V. 1672. V. 1673. V. 1674. V. 1675. V. 1676. V. 1677. V. 1678. V. 1679. V. 1680. V. 1681. V. 1682. V. 1683. V. 1684. V. 1685. V. 1686. V. 1687. V. 1688. V. 1689. V. 1690. V. 1691. V. 1692. V. 1693. V. 1694. V. 1695. V. 1696. V. 1697. V. 1698. V. 1699. V. 1700. V. 1701. V. 1702. V. 1703. V. 1704. V. 1705. V. 1706. V. 1707. V. 1708. V. 1709. V. 1710. V. 1711. V. 1712. V. 1713. V. 1714. V. 1715. V. 1716. V. 1717. V. 1718. V. 1719. V. 1720. V. 1721. V. 1722. V. 1723. V. 1724. V. 1725. V. 1726. V. 1727. V. 1728. V. 1729. V. 1730. V. 1731. V. 1732. V. 1733. V. 1734. V. 1735. V. 1736. V. 1737. V. 1738. V. 1739. V. 1740. V. 1741. V. 1742. V. 1743. V. 1744. V. 1745. V. 1746. V. 1747. V. 1748. V. 1749. V. 1750. V. 1751. V. 1752. V. 1753. V. 1754. V. 1755. V. 1756. V. 1757. V. 1758. V. 1759. V. 1760. V. 1761. V. 1762. V. 1763. V. 1764. V. 1765. V. 1766. V. 1767. V. 1768. V. 1769. V. 1770. V. 1771. V. 1772. V. 1773. V. 1774. V. 1775. V. 1776. V. 1777. V. 1778. V. 1779. V. 1780. V. 1781. V. 1782. V. 1783. V. 1784. V. 1785. V. 1786. V. 1787. V. 1788. V. 1789. V. 1790. V. 1791. V. 1792. V. 1793. V. 1794. V. 1795. V. 1796. V. 1797. V. 1798. V. 1799. V. 1800. V. 1801. V. 1802. V. 1803. V. 1804. V. 1805. V. 1806. V. 1807. V. 1808. V. 1809. V. 1810. V. 1811. V. 1812. V. 1813. V. 1814. V. 1815. V. 1816. V. 1817. V. 1818. V. 1819. V. 1820. V. 1821. V. 1822. V. 1823. V. 1824. V. 1825. V. 1826. V. 1827. V. 1828. V. 1829. V. 1830. V. 1831. V. 1832. V. 1833. V. 1834. V. 1835. V. 1836. V. 1837. V. 1838. V. 1839. V. 1840. V. 1841. V. 1842. V. 1843. V. 1844. V. 1845. V. 1846. V. 1847. V. 1848. V. 1849. V. 1850. V. 1851. V. 1852. V. 1853. V. 1854. V. 1855. V. 1856. V. 1857. V. 1858. V. 1859. V. 1860. V. 1861. V. 1862. V. 1863. V. 1864. V. 1865. V. 1866. V. 1867. V. 1868. V. 1869. V. 1870. V. 1871. V. 1872. V. 1873. V. 1874. V. 1875. V. 1876. V. 1877. V. 1878. V. 1879. V. 1880. V. 1881. V. 1882. V. 1883. V. 1884. V. 1885. V. 1886. V. 1887. V. 1888. V. 1889. V. 1890. V. 1891. V. 1892. V. 1893. V. 1894. V. 1895. V. 1896. V. 1897. V. 1898. V. 1899. V. 1900. V. 1901. V. 1902. V. 1903. V. 1904. V. 1905. V. 1906. V. 1907. V. 1908. V. 1909. V. 1910. V. 1911. V. 1912. V. 1913. V. 1914. V. 1915. V. 1916. V. 1917. V. 1918. V. 1919. V. 1920. V. 1921. V. 1922. V. 1923. V. 1924. V. 1925. V. 1926. V. 1927. V. 1928. V. 1929. V. 1930. V. 1931. V. 1932. V. 1933. V. 1934. V. 1935. V. 1936. V. 1937. V. 1938. V. 1939. V. 1940. V. 1941. V. 1942. V. 1943. V. 1944. V. 1945. V. 1946. V. 1947. V. 1948. V. 1949. V. 1950. V. 1951. V. 1952. V. 1953. V. 1954. V. 1955. V. 1956. V. 1957. V. 1958. V. 1959. V. 1960. V. 1961. V. 1962. V. 1963. V. 1964. V. 1965. V. 1966. V. 1967. V. 1968. V. 1969. V. 1970. V. 1971. V. 1972. V. 1973. V. 1974. V. 1975. V. 1976. V. 1977. V. 1978. V. 1979. V. 1980. V. 1981. V. 1982. V. 1983. V. 1984. V. 1985. V. 1986. V. 1987. V. 1988. V. 1989. V. 1990. V. 1991. V. 1992. V. 1993. V. 1994. V. 1995. V. 1996. V. 1997. V. 1998. V. 1999. V. 2000. V. 2001. V. 2002. V. 2003. V. 2004. V. 2005. V. 2006. V. 2007. V. 2008. V. 2009. V. 2010. V. 2011. V. 2012. V. 2013. V. 2014. V. 2015. V. 2016. V. 2017. V. 2018. V. 2019. V. 2020. V. 2021. V. 2022. V. 2023. V. 2024. V. 2025. V. 2026. V. 2027. V. 2028. V. 2029. V. 2030. V. 2031. V. 2032. V. 2033. V. 2034. V. 2035. V. 2036. V. 2037. V. 2038. V. 2039. V. 2040. V. 2041. V. 2042. V. 2043. V. 2044. V. 2045. V. 2046. V. 2047. V. 2048. V. 2049. V. 2050. V. 2051. V. 2052. V. 2053. V. 2054. V. 2055. V. 2056. V. 2057. V. 2058. V. 2059. V. 2060. V. 2061. V. 2062. V. 2063. V. 2064. V. 2065. V. 2066. V. 2067. V. 2068. V. 2069. V. 2070. V. 2071. V. 2072. V. 2073. V. 2074. V. 2075. V. 2076. V. 2077. V. 2078. V. 2079. V. 2080. V. 2081. V. 2082. V. 2083. V. 2084. V. 2085. V. 2086. V. 2087. V. 2088. V. 2089. V. 2090. V. 2091. V. 2092. V. 2093. V. 2094. V. 2095. V. 2096. V. 2097. V. 2098. V. 2099. V. 2100. V. 2101. V. 2102. V. 2103. V. 2104. V. 2105. V. 2106. V. 2107. V. 2108. V. 2109. V. 2110. V. 2111. V. 2112. V. 2113. V. 2114. V. 2115. V. 2116. V. 2117. V. 2118. V. 2119. V. 2120. V. 2121. V. 2122. V. 2123. V. 2124. V. 2125. V. 2126. V. 2127. V. 2128. V. 2129. V. 2130. V. 2131. V. 2132. V. 2133. V. 2134. V. 2135. V. 2136. V. 2137. V. 2138. V. 2139. V. 2140. V. 2141. V. 2142. V. 2143. V. 2144. V. 2145. V. 2146. V. 2147. V. 2148. V. 2149. V. 2150. V. 2151. V. 2152. V. 2153. V. 2154. V. 2155. V. 2156. V. 2157. V. 2158. V. 2159. V. 2160. V. 2161. V. 2162. V. 2163. V. 2164. V. 2165. V. 2166. V. 2167. V. 2168. V. 2169. V. 2170. V. 2171. V. 2172. V. 2173. V. 2174. V. 2175. V. 2176. V. 2177. V. 2178. V. 2179. V. 2180. V. 2181. V. 2182. V. 2183. V. 2184. V. 2185. V. 2186. V. 2187. V. 2188. V. 2189. V. 2190. V. 2191. V. 2192. V. 2193. V. 2194. V. 2195. V. 2196. V. 2197. V. 2198. V. 2199. V. 2200. V. 2201. V. 2202. V. 2203. V. 2204. V. 2205. V. 2206. V. 2207. V. 2208. V. 2209. V. 2210. V. 2211. V. 2212. V. 2213. V. 2214. V. 2215. V. 2216. V. 2217. V. 2218. V. 2219. V. 2220. V. 2221. V. 2222. V. 2223. V. 2224. V. 2225. V. 2226. V. 2227. V. 2228. V. 2229. V. 2230. V. 2231. V. 2232. V. 2233. V. 2234. V. 2235. V. 2236. V. 2237. V. 2238. V. 2239. V. 2240. V. 2241. V. 2242. V. 2243. V. 2244. V. 2245. V. 2246. V. 2247. V. 2248. V. 2249. V. 2250. V. 2251. V. 2252. V. 2253. V. 2254. V. 2255. V. 2256. V. 2257. V. 2258. V. 2259. V. 2260. V. 2261. V. 2262. V. 2263. V. 2264. V. 2265. V. 2266. V. 2267. V. 2268. V. 2269. V. 2270. V. 2271. V. 2272. V. 2273. V. 2274. V. 2275. V. 2276. V. 2277. V. 2278. V. 2279. V. 2280. V. 2281. V. 2282. V. 2283. V. 2284. V. 2285. V. 2286. V. 2287. V. 2288. V. 2289. V. 2290. V. 2291. V. 2292. V. 2293. V. 2294. V. 2295. V. 2296. V. 2297. V. 2298. V. 2299. V. 2300. V. 2301. V. 2302. V. 2303. V. 2304. V. 2305. V. 2306. V. 2307. V. 2308. V. 2309. V. 2310. V. 2311. V. 2312. V. 2313. V. 2314. V. 2315. V. 2316. V. 2317. V. 2318. V. 2319. V. 2320. V. 2321. V. 2322. V. 2323. V. 2324. V. 2325. V. 2326. V. 2327. V. 2328. V. 2329. V. 2330. V. 2331. V. 2332. V. 2333. V. 2334. V. 2335. V. 2336. V. 2337. V. 2338. V. 2339. V. 2340. V. 2341. V. 2342. V. 2343. V. 2344. V. 2345. V. 2346. V. 2347. V. 2348. V. 2349. V. 2350. V. 2351. V. 2352. V. 2353. V. 2354. V. 2355. V. 2356. V. 2357. V. 2358. V. 2359. V. 2360. V. 2361. V. 2362. V. 2363. V. 2364. V. 2365. V. 2366. V. 2367. V. 2368. V. 2369. V. 2370. V. 2371. V. 2372. V. 2373. V. 2374. V. 2375. V. 2376. V. 2377. V. 2378. V. 2379. V. 2380. V. 2381. V. 2382. V. 2383. V. 2384. V. 2385. V. 2386. V. 2387. V. 2388. V. 2389. V. 2390. V. 2391. V. 2392. V. 2393. V. 2394. V. 2395. V. 2396. V. 2397. V. 2398. V. 2399. V. 2400. V. 2401. V. 2402. V. 2403. V. 2404. V. 2405. V. 2406. V. 2407. V. 2408. V. 2409. V. 2410. V. 2411. V. 2412. V. 2413. V. 2414. V. 2415. V. 2416. V. 2417. V. 2418. V. 2419. V. 2420. V. 2421. V. 2422. V. 2423. V. 2424. V. 2425. V. 2426. V. 2427. V. 2428. V. 2429. V. 2430. V. 2431. V. 2432. V. 2433. V. 2434. V. 2435. V. 2436. V. 2437. V. 2438. V. 2439. V. 2440. V. 2441. V. 2442. V. 2443. V. 2444. V. 2445. V. 2446. V. 2447. V. 2448. V. 2449. V. 2450. V. 2451. V. 2452. V. 2453. V. 2454. V. 2455. V. 2456. V. 2457. V. 2458. V. 2459. V. 2460. V. 2461. V. 2462. V. 2463. V. 2464. V. 2465. V. 2466. V. 2467. V. 2468. V. 2469. V. 2470. V. 2471. V. 2472. V. 2473. V. 2474. V. 2475. V. 2476. V. 2477. V. 2478. V. 2479. V. 2480. V. 2481. V. 2482. V. 2483. V. 2484. V. 2485. V. 2486. V. 2487. V. 2488. V. 2489. V. 2490. V. 2491. V. 2492. V. 2493. V. 2494. V. 2495. V. 2496. V. 2497. V. 2498. V. 2499. V. 2500. V. 2501. V. 2502. V. 2503. V. 2504. V. 2505. V. 2506. V. 2507. V. 2508. V. 2509. V. 2510. V. 2511. V. 2512. V. 2513. V. 2514. V. 2515. V. 2516. V. 2517. V. 2518. V. 2519. V. 2520. V. 2521. V. 2522. V. 2523. V. 2524. V. 2525. V. 2526. V. 2527. V. 2528. V. 2529. V. 2530. V. 2531. V. 2532. V. 2533. V. 2534. V. 2535. V. 2536. V. 2537. V. 2538. V. 2539. V. 2540. V. 2541. V. 2542. V. 2543. V. 2544. V. 2545. V. 2546. V. 2547. V. 2548. V. 2549. V. 2550. V. 2551. V. 2552. V. 2553. V. 2554. V. 2555. V. 2556. V. 2557. V. 2558. V. 2559. V. 2560. V. 2561. V. 2562. V. 2563. V. 2564. V. 2565. V. 2566. V. 2567. V. 2568. V. 2569. V. 2570. V. 2571. V. 2572. V. 2573. V. 2574. V. 2575. V. 2576. V. 2577. V. 2578. V. 2579. V. 2580. V. 2581. V. 2582. V. 2583. V. 2584. V. 2585. V. 2586. V. 2587. V. 2588. V. 2589. V. 2590. V. 2591. V. 2592. V. 2593. V. 2594. V. 2595. V. 2596. V. 2597. V. 2598. V. 2599. V. 2600. V. 2601. V. 2602. V. 2603. V. 2604. V. 2605. V. 2606. V. 2607. V. 2608. V. 2609. V. 2610. V. 2611. V. 2612. V. 2613. V. 2614. V. 2615. V. 2616. V. 2617. V. 2618. V. 2619. V. 2620. V. 2621. V. 2622. V. 2623. V. 2624. V. 2625. V. 2626. V. 2627. V. 2628. V. 2629. V. 2630. V. 2631. V. 2632. V. 2633. V. 2634. V. 2635. V. 2636. V. 2637. V. 2638. V. 2639. V. 2640. V. 2641. V. 2642. V. 2643. V. 2644. V. 2645. V. 2646. V. 2647. V. 2648. V. 2649. V. 2650. V. 2651. V. 2652. V. 2653. V. 2654. V. 2655. V. 2656. V. 2657. V. 2658. V. 2659. V. 2660. V. 2661. V. 2662. V. 2663. V. 2664. V. 2665. V. 2666. V. 2667. V. 2668. V. 2669. V. 2670. V. 2671. V. 2672. V. 2673. V. 2674. V. 2675. V. 2676. V. 2677. V. 2678. V. 2679. V. 2680. V. 2681. V. 2682. V. 2683. V. 2684. V. 2685. V. 2686. V. 2687. V. 2688. V. 2689. V. 2690. V. 2691. V. 2692. V. 2693. V. 2694. V. 2695. V. 2696. V. 2697. V. 2698. V. 2699. V. 2700. V. 2701. V. 2702. V. 2703. V. 2704. V. 2705. V. 2706. V. 2707. V. 2708. V. 2709. V. 2710. V. 2711. V. 2712. V. 2713. V. 2714. V. 2715. V. 2716. V. 2717. V. 2718. V. 2719. V. 2720. V. 2721. V. 2722. V. 2723. V. 2724. V. 2725. V. 2726. V. 2727. V. 2728. V. 2729. V. 2730. V. 2731. V. 2732. V. 2733. V. 2734. V. 2735. V. 2736. V. 2737. V. 2738. V. 2739. V. 2740. V. 2741. V. 2742. V. 2743. V. 2744. V. 2745. V. 2746. V. 2747. V. 2748. V. 2749. V. 2750. V. 2751. V. 2752. V. 2753. V. 2754. V. 2755. V. 2756. V. 2757. V. 2758. V. 2759. V. 2760. V. 27

operans. X, 390. Omnia quæ ad salutem æternam sunt necessaria, procurantur iis qui discreti sunt, sive electis. X, 924. *vide* Electio. Gratia.

Discretio. Magni et spirituales viri cautissime provident, ne per cupiditatem et avaritiam inordinabiliter se tam erisunt cum proinde etiam in illis. III, 144. Faciamus inordinabilem, sed iudicium habeamus. III, 144.

Disputare. VII, 122, 207, 215, 218. *vide* Orcus. Pluto.

Dispensare potest Deus circa leges a se constitutas. III, 895. quod ex hoc patet, quod dispensatio per se non est transgressioni imputandum est. III, 805, 816. Dispensative, quid sibi velit. II, 228.

Dispersio ecclesie Christi. V, 127.

Disquisitio salutis nostræ. V, 1122.

Disputatio. De hoc in op. I, 140. *vide* Disputatio, et contra. V, 151. semper tibi dis, liceat quod es, si vis pervenire ad id quod nomen es. V, 926. Non in te placet Deo, nisi quod habes ex Deo: quod autem habes ex Deo, displicet Deo. V, 108.

Disputare quid. IX, 157. I. disputatio non est a contentione aliterendum. IX, 348. Ius non est ad iudicium habere veras aliter contra que dicitur. IX, 240. Ad iudicium non sunt ad disputatorem qua dicitur, patet possunt esse communia. IX, 346. Nec quæ sit iustitia ad omnia. IX, 588.

Ius utatur quædam pro utatur. IX, 276. Quid est contentiosus, quam ubi de re constat, certare de notariæ. II, 1040. Nisi ubi sit non invenio quod iudicium, quam ubi res de qua dicitur, manifestior est quam omne de quo dicitur. X, 147. Non disputatio veritate, sed veritas disputatio requiritur. III, 347. Disputationum ambagibus non purgatur bonorum vita, sed facili mysteriorum sacrorum, quibus inquit amor, auctoritate. I, 1007. Disputatur cum Omnipotente querendo, non convincendo. III, 885. Non parvus in philosophia profectus, cum in comparatione recti verique invenendi contentitur a disputante victoria. I, 910. Canonicis libris non æquanda ullius disputatoris auctoritas. X, 625.

Dissensio, mors Christiani; caritas, vita. VI, 715, 714. Dissensio Christianorum, Satanae triumphus. V, 1035. Dissensiones nunquam de. ent amari, aliquando tamen a caritate nascuntur, aut caritatem probant. II, 937. Dissensiones salva caritate. VI, 588. Dissensio carnis et spiritus unde. X, 1096. *vide* Concupiscentia.

Dissimilitudine a Deo recedimus. IV, 557.

Distinguere labiis suis, pro definire. III, 673.

Diu. Quid diu est, ubi fuis est. V, 683, 1583. diu videri facit infirmitas, quod cito est. IV, 561. Diu non est, quidquid finem habet. IV, 254, 1889.

Diversorium sanctorum, id est Monasterium. I, 1540.

Divina et incorporea ubique sunt tota. V, 1486. Divina carnalibus insinuare difficile. V, 663.

Divinatio a rebus divinis nominata est. I, 917. Divinationes dæmonum. I, 1007. Divinationis aliquid Deus impertit aliquando dæmonibus. VI, 145, 164. *vide* Demones. Divinationes Mathematicorum fallaces. I, 757. Divinationes et predicationes plenæ sunt pestifera curiositatis, cruciantis sollicitudinis, mortiferæ servitutis. III, 55. Divinatio Mathematicorum genus est fornicationis animæ. III, 52. Dæmonibus cura est animos hominum noxiæ hujus curiositatis rebus implicare. VII, 722. Divinatio per sanguinem. VII, 225. Per aquam. VII, 225. Divinationum de his ut respondet quomodo accipiendi. III, 737. Mira divinatio quorundam juvenum iocantium. III, 472. Et aliarum qui hominem a leone interem; tum iri prædixit. III, 475. Divinationes Albicerrii miræ. I, 914. Sed contemnenda. I, 914. Animam humanam habere vim quam in divinationis in seipsa nonnulli vident. III, 472. *vide* Mathematici. Divinatio in civitatibus gentium ante adventum Christi prohibita. VII, 225. De divinantibus variae questiones a Porphyrio motæ. VII, 289.

Divinitas cur querenda. VII, 195. Divinitas humano visu nullo modo videri potest. VIII, 826. Divinitatem non esse in Theologia civili, constat. VII, 195. Divina munera quare inter deos colebant pagani. VII, 151. Refelluntur rationes eorum. VII, 152.

Divisio corporis in infinitum. III, 266. Divisionem recipiunt infinitam tam localia, quam temporalia spatia. I, 1174.

Dividere cupit cupiditas, sicut caritas colligere. V, 1224. Divisi inter se possunt ambo pertinere ad regnum diaboli, non item ambo ad regnum Christi. V, 446, 447. Divisio in Christianorum hereditate locum non habet. VI, 716.

Divitie, quare mamma iniquitatis vocatur. IV, 552; V, 630; VII, 749. Divitie aliud sunt, aliud pecunia. VII, 204. Divitie non nisi iniquis est pecunia. III, 1549. Divitie multiplices generis. IV, 1295. Divitie veræ et falsæ. V, 528, 630. Divitiarum cupiditas insatiabilis est. V, 936. Divitiarum cupiditas quam periclitose. V, 242, 1157. Corporis

et animi est enervatio. VII, 155. In divitiis cupiditas reprehenditur, non facultas. VII, 24, 25. Quinam divitiarum amor salutem impedit. VI, 216. Divitias qui non habent et habere desiderant, inter reprobos divites computantur. IV, 1057. Divitie propter vitam, non vita propter divitias. V, 1518. Divitie multis noxiæ fuerunt. IV, 624. Divitiarum illecebræ. I, 880, 906, 907. Divitie per superbiam queruntur. IV, 545. Et superbiam generant. IV, 922, 1769. Divitias tanto plus amant homines, quanto majores in sæculo sunt. IV, 1909. Divitiis colligitur superbia nidos, ubi nutriatur et crescat. V, 937. Divitiarum vermis, superbia. V, 215, 242, 412, 521. Divitie non nocebunt, si tollis superbiam. V, 242. si propter divitias inflaris, noli attendere quando eris præda hominum, jam diabolo præda es. IV, 1727.

Divitie somnium. V, 1517. Divitie, alienæ vocari debent. III, 1549. Hominem felicem non faciunt. I, 906; VII, 162. Divitie terrene, non facultatis, sed infirmitatis argumenta. V, 488, 1189. Fulcimenta sunt infirmitatis, non ornamenta potestatis. V, 252. Divitie non veræ sunt, quibus crescentibus, crescit inopia; quæ amatoribus suis, quanto fuerint amiores, non afferunt satietatem, sed inflammant cupiditatem. IV, 224, 1658; V, 328. Dicuntur coiosa inopia. I, 670. Divitias habes, egestas aucta est, non potestas. V, 956. Divitias habes, et concupiscis; morbus est, non opulentia. V, 410.

Divitiarum inanitas et incommoda. IV, 1727. Divitie nihil præter sollicitudinem afferunt. V, 1520. Divitiarum onus. V, 839. Divitiarum sarcina impedit ne homo Christum sequatur. III, 1655. Cum superflua queri homo, compedes suas onerare desiderat. IV, 864. Divitie funina sunt, quæ tollunt quos extollunt. IV, 1769. Ex divitiis pressuræ et timores. IV, 1057. Quanto eris ditior, tanto timidior. IV, 1762. Divitie malos, cum offeruntur, excæcant; cum afferuntur, excruciant. V, 528. Divitie terrene peritura sunt et plenæ periculorum. V, 114, 217. A morientibus hinc non auferenda. V, 114. Divitias habere non est culpabile, sed amare et spem in eis ponere, et eas preferre aut conferre veritati, iustitie, etc. VIII, 165. Spes in divitiis non ponenda. V, 958. Cor tum fugiat aurum, et servus est tuus. V, 953. In hac causa si non vis esse servus, esto fugitivus. V, 953. Qui torqueri quam divitias proderet maluit, boni Christiani non sunt. VII, 25. Divitie cum desunt, et cum adsunt, quomodo circa eas se gerendum. II, 836. Divitie quomodo petende a Deo. IV, 624.

Divitias Deus bonis tribuit ad probationem, malis ad supplicium. V, 327, 528. Divitiarum abundantia reperitur etiam in iustis, sed in iis cor non apponit. IV, 1867, 1868. Animo qui terra non est, aurum et argentum terra est. IV, 1481. Divitie et a malis male habentur, et a bonis tanto melius habentur, quanto minus amantur. II, 663. Virabilis est iis non inherere cum possidentur, quam omnino eas non possidere. I, 1529. Divitias ab amicis Dei possideri non repugnat novo Testamento. VIII, 162, 165. Nec eas vendere præceptum est novi Testamenti, sed consilium. II, 687. Utilius terrena opulentia tenetur humiliter, quam superbe reliquitur. II, 124. Divitie temporales etiam in veteri Testamento contemni. VII, 165, 164. Abraham in divitiis pauper. IV, 1083. Divitie, sine cupiditate si habentur, non culpandæ. V, 956. Divitiarum amor talis, ut sine dolore amitti non possint, lignum et lænum quod super fundamentum ædificatur. VI, 216. Divitias qui affectu carnali sic amat, ut tamen Christo non preponat, per ignem salvabitur, quomodo. VI, 153, 155.

Divitie non amandæ, sed iis tantum utendum. III, 1691. Divitias habere censendus non est, nisi qui bene utitur. V, 57. Divitias non amantur. I, 165. Divitia non iis in operibus bonis. V, 90, 217, 219, 242, 528, 413, 522, 959. Per eas Deus bonis subministrat occasiones beneficiorum, malos torquet timore damnorum. V, 527. Divitie Christi pauperibus erogandæ. VII, 162. Divitie quando in terra sunt, divitie non sunt. V, 60. Vagare opes sunt Christianorum, necessitates egentium; si intelligamus ubi debeamus servare quod habemus. V, 1589. Divitie si diliguntur, ibi servatur ubi perire non possunt. II, 485. Ubi nam tuto collocantur. VII, 24. In terra ponantur dum erit terra. V, 279. Divitiarum locus tutus in celo, quo per manus pauperum perennat. IV, 125, 149, 346. Divitie et terra in celum migrandæ. V, 259, 240, 405, 415, 1519. Divitias suas alienis relinquunt omnes qui male vivunt. IV, 555.

Divitie Christianorum quæ. VII, 25. Divitie querendæ, quæ auferri nequeant. IV, 1643. Divitie illæ veræ sunt, quas cum habuerimus, perdere non possumus. V, 630. Queram illæ sint. V, 631. Divitie spiritales et veræ. IV, 516, 865, 864, 1658, 1639. Divitie animæ. VIII, 165. Divitie interiores quæ anitui nav ratio non possunt. V, 447, 218, 933. Divitiarum interiorum fons non latet, si cor patet; aperit cor clavis fidei. V, 630. Aurum inanis torget,

factus non fulget. IV, 363. Divitiæ tuæ, Deus tuus. V, 935 qui vult dives esse, Deo inherere. IV, 345. Aurum et solum, forte non habebis; Deum cum volueris, habebis. IV, 204. Omnis copia quæ Deus non est, cælestis est. I, 848. Divitiæ illius quæ nos salutem faciunt, cupis pauperas nos divites facit? V, 916. Divitiæ vere in cordis. IV, 620. Divitiæ vere immortalitas; quia ibi vera copia, ubi nulla indigentia. V, 216, 252. Divitiæ veræ a Deo expetende. V, 220, 651, 1520.

Divites quinam dicendi. VII, 204. Divites sunt mundi, et sunt divites Dei. V, 937. Divites hujus sæculi, et divites alterius sæculi. V, 521. Divites non hujus mundi. V, 215. Divites sæculi egent. IV, 516, 517. Divitem tu putas, qui minus cæret, si minus haberet. V, 528. Dives et plebeus, et inanis est. V, 366, semper est mendicus. V, 1521. Divites se pauperes esse agnoscunt. IV, 1628. Desideriis vastantur, cupiditatibus dissipantur, timoribus cruciantur, tristitia conturbantur. IV, 224. Dives re et dives cupiditate differunt. V, 412, 956. Dives hydropi comparatur, et mulieri incurvata, de qua in Evangelio. III, 1545, si dominus auri es, facis de illo quod bonum est; si servus, facis de te quod malum est. V, 933. Ditescere velle alterius paupertate iniquissimum. V, 1591. Dives sciat se viatorem, et in divitiis tanquam in stabulo intrasse; non secum tollit quod in stabulo invenit. V, 114.

Dives et pauper quomodo onera mutua vicissim partiri ac minuire valeant. V, 899. Dives pauperi tribuendo onus minuit. V, 414. Divites facile tribuant eleemosynam. IV, 549. Divitem et pauperem fecit Dominus; per eum qui habet, juvat egentem; per eum qui non habet, probat habentem. V, 245, 525; IV, 1649, 1650. Divites sibi bene fecisse quam illi viverent, falsè dicitur. IV, 561. Si salvaveris, tua non erunt; si erogaveris, tua erunt. V, 961. Dives imprudens et luxuriosus, qui reservare aut epulari propinquit, non erogare. V, 529, 629. Dives timeat ne dum vult esse præda, sit præda majoris, et minor piscis a majore devoretur. IV, 422. Dives sic utatur superfluis, ut tribuat pauperi necessaria. V, 415. Divitem superflua, necessaria sunt pauperum res alienæ possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922. Divites et pauperes in corde interrogat Deus, non in aere et domo. IV, 345.

Divitibus quid præcipi velit Apostolus. V, 521. Divitibus cavenda superbia. V, 412, 956. Divitem humilem lauda, lauda divitem pauperem. V, 112, 115. Divites animo superbi, et per abundantiam non querentes æternam. IV, 1814. Divites se pares ceteris non putant. IV, 920. Divites et nobiles adversus pauperes et humiles superbia non debent, quare. III, 1276. Dives non deliquit frater i pauperis appellari. V, 217. Dives pauperis contemptor, miser finita vita. V, 249, 250. Dives et pauper in nativitate et morte æquales. V, 412. Dives sit humilis, plus gaudet quia filius servus est, quam quia dives est. V, 247. Divites exultantes. V, 250. Divites, id est superbi, exinaniunt sunt; et esurientes, id est humiles, implendi. V, 1515. Dives qui in multis pecuniarum facultatibus non exultat, pauper est. IV, 345, 1657. Dives si deo se magnum putat, superbus et egens est; in carne crepat, in corde moritur; inflatus est, non plenus. V, 215. Major animus divitis suis, qui eas vincit non concupiscendo, sed contemnendo. V, 215.

Divitem superbiorum labor stultus. III, 882. Divites amari laborant cogitationibus, quam pauperes operationibus. X, 1578. Divitis cupidi et pauperis tranquilli collatio. VII, 114. Dives in consuetudine saepius dormit in terra, quam dives in purpura. V, 216. Divites minus securi in perturbationibus sæculi, non solum sua perdidierunt sed propter illa et ipsi perierunt. V, 217. Divites superbi struthionibus comparantur. III, 881, 882. Divitem in sepulture cura stoliditas. IV, 535. Divites humiles et miserie rdes sunt veri pauperes. V, 113. Divites erant antiqui Patriarchæ Abraham, Isaac, Jacob, etc. II, 686. Divites terræ adorant Christum, sed non saturantur sapientia et iustitia ipsius. IV, 1726. Non saturantur corpore et sanguine Christi. II, 566. Divites hujus mundi non contenti a Christo. V, 216. Difficile salvantur. V, 521. Eorum conversio quæ fiat. III, 882. Divites intrare in regnum celorum, Deo facile est. II, 494. Divites cupidi peccata contrahunt. IV, 520. Divites multa peccata contrahant quam alii, difficile est. IV, 1751. Divites quinam a Deo non exaudiuntur. IV, 1045.

Divitem in divitiis suis nancientem, regnum Dei non posse in rebus, etc. falso docetur. I, 848, 1597, 1598. Divites baptizati nisi omnibus abrenuntiant, si qui boni visi fuerint facere, non reputari illis, neque regnum Dei posse habere, dogma Pelagianorum. II, 686, 687, 688; X, 264. Divites pauperum res a se non habent. V, 415. Divites cupidi cælestia tantum in oculis habent, non in corde. In oculis passerem nudificant. IV, 1571, 1572.

Divites clarissimæque personæ utriusque sexus martyrii gloria sunt sublimata. II, 691.

Divitis Christiani idea. II, 691. Dives omnis, Dei mendicus. V, 686. Dives si Deum non habet, quid habet? V, 492, 521. Divites quidam inter Domini pauperes numerantur. IV, 1197.

Dives molis Judæus fuit. V, 249. Cur damnatus est. V, 962, 1631. Digerebat apud inferos, quod manducaverat apud superos. IV, 561. In inferis sebo miseris. V, 115. Ejus poenæ. VI, 719. Flamma quæ cruciabat erant spiritalis. VII, 725. Quomodo intelligenda sit flamma inferni, sinus Abraham, et cetera quæ in historia divitis referuntur, vix aut nunquam invenitur. III, 376. Varia de divite qui sepultus est in inferno. IV, 561. Divitis et Lazari comparatio. V, 217, 249, 350, 611, 911, 1318, 1650.

Divortium. Lex sæculi quoad divortia, alia a lege Evangelii. X, 420.

Diuturnum nihil est, in quo est aliquid extremum. VII, 359.

Docendi munus quam præstans. III, 18. Doctorum officium periculosum, auditorum securior conditio. V, 153. Ut discamus, invitare nos debet suavitas veritatis; ut doceamus, cogere necessitas caritatis. VI, 161. Augustinus magis amat discere, quam docere. VI, 161, 170. Docendi præcepta non superflua, tametsi doctores efficiat Deus. III, 105. Instituit Deus ut homines ab hominibus docerentur, non ab Angelis, quare. III, 18. Quidam sanctorum soli Deo docibiles. IV, 1486. Paucissimis donatum est, ut sine hominibus ministerio doctrinam salutis perciperent. X, 1025. Homo post judicium non per hominem docebitur, sed omnes erunt docibiles Deo. III, 1278.

Doctoris Christiani officium. III, 91. Doctoris est petere a Deo mysteriorum intelligentiam, ut de fide interrogantibus respondere valeat. V, 619. Veritate honorat, qui doctorem honorat. X, 495. Patientissime sustinendi sunt qui docent quod nos ignoramus. X, 526. Doctor non est qui malus est. I, 1225. Docens bona, agens mala, necessarius est, mercenarius est, prodest aliquid. V, 1169. Moribus tuis intenti fiant, qui abs te aliquid accepturi sunt. II, 457. Nolo prius aliquid docere, quod dediscendum est, ut vera doceas. II, 457. Qui non facit quæ docet alios, si aliquid utilis est, non ipse facit, sed Deus. III, 1505. Doctores mali, spinæ botrum ferentes. III, 1750. Terrere, et non docere, improba dominatio est. II, 322. Docendum est sine superbia et invidia. III, 18. Doctores sollicitissime cavendum superbia vitium. II, 1090. Ut cui facile subrepat elatio. II, 1090. Doctoris solatium. II, 1090. Non ut quod scimus doceamus, aliorum ignorantiam optare debemus. II, 1090.

Docet Deus aliter, aliter homo vel Angelus. X, 150. Homo doctor, exterior cultor arboris. III, 1610. Aure verba. V, 200. Sensus perit magister rarus est. III, 2004. Docetis hominibus vos autem corporis ferit, Deus aurem anime. IX, 697. Docet intus Christus; admonet homo. I, 1249, 1250. Christum intus magistrum habemus. III, 1557. Catholici in corde habet, qui coram deo. III, 2004. Quomodo Deus doceat per gratiam. X, 568. Schola Dei patris valde occulta. X, 970. Docere quando vult Deus, prius dat intellectum, sine quo ea quæ ad divinam doctrinam pertinent, homo non potest dicere. IV, 1548. Deus sic docet, ut scienda sciamus aperiendo veritatem; sic docet, ut facienda faciamus insinrando suavitatem. IV, 1549. Etsi gratia gratuita sit, doctrinæ exhortatio tamen est necessaria. X, 1025. Cur non omnes docet Pater ut ad Christum veniant. X, 971. Docibiles Dei sumus etiam cum homines auctores. II, 874. Etiam ea quæ ad verum pietatem pertinent discimus. VI, 161. Docibilis quis dicendus. IX, 195. Doctores sancti, filii Ecclesiæ discendo, patres docendo. X, 1406. Alia sunt, in quibus inter se aliquando etiam doctissimi atque optimi regulæ catholicæ defensores salva fidei coniunctura non consonant, et alius alio de una re melius aliquid dicit et verius. X, 633. Doctorum sanctorum quatenus valere debeat auctoritas. II, 277, 539, 628, 875. De magistrorum Ecclesiarum sententiis sentit Hieronymus periculose judicari, et alterum alteri præferri. II, 904. Doctores dicti montes, etc. III, 1580.

Doctus vere et sapiens quisnam. III, 62. *vide* Magister. Docti in Ecclesia, laides sunt pretiosi. V, 225. Jacent in tenebris, si non sint in ornameto i. suis Ecclesiæ. V, 225. Perdunt pretium, ubi non habent caritatem. V, 225. Docti quidam sibi non videntur, nisi labores alienos contemnerent consilium. VI, 441. Doctos viros in quibusdam interdum filii cur Deus patitur. IX, 129. Docti quidam nati sunt, quam justi. IV, 1505.

Doctrinarum duo genera apud Ethnicos. III, 50. Doctrina omnis volens erant vel superbia. III, 19. Doctrinarum utilitas, diluvium est aquarum. IV, 269, 270. Doctrina multa vel superflua vel noxia, una utilis ac salubris. II, 1090.

Concilium Arelatense indicitur intra diem calendarum Augustarum. IX, *app.* 783. Constantinus ad Arelatum Vicarium Africae scribit, ut Arelatem ad concilium ire iubet partes inter quas erat controversia. IX, *app.* 785. Chrestus Syracusanorum episcopus ad Arelatense concilium iubetur pergere. IX, *app.* 786. Nomen episcoporum qui Arelatensi interfuerint concilio. IX, *pp.* 786. Rem Donatistas inter et Cæcilianum in concilio Arelatensi diligenter examinandum terminandamque curat Constantinus. II, 161, 169, 198. Cæcilianus in Arelatensi concilio absolutus est. IX, 41, 640. quid in Arelatensi concilio gestum sit. IX, *app.* 786. Constantinus Donatarum contumaciam detestans, iubet episcopos qui Arelatensi concilio interfuerint, ad suas provincias redire. IX, *app.* 788. Donatistas vero ad comitatum suum perducere, ut ibi degant, ibi sibi mortem pervideant. IX, *app.* 789.

Donatistæ ab ecclesiastico iudicio ad Constantinum provocant. II, 161, 198, 510, 527, 794; IX, 27, *app.* 426. Donatistis petentibus episcopale iudicium dederat Constantinus et apud Romam, et apud Arelatum. Primum apud Constantinum accusant, ab altero ad eum appellant. IX, 526. Ipsum adeunt ut causam Cæciliani cognoscendam decerneret etiam post Arelatense Concilium. IX, 41. Iubet Constantinus ut partes Romæ occurrant ad causam agendam. II, 169; IX, *app.* 789. Nescio qua causa non occurrit Cæcilianus. II, 168. Ab iisdem interpellatus Imperator præcipit ut Mediolanum sequantur: quidam se subtrahunt, reliquos ab officialibus custodios facit Imperator illuc pervenire. II, 169. Ingentium falsitatis convictum ad comitatum suum mitti iubet Constantinus: ut interpellantibus Donatistis intimari possit, frustra eos Cæciliano invidiam comparare. IX, 540. Constantini iudicium Mediolani habitum. IX, *app.* 790. Præsentem utraque parte Cæcilianum innocentem iudicat Imperator; Donatistas calumniosos pronuntiat. II, 169, 399; IX, 640, 647, 648, 649, 650, 664, 683. Constantini sententia. IX, 647. Codex in quo iudicium Constantini legitur, diem et consulum non habet. IX, 604. Imperatore inter partes audiente calumniosiores inventi Donatistæ atque damnati. IX, 571, 429. Cæcilianus iudicis et ecclesiasticis et imperialibus absolutus. IX, 615, 626, 645, 684, 687, 695. Cæcilianus semel damnatus est absens, et ter absolutus est præsens. IX, 562, 668. Cæcilianus transmarino iudicio absolutus est. IX, 505, 555. Constantini litteræ ad Eumalium de Cæciliani purgatione. IX, 687. Et ad Probianum. IX, 540, 649. Transmarinos iudices a Cæciliano corruptos esse dicebant Donatistæ. IX, 555. Ipsumque Constantinum gratia corruptum. IX, 41, 555. Donatarum murmur adversus iudices a quibus condemnati sunt. IX, 41, 42. Donatistæ in Cæciliani causa humanas traditiones divine scripturæ præferunt. IV, 1924. Donatistæ a iudicibus, quos postulaverant, ter condemnati. IX, 585.

Donatistæ nec sic toties victi quiescunt. II, 403. Licet Cæcilianus ab Imperatore innocens apud Mediolanum pronuntietur, mentiantur tamen ipsi cum Cæciliano in eo iudicio fuisse damnatum. II, 794. In eadem furoris pertinacia permanserunt. IX, 426, 429. Ubique victi rebaptizant. IX, 27. Donatistæ nec superati corripit voluerunt. IX, 59. Promittit Constantinus ad Africam se venturum, ut inter Cæcilianum et Donatum de schismate in Africa facto iudicaret. IX, *app.* 789. Constantinus adversus Donatarum errorem primus multa constituit. IX, 529. Constantinus basilicas jussit auferri Donatistis. IX, 526. Loca congregationum ipsorum fisco vindicari jussit Constantinus. IX, *app.* 791. Donatistæ libellum Constantino offerunt, quo dicunt nullo modo se communicatos antistites, suis nebulis, paratosque esse perpeti quicquid eis facere voluisset. IX, 618. Donatarum potius tolerandam insolentiam, quam vindicandam, censet Constantinus. IX, *app.* 791. Ad Valerium Vicarium de Donatarum exilio soluto, et eorum furore Deo vindici dimittendo, litteras dedit Constantinus. IX, 618, 685, 687. Occupata a Donatistis basilica, quam in Constantina civitate jusserat fabricari Constantinus, locum alium fiscalem concedit, et basilicam fiscali sum, ut erigi præcipit. IX, *app.* 792.

Donatarum preces ad Julianum Apostatam. IV, 574. Ab eo episcopi Donatistæ in exilio agentes reverendi licentiam obtinent. IX, *app.* 802. Episcoporum Donatarum horrenda facinora post redditam sibi a Juliano libertatem. IX, 805. Catholici legatos mittunt ad Honorium. IX, *app.* 811. Communitorium legatis datum. IX, *app.* 811. Honorii lex confirmans ante latas constitutiones a hæreticis, et a Donatistas pertinere declarans. IX, 522, *app.* 813. Eiusdem lex abrogans eam legem, qua hæreticis concessa fuerat libertas arbitrii. IX, *app.* 815.

Donatistæ Concilium Carthaginense Africæ universale cum Donatistis leniter et pacifice agere studens, legatos mittit qui exponant Donatistas nihil contra Ecclesiam juste proponi. IX, *app.* 810. Concilium alterum Carthaginense

ex tota Africa Donatistas conveniendos decernit. IX, *app.* 810. Forma conventionis Donatarum. IX, *app.* 810. Libellus a Concilio Carthaginensi datus septimono proceasuli de Donatarum conventione. IX, 626, *app.* 811. Donatistas Catholici celebrato Concilio ad pacem invitant, et ad pacifice simul conferendum, uti statutum fuerat in Concilio Carthaginiensi an. cccciii die 25 Aug. II, 506, 508. Statutum Honorio de habenda collatione. IX, *app.* 816. Marcellini edictum primum, quo per provincias misso, utriusque partis episcopi convocantur. IX, *pp.* 817. Donatistas cur locum et tempus examinis præbuerint terrene potestates. X, 1054, 1055, 1056.

Donatistis episcopi Catholici conditiones collationis proponunt. II, 488, etc. Promittuntque se non requisituros episcopales honores, si ostendatur Ecclesiam in sola parte Donati remansisse. II, 488. Donatarum notoria. II, 501. Donatarum notoriæ respondent Catholici. II, 490. Donatistæ cum Catholicis conferre nusquam voluerant, quasi fugientes cum peccatoribus loqui. II, 401. Collatio habita cum Donatistis. I, 646, 650; V, 1582, 1586, 1590. Donatistæ in collatione, oblato sibi consensu a cognoscere, sedere nolunt cum Catholicis, ne ab ipsis maculentur. V, 599. Unde se excusant ne cum Catholicis sederent, convicti sunt nec debuisse intrare. V, 599. Donatistæ in collatione instabant ne causa ageretur propter quam episcopi ex utraque parte coacti fuerant. II, 578. Contra se ipsos multa dixerunt et recitarunt. II, 579, 580, 582. Confessi sunt contra Ecclesiam catholicam nihil se habere quod dicerent. II, 579, 580.

Donatistæ expugnant. VI, 696. sua ipsorum sententia damnati. V, 901. Donatistæ jam capti dicunt, Contendere nolumus. V, 286. Cæcilianum a suis præcessoribus apud Constantinum imperatorem accusatum fuisse professi sunt. II, 580. Ab Imperatore damnatum fuisse Cæcilianum cum dicerent, in mendacio convicti sunt. II, 580. Marcellinum cognitorem in collatione Carthaginensi præmio fuisse corruptum dicebant. II, 577. Maxime ab Augustino, ut pro ipso iudicaret. V, 901. Donatarum mendacia. II, 577, 579, 580, 582. Donatistæ mendacii convicti. II, 577. Donatistæ in schismate post collationem pertinaces. II, 161, 170, 172, 265, 500, 400; V, 286, 839. Quod criminum sint rei. V, 900. qui eis reponendum, ubi dicunt: Non communi deo peccatis alienis, nec ferre debeo quem novi malum. V, 900. Ruto quod ipse diabolus, si auctoritate iudicis quem ultro elegerat, toties vinceretur, non esset tam impudens, ut in ea causa persisteret. II, 509. Donatistæ resistunt saviendo aut pigrescendo, velut phrenetici aut lethargici. II, 512. Appellantur ab Augustino anima hæretica, insanabilis, aumosa. V, 901. Et tamen statim iubet ut leniter cum eis agatur, et caveatur ab insultationibus. V, 902. Donatarum post Carthaginensem collationem Concilium triginta episcoporum. IX, 756. Donatarum obstinatorum quorundam inepta excusatio. V, 1396.

Donatistis duo mala ob icuntur, error in questione baptismi, et separatio. IX, 497. Donatistæ schismatis convincti. IX, 226, 255, 517, 519. Unde convincti. IX, 506. Missi a Secundo Tigris. clerici ad clericos Carthaginis accedere noluerunt. Visitatorem posuerunt, a Lucilla suscepti sunt. V, 295. Donatistæ schismatis rei, quicquid de traditione et persecutione dicant aut fiant. IX, 587, 588, 592, 594, 595, 495. Et hæretici et schismatici sunt ex Cresconi definitionibus. IX, 469, 470, 471, 472. Donatistas Ecclesiam, a ostolico labore fumatam extra Africam, non communicare manifestum est. IX, 629. Catholico a sua communione repellunt. V, 288. Diem Epiphaniæ nunquam cum Catholicis celebrare voluerunt. V, 1055. Eruenda putabant sacra loca et instrumenta quæ Catholici attingissent. II, 414. *Notas vide.* Ab unitate catholica communicatorii litteras non accipiunt. II, 160, 170, 175. se Catholicos esse, testimonio beati Cypriani incassum affirmare conantur. IX, 741. sue communionis esse Orientales contendebant. IX, 576. Concilium sardicense dedisse litteras ad Afros episcopos communionis Donati contendebat Fortunius. II, 176. Donati nomen inventum inter episcopos concilii sardicensis. IX, 576. Cuid de hoc sentiendum. IX, 516, 576. Non constat Donatum, qui in litteris concilii legitur, fuisse illum schismatis autorem. II, 176. Donatistæ execrabili sacrilegio ab unitate se præsciderunt. IX, 256, 258. Donatarum schisma sacrilegum. IX, 295. Injustum. IX, 26, 28, 41, 49, 121, 585, separatio scelus maximum et manifestum. IX, 264, 266, 267. Donatistæ nolentes communicare omnibus gentibus urgent. III, 4464. Augustini dilemma ad Donatistas. II, 592.

Donatistæ cum Catholicis erant in baptismo, in symbolo, in ceteris dominicis sacramentis, non in spiritu unitatis. II, 545. Donatarum animus ab unitate alienus. V, 1585. Carent caritate. V, 1256. Caritatem non esse in parte Donati, ex ipso quod fecerunt schismate ostenditur. IX, 511, 512, 515. Donatistæ significantur per corvum, qui non reversus est ad arcem. III, 1454. Ut ad unitatem redeant monentur,

Dubitatio. Veritate dubitat, non de veritate, qui certo scit se dubitare. III, 155. De quibusdam rebus licet dubitare. VII, 646. Melius est dubitare de oculis, quam litigare de incertis. III, 576. Historie fides perit, si quod auctoritate et tempore firmatum est, in dubium revocetur. I, 1335. Dubitatio significat animum minime temerarium, quæ custodia tranquillitatis est maxima. I, 1215. Dubitationis verbum aliquando inreprecat dicitur. III, 1671.

Dulcedo nominis Dei longe præponenda dulcedini seculi. IV, 612. Dulcedo fallax, quæ. VI, 104. Dulcedinem nominis Dei soli norunt, qui gustarunt. IV, 612. Hortatio ad gustandam dulcedinem Dei. VI, 296. Dulcedo Dei absconditur timenibus, revelatur sperantibus. V, 791, 794. Dulcedinem amoris abscondit Deus iis quibus utilis est timor. IV, 229. Dulcedo hujus vite est muscipula, qua incauti capiuntur. IV, 1647, 1648.

Dulcis est voluptas, sed dulcior Deus. V, 1286. Quamdiu blanditur iniquitas et dulcis est iniquitas, amara est veritas. V, 850. Dulcia si sunt in sæculo, cum amaritudine digeruntur. IV, 612. Dulcedo peccati perniciosa per amaritudines tribulationis digeratur. V, 1.

Dulcitus tribunus et notarius. VI, 147, 148; IX, 705, Retr. 706, 707. In Africa legum Imperialium exsecutor adversus Donatistas. I, 654; II, 959. Institui ab Augustino, cupit qui cum Donatistis se gerat. II, 959. Primum edicto eos apud Thamugadam admonet. II, 959. Hoc edictum altero explicat. II, 959. scribit ad Gaudentium Donatarum episcopum Thamugadensem. I, 654. Honorificentius cum tractat quam decebat hæreticum. II, 959. Rescripta Gaudentii Augustino mittit refellenda. I, 654.

Duodenarius numerus pro universitate ponitur. VII, 665. Duodenarius numerus perfectus est. IV, 715. Duodenarius numerus consecratus. III, 1621. Duodenarii numeri Apostolorum, sacramentum magnum. IV, 1103.

Duplex cor mentientis. V, 759.

Dura Dominus jussit, sed magna promisit. V, 120. Quæ dura sunt laborantibus, eisdem ipsis mitescent amantibus. V, 444.

Duritia peccatorum in poenitentia lacrymas solvit a facie Dei, sicut fuit cera a facie ignis. IV, 814. Durissimi licet sint inter prædestinatos, et quasi crystallum facti, duritamen non sunt misericordie Dei. IV, 1953.

Dusii daemones quidam, sic a Galis occupati. VII, 468. Duumviralitius. VI, 602.

E.

Ebionæi hæretici. VIII, 27.

Ebrietas sancta. V, 1098. Ejus effectus. IV, 351, 953, 1569. Ebrietas mentis sobria, et laudabilis. VI, 296. Ebrietas spiritalis. V, 160. Ebrii martyres ad passionem ducebantur. IV, 352, 953.

Ebrietas peccatum. X, 159. Ebrietatis peccatum consuetudine vituit, et continentur. V, 125. Eriositatem non solum sine honore nominare, sed et cum hilaritate præterire populi jam consueverunt. IX, 171. Ebrio nihil insanius. IV, 1570. Ebrietatis et male consuetudinis pugna. V, 816. Ebrietas cavenda. V, 1098. Lex æterna eam condemnat. VIII, 426. Ebrietas frequens tempore Augustini. II, 543. Etiam inter miistros Christi. II, 544. Ebrietates in honorem ss. Martyrum quotidie celebrari solitas. Iugit Augustinus. II, 91. Calicibus Martyres persequuntur, qui in coram solemnitate inebriantur. IV, 723. Ebrietatem carpit Augustinus. II, 116. Ebrietates in solemnitate s. Leonis de Ecclesia pulsæ per Augustinum, non sine ipsius periculo. V, 1174. Ebrietates in solemnitatibus martyrum usitate, in omnibus aut prope omnibus transcurant ecclesiam deserunt. II, 91. Ebrietates suas Donatiste, ad psalmorum canticum, quasi ad tubas inflant. II, 221. Ebrietas pro saturitate frequenter in Scriptura. III, 586.

Ebriosum inter et ebrium plurimum interest. VIII, 427. Ecbola. IX, 659, 610.

Ecclesie varia nomina. IX, 241. Ecclesia ex vocatione appellata. III, 2089. Tota instituta est ad colendum unum Deum. VI, 259.

Ecclesie antiquitas. IX, 122, 125. Ecclesia primitus in cædo. III, 335. Ecclesia in II Genesios cap. præannuntiata. VIII, 258. Et in arca diluvii. VI, 354, 346. In benedictione Abrahæ promissa. VI, 174. Ecclesia est verum Abrahæ semen. III, 789. Prædicationes Prophetarum de Ecclesia. VII, 384; VIII, 289. Ecclesia in ipsis etiam promissionibus jam tunc figurata et prophetata, præsentiam parturit. sanctorum. VIII, 305. Prophetie de illa impletæ. VI, 175.

Ecclesia mundus reconciliatus. V, 588. Corpus Christi. III, 25; V, 206. Ipse ihesus est caput. V, 755. Unum est corpus magnum, unus caput magnum. II, 584. Una domus. II, 584. Ecclesia et Christus caput et corpus, unus homo

et unus Christus. IV, 161, 252, 250, 453, 629, 662, 695, 698, 725, 750, 761, 866, 948, 1082, 1156, 1679, 1784, 1783, 1817, 1819, 1846; V, 371, 754; VII, 552; VIII, 896; X, 145.

Ecclesia in Christo etiam a Verbo suscepta est. IV, 77. Verbum ipsum non est pars Ecclesie, sed ut ejus caput, factum est caro. IV, 1942. Ecclesia carni Christi adjungitur, et fit Christus totus, caput et corpus. III, 1979. Ecclesia corpus Christi est, et templum, et domus, et civitas; cujus caput, et habitator, et sanctificator, et rex Christus est. IV, 1717. Ecclesia catholica sola est corpus Christi. II, 815. In corpore Christi quid caput, quid barba, quid ora vestimenti. IX, 541.

Christi et Ecclesie aliquando una persona intimatur. III, 82. Christus ex persona Ecclesie sæpe loquitur. II, 515. Ecclesie et Christi vox una. V, 722. Ecclesia in Christo, et Christus in Ecclesia patiebatur. II, 545.

Ecclesia Christi conjux. III, 25; IV, 1672, 1681, 1784. Sponsa Christi. V, 365, 991, 1255. Christo est sponsa in occulto. VIII, 425. Ecclesia sponsa Christi matrem synagogam reliquit, ut ei adhereret. V, 570. Ecclesia nurus synagogæ. IV, 501. Ecclesie nuptie celebrantur. III, 1990, 2015. Christi et Ecclesie matrimonium magna caritate coniungitur. IV, 1110. Ecclesie matrimonium cum Deo arctissimum est; nemo offendit unum, et alterum promeretur. IV, 1140. Ecclesie tabule Matrimoniales. VI, 668. Ecclesia a Deo cui nubit dotata, ab illo decorata, ab illo redempta, ab illo sanata. IV, 510. sanguine Christi dotata. V, 1554; VI, 645, 668. Ecclesia a promissione vite æternæ adamavit in muneribus sponsi sui. VIII, 505. Ecclesiam ut fundaret Christus, induit decorum atque eos quibus placebat, et fortitudinem ad eos quibus displicebat. IV, 1182, 1185. Ecclesiam amavit Christus dum adhuc terra esset; eam certis fidelitatem, formavit pulchritudinem. IV, 495. Eam pulchram fecit Christi fœditas. VI, 630. Ecclesia dealbatur et decoratur. VI, 289, 290. Ecclesia pulchritudo a Christi passione velut ex radice processit. V, 258. Si miraris Christi humilitatem propter Ecclesiam, non jam mirari Ecclesie celsitudinem propter Christum. IV, 1540. Quidquid habet sponsa unde Christo placeat, ab illo habet. IV, 510. Ecclesie rector, sponsus et redemptor Christus. IV, 1784.

Ecclesia de sponso nascitur. VI, 645. De latere Christi. III, 216, 1515; V, 55. Ecclesia nubit quando sponsus moritur. VI, 645. Ecclesie formationem mystice significabat mulieris formatio. III, 407, 1465; IV, 561, 1784. Ecclesie velut uterus, fons baptis. V, 579. Ecclesie nidus de lignis crucis Christi. IV, 1500. Ecclesie unitatis societas cur tamquam proprium est opus spiritus sancti. V, 465. Ecclesie hoc spiritus sanctus est, quod nostro corpori anima. V, 1251. Qui spiritum sanctum in Ecclesia esse negant, similes Phariseis qui negabant esse in Christo. V, 448. Ecclesia tota una vidua. IV, 1726. Ecclesia vidua est absente sponso. IV, 1897. Ecclesia de patre soror Christi. VIII, 425. Ecclesia Christi soror de sanguine ejus, proxima de accessu, columba de spiritu, perfecta de sermone. III, 1791. Ecclesia mater nostra. IV, 1140, 1141. Ecclesia dicitur filia propter successionem, mater propter relationem. IV, 1775. Ecclesia Christi uxor, et mater et filii, et fratres et sorores. IV, 1681, 1685. Non habebit Deum patrem, qui Ecclesiam non herit habere matrem. VI, 668. Ecclesia sibi est et mater et filii. III, 1527. Ecclesia mater est, et ubera ejus duo Testamenta. III, 1998. Ecclesia diligenda ut mater. V, 1512. Amenus Deum sicut patrem, Ecclesiam sicut matrem. IV, 1140. Ad Ecclesie amorem adhortatio. VI, 692.

Ecclesie sollicitudo pro filiis. VI, 692. Ecclesia puellæ sibi commendatæ quantum curam debeat. II, 1069. Ecclesie mansuetudo erga eos qui primum delusi, postea correcti sunt. II, 337. Ecclesia Christi sponsa et virgo fecunda. VI, 615. Ecclesia virgo appellata est. III, 839, 1498. Ecclesia tota virgo dicitur. IV, 1920; VI, 458. Tota una virgo. IV, 1920. Ecclesie omnes gradus, una virgo est. III, 1499. Ecclesie virginitas in quo sita. V, 1005, 1012. Tota in castitate atque integritate cordis debet virgo esse. IV, 370. Inventa meretrix, et facta virgo. V, 1065. Virgo est in hoc sæculo, nubit in futuro. VI, 47, 48. Et virgo est, et mater. V, 768, 1005, 1010, 1012, 1018, 1065. Tercio de Maria. VI, 397. In omni terra fecundatur, quando Christus super cæcos exaltatur. VI, 645. Ecclesia appellatur tamquam sterilis quæ non pariebat. III, 1064. Ecclesia sine corruptione fecunda, virgo, mater. VIII, 303. quotidie parit, et virgo est. VI, 249. Ecclesie pariunt per Evangelium. III, 880. Cum dolore. III, 880.

Ecclesie fundamenta et columnæ sunt apostoli. II, 583. Sunt ejus ossa et fortitudo. IV, 173, 1297. Fundamenta et portæ, sunt et prophete. IV, 1105. Ecclesie filie Apostolorum, filie regum sunt. IV, 508. Ecclesie celestis stabilitas. VI, 259. Ecclesie virtus, dilectio ejus. IV, 1628. Ecclesie fundamentum et caput Christus. V, 1615. Ecclesie fundamentum sursum in cælo, et quare. IV, 225, 1105. Ec-

(Neuf.)

clesia non super homines, sed super Christum aedificata. V, 479. In Ecclesia vera et salubris est, et quodammodo germana atque radicalis Christiana societas. VIII, 289.

Ecclesia ex omnibus gentibus congregata paraverit. VII, 383, 386, 392, 395. Congregatur ex omnibus actibus. II, 821 Humilitate, non potestate initio congregata est. II, 787. Christus ostium Ecclesie. III, 1721, 1723. In Ecclesiam quem ob fine intradunt. III, 1015. Quatuordecim ecclesiam vel veniunt pagani, vel redeunt haeretici. IX, 478. In Ecclesiam intratur per humilitatem. III, 1724 Ecclesia per humilitatem praesentem, futuram comparat edificationem. VII, 611. In quantum a cinere erecta est. V, 514. Ecclesia Christi cruce exaltatur. VI, 688.

Ecclesiae doctrina et fides. I, 1556; III, 128. Ecclesia docet quod credidit, non quod novit. V, 1615. Ecclesia catholica venientibus praecipit fitem, haereticis promittunt rancorem VIII, 19. In Ecclesia catholica fides non est fidei soli vivacitas, sed crendum simul, habet tutissimam faciem. VIII, 175.

Ecclesia esurit quos lucrari vult. IV, 242. In Ecclesiae corp^{us} nemo intrat, nisi prius occisus. IV, 1612. Ecclesia quodammodo manducat, quos per sanctos suos in corpus suum traicit. IV, 242.

Ecclesia una, vera, catholica. V, 49. Ecclesia sursum in Angelis, deorsum in omniis suis filiis. IV, 1776: VI, 260, 261. Ecclesia ex parte perit, ex parte ex parte manet in ordo. IV, 1932. Una tamen Ecclesia. V, 1500. Una est vinculis caritatis. VI, 239. Ecclesia in sanctis Angelis beata, suae parti peregrinanti opitulatur. VI, 258.

Ecclesia una ex iudeis et gentilibus. V, 787; VI, 541. Ex praeputio et circumcisione congregata. IV, 554, 1011, 1012. Ecclesia Christi ubi plantata est, inde radicate inatissima Synagoga. IV, 462. Ecclesiam inter et synagogam differentia ex nominis notione. IV, 1017. Ecclesia Gentium proselyta, adventitia ad patres, non de carne eorum nata, sed imitatio filia. IV, 1896. Ecclesia etiam ante Christi adventum erat in sanctis. V, 58. Ecclesie membra erant sancti qui Christum praecesserunt. VI, 513, 553.

Ecclesia est II, 591. Ecclesia unica, non utique nisi una catholica. II, 536; V, 447. Ecclesiam vocat Christus unicum suum. II, 535; IV, 176. Ecclesia una et multi, lex, quomodo. IV, 1857, 1961. Ecclesie multe quidem inveniuntur dicte in Scripturis, sed illius unica membra esse intelligitur. IX, 415, 655. Ex omni us filis regum fit una quedam regim. IV, 309. Ecclesiae particulares dicuntur Ius Le IV, 12 0. f. s. c. m. g. e. t. u. l. q. u. a. n. d. a. Ecclesie unitate. III, 1615. Ecclesia unitas est. IV, 1509.

Ecclesia unitas commendatur. III, 1452, 1453, 1480; IV, 515, 538, 889; V, 693, 1076. 1224, 1253, 1586, 1587, 1773. Chasles I. *De unitate unitatis et catholicitatis*. *Unitas* adstringit. III, 25. Ecclesia unitatis commage lit salva. IX, 541. Unitas sic unguis, sicut uncti sunt sacerdotibus. IX, 541. Iti sunt in unitate corporis Christi, qui sunt in pace Christi: si autem sunt in pace Christi, qui sunt in pace unitatis. IV, 169. Unitas, sicut uncti sunt sacerdotibus fecerunt contra unitatem. V, 425. Ecclesia pax dicitur per unitatem. IV, 166, 167, 169. Unitas unitatis, sive intra sive extra Ecclesiam unit. IX, 150. Per caritatem membra sibi inuicem, et capiti cohercent. IX, 592. Ecclesiam constare unanimis et concordibus docuit. VII, cianis, et testimonio pro, heticis, et significatione sacramentorum. IX, 240. orationis sanctorum qui uniti in pace unitatis prosunt. IX, 149.

Ecce sic monemur de ... filiis consuetari conuictio
unitatis. II, 940. Ecclesiae catholicae unitis domo linguae
et salutis. A, 177, 122. Unus qui, sancta domo, conuictio
unitatis. Ecclesiae. Romanus. W, 883, 1755; A, 365, sing.
et Petrus uox et Christo conuictate. A, 1750. Omnia de
ment. conuictate. W, 1924.

Ecclesia illa unica columba ex solissima vitis perficitur. IX, 219. Ad eam non pertinent haereticæ, neque schismaticæ. VI, 195. Quædam ex illis habentur, quæ sunt quasi peritæ in omni terra, hoc est in Ecclesia hæc. IX, 161. Quæ sunt hæreses sectæ, in Ecclesia hærentes, et alicuius in eis sunt et una ex eis natura, in tanto seclatim in eis, quanto sunt hæreses, quanto magis ex parte divina in Ecclesia sunt veritas adhibet. IX, 169. Extra Ecclesiam sunt quæ sunt hæreses Christianæ, vel de extra Ecclesia, et a variis sectis, hæreses distinctæ. IX, 535. Multa, quæ extra Ecclesiam sunt, appellantur hæreticæ, multis et bonis Catholicis meliores sunt secundum Dei præsertim. IX, 135. De Ecclesia omnes hæreses exierunt, tanquam samenta inutilia de vite præcisa. VI, 101.

Ecclesia per hereticos transgressa habet illud quoque IV, 1423. Si tua impatientia concusseris latera matris Ecclesie, dimittite quoniam te exeat foras: sed non in malo tuo, quam suo. IV, 678. Ecclesia, sicuti Rebecca, paravit aquas duas: etiam quos etiam, regnum perdit. IV,

1675. Ecclesiam cur Deus turbari sinat. V, 1496. Ecclesia turbatur separatione schismaticorum et haereticorum. III, 1799. Ecclesia membra commenda seu frumenta, praesentibus haereticis et schismaticis seditiosis, committitur. IX, 445. Ecclesia temporales aliquando in suis frumentis patitur tempestates, ut in quibusdam locis non cognoscuntur; sed tamen etiam illic latent. IX, 445. Ecclesia quaedam concitat. IX, 444. Omnia omnino praecisa. IX, 444. Boni ab Ecclesia per seditiosos exsuli, ut se gerere debent. III, 128. Ecclesia omnibus errantibus utilis ad proventus suos. III, 127. Quid in Ecclesia delinere debet Christianum. VIII, 175. Parvuli in nido Ecclesiae pumescunt, et alias caritatis alimento sanae fidei nutriunt. I, 706.

Ecclesia interior est, et exterior. IV, 512. Ad Ecclesiam non solum non pertinent schismatici, sed etiam peruersi. IX, 117. Vultu qui videtur foris, latus suus; multi qui videntur intus, eris suus. IV, 44, 8; IX, 196. In Ecclesia mala qui ad eam non pertinent. IX, 153, 156. In Ecclesia non est dicendus, qui ovisbus Christi corporali tantum commixtione miscetur. V, 462. Ecclesiae paleae separatae, et paleae interiores. IX, 558. An peiores sunt exteriores quam interiores mali, magna quaestio. IX, 165. Ecclesia quamdiu quis cohaeret, non desperat salutis est; secus qui praecisus est. V, 754. Intra Ecclesiam falsi Christiani, et inter impios Ecclesiae filii. VII, 45. Non omnes qui sunt in Ecclesia veniunt cum Christo. VII, 675. Ad Ecclesiam non pertinent mali. III, 1451, 1456; IX, 160, 180, 193, 199. Non pertinent avari, et ceteri mali. IX, 149, 150, 153, 156. Mali etsi corporaliter in Ecclesia, spiritualiter foris sunt. IX, 207. Ab Ecclesia ceciderunt aperta et corporali separatione haeretici, occulta vero et spiritali, mali. III, 442. Etsi non reba, tizantur Donatistae dum ad Ecclesiam transeunt, non tamen suscipiunt tales, quales sunt. II, 940. Ab illius Ecclesiae, quae sine macula et ruga est, unitate semper divisus est, etiam qui congregati sanctorum in carnali oblatione miscetur. IX, 125, 124.

Ecclēsia in iis est qui adificāt supra petram, non vero in iis qui adificāt supra arenam. IX, 436, 437, 440. Extra petram sunt, qui audiunt verba Christi, et non faciunt. IX, 228. Ad Ecclēsiā pertinent omnes fideles qui fuerunt, qui sunt, aut qui futuri sunt. IV, 749. Prædestinati dividi nullo modo possunt ab Ecclēsia. IX, 491. Nec an ea sunt exclusi aut separati penitentes. IV, 1295. Ab Ecclēsia separati, quando contra illam sentiunt, boni esse non possunt. II, 932. Extra illam necesse est in æternum schismatici moriantur. V, 1596. Extra illam non oves Christi, sed hodi pascentur a schismaticis. V, 1296. Extra illam existens nec audit, nec videt; et qui in illa est, nec surdus, nec cæcus est. IV, 588. In ventre Ecclēsiæ ventus hæret: quisque si de se separatus fuerit, necesse est ut. Ita I. quoniam. IV, 678. Ab ea præcisa iustitia I. magis. IV, 1252. Et foris aliqua in nomine Christi, non contra Ecclēsiā, et talis ex parte alibi in Ecclēsia. IX, 161. Elucidare potest ut boni aliqui inuile doceant salva caritate; et alii, qui salutare sine caritate. IX, 161. Opera bona, quæ præter Ecclēsiā fiunt, inutilia sunt. IV, 1030. Extra Ecclēsiā unitatem non prod' sit quicquid operantur homines. IX, 161. Nilil potest unitatem s. rruere. II, 922. Nil in nomine Christi non. II, 410. Mores non nisi in Ecclēsiæ unitate honorandi. V, 1295. Spiritus sanctus, tempore a unitate Ecclēsiæ, extra eam non locatur. V, 121, 122, 123, 1252. Nec remissio peccatorum. V, 465. Extra eam neq. exauditur ad æternam salutem. IV, 478, 1721. Quicquid boni haberi potest in ecclesiis, et in cœnoscias, non possit extra Ecclēsiā per se perferri extra la. Cor. II, IX, 115. P. hominibus quidem dici potest, quod extra unitatem Ecclēsiæ Deus non habet aliquem suorum, non de sacramentis. IX, 162. Extra Ecclēsiā catholicam prædictum haberi præter salutem. IX, 170, 695. Præter caritatem. IX, 476. orationes sanctorum qui sunt in Ecclēsia, quantum ad. IX, 129 omnesque ad. et. et non. IX, 129.

Ecclesia sancta catholica quæ V. 1035, 1071; VIII, 78. Unde catholica dicitur. III, 221 Ecclesia hinc catholica dicitur, quod toto orbe diffunditur. II, 194. Ecclesia ea holica non est, nisi ea quæ una et eadem sit. III, 112. Nec consistit in eadem illiusmodi operibus, nec in aliis aliis. 1. 188. 8. 1. 189. 1. 190. 1. 191. 1. 192. 1. 193. 1. 194. 1. 195. 1. 196. 1. 197. 1. 198. 1. 199. 1. 200. 1. 201. 1. 202. 1. 203. 1. 204. 1. 205. 1. 206. 1. 207. 1. 208. 1. 209. 1. 210. 1. 211. 1. 212. 1. 213. 1. 214. 1. 215. 1. 216. 1. 217. 1. 218. 1. 219. 1. 220. 1. 221. 1. 222. 1. 223. 1. 224. 1. 225. 1. 226. 1. 227. 1. 228. 1. 229. 1. 230. 1. 231. 1. 232. 1. 233. 1. 234. 1. 235. 1. 236. 1. 237. 1. 238. 1. 239. 1. 240. 1. 241. 1. 242. 1. 243. 1. 244. 1. 245. 1. 246. 1. 247. 1. 248. 1. 249. 1. 250. 1. 251. 1. 252. 1. 253. 1. 254. 1. 255. 1. 256. 1. 257. 1. 258. 1. 259. 1. 260. 1. 261. 1. 262. 1. 263. 1. 264. 1. 265. 1. 266. 1. 267. 1. 268. 1. 269. 1. 270. 1. 271. 1. 272. 1. 273. 1. 274. 1. 275. 1. 276. 1. 277. 1. 278. 1. 279. 1. 280. 1. 281. 1. 282. 1. 283. 1. 284. 1. 285. 1. 286. 1. 287. 1. 288. 1. 289. 1. 290. 1. 291. 1. 292. 1. 293. 1. 294. 1. 295. 1. 296. 1. 297. 1. 298. 1. 299. 1. 300. 1. 301. 1. 302. 1. 303. 1. 304. 1. 305. 1. 306. 1. 307. 1. 308. 1. 309. 1. 310. 1. 311. 1. 312. 1. 313. 1. 314. 1. 315. 1. 316. 1. 317. 1. 318. 1. 319. 1. 320. 1. 321. 1. 322. 1. 323. 1. 324. 1. 325. 1. 326. 1. 327. 1. 328. 1. 329. 1. 330. 1. 331. 1. 332. 1. 333. 1. 334. 1. 335. 1. 336. 1. 337. 1. 338. 1. 339. 1. 340. 1. 341. 1. 342. 1. 343. 1. 344. 1. 345. 1. 346. 1. 347. 1. 348. 1. 349. 1. 350. 1. 351. 1. 352. 1. 353. 1. 354. 1. 355. 1. 356. 1. 357. 1. 358. 1. 359. 1. 360. 1. 361. 1. 362. 1. 363. 1. 364. 1. 365. 1. 366. 1. 367. 1. 368. 1. 369. 1. 370. 1. 371. 1. 372. 1. 373. 1. 374. 1. 375. 1. 376. 1. 377. 1. 378. 1. 379. 1. 380. 1. 381. 1. 382. 1. 383. 1. 384. 1. 385. 1. 386. 1. 387. 1. 388. 1. 389. 1. 390. 1. 391. 1. 392. 1. 393. 1. 394. 1. 395. 1. 396. 1. 397. 1. 398. 1. 399. 1. 400. 1. 401. 1. 402. 1. 403. 1. 404. 1. 405. 1. 406. 1. 407. 1. 408. 1. 409. 1. 410. 1. 411. 1. 412. 1. 413. 1. 414. 1. 415. 1. 416. 1. 417. 1. 418. 1. 419. 1. 420. 1. 421. 1. 422. 1. 423. 1. 424. 1. 425. 1. 426. 1. 427. 1. 428. 1. 429. 1. 430. 1. 431. 1. 432. 1. 433. 1. 434. 1. 435. 1. 436. 1. 437. 1. 438. 1. 439. 1. 440. 1. 441. 1. 442. 1. 443. 1. 444. 1. 445. 1. 446. 1. 447. 1. 448. 1. 449. 1. 450. 1. 451. 1. 452. 1. 453. 1. 454. 1. 455. 1. 456. 1. 457. 1. 458. 1. 459. 1. 460. 1. 461. 1. 462. 1. 463. 1. 464. 1. 465. 1. 466. 1. 467. 1. 468. 1. 469. 1. 470. 1. 471. 1. 472. 1. 473. 1. 474. 1. 475. 1. 476. 1. 477. 1. 478. 1. 479. 1. 480. 1. 481. 1. 482. 1. 483. 1. 484. 1. 485. 1. 486. 1. 487. 1. 488. 1. 489. 1. 490. 1. 491. 1. 492. 1. 493. 1. 494. 1. 495. 1. 496. 1. 497. 1. 498. 1. 499. 1. 500. 1. 501. 1. 502. 1. 503. 1. 504. 1. 505. 1. 506. 1. 507. 1. 508. 1. 509. 1. 510. 1. 511. 1. 512. 1. 513. 1. 514. 1. 515. 1. 516. 1. 517. 1. 518. 1. 519. 1. 520. 1. 521. 1. 522. 1. 523. 1. 524. 1. 525. 1. 526. 1. 527. 1. 528. 1. 529. 1. 530. 1. 531. 1. 532. 1. 533. 1. 534. 1. 535. 1. 536. 1. 537. 1. 538. 1. 539. 1. 540. 1. 541. 1. 542. 1. 543. 1. 544. 1. 545. 1. 546. 1. 547. 1. 548. 1. 549. 1. 550. 1. 551. 1. 552. 1. 553. 1. 554. 1. 555. 1. 556. 1. 557. 1. 558. 1. 559. 1. 560. 1. 561. 1. 562. 1. 563. 1. 564. 1. 565. 1. 566. 1. 567. 1. 568. 1. 569. 1. 570. 1. 571. 1. 572. 1. 573. 1. 574. 1. 575. 1. 576. 1. 577. 1. 578. 1. 579. 1. 580. 1. 581. 1. 582. 1. 583. 1. 584. 1. 585. 1. 586. 1. 587. 1. 588. 1. 589. 1. 590. 1. 591. 1. 592. 1. 593. 1. 594. 1. 595. 1. 596. 1. 597. 1. 598. 1. 599. 1. 600. 1. 601. 1. 602. 1. 603. 1. 604. 1. 605. 1. 606. 1. 607. 1. 608. 1. 609. 1. 610. 1. 611. 1. 612. 1. 613. 1. 614. 1. 615. 1. 616. 1. 617. 1. 618. 1. 619. 1. 620. 1. 621. 1. 622. 1. 623. 1. 624. 1. 625. 1. 626. 1. 627. 1. 628. 1. 629. 1. 630. 1. 631. 1. 632. 1. 633. 1. 634. 1. 635. 1. 636. 1. 637. 1. 638. 1. 639. 1. 640. 1. 641. 1. 642. 1. 643. 1. 644. 1. 645. 1. 646. 1. 647. 1. 648. 1. 649. 1. 650. 1. 651. 1. 652. 1. 653. 1. 654. 1. 655. 1. 656. 1. 657. 1. 658. 1. 659. 1. 660. 1. 661. 1. 662. 1. 663. 1. 664. 1. 665. 1. 666. 1. 667. 1. 668. 1. 669. 1. 670. 1. 671. 1. 672. 1. 673. 1. 674. 1. 675. 1. 676. 1. 677. 1. 678. 1. 679. 1. 680. 1. 681. 1. 682. 1. 683. 1. 684. 1

res, quos egregii philosophi ad rem requirebant potius quam formabant. II, 515. qui male vivunt in Ecclesia, dominum dei faciunt scelum cum latronum. IV, 1705. qui sua querunt in Ecclesia, non que de Jesu Christi, oves, boves et columbas vendunt. III, 1469. Quoniam modo Ecclesia timet inquinare pedes, dum pergit ad Christum. III, 1789. quomodo intelligende sint prophetice interjectiones, quæ in totam interdum multitudinem dicuntur. IX, 417. Unum quemlibet de Ecclesia tamquam Ecclesiam Christum alloquitur. V, 292. In Ecclesia boni et mali. IX, 162, 167, 192, 417, 420, 427. Ex ipsa Donatistarum confessione. IX, 629, 639, 660. Ecclesia modo clauda est, habens bonos et malos. V, 59. Ecclesia fusca est et speciosa. III, 85. Ecclesia non ideo deserenda, quia in ea mali reperiuntur. II, 411, 794, 951. Etiam pastores. II, 951, 952. Ecclesia non deserenda propter zizaniam, aut malos qui in ea sunt. IX, 348, 549, 417, 514, 566, 583, 637, 658, 675. Nec propter traditores manifestos. IX, 517. Exempli. II, 529, 541; IX, 570, 571. Constantis hæc doctrina Cyprani. IX, 165, 514, 564, 685, 741, 742, 744, 747.

IV, 1801. Malorum communitio corporalis nulla perturbat.
IX, 295. Ecclesia habet quod ferat foris, quod genat intus.
IV, 1847. Ecclesia hic parturit et dolet, quare. IV, 615.
Ecclesia quamdiu parturit, filii sunt intus, boni et mali. IV,
1675. Concilio Scripturarum de pernixione bonorum et
malorum in Ecclesia. IX, 652. Intra Ecclesiam boni et ma-
li, extra eam boni esse non possunt. IX, 610. Mali cum bo-
nis manducant et bibunt corpus et sanguinem Domini. IX,
669. Apisda ascendunt etiam mali; in apsidis sunt frum-
enta, sunt et zizania. V, 472. In comparatione malorum,
justi pauci sunt. IX, 417, 418. In Ecclesia cum paucis bære-
ditas Dei, cum multis autem signacula ejus; articula.
VIII, 291. Ecclesia a malis nunc discedit disparitate mo-
rum, et eos tolerat in communione Sacramentorum. V,
1071.

1671.
Ecclesia. Mali in Ecclesia nunc sic permixti, ut non solum latentes nesciantur, sed plerumque propter unitatem pacis etiam cogniti tolerantur. IX, 651. Mali tolerandi in Ecclesia. II, 529, 405; VIII, 292. Pro unitate Ecclesiae toleranda aliena peccata. V, 42, 49. Zizania toleranda. IX, 517. Ecclesia multa tolerat quae non approbat. II, 222. Ecclesia non consentit factis malorum, sed eos tolerat. IV, 1802; V, 55, 56, 59. Ecclesiae ad filios suos bonos, adversus prava, preces. II, 1037. Ecclesia non vituperanda ex malorum Christianorum moribus. I, 1542. Ibi ut palea tolerantur. I, 1542; III, 127. Jamdiu sustinetur peccatum, aut error cugisset, donec aut accusatore nuntiaret, aut pravam opinionem pertinaciter defendat. III, 427. Ecclesiae non praedicat consortium malorum qui cum bonis permiscetur. II, 529, 492. si eos a communione prohibendi aut potestas desit, aut ratio pacis impedit. II, 217. Ecclesiae et innocentibus Christianis nihil praedicaret, etiam si in ordinem episcoporum, qui ducitur a Petro usque ad Anastasium, equisum traditor subrepsisset. II, 197. In Ecclesia catholica boni malos tolerant pro bono unitatis, oderunt pro bono aequitatis. II, 170, 179, 198, 555, 558. Quomodo in Ecclesia tolerandi sint perversi, Tychonius tractavit, cuius opus augustinus probatur. II, 1065. In Ecclesia catholica boni non communicant factis malorum, sed altari Christi. II, 170, 265, 298. Crimina quae ipsi obijciuntur, ad Isaacum, non ad frumenta pertinent. II, 198. Nec propterea negligitur ecclesiastica disciplina. IX, 570. Ecclesiastica correptio incurrentia disciplina vocatur. II, 657. Ad corripiendos malos non solum verbis, sed etiam excommunicationibus et degradationibus, vigilare debet ecclesiastica disciplina. IX, 651. *Idem Vah.* Separatio ab Ecclesia et reconciliatio. VII, 674.

Ecclesiae tradita facultas peccata condonandi III, 25. Ecclesia sola accepit potestatem remittendi peccata. VI, 265. In Ecclesiam competi quidam fingunt, et solvuntur. IV, 1959. Ecclesiae claves. V, 1545, 1711. Ecclesiae claves regni colorum datae, cum date sunt Petro. VI, 508. Petro solum Ecclesiae personam gerenti. V, 802, 1549. Claves uni datae sunt, quia Ecclesiae unitati. V, 1549. Christus peccatores prius resuscitat, et tunc Ecclesia solvit. V, 1549. Ecclesia solvendo quid peccatoribus proest. V, 454. Ecclesia aperuit os suum in confessione peccatorum accipere sanguinem Christi. VIII, 259.

8. Ecclesie catholicae auctoritas. VI, 519; VIII, 91, 246; IX, 466. Ecclesie iudicissimae auctoritatem sui iussimam conatur haereticus omnes quasi rationis nomine et pollicitatione suerare, cur. II, 448. Ecclesiae auctoritatem qui minuit bonitas. II, 448. Ecclesiae quanta auctoritas vel in eis que gestis testatur. V, 1555, 1546. Ecclesiarum apostolicarum prae ceteris auctoritas. II, 464, 175. Ecclesiae Occidentalis auctoritas. A. 678. Orientalis et Occidentalis Ecclesiae fides una. A. 529. Quae tota credit Ecclesia, etiam

si nec ratione indagari, nec sermone explicari possit, recipiendum est. X, 829. Ecclesie consuetudo antiqua, canonica, laudatissima. V, 1543. Scripturarum tenetur veritas, cum hoc sit quod universae Ecclesiae placuit. IX, 466. Circa diversas diversarum Ecclesiarum observationes regula. II, 151, 200, 202. Ecclesia praedestinata, columna et firmamentum veritatis. IV, 1550. In Ecclesia sola perfecta veritas. I, 1525. sola veritatem habet et in lacte suo, et in pane suo. VIII, 303. Nisi Dominus inhabitaret Ecclesiam, iret in errorem quamlibet studiosissima speculatio. IV, 122. Variæ linguae in Ecclesia, sed una doctrina. IV, 509. Ecclesia adversus profanas novitates vigilare debet. X, 141. Christus ad Ecclesiam remisit examen eorum quæ ad doctrinam pertinent. III, 1555. Ecclesie tantum detulerunt Princeps, ut quidquid in ea iudicatum fuerit, dissolvi non possit. IV, 196. Improbato hæreticorum facit eminere qui i sentiat Ecclesia. I, 752. Ecclesia contra omnes hæreses pugnans expugnari non potest. VI, 655. Ecclesie nihil nocere permittit diabolus. VII, 615. Ecclesia nunquam a diabolo seducitur. VII, 670. Ecclesie varia disciplina pro varietate rerum. II, 842. Observandum quod universa frequentat Ecclesia. II, 202.

Ecclesia nunquam deest persecutio. VII, 613, 614. Ecclesia quando hic est, non deerunt inimici qui ruinam ejus exo: tent. IV, 1012. Ecclesia per omnes gentes est in magna gloria, sed in magna tentatione. IV, 724. Simul est in latitudine gaudii, et in angustia tribulationis, propter bonos et malos quos complectitur. IV, 259. Nunc tamquam area cum palea tritatur. IX, 387. Persecutionem semper pro justitia patitur, etsi non semper tormentis corporalibus. IX, 420. Ecclesia persecutio triplex, prima per tyrannos, secunda per hæreticos et falsos fratres, tertia per antichristum. IV, 128. Ecclesia martyrum mater. V, 221. Persecutionibus crescit. V, 1551.

Ecclesie persecutiones decem numerantur. VII, 614. An ab his decem, usque ad undecimam quæ erit ab antichristo, nullam aliam persecutionem passura est Ecclesia. VII, 614. Ecclesie persecutio novissima, quæ. VII, 676. Tempus persecutionis novissimæ, Ecclesia erit ubique diffusa. VII, 676. Ecclesia post ultimam persecutionem, etiam quibusdam tribulationibus purganda est. III, 1526. Persecutiones Ecclesie plagis Egypti non sunt significatæ. VII, 615. Tempus persecutionis et pacis Ecclesie in rege Nabuchodonosor figuratum est. II, 525.

Ecclēsia tribulatio maxima ex malis operibus. IV, 720, 721. Ecclēsia ab initio fit impugnata ab iniquis. IV, 1689, 1690. Temporibus persecutionum quasi tota simul i. pellebatur, nunc autem per singulos tentatur. IV, 761. Ecclēsia persecutionem patitur superbia et iniquitate carnalium, quos temporalibus molestiis atque terroribus emendare conatur. II, 324. Ecclēsia timoribus, doloribus, laboribus et tentationum i. periculis eruditur. VII, 611. Ecclēsia Deus purgat et exercet quibusdam medicinalibus molestiis. III, 25. Ecclēsia rebus prosperis consolatio, ut non frangatur adversis; et rebus adversis exercitatio, ut non corrumpatur prosperis, procuratur. VII, 615. Ecclēsia modo fabricatur in labore et ærumna, postea dedicatur in gloria. IV, 219; V, 1471, 1476. Ecclēsia coelestis fabrica. V, 1475. Ecclēsie dedicatio. V, 1475. Pagani non habentes quid in ea reprehendant, Christianorum dissensionem obijciunt. V, 514.

Ecclesiae patientiam exercent tyranni, sapientiam heretici, benevolentiam aut etiam beneficentiam iniimici. VII, 615. Ecclesia pro salute temporali adversus impijos persecutores non pugnavit. VII, 738. si gladio uti vellet, videretur pro vita praesenti cognare. IV, 725. Ecclesiastici quantum abhorreant ab occidendi voluntate. II, 567. Ab hoc proposito abhorret id velle, quod sine tormentis corporalibus agi non potest. II, 595. Ecclesia catholica adversus iniimicorum impetus, non resistendo, sed perierendo roborata. VI, 298. Quomodo nunc de suis hostibus vincit. VI, 298. Vincit iniimicos mansuetudine, sicut vicit Christus. IV, 1717. Orandum pro persecutoribus Ecclesiae. II, 657. Pia opera fieri debent pro Ecclesiae obtinenda pace. V, 1585. Contra Ecclesiam de Ecclesia Christianus non se ulciscitur. VII, 162. Contra rationem nemo sobrius, contra scripturas nemo Christianus, contra Ecclesiam nemo pacificus senserit. VIII, 835. Ad Ecclesiam transeuntes crudeliter vexabuntur a Donatistis. II, 798, 800.

Ecclesia benignantibus adversus se filios abhatis, iustum ac debitum poscit auxilium ab aliis filijs, II, 1057. Ecclesie tuitionem apud Imperatores quaerere licet, IX, 527, 534. Ad reges sacculi Christianos pertinet, ut pacatam velint Ecclesiam, III, 1485. Etiam serviendo adversus inimicos Ecclesia, III, 1485. Ad eorum curam pertinet, ne quis adversus Ecclesiam rebellet impune, IX, 755, 759. Et in res divinas peccet, IX, 749. Ecclesia filios perditos ut redeant iuste cogit, II, 805. Utiliter cogit, II, 512. Potestatem non

tantum invitandi, sed et cogendi ad bonum habet. II, 757. Non mortem perditurum, sed conversionem eorum et pacem querit. II, 807. Ecclesia propter damnum nonnullorum deterreri non debet a procuranda salute aliorum. II, 799. Ecclesiae maiorem de amissis filiis consolatur vel unius conversio. II, 808.

Ecclesiam catholicam Donatistae vocant Macarianam. II, 190. Ecclesiam ex persecutione Donatarum profecit. II, 807. Et ex bonis et malis legibus Imperatorum. II, 598, 795. Ecclesia patiente, Christus patitur. IV, 615, 749, 1119, 1152. Ecclesia in Christo patiebatur, quando illi pro Ecclesia patiebatur; sicut in Ecclesia ipse patiebatur, quando pro illo Ecclesia patiebatur. II, 545. Frustra Christianus est, qui non est in ea sorte, propter quam passus est Christus. IV, 176. An Ecclesia illa vera dicenda est quae persecutionem patitur, non quae facit. IX, 664, 665. Ecclesia quotidiano sacrificio seipsum per Christum discit offerre. VII, 298. Ecclesia universale sacrificium per sacerdotem magnum. VII, 284.

Ecclesia inops et peregrina. IV, 1119. Ecclesiae deneganda fuerant bona veteris Testamenti, ut bona novi Testamenti optare atque sperare iam disceret. II, 544. Ecclesiam loculos habituram significavit Dominus, cum ipse loculos habuit. III, 1762, 1805. Ecclesiastica bona iure humano possidentur. III, 1457. Donatistae immerito querebantur quod ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire iusserint Imperatores. II, 809. Ecclesiis oblationes lactae, quando suscipiende aut recusandae. V, 1571. Ecclesiae ministris necessaria suppetitanda, priusquam petant. IV, 1910. Ecclesiae praedictis uti fruique putantur episcopi, ac reipsa nonnulli utuntur dominantis animo. II, 480. Eorum procuracionem tolerat, non amat Augustinus, atque ea, si salvo officio possit, carere desiderat. II, 481. Ecclesiastici si privatim quae sibi sufficiant possident, bona Ecclesiae non sunt illorum, sed pauperum. II, 809. Ecclesiasticae causae Marcellino triuino potissimum iunctae, tamen ad Proconsulem pertinent. II, 510. Servorum Dei passionis nolumus, quasi vice talionis, paribus suppliciis vindicare. II, 509, 510, 511. Ne passionis servorum Dei, quae debent esse in Ecclesia gloriae, inimicorum sanguine dehonorentur. II, 556. Hoc iam in causa clericorum gentilibus censorum facile ab Imperatoribus impetratum. II, 556. Id etsi improbant aliqui recentioribus factis turbulentius excitati, postmodum tamen laudabunt. II, 556.

Ecclesia ager. V, 46. Ager Dei. IV, 1744. Ager Domini. VI, 685. Ager Domini primum spinosus. VI, 688. Ager Dei fructuosissimus. III, 926. Ager sanguine Christi rigatus. VI, 688. Ecclesiam volebant Donatistae esse agrum Christi, sed mundum praeter Ecclesiam. IX, 742.

Ecclesia ancilla Dei. IV, 1140. Ecclesia angulus dicta. V, 567. Est arca Noe. III, 1154. In qua sancti custodiuntur. IV, 214. Ecclesia arca. V, 119, 1174. Arca quae paleam habet et frumentum. IV, 109, 115. Ecclesiam arcae esse comparatam in Evangelio Donatistae tentantur negare. IX, 660. Ecclesia atrium sanctum Domini est. IV, 1255. Civitas Dei. IV, 555, 554, 680; VII, 587, 585. Quare dicta civitas regis magni, sion, iherusalem. VII, 550. Ecclesia civitas supra montem constituta, quae abscondi non potest. IV, 680. Civitas in monte, et ovis in humeris pastoris. V, 222. Ecclesia coelum. III, 854. Columba deargentata. IV, 825. Ecclesia confessio et decor. IV, 1510.

Ecclesia domus Dei. IV, 194; V, 1647; VIII, 1085. Ecclesia in symbolo recte subiungitur triunitati, tamquam habitatori domus. VI, 258. Ecclesie domus Dei adificatio et dedicatio. V, 1471, 1476. Ecclesia appellatur firmamentum. IV, 532, 535. Fulgur. III, 1530. Hereditas Dei. IV, 594, 1012. Ecclesia iherusalem nova, descendens de caelo, quomodo. VII, 682. Ecclesia haec ab iherusalem terrena inquit, ad caelestem terminat. IV, 1420. Ecclesia israel secundum spiritum. VIII, 628. Ecclesia mons. IV, 70, 478, 555; V, 265. Mons sanctus Dei. III, 442. Navis. IV, 1188, 1580, 1581. Navis tempestate iactata. V, 415. Ovile Christi. III, 1721, Paradisus. III, 207, 442, 478, 482; IV, 559; VII, 595. Petra. III, 885, 886. Petra super quam aedificata promittebatur Ecclesia, ipse est Christus. V, 1258, 1518.

Ecclesia nomine pupillorum et viduarum accipitur. III, 859. Quare dicta regna. VII, 549. Vocatur regnum. III, 821. Regnum eorum. VI, 409. Regnum Christi. VI, 76. Regnum Dei. VII, 672. Ecclesia reticulum missum in mare. IX, 35. Sol, luna, stellae. II, 919. Stalium. V, 752. Ecclesia universalis, luna; ecclesiae particulares, stellae dicuntur. IV, 112. Ecclesia in paucitate firmiorum clariorumque, stellae, in multitudinis infirmorum carnaliumque, arcae maris comparata. II, 556. Ecclesia stola Christi. VII, 520. Tabernaculum Dei. III, 1064. Tabernaculum est contra haereseis, schismata, etc. IV, 252, 255. Ecclesia militans est tabernaculum Dei; triumphans, est domus. IV, 252, 460, 1720. Ecclesia summæ Trinitatis templum. VI, 230. Terra

beatorum et terra viventium. III, 85. Torculari comparatur. V, 121. Ecclesiae sunt torcularia. IV, 109, 1056. Ecclesia turtur dicitur. IV, 1500. Christi vestimentum. V, 490. Christi vestis, quae mundatur ut non habeat maculam, extenditur ut non habeat rugam. IV, 1754. Ecclesia vestitus varius et decoratus, quomodo. IV, 509. Ecclesia cum vite comparatur. III, 1990. Quasi vitis pullulat, et putatur. VI, 541.

Ecclesia figuratur per arcam Noe. IV, 115, 1105; V, 1216; IX, 196, 597, 652. Ecclesia sicut arca Noe fluctuat in hac vita. II, 847. Figuratur per arcam siccam Gedeonis. III, 815. Ecclesiae sub regibus huius saeculi servitutis figura. VI, 557. Ecclesiae per cervos expendantur. III, 880. Ecclesia figurata est per Evam. III, 215; IV, 1675. Per diluvium. IV, 1554. Per Ieremiam. III, 825. Una comparatur. II, 209; IV, 152. Ecclesiae tytus in Chananra. V, 486, 487, 544. In Magdalena. V, 58. In Christi matre. VI, 660. In matre Machabaeorum. V, 1580. In muliere cui Christus resurgens dixit, *Noli me tangere*. V, 1144, 1155. In meretrice cui samson nupsit. V, 1640. In Petro. V, 479, 802, 1548, 1550. Ecclesia respective ad tempus praesens et futurum, figuratur per Martham et Mariam. III, 1541. Figuratur per montem Pharan. III, 775. Ecclesia et synagoga, mulieres duae coram salomone litigantes de filio. V, 92. Mulier patiens fluxum sanguinis, typus Ecclesiae venturae de Gentibus. III, 820, 1644. Ecclesia figurata per mulierem ungentem Christum. IV, 171. Per mundi creationem. I, 850. In benedictione filiorum Noe. VIII, 265. In piscatione ante et post passionem Christi. V, 1158, 1161, 1164, 1167; IX, 196, 597, 652. Figurata per Rebeccam. IV, 1675; V, 58. Per secundam sabbati. IV, 552. Ecclesia in suis primordiis persecutionem sustinens, in samson figurata est. IV, 1126. Ecclesiae praesentis imago in sion, Ecclesiae futurae imago in iherusalem. IV, 122, 70, 1107. Ecclesia significata in vase quod ostensum est Petro. V, 802. In veste iacob. V, 46. In veste summi sacerdotis. III, 687. In vestimentis Christi transfigurata. V, 490.

Ecclesia vere appellatur populus qui basilica continetur. II, 865.

Ecclesia dicitur locus quo Ecclesia seu fideles congregantur. III, 704, 711. Ecclesiarum forma. III, 660. Ecclesiae absis. II, 474, 477. Ecclesiarum constructio, bonum opus in quantum ex fide et caritate. V, 1475. Simulacrum Deo nefas esse in templo christiano collocare. VII, 188. Ecclesiae Memoriae martyrum ornate. IV, 1590. Quid in Ecclesiis agatur. VII, 76, 77. In iis quidam recte, quidam male occupati. V, 196. Arguuntur qui in ecclesia corpus, alibi cor habeant. V, 425. Ecclesiae instituta ad audiendum verbum Dei. VII, 52. In ecclesiis viri seorsim a mulieribus. VII, 76, 77. Ecclesiae praepositi sublimis sedant, cur. V, 569. Quidam ad ecclesiam non ierunt, sed solemnitate occasione concurrentes. V, 1600. Ecclesias implent qui implent et theatra. V, 1165, 1174. Ecclesia solemnibus diebus impletur talibus, qui citius vellent discedere, quam venire. V, 1212. Mulieres ad ecclesiam in superbo vestitu venientes reprehenduntur. V, 205. Ecclesiae parietes satis muniunt corporalem salutem eorum qui capite plecti timebant. II, 647, 651. Confutantes ad ecclesiam, ibi exspectare solent, donec per intercessionem episcopi sui negotia terminentur. II, 450. Officii sui esse dicit Augustinus non deserere qui ad ecclesiam suam ita confugerat. II, 429. Licet is nimis cautus, extra eam raptus fuisset. II, 450. Queritur leges non servatas fuisse, ut sic rapereetur. II, 450. Utrum non de ecclesia tellendi sint, qui eo confugiunt, quo fidem fideiussoritis frangant, Aug. in Concilio agere aut etiam sedem Apostolicam consulere cupit. II, 1067. Gestis ecclesiasticis confectis, anathematis sententia percussus est, qui perjuris de ecclesia abduxisset videbatur, etsi diceret eos prius sponte egressos. II, 1066. Homo are alieno obrutus ad ecclesiae auxilium convolat: et exactores urgent Augustinum ut eum, si sciat, libet. II, 1092.

Ecclesiastica munera et regnum regnumque perinde vivunt. III, 456, 457. Ad ea perique vi coguntur. VIII, 457. Ecclesiae in diversis membris officia sunt diversa, sed vita communis. V, 1251. In acceptione personarum ad honores ecclesiasticos, non leve peccatum. II, 1092. Ecclesia si quam monachi operam desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuit. II, 188, cum in Ecclesia excusationes praetendant, ne dispensatoris officium suscipiant, comparati servo nolenti taleam erogare. VI, 218. Quis modus teneatur in honorum gradibus conferendis eis qui in Catholicam recipiuntur. IX, 478. In Ecclesia iste ordo est, ut alii praecedant, alii sequantur: et qui praecedunt, habent quem sequantur. IV, 456. Ibi poci debent vigilantibus intentione consulere. IV, 304. In Ecclesia sacerdos et laicus. VII, 635. Ecclesiae rectorum sollicitudo et pericula. IV, 1425. Nihil in hoc maxime tempore laudius habetis quam quod praes-

si xteri aut diaconi officio, si perfunctorie; nihil difficilems, si ut Deus iubeat, res agatur. II, 88. Ecclesiasticis instande vastitatis periculo quando fugere liceat aut non liceat. II, 4015. solent tunc ad baptismum flagitare, alii reconciliationem, omnes consilium, et sacramentum ecclesiarum et orationem. II, 1016. *vide* Iuxa. Antistes Ecclesiarum barbaris et solentibus Deum invocantes, et verba que pronuntiant non intelligentes. VI, 520. Ecclesiam tenere, et priuatum tenere, ad idem sit. IX, 187.

Ecclusia lib. in Canone sacrum litterarum a Iudeis habetur. VII, 661.

Ecce intus, non est in Canone Iudeorum. VI, 165. Ab aliis Iesus si ach agitur. VI, 123. quia hujus libri auctor Iesus sirachi. III, 917; VI, 606. Ecclesiasticus propter similitudinem elapsum, salomonis dicitur. VI, 106; VII, 554. Iusti sapientie et Ecclesiastici non sunt salomonis. III, 917.

Ecce reliqui femina. II, 1078.

Ecclia Iugis incrementis et decrementis augeatur et minuitur. VII, 146.

Ecclis. *Ecclis* sol.

Ecclesiis quad. III, 591, 461, 470; V, 102; VI, 129. Ecclesiis est excessus sive alienatio mentis. IV, 226, 558, 854, 1492. Fit vel amore, vel talia revelatore. IV, 1492. In ea res incoherentes habent similitudinem eorum. VII, 725. Et imagines que cecidit, aliquot significant. III, 465. Ecclesiis dicitur. V, 560. Ecclesiis velie neationi pidi fieri solat. II, 610. S. Petrus ecclesiis. V, 1228. Rusticus in ecclesiis et alibi se sciebat, et videre quidam non oculis corporeis. III, 433.

Eccles as cordis. V, 110.

Eden, id est deliciae, vel voluptas, vel epulum. III, 202; VIII, 261.

Edaciores quidam eo magis, quo pluribus curis sunt referti. I, 924.

Edendi fido. V, 771.

Edesius exceptor. IX, 515.

Edom nomen Esau. III, 570. Esau unde dictus est Edom. IV, 1772. Edom interpretatur terrenus. IV, 715. Edom iunice, sanguis dicitur. IV, 1772.

Educa, sive Educa dea. VII, 122, 140.

Effectum insolitorum et praeordinatum rationis quasi semina Ius Deus posuit in rebus. III, 405. Aetat bonitas in experta rimari, et causas insolitorum requirere. III, 469. Effectus est qui suscitatur et perficitur. IV, 211.

Effractor prodigia omnia annuntia in ditione romana. VII, 401.

Effractor. V, 422, 1385. Ex effractor fit metallicus. V, 695.

Eg ante omnia qui miser est. I, 970, 971, 972. Egeus et pauper est, qui non est perfectus. IV, 872, 875. Eget pau, et ad te, eges tu ad Deum. IV, 410. Egeus alius te querit, alium tu debes querere. IV, 431. Egeus gaudet de dato tuo, ut et tu gaudeas de dato Dei. IV, 410. Egeus omnes, et in se nullus egeus, eget in egeus Deus. V, 408. Egeus iuvat Dominus; et cum qui habet; et per eum qui non habet, probat habentem. V, 525.

Egeus et penitudo mentis. I, 974. Egeus summa est ege sapientia; et qui sapientia non eget, nulla re omnino egere potest. I, 975. Egeus illa timenda, quae neque copia neque inopia minuitur. II, 589. Vita egestosa eternam parit calamitatem, ait Nectarius. II, 587. Nullibi hoc legit Augustinus. II, 588.

Ego sum in carne, *ego* sum in mente: sed magis *ego* sum in mente, quam in carne. V, 857.

Egressus Dei intelligitur, cum apparet in operibus gratiae. IV, 816. Egredu quomodo Christus dicitur. IV, 1114.

Elationis vitium. VII, 421, 422. Elatio magis tentat irrepere. II, 881.

Elia aut hereticus. VIII, 51. Ios Ebionaeis copulat Epiphanius. VIII, 27.

Elis pseudopropheta. VIII, 51.

Electio ad regnum. X, 924. Electio secundum gratiam. V, 604. Electio gratiae ineffabilis. III, 1851. Cor ex eadem massa unus eligatur, alter reprobus, investigabile. V, 177. De et iustitiam Dei iudicia referre dum. VI, 121, 122. Iudicia Dei occulta in hominum electione. VI, 127, 275. *vide* Gratia. Electio ex massa perditionis gratuita. X, 581. Electio ex gratia et proposito. VI, 114. Praedestinatio et electio est ex beneplacito Dei. X, 987. De massa illius perditionis quae facta est ex Adam, non discernit hominem, ut eum faciat vas in honorem, non in contumeliam, nisi Deus. II, 969. Electionis causa, dilectio. III, 1851. Electio per misericordiam. I iudicium. X, 925. Electio gratiae non ex meritis. II, 821, 825, 827; VI, 125. Non ex praecedentibus meritis. X, 921, 1155, 1140, 1142. Vel parvulorum vel parvulorum. II, 887. Electio Gentium, non meritis, sed gratiae tribuenda. IV, 1744. Electio non supponit meritum. III, 1851, 1855. Praevertit omnia humana merita. VI, 620.

Electioem et vocationem nec ipsa fides praecedat. X, 998. Electio gratiae non est gratia, si eam merita ultra praecedant. I, 621. Electio dicitur, ubi Deus non ab alio factum quod eligat invenit, sed quod inveniat i se facit. X, 582. Electio non ex operum praevisione. II, 888; X, 792, 1152. Electionem futuris operibus adscribentes Pelagiani, desipiunt. X, 582. Vocatio electorum est ex proposito Dei. X, 987. Electorum tantum est vocatio secundum propositum Dei. I, 621; III, 2061, 2062. *Refr.* sic Deus gratia electos suos adules praedestinavit, ut etiam eorum precepta voluntates. I, 593. Electio divina non habet personarum acceptionem, etiam si ex meritis non procedat. X, 580. Electio de mundo seu vocatio supponit electionem ante mundi constitutionem. X, 986. Elegit Deus ante mundi constitutionem eos quos praedestinavit. X, 987. Electionis mysterium in iustorum imperitorum et magorum impiorum vocatione. V, 1050. Electio gratiae qualis esset, primo non inveniret Augustinus. III, 2061, 2062. *Refr.* Electio ad gloriam. *vide* Vocatio.

Electi, qui secundum propositum vocantur. II, 825; V, 924. Dilecti secundum electionem, praedestinati. II, 659. Eligendos facit i se Deus, non invenit. II, 886. Eliguntur qui non sunt, nec errat qui eligat. V, 175. Elegit Deus quos voluit secundum suam gratiam, et secundum illorum iustitiam. V, 604. Electi totum debent gratiae illi. V, 604. Electi sumus et praedestinati, non quia futuri eramus sancti, sed ut essemus. X, 987. Deus elegit iustos, non quos tales per se suos ultimos praevideat, sed quos ut tales faceret, praedestinavit. X, 987. Pelagianorum sententia de Esau et Jacob refellitur. II, 887. Christianos omnes malos invenit, et gratia sua bonos facit. V, 587. Apostoli quia electi sunt, Christiani elegerunt; non quia elegerunt, electi sunt. X, 904. Ignorantes cur prius electi a Christo. V, 557, 1165. Divites in fide quomodo Deus elegit. X, 986. operatur Deus ut sicut in laudem gloriae Dei. X, 988. Electi Dei filii, Christi discipuli, duobus modis dicuntur. X, 929. Electi merito nuncupantur omnes boni fideles. VII, 194. Ad electionem non pertinet nisi boni. III, 579. Quomodo electi dici possint, qui non sunt perseveraturi. X, 925. Electorum nullus perit. X, 792, 924, 950. Electis Deus facit etiam peccata proferre in bonum. X, 950. Adducuntur ad penitentiam. X, 792. Iures sunt reprobi quam electi, quare. II, 880. Quomodo nunc pauci, nunc multi dicantur. II, 418. Comparatione reproborum pauci sunt, in se vero multi. II, 558; IV, 1208, 1475. Electorum certus erit numerus, sed tanta multitudo, quantum numerus nemo possit. V, 1161, 1165. Electi stelle sunt, quae a Deo nomenclantur; qui electi non sunt, supernumerarii sunt. IV, 1904. In electis et reprobis et bonitas Dei, et aequitas iure praedicatur. III, 454. Electio, misericordia; reprobatio, Dei iudicio adscribenda. II, 825. Per reprobos et electos divites Dei manifestantur. II, 824, 876. Electi in reprobis agnoscunt quid eis misericordia divina largita sit. II, 822, 824, 860, 876, 887, 986. solvitur obiectio dicentium, *Quid adhuc conqueritur*, etc. II, 822, 882, 884, 888. Electi in laude dicuntur. III, 1619. Electorum nomen non invenitur in malo, nisi quando mali eliguntur a malis. III, 579. Electorum varia synola et figura. III, 652. Electi comparantur pupillae oculi Dei. VII, 705. Electi significati numero piscium. V, 1168.

Electi Manicheorum. IV, 1822; VIII, 55; IX, 557. Electorum vita vana, et inepta s. erilegia. VIII, 225. Electi isti non salvandi a Deo, sed salvatores Dei. IV, 1825. *vide* Manichei.

Eleemosyna graece misericordia est. V, 1045. Eleemosyna est opus misericordiae. VI, 268. Eleemosyna cum annuat. III, 2025, 2024; IV, 425, 965, 964, 1922; VII, 25. Eleemosyna bona V, 524. Virtus ejus ad redimenda peccata. V, 407. Eleemosyna impendi Dominus iubet. II, 1092. Eleemosyna in pauperem sacrificium est Christiani. V, 252. Eleemosyna exordium caritatis. III, 2019. Eleemosyna, numera sunt in quibus rex adoratur. IV, 511. Consilium Dei de faciendis eleemosynis muncat, lectendum. V, 550. Eleemosynam Christus tacitus exigit; et maior est vox tacitae, quia in Evangelio non tacet. IV, 1810. Egeus alius te querit, alium tu debes querere. IV, 1597, 1911. Deus egere a te vult, et tu manus retrahis. IV, 1922. Non sub te ploret primo pauper, ut gaudeat de te pauper. IV, 1865. Christus in paupere eget. V, 240, 245, 1120. In paupere pascendum se praeberet dignatur. V, 615. Deus in paupere accipit et pascitur. V, 524, 1041. Christus dat de corpore, accipit in terra. V, 255. Christus nihil a te petit, nisi quod tibi dedit: ipse largitor vult fieri debitor. V, 686. Eleemosynam praecipiens Deus, non de re illius cui jubet, sed de re sua jubet donari. V, 526. Considerent homines quantum sit meritum Christum pavisse esurientem, et quale sit crimen Christum contempnissse esurientem. V, 408. Eleemosynam erogans ex caritate duos pascit, eum nempe

448, 449. Eloquentiæ criminatio refellitur. IX, 547. Eloquentiæ defensio. IX, 447. Eloquentia quatenus utilis. IX, 448. Prava diserte dicta, valde sunt noxia. X, 495. Nullo modo sonat diserte, quod dicitur inepte. IX, 285. Eloquentia cum sapientia in sacris auctoribus iuncta est. III, 92. Et in sacris litteris. III, 95, 94, 95. Sapientia sine eloquentia parum prodest civitatibus: eloquentia sine sapientia nimum obest, plerumque nunquam prodest. III, 91. Quis sapienter dicit. III, 92. Eloquenter et sapienter dicere, quid sit. III, 119. Qui sapienter et eloquenter dicit, vivit autem nequiter, erudit quidem multos, quamvis animæ suæ sit inutilis. III, 118. Eloquentia malus usus quis. X, 476. Eloquentia non ab hominibus instituta. III, 60. De fine, officio, et partibus eloquentiæ agitur in toto libro quarto de doctrina Christiana. Eloquens non immerito dici potest, qui docet, delectat et fecit. III, 104. Eloquentia quæ huic sacro placet, non pascit fidem. IV, 995. Eloquentes muti sunt, qui dum laudant creaturam, obliviscuntur creatorem. IV, 1875.

Eloquia divina salubria sunt bene intelligentibus, periculosa his qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorquere. IV, 545.

Elysiis campis beatorum gaudia significari videntur. VII, 510.

Emaüs. Apertio oculorum discipulorum Emaüs non figurative accipienda. III, 446.

Emendandus est qui odio emendat. IV, 1824. Etiam eos quos emendas, multum amas. IV, 229. Sive blandiatur Deus, sive emendat, eum erudit cui parat hæreditatem. IV, 628. Rectum cor est non resistere patri emendanti, et credere pollicenti. IV, 1468. sæpe filios per nequissimos servos pater emendat. IV, 1439.

Emendatio non differenda. III, 1631.

Emere. V, 662, 910. Emere vili volunt omnes, et caro vendere. VIII, 1017. Exemolum huic dicto contrarium. VIII, 1018. Emere de bastario. II, 537. Emere cupiens alterius villam quomodo iniquus. V, 204. Deus non vult perire quos emit. V, 155. Potens homo non potest perdere quod emit auro suo, et Christus perdit quod emit sanguine suo. V, 1255.

Emeritus Donatistarum episcopus. IX, 690, 698, 699. Apud Cæsaream. IX, 697, 698. Bono ingenio prædixit ac doctrinis liberalibus eruditus. II, 297, 298, 501. Nus et septem selectis ad disputandum in Carthaginiensi collatione cum Catholicis. I, 650. In altera collatione apud Cæsaream obmutescit disputante Augustino. I, 630. Illi pridem miserat Augustinus epistolam. II, 299. Emeritus in dissensione Donati pertinax permansit. IX, 708, 751, 752, 745. Dictavit sententiam concilii Bagaitani adversus Maximianistas. IX, 55, not. (b). Gesta cum Emerito. IX, 712, 759.

Emiricam artem continet medicinalis disciplina. X, 528.

Evangelio. VII, 485.

Encenia, festivitas dedicationis Templi. III, 1744.

Enchiridion quid. VI, 255.

Enkratitæ. VIII, 50. Schismatici Tatiani secundum Epiphanium. VIII, 50.

Endor, interpretatur fons generationis. IV, 1054.

Ennius poeta. VIII, 1018. Euhemerii historiam in latinum vertit eloquium. VII, 217. Ennii dictum de laudis cupiditate. II, 1024.

Envoas. VII, 252.

Enoch dedicatio interpretatur. VII, 460, 461, 462. An Enoch primus filius Cain. VII, 447.

Enoch translatus est. III, 597. Enoch et Elias creduntur translati ubi est lignum vite. X, 1581. Ubi sint, præter fidem quaeritur. X, 598. Gratia etiam eis collatum est ut non peccent. X, 1581. Adhuc vivunt, non tamen in spiritalem qualitatem corpori promissam post resurrectionem commutati. X, 411. Vivunt in corporibus, in quibus nati sunt. X, 598. Unde vivunt. X, 111. Rediit huc, et mori creduntur. X, 1581. Enoch septimi ab Adam raptus quid significat. VII, 598; VIII, 262. Enoch prophetasse dici potest. VII, 598. Quare scripta Enoch in auctoritate non fuerunt. VII, 470, 598. Enoch genuit filios. III, 597. *vide* Elias.

Enos interpretatur homo, vocabulum soli viro proprium. VII, 460.

Entellus. VIII, 574. Entelli cæstus. II, 258, 247, 249.

Entheca est gazæ repositorium. V, 1572.

Ephaphus pater Libyæ matris Busiridis. VII, 570.

Ephemeridarum inspectores reprehenduntur. IV, 456.

Ephod, seu Ephod unum de sacramentis tabernaculi. III, 806. Ephod sacerdotalis honoris insigne. III, 806. Ephod utebatur solus summus sacerdos. III, 807.

Ephrata interpretatur speculum. IV, 1720.

Ephraim fructificatio interpretatur. IV, 719, 1022.

Ephraim, milites Classarii. II, 977, not. (a). X, 915.

Epicetus philosophus stoicus. VII, 259.

Epicurus. VIII, 72. Democriti hæres. I, 946. Solem vel ullum siderum Deum esse non credit. VII, 601. Nec Jovem, nec ullum deorum in mundo habitare contendit, ad quem preces hominum perveniant. VII, 601. Felicitatem in voluptate collocabat. I, 942; VIII, 1019. Voluptatem corporis summum bonum dixit. IV, 944. Ab ijs philosophis porcus nominatus est. IV, 944. Post mortem restare animæ vitam et tractus meritum credere noluit. I, 752; IV, 944. Geometricis litteris Archimedis insensus erat. VIII, 74. Epicuri atomi. II, 64, 445. Refelluntur. II, 65. *vide* Atonii. Principia.

Epicurei philosophi. VII, 230, 232. Dialecticæ periti. IX, 435. Imperitia liberalium disciplinarum eos non solum non pudebat, verum etiam delectabat. IX, 635. Epicurei et Stoici regulam comprehendendæ veritatis in sensibus ponebant, Platonici in sola intelligentia. II, 441. Epicurei nunquam corporis sensus falli, stoici falli aliquando dicebant. II, 441. Epicurei de anima quid sentiant. V, 811. Mortem malorum omnium esse finem putant, sicut et ii qui animam mortalem censent. II, 589. Negant luturam vitam. V, 1528. Post mortem nullum omnino esse sensum putant. II, 668. Negant et Deum res humanas curare. V, 1528. Epicurei secundum carnem viventes, Stoici secundum animam. V, 835. Epicureorum opinio de beata vita. V, 809. Ubi adest dolor, præteritæ voluptatis imagine se pascunt. V, 1528. Summum bonum posuerunt in corpore. II, 439. Refelluntur. II, 439. Epicurei et stoici cum Apostolo conferentes. V, 809. paulo fidem præseminanti contradixerunt. II, 442. Epicurei moribus quidam Christiani. V, 811. Epicureorum et stoicorum sectæ extinctæ. II, 442. Epicureorum jam nec calent cineres. II, 437.

Epidaurus Achaia oppidum. VII, 87, not. (b).

Epimenides Cretensis. VIII, 646.

Epiphania manifestatio Christi. V, 1028. De qua festivitas merito instituta. V, 1055. Epiphania diem celebrat universa Ecclesia Gentium. V, 1055. Tredecim dies post natalem Christi, quo scilicet die traditur a Magis adoratus. V, 1055. Epiphaniæ diem cum Catholicis celebrare nunquam Donatistæ voluerunt. V, 1055. Quid erit tribunal iudicantis, quando superbos reges cumæ terrebant infans? V, 1029.

Epiphanius Cyprius episcopus Constantinæ, seu Salaminæ. VIII, 23, not. (a). In catholice fidei doctrina laudabiliter diffamatus, hæreses ante et post Domini adventum LXXX. collegit. II, 999; VIII, 25, not. (a), 41; X, 1566. Quo usque librum de hæresibus produxit. VIII, 41. Epiphanius hic Philastrio longe doctior. II, 999.

Episcopus unde dictus. V, 580; VII, 647. Episcopus latine interpretatur superintensor, quia superintendit. IV, 1669. Ideo altior locus ei positus est. IV, 1669. V, 1567. Episcoporum locus altior periculosus. IV, 1669. Episcopos austeri et vincti est, non fastigium superbientis. IX, 702. Episcopos nomen est operis, non honoris. VII, 647. Episcopi custodes sunt, pastores sunt, sed sub Christo custode et pastore. IV, 1669. Episcopi fieri non possunt Christiani seducti sive a paganis, sive ab hæreticis, cum ad Ecclesiam redeunt. IX, 478. Episcopum cur non licet ordinare, nisi uxoris unius virum. VI, 587. Nec qui habuerit alteram, etiam dum paganus vel catechumenus erat. VI, 587. Id non ad vitæ bonæ meritum exigitur, sed ordinationis Ecclesiasticæ signaculum. VI, 588. Quodam est signaculum. VI, 588. Episcopi benedictio privatim. VII, 762.

Episcopatus presbyterio maior secundum honorum vocabula, quæ jam Ecclesiæ usus obtinuit. II, 290. Episcopatus ipse et tota huius nominis auctoritas a Petro emerit, ex Innoc. II, 780, 784. Episcopatus quo animo suscipiendus, et quomodo in eo vivendum. VII, 647. Coactione opus est erga lurimos ut episcopatum suscipiant. II, 754.

Episcopalis officii partes. V, 1484. Episcopi officium ex mente Pagani. II, 515, 516. Episcopatus non est artificium transigendæ vitæ fallacis. II, 296. Episcopatus non est, qui præesse dilexerit, non irodese. VII, 647. Episcopi patres appellati. IV, 515. Episcopus laici filius, pater est patris. IV, 1450. Episcopi servi Ecclesiæ. VI, 577. Episcopi non propter se sunt, sed propter eos quibus verbum et sacramentum Dominicum ministrant. IX, 474, 702. Contra officium suum sibi facere videtur Augustinus, si tenet oris stilas aliis rebus impendat, quam servituti suæ necessitati. II, 421. Occupationibus hominum ante et post meridiem implicatur Augustinus. II, 968. Petit ut per quinque dies nemo sibi molestus esset, propter curam Scripturarum duobus Conciliis ipsi demandata: placuit, gesta confecta sunt, nec tamen hoc diu obtinuit. II, 968. Episcopum ecclesiasticis curis distractum, Tullianorum dialogorum quæstiunculæ exponere dedecorum est. II, 452, 456, 457.

Episcopalis sarcina pondus. V, 960, 1480, 1482, 1687. Episcopi sarcina quid bene portata, quid male gesta mereatur. V, 1480. Episcopo demandata prædicandi instantia. IX, 435. Episcopum non solum doctum, sed et docibilem esse.

oportet. IX, 137, 194. Predicationis onus grave, sed ab eo non est dimittendum. V, 1481. Etiam si non audiat. V, 1481. Episcopus de superiore loco loquitur. V, 608, 761. Nec quod dat, de suo dat; sed de illius a quo accipit et ipse. V, 608, 618. Episcopus qua ratione teneatur docentes quae non oportet retellere. II, 155, 156. Episcopo quanta cura de aliorum salute imposita. V, 1480. Episcopus est propter correctionis officium. VII, 25. Episcopo prodiit ab uxore adulteri quomodo corrigatur. V, 511. Episcopo vicem graviter dolet Aug. quod dicatur se humilem praebere debere erga virum qui nearia patrasset. II, 647. Episcopi an mediatores. IX, 39, 60. In Ecclesia Antistes clara voce deprecatur. II, 221. Episcopi etiam mali cantes pro populo exaudiuntur. IX, 60. *Vide* sacerdotes. Episcopi benedictio super populum. II, 761, 775. Episcopalem benedictionem inutilem esse sequitur ex heresi Pelagiana. II, 761, 775. Episcopi vexabantur a litigantibus. IV, 1370. Episcopus pius rem habere cogitur cum secularibus potestatibus, ac multa indigna pati. V, 1591. Sacerdotii officium esse intervenire pro reis. II, 652, 654. Hoc ex religione descendere approbatur. II, 654. Quo animo id praestetur. II, 654. Episcopum quomodo adant, qui melius ne in carcerem mittantur. V, 879. Augustinus ut amicus petit, ut episcopum consulat, imo jubet ne iudex agat aliud, quam quod consulit. II, 510.

Episcopus pauperum procuracionem gerit. II, 809. Episcopi tutores puillorum. V, 950. Episcopi uti fructus rebus ecclesiae tamquam possessores et domini existimantur. II, 474, 480. Episcopos divites culpando, et rascha cum Judaeis celebrando schisma fecerunt Vadiani. VIII, 39. Episcopus curam habeat de bono nomine, curet praecipue avarus non audiri. II, 292, sicut et Paulus faciebat. II, 295. Episcopos vel a sola avaritiae maligna specie alienos esse decet. II, 292, 293. Episcoporum turpis avaritia Cypriani aro. II, 410. Episcopis incumbit necessitas recipiendi hospites. V, 1570. Episcopi domus. V, 1369, 1670. Sunt falsi episcopi, sicut sunt falsi angeli et falsi apostoli. IX, 271. Episcoporum nonnullorum vitia a Cypriano relata. IX, 518. Episcopus non arbitretur ideo sibi non posse subreperere injustam commotionem, quia episcopus est. II, 1067. Episcopi mali non obsunt populis bonis. IX, 55, 56, 57, 58.

Episcoporum est de ecclesiasticis causis judicare. II, 169. Episcoporum lis ab Episcopis audienda. IX, 579. Episcopus tam iudicari ab alio non potest, quam nec ipse potest alterum judicare. IX, 128, 141, 201. Seditio est contra primam sedem, ut episcopus nonnullis damnare velit, quos primas vult differri. II, 164. Episcopis infectae penae triplex genus. II, 935. Episcopum degradatum suscipere noluus plebs, nec cogi potest, nec debet. II, 254. Qui amissum honorem per quolibet violentias conatur recipere, non vult Christo volenti servire, sed Christianis nolentibus dominari. II, 254. Episcopum, nisi amisso ordine, baptizandi potestatem non potuisse amittere. II, 195. Episcopos peregrinus juxta collegam considet. II, 489. Episcopus quilibet Ecclesiae catholicae qualiscunque sit, nullo ecclesiastico judicio damnatus, ceterorum est collega. II, 295. Episcopus non primatus in tractoria eo ordine, quo facti sunt, nominandi. II, 226. Episcopalem alterius personam in scribendo se non satis cogitasse August. ex animo pemet. II, 625. Episcopo Donatistae scribens Augustinus cur non citet episcopi nomen. II, 94. Episcopi cum epistolam episcopis scribunt, civitatum nomina non addunt. IX, 576. Litteras alicujus commendandi gratia negare se non posse profitetur Aug. II, 646. Episcopi ad plebem, quae dispensationis eorum commissa non est, ultro scribere non possunt. II, 254. Ad Episcopum non pertinet cura nisi propriae ecclesiae; in aliis id agi quod permittunt vel cupiunt earum episcopi. II, 155. Coepiscopatus sacramentum, nonnullis jam exemplis praecedentibus, Augustinus suscipit. II, 125. Episcopum ordinandum curat August. in castello ab Hippone quadraginta milibus disito, quod ei adhibenda diligentia non sufficeret. II, 935. Ordinationis hujus causa primas vocatur. II, 934. Offert Augustinus non petentibus adolescentem tantum in lectoris gradu constitutum, et acceptus fit episcopus. II, 934. Qui deinde apud Augustinum accusatus ac iudicatus, ad sedem apostolicam appellavit. II, 934. Episcoporum culpas, salvo episcopali honore, posse puniri. II, 934. Episcopatum presbytero parat Augustinus deferre, sed ille cum omnimodo resistendo destituit. II, 935, 934. post episcoporum obitus solent ecclesiae per ambitiosos aut contentiosos perturbari. II, 966. Episcopum apud Milevum ordinatus est, quem praecedens episcopus designavit. II, 966. Non sine aliquorum nonnulla tristitia, quod nihil inde ad populum locutus, cum apud clericos tantum designasset. II, 966. Augustinus eorum clero a populo ait: *Propter hunc tractatum nonnulla successorum volo.* II, 966. Designationis hujus gesta.

II, 966. Episcopo adhuc vivente ne alter ordinaretur, cautum est Niceno concilio II, 967. Alypius sede apostolica dicitur collocatus. II, 99. Laudatur Aly. quod monasticam vitam cum Episcopi munere coniungat. II, 99. Episcopis liberum est, salvo jure communionis non solum verum querere, sed et diversum sentire. IX, 141.

Episcopalia Gesta. V, 1576. Episcoporum translatio illucita. II, 934. Episcopum se esse Cyprianum, nec instante martyri esse oblitus. V, 1411. Abscedit Augustinus Carthagine, ubi coquebatur facere quod non deberet. II, 646. Episcopum episcoporum nemo se constituit. IX, 142.

Episcopatus officium interdum laudabiliter ponitur. IX, 474. Episcopalis dignitas fructuosior no. is erit, si gregem magis deposita collegerit, quam retenta disperserit. II, 489. Episcopatus sacramentum propter Ecclesiae vitanda pericula deposuisse longe est gloriosius, quam propter regenda gubernacula suscepisse. II, 259. Episcopatu Vaginensi gloriose cessit Maximianus. II, 259, et *not.* Episcopatum pro Christi unitate deponere parati omnes episcopi catholici qui aderant collationi Carthaginiensi. IX, 615, 700, 701. Episcopatus societas Donatistis oblata. V, 1588, 1595. Episcopatus vel clericatus honor Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus non auferitur, propter bonum pacis, et ex sola clementia. II, 812, 815. Episcopus quisque actum suum disponit et dirigit, rationem propositi sui Domino redditurus. II, 541. Episcopi vel inferioris ordinis ecclesiarum praepositi, an piscatorum similitudine intelligendi. VI, 219. Episcoporum ab ipsis Apostolorum sedibus inconcussa series. IX, 506. Episcopatus officium cuique patrifamilias impositum. V, 580.

Epistolae formatae. II, 175. Epistolaris modus ex institutione veterum. II, 1054. Epistolarum usitatum modus non custodiendus, nec a veteribus esse custoditus, ubi id agerent quod breviter explicari non valeret. II, 859.

Epistolam ad Hebraeos quidam negabant esse apostoli Pauli. VII, 500.

Epithemia seu carmina a scholasticis in nuptiis dici solita. IV, 494, 495.

Epithema tumoris Apostolo datum. V, 835.

Epulae terrae hujus, medicamenta quotidiana sunt. V, 489. Epulas suas habet cor pium, epulas suas habet cor superbum. IV, 1290. Epulae Dei mentes quarunt, non ventres. V, 581.

Equae Cappadociae vento concipiunt, fetusque earum non amplius triennio vivunt. VII, 715.

Equi nomine honor temporalis significatur. IV, 297, 1912. Equi potentatus, superbia. IV, 1912. Equus et mulus significant superbos. IV, 272.

Eractius presbyter. II, 966. Sermonem habet praesente Augustino. V, 1717. Gesta quibus Augustini successor designatus est. II, 966. In illum refundit Augustinus negotia quae populus ad ipsum perferabat. II, 968.

Eractius presbyter. VIII, 709.

Eractius diaconus. V, 1577.

Eratus rex sicyoniorum. VII, 564.

Eremus mundum significat. IV, 917. Eremus Christiano est hic mundus. V, 57. Sciant Christiani ubi sint: in eremo sunt, patriae suspirant. IV, 917. Eremus conscientiae. V, 511.

Erichthonius quartus rex Atheniensium. VII, 569. Filius Vulcani et Minervae quare creditus. VII, 570. Unde sic dictus. VII, 570.

Eridanus. De Minio in Eridanum emigrare. II, 454.

Erigit nemo quemquam ad id quod ipse est, nisi aliquantum ad id in quo est, ille descendat. II, 77.

Erogare servi est, Domini rationem exigere. V, 1481. Erogare bona spiritalia, omnium est. V, 580. Eroganda pecunia, ut habeatur iustitia. V, 410.

Tres episcopi, unus G. Iulius, et duo iteros.

Tres carissimus Augustinus, alius ab Herete Gallo. II, 189.

Error quid sit. VI, 259. Est falsi pro vero approbatio. I, 912. Error adulter animae. II, 62, 329. Approbare falsa pro veris ut erret invitus, non est natura instituti hominis, sed pena damnati. I, 598; III, 840. Errat nemo in veritate. IV, 807. Errare quis non putandus est, cum aliquid se nescire sent, sed cum se putat scire quod nescit. II, 924. quantum quisque errorem et falsitatem refugiat. VI, 240. Nemo vult cum quoque latet errore. II, 285. Error turpitudinis non caret. VIII, 85. Errorem putarum Academicum peccatum, quod vitare non possit, nisi omnia sus, cadatur assensu. VI, 242. Errores gentium maxime in dualibus scitis emnere, quae autem omnia Christiano dicitur. II, 142. Error in re quilibet omnia curare videtur. VI, 259. Errores quam difficile me careant. VIII, 175. Error in via pedum aliquando utilis, non in verum. VI, 259. quantum et in quo quisque erret, interest plurimum. VI, 259, 241. Et quam facile corrigat, vel quanta pericula summi delendere conetur erro-

rem. X, 1028. Excellentissima ingenia tanto in majores errores irruunt, quanto praefatius iamquam suis virtutibus concurrerunt. II, 661. Nunquam tutus erat, quam cum amore nimio veritatis erraret. VI, 487. *Idem* Falli non est peior mors animae, quam haerere erroris. II, 400. Errans disputa orator quibus ferendus. V, 1548. Duo vicia quae in errore hominum difficilem toleraverunt. VIII, 845. Perfidia in errore maxime caveoda. X, 575. Errare humanum est, ducendum est per animositatem in errore remanere. V, 901.

Error definitur facilis, quam finitur. I, 911. Error unde convalescit. X, 194. Errorum in sectis variis confirmat series successuorum. IV, 857. Numquam dedecit errare, cui nemo coarscit, ait hunc. II, 786. Minis perverse se ipsum avertit, qui et alios vult errare, ut erroris sui lateat. II, 386. Erroris hoc pro, rium est, ut quod cuique dis, licet, hoc etiam Deo displicere arbitretur. III, 208. Nihil tutius, quam ut abundant qui error res redarguant. II, 870. Errantes procliviores sunt querere potius, qui contra ea respondent, quae objungunt errori, quam latere, quae salubria, ut careat. Error. X, 200. Errores exurgere non est abrahando, sed vigilandum ab nocere. II, 1984. Errorum tentationibus erudit, sanctos expedit. II, 1084. Si quis in aliquo errat, modo sit humilis, reductur a Deo. IV, 1715. Eum qui in errorem lapsus sit, corrigendi ordo, et exemplum. II, 991, 992. Errantes per totam faciem terre. V, 280.

Erubescencia primorum parentum, unde. X, 444. Erubescencia de laudibus laudibus. X, 417. Mendacium erubescencia prima peccati. X, 364, 365, 712. Erubescere facit ingenuum frontem veritatem, etiam de alii criminis obiecti ne. IV, 836. Erubescere si crux est, eius est qui falsum obicit, non cui obicitur. IV, 836. In contumeliis non erubescit vultus nisi superbi. IV, 514. De Christo non erubescimus. IV, 8, 0, 851; V, 1278. Propter est, qui times frontis tue, quam signo crucis Christi armasti. IV, 831. *Idem* Christus.

Eruantur. Manducas cum discis, eructas cum doces: manducas cum aulis, eructas cum praedici. IV, 1874. si vultis eructare gratiam, bibite gratiam. IV, 1875.

Eruditi nomine quis dignus. I, 1015. Eruditos et peritos Legis non ponebat Christus inter discipulos suos. III, 1446.

Erudivit Deus homines multis modis. IV, 1202. Hinc ille rationem exigit. IV, 1202. Erudiri non potest quicquam sine labore et dolore. IV, 1145. Eruditio quae fit per molestias, in litteris ecclesiasticis vocatur disciplina. IV, 1547, 1548.

Idem orationes. VIII, 76.

Erythraea syllaba quo tempore vaticinata est. VII, 579, 581. Carmina ejus de Christo. VII, 579.

Esau et Jacob eruditiones. V, 58, 56. Esau et Jacob una et eadem sors ex patre, ex matre, ex conceptu, ex ortu; diversa tantum ex deo. II, 887, 888. Quomodo Esau deus odio habuit, qui nihil odii eorum quae fecit. VI, 122. Cur fidei donum ei subtrahitur. VI, 117. Cur non congruenter vocatus. VI, 119. In ex praesentia futura voluntatis est in robatus. VI, 117. Ejus reprobatio quomodo iusta. VI, 115, 115. Esau non damnatur in iugis. II, 825. Quam dis, ar moribus a Jacob. VII, 144. Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti, quod in primatu suo habuit, conculcavit esca damnavit. II, 111. Esau non propter officia suum, sed propter levitatem detrahatur perdit primogenita. V, 1045. Aegyptio cibo perdidit primogenita. I, 779, 799. Esau primatu a amittens victus conculcavit, qui flagrat. IV, 527, 558, 1772. Esau quomodo su, plantatus a Jacob. V, 47.

Esau adoratus a Jacob, quid significet. IV, 1175. Esau servivit Jacobo usque ad regem Ioram. III, 567. Quomodo. III, 567. Esau su, erbos et peccatores designat. IV, 527. Esau, Iosus et Jacob lenis, duo sunt Christianorum genera in uero Ecclesie gentia. V, 41, 48. Esau significat carnaliter in populo Dei. III, 567; IV, 1772. Jacob spirituales. V, 51. Esau carnales significans, cur major dictus. V, 57. Esau figuram gestavit veteris synagoga. IV, 1015, 1477. Esau Judaeorum symbolum. Jacob Christianorum. V, 55.

Esca pro cuiusque corporis congruentia vel defectu vel offensa. VIII, 597. Esca animas inesse credebant Machabei. VIII, 250, 252.

Esdras quo tempore scripsit. VII, 596. Quodammodo de Christo prophetavit. VII, 596. Vagis rerum gestarum scriptor est habitus, quam propheta. VII, 596.

Esse sensibilia et insensibilia appetunt, et illud conservare. VII, 540. Nemo est qui non velit esse. VII, 540. Non esse a nemine eligitur. I, 1281. Ne qui tem ab iis quibus mortem consciscunt. I, 1281. Nihil per divina providentiam ad id ut non sit, pervenire permittitur. I, 1549. Nemo, *vere* dicit se male non esse, quam miserum esse. I, 1279.

Magnum bonum est ipsum esse, quod et beati et miseri volunt. I, 1280. Quanto amplius esse a catur, tanto amplius vita aeterna desideratur. I, 1280. Omnia vera sunt, in quantum sunt. I, 744. Omnia quae sunt, iure laudanda sunt, quia bona sunt. I, 1280. Omne quod est, in quantum aliqua substantia est, et bonum est, et non nisi a Deo esse potest. III, 456. In quantum summus boni, sumus; in quantum mali sumus, minus sumus. III, 52. Homo est, et se esse novit, et id esse ac nosse diligit; in his tribus non fallitur homo. VII, 559. Esse ad lumen pertinet, non esse ad tenebras. IV, 109.

Esse nihil est quantum esse. I, 1549. Esse vere, est semper eodem modo esse. III, 1679. Res quolibet si mutabilis est, non vere est. III, 1680, 1685. Id vere est quod incommutabiliter manet. I, 742; III, 52; IV, 1741; V, 61. Quod vere est, sine initio et sine termino est. IV, 1745. Esse verum, esse sacram, esse confirmationem non habet, nisi qui non mutatur. V, 66. Esse nomen est in incommutabilitate. V, 66.

Esse vere, proprium Dei. VIII, 537. Nomen Dei proprium. V, 61, 66. Solus Deus est verum esse. IV, 1741. Creatura in comparatione Dei, non sunt. IV, 450. Quo sensu peccatores non debeant esse. IV, 450. Ab eo qui vere est, qui in comparatione per se autem esse pergit. IV, 451. Quasi natura, in quantum natura est, esse cogitur. IV, 109. Quod nulla substantia est, nihil omnino est. IV, 844. Esse, vivere, intelligere. I, 1244. Et intelligentia colligitur esse et vivere. I, 1244. Esse aliquid in aliquo, duobus dicitur. I, 836.

Esse, pro aestimari. III, 586.

Essentia quid. VII, 50. Essentia non aliter quam substantia solet intelligi. VIII, 959. Essentia et substantia, id est quod a prisca natura vocabatur. I, 1545. Essentia nulla est eadem a Deo. VII, 540. Essentiarum gradus ordinati a Deo. VII, 550.

Esther liber, scriptura sacra. X, 509. Quo tempore liber Esther scriptus. VII, 596.

Esurientes iustitiam. V, 563.

Ethnici se per divinum et rectum in doctrinis suis habere potuerunt, non improba verant sacri nostri, sed cum adierunt. IX, 224, 251.

Ethan interpretatur fortis. IV, 940.

Etruria. Belum grave Romanorum cum Etruria. VII, 63.

Erubescere et gigni. Genita. IV, 579.

Eva prima parens. V, 115. Eva quid significet. III, 207, 215. Cur vita dicta. III, 212, 215. Eva curiositate peccavit. III, 446. Deductum viro, fortassis etiam cum verbo suaviori. III, 445. Probabilis existimavit non esse mortem quam timebat seculum. III, 446. Eva etsi praecipi divini oblita fuisset, maximum tamen culpam incurrere non desisset. III, 445. Eva menti inerat amor propriae potestatis, et quaedam de se superbia praeputio. III, 445. Eva quatenus a se erat corrupta. X, 861. Eva praevicatio inexcusabilis. III, 445. Eva cur induta per linceis tunicis. IV, 1541. Eva paritientis dolores ex damnatione culpae, non conditione naturae. X, 1564, 1566. Eva nomen, magnum est. Eclesiae sacramentum. X, 142. Eva figura Ecclesiae. IV, 461. Eva et Ecclesiae formatio simul comparata. V, 1475. Eva reliquiarum. I, 715. Eva nobis interior, caro nostra est. IV, 548.

Evacuare corpus peccati, quid. III, 2069.

Evagrius. II, 758, 780.

Evangelistarum auctoritas. VIII, 215. Quod Evangelistae scripserunt, a Christo scriptum censeri debet. III, 1670. Quia in eis loquebatur spiritus sanctus, verum est etiam quod dixerit unus. V, 1118. Evangelista quod dicitur scriptum. III, 1045. Evangelistae quatuor, quia sunt quatuor partes orbis terre. III, 1045; IV, 1559. Evangelistae quatuor in quatuor annis. Apocalypsis. I, 1, 2, 3, 4. Alii alii aptius intellexerunt. III, 1046. Evangelistae salva narrationis veritate variant. V, 1117, 1150, 1155. Scripta eorum inter se non sunt contraria. VIII, 515. In texenda Christi generatione, ab invicem non assensum. VIII, 517. Evangelistarum consensus de partitione vestimentorum Christi. III, 1917. Cathanas, Marcus, et Thomas per se fuerunt praeter, etiam, quam Iamnes, quatuor. III, 1045. Evangelistae dicti sunt eorum. III, 879; IV, 154. An. II, III, 875. Sedes Domini. IV, 1467. sagitte. IV, 150. In Angelis ascendentibus et descendentibus significat. VIII, 208. Evangelista proprie vocatur Philippus diaconus. V, 1226, 1227. Eva gelista pro Evangelii predicator. V, 600.

Evangelium unde dictum. IV, 1417. Evangelium latine bonum quatum vel bona annuntiatio. V, 296, 740. VIII, 219, 214. Evangelium et instrumentum est et testamentum. V, 1456. Evangelium non nomen legi, quod dicitur VIII, 646. Evangelium lex testamenti novi. V, 167. In Evangelio revelatur novi testamenti gratia, quia in lege vel habuit. IV, 1836. Evangelium unde et esse cepit et nominari, se-

cundum Manichæos. VIII, 209. Unde secundum Catholicos. VIII, 215. Evangelium quomodo fatus sit. VIII, 219. Evangelium legitur et laudant Manichæi. III, 180. Ex eo quidam recipiebant Manichæi, quidam respuebant. VIII, 521, 525, 532. Quodam esse falsa dicebant. VIII, 559. Evangelium Apostoli dispensatione disverserunt, caritate junxerunt. IV, 541, 542.

Evangeliorum auctoritas. III, 1041. In Evangelium non calit menda immo. V, 740. Evangelio non creditur Augustinus nisi propter auctoritatem Ecclesie. VIII, 176. Paulum non habuisse securitatem Evangelii prædicandi, nisi Petri et qui cum eo erant, fuisset sententia rolo atus. II, 235. Evangeliorum dissimilitudo nulla esse secure creditur, donec latelligatur. V, 556. Exemplaribus graecis Evangeliorum in jor files habenda. III, 1259. Evangelium quatuor ab Hieronymo translatum. X, 1589. *not. (g).* Evangelium Joannis ceteris suæ eroditur. III, 995. Evangelium Joannis exordium quodam ad sapientiam, quodam ad sententiam pertinentia complicitur. VIII, 1015. Quodam quo corpus sensu, quodam que animi ratione cognosci possunt. VIII, 1015. Evangelii secundum Joannem initium Platonius quidam aureis litteris scribendum dicebat. VII, 500. Inquam nunc, quod in Evangelio prædicatur. V, 117. Evangelium lumen figuratum per faculas in hydris fidelibus militum Gedonis inclusas. III, 815.

Evangelii fides toto orbe recepta. V, 555. Evangelium nondum prædicatum est in nonnullis gentibus. IX, 205. Nondum permittit populus Africæ. II, 922. Evangelii gratiam meritis suis debitam, nec Gentilibus, nisi suscipiant sacramenta legis, dandum esse credebat Iudei. VI, 111. Litterarum esset homines post Evangelii prædicationem graviores quam antea malis prem, meritorum hanc illis aciderent. II, 122. Evangelium sic audire oportet, quasi præsentem Dominum. III, 1652. Evangelium est Christi. V, 520. In illo etiam nunc utilem est Dominus. V, 784. Evangelia quatuor, drachæ quatuor, quod ut ab exactore hujus sæculi liberantur. IV, 1785. Ibi peccata nostra solvantur. IV, 1785. Evangelium potestum est ad cor, ut sanctetur a peccatis. III, 1445.

Evangelium virga virtutis Christi. VII, 551. Vinum quod servatum est in nuptiis. III, 1459. Evangelica sacramenta in Christi dictis factisque signata, non omnibus patent. VI, 54. Evangelium magister est grandioribus, lex parvulis et pædagogus. VI, 57. Evangelio doceatur quid amare debeamus, quid continere, quid agere, quid vitare, quid sperare. V, 1557.

Evangelium siæ baptismo non perducit ad regnum celorum, nec vicissim. IV, 585. Evangelium a sapere patet. VIII, 220. An non accipit, quis putat omnia non dimitte. VIII, 226. Varn grahus eorum qui Evangelia impia præcepit. VIII, 226, 228. Evangelium vitam sectanti qualiter vivendum cum minus perfectis. II, 352. Evangelio quando Christus parat homines, nullam excusationem vult interponi carnalis temporisque pietatis. V, 655.

Evangelii dispensatio an præstetur quam baptisui. IX, 585. Evangelii prædicatio per passionem prædicantium clarius et potentius facta est. VII, 612. Evangelii prædicatores pro veritate perpetuando certant, moriendo vicerunt. VI, 179. Evangelium lumen crevit morte Martyrum. III, 815. Evangelii ministri debent esse forma fidelibus vivendo. I, 837. Evangelium per occasionem prædicare. V, 609. Evangelium non caste prædicant. IV, 159. Multi ministrant Evangelium, sed sibi ministrant. IV, 1291. Evangelizare qui cupiunt, relinquunt hydrium suum. III, 1524. Evangelium non sit venale. V, 275. Evangelium pro quo laboravit Paulus usque ad vincula, quod erat. IV, 1448. Evangelii prædicatores accipiant sustentationem necessitatibus a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 275. De Evangelio vivere Apostolis alisque licitum, non jussum. VI, 555. Evangelizanti licet accipere carnalia pro spiritualibus. IV, 1566, 1567, 1910, 1911. Evangelizanti subveniendum est, antequam petat. IV, 1566, 1567, 1910. Evangelium ponitur ad caput cum debet. III, 1445.

Eucardies. II, 85.

Eucharistia. III, 71, 1725; VIII, 582, 638, 879, 881; IX, 202, 290, 669. sacramentum. II, 200; IV, 1548; VII, 520, 741. Prelii nostri sacramentum. I, 778. Eucharistia pretium nostrum quod manduco et bibo et ergo, ait Augustinus. I, 810. Eucharistia, altaris sacramenta. V, 584. Et sacramentum altaris vocatur. V, 401. Item corpus Christi. V, 401. Pecc sacramentum omnes corpus Christi dicitur. V, 1565. Panis et calix idem dicuntur sacramenta, quia in eis aliud videtur, aliud intelligitur. V, 1247. Panis est corpus Christi, calix sanguis Christi. V, 1246. Eucharistia dicitur communicatio Domini corporis. I, 720. Mensa Christi in medio Ecclesie constituta. V, 755. Mensa corporis et sanguinis Domini. III, 1755. Mensa magna malle propius corpus Christi et sanguinem. V, 195. Corpus et sanguinem

Agni immaculati accipi in Ecclesia. II, 147. Christus de corpore ac sanguine suo dedit salubrem refectionem, ita ut non deficiat unde reficeris. V, 729. quam brevem eis qui in partes concidendum putabant, de integritate sua solutionem dedit. V, 729. si carnem Christi non haberemus, panem altaris non manducavimus. V, 726.

Eucharistia spiritualis alimentum quæ accipitur de altari Dei. V, 589. Eucharistia cibus et potus. V, 255. Eucharistia vitale convivium. V, 1649. De mensa Domini non viles epulas, aut ignobiles potus, sed i. suis occisi Christi carnem præbentem et sanguinem. V, 1662. Discrimen inter Eucharistiam et cibum temporalem. III, 1645. Non omnis panis, sed accipiens benedictionem Christi, fit corpus Christi. V, 1116. Fit nobis mysticus. VIII, 579. Panis ille, quem videtis in altari, sanctificatus per verbum Dei, corpus est Christi: calix illi, in quo quod habet calix, sanctificatum per verbum Dei, sanguis est Christi. V, 1099, 1246. Carnem manibus suis consecratam Christus discipulis illi dedit. V, 645. Ipsa est quæ nunc præparatur. V, 645. Ipsi eam fide quotidie manducamus. V, 645. Eucharistiam prænam confectam manibus suis, et ore suo commendatam, ita sicut ceteris apostolis tradidit Christus. IV, 153; V, 455. Eadem adhibent ad convivium in quo corporis et sanguinis sui figuram discipulis commendavit et tradidit. IV, 75. Eucharistia signum corporis Christi. VIII, 144. Carnis suæ præcisus particula daturus esse Dominum quidam putaverunt. IV, 1265. Christus discipulis insa dire videbatur diceas: *quæcumque alligaveris etc. et non erunt ligatæ in terra etc.* IV, 705. Corpus summa Christus ferebat in manibus suis, cum diceret, *hoc est corpus meum*. IV, 704, 708. saluator quo vehementius commendat, mysterium illius altitudinem, ultimum hoc voluit alius infundere cordibus, et memorie discipulorum. II, 205. Cæna Domini post resurrectionem, in suis manibus et ore firmata. V, 645. Tenetur et agnosceretur Christus ad fractionem panis. V, 1118, 1119, 1127. Fractio panis in sacramentum corporis Christi. II, 148. Schuit agnosci Christus a discipulis, nisi in fractione panis, propter nos qui non enim visum eramus in carne, et tamen in indicium eramus ejus carnem. V, 1118.

Eucharistia figurata. IV, 705. Figurata in pane et vino a Melchisedech Abrahamæ propositis. VII, 500. Figuram hanc modo videmus impleri, quomodo, taceat propter Catechumenos. V, 1407. Israelitarum cibus spiritualis quomodo idem ac noster. V, 1554.

Eucharistia sacrificium. VII, 635. Oblatio. IX, 58. Victima sancta quæ ex altari dispensatur. I, 778. Non quod videtur, sed quod creditur, pascit. V, 645. sacramentum corporis Christi nihil aliud quam vitam vocant Christiani Pauci. X, 128.

Eucharistiam nesciunt Catechumeni. III, 1477. Eucharistia mensam Catechumeni et Audientes vident, sed ad epulas non accedunt. V, 755. Normi fideles qui accipiunt, quia per carnem benedictum. V, 58. Christum ubi agnoscamus, novit qui fideles est: qui autem Catechumens est, ignorat. V, 1111, 1116. Eventant Catechumeni, ut nonne dato ad baptismum, subinde ad tales epulas accedere valeant. V, 754. De sacramento altaris sacri, quod hodie viderunt baptizati, nihil adhuc audierunt. V, 1102, 1216. Panis quotidianus, quod fideles accipiunt, quod baptizati accipiunt. V, 581. Quod norunt fideles, a tritico et vino. V, 48.

Eucharistia ad regenerationem pertinet. X, 1265. Est sacramentum fidelium. V, 649, 729. Non conceditur nisi iis qui baptismum susceperunt. III, 1477. Manducare non possunt corpus Christi nisi baptizati. II, 826. Nec vitam habere possunt qui non manducaverint. II, 785, 826, 984. Præter baptismum et participationem Eucharistie, non solum ad regnum Dei, sed nec ad salutem, et vitam æternam potest quisquam hominum pervenire. X, 128, 129. Ista sententia, *Nisi manducaveritis carnem meam*, etc. omnes tenent etiam infantes. X, 125. *et. (n).* Manducare non possunt corpus Christi nisi baptizati. II, 826. Nec vitam habere possunt qui non manducaverint. II, 785, 826, 984. Eucharistia participatio necessaria parvulis ad vitam æternam consequendam. X, 576, 648. Eucharistia parvulis ministrata. X, 1154. Infantes mensæ Domini participes sunt, ne habent nisi vitam. V, 945. sanguinem quem per usum suum tolerare homicidæ, per gratiam biberunt. IV, 517, 791. Credentes sanguinem biberunt, quem servando in cruce. V, 407, 558, 554, 1550, 1685.

Eucharistia perceptio. VI, 202, 470. Vincitur etiam nomen. II, 205. sacramentum Eucharistie quæ dispositione suscipiendum. III, 1610. Carnem Christi nemo manducat, nisi prius adoraverit. IV, 1264 qui manducant carnem Christi, et bibunt sanguinem Christi, cogitent quid manducaverint. V, 754. Eucharistia sacramentum etiam necesse est visibiliter celebrant, oportet tamen invisibiliter intellegere. IV, 1265. tunc vita uniusque est corpus et sanguis Christi, si quod in sacramento visibiliter sumitur, in ipsa veri-

tate spiritaliter manducetur, spiritaliter bibatur. V, 729. Verum Christi corpus et sanguinem in sacramento etiam impii accipiunt. IX, 181. Ad altare in Ecclesia positum multi scelerati possunt accedere, ad altare aliud in caelis non possunt. V, 1345. Corpus Christi manducant haeretici sacramento solo, Catholici re ipsa. VII, 173. Christi corpus manducare re vera, et non sacramento tenus, quid sit. VII, 742. Eucharistia corde manducanda. III, 1612. Modus quidam manducandi carnem Christi proprius piorum. V, 433.

Eucharistiam percepturis castitas commendatur. V, 733, 736. Nosti quo accedis, quid manduces, quid bibas; imo quem manduces, quem bibas; abstinere te a fornicationibus. V, 83. Humilitas Christi in Incarnatione, et in altaris sacrificio declarata. IV, 303, 306, 312. Nisi esset humilis Christus, nec manducaretur, nec biberetur. IV, 305. Conam suam dedit Dominus, passionem suam dedit: ille saturator, qui imitator. IV, 170, 178, 543. Corpus humilitatis Domini sui manducant etiam divites terrae, nec saturantur usque ad imitationem, sed tamen adorant. IV, 170. Et ipsi superbi veniunt ad mensam Christi, accipiunt de corpore ejus; sed adorant tantum, non etiam saturantur. II, 367. Comederunt pauperes, et saturati sunt, talia passi, qualia manducaverunt. IV, 178. Nos de cruce Domini pasчимur, quia corpus ipsius manducamus. IV, 1290.

Eucharistia bonos vivificat, malos mortificat. III, 1762. In Eucharistia habet fidelis ubi vivat, habet unde vivat, III, 1612. Manduca vitam, bibe vitam; habebis vitam, et integra est vita. V, 729. In corpore et sanguine suo Christus voluit esse salutem nostram. IV, 305. Eucharistiae calix inebriat martyres ad capependa caelestia. IX, 298. Iudaei de crucifixo Christo tenebrati sunt, non manducando crucifixum, et bibendo, illuminantur. IV, 315. Eucharistia sacramentum pietatis, signum unitatis. III, 1612. Mysterium pacis et unitatis nostrae, quod ideo in pane et vino consecratur. V, 1100, 1103. Concordia et unio effectus sacramenti corporis Christi. III, 1613, 1614. soli illi manducant corpus Christi, qui sunt in compage membrorum ejus. VII, 742. Virtus quae in Eucharistia intelligitur, ipsa unitas est; ut redacti in corpus Christi, effecti membra ejus, simul quod accipimus. V, 389. Cor, oris Christi sacramentum qui accipiunt, non omnes apud eum habituri sunt etiam locum promissum membrum ejus. V, 1763.

Eucharistia sanguine Christi accepto, ab omnibus gentibus respondetur Amen. VIII, 239. Pretium nostrum accipitur, Amen respondetur. IV, 1665. Ad pignus Christi quotidie dicis, Amen. V, 1469. Ad mensam Domini accedentes, ibi respondent verba fidei. V, 145. Qui ad mensam Domini accedentes, ibi respondent verba fidei, hi fideles vocantur. V, 145. Fideles ii, quibus Christi corpus erogatur. V, 649. Mysterium vestrum accipitis; ad id quod estis, Amen respondetis, et respondendo subscribitis. V, 1247. Audis, Corpus Christi, et respondes, Amen: esto membrum corporis Christi, ut verum sit Amen. V, 1247.

Eucharistiae perceptionem cur praecedit oratio Dominica. V, 127. his verbis *dimitte nobis*, etc. lota facie ad altare accedimus, et corpore ac sanguine Domini communicamus. V, 127.

Eucharistia panis noster quotidianus. V, 381, 389, 394, 645. Eucharistiae sumptio quotidiana. X, 627, 998. Eucharistiam quotidie accipere debent fideles. V, 1099. Communificant alii quotidie, alii certis diebus. II, 200. Qui non audeat quotidie sumere Eucharistiam, et qui non audeat illo die praetermittere, uterque corpus et sanguinem Domini honorat. II, 201. Contemptum solum non vult cibus iste, sicut nec manna fastidium. II, 201.

Eucharistiam simul accipiunt boni et mali. V, 534. In ipsa quam multi iudicium sibi manducant et bibunt. V, 645. Qui manducant indigne, vere manducant, etsi iudicium sibi manducant. V, 1229. Quam multos Judas implet satanas indigne accipientes buccellam. IV, 1854. Bene esse non potest male accipienti quod bonum est. IV, 1854. Non malum est quod datur, sed bonum malo in iudicium datur. IV, 1854. *Fide* sacrificium. Si bene vixeris, cibum Christum habebis; si a Christo recesseris, cibus draconis eris. IV, 1586. Exigitur de manducante quod manducatur; non prohibetur manducare a dispensatore, sed moneatur timere exactorem. IV, 545. Cum quis videt aliam ad altare accedentem, quem novit indignum, quando inde nihil ipsi timendum. V, 899, 900. Separatio ab Eucharistia intercedente aliquo graviore delicto. X, 627, 998. Crimina quae a Christi communione separant. X, 628. Non perseverantes in vita bona separantur a pane Eucharistiae. V, 593, 401. Separatio a sacramento caelestis panis per ecclesiasticam disciplinam penitentium humiliter amplectenda. V, 1545. Parvula quaedam a nutrice, demonum scirelegis impacta, postea in ecclesia illatam sibi Eucharistiam miris motibus respuit. II, 561.

Eucharistia ad Memorias martyrum celebrata. I, 720. Mensa constructa in loco sepulturae Cypriani, in qua sacrificium Deo offertur. V, 1413. Sanguinem Christi bibit multitudo venerans natalem Cypriani. V, 1415. Ad altare corpus et sanguinem Christi sumentes. V, 384. Sacrum Christi sanguinem Laurentius diaconus ministravit. V, 1595. Eucharistia olim in manibus Ioni solita. IX, 277. Coniunctis manibus accipiebatur. IX, 58.

Eucharistia. Discipuli primum acceperunt corpus et sanguinem Domini non jejuni. II, 205. Non praecipit Christus quo deinceps ordine sumeretur, ut Apostolis servaret hunc locum. II, 205. Eucharistia a jejuniis sumenda, et est mos universae Ecclesiae. II, 205. Nonnullos delectavit die Carne Domini ad insigniorem commemorationem post cibos offerre et accipere. II, 205. Quid inde sentiat Augustinus. II, 205. Ex hoc placuit spiritui sancto, ut in honorem tanti sacramenti, in os Christiani prius Dominicum corpus intraret, quam ceteri cibi. II, 205. Cataplasma ex Eucharistia. X, 1515. Sacramenta quae per Episcopos afferuntur manum, ad fidem dicti adducuntur. II, 650. Eucharistiam quomodo conficiunt Ophitae. VIII, 28. Cataphryges. VIII, 50. Pequziani. VIII, 51. Maachari. VIII, 35.

Eucharistus presbyter per memoriam s. Stephani a calculo sanatus. VII, 766. Et suscitatus est. VII, 766.

Eucratius a Thenis. IX, 220.

Egypti haeretici. VIII, 40.

Eudæmones. VII, 265. Eudæmones non possunt esse medii Deos inter et homines. VII, 266.

Eudoxius astrologus. VII, 500.

Evectio publica. I, 717.

Eversiones. I, 716; III, 156.

Eversores. I, 685; II, 799. Qui scilicet risus sibi ac ludicra spectacula exhiberi volunt eversionibus et erroribus aliorum. III, 156. Eversor. II, 799.

Eufrates presbyter ad unitatem Christi conversus. II, 585.

Eugenius ab Ammedera. IX, 221.

Eugenius tyrannus Maximi successor a Theodosio victus. VII, 172.

Euhemerus. III, 1056. Sacram historiam scripsit. VII, 217. Saturnum, Jovem, Neptunum et Plutonium homines fuisse prodit. III, 1056; VII, 184. Euhemerus ab Ennio in latinam linguam versus est. III, 1056.

Eulogia panis. IX, 557. Eulogia fieri dicitur, dum sumitur panis unitatis gratia missus. II, 100. Id est accipiendo benedicitur. II, 105.

Eulogus episcopus. X, 525, 652, 665.

Eulogus diaconus martyr. V, 1247, 1249. Ejus responsa. V, 1249, 1251.

Eulogus Carthaginis rhetor. VI, 602.

Eumalius Vicarius Africae. IX, 541, 640, 687.

Eunomius a quo Eunomiani haeretici, seu Aetiani. VIII, 40, 707, 1087. Eunomius Filium Dei non naturae, sed voluntatis esse filium dicens, refellit. VIII, 1087.

Eunomiani. III, 1856; V, 448, 988, 990; IX, 595. Peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Eunomiani in Oriente, non in Africa. V, 280.

Eunuchus Candacis reginae accepit Spiritum sanctum sine hominum ministerio. V, 601, 1227.

Evodius patria Tagastensis. I, 770. Cum agens in rebus militaret, convertitur ad Deum, et ante Augustinum baptizatur. I, 771. In libris de quantitate animae et de libero arbitrio, collocatur personam sustinet. I, 1053. Augustino se socium in sancto proposito adiungit, et cum ipso redit in Africam. I, 771. Psalmum cantat in obitu Monicae. I, 776.

Evodius cum Proculaeno sermonem contulit. II, 129.

Evodius episcopus in Italiam profectus cum Theasio. II, 275.

Evodius de quo Paulinus. II, 100.

Evodius episcopus Uzalensis. II, 693; V, 1416; VII, 768. Rescribit Valentino de epistola ad Sixtum. II, 973, not. (a). Multa diversis epistolis Augustino proponit, quibus Augustinus respondet. II, 695.

Eupasia. VI, 475.

Euphemite haeretici. VIII, 41.

Euphrates. III, 578. Nominis magni fluminis intelligitur. III, 787.

Europa rapta a Xantho Cretensium rege. VII, 369.

Europae dimensio. VII, 497.

Europs secundus rex Sicyoniorum. VII, 561.

Eusebius. VII, 279.

Eusebia Manichaea quasi sanctimonialis. VIII, 36.

Eusebius. VI, 397; VIII, 27. Historiam temporum quae ad sacram Scripturam pertinent, contexuit. III, 62. Eusebii historiae a se in latinam linguam translatae Rufinus duos libros addidit. VIII, 46. Eusebii Chronica. VII, 497, 566, 587. Eusebii sententia de tempore quo promissiones Abra-

hæ factæ sunt. VII, 496. De annis servitutis Israelitarum in Ægypto. III, 612. Eusebius Cæsariensis psalmos interpretatus est. II, 262. Constantinopolitanus vocatur a Paulino, qui ipsius hist. riam mittit ad Alypium. II, 99.

Eusebius Vercellensis. II, 265.

Eusebius Emisenus. II, 286. In epistolam ad Galatas commentariolos reliquit. II, 252.

Eusebius presbyter Hieronymo mittit libros Auniani Pelagiani. II, 928.

Eustasius ex insula Capraria (monachus). II, 189.

Eustochium et Paula salutant Augustinum. II, 735. De dormitione Eustochii dolet Hieronymus. II, 928.

Eutomus episcopus. X, 652, 665.

Eutropius episcopus. VIII, 665.

Eutychianus Consul. VII, 620.

Eutychium hæretici VIII, 50. *Not. ult.*

Exactoris, qui quod suis jam redditum erat, rursus repetebat quasi se non mandante datum, iniquitas corripitur. II, 1062.

Exaggeratissimi diaboli angeli. V, 885.

Exaltare Deum, est altum confiteri. V, 1681. Exaltat Deus humiles sic, ut non faciat superbos. IV, 1472. *Vide* Superbia.

Exaudiri orationes hominum etiam peccatorum. V, 748, 751. Exaudiri hominem, cum Deum orat, ambigenti dubitatio tollitur. V, 171. Exaudiendi nos hinc Deo quædam necessitudo, quia fecit nos. V, 295. Deus prævenit desideria nostra. V, 494. Petentem nugatoria propitius Deus non exaudit ut det, sed exaudit ut sanet, non dando. V, 205. Si Deus non dedit, scis quia prodest tibi, quia non dat pater bonus. V, 204. Exaudit quosdam Deum iratus, non exaudit quosdam propitius. V, 147. Deus aliquando non exaudit, ut intelligamus quid ab ipso petere debeamus. IV, 625, 624. *Vide* Oratio. Qui vult audiri a Deo, prius audiat Deum. V, 126.

Exaudire murmurationem, id est, cognoscere. III, 509.

Exæcatio maxima poena. IV, 688, 690, 691, 692. Unusquisque aut exerceatur ad purgationem, aut admonetur ad conversionem, aut si contempserit vocationem et disciplinam Dei, exæcetur ad damnationem. IV, 116. Cur alius exæcetur, alius illuminetur, iudicio divino reliquendum. III, 1777. Exæcat hominem sinistra intentio. IV, 1859. Elatio causa exæcationis. IV, 790, 794. Exæcatio infidelium a diabolo potest esse. VIII, 595. In uno eodemque opere malo aliud venit de astutia sudentis, aliud de nequitia volentis, aliud de iustitia punientis. VIII, 494. Exæcatio infidelium secundum quendam modum non in alverum Deum pertinere potest. VIII, 589. Nec iniuste. III, 1777, 1780. Exæcat Deus deserendo. III, 1777. Exæcatio Iudeorum ex superbia. III, 1778, 1779; VI, 20. Exæcatio aliquando utilis. III, 1572. Plurimis Iudeorum profuit. III, 1779.

Excellentia tria. V, 1590.

Exceptor. V, 1590. Exceptores iudices. II, 578, 581.

Excessus in rebus ad utendum concessis longe tolerabilior, quam in non concessis. VI, 582.

Exclusi ab Ecclesia quomodo eidem prosint. III, 127.

Exclusores argentarii. X, 210. Sic vocantur qui de confusione massæ noverunt vasis formam exprimere. IV, 645, 856, 857.

Excommunicatio. III, 451, 764, 1765; VI, 199, 475; IX, 45, 444, 669. Excommunicatio a mensa. IX, 94. Excommunicatio est misericors severitas. VI, 199. Remedium est contra gravia quædam peccata. VI, 228. Corripianus, castigant, excommunicant, etiam cum dilectione separamus. IV, 635. Excommunicatione poena maior in Ecclesia non est. X, 944. qui ab Ecclesia resecantur, periculis omnibus ac luporum dentibus exponuntur. Innocentius. II, 785. Excommunicatio non nisi legitimi potestate et cum iudicio facienda. V, 900, 1546. Excommunicatus a presbytero suo subdiaconus. II, 419. Item excommunicatus a presbytero suo diaconus. II, 419. Excommunicatio ubi adhibenda. IX, 92, 95, 95. Excommunicatio peccatoris. III, 1752. Excommunicantur incontinentes. V, 1004. Excommunicatione prudenter quodque abstinendum, ne flagello peior fiat qui ceditur. V, 425. Maxime dum Ecclesiæ perturbatio et descriptio timetur. V, 51. Patres maluerunt Pelagianos in Ecclesiæ congrege sumi, quam ex eius corpore reserari, si necessitas permitteret. II, 685, 764, 775. Excommunicatum non fuisse qui meretur, Augustinus probat, ubi etiam periculum schismatis. II, 295.

Excommunicatio quid debet intneri. IX, 62, 94. Potest esse utilis. X, 944. quomodo salubris. IX, 92. Per poenitentiam aut per malam conscientiam a Christi corpore separati. VII, 674. sicut ante visibilem excommunicationem, quisque contra veritatem qua convinctur et arguitur, nuncium gestat animum, cum præcisus est; sic post reconvictionem manet præcisus. IX, 414. si objecta Cæciliæ

crimina possint monstrari, ipsum jam mortuum anathematizarem. II, 794. Separatio falsorum fratrum, ante tempus messis, sine perturbatione Ecclesiæ non potest fieri. III, 1799. Ab his fraternam non separat caritatem, quos de fraterna congregatione præcipit Paulus separari. IX, 84, 85, 86, 92. Excommunicatio innocentes ac spiritales homines non lædit, sed probat. IX, 125. Non obest homini, quod ex tabula (Ecclesiæ) non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non eum delet iniqua conscientia. II, 269. Si quisquam fidelium fuerit anathematus iniuste, ei potius obicit qui faciet, quam ei qui hanc patientur injuriam. II, 1068. Excommunicati iniuste ut sese gerere debeant. III, 128. Ut domus universa pro peccato unius anathemate feriatur, rationem non invenit, nec facere ausus est Augustinus. II, 1066. Excommunicare laicum, et clericum degradare. VI, 271.

Excusator. II, 504.

Excusatum se putat humana superbia, quando ignorantia, non voluntas videtur esse quod peccat. II, 885. Excusatos se dicit Pelagius malos, quod gratiam bene vivendi non acceperint. II, 882. Inexcusabiles ostenduntur omnes peccatores. II, 882. Eos qui scientes peccant, vocat Scriptura inexcusabiles etiam secundum iudicium superbiæ suæ, quo multum confidunt de viribus propriæ voluntatis. II, 885. Excusantes peccata sua, per circuitum volunt venire ad Deum accusandum, qui nolunt de compendio venire ad Deum placandum. IV, 268. Impii ut se excusent, accusant Deum. IV, 1172, 1691. Excusatio peccati iniqua est, et a diabolo suggeritur. V, 158, 186; VI, 537. Excusatio in peccatis manifestis, est superbia damnableior. VII, 422. Nolens se esse reum, addit potius ad reatum. VI, 557. Non poenam removet, sed veniam. VI, 557. Excusationes in peccatis diversæ; fati, fortunæ, diaboli, et ipsius Dei. VI, 558. Excusator tuus cum vis esse, triumphat de te diabolus accusator tuus. V, 186.

Excussor filii, qui. IV, 1674.

Exduumvir. II, 504.

Exedra. IX, 697. Locus de quo episcopus loquebantur ad populum. VII, 779.

Exemplis ratio anteponenda. VII, 56. Exemplis magis movent quam præcepta. VII, 55. Fidem infirmorum roborant. IV, 1402. Exemplis sanctorum alios accendunt alios deficient. IV, 1812. Exemplis, carbonem desolatorii. IV, 1600. Exemplis urgendum ad conversionem. IV, 1600, 1601. In Ecclesia qui præcedunt, exemplum se præbere debent sequentibus. IV, 456. Exemplum bonæ imitationis qui proponit, misericordiam præstat maiorem, quam qui porrigit reficiendi corporis alimentum. V, 804. Exemplum non sumendum a multis, sed a paucis qui sint iusti. IV, 457. Exemplum peccandi ex maiorum virorum lapsu non accipiendum. IV, 559, 586. Exemplis mala non excusare, et quatenus bona non desint. V, 1547. Exemplum malorum se excusans, querit sibi non patronum ad causam malam, sed comitem ad poenam. V, 758.

Exenia, pro Xenia. IV, 195.

Exercere. Aliquando Deus per temporalem potentiam damnandorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 955. *Vide* Tribulatio.

Exherediti, dici solent abominati. IV, 86.

Exhortatio quædam ad finem adhibetur. IV, 1501. Exhortationis vires ex gratia. VI, 441. Exhortatio nihil prodest, nisi revelet ille qui intus est. III, 1609.

Exigitur plus ab eo cui plus datur. II, 882.

Exorcismus. quid. I, 968. Exorcismus parvulorum in baptismo. IV, 797; X, 829, 1075, 1525. Et exsufflatio in baptismo. X, 1192, 1220, 1585. Exorcismus inter ritus baptismi. I, 968; X, 408. Est vetustissimus ritus. X, 463. Antiquissima Ecclesiæ traditio. X, 467. Exorcizatur potestas diabolica in baptismo. X, 426. *Vide* Baptismus. Exorcismus adjurato Christi nomine. V, 1080, 1100, 1105.

Exorcisterium ecclesiasticum. IX, 578.

Exorbitare est extra orbitam fieri. III, 1759.

Expalmatus. IV, 1250. Expalmaretur. III, 2051.

Expedit et illicitum et s. quod differant. VI, 161. Quando quid expedit, quando non. VI, 465. Quod licet, sed non expedit facere, non leges vinculo, sed libera dilectione cavendum. VI, 461.

Experimenta corrigant, quem verba non corrigunt. V, 405. Experiendi assiduitas paulatim subtrahit admirationis incantamentum. VII, 714.

Expompari. V, 268.

Exsequiarum sollempne obsequium. IV, 1532. Per triduum in hymnis Domum collaudamus super sequentium defuncti, ac tertio die redemptionis sacramenta obtulimus. II, 694. In exsequiis quid ad spiritum mortuorum perveniat. IV, 554. Exsequiis magis sunt viam salutis, quam subsidia mortuorum. VII, 27. Exsequia civitatis. IV, 542, 554.

Exspirare, extra spiritum fieri. III, 1759.

Exsufflatio in baptismo. X, 108, 435, 829, 1075. Exsufflatio parvulorum vetustissimus ritus. X, 165. Et antiquissima Ecclesiae traditio. X, 467. Ritus Ecclesiae universae et antiquissimae. X, 1503, 1507, 1459. Exsufflatio in baptismo parvulorum ut eruantur de potestate diaboli. X, 1525. Exsufflare imaginem Dei in baptismo non liceret, nisi errenda esset a potestate teacebrarum. X, 1555. Deo ipsi gravis et insignis fieret injuria, si imagines eius sine peccato exsufflarentur et exorcizarentur. X, 1414.

Exsulare, extra solum fieri. III, 1759. Exsul nusquam Christianus. V, 1410. Exsulum, si parva amaret, magna periret; si non amaret, peior corporis parat. V, 1550. Exsulum suas, ante quod tidie servi Dei clamant. VIII, 225.

Exsultatio alia bona, alia mala. IV, 1217. Exsultare bonum pro debet, si vis securus multo insultare. IV, 1217. Exsultare in cubilibus suis, est exsultare in cordibus suis. IV, 1955. Exsultatio in saecula non novum est in re, sed in spe. IV, 124. Exsultare quis pro debet cum tremore, quia domum Dei est unde exsultat, non meritum suum. IV, 1955. Exsultatio in saecula non in saecula, ac proinde transiens; iustum in Domino, et permanens. IV, 277.

Exsurge, pro exurgere. III, 497.

Exteriora non a mala. IV, 1815. Exteriora multa esse non possunt illis quibus interiora munida sunt. IV, 1861. De interioribus gaudemus, in exterioribus necessitatem habeamus. IV, 1815. Exteriora tanto magis quis mortitur, quanto magis a propria pat Deo; sicut cum ab eo recedit, omnes vires suas in exteriora convertit. II, 208.

Extrema, pro gradus extrema nihil est aliud, quam intima proferre, ille est longe a se facere Deum. I, 1183.

Extollere, parum est ut illud quod in se est bonum, agnoscat homo quod a Deo sit, nisi etiam inde non se extollat super illum qui non tam habet. IV, 878. *vide superbia*.

Ezechias optimus et piissimus rex, regnavit nonnulli temporibus. VII, 378. Tunc et templum adolorum, et excelsa destruxit, destruxit templum, Dominus servavit. II, 101. Ezechias servatum, quia iam futurum causas mortis erat, et quomodo quidecim anni ad vitam illius additi. III, 551.

Ezechiel, quid et quo tempore prophetavit. VII, 542. Prophetavit in captivitate Babylonica. IV, 772. Ezechiel de filiis et patribus suas vias se aratum ducentibus. I, 101, cum ait in iustitiam patris non nocere filius. X, 1275, et *supra passim*. Ezechias rogeti in ca. xvi. pertinet ad praenuntiationem revelationis testamenti novi. X, 1231. In Ezechielem commentarios edit Hieronymus. II, 719.

F.

Fabella Persica. VIII, 92.

Fabiola. II, 719, 1091.

Fabris, X, 745. Tarentinae urbis evorsor. VII, 19. A simulacrorum depredatione abstinuit. VII, 19.

Fabriarum constructio. IV, 1056.

Fabricius. II, 590; X, 745, 751. Illustris Romanus. VII, 164. Voluntaria ejus paupertas. VII, 164.

Fabricius. VIII, 659. Hareticus. VIII, 664.

Fabula est compositum ad utilitatem delectationemve mendacium. I, 894. Fabulas suas ad naturam rerum, vel ad mores hominum interpretari conatur Paganus. VIII, 574. Et ad nescio quas physiologias vel thelogias referre. VIII, 275.

Facere, modus quisque facit, aut de se est, aut ex aliquo, aut ex nihilo. VIII, 567. Nulla res se ipsa agnit aut agit. I, 1028. *Quod tibi non vis fieri, ne facias alteri*, maxime formatoris nostri in ipsis cordibus nostris veritas scripsit. IV, 675. Hoc nemo ignorare permissus est, ut esset unde judicare aut quibus lex non est data. IV, 675. *Fac nunciam*, quid importet. IV, 1442. Facientes numeri factis autependi. I, 1165. Facta sermones sunt, quibus justis defenditur in iudicio. IV, 1460. Cavendum ne sicut philosophi quodam fac a hominum dicantur in illa inter recte factum et peccatum. II, 280. Factorum quo rundam, quae nec bona nec mala sint, exempla. II, 281.

Factio, consensus optimatum iustorum. VII, 67. Factionem si videt, qui ad iudicium trahitur, debet causam suam meliori iudicio reservare. IV, 575.

Facies Dei, praesentia ejus per Ecclesiam. IV, 814. Potentia qua dignus imitescit. IV, 157. Veritas. I, 988; revelatio et praesentia ejus futura in iudicio. IV, 858. Facies Domini propitii et adjuvantis super facientes bona, et irati super facientes mala. IV, 155. Facies qua Deus videndus est. II, 620, 622, 625. Faciemus humanam similitudinem et dissimulando miranda. VII, 721.

Faciens, dicitur quod agit cu, idias ut alteri doceat. III, 72.

Facultates dictae divitiae. V, 1189. Facultates non sunt nisi infirmitatis argumenta. V, 1488, 1490. Facultatem non attendit Deus, sed cupiditatem. IV, 1727. Et voluntatem. IV, 1057. Coronat Deus iustus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1534.

Facundia canina. II, 752.

Falenter. IV, 518.

Fallacia male utitur lingua. III, 1620.

Fallax differt a mendace. I, 892; III, 149. Fallax est qui habet fallendi appetitum. I, 892. Homo falsus docendus, cavendus fallax. I, 925.

Falli et mentiri quo differunt. V, 157, 758. Mentiri peius est quam falli. V, 758. Aliquando mentiri quam falli est tolerabilius. VI, 244. Falli quam mentiri, quantum ad hominis voluntatem, minus est malum. VI, 244. Misericiores sunt qui mentiendo fallunt, quam qui mentientibus credendo falluntur. VI, 240. In quibus tam velis magno, in quibusdam parvo, in quibusdam nullo malo, in quibusdam non nullo bono fallitur. VI, 241. At ipse error per se, aut magnum in re magno, aut parvum in re parva, tamen semper est malum. VI, 241, 245. Fallere voluit multi, at nemo vult falli. I, 794; V, 984, 4405; VI, 240; VIII, 510. Fallere noluit boni, falli nec boni nec mali volunt. V, 984. Falli quantum odierit anima naturaliter. V, 815. Hic non falli difficile est. II, 275. Fallitur cor hominum de peccato et de peccata peccati. IV, 87. Vis venire ad vitam ubi non fallaris, age modo vitam ubi non fallas. V, 1405.

Falsitas non est quidquam, sed dicitur cum res putatur esse quod non est. I, 744. Falli ipse animus, non oculi. III, 140. Falsitas non ex iis sensibus, aut ex sensibus oritur, sed ex peccatis. III, 140, 159. Falsitas non est in rebus, sed in sensu animi. I, 887. Falsitatis minus obnoxia est anima nondum passa sensibilibus sensuumque vanitatem. II, 70. Falsitas falsitatem trahit. IX, 432. Falsitatis hic regio. V, 975. Falsitas crimen capitale. V, 1471.

Falsum quid sit. III, 60. De falsi notione. I, 898. Falsum nihil aliud est, quam quod non ita est, ut videtur. I, 889. Quaedam eo vera, quod falsa. I, 895. Falsa nemo novit, nisi cum alia esse novit. VII, 1070. Non ideo verum aliquid quia discrete, neque ideo falsum quia inkomposite dicitur. I, 740. Falsa cur plerumque cogitamus. VIII, 997. Falsis opinionibus tanto quis ne inseritur magis, quanto magis in eis familiarissime volutatur. II, 66. Cognitio veritatis, omnia falsa, si modo proferatur, etiam quae prius inaudita erant et dicere et scilicet idonea est. II, 457. Falsum dicere nunquam licet. IV, 86. Falsum testimonium nec mortis malis debet dici. V, 125. Falsum testimonium etiam cum bonorum ac vitae discrimine fugiendum. V, 651. Falsi testes excecantur, et ea dicunt nescientes, unde appareant falsi testes. IV, 575, 574.

Fama bona cura habenda. V, 1508, 1569; VI, 448. Fama bona crudeliter committitur. VI, 448. Fama vulgi non debet esse studiorum finis. II, 455, 454. Fama bona odor bonus. III, 1760. Fama bona alius odor vitae in vitam, alius odor mortis in mortem. III, 1760. Famam animus perditus malis artibus sibi comparare molitur. IV, 127. Ubi pro estimatione nostra quicquid recte possumus fecerimus, si quis famae nostrae detrahit, adsit conscientiae solatio, planeque gaudium. VI, 449. Nobis necessaria est vita nostra, alius fama nostra. VI, 448. Aliquando ea causa est, ubi non sufficit conscientia. II, 475, 480. Exitio suo quisque a bonis putatur bonus, cum occultus sit malus. III, 465. Fama bona et mala quomodo iusti probantur. IX, 355. Fama auctoritate nihil vilis. I, 928. Rumor hominum ventis comparatur. II, 1508.

Fames et sitis dolores sunt. I, 797. Fames morbus, cuius medicamentum alimentum. IV, 598, 1596. Fame consuetudo qui jejuna septem diebus. IV, 1598. Famem Abraham et Isaac passi sunt. IV, 584. Quomodo ergo iusti non querant paem. IV, 581, 586. Qui sit, *pers vocavit famem*, etc. IV, 1596. Famis bona. VII, 25. Fames Romae. VII, 26. Fames saguati. VII, 101.

Fames cordis. V, 262. Famis tempus est modo, tempus saturitatis. *ps.* crit. IV, 298. Fames perfectiorum, conversio peccatorum. IV, 241, 242. Famelici Dei esse debemus: ante famam conspectus illius in orationibus mendicemus. IV, 1895, 1896.

Familia quomodo administranda. VII, 644.

Farinae tria sata. V, 644.

Fascinare pro invidere. III, 536.

Fascinus are alieno obrutus ad Ecclesiam confugit. II, 1092.

Fatigationi cum succurritur, alia fatigatio inchoatur. IV, 1520, 1521, 1658.

Fatuitas grande malum. X, 707. Fatuitas est naturalis, quare. X, 1514. Fatuitatem non alienae naturae commixtio, sed nostrae depravatio invenit. X, 1429. Fatui quidam adscendentes, fateri originale peccatum. X, 707, 1514.

Fatuorum absurditate delectari non nisi ex carnali affectu venit. X, 148. Fatuae virgines, quibus non sufficit coelestia. IV, 191. Fatuae virginis excitantur ad bona opera, non dolore bonae conscientiae, sed excitemente linguarum alienae. IV, 192. Non dicitur fatui suo, *fat e*, qui cum hoc dicit, solum eius peccato infensus est. VII, 748.

Fatum a fando potest appellari. VII, 150; VIII, 215. Fatum nomine quid vulgo intelligatur. VII, 141; X, 379. Fatum ex siderum dispositione fiturum. V, 1007, 1027. Fata tua in celo et iuso digitisque filum ex linea frequentibus, quare finguntur. VIII, 574. Fata nulla fiunt. VII, 150. Doctrinam suam de fato Mathematici ipsi acris susceperant. II, 1064. Haec doctrina non parvum malum, quod ad defendendum peccatum a medicamento carissimum averat. II, 1064. Fato fit illi, quod merito non fit, testatur non sententia, quae videtur. X, 761. Causa peccati fatum non avertebat. II, 1054. Fato qui mala sua tribuit, Deo tribuit. IV, 1175. Fatum non assentum a Catholicis sub gratia agnoscunt. X, 577, 579. Cur haec a religiosis operantur. C. G. G. X, 377. Fati criminatio respondente in adversariis. X, 578, 579. Fati nomine non astrorum essentia sed summam Dei voluntatem quidam intellegunt. VII, 148. quare fati appellatione abstinendum. VII, 150.

Fatalia quae sint. VII, 141. Fatalium siderum assertores impugnantur. VII, 141, 144, 145.

Faventius Patavinensis saltus conductor. II, 429, 450.

Favens Pici filius, quondam rex Etruriae. VII, 575. In Deos relatus. VII, 575.

Favni incubi. VII, 468.

Favstus episcopus. II, 751, 762, 780.

Favstus vulturnitanus. IX, 676.

Favstus Donatista III, qui parum coqui Catholicis vetat. IX, 746.

Favstus episcopus Donatista. III, 1456.

Favstus diaconus. V, 1576.

Favstus Marii fens. VI, 1663, 112. Manicheorum episcopus. I, 707, 710, 711. Favsti patria, fens, etc. VIII, 207, 225. Ingenium. VIII, 553. Mollities. VIII, 225. Falsae virtutes quibus gloriantur. VIII, 224. Favstus non potest esse quidquam in libris Hebraeorum de Christo prophatum. VII, 175. Favstum Augustini praepotorem vocat Iulianus. X, 1205. Favstus multos lapsum mortis, Augustini saluti occasio est. I, 711. Favstus eo quod Marii fens esset, in iudicio proconsulari cum nonnullis abbas in insulam relegatus. VIII, 225.

Favstus a timida. IX, 275.

Favstus perlator, et stultus ad Bonifacium. II, 834.

Favstus basilica. V, 635, 1292.

Favstulus pastor, maritus nutricis homuli et nemi. VII, 578.

Favus similis est doctrina sapientiae, quae de abstinentionis sacramentis exprimitur. IV, 1596. Favus Christum designat. IV, 1497.

Febrius, hominorum dea. II, 84; IV, 1596; VII, 39, 88, 425. Febri et pallori fana fecerunt Romani. III, 1055; VII, 405.

Febri lectum non ormidat argentum, non timet pompam divitis, non timet jacula bellorum. V, 1260. Febres animae. V, 85.

Februarius mensis unde nomen accepit. VII, 200. Februarius a Febris sacris Lupercorum appellatus. VIII, 546. Februarius mensis. De o termino delicatus est. VII, 200.

Fel crescit irascendi facilitate, ac cellis erementis crescit irascendi facilitas. II, 75. Fel Christus in cruce respuit, quia non latuit in corpore ejus amantissimus. IV, 852.

Fecunditas. Laetabilis verbis suis Deus vii seminis inebuit prius homines. X, 405. Fecunditas ante peccatum et peccato non aempta. I, 1297. Fecunditas hominum domum non est, alia post peccatum. I, 1297; VII, 588; X, 1458. Non est quales fuisse, si non peccasset. VII, 780. Fecunditas, non commotio pendit a membrorum, minus est Dei. X, 140. Fecunditas amantur et si jam amantur, facta est, iniquitas non fecunditas hoc exit. X, 1560. Fecunditatem uteros non obnoxiis videtur, sed liberata potentissima fecundat Deus. X, 877.

Felicitas virginis. Luceat, vel exhortatoria epistola, ne a malis pastoribus scandalum patiantur. II, 940.

Felicianus Mustitanus. IV, 576, 581. Maximanista. IX, 76, 108, 109, 157, 178, 574, 507, 528, 550, 550. Officiarius Maximiani. IX, 255. Felicianus et alia cum eo eodem sententia damnaverunt. II, 412. Felicianus de vita consuetudine accusatur. II, 415. Adversus enim postulat et tamen. IX, 574. Postulatio adversus Felicianum de Mustitanis Iulius exortum. IX, 524. Felicianus et duodecim qui cum suis aut amplius proconsulari accusati sunt, ut e seorsum se pellerent. II, 407. Agitur qui postea solum ut de basilica excludatur. II, 241. Consuetudo damnata. Conflicti. IX, 550. Felicianus damnatur a Primitivo. II,

404, 405. A Donatistis. II, 580. A Conon et Bazariano. II, 192, 198, 509, 405; IV, 582; IX, 65, 75, 107, 251. Felicianus veritatis adulter, catechae sacerdotii appellatur. II, 405, 414. Felicianus a parte Donati transit ad Vaximianenses. IX, 635. Communicat cum Maximiano, et extra communione Donatistarum multos baptizat. II, 241. Felicianus vi per Optatum rediit. IX, 251, 252, 516, 505, 584, 704. Felicianus trimonio reconciliatus est. IX, 107. Felicianus a Donatistis damnatus, cum ad eos studio concordiae recessisset postea, sine ba, tismo in eodem honore ab illis receptus. II, 492, 498, 509, 405, 407, 417; IV, 59, 584, 618, 656, 740. Optato Calleniano cogente. II, 198, 405. Felicianus Mustitanum etsi damnatum receperunt demum Donatistae velut integrum, quasi homo pacis. IX, 54. Recipiuntur et cum illo quae stas lustrate axiata et baptizavit. II, 241. See Felicianum, nec quos baptizaverat in schisma, rebaptizantur Donatistae. IX, 97, 98, 115, 262, 504. Felicianus Mustitanus nunc apud Donatistas episcopus vivit. IX, 426.

Felicitas et Perpetua martyres. VI, 705. Felicitas mulier martyr. V, 1280. Felicitas parturiendo, Evae penam experit est. V, 1284.

Felicitati matri epistola. II, 942.

Felicit. II, 1068, 1069.

Felicit. IX, 553.

Felicit. martyr. IV, 1680. Inter tormenta vitam minime finivit. IV, 1680. *Not. (a)*. Martyrium subiit Themisae. IV, 1679, 1680.

Felicit. Nolam ad beati Felicis memoriam mitti Augustinus duos e suis, unde manifestum fieret uter reus esset. II, 269. Felicis basilica. VI, 457, 591. Felix confessor appareti, sis hominum aspectibus. VI, 606.

Felix ad Amaccura. IX, 221.

Felix Aptugensis ordinatur Caecilianus. I, 642, 644; IX, 595, 594. Felix. 610. Acerbius accusatur in Concilio Carthaginensi schismaticorum. IX, 659. Crimen traditionis in eum conferebant Donatistae. II, 581. Malorum omnium fons in Concilio Donat. dictus. II, 505, 492. Felicis Aptugensis causam a proconsule Eliano primo audiri fecit Constantinus. IX, 595, 594. Felix. 610. Felix A. tumidam causam multo crementis favidosus et eruditissimus videtur est a Donatistis. II, 161. Felitem Aptugensem in iudicio proconsulari a quodam Vincitorio de traitione convictum dicentem ad Donatistae. IX, 559. Iniquitatem confessus est in comitiis Eliani proconsulis, falsum se fecisse adversus Felitem. II, 581. Felix Aptugensis merito passus est in cogitatione suae causae quendam e iudicio suspendi. II, 166. Ad iussuonem Constantini proconsulari gestis purgatus est. II, 161, 492. Et a crimine traditionis absolutus. IX, 552, 559, 555, 610, 649, 650, 86. Et Constantini rescripto. II, 581; IX, 540, 555. Gestis proconsulari quibus Felix absolutus est. IX, pp. 780. Exemplar litterarum quibus innocens declaratur. II, 504. Felix Aptugensis proconsulari quidem iudicio purgatus fuit, sed hoc sibi ipse non po, osceat. II, 165.

Felix episcopus. II, 750, 1069.

Felix episcopus. II, 780, 1069.

Felix episcopus Valerio Comiti commendatur. II, 949.

Felix episcopus Donatista. IX, 526, 535.

Felix a Bogat. IX, 209.

Felix a Buslaceni. IX, 144, 235.

Felix a Carthagini. IX, 256.

Felix Manicheus. I, 655; VIII, 519. Incendi paratum se dicebat ad defendendum magistri doctrinam. VIII, 527.

Manicheum anthemat. VIII, 531. Ipsi scriptam esse epistolam LXXIX sus, icio est. II, 275. *Not. (a)*

Felix Admetum monachus. II, 969, 974; X, 914, 914.

Felix alius pariter Dei servus ex eadem congregatione.

II, 971, 975.

Felix a Carazana. IX, 220.

Felix a Carazana. IX, 311.

Felix ab Uthina. IX, 248.

Felicitas dea. VII, 126. Adem primus Felicitati constituit templum. VII, 129. Felicitas si dea est, ipsa una eoli debuit. VII, 129, 151. Erraverunt Romani, qui tam sero felicitatem ut deam coluerunt. VII, 129, 150. Felicitas potior regno. VII, 150. Felicitas non dea, sed nuntius Dei. VII, 451, 440, 195. Felicitas non est colenda, sed Deus. VII, 151.

Felicitatem inter et fortunam bonam quodam sit discrimen. VII, 126. Felicitatem veram non dat Deus nisi bonis. VII, 150. Felicitas vera. VII, 750. Felicitas vera quantitas erit. VII, 801. Felicitas est plenitudo omnium rerum optundum. VII, 440. Est participatio Dei. VII, 455. Felicitas a solo vero Deo potest conferri. VII, 71. Felicitas non a Deo, recedunt ab eo tamquam a mari. IV, 585. Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

Felicitas a solo vero Deo potest conferri. Felicitas per bonum hominem a solo vero Deo potest conferri. VII, 151.

non ponenda in temporalibus, V, 202. Stultus et perversus est, qui felicitatem hominis non putat esse nisi in temporalibus facultatibus, et deliciis, etc. IV, 1611. Felicitas temporalis ad vetus Testamentum pertinet. III, 630. Per Christum non terrenam carnalemque felicitatem, sed caelestem ac spiritalem expectandam esse intelligebant spiritales Iudaei. VII, 546. Felicitate terrena veteris Testamenti, novum Testamentum figurate praepuntiatur. II, 540. Felicitatem terrenam quicumque in Ecclesia quaerunt a Deo, ad Ismael pertinent. IV, 1605. Felicitas terrena etiam in veteri Testamento contempta. VIII, 165. Felicitas temporalis gentilium occultae Dei providentiae tribuenda, non deorum favori. VII, 71. Felicitas temporalis communis est iustis et impiis. III, 630; V, 129, 1586. Merumque datur et malis. VII, 595. Beneficentissima providentia, ne pro magno queratur a bonis. II, 545. Felicitas temporalis, sinistra dicitur; aeterna autem, dextera. IV, 1612, 1770, 1867, 1868. Felicitas perpetua habetur a bonis in dextera, temporalis in sinistra. V, 204. Felicitati temporalis qui cor apponit, quod sinistrum est dextrum facit. IV, 1867, 1868, 1869. Non felicitatem istam habere hoc peccare est, sed facere illam dexteram cum sit sinistra. IV, 1612, 1770, 1867. Felicitas secundum perversam hominum opinionem. II, 551. Felicitatem veram nemini conferunt res temporales, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 1411.

Felices non sunt existimandi, qui florent ad tempus. IV, 885. Felicitatem suam in praesenti impij nec ipsi tenent. IV, 1656. Malus ille felix putatur, quia quid sit felicitas ignoratur. III, 1625. Malus eo est infelicior, quo sibi videatur felicior. V, 1165. Felix vere est, non qui id habeat quod amat; sed qui id amet quod amandum est. IV, 202. *Vide* Beatus. Nihil est infelicius felicitate peccantium, quia penalibus neuris impunitas, et mala voluntas velut hostis interior roboratur. II, 551. Felicitas impiorum nonnullis scandalum. V, 126, 434, 168, 205, 1164. De felicitate saeculari impiorum ne perturbetur pii. V, 1585. Non recti corde qui de malorum felicitate scandalizant. V, 518. Felicitas malorum non invidenda. III, 1605. Declinanti a Deo in adversis, sit verus laqueus falsa malorum felicitas. IV, 1655. qui patienter fert malorum felicitates et bonos labores, iam talis beatus est. IV, 1191.

Felicitas impiorum, magna ira Dei. V, 1557. Felicitate cui iste mundus aridet, in pressura se computet. IV, 1059. Felicitas peccatorum iovea ijsorum est. IV, 1204. Mali florent falsis bonis, pereunt veris tormentis. IV, 626. Somnium dormientis, felicitas. IV, 925, 1719. Maxime impiorum. VII, 502. Felicitas temporalis fluvius Babylonis. IV, 1764. Felicitas velut flos foeni arescit, et decidit. IV, 620. Felicitas fallax, maior est infelicitas. IV, 1697. Felicitas mundi pijs non homos, sed omnis. V, 1584. Felicitas mundana nobis magis est periculum quam ornamentum. V, 1562.

Felicitas terrena, nec mala putanda est, nec etiam magni facienda. VII, 71. Felicitas terrena donum Dei. II, 535, 539. Iustis a Deo datur, ut ad hoc vacent, unde bonum aeternum adipisci possint. IV, 1401, 1402. Felicitas in hoc mundo et affluentia rerum temporalium, solatia sunt nostrae peregrinationis. IV, 579. Felicitas et infelicitas metuenda. IV, 946, 1058. Felicitas terrena plus timenda quam miseria. IV, 587, 840, 841. Felicitas terrena contemnenda. V, 204, 205, 206, 1070. Felicitatis terreae regnum superbia est. IV, 1050. Felicitas bonorum habere Deum in conscientia. III, 1605. Felicitatem saeculi Christus non promittit. IV, 560; V, 1536. Felicitate terrena Christus homo non fuit commendandus, ne propter hanc serviretur Deo. II, 545. Felicitas humanarum rerum ad diminuta sit per Christiana tempora. III, 1038. Felicitas hic non querenda. V, 154. qui vult Christianus fieri ob felicitatem terrenam, adhuc in tenebris perseverat. IV, 1675. Dei cultum vilissimo pretio addit, qui pro illo terrenam felicitatem quaerit. V, 155. In psalmo lxxii inducitur homo poenitens quod Deo pro mercede terrena servierit, et agnoscere intendens quare impij felicitate terrena florent. II, 545. In eos qui felicitatem carnalem petentes exaudiri sibi non videntur. V, 147. In eos qui felicitatem in hac vita esse censent, ac de altera vita dubitant. V, 1581. Felicitatem terrenam quaerere et aeternam felicitatem patienter expectare, dormire est inter medios cleros. IV, 825.

Felicitatibus terrenis amantudines miscet Deus, ut alia queratur felicitas, cujus dulcedo non est illax. V, 621. Felicitatibus huius saeculi si Deus amantudines non misceret, oblivisceretur cum IV, 1212, 1215. Magis virtutis est cum felicitate luctari, ne illiciti, ne corrupti, ne ipsa subvertat. V, 485. Nulla infelicitas fragit, quem felicitas nulla corrumpit. IV, 1058. Felicitas est magis aeternae a felicitate non vinci. V, 485. Felicitate terrena ad obsequium creatoris utendum est. II, 559. Et ad aeterna lucra. II, 536. Felicitas coelestis cum terrena comparatur. V, 156. Felicitas anima-

rum alia ante, alia post resurrectionem. V, 1282. Felicitas plena quae sit. X, 1498. Beatissimi sunt, quibus hoc est Deum habere quod nosse. II, 840. Felicitas non est corporis, sed fruientis et intelligentis est propria. II, 459. Sita est in aeternitate, veritate, caritate, id est stabili, certa plenaeque felicitate, ubi manentibus, videntibus, amantibus sunt cuncta perspicua. II, 744. Cum Deum diligimus propter se ipsum, et nos ac proximos propter ipsum, non iam nos in ipsa vita beata constitutos existimemus, quasi nihil sit amplius quod oremus. II, 499. Felicitas aeterna, dextera Patris. VIII, 692. Felices sunt infelicitate saeculi homines, martyres felicitate infelices. IV, 1679. Felicitatem martyres quia videbant, tormenta passi sunt. IV, 1678. Felicitates aeternae duae frustra inductae a Pelagianis. X, 1188. Felicitas in futuro saeculo qualis si; eranda. V, 51, 56, 155, 1584. Carnalis cogitatio de futura felicitate. V, 1189.

Femina de viro facta. IV, 1784. Facta est ad imaginem Dei. III, 295. Extra sex dies creationis facta est. III, 345. Per feminam mors, per feminam vita. VI, 505. Per feminam venenum, per feminam salus. V, 534. *Vide* Mulier. Feminarum ante Christum opprobrium, gratia deletum. VI, 704. Feminae ad virum subiectio. I, 866; III, 204. Femina ut viris serviat, ordo naturalis est. III, 589. Et lex voluit. III, 762. Femina sub patre aut sub viro constituta vovere non potest sine eorum consensu. III, 744, 745. *Vide* Votum. Feminae olim philosophatae. I, 995. Feminae publicis consultationibus intererant Athenis, sed postea expulsae sunt, quare. VII, 566. Feminam heredem facere lex Voconia vetuit. VII, 105. Feminine sexus conormatus propter sobolem, non tamen cum libidine, nisi homo peccasset, procreandum. III, 400. Feminae usus quis naturalis, quis contra naturam. X, 456, 457, 725, 1450, 1452, 1453. Feminis indifferenter utendi testestadum turpitudinem docebat Nicolaiae. VIII, 26. Simon Magnus. VIII, 25. Saturninus. VIII, 26. Femine conceptus apud Manichaeos carceres et vinculum Dei. VIII, 597. Feminis cur permixte utendum censuit Plato. X, 1551. Feminarum prostitutio unde prohibita. VIII, 458. Femina non solo tactu, sed affectu quoque et aspectu appetitur et appetit. II, 961. Nihil magis ex arce deicit animum virilem, quam blandimenta feminae. I, 878. Feminam Job cur diabolo servavit. III, 2025. Feminas nec maritatus decet capillos nudare. II, 1060. Feminae solis maritis orari, secundum veniam, non secundum imperium permittendae sunt. II, 1060. Feminis ornamenta exteriora quid noceant appetita, quid spreta conferant. V, 884. Feminini sexus honor est in matre Christi. V, 1008. Obsequium a feminis religiosis de earum facultatibus cur suscepit Christus. IV, 1567, 1568. Feminae resurrectionis Christi primae nuntiae. V, 555. Per feminas viris cur resurrectio Christi nuntiata est. III, 1998. Feminae de hoste vitrices. V, 1285. Feminarum in masculinum sexum conversio. VII, 110.

Femur carnem significat. IV, 1185. Femoris alius est fructus, alius fructus ventris. IV, 1724. Femoris Jacob latitudo, generis multitudo. IV, 506. Quid sit accinctio gladii circa femur. IV, 1185.

Fercula diis exhibita. VII, 50.

Feriat dies. V, 1201.

Fermentum modo in vituperatione, modo in laude ponitur in scriptura. III, 78.

Ferrum tribulationem designat. IV, 1597.

Ferveamus in itineribus bonorum operum, hoc est enim ambulare nostrum. IV, 290.

Fessonia dea. VII, 129.

Festivitas Dei laetitia sine defectu. IV, 470. Festi quidam dies Paganorum. V, 1610. Festi dies Christianorum, et dies solennes Paganorum. VI, 545. Festivitas profana. IV, 1058. Festa humana, laetitia transiens et plena luxuriae. IV, 470. Festa cur anniversarie in Ecclesia celebrentur. VIII, 503. Festa quomodo observanda. II, 1404. Festorum carnalis celebratio. V, 1178. Festa quaedam celebrata cum laetitia convivantium in publicis mensis. V, 274. Festi dies gentium in abundantia epularum et ebrietate. II, 118. Cur Ecclesiae principio permittum sit festos martyrum dies simili luxu celebrari. II, 118. Festivitates martyrum ad hoc institutae, ut eos admoveamur imitari. V, 52, 1295, 1552, 1564, 1414, 1447. Festivitates martyrum honorare et non imitari, nihil est aliud quam mendaciter adulari. V, 1447. Per diversa loca diebus dominicis, et quinquaginta post Pascha, et sollemnibus martyrum, et festis quibusque, prandetur. II, 146. Festum Ascensionis Domini ac depositionis S. Leontii eodem die celebratur. V, 1208. Festivitas sanguinis mulieris cuiusdam III, 1459.

Festus interpellatur adversus Donatistas Hipponensis regionis. II, 509. Cum prius datae ipsius litterae nil quidquam valuissent. II, 512.

Fetus in utero quandoque incipit vivere. VI, 272.

Fetalia. V, 1014.

Fiat, Fiat, in psalmis, subscriptio est cautionis Dei. IV, 4114.

Fictio non est semper mendacium. VI, 358. Christus figurate fluxit uescire se quod sciebat, fluxit et se longius ire. VI, 337.

Ficus habens folia, carens fructu, Judæi et Pharisei habentes verba, non facta. IV, 264. Ficus foliis significatur pruritus libidinis. V, 442. Sub ficu homo visus a Christo, quod allegorice. IV, 264. Ficus Egyptie liquum non natat in aquis. VII, 715. Ficus sterilis per triennium. V, 353, 355, 638.

Fidentia quid sit. VI, 21. Fidentis Deo quanta securitas. IV, 201.

Fidentianus episcopus. II, 758, 780.

Fidentius episcopus. V, 1448.

Fides dea credita est, templumque habuit, et altare. VII, 127.

Fides unde dicta. III, 1760; VI, 515. Fides sic appellata est, quia fit quod dicitur. II, 285; V, 320. Fides est sperantium substantia, convictio rerum quæ non videntur. V, 699. Fides ex scripturis canonicis concepta est. VII, 646. Fides catholica testimonio lectionis collecta, et Apostolica veritate undata. V, 535. Fides titubat, si divinarum scripturarum auctoritas vacillat. III, 35. Fidei nostræ adstipulantur codices Judeorum. VI, 178. Fides habet quoddam lumen suum in scripturis. V, 698. Habet oculos suos, quibus quodammodo videt verum esse quod nondum videt, et quibus certissime videt nondum se videre quod credit. II, 456. Quod intellectui nostro nondum eluxit, non debet a firmitate fidei dimitti. VIII, 947. Fides est credere quod non vides. III, 1690. Hæc est laus fidei, si quod creditur non videtur. III, 1857. Fides proprie est rerum quæ non videntur. VI, 235. Ecclesiam videntes, Christum e edere debemus quem non videmus, sicut Apostoli Christum videntes, Ecclesiam crediderunt quam non videbant. V, 1126, 1145. Christiano quid non opus scire. VI, 255.

Fides tollitur, si juxta Academicos tollatur assensus. VI, 245. Fidem quærit Dei voluntas, non questionem. V, 1138. Fides amplectenda prius est, quam fiantur questiones, ne finiatur vita sine fide. II, 586. Ubi de ece-rit ratio, ibi est fidei edificatio. V, 1157. Et profectus. V, 1008. Fides quatenus aliquando præcedat rationem, ac semper præcedatur a ratione. II, 453. Fidei rationem quærere et accipere licet. II, 455. Fallax vanitatem, qui fidem incertam rerum imperat, et certam rerum cognitionem pollicebatur. VIII, 185, 181. quantum ad id quod ortum est æternitas valet, tantum ad fidem veritas, ex Platone. III, 1070. Ubi de fide agitur, longo uti sermone non opus est. V, 1075.

Fidei catholicæ varia argumenta. VIII, 175. Fidei firmitas in eo est, quia omnia, quæ evenerunt in Christo, prædicta sunt. III, 1989. Ad credenda quæ non vidimus, movere debent quæ nunc impleta conspicimus. VI, 176, 178, 341, 346. Christiani primi miraculis movebantur, ut crederent quæ ventura prædicabantur. VI, 541. vodus quo mundus credidit, si consideretur, incredibilior rebus quas credidit invenitur. VII, 736. Signa et indicia divinitus data non desunt, quibus inducamur ad fidem. V, 700. Fides indicis confirmata. VI, 174. Totius mundi fides in Christum mirabiliter conciliata. VI, 179. Fidei nostræ totus orbis attestatur. V, 1605. Quisquis adhuc prodigia inquiri ut credat, magnum est ipse prodigium. VII, 760. Fides tanto fortior, quanto magis jam miracula non quærit. X, 185. Testibus vel testimoniis humanis credere vel non credere licet, quantum ea momenta ad faciendum fidem vel habere, vel non habere pendunt. II, 398. Fides nostra ex moribus hominum, sanctæ quantumlibet professionalis, pendere non debet. IV, 1592.

Fides non est superborum. V, 656, 874. Fides primum, deinde præcepta vivendi subijciunt animam Deo. VI, 299. Fides humilitatem habet. III, 1670. Fides lac parvulorum. VIII, 821. Fidei simplicitate lactari oportet, cum parvulus sumus. VI, 509. Fides catholica simplex parvulis una salus est: hoc uno lacte ad firmitatem solidioris cibi certo robore pervenit. IV, 132, 153. Fides simplex quæ forte sufficit nobis, non sufficit aliis. V, 619. Illa rectissima disciplina est, in arcem fidei quam maxime recipi infirmos. II, 418.

Fides primogenita cordis nostri. V, 72. Fides res cordis, non corporis. VIII, 1016. Fides non res est salutaris corporis, sed credentis animi. VI, 316. Fidei comites spes et caritas. V, 569. Fides oculus cordis. IV, 1169. Fides nostra primitia nostræ. IV, 1749. Fidei, spei et caritati scientia omnis et prophetia militat. III, 35. Firma fide, spe et caritate opus est fide. IV, 1171. Fide, spe et caritate Deus colendus est. VI, 252. Itac sola in religione sequenda sunt. VI, 255. Fides sine spe et sine caritate, pia non est. II, 436. Fides quomodo ad unamquamque se habeat. II, 457.

Fides potest esse sine spe, non spes sine fide. VI, 254. Fidei amica spes. V, 248. Fides potest haberi sine caritate, non caritas sine fide. V, 564; VI, 255. Fide titubante caritas languescit. III, 55.

Fidei opus dilectio. III, 2054. Fides vera quæ per dilectionem operatur. III, 1651. Fides laudabilis, fides fidelium; ipsa est vera gratiæ fides quæ per dilectionem operatur. V, 564, 852. Qui non amat, inaviter credit et sperat. VI, 286. Fides per dilectionem operatur in corde, etiam si foras non exit in opere. V, 52. Fides sine caritate mors est. III, 1578. Fides mortua non Christianorum, sed dæmonum. VI, 217. Fides dæmoniorum. II, 878. Fides male viveatium prope est fides dæmoniorum. V, 935. Incipit corruptio a mala fide, inde itur in turpes mores. IV, 611. Fides Christianorum discernenda a fide dæmonum. II, 878; V, 569, 865, 912, 1116. Fides Christiana quænam. VI, 286. Fides cum dilectione, Christiani; sine dilectione, fides dæmonis. III, 2055. Fidem qui non habent, peiores quam dæmones. III, 2055.

Fides ad religionem pertinens quæ sit et de quibus rebus. VI, 254, 299. Partitio rerum quæ ad fidei objectum pertinent. II, 456. Quid sufficiat credere. VII, 255. Fides Christianorum præcæqua. V, 808, 1116, 1155. Fides historica et temporalis. fides spiritalis et æterna. III, 166. Fide temporalis historice, quæ pro salute nos ra ab incarnato Verbo administrata est, nutriuntur lactentes, id est, nondum capaces cognitionis rerum spiritalium atque æternarum. IV, 110.

Fidei primum et maximum officium est, ut in verum Deum credatur. VII, 127. Fides in Deum creatorem non sufficit ad salutem. X, 249. sine fide in Christum nemo unquam reconciliatus est. IV, 1596. Nullus unquam homo potuit justificari aut salvari. X, 599, 401. Nemo liberatur a damnatione quæ facta est per fidem Jesu Christi. X, 925. Nullus iustorum etiam antiquorum a damnatione totius massæ perditionis salvus esse potuit, nisi per fidem in Christum. III, 1918; VI, 287. Qui in ea regione defunctus est, ubi Christi nomen audire non potuit, non potuit justificari. X, 249. Fides in Christum non est necessaria ad salutem, si homo sine illa potest iuste vivere. X, 248. Fides Christi Legis operibus præconenda. III, 615. Fidei catholicæ certum propriumque fundamentum, Christus. VI, 255. In causa duorum hominum, Christi et Adam, pro ratione Christiana. V, 190; X, 599. Fides resurrectionis Christi, fides Christianorum. IV, 1609. Fidei incertitudo de Christo. V, 1196. Fides Christi, quæ. III, 1778. Fides in Christum, iter ad Deum. VI, 245; VII, 518. Fide in Christum natum in carne, pervenitur ad Christum natum de Deo. IV, 1641.

Fides vera ab exordio generis humani una et invariata fuit. II, 374. Fides veteris et novi Testamenti non varia est, sed una. II, 681. Ab initio generis humani nec prophetari Christus ausi destitit, nec qui in Christum crederent debuerunt. II, 575. Antiqui justi eadem fide salvi fiebant, qua fideles temporis nostri. II, 845, 838; III, 1722. Fides iustorum veteris Testamenti et novi ædum. VIII, 556; X, 272, 599, 401, 650, 569, 596. Ex fide in Christum iustitiam passionem vixerunt. X, 284. Et salvati sunt. II, 681, 769, 858. Fides in Christum eadem nobis quæ paribus veteris Testamenti. IV, 596; V, 153; VII, 610. ut nos per fidem passionis Christi præteritæ, ita antiqui sancti per fidem ejusdem passionis future salvi facti sunt. I, 808. sic salvi facti sunt credendo quia venit Christus, sicut nos salvi effluimur credendo quia venit. VI, 552. Fides veteris Testamenti ad gratiam scriptis pertinebat. IV, 285. Fides una sit etiam in diversis observationibus. II, 146. Fidem unam quare Deus multipliciter varietate diffudit. IV, 524. Fides quomodo communis et una omnium credendum. VIII, 1016, 1017.

Fides hic necessaria. V, 236. Necessaria ad salutem. V, 784, 1541. sine fide nullus unquam justus fuit aut erit. VI, 621. Fides quo usque necessaria. I, 877. sine fide impossibile est placere Deo. X, 755. Fides primum præceptum et initium religionis. V, 257. Initium salutis. V, 912. Initium corrigendi cor. X, 511. Initium vitæ bonæ. V, 254; VI, 204. 621. Principium melioris vitæ, et interioris renovationis. IV, 1749, 1750. Initium est hominis Christiani, martirium pro Christo, trans oceanum. X, 995. Fides necessaria ad pie vivendum. VII, 610. Fides gradus est pietatis. III, 1574. Fides tua iustitia tua. IV, 279. Iustitia ex fide, non ex operibus. II, 819. Neque per legem iustitia, neque per naturæ possibilitatem, sed ex fide, etc. II, 768. A fide omnis iustitia sumit initium. II, 877. A fide justificatio incipit. IV, 1464. Fides resurrectio peccatoris. III, 1568. Fide anima reviviscit. IV, 1116. Justificatio ex fide, sine operibus. V, 51. Quid sit secundum Apostolum per fidem sine operibus justificari. VI, 88. Fidem ab operibus quatenus Apostolus distinguit. X, 909. Ex fide justificari nos, cur potius dixerit Apostolus, quam ex operibus. X, 969. Quid

sentendum de fide sine operibus. IV, 257. Per fidem sine operibus justificari hominem asserit Paulus, ne merito operum se gratiam accepisse presumat. IV, 261. Fides sine operibus nihil prodest, si ut nec opera sine fide. IV, 258, 259, 261. Fides sine operibus non sufficit ad salutem. X, 892. Fides sine operibus nomen saluti. X, 908. Est otiosa. VI, 87, 88. Radix sine fructu. IV, 259. Augustinus sum de *Fide*, et *Operibus* librum notat. II, 948. Libertas fidei non sit fidelibus velum malitiae. VI, 225. Quidam sibi ob fidem regnum colorum promittunt, etsi male vivant. V, 568. Eror quorundam, propter fidem christianam salvandos esse baptizatos, etiam si mores quantumlibet malos non correxerint. VI, 197. Refellitur. VI, 150, 210, 370. Fides in Deum non impetire debet quin fiant ab hominibus quae facienda sunt. III, 574. Deus facit per gratiam suam opus laus in homine. e homine per fidem suam suscipiens gratiam, etc., cooperator est adjuvantis Dei. III, 756.

Fides non ex operibus, sed ad gratiam pertinet. III, 615. Non ex meritis. III, 1300. Fides non ex bonis operibus, sed bona opera ex fide. V, 52; X, 892. Fides incipit unde bona opera incipiunt. X, 541. Gratia fidei praecedit bona opera. VI, 111, 621. Ante fidem nihil est boni operis. III, 1831. A fide bona opera pendent, et praeveniunt. III, 615. Sine fide opera bona a nullo fiunt. II, 875; V, 72. Sine recta fide nulla operum multitudinem copia prodest. X, 598. Opera quae dicuntur ante fidem, quamvis videantur hominibus laudabilia, inania sunt. IV, 259. An qui sine fide dat elemosynam, etc., dicens sit pius, an impius. IV, 262. Omne quod non est ex fide, peccatum est. X, 754. Non de anime et corporis bonis, quae dona sunt Dei etiam in peccatoribus, sed de actionibus eorum dictum est: *quod non est ex fide, peccatum est*. X, 752. Fides si est in animo, ut radix bona, quae plurimum fructum dunt. IV, 1805. Fides impetrat gratiam bene operandi seu caritatem. II, 819. Impetrat adiutorium, ut Lex impleatur. V, 831. Impetrat justificationem. II, 820. Fide impetratur justificatio et salus. X, 252, 253. Fides gratiam justificationis conservat. II, 878. Vae homini fidei, nisi Dominus fidem ejus protegat. IV, 1614. Quod fides impetrat, non desinit esse donum gratuitum. II, 878, 879. In via fidei, pro non peccantibus habentur, quibus peccata non imputantur. IV, 1508. Ante fidem non debentur nisi mala pro malis. IV, 1316.

Fides principium meriti. II, 878. Quomodo. III, 2061. *Retr.* Fidei merito praecedenti quomodo tribuitur misericordia. III, 2061. *Retr.* Fides inchoat meritum, sed etiam fidei meritum est donum Dei. X, 965. Et ex misericordia ejus. X, 965. Nec ullis nostris meritis redditur. X, 577. Fides est a Deo. III, 85. Est opus Dei. III, 1602. Donum Dei. I, 622; IV, 1116; V, 254, 750, 911, 913, 915, 1562; VI, 111, 115, 116, 247; X, 832, 553, 897, 975, 976, 989, 1605. Fides non ex praecedentibus meritis, sed gratuitum donum Dei est. II, 878, 879, 880, 969. Donum omnino gratuitum. X, 399, 616, 675. Donum quod denegatur superbis. V, 456. Fides ex gratia est. X, 972. Fidem nostram operatur Deus in cordibus nostris. X, 965. Fides fit in homine, sine qua opera bona a nullo fiunt homine. II, 878. Fides quamvis operandi gratiam impetret, ipsa donum est gratiae. X, 341. Dei misericordiam non praecedit. II, 879. Ut in Deum credamus, et pie vivamus, non volentes neque currentes, sed miserentis est Dei. II, 982. Orandum est Deus pro eis qui nolunt credere, ut velint. II, 984, 987, 988, 989. Pro iuvenicis nostris qui nondum in Christum crediderunt, ut credant, orare nos debere admonuit S. Cyr. II, 972, 980. Inaniter oraremus pro infidelibus ut credant, nisi Ecclesia crederet etiam malas atque infideles hominum voluntates per Dei gratiam in bonum posse converti. II, 972. Gratiae Deo agende pro eis qui ex infidelibus crediderunt. II, 989. Non meritis operum ad fidem pervenit. X, 541. Unde quisque fit dignus fide. X, 975. Locus unde Massilienses probare nituntur fidem non esse Dei donum, ejusque explicatio. II, 375, *not.* (a). Fidei iustitia a Spiritu sancto, post recessum Christi. V, 786. Fides per baptismum solidatur. III, 261.

Fidei inchoationes quaedam conceptionibus similes. VI, 111. Fides praeveniens et vocante misericordia Dei, per obedientiam suscitatur. IV, 991. Nemo sibi sufficit ad incipiendam vel ad perficiendam fidem. X, 965. Fidei initium Dei donum est. II, 979, 988; X, 961, 962, 989, 990, 1024, 1026, 1027. Superbia est homini initium fidei tribuere. X, 965. Fidei initium ex nobis, cetera autem religiosa vitae bona ex Dei gratia esse aiebat Vitalis. II, 989. Aiebat nobis esse a nobis ut credamus in Deum, et Evangelio consentiamus. II, 978. Ut tamen credere velimus, id Deum operari quantum in ipso est, quatenus scilicet nota nobis facit eloquia sua. II, 978. Si consentire Evangelio non est ex dolo Dei, sed ex voluntate, frustra orat Ecclesia ut ii credant quibus Evangelium praedicatur, etc. II, 978, 980.

In initio Fidei est etiam initium bonae, hoc est pie voluntatis. II, 989. Non solum initium fidei, sed et ejus incrementum donum Dei est. X, 992, 995. Gratia non gratis datur, si initium fidei est ab homine, augmentum vero a Deo. X, 963. Totum sibi negotium salutis posset homo vindicare, si sibi sufficeret ad incipiendam vel perficiendam fidem. X, 965. Quidquid et fidem praecedit, et fidem comitatur, et fidem sequitur, Deotribuendum. X, 970. Inter initium fidei et perfectionem perseverantiae, media sunt illa quibus recte vivimus, quae etiam donari a Deo nobis Fide impetrante, ipsi Pelagiani consentiunt. X, 1028, 1055.

Fides perfecta et fides inchoata ex dono Dei est. X, 966. Perseverantia in fide, donum Dei. X, 940. Fidem et perseverantiam esse Dei dona, totius Ecclesiae in suis orationibus testimonium. X, 1051, 1052, 1055. Ecclesiae rees pro fidelibus ut permaneant, pro infidelibus ut credant, X, 1606. Et fides, et salus fidei quae promittitur, donum Dei est. X, 976. Fides ex Dei dono. III, 1651. Contra quam sensit initio Augustinus. III, 2051. *Retr.* Fidei initium donum Dei esse quando cognovit Augustinus. X, 1025.

Fides in potestate est, quomodo. X, 255. Qui corde proprio credunt in Dominum, sua id faciunt voluntate et libero arbitrio. II, 984, 987. Qui voluerunt, crediderunt. V, 787. Et infideles ipsi si vellent credere, a nullo impediuntur. V, 787. Fides nostra sic est in libero arbitrio, ut egeat divino adiutorio. III, 1778. Et velle et credere nostrum est, et simul donum Dei. X, 965. Fides Christi dicitur fides nostra, quare. X, 209. Tutius est fidem, spem et caritatem suam voluntati Dei committere, quam suae propriae. X, 976.

Fides non omnium est. IV, 1148, 1805. Fidei donum cur non omnibus detur. X, 972. Car ille credat, ille non credat, cum ambo idem audiunt, altitudo est iudiciorum Dei. II, 875. contentus a Christo praesentati sunt qui in eam fidebant credituri. X, 974. Impossibilitas fidei et conversionis quae, et unde. III, 1778, 1779. Patiendum est sibi fidem per hominem praedicari, quamvis possit homini non per hominem dari. X, 920. Paucissimis donatum est, ut nullo homine periclitante, vel per Angelos fidem acciperent. X, 1025. Fidem nemo accipit a ministro verbi aut sacramenti, sive perfido, sive fidei. IX, 501. Fidei patres. V, 1104.

Fides magna possessio. V, 248. Fides a nobis exigitur, offertur salus; pretiosum est quod promittitur, gratis fit quod iubetur. V, 1112. Fides auro praefertenda. V, 248. Aurum multis fulget, non fides. IV, 366. Fides in rebus etiam abjectis magnum animi bonum et salutem corporali praependendum. VI, 576. Fides auro est, carnis concupiscentia ferrum. IV, 1242. Fides carnis. V, 54. Fides cara res est, vili illam adixisti. IV, 262. Pro bonis operibus sperasti terrenam felicitatem: impius es. IV, 262. operibus creasti vitam aeternam, sed non ab illo a quo sperasti est: impius es. IV, 262.

Fides via ad religionem tutor, et ab omnibus tenenda. VIII, 82, 86, 91. Fides verum consummans et brevians, quod fecit hominibus super terram. VI, 124. Per fidem patet via ad Deum. IV, 1751. Fides sit tecum, et tecum est Deus. IV, 1169. Fides quid valet ad cognitionem et dilectionem Dei. VIII, 960. Mulum honestas ad diligendum Deum et proximum, fidei veritas ad cognoscendum Deum et proximum pertinet. II, 71.

Fidei filius quies. X, 214. Fide potestatem accepimus fieri filii Dei. IV, 1614.

Fides ad Christum nos trahit. II, 878. Fide vere acceditur ad Jesum. III, 1101. Fides in Christum. V, 775. Fides de Christo, Christus est in corde. III, 1755. Per fidem et spem anima nostra in Christo est. IV, 1845. Noninem pie fidelem cum Christo esse per fidem, non est dubitandum. III, 1927. quamdiu per fidem in homine habitat Christus, tandiu homo est templum Dei secundum fidem, non secundum speciem. IV, 1652. Paganus renuntiat saeculo, tunc mactatur: credit in Deum, tunc manducatur. IV, 1642.

Fides sola Christi mundat. IV, 1157. Fides in Christum si adsit, nulla peccata remanebunt. V, 788. Christus nihil prodest non credentibus. V, 1543. Velamen quod in veteri Testamento est auferetur, cum ad Christum quisque inde transierit. II, 549. Jesus in navi, fides in corde. IV, 324, 1169. Fide nostra vigilante, vigilat Christus in nobis. V, 424. Fide sopta in corde, tamquam dormiente Jesu in navicula, periclitamur temptationum fluctibus agitati. IV, 190, 1169, 1611. Fides in corde, quasi Christus in navi dormiens, excitanda. V, 240, 1602. Dubitationis tempestate jactaris: excita Christum, excita fidem tuam. IV, 1915. Fidei oblitio, sonnus Christi in corde. III, 1755. Fides praesens, vigilans, oblitio. V, 504.

Fides, incarnationis finis. VIII, 914. Fides, salubris medicina fidelium in sancta Ecclesia. VIII, 822. Fidei medicamenta manibus Dei confecta. I, 722. Dominus cum ista medicina venit, ut fidem populis imperaret. II, 448. Ante-

quam scias quare quid dictum sit, crede ita dici debuisse ut dictum est. IV, 1915. simebat Christus in cruce filium illorum, pro quibus orabat. IV, 851.

Fides, vita. III, 1577, 1727, 1755, 1815. Fides recta, via recta. IV, 262. Fides recta, initium bonae vitae. V, 251. Fidei recte vita recta adiungenda. V, 995, 991. Fide quomodo distinguimur, sic distinguamur et meritis, sic distinguamur et operibus. V, 1117.

Fides aedificii spiritualis fundamentum. X, 970. Fidem in fundamento habere quid sit. VI, 245. Quid super fundamentum fidei, ligna, fenum, et stipulam aedificare. VI, 451.

Fides orationem praecedat. II, 878. Fides pars orationis. V, 655. Non orat nisi fides. V, 915. Fides si deficit, oratio perit. V, 655. Fides fundit rationem, fusa oratio fidei impetrat firmitatem. V, 655. Fides in quantum proficit, in tantum tentatio deficit, a vice versa. V, 655. Fides a Deo impetrat quod lex imperat. IV, 1345; VI, 287. Impetrat gratiam ad implenda mandata. IV, 1349. Per fidem impleta sunt, quae per legem impleiri non poterant. III, 2066. Fide custodiuntur iudicia iustitiae Dei. IV, 1367. Opus bonum intentio facit, fides intentionem dirigit. IV, 259.

Fides plena. V, 912, 1196; V, 1545. Fides catholicissima. X, 257. Fides vera, seu fides Christiana ex qua iustus vivit. X, 257. Vivere ex fide, quid. X, 182. Est mandatum in iustus ex fide vivat, et huic fidei hereditas aeterna promittitur. IV, 1395. Ex fide nemo vivit, nisi non videndo quod credit. IV, 1452. Quomodo et credendum quod intelligitur, et intelligendum quod creditur. V, 257. Intellige, ut credas, verbum meum; crede, ut intelligas, verbum Dei. V, 258. Dedit nobis Deus videre, unde possimus credere quod non videmus. V, 700, 727. Qui vera ratione quod tantum credebat intelligit, proponendus est ei qui cupit intelligere quod credit: si autem nec cupit, cui rei fides pro sit ignorat. II, 456. Alia sunt, quae nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt, quae nisi credamus, non intelligimus. IV, 1352. Deo adjuvante atque donante proficit intellectus ad intelligenda quae credat, et fides ad credenda quae intelligat. IV, 1352. Fides est credere quod non dum vides, cuius fidei merces est videre quod credis. V, 254. Fides utrumque inchoat cognitionem. VIII, 961. Fides gradus est ad intelligentiam. I, 1224, 1245; III, 129. Fidei gradus saluberrimus et necessarius ad scientiae adiectionem. IV, 111. Fides praecedere debet intelligentiam. VI, 299. Ad intelligentiam ratio vera perducit, fides animum preparat. II, 454. Fides ad veritatis cognitionem ducit. II, 447. Per fidem ad certam scientiam pervenitur. VII, 1485. Et ad intellectum. III, 1741. Fidem intelligentiam sequitur. II, 447. Fidei merito datur merces cognitio. VI, 71. Fides debet praecedere intellectum, ut sit intellectus fidei praeparum. V, 257, 672, 698, 770. Fidei tractus, intellectus. III, 1574. Fides oculos validiores habet ad conspiciendum finem ultimum hie-fidei agentium. IV, 1897.

Fidei certa merces, et infidelitatis poena. V, 1119. Fidei merces, salus animarum. III, 4850. Contemplatio. VIII, 852, 855, 856. Fidei simul dei prius nutrienda est mens Christiana, ut fiat capax ad intelligenda superna et aeterna. VIII, 279. Fides ad divina ea quae facit habiles. VIII, 822. Fide mens purgatur, ut contempletur aeternum. VIII, 904. Fide corda mundantur, ut interiores oculi aperiantur et serenentur. IV, 447, 1352, 1640. Per rerum temporalium filium, pervenit homo ad aeternam veritatem. III, 1070. Inveniendi Deo quisquam non fit idoneus, nisi prius crediderit quod est postea cogniturus. I, 1245. Fides tunc est, quando expectatur in spe, quod in re non dum videtur. VII, 579. Quae futura sunt, ita creduntur, ut etiam videnda sperentur. II, 156. Fides, regeneratio, spes, caritas, in haec sunt solatia miserorum, non gaudia beatorum. IV, 1555. Fides desiderat videre quod credit. VI, 664. Credendo tendimus ad videndum. III, 1925. Fides ita laboret, ut tandem videat. VI, 662. Fides est credere quod non dum vides; fidei merces, videre quod credis. V, 254. Fidei merces quae esset, nisi lateret quod credimus? merces autem fidei, videre quod credimus antequam videremus. IV, 1451. Fidei ad visionem perducit. V, 105, 571. Per fidem perveniendum est ad visionem. IV, 510. Fidei merces visio Dei. III, 1691. Merces fidei definenda est visio rerum quae credite sperantur. III, 1927. Fidei tempus, et tempus speret. V, 256. Per fidem ambulamus ad spem. V, 1525. Fides est praesentis vitae spes futurae. III, 1850. Fide mens imbuta tendit bene vivendo ad spem pervenire. VI, 255. Fide lactamur, specie pascendi. V, 708. Lactabit in patria, quem fides non consolatur in via. V, 541. Fides nostra quondam fiet veritas. VIII, 904. In fidei temporalis retentione, contemplatione, dilectione, trias quaedam, sed non dum propria imago Dei. VIII, 1058.

Fides reipublice divina nos addecent. II, 535. Fidei via

ad beatitudinis possessionem ducit. VIII, 63, 64. Fides praeparat sanctos regno Dei. III, 1815, 1816. Fides necessaria ad beatitudinem obtinendam, quomodo. VII, 627. Fides et pietas preparationes ad introeundum cum sponso ad nuptias. II, 574. Fide mens purgatur, ut Deum videre valeat. V, 56, 568, 541; VIII, 951. Fidei merces et praemium Deus. V, 156. Fidei gratia in quibusdam tanta, quanta non sufficit ad obtinendum regnum caelorum. VI, 112. Fides catholica Deo gubernante secuta. VI, 285.

Fidei catholicae quod contrarium est, illud nulla dubitatione falsissimum esse credendum est. III, 262. Catholica fides errori Manichaeorum et Pelagianorum adversa. X, 1607. Fides catholica quid tenet. III, 221. Fidem suam prolixius declarat Augustinus. II, 1042. Brevius. III, 1050. Fidei regula, symbolum. V, 999, 1614. Fidei professio concepta certis verbis, tenenda memoriter Competentibus tradi solita. I, 612. Et in conspectu Ecclesiae reddi. I, 731. Fidei Christianae professio. VI, 190.

Fides libere confitenda. V, 1278. Fidei Christianae constantia. VII, 646. Mors temporalis ad excercitationem fidei relinquatur. II, 685. Fidem in persecutione negandum, Eusebii docuisse dicit Eusebius. VIII, 27. Fides aliquando desideranda. VI, 576. Fides in corde et in ore habenda. IV, 444. Reprehenduntur qui corde credunt, sed ore negant, vel dissimulant. IV, 444, 445. Fides ne in persecutione deficiat, Dominus vivificat. IV, 446. Fides ne amittatur, omnia perdenda sunt. IV, 618. Fides Christiana duplici modo negari potest. IV, 761. Fidem multi perdidit amore visibilibus. IV, 1645. Fidem qui amiserunt, primogenitum suum in corde sepelierunt. IV, 1750. Fides una etiam extra Ecclesiam habetur, sed sine caritate. IV, 465, 464. Fides haereticorum nec fides appellanda. VI, 568. Fides, cordis virginitas et castitas. III, 1455, 1454. Catholica mulier bis nupta, professae virgini haereticae praefertur. X, 599.

Fides et dilectio probatur per haereses. II, 795. Visceribus Dei non deserit eos qui ex eius fide vivunt, cumque pie colunt. II, 525. Fidem qui novit defendere doctior est, non fidelior. V, 1151. Titubantibus est necessarius, non crediturus. V, 1151. Fidem quae in nobis est quomodo novimus. VIII, 1014. Fidei mysteria quomodo populo tradenda. III, 1555. Quaestiones praeter fidem quae, et earum exempla. X, 597, 598. In quaestionibus praeter fidem sic dicitur quis errare, ut non tamen haereticus iudicetur. X, 597, 598. Regula in difficultioribus fidei quaestionibus servanda. VIII, 947. Fidei oppugnationibus locum et tempus examinis praebere non debent Christianae potestates terrene rei publicae. X, 1054. Ad fidem quidem nullus est cogendus invitus: sed per severitatem, imo et per Dei misericordiam solet perfidia castigari. IX, 515.

Fidei catholicae encomium. V, 1690. Fides Legi praepositur. X, 898. Fides eorum qui sub Lege sunt, alia fide filiorum. X, 256. Fides quidem est in terra, sed vix invenitur plena. V, 655. Fidei integritas res est non exigui momenti. IX, 146. In fide nihil vitii est. VIII, 80. De fide intelligendum dictum Christi, Iac. xviii. V, 655. Fides gentium, glorioficio Christi. III, 1766. Gentium fides praedicta in scriptura. VII, 557, 559.

Fides collivium. III, 1635. Fides per piscem signatur. III, 1542. Fides pax qui pascis bonus. V, 620. Fides magna sicut granum sinapis. V, 488. Fidei symbolum hyssopus. III, 754. Fides eorum quae pro nobis Dominus temporaliter gessit et pertulit, tabernaculum protectionis a contractione linguarum. IV, 229. Fides et unica est et lorica. V, 599. In fide qui sunt stabiles, orbis terrarum est, qui non commovetur: in fide titubantes, orbis terrarum mobilis. IV, 1485. Fides alia vulgaris, alia superior a qua fideles vocantur. V, 146.

Fidem non recte negari rei quod tantum semel contigit. II, 590.

Fideles parvuli baptizati dicuntur a sacramento fidei. II, 984. Parvulus prodest eorum fides a quibus consecrandus offertur. I, 1504. Fideles quomodo sint. X, 1180. Fideles non fiunt nisi libero arbitrio, et tamen illius gratia fideles fiunt, qui eorum a potestate tenebrarum liberavit arbitrium. II, 981. Quomodo. II, 982. In fidelibus quatuor consideranda, praedestinatio, vocatio, iustificatio et glorificatio. III, 1614. Fideles dicuntur fidei lucis, filii pacis, filii Ecclesiae, membra Christi. IV, 1897. Fideles vocantur accedentes ad mensam Domini. V, 145, 649. Fideles alii. V, 1201. Fideles sunt, qui vocantur et non sunt, in quibus sacramenta Christi patiuntur injuriam. V, 1092. Fidelibus suis Christus utrumque desse potest. IV, 1498. Unitas amor et defectum tenebrarum fidelibus commendatur. III, 879. Fideles de rebus quae sunt sacramenta tractant, etiam in propriis auxilioribus. II, 395. Fideles in sua et in terrenis signantur. IV, 598. Fideles omnes cum Angelis unam domum Dei laqueant, et unam civitatem. IV, 1668, 1669. Fidelium vita

comparata infidelium vitæ, dies est; comparata vero vitæ beatorum, nox appellari potest. III, 512; V, 521. Fidelium multitudo, vel in varia loca propter persecutiones migratio, per locustas designata. IV, 1445. Fideles ovibus de tonis comparantur. III, 58. Fideles sunt tabernaculum Dei in terra. IV, 469. Fideles in ecclesia sunt veluti quedam textura. III, 879. Comparatio fidelium, infidelium vituperatio est. III, 1871. Fideles sancti et boni, et in comparatione plurium malorum pauci sunt; et per se ipsi multi sunt. II, 336, 358. Fidelium paucitas, tamquam granorum in comparatione palearum, paucitas dicitur; per se autem est multitudo. VIII, 588.

Fidelis homo est, credens promittenti Deo; fidelis Deus est, exhibens quod promisit homini. IV, 285, 284. quod minimum est, minimum est; sed in minimo fidelem esse, magnum est. III, 105.

Fides duplex, fides qua credimus, et fides in promissis. X, 255. Fides alia humanorum pactorum, alia qua baptizati fideles vocantur. II, 184. Fides etiam in rebus humanis necessaria. VI, 171. Fide de rebus humanis sublata, quam horrenda confusio sequatur. VI, 175. Fides ab omnibus diligitur. V, 144. Fides etiam oculis iniquorum plus lucet, quam aurum. V, 218. Fides famulis necessaria. III, 591. Fides in servo honoratur. V, 145. Fides non deneganda Deo, quæ exigitur a servo. V, 87, 145, 219. Fidem laudant et exhiberi sibi volunt, etiam qui eam exhibere Deo nolunt. V, 87. quod tibi gaudes reddi ab in eriore, redde superiori. V, 219. Fides et redditur, et habetur: imo si non redditur, non habetur. V, 219. Fidem amas ut exigas; ama ut exhibeas. IV, 565. Christus proximus qui servanda fides. V, 251. Fidem Christus ipse maxime exegit. VIII, 88. Fides in deposito reddendo. IV, 618, 674. Fides in pactis et placitis data. VI, 376. Fides amico in ejus paupertate servanda est. V, 247. Fides non modo amico, sed et hosti servanda. II, 856. Fidem iurationis, quamvis extortæ, hostiles inter se acies custodiunt. II, 482. Romanorum fides prædicanda. X, 589. Fides reguli et saguntinorum. VII, 101, 759.

Fide jussor deceptus ab eo pro quo fide jussit, pro illo legitimum supplicium luit. II, 661. Utrum non de ecclesia pellendi sint, qui eo confugiunt, quo fidem fidejussoribus frangant, in concilio vult agere August. II, 1066. Indignum enim videri, ut adiutorium fidei violandæ in ipsa fidei domo inveniant. II, 1066, 1067. Fide ejus, qui ut eam servet per dæmonia juraverit, uti licere. II, 184.

Fiducia in se vel in homine, talax equus ad salutem. IV, 276. Fiduciam ad Deum dat nobis ejus misericordia, non meritum nostrum. IV, 1120.

Fidus episcopatus. X, 652, 665.

Fiere. II, 288.

Figentes. II, 694.

Fictus est omnis superbus, omnis fictus mendax. IV, 1811. Fictos habet omnis professio. IV, 357.

Figulmensis fundus. II, 597.

Figulus est Deus cum fragiles, infirmos et terrenos facit. IV, 1211.

Figura dicitur, cum aliquod spatium linea lineisve concluditur. I, 1041. De figuris Mathematicis Iuse. I, 1042. *Figura tripartita*, qua numerus accipitur pro numero. VI, 255.

Figura antiphrasis, cum per contrarium verba dicuntur. V, 654. Figuræ scripturarum rebus vere gestis inherant. V, 30, 557, 558. Figuræ nostræ, ea quæ Israelitis contigerunt. V, 37, 38, 1551. Figuræ veteris Testamenti quærentem desiderant, non reprehendentem. V, 62. Sicut in bonis rebus multo amplius bona sunt in eo quod per figuram significatur, quam in ipsa figura; ita et converso in malis. IV, 985. Figuræ veteres per Christum evacuata. V, 474. Figura Corporis et sanguinis Christi. IV, 75.

Filia Babylonis, ipsa est Babylon; et filia Sion, ipsa est Sion. IV, 1775. Filia Babylonis infelix, et quare. IV, 1775. Filia Judæ, non Judei, sed filia confessionis. IV, 510. Filia Tyri, filia Gentium. IV, 511. Filia regum, animæ Christo per Apostolos suscitata. IV, 508. Et filia Apostolorum sunt et Christi. IV, 508. Filia regum etiam civitates a regibus conditæ, quæ Christo crediderunt. IV, 509. Filia malæ, id est mali in Ecclesia, inter quos boni ut lilium inter spinas, graua inter paleas. IV, 558. Post baptismum christiane non viventes, et filia dicuntur propter tormam pietatis; et non filia seu alienæ, propter amissionem virtutis. IV, 559. Filiam unicam heredem facere lex Voconia vetuit. VII, 105.

Filius Dei qui eundem dicunt esse ac qui Pater est, catholica fide excluduntur. VI, 184. Et qui filium creaturam esse dicunt. VI, 184. Filium Dei cepisse ex tempore Arius dixit; posteri res vero Ariani non ita senserunt. VIII, 925. Filium Dei ex nihilo factum esse dicentibus, anathema dixerunt Ariani in Arimino. VIII, 750. Filium Dei non pro-

ficientem, sed perfectum esse genitum docebant (Ariani); verum perfectionem ejus, Patris esse minorem. VIII, 780, 787, 805. Filius Dei degener est secundum Arianos. VIII, 748, 761. Quidam Filium Dei esse consilium seu voluntatem dixerunt. VIII, 1087. Contra id quod dicunt. Certe voluit Pater, et fecit Filius, ostenditur quia vult Filius, et facit Pater. V, 748. Filium Dei non naturæ filium, sed gratia proficentur Ariani. VIII, 802. Filium Dei non naturæ, sed voluntatis esse filium dixit Eunomius. VIII, 1087. Filius Patri coæternus quomodo negatur ab Arianis, et quomodo probatur a Catholicis. V, 664. Filium Patri quidem coæternum confitetur quædam hæresis, non tamen semper fuisse filium. VIII, 45. Filium Dei a Deo unctum ante incarnationem volebant Ariani. VIII, 754. Eumque, per ipsam naturam et substantiam suam, visibilem et corruptibilem dicebant. II, 1047; III, 1405. Filius Dei quomodo secundum Arianos Patrem videat. VIII, 728. Eorum sententia refellitur. VIII, 745, 746. Filium Dei, Deum, Dominum, Regem, etc. latebant Ariani. VIII, 752. Ideo Patre minorem eum putabant, quia iussa Patris perfecti. VIII, 804. Ipsum etiam secundum formam Dei, Patrem adorare contendebant. VIII, 728. Filium æquare Patri dum nolunt, ne Patri injuriam faciant, utrique injuriam faciunt. V, 772. Filium Dei qui minorem facit, Deo Patri contumeliam facit. VI, 667. Qui filii aequalitatem cum Patre negantur, de Ecclesia projecti sunt. III, 1666, 1668. Quidam dicentes, qui filius est hominis, factus est Filius Dei; qui vero Filius est Dei, non est factus filius hominis. V, 999.

Filii Dei sempiterna generatio accipienda in his verbis: *Ego hodie genui te*. IV, 71. Filius ideo ex utero, quia de substantia Patris. V, 747. Filius sine passione genitus. II, 751. Nodum dixerit Salomon, *Filium Deus non habet*, ut vult Porphyrius, dixit, quod Deus habeat filium. II, 582. Semper gignit Pater, semper nascitur Filius: sed timendum ne putetur imperfecta generatio, si non dicamus naturam, sed nasci. II, 1047. Filii Dei nativitates similitudines imperfectæ in creaturis. V, 666, 668. Filii generatio Patri coæterna, similitudine splendoris ex flamma geniti illustratur. II, 749.

Filius Dei non ex gratia, ant ex adoptione. II, 544, 542. Filius Dei, Deus. VI, 628, 640. Probatior. III, 1749. Filius Dei unus verus Deus cum Patre. VI, 629; VIII, 685. Unum se esse cum Patre nemo præter Christum dicere ausit. V, 774. Prophetia de Christo Pastore, docens ipsum esse unum cum Deo. V, 508. Filius Dei ad se, Deus dicitur; ad Patrem, Filius. IV, 845.

Filius Dei non est alterius naturæ a natura Patris. quia natus. VIII, 719. Filii et Patris nomina non in se ipsis naturas demonstrant, sed alterius ad alterum personas. II, 750. Male ab Arianis dici, Patris et Filii ideo diversam esse naturam, quia iste pater est, ille filius. II, 750. Aut quia iste de nullo, ille de altero. II, 750. Filius Dei ejusdem ac Pater substantiæ. VIII, 825. Filius nullo modo verus Dei filius, si de substantia Patris non est natus. VIII, 771, 775, 778, 786. Filium Dei ejusdem ac Pater naturæ. VIII, 685, 686, 748. Ejusdem substantiæ ac Pater, æqualis ipsi et coæternus. V, 708, 747, 770, 771, 774, 1019, 1150, 1215, 1497. Filius Dei alius est a Patre, non aliud. X, 500. Filius secundum substantiam, hoc est quod Pater est, non secundum id quod ad aliud. IV, 845. *Not. 1.* Sive quod ad alium. IV, 845. *Not. 1.*

Filius totum quod habet, quod potest, tribuit Patri, non sibi; quia est a Patre, non a se ipso. II, 751. Filius Dei plerumque dicit, *Dedit mihi Pater*; ut intelligatur quod genuerit cum Patre. VIII, 859, 847. Quidquid Deus Pater Deo Filio dedit, gignendo dedit. III, 1912; VIII, 1081. Filius Dei, nihil non habet, quod habet Pater. V, 650. Filius Dei secundum hoc dicitur, quod et Pater est, quod habet de quo sit. V, 668. Filius Dei accepit vitam a Patre, sed non ita tamquam fuerit aliquando sine vita. VIII, 716. Filius Dei quia est de Patre, non Pater de illo, vitam et mandatum accipit a Patre, et docetur ab eo. VIII, 706.

Filius Patri coæternus. II, 751; V, 990; VI, 15, 651; VIII, 685, 775. Filius Dei, secundum quod est unigenitus, non potest dici, fuit et erit; sed tantum, est. VI, 185. Filius Dei Patri æqualis. II, 751; V, 990; VI, 32, 74, 191, 650, 641, 685; VIII, 702, 706, 716, 719, 725, 747, 775, 774, 775, 776, 778, 779. Filius Patri coæternus, et æqualis probatur contra Arianos. V, 770. Filium esse natum, et æqualem gignenti se. II, 1054. Filius natus æqualis, sicut semper natus, ita semper æqualis. II, 751. Filius Dei in omnibus æqualis Patri quæ de substantia ejus dicuntur. VIII, 927. Filium æqualem habere aut noluit Deus, aut non potuit: si noluit, invidus est, si non potuit, infirmus est. II, 1048.

Filius patri similis. III, 1819. Ex nulla parte Patri potest esse dissimilis. VI, 17. Filius Dei quia perfecta imago Patris, ipsi coequalis. VIII, 951. Unigenitus tantummodo est imago Dei, non ad imaginem. I, 626. Filius imago fa-

quia creatorem genuit, Filius vero non genitus, Filius Dei, Deus, omnipotens. VI, 629, 640. Filius Dei, Deus, omnipotens, secundum natu-

Filius Dei immensus aequè ac Pater. VIII, 818. Diem no-

Filius invisibilis æque ac Deus est. V. 64. Filius Dei etiam parit, non ut est, sed ut volunt. VIII. 905. Invisus sicut æqualis est Patri non videbatur. VIII. 905. Invisus sicut æqualis est Patri non videbatur locum quidem Filium Dei vel Prophetam, vel ut Prophetas locum qui hunc volum. VIII. 849. Filius Dei an eo invisibilis, quod hominibus oculis contemplari non possit. VIII. 729. De Filio Dei visibilitate ante incarnationem antequam Ariano hominem sententia. VIII. 805. Momenta quid sit Filium Dei ab homine visum. VIII. 805. Momenta quid sit Filium Dei ab homine visum. VIII. 805. Momenta quid sit Filium Dei ab homine visum. VIII. 805.

Propter tantum, regitulum. VIII. 801, 805, 805.
Filius Dei, occurrat arabilis splendens incomprehensibilis
Filius Dei, occurrat arabilis splendens incomprehensibilis
Filius Dei, occurrat arabilis splendens incomprehensibilis

Filius Dei, incomprehensibilis. Splendor incomprehensibilis
 lucis. VIII, 610. ostenditur ex scripturis. VIII, 611. Filius
 Dei unigenitus pater Dei. splendor Dei ipse. est. II, 617.
 Dies ex die. V, 891. Filius Dei, lumen. VIII, 611. Lumen
 verum. I, 740. Lux vera illuminans omnem hominem, que-
 ritur. X, 150, 151. Filius Dei Deus de Deo, lumen de
 lumine, vita de vita recte appellatur; non vero Verbum
 de Verbo. auct. VIII, 636.

de Verbo, quare. VII, 185. Filius Dei dicitur Verbum, Principium, Sapientia, Ista-
tas, Virtus Dei. I, 815. quare Verbum dicitur. VI, 185.
Quomodo Virtus et sapientia Patris. VIII, 956. Cor sapientie
et nomine potissimum insinuat in scripturis, cum et
Pater et spiritus sanctus sit sapientia. VIII, 956, 957. Fi-
lius Dei est Principium. III, 222. Principium est non Pater,
sed universe creatura. III, 231. Filius Dei a quo habet
sit Deus, ab illo habet ut de illo procedat Spiritus san-
ctus. VIII, 1035. Amor Patris erga filium qualem. III, 1569.
Iste Verbum. Filius Dei et Pater aequaliter se invicem di-
ligunt. VIII, 802. *Adiutor meus unus*, quare. VIII, 302.

Filius Dei non potest esse nisi unus, quare. VIII, 202.
Filius Dei unigenitus est, et primogenitus. VIII, 202. quomodo primogenitus omnis creatura. VIII, 706. I, se Dominum cum sine deitatem ponit I idum, scilicet unigenitum vult intelligi. IV, 116. Filius Dei non ex Patre quantum admodum universa creatura. II, 749. Filius Dei unicus admodum universa creatura. II, 749. Filius Dei unicus similis est Patri nascendo, nos videndo. IV, 765.
Filius Dei unicus admodum universa creatura. II, 749. Filius Dei unicus similis est Patri nascendo, nos videndo. IV, 765.

[illegible]

quod ab illo sit. VIII, 908.

quod ab illo sit. VIII. 908.
 Filius licet missus a Patre, non tamen minor est Patre. III. 1575. Filius Dei non minor Patre. VIII. 721. In se non minor per incarnationem. V. 1214. In forma servi, non secundum Patrem natum, sed etiam scilicet et spiritu sancto. VIII. 828, 876. Regula duplex ad intelligendum Scripturarum de Filio Dei locutiones. VIII. 845. Ambiguae Locutiones de Filio Dei ex utraque regula sine periculo possunt intelligi. VIII. 847. Locutiones plurimae Scripturarum non quod Filius minor sit Patre, sed quod de Patre sit, intimum. VIII. 847. quicquid de scriptura profertur quod minor Patre Filius Dei videtur ostendi, aut de forma servi accipiendum, aut ideo dictum, ut alter ex altero demonstretur. VIII. 779. Pater non dictus Deus Filius ante incarnationem, nisi in prophetia. VIII. 782. Filius Dei Patrem suum esse etiam propter formam servi Deum suum, veraciter dixit, non humiliter fluxit. VIII. 781. Filius Dei minor Patre, non minus filius. VIII. 687. Filius Dei ut homo, facit mandatum Patris: ut Deus, ipse est mandatum Patris. VIII. 706, 802.
 Filius minor Patre. VI. 184. Filium

Patris. VIII, 756, 802.
 Filius Dei non factus, nec minor Patre. VI, 184. Filius
 Deum esse factum. II, 1053. Filius Dei non factus, nisi in
 forma servi VIII, 756 Filius Dei aequalis Patri quomodo
 se examinavit. IV, 699. Filius Dei vere dici natum et pas-
 sum, sine divinitatis suae mutatione. VI, 505. Filius Dei in
 assumptione hominis non mutatus. VIII, 812. Filius acci-
 piendo carnem non mutatus est, sicut qui accipit vestem,
 non vertitur in vestem. V, 1214. Filius Dei semper immu-
 tatus. III, 1566, 1567. Filius Dei manens in natura sua fa-
 ctus est particeps nostrae naturae, ut nos manentes in nostra
 natura efficeremur participes naturae ipsius. II, 342 Filium
 Dei naturae nostrae participatio non fecit deteriorem, nos
 ipsius participatio meliores. II, 342.

Filius Dei exterior factus, et humilis apparere dignatus est. VIII, 202. Filius Dei incarnatus est, ut magis homo timeret extolli fastu hominis, quam humiliari exemplo Dei. II, 1029. Fili Dei natiuitas humana, humilis et excelsa. VI, 650. Filius Dei factus est nobis via temporalis per humilitatem, quae mansio nobis aeterna est per diuinitatem. VIII, 958. Filius Dei sine exemplo nobis exemplum est. VIII, 958. In forma Dei exemplum est Angelis qui non laesi sunt, et in forma serui hominibus ut resurgant. VIII, 958. Fili Dei obedientia, prima causa salutis hominum. VIII, 687, 688. Filius scilicet est natiuitas ex Virgine, sed facta est a Patre et Filio, sicut passio eius et resurrectio. V, 357, 1065. Filius Dei totam suscepit humanam naturam. V, 357, 1065. Filius Dei totam suscepit humanam naturam, sed ab omni peccati nexu liberam. VI, 249. Filius hominis sed ab omni peccati nexu liberam. VI, 249. Filius hominis sed ab omni peccati nexu liberam. VI, 249.

Filius Dei secundum formam diuinitatis, utique est; secundum quod assumpsit carnem, est in cado. IV, 969. sed de dextris Dei et interpellat. VIII, 725. 760. Filius Dei in qua forma iudicabit, et a quo testatem accepit iudei in faciem. VIII, 840, 842. Filium Dei secundum formam hominisi videlunt iusti et impij. VIII, 841, 842, 844. secundum formam Dei, videlant soli iusti. VII, 844. Visio Fili Dei secundum formam Dei non erit summum bonum iustis. VIII, 844. Filius Dei non subditus Patri, nisi secundum hominem. VIII, 750, 829. quomodo subjecti et erit qui illi subiecit omnia. VI, 75. Filius Dei tradito regno Deo et Patri iam non interpellabat pro nobis. VII, 857.

Interpellat. Pro nobis. De dictur. IV, 181. Manus est et

omant. V. 805. *non interpellabit pro nobis.* VIII, 805.
 Filius Dei brachium Dei dicitur. IV, 481. Manus est et
 brachium Patris. III, 1744. 1773. Cibus est Angelus in
 quantum est Verbum Dei et ad Deum; hominibus autem
 ut cibus esset, Verbum caro actum est. III, 879. Filius Dei
 ut cibus esset, Verbum caro actum est. III, 1564. Filius
 magister, defensor, interpellator et dator. III, 1564. Filius
 Dei, manus Dei. V, 1577. Filius Dei rex solet appellari a
 scripturis. IV, 81. Dixit Petrus, dixerunt et demones: *Tu
 es Filius Dei*, 1^a confessio, sed non par dilectio. IV,
 5366.

Fili Dei sunt multi gratia, unicus natura. V, 770. Deus Pater Filium, quem unicum genuit, noluit esse unum. IV, 811. Filios Dei fratres suos nos esse voluit. V, 787. Filius Dei non habet fratres, sed per se emundum quod est unum, genuit. VI, 185. *vide* Christum unum id quod est primogenitus. VI, 184. Filius Dei factus suos. Filius Dei cum factus homo. VI, 184. Filius Dei factus suos. Filius hominis, ut filii hominum fierent filii Dei. V, 680. Filius solus ad deitatem, non solus ad hereditatem. V, 702. solus de substantia patris genitus, alii de familia ejus. V, 702. Filios Dei fieri non possibile non per hunc alii patris. V, 702. Filios Dei fieri non possibile non est, propter quod Filius Dei factus est filius hominis. V, 675. Filius Dei non est ex latere artificio, sed ex caritate Dei est. V, 285. Non est ex latere artificio, sed ex caritate Dei est. V, 1001, 1292. Filios hominum filios Dei fieri.

minus est, quam Filium Dei factum esse filium hominis. V, 675, 1504. Filii Dei quidam secundum susceptam temporaliter gratiam, quidam secundum aeternam Dei praescientiam. X, 928. Filii Dei secundum praedestinationem vocantur, qui nondum regenerati. II, 846. Filii Dei iam sumus per gratiam, per fidem, per sacramentum, per sanguinem Christi. V, 503, 691, 709, 771. Filii spirituales per Evangelium in Christo Iesu generantur. IX, 66. Filii Dei sunt homines renovati ad ejus imaginem. VIII, 156. Et qui congruos novitati mores agunt. X, 157. Filius Dei eo quisque fit, quo incipit esse in novitate spiritus. X, 136. Filios Dei non posse vocari, nisi omni modo ab omni peccato puri fuerint effecti, Caelestis doctrina. X, 545. Filii Dei sumus in spe, non in re. IV, 365. quibus est amandus Deus, filii sunt; quibus terribilis, filii non sunt. IV, 566. Filii promissionis, perinde est ac filii gratiae, filii misericordiae. II, 559, si filii Dei facti sumus, et dii facti sumus. IV, 567. Filii Christi, et uxor Christi, ipsa Ecclesia. IV, 1684. Filii sponsi, Apostoli. IV, 1684, 1845. Filii ubi pacifici esse debent. IV, 1685. Filii Dei, filii diaboli quoniam. *Vide* Deus. Diabolus.

Filii Abraham, Filii David, et Patriarcharum, qui eorum fidem et pietatem imitantur. IV, 955, 1725. Filii Esau et filii Edom omnes carnales; Jacob autem spirituales, minores tempore, majores potestate. IV, 1772. Filii Abraham vel diaboli sumus, non nascendo, sed imitando. V, 1552. Filios fidei Abraham facit, qui promisit. V, 911. Filii hominum quoniam. IV, 125, 549, 550, 544, 616. *Vide* Homo. quoniam filii mortificationum. IV, 1019. Filii excussorum. IV, 1675. Filius imperii floret aliquando in saeculo, et aliquando justus factus floret in Christo. IV, 599. Filios saepe per nequissimos servos emendat pater. IV, 1499. Filii si flagellantur, quid debent sperare servi nequissimi? IV, 1210. Filiorum nomen varie in scripturis acceptum. I, 619; VIII, 129, n. 3, 150. Filii noctis et tenebrarum. IV, 757. Inter filios diei et filios noctis dividit solus Deus. I, 851. Filii regni, qui praeparantur in regnum Dei. VI, 252. Filii gehennae, qui in illam praeparati. VI, 252. Filii irae. IV, 598. Filii nostri sunt bona opera. IV, 1688, 1724. Fructus horum operum, filii filiorum. IV, 1688. Filii alieni, cives Babylonice. IV, 1785. Filii junior Evangelicorum. V, 1458.

Filiorum procreatio, Dei beneficium. VII, 410. Ad gloriam conubii, non ad poenam peccati pertinet. VII, 428. Filiorum procreatio in paradiso non sine sexuum commixtione fuisse. X, 535. Filiorum multiplicatio de benedictione Domini venit. IV, 1778. Filios habere, non iam felicitas est, sed habere bonos. IV, 1686. Filii ut parentibus nascantur, fecunditatis est; ut vivant, felicitatis; ut recte instantur, voluntatis et potestatis. VI, 441. In eos qui filios sibi natos esse gaudent, aut non natos esse lugent. IV, 1686. Filius alienus non quidquid ex eo natus est, appellatur. VI, 252. Filius dicitur et avi et proavi et ultra majoris alienus, is qui ex illo propagatur. III, 494. Filii legitimi, filii naturales. X, 721. Filii adoptionis, filii naturales, et filii conjugales. V, 548. Filii ex legitimis nuptiis magis sunt in potestate patris, quam matris. II, 1082. Filii non solum ex conjugio, sed et ex adulterio, bona aliquando sunt. X, 456. Esi per vultus a diabolo infectum filii generentur, non tamen quidquam in eos potest diabolus. X, 757.

Filii parvuli propter parentum peccata, divino judicio poenam communem aliquando subeunt. X, 1252. Nonnulla parentum quorumlibet peccata redduntur in filios. X, 1254. Filios propter parentum peccata puniri ostenditur ex scriptura. X, 1255, 1254, 1256, 1258, 1275. Cur Deus aliter judicat parentes et filios, aliter homini judicandos mandavit. X, 1261, 1262, 1265, 1264. Dei judicium non alligari ea lege, qua iudicanti homini praecipitur ne filius moriatur pro patre. X, 1252, 1255, 1254, 1255, 1256, 1257, 1258. Ad gratiam novi Testamenti pertinet, quod filius paternis debitis non sit obnoxius. X, 875. Filii parentum virtutibus sublevantur apud Deum. X, 1272. Filiorum beatitudo ad meritum patrum quomodo promittitur. IV, 1724. Filii mali perditte viventes pietatem parentum persequuntur. II, 510.

Filios quis vere diligat. VI, 702. Filio ploranti pater non dat gladium. V, 498. Nec eum levat in equum. V, 117, 498. Qui filiorum trucidat voluntates, tale saeculum quale Abraham offert Deo. VI, 702. Filius ejusquam si moriatur, plangit illum: si peccet, non plangit; et Christiani sumus. IV, 409. Filii sunt omnes laborant, nemo sibi. IV, 1639. Ia avaros, qui res suas servare se filiis dicunt, et pauperi dare nolunt. IV, 422. Filios habes, unum plus numera, et da alii qui Christo. IV, 124. Filius an americanus Christus in patrumque visione. V, 329. Filii ubi quid male servas, et tibi obnoxii et filius. V, 321. Filii ubi pater fratribus superseditus dividens, paritellia deest. V, 329. Filiorum in parentes pietas non sit venialis. V, 264. Filii

proprio quodam modo apud Judaeos. V, 530. Filii qui primi commemorantur in generatione primorum hominum, non sunt primogeniti. VII, 436, 457, 464.

Fimbria vir spurcissimus, Marii partes contra Syllam secutus est. VII, 85. Illum crudeliter evertit. VII, 83. In sua domo trucidatur. VII, 107.

Fimbriae tactus. V, 1278.

Fingere quandoque simulare, quandoque formare significat. IV, 427. Fingere mendacio simulante, aliquid componere significat. VII, 399. Fingere non semper idem ac mentiri. IV, 1210. Fingitur quodammodo quod figurate dicitur. V, 558. Fictio Christi figurata fuit non fallax. V, 558. *Vide* Fictio. Laborat qui flagit quod dicit. IV, 1811.

Finis quid sit. VIII, 635; X, 719. Finis dicitur duobus modis, vel quo fit ut non sit quod erat, vel quo fit ut perfectum sit quod inchoatum erat. IV, 250, 628. Finis duplex, consummationis et consumptionis. VI, 77. Finis consumptionis et finis perfectionis. V, 566. Finis ibi dicitur, ubi iam quo excurrat, et quo recedat, non invenitur. II, 458. Exiguum est omne quod finitur. II, 1510. Quid diu est, ubi finis est? V, 688, 1585. Finis non est miseria, quando finis officiorum nostrorum in re instabili collocatur. II, 455. Finis saeculi quando futurus sit, Evangelio magis consonat qui se nescire confitetur. II, 924. De fine saeculi Liber ad Hesychium. II, 899.

Finis noster Christus, non qui consumat, sed qui consummet. IV, 628, 662. Finis omnis consummationis, habere vitam sine fine, sine dolore, vitae hujus doloribus partem. IV, 1561. Cum psalmus dicit, *in finem*, corda convertenda ad Christum. IV, 1804.

Finem inter et officium quid distat. VIII, 635. Finis boni operis quis esse debet. IV, 1555. Quid sit. VII, 227. Finis quo refertur quodque opus, effectus ipsum aut laudabile, aut vituperabile. I, 1556. Fines boni et mali nostri, quoniam sint. VII, 621. Fines boni et mali aut in animo aut in corpore, aut in utroque simul positi sunt. VII, 621. Circa fines boni et mali, ducentas octoginta sectas Varro numeravit. VII, 621. Deus finis propter quem fit recte quidquid fit. X, 788. Cum non ad suum referuntur auctorem dona Dei, hoc ipso mali his utentes, efficiuntur injusti. X, 746. Cum facit homo aliquid ubi peccare non videtur, si non propter hoc facit, propter quod facere debet, peccare convincitur. X, 749. Quicquid boni fit ab homine, et non propter hoc fit propter quod fieri debere vera sapientia praecipit, etsi officio vileatur bonum, ipso non recto fine peccatum est. X, 749. Finisius, non officii, virtutes a vitis discernuntur. X, 749. Peccaverunt in hoc infideles, quod non ad eum finem opera retulerunt, ad quem referre debuerunt. X, 751. Mala nunquam possunt ex fine bono fieri bona. VI, 528.

Firmamentum a distinctione et specie nominatum est. III, 252. Firmamentum idem quod colum. III, 252. Non omne firmamentum coelum est. III, 255. Firmamentum, idem quod aer. III, 266. Firmamentum coeli, quid. III, 258. Firmamentum coelum, cor firmum allegorice. IV, 139. Firmamentum Legem significat. IV, 1194.

Firmamentum bellum. IX, 516.

Firmus vir liberaliter institutus. I, 757. Quondam narrat Mathematicorum divinationem. I, 758.

Firmitas animae eo dicitur. IV, 1796. Firmum facit gratia Christi, sed quantumlibet firmus quis fuerit, de ipso vase fictili formidandum est. IV, 878. Firmitatis Christianae est non solum operari quae bona sunt, sed et tolerare quae mala sunt. V, 277.

Firmus nemo erit a Deo, nisi qui se a se ipso sentit infirmum. V, 481.

Firmus episcopus Thagastensis, interrogatus, nec vult mentiri, nec ut hominem quaesitum prodatur, tormentis adigi potest. VI, 504.

Firmus presbyter. X, 411. n. 1. Fides ejus et virtus. X, 411. n. 2. Firmus presbyter duas Valerii Comitis epistolas ad August. attulit. II, 926. Eustochii et Paulae negotiorum causa Ravennam, inde in Africam Siciliamque mittitur. II, 754. Sixti litteras Hipponem direxit. II, 867. Per ipsum epistolam prolixiorum ad Sixtum mittit Augustinus. II, 874.

Firmus cui litteras mittit Augustinus. II, 1065.

Firmus a quo Rogatenses alios Donatistas Firmianos appellasse dicuntur. II, 501.

Firmus rex barbarus. IX, 46. Romanorum hostis inhumanissimus. IX, 46.

Fiscus Christi. IV, 1911. Fiscus saccus est publicus. IV, 1911.

Fiscianus Proconsul. VII, 579.

Fiscianus vir doctissimus et christianissimus. I, 915. Abicerem divinum interrogat. I, 915. Divina trans alius artem deridet. I, 916.

Flagellum Deum super omnem carnem. IV, 1748. Nun-

Forculus Deus foribus praefectus. VII, 119, 181.

Forma, summe unum est, omnis forma praeiudicium. III, 255. Forma quaedam non formata et inabricata Verbum Dei, forma saeculi tempore et loco. V, 662. Forma aliqua est aeterna, et incommutabilis per quam cuncta formantur. I, 1264. Nulla res formare seipsam potest. I, 1264. Omnia quae sunt, forma subtracta, nulla erunt. I, 1265. Forma habet metas unde et quo usque sit. V, 665.

Formari est in unum redigi. III, 255. Forma futuri dictus Adam, sed a contrario. III, 2067.

Formata est istote. II, 175.

Formatum est idum. II, 348.

Formica per aestatem colligit, quod ei per hyemem prodest. IV, 475. Formica Dei per aestatem prosperitatis colligit, unde se sustentat in hyeme adversitatis. IV, 805. Formica quomodo spiritus dicitur imitanda. VIII, 168. Formice cor habere iuvat. V, 258.

Formido quaedam semper cum admiratione conjungitur. IV, 1412.

Formax ferrea, dura tribulatio. III, 531.

Fornicatio duplex, carnis et spiritus. VI, 469. Cordis et carnis. V, 1065. Fornicatio divini iure in scriptura damatur. VIII, 459. Fornicatio quondam prohibita in lege. III, 765. Fornicatio grande malum. III, 743. Lethalem habet culpam. VI, 578. Excludit a regno Dei. V, 879, 1462. Crimen est injuriosum Deo. V, 85, 86, 878. Fornicationis vitio corrumpitur in homine imago et templum Dei. V, 86, 1271. Et fit injuria gratiae Dei. V, 86, 1271. Participatio corporis et sanguinis Christi debet a fornicatione deterere. V, 85. Parce in te Christo, agnosce in te Christum. V, 878. Fornicatio cuius causa uxor re, ubi permittitur, quatenus intelligenda. III, 1251. Fornicatio non ea sola quae in stupris committitur, intelligenda venit in verbis dominicis, propter quam liceat uxorem dimittere. I, 616. Ad quod genus fornicationis limitanda sit istae licentia, quaestio est latensissima. I, 616. Fornicationem pro morte conjugale vinculum solveat deputare, quam absurdum. VI, 472, 475. Fornicantis cor proprie et amulianter servum fit corporis. V, 887, 888. Tunc dici non potest, animus suus est, sed totus homo caro. V, 887. Fornicatio cur sola dicitur peccatum in corpus proprium. V, 886. Fornicatio non tantum est in corporis luxu, sed in animae fluxu. V, 1079. Fornicatio licite committitur, sed non Deo legibus. V, 828. Generis humani in fornicationibus et adulteriis committendis quanta perversitas. V, 84.

Fornicatio cordis in omnibus fuit; in paucis carne, in omnibus corde. V, 1065. Fornicatio et adulterium animae colunt deo. V, 76. Fornicari a Domino quid sit. V, 778. Fornicatio generalis animae illa est, qua non adhaerens Deo, adhuc et modo. V, 887, 889. Omnis anima, quae deserta aeternitate veritatis, terrenis sordibus delectatur, fornicatur a Domino. V, 92. Fornicatione et adulterio animae quo differunt. V, 117.

Fornix meretricis locus. VI, 531.

Fortis et fortasse pro Graeco *ἀνδρ*, licet non omnino idem. IV, 1644, 1645.

Fortitudo quid sit, ejusque partes. VI, 21. Fortitudo dicitur, qua omnia molesta toleramus. IV, 1066. Fortitudo est animi affectio, qua omnia incommoda et damna rerum non in nostra potestate constitutarum contemnimus. I, 1255. Item est amor facile tolerans omnia propter id quod amatur. I, 1522. Fortitudo et temperantia ad interiorum animi partem pertinent. III, 205. Fortitudinis officia. VII, 629, 651. Fortitudinis exempla. I, 1529. Maxime fortis dominus pagane. VII, 127. Fortitudo non est se ipsum occidere. VII, 651.

Fortitudo nostra unde. IV, 1797. Fortitudo Christiana ex fide et siti justitiae oritur. III, 1257. Fortitudo Christianorum ex caritate; gentium, ex cupiditate. X, 1104. Fortitudinis domo esurit et sitit justitia. III, 59. Fortitudo quartus gradus ad sapientiam. III, 59. Fortitudo vitium est, dum pro superbia usurpatur. IV, 427. Fortitudo omnis in humilitate. IV, 1184. Fortitudo, si hominis est et non Dei, duritia est. IV, 1588. Nemo cadit, nisi qui sua sibi vult esse fortitudo. IV, 1498. Fortitudo autem eo imploranda, qui jussit ut fortes simus; et nisi fortes ipse fecerit, non erimus quod jussit. IV, 477. Fortitudo militum Christi adversus diabolum. VII, 671, 672. Quanto acrior impetus belli, tanto major gloria defendendi. VII, 678. Fortitudo necessaria ad beatam contemplationem, cum nobis faciem detrahitur. IV, 1184. Fortitudo non est ista, si conviciatus percussus, quoniam ab ira victus es. IV, 1184. scientia et fortitudo in deo perfectissimum, quia peccato vitata est natura. X, 1451, 1454.

Fortis perversus, et fortis vere. V, 1525, 1528. Fortis malefactoris. V, 505. Fortis qui altero dicitur ex quadrum capitibus. VIII, 586. Fortes fortitudine damnabili: 1. diabolus; 2. qui de civitate; 3. qui de justitia sua praesumunt,

IV, 695. Hi comparantur phreneticis, quorum mors tanto prolixior, quanto fortiores sint. IV, 696. Fortes quidam dicuntur, qui de justitia sua praesumunt. IV, 540. Fortes Ecclesiae etsi non conturbantur persecutionibus alienorum, conturbantur tamen iniquitatibus fratrum. IV, 242. Fortes scandalis plerumque cedunt. IV, 476. Fortis vera virtute nec temere audeat, nec inconsulte timet. II, 756. Fortis ille est, qui non in se, sed in Deo fortis est. IV, 265. Fortis in hoc saeculo nullus est, nisi in spe promissionis Dei. IV, 1120. Fortis est Deus in virtute sua, nos autem in participatione virtutis illius. IV, 795.

Fortuita quae sint. VII, 141. Fortuita causis occultis divinitus dantur. III, 571.

Fortuna quid sit. III, 571. Fortunae nomine apud Augustinum intelligendus fortuitus rerum eventus, non dea. I, 585. Huius tamen vocis usum improbat. I, 585.

Fortuna dea a fortuitis quibus praestit nomen habet. VII, 122, 126. Fortuna non est nomen aliqui d. III, 571. Immo ut dea colitur. VII, 126. Quia ratione Fortuna putatur dea, cum mala esse possit. VII, 126. Fortuna caeva pinguetur. I, 1275. Cur caeva dicitur. VIII, 374. Fortuna temere sua cuique dona confert. VII, 197. Fortuna bona verissimè sapientes, quos solos fas est beatos vocari, nec timere voluerunt, nec cupi, etc. II, 65. Fortunae muliebris simulacrum astuta demonum locutum. VII, 126. Fortuna barbata, quae adules barba induit. VII, 122.

Fortunianus. II, 739, 780. Siccensis episcopus. I, 647; II, 622. vide not. (c).

Fortunianus (eccl.). Thagastensis presbyter. II, 275.

Fortunatus episcopus. II, 450, 451. Episcopus catholicus apud Constantiam. IX, 245, 537, 571.

Fortunatus Dionysianensis episcopus. IV, 580.

Fortunatus a Thucaburi. IX, 212.

Fortunatus pro futuro successor. IX, 611.

Fortunatus vanichaeus presbyter. I, 612; VIII, 111, 112. Fortunatus Manicheus in disputatione cum Augustino defecit. II, 272, et not.

Fortunus Tibursicus Donatianae partis episcopus. II, 175; IX, 528, 555. Cum eo disputationem publicam habet Augustinus. II, 474. Summa disputationis Augustini cum eo. II, 175, 176. Fortunus communionem suam esse ubique terrarum contendebat. II, 175. Et concilium sardicense ad episcopos Afros qui erant communionis Donati dedisse litteras, eo quod Donati nomen inter ceteros episcopos legere. II, 176. Augustinus respondit non constare Donatum, qui in litteris Concilii legitur, fuisse Afrum illum schismaticum auctorem. II, 176. Et mox Concilium illud sardicense, cuius litteras Fortunus ostendit, Africanorum fuisse advertebat Augustinus. II, 176. Et i probat eo quod Athanasius episcopus Alexandrinus, et Julius Ecclesiae romanae episcopus in eo improbaurent. II, 176. Fortunus Ecclesias transmarinas fuisse innocentes usque ad tempora Macariana dicit. II, 176. Vitam catholicorum episcoporum practical, sed in Ecclesia esse negat. II, 175. suos esse Christianos, quia persecutionem patenter, ostendere voluit. II, 175. Augustinus probat eos, qui ex Donatiana parte sunt, non propter justitiam persecutionem pati. II, 175. Fortunus animus et voluntas ita probatur Augustino, ut in Donatistis credat difficillime inveniri posse tam utilem. II, 178.

Fossa peccatorum, ipsa felicitas peccatorum erit. IV, 1204. Fossa ad ima tendit; superbi quasi in coelum eunt, et in terram merguntur. IV, 1204.

Fossor. II, 250. Fossore. IX, 515.

Foveam peccatori fodere, est Deum occulta justitia peccatori parere. IV, 1204. Omnis qui parat foveam fratri suo, (id est fraudem) necesse est incidat in eam. IV, 670. Fovea, mala conscientia et caecitas. IV, 670.

Fractio panis. V, 1111, 1116, 1127. vide Eucharistia.

Fraga in Africa non esse innotuit. III, 70.

Franea quid. IV, 1955. Franea proprie gladius, translata lingua persequentium. II, 555. Franea Dei, gladius Dei. V, 1124. Franea Dei est anima iusti. IV, 524; V, 1124.

Frangere inimici, diverse opinionum erroris. IV, 120.

Frangere humum et fœ fo. Unam. VI, 674.

Frates autem sorores generali nomine, consanguinei, aut consanguinei a quod veteres solent appellari. VIII, 122. Et in scriptura. V, 777. De quolibet cognationis gradu. III, 489, 1574, 1467, 1625. Frater carnis nomine intelligitur. III, 496. Frater est quilibet homo. II, 95; III, 507. Fratres sumus omnes spe coelestis hereditatis, proxima conditione terrene civitatis. IV, 189. Fratres nostri omnes baptizati. IV, 209. qui dicit Deo, *pater noster*, dicit Christo, *frater noster*. IV, 549. Frater ipse est, qui si non rediit, redimet homo. IV, 549. Fratrem habere servum suum non dedignetur dominus ejus, quem fratrem voluit habere Dominus Christus. V, 795. suo patre coelesti fratres sunt servus et dominus. V, 400. quomodo quis sit pater et soror, et mater Christi. IV, 1683.

Frates laici in unitate tolerandi. IX, 511. Fratrem qui

non suffert, quid sufferat? II, 188. Fratres falsi omnia verba captant, ut in eis laqueos inveniant. IV, 439. Fratrum a soboribus persecutio gravior, quam inimicorum. IV, 658, 659, 675. Periculum in falsis fratribus, quodam sit. V, 119. Pericula a falsis fratribus quiescere usque in finem saeculi non novimus. V, 910.

Fraternitatem nos amare quomodo probemus. III, 1992. De fraterna concordia sermo. V, 1054. qui minus valet, non impedit plus valentem; et qui plus valet, non urget minus valentem. II, 507.

Fraudulenti patiuntur fraudem, quam volunt facere. IV, 925. Fraus non ideo non fit, quia falso fit. II, 536. Melius ino, id est laborem servi Dei tolerant, quam ut necessarium facultatem cum conscientia fraudis obtineant. II, 536.

Frigiditas in viris tantum. X, 989.

Frigidum est quicquid stolidum. IV, 1935.

Frigus, dum deserit Deus peccatorem. IV, 1954. Frigus caritatis, silentium cordis. IV, 104. Frigus ac glacies spiritualis et ex iniquitate, et ex bonis operibus aliorum nascitur. III, 869.

Frons est in facie, frons est et in conscientia. V, 650. Frons laus pudoris nostri. IV, 1859. Frontem qui non habet, impudens est. IV, 1859.

Fronto servus Dei. VI, 521.

Frutesca dea. VII, 128.

Fructuosus episcopus. II, 759, 780.

Fructuosus episcopus martyr. V, 1217.

Fructuosus fossor. IX, 515.

Fructum sentire dolorem cum de arbore carpitur, cum conciditur, teritur, coquitur, manditur, dicebant Manichaei. VIII, 250. Fructum decerpito, homicidium Manichaei VIII, 250, 255. Abstinent a quibusdam terre fructibus per Quadragesimam fere omnes Christiani; nonnulli etiam semper. VIII, 495. Fructus et quibus arbor dignoscitur. III, 1596. Gratia necessaria ut homo faciat fructus bonos. X, 570. Fructus noster non Deum ditorem facit, sed nos beatiores. V, 551. Fructus centenus, sexagenus, et tricenarius varie intellectus. VI, 425.

Frugalitas a quibusdam dicta virtutum omnium mater. I, 974. Frugalitas tullio virtutum maxima. I, 975.

Frui quid sit. VI, 19; VII, 539; VIII, 981, 982. Frui late dicitur cum delectatione uti. III, 53. Frui est praesto habere quod diligis. I, 1512. Frui proprie est amore inhaerere alicui rei propter seipsam. III, 20. Est in ea ponere finem laetitiae suae. III, 53. Non fruendum seipso. III, 26. Non fruendum homine. III, 26. qui homine in Deo fruitor, Deo potius quam homine fruitor. III, 53. solo Deo fruendum. III, 53. Et solis rebus aeternis. III, 26. qui Deus dicatur omnia dedisse ad fruendum, cum eo solo fruendum sit. V, 958. Frui et uti. V, 958. stat qui Deo fruitor; qui se frui voluerit, id est superbus, cedit. IV, 1620. Interest utrum homo velit sui corpore et tempore, an divinitate et aeternitate. II, 559. Deus nobis non fruitor, sed utitur. III, 52. Fruisibus, quo sensu dicitur. VII, 559. Frui cibo et qualibet corporali voluptate non adeo absurde existimantur bestiae. VI, 19.

Fruenti adops. IV, 1950. Frumentum Christi inter zizania gemit. IV, 476.

Fucari pigmentis adulterina fallacia est. II, 1060.

Fugere in persecutione licet. III, 1751. Quomodo et quando fugere liceat de civitate in civitatem premente persecutione. II, 1014, 1015. quibus praecipitur sive permissum est. IX, 272. Qui specialiter a persecutoribus quaeritur, fugere potest, aliis qui non ita quaeruntur remanentibus ad ministerium necessarium Ecclesiae. II, 1014. Paulus Apostolus fugit, quia specialiter quaerebatur. II, 1014, 1015. Consilium Augustini est, ut episcopi aut clerici, quorum ministerium plebi necessarium est, imminente obsidione aut excidii periculo, non recedant. II, 1015. si persecutio in solos ministros Ecclesiae saeviat; non propterea Ecclesia deserenda. II, 1017. quidam fugere possunt pro utilitate Ecclesiae, si non desunt alii per quos supplere ecclesiasticum ministerium. II, 1016. si necesse est ut aliqui e clericis pro utilitate Ecclesiae fugiant, et disciplatio caritatis est inter illos, sorte legendi sunt qui maneat, et qui fugiant. II, 1017. qui fugit eo modo, ut Ecclesiae necessarium ministerium illo agente non desit, facit quod Dominus praecipit sive permisit. II, 1018. Ili pro aliis patiuntur, qui cum se possent malis eripere fugiendo, ne aliorum necessitatem desererent, manere maluerunt. II, 1014 qui fugit remanente plebe in persecutione, mercenarius est. II, 1015, 1018. qui fugit formidine superatus, caritate non flagrat, et contra formidinem debet dimicare. II, 1015. Non oportet ministros manere, ubi jam non fuerint quibus necesse sit ministrare. II, 1015, 1018. Etsi episcopi et clerici non fugiant, non propterea non debet plebs fugere. II, 1018. Fugere corpore propter persecutionem, concessum est; fugere animo, non licet. IV, 1810. Fu-

giendi exemplum praebuit Christus. V, 741.

Fugiant inquit a facie Dei, non latendo, sed timendo. IV, 814. Fugere a facie Dei quomodo possit peccator. IV, 1790, 1791. Fugere a Deo si vis, ad ipsum fuge: ad ipsum fuge confitendo, non ab ipso latendo; latere enim non potes, sed confiteri potes. III, 2021. Non est quo fugiat homo a Deo irato, nisi ad Deum placatum. IV, 955, 1217. Fugere nec conscientiam possumus, nec Deum. IV, 234, 255.

Fuga carnis, et fuga animi. IV, 814. Fuga in hieme et sabbato quid. III, 1151.

Fugalia festa. VII, 51.

Fulgura dea vidua. VII, 191.

Fulice aves sunt marinae vel stagnenses. IV, 1550. Fulice domus. IV, 1572.

Fulmina nocturna Summano Deo, diurna Jovi tribuebantur. VII, 151. Fulmina cur aliquando montem (id est bonum) percutiunt, non latronem. IV, 1945.

Fulvius Consularis occisus cum liberis in seditione Gracchorum. VII, 165.

Fumus quadam unitate est quod est. VIII, 196. Fumo comparantur creaturae. IV, 1865. Fumi globus quanto fuerit grandior, tanto fit vanior. IV, 570. Fumigant montes, cum tacti a Deo superbi preceem ei reddunt. IV, 1588, 1589. Quia timuit homo, dies ejus facti sunt dies anni. IV, 1302.

Fundamenta caeli, quibus regnum caelorum superaedificatur, Christus, Apostoli, etc. IV, 1049. Fundamentum nostrum est Christus, si primum in corde locum obtineat. V, 1616. Fundamentum nostrum sursum, non deorsum. V, 1477. Quemadmodum fundamentum corporae fabricae in imo est, sic fundamentum spiritualis fabricae in summo est. IV, 1105. quia fundamentum nostrum in caelo est, ad caelum aedificemur. IV, 1621. Fundamenta terrae, terrenorum bonorum copia felices. IV, 1049. Fundamenta terrae quomodo moventur. IV, 1049.

Fundanus rhetor luscus cum esset, luscum genuit filium. X, 852.

Fundus noster Deus recte dicitur. V, 651.

Funes peccatorum, impedimenta sunt inimicorum. IV, 1546. Iusti aliquando corpus implicant, sed non animum. IV, 1546.

Funiambulus. Petrus non funiambulus, sed mariambulus. IV, 440.

Funeris cura laudabilis. VII, 27. Funeris pompa. V, 611, 612, 956. Funeris pompa vivorum sunt qualicumque solatia, non adjutoria mortuorum. V, 956; VII, 26. *Vide Exsequiae.*

Furius Camillus. *Vide Camillus.*

Furius contra justitiam injustitiam defendit. IX, 559, 560. *Not. (a).*

Furnarius inquilinus. IX, 316.

Furnae. IX, 255.

Furtum non est nisi quando alieno occulte ablato proximus laeditur. III, 708. Furtum prohibitum. V, 70. Praeceptum non furandi quomodo differat a praeepto non concupiscendi rem alienam. III, 621. Furtum est contra naturae legem. I, 678. Nullus fur iurem aequo animo patitur. I, 678. Nemo habet injustum lucrum sine justo damno. V, 70. Furtum an fecerint filii Israel spoliando Aegyptios, et an possit quis eos imitari. IV, 1400. Furtum non fecerunt Israelitae spoliando Aegyptios. III, 608.

Furis occisio. *Vide Tabulae xii.* Fur nocturnus si occiditur, ad homicidium non pertinet; si diurnus occiditur, pertinet. III, 627. Non est iniquitas per molestias corporales compellere fures redhibere pecuniam ablatam. II, 662. Intervendum pro furibus, non ad hoc ut minime restituant ablata; alias in societatem criminis veniretur. II, 665.

Fussala typocraasi territorio confine castellum. II, 955. Fussala ab Hippone nullius quadraginta sejunctum. II, 955. Fussala antea ad Hipponensem Ecclesiae parociam pertinebat. II, 955. Fussale nullus omnino catholicus erat. II, 955. Donatistarum error plebes obtinebat. II, 955. Per maguos labores unitati Ecclesiae coherent. II, 955. Donatistae seviunt in presbyteros qui Fussalensibus congregandis constituuntur. II, 955. Fussalensem presbyterum Aug. quodvulde commendat. II, 1001.

Fussalense territorium. VII, 761.

Fusum inter et colum discrimen allegorice explicatur. V, 227.

Futura vere sunt quae Deus vult. III, 550. Futura in Dei sapientia causas habent efficientes. III, 1902. Necessario sunt futura quae Deus praesentia. III, 750. Apud Deum jam factum est, quod ejus dispositione futurum est. IV, 1500. Futura credendi quoniam sit ratio. VII, 720. Futura quot modis praesciantur. VIII, 902. Futura praedicendo verbis praeteriti temporis utuntur prophetae. IV, 1534, 1476. Futurorum scientiam Cicero negavit. VII, 148. Quare. VII, 149.

G.

Gabbare. V, 1605.
Gabinus. IX, 740, 752, 753. Gabinus aliquando Donatista, jam ad Ecclesiam reversus. IX, 711.
Gabinianus non solum Christianus factus, sed fidelis valde bonus. II, 1012.
Gades insula Hispaniae. VII, 158.
Geson, scutum, hastam, lanceam interpretantur. III, 559.
Gaiamus. IV, 576. Tignalensis episcopus. IV, 581.
Gajus. V, 255.
Gaius cuius laudatur animus. II, 86.
Gajuscus. III, 1456; IV, 885, 1826.
Galaad interpretatur abiciens, sive revelatio. III, 818, 820. Et acervus testimonii. IV, 719.
Galatia non una ecclesia est, sed in ea regione innumerales. IX, 414.
Galerius Maximus decretum ex libello recitat in Cyprianum. V, 1412.
Gallaea interpretatur revelatio. III, 1216.
Gallai non credentes, figura populi Judaici. III, 1525.
Galla vidua S. Stephani reliquias deferens, quintiliano commendatur. II, 965.
Gallae cladiibus afflictae. II, 422.
Gallorum irruptio in Urbem. VII, 108. Romam incendunt, remanente solo colle Capitolino. V, 1556. Camillus patriam a Gallis vindicat. VII, 62.
Galli, sic dicti sacerdotes Berecynthiae, a Gallo fluvio. VII, 52. *Not. (a)*. Abscisi erant. VII, 185, 215, 214. Abscisi Gallorum sacerdotum impugnatur. VII, 214, 245. Ii a populis stipem posebant. VII, 215. *Not. (b)*.
Gallo-Graeci Galatae, id est, Galli qui Asiam incolebant. VII, 102. *Not. 2*.
Gallorum gallinaceorum pugna. I, 989.
Galli Cantus. Post gallicantum tempus consuetum orandi. IV, 1587.
Gallieno imperatore potuit putari propinquus finis mundi. II, 918.
Gallina dignoscitur utrum fetus habeat, ex voce, plumis, etc. IV, 1452, 1453. Gallina ceterarum avium sola est quae ex matris caritate cum parvulis infirmatur. IV, 698, 1455. Gallina merito comparatur sapientia. IV, 1452. Gallina Evangelica. V, 623, 1245, 1224. Gallinae dicuntur de cinere proprios fetus edere. II, 705. Gallinarum in masculinum sexum conversio. VII, 410.
Gallionis episcopus Maximianista. IV, 581.
Gammatus Donatista episcopus. IX, 528, 553.
Ganges prius Phison appellabatur. III, 205; 378.
Ganymedis fabula. VII, 152, 371.
Garbe. IX, 514.
Garganus mons. VII, 575.
Gargariae thermae. IX, 620.
Garruli quinam dicuntur. IV, 975, 976, 977, 1515.
Garus. V, 1587. *Gari*. VIII, 502.
Gaudentius Thamugadensis Donatistarum episcopus. I, 654. Unus ex septem electis ad tuendam Donatistarum causam in collatione. IX, *Retr.* 705, 706, 707, 708. Duæ ipsius epistolae. IX, *Retr.* 705, 706, 707, 708. Iis respondit Augustinus. II, 942. Libri duo adversus eum scripti. I, 654. Gaudentius Thamugadensem litteris Dulcitius tractat honorificentius, quam decebat haeticum. II, 940.
Gaudentius litteras a Severo Milevitano ad Aug. detulit. II, 419.
Gaudentius comes Imperatoris Honorii. VII, 620.
Gaudere in Domino quid sit. V, 955. Gaudere ad Deum, de Deo, propter Deum; ipsa est beata vita et non est altera. I, 795. Nihil aliud est beate vivere, quam veris bonis certisque gaudere. I, 1237. Gaudet tamquam non gaudentes, qui prosperitate non corrumpuntur. IV, 1917. Gaudet verius atque iucundius homo de bona conscientia inter molestias, quam de mala inter delicias. VI, 350. Gaudet iniquus in poena, gaudet martyr in catena. IV, 1809. Gaudes ad tempus, noli ibi fidere; tristis es ad tempus, noli desperare. IV, 1212. Necesse est homo plus gudeat, cum venerit quod desperaverat. IV, 1927. sola spe gaudent sancti, quando sanum gaudent. VII, 614.
Gaudium majus molestia majori praeceditur. I, 752. *Gaudium* Babylonium. IV, 1765. *Gaudium* impiorum quale. IV, 1251. *Gaudium* de saeculo immundum est. IV, 1661. Saeculi letitia, est impunita nequitia. V, 953. *Gaudium* de bonis terrenis, molestum et periculosum. IV, 1777. *Gaudium* divitum huius saeculi, gaudium phreneticorum III, 1458. *Gaudium* e male de mentis aggritudine venit. V, 1181. Gaudia insana non sunt gaudia. VI, 550. *Gaudium* non est nisi laetitia. III, 1506, 1507. Aliud est solatium captivorum, aliud gaudium liberorum. IV, 1761. *Gaudium* beato-

rum non est, sed consolatio miserorum, quidquid prosperum exhibet Deus. IV, 1864. Est gaudium quod non datur impiis, sed eis qui Deum gratis colunt, quorum gaudium Deus ipse est. I, 795. Gaudia in externis non collocemus, habentes in intimo Deum. I, 1188. Gaudium si an Domino, non in saeculo. V, 953. Gaudere in saeculo noli; gaude in Christo, gaude in verbo ejus, gaude in lege ejus. IV, 1212. Gaudium iusti de fide, de spe, de caritate, de veritate scripturarum. IV, 691. Beata vita est gaudium de veritate. I, 795. In nullo homine securitas, de nullo certum gaudium. IV, 1085, 1086.

Gaudium quod percipimus ex correctione malorum, nulli gaudio in hac vita comparari potest. II, 1085. Cum gaudeamus de fidelibus et iustis, et illis et nobis prodest bonum eorum: cum autem contristamur de infidelibus et iniquis, illis solis nocet et eorum malitia et nostra tristitia. II, 1085. Gaudiis terrenis Deus miscet tribulationes, ut discamus aeternam desiderare dulcedinem. IV, 1777. Gaudium Christianorum in tribulatione. IV, 1796, 1797. Martyres in tribulatione patientes erant, quia spe gaudebant. IV, 1679, 1680. Gaudium magnum habet spes gaudentis. IV, 1679. Sine gaudio spes esse non potest. IV, 1885. Nec modo sine gaudio sumus. V, 861. Gaudium Christianorum jam in spe futura, postea in re erit. IV, 271, 559, 1640, 1679.

Gaudium iusti non novit impius. IV, 1775. Gaudium piarum, canticum Deo est. IV, 1917. Gaudium nostrum, pax nostra, requies nostra, finis omnium molestiarum non est, nisi Deus. IV, 1073, 1077. Gaudium firmum in solo Deo. IV, 1870. Gaudium sempiternum quodam sit. V, 479. Non nisi in Deo est. III, 1502. Gaudium plenum quando. V, 142. Gaudium plenum, non carnale, sed spiritale gaudium est. III, 1896. Gaudium plenum in ipsa societate, in ipsa caritate, in ipsa unitate. III, 1980.

Gazulafa. IX, 257.

Gazo hylicum est area Dei, ubi colligebantur ea, quae ad indigentiam servorum Dei mittebantur. IV, 765.

Gebal vallis vana, id est, fallaciter humilis interpretatur. IV, 1035.

Gedeon et Phua quomodo fratres fuerunt, cum sint et diversis tribubus. III, 809. Gedeon peccavit faciendo Ephud. III, 815, 815. Quomodo itaque in scriptura baulatur. III, 815. Gedeon subdefecit a fide. III, 814. Tentavit Domitum. III, 815, 814. Facula militum Gedeonis in hydris fictilibus inclusa, figura luminis Evangelici. III, 815. Numerus militum a Gedeone delectus, magnum habet sacramentum. IV, 833. Gedeonis vellus quid adumbret. IV, 521, 907. Mystice interpretatur IX, 598. Gedeonis vellus figura populi Israel, area sicca figura Ecclesiae. III, 814.

Gehennae ignis quomodo vincendus. V, 1616. Gehennae comminationem in veteris legis comminationibus non legimus. IV, 1413. Gehennae metu martyres roborati sunt. IV, 526. Quis non bibat tribulationis temporalis poculum, metuens ignem gehennarum? IV, 845.

Gelizitana ecclesia. II, 162.

Gelosus presbyter. VII, 762.

Gemelius a Tanabæis ep. IV, 580.

Gemelli. IX, 259.

Gemini, interpretatur dexter. IV, 97.

Geminus ep. Maximianista. IV, 376.

Geminus a Furnis. IV, 235.

Geminorum quorundam similis dissimilisque valetudo, cui tribui debeat. VII, 142. Geminos duos agrotantes agnovit Hypocrates. VII, 144. Geminorum quorundam actus quandoque diversi, sicut et mores. VII, 145.

Geminorum constellatio discussa. I, 759.

Gemitus cordis, et gemitus carnis. IV, 405, 404. Quare gement fideles. IV, 1657. Qui male gement, vel male gaudent, gemendos se faciunt. IV, 1298. Gemit bene, qui suspirat in patriam, non qui premitur aerumnis. III, 1423. Homini, quantumcumque profecerit, non deicit hic unde gemat. IV, 471. In paradiso non gemitas, sed fruebaris; foris positus gemit. IV, 225. Gemit de praesentibus, psalle de futuris; ora de re, psalle de spe. IV, 224. Gemitus non est nisi miserorum; oratio non nisi indigentium. IV, 206. Gemitus modo, oremus modo; orationi succedet laudatio, gemitui gaudium. IV, 206. Gemitus nectum oculum querit Deus. IV, 544. Gemitus pii desiderii, etsi videtur aliquando servus Dei videatur, nunquam recedit ab auri bus Dei. IV, 404. Gemitus noster est in re, consolatio in spe. IV, 1659. Qui non gemit peregrinus, non gaudebit ci vis, quia desiderium non est in illo. IV, 1940. Gemitus est qui habet et gaudium. IV, 1285. Gemitus piarum ex spiritu sancti dono. IV, 199. Gemitus dicitur spiritus quod non gemere faciat. III, 2076.

Gemma non ardet, sed conscientia. V, 147.

Generatio in Genesim. Genas pro meritis ponere non est Scripturae consuetudo. III, 768.

Generatio ante peccatum hirsut sine libidine. X, 756

159. Gloriam contemnere magna virtus est virtutes habenti. VII, 163. Via ad gloriam, virtus. VII, 156. *Vide* Iaus. Glorie inanis vitium, vel solum, vel maxime cavendum est perfectis: quo primo enim vitio lapsa est anima, hoc ultimum vincit. IV, 100. Sæpe homo de ipso vanæ gloriæ contemptu vanius gloriatur. I, 806. Gloriam humanam non quaesierunt Apostoli: nec ab illa se defendunt, qui cum aliena spernant iudicia, sibi sapientes videntur, et sibi placent. VII, 167. Gloriam ab invicem expectare, et eam quæ a solo Deo est non requirere, fermentum est Phariseorum. V, 721. Gloria vana qui delectantur, in conscientia sua nihil habent. IV, 1984.

Gloria sua non querenda est, sed gloria Dei. III, 1632. Gloria Dei est, ut ei qui fit bonus, non in se, sed in Domino gloriatur. IV, 194. Gloria Dei in hominum gratuita justificatione. V, 998. Gloria Dei qui salvi facti sumus indigni. IV, 158, 159. Hanc agnoscat homo facilius, dum egestate constringitur. IV, 159. Non solum homines, sed etiam iustos, si tamen sumus, ipse fecit nos, et non ipsi nos. IV, 159. In Deo solo de bonis nostris gloriamur. II, 831, 832. Cum bene agimus, Deum per nos agere intelligamus: neque quidquam nobis proprium viadicemus inanis gloriæ cupiditate decepti, quo uno malo a summo in iura demergimur. I, 1078. Gloriarī nemo potest coram Deo. X, 959. In Deo gloriamur, non in meritis. X, 980. Non in propria iustitia. V, 872. Gloriamur in nullo, quando nihil nostrum sit. X, 628. Gloria excluditur per fidem. X, 210, 257. In Deo solum gloriamur esse, ipsa oratio Dominica ostendit. X, 1001. Gloriarī in Deo, benedictio Dei est. IV, 89. Gloriarī in insipiente, qui gloriarī in se. V, 875. Gloria iusti in ipso est, sed non ipse gloria sua est. II, 832. Qui in Domino non gloriarī, non dubito dicere, alia quæcumque habet, inaniter habet. X, 1053.

Glorificare Deum, et gratias agere idem. V, 459. Glorificamus Deum, non faciendo, sed dicendo gloriosum. IV, 456. Ubi perfecta cognitio, ibi summa glorificatio. III, 1903. Gloratio oleo designatur. IV, 1921.

Gloria Dei in quibusnam hominibus habet. IV, 195. Gloria Dei quo sensu omnes egent. IV, 253. Gloria Dei, gloria nostra est, et nobis prodest. V, 1680. quando Deum glorificamus, nobis prodest, non illi. IV, 456. Gloria nostra tuta in Domini gloria. V, 505. Gloriarī citra arrogantiam aliquando licet, quondam. III, 1794. Gloriarī modus quidam vere in conscientia. IV, 1935. Gloria solida habetur in conscientia coram Deo, ubi nulla iactantia est. IV, 100. Gloria Dei posita in Christo Jesu per gratiam in remissionem peccatorum. IV, 157, 158. Gloriarī in cruce Christi, quanti sit meriti. V, 875, 876. Vocatio ad gloriam non pro meritis hominum, sed pro miseriis Dei. III, 648. Gloria nostra futura erit, æquari Angelis, et videre Deum. IV, 568. Gloriam nostram nobis abstulit Deus, ut daret suam; abstulit inanem, ut daret plenam; abstulit nutantem, ut daret solidam. IV, 789. Lux in totum erimus per gloriam, nihil habentes in nobis quod resistat caritati, quod repugnet veritati, quod subiaceat infirmitati. V, 987. Egregia quedam, et singularis gloria in corbis tribuenda pro laudabili voto VI, 102.

Gnostici heretici unde exorti et sic appellati. VIII, 26.

Goetia, magice genus. VII, 286.

Gog interpretatur tectum. VII, 676. Gog et Magog bella, et edificatio templi in Ezechiele, difficulta intellectu. II, 719.

Goliath quis fuerit. V, 197. Goliath monomachia cum David. V, 197. Allegorie exponitur. IV, 1856. Goliath figura diaboli. IV, 502.

Gorgoni fabula. VII, 570.

Cor. IX, 227.

Gotthorum potentia. VII, 115. Gotthi comparato exercitu Italiam vastant. VII, 115. Gotthorum irruptio in Urbem. VII, 109. Gotthi pagani Romani o pugnares vincuntur. V, 624. Gotthi heretici expugnant. V, 624. Gotthorum gladiatores. VII, 90. Gotthos sibi conciliare qui conentur Donatista. II, 795.

Gracchus Tiberius a Scipione occisus, qua de causa. VII, 66. Gracchi caput quantum grave erat, tanto aurum pondere venditum est. VII, 105. Gracchorum seditiones. VII, 66, 69, 104. Gracchorum mors. VII, 105.

Gradatio seu *stages* dictiois figura. III, 95.

Gradius hominis quatuor, autem Legem, sub lege, sub gratia, in pace. III, 2063. Gradium canica, græce *αὐθιγὴν* id est, ascendendum, non descendendum. IV, 415. Tot sunt, quot fuerant templi gradus. IV, 1960.

Græcia fuit est Romana provincia. VII, 52.

Græci, Troja delet, ad propria remeantes cladibus diversis contriti sunt. VII, 375. Græcorum vana superstitio et consuetudo referendi mortuos in deorum numerum. VII, 565. Græcorum regnum. *Vide* Argi. Græci leves dicti. VII, 48. Græcorum lingua in gentibus præcæmet. VII, 255. Græ-

corum gymnasiorum et Romanorum fororum alia sunt certamina. II, 456. Græcæ linguæ, tanquam præcedenti, unde Scriptura in latinum translata est, magis credendum. IV, 1559. Græci per litteras numerant. III, 1475.

Grammatica græcæ, latine litteratura dicitur. I, 1012, 1099. Grammatica est vocis articulate custos, et moderatrix disciplina. I, 894. Hæc historie custodiam proficitur. I, 1012, 1099. An Grammatices sit docere sonos et accentus. I, 1010. Grammaticæ leges studiosi observantur, negliguntur præcepta Dei. I, 675. Grammaticarum scholarum liminibus appensa vela. I, 670; VI, 715. Liber de *Grammatica* scriptus dialogi forma ab Augustino, cum esset Mediolani baptismum perceptorus. I, 591. qui liber ille excidit. I, 591.

Grammatici magistri penulati. I, 672. Grammatici litteriones per contemptum appellati. II, 445. *Not. I.* Grammatici iudices. Poetarum I, 1014. Grammaticorum censuram concionator non timeat, dum omnes instruat. V, 228, 1571. Grammaticorum leges in concionibus minus curande, si forte melius in barbarismo populus intelligit. IV, 586, 1796. Grandis est iniquitas res alienas auferens. IV, 1000.

Granum morte multiplicatum. V, 1597.

Gratiæ crudeles inimici Pelagiani. X, 688, 695. Et Celestiani. VIII, 47. Gratia quod secundum Pelagium ac Celestium. II, 760. Gratia Pelagiana. X, 272, 561, 1291. Gratia Pelagiana multiplex. X, 1111. De adiutorio gratiæ id dicit Pelagius, quod referatur aut ad naturam, aut ad doctrinam, aut ad liberum arbitrium, aut ad remissionem peccatorum, aut ad exemplum Christi. II, 760, 768, 774, 849, 855, 877. Gratia pelagiano doctore ea intelligenda est, quæ vagans atque Christianis, impiis et piis, fidelibus et infidelibus communis est. II, 816. Communis est omnibus natura, non gratia. V, 172, 175, 176. Non de donis Dei naturalibus, sed de donis gratiæ ait Apostolus: *quis enim te discernit?* X, 967, 968. Ut non Lex, sic nec ipsa natura est gratia qua Christiani sumus. X, 896. De gratia cum disputatur, non de ea loquimur quæ ad naturam pertinet institutionem, sed reparationem. X, 252, 277. Naturæ falsus defensor sub iugo est iniquitatis. V, 190. Refutatur experimento propriæ infirmitatis. V, 188. Ex orationibus Ecclesiæ. V, 191. Sapiens postulando continentiam, non naturam, non liberum arbitrium, non scientiam, non remissionem peccatorum, sed vires quibus valeat continere petit. II, 855. Etsi natura qua conditisumus, quadam ratione dici possit gratia. II, 767, 768. Natura non putetur gratia, nisi quia et ipsa gratis concessa est. V, 172, 176. Gratiam Dei nullam dicit Pelagius, nisi naturam nostram cum libero arbitrio creatam. X, 545, 547. Aliquando, idque tenuiter nec aperte, ei conjungebat vel Legis adiutorium, vel remissionem peccatorum. X, 547. Gratia quæ nullis præcedentibus meritis datur, non est remissio peccatorum. II, 877. Naturæ falsus defensor medico ingratus. V, 189.

Gratiam Dei qua iuvenatur ad non peccandum, Pelagiani Legem esse dicunt. X, 617, 895. Et de gratia nihil Pelagius proficitur, quod non possit intelligi de Lege ac doctrina. X, 575, 576. Gratia non in Lege consistit. X, 212. Aliud Lex, aliud gratia. X, 564. Gratiam inter et Legem quid intersit. V, 791. Per Legem actum est, ut peccatum agnosceretur, et prævaricatione augetur, et sic ad divinam gratiam confugeretur. II, 769. Lex, docendo et iubendo quod sine gratia impleri non potest, homini demonstrat suam infirmitatem, ut quærat demonstrata infirmitas salutem. II, 595. Nec sacerdotum nec Lex introducunt in hereditatem æternam, sed gratia per fidem. III, 745. Deus facit per gratiam suam opus Legis in homine; et homo per fidem suam suscipiens gratiam etc., cooperatur est adiuvantis Dei. III, 756. In gratia et non in Lege veri Israelitæ gloriantur. II, 895. Gratia adiutorium a Pelagio positum in sola doctrine revelatione. X, 579, 580. Gratia Christianorum non in scientia tantum sita est. II, 852. Gratias desit, etiam obest doctrina. II, 985.

Gratia Pelagiana in interiori et multiformi mentis illustratione. X, 564. Hæc gratia a gratia Legis et doctrinæ non distat. X, 564. sapientia revelatio non est perfecta gratia. X, 566. Gratia agitur non solum ut facienda noverimus, verum etiam ut cognita faciamus, etc. X, 567, 575. Gratia non solum ostendit qui faciendum sit, sed adiuvat ut fieri possit. X, 155, 241, 565. Non Lege atque doctrina insonante forissecus, sed interna atque occulta mirabili ac ineffabili potestate operatur Deus in cordibus hominum, non solum veras revelationes, sed etiam bonas voluntates. X, 575. Ad doctrinam pertinet etiam quod sapientia revelatur, ad doctrinam pertinet etiam quod suadet omne quod bonum est. X, 566. Quomodo gratia possit dici doctrina. X, 567. Homo sub lege, homo sub gratia constitutus. I, 620. Condicio hominis sub gratia constituiti. V, 64, 66. Timor sub Lege, spes sub gratia. V, 791.

Gratia proprie dicta non est natura, non Legis scientia, etc. X, 562. Gratiam, quæ nec Lex sit nec natura, valere

tantum, ut præterita peccata dimittantur, non ut futura vitentur, contendunt Pelagiani. X, 896. Gratia neque natura est cum libero arbitrio, neque Legis scientia, neque remissionis peccatorum, etc. X, 552. Gratiam in remissione peccatorum, et in exemplo Christi ponebant Pelagiani. X, 361, 379, 774, 1215. Gratia proprie dicta, gratia Christi, Pelagius est exemplum Christi. X, 381, 1202. Gratiam Pelagius intelligebat eam in qua creati sumus a Deo cum libero arbitrio. X, 555. Gratia Pelagianorum nihil aliud, quam datum a Deo liberum arbitrium et Legis doctrina. X, 262. Gratiam Dei non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in Lege atque doctrina, sententia est Pelagiana. II, 979. Hanc Pelagius in iudicio Orientalium episcoporum, licet ficto pectore, damnavit. II, 979. Tria sunt quibus divina mandata dicit impleri Pelagius, possibilitas, voluntas, actio. X, 561. Possibilitatem Deo, reliqua duo homini tribuit. X, 562, 565. Sic defendebat liberum voluntatis arbitrium Pelagiani ut gratiæ Deum non relinquere locum. I, 595. Gratia non est liberum arbitrium. X, 555. Gratia Christianorum non in natura liberi arbitrii, non in Lege atque doctrina. II, 849, 852, 985, 985; X, 558. Pelagianorum sententiam non adstruxit Augustinus in primis opusculis suis de libero arbitrio. I, 596. Non sola possibilitas, sed et voluntas et actio adjuvatur, cum Deus docet per gratiam. X, 568, 575.

Gratiam tandem confessi sunt Pelagiani. V, 856. Qualem confessi sunt. X, 1484. Et ad singulos actus dari quatenus Pelagius professus est. X, 561. Gratiam ad facilius tantum agendum requirebat Pelagius. X, 374, 575, 580, 871. Per sacramentum mortis et resurrectionis Christi commodiorem tantum viam esse contendebat, non quod alia via esse non possit. X, 872.

Gratia non datur ad facilius tantum agendum. X, 584. Pelagius refellitur, qui gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum docuit. II, 829, 850. Pelagius impugnatur gratiam Dei per Christum. II, 775. Gratiam qua iustificatur impius, et qua Christiani sumus. I, 647. Non tamen aperte audeat impugnare. II, 760. Gratiam agnovit Porphyrius, sed non gratiam per Christum. VII, 507.

Gratia generaliter et specialiter dicta. I, 624; III, 2087. *Retr.* Gratia alia communis omnium, quæ est creationis; alia propria Christianorum, quæ est electionis et liberationis per Christum. V, 172, 173. Gratia adversarius in Christum injuriosus. V, 921. Gratia Christi tanquam nubes opposuit Judæis. III, 636. Gratiam Christi confiteatur Pelagius petit Augustinus. II, 776.

Gratiam secundum merita nostra dari Pelagiani asserunt. I, 595; X, 576, 577, 570, 887, 888. Præter solam gratiam remissionis peccatorum. X, 890. Gratiam mereri homines per bonum liberi arbitrii usum docebant. X, 572. Scripturæ testimonia quibus probant Pelagiani gratiam secundum merita dari. X, 888. Zachariæ testimonio abutuntur. X, 888. Alia Scripturæ loca quibus abutuntur. X, 888. Dogma Pelagianorum, deberi fidei gratiam. X, 577. Fidem esse meritum gratiæ. X, 577. orationem esse meritum gratiæ. X, 655, 758, 897. Primæ cupiditatis boni gratiam deberi. X, 567, 585. Et conversioni cordis seu bono proposito. X, 585, 686, 888. Dogma Pelagianorum, gratiam secundum merita dari, damnavit Synodus Pæstina. X, 558. Pelagius ipsi damnavit in synodo Pæstina. II, 877; X, 587, 961, 962, 1011. Ne a catholicis iudiciis damnaretur. II, 983; X, 584, 1027, 1128. De gratia tamen non sincere scripsit post illud Concilium; sed gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum docuit. II, 829. Et secundum merita dari. X, 571, 554. Quidam nisi sibi aliquid assignent quod priores deum retribuant eis, ad omni studio pietatis reprimi se putant. X, 977. Gratiam secundum merita nostra dari, Cælestii dogma. X, 344. Cælestii errores circa gratiam. X, 357. A Pæstinis iudiciis damnatur. X, 558. Et a Pelagio atque ipso Cælestio. X, 358. Gratia creationis conditus est qui nihil boni merebatur, gratia electionis salvatus est qui multum mali merebatur. V, 176.

Gratiam subdolis verbis confitetur Pelagius. X, 332. Anathematizat eos qui gratiam non ad singulos actus dari dicunt, sed in libero arbitrio esse, vel in Lege atque doctrina. X, 558. Gratiam in Ecclesia notissimum Pelagium confiteri Synodus Pæstina credidit. X, 555. Gratiam veram nusquam confessi sunt Pelagius et Cælestius. X, 575, 578.

Gratia Pelagiana expolitur. X, 872. Gratia Dei deinde contra Pelagianos. X, 885. Quid cum Ecclesia sentiendum de gratia. II, 817. Sententiæ duodecim de gratia. II, 984. quas Augustinus dicit se seire ad rectam et catholicam fidem pertinere. II, 985, 987. Gratia, iustitia Dei. X, 896.

Gratia novo Testamento promissa per Prophetam. X, 231. Gratia novi Testamenti sub veteri occultata. X, 400. Tanquam pluvia Gedeon in vellere. II, 770; IV, 1779. Gratia figurata et expolata per matrem samuelem. VII, 528. Vetera sacrificia gratiam significabant, non efficiebant. II, 655. Si-

gnificabant priores Tabule Moysi datæ. III, 635. Præceptum de observando sabbato. III, 655. Et manna. III, 654. Gratia in veteri Testamento occulta, in novo revelata. IV, 1856; V, 167, 735; X, 217. Quare. *ô altitudo!* etc. II, 770. Gratia et veritas res est novi Testamenti. III, 1596.

Gratia est necessaria. III, 871, 1597, 1402, 1778, 1841, 1845; X, 170, 280, 281. Præter naturam et Legem. V, 174. Non solus homo pertinet ad gratiam Dei, ipsi Angeli Deo debent quod sunt, quod vivunt, quod iuste vivunt, quod beate vivunt. IV, 895. Gratia auxilium necessarium in utroque statu hominis, sed majus in præsentis. VI, 282. Nec natura humana, etiamsi in illa integritate in qua condita est permaneret, ullo modo se ipsam, creatore suo non adjuvante, servaret. II, 850. Salutem sine gratia non poterat custodire natura, etiam integra. II, 850.

Gratia quia sanat, dicta medicina. X, 1508. Gratia non indigeret natura, si sana esset. X, 285. Gratia Dei est inimicus, qui naturam humanam in qualibet ætate negat egere medico Christo. X, 402. Gratia medicinalis. V, 850. Quid secundum Pelagium. X, 266. Gratia medicina est: qui vult semper ægrotare, ingratus est medicinæ. V, 852. Qui sani sibi videntur, insaniunt in medicum. V, 945. Gratia parvulis et majoribus subveniens. V, 907. Medicinam gratiæ Christianæ parvulis revera denegant Pelagiani. X, 1508.

Gratia liberatrix. V, 940. Per gratiam liberantur quicumque liberantur. II, 776, 822. Et præter gratiam salvatoris, quæ nunquam humano generi deficit, nemo liberari potest. VII, 515; X, 515, 516. Gratia liberat a diabolo. V, 446. Sola ab huius vitæ miseriis liberat. VII, 786. Et a peccatis. II, 885. A lege peccati. V, 842. A concupiscentiæ dominatu. I, 620; III, 2061. A corpore mortis huius. II, 769. Sola aufert peccatum. III, 2065, 2068. Gratia salvi fuisse prævaricatoris ejuscumque legis. II, 681. Nec David ipse supervisset a peccato, nisi cum gratia relevasset, ex *innoc.* II, 782. Nulla est anima præter ipsius Christi, cui liberando a peccato non sit Christiana gratia necessaria. III, 416. Hominem sine gratia posse non peccare docebat Pelagius. X, 281. Asserere hominem per gratiam posse esse sine peccato, tolerabile est. II, 771, 772. Iniquitatis in hominem dominatus ante gratiam. V, 187. Iustitia Dei sola me liberat, mea sola non sunt nisi peccata. IV, 895. Gratia liberantis et adiuvantis necessitas. IV, 255, 254, 890, 895.

Gratia necessaria etiam ipsis baptizatis. X, 277. Gratia Dei nisi regat, cadis; nisi illa erigat, jaces. V, 855. Si non potuisti facere te, quomodo potes reficere te? IV, 524. A te deficere potes, tu te ipsum reficere non potes, ille reficit qui te fecit. IV, 1224. Non potuisti in te, nisi perdere te; nec scis invenire te, nisi ille qui fecit te quærat te. V, 108. Natura per semetipsam non instauratur, sed per Dei gratiam. III, 406, 418; IV, 891, 998.

Gratia necessaria ut ad Deum anima redeat. VIII, 1007. Ad peccandum nobis ipsi sufficimus; ad iustitiam vero ut redeamus, non item. X, 259. Gratia delevit cuncta peccata, et ad non peccandum voluntati nostræ conanti adiutorium subministravit. V, 845. Gratia necessaria est et ad conversionis initium, et ad progressum ac perseverantiam. IV, 892, 895. Et ad penitentiam amplectendam. VI, 271. Gratia prima quam peccator accipit, quam, III, 1400.

Gratia a Deo postulanda, ut diabolo resistatur. X, 281. Gratia in tentationibus petenda. III, 761. Gratia necessaria ad superandas tentationes. V, 190. Ne dicas, non possum tenere et portare et frenare carnem meam; adjuvaris ut possis. IV, 457. Imbecillitas hominis auxilio gratiæ destituit. IV, 1746. Deus portat et continet eos in quibus habitat: si se subtraxerit, cadunt. IV, 1632, 1653. Gratia divina privatus, necesse est diaboli laqueis irretitus occumbat. *Innoc.* II, 785. Nisi magnis precibus in nos gratia Dei impetrata descendat, nequaquam terreni corporis vincere conamur errores. *Innoc.* II, 782. Sancti omnes se sine Dei adiutorio nihil agere posse testantur. *Innoc.* II, 782. Necesse est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. *Innoc.* II, 782. Contra peccatum pugnantem vincimur, nisi divinitus adjuvemur, ut non solum videamus quid faciendum sit, sed etiam delectato iustitiæ vincat in nobis aliarum rerum delectationes. VI, 271. Homo indiget ope Dei ad non peccandum et ad iustitiam agendum. X, 135. Etiam perfectissime iustificatus indiget auxilio gratiæ ut recte vivat. X, 261. Ut in via iusta ambulet. V, 751. Gratia Dei est et credendi ab initio, et perseverandi usque in finem voluntas. II, 985. Sanctificati in gentem auxilio Dei ut fiant sanctiores. III, 1915. Sine gratia hominem non posse perfici confessus est ipse Pelagius. X, 545. A Deo donatur, ut sentiat a quo bonum omne donetur. III, 1850. Cum Deum sumus, ne hoc quidem nobis tribuendum est, sed illius misericordia. II, 575.

Gratia necessaria ad explicanda mysteria fidei. V, 335. Cogitationes bonæ nominis ex gratia. II, 818. Ad credendum voluntas sine gratia non sufficit. II, 850. Homo illuminari a se ipso non potest. IV, 195. Oculi sani et potentes, si lux

desit extrinsecus, in tenebris remanent. IV, 1838. Præter Deum, nos tenebræ et infirmitas. IV, 200. Non peccare tam in natura integra, quam in vitia, ex adiutorio Dei est, sicut et posse non peccare. X, 274. Velle iustitiam nemo potest nisi ex gratia. X, 1520. Non solum propter possibilitatem, sed etiam propter voluntatem et operationem gratia prædicanda est. X, 575. Adulti non debent in suæ voluntatis virtute confidere. X, 1292. Non confidentum est de nostris viribus, sed oratio adiungenda conatibus; ut impleat bonis, qui deterret a malis. VI, 480. Univera facies, et vultus sanctarum scripturarum admonet, ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. VI, 278. Nemo præsumat viribus suis se reddere quod voverit: qui te hortatur ut voveas, ipse adjuvat ut reddas. IV, 1717. De Dei misericordia, non de virtute sua homo præsumere debet. X, 695. Misericordia et iudicium in voluntatibus hominum fiunt. X, 968. Homo velle bonum non potest, nisi adjuvetur ab eo qui malum non potest velle. X, 1114. Homo in malum quod fecit, nulla necessitate compulsus, sed sua voluntate collapsus est, in bonum autem quod reliquit, solius Dei gratia revocari potest, non voluntate libertatis, quam merito iniquitatis amisit. X, 1518. Non sola arbitrii libertate, et sine adiutorio gratiæ, ad Deum perveniri potest. X, 572. Voluntatem quidem liberam mihi dedisti, sed sine te nihil mihi conatus meus. IV, 208. Ut sit natus voluntatis, ut sit industria studii, ut sint opera caritatis ferventia, Deus tribuit, Deus largitur. VI, 127. Adam filii non a se ipsis mutari possunt, sed a Deo. X, 1251.

Gratia non tantum ut facilius, sed omnino ut facere possis, necessaria. V, 856. Necessaria ut faciat homo aliquid boni. X, 570. Nihil boni sine adiutorio Dei. V, 856. Nihil rectum. X, 264. Gratia quanto magis minusve adjuvat homo, tanto magis minusve potest ea quæ ad vitam æternam conducunt. II, 584. A Deo quidquid boni est donatur. III, 1850. A Deo nobis est ut eum diligamus. II, 576. Homo non bene vixisset nisi per gratiam Dei. III, 451. Nisi gratia Dei liberetur voluntas a servitute peccati, recte pieque vivi a mortalibus non potest. I, 596. Homo non potest aliquid agere bene tamquam ex se ipso. III, 582. Gratia beneficii Dei prima, redigere nos ad confessionem infirmitatis, ut quidquid boni possumus, in Deo possumus. IV, 428. Sine gratia vel cogitare aliquid, vel agere secundum Deum, nulla ratione possumus. II, 969. Sine gratia nullum prorsus sive logitando, sive volendo et amando, sive agendo faciunt homines bonum: non solum ut monstrante ipsa quid sit faciendum sciant, verum etiam ut ipsa præstante cum dilectione faciant quod faciunt. X, 917. Gratia nisi adjuvet, nihil pietatis ac iustitiæ sive in opere, sive etiam in ipsa voluntate habere possumus. II, 818. Sine ea voluntas bona esse non potest. II, 851.

Gratiæ tribuendum quod bene vivitur. IV, 584, 789, 1575, 1784, 1814. Omne bonum meritum nostrum non in nobis facit nisi gratia. II, 880. Iustitia nobis vera non est nisi ex gratia. V, 921. A Deo habet homo et quod homo est, et quod iustus est. V, 107, 872. Ut sis, Deus operatus est; ut bonus sis, si bonus es, ipse operatur. IV, 1831. A quo accepi ut essem, ab eo accepi ut bonus essem. IV, 715, 1379. Quidquid sumus, illius misericordia sumus; quidquid autem ex nobis sumus, mali sumus. IV, 876. Homo si vult esse aliquid boni, non sit de suo proprio. V, 659. Quidquid boni habet homo, non habet nisi ab illo, qui omne bonum nostrum est. IV, 1075. Quidquid in te mali est de peccatis, tuum est; quidquid boni in justificationibus, Dei est. IV, 195, 1280.

Gratiæ novi Testamenti adversarii non Deo tribuere, sed potius sibi volunt arrogare quod boni sunt. II, 575. Nihil nobis arrogemus, ne et quod accepimus perdamus. V, 178, 191. Deo debemus quod homines sumus, quod bene vivimus, quod recte intelleximus. V, 953. Disciplina christiana hæc est, ut quod quis facit male, sibi; quod bene, Deo tribuat: neque super eum qui bene non facit sese extollat. IV, 1204. Qui putant sibi esse tribuendum, non gratiæ Dei, quod bene vivunt, jam non bene vivunt, quantumcumque bona opera facere videantur. IV, 902. Ambulans in via iusta, si id sibi tribuat, perit de via iusta. V, 750, 781. Qui sibi committuntur, et a se ipsis aguntur, non sunt boni, quia non sunt filii Dei. X, 805. Ad bene operandum spes non habenda in homine. X, 885. Gratiæ deputandum quidquid mali non fecimus. I, 681.

Gratiæ adversarii qui putat ad mandata servanda sufficere naturam. II, 741. Gratia data est ut Lex impleatur. X, 221. Gratia necessaria ad implendam Legem. V, 75, 894, 1160, 1162, 1165, 1170. Gratia adjuvantis necessaria est, ut impleatur præceptum iubentis. IV, 757, 889; VI, 421. Præcepta Legis non possunt impleri nisi per gratiam. II, 654, 675, 676, 677, 769, 894, 898. Mandatis Dei rectis et arduis humana non contemperatur infirmitas, nisi præveniens ejus adjuvet caritas. IV, 1512. Per adjuvantem gratiam imple-

tur præcepta, etiam in veteri Lege. VIII, 539. Si nondum divinus adjuvat Spiritus, secundum Legem volens vivere vincitur, et sciens peccat. VI, 287. Lex non iuberet, nisi esset voluntas; nec gratia juvaret, si sat esset voluntas. II, 766. Gratia id quod Lex iubet faciens nos amare, potest liberis imperare. VI, 554. Hominis presumptio per legem, captivitas per gratiam tollitur. V, 795. Lex iubet, spiritus juvat: Lex agit tecum ut scias quid facias, spiritus ut facias. V, 1165. Ut caveretur peccatum, non Lex sed gratia, non littera sed spiritus fecit. X, 1173. Homini Deus donat, unde faciat eum facere quod mandat. IV, 1549. Ipse Deus dat vires, ut quod jubet, impleri possit. V, 200. Lex sine gratia littera est occidens. V, 1259. Non auferi, sed augere peccatum. IV, 1572. Manet ad convincendam iniquitatem, non ad dandam salutem. IV, 888, 989, 1581. Lex ad hoc prodest, ut mittat ad gratiam. IV, 1575. Gratia et liberat a peccato, et litteram donat impleri. V, 1259. Spiritu adjuvante fit iussum Dei cum gaudio, cum delectatione. V, 1171. Auditibus divinis testimoniis non commoventur ad fidem, in quibus occulta gratia non operatur ut credant. IV, 1417. Qui mandatorum difficultate deterrentur a fide, veniant non de viribus suis, sed de gratia Dei præsumendo; adjuvandi veniant non iudicandi. IV, 457.

Gratia qua mandata Dei impleantur, obtinetur humili oratione. IV, 1581. Fide impetratur. IV, 1549, 1560. Non ideo gratia non est necessaria voluntati, quia dixit Apostolus: *Quod vult faciat*? X, 514. Negantibus gratiam necessariam acerrime ac vehementissime resistendum. X, 202. Gratiam cuius bono operi faciendo necessariam esse similitudine ostenditur. X, 261. Gratiæ testificatio clarissima est oratio. II, 766, 979, 990; X, 887. Gratia adiutorium ad non peccandum non posceretur, nisi esset necessarium. X, 515, 514, 1554. Gratiæ necessitatem docet Innocentius. II, 781, 785. Iniquum est, ait, et ingratum, negare gratiam. II, 781, 782, 784. Docet Anabrosius. X, 582, 585. De gratiæ necessitate Augustinum inter ac Pelagium controversia erat. X, 276.

Gratia vera Pelagianæ gratiæ opposita, quæ. X, 574. Gratia vera quænam dicenda. X, 552, 578. Quænam vera secundum Paulum. II, 835. Quænam gratia in Ecclesia prædicatur. X, 558. Quænam fides catholica prædicat. X, 1215. Sententia catholica de gratia. X, 980, 1055. Gratia Christianorum. II, 767, 768. Gratia Dei per Jesum Christum quænam sit. X, 917. Gratia in quo sit definita. X, 251. In quo gratiam sitam esse agnoscit fides Christiana. X, 220.

Gratiæ Christi definitio. X, 578. Gratia inspiratio dilectionis. X, 617. Gratia proprie dicta, gratia Christianorum. II, 1521. Gratia novi Testamenti caritas. II, 855; III, 84; X, 574. Caritas in cordibus diffunditur, ut anima sanata non timore poenæ, sed amore iustitiæ operetur bonum. X, 255. Gratia, certa scientia et delectatio victrix. X, 170. Gratiæ effectus illustratio et delectatio. X, 167. Quomodo Deus doceat per gratiam. X, 568. Docet Deus suavitatem, inspirando caritatem; docet disciplinam, donando patientiam; docet scientiam, illuminando intelligentiam. IV, 1549. An Deus omnes doceat per gratiam, necne. X, 971. Qui per gratiam discit, agit omnino quidquid agendum didicit. X, 567, 568. Qui per gratiam didicit, venit; qui non venit, non didicit. X, 568. Gratia quam Christiani profitentur ea est, qua non solum suadet, sed persuadetur bonum. X, 566. Tunc disco ut faciam, si in tua suavitatem doceas me. V, 850.

Gratia vera donum Spiritus sancti, quod fit in animo delectatio et dilectio boni. X, 203. Gratia donat iustitiæ delectationem qua immoderatio concupiscentiæ superetur. VI, 225. Gratia liberat a lege peccati et mortis, quomodo. VIII, 125. Liberat delectationem voluntatis a consensione voluptatis. X, 560. Spiritu sancto fit in nobis ut non peccare delectet, ubi libertas est: præter hunc spiritum peccare delectat, ubi servitus. X, 218. Gratiæ suavitas facit plus delectare quod præcipitur, quam delectat quod impedit. X, 253, 561. Gratia benedictio dulcedinis. X, 586. Cum ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc et præbatur gratia Dei. VI, 127. Gratia significata est nomine lactis et mellis: dulcis et nutritoria est. V, 167. Gratiam nihil tam significat, quam lactis coria. V, 199. Gratia lacte significatur, quod misericordia delectabili parvulus gratis infunditur. IV, 827, 1857. Gratiæ; irritabilis intelligitur dilectio Dei et proximi. III, 2065.

Gratia Dei id agit, ut dilectione impleantur mandata Dei quæ timore non poterant. IV, 1579. Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, id est, non mali carnalis formidine, sed boni spiritualis delectatione faciamus. IV, 1565, 1566. qui nondum agit sive non faciendū omnino, sive ex caritate non faciendū, ore ut quod nondum habet, accipiat. X, 918. *Vide Oratio.* Gratia divina vim et dulcedinem non intelligit, nisi qui amat, etc. III, 1609. Gratia absconditur timen-
tibus poenam. X, 235. Gratia Dei intrinsece agit. X, 516

intrinsecus operatur. X, 114. Non forinsecus adjuvat Deus, sed intrinsecus. X, 226. Gratia quam secreta et a sensibus remota. X, 971. Ideo possunt homines, quia sic volunt: ideo sic volunt, quia sic Deus operatur gratia sua ut velint. X, 900, 979. Quis idoneus est velle et posse, nisi inspirando adiuvet ut possimus, qui vocando praeiit ut velimus? V, 1044. Gratia efficit ut non tantum velimus recte agere, sed etiam assensum. III, 2066. Volo ut velis, et impleas quod velis. V, 891. Adjuvando Deus facit in te, quod non fit a te: nunquam autem aliquid fit a te, quod non fuerit in te. V, 580. sic Deus in nobis operatur, ut et nos operemur: designat et se operatorem, qui invocatur adjuvorem. V, 108. sine tibi possum, me irrigare non possum. IV, 1882.

Gratia Dei facit ut opera bona faciamus. X, 1142. Facit ut faciamus. X, 567, 901. Prebendo vires efficacissimas voluntati. X, 567, 901. Facientia est: quod Deus promittit nos facere. X, 1208. cui d. promittit homines acturos esse, Deus isse facit. X, 976. qui promittit, quod facit promittit, non quod tu facis. V, 891. quod fit a te, ipse Deus facit in te. V, 500. Gratia Dei non solum operatur remissionem peccatorum, sed etiam cooperantem sibi facit hominis voluntatem in opere bonorum laetum. IV, 988. Deus voluntatem preparat, non tantummodo legem et doctrinam liberum habens adhibendo arbitrio, sed sic agit sensum, ut legem et doctrinam accommodet assensui. II, 980, 987. Gratiam Dei non praecedit aliquid meriti humani, sed ipsa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, cum tante non docente, praesequa non praevia voluntate. II, 819.

Gratia vis. III, 25, 81. potentia et energia. X, 956, 971. Gratia Dei vis ad voluntatem hominum convertendam. X, 568. Gratia seu voluntas Dei ad salvandum certa et efficacissima. VI, 276. Gratia violentia suavis. V, 750. Gratia cor nostrum quod voluerit inclinatur. X, 572. Deus malas hominum voluntates quas voluerit potest in bonum convertere. VI, 277. Voluntati tantum praestat gratia salvatoris, ut agi ab illa dicatur. X, 525. Nos volumus, sed Deus operatur in nobis et velle: non operamur, sed Deus operatur in nobis et operari. X, 1015. subventum est infirmitati voluntatis humane, ut divina gratia declinaretur et insuperabiliter ageretur, ut divina gratia declinaretur et insuperabiliter ageretur. X, 900. Adjuvatio gratia donante fit ut invictissime quod bonum est velint, et hoc desiderare in iustissime nolint. X, 910. Gratia ea est quae a nullo duro corde resistitur. X, 971. Voluntas Dei salvare volentis non impeditur humana voluntate. VI, 276. Gratia ideo tribuitur, ut duritia cordis auferatur. X, 971. Gratia Dei relictus praevenerit, ut volentes fiant. X, 618. Gratia Dei ex nullo auct voluntatem. X, 1209. Gratia tollit cor lapideum, hoc est durissimam voluntatem, et adversus Deum omnino inflexibilem. X, 898, 971. Gratia efficacia quatenus moveat, in Petro ostenditur. X, 582. Gratiam non vacuum in se ipso fuisse unde probat Paulus. X, 512. Gratia natura et vis ex oratione dignoscitur. X, 980. Pro gratia testimonia scripturae. X, 618. Cyprianus. X, 626, 628. Ambrosii. X, 655.

Gratia nomine fatum non asseritur a Catholicis. X, 377. Cur hoc obiectum Catholicis a Pelagianis. X, 377. Liberi arbitrii et gratiae concilianda difficultas. X, 585. quaestio de gratia Dei et libero arbitrio difficilissima, et paucis intelligibilis. II, 970, 972. quaestio obscura. X, 981.

Gratia non sic defendenda, ut liberum arbitrium auferatur: nec liberum arbitrium sic extendendum, ut negati gratiae iudicemur. III, 1778; X, 168. Neque neganda Dei gratia, neque liberum arbitrium sic defendendum, ut a Dei gratia sequatur. II, 969, 970, 971, 972, 974, 981. quod gratia sequatur. II, 969, 970, 971, 972, 974, 981. quod probatur ex scripturis. II, 975. Gratiam ita predicantes, ut liberum hominis negent arbitrium, errant. II, 969. qui liberum arbitrium credunt adjuvari per gratiam Dei, ut rebus separatis et faciamus, bene sentiunt. II, 969. si non est Dei gratia, quomodo Christus salvat mundum? si non est liberum arbitrium, quomodo loquitur mundum? II, 969. Gratia et liberum arbitrium asseritur. X, 877, 888. utrumque ad salutem requiritur. X, 895.

Gratia non tollit liberum arbitrium. X, 255. Non pellit, sed bonus vitis pulvis revocat liberum arbitrium. X, 1206. Gratia Dei arbitrium vere ad bona eligenda et agenda fit liberum. II, 987. Voluntas tanto liberior, quanto sanior: tanto autem sanior, quanto divinae gratiae subiectior. II, 676, 677. omnibus divinis paginis docetur, voluntatem liberam nihil posse celestibus praesidiis destitutam. *Amoc.* II, 785. Per occultam inspirationem gratia Dei praeparatur voluntas a Domino. II, 987. Libertas sine gratia qualis. V, 896. Libertas sine gratia non est libertas, sed continuatio. II, 682. sine gratia cadit homo praecipitatus libero arbitrio. X, 889. Per gratia liberatur liberum arbitrium, ut ad recte faciendum sit liberum. I, 625. Libero arbitrio quantum possumus, nisi nos adjuvet illo qui iubet? IV, 1792.

Gratiae et liberi arbitrii concursus. V, 902. Gratia et li-

berum arbitrium requiruntur ad bene vivendum. X, 886. Gratia Dei adjuvando voluntatis nostrae conatus. X, 154. Inclinare cor in testimonia Dei, simul est et divini muneris, et propriae voluntatis. IV, 1369. Praedicato Christo crucifixo unus audiens contemnit, alter ascendit: qui contemnit imputet sibi, qui ascendit non arrogat sibi. V, 750. Filii Dei spiritu Dei aguntur: non quia nihil ipsi agunt, sed ne nihil boni agant, a bono aguntur ut agant. IV, 1381. Agis et ageris, et tunc bene agis, si a bono ageris. V, 885, 717. Adjuvatur nemo gratia, nisi et ipse qui aliquid agit. X, 515. qui facit te sine te, non te justificat sine te. V, 925. Exhortationes, praeceptiones, documenta, liberum arbitrium demonstrant: vota vero, gratiam. X, 349, 530. De gratia et libero arbitrio non praesumendum. X, 579. Gratias omnes et virtutes unumquemque posse habere aliter Pelagius, aliter Celestius dixit. X, 536.

Gratia ante et post lapsum date distinctio. X, 955. Quale adiutorium gratiae primo homini concessum in statu innocentiae. X, 955. Gratia adiutorium in statu naturae integre adjuisset. X, 274. tamquam lumen sans oculis. X, 274. Majoribus nunc gratiae donis adjuvanda nostra infirmitas. X, 959. Gratia potentiori opus est post lapsum, quam ante. X, 974. Gratia in Christo data longe potentior, quam gratia primi hominis. X, 956. Gratiae adiutorium duplex, aliud sine quo non fit aliquid, aliud quo fit. X, 956. Exemplo alimenti et beatitudinis declaratur. X, 956. Quomodo gratia adiutorio nunc homo indiget. X, 957. Adiutorium gratiae quo, non adjuvat sine nostra voluntate. X, 204, 209, 212. Gratiarum diversitatem auferentem Pelagianum. X, 559. Discrimen doni perseverantiae Adamo, et ceteris hominibus concessi. II, 1010. Gratia alia certantis, alia victoris. X, 1186.

Gratia praevenerit et subsequens. V, 942, 952, 1630. Gratia praevenerit nos. III, 1845, 1851. Praevenerit ut Deum diligamus. X, 1151. Misericordia Dei ubique praevenerit nos. V, 1014. Quis idoneus est velle et posse, nisi inspirando adjuvet ut possimus, qui vocando praesitit ut velimus? V, 1044. Gratia non prius existenti voluntati cooperatur, sed praevenerit ut operetur eam. X, 1112. Absit ut in donis Dei nos priores faciamus, posteriorem ipsum. X, 586. ut faciat homo Deus facit prior. X, 1155. Gratia quomodo nos in omnibus praevenerit. V, 952.

Gratia operans et cooperans. X, 901. Gratia ut velimus sine nobis operatur, cum autem volumus, et sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur. X, 901. sine illa vel operante ut velimus, vel cooperante cum volumus, ad pietatis opera nihil valeamus. X, 901. Gratiam adjuvare unicuique propositum, quo sensu catholice dicitur. X, 618. Voluntatis adiuti debet. X, 186. operamur quidem et nos, sed gratia operante cooperamur. X, 264.

Gratia vera duobus modis adjuvat. X, 1244. Gratiae adiutorium duplex. X, 1354.

Gratia tribuere, non sibi, quod fit ex gratia, pietatis et humilitatis officium est. X, 512. Cum de gratia agitur, totum Deo tribuendum est. X, 1000, 1001. Futuros vivimus si totam gratiae tribuimus, non autem nos illi ex parte, et nobis ex parte committimus. X, 1001. Gratia Dei sic cogitur, ut ab initio mutationis suae usque ad finem consummationis, qui gloratur in Domino glorietur. X, 588.

Gratia Christi multo magis abundat, quam peccatum Adae, quo sensu. X, 116, 118, 462, 826, 1229, 1250. Plus prodest quam nocuit peccatum. X, 1181, 1182. An propter abundantiam gratiae prosit peccatum. X, 205. Gratia quomodo abundavit. III, 2068; X, 1200. quatenus superabundat peccato. X, 1250. Gratia Christi beneficia abundantiora, quam damna culpe Adam. X, 1179, 1180. Gratia in multis, non in plures abundavit. X, 1229, 1250, 1254.

Gratia divina beneficia. I, 1296; IV, 279, 188, 190, 1719, 1521, 1522, 1429, 1450, 1629; X, 891, 952. quod coarctat gratia. III, 2065. operatur in nobis. II, 817. Gratia discernit a massa perditis. II, 817, 820, 831, 860, 969. Reconditos discernit a perditis. VI, 278. Gratia Dei ea demptos discernit a perditis. VI, 278. Gratia Dei ea facit bonos a malis discernit. X, 968. Et qui proprie est, quo bonos a malis discernit, non item culpam. II, 560. Gratia homines Deo filios facit. V, 691. Gratia novi Testamenti est, nasci ex Deo. II, 541. Gratia possonat bonos operatur ex malis. X, 1155. salvatoris beneficium duplex, primum remissio peccatorum, posterius sanatio languorum. X, 1514. Gratia et delet peccatum, et praestat ut non committatur. X, 264. Gratiam donat Deus duobus modis, et praeteritum dimittendo iniquitatem, et opulendo ne inferamus in tentationem. X, 1120. Gratia facit ut lex impleatur, ut natura liberetur, ne peccatum dominetur. X, 897. Iudici ad Deum per gratiam non solum dimittendo iniquitatem, sed etiam donando civitatem alicuius bona. X, 1212. Gratia sanatur infirmi, excitantur pigri, volentes agere. II, 831. Gratia Dei nihil inde nobis confert utilius

nisi ut moriamur peccato. II, 974. Regnum mortis sola in quolibet homine destruit gratia saluatoris. X, 116. Gratiae beneficia recensentur quatuor : primum, remissio peccatorum. V, 752. Secundum, curatio languoris post baptismum remanentis. V, 752. Tertium, redemptio ab omni corruptione et concupiscentia. V, 752. Quartum, corona iustitiae. V, 755. Liberatio a quatuor tentationibus per Dei gratiam. IV, 1421. Gratia potest esse omnis infirmus; et per ipsam fit conscius infirmitatis suae. I, 781. Gratia Dei fortes facit in tribulatione. IV, 1560, 1561. Ad solam nunc Dei gratiam pertinet, ut ad Deum accedamus, et ab eo non recedamus. X, 1001. Gratia aliis est aqua contradictionis, aliis aqua sanctificationis. III, 757. Quisquis ab initio pudicus permanet, a Deo regitur; et quisquis ex impudico pudicus fit, ab illo corrigitur; et quisquis usque in finem impudicus est, ab illo deseritur. VI, 422. Per gratiam homo creatur de novo. III, 442. An gratia perfecte novum hominem faciat. X, 844.

Gratiae varii effectus. X, 1192. Etiam illi, qui longo peccandi usu obduruere, quatenus instaurari per penitentiam possunt secundum Pelagium. X, 579. Per Christi gratiam instaurati, et in meliorem hominem renati sumus secundum Pelagium. X, 579. Omne opus gratiae pertinet ad futuri saeculi novitatem. VII, 729. Anima illuminatur gratia sicut nubes a sole. III, 870. Deo donante atque adjuvante proficit intellectus ad intelligenda quae credat, et fides ad credenda quae intelligat. IV, 1552. Gratia est aqua quae interior sitis irrigatur. III, 757. Gratia tardos aequat ingeniosis. III, 882. Finire istam vitam in voluntate consentiente doctrinae salutari, electorum est. II, 982. Gratia praedestinos, et secundum propositum vocatos ad summam perfectionem glorificationemque perducit. X, 567. Gratia Dei facit homini gradus, quibus ascendat ad beatitudinem. IV, 1065. Gratia via est qua ad caelestem patriam pervenitur. II, 595. Non talem salutem dat Deus, quae ab aliquo possit extorqueri. IV, 200. Immortalitatem accepturus est homo per gratiam, quam fuerat, si non peccasset, accepturus per meritum. VI, 282. Sancti in vita aeterna plenius cognoscent quid boni eis contulerit gratia. VI, 275. Gratiam Dei verum de eundi posse, etiam si nullum esset, ut volebat Pelagius, originale peccatum. X, 1010. Ex Dei gratia, et debitores efficiuntur et reditores. V, 1568.

Gratia est a Deo. X, 917. Est Dei donum. V, 788. Obedientia et penitentia, continentia et sapientia, dona Dei. VI, 421. Causa gratiae per quam salvi fiunt peccatores, in Deo est abscondita. III, 406, 407. Qui negat hominem quod ex Deo est, ex Deo esse, facit injuriam toti Trinitati. II, 852.

Gratia a Christo ut Deus et homo est. III, 1842. Ex Deo salus nostra, ita ut nec per Christum liberaremur, si non esset Deus. VI, 282. Gratia in Christo posita est magna et plena. IV, 157. Gratia humilitatis et passionis Christi quantitas. III, 1402. Totum quod boni habes, Christi est. IV, 430. sine Christo nihil, totum in ipso valemus. IV, 252. Gratiae fons communis. V, 1437. Gratiae fons in Christo aperitus. VI, 285. Gratia quam praestitit nobis Christus gaudium ejus est in nobis, et gaudium nostrum. III, 1845.

Gratia est et vocatur gratia quia gratis datur. I, 597; V, 477. Gratia gratis datur. X, 909, 1005. Nisi gratis est, non est gratia. VI, 282. Gratia, quod mater gratis dat, et contristatur si desit qui accipiat. IV, 1857. Gratia gratuita. II, 875, 877; X, 249. Gratia non est, si non gratuita. IV, 158, 488, 891, 892, 895, 998, 1364. Gratia non debita, sed gratuita. X, 1151, 1155. Gratia Dei gratuita, oleum lucernarum. III, 1385.

Gratia ineffabilis qua nos elegit Deus. III, 1851. Gratia non invenit eligendos, sed facit. II, 821. Invenit omnes iniustos. VI, 622. Electio gratiae non fit illis praecedentibus meritis vel parentum, vel parvulorum, nec ex praevisione operum. II, 887. Gratia sortis nomine appellatur, quia in sorte non est electio, sed Dei voluntas. IV, 246. Dilectus Jacob, Esau odio habitus ante ulla propria merita. VI, 277. In odio Esau, iudicium poenale ingeritur digno; in dilectione Jacob, misericordia praestatur indigno. VI, 277. Nemini Deus liberat, nisi gratuita misericordia. II, 820, 882. Gratiae gratuita exemplum in parvulis. II, 814; X, 909. Nec gratiam secundum merita dari, nec quemquam nisi suis meritis puniri, ex parvulis optine in eorum. X, 1008.

Gratis vocati et praedestinati sumus. V, 865. Gratiae Dei est vocatio, non meritorium. IV, 89. Gratia non datur secundum merita. III, 871. Homini post lapsum liberatio gratuita per gratiam. X, 955. Gratia qua voluntas liberatur, praevinit voluntatem. I, 597. Contra gratiam frustra merita voluntatis extollit Iulianus. X, 1140. Gratiae effectus Dei misericordiae, non merces voluntatis hominis. X, 1007. Bona voluntas Dei praecedit bonam voluntatem nostram; atque hoc est invictissimum scutum, quo repellitur inimicus suggerens desperationem salutis. IV, 89, 131.

Gratia secundum merita non datur, sive majoribus sive parvulis. II, 984, 985, 986. Falsissimum est gratiam secundum merita nostra dari. II, 970, 971; X, 572, 554, 567, 758, 875, 875, 877, 889, 981, 1012, 1028, 1051, 1032. Gratia non ex meritis nostris, sed ex misericordia Dei. II, 984, 985; X, 219, 577. Gratia vere gratuita, quae nullis meritis debita. X, 1155, 1155. Non pro meritis ante actae vitae gratia nobis tribuitur. X, 127.

Gratia merita praecedit. VI, 115, 620; X, 628. Non merita gratiam. X, 374, 479, 898, 964. Nihil tuum praecessit, ut acciperes. IV, 891. Merita tua non praecesserunt, sed beneficia Dei te praevererunt. IV, 254, 585. Gratia non invenit iustitias quas coronaret, sed delicta quae donaret. IV, 754. Meritis malis redduntur munera bona, scilicet gratia. X, 620. Gratia gratis datur, et indignis datur. X, 540. Ut corona digno redderetur, gratia data est indigno. X, 541, 542. Supplicium multis non redditur debitum, gratia non datur debita. X, 1152, 1155. Quia non gratis inferretur supplicium, ideo gratiae praestitum est beneficium. IV, 158. Gratia jam non est gratia, si praecessisse contendimus merita. III, 1851. si eam merita ulla praecedunt. III, 2061. *Retr.* Jam non gratis datur, sed ex debito redditur. V, 177. Gratia et inchoandi, et usque in finem perseverandi, non datur secundum merita. X, 1912. Gratia qua cor lapideum auferitur, non bonis meritis, sed malis praecedunt. X, 898. Gratia Dei gratuita nullis praecedentibus meritis, non iniqua. X, 125. Gratia quatenus secundum nostra merita dari dici potest. X, 890.

Gratia praecedit opera bona. X, 1151. Opera ex gratia, non ex operibus gratia. II, 817. Gratia praevinit fidem. VI, 620. Gratia fidei non merito operum datur. IV, 262, 263, 1116. An qui per electionem gratiae justificatur, destinatione dignus vocari possit dici. X, 545. An saltem ex fide dignus fuit Apostolus cui tanta gratiae donarentur. X, 549. Dicentes se cum fide rogare Deum ut det perseverare in bonis quae habent, et addat quae non habent, sique totum a Deo dari, reuelluntur. V, 915. Cum coeperis in bona vita benedicere Dominum, opera ejus cum benedicunt, non merita tua. IV, 1535. Non invenit quod exigit Deus, nisi donaverit quod invenit. III, 1051. Gratia sine meritis defenditur, etiamsi nullum esset peccatum originale. X, 1010. Gratiam secundum merita dari, est gratiam negare. X, 1026. Est gratiam destruere. X, 535. De operibus suis gloriantes ad gratiam non perveniunt. IV, 887. si vis esse alienus a gratia, iacta merita tua. IV, 265. Quatenus potest dici quod natura humana gratiam mereatur. X, 744. Secundum merita non datur gratia, sed dat merita ipsa, cum datur. II, 980; VI, 620. Gratia cum adjuvat iustum, videtur meritis reddi; sed non desinit esse gratia, quia id adjuvat quod ipsa est largita. VI, 621. Amatus es prius, ut dignus fieres qui amareris. V, 781. ut diligeremus, dilecti sumus. V, 942. Et fides et oratio ex Dei gratia. V, 915. Gratia per viventibus additur. X, 571. Gratia pro gratia, vita aeterna: quae merces est, et tamen gratia. II, 880; III, 1399; IV, 262; VI, 282. Gratia gratuita et efficax probatur ex verbis Jeremiae et Ezechielis. X, 620.

Gratiae divinae perspicuum documentum, hominis a Verbo singularis susceptio. II, 847; VI, 250; VII, 308. Gratia in Christo maxime eluxit. V, 455, 940; X, 168. Gratia sine meritis in hominis Christi iustitia, exemplum est gratiae qua nos justificamur. X, 1158. Gratiae ac praedestinationis exempla praecleara in parvulis et in Christo. X, 977. Eadem gratia qua iactus est Christus, fit homo Christianus. X, 982. Non exegit Christus quod debebatur, solvit quod non debebat. IV, 498. Venit cum osculo gratiae. IV, 498. Gratia maxime elucet in latrone. V, 435. In Petro. V, 480. In Paulo. V, 1268. Ex quo gratiam non secundum merita dari probatur. X, 888.

Gratiae distributio quam occulta. X, 569. Inscrutabilia Dei judicia in gratiae distributione. X, 980, 1009, 1011. Gratiae munera ex profundo Dei iudicio dantur. V, 181, 1294. Gratia profundum est inscrutabile. V, 907. Gratia secundum placitum voluntatis Dei datur. X, 1009. Est in occulto voluntatis ejus. V, 571, 572. Gratiae dispensatio multum occulta, sed tamen iusta. VII, 445; VIII, 451. Gratia Dei non iniusta. VII, 576. Gratiae distributio occultis fit causis, iustis tamen. VIII, 451. Ad gratiam non omnes pertinent. IV, 1394. Ad gratiam alius ex duobus parvulis pervenit, alius non. V, 177, 178. Gratia Dei per Jesum Christum, cur ad illum veniat, ad illum non veniat, causa occulta esse potest, iniusta esse non potest. X, 125. Non fato fieri ut infantibus aliis subveniatur, aliis non subveniatur. X, 1011. Gratia in electione quorundam parvulorum ad baptismum. X, 824. Gratiae altitudo inscrutabilis in parvulorum qui ad baptismum perveniunt discretionem. X, 1525. Inscrutabile cur unum potius quam alterum aut liberet aut puniat Deus. X, 1005. Cur unus liberetur, alter damnetur, ad Dei judicia inscrutabilia pertinet: non est tamen iniqui-

Q. Maximus patientia sua fregit. II, 244.

Hariolus sapiens dicti non debet. I, 946.

Harpuspices sacrificia demonum offerrebant. I, 694. Haruspices continent Augustinus, cui de victorianis suis sacramentis in Theatrici carminis certamine promittebat. I, 694. Haruspicium et auspicium libri superstitionis. III, 50.

Hansa. II, 126.

Hebdomades Danielis an ad primum, an ad secundum, an ad utrumque Christi adventum pertineant. II, 912. Non defuerunt qui ad utrumque pertinere arbitrantur. II, 912. Hebdomadas Danielis in primo Christi adventu fuisse completas sentit Augustinus. II, 899. Consentiant et huius prophetiae expositores multi. II, 912. Completæ non sunt ante Passionem Domini. II, 915. In primo Christi adventu fuisse completas non putat Hesyechius. II, 904, 911. Si ad secundum adventum pertinent, iam implendæ fuissent. II, 912. Hebdomadas Danielis de ultimo Christi adventu quidam exponens, ab Hieronymo temeritatis notatur. II, 901. Huic opinioni favet Hesyechius. II, 904, 911.

Hebionitæ Christianos esse se simulat ex Hier. II, 237.

Heber. Ab ipso Hebræorum vocabulum est. VII, 598.

Hebræi unde sic appellati. I, 656; III, 552. An ab Heber, an ab Abraham cognominati. VII, 481. Hebræis ante Legem prædicator Deus, vel Angeli non defuerunt. VII, 502. Hebræi uni Deo creatori omnium victimas obtulerunt. VIII, 586. soli ex omnibus Gentibus non colebant Deos. VII, 154. An præter idola, ritus omnes Gentium rethineant. VIII, 586. Quæ fuerit Hebræorum conditio in Ægypto post mortem Joseph. VII, 564. Hebræos exerceri oportebat in servitute Ægyptia, ad desiderandum sui Creatoris auxilium. VII, 565. Unde apud Hebræos alternaverunt humilitatis laborum, et prosperitatis consolationum. VII, 570. Vestigium non parvum iustitiæ Hebræi populi. VII, 491. Hebræi non tam propter merita sua, quam propter peccata gentium quæ debellabantur, victorias reportabant. VII, 522. Hebræorum regni divisio. VII, 537. Post divisionem conjunctio. VII, 558. Ætates variae populi Hebræi, unde sumende. VII, 522. Hebræa nomina primitum in græcam linguam, deinde in latinam translata. IV, 502. Hebræas litteras apud Hebræos scribere nulli fas erat, nisi solis scribis. VIII, 365. *Vide* Judæi.

Hebræa lingua ab Heber nomen accepit. VII, 400. Primo omnium fuit. VII, 400 quando inventa. VII, 522. Remansit in domo Heber. VII, 400. Ad populum Dei tantum transmissa est. VII, 490. Hebræicæ litteræ ante Moysen. VII, 598. Hebræica lingua cum suis litteris per successionem patrum custodia. VII, 598. Hebræa lingua punice familiarissima. III, 488. Et significationis quadam vicinitate sociata. V, 648.

Hecate oraculum, Christum laudabat. VII, 632.

Hecates, anima mundi. V, 1157.

Hector. VIII, 585.

Helena Græcorum. II, 157, 257. Uxor Menelai, adulterio corrupta a Paride. VII, 81.

Helens meretrix quædam quam Minervam credi volebat Simon magus. VIII, 25.

Heli sacerdos, Hebræorum Iudex. VII, 577. Heli filii ad quid morte puniti. VIII, 618.

Heliopolis civitas solis. III, 584. Abest a Memphis amplius quam viginti millibus. III, 584.

Helles fabula. VII, 570.

Helpidius apud Carthaginiem contra Manichæos disputat. I, 716.

Helvidius a quo Helvidiani. VIII, 46.

Her interpretatur Pellicius. VIII, 456.

Heracitus. VII, 181.

Herbæ quomodo et quando creatæ. III, 275, 526. Spinosæ et venenosæ ad quid productæ. III, 182. Herbarum vitæ, qualis secundum Manichæos. VIII, 57. Herba semper viva. III, 1742.

Heracleonitæ hæretici ab Heracleone, eorumque dogmata. VII, 28.

Hercules. V, 164, 1249, 1250; VII, 679. quæ tempore vii, et quare honores divini ei delati. VII, 565. Hercules scortum Larentia. VII, 183. Herculeum inter Semideos Labeo numerat. VII, 58, 59. Hercules dictus Deus fortitudinis. V, 166. Ædicius Hercules secum ipse quasi cum Hercule ludens. VII, 183. Hercules plures fuisse historia secretiore dicuntur. VII, 569. Hercules syri seu Tyrii duodecim ingentia facta. VII, 569. Illum a se ipso in Æta monte iocensum produxit. VII, 569. Hercules idolum cum suo titulo. V, 164. Cum barba de montibus Carthaginiæ, quæ ibidem rasa est. V, 166. sullectani ex Christianis necarunt propter Hercules idolum. II, 191. Hercules Romæ sublati. V, 166. Hercules et Junonis spiritus adversum se divisi. V, 447; VI, 712. Herculeæ auxilia Cynicorum. I, 945.

Hereditas. Cuiusque hereditas, et hereditas, et hereditatis jure, peccat. V, 72. Hereditatis divisio ad majorem

fratrem, ad minorem pertinet electio. V, 1576. Hereditas veteris Testamenti, terrena felicitas; novi, æterna immortalitas. IV, 824, 825. Hereditas in qua coheredes Christi sumus, non minuitur copia possessorum, nec fit augusti et numerositate coheredum. IV, 563. Hereditas Dei sumus, et Deus nostra. V, 796, 1395; VI, 87. Hereditas nostra Deus dicitur, quia ipse nos pascit et nutrit; et hereditas Dei dicimur, quia ipse nos administrat et regit. IV, 85. Hereditas nobis promissa, et in Christo capite jam exhibita. V, 151, 858.

Heres veteris Testamenti, quis. X, 528. Heredes Dei facti sumus, non ut illi succedamus, sed ut cum illo in æternum vivamus. IV, 1897. Heredes Christi dicimur et coheredes, quomodo. VI, 86, 87. Heres Christus cum filiis scribendus. V, 1571. Hereditatem cuiusquam, exhereditatis filiis, non suscipit Augustinus. V, 1571. Hereditatem quando Ecclesia suscipere aut recusare debeat. V, 1570.

Herichius, figura eorum qui levioribus peccatis operi sunt. IV, 1572, 1575.

Hermaphroditus. VII, 486; VIII, 1002.

Hermes Ægyptius quid de idololatria senserit. VII, 217.

Hermias a quo Heremiani. VII, 41.

Hermogenes unde Hermogeniani. *Vide* Sabelliani. VIII, 52.

Hermion, interpretatur lumen exaltatum. IV, 1735. Item, anathema ejus. IV, 1127. Anathematio. IV, 472.

Hermogenianus. II, 61.

Herodes alienigena, rex apud Judæos. VII, 607. Infantum interfecto. VII, 655, 664. Herodis metus et sævitia. V, 1029, 1664. Herodes timens regnum amittere, non meruit Regem agnoscere. IV, 556. Innocentes quos Herodes occidit, Christus coronavit. IV, 556. Herodes in angustiis aut perjurii aut cruenti facinoris admittendi. V, 1408. Herodes an mortui, an vivi fratris uxorem duxerit, ambiguum. VI, 221. Herodes duo occasione præstant crimen falsitatis Evangelio obijcendi. IX, 662. Herodis regis persecutio gravissima post ascensum Domini. VII, 615.

Heros unde dicitur. VII, 299. Heroes appellatur aliquis meriti animæ defunctorum. VII, 299. Heroum nomen non facile reperitur in scripturis. III, 500.

Heros episcopus Gallus. X, 520, 545, 555. Pelagium et Cælestium auctores nefarii erroris arguunt Heros et Lazarus. II, 759, 764. Eorum litteras Orosius presbyter detulit ad Concilium Carthagini. II, 759. Herodis et Lazari obiectis respondit Pelagius. II, 776.

Hesiodus poeta nomen imposuit Musis. III, 49.

Hesperius vir tribunicius. VII, 764.

Hesperos stella Veneris. VII, 720.

Hesternus pro juvene ponitur. IX, 525.

Hesychius Salomonicus, et episcopus. II, 899, *not* *ib*; VII, 664. Sanctus homo Dei. II, 924. Hesychie scribit Augustinus. II, 899. Cui respondet Hesyechius. II, 901. Vicissimque rescribit Augustinus. II, 904.

Hetruscorum predonum crudelitas. X, 778.

Hieruca a quo Hieracitæ. VIII, 58.

Hierius. VIII, 707, 708. Romanæ urbis orator. I, 702. Huic nuncupati ab Augustino libri de Pulcro et apto. I, 702.

Hieroboam idololatriam in regno suo instituit. VII, 557.

Hieronymus. I, 649. Presbyter venerabilis. X, 286. Homo Dei. II, 625. Doctissimus vir. II, 864, 904. Maxime in scripturis. II, 628. Ab adolescentia ad senectutem in Monasterio desudavit et vixit. II, 245. In Monasterio variis quati fluctibus, et peregrinationis molestias se sustinere queritur. II, 154. Hieronymus Augustino ignotus facie, sed spiritus unitate conjunctus. II, 155. Hieronymus non ex definito defendit nec Petrum peccasse, nec Paulum prociaciter arguisse majorem. II, 255. In recenti opere secutus est de hac re sententiam Cypriani et Augustini. II, 779. Hieronymum in sacra Scriptura admisisse officiosa mendacia, dicere videtur August. II, 156. Hieronymus Augustino expostulat de illius epistola per Italiam sarsa. II, 244. Et de jure necessitudinis violato. II, 245. Hieronymum ad *πατριωτιαν* hortatur Augustinus. II, 157.

Hieronymus quid sentiret de origine animæ, exposuit in opusculis contra Rufinum. II, 719. Marcellino scripsi suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 718. Questionem de origine animarum Augustino solvendam remittit. II, 747. Hieronymi testimonium pro peccato originali. X, 665. Hieronymus dogma de peccato originali in libro contra Jovianum et in commentariis in Iohannem stabilivit. II, 725, 750. Hieronymi sententia de visione Dei. II, 621, 625. Sentit Patris, filii et Spiritus sancti divinitatem oculis carnis aspicere non posse. II, 621, 626. Ac rem incorporealem corporalibus oculis non videri. II, 621. Hieronymi sententia de membris Dei contra Anthropomorphitas. II, 628. De Danielis hebdomadibus Augustinus Hieronymi expositiones Hesychie dirigit. II, 899, 905. His lectorem suspendendi dicit Hesyechius. II, 904. Hieronymo cuiusdam de *πατριωτιαν* heresi adnotatum in hunc temeritatis

notanti, assentitur Augustinus, II, 901. Hieronymus questionem cucurbitae in libro ex latinationem in veteri illam vocat. II, 273. Hieronymi interpretationem in aliquem locum Jonæ prophetae, velut mendositatem corrigere coactus est quidam Episcopus plebe tumultuante. II, 242. Hieronymus Origenem reprehendit. II, 286. Regat cum Augustinus ut prodit Origenis et in reticentia erata. II, 157. Hieronymus docet de magistrorum Ecclesiarum sententias periculose judicari. II, 904. Hieronymus in Oriente adversus Pelagium pro gratia Christi confixit. II, 764; X, 439. Ejus adversus Pelagium opus sub nomine Celsi. II, 779. Pelagius de Hieronymo questus quod et tanquam amico invidit. X, 700.

Hieronymus ex hebraeo in latinum eloquium scripturas convertit. VII, 605. Psalterium a sancto Hieronymo translatum ex hebraeo non habet Augustinus. II, 1077. Hieronymus Job ex hebraeo interpretatur. II, 242. Interpretatio Jonæ prophetae ex graeco in latinum dicta. II, Hieronymo accuratior. II, 242. Hieronymus respondet super interpretatione sua in locum prophetarum. II, 265. Hieronymus in Ezechielem commentarii. II, 719. Libri in Daniele. VII, 695. In Malachiam. VII, 699. Evangelium ex graeco interpretatus est summa fide. II, 245. In expositione epistolae ad Galatas Origenis commentarios scrutum se ait. II, 252. Nec non alios Graecos. II, 252, 255, 254. Quare novam post alios interpretationem librorum canonicorum aggressus est. II, 262. Septuaginta editioni vacare non potest, ut optabat Augustinus, penuria notariorum. II, 755. In librorum canonicorum interpretatione, sensum potius veritatem, quam verborum ordinem conservavit. II, 261. Quid de Hieronymi versione sentiant Judei. VII, 605. Hieronymus librum de optimo scripturas inter retandi genere scripsit. II, 261. Hunc petit Aug. II, 291. Hieronymo dedicati duo Augustini libri. II, 752. Habentur. II, 720, 753. Hieronymo decretum est Augustinum accare, suscipere, colere, ejusque dicta quasi sua defendere. II, 755. Laudatur Hieronymi liber adversus Rullianum. II, 727. Opus adversus Iovinianum. II, 755, 757. Hieronymi opus in quo de resurrectione carnis praclare disputat. II, 779. Hieronymi epistola ad Vercellinum. II, 718. Laudatur b. Augustino. II, 725, 724, 747, 864. Hieronymi opusculum de haeresibus Augustinus postulat. VIII, 49. Hieronymi Chronica VII, 566, 587. Hieronymi liber, cui nomen Eptatichum quidam tribuant, de scriptoribus Ecclesiasticis appellandus est. II, 252. Venit hic liber in manus Augustini. II, 155. Quaedam huic audiat August. indicat. II, 157. Hieronymus Nepotiani presbyteri epistolam composuit. II, 252. Hieronymus scribit hominem bimembrem natum Iyddae. VI, 275. Not. 90.

Hieronymi encomium. X, 192, 665, 699. Ejus ingenium divino donum ait Aug. II, 156. Hieronymi amentis litteris ipsius non mediocriter noscitur. II, 155. Hieronymi doctrina tantum in latina lingua ecclesiasticis litterae adjectae sunt, quantum umquam laicae potuerunt. II, 741. Hieronymi nullus sermo prefixus, quantalibet tempora occupet. II, 155. Infelix qui Hieronymi labores non digne honorat, aut de suis Deo gratias non agit. II, 741. Hieronymi sensum in quantum audit Augustinus. II, 277. Ab eo in sacrum litterarum scientia superari latetur. II, 247. Hieronymo Augustinus, in suis August. testimonio, in multis rebus minor. II, 290. Hieronymo duo libri ab Augustino diriguuntur. I, 649. Hieronymi desiderio quantum inardescat Augustinus. II, 257, 241, 247, 248. Hieronymum, si fieri posset, quotidie praesentem habere vellet Augustinus. II, 720. Hieronymus ne unam quidem horam labi patitur aequae Augustini mercedi. II, 741. Hieronymus per Firmum ad Augustinum scribit. II, 275, 276, 291. Alypius salutem. II, 291. Hieronymum Alypius inquit. II, 111. Hieronymo Paulum unum e fratribus suis commendat Augustinus. II, 158.

Iulianus. X, 285, 806. Iulianus Ecclesiarum doctor. X, 695. Vir non mediocriter auctoritatis in tractatione scripturarum, et assertionem fidei. VIII, 954. Hilarius episcopus Gallicus Ecclesiae catholicae adversus haereticos doctorem accuratissimus. X, 475. Iulianus doctrina de unitate Christi. X, 1587. Veritatem non esse monstravit, quod dicit Christus se iudicii diem nescire. II, 778. Neminem sine peccato esse docuit. X, 285. Hilarii libri. VIII, 951. Tractatus in Psal. cxviii. X, 691. Homilia de sancto Job. X, 692. Eiusdem expositio Psalmi prima. X, 692. Eiusdem expositio secunda. X, 693. Hilarius Origenem in Psalms transulit. II, 262. Hilari dictum de Trinitate. VIII, 1039. Hilarii interpretatio in locum Apostoli. X, 614. Hilarii Piet. librum (scil. de Synedus) Vincentius opponebat contra crescentem ubique Ecclesiam. II, 552, 557. Not. (a). Hilarii locum obiectum interpretatur Augustinus. II, 557.

Hilarius Arelatensis quibusdam movetur Augustini dictis, in aliis omnibus doctrinae ejus sectator et admirator. II, 1007.

Hilarius Syracusanus consulit Augustinum. II, 674. Eique Augustinus facit satis. II, 674.

Hilarius laicus Gallus. II, 1007. Narbonensis esse videtur. II, 771. Not. Augustini se fuisse discipulum indicat. II, 771. Not. 1012; X, 957. Epistolam cxxxvi ad Augustinum misit. II, 1007. Sequae aliam antea ad eum misisse epistolam movet. II, 1011. Augustini ad Hilarium epistola. X, 554. Isti cxxxviii. II, 771. Not. I. As. Gratianus Augustinus sese commendat. II, 771. Eique exponit Pelagianam commentaria. II, 771. Hilarius, libros Retractionum, ac librum de Gratia, et Libero Arbitrio posulat. II, 1011.

Hilarius Tribunitus Catholicus. I, 654. Hymnos de Iulianis ad altare cantari improbat, contra quem liber ab Augustino editur. I, 654.

Hilarense oppidum. II, 1019.

Hippocentaurus Mani haecum, quod? VIII, 515.

Hippocrates mulierem suspensam aduicera parientem liberat. III, 572. Hippocrati quidam libri suppositi sunt, a medicis non recepti. VIII, 514.

Hippon Diarrithum. VII, 486; IX, 256.

Hippon. IX, 557. Hippon-Regio Romana civitas appellatur. II, 155. Not. (a). Hippon-Regio ecclesia pacis. II, 966. Hipponensis Ecclesiae praedia quae episcopus existitur possidere ut dominus. II, 480. Apud Hipponenses August. expositulatur quod morem de vendendis pauperibus oblii sint. II, 471. Hipponenses S. Pinnianum suae civitatis habitorem habere voluerunt. II, 476. Et sibi presbyterum exprobat nullum qui cupiat. II, 480. Quanto tumultu eum presbyterum sibi ordinari petierunt. II, 478. In eo tumultu multa contumeliose contra Alypium dixere. II, 481. Postulant ut si quando finiano ad suscipiendum clericatum consentire placuisset, non nisi in ipsa Hipponensi ecclesia consentiret. Quod antea Timianus. II, 479, 482. Hipponensis populi infamia. II, 481. Quanta ab illo patitur Augustinus. II, 475. Hipponensis regionis possessor et dominus Augustinum sub ironia adulatione laudat. II, 515.

Hipponensis diaconus. V, 1576.

Hipponense Castellum ante coecum habitum. VI, 181.

Not. (a). In Concilio Hipponensi an coecum Can. 58 et Carthag. in an. coecum Can. 47 definitum est quae sint scripturae canonicae quae in populo Dei legi debeant. II, 255.

Hircanus filius Alexandrae reginae Judaeorum. VII, 607. Confirmatur in pontificatu. VII, 607.

Hirci quidam non ad sinistram erunt. IV, 799.

Hispantia tot provinciae coeperunt experiri mala a quibus erant intactae. II, 422. Hispanorum animas multo infelicis trucidant doctrinae falsae, quam barbaricus gladius. II, 721.

Historia non numeranda est inter instituta humana. III, 56. Historia est demonstratio similis. III, 56. Historia quatenus inter liberales disciplinas. II, 568. Eius fides perit, si quod hominum et temporum consensio firmatum est, in dubium revocetur. I, 1555. Historia etiam prophana juvat ad intelligendos sacros libros. III, 55. Historia Ecclesiastica ab Eusebio graece scripta, et a Rufino in latinam linguam versa. VI, 597. Historiae occasio. I, 1012.

Historici gentium cum inter se per multa dissentiant, non merentur fidem. VII, 716. Historicis potius credendum est, qui divina non requirunt historiae. VII, 600. Historici solent, cum in suam personam venerint, ita se contexere, tamquam de alio narrant quod de se narrant. VIII, 542.

Histrion. V, 562, 1026, 1161. Histrionum signa valent ex instituto, non ex natura. III, 54. Histriones nullo modo possunt esse musici. Criti. I, 1089. Histriones, aurigas, venatores, etc. qui spectare amant, rejunguntur. IV, 458, 459, 440, 626, 1527. Histriones ad Christiana sacramenta, nisi relicta arte non permittuntur accedere. VI, 219. Histriones in administrationem reip. recepti apud Graecos. VII, 55.

Hoc, aliud cum corripitur, aliud cum producitur significat. III, 1940.

Homines duo populi. V, 42. Homines ante judicium non separandi. V, 298, 504.

Holocarpa. III, 678, 679.

Holocraustum dicitur sacrificium, cum totum incenditur. IV, 576, 599, 776, 798, 1775. Totus exardescit igne amoris divini, qui vult offerre Deo holocaustum. IV, 1775. Non opus est totum holocaustum erari. III, 825. Ideo sacrificia. De holocausto non manducabatur. III, 825. Holocausta humana Deus improbat. III, 810, 815, 816. Holocausta medullata, mystice. IV, 799. Holocaustosis, reliquiae holocausti quod ignis consumpsit. III, 678.

Homerus quo tempore vixit. VII, 80. Not. (a). Homerus poeta delirasse videtur. Iulius lecto Augustino pueri amari. I, 674. Multo fixat hominibus flagitiosis divina tribuenda, ac flagitia, illa deo puniuntur, ac quousque ea fecisset, non homines perditos, sed coelestes Deos videretur imitatus. I, 671.

Homo quid. VII, 626. Homo est animal rationale. V, 265. Factum de terra. V, 1388. Animal rationale mortale. I, 1909, 1062; VIII, 959. Cur duplex differentia ponitur in eius definitione. I, 1009, 1012. Homo ex anima et corpore compositus est. I, 965; II, 65; V, 747, 840. Homo totus anima et caro. IV, 402. Omnis natura hominis domesticata anime et lambitua corporis temperata est. VI, 126. Traxit animam et corpus nihil ad eius substantiam et naturam pertinet. V, 810. Hominis persona mixtura est anime et corporis. II, 520. Hæc mixtura sacrosanctæ videtur, quoniam mixtura Dei et hominis in Christo. II, 520. Homo magnum miraculum. V, 700. An anima sola possit dici homo. I, 1515.

Hominis descriptio secundum Apuleium. VII, 265. Manichæorum fabula de primo homine. VIII, 249, 251, 243, 575. De bello primi hominis cum gente tenebrarum. VIII, 210, 211, 225, 254. Homines fumi filios dicit Manichæus. VIII, 197. Cur homines opificem malum inducere conantur. Manichæi. X, 452. Homines semper fuses et qui lam et fusi sunt. VII, 557. Responsiones eorum ad ea quæ obijciuntur. VII, 557.

Hominis creatio. III, 186, 241. Hominis Deum esse opificem, a quo sunt omnia bona sive celestia, sive terrena, carnis ipsius conyago testatur. X, 1552. Hominis creatio cum creatione aliorum animalium conjungitur, et etiam distinguitur. III, 241. Homo præcipuum opus Dei dicitur. quare. III, 547, 548. Hominem anteriorem primum factum, deinde corpus hominis, qui factus est per Verbum. III, 245. Deus hominem sicut etiam per Verbum suum fecit. III, 571. Quomodo factus est homo in aramam vivam. III, 555. Homo an tunc animatus cum Deo insufflavit in faciem ejus. VIII, 614. Deus sufflavit in faciem hominis, quia in ea sunt velut organa sentientie. III, 25. Homo factus est in die primo creationis invisibiliter, causaliter, potentialiter; in die autem sexto factus est visibiliter. III, 545, 544, 546, 547, 549, 419. Homo sextadie creatus, et sexta die deus creatus. VIII, 257. Homo ad Dei imaginem est factus. I, 626, 858; III, 186. Homo imago Dei. V, 82. Tracta quæ homines est homo factus ad imaginem et similitudinem Dei. III, 26. Hominis ad Deum similitudo. V, 164. Homo ad ipsius Trinitatis imaginem factus est. III, 241; VII, 141, 145. An solus homo factus ad imaginem Dei, non vero mulier. VIII, 1905, 1005. De hominis corpore et anima et ordine quod ad imaginem Dei sit factus. VIII, 155. Quomodo homo et secundum quod factus ad imaginem Dei. III, 245, 242, 547, 566, 409, 2059; VII, 575, 400; VIII, 475, 693, 1003. Homo in anima ad imaginem Dei factus. V, 75; VI, 628. Homo in hoc factus est ad imaginem Dei, quia intelligit, sapit, discernit hominem a bestia. IV, 218. Homo erectus per sanctum Trinitatis, scilicet esse, nosse, et velle. I, 849. Homo factus ad imaginem et imago Dei. V, 561. Longe distans hæc imago. V, 562. Hominis honor verus est imago. VIII, 1006. Homo quomodo ab Apostolo vocatur Imago Dei. III, 245. Cum dictum fuisset homo erectum esse ad imaginem, cur additur et ad similitudinem. III, 241, 242, 244, 749. Homo factus est ad imaginem et similitudinem, non vero ipse est eadem imago et similitudo equalis Patri. III, 245. Similitudo ad quam homo est homo, est ipsius Dei Verbum. III, 245. An secundum aliud ad imaginem, et secundum aliud ad similitudinem. VI, 35.

Homo duplex, interior et exterior, et utriusque ratio. VI, 52. Uter ad imaginem et similitudinem Dei factus. VI, 52, 55. Hominis corpus, non anima, esse imaginem Dei quædam hæresis dixit. VIII, 43. Non propter corpus, sed propter mentem imago est. III, 186. Homo non secundum corpus, sed secundum rationem nec a natura sua imaginem Dei. VIII, 1004. Hominis corpus, quatenus est erecte figuræ, ad similitudinem Dei factum esse dici potest. III, 245. Homo in ipso corpore indicat se esse ad imaginem Dei factum, quod erecta statura factus est. III, 547. Admonetur homo erecta sui corporis statura, non sibi terrena esse sectanda velut pecora. III, 547. sed animam in æternum erigendum. I, 1515; III, 186. Homo totum non amisit per peccatum quod habebat imaginis Dei. I, 628. Sed tantum imaginis Dei perfectionem. III, 186. Homo etsi per exortum suum in regno Diaboli sit. X, 1082. Est tamen imago Dei. X, 1082. Hominis creatio allegorie exponitur. I, 838.

Homo qualis sit factus a Deo. VII, 586, 599, 404. Quomodo factus rectus. VI, 282. Rectus est homo ubi spiritus imperat, caro servit. III, 1595.

Homo ad quid factus. VI, 628. Hominis finis est vita æterna. III, 144. Homo factus in tempore, sed immutabilis æternitatis Dei consilio. VII, 562. Quærentibus cur homo tam sero sit conditus, quid respondendum. VII, 559. Hominis status ante peccatum. VI, 244; X, 472. In paraiso. VII, 417. Homo primus creatus est in natura sine culpa, sine vitio. V, 172. sine concupiscentia et pugna carnis et

spiritus. V, 717. Homo ante peccatum beatus spe commutabilis futura. III, 458. In suo genere bonus erat. III, 246. Deus forte non dixit hominem esse hominem, quia præcebat eum peccatum. III, 245. Homo in agnitione Dei creatus est, et in ea reavatur. III, 242.

Homo an futurus fuerat miser formidine mortis, si non peccasset. X, 1359, 1359. Homo nisi peccasset, præset non mori. III, 554. Et hoc indicat ipsa mors hominis. III, 553. Posterius ejus morti obnoxii non essent. VII, 405. Sine mortis interventu Angelis sociandi fuerant. VII, 577. Si non peccasset homo, morti obnoxii non foret. VII, 720. Hominis naturam sic divinitus institutam, ut si non peccasset, moriturus non esset, totius Ecclesiæ fides. X, 1561. Homo futurus fuerat immortalis, si non peccasset. VIII, 615. Homo immortalis fuisset fructu ligni vite. VIII, 615. An cibum solum ad hæc vitam immortalem. VIII, 615. Posse non mori præstatum est de Ignorantia, non de constitutione natura. III, 544. Si homo immortalis factus est, quomodo cibis indigeret, difficile est dicere. III, 295.

Hominis corpus unde erat ante peccatum. VI, 575. Non erat corruptibile. VI, 552. Homines mortales generantur ex Adam mortali per peccatum facto. VII, 578. Homo secundum Julianum non penaliter, sed naturaliter conditus mortalis. X, 1512. Homines ex quo concepti, agritudinem quamdam inchoant quia sunt necessario morituri. III, 539. Homines quod mortales sint corpore, ad misericordiam Dei pertinere arbitratur est Plotinus. VII, 263.

Humanum genus latum habere non repugnat Dei sapientie. VII, 570. Hominum genus prius existisse sine hominibus gignentibus, quidam philosophi admittere coguntur. VII, 559. De propagatione filiorum, si homo non peccasset, diversæ sententiæ. VI, 573. Hominum multiplicatio quomodo facta fuisset, si immortales permansissent. III, 292. Et Adam non peccasset. III, 596. Si homines non peccasset, genus humanum sine libere multiplicasset. VII, 428, 431, 450. Hominem in paradiso non potuisse ad voluntatis nutum, membris genitalibus obsequentibus, Augustini sententia. X, 1444, 1447. An primi homines a concubitu abstinerint usque ad eam ætatem, qua generasse dicuntur. VII, 456, 463.

Homines omnes cur ex uno voluit Deus condere. V, 563, 1255; VI, 573. Homines ex uno precreati ad arctiorem cognitionis necessitudinem, et unitatis vinculum commendandum. III, 598. Ad societatem commendandum. VII, 572, 576, 405. Nihil est tam discordium vitio, tam sociale natura, quam genus humanum. VII, 576. Homo omnis in primo homine factus est, originis seminisque ratione. IV, 1534. In unoquoque homine est omnis creatura, quomodo. VI, 68; VIII, 675. Hominum genera monstrata an ex Adam vel filiorum Noe propagine prodierint. VII, 483.

Homo peccavit propria voluntate per culpam, ordinatus est Dei æquitate per poenam. III, 451. Homines mysterii Dei imbutos non posse peccare, Jovinian dogma. X, 1417, 1418, 1419.

Hominis tentatio quare permessa. III, 451, 452. Homo non fuisset futurus magnæ laudis, si propterea posset vivere bene quia nemo male vivere suaderet. III, 451.

Hominis lapsus. VII, 727. Cur a Deo permissus. V, 172. Homo a tentatore dejectus, quia superbus. III, 451. Et superbiam deceptoris sequutus. III, 1787. quia exaltato corde a Deo recessit. VIII, 615. Homo rectus erat, arbitrio suo factus est malus. V, 409. Hominis lapsi figura in eo qui descendit ab Jerusalem in Jericho. V, 732, 4616. stare ad Dominum noluit, cecidit, fractus est, quomodo vas de manu hominis cadens. V, 717. Homo donatus est sibi quia deseruit Deum placendo sibi. VII, 455. Quia sua voluntate uti voluit, præceptum rumpere delectavit; ut nullo sibi dominante fieret sicut Deus. IV, 897. Hominis venditi pretium, exigua de carbone vetita veluptas. V, 188. Homo voluntate peccavit, non necessitate. III, 452. Si factus erat, ut aliqua necessitate deserere Deum non egeretur. VIII, 614. ut non posset peccare, si nollet. VIII, 614. Homo non impeccabilis. VIII, 419. Homo ita factus est, ut peccandi possibilitatem haberet a necessario, peccati vero a possibili. X, 1494. Cur non sit factus ut nollet peccare. VIII, 614. Factus est cum potestate peccandi et non peccandi, pro premio accepturus non posse peccare. VI, 559. sic eum Deus fecit, ut et stantem coronaret, et cadentem ordinaret, et surgentem adjuvaret. VI, 552.

Homo cum libero arbitrio creatus. VII, 752. Quare liber creatus. VI, 11. si liberum arbitrium non haberet, in natura rerum minus excelleret. III, 569. Hominis sic datum est arbitrium libere voluntatis, ut cum tamen necesse sit vivere sub potestate melioris. VIII, 615. Homo non bene vixisset nisi per gratiam Dei. III, 451. Quare Deus liberum arbitrium homini non ademit, cum eum præsciret esse peccatum. VII, 752. Cur creat hominem Deus, quæ possidet diabolus. X, 408. Hominem peccatum præsci-

vit Deus, simulque populum piorum Angelis sanctis sociandum, in adoptionem vocandum. VII, 372.

Homo unde et quo creatus. III, 158. Natura rationalis quanto est ipsa superior, tanto ruma ejus peior; et peccatum quanto est quod incredulitas, tanto est de inanius. X, 1555. quia factus est qui sit in beata vita, si bene vivat; ideo erit in misera vita, qui male vivit. IV, 1502. Homo praevaricator amissa beatitudine in misericordiam perrexit. V, 200. Misera hominis post peccatum. VI, 244, 505, 623. Hominum sunt duo mada, sapientia et imbecillitas; una est culpa, altera est poena. V, 954. Homines mortales, fragiles, infirmi, lutea vasa portantes, quae faciunt vivere angustias. V, 140. Homines non ad aliud nichil scilicet quam nasci, laborare, mori. V, 726. Homo sibi ipse poena sua esse meruit. IV, 405. Homo patitur ex infirmitatibus, conrursus autem ex eis inter quos vivit. IV, 405. Homo omnis querit beatam vitam. X, 810. An vera beatitudine homines felices esse possint, cum sint mortales. VII, 263. Homines quamdiu mortales sunt miseri sint necesse est. VII, 268. Homo ideo non beatus, quia non vivit ut vult. VII, 155. Et si viveret homo ut vellet, non tamen beatus foret, si turpiter viveret. VII, 155. Homo se ipsi Deo debet, quae reddendus est ut beatus sit, a quo accipit ut sit. II, 486. Homo de suo satanas est, de Dei beatus est. III, 1750.

Homines nascuntur in corpore mortis, et in carne peccati. X, 154. In his mundo quam Deo nascuntur. X, 825. Homines tam majores quam minores, unde sint rei. X, 708. Cur de parentibus iustis non nascitur iustus. X, 177. Humanum genus propter peccatum sub diaboli potestate. X, 1122. Homines in quantum homines sunt, opus sunt Dei; in quantum peccatores, sub diaboli sunt. X, 567. Potestati tenebrarum id est, potestati diaboli subjecti homines. II, 582. Quod iure potestati diaboli traditi quove ab ea per Christum liberati. I, 1286. Hominum caritativitas de qua Christus esse redempti est voluntaria. VII, 345. Homo subjectus est vanitati, quia inclinat superbi veritati. IV, 1549. Facti sumus manibus veritatis, sed propter peccatum projecti in dies vanitatis. V, 405. Homini iuste poena quibus dominabatur effusa sunt. VIII, 205.

Homini natura condita est bona. X, 1516. sed vitiosa est per voluntatem malam. III, 1705, 1706. Natura hominis ex Deo est, non imputata. III, 569; X, 1124. omnis creatura humana in Adam vitiosa. IV, 1549. Homines omnes unus fuerunt. V, 906. Quae sit causa cui homo sit deterior. VI, 12. Utinam Deo auctore sit deterior. VI, 11.

Humana natura virtutis et perfectionis capax. X, 688. Homo non bone, sed male factus fuit naturae secundum humanum: quia in eo plus valuit actio mali ne posset agere bene, quam actio bona ne posset agere male. X, 1522. quod in natura humana Deo condita reprehendit inhumanitas, hoc in natura Angelica reprehendere debet. X, 1517, 1518. Etsi homines vitia originae sunt damnales, tamen tamen illis exhibetur. X, 857, 858. Homines quos de origine merito et iuste damnata creat Deus, bonum aliquod sunt. X, 1445. Homo magnus bonum. III, 581. sed mutabile. III, 584. Etsi bonum naturale homo amiserit, eoque nulum voluntarium iuste parabilem adheserit, non tamen non est bene iustus. VI, 1544, 1545. Nihil nocet homini nisi sua iniquitas. VII, 114. Homo defeat quod fecit, et placebit ei qui eum fecit. V, 587.

Homo post peccatum habet supplicio mixta solatia. VIII, 205. Homo non est derelictus suae misericordia. VIII, 205. Natura hominis est bona, et malo carere potest. X, 298. quondam a malo liberatur. X, 298. Homines omnes una massa peccati. VI, 121, 124. Omnes nati filii iae egrediuntur reconditorem. VI, 248. si tu, o homo, non dimittes Deum, non fiet pro te Deus homo. IV, 572. Homo ejus clementia reformandus est, cuius bonitate formatus est. I, 1047. qui hominem creavit, formavit, fecit; ipse recreat, reformat, reficit. IV, 324. Omnes liberantur, Filius Dei ad eos missus. VI, 545. Homo sexto die formatus, sexta mundi aetate reformatus est. IV, 1482. Homo ex se non potest resurgere. I, 597. Homo inveteravit per peccatum, innovatur per gratiam. IV, 1949. Homines huius ad vulnerandum se, non ad sanandum se. IV, 1265, 1696. Reparari non potest mortuus aut liberari iustus. VI, 246. Sed gratia. VI, 247. Iustus reformatus ex sola Dei misericordia. VI, 245. quam iuste est damnatus, quam misericorditer liberatus. VI, 684. De quo gratis factus est, et gratis liberatus. IV, 488. Homini liberatio, ipsius captivitatis modo conveniens. X, 407, 408. Homo nascitur, quibus poena et gratia reparatur. VI, 653.

Homo ad quod innovatus. III, 1656. Hominum pars reparata succedit in locum angelorum desertorum. VI, 246. Homines electi ut instantem poenam quae lapsa est angelorum, et forte majori numero. VII, 752. Neque omnes homines damnantur, neque omnes liberantur, quare. VII, 727. Homini veteris aliquid usque ad ultimum mortis por-

tamus. V, 202.

Homini generatio, et vita duplex, una secundum corpus ante Christum, altera secundum animam post adventum Christi. IV, 50. Magnum desertum inter hominem sanum et hominem lapsum. X, 271. Homo et peccator. V, 152, 523, 565. Homo bonus, et homo malus. quis. X, 770. Homo unus potest simul esse et natura bonus et vitio malus. X, 1260. Homo malus a quo quisque liberari se oret. V, 235. Homo unde sit bonus aut malus, Juliano non constat. X, 1441. Homo a se ipso malus, a Deo et per Deum bonus. III, 1705. Deus singulariter bonus est, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 658. Homo recedendo a Deo frigescit, accedendo fervescit, recedendo tenebrescit, accedendo clarescit. IV, 896, 1175, 1579. Homo non est pius, castus, verax, etc., nisi pietate, castitate, veritate quae in Deo est. III, 165. Homines servi Dei ex oleo misericordiae illius, non ex viribus suis. III, 1583. Dei est non solum ut homo sit, verum etiam ut homini ab illa bene sit sit, a quo habet ut sit. III, 284. Homo ex se ipso peccator, sed non ex se ipso iustus. III, 854. Homo quomodo suus et non suus. III, 709. Homo a se ipso non justificatur. X, 875, 876. Homine sine Deo nihil vilius. V, 1527. Homo sine Deo nihil sibi est nisi dux in praecipis. I, 695. Nihil est hominis proprium nisi forte mendacium. III, 18; V, 200, 953.

Homini omne malum error et infirmitas. V, 987. Homines cetera nativitate. III, 1715. Homo nec rationem potest vindicare ab erroribus, nisi ad Deum lux mentium. II, 629. Homo ut melius oculus est sine lumine. X, 457. Deo non praesente illuminatur, absente autem continuo tenebratur. III, 585. Homo se latebat: data est Lex ut se inveniret. V, 855. Hominem se agnoscere quod sit. V, 48. Homo si non infirmitatem monstrat Lex docendo et iubendo quod non gratia impleri non potest, ut quærat demonstrata infirmitas saluatorem. II, 565. Aliud est esse hominis, aliud per se ipsius. III, 1538. In ejus est voluntate quod velit, non tamen quid possit. I, 650. Magnas liberi arbitrii vires acceperat, sed peccato foenit. V, 732. Per malum velle per bonum posse. V, 188. Homo an possit mutare voluntatem in melius. I, 620. Homo quomodo potest peccatum vitare. VIII, 419. Homo labitur amando corpus, deserendo Deum. III, 152. Vivere secundum hominem, et vivere secundum carnem. Item est. VI, 555. Homines esse non debemus, quomodo. III, 1581. Homines cur oburgantur quod sint homines. V, 595, 598. Homo non debet se ipsum perire se diligere. III, 27. Homo non propter se ipsum diligendus est. III, 26. In homine spes non pericula. IV, 246, 1671, 1672. Homo in quo magis sit, in carne, an in mente. V, 857, 858. Homines boni vel mali quantum conferant ad felicitatem aut miseria nostram. II, 145. Homines inter mala quibus opprimuntur, voluptatibus indulgent. II, 919.

Homo vocatus est a Deo ut non sit homo, sed Deus, non natura, sed dono suo. V, 909. Homini natura est, ut possit summi boni naturae adhaerere. III, 584. Homo tandem est aliquid, quando in illa natura quae factus est homo. IV, 896, 962. Homo melius in alio non Deo. III, 584. Homo tanto minus se esse sanctum sentit, quanto minus habet Deo qui summe est. II, 459. Deus ipse sufficit tibi, praeter illum nihil sufficit tibi. V, 146.

Homo ex justo ordine naturae, Deo debet subdi. VII, 629. Mente Deo propinquior est homo, quam alia quilibet sui parte. VII, 518. Homo non est homo, nisi mandata Dei custodiat. VII, 601. Verus homo, penitens et qui petit auxilium a Deo. III, 831. Tunc est optimus cum tota sua vita pergit in incommutabilem vitam. III, 26. Homo ab humanis in divina dirigitur, cum voluntati humane voluntas divina preponitur. III, 1770. Homo si bene cogitat, in Deo est: et si bene vivit, Deus in illo est. III, 1745. Homini praestantia. III, 241. Homo non ut pecora, aut ut arbor, aut ut saxum factus. V, 175. Homini quid commune cum aliis rebus creatis, quidve peculiare. V, 254. Labi minus esse cum lignis et lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum bestis, intelligere cum Angelis. V, 235. Homo etiam malus, melior est omni pecore. V, 1187. quod non ita ut cadaver, aut arbor, aut pecus, gratia dici potest. II, 767. Hominem tamquam praestantem, fuisse Dei manibus formatum, cetera vero ejus verbo facta, senserunt quidam. IV, 158, 1531. Homo Angelos inter et bestias est medius. VII, 268, 572. Vita eorum melius inter Angelatum et peccatum. III, 1546. Homines vite genere peccatores sunt similes, III, 560. Homini poena est quod comparatur sit peccatoribus in carceribus. X, 1549. Homines dignitas per ceteris animalibus. IV, 1272, 1502. Homines bestias antecellere quia ratione probatur. VI, 14. Homo dominatur bestis. III, 186. Denarium istud amisit post peccatum. III, 186, 187. Tanta excellenter est in comparatione peccatoris homo, ut vitium hominis sit natura peccatoris. X, 408. Homo enim est, quod equo natura est. IV, 1579. Homo non distat a pecore nisi mente. VI, 186.

homo veritate non possit, incommutabilis in luce et caritate, et in caritate non esset factus. III, 179. Homines non sunt qui talia dicunt, sed qui talia vident. II, 347. Homo spiritus non potest, sed per rationes in corpore habens. VII, 1. Homo terrenus est utique animalis, sed in anima. I, 750. Homo habet quo ultra se tendit, et quod ultra se habet, quo perferat ad veritatem, et qui ad veritatem. IV, 421. Veritas estimanda est ex eo quod in se habet, et in se tenet. III, 245. Hominis animo solus Deus melior. IV, 294. Hominis illud est optimum, quod animae optimum est. I, 111. Secundum quod Deus facit. IV, 1837. Hominis quas I, 1. delectat archas sanctas. IV, 1442. In homine natura intellectus, voluntas separabiliter demonstrantur et inseparabiliter operantur. V, 562. Homo ante mali experimentum potisset intelligere quid esset malum. III, 586.

Homo magnus miraculum. V, 700; VII, 291. Est hoc admirari ne dignum in hominibus, quod singuli singulas facis. VII, 721. Grande, profundum homo, cuius caput inanis numerabiles sunt, quam affectus. I, 702. Cor hominis sibi, si impenetrabile. IV, 175. Est aliquid hominis quod nec ipse scit spiritus hominis, qui in ipso est. I, 782. Homo ignarus futuri, vivit ex fide. III, 569. Omnis homo qualis sit tunc cum loquitur, forte scit; qualis erastio futurus sit, quis scit? V, 798. Homo de bis iudicare dicitur, in quibus habet potestatem corrigendi. I, 860. Sicut homo intelligendo bestias omnibus, sic bene vivendo melior est demonibus. VII, 210. Homo terrenum animal, sed caro divina. VII, 752. Caro veritas, et veritas in carne habitans. VII, 1587. Homo talis, ut dicitur. I, 157. Homo, pellis morticina, sanies fetida. V, 1506.

Homines dii appellantur in Scripturis. VII, 275. Car dii dicti clarius, quam ipsi Angeli. VII, 275, 276. Amando Deum efficiuntur dii, amando mundum dicuntur mundus. V, 678. In natura hominis tria sunt quibus differt a diis. VII, 265. Homo ad deitatem vocatus est, non natura, sed dono et adoptione. V, 909. Homines fideles, inter homines carnales et Angelos, medi. VI, 708. Homo bestias inter et Angelos medius, subdat sibi quod habet commune cum bestis; subdat deus quod habet commune cum Angelis. VIII, 419. Homo pie obediendo preceptis Dei, transit in consortium Angelicum; inobediendo vero, in bestiale. VII, 372. Homines futuros Angelos, idque posse fieri. V, 270, 728, 1442. Humana natura perfecta Angelis aequibatur. IV, 294, 1945.

Hominis dignitas ex Dei in ipsum dignatione. V, 1661. Incarnatione cognoscitur. VIII, 1051. Humana natura, quam Christum assumpsit, solus maior est Deus. VIII, 805. Homo per Verbum incarnatus factus est talis, qualis capiat Deum. III, 1510. Homo quem Deus suscepit, si cum aliis hominibus conferatur, majori distantia continetur, quam collatione solis cetera sidera. II, 89. Omnia quae facta sunt, in usum hominis facta sunt. VI, 20. Homines et filii hominum, in quo differant. IV, 115, 155, 529, 550; V, 150, 1115, 1187. Homines ab Adam, a Christo filii hominum dicuntur in Scriptura; non tamen ubique. II, 547; III, 1654. Omnis homo Adam, et omnis homo Christus. IV, 891. *vide* Adam. Homo aliquando est Adam et secundum carnem et secundum spiritum, aliquando secundum carnem tantum. III, 418.

Homo Dei filius. V, 305. Dei filius non natura, sed adoptione. VIII, 581. Proxi-*us*, omnis homo. II, 675. Vita hominis triplex, ante Legem, sub Lege, sub gratia. III, 2158. Hominis quatuor differentiae et actiones, ante Legem, sub Lege, sub gratia, in pace. III, 2065; VI, 52, 64, 287. In homine gemina operatio providentiae reperitur. III, 580. Quomodo Deus hominem operetur. III, 582. Homini hoc est fieri, quod est agnoscere Verbum Dei per quod fit. III, 292. Hominis saluti consilium auctoritate, ratione, historia et prophetia. III, 441. Illi subveniunt Deus per se ipsum, per Angelos et per homines. III, 151. Homo debet reformari, vivendo secundum voluntatem Dei. I, 838. Reparatur cum gratia Dei vincendo cupiditates, amando Deum. III, 452. Homo ad se primo reverti debet, ut ad Deum revertatur. VII, 512. Unde amantur homines. I, 707. Cur de ipsis bene sentiendum. I, 1008. Hominis totum officium. II, 85.

Homo carnalis, animalis, spiritalis, quid sit. VI, 68. Humanum duo genera, unum de terra, unum de coelo cogitantium. IV, 605. De duobus hominum generibus, iustorum et iniquorum. IV, 365. Homo exterior seu vetus, et homo interior seu novus. IV, 90, 91, 190, 191. Quis. III, 145; V, 81, 908, 1660; VIII, 476. Qualis. VIII, 997. In quo consistat. VIII, 475. Hominis interioris et exterioris comparatio. III, 143. Exterioris finis, mors est. III, 144. Huius sex sunt aetates. III, 145. Homo exterior corrumpitur aut profectus interioris, aut defectus suo. III, 156. Hominem veterem exuere, et novum inducere quid sit. IV, 188, 189; X, 457. Utriusque hominis decursus in universo hominum genere. III, 144. Sex sunt aetates interioris hominis. III, 145. Vetus sine novo potest agi, non novus sine vetere. III, 344. Homo qui interior dicitur, interiore luce veritatis frui-

tur et illustratur. I, 1217. Hominis interioris pulchritudo, iustitia et virtus. II, 462. Homo interior ubi agnoscitur. VIII, 1005, 1008. In homine interiore secretum quoddam conjugium. VIII, 1007. Homo spiritalis non iudicat de sacra scriptura, etiam si aliquid ibi non luceat. I, 859. Homo qualis est, tales actus habet. V, 1525. Homo amoris divini igne succensus, et ad Dei complexum tendens, Dei sacrificium est. VII, 296. Homo spiritalis in hac vita est sacrificium, in altero erit holocaustum. VI, 69.

Hominis difficultas domantur quam feræ. VI, 23. Homines edacitate sua superant quolibet quadrupedem. VIII, 198. Homo dominari aliis appetit. III, 27. Et hoc intolerabilis superbia est. III, 27. Hominis artificis partes tres, natura, doctrina, usus. VII, 539. Homo, ut nonnulli asserunt, diebus quadraginta formatur in utero. V, 1039. Hominis nomine carnales intelliguntur. VI, 121.

Homo frequenter sumitur pro qualibet sui parte. VII, 599. In Scripturis solo animae aut carnis nomine significatur. VI, 535, 536. Caro in Scriptura ponitur pro homine. II, 512. Homo dicitur etiam solum eius corpus. X, 1219.

Homo dominicus an possit Christus dici. I, 616.

Homo beluinus. VI, 672.

Homo Platonis. II, 64.

Humanum genus arbor fici. III, 1531. Humanum genus magno est terris ornameto, etiam cum a paucis recte laudabiliterque vivatur. III, 569, 598. Hominem quisquis nolit esse in rebus, contradicit bonitati Dei. III, 598. Humanum duo genera humano generi inutilia. VIII, 456. Totum genus humanum quodammodo sunt homines duo. X, 1211. Humanum genus, gravis aegrotus. V, 557. Totum humanum genus, est homo Evangelicus in via, semivivus relictus. V, 935. Humano generi laboranti quid praestitit Christus ut saquaretur. V, 542. Humanum genus Deus visitavit tribus temporibus. V, 467. Humanum genus constat duobus sustentaculis. V, 546. Humanus affectus exemplo Christi vincendus. V, 1515. Humanum genus quasi fluvius vel torrens. VII, 788; VIII, 902.

Homicidii prohibitio. V, 70. Homicidium formidante conscientia commissum, aut exultante peritratum audacia, an culpabile nunc. X, 765. In homicidio voluntario Deus et homo facit, in involuntario Deus tantum. III, 418. In homicidio voluntario quomvis occidatur quem Deus vult occidi, tamen pena dignus. III, 625. Homicidium excommunicatione puniendum. VI, 220. Homicidium an et quando licitum sive per leges divinas sive per humanas. I, 1225. Homicidia sic amant Donatistae, ut ea in se perficiant, quando non possunt in aliis. II, 797. Omnis iniquus motus ad nocendum fratri in homicidio genere deputatur. VIII, 561. Homicidium est, hominem etiam damnatum inordinate ferire. V, 1590.

Homicida est qui fratrem odio habet. III, 2017. Qui fratri mala persuadet. III, 1704.

Homogines primus ad aratrum boves junxit. VII, 564. Huic honores divini ei delati. VII, 564.

ὁμοίων petit ascendens anathematizari, ut quod in Scripturis non invenitur. II, 1059. *ὁμοίων* etsi in Scripturis sanctis non invenitur, fieri potest ut illud inveniat cui hoc vocabulum recte adhibitum iudicaretur. II, 1059. Et dictum in assertionem fidei defendatur. II, 1040. *ὁμοίων* recte dictum esse Patrem et Filium. II, 1048. Ea in Scripturis dici de Patre et Filio, quae non dicantur nisi de his quibus substantiae sint. II, 1049. Homousion in Niceno concilio firmatum, in Ariminensi ab haereticis impugnatum. VIII, 772, 785. Homousion quidam imperiti catholici repudiabant. X, 1101. Homousiani vocabantur Catholici ab Arianis. VIII, 707; X, 1101.

Honestas est intelligibilis pulchritudo. VI, 19. Honestas ipsa non reprehendit, quod reprehendit superbia eorum, qui honesti vocari amant, sed esse non amant. VI, 560.

Honestum quid sit. VI, 49.

Honorem Deus VII, 128.

Honorem amant diversimode superbi et humiles. VIII, 595. Honores velle quatenus deceat aut dedecet. II, 498. Honor debet querere, non tu ipsum. V, 242. Honorum qui amat, Deum imitatur. VIII, 595. Multa de cultu divino usurpata sunt, quae honoribus deferrentur humanis. VII, 281. Honores et potestates non propter haec ipsa, seu propter aliud quod inde fit bonum, decet velle. II, 498. Honor humanus, etsi pro meritis exhibitus, nec sic pro magno habendus. VII, 161. Honor, temporis lumen. V, 156. Honor blandum nomen, sed mala servitus, exitus ager. II, 128. euge hi homines, in hac vita amantur quia in se habent, ubi gravant. II, 96. Honor si diligitur, illic habetur, ubi nemo indignus honoratur. II, 486. Honor vult in coelo. VII, 801. Via ad honorem virtus. VII, 156. Humilitas. IV, 1597. Honor justus virtuti, non vitio debetur. VI, 486. Honor debetur potestatibus etiam iniustus. IV, 1635. Honor non de-

niet Dei iustitia et exaltabitur. IV, 1128. Humiliato appropinquat Dominus, ab exaltato longe discedit. IV, 1082. Humilibus quomodo Deus dat gratiam. IV, 1427.

Humilitas civitatem Dei a civitate diaboli discernit. VII, 421. Humilis fit membrum Christi. III, 1604, 1606. Cor humilitatum locus spiritus sancti. VI, 419. Domus Dei excelsi. I, 826. Humiles sibi Deus eorum facit. IV, 1472. Peccata parva quae subreunt vigilantibus, superbia crescant, humilitate perimuntur. VI, 425. Humilitas medicamentum contra tumorem. V, 780. De tumetibus potest perire, de pusillis nihil perit. III, 1606. Nisi humilitas omnia quaecumque bene facimus, et praecesserit, et comitetur, et consecuta fuerit, totum extorquet de manu superbia. II, 442. quod impetrat humiles, mittit superbis. V, 108. Filius prodigus iudex per humilitatem impetrat felicitatem, et eo se ostendit dignum quo confitetur indignum. IV, 139. qui dilectus a Domino Iesu Christo miles esse et humilis corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. VII, 596. Humilitate et acquiritur et custoditur caritas. VI, 415. Humilitatis mensura cuique ex mensura ipsius magnitudinis data est. VI, 415. Humilis Deus exaltat. V, 1278. sic exaltat, ut non fuit superbus. IV, 1472. superbus nihil, ut humilior, minuitur; humilis a malis, ut exaltetur, eripitur. IV, 1389. Humilitas habet principium ex exaltatione civitatis Christi. IV, 1454. Humilitas exaltat. VII, 421. Humilitas claritatis est meritum, claritas humilitatis est premium. III, 1605. omnes delectat celsitudo, sed humilitas gradus est. V, 583, 671. Humilitas solidissima potentior est et tutior, quam ventosissima celsitudo. VIII, 957. Humilitas via per quam venit ad aeternitatem. V, 685. Humilitas contra vanitatem in eorum viam molitur. VII, 482. Humilis per januam intrando recipitur, superbus per aliam partem ascendendo precipitatur. IV, 1229. Humilitas in monasterio potissimum sectanda. I, 1379. Humilis inordinate. V, 107.

Humilitas quaedam perversa, qua quis ad terrena convertitur. IV, 1142. Humiliari a Deo quandoque et poena est et gratia. IV, 427. Humiliatio mala et poenalis. IV, 1731, 1732. Humilitas duplex, confessionis et tribulationis. IV, 1341. Item voluntaria et poenalis. IV, 1350. Humiliatur pondere manus Dei, qui non humiliatur confessione iniquitatis. IV, 267. Humilitas mendax et simulata. IV, 65. Humilitatem mendacem non accipit Deus. V, 981. Simulatio humilitatis, maior superbia est. VI, 421. quid prodest videri hominibus humile esse, quod deus, si Deus videbitur, attulit esse, quod sapit. IV, 1505. Fit miris modis, ut de falsa humilitate magis quis infletur, quam si apertius superbiat. II, 642. Humilitas vera time erit, si non sola ostenditur in lingua. IV, 1505. Humilitatis specie mendacium, peccatum est. V, 981. Humilitatis laus in parte non est ponenda falsitatis. X, 263, 267.

Humilitas difficile persuadetur. VII, 13. Primum et magnum munus spiritus, humilitas et mansuetudo. III, 2158. Humilitatis signum in statura pueritiae a Christo collocatum. I, 674. Humilitas per convalem significatur. V, 1324. Humilitatem plasmatis qui ex Genitricis erant, quatuor indices scriptura commendat. V, 1056. Humilitas Centurionis. IV, 428; V, 1505. Publicani. IV, 446, 447. Chanaanæ. V, 485, 487. Humilitas in Chanaanæ fecerat fidem magnam. V, 1056.

Humores quatuor, quibus carnis natura temperatur. II, 913.

Hydromantia divinationis genus a Persis allatum. VII, 223.

Hydrops corde, avarus. V, 410, 936. Hydrops curari non potest. V, 489.

Hyems incredibili immanitate romæ sœvius. VII, 98. Hyems et aestas nostra quæ. V, 216. Hyems adversitatis figura. IV, 570. Hyemis tempore similes sunt atiores morte et viæ, sed aestas veniens discernit. IV, 1947. Hyems vita ista. IV, 389, 1947.

Hyle quid sit. VIII, 579, 580, 556. quid hoc vocabulo Græci intelligunt. VIII, 579. Hyle principium et natura mali secundum Manichæos. VIII, 579, 579, 590. Hyle non posse esse principium rectum ostenditur. VIII, 590. A sua Manichæorum doctrina de hyle refellitur. VIII, 580, 595, 401. Hyle communiter dæmonem appellant. VIII, 587. *Impudicus*. VIII, 573.

Imetium mel. I, 966.

Hymnus est canticum continens laudem Dei. IV, 914, 1947. Hymnus trita debet habere, et laudem, et Dei, et canticum. IV, 914, 1947, 1948. Hymni cantus in ecclesiis. IV, 487. Hymnorum cantus ad altare instituitur Carthagine. I, 674. Impugnatio ad Hylem impugnatorem ab Augustino. I, 654. Hymnus scripturae non in scriptura. IV, 1948. Hymnus qui Domini auctoritas in scriptis, ut in scripturis solet apocryphis inveniri. II, 1054. Verba ejus sunt obscurissime posita. II, 1054. Plura referuntur. II,

1055. Hymnus trium puerorum ad scripturam pertinet. VII, 524.

Hymnizare. IV, 520.

Hyperbole quid. VII, 499; X, 788.

Hyperbolus. VII, 54.

Hypocædes. I, 685.

Hy, cœteris origo, quæ. III, 208. Humane laudis aversitas hypocrisis sæpe generat. II, 92. Hypocrisis latus inquit, intus lutum est. IV, 1222.

Hypocrita quis. III, 1271.

Hypocritæ. V, 257.

Hyssopus herba humilis, sed in medicinis. IV, 545. Hyssopus purgans pulcherrimus aëris est. IV, 545. Hyssopus cordis mundandi symbolum. IV, 525.

I. J.

Jabin interpretatur sapiens. IV, 1055.

Jacob, id est, supplantator, quia nascens fratris plantam tenuit. IV, 987, 1957. Idem qui postea dicitur Israel. V, 47, 681. Id est, videtur Dominus. V, 1144, 1957. De duplici Jacob nomine. V, 681. Diversis causis impositus. IV, 987. Unde Jacob dicitur est Israel. VII, 518. Novo nomine accepto car prius retinuerit. V, 682. Jacob et Esau constellationes. I, 759. Jacob et Esau mater, eundem sors ex patre, ex matre, ex conceptu, ex ortu, diversis tantum ex loco. II, 887. Jacob an ex præsentia future voluntatis approbatus. VI, 117. An et ceteris ex præsentia future vite. VI, 111. Diluxit in eo Deus misericordiam, ut non delideret, sed quædam quam donabat. VI, 125. *Vide* Electio. Benedictiones datæ Jacob et Esau. V, 59, 56.

Jacob et Esau duo populi. IV, 527, 1155. Jacob Christianorum figura, ut Esau Judæorum. V, 55. Jacob significat spirituales in populo Dei. III, 567; IV, 1771, 1772; tonos Christianos. V, 54, 57. Esau carnales. IV, 527; V, 54, 57. Jacob benedictio, an sine dolo subrepta, et quid significet. VII, 515. Laus sine dolo non datur in acquiri per dolum. III, 367; V, 41, 357. Jacob a mendacio defenditur. V, 43. Quandoque inimpleta prophetia illa, *major serviet minori*. IV, 527, 1155.

Jacob somnium figura fuit. V, 681. Angeli in scala ascendentes et descendentes visi a Jacob quosnam significant. IV, 1597, 1598. Lapis unctus a Jacob, figura Christi. VII, 517. Lucra Jacob cum Angelo. V, 57, 681. quid significet. IV, 1956. Lucra Jacob cum Angelo, prophetia de Christo. III, 574. Et de Christi possessione. VII, 681. In persona Angeli Dominus luctabatur cum Jacob. IV, 1956. Jacob præcedens Angelum, figurat per se ipsum præcedens Christo. IV, 122. Jacob figurat a sancto Ioseph. IV, 1015. Percussio in latitudine femoris, multitudinem non credentium significat. IV, 509. *Vide* Genesim. Quis quid significet. V, 57, 681; VII, 518. Benedictio, in his qui crediderunt; claudicatio, in his qui non crediderunt. IV, 506. Varii colores in pectus Jacob, unde. VIII, 983. Jacob male pro crimine obijciunt quatuor uxores. VIII, 428, 450. Quo animo Jacob plures uxores accepit. VII, 517. Et quid uxores quatuor figurerent. VIII, 452. Jacob castitas. VII, 517; VIII, 450, 451. Quoto vitæ anno Jacob in Egyptum descendit. VII, 517. *Vide* Genesim. Quis est. VII, 564. Jacob filius Joseph benedicens. I, 801; V, 1275. Jacob in filiis suis præcipit capere. III, 564.

Jacobus qua ratione frater Domini. III, 2110.

Jacobi et Bartholomæi nativitas. V, 1288.

Jacobus. II, 1070.

Jacobi et Iosueus. X, 217. Adulescentes inermes nati. II, 774. servi Dei boni, et honesti viri. X, 547. Pelagii aliquando discipuli et dilectores. X, 555, 547, 548. Pelagii exhortatione sacro munus inermis, et inermes vixerunt. II, 767, 774. opera Augustini revocantur ab errore Pelagii. II, 757. Augustinus respondit ad hominem quem Pelagius esse alicuius, rebatit. II, 767, 774, 816. Græcus agnoscit Asæ vestire prius, quo postea lino et cilicio et gratia. II, 741. Eorum epistola laudatur. II, 767.

Jaculator quid. VII, 599, 124. Jaculator postea dicitur et ceteris acclamatione. I, 922. Jaculator in pectus sacerdotum. I, 925. III, 1287. Jaculator matris filiales et matres. II, 111, 2020. Tolle jaculantem, et omnes homines quid sunt, nisi homines? VII, 161.

Jaculator benedictus. II, 741. Jaculator est ille alicuius qui dedit, quæ res aliter non daretur. IV, 251.

Jaculatoria oratio. Fratres in Egypto crebras quidem orationes, sed inaccessas, et lapides qui in manu de lapidibus habent. II, 1020.

Jaculus a Virbia. IV, 229.

Jamblichus philosophus Platonicus. VII, 257.

Jambus a Germaniciana. IX, 228.

Jambi pedes, qui. I, 1098.

Janiculus mons hodie Montorium vocatur. VII, 97. Not. 2.

Janiculus urbs. VII, 198.

Janus dicitur per quas intrat et regnat inimicus, cupiditas et timor. VI, 510.

Januarius. IV, 581.

Januarius episcopus. V, 581. II, 739, 780.

Janua ius Domestici est. V, 502; IX, 528, 533.

Januarius a C. Cesaris. IV, 246.

Januarius a T. C. C. IX, 206.

Januarius a T. C. C. IX, 222.

Januarius ossor. IX, 515.

Januarius perlator epistole Augustini ad Paulinum. II, 816.

Januarius ad cuius inquisitiones libri duo. I, 658; II, 199.

Januarius presbyter proprium contra legem monasterii retinuit. V, 1570. Testamentum fecit. V, 1570.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

Januarius a Jani appellatus est. VIII, 574. Et idola dicitur est VII, 299. Idola dicitur est VII, 299.

VII, 250. Idololatria per Christi nomen et Christianorum fidem juxta prophetias eversa. III, 1061. Idololatriam subvertit gratia verissimi Salvatoris. VII, 248. Idololatrie pro idolo suo iracebantur Christo Domino suo, qui si pro idolo suo nascerentur servo suo, damandi erant. IV, 1258. Idololatri non irascuntur, sed pro illis orandum. V, 425. Idololatrie species variae. III, 152. Idola cordium. VI, 643. Si labor idolo sicut figuram, ita et ex daret, ab idolo ipso adoraretur. V, 777. Idololatria quam in corde nostro ex consuetudine visibilium constituitur conatur humana cogitationis infirmitas. II, 798. Idololatria unde avaritia. V, 650.

Idolum. Reprehenduntur in idolo conviventes cum Paganis. V, 417. Quidam Majoris alicujus metu recumbentes in idolo. V, 418. Incepta excusatio recumbentium in idolo. V, 419. satius est emori fame, quam idolothytis vesci. VI, 585. Si quis dubitat de aliqua carne an immolatio sit, et non est immolatio, si eam cognitionem tenent quod non est immolatio, et cavescatur, non tunc peccat. II, 186. Non peccat qui cibum postea nesciens manducaverit, quem prius tanquam idolothytum respuit. II, 185. Quod certo cognoscitur esse idolothytum, melius est non manducare, etiamsi adsit periculum mortis, nec ulla sit occasio scaldandi, si vero non esse idolothytum scitur ut ignoratur, sine ulla conscientie scrupulo in usum necessitatis assumitur. II, 187. Christianus non debet ut re aliqua in honorem deorum alienorum, licet animo contemnat, ne eos qui animam non vident, ad eos honorandos adificet. II, 185. Idola, templa, luci possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converti. II, 185. Christiano licet uti olere quod nascitur in horto templi idoli, fonte, puteo qui in templo est, etiamsi aliquid sacrificiorum in puteum vel fontem projiciatur eo animo ut aquis sacrificetur. II, 186.

Idumaea, interpretatur terrena. IV, 721.

Idumaei gens Edom ab Esau propagata. III, 579; VII, 520. Interpretantur vel sanguinei, vel terreni. IV, 601, 602, 1032. Idumaei ab Israelitis tributarii facti per David. III, 567.

Iebus civitas, qua destructa, edificata est Jerusalem. IV, 754, 775.

Jechonias interpretatur preparatio Dei. III, 1076. Jechonias Christi figura. V, 544.

Jehu pro nomina obedientia, quam pro cupiditate suae dominationis exhibuit, mercedem transitoriam regni temporalis accepit. V, 520.

Jejunium Christi spiritale. IV, 556, 851.

Jejunium, magnum opus Christianum opus. IV, 1108. Jejunium Christianum, quod. III, 1550. Jejunium nostrum sine diversum a jejunio Paganorum, Judeorum et haereticorum. VI, 711. Jejunium qua intentione observandum. III, 1287. Qui jejunant ut prandeant lautius, negotium ventris agunt, non religionis. IV, 1108. Jejunium contra ventrem et guttur pugnat; aliquando illis militat. IV, 1108. Jejunium luxuriae et ventri serviens. IV, 488. Jejunium ad carnem domandam est necessarium. VI, 709. Jejunium fraudatio carnis, et lucrum mentis. VI, 706. Jejunandum quando acriore luctamine cum hoste confilium. V, 1049. Jejunium aut in tribulatione est, aut in gaudio. III, 1559. Jejunium voluntatis est, fames necessitatis. IV, 476.

Jejunia Deo accepta quoniam. V, 1042. Jejunium cum oratione et elemosyna. V, 811. Jejunium sine oratione et elemosyna non sufficit. IV, 482. Oratio jejunantis libera sit a cupiditate et odio. V, 1044. Jejunium sine misericordia, ei nihil est qui jejunat. V, 1045. pauperibus erogandum est prandium, quod per jejunium intermititur. IV, 482. Accipit esuriens Christus, quod jejunans minus accipit Christianus. V, 1035. Voluntaria copiosa inopia, fiat necessaria inopis copia. V, 1053. Quod vobis demitis jejunando, elemosynis addite praeorgando. V, 1010, 1047. Jejunia, orationes, elemosynae ad vestitum ovium pertinent. III, 1506. Jejunium in novo Testamento praeceptum est. II, 147.

Jejunium ante solemnitates passionis Christi maxime conveniens. V, 1050. Quadragesimo numero cur institutum. V, 1051. Jejunium Quadragesimae habet auctoritatem et in veteribus libris, et ex Evangelio. II, 217. Jejunium quadragesimale nobis praecipitur ex Lege, Prophetis et Evangelio. IV, 1465. Jejunium Christi, ut Moyses et Elie, cur xl. dierum. V, 695, 1059, 1216. Quid significet. III, 48. Jejunium et abstinentia quibus requiritur ad quadragesimam. V, 1045. Jejunium ante Pascha non celebrandum. VIII, 178. Jejunium Christianorum per dies Pascha per quod alius in Christo solemnitates, et eorumdem jejunia per Paganis in veteribus testis. IV, 1461, 1462. Jejunium Sabbatis Domini. II, 234. Quarta feria jejunatur, quia eo die Judaei consilium fecisse ad occidentum Dominum reperiuntur. II, 150. Plebs Romana quarta et sexta feria et sabbato jejunare consuevit. II, 140. Jejunandum quinta sabbati Romanis non

valetur. II, 140. Jejunant sabbato quod pascha precedit, etiam quatuor sabbatis praecedunt. II, 150. Ecclesia die sabbati ubique praedat, exceptis Romanis, etiam in occidentibus. II, 159. Jejunium sabbati cum Romana observant multae vicia, et aliquando remotiores Ecclesiae. II, 281. Multo maior pars orbis non observat. II, 281. Jejunant alii sabbato propter humilitatem mortis Domini, alii jejunium relaxant propter requiem Dei. II, 150. Sermo cuiusdam Urbici, quo probat sabbato jejunandum, adversus Ecclesiam universam injuriosissimus. II, 157, 158. Argumenta Urbici illius, quibus probat sabbato jejunandum refelluntur. II, 159, 160, 161, 162. Jejunium sabbati exinde perfectum esse, quod Petrus, Dominico die cum Simone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existimant, alii falsum putant. II, 146. In observando sabbati jejunio, sequendus mos Episcoporum. II, 151. Et illud servandum, ut societas eorum inter quos vivamus, et cum quibus Deo vivimus, non offendant. II, 148. Peregrinus quoque facit, dum sequitur morem juniorum loci illius in quo versatur. II, 202. Jejunare per nonnullos dies certis de causis mos Ecclesiae prohibet. V, 1032.

Jejunium maxime festis diebus non agitur. II, 143, 146. Jejunia Christiani relaxant Paschali tempore, stantes orant, Halleluia canunt, quod est signum resurrectionis. II, 213; V, 1048, 1052. Jejunium Dominico die non est illicitum, sed non sine justo scandalo hunc diem quis jejunio decernat. II, 158, 164, 169, 150. Apostoli non sabbatum sed dominicam die Dominico jejunare. II, 149. Dominicum diem ad jejunandum auditoribus suis constituebant Manichei. II, 149, 150. Dies quibus jejunandum est aut non jejunandum, non definiuntur. II, 148, 151. Jejunium Dominici diei unde apprehendit Priscillianista. II, 149. Jejunia statuta solemniter celebrari nolunt Aetiani, sed cum quisque voluerit, jejunant. VIII, 40. Jejunium quotidianum suadet, exceptis his diebus quibus Ecclesia prohibet jejunare. V, 1032. Excepto sabbato et Dominico, multi tota vita sua jejunant, maxime in monasteriis constituti. II, 149. Jejunia divina nec in triduanis absque cibo et potu. I, 1540. Jejunia crebra, quotidiana, vel etiam incredibiliter continuata in catholica communi. VIII, 225. Quadragesima dies jejunasse quatuordecim a fratribus accepit Aug. II, 149. Jejunia feminis etiam usitata. I, 1540. Jejunare si non potes, magis pascas pauperem, cujus saturitate tibi venia concedatur. V, 811. Jejunio universa corporis castigatio significatur. X, 500. Jejunium magnum et generale est abstinere ab iniquitatibus, et illicitis voluptatibus saeculi. III, 1529. Jejunare ab isto saeculo. V, 665, 1212. Cur generandum et jejunandum. I, huc VII, V, 1050. Jejunia non prodesse aliquid dicebat Jovinianus VIII, 43. Jejunium haereticis ad prosit, ad Ecclesiam redeundum. VI, 711. Jejunare parvulos apud Nativam merito exactos esse propter originale peccatum. II, 725.

Jemini, dexter interpretatur. IV, 97.

Jephthe id est aperiens. III, 817, 818. *Jephthe* rex fuit Israelitarum, non rex. III, 819. Votum *Jephthe* dis nutitur. III, 810. An votum *Jephthe* Deo displicuit. III, 812. An *Jephthe* voverit ex inspiratione Spiritus sancti. III, 814. An ex jussu Dei filium occiderit, merito queritur. VII, 53. An *Jephthe* recte egerit exsequendo votum. III, 812. Votum *Jephthe*, propheta de Ecclesia. III, 815, 820. *Jephthe*, filius Christi. III, 817. *Jephthe* fides. III, 816.

Jeremias quomodo Deo notus atque ante formatus. III, 544. In utero sanctificatus secundum praedestinationem, a nonnullis creditur. II, 846. *Jeremie* et *Joannis* Baptiste sanctitas genuina. X, 1128. *Jeremias* et *Joannes* in utero sanctificati, traxerunt tamen originale peccatum. X, 1429. Quenam tunc fuerat illius sanctitas. X, 1429. *Jeremie* sanctificationem nonnulli in typum salvatoris accipiunt. II, 846. *Jeremias* captivitatem septuaginta annorum, aliasque clades Judaeis praedixit. VII, 582, 585. Et tunc resurrectionem civitatis Jerusalem. IV, 1917. Quid et quo tempore *Jeremias* prophetavit. VII, 591. *Jeremias* centum ferme annos ante Platonem natus. VII, 256.

Jericho interpretatur luna. IV, 728. Casus murorum Jericho in presenti arcae, destructionem spei hujus saeculi exprimit septenario dono Spiritus sancti. II, 209.

Jerusalem dicta est *Jebus*. III, 785, 795; IV, 775. Et *Salem*. IV, 505. *Jerusalem* ipsa est que in IV, 775. *Jerusalem* urbs communis tribus Juda et Benjamin. III, 795. De eversione ejus agitur totum psalmo lxxviii. IV, 929. Ex istis quae Christus fuitur praedixit. Et ad exedum *Jerusalem*, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo iudicatus est vivos et mortuos, pertinent. II, 214. *Jerusalem* eversa est in celebratione Paschalis. IV, 952. Regnante Sedechia. VII, 582. In eversione *Jerusalem* tanta mala populo Iudeis tunc accidisse scribit *Jerusalem*, ut vix tolerabilia videantur. II, 216. Ad civitatem *Jerusalem* accedere prohibitum Judaeis ab Imperatore Romano. V, 57. Promissiones factae de terrena *Jerusalem*, quomodo intelligendae. VII, 545. *Jerusalem* tempore Augustini plena erat laudatoribus Christianis, nullum habebat Judaeum. IV, 759, 775. *Jerusalem* ob terrae motum multi baptizati. V, 156. *Jerusalem* interretatur visio pacis. IV, 122, 598, 751, 1636, 1753, 1761; VII, 657. Habet pro fine pacem aeternam. IV, 1761. *Jerusalem* praerogativa. IV, 255. *Jerusalem* civitas sancta cur dicta. VII, 458. *Jerusalem* vera, Ecclesia sanctorum. IV, 1952. *Jerusalem* tantae Ecclesiae fervore mundus accensus. V, 660. *Jerusalem* unde coepit Ecclesia, non invisibilis, sed visibilis est intelligenda. IX, 409. *Jerusalem* spiritalis non magis Judaeorum quam Gentium est. IV, 1467. *Jerusalem* ex parte peregrina, et ex parte immanens in caelo. IV, 1952. Cujus cives et Angeli sunt. IV, 1761. Civitas *Babylonia* et civitas *Jerusalem*, ut ab invicem dissident. *Vide* *Babylon*. *Jerusalem* particula captiva tenetur in *Babylonia* pro peccato. IV, 1761. *Jerusalem* incipit corde liberari a captivitate, per confessionem iniquitatis et caritatem justitiae. IV, 1761. *Jerusalem* celestis quisque fit civis idoneus, cum primum huic saeculo reamitaverit. IV, 1477. *Jerusalem* celestis filii parturit et parit sunt matre caritate; inclusi sunt colligente caritate. IV, 1925. *Jerusalem* typus civitatis celestis. VI, 356. Et umbra. IV, 1620, 1630, 1656. In *Jerusalem* imago Ecclesiae futura, sicut in *Sion* imago Ecclesiae praesentis. IV, 122. *Jerusalem* significat matrem nostram aeternam in coelis, sive in ipsis Angelis, sive in iis qui spe salviunt. III, 178. *Jerusalem* superna quot cives perdidit ex Angelis, tot vel etiam plures excipiet ex hominibus. VI, 246. *Jerusalem* amare, ad eam ambulare est. IV, 1918.

Jesus hebraice, *Ἰησοῦς* graece, salvator latine. VIII, 1025. *Jesus* interpretatur salvator, sive salutaris. V, 944, 1534, 1570; VII, 535, 785. *Jesus* Nave. Moysi successit, et populum in terram promissam introivit. VII, 522, 568. *Jesus* Nave quo tempore mortuus est. VII, 568. Vocatur *Auses*. V, 1535. *Jesus*. *Jesus* stultia vaniloquia vando qua ploduntur. VIII, 170. *Jesus* patibilem gratiam ex terra de spiritu sancto componere, ipsumque cum ex ligno pendere, haereticis Manicheorum. VIII, 576.

Jesus hominibus salvatorem invident Pelagiani. X, 1125. *Jesus* parvulus esse *Jesus* negant ipsi Pelagiani. X, 1502, 1505. *Jesus* etiam parvulus *Jesus*. X, 490, 473, 1145, 1189, 1190, 1192, 1214, 1281, 1579, 1580, 1467, 1606. *Jesus* vix queritur propter *Jesus*. III, 1600. *Jesus* fortis et infirmus. III, 1512. *Jesus* nomen, quam *Salutaris*, amicus et dulcius est nominare. VII, 591. *Jesus* dicere verbis et factis. V, 1257.

Ignavia. Otio ad pietatem, non ad ignaviam fruendum. II, 188.

Ignis principium rerum juxta Stoicos. VII, 250. Et ab eis ut deus habitus. VII, 250. *Ignis* perpetuus Vestre dicatur. VII, 77. *Ignis* aere esse super eum probatur. III, 263. Super aere purus *ignis* esse dicitur caelum. III, 265. Quare *ignis* reperitur in inferiori parte aeris corruptibilis. III, 285. Etiam iste ipse *ignis* fluidabilis est. VII, 532. *Ignis* inferior omnia penetrat, ut motum in eis faciat. III, 281. Non potest frigescere. III, 281. In aliud elementum verti potest. III, 285. Non potest in celestem superiorem tranquillitatem evadere. III, 285. *Ignis* aliquid castitatis tribuerunt antiqui. VII, 121. In igne mira sunt plurima, quae non possunt explicari. VII, 712, 719. In igne vivere animalia, Augustino ignotum. VIII, 198.

Ignis spiritus sanctus. V, 254. Utrum oculis an spiritu visus sit *ignis* super Apostolos in die Pentecostes, disputari potest. VIII, 832. *Ignis* cur prius in sacramentis, in catechizando et exorcizando adhibeatur. IV, 797. *Ignis* symbolum adversitatis, sicut aqua prosperitatis. IV, 797. Tentatio tribulationis, *ignis*. V, 254; VI, 135, 261. *Ignis* per quem uniuscujusque opus probatur. IV, 222. Quis inde exuritur, quis non. VI, 264. *Ignis* fornacis diversa agit, paleam in cinerem vertit, auro sordes tollit: sic tribulatio. IV, 175. *Ignis* in bono potest accipi. VII, 692. *Ignis* nomine poena intelligitur. III, 779. *Ignis* Christi adventum praecedens tum in penam malorum, tum in salutem retemptorum. IV, 1210, 1211; VII, 505. *Ignis* ultimi judicii qualiter non timeatur. IV, 589. *Ignis* purgatorius post hanc vitam. III, 212; VI, 156, 217, 264. Aliud igne non ledi, aliud per ignem salvari. IV, 222. *Vide* purgatorius.

Ignis qui purgatorius purgatorius, loquere esse ignem verum, et aere, etiam in *Trisulphore* praedicta. VIII, 668, 672. *Ignis* gehennae prodele a maius instructio praedicta ponitur, secundum aliquos. VII, 725. *Ignis* aeterni poenae conjunctio ex bestia a regno Dei. V, 871, 1557. *Ignis* gehennae, poena peccatorum futura; *ignis* concupiscentiarum, poena eorum praesens et occulta. IV, 686, 687, 688. *Ignis* gehennae pertinet ad corpus et animam. VII, 725. *Ignis* supplicio hominum et demonum erit attributus. VII, 724. An *ignis* ille sit corporalis. VII, 724. Quomodo spiritus ab

est misericordiæ, quam justos creare. III, 1825. Sicut magna pietas pauperum est, ita et magni impetus. V, 441. In ipsa impetate quanto magis damnable vitium, tanto certius natura laudabilis. VIII, 1068. Impetatus nomen etiam levi peccato tribuitur. III, 767. Unum genus, una conspersio, una massa est impiorum mutatione subinet commutatione. VIII, 649. Cum omnis rapis quatuor caput est, quasi cum quodam corpore suo unius est diabolus. V, 790. Impiis alii magis, alii minus peccant, unde. X, 1185. Impii stulti. III, 829. Impii nec bona tutum sibi cogitare sinit. IV, 251. Impii sepe bona adpessuntur in hac vita, tanquam boni sint. VII, 661. Impiis occulta dispensatione divine providentie datur tempus florenti atque regnandi. III, 727. Beneficentissima providentia omnipotens Deus terrenam felicitatem concessit, et impiis, ne pro magno quærentur et bonis. II, 345. In ultimo xxv induitur homo punitens quod Deo pro mercede terrena servierit; et agnoscere intendens quare impii felicitate terrena florent. II, 345. Impii florent falsis bonis, perunt veris tormentis. IV, 626. Impii immerito pios irident, quod felicitatem suam sperent, non possident. IV, 1635. Impii miseri et quando felices vocantur. IV, 949, 920, 1656. Impii non vivunt, sed vivere sibi videntur. IV, 690. Impiorum vita comparatur cum herba, quæ per hyemem viget, in aestate ardet. IV, 359, 367. Impii homo comparatur. IV, 392. Impii pascitur cibo superbie. IV, 1290. Impiorum corda abyssus. VII, 668. Conscientia sceleratis hominis, carceres et inferos, horrendis et pœnalibus tenebris vincit. II, 651. Impiorum potest esse similis pœna, sed dissimilis est martyrum causa. II, 796.

Impii tentant. III, 152. Impius perscrutans impietatem homicida. III, 847. Plus sibi nocet perversus, quam alius. II, 651. Impii moribus suis pios persequuntur. VII, 645. Impii quare a Deo creati. VIII, 608. quo sensu boni dei possant. VIII, 608. Impii habent locum suum quem in rebus impieant pro utilitate sanctorum. III, 455. Impius pro vivit, et peccator justo. III, 141. De pravis impiorum moribus dolere, piis prodest. VII, 614. Impiorum correctio, maximum piis gaudium addit. VII, 614. Impio locus hic inter justos, non in altera vita. V, 1584. Impiorum expulsio a Deo. IV, 88. Pœnæ impiorum interminabiles. VII, 657. Impii, mundi nomine nunciant. II, 1862.

Impunita facit peccatum in spiritum sanctum irremissibile. V, 435, 494. Et desperatio et spes causa impunitæ. V, 459. *vide* Penitentia.

Impositio manus Antistes in oblatione altaris populos suos Deo offert. II, 637.

Impossibilitas conversionis et fidei, quæ et unde. III, 1778. Impossibile Deum non jubet. X, 271, 288. *vide* Preceptum. Non posse interdum dicitur, quod potest per potentiam, sed non potest per iustitiam fieri. IX, 726. Non posse aliquando ponitur pro nolle. III, 1776.

Imprecari cum videtur psalter mala, non optat, sed prævidet. V, 378.

Improbis omnis ex imbecillitate animi venit. III, 1239.

Imprudens est, qui sibi non prospicit in futurum. IV, 531.

Impudicitia quid. X, 763. Quam late patet. V, 81. Impudicus amor non est amor. V, 1509. Impudicus non modo ecclesiastico ministerio, sed ipsa etiam sacramentorum communione non digni. II, 91. Impudicitia excommunicatione puniendi. VI, 220.

Impunitum non potest esse peccatum. V, 455, 459, 487. Impunitatem iniquitatis de divina misericordia sibi pollicentes revincunt. IV, 257, 701, 997. Impius impium vult Deum, ut non peccatum puniat. V, 82. Magnæ misericordiæ est nequitiam impunitam non relinquere. V, 955. Faciendo Deus savit, sed iuste savit. V, 955. Impiunt peccata cum dimittit Deus, tunc iustus punit; misericorditer adversatur, cum copiosas libidines inopes reddit. II, 551. Impunitas maxima pœna. II, 592. Maxima vindicta. V, 955. Impunitas pœnalis nutritur libertate. II, 354. Impunitatem permittere, non esse misericordiam Christianæ. II, 516, 517. Dei esse vehementius misericordis, si non correctis malum alii tempus voluerit impunitum. II, 516. Sibi aliud agit quem veritate perimit, nisi ut quod inde necesse sit, impunitum esse non sinit. II, 514. Impunitatem peccatorum non permittit mansuetudo Christiana. II, 590. Sicut est misericordia puniens, ita crudelitas parens. II, 660.

Inductus primus rex Argivorum. VII, 392, 397.

In eam esse Deum quam divinitatem. IV, 88.

In eo quod I, 755, 900. qui differat a modo. I, 755; III, 477.

In eo quod in similitudine ex una parte iunctis suis in eo quod in ligaturis. II, 1060; III, 50. Illas ge-

stantes gestant signum diaboli. II, 1961. Inaures dicta idolorum phylacteria. III, 576.

Ino uxor Athamantis in decorum numerum relata. VII, 372.

Incantatores præcantationibus suis miscent Christi nomen. III, 1440. Incantatrix quanta promitteret, narrat Virgilius. VII, 718. Incantationum remedia illicita. V, 1459, 1671.

Incarnationis mysterium ab ineuntibus sæculis prænnuntiari non cessavit. VI, 552. Incarnatio Christi futura credebatur ab antiquis. II, 846. Ab Abraham præcognita est. X, 491. Ista Maria sedes. V. Rahamim I. eademcente. X, 491. In populo hebreorum quod ex aduersari Christi usque tunc et demum agitur, prænnuntium est. VII, 221. Incarnationem negatur Platonici. VII, 507. Contra eos adstruitur. VII, 508. De Incarnatione Verbi doctrina Manichæorum. VIII, 585. Apollinaristarum error, non esse in Christo animantem unitatem hominis. I, 746. Deum hominem factum negat Leporius, ne qua divinæ substantiæ indigna mutatio vel corruptio sequeretur. II, 952.

Incarnatio Verbi. X, 954. Incarnatio Christi, missio Christi. III, 1667, 1702. Incarnatio Christi infidelibus incredibilis. III, 595. Incarnatio Christi omnium miraculorum præstantissimum. III, 1327. Incarnatio Verbi ineffabilis. X, 982, 985. quid de Incarnatione credendum. VIII, 910. Verbum Dei longe alio modo, quam eo quo creaturis ceteris adest, suscepit hominem, seque et illo fecit unum. II, 520. Homo Verbo accessit, non Verbum in hominem convertibiliter accessit. II, 745. Caro accedit ad Verbum, non perit in carne Verbum. V, 1515. Verbum Dei susceptione carnis non mutatum. II, 518. Homo assumptus in Incarnatione non consumptus Deus. VII, 518. Verbum caro factum est, accipiendo quod non erat, non amittendo quod erat. V, 1517. Verbum sic assumptis corpus e Virgine, ut nihil inuenerit eorum, quæ ad naturam divinam pertinent, haud incredibile videri debet. II, 518. somnus, erubescit et affectus humani, a Christo naturam humanam probat assumptam, non consumptam. II, 519. Ipse Deus, Deus manet: accedit homo Deo, et fit una persona. V, 1552. Caritas utraque naturam in unitate persone copulavit. II, 519. Homo in unitatem personæ Verbi Dei coactatus est, permanente Verbo incommutabiliter in sua natura. II, 745. Persona Christi mixtura est Dei et hominis, sicut persona hominis, mixtura est animæ et corporis. II, 518, 519, 746.

Incarnatum Verbum Christus. V, 1510. Deus et homo non duo, sed unus Christus. X, 145. *vide* Christus. Hominem assumptum non auctus est numerus personarum in Trinitate. II, 545, 745. Verbum carnem factum esse susceptione inferioris personæ, ubi habent antiqui codices, qua ratione intelligendum. III, 215. *Not.* 1. Quomodo Verbum naturam humanam assumpsit in Incarnatione. VII, 720. Totum hominem suscepit. I, 745; II, 151. Dignatus in nobis totum liberare quod fecit. VI, 367. Verbum in hominem quem assumpsit, totam naturam nostram suscepit, id est et animam rationalem et carnem mortalem sine peccato. II, 1085. sine peccato, sed non sine peccatoris conditione naturam nostram suscepit. I, 1166. Verbum mediante anima rationali carnis particeps effectum est. II, 512. Credibilior debuit esse Verbi Dei et animæ permixtio, quam animæ et corporis. II, 520. Verbum voluit cum homine uniri quodam modo, ut sic ei coaptaretur homo totus, quemadmodum animæ corpus, excepta concretionem mutabit. II, 521. Incarnatio Verbi, nuptia. III, 1329; IV, 495. Verbum Dei manet sicut est et ubique totum. II, 518. Deus unus carni curam gubernande unitatis non deseruit aut amisit. II, 517.

Incarnationis causa, peccatum. V, 944, 948, 951. Cur Filius Dei hominem suscepit de genere Adæ et ex virgine. VIII, 1052. Verbum æternum pro salute fidelium ex muliere fieri voluit. II, 540. Ne quis forte sexus a suo Creatore se contemptum putaret, virum suscepit natus ex femina. III, 154. Incarnatione Christi uterque sexus honoratus. VI, 186. *vide* Christus. Verbum Dei quia est incommutabile, de Virgine natum credere non timeamus. VIII, 585. Nec ex homine quo indutus est in Incarnatione, nec ex hominibus inter quos conversatus est, contaminatus Filius Dei. VII, 272. Nec carne posse contaminari verum divinitatem, nec alio meliores nobis demones, quia non habent carnem, monstravit. VII, 272. Duas vias ostendit nobis Christus in carne, unam laboriosam, alteram beatam. VIII, 345, 347. Cur Christus crucem salubre voluit. VIII, 345. Christus descendit ex se ad beatos, ut peccatores cruciantur. III, 681. In eo quod Deus hominem quomodo beatus est proximus, et in eo quod homo a beato est habitus. V, 954.

In eo quod Verbum deum est, in eo quod Verbum humanam naturam. III, 154. Verbum deum est, in eo quod assumptum deo natus est. I, 146. Verbum deum est, in eo quod per se in se tribuitur. II, 70, 71. Verbum quo factum est, a se patet ad spiritum.

sanctus, sed carnem Filii tota Trinitas fecit. V, 4067.

Incarnatio an acta ex meritis Christi. X, 1157, 1158. *Incarnatio*. Istam conjunctionem, ut totum simul Verbum et caro unigenitus Dei Filius diceretur, operibus non meritis humana illa natura. IV, 1442. Incarnationis gratia omnium maxima. III, 1844. Homini a Verbo assumpti est omnino singularis susceptio. II, 876, 847. Nulla anima per meritum huius arbitri efficere possit ut alter Christus sit. II, 847. Imo personalis cum Deo in Christo ex gratia singulari, non ex merito liberi arbitrii. II, 847. Non sapientie sacramentum perfectione participatione, sed ipsa persona veritatis ceteris hominibus antecellit Christus. I, 746, cum ad se pertinet, quid ad sapientiam pertinet in Verbo incarnato. VIII, 1055. In Incarnatione Verbi si ratio quaeritur, non erit mirabile; si exemplum poscitur, non erit singulare. II, 349.

Incarnationis necessitas. V, 377, 710, 998, 1006, 1009. Incarnatio Verbi gratia nulla maior, nec causam habet, nisi gratia. V, 990. Non liberaretur humanum genus, nisi Sermon Dei signaretur esse humanus. V, 940.

Incarnationis sapientia. VII, 508. Incarnatione Verbi convenitur non fuit modus alius liberandi hominis a mortalitatis miseria. VIII, 1024. Incarnationis beneficium. VII, 220, 222, quantum beneficium. IV, 898. Incarnatio ne praestita nobis beneficia. V, 1016, 1018; X, 171. Nullo modo beneficentius consultum est homini, quam filii Incarnatione. III, 151.

Incarnationis finis. VIII, 535, 544, 546, 547, 585; X, 151. Incarnationis finis, adoptio hominum in filios Dei. VII, 729. Deus factus est homo, ut feremus dii. V, 909. Verbum factum est quod nos sumus, ut attingere possimus ad id quod non sumus. V, 670. Per Incarnationem factum est ut homines divinitatem frustra non ambirent. II, 521. Ex quo Verbum caro factum est, non desperandum est homines fieri posse filios Dei. II, 542. Verbum, nomen humanitatis ab homine dignanter assumpti, divinitatis ei largitur tribuens. II, 521. Verbum suscepit hominem quem videre homines poterant, ut sanati per fidem postea viderent quod tunc videre non poterant. II, 510, 545.

Incarnationis utilitas. IV, 1766, 1767. Varia commoda. VIII, 1051. Incarnata Dei sapientia, via ad religionem commodissima. VIII, 88. Per Incarnationem quaedam nobis discipulina vivendi et exemplum praecepti insinuat. II, 70. Incarnatio Verbi quia infantie nostra lactescit sapientia Dei. I, 745. Verbum in Christo venit hominibus magisterium et adiutorium ad capessendam aeternam salutem. II, 520. Incarnatio Verbi collyrium oculis cordis nostri. III, 1395, 1399. Lutum quo sanata est caecitas generis humani. III, 1714. Magna contra superbiam medicina. I, 1167; V, 487. Incarnationis mysterium et virtutem superbia non percipit. VII, 275, 501. Quante pro Incarnationis beneficio gratiarum actiones agende. VII, 220, 221. Incarnatio fidem fundavit. VII, 548. Iusti omnes sive ante, sive post Incarnationem, nec vivunt nec vivunt nisi ex fide Incarnationis Christi. II, 839. Incarnationis fide aliqui iusti, sicut et nos iustificati. X, 400, 401, 405. Et salvi facti sunt. II, 680. Incarnationis fides necessaria est quando hinc degimus. V, 1216. *Vide* Christus.

Incarnatio. V, 670.

Incarnatio animae. II, 725, 729, 735.

Incarnatum cibum mater lac facit. V, 670.

Incerta sunt omnia temporalia. II, 495, 496, 506. Incerta hic omnia praeter mortem. V, 390.

Incipientes vitam bonam quid pati soleant a contradictoribus. V, 548, 586.

Incola dicitur qui habitat in terra aliena. IV, 1692. Incola idem est atque advena. IV, 1598. Incola et inquilinus, qui discrepent. IV, 1518. Incolae hic et peregrini dici vere non possunt infideles. IV, 1519.

Incoluitas in ipsa vita ac salute, atque integritate animi et corporis constituta est. II, 499. Incoluitatis suae cura homini inata, vestigium est secretissimae unitatis ex qua est. I, 675.

Incontinentia conjugum venialis est propter matrimonium. III, 597; VI, 458. *Vide* Conjugium. Continentia.

Incorporea omnis natura, spiritus in scripturis appellatur. II, 1045. Incorporea qualibet natura, etiam vitiosa et misera, praestantior est omni corpore. II, 561. solum bonum omni corpore semper carere, Evodius existimat. II, 698.

Incorruptio. Tres viros in camino Deus conservavit aut addendo carni eorum incorruptionem, aut igni detrahendo corruptumque facultatem: posterior modus mirabilior. II, 912. Incorruptionis typus in tympano et chordis. IV, 1964.

Incredulitas et infidelitas, mors. III, 1755. sicut quod Dominus se ipsum negare non potest, laus est voluntatis divinae; ita quod Iudaei non poterant credere, culpa est voluntatis humanae. III, 1778.

Incubi. VII, 468.

Indigentia rerum terrenarum sollicitat animam. III, 2075. Indigentia dominorum ac servorum natia. III, 2044.

Indoctum esse minus malum est, quam esse indocilem. I, 942.

Induciae. VI, 53.

Indulgentia non obstat, sed in peccato recedentibus speranda. VI, 225. Indulgentia peccatorum pertinet ad incerta et occulta sapientiae Dei. IV, 592. Indulgentia peccatori se convertenti promissa, non crastinus dies. IV, 1501, 1877; V, 141, 245.

Indurari pro fortis effici. III, 545.

Induratio Pharaonis quomodo facta. III, 601. Indurationis Pharaonis causa, ipsa etiam Dei patientia. III, 605, 607. Induratur cor, cum deserit Deus, et possidet inimicus. III, 784.

Infames intestabilesque jure habentur, qui muliebri habitu se ostentant. I, 899.

Infantia unde sic appellata. VII, 522, 750. Infantia sine ullo renis subiacet carni. VII, 522, 750. Nemo est qui non eligat perpeti mortem potius quam infantiam. VII, 728.

Infans in utero matris non est pars corporis matris. X, 847. Infantes nondum natos, de utero matrum quaedam verba clamasse narratur. VII, 110. Infantium fletus in exordio huius vitae, prophetia miserationum quas ingreditur. VII, 728. Infantes sunt infirmiores fletibus ceterorum animalium. VII, 579. Infans continuo vel cito moriturus cur nascatur, occultum est. III, 420. Infantium infirmitas quantal. X, 150. Quanta ignorantia, et unde. X, 148. Infantium ignorantia penalis est. X, 149. Infantium mens an se novetur. VIII, 1040.

Infantes nuper natos in illo statu esse, in quo Adam fuit ante praevagationem, Caesarii dogma. X, 534.

Infantia peccatis obnoxia. I, 665, 666. Infans unius diei non est nudus a peccato, non ex eo quod commisit, sed ex eo quod contraxit. V, 928. Infantes etiam ipsi liberatores egent et baptismo. V, 1555. Infans etiam salvator Christus et redemptor. X, 128, 129. Infantes ante baptismum exorcizantur et exsufflantur. II, 890. Infantes non baptizati, sunt sub potestate diaboli. X, 426. Propter originale peccatum. X, 708. *Vide* Baptismus, parvuli. Infantibus peccatum personale non tribuendum. X, 124. Infantes, ut fideles, ita et poenitentes dicuntur. X, 125. Infantium consecrationes. I, 1080. Infantes antequam baptizentur morte praeventos posse ad originalium peccatorum indulgentiam pervenire, error Victoris. X, 516. Infantium sine baptismo decedentium damnatio levissima. X, 809. In qua corporis quantitate resurrexerunt sunt infantes. VII, 776.

Infantes nos quomodo Babylonia invenerat, et efflaverat. IV, 776, 777, 1775. Infantes et lactentes in Ecclesia, quinam. IV, 110. Infantiarum regenerationis, nova vita. III, 1982. Infantes appellatur recens baptizati. III, 1982; V, 1092, 1099, 1101, 1205, 1246. Infantium sacramentis septem vel octo dies deputantur. V, 1101. Infantium Octavae. V, 1201. Infantium Octavis habitus sermo. V, 1560. Abactari ante tempus in infantia spiritali perniciosum. IV, 1715, 1714.

Infantes pro Christo occisi, martyres. VI, 655. Eorum passio graphice describitur. VI, 644, 655. *Vide* Innocentes.

Infelicitatem velle omnino non possumus. X, 274. Infelicitatis suae cognitio non parvus est ad beatitudinem accessus. III, 1217. Infelicitas per ignem, prosperitas per aquam adumbratur. IV, 797. *Vide* Felicitas, Tribulatio.

Inferiora caleat, qui caret superiori; si autem recedat a superiori, ista illi in supplicium convertentur. IV, 1887. *Vide* Temporalia et Felicitas. Secundum spiritum inferiora sunt omnia tristiora. III, 485. Homo diligens inferiora, apud inferos ordinatur. III, 152.

Inferus varie sinitur. III, 582, 586. Inferus intelligitur vel locus impiorum post mortem, vel caecitas animi quae peccantem excipit et involvit. IV, 95. Inferorum vocabulopartes inferiores terrae occupantur. III, 750, quare. III, 482; IV, 1915. Inferi sunt terris suis. I, 610. Inferi in hac vita explicari, nec esse post mortem, quidam affirmant. III, 481. De inferorum substantia non dubitarunt sapientes gentilium. III, 481. Est prorsus inferorum substantia, sed spiritalis, non corporalis. III, 481. Inferorum nomen nusquam scriptura in bonum sumit. II, 711, 854; III, 482. Inferi in lingua graeca *πῆρ*, ex eo quod nihil suave habeant. III, 485.

Infernum duplex, superius et inferius. IV, 1095, 1094. Inferi inferiores, id est, poenae quas damnati huius graviores post hanc vitam. III, 167. In nulla est comminatio veritatis, nulla rationum. III, 167. Exclusis et regibus carbarum non restat nisi poena gehennarum. V, 962. Poenarum gradus ad inferos pro communi diversitate. IV, 171. Inferni tormenta aliis duriora, aliis sunt mitiora. V, 879. Quae in inferis sunt, potiora sunt quam quae hic formidantur. V, 879. Infernae mactis temporum quoniam tunc torri-

lus. V, 680. Vocatur exaggeratissimi diaboli angeli. V, 885. Dolorem aut corporis aut animi in inferno defuturum, absurdum est putare. VII, 725. Nullus in inferno ab igne aeterno liberabitur, cum in illum missus fuerit. VII, 750. Nemo cruciatibus saltem moriendo subtrahitur, ne in moriente simul etiam ipsa poena moriatur. VIII, 621. Quare in inferno hæc penarum aeternitas dura et injusta videtur sensibus humanis. VII, 726. *vide* Ignis.

Internum inter et regnum aeternum non est medius locus. VII, 741. Loca ab impiorum tormentis remotissima, non absurde creditur antiquis sanctis fuisse assignata, quamvis apud inferos. VII, 681. Inferi non appellantur ubi iustorum animæ requiescunt. III, 481. Christus descendit ad inferos. II, 710, 742, 744, 834, 835. Et in inferis quosdam liberavit. II, 744. Adam solum fuisse doloribus inferni, Ecclesia consentit : quod et antiquis sanctis fuisse concessum addunt aliqui, sed displicet Augustino. II, 711. Poetas et Oratores qui falsos deos ridendos monstrarunt, et Paganos vitæ laudabiles, fuisse liberatos a Christo, cum ad inferos descendit, quidam censuerunt. II, 710. Quidam putant eos esse solutos qui non audierunt Evangelium. II, 715, 855. Quinam sint ii quos Christus liberavit, cum ad inferos descendit, temerarium est definire. II, 740. Quoniam ex inferno dives potuerit videre Lazarum in requie constitutum. IV, 95. Inferni portæ, mortis imperium. V, 1642. Inferni pericula in prosperis sæculi plus fallunt. IV, 1488. Inferni pericula inveniunt, et non inveniuntur. IV, 1488. Christus solus eruit animam suam de manu inferi. IV, 1458. Qui malum quod faciunt, noverunt esse malum, viuentes descendunt in infernum. IV, 659.

Infidelitas, mors. III, 1577. Infidelitas inchoat poenæ meritum. III, 2061. *Retr.* Filios diaboli facit. X, 589. Infidelitas in infantem traiecit. X, 847. Infidelitas iniquitatis et peccati nomine significata. IV, 1598. Infidelitas proprie peccatum vocatur, quasi solum sit, si non exprimitur quale peccatum sit. X, 589. Peccatum infidelitatis in Christum, cur solum arguitur. V, 785, 787. Infidelitas mundi inexcusabilis. V, 787.

Infideles an bona opera facere possint. IV, 259, 260. *vide* Fides. Infidelis non potest esse arbor bona. X, 734. Infidelium opera. X, 541, 755. Unde opera infidelium discutenda. X, 250. Infidelium opera non bona. X, 755. Et quæ bona videntur, sunt peccata. X, 755, 751. Quomodo. X, 755, 754. In infidelibus virginitas carnis esse potest, non pudicitia virginalis. X, 765. Infidelium opera nonnulla legitimum, quæ vituperare non possumus, sed merito laudamus. X, 541, 754. Sine aliquibus operibus bonis difficile vita cuiuslibet pessimi hominis invenitur. X, 754. Invenies homines bene viuentes, et non Christianos : bene currunt, sed quo plus currunt, plus errant. V, 777. Ipsa opera bona quæ faciunt infideles, non ipsorum sunt, sed illius qui bene vitatur malis. X, 754, 755. Infideles cum laudabilibus moribus damnatur, fidelis minus bene notatus salvatur. X, 798. Infideles verba Dei custodire non possunt. IV, 1516. Infideles cum non credunt Evangelio, contra voluntatem Dei faciunt, eam tamen non vincunt. X, 258. Pro infidelibus non oramus ut fiat eorum natura, aut ut doctrina eis prædicetur : sed ut voluntas corrigatur, doctrinæ consentiatur, natura sanctetur. II, 985. Infidelium et impiorum corda, Leonum cubilia sunt. IV, 1576. Infideles et impij per mare designantur. IV, 1748. In aquis naves quomodo versantur. IV, 1589. Infideles et impij, tenebræ. IV, 248. Per fidem conversi ad Deum, lux sunt. II, 502. Infideles, aqua sunt ; Christiani, vinum. III, 1452. Infideles credentes adumbrantur per caput vituli comminatum a Moyse, et sparsum in aquam in potum filijs Israel. IV, 1129. *vide* Balam. Infideles et impij non sunt in terra peregrini. IV, 1519. Is utitur diabolo tanquam gladii contra fideles. IV, 1857, 1858.

Infinito nihil jungi posse. II, 445. Infinito quantumcumque finitum non comparatur. IV, 575. Infinitæ partes in corpore. I, 1252. Infinitè secari potest linea transversim. I, 874.

Infirmitas humana communis expontur contra Pelagianos. X, 689, 690, 692. Infirmitas et cæcitas, morbi naturæ. X, 295, 295. Hebetudo et infirmitas animi et corporis infantium, quid arguant. VII, 578. Infirmitas carnis in infantibus, poenalis est. X, 150. Infirmatas humana sine peccato esse non potest in hoc sæculo. I, 535. Infirmitates animi multiplices sunt, non ad perniciem, sed ut medicus desideretur. IV, 144. Infirmitas nos irremediabiliter obsidebat, ut nec ad medium ire sineretur. V, 778. Infirmitas a limbo est non superbiendi. V, 742. Quia non est in ne infirmitas nihil, nec est nihil spes de me. IV, 172. Qui potens in te esse cupiebas, infirmum te fecit Deus, ut fortem te faceret de se, quia infirmabar de te. IV, 825.

Infirmitas et ignorantia duæ causæ peccati. VI, 271. Infirmitas et corruptibilibus corporis, compedes. IV, 1019. In-

nobismetipsis sola est infirmitas causa pugnandi. X, 742. Quanto sunt caritati futura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora præsentia. II, 595. Infirmus tum corporis tum animi agnoscenda, ut quisque perficiatur. X, 567. Ut gratia obtineatur. V, 481. In infirmitatibus nihil querendum præter auxilium Dei. III, 1444. Infirmities quæ post baptismum remanet, resurrectione consumetur. X, 594, 602. Infirmities aliorum ferendæ, eisque optulanda. III, 1257, 1258, 1261, 1262. *vide* Opera. Infirmus triginta et octo annorum. V, 694. Infirmities pro peccatis in Scriptura ponuntur. II, 635.

Infirmus et ægrotus in quo differant. V, 277. Infirmus quomodo confirmandus. V, 276. Infirmi in monasteriis quomodo tractandi. I, 1580. Cur mente fortiores, infirmiores corpore. VIII, 586. Infirmiores opprimuntur a potentioribus. IV, 1646.

Inflatio et tumor imitatur magnitudinem, sed non habet sanitatem. IV, 420.

Ingenium omne laudabile, sine vera pietate ac religione, superbia vaneſcit. VII, 51. Ingenia excellentissima tanto in majores errores ierunt, quanto de se prædientius cucurrerunt. II, 669. Ingenii tarditas et fatuitas quorundam naturalis, ex originali peccato provenit. X, 1581, 1582. Ingenio obtusi nascuntur merito peccati originalis. X, 1441. Ingeniosissimi quique quam longe distent ab ingenio Adami. X, 1452, 1455. Ingeniosum nasci felicitatis est. VII, 128. Ingeniorum diversitas unde oritur, Augustinus ab Hieronymo sciscitatur. II, 728.

Ingenitus Pater recte dicitur, etsi hæc voce non utatur Scriptura. II, 1059, 1040.

Ingenitius decurio Ziquensium civitatis. II, 504 ; IX, 540, *App.* 784. Ingenitius scriba publicus. IX, *app.* 780. Ingenitius scriba Augustii. IX, *app.* 782. Ingenitium falsas epistolæ Cæciliani exduumviri Maximus contendit. II, 504 ; IX, 540. Ipse confessus est in cognitione Eliani proconsulis falsum se fecisse adversus Felicem Cæciliani ordinatorem. II, 582 ; IX, 686. Ingenitium ad comitatum suum transmitti jubet Imperator. II, 582 ; IX, 540, 649, 686. Quare. II, 582. Cæcilium ab Imperatore fuisse purgatum probat Optati codex. II, 581. Libellus a Donatistis Imperatori Constantino datus. II, 582. Litteræ Imperatoris ad Verinum Vicarium. II, 582. Litteræ Imperatoris ad proconsulem ut ad comitatum suum mitteretur Ingenitius. II, 582. Nec postea Imperator damnavit quem purgaverat. II, 582, 585.

Ingratitudinis vitio etiam magni viri ad idolatriam deducuntur. X, 211. Ingrati describuntur. III, 97. Ingratus Deo, ipse est peccator qui fuerat et non solvet. IV, 570, 571. Ingrata tunc est anima, quando quod illi ex Deo est, sibi tribuit, et præcipue justitiam. X, 211. Non habens habet, qui nescit unde habeat : tollitur a Deo res sua, et remanet illi iniquitas sua. V, 1287, 1290. Ingratum liberum arbitrium i præcipitavit hominem. V, 1289.

Inimicitie tribus vitis vivunt, negligentia, pertinacia, superba verecundia. V, 1046. Tribus his vitis opposita tria remedia. V, 1046. Inimicitie vel nasci non deluerunt, vel cito et ante solis occasum mori. V, 1046. Inimicitie vitandæ cautissime, ferendæ æquissime, finiendæ citissime. I, 1006. Inimicitias hominum nec excitare nec augere i arum est homini humano, nisi eas etiam extinguere studuerit. I, 775.

Inimicus et inimicus. V, 525. Inimici Dei quinam. IV, 650, 1178, 1801 ; VII, 530. Inimicus quisquis erat Christi, erit sub pedibus ejus, aut adoptatus, aut victus. IV, 1452. Inimici Ecclesiæ qui. IV, 242. Inimicorum hominis duo genera. IV, 524, 525. Inimicus quamdiu tu tibi es, inimicum habes sermonem Dei. V, 637. Inimicus quem licebat antiquis odisse, et quem jubemur nunquam diligere, diabolus est. V, 806. Inimicos non admitti adversus fideles, nisi quantum his prodest tentandis et probandis. V, 421. Inimicorum odium in diabolum, qui per eos nos persequatur, convertendum. IV, 1841. Inimici invisibiles, invisibiliter sunt expugnandi. V, 455. Inimici sunt spiritalibus omnes carnales. IV, 1772. Horrendum malum, inimici iratis inimicorum iratorum dicta prodere. I, 775. Inimici si fiant duo ex tribus amicis, quid faciat tertius. V, 525. Inimicos nihil nocere posse. V, 1450. Inimicus scire potest ; ferire, si Deus noluierit, non potest. IV, 566. Inimici duo sunt in persecutione, alter occultus, alter apertus. IV, 652, 649. Inimicus ipse intus sibi est, qui odit alterum. V, 507. Ipse sibi pius ac magis nocet, quam ei in quem sedit. V, 507. Nullo modo tibi potest nocere sapiens inimicus, quantum tibi nocet, si non diligis inimicum. V, 585. Nihil justo nocet, qui bene etiam uti inimico potest. III, 165. Inimicos Deus convertit in usum suorum, non solum quando vincuntur inimici, sed etiam quando metuntur. III, 795. Inimici homines, qualescumque fuerint, non sunt odio habendi ; ne etiam educti males, quæa potius modum suat educti male. IV, 248.

Inimicorum dilectio commendatur. IV, 1273, 1274; V, 53, 585, 584, 564, 1404. Inimicorum dilectione nihil in mandatis Dei mirabilius. IV, 1318, 1521. Hinc etiam antiqua lex precepit. V, 807. Inimicum discere diligere, si vis cavere inimicum. IV, 1275. Inimicum diligere salubre est, licet amarum. IV, 447. Inimicos diligendi præceptum durum, sed magnum habens præmium. V, 120, 1455, 1684. Calcat fluctus huius sæculi, qui diligit inimicos. IV, 631. Efficitur similis Deo. IV, 1274. Quo animo diligendus inimicus. III, 2058, 2041. Unde diligendus. III, 50. Inimicum qui diligit, fratrem diligit. III, 2041. Inimici etiam iniqui diligendi. IX, 120. Inimicus sic diligendus ut tamen corripiatur. V, 53. Inimici odium et amor quomodo sibi invicem non contraria sunt. VIII, 362. Vindicta in aliquem inimicum cum caritate procedere potest. VIII, 158, 159. Inimicorum interfectio Iudeis tanquam carnali adhuc populo congruebat. VIII, 158, 159. Inimicorum interfectionem quomodo faciebant, qui in populo Iudeo sancti et spirituales erant. VIII, 158, 159. Mansuetudo erga inimicos. V, 1450.

Inimicis parcere tenemur. V, 299. Saltem petentibus, venia danda est. V, 584. Inimico peccanti et veniam poscenti, ignoscendum. V, 584; X, 500. Inimico veniam negans nihil ipsi nocet, sed sibi. V, 585. Inimicus de nulla re sic vincitur, quam cum misericordes sumus. IV, 1860, 1861. Inimicis parcere, eleemosyna genus maximum. VI, 366. *vide* Eleemosyna. Debita dimittere. Ignoscere.

Inimici pro quibus et contra quos orandum. IV, 248. Inimicum non habemus, nisi diabolum; pro ceteris orare debemus. IV, 258 orare pro inimicis quam durum; quam magnus huius operis fructus. V, 120. Inimicis nostris tantum bonum optandum, quantum nobis. IV, 453. Oratio contra inimicos quænam illicita, quænam licita. V, 561. Inimicis precari mala quam iniquum. V, 1686. Orandum contra malitiam inimici, non contra naturam. V, 584. Inimici mors qualis expetenda. V, 565. Non orent homines, ut moriantur inimici; sed hoc orent ut corrigantur, et morti eruant inimici. IV, 404. Quare nunc Ecclesia orat pro inimicis. VII, 737. Non frustra oravit Ecclesia pro inimicis. V, 151. Inimicis beneficium tribuere est, auferre quod illis noxium est. II, 590. Carbones congerendi super inimici caput, quoniam intelligantur. V, 807.

Inimici dilectio, dilectio perfecta. III, 2042. Inimicorum dilectio nostra est de diabolo victoria. IV, 1214. Inimicorum dilectio donum Dei. V, 1456. Inimicos diligendi exemplum de Patre cælesti datum. V, 525, 1453. Aliud exemplum in Christo. V, 1455, 1685. Aliud in Stephano. V, 525, 1456, 1685.

Iniquitas non est substantia. IV, 845. Sed perversitas voluntatis detorta a summa substantia in infimam. I, 744. Iniquitati necesse est ut serviat, qui noluerit servire caritati. IV, 165. Iniquitas malus dominus in corde. IV, 165. Iniquitati merito subderis, domino quem tu tibi ipsi fecisti; quia ei qui te fecit, subditus esse noluisti. IV, 165. Iniquitatis capita pullulant, principiandi, et spectandi, et sentiendi libidine. I, 690. Iniquitate et impietate nihil est laboriosius. IV, 427. Iniquitas est carnem spiritui reluctari. X, 861.

Iniquitas magna est sterilitas. IV, 4571. Quod ad arborem humor inutilis, hoc ad animam persuasio iniquitatis. III, 580. Iniquitas febris est, qua palatum cordis perditur. IV, 251. Ex abundantia iniquitatis, fit torpor caritatis. IV, 453. Iniquitas sola longe te a Deo facit; deinceps parietem peccati, et cum illo es. IV, 1775. Ab iniquis recedere non potes, ab iniquitate recede. IV, 1185, 1402. Iniquitatem suam quidam quasi querere conantur, et timent illam invenire. IV, 545. Iniquitatem suam qua ratione multi defendunt. IV, 545. Iniquitatis adversarius, sermo Dei: huic te iunge, et perimitur et vincitur. IV, 542. Iniquitatem aut occidis, aut occideris ab iniquitate. IV, 764. Iniquitates non sunt nobis naturales, sed possunt mutari. IV, 1195. Nemo non inauiter inique facit. IV, 1616.

Iniquitas male viventium modo toleranda est. III, 1624. Ex iniquitate proximi quomodo proficiendum. IV, 800. Iniquitas prius ledit cor inustum unde procedit; quam hominem justum in quem procedit. IV, 407. Iniquitas, quæ fit per sanguinem, dicitur sanguis. IV, 597. Iniquitas hominis per contactum mortui significatur. III, 756. Iniquitas omnis parva magnave sit, puniatur necesse est, aut ab ipso homine poenitente, aut a Deo vindicante. IV, 701. Iniquitas nulla impunita nisi quam sanguis saluatoris expiaverit. X, 861.

Iniquus fit homo, cum propter se ipsas diligit res propter aliud assumendas, et propter aliud appetit res propter se ipsas diligendas. VIII, 451. Iniqui male utuntur bonis operibus Dei. III, 1620. Quod iniquus inique egit, hic non inique Deus permisit. IV, 745. Voluntas iniusta damnetur, permissio iusta glorificetur. IV, 746. Iniquis ipsis, si corre-

cti non fuerint, servat æterna supplicia, qui eorum malitia iuste utitur, ut aliis mala ingerat temporalia. II, 993. Iniquus non est vere amicus. IV, 1179. Iniquorum voces duæ. IV, 1201. Iniquus non parva sibi poena est. IV, 608. Iniquorum humilitate vere misera. IV, 255. Iniqui apti sunt inferioribus creaturæ partibus, quo dissimiliores Deo: apti autem superioribus fiunt, quo similiores Deo. I, 744.

Iniqui dicuntur alienigenæ, filii alieni, aquæ contradictionis, gladius malignus. IV, 1867. Iniqui, canes Lazari vulnera lingentes. III, 852. Iniqui grandini comparantur. III, 875. Pulveris nomine designantur. IV, 338. Iniqui, tenebræ. III, 1598; IV, 525, 1607. Iniqui omnes in tenebris sunt. IV, 537, 561. Iniquos a tenebris somniorum, excipiant tenebræ tormentorum. IV, 564. Iniqui cum diabolo unum corpus constituent, unum iudicium sortiuntur. V, 790.

Injuria non est quod jure pateris. IV, 1894. Injuriarum triplex genus. III, 1261, 1263. Injuria quæ restitui potest, vel ad pecuniam vel ad operam pertinet. III, 1263. Injuriarum nobis facit, qui alteri coram nobis facit. V, 514. Injuriarum qui fecit, quid agere debeat. V, 508.

Injurias et rerum temporalium damna quo animo Christianus ferre debeat. II, 529. Injuriæ patientissime tolerandæ. III, 1257, 1258. Non ut patiaris molestiam te hortatur Apostolus, sed ut patiaris injuriam. IV, 1894. Injuriarum patientes vindicat Deus, puniens injuriosos. IV, 1894. Injuriarum passus quid agere debeat. V, 508. Passus es malum, ignosce, ne duo mali sis. IV, 658. Injuriarum passus vindicari vult: de aliena poena querit medicamentum, et invenit grande tormentum. V, 684. Misericordiam impendens securus expectabis iudicium, non tam securus de justitia tua, quam de Dei misericordia. IV, 1922. Injuriarum fenerator quis sit. IV, 658. Injuriarum condonatio, misericordia est quæ gratis constat. IV, 1922. Injuriæ omnimoda remissio in novo Testamento est præcepta, et in veteri prænuntiata. VIII, 159. Injuriarum condonatio et patientiæ præcepta, maxime in cordis præparatione retinenda. II, 550. Injurias principes civitatis debet oblivisci. II, 528. Injuriarum condonatio reip. utilis est, nedum contraria. II, 529. Injuria accepta Romani ignorare, quam persequi malebant. II, 528. Cæsarem nihil oblivisci solere nisi injurias, Cicero dixit. II, 528.

Injuriare. V, 288.

Injustitiam ferre melius est, quam facere. IV, 1655. Injustitia aliena tantum te torquet, quantum recesseris a tua. IV, 1268. Injustitia injusto primum et soli proprie nocet. IV, 565. Injustus omnis malignus est. IV, 1805, 1806. Quod fit injuste, Deus juste fieri sinit. VII, 728. Injustus sive sit blandus, sive ferrox, et sibi et aliis est noxius. IV, 1805. Parum tibi esset quod esses injustus, nisi et eum injustum voluisses, a quo in te vindicari noluisse. IV, 478. In injustum necesse est ut vindicetur, sive convertatur, sive non. IV, 564. Injustus comparatur facule ardenti, quæ semper comburitur, et non semper comburit. IV, 1241. Injusti a justis admoniti, quid respondeant. IV, 1200. Injusti duo vix se patiuntur. IV, 564. Qualis inter eos concordia. IV, 564. *vide* Iniqui.

Innocens quis. V, 1272. Nihil innocentius eo qui in virtute perfectus est. III, 1239. Innocens est cuius cor innocium est. IV, 1663, 1662. Qui nec alii nocet, nec sibi. IV, 1286. Innocens non est quavis non nocet, qui vult nocere. IV, 1190. Innocens quisque est non timore poenæ, sed amore justitiæ. IV, 1190. Solus Christus innocens. V, 928. Innocentis officium est, non solum nemini malum inferre, verum etiam cohibere a peccato vel punire. VII, 644. Innocentes cur hic affligantur. I, 1504. Innocentium oppressorum consolatio, Deus iudex, testis conscientia. IV, 408.

Innocentes, Christi martyres. I, 1504; III, 426. Innocentium felix ignorantia, qui pro Christo pati potuerunt, quem nondum poterant confiteri. V, 1027. Innocentes pro se occisos ab Herode, Christus coronavit. IV, 556. Innocentes, martyrum nomine et corona donati. V, 1664, 1668. *vide* Infantes.

Innocentia est virtus, qua nulli nocemus. VI, 514. Ista est vera innocentia, quæ nec inimico nocet. IV, 102. Innocentia morum. V, 1569. Maxime erga Deum. V, 1561. Innocentia cordis requiritur, namque innocentia non sufficit. IV, 1008. Totali justitia ad unum verbum innocentia redigitur. IV, 1286. Innocentia tua, etiam in dormiente vox est animæ tuæ. IV, 1517. Innocentia divitiis omnibus anteponenda. IV, 1068. Innocentiam tene, quomodo, cum avarus esses, tenebas sacellum, ne tibi extorqueretur a fure. IV, 592. Illa tibi sit patrimonium tuum. IV, 592. Innocentia simulata, non est innocentia, sed duplex iniquitas. IV, 763. Innocentia peccato perditur an possit per poenitentiam reparari. X, 1545.

Innocentia religiosissima femina a cancro per signum crucis sanata. VII, 765.

Innocentius papa. X, 376, 378, 380, 384. Innocentio adversus Pelagium et Celestium scribit Carthagini. concilium. II, 758. Item Milevitanum. II, 762. Item episcopi quinquae. II, 764. Item Aurelius cum aliis aliquanto diligentius. II, 972. Quibus epistolis, quatuor aliis rescribit Innocentius. II, 779. Innocentii papae epistola ad concilium Carthaginense. X, 575. Ad concilium Carthaginense et Milevitanum. X, 648. Eiusdem ad episcopos, os Numidae. X, 376. Innocentii rescripta ad concil. Carthagin. Milevit. nec non ad litteras familiares episcoporum laudantur. II, 817. Innocentii epistolam per Caecilium Augustinum accepit. II, 646. Innocentii iudicium de actis Palaestinis. X, 589. Pelagium esse purgatum non existimavit. II, 787. Celestium et Pelagium simul cum dogmatibus damnavit. I, 649; II, 865; X, 574, 639. Innocentii censura in librum Pelagii. II, 788. *Innocentius* episcopus. II, 577, 758, 780.

Innocentius Thebaltensis epis. IV, 380.

Innocentius presbyter portitor litterarum Hieronymi ad Augustinum. II, 928.

Innocentius presbyter oculo effosso ac digito praeciso a Circumcellionibus occisus. II, 509, 511.

Innocentius exalvatus a viario praefectura, miraculo sanatus apud Carthaginem. VII, 761.

Innovari non possunt infantes, nisi traxerint vetustatem peccati. X, 1508.

Innuere, quid. VIII, 1071.

Innupta tota animi intentione debet placere Deo. VI, 445.

Inobedientia quid. III, 377. Inobedientia grande malum. III, 383. Inobedientia Adami. IV, 897. Inobedientia carnis, prima poena inobedientiae hominis. VII, 386, 426; X, 564. *Vide* Adamus, Obedientia.

Inopia. Melius inopiae laborem servi Dei tolerant, quam ut necessarium facultatem cum conscientia fraudis obtineant. II, 537.

Inordinatus animus. I, 670. Jussit Deus, et sic est, ut poena sua sibi sit omnis inordinatus animus. I, 670.

Inquilinus quis dicatur. IV, 429, 4948. Inquilinus in quo dissidet ab incola. IV, 1518. Inquilinus es in terra, eris possessor in caelo. IV, 1946.

Inquinare pro inquinatum pronuntiare. III, 519.

Insecta a Deo creata sunt. III, 287, quando. III, 287. In insectis major est consideratio bene considerantis, et laus uberior omnipotentis artificis. III, 288.

Insensibilitas minime laudabilis. IV, 650, 651.

Insidiae dicuntur arcus. IV, 765. Insidiari nobis hostis non audet, si de via, id est de Christo, non recesserimus. IV, 1660. Insidiae nullae sunt occultiores, quam haec quae latent in simulatione officii. VII, 632. Insidiae non injuste ponuntur in bello justo. III, 781.

Insipientes est qui non intelligit in quo malo sit. IV, 531.

Insipientia non est parva poena bujus vitae. VII, 728.

Insipientiam quo sensu Christus habuit. IV, 849.

Instituta hominum quae fugienda, quae amplectenda. III, 55.

Insufflatio Dei in faciem, creatio animae. VII, 373. Quod instituitur praeter consuetudinem, ut quasi observatio sacramenti sit, non approbat Augustinus. II, 221. Ex institutis humanis non superstitiosis quaedam superflua et luxuriosa, quaedam commoda et necessaria. III, 54. Quoniam illa. III, 54.

Instrumenta Ecclesiae tradita. II, 263.

Insultant pii modo, qui postea ipsi sibi insultabunt. IV, 4657.

Intellectus est aliquid animae. III, 1516. Dicitur vir animae. III, 1516. Intellectus vocatur occultus visus. IV, 296. Intellectus et ratio differunt. V, 251. Intellectum ad intelligibilia videnda a sensu potius admoneri, quam aliquid accipere. *Aebrid.* II, 67. Intellectu quoniam percipiamus. II, 397, 399, 615, 615, 616. Intellectus profertur quasi vehiculum, sonus. V, 485. Intellectu continetur quod novimus, et eo solo potest comprehendere. I, 396. In intellectu sunt universa, seu potius ipsae universa. I, 1007. Intellectus finitus est. VI, 14. Intellectus et locutionis discrimen. VI, 511.

Intellectus, ne erret, opus habet magisterio divino et adiutorio. VII, 642. Intellectus fit in nobis Deum consulendo, sive ipsa per se mens, sive per sensum intelligat. II, 78. Deus solus est lux intellectus. IV, 1555. Intellectus bonus a spiritu sancto. X, 1645. Non parvi est intellectus, nosse a quo poscendus sit intellectus. IV, 1552. Intellectus et sapientia petatur a Deo. X, 911, 912. Quomodo Angelus dicitur intellectum dare homini. IV, 1555. Per fidem pervenitur ad intellectum. II, 322; III, 1618, 1619, 1650; X, 125. Cur David peti intellectum. IV, 1562. Inqui mens odit etiam ipsum intellectum, ne cogatur quod intellexerit facere. V, 850.

Intelligentia praestantissimum in homine. I, 1225. Intel-

ligentia nostra est nativa, quae non alibi nec, et alibi aliquid; sed omnia quae habet, in uno simul habet. II, 616. Intelligentiae suae vires nulli satis cognitae. X, 350. Intelligentia prima, et consequens ex ea, quoniam. IV, 265, 264. Intelligentia cuiusque rei datur perfecta, quae praestantior esse non possit. VI, 22. Intelligentiae fides praemittitur. V, 556, 570, 571. Intelligentiae spiritualis lucem imunda corda non portant. VI, 470. Mores perducunt ad intelligentiam. III, 1540. Intelligentiae facili preferenda bona vita: haec meretur amplius intelligere. V, 1179.

Intelligere excellentius, quam esse aut vivere. I, 1244. Intelligere, credere, opinari, in animis hominum sibi finitima sunt. VIII, 85. Quomodo differunt ab invicem. VIII, 85. Intelligere duobus modis in nobis fit, aut ipsa per se mente, aut admonitione a sensibus. II, 78. Intelligere semper sine vitio est. VIII, 85. Intelligere non est nisi verum sentientis. V, 157. Intelligere veritatem quid sit secundum Macchiolum. VIII, 572. Intelligere rem quamque non semper alius alio magis potest. VI, 22. Intelligendi celeritas et dispiciendi acumen est donum Dei. I, 705; III, 1689. Tanto sincerius aliquis intelligit, quanto intentionem mentis a corporis sensibus renouet. I, 1029. In homine carnali, tota regula intelligendi, est consuetudo cernendi. V, 1159. Intelligere superfluum nihil nocet; sed fortasse discere nocuit, quare. VIII, 85. Quaedam non intelligimus, quia non possumus; alia, quia nolumus. IV, 342, 343. Alia sunt quae nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt quae nisi credamus, non intelligimus. IV, 1532. *Vide* Fides. Ut valeamus intelligere quod credimus, quid agendum. V, 570. Intelligendi gradus, fides, fidei meritum, intellectus. V, 698.

Intelligibilia quoniam sunt. VII, 251. Intelligibilia sensibilibus antecellunt. VIII, 96, 99. Sed defectus utriusque generis non possunt alteri alteris anteponi. VIII, 99. Intelligibilibus in rebus philosophi divitias ponunt, in sensibilibus egestatem. II, 64. Intelligibilia per intelligibiles species intelligimus. VII, 541.

Intentio lumen est. III, 1289, 1559. Non quid quisque faciat, sed quo animo faciat, considerandum. III, 1289. Ex animo quisque ad praemium vel poenae retributionem pendendus est. IV, 460. Cum boni et mali eadem faciant, eademque patiuntur, non factis et poenis, sed causis discernendi sunt. II, 324. Intentio recta. V, 804, 805. Intentio culpabilis. V, 805. Intentio quae prava, quae recta. V, 503, 575. Intentio opus bonum facit, intentionem fides dirigit. IV, 259. Cordis sui intentionem vix homo cognoscit. IV, 1857. Soli Deo nota est. IV, 1857. Intentio bonae conscientiae, oleum est quo vegetantur lampades, id est, bona opera sapientum virginum. II, 571. Excæcat hominem sinistra intentio. IV, 1859. Quodlibet quisque facit, ut terrenum emolumentum consequatur, serviliter facit. V, 208. Quomodo agendum ut nesciat sinistra quod facit dextera. IV, 1834.

Intemperantia quantum peccatum. V, 1272.

Intercessoris et defensoris discrimen, et utriusque officium. II, 657, 662. Intercedere pro altero, cuique homini officium humanitatis videtur. II, 657. A Domino commendatur. II, 658. Interveniendum pro furibus, non ad hoc ut minime restituant ablata, alias in societatem criminis veniretur. II, 662, 665. Sed ut corrigendorum morum locus eis detur. II, 675, 656. Non imputanda intercessoribus mala quae ex liberatione reorum aliquando sequuntur, sed bona quae intuentur. II, 661. Intercessio sanctorum quantum pro aliis valeat apud Deum. IV, 1412.

Intercedit dea. VII, 488.

Interficit qui offert interficiendum. III, 1937.

Interjectiones in usum alterius linguae, per interpretationem transire non possunt. III, 15. Interjectiones magis affectum indicant, quam rem aliquam significant. III, 1764.

Interiora, non exteriora sunt amanda: illa ex voluntate, ista ex necessitate habeamus. IV, 1813.

Interpellationes, obsecrationes, orationes, gratiarum actiones, qui differunt. II, 635. Fiunt precesiones antequam illud quod est in Domini mens incipiat benedici; orationes, cum benedicitur; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur; et post haec omnia gratiarum actiones. II, 636.

Interpretationum scripturarum diversitas, utilis. III, 43. Interpretationis vitium unde emendari potest. III, 44. Interpretationem novam librorum canonicorum quare post alios Hieronymus aggressus est. II, 262. *Vide* Hieronymus. Interpretibus scripturae plurimum auctoritatis tribuendum censet Aug. II, 112. Interpretum Latina editio ab Augustino appellatur Vulgata. VII, 489. *Vide* septuaginta.

Interrogatio non arguit ignorantiam. VIII, 408, 650.

Interventores. IV, 610. *Vel* (a) Interventor qui vacante sede regabat Ecclesiam. II, 177. *Vel* (a).

Invenire, quid. VIII, 979. Inveniendi facultas deesse non potest animus pio Deum querentibus. I, 1049. Inven-

tionis nonnulla pars est nosse quid quæras. III, 347. Inventa res domino restituenda. V, 965, 966. quod invenisti, et non reddidisti, rapisti. V, 965. Non se excusat ignorantia, si non dominetur avaritia. V, 964. Egregium de hac re exemplum. V, 964.

Inventus episc. II, 759, 780.

Inventus alter episc. II, 780.

Inveterascens ira fit odium, etc. II, 455.

Invidia et annulatio, quo differant. III, 2142. *Invidia*, odium felicitatis alienæ. III, 456; IV, 4599; V, 4561. *Invidia* superbæ filia. V, 783, 1361, 1563; VI, 343, 445, 450. *Invidiæ* mater superbia. II, 561; IV, 1290. Et comes. IV, 709. *Invidia* sequitur superbiam, non præcedit. III, 456, 457.

Invidia quantum malum. IX, 460. *Invidentia* immane vitium. III, 160. *Invidentia* Deo est odibilis. VII, 444. *Invidentia* nihil miserius. VII, 268. Nihil adversus caritatem. VI, 515. *Invidia* abesse debet a fidelibus. III, 879. *Invidentia* vitium diabolicum. VI, 515, 415, 675. *Diabolicum* malum. IX, 514. *Peccatum* diaboli. III, 2017. Hac *diabolus*, *diabolus* est. III, 155. *Corpus* diaboli ex *invidis* componitur. IV, 1807. *Invidia* peccatum diabolicum et simul pœna peccati. X, 821, 822. *Invidia* causa est omnium seductionum et supplantationum. IV, 1807. *Invidentia* diabolica, quæ. VII, 441. *Invidia* impedit ne quisque habeat quod alter habet. III, 1646. Quisque etiam habet, cum amat in altero, quod ipse non habet. III, 1812. In spiritualibus bonis tuum deputa, quod amas in fratre; suum deputet quod amat in te. V, 1040. Falsi justi veris justis invident necesse est. IV, 1807. *Invidentia* in cœlis propter præmiorum differentiam nulla. VI, 412; VII, 802.

Invidus est, qui optat melior esse quam alius. III, 2040. *Invidet* nemo alter in eo quod non vult vel esse vel videri. IV, 1807. *Invidus* nullus ut alterum lædat, non sibi prior ipse tormento est. VII, 586. *Invidus* propria quadam nota peccator dicitur. IV, 414.

Invisibilia modo sibi congruo videntur, eoque sunt certiora, quam quæ corporis sensus attingit. II, 456. *Invisibilia* meliora sunt visibilibus. V, 869. *Invisibilia* dicuntur quædam æterna, quia oculis istis mortalibus videri omnino non possunt. II, 456. *Invisibile* omnium maximus est Deus. VII, 519. De invisibilibus cui fides adhibenda. VII, 518. *Invisibilitatis* ordinem statuebant Ariani, non modo in Trinitate, sed et in virtutibus cœlestibus. VIII, 727, 745, 766. Refelluntur. VIII, 765.

Invitus facere quomodo quis dicitur. X, 254. *Invitus* nemo benefacit, etiamsi bonum est quod facit. I, 669. Ex Dei potentia vel in bonum vel in malum nemo cogitur invitus. X, 567.

Invocare Deum in veritate quid. IV, 1087, 1882, 1885. Quis proprie Dominum invocet. III, 1507. *Invocare* Deum anima non novit, nisi sola rationalis. IV, 1911. *Invocare* Deum non decet sine munditia cordis. IV, 249. Nemo Deum invocavit, quem non prior ipse vocavit. IV, 1488. *Invocant* et non invocant Deum mali. IV, 249. *Invocare* Deum est illum in se vocare. IV, 249. *Invocas*, quidquid amas. IV, 1087. Qui invocet Deum propter terrena bona, Deum non invocet. IV, 250, 617, 618. Non vere Deum invocet, qui ea desiderat quæ illi displicent. IV, 142. *Invocatio* aliquando dicitur, quæ non Dei, sed hominum sit. III, 501. Martyribus nos debemus orationibus commendare. V, 868. *Invocatio* S. Stephani. V, 1447.

Io quæ et Isis appellata est, Inachi filia, ut dea habita est in Ægypto. VII, 565.

Joab interpretatur inimicus. IV, 715.

Joachim an Mariæ pater fuerit et ex tribu Levi aut Juda, non constabat Augustino. VII, 471.

Job ante Legem. V, 500. *Job* nec indigena, nec proselytus, sed ex gente Idumæa. VII, 609. Tertia generatione posterior fuit, quam Israel. VII, 609, 610. Usus est his quæ acceperat tamquam bonus viator; possedit, non possessus est. VI, 704. In *Job* demonstratur Deum etiam temporalia dare et auferre. IV, 327. Remansit solus a facultatibus, solus a familia, solus a filiis, plenus Deo. IV, 660. Uxor ei sola relicta, sicut Eva, adiutrix diaboli, non consolatrix mariti. IV, 220, 660, 1150, 1151, 1582, 1752, 1758, 1881; VI, 652, 704, 719. Conjugem *Job* reservavit sibi ministrum diaboli ad decipiendum virum, suis illi ablatis omnibus. IX, 727. Non dixit, Dominus dedit, *diabolus* abstulit; quia non abstulisset *diabolus*, nisi permisisset Dominus. IV, 1150. *Job* tuba ductilis fuit tribulationis tonsione edens fortem et dulcem sonum. IV, 1255, etc. *Gratis* Deum coluit. IV, 660, 1752, 1794; V, 261, 569, 1692. Amisiss omnibus delectatur in Deo. V, 147. Quare *Job* tentatus et probatus. III, 1697. Ipsum tentari Deus permisit, ut probaretur homo, *diabolus* vinceretur. IV, 1150, 1612. *Job* concessus est diabolo tentandus, ut eo probato esset ille cruciandus. III, 2023. *Diabolum* non videbat, sed potestatem Dei intelligebat. IV, 1150. An *diabolus* magis crudeliter in carne *Job* oculis pepercit, ut manerent ad spectaculum vulneris, quod universo corpori inllexerat. IX, 656.

Job exercitatus contra diabolum. III, 2007. *Adamo* fuit cautior. VI, 616, 749. Per ipsum vicit Adam in stercore, victus in paradiso. IV, 220, 327, 539, 1207. Melior *Job* putris in stercore, quam Adam integer in paradiso. IV, 1255. *Job* in stercore quam dives. V, 1514. Foris pauper, intus dives. IV, 255. *Job* in pressura non passus scandalum. V, 500. Ignis tentationis accedens, aurum, non stipulam invenit; abstulit sordes, non convertit in cinerem. V, 569.

Job quare tanta passus. X, 505. *Job* non propter peccata afflictus. X, 162. Omnibus qui tunc in terra esse justi poterunt, antecellebat. X, 162. Non caruit tamen peccato. X, 159, 162. Quod ad justitiam pietatemque attinet, nullus *Job* homo suorum temporum, coæquatur. VII, 609. *Job* ipsum Deum tentari permisit, ut imitationis exemplum nobis præberetur. IV, 660. *Job* patientia describitur. VI, 615, 652, 704.

Job fortitudo. I, 1529. *Job* magnus in perferendis tribulationibus. X, 162. *Job* prævisa Christi passione ad tolerandum roboratus. X, 161. *Job* Christum prophetavit. X, 285.

Job figura eorum qui in conjugio Deum colunt. IV, 1732. Videtur aliquid duri contra Deum dixisse, sed non intelligentibus. IV, 1585. A blasphemia defenditur. IV, 1584. *Job* non minor forsitan est gloria, quam martyrum. VI, 749. *Job*, sanctique alii qui mala ferre maluerunt, quam sibi necem inferre, Catoni præferendi. VII, 57. Cum filii non dupli, sed totidem redditi sunt *Job* quoque habuerat, commendata est fides resurrectionis. II, 549. *Job*, Daniel et Noe quos significant. VI, 716. *Job* per lucem interioriorem indifferenter habet, sive tenebras, sive lucem hujus vitæ. IV, 1794. Liber *Job* in auctoritatem canonicam a Judæis recipitur. VII, 609. *Job* primum ex græco eloquio, tum ex hebræo Hieronymus interpretatur. II, 242. In postrema versione non advertitur tanta diligentia. II, 242.

Jobimus. II, 702. Qui servit ancillis Dei. II, 708.

Jucunditas piorum in Domino, etiam in hac vita. V, 142, 146, 147. *Jucunditas* modo cum timore, plena erit in futuro. IV, 1092. Timor est præsentis vitæ, *jucunditas* futuræ. IV, 1534.

Joannes Baptista. Illius excellentia. IV, 1855. In utero sanctificatus. Vide Jeremias. Joannis exsultatio unde et quid significet. II, 840. *Joannes* cum peccato natus, salvatore indiguit. V, 1555. An rationis et voluntatis usus acceleratus Joanni. II, 840. Missus est ante Christum ut lucerna ante lumen. V, 1502. Non lumen, sed lucerna. V, 457, 1502. Lucerna. III, 1657. Lucerna quam paravit Deus Christo suo. III, 1582; IV, 1728. Lumen et non lumen. III, 1505. Erat lux, sed non vera lux. III, 1591. Erat lumen illuminatum. III, 1658. Non erat lumen quod non participando illuminatur. II, 341. Lumen verum a lumine illuminato, id est Christus a Joanne, quomodo discernitur. II, 541.

Joannes præcursor non sine causa tam mirabiliter natus, et tam magnus. V, 1508, 1516, 1528. *Joannes* quasi præteritæ dispensationis fines quidam. V, 1528; X, 595. *Joannes*, personam gerens omnium prophetarum. V, 1506, 1507. Et totius prophetiæ. VI, 42, 44. *Joannes* plus quam propheta. V, 1502. Cur amplius quam propheta, et in natis mulierum non habuisse majorem dictus est. IX, 289. Ideo tantus homo, quo nemo major, ut Christo se humilians, eum plus quam hominem esse ostendat. V, 1510, 1515, 1516, 1529, 1531, 1674.

Joannis magnitudo unde commendetur. V, 1505. *Joanne* quisquis plus est, Deus est. V, 1501, 1521. *Joanne* solus inter homines major est Christus. V, 451, 1508. *Joanne* major est, qui inter Angelos minor est. V, 451. *Joannes* Baptista nolebat crescere hominum verbis, quia comprehendat Dei Verbum. V, 451. *Joannes* Baptista vox clamantis in deserto. V, 1504. Vox Verbo ipso crescente Christo, minuitur. V, 1507. *Joannes* proprie voc, tamquam omnium vocum, quæ Christum prænuntiarent signaculum. V, 1506. *Joannes* præco Domini. V, 1502. Amicus sponsi. V, 1505. In nuptiis sponsi paranympus. V, 1552. *Joannes* mirabilis abstinentia. I, 799. *Joannes* Christus putatur. V, 1505, 1508, 1529. In Joanne animam Eliæ fuisse revolutam quidam hæretici opinati sunt. III, 725. *Joannes* Elias, et non Elias. III, 1408. *Joannis* humilitas. III, 1496, 1498, 1505, 1658. Respuat falsum honorem, ut inveniret veram gloriam. IV, 594. Se abjecto Christum commendat. V, 1502, 1510. An *Joannes* dubitaverit de Christo. V, 452. Non inter discipulos Domini, sed discipulos habens cum Domino fit ejus testis credibilior. V, 1520, 1551. Testimonium Joannis Baptistæ de Christo, et Christi de Joanne. III, 1637; V, 450, 451, 1508, 1512. Cur quæsitum testimonium Joannis de Christo. III, 1630, 1661; V, 714. quomodo Jo-

est a Ioanne Baptista nunc quod baptizari. V, 1555.

Ioannis baptismus alius a Christi baptismo. V, 1078; IX, 290. Ioannis baptismus ad praenuntiationem Christi pertinet. IX, 289. Ioannes baptismus post quem Paulus baptizavit. IX, 290. Ioannes adduci non potest, ut rebaptizet, in exemplum a Doctores. IX, 290.

Joannis Baptistae cardes, qua occasione facta. V. 1403.

Joannis Baptistae et Christi in natalitate comparatio. V.
Joannis praecursoris et Christi in nat. et pass. differentia. V.
1501, 1527. Joannis et Christi in nat. et pass. differentia. V.
1015, 1013, 1502, 1508, 1511, 1681. Joannis natalitatis ce-
lebrandae consuetudo majorum transitoria suscepit. V.
1519. In natali Joannis sollemnitatis superstitiosa et pagana
q. correpta est. V, 1021. Christi tantum et Joannis natu-
ritas cur celebretur, noster est, quia pro lege veritatis, legi

Joannes Baptista martyr est, quia pro lege veritatis, nec
et non pro nomine Christi occisus. IV, 1852, 1853. Joannes
Baptista mons. III, 1591.

cet non pro nomine christi, III, 1591.
Joannes Evangelista prae ceteris a Domino dilectus, V, 1148. Joannes se discipulum quem diligebat Iesus appellare solet, III, 1952. Quis fuerit discipulus ille qui Christum sequebatur cum Petro, cum ductus est ad Annam, non temere affirmandum est, quia tacetur, III, 1952. Fortassis Joannes ille est discipulus, III, 1952. Joannis divinitatem scribendo Evangelio, III, 1575, 1577. Joannes saluimus quam Domini expiandam curavit, III, 1043. saluimus quam Domini de divinitate bonum hinc est, III, 1062. hinc longe ab aliis tribus superius fertur, III, 1045. In Evangelistis ab aliis tribus superius fertur, III, 1085. Joannes creaturas omnes quatuor eminentissimus, III, 1085. Joannes creaturas omnes transeendit, ut ad Verbum perveniret, III, 1581, 1715. Joannes Evangelista aquila, III, 1510. Merito aquila comparatus, III, 1662, 1666, 1686. Quare Joannes super pectus Dominus, III, 1662, 1666. secretum divinitatis de pectore huius discumbat, III, 1336. secretum divinitatis de pectore Domini uberius et quodam modo familiariter bibit, III, 1015. Et doctrinam suam hausit, III, 1582, 1665. Joannes apostolus epulator avidissimus, IV, 1874. vagus ructator celestia secreta de Domini pectore bibit, V, 210. quae Evangelista dixit de Filio Dei, parvulorum mentes excitare possunt, grandisculas vero exercere et pascere, III, 1556. Joannes Evangelista, mons, III, 1590. Ius humilitatis, III, 1582. Joannes circa virtutum contemplativam, aut Evangelista circa activam versatur, III, 995, 1046. Joannes apostolus, virgo, VIII, 495. Nullas expertus est numerus apostolus, virgo, VIII, 495. Joannem Evangelistam quomodo Petrus inquit, VI, 594. Joannem Evangelistam quomodo velut Dominum manere docere venit, V, 1181. Joannes apostolus reperitur longe ante fuisse definitus, quam quinquaginta anni a generis humani exordio conque, I, 1351. Joannis Evangelium respuat Alogi, III, 51. Joannis epistola prima ad Patres scripta est, III, 1555.

III, 1577.
Joannes episcopus Ierosolymitanus. IX, 500; X, 512, 514,
 551. Petrus multum ducere Pelagium. II, 774. *Inscrubit*
Augustinus, siquid aliq. eo rescribi rogat. II, 774. *Matthei*
librum Pelagi cum eo quo eodem libro respondit. II, 775.
Joannes Ierosolymitanus Pelagium relicit. II, 8, 9
 X, 552, 605.

Joannes Hierosolymitanus, A. 652, 665.
Joannes episcopus, A. 652, 665.
Joannes Constantinopolitanus, II, 286; A. 865. De peccato quid sensit, A. 285. Peccatum originale agnovit, A. 1315, 1316. Joann. Chrysostomi loco male ad negandum originale peccatum a Pelagianis latato satisfecit, A. 654. Jo. originale peccatum a Pelagianis latato resuscitato, A. 656 annis Chrysostomi homilia de azaro resuscitato, A. 656.
 657. Epistola ad olympian. A. 636.
 657. De prophetarum spiritu praeditus, VII.

677. Ejuslibet ad olympiam. X, 636.
Joannes ereniti prophetarum spiritui praeditus. VII,
172. De belli eventu a Theodoto majore consultus. VI,
607. patientissime interrogabat, et sapientissime respon-
debat. VI, 608. Numquam se videndum feminis permisit.
VI, 607, 608. Feminae per maritum id anxie deprecantur.
VI, 607, 608. Feminam se exhibuit, ut promiserat. VI, 607,
608.

608. *Je et quel et quo tempore prophetavit.* VII, 385, 387.
Jonadab interpretatur bonum spontaneus. IV, 876, 880.
Jonadab interpretatur bonum spontaneus. IV, 875, 876.

Jonadab interpretatur dominum quodammodo. IV, 873, 876.
Jonadab filius exemplum obediencie. IV, 887, 587.
Jonas quid et quo tempore prophetavit. V, 1610. Jonas triduo
Itam non misericordiam annuntiavit. V, 1610. Jonas triduo
fuisse in ventre celi non novis incredibile est, quam aut
Lazarum resuscitatum esse quarto die, aut Christum tertio
die resurrexisse. aut tres viros in camino deambulasse. II,
582, 585. Jonas figura Christi. II, 585, 581. Jonas non tam
sermone Christum, quam sua quadam passione prophetam
vit. VII, 587. Jonas et Christi comparatio. VI, 160. Jonas
locus aliter ex hebreo quam ex septuaginta versus, ut
multum in Eccliesia exstitit. II, 242. quid de eo fecerint
Augustinus. II, 201.

tondons, juxta Jordanem in introitus est mensuris etc.

III. 777. Tunc repletur Jordanis amplius quam per hyemem.
III. 777. Ab Jordane capit magisterium Christi. V. 1505.
1587. Jordanis huiusmodi figura. IV, 1479. Jordanis conver-
sus retrorsum quos significat. IV, 1479.
Ipsius argumentum. IV, 1021, 1037. Joseph

[illegible]

ctio liberum Joseph pater pro quoqueque fratre ponitur. III, 98.
Joseph sponsus virginis duos patres quomodo potuit ha-
bere. I, 655, 655. questio de duobus patribus solvitur. III,
767. 768, 1072. 1075. 1554: V, 548; VIII, 215, 216, 486.
Joseph alium patrem, alium avum secundum Matthæum,
alium secundum Lucam habet. VIII, 215. Propter virilem
dignitatem ab Joseph vel usque ad ipsum generationes
Christi contextuntur. VIII, 244. Non sola hominum opinione,
sed vere conjuges erant Joseph et Maria. X, 810, 811. Je-
sus vere conjuges erant Joseph et Maria. V, 542. Ad testimonium conju-
gii verus maritus Marie. V, 542. Ad testimonium conju-
gii semper mansure virginis electus. VI, 560. Joseph ju-
stus, imo testis virginis pudoris. V, 1096. Joseph ju-
stus, imo testis virginis pudoris. V, 558. Joseph testis partus Vir-
ginis. III, 1657. Pater Christi recte appellatur. III, 1071.
Quomodo pater Christi. V, 542, 548; X, 421. Joseph Christi
pater non carne, sed caritate. V, 551. Propter quoddam
cum matre Christi sanctum et virgine conjugum, Christi
parens meruit appellari. VIII, 214.
Joseph in historia Judææ. II, 916.

Josephus scriitor historiae Judaicae. II, 916.
Josias longe antequam nasceretur, Prophetae cuidam re-
 velatus. VII, 548. Lucos et templa idolorum et excelsa de-
 molenda. Domino servivit. II, 801.

Josue prius *Auses* vocabatur. V, 1355; VIII, 527. In *Josue* quid significat mutatio prioris nominis ipsius. VIII, 527. *Josue* voto sol stabat, sed tempus ibat. I, 821. *Josue* figura Christi. V, 1355; VIII, 271.
Deus enim Deum coluerit. III, 619.

Jothor sacer Roysi an verum Deum coluerit. III, 619.
Jothimus successor Juliani. II, 400. parvo tempore impe-
 ravit. VII, 171.

ravit. VII, 171.
Jovinianus monachus a quo Jovinianistae. VIII, 43; X, 445.
 Eius dogmata. VIII, 45. Heresis. VI, 572; X, 1114, 1115, 1116. Errores. X, 1418. Error de nuptiis. X, 495. Virginitati sacrae nuptias fideiolum conparabat. X, 458, 645. Praelationem virginitatis, nuptiarum accusationem putavit. X, 1415. Non propter majus meritum, sed ne conjugales molestias patiretur, uxorem habere noluit. VIII, 46. Virginitatem sanctae Mariae destruebat. X, 592, 645. Joviniani heresis Romae invadens. I, 659. Hinc occurrit Augustinus edito libro de Bono conjugali. I, 659. Joviniani heresis reprimatur ab Ecclesia Romana. I, 659. Joviniani vana loqua ab Hieronymo repulsa. II, 725. Jovinianistarum percontatio exploditur. VI, 592. Jovinianus in vitanda peccatorum pathetia sociis, in accipendis et defendendis voluptatibus lacerans. II, 755. Cur Catholicis notam Manicheismi inpingebat. X, 458, 645. Jovinianus Manicheum et Catholicum quid 1449. Jovinianum inter et Manicheum et Catholicum quid distat. X, 1415. Relatum Joviniano peiores. X, 1418. Joviniano comparat Augustinum Julianus, et pejorem contumeliose percontatur. X, 1482, 1485.
 Jovinianus. X, 632, 665.

formis clisepus. A, 652, 665.

Jovis, vide Jupiter.

Agathocles regis Agamemnonis filiae transformatio, quomodo facta. VII, 575.

modo facta. VII, 375.
tra quid. VI, 140. *Ira* est turbulentus aq. et itus auferend.
 di. ea quae facilitatem actionis impediunt. II, 75. Motus est
 animi proxiq. ad panem impediunt. IV, 92. Est lib.
 vindictae. V, 590. VII, 424. *Ira* pro vindictae ponitur. VII,
 410. *Ira* ante peccatum non erat vitiosa. VII, 427. *Ira*.
 vitiosam animi partem esse concessi sunt Platoni. VII,
 427.
 V, 1651. Est lumen verum iustitia

Ira quantum nocet. V, 1451. Ist lumen verum postulat
aliquo sapientia, quod desint meas videre, perturbatome-
nataque languant nubilo superata. V, 176. Ira soopio
est. V, 1450. Ira natus i propter peccati nocendi non est in
potestate. IV, 80. Ira si Christianus subripit, non debet diu
teneri et fieri pridiana. IV, 189. Cavendum est ne ira in
nutritur et crescit malis suspicio-
nis veritate. IV, 244. Nutritur et crescit malis suspicio-
nis veritate. V, 206. Ira pveten-
tus. V, 527. Ac per unum ad eum. V, 524, 597. Iram
in eum. II, 135. IV, 189, 1575; V, 524, 597. Iram
in eum. IV, 652; V, 1051. Ira tñ batur

... (IV, 652; V, 1051). The (a) factor

oculus, odio extinguitur. IV, 241; V, 507. Ira surculus, nisi cito evellatur, crescit in trabem. IV, 241; V, 507. Iraa servans, inimicula fornicatus devitit, et multo p. iorem in praeordiis refinet. V, 1043. Hoc agit, ut per illam velut per januam aditum praestet diabolo. V, 1043. Super iram non occidat iste sol, ne deserat ipsam mentem sol iustitiae. V, 1043. Sicut acetum corrumpit vas, si diutius ibi fuerit; sic ira corrumpit cor, si in alium diem duraverit. II, 938.

Irascendi facilitate fel crescere, ac fellis cremendo ad iram crebriorem nos cogi. II, 75. Ira inimica, praeter quam caeteri inimici minime nocent. V, 1430. Irati hominis et alterius patienter ferentis descriptio. IV, 1241. Ira sine peccato quae. V, 649. Usque adeo non omnis qui irascitur odit, ut aliquando magis odisse convincatur, si non irascitur. V, 806. Irascentis et odio habentis magnum discrimen. V, 307. Si pater filio irascitur ut corrigat, irascendo amat. V, 1034. Irasci fratri suo, quid. III, 1229, 1230. Quid irasci fratri sine causa. I, 615. Non irascitur fratri, qui peccato fratris irascitur. I, 615.

Ira piorum unde. IV, 240. Aliquando male viventibus irasci licet, clamare non licet, cum corripi non possint, et inde interior turbatio. IV, 241. Multo melius nec iuste cuiquam irascimur, quam velut iuste irascendo in alicuius odium irae occulta facilitate delabimur. II, 435. Immanitas iracundiae per ignem significatur. IV, 1000. Ira gentium ignis fuit, magis consumens eos qui persequerentur, quam quos persequerentur. IV, 1241.

Irasci humanum est. V, 1034. Ira festuca, odium trabes. V, 1034. Irasci sibi. V, 649. Irascitur sibi omnis homo quem poenitet. V, 1358. Ira non potest interiri, sed reprimi potest. V, 1431. De ira victa laudabilis triumphatur. IV, 1469.

Ira Dei quid. VIII, 142. Ira Dei, vindicta ejus. VI, 159, 249. Secundum Apostolum. III, 2065. Iusta fixaque vindicta. II, 860. Vindicta iniquitatis. IV, 1014. Ratio iusta vindictae. IV, 1034. Aversio vultus ejus. IV, 207. Ira non redditur a Deo nisi debita. X, 621. Ira Dei ex populi peccatis. V, 1395. Ira Dei in malos non est sine bonitate. VI, 246. Deus irascendo mitis. V, 166. Quibus Deus irascitur, quid misericordia confertur humana. IV, 996. servis suis irascitur ut pater corrigens, non ut iudex damnans. IV, 1022, 1023. Irae Dei potestatem valde paucorum est nosse, quia plerisque magis cum pareit, irascitur. IV, 1143. Ira Dei major, vana et seductoria felicitas impiorum. IV, 1143. Ad iram Dei pertinet iustam, quidquid faciunt libenter mali, et quidquid patiuntur inviti. VI, 246. Ira Dei transit super iustos, non manet. IV, 1119. Potestas irae humanae hic solum et in corpus; divinae autem et hic, et post mortem. IV, 1143. Est ira consummationis, et est ira consumptionis. IV, 710, 711. Ira Dei ministris unde obrepere solet. V, 1340. Filii irae, id est portantes vindictam. IV, 398. Natura filii irae fuisse dicimur, quia spe jam non sumus, nam re adhuc sumus. IV, 398. Natura esse nos irae filios, quomodo Iulianus intellexerit. X, 841. *Vide* Peccatum originale. Ab ira Dei nulla res liberat, nisi gratia Dei per Iesum Christum. X, 125.

Iras interpretatur fratris mei visio. VIII, 457.

Irenaeus Lugdunensis episcopus peccatum originale asserit. X, 644.

Irenaeus ab Iulio. IX, 252.

Irenaeus collectarius. VII, 767.

Irohia et antiphrasis quomodo differunt. III, 81.

Irreverentia, quasi impudentia, quando Christiano necessaria. IV, 850.

Irideatur etiamnum Christus ab innumeris. IV, 171. Irrisio Dei et subsannatio ut accipienda. IV, 70.

Isaac interpretatur risus. VII, 510. Isaac gratiam significat. VII, 505. Isaac miraculo conceptus. X, 714. Isaac filius promissionis, Gentium vocationem significat. VII, 505. Isaac figura filiorum promissionis. III, 566. Deus iubens occidi Isaac a patre, non nisi impiis displicet. V, 27. Isaac ferens ligna, figura Christi crucem ferentis. IV, 244, 245; VII, 511. In Isaac Christi immolatio figurata. V, 153. Isaac figura Christi. VIII, 810. Passionem Domini et resurrectionem figuravit. IV, 605. Isaac ludus cum Rebecca, quid significat. VIII, 427. Quare Rebecca dixit sororem, tacuit uxorem. VIII, 427. Isaac et Rebecca in benedictione Jacob quid figurabant. V, 58. Isaac in dolo Jacob figuram intellexit. V, 44. Isaac raptus in ecstasim post datam benedictionem Jacob. III, 569. Isthac benedictione significatione prophetica non vacat. III, 569. Isaac est figura civium coelestium. VII, 439, 440. Isaac historia et vera est et figurativa. V, 31.

Isaías de Christo et Ecclesia multo plura quam caeteri prophetavit. VII, 585. Isaías prophetia similis Evangelio. V, 259; IX, 503. Isaías a quibusdam Evangelista, quae propheta potius dicitur. VII, 585. Isaías Deum vidit non sicuti est. III, 1779. Isaías a Manasse occisus. VII, 582. Isquam

legere jussus Augustinus, quo sese ad baptismum praepararet. I, 769. Isaías Pelagiana expositio. X, 1157, 1158, 1159.

Isis seu Io Inachi filia. VII, 597. Uxor Osiris. VII, 234, 236. Tradidit litteras Aegyptiis. VII, 597, 598, 599. Isim mortuam, tanquam deam magnam colendam putaverunt. VII, 599, 563. Isim fuisse hominem dicere vetitum erat sub capitali sententia. VII, 564. Isis irata multis obest, propitia favet multis. VII, 254.

Ismaelis lusus cum Isaac, persecutio fuit. V, 53. Ismael figura civium terrenorum. VII, 439. Carnaliter colebant Deum, terrenam felicitatem quaerentium. IV, 1605.

Ismaelita interpretatur obedientes sibi. IV, 1032.

Israel interpretatur videns Deum. IV, 959, 1234, 1609, 1624, 1656, 1957, 1951; VII, 518; VIII, 741. Israel nomen electionis. IV, 575.

Israelita cur dicti filii Dei. X, 1428. Populus Israel in Abrahamo decimatus. X, 1552. Israelita non cito hostes vicerunt, ne prosperitate elati interirent. III, 788, 798. Israelita non furtum fecerunt spoliando Aegyptios. III, 608. Israel abstulit labores Chanaan iuste; Achab vero abstulit labores Nabuthae iniuste. II, 811. Israelitarum vestis et calceamenta per multos annos in eremo duravere. II, 942. Israelitici populi liberatio ex Aegypto describitur. VI, 694. Israelitae quot annis in Aegypto servierint. III, 610; VII, 502.

Israelitarum regni exordium. VII, 577. Et regum successio. VII, 577. Israel reges omnes reprobi. VII, 538. Decem tribus Israel a Chaldeis debellatae, et in captivitatem abductae. VII, 581. Israelitae quare in idololatriam lapsi sunt. III, 1404.

Israelitae carnales et spirituales. VI, 534, 536. spirituales Ecclesiae membra erant. VI, 535. Quae Legis sacramenta significabantur, intelligebant. VI, 536. Legis sacramenta, gens prophetica. II, 576. Propheta fuit Christi. VI, 435. Hujus populi dicta et facta, prophetia fuit. VI, 555. Israeliticus mystice exponitur. VI, 49, 694. Nullus Christianorum a nomine Israel se putet extraneum. IV, 1476, 1743. Multi ex Israel nati non Israelitae: et e contra. II, 895, 896. Semen Israel, qui ad novam vitam nati, et ad visionem Dei reparati. IV, 169. Israel sunt omnes fideles. IV, 1745; Omnes sancti. IV, 1948. Filii Ecclesiae. IV, 1952. Quidquid Israel contigit in Aegypto et deserto, ad mores Christianorum traducitur. V, 1551; VIII, 269. Israelitarum captivitas et liberatio, figura captivitatis et liberationis Christianorum. IV, 917. Israel eductus ex Aegypto, homo per baptismum liberatus a peccato. III, 1626.

Israeli visio Dei promissa. V, 685. Israelis nomen promissionem visionis Dei in patria importat. III, 577. Populus Dei in coelesti Jerusalem erit veraciter Israel. VII, 547.

Israeles vocabant Circumcellionum fustes. IV, 134.

Italiae pars magna a Graecia quondam nuncupata. VII, 225. Italiae clades. II, 422. Italia vastata a gladiatoribus. VII, 113. Italiae flores Poeta clarissimus commemoravit. II, 314. Itali in sonis verborum Augustinum exagitant et ab eo vicissim reprehenduntur. I, 1015. Itali serenas hyemes orant. I, 1001.

Italica praepotens femina. II, 518, *Vol. (b)*, 364. Augustini ad ipsam epistola memoratur. II, 703.

Iter aliud est mortalitatis, aliud iter pietatis. V, 953.

Ithacus. VIII, 1047.

Jubaianus episcopus. IX, 128, 141, 142.

Jubet Deus dura, sed promittit magna. V, 120. Deus dat quod jubet. X, 899. Deus facit ut homines faciant quae jubet ut fiant. X, 976. Deus adjuvat quod volumus, si quod jubet fecerimus. V, 165. *Vide* Mandata, Praecepta. Ille facit qui jubet, quando ministerium negare non licet. III, 622.

Jubilatio, sonus letitiae sine verbis. IV, 1234, 1235, 1272. Jubilatio est admiratio gaudi, quae verbis non potest exprimi. IV, 528, 1218, 1255. Jubilationem intelligit, qui in Domino, non in se, in gratia Dei, non in meritis se exultat. IV, 1128. Jubilatio decet ineffabilem Deum. IV, 285.

Jubilum sonus quidam, significans cor parturire quod dicere non potest. IV, 285.

Juda interpretatur confessio. IV, 340, 853, 865; VIII, 157. Jude et nomine tribus Juda significatur. III, 795. Prophetia Jacob de Juda pertinet ad Christum. VIII, 440. Jude concubitus cum Thamar quid significat. VIII, 436. Jude factum neque approbat scriptura neque reprehendit, sed pensandum dimisit. III, 812. Judas quantum in ipso fuit formatus est. III, 812. Jude cum Thamar cum Thamar est peccatum. VIII, 459.

Jude et Thamar cum Thamar ab omni vel Tharis contaminatione mundavit. VII, 606.

Judae Epistola inter scripturas canonicas. III, 1831.

Judeus cum Graecis in Apostolum elegit. VII, 841. Hunc

elegit Christus, ut nobis daret exemplum tolerantiae in malis. IV, 329. Judas non est electus ad beatitudinem. III, 1796. Electus est ad opus tentationis; alii undecim Apostoli ad opus probationis. IV, 635. Inter Apostolos electos non frustra ultimus numeratur. V, 95. Omnia Judas non ita reliquerat, ut sinceriter abrumperet vinculum cupiditatis. IV, 1458. Judas ea quae mittebantur, de loculis auferebat. IV, 195, 1458. Judaei furi cur Christus loculos credidit. VI, 352. Judas licet Dominicum locutorum infidelis custos, mittitur cum ceteris discipulis ad praedicandum regnum colorum. IV, 135. Ipsi primam Eucharistiam confectam manibus suis et ore suo commendatam, sicut ceteris Apostolis Christus tradidit. II, 178, 529; IV, 155; V, 135. Eum Christus adhibuit ad convivium, in quo corporis et sanguinis sui figuram discipulis commendavit et tradidit. IV, 73. Judas manducavit panem Domini, contra Doctrinam quam manducavit. III, 1796. Corpus Christi male malus accepit. III, 1612, 1801. Post panem Christi male sumptum, diabolus in Judam intravit, ut sibi jam traditum plenius possideret. III, 1802. Diabolus non intrasset in cor Judae, nisi ille locum dedisset. IV, 1766. Buccella qua Dominus Judam designare voluit, non erat corpus Domini. III, 1802.

Judas de Christi divinitate non recte sentiebat. IV, 1458. Non tunc perversus factus est, quando a Judaeis corruptus Dominum tradidit. III, 1761. De Juda traditione. III, 1802, 2052. Judas traditor, explorator Pastoris, insidiator Salvatoris, venditor Redemptoris. III, 1786. Judas non laudabilis utilitate traditionis Christi, sed sceleris voluntate damnabilis. III, 1952. Ita malum tradendo faciebat, ut de illo tradito bonum fieret quod nesciebat. III, 1620, 1786. De scelere Juda nostram salutem Deus operatus est. V, 95, 339, 1067. Judas tradens Christum idem fecit quod Deus pater, et quod ipse Christus; sed non eodem animo. IV, 795, 1214. Judaei proditio pulchre exponitur. VI, 688.

Judas libere Christum tradidit, quamvis eum traditorem Scriptura praedixit. IX, 407. Judaei mors voluntaria, grande peccatum. VII, 51. Judam non tam scelus quod commisit, quam indulgentiae desperatio, fecit penitus interire. V, 1558. Judas Deum timuit, sed nil profuit, quia non speravit. IV, 1912. Psalmus cuius totus de Juda explicatur. IV, 1451. *vide* Christus. Judas voluntate sua rivalis, Dei ordinante providentia locum suum sortitus. V, 695. Judas filius sponsi persequens sponsum, per abessalem figuratus. IV, 75, 97, 1847. Judas filius perditionis dictus est, perditioni praedestinatus. III, 1914. Judas lupus ovina pelle connectus, et inter oves alio Patrisfamilias consilio toleratus. III, 1950. Judam traditorem, divinum aliquid, ac scelus ejus beneficium deputant Caiari. VIII, 29. Judas inimicorum Christi personam sustinet. IV, 1452. Corpus maiorum significat. III, 1762. Jam non unus Judas, sed multi. IV, 1441. Judas et diabolus persecuti sunt animam Christi; et nunc ad persecutionem corporis Christi idem diabolus manet, Judas autem Judae succedit. IV, 1849.

Judae confessio interpretatur. IV, 959. Cur terra desiderabilis dicatur. IV, 1412, 1413. Judaei et Judaei a Juda filio Jacob cognominati. IV, 956, 957; VII, 447.

Judaei quare Amorrhaei et Gethai appellantur. III, 1705. Judaei gentis unde gloria praeceteris major. IV, 1077, 1078, 1221. Judaei captivi ducti in Babyloniam, quo tempore. VII, 582. Post captivitatem Babyloniam Judaei non habuerunt reges. VII, 596, 607. Judaeorum captivitas resoluta a Cyro. VII, 582. Judaei post institutionem templi non habuerunt Prophetas. VII, 606. Hinc facti deteriores. VII, 606, 610. Judaeorum regnum et sacerdotum prophetia erat venturi regis et sacerdotis. VIII, 409, 417. Judaeorum universa gens, totumque regnum fuit propheta Christi, Christianique regni. VII, 221; VIII, 285, 290. Judaeorum regnum sine ope deorum institutum, a solo vero Deo servatum. VII, 140.

Judaei acceperunt Legem qua ferebant rei, non qua liberarentur a reatu. IV, 255. Eorum duritia lapides talis significata. IV, 1569. Judaei non intellexerunt qua dispensatione Lex data esset. III, 2068. Judaei carnali Lex pondus et tormentum. V, 207. Judaei cur Lex non operaretur. X, 208. Verbum Dei non habebat in semetipsis, sed in litteris quas legebant. VIII, 619. Judaei quare sub servitute timueris. III, 615, 625. *vide* Lex. Non ex lege sunt heredes, sed ex promissione. X, 1209. Judaico populo praemia temporalia congruenter dote promissa. VII, 162, 164. Quia terrenam felicitatem desiderabant, in adversis facile ad idola deflectebant. IV, 351.

Judaei superiores laborant. V, 945. Eorum gloriatio qualis. X, 208. De lege ac libero arbitrio suo minus gloria. V, 851. Legem Dei sua iustitia se arbitrantur implere. X, 208. Judaei errant in prima iustitia Dei non erant subiecti, suam iustitiam volentes constituere; 2° Quia post Christi passionem vetera sacramenta ex necessitate salutis celebranda esse censuerunt; 3° Quia praedicatores gratiae,

tamquam Legis hostes persequerentur. II, 145, 156. Per Legem justificari se putabant, quibus similes sunt Pelagiani. II, 770, 895. Judaizant Pelagiani non quidem nomine, sed errore. II, 895. Judaeorum qualis iustitia. V, 921. Judaei spongiae vere comparandi. V, 1086. Judaei natura ex Deo, vitio non ex Deo. III, 1705. Filii Abrahamae carnis origine, non vitae similitudine. III, 1701, 1705. Judaei non sunt filii Israel. IV, 1948. Degeneraverunt, et progeniem Abrahamae perdidit. IV, 1948. Judaei filii diaboli imitando, non nascendo. III, 1705. Filii veteris Testamenti. X, 593. Cur dicti filii regni. V, 417. Dicti propria Christi. V, 678.

Judaeorum caecitas. III, 1956. Maxime quando Christus apparuit. V, 260; VI, 645, 664. Judaei proprie iustitiae opinione excecati. V, 875. Et superbia suae merito. IV, 1789. Judaeorum caecitas et infidelitas. V, 260, 721, 731, 1029. Quomodo sunt videntes et caeci. V, 752. Judaeorum caecitas, occulta vindicta. IV, 860. Ex aliis occultis peccatis Deo cognitis veniens. VIII, 288. Judaei Christum in humilitate non agnoverunt. IV, 522, 790, 862. Quia gravata super eos erat manus Domini, et hoc fecit Deus, illis iuste retribuendo potius, quam serviendo; non vulnerando, sed non sanando. IV, 862, 1789. In resurrectione mortuorum carnalia bona sperabant. IV, 786. Solos se ad beatam vitam resurrecturos sperabant, quare. IV, 786. Judaei a veritate Christo turbati. III, 1655. Judaei Filium Dei in forma servi contemnentes perstringuntur. III, 1375. Bona temporalia in Christo expectabant. II, 546. Gratiam Christianam sibi debitam falso jactantes. V, 93.

Judaei nec Moysi crediderunt, nec Christo. V, 250. Judaeorum incredulitas prophetata. VIII, 288. Judaei inexculsibiles quod in Christum non crediderunt. III, 1838. Quodnam peccatum Judaei non habuissent, si non viderent Christum. III, 1837, 1860; V, 450. Judaei unde non poterant credere, quia nolebant. III, 1776, 1778. Judaei, et qui cum eis non credunt, voluntatis suae vitio non credunt. II, 850. Judaeorum infidelitatem praedixit Deus, non fecit. III, 1776. Judaeorum infidelitas peccatum fuit. III, 1775. Judaei in peccato quo Christum occiderunt, aliorum peccatorum oculorum meritis excecati sunt. III, 1651. Judaeis solam praesentiam suam cor oralem exhibuit Dominus. III, 1755. Judaeos Christus pleuos peccatis invenit. V, 450. Judaei periculosos aegrotantes. V, 945. In medicum insanierunt. V, 496, 945.

Judaeorum crudelitas. III, 1957. Plus peccarunt Dominum daemoniacum appellando, quam eum occidendo. III, 1655. Dominum occiderunt eo quod ei inviderent principatum. IV, 765. Et timerent terrena perdere. IV, 952. Gladio linguae Christum occiderunt. IV, 765. Dominum occiderunt, ut probarent utrum vere homo esset qui mori posset, an super homines. IV, 762. Occidentes Dominum magis ipsi occisi sunt, in quibus iniquitas vixit. IV, 765. Quanta passi sunt occiso Domino. IV, 666, 759, 1459, 1725. Cur statim persecutionem passi atque dispersi sunt. VI, 541. Cur eos subjugari a Romanis Deus passus est. III, 1651. Judaei Romanorum gloriae rectissime donati sunt. VII, 165. Patrio solo exclusi sunt Imperatoris Romani iussu. V, 57. Tributarii Romanorum facti a Pompeio. VII, 607. Tributarii facti sunt ex peccato. IV, 682. Merito eam terram perdidit, pro qua Dominum occiderunt. IV, 1457. Judaei servi etiam principum terrae. III, 1665. Illas quoque praedicta. VII, 584. Judaei sine ulla unctione regis sacerdotisque remanserunt. III, 1652; VII, 555. Augusti aetate nullus erat Judaeus in Jerusalem. IV, 739, 1650. Gens illa non ita cessit in iura Romanorum, ut amiserit formam Judaeorum. IV, 706, 707. Judaeorum secta quare non prorsus deleta. VI, 479. Judaei populo Christiano serviunt. VII, 515. Judaeus populus qui major, quomodo serviat Christiano qui minor. IV, 1771, 1772. Judaei cur servati et per totum orbem dispersi. X, 594. Necessarii sunt credentibus Gentibus. IV, 705. Judaei non sine divina providentia ubique dispersi, quia gens genus nomenque retinet. V, 1052. Non frustra a Romanis victi, nec deleti, in sua lege et consuetudinibus patrii manserunt, ut suis ritibus et scripturis Christum ostenderent. V, 1667. Frustra Israel videntur in omnibus gentibus. IV, 1156. Judaei manent cum signo figurati per Cain, qui a Deo signum accepit ne occideretur. IV, 442, 465, 705, 997; V, 1052; VIII, 261. Judaei toto orbe terrarum dispersi propter testimonium Scripturarum. VII, 140, 221, 408, 610. Et essent testes Christi per ipsam Legem. II, 634. Et fidei, cujus inimici sunt. V, 268, 1052, 1058. Et veritatis Christianae. III, 1061. Eorum codices fidei nostrae aliquid valent. VI, 178. Judaei manent ut Libros nostros possint ad occasionem suam. IV, 666. Et utque possint codices sanctos, quibus Christus et Ecclesia praenuntiata est. II, 325. Divinas litteras portant, non ad adiutorium subitis suis, sed ad testimonium solentis nostrae. V, 1050, 1052, 1054. Regis lucernam alios ducunt, non sibi.

VI, 664. Codicem portat Judaeus, unde credat Christianus. IV, 666. Judaei Christum mortui saevi et librorum nostrorum custodes. V, 56, 57, 1667. Christianorum scriniarii. VIII, 266, 267. Capsarii. IV, 465. Librarii nostri sunt. IV, 666. Judaei lapides ad milliaria. V, 1027, 1663.

Judaei nolentes contecti sub alis gallinae ipsius sapientiae, exemplum dederunt quo timere debeamus. IV, 1140: Judaeorum infidelitas magnum aliquid in usum nostrum confert. VIII, 529. Judaeorum a Deo dimissio per Isaac praenuntiata. VIII, 59. Clarius per malachiam. VIII, 61. Judaei eiecerunt Christum de Jerusalem terrena, Christus eos eiecit de Jerusalem coelesti. IV, 1630. Judaeorum populus, quare maledictus. VIII, 251. Judaeorum populus, etiam indomitus, a Deo desertus non est. IV, 1225. Judaei reprobat, sed non omnes. IV, 1221, 1222. Judaeorum quidam electi. III, 1765. Ex iis qui Christum persequebantur. III, 1687. Ex Judaeis vasa irae, et vasa misericordiae, sicut ex gentibus. VI, 124. Judaeorum multitudo perfidia merito reprobata, non ad Jacob, sed ad Esau potius pertinet. IV, 1476, 1477. Judaei multi conversi ex consideratione prophetiarum de Christo. VII, 608. Multi audito Petro. V, 481, 947. In conversis oratio Christi de cruce valuit. IV, 1199. Judaei oliva fracta. V, 1505. Judaei ante Christum in radice oleae, nunc sunt rami fracti. VIII, 241. Judaei rejecti propter superbiam, et Gentes insertae ob humilitatem. II, 539; V, 487, 1505. In Judaeis gratia prior, in Gentibus humilitas amplior. V, 1056. Judaei qui Christum crucifixerunt, per humilitatem et confessionem veniam consecuti sunt. IV, 1198, 1199. Judaei sanguinem quem savientes fuderunt, credentes biberunt. IV, 791; V, 485, 497, 558, 554, 1550, 1685.

Judaei conversi vitae Evangelicae studio flagrant. VI, 340. Fervore Gentiles in conversione superant. IV, 1504. Judaei victi, victoribus leges dederunt. VII, 192. Judaeis victis, Deus eorum se non esse victum ostendit idolorum eversione et gentium omnium conversione. III, 1051. Quam timenda Dei opera in reprobatione Judaeorum et vocatione Gentium. IV, 789, 790, 794. Judaei praevaricatores, pulvis. IV, 1505. De ipso pulvere venit paries tot millium credentium. IV, 1505. Non Judaei solum regem Christum recusaverunt, sed et modo multi cum ubique regnante habere nolunt. IV, 647. Minus peccaverunt Judaei crucifigentes in terra ambulantes, quam qui contemunt in caelo sedentes. IV, 839. Deus non cessat spiritaliter facere ea signa propter electos, quae olim fecit corporaliter propter Judaeos. IV, 1751, 1840, 1841. Latet Judaeos quod venerit Christus, sed volentes latet. V, 567. Judaei non conversi expectant adhuc Christum. IV, 956; V, 567, 572. Christum venturum credunt, sed non moriturum. VII, 535. Dissimulant se intelligere et videre Scripturas, per quas annuntiatus est Jesus Christus. II, 448. Judaeorum caecitas ex Scripturis veteris Testamenti convincenda. VIII, 51. De charis inimici vincuntur adversarii. IV, 465. Sic apparent Judaei de Scriptura, quomodo facies caeci de speculo; ab aliis videtur, ab ipso non videtur. IV, 666. Judaei quam animi affectione ad fidem invitandi. IV, 140. Judaei in Antichristi laqueos irruunt. IV, 1418. Ultimo tempore ante judicium convertentur ad Christum. VII, 704. qui in novissimis diebus convertentur, plangent mortem Christi, non reatu criminis, sed pietatis affectu. VII, 706. Judaeorum conversionem ad Christum ante judicium praedixit osee. VII, 581. Judaeorum error de resurrectione. V, 1622. Ad Judaeos judicandos Christus surrexit. IV, 4725. Jam sunt judicati, et quomodo. IV, 1752.

Judaeorum religio quam prestantior Paganorum. VIII, 290. Judaei Christum suis ritibus et scripturis ostendunt. V, 1054. Judaeorum sacramenta, significantia. V, 1242. Judaeorum regnum, templum, sacerdotium et unctio mystica praenuntiatio Christo deputata sunt. III, 1051. Judaei sacrificare apud Gentes non poterant. I, 600. Neque Pascha ubi libet mactare. I, 600. *Not. (a).* Judaeis contaminatio erat in alienigenae habitaculum intrare diebus azyorum. III, 1456. Judaei carnaliter saebatum observabant. III, 489. Eorum abstinentia ab immundis animalibus, figurativa erat. V, 800, 801. Judaeorum sabbata et sacramenta a Seneca reprehensa. VII, 192. Religio Judaeorum infirmata, quomodo. VII, 529. Observationes veteres revelat Testamento novo non sunt necessariae. II, 891, 897. Gentiles qui in Christum credidissent, Legis parere liberos; eos autem qui ex Judaeis crediderunt, Legi esse subjectos, ex Hieronymo censet Aug. II, 255, 257. Judaeorum observationes post Christi adventum nec Judaeis perniciosae, nec Gentilibus necessariae. VI, 192. Judaeorum Judaeis non coequebat Christiana doctrina, sed nec perhibuit Apostolorum decretum. II, 279. Judaeorum caeremonias et perniciosas esse et mortificas Christianis praenuntiat Hieronymus, quod et Augustinus sentit, modo citata revelata ponitur. II, 258, 285. Judaei post Christum quo anno Legem observare huerunt. II, 278. Ju-

daearum observationum praecepta em legantur Christianis. V, 801. Christiani non carnaliter, sed spiritaliter sunt Judaei. II, 895, 896. Christianus licet Judaeus sit et Israelita spiritaliter, non debet sibi hae nomina imponere. II, 895, 897. A carnali Judaismo quis censeri debeat alienus. II, 591, 594. Aptus quidam dicitur carnaliter judaizare, seseque Judeum et Israelitam vocitare. II, 899.

Judaeorum personam gerit Moyses. IV, 1789. Judaei in Cain admirati. VI, 688; VIII, 258, 260. Fabris arcae Noe comparati. V, 1665. In rubro qui non cremabatur figurati. V, 65. In aqua piscinae. V, 687, 690. In Gedeonis vellere. IX, 598. Judaei per bovem, Gentes vero per asinum significantur. IV, 1675. Judaei carnales per filios concubinarum adumbrati. VII, 515. Judaei et Gentiles per divitem et Lazarum significati. III, 1550. Judaei et Christiani per Jacob et Esau figurantur. IV, 1771. Judaeos figuravit Esau. V, 55. Qui patris benedictionem non obtinuit. VII, 516. Judaeos, quasi majorem filium respicere videbantur benedictiones; sed ad Christianos, quasi ad minorem, perveniunt. V, 47, 44. Judaei terre et aridae, Gentes maris nomine significantur. IV, 524, 957; IX, 598. Judaei soli ex veteribus, Christiani nonnulli velamentum non ambiunt. II, 448. Judaei, Ariani, etc. peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Judaei librum sapientiae non recipiunt in auctoritatem canonicam. I, 658; II, 199. Judaeorum traditiones non scriptae. VIII, 637, 658, 642. Judaei in Kalendis Januariis notantur. V, 1020.

Judicium liber a quo tempore incipit. III, 791.

Judicium mentis de tam multis rebus non fit sine aliqua inferiore luce. II, 615. De creatura visibili atque invisibili pro humano sensu non judicandum. VIII, 609. De quibus nobis judicare liceat, aut non liceat. III, 2085. Judicia hominum quam misera et dolenda. VII, 652. Judicandum de nemine. IV, 1804. Judicare de aliorum factis quatenus prohibuit. III, 1296. De nullo pronuntiandum in aliquam partem sive in bonam, sive in malam. IV, 570. Judicium de homine incognito non ferendum. VI, 82. Judica quod videris: quod non vides Deo dimitte. V, 525. Non judicandum de oculis hominum. III, 1839. Judicium de oculis Deo reservandum. II, 267.

Judicis temerarius plena omnia. V, 285. Judicium temerarium. III, 1297. Ne temere judicetis, quod non videtis quo corde quis faciat. V, 1145. Quinam temere judicant de incertis. III, 1298. Difficile est ut non omnes tales tibi videantur, qualis es. IV, 539. Augustinus in judicando aut aliquid mali suspicando de aliquo maxime cautus. II, 267, 268. Judicandi nondum est tempus: quando erit. V, 522.

Judicare de nobis ipsis quam difficile. IV, 1921. Judicium nostrum vel de nobis ipsis quam incertum. V, 285. Quid sit hodie quisque homo, vix novit ipse homo. V, 285. Iniquum est ut quisque judicare de alio velit, et judicari de se nolit. II, 1059.

Judices dicti sunt cii. III, 628. Judicandi officium homini est alienum. V, 299, 504. Ad officium judicis exercendum pertrahit humana societas. VII, 655. Quae in iudice spectanda. X, 700, 701, 702. Haec in iudice securitas fidei est, ut de se non timeat judicari. IX, 799, 820. Judices inflantur, quia judicant de capitibus humanis. V, 1504. Judex in se primum, tum in alios jus dicit. V, 110. Judices cum tremore judicent homines. V, 108, 109. Judicium praecipitans quam iniquus sit. V, 298. A quibus supplicium exigendum, et quibus donandum sit, si quae erbe judicant debitores. VI, 121. Judicibus misericordia necessaria. II, 656, 658, 659. Quia et ipsi misericordia egent. II, 656. Judicia te quum sine adulatione, et proximum cum dilectione. V, 522. Quando judicas, dilige hominem, oderis vitium. V, 525. Judex quomodo pii patris implere debeat officium. II, 509. Ad hoc mitissimi homines facinus occultatum diligenter examinant, ut inveniant quibus parcant. II, 509. Audire soleo, in potestate esse judicis mitius vindicare quam jubere leges. II, 556. Judicibus licet flectere in leniorem sententiam, etiam non in causis Ecclesiae. II, 512. Judex amet terrere, sed dilgat. V, 111.

Judicium severitas non inutilis. II, 660, 661. Judex ut veram hujus vitae miseriam agnoscere debet, necessitatem indagande veritatis vi tormentorum. VII, 655. Judex peccata persequatur, non peccantem. V, 110. Non usque ad mortem persequatur, ne perdat hominem; homo non necetur, ut sit qui emendetur. V, 110. Judices cur animadvertere dicuntur. V, 158. Consuetudo provocandi a maiore sententia. II, 512. Judici interroganti ubi reus lateat, qui nescire se dicit, cum sciat, falsum dicit testimonium, et occidit animam suam. VI, 505. Judicare parte absente et inaudita nefas est. II, 165.

Judicare personaliter. III, 1656. Personam judicando nemo accipit alienam, si non accipit suam. V, 960. In iudicio nec pauperi nec diviti favendum. III, 628. Pauperi favere contra veritatem licet. IV, 285, 286. Quid proloquo iudic-

cio fieri possit in ejus gratiam. IV, 286. Non levi periculo subiacet, quisquis aut reo pepercit, aut innocentem conficere peccatorem. IV, 577.

Judex aut ultimus non accipiat, novit solus Deus. IV, 195. Vnus accipit, non modo qui propter aurum et argentum, sed etiam qui propter laudem judicat male. IV, 195. Judicis periculum etsi non querentis aliena, cupide tamen servantis sua. V, 651. Judicium justum aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrocinium et verum consilium. II, 665. Judicis munus, si pecunia emitur, animo serviendi justitiae, non reprehendendum. V, 110.

Judici alia provinciae, alia Ecclesiae causa esse debet. II, 508. Judicium duplex, ecclesiasticum et forense. X, 598. Judicia saecularia episcopis delata. IV, 1570; VI, 576. Judiciorum ecclesiasticorum regula. V, 1546, 1547. Haereticorum accusationes contra catholicum presbyterum admittere nec possumus, nec debemus. II, 1068. Judicium quo episcopus accusatus causam dicit. II, 954. Ac salvo episcopatu puniunt. II, 954. Judicat Augustinus presbyterum. II, 254. Etsi sex Episcopi causam presbyteri terminari in Concilio statutum est. II, 255. Quae ille negavit, Deo dimittit. II, 254. qui judicium misericordia temperet. II, 254. Dnos e suis invicem accusantes ac vicissim negantes, pacto mutuo mittit ad tumulum B. Felices, ubi alteruter crimen lateri cogatur. II, 269. Verberum usus saepe in judiciis solet ab Episcopis adhiberi. II, 509. Judicium episcopale indissolubile. IV, 196. Constantini lex, ut sententiae Episcoporum inviolatae semper incorruptaeque serventur. IV, 196.

Judicio non contendendum. III, 1260. Judicium habere adversus alterum de rebus saecularibus prohibitum a Christo. VI, 269. Et delictum est, docente Apostolo. IV, 1045; VI, 269. Sed veniale. VI, 269.

Judicium perversum, non judicium. V, 517. Judicium et justitiam facere. V, 517. Non solum qui bonam causam perdidit, sed etiam qui justissime victus est, de iudice murmurat. IX, 41. Iudices per jocum et supersitionem fieri solebant Kal. Januarii. V, 1020. Judicium Salomonis inter duas mulieres meretrices allegorice exponitur. V, 92.

Judicia Dei quam inscrutabilia. III, 1771, 1777; V, 177; X, 980. quibus et quomodo dicuntur inscrutabilia. IV, 1544. Judiciorum Dei altitudo. X, 1126. Profundum. V, 905, 907. Abyssus. IV, 475, 474. Tale est velle scrutari inscrutabilia, quale est velle invisibilia videre et ineffabilia scribi. V, 182. Nobis consideratio, admiratio, tremor, exclamatio, quia nulla penetratio; ipsi autem gloria. V, 118, 1294. Deus et nunc judicat, et ab initio generis humani judicavit. VII, 659, 687. Nihil hic sine iudicio Dei agitur. VII, 660. Exempla quaedam obstruendorum judiciorum Dei. X, 924. Et inscrutabilium. X, 1004.

Judicium duplex, occultum et manifestum. IV, 117. Judicium occultum est pena, qua nunc quisque aut exaceratur ad purgationem, aut admonetur ad conversionem, aut excrucietur ad damnationem. IV, 117. De judicio nunc in variis hominum affectibus et in cunctis. X, 744, 745. In hoc iudicio nemo est tardus in animo, vel claudus in corpore. IV, 1515. Judicia Dei in mysterio gratiae non ratione scrutanda. V, 181, 1294. Judicia Dei occulta in hominum praedestinatione. VI, 275. Judicia Dei occulta, cur de praedestinato reprobis, et de reprobo praedestinatus nascatur. X, 846, 847.

Judicium mundi quomodo nunc fit. III, 1771. Judicium duplex, alterum damnationis, alterum discretionis. III, 1115, 1576, 1709, 1719, 1771. Judicium discretionis fit in hac vita. III, 1771. Pii quærentes a Deo judicari, querunt discerni a malis. IV, 491. Judicavit Dominus plebem suam separando bonos a malis. IV, 1752, 1755. Judicium quandoque pro discretionem sumitur. IV, 491. Deus nunc judicat quaedam, non omnia. V, 129. Un loquens adversus Deum imputatam, ibi te judicat; non judicium differt, sed penam. IV, 955. Ad hoc multa reservantur iudicia, et quaedam in praesentia judicantur, ut illi qui differuntur timeant et convertantur. V, 129. Non judicat quemquam Deus ob ea quae facturus fuisset si diutius vixisset, sed ob facta tantum. X, 482, 485, 977, 981, 1007. Pelagiani ipsi viderunt falsum esse, hominem judicari secundum merita praesentia. X, 979. Qui unumquemque judicari putant secundum merita praesentia, adversantur sententiae catholicae de originali peccato. X, 978. Favent Pelagiani. X, 979. Judicari quemquam secundum merita quae habiturus fuisset si diu vixisset, absurdum est dicere. X, 978, 1004. Dicere hoc de parvulis compulsi sunt (etiam qui a Pelagiano demum errore alieni esse videntur) a. V, 1011. Judicium Dei in peccantes. V, 126. Deus in ipsa misericordia et condonatione peccatorum iudicium exercet. IV, 286. Mutato reo Deus iudex mutatur. V, 152.

Judicia Dei occulta in hac vita. VII, 660. Et tamen justa.

V, 1581. Judicia Dei occulta sunt justa, juste occulta. VII, 687. Piorum fidem non latet justum esse quod latet. VII, 661. Judiciorum Dei aequitas iterum credatur, donec in patria perspecta habeatur. V, 180. Judicia divina nisi credantur, non intelliguntur. IV, 1595. Judicia Dei in patria revelabuntur. III, 1777. Judicia Dei bonis prosunt, malis nocent. III, 605. quoniam Judicia Dei novit Ecclesia. IV, 1514. Intrare in iudicium cum Deo quoniam velle videantur. IV, 1848. Qui factionem contra se videt, debet causam suam meliori iudicio reservare. IV, 375. Judicium Dei aliquando ponitur in malo, aliquando in bono. VI, 258. Ubi sine adiectione ponitur, justum iudicium intelligitur. IV, 905, 1376, 1377. Licet usus habeat, ut dicatur et bonum et malum iudicium. IV, 905, 1376, 1377. Judicia Dei triplicis generis, prima, media, novissima. VII, 660.

Judicium extremum. V, 124. Judicium ultimum quare sic dicitur. VII, 659. Quare dies iudicii dicitur. VII, 659. Iudicii diem certo venturum esse adstruitur. IV, 944, 945; VI, 505. Iudicii fides unde firmetur. VI, 542, 546. Firmata auctoritate veteris et novi Testamenti. VII, 661. quaedam scripturae testimonia quae de iudicio esse videntur, ad alia pertinent. VII, 665. Judicium haud dubie futurum probant tot alia praedicta, et jam completa. II, 1028; V, 151, 640, 1435. Iudicii futuri exemplum in diluvio. VI, 554. Iudicii divini fides nutare non debet ex felicitate impiorum. IV, 537. Etsi nemo peccasset, non sine iudicio creatura beatitudine a Deo donaretur. VII, 659.

Judicii venturi dies occultus. V, 271. Extremum mundi tempus, diem, horam nemo novit. II, 899, 900, 901, 902, 905. Christus ideo nescire dicitur, quia in magisterio ejus non erat, ut per eum scirentur. IV, 555. Et quia nescire nos facit quod nobis nosse non proderat. IV, 555. Utiliter Deus voluit latere illum diem, ut semper sit paratum cor. IV, 554. Iudicii diem Christus non revelavit Apostolis. II, 906. Nonnulli putant finem post certa annorum millia. V, 576. Iudicii extremi tempus certa quaedam annorum ab Adam computatione inveniri non posse. IV, 90, 1145. Transierunt sex annorum millia. V, 576. De saluatoris adventu qui expectatur in fine, tempora enumerare non audent August. II, 899. Quod de iudicio ultimo apostolus Petrus praedicat. VII, 685. Judicium extremum post quantum temporis futurum sit Paulus non dixit, sed quomodo futurum. II, 906, 907. Possit extremum mundi tempus conicere ex signis. II, 905, 909. Ex signis quae Christus futura praedixit, alia ad excidium Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo iudicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 914. Mala quae extremum Domini adventum praecessura sunt, bonis et malis non erunt communia. II, 918, 919. Signa adventus iudicii proxime futuri jam ab Apostolorum tempore: nec desinunt tamen convenire diebus novissimis et esse signa. II, 915, 917. Iudicii signa quae prophetae dixerunt, omnia pene completa. V, 576. Finis saeculi non adveniet antequam praedicetur Evangelium in universo orbe. II, 900. Non ita tamen ut omnes credant. II, 925. Iudicii nostri ultimi dies non longe. V, 128. Iudicii dies si saeculo longe est, utiqueque ante saeculum prope est. V, 271. Iudicium extremum cito est futurum. V, 76. Iudicii dies differunt, donec impleatur numerus membrorum Ecclesiae. V, 228. Quanto magis differtur iudicium, tanto maiore impetu venturum est. IV, 717. Iudicii extremi dies non ideo non potest sciri, quia dies brevandi sunt. II, 912. Iudicii dies quo sensu recte octavus intelligitur. IV, 90, 91. Iudicium ultimum per quot dies tendatur, incertum est. VII, 659.

Judicium ultimum quale futurum. IV, 1256. Quomodo peragetur. III, 1554. Hoc difficile in scripturis sanctis comprehendi potest. X, 526. Judicium fiet mox in adventu Domini. VI, 159. Inferi non apparebit in iudicio ultimum. III, 1555, 1571. Pater judicat et non iudicat secundum diversum iudicium. III, 1708. Pater non iudicabit per praesentiae manifestationem, sed Christus. VII, 707. Iudicabit Christus et filius hominis. IV, 950. Filius venerat in forma humana ad iudicandum. III, 1571, 1580. Iudicandi omnes videntur iudicari in forma servi, sed filius servabit formam Dei. IV, 546, 547, 1096; V, 711, 1071, 1267. Impii videbunt filium Dei in carne ad supplicium, non ad patrum. III, 1581. Iudicatus sit venerat Christus, quomodo venerat iudicandus. III, 1852. Ordo rerum gerendarum in novissimo iudicio. VII, 709. Viva et cuncta pati ambo sunt. II, 870; VI, 258, 571, 660. IX. Apostolo ut qui ad causam peccatorum venit, non ad causam venturorum operum, non ad iudicandos. II, 875; VII, 688, 690. In iudicio Dominus quasi ignis venerit eis, quous adventus ejus penaliter erit. VII, 692. Ubi locorum erunt sancti tempore conflagrationis. VII, 684. In iudicio boni et mali non sunt separati. VII, 702. Hinc filius hominis erit iudex. III, 1580, 1586. Pater separando non modo malorum, sed etiam honorum a bonis, ut alii ad dexteram sicut iudicant, alii cum Domino sedent iudi-

catur. IV, 570. Non duodecim Apostoli tantum iudicabunt, nec duodecim tribus tantum iudicabuntur. VII, 662. Iudicabunt omnes perfecti. IV, 570, 572, 1156. qui sedebunt iudicaturi, appellantur eorum; qui stabunt iudicandi, terra nominantur. IV, 575, 1626. Tunc in iudicium convertitur iustitia, cum accipiant iusti potestatem iudicandi. IV, 1407. In iudicio libri veteris et novi Testamenti cum libro vite aperientur. VII, 680. Homines varie iudicabuntur. III, 1785. Non solum universaliter de genere demonum atque hominum iudicat Deus, sed et de singulorum operibus. VII, 659.

Iudicabitur homo secundum opera sua. X, 877, 878. Non recipiet homo seu bonum seu malum, nisi secundum ea quae per corpus gessit, non secundum ea quae si diutius viveret gesturus fuit. II, 984, 986. Quomodo hoc verum sit etiam de parvulis. II, 985. *Vide* Adrumetini, Florus. In iudicio iudex ipsa iustitia, testis mala conscientia. VI, 658. Unde in iudicio trepidat bona conscientia. V, 578. Inter iudicem iustum et conscientiam tuam, noli timere nisi causam tuam. IV, 408, 809, 1915. Factis suis iustus defendetur. IV, 1469, 1470. In iudicio Dominus futurus est testis. VII, 702. Iudex est Deus, vide qualem causam geras in corde tuo. IV, 1855. Gaudeamus quod talis est iudex noster, qui falli a diabolo non possit. V, 568. In ultimo iudicio Deus iudex incorruptus. V, 75, 299, 649. Dominus interrogat te, non ut discas a te, sed ut confundat te. V, 299. Quam severus futurus est iudex. IV, 1197, 1198. Quantumlibet rectus sibi homo videatur, ad regulam et iudicium Dei pravus invenitur. IV, 1849. Tempus misericordiae non est sine iudicio, nec tempus iudicii sine misericordia. IV, 1587. Nemo est qui coram iudice Deo audeat gloriari se castum cor habere. X, 509. Difficile purgata vita invenitur, cum ille iudicat qui novit ad purum et ad liquidum iudicare. IV, 481. quantum quisque egebit ut misericorditer iudicetur, et qui hoc sperare licet. II, 571, 875. Si Deus solum iudex esset et non misericors, nemo ante eum staret. IV, 1698, 1700. Vae etiam laudabili vitae hominum, si remota misericordia dissciat eam Deus. I, 778. Nulla spes, nisi superexsultet misericordia iudicis. II, 741. Quisquis iudicium sine misericordia quasi securus expectat, iram iustissimam provocat. II, 741. Iudicium sine misericordia quibusnam faciet Deus. IV, 1256, 1469. In iudicio Dei miseriatio et misericordia. X, 259. Inest Deo et misericordia iudicanti, et iudicium miseranti. II, 741; IV, 284, 285. Iudicium et misericordia non sunt inter se contraria. IV, 284. Quam largiter Deus erogat misericordiam in praesenti saeculo, tam severe minatur iudicium in futuro. V, 75. Cum venerit iudicii tempus, erit penitentia, sed infructuosa, quia sera. IV, 608. Arguentur in ira Dei quidam et non emendabuntur, quidam vero in emendatione fient salvi. IV, 397. In iudicio non deerunt, facta resurrectione, quibus misericordia impetratur, ut non mittantur in ignem aeternum. VII, 758. In iudicio quidam quorundam purgatoriae poenae futurae. VII, 700. Iudicis ultima sententia quam secreto scribatur. V, 297. Iudicia Dei apparebunt iustissima in ultimo die. VII, 660.

Iudicii diem qui cepit credere, cepit timere. III, 2016. Iudicium ultimum timorem incutit negligentibus. III, 25. Iudicii dies his terribilis, qui securi esse bene vivendo nolunt, et male vivere diu volunt. IV, 554. Iudicium extremum cui non timendum sed optandum. V, 1065. Iudicium Dei formidandum malis propter poenam, amandum bonis propter coronam. IV, 1285. Iudicem venturum quisquis timet, mutetur, et conscientiam modo corrigit. IV, 548, 569, 809, 1915. Iudicii diem novissimum securi boni, tremantes mali expectant. V, 299. Iudicii diem securus expectat, qui vitam istam contemnit. IV, 1916. Adventum Christi vere desiderat et expectat qui pie vivit. II, 904, 909. Pios convenit desiderare adventum Christi ad iudicium. V, 1569. Adventum Domini amat et desiderat Augustinus. II, 925. Ex huiusmodi amatoribus quis amplius consonet Evangelio, qui Dominum citius, aut qui tardius venturum dicit, aut quid id se nescire confitetur. II, 925.

Iudicem venturum se Deus minatur, ut non inveniat quos puniat cum venerit. V, 150. Modo fac quod tibi minatur Deus, esto tibi iudex. IV, 585. Iudicem se quisque habet, ut Deum habeat defensorem. IV, 947. Qui tunc iudex futurus est, jam advocatus est. IV, 809, 1915. quidquid ad iudicium exercendum requiritur, intus in ipso homine reperitur. IV, 675. Praeparatio ad novissimum diem. V, 589. sic vive quasi bodie venturus sit ad iudicium Deus, et non tumbis cum venerit. V, 1221. Dulcia nobis sint flagella patris, ne sit amara sententia iudicis. IV, 1795. Novissimum iudicii diem exemplo Noe expectare admonemur. V, 1610. Iudicii dies per caminum exprimitur. IV, 1562. Iudicium ultimum quare arcus appellatur extendit. IV,

717. Iudicium pro poena dictum. III, 1576, 1577; V, 1630. Pro poena aeterna. II, 947; V, 1258. Pro damnatione. V, 1545; VI, 224, 305. Nonnihil interesse iudicium inter et iustitiam. IV, 1407.

Judith librum in canone Scripturarum Iudaei non receperisse dicuntur. VII, 585. Quo tempore gesta sunt quae scripta sunt in libro Judith. VII, 585.

Jugatinus Deus, iugis montium praefectus. VII, 118. *Jugatinus* Deus, qui conjuges jungit. VII, 122, 188.

Jugum grave super parvulos ideo iustum, quia nascuntur cum peccato. X, 1250. Est iniquum, si non est originale peccatum. X, 1278, 1281. *Vide* Miseria, Peccatum originale.

Jugum Christi ferre nihil aliud est, quam pie vivere in Christo. V, 445. Male te subjugaverat cupiditas, salubriter te subjuget caritas. V, 897. Jugo Christi qui subjectus est, subjecta habet caetera. III, 151. Jugum Christi hoc est Christiano, quod pennae avi. IV, 719. Jugum Christi in speciem durum. V, 442. Jugum Christi leve. II, 200. Unde fit leve. V, 445. Amanti suave est, non amanti durum est. V, 192, 1507.

Julianae domus, non parva Christi Ecclesia. II, 849. Juliana dicit domum suam ab iis discretam qui vel parvos errores videntur habere. II, 849. Augustinus et Alypius Julianam et ejus familiam bonis moribus imbuunt. II, 848. Et instruunt adversus Pelagianum virus libro ad Demetriadem propinatum. II, 848. Juliana grato animo pias admonitiones excipit. II, 849. Hujus rogatu scriptum opus de bono viduitatis. VI, 429. Juliana gratulatoria epistola. II, 645.

Julianus Constantio et Constanti succedit. II, 599. Egregiam indolem Juliani apostatae decepit, amore dominandi, sacrilega curiositas. VII, 168. Juliani exercitus fusus, quia nimis oraculis fidebat. VII, 456, 168. Ipsi domino temporali, licet infideles, obtemperabant Christiani milites propter Dominum aeternum. IV, 1634. Julianus lege data prohibet Christianos litteras docere. I, 733. Docere ad discere. VII, 615. Juliani tempora. II, 516. Persecutio adversus Ecclesiam. VII, 615. Julianum hilaritas juvenis Christiani inter cruciatus psallentis, a caeteris torquendis deterruit. VII, 615. Julianum quomodo Donatistae laudant. IX, 524, 526, 527, 534. Libello dato quantum ei adulenter. II, 527. Quam impudenter adulenter Rogatianus et Pontius. II, 400. Laudes quibus eum extulerunt Donatistae, plenae impietatis. IX, 47. Preces a Donatistis adulatorias accipit. IV, 374. Earum intuitu rescriptum concedit Donatistis. IX, *app.* 808. Supplicantiibus Rogatiano et Pontio libertatem perditionis parti Donati permisit. II, 599, 445, *et Not.* Basilicas unitatis reddidit Donatistis. IX, 47, 546, 534. Verba Juliani pro Donatistis. IX, 554. Adversus Donatistas explicantur. IX, 553. Juliano succedit Jovinianus. II, 400.

Julianus a Marcelliano. IX, 255.

Julianus a Telepte. IX, 255.

Julianus litteras Alypii ad Paulinum et Therasiam defert. II, 99.

Julianus haereticus Pelagianus. X, 1049, 1050. Egregius adolescens. II, 565. Memor Juliani pater eum fecerat Augustino carissimum. X, 647. Eum impense amat August. et desiderat. II, 569. Julianus juvenis confidentissimus. X, 694. Litteris secularibus inflatus. X, 1137. Dialectice artis astutiam jactabat. X, 705. Julianus fuit conjugatus. X, 725. Continentiam postea professus est. X, 727. Possessus est Pelagiana impietate. X, 433. Julianus baptizatus fuit in Ecclesia catholica. X, 1145. Catholicam veritatem deseruit. X, 1052. De Catholicorum communione discessit. X, 433, 1260. Julianus victus et otium non esset ad scribendum, nisi haec ab hominibus haberet. X, 1249.

Julianum inter et Augustinum quid controversetur. X, 645. Juliani ratio propter quam negat originale peccatum favet Manicheis. X, 668, 669. Julianus eam irridet sententiam, quae asserit potuisse Deum concedere homini beato, ut de suo semine, sine pudenda libidine, sicut triticum sereretur. X, 1443, 1447. Julianus non refert scripturas fideliter. X, 452, 1106. Ejus calumniae adversus Augustinum et Catholicos. X, 552, 554, 1035, 1057. Omnia quae Julianus Augustino et Catholicis objicit, in ipsam re torquentur. X, 1558. Julianus suo gladio jugulandus a Manichaeo. X, 1515. Juliani objecta adversus Augustini librum primum de Nuptiis et Concupiscentia. X, 457, *et seq.* Destitutum veritatem unum se tueri gloriabatur Julianus. X, 699, 835. Libros quatuor scripsit adversus librum primum de Nuptiis et Concupiscentia. I, 631; II, 949; X, 637, 653, 641. Horum librorum decerptis nonnullis ac postmodum toti operi respondit August. II, 949. Quatuor libris. I, 654. Julianus usquequaque huius venia spargere non cessat. II, 949. Libros quatuor de continentia in eum scriptos ab Augustino. I, 651. Julianus octo libros edidit, post quatuor illos quibus August. jam responderat. II, 1001; X,

1065. Illos Roma mittit Alypius ad Augustinum, latum instans ne iis respondere differat. II, 1004; X, 1065. Juliani opus ad sanctum Turbantium directum. X, 1535.

Juliani querela de iudiciis qui palagii haeresin damnarunt. X, 701, 702. Ad Orientis antistites provocat. X, 618, 649. Eruditos iudices exposcit. X, 1141. Querit examen jam factum apud Apostolicam sedem, et in iudicio Palastino. X, 1185. Queritur episcopale sibi examen et iudicium denegari. X, 700. Sibi dat palmam contra antistites Dei. X, 1146. Juliani chartula. X, 437, 440. Juliani epistola Thessalonicam missa. X, 571. Pontum directam. X, 457, 1056. Juliani epistola ad Zosimum duae. X, 1057.

Julius episcopus Concilio quod Sardicense jactatur, improbat. II, 176.

Julius episcopus ad Innocentium defert litteras Concilii Carthagini. II, 780. Concilii Milevitani. II, 784. Necnon Aurelii, etc. II, 786.

Julius obsequens auctor libri de Prodigis. VII, 75.

Julius Proculus. VII, 91.

Julius mensis sic appellatus in honorem Imp. Julii. III, 51; VIII, 546.

Jumenta a juvando dicta. III, 764. Jumenta dicuntur in Ecclesia simpliciter ambulantes, sed utiles et fide pleni. IV, 1427. Jumentum Christi viri casti sunt, qui non vult se laudari, sed eum quem parat. IV, 510. Jumentum Dei esse ne erubescamus. V, 1007.

Junior, homo novus, gratie filius, cantator novi cantici, non Caia, sed Abel, etc. IV, 1512. Junior et senior idem aliquando ac minor et major, licet neuter senex. IV, 1364.

Junius Brutus filios et fratris uxoris suae occidit. VII, 94.

Junii Bruti mors. VII, 94. *vide* Brutus.

Junii quartii consulatus. II, 784, 787.

Junius episcopus a Neapoli. IX, 192, 239.

Junius exceptor. IX, 515.

Junius mensis a Junone cognominatus. VIII, 546.

Junio, 1, 675; V, 1250. Aer esse dicitur. V, 1024. Juno solum aërem tenere perhibetur. III, 1065. Junonem terram esse perhibent. VII, 207. Quare Juno soror simul et conjux Jovis dicitur. VII, 119. Itemque mater Jovis. VII, 120. Soranus Junonem nihil aliud esse, quam ipsum Jovem dixit. VII, 205. Junonis et Heculis spiritus adversum se divisi. V, 447; VI, 712. Certamen Junonis, Minervae, et Veneris de pulchritudine pro malo aureo fabula, etiam ipsis paganis. VII, 567. Juno dea pariendi. IV, 209. Juno iterduca est pueris. VII, 193. Junonis asylum in Troja neminem liberavit a Graecis. VII, 17. Junonis spiritus. V, 447. Juno Astarte vocatur. III, 797.

Jupiter. V, 1249. In aethere accipitur. VII, 119. Jovem velut animam mundi hujus esse volunt recentiores Platonici. III, 1058. Et quibusdam placet. VII, 122. Alii esse mundum existimant. VII, 202. Jupiter ut Deus sit, non anima mundi, sed mundus ipse dicendus est. VII, 202. Ex Jove, Junone, et Minerva cuncta fieri, quomodo secundum Varronem intelligitur. VII, 218. Jovis omnia plena. VII, 120. Potestas Jovis in causas rerum efficientes. VII, 201. Jovis imbecillitas ad subveniendum populo. VII, 97. Jupiter mas et femina dicitur. VII, 202. Genitor genitrixque deum dicitur. VII, 202. Deorum omnium deumque rex. VII, 119. Jovis stella, si rex iste est, aut fulguriter ceteris, aut Saturno superior esse debuit. VII, 206. Jupiter ipse est Saturnus. VII, 205. Ipse est Mercurius. VII, 205. Ipse est Genius. VII, 205. Ipse est omnes dii. VII, 205. Sub deorum universorum nominibus colitur. VII, 121. Jupiter sub alio nomine colitur ab his qui unum Deum solum sine simulacro colunt. VII, 119. Varia cognomina Jovi imposita, ad unum eundemque referuntur. VII, 205. Inter alia cognomina, Jupiter pecunia vocatur. VII, 205, 204. Quid de cognomine pecunie Jovi attributo, sapienti sentiendum. VII, 205. Jupiter facilius sapientia, quam pecunia vocaretur, si ad vitam aeternam aliquid conferret theologia gentilium. VII, 205. Jupiter stupris multis adolescens vacavit. VII, 97. Jupiter uxorum adulterator, Ganymedis raptor. VII, 152. Conversus est in bovem et cyenum, ut eum aliqua concumberet. VII, 154. Jupiter tonsus et adulterans eum a poetis fuitus. I, 672. Jovem dicere et mundum regentem, et per stupra diluendum, reguntur. VII, 202. Jovis tabula picta adhibetur auctoritate. II, 415. Jupiter in Arcadia dictus est Icyceus. VII, 574. Jupiter appellatur statim. VII, 80. Jupiter in nocte obliqua castra posuit, cum adversas patrem belli gereret. II, 75. Jovi imposita a Virgilio falsitatis persona. V, 625. Jovem induit Virgilius falsa loquentem, ipse vocatur Icyceus. Jupiter ab Homero dano nuncupatus est. VII, 204. Jovis locus nullo modo perire potest. II, 75. Jovis consilio comitibus in Troia perire. VII, 17. Jovis consilio Deum putat. V, 111, 110. Jovis consilio adhibetur, ut nris celebris, quoniam Jovis. II, 11. Jovis consilio perire.

juratio, metissima Romanis. V, 77. *Not. (c).*

Juratio Dei quid. V, 514. Juratio Dei qua seipsum testatur. IV, 1439, 1460. Dei juratio, promissionis est confirmatio. IV, 1122, 1439. Juramentum appellat Propheta, quod statuit per sacramentum. IV, 1367. Juratio aliud est in ore jurantis, aliud in prophetantis significatione. IV, 99. Juramentum cur Deus prohibuit. VIII, 1660. Cur dicitur a juratione ante omnia abstinendum. V, 977. Juratio licet a Deo usurpata, et ab Apostolo, nobis tamen fugienda. V, 972, 974, 1406. Juratio cavenda, et tutius est non jurare. II, 695. Non ideo quia Apostolus in suis epistolis juravit, ludus nobis debet esse juratio. II, 695. Juratio quamvis licita. III, 1255, 2140. Quia condicione adhibenda. V, 977. Securus jurat qui mentiri nescit. V, 1407. Jurans non sibi jurat, sed proximo. V, 979.

Jurationis fides servanda. II, 481. Etiam extorta. II, 482. Ita debet esse mens fixa in custodiendis mandatis Dei, ut sit pro juratione quod de illis custodiendis statuit. IV, 1567. Non secundum verba jurantis, sed secundum expectationem illius cui juratur, quam novit ille qui jurat, fidem jurationis implendam esse rectissime dicitur. II, 476, 482. Jurationem servavit Hebraei Gabaonitis quamvis mentientibus. III, 781. In juratione servanda Reguli ejusdem religio. II, 476. De juratione questio visa Augustino difficilis, fateturque se eam semper vitasse. V, 974. Quare eam vitavit Augustinus. V, 979.

Jurare quid sit. V, 975. Jurare est firme promittere. IV, 1717. Est Deum testari. IV, 1439, 1460. Deus solus securus jurat, quia fidei non potest. IV, 1122. Jurat Deus, quem nihil fallit, quem nihil latet. V, 975. Quod Deus jurando promisit, sine dubio venturum est. IV, 1725. Minantem Deum et jurantem quantopere timere debeamus. IV, 1224.

Jurare omnino, quomodo vetitum. VI, 507, 512. Bene prohibetur homo jurare, ne in perjurium prolatur. IV, 1122, 1439. Tanto longius erit a perjurio, quanto erit longe a jurando. IV, 1439. Quia grave peccatum est pejorare, compendium tibi dedit Scriptura, noli jurare. V, 975. Qui jurat, est juxta praecipitum perjurii. V, 974. Quam timendum ei a perjurii discrimine. V, 975. Jurare verum, fas est; non jurare, tutius. V, 974. Etsi verum jurando non peccetur, humana tamen fragilitas corda non jurando tutius a perjurio conservantur. VIII, 562, 564. Propinquat falsae jurati, qui vel verum jurat. V, 1407. Non est peccatum verum jurare, sed falsum jurare, gravissimum est peccatum. II, 695. Grande peccatum. V, 1406, 1407, 1408. Juratio falsa exitiosa est, vera juratio periculosa est, nulla juratio secuta est. V, 974. Jurare falsum per idola, perjurium est. V, 978. Non modo non jurandum est, sed nec aliquis compellendus est jurare. II, 184. Juramentum exigere ab alio unde fides ei fiat, non audeo dicere non esse peccatum, tamen humana tentatio est. V, 978. Scripturis dictum ne juremus, non autem ne jurationem ab alio accipiamus. II, 184. Utrum peccet qui a Pagano per falsos deos sibi jurari facit. II, 184. Jurans per falsos deos, et fidem non servans, bis peccat. II, 184. Jurans ab alio provocatus, non sic peccat quomodo iste alius. V, 1409. Jurare compellens compellit ad idem, quod non credit, peior est homicida. V, 978, 1409. Minus malum est per Deum falsum jurare veraciter, quam per Deum verum fallaciter. II, 184. Qui sunt aliqui, qui a se ipsis, et a quolibet tenentur prodere. III, 675. servus Dei, etiam imminente mortis periculo, jurare non debet se aliquid illicitum aut nefarium facturum. II, 175. Jurare non contra non implendum admissio homicidio. V, 1408. Jurans David occisurum se Nabal, et non occidens, minus peccavit. V, 1408. Jurans se ab Episcopo non recessurum, non est perjurii reus, si ipso permittente ab eo recedat. II, 250, 252. Possumus uti ea pace quae inter alios jurantes facta est. II, 184, 185. Licet uti fide ejus, qui ut eam servet, per daemona juraverit. II, 181.

Jurandi consuetudo valde mala. V, 1409. quomodo jurandi consuetudo convellit. V, 979. Jurandi consuetudini aliquid obnoxius Augustinus. V, 977, 1407. Jurat Augustinus compellente necessitate. II, 180. Idque ad exemplum Apostoli. II, 481. quomodo juret Augustinus magna necessitate compellens. V, 977. non sine virore ob jurantis peccatum divina correptione flagellatus. V, 1409.

Jurandi varii modi. V, 975. Jurat qui dicit, *Testis est Jovis*. V, 1402, 975. Jurando per Evam, tantum mos. II, 1066. Juratio vulgaris, *Per lumina mea*. V, 53. Jurare per oculos dicitur. III, 1407. Jurare solent secretas periculis, per ludum, et per obvia quaeque, quare. III, 125. Jurare per oculos Dei, et per Evam. IV, 154. *non per jura, secretum prodere noli*, dictum Triseillantistarum. VIII, 14. Jurare per execrationem, gravissimum jurisjurandi peccatum est. III, 1407. Jurare per execrationem, III,

Jus est quod justum est. IV, 1894. Jus et injuria contraria sunt. IV, 1894. Jus non est, ubi justitia vera non est. VII, 648. Non jura dicenda sunt vel putanda, iniqua hominum constituta. VII, 648. Jus falso dicitur esse id, quod ei qui plus potest, utile est. VII, 648. Jus divinum. VI, 595. Jus celeste. V, 557. Juris peritus. cœli. V, 654. Jus fori et jus poli. V, 1572, 1710. Jus divinum et jus humanum in rebus terrenarum possessione. II, 545. Jure Romano testamenta condere. II, 551.

Jura civilia non faciunt ut homines bonis bene utentes sint, sed ut male utentes, minus molesti sint. II, 665. Jure non tenet, quod quis juste non tractat. V, 527. Jus natura, jus consuetudine quid. VI, 20, 21. Quotplex jus consuetudine. VI, 21.

Jus Ecclesiasticum. IV, 196. Juris formulæ olim non erant, sed arbitrium voluntatis pro norma legis habebatur. V, 549.

Justina Valentiniani minoris mater ab Arianis seducta persequitur Ambrosium. I, 770.

Justini historia. VII, 116.

Justificationem nomen unde exortum est. III, 651. Justificationes sunt non dicta, sed facta justitiæ. IV, 1514, 1520. Justificationes ideo Dei dicuntur, quamvis a nobis fiant, quia nisi ipso donante non fiunt. IV, 1514. Justificationes Dei quomodo doceantur. IV, 1516. Quomodo discenda sint. IV, 1514. Ad eas quibus gradibus perveniatur. IV, 1522. In justificationibus Domini nulla difficultas et mirabilior, quam ut suos quisque diligat inimicos. IV, 1524. Quid sit concupiscere, desiderare justificationes Dei. IV, 1521, 1522.

Justificari quid sit. X, 228. Justificatur impius, cum ex impio fit pius et ex possessione diaboli migrat in templum Dei. IV, 100. Justificatio peccatoris. III, 1491. Justificare, id est justum facere, homo non valet. V, 1524. Justus et justificans non est nisi Deus. II, 809. Nemo recreat, nisi qui creat; nemo reficit, nisi qui fecit. V, 952. Non solum homines, sed etiam justos, si tamen sumus, ipse fecit nos, et non ipsi nos. IV, 159, 195. Justificatione impii nihil magnificentius. IV, 1464. An majus sit creare justos, quam justificare impios. III, 1825. In quo Pelagiani Deum justificationis auctorem agnoscunt. X, 208. Justus est et justificans Christus, nos autem justificati per gratiam ipsius. II, 810. Justificamur in Christo solo. X, 115. Nemo nisi Christus justificat. X, 119. Omnes quomodo per Christum justificantur. X, 465. Fides in Christum ad justificationem necessaria. V, 784. Justificatio nostra in sanguine Filii Dei quomodo facta explicatur. VIII, 1025. Per carnem Christi fit etiam in carne nostra justificatio per gratiam. X, 679. Justificamur a peccatis per eandem gratiam, per quam Christus habuit ut peccare non posset. VI, 250. Delicta nostra sua delicta fecit Christus, ut justificationem suam nostram justificationem faceret. IV, 172. In justificatione recte fit collatio ex contrariis. X, 1256. Ut redimeretur homo, via iniata est ei contraria qua in captivitatem est abductus. X, 407. Justificari non potuit, qui Christi nomen non audivit. X, 251.

Justificatio hominis gratuita. IV, 158, 704, 707; X, 210. Justificari gratis, quid. X, 228. Deus non secundum opera justitiæ quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit, etc. II, 569, 570. Justificationem præcedit vocatio, quæ non est meritum, sed gratia Dei. IV, 89. Justificatio nostra fit in vocatione misericordiæ, et timore judicii. IV, 1965. Justificationis misericordiam quibuscum non esse præbendam acquisisse judicat Deus. VI, 121. Hoc ipsum quod Deus justificat homines, minus occulto judicio facit. II, 569. Justificatio nostra ex gratia, non sine nostra voluntate. V, 922. Templum suum non sic de vobis ædificat Deus, quasi de lapidibus qui non habent motum suum. V, 857. qui fecit te sine te, non te justificat sine te. V, 925.

Justificatio per gratiam quomodo fiat. X, 209. Justificatio in hac vita tribus peragitur. X, 689. Fides impetrat justificationem. II, 818, 819; V, 864. Justificatio ex fide impetratur. X, 252. Non lege factorum, sed lege fidei homo justificatur. X, 215. Justificatio ex fide sine operibus. V, 51. Quomodo intelligenda. VI, 88. Justificatus a fide incipit, ut bona opera, non præcedentia quod meruit, sed consequentia quod accepit ostendant. IV, 1464. Non justificat Deus impium nisi credentem et confidentem. IV, 552. Fides conservat justificationem. II, 878. Justificationem præcedit poenitentia. IV, 1786.

Justificatio et perfectio nostra. V, 454. Justificati utrum jam simus. V, 864. Justificatus est nemo, quandoque vivit in hac vita. V, 950. Justificatio hic nobis imperfecta. V, 867. Tunc complebitur, cum complebitur spes nostra. V, 790. Justificatio perfecta in Martyribus. V, 867. quod peccator justificandus accepit, pignus est ejus quod accipiet glorificatus. IV, 1465. Justificatio est tantum gratia, vita æterna et merces et gratia. X, 956. Justitiæ Domini justificant impium, justitiæ hominis non faciunt piū, sed su-

perbum. IV, 1544. Nemo justificatur in conspectu Dei, quomodo. X, 512. Quomodo sicut omnes ad condemnationem, ita omnes ad justificationem. X, 827.

Justitia quid sit, et unde. VI, 20. Justitia virtus est qua sua cuique tribuuntur. I, 1253; IV, 1065; VII, 649; X, 1065, 1064. Quod vult Deus, ipsa est justitia. V, 700. Justitiæ altera definitio. I, 1189, 1522. Justitia in quo consistat. III, 1557. Justitia virtus est animi magna, præcipueque laudabilis. IV, 1577. Justitia ad omnes partes animæ pertinet. III, 204. Justitiæ officium. VII, 629. Justitiæ regulæ immutabiles, etiam impiis notæ. VIII, 1052. Justitiæ regulas immutabiles qui non videt, an non peccat. VIII, 1047. Justitiæ ratio non tantum quid factum sit, verum etiam quare factum sit intuetur. VIII, 426.

Justitia esse videtur malum pro malo reddere, sed non est hæc Dei justitia. IV, 87. Cum punit Deus peccatores, non malum suum eis infert, sed malis eorum eos dimittit. IV, 87. Justitiæ Dei punientis ordo. VII, 644. Justitia Dei non est crudelis. VII, 576. Non sic est Deus misericors, ut injustus sit. IV, 1530. Nec sic justus, ut misericors non sit. IV, 446. Justitia si sine misericordia prolata fuerit, in quolibet quod damnet inveniet. IV, 1922. Omnes damnationem merentur, a qua si omnes liberarentur, lateret quid peccato per justitiam debeatur; si nemo, quid gratia largiretur. II, 875. Justitia ipsa quæ retribuitur bona pro nobis, non est siue misericordia. IV, 1517. Judex justus est Deus, etiam ignoscendo peccatis. III, 2095. Justitia et misericordia passim commendantur in Scripturis. III, 365, 391. Ipsa est prima hominis justitia, ut punias te malum, et faciat te Deus bonum. IV, 1080. Justitia Dei summa etiam malis bene utitur. IV, 1001. quidquid malorum ab iniquis dominis irrogatur justis, non est pœna criminis, sed virtutis examen. VII, 114. Justitiæ supernæ quædam vestigia impressa tenenda sunt in contractibus humanis. VI, 121. Justitia in terrenis rebus fit gradus ad cœlestem justitiam. VI, 57. Justitia firma et inflexibilis, virga ferrea. IX, 405. Quenam est vera justitia. VII, 649, 656, 750. Justitiæ origo, ætas, genus, et species. X, 1065, 1064.

Justitia Dei et justitia hominis. II, 1607. Virtus et justitia Dei tanto magis necessaria, quanto magis eam sic vult, ut nolle non possit. X, 1498. Justitiæ divinæ constantia. III, 2094. Justitia divina quanto excelsior, tanto ad humanam distantiior. X, 1256, 1257. Justitia quædam manens est, quam cernit et injustus; ad quam si accedis, es justus, a qua si recedis, injustus es; quæ nec crescit, nec deficit. IV, 741. In dilectione justorum accendimur ex ipsa dilectione incommutabilis formæ. VIII, 959. In multis justis una est Dei justitia, quam omnes participant, tamquam si una facies intueatur plura specula. IV, 157. Justitia qua vivit anima, in se ipsa vivere intelligenda est. II, 461. Et procul dubio Deus est. II, 461. Justitiæ lumen. Deus. V, 58. Nonnulli per errorem putarunt nullam esse justitiam per seipsam. III, 74. Ea est humanæ justitiæ disciplina, non in se amare nisi quod Dei est, et odisse quod proprium est. III, 2095. Tota justitia ad unum verbum innocentie redigitur. IV, 1286. Justitia hominis alia ab ea qua Deus justus est. X, 895. Justitia Dei dicitur, quam Deus facit. X, 211. Qua nos ex impiis justos facit. V, 755. Justitia Dei sumus cum juste vivimus. II, 569. Non qua Deus justus est, sed qua justi sunt homines quas gratia sua justificat. II, 570. Justitia Dei etiam nobis fit justitia, cum ei coherendo juste vivimus. II, 461. Justitia Dei dicta quæ homini ex Deo est. III, 618; X, 895. Quare dicitur nostra. X, 209. Justitia Dei, quæ. X, 217. Justitia ex Deo, non per Legem, sed per gratiam. X, 896. Justitia Legis, justitia in Lege, justitia hominis, quæ. X, 605. Justitia Dei seu ex Deo, justitia ex Lege quæ et quid. X, 567, 568, 895, 1209.

Justitia hominis, in Lege sive ex Lege, justitia Dei seu quæ homini ex Deo, in spiritu gratiæ. X, 605. Justitia quæ ex Lege est, dicitur nostra, quia Lex per litteram jubet, non per spiritum juvat. II, 818. Justitia ex Lege est, cum Legi timore obeditur. V, 919. Justitia Dei sine Lege, quatenus non sine Lege manifestata. X, 209. Justitia Dei manifestata per Legem et Prophetas. X, 209. Justitiam Legis non implet justitia quæ in Lege est vel ex Lege, sed quæ in spiritu gratiæ. X, 605. Justitia non ex Lege. X, 616. Destruitur promissio, si ex Lege justitia. X, 1210. Justitia nec per Legem, nec per naturam. X, 249. si per naturam voluntatemque justitia, gratis mortuus est Christus. X, 746, 896. qui ex Lege justitiam adstruunt, sunt inimici crucis Christi. X, 605. Justitia ex Lege a Christo removet, quare. V, 918. Apostolo damnus videtur. V, 926. Justitiam suam horret Paulus, ut habeat justitiam a Deo. V, 921. Justitia quæ ex Lege est, cur a Paulo contempta. X, 602, 605. Justitia Dei quæ Judæis et Pelagianis ignota est. V, 755. Justitia Pharisæorum est dicere et non facere: abunde

vestra, ut et bona dicatis, et bene vivatis. V, 1170. Justitia quaedam est sine querela in oculis hominum, non in oculis Dei. V, 929, 950. Si justitia ex imitatione justorum, Christus gratis mortuus est. X, 1202. Justitia incarnatione Christi nobis allata. V, 998. Calumniam Pelagianorum de Prophetarum et Apostolorum justitia. X, 597. Justitia Christi quomodo nostra. V, 790. Suam justitiam qui constituere velle dicantur. X, 895. Justitia nostra non per Legem, neque per naturae possibilitatem, sed ex fide Dei per Jesum Christum. II, 769; X, 252.

Justitia ex fide. X, 1209. Justitia ex fide, ea est, qua credentes nobis justitiam dari, non a nobis in nobis nobis virtus fieri. II, 818. Justitia ex fide unguentum piscium. III, 1760. Justitia a justis, sic est hominis, ut sit Dei, id est ab ipso data. IV, 255, 877. Justitia nostra nulla nisi a Deo. V, 872, 915, 925, 950, 1315. Justitiae horrenum et fons a; ad Deum. X, 154. Justitiam non a se homo habet. X, 1102. Non nascitur cum illo. V, 922. Justitia hominis vera, non quae ex libero arbitrio, sed quae ex Deo. X, 1542. Justitia Dei non sine gratia. X, 1249. Non est in hominibus nisi beneficio gratiae. III, 755. Est ex dono Dei. X, 251, 1061. Bene vivere donum est divinum. X, 204. Justitiam sine gratiae interioris adjutorio perfici, impietatis crimen est dicere. X, 245.

Justitiam Dei caritas facit, non timor. X, 256. Ut justitia vera diligatur et delectetur, non nisi divina subvenit gratia. VII, 580. Justitiae particula impleri non potest, nisi Deus det. V, 877. Ad quaecunque proventum vere pieque gratiae, nisi adjuvante gratia salvaloris perveniri qui negaverit, non est Christianus. X, 282. Justitia nulla vera sine fide gratiae Christi. V, 605, 606. Non aliquid justitia praeter Christum, licet sit aliquid peccati, praeter Adam. X, 120. Justitia vita animae. II, 461. Ad faciendam justitiam quænam requiruntur. V, 242. Ad operandam et efficiendamque justitiam et Dei mandata complenda sola humana natura non sufficit. II, 760, 768. Justa vita, cum volumus, adest; quia eam ipsam plene velle justitia est. II, 485, 595. Sed hoc ipsum plene velle in homine non erit, nisi gratia Spiritus sancti et adjuvetur ut possit. II, 595. Justitiam nemo male habet, et qui non dilexitur non habet. II, 665. Non est bonus quisquam timore poenæ, sed amore justitiæ. II, 660. Poena corporis, etsi non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati: justitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam poenæ corporis non cohibere non debeant. II, 594. Vis adhiberi potest ut ad justitiam quis cogatur, si quidem pauper violentia ad Ecclesiam compulsus legitur, et Sara salubriter edomabat superbiam Agar. II, 525. Justitiam sicut filii, non servi. X, 256. Justitiæ liberaliter serviendum. VI, 61. Justitiæ servitus, vera libertas. VI, 247. Justitiæ plus servituti debetur, quam peccato solent homines exlibere. II, 594. Justitiæ inimicus est, qui poenæ timore non peccat; amicus autem erit, si amore ejus non peccet. II, 594. Nondum amant justitiam, qui timore poenæ a peccando revocantur. IV, 1958. Non est amicus recti, qui mallet, si fieri posset, id quod rectum est, non juberi. IV, 825. Justitiam facilem facit amor. IV, 259, 825. Justitiæ amor castus. V, 965. Justitiam amat, qui mallet furta non esse, et si non essent gehennæ. IV, 282. Quam indignum ut ad peccatum suavitatis adducat, ad justitiam timor cogat. V, 870. Justitia Martyrum perfecta. V, 867. In amore justitiæ quidam gradus proficientium. V, 868.

Justitia cum delectatione et amore sectanda est. V, 870. Justitiam qui perfecte novit, perfecteque amat, jam justus est. VIII, 968. Justitia ex lege per timorem, non parit dulcedinem cordis, sed justitia ex fide. VII, 759. Justitiæ dulciores sunt fructus, quam iniquitatis. VI, 550. Justitiæ major est delectatio quam divitiarum. V, 1170. Ceteris delectationibus anteposenda est. V, 869. Inter omnia quae delectant, plus delectet justitia. V, 868. Bonis omnibus præferenda est. V, 1170. Qui fiat ut justitia nunc magis minusque delectet, nunc non delectet. X, 108. Opus bonum tanto magis delectat, quanto magis Deus summum bonum diligatur. X, 168. Justitia sic delectet, ut vincat etiam licitas delectationes. V, 869. Dilectio et delectatio justitiæ, gratiæ indicia. X, 918. Justitia non ita est tempore diligenda tranquillo, ut turbulento deseratur. IV, 1522. Justitia laboriosa, nisi amantibus. X, 1200. Justitiæ sarcina non est pondus onerati, sed alae sunt volaturi. V, 898. Justitiæ cur jam molestum sit obedire, superbia causa est. X, 170.

Justitia pulchritudo animi. VIII, 954. Justitia pulchritudinem suam habet. IV, 780; V, 87. Quæ oculo cordis videtur. IV, 780. Quæ placet oculis cordis. IV, 282. In ipsa forditate corporis amatur. IV, 780. Pulcher est et amabilis cum justitia curvus et deformis senex. IV, 282. Justitiæ amatoris satis est, si placeat oculis sapientiae; ceteros non curat. IV, 282, 285.

Justitia primi status in paradiso, et justitia, post eam in quo sita. X, 175. Justitia alta nunc est hominibus, et res-

ciendam sempiternam salutem; alia fuit hominis in paradiso ne eandem salutem amitteret. VI, 99. Justitiæ nostræ initium, confessio peccatorum. III, 2006. Justitiam maxime humilitate commendavit Christus. V, 1525. Ad recuperandam justitiam peccato amissam, laboribus et molestiis evitandum. X, 185. Justitia hujus vitæ tribus comprehensa, jejuniis, elemosynis et oratione. IV, 482; X, 299. Justitia nostra, non cruciatibus delectatur Deus. V, 1295. Justitiæ opera sine baptismo nihil prosunt. X, 1265. Justitiæ humane quis modus. IV, 522. Justitia non sit laborum, sed et factorum. IV, 674. Justitiam vere loquitur, qui non aliud in labiis perstrepat, aliud celat in corde. IV, 675. Justitia quod Christus vadit ad Patrem, quare. V, 789. Justitia de qua arguitur mundus. V, 788.

Justitiam facere et perficere qui differant. X, 283. De justitiæ perfectione quatuor quæstiones. X, 155. Justitiæ perfectio in hac vita possibilis. X, 204. Etsi hic non invenitur. X, 242, 245. Justitia hujus vitæ imperfecta. VII, 637; X, 605, 604. Quare. X, 245. Perfecta justitia humana imperfecta est. X, 162. Justitiæ normam cum in scripturis contemplatus fueris, quantumcumque profeceris, invenies te peccatorem. IV, 1827. Homines in hac vita ex parte adhuc filii sæculi, ex parte filii Dei. X, 157, 158. Justitia hujus vitæ sine peccato qualis poni possit. X, 244. Justitia bene stat cum conflictu adversus vitia. X, 690. Nemo in hac vita sine mundo, ut non sit magis magisque mundanus. III, 1840. Quantumcumque justitia in nobis fuerit, res est ad fontem justitiæ Dei. IV, 1658. Justitiæ hic aliquid habemus, et aliquid non habemus. V, 864. Grati sinus ex eo quod habemus, ut addatur quod non habemus, et non perdamus quod habemus. V, 864. De justitiæ nostræ perfectione et imperfectione in hac vita testimonia Cypriani. X, 629. Ambrosii. X, 654. omnes quicumque in hac vita scripturarum testimoniis justitiæ laude prædicati sunt, non fuerunt sine aliquo peccato. X, 164. Justitiæ perfectio et plena securitas nec in Paulo fuit. V, 854; X, 601, 604. Justitia quæ sine ullo peccato, non erit nisi futuri sæculi. X, 1254.

Justitia hujus vitæ. X, 1544. Quænam. V, 91. Et in quo sita est. VII, 637, 658. Semitæ justitiæ quænam. V, 1618. Justitia hominis perfecta hic esse quo sensu dicitur. X, 602. Justitiæ perfectio unde. X, 206. Perfecta est justitia, qua potius potiora, et minus minora diligimus. III, 464. Justitia perficienda non plus aliquid quam perfectam voluntatem requirit. II, 485. Justitiæ quæ particula impleri potest sine aliqua continentia? V, 877. Fides tua, justitia tua. IV, 279. Caritatis gradus faciunt et justitiæ gradus. X, 290. Perfectus in justitia dicitur, qui multum in ea profecit. X, 165. In ea quæ perficienda est justitia multum in hac vita ille profecit, qui quam longe sit a perfectione justitiæ proficiendo cognovit. X, 245. Pro justitia non solum contemnenda voluit, sed etiam ferendus dolor. V, 871. Veri Martyres, qui persecutionem propter justitiam patientur. II, 796. Justitia Martyrum perfecta est. V, 871, 1295. Justitia perfecta seu vita sine peccato, quamvis ad hominem pertineat, divinum quoque munus est. X, 201, 202. Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito justitiæ tanquam stipendium vita æterna. II, 881. Justitia hujus vitæ ad justitiam futuram collata quam nihil facienda. V, 950. Longe inferior est ea quæ æquibatur Angelis. VIII, 889. Justitia nostra per fidem est, non per speciem. III, 2010. Justitia quandonam perficietur. III, 2006. Justitia non potest tanta esse in hac vita, quanta in futura. X, 601. Justitiæ perfectio tantum in altera vita. X, 290, 300.

Justitia alterius vitæ perfectissima. X, 606. In quo sita est justitia alterius vitæ. VII, 658. Justitia perfecta, ubi perfecta pax. IV, 1950. Justitia vera pax. IV, 904. Justitia et pax osculantur se. IV, 1078. Justitia vera et perfecta tunc erit, ut nihil mali non solum facere, sed nec cogitare possimus. IV, 1659. Justitia cibum animarum. III, 1494. Justitiam Dei hic esurimus et sitimus, ut ea postea saturamur. VII, 740. Justitia Deus, quam profecto esurire et sitire, ea nostra est in hac peregrinatione justitia; et qua postea saturari, ea nostra est in æternitate plena justitia. II, 461. Justitiæ fames ad plenam satietatem parat. VI, 707. Justitia esurit et sitit fortitudinis dono. III, 59. Satiates justitiæ in æterna vita. III, 1609. Justitia non satiatur, nisi cum fuerit finita vita ista. IV, 751. Justitia perfecta cum videbitur Deus. V, 951. Justitiæ saturitas hic speratur in præcepto, ibi percipitur in præmio. X, 622. Nunc in præcepto est facienda, post mortem erit in præmio percipienda. X, 651, 652. Justitia perfecta future vitæ non in præcepto erit, sed in præceptorum hic observatorum præmio. X, 600. Justitia hujus vitæ perfecta facit meritum, perfectissima future vitæ fit premium. X, 606. Justitia est hujus vitæ; potentia, alterius. VIII, 1026, 1028.

Justitia perfecta non est, nisi in Angelis, et vix in Ange-

lis, si Deo comparentur. III, 2006. Justitiæ perfectio et securitas plena est in Angelis. X, 604. Justitia an desinet in futura vita. VIII, 1043.

Justitiæ lex in cuiusque corde inscripta est. IV, 675. Justitiaparis est. IV, 12. Justitia etiam in vitam salutatur. IV, 1570. Vita iustorum pariter corporalis et spiritualis. Adm fuit, significata est. III, 178. *Ide* Homo, sanctus. Justitiæ perfectio quadragenario numero signifi. V, 107. Justitiæ enim utissimæ Noe, Daniel et Job. IX, 545. salutis nam justitiæ in templo mentis. I, 1195. Justitia Dei. *Ide* Deus.

Justitia iustorum quæ. IV, 1475. Justitia dicitur, et qua ratione dicitur. V, 916. Justitia et circumcisio quomodo nos saluat. V, 945.

Justitia et iudicium nonnihil differunt. IV, 1407. Iudicium et iustitiam facere, recte vivere. VII, 531. Justitia quomodo convertitur in iudicium. IV, 1406.

Justus homo quis. VIII, 451. Quis iustus animus. VIII, 955. Justus nemo nisi qui Deo servit. V, 649. Justus sub iugo justitiæ est. VIII, 126. Quid sit juste vivere in hac vita. VIII, 419. Juste vivere quid est aliud, nisi audire præcepta legis, et facere. V, 1270. Justorum hæc est omnis vita, disponere testamentum Dei super sacrificia. VII, 693. Vita iusti de celo recedere non debet. IV, 537. Juste vivere ipsa est via nostra. III, 1638. Qui justus, continuo bonus. IV, 1577. Justus dici potest, qui perfectioni justitiæ plurimum accessit. X, 504. Iusti non sunt, qui quod faciunt, timore faciunt. V, 52. Iusti fallaciter, qui se putant facere, quod spiritali, quæ ex Deo est, non faciunt caritate. X, 605. Justus qua ratione homo dicatur esse sicut Deus. III, 2010.

Iusti ante gratiæ electionem nulli. VI, 621. Justos ab iniustis quid discernit. X, 597. Ab illo fit homo justus, qui nunquam potest esse iniustus. IV, 1446. Homines iustus eo modo quo aer fit lucidus. III, 585. Non ita se debet homo ad Dominum convertere, et cum ab eo factus fuerit justus, abscedat. III, 582. Justus credit se sine Deo non posse servare justitiam. V, 605. Juste vivere opus est. Dei, licet per nos agatur. X, 242. Deus vias iustorum scit, ipsa eorum facit opera. X, 877. Justorum opera cur dicatur Deus operari. VI, 551. Deus hominem operatur ut iustus sit, si homo ab illo per superbiam non abscedat. III, 580. Iusti licet gratisificentur, habent tamen merita sua. I, 1346. In homine quidam justus ordo naturæ. VII, 629. Justus esse nemo potest, quandiu ab unitate corporis Christi fuerit separatus. II, 811, 815.

Iusti opera sunt Christi. III, 1825. Iusti fiunt ea gratia homines qui renascuntur in Christo, qua gratia justus homo natus est Christus. X, 1139. Justus sine fide Christi nullus aut fuit, aut erit. VI, 621. Iusti antiqui non nisi fide in Christum salvi facti. II, 878, 859; VI, 621; X, 450. Non nisi gratia Christi liberati. X, 315, 405. Justos antiquos eadem gratia et Mediatoris fides liberavit. X, 1127. Justorum antiquorum fides et nostra eadem. X, 599, 500. Pelagius et Celestius negant justos antiquos ex fide incarnationis vixisse. X, 1225. Et per Christum salvatos esse. X, 400. Iusti antiqui etsi non nomine, re tamen Christiani. X, 595. Iusti omnes, etiam qui fuerunt ante adventum Christi, pertinuerunt ad membra Christi. IV, 585, 751. Iusti antiqui non pertinebant ad Legis litteram, sed ad gratiam Christi venturi. X, 116. Pelagianorum sententia de antiquorum salute. X, 569. Iusti antiqui ad novum Testamentum pertinent. X, 596. Iusti antiqui etsi non perfectæ virtutis, sed tamen propter fidem iusti. X, 592. *Ide* ante Christum. Iusti antiqui quibus in sedibus erant ante Christi adventum; et utrum ipsos ad aliquid melius transtulerit ejus passio, unde indagandum. VIII, 515.

Justus nemo nisi humilis et pius. IV, 583. Justam viam non intrant infideles, de illa pereunt superbi. V, 107. Justus plus intendit in defectus suos, quam in virtutes. VII, 167. Justus ex cadendi periculo ratio sese humiliandi. VI, 419. Melior est peccator humilis, quam justus superbus. V, 950. Nemo sibi placeat, et comparet se illis qui male vivunt. V, 952. Aut aliis insultet. V, 955. Iusti multo inferiores merito, peccatoribus conversis. VIII, 445, 444.

Iustus qui stat, plerumque cadit. V, 669. Justis miscetur casuri, ut ex eorum casu timor augeatur. VI, 419. Justus seduci potest, sed non ad æternam damnationem. VII, 669. Justus nemo in omnibus. X, 161. Peccata hic nonnulla in iustis. VII, 21. Iusti ex fide viventes non sine peccato. X, 244. Sunt tamen qui vivant absque crimine. VI, 262. Iusti omnes hac in vita secundum quid boni, secundum quid mali sunt. V, 539. Justorum quorundam vita, nec bona, nec mala. VII, 750. Iusti antiqui non sine peccato. X, 622. In ipsis etiam fructuosos sarmentis agricola qui in cælis est, invenit aliquid quod purget. IX, 746. Iusti ad regulam divinam, et iusti ad regulam humanam. VI, 718, 720, 721. qui de justitia sua præsumunt, iusti appel-

lantur aliquando in Scriptura. IV, 696. Justus hic nullus, qui non quibusdam humanis motibus deficiat ad seipsum, et ideo peccet. VI, 262. quantumcumque iustus, non gloriantur, sed poenitendi causa semper adest. V, 1558. Iusti merito orant pro remissione peccatorum suorum. II, 842; VII, 637. Nulli non necessaria peccatorum remissio. VI, 262.

Iusti cur multa patiantur in hoc mundo. IV, 1637. Deus non ideo iniustus ac invalidus, aut res humanas non curat, quia sinit iustos affligi. VI, 98. Iusti expedit affligi in hac vita. VI, 99. labor iustorum, flagellum est patris. IV, 1204. Iustos de tribulationibus semper eruit Deus, non quidem corporaliter, sed spiritaliter. IV, 319, 520. Iusti humilitati non sunt miseri, nisi oculis impiorum. IV, 255. Iusti humiliati non ceciderunt, quia Deus cui adherent, altitudo ipsorum est. IV, 255. Iusti in malis temporalibus publicis inter Paganos dupliciter affliguntur, et ab impiis, et cum impiis. II, 423. Iusto nil nocet. IV, 566. Iusto qui nocet, sibi ipsi vere nocet, non illi. I, 600. Iusto nihil iustum displicet. III, 140. quod fuit caminus regis tribus pueris, hoc erit ardens mundus iustis in Trinitate signatis. IV, 1514. Non ideo quisque iustior, quia persecutionem patitur: probatur exemplis. II, 177. Iusti hic nunquam sine persecutione. V, 910. Qualiter persecutionem pro iustitia semper patiantur. IX, 420. Justus et iniustus oneri sibi sunt. IV, 564. Justorum labores quinam sint. VII, 787. Justorum labores improbis quibusdam scandalum. VI, 58. Justus proficit quando videt peccatum peccatoris. IV, 690, 691. Homini iusto unde hic conturbationis causa. IV, 241, 471. Iusti mutant aliquando, cum vident impios florere et abundare. IV, 1618, 1619. Iusti vita in hoc seculo, similis est arbori quæ per hiemem arida videtur. IV, 558, 556, 557. Iusti vita hic bellum, nondum triumphus. V, 814. Justorum certamina. VIII, 586, 587. Iusti non solum de suis, sed et de rebus aliorum affliguntur. VII, 414. Iusti passiones rectas habent. VII, 415, 416. Justus naufragus evadit dives et nudus. V, 1514.

Iustus unde diligitur etsi incognitus. VIII, 971. Quomodo nondum justus iustum cognoscat quem diligit. VIII, 953, 954, 955, 959, 966. Justus, si a sua iustitia recesserit, in qua diu vixit, et in ea fuerit impietate defunctus in qua non dico unum animum, sed unum diem vixerit, in penas iniquis delictis ibit, nil sibi præterita sua iustitia profutura. X, 979. quinam inveniantur iusti in ultimo iudicio. X, 504. Iusti liberandis vita non sufficit in iudicio, sine suffragio sanctorum. VII, 749. Iusti quodam modo purgabuntur in iudicio, cum mali separabuntur ab eis. VII, 700. Iusti in regno calorum, hostiæ ipsi erunt. VII, 700. quis fructus hic est iusto. IV, 691. Iusti hic et in celo gaudent; hic despic, ibi de re. IV, 1679. Iusti post opera bona sabbatum æternum agent. IV, 1181, 1182. Justus secundum spem beatorum est Adamo in paradiso constituto. VII, 528. Iusti quomodo pauci. IX, 296.

Iusti terram proprie regunt. IV, 544. Orbem proprie habitant. IV, 544. Justorum iure sunt omnia. II, 665. Justorum semen quomodo potens in terra. VI, 161. Quomodo non querat panem. IV, 587, 588. Juste agens laudem habebit ex potestate, sive illa absolvat, sive damnet. V, 110. Quid est recipere iustum in nomine iusti. IV, 1527.

Iusti appellati sunt vel Angeli, vel filii Dei. III, 519. Appellantur campi, colles. IV, 784, 785. Coli. III, 1277; IV, 1514, 1625, 1626, 1632; V, 1590. Justus lumen est. III, 826. Dies est. III, 826. Nisi homo ad incommutabile bonum, quod est Deus, conversus substituerit, formari ut iustus beatusque sit non potest. III, 581. Iusti regnum Christi. VIII, 850, 854. Iusti palmæ et cedro comparantur. IV, 1179, 1480. Appellantur sedes Dei. IV, 1625, 1626. sunt sedes Dei qui præstat ex iustis tanquam e throno, et ipsos dirigit. IV, 1240, 1626. Justos hinc migrantes tollit Angelus in paradysum. V, 658. Justorum tria genera in Noe, Daniele et Job significata. II, 425; VI, 717; X, 158. Iniustos quomodo Deus diligit. VI, 621.

Iustum esse non potest quod est contra veritatem. VI, 710.

Iustum susum. III, 2056, 2060.

Juventus dei. VII, 122.

Juventus circa triginta annos esse definitur. VII, 777. Juventutis erudiendæ modus improbat. I, 672. Juventus Christiani in laboribus et arumnis, senecta vero candida est recte factis. IV, 1178, 1179. In juvenili ætate potissimum vita corrigenda. IV, 1512.

Juvenalis locus. II, 552.

K.

Kalendarum Januariarum solemnitas superstitiosa. V, 1020, 1021, 1024.

L.

Laban interpretatur dealbatio. VIII, 452.

Labdon iudex apud Helaeos. VII, 576.

Labio. Tres hujus nominis existere, sententia juris civilis clari. VII, 36, *not.* (a). *Labio* Philosophus. VII, 735. *Labio* antiquitatis peritissimus. VII, 56. Quomodo *Labio* distinguit deos. VII, 105. Per quid numina bona a numinibus malis distinguat. VII, 56. *Labio* daemonicola. VII, 272.

Labia interioris et exterioris hominis. IV, 900. *Labia* dolosa augent linguas suas penas, quibus apud inferos sitiant. IV, 250. Consentiant *labia* tua cordi tuo; quærens pacem a Deo, tibi ipsi esto pacatus. IV, 444. *Labor* laborum superbia. IV, 1810, 1811.

Labor quomodo præceptus nobis sit. IV, 1211. Excellentius est labore manum sibi victum vestitumque parare, quam ab aliis accipere. II, 692. *Labor* servis Dei seligendus, qui animo libero exerceatur sine cura et cupiditate. VI, 560. *Vide* opus.

Labores alienos alapi nisi conceatur non iudicando discutere, sed lacerando conscindere, docti sibi non videntur. VI, 441.

Labor hie unde. V, 440. A laboris pena nullus hominum est immunis. X, 1578. *Labores* conditionum aliquot recensentur. V, 445. *Laborum* et dolorum uno nomine Graeci appellant. VIII, 410. Ibi *labor*, ubi multa quaeruntur et diliguntur, quibus ad preces et retinendis voluntas non satis est. II, 485. Non poterit *labor* finire, nisi hoc quisque diligit, quod invito non possit anferri. IV, 107. *Laboret* homo ut teneat quod facile amisit; tenebit ad firmitatem, quod tenuerit post laborem. IV, 1956. *Laborant* omnes filii suis, nemo sibi. IV, 1159. *Labor* est semen iniquitatis, peccatum conceptio doloris. IV, 107. *Laborant* homines pro cupiditatibus suis, *laborare* nolunt pro Dei promissis. V, 257. *Labor* impiorum in circuitu. IV, 1810, 1811. Bonum opus non multum *laborat*, malum opus habet laborem. IV, 1181, 1811. Nihil est laboriosius iniquitate et impietate: quem laborem sequitur dolor, quia non solum sine fructu, sed etiam ad perniciem laboratur. IV, 127, 142. *Labor* iustorum flagellum est patris, et felicitas peccatorum fovea ipsorum est. IV, 1204. Si vis sustinere laborem, attende mercedem. IV, 372. *Brevis* labor est, nec destitutus consolatione. IV, 1212. *Labores* hujus vite, quia transeunt, nihil sunt, sed consequuntur bona quæ non transeunt. V, 728. *Labor* pretium est regni colorum. IV, 1211. *Modo* tempus est laboris, tempus seminis, tempus frugis: etsi inter ventos et pluvias, semina; veniet æstas, quæ te lætificet. IV, 391. Nec sentiunt amatores quod laborant, et tunc ab eis plus laboratur, quando a labore quisque prohibetur. V, 583. *Labores* amantium nullo modo sunt onerosi; nam in eo quod amatur, aut non laboratur, aut et labor amatur. VI, 447, 448. *Laborem* mundationis carnis et spiritus nemo suscepit, nisi premio invitatus. V, 263.

Labore emittit requies. IV, 1211. *Laborum* et actionum omnium finis quis esse debeat. V, 85. *Talis* actio debet esse animæ, quæ tendat ad quietam securitatem, non quæ augeat inquietum laborem. IV, 1489. Quidquid laboras, ad hoc *labas* ut videas. IV, 1179.

Lac. *Parvulus* es, adhuc lacte nutriendus es, noli irasci uberibus. IV, 644, 781. *Lactare* ut nutriaris, sic nutrire ut crescas, sic crescere ut panem manduces. IV, 1715. *Panis* Angelorum *lac* factus est nobis. IV, 253, 1710, 1711. *Humilitas*, caro, crucifixio Christi, *lac* est quod parvulus sufficit. IV, 1615. *Lac* nostrum Christus humilis: cibus noster in Christus equalis patri. III, 1998. *Idem* et *lac* parvulus et gaudibus esca esse potest. V, 1617. *Lac* nullo modo significat gratiam. IV, 827, 1837; V, 167. *Lac* gregis. V, 271. *Vide* Pastor. *Lactis* alimonia non vescuntur Manichæi. VIII, 57.

Lactentes in Ecclesia, si qui nondum capaces cognitionis verum spiritualis naturæ aut præ æternam vitam, nutriturum fide temporalis historia, quæ pro salute nostra a Verbo Incarnato administrata est. IV, 110.

Lactantia nomine matres filios suos ut pro terrena patria carum munirent, audientis in certamine bellica quam æquum somnus excitabant. II, 1057.

Lacerna. V, 885.

Lacrymæ testes doloris. V, 1556. *Lacrymæ* nascentium, testes et prophetice miserie eorum. V, 909. *Lacrymæ* sanctiorum hie vite. VII, 685. *Iustus* quisque hie alimonia sua plorat, unde. V, 194. *Pus* unde *lacrymarum* causa. IV, 449. *Ardes* forte conscientia delicti, *lacrymas* excreta illumina peccati. IV, 1224. *Lacrymas* extorquebat humiliorum superbiorum lumen confitentium peccatorum. IV, 1805.

Lacrymæ sanguis penitentis. V, 1542. *Seminarum* in *lacrymis* omnium est Christianorum. V, 192, 194. *Lacrymæ*

piorum comparantur cum fletu impiorum. V, 195. *Lacrymæ* et risus ianes de rebus perituris. V, 194, 495. *Dulciores* sunt *lacrymæ* orantium, quam gaudia theatrorum. IV, 1685. *Lacrymæ* pie contribulatorum, mustum sunt amantium. IV, 1064. *Panis lacrymarum* die ac nocte comeditur. IV, 467. *Lacrymæ* quare dictæ sunt panes, non potus. IV, 457, 1683, 1684.

Lactantius operi suo quædam vaticinia Sibyllæ inserit. VII, 581.

Lacturnus Deus præsidet frumentis lactescentibus. VII, 118.

Lacus est profunditas miserie vel inferni. IV, 1114, 1835; VII, 394. *Lacus* infimus profundissima miseria. IV, 1112. *Lacus* est profunditas sæculi, abundantia luxurie. IV, 225. *Lacus* miserie est profunditas iniquitatis, ex carnalibus concupiscentiis. IV, 434, 1835. In *lacum* descendunt, qui sese libidinis immerguat. IV, 225. Et qui confessionem perdunt. IV, 1853. *Lacum* aperire et effodere quomodo differant. IV, 407.

Lædit prius iniquitas cor injustum unde procedit, quam hominem justum in quem procedit. IV, 407.

Lælius in disputatione Ciceronis de rep. inducitur ut interlocutor. VII, 67.

Lætitia quid. VII, 409. *Lætitia* in bono est et in malo. VII, 111, 112. *Lætitia* maiorum de temporalibus bonis, crecit as est ac summa miseria. VI, 295. *Lætitia* sæculi vanitas. III, 1458. *Lætitia* in malis fovea est. IV, 671. *Mors* est ipsa *lætitia* in perituro, cum quisque adipiscitur quod perditte concupivit. IV, 125. *Melior* est tristitia iniqua patientis, quam *lætitia* iniqua facientis. IV, 671. *Lætitia* sæculi est impunita nequitia. V, 975. *Lætitia* non bonis quaerenda, sed iustus. IV, 82. *Lætanum* corde in Deo. V, 482. *Recto* corde semper est de Deo jucunditas. IV, 1251. *Lætitia* sanctorum inde est, quod Dominus sit in illis. IV, 829. *Lætitia* mentis acquiritur cessando a *lætitia* carnis. VI, 711. *Causa* tristitie tue peccatum est, causa *lætitie* tue iustitia sit. IV, 478. *Lætemur* in Domino, non in nobis; quia bonum nostrum non nos nobis, sed ille qui fecit n. s. IV, 118, 275, 770, 794. *Nihil* præstat natus a *lætitia* que in verbo Derest. III, 485. *Lætitie* saginam producent nubes scripturarum. IV, 1909. *Lætitia* sine timore non sit. IV, 1092, 1095. *Lætitia* plena et perfecta quando erit. IV, 1092, 1275. *Cum* accepta fuerit coelestis et ineffabilis *lætitia*, perit quodam modo humana mens et fit divina. IV, 351. *Lætitium* donabit dies, patientiam quærit nox. IV, 1853. *Quæ* multum *læta* sunt, et si certa sunt, vix creduntur. IV, 1927.

Lætitia nominatur solemnitas. II, 115.

Læto qui sæculum, quod contempserat, repetere sollicitabatur, epistola II, 1055.

Læicus. V, 635, 758, 1540. *Læici* inferioris propositi (id est alii a monachis). I, 659.

Læmasha. IX, 256.

Læmase. IX, 206.

Lamina in fronte summi sacerdotis significat sanctificationem et ablationem peccatorum. III, 641. *Ac* vite bonæ fiduciam. III, 658.

Lampadio de questione fati et fortunæ rescriptum. II, 1061.

Lampares vigesimus tertius Rex Assyriorum. VII, 572.

Lampius Barcionensis. II, 100. A quo Paulinus apud Barcionem in Hispania per vim inflammate subito plebis est saceratus. II, 100.

Lana et linum quid figurant. V, 224. *Lana* materies vestis est, et designat prædestinatos. IV, 1952.

Languor naturæ nostræ. IV, 1519, 1507. *Languor* ex culpa contractus. VI, 560. *Languores*, quos ex pena peccati patiuntur etiam cives civitatis supernæ. VII, 442. *Languor* post baptismum. V, 752. *Languores* nostri a quo sanantur. IV, 1549.

Lactarius in epistola ad Galatas commentatioribus sequitur II, 252. *Lactentium* de Ecclesia nuper egressum dicit Hieronymus. II, 252, 286.

Lactandon tropum existunt. VII, 79. Perjurio Apollinæ et Neptunum fallit. VII, 80.

Lapides ossa principum esse dicunt Manichæi. VII, 506.

Lapides et terra in mundum sunt ut ungue, et ossa Dei. VII, 212. *Lapides* dicuntur Gentes que adorant lapides. IV, 570, V, 679. *Lapides* mortuos adorabant pagani, nos vivum lapidem invenimus. IV, 1244. *Lapis* angularis Christus. V, 42. omnes fideles unus lapis. IV, 1228. *Tinctio* lapidis equi Jacob suppositi, figura unionis Christi. III, 370. A lapide Christo conuassari aliud est, aliud conteri. IV, 522. *Lapis* demonstrationis et veritatis. III, 654. *Quinque* lapides David. V, 498. *Lapides* vivi, lapides mortui. V, 165. *Lapis* Christus ex quo passus parvus, conteret magnus. IV, 976. *Lapides* pretiosi et vivi in Ecclesia. V, 225. Qui credunt diligendo Christo. *Lapides* vivi sunt, de quibus templum et aedificum. IV, 12, 1794. *Lapides* sicut omnes propheta. IV,

1505. Lapis limitis agri. V, 1511. Lapidea miliaria litteris plena viam docent. V, 1547.

Lapsus et reparatio hominis. III, 152.

Laqueus venantium, dulcedo hujus vitae. IV, 1647. Quomodo in laqueum incidunt homines, et ex illo eruantur. IV, 1151, 1647. Laqueos non in via, sed circa viam tendit diabolus; via autem Christus. IV, 1151. In laqueo diaboli duo sunt; error quo illiciti, terror quo frangant. IV, 256.

Larentina meretrix Hercules, quibus meritis divinos honores obtinuit. VII, 185.

Lares demones boni ex hominibus facti. VII, 265.

Largo de contemptu rerum hujus saeculi epistola. II, 958. Num hic idem sit, qui proconsulatum Africæ gessit. II, 958, not. (c).

Larva, noxii demones ex hominibus facti. VII, 265.

Lascivum motum repercutiens, si quid delectabilis cogitavit, non abit sine vulnere. V, 591.

Latera hominis dicuntur, qui illi coherent. IV, 555, 1684. A latere Domini cadunt, qui de sua perfectione superbiunt. IV, 1156. A latere Christi stant, qui reliquerunt omnia. IV, 1156. Bonus homo est, sed mala latera habet, proverbium. IV, 555, 1684.

Latere hic voluit Christus, et latent similiter boni. IV, 621.

Lastidianus Augustini consobrinus. I, 962.

Latina lingua in Africa vulgaris ætate Augustini. I, 674. Latine lingue inopia in regionibus (Hipponeisibus) evangelica dispensatio multum laborat. II, 294. Augustinus in multis verborum sonis exagitabant Itali. I, 1015.

Latinus Fauni filius, a quo Latinorum regnum dici cepit. VII, 572, 576. Latinorum reges, Silvii dicti. VII, 577.

Latinus Mugiensis episcopus. IV, 581.

Latria. VIII, 698, 705, 799, 827, 828. Latria quid. VII, 278. Latria servitus Deo debita. III, 536, 564, 628, 651; VIII, 515, 584, 585. Unum vero Deo exhibenda. VII, 160, 175, 221, 646. Unum Creatori. II, 749. Et singulis personis Trinitatis. II, 749. Quomodo latrari in nobis ipsis exhibemus Deo. VII, 280.

Latitudo caritatis. V, 904.

Latrocinia sunt parva regna. VII, 115.

Latrones habent inter se quam caritatem vocant. VIII, 225. Latrones ut tutius infesti sint paci cæterorum, pacem volunt habere sociorum. VII, 658. Latronum obstinatio inter cruciatis, ne conscios aut nomina sua prodant, non sine magno amore. V, 925.

Latrones a dextris et a sinistris Christi. V, 1085, 1451.

La romis cum Christo crucifixi converso. III, 1678; V, 150. Fides et confessio. IV, 332, 445. Confessione effudit ex se sanien, et factus est aptus cibo Domini. IV, 848. Latronis in cruce fides quanti meriti. V, 150. Quam magna, quam titubant discipuli. V, 1110, 1295. Latro in cruce tunc credidit, quando in ipsis doctoribus fides defecit. III, 1918.

Apostoli victi sunt a latrone, qui tunc credidit, quando illi defecerunt. IV, 847, 1851. Latronis fides cum discipulorum defectione comparatur. X, 480. Latronis in cruce justificatio per fidem, nullis præcedentibus meritis. VI, 125. Latro in cruce justificatus et salvatus gratis, qui de fauce, id est, de latrocinio in iudicium, de iudicio in lignum, de ligno perductus est in paradisum. IV, 552, 655. Latroni misericordia obtulit, quod miseria distulit. V, 456. Latroni credenti, ineffabili potestate dominantis Dei baptismus deputatum est habitum in animo, quod in corpore crucifixo accipi non poterat. VI, 55. Latro qui Christus in cruce paradisum promisit, an baptizatus fuerit, incertum. I, 627, 658; IX, *retr.* 107, 108; X, 505, 505, 516. Credibilis est fuisse. I, 655. Latro in cruce martyr in suo sanguine baptizatus. X, 480. Aut aqua quæ de latere Christi profluit perfluit. X, 480, 481. Latroni corporaliter adhibita sanctificatio sacramenti per necessitatem deluit, adiut per pietatem. IX, 175, 174, 175. Latronis exemplo non præscribendum salvatoris præcepto de baptismo. X, 481. *Hodie mecum eris in paradiso*, latroni dixit Christus quatenus Deus est. II, 854. Latro quomodo die mortis Christi in paradiso cum ipso. II, 855. Quo in paradiso anima ejus collocata. III, 485. Latro sub filii prodigi parabola intellectus. VI, 705.

Latrum facere. V, 1519.

Laturarii divitum, pauperes sunt. V, 150, 240, 406.

Lavacra superstitiosa in natali s. Joannis. V, 1021. Lavacrum aquæ in verbo perfectæ mundationis effectum sortitur post hanc vitam. I, 595.

Lavare et rigare quomodo differunt. IV, 94. Ad exemplum humilitatis Christus lavit pedes discipulis, non ad sacramentum mundationis. IV, 1184. Lavare manus in innocentibus quid. IV, 193. Lavandi mos in die cenæ Domini. II, 204.

Laudabiles res proprio fulgore, non ore vulgi esse pretiosas. II, 428, 435. Quicquid laudamus, ideo laudamus, quia bonum est. IV, 1741. Laudant multa multi, iniqua ini-

qui. IV, 418. Laudas quod fit? ad stipulator es facti. IV, 581, 1741. Ecclesie vel professionum quædam laudatores incauti. IV, 1278. Nemo laudat nisi quod ei placet. IV, 1959. Laudatio libera est a lege textentis historiam. IV, 1400.

Laudare Deum, accusare nos ipsos. V, 454. Laus jucunda Deo, quæ. IV, 1900. Laudandi Deum præceptum habent Angeli et cælestia. IV, 1941. Quia ratione ab Angelis, quia a nobis laudetur Deus. V, 1016. Laudat Deum universa creatura. I, 705. Quomodo creaturæ etiam inanimatæ laudent Deum. IV, 1691, 1878, 1959, 1946, 1947. Ipsæ species creaturarum, voces sunt creatorem laudantium. IV, 205, 206. A laude Domini ad laudandum se vel unguem recedere non est tutum. V, 435. Laudans se, Deum non laudat, sed se a Deo avertit. V, 952. Ut se homo laudet, arrogantia est; ut Deus se laudet, misericordia est. IV, 1869. Dei est specie sua placere tibi, ad te pertinet eum in gratiarum actione laudare. IV, 500. Summum hominis opus non est nisi laudare Deum. IV, 500. Cur Deus laudari velit ab homine. IV, 1518. Deus misericorditer jubet ut eum laudemus, non arroganter. IV, 1759. Deus nec major filii si eum laudes, nec minor, si vituperes. IV, 1758, 1759. Laudatione, quasi manducatione, vires acquiruntur, et dulcescit qui laudatur. IV, 1281.

Laudandi Deum causa nobis multiplex. IV, 598. Laudem suam, ut capî a nobis posset, temperavit Deus. IV, 1742. Laudavit se ipse Deus, ut bene ab homine laudetur. IV, 1869. In bonitate Dei laus ejus omnis includitur. IV, 1740. Sacrificia laudis, munera gratiosa. IV, 856. Laudes Dei, sacrificium justitiæ. IV, 599. Sacrificium justitiæ quod Deo gratius est, quam sacrificium vituli. IV, 864.

Laudandus Deus semper. V, 1185. Magisterium breve est, ut semper laudes Deum. IV, 1871. Alternet pro tempore sonus vocum, perpetua sit vox interiorum. IV, 1517. Laudas Deum tota die, si vis: quidquid egeris bene age, et laudasti Deum. IV, 541, 1958. Laudat ad horam lingua, vita semper laudet. IV, 1890. Laudare Deum tunc desinus, quando a justitia declinas. IV, 1958. Laudandus Deus in prosperis et in adversis. IV, 280, 628, 885. Curvus es, si laudas Deum quando tibi bene est, et blasphemias quando male. IV, 278. Laus flagellantis, medicina est vulneris. IV, 1871. Laudare Deum de se toto, est cum laudare lingua, voce, conscientia, vita, factis. IV, 1958, 1959. Laudandus Deus in voce, in intellectu et in opere honore. IV, 1590, 1949. Vita et lingua. V, 1190. Laudandus Deus in omnibus operibus nostris. IV, 1516, 1517. Frustra lingua Deum benedicit, si vita Deo maledicat. IV, 580, 585. Qui male vivit, et laudat Deum, a semetipso dissonat. IV, 1900. Deum tantum homo securus laudat, qui non habet unde displiceat. V, 1186. Laudatio impiorum offendit Deum. IV, 1900. Laudant Deum opera sua, non laudant avaritiam, luxuriam; quia non illa fecit. IV, 1691. Nondum Deum laudat qui male vivit, aut qui meritis suis tribuit quod bene vivit, aut qui se super alium extollit. IV, 540, 584. Laus vocem audire, est intelligere intus quia quicquid in te mali est, tuum est; quicquid boni, Dei est. IV, 195, 796. Vox laudis Dei est, quia gratia ipsius sumus, quicquid boni sumus. IV, 796. Deus in veritate laudandus, id est de suo, non de tuo. IV, 195, 194. A laude Domini recedit, qui a se boni aliquid habere putat. V, 455. Quia spiritus Dei in servis suis laudat eum, quid aliud quam ipse se laudat? IV, 1869. Laudes Sanctorum, Dei esse laudes. V, 1425. Opera præceptorum laudes sunt ejus qui operatur in suis. IV, 1107. Divites se laudant, pauperes Dominum laudant. IV, 178, 945.

Laudem præcedere debet confessio. IV, 1908. Deum nemo convenienter laudat, nemo quomodocumque non laudat. III, 106. Laudant Dominum qui se subdunt Domino. IV, 275. Velle laudare, laudare est. IV, 1746. Eloquentes multi sunt, qui dum laudant creaturam, obliviscuntur creatorem. IV, 1875. Si non laudaverint servi Dominum, superbi, ingrati, irreligiosi erunt. IV, 1758. Et multo magis ab ipsis Deus laudandus est, quod mereantur esse et filii. IV, 1759.

Laudandus Deus corde et amore. V, 1195, 1645. Laudans corde, in aram conscientie victimas imponis. IV, 1746, 1220. Aures Dei non ad os, sed ad cor; non ad linguam, sed ad vitam laudatoris patent. IV, 1900. Laudare Deum, amare et laudare; laudare in amore, amare in laudibus, otiosum est negotium. IV, 1916. Laus sine amore, nec vera, nec Deo accepta. V, 1645. Laudet Deum lingua, laudet vita, sed habeat caritatem i. finitum. V, 1186. Quis veraciter laudat, nisi qui sinceriter amat. II, 557. Noli timere ne non possis semper laudare, quem semper poteris amare. IV, 1062, 1065. Laudetur Deus voluntate, ametur caritate: gratuitum sit quod amatur et quod laudatur. IV, 626. Sacrificia laudis non timore sed caritate oblata, dicuntur voluntaria oris. IV, 1568. Laudando quod amas, libere laudas.

IV, 1743. Nemo laudat Deum, nisi ori suo factis consentiat, Deum et proximum diligendo. V, 209, 211. Caritas laudat Dominum, discordia blasphematur. IV, 1930. Canticum novum nihil aliud est quam laus Dei. II, 537. A laude Dei incipere debet oratio. IV, 1590, 1882. Laus nostra fecitum habet, oratio gemitum. IV, 1957.

Laudis Dei tutum iter in Scripturis querendum. IV, 1869. Laudatio hoc est cordi saginato, quod stomacho ructanti ructatio. V, 1188. Modo cantat amor esuriens, in celo cantabit amor fruens. V, 1188. Laus Dei solum erit negotium beatorum. IV, 1062, 1100, 1107, 1108, 1163, 1889; V, 1147, 1176, 1186. Ibi cibus noster erit, ibi potus, actio quietis, totum gaudium. V, 1177.

Laus sine fine in celo, quia sine fine amor. IV, 1281, 1844. Laudare modo incipe, si in aeternum laudaturus es. IV, 1870.

Laus propria non querenda, sed Dei. III, 2038. Laudare se homo quomodo possit absque arrogantia. IV, 1875. Non te laudes, et quando bonus es: laudando te bonum, fis malus; bonum te fecerat humilitas, malum te facit superbia. IV, 195. Nolle in se laudari, est esse humilem. IV, 510. Laudes humanas ambientes. V, 577, 579. Omnes mortales sese laudari optant. VIII, 1018. Vera laus ea est, quam non tacet Deus. IV, 1452. Laudes hominum intueri non debet qui recte agit. III, 1269, 1271, 1272. Laudibus humanis assuetus animus, quomodo instante iudicio deficiet. II, 575, 574. Laus humana in studiis non querenda. II, 455. Laudes hominum queritas operibus suis, adumbratur virginibus latius. V, 577. Qui laudes hominum querit in pia professione, deficit hominum reprehensionibus. V, 1364. Virgines fatuae, propter ipsam inanem laudem, non propter conscientiam suam bona operantur. II, 571. Qui iudicat propter laudem male, munus accipit. IV, 195.

Laudis amor vitium. VII, 158. Praecipuum in vanitate locum habens. IV, 1552, 1555. Vitium hoc utile esse reip. putantur. VII, 158. Laudis amore multi alia vitia cohibuerunt. VII, 158. Hi non quidem sancti, sed minus turpes sunt. VII, 158. Laudis humanae cupiditati melius resistitur, quam ceditur. VII, 158. Laudis humanae periculum. V, 478. Laudis appetitus et contentiosis superbia mater est. II, 92. Laudis aviditas hypocrisis saepe generat. II, 92. Qui laudari vult ab hominibus vituperante Deo, non defenditur ab hominibus Deo iudicante, nec eripitur Deo damnante. I, 804. Laudis appetitus miseris facit. I, 1251. Per gratiam suam praestat Deus hominibus unde laudentur. X, 208. Laudari etiam de Dei dono periculosum. II, 804. Non male vivendum est ne laudemur. I, 805. Laude immodica quosdam extulisse poenitet Augustinum. I, 587. Laudatio ibi a vanitate remota est, ubi etiam vituperatio ab offensione secura est. II, 428.

Laus humana non semper culpanda. IV, 1555. Laudes hominum quando non noceant. V, 804, 805. Laudatio comes bonae vitae. I, 805. Laus humana utilis est laudantibus, cum Deum, non hominem in bona vita sua honorant. III, 1269. Cum laudatur quis, laudem in Christum re. undat. IV, 430. Cum laudantur boni, non laudatis, sed laudantibus prodest. II, 1024. qui laudant bonos, indicant sibi bonos placere, quos veraciter laudant. II, 1024. Ut sese gerunt iusti cum laudentur. II, 95, 1024; III, 171; VII, 166. Ut se gerebat Augustinus. II, 109. Laus et honor quomodo a Praelatis accipi debeat. II, 95. In laude veritas appetenda est, vanitas fugienda. II, 1025. Laudes suas audire delectari se quo fine dixerit Themistocles. II, 1025. Laudari exoptare partim approbandum, partim cavendum. II, 1025. Finem recti nostri non in hominum laudibus ponere, et tamen propter ipsos homines querere laudes hominum docuit nos Dominus per Apostolum suum. II, 1024. Laudibus hominum moveri debemus non propter nos, sed propter proximum. I, 805. Laus honorum quomodo prosit etiam his quos laudant, licet in his nec sit quod laudant. II, 1024. Laudari a male viventibus non vult Augustinus. V, 1480. A bene viventibus, nec plene vult, nec plene non vult. V, 1480. Laudare se citra arrogantiam aliquando licet. III, 1795. Recte vivere et nolle laudari, quid est aliud quam inimicum esse rebus humanis? III, 1269. Laude carere facile est dum denegatur, difficile est ea non delectari cum offertur, II, 92.

Laus falsa adulatio est. IV, 1824. Melius vituperares, quam dolose laudares. IV, 1600. Laudes vendunt adulatores. V, 578. Adulantis laus responsa. IV, 870.

Lavinia. Aeneas uxor. VII, 576.

Lavinia urbs in qua Aeneas regnum constituit. VII, 91, 210.

Laurentius Martyr. V, 1385; VI, 689. Archidiaconus. V, 1588, 1595. Eius martyrium crudele. III, 1621. Laurentii tortuoso. III, 1621. Unde. III, 1621. Laurentio flamma exterior frangebatur in comparatione torrens quae intus aiebat. V, 1397. Laurentii corpus Romae. V, 1533. Laurentii memoria apud Ravennam. V, 1445.

SANCT. AUGUST. XI.

Laurentius provinciae Caesariensis episcopus. II, 953.

Laurentius frater Dulcitii. VI, 154, 229, 231.

Laurentium regni initium. VII, 572. Laurentum primus rex Picus. VII, 572. Ex Laurentibus origo Romana dicitur. VII, 572.

Lazarus presbyter. II, 1022.

Lazarus interpretatur adjutus. III, 1550; IV, 872. Lazarus quamvis esset figura peccatoris, multum a Domino amabatur. III, 1749. Lazari resuscitatio aliquid in allegoria significat. VI, 59. Lazarus suscitatus, peccatoris resurgentis figura. V, 455. Et penitentium. IV, 1306. Lazarus Ecclesiae Dei typum gerit. IV, 872.

Lazarus pauper ulcerosus in sinum divitis Abrahæ levatus. V, 115. Lazarus et Epulo post mortem mutaverunt vices. IV, 550. Non est in Lazaro merium paupertatis, sed pietatis. IV, 610. Lazari cur nomen expressum, non divitis. V, 248. Vide Dives. Lazari cum divite comparatio. V, 248, 1650.

Lazarus episcopus Gallus. X, 520, 545, 553. Lazari et Herotis litteras Orosius presbyter detulit ad Concilium Carthag. II, 759. Pelagium et Caesarium auctores nescarii erroris arguunt Heros et Lazarus. II, 759. Objectis Herotis et Lazari respondit Pelagius. II, 776.

Lazarus presbyter. II, 966.

Lazarus diaconus. V, 1574.

Lectio nobis hic necessaria, non in patria. IV, 1195. Lectiones divinae nos erigunt contra desperationem, et terrent contra superbiam. V, 778. Quando legis, Deus tibi loquitur; quando oras, Deo loqueris. IV, 1086. Tanto citius quisque proficit cum bona legit, quanto citius facit quod legit. VI, 565. Lectionis perversum studium reprehenditur. VI, 565. Lectiones et cantus in Ecclesia. V, 950.

Lector psalmum qui populo exponendus esset, praelegebat. IV, 1784. Lector ascendit, tractator loquitur. V, 424, 431. Lectores sonant Dei verbum etiam quando tacent tractatores. V, 204. Lector recitat Evangelium. V, 455, 1117. Lector psalmum in ecclesia cantans, quem ipse elegit. V, 1550. Lector ecclesiasticus ille non est, qui Scripturam non ecclesiasticam, quamvis in ecclesia legerit. II, 254. Lectoris officio qui semel functi fuerant in aliqua ecclesia, ab alia teneri non poterant. II, 255 et Not. Pueri in lectorum gradu. III, 1049; V, 1550.

Legentium error triplex. VIII, 72. Lectorum tardiorum errores auctori non tribuendi. VIII, 825. Legere qui non potest, assidue verbum Dei audiat. IV, 1159. qui didicerunt a Domino Jesu Christo missi esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597. In conventibus Christianorum legebatur alternatim et psallebatur. II, 119.

Lectisternia in honorem deorum. VII, 96.

Lectus aliquando est voluptas carnis, et delectatio secularis. IV, 95. Lecto quies figuratur. IV, 1750. In lecto esse dicuntur, qui in otio Deo serviunt. IV, 1750. Lectus doloris, infirmitas est carnis. IV, 437. Lecti arati. VII, 102. Lectus argenteus. V, 1402. Lectus inargentatus. V, 114.

Leges urbs. II, 1094.

Legiones noxii daemones ex hominibus facti. VII, 265.

Lens cocta a Jacob, et manducata ab Esau, quid figuravit. V, 59. Lenticula, cibus Aegyptiorum. IV, 327. Lenticula Alexandrina magnificatur. IV, 527.

Leo sacerdos Paganorum. VII, 256. Sacrorum Aegyptiorum magnus antistes. VII, 229. Deorum originem prodit. III, 1057.

Leonem acolythum arbitrantur ipsum esse Leonem magnum, qui postea sexto in Romana sede successit. II, 867. Not. (b). Sixtus ad Aurelium senem per Leonem Acolythum scribit. II, 867.

Leones non vixisse carnibus in arca magis credendum est. III, 550. Leo ponitur in laude, ponitur et in vituperatione. IV, 585. Per leonem Christus significatur. IV, 1575. Leo et Christum significat et diabolum. II, 79; V, 471. Leo victus est saviendo, Agnus vicit patiando. IV, 1938. Leo in cubili dicitur Antichristus, in quo et vis et dolus operatur. IV, 127, 128. Leonum cubilia, corda infidelium. IV, 1576. Catuli leonum, plebs Iudaeorum; leones, principes sacerdotum. IV, 667. Leones ac leonum catuli, daemonia et eorum principes designant. IV, 1574, 1575.

Leonas Dei famulus. VI, 518.

Leontiana basilica. V, 1201, 1207. Ejus conditor ipse Leontius. V, 1208. Leontii solemnitas ac depositio. V, 1208.

Leontius diaconus. II, 1002, 1012.

Lepidi bellum civile. VII, 109.

Leporius negabat Deum hominem factum, et quartam in Trinitate subintroducebat personam. II, 991. Leporii erroris sententia contraria. VI, 219. Leporius a Proculo et Cylinio merito correptus. II, 991. Et damnatus. II, 991. Leporius pergit ad Aug. a quo sanatus suscipitur. II, 991. Et de facto sanatur. II, 991. Sanati sunt et qui cum illo ve-

(Treize.)

nerunt. II, 992. rogat August. ut per epistolam a se subscriptam suscipiatur. II, 991.

Legum introitus, de varia et inconstans. V, 933.

Leptimachus. IX, 259.

Leptimus. IX, 222.

Lexus quid significet. IV, 1572, 1575.

Leithargici. V, 358. Somno periclitantur. IV, 340, 341. *Leithargicus* cur malis castus. I, 1657. *Leithargicus* dormire volens, symbolam peccatoris perire volentis. V, 246, 358, 1596.

Leithus fluvius, seu fluvius oblivionis apud inferos. VII, 510.

Levana dea. VII, 122.

Levanda anima ad Deum, ut vas ad fontem. IV, 1854. *Levandum* cor sursum, ne putrescat. IV, 1083, 1629, 1650. *Levare* se ad Deum, et *levare* se contra Deum. V, 1556.

Leucippus octavus rex Sicyoniorum. VII, 362.

Leucius episcopus. II, 759, 780.

Leucothoe dea. VII, 352.

Levi cur non decimatus. X, 475. *Levi* absconditus erat in Iombis Abrahæ. III, 107.

Levite. Quidquid ad Levitas pertinebat, ad Deum pertinere censebatur. III, 719. Levitas pro primogenitis filiorum Israel sibi Deus deputat. III, 719.

Levitus scripti actus tanquam actus Apostolorum. VIII, 1599.

Lex a legendo seu eligendo dicta est. III, 681. Lex generaliter et specialiter accipitur. III, 2087, 2088. *Retr.* Lex universaliter, sapientia divina. VI, 90. Lex alia aeterna, alii temporales: de utraque fuse et egregie. I, 1229. Lex aeterna est ratio divina vel voluntas Dei ordinem naturalem cons. rarijul eas. perturbari vetans. VII, 418, 420, 458, 446. Lex Dei sempiterna. III, 618. Lex Dei, voluntas Dei. IV, 586. Aeternæ legis notio. I, 1229. Lex aeterna ante legem scriptam iniebat in cordibus piorum. V, 500. Eternam legem fas est cognoscere, judicare neas. III, 448. Qui legi aeternæ adheret, temporalis legis non indiget. I, 1258. Lex triplex, in paradiso data, naturaliter insita, et in litteris promulgata. IV, 1574. Lex homini recto data, ut obedientiae virtus mandaretur. X, 1534.

Lex naturalis. II, 681. Vocatur lex rationis. II, 685. Legem naturæ nemo sinitur ignorare. IV, 1574. Omnibus hominibus inesse potest. IV, 675, 1574. Lex scripta cur data est, cum jam in cordibus conscripta esset. IV, 675. Lex naturalis per legem scrijam est instaurata, aucta, et firmata. IV, 1574. Lex quinque libris Moysi continetur. V, 198, 499. Legis nomine omnia veteris Instrumenti eloquia significantur. VIII, 1081. Legis cor in decem præceptis agnoscitur. VIII, 262.

Legum tria genera. VIII, 547. Lex et testimonium duo sunt nomina rei unius. IV, 987. Lex quomodo justitiæ Dei testimonium perhibet. X, 596. Leges divinae apud animam intus expressiores certioresque sunt. VIII, 105. Lex temporalis etiam a Deo data. I, 639. Lex temporalis potest per tempora commutari. I, 1220. Lex scripta digito Dei. VI, 535. Lex data est per Angelos, in quibus persona Dei apparebat. VII, 295. Lex quinquagesimo die post agni occisionem data, quid significet. IV, 1167. Cur in lapide scripta lex. IV, 1526. Legis minister Moyses, promulgator Christus. IV, 590. Legem ad condemnationem valere tabularum contritio significat. III, 756. Legis repetitio novum Testamentum significat. III, 653. Cur lex apparatu terribili, mirabili, usque signis coram populo data est. VII, 292.

Lex a populo data. V, 681, 855, 842, 850, 927, 1355; VIII, 751, 545; X, 203, 207, 1258. Lex, prævaricationis est causa. VI, 211. Lex ista una est peccati. VI, 105. Lex peccatum prohibens, virtus est acta peccati. VI, 535. Quare et quomodo virtus accessit. VII, 580; X, 193, 1605, 1606, 1607. Lex auxit consensum. VI, 105, 108, 535. Lex data factus est prævaricator, quia tunc erat reus peccator. V, 318, 821, 851, 928. Lex litteræ ostendit peccatum: tollit peccatum Lex gratiæ. V, 26. Prævaricator, ex lege. II, 769, 892. Lex in lege peccatum, quod latebat. V, 175. Lex cum in usum datus non tollatur. VIII, 632, 555. Lex peccati, non tollitur. V, 842; VI, 61. Asumenda delicta per Legem. X, 109.

Legem abiecit Carpoerates. VIII, 27. Blasphemant Caicum, qui Deum legemque negant. VIII, 29. Sicut Marcion, et Manichæus. X, 605. Legi veteri Manichæi adversantur. III, 266. Legem veterem Manichæi reprehenderunt. VIII, 27. A legem scriptam habere Faustus Haereticus. VIII, 547. Legem veterem de veteri lege. V, 175. Legem veterem. V, 175; VIII, 105. Refutatio. X, 821. VIII, 301, 343. Summa locum scripti legem. V, 175. Legem veterem. Augustinus. VIII, 105. Legem veterem. Legem veterem. I, 1258. X, 587.

Lex non vult perire, cum perierit. X, 337. Lex ab Apo-

stolo non improbat. III, 2063. Legis laus secundum Pelagianos. X, 610, 616. In laude Legis. quæ Pelagianorum intentio. X, 616. Legem sic mitti ad regnum, quemadmodum Evangelium, dogma Caestii. X, 555, 554. Lex quatenus a Catholicis laudanda. X, 611. Lex etiam vetus Deo. X, 594. Lex non est mala, imò bona est. VI, 108, 109. Bona ostenditur. V, 822, 828, 851, 842. Bona et sancta. VII, 580. Quomodo bona est. III, 2065. Lex bonum est volenti facere quod lex vult. X, 452.

Lex utilis lata. VIII, 71. Legis utilitas. II, 676; V, 750; VI, 61, 105, 116, 279, 312, 348, 486. quibusnam utilis. X, 1111.

Lex cui bono data. II, 859. Lex tamquam pædagogus ad gratiam ducit. VI, 355. Ad hoc prodest, ut mittat ad gratiam. IV, 1575. Lex data est ad ostendendum quam acris vinculis constringeretur, qui de suis viribus præsumebant. III, 2068. Lex danda fuerat, quæ manifestius sibi ipsum ostenderet hominem, ne superbus animus humanus a se ipso se posse esse justum putaret. II, 860. Ideo data est Lex, ut crescente peccato humiliarentur superbi, humiliati confiterentur, confessi sanarentur. IV, 1529. Lex data, ut inveniret se homo qui se latebat. V, 855, 927. Lex etiam ipsa in adiutorium gratia; sed non sicut gratia. V, 850. Sic in adiutorium data est, ne te sanum putares. V, 850. Lex data, ut infirmitas inveniretur, imò augetur; et vel sic medicus quæreretur. V, 842, 850. Lex docet, et jubet, quod si ne gratia impleri non potest, hominem demonstrat suam infirmitatem, ut quærat demonstrata infirmitas Salvatorem. II, 593, 895. Lex quomodo languorem ostendat, superbiam curet, ad medicum ducat. V, 755. Lex data Judæis, ut ad gratiam confugerent. VIII, 652. Lex cancellis tibi fecit, ut non inveniendo qua exires, ad gratiam convolaris. V, 894. Lex ostendit non tantum delectorem esse necessarium, verum etiam adiutorem Deum. X, 203. Pravo data lex, ut suam pravitatem sentiens, gratiam desideraret. X, 1554. Lex Juheis pædagogus, a quo perduceretur ad gratiam, quæ est in fide Jesu Christi. III, 615.

Legis infirmitas. III, 1402. Infirmitas ad justificandum. IV, 888, 889. Lex quare infirmata et infirma dicitur. IV, 818. Legis Moysi ad sanandum impotentia. V, 689, 755. Lex sive naturalis, sive scripta, non potuit auferre peccatum. X, 116. Nec a peccato liberare. X, 556, 557. Lex lactum damnat, non auferit malitiam. X, 634. Lex sine gratia non auferit, sed auget peccatum. IV, 1572. Per Legem non sunt ablata peccata. III, 2067. Nec Lex, nec Sacerdotium introducant in hereditatem aeternam, sed gratia per fidem. III, 745. Lex reconciliare non potuit. X, 826. Per Legem justificari se Judæi putabant, sicut et id putant Pelagiani. II, 769. Legis littera neminem justificat. X, 219, 556, 1227. Lex sine gratia non solum nihil prodest, sed plurimum obest. X, 561, 565. Prævaricatoris facit, vel usque ad effectum mali operis, vel saltem in sola voluntate. X, 221, 904. Lex justificationem non efficit, sed prævaricationem. X, 250. Lex Moysi, baculus Giezi super faciem pueri. IV, 889; V, 176; VIII, 272. Lex lapis super mortuum positus. III, 1756. Lex vetus in se transiens est his qui gratiam non habent. IV, 1167. Legis infirmitas ex carne. V, 844.

Lex cur jubet. X, 214. Lex bonum jubet, sed non dat. VI, 505. Juvare novit, non juvare. V, 822, 1174. Lex data est, ut monstraret homini infirmitatem, et quærat demonstrata infirmitas Salvatorem. X, 209. Lex sine gratia. X, 857. Lex sine gratia non sufficit. X, 896. Dat nosse hostem, non vincere. V, 794. Lex sine gratia nihil valet. V, 1165. Lex non est mala, licet sine gratia sit noxia. VIII, 512. Lex semper est bona, sive obsit inanis gratia, sive proest plenæ gratia. VIII, 512. Lex quomodo nocet. III, 2063. Lex sine gratia non correctio peccantis, sed virtus est peccati. X, 1605, 1606. Lex peccato dedit virtutem, non quia mala jubet, aut bona prohibet, sed quia ex prohibitione autum est desiderium, non extinctum. II, 892; V, 841, 894; X, 203, 204. Nescio quomodo hoc ipsum, quod concupiscitur, fit in modum veteris. X, 204. Quod lex vetat, tanto magis libet, quanto minus licet. VI, 106. Lex quomodo virtus peccati, si bona est. V, 109.

Lex sine gratia peccatum operatur. VII, 750. Facit magis reos. V, 755. Iram operatur. X, 894. Quomodo. X, 208. Lex cognita peccare gravior est. I, 1538. Inexcusabiles sunt qui divina lege instructi, Legi non obediunt. II, 884. Legis prævaricatores sumus, cum id non facimus quod faciendum, vel facimus quod non faciendum esse jam scimus. VI, 271. Lex sine caritate dono jubere poterit, non juvare, sed i prævaricatorem insuper facere. VI, 287. Contra Legem peccantibus prævaricationis crimen accessit. III, 2065, 2068. Quidam non dant gratia, prævaricatores fiunt accedente Lege, non iusti. X, 1427.

Per Legis cognitionem tollitur excusatio quam homines afferre solent in peccatis. X, 882, 885. Inexcusabiles sibi sunt, qui Legem cognoscentes, per eas vires quibus con-

per solam gratiam homo mente servit legi Dei. X, 361. Lex mentis, lex membrorum, per fragelaphos significatur. III, 880.

Lex civitatis Dei, caritas. IV, 1261. In cœlis plenitudo Legis sine ullo peccati timore servabitur. IV, 1558. Lex non implebitur ita ut nihil omnino desit, nisi in altera vita. X, 604. Lex in cœlo non legitur, et quare. IV, 1194, 1560.

Legis veteris præcepta an Christianis teneantur custodire. X, 394. A servitute Legis ad filiorum libertatem transeundum. X, 256. Legis observationes cur jam respuunt Christiani. X, 215. Legis observationem indifferentem non esse inter bonum et malum, imo malam esse Hieron. dicit. II, 260, 280. Nec bonam esse nec malam August. docet. II, 280. Poterat Judæus qui Christo crederet, in observationibus Legis, licet superfluis, permanere. VIII, 156. Legitima nonnulla quo animo celebranda suscepit Paulus. II, 278, 279, 282. Ab illo non mendaciter observata. VI, 556. Tunc permittantur Judæis in Christum credentibus. VI, 556. Petrum et Paulum Legis exercens: mandata timore fidei hunc Judæorum censet Augustinus, Hieronymus vero simulasse tantum. II, 156, 260. Lex post resurrectionem Domini amisit omnem vitam officii sui. II, 281. Nec continuo deserenda, sed religiose deducenda ad sepulturam. II, 281, 284. Nihil veteris Legis imponentur Apostoli iis qui ex Gentibus credebant, præter tria. III, 934. Gentiles ad observationem Legis non cogebantur. VI, 556. Cogendos quidam putabant, tamquam sine iis salvi esse non possent. VI, 556. Hoc timor Petri simulabat, hoc libertas Pauli redargebat. VI, 557. Gentiles qui in Christum crederent, Legis onere liberis; eos autem qui ex Judæis crederent, Legi esse subiectos, ex Hieron. censet August. II, 251, 258. Legis præcepta servari volebant Gernthiam. VIII, 27. Ebionæ. VIII, 27. Nazareæ. VIII, 27. Legis observatio non continuo, sed paulatim alijcenda erat. II, 281, 282, 285. Legis observatio initio revelationis gratie non erat pernicio: progressu vero temporis a Christianis deserenda fuit. II, 282. Nunc qui eam observare vellet, habendus esset ut impius seculi violator. II, 282. Nec ullo modo hoc jam licet. II, 285. Legis antiquæ sacramenta cur non observemus. IV, 1836. Ideo jam non observamus, quia Christus ea implevit. VIII, 555, 554. Legem et Prophetas quomodo Christus adimplevit. VIII, 552, 559, 565, 568, 570. quam Legem et quos Prophetas Christus non venit solvere, sed adimplere. VIII, 548, 551. quedam Legis Christum adimplevisse, quedam solvisse opinabatur Faustus. VIII, 559. refellit. VIII, 559. Legem veterem potuisse mutari non mutata divine providentie ratione. II, 52. Lex non evanuit in Christo, sed Legis velamen. VIII, 71. Legis observationes serviles ablata sunt, sed earum interpretationes tenentur a liberis. VIII, 134. Non jam observanda quæ sunt Legis, sed illa quæ his significantur. VIII, 136, 137. In ipsis umbris non est spes ponenda, sed in rebus quas ille umbræ significabant. VIII, 136. In lege veteri mysteria velata. VIII, 71. quæcumque in Lege et Prophetis vel rebus gestis, vel sacramentorum celebrationibus, vel locutionum modis figurate prophetata sunt, in Christo et in Ecclesia impleantur. VIII, 548. Christus in antiqua lege prophetatus. II, 654. Judæi toto orbis terrarum dispersi, ut essent testes Christi per ipsam Legem. II, 654. In Lege non intelligitur Christum Judæi. VIII, 652. Exceptis nonnullis VIII, 655. Legis præcepta multa Judæis pro suo corde lapide magis congrua, quam vera. VIII, 545.

Legis præcepta omnia figure nostræ fuerant. VIII, 546, 561. Legis præcepta me licentia erant, adventu Domini medicata sunt ipsa medicamenta. IV, 680. Lex ex aliqua parte observatur in fide Christiana. II, 747. quid ex Lege et Prophetis jam observant Christiani. VIII, 545, 549. quæ Legæ significantur, non jam jubentur faciendi, sed leguntur intelligentia. VIII, 545.

Lex quomodo intelligenda. III, 203; VIII, 405. Spiritu aliter intelligenda, ne in murmura sensus carnalis incurat. VIII, 705. Nihil perniciosius quam quicquid in Lege accipi ad litteram, nihil salubrius quam spiritui revelari. VIII, 71. Lex temporalia promittebat. III, 1602. Cur præmia visibilia promittebat. VII, 292. Per promissa terrena, significabant æterna. VII, 295. Legis promissa a paucis intellecta. VII, 295. Legis veteris promissa spiritualiter intelligenda. V, 167. Qui propter terrena suscepit legem Dei, ipse est heres veteris Testamenti. X, 528. Legem observantibus quanam via promittitur. X, 616. Lex vetus quatenus spiritalis. X, 594. Non impletur nisi a spiritualibus. VI, 105. Legis verba non omnes qui novaverunt, justi sunt. IX, 299. Homo factor legis debet esse, non iudex. I, 859. qui diligit regem Dei, etiam quod in ea non intelligit, honorat; et quod ei sonare videtur absurde, se iudex non intelligere iudicat. IV, 1592. Quatuor modi Legis exponende. III, 222. Lex Moysi, quæ sola terrena præmia polliceri videtur, habet etiam sub velamento spiritalia. IV, 1449. Lex Judæis

data, pluvia voluntaria est quam segregavit Deus hereditati suæ. IV, 818. Lex vetus spiritaliter intellecta, Evangelium est. V, 168. In Lege velabatur novi Testamenti observatio habet occultam virtutem intelligenda gratia Christi. VIII, 259. Quare Judæis intelligende gratia Christi virtus non datur. VIII, 260. Lex quomodo gratia et veritas fit per Jesum Christum. VIII, 512. Lex Christiana vel ab ipsis infidelibus laudatur, ut potius, divina, ineffabilis. IV, 457.

Legis Moysæ et novæ comparatio. X, 218. Legis et gratie discernim. IV, 1528; V, 792; VIII, 652, 655, 654. Earum concordantia. V, 845. Lex vetus mortem, nova justitiam ministrat. X, 219. Lex vetus hordeum est ad Evangelium triticum. V, 725. Præcepta veteris quæ monita quæ Christus quasi opus onere præceptis Legis videtur, in ipsis libris veteribus reperiuntur. VIII, 566. Lex in Christo, lex cum misericordia. IV, 209.

Lex uti legitime. V, 854; X, 616, 917. Fieri potest ut quisque et in Lege sit, et legitime utatur. IX, 461. Quatenus justus et injustus legitime utatur. X, 209. Non sunt ista duo contraria et quod justus legitime lege utatur, et quod justus lex non sit posita. X, 210. Lex quomodo justo non est posita. X, 209. Lex utitur legitime, qui intelligens quare sit data, confugit ad gratiam. II, 795. Lex non absolutiois adiutorium, sed vinculum criminis ei fit, qui ad eam implendam de suis viribus fidei. II, 595. Ambulare in lege sine querela. V, 918. Perficere legem in hac vita sanctis non conceditur. V, 858. Consentiri cum lege. V, 857. Lex quæ male utitur. VI, 105. Lex bene utenti bona opera nascuntur, mala male utenti. IV, 720. Aliud est petire sine Lege, aliud iudicari per Legem. III, 1877. Qui sine lege peccaverunt, sine lege peribunt, de Moysi lege intelligendum. IV, 1572. Sententia eorum qui dicunt hos qui in lege peccaverunt non perituros, si etiam transitorias purgandos, recipitur. IV, 1575. Qui legem agere nolit, a lege juste agitur. I, 1480.

Lex vetus et nova. V, 857. Unde utraque dicitur. X, 221, 222. Lex vetus nunc specialiter pro altera parte veteris Testamenti, nunc generaliter pro toto veteri Testamento dicitur. I, 624. Lex a Judæis contempta. V, 1642. Legis auditores etsi apud Deum justi non sint, audiri tam in possunt, quando verum dicunt. IX, 714. Lex Christiana ab ipsis infidelibus laudatur, sed ejus difficultatem ne eum amplectantur excusant. IV, 457.

Lex in arca est sanctificatio in corpore Domini. II, 219. Lex Moysi portibus quinque figurata. V, 689. Li denario. V, 1240. Lex Dei, firmamentum. IV, 1194, 1195. Lex Domini immaculata, spiritus sanctus. IV, 161. Lex decem præceptorum, psalterium decem chordarum. IV, 161. Lex Domini ipse est Christus. IV, 135. Auctor, quem Augustinus appellat adversarium Legis et Prophetarum, non fuit Manichæus. VIII, 664.

Leges omnes beatitudinem appetunt. II, 595. Lex quæ justa non est, non est Lex. I, 1251. Per humanam legem nonnulla permittuntur, quæ per divinam vetantur et puniuntur. I, 1252. Lex mundi, non lege Creatoris mundi quædam approbantur. V, 828. Legis humane potestas in vindicando, quousque porrigatur. II, 1224. Non licet iudicare legibus institutis iudicare, sed secundum ipsas. III, 148. Subditur legibus qui non auct leges. I, 1188. Leges humane addiscende. III, 62. Legibus civilibus terrene civitatis civitas celestis obtemperare non dubitat. VII, 645. Leges suas non inhibuit Imperator, quando confessus dat indulgentiam. IV, 590. Ex bonis et malis legibus Imperatorum Ecclesia proficit. II, 599, 796. Legibus malis probantur boni, legibus bonis emendantur mali. IX, 527. Cor regis cum est infidele, aut exereantur aut probantur boni; cum vero est fidele, aut corriguntur aut pleuntur mali. IX, 759. Leges non petendas ab Imperatoribus contra Donatistas August. cum aliis sentiebat, alii contra sentiebant. II, 804, 805. Leges ab Imperatoribus Apostoli non postulabant, quare. II, 804. Leges Imperatorum, exemplo Pauli Apostoli implorare possunt Christiani. II, 806. quid de legibus ab Imperatoribus contra Donatistas petendis decreverunt sit in Concilio Carthagi. II, 805. Leges Imperatorum contra hæreticos. IV, 1501. Paganos. V, 515. Leges Imperatorum hæreticos damnas et exiliis, Paganorum autem sacrificia capite pleunt. II, 526. Leges de idolis contrahendis et hæreticis corrigendis vivo stillicione in Africam missæ. II, 538. Earum occasione multi ad Christianam religionem vel catholicam pacem conversi. II, 539. Jactant vani homines esse Imperatore neciente vel nolente datas. II, 538. Lex theodosii mulierem hereticam aut in hæreticos, in Donatistas qui in Ecclesiam deservierunt, extensa. II, 804. Donatistas possessiones amittere jussi sunt secundum leges Regum tunc renorm. II, 535. Quædam hæreticorum adversus Leges Imperatorum catholicorum. X, 705,

704. Leges penales Imperatorum pro Catholica adversus hereticos defenduntur. IX, 616. Legum coercionis non aufertur liberum arbitrium. IX, 517. Legum Imperialium adversus Donatistas et alios utilitas. II, 796, 798, 802, 806, IX, 315, 425, 755. Donatistarum plurimi per leges Imperatorum correcti sunt. II, 796, 806. Legum severitate non utuntur Catholici adversus hereticos. II, 503, 506. Legum severitatem Donatistas deprecatur Augustinus. II, 566. Lex Antonini in adulteros. VI, 475. Lex Julia. VI, 475. Lex Viconia iniqua. VII, 105. Leges securales. II, 166.

Lia interpretatur laborans. III, 1046. *Lia* figura est vite activæ. III, 1046.

Libanus interpretatur candidatio. IV, 912, 1570. *Libanus* pro dignitate huius sæculi accipitur. IV, 912, 1570. *Libani* fructus qui sunt. IV, 911, 912, 1570.

Libellatici. IX, 157.

Libelli. V, 1442. *Libelli* dabantur ut miracula in populo recitarentur. V, 495, 1500, 1445; VII, 768, 769, 770.

Libentina dea, a libidine sic appellata. VII, 118.

Liber Deus, *Libera* dea unde sic dicuntur. VII, 187. *Liber* pater, dictus etiam Dionysius, post mortem ut Deus habitus. VII, 569, 571. *Liber* vini inventor. VII, 569. *Liber* cum Cerere seminibus præponitur. VII, 207. *Liberi* sacra quam turpia. VII, 210, 214. *Liberum* paucorum sacerdotum oculis committendum putant Pagani. II, 85.

Liber Deus qui præest conceptus, alius a Baecho. VII, 195. *Not. (a).*

Liberalis episcopus. IX, 192.

Liberales discipuli lineæ nihil habent congruum libertati nisi quod habent congruum veritati. II, 567. Hinc poetarum, philosophorum, oratorum artes primum dicte immerito liberales. VII, 367.

Libri vite nomine quid intelligitur. VII, 680. *Liber* vite prædestinatio seu præscientia Dei. VII, 681. De libro vite quemquam deleri, quomodo accipiendum. IV, 862. *Liber* vite acrietur in iudicio. VII, 680. Quisnam *liber* intelligatur in his verbis, *in capite libri scriptum est*, etc. IV, 1962. *Libri* divini quidam sunt, esse sunt deliciae sanctæ et bonæ. IV, 415. *Liber* tibi sit pagina divina, *liber* tibi sit orbis terrarum; in istis codicibus non legunt nisi qui litteras norunt, in toto mundo legat et idiota. IV, 518. *Liber* dulcis in ore, et amarus in ventre. IV, 492. *Libros* plures a pluribus fieri diverso stilo, non diversa fide, etiam de eisdem questionibus, utile est. VIII, 825; IX, 595. Auctoritas librorum qui non proficiendi exercitatione, sed præcipiendi auctoritate scribuntur a nobis. VIII, 248, 254. Etsi in libris ab hominibus scriptis inveniantur eadem veritas quæ in sacris, longe tamen est impar auctoritas. VIII, 249. *Libri* ab hominibus scripti non cum necessitate credendi, sed cum iudicio libertate legendi. VIII, 248, 249. *Libros* aliorum et sermones qui crapula, peccant sepe et graviter. II, 555. *Libri* termino refiliter lectoris intentio, sicut labor viatoris hospitio. VIII, 656. *Libri* profanorum aquæ sunt non omnibus communes. IV, 1560, 1561. In libris alienigenarum invenimus optima præcepta morum et discipline, sed non humilitas. IV, 270. *Librorum* improbatiorum lectio, quibus possit non obesse. X, 510. *Libros* canonicos aliæ quæ quomodo legat Augustinus. II, 277, 286. *Libri* pontificales sacerdotum profanorum. VI, 585.

Liberorum jus quid. X, 714. *Not. 1.*

Libertas variis modis sumitur. X, 1103, 1106. *Libertas* naturalis, nulli servire. VII, 615. *Libertas* nostra, non servire peccato sit. VII, 114. Quæ est peior mors animæ, quam *libertas* erroris? II, 400.

Liberum arbitrium postulat. X, 258. *Liberum* arbitrium quod hinc atque illuc liberum fluitat perit. X, 169. *Liberum* arbitrium a quo quis semel in Iudæum. X, 1543. Et quomodo alio fluitat. X, 1102, 1105, 1104, 1295. *Liberum* arbitrium. X, 1466, 1548, 1549. *Libera* voluntas sine Pelagianorum deficiat, ut nec accessu sit antequam libertatem Deo. X, 1297. *Libertatis* æquilibrium nec in Pelagianorum opinione reperitur. X, 1297. *Liberum* arbitrium secundum Pelagianos non constat sine possibilitate peccandi. X, 1485. *Liberi* arbitrii possibilitatem tam in bonum quam in malum esse, quia bonis persequens vult Pelagius, nec sibi stat. II, 824, 850. In Deo et in beatis liberum arbitrium est sine possibilitate peccandi. X, 1548. Ad naturam liberum arbitrium non pertinet posse et peccare et non peccare. X, 1474. Possibilitas non potest requirere ad libertatem. X, 1521. *Liberum* arbitrium in Deo summum. X, 1474. Inest malum facere non posse. X, 1117, 1118. *Liber* ut quisquam sit, non reus uti ut velle possit et bonum et malum. X, 1416. Variis posse in bonum et malum ad liberum arbitrium non peccat. X, 1565. *Liberum* arbitrium putat Julianus non esse autem nec necessitate. X, 1299. Necessitas quædam beata non auferens libertatem. X, 1116. *Liberum* arbitrium quæ ratione Augustinus. *Idem* præ hyber explicavit. III, 2078. *Liberum* arbitrium sive in bonum naturam, sive in bonum non agit licet

catholica. II, 975.

Liberum arbitrium per peccatum Adæ dici sublatum, Juliani calumnia. X, 552, 564. *Liberum* arbitrium impiis non est ademptum. X, 555. Nemo vel in bonum vel in malum cogitur invitus. X, 367. Deus non sanat invitum. IV, 1520. *Liberum* arbitrium asseritur. VIII, 451, 540. *Liberum* arbitrium animæ datum. I, 595, 1079, 1241; III, 153. *Libera* est nobis voluntas, quia est in potestate. I, 1275. Per liberam voluntatem ipsa libera voluntate utimur. I, 1268. Quid censetur esse in nostra potestate. I, 596, 1275. Quid libera voluntate, quid necessitate faciamus. IV, 1745, 1746. *Libertas* si tollitur, omnis humana vita subvertitur. VII, 149. *Liberum* voluntatis arbitrium non negant, qui conflentur omnem hominem corde suo credentem, non nisi sua libera credere voluntate. II, 987. *Liberum* voluntatis arbitrium esse in homine probatur ex divinis præceptis. X, 882, 884, 885. Eo ipso quo aliquid præceptum et imperatum est, obedientia nostra requiritur, quæ nulla potest esse sine libero arbitrio. II, 971. Ex eo quod venit Dominus mundum salvare, et quod venturus sit ipsum judicare, gratia et liberum arbitrium asseritur. II, 969; X, 874, 875 et seq. qui putat hominem, qui per ætatem potuit uti libero voluntatis arbitrio, secundum opera sua non iudicari, errat. II, 971. Si non accepisset homo liberum arbitrium et rationem, non eum sequeretur damnatio iusta peccantem. IV, 1502. *Liberum* arbitrium sic homini datum, ut tamen et divinis legibus et humanis rectissime gravium supplicia constituta sint peccatorum. II, 940. Mathematicis non credendum, ne a libero arbitrio naufragemus. II, 210. *Libera* voluntas per Dei præscientiam non aufertur. I, 1274. *Liberum* arbitrium non ita datum, ut quolibet eo molienti, ullam partem divini ordinis legisque perturbet. I, 595. Creatura in arbitrio libero constituta est, non sic ut Creatoris superet voluntatem, etiam si contra ejus faciat voluntatem. IV, 1464. Cornua falsæ libertatis adversus Deum erigere. I, 166. Ad omnipotentiam Dei pertinet ut ex libero arbitrio venientia mala esse permittat. VI, 581.

Liberum arbitrium cur homini datum. VI, 11. Cur ad malum flexibile datum. I, 1242. *Liberum* arbitrium homini datum est, ut Deo non necessitate, sed voluntate serviat. VI, 296. Datum est ad recte vivendum, non ad peccandum. I, 1242. *Liberum* arbitrium in homine ad virtutem et vitia. X, 286. In libero est voluntatis arbitrio peccatum et recte factum. VI, 16. In tuo arbitrio Deus esse voluit cui pares locum, Deo, an diavolo. IV, 1958. Homini Deus dedit liberum arbitrium, et si vult homo, heri fuit palea, hodie fit frumentum. V, 1175. Peccatores se de Deo excusare cogantes ideo arguuntur, quia liberum habent arbitrium. X, 885. Creatus homo est cum libero arbitrio, quo ipse ad peccatum consentit. IV, 268. Per liberum arbitrium peccant, maxime qui cum delectatione peccant et amore peccati, et hoc eis placet quod eos libet. X, 1110. *Libertas* quædam perniciosa. IV, 1506. *Libera* voluntas causa peccati. I, 595, 755; III, 155. *Et in libris de ea re scriptis*. I, 1221. Ex libera hominis voluntate semen mortis. V, 1269.

Liberum arbitrium, bonum opus Dei. X, 1489. Ad Dei dona pertinet. X, 135. Ad Dei dona pertinet non tantum ut sit, verum etiam ut bonum sit. X, 155. *Liberum* arbitrium in mediis bonis censetur. I, 598. Cur Deus Angelos et hominem libero arbitrio permisit. X, 952. *Libertas* voluntatis in illius primæ conditionis præstantia quid valeat, apparet in Angelis qui steterunt. X, 1001.

Liberum arbitrium primi hominis quale. V, 1269; VII, 802. Aliter de libertate in qua primus homo factus est loquendum, aliter de ea in qua nunc est. X, 287. *Liberum* arbitrium perfecte fuit in primo homine. III, 2066. *Liberi* arbitrii integerrimæ vires in Adamo. X, 1515. *Liberum* arbitrium primus homo accepit rectum. VI, 685. *Liberum* arbitrium in primo statu per se sufficere ad peccandum, non ad justitiam retinendam, nisi divinitus adjutum. VI, 281. *Liberam* voluntatem ad male agendum habemus sine Dei adjutorio: quamquam male agendo non sit libera, sed damnable ancilla. V, 856. Bonus usus liberæ voluntatis ex Deo. I, 598. *Libertas* primum hominem deceptit, dum indulgentius frenis ejus utitur. II, 785. *Liberum* arbitrium quid valeat non adjutum, in ipso Adam demonstratum est. VI, 685. *Liberi* arbitrii infirmitas cecidit in Adamo. V, 852, 940.

Liberum arbitrium tam integrum esse, quam ante propriæ voluntatis usum immovatum ut in omni tempore naturam, degna Pelagianorum. X, 1149. *Liberum* arbitrium aut post peccata tam plenum est, quam fuit ante peccata. X, 1108. *Libertatem* in homine post peccatum. X, 1101, 1103, 1104. *Libertas* arbitrii non talem habet naturam qualem Adam accepit, sed ut non sit causa est summum. X, 1234. *Liberum* arbitrium suo malo usu vitium. X, 1524, 1529. *Liberum* arbitrium quo recte agere potuit homo, peccati malitia defecit. X, 1525,

dit. VII, 227. Violatur societas quæ cum Deo nobis esse debet; cum eadem natura, cuius ille auctor est, libidinis perversitate polluitur. I, 680. *Vide* Cupiditas. Libido in omni uelut tacto dominatur. I, 1225. Ad vitæ necessaria alii libidine, alii ratione ducuntur. V, 546. Libido triplex. I, 690.

Libido. Nemo est usque adeo sapiens, ut contra libidines nullum habeat conflictum. VII, 629. sanctorum in hac vita cum sensuum libidine pugna et lucta. X, 775. Libido etiam in conjugibus frenanda. X, 716, 717. Libidinem quatenus castitas expugnat et in conjugatis, et in continentibus. X, 1160. Libido cum vincitur, vincitur diabolus. X, 801. An ideo libidini non resistendum, quia est prima peccati. X, 788. Libidini consentitur potius, quam imperatur. X, 798. Senex lxxxiv annorum Lystriam sibi ad libidinem emit. X, 715. Libidinis impetus, cantus gravitate fractus. X, 798. Libido surgit? tu tene membra; quid factura est quæ surrexit? V, 719. surgere novit, vivere non novit; surgendo assidue sine causa, discit et non surgere. V, 719. Ardeat sine causa, et consumit se. V, 719. Libido in salutis nostræ perfectione tamquam infirmitas perbit. X, 1415. In quibus non sanabitur, damnabitur. X, 1155. Libido cur non est malum in pecoribus. X, 736, 757, 1195, 1194, 1572, 1575, 1574, 1435. Libido pertinet ad naturam pecoris, ad penam hominis. X, 1560, 1565, 1572, 1575. *Vide* Concupiscentia.

Libidinosi non credunt antiquos justos temperanter uti potuisse multis feminis. III, 76. Libidinosi describuntur. III, 97. In libidines suas euntes, cur fluxi et soluti dicantur. IV, 687.

Libosus Vagensis. IX, 145, 220.

Libra dictus liber Dietinii. VI, 522, 545, 548.

Libyici philosophi. VII, 255.

Licentius Romanorum filius I, 928, 1080; II, 110. Augustini pro eo sollicitudo. II, 126. Nomen patris et matris erga Licentium Augustinum pietas iure sibi vindicat. II, 126. Licentium a moribus incompisitis et libidinis ad sapientiæ studium revocat August. II, 106, 107. Licentium Paulino commendat August. II, 110. Eunque rogat ut Licentium velit exhortari et instruere. II, 110. Benedictos panes quinque Paulinus Romano et Licentio mittit. II, 126. Licentius in agro Cassiciaco agens cum Augustino, interlocutoris personam sustinet in libris ibi compositis. I, 905. Et in libris de musica. I, 1081. Licentius poetice deditus erat. I, 922, 925, 975. Et philosophæ studiosus. I, 907, 987, 988. Licentii carmen ad Augustinum præceptorem. II, 104. Licentii ingenium aureum. II, 107.

Licetium. VII, 777.

Licinus Imp. II, 504.

Licinus Consul. IX, 687.

Licita sunt quædam, quæ non expediunt. VI, 460, 465.

Lizandus ne homo propter offensam, nisi iuste: nam iniusta vincula dirumpit iustitia. V, 509. Ligandi et solvendi munere quomodo fideles quique fungantur. V, 509.

Ligatura superstitiosæ. II, 1060; III, 50. Ligatura sacrilega ad sanitatem recuperandam. V, 1501, 1459. Ligaturas adhibere. IV, 518.

Lignæ IX, 511

Lignum scientiæ boni et mali. VIII, 615, 614, 660. Arbor vera et innoxia. III, 577, 585. Quare sic appellatur. III, 577, 584; VII, 425; X, 471, 172. Recte sic vocaretur, etiamsi non peccasset primi parentes. III, 585. Lignum scientiæ boni et mali non ideo vetitum est quia malum. III, 584. At non ob aliud est malum, nisi quia prohibitum. VII, 420.

Lignum vitæ virtute invisibili præditum. III, 451. Quid præstiturum erat. X, 172. senium arcebat. VII, 594. Et mortem. VII, 594, 596; X, 1598. Primi parentes ejus ope nec morbo tentari, nec ætate mutari potuissent. III, 447. Lignum vitæ cibum præstabat, quo corpus hominis sanitati stabili firmaretur. III, 577. In carne primorum parentum factum fuisset per escam ligni vitæ, quod fit in Angelis per æternitatis participationem. III, 447. De ligno vitæ manducavit Adamus. X, 1581. De eo solebat Adamus sumere sacramentum, de cæteris alimentum. VII, 594; X, 1580. Lignum vitæ aliud spiritale, aliud corporale. X, 1598. Cibum ligni vitæ magnum aliquid significabat. III, 577. Lignum vitæ et vere creatum est, et sapientiam figuravit. III, 575, 576, 577. Lignum vitæ typus sapientiæ. X, 172. Et sacramentum. III, 447, 451; VIII, 615, 616. Lignum vitæ plantatum in medio paradisi, quid significet. III, 205. Christum significabat. VII, 701. Lignum vitæ primis parentibus de paradiso ejectis mansit ad memoriam, sic utinamque spiritales amoris vitæ. VIII, 616. An choro ligni vitæ vescatur nunc aliquis, nisi forte Enoch et Elias, non temere asseverandum. VIII, 616. Enoch et Elias translati creduntur ubi est lignum vitæ. X, 1584.

Lignum nos portat in aquis maris. IV, 1580. Ligna impu-

trabilia, ex quibus arca fabricatur. IV, 1917. Lignum per quod aquæ dulces factæ sunt, figura crucis. III, 616. Lignum ubi erant fixa membra Christi morientis, etiam cathedra fuit magistri docentis. III, 1950. Domuit lignum quod ferrum non domuit. IV, 1228. Ligna in campo fructifera allegorice. V, 315. Ligna campi, plebes populorum. IV, 1570. Ligna silvarum Pagani sunt. IV, 1254.

Limatensis episcopus. II, 162.

Limentinus Deus limini præfectus. VII, 149, 184.

Limitibus carbones substernuntur. VII, 715.

Limus terræ unde homo formatus est. III, 201. Limus profundus sunt, qui a iustitia cadunt. IV, 845. Limus luti, concupiscentiæ carnales. IV, 434.

Linea quid. I, 1041. Linea transversim secari infinite potest. I, 874.

Lingua dupliciter intelligitur. VIII, 296. Quid velit cor, lingua testatur. IV, 1191. Linguae bona vel mala, ubi adest mens bona vel mala. V, 1418. Ream linguam non facit, nisi mens rea. V, 975. Linguae tentatio. V, 1500. Linguae tentationibus aliquando non ferri difficile est. V, 1526. Lingua in udo posita, facile in lubrico labitur. V, 978. Lingua non frustra in udo est, nisi quia facile labitur. IV, 414. Contra hæc remedium esse silentium. IV, 414. Lingua dolosa ea est, quæ habet imaginem consulendi, et perniciem nocendi. IV, 1599, 1600. Lingua adulteris plus persequitur, quam manus interfectoris. IV, 869. Cibos amaritudinis non das ventri tuo, et cibos iniquitatis das lingue tue malignæ; sicut eligis quo vescaris, sic elige quod loquaris. IV, 606. Lingua Judæorum, gladius quo Christus occisus est. IV, 668, 669. Quam difficile, etiam in piis officiis prædicationis, exhortationis, etc. lingua non peccare. IV, 414, 580. Lingua hominem alienat ab homine magis quam animal ab animali. VII, 655. Lingue iniquorum sunt in manu diaboli. IV, 1867. Tolerabilis est lingua labi, quam vita. X, 728.

Lingua cohibenda. V, 655, 978. Linguam domare quam difficile. IV, 1827. Linguam domare nemo potest sine gratiæ adjutorio. X, 254. Deus lingua dominatur. V, 575.

Lingua Dei cur dicta est calamus. IV, 497. Lingua Christi, prædicatoris ipsius. IV, 175. Lingua popularis, plerumque est doctrina salutaris. IV, 279. Lingua nostra canticum Jerusalem. IV, 1771. Lingua barbara est, quæ Dominum non laudat. IV, 1478. Habendum in corde, quod habet omnis homo in lingua: *omni vult Deus*. IV, 279. Lingua exsecta presbytero. V, 1596.

Lingua pro sono qui lingua promitur. III, 1932. Pro locutione quæ fit per linguam. IV, 597. Lingua una primitus fuit ante turrim Babel. III, 401. Linguarum diversitas unde VII, 485. Linguarum diversitatem superba impietas invexit, et humilis pietas Ecclesiæ contulit unitati. IV, 656; V, 1215. Lingue tres toto orbe maxime excellunt, Hebræa, Græca et Latina. IV, 692. Lingua Hebræa primo fuit omnium lingua. VII, 522. Lingua Hebræa unde sic dicta. VII, 522. Hebraica, Punica, et Syra lingua sunt cognatæ. III, 1520. Lingua Græca et Latina qua figura dicitur. IV, 555. Linguarum cognitio necessaria ad intelligentiam Scripturarum. III, 42. Lingue originali potius credendum, quam ejus translationi. VII, 454, 455.

Linguarum donum, signum olim maxime Spiritus sancti descendens in fideles. VII, 612. Linguarum donum quid significavit. IV, 161, 1706; V, 461; VII, 612. Lingue omnium gentium in uno homine die Pentecostes, quid significant. V, 497, 916, 1250, 1252, 1254, 1550. Lingue omnes creditur ostendebatur, ubi jam omnes lingue sonabant. III, 1991. Linguis omnibus modo loquitur unus homo Christus et Ecclesia. IV, 161. Linguis omnium loquitur, qui in corpore Christi est. IV, 1929. Modo in Ecclesia ipsa unitas tamquam unus loquitur omnium gentium linguis. V, 554, 1246. Cur donum linguarum modo non conceditur. V, 1250. Nec linguis loquitur qui credunt. IV, 1706.

Linguere terram, quid sit. IV, 909.

Linterense oppidum in Campania. VII, 102.

Linte quatuor initis subligati interpretatio. IX, 413.

Linum et lana quid figurant. V, 224. Linea vestimentis interiora. V, 224. Linistina vestis. VIII, 227.

Linus poeta Theologus. VII, 572, 597.

Litigare an liceat. III, 1281. Aut iudicio publico sua repetere, nullis succurrentibus Apostolicis exemplis. II, 527. Litem habere de rebus secularibus prohibitum a Christo. VI, 270. *Vide* Judicium. Lites habere, delictum. V, 1540. Quod tamen ferendum, si iudicio ecclesiastico finiantur. V, 1540. Litigare etiam apud Ecclesiasticos iudices, delictum est Christianis. IV, 1045. Litigantes ad Episcopos causas suas deferunt. IV, 1570. Litem inferenti cedere aliquid ut Deo vacet, est tempus redimere. V, 940. Litigatorum malorum vox, se malos iudices esse perperos. II, 169. melius est dubitare de occultis, quam litigare de invidiis. III, 576. Litigare quos censendus. V, 1395.

Lucrum est esca, trahens laqueus. IV, 782, 1810. Lucrum non sic sapit, quomodo dolet damnum. V, 1158. Lucrum luteum. I, 716. Peratamundi lucrum, ne fiat anime damnum. IV, 1582, 1615. Nemo habet injustum lucrum sine justo damno. V, 70.

Luctus, iritus cum carne. I, 760. Lucta christiane anime. V, 1541. In tentationibus quotidianis. V, 1159. Lucta carnis et spiritus libi in iustificatis manens. V, 85, 160, 189, 715, 820, 821, 861, 891. In lucta carnis et spiritus quid faciendum. V, 190. Victoria post resurrectionem cur differtur. V, 892. De lucta spiritali disserentem, qui non certant non intelligunt. V, 815.

Luctus est non inhumani cordis vulnus, quod consolationibus sanatur. VII, 653. Luctus et officia defunctis exhibenda. V, 957. *Vide* Lugere.

Lucus dicitur quod minime luceat. III, 81, 800.

Ludi primitus instituti Telxioni regi Sicyoniorum. VII, 562. Ludi diis inferis sacri. VII, 99. Ludi Circenses. I, 723. soli prima in usu apud Romanos. VII, 44. Ludi funebres. VII, 255. Ludi seculares Romae instaurati. VII, 98. Ludi seculares contemnendi. IV, 1046. Ludi quare diis instituti. VII, 569. Ludes alii celebrare an divinitatis indicium. VII, 257. Ludi esse non debent in humanis, si Romani essent honesti. VII, 112. Ludi scenici, in rebus divinis positi à Varrone. VII, 152, 157. A Platone damnati. VII, 257, 258. Ludos scenicos non turpes judicaverunt Graeci. VII, 153. Ludi scenicos actores in reipublici administrationem receperunt. VII, 53. Ludi scenici, deorum iussu homine instituti, quare. VII, 44, 55, 57, 58, 75, 152. Quam periculi ludi scenici. VII, 75, 76, 154. Quam turpes. VII, 50, 51. Licet turpes, eos exhiberi sibi dii jusserunt. VII, 189, 257. Turpissime ludos scenicos dii poposcerunt. VII, 259. Ludi scenici sunt pestis morum. VII, 97. Ludi scenicos majestas divina non placatur, quibus humana dignitas inquinatur. VII, 78. Deos habere qui ludis scenicis delectantur, simile est furoris. VII, 187. Ludi pompatici. V, 113. Nugatoria iniquitatis, ludi et spectacula vana. V, 81, 83, 88.

Ludi, id est, loci ad exhibendos ludos. V, 205.

Ludificatio demonum, quomodo fit. VII, 574.

Lugere que aquam nunquam debebant qui oleo sanctificati erant. III, 690, 710. Apud antiquos ea faciebant Lugentes, quae consuetudini essent contraria. III, 690. Scindebant vestimenta. III, 710. Sciebant corpora. III, 708. Hoc fieri deus prohibet. III, 708. Sanctis in veteri Testamento celebrabatur luctus septem dies. III, 596. Numerus isidic septenarius luctus comprobatur. III, 536. *Vide* Novendialis.

Lugentes quomodo beati. IV, 1099. Lugendum filiis ablati sponso. V, 1049.

Lumbos succingere. V, 226.

Lumina dicuntur oculi. IV, 1838.

Luminaria et sidera unde facta. III, 263. quare quarto die facta. III, 253. quomodo dividant inter diem et noctem, cum jam inter lucem et tenebras divisisset Deus. III, 256. Luminaria dividunt inter noctem et diem allegorice. I, 834. Luminaria et sidera quomodo sunt in tempora et signa, in dies et annos. III, 271, 275. Non ideo coelestia luminaria adestant, quia ducitur ex eis aliquando similitudo ad divina mysteria figuranda. II, 209. Luminaria celi vident mala fieri super terram. IV, 1194.

Luna ex aqua bona facta secundum Manichaeos. VIII, 53. Et navis lucis. VIII, 53. Luna qualis creata fuerit. III, 275. Plenum primitus factum esse, absurdum est dicere. III, 256. Omni die perfecta est. III, 256. Semper est plena. III, 276. De luna, unde lumen habeat, duae sunt opiniones. IV, 151, 152. Manicheorum de lunae incremento et defectu delirium. II, 207. Ejus incrementa et decrementa, unde. IV, 151, 152. Lunae defectus et incrementum ex eo quod magis vel minus illustretur a sole; aut si habeat suum lumen ex eo quod partem hemisphaerii in qua est lumen ostendat vel abscondat. II, 207. Lunam deponi imaginaria ludificatione sensum exhibebatur. VII, 295. Non luna ipsa, sed quod accenditur, variatur. III, 276. De luna quam inepte quidam mentiantur. IV, 1194. Lunam adorabant Manichaei. VIII, 242, 500, 520. Soli et lunae non conviciatur Moyses. VIII, 500. Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solis et lunae computationem Pascha cefebrent. II, 209. Luna in scripturis allegorice Synagoga. II, 208; IV, 157. Ecclesia. IV, 151, 908, 1573. Sicut luna ad oculos nostros augeatur recedendo a sole, et minuitur ad solem appropinquando; sic anima recedendo a sole iustitiae ad exteriora progreditur, appropinquando vero se convertit ad interiora. II, 207, 208. Lunae nomine significatur mutabilitas mortalitatis. IV, 728, 908, 1154, 1846. Item scientia. IV, 1760. Luna resurrectionis imago. IV, 1524. Luna significat carnem Christi. IV, 941. Carnales designat et insipientes. IV, 941. Frange lunam, fac fortunam, dicitur avarorum. VI, 674.

Lupae ad Martem pertinent. VII, 578.

Lupanaria unde dicta. VII, 578.

Luperci via. IX, 229.

Luperci Romani, unde sic dicti. VII, 574. Lupercorum sacerdotum ascensus et descensus per viam sacram quid significat. VII, 569.

Lupicinus servus Dei. II, 592.

Lux duplex, Deus, et lux quam fecit. VIII, 609. Inter lucem quod est ipse Deus, et lucem quam creavit Deus, non distinguunt Manichaei. VIII, 404. Lux aeterna et incommutabilis. I, 742, 801. Lumen Deum quale cogitandum. V, 36. Lumen quod Deus est, quam excellens. VIII, 572. Lumen quod Deus dat, non est tale quod possit ab aliquo obtineri. IV, 200. Lux in Domino, tenebrae sumus sine Domino. V, 521, 1472. Lux cordis Deus est. IV, 206, 207. Lucem illam non vident nisi mundi corde. IV, 206, 806. In excitatio mentis quisquis datus fuerit, ab interiore Dei luce seclnditur. IV, 94. Paganus quasi bene vivens, patentibus oculis est in tenebris; Christianus male vivens, in luce est, sed clausis oculis. IV, 196, 197. Ex luce Dei consilium sibi dat ipsa anima. IV, 1887, 1888. In luce Dei aeterna quaedam legit anima rationalis. IV, 1887, 1888. Lux hominum, lux meatuum. III, 1598. Lux interior cuius ope tam multa videmus ac iudicamus. II, 615, 616. Vocatur lux iudicans. II, 616. Lumen est veritas proprio splendore fulgens, unde omnes tamquam lucerna accenduntur. IV, 102, 105. Lux sincerissime et incommutabilis veritatis, quibus pateat. V, 524. Lumen verum, iustitia et sapientia. V, 476. Luce intelligibili perfunditur anima, ut faciat opera iusta. IV, 1191. Lux iustitiae oculis cordis videtur. III, 1659. Iustitiae lux menti perturbata poma est, antequam sanetur. V, 512. Lucem iustitiae mens perturbata nec audeat contemplari, nec valet. V, 542. Lux cordis caritas. II, 560. Lucis internae amor. V, 1551. Lux visibilis solis et lux invisibilis Verbi Dei, qui differant. V, 676. Lux interior cum visibili comparatur. V, 517. Lux visibilis corporum colores, invisibilis animarum format affectiones. V, 1498. Quando nos delicti pœnitet, in luce sumus. IV, 162. Deus fecit lucem, cum Christus a mortuis surrexit. IV, 532.

Lumen aliud illuminans, aliud illuminatum. III, 1502, 1658; IX, 74. Lumen verum ab illuminato lumine discernendum. II, 541. Lumen sibi esse homo non potest. V, 987. Lumen tu tibi non es, ut nultum oculus es, nihil valens sine lumine. V, 457. Lumen a quo omnis homo illuminatur. V, 457. Lumen verum solus Christus. V, 55. Lux Dei, veritas Dei, et hoc utrumque unus Christus. IV, 478. Quomodo lux vera illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. X, 159. *Vide* Omnis. Rei illuminate cavendum a vento superbie. V, 457. Lumen mundi quomodo sunt viri sancti. V, 56. Lumen viventium. IV, 660.

Lux creata duplex, spiritalis et corporalis. VIII, 403, 611. Lux alia corporalis iniqua ac bestis communis, et alia lux iustorum. IV, 1230. Lux triplex, aetherea, sensualis et rationalis; et contrarium ejusque. III, 228. Lucem aliquam esse praeter eorum, facile ab homine percipi non potest. III, 228. Inter lucem qua cernimus, et lucem qua intelligimus, quantum distet. VIII, 572. Lucem qua cernimus, an ea luce qua intelligimus, utrumque discevere Manichaei. VIII, 572. Lucem corporalem Dei dicunt esse naturam Manichaei. VIII, 53. Manicheorum fabula de pugna lucis cum tenebris. VIII, 293, 294. De lucis purgatione. VIII, 55, 56. De luce creata primo de variae difficultates. III, 254. Lumen oculorum Adami, ipse Deus erat. IV, 405. Lux an est creatura prima. III, 248. Lux qua initio facta est, quoniam. III, 227, 228. Et qualis. VII, 522. An corporale quid, an spiritale. III, 252, 248. An temporaliter, an in Verbi aeternitate dixit Deus, *Fiat lux*. III, 248, 251. quare in creatione lucis non additur. *Et fecit Deus*. III, 252, 269. Nec dicitur, *Et sic factum est*. III, 292, 517. Divisio facta inter lucem et tenebras, quomodo accipienda. III, 228. Quomodo intelligenda in creatura spiritali. III, 254. Lux primum facta, est conformatio creaturae spiritalis. III, 511. Est vita intellectualis. III, 255. Lux dici potest facta, cum sapientia increata se transfert in animas sanctas ut illuminata possint lucere. III, 258. Interpretatio data de luce et die spiritali, non impropria et figurata existimanda est. III, 514.

Lux corpus divisibile. VIII, 183. Lux ubique tota. VI, 638. Lux solis facit formas coloresque discerni. V, 676. Lux regina colorum. I, 800. Lux excellentissimum in corporibus. I, 1279. Nullus sensus, nullus ab anima spontaneus corporis motus sine luce et aere. III, 565. Lumen quo cuncta discernimus, tam nobis est certum, quam efficit certa quae conspiciunt. II, 457. Luce oculi pascuntur. III, 1495; V, 709. Lux cibis oculorum. IV, 1114; V, 185. Lux per oculos emicans, unde. VIII, 673. Ante lucem surgere quid sit. IV, 1670.

Luxuria. V, 526, 529. quid. VII, 556. Luxuriam esse ma-

lum dicit Julianus, non vero concupiscentiam. X, 1549, 1550, 1551. Luxuriæ malum, concupiscentiæ consentiendo committitur. X, 1549. Luxuria quorundam Christianorum, persecutio maxima Ecclesiæ. IV, 866. Quando Romani invaserunt luxuria. VII, 102. Luxuria per lubricum significata. IV, 528.

Laza, Bethel, Ulanmaus, eadem civitas. III, 577.
Lybia duplex. V, 295. Lybia pars Africa, competit tamen hoc nomen toti Africae. III, 785.

Lycurgus Lacedæmonius leges ex Apollinis auctoritate se instituisse confinxit. VII, 60.

Lystricia. V, 828.

M.

Macarius. II, 114; IV, 155; IX, 28, 29, 52. Ad quid ab Imperatore in Africam missus. IX, 47, *pp.* 800. Donatistarum injusta expostulatio de Pauli et Macarii persecutione. IX, *pp.* 800. Macarius adversus Donatistas pro unitate agit secundum leges contra eos latis. IX, 562. Macarianum Donatistæ Ecclesiam catholicam vocabant. II, 490. Et Catholicos, Macrianos. IX, 242, 529; X, 1101. Refelluntur, et aliquo sensu nomen hoc a late Catholicorum verti ostenditur. IX, 292, 295, 294, 297, 529. Macarium Donatistas persequendo perisse clamabit Petilianus. IX, 524, 528. Refellitur Petilianus. IX, 529. Macariana tempora. II, 97, 175; IV, 154. Paulinus ad Macarium consolatorum epistolam dedit. II, 1075.

Maccedonius a quo Maccedoniani. VIII, 59, 797.

Maccedoniani. V, 148; IX, 595. Et Photiniani peccabant in spiritum sanctum. II, 814.

Maccedoni Africae vicarius. II, 665. *Not. (c)*. Vir negotiosissimus in rebus, nec suis, sed aliorum utilitatibus attentissimus. II, 665. Amator se reipublice. II, 669, 670. Lenis et humanus. II, 635. Interveniit apud episcopum pro clerico. II, 637. Ab Augustino quædam querit, et ab eo rescriptum accipit. II, 632. tumsumque scribit Augustino, eique ille rescribit. II, 665. Maccedoni edictum adversus Donatistas. II, 675. Maccedonius August. commodat decem et septem solidos. II, 1002.

Maccedonum regnum quanto tempore duravit. VII, 558.

Macchabæus ignis non agnovit, qui tres pueros agnovit. III, 2040. quare. V, 1580. Macchabæis et tribus pueris in persecutione diversus exitus, fitem tamen Dei præsidium adfuit. V, 202, 1580. Macchabæis plus præstitum, quam tribus pueris. V, 1590. Macchabæus Deus occulte coronavit, tres pueros aperte liberavit. IV, 1945. Macchabæi pro sacramentis veteribus martyres effecti. II, 456. Et pro Christo. V, 1579. Macchabæi martyres non appellentur, sed re ipsa Christiani. V, 1577. Macchabæis merito instituta sobrietas. V, 1577, 1579. Facilia in eorum memoriam erecta Antiochie. V, 1579. Macchabæorum mater septies martyr. V, 1579. Eius fortitudo laudatur. IV, 835, 836, 838. Ab ipsa matres desunt filii dilecti. V, 1579. Macchabæorum mater Ecclesiam representavit. V, 1580. Matri Ecclesiæ similis. IV, 835.

Macchabæorum libros non habent Judæi sicut legem et Prophetas, et Psalmos. IV, 729. Ecclesia pro canonicis habet. VII, 546. Quare. VII, 596. Non innotuit ab Ecclesia recepti sunt, si sobrie legatur vel audiantur. IV, 729.

Machæra, quid. IV, 1955. Machæra lingua, major quam ferri. III, 2062.

Macomades, *Macomadia*. IX, 215, 475.

Macrobios Donatistarum episcopus. II, 576; IX, 753. Macrobios bonæ indolis juvenis. II, 406. Donatistarum apud Hipponeum episcopos ordinatus. II, 406. *Not. (d)*. Littens Augustini rogatur ne subdiaconum ipsius rebaptizet. II, 407. Quam iniqua ejus responsio. II, 407, 408. Macrobium manifeste injustitiam convincit Augustinus. II, 408, 409. Macrobios Circumcellionum facta per Punicum interpretem arguit. II, 416.

Macuris seu Mattaris. IX, 225.

Madamiri et idololatras scribentes Augustino vocant eum patrem, et optant in Domino salutem. II, 1025. Eos Augustinus ad veram religionem hortatur. II, 1027. Macchabæorum, minimum frequentia possessum. II, 81. que illa sint simulacra. II, 82.

Madam, interpretatur dectans, iulianum. IV, 1055. Filius Iulii Abraham de Cethura. III, 759.

Madianita ab Abrahamo per Cethuram propagati. III, 582. Madianita vocantur aliquando Israhelites. III, 582. Per Arabios. III, 727. Nunc sacra etiam Arabum. III, 727.

Magdala inter, retam partemque dicens. IV, 615.

Magdalena peccatrix an fuerit soror Lazari, dubitatur. III, 1748. Eius conversio. IV, 810. Magdalena frontisior tacta est a saltem, quam fortasse erat in fornicatione.

IV, 1660, 1661. Ideo salutem recepit, quia ægrota sibi visa est. III, 1447. Ipsi Christus apparet, quem tangere prohibetur. V, 1448, 1454. Christi ad Magdalenam verborum sensus. V, 1145, 1148, 1151, 1154. Magdalena figurat Ecclesiam. V, 58.

Magiam nunc laudat, nunc vituperat Porphyrius. VII, 286. Magia impietatis ostenditur. VII, 243.

Magicianum artium inventor Zoroaster. VII, 728. Magicæ artes ex curiositatis vitio. I, 802. Et doctrinis ac operibus dæmonum exercentur. VII, 244. Quomodo magicas artes dæmon homines edocuit. VII, 717. Magica consecratio. V, 1459.

Magi Pharaonis. V, 74, 562. Quare fecerunt quædam miracula sicut Moyses. VI, 90, 696. Magi per dæmones possunt, quidquid possunt. VIII, 875. Deus solus creat etiam illa, quæ magicis artibus transformantur. VIII, 875, 876. Aqua quam Magi Pharaonis verterunt in sanguinem, vel marina erat, vel ex ea regione in qua erant filii Israel. II, 585. An magi mortuos magicis artibus, ne ad aliquam quidem judicariam reipub. potestatem potuit pervenire. II, 554. David sine magicis artibus, ex pastore ovium ad regiam dignitatem pervenit. II, 554. Magi non prophetis, nedum Christo comparandi, quod miracula. II, 555. Magi Egypti a Moysæ superati. II, 521. In dubio utrum medicamentum sit magicum necne, quo animo quisque utatur interest. III, 57. Magi multis onerati peccatis. V, 1056. Eorum impietatis in sacrilegis. V, 1050. Magi etiam apud infideles severe puniti. VII, 245.

Magis stella apparuit eo die quo Christus natus est. V, 1055. Hæc stella fuit magnifica lingua cœli. V, 1051, 1053. Nonquam antea, nec postea inter sidera apparuit. V, 1051. Christus a Magis quo die adoratus sit, ubique clamat præclaræ solemnitatis auctoritas. V, 1050, 1055. Magorum munera. VI, 664. Primitiæ gentium in Magis delibatae. V, 1055.

Magister non est qui docet hominem scientiam, nisi Deus. I, 602, 815. *Uter ex professo in libro de Magistro*. I, 1195. Homo exterius admonet, Deus veritas intus docet. I, 1216. Magorum internum nos habere testamur, cum bene admonentem iudicio non errante approbamus. II, 576. Qui per ministros suos rerum signis extrinsecus admonet, rebus ipsis per se ipsum intrinsecus docet. II, 591. Magister unus Christus ipse docuit Moysen per Jetro, Cornelium per Petrum, Petrum per Paulum. II, 724. Discipuli omnes sumus sub Christo magistro. V, 135, 1367. Magister est templum ex quo Deus reddit responsa. III, 18. *Vide* Docere, Doctor.

Magister memorie, præfectus dictandis et adnotandis quæ Princeps verbo respondebat. II, 451. *Not. (b)*.

Magistri penulati. I, 672.

Magisterium periculosum, disciplinatus securus. V, 155.

Magistratus male civitatis administrant quosdam actus bonæ civitatis, et e converso. IV, 753.

Magna res magnos viros desiderat. I, 909. Maxima res cum a parvis queruntur, magnos eos solent efficere. I, 909. Magnus Deus non mole, sed virtute magnus est. II, 517. In us que non mole magna sunt, hoc est maius esse, quod est melius esse. VIII, 929. Magni in Deo esse poterimus, si sub illo parvuli simus. IV, 758.

Magnanimitas quid sit. VII, 55. *Vide* Animi magnitudo.

Magnates cuiusque iditatis eorum qui ipsi coherent, explere coguntur. II, 994. Ut eas expleant, necesse est multa quæ Deo displicent fiant; et nec sic expleant. II, 994.

Magos ex India mittitur. VII, 744. Magnetis vis stupenda. VII, 714, 719. Non agit in argentum. VII, 744. Quando iuxta magnetem ponitur adamus, non rapit ferum. VII, 714. Magnetibus lapidibus simulacrum ferreum in templo quodam suspensum. VII, 717.

Magnificientia quid. VI, 21. Magnificientia Domini hæc est, justificatio peccatoris. IV, 1464. Magnificientia in Angelis et potentia quanta. IV, 1252. Magnificientiam quærebas, dilige sanctitatem; cum sanctificatus fueris, eris magnificus. IV, 1252.

Magnificetur Deus semper, nusquam homo. IV, 871. Magnificamus Deum, non faciendo ut magnus sit; sed laudando et magnum fatendo. IV, 915. Magnitudinem sapientia, immortalitas, sanitas habent, sed non malis. II, 856. Magnitudinem inter et tumorem distat. V, 577.

Magog interpretatur de testis. VII, 676. Bala Gog et Magog, et additio templi, in Ezechiele difficulta intellectu. II, 719.

Major Cardicularum. II, 180.

Major bashira. V, 1491. seu Majorum, apud Carthaginem. V, 209, 902, 1775.

Magos non offendentes, et qui illi sunt. V, 448.

Majorinus episcopus. II, 759, 780; IX, 90, 96. Episcopus

Carthaginensis. I, 617; II, 739, 780. A Donato contra Caeilianum ordinatus Carthaginensis episcopus IV, 575; VIII, 45; IX, 469, 555. Majorini pars primo dicebatur, quae deinde dicta est Donati. II, 502.

Maius mensis, a Maia Mercurii matre nomen habet. VIII, 546.

Malachias, sive *Malachi*, propheta, Angelus dictus, et ab aliquibus sacerdos Esdras creditus. VII, 691. quid et quo tempore prophetavit. VII, 595.

Malacia. V, 625.

Malchus inter, retatur regnator. III, 1951. Solus Joannes hujus nomen expressit. III, 1951. Et solus Lucas quod Dominus ejus auriculam sanaverit. III, 1951. Auris pro Domino amputata et a Domino sanata, auditum amputata vetustate renovatum significat. III, 1951.

Maledicendi licentia non facit beatum. VII, 174.

Maledicorum genus, qui tibi episcopus, vel clericus, vel monachus, vel sanctimonialis ceciderit, omnes tales esse credant, jactent, contendant, sed non omnes manifestari posse. II, 270. scripi tamen maledica ne spargant discordantes, quae concordantes delere non valeant. II, 250. Maledicorum dentes non hominem, sed carnalia ipsius desideria consumunt. IV, 197. Male viventes, etsi lingua taceant; vita Domino maledicunt. IV, 1535, 1757. Maledictio tanquam oleum est in ossibus eorum, qui se fortes putant, quia eis licet impune male facere. IV, 1441. Maledictione tanquam vestimento operitur, qui in conspectu hominum de iniquitate gloriantur. IV, 1441. Maledictione se praerungit, qui malum ex destinato aggreditur. IV, 1441.

Maledictum cur verbis horridis dicatur. VIII, 656. Maledictum Dei in Adam ad sententiam pertinet punientis, non ad iram maledicentis. VIII, 616. Maledicta cum ex prophetia dicunt, non sunt de malo voto imprecantis, sed de praescio spiritu denuntiantis. VIII, 550. Maledictio quandoque dicitur ex malevolo errore dicentium, non ex aliquo malo verborum. IV, 460. A maledicto cur Christus abstinuit in Judaeis. IV, 555. Quam in arbore sterilitatem Christus maledixit. IV, 554. Maledictionis maternae rarum exemplum. V, 1445; VII, 769.

Malles universae terrae, diabolus. IV, 1255.

Mallicia. II, 1034. Mallicianensis subdiaconus. II, 1035.

Malitia et malignitas quid. IX, 87. Malitia, nocendi amor. V, 1560. Malitiae vitium non natura est, sed contra naturam. VII, 351. Malitia parvulorum, naturalis. X, 1426. Malitia potest dici naturalis, sine ulla reprehensione institutionis et conditionis Dei. X, 1420. Malitia originaliter ab Adam tracta. X, 909. Malitia hominum cupiditate nocendi potest habere propriam, non potestatem. IV, 291. Malitiae profunditas, quae. IV, 519. Malitia cum igne comparatur. IV, 529, 530. De malitia mali flagellatur bonus, et de servo emendatur filius. IV, 1215. Malitia immutabilis non Deo, sed homini. X, 1425. Malitia, pro poena. V, 1400. Malitiae individua comes miseria. IV, 295. Malitia, indigentia boni. X, 1481.

Malum quid sit. VIII, 586, 587, 607. Manichaei sententia de malo. X, 1529. Refellitur. VIII, 588, 589. Mala horum error circa malum. X, 1104, 1105. Malum et bonum unde hi dijudicabant. VIII, 509. Malum non accidens, sed substantiam esse putant. X, 1530. Malum non est substantia. I, 745, 1530; VIII, 495, 558. Non est aut natura mala, aut dilectio naturae male. VIII, 595. Non est natura, sed contra naturam. VIII, 200, 201. Id cuique generi malum est, quod contra naturam est. I, 1547. Quasi inimica substantia inconvenientia. I, 745, 1530. Malum non est nisi privatio boni. I, 688; VI, 15; VII, 523, 555; X, 745, 1495. Mali causa, defectus a bono. VII, 557; X, 666, 672. Ab incommutabili bono deficiens voluntas boni notabilis. VI, 244. Mali nulla natura est, sed amissio boni hoc nomen accepit. III, 584. Malum nihil aliud est quam corruptio. VIII, 200. Corruptio modi, speciei, vel ordinis naturalis. VIII, 555. Totum nomen mali de speciei privatione repertum est. VI, 15. Naturae malum est deficere ab essentia, et ad id tendere ut non sit. I, 1548. Mala ex bonis orta sunt. X, 669, 1478, 1480, 1481, 1495, 1496. Malum non nisi de bono profertur. X, 671. Non nisi ex natura bona eiri potest. X, 164, 669, 751. Mala non ex natura, sed ex vitio naturae. V, 987.

Malum summum non est. VI, 15. Sine summo bono non potest esse gnoscere. VIII, 101. Malum sine bono esse non potest. X, 1555. Malum nihil nisi quod et bonum sit. VI, 257. Malum non potest esse nisi in natura bona. VII, 555. Nisi in aliquo bono. X, 1424. Mala quae sunt vitia, ex bonis et in bonis inesse. VI, 258; X, 1085. Malum quomodo detrahatur a natura. VII, 418. De malo bonum fieri potest. X, 404. Mala ideo de bono oriri possunt, quia bonum de nihilo factum est. X, 1481. Malum ideo potuit oriri in homine, quia de nihilo factus est. X, 1470, 1472, 1475, 1474, 1475.

Malum unde sit, magna questio Manicheorum. VIII, 101. Et contra Manicheos disputatur. VIII, 202, 203, 415,

506. Malum aliquando a Deo, aliquando a materia asserunt Seleuciani. VIII, 41. An Deus pater malorum. VIII, 651. Mala Deum facere negabant Coluthiani, mala creasse dicebant Floriniani, utrique haeretici. VIII, 42.

Malum quod sit. VIII, 607. Malum dupliciter appellatur. VIII, 169. omne quod dicitur malum, aut peccatum est, aut poena peccati. I, 755, 1222; III, 152, 221. Malum culpae ex libero arbitrio proficiscitur. I, 595, 612. *Ex professo in libro* de libero arbitrio. I, 1221; X, 1509. Malum est nobis de nobis. V, 575, 1365. Malus quisque sui malefacti est auctor. I, 1221. An non est quidquam malum, praeter opus voluntatis, quod iustitia prohibet perpetrantis. X, 1436. Malum voluntatis non posse naturae adinvereri, falsum Juliani principium. X, 1486. In se ipsis male voluntates habent interiore pernam suam, eandem ipsam iniquitatem suam. III, 590. Ad omnipotentiam Dei pertinet, ut ex libero arbitrio venientia mala esse permittat. VI, 539.

Mali Deus non est auctor. I, 1255, 1546; III, 1705; VI, 16. Ex duobus generibus malorum quae sunt in mundo, quodnam pertinet ad Deum. VIII, 117. Malum quod est poena, a Domino perpetratur. VIII, 169, 170. Malum poenae iuste a Deo infligitur. I, 742, 1221. Mala Deus infert malis, non peccata, sed supplicia. II, 558.

Mali ortus et origo. X, 465, 666. Peccatum. VIII, 125. Censuerunt Philosophi, hi contingere mala, propter peccata ab animalibus in alia vita commissis. V, 1452. Mala hujus vice agnoscunt pariter Manichaei et Catholici, sed de eorum origine prorsus dissentiant. X, 1528. Mala generis humani volunt Manichaei deputari nescio cui mali principio, aeternitati Dei coeterno; Pelagiani nolunt imputare peccato. X, 1559. Mala non sunt naturalia. III, 221. Malum omne quod nascitur an naturale. X, 1427. Falsum est, malum non posse convinci, quod naturale est. X, 1457. Malorum omnium nostrorum causa peccatum est. V, 1151. Mala nulla essent, si non esset peccatum. VII, 752. Malum nullum esset, si non fecissemus. III, 584. Mala congenita nobis veniunt ex natura peccato vitata. X, 1528. Mala congenita, si nemo peccasset, in paradiso non fuissent. X, 1529, 1549, 1556. Mala quae patiuntur infantes, ostendunt originale peccatum. X, 1269. Et non sunt nisi ex natura vitata. X, 821, 822. Manicheorum haeresis de naturali malo, quantum distet a catholico dogmate peccati originalis. X, 1265. Mala non ad peccatum originale referunt Pelagiani. X, 1408. Ubi quaeritur unde malum veniat, Manichaeos adjuvant Pelagiani. X, 1558. Manichaeis in questione de malo facile respondent Catholici, non Pelagiani. X, 1509. Catholicum dogma de origine peccato vitata est confutandum, ut vincatur Manichaeus. X, 1552. Malum unde secundum Julianum. X, 1494. Malum in ipsum Deum re utendum esse, inique probat Julianus. X, 1487, 1488. Malorum quae a creaturis patiuntur, causa est peccatum. III, 1586. Mala hujus vite non nisi ex peccato. X, 1546, 1550. Mala corporis et animi pullulaverunt de radice peccati. X, 1515, 1516. Mala quae in Ade progenie conspiciuntur, ex peccato originali. X, 1488. Mala nascentium tribuenda peccati parentum. X, 1582. Malum nisi experimento non sentiremus. III, 584. quid esset malum, potuisset intelligere homo ante mali experimentum. III, 586. *Vide Afflictio*. Malis temporalibus totus mundus affligitur. II, 422. Mala haec ut in Prophetis et in Evangelio praedicta, non sunt miranda. II, 422. Mala quasi optantes Prophetae, quo animo dicant. IV, 528, 529. Mala hic et bona et malis et bonis communia. IV, 1017; V, 256. Secus post iudicium. VII, 661. Mala quisque meretur ex cupiditate et ex consuetudine. VI, 515. Si desit pietas et caritas, quid est a mundi malis tranquillitas et quies, nisi luxuriae perditionisque materies, sive invitamentum sive aljumentum? II, 1026. Prospera res, donum est consolantis; res autem adversa, donum est admonentis Dei. II, 957. Tempora mala et dies mali unde. V, 498, 909, 1565, 1448. *Vide Dies*. Stultorum et iniquorum est accusare ordinem rerum, cum putant tempora esse pejora quam fuerunt. IV, 81. Mala quae per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano acciderunt, immerito in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 532.

Mali quaedam sunt, quorum Deus auctor est. X, 711. Unum et idem malum quomodo et a Deo, et a diabolo esse possit. X, 806. Malum quod Angelo vel homini adscribitur, ei a quo conditi sunt, non adscribitur. X, 1499. Malorum temporalium causas superiores potius attendit Augustinus. II, 995. Mala quomodo sunt a Deo. VIII, 204. Aliquid illa permittit Deus. VI, 256; VIII, 205. Malis variis vitam hujus saeculi cur peragi permittat Deus. IV, 529; X, 709. Malum quod tibi a Deo venit, non est malum, quia iustum. IV, 278.

Malis bene uti novit Deus. VII, 155. Novit bene operari de malo. X, 1442. Novit de malo facere bonum. VIII, 427, 429. Multa bona Deus facit de nostris malis. nostrisque

peccatis. II, 727. Mala Deus omnipotens esse non siceret, si eis bene uti summa sua bonitate non posset. X, 1493. Potentius et melius esse iudicavit Deus, etiam de malis benedicere, quam mala esse non siceret. VI, 243; VII, 731. Malum a Deo non fit, quod sit de malo bonum. X, 1442. Mala presunt, bona obstant, sicut fuerint quibus datur. III, 1801. Nihil mali accidit sanctis, quod eis non veritatur in bonum. VII, 25. Ad probationem et emendationem mala permittuntur. VII, 42. Sunt ad eruditionem nostram. III, 1441. Iustorum virtutem probant. VII, 144. Malis transitoriis boni, seu vivat seu moriantur, perire non possunt. VII, 74. In his pressuris non cessat fluere amara munerum, et oleum confitentium. II, 422. Mala presentia aut transeunt nobis viventibus, aut dimittuntur nobis morientibus. V, 402. Deus de malis bona facit, vel ea sanando per misericordiam, vel ordinando per iudicium. III, 1924.

Malo quis bene utatur. X, 142. Mala huius vite, quæ vitare impossibile est, qua causa, qua expectatione, quo termino quisque patitur, interest plurimum. II, 938. Mala temporalia dupliciter patiuntur servi Dei. II, 422. Mala temporalia non timenda. VI, 724. Equo animo ferenda, quæ patiuntur et boni. VII, 660. Pro fide pietatis omnia mala corporalia toleranda. VII, 315. Si vere quod bonum est toto corde dilexeris, omne malum patienter et æquanimiter sustinebis. V, 1597. Christianorum est pati mala temporalia, et bona sperare sempiterna. V, 1536. Mala quæcumque huius vite cum æternis non comparanda. V, 957. In comparatione æterni ignis, non parva, sed nulla sunt. V, 150. Mala ut non timeremus, in se omnia pertulit Christus. VI, 539. *Vide* Bona. Mala quibus orbis terrarum affligebatur, non esse signa iudicii proxime venturi ostendit August. II, 918, 919.

Mala hominis duo, mortalitas et iniquitas. V, 954. Malorum radix cupiditas. X, 570. Mala hominis duo, error et infirmitas. V, 987. Ignorantia et concupiscentia fontes omnis miserie hominis. VI, 244. Mala morum, vel sola, vel maxima deputanda sunt. VII, 112. Mali mala corporis, non mala morum pati exhorrent. VII, 413. Mali bonis solis carnalibus frui, et mala sola carnalia non perpeti curant. VII, 78. Mali sola deputant mala, corporis externarumque rerum incommoda. VII, 79. Mali quasi maximum bonum putant, habere bona omnia præter seipsos. VII, 79. Malum esse aliud est, aliud malum pati. V, 519. Malum nullum aliud est præter peccatum. VIII, 117. Malum opus non fit, nisi a malis. VII, 421. Malefactum est in quo libido dominatur. I, 1224. quidquid in te mali est de peccatis, tum est; quidquid boni in justificationibus, Dei est. IV, 195. Aliquando voluntate, aliquando necessitate malum agunt homines. X, 1494. A malo qui metu abstinere, dum occasiones inveniunt, non mali fiunt, sed manifestantur qui erant. IV, 1190. Christiano non imputatur si quid mali per hæc quæ propter bonum ac licitum facit aut habet, cuiquam acciderit. II, 187. In omni opere malo labor est. IV, 1811. Male faciendi licentiam querentes, querunt exempla male viventium. V, 1579. Non sunt facienda mala, ut veniant bona. X, 808. Mala affectans, quamvis aliis prosit quod fecerit, bona invenire non potest. IV, 212. Mala quæcumque non per sapientiam, sed quæ per experientiam discuntur, feliciter nesciuntur. X, 1532. Dolenda sunt quæ male facta sunt, etiamsi quantum possunt, postea corrigantur. II, 251. Mala sine dolore sunt pejora. VIII, 537. Deus pro sui regiminis æquitate et bene utitur malis, et perversis recte. VIII, 529. Malis peccantibus bene utitur Deus. VIII, 505. Mala Deus tolerat a malis fieri, quia æternus est, et videt quid illis servet. IV, 1178.

Malum perficere quid. X, 451. Malum contra quod pugnat baptizati, ex peccato originali. X, 680. Abstinere ab omni re mala quis dicitur. X, 506. Malum quod non vult, quomodo se facere dixerit Apostolus. X, 560. Mala congenerata videntur pergenerata. X, 1427. Deflectere a malo et facere bonum, non est possibile voluntati hominis, nisi per gratiam. X, 1297. Non est in potestate filiorum hominis a malo liberari, nisi gratia dei potestatem filios Dei fieri. X, 1444. A malo liberari quid sit. V, 1764. Homo rogans liberari a malo, sibi a se liberari petit. V, 986, 987. A malo eugentio liberat Christus. X, 1125. Mali nostri finis, quid. VII, 621.

Malum pro malo reddere iustitia videtur, sed hæc non est Dei iustitia. IV, 87. Injustorum, si dici potest, iustitia est. X, 1455. Homo cum malum pro malo reddit, malo volens faciens, prior ipse malus est, dum punire vult malum. IV, 87. Qui non reddit retribuendis mala, perfectus est. IV, 99. *Vide* Vindicare. Malum pro malo non semper reddit, qui corripit cum a quo vexatus est. II, 522, 525.

Mali quomodo ex Deo et non ex Deo. VIII, 190. An mali recenseri possunt inter opera, quæ Deus fecit bona valde. III, 440. Malos Deus tenet quod ad naturam, non quod ad

culpam. V, 587. Mali a se habent voluntatem malam, a Deo autem et naturam bonam, et iustam penam. III, 154. Malos sic creat Deus, quomodo pascit et nutrit malos. X, 1504. Hoc non repugnat Deo. X, 1506. Cur creat Deus quos futuros malos cognovit. X, 1200. Malos Deus tuetur tamquam pecora sua. IV, 530. Mali vasa perfecta in perditionem. III, 606. Si Deus vellet, etiam mali boni essent. III, 454. Malorum voluntatem in bonum convertere potuit Deus, sed noluit; cur noluerit, penes ipsum est. III, 454. Mali creati sunt ad utilitatem sanctorum. III, 453, 454, 440.

Malus homo quis. X, 570. Voluntate propria quisque malus est. VII, 50. Mali omnes sumus. V, 467, 539; VI, 662. Malus in sua disciplina non esse, neminem sibi arrogare posse. II, 272. Mali et hæretici ex variis Scripturarum testimoniis describuntur. IX, 204, 217. Mali propterea sunt mali, ut sint beati. IV, 295, 1502. In quantum mali sumus, minus sumus. III, 52. Nemo malus facit bonum. V, 409. Nemo malus non sibi prius nocet. IV, 529. Non impune sumus mali, quia Deus iustus est. III, 52. Malorum poenis non indiget Deus. III, 454. Deus ex malorum poenis consulit salutem bonorum. III, 454. Malus sua ipse sibi poena. V, 1564. Malo bonus gravis est, etiam ad videndum. V, 117. Mali bonis insultant. IV, 1209. Bonos flagellant. IV, 1215, 1214. In malos non sæviunt nisi mali. V, 1592.

Malorum felicitas nonnullis scandalum. V, 126, 154, 168, 205, 1134. Et occasio lapsus. VII, 703. Occasio est infirmis murmurandi. IV, 190, 557, 620. Querelæ eorum reprimuntur. IV, 190, 620, 621, 622, 1196. Malis nocent etiam ipsa bona. III, 605. Malis non revera bene est, nec bonis male. V, 519. Malus etiamis regnet, servus est. VII, 114. Mali in tribulationibus quam miseri. IV, 569. Malorum scientie duæ, et duæ obliviones. VII, 803. Malus vult bona omnia præter se ipsum. V, 187, 468, 512, 650, 1362. A malo se ipso qui liberatus sit, securus est ab aliis malis. V, 253, 1564.

Mali circumdant undique servos Dei. V, 55. Necesse est ut inter malos vivamus. IV, 529, 1464. Necessitas vivendi inter malos, quanta poena. IV, 1268. Mixti sunt inter bonos mali. IV, 755, 1604, 1603, 1693. Malis permixtus bonus, securus sit. IV, 194. Mali manifesti sunt, boni autem occulti. IV, 1767. Mixti sunt inter bonos mali, in omni congregatione multitudinis. IV, 654, 655. In omni vite genere. IV, 356, 1278, 1279, 1750. In familiis vel sanctoribus. II, 272. Exemplis probatur. II, 272. Non erunt mali, quando non erunt qui per ipsos probentur. IV, 562. Mali si non essent, non esset unde oraretur pro inimicis. V, 120. Deus qui novit exercendos nos, miscet nobis et non perseveraturos. IV, 655. Mali multo plures sunt quam boni, qui latent inter malos, sicut grana inter paleas. IV, 556.

Mali mixti cum bonis in Ecclesia. IX, 96. Ex ipsa Donatistarum confessione in Ecclesia vel occulti, a quo seminati. IX, 654. Parabolas Evangelicas de bonorum et malorum in Ecclesia permixtione, quomodo eludere Donatistæ conati sunt. IX, 742. Mali non sunt in Christi corpore. IX, 545, 546. Intus esse videri possunt, sed foris sunt. IX, 481, 482. Extra Ecclesiam sunt, quia super arenam sunt, non super petram. IX, 212, 216. Malos interdum Ecclesia, ne perturbatio et schisma contingat, sacramentis uti vel invita permittit. V, 514. Mali a bonis tolerandi. V, 1095, 1165. Foris et intus tolerandi. V, 119, 519, 471, 1095, 1546. In Ecclesia tolerandi. II, 411; IV, 190, 460, 655, 656, 657, 655, 654, 756, 1604, 1605; VI, 228; IX, 50, 52, 48, 51, 56, 85, 104, 495, 742, 744. Quare tolerandi. IX, 69. Propter unitatem tolerandi. IX, 88, 90, 91, 92, 94, 570, 629. *Vide* Zizania. Mali quos corrigere vel damnare non possumus, tolerandi. IX, 746. Misericorditer corripiat homo quod potest; quod autem non potest, patienter ferat, et dilectione gemat atque lugeat. IX, 94. Mali tolerandi potius, quam per iudicium temere auferendi. V, 1546. Mali propter bonos tolerandi, non boni propter malos deserendi. II, 529. Malos pro unitate tolerare, non parva laude dignum est, nedum reprehensione ulla. II, 171. Hoc affectare debemus, tolerare hic malos, quam tolerari a bonis. IV, 604. Mali a bonis quam a malis facilius tolerantur: quomodo facilius unus sanus fert duos agrotos, quam duo agroti se invicem singulos. IV, 190. Malos in Ecclesia tolerandos esse nulla Scriptura non nos admonet. II, 1063. Ipse Dominus docuit, Judam tolerando. III, 1762. Ecclesia non est deserenda propter malorum permixtionem. II, 410. Sana doctrina est, ut nec propter malos recedatur ab Ecclesia, nec in malos ipsos negligatur disciplina. VI, 199, 200, 201. Ipsi populo Dei non separantur mali, erga eos tamen non dormit ecclesiastica disciplina. IX, 669. Malorum tolerantia corruptiones ecclesiasticæ disciplinæ non excludit. IX, 656. Malos a bonis in unitate pro pace tolerandos negabat Emeritus. IX, 743. Tichonius ceterique Donatistæ tolerandos dixerunt, etiamsi vera crimina malis obijcerentur. IX, 96, 254, 257. Cum contagio peccandi multitudinem invaserit

non jam excommunicatio, sed divina disciplina: severa misericordia necessaria est. IX, 95. Malorum etiam ignorantium contagio bonos perire docebat Gaudentius. IX, 745.

Mali si sunt in Ecclesia, nil aliis possunt nocere. IX, 29, 50, 51, 55, 56, 57, 69, 275, 276, 635, 656, 637, 658. Inter malos quomodo innocentia custodiatur. IX, 595. Inter malos estote boni, et eritis sine malis boni. V, 1162. Mali non obsunt eis qui factis eorum non consenserunt. VI, 201. Malos qui tolerant, non communicant eorum peccatis: sicut nec Paulus falsorum fratrum, nec Apostoli, furto et scelere Iudae. IX, 541. Mali spiritualiter a bonis s-juncti sunt; si autem et corporaliter, peiores fiunt. IX, 200. Separatio cordis a malis recipitur non corporis. V, 549, 551, 555; IX, 549, 655. Malorum commixtio cum bonis non aeterna, sed temporalis; nec spiritalis, sed corporalis. IX, 549. Mali a bonis per hanc vitam non corporum segregatione, sed morum diversitate disjuncti sunt. IX, 566. Hec separatio corporis a malis ad finem saeculi reservatur. IV, 755; VII, 611; IX, 240. *Vide* Peccatum.

Mali non sunt gratis in hoc mundo. IV, 650. Ad quid mali in hoc mundo. V, 118. Mali hic suo loco in usus bonos positi. V, 1582. Abundantia malorum propter purificationem bonorum. V, 118, 120. Cum ipsi mali sint suo vitio, Deus de malo eorum bene facit. IV, 1598. Mali bonis operibus Dei male utuntur. IV, 1596. Malorum est male uti bonis, Dei contra bene uti malis. V, 117, 1582. Malis bene utitur Deus. II, 359; X, 1505. Quomodo. II, 1084. Mali sicut homines Dei male utuntur, dum non corriguntur; sic contra Deus etiam malis eorum bene utitur, non solum ad justitiam suam, etc., sed etiam ad exercitationem et proventum sanctorum suorum. II, 1085. Malis utitur Deus, non secundum eorum pravam, sed secundum suam rectam voluntatem. V, 1067. Malis bene utitur Deus, eorumque malitiam ad exercendos bonos et admonendos accommodat. II, 860. Quo pacto mali bonis prosunt. VII, 478. Malus justo nihil nocet, sed prodest. V, 202, 255. De malis hominibus quanta bona Deus nobis praestet. IV, 1214, 1215. Malis datur potestas in bonos propter bonorum utilitatem. VI, 95. Per malos probantur iusti. IV, 562. Mali sunt ad admonitionem vel exercitationem bonorum. III, 601, 606, 788, 794. Omnis malus aut ideo vivit ut corrigatur, aut ideo vivit ut per illum bonus exerceatur. IV, 650. Mali sunt aliis exercitationis adiuvicium et timoris exemplum. III, 454. Homo malus, novacula acuta. V, 202. Malus potius, novacula superflua resecans. V, 421. Malis reddet Deus secundum malitiam eorum, non secundum utilitatem quam ex ea iusti perciperint. IV, 1214, 1215. Mali quia volentes injuste utuntur bonis, iuste nolentes cruciabantur malis. II, 534. Cur malis Deus parcat. IV, 1204, 651. Mali hic servantur, ut boni inde nascantur. V, 1585. Mali Christiani plus cavendi, quam Iudaei ac Paganus. VI, 545. Servire in malos non licet. V, 1589. Quare et quomodo mali diligendi. VII, 22. Mali diligendi sunt ut non sint mali. II, 659. Qui sic agit cum malis, ut eos malitiae poeniteat, novit etiam indignatione consulere. II, 649, 651. Mali pereunt ad conversionem ad justitiam, aut amissa potestate adversus bonos. III, 1559. Malus si displicuerit sibi, correctus placebit sibi. V, 513. Malus mortuus bis dolendus. V, 1592. Male viventium et recte vivere prohibentium auctoritate non duci. V, 546, 548. Ex mala vita eorum qui putabantur boni, veniunt in suspicionem malam prope omnes boni. IV, 245. Malis in futura vita non erit locus. V, 1583. Mali feno similes. IV, 1375.

Mamius duodecimus rex Assyriorum. VII, 564.

Mammantes. IV, 1255.

Manimona divitiarum interpretantur. III, 1549; IV, 620. *Mammona* apud Hebraeos divitias, apud Punicos lucrum significat. III, 1290; V, 648. Patitur durum et perniciosum dominum, quisquis mammonae servit. III, 1290. *Mammona* iniquitatis cur dicantur divitiarum. IV, 552; V, 250, 528, 648, 650.

Mammothrepti. IV, 246.

Manus interpretatur necessitas. III, 820. Oblitus. IV, 719, 1022.

Mancipia dicta, quia manu capta sunt. III, 590.

Mandatum sanctum quid. VI, 225. Mandatum quomodo sit in vitam, et in mortem. VI, 104. Mandatum scito esse arma, non quibus occidat, sed quibus a te occidatur inimicus: sed noli presumere de vicibus tuis. V, 851. In mandata Dei, tanquam in speculum, inspicere non oportet. IV, 1510. Merito absconduntur iis qui sapiunt terrena. IV, 1520. Perfectus cognoscitur, cum fiunt. IV, 1550. Mandata divina, quae praesertim ipsam conveniunt voluntatem, ostendunt liberum arbitrium. X, 885. Antiquis fidelibus nihil profuisset Dei dilectissae mandata, nisi eos Christus liberasset. IV, 1505. Mandatis Dei rectus et ardens humana non contemperatur infirmitas, nisi pravemus eas adjuvet caritas. IV, 1512.

Mandata Dei non nisi per gratiam implentur. I, 796; V, 1162. *Si volueris, conservari mandata*, quae sensu dictum. X, 900. Mandata Dei custodire, est in oblatione ejus persistere. IX, 151. Id agit gratia, ut dilectione impleantur mandata Dei, quae timore non poterant. IV, 1379. Vix Domini durae sunt timori, leves amoris. X, 200. Mandatum si fit timore poenae, non amore justitiae, serviliter fit, non liberaliter; et ideo nec fit. X, 217. Latum mandatum nimis est caritas. IV, 1561, 1562. Mandatum novum, faciens hominem novum. V, 1555. Mandata Dei quomodo querenda. IV, 1559. Qui mandata Dei propter mercedem terrenam facere conatur, non ea facit; quia non ipsa, sed aliud diligit. IV, 1565, 1579. Mandata Evangelica sublimiora quam multi in communione catholica faciunt. VIII, 225. Cur non omnia mandata ab antiquoque sanctorum fiunt. V, 1297.

Mandatum a Donatistis pro Collatione iactum. II, 577. Non sine falsitatis crimine. II, 577.

Mandragorica poma rara sunt. VIII, 455. Eorum qualitates. VIII, 455. Mandragorica poma fecunditatem sterilibus parere quidam opinantur. VIII, 455. Mandragorica poma gloriam popularem figurant. VIII, 455.

Manducare non est peccatum, sed immoderate uti donis Dei quae tribuit ad usus. V, 800. Manducandi et bibendi quae justa causa. V, 546. Manducandi de omnibus cum moderatione, cum benedictione, cum gratiarum actione, licentia Christianis data. V, 802. Manducatur homo ex necessitate, Angelus ex potestate. V, 1618. Manducandi potestas, non necessitas erit post resurrectionem. V, 1618. Manducare cibum qui non perit, credere est. III, 1602. Manducare cum superbis cor David noluerit, cum quibus et Dominum manducasse legimus. IV, 1289. Manduca quodam modo Ecclesia, quos in summi corporis trajicit. IV, 241, 242. Manducare corpus Christi. *Vide* Eucharistia.

Mane quomodo intelligi debeat in historia creationis. III, 255, 240, 296, 512, 514. Mane quandomodo fiet. V, 58. Mane erit, cum videbimus quod credimus. IV, 1855. Mane significat prosperitatem saeculi. IV, 782. Tempus consolationis. IV, 1175.

Manemus in Christo indigentia, ipse in nobis manet misericordia. V, 742.

Manganæ. II, 71.

Manicare. III, 808.

Manes dii existimati sunt a Paganis omnes mortui. VII, 255. Et animae hominum, quorum merita incerta sunt. VII, 265.

Manes Persa. VIII, 485, 487. Sive Manichaeus. VI, 505. Quare postea dictus Manichaeus seu Manicheus. VIII, 51, 561. Manichaeus apostoli nomen usurpabat. I, 1541; VIII, 58, 519, 550; IX, 271. Praefixit epistolae suis omnibus haec exordium, *Manichaeus apostolus Jesu Christi*. I, 1541. *Not. 4.* Quare se apostolum Jesu Christi nominabat. VIII, 177. Falso se dicit Christi apostolum. VIII, 285. Ineptum esse sic nominabant ejus discipuli. VIII, 69, 520, 525. Probavi non potest quod sit Christi apostolus. VIII, 176. Per Manichaeum spiritum sanctum ad nos venisse dicebant ejus discipuli. VIII, 69. Et permissionem Domini de spiritu sancto, in suo Manichaeo esse completam. II, 1055. Manichaeus ipse spiritum sanctum auctoritate plenaria personaliter in se esse dicebat. I, 709. Manichaeus spiritus sanctus a suis creditus. VIII, 177, 178, 202, 525. Manichaeo convenire non possunt quae de Paraclete in novo Testamento scripta sunt. VIII, 507.

Manichaeum venisse ut antiquorum figuras aperiret, jactabant ejus discipuli. VIII, 189, 508. Manichaeus ob hoc laudatur a discipulis suis, quod remotis figurarum integumentis, veritatem nudam et propriam loqueretur. VIII, 507, 508. Manichaei libri, pleni fabulis. I, 707, 710. Manichaeus duodecim discipulos ad instar apostolici numeri habuit. VIII, 58. Manichaeus occisus est. VIII, 178. Festum natalis Manichaei magna celebratur per Pascha frequentatum. VIII, 178, 179. Manichaeus, pater appellatus a discipulis. VIII, 207. Manichaei delinamenta. VIII, 181. Praecepta. VIII, 225. Errores litteris mandati. I, 710, 1355, 1556. Manichaei scripturae. VIII, 517, in *Admont.* 518, 520, 550. *Enstula*. A. 1518. Apud Constantinopolim inventa. X, 1516. Julianus orationibus Flori adjuto. X, 1516, 1527. Manichaei epistola ad Patricium. A. 1525, 1404. Ad filium Menoch. X, 1404. Manichaeus vivendi regulam observat perdidicisse scripta epistola praestitit. I, 1576. Manichaei epistola fundamenti. VIII, 400. Manichaei fundamentum, quod rudissimum vocat Augustinus. VIII, 580. Vult de astris imperitissime scripta ejus continebant. I, 709. Manichaeus deceptus in quassatione de causa peccati. X, 1464. Manichaeus et Melchisedech. X, 1462.

Manichaei. III, 187; V, 151, 575, 637, 650, 981, 1122, 1641; IV, 150. *Manichaei* schisma. *Enstula*. A. 1517. Manichaei in ecclesia, in Graecia. A. 1517. Manichaei, Hymenaei et Phileni haereticorum discipuli, et successores. VIII,

219. Manichæi cur Cathariste appellati. VIII, 56. Eorum dogmata. VIII, 54. Eorum fabule blasphemæ. I, 146. IV, 1907. Manichæorum hæreses varia capit. VIII, 510. Manichæorum error circa Dei naturam. VII, 356; X, 1126. Quid de Deo cogitabant. IV, 1040, 1907, 1908. Insani de deo suo sententia. VIII, 166. Manichæorum de Dei natura blasphemias. VIII, 365, 366, 367, 371, 393, 598. Duos Deos, unum bonum, alterum malum credebant. I, 1517. Sed potius duas naturas vel substantias, duæque principia invicem contraria. I, 1546; III, 150. Eorum error de duabus naturis. III, 1505, 1505, 1705; IV, 108, 1422; V, 821, 847, 985; X, 666. Manichæi flagabant candorem lucis, tamen se per infirma statia usquequaque porrectum, extra tamen parte quasi nigro quodam cuncto fissum, duo adversa regna esse dignatizantes. III, 165. negant, sed quædam tenebrarum et esse simplicem, et summum in lucem asserunt. I, 1546. Mabui porro esse terram, seu molem terram et deformem, per immensum profundum et longam, necnon mentem sive molem teneam atque subtili, per terram vagantem. I, 716, 1551. Volunt genus tenebrarum sine illo initio malum semper fuisse naturam. VI, 565. Regnum lucis Deum vere esse profitentur, epi se simplicem mundum naturam incommutabilem, impenetrabilem et incorruptibilem concedebant. I, 1546. Manichæi nec quid sit corpus intelligunt. V, 106. Non possunt nisi incommutabilem Deum latere. V, 105. Manichæorum insana de duabus naturis inter se confligentibus. VI, 560, 564. Fignuntam de pugna Dei lucis cum principe tenebrarum. X, 1071. De gente tenebrarum contra Deum rebellante. VI, 242, 558. Cum gens tenebrarum in Deum rebellaret alipando, et regnum lucis invadere moliretur, Deum bonum, qui quomodo aliter posset hosti resistere non inveniret, necessitate compulsus misisse huc animam bonam, particulam quandam sive substantie, cujus commixtione hostem temperatum esse sonabant, mundumque fabricatum. I, 1552, 1555, 1556; III, 150. Dei substantiam a substantia mali, ex parte corruptam esse, et ad peccandi necessitatem perductam esse contendunt. II, 724. Partem dei boni tenebrarum principibus mixtam, toto mundo inquinatam et ligatam, per eos electorum suorum, ac per solem et lunam purgari: quod vero de ea purgari non potuerit, in fine seculi æterno ac penali vinculo colligari. II, 1054. Manichæorum deus captivus, inquinatus, etc. VIII, 35, 56. Meritis nature bonæ divinitus subveniri dicunt Manichæi. X, 375. Intel-rubus et inhostesque de Deo sentiunt Anthropolopis. VIII, 189. Manichæorum error circa causam creationis mundi. VII, 555; VIII, 53. Deum bonum fabricasse mundum, eisi ex aliena natura atque materia, confitentur. VIII, 695. Mundum istum ex membris Dei, visceribus gentis tenebrarum admixtis, fabricatum esse dicunt. IV, 1822. A Deo cor-los fabricatos, non tamen de sua ipsius substantia dicebant. I, 854. Terras octo, decem celos esse dicebant. Aditatem mundum ferre, splendentem suspendere; etc. VIII, 503. Io eo mali regno antra quinque elementorum, aliud tenebris, aliud aquis, aliud ventis, aliud igni, aliud fumo preant; atque amanda ia illis singulis nato elementis, serpentina in tenebris, natantia in aquis, volatilia in ventis, quadrupeda in igne, bipedia in fumo. I, 1551. Ex usum non fabricatum esse mundum. I, 1551. A Deo bono. I, 1517. Manichæorum error de duplici terra, de regno lucis, et regno tenebrarum. VIII, 555. Unde phantasmata eorum de terra tenebrarum. VIII, 197. Deum bonum non omnium naturatum esse autorem dicunt. V, 372. Manichæorum sententia de carnis origine. V, 180. omne naturatum corporeum a tenebrarum gente esse confligunt. V, 105, 106. Corporum conditorem Deum esse negant. III, 217; X, 1125. Coeternam ipsi originem habere corpora dicunt. V, 631. Carnes et minutissima animalia, et quicquid radiibus terre habet, a mala mente gigni et formari dicunt. I, 864; VIII, 475. Animam rationalem inesse belluis putant. I, 1570. Et arboribus. I, 1568. Vini intelligi non tribuebant plantis. III, 229. Arbores audire voces nostras, verba intelligere, motus eorum intueri, imo et cogitationes perspicere credunt. I, 1569. Sensum delicti et gemendi esse in plantis et lapidibus. III, 2074. Ficum plorare cum de capitur, et vitem dolere, sentire, videre atque audire. I, 1074. Ita propter a celestem mundum et a stirpem lacertorum abstinentiam esse putant. I, 1598. Et arborum sive animalium necesse esse horum. II, 1568. Manichæorum error circa preceptum non occidendi. VII, 54. Hominem revolvi in arborem credebant. I, 1569.

Manichæi partem dei quamdam oleosis, lacteis, pomis, etc., inesse putabant. I, 1562. Manichæorum deus in chalybeus atque robustus, edenda purgatur. VIII, 498. A spiritibus pro meritis in pulationibus. I, 1551. Cuius et potum venire et hominem dicunt. X, 645. Tamen in cibum non porrigebant. IV, 1823. Vinum fel principum tenebrarum dicebant, licet ipsis visis comedendis non parcerent.

I, 1564. Eorum delicata abstinentia. I, 1557. Gula. I, 1367, 1574. Impudicitia. I, 1574. Manichæi expedire dicebant hominem leuciter esse, quam agricola, quare. IV, 1825. Annus a Manichæis lauria accusari. V, 529. Fidelibus agros, domos, aut pecuniam habere illicitum ducebant. I, 1545, 1545.

Manichæorum error circa solem. VIII, 391. Manichæi solem adorabant. I, 1531; III, 199, 216; IV, 189. Tanquam particulam lucis in qua habitabat Deus. III, 199. Tanquam ipsam Deum. V, 105. Tanquam ipsum Creatorem aut ejus partem. V, 329. Solem corpus non esse arbitrantur. V, 106. Manichæorum de lune incremento et defectu delirium. II, 207. Fignuntam de concubitu principis tenebrarum cum muliere. X, 864. Manichæi ab aeternorum principe tenebrarum, de commixtione duarum naturarum quæ semper fuerunt, una bona et una mala, hominem creatum dicunt. X, 841. Homines a Deo non esse institutos. X, 570, 607, 611, 612. De Adam et Eve creatione longam fabulam texebant. I, 1575. Putabant se esse naturam et substantiam Dei. VIII, 261. Annus ad Christum, corpora ad diabolum pertinere, et solum illum quæ esse ex diabolo dicebant. VI, 365. Manichæorum error circa animam. VII, 556; X, 1525. Docent animam nostram hoc esse quod Deus est. VI, 297. Esse partem seu particulam Dei. V, 986; X, 572. Animas non solum hominum, sed etiam pecorum, de Dei esse substantia, et partes Dei asserunt. II, 718, 841, 1035. Manichæi volentes animam esse partem Dei, labem et infirmitatem ejus in corpus frustra regeunt. II, 720. Manichæorum hæresis de duabus animabus, ex peccati et voluntatis definitione, tota evertitur. VIII, 105, 107. Manichæorum de animarum traduce opinio. X, 1218.

Manichæorum error de Christi incarnatione. X, 1054. Manichæi dicunt Deum annuntiatum in veteri testamento, non esse patrem Christi. III, 1711. Christum Deum esse non negant. V, 104. Sed dicunt esse Deum tantum. V, 229. Christum credebant tanquam de massa lucidissima molis Dei, porrectum ad nostram salutem. I, 745. Nunquam dicere aut sunt Patrem et Filium, nisi unius esse substantie. V, 105. Manichæi virginis partum blasphemant. X, 575. Dicunt Christum non habuisse matrem. IV, 1685. Idque tentant asserere ex xn. Cap. Math. IV, 129. Negant Christum natum esse de virgine, et carnem ejus veram fuisse. I, 745; II, 1052. Refelluntur. III, 1452. Manichæi negant hominem Christum. V, 575; VI, 682. Docent Christum non habuisse corpus. V, 104, 477. Nec hominem verum fuisse, sed phantasma. V, 658, 659. Christi carnem nullam, vel simulacrum dicunt. IV, 411, 1208; V, 659, 985, 1125; VI, 565; X, 615. Non veram mortem in cruce solvisse. IV, 411, 1208. sed in phantasmate crucifixum esse. I, 745. Christum in toto mundo crucifixum dicebant. IV, 1825. Cnem humis quomodo, et a quibusnam Levi sonabant. IV, 1825. Manichæi frustra jactant se melius de Christo sentire, quia cum tantum spiritum dicunt. V, 1125. Negantes carnem Christi, totum mysterium redemptionis nostre evacuant. V, 1122.

Manichæi gratiam Christi oppugnant, baptismum ejus evacuant, carnem ejus exhorant. X, 575. Creaturam carnem et sanguine Christi liberari nolunt. X, 612. Baptismum omni ætati superfluum putant. X, 615. Manichæi ab adorant solem, cumque dicebant esse Christum. IV, 152, 155, 1194. Persistentur. V, 33. Manichæi putabant Christum fuisse serpentem illum, qui Evam ad edendum de ligno vite induxit. III, 216. Hinc Ophitarum secta. III, 216.

Manichæorum error de malo. X, 1465. Mali naturam Deo coeternam putant. X, 1008. Inmutabilem substantiam mali nature Dei sui miscent. X, 1104, 1105. Dei que naturam corruptibilem faciunt, et sub aliena natura captivam. X, 1104, 1105. Manichæi naturam mali suo principio prædicitam, adversus Deum inducunt. II, 722. Peccati causam, malam esse naturam affinant. X, 612. Vita dicunt esse naturas atque substantias. X, 1085. Homini commixtam esse naturam malam dicunt. X, 441. Animas duas in uno corpore esse existimabant, unam de Deo et partem Dei, alteram de gente tenebrarum a suo principio malo proleam et Deo coeternam. I, 608; III, 150. Hasque animas naturas se configere in homine, quando cito in spiritum concupiscit. I, 758, 779. Manichæi omnia bona in bonis, in vero in malum animam credebant. I, 608. Manichæi quidam mortem non timebat, quia dicebat eam, separationem esse boni a malo. II, 272. Manichæorum error de pugna carnis ac spiritus. VI, 709, 710. Manichæi nimia insania dicentes naturam boni cogi maleficem. X, 1145. Manichæorum error de concupiscentia. V, 841, 842. Putabant concupiscentiam esse de substantia mala Deo coeternam. X, 1548. Concupiscentiam non tantum accedens vitium, sed tantum naturam ab æternitate malum vituperatam. X, 572. Peccatum a libero arbitrio snapsse exordium negabant. X, 572, 607. Et peccatum originale,

ex homine primo prius puro, et postea per liberum arbitrium depravato, in omnes transisse. X, 615. Liberum arbitrium negabant ab eo ortum, quod antea non erat malum. X, 608, 611. Dicebant Deum creatorem culpam, dum mali origo ex libero arbitrio ducitur. I, 594. Peccata sua attribuebant genti tenebrarum. IV, 270, 1821, 1822. Tunc se peccare dicebant, quando natura mali praevaleret naturae Dei. VI, 558. Libros quinqué Augustini adversus Manichaeos laudibus extollit Paulinus. II, 101. Eorum credit dictata divinitus verba. II, 100. Pentateuchum vocat. II, 101. Contra Manichaeorum haeresim scripti sunt libri de *libero arbitrio*, propter questionem, Unde malum? I, 1211: quae subsequuntur opuscula in hocce tomo.

Manichaeis consentire Catholicos circa mali originem, calumnia Juliani. X, 1115. Manichaeos vocabat Julianus eos qui peccatum originale agnoscerent. X, 1149, 1155, 1191, 1195. Manichaeus pestis contagium obiectat Pelagius, non tantum doctoribus, sed et ipsi catholicae Ecclesiae. X, 1276. Manichaeismi notam Julianus Catholicis impingit. X, 645. Et Iovinianus. X, 645. Manichaeorum nomine Catholicos criminatur Julianus. X, 863. Et conviciatur Augustino. X, 1558. Et merito istud nomen illis imponi contendit. X, 1462. Manichaeorum crimine infamabant doctores Catholicos Pelagiani. X, 705, 1051, 1054, 1060, 1074, 1143, 1462. Manichaeorum nomine et Traducianorum appellat Catholicos Julianus. X, 1580, 1581. Non sic novitas expavesceat contumeliosi nominis, ut fugiat veritas antiquissimi catholici dogmatis. X, 1286. A Manichaeis Catholici longe distant in questione de malo. X, 1592. Manichaeorum errori de natura et origine mali quam sit contraria veritas catholica. X, 1508. Manichaeus error quam diversus a catholico dogmate, et quam insanus. X, 1511. Manichaei non sunt qui peccatum originale adstruunt. X, 1188. Catholici quaedam vera dicentes simul cum Manichaeis, longe tamen abhorrent ab eorum erroribus. X, 1468. Doctrina Pelagiana de peccato originali favet Manichaeis. X, 816. Manichaeos adjuvant, qui negant originale peccatum. X, 666, 667, 668, 669, 1187, 1290. Manichaeo suffragatur Julianus, dum agit adversus catholicum dogma de originali vitio. X, 1515. Manichaeorum et Pelagianorum haereses sibi mutuo adversae, et aequae a catholica Ecclesia reprobatae. X, 572, 573. Manichaei et Pelagiani quatenus errore conjuncti, quatenus separati. X, 575. Manichaeis Pelagiani, licet contrarii sint, favent tamen. X, 819. Et suffragantur. X, 1555. Eorumque errori aditum aperit. X, 1434. Et eos adjuvant. X, 1514, 1528, 1536, 1558, 1559, 1435, 1592, 1608. Pelagiani Manichaeos in perversum fugientes, eos ipsos adjuvant. X, 1465. Manichaeum Julianus adjuvat. X, 1515, 1520, 1569, 1579, 1582, 1435, 1478, 1502, 1527, 1529, 1539. Manichaeismus sic adjuvatur a Pelagianorum errore, ut invictus fiat. X, 1518. Manichaeo dicenti malam fuisse carnem hominis, etiam antequam peccaret, et miseram esse conditam naturam, non potest responderi a Pelagianis. X, 1529. Non potest a Pelagianis vinci Manichaeus introducens carnis conditorem malum. X, 1350. Manichaeos sic oppugnat Julianus, ut contra Salvatorem sublevet. X, 1478. Error uterque, Pelagianorum et Manichaeorum, quomodo catholica fide extinguitur. X, 1559. Dogma catholicum contrarium utrique errori, et Manichaeorum et Pelagianorum. X, 1510. Catholicae Ecclesiae sententia de malo Manichaeos et Pelagianos devitat. X, 1465. Inter Manichaeos, et Pelagianos, et Catholicos quid distet circa mali naturam. X, 1125. Manichaeorum stultum et noxiam impietatem, non solum Catholicis, verum etiam haereticis omnes qui non sunt Manichaei detestantur. X, 571. Manichaeus a Catholicis funditus evertitur. X, 1514. Manichaei pestilentia quomodo per Catholicos refellitur. X, 1490. Pelagianos cum Manichaeis vincit catholica fides. X, 1558, 1559. Et veritas redarguit. X, 1501, 1510. Manichaeorum sententia de malo invictissime evertitur. II, 765, 882; VI, 256. Manichaei expugnant. VI, 696.

Manichaeorum dogma de homine, de lege, de nuptiis. X, 570. A bono Deo nuptias non esse institutas affirmant. X, 570, 607, 611. Nuptias principi tenebrarum adscribunt. X, 615. Nuptias damnant, et filiorum procreationem. I, 1545, 1544, 1572. Cura a concubitu absterneant. VIII, 229. Cuproperam dant ne gravide fiant meretrices. VIII, 455. Manichaeorum turpitudine nudata. VI, 683. Impudicitia notatur. III, 1876.

Manichaei irridunt sacras Scripturas. IV, 1907. Eorum error de veteri Lege. VI, 109. Legi veteri adversantur. III, 2065. Eorum in veterem legem calumniae. V, 25, 24, 822, 826. Legem per Moysen datam, non a vero Deo dicunt, sed a principe tenebrarum. II, 1052; X, 570, 607, 611. Legem Prophetasque condemnant. VIII, 605. quaecumque de Lege et Prophetis Apostolorum sermoni suo inseruit, falsa et a corruptoribus immissa esse criminantur. VI, 70. Sanctos superiorum temporum audent blasphemare. X, 611. Patriarchas in veteri Testamento laudatos vituperare. I, 688. Patribus veteris Testamenti calumniantur de pluribus uxoris. VI,

395. Vetus Testamentum non recipiunt. X, 1008. Illud oppugnant. I, 598; III, 175, 189, 216. Illudque reprehendunt apud imperitos. VIII, 67. Non omnia ex libris novi Testamenti accipiebant. VIII, 505. Dicunt vetus Testamentum esse a Deo malo. V, 927. A principe tenebrarum. I, 654; V, 175. Vetus Testamentum non aliter quam oportet accipiendo errant; sed omnino non accipiendo et detestando blasphemant. III, 375. Manichaeorum calumniae in librum Job. V, 100. In Prophetas. I, 550. In Aggaei prophetiam. V, 526. Legem veterem et Prophetas canonicos non accipiunt, neque omnia quae sunt in Scripturis canonicis novi Testamenti. II, 1053, 1054. Ex eis quidam Actus Apostolorum repudiant. II, 1054. Novi Testamenti Scripturas legunt. III, 180. Falsatas tamen dicunt. I, 716, 1517, 1568. Eaque immissa fuisse, quae de originali peccato narrantur. I, 598. Manichaeorum fraus in Scripturarum usu. V, 532. Dicunt Scripturas sacras, quae eorum errores convincunt, corruptas fuisse. II, 278. Duo Testamenta non sibi consonare. IV, 1895. Scripturis quas canon non recipit, mentes solent pervertere. II, 235. Manichaeos nec Scripturarum auctoritatis antiquitas, nec miraculorum potestas, nec morum sanitas, nec rationis veritas asserit. VIII, 285.

Manichaeorum Ecclesia duabus professionibus constat, Electorum et Auditorum. VIII, 55. Praeclerator dicebant Electorum, qui tria signacula observare se profitebantur. I, 1537. Manichaeorum Electi, qui. IV, 1822. Manichaeorum Electi ridendi, qui a fructibus aut oleis decerpendis abstinebant, et vescebantur his quae decerpserant Auditores. VIII, 250, 255. Manichaeorum Electi frequenter accipiebant Eucharistiam. VIII, 114. Manichaeorum secundus gradus, Auditorum. I, 1080. Manichaeorum Auditores nihil de moribus noverant, sed tantum de fide. VIII, 114. Auditores ante Electos gena figurat, ut eis manus suplicibus imponantur, non a solis presbyteris, vel episcopis aut diaconibus eorum, sed a quibuslibet Electis. II, 1053. Cum Electis solem et lunam adorant et orant, ac die Dominico jejunant. 1052. Manichaei Auditoribus suis Dominicum tantquam legitimum diem ad jejunandum constituerunt. II, 148, 149. Auditores carnibus vescuntur, et agros colunt, et si voluerint uxores habent; horum vero nihil faciunt qui vocantur Electi. I, 1079, 1568; II, 1052. Manichaei magistros tredecim, episcopos septuaginta duos, presbyteres, diaconos habent. VIII, 58. Episcopi, presbyteri, diaconi a quibusnam ordinantur. VIII, 58.

Manichaei fallaciter mandata implent. VIII, 225, 224, 225. Ad solem et ad lunam orant. VIII, 58. Simpliciter ac puras orationes Deo offerre non possunt. VIII, 582. Nihil turpe in Manichaeorum orationibus, sed solum aliquid contra fidem. VIII, 95. Manichaei quasi crimen obiciebant Paganis, quod aris, delubris, simulacris, victimis atque incestu Deum colendum putarent. VIII, 580. Manichaei Paganis deteriores in cultu plurimorum deorum. VIII, 569, 574, 375. Manichaeorum plures dii. VIII, 576. Manichaei numerosissimam deorum familiam et commemorant, et commendant. VIII, 142. Manichaei in eo quod dissimiles sunt Gentilibus, vani sunt; in eo quod similes, peiores sunt. VIII, 583. Faustus templa, simulacra, victimas admittendo ad colendum Deum refellitur. VIII, 581, 582. quae templa, quae simulacra, quas victimas admittit Faustus. VIII, 569, 580. Manichaeos rationabile Deum templum esse non posse, ostenditur. VIII, 580.

Manichaei non veritate, sed fraude agunt cum imperitis. V, 552. Eorum astutia ad decipiendos imperitos. VI, 295. Non decipiunt, nisi cum scientiam, quam non exhibent, pollicentur. VI, 70. Manichaeus non solum non exhibet scientiam et veritatem, sed falsitatem dicit. VIII, 184. Manichaei quaedam suae doctrinae puncta, ob excellentiam non posse explicari respondebant. VIII, 576. Manichaei sacre lege et temere involuntur in eos, qui catholicae fidei auctoritatem sequentes, credunt quod nondum intueri valent. VIII, 65. Manichaei plus in refellendis aliis disertis et copiosis, quam in suis probandis firmi ac certi. VIII, 66. Manichaeorum dictum in suae sectae desertores. VIII, 67.

Manichaeorum secta perditissima. IV, 1907. Error pestilentissimus et perniciosissimus. IX, 258. Doctrina turpitudines horribiles cogit perpetrare. VIII, 570. Manichaei pauci sunt et pessimi. X, 1145. Carnem suam nisi diligere non possunt. VIII, 592. Dei Manichaeorum miseria. VIII, 515. In Manichaeis et qui Manichaei ficti sunt, mali sunt; et qui ficti non sunt, vani sunt. VIII, 224, 228. Manichaei carpuntur. VIII, 91, 92. Cum Manichaeis cur mitius agendum. VIII, 180. Manichaei auctoritatem longe inferiorem esse auctoritate Evangelii, ostenditur. VIII, 508, 510.

Manichaei a Paulo designati. VIII, 514, 578. Manichaei doctrina in epistola prima ad Timotheum ab Apostolo praevia. VIII, 523. Manichaei heresis post Tertullianum et Cyprianum exorta. VIII, 285; X, 626. Manichaei in Cham

significati. VIII, 267. Manichæorum libri elegantiores pretiosi et decem. VIII, 285. 294. Manichæorum thesaurus, liber. VIII, 368, 369. Manichæorum blasphemias subdiaconus Victorius edocebat, ac decens patellatus est. II, 1055. Interrogatus ab August. errorem negare non potuit: sed Aulicem se, non electum esse confessus est. II, 1052, 1055. Horrens Augustinus fictionem illius, sub specie clerici coercitum illum, et a clericorum gradu dejectum, pellendum de civitate curavit. II, 1055. Etiamsi rogantem ut se ad viam veritatis revocaret. II, 1055. Tamen i petenti penitentiae locum tunc vult crederetur, cum eos qui latitant in Mallina et in omni provincia Manichæos manifestaverit. II, 1055.

Manifestum. Id maxime tolerandum, quod cum manifestum sit perperam factum, fieri non potest inlectum. II, 251.

Manlius Theodorus Consul. VII, 620. Vir doctus et Christianus. I, 588. Huic nuncupatus liber de *Beata vita*. I, 999.

Manna. V, 58. Pluvia voluntaria quam segregavit Deus hereditati suæ. IV, 817. Manna unicuique secundum propriam voluntatem sapivisse, ex solo libro sapientie probari potest. II, 199. Manna potuit pro desiderio sapere fidelibus, non autem numerantibus in Deum. I, 678. Manna Christum nonnullis sciebat. V, 1552. Christum significabat. III, 1605. Manna, Christi panis celestis figura. V, 1551. Umbra sacramenti Eucharistie. III, 1612. eadem celestis manna et altare Dei significat. III, 1612. Quomodo mortui sunt, qui manna manducaverunt. III, 1611. Manna cessavit trajecto Jordane. III, 617. Manna in arca inclusum, symbolum gratiæ. III, 655.

Mansiones multe in regno Dei. III, 1812. Mansiones multe, id est paucitas et humilitas meritorum diversa in celis. VI, 410. Quomodo Christus mansiones preparare vadit, quæ jam sunt. III, 1814. Desiderium dilectionis, præparatio est mansionis. III, 1816. Mansiones extra regnum cælorum, an assignandæ non baptizatis. X, 518. *Vide* Locus nudius. mansiones agere. V, 1262.

Manuetarii qui. I, 1252.

Manuetudo commendatio. I, 858; IV, 549, 1747. Manuetudo ad retinendam patientiam est necessaria. V, 860. Manuetudo et humilitas primum et magnum munus est spiritus. III, 2158. Manuetudinem Christianam servari posse puniendo debet. II, 547, 551, 660. Manuetudinis ecclesiasticæ commendatio. II, 509, 511, 555, 664. Manuetudo hæreticis exhibenda litigantibus et conciliantibus. V, 1584.

Mantua. Virgilius Mantuanus Rhetor. II, 82.

Manturia dea. VII, 188.

Manubia, præda bello parata. VII, 95.

Manumissio. Tabule in ea fractæ. V, 145. Manumissionis libellus in ecclesia recitatus. V, 145.

Manus Dei quid sit. *Vide* Deus. Manus Dei gravis in superbum et levis in humilem, in utrumque fortis. IV, 267.

Manus potestatem significat. III, 497, 498, 1745. In manibus, idem quod in potestate. IV, 1956. Manus pro homine quo utitur alter, ad faciendum quod vult. III, 1745. Pro opere hominis et scriptura. III, 1745. Pro membro corporis et pro scriptura. VIII, 296. Manus significat bona opera. IV, 1835. Manuum extensio, bonorum operum praxis est. IV, 1445. Manus dextra dilectionis adiutor in bonis operibus significat. III, 1248. Manibus querendus est Deus. IV, 1855. Manus vindictæ significat. IV, 857, 858. Manus nomine, vis in scripturis significatur. I, 1190. Manus nostræ non sint super eum, id est, manus ei non ineramur. III, 496. Manus lavat in sanguine peccatoris, qui mortem attendens impii, purgat se a peccatis. IV, 691. Manus superbie pro opere superbie. III, 525. Manus peccatoris, male studentis oratio. IV, 535. Unde patet quod est ut levamus manus in oratione. IV, 755. Manus impositio, sacramentum regenerationis secundum Nemesianum. IX, 205. Manus impositio non sicut baptisus reperi non potest. IX, 149. Manus impositio cur venienti ab hæresi adhibetur. IX, 195.

Mapalia. V, 422.

Mapallenses punicæ tantum intelligunt. II, 256. Ex his ferme octoginta reluctantes rebaptizati. II, 253; IX, 346.

Maratus rex Sicyoniorum. VII, 568.

Marazani. IX, 229.

Marcelliana. IX, 255.

Marcellina quædam secta. Capite manuum, imagines

Jesu, et Pauli, et Homeri colebat. VIII, 27.

Marcellinus episcopus. II, 739, 780.

Marcellinus episcopus Romanorum, accusatus incensis codicibus thura obtulisse, ut non periret. IX, 525.

Marcellinus. I, 616; VII, 45. Tribunus et notarius. X, 109, 201; II, 487, 490. IX, 615. Divanum studium, s. litterarum, et in his Augustino cunctis. II, 864.

get Augustinum, ut libros de Genesi ac de Trinitate edat. II, 587. Ad Marcellinum Augustini liber. X, 555. Ad eum scripti libri de *Peccatorum meritis*, et de *Spiritu et littera*. I, 645. Marcellinus tribunus Volusianum, rogatu ipsius matris, frequens inivit. II, 514. Scribit Augustino, ut litteris Volusiani faciat satis. II, 514. Marcellinus Augustino scribit per Bonifacium episcopum. II, 383. Item per Urbanum presbyterum. II, 585. Marcellino rescribit August. satis aciens propositis ab ipso questionibus. II, 525. Huius operis sit mentio. II, 557. Marcellinus cum dubitaret de origine animarum, interrogat Augustinum, qui æstus suus et ignorantiam fatetur. II, 864. Marcellino scripsit Hieronymus, suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 747. Marcellino et Anapsychæ epistola Hieronymi de origine animæ. II, 718. Laudatur ab August. II, 725, 864.

Marcellino Tribuno potissimum injunctæ sunt ecclesiasticæ causæ. II, 510. Collationis Carthagin. cognitor fuit. IX, 700. Marcellino aperit Augustinus qui cum Donatistis scelerum convictis agi velit. II, 553. Occupati num ac locutionum suarum ei rationem reddit. II, 556. Marcellinum cognitorum in collatione Carthagin. præmio tunc corruptum dicebant Donatistæ. II, 577, 582. Marcellinus a traditionis crimine vindicator. IX, 610. Marcellini integritas. IX, app. 820. Marcellini cades narratur, et Marini crudelitas exponitur. II, 646, 647, 648, 651. Marcellinus sublatos uno aut altero die ante solemnitate s. Cypriani. II, 649. Marcellini laus. II, 650.

Marcellinus diaconus apud Catholicos, a suo presbytero excommunicatus, transiens ad Donatistas, a Proculiano relapso, et diaconus constituitur, qui nocturna in aggressionem peremptus est. II, 417.

Marcellus episcopus. II, 759, 780.

Marcelus presbyter Marcellini episcopi Romani, a traditionis crimine vindicator. IX, 610.

Marcellus a Zama. IX, 252.

Marcellus Syracusanus cepit VII. 19. Syracusanam civitatem quam expugnabat, flebat. VII, 90. Marcelli edictum pro pudicitia minime violanda. VII, 19.

Marciensis possessio. II, 702.

Marcianus tregensis propria voluntate unitatem catholicam delegit. II, 597.

Marcion hæreticus. IX, 251. Crdonis discipulus. VIII, 664. Deceptus in questione de causa peccati. X, 1464. ab illo Marcionitæ hæretici, eorumque dogmata. VIII, 29; IX, 460, 580.

Marcionitæ Legem Prophetasque condemnant. VIII, 605. Ensequitur D. cum istam perinde negat. II, 1055. Vanæ de mundo et ego. M. y. s. abundantia. I, 664. Marcionistarum et Sabellianorum questiones tempore Augustini jam silentium. II, 458.

Marcus subdiaconus. IX, 315.

Marcus fissor. IX, 515.

Marcum a Catholicis præcipitatum querebantur Donatistæ. IX, 520. Marculi præcipitatum an spontaneum, an jussu legis decretum. IX, 526. Marculus presbyter Donatistarum. III, 1485. Marculi passio et nomen in martyrologio translatus. IX, 526, vel.

Marcus Apostolorum supplex. V, 1127. Pedsequens et prævidet Martini. III, 1044, 1045. Homines locosque attribuit. III, 1666.

Marcus a Macarii. IX, 225.

Marcus Casphaliensis propria voluntate catholicus factus. II, 577.

Marcus hæreticus, episcopus dogmata. VIII, 28.

Mare quid. I, 835. Mare Hebræis dicitur omnis aquarum congregatio, etiam dulcis. III, 182. Id mare quod vocat Deus. IV, 1944. Mare Ægeum. I, 953; IV, 1057. Maris rubri transitus, figura locutionis. V, 1571, 1585, 1587. Mare an siccatibit conflagratione mundi, necne, incertum est. VII, 682.

Maris allegorica expositio. I, 835. Mari comparatur genus humanum, vitio primi hominis protunde curiosum, procellose turbulentum, et instabile fluctum. I, 911. Mare pro sæculo ponitur. VII, 680. Mare in figura sæculum hoc, falsitate amarum, fluctibus turbulentum, etc. IV, 780, 1478, 1479. Mare huius mundi in genitum una generat. I, 577. Quid significet transitus maris in navi. V, 475. Mare est figura vite presentis. VII, 682. Mare, omnes infideles. IV, 1748. Persecutores Ecclesie. IV, 1126. Maris undam, cor impiorum. IV, 782. Mare in amaritudine sua Gentes erant. IV, 977, 1126.

Marianulus Petrus. IV, 440.

Marianus presbyter, a Marciano duodecim, a Marcianis propter scelus eorum mysterium vitiatum. VIII, 56.

Marianus presbyter. V, 1458.

Marianus presbyter, a Marciano duodecim, a Marcianis propter scelus eorum mysterium vitiatum. VIII, 56.

815. Et de carnali concupiscentia parentum nata. X, 1565. Maria ex Adam mortua propter peccatum. IV, 553. Maria illeco non transierit dur diaboli coactione nascendi, qua ipsa conditi solvitur gratia reuscendi. X, 1448. Maria de tribu regiae sacerdotum. VI, 50. Maria ad semen David pertinebat. VIII, 471, 472 quare ex Maria Christus carnem sumere voluit. III, 405. Ad Mariam cur Gabriel venit, non ad Joseph, sicut venerat ad Zachariam. V, 1517. Zacharie et Maria simul interrogati, animus dissimilis. V, 1514, 1518. Infant virgo meretricem aut certe ignare consilium Dei, quomodo eam vellet habere filium. V, 1519. Maria de virtute Dei non dubitavit, sed modum quare accipere quaesivit. III, 726. Virginitatis propositum in Maria. V, 1096, 1518. Maria virginem Deo se ante vocavit, quam nondum Christum de ipsa nascentem. VI, 508. In Maria et Joseph matrem pro omnia fuisse bene conjugum. X, 121. *Virgo Conjugium*. In hac Maria a falsis aspi in Joseph liberata. V, 1407. Maria carnis non adulter, sed custos, non non custos, qui Deus custodiebat, sed testis pudoris virginis fuit. V, 1096.

Mariae modestia et humilitas imitanda feminis. V, 545. Maria inter mulieres Lemelita. V, 1518. Maria iudea Felix, qua verbum Dei crevit. III, 1468. Penes Maria veritatem fidei Christi, quam ex concipiente carne Christi. VI, 508. In Mariae, ferus sanctus sepeverat ad sanctificandum et purgandum, semel ad a. Annus VIII, 756. Maria ex gratia mater Filii Dei. V, 1519. Maria Christi carnem fide concepit. VIII, 430. Christum prius mente quam ventre conceptum. V, 1074. Maria virgo parit se non dum gestum in se fieri promeruit. X, 1475. Post in carne corporis carnalis materia, unde carnem suscepit Christus; sed non in ea Christum carnalis corpus in se carnem sumavit. X, 1465. Esi caro Mariae de peccati parentum. Virginitatem tamen de peccati parentum conceptum. III, 422. Maria non in carne, sed fide conceptum. V, 442. siue concupiscentie astu conceptum. V, 1114. Fidei caritate fervente conceptum. V, 1069. Maria sola est et sancta et corpore natus et virgo. VI, 509.

Mariae uterus, conjugii Verbi cum carne thalamus. III, 445; IV, 1442; V, 1519. Mariae uterus nec antea, nec post a quidquam mortale concepit. III, 1625. Matrem post Christum natum viro suo commixta fuisse contendunt Antidicomarite. VIII, 40. Mariae virginitatem destruebant Helvidiani. VIII, 46. Destrubat Jovianiani. VIII, 48; X, 552, 1417. Contra iac raptam sancte Mariae virginitatem Jovianiani innuma utrumque verum Catholicum. X, 635. Maria virgo et mulier dicta. V, 545. Maria virginitas. X, 445. Maria virgo perpetua. V, 980. Maria fide conceptum, virgo peperit. VI, 249. Maria virgo concipiens, virgo patiens, virgo moriens. VI, 559. Virgo credidit, virgo concepit, virgo peperit, virgo permansit. V, 545, 1019. Christus attulit virginitatem, non restituit virginitatem. V, 442, 997, 1004, 1010, 1019, 1075, 1103. Mariam virginem concipiens invenit, natus virginem reliquit. V, 640. Mariae virginitatis decus Christus nascendo non abstulit, cui munus fecunditatis attulerat. VIII, 490. Maria integritatem non amisit. III, 1467. Per incorrupta ejus membra Christum exisse fides credit. V, 1010. Virginitas utriusque incoquinata. III, 422. Mariae purgatio ex castitatis amore, magis quam ex necessitate. III, 436. A Maria corpore virginis. V, 548. Maria sine ullo peccato vixit. X, 267. De Maria, propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere vult Augustinus questionem. I, 746.

Mariae virginis elogium. III, 1475. Reparatio homini propinata per eam salus. V, 553. Per feminam mors, et per feminam vita. V, 1108. Maria virgo, dignitas terrae. III, 216. Mariae merita, praeter carnis integritatem, peculiaria. VI, 596. Maria spiritu filia Christi capitis, ex ipso spiritualiter nata, mater vero membrorum eius; quia cooperata est caritate, ut fideles in Ecclesia nascerentur. VI, 599.

Mariae Ecce signa figura. VI, 107. Ecce signa Mariae similes, et quod ait Augustinus. V, 1475. Per Mariam, quod scripsit Augustinus confirmat. II, 590. Maria virgo propheta esse revelavit. VII, 50.

Mariae et Martine diversa officia. V, 925, 967, 1186. I traque enim. V, 614. III, 957. Mariae et Martine officia. V, 614, 647, 968. Veritate posita, Mariae et Martine officia. V, 969. Maria ipsam manducabat, quod audiebat. V, 969. Eius os auscultat, non merces. V, 968. Ministerium Martine non reprehensum a Christo. V, 616. Ad Mariae quietem. III, 474. V, 1074. Mariae et Martine officia. V, 617, 1188.

Mariae et Martine diversa officia. V, 1238.

Mariae et Martine diversa officia. V, 1238.

Marius crucentissimus auctor bellorum civilium. VII, 70, 71.

Marius et Augustinus. II, 767, 784.

Marius et Augustinus. II, 767.

Marius et Augustinus. II, 767.

Marius crudelitas in eade Marcellini. II, 646, 647, 648, 649, 651.

Marius habere dominum meruit mulieris non natura, sed culpa. III, 450. Marius continere non licet, uxore non consentiente. IV, 1959. Marius intemperans, uxoris adulter est. X, 687. Marius falsum suspicant, quid uxori agendum. V, 1508. Marius legitimum aeterna Deum habet. V, 759.

Marius juvenis. VII, 167. Marius moniceps Arpinas, socius Romae consul creatus. VII, 69. *Mat* (*Mat*). Marii victoria crudelis. VII, 407. Marius a syllia victus, Mi turnus fugit, et Marice deae est commendatus. VII, 71. Marii crudelitatem syllana victoria ulta est. VII, 107.

Marratius et iscopus Maximianista. IV, 581.

Mars Deus belli. VII, 206. Effector mortium. VII, 196.

Homidii reus, absolvitur. VII, 567. Mars et Vulcanus inimici. VI, 712. Martis sidus. VII, 206.

Mars unus ex iis qui Cirtensi Donatarum concilio interfuerunt. IX, 515.

Mars diaconus. IX, 515.

Marsi jugum Romanum tentant excutere. VII, 168.

Marsus incantator. II, 210; IV, 679.

Martialis Pertusensis. IX, 507, 529, 550.

Martinus collecticus. IX, 507, 529, 550.

Martinianus episcopus. II, 966.

Martinianus antiquissimus Augustino amicus. II, 1071. Hortatur eum Augustinus, ut janjam fidelium sacramenta suscipiat. II, 1075. Ac neminem inter competentes det. II, 1075.

Martinus mensum primus. VIII, 546.

Martyr es unde appellati. IV, 1525. Martyr graece, testis latine. III, 1979; V, 1297, 1452; VIII, 448. Martyrium, latinus testimonium. IV, 1559. Martyres testes Christi. III, 1866, 1868. In martyribus magnus acervus testimonii Christi. IV, 719, 722. Martyres elegantius heroes vocarentur, si ecclesiastica loquendi consuetudo pateretur. VII, 299.

Martyris descriptio. III, 882. In martyrio prima confessio est, postea fortitudo, deinde latitudo consequitur. IV, 853.

Martyres in tormentis patientes, in confessione fideles, in sermone veraces. IV, 441. Moris amaritudo tolerata a martyri. us. V, 1560. Martyres ne fidem amitterent, omnia et ipsam animam perdidit. IV, 618. Martyres quid invenire, quod Deo retribuere. IV, 1518.

Martyribus non erat pro salute pugnare, nisi salutem pro salvatore continere. VII, 758. Martyrum ad coatenendas minas saeculi, fortitudo. V, 220. Errores et terrores vicerunt. V, 1414. Vicerunt mundi blanditias et acerbitates. V, 1290. Delectationes et dolores. V, 1282, 1470. Martyres blanditiis carnalium parentum tentati sunt. V, 1288. Martyres usque adeo ebrii erant, ut suos non agnoscerent. IV, 552, 955. Martyres felicitate intellexit. IV, 1679. Eos ebrios calceibus persequuntur. IV, 725. Martyrum sacrificia. III, 811.

Martyres Dei cur non terreat persecutor. V, 427. Molestias corporales unde non sentiebant. V, 1282. Martyrum fortitudo non ab ipsis, sed a Deo. V, 54, 1289, 1568, 1455; VI, 607. Martyres et armantur a Deo, et ab eodem armato adjuvantur. V, 1425. Nonquam tantis tribulationibus carere tolerarent martyres, nisi magnam quietem mente conciperent. IV, 760. Martyrum securitas sub praesidio Dei. V, 1465, 1467. Christus prior passus, patientem virtutem martyribus dedit. V, 1451. Martyrum robur ex Christi exemplo. IV, 760, 762. Martyrum caput et exemplar Christus. IV, 762. Martyres dum animas ponunt, Christus ponit. IV, 1810. Cum passi sunt, ipse unus Christus passus est. III, 1755. Martyres longe differenter passionem Domini imitantur. III, 1532. In Martyribus Christus sibi ipse perhibet testimonium. V, 715. Martyres a iudicibus catenis, a Deo compedibus ligabantur. IV, 1505. Martyres compedit corde in sapientia, cui per suas passiones testimonium perhibuerunt. IV, 1146, 1147. Martyrum sanguine tamquam oleo, in Christo ardor caritatis inflammabatur. IV, 77. Christus in passionibus servorum suorum clarificatur. III, 1770. Passione martyrum quodam modo in Gentibus surrexit. IV, 491. Martyrum robur ex spe et intuitu promissae felicitatis. IV, 1678, 1679, 1680, 1702, 1703. Quia cum magno amore cogitatur quod illic, cum magna fortitudine calcatur qua illic. V, 1566. Quae gaudia erunt in virtute regnatorum, quando tanta sua pro veritate morientur. V, 1250. Martyrum fortitudo ex metu gehennae. IV, 1447. Eminent et hinc et illuc martyres juvenis constantissimi. Per cruciatum pallentis. VII, 615. Martyrum quorundam ad persecutores interrogationis responsa. V, 1450. Martyris christianum fuisse in confessione illius; hoc enim Casaei quasi Casaei; tunc enim ait. Deo. V, 272.

Martyres sunt veri et falsi. V, 1297. Martyres suos implet diabolus spiritus, ut tormenta contemnant. V, 1254. Martyres anni. V, 1464, 1470. Martyres videri non vres dici. V, 1464. Donatarum martyres cognoscitur. V, 650, 1448. Tolest esse impiorum similis poena, sed dissimilis est mors.

tyrum causa. II, 796. Martyrem causa discernit a patientia, inquit duritia sceleratorum. V, 1255. Martyrem non acri potest sed causa. II, 519, 415, 940; IV, 557, 540, 482, 485, 848; V, 1264, 1295, 1448, 1450, 1451, 1470; IX, 44, 324. Annus martyrii martyrem facit. V, 1554. Causa est in causa patientia, non in poene acerbitate. IV, 818. Pro veritate pati. Martyrum est; pro falsitate, etiam in iocundo. V, 1455. Triste est victoria pro fide veritatis occidi. VIII, 449.

Martyres etiam in veteri Testamento. VIII, 449. Martyr et Iohannes Baptista, quia pro lege veritatis, licet non pro Christi nomine occisus. IV, 1852, 1855. Prophetae multi martyres sunt, nec tamen propter Christum mortui sunt. IV, 1852. Propter confessionem nominis Christi nemo mortuus est ante Christum. IV, 1852. Martyrum gesta, qui passi sunt quia sacros codices noluerunt tradere. IX, 645.

Martyres veri, qui persecutionem propter iustitiam patiuntur. II, 796. Martyr dicitur, qui pro iustitia occiditur. V, 1552. Martyres perfecti, amatores iustitiae. V, 871. Iustitia nostra, non cruciatibus delectatur Deus. V, 1295. Martyrum perfecta iustitia est. V, 1295.

Martyrum robur ex caritate. IV, 541. Martyres dum cudebantur, vincebant; qui caritas non vincebat. IV, 1755. Martyrium sine caritate nihil prodest. V, 764. sicut nec alia bona opera. III, 1459. In martyrio fides, spes, caritas commendatur. IV, 855. Martyres ad virtutes et vires Ecclesiae pervenerunt amando Christum. III, 926. Vixit in eis, qui vixit in eis: tui qui non sibi, sed illi vixerunt, nec mortui morerentur. V, 1282. Martyrium non possunt habere mortem, qui Christianorum non habent vitam. II, 940.

Martyrum extra Ecclesiam, etiam si pro nomine Christi, nihil prodest. II, 756; IX, 169, 695. Nec prodest illis qui in Ecclesia sine caritate vivunt. IX, 170. Ita censuit Cyprianus. II, 10. Martyr pagani a quodam ita pro se orat, res; ostendit se pro Ecclesia catholica orare debere. V, 1249.

Martyres non regnando, sed moriendo vincunt. VII, 771. Martyribus nihil obesse potuerunt persecutores. IV, 1815. Martyres occidebantur, et tamen ab inimicis erubantur. IV, 761, 762. Martyres derelicti, et non derelicti in manu inopum. IV, 590, 722. Martyres de persecutoribus triumphant. IV, 670. Martyres de persecutoribus victores. V, 206. Martyrum persecutores ad Christum conversi. IV, 1782. Consilium persecutorum fuit martyres perdere, consilium Martyrum, inimicos perditos invenire. IV, 1524. Sanguis effusus a Donatistis, multos ex illis lucraverat. II, 808.

Martyres victores demonum. VII, 299. Non supplicibus donis, sed virtutibus divinis. VII, 299. Martyrum victoria de demonis, quam nunc evidens. V, 1422. Martyrum sanguine extincta sunt lucantes demoniorum ara. V, 1422.

Martyrum patientia et Judaei et Gentiles vincit. II, 802. Martyres falsas religiones sostulerunt. VII, 156. Martyrum victoria, argumentum Christianae religionis. VII, 758. Martyres fidei nostrae testimonium ferunt. VII, 771. Christum fides asseruit mortui, quam vivi. V, 1208. Cassiones Martyrum ad obtinendum. VII, 642. Martyres sanguine suo nobis hanc patriam peperere. VII, 77.

Martyrum sanguis semen. V, 151. Martyrum sanguine, inopum seminatione, seges surgunt de lesse. IV, 451; V, 429, 1580. Et fertilis pullulavit. IV, 695, 1754, 1829. Martyrum mors, multiplicatio Christianorum. VII, 751. Martyrum millia interfecta. V, 558, 1518. Millia hominum in vinum in coronatorum, et vel unus eius passus Martyrum computetur. V, 1476. Martyrum millibus terra repleta. V, 451. Terra purpurata. V, 1557. Sacerdotes in Christianos macerant. II, 130. Martyrum corpora exstia, et in eis Rhodani inspersi. VI, 597. Cur hoc permisit Deus. VI, 399. Martyrum mors, crassitudo terrae. IV, 1829. Terra, column, Ecclesia, tempora Martyrum meritis oriantur. IV, 1590. Martyrum numerus complebitur antichristi tem, oribus. IX, 724. Quomodo videntur martyres. III, 125. Martyres ad laudem laudis hominum querunt, non inveniunt. V, 1552. Similia nobis propter se, sed propter nos ipsos querunt. V, 1552. In Christi nomine in manus convertit in crucem, ibi supplicium Christus convertit in laudem. V, 1422. Martyribus compesce la comagati vites sunt. IV, 1505. quanto fortius martyres decernant, tanto deaver. coronam martyrii. VII, 678.

Martyrum merita. VII, 255. Martyres majoris sunt meriti, quam qui accepto baptismo moriuntur. VII, 581. Martyrium non baptizans est loco baptismi. VII, 581; IX, 175. V, 155, 306. Martyrum mors pretiosa. V, 355, 1298, 1454. Martyres in Ecclesiis locum summum tenent. IV, 855, 1525. Felicitas martyrum, alia ante, alia post resurrectionem. V, 1475, 1444. Vite et surructionem parva proinde. Cyprianus. V, 1475. Martyrum merita, non inveniunt. V, 1475. Martyres propter Christum, considerant. VII, 1475. Martyres propter Christum, considerant. VII, 1475. Martyres propter Christum, considerant. VII, 1475.

Martyrum plena victoria. V, 1291. Et maxima praemia. V, 1281. Martyrum merces, Christum sequentibus et fidem servantibus parata. V, 1569, 1594. Martyrum gloria, insipientibus abscondita. V, 1400. Martyres occisi in manifesto, falso triumphati, in occulto vere coronati. IV, 220, 476, 1259. Ad felicitatem expediti ecurrerunt. V, 1449. Martyrum spiritus, tanquam de horto Donico multa et suavissima poma, in coelestem mensam transierunt. IV, 1015. quia tot fortius martyres decernant, tanto chiores sunt cives civiatis Dei. VII, 294. Martyres moriendo ad bona certissima transierunt. V, 1425. Beati possident terram viventium. V, 1420. Cum Christo quieti expectant redemptionem corporis sui. V, 1420. 1454. Christo conjuncti sunt. V, 1425. unicuique sunt, cum Deo sunt, tui bene est. V, 1569. Column vi lenter invaserunt. V, 1425. Cum Christo regnant. V, 1434; VII, 675. Ibi se invicem vident, sermonem nostrum audiunt, et orare valent pro nobis. V, 1454. Ibi sunt ubi Christus est. V, 1441. Transierunt de hoc mundo ad patrem. V, 1459. In Martyrum corporibus forte cicatrices apprebunt. VII, 782. Martyres amici Christi, unde. V, 1461. Insuperabilis societas sanctorum Martyrum in regnum colorum fortiter et videnter intravit pro Christi confessione: quod ille olim non potuit, qui claves regni ejus accepit. III, 1955. Martyres factum cencensinum referunt. III, 1525.

Martyrum reliquias honoratur Ecclesia. V, 1475. Martyrum sanguis in veneratione habitus a Christianis. VII, 612. Martyrum Memoria. IV, 1782. Martyrum octo, Basilica. V, 1478. Martyrum viginti quatuor. V, 1447. Basilica. V, 799. Memoria celeberrima a ad Hippocent. VII, 765. Martyrum Memorias honorant Christiani. VII, 255. Martyrum Memorias cur celebrant Christiani. VIII, 384. Quomodo religioni Christianae invidiam creare conatur Hermes ob Memorias Martyrum. VII, 255. Memorias tantum Martyribus fabricantur, non templa. VII, 772. quare altaria super corpora Martyrum. VII, 255. Martyribus templa, altaria, sacerdotia, sacrificia non constituntur. V, 1251, 1457; VII, 255, 772. Sed ipsi Deo. VIII, 584, 585. Martyres nec divinis beneficiis, nec humanis criminibus coluntur. VII, 256. Martyres cultu latine non coluntur. VIII, 584. laudandi martyres et arandi, Deus martyrum colendus. V, 1252. Martyr in Domino laudatur, cum de illo Dominus laudatur. V, 1420. Martyrum laudes in Deum recidere. V, 1425. A sacerdote qui sacrificat, non laudatur Martyres, sed tantum nominat. VII, 772. Martyres ad altaris sacramenta suo proprio loco recitantur. V, 1251, 1291, 1560; VI, 425. Martyrum gesta vix referre est, in eorum sollemnitatibus recitanda. V, 1426. Martyres dum recitantur, non pro illis oratur. V, 868, 1291, 1295, 1560. Pro martyribus non oratur. III, 1447. Injuria est pro martyre orare. V, 867. orationibus Martyrum se commendat Ecclesia. V, 1291, 1560. Martyrum orationibus precipitatur Deus. III, 655. Martyres advocati nostri, et tamen unus advocatus auster Christus. V, 1255. Martyres adhibere tristes sunt, quia interpellant et gemunt pro nobis. IV, 1009. Martyres miserantur nos, ac precantur pro nobis. V, 1285. Temporalia beneficia pro Martyrum orationes cur Deus impertit. V, 178. De hac re apta similitudo. V, 1585. Martyres quomodo adhibere vixi adjuvantis. VI, 607. Angelis quomodo adhibere possunt vasa sua vivum, tum locutorum. VI, 600, 604. Martyres non omnibus sanctis, sed eorum in laudibus immortalitas datur. V, 1299. Sancti etiam digni sumus, pro amicis Christi etiamus. V, 1462.

Martyrum merita et beneficia pro eorum honoribus commendat Deus. VI, 607. In laudibus Martyrum meritis torquentur oculos, et de corporibus possessis possentur. VII, 254. Idola in Martyres, convertisse Christianis calumniantur. Festus. VIII, 584. Tempus agnus honorum Martyres, quam diu pagani sunt. VII, 772. Martyrum Memorias recitari solent successus sunt. VII, 255. Martyres ecclesia recitati de beneficiis Dei per Martyres. V, 495, 1500, 1445. Martyrum natalitia celebrantur. VI, 676. Convivia natalitia Martyrum, laetitiam nominabant qui ea celebrant. II, 115. oratio et laude ad Memorias Martyrum de laude. VII, 255. Ad eas a Christianis melioribus non sunt delatate. VII, 255. quoniam adhibent religiosorum obsequio in Martyrum locis, ornamenta sunt. Memorias, non sacrificia mortuorum. VII, 255. sollemnitates Martyrum insinuat Christiani quoniam innoxius sunt. V, 867. qui vult recte celebrare natalitia Martyrum, desideret imitationem Martyrum. IV, 869. honorare et non iudicare, nihil est aliud quam mendaciter adulari. V, 1447. sollemnitates Martyrum cur instituit, et quomodo celebranda. V, 1248, 1251, 1447, 1448. Festivitates.

Martyrum memoria. V, 1447, 1448, 1405, 1408, 1448. Viam ducit ad vitam. V, 1447, 1448. et nobis hanc viam. V, 1408. Martyrum memoria. V, 1447, 1448. et nobis hanc viam. V, 1408. Martyrum memoria. V, 1447, 1448. et nobis hanc viam. V, 1408. Martyrum memoria. V, 1447, 1448. et nobis hanc viam. V, 1408.

tionibus. V, 1439. Martyr hinc exies, si omnes tentationes diaboli superaveris. V, 52. Martyrium in lecto. V, 1500. Martyrium ignis per quem unicuique opus probatur. VII, 745. Martyrum passio et merces prædicta in psalmo cxxv. V, 195. Martyres figurati in arietē rubricato. III, 655. Martyrum passio sanguineo Christi sudore significata. IV, 1206, 1817.

Martyr heretici. VIII, 41.

Massinisse regum in Africa. VII, 112.

Massa una perditionis in qua omnes concreti. VI, 278. Massa tota vitata. X, 1136. Massa peccati, massa iræ. V, 155. Massa perditionis unde electi sumus. V, 177. Ex massa damnata si nullus liberaretur, justum Dei iudicium nemo juste reprehenderet. X, 955, 972. Non ex meritis, fortuna, aut fato fit et massa discretio; sed ex mero Dei beneplacito. X, 581. Cur omnes et massa non libereunt, sed quidam in ea relictī. X, 581, 582. *Vide* Gratia.

Massa candida. IV, 571, 1880; V, 1400. Uticensis dicta. V, 1417.

Massalioni heretici. VIII, 41.

Massaph interpretatur intentio. VII, 539.

Massiliensium sententia de eccato originali, de gratia regenerationis. II, 1005, 1008. De prædestinatione. II, 1008, 1009. Massiliensium et aliorum quorundam in Galiliis sententia de prædestinatione et vocatione. X, 953, n. 2. De voluntate salvandi omnes. II, 1004, 1011. De numero prædestinationum. II, 1005, 1009, 1010, 1011. De electione ex præviis bonis aut malis, quæ parvuli si diutius vixissent perpetraturi erant. II, 1004, 1005. De proposito vocantis gratia. II, 1004, 1008. De morte Christi pro universo humano genere. II, 1005. De prædicatione aliis et non aliis facta, his et non illis temporibus. II, 1009. De duobus, quæ salutem humanam operantur, gratia et hominis obedientia. II, 1005. De libertate hominis ad bonum et ad malum faciendum. II, 1004. De sufficientia hominis ad bonum opus incipiendum et perficiendum. II, 1008. De initio bonæ voluntatis. II, 1008, 1009. De perseverantia. II, 1010; X, 953, n. 4. Massilienses rejiciunt testimonium ex lib. Sapientie, tanquam ex libro non canonico. II, 1010. Massiliensium sententia, de explicatione epistolæ B. Pauli ad Romanos. II, 1004. Massiliensium quidam, Augustini libris non intellectis offensi. X, 947, n. 2.

Massiliensium sententia partim Catholica, partim Pelagiana. X, 949, n. 3. Massilienses quatenus a Pelagianis recesserint. X, 961. Reliquie istæ Pelagianæ hæreseos quam perniciosæ. X, 951, n. 7. I. Reliquis Pelagianæ gravitatis, non mediis virulentie fiora auct Massilienses nutitur. II, 1007. Massilienses contrarium putant Patrum opinionem et ecclesiastico sensui, quidquid August. in libris suis adversus Pelagianos, de vocatione electorum secundum Dei propositum disputavit. II, 1005. Massilienses, nonnullis exceptis, in factis et dictis omnibus Augustinum admittunt. II, 1012. Ac nominatim s. Hilarius Arelatensis episc. II, 1007. Massiliensium nonnulli recensito libro de correptione et gratia intelligentiores facti. X, 949, n. 2. De reliquis Massiliensium dogmatibus. *Vide* Fides, Gratia, Prædestinatio, Perseverantia. Et epistolæ Prosperi et Hilarii ad Augustinum. X, 917 et seq.

Massiliensibus pauci audent contraire. X, 951, n. 7. Prosper imparem se dicit ad agendum contra Massilienses. II, 1007. Augustinum rogat ut Massilienses respondeant, et quæstiones proponit quibus veliti responderi. II, 1007. Massilienses cum Augustini dictis moverentur, maluerunt tarditatem suam culpæ, et apertorem ejus expositionem postulare, quam non intellecta reprehendere. II, 1005. Massilienses iisdem moti sunt, quibus Aduemetini: et illorum questionibus in libro de Correptione et Gratia plene responsum. II, 1005. Massilienses et qui cum eis consentiunt, egregii sunt in omnium virtutum studio viri, et eorum auctoritates simplices sine iudicio sequuntur. II, 1005; X, 947, n. 2. Ex his sunt quidam episcopi. II, 1007; X, 951, n. 7. Massiliensium sententia de discrimine gratiæ hominis innocentis, et hominis lapsi. II, 1010. Massilienses quomodo nitantur auctoritate. II, 1004, 1011. Quomodo velint sententiam Augustini, etiam si vera sit, nullo periculo conticeri, ac non nisi perniciosè expromi. II, 1004, 1011. Massilienses putat Hilarius sola superari ratione non posse, nisi et addatur auctoritas. II, 1012. Plures Massilienses sunt tales ut iis, ecclesiastica consuetudine laicos summam reverentiam necesse sit exhibere. X, 957.

Massiliam martyres. V, 1286.

Mascula. IX, 257, 544.

Masculus et femina, non nisi secundum corpus fieri potuit. III, 215.

Mater deorum terra. VII, 186. *Vide* Berecynthia.

Matrum libidines plerumque fetus produunt. VIII, 988. Matris anima se vel se affecta, aliquibus velut inducere qualitatibus fetum potest. VII, 574. Matris escam incar-

nantis, et ex ipsa lac efficientis, cum Verbo incarnato comparatio. V, 670. Matrem cædere Ecclesia prohibet. II, 152. Matris cuiusdam maledictum in decem filios. VII, 769. Mater a filio contumeliose affecta. V, 1445. Sibi ipsi mortem laqueu conciscit. V, 1445. Eique ac cæteris liberis male precatæ exauditur. V, 1445. *Vide* Parentes.

Mater Christi commendata ab ipso moriente. V, 1086. Materna propinquitas nihil Mariæ profuisset, nisi feliciter Christum corde quam carne gestasset. VI, 398. Mater et soror et frater Christi quomodo quis esse possit. IV, 1685.

Materiam tanquam coæternam Deo conjungunt quidam gentilium. VIII, 380. Materies ex qua mundus factus, nec omnino nihil est, nec Deo coæterna, nec ab alio quam a Deo facta est. VIII, 609. Concreta est cum mundo. VIII, 609. Materies cœli et terræ simul cum eis, et non ante est creata. V, 1037. Materies quæ dicitur informis rerum, formarum capax et subjecta Creatori, in omnia est convertibilis, quæ placuerit facere conditori. V, 1067. Materia informis non est omnino nihil. I, 827. Sed medium quid inter formatum et nihil. I, 828. Materia facta est ex nihilo, et ex hac omnia. I, 829; III, 178. Materia informis non est prior tempore formatis rebus. III, 257, 588. Hanc Deus simul rebus concreavit. III, 276. Nullarum naturarum materia esse potuit, nisi a Deo. III, 274.

Materia quibus nominibus designatur. III, 178. Materia congruentius aquæ nomine, quam aeris nuncupata est in libro. Genesis. III, 225. Conetur humana mens materiam vel nosse ignorando, vel ignorare noscendo. I, 827. Materie finis, informitas, et servitus sub artifice insinuatur. III, 226.

Mathan. I, 655.

Mathematicorum divinationes. I, 757. Mathematicorum scientia incerta. VI, 29. Vana. VII, 144. Mathematicorum error et ignorantia in geminis. VII, 142. Mathematicorum de fato fatua doctrina ex ipsorummet factis ostenditur. II, 1061. Quomodo peritiam Mathematicorum tentatur. VII, 147. Mathematici unde aliquando verum dicunt. III, 278; VI, 29. Societas inter demones et Mathematicos. III, 55. Illuduntur ab Angelis prævaricatoribus, qui creduntur Mathematici. III, 52. Mathematici, sive qui ipsos consulunt, reprehenduntur. IV, 456, 747, 1821. Mathematicos et haruspices aut maleficos consulere, est loricari cum demonibus. V, 76. Mathematici, etsi verum dixerint, fugiendi. III, 52; 279. In malefactis ingerunt Mathematici accusandum potius Deum auctorem siderum, quam hominem scelestum. III, 278. Mathematici causas oranti nobis auferre conantur. III, 278. Mathematicorum deliramentis sicredimus, a libero arbitrio non ragamus. II, 210. Frustra obijciunt et nos ad solis et lunæ computationem Pascha celebrare. II, 210. Mathematicus ad meliora conversus. IV, 746. Mathematicorum codices incensi. III, 1435. Mathematici non appellati sunt a veteribus, qui nunc appellantur. VI, 28. *Vide* Genethliaci.

Mathesim prævalere volebat Triscillianus. VIII, 667.

Mathusalem an quatuordecim annos vixit post diluvium. VII, 449. An diluvio supervixerit, necne, præter fidei periculum queritur. X, 598. Mathusalem sex annos ante diluvium secundum hebræos codices et LXX defunctus est. III, 548; VII, 454.

Matrimonium unde appellatum. VIII, 363. Matrimonium damnant Manichei. VIII, 597. Matrimonii triplex bonum, fides, proles et sacramentum. III, 397. Quid attendendum in illo triliici bono. III, 397. Matrimonium iuramento firmatum. II, 97. Tabulæ matrimoniales. I, 772; V, 1272. Iis subscribit Episcopus. V, 1465. Conjugale decus in officio regendi matrimonii et suscipiendorum liberorum. I, 750. Quæ fidelium in usu matrimonii debet esse voluntas. X, 416, 419. Procreatio filiorum una est miscendæ carnis legitima causa. VI, 568. In officio gignendi filios nullum est peccatum. III, 288. Matrimoniales tabulæ fuerunt, liberorum procreandorum causa. V, 88, 225, 545. Veniale peccatum quandonam in usu matrimonii. V, 545, 1272; VI, 269. *Vide* Uxor. Matrimonium non est, ubi datur opera ne uxor sit mater. I, 1575. Quæ tunc fit meretrix. I, 1575. Nuptiarum bonum non extinguit, sed modum at concupiscentiam carnalem. II, 844. *Vide* Conjugium, Nuptiæ. Injusti mariti savientes in uxores adulteras, cum sint et ipsi adulteri. VI, 474. Mariti ad parcendum adulteris uxoris, non licentia libidinis, sed cura pietatis adducuntur. VI, 481. Matrimonium inire cum infidelibus an licitum. VI, 221.

Matrimonium indissolubile. X, 420. Verba quibus indissolubilitas matrimonii exprimitur, et Deo et Adamo tribuit Scriptura. III, 408. Matrimonium lapsarum a proposito feminarum non dirimendum. VI, 458. Mortuo viro fieri verum connubium potest, cum quo prius adulterium fuit. X, 420. Continentia ex consensu non dirimit matrimonium. X,

422. Nec mutuum castitatis votum. X, 420. Nec sterilitas conjugis. X, 420.

Mattarii, mathematicorum secta. VIII, 36, 225.

Matthaeus dicitur Hebraeo seipsum eloquio. III, 1044, 1159. Ceteri Graeco. III, 1044. *Matthaeus* narrandam suscepit Incarnationem Domini secundum stirpem regiam. III, 1044. Et generationem ejus secundum carnem. III, 1071. *Matthaeus* et *Lucas* humanitatem Christi maxime commendaverunt. III, 1044. *Matthaeo* leo assignatus est. III, 1606. *Matthaei* auctoritas contra *Faustum* asseritur. VIII, 341.

Mathis episcopatum perdit apostoli accepit. IX, 263.

Matida dea Melicertis mater. VII, 572. Praefecta frumentis maturescentibus. VII, 118.

Mauritania. IV, 179. *Mauritania* Sitifensis. VI, 163. *Mauritania* Caesariensis. IX, 516, 538. *Mauritania* Caesariensis occidentali quam meridiana parti vicinior, nec Africam se vult dici. II, 553. *Mauritanie* suos habent Primates. II, 226. In *Mauritaniam* Caesariensem necessitatis ecclesiasticae causa perrexit *Augustinus*. II, 837, 869. *Not.*

Mauritius episcopus. II, 762.

Mauri. IX, 586.

Maurusius. II, 224.

Maxentius Imperator. IX, 643, 662.

Maxillum percutienti praeberet alteram, quomodo jubetur. VI, 506, 507.

Maxima Dei famula. II, 1084.

Maximianus Imp. VII, 614; IX, 525, 528, 540. Septies consul. IX, 510, 515. Octies consul. IX, 645.

Maximianus Bagaiensis episcopus catholicus quanta a Donatistis et Circumcellionibus perpressus. IX, 521. Ejus cicatrices horrendae commovent Imperat. adversus Donatistas. II, 505. Cades *Maximiani* episcopi catholici Ecclesiae Bagaiensis. II, 805.

Maximianus Donatista. III, 1470; IX, 180. *Maximianistarum* auctor. IX, 550.

Maximianistae. V, 769. Schismatici a parte Donati. I, 645; V, 447; IX, 103. *Maximianensis* schismatis historia. IX, 703. *Maximianistae* auctores. IX, 251. *Maximianistarum* concilium contra *Primum*. V, 901. *Maximianus* diaconus *Primiani* episcopi Carthaginensis, qua occasione schisma fecit in parte Donati. IV, 575; IX, 703. *Maximianus* altare contra altare levavit. IX, 553. *Maximianistae* *Primum* damnarunt. IV, 575. Talia questi sunt de *Primiano*, qualia *Donatistae* de *Caeciliano*. IV, 376. Non plus valere debet concilium *Secundi* Tigitiani adversus *Caecilianum*, quam *Maximianensium* adversus *Primum*. II, 175. Tractoria in *Cabarsussitano* concilio a *Maximianistis* edita. IV, 576. *Maximianus* Donati propinquus se praebuit a communione *Primiani*, quem et absentem damnavit, et adversus eum episcopos ordinatus est. II, 175; IV, 575; VIII, 45; IX, 503. *Maximianus* ex diacono creatus episcopus schismate facto. II, 800. *Maximiano* duodecim episcopi *Donatistae*, quando contra *Primum* levatus est, adherent: qui apud tres amplius proconsules accusantur, ut e sedibus suis iudiciario vigore pellantur. II, 406. *Maximianus* se in parte Donati permississe, *Primum* vero ejusque socios schisma fecisse affirmat. IX, 552. *Maximianus* Donatista quasi mons factus est. IV, 547. *Primianus* a ceteris Afris sua communione episcopis, contra factionem *Maximiani* pergitus est. II, 175. *Maximianus* cum aliis duodecim a Donatistis damnatus. II, 800. *Maximianum* trecenti et decem episcopi in concilio *Vagaienti* damnaverunt. II, 406; IV, 582, 645, 684, 685; VI, 696; IX, 73, 426. Cum duodecim ejus ordinatibus. IX, 251, 262, 507, 527, 549. Ceteris ad eam schismaticam partem pertinentibus die constituto, facultatem redeundi dederunt. Postea ex ipsis duodecim quosdam, et ex illis quibus dilatio data fuerat, post diem positum redeuntis, propter pacem in suis honoribus susceperunt: sic et tenuit Ecclesia catholica. II, 800, 814; IX, 704, 705. Sententia *Bagaitano* concilio episcoporum *Donatistarum* adversus *Maximianistas* ann. cccxciv pronuntiata. II, 406, 407, 580; IX, 47, 98, 99, 261, 506, 550. quibus dilatio temporis data est a concilio *Bagaitensi*, extra Ecclesiam erant. IX, 567, 570, 571, 573. *Maximianus* propter pacem *Vaginensi* episcopatu cedit. II, 239.

Maximianistas *Primianus* Donatista a sua communione separavit. IX, 96. *Maximianistarum* causa quare Donatistis obiecta initio Collationis. IX, 616, 617. *Maximianistarum* causa Donatistas jugulat. IX, 654, 656, 740. *Maximianistae* ad hoc exorti sunt, ut Donatistae schismatis convincerentur. IX, 257. Donatistae longe majore scelere schismatis, quam quod in *Maximianistas* damnarunt, ab orbe terrarum separarunt. II, 193. *Maximianistae* cur iudicio *Primiani* trecentorum et decem episcoporum cedere voluerint. IX, 529.

Maximianistarum baptismum Donatistis probabatur. IX, 115. Sed non omnibus. IX, 114. Post *Maximianum* rebaptizatum, non vero post *Felicianum*, aut *Praxetatum*. IX, 253. Donatistae baptismum in sacrilego *Maximian* schismate

datum confirmarunt. II, 406, 580, 800. Et receperunt. IX, 99, 141, 180, 262. Injusti Donatistae, admittentes baptismum *Maximianistarum*, et exsufflatas baptismum oris terrarum. II, 192, 265, 404. Nulla potior ratio *Maximianistas* non rebaptizandi, quam ceteros schismaticos. IX, 99. *Maximianistarum* baptismus nullus est, si nullus est baptismus a malis datus. IX, 509. *Maximianum* et damnatos suos *Primianus*, et damnavit cum ceteris, et damnatos ac de testatos, in suos rursus honores suscepit, et baptismum ab eis collatum acceptavit. II, 756; V, 553. *Maximianistae* recepti sunt a Donatistis sicut fuerant, honorati, nulla poenitentiae gravioris humilatione vel expiati, vel degradati, non rebaptizati. IX, 552, 650. *Maximianistarum* cum iis quos baptizaverant, susceptionem etiam in suis honoribus inerte tueretur *Cresconius*. IX, 505, 507, 508.

Maximianistae damnati in concilio *Bagaitano*, de basilicis proturbati, suscepti tamen a Donatistis sine baptismi questione, alios aliorum criminibus non perire convincent. IX, 371. Donatistae non conquirari censebant eum qui *Maximiano* schismatico communicarant, inquirari vero qui *Caeciliano* communicarant. II, 412. Donatistae, adversus Catholicos, ino adversus *Caecilianum* et *Felitem* querebantur de persecutione per potestatem judicariam. II, 505. Ipsi tamen *Maximianistas* per potestates terrenas persecuti sunt. II, 192, 265. Quam acriter persecuti sunt. IX, 46, 47, 53, 234, 258, 516, 452, 704. *Maximianus* persecutionem passus est et ab optato, et a *Primiano*. IX, 578. *Maximiano* proprium eripuit domum *Primianus* in usum ecclesiastici exorcisterii. IX, 578. *Maximiani* ecclesia usque ad fundamenta diruta. II, 177. *Maximianus* ab Imp. *Christiano* auxilium petit, non tam sui ulciscendi causa, quam tuendae ecclesiae sibi creditae. II, 806. *Maximianistae* cum neminem corporaliter occiderent, cur accusati a Donatistis quasi fuderint sanguinem. IX, 269. *Maximianistae* a Donatistis per judicia publica basilicis pulsi. IX, 48, 53, 157, 275, 650. Ut *Maximianistas* locis quos tenebant perirent Donatistae, usi sunt legibus adversus haereticos latis. IX, 505, 549. *Maximianenses* per jussa judicium de levis partis Donati expulsi. IX, 505, 551. Quatenus id Donatistae deindebant. IX, 48, 53, 157, 275, 650. *Maximianistae* collationem cum Catholicis expetierunt, sed rejecti sunt. X, 704. *Maximianistas* quomodo insultant Donatistae. IX, 251, 262.

Maximianistarum schisma levius, quam Donatistarum. IX, 432. *Maximianistae* in duobus praecipue testimoniis, quibus Donatistae uti solent, hos vicerunt. IX, 441. *Maximianenses* pauciores Donatistis. IX, 586, 587. Rogatistis posteriores. IX, 46. *Maximianistarum* schisma in *Pyzantio* et in *Tripolitana* exarsit. II, 333. *Maximianistarum* pars paucos *Tripolitinos*, *Bysacenos* et *Provinciales* occupabat. IX, 595, 450, 586. *Maximianistarum* schisma tre triennium duravit. IX, 704. *Maximiani* vigilae. V, 1598. *Maximianum* et *Maximianistas* primis illis schismaticis, quos vivos terra sorbuit, comparabant Donatistae. IX, 152, 588.

Maximianus Eruvimenensis episcopus. IV, 381.

Maximilla prophetissa altera *Montani*. VIII, 50.

Maximinus Imperator. VII, 614.

Maximinus Ariarius. VIII, 707, 708. Ariarum episcopos. V, 773; VIII, 752. Ejus fides de Trinitate. VIII, 711, 716, 717. Collatio ejus cum *Augustino*. VIII, 742.

Maximus sintensis episcopus. VII, 761. Forte idem qui prius Donatista. II, 94. Et qui cum diaconum catholicorum rebaptizasse diceretur, litteris *Augustini* est conventus. II, 94. Post ad Catholicam conversus quid passus sit a Donatistis. II, 597.

Maximus episcopus catholicus qui concilio *Zertensi* interfuit. II, 577.

Maximus. IX, 753.

Maximus tyrannus. IX, 502. *Gratianum* interfecit. VII, 171. *Valentinianum* *Gratianum* fratrem pellit. VII, 172. A *Theodosio* interemptus est. VII, 172.

Maximus episcopus. II, 759, 780.

Maximus Pittanensis episcopus. IV, 381.

Maximus Madaurensis. II, 81, 85.

Maximus presbyter de schismate ad Ecclesiam rediit. IX, 492.

Maximus presbyter ad quem *Cyprianus* scribit. IX, 192. *Maximus* ad Macrobium an *Augustinus* natus. II, 404.

Maximus ab Ariana haeresi in aetate senili conversus. II, 752. Suadet ut totam domum suam, et quos perverterat, ad Ecclesiam reducere nitatur. II, 748, 752. An epistolam post datam gratanter accepit, solliciti sunt *Alypus* et *Augustinus*. II, 752.

Mazoreth. III, 877.

Medea. III, 1191; VIII, 601. *Medea* voians. I, 687, 808.

Mediator quis. IX, 60. *Mediator* vitae Christus, mediator mortis diaboli. VIII, 896, 897, 898. *Mediator* vitae a *Mediatorem* mortis expugnavit, quomodo. VIII, 899. *Mediatorem*

officium quid importat. VII, 269, 272. Mediator Dei et hominum, quid. V, 174, 1155. oportet ut mediator habet et aliquid Deo simile et aliquid simile hominibus. I, 807. Christus mediator in quantum homo. V, 1552. Mediae res necessitas. V, 352, 1555. mediator quomodo sit, eum capivitoris, immittit et deceptoris destruitur. V, 407. Mediatoris mysterium aliquis per prophetiam, a bis et tria doctorum predicatur. III, 1070. Per Mediatorem sur Angelus non erigatur. III, 1924, 2122. quid gratia delectis. Oribis prestat. VII, 500. Mediatori tanto tanta res tantum est, quanto majorum eum nam potestatem in auctoritate videmus. VII, 574. Per Mediatorem unum ex multis colligimur in unum. VIII, 835.

Medicamentum quodam sunt, quotidianae refectiones indigentur. IV, 1520. Medicamentum medicatum a sapiente. IV, 681. Medicamentum suum in scripturis habet omnis mortuus animi. IV, 537; V, 207. Medicamenta ipsa tormenta sunt. VII, 786.

Medicina duo sunt officia, unum quo sanatur infirmitas, alterum quo sanitas custoditur. IV, 104. Medicina non illo modo est, quia non illorum est iustitia illis pestiferia. II, 522. Medicina quanto plus laudatur, tanto magis in rebus a quo sanatur vituperatur. X, 205. Medicina cum agitur auctore creditur. III, 580. Meli mas lavetur modis, egritudo illorum experientia aegrotum. II, 845. Medicina post peccatum non respicienda. V, 127. Medicina quotidiana in Dominica oratione. V, 127.

Medicus proprie, quis. V, 1269. Melius etiam cum secat, tollit radices. IV, 1519. Artis est, non crudelitas, noniam sano negare aquam, ut sanus possit omnia. V, 1509. Medicus cruciatus est qui exaudivit hominem et parit vulturi et putredini. IV, 519. Tanto amplius laudatur medicus, quanto plus deservit aegrotus. IV, 1219. Medicus suos ipseus, cum se aegrotat; per usumque cordis, desperat. V, 945. Egritudo cum medico coeque dicit. V, 85, 1599. Melius corporis curam seculi et sancti. IV, 1519. Deus et ceteris curat, et gratis. IV, 1529. medicorum more Deus abiecit. agit. IV, 519.

Medici laqueus. V, 357, 359. Hominem curare venit. IV, 537, 1505. Auctum peccatum prior melius dicit, se bibere timeret aegrotis. IV, 1239. quod medicum occidit aegrotus, hoc ei valent ad medicamentum. IV, 1477. sanguis medicamentum suum inter ceteri. V, 945, 946. Christus in die artis commutata in curatione Pauli. IV, 1708; V, 949. omni potestati medico nullus laqueus insaniabilis. IV, 1519. medicus ipse salus est. V, 1499. *Id.* Christus. Meli curantur, V, 524, 445. Melius, predicator, s. verbi. IV, 1116. Medicum nomine, superbi significati. IV, 1116.

Mediolanum. V, 964. Mediolani inventa reliquiae. V, 1458. Mediolani Memoria sanctorum, ubi demonis miraculiter et terribiliter confitentur. II, 263. Meditatio legis Dei. IV, 1535, 1570.

Meditatio Dei interiores affectiones, et delectationes quasdam suas habet. IV, 778.

Melius esse dicitur Deus, et pariter omnibus consulens, quomodo et quodiam meli est, parit habet, s. ad radices flares. IV, 320. In medio esse dicitur, cui honor precipuus exhibetur. IV, 1445.

Medorum imperium ad Persas translatus. VII, 117.

Megalus Calaneas episcopus, Primas Numidiae, ordinator Augustini. IX, 357, *vol. (a)*, 628. De Augustino adunc presbytero scriptum in malum partem. IX, 557. A sancto concilio, de hoc quod ita Augustinum peccavit, veniam petivit et meruit. II, 152, et *vol.*; IX, 557. Megalini mors. II, 132.

Megasthenes episcopus. II, 739, 780.

Mel Hymetium acriter dulce. I, 966. Mel scholasticum. I, 965. Melis, petra, sapientia Christi. IV, 1045. Similis meli est aperta doctrina sapientiae; axo vero, d. curat quae se abstinantibus sacramentis experiantur. IV, 1665.

Melanit. II, 178, 928. Ubi in Africa, ux et pueri. X, 585. Melani in monasterio vivit. II, 548. Melania cum Abba de vicino tharasse comoratur. II, 475. Melania teperantia in fine obitu marci filii publicole. II, 547. Melania laudata est ab Augustino. II, 918.

Melanthus sextus necatus rex Atheniensium. VII, 577.

Melantonice conjux regis Ciasii, relata in deorum numerum. VII, 333.

Melita. I, 655.

Melchades presbyter Marcellini episcopi Romani, ipse postea Romanus et episcopus. IX, 40, 610, 657. Praeum concilio quo Cecilianus absolutus est. II, 599; IX, 40, 610, 657. Melchadis concilium diem et consules habet. IX, 635. Melchadem traditionis crimine accusat. Donatiste. IX, 44, 545, 616, 661. A traditionis crimine vindicatur. IX, 610, 661. Melchades iudicium pro Ceciliano. IX, 645. quo tempore habitum. IX, 687. Hoc iudicium non usurpavit. II,

166. Melchades iudicium pro Ceciliano destruere volebant Donatiste. IX, 616, 661. Melchades Cecilianum in episcopatu confirmat, et Donatum improbat. II, 161. Melchades filius Christianae pacis, pater Christianae plebis, litteras confirmat. Has obtulit, etiam illis, quos a Majorino ordinatos esse constat; et ut quomuscunque locis quo essent episcopi, ius dissensio quoniam esset, eum confirmari vellet, qui fuisset ordinatus prior. II, 167.

Melchisedech utrum hunc an Angelus fuerit, a nonnullis dubitatur. III, 567. Melchisedech gessit typum Christi. III, 111. Ihs sacerdotium figuravit. II, 769. sicut et Lucetianum dicit panem et vinum obtulit. VII, 509.

Melchisedech haereticus. VIII, 51.

Melch versus Hetraco chorus significatur. IV, 1109.

Melchisedech, a quo Melchitani, qui nunc Ariani dicuntur conparati. VIII, 59.

Melchites, filius Athamantis regis, in deorum numerum relatus. VII, 572.

Melloni dea, mellis curam habens. VII, 140.

Melodia utilitas in ecclesiastico cantu. I, 800. Melodia potius quam rebus allici, peccatum est. I, 801.

Melos. De melo sex libros scribere dum cogitaret Augustinus, negotia eum alio averterunt. II, 359.

Melontanus. II, 694.

Melot, Melotia. IX, 507, 528, 550.

Membra alia ad usum, alia ad decorem. V, 1446. Membra corporis, sunt interioris ejus tam vel haereticum, vel organum. V, 571. Membra corporis, praeter ea quae libidini servant, a voluntate moventur. VII, 127, 451, 452. quae autem libidini servant, ad arbitrium voluntatis mota fuissent, si hanc non peccasset. VII, 452. J. hanc sunt membra ab exordio creationis insitum fuisse putat. X, 779. Vel i, si phisio hi membra genitalia pudenda esse cognoverunt. X, 766. De membrorum vergetum. X, 1535. Membrorum inobedientia, parit peccati. X, 172. Membra genitalia et pudenda vocentur. X, 475. Cule pudenda. X, 405, 406, 447. Membra inhonesta unde. X, 780. Cur dicantur inhonesta. X, 806. Membra texerunt primi parentis ex confusione. X, 780, 781. *Id.* Pulch. habes ante. Et membra quaedam inhonesta et pudenda essent, effectum est per peccatum. X, 1536. Membra monstruosa non nascerentur, si nemo peccasset. X, 1458.

Membrorum officia diversa, vita commans. V, 1251. Unus spiritus. V, 1252. Harmonia membrorum et concordia. V, 165, 342, 1155. Eadem una consensus. IV, 1597. Membra omnia, propter corporis unitatem, sibi invicem servant. III, 1541. Membrorum concordia, symbolum caritatis. III, 1645; VI, 125, 126. In illa concordia unusquisque possidet, quod alter possidet. III, 1645. Membra corporis invicem eam amittunt. IV, 251, 1245. Membrum peccatum formam retinet, non vitam. V, 1252.

Memoria Christi. V, 1530. Eorum conjunctio cum Christo capite, et de hac re apti similitudo. V, 1603. Mundi odium in memoria Christi. V, 1563. Caritas facit nos membra Christi. III, 1618. Membrorum vox agnoscenda est in capite. IV, 1245. In membris suis Christus adhuc laborat, sicut. IV, 1284, 1285, 1530. Ut in membris nostris diversa opera, s. nitas nati: se in membris Christi diversa natura, caritas una. IV, 296.

Memoria corporis qua ratione in scriptoris Deo attribuitur. III, 210. Membra quae Deo tribuuntur, spiritaliter intelliguntur. II, 628.

Membrata. IX, 167, 254, 507, 528, 540, 550.

Memo. Juniani pater. X, 855. Amicus Augustini. X, 618.

Memoria, quomodo membris regis. VIII, 195, 244, 993. Memoria, an sit praesentium. VIII, 1047. Memoriae insinuatualis tharasis. X, 550. Memoria indubilis et excellens simpliciter. X, 524. Memoria a filia. X, 524, 550. Memoriae rem corpoream et etiam bene habentem sciuntur. VIII, 185. Memoria habet aegrotat et ayes. I, 700. Memoria quod dicitur in hanc, quam peccata non habent. VIII, 1090. Memoria quod quantum valet ad quasdam cognitiones, quas futuras quasi respiciunt. VIII, 1065. In memoriae tripartita speciem. VIII, 935. Memoria, intelligentia, et voluntas unum est essentia, tria relative. VIII, 985. Memoria sui recordatur, s. quae intelligentia et voluntas, quomodo Trinitas fiat. VIII, 1046. Memoria, intelligentia et voluntas tria equalia non s. dum singula singulis, sed etiam omnibus singula. VIII, 935. In memoria, intelligentia et voluntate observatur intelligentia, et usus. VIII, 982.

Memoria d. su, er, os, quid, suavis. IV, 1874. Dicitur oblitus et Deus, quando non facit; meminisse, quando facit. IV, 1112.

Memoria animo ad cor ori tribuenda. I, 1040, 1087. Quamvis non omnia, in tanta eam memoria sit, omnem tamen in memoria sine phantasia esse, non posse videtur. Membrum. II, 67. Memoria sine phantasia esse potest. II, 68. Memoria quo pacto excitatur. III, 1389. Memoriae vis. I,

784. Memoria rerum sensibilium conservat incorporeas similitudines. II, 614.

Memorie martyrum. I, 719. Ad eas dominici corporis communicatio celebrari solita. I, 719. Memoriam s. stephani ante iuventutem corpus ejus exstructum esse nuntium videtur. V, 1445. Melchiam apud memoriam sanctorum, demones mirabiliter et terribiliter confitentur; fur compulsus est confiteri furtum. II, 269. Ad memoriam b. lehars nolensis mittit Augustinus duos euntes, ut inde pateret utior reus esset. II, 269. Micum est cur alia abstinens miracula fiant, in aliis non fiant. II, 269.

Memorie Martyrum. *Vide* Martyres. Memoria Martyrum illi ipsi qui Martyres persequebantur, largiuntur, aut ubi aderant, aut ubi se inebriant. IV, 1782. Epulas illuc afferri vetat ambrosius. I, 719, 720. Memoria Cyprian martyris non preclat mari. I, 715. Memoria Martyris, pro reliquis, aut pro reliquarum capsula ponitur. VII, 768. Memoriae marmoratae divitum mortuorum. IV, 522, 534.

Mena tres desiderat libros Augustini de Musica. II, 567, 568.

Memorius presbyter. IX, 515.

Memphis civitas ubi thronos commanebant. III, 384.

Mena dea Jovis filia, privigna Junonis Lucinae. VII, 195. Mene dea efficitur. VII, 195. Mena iuvenens femina cum praefecta. VII, 122.

Mendax hereticus, a quo Menandrianus heretici VIII, 26.

Mendacium quid sit. VI, 488, 489. Mendacium est cum falsum ab sciente dicitur, sive illo quiesca, sive nemo hoc dicitur. III, 708. Mendacium est falsa significatio cum voluntate allendi. VI, 557. Mendacium dicitur quidquid est contra legem et veritatem. IV, 1173. Mentis et fallens quod differant. I, 892; III, 149. Mentis aut non mentis judicandus est, non ex rerum veritate vel falsitate, sed ex animi sui sententia. VI, 489. Mentis culpa est, in enumerando a nullo suo fallendi ex iustis. VI, 489. In mentente est voluntas dicendi falsa. III, 54. Non mentitur qui nesciens falsum dicit, sed perversus qui verum dicit, quod aliter putat. V, 759; VI, 240. Aliud est occultare veritatem, aliud proferre mendacium. IV, 85; VI, 555. Ad mendacium in loquente voluntas fallendi requiritur, vel sufficiat. VI, 489.

Mendacium non est. Illud quod non habet duplex cor. IV, 565. Mentientis cor duplex. VI, 483. Fictio s. veritas et in factis non semper mendacia, sed aliquando figura. III, 1562. Mendacia non sunt troji. II, 778; VI, 355. Nec joci. III, 587; VI, 487. Mendacia ad laceandum ex suaviloquio vitanda. VI, 501. Mendacium periculis homines adulatione. IV, 85. Mendacia genera duo in quibus non magna culpa est, sed tamen non sunt sine culpa, cum aut peccant, aut ut peccentur. IV, 86. In usque perfecti sunt, necesse mendacia caveantur. IV, 85, qui tantum hoc modo mentuntur, corredebantur aliquando liberari ab eam mendacio. IV, 85, 86.

Mentiendi pruritus. III, 208. Libido mentiendi exorta in Adam post peccatum. III, 212. Menda in non est substantia vel natura, sed ad id quod dicitur est pertinet, non ad id quod est. IV, 85. Sitne aliquando viri boni, imo Christiani, mentiri, magna quies est. II, 285. Facit mendacia pruritus. V, 758. Mentiri nunc aliquando prosi aut licet. VI, 491, 513. Mendacium ore cordis nunquam, ore corporis aliquando posse proferri, quidam censuerunt. VI, 508, 510.

Mendaci genus non est minus. III, 2000. Mendacium thesaurum hic habet homo. V, 1185. Mendacium inflicium. VI, 496. An mendacia quaedam honesta, quae non illi present et nulli or sunt. VI, 502. An iis uti liceat. VI, 501, 502. Hae quidem admittunt. III, 622. Mendacia efflicia non re, sed male laudantur. IV, 85. Perfectus et s. vitatus homo non debet pro ista tentare, unde vitetur. IV, 85. An mentendum ne prodatur vel homicida, vel innocens quesitus ad mortem. VI, 505. Quid respondeat interrogatus et sciens ubi sit ille, qui ad mortem queritur. VI, 504. Infimus paterque thegastensis non vult mentiri, nec ut hominem quesitum prodatur, tormentis adigi potest. VI, 504. Sitne boni homines aliquando mentiri pro alio s. scire. VI, 541. Non mentendum pro cuiusquam salute temporalis. VI, 494, 495. Neque mentendum in hoc s. scire. VI, 494, 495. Ad mentendum non debet pro salute hominis mentiri, plurimum profecti et laudanda, vel etiam remuneranda ejus, non fallacia, sed benevolentia. VI, 244, 242, 544. An patientia causa mentendum. VI, 495, 513. Mentendum ut aegro celestis quod ei mortem afforget, diabolus s. humanus, non lex mortis. VI, 545. Mentendum de morte hominis a veritas. VI, 545. Permissio mendacium casu proposito, datur aditus ad perjuriam et blasphemias. VI,

544. Mendacii usum non esse adhibendum ad detegendas latentes haereticos. VI, 518, 519, 520, 521.

Mendacii usum adhiberi voluit Trisidellianus ad latendum alienis. VI, 519. Inter haereticos i. si soli sunt in hac sententia. VI, 519. Mendacium et perjurium Trisidellianus famul re. I, 654. Trisidellianus cessationes s. ius inter contra mendacium. I, 654. Alius prior de mendacii liber. I, 650. Mendacium censet quia adhibendum, quo removere gravius malum sibi ab alio inferendum. VI, 497. Refellitur. VI, 497. Mendacia aut caveanda sunt recte agendo, aut confitenda penitendo. VI, 547. Mendacium confitentis peccata quae non haberet, quia a deo certum licetum. VI, 720, 721. Mendacium specie humilitatis, peccatum est. V, 981. Mentiri nec modestae causa licet. X, 265. Mendacium nulla velut bona intentione admittendum. VI, 527. Mendacium i. doctrina religionis nunquam adhibendum. VI, 500, 555, 556.

Mendacium cum nemine loqui licet. IV, 189. Mendaciorum octo genera. VI, 505. Mentendum nunquam ullo mendacii genere ex octo recensitis. VI, 516. Mendacium ab auctoribus sanctarum scripturarum omnino abesse, nec usque crederetur. II, 285. Mendacium in Evangelio non cadere. V, 740. Mendacium aliquid vel officiosum tribuere scribarum, quam perniciosum. II, 112; VI, 404. Mendacis i. iustis in scripturis vera admittitur et eius auctoritas. II, 145, 155, 156, 157, 278.

Mentendi exordia in scripturis exprimitur. III, 708; VI, 492, 555. Regula ad quam redigenda quae ex scripturis proferuntur velut exempla mentendi. VI, 515. Abraham, Isaac, et Jacob vindicantur a mendacio. V, 43; VI, 555, 554. Is et Isaac in Egyptum mentientes apud Pharaonem deinde ad melius proficendi. VI, 492. Mendacium obstrictum Egypti ad praeiudicium. III, 547. In Hebraeis obstrictus us et in Rubi, non remunerata fallacia, sed benevolentia. VI, 540. Melius a mendacio abstinentur. VI, 541, 542. Mentium obstrictum Egypti ad praeiudicium. III, 547. Nec si quae in veteri testamento narrantur vera mendacia. VI, 559. Mendacia i. spiritus missus ad decipiendum Achab, quis. VI, 146. Discutuntur Evangelii loca quae videntur patrocinari mendacio. VI, 557. Mentendi exemplum ex testamento exordium superius. VI, 492, 555, 557. Christus a mendacio videtur. V, 740. Christum, ubi dixit, *concreta nullo etiam fecimus*, et tunc ascendit, mentium non esse acriter propagatur. V, 757. Non semper mentitur, qui praeiudicium aliquid, et non ment. V, 758. An quaedam facta Apostolorum mendacio faveant. VI, 556. Mendacia patrocinium ab Hieronymo suspicatum delect August. II, 112.

Mendacium in possit excusari. III, 708. Non mendacium potest esse iustum. VI, 559. Mendacium in divina lege vetitum. V, 502, 907. Mendacium quia iniustum erat, ideo prohibuit. III, 708. Mendacium omne esse peccatum. VI, 210, 245, 516, 547. Diabolus homines possidet, quando mendacium eos possidet. III, 1453. Mendacium autem occidit. V, 129, 502, 880. Mendacio vita aeterna amittitur. VI, 495. Ab aeternitate tanto quisque discedit, quanto a veritate discedit. VI, 496. Mendacium magis obest mentienti, quam ei qui per illud decipitur. VI, 250, 240. Mendacium in Aana et Sapphira puniunt. V, 759. Mendacii doctores acriter impugnantur. VI, 544, 545. Mendacii res, quae quam eam. VI, 547. Omne opus malum cogitatum, non laudem ducem habet. IV, 1841. Mendacium, peccatum omne potest appellari. VII, 497. Late multa mendacia causa curra, quoniam peiora. VI, 516, 520, 521. Mendacii signa et pericula. VII, 687. In veteri homine mendacium, in nova veritas. V, 908, 909. Mendacio de suo non habet a se mendacium. V, 1185, 1195. Nil est hominis proprium, nisi forte mendacium. III, 48. In ore hominum veritas non est, quia cor eorum latitur de peccato, et de peccata peccati. IV, 87. Mendacium loqui laborant homines; nam veritatem tota facilitate loquerentur. IV, 1811. Merces caventium mendacium amore veritatis. III, 215.

Mentiri et falli in quod differant. V, 157, 758. Mentis et mendax differunt. VI, 501. Mendax qui aliud loquitur, aliud agit. III, 2002. Omnis homo mendax ex se, a se, verax ex Dei gratia. V, 1452; X, 307. si mentiris, verum dicis, sophisma Chrysip. IX, 485.

Mendicus. Qui, a quibus, quidve petunt hic mendici nostri. V, 411. Mendico debetur elemosyna. IV, 1567. *Vide* Eleemosyna. Mendicus phoenicem ostendit ante Dei praeseptum. V, 205. Mendicus est qui Deum non habet, licet bene omnino ab eis rebus aliat. IV, 1885. Mendicantes quandiu ianuosam mortalitatis carnem portas. IV, 1885. Omnes sumus mendici Dei. V, 566, 580, 410, 515, 685. Mendicentis ante ianuam conspectus Dei in orationibus. IV, 1896. Mendicus inferni. V, 612. Mendicet ante te anima tua: quo parum curat. V, 627.

Mendicus maritus Helenae. VII, 81, 82.

Menestheus rex Atheniensium. VII, 576.

Meniana. V, 77.

Mens dea. VII, 128, 196.

Mens quid sit. IV, 480; X, 545. *Mentis* nomine quid intelligendum, ut ferri possit Anaxagoræ sententia de Deo. II, 445, 444. *Mentem* in corpoream esse probatur. VII, 250. *Mentis* humane excellentia demonstratur. VII, 789. optimum in homine est mens et ratio. I, 586, 908. *Mens*, ratio et spiritus vocatur. I, 1252. *Mens* omnis spiritus est, non omnis spiritus mens est. VIII, 1055. *Mens* pars est superior et caput animæ. IV, 75, 74, 1887. Ratio et intelligentia menti naturaliter inest. VII, 518. sapiente et rationali mente, nihil præter Deum præstantius. I, 1255. Supra mentem Deus. VIII, 1057. *Mens* cælum. V, 580. Mens atque intelligentia oculis et hoc vulgari aspectu est melior, quia magis sunt illa quæ intelligimus, quam ista quæ cernimus. II, 66. *Mens* etsi amissa Dei participatione obsoleta sit et deformis, Dei tamen imago permanet. VIII, 1044. In qua parte mentis trinitas et imago Dei. VIII, 1000. *Mens* imago Trinitatis in sui ipsius memoria, intelligentia, et voluntate. VIII, 984. *Mens*, amor, et notitia, vestigium Trinitatis. VIII, 965.

Mens humana sui nunquam non meminit, se non intelligit, se non diligit. VIII, 1049. Etiam in infirmitatis et erroris malis. VIII, 1050. *Mens*, amor, et notitia ejus, substantialiter eadem sunt, et relative dicuntur. VIII, 964, 965. Tria hæc unum et æqualia. VIII, 965. Singula sunt in se ipsis et tota in totis. VIII, 965. sunt inseparabilia. VIII, 964. sed non partium instar juncta. VIII, 964.

Mens præferenda memoriæ. VII, 196. In mente hominis quasi masculus et femina reperitur. III, 291. In mente una, ratio superior, quæ ad contemplationem; et inferior, quæ pertinet ad actionem. VIII, 999, 1009. Quomodo in mente ratio superior et inferior regende. VIII, 1004, 1007. *Mens* nostra quomodo formanda. VIII, 1009. *Mens* omnis tria de se ipsa certo scit, intelligere, esse, et vivere. VIII, 980. De se ipsa certo scit se velle et meminisse. VIII, 980. *Mens* quomodo et se cogitat, et se novit. VIII, 1041. Se ipsam per se ipsam novit. VIII, 962. Non ex parte, sed totam se cognoscit. VIII, 976. *Mens* eo ipso se cognoscit, quo intelligit præceptum se cognoscendi. VIII, 980. Unde errores mentis de sua ipsius substantia. VIII, 977, 978, 979, 980. Unde mentis falsa de se ipsa existimatio. VIII, 978. *Mens* infantium an se noverit. VIII, 1040. Cur sicut notitia mentis est proles, non etiam amor partus ejusdem sit. VIII, 970. *Mens* amat se ipsam non incognitam sibi. VIII, 975. *Mens* se diligendo, diligit Deum; quem si non diligit, se ipsam odisse dicenda est. VIII, 1049. Ad memoriam mensura, ad visionem numerus, ad voluntatem pondus pertinet. VIII, 998. Quanta intentio, in ista quæ foris sunt sensibilia, mens feratur. VIII, 1041. Quisquis mente cernere aliquid potest, intus est discipulus veritatis, foris iudex loquentis. I, 1218. *Mentis* lumen Deus. VII, 252. *Mentes* rationales non habent veram lucem suam, nisi ipsum Verbum Dei. III, 351, 352. Ab omni iniquitate et errore mundatæ, poterunt participes esse Verbi Dei. III, 351, 352. *Mens* primo purganda fuerat fide ad incommutabile lumen perterendum. VII, 518.

Mens et ratio velut in arce collocata, ad regendas libidines et iram. VII, 427. *Mens* a nullo cogitur servire libidini. I, 1252. Huic obtemperare convenit cætera quæque in homine sunt. I, 585, 909. *Mentem* sevocare a sensibus, magni est ingenii. II, 517. *Mens* regit carnem, caro regitur. V, 837. Recte regit, cum a Deo regitur. V, 812. Serviat meliori, ut serviat sibi inferior. V, 821. In clausis cubiculis orare, est in mentis penetralibus orare. I, 1195. Unde mens turbetur in articulo mortis. IV, 481.

Mensa Domini. V, 145, 195, 1649. *Mensa* potentis. III, 1753, 1846; V, 1395, 1462. *Mensa* magna, ubi epulæ sunt ipse Dominus mensæ. V, 1455. *Mensa* magna ad quam Dominus nos invitat. V, 1107. *Vide* Eucharistia. *Mensa* S. Cypriani. V, 107, 520, 652, 720, 855, 915, 1597. *Mensa* Deo constructa, cur dicatur Cypriani. V, 1415. Hora ad mensam accedendi, quinta. V, 1521. *Not.* (o).

Menses in prioribus sæculis tales fuerunt, quales nunc. VII, 454. *Mensibus* quibusdam deorum gentium nomina imposita, cæteri a numeris nominantur. VIII, 546. *Mensem* veteres observaverunt talem, quem circuitus lunaris ostendit. VIII, 895.

Mensuræ nomine, aut res quæ metitur, aut mensura qua metitur, intelligitur. II, 580. Non omnis mensura circumscribitur tempore. II, 379. *Mensura* temporis. I, 822. *Mensura*, numerus, et pondus etiam in spiritualibus. III, 299, 509.

Mensurius Carthaginensis episcopus a Donatistis traditionis accusatus. IX, 658. Et a Petiliano. IX, 525. *Mensurius* vindicatur. IX, 611. *Mensuri* epistola ad secundum Thigistanum. IX, 658. Ejus veritas uude asserbatur. IX, 644.

Mensurius in communionis unitate defunctus est, antequam se scinderet pars Donati. IX, 562.

Mercator quem filii nomine appellat Augustinus. VI, 159. *Mercator* rescriptum Augustini non accipiens, alias ei asperiores litteras scribit. II, 869. Simulque mittit librum adversus novos hæreticos, sanctarum scripturarum testimoniis refertum. II, 869.

Mercatorum pericula et peccata. IV, 886. An mercatura sit licita. IV, 886.

Mercēs. Attende mercedem, si vis tolerare laborem. IV, 572. *Mercēs* transitoria, data obedientiæ exhibitæ ex dominationis cupiditate. VI, 520. Qui negligens est in exhibendo opere, impudens est in exigenda mercede. V, 1112. Quidam putant perire opera sua, quia non eis redditur merces peritura. IV, 1168. *Mercēs* nisi finito die non est petenda. IV, 560, 572, 1201. *Mercēdem* si vellet Deus reddere, ponam redderet. III, 2066. *Mercēs* nostra, gratia vocatur. IV, 262. Coronat Deus in misericordia et miseratione. X, 259. *Mercēs* cultus Dei, quamam expectanda. V, 155. Bonorum operum merces non isto tempore speranda. V, 99. *Mercēs* æterna promissa, quid. X, 232. *Mercēs* æterna pertinet ad novum Testamentum. X, 225, 226. Per Jeremiam prædicta est. X, 224. *Mercēs* summa hæc est, frui Deo et aliis in ipso. III, 52. Quomodo omnium erit merces æterna. X, 224. *Mercēs* te erigat, si opus turbat. V, 1517. *Mercēs* consoletur, si opus laetatur. V, 70. *Mercēdis* a Deo promissæ certitudo. V, 237. *Mercēs* sine fine, opus cum fine. V, 1278. *Mercēdis* promissæ memoria perseverantem facit in opere. III, 2005. *Mercēdis* spem non tollit amor Dei gratuitus. V, 1482. *Vide* Beatitude.

Mercenarii merces, dicitur sanguis. III, 704.

Mercenarius pastor, quis. III, 1729, 1732. *Mercenarius* est, qui peccantem non libere audent arguere. III, 1732. *Mercenarii* fuga quatenus intelligenda. IX, 715. *Mercenarii* fugientes, dum iniquis favent. V, 762. *Vide* Ovis, Pastor. *Mercenarium* opus Ecclesiæ necessaria. III, 1750.

Mercimonium. Antiqua commercia mutatis rebus fiebant. V, 497. *Mercimonium* cælestis. V, 496. *Mercimonium* Christi. V, 1114. *Mercaturam* quodam modo Dominus vult nos cum ipso exercere. V, 959.

Mercurius nepos Atlantis ex Maia filia, quo tempore fuit. VII, 565, 599. Quare in deorum numerum relictus. VII, 565. *Mercurius* appellatur nuntius. VII, 205. *Mercurius*, quasi medius currens. VII, 205. *Mercurius* mortalis fuit. VII, 254. Cur alatus pingitur. VII, 205. *Mercurii* officia. VII, 205. *Mercurius* litterarum repertor dicitur. III, 49. Eloquentiæ præerat. VII, 128. *Not.* (a). Et meribus. VII, 205. Sepultura *Mercurii* in civitate Hermopoli. VII, 254. *Mercurius* avus Trismegisti. VII, 254, 599.

Mercurius Trismegistus, nepos *Mercurii* majoris. VII, 254, 599. Non præcedit tempore Patriarchas, neque ipsum Moysen. VII, 599.

Meretrices cur toleratæ. I, 1000. *Meretrices* ad sacramenta Christi non permittuntur accedere. VI, 215, 219. *Meretricis* domus, inferni imaginem tenet. V, 1642. De meretrice dictum. Luc. vii, c. *plurimum dimittitur*. V, 97. *Meretrices* lupæ vocatæ. VII, 578.

Meridies, quid sit. V, 767. *Meridies* multifarie intelligitur. V, 292. *Meridies* mundi, Ægyptus. V, 291, 292. *Meridies* in scripturis quid significet. IX, 422.

Merinthini hæretici a Merithio. VIII, 27.

Merita in nobis seu bona, seu mala. X, 875, 874. *Merita* nostra faciunt nobis terrorem. V, 1199. *Meritum* incipere per liberum arbitrium, dogma Pelagianum. X, 635. Non nos discernunt merita, sed gratia. V, 1555. *Meritis* gratia nondatur. IV, 1564. *Vide* Gratia. *Meritum* gratia præcedit. V, 917. *Merita* bona esse non possunt, nisi per gratiam. X, 889. omne bonum meritum nostrum non in nobis facit, nisi gratia Dei. II, 860; X, 968. *Meritum* sine gratia, nec in primo statu hominis ullum esse potuisset. VI, 282. *Merita* ex gratia, non gratia ex meritis. V, 917. *Gratia* est omne meritum in electis. X, 924. *Merita* nulla nostra fuerunt, cum ad nos venit Dominus. V, 1647, 1648, 1650. *Merita* nostra non præcesserunt, pro quibus Filius Dei moretur. IV, 1082. *Salvator* non invenit merita bonorum, sed invenit merita suppliciorum. IV, 235, 585, 890, 1848. Non invenit salvator quod coronet, sed quod damnet. IV, 255. *Meritis* operum nullis præcedentibus in tantam celsitudinem subvecta est humana natura, ut totum simul Verbum et caro unigenitus Filius Dei diceretur. IV, 1442. *Meritorum* nostrorum non est vocatio et electio, sed benevolentia et misericordia Dei. IV, 89, 788.

Meritum incipit ex fide. X, 577. Quomodo. III, 2061. *Retr.* *Initium* meriti accipitur sine merito. X, 577. *Merita* omnia bona a fide incipiunt. II, 877. *Meritum* orationis debetur fidei, quæ data est non oranti. II, 877, 879. *Meritis* vel operum, vel orationum, vel fidei suæ nemo dicat sibi traditam Dei gratiam. II, 970. *Merita* tamen est sive bo-

num piorum, sive malum impiorum. II, 970. Qui dicunt gratiam secundum merita nostra dari, meritum in eo esse dicunt quod sumus cum Deo; ejus autem gratiam secundum hoc meritum dari, ut sit et ipse nobiscum. X, 888. Meritum nostrum in eo esse, quod quæramus eum; et secundum hoc meritum dari ejus gratiam, ut inveniamus eum. Y 888. Merita sunt iustorum; sed ut iusti fiant, merita non fuerunt. II, 876. In meritis non necessitatem natura facit, sed voluntas culpam. III, 359. Non in meritis nostris gloriamur. III, 648, 870.

Meritis suis nihil tribuunt pauperes, sed totum misericordie Dei. IV, 1814. Merita tua usquam jactas, quia et ipsa tua merita Dei, dona sunt. IV, 1876. Merita vera hominum non sunt nisi Dei munera. I, 778; V, 755, 1361; VI, 282; VIII, 1024, 1031; X, 341. Dona Dei gratuita. II, 820. Avulsit Deus merita nostra, et inseruit dona sua. IV, 1835.

Merita non comparantur nisi per corporis tempus. X, 977. Merita hic comparantur, in cælis premia redduntur. X, 1182. Frustra homo post hoc corpus inquit, quod in hoc corpore sibi comparare neglexit. VII, 740. Cum hinc exieris, recipieris pro meritis, et resurges ad recipiendam quæ gessisti. Tunc Deus cor habet non tam merita tua, quam dona sua. V, 952. Non judicari quemquam a Deo secundum merita quæ habiturus erat, si diutius vixisset. III, 420. De meritorum futurorum præscientia. X, 979. Virtuti non judicantur secundum opera quæ acturi fuerant: gratia non datur secundum merita. X, 1911. Meritis præcedentibus redditur vita æterna, quæ tamen et ipsa vocatur gratia. II, 881. Cum Deus coronat merita nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 880; IV, 1264; V, 1466; X, 890. Meritum non augeat operis difficultas. X, 856. Merita esse diversa, quamvis eadem facientium aut patientium. II, 324.

Merra, amaritudo interpretatur. III, 615.

Merula flumen dialis, præcisior venis, Jovi suo sanguine litavit. VII, 107.

Mesappus novus rex Sicyoniorum. VII, 563.

Messianus proconsul. IX, 562.

Messis duplex, una ventilata de cruce, altera in fine ventilanda. IX, 29. Messis et messores Christi. III, 1522.

Messe pro ungue Iunice dicitur. III, 1520.

Metallicus ex effractor. V, 695.

Meungis, aut hæretici. VIII, 41.

Metaphora. VI, 555.

Metaphoræ. VIII, 417.

Metellus Romanorum laudatissimus, quinque filios consulares habuit. VII, 71. Metellus rerum temporalium felix fuit. VII, 71.

Metellus Pontifex in flammis irruit ut vestalia sacra abriperet. VII, 99.

Metreta nomen mensuræ. III, 1461.

Metrum græce, latine mensio seu mensura, quid. I, 415. Metra quodammodo innumerabilia. I, 1446. Metra quæ duas in partes divisibilia sunt, cæteris præstant. I, 1446. De metro copiose tractatur. I, 1124. Summa omnium metrorum. I, 1156.

Metrodorus. I, 956. Hic primo confessus est, non decreto placuisse Academicis nihil posse comprehendere. I, 956.

Metus quid. VII, 409. Metus alios animi motus comitatur. VI, 25. Metuendi causa quæ sit. VI, 22. Metu triplici commovemur, amissionis eorum quos diligimus, doloris, et mortis. I, 877. Neque non amandum est non metuere; neque id solum amandum. VI, 25.

Metymna Lesbæ insula. VII, 28.

Micare digitus. VIII, 965.

Micipsa filius Masinisse. VII, 112.

Mulda. IV, 229.

Miggenes fossor. IX, 315.

Miggenes Elephantariensis. IX, 507, 528, 530.

Migguus. IV, 576.

Migguus alter Maximianista episc. IV, 577, 581.

Migguus ab Elephantaria episc. IV, 580.

Miquip. IX, 205.

Vides pro carnifice et questionario aliquando sumitur. VII, 59. Not. (c).

Militare non prohibuit disciplina Christiana. II, 851. Militantium est ubi eraculum, et ipsorum est nomen contubernales. IV, 445, 202. Militibus data Imperatoris signa. II, 501. Et regalis character. II, 307. Militis voluntas pacem habere debet, bellum necessitas. II, 856. Militum violentia extorquentium aliquid a possessoribus, quod publice non jubet. VI, 92. Milites qui Deo ante bellum gerunt, non sunt homicide. VII, 53, 59; VIII, 447. Miles in hoste interficiendo minister legis est. I, 1227. Hostem perimat necessitas, non voluntas. II, 856. Victo vel capto misericordia debetur, maxime ubi pacis perturbatio non timetur. II, 856. Milites non bene facere prohibet gratia, sed malitia.

V, 1391. Militares viri Deo placere possunt: Exempla. II, 851.

Militis Christiani hostes. VI, 695. Valde turpe est, ut quem non vincit homo, vincat libido; et obruatur vino, qui non vincitur ferro. II, 856. Milites Christi iniqua mundus duplici acie. V, 1256. Militiam Dei militantibus, arma dextera et sinistra. IX, 502.

Militariter loqui. II, 445.

Milevis. II, 135. Milevitana Ecclesia post obitum Severi cum pace accepit Eusebium, quem vivus designarat. II, 966. Milevitani Concilii epistola. II, 762. Memoratur. II, 775, 784, 972.

Mileum. IX, 511.

Mimi cujusdam facetissima urbanitas. VIII, 451. Mimus est generis hum. ni tota vita tentationis. IV, 1686.

Millenarius numerus pro universitate ponitur. VII, 668.

Millenarii. VII, 691. Et Not. 4. Seu Chiliastæ a Cerintho. VIII, 27.

Milliaria lapideæ literis plena viam docentia. V, 609. 1027, 1547, 1603.

Milliarii. VII, 667.

Mina Dei, arcus Dei. IV, 686. Arcus et suspensiones. IV, 474. Minis Dei prohiberis a malo, invitatur ad bonum. IV, 569. His qui non moventur, non credit. IV, 569. Minæ sæculi contemnendæ, nec a bono detertere debent. IV, 569.

Mincius. De Mincio in Eridanum enigrare. II, 258.

Mimente die, pro exstante. V, 402.

Minorum hæresis, qui et Nazaræi nuncupantur a Pharisæis. II, 258.

Minerva, Græce Ἀθρνα. VII, 566. Minervæ Athenarum civitas consecrata. II, 186. Minervam vel summum æthera, vel lunam esse dixerunt. VII, 207. Minerva quare de capite Jovis nata canitur. VII, 120, 566; VIII, 575. Minervam ideas intelligi vult Varro. VII, 218. Minerva artibus et ingenio præposita. VII, 128, 207. Not. (a). Minerva quo tempore vixit, quare Tritonia dicta, et in deorum numerum relata. VII, 566. Minerva ludos instituit rex Erichthonius. VII, 569. Minervæ ludorum prædium, oleum. VII, 569.

Minimi Christi, quoniam. V, 648.

Minister Dei optimus, quis. I, 795. Minister fictus, quis. IX, 64, 68. Homines non sunt attendendi, cum sanctum aliquid homo accipere desiderat. IX, 75. Dona Dei perveniunt ad eos qui cum fide accipiunt, etiamsi talis sit per quem accipiunt, qualis Judas ait. IV, 135. Vide Baptismus. Ministri Ecclesiæ non deserant munus ecclesiasticum, populorum peccatis commoti. III, 1554. Ministros Christi qui blasphemant, Christo resistunt. III, 2002. Ministris Ecclesiæ subsidia corporis debentur. I, 862. Eisque victum suppeditare debent fideles, prius quam petant. IV, 1910. Ministri Ecclesiæ ad temporalia attendere non debent. III, 1294. Non faciunt contra præceptum, qui procurant necessaria. III, 1294. Ministri Christi necessarij sunt in persecutione, quia multi tunc ad Ecclesiæ sacramenta concurrunt. II, 1016. Utitur Deus ministris etiam spiritibus malis, ad vindictam malorum, et ad probationem bonorum. VI, 151. Ministris non solum bonis et sanctis utitur Deus ad opera congrua, sed etiam malis ad opera digna. VI, 146. Ministeriorum distributio varia esse debet. VI, 56.

Minos Xanthi filius ex Europa. VII, 569.

Minotauri fabula. VII, 570.

Minurna Cananæ oppidum. VII, 71.

Minusculari, vegetigalium conductores. VII, 197.

Mira non solent homines mirari, nisi rara. VII, 721.

Mirabilarii. III, 1501.

Mirabilia. Voluntas omnipotentis, sufficiens ratio credendi in mirabilibus. VII, 719.

Miraculum, quid et quotuplex. VIII, 90. Miracula perennant, quæ contra naturam fiunt, aquellatur. VIII, 481, 489, 490. Miracula multa videntur, quæ fiunt ab hominibus usu creaturarum. VII, 718. Miracula proprie quædam VIII, 879. Miracula quomodo fiunt, ab homine non potest comprehendere. VIII, 881. Miracula multa, aut magi arum artium opes, aut per ipsos demones fiunt. VII, 717. Miracula magica, pleraque scie tenus, mortalium sensus imaginaria ludificatione decipiunt. VII, 295. Miracula taganti magicis artibus tribuunt. VII, 721. Miracula quædam Gentium referuntur. VII, 294. Miracula Martyrum et talorum deorum conparantur. VII, 772. Miracula deorum cum nostris non sunt conferenda. VII, 294, 295. Miracula nostra excellere, fatis quæ discernuntur ostendit. VII, 294. Miracula quæ a demonibus fiunt, spernenda. VIII, 897. An miracula credenda sint. VII, 716. Respondetur his, qui miracula in scripturis sacris rela a, falsa esse dicunt. VII, 296, 297. Si corporis humani sensus miraculorum disputationem, timeo ne perdas fidem. V, 1157. Miracula varia recensentur. VII, 770. Miracula quam multa in veteri testamento facta ad commendandum Dei cultum. VII, 286. Attesta-

bantur promissis Dei. VII, 283. Miracula quæ per arcam testimonii facta sunt, divinitati attestantur. VII, 293. Miracula Dei universa, ideo ab infidelibus non creduntur, quia ratio eorum non videtur. II, 434. De quibusdam miraculis ratio reddi non potest, non tamen non est. II, 434. Nec propterea incredibile esse debent. VII, 714. Non ideo aliquid non fuit, vel futurum non est, quia ratio non potest reddi. VII, 714, 715. Tota ratio facti, est voluntas facientis. II, 319. Miracula fiunt simpliciter fidei pietatis, non incantationibus. VII, 286, 291. Insuetata prodigia oportune reservavit Deus, quæ indicunt hominibus novitati intenta meminert. IV, 1465. Tres viros ab ignibus, et Daniele a leonibus Deus liberavit, ut consuleret saluti regum illorum, a quibus in illa supplicia tradebantur. II, 425. Miraculum magnum ipse homo miratur. V, 709. Insuetata fuit Christus, ut et in iis solitis agnosceres artificem tuum. V, 709. Miracula Christi et opera verba sunt. III, 1830. Miracula quædam fecit Christus, quæ nemo alius fecit: quædam alii fecerunt, quæ Christus non fecit. III, 1861.

Miracula majora fecisse videntur Apostoli, quam Christus. IV, 1707. De miraculorum potentia quare nemo gloriandum. IX, 502. Miracula aliter a Christo, aliter a sanctis peracta. V, 1452, 1440. In miraculis acerbis Apostoli non sibi potentiam Domini sui arrogabant. IV, 1139. Miracula non sunt signa sapientie. III, 1507. Miracula acium boni et auli. V, 562. Miracula quæ tam etiam scelerati homines aliquando faciunt, qualia sancti facere non possunt. VI, 92. Cur a malis fieri miracula aliquando sinunt, aliquando non. VI, 92. Miracula alio fine, aliique potestate et jure fiunt, per malos et per sanctos. VI, 91, 92. Aliter per bonos, et aliter per malos Christianos. VI, 92. Cur facere miracula non omnibus conceditur. VI, 92. Miracula sanitarum cur non omnibus obtineant. V, 1299.

Miracula necessaria videntur, utque crederet mundus, ad hoc ut crederet mundus. VII, 760. Multi sunt quos ad invisibilem fidem, visibilibus miraculis excitari oportet. II, 434. Miracula visibilia, velut quibusdam primordiis intellectus, fides geruntur. V, 182. Miracula fidem firmit. III, 1732. Fidei nostre attestantur. VII, 771. Miracula ut fidem accerent inveniunt; et per fidem quam fecerunt, clarius innotescunt. VII, 760. Miracula Domini in corporibus et in animis. V, 591. In miraculis Christus salutem animarum magis consulit, quam salutem corporum. III, 1527. Miracula de quinque modis. V, 725. Miracula Christi propter significationem facta. V, 592. Apti hunc rei similitudo. V, 592. Miraculis corporalibus ædificatur fides. Christus. V, 559. Ecclesie postea fides sine miraculis laudabilior. V, 559. Miracula quæ fecit Dominus Jesus, non solum valent ad excitanda corda nostra miraculis, sed etiam ad ædificanda in doctrina fidei. III, 1458. In miraculis est quedam Dei eloquentia. VII, 770. Miracula ad intelligendum Deum de visibilibus mentem humanam admonent. III, 1592, 1595. Miracula habent linguam suam. III, 1595. Miracula Apostolorum, persuadebant quæ dicebant. VII, 756.

Miracula an nulla modo non fiant. VIII, 65, 64. Cur modo non fiant. VIII, 90. Aut raro fiant. I, 604; III, 142. Miracula sunt etiam consuetudine. VIII, 871, 874. Miracula quotidie in rerum natura eduntur, quæ præ consuetudine vilescent. II, 319; III, 1438, 1592; IV, 1161; V, 699, 725, 1159, 1157; VII, 291, 715. Et videndi consuetudine mira non sunt. II, 372. Miracula Deus quotidie facit, quæ homines non mirantur. III, 1450. Insuetata quædam servavit, quæ faceret ut dormientes homines excitaret. III, 1450. Quæ fiunt præter usitatum ordinem nature, ideo movent quia rara sunt. III, 1592. Novit Deus quomodo miracula sua debeat non non facere, novit agere ne vilescent. V, 1299.

Miracula etiam non fiant in nomine Christi. VII, 760, 769. Miracula nunc majora Christus operatur. V, 540. Miracula facta in translatione corporum ss. Gervasii et Protasii. I, 770. Severi in regione siti ensi episcopi neptis sanitatem tribus barbaris a Deo impetravit, propter quod civitate liberata est. II, 426, qui per miraculum beneficii percipiebant, libellos da aut qui legerentur in populo. VII, 768, 769, 770. Miracula quare in aliis locis fiant, in aliis non fiant, consilium Dei. II, 269. Miracula quæ nunc fiunt, non tanta, quanta prima gloria illustrantur. VII, 760. Miracula an fiant operationibus martyrum, an precibus tantum eorum. VII, 771. Miracula quæ operantur non regerant, fiunt a Deo vel ab Angelis sanctis. II, 846. Non modo Christianis in alio faciente miracula, ipse facit. IV, 1707. Deus tentatur, cum miracula flagitantur, non ad salutem, sed ad expunctionem. I, 802. In eos qui miracula facere volunt. IV, 1706, 1707. Potestas est conjungi Omnipotentia voluntate, quam propria potestate et voluntate posse, quod contemnerent qui talia non possunt. VIII, 957. Miracula sola veritas in illi. VIII, 874. Miracula qui facit præter unitatem, nihil est. III, 1501.

Mirari, quid. VIII, 608.

Miseratio Dei in homines, gratuita. X, 621. Miserationes Domini multæ: attendit contemptores ut corrigat, nescientes ut doceat, confidentes ut ignoscant. IV, 588. Miseratio ex gratia, obduratio ex judicio. X, 1139, 1142.

Miseri sunt homines, quando sunt mortales. VII, 268. Miser est qui Deum amisit, aut illi non adhaeret. VII, 549, 650. Aut illum non colit. VII, 281. Miser quisque dicitur, quando illi subtrahitur quod amat. IV, 202. Miseri multi magis habendo quod amant, quam carendo: amando res noxias, miseri; habendo, sunt miserrimos. IV, 202. Velle quod non decet; idem ipsum miserrimum est. *ex C. cer.* II, 498. Occulte sunt miseri, qui gaudent in malis. II, 652. Miser est qui trahitur re creata, quam perverse amat. VII, 556. Miserum genus humanum effectum propter peccatum Adam, tandem fatetur Julianus X, 1575. sub deo justo nemo miser, nisi mereatur. X, 1065. Miseri cum præter ordinem non sint, nonnulla pace gaudent. VII, 641.

Miseria creature rationalis, aversio ejus ab incommutabili bono. II, 561. Miseria generis humani. X, 782. Miseria hujus vite, quantæ. VII, 628. Falsa felicitas, vera miseria est. IV, 1099. Miseria minimum a primis fleibus nascentium, usque ad extremos halitus mortem. X, 1075. Ab ortu ad latitum. X, 1184. Miseris hujus vite nullus vidit et lamentatus est. VII, 628. Causam nescivit. X, 767. Miseria generis humani a philosophis cognita, non nisi ex peccato originali nascitur. X, 782. Miseria Deo naturarum instituta tribuitur velignati. X, 1396. Et in parva de humanis fuisse asserunt, etiam si unum peccasset. X, 1244, 1448, 1449, 1559, 1575, 1575. Miseria mortalium quo sensu potest dici naturalis. X, 1509. Miseria corporis post peccatum. IV, 597, 598. Miseria quibus humanum genus in prima prævaricationis obnoxium est. VII, 784. Miseria hominis, inobediencia ejus ipsius adversus eum ipsum. VII, 425. Miseria hujus vite ex originali peccato veniunt. VII, 790; X, 1077, 1248, 1276, 1311, 1301, 1509, 1515, 1515, 1527, 1528. Miseria mortalium nulla esset, si non esset peccatum. X, 1403. Ad aliud grande peccatum, causa miserationum generis humani. X, 1511, 1512. Erumne generis humani et majoribus et parvis communes, lateri cogunt peccatum originale. X, 1559.

Miseria omnis nature rationalis ex ignora natura rerum agendarum, et concupiscentia noxiarum. VII, 244. Miseria ex amore temporalium bonorum nascitur et augetur. VII, 441. Miseria nullam rem suam statuit. II, 64. Miseria non est finis, quando finis officiorum nostrorum in re instabili collocatur. II, 435. Miserationum testimonia fidelia sunt hujus virtutes. VII, 651. Miseria hominis, ut et misericordia Domini, plena est terra. IV, 287. A miseriis non liberat nisi gratia salvatoris. VII, 786. Non semper liberat, ne propter hoc religio quaeratur. VII, 786. Ad hoc adjuvat gratia meliores, ut fortiori corde tolerantur miseria. VII, 786. Miserationum remedia plena labore ac dolore. VII, 788. Liberatio ab his miseriis, proprie in altera vita. VII, 786. qui se agnoscent in vera esse miseria, erit in vera libertate. IV, 1099. Fata ista miseria generis humani, dolor medicinalis est, non sententia penalis. IV, 1795. Quod miseria hujus vite nos doceat. VII, 729. Miseria similitudo, cordis duritiam solvit. V, 1199. Ad eos qui non sunt in potestate, ubi mala vident aut audiunt, non pertinet nisi miseri. V, 1592.

Misericordia quid. VII, 260. Est virtus. VII, 260. quantum virtus, et unde dicta. VIII, 142. Misericordia generali nomine dicitur, quia misero subvenit. IV, 1469. Misericordia a miseria nomen habet. VI, 159; X, 1065. Misericordia ex eo appellata est, quod miserum cor aciat condolentis alieno malo. I, 1555. Misericordiam stoici in vitio ponunt. II, 594; VII, 260.

Misericordia qualis Deo conveniat. VI, 140. Misericordia est in Deo sine cordis miseria. VIII, 145. Misericordia Dei magna, magne humane miseria est necessaria. VII, 650. Qui magnam misericordiam deprecatur, magnam miseriam confitetur. IV, 588. Misericordia non indiget eam, ubi nulla miseria. IV, 287. Misericordia Dei quanta erga hominem. V, 155. Misericordia Dei in sanctos, æterna est. IV, 1420. Erga omnes tam sanctos quam reprobos, universæ viæ Domini misericordia et veritas. IV, 1588. Misericordia Dei in sanctos non terrena, sed celestis. IV, 546. Misericordia Dei ubique nos prævenit. V, 1015. Prævenit voluntatem. I, 628. Deus non miseretur, nisi voluntas præcesserit; sed ipsum velle Deus operatur in nobis. VI, 73. Misericordiam fides non præcedit. II, 879. Ad misericordiam Dei pertinet vocatio, quæ etiam fidem prævenit. I, 628. Misericordia filii quidem datur, sed data est etiam ut esset fidelis. III, 2061. *Retr.* Misericordia quomodo præcedat merito fieri tribuit. III, 2061. *Retr.* Misericordia Dei et vocatio ut credamus, et credentibus præstat ut bene operemur. I, 625; III, 2061. *Retr.* Misericordia et gratia

Dei convertit hominem, ut iustificetur impius, et incipiat habere meritum bonum, etc. II, 970. Misericordia Dei non deserit eos, qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 525. quicquid sumus. Dei misericordia a sumis: quicquid autem ex nobis sumus, mali sumus. IV, 876. Veritate humilitati sumus in mortem, misericordia restauratur ad vitam. IV, 1555. magna est misericordia Dei, peccata donare. IV, 446. Misericordia, medicina quotidiana quondam hominum vulnerum leviorum. II, 740, 858; V, 1148. Misericordie unda igitur peccati extinguitur. IV, 1861. Misericordie promissione non debemus polliceri, quoniam quicquid tegerimus, non perimus. IV, 1152. De misericordia Dei nemo sibi multum blandiatur. IV, 505, 1282. Non sibi blanditur qui non conatur adversus peccata. V, 154. Tempore misericordie utendum ad poenitentiam. V, 656.

Misericordia gemina. V, 1199. Duplicis generis. IV, 545. Misericordia non semper bona. X, 754. Est misericordia puniens, est clementis parcens. II, 669. Misericordia crudelis. X, 1082. Misericordia magis est nequitiam impunitam non relinquere. V, 955. Misericordia non tantum vocatis est, sed et verberatis. IV, 1151. Ad misericordiam Dei pertinet, etiam flagellis exercere. IV, 854, 855, 1146. Misericorditer dat Deus, cum dat; misericorditer auget, cum tollit. IV, 1871. Deus non dando quod male petitur, namis misericors. IV, 1087. quia magis crebra sunt mala, unde oritur misericordia. IV, 474. Multum sibi in hac rene tribuere homo, nisi usque ad mortem sub venia viveret. VII, 500. Misericordia nulla major, quam que nobis a Christo praestata. V, 1045.

Misericordie modo tempus est. IV, 284, 1282, 1284. Venit tempus iudicii. IV, 1291. Misericordia et iustitia Dei. V, 75. Misericordia per excessum iudicium sequitur. III, 1044. Tempus miseriecordie non est sine iudicio, nec tempus iudicii sine misericordia. IV, 1387. Misericordiam a clementis, bene meritis, in iudicio tempore rationi non reddas. IV, 287. Misericordia superexcedit iudicio. III, 654, 641. Aliqua non est spes. II, 741; III, 641. Ad misericordiam Dei conuliamur, ut peccatorum venia obtineatur. III, 641. Inest Deo et nascitur ratio iudicandi, et publicum miseranti. II, 749. Nec in misericordia Deus adiudicat iudicium, nec in iudicio misericordiam. IV, 284, 285, 446, 1861. Misericordia Dei non praesertit iustitiam, nec iustitia ejus aufert misericordiam. V, 152. Misericordia sine iudicio exhibita, falsa aut crudelis. IV, 285, 286. Si Deus solum iudex esset, et non misericors, nemo ante eum salvari. IV, 1698, 1700. Nisi primo Deus per iudicium coronaret, non inveniret quos per iudicium coronaret. IV, 4282. Misericordia praerogativa, postea severitas redditur. V, 201. Misericordia Dei nobis potius opus est, quam liquidissimo iudicio. V, 970. Misericordia est gratuita, iudicium vero debitum. X, 981. Etiam in iudicio necessarii nobis est misericordia Dei. X, 941. quantumlibet iuste vivat homo, ipsa misericordia Dei opus est. IV, 484. Ne etiam latibit vita, si Deus remota misericordia eam discedat. I, 778. Misericordiam nullum meritum praecedat, iudicium merita supponit. X, 969. Misericordia in extremo iudicio, pro honorum operum meritis, iusto iudicio plus retribuetur; nunc vero non ita. X, 941, 942. Misericors Deus, non solum bona pro malis, sed bona pro bonis retribuens. IV, 1317.

Misericordie divine commendatio. IV, 254, 997, 1550. Misericordia quomodo usque ad coelos magnificata. IV, 675. Misericordiam et veritatem amat scriptura conjungere. III, 165, 592; IV, 1117, 1480. Debenus et nos Deo reddere misericordiam et veritatem, quomodo. IV, 1129, 1776. Misericordiam vult Deus a se exigi. IV, 287, 209. Miseri plus vult Deum, quam nos a miseria liberari. V, 619. Deus factus iam, quam misericordiam continebat. IV, 977. Noli, quia transisti, velle misericordie Dei pontem subvertere. IV, 1196. Magne sunt voces ad misericordiam Dei, tacite contritiones animi. I, 739, 740. Nemo indigat misericordiam, quam superbus miseri. I, 1286. Misericordiam non merentur, qui adversus discipulum patris dura cervice obnituntur. IV, 1175. Vasa misericordiae et vasa ire cur nuncupantur. X, 1129.

Misericordia quae et quibus praestanda. IV, 1526. Misericordia avarae praesentium impendenda. V, 627. qui in se ipsam crudelis est, in alium misericors esse non potest. IV, 1285, 1284. Misericordie officium debetur omnibus. III, 51. An etiam iniustus. IV, 1526. Misericordia erga reos de veri debent iudices, quia et ipsi misericordia egent. II, 656, 657. Misericordia qua sacerdotes pro reus intervenire solent, commendatur et explicatur. II, 654. Misericordia victis debetur. II, 886.

Misericordie opera commendantur. IV, 1256, 1528, 1469, 1860, 1861. Misericordie opera ita desunt, potest esse *peccatum a malo*; sed quia non est et *fac bonum a malo*. V, 407. Misericordie opera debent augeri, ut crederetur.

seunt publice calamitates. II, 471. Misericordia duplex in opere bono. V, 1478. Misericordia, vera elemosyna. V, 626. Misericordia quae gratis constat, est in iudicium commendatio. IV, 1922. Misericordiam alteri imitendo, utiheri propriae consulimus. III, 52. Misericordiam facies, caritatem erogat. IV, 1922. Misericordia non debet esse contraria iudicium. III, 628. Misericordia falsa est vitis nutritionis pacere. II, 591, 595. Misericordia perversa est haereticis occultare. V, 754. Nos hoc plurimum adjuvat a quod Deum, quod pro malis misericorditer consistamus, et pro ipsa tristitia conemiscimus et eramus. II, 1085. Misericordie officina mali laqueus non essunt. III, 1526. Misericordia inobedientis, vel misericors inobedientia merito reprobatur. X, 305. Misericordiae opera, ex Deo misericordie sunt. VI, 116.

Misericordia verum sacrificium VII, 285, 284, 699. si propter Deum misericordia non fiat, non est sacrificium. VII, 285. Misericordie sacrificii Deus placatur. II, 665. Peccata expiantur. II, 639, III, 1415. Misericordiae opera, remedia ad abolenda peccata. X, 152. Misericordia Deo non reconciliat. V, 1198. Misericordiam praerogandam, ut in nobis iustitia imitari possit, Christus in se docuit. V, 789. Deus quia iustus est, patienter illis suis misericordiam facit, qui non fecit misericordiam. IV, 1430. Consilium miseriae evadendi, est misericordem esse. III, 1287. Misericordiae opera, s. miseria nostra sunt. IV, 1064. semen futurae miseriae. VI, 161. Misericordia nusquam in vituperatione posita in litteris ecclesiasticis. VIII, 410.

Misericordes. V, 566. Homines, etiamsi misericordia non indigerent, misericordes esse deberent exemplo Christi. II, 639, 660. De nulla re sic viamur imitandis, quam cum misericordes sumus. IV, 1861. cui nullo dei re. sed officio bonitatis adiunctus subvenit proximo, misericors consistit. I, 1555. Misericors nemo potest esse sine caritate. III, 2079. Non potest homo futurum in se misericordiam Dei, si ipse est in misericordia. IV, 1526. Chrysostomus. Iudex non dno, revocavit ad misericordiam eam mulierem, in adulterio deprehensam. II, 636, 637.

Missa catechismi eorum filii post sermonem. V, 524. Missa pro delinquentibus. II, 694. Pro delinquentibus s. annua dubitatur. VI, 284. *Not. 4. vide sacrificium.*

Mithridates, rex Asiae. VII, 107. Non nos omnes qui in Asia repeperunt, quomodo iussit occidi. VII, 105. Mithridatis una collum. VII, 72.

Mites et misericors quo differunt. III, 1257. Mites quoniam sint. V, 565, 499, 500. Deus irascendo mitis. V, 166. Christus mitis et humilis; quomodo nec ascendit, nec misceat. V, 1276. qui dilexerunt a Domino Iesu Christum mites esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597.

Misearchus stolicus. I, 936.

Mnestheus Atheniensium rex. VII, 576.

Moab filius aut tot. III, 759. Interpretatur ex patre. IV, 1052.

Moabitur ex tot. III, 762. Per Moabitis significantur opera mala. IV, 720.

Moriacensis. IX, 515.

Moderatio Christiana. IX, 526, 527.

Modestia unde dicta. I, 711, 975. Fulcrior est temperantia animi iustitiam suam contentis, quam scientia rerum. I, 711.

Modica, unde dicta. VIII, 557.

Moduliri misers quid sit. I, 365, 364.

Modus an aliqua ratione Deo conveniat. VIII, 558. summus modus, Deus pater. I, 976. Modus, ordinis pater. I, 1018. Modus, species, ordo, generalia bona in rebus a Deo factis. VIII, 555. Modus quidam animi est sapientia. I, 975. Modus malus unde interdum dicitur et mala species. VIII, 558. Modus probatus omnibus, a paucis agnitus. I, 990. Modus in rerum concessarum usu, quam difficile tenetur. V, 1272.

Mochia generale nomen omnem illegitimum concubitum significans. III, 622. Propria tamen nomen concubitum intelligi solet. III, 622, 765. Mochia est vel ipsa femine concupiscentia. VIII, 361. Mochia prohibita. V, 69. Mochia sexto et nono precepto prohibita. V, 71. Mochia vitia vitia non secus ac feminas. V, 85. omnino praesentium non moechandi differt a precepto non concupiscenti uxorem. III, 622. De precepto non moechandi multis disputat Augustinus, quare. V, 78.

Mochus. Dandus pacem mochus quidam in Africa non putaverunt. II, 541.

Molendinum, huiusmodi mundi figura. IV, 556. In molendino sunt, qui in saeculo vivunt. IV, 1750, 1751.

Molestias vite tolerare jubet Deus, non amare. I, 793. Molestias quas nunc patitur homo obediendo preceptis Dei, vel de ipso morbo nondum sanato patitur, vel de adiutorio medicinae. VI, 99. Molestiarum corporum utilitas. X, 259

rum adhibiti. VII, 183.
Monachi insulae dicti. IV, 1752. De Monachorum nomine
catholice insulae heretici. IV, 1750. Monachi si aplice
cognominati servi Dei. II, 995; V, 1070. Monachi in eremo
sancta societate viventes. IX, 425. Monachi laudantur. IV,
1750. Monachorum, Anachoretarum et Cœnobitarum insti-
tutum laudatur. I, 1558. Monastica vite genus toto orbe
notissimum. IX, 572. Ejus brevis commendatio. IV, 1277.
Monastica vita cum portu comparatur. IV, 1277. Monachos
quasi tuos in unum congregavit psalmus, *Ecce quam bo-
num*, etc. IV, 1729. Monachorum professio significat per
illud Matth. xxiv: *Duo in lecto*, etc. IV, 537, 538, 1279.
Monachi per Daniele figurati sunt. IV, 1751. Monachi mili-
tia Christiana. VIII, 226. Milites Christi in silentio pugnan-
tes, etc. II, 997.
Monachi studio. IV, 1278. Monachi quid agere

tes. etc. II. 997.

Monachorum bona studia. IV. 1278. Monachi quid agere solvant, et quo animo debeant. II. 190. Plures tota vita sua stagulis diebus, excepto sabbato et Dominico jejuant, maxime in monasteriis constituti. II. 159. Monachi Carthagineenses ali se suis manibus transigebant, ali ex fidei telum oblationibus vivendum ducebant : hinc magne contentiones exortæ. I. 658. Qua occasione liber *De opere Monachorum* editus. I. 658. Monachis non licere quidquam operari vite sustentandæ causa diverunt Massaliani. VIII. 40. Monachi in sanctam societatem congregati, operari nolentes castigantur. VI. 349, 350. Monachi otiosi et vagi. VI. 573. Monachi venalem circumferentes hypoërisim. VI. 578. Ad professionem servitutis Dei si non admittantur servi, liberi, rustici, oilices, ac plebei, grave delictum est. VI. 568. Hac professione abutuntur, qui quæ erunt in ea pasci, vestiri, et honorari ab eis, a quibus contemni conterique consueverant. VI. 568. *vide* opus. Monachi duobus tanquam pauperibus elæe nosæ in sero marito a muliere erogatæ scandalum pariant. II. 1079. Monachus (Thagastensis) si re sua non venientia, nec per manifestam donationem in quampiam translata moriebatur, nonnisi heredes ejus in eam succedebant, exemplum. II. 295. Monachi crimini. I. 658. Ecclesiam perturbabant. VI. 380. Reprehenduntur. VI. 578. Etiam in monasterio mali tolerandi propter bonos. IV. 1278, 1279. servorum Dei bonæ famæ consulere, qualis misericordia. V. 569.

misericordia. V, 569. Monasticæ vitæ desertores, quales. IV, 1279. Monasticum propositum non deserendum. IV, 1058. Si quam operam monachi Ecclesia desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuat. II, 188. Monachos nuntiis probatores in clerum assumere solemus. II, 228. Monasteriorum desertores ad clericatum non eligendi. II, 228. *Deo gratias*, salutandi formula monachis usitata. IV, 1752. Monachi sese per multos dies includentes, et nulli ad accessum præbentes. VI, 570. Monachorum Ægypti sanctus ac numerosus grex indicatur. V, 769. Monachi Ægypti a barbaris interfecti. II, 422. Monachorum propositum si- cut per alias terras, sic per totam africam pullulare optat Augustinus. VI, 576. Monachorum orationibus ut vigilantio- ribus et magis sobriis Augustinus se commendat. II, 188. Monasticam vitam cum Episcopi munere conjungit Alypius II, 99. De solis clericis, non de laicis statutum, ut unde- cunq; venientes non recipiantur in monasterium. II, 253. Eustasius et Andreas ex insula Cypria (monachi). II, 189. Monachos et monachas, et conjuga non habentes ad mittunt tantum Apostolici. VIII, 52. Hieracitæ. VIII, 58. Aeriani. VIII, 59. Inhabitatio. I, 1559. Monialibus

Aeriani. VII, 39.
 Moacharum professio et habitatio. I, 1559. Monialibus a
 Præposita distribuatur victus et tegumentum, non æqualiter
 omnibus. II, 960. Ex uno vestiario induantur: neque
 cureat utrum illi accipiant, quod reposerunt. II, 965. Moni-
 niales caveant ne in monasterio, ubi quantum possunt,
 fiant divites laboriosæ, fiant pauperes delicatæ. II, 962.
 Moacha si nuperit, adultera reputabitur. IV, 1058. Moia-
 les non dicant aliquid proprium. II, 961. Quomodo se invi-
 cem respicere debeant, sive pauperes, sive divites in
 sæculo fuerint. II, 961. Ille se existimet ditiores, quæ fue-
 rint in sustineunda, parcitate fortiores. II, 962. Non sit
 notabilis eorum habitus; non subter tegmina capium retiola
 appareant; capillos ex nulla parte nodos habeant; simul
 ambulent, simul stent. II, 961. In incessu, in statu, in ha-
 bitu, in omnibus motibus nihil fiat quod illicet cujusquam
 libidinem. II, 961. Oculos in neminem figant, aspectus li-
 bidinosos caveant. II, 962. Nulla extra horam prandii ali-
 quid alimentorum sumat, nisi cum ægeret. II, 961. Monia-
 les se invicem adjuvant; quomodo eas que admittæ
 corrigi neglexerint, prodant præpositæ; et non innocentes

sint, si non prodant : quæ convictæ fuerint , emendatoriam sustineant vindictam, quæ vindictam ferre recusaverint, projiciantur. II, 965. Munuscula et literas a viro non accipiant. II, 965. Murmura devitent. II, 965. Moniales in commune operentur : in potestate Præpositæ sit, quod ad sancti-noniales mittitur; furti judicio condemnentur, quæ rem sibi collatam celeriter. II, 965. Indumenta laventur secundum arbitrium Præpositæ. II, 965. Balnearium usus semel in mense tribuatur. II, 965. Moniales infirmæ quomodo tractandæ. II, 962. 965. Ægrotantium cura alicui injungatur : ad balneas sive quocumque ire necesse fuerit, minus quam tres non eant, socias non eligant, sed a Præposita accipiant. II, 965. Moniales non moleste ferant si infirmis ut aliis aliquid indulgeatur. II, 961. Codices certa hora singulis diebus petant. II, 965. Lites aut nullas habeant, aut quam celerissime finiunt. II, 965. Quocumque alt-ram læserit, satisfactione quotocius curet quod fecit. Sibi invicem satisfaciant, quæ se invicem læserunt. II, 964. Non exigitur ut quæ in minoribus coercendis modum excesserint, veniam ab eis petant. II, 964. Præpositæ tanquam matri obediunt, multo magis presbytero qui earum omnium curam gerit. II, 964. Præpositæ munus. II, 964. Regulam non sicut ancille sub Lege, sed sicut liberæ sub gratia constituat observent. II, 965. Regula semel in septimana legatur. II, 965. Monialium curam gerens presbyter, nominatim præpositus. II, 959, 960. Moniales desiderantes mutare præpositam, petunt quod est contra sanam disciplinam. II, 959. Monachæ habitus quod est contra sanam disciplinam. II, 959. Monachæ habitus alius a matronali, sed quem matrona viro permittente possit gestare. II, 958. Monialibus dissentientibus Augustinus præsentiam suam negat, et de re eorum apud Deum lacrymis agit. II, 959.

Monasterium clericorum. V, 1570. Monasteriorum greges. I, 735. *Vide* Congregationes fratrum. Monasteria in ora vestimenti Christi perierit Ecclesia. IV, 1754. Monasteria et monachos vituperat Petilianus Donatista. IX, 372. *Vide* Augustinus. Monasterium Mediolani plenum bonis viribus, extra urbis mœnia, sub Ambrosio nutritore. I, 735. Plura monasteria seu sanctorum diversoria Romæ vidit Augustinus I, 1510. Monasteria apud Carthaginem esse incipiunt. I, 658. Monasterium ab Augustino primum in horto, et post in episcopi dono institutum. V, 1569. Monasteriorum bene moderatorum occupationes. VI, 376. Ut qui de aliquo monasterio recesserint, vel projecti fuerint, non fiant alibi clerici aut Præpositi monasteriorum, statutum est concilio Carthag. habito xii. Septemb. ann. cccc. II, 254. Augustinus quomodo difficile expertus est meliores, quam qui in monasterio profecerunt; ita non expertus est peiores, quam qui in monasteriis ceciderunt. II, 272. Divites qui monasteria ædificant, quibus comparentur. IV, 1571. In Monasterio Adrumet. delatus liber inscio abbate, quas perturbationes ibi excitet. II, 975.

monialis Consul. II, 927.

Moneta Dei sumus. III, 1691; V, 566.

Monitus saluberrimi ad gratiam pertinent. III, 1833.

Monitus saluberrimū ad grauium pertinet. *177.*
Monnica Patricij conjux, mater Augustini. I, 780. Educa-
 a fuit sobrie et pudice. *I, 771.* In domo Christiana, quæ
 morum probitatem præferebat inter Ecclesie membra. *I,*
770. Non tam suæ matris, quam decrepitate cuiusdam famu-
 lize cura ad honestatem instituebatur. *I, 770.* Monnica disci-
 plina et regimine Christi eam in Dei timore iam tum eru-
 dentis instituebatur. *I, 770.* Monnica per Christum subdita
 parentibus potius, quam per parentes subdita Christo fuit.
I, 771. Monnica amore vini paulatim capta, sanatur ab hoc
 vitio, insultatione ancillæ secum litigans. *I, 771.* Monnica
 Juliam cunctis lacerata. *X, 1030.* Puellari vitio gratia dei
 liberata. *X, 1030.* Monnica patricio in matrimonium tracta,
 servit ipsi veluti domino. *I, 771.* satagens eum Deo lu-
 crari. *I, 771.* Ex quo in Christo regenerata fuit, licet non-
 dum viro soluta, vitam fidē et moribus præcipuum egit. *I,*
779. Ut sese gerebat in virum, a filie ac moribus ipsius
 longe alienum. *I, 771.* Ut sese gerebat in socrum adversus
 se irritatum malarum ancillarum sussurris. *I, 772.* Ut sese
 gerebat erga parentes, d. nunquam suam. *I, 772.*

gereg d' erga parentes, d' munique suam, I, 712.
 Monica nutrit filios, toties eos parturie s. quoties a Deo deviare cernebat. I, 775. Monica Augustinum et carne, ut in hac lucem temporalem; et corde, ut in eternam lucem nasceretur, parturit. I, 770. Augustinum spiritum parturit majori sollicitudine, quam carne pepererat. I, 714. Augustinum a primis annis in Catechumenorum gradu constituit. I, 609, 729. Cum adhuc Augustinus per la repentino mortis periculo versaretur, curat at festinanda ut sacramentis salutaribus imparetur. I, 670. Augustino tamen recreato, baptismum differre non duxit. I, 670. Augustino animus totatis viis agente Deus jam melioraverat in Monica templum suum, et exordium sancte habitationis sue. I, 677. Monica bis in die, mane et vespere ad ecclesiam venire solita, ut oraret, vel verbum Dei audiret. I, 714. Monica obsequens ac serviens sanctis, nullum diem

peccati. X, 415. Mors poena peccati. V, 906, 956, 958, 1104, 1775, 1775; X, 615, 1571. Non causa. X, 260. Mors carni peccati deonta. III, 2072. Mors peccatum sequitur. X, 1248. Convent indicio Dei ut peccator amaretur, nec tamen operi ejus convenit mors. X, 1554, 1555. De morte venit lassitudo illa quam invenimus in omnibus refectionibus nostris. IV, 1076. Necvis morticidia a pariet in motu carnis non voluntario. III, 422.

Mortem carnis, Dominus non conditionis necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. IV, 4111. Mors in Domino signum aut alienorum peccatorum, aut poena propriorum. V, 1607. Non perimebatur, sed commutabatur Christus a vita temporalis ad aeternam, a Judaeis ad Gentes, etc. IV, 4159. Mors Domini quod effecerit. III, 2072. Mortem procuravit diabolus, et ipse de morte Christi est captivatus. V, 715. Christus mortuus, mortis interfectior. IV, 600. Instigando serpentem sanum, est credendo in mortuum salvum a morte. IV, 955. Mors nostra, quomodo morte Christi soluta. VIII, 889. Mors Christi, pignus hereditatis. V, 726. Mortem sine peccato solus Christus peritit. X, 615. Mors in Christo non poena peccati, sed munus misericordiae. III, 1410. Digamini fuit, non debiti. III, 2072. Enoch et Eliae translati non probat mortem non esse poenam peccati. II, 871.

Mortem non esse ex Deo. I, 919. A serpente mors seminata est. IV, 955. Mors quomodo a diabolo, et quomodo a Deo. X, 806. Quatenus a diabolo in homines venit. X, 114. Mortis potestatem et imperium cur diabolus habere dicatur. X, 181. Mors diabolus, non quia ipse mors, sed quia pater eius est. IV, 536. Mortis corporalis auctus, peccatum. X, 1604, 1607, quomodo. X, 197, 614. Mors quomodo peccatum dicitur. IV, 555. Mors peccatum dicitur, quia est ex poena peccati. VIII, 296, 297. An quia primi hominis peccato factum est ut moreremur, salvatoris adventu fieri debuit ut non moreremur. X, 180. Morti quae obnoxia, qui per baptismum a peccato solvantur. VII, 579; X, 181. Cur mors, quae poena est peccati, reanuet non remanente peccato. II, 872; V, 1575. Mors temporalis cur fidelibus relinquatur aeternis, cur mors perpetua res tollitur. X, 1184. Mors temporalis ad exheredationem fidelis rebaquitur. II, 685; V, 1575; X, 182, 185, 184, 186, 260. Mortis poena conversa est in usus justitiae. VII, 579.

Mortis regnum. VII, 405. Mors in parvulos cum regnet, ipsos peccato originis obnoxios esse signum est. X, 1228. Mortis regnum quod autem Apostolum. X, 116, 462. Mortis regnum quae. X, 1171. Mors regnabit in mundo propter originaliter peccatum. X, 1221, 1224. Mortis regnum soli in quolibet homine gratia destruit salvatoris. X, 116. Mors poena peccato comes usque ad interitum sempiternum, nisi divina gratia generationem regeneratione sanaverit. X, 1231. Mortis regnum non est in eis qui gratia Christi renati, ad regnum ejus pertinent. II, 685. Quomodo a lege mortis gratia liberat. VIII, 125.

Mors duplex. VIII, 890, 900; X, 1171. Mortes duae, alia corporis quae honorum est et malorum, alia animae per peccatum. X, 1384. Mors duplex; altera temporalis, aeterna altera. III, 1710. Mors animae et mors corporis. VII, 577. Mors duplex in omnes petrauit. X, 1170. Mors duplex, prima et secunda. V, 1105, 1513; VI, 275; VII, 578. Mors prima, quae. VII, 578. Alia mors prima, quam peccando attulit primus homo; alia secunda, quam judicando inferet secundus homo. X, 1384, 1595, 1604. Quidquid est mortis, usque ad eam quae secunda dicitur, minatus est Deus primis parentibus. VII, 583, 587. Mors tamen animae tum corporis secutura non fuisset, si peccatum non praecessisset. VI, 160. Mors prima communis omnibus, non secunda. VII, 598. Prima omnibus necessario subeunda, secunda solis talis parata. V, 1515. Mortem tantum primam patimur, qui liberantur a peccato. VII, 579. Mors prima pro veritate tolerata, a secunda liberat. VII, 582. Mors carnis pertinet aliquem illum per quem unusquisque opus prolat. VII, 745. Mors secunda, quae. VII, 577; X, 116. Est Mors aeterna. VII, 195. Animae et corporis mors aeterna quae. V, 450. Mors aeterna, secunda mors appellatur. X, 140. Mors secunda, damnatio dicitur. VII, 658, 674. Mors secunda est pessima. VII, 587. Mors secunda, malorum est tantum. VII, 578. Quod est prima mors in civitate mortali, hoc est mors secunda in civitate immortalis. VII, 584. Mortis aeternae quantum imminet omnibus periculum. V, 1541. In mortem secundam omnes praecipitentur, nisi quosdam gratia Dei liberaret. VII, 405. Mors secunda, et mors vocatur; et nemo illi moritur. V, 1102. Mors morietur in nobis, victura est in damnatis. V, 1114. Mors carnis tollit una resurgetio beatorum. X, 1181. Mors nostra duae, quomodo sumus, tamen sicut Christi impensa. VIII, 891, 892. Mortem aeternam hominis occidit mors temporalis Christi. III, 1402. Mors in Christo mortua. V, 496, 1514, 1534.

Mortem horret, non opinio, sed natura. V, 956, 1500, 1575, 1574. Mori necesse est, et nemo vult. IV, 258. Est dulce quoddam viaculum corporis, et ligatus est homo, et solvi non vult. V, 1566. Naturae prima et maxima vox, ut homo mortem fugiat. VII, 650. Mortem quare omnes refugunt. VII, 540. Mortis metus. VI, 676. An in paradiso futuris fuisset sine peccato. X, 1530, 1536. Mortis metus poststeris Adae congenitus. X, 1550. Mortis timorem Deus fecit, propter disciplinam. IV, 1162. Mortis timor, tormentum. X, 1570, 1571. Mors plus metuitur, quam labores. X, 1571. Mortis vitandae causa quantum homo laboret. V, 706. Mortis timor quam vanus. V, 881. Mortis timor maxime pungit, quando nobis bene est. V, 258. Qui laudem ut non moriamur. V, 831. Mors est, quae si volueris non erit. V, 1515. Mors animae timenda magis, quam corporis. V, 450, 880, 1247. Non timenda mors temporalis, sed aeterna. V, 1280. Ejus non est amara mors, cuius vita dulcis est. VII, 655. Mortem juvandam quibusdam Cicero promittit. VIII, 1026. Mortis quam vano timore teneantur homines. V, 881. Mori timeantes, et nihil aliud agunt nisi serius mori, quare non agunt non mori? V, 881. Mortis diem omnes, sed poena omnes differre conantur, quare. II, 544. Mors accelerata quibusdam est utilis. III, 780. Nemo laborat ut mors omnino vitetur, sed tantummodo ut differatur. III, 816. Non curandum quam cito, vel quo mortis genere vita ista finiatur. VII, 25. Mortis genus non quodquam bonis facit, quod abesse possit post mortem. VII, 471. Cuius homo a mortis non cures, sed quo iturus sit post mortem. IV, 1945. Qui tanta agis, ut paulo serius moriaris, age aliquid ut nunquam moriaris. V, 1587. Qui morte timentur turbantur, intuentur Christum ipsum eadem de causa turbatum. III, 1798. Mortem carnis omnes re agunt, de morte animae peritum curant. III, 1747. Mortis corporalis metus facit res. X, 1605. Mors non timenda. II, 649. Mors temporalis non timenda. III, 1710. Toti hominis vita contra mortem intrepida fieri potest. II, 74. Mortem et ipso sapienter non metuunt. II, 649. I, 971. Satiatus est unam mortem perpetui moriendo, quam omnes timere vivendo. VII, 25. Mortis metum vincere, non parva virtus. X, 185. Valor est virtus in re spernere, quam laborem. X, 1571. Mortis tamen quod fideles vincunt, ad agonem fidei perducit. X, 182. Nec mortem, nec genus mortis metuendum esset, Christus sua morte et cruce ostendit. VI, 604. Mortis timor in Petro et Christo. IV, 1145, 1144. Mortem cur Christus timuit, Paulus non timuit. IV, 1287. Mors Christi mortem non esse usque adeo metuendam docet. V, 1534. Mortis timorem Christus resurgendo abstulit. V, 799. Mortem timentus, licet finit infirmitatem. IV, 1145, 1144. Mors seni non est poena. IV, 1268. Mortem nemo invocet verbis, sed mala vita. IV, 475. Mors vocatur a miseris: ubi adest, pro virili fugitur. V, 519. Mors amari non potest, tolerari potest. V, 1575. Quamquam Christo inhaurere cupiamus, mori tamen non laemus. IV, 842. Mentis ratione concipit homo plus dissolvi, sed id sensus carnis refugit. II, 344. Apostoli post mortem Christi fugientes, praesiguntur per Moysen a serpente fuere regem. IV, 975.

Mors aqua animae terenda. III, 1402. Rationem terenda exemplum Christi. IV, 851. Deo jubente recusandam non est, quocumque temeris. III, 561. Domus ista tibi locata est, non donata. IV, 1945. Domus domus cum vult, dicit, magna: non contumem etiam tunc et plerumque se ostendit ad certum tempus. IV, 429. Mors non est vitandus peccatus, sed pro justitia perferenda, si facultas datur. VII, 501. Mortem sane debet ferre patienter, sed quae aliunde accidit quam a se ipso. VII, 650. Mortem sibi inferre non licet. II, 733; VI, 616. Ex quacumque causa. VII, 50, 51, 55, 58, 59. Mortem sibi inferre ad animi magnitudinem non pertinet. VII, 55. Mortem voluntariam prohibendam indicavit Plato. VII, 56. Mors sibi non est inferenda. III, 1767, 1770. Fugienda tamen est potius quam peccatum. III, 1767.

Mortis quadriplex genus. III, 1752. Mortis genus triplex. III, 1747. Mortis tria genera a Donatistis frequentata. IX, 724, 725. Mortes duae maxime viles et usitatae eorum qui se intermunt, lapidum et praecipitum. IX, 299. Mortem sibi inferens, etiam damnum malum egeret, in aeternum periret. II, 755. Mortem qui sibi infert, peior est quam paritudo. VI, 617. Moriantur quod cum patientia, perfecti cum patientia vivunt. III, 2046. Amor Dei facit ut mors contemnatur, imo et desideretur. I, 1528. Mors desideranda. IV, 1845. Non tamen nimis. IV, 1845. Mortem optare in amicitia vita quomodo iusto licet. IX, 727. Optandum ad Christum subveniente morte velocius properare. X, 659. Mortem cur Paulus desideravit, cur ceteri Apostoli. X, 651, 652. Mori non filii filii non custodiam est non perficiunt, sed indicant quod parum proceperunt. PI, 1573. Perfectionem nostram tanto avidius facere in eis, quanto amant Deo vel per speculam vel in amigenda. III, 70. Mors velicula ad regnum. VI, 608. Mors carnis, dormitio vocatur.

VI, 596, 610. Dum deest sepultura Christianis, nihil adimit VI, 594, 596, 600. Mortuos ex funeris pompa, et ex sepulcri ornamentis nihil juvari. IV, 552, 560. Mortuorum obsequia solemnia, altaris, orationum et elemosinarum pro suis sacrificia. VI, 609. Pro defunctis universa Ecclesia supplicare consuevit. VI, 592. Etiam sub generali commemoratione pro omnibus in Christiana et catholica societate defunctis. VI, 596. In precibus sacerdotis, quae Deo ad altare eius funduntur. VI, 595. Mortui non prosunt oblatio quae pro ipsis fit. VI, 157. Paulum difficultas quomodo prodesset possuit hae precibus. VI, 595. Mortui pro genere vite quam duxerunt, prosunt vel non prosunt, quaecumque pro illis pie fiunt. VI, 157, 158. Sepultura locus, pompa exsequiarum, etc., magis vivorum solatia sunt, quam subsidia mortuorum. VI, 594, 596. Funeris et sepulture cura quare laudabilis. VI, 595. Mortui filii cadaver ex patre mater in habilibus B. Felices confessoris poni, et obtinet. VI, 591, 592. Non esse inanes motus animorum fidelium pro suis corporibus ista curantium, censet Paulinus. VI, 592. Egiturum mos circa mortuos. V, 1605. *Iude* Deluncti. Utrum et quatenus, vel quomodo ea quae circa nos aguntur, noverint spiritus mortuorum, quod vixio difficile. IV, 1457. Mortui non intersunt rebus viventium. VI, 604. Mortui quid hic agatur, vel ab his qui hinc ad eos pergunt, vel ab Angelis, vel revelante Deo possunt discere. VI, 605. Possunt etiam ipsi ad vivos mitti. VI, 606. Mortuorum visitationes praeferuntur quod eventus confirmavit. II, 697, 698. Migrans anima de corpore num calidum elementum secum auferat quaerit Evod. II, 697. Mortui plures visi sunt ita in domibus ingrediti, ut soliti sunt. II, 697. Testantur plures, in locis in quibus humata sunt corpora, et maxime in basilicis, per noctem fieri tumultus et orationes. II, 697. Visionis huiusmodi testis sanctus Presbyter. II, 696. Mortuis aliquam curam esse de nobis ex Evangelio intelligitur. IV, 1457. Deluncta uxor mariti sollicita inducitur. II, 1075.

Mortuorum duo genera. V, 591. Mortui solent mystice appellari omnes iniqui. IX, 262. Mortui sunt omnes infideles, omnes iniqui. IV, 895. Pejus mortuus luxuriose vivens, quam moriendo luxuriam finiens. IV, 409. Suscitatio mortuorum et peccatorum justificatio, maxima laus Dei. IV, 885. Tres mortui quos Dominus resuscitavit, tria peccatorum genera ostendunt. III, 1747; V, 592, 720. Mortui saculi, qui. IV, 1830. Mortui mortuos sepelientes. V, 605. Mortua opera quatenus. VI, 208.

Mortuum erat peccatum, pro non apparebat. III, 2070. Motus numerosi, rationabiles et irrationabiles commemorati et dinumerati, complicati et sequati. I, 1092. Motus in sex partes fit. VI, 19. Motus per loca, importat motum per tempora, sed non e contra. III, 558. Quae celerius moventur, ferventius moventur. III, 267. Tardius moventur interiora molis rotundae, exteriora celerius. III, 206. In corporum motibus nihil omnino a duobus idem fieri potest. II, 79. Motum omnem animi liquid facere in corpore. II, 72. Motus animae pravi continentia et libendi, negato consensus, et rejecta vel cogitationis delectatione. VI, 569. Motus inobedientes membrorum, malum peccati originalis. X, 142. *Iude* Concupiscentia. Membra

Moyse quo tempore natus. VII, 563. Moyse antiquior omnibus poetis ac philosophis Graecis. VII, 596, 599. Moyse factum in Aegypto eade, ad iustificandum. III, 597. Moyse per Angelum divinis vocibus in monte sua evocatus. VIII, 444. Moyse filium in antem voluit Angelus occidere, eo quod non esset circumcisis. II, 96. Moyse Deus in se apparebat, sed latens. V, 161. Quomodo apparuit. V, 59, 65. Os ad os Moyse loquebatur Deo. VI, 662, 665. Deus ei loquebatur per assumptam creaturam, non per substantiam suam. IV, 1788. Christum fuisse qui Moyse loquebatur, quorundam opinio. V, 65. Aliorum sententia est Angelum Moyse apparuisse. V, 64. Cum Moyse loquebatur Angelus portans typum Domini. III, 1405. Moyse claritatem Domini vidit. II, 610, 611. Quomodo Deum vidit. VI, 662. Videre Deum cupiebat in ea substantia, qua Deus est. III, 477. Moyse Deum non vidit per suam substantiam. VIII, 811, 812. Et sicut est. III, 1779. Promissio facta Moyse de visione Dei, prophetia de Christo. III, 648. Moyse de posteriore, Christum prophetando vidit. VI, 665. Moyse facies splendida. V, 474. Moyse Christum prophetavit. VII, 568.

Moyse signa data, cum ad liberandos Israelitas mitteretur, allegorice exponuntur. V, 61. A Moyse magi Aegypti sunt superati. II, 521. Moyse quo tempore populum de Aegypto eiecit. VII, 568. Moyse castrum. V, 1678. Moyse Legis tabulae datae a Deo. V, 81. Moyse, licet cum eo Deus loqueretur, consilium tamen regendi populi a socio acciperet. III, 18. In hoc Moyse humilitas commendatur. III, 619. Moyse ab alienigena admoneri voluit Deus, ubi ipsum posse tentare superbia. III, 619. Moyse medius inter Deum et Aaron. III, 599. In Moyse principatus fuit, in Aaron ministerium. III, 619. Moyse et Aaronis non solum officia, sed

et mortes fuerunt signa futurorum. III, 745. Moyse reprehendi non debet, quod bella gesserit. VIII, 450. Moyse manus contra Amalech nunc extente, nunc demisse. V, 1556. An diffusus est Moyse Deum posse carnes dare in deserto. III, 726. Moyse varia gesta, quid significaverint. VIII, 461. Moyse virga percussiones petram, figura populi Iudeorum sub Lege positi. VIII, 526. Moyse dubi auctor fuit figurativa. V, 1555. Quali poena vindicta est. IV, 1267, 1414. Moyse in Iudeis idololatrias nulla crudelitate, sed magna dilectione sedit. VIII, 452. Moyse perfectum odium. IV, 1802. Moyse sic oderat iniquitatem quam puniebat, ut diligeret humanitatem pro qua orabat. IV, 1802. Moyse in vocis silentio, corde clamabat. III, 614. Moyse quam securus dixerit, *Dele me de libro vitae*. V, 535. Moyse ab aeterna societate sanctorum alienatum fuisse ob peccatum suum, non est credere. VIII, 525. Moyse qua aetate mortuus. VIII, 568. Moyse mors in monte, qui significat. V, 1554; VIII, 526.

Moyse sacerdos fuit. III, 684; IV, 1265. An summus sacerdos fuit. III, 684. Quandonam Scriptura evidenter dicit Moyse primum sacrificasse. III, 655. quare Moyse nube descendente non poterat intrare in tabernaculum, intravit vero in nubem ubi erat Deus. III, 656.

Moyse fidelissimus dispensator prophetici sacramenti. VIII, 551. Minister Legis. V, 689. Minister Testamenti veteris, et propheta novi. IV, 1141. Moyse ad novum Testamentum per intelligentiam pertinebat. IV, 1802. Moyse quinque libri. V, 198, 199, 687. Per quinque porticus piscinae probatice significati. IV, 889, 1529. Per quinque lapides quos tulit David contra Goliath. IV, 1857. Per quinque panes hordeaceos. III, 696. Moyse Iudeorum personam gessit. IV, 1789. Moyse figura Christi. III, 1725. Personam gerebat Christi. V, 758, 1655. A Moyse illud chrisma cepit, unde Christi nomen innotuit. VIII, 551. Omne quod scripsit, unde Christi nomen innotuit. VIII, 551. Singularem ipsius testimonium de Christo. VIII, 529. Moyse qui credit, ipsum et Christo credere non implicat. VIII, 554. Moyse et Christi non diversa fuit doctrina, sed diversum tempus. VIII, 554. Moyse aliquando figura eorum qui participes fiunt intimae veritatis Dei: aliquando eorum qui gratiam Dei non intelligunt. III, 656. Moyse laus. VIII, 445, 444. Fausti convicia contra Moyse depelluntur. VIII, 427.

Moyse cathedra figurata cathedram Christi. IX, 505. Moyse facies splendida figuram habebat veritatis. V, 474. Moyse poena dilapidationis suae, eorum figuram gessit, qui sub Lege esse vellent, et sub gratia esse nollent. IV, 1267. Moyse Apostolos mortuo Christo expavescentes, expavescentes ipse et fugiens a serpente figuravit. IV, 953. Sancti omnes in Moyse intelligendi. IV, 1529.

Mulier proprietate Hebraice linguae, omnis femina nuncupatur, sive viro intacta, sive iam mixta. II, 540; III, 492, 495, 744, 1111; V, 1060, 1518. Locis Apostoli quo dicitur Christus de muliere natus. V, 558. Mulieris formatio non per alium, quam Deum. III, 405, 404. Mulier cur ex homine formata. VII, 572, 576. Mulier in adiutorium propter sobolem facta. III, 593, 596, 597. Etiam ex peccato non fuisset necessitas moriendi. III, 598. Mulier facta ut vir ei dominaretur. III, 450. Per conversionem mulieris ad virum, significatur servitus conditionis potius, quam dilectionis. III, 450. An mulieris mens imaginem Dei non portabat. III, 452. Mulier ante virum tentata, quia infirmior. VII, 419. Mulier si sola peccasset, sola morte punita fuisset. VIII, 12. Mulier ante peccatum concipere potuisset, salva integritate utriusque virginis. VII, 451. Poena mulieri inflata figurate et prophetice intelligenda. III, 450, 402, 405. Formatio mulieris eo modo quo narratur, facta est, ut quidpiam praeannuntiaretur. III, 402. Mulieris formatio, Ecclesiae formationem mystice significabat. III, 407, 408. Mulieris pudicitia an violeto. cum pro vita mariti, ipso iubente, alterius libidini se permittebat, scrupulosus disputari potest. VIII, 424. Mulierem suspicionem adulteri puniendam liberat Hypocrites. III, 572. Ad mulierem in menstruo cruore non accedendi praecipitum, non figurate accipiendum. X, 199. Ad eam tunc accedere peccatum est. III, 706. Mulieris candore ac rubore simulato, et pigmentis illito viros fallentes. VI, 446. Mulier aspectus devitandus. IV, 586. Mulier etsi longe, habendo prope. IV, 587. Mulier maior adhuc in custodia, quia maior infirmitas. V, 84. Mulieris ad ecclesiam in superbo vestitu venientes reprehenduntur. V, 205. sed modestae parcendo litigantes de filio. V, 92. Mulier curvata decem et octo annis in infirmitate. V, 659, 1709. Mulier tangens timbram Christi, cum eum turba premit. V, 416. Mulier adultera. V, 108, 1580. Mulieris in adulterio deprehensae absolutio. IV, 589. Mulier peccatrix ad pedes Domini recumbens. V, 565. Mulier ungens Christum, typus Ecclesiae.

IV, 171. Mulier quæ perdidit drachinam. I, 791. Mulieres fideles, ut sibi necessaria ministrarent, apostoli circumdabant. VI, 352. Sicut et Christus. VI, 352. Elogia salomonis de muliere sedente super sellam in foribus. I, 688. Mulier atheniensis veneris assueta. I, 1530. Mulier concupiscebat mentem via significat. VI, 380. Mulieribus tantum tribuunt Pepusiani, ut sacerdotio apud eos honorentur. VIII, 50. Mulieri lecta post partum tres da custodes adhibebantur. VII, 187. Muliebri habitu qui se ostentant, iure infames intestabilesque habentur. I, 809.

Mulierotus. VI, 591.

Multa pecuniaria paganos Cilamenses plectendos censet Augustus. II, 390.

Multiloquium quid. II, 585. Et ab eloquentia qui differat. IX, 447.

Multiplicationem varia genera. IV, 1778. Benedictio in multiplicatione solet maxime et proprie intelligi. IV, 811. Multiplicari in anima quid. IV, 1778. Multiplicatio filiorum, de benedictione Domini venit. IV, 1778. Multiplicatio quædam culpabilis, quæ homines temporalium cupiditate multiplicat. IV, 82, 159. Multiplicatio quædam non ubertatis, sed egestatis. IV, 1778.

Multitudo quando et quomodo oburganda. IX, 95. Quomodo multitudinis peccata puniantur. IX, 91. Alter unus quispiam, aliter multitudo curanda. IX, 674. Quidquid sceleris et iniquitatis inebriat multitudinem, auferit examinis veritatem. IX, 89.

Multi qui ad Adam aut ad Christum dicuntur pertinere, ipsi sunt qui omnes. X, 871. Quos multos appellat Apostolus, cum ait, *recreatores constituti sunt multi*. X, 871.

Munus Felix, flamen perpetuus, curator colonie Cirtensis. IX, 513, 585. Gesta confecta apud Munatium Felicem. II, 263.

Munda sunt omnia quæ creavit Deus; nec immunda dicuntur quædam animalia, nisi propter significationem. IV, 1855, 1854. Quomodo omnia munda mundis, immundis autem nihil mundum. IV, 1661.

Mundare et sanare, in spiritualibus tantumdem valet. IX, 74. Mundat cor fides Dei, mundum cor videt Deum. V, 568. Mundatio in hac vita potest haberi, sed non erit perfecta nisi post resurrectionem. X, 691.

Munditia exterior sine interiori nulla est. IV, 1660. Munditia interiori necessario sequitur exterior. IV, 1660. Mundities cordis sola est causa cur Deum visuri simus. II, 609.

Mundos innumerabiles quædam hæresis admittit. VII, 45. Admisit Anaximander. VII, 226. Sonnavit Epicurus, eosque fortuitus atomorum motibus gigni et resolveri. VII, 520. Varie et contrarie philosophorum sententia circa mundi unitatem, initium, finem et gubernationem. VII, 601. Mundos duos admittit Plato; unum intelligibilem, alterum sensibilem. I, 588, 954. Quid utriusque nomine intelligebat. I, 588, 954. Sensus Plato aliquæ philosophi, qui animal esse istum mundum. I, 602. Mundos dicitur a philosophis animal magorum sine corporis sensibus, cupis anima Jupiter aut Hegeas. V, 1157. Mundum esse animal maximum docent Platonici. VII, 588, 590. Animal beatissimum et sempiternum. VII, 508. Mundi corporis comparo. VII, 212. Mundum esse corpus Dei quidam putarunt. VII, 125. Mundi corpus non est Deus, sed animæ secundum Paganos. VII, 202. Mundi anima et partes ejus, qui veri existimabatur. VII, 211. Et ita putavit Varro. VII, 198, 199, 202. Refellitur. VII, 202. Mundi singulas partes, habere animas diversas, sed tamen divinas, sensus Varro. VII, 199. Mundi anima omnibus corporeis elementis inclusa. VII, 50. Mundos an habeat animam, magna et adhuc questio. III, 1058. Mundum universum quidam Paganos, tantquam deorum maximum putant. VIII, 570. Mundum Deum esse arbitratu est Varro. VII, 199. Et Plato. VII, 590.

Mundus fingitur æternus, esse. V, 1157. Mundos conditus non ab æterno. VII, 519. Mundum et factum esse, et tamen ab æterno esse sentiebant Platonici. VII, 514, 519, 520, 559. A nonnullis creditur Plato sensisse, contra quæ loquitur. VII, 539. Platonicoz rationes refelluntur. VII, 520, 521. Mundum non a Deo factum asserunt Carpocrates, Cerythius, syron magus, Meander, saturnalus. VIII, 26. Nicolaus. VIII, 26. De principe hujus mundi error Priscilliani. VIII, 666, 667, 668, 671. mundum a magno principe factum voluit Priscillianiste. VIII, 44. Mundos quomodo et unde fabricaret secundum Manicheos. VIII, 115, 575. Prædam commissam ante constitutionem mundi. VIII, 182. Mundi fabricem Deo bono artifice tribuit Manicheus, amara vero et emeta quæ nascuntur e terra, et ipsam hominem genti tenebrarum. X, 1525. Elementorum materiam de qua factus est mundus, non a Deo factam, sed Deo coactam voluit selencianus. VIII, 41.

Mundus a Deo conditus. VII, 518. Quare non tam olim mundus, quam olim est Deus VIII, 605, 604. Mundos ex

quo initio factus est aut fieri potuit. VIII, 605. Mundum novissime ideo esse factum, ut anime quæ ante peccaverant purgarentur, sentiebant Priscillianiste. VIII, 668. Refelluntur. VII, 674, 675. In creatione mundi terra iniquitudo. VIII, 554, 557. Mundos quomodo ex nihil, sex materia informi factus. VI, 181, 182. Mundus ex materia quidem informi actus, sed simul concretum cum mundo. VIII, 610. Mundus gravidus causis incontinenti. VIII, 877. Mundos cum creatus est, habuit quasi semen eorum omnium quæ nunc fiunt. III, 558. Mundos velut quædam arbor magna rerum. III, 1505. Mundi creatio an per Filium Dei facta intelligatur in utroque Testamento. VIII, 129. Mundos sex diebus creatus, quæ modo. III, 526. *Idem Dies, Creatio.*

Mundum, quare Deus facere voluerit. VI, 18. Nulla alia est causa mundi creati, nisi ut boni fierent a bono Deo. VII, 554. Plato id agnovit. VII, 554, 556. Idea novit origenes. VII, 556. Manichei non da senserunt. VII, 557. Mundum providentia Dei administrari assumis usque ad imum, concedunt Pagani. VIII, 410. Infima pars mundi angelis prævaricatoribus subjecta est. III, 52. Mundum a Deo factum esse, sed administrari a dis quos Deus fecerat, credebat Gentiles. VII, 518. Cur mundus tantus sit, cum major vel brevior esse posset; cur hoc potius quam illo loco, ignorat Augustus. II, 65. Mundos tres esse super invicem inter dis, mundum dicimus. II, 69.

Mundi magnitudo Dei magnitudinem commendat. IV, 1887, 1892. Mundi nihil excellentius esse censet Varro. VII, 182. Mundos et factum se esse, et non nisi a Deo, se fieri potuisse, ipse tantus elamat. VII, 519. Mundos miculum majus, et excellentius omnibus miraculis quæ continent. VII, 291, 718, 724. Mundi pulchritudo ex numeratione et motuum animalium generibus constat. VII, 576. Mundi pulchritudo per hæc tria est inculpabilis, per damna tamen peccatorum, exortationem iustorum, perfectionem Creatorum. III, 141. sæculi pulchritudo velut magnam catenam ejusmodi modulatoris, ducens in æternam contemplationem spectat Deo. II, 527. Mundos speciosus et castus. V, 498, quæ nobis in mundis, licet, an ideo sunt vituperanda, quia nobis non conveniant. VII, 555. In mundo quare quedam nobis displiceant. VII, 555. Omnia etiam quæ in se casta sunt, ad mundi pulchritudinem conferunt. III, 146. Mundi pulchritudo, pulchritudinem coadititur Creatoris. V, 1154. Mundi pulchritudo consideranda, ut ametur qui fecit. IV, 1887, 1892; V, 458. Quare ab hoc mundo alimur averti, et ad Deum converti. VI, 15. Creaturae mundi factæ sunt spectaculum, unde Creatoris bonitas et gratie beneficium perspicitur. IV, 1851. Mundi consideratio ad immortalitatem conducit. II, 445.

Mundum hunc non semper iterum quidam existimant, sed innumerabiliter oriri et occidere, aut mudas innumerabiles adstant. VII, 559, 560. Universa in eundem mundum eandemque speciem editura post revolutionem scolorum quidam tenent. VII, 561. Plato hoc tenet. VII, 561. Et origenes. VII, 561. Mundum post resurrectionem in eo statu, in quo nunc est, permansurum, nec iterum mutandum, qui iam hæretici dixerunt. VIII, 42. Ignorant eorum opinio, qui volunt mundi universa in eundem mundum, eandemque speciem reditura post revolutionem scolorum. VII, 562. Mundum non interitum, cum illi sensus sentit Cicero. VII, 759. Porphyrius studuit arguere Christianos, quod dicerent mundum esse peritum. VII, 626. Mundi finis. VI, 667, quæ ratione in scriptura magis dicitur peritum. VII, 667. Quomodo peritum esse mundus. VII, 685. Mundos non omnino interitum, sed rerum mutatione transiit. VII, 679. Mundi immutatio secundum qualitates tantum. VII, 682.

Mundi diviso in quatuor partes. VII, 199. In ætates septem. VII, 804. sex ætates mundi recensentur. IV, 1182; V, 694, 1197. singule milleis annis constat. VII, 802. Mundi ætas ab homine condita. V, 1518. Joannes apostolus longe ante reperit delictus, quam 5500. anni a generis humani exordio complerentur. II, 911.

Mundum semper in malam sanctificationem positum volebant Donatistæ. IV, 658. Mundi nomine adquædam in bono semper usurpat. IV, 652. Mundos et in bono et in malo potum ponitur. IV, 658. Mundos de hominibus carnos est et in malo et in bono. III, 1775; V, 1585. Mundos o scripturis di tur duobus modis. X, 1547. mundus duplex. IV, 1841, 1842. Bonus et malus, redemptus et damnatus, carnis et reconciliatus. III, 1855, 1920, 1921, 1929; V, 600, 588, 678, 1088, 1502. Pro isto rogavit Christus, non pro alio. III, 1920, 1921. Mundi nomen quid inquit Joannes. X, 1549. Mundos quos in malo posuit. X, 822, quis ille mundus, de quo Christus non loquitur, et de quo elegit Apostolus. X, 825. Mundos dictus de hominibus non secundum Deum. X, 1548. Mundi nomen habetores mundi intelliguntur. X, 579. Detectores mundi. IV, 249, 1766, 1841. Amatores mundi, vel impii, vel carnales. IV, 350; VIII,

[Quintus]

508. Peccatores. IV, 975; V, 928. Iniqui. IV, 1834. Mundus unde dicti iniqui. V, 790. Diabolus unus est cum omnibus impiis quasi cum quadam corpore suo. V, 790. Mundus non dicuntur iusti, quia licet carne in eo habitent, corde cum Deo sunt. IV, 1842. Mundus dicuntur qui diligendo mundum inhabitant. IV, 1842. Mundum, id est, filios infidelitatis, regit diabolus ut princeps et caput. V, 790. 1088, 1090. Mundus alius quem fecit Deus, alius quem regit diabolus. IV, 1844. Mundus fidelis, omnes credentes. III, 1921. Mundus damnatus Christum merito non cognovit: mundus autem reconciliatus cum non merito, sed gratia cognovit. III, 1929. Mundus per Christum nobis victus. V, 390. Non iungendo, sed patiando a Christo victus. III, 1941. Mundus bonus ex malo factus. V, 387. Vni converso grande miraculum. VII, 736. Quod in Christum credit mundus, virtus fuit divinae, non creaturae humanae. VII, 739. Christus mundum de mundo liberavit. III, 1925. Generatione de mundo sumus, regeneratione de mundo liberamur. III, 1940, 1945.

Mundus dominatur, per illicitas delectationes, per pompas, et per curiositatem. VI, 291. Mundus iste servus est. VI, 294; V, 1537. Christianus uti debet mundo, non servire mundo. IV, 1255. Mundo ad hoc utitur boni, ut Deo fruatur: mali vero e contra. VII, 1444. Ad mundum pertinet voluntas iniquorum. VI, 620. De mundo esse quid. III, 1677. Christus de mundo nunquam fuit, quia de spiritu sancto natus est. III, 1915. Quod quis non sit ex mundo, gratiae est, non naturae. VI, 620. Mundo mori ut Deo vivatur, sacrificium est. VII, 283. Aliud ignem mittere in mundum, aliud mundum mittere in ignem. IV, 745. Mundus pressuris plenus. IV, 1189. forcular abundans pressuris. V, 157. Mundi senescentis et deficientis pressura. V, 304. Mundus iam ita contritus, ut etiam speciem seductionis amiserit. II, 485. Mundi ruina non admonet ut alio migremus. V, 241, 403. Quantum laudandi qui dignati non sunt cum mundo floreat, florere, tantum increpandi quem cum perente perire delectat. II, 485. Mundi flores quomodo colligeres, qui ab spinis non revocas manum? V, 241.

Mundus esse pons mundum. V, 387. Mundus magnum mare, ut naves scissae a majoribus deorantur. IV, 422. Vult te mundum absorbere, tu absorbe mundum. IV, 541. Valuta sua servare potest mundus, si non ultra modum positum a creatore. IV, 1127. Savia mundus, non nos frangit; quia ad Christum, erluemus: blindatur mundus, non nos seducit, quia ad Christum, rimemus. V, 728. Mundi contradictio. V, 1551. Mundus blanditur ut decipiat, aut terret ut frangat. V, 1253. quantum accedit fias mundi, crescut errores. III, 1598. Mundi amores, errores quatenus vincuntur. X, 957. Mundi mala tolerabilia lucenda sunt spe futuri. II, 508. Mundi promissis quid respondendum. V, 1291. Mundi felicitati non credere, contumacia est; mundi infelicitati non cedere, sustinentia. V, 275. Mundus ne capiat potius laborandum, quam timendum ne cadat. V, 390. Non potest superare mundum savientem, qui non potest superare blandientem. V, 1470. Mundus iste periculosior est blandus quam molestus, ubi deest pietas et caritas. II, 595, 1026. quidquid nobis temerarie mundus arduum, magis est periculum, quam ornamentum nostrum. V, 1564. Mundanorum felicitas somnium est, in quo totum, quasi. IV, 859. Mundo fallaci crediderit, non Deo. V, 859. Mundo nihil esse ob quod ei Deus non preponatur. V, 586. Mundi suavitatis opponitur suavitatis Dei. V, 866. Iis qui malis saeculi huius vel delectabilibus, vel saevis atque asperis, partem non utuntur, partem bene utuntur, promisit Deus saeculum futurum, in quo mala nulla patentur. X, 1178. Quomodo mundus se digne. III, 1865. Quomodo cum debemus diligere. III, 1865. Mundus quomodo quod suum est diligit, et odit. III, 1865.

Mundi amatores sequuntur fugitivum. VI, 661. Amant amaram. VI, 661. Munde imunde tenere vis periens, quid faceres si maneres? V, 622. Mundus felix sit, aut evertatur, semper Deus benedicendus. V, 622. Mundi vincula asperitatem habent veram, iucunditatem falsam; certum dolore, incertum voluptatem, etc. II, 104. Amicis huius mundi nihil laboriosius, quam non laborare. III, 451. Mundus amatur etsi fons et amarus, quod si formosus et dulcis esset? V, 241. Ad mundum amatores mundi huius saeculi vel in prosperis vel in adversis, vix opportuna sapientia esse potest. II, 958. Quidam et aures cordis admovent; rarius inter prospera, crebrius inter adversa. II, 958. Deus tanta solatia doloribus miscet, agitare mirabiliter ne amemus mundum, ne deficiamus in mundo. II, 552. Mundi amore anima tantum deficiat, quanto minus est quod amat, quam Deus. V, 779. Mundi amor adulterat animam. V, 779. Mundum qui diligunt, in eis remanent sacramenta ad damnationem, non firmamenta ad salutem. III, 1994. Mundus hic carus est hominibus, et sibi met ipsis viderunt. II, 169.

Mundi contemptus. V, 622, 1517. Mundus iste omnis, id est, omnia sensibilia continentia; utendum autem his ad vite necessitatem. I, 1527. Mundus quomodo vilescit, sive promittens, sive terrens. III, 2004. Vocatis a Christo, visibilium delectatio minuitur. VI, 35. Mundum totum dimittit, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 692. Omnia contemnit, qui non solum quantum potuit, sed etiam quantum voluit habere contemnit. II, 124, etc. Baptizati omnes, nondum perfectentes promissam patriam, in mundo tanquam in deserto sunt. VIII, 270. Non potest nisi fidelibus continere se ab amore huius saeculi. I, 857.

Mundi varia significatio. III, 1595, 1598, 1828, 1878, 1879, 1912, 1993, 2007, 2017. Mundus in scripturis acer appellatur. III, 198. Mundus iste ager Domini. IV, 169. Mundus appellatur a Christo emis, leo. II, 596. Mundus constitutus, non ratione, contra insolitam veritatem latrans, est canis. II, 596. Mundum istum quoniam hic locus vocat scripturam civitatem circumstantiae. IV, 705, 744. Mundus comparatur cum eremo, ubi erraverunt Israelitae. III, 1627, 2029. Eremita Christiano est hic mundus. V, 57. Mundus iste tanquam fornax officinis. V, 420, 1585. Infernum superius. IV, 1035. Mare fundans et coarctans, sed amarum. IV, 1225, 1852. Mola comparatur. IV, 1750, 1751. Et maledictio. IV, 556. Mundus scorpius. V, 621. Mundus pro Ecclesia positus. IX, 638.

Munera Dei duplis generis. IV, 545, 546. te querit Deus magis quam munus tuum. V, 252, 308, sed minus sum, inquit, et forte me non accipit. Dando te illi, bonus eris. V, 707. Munera non offerunt tibi nisi humiles. IV, 969. Munera que jam vult Deus, elemosinae. IV, 511. Munera cum suis accipere vetet Deus, cum ipse accipit. VIII, 662. Munera accipere, cum vitio vertitur, quod sit. IV, 195. Munus accipit, qui propter laudem iudicat male. IV, 195.

Munus pro spectaculo. V, 555. Muneris dies. V, 152, 353. Munerum seu spectaculorum editores. IV, 1918, 1919.

Munici, alia gesta. II, 415, 443. Apud Gesta seu Acta municipalia interrogari. II, 429, 450, 451.

Murcida dea hominem nimis inactuosum fecit. VII, 125. Murcidus, id est, desidiosus et inactuosus. VII, 125.

Murcissus optati amicus. II, 857.

Murmur grande peccatum. III, 1612.

Murmurantes describuntur. IV, 1756. Murmurantes contra Dei flagellum, redarguntur exemplo Danielis peccata sua confitentis. VI, 716, 747. Murmurantes adversus tempora coercentur. V, 621, 1416. In tribulationibus adversus Deum non murmurandum. II, 550, 426. Murmurantes contra Deum de malorum prosperitate. V, 126. Vide felicitas.

Murmurant homines adversus Deum, quod malis in hac vita bene sit, et laborant boni. IV, 545. tui non murmurent, si videant impios a Deo tolerari. IV, 1196. Aut abundare rebus terrenis. IV, 918, 919, 922, 925, 950, 951. Non aliquid murmura tua ut non servias, sed ut a aliis servus servaris. IV, 1275. Non esses modo qui murmurares, si adversus te audiretur, qui prior de te murmuravit. IV, 1196. Peccata murmurantis et murmura. V, 1558. Murmurando adversus Deum blasphemus es. IV, 1196.

Musaram fabula unde orta. III, 49. Musas nos esse filias Jovis et memorie ostendit Varro. III, 49. Musas nomen imposuit Hesiodus poeta. III, 49.

Musaeus poeta theologus. VII, 572, 597.

Muscarum generatio. VII, 475. Muscos non esse a Deo quidam dixit: exinde a Mardochai muscum etiam non esse a Deo compulsum est dicere. III, 1589. Muscae lucipite. VIII, 565.

Muscarum. V, 293.

Muscipula diaboli terrorem continet et errorem. IV, 253, 256. In eam cadit omnis qui non sperat in Deum. IV, 255.

Musica est scientia bene modulandi. I, 1085; II, 726. Musica inventio. I, 1044. Consonantia nobis insita naturaliter. VIII, 889. Rationis vis in perscrutans quae ad musicam pertinent, ubi nihil aliud quam equalitas delectat. I, 1177. Levato et posito qui in musica. I, 1110. Musicae voluptaria amatores. III, 98. Musica saeculariter a sapientibus exerceri potest. III, 98. Musicam iam amavit Dauid. II, 569. opusculum ea de re scripsit Augustinus, et quod illo sentiat. II, 568, 569. Musica ad indicandam divinam gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726. Musica bene ordinata civitatis insinuat unitatem. VII, 547. Augustinus poeticam nobilitavit libro de musica. I, 1084; II, 515, not. scopus Augustini in edendis huius libri. I, 1165, 1166.

Musiva pictura. VII, 483.

Musta vel mustita. IX, 307, 528, 530.

Musitana dioecesis. IX, 648. Musitana civitas. IX, 285.

Musitani. IX, 108, 180.

Mustum. Mira quaedam de musto. I, 1364.

Mutabilitas non inconuenientia est. Mas. A. 1. VII, 853. Mutabilitati omnia sunt obnoxia, corpus, corpora cælestia, animalia, etc. IV, 1625. omnia que corporis sunt, sus attingit, ne puncto quidem tempore eodem in locum neri possunt. II, 65. Cœlum et terra clumant quod acta sint, quia mutantur. I, 811. Mutabilis anima est tem. eader, non loquatur corpus, utre pro nobis. III, 157. Mutabilia sunt omnia que acta sunt, Deus les, et hoc quod genuit, mutari non potest. VIII, 551. Res naturales et humane mutari possunt pro opportunitate tunc et tunc, in mola ratione quæ ista mutantur. II, 526. Mutatio inuidiades, sed bona. IV, 714.

Mutigena. IX, 753.

Mutus scævola dexteram porrexit in flammis. VII, 127, 163. Mutus scævola pontifex ad aram Vestæ occisus. VII, 108, 109, 110.

Mutatur omnis qui accipit, etiamsi non ipse soluturus est. III, 1264. *Vide* Mutui.

Mutigena. Donatus Mutigenæ velle presbyter. II, 753, 756. Mutigenensis diabolus natus. II, 93.

Mutius deus, idem qui ad Graecos vocatur. VII, 127.

Mutus et surdus Mediolani, alios non nisi motu corporis intelligens, neque ipse aliter quæ vellet, significans. I, 1052.

Mutuum esse dandum sine fœnore, nec nimium urgentes debitores. V, 1128.

Muzula. IX, 221.

Myrmecoleon. III, 828.

Myro fusilium signorum artifex. I, 895.

Mysteriorum obscuritas utilis, sine qua studiosè quæreretur, nec suauiter inueniretur veritas. III, 156.

Mysteria eo dulciora, quo obscuriora, IV, 1805. Mysteria quoniam perscrutanda. III, 126.

Mysteria sacra. VI, 445. Iuter illa jubemur sursum cor habere, gratias agere, etc. VI, 415. *Vide* sacramenta.

Mythicon, fabulosum latine dicitur. VII, 181.

N.

Nabuchodonosor invenit misericordiam. V, 1581. Ipsi præstitum est ut crederet in Deum, et videret gehennas æternas. V, 1507. Nabuchodonosor regis leges. II, 796, 806. Ante et post conversionem. II, 798. Nabuchodonosor figurat de lex ten, ut, unum quoque regem reges domare filium, aliter quoque leges ferretur propter Deum. II, 525. Nabuchodonosoris regis edictum in officio Gotthico sabbati sancti legebatur. II, 598.

Nabota cum non commiseratus in protectione thara de regione Chaldaeorum in Mesopotamiam. VII, 493.

Nabodon. VII, 189.

Narcissus poeta Plauto fere aequalis. VII, 54. *Vel*. 6. 37.

Narcissus homo mirè proceritatis. II, 80.

Nard interpretatur cornu. VII, 201.

Namphion. II, 82. Significat Fontem pedis Lomnem. II,

85. Nomen hoc Herculi apud Virgilium convenit. II, 84, 85.

Narratio quatuor variat sine mendacio. III, 1090.

Nasci quomodo nascuntur res quæque visibiles. VIII,

876. Nasci homo dupliciter dicitur, in visceribus, et ex visceribus. IV, 678. Nasci adhuc ruditer, rudis dicitur non potest. II, 844. Nasci hic in corpore mortali, incipere agrotare est. IV, 1520. Nasci nascens bonum, cum in bona vitam recipitur. IV, 1664. Ad hoc nascum filii in hoc mundo, ut excludant parentes suos. IV, 756, 794. Quis puis nascitur ex Adam, nascitur damnatus de damnato. IV, 1753.

Nemo nisi filius nisi trahens penam, damnatus. II, 1090.

Nemo nascitur ex spiritu, nisi humilis fuerit. III, 1487.

Nemo nascitur ex aqua et spiritu, nisi volens. III, 1998.

Natalicus Thelensis episcopus. IV, 380.

Natalis Domini Mantina. V, 535. Natalis dies Domini ad eadem diem celebratur, quæ in seculo de celebratur.

Natum in membris, et non in spiritibus est. II, 265.

Natalis dies Christi tantum et Joannis ab Ecclesia celebratur. V, 1501, 1519. Natalem suum celebrat Augustinus. I,

585, 962. Natalis vocat Ecclesia de beatissimis. V, 1412.

Natalis civitatis. IV, 157.

Natilis ab Oca. IX, 259.

Natura simpliciter cum substantia celebratur. IV, 1441.

Natura potentialiter creata. III, 526.

Nathan duo. I, 627, 657. Nathan filius David. VIII, 215.

Cum propheta per quem David conceptus est, condidit. V, 592.

Nathanael non ex numero Apostolorum. III, 1475.

Nathanael non est electus inter ceteros, quia non est electus.

legis. IV, 788. Nathanael agnovit in Christo divinitatem.

V, 681. Unde agnovit. V, 537. Nathanael sub ficu, genus humanum sub peccato. V, 680.

Nativitas nostra duplex. III, 1478, 2011; V, 679, 1669.

Natura nihil est aliud, quam id quod intelligitur in suo genere aliquid esse. I, 1546. Veteres pro essentia et substantia naturam dicebant. I, 1516. Totum illud quod ad naturam pertinet, philosophi in corpora et inane, et quæ his accidunt dividerunt. II, 447. Naturæ ipsæ substantiæ dicuntur. V, 844. Natura omnis in quantum natura est, esse cogitur. IV, 109. Nulla natura vel substantia veritatis est contraria. IV, 85. Natura triplex; natura mutabilis per locos et tempora, natura per tempora tantum mutabilis, et natura quæ nec per locos nec per tempora mutari potest. II,

85. Natura Dei non potest deficere. VII, 555.

Natura nihil est, quæ non aut Deus ipse sit, aut ab ipsa sit. X, 963. Naturam omnium auctor Deus. III,

276, 589; V, 1066, 1544; VII, 551, 574, 749; VIII, 199, 556. Non diabolus. X, 1585. Natura quælibet non potest habere creatorem, nisi qui bona creat. X, 1556. Naturæ opera parva magis stupenda, quam immensa. VII, 791. Natura nihil temere producit. I, 985. Naturæ cursus habet suas leges naturales. III, 406. Super cursum naturalem rerum potest Creator de his omnibus facere aliud, quam eorum quasi seminales rationes habent. III, 406. Quæ sunt præter cursum naturæ, non fiunt contra naturam. III, 544. quid censetur esse contra naturam. VIII, 480. Non est contra naturam quod in qualibet natura Deus operatur. VII, 720, 721. Naturæ naturæ Deus non est ipse, sed ipse. VII, 722. Naturæ plerumque discedit nobis, quia noxia. VII, 552. Naturæ prima seu primigenia, quænam sint. VII, 622, 628. Naturæ prima propter se sunt expetenda. VII, 626. sunt nonnulla congenita, quæ in a tate qua usus incipit esse rationis, in quantum autem. V, 1427. Naturæ communis Dei veri regimine constituitur, religiosum cultum exhibendum putabant Romani. VII, 156. Utilitas nostra, non æqua ratio judicandi de natura aliqua. VII, 552. De obscuris rerum præcedendum in affirmando, sed quod tendit in negandum est. III, 220. Naturarum omnium semina, opera sunt Dei. X, 1441. In omni naturæ specie et modo, laudabilis Creator. VII, 555.

Naturæ omnes condite bonæ, quævis impares et altera, quæ ex nihilo creantur. V, 1461. Natura in quantum a Deo conditur, semper est bona. X, 1542. Naturæ omnes in quantum natura est, bona est. I, 1289; VIII, 199, 200, 551, 556; X, 1124. Etiam ea quæ corrumpi potest. VIII, 555. Natura bonum opus Dei. X, 1489. Naturæ omnes male modo bonæ esse possunt, si a Deo factæ non essent. VII, 555. Naturæ omnes a Deo de nihilo factæ sunt bonæ; sed aliæ aliis potiores. VIII, 191. Naturæ omnes bonæ. VII, 552. Natura in qua multum sit bonum, esse non potest. VII, 641. Natura quæ misera esse non potest, non inde melior debet judicari. VII, 549. Natura omnis bonum est magnum, si corrumpi non potest; parvum, si potest. VI, 257. Naturæ quæ corrumpi non potest, summum bonum est. VIII, 553. Natura ordinis excellentioris, etiam corrupta, melior interdum inferiore, etiam incorrupta. X, 1115. Nec corrupti illis esset natura, nisi aliquid esset bonum. VI, 257, 258. Naturæ omnia bonum dicitur. VI, 257. Natura in quantum natura est, bona est; in quantum vitiosa est, mala est. VI, 258. Natura quælibet prius tui bona, quam mala. VII, 551. Natura nulla ex se mala est, sed ex vicio. VII, 551. Quantum tibi vitis turpetur quæcumque natura, institutio ejus semper est bona. X, 1499. Natura malum non est, in quantum natura est. X, 1552, 1554.

Natura spiritualis creata quoniam admittitur. III, 594.

Natura rationali solus Deus præstantior. VIII, 202, 205.

Natura humana quævis mutabilis, quantum ad id quod conditum est, bona est. X, 1117. Non est mala natura, quæ sic facta est, ut possit non peccare si nollet. III, 415. Melior est natura quæ omnino peccare nolit. III, 415. Naturam humanam Manichæus detestabiliter vitio erat, Pelagianus crudeliter laudat. X, 1502, 1503. Naturæ quinquæ terræ pestifera, deliramentum Manichæorum. VIII, 184, 191. Naturas pecorum ab officio veri Dei alienavit Manichæus. X, 1455. Naturas duas in homine admittent Manichæi. VIII, 115. Refelluntur. VIII, 115, 116, 120, 122. Natura duplex, boni scilicet et mali, unde ab aliquibus adhibetur. VIII, 552. Naturæ duas sic sunt bonæ, bonæ scilicet et mali, Manichæus posuit. VIII, 54. Male eas posuit Manichæus. VIII, 557, 559, 579, 602. Naturarum harum duas esse plenam naturam. VIII, 602, 603. De numero naturarum in philosophia. V. Manichæi VIII, 190. Quanta bona Manichæus in naturis vidit, quantum mala in naturis posuit. VIII, 565. Absurda Manichæorum de diversis naturis sententia. VIII, 596, 109. Manichæi error de natura humana quævis corruptibilis est, et quæ mutatur, et quam nascitur. X, 1511. Natura et vitium. V, 152.

Natura non est malum X, 1159. Natura humana non est malum, inest tamen ei aliquid mali. X, 147. Natura humana est quidem bonum, sed inest ei malum. X, 1504, 1509. Naturam qui dicit bonum non esse, bonum negat eam esse creatorem; qui vero negat malum inesse ei, misericordem vitia invadit salvatorem. X, 1554, 1555. Naturam humanam, rui hominis peccato vitiatam negant Pelagiani. X, 1424. Natura rationis fit primitus facta capax et boni et mali, tutura postmodum pro merito capax aut boni solius aut mali. X, 1492. Natura in qua Adam inculpabilis factus, aliter debet considerari, aliter ista in qua jam nascimur. X, 288. Natura humana nunc non est sana. X, 1107. Naturam humanam ruina Adae totam esse collapsam indicat i, sa humani generis miseria. X, 1275. Natura sana condita, peccato est postea corrupta. X, 249. Natura saltem in non baptizatis est vitata. X, 276. Natura humana jam est vitata. X, 450. Peccato vitata atque corrupta. X, 256, 257. Quomodo peccato, cum peccatum substantia non sit, vitari potuerit. X, 257. Naturae vitium ex peccato originali. X, 249. Natura humana magnum bonum, sed magno malo mortua. X, 1439. Peccatum nisi in natura esse non potest. X, 1410. Naturam per peccatum mutari potuisse ostenditur. X, 1572. Et de facto mutata. X, 1575. Natura priorum temporum non minus malis moribus vitata. X, 402. Naturae status peccato hominis mutatus. X, 1112. Naturae non auctor diabolus sed culpe. X, 1583. Etsi Deus sit auctor naturae, in ea tamen potest esse in lum origiale. X, 751. Naturae substantia etiam in peccatoribus grandibus bona. X, 729. Natura humana mala est, sed non est malum. X, 1524, 1550, 1557. Naturam humanam qui dicit esse malum, gratiam negare compellitur, non qui dicit esse malam. X, 1529. Natura humana si malum esset, salvanda non esset; si mala non esset, salvanda non esset. X, 1528, 1529, 1550, 1551. Natura humana non solum sine vitio facta est, verum etiam cum per vitium mala est, capax est boni, quo bona sit. X, 1117. Natura hominis, non mala creata, etiamsi lecerit in mala voluntate, ne suis viribus redire posset ad bonum. X, 1522.

Natura nec sana est, nec sufficit sibi ad Justitiam. X, 250. Natura in tantum sana non est, in quantum id quod faciendum est, aut cecitate non videt, aut infirmitate non implet. X, 293. Natura tanquam sana defenditur a Pelagio. X, 283. Natura creatrix defenditur et praeclatur ab Augustino et Catholicis; natura peccatrix reprehenditur et arguitur. X, 1502. Naturam conatur excusare Julianus. X, 1497, 1498, 1500. Naturam, cum primo malum egit, non ex necessario, sed ex possibili habuisse voluntatem malam, quomodo intelligit Julianus. X, 1499. Naturas peccare, sive a possibili sive a necessario, contra Julianum ostenditur. X, 1502. Natura propria voluntate vitata, sine Dei gratia non potest sanari. X, 297. qui naturam contra gratiam defendit, causam Dei non agit. X, 266. Causam Dei melius agit, qui gratiam agnoscit, quam qui naturam defensat. X, 271. Naturae defensor, dum quasi sanam tucit, excludit a languida salvatore. V, 189. Natura humana, etiamsi in illa integritate in qua condita esset permaneret, nullo modo se ipsam Creatore suo non adjuvante servaret. II, 850. Natura non bene se habet facta, si a faciente recesserit. III, 452.

Naturae possibilitas a Pelagio defensa. II, 768, 770, 783. Gratiae Dei adversatur, qui affirmat ad vitanda peccata et mandata facienda, sufficere posse naturam. II, 762. Naturam Deus creat, vitium sanat. X, 1139, 1167. Naturae corruptio per peccatum, renovatio per Christum. X, 175. Naturam indigere Redemptore, fassus est Coelestius apud Carthaginem. X, 706. Natura humana quomodo capax est justificationis. X, 690. Falso queritur de natura sua genus humanum. X, 247. Natura non putetur gratia; aut ideo putetur, quia gratis concessa. V, 172, 173, 176. Communis est omnibus natura, non gratia. V, 172. Nemo est in genere humano, cui non dilectio, etsi non pro mutua caritate, pro ipsa tamen communis naturae societate debeatur. II, 499. Natura quadam ratione gratia Dei. II, 767, 768.

Natura poenalis, vindicta peccati. X, 249. Primo homini quod erat poena, natura nobis est. IV, 598. Deus naturam damnando, neque aut totum abstulit quod dederat, aut a sua potestate removit. VII, 788. Naturis bonis tantum mundus esset plenus, si nemo peccasset. VII, 556. Natura rationalis etiam misera, praestantior est irrationali vel insensibili. VII, 549. Naturam suam an quisque cognoscere teneatur, ut distet a pecoribus. X, 523. Naturam nostram minime digno scimus. X, 527, 528, et seq. Natura hominis bifariam dicitur. I, 600, 610, 1297. Natura pro membro quo ejusdem generis animalium natura propagatur. X, 1450.

Naufragium. V, 1517. Naufragium passi sunt omnes amatores saeculi, et nudi omnes exierunt. IV, 1643.

Navigium Augustini frater. I, 962, 980. Libris in villa Casiciaco scribendis interfuit. I, 965. Navigium morti Monni-

car, et ejus funeri interfuit. I, 775. Navigium spiritualis instructio. VI, 680. Navigium splenicus. I, 968.

Navigationis utilitates et incommoda. IV, 1762.

Naves et in pelago et in portu periclitantur. IV, 1277. Omnes in navi sumus, alii operantur, alii portantur; simul tamen omnes et in tempestate periclitantur, et in portu salvantur. IV, 190, 1425. Navis factata tempestate. V, 475. Jesus in navi fides in corde. IV, 190, 324. Navigia duo, populi duo. V, 1175. Navim magnis hominum bonisque conatibus immobilem redditam, una muliercula zona traxit. VII, 294. Naves, ecclesiae dicte. IV, 1580, 1581, 1423.

Nauta qui perdidit quo tendat, quanto est in gubernanda navi agilior, tanto periculosius eam gubernat. IV, 259.

Natum quando prophetaverit non invenitur. VII, 587.

Quid prophetavit. VII, 588.

Nazarari dicebantur in Lege, qui ad tempus votum habebant. III, 822.

Nazarari haeretici. VIII, 27. A nonnullis Symmachiani appellati. VIII, 549; IX, 465. Nazaræorum haeresis. II, 282. Circumcisionem, Sabbathum, pleraque alia Legis praecepta observabant. VIII, 549. Circumcisionem addebant baptismi. IX, 465. Nazareni haeretici adhuc usque persistunt. IX, 225.

Nebridius. II, 65, 65, 67, 68, 71, 72, 73. Patria Carthagini vicinus. I, 728. Augustino carissimus, adolescens valde bonus, et valde cautus. I, 696. Nebridius mirabilis animae. I, 757. Tota domus ejus per eum fit Christiana. I, 765. Nebridius Mediolanum venit, non ob aliud, nisi ut cum Augustino in sapientiae studio vivat. I, 728. Nebridius sub Vercundo Mediolanensi grammatico docet. I, 755. Nebridius Augustinum ab astrologis consulendis revocare nititur. I, 696. Nebridius beatae vitae inquisitor ardens. I, 728. Nebridii argumentum contra Manichaeos. I, 754. Nebridius errans aliquando circa Incarnationis mysterium, postea fit catholicus; Deo servit in perfecta castitate apud suos in Africa. I, 765. Nebridius oderat de questione magna, responsionem brevem. II, 265. Nebridius moritur haud multo post Augustini baptismum: vivere creditur in sinu Abraham. I, 765. Epistolae ad Nebridium. I, 765. Augustini epistolae Christum, Platonem, Plotinum Nebridio sonabant. II, 67. Victor Nebridii frater. II, 75.

Necessarium unum. V, 614, 1188; X, 605. Necessaria hie multa homini, quia infirmus est. V, 252. Necessaria deesse servis suis aliquando Deus permittit. III, 1296. Necessarium ad vitam defectus quid efficiat in justis. VII, 28. Sufficientiam rerum necessariarum non indeceter sibi ac suis vult, quisquis vult, nec amplius vult. II, 499. Bona terrena sint ad necessitatis usum, non ad caritatis affectum. V, 954.

Necessarii et possibilis nominibus quid intelligitur. X, 1499. Necessarii, et possibilis distinctio. X, 1481, 1482, et seq.

Necessitas duplex. VII, 152. Necessitas celestis juxta astrologos. VII, 142. Nec ad virtutem, nec ad vitium necessitate trahimur, quomodo. X, 286. Necessitas et voluntas simul esse possunt. X, 1598. Necessitas voluntatem non consumit. X, 1598. Necessitas quaedam voluntatis. X, 1595. Necessitas boni reperitur cum virtute voluntaria. X, 1498. Necessitas premissus invitum, nulla in actu justitiae, sed est quodcumque in actu peccati. X, 1219. Necessitas quaedam malum agendi. X, 1492, 1500. Necessitas poenalis peccandi in diabolo, nec tamen excusatur a crimine. X, 1484. Unde illa in diabolo peccandi necessitas. X, 1484. Necessitas agendi malum in nobis, quae non erat in homine, quando primo peccavit. X, 1485. Homo si conditus, ut necessitatem peccandi non haberet, nec peccaret, si peccare nollet; cum etiam semper nolle utique posset. V, 1490. Necessitas vitii in praesenti vita. X, 1500. Necessitas quaedam peccandi. X, 286, 296, 1118, 1120. Haec necessitas poena est peccati nulla necessitate commissi. X, 1118, 1119. Sicut erit in praemio non posse peccare, sic in poena est non posse recte agere. X, 1518. Sunt etiam necessitate facta quaedam improbanda, quae nulla peccata essent, si non esset ista poena hominis, sed natura. I, 597, 1296. Necessitates, cupiditates validae. IV, 258. Consuetudines naturae. IV, 258. Necessitas consuetudine inducta. I, 755. Necessitas consuetudinis secundum Pelagianos intelligenda in verbis Apostoli. X, 1598. Pauli de se ipso dicentis, *Non quod volo facio bonum*, etc., sensu pius et verus ex Doctrina catholicis. X, 1495. Voces illas non Apostoli, sed hominis mala consuetudine praegravati esse, frustra dicunt Pelagiani. X, 1495. Necessitas peccati in posteris Adae non sanatur, nisi per gratiam. X, 1496. Non omnis necessitas nocet libertati. VII, 152. Nec omnis pugnat cum arbitrio voluntatis. X, 275. Necessitas quaedam beata non auferens libertatem. X, 1116. Necessitas voluntatis quaedam, et beata. X, 1487. Non posse peccare si necessitas dicenda est, bea-

tissima est ista omnino necessitas. X, 1418. Necessitas virtutis felix in futura vita. X, 1500. Necessitate non premitur Deus, ut peccare non possit: neque tali necessitate premuntur beati, sed ea triumphant. X, 1418.

Necessitas omnis ferenda est, quam perpetranda aliqua iniquitas. IV, 920. De necessitatibus liberantur humiles. IV, 258. Quando necessitatibus erudit nos Deus, vult ut amplius illum diligamus. IV, 734. Necessitas dura moriendi, et id nolle quod necesse est. IV, 257. Necessitas, omnium actionum humanarum mater. IV, 1061. Necessitas dura presentis vite nescire cor alterius, imo et proprium. IV, 257.

Necessitudines temporales quare odiende. III, 1249. Ite non sunt in regno celorum. III, 1249.

Necromantia, divinationis genus. VII, 225.

Nectarium maior. II, 155. Forte idem ac paganus ille qui in gratiam patrie suae Calamensis scripsit Augustino, et cui rescripsit Augustinus. II, 515, 586.

Negare Christum factis. V, 991. Negatio non tantum lingua est, sed et factis. III, 2001. Negant Christum non pagani tantum et Judaei, sed quonunque male vivunt. IV, 644. Quanta vita est confiteri Christum, tanta mors est negare Christum. III, 1810. Negare se esse Christianum, est Christum negare. III, 1955. Negare se. V, 585, 1456, 1459.

Negligentia negatur sapientia. IV, 1578.

Negotiatio et in Graeca lingua ab actu dicitur, et in Latina a negotio otio. IV, 887. Negotiatio an peccatum sit. IV, 886. Negotiationis utilitates et incommoda. IV, 1762.

Negotiatori fraudi et periculo obnoxius. V, 1591. Venditum et ementum caritatis ac vilitatis vota perversa. V, 1541. Negotiatori an liceat carius vendere quam emit. IV, 886. Negotiatori demens et damnosus. V, 144. Negotiator naufragus propter aurum perdit animam. V, 1517. Negotiatores sunt, qui sibi de operibus suis placent. IV, 887.

Negotium otiosum Beatorum est laudare Deum. IV, 1465, 1916, 1941. Negotiis hominum quaedam divinae justitiae imago impressa est. VI, 120, 121.

Neat. V, 228.

Nemestianus pater martyr. V, 1298.

Nemestianus a tubanis. IX, 204, 205.

Nemroth gigas. III, 351; VII, 491.

Neapolis. IX, 259.

Neomente quid significant. VIII, 554.

Neophytorum nomina. VI, 208. Et dies Neophytorum distinguantur a ceteris, id est ut octavus primo concinat, Ecclesiae consuetudo roboratur. II, 220.

Neptidum interpretatur educta mors. IV, 855.

Neptunus unde deus dicitur. VII, 212. Neptunum aquas mundi esse voluit. VII, 207. Neptuno mare tribuitur. IV, 209; VII, 119. In Neptuni simulacro mare adorabant Gentiles. IV, 1485. Neptunus ignarus futuri. VII, 80. Neptuni servitio ministeria in extruenda Troja. VII, 79, 80. Neptunus mendacium factum ab homine. V, 1025.

Neputia unde dicta. I, 964, 974. Nequitia coram major est, quam odium praecipua veritatis, pro quibus crucifixus est filius Dei, quam eorum qui crucifixerunt filium Dei. IV, 105. Nequitia est mundum istum diligere. VI, 299.

N. Neronis luxuries et crudelitas. VII, 166. Primus est persecutus Christianos. IX, 525, 528. Neronem tremendi, vultus videre quomodo Troja arserit. V, 1536. Neronem futurum Antichristum nonnulli suspicant. VII, 686.

Nescire Deum aliquid, quo pacto intelligendum. IV, 69, 551, 554, 555. Nescire Dei, est improbare. V, 879. Rectum est homini, ut quando nescit, dicat, nescio: at quando scit, et dicit nescio, testis est contra se. V, 714. Nescire cor alterius dura necessitas. IV, 257. Multa nec se ipsos novimus. IV, 1519.

Nesto in errori doctrina catholica contraria. VI, 249, 250, 251, 252.

Nestoriani haeretici. VIII, 50. Not. 2. Eorum haeresis. X, 951.

Nervi motuum corporis instrumenta. I, 1057. Nervos vegetat mobilioresque efficit siccitas colorque moderatus. I, 1037. In nervis corporum robur. I, 1057, 1058.

Nicenum Concilium. VIII, 772, 779, 785. Nicenum Concilio prohibitum esset, ut in eadem sede discessent episcopi, ignorabant Augustinus ac Valerius. II, 407. Nicenum synodi fidem profitentur Imperatores. II, 927.

Nicodemus cum Stephano sepultus, et auctor ut hujus corpus inveniretur. V, 1455.

Nicolai unus ex septem diaconis, a quo Nicolaitae. VIII, 26. Ejus haeresis. VIII, 26.

Nicomedes a segetibus. IX, 209.

Nidus timoris. IV, 1925.

Nigidius mathematicus, unde figulus appellatus est. VII, 145.

Nigrum ad Hylen pertinere dicunt Manichaei. VIII, 596.

Nihil omnino est, quod nulla substantia est. IV, 845. De nihilo Deus res fecit, quia non de se ipso fecit. X, 1170. Tandem homo aliquid est, quando in illi haeret, a quo laeas est; recedens ab illo, nihil est. IV, 962. qui deserit eum a quo factus est, et inclinat in nihilum, in hoc peccato tenebratur. IV, 109. Nihil censetur, quod ad alterius comparisonem perexiguum est. V, 795. Nihil et tenebrae, non idem. X, 1480.

Nilus fluvius, qui in Scriptura Geon. III, 203, 378. Apud catachta Nili, aquarum prorupentium strepitu, accolae usu aurum destituti. X, 1419. Nilus certo tempore per plana Aegypti restagnat, alio tempore ad ripas suas redit. III, 529.

Ninyas, Nini filius, quartus rex Assyriorum. VII, 561, 562.

Nimis quid significare soleat. IV, 1444, 1509. Nimis provalde. IV, 1509. Ne quid nimis, laudatum a Graecis et Latinis proverbium. IV, 1509. Hoc primum in vita utile, ut ne quid nimis, ea ferent. I, 975. Nimium saepe incommodus est quam parum. I, 975.

Ninive a quo edificata. VII, 480. Quomodo conciliatur quod codices Hebraei Niniven post triduum, Septuaginta vero post quadraginta dies dixerunt evertendam. VII, 605. Ninive post predicationem donec eversa est in malo, edificata in bono. IV, 392. Eversa per poenitentiam. V, 1610. Ninive figura Ecclesiae. VII, 605.

Ninus secundus rex Assyriorum. VII, 561. Primus intulit bella finitimis. VII, 416. Universam Asiam subegisse traditur. VII, 561. Quot tempore Asiam subjungavit. VII, 578. Nini cupiditas. VII, 416.

Nivem nigram esse dicebat Anaxagoras. X, 1597. Vestis Christi in monte fulgens sicut nix, quid significabat. IV, 1952. Nix sicut lana, praedestinati adhuc frigidi. IV, 1952.

Nobiles a peccando, solo Dei timore deterrentur. IV, 1958. Christi gratia etiam ad nobiles pervenit. IV, 1570. Multi ex nobilibus elegerunt paupertatem in saeculo, nobilitatem in Christo. IV, 1958. Nobilium conversio, majoris laetitiae causa est Ecclesiae. I, 732. Nobilis ortus superbia reprimitur. V, 1512.

Nobilitas et secundum Deum, et secundum hoc saeculum. III, 1239. Nobilitatis nomine superbos plus tenet diabolus. I, 732.

Nobilitas episcopos. II, 1095.

Nocendi voluntas potest esse a suo quoque animo, non autem potestas nisi a Deo. III, 451. Nocendi voluntas a malo est, potestas non nisi a Deo. IV, 220, 291, 1292, 1585. Nocendi potestas occulta Dei dispensatione in alium permittitur a peccatore, in alium a probationem, in alium ad coronam. IV, 220. Nocetur inde ei, unde nocere quisque conatur. IV, 529. Nocetur duobus modis, aut faciendo miserum, aut deserendo miserum. IV, 1285. Nocere iis non valent potentes saeculi. V, 220. Bono malus nihil vere nocet, sed prodest. V, 202, 1564. Deo nolente nemo tibi nocet, qui permittente emendaris, non everteris. IV, 1216. Justo qui nocet, non ei vere nocet, sed sibi. I, 600. Nemo malus non sibi prius nocet. IV, 529, 1286. Et malitia tua alteri non nocet, fieri potest; ut autem tibi non nocet, fieri non potest. IV, 550. Animae tantum suae nocet obdolor iniquitatis. IV, 156. Deus nulli nocet, sed crinibus peccatorum suorum unusquisque constringitur. IV, 151. Necens humilis esse non potest, superbus non potest esse innocens. V, 1561.

Nocturnum quod vocant, genus sacrificii et superstitionis. VI, 705.

Nodotus Deus geniculis nodisque culmorum praefectus. VII, 118.

Noe propheta merito dici potest. VII, 598. Noe facta omnia fuerunt prophetica. VII, 477. In arca Noe reprobis unus inventus est. II, 272. Arca Noe Ecclesiam designat. IV, 1558. Noe cum suis per aquam et lignum liberatus, familia Christi per baptismum crucis passione signata. VIII, 262. Noe significant rectores Ecclesiae. IV, 1751. Noe haebriatus et nudatus, figura Christi. VII, 266, 267. Noe figura Dominicae passionis. III, 111. Ex filiis Noe hi tantum commemorantur in scriptura, qui gentes fecerunt. VII, 481. Reprehensione digniores qui nunc Christo edificante Ecclesiam non convertuntur, quam qui cum Noe aedificante arcam. V, 1614. Noe, Daniel et Job quos stantem VI, 717.

Noema voluptas interpretatur. VII, 465.

Noepus. VIII, 910.

Noëtes a quo Noetiani haeretici. VIII, 52.

Nola a barbaris oppugnata. VI, 606. Et vastata. VII, 24. Pelagii errori in Nola urbe quanta pertinacia quidam adhaerebant. II, 826.

Nomen christi notandum et dicitur est. III, 250. Nomen non propter se nomen est, sed propter id quod significat. IV, 122. Nomina rebus ut cuique placent, imposita sunt. I, 1416.

quintus. III, 1599. Expositio mystica quadragenarii. V, 592, 1059, 1061, 1177, 1216. Numero quadragenario vires praesens, quinquagenario futura figuratur. II, 218. Numerus quadragenarius indicat integritatem sacerdotum. IV, 1226, 1961. Expositio mystica quinquagenarii. V, 1177, 1178. Dies quinquagesimus non tantum in Evangelio, sed et in veteribus libris commendatur. II, 218. Numerus quinquagenarius magne significationis est. IV, 1960. Beatitudinem integritatem demonstrat. IV, 1465. Numerus quinquagenarii signum. V, 1051. Numeri LXXVII significationes. 595, 518. Numerus centum quinquaginta, et numerus quindecim sacerdos. IV, 1144. Numerorum expositio mystica et numerum cum piscum. V, 1170. Numerus piscium post resurrectionem eorum quid significat. IV, 1961. Vnde peccati suum perfecti non alios omnes numeros complectitur. IV, 1594.

Nunidia. IV, 586.

Nunidia haereticus schismatis Donatistarum amator. V, 295.

Nunidia. IV, 178; IV, 588. Nunidia situs. IV, 150. Vargues campos habet et frumentarios, sed sine olivis et nemoribus. V, 295. Nunidia consilium exortus est lucor Donatistarum. II, 225; V, 295. Nunidia consilium exoptat in ceteris Africanis provinciis Donatistae catholicorum episcoporum numero superant. II, 195.

Nunidius episcopus. II, 779, 780.

Nunna qui corporibus praesentibus aut adorabant Gentiles, non ipsa corpora. IV, 1485. Vide Du. Abadres internumina. II, 85.

Nunitor avus Romuli rex in Latio. VII, 578. Ab Amulio fratre Alba pulsus. VII, 91. Nunitoris primo anno condita est Roma. VII, 578.

Nunitorius unco tractus, sparsis visceribus interit. VII, 107.

Nunmasius advocatus pro testitudo episcopo Donatista contra Maximianum locus est. II, 115. Agebat ut Primiani communioni Membrestana ecclesia traderetur. IX, 549, 550.

Nunmus Dei homo est. V, 82. Nunnum suum, imaginem scilicet suam a nobis Deus querit. IV, 1518.

Nunmarius diaconus Donatistarum. IX, 512, 515. A silvano Cirtenside traditus. II, 168. Excommunicatus. II, 197. Apud Zenophilum Lucillae nunmarius pater. IX, 426, 449, 798.

Nunnius exceptor. IX, 515.

Nuptiae. X, 749, 806. nuptiae delinquent. X, 818. Nuptiae dantur avaritiam. VIII, 51. Nuptiae VIII, 70. Nuptiae. X, 1462, 1465. quare dantur ut dicitur. VII, 77, 794. Et dantur plus quam conjugium. VIII, 57, 598. Nuptiae muliere dantur. VI, 449. Et esse a Deo dantur nuptias calumnia. VI, 461, 469. Nuptiae a dantur a Catholicis. X, 442, 829. Nuptiae dantur, et esse qui peccatum originale asserunt, et flagitium ad invicem. X, 1068. Nuptias non a Deo institutas dicit, edumna Julian. X, 554. Nuptiae a Deo instituta. III, 1478; X, 764. Et quomodo. X, 554. Nuptiae etiam quae nunc aguntur a Deo instituta. X, 468. Nuptiae a Deo benedictae et bonae. X, 1161. Nuptiarum benedictio quare ante peccatum data. VII, 428, 429. Benedictio a Deo collata hominibus ut multiplicarentur, qui subdita esset peccato. X, 448.

Nuptiae essent, et si nuptiae peccasset. X, 465, 414, 1083. Nuptiae non multum naturalis, pleneque culpabilis in paradiso esse potuisset, et si nuptiae peccasset. X, 1151. Nuptiae ante peccatum longe aliae fuissent, quam sunt nunc. X, 405. Nuptias non libidine pudeat a muliere dantur in paradiso. X, 1178. Concupiscentia non fuisset in nuptiis in paradiso. X, 1081. Accepta libidine nuptiae tales fuissent ante peccatum, quales nunc sunt. X, 751. Fuissent sine libidine, aut saltem sine infamia libidine, si nuptiae essent peccatum. X, 607, 1161, 1167. Nuptiae quomodo nunc aliae post peccatum. X, 468. Nuptiae jam non sine libidine. X, 1541.

Nuptiae etsi jam non possunt esse sine malo concupiscentiae, non ideo male. X, 750. Nuptiae non sunt malum. X, 404. Non sunt peccatum. VI, 581. Nuptiae bonae, et male concupiscentia. X, 722, 726. Nuptiae non male, neque bene utuntur, sed malo. X, 728. Non servit diabolus per libidinem, qui filiorum procreandi causa dantur conjugum corpore, ut generentur rationis liberi. X, 1460. Nuptiae non sunt sine libidine, non propterea quod dantur a nuptiae, aut libido desinit esse inordinis. X, 765. Nuptialis concubitus per se ipsum est bonus, nec est peccatum. X, 466. Nuptiarum opus hominis est, etiam in factis. X, 758. Nuptiae bonae et honorabiles. III, 597; X, 689, 687. Nuptiae etiam sunt. X, 765. Gratius bona. X, 717. Non trahit bona. X, 1084. Nuptialis bona quare et quod est conjugium. X, 765. Nuptiarum bonum quid distat a concupiscentia malo. X, 418. Nuptiarum tria bona. X, 752, 810. Proles, quod tria

sacramentum. X, 406. Proles, filios, sacramentum. VI, 504. Bonum nuptiale, procreatio filiorum. VI, 269.

Nuptiae celebrantur propter filios intendendos. III, 1172. Nuptiis nuptialiter uti. VI, 594. Nuptialis concubitus solus ille est, qui fit causa generandi. VI, 581. Filiorum propagatio, prima et naturalis et legitima causa nuptiarum. VI, 594, 479. Concubitus causa propagandi, non vitium sed officium est. VIII, 598. Nuptiae honorabiles, et ab omni noxa libidinis immunes, si ea bene utuntur intentione propagandi. X, 1557. Nuptiarum lex honesta et utilis, ut ordinata propagatione non a se ipsis. X, 1439. Nuptiarum fructus, homo. X, 442. Ordinata filiorum susceptio. X, 729. Soli libidinosi conceptum aut partum non intendunt in usu nuptiarum. X, 447. Nuptiarum bono naturali quoniam male utuntur. X, 115. Et illud in peccatum convertunt. X, 415. Nuptiarum bonum infideles in malum convertunt, fideles in usum justitiae. X, 737. Nuptiarum opus est bonum: non tamen supra aut adultera faciendi, ut gignantur filii. X, 738. Nuptiae qui differant ab adulteriis. X, 1084. Nuptiarum bonum malo originali non potest accipi, nec adulteriorum malum bono originali excusari. X, 415.

Nuptiarum bonum pudicitia conjugalibus. X, 404. Etiam in nuptiis libido culpabilis. X, 687. Carnis tribulatio in conjugio de qua dicit Apostolus, quoniam sit. VI, 405. Nuptiarum bonum modum concupiscentiam, non extinguit. II, 844. Nuptiae fidelium concupiscentiam carnis in usum justitiae convertunt. X, 446. Nuptiae charitatis obsequium, nunc infirmitatis remedium, et humanitatis solatium. VI, 457. Nuptiae quae sanis poterant esse officium, sunt aegrotis remedium. III, 397. Nuptiae infirmitatis incontinentiae provident. X, 424.

Nuptiarum sacramentum. X, 420. Nuptiarum sacramentum nec separari, nec adulteriis annectunt. X, 420, 424. Ad nuptias Dominus venit, ut conjugal castitas firmaretur, et ostenderetur sacramentum nuptiarum. III, 1459.

Nuptiarum laus ex Pelagianis. X, 610. In nuptiarum laude quae Pelagianorum intentio. X, 615. Nuptiae quatenus laudandae. X, 611. Nuptiae sic laudandae, ut ad earum vituperationem non pertineat, quod omnes homines peccato originali nascuntur obnoxii. X, 645. Quaestio de hac re Augustinum inter et Julianum agitata, ad fundamenta fidei pertinet. X, 445. Nuptiarum sancta et institutio non sunt carnis peccatum. X, 445. Nuptiae propagandi non est etiam peccatum. X, 427. Et nuptiae quibus Deus, quod ad homines pertinet. X, 803. Et Deus quod est in nuptiis, propter conjugium, non est etiam bonum. X, 446. Nuptiarum laus an sit communis libidinis. X, 807.

Nuptias nimium laudavit Joanninus, sed peccatum originale non negavit. X, 446. Nuptias virginitali sacramento comparavit Joanninus. X, 595, 592, 1488. Nuptiae bonae, melior virginitas. VIII, 494. Nuptiae virginitas jure divino anteponitur. VI, 597. Nuptiis virginitas ita praeferatur, ut non nuptiae dantur. VI, 401. Nuptiae Christianae catholice, etiam non univire, Vestalibus et haereticis virginibus anteponitur. X, 446. Nuptias eorum corporum, sanctas esse, licet minus quam inuuptas. VI, 454, 455. Nuptiarum jure nascitur feminis conjugium fuit et sanctis viris, non libidinosum. VI, 585. Descenderunt ad nuptias gradu pretitis, in quas non ascenderunt gradu honestatis. VI, 586. sanctae femine tempore Legis non concupiscentia, sed obedientia compellente subdita. VI, 455. Et antiqui plures habuerunt uxores, non concupiscentia carnis in causa fuit, sed providentia generationis. VI, 456. Eorum plures uxores significaverunt plures ecclesias subditas uni viro Christo. VI, 588. Sacramentum nuptiarum non est ad unum virum et ad unam uxorem redactum. VI, 587. Antiquorum carnalis generatio ad dispensationem prophetica pertinebat. VI, 587. Antiqui de suis nuptiis filios propter Christum querebant. VI, 589. Nubentes hujus temporis non conferendi nubentibus sanctis primi temporis. VI, 586. Nuptiae olim etiam continentibus complectenda fuerunt, hoc tempore filiorum causa sit, tantum et propter, qui se continent, non possunt. VI, 580, 585, 586, 1488. Hoc tempus non habet jam nuptiarum necessitatem. X, 424.

Nuptiae virginitatem, etiam non subducitur procreatio filiorum ex nuptiis, non videtur tunc, et quae sunt. VI, 594. Nelas est repudio discedentem alteri nubere, dum vir ejus vivit. VI, 594. Nec filiorum gignendorum causa licet alteri nubere, etiam si videtur. VI, 178. Nuptialis iudex, etiam non est, tam non fit utrum. VI, 578. In ea quae dicitur in conjugio, si dimissa a altera uxore, relictum, etiam dicitur. VI, 442. Nubere alteri videtur esse conjugii si a non fornicante, non autem si a fornicante discedit. VI, 442. Pollentii sententia, mulieri ab adultero discedenti nuptias cum alio non esse praecipue velitas, sed tantum propter opprobrium vitandas. VI, 451. An virginitas adulteriis haereticis auctoribus habenda sit, ita in divinis

sententiis obscurum est, ut venialiter ibi quisque fallatur. VI, 221. Virgo quæ nesciens nupsit alieno viro, an censenda sit adultera. VI, 205. Nolens reconciliari adultera uxori, non potest alteri nubere. VI, 476. Præcipit Apostolus ut innopta maneat, etiam quæ ab adultero discedit. VI, 455.

Nuptias secundas quidam hæretici damnarunt. VII, 515; VIII, 657. Non admittunt Cathari. VIII, 52. Nuptias secundas tanquam stupra damnarunt Cataphryges. VIII, 50. Tertullianus. VIII, 47. Nuptiæ secundæ a Cataphrygis, Novatianis et a tertulliano damnatae, ab Apostolo concessæ. VI, 455. Nuptiæ, viduitatis professione non damnantur. VI, 455. Nuptias secundas licitas esse monstravit Deus. VIII, 661. Nuptiæ et secundæ et primæ hoc tempore nisi incontinentia sit impedimento, contemnendæ. VI, 436.

Nuptiæ animæ sanctæ in celo. VI, 47. Nuptiæ filii regis. V, 559. Nuptiæ non erunt in sæculo futuro, quare. X, 1178. *Vide*, Nubere, Concupiscentia, Libido, Matrimonium. Nuptiæ septem diebus celebrantur. III, 571.

Nuptiales dii. VII, 188.

Nuptialis vestis. V, 361.

Nurus synagogæ, Ecclesia. IV, 501.

Nutant aliquando iusti, cum vident impios florere et abundare. IV, 1648, 1649.

Nycticorax figura Christi. IV, 1209. Et prædicatorum. IV, 1298.

Nymphidius episcopus. X, 652, 663.

(O)

obedientia. III, 400. Magna virtus rationalis creaturæ sub Creatore constituitur. VII, 594. Sola virtus omni creaturæ rationali agenti sub Dei potestate. III, 577. *Obedientia* virtus tanquam radicalis ac matrix et plane generalis. VI, 595. *Obedientia* mater omnium virtutum. VI, 595. Mater custodisque virtutum. VII, 420. Omnium origo materque virtutum. VIII, 615. Nihil tam expedit animæ, quam obedire. IV, 891. *Obedientia* in omni rationali creatura, omnis iustitiæ origo atque perfectio. IV, 904. Pietas obedientiæ quæ una colitur Deus. X, 172. obedientiæ præstantia. VII, 572.

Obedientia homini vehementer a Deo commendata. X, 172. *Obedientiæ* bonum quantum sit demonstravit Deus, cum prohibuit ab arbore bona. IV, 897. Præceptum prohibens erat homini necessarium, ut ei promerendi Dominum suum virtus esset ipsa obedientia. III, 577, 579, 584. *Obedientia* exarcebat Deus, non propter dominatum, sed propter servientis utilitatem. X, 172. sola obedientia tenet palam, sola inobedientia invenit penam. IV, 897. *Obedi* superiori se, qui sibi veli subijci quod est inferius se. IV, 1860. Venit de pœna peccati, ut homo adversus se ipsum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891. Per obedientiam manantem ad occulta sapientiæ pervenitur. IV, 1566. Custodienda est obedientia ut percipiatur sapientia, et percepta sapientia non est deserenda obedientia. IV, 1566. Nemo antequam habeat humilitatem obedientiæ, velit ad altitudinem sapientiæ pervenire. IV, 1566. *Obedientia* non nisi humiliter esse potest. VII, 421. Primas partes obedientiæ retinere. V, 1535. Dura iubet avaritia, et obeditur ei; levis Deus, et non obeditur ei. IV, 1691. In ea res sola filius non debet obedire patri suo, si aliquid jusserit contra Deum. IV, 875. *Obedientia* dominis et prestatibus omnibus, etiam improbis exhibenda. II, 994; IV, 1655. *Obedire* regibus generale pactum est societatis humanæ. I, 690.

Obedientia donum Dei. VI, 421. Donum Dei obedientia pœa, et obedientia ex corde. X, 1245. *Obedientiæ* bonum majus quam continentia. VI, 595. *Obedientia* Abraham. V, 27. Promissionem obedientiæ non auditio, sed tentatio probat. IV, 990. *Obedientia* filiorum Jonadab commendatur. IV, 875. obedientia pueri Jesu. V, 345.

Obduratio quomodo a Deo est, nec injuste. III, 1777; VI, 121. Viseretur Deus gratuito dono, obdurat autem iustissimo merito. II, 888. Deus neminem obdurat nisi merito. II, 825. *Obduratio* non est nisi ex merito, non item gratia. X, 910, 911. Ut magna bonitate miseretur Deus, ita nulla iniquitate obdurat. VI, 278. *Obduratio* Dei est nolle misereri. VI, 120. Non obdurat Deus impetiendo malitiam, sed non impetiendo misericordiam. II, 879. *Obdurationem* cordis Deus non instigando et inspirando, sed deserendo facit. III, 1777; IV, 1005. Hanc per angelos malos in Ægyptiis operatus est. IV, 1005. Cur alius obduretur, alius non obduretur, iudicio divino relinquendum. III, 1777. *Obduratio* ex iudicio. X, 1140, 1142. *Obduratio* peccatorum et iram Dei in reprobos, et misericordiam in electos demonstrat. VI, 124. *Obduratio* Pharaonis non sine libero arbitrio. X, 911. Quomodo. III, 601. *Vide* Phar.

Obelisci et asterisci in codicebus Græcis. III, 590.

Objurgandi sunt qui mala consuetudine duxerunt:

jurgationis hujus effectus. V, 594. *Objurgatio* peccatoris, ut salubriter confundatur. V, 779. *Objurgatio* amantis nonnumquam acerba. V, 1457. *Objurgator* etsi cecidit, amat. V, 1229. Hujus et adulteris comparatio. V, 1229. *Objurgandi* officium si episcopos negligat, bonus; si impleat, malus dicitur. IV, 1690.

Oblatio altaris. I, 654, 714; II, 657. *Oblationem* quando vel ferre ad altare, vel per sacerdotem Deo offerre non datur, quid agendum. II, 426. Quærebas quid Deo offerres pro te, offer te, nihil melius in omni creatura terrena. V, 517. Te quaerit Deus magis quam munus tuum. V, 508. *Oblatio* apud memorias Martyrum. V, 1251. Deo fit, non Martyribus. V, 1251.

Oblivisci quomodo Deus dicatur. IV, 1510. *Oblivio* non cadit in Deum. IV, 125, 1510, 1541. *Oblivionem* non subiacere peccato, Cælestii doctrina. X, 345. *Oblivio* Dei, regio longinqua. III, 1544. Non debet oblivisci homo a quibus peccatis liberatus sit. IV, 965, 966. *Oblivio* ingrata beneficiorum Dei fugienda. IV, 1317; VII, 280. *Oblivio* malorum duplex. VII, 805. Oblita est anima se ipsam amando mundum; obliviscitur se amando artificem mundi. V, 779.

Obscenitatem verborum in translatione esse vitandam docet Cicero. VIII, 656.

Obscure locuti sunt auctores sacri, quare. III, 99. Obscuritas sacrorum auctorum non inutilis. III, 95. Non imitanda a doctoribus Christianis. III, 98. In rebus obscuris et difficultibus cavenda temeritas. II, 862.

Obsecrationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones, qui differunt. II, 866. Fiunt preces actiones antiquæ illud quod est in Domini mensa incipiat benedici, orationes cum benedictio, interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur, et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 867.

Observantia quid. VI, 21. Hanc vis innata inseruit. VI, 20. *Observantia* in potestates et in majorem quemque, sit ordinata. V, 418, 420.

Observatio dierum quæ culpabilis. II, 210.

Observatio. Quodnam est jugum observationum quod abstulit Christus. X, 594. *Observationes* legales Testamento novo revelato nec Judæis perniciosæ, nec Gentibus necessariae, nec cuiquam hominum salutares. VI, 494. *Observationes* legales non tanquam noxia removenda, sed tanquam superflua contemnenda Apostolus præcipit. VIII, 156.

Obsidionis barbaricæ instantie metu an ecclesiasticis liceat ad tuta loca confugere. II, 1014.

Obtemperet præceptis Medici ut surgat, qui noluit credere Medico ut non ægrotaret. IV, 891.

Obstetrices Hebrææ ob benevolentiam non ob fallaciam remuneratæ. VI, 540. Obstetricum Ægyptiarum mendacium discutitur. III, 597. *Vide* Mendacium.

Obtrectatorum calumniæ sine rixa re effende. V, 1579.

Occasus Christi, passio Christi. IV, 1574.

Occentare, infame carmen nominata persona edere. VII, 51. *Vol. 5.*

Occidentalem partem frequenter Scriptura significat, cum dicit *supra mare vel a mari*. III, 559; IX, 588. Orientales omnes et multi Occidentales non jejunant Sabbato. II, 158, 140. Occidentium provinciarum, et maxime urbis Romæ vastatio. II, 719.

Occidere. Non omnis qui causa mortis alienæ est, reus est. II, 661. Aliquando qui causa mortis tui, potius in causa est, quam qui occidit. II, 661. Cum homo ab homine occiditur, multum distat utrum fit nocendi cupiditate vel injuste aliquid auferendi, an ulciscendi vel obediendi ordine, an evadendi vel subveniendi necessitate. II, 660. Præceptum non occidendi exceptiones patitur. VII, 55. Quinam a crimine homicidii excipiuntur, licet homines occidant. VII, 55. Contra præceptum non occidendi non fit, quando lex occidit, vel occidi aliquem Deus jubet. III, 622. Elias iustus, etsi multos pseudoprophetas sua manu peremerit. II, 178. Occidere malos non cuiuslibet licet. V, 1590. Qui sine ulla legitima potestate auctoritate hominem occidit, homicida est. II, 910. Occidere alterum volentem et petentem, et vivere jam non valentem, satis indicat Scriptura non licere. II, 940. Occidere inimicum, vel quia peccavit in nos, vel ne peccet, non licet. VII, 58. Occidere non licet aliquem ad vitam vel suam vel aliorum tutandam, nisi sit miles aut aliqua publica functione teneatur. II, 186. A peccato liber non est, qui hominem, ne ab ipso occidatur, occidit. I, 1228. De novo Testamento non potest ostendi, quod iustus quisquam interfecerit aliquem. II, 179. Occisio innocentis injuste perpetratur ab homine, licet iuste a Deo permittatur. IV, 745.

Occidere nocentem homo non debet, nedum se ipsum insontem. II, 666. A se ipso innocens nullus occiditur. IX, 712. Occidere se ipsum, non licet unum verum Deum colentibus. VII, 56. Occidere se ipsum non licet quacumque ex causa. VII, 54, 55, 58. Non licet, vel ad peccatum declinandum. VII, 40. Vel ne annuus corpore presso libidini

consentiat. VII, 58. Aut etiam ob metum poenae vel dedecoris. VII, 50, 53, 59, 40. Christiani caritativitatem aut modum quædam alia potius debent ferre, quam se occidere. VII, 58. Donatistae homicidarum amantes, se ipsos trucidabant, aut trucidandos offerebant. II, 797. Razi facti frustra se tuentur qui se ipsos occidunt. II, 940. Occidere se ipsum nulli tas esse ex Job exemplo ostenditur. IV, 727. Fortitudo non est se ipsum occidere. VII, 650. Preceptum non occidendi quidam ad bestias extendunt. VII, 34. Manichæi, etiam ad herbas. VII, 34, 35. Occidere pecora possumus, quare. VII, 35.

Occiduntur peccatores, dum obscurati intelligentia alienantur a vita Dei. IV, 1800. Deus vult occidere in homine quod homo fecit, et salvare quod ipse fecit. IV, 1692. Perimat aliena iniquitas carnem tuam, dum servet veritas animam tuam. IV, 1026. Nemo occidat animam suam pro corpore alterius. IV, 86. Aut occidis iniquitatem, aut occideris ab iniquitate. IV, 764. Parentes dicuntur spiritaliter homicide, quando parvulos baptizatos demoniorum sacrilegiis canuntur obsequere. II, 560. Occidere sanguinem, pro effundere occidendo. III, 314.

Oculi filii, quæ. IV, 117.

Occulta. De occultis iudicia hominum temeraria. IV, 1455.

Occultat Deus, ut nesciatur, quod nobis prodi non potest. IV, 556.

Occupatio. Nimis intentus humanis actionibus, Deo quodam modo vacatur. III, 619.

Occurrere in aliquem vel alicui, pro occidere. III, 824.

Octavus. II, 719. Librum Hieronymi, in quo de resurrectione carnis præclare disputat, ab eo petit August. II, 779. Tribus ipsius epistolis unam rescribit Augustinus. II, 777.

Octavi æstus lunaribus incrementis et decrementis augetur et minuitur. VII, 146.

Oculus VIII, 601

Octavæ regeneratorum. III, 1255. Octavæ infantum. V, 1201, 1669. Octavarum dies sancti. VI, 381. Gravier puniri solere, qui per octavas suas terram nudo pede tetigerit. II, 221. Octo dies Neophytorum distincti. II, 220. Octavarum dies tertius vel etiam ipse octavus ad lotionem pedum a nonnullis electus. II, 220.

Octavianus episcopus. II, 759, 780.

Octavius episcopus. II, 759, 780.

Octavi Consul caput positum in rostris. VII, 107.

Oct. vni. IX, 257.

Octo Martyrum basilica. V, 1578.

Oculus a velocitate appellatus. V, 582. An oculi videndo aliquid patiuntur: fuse. I, 1059. Oculi non vident, sed quidam per oculos videt. V, 609, 1154. Oculi sunt fenestree mentis. IV, 498. oculi cum nomine ceteri sensus significati. V, 646. Oculi sensuum principes. I, 802. Pupille oculi virtus. I, 1048. Per pupillam dirigitur acies luminis, quo lux et tenebre dijudicantur. IV, 146. Apertio oculorum Adami et Eve et discipulorum Emmanis non figurate accipienda. III, 146. Oculorum apertio in prius parentibus quod. X, 175. Oculi impudens, impudici cordis est nuntius. I, 1591; II, 961. Oculum petulantia reperit ocula. IV, 587. A viro non figitur in lenam. I, 1591. Oculum illecebræ. VII, 252, 815. Oculos illecebrare. V, 1415. Oculorum corporis quam anima major facit custodiam, sed et ceteros. IV, 860. Oculum cibus lunæ est. IV, 1114; V, 185.

Oculi dicti lumina. V, 55. Oculi alii nobis sunt ab oculis carnis. II, 700. Oculus duplex, interior et exterior. III, 1495. Oculi carnis et oculi cordis. V, 869, 1500. Oculi cordis. VI, 545. Oculi cordis præstantiores oculis corporis. II, 615. Oculorum corporeorum nullus radius ad lucem mentis accedere potest: in ea non locorum spatia vel intervalla videntur. II, 615. An corporis oculis videri Deus possit. V, 567, 1257. oculis corporis Deus non per se ipsum, sed per creaturam visibilem apparuit. V, 59. Oculi corporeo fide ad horum Deum vult. Job. VII, 799. Oculi corporeo forte ad horum Deum vidit. Simeon. VII, 799. Deus oculis corporis non videtur, sed mentis. II, 617, 622, 625, 625, 626, 628. Oculis corporeis neque etiam a Christo Deus videri potest. II, 707. Oculis corporeis neque in futuro sæculo Deum videbit. II, 625, 626. Oculis corporeis nihil videre potest, nisi quod corporeum est, et in loci spatio intervalloque. II, 622, 625. Oculis corporis invisibilis est Deus. II, 617, 619, 620. Oculis corporis nunquam poterit videre Deum. II, 519. Sicut qui eo procedunt, ut possibilitatem videndi Dei oculo corporeo, etiam impis dñent. II, 519. Ne Christo quid in potius et perspicuius oculis corporeis videret. Patrem. II, 520. Oculis corporalibus Deum in resurrectione videndum si qui putant, videntur qui hoc adstruunt. II, 618. Oculi beatorum videbunt incorporea. VII, 799. Oculi corporei oculis cordis non sunt comparati. II, 615. Oculi corporales aliquid in celo videbunt. II, 622.

Oculi cordis præferunt servum deformem sed fidelem, formoso sed infideli. V, 869. Oculi cordis nunc illuminantur fide, postea illuminabuntur specie. V, 566. Oculi carnis multum diliguntur, multum negliguntur oculi cordis. V, 542. Sicut oculis carnis sensibilis est lux visibilis, ita et oculis cordis lux justitiæ. V, 542. Oculis mentis quantum interturbet turba phantasmatum ex carnalis vite consuetudine. II, 615. Quid ei agendum, qui corporalium qualitatum imaginarias formas ab acie mentis non potest abigere. II, 615. Oculis mentis quibus morbis turbatur. IV, 1252; V, 542. Oculis mentis ira turbatur, odio extinguitur. IV, 241. Interiorum oculorum cecitas est non intelligere. IV, 1552. Oculis interioris hominis difficile sanatur. VIII, 174. Opera nostra nunc tota est sanare oculum cordis. V, 542. Oculis mentis collyrio morialis præcepti sanandus est. IV, 447. Oculis cordis, quo Deus videatur, per fidem mundandus. V, 541, 670. Ut interiores oculi aperiantur et serenentur, fide corda mundantur. IV, 1552. Quis sit oculus cordis simplex et mundatus. III, 1504. Oculis cordis, fides. IV, 1469. Oculi fidei quam validi et potentes. IV, 1897. Oculis fidei non habent, qui invident felicitati impiorum. IV, 592. oculos Dei vitare nemo potest. IV, 1200. In eos qui oculos hominis timent, Dei non timent. IV, 542, 545.

Oculi Dei in eo sunt, cujus oculi ad Deum. IV, 271. Oculi corporis mystici Christi, clariora et eminentiora membra ejus. IV, 1114.

Oculos mittere in aliquem, id est, amare. III, 496. Ante oculos habere, est diligere. IV, 1286. Oculos suos erigere, ad magnum indicandam dilectionem. III, 729. Oculis significat amicum. III, 1248. Et id quod vehementer diligitur. III, 1247. Oculis pro intentione ponitur. IV, 1552, 1555; X, 755.

Odium est ira inveterata. II, 435; IV, 180, 652; V, 524, 597. Quomodo odium ex ira fiat. V, 524. Odium subrepat, dum nulli irascenti ira sua videtur iniusta. II, 135. Unde homines amamus, aut odio habemus. III, 1405, 1859. Vigilandum est ne cujusquam odium cordis intima teneat. II, 155. Odium extinguit oculum. IV, 241. Dilectio lumen est, odium tenebra. IV, 655. In tenebris et in carcere est, qui odit. V, 1034. Vita nostra dilectio, mors odium est. IV, 655. In caritate latitudo est, in odio angustia. IV, 1757. Odium caritatis fontem de corde manantem obturat. V, 1557. Odium in proximum, cor gravius vastat. I, 674. Odium ei qui odit, gravius nocet, quam alteri. V, 507. Homicida est qui fratrem odit. IV, 189; V, 524, 597. Qui oderunt fratres, viri sanguinarii sunt. IV, 1801. Plus possidentur a diabolo, qui non solam alienam est a Deo, verum etiam gratis odit servientes Deo. VII, 668. Odit gratis, qui pullum ex odio commodum querit, aut incommodum fugit. III, 1862. Odisse inique quoddam vitium sit. IV, 410. Odia nolite concipere, aut cito fite, V, 157. Odium cito deponendum, ne corrumpat cor. V, 1274. Ira testuca, odium trabes est. IV, 652; V, 524, 593, 1034. Odio habentis, et irascentis peccatum multum distat. V, 506. Odium licitum, quod. VII, 409. Odium perfectum est, ut nec propter vitia homines odias, nec vitiis propter homines odias. IV, 1801, 1802. Mali non sunt odio habendi, quare. IV, 650. Odium concipiendum, non hominis, sed ejus quod male fecit homo. V, 165, 524, 780. Se, qui odinus in malis malitiam, et diligimus creaturam. IV, 1559, 1804. Odium crimen maximum est persequentis, quamvis sit voluntaria contra parentes. IV, 1474. Odium non in persecutorem, sed in diabolum qui per cum operatur, ferri debet. IV, 1766, 1841. Odium in parentes quale præcipitur. I, 616.

Odium Dei quid sit. IV, 85. si odisti quod odit Deus, eris Dei amicus. IV, 504. Ipsum odium peccatorum similes nos incipit fecere Deo. IV, 1080. Christiani exemplo Christi discere debent odio haberi gratis. IV, 847, 848. Odium anime, amor nequitiae, ac vice versa. V, 1472.

Odollantes interpretatur testimonium in aqua. VIII, 457.

Odorandi libido. X, 771.

Odor bonus Christi, omnes fideles. IV, 171. Odor bonus, sancti. V, 1250. Bono Christi odore alii sanantur, alii perierunt. IV, 507, 508. Quomodo. V, 1250.

Oedipi fabula. VII, 571.

Oenomaus. IX, 259.

Oenophorum. VII, 198.

Oeta. VII, 569.

Offense donande exemplo Christi. V, 1057. offensum patitur, qui in odium alteri est obnoxius, quantum cum Augustino. I, 625, 629. Offendere, iniuriari.

Officialis Comitis. II, 450. Officialibus forensibus quid liceat accipere, quid illi restituere teneantur. II, 664.

Offici nomen in ecclesiasticis libris minus usitatum, Ambrosius non timuit. II, 285. Officium nostrum, non officio, sed fine pensatum est. IV, 1552. Officia omnia ad bonum

adipiscendum referenda sunt. VII, 297. Officium imperandi, saepe meritum est accipiendi. II, 1081.

Officium publicum. IX, 152, 515, 616, 621, 645, 649. Officium Consularis. II, 450. Officium totum ante iudicem ambulat. V, 451.

Og interpretatur coacervans. IV, 1760. Conclusio. IV, 1751.

Ogyx sive Ogygus, aut ogygius rex. VII, 720. Quando fuerit, non convenit inter scriptores historiae. VII, 566. Ogygi diluvium. VII, 566.

Oleae ramusculus signum pacis. III, 47.

Oleaster tametsi bonus, mali tamen in Scripturis significationem habet. X, 854. Oleaster et oliva. V, 565, 1052, 1056, 1086, 1503. Oleaster nascitur etiam ex oleae semine. II, 890. Rami naturales praeceduntur, inseritur oleaster, quare. V, 489.

Olera magis immunda, quam carnes, censeri deberent a Manichaeis. VIII, 253.

Olei inventrix Minerva. VII, 569. Oleum ad sacramenti administrationem benedictum. IX, 190. Oleum visibile in signo est, oleum invisibile in sacramento est, oleum spirituale intus est. IV, 505. Oleum Christi, et si per peccatorem ministratur, non est oleum peccatoris. V, 1225, 1229. Oleum portare secum. V, 577. Oleum qui secum habet, oleum peccatoris non quaerit. IV, 1824. Oleum alienum. V, 577. Oleum ementes et vendentes. V, 578. Oleum venadum adulatores. IV, 1921. Oleum peccatoris, est falsa laus adulatores. IV, 1824; V, 578. Oleum gloria est. IV, 1824. Gloria ipsa est. IV, 1921. Oleum interius. IV, 1921. Oleum significat testimonium bonae conscientiae. IV, 1824. Gratiam ac spiritum sanctum. IV, 1445; V, 1000. Lætium spiritalem. IV, 182. Oleum et amurea. V, 120, 157. Oleum et oliva. V, 500.

Olivae fructus caritatem significat. III, 1453. Olivae et oleastri exemplum, utcumque explicat quomodo peccatum originale de parentibus etiam renatis trahi possit. X, 471.

Olla tribulationem significat. IV, 720. Olla spei in tribulationibus. IV, 721. Ardet olla iniquitatis, sed major est flamma caritatis. IV, 721.

Olibrius. VI, 446, 447.

Olympias mater Alexandri. VII, 256.

Olympius episcopus hispanus. X, 644. Ejus sermo ecclesiasticus. X, 644.

Olympus Macedoniae mons altissimus. III, 181, 1988. Olympi montis alitudo. VII, 474. In vertice montis olympi nec nubes videri, nec ventos sentiri dicitur. III, 280, 530. Nec alites volare, nec homines ibi diu vivere possunt. III, 280. An montem olympi transcendere aqua diluvii. III, 530. Olympus deorum habitaculum. II, 85. In hoc monte castra posuit Iupiter adversus patrem bella gerens. II, 85.

Omen, vox in sacris litteris olim inusitata. J, 586.

Omnes, quomodo accipiendum. X, 270. Omnes in scripturis pro omni non generibus. X, 1421. Hoc sensu omnis cito ad Christum venit. IV, 776. Omnes pro multis. X, 1217. Omnes quomodo de omnibus non dicitur. II, 872. Non est contrarium ut olem sint multi, qui sunt omnes. X, 1205, 1204. Omnes et multi quomodo ab Apostolo intelligantur, etc. X, 1254. Omnes quomodo Apostolus intelligat. X, 1201, 1205. Quomodo dicuntur omnes ex uno in condemnationem. X, 1129. Quomodo et omnes per Adam peccatores, et omnes per Christum iusti. II, 845; X, 119, 465. Et omnes per Adam ad condemnationem, et omnes per Christum ad justificationem. X, 141, 1198. Et omnes per Adam ad mortem, et omnes per Christum ad vitam. X, 871. Omnes quomodo vivificantur in Christo. X, 1226, 1251. Quomodo velit Deus omnes salvos fieri. X, 739, 945. Omnes non renascuntur in justificationem, sed omnes qui renascuntur, non nisi per Christum renascuntur. II, 680, 729. Omnes doceri ut veniant, quo sensu recte dicatur. X, 971. Omneum hominem a Deo illuminari, quo sensu dicitur. X, 150.

Omnipotentis Dei nihil admittit, quod nec peccare, nec mori, nec se ipsum decidere potest. X, 274. Omnipotens non ob aliud veraciter dicitur Deus, nisi quoniam quicquid vult potest; nec ejus voluntatis effectus impeditur alienis creaturae voluntate. VI, 276. Omnipotens Deus faciendo quod vult, non patiendo quod non vult. VII, 152. Vide Deus.

Ομοδοσιον. VIII, 707.

Onagri nomine intelliguntur ii, qui pauci ab omni negotio liberi Deo serviunt. III, 881. Onagri gentes significant. IV, 1360.

Oneus vigesimus nonus rex Assyriorum. VII, 577.

Onus Christi leve per caritatem. IV, 825. Onera nostra invicem portanda. VI, 80. Qui habent caritatem, portant invicem onera sua. IV, 1698. Nihil sic probat animum, quemadmodum oneris amici portatio. VI, 81. Ad portanda aliorum onera Christi exemplo imitatur. VI, 81, 82. Chri-

stum diligendo, facile sustinemus infirmitatem alterius. VI, 85. Amicorum mala firmius sustinemus. VI, 82. Onera portanda quomodo. VI, 81, 82.

Onerum duo genera. V, 896. Onera alia sunt participandae infirmitatis, alia reddendae rationis Deo de actibus nostris. III, 1115. Onus pauperitatis et divitiarum. V, 899. Onus pigritiae. V, 897. Sua cuique onera peccata. V, 896.

Opera. Si quam operam monachi Ecclesia desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respiciat. II, 188.

Opera omnia sua cum qui te operatur Deus. IV, 1181. Operari Deus dicitur, quando iusti ex dono ejus bene operantur; dicitur et requiescere, quando in illo requiescunt. VI, 531. Opera Dei in Verbo erant antequam fierent. IV, 497. Eadem sunt opera patris et Filii. IV, 1442. In re us supra naturam mirabilibus, tota ratio facti est potentia facientis. II, 519. Opera sua cur Deus ante oculos nostros ponit. IV, 1559. Opera Dei in Evangelio narratur. I, 865. Omnia opera Dei laudant Deum. IV, 1691. In omnibus Dei operibus gratia insinuat. IV, 1831. Deus in homine et velle et operari operatur. X, 918. Contra eos qui dicunt, si agimur, non agimus, responsio est: si non esses operator, spiritus Dei non esset cooperator. V, 856. Spiritu Dei exhortante, illa inane, adjuvante agimur. V, 856. sic vos scitote agere bona, ut sit rector spiritus adiutor. V, 856. Agis quidem, illo non adjuvante, libera voluntate, sed male. V, 856.

Operatio hominis in paradiso, qualis. III, 204. Operari utile et non spiritu, citius non est: operari spiritu et non carne, pigriorum est. V, 224. Debemus et tenere spiritualia, et non carnaliter operari carnalia. V, 224. Opus cori orale operari jubentur servi Dei, ut in manibus suis se transigant. VI, 551. Opere manuum viventes monachi. I, 658, 1559. In monachis desideriosos nolentes operari. VI, 566, 569. Frustra obtinentur se vacare orationi, psalmis, lectioni et verbo Dei. VI, 564, 565. Tanquam evangelium evangelii praedicant pigritiam suam. VI, 569. uam inapte. VI, 569. Insultant meritoribus ac laborantibus monachis. VI, 569, 577. Sanctitatis nomen sibi arrogant. VI, 578. si manibus operentur, misericordius agunt, quam cum omnia sua erogant. VI, 575. Alia deest excusatio. VI, 568, 575. Nullo modo decet, ut in ea vita ubi sunt senatores laboriosis, ibi fiant opifices otiosi. VI, 575. Qui in saeculo fuerunt opulenti, si infirmitatem obtendant, credendi et terendi. VI, 567, 572, 575. quae monachis injungenda opera. VI, 575. Operari corporaliter pacis tui relaxatum est Apostolis. VI, 554. Et Evangelii ministris. VI, 435, 567. Hac licentia non usus est Paulus, quare. VI, 558, 559. Opera honesta ad victum comparanda querant. VI, 560. Liber de Opere Monachorum. I, 658; VI, 547.

Opera servilia quae. III, 1655. Operari te aliquid non putes, nisi in quantum malus es. IV, 1851.

Operarii ad vineae culturam conducti. V, 531.

Opera, alia ex fine vel bona vel mala redduntur, alia sunt per se peccata: hoc nullo quasi modo fine facientia. VI, 528. Opera vere bona quae sint. X, 765. Opera bona ex quo fonte manant. X, 205. Opera bonum intentio facit, intentionem fides dirigit. IV, 259. Discamus in similitudine operum discernere animos operantium. II, 457. Operam bonorum fias. V, 85. quicquid homo veluti recte fecerit nisi ad pietatem quae a Deum est refertur, rectum dei non oportet. VI, 204, 288. Opera recta esse non possunt, cum cor dicitur tunc non est. IV, 991. opera tunc recta et munda sunt, cum ad caritatem diriguntur. III, 1289; IV, 1448. Tunc recte, tunc iuste, tunc pie fit, cum opus bonum in eius laudem fit, carus gratia donatur ut fit. II, 565. Tunc est vere opus bonum, cum a caritate jaculatur agentis intentio, et tanquam a Deum sumi reuerens, rursus in caritate requiescit. VI, 525. Opus illud est bonum quod fit propter vitam aeternam, si tamen ipsa secreta a Domino per Christum: alias inipium est. IV, 262. Opera bona nulla ante fidem, aut sine fide. II, 835. Fides non ex bonis operibus, sed bona opera ex fide. V, 32. Ubi fides non erat, bonum opus non erat. IV, 239, 858. opera bona fiunt ab homine; fides autem fit in homine, sine qua illa a nullo fiunt homine. II, 877. Opera sine fide Christi quae videntur bona, an bona et utilia. III, 1602, 1720. Opera ante fidem inania. IV, 259, 261, 262. Nulla operum laudabilium copia sine recta fide prodest. X, 598. Nemo jactet opera sua ante fidem, nemo sit praecursor bonis operibus accepta fide. IV, 265.

Opera bona ex gratia. X, 259. Opera gratiam non praecedunt, sed consequuntur. VI, 111, 112; X, 1142. Opera ex gratia, non ex operibus gratia. II, 817. Operibus bonis debetur merces si fiat, sed gratia quae non debetur, praecedunt bonis. X, 1055. In bonis operibus mercedem non habent, quae sunt per dilectionem Dei. IV, 858, 1540, 1569. opus unum est in quo sunt omnia, fides quae per dilectionem

diatur. III, 105, 104, 105. Perspicuitati studeat et quomodo. III, 99, 100. In perspicuitate quaedam est diligens negligentia. III, 99. Oratoris est docere, delectare, et flectere. III, 101. Quomodo haec tria praestari possunt. III, 101. Frustra docetur et delectatur, nisi et flectatur animus. III, 102. Interest magis ut sapienter dicat orator Christianus, quam ut eloquenter. III, 91. Undenam quis consequi potest, ut sapienter dicat. III, 92. Qui eloquenter dicunt, suaviter; qui sapienter, salubriter audiuntur. III, 92. Audiuntur utiliter, qui etiam utiliter non agunt, quare. III, 118. Orator ecclesiasticus bonam vitam eligit, sed non negligit bonam famam. III, 119. Obedientius auditur orator Christianus, cuius vita dictioni respondet. III, 118. Oratorem Christus lucratus est de piscatore, non piscatorem de oratore. IV, 572. Non culpandus qui a peritioris conscriptum sumit eloquium, quod ad populum proferat. III, 120. Vide Concionator, Eloquencia, Prædicator.

Oratio locutio est hominis ad Deum. IV, 1086. Oratio sacrificium est. IV, 475. Orationis nomine omnes regule sancti desiderii intelliguntur. X, 500. Oratio quid opus sit ad Deum. III, 1275. si Deus novit quid necessarium sit. V, 579, 494. Etsi sciat Deus quid nobis sit necessarium, non preterea, non orandum. X, 1017. quia vult in orationibus desiderium nostrum exerceri, quo possimus capere quod preceperat dare. II, 500. Deus dare vult, sed non dat nisi petenti, non dat, non capienti. IV, 1524. oranti que nobis sit causa, et cur preces nostras Angeli Deo annuntient, cum ipsum nil lateat. II, 568. Preces nostrae Deo annuntiantur, non ut Deus instruat, sed ut ipsi construamur. II, 568. Peti a se cur Deus voluerit, quae possit etiam non orantibus dare. X, 1001, 1002. Deus rogari vult, ut subveniens ametur. IV, 1425. Ad hoc quod nondum habemus jubet Deus ut habeamus, ut admonest quid petamus. VI, 445.

Oratio argumentum necessitatis gratiae. X, 514. Clarissima gratiae testificatio. II, 766. A Deo petitur hoc ipsum quod ab homine exigitur. V, 905. Ut det ipse quod precepit, rogandus est Deus. IV, 1510, 1581. Cum oramus, nihil aliud dicimus quam, *Da quod jubes*. X, 154. Orandi præceptum quatenus observent Massoliani. VIII, 40.

Orationes ad quid necessarias putantur Pelagiani. X, 576, 580, 581. Orationis necessitas. X, 151, 517, 518. Asseritur contra Pelagianos. VI, 445. Oratio necessaria his qui gratia non aguntur. X, 918. His qui accingunt se ad bonum faciendum. X, 918, 919. Oratio homini necessaria, non tantum ut ipsi ignescant, sed etiam ne peccet. X, 236. Ut non intremus in tentationem, si voluntas sufficeret, non oraremus; quae tamen si deesset, nec orare possemus. II, 990. In oratione cognoscit homo, unde accipiat quod vult habere. X, 517. Oratio ad monet quod diligenter adjutorio Domini, ne sciam bene vivendi in nebulis perire. II, 990. Ex sententia eorum qui legem per vires proprias impleri posse dicunt, sequitur nos non orare debere. II, 595, 761, 765, 775. Stultum est orare ut facias quod in potestate habeamus. X, 236. Invocandum Dei adjutorium. V, 895. Oratio non propter quod fuimus, sed propter quod erimus necessaria. X, 551. Oratio et gratiarum actio necessaria. II, 851, 856. Oratio a gratulatione qui differat. IV, 80, 1577.

Orare, quid orandum. IV, 1087. Orandum ut Deus det, quod ut habeamus jubet. VI, 445, 444. Ut datum conservet, ac nondum datum suppliat. VI, 444. Orandum ut Dei dona in nobis augeantur. IV, 1048. quod nondum accepimus, nos accepturos esse fidamus: eo quod de aere, ut in gratis non sumus. VI, 444. Oratio quomodo petimus quae accipimus. X, 997. Nolite aliquid a Deo querere, nisi Deum. V, 1461. quid erit mihi, quicquid mihi dederis, praeter te? V, 1469. Orationis remedium contra peccata accipimus post integritatem remissionis. V, 752. Orandum est a Domino ne peccemus. II, 775. Oranda bona vita, cetera propter ipsam. II, 497, 499, 505, 505. Beneficia temporalia et aeterna quomodo petenda. V, 197. Temporalia a Deo petentes, nihil petunt. V, 794. Discite hoc petere a Deo, ubi non timeatis exaudiri. V, 1445. Multi clamant ad Dominum pro tota orationis rebus, vix quisquam propter ipsam Dominum. IV, 971. Necessaria corporis a Deo solo petenda, non a demoniis. IV, 752, 755. Orandum est ut incolumitas, amicitia, sufficientia habeantur, aut si jam adsint, teneantur. II, 499. Oremus ut valeamus quod voluerimus, cum Deo deante recte sciverimus. II, 990. Sciens unde acciperis, ab illo pete ut perficiatur, a quo datum est ut incipiat. II, 990. Falli eos qui in adversis tantum, et non in prosperis putant invocandum Deum. V, 482. quae mala sunt, non sunt postulanda a Deo. III, 1824. Non parva est tentatio, si contra tuam sit causam tua postulatio. III, 1826.

Orandum pro persecutoribus Ecclesiae. II, 657. Orandum pro inimicis et persequentibus. V, 120, 806. Orare pro amico tuo si dixeris, ambulabis in viam Domini. III, 1885.

Injuriam Deo facit qui cum orat, ut inimicum suum premet. IV, 456. Oratio nostra facit eleemosynas, cum pro inimicis ut pro amicis profunditur. V, 1044. quare nunc Ecclesia orat pro inimicis, et in novissimo iudicio non orabit. VII, 757. Gravior est Deo pro fratre deprecatio, ubi sacrificium caritatis offertur. II, 87. Orent pro se invicem omnia membra; caput pro omnibus impellet. III, 1985. Orare pro quibusdam fratribus non nobis praecipitur. III, 1266, 1267. Oratur pro infidelibus ut credant. V, 914, 915. Qui sacerdos stans ad altare exhortetur populum orare pro infidelibus, pro Catechumenis, pro fidelibus. II, 978, 988. Orat Deum sacerdos clara voce ad altare, ut incredulas gentes ad fidem suam venire compellat. II, 988. Ideo Deus per orationes credentium nondum credentes credere facit, ut ostendat quia ipse facit. II, 988. Orationes quae facit Ecclesia sive pro infidelibus ut convertantur, sive pro fidelibus ut augeatur in eis fides et perseverent, destruant Pelagianum. VIII, 48. Oratio pro quibus et contra quos impendenda. IV, 248, 458. Orare contra quemquam non licet. III, 1267. Non oraret Ecclesia pro reprobis, si essent cogniti. VII, 757.

Orationum auxilia quam utilia. IX, 478, 509. Orationes sanctorum quantum pro aliis valeant apud Deum. IV, 1412. Orantibus aliorum magnos etiam viros debere se commendare. II, 1025. Oratio Dominica pro eis tantum est efficax, quorum fides per dilectionem operatur. VII, 657. Gaudeant de nobis Martyres, qui orant pro nobis. IV, 1141. Orans pro Ecclesia catholica, neminem singulorum praeterit. V, 1249. Orat Ecclesia pro omnibus hominibus, non tamen exauditur pro omnibus. VII, 757. Orans Ecclesia pro quibusdam exauditur. VII, 508.

Orando quid observandum. IV, 1531, 1532. Quomodo orandum. III, 1274, 1467. Quid oremus sicut oportet nescimus. X, 551. Oranti duo cavenda, ne aut quod non debet, aut a quo non debet petat. V, 578. sic orandum est quomodo docuit Christus. IV, 1532. Oratio incipere debet a laude Dei. IV, 1882.

Oratio duplex, interior et exterior. IV, 404. De interiore oratione intelligendum illud, *sine intermissione orate*. IV, 404. Oratio sine intermissione certius exauditur. II, 500. Orare sine intermissione, est vitam beatam a Deo solo sine intermissione desiderare. II, 501. Orationes crebrae, sed brevissimae et raptim vacante Fratrum qui sunt Aegypto. II, 501. Orare diu cum vacat, id est, cum alia bonarum et necessariorum actionum non impediuntur officia, non est improbum nec in utile. II, 501. Orare frequenter, non est orare, in multiloquio. II, 501, 502. Quid sit multum loqui, quid multum precari. II, 501. Multiloquium in oratione vitandum. V, 578. Orationum diligentia cura in Scrij toris, specialiter viduis invenitur injuncta. II, 506. Oramus verbis per certa tempore intervalla, ut quantum in desiderio vitae aeternae profecerimus nobis innotescamus, et ad hoc augendum nos ipsos acris excitemus. II, 501. Orare nonnisi spiritaliter spiritu renatos decet. II, 502.

Orandum in templo mentis. I, 1195. Orare in clausis cubiculis, quid. I, 1195. Non recte oratur, nisi in intimis cordis. VI, 144. Quando oras, claude ostium, ne tentator ingrediatur. IV, 1854. Oratio vocalis sine intentione in Deum, inanis est. IV, 1585. Orationis vox, quae. IV, 1809. Multum oratio habet sonum, vocem non habet. IV, 1809. Oratio clamor ad Deum, non corporis voces; sed cordis. IV, 74, 85, 254, 1854. Oratio nostra vix sine mentis evagatione. IV, 1086, 1385. Mira Dei benignitas tolerantis orationes, quae cum mentis evagatione fiunt. IV, 1086. Orans in toto corde, clamat quando aliunde non cogitat. IV, 1585. Magna in oratione intentio, magnum exprimit orantis affectum. IV, 1585. Qui orationem suam tepidam, frigidam et penitus nullam dolet, jam orat. VI, 127.

Orandi tempus, tempus gratiae Dei. VI, 254. Orandi tempus post Galli cantum. IV, 1587. De loco et modo orationis. III, 1519. Magis valet petentis affectus, quam petitionis locus. IX, 429. si aliquis in Memoriam haereticorum orans exauditur, non pro merito loci, sed pro merito desiderii recipit sive bonum, sive malum. IX, 428. Situs corporis ad orandum nullus est praescriptus. VI, 144. Supplicantiis congruens situs, genua figere, extendere manus, solo prosternei. VI, 597. Fronte terram percutere. V, 1419. Per haec cordis affectus, qui ut fierent ista praecessit, quia facta sunt crescit. VI, 597. Haec cum quis praestare nequit, in secretissimo cubili, ubi compungitur, sternitur. VI, 597. Oramus stantes quinquaginta diebus post Pascha et omnibus Dominicis. II, 218, 220. Ad orationem stantes cur convertuntur ad Orientem. III, 1277. Un ubique Christiani diebus Paschalibus et Dominicis stantes orant, ignorat August. II, 220.

Orandum est perseveranter. IV, 801. Orationis instantia commendatur. IV, 801. 1579. Famelicis Peresce debemus, ante jamjam conspectus deus medicamentum in orationibus.

se clamant. V. 140.
Oratio Dominica, regula postulandi Apostolis a celesti
jurisprouto data. IV, 1849. oratio quare verbis tradita. III,
1273. orationis Dominicæ expositio. II, 505; III, 1277; V,
577; VI, 285. orationis Dominicæ præfatiuncula. III, 1276.
Ejus petitiones apud Mattheum septem, apud lucam tan-
tum quinquæ. VI, 285. La oratione Dominica tria ad vitam
æternam, quatuor ad temporalem pertinent. III, 1285. ora-
tionis Dominicæ tres ultimæ petitiones contra concupiscentiam
adhibende. X, 135. orationis Dominicæ petitiones,
cum septem deus spiritus sancti, et beatitudines Evangelii
genuis computantur. III, 126. orationis Dominicæ petiti-
o tertia; *fi it voluntas tua, qui minuit. X, 676.* Boni ex ani-
mo dicunt, *venit regnum tuum, non ita mali. V, 269.* oratio
Dominica et symbolum complectuntur fidem, spem et
caritatem. VI, 254. ad hoc minus symbolum prius, et post
oratio Dominica tractant. V, 577, 586. oratio redditur
Competentibus post octo dies. V, 140. oratio Dominica ad
fideles præsertim pertinet. IV, 1847. oratio Dominica in
sacrorum mysteriorum celebratione. V, 524, 1191. oratio
Dominica quotidie dicitur ad altare. V, 599. Preceptum
Eucharistie præmitti debet. V, 127. unus patet quod in
oratione Dominica non invenitur. II, 504. oratio Dominica
continet quicquid recte et congruenter orari potest, et ad
eam ceteræ alie orationes reduuntur. II, 505. Exaudiri
vult omnes sancti pro se ipsis, non pro aliis. III, 1806. De-
sideriorum forma in Dominica oratione. V, 578. Quisquis
orat quod ad istam Evangelicam præcem pertineat non pos-
sit, carnaliter orat. II, 505, 504. orationem Dominicam nisi
dicas, non eris orans. IV, 1552. Si aliam dicis, non exau-
diaris. IV, 1552. orationem Dominicam securus dicit, qui
facit quod dicit. IV, 1552. In ea pactum de remittendis de-

Deus, quod non bene petimus. II, 1820.
Oratio. Aliquando Deus iratus dat quod petis, et Deus propitiuss negat quod petis. V, 1567; IV, 429. Nonnullis impatientius Dominus Deus quod petebant concessit iratus, sicut contra Apostolo negavit propitiuss. II, 505. Metuendum est ne Deus nobis noxia, quae possent non dare propitiuss, et dat iratus. III, 1824. Preces daemonum exaudit. III, 2024. Citius diabolus exaudit Deus ad tentandum, quam ipsius Job ad sanandum. IV, 1882. Apostolus rogat, et non accipit; diabolus rogat et accipit, quare. IV, 175. 1882. melius non exaudit ad voluntatem, sed ad sanitatem. V, 1566. Quomodo aeterna, quae animo temporalia petenda. V, 1566. Exaudiuntur multi et multis modis, non solum Christiani catholici, sed et pagani, et Iudaei, et haeretici. IV, 429. Extra Ecclesiam exaudiuntur multi ad multa, sed non ad vitam aeternam. IV, 178, 1270, 1704, 1721. Preces improborum quomodo exaudiuntur. III, 2024. Multi clauso ore exaudiuntur a Deo, et multi in magnis clamoribus non exaudiuntur. IV, 1604. Exaudiuntur quidam ad damnationem, et non exaudiuntur quidam ad salutem. IV, 175. Deus alios exaudit, alios non exaudit, prout cuique novit expedire. IV, 1088, 1881. quodam desiderium se exaudientur spondit Deus. IV, 1296. 1888. Superflua petens propitius Deo non exaudit. V, 205, 498. Cito exaudit, qui terrena non petit. IV, 1777. Derelinquens non derelinquit Deus, quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 543, 565, 575. Deus non exaudit ad temporalia, ut intelligentes ab ipso desideranda sempiterna. IV, 485. Dum Deus tribulationes non aufert, uti deprecari fueramus; nos ab eo negligi non existimemus, sed bona ampliora speremus. II, 505. Male usus homo eo quod vult accipere, Deo petens nascente non accipit. III, 1824, 1825. 1874. I exaudit Deus ad sanitatem, non ad voluntatem. IV, 175, 1885. Non habetis pro magno exaudiri ad voluntatem, habete pro magno exaudiri ad utilitatem. V, 1706. Pater est Deus, et quod multi cupiunt filii non dat. IV, 1809. Crede patri, quia si tibi expediret, daret tibi. V, 498. Non petendum est aliquod quasi fixum, sed quod nobis Deus expedire scit. IV, 624. Novit Deus quid tibi in his expediat, nos autem intendamus, qui nobis proposit accipere. IV, 1809. Propitius Deus cum male amamus, negat quod amamus; iustus autem dat amanti quod male amat. IV, 202. Cum id amamus quod vult Deus ut amemus, procul dubio daturus est nobis. IV, 202.

oratio, Deus et cum dilecti, adest; et quod dilecti, adest; et differendo adest: ne præpropterea cum inplet voluntatem, perfectam non implet sanitatem. V, 892. Oratio pro iusto laudat, pro iniquis magis laborat. V, 526, 1129, 1455, 1441. Cum de quibusdam dilecti sedit, commisit et dilecti, ut ait. V, 411. Cum dare vult Deus, dilecti; ut amparis de se deces orationum, ne vil scilicet deo datum. V, 649. Deus bene aliquod dare dilecti, sed neminem adiuvantem requirit. III, 1377. curandum non est animi, sed ut cogitatio deum tempore, dilati ruatur. III, 1890. Novi, homini danti qui curat. IV, 1881. Deus si non latet elicitari, exerceat quæritatem, non credendum; elicientem. III, 1467. orationis bene valeat, bene se habet innotum. V, 892. quæ possunt esse quæ quod præparatur. II, 302. oratio sanctiorum in nichil voluntate, et adulationibus, adusit quæ, reprobantur adulationem, et ab eis flatu percussus adulentis inflammatur. IV,

1118. Differtur tantum quod in nomine salvatoris petimus, non negatur. III, 1826. Fidelis multa deprecatur secundum saeculum, et non exauditur; ad vitam autem aeternam semper exauditur. IV, 718. orationes, observationes, etc., qui differunt. II, 653. Fiant preces antequam illud quod est in Domini mensa, incipiat benedici; orationes, cum benedicunt; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur; et post haec omnia gratiarum actiones. II, 656.

oratio communis voce Diaconi indicitur. II, 221. Orationibus communibus et alternis, plus agimus, quam singularibus et privatis. *inoc.* II, 788. oratio ante cibum. X, 176. Oratio pro mortuis ad altare. I, 780. Oratio pro defunctis. VII, 757, 758. Egregie Augustini orationes ad Deum. I, 869, 885.

oratorium. I, 1579. In oratorio nemo aliquid agat, nisi ad quod est factum, unde et nomen accepit. II, 960.

orbis terrarum Adami nomine significatur. IV, 1256. Orbis terrarum partes. VII, 497. Orbis terrarum non per veteris Legis observationes, sed per Evangelii filium possessio Abrahæ facta est. VII, 522.

Orbis Romanus. VII, 171.

Orcus frater Jovis et Neptuni. VII, 215. Orcus receptor mortuorum. VII, 196. Orcum terrenam et infernam mundi partem esse voluit. VII, 207.

Ordinationis sacramentum. IX, 409. Ordinationis benedictio. II, 229. Ordinatio clerici fiat ad plebem congregandam. VI, 594. Ordinandi debent esse sine crimine. X, 565. Ordinationis manus suspecto imponere, nec ad commendationem suam alteri episcopo eum subintroducere recusat August. II, 268. Ordinarie debeat qui in parte Domini baptizatus est, rogatus August. non consulit: sed addit, *aliquid est facere si cogaris, aliquid consilium ut facias*. II, 1061. Ordinationis suae tempore lacrymas fundit Augustinus. II, 88. Post etiam onus multo gravius expertus est, quam putabat. II, 88. Ordinatus Valerium obsecrat, ut in sum sinat in secessu precibus ac studio agere, quo instructior fiat. II, 89. Negat Augustinus Vinianum in Ecclesia sibi tradita ab alio episcopo, nisi se interrogato ac permitente, posse ordinari. II, 477. qui quibuscunque locis ordinati fuerint ministri, in ipsis locis perseverare debent. IX, *app.* 787. Credebatur populus Hippon. non posse fieri, ut qui apud se ordinaretur etiam invitatus, a sua urbe posset abscedere. II, 477. Aliter sentiebat Augustinus. II, 477. Ordinationis sacramentum non licet iterari. IX, 70, 71, 72. Non amittitur. IX, 102. Sacramentum ordinationis manens in oratione. VI, 594. Etiam in eo qui aliqua culpa remouetur ab officio. VI, 594. Ordinati etiam extra Ecclesiam in suis honoribus diut suscepi. II, 815. Ordinationis Aurelii anniversarius dies. V, 645. Item ordinationis Augustini. V, 1480, 1482. Ordinator Stephani Petrus. V, 1565.

Ordo est parum disparumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio. VII, 640. Ordo est per quem aguntur omnia, quæ Deus constituit. I, 991, 994. Ordo, bonum generale in rebus a Deo factis. VIII, 335. Ordo rerum quid valeat. VIII, 597. Ordine cuncta a Deo administrantur. I, 984, 994. Eo continentur etiam mala. I, 983. Ordo in eo qui esse, inordinatio non esse. I, 1541. Ordo penes ipsum sit, qui novit ordinare quod creavit. V, 1335. Ordini rerum transeuntium pro nostris meritis assuti sumus. I, 1179.

Ordo natura in homine quis. VII, 629. Ordo et pax exigit, ut prius homo Deo, deinde caro homini subiciatur. IV, 1860. Ordinem tenere et ordine teneri, non idem. I, 1187. Injusti iuste et fodi pulchre ordinantur. III, 150. Peccantem hominem ordinavit Deus turpem non turpiter. I, 1180. Ordinare novit Deus deserentes se animas. VI, 555. Qui iniuste se ordinat in peccatis, iuste ordinatur in poenis. II, 539.

Ordo dux ad Deum. I, 990. Ordo rerum servandus, ut anima bene agat. II, 539. Ordo vitæ et eruditionis. I, 1005. Ordo ille approbandus, ubi potiora præcedunt. VI, 526. Ordo non est, ubi deterioribus meliora subiciuntur. I, 1251. Quod mutatur in melius, ad esse et ad ordinem tendit. I, 1548. Ne quis perturbetur si præscriptus ordo turbetur, cum incertum sit quid utilius agamus. VI, 526. Ordinare res agendas pro nostro capto debemus. VI, 526. Res ordinatas nos peregrisse non ideo gaudeamus, quia nobis, sed quia Deo sic eas agi placuit. VI, 526. Eis voluntatem Dei præponere quisque paratus sit. VI, 526. Unde ordo interdum dicitur malus. VIII, 558. Libri de Ordine scripti sub finem ann. cccclxxxvi. I, 977. Zenobio sunt dicati. I, 979. Quare. I, 985.

Ordinis nomine scripta Madaurensium epistola. II, 1026.

Ordini leges replicare. II, 516.

Orbitas pertinet ad ignem, qui exurit quod vitiosum est in amore conjugum. VII, 745, 744.

Oreb interpretatur siccitas. IV, 1033.

Organum omnia instrumenta musica significat, aliquando tamen sumitur pro solis iis quæ tollibus inflantur. IV, 671,

1964. Organa musica sanctos designant. IV, 1964. Organa sua habent cives Jerusalem, Scripturas Dei, præcepta Dei, promissa Dei, etc. IV, 1764. Organarius qualis, tale organum. V, 1585.

Orestes et Pylades. I, 697.

Orientales heretici Donatistis aliquo modo se sociare tentaverunt. IX, 576. An iudicium quod habuerunt de baptismo resciderint, non constat. IX, 539. Orientales propter requiem Domini significandam jejunium sabbato relaxant, et propter humilitatem mortis Domini quidam ex occidentalibus jejunant; sabbatum Pasche ab omnibus jejunatur ad renovandam memoriam doloris Apostolorum de morte Domini. II, 450.

Origenes. I, 595; VII, 667, 668. Ejus error quod omnia recurrant ad id unde deflexerunt. I, 595. Origenes error de supplicio diaboli et damnatorum non semper duraturo. X, 525. De salvando etiam diabolo. VII, 751. Origenem sensisse, posse diabolum misericordiam Dei impetrare, quidam asserunt, quidam negant. X, 1485. Origenes sententia de salvando diabolo relictur. VII, 755. Origenes erravit, quia elementior fuit. VII, 755. Animas de celo lapsas esse putarunt Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Origenes libri *περὶ ἀρχῶν*. VII, 536. Origenes ex Theodotione addidit ad LXX interpretationem. II, 261. Psalmos interpretatus est. II, 261. Quinque volumina scripsit in epistolam ad Galatas, et de eadem agit lib. 10 Stromatum, et alibi, ex Hier. II, 252, 254. Nec Petrum peccasse, nec Paulum proculiter arguisse majorem, ideo asserit, ut Porphyrio blasphemanti respondeat. II, 254, 257. Origenes et veterum sententiam de Petro reprehensio a Paulo Joannes Chrysostomus amplexus est. II, 254. Hieronymum rogat Augustinus, ut prodai Origenes et hereticorum errata. II, 157. Origenes ab Hieronymo mirabiliter laudatus, ac post non mediocriter nec de mediocritas questionibus reprehensus. II, 286. De Origenis quibusdam opinionibus quas non recepit Ecclesia, liber ab August. scriptus. II, 748. Origenes reprobus ab Ecclesia, quare. VII, 751.

Origenium heretici qui et Adamantii Tractatoris. VIII, 53. Origenianorum dogmata. VIII, 53.

Origenium alii heretici, a nescio quo Origene dicti sunt. VIII, 53.

Originale peccatum. V, 928, 944, 1543. Originali peccato cuncti omnes. III, 1634; X, 270. parvuli. VII, 503. Originale peccatum trahit inans ex Adamo, quia unus erat cum illo et in illo. II, 560. Generatio ex Adam uno delicto obligat; regeneratio ex Christo tam illud quam quicquid postea ex iniquis operibus humane conversationis accedit, solvit. II, 678, 679. Nasci ex Adam necessitatis est ex damnatione; nasci per Christum, voluntatis et gratiæ. III, 1401. De incarnatione anime nulla sententia tenenda quæ neget peccatum originale. II, 735. Si anime creentur singule singulis, quomodo peccatum originale contrahant. II, 725. Originale peccatum et alienum est, et nostrum. X, 1079. Originale vinculum damnationis. VI, 277. Originalis peccati poena. VI, 107. Hieronymus dogma de peccato originali in lib. contra Iovinianum, et in commentariis in Job stabilivit. II, 725, 750.

Originale peccatum negabat Pelagius et cum eo Pelagiani. II, 725, 865. Ejusto Zosimi in qua asserit peccatum originale. II, 865. Originale peccatum arguit infatum baptismus. III, 416. Originale peccatum baptismus diluit. IV, 591. Parvulorum baptismus non superfluous, quia peccato originali obligantur. II, 678. In originali malo duo sunt, peccatum atque supplicium. VII, 788. *Idem* Peccatum. Originali bono insunt propagatio et conformatio. VII, 788. *Idem*. VII, 628.

Ornamenta exterioris hominis quanto magis appetuntur, tanto sunt interioris detrimenta, ac vice versa. V, 884. Ornamenta auri vel vestis non vult August. præpropria prohiberi sententia, nisi iis qui neque conjugati, neque conjugari cupientes, cogitare debent quomodo placeant Deo. II, 1060. Ornatus maxime Christianorum et Christianarum mores boni sunt. II, 1060. Auri circumpositio et intortio, crinum et cætera hujusmodi, quæ vel ad ornatum pertinet, vel ad illecebram formæ adhiberi solent, merito reprehensa sunt. II, 1060. Ornari solis maritis femine permittebat, et hoc secundum veniam, non secundum imperium. II, 1060. Si ad ornatum indecentem dura aliqua conditione mulier a viro cogatur, habeat in superbo cultu cor humile. II, 1061.

Orontius. II, 1071.

Orosius presbyter Hispanus. I, 648; VIII, 665, 666, 669; X, 545. Ab ultima Hispania ad Augustinum transit, scripturarum ardore inflammatus. II, 718. Orosium August. mittit ad Hieronymum. II, 721. Orosii communitorium. VIII, 669. Orosio de Priscillianistarum hæresi et Origenis quibusdam opinionibus, August. uno libro respondit. II, 748. Orosius litteras Herodoti et Lazari detulit ad Concilium Car-

obnoxia est. V, 1537. Dicamus modo fructuose, transeunt omnia sicut umbra; ne dicamus infructuose, transierunt. IV, 284.

Pœnitentie procrastinatio quam periculosa. IV, 1501. Pœnitentiam qui agunt, dicuntur peccasse. Deo; qui nolunt agere, cecasse non Deo. III, 775. In eos qui pœnitentie negligende exemplum ex aliis sumunt. V, 1545, 1547. Pœnitenti sterilis, nihil prodest. V, 408. Pœnitentie fructus qui sunt. V, 408. Pœnitentia in hac vita tantum fructuosa. VII, 739. Pœnitentia infructuosa. VI, 205. Post iudicium infructuosa est, nunc fructuosa, quando correctio libera. V, 150. Pœnitentia erit in die iudicii, sed infructuosus. IV, 284, 357. Pœnitentia huius temporis, dolor medicinalis est; pœnitentia futuri temporis, dolor ænalis est. IV, 689. Pœnitentia post iudicium cruciabilis est, non sanabilis. V, 151. Pœnitentia sera. III, 865. Pœniteat te ad vocem sermone; nam ad vocem præsentis iudicis, sine causa pœnitebit te. V, 150.

Pœnitentia donum est Dei. II, 828; VI, 271, 424; X, 505. Pœnitentia datur a Deo. X, 1422. Ad donum spiritus sancti pertinet, quia peccatori dispendit quod fecit. IV, 596. Vocatio ad pœnitentiam, ad occulta Dei iudicia est revocanda. X, 920. quibus modis Deus ad emendationem sollicitat. V, 150. Ex hominibus alios per bonitatem adducit Deus ad pœnitentiam, alios secundum iudicium non adducit. X, 795. Pœnitentiæ prædicatione vocatur ad Christum et congregatur Ecclesia. IV, 1965. Pœnitentibus veniam non dari secundum gratiam, sed secundum merita et laborem eorum, Coelestis doctrina. X, 545. Pœnitentiam misericordia et adiutorio Domini fieri docet Ambrosius. X, 582. Pœnitentia a mortuis operibus, quid sit. VI, 208. Infructuosæ arbori stercus adhibuit, figura pœnitentiae. V, 1185. Pœnitentia David cur Deo accepta, non vero salut. VIII, 442.

Pœnitentes olim qui proprie dicebantur. VI, 228. Pœnitentes proprie in Ecclesia appellati. II, 1086. Il sunt qui post baptismum ita peccaverint, ut excommunicari et postea reconciliari mereantur. II, 1088. Pœnitens id agat quod sibi ad salutem, cæteris ad exemplum prosit. V, 1545. Pœnitens est peccata propria et agnoscere et punire. V, 152. Pœnitens, homo irascens sibi. V, 187, 649. Et suus ipse punitor est. V, 1275. Lacrymæ, sanguis pœnitentis. V, 1542. Pœnitens, verus homo. III, 851. Pœnitens ex parte iustus est, et ex parte peccator, et quomodo. IV, 1825. Pœnitens quomodo conjugatur Deo, ac præstat ut Deus ipsi intercedat. V, 487. Pœnitentes in membris Christi. IV, 1293, 1537. Pœnitens conari debet peccata omnia perimere. V, 155. si non te invenit oēs ultimus victorem, inveniat vel pugnante. V, 155. De reliquis in conatu invento facile ignoscitur. V, 155.

Pœnitentium reconciliatio. VII, 674. Pœnitentia vera etiam per malum clericum remissionem peccatorum accipit. V, 466. Pœnitentis resurrectio et solutio in Lazaro figurata. IV, 1506; V, 595. Impositio manuum super pœnitentes, orationis indicio et discussio ipsorum. V, 1111. Pœnitentes abundant. V, 1111. Cum discedunt, invenitur male viventes. V, 1111. Qui debet esse locus humilitatis, fit locus iniquitatis. V, 1111. Quando illis imponitur manus, fit ordo longissimus. V, 1111. Ad pœnitentes admonitio. V, 1111.

Pœnitere quomodo Deus dicatur. IV, 4416, 1460, 1725; VI, 141; VII, 559. Pœnitentia in Deo, dicitur mutatio sententiæ. V, 152. Pœnitentia cur minus videatur Deo congruere, quam præscientia, ira, et similia. VI, 141.

Paganismum obtendit Faustus et Judæis et Catholicis. VII, 569.

Pagani qui vocentur. I, 648. In quo distant a Manichæis. VII, 576. Paganitatis error unde inolevit. VII, 208. Pagani quid de principio rerum, qui de das sentiant. VIII, 576. solemniorum. IV, 189. Deus unus a Pagans celebratur variis nominibus. II, 82. Paganorum religio circa homines mortuos tota occupata fuit. VII, 255. Pro diis habent homines mortuos. V, 1249. Paganos daemonicus vocat August. II, 159. Paganorum sacerdotes mortui dicuntur, non tantum propter impietatem, sed propter mortuos deos eorum. IX, 65. Ludendi et saltandi mos receptus in solemnitate paganorum. III, 475. Paganorum ludi ritusque sacrorum, turpissimi. II, 415; VII, 50. Crudelissimi. VII, 52. Paganorum imitatione deorum suorum peiores fiunt. II, 414. Pagani non excusant sui sacrilega sacra et simulacra, quod eleganter inter retentur quid quæque significant. II, 578. Paganorum in cultu litigantium deorum concordia. VI, 712. Pagani concordie præcepta non habebant. II, 529.

Paganorum non verge virtutes. X, 747. *Vide Infideles.* Virtus. Virtutes Paganorum steriles. II, 710. Paganis nihil prodest, non quidem quod iam boni sunt, sed quod medio-criter mali. IV, 196. Honesti mores etiam Paganorum, non nisi ex Deo sunt. II, 591. Paganorum reip. felicitas luxuriosa, licentiosa, sacrilega. II, 555. Pagani ad quædam

temporalia exaudiuntur. IV, 1270. Pagani fures et latrones. III, 1720. Eorum doctrina de virtutibus et vitis noxia. III, 1720. Pagani in tenebris sunt. IV, 196. Pagani Christum volunt nihil sensisse contra deos suos, sed eos magico ritu coluisse. III, 1069. Pagani oraculis suis Christum laudare compulsi. III, 1052. Paganorum subter ugiem non fiant Christiani. IV, 116. Pagani in Christianos referunt malorum causam. IV, 1055, 1054. Eorum in Christianam religionem querelæ ex vastatione Romæ. V, 505, 1536. Paganorum scandalum ex pressuris mundi. V, 505. Pagani Christianorum discordia vocari a Christiana religione non debent. VI, 715. Pagani intus credentes, sed erubescetes confiteri. V, 1278. Paganorum ad Christum mira conversio. III, 125. Paganorum superstitio deletur. V, 166. Simulacra contringi iussa sunt recentibus legibus. IX, 44. sacrificia capite plectuntur. II, 526. Ex Paganis multi ad Deum verum conversi timore legum imperialium. II, 554. De temulis, idolis, lucis qui evertuntur, non licet Christiano in usus privatos quidquam usurpare. II, 185. Paganorum res ra, ere non licet. V, 965. Pius operibus secerantur Christiani a Paganis. V, 1025. Cum Paganis potius quam cum malis Christianis convalescebant boni Christiani. IV, 1289, 1290. Paganorum infirmitas cum Martyrum constantia comparatur. IV, 1829. Pagani venientes ad Christum, episcopi fieri essunt. IX, 478. Pagani, ligna silvarum appellati. IV, 1251. Lapides mortui. V, 165. Paulinus adversus Paganos scripsit. II, 159. Hoc Paulini opus petit August. II, 181.

Palæcia in sacris litteris quid significat. IV, 1547, 1548. *Palæstinum* iudicium in causa Pelagii. II, 816, 826, 827, 851, 876, 979. *Palæstino* concilio quemam Pelagius anathematizavit. II, 827, 979. *Vide Pelagius.*

Palatum *capituli* dicitur. VII, 200.

Palatinus episcopus. II, 759, 780.

Palatium monet Augustinus quomodo in Christiana sapientia, quam delegit, i robiat ac perseveret. II, 989.

Palea frigidam vim habet, ut uives servet; et fervidam, ut poma immatura maturet. VII, 712, 719. *Paleæ* et *zizani*orum nomine significantur heretici. III, 127, 144. *Injusi*. IX, 29. *Palea* sunt carnalia quærentes, sive sint intra, sive foris. V, 1175. *Palea* invidus, iniquus quem ventus tentationis aufert, cui opponitur *foliulus* gravis. IV, 539. *Palea* potest fieri rumentum. V, 1175.

Palæstræ canere. II, 157, 257, 244, 290.

Pallidia ad Memoriam S. Ste, hani Hippone sanata. VII, 770.

Palladius. II, 774.

Palladius triagantus episcopus. IV, 697.

Pallantius in moriturum Hercules flevit. VII, 86.

Palliati philosophi, Cynici dicuntur. I, 912. *Pallio* et clava utebantur Cynici. VII, 428.

Pallor deus Romanus. II, 84; IV, 1596; VII, 125. Ab Hostilio introductus. VII, 150, 190. Pallori et febri lana fecerunt Romani. III, 1055.

Pammachia. VIII, 574.

Pammachius suos colonos donatistas ad Catholicam adduxit. II, 225.

Pan unde dictus est in Arcadia Lycaeus. VII, 574.

Pancarius. II, 1068.

Pancarpus. VIII, 374. In ludicris numeribus edi solet. VIII, 598.

Pancratius Palianensis episcopus. IV, 581.

Pancratium facere, est pugilari. IV, 679.

Pannovius episcopus. II, 759, 780.

Panis significat omnia ad victum pertinentia. III, 496, 499, 509, 514, 652; V, 589, 594. *Panis* hominem nutrit; et accipitrem necat. I, 1550. *Panis* et merum ad mortuorum se ulera tollebantur. IV, 554. Et celebrabantur convivium. IV, 554. *Panis* et in bono et in malo est in Scriptura. III, 79.

Panis Deus. IV, 1726. *Panis Deus* ut la nobis fieret, descendit ad terram. IV, 1726. *Panis* non deficiens, et indigentiam nostram finiens, Trinitas. V, 620. *Panis cœli*, Christus. V, 726. Ut panem Angelorum manducaret homo, Dominus Angelorum factus est homo. V, 701, 726. Ex eodem pane homines et Angeli, sed non eodem modo manducant. IV, 1742. *Panis vivus* qui in via reficit nos, in patria saluabit nos. IV, 4814. *Panis Christus* cum labore et sudore manducandus. IV, 1784. *Panis celestis* esuriem interioris hominis quærit. III, 1607. *Panis frusta*, membra Christi. IV, 1954. *Panis* qui reficit, nec deficit, iustitia, veritas, i se Christus. V, 969. *Panis Angelorum* et hominum, veritas, sapientia, virtus Dei. IV, 1742. *Panis animæ*, verbum Dei. IV, 586, 1165, 1297. *Panis cordis iustitia*. IV, 562. *Panis veritatis* amarus peccatoribus. IV, 88. *Panis doloris* pœnitentium. IV, 1786. *Panis terre* vivendum. V, 265.

Panis quotidianus duplex, corporalis et spiritalis. V, 589, 401. *Panis quotidianus*, sermo Dei. V, 581, 585, 593. *Lectiones* et hymni sacri. V, 589. *Eucharistia*. V, 581, 589, 595,

401. Quidquid animæ aut corni nostræ in hac vita necessarium est. V, 395, 401. Panes tres dati amico. V, 620. Tres panes a Deo petiti, qui petiti saturari conspectu Trinitatis. IV, 1524. Panis submeriticius Eliæ aliud habuit quam panis usitatus. III, 577. Panes de lapidibus cur Christus esuriens non fecit. IV, 1164, 1165. Multiplicatio panum in deserto. IV, 1164. In multiplicatione panum, omnipotentia Domini quasi fons panis erat. III, 528. Allegorice quid significet miraculum quinque panum. III, 1600; VI, 48. Et miraculum septem panum. V, 581; VI, 51. Mysteria in iis qui saturati sunt de septem panibus. V, 581. Panem, mendicanti cur Manichæi porrigebant. VIII, 160.

Panes benedictos quinque Paulinus Romaniano et Licentio mittit. II, 126. Panem ad Alypium mittit Paulinus. II, 100. Et ad Augustinum. II, 103. Et paulino vicissim Augustinus. II, 125.

Pantomimus. III, 64; V, 1020. Pantomimus iniquis facilius placet, quam Deus. IV, 277. Pantomimi ludieri et inhonesti. IV, 1347.

Papa. Romani episcopatus præminencia X, 351. Romanus pontifex reliquis episcopis loco prior. X, 648. Missis ad sedem Apostolicam duobus Conciliis, indeque rescriptis venientibus causa (Pelag.) finita est. V, 754. *Vide* Romanus episcopus.

Papyrus gens, apud Romanos. VII, 69. *Not. (d).*

Parabola, quid. IV, 852. Parabolas inter et propositiones seu *παραβολαί* discrimen. IV, 985. Parabolas decem virginum ad novissimum Christi adventum non pertinere, quidam opinati sunt. II, 922. Parabole Domini secundum similitudinem et dissimilitudinem intelligende. III, 1558. *Vide* similitudo.

Paracletus consolator vel advocatus interpretatur. III, 1828, 1868.

Paradisus proprie locus nemorosus. III, 482. Viridarium. V, 1505. Paradisi generale nomen est locus omnis ubi feliciter vivitur. II, 834. Omnis etiam spiritualis quasi regio, ubi animæ bene est, merito paradisus dici potest. III, 482. Paradisus in Eden plantatum alii corporaliter, alii spiritaliter, alii utroque modo accipiunt. III, 371. Sententiam tertiam amplectitur August. III, 371. Paradisi locus a cognitione hominum est remotissimus. III, 378. Paradisus in quo homo formatus est, præter fidei periculum quaeritur ubi sit. X, 398. Paradisi summa jucunditas. IV, 1771. Paradisum cæteraque ejus, nonnulli spiritaliter tantum intelligi volunt. VII, 394. Quod de paradiso Scriptura narrat, de paradiso spiritali, nonnulli tractatores catholici intellexerunt. X, 1399. Scriptura corporalem evidentius ostendit. X, 1399. Paradisus ad proprietatem literarum intelligi potest et debet. III, 373, 385. Paradisus qualis juxta Pelagianorum hæresim et quam falsus fuisset. X, 1089, 1510, 1528, 1552, 1408, 1437, 1453, 1557. Pelagianorum paradisus deliciarum qualis, etiamsi nemo peccasset. X, 1557. In paradysum volunt Pelagiani concupiscentiam introducere. X, 805. Paradysum Dei non solum libidinibus hominum, verum etiam cruciatibus implere cogit Julianus. X, 1560, 1561, 1564, 1571, 1572. Et mortibus. X, 1581, 1583, 1585. In paradysum non solum mortium poenas, verum etiam mortificationum valetudinem mittit. X, 1594, 1598. Pelagiani originale peccatum negantes, coguntur cuncta naturalia vitia in paradiso admittere. X, 1457. Et de facto vitia omnia corporum et animorum ibi collocant Pelagiani. X, 1557. Pelagianorum opinio de paradiso, nulli comprehensibilis. X, 1454. Paradisi beatitudo nec mortem, nec tot mala corporum admisisset. X, 1507. Status hominis in paradiso quoad sensus. X, 797. Ut quid homo positus in paradiso ut operaretur et custodiret eum. III, 379, 380, 381. An primi parentes cibis indigerint in paradiso. X, 772. In paradiso procreatio filiorum fuisset absque libidine. X, 818. In paradiso si quid utile disceretur, sine labore disceretur. X, 1516. In paradiso non clamabas, sed laudabas; non gremebas, sed fruebaris; foris positus gemit et clama. IV, 225. Ex paradiso terrestri homo dimissus est. III, 215. Paradisus et corporalis et spiritalis erat. VII, 419; X, 172. Paradisi explicatio spiritalis et moralis. VII, 594, 595. Paradisi terrestris deliciae quid allegorice. III, 202. Paradiso corporali in quo Adam fuit, et vita ista sanctorum quæ nunc in Ecclesia agitur significata est, et illa quæ post hanc in æternum erit. III, 178. Paradysum et tertium eorum appellavit Apostolus tertium visionis genus. III, 478. Paradysus vita beata. III, 202, 214. Paradysus in quem raptus est Apostolus an in tertio coelo. III, 482. Paradysus latronum promissus. II, 712. Latro quomodo die mortis Christi in paradiso cum ipso fuit. II, 855. Latro potuit introduci in eum paradysum, ubi fuerat corpus primi hominis. III, 576. Paradysum visibilem negant Seleuciani. VIII, 41. Paradysus Ecclesie typus. X, 798. Paradysus Ecclesie dicta est. III, 442, 478. In homine letitia quedam bonæ conscientie paradysus est. III, 482.

Paralysis interioris hominis quomodo sanatur. IV, 583.

Paralyticus aperto tecto depositus ad Domum, quid tingeret. V, 277. Paralyticus allegorice. III, 1354. Anima hominis operationibus dissoluta quomodo Christum quaerat. III, 1574. Paralyticus in baptismo sanatus. VII, 764. Paralyticus ad oratorium in quo terra de Jerosolymis allata infusa erat, salvus effectus. VII, 765.

Parasceven Judei etiam cenam puram vocant. V, 1090. Paratiansis saltus. II, 430; V, 1090.

Parcmonia jejuniis conjugatur. V, 1045.

Parci Deus malis oculis iustitia. IV, 1204. Parci Deus diversimode. III, 645. Christus nemini parcebat verbo, ut essent quibus parceret in judicio. IV, 1197. Nisi primo Deus per misericordiam parceret, non inveniret quos per judicium coronaret. IV, 1282. Vis ut tibi parcat Deus? tu tibi noli parcare. V, 1558. Plurimum interest quo animo quisque parcat. II, 660. Non omnis qui parci amicus est: nec omnis qui verberat, inimicus. II, 325. Parcens crudelis, feriens pius. V, 111.

Paragorizare, id est, mitigare. IV, 1658. *Not. 2.* Paragorizatur quotidie medicamentis Dei. IV, 1658.

Parentalia. IV, 534; V, 1601.

Parentes primi quando creati. III, 409. In quo constaret primorum parentum peccatum. III, 452. Primi parentes crediderunt Deum facile veniam indulgentem peccati. III, 446. Mox ut Adam et Eva præceptum transgressi sunt, intrinsecus gratia deserente nudati sunt. III, 446. Ipsa prope amicitia Dei onerabat primos parentes post peccatum, quæ fiduciam dabat ante peccatum. III, 448. Ad quid aperti oculi primorum parentum. III, 445. Aperto oculorum Adami et Eve, non est figurate accipienda. III, 446. Primi parentes scientia boni et mali frui potuissent, si ad lignum suo tempore accessissent. III, 452. Si non peccassent, non mortui essent, nec eorum posterit. III, 595. Quomodo. III, 596. Ex eo die mori cœperunt, quo ederunt, etc. X, 1585. *Vide* lignum vite.

Parentes primi, et si non peccassent, tamen generassent. VII, 450. Primi parentibus potuissent esse in paradiso honorabiles nuptiæ, et thorus immaculatus. III, 595. In immortalibus corporibus potuit is esse modus, ut solo pie caritatis affectu, nulla corruptionis concupiscentia, filii nascerentur. III, 295, 595, 599. Primi parentes non habebant appetitum carnalis voluptatis, qualem nunc habent ista corpora. III, 598. Quare non coierint in paradiso. III, 595. Ante peccatum non genuerunt. VII, 451, 455. Merito ad vespem visitantur. III, 447. Parentibus non tribuendum quod cum damnatione nascantur filii. X, 809.

Parentes quomodo se gerant erga filios. IV, 1204. *Consequitur* ut filii servant, ordo est naturalis. III, 590. In ea re sola filius non debet obedire patri, si aliquid iubeat contra Dominum. IV, 875. Deferendum est patri, quia pater est: et deferendum est Deo, quia Deus est. IV, 1685. Malos filios, ne de his erubescant, etiam parentes adhibere solent. III, 2152. Propter parentum peccata an filii puniendi. III, 765. Parentum iniquitates filii obesse non posse, exemplo suo Christus docuit. VIII, 140. Parentum peccata quomodo ad filios pertineant. IX, 635. Et ea Deus retribuat filijs. VIII, 157, 158. Parentum peccata quibus filijs redduntur, et quibus non nocent. IV, 1457. Parentum erat olim, nomen filijs imponere. V, 351.

Parentes non agnoscere, et non honorare, caninum est. V, 69. Parentes quomodo honorandi. V, 605. Filius in matrem injuriosus cum reliquis suis fratribus divina ultione punitus. V, 1445, 1444; VII, 769. Parentum imprecationes in filios, quam reformandæ. V, 1445. Præcepto de honorandis parentibus non est contrarium Evangelium. VIII, 156. Parentes et propinqui quare odio habendi. III, 1249. Quomodo propter Christum contemnendi. I, 615. Parentes propter annuntiationem regni Dei nulla impietate contemnuntur. VIII, 156. Parentum dilectio et contemptus in utroque Testamento commendatur. VIII, 157. Parentum et cognatorum affectio quatenus noceat. II, 1055. Quatenus intermenda sit. II, 1056, 1057. Matris carnalis genitibus gemitus opponunt matris Ecclesie. II, 1057. qui vult sua dare pauperibus, primum ea parentibus distribuere debet, si pauperes sunt. II, 1059. Parentes et amici quatenus amandi. I, 1258. Parentum amor qui temerarius vel impurus. VII, 746. Parentum amorem ordinavit Christus, non abstulit. V, 1512. Parentes duo ad mortem, et duo ad vitam. V, 154. Pater et mater hominis mortalis allegorice. IV, 198. Parentes nostros, Deum et Ecclesiam, si non ledamus, sed amemus, sequetur hereditas. V, 154.

Pariatores. V, 1191. *Not. (b)*

Pariatoria plenaria passionum omnium Christi. IV, 751.

Parietis dolor pœna est peccati. X, 1560, 1563, 1564. *Utrum* animula tempore parienti doleat, necne, non constat. X, 1565.

Paries. Christus ex duobus parietibus unum fecit; hæretici ex uno, duos faciunt. IV, 1225. Paries dealbatus,

hypoerisis. IV, 1229.

Parietinae idem ac ruinae. IV, 1298.

Paris Priami regis trojanorum filius. VII, 82. *Not. (f).*
Paridis adulterium cum Helena Menelai uxore. VII, 81.
Paridis adulterio offensus dii, Trojam deseruerunt. VII, 82.
Paridis iudicium, fabulosum vel iipsis paganus. VII, 368.

Parmenianus. V, 1387; IX, 53. Donatistarum Carthaginensis episcopus, successor Donati. I, 637. Parmenianus Donati errorem confirmavit. V, 279. Parmeniani eloquentiam multum praeceabant Donatistae. IX, 446. Parmeniani ceterorumque Donatistarum arrogantia. IX, 546. Parmeniani epistola ad tychonem. IX, 107, 108. Parmenianus tychonem reserendo compescit, non tamen refellit quae scripsit. II, 542.

Parmenianistae idem qui Donatistae. VIII, 32.

Paravia Ecclesiae Calamensis. VII, 433.

Parceia pro diocesi. II, 933, 935.

Paricidium patris, continentur omnia scelera. I, 935.

Pars turpis est, quae suo universo non congruit. I, 689.

Parta, reperta, conperta, unde dicuntur. VIII, 968, 972.

Parthenus. II, 94.

Participando divinitatem immortales efficimur. IV, 1906.

Partiri. Consuetudo pacifica est jam inter homines, ut cum terrena partiuntur, major dividat, minor eligat. VII, 498.

Parturiendi labor ex peccato. X, 403, 1148. Partus cum genitu poena est feminae peccatricis. X, 1178. De parturientium dolore. X, 1577. Parturientes sive magis, sive minus, tamen dolent: et hic dolor aut est poena peccati, aut dolor in paradiso fuit. X, 1378.

Parva non sua granditate, sed artificis sapientia metienda sunt. VII, 335.

Parvuli quales in paradiso gignerentur, si nemo peccasset. X, 1532. Parvulus crudeliter defendunt Pelagiani. X, 472, 473. Parvulus sic defendit Julianum, ut a salvatore separet. X, 1478. Parvulus non baptizatus nolunt Pelagiani primi hominis damnationi obnoxios confiteri. I, 598; X, 594. Parvulus peccato originis esse obnoxios docuerunt SS. Patres contra Manicheae haereseos suspicionem. X, 1212. Parvuli peccato originali obnoxii. II, 871. Parvuli peccato originis compediti sunt. III, 1635; X, 188, 189, 470, 471, 1134, 1215, 1216, 1217, 1240, 1241, 1242, 1250. Parvuli ideo obnoxii peccato, quia ab illo originem ducunt, in quo omnes peccaverunt. X, 1125, 1124. Parvulorum peccatum ex Adam. X, 465. Parvuli pertinent ad peccatum, per quod mors intravit in mundum. X, 1228. Parvuli contagione primi parentis sunt obstricti. X, 871. Parvuli etiam ipsi serpentis morsu venenati. X, 115. Parvuli propter originale peccatum praevaricatores sunt. IV, 1374. Parvuli ex concupiscentia nascuntur, et concupiscentia est malum. X, 736. Parvuli non Dei creatione, sed vitio naturae per peccatum depravatae nascuntur mali. X, 1506. Parvuli regeneratione iusti, sic generatione deputantur iniusti. X, 1507. Parvuli quia infirmi sunt generatione, parvulorum regeneratione. V, 906. Ipsi nec parenti post conversionem obisunt propter peccatum, non tamen non obisunt ejus filio, si non renascatur. X, 177.

Parvulus propria per liberum arbitrium habere peccata dicunt Pelagiani. II, 820, 821. In parvulis non est peccatum propriae vitae. X, 117. Parvuli quomodo rei sunt voluntate. I, 608.

Parvuli nascentes in a Deo possidentur, et a diabolo. X, 703. Peccatum originale tenet parvulus sub diaboli potestate. X, 427. Parvuli non incongrue subduntur diabolo per peccatum. X, 463. Parvuli antequam baptizentur, sunt sub potestate diaboli. X, 878, 880. X, 1402, 1404, 1507. Parvulus cum a potestate tenebrarum liberatur, negat ad Pelagianum. X, 441. Et in hoc haeretici sunt. X, 1515, 1573. Parvuli de potestate tenebrarum eruantur. X, 820, 841. Per sacramenta. X, 1590, 1593, 1595, 1597, 1585. Parvulus peccato obnoxios vel ipsa baptismi forma declarat. X, 443. Parvulus cum a potestate tenebrarum ostenditur ipsa Ecclesiae sacramenta. X, 407, 408. Exsufflationes. X, 1504, 1506. Et exorcismi. X, 1506. Parvuli exsufflantur et exorcizantur, quare. VI, 628. *vide* Baptismus, Exsufflatio, Exorcismus. Parvuli in irreversibili anima de populo interite non potest, sine peccati merito. X, 1206, 1210. Sacramenta pro parvulis etiam ante circumcissionem. X, 809.

Parvulus regeneratione necessaria. V, 657, 944; X, 452, 455. Exultabile est et notiferum non tantum carni, sed et animae infantis, sine baptismo exire de hac vita. X, 491. Parvulus partitus erat sine baptismo. X, 143. Hoc firmum erant prope semper habuit est ab Ecclesia. X, 491. Parvuli non possunt abire nisi peccato originali etiam si baptizati sunt. II, 678, 685. Parvuli in infirmitate remissionem peccatorum. X, 177. Parvulus originalis peccati remissio nem per baptismum esse potest, ut quibus universa Ecclesia retinuit. X, 190. Parvulus quomodo in baptismo peccato meri et vivificari.

X, 1215, 1216, 1217. Parvuli in baptismo moriuntur peccato: ergo sunt rei. X, 827, 828, 829, 830. Parvuli et in peccato mortui sunt, et moriuntur i peccato. X, 850. Parvuli per baptismum, quae est Dei gratia mirabilis, sancti et iusti esse coeuntur. X, 1306. Morti Christi conformantur. X, 177. Parvuli etiam ipsi in baptismo reatuunt saeculo. X, 1257. Parvuli per gestantium fidem et responsum credunt. V, 1546; X, 507, 570. Et appellantur fideles. V, 4545; X, 125, 1078. Iis alieno facto vulneratis, aliena fide subvenitur. V, 930, 1542. Parvuli in credentium et fidelium numero deputati. X, 187. Dici possunt et vocati in penitentiam. X, 123. Parvulis baptizari, ipsi est credere; non baptizari, non credere. X, 432. Parvuli infantes quomodo creduli vel increduli fiant, per credentes aut incredulos. II, 871, 981. Fides respondentium pro eis in baptismo recta esse debet. V, 931. qui parvulum offert baptizandum, debet cum Catholicis sentire. X, 146. Pelagianorum aliqui censuerunt infantes credere, per eos a quibus offerebantur. II, 870, 890. Parvulus mox natum illuminari, quidam perperam colligebant ex Evangelio. X, 429, 150. Parvulus cur baptizandos dicunt Pelagiani. X, 703. Sine participatione corporis et sanguinis Christi aeternam vitam habere parvuli non possunt. X, 394. Vita aeterna quatenus renatis debetur. X, 1155. Parvulis adhuc et infirmis stillantur quedam de sacramentis. IV, 784. Parvulorum baptismus et communio. V, 945. Sanguis Christi ministratus parvulo ut vitam habere possit. X, 1134. Parvuli manducant carnem Christi et bibunt ejus sanguinem. II, 985. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequuntur, ex Innoc. II, 783, 826. Parvulis baptizatis urum occant parentes, cum eos demoniorum sacrificiis sanare conantur. II, 559. Parvulus non imputatur ad culpam quod reliquias baptismum respiciat. II, 841. In tantum nesciunt quid faciunt, ut nec facere dicuntur. II, 841.

Parvuli nascuntur iisori. X, 147. *Vide* Mala, Miseria. Ratio velut adhibet quiesca et quasi sopita, tamen insita, et quodam modo insensata in parvulis latet. X, 150. Ignorantia et animi corporisque infirmitas in parvulis. X, 147, 180. Ignorantia parvulorum quanta. X, 448. In his ignorantie tenebris anima pueri non tantum iadecta, verum etiam in delictis jacet. X, 149. Ex ignorantia profundissima ad fatuitatem habundantem, non permansuram, tanquam ad scientiam locutionemque tendentes, proficiendo veniunt parvuli. X, 148. Parvuli, nec sapientes sunt nec stulti. I, 607. Ab infantia ad sapientiam per insipientiam medium perveniunt parvuli. X, 795. Parvuli peccatis sunt infirmiores. X, 436. Infirmitati mentis congrui hoc infirmitas corporis. X, 146. Infirmitas carnis est in infantibus promissa est. X, 146. Parvuli penas huius vitae quare patiuntur, interrogat Hieronymus Augustinus. II, 727. Parvuli cur nascuntur iniusti secundum Julianum. X, 1535, 1554. Absurda ejus opinio, quod ex Deum faciat iniustum. X, 1374. Parvulorum iniustitia ex peccato originali. X, 1179, 1187, 1191, 1552. In paradiso non essent. X, 1556. Parvulorum prima iniustitia, si diu essent innocentes. X, 1175. Magna iniustitia, si parvuli in gravi sine peccati merito premuntur. X, 1204. Parvuli poena iniusta, si negatur peccatum originale. X, 1576. Parvuli quia iustitia tanta mala patiuntur, dicere non possunt, qui negat peccatum originale. X, 1503. In parvulis si non esset ex origine malum meritum, quod quid mali parvuli esset iniustum. X, 1534. Deus iniustus appareat, si parvulis nil peccati tribuimus tanta mala iniaret. X, 147. Iustitiam Dei blasphemant, qui dicunt tanta mala parvulis tribui, sine merito peccati. X, 1540. Equitas Dei in peccatis infantum propter originis vitium. X, 1541. Parvulorum mors ex peccato primi hominis. V, 906. De peccato originali et cruciatibus. I, 1505. An ipsi prosint cruciatibus, aut eorum parentibus. I, 1504. Parvuli cum viliis non nascerentur, si non essent obnoxii peccato originali. X, 709. Grave jugum super parvulos, non sine merito. X, 1194. Grave illud jugum iniustum est, si non sit originale peccatum. X, 1199, 1200. Et si non illis imputandum. Adde peccatum. X, 1192. quod parvuli etiam baptizati infernum et demonum patiuntur incursus, ex merito venit originalis peccati. X, 840. Parvulorum interfectio iuste a Deo praecipitur, reatum originale ostendit. X, 1424. Parvuli in incendio sodomorum absumpti, argumento sunt esse peccatum originale. X, 1336. Munera gratiae ad salutem necessaria non denegantur parvulis, si non habent peccatum. X, 1076. An parvuli non in eorum numero deputandi, quos Deus omnes vult salvos fieri. X, 760.

Parvulus a gratia Christi separatur Pelagiani. X, 1187, 1190, 1195, 1210, 1211. Et sine ulius peccati merito a regno Dei. X, 1188, 1191. Gratia Christi ad parvulos non pertinet. X, 1188, 1191. Parvulus qui esset a damnatione confessi sunt Pelagiani, peccatorum remissionem eis esse necessarium. Innocentius. X, 185. Parvulorum remissionem non ad praesens Coelestius confessus est. X,

IV, 1371. In comparatione passeris, quivis admissarius frigidissimus invenitur. VIII, 198. Passer Christus in resurgendo. IV, 1500.

Passio Domini describitur in psalmo LXXII. IV, 846. Passio Domini Dominicæ mysteria explicatur. V, 1084. Passio Christi notatur sub Pilato, sive unde colligatur temporis veritas, sive unde Christi plus commendetur humilitas. V, 1070. Passio Christi figurata per luctum Jacob cum Angelo. VII, 518. Per Noe. III, 111. Per aquam turbatam piscinæ. III, 1528. Passio Domini simile est eorum roseum vespere. III, 1527. Passio Domini multis ruina fuit. IV, 1397. Passio Domini significat vitam presentem, ejus resurrectio futuram. IV, 1958. Passio Domini suis Christus demonstravit, non ea munera quæ videntur sonare in veteri Testamento, sed æterna esse concupiscenda. IV, 1146.

Passio Domini quanta bona protulit. IV, 743, 746. Passio Domini pretium est orbis terrarum. II, 264. Radix ex qua processit gloria Ecclesiæ. V, 258. Passio Domini celebritas anniversaria. IV, 170, 171. Passio Domini Christi tempus nunc totius orbis festivissimum est. VIII, 179. Passio Domini Dominicæ anniversario die cantatur XXI Psalmus. IV, 172, 178, 179. Passio Domini solemniter legitur. V, 1084. Sed non nisi secundum Matthæum. V, 1107. Voluerat aliquando Augustinus ut per singulos annos secundum omnes Evangelistas legeretur; inde perturbati sunt homines. V, 1107.

Passiones Christi imitandæ sunt, non a Christiano deliciae conquirendæ. V, 275. Passio Domini imitando pauperes saturabuntur. IV, 545. Exemplum passionum Christi afflictis proponitur. IV, 366, 373. Passio Christi exemplum patientiæ. VIII, 542. Passio Domini calix amarus et salubris. V, 1435. Passio Domini amaritudo bibenda est, donec transeat amaritudo hujus sæculi. IV, 551. Passio Domini amaritudo unde a sanctis cum gaudio est tolerata. V, 1566. Passio Domini quasi testa quæ peccata raduntur. III, 826. Passiones Christi non in solo Christo, et non nisi in Christo, quomodo. IV, 730. Passiones Christi, passiones nostræ sunt. IV, 401. Christus Dominus voluntate passus, non necessitate; ille miseratione, nos conditione. IV, 533, 1104. Passio Domini Christi non communicatur sine caritate. V, 925. Sarcina passionum infirmitati gravis, caritati levis. X, 901. *Vide* Christus.

Passio motus animi contra rationem. VII, 242. Passiones ex terrenis corporibus moribundisque membris animæ esse opinati sunt Platonici. VII, 711. Passiones in diis admittere figmentum poetarum. VII, 261, 262. A passionibus non est immunis humana infirmitas. VII, 258, 261. Passiones in sapientem cadere sentiunt Platonici sive Aristotelici, negant Stoici. VII, 258. Passiones a Stoicis non existimantur vitia, si contra virtutem mentis nihil possunt. VII, 261. Passiones necessitate pati sapientem, sed non iis cedere; stultum vero cedere dicebant Stoici. VII, 258, 259, 261. Platonici et alii philosophi cum de passionibus loquuntur, de verbis potius, quam de rebus faciunt controversiam. VII, 239, 260, 261. Passio Domini quatuor omnis humanorum morum vitiositas continetur. VII, 408. Passiones quatuor animæ nihil aliud quam amor. VII, 410. Passiones ut sint in hominibus facit stultitia vel miseria. VII, 242. Passio Domini perturbatio stultis malisque dominatur. VII, 265. Passio Domini perturbatio miseriam indicat. VII, 267. Passio Domini unde bona vel male. VII, 410. Passio in lingua latina, maxime usu loquendi ecclesiastico, non nisi ad vituperationem consuevit intelligi. X, 469. Passiones non tam discit Christiana religio, quam earum causas. VII, 260.

Passiones deponere vera religio præcipit. VII, 242. Passiones Scripturæ sacra menti subicit ut moderandas, ut in usus justis convertantur. VII, 260. Quia ratione mens passiones in se contra rationem prævalere non permittit. VII, 260. Passiones non temperant impiæ ac pagani, nisi superbia. VII, 416. Passio Domini moritur, qui jam servit mente legi Dei. VI, 62. Passiones temperantia quomodo moderandæ. I, 1528. Passiones mortificate vocantur amores sancti, casti, boni; immortificate vero, perturbationes, libidines, concupiscentiæ. III, 188. Quæ mala ex immortificatione passionum, quæ bona ex mortificatione proveniant. III, 188. Passio Domini resistendo mens regnum virtutis exercet. VII, 260. Passiones a sapientibus et bonis ita reguntur, ut malint eas non habere, quam vincere. VII, 263. *Vide* Perturbatio.

Passivi quinam appellantur. VIII, 167.

Pastorum sunt duo quædam, unum quod Christiani, alterum quod Præpositi. V, 270, 296. Pastores boni de bonis ovibus fiunt. V, 287. Pastores multi boni, etsi nihil ad potestatem ac bonitatem Pastoris pastorem. V, 765. Unus pastor bonus, quia boni omnes in uno. V, 287, 765, 766. Pastor malus aliquis est propria malitia, bonus non nisi Dei gratia. V, 1481. Pastor quis mercenarius, quis castus. V, 759. Pastor mercenarius fugiens. V, 760. Pastores pauci,

mercenarii multi. V, 760, 762. Mercenarii pastores quomodo utiles. V, 760. Pastor non is qui ad quasdam res paratus, et ad quasdam non, sed qui ad omne opus bonum paratus. V, 760. Pastor idoneus ille est, qui vitam rependere valet pro ovibus. V, 1534. Qui sic oves amat, ut pro eis mori possit effectu vel affectu. V, 1534. Pastores, non oves, sed se ipsos pascentes. V, 270. Pastori jubetur ut animam ponat pro ovibus suis. III, 1733. Pastores cum animam pro ovibus suis posuerunt, ipse unus Christus posuit. III, 1733. Pastor in Ecclesia unus. III, 1750. Pastorum duo genera in Ecclesia; alii Christi gregibus consulunt, alii suis honoribus temporalibus et commodis secularibus gaudent. II, 951. Pastores sua quærentes, non quæ Jesu Christi, mortui sunt. V, 281.

Pastoris officia et ovium. V, 796. Pastoris partes populo explicare quid prosit. V, 607. Ad officium pastoris doctrina pertinet. II, 635. Ceteris Ecclesiæ pastoribus id mandatum quod Petro. V, 1334. Hoc est Christo pascere, hoc est in Christo pascere et cum Christo pascere, præter Christum sibi non pascere. V, 287. Ad pastores pertinet non tacere; ad oves autem, etiam si illi taceant, de Scripturis sanctis verba pastoris audire. V, 282. Mali cum non possint bona loqui, qui malus pastor audiendus. V, 475. Pastor malus non in eo quod de suo, sed in eo quod de Dei profert audiendus. V, 283. Pastoris est explanare difficiles locos Scripturæ. V, 716. Pastorum malorum facta spinæ sunt, verba ipsorum uva, sed de vite, id est, de cathedra. V, 762. Ipsa de illis loquitur, non ipsi. V, 761. Pastoris vox cum tremore audienda. V, 295, 296. Aliorum dentibus eruantur, qui pastorem audiunt. V, 515. Pastoris vox, in qua solæ oves Christum audiunt, non alienum. III, 1725. Pastor et quod ad pastores et quod ad oves dicitur, cum tremore debet audire. V, 296. Vitavit Augustinus questionem de juratone, ne monendo et præcipiendo plus reos faceret non audituros. V, 979. Pastoris est sua quærentis, errantes non arguere. V, 275. Pastoris negligentia occidit eum, quem non admonet. V, 281. Et ille juste moritur, et ille juste damnatur. V, 281. Si quos alioquitur timens ledere, felicitatem terrenam iis promittit, ipsos perdit. V, 275. Pastorem quid pigriorem faciat ad redarguendum. V, 961. Pastori paucissimi contradicunt loquendo, multi male vivendo. V, 961, 965. Pastoris est errantes ovem revocare ad ovile. V, 278. Pastor etiam importunus esse debet iis, qui salutis suæ negligentes sunt. V, 243, 246. Augustini qualis sit animus erga iniquitates suorum. II, 1003, 1004. Pastor qui propter merita alienus erga se, mores illius dissimulare non debeat. II, 1074. Qui infirmas oves confortare debeat. V, 275, 276. Pastoralis caritas qui non ordine amandi, sed ordine subveniendi infirmioribus fortioribus anteposit. II, 537. Pastoris tristitia de malis ovium prodest illi: sed nihil vult expedire sibi, nisi quod expediat illis. V, 514. Pastoris est dicere auditoribus cum Augustino: Si non tacuero, animam meam liberabo; sed nolo salvus esse sine vobis. V, 125. Item, Delectatio mea non est in hac vita, nisi vestra bona vita. V, 128. Pastor, quantum ad illum attinet, oves bonas necat male vivendo. V, 274. Etsi illæ vivunt, ipse homicida est. V, 275. Ovium interitus quomodo pastori imputatur. V, 281. Ovis errantem pastorem sequendo non secuta. V, 282. Sub malis pastoribus oves unde secure. V, 281. Mali pastores in Ecclesia, similes Phariseorum. V, 750. Oves a malis pastoribus quomodo reducit Deus. V, 282. In bonis pastoribus spes non ponenda. II, 951, 952. Pastoralium periculorum solatia, ovium bona opera. V, 611. Gaudium, solatium ac respiramentum periculorum suorum nullum reputat Augustinus, nisi suorum bonam vitam. V, 1112. Pastorem solatur in periculis, quod suorum adjuvetur orationibus. V, 943. Votum pii pastoris. V, 124.

Pastoribus quam periculosa ratio reddenda. V, 796. De ovibus quæ ratio reddenda a pastore. V, 762. Pastoris quando integra ratio de ovibus. V, 765. Pastoris onus non abiciendum. V, 515. Pastoralis curæ scrupulos, quibus ipse angebatur, Augustinus aperit. II, 532. Pastori debita reverentia. V, 611. Lactis percipiendi potestas data pastoribus. V, 272. Iac sic sumant, ut ovibus prosint. V, 272. Pastores accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 275.

Patellana dea præfecta folliculis patescentibus ut spica exeat. VII, 119.

Pater et Abba idem significant. IV, 1012, 1419. Cur simul ponuntur ab Apostolo. IV, 1012, 1419. Patrem tantum unum Deum appellantes Ariani refelluntur. VIII, 738. Unde Patrem tantum unum Deum appellabant Ariani. VIII, 716, 718, 728, 738. Patrem non natura Deum esse credebant Ariani. VIII, 778. Pater verus Deus est digno veritate, non participando. II, 1047. Pater, totius deitatis principium. VIII, 908. Pater in divinis non est solus, sed habet similitudinem. III, 244. Pater hoc genuit quod est. VIII, 725. Patrem potuisse hoc generare quod est. V, 771. Patris

et Filii non diversa substantia. VIII, 749. Pater hoc est quod Filius secundum substantiam, non secundum ad quod ad aliud dicitur. IV, 843. Pater in Trinitate non ad se, sed ad Filium dicitur; ad se autem Deus. IV, 845. Patrem genuisse Filium sibi æqualem ostenditur ex scriptura. VIII, 764, 766. Patrem genuisse Filium sibi æqualem vel ex partibus animarum ostenditur. VIII, 764. Pater aut ex impotentia, aut ex invidia non genuisset æqualem sibi Filium. VIII, 762. Pater an non sit ipse sapientia, sed tantum sapientia pater. VIII, 924, 955. Hæc questio difficilissima. VIII, 954. Pater non solum virtutis et sapientia pater, sed ipse virtus et sapientia. VIII, 955, 956, 957. Pater et Filius simul una sapientia, sicut una essentia; tamen non simul Verbum unum. VIII, 956. Pater cur non sue magnitudinis et bonitatis, etc. genitor similiter sit. VIII, 925, 955. Patrem quantis laudibus efferant Ariani. VIII, 728. Pater cur solus beatus et solus potens proprie dicendus secundum Arianos. VIII, 729. Cur solus sapiens. VIII, 730. Cur solus immortalis secundum Arianos. VIII, 751, 755. Patrem solum invapabilem dicebant Ariani. VIII, 815. Pater non invisibilis Filio ex ipsis Manichæis. VIII, 764. Pater solus secundum Arianos invisibilis, Filius Patri visibilis, non vero virtutibus celestibus. VIII, 728, 759. Refellitur hoc somnium. VIII, 745. Patrem solum invisibilem, Filium vero et spiritum sanctum visibilem qua ratione quam propagant. VIII, 867. Patrem ullo modo vel per subjectam creaturam apparuisse notabant Ariani. VIII, 812, 815. Patrem nunquam Patribus aut Prophetis per aliquas visibiles formas apparuisse, nimis temerarium est dicere. VIII, 866, 867.

Patris solus sunt voces quedam in scripturis, quænam. VIII, 857. quomodo Pater loquatur Filio. III, 1586, 1689. Hoc nemo novit. VIII, 692. Patris nuntium, Verbum ejus. VIII, 858, 859. Ex ipsis ad Filium factis temporaliter vocibus Patris, nihil Filius didicit. VIII, 805. Pater ingenitus non legitur in scripturis. II, 1040. Pater quomodo æternus æternum general Filium. III, 1560. Pater etsi volens genuit Filium, non sequitur Filio priorem esse voluntatem Patris. VIII, 685. Patris et Filii eadem sunt opera. VIII, 694. Non alia Pater, alia Filius; sed eadem opera Trinitas fecit. V, 705, 746. Pater nihil unquam facit sine Filio. VIII, 617. Pater Deus quæcumque fecit, non nisi per Filium fecit. V, 702. Pater et Filius unum principium. VIII, 785. Patrem inter et Filium magna caritas. III, 1308.

Pater cur solus non dicitur missus. VIII, 686. Pater non est incarnatus. III, 1667. Patrem Deum et Dominum Jesu Christi etiam ante incarnationem dicebant Ariani VIII, 755, 757. Pater non est Dei Deus, sed Deus est Christi. VIII, 721. Deus pater potest dici rex Domini nostri Jesu Christi. IV, 821. Pater unde major sit Filio. VIII, 746. Pater non ideo major Filio, quia de nullo genitus genuit æqualem sibi Filium. VIII, 786. Patrem majorem se Christus appellavit ex hominibus. III, 1855, 1857. Pater cur dicitur non judicaturus, sed judicium dedisse Filio. III, 1670; VIII, 842. Pater invisibiliter cum Filio erit in judicio. VIII, 787. Patris sinus, quid. VIII, 764. Patris dextera ad quam sedet Filius, æterna felicitas. VIII, 692. Patrem non honorari Filii contumelia. V, 772.

Pater noster Deus. V, 409. Pater noster et mater est Deus, et qua ratione. IV, 208. Pater ad fidem salutemque æternam non est nisi Deus. IX, 627, app. 853. Pater noster secundum seculum diabolus, mater Babylonica. IV, 208.

Paterfamilias circa familiam sollicitudo et disciplina. IV, 599. Peccatum quod tibi non displicet in filio, delectat te. IV, 599. *Vide* Parentes. Pater et feriendo pius, et parcendo crudelis. V, 111. Paterfamilias episcopale officium in domo sua debet implere. III, 1768. Paterfamilias omnibus in familia sua, tanquam filiis ad colendum et promerendum Deum consulit. VII, 644. Ex lege civitatis præcepta sumere debet quibus domum regat. VII, 645. Patrem male suadentem, salvo ei honore debito, repellens exemplum. V, 1284. Pater cuiusquam non est tantum dominus quo gentis, sed etiam is a quo fuerit adoptatus. VIII, 215, 216. Patres adoptivi castius corde gignunt, quos carne non possunt. V, 543.

Patriarcharum facta quo anno Eusebius reprehendit. VIII, 440. Manichæorum calumnias in Patriarchas. VIII, 405. Patriarchæ et Prophete a criminationibus Manichæorum debentur. VI, 595; VIII, 447. Patrum antiquorum castitas, etiam cum plures haberent uxores. V, 545, 547. 549. Patriarchæ etiam illudiosi et crudeliter bascent, tamen deo Manichæorum essent meliores. VIII, 465. Cur in Patriarchis commendatur quod fuerit presens autoritatis. III, 589. Patriarchæ et Prophete cur hie regnarent. VIII, 449. Eorum non solum lingua sed et vita fuit prophetica. VIII, 447. In his et qua dicebant, et faciebant,

erant præcones Christi venturi. V, 51. Fuerunt de ecclesia credendo in Christum, quem præsumebant. VI, 515, 514. Patriarcharum nos imitatio filii. IV, 1402. Patriarchas et Prophetas a Christo solutos fuisse doloribus inferni, quidam sentiunt, quod displicet Augustino. II, 711.

Patres quoniam appellantur a Catholicis. IX, 627, app. 853. Patrum scripta ad auctoritate canonis distinguenda. II, 559.

Paterniani seu Venustiani hæretici. VIII, 46; X, 800.

Paternus. II, 224.

Paternus proconsul. V, 1441.

Patriciani. IX, 589.

Patriciani. V, 448; IX, 589. Patricianorum hæresis. V, 556. Patricianorum doctrinæ fides oppositur. V, 557. Patricianos a communione sanctorum removit Ecclesia. V, 557.

Pati. Aliud est pati poenam, aliud pati injuriam. IV, 1894. Nihil patitur in ista vita, nisi ex illa morte, quam meruimus primo peccato. IV, 598. Quod te permiserit pati Deus, flagellum corrigentis est, non poena damnantis. III, 1441. Quæcumque in hac vita patimur, non ea triamenda inspicere, sed consilio Dei ad nostram medicinam. IV, 770. Quid patimur, quidquid largitur nobis Deus, et recipimus ad consolationem, et patimur ad probationem. IV, 917. Quod hic patimur, ira Dei est. IV, 977. Quare amas habere quod Christus, si times pati quod Christus? IV, 1250. Qui conatur proficere, incipit pati; qui non patitur, non conatur proficere. IV, 1399. Omnis consummatio est usque ad mortem pro veritate certare, et pro summo bono mala omnia tolerare. IV, 1561. Patitur homo et ex se intrinsecus, et forissecus ex his inter quos vivit. IV, 405. Cum patitur Christianus, non debet facile velut odio ire in eum a quo patitur; sed convertere se ad orationem, ne amittat dilectionem. IV, 652. Fieri potest ut quis Christianus confitens patitur causa humane glorie. IV, 490, 491.

Patentia quid sit. VI, 21, 615. Patientia Dei erga nos. V, 467. Patientia Dei cum malos ferat. VI, 554, 545. Patientia Dei ne abutamur. V, 297.

Patentia vera et falsa. V, 1287. Patientiam non omnis habet, qui dolores quoslibet tolerantissime patitur. VI, 568. Patientia falsi terrena est, animalis, diabolica. VI, 619. Ei potest voluntas humana sufficere. VI, 619. Patientie falsæ vires. VI, 618. Eas mutuatur ex mundi cupiditate. VI, 622. tanquam de stupore morbi, non de robore sanctitatis. VI, 622. De hac gloriari insanum. VI, 622. Patientia tanto majore supplicio dignior, quanto magis vitii subdit instrumenta virtutum. VI, 615. Patientia, comes est sapientia, non famula concupiscentia; amica bonæ conscientia, non inimica innocentia. VI, 611. Patientia Deum laudet, non avaritia; caritas, non cupiditas. VI, 635. Quanta iniqui patientur. VI, 611. Patientia iniquorum non est patientia, sed duritia. VI, 615. Patientia schismaticorum, ne Christum negent, mala sustinentum, laudanda. VI, 625. Prodest eis ad subeundum tolerabilius supplicium, non ad regnum colorum. VI, 624. Donum Dei est. VI, 624. Sed donum exheredatorum, non filiorum. VI, 624. Patientiam veram a falsa distinguit causa patiendi. VI, 611.

Patientiam modo de nobis exigit Dominus. V, 298. Patiendi necessitas jure nobis imposita. VI, 617. Tolerare, ad hoc enim natus es: tolerare, quia forte toleratus es. V, 298. Causa patientiæ bona eligatur. V, 1453. Patientia et longanimitas non est nisi in malis. IV, 271, 1171. Patientia in tribulationibus. IV, 480, 758, 1855. Patientiam facilius servari, quando extra carnem patimur. II, 552. Patientia præcipua laudatur in morte propter justitiam subeunda vel contemnenda, quare. X, 185. Mali quam patienter ferendi. VI, 662. Patienter ferendi quos corrigere non possumus. IV, 655, 1276, 1528, 1529. Patientia laudanda non fuisset, sed negligentia culpanda, si casus Episcopos a schismaticis, auxilium Ecclesiæ sibi credidit ab Imp. non petiisset. II, 806. Patienter quisque salva veritatis doctrina perferre debet, quod emendare non valet. VI, 228. Patientia recta quænam, et quam utilis. VI, 611. Non invenit locum sapientia, ubi non est patientia. V, 825. Sine patientia, spes future vite; sine mansuetudine, patientia nequit custodiri. V, 800. Patientia animæ consulit et corpori. VI, 614. Patientia usus in animo et corpore. VI, 614. Patientia majus certamen, seiviente diabolo. VI, 615. Cavendum est ne vindicandi cupiditate amittatur patientia, quæ pluris habenda est, quam omne quod potest etiam maxime minime auferre. II, 550. saturatus dicitur paupertate Christi, qui non solum omnia temporalia bona temperanter contemnit, verum etiam patienter sustinet mala. II, 567. Christos ad omnia patientia reparatus esse debet. III, 1259, 1260.

Patientia præcepta non ostentatione corporis, sed præparatione cordis implenda. III, 1955. Patientia præcepta et ingratum condonatio, maxime in cordis præparatione re-

inenda. II, 530. Præceptum de prebenda percipienti altera maxilla, neque Christus, neque Apostolus violavit. II, 530.

Patentia, deitica est. VI, 619. Patientia Dei erga peccatores, ab hominibus imitanda. II, 654, 655, 656. Patientia Dei qualis. VI, 611. Imitanda Christi patientia. V, 54, 477. Patientia discenda est a potentia Christi. III, 1706. Patientia exemplum in passione, patientie præmium in resurrectione Christus ostendit. V, 946. qui vult patienter ferre omnia, non descendat de cælo, et in lege Dei medietur die ac nocte. IV, 1195. Patientia pauperum Christi, merces æterna. VI, 625. Patientia intendit merces æternæ, non temporalis. VI, 652. Non ideo patienter mala temporalia sustinenda sunt, ut quemadmodum Iob contigit, duplicata recuperentur. II, 549. Spe beatitudinis adipiscendæ mala huius vite pati fortiter perferunt, et propter hoc in tormentis beati dicuntur. II, 668, 673. Vis desideriorum facit tolerantiam laborum et dolorum, et nemo nisi pro eo quod delectat, sponte suscipit ferre quod cruciat. VI, 615. Patientia tanto maior est, quanto maior est caritas. VI, 619. Patientiæ exempla sunt demonstranda ad profectum ceterorum. III, 289. Patientia vera non est ex liberi arbitrii viribus. VI, 617. Patientia etsi vincere videtur qui viribus suis fidit, vincitur a superbia. V, 1255. Qui patientia non pro iustitia et vita æterna possit pati, quod falsa pro iniquitate et vita temporalis? VI, 618.

Patientia donum Dei. V, 1252, 1256, 1288; VI, 644. Patientia datur a Deo. IV, 298, 737, 758. Ab illo est patientia, a quo vera sapientia. VI, 618. A quo caritas. VI, 619, 623. spiritus sanctus est igitur ejus, quoniam si a se est voluntas diligit impassibile bonum, non potest ferre quod patitur malum. VI, 619. Patientia a Deo data, quomodo nostra est. V, 1463. A quo accipimus victoriam concupiscentiæ, ne volupate petraharum; ab illo etiam robur patientiæ, ne dolore frangamur. IV, 1577. Patribus antiquis, quamvis rarissima, fuerunt tamen et usque ad mortem exempla patientiæ. II, 549. Patientia Job describitur. VI, 615, 652, 704, 718, 719. Patientiæ firmitas per ossa designatur. IV, 320, 1796.

Patriæ quanta debeat esse caritas. II, 515. Patria parentum loco haberi solet. I, 1258. Ejus patrio odio continetur omnia scelera. I, 935. Pertinet ad virtutis officium vivere patriæ. VII, 622. Iis qui de patriâ bene meriti essent, singulare præmium in cælo præparari, ex doctissimis viris refert Nectarius. II, 587. Patriæ mores alii pertinacius retinent, alii facilius dimittunt. II, 201, 202. Patriæ, id est civitates aut numerosæ familie. III, 508.

Patria celestis. V, 241. Patria nostra Jerusalem celestis. IV, 288, 1602. Patriæ celestis laus. III, 1656. Descriptio. VI, 686. Felicitas. IV, 582, 756, 1039, 1407, 1108. Ibi nulla erit tentatio. IV, 798. Ibi pugna, quam inus expulserit homo, finitur. IV, 773. Ibi quæ erant misericordie cessabunt, quia misericordia nulla erit. IV, 1093, 1408. Quomodo calor et refrigerium erit. IV, 797, 798. Ibi nullus orandi locus erit, sed tantum laudandi. V, 868. Ibi visio erit sine defectu, amor sine fastidio. IV, 1083. Erit gaudium sine fine, æternitas sine labe, serenitas sine nube. II, 1626. Patriæ celestis thesaurus veritas. VII, 160. Patriæ celestis cives remissione peccatorum colliguntur. VII, 461.

Patria suprema desideranda. III, 1662, 1691; IV, 774; V, 38. Non amat patriam cui peregrinatio dulcis est. IV, 1089, 1195. Præter patriam cælestem, quidquid nobis est, peregrinatio est. IV, 734. Fideles transeunt de mundo, infideles cum mundo. III, 1783. Ad patriam fide suscipiunt. V, 1613. Ad patriam festinandum. VI, 679. Non via pedum, sed via morum. VI, 699. Ad eam currendum dilectione, non pedibus corporis. IV, 1952. Ambulas si amas; non enim ad Deum passibus, sed affectibus currimus. VI, 681. Vide Via. Patriam utcumque viderunt Platonici, sed viam non tenuerunt. VII, 507. Patria est vita Christi, via mors Christi. III, 1624. Ut ad patriam redeamus, nobis opus est cruce Domini portari. V, 475. Invenit animæ quodam et quemodo domandum. VI, 681, 709. Navigii ad id instructio. VI, 680. quid agendum sit pro patria æterna, ostendit quod fecerunt Romani pro terrena. VII, 160, 161, 162.

Patricius Augustini pater, tenuis municeps Thagastensis. I, 677. Ultra vires rei familiaris filio impendebat quidquid etiam longe peregrinanti studiorum causa opus erat. I, 677. Patricii mores. I, 772. Patricius quamvis ira fervidus, nunquam cecidit Monicam uxorem. I, 772. Patricius fit catechumenus. I, 677. Moritur fidelis, Augustinus annuum xvi agente. I, 685.

Patricius Augustini nepos. V, 1573. subdiaconus. V, 1575.

Patricius a quo Patriciani hæretici. VIII, 42, 665.

Patrimonium pauperis, sanitas corporis. V, 249, 1402.

Melior homo filios creatori Deo, quam patrimonio suo commendat. V, 89.

Patrocinium. Justum iudicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrocinium et verum consilium. II, 665.

Patronus noster Christus. V, 728.

Parentia dea. VII, 122.

Pavimentum. V, 148.

Pavimentare. V, 515, 1465.

Paula et Eustochia conversatio. II, 735. Paula deprecis Alqui et Aug. dicat. II, 929. Paula salutatur Augustinum. II, 735. Paulæ regretanti assidet Hieronymus. II, 258.

Paulina. II, 485. Continentiam Deo dicare parata. II, 487. Paulina annis gravis. II, 597. Petit ab Augustino consilium si explicari utrum Deus corporeis oculis videri possit. II, 596. Idque occasione brevis illius Epistolæ. II, 605. Scribit ei Augustinus librum de videndo Deo. II, 597.

Paulinianum cum Hieronymo commorantem salutatur August. II, 257.

Paulinus Nolanus episcopus. VI, 157; VII, 24; X, 1027. Nobilis Dei famulus. VIII, 588. A Delphinio Burdigake baptizatus, a Lampio apud Barcelonem in Hispania per viciniam flammata subito plebis sacratus. II, 100. Paulinus ad fidem inauritus est Ambrosii dilectione, cuius presbyter censetur. II, 100. Paulinus episcopali dignitate ornatus fuit. II, 100, 105. Paulinus cunctis adiecit. II, 102. Paulini fastum sæculi abdicandi propositum exemplum. II, 107. Paulini humilitas. II, 102, 103. Paulinus et Therasia pro inscriptione se vocant peccatores. II, 120, 347. Paulinus divini volupatis obsequitissimus. II, 274. Paulini occupationes incredibiles, cum putaretur fuit otio. II, 556. Paulinus deo conversato Romani peregrat. II, 555. Paulinus ab episcopis alibus curis liber. II, 123, not. (c).

Paulinus ab Augustino laudatur. II, 108. Paulini pectus, Domini oraculum. II, 123. Paulini litteræ valde laudantur. II, 108. Paulino adest conjux non dux ad molitiem, sed ad fortitudinem redux in ossa viri. II, 408. Paulina ad Augustinum consolatoria epistola memoratur. II, 1075. Paulini et Therasiæ ad Alypium epistola. II, 99. Altepia ad Augustinum. II, 101. Paulini epistole tractant sincerissimo odore Christi. II, 831. Paulinus generosissimus gratiæ dilector et confessor apparet. II, 851. Paulini verba ex epistola ad Sever. II, 851. Paulino Vestuntium pærum miserabilem etiam impiis commendat August. II, 125. C. Ann. videt et bona munera. II, 125. rogat eum Augustinus ut Theodotum velit exhortari et instruere. II, 110. Paulinus benedictos panes quinque Romaniano et Vincentio mittit. II, 126. Paulinus adversus Paganos scripsit. II, 139. Hoc opus petit August. II, 125, 159, 181. Paulinus negat Augustinum sententia circa mortuorum sepultura met pateris Loheste pro ipsis. VI, 591. Aliquis et scripturas quæ siones Augustino proponit. II, 465. Paulino respondet Augustinus. II, 650. qui libros de libero arbitrio ad eum dirigit. II, 124. Paulinus quinque libros Aug. contra Marcianum ab Aug. accepit. II, 124. Curante Alypio. II, 101. Paulinus Eusebii episcopi Constantiopolitani historiam ad Alypium mittit. II, 100. Paulinus adversus Photagii heresim instruat Alypius et Augustinus. II, 815. Paulinus Aurelii, Alypi, Augustini, Proclituri, Severi episcoporum litteras accepit. II, 125. Paulinus ad Aurelium Carthag. scripsit. II, 100. Paulino jamem mittit Aug. II, 124. Episcopus dicit se Alypi historiam scripturam. II, 110. Paulinus legit Augustini librum de vera religione. II, 109. Libros Augustini et dictata divinitus verba miratur. II, 100. Desiderium Augustini ut Paulinum videat et alloquatur. II, 107.

Paulinus presbyter. II, 645. Paulini Nol. discipulus. II, 645. Hunc Augustinus filium et compresbyterum vocat. II, 645.

Paulinus diaconus. X, 587, 589, 575.

Paulus Apostolus unde sic appellatus. I, 755; X, 207. Saulus antea dictus a saule. V, 1429. Paulus idem est ac modicus. III, 2057. Et humilis. V, 603, 914, 1278, 1429. Saulus in stephani cæde senior persecutor. V, 1429. Lapidantem Stephanum vestimenta servabat, ut omnino manibus lapidaret. IV, 1954. Pauli sævitia in Ecclesiam magnæ feracitatis indicium. VIII, 445.

Pauli conversio. IV, 503; V, 167, 948, 1276. Pauli conversio non fuit ex meritis præviis. IV, 701. Pauli prævia, non nisi mala. V, 1466. Paulus ut de cælo vocaretur, ut et tam magna, et efficacissima vocatione converteretur, gratia Dei erat sola, quia merita ejus erant magna, sed mala. X, 889. Paulus sine ullis meritis bonis, imo cum multis meritis malis consecutus est gratiam. X, 890. In Paulo evidenter et clarior gratia apparuit. X, 207. Paulo redditum est bonum pro malo, cum haberet meritum malum. X, 888. Saulus sæviens gratia præventus. V, 915, 914, 920,

in scripturis familiarius. IV, 1934. Pauli lingua volatilis loquens mysteria. I, 862. Paulum prae ceteris legit Augustinus. I, 747, 762, 922. Paulum apostolum se maxime accipere Manichei falso praedicabant. VIII, 246. *Vide* Apostolus. Paulus apostolus unde diligitur, etsi incognitus. VIII, 935, 936, 939. Pictura Stephanum lapidatum, et sauli conversionem exhibens. V, 1457.

Paulus praefectus per baptismum fit regis magni provincialis. I, 755.

Paulus episcopus Cirtensis. IX, 384. Ipse et Sylvanus subditi omnis i-struanae Domitica tradiderunt. II, 197.

Paulus episcopus, immensis fiscalibus debitis obnoxius. II, 386. Idem ipse, uti videtur, qui ab Augustino corripitur. II, 181.

Paulus episcopus. IX, 515, 514.

Paulus episcopus. VIII, 665.

Paulus samostenus ejusque errores. VIII, 54. A Paulo samosteno Pauliani haeretici qui celebrius nuncupantur Photiniani. VIII, 54.

Paulus a Bobba. IX, 229.

Paulus diaconus litteras Augustini ad Bonifacium defert. II, 995.

Paulus frater. II, 1012, 1015.

Paulus ab Imperatore missus in Africam ad Donatistarum schisma extirpandum. IX, 48.

Paulus quidam ad memoriam S. Stephani Hippone sanatus. VII, 770.

Paulinus in Ecclesia catholica baptizandos Niceno concilio constitutus est. VIII, 54.

Pavonis mortui caro non putrescit. VII, 712, 719.

Pavor Deus Romanus. VII, 425. Ab Hostilio introductus. VII, 420, 190.

Pavor aliquando exprimitur voce ecclasiis. IV, 250. *Pavor* est etiam in passione iustorum. IV, 251. An Christus mortem paveat. IV, 250. *Vide* Metus, Timor.

Pauper. Merumque servos suos, quos potest pascere Deus, adeo facit indicentes ut inventi operantes. V, 1128.

Pauperes patrumque sanitas. IV, 610, 971; V, 249, 1402.

Pauperes quinquam dicendi. VII, 201. *Pauper* verus. V, 115.

Pauper Dei in animo est, non in sacculo. IV, 1727, 1811.

Pauperes, non qui nihil habent, sed qui se enim non habent nisi in Deo. IV, 1196. *Pauperis* iusti respectu aera manus, conscientia Deo plena non respicitur. IV, 371. *Pauper* si Deum habet, quid non habet? V, 492, 521. Vere *pauperes* cuiusnam rei divites sint. IV, 170, 1649. *Pauperes* quae vitia cavere oportet. V, 521. Cavenda illis cupiditas divitiarum. V, 522, 936. Nihil illi deest, qui nihil cupit. IV, 1659.

Pauper tranquillus, diviti cupidus praefereendus. VII, 114. somnus facilius accedit ad duram terram, quam ad lectam argentatam. V, 114. Plus est pauperi videre caelum stellatum, quam diviti lectum auratum. IV, 1687. *Pauperes* multi, cupiditate divites. IV, 1574. *Pauper* cupiditate possessus, divite peior. V, 114. Nihil pauperi prodest si eget facultate, et ardet cupiditate. IV, 609. Multum dimisit, qui non solum dimisit quicquid habebat, sed etiam quicquid habere cupiebat. IV, 1571. *Pauper* qui cupit divitias et inflatur, inter divites reprobos deputatur. IV, 545, 1727. qui in facultatum copia non extollitur, inter pauperes a Deo numeratur. IV, 545, 1057, 1197, 1727. Verus pauper in pauperum turba vix invenitur. V, 114.

Pauperem et divitem cur fecit Deus. IV, 1649, 1650. *Pauper* ac dives onera sua vicissim partiri ac minuere quomodo valeant. V, 899. *Pauper* est civis regni caelorum: eo nobis traicit quod illi danus. V, 240. *Pauperes* divitibus instituti laudarii. V, 150, 240, 406. *Pauperes*, oculi canales, per quos res nostrae praecedunt nos in colum. IV, 121. *Pauperum* ventres apothecis sunt tutiores. V, 219. Erogatio pauperibus, semen est in terra. V, 265. *Pauperum* fidei iussor Deus. IV, 387. *Pauper* cum orat pro te, Deum rogat ut solvat pro se. IV, 587. *Pauper* Deo derelictus, quinquam sit. V, 111. *Pauperes* Christi inter filios computandi. VII, 162. *Pauperes* loco Christi. V, 1549. *Pauper* Christus est in nobis, nobiscum, et propter nos. IV, 1295. *Pauperes*, pedes Domini. III, 1760. Christus in paupere vestiendus, et suscipiendus. V, 170. *Pauperes* vestiendi mos apud Hipponeum. II, 471.

Pauperum cura. V, 455. *Pauperum* sunt bona Ecclesiae, ubi aliunde est Ecclesiasticis quod sibi sufficit. II, 809. *Pauperes* pascebat Ecclesia. IX, 94. *Pauperum* procuracionem Episcopus gerit. II, 809. *Pauperum* amicitia eleemosynis comparanda. V, 250. *Pauper* Lazarus in sinu divitis Abrahae levatus est. V, 114. *Pauper* de Lazari sorte non extollatur. V, 112. *Pauper* et dives in eadem sorte felicitatis, si uterque humilis. V, 113. *Vide* Dives. *pauperis* consortium in aeterna felicitate diviti qui ipsam hic spreverit, non sperandum. V, 248. *Pauperum* tabernacula. V, 251. *Vide* Eleemosyna.

Pauperes spiritu quinquam. IV, 945; V, 364. *Pauperes* spiritu intelliguntur humiles et timentes Deum. III, 1232. *Humiles* corde. IV, 1726. Non de se praesumentes. IV, 177, 1727. Beati *pauperes* spiritu suo, divites spiritu Dei. IV, 1856. *Pauper* superbus non ferendus. V, 112, 218. *Pauperes*, id est humiles corde, tanto plus esuriunt iustitiam, quanto a saeculo iuanes sunt. IV, 1726. *Pauper* cui refugium factus est Dominus, ille est qui nihil amat quod vel hic viventem aut amantem deserit, vel a moriente deseritur. IV, 121. *Pauperes* Dei. IV, 902, 909, 910, 1649, 1650. *Pauper* est omnis homo. V, 686. *Pauperis* personam accipere in iudicio, falsa misericordia est, et vera iniustitia. IV, 285. *Pauperum* thesaurus, voluntas bona. IV, 371.

Paupertas ex se nec beatitudo, nec miseria. V, 327. *Paupertatis* omnimode studium ad perfectionem Evangelicam pertinet. IX, 425. *Paupertas* voluntaria ad perfectionem Christianam pertinet. IX, 544. Falso dici quod egestosa vita aeternam pariat calamitatem. II, 389. *Paupertas* voluntaria multorum illustrium Romanorum severior, quam Christianorum. VII, 164. *Paupertatis* propositum in Augustini clericis. V, 1570, 1572. *Paupertatis* sanctae confessor non potest sine mercede caelestis torqueri. VII, 25. *Paupertatem* Romanam plus doluerunt etiam Pagani perisse, quam opulentiam. II, 532. *Paupertate* Christi saturatus quis dicatur. II, 567. *Paupertas* et divitiae Christi. V, 215. *Paupertatem* si vitaret Christus, nos paupertate non careremus. V, 916. Fides amico in ejus paupertate servanda est. V, 217. *Paupertas* animi deficientis. V, 219. Quam paupertatem det Deus suis inimicis. VIII, 164.

Paupertacula. V, 1570.

Pax quid est. IV, 1075. *Pax* omnium rerum, tranquillitas ordinis. VII, 640. *Pacis* rerum quarumlibet definitiones. VII, 640. *Pacem* omnium cupiunt. VII, 659. *Pax* omnis pie nostrae intentionis actionisque finis. III, 1901, 1902. *Pax* aeterna, fines bonorum nostrorum. VII, 657. *Pax* est finis omnium desideriorum bonorum. V, 912. *Pacem* et requiem omnis homo quaerit, sed non in regione sua. IV, 560. omnium rerum temporalium usura refertur ad fructum pacis; aut terrena in terrena civitate, aut aeterna in caelesti. VII, 642. *Pacis* bonum, quantum. VII, 657. *Pax* sectanda, qualis. V, 170. *Pacem* aliunde sectantur qui vivunt ex fide, aliunde qui non ex fide vivunt. VII, 645.

Pax vera. V, 912. *Pax* hominis vera quae. III, 1253. *Pax* vera creaturae rationalis. VII, 646. Ordinata in fide sub aeterna lege obedientia, *pax* hominis in hac vita. VII, 642. *Pax* piis promissa. V, 121, 125. *Pax* non habetur cum Deo, nisi confessione peccatorum. IV, 957. *Pax* plena non est, quamdiu vitis imperatur. VII, 657. *Pax* recta est, ut caro spiritui subiciatur, et uxor marito: si e contra, perversa est. IV, 1860. *Pax* continentia et iustitia comparatur. VI, 359. Quanam pace delectetur Deus. VIII, 166. quod redditur, tunc est gratum, si de pace atque in pace reddatur. IV, 1494. *Pax* sanat emulationem. III, 2142. *Pax* nos in pressuris consolatur, et a pressuris omnibus liberat. III, 1902. Christus vere pax nostra est, verus pacificus. IV, 1668. Deus pax est, Christus pax est. IV, 1656.

Pax duplex Christi, altera in hoc mundo, altera in futuro. III, 1834. *Pax* mundi differt a pace Christi. III, 1835. *Pax* huius mundi non est plena. III, 1834. *Pax* mundi est luxuriae perditionisque materies, sive invitamentum sive adjumentum, si desit pietas et caritas. II, 1026. *Pax* vera et perfecta non est in hac vita. III, 1636; IV, 519, 560, 1075, 1076. In hoc saeculo non speranda. VII, 546, 547. Non expectanda homini nisi post resurrectionem. V, 351, 1211; VI, 66. Nisi post corporis immutationem. III, 2066. *Pax* hominis in hac vita, paci beatitudinis comparata, miseria reperitur. VII, 656. Solatium est miseria potius, quam beatitudinis gaudium. VII, 657. *Pax* perfecta tunc erit nobis, quando natura nostra Creatori suo inseparabiliter coherente, nihil nobis repugnabit ex nobis. VI, 560. Ubi perfecta pax, ibi perfecta iustitia est. IV, 1950.

Pax aeterna, praemium victoriae. Tentationum. VII, 656, 657. Non transit ad pacem, nisi qui prius cum vitis belligeraverit. IV, 121. *Pax* aeterna summum bonum. VII, 648, 658. *Pax* Dei praecellit omnem intellectum, etiam Angelicum. VI, 261, 262. *Pax* Beatorum praecellit omnem intellectum humanum. VI, 261. *Pax* Beatorum deliciae. IV, 562. *Pax* haereditas nostra. IX, 694. *Pax* est possessio, hereditas, patria iustorum. IV, 1655. Beorum cui suspiramus pax erit. IV, 1688.

Pax propria Christianorum et hic est cum Deo per fidem, et in aeternum erit cum illo per speciem. VII, 657. Propter pacem totum agitur quod Christiani sumus. III, 1901. Propter pacem credimus, speramus, diligimus, sacramentis inbuiamur. III, 1902. *Pacem* hic habemus in spe. IV, 1950. *Pacem* hoc est habere, quod amare. V, 1582. *Pax* perfecta bonam voluntatem sequitur. III, 2066. *Pacis* flumen, *pacis* abundantia accipienda est. VII, 690. *Pax* et abundantia fit

per dilectionem. IV, 1628. Pax, veri Dei beneficium. VII, 81, 440, 441.

Pax temporalis etiam optanda Dei servis. VII, 656, 657. Quo animo civitas terrena pacem quaerit. VII, 444. Pax civitatis terrene, quæ. VII, 645. Pax bellantium finis. VII, 440, 657. Pacem procul dubio quaerunt qui pugnant, si boni sunt. II, 1020. Pax non quaeritur ut bellum excitetur, sed bellum geritur ut pax acquiratur. II, 836. Pacem habere debet voluntas, bellum necessitas. II, 836. Pax domestica, ordinata imperandi obediendique concordia. VII, 645. Pacem cum suis omnes habere cupiunt. VII, 657, 642. Pax cum aliis, incertum bonum, quare. VII, 652. Pax inter nos precipitur nobis. III, 1656. De pace semper loquendum. V, 1586. Pax ordinatissima, quæ. VII, 750. Pacis cum hominibus hic ordo est, primum ut nulli noceat, deinde ut prosit qui potuerit. VII, 645. Sine caritate nulla pax est. IV, 1685. Pax Ecclesie commendatur. IV, 1604, 1605, 1629, 1656, 1649.

Pax non in schismate, vel in Ecclesia. IX, 508. In vinculo pacis salus tota consistit. IX, 85. Vinculo pacis conservato, vires demonis invalide fiunt ad nocendum, musculæ insidiarum comminuntur, consilia eversionis evanescent. IX, 85. Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus honor clericatus vel episcopatus non auferuntur propter bonum pacis, et ex sola clementia. II, 812, 815. *Pax tecum*, respondetur lectoribus in conventibus Donatistarum (videtur etiam apud Catholicos). II, 170. Pacem dando Donatistæ falsum dicunt. IV, 1629.

Pacis signum, osculum. V, 1101. Pax plerumque indignis confertur. VII, 440, 441. Pace qualiter utendum. VII, 441. Possumus uti ea pace quæ inter alios jurantes facta est. II, 185. Pacis laus. IV, 1925. Pacis ecclesia apud Hippone regium. II, 966. Pax in scripturis et concordia. III, 1546. Pax cum bello de crudelitate certamen in victoria syllana. VII, 108.

Pacifici, filii Dei. V, 162. Deus nonnisi a pacificis videbitur. V, 162. Pacificus Augustini, etiam adversus sacrilegos, animi motus. II, 152.

Peccati nomen diversis modis accipitur. X, 599. Peccata alia in moribus, alia in artibus. X, 1516.

Peccatum quod. I, 609; III, 221; VIII, 58, 105, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 595, 595; X, 1148, 1157, 1164, 1166. Peccatum est rei qualitas mala. X, 294. Peccatum est dum non in Deo, sed in se ipso et aliis creaturis voluptates, sublimitates, veritates homo quaerit; atque ita irruit in dolores, confusiones, errores. I, 676. Peccatum est legis transgressio. III, 1077. Peccatum est factum vel dictum vel concupitum contra æternam legem. VIII, 418. Peccatum duobus modis constat, si aut illa fiant quæ prohibentur, aut non fiant quæ jubentur. X, 298. Peccatum non erit si quid erit, si non jubeatur divinitus ut non sit. X, 165. Peccatum est hominis inordinatio atque perversitas. VI, 122. Non est alia vita hominum vitiosa atque culpabilis, quam male utens et male fruens. VIII, 981. Peccare nemo, si nihil delectaretur illicitum. VIII, 419. Peccatum est, cum vel non est caritas quæ esse debet, vel timor est, quam esse debet. X, 298. Peccatum est motus defectivus et voluntarius. I, 1270. Peccati definitio. X, 1077, 1118. Sed in Adamo spectati. X, 1067. Peccatum quid sit in opinione Juliani. X, 1512, 1414, 1558. Peccati definitio a Juliano allata, est illius quod tantummodo peccatum, non ejus quod etiam est peccata peccati. X, 1066, 1148, 1157, 1174, 1486, 1559, 1550. Peccati definitio an favere possit hæresi Pelagianæ. VIII, 105. *Not.* (a). Peccati genus, differentia, modus. X, 1067. Peccatum actus est, non res. X, 294. Peccatum an ex causa mala oriri possit, necne, inquirunt. X, 1464, 1467.

Peccatum rejiciunt Manichæi in naturam mali prævalentem naturæ Dei. VI, 358. Peccatum nobis imputari non potest, si in naturam Deo contrariam ab ipso Deo missi sumus. VIII, 126. Peccata nulla sunt secundum Manichæos. VIII, 541. Peccatum non est malæ naturæ appetitio, sed melioris desertio. VIII, 357, 562. Peccatum non est naturale. VII, 350, 551; X, 295. Peccatum recte naturale dicitur. X, 1476. Peccata naturalia, quæ. III, 221. Peccatum inesse non potest nisi naturæ. X, 1535. Peccatum non nisi a possibili venire posse contendit Julianus. X, 1500. De possibilitate non peccandi falso disputat Pelagius. X, 274. Peccandi possibilitas homini congruit, non Deo. X, 1509. Peccare Deus natura non potest, particeps vero Dei ab illo accipit ut peccare non possit. VII, 802. Deus cum peccare non possit, cur possit homo. X, 1471. Non ideo peccavit homo, sed ideo peccare potuit, quia de nihilo factus est. X, 1491. Ideo potuit rationalis creatura peccare, quia de nihilo facta est. X, 1475, 1474, 1473, 1488, 1485. Non omne quod de nihilo factum est, peccare potuit, sed natura quæ peccare potuit, de nihilo facta est. X, 1494, 1495.

Peccare posse, et non peccare, quæmodo sit hominis utentis arbitrio voluntatis. X, 1115. Posse non peccare, et

non posse peccare, qui differant. X, 956. Peccare non potest Deus; Angelis etiam concessum est, et post conceditur justis, ut peccare non possint. X, 1117. Angeli beati, pro merito permansionis suæ acceperunt non posse peccare. X, 956, 1491, 1492. Et acceperunt erat homo, si stetit. X, 1491, 1492. Magnum primum fuit hominis bonum, posse non peccare; majus postea futurum pro premio, non posse peccare. X, 1490, 1491, 1494, 1495, 1509. Cuicumque rationali creaturæ præstat ut peccare non possit, non est hoc naturæ propriæ, sed Dei gratiæ. VIII, 768. Peccare Angelum vel hominem nulla res compulsi. X, 1472. Caveri posse an conveniat cuiuslibet peccato, tam originali quam proprio. X, 1467. Rationalis creatura sic primum facta est, ut nec nolens peccaret, nec ulla necessitate urgeretur ut vellet. X, 1474. Peccatum primum ab homine nulla necessitate commissum. X, 1477. Peccata ex necessitate ex illis veniunt peccatis, quæ nulla necessitate commissæ sunt. X, 1119. Peccata quoniam ex quadam necessitate committi dicuntur. X, 161. Imputantur. X, 161. Peccatum angeli et hominis quid docet. VII, 456.

Peccatum primum in paradiso coepit ab animo. X, 794. Peccatum primum est gaudere ad propriam potestatem. II, 479. Peccatum primum hominis ineffabiliter grande. X, 1119. In primo hominis peccato plures peccati species. VI, 254, 255. Peccati primi gravitas unde. VII, 419, 420. Peccatum voluntarium primum hominis, causa est originalis peccati. X, 461. Peccatorum origines. I, 1285. Peccatum duplex, originale et frequentatum. VI, 106. Originale et activum. VI, 262. Peccati originalis et actualis distinctio. X, 115.

Peccatum originale. VI, 277, 278; VIII, 1026; X, 115, 198, 445, 465, 461, 553, 570, 649, 696, 720, 752, 784, 810, 811, 819, 824, 856, 874, 1052, 1055, 1058, 1059, 1061, 1082, 1128, 1145, 1174, 1197, 1198, 1199, 1259, 1240, 1244, 1249, 1258, 1265, 1276, 1277, 1596, 1426. Peccatum originale ex primo homine tractum. V, 179, 585, 442, 587, 657, 751, 852, 927, 928, 950, 992, 1156, 1545, 1647. Peccatum Adæ non in fonte mansit, sed in omnes pertransiit. V, 852. A tota Adæ stirpe contractum est. VI, 245. Hinc reatus ingeneratus et additus. VI, 262. Peccatum originale tantum ab Adam traditur. X, 118. Primum homo totam massam damnabilem fecit. V, 907. Universam massam generis humani in homine primo venenator percussit. V, 944. Peccato primum hominis universa generis humani massa damnata. VII, 727.

Peccatum originale negant Manichæi. X, 1008. Pelagiani. II, 725, 762; VIII, 48; X, 114, 441, 481, 520. Juliani sententia de peccato originali. X, 720. Julianus dicebat Manichæum esse sensum, confiteri ex Adam trahere nascentes peccatum originale. X, 648, 655, 654, 656. Innocentes aliqui, ad quos Adæ culpa non pervenit, secundum Julianum. X, 1202, 1205. Peccatum originale cur Pelagiani negant. X, 555. Capita objectionum Pelagianarum contra peccatum originale. X, 486, 187, 188, 672. Pelagianorum argumenta quæque ad negandum peccatum, confringuntur. X, 694. Ad peccatum originale destruendum Juliani argumenta. X, 721. Et rationationes. X, 1412. Objectiones contra peccati originalis propaginem. V, 944, 1545; X, 465, 470, 714, 758, 812, 872. Peccatum originale in agnoscit Julianus, detestanda quedam et damnanda cogit admittere. X, 1594, 1595. Catholicorum sententia Pelagianis opposita. X, 673.

Peccatum originis ex Adam adstruitur contra Pelagianos. IV, 591; V, 906, 945, 950, 1558; X, 129, 464, 465, 575, 576, 614, 635. Unde peccatum originale probatur. X, 796. Questionem de peccato originali præter fidei periculum esse contendunt Pelagiani. X, 597. Peccatum originale in catholica fide indubitatum. X, 1450. Contra antiquam Ecclesiæ insitam opinionem est negare peccatum originale. X, 188. De peccato originali fides antiquitus tradita atque fundata. X, 1074. Peccatum originale tota catholica Ecclesia docet. X, 1280. Totante Augustinum credidit catholica Ecclesia. X, 1485. Disputatio de peccato originali nova est. X, 195. Quomodo de peccato originali ceperunt dubitare, non constat. X, 192. Peccato originali parvulus esse obnoxios de fide credendum est. X, 635. Variæque scripturæ testimonia id probant. X, 151, 152. Peccatum originale et secundum Scripturas sanctas est manifestum, et hoc dimitti lavacro regenerationis, fidei catholice auctoritate atque antiquitate firmatum, et clara Ecclesiæ celebritate notissimum est. X, 408. Peccatum originis et scriptura sancta prodit, et ipsum se prodit. X, 1192. Peccatum originale probatur ex scripturis. X, 465, 1075, 1082, 1085, 1084. Peccatum originale assertur ex Job. X, 161, 162. Et Apostoli testimonio. X, 196, 458, 459, 462. Per unum hominem peccatum, et per unum reconciliatio. X, 869, 1277. Cur per unum, non per duos dicitur peccatum intrasse. X, 1216, 1219, 1225. Quale peccatum per unum hominem intravit in mundum. X, 1165, 1164, 1100. Relat-

Peccata uersa dimittuntur in baptismo, sed natiua fragilitas. A, 650, 658. Remanet mors. H, 872. quare re-

ferent, nisi a Deo permitterentur, quare permittantur. VI, 538, 539. In malorum potestate est peccare; ut autem hoc vel hoc illa malitia faciant, in solius Dei. X, 984. Nisi voluntas sit causa peccandi, nihil remanet iustitiae in legibus, institutis, laudibus. II, 1061. Peccati causa ex anima, non ex carne. VII, 465. Cum quisquis peccat, peccat volens. I, 1294. Non natura. I, 1270. Peccatum omnino voluntarium est. III, 135. Nec peccatum esset peccatum, si non esset voluntarium. I, 605. Peccati prima causa, sola est voluntas. II, 775. Voluntas deficiens. VI, 244. Peccatum non nisi a voluntate. VIII, 103, 121, 122; X, 1512. In voluntate cujusque est utrum tenebrae sit, an lux. III, 884. si nolumus, non peccamus. X, 152. Peccati originem voluntas habet. X, 1477. Peccata a nescientibus vel coactis perpetrata, non omnino sunt sine voluntate. I, 604. qui enim nesciens peccat, peccatum tamen volens facit. I, 609. Licet peccatum possit esse sine voluntate peccati, non tamen sine voluntate facti. I, 609. Durum quidem, quod consuetudo peccandi amorem delicti facit; sed nihil durius quam quod exstinguit pudorem. X, 1056.

Peccata ex vi consuetudinis commissa, non voluntaria dicunt Pelagiani. X, 1505. Peccatum manere potest sine voluntate, licet esse non possit sine voluntate. X, 1395, 1396, 1397, 1398, 1410. Peccatum et non posse esse sine voluntate, et esse posse sine voluntate, quomodo verum sit. X, 1396, 1397. Peccatum aliquod non voluntarium. X, 1395. Peccatum a voluntario in non voluntarium mutari posse ostenditur. X, 1505. Est non solum voluntarium atque possibile, verum etiam necessarium peccatum. X, 1495, 1495, 1500. Peccatorum originem non libero arbitrio, sed necessitati naturae contrariae tribunt Manichaei. VIII, 566. Et substantiae gentis adversae. VIII, 58. Necessitas peccandi homini non impacta a Creatore. X, 1488. An omnes in peccatum, velut inviti carnis suae necessitate cogantur. X, 1110. Non in peccatum, velut inviti, carnis suae necessitate cogitur homo; sed si iam in ea aetate est, ut propriae mentis utatur arbitrio, et in peccato sua voluntate retineatur, et a peccato in peccatum sua voluntate praecipitur. X, 1110. Peccandi quadam est necessitas. I, 753, 759; X, 286, 295. Quomodo in eam quis delabatur. I, 753. Tria distinguenda, peccatum, poena peccati, et quod ita peccatum est, ut sit et poena peccati. X, 1068. Idem et peccatum, et peccati poena, et peccati causa esse potest. X, 787, 788. Peccatum quod est peccati poena, qua quisque peccat invitus. X, 1596. Peccantes secuta est peccatum habendi dura necessitas. X, 296. Peccatum ex necessitate. X, 1477. Ad peccatum quod est poena peccati, non requiritur ut liberum sit ab eo abstinere. X, 1446. Ut homo sit cum peccato, iam ex necessitate quadam est. X, 295. Peccatum a necessario veniens, in Deum refundendum esse contendit Julianus. X, 1500. Necessitas servitutis sub peccato invicta, nisi delectatione caritatis vincatur delectatio peccati. X, 1121.

Peccatum nominis ex libero arbitrio. VIII, 557, 558. Peccatum et recte factum in libero est voluntatis arbitrio. VI, 17. Peccatum an sit aliquid, necesse est ut vitari possit. X, 2, 8. Peccatum per hoc non est, per quod potest esse, id est, per liberum arbitrium. X, 1397. quod nullo modo caveri potest, peccatum non est. I, 1295; X, 286. Peccato libertate servitur. X, 1110. Multa sunt quae agunt homines mali, a quibus eis liberum est abstinere. X, 1068. Per liberum arbitrium peccant maxime omnes, qui cum delectatione peccant, et amore peccati; et hoc eis placet, quod eos libet. X, 1110. Homo cum potestate peccandi factus, pro praemio accepturus non posse peccare. VI, 559. In coelo tanta libertas, ut sit etiam bene vivendi, et nunquam peccandi, voluntaria felixque necessitas. X, 296. Peccata ex necessitate quoniam sint. X, 1119. Peccata quae necessitate facta dicuntur, peccata infirmitatis intelligenda. X, 287. Peccatum necessarium non fuit, ut esset causa misericordiae Dei. X, 261.

Peccatum. An aliquis in hac vita sine peccato, potest esse aliqua questio. X, 199, 281, 286, 299. Neminem post baptismum non posse peccare, Jovinianus haereticus. X, 1114, 1116, 1117. quidam asserentes hominem posse in hac vita sine ullo peccato vivere. VI, 426. Neminem posse esse sine peccato, et revera quosdam fuisse, docuit Pelagius, qui sibi ipsi contradicit. II, 776. Hunc refellit Joannes Jerosolymitanus. II, 829. Totam ecclesiam esse absque peccato dixerunt Pelagii. V, 980. Refelluntur. V, 980. Peccatum nullum habere vitam iustorum, existimant Pelagiani. VIII, 48. Posse hominem, si velit, esse sine peccato, doctrina Pelagii. X, 550. Et dogma Caesarii. X, 354. Pelagii obiectum illud dogma in episcopali synodo, et quatenus ab ipso explicatum. X, 529. Quod ante adventum Christi sine peccato fuerint homines, dixit Caesarius: Pelagius vero quod sancte et iuste vixerint. X, 354, 355, 356. Nemo in hac vita sine peccato. II, 674, 675; III, 1697,

1789, 1790, 1871; V, 152, 749, 893, 979; VI, 228, 720. Quantumvis iustus. VII, 637, 748, 749, 787, 788; VIII, 652; X, 1115, 1255. Verum dixit, qui hominem non esse sine peccato dixit. X, 265, 266. Christus solus sine peccato. V, 1544. Excepto uno Mediatore, nemo in hac vita sine ullo peccato. X, 155, 156, 166, 179, 245, 650, 651, 638, 726, 755. Nec ipse Paulus. X, 166. Nullus excepto Christo fuit vel esse potest qui nullum habeat peccatum. X, 471, 174, 506. Et hoc ad indeclinabilem fidei professionem pertinet. X, 184. Quamvis fieri possit ut sit homo sine peccato. X, 201. Erat Dominus mortalis, sed non de peccato. IV, 592. solus esse innocens infans potuit, qui de opere Adam non est natus. IV, 592. solus sine peccato venit, qui nos peccatores invenit. IV, 255. In solo Christo nihil invenit diabolus. V, 929. Peccatum quo pacto Christus ignorabat. IV, 553, 554. Peccatum vel trahendo, vel addendo habetur: nullum habuit Christus. V, 824. Peccatum nec in anima fuit, nec in corpore quod sibi Verbum aptavit. IV, 555. Peccatores omnes solus a peccatis liber atque liberator invenit. II, 669. An prae Christum aliqui sine peccato, non nimis reticendum esset Augustinus. X, 517. qui dicunt vel esse vel fuisse hic alique, prae Christum, qui nullum haberet omnino peccatum, utrumque tolerandi sunt. II, 675. De sancta Virgine Maria, propter honorem Domini, nullam prorsus cum de peccatis agit, haberi volo questionem. X, 267. Praeter Virginem nullum sanctorum sine peccato. X, 267. Christus veniens in hominibus non invenit, nisi quod dampnaret. V, 291. Nemo hic potest sine peccato vivere. V, 401. Quomodo quidam in hac vita dici possunt sine peccato. X, 584. Aliud est iuste vivere, aliud esse sine peccato. X, 555. Et iustus quis esse, et sine peccato non esse, potest. X, 269. Aliud est non habere peccatum, aliud non obidere ejus desideris. X, 285. Conflictus contra peccatum. X, 505. Unde certantes cum vitis, non sumus sine peccato. X, 696. Aliud est non peccare, aliud non habere peccatum. III, 2140. Peccatum non habere quid. X, 435. Nemo ita iuste vivit in hac carne, ut nullum habeat omnino peccatum. X, 516. Aliud est esse sine peccato, aliud esse sine querela. X, 504. Aliud non facere bonum, aliud non esse sine peccato, etiam si homo faciat multa bona. X, 507. Multi sine crimine, nemo sine peccato. X, 565. Sine crimine potest aliquis vivere, non sine peccato. VII, 415. qui ambulant in viis Domini, peccatum non operantur; et tamen non sunt sine peccato. IV, 1506. Paucissimi sunt, qui ab ineunte adolescentia nulla damnabilia peccata committant. VII, 750. Peccata levia non potest homo non habere, quamdiu carnem portat. III, 1982. Quandam homo fiat sine peccato, non est definitum in iudicio Palastino. X, 552, 556. Peccata alia sacramentorum et verbi Dei dispensatoribus, alia laicis quotidiana. V, 1558, 1540. Peccata quae obrepere soleant. V, 1541. Perfectos fideles hic non esse sine peccato, ex oratione Dominica intelligitur. X, 500. Et manifestum fit. X, 516. Iusti merito orant pro remissione peccatorum suorum. II, 842. Quo sensu qui natus est ex Deo non peccat. X, 512, 570. Et non potest peccare. X, 254. Et nemo sine peccato. X, 157, 458. Cur nemo in hac vita sine peccato. X, 167. Cur culpa est hominis, quod sine peccato non sit, cum sine gratia non possit esse sine peccato. X, 297. Vult Deus hominem esse sine peccato. X, 295. Cur praecipitur homini esse sine peccato. X, 295. Consultissime praecipitur homini esse sine peccato, quare. X, 295. Cur Deus praecipit hominibus ut non faciant ullum peccatum, cum sciat hoc neminem implendum. X, 165. Non peccare datum a Deo, quomodo. X, 1212, 1215. Necessarium fuit homini ad auferendam superbiam occasionem, ut absque peccato esse non posset. X, 262. Enoch et Elias non permisi sunt hic vivere, quia nemo hic sine peccato potest vivere. II, 872. Peccata eorum quorum iustitiam commemorat, quamvis scriptura non referat, non tamen hi sine peccato. X, 268. Testimonia scripturarum et exempla, quibus probatur hominem non esse sine peccato. X, 159. Elusioni Pelagianorum satisfiat. X, 159. Non ideo quisque prorsus sine peccato, quod perfectus in aliqua re dicatur in Scripturis. X, 165. Etsi aliquoties in Scripturis invenitur, homines dictos esse sine querela, non invenitur qui sit dictus sine peccato prae Christum. X, 255. Considerata in Scripturis norma iustitiae, homo quantumcumque profecerit, invenitur peccator. IV, 1269, 1827. A peccatis nec illi immunes fuerunt, qui Dei praecepta custodisse laudantur in scripturis. IV, 1266. quare peccata magnorum virorum scripta sunt. III, 78; X, 266. Nullus in membris Christi dicere audeat se non habere peccatum. IV, 1818. Peccatorum post baptismum commissorum veniam petere ad omnes pertinet, etiam ad Apostolos. IV, 1819. qui sine peccato se vivere existimat, id agit ut veniam non accipiat. VII, 415. Non propter arrogantiam vitandam, sed propter veritatem fatendam, non denunt sancti se non habere peccatum. IV, 1505. si quis

forte hic sine peccato, quanto magnus est, tanto magis humiliter sc. VI, 126. Peccasse se qui negat, Deum facit mendacem, dum se vult facere veracem. III, 1983. Peccatum esset, si quis non habens diceret se habere. VI, 720. Secundum Ambrosium nemo sine peccato in hoc mundo. X, 584. Hominem posse esse sine peccato in hac vita non statim negandum, quare. X, 153. Potest homo esse sine peccato in hac vita, et si talis non sit. I, 644, 645; X, 241. Quomodo. X, 153, 156. Posse hominem esse sine peccato, si velit, quo sensu. X, 536. Cum sine peccato vivere possit homo, cur nemo sine peccato. X, 536. Etsi sine peccatis esse non possumus, oderimus tamen ea. V, 984, quos esse sine peccato verissime dicendus. X, 285. Esse sine ullo omnino peccato, nondum æquat hominem Deo. X, 265. Sine peccato nemo vivere, sed mori potest. X, 267. An sancti mortui sint sine peccato. X, 266. Merebuntur hinc exire sine peccato, qui peccata sine quibus hic non vivitur, mundare non neglexerit. II, 675. Sine omni peccato esse non nisi in resurrectione sperandum est. III, 2140. Nullum habere vitium, iustitia est posterioris vite, quæ præsentis erit præmium. X, 1514, 1515. Post resurrectionem non solum nulla peccata, sed nec ulla desideria vitiosa. X, 407. In cælo nulla peccata remittuntur, quare. X, 848. Peccatum nullum esse poterit in regno Dei. X, 1582. Non posse peccare, præmium sanctorum. X, 1525. Peccata sine quibus hic non vivitur, pedum lotionem significant. III, 1789, 1794. Nemo cui necessaria non fuerit remissio peccatorum. X, 316. Homo cum debeat esse sine peccato, hoc quidem potest, sed non sine gratia. X, 294. Potest homo sine peccato esse, sed auxiliante gratia. X, 271. Homo non nisi gratia Christi potest esse sine peccato. X, 299. Nemo in hac vita sine peccato, etiam per gratiam Dei: quamvis asserere hominem per gratiam posse esse sine peccato, sit tolerabile. II, 771. Ad non peccandum quamvis liberum esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen ejus potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas. II, 766, 775. Ad peccandum anima sibi ipsa sufficit, non ad sanandum peccatum quod hæserit. V, 158. Ut non peccemus, liberum arbitrium non est in nobis ante gratiam, sed tantum ut peccare nolumus. III, 2066. Impietate sceleratissima negatur, sine gratia Dei hominem sine peccato esse non posse. X, 252. Error eorum, qui dicunt vivere hic hominem sine peccato, minus perniciosus. X, 201.

Peccatum vitari potest, si vitata natura sanetur gratia. X, 295. Ut peccato moriamur, gratiæ opus. III, 2068. Natura humana potest perfici, et esse sine peccato, sed gratia Dei. X, 281. Peccatum sine gratia vinci non potest. VI, 405. Nullum est peccatum quod facit homo, quod non possit facere et alter homo, si desit rector a quo factus est homo. V, 598. omne crimen, facinus, vel peccatum, nostre est negligentia; et omnis virtus et sanctitas, Dei est indulgentia. V, 605.

Peccatum nunc homini cum morte dominatur. VI, 282. Peccati servus, quis. X, 1107. Non omnis qui servus est peccati, facit peccatum; sed qui facit peccatum, servus est peccati. X, 1107. Captivi facti sumus, quia venundati sumus sub peccato. III, 1694; IV, 1638. Peccati servitus miserabilis. I, 1255. De servitute peccati, et regno libidinis *fuse*. I, 1255. Peccatum non regnet in nostro mortali corpore. III, 1698. Quomodo et quando non regnat. III, 2069. Justi militant, non ut non sit concupiscentia in eorum corpore, sed ut non regnet. III, 417. Peccatum in nobis non regnabit, si desideris qui non obediunt, non obediemus. III, 2066. Peccati regnum everitur duobus modis. III, 1268. Peccati regnum lata Lege cecidisse, Juliani sententia. X, 1253. Discutitur. X, 1226. Peccatum quomodo mortuum eratsine Lege. VI, 104. Et quomodo revixit. VI, 104; X, 559. Quodam peccatum abundavit per Legem. X, 1253, 1256, 1259. Peccatum non deputari, est ipsum ignorare, et peccatum esse non putari. X, 116. Peccatum non deputatur, cum non est Lex. X, 1227. Peccatum non deputabatur, id est non apparebat. III, 2067. Unde cognoscit homo inbabat in carne sua peccatum. VI, 106. Peccatum, non intelligendo, sicut tenebræ non videndo, dignoscitur. III, 2071. Et sentitur. VI, 61. Ignorare peccatum, quid sit. V, 857. Peccatum ignorare, est illud nolle, non approbare. X, 361, 362.

Peccato quoniam dominatur. VIII, 258, 269, 264. Peccati corpus evacuare, quid. III, 2069. Quomodo evacuatur. VIII, 891. Peccata pavimentare. V, 1465. Peccata consequentium temporum non recte comparantur Ade peccato. X, 1549. Non talem esse conditionem, quæ consequentium delictorum, qualis fuit delicti primi in paradiso commissi. X, 1550.

Peccatum mors anime. III, 1748. sola mors anime. VIII, 95. Mori potius eligendum est, quam peccare. III, 1767, 1770. De peccata tantum peccata, in tria alia recedit. IV, 169. Vanitati similis homo efficitur per peccatum, qui veritati

similis erat dum crearetur. IV, 1552, 1865. Iniquitas sola longe a Deo facit. IV, 1775. Peccando recedit homo a Deo, propinquat pie vivendo, quomodo. II, 858. Peccata sola a Deo separant. VII, 500. Et a salute ac vita æterna. X, 129. Quomodo a vita æterna impediunt. VI, 515. Peccata quædam ita impediunt perventionem ad regnum Dei, ut tamen meritis sanctorum impetrent indulgentiam. VII, 750. Quænam sint illa peccata. VII, 750. Obtinere æternam salutem non potest, nisi qui omnes superbiæ suæ thoros inanes, peccata sua confitens complaverit, etc. II, 1029. In peccato tenebræ et frigus. III, 1579. Peccata tenebræ sunt animarum. IX, 118.

Peccatorum apud Deum confessio, spem excitat. I, 675, 781. Peccata sua Daniel quotidie Deo confitebatur. II, 675. Peccata melius accusantur, ut pereant, quam excusantur ut maneant. IV, 1410. Peccatorum confessio prava et excusatoria. IV, 268. Peccatorum tegmen bonum et tegmen malum. IV, 266. Peccata adduntur peccatis, cum peccata quæ facta sunt, cooperiuntur aliis peccatis. III, 1469. Peccata noli operire tu, et operiet Deus. IV, 267. Peccati excusatio, et perversa defensio. V, 158, 145, 155, 186. *Vide* Penitentia. Peccati excusatio, superbia est peior et damnabilior. VII, 122. Peccata non continent, sed detinentes, fumo deficienti comparantur. V, 155. Peccata cum excusamus, diabolus triumphat; cum excusamus, gemit ac dolet. V, 186. Cum peccata nostra cognoscimus, Dei gloriam commendamus. IV, 1219. Deus avertendo faciem, peccata delet; advertendo, scribit. IV, 594. Avertat Deus faciem suam a peccatis tuis, sed non avertat faciem a te. IV, 207. Tu a peccatis faciem noli avertere, si vis ut Deus ab ipsis avertat faciem suam. IV, 505, 1652. Peccata cum attendit, accusat et punit homo; non attendit Deus, defendit, liberat. IV, 266. Peccata sua qui non vult videre, post dorsum se ponit, et aliorum peccata acute attendit. IV, 1284. Peccata sua qui defendunt, aut Deo tribuunt, redarguntur. IV, 268, 454, 605, 701, 854, 1172, 1795, 1808, 1821. Peccatorum confessiones, ulcera quæ foras erumpunt. III, 1550. Peccata quomodo puteant, sentit qui sanum habet olfactum. IV, 401. Peccatorum sarcina, quam cito deponenda. III, 1474. Peccati gravitas turbare non debet. III, 1755. Peccatum displicere debet. V, 154. Peccata sua homini displicent, cum ei Deus lucet. III, 1491. Peccata non vere plangis, si lacrymæ currunt, et manus cessant. IV, 410. Peccata ne desperando augeamus, propositus est penitentia portus: rursus ne sperando augeamus, datus est dies mortis incertus. V, 1560. Peccatum ad se convertendum ut ejus obtineatur remissio. VIII, 258. Peccati conversio debet esse ad hominem, quo sensu. VII, 414, 445. Peccata duobus modis, ut mori, ita et cavere. X, 287. Peccata triplicis generis triplici remedio sananda. VI, 228. Peccatum per peccatum non debet declinari. VII, 58.

Peccatorum genus duplex. IV, 816. Peccati genus triplex. III, 1747; VI, 147, 228. Peccata omnia concludunt hæc tria, voluptas carnis, superbia, et curiositas. IV, 115. Peccati tres differentie. III, 1247. Tamquam tres mortes. III, 1247. Peccatorum genera duo, in Deum, et in hominem. V, 1271. Peccatum in Deum et peccare Deo quid sit. III, 775, 774. Peccatum in Deum nulla est ratio. V, 1469. Peccatum hominis vel angeli nihil nocuit Deo. VI, 553. Peccatum Deo non nocet. I, 850. Nec nocere potest. I, 690. Quomodo ergo contra Deum est. I, 690. Duobus modis peccat homo antequam fiat sapiens. I, 1506. Peccata omnia aut ad corruptelam pertinent flagitiorum, aut ad facinora nocendi. V, 87. Peccatum in hominem non contemnendum. V, 507. Peccatum in hominem duobus modis committitur, uno, si ledatur; alio, si cum potest, non adjuvetur. I, 1532. Peccatum omne magis obestienti, quam patienti. VI, 240. Peccatum in spiritum sanctum an schisma potest dici, et traditio scripturarum. IX, 554. An peccatum illud schismaticis non debet obijci. IX, 554.

Peccata alia sunt contra naturam, alia contra mores, alia contra præcepta. VIII, 428.

Peccatum appellatur peccatum delectatio. III, 417. Peccatum in membris, de quo Apostolus, est violentia quædam carnis illecebra in corpore mortis hujus. III, 417. Peccati lex dicta peccatum. X, 178. Peccatum dicitur concupiscentia, quia inde oriuntur cuncta peccata. V, 840. Peccati lex in membris, quid. VI, 107, 108. Peccati lex est violentia consuetudinis. I, 254. Peccatum appellat Apostolus illicita desideria languoris originalis. IV, 1507. Peccata ad mortem, quid. III, 1266; X, 958. Peccata imitationis in mundo. X, 1162. Peccatum quod factum non habuissent, si Christus non venisset. V, 450. Cur mundus de solo peccato arguitur incredulitatis. V, 785, 787. Peccatum aliud tantummodo peccatum est, aliud est etiam poena peccati. I, 605, 608, 612, III, 1466, X, 1467, 1474. Peccata quædam sunt, quæ ita peccata sunt, ut præmissa etiam peccatorum.

IV, 687; X, 238, 790, 793, 906, 973. Nonnulla etiam de ira Dei veniunt peccata. III, 797. Peccata peccatis puniuntur. X, 1554. Venit hoc de pena peccati, ut homo adversus se i, sum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891, 1839. Peccatorum quorundam perpetratorum facilitas, pena est aliorum precedentium. VI, 91. Peccata quadam manifesta, ex pena veniunt quorundam occultorum. VIII, 288. Peccatum manifestum utile ad sanandum vitium occultum superbie. VII, 422. Peccatum iudicium et pena, quae nunc occulte agitur. IV, 117. In ipso animo continuo pena sequitur culpam, plerumque maior non sentiens cunctate graviore. II, 581. Deus non opere iniquo, sed opere justo facit, ut quaedam peccata sint etiam poenae peccati. X, 1553, 1556. Objectioni contra sententiam de peccato et de poena peccati satisficit. X, 790. Peccati actualis duplex est origo. I, 1285. Duplex causa. X, 534. Peccati causa duplex, ignorantia et concupiscentia. X, 565. Ignorantia et infirmitas. VI, 271; X, 432, 467. Aliud peccatum, aliud concupiscentia peccati. X, 1172. Peccatorum causa, aut ignorantia aut fragilitas aut contemptus. III, 720. Peccati Aetate justissima poena, ignorantia et difficultas. X, 287. Peccata omnia ab illa erroris et perversi amoris radice veniunt, cum qua nascitur omnis filius Adam. X, 846.

Peccata humana dicuntur peccata ignorantiae. III, 720. Peccata ignorantium. VI, 436. Peccata ex ignorantia. X, 287. Omnis qui peccat, quomodo non viderit nec cognoverit Deum. X, 515. Peccatum scientis, quam nescientis, gravius. IX, 137, 138; X, 884. Peccata ignorantiae leviora, quam quae a scientibus committuntur. X, 148. Peccatum sine dubitatione est ipsa ignorantia, in eis qui intelligere noluerunt; in eis autem qui non potuerunt, poena peccati. II, 885. Peccata nolentium sunt peccata nescientium. III, 728. Peccata ignorantiae etiam possunt esse in baptizatis. III, 2100. Peccata ignorantiae ea sunt omnia, quando quisque bene fieri putat, quod male fit. II, 483.

Peccata ex infirmitate de radice primi peccati Adam, et de consuetudine mala veniunt. VIII, 541. Peccata quotidiana omnes ex carnis infirmitate contrahunt. V, 1511. Peccatum fragilitatis si irrepressit, quid faciendum. III, 1985. Quomodo curatur. VIII, 341. Ad peccatum incontinentiam, voluptas et dolor. V, 1286. Contra haec duo remedia. V, 1286. Omnia peccata duae res faciunt in homine, cupiditas et timor. IV, 415, 1026. Peccando quisque animam suam diabolo vendit pretio voluptatis. III, 2071. Peccatum si non delectaret, non timeret; nec delectaret, si sanitas esset. V, 877. Iustitia si minus delectat quam peccatum, aut si non delectat, aut si minus quam dignum est delectat, hoc fit de languoribus animae. V, 877.

Peccata quae occulte fiunt, dulciora. III, 2070. Peccati dulcedo fallax. VI, 104. Peccatum quasi rhamnus, primum delectat, postea compungit. IV, 689. Peccatum dulce est, sed amara est mors quo perducit. V, 398. Propter quod peccant homines, morientes hic dimittunt, et ipsa peccata secum portant. V, 598.

Peccatum non committitur sine causa. I, 679. Non committitur nisi ob utilitatem aut delectationem. VI, 515. Forte ipsum peccare nemo velit, sed propter aliud fit, quod vult qui peccat. III, 728. Peccata etsi non propter utilitatem temporalem, an saltem propter sanctitatem servandam admitti possunt. VI, 515. Faciat homo etiam pro temporali hominum salute quod potest; ubi nil nisi peccando potest, iam se existimet non habere quod faciat. VI, 542. Peccata nullo quasi bono facienda. VI, 528. Peccata compensativa, nec ipsa admittenda esse. IV, 550, 555, 559. Peccatum non solum illud est quod in turpi aut iniquo facto apparet hominibus; sed etiam si habeat speciem boni operis, et tamen propter mercedem temporalem fiat, non propter requiem sempiternam. V, 208. Peccati inanius putat se esse victorem, qui poenae timore non peccat. II, 595. Voluntate peccat, qui solo timore non peccat. X, 558. Peccare non debes, non timore poenae, sed amore iustitiae. V, 870. Inimicus iustitiae est, qui poenae timore non peccat; amicus autem est, si amore ejus non peccet. II, 594. Peccatum quisque tantum odit, quantum diligit iustitiam. II, 594.

Peccati quot modis fiunt. X, 565. Peccata multa in interioribus dietis, quia non sunt in exterioribus factis. VI, 551. sed nulli in exterioribus factis, quae non praecedant in interioribus dietis. VI, 551. Peccata linguae et peccata cordis quis vitare potest? IV, 1700. In ipsis concessis peccata contingunt, si excedit modus debitus. V, 88, 1275. Tres vel quatuor in peccatis progressus. V, 594, 720. Tria sunt quibus impetretur peccatum, suggestionem, delectationem et consensum. III, 207, 1246. Tria haec similia sunt his quae in tentatione primi parentis acceiderunt. III, 207, 1246. Peccatum non in desiderio pravo, sed in consensu. III, 2046. Peccatum inest cum delictis; recusat, si consensit. IV, 187. Peccata peccatis quomodo committuntur. IV, 677, 1703, 1808. Omnis qui peccat, adversus caritatem facit; proude qui in uno offendit, factus est omnium reus, cum

nullum peccatum sit, nisi contra caritatem, etc. II, 759. Homo tanto plenior iniquitatis, quanto iunior caritatis. II, 740.

Peccata omnia paria esse stoici contendunt. VI, 359. Dicebat Iovinianus. VIII, 45. Et Nestorius existimat; hunc refellit Aug. II, 587, 595, 594. Peccatum et crimen quo differunt. IV, 1507, 1508. Et utriusque definitio. III, 681, 682. Etiam in parvulis debita et delicta. IV, 1581. Peccata venialia et crimina. X, 565. Damnable et venialia. X, 502, 1180. Peccata grandia, et peccata minuta. III, 1491, 1492. Gradus in peccatis et in reatu. III, 1241. Peccata sunt quaedam, de quibus definire an propter illa perituri sumus, impossibile est. IV, 1152. Peccata quae sunt levia, quae gravia, non humano sed divino sunt pensanda iudicio. VI, 269. In omni peccato, plus in maiore, minus in minore, tamen contra iustitiam concupiscitur. VI, 567. Peccatum esse ex intentione aliud aliud; sed non tamen laetitia laetius, quod saepe aliorum generis peccato gravius est. VI, 520. Peccata, quae crimina non mutantur. V, 1206. Peccata gravia, quibus de re certa conlennatio ac separatio a pace quotidiano. V, 88, 782, 1540. Peccata quae penitentiae laborem exigunt vehementerem. V, 1275. Peccata sunt aliqua in Christianis, quae in minorum persecutione graviora sunt. III, 1264. Peccata venialia, peccata iustorum quae. VI, 1718; X, 250, 244, 269. Sine peccatis venialibus haec vita non ducitur. X, 250. Peccata videntur venialia, cum is qui reus est, correctionem promittit. II, 654. Peccata venialia iustum a vita aeterna non impediunt. X, 250. Quatenus dimittuntur. X, 1180. Multa peccata quaedam recensentur. V, 89, 512, 1205. Peccatorum venialium exempla. X, 268, 264. Peccatorum venialium multitudo in uno homine. X, 264. Peccata multa non commemorantur. V, 88, 582, 598. Non negligenda. VI, 680. Si negliguntur, occidunt. III, 1992. Peccata agenda, etiam quae videntur minima. IV, 447, 448. Peccata sunt galeae, autem quae videntur; timeantur quia multa sunt. IV, 1700. Peccata levia si continentur quidam capulis, expavesce quando minores. III, 1982. Peccata levia simul concessa, quasi scabes, aut necant, aut decus nostram exterminant. V, 1541. Peccata levia tanquam aqua intrant per rimulas ad sentinam. IV, 810. Peccata infanta quotidiana massam et cumulum edificant. IV, 1201. Si non singula salis mulibus conterunt, omnia tamen acervo non obruiunt. IV, 1508. Peccata minuta multi in fine obducunt, nisi a Deo dimittantur. V, 88, 582, 1207, 1275. Peccata levia multa, faciunt unum grande. III, 1982. Parva peccata, si tamen crebra, sicut unum grande peccatum, nos gravant et opprimunt. II, 1089. Peccata parva quae subrepiunt vi aliorum, superbia crescent, humilitate perimuntur. VI, 425, 426. Vitare peccatum quisque debet levius, potius quod summi, quam gravius quod aliis. VI, 449. Peccata quae levia videntur, sunt interdum gravissima. VI, 270. Peccata quisque aestimat gravia, prout vitae quam diligit facit injuriam. VI, 515. Peccata horrenda, usu videntur levia. VI, 270. Peccata sola inusitata exhorrescimus. VI, 271. Vae peccatis hominum, quae sola inusitata exhorrescimus: usitata vero saepe videndo omnia tolerare, saepe tolerando nonnulla etiam facere cogimur. III, 2150. Quae putant homines leviter habere, etiam in carne peccata. Deum ipsi in faciant. III, 364. Peccata carnis mortifica. V, 507. Peccare in propriis officiis et in solus dicatur fornicator, cum operibus carnis alia peccata tribuantur. V, 886. Tunc impij, quibus gratia non sit veniit, alij magis, alij minus peccant. X, 1185. Peccata gravia devitanda, minutura triplici remedio curanda. V, 88. Peccatorum quotidianorum mundatio, et medicina quotidiana. V, 127, 299, 582, 985, 1207, 1272. Peccata leviora oratione domine delectat. VI, 265. Et elemosynas. V, 592, 594, 565, 564. Peccatorum venialium continentia, jejunia, elemosynae et orationes. II, 1089. Peccata levia cum non commemorantur sunt in scriptura. X, 268. Peccata multa dum putant se non videri a Deo. V, 441. Peccare si vis, quare ubi te non videat Deus, et fac quod vis. V, 756.

Peccatis alienis an quis possit obnoxius esse. X, 859. Peccatum cuiusquam non alter perpetrat. X, 1147. Peccatis alienis quis communicet. V, 549; IX, 544. Aut non communicet. V, 551; IX, 79, 80, 82, 85. Peccatis alienis communicare est ipsis consentire. IX, 238, 609. Qui vilis nutriendis parcat et faveat, ne contristet peccantium voluntatem, iam non est misericors, quam qui non vult cultrina rapere puero ne audiat plorantem, etc. II, 595. Quot modis dici possit aliquis peccasse cum alio. IV, 1409. Qui consentit peccatori, is peccatis propriis, non alienis premitur. IV, 1639. Peccatum alteri suadet, vel stulta benevolentia, vel perfidiosa invidentia. VIII, 592. Peccantibus non consentire, qui eos non vult peccando cohibere. VI, 498. Et dicitur est committentium prebere peccantibus, ita impium manum negare conversis. II, 784. Peccata aliena non prejudicant. IX, 427. Peccata aliena, Mal. De peccatis alienis nemini edocendum, nemini columna turbanda. IX,

in flagitiis permittendi impunitatem se eunere per electionem synas existimant. VI, 268. Peccata non redimunt elemosynae, nisi vita mutetur. VI, 265, 267. Delentur graviora peccata per orationem Dominicam, si poenitendo vita in melius fuerit mutata. VI, 265. Peccata quantumvis inhumana dimittuntur in baptismo. VI, 655, 656. Peccato moriuntur omnes in baptismo. VI, 255. Peccata non solo baptismo mundantur. IX, 475. Peccatorum remissio non consequitur baptismum, nisi non solum legitimum, sed etiam legitime habeatur. IX, 181. Error non credens peccata remitti in Ecclesia. VI, 272. Peccata quilibet magna remittuntur in Ecclesia per poenitentiam. VI, 262. Peccatum nullum est, quod poenitenti et veniam deprecanti per Ecclesiam non dimittatur. III, 1556. Peccata extra Ecclesiam non remittuntur. VI, 265; IX, 146, 147, 150. Praeter Ecclesiam nihil soluitur. V, 1349. Poenitentia sola quae in vera religione agitur, impetrat veniam, et purgat admissum. II, 591. Per se excitat hominis, per discipulos solvit. V, 1550. Peccatorum solutio per Ecclesiam dari potest, suscitari autem ipse mortuus, non nisi intus clamante Domino potest. IV, 1506, 1507. Peccatorum remissio datur etiam per malos ministros. IX, 67. Peccata non dimittuntur nisi baptizatis. VI, 656. quibus peccatis facilis veniae spes erit. V, 155. Peccatis, quae propter liberationes hominum fiunt, veniam concedi non existimandum. III, 708. Peccati ignorantia ad facilitatem veniae pertinet. IX, 158. Conditio qua nobis relaxantur quotidiana peccata. V, 985.

Peccata non dimittuntur, nec dimittuntur a Deo. VI, 195, 267; VII, 749. Peccata aliis non remittenti nulla est spes salutis. V, 1275. Peccata aliis condonare, antidotum contra omnia peccata. V, 1271. Remedium peccatorum. IV, 1698; IX, 215. Peccata venia quando et quo animo concedenda vel neganda. II, 591. Peccatum in se commissum dimittere, ut Deus dimittat, magnum opus misericordiae. IX, 64. Peccata dimissa redeunt, ubi fraterna caritas non est. IX, 120. Peccata omnia delentur, cum ex vero corde et plena fiducia dicimus, *dimitte nobis*, etc. IV, 1861. Peccata aliis dimittendi necessitas. V, 584. Delicta invicem nobis donare debemus, et pro his invicem orare. III, 1794, 1795. Veniam omnes deprecari a Deo debemus, non absolutionem. V, 152. tota Ecclesia hic petit sibi dimitti peccata. V, 981, 982, quae peccata petimus in oratione Dominica nobis dimitti. IV, 1507; IX, 120. Peccata venialia in oratione Dominica delentur. VI, 656. Peccata non omnium, sed eorum quae ante praescivit et praedestinavit Deus dimitti. VIII, 660. Cum de corpore exierit unusquisque, dimittuntur ei omnia, quae talia habebat ut dimitteretur debita; quia et quotidianis precibus dimittuntur. V, 982. Peccatum quibusnam Deus non imputat. X, 298. Etiam in saeculo futuro peccata quaedam remittuntur. X, 848. Peccatorum remissio asylum civium superiorum. VII, 77. Misericordia Domini nulla uberior, quam remissio peccatorum. IV, 289. *Vide* Misericordia. Mortifera securitas peccandi spe veniae confidentibus promissa. VI, 425. Omnia peccata sic habenda tamquam dimittantur, a quibus Deus custodit ne committantur. VI, 421, 427. Peccatorum remissionem significat sepultura. III, 592. *Vide* Remissio.

Peccatorum profunditas per ad yssum significata. IV, 548. Peccata significantur in Legge cadaveribus mortuorum. III, 592. Et velis undecim operientibus tabernaculum. III, 655. Peccata, sola vincula quibus nos tenebat diabolus. V, 726. Peccata non solum vincula, sed et cruciuli sunt. IV, 677. Infirmitates pro peccatis in scriptura ponuntur. II, 655. Peccatum, mendacii nomine appellatur. VI, 547. Peccatum omne mendacium est. IV, 1174; VII, 407. Ad peccatum quod attinet, quid sit in dextera vel in sinistra declinare. X, 184. Peccatum nihil est. I, 682. Et nihil fiunt homines, cum peccant. III, 1585; V, 155. Peccata non habent substantiam. IV, 1645. Peccatum opus servile. X, 218. Pili, peccatorum symbolum. V, 41, 56. Peccatum daemones est sacrificium. I, 675. Peccatum quasi scorpius est. V, 818. Peccata appellantur usurae ac debita. IV, 910. Appellantur vulnera. IV, 861. Peccatum undecimario numero significatur. VII, 465. Peccatum et vitium qui differant. X, 294. Peccatum quomodo dictus est Christus. VI, 252, 253. Christus peccatum, quia victimam pro peccato. V, 825. Quomodo in ipso peccata. V, 1607. Peccatum cur dicitur assumptio carnis mortalis. III, 2072. Cur Christi caro, et ipse Christus. V, 745. Pona peccati peccatum appellatur. III, 520; VI, 255, 540. Peccata dicuntur sacrificia pro peccatis. III, 721, 731, 1695; V, 744, 825; VI, 255, 540.

Peccator sub iugo est diaboli. VIII, 126. Peccatores, ex patre diabolo esse dicuntur. VIII, 155. Peccatores omnes, propter arbitrium libertatis, ad imitationem primi hominis pertinere volunt Pelagiani. X, 1201. Peccator generali nomine, aut Legis transgressor est, si acceperit Legem; aut iniquus, si non acceperit. IV, 879. Omnis praevicator peccator est, sed non contra. IV, 1572. qui volebant se confi-

teri peccatores, addita Lege facti sunt praevicatores. IV, 1529. Peccator per Legem fit praevicator. V, 690. Peccatores terrae omnes reputandi sunt praevicatores legis, vel date in paradiso, vel in corde scriptae, vel per Moysen datae. II, 681. Portat secum traducem iniquitatis poenamque peccati, morti deputatus. IV, 754. Omnes omnino homines mortui sunt in peccatis. VII, 665. Alii de necessitate peccant, alii in abundantia; quorum dicitur iniquitas ex adipe procedere. IV, 920. Alii per ignorantiam vel infirmitatem, alii per superbiam peccant. IV, 1522, 1523. Peccatores dicimur, cum per ignorantiam peccamus; Legis praevicatores, cum scientes peccamus. VI, 271. Nihil interest utrum ipse scelus admittas, an propter te ab alio admitti velis. I, 1569. Pejus est aliud ad peccatum inducere, quam ab ipso induci. I, 1285. Minus peccavit homo consentiendo daemones, quam demon male suadendo homini. I, 1286. Peccatoris aures inter Deum monentem et suggerentem serpentem. IV, 1172.

Peccatoribus panis veritatis amarus est. IV, 88. Peccantis adversarius, sermo Dei. V, 657. Peccator Deum fugere non potest: sed invenit ubique legem Dei in poena sua. I, 699. Peccator avertens se a Deo, caecus efficitur; nondum sentit poenam, sed jam habet. V, 664. Peccatores caeci sunt corde. III, 1588. Quid agere debent ut curentur. III, 1588. Peccator in peccatis suis restem sibi textit. III, 1460.

Peccator quisque tanto magis deserit Christum, quanto magis diligit quod improbat Christus. VII, 748. Peccator peior est, si latetur in damno aequitatis. VII, 644. Peccantium felicitate nihil est infelicius. II, 531. Peccator in prosperitate comparatur Aeno, quod cito transit. IV, 1177. Peccatum pax non amulanda. IV, 770, 771. Nemo gratuletur homini qui prosperatur in via sua, cuius peccati deest ultor, et adest laudator: major haec ira Domini est. IV, 126, 1266. Peccatorum felicitas, fovea ignis eorum est. IV, 1204. Peccator in prosperitate similis est pisci, qui hamum jam habet in faucibus. IV, 1176. Ideo non sibi displicent peccatores, quia non se attendunt. IV, 1261. Peccator tunc contemnere dicitur, cum nullam providentiam Dei deputat, vel ad eam se pertinere non credit. IV, 1855. Peccatoris descriptio, ubi de eius conversione. III, 1558. Peccatoris conversio et poenitentia. IV, 583, 655, 1460, 1799, 1935. Conversio peccatoris, Dei gratiae tribuenda. III, 406, 407. Peccator prius cognoscitur et queritur a Deo, quam Deum cognoscat et querat. III, 1448. Peccantes videt et odit Deus, etsi nunc tacet. V, 126. Peccatores amat Christus, ut non ament esse peccatores. V, 947, 949. Merita in peccatoribus praecedentia ad justificationem et obdorationem. VI, 72. Peccatoris prior labor, ut displiceat sibi, ut peccata expugnet, ut mutetur in melius; secundus labor, pro eo quod mutatus est, ferre tribulationes et tentationes huius saeculi, et inter illas perseverare usque in finem. IV, 717. Peccator ut misericordiam consequatur, debet peccatum suum agnoscere. IV, 589. Peccator fremere debet, cum reum se agnoscit. III, 1735. Peccator etsi confiteatur, adhuc reus est, nisi ministri solverint. III, 1757. Peccator quomodo sanetur. III, 1540. A peccatore non Deus avertitur et convertitur. Aversus est, quia tu te avertisti: tu ab illo fecisti casum, non ipse a te fecit occasum. V, 780. Peccator pereat, ne homo pereat. V, 152. Peccatores duobus modis evertuntur. VII, 759. Peccator ut resurgat, imitari debet Christum resuscitantem Lazarum. III, 1755. Lazari suscitatio allegorice exponitur de suscitatio peccatoris. III, 1578. In reditu peccatoris ad Deum magnanimitas virtutem, doctrina sapientiam imitatur. VIII, 587. Tria peccantium genera, et tres peccati gradus, in tribus a Christo suscitatis mortuis figurantur. V, 595, 720. Peccatori perire volenti, tamquam lethargico, pie succurrendum. V, 246. Peccatores quoslibet qui negant ad poenitentiam admittendos, ab Ecclesia excommunicati sunt. III, 2099, 2100. Peccatores poenitentes clericatum non accipiebant, nec ad ipsum redibant ex rigore disciplinae; poterat tamen circa illos dispensari. II, 812. Peccator non nisi paulatim recipit quod amissum est. V, 1270. Si cito rediret homo ad pristinam beatitudinem, ludus illi esset peccando cadere in mortem. V, 1270. Resurgendum celeriter a peccato. V, 595. Peccatorem diabolus aut a medicina confessionis avertit, aut in veniae desperationem impellit, aut in divinae indulgentiae praesumptionem inducit. V, 139. Peccator nullus de Dei omnipotentis misericordia debet desperare. V, 1060. Peccator nullus desperet, sed ad Deum per poenitentiam confluat. V, 442, 1548. Peccatorem se confitetur Paulus, ut nullus peccator de se desperet. V, 927, 949, 951. Peccator de Dei misericordia ita praesumat, ut non desinat timere iustitiam ejus. V, 262. Peccatores sic ament mansuetudinem in Domino, ut timeant veritatem. III, 1650. Peccator non sibi precat. III, 1491.

Peccatoris silentium, clamor impietatis in Deum. IV, 256. Clamor praesumptionis. IV, 266. Voces peccatoris in

profundum malorum demersi. IV, 1697. Peccatores excitantur ad orandum ut peccata delcantur, munitur, deficiant. V, 749. Peccatores Deus audit. IX, 60, 61. Deus ex audit. III, 1718. Pericula eorum qui alios vitis detentos curare solant. II, 552.

Peccatorum excusationes diversae. VI, 558. Nulla justa est excusatio hominum; si enim excusatio peccatorum justa esset, non iude iam gratia, sed iustitia liberaret. II, 885, 884. Inexcusabilis est omnis peccator, vel reatu originis, vel adiutamento etiam porae voluntatis, sive qui novit, sive qui ignorat. II, 885. Peccatori nunquam bene esse potest. III, 584. Sed aliquando non sentit. III, 452. Peccatores jam ex hac vita cruciantur. IV, 689, 690. Peccatores plerumque aerti, semper occulte pro suis factis penas divinitus huiat. VII, 659. Peccator in se ipsum saevit. VIII, 137. Conscientia scelerati hominis carceres et inferos horrendos et penitus tenebris vinct. II, 651. De peccatore facit Deus flagellum. IV, 562. Peccator inique existimat facta sua placere Deo, eo quod a vinculis supersedeat. IV, 582. Cur aliquando minus flagellatur peccatores in hac vita. IV, 409, 770, 771. Peccatores Deus hic flagellat, ut corrigatur. IV, 1292. Peccatores cum punit Deus, non malum suum eis infert, sed malis eorum eos dimittit. IV, 87, 151. Peccantium comparatione et pena accenduntur alii ad recte vivendum. IV, 126. Peccatorem ubique prospicit Jesus, non ad adiuvandum, sed ad puniendum. V, 879. Unde aliqui nesciant in criminibus. V, 879. Peccatores multi corriguntur, multi tolerantur, multi nesciuntur. V, 1546. Peccatori pena de suis operibus servatur. IV, 124. Peccatores divina providentia non facit, sed ordinat. IV, 406. Sententia Dei in peccatores mutatur, si ipsi mutantur. V, 132. Corruptio et iudicium futurum in peccatores, qui hoc tempore non corriguntur. V, 425. Peccans natura melius ordinatur ut iuste doleat. In superbo, quam ut inique gaudeat in peccato. VIII, 554, 555. Peccatorius non esse parcendum in die iudicii, sed aeternis eos ignibus exercendos, quatenus et in sensu catholico ab episcopis approbatur, et ut erroneo Pelagio objectum. X, 526. Peccatores per ignem salvandos, a peccatoribus aeterno supplicio puniendis non distinguebat Pelagius. X, 525, 526. Peccatorum expulsio a Deo. IV, 88. Peccator quis damnatione dignus. VIII, 419.

Peccator homo, duo nomina: alterum Deus fecit, alterum homo. V, 110, 152. In peccatore simul et culpa improbanda, et natura approbata. II, 654. In peccatoribus non nisi peccata odienda, ipsi homines sunt diligendi. VIII, 161. Peccator in quantum peccator non est diligendus. III, 29. Peccator diligendus, non in quantum peccator, sed persequendo peccatum; quomodo diligitur ager, persequendo febrem. V, 45, 110, 165, 780. Quo sensu peccatores non habent esse. IV, 450. Peccatores minus sunt quam erant. III, 153. Malum agunt et non agunt, quomodo intelligatur. IV, 1507. Peccantes quomodo singulas sanctissimae Trinitatis perso. as imitantur. VIII, 586. Peccantes Deum Patrem imitantur impia superbia, iusti pia liberalitate. VIII, 586. Conversio peccatoris superbi obitus saeculi dignitatem, describitur. III, 881. Peccatoris locus et usus. IV, 562. Peccatores sive angeli sive homines, non perturbant providentiam Dei. VII, 455. Peccatores valent ad exemplum. III, 152. Cur creavit Deus quos transivit esse peccatores. VII, 455. Nec hominem nec angelum peccare compulsi Deus, licet parascit quid boni iude utrum esset. VII, 455, 456. Peccatores tanquam vasa diaboli quo implet amaritudine sua. V, 726. Peccatorum et impiorum una est massa in qua et Iudaei et Gentes. VI, 124.

Peccator aliquando ponitur pro peccato. III, 75. Peccatores in scripturis quina appellati. IV, 1412. Peccator, niger est color. V, 693. Peccatores penitentes pulvis corvorum comparati. III, 880. Peccatores dicuntur hirci. IV, 779. Peccatores per hircos significati. V, 45. Peccatores sunt servi mortui. V, 744. Dicuntur tenebrae. IV, 1766. Tenebrae sunt. III, 258, 259, 826, 870. Terra a peccatorum. III, 1277. Peccatores per se salvari non possunt, adjuvni bonis quomodo accipiuntur. IV, 799. Peccator scabellum pedum Dei. III, 1257.

Pectoris tunso. V, 155, 186, 455. Contritionis indicium. IV, 265. Pectus percutere solebant populi audito confessionis nomine. IV, 1495, 1774, 1844; V, 186. Pectus qui tundit et non corrigitur, solidat peccata, non tollit. VI, 675. Peccata pavimental. V, 1465. Pectus tunde, sed plagas tibi dando in pectus casus, correctus esto. V, 512. Pectora tudent etiam nuntii ad altare assisentes. V, 1541, 1742. Pectus tundit etiam sacerdos. V, 749. Pectoris tunso, testimonium peccati nostri. V, 751, 762.

Peculatus, furtum de re publica. III, 1762.

Pecus constat ex anima et corpore. VIII, 418. Pecoris animas non solum humanas, sed divinas messe credebat

Manichaei. VIII, 251, 252. Pecora habent etiam animas. V, 1181. Pecorum nomine quae intelliguntur avaritia. III, 241. Pecorum vita quae. III, 1540. Pecoris locum quid sit. IV, 1522. Pecora greges Dei. IV, 1911. Pecorum ovesciorum em. rehibebant Manichaei. VIII, 585. Pecorum nomine facti et intelliguntur. IV, 1740.

Pedibus bis in anno parantur in Italia. III, 575.

Pecunia Dea. VII, 128.

Pecunia a peccore dicta, est quidpiam cessant homines. VI, 672. Pecunia nomine continenda cum quantum iure donum sumas. I, 1258. Pecunia aerea prius in usu esse coepit, quam argentea. VII, 128. Pecunia et divitiae differunt. VII, 204. Pecuniam soli iniquitas putat divitias. IV, 620. *vide Aurum*. Divitiae. Pecunia avaritia, ut recte dei signatur, quia non stat. IV, 1057. Pecuniam i. der et Deum quantum intersit. VI, 674. *vide Avarus*. Li pecuniam augent quidam, filium perdit. IV, 1645. Pecuniae amor, recte spei venenum est. I, 1006. Pecunia amor usque ad animae contemptum. IV, 1457. Pecuniam sanguinem suum quidam a pellantes. V, 146. Pecunia prodese et obesse potest. V, 498. Pecunie ita manu mittit, et cor inde solvas. V, 955. Pecunia non acit beatum. VI, 674. Pecuniam cum proximo dividere, quam iustum. VI, 675. Pecunia et a malis inde habetur, et a bonis tanto modus laetetur, quanto minus amatur. II, 665. Pecunia aliquid an liceat servare, cum Dominus iusserit non cogitare de crastino. III, 1805.

Pecuniosi non divites sunt, si cupidi. VII, 204.

Pedes metrici, qui sint et quot in genere. I, 4102. De his copiosissime tractatur. I, 1107.

Pedes hesperum lavandi consuetudo est apud plures pop. III, 1794. Laudanda haec consuetudo. III, 1794. Pedes hospitum lavat, qui humilis est corde. III, 1794. Explicatur allegorice quae cessit Christus lavando pedes discipulorum. III, 1787. Pedes Christi odore pretiosius quismam perfundit. III, 75. Pedes inquinatur, etiam cum ad Christum per terram veniunt. III, 1789, 1790.

Pes animae, amor. IV, 124. Pedes nostri. Affectus nostri. IV, 1217. Pes superbiae dicitur, quo recedimus a Deo. IV, 554. Pedes Domini, qui. IV, 855, 1167. Duo pedes sunt caritatis praecipua. IV, 515.

Pedius iudis ambulantium haeresis. VIII, 42.

Pegasus episcopus Donatista. IX, 528, 555.

Pegasus. VII, 570.

Pelagianus episcopus. II, 759, 780.

Pelagius a superioribus. IX, 229.

Pelagiana haeresis. III, 2051, 2062. Unde orta. III, 85. Pelagius et Coelestius nefanda haeresis principes. X, 1561. Pelagius magister Coelestini. X, 555. Pelagius occultior haereticus et mendacior, Coelestius apertior et pertinacior. X, 591.

Pelagius Britto cognominatus, ut servus Dei a Paulino quondam dilectus fuit. II, 816. Pelagius monachus. VIII, 47; X, 542, 545, 546. Pelagius episcopus, sedulatoris ingenio pollere indicatur. II, 821, 850. Vir circumspectus. X, 146. Vir, sicut eum qui noverunt I quuntur, bonus ac predicandus. X, 188. Pelagius vir egregie Christianus. X, 189. Non parvo profectu Christianus. X, 189. A nonnullis laudatus. X, 188. Pelagii mores laudabiles. X, 167. Pelagius existimatus vir sanctus. X, 185, 186. Pelagium sanctum vocat Julianus. X, 1104. Episcopo episcopo ad Pelagium scriptae, plene laudibus. X, 548. Pelagii nomen cum aliqua laude ab Augustino aliquando commemoratum. I, 644. Pelagium Augustinus in salutatione epistole, dominum vocat. X, 549. Et dilectissimum et desideatissimum. X, 549. Pelagium officiosis litteris resalutat Augustinus. II, 596. Vehementer et quodam modo ardente Pelagium non vitam exhibentibus. X, 548.

Pelagius dum Romae vivit. X, 589, 596. Pelagii prius absentis, et Romae coarctati, nomen cum magis episcopo laude cogitavit Augustinus. X, 546. Pelagius magis notus Augustino. X, 546. Pelagius in Africa venit. X, 546. Hippo-nensi littore exco. tus est, absente Augustino. X, 546. Protectus est Carthagini tempore Pelagiani cum Donatistis. X, 546. Ibi faciem eius semel atque iterum vidit Augustinus. X, 546. Ad transmarina postea properavit. X, 546.

Pelagiana haeresis capita. II, 574. Quaedam capita. X, 555, 556. Capita praecipua. X, 557. Pelagiana haeresis tria praecipua capita. X, 606, 696. Pelagianorum nebula et caliginum capita quinque. X, 606. Pelagiana haereses dogmata refert Augustinus. II, 772, 775, 774. Pelagianorum dogmata de gratia, de libero arbitrio, et de parvulorum salute. X, 570, 571. Paradoxa Pelagianorum de parvulorum baptismate. X, 705.

Pelagiana ne ab eo originale peccatum. I, 398, 408; II, 725, 762, 775; V, 1575. Curae cominus in aeternum Christi commatur equare. V, 802. Pelagius parvulorum baptiz

laudator. X, 551. Pelagii argumentatio contra peccatum originale. II, 865. Pelagiani peccatum originale in nascentibus nullum esse contendunt. X, 114. Miseras generis humani sine illo peccati merito fieri dicunt. X, 1098. Coguntur in paradiso mala omnia, quae peccati poenas credimus, et ipsam libidinem collocare. X, 1507, 1509, 1515. Pelagii error, culpa carere qui talis fuit, quia aliud esse non potuit. X, 251. Pelagiani velut sanam laudant naturam. X, 1060. Carnis concupiscentiam velut naturale bonum laudant, quare. X, 456. Refelluntur auctoritate Ambrosii. X, 456. Ignorantiam et difficultatem ad naturae institutionem pertinere asserebant. I, 598, 608. Aliqui ipsorum dicunt omnem hominem a Deo creari, etiam nunc immortalem, et omnes pro meritis suis mori, quia omnes peccaverunt; non in Adam, sed in se, ex quo creati sunt. V, 906. Refelluntur. V, 906. Pelagiani docent mortem non a peccato esse, sed a natura; et moriturum Adam, etiam si non peccasset. V, 1575. Pelagiani initium peccati ex Adam factum docebant, quatenus ceteri eum imitati sunt. II, 679. Refelluntur. II, 684. Pelagiani propter salutem baptizari parvulos volebant. II, 761, 763, 775. Christum dicunt salvatorem majorem, non minorem. V, 992. Sentiebant parvulos aeternae vitae premium sine baptismatis gratia posse donari. II, 783. Baptizandos parvulos concedunt, non propter vitam aeternam, sed propter regnum caelorum. V, 1556. Pelagiana vitae aeternae et regni Dei estimatio plane arbitraria. V, 1558. Pelagianorum sententia de loco ubi maneat beati innocentes, qui sine baptis non ex hac vita migraverunt. III, 1812, 1813. Infantes, etiam si non baptizentur, habere vitam aeternam, error est quem Pelagius anathematizavit. II, 826. Pelagiani immerito regnum caelorum parvulis non baptizatis attribuit, cum per aliam originalem non agnoscant. X, 175. Secum pugnant, cum non damnandos assenserint parvulos non baptizatos, et tamen sentiunt ideo eos non baptizari, quia male victuri essent. II, 889. Pelagius usquequaque convicti, etiam non commissorum peccatorum Deum persuadere moluntur auctorem. II, 889. Pelagiani non parum veritati propinquarunt in questione de baptismo parvulorum, ubi fassi sunt infantes credere per eos, a quibus offeruntur. II, 870, 871, 890. Pelagianae haeresis naufragium in parvulorum miseria. X, 1294. Pelagianorum error de peccato originali, neque ratio, nec eruditio, nec pietas, nec iustitia, nec sacra testimonia suffragantur. X, 1147. Pelagiani Manichaeis consentiunt ad negandum peccatum originale. X, 615. Pelagiani peccatum originale negando adjuvant Manichaeos. X, 865, 866, 1074, 1105, 1114, 1288. Pelagius quanta Manichaei servavit in parvulos. X, 1062. Pelagiani dicit Manichaeorum pestem in perversum vitare conantur, de nuptiarum fructu ipsis Manichaeis perniciosiora sentire convincentur. X, 1465. Sicut Ariani aliquid pejus Sabellianis sentiunt de Trinitate, ita Pelagiani pejus Manichaeis de nuptiis. X, 458. Pelagiani declinant errores Manichaeorum, in alios impingunt. X, 615. Et cum Manichaeorum haeresim declinant, aliam inducunt. X, 571. Pelagiani et Manichaei quatenus errore conjuncti, quatenus separati. X, 575. Pelagiani Manichaeorum nomine Catholicis obiecto, putant se subterfugere vim veritatis. X, 607. Pelagianorum et Manichaeorum haereses sibi mutuo adversae, et atque a catholica Ecclesia reprobatae. X, 572, 573. Pelagiani electionem futuris operibus adscribentes convincentur in parvulis geminis, uno post baptismum, altero sine baptismatis gratia mortuo. X, 585. Pelagiani in quo Dei iudicia evertunt. X, 1097. Pelagiani non ideo sunt haeretici, quia negant animas ex traduce propagari. II, 843.

Pelagius elatus assertor liberi arbitrii. X, 375. Pelagius naturae vires extollendo precipitat. X, 375. Pelagiani precipitatores liberi arbitrii. III, 1841; X, 554. Superbi arbitrii sui defensores. X, 583. Inflatores liberi arbitrii. X, 1207. Pelagiani et Catholici in quo dissentiant dicendo liberum arbitrium esse in hominibus, et Deum esse nascentium conditorem. X, 1289, 1290, 1291. Pelagiani patientiam viribus liberi arbitrii tribuunt. VI, 607. Pelagius naturam humanam peccato depravatam aut corruptam negat. X, 256. Naturam non esse vitiatam, liberumque arbitrium ad salutem sufficere docet. II, 763, 768. Pelagiani putabant possibilitatem volendi et operandi a Creatore insitam nos habere. II, 816. Pelagiani similes sunt iis qui in Lege gloriantur. II, 676, 893. Dicunt voluntatem humanam Lege data sibi ad eam implendam posse sufficere. II, 595. Pelagium dictum, opus erat ut per doctrinam legis sciret quid agerem; habeo liberum arbitrium, quis me a via ista separabit? Refellitur. V, 750. Pelagiani dicebant etiam hominem in hac vita, praecipitis Dei cognitum, ad tantam perfectionem iustitiae sine adiutorio gratiae saluatoris per solum liberum voluntatis arbitrium pervenire, ut ei non sit jam necessarium dicere *Dimitte nobis*, etc. II, 763, 772. Pelagianorum sententia erat auctori liberum arbitrium, si

nec ipsam bonam voluntatem sine adiutorio Dei hominem habere concessissent. II, 875. Pelagiani impie garrientes, et de suis viribus praesumentes dicunt, *Deus me hominem fecit, postum ipse me facit* V, 676. *si volo, iustus sum; si nolo, iustus non sum*. V, 1516. *tu te saluum facis, si volueris*. V, 409. *ut iusti simus, libero id arbitrio agimus*. V, 172. Pelagiani contra haereticos, intellectum bonum quo benedicitur Deus, habere se a natura jactantes. V, 1644. Jactant ad Christum se venisse arbitrio suo et voluntate sua. V, 192. Naturam multum laudando decipiunt. V, 754. Dicunt caritatem non ex Deo, sed ex nobis esse. I, 621. Hominem sibi sufficere, nec egere divina gratia ex Innoc. II, 783. Ad mandata Dei servanda nullo nos egere auxilio divino. II, 772, 774. sine gratia Dei, absque peccato hominem esse posse, et revera quosdam fuisse, sed sibi ipsi contradicunt. II, 775, 776, 829.

Pelagiani ingrati gratiae, multum tribuentes inopi saucique naturae. V, 752. Pelagiani redarguuntur, liberum arbitrium sic defendentes, ut negent Dei gratiam. VI, 443. Pelagius gratiae Christi contradicit, defendendo naturam. X, 260. Pelagius hominem sine gratia posse non peccare docebat. X, 281, 285. Patrum testimonia quibus hominem sine gratia posse non peccare probat Pelagius, explicantur. X, 282. Pelagius Jacobi apostoli locum corrumpit ad negandam gratiae necessitatem. X, 254. Illa verba, *Da quod jubas, et jube quod vis*, forte non potuit Pelagius. X, 1026. Credit nihil esse quod a Deo accipiat, nec aliquid superesse quod petat ut salvetur. S. C. LXXXII. II, 787. EA Pelagiana haeresi sequitur necessario nos orare non debere. II, 595, 761, 765, 774. Pelagiani dicunt se, ut Deus daret ipsis, rogasse; ut rogarent, prius credidisse. V, 915. Donum Dei non possunt ne peccent. X, 1038. Pelagii dogmata de gratia. VIII, 47, 48. Pelagianorum error circa gratiam non mediocri. II, 849. Pelagiana haeresis exoriens horretur, et gratiam Dei admittere se simulat. V, 174. Pelagianorum gratia. II, 652, 768, 849, 852; X, 1296. Pelagiani gratiam ad naturam, Legem, doctrinam, liberum arbitrium, exemplum Christi, remissionem peccatorum referebant. II, 760, 768, 852. Pelagio doctore ea intelligenda est gratia Dei, quae Paganis atque Christianis, impiis et piis, fidelibus et infidelibus communis est. II, 816. Pelagius gratiam in Lege et doctrina constituit. X, 364, 365. Pelagius in quo medicinale saluatoris auxilium ponit. X, 260. Pelagius ad id Christum nobis necessariam fuisse putavit, ut discamus quemadmodum vivere debeamus. X, 279. Pelagius docuit gratiam dari ex abundanti, aut ad facilius operandum. II, 829.

Pelagiani gratiam secundum meritum dari decent. I, 593; X, 577. Ore dumtaxat Pelagius hoc anathematizare non distulit in iudicio Palestino. X, 578. Pelagiani fidei desertores. X, 576, 585. opugnatores gratiae. X, 576. Gratiae Dei non solum desertores, sed etiam persecutores. X, 625. Pelagiani multum plaugendi contra apertam gratiam contententes. V, 754. Pelagius ac Coelestius gratiam oppugnant, non tamen aperte. II, 760, 762, 774, 865. Secundum Pelagianorum haeresim Christus gratis mortuus est. II, 768. Quid est qui impio oppugnat gratiam, si Pharisaeus reprehenditur qui superbe agit gratias? V, 657. Pelagianorum humilitas mendax. V, 981. Pelagiani Pharisaeo superiores. V, 1515. Pelagianorum sententia de perfectione. X, 689. Pelagianorum error, justos omni peccato carere. V, 968, 969. quosdam haereticos esse secundum Pelagianos esse sine peccato. X, 802. Pelagiani docent hominem sine peccato esse posse in hac vita. V, 855. Totam Ecclesiam esse absque ullo peccato. V, 980. Pelagiani divitem in divitiis suis manentem, regnum Dei non posse ingredi, etc. falso docebant. II, 686, 687, 688. Pelagiani adversa dogmata, quae catholica Ecclesia semper tenuit, Diospolitano concilio confirmata. II, 828. De Pelagii et Coelestii erroribus in concilio Carthaginensi anno cccxvi celebrato episcopale iudicium habitum fuerat. II, 759, 760.

Pelagium et Coelestium auctores nefarii erroris arguunt Heros et Lazarus. II, 759, 765. Pelagius Herotis et Lazari obiectis respondit. II, 775. Pelagio iudices praesederunt episcopi quatuordecim in synodo Palestina. X, 652, 663. Eorum nomina. X, 665. Pelagio quaedam obiecta in synodo Palestina. X, 520. Pelagio capitula Coelestii obiecta, et ab ipso reprobata. X, 553, 554. Damnata sunt haec in synodo, et ipse Pelagius damnandus foret, nisi haec etiam ipse damnaret. X, 558, 554. Obiecta sunt etiam Pelagio alia capitula de Sicilia Augustino missa. interposita ipsius Augustini nominis commemoratione. X, 554. Pelagii responsio ad capitula obiecta, et professio fidei suae. X, 545, 546. Pelagius Coelestii aliquas sententias suas esse negavit, aliquas anathematizare noluit. X, 552. summa capitulum quae Pelagius in concilio Diospolitano anathematizavit, quare Catholicus debet profiteri. II, 828, 979. Pelagius damnari, Adam ita mortalem factum, ut sive peccaret, sive nec

carere, nonnullis esset. X, 1080. Pelagius ut catholica synodus falleretur, et ne novus hæresis damnetur, anathematizavit eos qui dicunt, in eo statu esse peccatos ab ortu parvulos, in quo Adam fuit ante prævaricationem. X, 592. Damnavit eos quidem. Ade peccatum ipsum solum læssisse, et non genus humanum; infantesque peccatos natos in eo statu esse, in quo Adam fuit ante prævaricationem; et habere vitam æternam, etiam si non baptizentur. X, 635, 705, 715, 1112, 1115. Non eadem Actus damnavit. X, 1112, 1115. Ade peccatum ipsum solum læssisse; et non genus humanum, nisi damnaret Pelagius, damnata a iudicibus Palestina. X, 592, 1186. Latet enim, non per pagationem peccatum Ade læssisse genus humanum dicere Pelagius, putat se obtulisse. *proferunt* Palestina. X, 635. Nisi in conspectu auditurque opus eorum, et talia dixerit, damnavisset Pelagius obiectos sibi errores de parvulis, nullo modo inde nisi damnatus fuisset. X, 635, 705. In postea de baptismo parvulorum Palestinos iudices fefellit Pelagius. X, 590. Tanto iudices fefellit occurrentis, quæ de eorum sententiam suam versutus. X, 595. Fraus et versuta Pelagii. X, 595. Intitula Pelagii subambiguitate. X, 596. Pelagius statum questionis de baptismo parvulorum invertit. X, 594. Pelagius cum eis, quos iniquitate, et erroribus de parvulis damnavit, profecto damnandus; quia id quod negavit ore, corde servavit. X, 635. Peccatum Ade ipsi soli nocuisse, non eius posteris, dicit Pelagius, contra postquam in synodo Palestina dogma illud damnavit. X, 591, 592, 595. Pelagii calliditas in supprimenda Dei gratia, in quibusdam sui libri apicibus. X, 547. Pelagius in synodo episcopali damnavit eos, qui in gratiam ad singulos actus dari, et eam in lege et arbitrio ponunt. II, 979, 984; X, 558, 561. Pelagii suspecta professio de gratia ad singulos actus necessaria. X, 561, 565. Pelagius gratiam confiteri verbis subdolis. X, 551. Pelagius subambigua generalitate quæ sentit et a seculis, et auctor verbi biblicæ invidiam, offensionemque declinabat. X, 579. Pelagius veram tandem gratiam admisit in synodo episcopali. X, 558. Non veraciter gratiam Dei confessus est. X, 552, 561. Pelagium confiteri gratiam in Ecclesia notissimam credidit synodus Palestina. X, 555. quid a Pelagio in questione de gratia exigitur. X, 585. Pelagius ej istola Augustini ad se datam perit in synodo Palestina. X, 549. Pelagius in synodo Palestino gratiam secundum meritum non dari confessus est. X, 887. Damnationis sue timore, gratiam secundum meritum dari damnavit. X, 619, 1011, 1028. Non veraci corde damnavit. X, 571. sed fido. X, 567. Et subdolo timore. X, 577. Ambiguis verbis sensum suum obtexit. X, 554. Episcopale iudicium tenens, gratiam Dei secundum meritum nostra dari, negavit se dicere; et eos qui hoc dicebant, anathematizandum damnavit. II, 877; X, 554. Pelagius gratiam secundum meritum, non se habere, sed a seculis, et auctor verbi biblicæ episcopos damnare. X, 727, 887, 1155, 1212. Non aliud tamen defendere invenitur in libris quos postea scripsit. X, 554. Fallaciter id cum anathematizasse, posteriores ejus indicant libri. II, 877; VIII, 48; X, 887. Pelagius quidquid in miserabili synodo Diospolitana dixisse se denegat, in responsione ad epistolam Hieronymi proficitur. II, 928. Pelagius quam orationem necessariam admisit. X, 556. Pelagius ab episcopis quatuordecim provincie Palestine catholicis est pronuntiatus. I, 440; X, 540. Causa ejus iudicatur. X, 557, 558. In synodo Palestina absolutus, et sic ut nonnullis videtur, purgatus. II, 761, 764; X, 555, 555. subterfugit, non se purgavit. II, 788. In concilio iudicatur Palestina. X, 571. Pelagius propterea ibi videtur esse purgatus. X, 589, 592. Pelagius tandem a synodo Palestina absolutum suam furatus est. X, 592, 594. Quomodo absolutus. X, 594, 665, 697. Absolutum est in iudicio Palestino quod Pelagius tenere debuit. X, 594. Pelagii absolutio. X, 546. Pelagii purgatio suspecta habetur. X, 546. qualem tulit de illius purgatione sententiam Innocentius. X, 589. Benigne interpretatur Augustinus quod nunciat a palestinis gestum est in causa Pelagii. X, 544. Patres Diospolitani, qui Pelagium absolverunt, non accusandi. II, 761, 765. Pelagius quid agere debeat, ut videatur correctus. X, 550. Pelagii chartula defensionis ad Augustinum. X, 552. In ea fecit aliquot, quod alter se habere optem. 2. suis episcopis alius continetur. X, 552, 555, 554. Pelagius de iudicio Palestino quatuordecim episcoporum, tanquam de victoria gloriatur. X, 540. Pars non iniqua. Pelagius. X, 540. Pelagius Innocentii iudicium de actis Palestinis. X, 589. Pelagium non existimant purgatum Innocentius. II, 787. Pelagius in synodo hæresis ejus damnata. X, 594. Dec. 360. Pelagius Palestinam synodum fefellit. X, 590, 592, 595. quomodo illum fuisse. X, 592. Pelagius apostolicam sedem fallere conatur. X, 594, 596. Pelagii litteræ cum libello fidei ad Innocentium misse. X, 576, 596, 597. Pelagii invidiosa de suis inimicis querelæ. X, 576. Pelagius latens ambiguitatis parat labantem refugio. X, 701, 1011. De

Pelagii epistola qua suos errores ab episcopis quatuordecim probatos fuisse gloriatur. 550, 551. Pelagius fefellit iudicium Palestinum, at Romanam Ecclesiam fallere non valuit. X, 589. libellus contra Pelagium sancto episcopo Eulogio oblat. X, 525. Pelagii damnatio. X, 594. Pelagius in Palestina synodo damnatus. X, 705. Pelagius et Coelestius damnati. X, 596. Merito damnati. X, 410. Pelagiana hæresis ab episcopis damnata, non adhuc examinanda est, sed coerenda. X, 1185. Post Pelagii et Coelestii excommunicationem, multi eis adherentes conversi. X, 594. Pelagii discipuli ex parte a præceptoris doctrina recedunt. X, 585. Post synodum Palestinam non catholice sensit Pelagius de parvulis. X, 592. Nec de auxilio gratiæ sincere scripsit. II, 829. Pelagius post synodum Palestinam edidit libros suos. II, 829; X, 594. Isti libri notantur. II, 826, 829. Etsi revelationem per spiritum sanctum agnoscat Pelagius, non tamen a suo dogmate recedit. X, 581. Pelagii ej istola ad Demetriadem. X, 571, 578. Dicit se in ea gratiam apertissime confiteri. II, 854. quid de libro ad Demetriadem scripto sentiat Augustinus. II, 850. Pelagii epistola ad Paulinum. X, 578. Ad Constantium. X, 578. Pelagianorum epistola duæ; una Romam, altera thessalonicam missa. X, 551. Primam misit Julianus, ut per illam quos jasset, suos aut inveniret, aut faceret; alteram decem et octo velut episcopi, ad loci illius episcopum, ad suas partes, si fieri posset, tradicendum. X, 551. Pelagianorum epistola ad Orientem missa. X, 1218. Pelagiani Ecclesias Orientales sibi favere mentiebantur. X, 555. Et toto penitus occidente non minus stultum quam impium dogma suum esse susceptum. X, 625. Pelagius testimonio Augustini usus. I, 596. Pelagii epistola quam Romam misit. X, 561. Pelagii liber pro libero arbitrio. X, 579, 580. Pelagius in libris quos pro libero arbitrio edidit, nihil aliud sentit, quam quod damnavit in synodo Palestina. X, 361. Pelagius, Cyprianum imitatus, librum scripsit testimoniorum. X, 625. seu capitulorum. X, 550, 551, 1120. Pelagii expositiones in epistolam Pauli que scribitur ad Romanos. X, 185, 186, 545. In his non ex sua persona errores suos objicere ausus est. X, 596. Pelagii liber a Jacobo et Timotheo oblat. Augustino. X, 558, 547. Nomen non erat expressum, ut vivente auctoritate, amicorum error moreretur. X, 548. Ab Augustino relictur liber de *Natura et Gratia*. X, 547. Tacito ejus nomine. II, 816. Pelagium cur tandem expresso nomine confutavit Augustinus. X, 548.

Pelagiana hæresis damnanda, et si juxta fuisset Pelagius absolutus in concilio Diospolitano. II, 761. Pelagiani Conciliorum catholicorum, et sedis apostolicæ auctoritate damnati. X, 505. Contra Pelagianos de Africano Concilio ad Zozimum fuit scriptum, et ab eo ad universos orbis episcopos rescriptum. II, 972. Posteriori Concilio plenario totius Africæ contra ipsum Pelagii errorem constituta mittit August. II, 972. De hac causa duo Concilia, Carthag. ac Milevit. ad sedem apostolicam missa, et inde rescripta venerunt. V, 754. *Not. (a).* Causa finita est, utinam finiatur error. V, 754. Contra Pelagianos epistola ad Innocentium Carthaginensis concilii. II, 759. Item alia Milevitani concilii. II, 762. Et alia quinque episcoporum. II, 764. Hæc aliquanto diligentius scrijta dicitur. II, 972. Innocentii ad tres illas litteras totidem rescripta. II, 781. Pelagium et Coelestium anathemati oportere, nisi errores suos anathemaverint, concilium Carthag. decernit. II, 760. Exempla litterarum, quas contra Pelagium et Coelestium scripsere Concilia, nec non Innocentius et Zosimus, Augustinus mittit ad Optatum. II, 865. Et ad monachos Adrumetinos. II, 972. Pelagianos velut membra putrida præcidentes ait Innocentius. II, 782, 784, 786. Pelagius et Coelestius damnati sunt a Concilio episcopali, ab Innocentio et Zosimo. II, 865. Pelagiani in frequentissimo populo sextus anathema pronuntiavit. II, 874. Pelagiani convinctur, et condemnantur ab Episcopis Romane Ecclesiæ, coadjutoribus conciliorum Africanorum litteris. I, 650. Pelagii error damnatur. II, 817. Pelagius et Coelestius nisi correcti egerint poenitentiam, toto orbe damnati sunt. II, 860. Pelagius ab eisdem damnatus. X, 1211. A hinc Ecclesia præcipit. X, 1258. Pelagiani de Ecclesia merito pulsati. X, 798, 1305. Et ab Ecclesia merito separati. X, 1187. De Ecclesia exierunt. X, 1292. In Pelagianæ hæresis auctores, episcopalia Concilia, et apostolica sedes, universaque Ecclesia Romana, Romanique imperium, quod Deo proprio Christianum est, rectissime fuit commotum. X, 594. Pelagiani lenius, quam severior postulabat Ecclesiæ disciplina, tractati sunt. X, 574, 575. Pelagiani partim damnati, partim correcti. X, 657. Pelagiani universalem synodum Orientis et Occidentis amittunt. X, 658. Non potest esse hæc hæc collatio in causa Pelagianis, sicut habita est cum Donatistis. X, 704. Pelagium pro se ab Imperatore responsum esse pactitabant. X, 705. Catholicos accusabat quod ad potestates mundi non negarent, etc. X, 1185. Augustinum vocant hæreticum, qui

eos, licet merito posset, hoc nomine non appellat. V, 1518. Pelagius et Celestius recenti iudicio catholica communione privati in sua damnatione persisterunt. II, 891. Pelagius damnatus videtur. II, 787. Pelagium et Celestium in Ecclesia sicut maluit Patres Mileviani, quam desperata salute ab Ecclesia resciri, quod et eripit Augustinus. II, 764, 775. Pelagiani circiter annos cecenas nondum evidentem ab Ecclesia separati. II, 185, 775. Pelagi erroris ex quo damnati sunt, a ii eos adhuc liberius defendunt, alii occultius seminunt, alii prae timore silent quod in corde retineant. II, 867, 875. Primi severius coercendi, alii vigilantius vestigandi, postremo tractandi quidem lenius, sed non segniter docendi. II, 875. Pelagianorum calumnie in catholicos. X, 1262. Catholicis intelligendi tarditatem obijciunt. X, 115. Pelagianos perangit Augustinus, et hortatur populum ut eis compatatur. V, 754. Jubet ut eos occultare nolint, sed ad se perducant. V, 754. Pelagianum errori quidam non malitiose implicati. VI, 444. Pelagiani male crebrescentes cavendi. II, 867, 875; V, 1576. Pelagiani, nonnulli autem, hanc haeresis manifestissimo sedis apostolice iudicio damnaretur, noti, post repente reticuerunt. II, 867. Pelagiani defecere incipiunt. VI, 696.

Pelagiani tandem gratiam confessi sunt, et inde benedicit Augustinus Deum, sperans meliora. V, 836, sed hanc volunt tantum juvare ad facilius agendum. V, 836, quod refellitur. II, 856. Pelagiani iorum vocibus pressi, gratiae auxilium suo se praeire merito volunt. II, 876. Pelagii et Celestii damnationi subscribere reuentes qua plectantur poena. II, 927. Pelagius et Celestius constitutione Imper. Roma expulsi. II, 927. Ae nova sanctione iubentur eos propellere aut prodere, qui eos in quacunque provincia latitare scierint. II, 927. Coelestianam haeresim Aly, io et Augustino auctoribus jugulatum esse Hieronymus gratulatur. II, 928. Pelagi exhortatione Timotheus et Iacobus saeculum abdicarunt, ac male de gratia sentientes sequuti, Augustini opera postea sunt conversi. II, 767, 816. Pelagiani recipiendi in Ecclesiam, si resisterint. II, 784, 786.

Pelagiani latendi locum moluntur adhuc injecta non necessaria de animae origine questione. X, 608. Pelagianorum latebrae quinque. X, 609. Quid his latebris tegant. X, 611. Pelagiana haeresis quinque praecipua capita a Cypriano et Ambrosio proscripta. X, 637, 638. Ante multos annos, contra ea quae futura erant Pelagianorum venena, auditum a Cypriano preparatum. X, 996. Pelagianorum insidiae quinque. X, 622. Pelagianorum ingenia fortissima et celerissima. X, 250. Ingenia non contemptibilia. X, 574. Pelagiani filii superbiae. X, 578. Pelagianorum vanitas superbissima, et rudelissima, et impissima. X, 625. Pelagianorum disputationes superissimae et ingratissimae. X, 1145. Pelagiani inflati utres vento elationis distenti. V, 980. Superbi et litigiosi. V, 845. Pelagianorum versutia serpentina. X, 615. Pelagianum dogma suum, quorundam clericorum Romanorum catholicis mentibus posse persuaderi, se falsa putaverunt. X, 575, 574. Pelagi erroribus multi Romae favebant. II, 764. Pelagiani se de sexti amicitia efferresolent. II, 867. Fama est sicutum illis favere. II, 867, 875. Pelagiani non audebant Romae aut Pelagium defendere, aut dogmata ejus jactare tempore Innocentii Papae. II, 787. Pelagius multos Hierosolymis decepisse asseruit. II, 764. Pelagi erroribus in urbe Nola multi adhaerebant. II, 827. Pelagius Paulino litteras dat. II, 816. A quo ut servus Dei fuerat dilectus. II, 815. Pelagius litteris ad Paulinum datis dicit se non debere existimari sine gratia Dei de cadere liberum arbitrium. II, 816.

Pelagianorum ierogium. X, 897. Pelagiani de paupertate gloriantur. X, 1145. Pelagiani pauci in comparatione Catholicorum. X, 1507. Inter illos nonnulli sacerdotes. X, 1097. Pelagiani ruina morum, pudoris interitus. X, 798. Pelagianorum severitas in Dei servos et ancillas ad curam Hieronymi pertinentes. X, 538. Pelagiana haeresis quam iniqua, ac totius religionis ignara. Innoc. II, 782, 785, 785, 787. Monstra horribilia quae Pelagiana haeresis peperit. X, 1570. Pelagiani sanctos Patres, iudices non debent recusare. X, 697, 700, 701, 702. Veterum testimonia adversus Pelagianos. X, 625. In Pelagi librum censura Innocentii. II, 788. Joannis Hierosolymitani. II, 829. Hieronymi. II, 764, 781. Pelagius de Hieronymo queritur, quod ei tamquam amulo invidit. X, 700. Prima adversus Pelagianos Augustini scripta. I, 644. Private adversus eos ante scripta dissertationes. I, 644. Epistola ad Pelagium per Innocentium mittendam scribit Augustinus. II, 771. Aliquandiu eorum nomina tacuit Augustinus, sic eos facilius corrigi sperans. I, 644. Pelagius anathemet scripta sua, aut quae istius nomine praefatur, necesse esse dicit August. II, 771. Pelagius et Celestius innuuntur negare scripta ipsorum nomine edita. II, 765. Episcopi quinque rogant Innocentium ut epistolam ab quo e collegis Pelagii scriptam ipse mittat ad Pelagium. II, 771. Epistola ad sextum con-

scripta contra novos Pelagianos, qui dicunt gratiam Dei secundum merita nostra dari. II, 969, 972. Pelagius revincitur. IV, 704.

Pelagiana haeresis non antiqua. X, 886. Pelagianos novos haereticos antiqua catholica fides demonstrat. X, 1034. Pelagianorum dogma novitum, contra antiquissimum fidei fundamentum. X, 1276. Pelagiana haeresis exorta post Ambrosium. X, 656. A monachis est excitata. X, 555. Pelagiani novi haeretici. X, 415, 426. Inimici gratiae Dei. X, 551, 578. Pelagius recentissimus haeresiarum tempore Augustini. I, 595. Praemouetur Honoratus adversus eos tamquam recens ortos. II, 575. Pelagiani ii dicuntur quos non facile contemnas, utpote continentes et in bonis operibus laudabiles, etc. II, 575. Pelagiani ab aliis dicti Coelestiani. II, 685, not. (a); VIII, 52. Pelagiana haeresis multum exercebat Augustinum. III, 83.

Pelagius Tarenti. II, 815.

Pelagus seu Pelagus, vel Palafus rex Sicyoniorum. VII, 576.

Pelicanus ubi nascitur. IV, 1298. Ejus natura. IV, 1299. Pelicanus Christum figurat. IV, 1299.

Peligi jugum Romanorum tentant excutere. VII, 168.

Pelles mortalitatem significant. IV, 1541, 1555. Mortem indicant. V, 1618. Pelles haedinae. V, 41.

Pellucia dea. VII, 129.

Peloponneses, Athenienses non superarunt, quare. VII, 576.

Penatum deorum effigies quas de Troja Aeneas advenit, de loco in locum migrasse referunt. VII, 294.

Penna ligata onus laicis. IV, 655. Animarum penna. IV, 1776, 1791.

Pentadius episcopus. II, 759, 781.

Pentapolis, Syria est, Cyrene est. V, 294. Paret Imperatori Orientis. V, 294.

Pentecostes dies festus de septimanis factus. V, 75. Veteris et novi Testamenti consensus quoad celebrationem Paschae et Pentecostes. II, 218. Pentecostes Judaeorum, figura Pentecostes Christianorum. VIII, 505.

Penulati magistri. I, 672.

Pepusa civitas. VIII, 51.

Pepusiani haeretici unde sic nominati. VIII, 50. A Cataphrygibus exorti dicuntur. VIII, 51.

Percontatio et interrogatio differunt. III, 67.

Perussio Domini de qua in Psalmo xvi quid sit. IV, 861.

Perdere animam, ut inveniat. V, 1516.

Perditi sunt homines quasi nescit Dominus. III, 1793. A perditione in qua nascimur, non liberat nisi gratia salutaris. X, 448.

Perdix contentiosa avis. V, 286. Perdix nimis contentiosum animal, aviditate contentionis currit in liquorem. VIII, 289. Perdix, Jerem. xvii, sine iudicio congregans, diabolum. V, 285.

Peregrinatio a Dominione est. IV, 1889. Peregrinantes nos consolatur et exhortatur spes certa reditus nostri. IV, 1884. Peregrinatio est vita ista. IV, 1781; V, 58, 1525. Ista peregrinatio nostra, tribulatio est. IV, 579. Caritas est. IV, 1917. Peregrinationis nostrae causa, peccatum; reversionis munus, justificatio gratiae. IV, 1658, 1659, 1761. *Ide* Patria. Peregrinatio nostra toleranda, non amanda. VI, 679. Haec vita figurata in Israelitarum peregrinatione per eremum. V, 1657.

Peregrinum in mundo quis se intelligit. III, 1627. Homines hi quomodo peregrini. IV, 450, 1518, 1519, 1602, 1604, 1888. Peregrino fidei jucunda simul et amara est coelestis Jerusalem recordatio. IV, 1884. Peregrinus optime facit, dum sequitur morem jejuniorum loci illius, in quo versatur. II, 202.

Peregrinus episcopus. II, 748, 752.

Peregrinus presbyter Ecclesiae Mustiniae. IX, 529.

Peregrinus diaconus. II, 556, 557, 644.

Peregrinus Comes, vir laudabilis et bene Christianus. II, 1015.

Perfectio boni est consumptio, et finis mali. III, 1699.

Perfectio hujus vitae nonnulla est. V, 868. Perfectio quam in hac vita. I, 614; VIII, 960. Perfectio iustitiae hominis quid et quandonam erit. X, 293. Unde, quando, et ubi speranda. II, 759. Ad perfectionem qui tendit, conari debet, ut proficiente caritate, concupiscentia minuatur. III, 1699. Perfectio boni est, ut nec ipsa concupiscentia peccati sit in homine. I, 608. Perfectio duplex, summa, et perfectiorum. X, 255. Quia via homo ad perfectionem ascendit. X, 288. Ad perfectionem quatenus currendum. X, 702. Hoc utique agitur in moribus, conando, laborando,orando, impetrandu, ut ad illam perfectionem, in qua possumus Deum mundo corde consuetare, perveniamus. X, 286. Perfectionis et auctor et adiutor Deus. I, 1505. Non tantum per-

sic Deus per temporalem potentiam damnandorum, exerget disciplinam liberandorum. IV, 955. Persecutio et tribulatio torcular. IV, 648, 652. Mala que fiunt a persecutoribus, sunt vitanda cum possunt, sed ferenda sunt quando vitari sine impietate non possunt. II, 1016. Ne in persecutione fides deficiat, Dominus vivificat. IV, 1568.

Persecutores diligendi. III, 1260. Persecutionibus sola caritate resistitur. IV, 124. In persecutione hoc unum timendum, ne conturbetur dilectio qua diligitur inimicus. IV, 632. In persecutione, militia; in pace, constantia coronatur. V, 1395. Orandum pro persecutoribus Ecclesie. II, 637. Cum pro persecutoribus orat Ecclesia, prope finiti sunt persecutores. IV, 1261. Persecutorum Ecclesie conversio. VII, 612. Persecutio gravior significatur per dæmonium meridianum. IV, 1155; 1161. Persecutio, mare reviens. IV, 1126, 1188, 1189, 1257. Plebs in persecutione et periculis non deserenda. II, 1019. In persecutionibus Ecclesie alii consentiunt, alii fugiunt, alii patiuntur. III, 849. In persecuti ne fugere licet in alium locum. III, 1311. Christianis congregandis tempore persecutionis domus privata præsita est. IX, 645. Persecutionis tempore quo sacri codices querebantur ut cremarentur, et Christiane plebes congregari solebant, et in carcere fuerunt martyres baptizati, et celebrata sunt sacramenta Christi. IX, 665. Eos, qui se offerunt persecutionibus non comprehensi, et ultro dicerent se habere scripturas quas non traderent, a Christianis honorari prohibuit Meusurius. VIII, 658. Persequentes Iudei Apostolos tanquam faces ardentes in silvam mittebant. V, 1454.

Perseverantia quid sit. VI, 21. Perseverare in Christo, est in fide ejus perseverare. VII, 742. Perseverabit usque in finem, qui fuerit in Christi corpore, et a capite didicerit patientiam perseverandi. IV, 665. Perseverantia Ecclesie usque ad finem. V, 224. Non solum credendi voluntas ab initio, verum etiam perseverandi, gratia Dei est. II, 986. Perseverantia donum Dei. IV, 1809; X, 921, 995, 996, 997, 1018, 1021, 1024, 1026. Hoc agnovit ante Augustinum Cyprianus. X, 1027. Deum dare perseverantiam, ad fidem pertinet. X, 1002. Etsi perseverantia sit a Deo, non negligenda correctio ejus, qui non perseveravit. X, 921. De qua perseverantia inter Theologos disputatur. X, 995. Perseverantia que est donum Dei, est perseverantia usque in finem. X, 999. Perseverantia petitur in oratione Dominica. X, 922, 996. Perseverantiam postulant sancti. X, 997, 998. Perseverantie donum precibus obtineri potest; sed cum datum fuerit, amitti non potest. X, 999. An perseverantia possit amitti. X, 999, 1000. An ideo perseverantia potest amitti, quia voluntate sua quisque deserit Deum, ut merito deserat. X, 1000. Deus perseverare facit prædestinatos. X, 958. Perseverantia datur filiis Dei. X, 928. Prædestinatis. X, 927. Et non datur nisi prædestinatis. X, 1005, 1004, 1005. Perseverantia adiutorium quale primo homini datum, quale nunc datur prædestinatis. X, 957, 959. Nunc adiutorium necessarium est, non tantum sine quo perseverare non possint, sed et quo perseverantes sint. X, 959. An rogante Christo, ne deficeret fides Petri, defectura fuisset, si Petrus eam deficere voluisset. X, 926. Quando rogavit Christus ne fides Petri deficeret, nihil aliud rogavit, nisi ut haberet in fide liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem. X, 926. Perseverantia sibi concessa nemo non perseverat. X, 999. Concesso sibi Dei dono ne in eratur in tentationem, nemo sanctorum est qui non teneat usque in finem perseverantiam sanctitatis. X, 999. Perseverare nemo desistit, nisi in tentationem primitus inferatur. X, 999. Dimissi sunt libero arbitrio, qui non acceperunt donum perseverantia. X, 942. Quicumque non perseverant, non sunt a massa perditionis prædestinatione discreti. X, 925, 925. Reprobis quidam veram habent ad tempus iustitiam, licet in ea non perseverent. X, 928. Questioni cur perseveret quisque vel non perseveret, quidam per liberum arbitrium hominis sic respondent, ut id contra gratiam defendant. X, 928. Perseverantia cur uni datur, alteri non datur, inscrutabile. X, 926. Et ad investigabiles Dei vias referendum. X, 927. Excusatio eorum, qui perseverantiam non acceperunt, nulla est. X, 925. Qui non accepto perseverantia dono relapsi sunt et in peccato mortui, iuste damnandi. X, 925. Cur non perseveraturos perseverantius misit Deus. X, 1012. Propter elationis periculum perseverantibus non perseveraturos admiscet Deus. X, 941. Et ut eis cadentibus terribi, cum timore ac tremore viam iustam gradiantur. II, 984. Qui non perseverant, non vocati sunt secundum propositum. II, 659. Si peris in palea, aurum non eris, sed aurum te esse flagellas. V, 119. Perseverare usque in finem, hoc est ovium vocem pastoris audientium. III, 1725. (Cum quis acceperit perseverantiam, incertum est quando vivit. X, 995, 994. Perseverantia nemo certus nisi aliqua revelatione a Deo. VII, 528. Utile

est omnibus ac pene omnibus, propter humilitatem saluberrimam, ut quales futuri sint, scire non possint. II, 984. Perseverantia martyrum dabit illis. X, 995. Perseverantia necessaria, ut benedicti mereantur. V, 58. Perseverantia contraditores vincuntur. V, 548. Perseverare magnum et difficile. IV, 1809. Perseverantia suadetur a brevitate temporis. IV, 561, 562, 566.

Perseverantius Tibertinus episcopus. IV, 581.

Persens Andromeda maritus in eolum receptus. VII, 572. Persel nomine stella appellata. VII, 572.

Persius. II, 435, 1025. Poeta satyricus: præcepta morum tradidit. VII, 32. Persius omnibus pennis hanc antepont qua cruciantur homines, qui vitia que vitare non possunt, coguntur agnoscere. I, 1211.

Personæ ss. Fruitalis non confundenda, non separanda: ipsi opera naturæ, et gratiæ communia sunt. II, 744. Personæ nec confuse nunt sunt, nec disjuncte tria. II, 750. Patris et Filii vocabula non in seipsis demonstrant naturas, sed alterius ad alterum significant personam. II, 751. Nec vox audita coaptata est in unitatem personæ per hæc Patris; nec columbe species in unitatem personæ spiritus sancti. II, 745. Vox Patris in monte audita, et spectus columbe visæ, sine vivificantis animæ ministerio factæ sunt. II, 746. Fortuerunt fieri Angelorum ministerio. II, 747. *vide* trinitas. Persona hominis mixtura est animæ et corporis: persona Christi mixtura est Dei et hominis. II, 520, 745. Personarum acceptio. III, 1656. Personam pauperis in iudicio accipere non licet. IV, 285, etc. Personas principum Iudeorum Christus non accipit. IV, 1196. Persona corporis, quasi nomine ac vice corporis. II, 545. *Nec causa causæ, nec persona personæ præjudicat, efflatum Donatistarum.* II, 580, 581, 584, 756; IX, 667, 676. *vide* Causa.

Pertinacia non ideo est suspicienda quia est optanda constantia. I, 1065. Pertinacia constantia dici alicet. II, 756. Pertinacia hominem corrigi, constantia depravari non sinit. II, 225.

Pertunda dea. VII, 488.

Perturbationem definebant stoici, motum cui ratio cederet. III, 539. Perturbationes animi quatuor sunt, cupiditas, letitia, metus, et tristitia. I, 788; III, 1798. Has in sequentem cadere inmerito stoici negant. III, 1798. Possunt eas in se excitare Christiani. III, 1798. Non omnem perturbationem excludunt stoici ab animo sapientis. III, 356. Perturbationes tres in animo sapientis, æquæ constantias admiserunt stoici. VII, 411. Perturbationes inter et constantias quid interest. VII, 411. Perturbationes animi rectas habent vias. *viæ* Dei. VII, 415. Perturbatio in Deum iudicem et ultorem non cadit. III, 206; IV, 92, 1415. Perturbationes sæpiissime oriuntur ex contentiosa in retinendis consuetudinibus obstinatione. II, 201, 202. *vide* passio.

Petentia. IX, 507, 528, 550.

Perventores quinam dicuntur. III, 1101; VIII, 516.

Perversitas iustitie et quasi familiaris vinculum abrumperet, maiorum valium est. II, 224. Si quid recti etiam in perversis invenitur, eorum perversitate correctæ, illud quod rectum est minime violandum. IX, 598.

Pervicax. De nulla re cum eo disserendum. I, 1242. Pervicacia libido vincendi. VII, 424.

Pestilentia atrox in Africa. VII, 112. Romæ, VII, 96, 97, 98. Quannam causam pestilentie Romæ esse respondit oraculum. VII, 98. Pestilentia querit nummum; duos illi dæ, et ducat se. Punicum adagium. V, 910. Pestilentia cathedra, amor dominandi, vel perniciosa doctrina. IV, 67.

Petere a Deo quoniam oporteat. IV, 755, 756. Petenda sunt, non ea que fecit, sed ipse qui fecit. IV, 550, 458. Sialud petitis, injuriam illi facies, et damnum tibi. IV, 551. Deus non dat nisi petenti, ne det non cupienti. IV, 1524. Petitiones capitis et carnis in quo differant. IV, 558. Petito, inquisitio, pulsatio quid. III, 1502. Petito, questio, pulsatio, immus inspirationis divine. VIII, 21.

Petilianus Donatista. I, 640. Ingeniosus et disertus. IX, 556. Petilianus ante episcopatum advocatus forensis. IX, 556, 557. Petilianus et catechumeno in catholica, episcopus per vim ordinatus a Donatistis. IX, 512, 696. Et constitutus episcopus Constantiensis. I, 644; IX, 591, 595, 594, *Retr.* Seu Cirtensis. IX, 445. Petilianus in Cirtensi Donatistarum ecclesia sylvani successor, sed non proximus. IX, 586. Petilianus epi tola, qua dicitur partis Donati ordo exponi. II, 196. Ejus litteræ adversus Catholicum. IX, 245, 246. *Retr.* Ac ad eas Augustini responsio. I, 640. De responsione Augustini ad litteras suas conquestus est Petilianus, quare. IX, 707. Petilianus crebra maledicta in Catholicos, in ipsos Donatistas redundantur toto Lib. 2. cont. Litt. Pet. Petilianus sæpius non refert testimonia Scripturarum ut se habere. IX, 507, 505, 545. Testimonia scripture, que posuit Petilianus, potius Donatistis quam

filia S. Petri, et de horti-lani filia, historia. VIII, 161.

Petrus presbyter histarius, ad quem liber secundus de anima scriptus est. X, 475, 474.

Petrus ab Hippone Diarrito. IX, 256.

Petri duo diaconi in ipsa urbe Roma eodem tempore fuerunt. IX, 646.

Phædra. III, 1191; VIII, 601.

Phalaridis taurus. II, 667.

Phaliscus poeta. I, 1144.

Phanetici. V, 555.

Phantasia vis. VIII, 989. *Phantasia* memorie. VIII, 969. Quamvis non cum *phantasia* cum memoria sit, omnem tamen memoriam sine *phantasia* esse non posse videtur *Nebridio*. II, 67. Memoria sine *phantasia* esse potest. II, 68. *Phantasia* potius a se, quam a sensu, habere omnes imagines. *Nebridio* videtur. II, 67.

Phantasiæ seu animi vis. VII, 239. *Phantasiæ* et *phantasmatis* differentia. I, 1180. *Phantasma* dicitur, ubi falsitate visorum sensus noster illuditur. III, 750. *Phantasiæ* sunt, cum anima eorum similitudines spiritu agit; cum induitur objectas, ostensiones sunt. III, 470.

Phantasmata, fragmenta sunt de specie corporis, corporeo sensu attracta. III, 150. *Phantasmatum* ludibria, origo omnium errorum. I, 1180. Luctæ anime cum *phantasmatis* præclara descriptio. I, 754, 740; III, 164. *Phantasmata* carnalia, præ mentis seruitute superare, rarum est et arduum. I, 756. *Phantasmata* ficta quomodo iudicentur. III, 150. De *phantasmatis* unde mens iudicet. III, 151. Vera *phantasmata* habere pro cognitis, summus error est. I, 1180. *Phantasticum* hominis ad aliorum sensum perducere potest. VII, 575.

Pharan interpretatur mons fructifer. III, 775. Significat *Ecclesiam*. III, 775.

Pharao nomen omnium regum *Ægyptiorum*. VII, 521. *Pharao* non hominis nomen, sed regie dignitatis. III, 498, 501. *Pharao* inter, retatur dissipatio. IV, 1750. *Pharao* masculos occidens et feminas relinquens, diabolus virtutes præcocans et concupiscentias nutritus. IV, 1771. Musæ sub quibus magi *Pharaonis* de egerunt, inquietudinem superbiorum (*hæreticorum*) significaverunt. II, 219. *Pharaonis* obduratio quomodo facta. III, 601. Prii meritis ejus debita. V, 72, 75. *Pharaonis* cor induravit Deus per justum iudicium, et ipse *Pharao* per liberum arbitrium. X, 911. *Pharao* quod præceptis Dei non obtemperaret, id jam de supplicio veniebat. III, 2080, 2081. *Pharaoni* non imputabatur quod tunc non obtemperaret, quando quidem obdurat corde obtemperare non poterat; sed quia dignum se prebuit, cui cor obduraretur priore infidelitate. III, 2080.

Phari vi primarii quidam erant, veluti ad nobilitatem Judæorum separati a plebe, et quasi egregi *Judeorum*. V, 426, 917. Dicitur hoc verbum quasi segregationem sonare. V, 917. *Pharisæi* ures et latrones. III, 1720. Ideo a Christo non sanati, quia soli videbantur justi. III, 1447. Dictum Christi de *Pharisæis* audientes et non iudicantes, spectare et ad malos de *Ecclesie* a pastores. V, 757. *Pharisæorum* lavacra. IX, 559. Mundities exterior. V, 625. Mundities in corpore, non in corde. IV, 1289, 1820. *Pharisæorum* fermentum. V, 721. *Pharisæi*, qui Dominum invitaverat, superbia cogitatio. V, 536. *Pharisæus* et *Pullicanus*. V, 229, 636, 1515. *Pharisæi* jactantia. IV, 265. *Pharisæus* in quo peccavit, cum gratias ageret Deo. X, 154. *Pharisæi* vocabantur Catholici a *Vanchæis*. X, 1101.

Pharmacopœia bestiam promittens quæ se ipsam comesset. X, 726.

Phlegon frater *Phoronei* regis *Argivorum*. VII, 562. *Phlegon* tempora docuit observari per menses atque annos. VII, 562. Ad *Phlegon* se nuncrum constitutum est templum, in quo ut deus coleretur. VII, 562. Quare. VII, 562.

Therectides philosophus syrus. I, 954. *Therectides* Assyrius, primus apud Græcos de immortalitate anime disputavit. II, 521.

Phidagrygia, amor pecunie. IV, 1531. Eo nomine genus per speciem significatur apud Paulum, id est generalis universalisque avaricia. IV, 1551.

Philastrius Brixienensis episcopus ab Augustino Mediolani cum S. Ambrosio visus, librum scripti de hæresibus. II, 999. Librum prolixissimum. VIII, 55. Gentium viciniam cetero hæreses computavit. VIII, 35. In populo Judeo ante Dominum adventum hæreses xxxvi et post adventum Domini cxxxv. II, 999. In ut Augustinus cum inter hæreses recensuisse quæ non sint. II, 1000. *Philastrio* Epiphanium longe doctorem declarat. II, 1000.

Philippus diaconus, qui Evangelista proprie meruit appellari. V, 600, 601, 1226, 1227. Alius erat ab Apostolo. V, 1227.

Philistim interpretatur cadentes potione. IV, 1035.

Philo philosophus Academicus. I, 926. *Philonis* eloquium

Græci Plato non æquare non dubitant. VIII, 274.

Philocalia est amor pulchritudinis. I, 922. *Philocalia* in rebus incorporeis et summis, idem est ac *Philosophia*. I, 586, 922.

Philocalus primarius *Hipponensium*. II, 999, 1000.

Philosophari est amare Deum, secundum Platonem. VII, 255, 256. *Philosophandi* causa nulla homini est, nisi ut beatus sit. VII, 625.

Philosophia hæc nomen a *Pythagora* exortum. VII, 225. *Philosophia*, hæc origo, post *Patriarchas*, et etiam post Moysen circa tempora *Mercurii Trismegisti*. VII, 399. *Philosophia* est amor studiumque sapientiæ. I, 1527. Quibusdam peracutus *Philosophia* visum est, ne ipsam quidem quod mente comprehenditur, ad nomen aspirare sapientiæ, nisi tam firma sit comprehensio, ut ab ea mens nulla ratione queat dimoveri. I, 1068. *Philosophia* præstantia supra ceteras disciplinas. I, 987. *Philosophia* decus quale. I, 922. *Philosophia* omnis ætas matura est. I, 908. Ab illius portu ad beatæ vitæ regionem proceditur. I, 959. *Philosophia* hujus mundi in sacris litteris prohibita. I, 956, 995. Quæstiones de hoc mundo etsi afferunt aliquid voluptatis cum investigantur, metuendum est ne tempus occurrat rebus impendendum melioribus. II, 75. Quodnam sit veræ *philosophiæ* negotium. I, 1002. In *philosophia* nihil plus invenitur quam quod sit unum. I, 1016. *Philosophia* rationem promittit. I, 1002. *Philosophia* duas habet quæstiones; unam de anima, alteram de Deo. I, 1017. Ad *philosophiam* exhortatio. I, 995, 919. *Vitandus* minus ante portum *philosophiæ* constitutus, vana gloria. I, 960. De *philosophiæ* laude ac deensione, *Hortensius* *Cicero*nis. I, 685. Quomodo ad philosophiam accensus fuit Augustinus. I, 685.

Philosophiæ partes tres. VII, 52, 228. *Philosophiæ* tripartita distributio non ab hominibus instituta est, sed inventa. VII, 558. Scilicet a Platone. VII, 558. *Philosophia* aut de moribus, aut de natura, aut de ratione quæstionem habet. II, 441; VII, 558. In duobus præceptis caritatis est ethica, physica, logica. II, 524. *Philosophiæ* divisio alia, in activam et contemplativam. VII, 228. Non est contraria tripartitæ distributioni. VII, 228. *Philosophia* Christiana, vera *philosophia*. I, 961; X, 774. In qualibet *Philosophiæ* parte summum locum obtinet Deus. VII, 255. *Philosophiæ* inventa inutilis sunt sine divina auctoritate. VII, 52. *Philosophia* ad obtinendam beatitudinem spectat. VII, 559. *Philosophia* unicum est contra vitæ hujus miseria auxilium. VII, 787.

Philosophi nomen, unde exortum. VIII, 1057. *Philosophi* dicuntur qui studium sapientiæ, vel sapientiam proficiuntur. VII, 225, 254. *Philosophi* nomen a *Pythagora*. X, 1452. *Philosophi* sic appellari cœperunt ab ejus tempore. VII, 582. *Philosophus* verus, est amator Dei. VII, 225. *Philosophi* gentiles, posteriores sunt *Prophetis*. VII, 536, 597. *Philosophi* varia de deorum natura sentiebant, docebant, defendebant. III, 122. *Philosophi* qui deos sibi amicos esse dixerunt, in demonibus malignis inciderunt. VII, 656. *Philosophis* potius, quam gentiliis diis, honores decernendi. VII, 52. *Philosophi*, hi post Deum cognitum quam stulte idolis servierunt. V, 777, 1154. *Philosophi*, hi quod curiositate invenerunt, superbia perdidit. V, 777. Præ superbia Creatorem per creaturas non invenerunt. I, 707. Vultu de Deo et de veritate intellexerunt. V, 459, 776, 1155, 1614. Unde intellexerunt. V, 776. *Philosophorum* sapientia a Deo. VII, 52. *Philosophiam* a solo Deo dari posse, ipsi *Pagani* fatentur. VII, 787. Summi *philosophi*, hi Gentium sine spiritu sancto *philosophati* sunt, quavis de Patre et Filio non tacerint. III, 604. *Philosophorum* libri de Filio Dei inuigento loquuntur. III, 1590. *Philosophi* Gentium immortalem esse animam pluribus conscripserunt, carnis resurrectionem fieri posse apertissime contradicunt. IV, 1154. *Philosophi* veteres de resurrectione ac rebus futuris non consulendi. VIII, 992, 997. *Philosophi* conjectura humana decepiunt. VII, 590. *Philosophi* in rebus intelligi illius divitias possunt, in sensibus egestatem. II, 64. *Philosophi* non laborantur in studiis suis, nisi ut inveniant quomodo beatitudo esset capessenda. VII, 600. Et hoc eorum commune studium. V, 809. *Philosophi* erraverunt constituendo beatitudinem in hac vita. VII, 627, 628. Beati vitam sibi virtute propriæ voluntatis efficere docebant. II, 850. Ideo apud eos non est vera pietas, quia beatam vitam ipsi sibi fabricare voluerunt. II, 657.

Philosophorum dissensiones inde. VII, 600, 601. Quare tam facile tolerat. VII, 601. Nullus *philosophorum* sic est approbatus, ut ceteri imitari barentur, qui diversa et adversa seaserunt. VII, 601. Civitati, in qua *Philosophi* tolerantur, vere convenit mysticum *Babylonis* nomen. VII, 601. *Philosophi* ad quem finem referenda essent veritates quæ noverunt nesciebant. VII, 602. Homines metu recta docere non ausi sunt. III, 126. Cur veritatem detinuerunt in

iniquitate. VIII, 1051. Philosophi Gentium, veritatis in-
trici et defensores. IV, 111. Philosophi corde perversi. IV,
275. sapientes superbi. III, 1590. Philosophorum motus,
vanitas. A, 212. Philosophi in quere vani. II, 281. Philoso-
phorum cogitata, magna magnorum delinamenta docuerunt.
V, 1157. Philosophorum superbia, aviditas, et curiositas.
III, 126. Cæcitas. I, 707. Vanitas, I, 1527. Philosophorum
varie sectæ. I, 936. Philosophorum duo genera, Italicum
et Ionicum. VII, 225, 254. Generis Ionici auctor Thales Mil-
lesius. VII, 225. Italici Pythagoras. VII, 255. Philosophorum
variorum nomina. A, 776. Philosophi considerandi. II,
589; X, 777. Philosophi palliati. VII, 589. Philosophi quan-
do Christiani fiunt, non habitum, sed falsa dogmata mutare
compelluntur. VII, 647. Scripturæ divinæ, non omnino philo-
sophos, sed philosophos, hoc hujus mundi vitandos, et iriden-
dos esse præcipiunt. I, 995. Philosophi qui secundum ele-
menta hujus mundi philosophantur, cavendi Christiano. VII,
254. Philosophi in quibusdam Christianæ fidei appropinqua-
runt. A, 778. Qui cum prius ad Christianos accesserunt.
VII, 255, 256. Philosophi Gentium tandem advenit aliquid
dicere, donec Christo comparentur. IV, 1828. Si quis eorum
inventus fuerit hoc dixisse, quod dixit et Christus;
gratulari illi, non sequi illam. IV, 1828. Philosophi
ethnici, injusti possessores scientiarum, artium, etc. III, 65.
Ab eis si quid recte dictum, in nostrum usum converten-
dum est. III, 65. Ut converterentur Cyprianus, Lactantius,
Victorinus, filarius et ante eos Moyses. III, 65. Philosophi
omnes debent divinæ humilitatis exemplum, quod oppor-
tunissimo tempore per D. N. J. Christum illustratum est.
II, 440. Philosophi an Pelagiani, avant in questione de
peccato originali. A, 776, 777, 778. Philosophorum proasus
iniquitatis esse opiniones. II, 457, 442, 448. Inutile est do-
ctori Christiano de placitis veterum philosophorum inquire-
re, cum ex illis nihil jam aliquis contra fidem Christianam
proponat. II, 457. Philosophi omnes tempore Augustini,
aut Cynici, aut Peripatetici, aut Platonici erant. I, 956.
Pauci admodum erant. I, 959. Philosophi in nullo seculo Au-
gustini, nisi amiculo corporis. II, 61. Philosophi ejusdem
in magna tempestate perturbati, responsio. III, 536.

Phison, fluvius qui nunc ganges dicitur. III, 205.

Phileotomare. V, 146.

Phlegmatis sedes in capite. VII, 548.

Phlegmatu marum. III, 284.

Phœnice quamvis regio terra sanctæ. III, 617.

Phœnix de sua morte renascens. X, 545. Resurrectionem
corporum significat. X, 545.

Phobax filius Crisai et Melantonices, sextus rex argivo-
rum, relatus in numerum deorum. VII, 565.

Phoeniceus secundus rex Alavorum. VII, 562, 564.

Photinus hæreticus. VI, 714; VIII, 54; IX, 169. P. hæ-
reticus. I, 746. Photinus, Christiani negat. P. D. I. A. V,
575; VII, 662. Illam existimant esse hominem beatum.
A, 229, 375, 391, 1150, 1156, sed omnes auctores, P. et
sanctos excellentia sapientiæ et justitiæ superasse. V, 1155.
Photinianus et Ariani adversum se divisi. V, 147. Photo-
nus non intravit per ostium in ovile. III, 1721. Ejus error.
III, 1609.

Photiniani. III, 1757, 1758, 1875; V, 988. Photiniano-
rum error de Christi incarnate. A, 1041. De trinitate.
V, 448. Photiniani principum Filio Dei tribuebant ex ute-
ro virginis, nec volebant credere quod antea fuerit. II,
605. Photiniani, Juvæ, etc., peccabant in superna sacrum.
II, 815; V, 448. Photiniano- rum suspensio. III, 127. Photo-
niana hæresis exorta in Pannonia. V, 1174.

Phrenetici. V, 558, 945, 1396. Unde ortiores solito. I,
1058. Phreneticus mors et tanto propinquior, quanto melio-
res sunt. IV, 696. Phreneticus lutum in mortem cupissem
lentius præberet. III, 468.

Phreneticorum agritudo. V, 945.

Phæga per Cataphryges discessa. V, 1174.

Phæga laeta. VII, 570.

Phthisicus curari non potest. V, 489.

Physicum scientia. VI, 255.

Picentes jugum Romanorum excutere tentant. VII,
168.

Pictor novit ubi ponat quemque colorem. V, 692.

Pictura lasciva. I, 671. Picturam et sepulcrum ad-
oratores. I, 1512. Pictura staphani lapidationem, et sancti
conversionem exhibebat. V, 1174.

Pictus saturni vel sterces filius, primus rex Laurentum
VII, 572, 575. Picus belligerator et augur præ larus. VII,
575. Picus nonulus dedicavit Deum. VII, 490.

Pietas vera que. VII, 139, 160. Pietatis exordium, est
optime de Deo sentire. I, 1224. Pietatis perfectio est caritas.
III, 152. Pietas est amare Deum gratis. V, 568. Pietas
juxta græcum, bonus cultus. VI, 251. Pietas est verus veri
Dei cultus. II, 675; A, 525. Non cultus Dei, nisi amoris.
II, 557. Idem pius probatur, quod Deo placet. I, 860. Pie-

tas via ab humilitate in superna surgit. VII, 52. Ad pietatem,
non ad ignaviam otio fruendum. II, 188. Pietas est
hominis sapientia. VI, 251; A, 211. Est secundus et sapientiam
gradus. III, 59. Pietas et caritas si desit, quid est
ab illis et a cæteris mundi malis tranquillitas et quies, nisi
luxurie et editionisque materies, sive invitamentum sive
alimentum? II, 1026. Pietas non expectenda est propter
bona aut mala hujus vite, sed propter futurum judicium.
VII, 661. Pietas sufficit ad veram felicitatem. VII, 114.
Fides et pietas præparationes ad introeundum cum sponso
ad nuptias. II, 574. Pietas est magnum donum Dei. VII,
114. Pietas magna, ut magna inquietas, pauciora est. V,
441. Pietatis orna, non virtus, inesse potest præcis ab
Ecclesia. V, 465. Pietas non solum erga Deum, sed et erga
parentes habetur. VII, 279. Erga sanguine conjunctos
et erga patriam. VI, 21. Hanc vis innata inseruit. VI, 21.
Pietas sanctissimum generis humani vinculum. VIII, 84.
Pietatis nomen etiam in operibus misericordie frequenter.
VII, 279. Pietas plus est quam pius, etc. III, 1685. Pii
Christum gratis amant. IV, 1152. *Pie* non. Pius pascitur
cibo justitiæ. IV, 1290. Pii quomodo persecutionem patiuntur.
IX, 719. Pii vivunt impij. III, 145.

Pigmei dicti quasi cubitales. VII, 485.

Pigmenta impugnantur Cyprianus et Ambrosius. III, 114.
Mulieres que firmam pigmentis colorant, peiores adulteris.
III, 114. Maritos docent adulterare. III, 114.

Pignus et arca quod differant. V, 158, 159, 858, 1675.

Pigritie onus, et pugna ejus cum avaritia. V, 897. *Pide*
Acedia, Negligentia.

Pilatus mentio fit in passione Christi propter temporum
cognitionem. VI, 187. Pilatus aliquantum particeps fuit
iniquitatis Judæorum. IV, 762. Pilatus et Magi significave-
runt Gentes ab Oriente et Occidente congregandas. V,
1051.

Pilleatus. III, 1440.

Pilumnus Deus. VII, 188.

Pilus in disputatione Ciceronis de republ. inducitur ut
interlocutor. VII, 66. Pilus justitiam contra injustitiam de-
fendit. IX, 560. *Vol. ap.*

Pinguetudo quædam animæ. IV, 756.

Pinianus. II, 171. Maritus Melania. X, 539. *Vol.* Pinianus
jurare vult pro illo quod si esset ordinatus invitus, ex Afri-
ca omnino discederet. II, 478. Pinianus permittente, non
jubente Augustino juravit. II, 479. Pinianus qua religione
præsitum H. poenitens juramentum exsolvere debeat.
II, 476, 477. Pinianus homo dives ac pecunie contemptor
et largitor. II, 475, 481. Pinianus innotuit esse monachus.
II, 485. Piniani, Abine ac Melanie elogium. II, 475. Ex-
cessus Augustinus quid thagasten nonnumquam ad eos per-
rexit. II, 475, 474.

Pirate libera responsio ad Alexandrum. VII, 115. Piratarum
telum. VII, 107.

Pirite s lapis Persicus tenentis manum, si vehementius
prematur, audit. VII, 715.

Piscatorem et *viatorum* officia. VI, 714. Piscatorem de
oratore non lucratus est Christus, sed oratorem de piscato-
re. IV, 572. Piscatores et infirmi cur prius electi a Christo.
V, 256, 557, 1685. Piscatio discipulorum duplex, una
ante, altera post resurrecti nem; et utriusque discrimen.
VI, 97. Piscatorum Deum possit facere duo, quomodo
tunc Eccl. sue presens et futura adjuvant. V, 1167,
1244. Captura piscum cum qua significat. IV, 1261; VI,
59. Novam vitam demonstrat. II, 219.

Piscis mutus. I, 1551. Pisces memoriam habere certissi-
mum est. III, 285, 284. Pisces duo, quibus Dominus turbas
pavit in monte, quid significant. VI, 48, 49. Duas personas
significant, regiam scilicet et sacerdotalem. I, 627; III,
1595. Quid per pisces et cetos significatur. I, 865. Pisces
maris, curiosos significant. IV, 115. Pisces de profun-
do levatis, remanentur in mensa parata in conspectu cre-
dentium. I, 858. Pisces bovis, pia fides. V, 620.

Piscina probatica Siloe. V, 687. Agrotus aqua mota de-
scendendo in piscinam, nec plures, sed unus tantum sana-
tus, quid significet. V, 690, 695. Piscina turbata unum cu-
rabat, unde Christi passionem significat. IV, 1529. Pisci-
ne quinque portus, quinque filios Moysi figurabant. IV,
889, 1529.

Pistrino conteri, servorum pena. V, 885.

Pittacium. V, 964.

Pituita vis humoris visus conceptus sapientibus, quo tem-
pore fuit. VII, 582.

Placeat Deo in re. Reale posuit, et unde placeamus.
V, 205. Placeat Deo veris ac sinceris affectibus. VI, 446.
Placeat ille Deo, cui placeat Deus. IV, 277, 1051. Placebit
tibi Deus, si rectus fueris. V, 517. Deus rectus perverso
non placeat. V, 522. Non in te placeat Deus, nisi quod habes
ex Deo, quod non habes ex te, amas et Deo. V, 488.
Deo cat homo, quod fecit, et placebit ei qui fecit. V, 587. Pla-

Polonium, *J. Mitho*, 18, 210

Porsema Etruscorum Rex. VII, 63.

Porte mortis, et porte filie sion, quanam sint. IV, 125.

Porta Dei, confessio. IV, 1281.

Portenta a portendendo. VII, 722. Portenta videtur esse contra naturam, sed non sunt. VII, 721.

Porticus quinquę piscinarum, quinquę Moysi libros figurant. IV, 889, 1529; V, 689.

Portio iorum quo sensu Deus dicatur. IV, 1545.

Possessiones habere Christianis licet. I, 1545. Possessio rei terreę quę iure civili, quę iure humano legitima. II, 545. Possessiones omnes iure humano possidentur. III, 1557. Possessio terrenarum, orationum iure innocens agnoscitur. V, 694. Possessionis terreę litigator. V, 1586. Ex possessione rei private nascuntur lites et multa mala, quę tolluntur, ubi res communiter possidentur. IV, 1748. Possessio nostra Deus, et nos possessio Dei, quomodo. IV, 1891; V, 516. Data gens possessione sua, beata hereditas possessione sua. IV, 295.

Possessio aliquid rei quis dicendus. V, 527. Quis possessor rei fieri. VI, 205. Alienum est quod male possidentur; male autem possidentur, qui male utuntur. II, 665. Iure civili non fit ut bonis bene utentes sint, sed ut male utentes minus molesti sint. II, 665. Possidere vis terram: vide ne possideris a terra. V, 565. Tunc vere possidebis terram, quando iustus eris, qui fecit celum et terram. V, 565. Possidere omnia quomodo licet. V, 781. Desideras omnia possidere: noli, ne avaritiam per pacem hęc quere, per humilitatem. V, 781. Possidetur, non possidet, qui rem cupiditate tenetur. IV, 544. Aliud est possidere Dei; aliud possidere hominis. IV, 576.

Possibile aliquid potest fieri, tametsi nunquam factum fuerit. X, 201, 204. Quę etiam sunt quę fieri possunt, quamvis desit exemplum quod facta sint. X, 241. Sunt et possibilia naturalia. X, 1489. Possere malum facere, non est testimonium libertatis. X, 1105.

Possibilitatem quam natura accepit cum condita est cum libero arbitrio, gratiam vocabat Pelagius. X, 555. Possibilitas non peccandi in statu nature integre utique posset admitti, non tamen a natura ipsa parabitur. X, 275, 276. Possibilitatem hęc male a Pelagio defenditur. X, 275. Possibilitatem datam a Creatore confitetur Pelagius, voluntatem vero et actionem vult esse ab homine. X, 562, 573. Possibilitatem tantum, non vero voluntatem aut actionem, indigere adiutorio contendit Pelagius. X, 581. Possibilitatem gratię tribuit Pelagius, non actionem. X, 272, 275. Quo sensu possibilitatem non peccandi gratię Dei tribuerit Pelagius. X, 275. De qua gratia Dei dissolvitur, cum de possibilitate non peccandi agitur. X, 277. Possibilitatem non sibi seriat quę preterit, non homo. X, 1447. Possibilitas naturalis peccandi primi hominis vitalis, secundum Ambrsiosum. X, 585. Si possibilitas naturalis, per liberum arbitrium sufficit, Christus gratis mortuus est. X, 270. Infusa fides occidit, non nos inferi in tentationem. X, 277. Quo possunt homines bonum facere, Dei esse dicit Pelagius; quod vero faciunt, cur noluit dicere et nostrum et illius esse. X, 549. Cur homo possit, nade non possit. X, 271. Quod possunt, videtur unde possunt, non videntur; aut quia et hoc in vi esse a Deo. X, 205. Possibilitas in se habet, cum effectum reverent. X, 271. Possibilitas perfectionis hominis in Dei gratia. X, 1279.

Possidit Calixtus episcopus. II, 597; VII, 766. Episcopus catholicus. IV, 527, 597. Quam causam de causis versus Paulinum pergit. II, 532, 597. Possidit iter vnum tantum Neelius videtur mentire. II, 588. Caspalius episcopus donatiste in Possidit inmanitas; et Possidit mansuetudo erga Crispinum. II, 597; IX, 825. Possidit ab Augustino pater dominico nutritus. II, 568.

Possidit stercus multum astrologie deditus. VII, 142, 143.

Posteriora ex desiderio noli attendere, sicut uxor Lot; sed respice ex despectu. IV, 542.

Posthumus episcopus. II, 759, 781.

Posthumus arripit. VII, 72.

Potentes qui in hoc saeculo totare volunt in servos Dei, in altero fulamur. IV, 1158. Potentium avaritia, cum saluti obest, continentia. V, 557.

Potestas libera a Deo homini data est. I, 1241. Illud est in potestate nostra, quod cum volumus, facimus. I, 620, 1274. Quod nostram sequitur voluntatem. I, 620. Voluntas, quę est in potestate, libera est nobis. I, 1274. Nihil tam in potestate, quam ipsa voluntas, quomodo. VIII, 129, 150. Potestas tunc dicitur, cum voluntati adiacet acuitas latitudinis. X, 254. Ut potestate aliquid fiat, necesse est adit voluntas. X, 254. Hęc quę in potestate habere dicitur, quod si vult, licet; si non vult, non facit. X, 255. In potestate nostra est actio quę elibet bona. I, 619, 620. Et quo sensu. I, 599, 619, 620, 629. In potestate nostra est quod operamur. IV, 1851. Potestas nobis data adversus invidiam. V, 719. Potestas bene vivendi, non libero arbitrio, sed gratia

Dei tribuitur. X, 1110. Non sanctus quisquam sua potestate gaudet; sed eius a quo habet posse quicquid congruenter potest. VIII, 957. Potestas per caritatem fit plena. I, 599. Qui bonum facit, quomodo ex potestate laudem meretur. V, 1589. Deus liberam voluntatem rationali creaturę sine non negavit; et tamen potestatem, quę etiam iniustos iuste damnare iniquos. IV, 745.

Potestas non est nisi a Deo. VI, 151, 157; X, 255. Etiam potestas nocendi, non nisi a Deo. VIII, 561. Potestas nocendi cur diatolo et iniquis datur. IV, 745, 744. Potestas diaboli in infima, non est potestas irati, sed pena damnati. IV, 201. Nihil tibi possunt facere demones. Deo placato, faciunt quicquid volunt illo irato. IV, 209. Potestas omnis principum ac legum, ex Deo est. VI, 76. Potestas regum majestati Dei famula fieri debet, ad cultum eius dilatandum. VII, 170, 171. Potentius est coniungi omni potenti pia voluntate, quam propria potestate et voluntate posse quod contemiscat, qui talia non possunt. VIII, 957. Potestas cum datur, non necessitas imponitur. X, 255. Potestas implere quod mala voluntas intendit, ex iudicio Dei venit, et aliud est iusta potestate, iniuste uti. VI, 585. Potestati-bus licere malos persequi. II, 299. Potestas cur saepe potestioribus cur opprimuntur. IV, 561, 586. Infirmitas a potestatis malis in bonos ad iudicandos malos, et erudiendos bonos. IV, 291. Si iratus pater credi filium virga, in ignem non proiecenda; sic Deo per temporalem potestatem damnandorum, exercet ceteris plurimum liberandorum. IV, 955. Potestatum temporalium terror quando veritatem oppugnat, iustus ornatus gloriosa probatio est, infirmis periculosa tentatio; quando veritatem prædicat, errantibus cordatis utilis admonitio est, et incensuris multis afflictio. II, 551. Sive potestas veritati lavens aliquem corrigat, laudem habet ex illa qui fuerit emendatus; sive inimica veritati aliquem severtat, laudem habet ex illa qui victa fuerit coronatus. II, 551. Potestati-bus etiam iniustus honor et obedientia debetur. IV, 1635, 1634. Potestati-bus terrenis quatenus iungit necesse est. III, 2055, 2084. Observantia in potestates sit ordinata. V, 418, 420. Potestates hujus saeculi per montes significantur. IV, 519. Potestas per manum significata. IV, 1936.

Potestas dea. VII, 122.

Preceptor, succentor. IV, 1169.

Preceptum, vandelici vituperare solebant Deum qui homini preceptum in paradiso dedit. VIII, 208. Deum homini impossibile aliquid non præcepisse. X, 155. Preceptum prohibens erat homini necessarium, ut ei præmeretur Dominum suam virtus esset ipsa obedientia. III, 577, 579, 584. Ex divinis preceptis contentum, experientia nati. III, 584. Precepta alia dantur sanis, alia aegrotis. V, 1269. Precepta Dei, quę sano dantur sunt tam dicta, fecit homo sibi tam laboriosa. V, 345. Precepta divina monante, obediendum est, non dis, utendum. VII, 510.

Precepta decalogi Manichæis sunt inimica. VIII, 507, 509, 510, 511. Ex preceptis decalogi tria ad Deum, septem ad hominem pertinent. III, 620, 621. Tria precepta decalogi pertinentia ad Deum, trinitati accommodata. V, 208. Precepta alia septem pertinentia ad homines. V, 86, 204. Precepta decalogi, solo sabbato excepto, ad literam, et non figurate observanda. II, 214. Precepta duo de dilectione Dei et proximi, inter se sunt connexa. VI, 207, 210. Precepta bene vivendi, uno brevi et aperto caritatis mandato comprehensa, ut excusationem nemo habeat in die iudicii. VI, 669, 670. Precepta omnia divina ad duo sunt referenda. X, 296. Precepta de diligendo Deo et proximo, non litterę philosophorum, non leges civitatum comparanda. II, 524. Preceptum utrumque dilectionis erga Christum impletur. V, 1206. Precepta vite iusti utendæ nunquam diu cultoribus suis dederunt. VII, 49, 51. Non concupisces, generalis est prohibitio; præcipit, generans est iussio. X, 296, 297. Preceptum de parentibus honorandis primum dicitur, audita ratione ad secundum tabulam. V, 209. Precepta decem cum decem plagis continentur. V, 67. Alia communiter omnibus præcipiuntur, alia singulis quibus uti generibus personarum. III, 75. Quo tempore quid preceptum vel licitum sit, observandum. III, 75.

Precepta ad quod dantur. X, 918. Preceptum utilitas. II, 759. Nihil Deus iubet quod sibi prosit, sed illi cui iubet. II, 527. Iubendo Deus utile facit quicquid iubere voluerit. III, 584. Precepta Dei valde bona. X, 288. Preceptorum virga est utilitas, si libero arbitrio tantum datur, ut irata Dei amplius non retor. II, 759. Preceptorum trifidum est caritas de corde puro, etc. III, 56. Cur Deus præcipit, quod sit non observari um. X, 165. Et quod sine illo implere non valemus. II, 677; VI, 445, 444. Deus nihil impossibile præcipit. X, 152. Non imperaret Deus ut facere-

esse potest, injusta esse non potest. II, 679, 885. Cur ille credat, ille non credat, cum ambo idem audiant, altitudo est iudiciorum Dei. II, 879. Cur illum potius quam illum Deus liberet, scrutetur qui potest, sed caveat praecipitum. II, 885. Cur Deus alios oves facit, alios non facit, quaestio inseruit dubiis. X, 620, 621. Si secundum merita volumus salveretur, esset manifesta. X, 1128. Et ostenditur quo merito fuerit damnata natura, non vult laudem tanto modo nec ipse omni oves liberare. X, 1200. Liberatis non solum de ipsis, verum etiam de non liberatis, quid largiator ostendit Deus. VII, 435. Si praedestinationis definitio non in edictis exhortationibus ad salutem, et aliis, quae agnoscunt adversarii, dona Dei, nec debet impedire ad fidem et perseverantiam. X, 1019. Ipsi Massilienses exhortantur ad ea quae nobiscum agnoscunt esse dona Dei, ut ad purificationem. X, 1021. Cyrillani et Ambrosii testimonia, quous et gratiam esse gratitatem, et tamen hinc exhortationes non impediri ostenduntur. X, 1025. De praedestinatione quae Pelagianorum, quae semipelagianorum sententia. X, 988.

Praedestinati quoniam sint, occultum. VII, 668, 669. Nemo de salute et praedestinatione sua certus et securus. X, 940. De praedestinatione aliquid nihil certi ab altero potest asseverari. X, 1012. Praedestinatione et praescientia oves et hircos scit ille solus, qui praedestinare potuit, qui praescire. V, 504. Praedestinationem occultam opus est in hac vita. X, 940. Securitas de praedestinatione quando. X, 941.

Praedestinatio quam Augustinus defendit, quam certa. X, 1025. Contra eam, nisi errando, nemo disputare potest. X, 1025. Praedestinationis huius fidem quae contra novos haereticos defenditur nunc, nunquam Ecclesia Christi non habuit. X, 1051, 1055. Praedestinatio cur tam acriter ab Augustino defensa. X, 1026, 1027. quae contra praedestinationem obijciuntur, contra praescientiam possunt obijci. X, 1019, 1126. Praedestinationi contradicere vel de praedestinatione dubitare, nimis contentio est. X, 1028. Praedestinatio per Apostolos praedicata, ab Augustino contra novos haereticos defensa, obest licentiam non tollit. X, 1025. A praedestinatione fidei et obedientiae non prohibet. X, 1015. Praedestinationis doctrina utilitati praedicationis non est adversa. X, 1015, 1014, 1015, 1025.

Praedestinatio praescientia. X, 1025. quomodo praedicanda. X, 1018. Et quando. X, 1017. Praedestinatio nascitur ex auctoritate ratio incommoda et inerte. X, 1016. Praedestinatio quomodo citra offensionem praedicanda. X, 1028, 1029, 1070, 1075. Praedestinationis praedicande forma edes et vitanda. X, 1070. Cum praedestinatio praedicatur, ut oportet, non est causa desperationis. X, 1051. Non plus desperationis affertur, quam exhortationis. X, 1022. Praedestinationis praedicatione non impeditur exhortatio gratiae. X, 1021. Non solum praedicatione praedestinationis ad opus salutis non impeditur praedestinatus, verum ad hoc adiuvatur. X, 1019. quae contra praedestinationis praedicationem afferunt adversarii, eadem posse dici contra gratiam Dei, ex qua cetera dona, excepta fide ac perseverantia, esse fatentur. X, 1018. Adversarios negare non posse praedestinationem ad ea gratiae dona pertinere quae, si agnoscantur, et hac tamen praedestinatione non impediunt eorum exhortationes. X, 1019. Sicut ille, quem castum futurum esse praescivit Deus, quamvis id incertum habeat, agit ut castus sit; ita ille, quem castum praescit magis, quamvis id incertum habeat, non ideo non agit ut castus sit, quoniam Dei bono se aut id futurum esse quod audit. X, 1019. Praedestinationis definitio sicut non impedit quin corrumpantur iniqui, contentiosi; sic non impedit quin corrumpantur infideles, cum fide non permanentes. X, 1020.

Praedestinatio ad aeternam vitam et ad aeternam mortem. X, 555. Genus humanum quod praedestinatum est ad infernum. X, 508. Deus occulta satis dispositione, sed bene iusta, nonnullos praesens praedestinavit extremis. II, 950. Praedestinati ad damnationem et ad sempiternum infernum. III, 1742, 1745, 1914, 1920, 1921, 1929. Ad ignem aeternum. VII, 692, 792. Praedestinatio ad penam ex iustitia, praedestinatio ad gratiam ex benignitate Dei. VI, 279, qui praescituri damnandi, possent post baptismum tolli de vita, priusquam peccent. X, 1305. Dilecti secundum electionem, praedestinati. II, 658. Praedestinati oves Christi. III, 1725. Christo dati non sunt, quibus vitam non dabit aeternam, quamvis et ipsorum potestas et data sit. III, 1925. Sols praedestinati ad aeternam salutem bona opera Christi profuerunt. IV, 1115. Praedestinati ex Iudeis. X, 984. Praedestinatio ad salutem trahit ad se ipsum Christus, quomodo. III, 1775.

Praedicatio verbi divini cum timore suscipienda. III, 1790, 1791. Non tamen cum necesse est, omittenda omni sancti causa. III, 1791. Nec metu peccandi. III, 1792. Praedicatio Christi causa, aliquando otium sanctum relinquen-

dum. III, 1791, 1792. Nec metuenda levitia peccata. III, 1792. Si veritate fulcitur praedicatio tua, pulchra sit doctrina tua. VI, 685. Praedicare sine eruditione. V, 1427. Praedicatio vera unde discipuli possit a falsa. VI, 682, 685, 686. Praedicatio ad spirituales pertinet, obscenatio ad carnales. IV, 1748. omnium praedicationem veritatis obscenatio auferunt. X, 1016. Praedicatio, sine eruditione intrinseca operante non prodest. VII, 442. Praedicator omnino moriens si non sit iustus qui operetur. V, 820, 825. Non est deus salvandi, qui non timet, nec movetur dum auditur praedicatio. IV, 716. Praedicatio et praescientia res in se invicem includunt. X, 1015. Praedicatio per se facit salutem. IV, 929. Non desunt ad salutem gentes, huiusmodi perhibetur, paucissimae, quibus nonnulli praedicantur in Evangelium. X, 248, 249. Verbi Dei minister est, qui consecratur praedicator, qui non est iustus auditor. V, 909. Qui vis te audiri, prior te audi. IV, 580. Praedicantem verba praedicant, Deus dat verbum intelligentiam. III, 1658. Praedicatores quoniam omnia habent, et eorum non habent, praedicantur. VIII, 1755. Praedicator invicta adversus diabolum descensu cordibus hominum constructus. V, 1559. Praedicatoris distinctio fratri, hoc est Christo, sibi suscipiendi. VIII, 1502. Praedicatoris iura, bona auditorum vita. V, 580. Praedicator petat auditorem ad se aures, ad Deum cor. V, 1139. Nisi ardeat minister praedicans, non accendit eum cui praedicat. IV, 1555. Difficile est ut praedicator non calumniatori occasione praebet, seu peccando in verbis, seu aliorum deceptio. IV, 111. Non tamen ideo deponendi praedicandi officium. IV, 416.

Praedicatores verbi Dei, unde solentia habent, quomodo appellantur seductores. III, 1628. Praedicatores faciem ferre iussi. V, 610. Si eligunt ad alios non dicere, non mercedatur a Deo audire. IV, 416. Cavendum est ne recte dicunt, non recte intellegunt, lectionem audientem pervertat. IV, 1504. Praedicatores in temeris reprehendendis consulat eorum pudor. V, 205. Praedicatores quidam veritatem non ciste, neque ex veritate amittunt. IV, 159, 1791. Praedicatori opinio bona necessaria. VIII, 476. Praedicatores quorum recta est fides ac doctrina, tamen si mala sit vita, audiendi sunt. IV, 595, 580. Praedicatores sua quarentes, quomodo audiendi. V, 475, 610, 761. Praedicatoris male viventis sua doctrina, viva in spiritibus herens, sed ex vite nascens. V, 285. Praedicat filia bonus; carpe uxorem de vite; malus filia praedicat, carpe uxorem pendulam in sepe. V, 610. A praedicandi instantia non desistendum. IX, 449, 450, 451, 452. Etiam si non assensum sint, sed contradicunt. IX, 449, 450, 451, 452. Praedicator iustitiae sive suscipiatur, sive spernatur, sive etiam quolibet temporaliter adversa patitur, officii sui mercede apud Deum non fraudabitur. IX, 449. Si quid elicunt praedicatores, non virtus eorum, sed gratia Dei tribuendum. IV, 817, 819, 1118, 1650, etc., 1668. Praedicator exigit a baptizandis orationes pro se, tamquam pro mercede. VI, 685, 692, 695, 699. Pro praedicatoris oratio est auditorum expectatio. V, 535, 989. Praecatio post concionem. V, 215, 1653. Praedicatores transeunt ex hac vita in aliam vitam; scriptura vero sancta permanet. I, 832.

Praedicatio verbi Dei et superiore loco. V, 580, 761. Praedicatores altiore loco propter commoditatem stant, sed huius altiore loco de illis polleant auctores. V, 155. Praedicatores in ipsa praedicatione colloquantur, ut quod capiunt, exponant usque, quod non capiunt. V, 158. Inter concionandum Augustinus scripturam coherere accipit, et ex eo legit. II, 116. Scripturam manibus gestans Augustinus ad populum loquitur. V, 221. Sicuti, ubi praecatur et op. Donatistae, missus presbyter qui in domo iuris sui praedicaret. II, 597.

Praedicandi ministerium periculosum. V, 155, 966. Praedicatorum periculum, ne superbiunt. III, 1790. Tutius veritas audiri, quam praedicari. III, 1790; V, 966, 970. Praedicatoribus si reprehendantur, perturbantur; si laudantur, inflantur. III, 1792. Praedicatoribus quid erga laudes humanas, ex populo Augustini, affectus esse debeant. V, 114, 1180. quomodo possint gaudere de datis sibi beneficiis. I, 860, 861. Laudatore non amat Augustinus, eorum quae dicit in corde contemperet. V, 315. Praedicatoris opus non facit, qui sua querit, sed fit de illo. V, 610. Praecepta praedicatoribus constituta de seculo non ferendo, etc., non carnaliter accipienda. V, 608. Ipsi debentur necessaria, et quomodo. I, 862. Praedicatorum necessitatibus succurrendum. IV, 1566, 1567, etc., 1568, etc. Praedicatores dant aurum, accipiunt foenum. IV, 1565. Praedicatores ne ex necessitate sua penuria videantur Evangelium annuntiare. V, 272. Accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a bono. V, 275. Non expectent illi mercedem, nisi unde et isti sudent. V, 275.

Praedicatores verbi Dei dicuntur abyssus. IV, 175. Angeli ascendentes et descendentes. III, 1449. Caves. IV

853. Ecclesie dentes. IV, 1221. Jumenta et servi. IV, 1566. Lingua Christi. II, 138, 355. Medici. IV, 1118. Videri sunt curantes a latronibus sanctum, sed Denarius eum perduxit ad stabulum. IV, 1118. Dicuntur montes. IV, 547, 781, 782, 1650. Montes. Inferni, montes magis. IV, 301. Nubes. I, 852; IV, 517, 720, 672, 715, 183, 981, 1713. Nubes et colli. IV, 1125, 1251, 1242. Nubes simul et venti. IV, 1749. Ecclesie nutritii. IV, 241, 242. Pedes Domini. V, 602. Predicatores per periculum salutis eorum et per se rem designantur. IV, 1287, 1219. Predicatores de causa reconciliationis legati. IV, 857.

Predicatiores quam solent. VII, 575. Predicatiores per ad unius Dei cultum non referuntur, ludibria sunt demonum. VII, 291. Predicatiores quam in preceptis eorum implentur. VI, 546. Predicatum et promissum Dei certitudo, ex his quæ jam impleta cernuntur. V, 131, 241, 610, 892. Predicare et promittere. II, 103, 104, 105, 106. Predicare Christi. I, 103. Predicare a negatione, usque ad affirmationem. IV, 184.

Præcipitum spontaneum, Donatarum proprium. IX, 123. Preceptis huiusmodi non est. II, 103. Preceptis huiusmodi non est. II, 103. Preceptis huiusmodi non est. II, 103. Preceptis huiusmodi non est. II, 103.

Prægravis nimis quædam. II, 103. Prægravis nimis quædam. II, 103. Prægravis nimis quædam. II, 103. Prægravis nimis quædam. II, 103.

Prædictio episcoporum. VII, 766. Prædictio presumptio humanæ. IX, 567. Prædictio presumptio humanæ. IX, 567. Prædictio presumptio humanæ. IX, 567. Prædictio presumptio humanæ. IX, 567.

Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865.

Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865.

Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865.

Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865.

Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865.

Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865. Prædictio annona est panis Angelorum. IV, 1865.

218. An hæc sit in sanctis Angelis. II, 248.

Præsentis quid sit. IV, 418, etc. Præsentia dicuntur, quæ sunt præ sensibus. VII, 518. Præsentia dicenda non sunt, nunquam stantia. V, 621. Præsentis animi unde dicantur. II, 1091. Præsentis ubique, et ubique totus est Deus. IV, 1271. Deus nullo loco contentus, in se ipso est ubique totus. II, 857. Cur dicatur in se ipso ubique totus. II, 858. Ubique te invenio; si irascaris, ultorem; si placatus es, adiutorem. IV, 253. De præsentia Dei non sensibus iudicandum. II, 848. Deus ubique totus, non tamen in omnibus habitans. II, 857. Non omni deus a quibusdam abest. IV, 1275, 1274. Deo prope aut procul esse quoniam dicantur. II, 858. Etiam in quibus habitat, Deus inæqualiter habitat. II, 858, 847. Illi in quo habitat, totus est præsens, ut in quo habitat, totus est præsens. II, 859. Quomodo autem non cognoscentium Deum est inhabitator Deus, et quomodo cognoscentium non est. II, 840. In multis etiam habitat, qui tanquam carnales lacte adhuc utuntur. II, 841. Deinde in nobis præsentia maiestatis, si latitudinem invenerit caritatis. V, 889. Deum tanto habere usque præsentiam, quanto auctorem, quoniam cum tendimus, habuerimus puriorem. II, 672. Præsentiam Dei cum fugere nequeas, fuge non ab illo, sed ad illum. V, 672. In corpore enim Deus præcipue habetur, quia ubi perfecte ei obeditur. II, 848. De præsentia Dei liber. II, 852. Præsentia Christi triplex. V, 1602.

Præsentialis vita. V, 634. Præsidat, id est, præsidis munus. I, 729. Quid de præsidibus decrevit Arclatense concilium. IX, App. 787. Præsidium Dei. V, 1468.

Præstantius quid de transformatione phantastica patris sui narret. VII, 575.

Præstigator cur laudetur, cur vituperetur. III, 164. Præsumptio duplex homini cavenda. IV, 257, 258. Ne præsumas ad peccandum de misericordia Dei. IV, 258. Præsumere de Deo debet homo, non de se. IV, 437, 552. De se non præsumendum. X, 931. Præsumptio sui ipsius, bellum est hominis contra Deum. IV, 325. Quomodo aufertur illud bellum. IV, 525. De viribus suis non præsumendum. II, 676, 677, 678; V, 200, 829, 853, 1291. Si de tuis viribus præsumere valueris, inde eadem unde præsumperis. IV, 553. In tormentis multi defecerunt; et credo illi defecerunt, qui de se præsumserunt. IV, 1153. Qui præsumit de viribus suis, antequam pignet, ipse prosteritur. V, 851. Præsumens de suis viribus cum notitia regis, urgetur. V, 791. Præsumptio Petri. IV, 148. Ne præsumas ad regnum de justitia tua; ne præsumas ad peccandum de misericordia Dei. IV, 258. Præsumptio est, si putaveris quod a Deo quidem homo es; a te autem justus es. V, 107. Præsumptio generis humani in amicis, in virtute sua, in divitiis. IV, 548. De nullo homine præsumendum est. IV, 1607, 1610. De gloria et honore non præsumendum. IV, 923.

Præteritum præ futuro in Prophetis. IV, 1551, 1477, 1478. Præteriti pro futuri temporis verbis cur scribatur utatur. X, 950.

Prætexta, toga qua magistratus et pueri utebantur. VII, 122.

Prætextatus Assuritanus episcopus. IV, 576, 580; IX, 108, 180, 507, 528, 550. Maximianista. IX, 137, 371. A Donati postulat Titianum. IX, 374. Postulat adversus Prætextatum de locis Assuritanis excludendum. IX, 529. Quamdiu duravit iste conflictus. IX, 531. Prætextatum Assuritanum et Felicianum Mustitanum crudelitatis accusat concilium Vagaense. II, 114. Prætextatus concilio Bagalenensi cum Maximiano damnatus. IX, 251. Et cum Feliciano Mustitano. II, 192, 198, 263, 509. A trecentis et decem episcopis damnatus, ad suos damnatores studio concordie redit, et ab eis in illi honoris et dignitate suis prius. IX, 59. Et in integro honore, cogente oratore Gildomiano. II, 192, 198, 263, 509; IX, 116, 117, 170. Cuiusmodi in schola baptizaverat. IX, 504. Vi ad partem Donati per optatum reductus est Prætextatus. IX, 251, 252, 503, 581. In communione Donati defunctus est. IX, 126. Prætextatum licet dixerim, non oportet, quod deus a quibusdam abest, ubi sedibus suis pellerentur. II, 407. Prætextatus Assuritus, dicitur nuper defunctus. II, 408. In ejus loco alter jam fuerat ordinatus. II, 408. Post divulgatam forensi etiam strepitu apud tot consules accusationem, in honoribus integris susceptus est. II, 408.

Pretorianum pretium. I, 728. Prævaricator quis existimandus. III, 2113; IV, 1287, 1288. Obesse debet prævaricator, non homines. IV, 1287.

Vide Peccator. Prævaricatores sunt etiam parvuli. IV, 1574.

Præcepit te in omnibus Deus, præveni et tu in aliquo iram ejus. V, 952.

Præcordi s. q. s. IV, 1905.

præcatus a quo Præcaui. *Vide* sabelliani.

Præca i. imprecari. Deprecari quod proprie significant. II, 653. Precationes in bonis optandas, deprecationes in vitandis malis adhibite. II, 653. Precatio, o. c. concionem. V, 215, 1655.

Proces ad quid valent. VII, 155. Precibus nostris quam a Deo p. stalaada. IV, 544; V, 247. Precum aut meritorum locus non patet post. judicium. VI, 47. Proces sacrorum semper exaudiantur ad s. litem, non semper ad v. luntatem. III, 2025, 2024. Juris forsitas est, ut qui in precibus mentitus fuit, non illi prosit quod impetravit. III, 1445. Beneficio caret, p. erdat causam, et inveniat penam. V, 634. Procs a jurisperito celesti dictate. V, 654. Precibus non amittendo qui plerumque presuans. II, 591, 595. Illi r. e. p. lante laudat patre rectorem, qui populi utilitat magis consulat quam voluntati. II, 591.

præceda dea. VII, 188.

Pressorium. V, 985.

Pressura et scandalum. V, 499, 505. Pressuris mundi non venimus a bono opere deterreri. IV, 1606. *Vide* Tribulatio.

Presbyter, nomen ætatis que infra senectutem senectuti vicina est. III, 566. Presbyterum ab Episcopo nulla differentia debere discerni dicebant Arianii. VIII, 59. Presbyteri in secundo sacerdote. IX, pp. 775. Presbyteri ministerium prædicandi verbi Dei commissum. V, 141. Presbyter et Episcopus de superiore loco loquitur. V, 761. Presbyteri Aurelio Carthago, episcopo p. sentente sermones hancce ceperunt. II, 458. Horum sermonum quos p. sentente Aurelio Carthago, episcopo habere ceperunt presbyteri, aliquos ad se mitti postulat Augustinus. II, 139. Presbyter missus mitti, cui præerat episc. Donatista, ut Catholicos visitaret, ac volentibus prædicaret. II, 597. Presbyteri absente Augustino, qui usdam ecclesiasticam disciplinam dederunt. V, 4021. Presbyteri causam sex episc. is terminandam Concilio statuta. II, 255. Si nolo intra annum appellet. II, 255. Augustinus presbyterum ab officio removet. II, 255. Presbyteri ex Augustini monasterio. V, 1578. Presbyterorum catholicorum laus. I, 1553.

Prelii nostri sacens in cruce solutus. V, 1553, 1454, 1475. Pretio venditis res aut comparatur, aut subjicitur, aut exceditur. V, 602.

Priapus ad aram obesus. VII, 15.

Priapus deus. VII, 51, 122, 125, 140, 184. Priapus nimis masculus. VII, 158. super Priapi fascinum et scapum nova nuptia s. debat. VII, 188, 215. Priapus recunditatis demum interpretantur Pagani. III, 1039.

Primarius Hipponeusium. II, 999. Oronius. II, 999.

Primates suos habent Mauritania. II, 226. Primas mittit epistolam ad Concilium convocatorias. II, 227. De primatu intigantes, coram omnibus provincie episcopis causam debent agere. II, 227. Et interea sine cujusquam præjudicio concorditer agere. II, 227. Duobus episcopis provincie Casariensis locus ad primatum judiciali sententia excluditur. II, 935. Primæ sedis provincie Numidie. II, 495. Idem sonat quod senex. II, 490, 577.

Primatus Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti, quo in primatu suo habuit, concupita esca damnavit. II, 144.

Primianus Donatista. III, 1470; V, 901; IX, 81, 90, 115, 180. Apud Carthaginem episcopus. IX, 115, 553. Primianus in grandiore parte Donati. IX, 115. Primiani ordinatio, depositio, etc. IX, 232. Primianus in Cabarsussitano concilio deponitur, et loco ejus Maximianus constituitur. IX, 505, 508. Primianum Felicianus damnavit, et ab eo vicissim damnatus est. II, 404, 405. Primianus Maximianistas de sua communione separavit. IX, 96. Primianus Donatistas persecutus est. IX, 275. Primianum Felicianus damnavit, et postea in causa Primiani a Donati parte damnatus est. II, 580. Titianus Felicianum et Prætextatum de tota contra Primianum conjuratione accusavit. II, 415. Primianum damnaverunt Felicianus et alii cum eo conspirantes. II, 412. Damnati Maximianus etiam secus suis. II, 580; IX, 527. Centum ferme episcopi Donatiste cum Maximiano conspirantes, aversuati damnare. II, 406; IV, 573; IX, 549. Primiano eadem objecta erant. IV, 585, 579. Primianus bis a Maximianus damnatus. IX, 585. Geminio Donatistarum concilio damnatus, tertio absolvitur. IX, 532. Primianus in uno Concilio damnatus a judicibus, in alio inter judices annuus. IV, 582. Primianus a centum ecclesiis primo absens damnatus. V, 900. A trecentis et decem postea præsens absolutus. IX, 59, 519, 584, 684, 705. Propter pacem unitatis. IX, 59.

Ipsi non præjudicavit hæc damnatio. V, 901. Primianus a cæteris Afris sue communionis episcopis, contra factionem Maximiani purgatus. II, 175. Non plus valere debet concilium secundi rigistani adversus absentem Cæcilianum, etc., quam concilium Maximianensium adversus absentem Primianum. II, 175. Primianus damnatos suos et damnavit cum cæteris, et damnatos ac detestatos in suos rursus honores suscepit, et baptismum ab eis collatum accepit. II, 757. Victorianus Carcavaniensis unus ex xu. episc. qui Maximiano contra Primianum adhaeserunt. II, 414. Damnatur a Concilio Vagiensi. II, 414. Primianus collationem cum Catholicis recusavit. IX, 652.

Primiani pars schismatica Donatistarum. IX, 46. Primianiste Maximianistas condemnant. IV, 582. Mortuorum eorum cadavera cervici Salvii colligarunt, et cum illo ad turpes voces cantationesque saltarunt. IX, 106, 107.

Primigenia naturæ. VII, 625.

Primitiæ viti libatæ simulacris. III, 2085. Primitiæ nostræ, fides nostra. IV, 479. Primitiæ spiritus. *Vide* spiritus.

Primitivorum mors quid figurate. IV, 1001.

Primogenita, primitiva, primitiæ. III, 752. Primogeniti cur Deo consecrati. VIII, 661. Primogenitus cordis nostri, fides. V, 72. Primogenitus ex mortuis Christus. III, 2077.

Primilianus episcopus Maximianista. IV, 581.

Primus Felix a Migripa. IX, 205.

Primus ecclesiæ spaniensis subdiaconus ab Ecclesia defecit. II, 151.

Primus libidinosus et furiosus Circumcellio. II, 155.

Primus in aliqua arte. V, 1571.

Principium varie sumitur. III, 222. Principii nomine Filius Dei significatur. V, 24. Principium esse, an soli Filio Dei conveniat. III, 1682. Quomodo intelligatur illud Geneseos, *in principio Deus creavit*, etc. I, 856. Principia duo asserunt Heraclitæ, unum ex altero, et ex his duobus alia plurima. VII, 28. Principia duo ex adverso sibi esse opinatus est Marcus. VIII, 28. Opinati sunt Cerdoniani. VIII, 29. Opinatus est Marcion. VIII, 29. Manichæus. VIII, 54. Pro duobus principiis a Marco, Marcione, et Cerdonians admissis, duos deos, unum bonum, alterum malum admississe Manichæum, quidam ferunt. VIII, 29. Doctrina Manichæorum de duobus principiis refellitur. VIII, 595, 598, 599. De rerum principis varie philosophorum opiniones. VII, 225, 226, 250. Principia rerum esse infinita credit Anaximander. VII, 226. Principium rerum in Deo esse noverunt Platonicæ. VII, 251, 252. sibi fieri aique esse principium perversa celsitudo est. VII, 420. Principium nullum esse sine fine falso dicitur. VIII, 605.

Principes dicti sunt dii. III, 627, 628. Principes hujus sæculi. V, 100. Principes Christiani elegans i. ea. VII, 170. Nihil felicius quam regi a piis Principibus. VII, 166. Principem civitatis gloria alendum esse dixit Tullius. VII, 158. Principes civitatis injurias oblivisci debet. II, 529. Principum potestas ita servare Deo debet, ut per eam plectantur, qui nolunt ejus voluntati servire. IX, 754. Principum dura necessitas, quia alienas cupiditates explere coguntur. II, 994. Principem civitatis populi utilitati potius, quam voluntati consulere debere. II, 551. Principum duo genera non recte operantur; unum eorum qui obsunt, alterum eorum qui non prosunt. VIII, 456. Principum severitas erga hæreticos ex Dei misericordia. IX, 106, 108. Quid agat terror temporalium potestatum, quando veritatem oppugnat; quid quando veritatem prædicat. II, 531, 598. Christus solus dicere potuit, *Principes mundi nihil in me inveniunt*. V, 186.

Principalis Cirtensis. II, 557. *Not. 1.*

Prisca prophetissa Montani a qua Cataphryges. VIII, 50.

Priscilla. VI, 505. Priscilla et Montanus Cataphrygum prophetae. II, 1055.

Priscillianus in quo Manichæis miserior. VIII, 666. Priscillianus sabellianum dogma restituit. VIII, 674. Priscillianistas in Hispania instituit. VIII, 44.

Priscillianistarum varietas et turpia dogmata. VIII, 44. Priscillianiste putant non fuisse veram carnem in Christo. V, 1225. Ipsum Dominum per os priscillanum loquentem, illusorem potius quam veritatis doctorem fuisse. II, 1057. Priscillianistarum error circa animam. VI, 525; X, 516. A propria Dei substantia animas esse dicunt stoici, Manichæus, et Hispania Priscilliani hæresis. II, 718, 722. Priscillianistæ accipiunt omnia et canonica et apocrypha, sed quæ contra eos sunt, expositi nibus suis perversunt. II, 1055. Hymnum qui dicitur Domiti, quando dictum voluit. II, 1055. Quod animi etiam ideo in canone non esse positum, ne sacramentum regis carnalis auctor secretis, p. lurius sugillatur. II, 1055. Hic etiam non ratio, sed tergiversatio est, quæ operantur quod se debent. II, 1057. Hymnus alter cui di-

vinam tribuunt auctoritatem. II, 1057, 1058. Priscillianistæ ad jejunandum die Dominico, testimonium de Actibus Apost. adhibebant. II, 148. Priscillianistis immundiores aliqui heretici fortasse reperiri possunt, sed nullus istis fallacia comparatur. II, 1055. Priscillianistæ mendacio et perjurio dediti. I, 634. Error eorum de mendacii usu. VI, 240, 319. Priscillianistarum præceptum, *jura, perjura, secretum prodere noti*. II, 1055. Priscillianistæ non multum dissimilia a Manichæis fabulantur. II, 722. De iis nihil-dum audierat August. cum scripsit libros de Libero Arbitrio. II, 722.

Priscus provincia. Casariensis episcopus a primatu excluditur. II, 955.

Privatis præerit communia assuescit, quisquis ad celestia aspirat. IV, 1415. *Vide* Possessio. Privata in celo nemo queret. IV, 1415.

Privatus a saecula. IX, 215.

Privationis causam ad Aurelium misit Augustinus, antequam cum in monasterium susceperet. II, 254.

Privationes in rebus decenter a Deo ordinatæ. VIII, 556.

Privatus. II, 697.

Privatus a subus. IX, 215.

Præus aliquid dicitur æternitate, tempore, electione, origine. I, 842.

Proba Faltonia. II, 494. *Not. (a)*. Demetriadis avia, soror Juliane. VI, 446. Vidua, orationi die ac nocte addictissima. II, 495. Quomodo sibi sit orandum August. consulit. II, 495. *Proba* gratulatoria epistola. II, 645. *Proba* resalutat Augustinus. II, 507. *Proba* habet filios et nepotes numerosamque familiam. II, 506. Habet et nulum. II, 506. Sub ejus cura sanctæ viduæ virginesque sunt constitutæ. II, 506.

Probabile et verisimile quid Academicis. I, 951. Probabile quomodo ab Academicis inductum. I, 955. Probabile sequi citra assensum Academicis innoxium est, Christianis nefarium. I, 952, 953. Peccat adulterium aut aliud crimen committens, etiamsi probabiliter putet non esse peccatum. I, 955. Incommoda ex opinione probabili. I, 955. Ex alieno probabili vivere non licet. I, 952.

Probianus proconsul Africae. II, 504; IX, 510.

Probitatis laude omnes moventur. VII, 75.

Problenata, latine propositiones, quid sint. IV, 983.

Probrum jacere in principem tanto est indignius, quanto a veritate remotius. VII, 55.

Procus decimus tertius ab Aenea rex in Latio. VII, 577.

Processio Verbi. III, 1702. Quid inter nasci et procedere intersit, de Trinitate loquens, nemo potest explicare. VIII, 770. Processiones diversi generis velle miscere peccatum est. VIII, 257.

Proclitania heretici. VIII, 42.

Procleianus Hipponensis episcopus Donatista. IX, 525. *Procleiani* mandatum. II, 156. *Procleiani* discipline insultum ob laudum duorum diaconum. II, 271. qui conventus ut Circumcellionum crudelitatem coerceret, tergiversatur. II, 506, 508. *Procleianus* quomodo et honorabilem et dilectissimum Augustinum appellat. II, 129. Cum *Procleiano* Evodius de Christi hereditate sermones contulit. II, 129.

Procleianus. IV, 1934.

Proconsularis provincia Africae. II, 493.

Proculus episcopus II, 739, 781. *Proculus* episcopus Gallicanus. II, 991.

Proculus Girbitanus episcopus. IV, 581.

Procuratores Judæorum quam. VII, 607.

Prodesse. Eadem non omnibus prosunt. IX, 400.

Prodigia unde dicta. III, 1524; VII, 722. Prodigia dicuntur, quod aliquid pretendunt. IV, 522. Prodigia et signa dicuntur verba, eo quod aliquid significant. IV, 1599. Prodigia dicuntur, quæ iusulatio naturæ curriculo gignuntur. VII, 376. Prodigia varia. VII, 110, 111. Prodigiū ex efferatione animalium. VII, 104.

Prodigi historia est parabola. III, 375, 376.

Proflum si quid bene dixerunt non aspernandum. III, 49.

Proflitandum semper in via ad Deum. IV, 1798; V, 926. Semper displiceat quod es, si vis pervenire ad id quod nolumus es. V, 926. In profectu virtutum qui dixerit sufficit, remansit in via, non novit pervenire. IV, 875. Si dixeris, sufficit; peristi. V, 926. Proficere tantum affecta, et non deficere: reliquis facile ignoscet Deus. V, 153. *Profectus* huius vite in quo consistit. A, 244. *Vide* Perfectio iustitiæ. Omnis qui proficit, recedit ab omni peccato. X, 308. *Proficimus* in hac vita deficiente cupiditate, crescente caritate: perficimur autem in altera vita cupiditate extincta, caritate completa. II, 771. Qui conatur proficere, incipit pati linguas adversantium; qui non patitur, non conatur proficere. IV, 1390. *Profectum* non facit, qui tribulationes cum Leode-

sia non sentit. IV, 221. omnes sic velimus proficere, et non invidemus proficientibus, non insultemus deficientibus. V, 953. *Profectus* aliquando in malum, et defectus aliquando in bonum dicitur. IV, 1556.

Professionum in Ecclesia tria genera. IV, 1279, 1750. *Professio* omnis in Ecclesia habet bonos, habet malos. IV, 357, 1279, 1280, 1750. *Professio* continentie et contemptus voluptatis conjugalis in monasteriis.

Profuturus alter ego ab Augustino dictus. II, 153. *Profuturus* ad Hieronymum proficisci parans, creator interea episcopus, ac paulo post moritur. II, 241. *Profuturus* forte Cirtensis episcopus catholicus. II, 111. *Profuturus* (c). IX, 614. *Profuturus* Evodio post mortem apparet. II, 697.

Progressus in vita spiritali. III, 820. *Vide* Proficere.

Prohibitione concupiscentia ardentior facta est. III, 2063, 2068, 2070; VI, 65. *Prohibitio* peccatorum auget peccandi desiderium, ubi non est gratia liberatoris. VI, 61. *Prohibitio* auget desiderium operis illiciti, quando peccandi cupiditas delectatione iustitiæ non vincitur. VII, 580. *Proiectus* clericus delator litterarum Caesari ad Augustinum. II, 868.

Proletarii, quinquam dicebantur. VII, 97.

Prometheus irater Atlantis. VII, 599. Quo tempore natus. VII, 565. quare de luto homines formasse dicitur. VII, 565.

Promittere et prædicare in Deo quid distent. II, 558.

Promissa veteris et novi Testamenti non eadem. IV, 499, 950, 951. *Promissa* carnalia acta sunt in veteri Testamento, spiritalia sunt in novo. III, 1404. *Promissiones* temporales factæ Israelitis, figuræ erant futurorum. IV, 915, 918. *Figuræ* veteris Testamenti fuerunt *promissiones* Christi. IV, 954. *Promissiones* factæ Judæis in veteri Testamento partim sunt impletæ, partim restant post mortem implendæ. VIII, 514. *Promissio* Dei, fundamentum fidei nostræ. III, 1656. Deus debitor tactus est nobis ex promissis. V, 865. Deus differt, non auert quod promisit. IV, 475. *Promisit* quædam quæ non dedit; sed credendum illi ex his quæ dedit. IV, 1880. *Incredibilis* pro nobis factum est, quam quod promissum. V, 1504. Ex eo quod fecit Deus, debemus credere quod promittit. V, 727. qui promisit, ipse facit. V, 175. quod promittit Deus, non facit nisi Deus. II, 587; V, 894; X, 224, 575. *Promissio* tua inanis est, nisi taceat Deus quod promittit: Dei autem promissio non pendet ex te, sed ex illo. V, 911. Dominus dura jussit, sed magna promisit. V, 120. *Promisit* æternus æterna. V, 622. *Celeste* regnum ideo tibi promissum, ne cum terrenis perires. V, 622. *Promissa* hominibus vita quam valde amant, et exclusa mors quam multum timent. V, 706. Non promisit tibi Deus, nisi se. V, 760. *Promissum* Dei finale. IV, 1446. *Amor* promissorum Dei, contemptus promissorum huius mundi. V, 201. *Promissa* mundi semper fallunt, Dei promissa nunquam fallunt: ceteris his illa preferantur. V, 859. *Cupiditates* non faciuntur, sed augentur, si præsentia propter terrenas promissiones contemnantur. V, 265. *Promissum* Dei certitudo. V, 241, 861. *Firmitas*. X, 976. omnes promissiones Dei in Christo firmatæ, quomodo. IV, 911. *Promissiones* Dei firmitati tutius se committit homo, quam infirmitati suæ. X, 976. *Promissionum* Dei chirographum. IV, 1445, 1880. *Promissiones* Dei quales arthas accepimus. IV, 1942. *Promissa* Dei conditionata ad quid facta. X, 315. *Promissionis* filii sunt omnes iusti ante et post Abraham. X, 595.

Propaginis naturalia jura quantum in seriem generationis valeant. X, 1551, 1552. Hæc in creaturis ineffabilia, nec possunt comprehendere. X, 1551.

Propheti Dei nihil aliud est quam enuntiator verborum Dei hominibus, qui Deum vel non possunt, vel non merentur audire. III, 601. *Propheta* dicti sunt videntes, quia non corpore, sed spiritu futura videbant. II, 620. *Prophetas* inter et videntes discrimen. III, 470. *Prophetarum* tempus unde sumit exordium. VII, 525. *Propheta* floruerunt maxime quando Romanum regnum cepit, Assyriumque deiecit: quæ re. VII, 584. *Prophetas* habuit populus Israel usque ad Darii tempus. VII, 585, 584. Non habuit post instaurationem in temp. II, 606. *Propheta* antiquiores sunt philosophis gentilibus. VII, 596, 597. *Posteriores* poetis theologis. VII, 597. Non omnis qui propheta, inter prophetas numerandus. VI, 150. *Prophetarum* tria genera. VIII, 348. *Prophetie* spiritus etiam per malos homines futura prædicat. III, 1757. *Prophetie* donum etiam malis concessum. IV, 1545. Dari potest reprobato et invido et ingrato. VI, 158. *Propheta* non tantum bona, sed et mala dicitur in Scripturis. VI, 158. *Prophetie* spiritum nullum animarum potest maculare contactus. VI, 129. Quænam certior prophetia. VI, 129, 150. *Propheta* an sine caritate habeatur. VI, 156. *Propheta* veri quomodo a falsis agnoscamur. VII, 604, 602. *Prophetarum* verba intelliguntur ex eorum tactis.

(*Dir-huit.*)

IX, 100. Prophetarum facta, ipsa prophetica et mystica fuerunt. VIII, 404.

Prophetae et vates quomodo futuro praehiverunt. III, 1039. Prophetarum oracula a Deo sunt, non ab hominibus. VII, 602. Propheta Spiritu sancto impleti. VIII, 611. Prophetae vel a sapientia Dei, vel ab Angelis edocentur. VII, 519. Varii modi quibus prophetiae spiritus afficit prophetas. VI, 129, 130. Prophetia ad mentem pertinet magis quam ad spiritum. III, 461. Non est propheta veri Dei et summi, qui oblata divinitus visa, vel solo corpore, vel et in parte illa spiritus videt, qua corporum capiuntur imagines, et mente non videt. VIII, 172. quando loquitur ex persona sua. Propheta, ipse Dominus loquitur per eum. IV, 662. Prophetarum predicationes praedictionibus deo autem longe aut jomente. VII, 515, 516. Prophetae mala interdum quasi optando praedicunt. IV, 528. Propheta utens optantis figura, visionis suae certitudinem, et divini decreti approbationem significat. V, 148, 149. Prophetae figura imprecantis solent futura praedicere, sicut figura praeteriti temporis ea quae ventura erant; saepe ceciderunt. III, 1265. Quare plerumque futura sic praenuntiant, tamquam sint praeterita. IV, 75, 185. Prophetae defenduntur contra adversarium Legis. I, 654. Prophetas et de Christo praenuntiasse, et eorum testimonia nobis prodesse, et eos suae prophetiae congruenter vixisse, contra Faustum adstruitur. VIII, 254, 255. Prophetarum filios quomodo potest ostendi. VIII, 285, 290. Prophetae an bene vel male vixerint, unde iudicantur. VIII, 280. Prophetas ante Christum fuisse male negatur. VIII, 645, 648. Prophetae cur tot ante Christum praemisit. V, 1574. Prophetae non fuerunt fures et latrones. III, 1720. Quinam prophetae latrones et fures censi. VIII, 522. Prophetae qui missi sunt, non ante Christum, sed cum i, sive avertant. VIII, 522. Christum annuntia, t, pleni Christo. IV, 1445. Prophetae Christum praenuntiaverunt ut Deum et hominem. II, 522. In illis Christus loquitur aliquando ex persona capitis, aliquando ex persona corporis. IV, 1784. Prophetae in qua Christus non intelligitur, aqua est. III, 1459, 1460. Libri prophetiae, Christo non intellecto, insipidi et fatui. III, 1459. Prophetia de Christo non defuit omnibus temporibus superioribus. III, 1459. Propheta omnis de Christo, ad omnes gentes pertinebat. III, 1462, 1465. Prophetae Hebraei Gentibus apta, ut credant in Christum. VIII, 282. Propheta de Christo impleti. III, 1064. Prophetas quomodo Christus adimplevit. VIII, 532. Propheta ante Christum latens, Zachariae silentio designata. V, 1528.

Prophetae multi fuerunt, paucorum tamen scripta relictur. VII, 385. Prophetiae nunciae, et nunciae de die. VII, 583. Prophetae quidam propter brevitatem voluminum suorum appellantur nunciae. III, 927. Prophetae omnes infra Joannem. V, 1502. Prophetarum eloquia tripartita. VII, 525. Nunc ad Jerusalem celestem, nunc ad Ierusalem, nunc ad utramque, illorum oracula pertinent. VII, 525. Prophetae fuerunt ad vim demonstrandam accensa. IV, 1834. Propheta omnis filius spiritus, et caritatis militat. III, 55. Prophetae quomodo iustitiae Dei perhibent testimonia. V, 596, 597. Quare non argumentationum concertationibus, sed prophetiae vocem tractatum est populi Dei, quid ad Dei cognitionem aut ad probos mores pertinet. VII, 602. Prophetas sicut ad confirmandam fidem officiarum. V, 256. Prophetarum nullus, etsi in malos mala multa dixerint, constituit sibi aliud templum, sacrificia sacerdotes. IX, 655. Prophetarum libri multi non recipiuntur et canonici: quare. VII, 598. Prophetarum libri, praenotati et definitis temporibus commendati. IX, 664. Donatistae reprehendebant Catholicos, quod solae psallere in ecclesia divina cantica Prophetarum. II, 221.

Prophetae, boves. III, 1170. Fundamenta civitatis saeculae. IV, 1101. Fundamenta orbis terrarum. IV, 150. Fundamenta et portae Ecclesiae. IV, 1105. Lapidis Sion. IV, 1505. Lucernae. III, 1585. Montes. IV, 1024, 1050. Nubes. IV, 156.

Propter Deo esse similem illi fieri. IV, 537.

Propter, si homo non peccasset, nulla fuisset propinquitas. III, 161. quod retractavit August. I, 605. Propinquitas ibi est, ubi consensus. IV, 1218, 1055. qui non potest prodesse omnibus quos diligit, propter propinquitatem. III, 165. Propinquitas spiritus. III, 162. Propinquitas spiritus cum Christo, propinquitas ipsius carnali praeparanda. VI, 397, 398.

Propitiatio fit per aliquod sacrificium. IV, 777.

Propitiatio de super arca, iocundat, quia lex a quovis proficiente non ex omni parte impletur. III, 654, 640. Propitiatio mystica explicatio. III, 635.

Propitius non dicitur Deus, nisi peccatis. IV, 777, 1206.

Propitius Deus peccata donando, propitius et illa vindicando. IV, 1206.

Propitius seu propitius. III, 1170.

Proportio conrationalitas quaedam. I, 1192. Vis in homine est iudicandi de proportionem corporum, locorum, etc. III, 139.

Propositio particularis, universalis, indefinita. V, 430.

Propositum. Secundum cuius propositum vocatur electio. X, 586. Ad propositum Dei pertinet vocatio et electio praedicatorum. X, 587. Propositum hominis adjuvat subsequens gratia; sed nec ipsum esset, nisi praecederet gratia. X, 587.

Proprium hominis nihil nisi peccatum et mendacium. V, 209.

Propter aliud quicquid est, vilius est, quam id propter quod est. I, 1209.

Proscholus. V, 964.

Proscriptos occidere licebat Romae. VII, 108.

Proselytus quis dicitur. IV, 1201, 1896.

Proserpina a proserpendo dicta. VII, 210. Proserpina conjux Plutonis. VII, 119, 120, 215. Proserpina pars inferior terrae perhibetur. VII, 215. Proserpina praefecta est frumentis germinantibus. VII, 118. Proserpina fecunditatem significat. VII, 210. Fabula raptus Proserpinae interpretatur. VII, 210.

Prosper i epistola ad Augustinum de quibusdam Pelagianorum reliquiis. II, 1002. Prosper videtur in esse vir moribus, eloquio et studio clarus, cum quo Hilarius se egisse dicit. II, 1012. Prosper etsi Augustino facie ignotus, alias iam ei scripserat, et ab ipso receperat epistolas. II, 1002. Sed tantum salutationis studio. I, 1002.

Prosperitas terrena, licet malis communis, tamen a Deo datur. IV, 280. Prosperi quicquid dat nunc Deus, non est gaudium beatorum, sed consolatio miserorum. IV, 1950. Nec felicitas saeculi nos facit beatos, nec adversitas miseros. IV, 1796. Prosperitas huius saeculi non est sors Christianorum. IV, 620, 621. Ex prosperitate et sublimitate saeculi, non debet homo extolli. IV, 621, 622. Prosperitas nisi non est beatitudo, quos torquet mala conscientia. IV, 1180. Nemo gratulatur homini, qui prosperatur in via sua, cuius peccatis deest ultor, et adest laudator; major haec ira Domini est. IV, 126, 1145. Casus miserrimus est, dum animus humanus in suis iniquitatibus quasi prosperatur, et parci sibi putat, cum exaceretur et servetur ad ultimam opportunitatemque vindictam. IV, 128. si recordando Sion fles; et quando tibi secundum Babyloniam bene est, oportet ut fleas. IV, 1765.

Prosperae seu secundae res sapientium animos fatigant. VII, 354. Prosperitas magis metuenda, quam adversitas. VII, 45, 44. In prosperis majus periculum. IV, 1095. Periculosior est res prospera animo, quam adversa corpori. IV, 587. Ex rebus prosperis avaritia, luxuria, etc. VII, 45, 44, 62. Prosperitas quibusdam utilis, quibusdam pernicioiosa, unde. VIII, 451. In prosperis et adversis usus discernit bonos et malos. VII, 20. Qui prosperis rebus proficit, asperis quid proferat discit. III, 164. Prosperitas et adversitas, utraque cavenda est; illa ne corrumpat, ista ne frangat. IV, 946. Indifferenter utendum isto mundo, ut nec extollant res prosperae, nec frangant adversae. IV, 1794. In prosperis et in adversis benedicendus Deus. IV, 504, 1794. Exemplum Job proponitur. IV, 500. Vide Job. cum praesentia contemnit, et prospera saeculi timet, tamquam prodigium factus est multis. IV, 881. Prosperitatis nimiae excessus refringit Deus in cordibus suorum. III, 795. Prosperitas impiorum iustis quibusdam est occasio scandalii. IV, 560, 1173, 1176, 1178, 1180, 1189, 1190. Prosperitas huius saeculi, fragilis. I, 907. Prosperitas comparatur baculo arundine. IV, 1058. Per aquam figuratur. IV, 797. Per diem ac noctem. IV, 475. Prosperitas saeculi, dies; nox, adversitas. IV, 467, 1795, 1794.

Protasii et Gervasii martyrum natale. V, 1297. Eorum corpora divinitus deteguntur. I, 770; V, 1457. Revelatione Ambrosio facta. VII, 761; IX, 450. Protasii et Gervasii martyrum, ipso inventionis die, memoria celebrata. V, 1299. Miracula facta in eorum translatione. I, 770. Caecus multorum annorum ad illa lumen recepit. VII, 761; IX, 450. Ad memoriam Martyrum Protasii et Gervasii adolescens a demone liberatur. VII, 765. Aliique non pauci sanati. VII, 765.

Protectio Dei si desit, nihil sumus. IV, 758.

Proteus. VII, 288. Proteus traditur eo solere capi, quo minime caperetur. I, 940. Proteus in carminibus veritatis imago. I, 941.

Proteritiae seu primo genita de quibus intelligenda sunt. III, 758, 759.

Proverbia sunt animalia homini quaecunque dicta sapientiae de memoria et inanimabili quae substancia. III, 1897. Proverbia quaecumque cum Christi praeepto consentiens. V, 910.

Providentiam quidam negant. I, 1272. quidam eam pessimo confitentur. I, 1275 quid agendum utrisque, ut pie

de ea sentiant. I, 1275. Providentiam qui nullam reputat, vel ad eam se pertinere non credit, in malorum profundum venit. IV, 1853. Providentia divina quousque pertendat. VI, 57. Res humanas ad deorum curam pertinere negabant Epicurei, assererebant Stoici. VII, 601. Providentiam a summo Deo usque ad hæc terrena et ima pertinere comprobant Plotinus. VII, 292. Providentia Dei ad hominem, et ad omnia inferiora ac minima quoque se extendit. I, 978; IV, 1446, 1892, 1945, 1944. Sine providentia Dei, nihil contingit. V, 70. Omnia illi subduntur. VIII, 450. Illa omnia reguntur. I, 906, 978, 979. Omnia administrantur. VI, 17, 295. Providentiæ ordine ac legibus fit quicquid fit. IV, 1946. Ejus ordine ac legibus omnia continentur. I, 588; VII, 155. Justitia nulla esset in hominibus, si res humanas non curaret Deus. VI, 98.

Providentiæ divine argumenta. III, 557. Nulla creatura est, quæ non, velit nolit, divinæ providentiæ serviat. III, 2128. Mores hominum divinæ providentiæ subjunguntur. III, 557. Divinæ misericordiæ tribuendum id quod opportune acciderit, nulla hominum cura. V, 262. Providentiæ non repugnat, qui industria sua, ubi valet, utitur. VI, 374. Curam habet omnium Deus, maxime justorum. IV, 430, 431, 456. Providentiam unde negant mali. V, 126, 129. Providentiam quidam negant, quod terrenis bonis affluunt etiam mali. V, 1418. Providentia Dei quæ de malis bona præstat. V, 1067. In mundo gemina operatio providentiæ reperitur. III, 379, 380. Et in homine. III, 379. Mundus fornax palea mali, aurum boni, ignis tribulatio, artifex Deus. V, 118. Sub manu tanti artificis, aurum mira in magna palea perire non potest. V, 118. Alios coronat, alios damnat, nusquam errat: alios probat, de aliis probat, omnes ordinat. V, 118. Demones divinæ providentiæ procuratores et actores. III, 2128. Providentia et malo homine ad puniendum et opitulandum et bono homine ad dammandum et adjuvandum uti potest. VI, 18. Providentia Dei in labore bonorum, et improborum felicitate, mare est profundissimum. IV, 1176, 1191.

Providentia Dei occulta. VII, 224. Ad providentiam Dei spectat quid cuique temporis sit aptum: hoc humanum prætergreditur consilium. II, 375. Providentia Dei nec fato premitur, nec fortuitis casibus impeditur, nec ulla iniquitate corrumpitur. II, 886. Providentia carnis quando non culpanda. III, 2085.

Provinciarum Imperatorum distributio. V, 294.

Provincia, Provincialis. IX, 595, 451, 586. Provincialis. II, 552; V, 1591, 1510. Provincia stipendia multitudo. V, 1810. Provincialis dicitur de plebe militi præbens annum. V, 1591. *Vol. (a)*. Provinciales stipes chari. II, 552; VI, 544, 555, 561, 561. Regis aeterni devotissimum provincialis. VI, 569. Provincialis Christi, quis. IV, 1157, 1565. Provinciales suos habet Ecclesia. II, 691. Provincialium maledicta. II, 1041.

Proximus quis. II, 1041. Proximus, omnis homo. II, 672; IV, 145, 189, 1519; V, 565, 1596; VI, 671. Omnis homo proximus noster. III, 51, 709. Et angeli. III, 51. Et ipse Christus. III, 51. Proximus ille est, cui exhibendum est officium misericordiæ, vel exhiberi non esset, si indigeret. III, 51. Proximus nobis est, cui misericordiam facinus. IV, 553. Proximus habendus est etiam ille, qui nondum nobiscum membrum est Christi. VI, 527, qui non scimus futura, unumquique proximum habemus, non solum conditione mortalitatis humane, sed etiam se coelestis hereditatis. IV, 189. Proximus verius dicitur, qui te de proximo attendit, hoc est misericorditer respicit. V, 211.

Proximus quantum diligendus, et propter quid. V, 212, 1461. Proximum diligere non potest, qui Deum non diligit. III, 2158. De dilectione Dei possunt mentiri homines, quæ rationes temptationes cum probant, non ita de dilectione proximi. III, 2157. Proximi utilitas in ipso obio et gratia est. VII, 647. Proximi nomine nuntius etiam diligendus percipitur. V, 807. *Idem* Amor, Caritas, Dilectio.

Prudentia quid. I, 1189. Prudentia definitio. III, 2075. Prudentia definitio ejusque partes. VI, 20. Prudentia est appetendum rerum et vitandum scientia. I, 1275, 1550. Prudentia dicitur, quæ dignis modis inter bonum et malum. IV, 1065. Definitur, amor Dei, in quibus adjuvatur, ab eis quibus impeditur, sagaciter seligens. I, 1522. Illi a scribendum, quod anima aeterna et superna reges apte et iudice agnoscat, quam inferiora. I, 1185. Prudentia in animo constituta est. I, 1228. Prudentiam in memoriam, intelligentiam et providentiam diversant. VIII, 1017. Prudentia officium. VII, 629. Prudentia carnis et spiritus. V, 847. Prudentia spiritus in quo posita sit. III, 2075. Prudentia carnis, quæ. III, 2072; VI, 63; VIII, 125. Prudentia carnis vita et mors. VIII, 526.

Prudens dictus est porro videns. IV, 945. Non solum boni, verum etiam mali, prudentes solent appellari. IV, 769.

Pruina, minutissima grando. III, 876. Pruina quid significet. IV, 1000.

Psallere quid. IV, 787. Non omnis qui labiis personat, cantat canticum novum, sed qui eo modo cantat, ut Apostolus admonet dicens: *Cantantes et psallentes in cordibus vestris deo*. II, 557. Psallendum intelligenter. IV, 529. Psallentis non solum vox sonet laudes Dei, sed ejus opera concordent cum voce. IV, 1173, 1890. Tota vita nostra in coelis, erit psallere Deo. IV, 1589. In psallendo exultatio. IV, 1589.

Psalma, diapsalma, et sympsalma quo differant. IV, 80.

Psalmorum cantus in Ecclesia. I, 800; III, 45; IV, 524, 525; IX, 350. Psalmorum cantus toto Christiano orbe celebris. I, 766. Psalmorum cantus ad altare. I, 634. Psalmorum cantus quando inductus Mediolani. I, 769. De Psalmorum cantu quo Athanasii et Augustini sententia. I, 800. Psalmi a populo stante cantabantur. IV, 384. Psalmi ab uno cantatus. III, 1470, 1489. Et a pluribus. III, 1489. Psalmi qui exponendus esset, cantari solitus a Lectore. IV, 1100, 1784. Psalmus a populo ex parte auditus et ex parte cantatus. IV, 199. Psalmus xxi cantari solitus in Ecclesia in solemnitate passionis Domini. IV, 172, 178, 179. Cantantur Psalmi in funere defunctorum. I, 776. Psalmum in exsequiis cuiusdam fidelis exponit August. IV, 1532.

Psalmorum vis et utilitas. I, 767. Psalmi, litteræ de melle colli mellæ. I, 768. Psalmi voces doloris plenæ, quomodo spiritus sancti sunt magis, quam nostre. IV, 199. Psalmi, speculum nostrum sunt. IV, 248. Invenies in Psalmis, quod Christus et membra ejus unus homo sunt. IV, 866. Psalmorum quorundam verba, sua facit Christus, ut admoveat se in ipsis locutum esse. IV, 237. Vix est ut in Psalmis invenias voces, nisi Christi et Ecclesiæ. IV, 715. Plerumque in Psalmis vox ipsorum, ut unius hominis vox auditur. IV, 866.

Psalmis commentandis operam dat Aug. II, 742. Psalmos aliquot fratrum et coepiscoporum rogatu enarrat Augustinus. IV, 522, 525, 565, 1216, 1552, 1805. Psalmorum expositiones. II, 133, 140, 146, 742. Psalmi quidam tanto pro undiores sunt, quanto videntur apertiores. IV, 1501. Tamquam præco Psalmi, est titulus Psalmi. IV, 1804. Et tamquam janua introduct in intellectum. V, 178. In titulo Psalmi a Moysæ licet non constet, tamen, cur Moysi nomen adhibetur. IV, 1141. Explicatio Psalmi iv. *Cum invocarem*. II, 767. Psalmi xvi expositio olim ab Augustino dictata. II, 652. Psalmus xxi omni anno novissima hebdomada legitur. III, 1500. Psalmus xxii baptizandis exponitur. V, 1646. Psalmus xxii reformationis hominis mysterium continet. V, 1646. Psalmi LXXII, LXXI et LXXIII quo tempore ab Augustino dictati atque tractati. II, 745. Psalmus LXXII ab Augustino expositus est, nocte qua illucescebat B. Cyprianus solemnitas. II, 345. Hujus expositionis lectionem suadet Augustinus. II, 345. Quid hic Psalmus representet. II, 342. Psalmorum L, c et c. argumenta et finis. IV, 1962. Psalterium a S. Hieronymo translatus ex Hebræo. II, 1077. Psalterium non interpretatus est Augustinus, sed codicum Latinorum mendositates ex Græcis exemplaribus emendavit, et in dies collatis codicibus emendat. II, 1077.

Psalterium quid sit, quare differat a canticis. IV, 280, 479, 671, 672, 900, 1056, 1064. Psalterium quid sit, mystice explicatur. IV, 1955. Psalterium decem chordarum quid significet. III, 48, 49. Psalterium decachordum allegorice. V, 79, 207. Psalterium decachordum significat decalogum. IV, 275, 281, 1174, 1896. Psalterium portare et psallere magis proficere. V, 81. Psalterium totum asinino David tribuitur, et Davidici Psalmi appellantur. IV, 450.

Psalmi omnes qui in libro Psalmorum continentur, an a Davide. VII, 547. Psalmi quo animo a Davide conscripti. VII, 547, 548. Psalmorum v. libros esse quidam dixerunt, at unum tantum esse canonicæ scripturæ probant auctoritates. IV, 1961. Origenes, Eusebius et alii multi, qui Psalmos interpretati sunt, recensentur. II, 262. Episcopum velut examinem a schismaticis relictum, Catholici cum Psalmis auferre tentantur. II, 805. Psalmus contra partem Donati Abecedarius. I, 617. Psalmi Abecedarii. IV, 1596. Psalmus humano ingenio compositos cantant Donatistæ. II, 221.

Psalterium quando primum Romæ in convivium introductum. VII, 102.

Pseudoprophete in Evangelio intelliguntur hæretici. IV, 101. Pseudopropheta sic a Domino ordinatur, ut de his laqueos super peccatores pseat. IV, 156. In eos sectandos non incidit nisi peccator. IV, 156.

Psalmiophanech nomen impositum Joseph a Pharaone. III, 384.

Ptolemæus Epiphaneus. VII, 606.

Ptolemæus Cæsaribus multis ex Judea captivos in Egyptum transtulit. VII, 602, 606.

Ptolemæus Philadelphus scripturas ab Eleazaro Pontifice ordinat, posteaque inter, petes cxx. VII, 602, 606. Ptole-

maus Philadelphus Iudeos in Aegypto captivos, libero redire permisit. VII, 602, 606. Ptolemæus Philadelphus dona regia misit in Templum. VII, 602. Ptolemæi Philadelphi bibliotheca. VII, 452. Ptolemæi regnauit in Aegypto post mortem Alexandri. VII, 602.

Ptolemæus Valentinii discipulus. VIII, 28. Ejus hæresis. VIII, 28.

Publius episcopus. II, 759, 781.

Publicanus. V, 145. Vide Phariseus.

Publicanus. Ius. II, 548.

Publius frater Cnei scipionis. VII, 54, Not. (2), 87.

Pudentianus a Caiculi. IX, 256.

Pudenda. Quid nos pudet. X, 449. Pudenda unde dicta sunt quadam membra. VII, 425; X, 175, 431, 756. In bestiis membra de genitalibus sexuum atque naturis, non sunt pudenda. X, 766. Pudendi causa. X, 1564. Pude da non essent, nisi legi mentis lex peccati inuide repugnaret. X, 786. Quæ Deus fecit honesta condendo, non fecimus inhonestâ peccando. V, 658, 680; X, 779. Qui vestitus gratia non habebat in nudo corpore quod punderet, spoliatus gratia sensit quod operire de-beret. X, 781. Membra quidem ante peccatum jura erant, sed pudendi non erant. X, 427, 441. Honestas pudendis adhibetur, cum velantur. X, 780. Pudenda an tegantur. X, 767. Pudenda membra etiam a barbaris teguntur. VII, 426. Pudenda in humano corpore duplicis generis. X, 1537.

Pudor in corpore humano unde. X, 416. Unde pudor primorum parentum. X, 784, 785, 1552. Pudoris causa. X, 1565, 1575. Pudor ex peccato. V, 638, 680; X, 427, 428. Pudor genitalium ex peccato. X, 1279. Pudor non ex membris ipsis, sed ex membrorum inobedientia. X, 449. Et est poena peccati. X, 449.

Pudicitia virginalis quid. X, 765. Pudicitia et virginitatis discrimen. X, 762. Concupiscentiam edomitam habere et ordinatam, pudicitia virtus est. IV, 1001. Pudicitia sedes. I, 1228; VII, 51. In mente habitat etiam corporis castitas. VI, 545. Pudicitia quatenus seruetur. X, 799. Pudicitia corporis nulla est, nisi ab integritate animi pendeat. VI, 495. Pudicitia non violatur violentia, si mente seruetur. I, 1228; II, 1016; VII, 51, 32. Pudicitia libidine aliena non potest violari. VI, 495, 496. Pudicitiam corporis non consentiente ac permittente anima, nemo violat. VI, 514, 515. Permittendi potest esse aliqua ratio, consentiendi autem nulla. VI, 514.

Pudicitia triplex in membris Christi est. V, 1020. Pudicitia coniugal, visualis, virginalis, tres ubertates Evangelicæ in arca Noe figurat. VII, 175. Pudicitia coniugalis quæ vera. X, 416, 724. Pudicitia coniugal bonum non tantum. X, 404. Quatenus potest esse bonum beatissimi. X, 756. Pudicitia coniugal, huius mali. X, 765. Pudicitia coniugal, donum Dei. X, 757, 742, 886. Internus tam in q. a continuatur. X, 415. Pudicitia coniugal donum Dei, et tamen recipitur, quare. X, 415. Pudicitia amore resistendum in tentatione, exemplo Susannæ et Joseph. V, 1510. Qui seruanda pudicitia causa hominem interficit, non excusatur a peccato. I, 1228. Pudicitia vera sive coniugal, sive visualis, sive virginalis dicenda non est, nisi quæ vere fidei mancipatur. X, 416. Pudicitia in iurorum non est vera. X, 762. Nec infidelium. X, 415, 743, 765. Pudicitia damnum, morte pecorum figuratum est. IV, 1000.

Pudicus verus non nisi fidelis. X, 415. Pudicus non est, qui non propter Deum verum fidem coniubii servat uxori. X, 745.

Puellæ instituendæ modus. I, 779. Puellas custodiri Cyprianus a passioni proximus præce. it. V, 1411.

Puerorum mala. X, 1525. Puerorum miseria ex peccato originali. X, 1511. Vide Miseria, Infantes. Puernascens plorat, quia in hanc vitam ingreditur. IV, 1664. Nascendo plorans propheta est calamitatis suæ. V, 909. Pueri tres vix ante horæ spatium fuerunt in camino ignis. II, 115. Pueri humilitate, non ætate, regnum cælorum assequuntur. I, 674. Puer, id est, servus. VII, 478.

Pueritia nouum præcepti capax. VII, 750. Pueritia fere sub omnibus vitiosis delectationibus jacet. VII, 750. Pueritiæ vitia ad succedentes ætates transeunt. I, 674. Pueritia cum senectute quomodo coniungenda. IV, 1472. Pueritia proponitur et ad imitandam humilitatem, et ad cavendam fatuitatem. IV, 325, 526. Pueritia humilitatem significat; et ideo Domini nisi pueri non laudant. IV, 1472.

Puerperium informe ad homicidium non pertinet. III, 626. Puerperia videntur in utero matrum. VI, 272.

Pugilari est pancratium facere. IV, 679.

Pugna, acies spiritalis. VI, 355. Pugna inter amorem Dei et amorem sæculi. V, 1512. Pugna Christianorum modo non sunt cum tyrannibus, sed cum diabolo. IV, 1687. Pugna contra diabolum. V, 51; VI, 280, 290, 291. Contra mundum. V, 1256. Nullus hostis metuatur extrinsecus: te vince, et cum diabolo mundus est victus. V, 391. Pugna

contra peccatum. IV, 345. Pugnantibus contra peccatum vincimur, nisi diuinitus adiuuemur. VI, 271. Quamvis strenue certantibus non desunt vulnera peccatorum. VI, 357. Pugna inter corpus et animam. Vide Caro, Concupiscentia.

Pugna interior. V, 85, 391, 716, 719, 815, 817, 820, 892. Undenam pugna, quam homo sentit intus. IV, 764. Pugna carnis et spiritus ex languore ac vitio per culpam contracto. VI, 360. Illo sanato, nulla pugna erit. 361. Pugnam internam qui experiantur. VI, 555. Multo est tolerabilis certamen huiusmodi non cœpisse, quam cœptum reliquisse. VI, 372. Hac in pugna carnalis exercitus. VI, 354. Pugnare contra carnis concupiscentias munus est spiritus sancti in nobis. V, 717. Pugnaturus, primo subdas te Deo; deinde, illo docente te et adjuvante, præteris. IV, 1860. Pugnam nostram spectat Deus, non modo ut victorem coronet, sed ut pugnanti adiuuet. IV, 255. Pugnantes nos non sic Deus s. etat, quomodo populus Venatores. V, 718. Si Deus non adiuuat; non dico vincere, sed nec pugnare poterimus. V, 855. Non pugnat, sed trahitur, qui non iuste vivit. V, 821. Imo non pertrahitur, sed libenter sequitur. V, 818. Laboras pugnando, sed letaberis triumphando. V, 821. Quomodo vincat gratia. VI, 355, 354. si non te invenit dies ultimus victorem, inveniat vel pugnantiem, non cæsum et adductum. V, 155. Tractatus de pugna anime. V, 718. De eadem re disserunt Iulius sermones. V, a pag. 817 ad 847. Pugna malorum in malos, malorum in bonos et bonorum inter se. VII, 441, 442.

Pulchritudo quid, et in quo consistat. I, 701, 1184; III, 245. Pulchritudo ex similitudine et quadam partium unitate venit. I, 1223. Omnis pulchritudinis forma, unitas. II, 85. Pulchritudo quæ partibus constat, multo laudabilior est in toto, quam in parte. III, 188. Quæ delectant, eo delectant quia pura sunt. III, 148. Pulchritudo ubique et in omnibus percipitur. I, 989. Unde, quidquid ordinatum est, quantumcumque sit fecum, pulchrum est. III, 156.

Pulchritudo universi unde. VIII, 607. Pulchritudo temporalium naturalium, rerum transitu peragitur, et distinguitur morte nascentium. VI, 28; VIII, 205. Pulchritudo sæculi, velut magnam carmen cuiusdam modulatoris, ducens in æternam contemplationem speciei Dei. II, 327. Pulchritudines exteriores, a Dei pulchritudine veniunt. I, 801. Pulchritudinem suam habet iustitia. V, 87.

Pulchritudo corporis. III, 155. Pulchritudo est congruentia partium cum quadam coloris suavitate. II, 65. Pulchritudo non mole, sed membrorum paritate ac dimensione constat. VII, 535. Defectus quibus distinguitur pulchritudo non corruptiones vocande. VIII, 205. Pulchritudo est bonum Dei. VII, 467. Pulchritudinem Deus largitur et malis, ne videatur magnum bonum bonis VII, 467. Pulchritudo seducit sui consecratos. III, 159. Pulchritudo cur sæpe nos fallat. III, 150. Pulchritudini infamæ non inherendum. VIII, 206. Pulchritudo quoadmodum male amat. VII, 467. Pulchritudo multis miseris obnoxia est. III, 155. Pulchritudo Christi. IV, 495, 496.

Pulchritudo vera in animo. II, 65. Pulchritudo mentis in quo sita sit. II, 462. Pulchritudo animi, vera virtus et iustitia. IV, 496, 704. Pulchritudo ex confessione nascitur. IV, 1252. Pulchritudo creaturarum, vox est earum confitentium Deum. IV, 1946. Pulchritudini animi sensus adversatur. II, 65.

Pulchri aptique distantia. II, 327. Pulchri corpore, boni vocantur a scriptura. VII, 469. Pulchri non esse, nisi sapientes dixerunt stoici. VII, 252. Cuius corpus pulchrum est, et de ormis animus, magis dolendus est, quam si deforme haberet et corpus. III, 119.

Pulorum augurium. VII, 102.

Pulmonis quodam officium. IV, 1316. Pulmones quasi folles. X, 515.

Pulvis mortem filii falso nuntiavit quanta animi magnitudine tulit. VII, 162.

Pulvis Iudeos prævaricatores designat. IV, 1505. Et iniquos. IV, 328.

Punire faciem. IX, 706.

Punctum indivisibile. I, 1043. Ejus et signi discrimen. I, 1046. Puncti, ostentia. I, 1046.

Punica et Hebræa lingua significationis quadam vicinitate sibi sociantur. V, 648; IX, 541.

Punica Christiani baptismum nihil aliud quam Salutem, et sacramentum corporis Christi nihil aliud quam Vitam vocant. X, 128. Puniceis liris multa sapienter mandata memoriæ. II, 85. Puniceorum bellorum clades. VII, 98, 99, 100, 101. Puniceum proverbium. V, 910.

Punire. Ignoscendum est aut plectendum ex caritate. II, 661, 662. Punire peccatum aut ab homine penitente, aut a Deo iudicante. V, 155, 158, 187. Peccatores sic iudicat Deus, ut non ipsius, sed sua malitia puniantur. IV, 108. Vide, Flagellum, Peccatum, Poena, Vindicta. Cum puniuntur homines, a solo Deo puniuntur. IV, 805. Punit Deus

quod facis, ut liberet quod fecit. IV, 1173. Puniens Deus non aufert totum bonum, sed aliquid admittit, aliquid relinquit. VII, 641. Per gratiam Deus exhibet penam. IV, 427. Deus tunc punit infestius, cum impunita peccata dimittit; misericorditer adversatur, cum copiosas libidines mores reddit. II, 551. Puniat a Deo opera mala, non quae fecit homo, sed quae facturus fuit, male docent Pelagianum. II, 889. Habent homines mali, ubi et per Christianos non solum mansueti, sed et utiliter plectantur. II, 317.

Pupille oculi vis. I, 1048. *Fide Oculi.*

Pu, illus quis. V, 116. Pupillus quoniam ille sit, cui adiutor et pater sit Deus. IV, 129, 150. Pupillus Dei est, quide temporalibus non praesumit. IV, 1897. Pupilli omnes suus absente patre, non mortuo. IV, 1897. Pupillorum et viduarum protector Deus. IV, 1896. Pupillorum tutores Episcopi. V, 930. Curam tuendis cum omnibus hominibus, tum maxime pupillis Ecclesia vel Episcopi debent. II, 1069.

Purgare, pro purgatum pronuntiare. III, 519.

Purgatio animi est quasi amulatio qualem et navigatio ad patriam. III, 25. Purgandi animi exemplum, sapientia incarnata. III, 25. Purgationis hominis principium, Christi incarnatio. VII, 301. Purgationem mentis, spiritus et corporis sui habent Christiani in Christo. VII, 305.

Purgatoriae poenae quorundam in iudicio. VII, 699, 700. *Fide Poena* Purgatoriae quaedam sunt poenae in hac mortali vita. VII, 727, 728. Quaedam post mortem: nulla vero post iudicium. VII, 728, 750, 751. Purgatorius ignis post hanc vitam. VI, 156, 217, 265. Purgatorius ignis in die iudicii. IV, 92, 1365. Quidam in indignatione arguentur et emendabuntur: sic tamen quasi per ignem; quidam qui arguentur, non emendabuntur. IV, 597. Quia dicitur, *salvus erit, contemnitur ille ignis*; gravior tamen erit, quam quicquid potest homo pati in hac vita. IV, 597. In hac vita purges me, cui jam emendatorio igne non opus sit. IV, 597.

Purpurus a timata. IX, 511, 642. Traditorum crimen secundo Tigisitano obicit. II, 162; IX, 735. Purpurio, occisos ab eo in carcere Misi filios sororis ejus, o. jecit secundo Tigisitanus. IX, 640. Purpurius de homicidio confessus. IX, 714. *App.* 773.

Pusillus a lamasha. IX, 256.

Puteus et fons in quo differunt. III, 1512.

Pyrronius et Thysbes. I, 982, 984, 989.

Pyrrhus rex Graeciae a parentibus accitus, Romanorum hostis effectus est. VII, 97. Apollinis oraculum de Pyrrho ambiguum. VII, 97.

Pyrrhus rex Epirotarum. VII, 164.

Pythagoras. IV, 1828; V, 1156. Samius. VIII, 1011. Quo tempore floruit. VII, 585, 596. *Not.* Pythagoras agnoscat animae immortalitatem. I, 954. Pythagoras samius audita de immortalitate animae disputatione, ex athleta factus philosophus. II, 521. Pythagoras non sapientem sed philosophum se esse dicebat. VIII, 1057. Ab illo philosophi nomen incepit. VII, 225, 596. Et philosophiae. X, 1452. Pythagorae philosophia ante ipsum ignota. II, 375. Pythagoras contemplativae parti sapientiae instituit. VII, 228. Pythagora nihil clarius in virtute contemnitativa tunc habuit Graecia. III, 1048. Is nec de se, nec de ullis re aliquid scripsit. III, 1048. Pythagore de administranda republica iudicium. I, 1020. Pythagorae errores plures. I, 589. Aenas de eodem lapsas esse putant Pythagoras. Platonici, Origenes. II, 718. Pythagoras hydromantia usus est. VII, 225. Pythagorae laus. I, 955. Improbatur. I, 589.

Q.

Quadragenarius numerus quid mysterii contineat. III, 48; V, 552, 695, 1059, 1051, 1177, 1178, 1216, 1259. Perfectionis mysterium insinuat. VIII, 805. Quadragenarii numerus, perfectus et sacratus. III, 1529. Sacramentum est laboriosae huius vitae. III, 1075. Quomodo. III, 1075. Quadragesimus numerus modo penitentie, modo levitiae convenit. III, 594, 595. Quadragesima dies ante, et quinquaginta post Pascha. V, 695, 1048, 1049, 1052, 1117, 1178, 1184.

Quadragesimae dies toto orbe sacratissimi. V, 1046, 1051. Observandum anni tempus et diernum numerus. V, 1047. Quadragesima, praecipua jejuniorum observatio. III, 594; IX, 700. Quadragesima diebus perpetua jejunia. V, 1178. Quid significant. V, 1178. Qui per alios dies jejunitis per hos augeat quod facitis. V, 1040. Quadragesimalis abstinence qualis esse debet. V, 1044. Quadragesima a carne et a vino abstinetur. V, 1040, 1045. Haec observatio non superstitiosa, sed divina lege servatur. VIII, 492. Si stomachi infirmitas aquam non tolerat, vino usitato et modico honestius sustentaretur, quam exquisitis liquoribus. V,

1053. Perstringitur superstitiosa observatio rasa in quibus cocta sunt carnes devitantium, tamquam immunda. V, 1047, 1052. Per Quadragesimam non solum a carnibus, verum etiam a quibusdam terrae fructibus abstinent fere omnes. VIII, 491, 495. Quadragesimali tempore pauperum victus omnibus imitandus. V, 1055. Restrungendae deliciae, non mutandae. V, 1045, 1044. Quadragesimae observatores delicio. V, 1040, 1045, 1045, 1047, 1055. Quadragesima non operosis aut pretiosis, sed in promptu positus et vilioribus alimentis corpus reficiendum, aut potius fulciendum. V, 1044, 1045. Secus agentes, multa errant. V, 1047. Quadragesimali tempore crux castigandi corporis assumenda. V, 1059. Servanda conjugalis continentia. V, 1040, 1045, 1045, 1047, 1052. Elatosyne largiores eragandae. V, 1040, 1042, 1045, 1046, 1047, 1052, 1055. Finientiae inimicitiae. V, 1042, 1045, 1046, 1054. A ieiunio prius jejunandum. V, 1040. Pia opera ferventius exercenda. V, 1040, 1041, 1052. Ultima quinta sabbati alibi offertur tantum ad vespertinum, alibi et mane et ad vespertinum. II, 202. Cur bis offertur. II, 204. Alii nec quinta solbati lavant, relaxante jejunium, secus alii. II, 201, 204. Quadragesimale jejunium cur ante Pascha et ante festum, cum Christus post baptismi suspensionem jejunavit. V, 1048.

Quadragesimae mysterium exponitur. VI, 40, 96. Quadragesimae dies significant laborem et humilitatem vitae praesentis. V, 1041. Vite hujus mororem. IV, 1465. Per Quadragesimam Ecclesia praesens figuratur. VI, 40, 97.

Quadro similis debet esse Christianus. IV, 1105.

Quadrupedia quoniam animi alia dicuntur. III, 241, 286.

Quaerere. Quod hortante Deo quaerimus, eodem ipso demonstrante invenimus. I, 1245. Fieri non potest divina quaedam providentia, ut religiosi animis se ipsos et Deum, id est veritatem pie caste ac diligenter quaerentibus, inveniri facultas desit. I, 1049. Veritatem quidam non pie quaerunt, et ideo non inveniunt. I, 708. Nihil homini ablatum est scire utiliter quaeri, quod inutiliter ignoratur; et humiliter confitemur esse imbecillitatem, ut quaerenti et coadiuvanti Deus subveniat. I, 1297. Neque omnes a quibus quaeritur docere possunt, neque omnes qui quaerunt digni sunt. I, 1511. Si sapientia et veritas ita quaeratur ut dignum est, subtrahere esse atque abscondere a suis dilectoribus non potest. I, 1524. Amore quaeritur. I, 1524. Maxime res cum a parvis quaeruntur, magnos eos solent efficere. I, 909.

Quaerere Deum et ad laudem et ad damnationem pertinet. III, 1759. Quaerentem se non contemnet, qui prior quaesivit continentem se. IV, 870, 871. Deus non quaeritur ab aversis, sed ipse vocat aversos, ut impleat conversos. IV, 288. Quaerentium Dominum genus duplex. III, 1676. Hoc est Christum male quaerere, in peccato suo mori. III, 1676. Qui Deum quaerunt, jam transiuntia et mortura non quaerunt. IV, 122. Deum non quaerunt, qui eum propter beneficia terrena quaerunt. IV, 996. Patrem quaere, propter hereditatem; Dominum quaere, propter redemptionem; patrem quaere, propter liberationem. IV, 1835. Quisquis a Deo praeter Deum aliquid quaerit, non caste Deum quaerit. V, 759. Quaerere aliquid a Deo nolite, nisi Deum. V, 1461. Quid Dominus quaerit a te, nisi te? V, 517. Quaerendus Deus sine fine, quia sine fine amandus. IV, 1592. Deus manibus, id est operibus, quaerendus. IV, 1855. In tribulatione Deus exquirentis. IV, 526, 972. Quaeritur anima cuiuslibet duobus modis, scilicet ad imitandum et ad persequendum. IV, 407, 1840. Quomodo Deus hominem quaerere dicitur. VII, 557. Quaerere idem est ac suum habere. VII, 557.

Quaestio innuitur aqi extendente equuleo, sulcantibus ungulis, urentibus flammis; vel mitius, virarum verberibus. II, 509, 511. Suspensus in eculeo ungulis vexatur. II, 166. Quaestionarius. V, 680, 1590.

Quaestiones difficiles non inutiliter indagantur. VI, 260. Quaestionum tria genera, an sit, quid sit, quale sit. I, 786. Quaestionum genera plusquam tria esse non possunt. VI, 15. Quaestio inscrutabilis. X, 1128. Quaestionem qui non videt, non intelligit solutionem. III, 4629. Quaestio omnis nisi intentum fecerit proposita, non delectabit exposita. III, 1545. Saepo in alterando magne quaestiones; ropositor persona magni doctoris ostentat. VIII, 107. Quaestiones omnibus difficultibus fortior caritas. V, 1612. Quaestionum lib. septem. I, 634. *Not.* *quaestiones contra paganos expositae*. I, 645. *liber de diversis quaestionibus octoginta tribus*. I, 624; VI, 11.

Qualitibus corporum tolle ipsa corpora, necesse est ut non sint. II, 858. Qualitates corporis quatuor. IV, 91. Qualitates substantia in substantiam non intrans. X, 855. Qualitates aliter transiunt a substantia corpora, non euagando. X, 812. Qualitates rerum corporalium quo modo de corpore ad spiritum, eo modo transiunt de spiritu ad corpus. X, 812. Quanta mala mense potest, etiam nulla sit tentio

ione commota. X, 859. Qualitas affectionalis est quid aliud ab affectione. X, 854.

Quando, in aeternitate non est. IV, 1459.
Quantitas duplex, molis et virtutis. I, 1057. Nullum est corpus quod non habeat longitudinem, latitudinem, et altitudinem. I, 1058. Anima nullam esse quantitatem molis, fuisse in libro de Quantitate animae. I, 1057. sed inesse quantitatem virtutis, cuius septem gradus assignantur. I, 1074. Omne corpus quantulumcumque sit, habet dimidium, et si dimidium, innumerabiles partes. III, 158. Vide Corpus. Quantitas syllabarum diverso modo a Grammaticis et Musicis attenditur. I, 1099, 1100.

Quasi habet tristitia iustorum, at eorum gaudium non habet quasi. IV, 559, 560.

Quatuor inter et quater quid intersit. VI, 40.

Querela. Aliud esse sine querela, aliud sine peccato. X, 165. Vide Perfectio, Peccatum.

Quaeris dei eadem extra portas esse merito voluerunt Romani. VII, 125.

Quies, quod quietum est, non est nihil: imo magis est quam id quod inquietum est. I, 1282. quies est apud Deum valde, et vita imperturbabilis. I, 682. Requiesce Deum ab operibus suis ut intelligendum. III, 189. Quies Dei ab operibus suis, quietis nostrae symbolum. V, 1242. Quomodo Deus requiescet in nobis sabbato vitae aeternae. I, 868. In his requiescere dicitur spiritus sanctus, quos in se requiescere facit. I, 846. Ignavia quasi quietem appetit: quae vero quies certa praeter Dominum? I, 680. Quies in Deo solo habetur. I, 752. Frustra quaeritur in creaturis fugacibus. I, 700. Ibi est locus quietis imperturbabilis, ubi non deserit amor, si ipse non deserat. I, 701. Fecit nos Deus ad se, et inquietum est cor nostrum, donec in Deo requiescat. I, 661. Ostendit Deus quam magnam creaturam rationalem fecerit, cui nullo modo sufficit ad beatam requiem, quidquid ipso minus est. I, 848. Quies non invenitur nisi in voluntate Dei. III, 886. Ubi quies, ibi sanctificatio. II, 219. Omnia propter spem aeternae quietis agenda sunt. V, 80, 88. Ad quietem semper vigilantem actio bona perducit. IV, 1489. Vide Requies. Quies Mariae operationi Marthae praefertur, quare. III, 506. Quies qualis in coelo. II, 212. Quies per lectum figuratur. IV, 1750.

Quietus a Burch. IX, 218.

Quinarius numerus imperfectus, senarius vero perfectus. III, 1599. Quinarius numerus in vetere Testamento maxime commendatur. III, 717. Quindenarius numerus concordiam significat duorum Testamentorum. IV, 1960. Quinquaginta diebus post Pascha prandetur. III, 145. Jejunia relaxantur, et stantes oramus. II, 218. Alleluia ubique cantur. II, 220. Quinquaginta dies et Alleluia post Pascha, antiquae traditionis. V, 1176. quinquagenarius numerus in nostra religione sacratum est. III, 48. Magnum sacramentum continet. IV, 1960. quinquagenarii numeri mysterium. II, 218; VI, 96. Ratio. V, 75, 1032, 1177, 1178. Quinquaginta dies post Pascha significant dies futuri saeculi. V, 1084, 1178. Per quinquagesimam ecclesia futura figuratur. VI, 97.

Quintasius Capsensis episcopus. IV, 381.

Quintimus. II, 252.

Quintiliano commendatur Galla vidua ac virgo Simplicia. II, 965.

Quintus ad aratrum. II, 590.

Quintus ab Aegia. IX, 255.

Quintus presbyter. II, 650.

Quintus diaconus. II, 351. Libellum litterarum Augustini ad Paulinum delatit. II, 347.

Quirinalis flamen. VII, 60.

Quirinus cognominatus est Romulus. VII, 60.

Quodvultdeus diaconus Carthaginiensis. VIII, 21, 56. Petit ab August. ut haerese omnes a Christo, earumque errores exponat. II, 998. Et excusat Augustinus operis difficultatem, ac monet rem iam ab aliis tentatam. II, 999. Nec desinit tamen quodvultdeus flagitare. II, 999. Dicit frustra sibi Graecam faciendam delegari, qui latina non dederit. II, 1000. Quodvultdeo promittit August. opus quod petit, dum per occupationes licebit. II, 1001.

Quodvultdeum de duobus adulteris apud Catholicos convictum, a Donatistis esse susceptum dicebat Petilianus. IX, 366.

Quodvultdeus episcopus. II, 759, 781. Ei scripsit Aug. quid agendum ecclesiasticis, obsidionis instante metu. II, 1015.

R.

Raab non ob fallaciam remunerata, sed ob benevolentiam. VI, 540. Melius a mendacio abstinuisset. VI, 541, 542. Raab quatenus imitanda est. VI, 542, 545.

Racha quid. III, 1240, 1241. Vox indignantis. III, 1761. Intersectio indignantis. III, 42, 45. Racha in aliam linguam non potuisse verti dicitur. III, 42.

Rachel visum principium interpretatur. III, 1046; VIII, 452. Rachel quod figeret. VIII, 452. Figura est vitae contemplativae. III, 1046.

Radices duae bonorum et malorum caritas et cupiditas. X, 370. Radix nostra caritas. IV, 124, 558, 557, 607, 1947. Radix apostolica. VI, 278.

Rana significatur loquacissima vanitas. IV, 1000.

Rapaces milvis comparati. III, 361.

Rapere. Quomodo rapiat hominem Deus. I, 795.

Raphain id est Gigantes. III, 749.

Rapina, lucrum damnosum. IV, 740. Rapina simul cum furto prohibita septimo praepcepto. V, 71.

Raptores alienarum rerum quanta maneant poena. V, 206. si stultus est qui recondit sua, invenire nomen ei qui tollit aliena. V, 961. Raptores redarguuntur. V, 963. Raptoris eleemosyna Deo non accepta. V, 649, 962. Quod invenisti et non reddidisti, rapuisti. V, 965. Raptor maior ideo te quaerit, quia invenit minorem raptorem. IV, 1646.

Raptus animae duplex, spiritali visione et intellectuali. III, 476. In raptu spiritali aliquando fit revelatio. III, 476. Natura et excellentia raptus intellectualis. III, 476. Potest mens humana divinitus rapi ex hac via ad angelicam vitam, antequam per istam communem mortem carnis solvatur. II, 610. Raptus Paulus ad vitam angelicam. II, 610.

Rara quae sunt, ipsa sunt mira. VII, 722.

Ratio est mentis motio, ea quae discuntur, distinguendi et connectendi potens. I, 1009. Ratio est aspectus animi, quo per se ipsum non per corpus verum innotuit; aut ipsa veri contemplatio, non per corpus; aut ipsum verum quod contemplatur. I, 1026. Ratio cibis mentis. X, 680. Communis est hominibus et angelis; non vero pecoribus. X, 350. Ratio est quasi animae caput aut oculus. I, 1177, 1248. Rationem aeternam esse multis edisserit Evodius. II, 704. At non probat Augustinus quod dicit, ratione cogi Deum esse, vel ratiocinando effici Deum esse debere. II, 705. Rationis et intellectus discernendi. V, 257.

Rationis ministri sunt tam interior quam exteriores sensus. I, 1245. Ratio iudicat de sensu interiore. I, 1247. Ratio corpori ac sensibus praestat. III, 146. Duo sunt in quibus illius vis potest ipsis etiam sensibus admoventi, opera scilicet, et verba. I, 1010. In visu et auditu, et in ipsa etiam voluptate quaedam rationis vestigia sunt. I, 1011. Ratione nihil in homine praestantius. I, 1248. Per eam homo bellois praestat. I, 1250. Unde spiritus hominis dicitur in Scripturis ratio, qua ab eis distat. III, 202. Ratio ipsa ratione cognoscitur. I, 1268. Ac se ipsam comprehendit. I, 1246. Ratio est excogitatrix omnium disciplinarum. I, 1012. Ratione praestantior est virtus. III, 147. Ratio velut in arce collocata ad regendam libidinem et iram. VII, 427. Ratio ad vicem viri debet regere omnem animalem motionem. III, 746. Rationis dominatio ad motus inferiores frenandos homini data. V, 70. Ratio vitilis recte non imperat, si Deo ipsa non servit. VII, 656. Ratio non in infantibus nulla, sed sopita. II, 561. Ratio sapita in infante, excitanda ut sit sapientiae et veritatis capax. VII, 789.

Ratio et auctoritas quomodo conducunt ad descendendum. I, 1008. Vide Auctoritas. Ratio exemplis anteponenda. VII, 56. Ratione errorem non persuaderi, sed falsa ratione. II, 435. Ratio in investigatione rerum divinarum deficit. I, 1515. Ratio fidem praecedit, fidesque rationem. II, 454. Si manifestissime certaeque rationi velut Scripturarum sanctorum obijciat auctoritas; non intelligit qui hoc facit, etc. II, 588. Ratio si acuta divinarum Scripturarum auctoritatem redditur, quamlibet contra sit, fallit veri similitudine, nam vera esse non potest. II, 588. Ubi humana ratio deficit, fides sufficit. V, 1008. Rationi percipiendae idonei perpauci. VIII, 81.

Rationabile quid. I, 1010. In tribus apparet. I, 1012. Rationabilis et rationalis discerni. I, 1010. Rationalis creaturae vitium ac miseria, aversio ejus ab incommutabili bono; virtus ac beatitudo, conversio ejus ad idem bonum. II, 561.

Rationale summi sacerdotis. III, 657. In eo lapidem fuisse fabulantur, cuius color sive ad prospera, sive ad adversa mutaretur sacerdote intrante in sancta. III, 657. Rationale Legem et judicia significabat. III, 640, 641.

Rationalis Africae. IX, App. 792.

Ratiocinatio, est e certis ad incertorum indagationem nitens cogitatio. I, 1021. Ratiocinatio est rationis inquisitio. I, 1065. Hujus et rationis discerni. I, 1064. Utriusque usus. I, 1065.

Ravenna. X, 457. Ravennae Laurentii memoria. V, 1444. Ravennae data constitutio. II, 927.

Razii exemplum se ipsum interficientis, Donatistas non juvat. II, 951; IX, 728, 750. Quid nos admoneat. IX, 750. Razii factum magnum est, sed non bonum. II, 952. Scriptu-

ra illud narrat, non laudat. II, 931. Rarius quo sensu laudatus in scripturis. IX, 720. Rarius non fuit vir elocanda mortis sapiens, sed ferenda humilitatis impatiens. II, 952.

Reatus quid et ubi sit. X, 860. Reatus culpe et poenae distinctio, seu peccatum, et poena peccati. I, 600. Reatus peccati. X, 430. Reatus non nisi post baptismum solvitur. X, 851. Deus res, quarum reatum solvit, ad fidei certamen manere sinat. X, 182.

Rebaptizandum errori occurrat. III, 778. Cur non rebaptizandum. IX, 30. Rebaptizatio est quid poenae quam mors. IX, 319. Rebaptizare, grande scelus. IX, 35. Rebaptizare haereticum hominem, qui haec sollicitudinis signa perceperit, quae Christiana tradidit disciplina, omnino peccatum est. II, 93. Rebaptizant Catholici Donatistae, cum in ipsis haereticis Ecclesiae universae placuerit baptismum non rescindere. VIII, 47. Rebaptizatum donatistarum in parte Donati illudur. IV, 98. Rebaptizare non auit sunt Donatistae eos, qui in schismate Maximiani baptizati fuerant. II, 800. Non rebaptizantur qui a Donatistis ad Ecclesiam convolunt, sed necesse est poenitentiam agere. II, 805, 810. *Vide* Baptismus, Donatistae, Rebaptizatores. V, 241, 245.

Rebecca in benedictione Jacobi quod figurabat. V, 38. Rebecca est figura Ecclesiae. IV, 1675.

Reburus. VIII, 227.

Recapitulatio diligenter observanda in scripturis. III, 535.

Recedit a Deo dissimilitudine. IV, 1217.

Reconciliati Deo sumus, non sicut reconciliatur inimicus inimico, quasi Deus incipiat amare quos odit. III, 125. Reconciliatur nemo Deo, nisi per Christum. X, 141, 145, 826. Nisi per dilectionem. VI, 194. Tenentur procepta Christi, reconciliamur Deo. VIII, 119. Reconciliatio poenitentium. VII, 675, 674. In periculo mortis reconciliationem dari vult Augustinus poenitentibus, etiam adulterina consortia retinentibus. VI, 470. Reconciliatio arra pacis. VI, 470. De reconciliatione sermo. V, 1031. Quanta cura sategit Augustinus, ut sibi reconciliaretur episcopus, quem litteris asperioribus offenderat. II, 625, 621.

Recordatio. Ea quae discimus non nobis veluti nova inseri, sed in memoriam recordatione revocari, socratis inventum. II, 68.

Recta opera non sunt, cum cor directum non est. IV, 991. Recta sunt opera, quorum finis est caritas. IV, 1148. Rectus recto convenies, et sine dubio placebit tibi Deus. V, 317. Recti corde quoniam. III, 1605, 1621; IV, 104, 275, 273, 277, 278, 305, 710, 771, 991, 996, 1208, 1885. *Vide* Cor. Rectus est homo, quando in eo bono quod facit, Deus ipsi placet; in eo autem malo quod facit, Deus nisi non displicet. IV, 885. Rectus quantumlibet tibi videaris, producit Deus de thesauro suo regulam; coartate ad eam, et pravus inveniris. IV, 1849. Recti et non recti corde. V, 317. Rectum amando corrigimur, ut recto recti adherere possimus. II, 672.

Rector. V, 420. Rectorum Ecclesiae pericula. IV, 1423, 1426.

Redarguere. Ad redarguendum pigritiam dispensatorem Dei nihil magis facit, quam timor verbi asperi. V, 961.

Reddendum vel non reddendum bonum aut mala sex differentiae. IV, 1452.

Redimere tempus. V, 122, 910.

Redemptionis beneficium. V, 1483. Redemptionis Christi mysterium nullis retro temporibus de nit. VII, 221. *Vide* Salus. Redemptionis mysterium quam diversis significantibus praedicatum. VII, 221. Redemptionis nostra elegantia enarratur. V, 726, 745. Redemptionis nostrae communi peractum a Christo. IV, 1521, 1925. *Vide* Christus. Redempti sumus sanguine Filii Dei. V, 135. qui nos tanto pretio redemit, non vult perire quos emit. V, 135.

Religi ad prorem vitam peccata prohibuit. VII, 300. Religi homo in deterorem, cum ad se redit. IV, 978.

Relectionis necessitas ab edictatis libertate discit. X, 771. Relectiones, inebriantem quotiesque medicamenta sunt. IV, 1320. Religi ab eo quare, a quo factus es. IV, 1865.

Reformare. qui nos formavit, ipse reformat. IV, 524.

Reformatio a confessione incipit, et per bona opera perficitur. IV, 1908.

Religium nostrum Deus. IV, 271, 345, 878. Religio hominis duplex. VII, 695, 697. X, 681. Religio hominis beneficium. V, 1006, 1081. Religio. VII, 579, 606. Regenerationis beneficium ex Christi incarnatione. X, 171. Regenerationis nostrae sacramentum non esse velut manifestatus mediator: antiquis autem iustus erat aliquod occultum. II, 843. Regenerationis signum ante dicitur a quo et qualis fuerit, scriptura tacet. VII, 359. Regenerationem omnibus, uno Christo excepto, necessariam videri. II, 841. Regenerationis et generationis nostrae differentia. V, 1061. Regeneratio opponitur generationi. X, 180.

Regeneratio spiritus quatenus fit. X, 141, 145. Regenerationis sacramentum, baptismus. X, 177. Regeneratio per Christum ducit ad justificationem vitae. X, 177. Regenerationis quid praestat. X, 187. Generatio ex Adam uno collata efficit, regeneratio ex Christo tam fluida, quam quae postea ex unius operibus humanae conversationis accipit, solvit. II, 678, 679. Regeneratio peccata solet universa in quavis aetate. VI, 287, 288. *Vide* Baptismus. Regenerationis lites, scilicet, caritas, in hac vita sunt solatia miserorum, non gaudia beatorum. IV, 1365.

Regi et regi quid differant. X, 525. Non regit qui non corrigit. IV, 304. Quosnam Deus regat, quosve dimittat. X, 524. A Deo regimur per singulos annos, quando recte regimus. X, 539. Regit spiritus, caro regitur: nec spiritus bene regit, si non regatur. V, 915. Rege terram, et eris rex terrae. IV, 970.

Regis vivorum et mortuorum. V, 293.

Regnare dupliciter dicitur. VI, 77, 78. Regnare velle latius an bonis congruat. VII, 124. Regnandi cupidum Romanus. VII, 45. Id Nemo. VII, 146. Regnante Domino ita quisque subjectus est, ut regnet et ipse cupiditatibus suis. IV, 647.

Regna humana divina providentia constituuntur. VII, 141. Donantur. VII, 560. Gubernantur. VII, 154. Regnorum divisio, cupiditatis vel utilitatis effectus. VII, 560. Primis singulis consequens non erat, ut primogeniti in regna succederent. VII, 464. Regna a diis dari non possunt. VII, 176. Regna an deorum auxilio vel juvantur, vel deseruntur? VII, 117. Regna solus verus Deus dat. VII, 123. Bonis et malis, prius et impiis. VII, 159, 168. Quare. VII, 159, 160. Regna terrena quibus voluerit Deus, et quandoque voluerit, vel sinendo, vel donando distribuit. III, 1051. Regnum iuxta vero Deo habere non poterant Romani, et illo cogito melius habuissent. VII, 155. Regna terreni et toleranda Deus Imperatoribus Christianis, quare. VII, 171, 172, 175. Regnum latrocinia non tam pisis, quam illis, quibus regnant, utile est. VII, 114. Regnum modicum magis regnandus nocet. VII, 114. Regna alii specie usitata, magna sunt latrocinia. VII, 115. Regnum aliena iniquitate crescit. VII, 121. Regni propagatio quo sensu dici potest felicitas. VII, 124. Haec incongruentur Jovi adscribitur, si victoria dei est. VII, 121. Regnum bello augeri, grande latrocinium. VII, 116, 117. Id malis videtur felicitas, bonis necessitas. VII, 124. Regni iusti et moderati forma. VII, 116.

Regna excellentiora Gentium tria. VII, 497. Inter regna terrarum, ceteris clariora fuere Assyriorum et Romanorum. VII, 560. Regna mundi quatuor significata per quatuor bestias in Daniele. VII, 695. Regnorum terrenorum praedicta sunt mutationes. V, 622. Regni Israelitici commutatio per Christum figurata in veteri Testamento, ubi. VII, 526, 527. Regnum bonis et tenebrarum, Mamelch, regnum figmentum, destruitur. I, lib. *de Moribus Manich.* c. 5, 4, 5, etc. Regnum uxorum. I, 752.

Regnum in creaturis rationales sunt heis generis. V, 1658. Regna duo, unum Christi, alterum diaboli. II, 918. Regnum diaboli constat ex his qui inter se divisi sunt. V, 141. Regnum Christi duplex. VII, 675. Regnum Christi est in hoc mundo, sed non de hoc mundo. III, 1959. Regnum Dei, scilicet, illud credentes in eo proferimus. V, 588. Regnum Christi et sanctorum in terra post separationem malorum. V, 1197. *Vol. (a).* Regnum Christi haeresibus et schismatis etiam exterius indovum. V, 446. Regnum sanctorum. VII, 675. Et Ecclesiae. VII, 548.

Regnum celorum cum dicitur Ecclesia. VI, 409. Regnum celorum, id est, sanctorum qui celi appellantur. V, 490. Regnum coeleste, et regnum terrenum hodie in isto saeculo communiter est. IV, 1002, 605. Regnum celorum non promissum aut in veteri Testamento. VII, 129, 150. Regni celorum nomen non in veteribus libris invenitur, sed in novis. VIII, 568. Regnum celorum in veteri Testamento promissum esse, quare tamquam errorem Pelagii obiectum. X, 327, 328, 329. An de facto promittatur. X, 327. Regni terreno veteris iusti coeleste regnum magnabantur et praenuntiabant. III, 75. Regnum terrenum Judaeorum, malum erat regnum coeleste. IV, 1605.

Regnum Dei, regnum celorum a Deo additur. III, 1815. Regnum Dei promissum. V, 641. Quidam promissum. I, 610, 674. Non soli haereticis, sed et qui male vivunt, ad regnum Dei non pertinent. IX, 170. A regno Dei excludit vultum et carnem. IX, 171. Regnum Dei qui modo cato et sanctus non possit habere. V, 1019. Nemo qui posse autare in regnum Dei, magna est poena hominis. X, 785. Nominis per remissionem peccatorum fit, ut ad regnum Dei perveniat baptizatus. X, 141. In regnum Dei solo Christi societas introducti. X, 118. Regnum Dei ubi intelligitur. X, 318. Regnum Dei in hac vita, ubi aeterna parvitas non baptizatus reservata. X, 181. Inter regnum aeternum et regnum

cælorum nullus medius locus vitæ æternæ. V, 872, 1537. Regni cælorum pretium. V, 1521. Regnum cælorum quam diverso pretio ematur. IV, 1468. Tanti valet, quantum habueris. IV, 574. Percipitur pro calice aquæ frigidae. IV, 574. Regni Dei qui possessores. I, 612.

Regni Dei descriptio. I, 612. Regnum Dei pariter ab omnibus, totum a singulis possidetur. V, 549. Unicuique integrum est, quod concorditer habetur a multis. V, 549. Ad regnum Dei invitati omnes. V, 549. Quæ ibi non erunt novimus: quæ erunt, amare ac desiderare possumus, non digne cogitare. V, 1121. Ibi totum negotium nostrum laus Dei erit. V, 1121. Quis magnus et quis minimus in regno cælorum. V, 1168. Regnum Dei, crescente possessorum numero, non minuitur, quia non dividitur. V, 549. Regnum cælorum habet præmia diversa. VI, 410. In regno cælorum qualis erit ciuis. V, 969. Regni Christi iam pignus tenemus, sanguinem Christi. V, 840, 848. Regnum cælorum quis recte, quis prave desideret. V, 489.

Regula incommutabilis est Dei voluntas. IV, 1206. Regula ad intelligenda scripturas. V, 26, 50, 536. Ad intelligenda scripturæ loca de Filio Dei. VI, 74. Regula fidei. VI, 239, 290. *netr.* scilicet symbolum. V, 999. Regulae catholice defensores. VI, 253.

Regulus. X, 745. Regulus Punicum bellum confecisset, nisi avilitate nimia laudis diuiores conditiones Pœnis imperasset. VII, 99. Regulus primo Punico bello captus. VII, 99. Reguli captivitatis historia. VII, 28. Reguli captivitas, juratio, mors cogit deos rubescere. VII, 99. Regulus quanta fide iururandum Afris servavit. VII, 161. Regulus certissimos cruciatus et horrendi exempli mortem libera voluntate ne pejeraret excepit. II, 475. Regulus se ipsum occidere, magnum scelus iudicavit. VII, 57. Reguli magnitudo animi. VII, 57. Regulus Catoni præferendus. VII, 57.

Relativa aliquando eadem sunt, aliquando diversa. II, 750. In multis relativis non invenitur vocabulum, quo sibi vicissim respondeant, quæ ad se referuntur. VIII, 919.

Relaxandi animi gratia voluptatem aliquam post magnas curas capere, modestissimum est: ab ea vero capi interdum turpe. I, 1086.

Religiosus episcopus. II, 966.

Religio unde dicta. VII, 280, 281. Religio ex eo dicta est, quod nos religet Deo. I, 605; III, 170. Vel ex eo quod nos religat. I, 605. Religio quid sit. VI, 20, 21. Religio vera ea est, quæ se uni Deo anima, unde se peccato velut abruperat, reconciliatione religat. I, 1080. Religionem vis innata inseruit. VI, 20. Christianæ religionis summa. VII, 219, 220. Religionis servitus quæ Græce *λατρεία* dicitur, uni debetur Creatori. II, 578. Religio an aliis rebus, quam Deo exhiberi possit. VII, 278, 279. Religionis nostræ initium. V, 257. Religio vera a vero Deo inspiratur et docetur. VII, 179. Religio vera ab exordio generis humani una eademque. II, 575, 579. Religio Christiana apud antiquos. I, 605. Huiusque salus nulli unquam defuit, qui dignus fuit. I, 645. Quomodo hoc intelligendum. I, 645. Argumentum efficax Christianæ religionis, oracula Prophetarum de iis, quæ a sola voluntate Dei pendent. VII, 516. Totius mundi fides. VII, 760. Et quod propter Christum victores victis pepererunt. VII, 15. Religio Christiana una salubris religio. VII, 111. Prædicta in veteri Testamento, revelata in novo. VII, 314. Variis miraculis confirmata. VII, 314. Religio quomodo a Christo iudata. VIII, 88. Religio vera aut noxia superstitioni in quo sint. II, 577. Religio proprie non nisi in veritate locum habet. IX, 748. Religionis nostræ veritas ac mirabilis propagatio explicatur. II, 522. Religionis nostræ veritatem probat mors ab Apostolis pro ea appetita. V, 1414.

Religiones falsæ, Martyrum passione sublata. VII, 156. Error in religione venit ex hoc, quod pro Deo colitur creatura. III, 150. Varia sunt falsæ religionis genera. III, 169. In religione falli expedire Varro putat. VII, 154, 157, 158. Populum in religionibus fallere velut sapientem et prudentem negotium fuit. VII, 159. Religio qua a pueris semel imbuti sumus, ad se nos etiam incisos rapit. I, 921.

Religio vera sine fide et sine quadam gravi auctoritatis imperio iniri recte non potest. VIII, 79. In religione sola sequenda sunt hæc tria, fides, spes et charitas. VI, 232, 255. Religionem Christianam quidam rideant, quod in ea fides rerum, quæ non videantur, imperatur. VI, 171. Refelluntur. VI, 171. Religionis Christianæ sanctitas opponitur iapuro cultui dæmonum. VII, 76. Religionis summa est imitari, quem colis. VII, 242. Religio omnis, animæ causa. VIII, 75. In nullum nomen religionis seu verum, seu alium coagulari possunt homines, nisi aliquo signaculorum vel sacramentorum visibilibus consortio colligentur. VIII, 355. Religio non queritur nisi esse credatur. VIII, 86. Religio qua via possit inveniri. VIII, 91. Incarnata Dei sapientia, via ad religionem commodissima. VIII, 88. Religio querenda apud eos qui excellenti famæ celebritate, et

omnium occupatione populorum. VIII, 76. Cum inquiritur vera religio, sumendum exordium a catholica Ecclesia. VIII, 78. A religione querenda a, ad Catholicos nihil prohibet. VIII, 77. Religio a, ud Paganos vera querenda non est; sicut nec apud hæreticos, schismaticos, Iudæos. III, 165. sed apud Christianos reperitur. I, 605; III, 105. An a religione vestiganda abstinendum, eo quod apud paucos sit. VIII, 76. Tutius est plurimum in religione, quam unus aut paucorum privatam sententiam sequi. IX, 142. Religio indignus est, qui ficto pectore accedit. VIII, 81. Religio Christiana, via regalis ad regnum VII, 512. Via universalis liberandæ animæ. VII, 515. Religionis nostræ libertatem oneribus servilibus non premendam. II, 229. Religio nostra non est inimica, sed utilis Reipub. II, 529. Religionem accipiente ingenium vel excellens non sufficit, nisi Deus adsit. VIII, 82. In religione duæ personæ laudabiles sunt; et tria hominum genera imitanda. VIII, 85. Paganorum falsum oraculum de tempore, quo maiora esset religio Christiana. VII, 617, 618. De religione Christiana Pagani injuste conqueruntur. VII, 65. Christiana religio figurat per Aonam matrem samuchis. VII, 528.

Religiosus quid a superstitione differt. VII, 187. Augustinus opus de catholica religione a se scriptum memorat. II, 80, 109.

Reliquiæ Martyrum. VI, 575. Reliquiis sanctorum divinitus honor conciliatus. V, 1255. Reliquiæ sanctorum ad fidei consolationem. V, 1257. Ad memorias orationum, non ad gloriam Martyrum. V, 1257. Reliquiæ sancti huius martyris in Africam translatae, ac ubique, ob Dei beneficia, diffamatae. V, 1455. Reliquiæ sancti huius martyris in loco sacro collocatae. V, 1457.

Reliquarium. III, 587, 588. Reliquarium Evæ. I, 715. Remedium idem eidem ejusdem personæ dolori adhibuit primo, profuit, post aliquot annos. *venit* II, 527. Remedia scelerata recurrenda sanitatis. V, 52. Remedia quotidiana Deus præstat ex Innoc. II, 782. Remedia peccatorum. V, 98, 982, 1207. *vide* Peccatum.

Reminiscencia quid. I, 787, 791, 1035, 1175. Reminiscencia animarum ex Platone, improbat. I, 601. Reminiscencia Platonis et Pythagoræ expugnatur. VIII, 1011, 1012.

Remissio peccatorum. VI, 195. Remissio omnium peccatorum fit in baptismo. V, 41, 53, 590, 454, 752, 1635. Peccata quilibet posse dimitti. V, 1551, 1558. Peccata non ab homine, sed a Deo dimittuntur et per hominem et præter hominem. V, 599, 600. Remissio peccatorum est a Spiritu sancto. I, 995. Peccatores mortuos suscitavit Christus, ligatos solvunt discipuli. V, 595. Remissio peccatorum, ubi Ecclesia est. III, 2062. Nec habetur extra Ecclesiam. V, 460, 465, 465. Peccata per Ecclesiam Spiritus sanctus dimittit. V, 454, 600. Peccata quæ vitamur, in debitis dimissis numeranda. V, 598. Per integritatem remissionis peccatorum, accipimus remedium orationis. V, 752. Remissio peccatorum una est quæ semel datur in sancto baptismo, alia quæ quotidie datur in Dominica oratione. V, 596. Peccata ut nobis dimittantur, fratris esse dimittenda. V, 655. qui vult dicere efficaciter, *dimitte nobis debita nostra*, dicat veraciter, *sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*. V, 596. Remissionis quotidianum incensum. X, 267. *vide* Debitum, Peccatum.

Remus a Romulo fratre occisus. VII, 82.

Renasci non potest qui natus non fuerit. II, 844; X, 177, 178. Renascimur ex Deo et Ecclesia. V, 680. Periturus est omnis homo in æternum, si non renascatur. X, 1225.

Renatus servus Dei. X, 552. Monachus. I, 655; X, 472, 474, 475. Laicus. X, 495. De Cesarea misit ad sanctum Augustinum duos libros contra ejus opera scriptos. I, 655. Pertulit epistolam Optati ad Augustinum in Mauritianum Cæsariensem. II, 857.

Renibus terrenarum rerum delectatio tribuitur, quare. IV, 105. Renes nostros quando Deus possideat. IV, 1795.

Renovari spiritu mentis, est spiritales fieri. III, 555, 556. Renovatur homo per Jesum Christum, quomodo. III, 221. In renovatione quomodo id recipimus quod perdidit Adamus. III, 555, 555, 556. Non renovatur homo, si non ad hoc per Christum renovetur, quod in Adam prius erat. III, 552. Renovatio tota et pl. na hominis non fit continuo in baptismo. X, 156, 157. Renovationis initium et progressus. X, 156. Ordo quo languores vetustatis, crescente novitate sanantur. X, 259. Ubi renovamur in agnitionem Dei. X, 542. A veteribus ad nova transitus agitur, cum corrumpuntur exteriora, et innovantur interiora. IV, 420. Renovamur imitatione passionis Christi. IV, 411. Renovatio fit jam spiritu, fiet postea et carne. III, 555, 354. Renovatio perfecta fiet in resurrectione. IV, 420.

Renuntiatio satanæ in ceremoniis baptismi. X, 408, 427. Renuntiare mundo et diabolo. VI, 291. Renuntiatio sæculo et hereditati damnosæ, quæ venit ex Adam. X, 1267.

reparare. Nisi homo repararetur a Deo, semper in profundum est. IV, 1696. Reparatio hominis. *vide* Reformatio.

RePELLI a Deo nihil aliud quam non adjuvari. IV, 1512. Repetitiones cor flant in sacris Scripturis. IV, 902, 948, 1219, 1517. Repetitiones in libris non inutiles. IX, 125.

Reprehendunt multi in altero, quod ipsi cogitant facere. IV, 800. Reprehendens in alio quae reprehendenda non sunt, magis se laedit quam illum. II, 247. Ille justus reprehensor, qui non habet quod in illo reprehendatur. IV, 590. Reprehensiones malorum prosunt bonis. V, 1564. Pro reprehensoribus orandum. V, 1564. Utiores esse plerumque inimicos jurgantes, quam autem vos conjurantes ineluctantes. II, 248. Non re, rehendere nos cor nostrum, quando dicatur. X, 503. *Vide* Corruptio, oburgatio.

Reprobatio Electio, misericordiae; reprobatio, Dei iudicio adscribenda. II, 825. Re, probatio quomodo non injusta. VI, 120, 121. Qui reprobatur, de iniquitate Dei conqueri recte non potest. VI, 122. Quid in reprobis odit Deus. VI, 125. Cur unus liberetur, alter non liberetur, inscrutabile Dei iudicium. II, 876, 882. Injustum esset, si fierent vasa irae ex massa non damnata. II, 822, 860. Ubi, vel unde, vel quando coepit damnationis meritum habere anima, si novae sunt, nondum invenit August. II, 861. Deus non auctor peccati in reprobis. II, 884. Reprobi suo, ut pereant, desiderio dimituntur. X, 524, 942. Homo cum datur in reprobum secessum, in interiore sinu accipit suppliciorum meritum futurorum. IV, 1020. Reprobi quidam gratiam Dei suscipiunt, sed temporales sunt, nec perseverant; deserunt et deseruntur. X, 942. Reprobi quidam habent ad tempus veram justitiam, sed in ea non permanent. X, 928. Non sunt ex numero filiorum, etiam quando sunt in fide filiorum. X, 928. Super filios perditionis non est inanis Dei nec intractosa patientia. X, 1428. Reprobi secundum aliud sunt ex fidelibus, et secundum aliud non sunt. III, 1799, 1800. *Vide* Praedestinati. Reprobi cor creantur. II, 658, 778, 822, 825, 860, 884. Quare Deus creat quos praescivit peccatores et damnandos. II, 824, 860. Nec bonum creationis, nec bonum nutritionis ab eis abstinet Deus, quos praescit aeterno suo plicio puniendos. X, 1504, 1505. Reprobi ad utilitatem electorum nascuntur et vivunt. VII, 544; X, 792, 1427. Reprobis bene utitur Deus. X, 1504. Reprobi cum electis misceantur in Ecclesia. X, 611. Reprobi diversi generis pro meritis puniendi. X, 942. Reprobi supplicio suo erudiunt electos. VI, 72. Ad usum correctionis electorum sunt. VI, 125. Dei ira, potentia et misericordia elucet in creati nec reprobiorum. II, 822, 860, 861, 876. Per reprobos et electos divitiae Dei manifestantur. II, 824, 877. Reprobis Deus utitur ad manifestandam suam gratiam in praedestinis. IV, 1117. In reprobis perditione notas facit Deus divitias gloriae suae in vasa misericordiae. X, 524. Adversus reprobos longe aliter atque adversus electos Deus se gerit. IV, 1205. Reprobis neminem adducit Deus ad poenitentiam salutem. X, 795. Reprobi plures sunt quam electi, quare. II, 861. Reprobi cor tam multi. II, 861. *vide* Electi.

Repudii usus qualis apud Gentiles, et qualis apud Judaeos. VI, 579. Repudii libellum cor praecerperit Dominus dari. VIII, 365, 367.

Requies Dei. III, 505, 506, 510; VI, 551. Non percipitur nisi a perfectis. III, 506. Requies Dei in sion. IV, 1725. Requies Dei ab operibus suis. III, 1536, 1557. Quare a Scriptura commemoratur. III, 1557. Requievit Deus, et semper operatur. V, 691. *Vide* Quies. Requies Dei in die septimo. V, 80, 691. Quomodo intelligendum quod Deus requieverit die septimo. III, 189, 191. Requies Dei cessationem ab instituendis rerum naturis, non autem ab his administrandis significat. VIII, 151. Requies Dei in die septimo significat laborem praecessisse. VII, 525. Nec habet vesperam. VII, 544. Requies Domini in septimo die, futuram requiem significat, quam post bona opera daturus erat hominibus. II, 215. Requies Dei dicitur, qua requiescit in Deo. VII, 525, 545. Requiescere Deus dicitur, cum ipso donante requiescimus. II, 215. tantum nos amat Deus, ut quia nos requiescimus, se dicat requiescere. IV, 1725.

Requies sanctis in hoc mundo non est promissa. VIII, 264. Requies promissa nobis adesse non potest in hoc saeculo. X, 1579. Requies non invenitur in divitiis et honoribus. VI, 529. Non in oblectamentis carnis et spectaculis. VI, 529. Requies et resurrectionis fides in aera non commendata. VIII, 264. Requiem sperare non debemus nisi post bona opera. III, 1556. Requies labore emittit. IV, 1212. Pro aeterna requie labor aeternum subambulus esset. IV, 572. Ubi requies, ibi sanctificatio. II, 218. Requiem jam hic suavem gustant, qui non nisi post hanc vitam quaerunt. VI, 550. Requies animae solus es Deus. I, 661, 752. Requies ubique amatur, sed in solo Deo certa et sancta invenitur.

II, 214. Requies creaturae in Deo. III, 502, 506, 507, 645. Mane habet, non vesperam. III, 508, 509. Requies hominis ante lapsum in Christi divinitate, et post in ejus humanitate. VI, 551. Requiescere non potest anima, nisi in eo quod diligit: nec requies aeterna ei datur, nisi in dilectione Dei. V, 208. Requies continuo post mortem. III, 1751. Requies sanctorum in aeterna viti erit, non desideriosa. VI, 542, 545. Requies Beatorum in contemplatione veritatis. V, 1655. Requies Angelorum in Dei Verbo. VI, 551.

Rerum causae in Verbo Dei conspiciuntur. VII, 274. Res non discuntur per ipsa verba. I, 1214. Res nostrae proprie quanam. V, 72. Rerum temporalium instabilitas. I, 1281. Non res, sed homines qui rebus male utuntur cul, audi sunt, cum ex bono usu alius bonus, ex malo alius malus evadat. I, 1240. Res magnae si a parvis quantuntur, magnas eos solent efficere. I, 909. Res magnae magnos viros desiderant. I, 909.

Rescriptum. III, 1445.

Respublica quid sit. II, 529. Respublica definitur res populi. VII, 67, 648. Quia ratione nuncupatio reipublicae Romanis et aliis regnis possit convenire. VII, 655. Quanam est vera respublica. VII, 655. Respublica sive justitia nomen sua obtinere non potest. VII, 67, 68. Respublica quo spectare debeat. II, 670. Respublicae salus in quo sita sit. II, 525; VII, 758. Respublicae non inimicam esse doctrinam Christianam. II, 529. sed magnam ejus salutem. II, 532. Respublicae ordo id ejusdem pacis terrena vinculum coeque etiam iudiciorum, plurimum valet. III, 598. In respublica non se solum quisque curare debet, sed sibi invicem adhibere diligentiam. III, 778. Respublica idolorum cultrix, non est respublica. VII, 635. Nulla respublica, nisi ea, cujus conditor rectorque Christus, veram justitiam habet. VII, 69. Respublicam suam habet Christus. IV, 1914. Respublica felix non est stantibus manibus, ruentibus moribus. VII, 45. Nec ideo felicitas, quia amplior. VII, 114. Respublica optima nullum bellum suscipit, nisi aut pro fide aut pro salute. VII, 758. Respublicae pessime vel flagitiosissime descriptio. VII, 65. Ille quoque a Christianis patienter toleranda. VII, 64. Rei publicae nullus est interitus naturalis. VII, 758. Respublicam sine injuria regi non posse vulgo ferebatur. VII, 66. Respublicae regimen triplex. VII, 67. Respublicam sapienter administrantiam Antisthenes, fugiendam Aristi, sive dicebat. VII, 601. Rei publicae administratio dissimiliorum consensu ut haec monia perficitur. VII, 66. Libri de Republica laudantur. II, 514. Falsa sententia de republica. VII, 67.

Resistere. Nihil nobis resistit non resistentibus Deo. III, 2066.

Respicere Deus dicitur cum miseretur. IV, 293. Respicere retro. V, 476, 621, 622, 1202. Respectum pro dilectione poni quotidianum est. IV, 800.

Restis peccatorum. IV, 1808.

Restituenda res aliena. II, 662. Restitutionis praecipuum. III, 720. Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. II, 662. Restituenda sunt usurae. II, 664. Officialium ore sibus quid liceat accipere, quid idem restituere debeantur. II, 665. Advocatus qui causam malam egit, restituere potius tenetur, quam quisquam in quolibet officio militans. II, 664. Interveniendum pro viris, non ad hoc ut numme restituant ablata, alias in societatem criminis veniuntur. II, 662, 665. Restituere aliena, et sua pauperibus largiri distinguuntur. II, 665. Si quis cruciatur dum existimatur habere quod reddat, etiam si non habeat, nulla est iniquitas. II, 662. Misericordes tamen in ipso dolo nolunt pro incerta pecunia certa inferre supplicia. II, 662. Restituere nolentes episcopi quosdam clam, quosdam palam arguunt, quosdam etiam sancti altaris communione privant. II, 662. Restituere pretium quo Christus nos emit, nemo valet, ut nos ei auferat. I, 778.

Restituta basilica Carthage. V, 152, 185, 589, 645, 1287.

Restitutus in locum Salvii Membresitani Donatistarum episcopus a Primiano creatus. IX, 579. Antequam dies dilationis concessa duodecim episcopis, qui Maximiano adhererant, transiret, ordinatus est. II, 415. Restitutus cum salvio Membresitano propter cellulas et agellos ut cum locis pelleret conflavit. IX, 592. Nec contentiosus hauritus est. IX, 592. Pro Restituto Nummasius advocatus contra Maximianum locutus est. II, 412.

Restitutus Victorianensis presbyter sponte catholicus factus. II, 597; IX, 525. A Donatistis quid passus sit. II, 516, 598. Restitutus presbyter a Circumcellionibus est occisus. II, 509, 511.

Restitutus presbyter, quando ei placebat, jacebat mortuus stans. VII, 452, 455.

Restitutus et Florentius episcopi Africae navigaverunt ad Imperatorem, contra haereticos et paganos ex decreto concilii Carthagine habiti. II, 538.

Restitutus episcopus. II, 759, 781.

restitutus alter episcopus. II, 730, 781.

restitutus diaconus, ejusque pii restus. II, 1063.

Resurrectio Christi quomodo tertia die. VI, 637. Triduum crucis, sepulchri, suscitati. II, 213. Resurrectionis triduum quomodo numeratur. VIII, 894. Corpus Domini tale resurrexisse, quale fuerat sepultum. VI, 504. Corpus Christi ad tantam subtilitatem in temporis momento potuisse redigi, ut per clausa ostia intraret. VI, 504. Resurgens Christus cur cicatrices servavit. II, 372. Solus Christus resurrexit jam non morituros. IV, 1675. Nemo ante Christum resurrexit in aeternum. IV, 1642, 1701, 1702. Circumcisio die octavo facta, ut Christi resurrectionem significaret. II, 680. Resurrectio Christi per circumcisionem figurata est. VIII, 556. Magnum est cognoscere vi talem resurrectionis Christi. V, 922. Resurrectio nostra mirabilior. V, 922. Resurrectionem Christi nec Magdalena credebat, nec Apostoli. V, 1147. Quomodo Christus post resurrectionem agnitus non agnitus sit. II, 645. Resurrectio Domini discipulis abstulit timorem, et dedit amorem. V, 1452. Resurrectio, Christo per quadraginta dies cum discipulis agente, confirmata est. V, 1218. In celebratione Paschae crux, sepultura, et resurrectio Christi observanda: crucem gerere debet Christianus in presenti vita, sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 215. Resurrectio Christi in primo anni mense qui dicitur Mensis novorum celebratur, propter innovationem vite quam significat: triduum est ob tempus ante Legem, sub Lege, sub gratia: tertia hebdomada hunc celebratur ad perfectionem significatio. II, 206, 208. Resurrectio Domini per dies Paschales secundum quatuor Evangelistas recitari solita. V, 1107, 1126, 1156. Quo ordine. V, 1108, 1156. Quod de ea scripsit Joannes, non uno die legitur. V, 1156.

Resurrectionis Christi fides. VIII, 864. Resurrectio Christi creditio non justificat. VIII, 556. Cur Christus omnium primus resurrexit. IV, 1162. Resurgentium aliorum Christus est princeps. III, 2091, 2092. Resurrectio Christi, eius clarificatio. III, 1805. Resurrectionem suam et nostram diverso tempore futuram Christus indicat. III, 1829, 1830. Resurrectionem novimus in capite jam factam, et in membris futuram. IV, 786. Resurrectio nostra jam in Christo facta est. VIII, 251. In quo crucifixi fueramus. III, 2063. Resurreximus jam cum Christo per fidem. V, 1621. Resurrectio nostra quomodo fit tertio die. IV, 224. In resurrectione Domini designatur novi hominis institutio. III, 2069. In passione et resurrectione Domini transitus de hac vita mortali in aliam vitam immortalem commendatur. II, 203. Resurrectio Christi vitam novam significat. IV, 540. Ostendit nobis futuram vitam, sicut ejus passio significat presentem. IV, 1958. Resurrectio Christi, fortitudo martyrum. IV, 1616, 1617. Resurrectio Christi, spes nostrae resurrectionis est. IV, 1700, 1703. De resurrectione non tacerunt Prophetae. VIII, 568.

Resurrectionem corporum designat Isaias. VII, 691. Resurrectionem immerito negant Platonici. VII, 592, 593. Resurrectionem non credebant sadducaei. VIII, 568. Resurrectionem jam esse factam Hymeneus et Philetas apud Paulum existimant. II, 206. Resurrectionem non putant futuram Seleuciani, sed quotidie fieri in generatione filiorum. VIII, 41. Resurrectionem corporum futuram negabant Manichaei. VIII, 220, 247. Alio modo quam sadducaei. VIII, 551. Non resurrectionem sed revolutionem ad istam mortalitatem promittebant suis Auditoribus Manichaei. VIII, 226. Resurrectionem repellunt origeniani. VIII, 55. De resurrectione non consulendi philosophi, nec qui inter antiquos excelsere. VIII, 903. Inter ipsos Christianos aliquando reperitur, qui contradicat resurrectioni carnis. IV, 944. Resurrectio solius est creaturae rationalis. VI, 630. Animae sanctorum ante resurrectionem corporis, sunt in requie. II, 214. Resurgunt omnes homines simul. III, 1751. Sexus uterque resurrecturus est. VII, 778. Undique reducti Dominus corpora sanctorum. IV, 1945. Resurrectionis celeritas. V, 1624. Omnium est resurrectio, sed aliorum ad penam, aliorum ad gloriam. IV, 1672. Discrimen resurrectionis justorum et impiorum. III, 144. Resurrectionem et resurgentium differentiam quomodo Apostolus persueat. II, 944.

Resurrectio qualis erit. VI, 630, 631. Qualis futura justorum. V, 1614. Resurrectio cujusque cum causa sua. V, 1435. Morte Christi resurrectionem iustis praestitam esse talem, qualis in fine nobis promittitur, quidam tenebant. II, 712. sed Augustino non satis probantur. II, 712. Post resurrectionem quales erimus, sciens cum fuerimus: antequam simus, temerarii non simus, ne illud non simus. V, 1264. Resurrectionem solum animarum fieri multis visum est. V, 1614, 1628. Resurrectio talis speranda, qualis in Christo praecessit. V, 1616, 1622, 1630.

Resurrectio duplex. V, 591. In spiritu et in corpore. V, 1627. Resurrectio animarum et corporum, finis predicationis

et dispensationis Christi. III, 1585, 1586. In nulla re sic contradicitur fidei Christianae, quam in resurrectione carnis. IV, 1134. Resurrectio carnis a quibusdam negata est. III, 1551. Contra illos adstruitur. I, 601, 1077, 1170; III, 1554, 1580; V, 712, 715, 1151, 1600, 1603, 1609, 1626, 1629; VII, 754, 771, 795, 796. Adstruitur contra Manichaeos. VIII, 247. Jam resurreximus mente, fide, spe, caritate; restat ut resurgamus corpore. IV, 899. Resurrectio corporum promittitur. III, 1532. Resurrectio promissa, morti corporis est contraria. X, 112. Resurrectionem carnis, resurrectio spiritus praecedit. X, 232. Resurget caro per meritum animae. V, 427. Resurrectio carnis futura est omnium hominum. VI, 272. De morte corporis et de ejus resurrectione agit Apostolus. I. Cor. xv. 21, 22, etc. X, 1584, 1585, 1586, 1593, 1596, 1601, 1602. Caro resurget ista ipsa, quae sepelitur. V, 1192, 1217. Resurgens caro commutabitur et fiet ipsa corpus caeleste et Angelicum. V, 1217. Corpus spiritale. V, 1112. sunt qui putent tunc carnem in Dei substantiam conversum iri, ac futuram esse quod Deus est. II, 520. Corpus nostrum quomodo post resurrectionem futurum spiritale. II, 628; III, 2061, 2062; VI, 274. Spiritale corpus, quod resurrecturis promittitur, quale futurum sit, discere non recusat Augustinus. II, 618, 620, 623. Corpus in spiritum esse mutandum nonnulli putant. II, 618. Qui putant tunc corpus spiritale fieri, cum mutatur in spiritum, rehellunt. II, 945. Opinionem hanc quae sequatur incommoda. II, 619. Putat Augustinus, etsi non plena fiducia, corpus tunc spiritale dicendum, ob ineffabilem quandam facilitatem. II, 629. Resuscitatum hoc corpus mortale transfertur in habitudinem angelicum, et in caelestem qualitatem. IV, 1862. Corporum spiritualium qualitates Augustinus velut indubitata, quod detracta sit eis mortalitas, corruptio, ponderis gravitas. II, 625. Ahae de quibus summo pere ambigit. II, 625. Corpus sanctorum post resurrectionem immortale. V, 840. Corpus propter meritum justitiae, in saeculo futuro vivificandum, nec sic ut tantum ex mortuo vivum fiat, verum etiam ex mortali immortale. X, 115. Vide Corpus. Omnes incorrupti resurgent, sed ex his etiam justii immutabuntur in illam incorruptelam, cui omnino nulla possit nocere corruptio. II, 947. Corpus sanctorum post resurrectionem erit omnino incorruptibile, omnino immortale, omnino ad movendum agile et facile. V, 1157. Stabilitas corporum post resurrectionem. I, 605, 613, 620. In Beatorum corporibus erit claritas, et diversa species claritatis, quia diversa sunt merita caritatis. V, 1158. In Beatorum corporibus pulchritudo erit omnibus numeris absoluta. V, 1116. Resurget caro sine vitio. V, 1131. Si carnis vitia non resurgent, cur in Christo cicatrices. V, 1130. Resurgent piorum corpora sine omni vitio, eadem tamen quo ad substantiam carnis. VI, 274. In saluta et effigie corporis nihil erit indecorum. VI, 275. Credere debemus talia corpora nos habituros, ut ubi velimus, quando voluerimus, ibi simus. V, 1140, 1145. Terrenum corpus quomodo in coelo erit. V, 1140. Facile corpus levabitur in coelum, si non premat spiritum sarcina peccatorum. V, 1211. Caro quae nunc tibi facit tormentum, tunc tibi erit ornamentum. V, 1152, 1155. Utrum spiritus tunc adjuvanti sit corpore ad videnda corporalia, nihilum legit Augustinus. quod sibi sufficit. II, 629. In ipsa quoque resurrectione non facile est Deum videre, nisi iis qui corde sint mundo ex Aube. II, 604, 608. Post resurrectionem corpus sumere cibos poterit, sed non indigebit. II, 572. Mauducandi potestas, sicut in Christo, non necessitas, post resurrectionem. V, 1159, 1618. Resuscitatum corpus imperfectae felicitatis erit, si aut cibis egerit, aut cibos sumere non poterit. II, 572. Post resurrectionem corpus et anima vigeant per Filium Dei, et per spiritum sanctum. III, 155. Quare in resurrectione non erunt nuptiae. IV, 786. Carnis non erunt eadem opera post resurrectionem. V, 1622. Vita similis Angelorum erit, carens operationibus corruptionis et indigentiae. V, 1623, 1651. Nihil resistet spiritui nostro. IV, 1688. Tunc vere holocausta offerentur. IV, 798. In resurrectione caro erit spiritualis et tamen caro. VII, 785. Corpus per gloriam resurrectionis non sic amittit mortalitatem et corruptibilitatem, ut hoc ipsum quod corpus est amittat, et spiritus fiat. II, 619. Tunc corpus ipsum erit, et non ipsum erit. V, 840, 849. Resurrectione erunt tunc corpora spiritualia, manentibus tamen omnibus membris. II, 530. Membra corporis erunt alia ad usum, alia ad speciem. V, 1143, 1146. Nec interiora membra, nec ipsa corda latebunt post resurrectionem. V, 1145. Totius hominis in melius commutatio resurrectione perficienda. VI, 195, 194. Immutabitur caro et sanguis, et fiet corpus caeleste et angelicum. VI, 500. Non jam caro erit et sanguis, sed tantum corpus. VI, 195. Superflua quomodo redibunt ad corpus. VI, 275. Caro hominis quae in alterius cibum carnemque transierit, illi reddetur, cujus primitus fuit. VI, 275. Difficultates variae circa quantitatem corporum resurgen-

tim. VII, 776, 777. In qua magnitudine quisque resurrecturus est. VII, 783. An ad Domini corporis modum omnium mortuorum corpora resurrectura sint. VII, 777. An resurgent fetus abortivi. VI, 272. Integrabitur quod nondum erat integrum, et instaurabitur quod fuerat vitiatum. VI, 272. Resurgent monstri fetus correcte emendatque natura. VI, 272, 273. Homo biminbris non resurget unus homo, sed homines duo. VI, 273. Corpora quibuscumque modis dissipata in integrum restituentur in resurrectione. VII, 782. De capillis et ungulis in resurrectione. VII, 780. Resurgentium corporibus vita detraherentur, natura servabitur. VII, 778, 781. Discrimen corporis ante peccatum et post resurrectionem. I, 603. Parvuli ante vel post nasci; tum baptismum defuncti an resurgent. II, 750. Resurrectio parvulorum qualis erit. V, 1140.

Resurrectio corporis aliis in bonum, aliis in malum. V, 709. Corpora damnatorum qualia resurgent. VI, 274. quomodo erunt incorruptibilia, si dolent; aut quomodo corruptibilia, si mori non poterunt. VI, 273. Corpora impiorum qualia resurgent. V, 1637. Non ad passiones dolorum, sicut in illis, resurrecturi sumus; nec ad gaudia carnalium desideriorum. V, 1039. Resurgent mali incorrupti integritate membrorum, sed corrumpebunt dolore penarum. II, 947. In resurrectione mortuorum distabit gloria meritorum. II, 944. Post resurrectionem gaudium bonorum amplius erit, et malorum tormenta graviora. III, 1731. Resurrectio corporum ad perfectam beatitudinem animae necessaria. III, 483.

Resurrectio egeneratio dicta est. IV, 1873; X, 456, 591. Item adoptio et redemptio. V, 591. Plena per resurrectionem renovatio est effectus baptismi. X, 407. Post resurrectionem totus homo delicatus inharebit incommutabili veritati. V, 909. Resurrectionem corporalem primam, et mille annorum sabbaticum futurum quidam opinati sunt. VII, 667. qua in opinione aliquando fuit Aug. VII, 667. Resurrectio duplex. VII, 665, 666, 675, 690. Ad primam resurrectionem non pertinent, nisi qui beati erunt in aeternum. VII, 665. Resurrectionem desiderabiliter et patienter sancti expectant. VII, 595.

Resurrectio Christi spem resurrectionis nobis allatam esse. V, 1607. Resurrectio spes omnis fidei nostrae. VI, 639. Summa fidei nostrae. VI, 630. Fides resurrectionis propria est Christianorum. IV, 1308, 1609; IX, 675. Discernens eos a Paganis et Judaeis. V, 808, 1073, 1112, 1113, 1435. Resurrectionis fide sublata, omnis interdicta doctrina Christiana. V, 1399.

Resurrectio carnis suadetur possibilis. IV, 731; VI, 494, 195, 512, 546, 547, 639. quomodo a Christo persuadebatur. V, 638. Resurrectioni fidem facere debet creatio. V, 743. Et quod Christus praeiitit. V, 727. Christus resuscitavit quosdam, ut ad resurrectionem generalem prepararentur. III, 1746, 1747. Productio arboris ex parvulo grano non minus aut ambulus infanda, quam terrae suus reddens corpora resurrectioni futurae integra. II, 572. Tam facile est omnipotentiae Dei quaeque recentia, quam diuturno tempore dilapsa cadavera suscitare. II, 572. Resurrectionis promissio, tot aliis Dei promissionibus jam impletis, confirmatur. V, 1145. Resurrectio Christi, non Lazarus, congruit promissae resurrectioni. II, 571. Resurrectionis commendata est fides, cum filii, non dupli, sed totidem redditi sunt Iohi, quot habuerat. II, 549. Elias et Eliseus mortuos suscitaverunt. II, 521. An Magi mortuos suscitaverint. II, 521. Impossibilitas resurrectionis ab infidelibus objecta, ab ipsis eorum philosophis destruitur. VII, 794, 796. quomodo ex opinionibus contrariis Platonis et Porphyrii veritas resurrectionis carnis elicitur. VII, 795. Resurrectionem praenuntiare maleficio Petri Christus compulsum non est. VII, 795. Resurrectionem a mundo esse credendam Christus praedixit. VII, 795. Resurrectionem totum mundum credidit; qui non credidit, remansit inmundus. V, 658. Resurrectionis fides manifesto probata, impudenter ab hominibus improbat. V, 1158. Resurrectio in virga Moysi significata. VII, 269. Resurrectionis fidem cura sepultura adstruit. VII, 27. Resurrectio mortuorum non pendet ex eorum sepultura. III, 592. Resurrectio, beneficium est gratiae. VI, 600. Gratiae mirabilior est virtus iustus a morte ad aeternam beatitudinem reviviscere, quam in mortis experientiam non venire. VI, 160. Resurrectionis in aqua et luna similitudo. IV, 1523. Resurrectio fructus est mediationis Christi. VII, 268. De resurrectione corporum epistolam scripsit Augustinus. II, 651.

Resurrectio spiritalis quae. III, 1347, 1348. Resurrectio secundum spiritum, quae nunc fit per fidem. V, 709, 1628. Resurgere ex se homo, cum ex se ceciderit, non potest. IV, 1606.

Rem in dexteram missa post resurrectionem Christi. VI, 304, 305.

Retica annona. VII, 575.

Reticius Augustodunensis episcopus magnae auctoritatis in Ecclesia. X, 644. Interfuit concilio Romano, in quo Donatus schismaticus Donatistarum auctor, residente Melchade damnatus est. X, 644, 1078. Opusculum ejus de baptismo. X, 644.

Retractionum opus se meditari notat Augustinus. II, 586. Opus hoc rem plurimum necessariam vocat August. II, 1001. Retractionum duo volumina Augustinus absolverat ann. ccccxxv. II, 1001. Retractatio operum ab Augustino quo consilio facta. I, 585.

Retrarius. V, 621.

Retributionis genus quadruplex. IV, 1516. Retributiones aliae nobis debebantur, aliae redditae sunt. IV, 1517. Retributionem Dei nullae male, quia nullae nisi iuste. IV, 1519. Quae Dei in hominem retributiones. IV, 1521, 1522. Retribuit Deus bona pro malis, cui homines retribuit mala pro bonis. IV, 1495. Nisi Deus retribueret bona pro malis, nullo modo essent quibus retribueret bona pro bonis. IV, 1517. Quodnam inter Dei atque hominum retributiones discrimen. IV, 1517. Retribuere Deo aliquid non valeamus. V, 1184. Non vult Deus sibi retribuere de tuo, de suo vult. IV, 1518. Quid hominem Deo retribuere oporteat. IV, 1518. Retribuit Christus pro nobis. IV, 1785.

Retro respicere, quid. V, 621. Retro respicere post conversionem non licet. IV, 874, 968, 1005, 1037, 1058. Retro respicit, quisquis eum, ad quem proficiendo pervenit, gradum dimittit. IV, 1038. Quis non respiciat retro. V, 622.

Revelatio perfecta, quid. VIII, 172. Revelatio doctrinae per spiritum sanctum a Pelagio agnoscitur. X, 581. Revelatione Paulus confirmatus de passione sua. V, 1368. Revelationes B. Perpetuae. V, 1281, 1284. Revelatio facta militari viro. VI, 722.

Revidi pro apparere cepit. III, 2070.

Revolutio rerum omnium in eundem ordinem, eandemque speciem admittenda non est. VII, 562. Quibus argumentis probatur a philosophis illam admittendam esse. VII, 566, 567. Respondetur illis. VII, 566, 567.

Reus reum non facit. IV, 382. Qui facinus vult committere, etiam si non faciat, reus est apud Deum. IV, 1662. Intercedere pro altero, quisque homo suarum partium esso ducit. II, 637. Sacerdotis officium est intercedere pro reis. II, 635. Idque ex religione descendit. II, 635. Quo animo pro reis interveniunt sacerdotes. II, 635. Rei qui sacerdotum intercessione liberantur supplicio, a societate tamen remouentur altaris. II, 636. Pro reis intervenit August. ut corrigendorum morum locus eis detur. II, 635, 636. Misericordia erga reos moveri debent iudices, quia et ipsi misericordia egent. II, 637. Reos omnes Christus invenit. V, 201.

Rex. Regere. Regit Deus obedientes, conterit resistentes. IV, 695.

Rex nomen imperii primum fuit. VII, 86. Reges melius dicti a regendo, quam a regnando. VII, 134. Primi iusti, pastores pecorum magis quam reges hominum constituti sunt. VII, 645. Facile invenitur, qui timeat se fieri regem, nullus qui se nolit esse felicem. VII, 450. Reges olim anguebantur et sacerdotes. IV, 1932. Regum unctio typus Christi. VII, 545. Regum primorum (Romanorum) studia. VII, 86. Regum Christianorum officia. IX, 327. Reges Domino servant, et ut homines sunt, et ut reges sunt. II, 801. Alter ut homines sunt, alter ut reges. II, 801. Reges quomodo servire Deo peculiariter debeant. IV, 530. Regi debes, ut possis regere. V, 745. Reges servant Domino in timore, ea quae contra iussa Domini fiunt, religiosa severitate prohibendo atque plectendo. II, 801. Ad religiosos reges terrae pertinet non solum adulter a, vel hominem adia, vel huiusmodi alia flagitia seu facinora, verum etiam sacrilegia severitate congrua cohibere. II, 940. Rex nova paenitentia imponere potest subditis. I, 690. Et illi non obedire peccatum est. I, 690. Regi ex veritate aliquid iubens cum resistitur, veritati contradicitur. IX, 103. Reges edicta in gratiam religionis posse condere, quod olim a fidelibus signatum. II, 399. Nihil interest sub quo rege vivat homo, si ad iustitiam non cogitur. VII, 160, 161. Regum Christianorum amicitia Catholicis qui bene utuntur, nihil peccat. IX, 524. Reges sacculi nunquam christianitas vel iustitiam sentit, dictum Petrum quod confutatur. IX, 525, 526. Honor et obedientia regibus iustus et infidelibus debetur a Christianis. IV, 1653, 1654. Christus eosque discipuli obsequium regibus exhibendum esse exemplo etiam suo praeceperunt. IV, 1594. Inter honores non obliviscantur reges, se esse homines. VII, 174. Quanto sunt in maiore sublimitate terrena, tanto magis humdari Deo debent. IV, 1779. Homo rex est hominibus ad humanam, sed alius rex est ad divina. IV, 647. Rex terrenus, sub rege celesti; rex celestis, super omnia. IV, 647. Iudei peccaverunt.

runt, non quia dixerunt se habere Casarem regem; sed quia Christum regem habere noluērunt. IV, 647. Regis nomine in Scripturis Filius Dei solet appellari, potius quam Pater aut Spiritus sanctus. IV, 84. Rex noster Christus IV, 200. Reges dicuntur in Ecclesia, qui carnis concupiscentias regunt. III, 865; IV, 826. Regis regnantis Vannichaeorum descriptio. VIII, 507, 509.

Rhadagaisus. V, 224. Gothorum rex quanta suorum clade a Romanis victus sit uno die. VII, 169. Rhadagaisum vinci non posse iactabant Pagani quod deos coleret. VII, 170.

Rhadamanthus Xanthii filius ex Europa. VII, 569. Iudex apud inferos. VII, 72.

Rhaneus spinarum genus, peccati figura. IV, 689.

Rhea seu Iliā mater Romuli. VII, 578. De Marte geminis concepit fertur. VII, 578. *Vide* sylvia.

I Hector et dialectice quod differant. IX, 457.

Rhetoricus, victoriosa loquacitas. I, 695. Rhetorices inventio. I, 1015. utilitas. III, 60, 61, 89. Rhetorice precepta ab adolescentibus cito discenda sunt. III, 90. *Vide* Eloquētia. Rhetorica nō dicit Augustinus. I, 695. Thagastae. I, 695. Carthagine. I, 711. Romae. I, 716. Mediolani. I, 717. Illius professionem deserit. I, 765.

Rheto ii haresis mirae vanitatis. VIII, 44.

Rhinoco-ura civitas. III, 787; VII, 595.

Rhythmus quid. I, 1014. Rhythmus latine numerus dicitur. I, 1014. Rhythmi nomen in musica late patet. I, 1116. De rhythmo copiose. I, 1115.

Ridendi et timendi tempora sunt discernenda. IV, 608. Risus et fletus. V, 945. Risus infima est hominis proprietates. I, 1251. Ratio praevēnit risum necesse est. I, 915. Riduli foedius risu irrisioe dignissimo. I, 915. Risus jocusque nonnisi affectu carnali delectat. X, 148.

Rigatio significat fletum usque ad cordis intima. IV, 94.

Ritanus episcopus Maximianista. IV, 581.

Rixa pacata columbarum. V, 426. Rixandi libido cavenda. III, 58. Rixae etiam inter sanctos, sed quae non intermunt caritatem. IV, 518, 519.

Rogatianus Donatista. II, 599; IV, 576, 581.

Rogatianus a Nova. IX, 255.

Rogatus Maurus, III, 1470. Cartennensis episcopus. II, 501. *Not.* I. Rogatusium auctor. II, 526. seu auctor schismatis unius in parte Donati. IX, 45, 46. In loco Praetextati Assuritanus ordinatus. IX, 550, 704. Ob deiectionem a Donatistis, multa ab iis passus est. II, 561. *Not.* I; IX, 516. Circumcellionum in eum crudelitatis. IX, 550, 704. Rogatus frens disceptatione acerrime conflixit. II, 526. Rogatus iam catholicus est. IX, 704. Rogatus tempore Augustini vixit. II, 520. Rogati successor Vincentius. II, 520.

Rog tiste. V, 709. seu Rogatenses. II, 501. A Rogato sic appellati. II, 525. Rogati ars brevissimum frustum de frusto majore praecisum. II, 555. Rogatusium schisma ante ann. cccclxi non exortum. II, 526. *Not.* I. Rogatistae temere ab Ecclesia se praeciderunt. II, 535, 534. Rogatistae gloriantur se nec terram nec in terra, sed coelestes, in quibus solus Christus filium inventurum esse. II, 545. Rogatistae persequuti sunt Donatistae. IX, 46. Rogatistae appellabant Donatistas Firmianos. II, 502. Rogatenses ceteris Donatistis mitiores videntur, sed non sunt nisi defectu virum. II, 526.

Rogatenses, pauci in Mauritania Caesariensi. IX, 422, 588.

Roma condita a Trojanis. V, 505. A Iositeris Aeneae. VII, 80. A Romulo et Remo. V, 505; VII, 82. De tempore Urbis Romae conditae inter auctores non convenit. VII, 80. *Not.* (a). Quo anno regni Juda et Israel Romae condita est. VII, 578. Et quo Numitoris. VII, 578. Romae primordia, facinorosum asylum, Romuli fratricidium. III, 1050. Romae, expulsis regibus, incredibiliter brevi aetatis spatio plurimum crevit. VII, 62. Roma caput gentium. V, 166, 1684. Roma triginta quinque curias habebat populi. IV, 1624. Romana fora et Graeca gymnasia distinguuntur. II, 456. Romanorum perititia. V, 1085. Roma a Gothis capta, spoliata et incensa. VII, 70, 96.

Romae incendium primum a Gallis, et alterum a Nerone. V, 1536. Romae incendium publicum. VII, 99. Romam Camillus a Gallis liberat. VII, 117. Romae excidium a Gothis. VII, 469. Roma Gothorum irruptione sub Alarico rege eversa est. I, 647. Barbarico vastatur incursu. II, 485. Clades allata populo Romano prima obsidione Urbis per Alaricum ann. ccccviii exente. II, 565, et *Not.* (a). Roma ab Alarico capta et direpta est. VII, 14, 15, et *Not.* et 19, 20. Romae incendium a Gothis tertium fuit. V, 1536. Romae excidium clementia Dei temperavit. VII, 45. Barbarorum humanitas erga plerosque Romanorum. VII, 45. Parcebatur iis, qui ad loca sancta confugissent. VII, 14, 15, et *Not.* et 45, 48. Roma strages et excidium. VII, 718. An Urbis non revera pepercerit Deus. VI, 718, 721, 725. An tum Romae nulli erant nisi unde Urbis parceretur. VI, 718. Quae clementer gesta sunt in eversione Urbis sub Alarico, Christo tribuen-

da. VII, 19, 20, 48. Romae vastatio religioni Christianae sive idololatriae extinctioni falso tributa. V, 505, 625, 624, 1535. Roma urbs venalis appellata est. II, 552. Roma quasi secunda Babylonia. VII, 561, 578. Romae Petri, Pauli, Laurentii et aliorum Martyrum corpora. V, 1555. Romam toto anniversario pergit Paulinus. II, 555.

Romani a Trojanis oriundi. VII, 79, 81. Et ex Laurentibus. VII, 572. Romani dicti sunt Aeneae et Assaraci domus. III, 535; VII, 462. Romanorum sub regibus. VII, 92. Romani imperii primordia sub Numa Pompilio quadraginta annos pacata fuerunt. III, 800, 801. Roma is sub Numae regno triginta novem annos pax summa fuit. VII, 84, 85. Non beneficiorum. VII, 85. Romanorum Reges quam horrendos exitus habuerunt. VII, 92. Romani Tarquinio expulso, a dominatu regio liberauitur. VII, 585. Romani Regum inimici, Consules creantur. VII, 154, 155. Quantum brevi sub Consulibus creverit imperium Romanorum. VII, 154, 155. Romanorum victoriae quales fuerunt a Consulibus tempore. VII, 95. Romanorum foedus foedum cum Samnitibus. VII, 97. Romani leges solonis ab Atheniensibus mutuati sunt. VII, 60, 96. Quae et meliores facere conati sunt. VII, 60. Qua ratione Romani et populi et rei nuncupationem sibi vindicare possint. VII, 655. Ordines duo apud eos splendidi, Equestris et Senatorius. VII, 108. Romani quanta cura senatui adoptandos examinant. II, 475. Romanorum viri nobilissimi, Reguli, scævola, scipiones, Flavianii. VII, 77. Romani supplicio virgarum exempti. VII, 65. *Not.* I. Romanorum res publica vere nunquam fuit. VII, 648. Romana respublica ex quo tempore pessumque coeperit. II, 552. Quibus malis respublica Romanorum post initia Consulatus imperii, vexata sit. VII, 95. Quibus malis interioribus exagitata. VII, 104. Et sua se quodam modo magnitudinis fregit. VII, 607. Sententia Ciceronis de republica Romanorum. VII, 66. Eam lugubriter deplorat amissam. VII, 67, 68. De Romanorum rei publicae vitiiis plura Sallustius. VII, 64. Jus bonumque apud eos non legibus magis, quam natura valere dixit Sallustius. VII, 61, 62. Romani amore primitus libertatis, post etiam dominationis, et cupiditate laudis multa magna fecerunt. VII, 155. Duo ad facta miranda Romanis compulere, libertas et cupiditas laudis. VII, 162. Primus libertatis Romanorum annus, Iunereus et tartareus. VII, 95. Romanis libertatem jam quidem languidam omni modo Caesar Augustus extorsit. VII, 105. Romanis imperii sui fortitudinem ac stabilitatem auspicio indicari vane existimarunt. VII, 155. Romanorum fata, Sibylla cecinit. III, 1054. Praefecti a Romano imperio constituuntur quibusdam Africae partibus. II, 922. Romani nihil nocuerunt gentibus, quibus subiugatis leges suas imposuerunt. VII, 160, 161. Non solum iugum, sed etiam linguam suam donitis gentibus imposuere. VII, 634. Romani cives censebantur omnes, qui ad imperium pertinebant. VII, 161. Magnitudinis imperii Romani causa nec fortuita nec fatalis. VII, 144. An non potuit magnum esse imperium Romanorum, nisi bellis esset iniquitum. VII, 85. Romani bellum Albanis impie intulerunt. VII, 89. Et iniuste. VII, 90. Romanorum bellum cum Etruscis. VII, 94. Variae contra Romanos conspirationes hostium. VII, 97. Romani ex servis et reis exercitum instituere, arma ex temulis extrahere coacti sunt. VII, 100. Romanorum ararium stipendiis sufficiens defect. VII, 100. Quantis cladibus attriti Romani sub bellis Punicis. VII, 98. Et ab Annibale. VII, 100. Quantis bellis afflicti post conditam aedem concordiae. VII, 106. Romanorum exercitus ab hostibus fusi. VII, 97, 168. Romanorum calamitatum enumeratio. VII, 96. In calamitatibus suis nullum a diis suis auxilium acceperunt. VII, 96. Romanos patriae eversio non correxit. VII, 45. Romano imperio potentia gladiatorum terribilis fuit. VII, 115. Imperii Romani termini mutati sunt sub Hadriano et Juliano Imperat. VII, 155. Et sub Joviano. VII, 156.

Romana nobilitas idololatrie dedita. I, 750. Roma imprudenter diis Iliacis commissae est. VII, 84. quam insipienter diis penatibus Troje urbem servandam commiserint Romani. VII, 16. Romanorum dii innumeri. VII, 118. Romani praeter constitutionem Numae multos deos adiecerunt. VII, 87. Non ratione, sed adulatione quosdam sibi deos instituerunt. VII, 60. Romanos cum Jove nec non et Venus fovebat. VII, 88. Romani pallori et febri iana fecerunt. III, 1055. ἀγῶνες demones invitandos, et παῖδες demones placandos monent. III, 1055. Deos gentium quas subjugabant, colendo propitiare solebant. III, 1050. Quare Deum Judaeorum recipere noluērunt. III, 1050. Urgenter. III, 1055. Deum Hebraeorum non receperunt, quia se solum coluērunt. III, 1055. Romani dii dicti, etiam qui alibi gentium colebantur. V, 166, 505. Deorum numerosi ac nihil Romanos juvit. VII, 87. Felicitatis et gloriae Romanorum tutores, non fuisse deos ostenditur. VII, 101. Romanorum imperium florentissimum. VII, 560. A diis constitutum, auctum et conservatum dici non potest. VII, 119, 154.

Romani quare a Jove imperium suum auctum et constitutum putant. VII, 124. quare ad tantam gloriam imperium Romanorum pervenire Deum permisit VII, 166. Romanorum imperium a Deo vero est dispositum VII, 167. Romanum non ideo fuisse infelicem, quod deos colere desisterit, nam non ideo fuisse infelicem, quod deos colere desisterit, probatur. VII, 29. Romani praecipua vivendi a suis deis non receperunt. VII, 60. Nulla unquam cura tui deus, ne malis moribus respuit. Romanorum deperit VII, 69, 71. 72. Romani suis sapientiores. VII, 59. Romae dejecti sunt dii. V, 166.

Romani stante Carthagine optimis moribus et maxima concordia egerunt. VII, 62. Moribus antiquis res stabat Romana, virisque. VII, 68. Romanorum veterum virtutes et vitia. VII, 157. Romani laudis avidissimi. VII, 58. Et dominationis. VII, 45. quibus gradibus ad hanc domandi libidinem deveniunt. VII, 45. tanto magis belli et dominationis laude clauerunt, quanto minus se voluptatibus et avaritiæ dederunt. VII, 155, 156. Romanorum iuriis conjugii non Venus, sed Bellona aut Aleto praefuit. VII, 88. Quo jure, quo fodere obtinuerunt prima conjugia. VII, 88. Mulieres Romanae gravi pestilentia afflictae. VII, 98. Matronarum Romanorum mores pestilentia graviore. VII, 97. Romani theatri artes diu non noverant. VII, 58. Romani auferendo poëtis libertatem in homines, quam dederunt in deos, melius de se, quam de diis senserunt. VII, 56, 58. Romani accepta injuria ignoscere, quam persequi malebant. II, 529. Plebs, qui suos agros non habebat, de publico apud Romanos vivebat. VII, 161. Romani laudati propter nonnulla velut opera bona. II, 982. quantum valuerunt civiles etiam sine vera religione virtutes in imperio Romano. II, 555. quibus moribus meruerunt Romani ut verus Deus, quavis eum non cohererent, augeter eorum imperium. VII, 154. Romanorum bonis moribus reddidit Deus pro mercede gloriam humanam. VII, 160, 161. Romani de victoriis suis nihil praeter inanem gloriam retulere. VII, 161. Virtutes, quae in primis Romanis laudantur, paucorum sunt, non omnium. VII, 157. quam corruptis moribus Romani fuisse ante adventum Christi. VII, 64, 67, 69, 74. Varia iniustitia Romanorum exempla. VII, 61. Romani iniuste mala imputant Christiane religioni. VII, 45, 46, 64, 68, 69. Mala quae per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano accidit, immerito in doctrinam Christianam rejiciunt. II, 552. Difficilius aliquid egerunt Romani pro patria terrena, quam quod a Christianis exigitur pro caelestis. VII, 162. Romanorum ingratitudo erga Christum. VII, 45, 48.

Romanorum pontificum a Petro usque ad Anastasium series. II, 196. Romanae sedis auctoritas. II, 781. In haereticis damnandis. II, 865, 869. In Romana ecclesia semper Apostolicae cathedrae viguit principatus. II, 165. Patres concilii Carthag. decretum suum adversus Pelagianos Innocentio Pontifici Romano intimandum duxerunt. II, 760. Per Julium Patres conciliorum Carthag. et Milevitani, et quinque episcopi ad Innocentium (Pontificem Romanum) scribunt. II, 782, 785, 788, 816. Romanus episcopus ab ostensi ordiatur. IX, 642. Ad Carthaginis episcopum, Romano iacternis, nunquam Orientalis catholicae scriberet. IX, 516. Romae Pelagiani non audebant ad Pelagium defendere, aut dogmata ejus jactare tempore Innocentii. II, 788. Ibi ahi Pelagii lavebant, quia doctrinam ejus prope nallat; alii quia ita docuisse non credebant. II, 765. sedes apostolica in iudicis ad misericordiam propendet. II, 955. A iudicis episcoporum Africae ad Aegyptiensem sedem appellandi usus. II, 955. Romanam sedem sollicitudo nanet omnium Ecclesiarum. Innoc. II, 786. Romanae sedis super auxis rebus consulende mos a toto semper orbe servatus. Innoc. II, 786. Romanae Ecclesiae curae et occupationes, quibus ad diversorum consulta respondet. Innoc. II, 785. Consulta fidei ac medica disceptatione tractat. Innoc. II, 785. Ad Apostolicam sedem re ertur, quod per totum mundum possit omnibus ecclesiis in commune prodesse. Innoc. II, 782, 786. Difficultate orta cupit Augustinus de ea in concilio agere, aut etiam ad sedem Apostolicam scribere. II, 1068. Romana censura adversus aliquos qui iuramentum eluserant. II, 475. Post Romanum iudicium restat plenarium Concilium. II, 170. Romanum concilium pro causa Caeciliani. IX, 615. Romana plebs, quarta et sexta feria et sabbato jejulare consuevit. II, 159. Romanis non videtur jejunandum quinta sabbati. II, 159. Romani peregrini sula de novis veniunt. II, 419. Ibi in basilica B. Petri quotidiana amolentia. II, 419. Hac basilica remota est ab episcopi conversatione. II, 419.

Romanianus episcopus. II, 781.
Romanianus. II, 80. Thagastensis. I, 751. Aegypti cognatus. II, 110. Licentii pater. II, 111. Romaniani egregia indoles. I, 906. Ejus studia. I, 908. Romaniani opes copiosae. I, 751, 902, 906. Romanianus Augustinum patre orbatum consolatur, quo adjuvat, et domo ac sumptu excipit Car-

thagine studiorum causa peregrinantem. I, 920. Romanianus sit Manichaeus alliciente Augustino. I, 908. Mediolanum ad comitatum Injerateris ob negotia venire compulsus est, docente ibi Augustino. I, 750. Romanianum ad philosophiam adhortatur Augustinus. I, 908, 919, 920. Licentii ejus filii jam philosophi exemplum proponens. I, 921. Romanianus Licentii studio tandem accenditur. I, 921. Et si duobus impedimentis inveniendae veritatis teneretur. I, 922. Illi invidet Augustinus quod solus Luciliano suo teneatur. I, 922. Romanianus molestis litibus implicatus vite beatae ardore inflammatur. I, 920. seculo immeris adversa fortuna eripitur. I, 908. Pollicetur Augustinus se illi scripturum opusculum de vera Religione. I, 922; III, 128. Quod ipsius inserto nomine edendum curavit. I, 922; III, 128. Romanianum laudat Aug. I, 919. Ac beneficia in se collata recohit. I, 919, 920. Romanianus idem laudatur in libro de vera Religione. II, 109. Romaniano et Licentio benedictos panes quinque mittit Paulinus. II, 126.

Romanus in Africam missus, adversus Donatistas, secundum leges contra eos latae egit. IX, 562.

Romanus episcopus. II, 759.

Romanum et Agilem Augustino Paulinus commendat. II, 121. Eos cum magna incunctitate suscipit Augustinus. II, 122. Romanum et Agilem salutem Augustinus. II, 159.

Romula quid. IV, 1935.

Romulus. II, 529. Martius ex Ilia sylvia Vestali filius. VII, 60, 61, 81. Romulus et Remus a lupa nutriti. VII, 578. Romulus conditor Romae. V, 505, 625. Romulus dictus quirinus. VII, 60. Romulus Caii imitator. VII, 441. Fratrem occidit, ut totam dominationem haberet minus. VII, 441. Romulus oeciso fratre Romae regnavit. VII, 91. Romulus xv est ab Aenea rex in latio. VII, 577. Romulus propter feritatem a Senatu discerpit quidam ferunt. VII, 91. Romulus deus factus. VII, 577, 581. Quomodo. VII, 91, 92. Romulus ad deos immortales benevolentia famaeque sustulerunt Romani. III, 1056. Romulus creditum esse deum tenent litterae, non iactum docent. VII, 758. Romanorum adulatio erga Romulum. VII, 91. Romulus diis multis pretulerunt Romani. VII, 60. Flaminem ipsi instituerunt. VII, 60. Romulus ne unum quidem martyrem habuit, quando creditus est Deus. VII, 758, 759. Romulus inter seniores numeratur. VII, 58, 59. Et illum petius senemque, quam deum, secretis Romanorum doctrina commendat. VII, 60. Romuli divinitas mirabiliter credita, quod eruditus temporibus factus sit deus. VII, 757. Romuli divinitatem non amore erroris, sed errore amoris credidit Romani. VII, 757. Romuli divinitas divinitati Christi opponitur. VII, 757. Et exempli ut. VII, 758. Romulum appellabant deum gentes Romanae subditae, ne Romam offenderent. VII, 757, 758.

Ros unde. III, 285. Ros Hermon Dei gratiam significat. IV, 1755.

Rose virgines. II, 694.

Roscius histrio. III, 1068.

Rota est orbis terrarum. IV, 981.

Rotavia. IX, 511.

Rubigo dea. VII, 129.

Rubigo quid sig. alicet. IV, 1000.

Rubus flamma inhaerente non crematus, quid significat. V, 65.

Ruculentis episcopus. II, 515.

Ructatibus suis purgari cibos, quos manducabant, Manichaeorum deliramentum. VIII, 226.

Rucuna. IX, 228.

Rufinus affinis Armentarii. II, 485.

Rufinianus episcopus. II, 759, 781.

Ruffini consul. IX, 687.

Ruffinus Cirtensis principalis. II, 557.

Ruffinus presbyter. X, 587. sexti philosophi sententias sub nomine s. Christi papae et martyris edidit. I, 617. Not. (c). Libellum obtulit Anastasio Papae. II, 719. Contra quem scripsit Hieronymus. II, 719. Rufinus flecto nomine vocatur Calpurnius Ianuarius. II, 258. Rufini et Hieronymi amicitia cunctis pene ecclesiis notissima. II, 218, 276. Ortum inter utrumque discordiam genuit Augustinus. II, 277. Contabuit d. locum cum legi Hieronymi adversus eum Apologiam, etsi illum sita moderatum fatetur. II, 250. Rufinus Ecclesiasticam historiam, quam Eusebius graece scripsit, in Latinam linguam vertit. VI, 597. Huc historiae Eusebii, duos libros addidit. VIII, 46.

Rufinus diaconus. II, 670.

Rufinus episcopus Donatista. IX, 528, 555.

Rufinus nasus. VIII, 42.

Ruma, id est, mamma. VII, 205.

Rumina dea. VII, 122, 191, 205.

Ruminare spiritaliter, quod est. VIII, 254. Ruminanda sunt quae amantur. IX, 529, 715.

Ruminus appellatus Jupiter, quod mamma animalia etet. VII, 203.

Runcare frumentum, id est, a terra auferre. VII, 118.
Runcina dea præfecta frumentis, cum runcantur. VII, 118, 119.
Rusina dea ruribus præfecta. VII, 118.
Rusor Deus. VII, 245.
Russicas, Russicadia. IX, 253, 586, 511.
Rusticianus Mutgensis diaconus. IX, 734. In Ecclesia catholica subdiaconus. IX, 733. A presbytero suo excommunicatus transvolavit ad Donatistas. II, 417. A quibus et rebaptizatus est, et diaconus factus. IX, 733.
Rusticianus episcopus. II, 759, 781.
Rusticus consobrinus s. Augustini. I, 962.
Rusticus cuius filius paganus erat. II, 1070.
Rusticus presbyter. II, 966.
Rustico et Felicitati epistola. II, 958.
Rusticus episcopus. II, 759, 781.
Rusticus alter episcopus. II, 759, 781.
Rusticus Cartenitanus episcopus. IX, 697.
Ruh bis nupta, num Anna vidua beator. VI, 435.

S.

Sabbatarius. II, 146.
Sabbati requies. V, 691. Non vacat quod inter omnia opera quæ fecit Deus, illic primo sanctificationi sonnit, ubi ab omnibus operibus requieuit. X, 217. In Lege non nominatur sanctificatio, nisi septimo die. V, 1170. Sabbata Judeorum a seneca reprobentur. VII, 192. Sabbatorum otium male a Fausto appellatum catene saturniæ. VIII, 516. Sabbati observatio unde incipiebat, ubi desinebat. V, 1090. Sabbati observatio spiritalis et carnalis. V, 69, 77, 80, 85, 208, 752, 1160. Sabbatu a quisquis nunc usque observat, sicut littera sonat, carnaliter sapit. X, 216. Cur homo ligna colligens die sabbati, jussu Dei lapidatus est, cum Christus die sabbati sanaverit egrotos. VIII, 167. Sabbati abusus apud Judeos. IV, 281. Melius tota die fodiendo, quam saltando sabbatum transigerent. IV, 281, 1172. Sabbati observatio quid significabat. X, 217, 218. Precepto figurato hoc solum occultatum est, quod ad sabbatum pertinet. X, 217. Sabbati vacatio quid figurabat. VII, 523. Sabbati sacramentum et mysterium. II, 212, 215; III, 189, 1356. Sabbati carnalis vacatio, umbra est futuri. VIII, 531. Sabbatum in otio corporaliter celebrandum commendatum est, ut esset figura sanctificationis in requie Spiritus sancti. II, 212, 215. Sabbatum a Judæis observatum, gratiæ altitudinem figurabat. III, 633. Requiem spiritalem. III, 504, 505; VIII, 132. Signum erat æterni sabbati. IV, 396. Sabbatum significat quietem, Dominicus dies resurrectionem. IV, 1960. Sabbatum maximum vere in beatitudine. VII, 805. Hujus sabbati non erit vespera. VII, 803, 804. Sabbatum illud verum nos ipsi erimus. VII, 803, 804. Sabbatum septimæ diei sine vespera, signum sempiternæ quietis. V, 37. Sabbatum sabbatorum. V, 80, 208. Sabbatum perpetuum. V, 1631. Sabbatismus sanctorum in terra. V, 1197. Sabbato significatur spiritalis requies. II, 214.

Sabbatum spiritale. III, 1717. Sabbatum spiritale Christianorum. III, 303; VIII, 151, 559. Sabbatum quomodo celebrant Christiani. VIII, 157. Sabbatum spiritaliter observandum præcipitur. III, 1404. Illud serviliter observabant Judæi. III, 1404, 1556. Sabbato vacare forte jam superstitiosum. II, 145. Sabbati otium cum jam non observat Christianus. VIII, 555. Sabbatorum cessatio jam supervacua ad observandum, non tamen ad legendum et intelligendum. VIII, 230. Sabbati vacatio inter prophetias, quæ de Christo scriptæ sunt, habet intellectum. VIII, 555. Sabbato Apostoli et non vacarunt, et sabbato manducaverunt. II, 112. De alimentis sumendis vel non sumendis die sabbati, nihil Dominus Hebræis præscripsit. II, 142. Sabbato dies Dominicus præponitur fide resurrectionis, non consuetudine refectionis, etc. II, 146. Sabbatum Christianorum in vacatione et tranquillitate bonæ conscientie. IV, 1172. Ille vere observat sabbatum, qui non peccat. V, 1242. Sabbatum habere non potest homo malus. IV, 1172. Sabbatum per misericordiam, et iudicium, et fidem insinuat a Christo. III, 1330. Dies sabbati, dies gaudii. II, 142. Sabbato convenire il maxime adsolent, qui esuriunt verbum Dei. V, 716. Sabbatum recordari quid sit. IV, 396. Sabbati sacri specialis ritus in Gotthico officio confirmatur. II, 399. Dies Dominicus una sabbati, dicitur; secunda feria, secunda sabbati etc. IV, 532, 1192, 1960. Sabbati jejuniū. *Vide* Jejunium.

Sabellius Noëti discipulus. VIII, 52. Sabellii hæresis. III, 1651; IV, 84, 837. Dogmata. VIII, 52, 941. Sabellius non intravit per ostium in ovile. III, 1721.

Sabelliani hæretici. VIII, 52; III, 1687, 1689, 1757, 1819, 1820, 1873. Praxeas et Hermogenian appellatur. VIII, 52. Crebrins Patripassiani. V, 448, 990; VIII, 52. Sabellianorum error. III, 1667, 1688, 1672. Hæresis. VII, 501, 323;

X, 1462, 1465. Dogmata. VIII, 671, 706, 751, 759, 919. Sententia de Trinitate. V, 448. Sabelliani Filium a Patre non distinguunt. III, 1820. Sabelliani confundentes Filium cum Patre urgentur. III, 1775. Sabellianos nos esse criminantur Ariani. X, 458. Sabellianorum jam silentur dissensiones. II, 458. *Vide* Patripassiani.

Sabinarum raptus. VII, 61.

Sabinus consul. IX, 687.

Sabinus presbyter librum Augustini cum liquidis interpretationibus legit. II, 976.

Sabrata. IX, 1259, 507, 528, 550.

Saccus, mortalitas. IV, 225. Saccus pretii nostri. V, 1553, 1434, 1475. Saccus poenitentiae. V, 1449.

Sacerdos summus unicus erat. III, 683. A quo unguebatur. III, 683. Plures aliquando fuerunt summi sacerdotes; litis finiendæ causa. III, 683. Sacerdotes summi plures erant per ambitiones et contentiones inter Judeos. III, 1757. Sacerdotum filii defunctis sacerdotibus succedebant in Lege. I, 648, 652. Sacerdos intrabat quotidie cum incenso in sanctum sanctorum, semel autem in anno cum sanguine. III, 640, 641, 690. An, et quo tempore summus sacerdos operam dabat liberis procreandis. III, 711, 715. In sacerdotibus veteris Testamenti cur vitia corporalia vitabantur. IX, 58. Cur pro sacerdote veteris Testamenti nullus orasse invenitur; secus pro novi. IX, 60. Vestimentorum summi sacerdotis moralis expositio. III, 640, 641. Sacerdotis conversatio in tintinnabulis vestis sacerdotalis figurata. III, 637. Sacerdotes Judeorum figuram æterni sacerdotis gerebant. IV, 378. Sacerdotes Ægyptii præter servitium in templo deorum suorum nullum aliud officium gerebant. III, 584. Sacerdos Christus et sacrificium, victor et victima. I, 794. Sacerdos dici et sacrificium esse maluit Christus ut homo, quam sacerdotem aut sacrificium sibi poscere. V, 1252. Quis ille sacerdos, pro quo nullus orat. IV, 378. Christus solus sacerdos talis exstitit, ut ipse esset etiam sacrificium. IV, 200, 1755. *Vide* Christus.

Sacerdotes non nomine, sed sanctitate pensandi sunt. VII, 693. Scripturarum studium, oratio, lectio sacerdoti necessaria. II, 88, 89. Sacerdotum continentia. VIII, 40. Sacerdos cum populo pectus tundit ad veniam rogat. V, 749. Sacerdotis benedictio super fideles. X, 1032. Sacerdotes sunt omnes Christiani. VII, 676. Proprie tamen episcopi et presbyteri. VII, 676.

Sacerdotium. IX, 202. Sacerdotium secundum ordinem Aaron jam desit. IV, 1460; VII, 531. Sacerdotium Aaron quomodo in sempiternum. III, 639. Sacerdotii commutatio futura in novo Testamento, præfigurata in veteri. VII, 527, 552, 555. Nec sacerdotium Aaron, nec Lex introducitur in hereditatem æternam, sed gratia per fidem. III, 743. Sacerdotium Judeorum tempore Pauli forinsecus nitebat nomine, intrinsecus luteis concupiscentiis sordebat. VI, 507. Augustinus vim sibi factam esse queritur, dum ad sacerdotium provocatus est. II, 88. Tempore ordinationis lacrymas fundit Augustinus. II, 88. Sacerdotium secundum et tertium. IX, *app.* 775.

Sacra Pater Adam et Evæ secundum Manichæos. VIII, 57.

Sacra Paganorum. V, 1022. Sacra deorum qua ratione instituta. VII, 256, 257. Sacrorum causas nec populo, nec senatui, nec ipsis sacerdotibus innotescere voluit Pompeius. VII, 222. Ut eas a demonibus acciperet, nec tamen comburere eas admoventur, occulta Dei providentia factum est. VII, 224. Sacra deorum quam crudelia. VII, 52. Turpia. VII, 50, 52, 216. Et inhonesta. VII, 183. Sacra deorum ad possit hinc excusari, quod suas interpretationes habeant. VII, 186. Eorum turpitudinem honestare frustra conatus est Varro. VII, 221, 222. Sacra deorum minica esse intellexerunt aliqui ex Paganis. VII, 184. Sacrorum quindecim viri apud Romanos. VII, 178.

Sacramenta ideo dicuntur, quia in eis aliud videtur, aliud intelligitur. V, 1247. Signa cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. II, 527. Sacramenta, si quamdam similitudinem earum rerum, quarum sacramenta sunt, non habent, omnino sacramenta non essent. II, 564. Sacramentis cur egeamus. I, 836. Sacramenta, corporalia sunt, quasi verba visibilia; sacrosancta quidem, verumtamen mutabilia. VIII, 356. Sacramentum aliquod occultum regenerationis antiquis iustis erat. II, 845. Ante Abraham utrum aliquo corporali et visibili sacramento iusti vel parvuli eorum signarentur, scriptura non exprimit. X, 402.

Sacramenta Judeorum a seneca reprehensum. VII, 192. Machabei pro sacramentis veteribus martyres effecti. II, 156. Judæi errabant primo quia iustitiæ Dei non erant subiecti, nam iustitiam volentes constituere; secundo quia post Christi passionem vetera sacramenta ex necessitate salutis celebranda esse censerent; tertio, quia predicatoris gratiæ tamquam legis hostes perscruterentur. II, 146, 149, 187. Paulus non per ea sed per gratiam Jesu Christi

hominem justificari docebat. II, 279. Quidam ex Judæis fideles contendebant eos, qui credebant in Christum, sine veteribus sacramentis salvos esse non posse. II, 278, 279. Sacramenta legis veteris sola significandi ratione præcepta sunt. X, 594. Divinitus data sunt ad significationem futurorum, Christianis remanserunt tantum legenda ad intelligentiam promissæ prophetiæ. II, 281. Sacramentum non intellectum pie terret animam; intellectum autem gaudium parit. III, 2147. Sacramenta veteris Testamenti quid significant. IV, 954, 955. Sacramenta vetera, umbra erant futurorum. X, 222. Sacramenta Legis præcussiva erant Christi venturi. VIII, 553, 557, 559. Sacramentum regni colorum velabatur in veteri Testamento, quod plenitudine temporis revelaretur in novo. IV, 985.

Sacramenta vetera ante Christum necessaria. II, 156. Sacramenta vetera post Christum superflua. II, 156. Ea tunc licuit Judæis celebrare ex consuetudine solennitatis, non ex necessitate salutis. II, 156. Sacramenta legis veteris novo Testamento revelata non necessaria. VI, 556. Sacramenta vetera i rimis Christianis non erant nova, sed non necessaria. VIII, 557. Sacramenta vetera nec bona sunt nec mala. II, 281. Non signacula illa (veteris Testamenti) damnata sunt, sed succedentibus illis oportuioribus decesserunt. II, 96. Sacramenta vetera non erant gentilibus imponentia. VIII, 557. Sacramenta Judæorum celebranda suscepit Apostolus, ne ea videretur damnare velut sacrilega aut tamquam idolatriam gentilium; ne etiam putaretur docere discessionem a Moysæ. II, 278, 279, 282. Ut doceret ea non esse perniciosa. II, 156, 258. Sacramenta vetera ostendit Paulus nec tamquam necessaria debere appeti, nec tamquam sacrilega debere damnari. II, 281. Agendationem Pauli, qui sacramenta Judæorum celebranda suscepit, probat Augustinus II, 282. Sacramenta vetera non simulatione fallaci, sed consilio prudenti observavit Apostolus. VIII, 557. Sacramenta cur Judæis Apostolorum tempore permessa. VI, 556. *Vide Lex.* Sacramenta vetera quantum observare permitti sunt primi Christiani qui ex Judæis crederunt. VIII, 557, 558. Sacramenta legis et Prophetarum permanere non sequitur, ex eo quod Christus Legem et Prophetas non solverit. VIII, 557, 559. Sacramenta vetera non evacuavit Christus, sed mutavit. VIII, 55. *Cur alia in veteri lege, alia in nova instituerit Deus.* III, 136.

Sacramentis aliis præcursari Christum cum venturus esset, aliis cum venisset annuntiari oportuit. II, 528. Sacramentis aliis res futuras, aliis res factas annuntiari non est mirum. VIII, 556. Sacramentorum (veterum) secreta per passionem Christi fidelibus revelata. VIII, 260. Sacramenta sunt mutata, non fides. V, 155. Ubius ejusdemque fidei, pro significationis oportunitate, per varia tempora sacramenta variata sunt. X, 179. Mutatio in sacramentis veteribus a Christo facta, in psalmis prædicta. VIII, 55, 54, 53. Sacramenta vetera non celebramus, quia quod promittebant, impletum est. IV, 1856. Sacramenta patet esse in novo Testamento, multa fuerunt in veteri. III, 156. Sacramentorum novæ legis præstantia. II, 200. Discrimen inter sacramenta veteris et novi Testamenti. IV, 954; IV, 280. Sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis Christus societatem novi populi colligavit. II, 200. Post Domini resurrectionem sancta quædam sacramenta pro multis, eademque facta facillima, et intellectu augustissima, et observatione castissima tradita sunt. III, 71. Sacramenta nova virtute majore, utilitate nobiliore, gloria celsiore, numero pauciora sunt quam antequam. VIII, 556. Sacramenta vetera figurata sunt per arma, quæ Jesse David pugnaturus contra Goliath. IV, 1856. Sacramenta de latere Christi profluxerunt. III, 1515; IV, 461, 668, 1673, 1785; V, 1087; VII, 472. Sacramenta plerumque nomina accipiunt rerum ipsarum, quarum sacramenta sunt. II, 564.

Sacramenta varia recensentur. IX, 190. Sacramenta initiorum. I, 865. Sacramentum catechumenorum. X, 176. Sacramentum salis. I, 698. *Vide (ad.)* Sacramentum baptismi. *Vide Baptismus.* Sacramentum spiritus sancti. V, 1400. Sacramentum Chrismati. *Vide Chrisma.* Sacramenta altaris. V, 84; VII, 284. Sacramentum altaris Christiani. VII, 611, 612. Sacramentum corporis et sanguinis Christi. VIII, 875. *Vide Eucharistia.* Sacramentum pagani celebratum. IV, 1548. Infantibus explicantur. V, 1099, 1105, 1246. Cur catechumenis non prodantur. III, 1875. In sacramento quod accipit catechumenus, signacula quædam divinarum rerum sunt visibilia, sed et ipsæ invisibiles in eis figurantur. VI, 544. Sacramento, in quo unguntur, præfiguratur quiddam, quod fit in suis. IV, 200. Pisces de quædam levatus manducatur in mensa patris in conspectu credentium. I, 857. *Sed.* *Vide Eucharistia.* Quibusnam præstatur sacramentum baptismi et corporis Christi. VII, 744. In sacramento altaris tota Eucharistia. VII, 284. Præcipuum in mysteriis sunt omnia, quæ contra continentur, universique huius mundi, et

nuntiemus, quia non est alia salus animæ, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo. I, 1037.

Sacramenta magis pertinent ad spem venturorum bonorum, quam ad retentionem vel ademptionem presentium. VI, 265. Quæ Christus docuit, traduntur secretis firmissimæ sacris quibus initiatur, in quibus bonorum vita facillime non disputationum ambagibus, sed mysteriorum auctoritate purgatur. I, 1008. Homo spiritualis iudicat de solennitate sacramentorum quibus initiatur et Eucharistia. I, 860. Sacramenta Christi per totum orbem pervaserunt opera servorum Dei. I, 836.

Sacramentum et virtus sacramenti quandoque separantur. III, 2026. Aliud est sacramentum, aliud virtus sacramenti. III, 1611. Sacramentorum virtus, gratia; non omnibus communis, licet communia sint sacramenta. IV, 987, 984. Sacramentum, visibile verbum. III, 1810. Accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum. III, 1840. Spiritualiter nascimur, verbo et sacramento. III, 1486. Deus in sacramentorum ministris operatur. I, 857. Sacramentis visibilibus sanctificat minister, Deus invisibili gratia. III, 712, 713. Sacramenta visibilia nihil prosunt sine sanctificatione invisibilis gratiæ. III, 712. Sacramentis divina virtus adstipit, sive ad salutem bene utentium, sive ad perniciem male utentium. IX, 144. Sacramentorum visibilibus effectus, pietas. VIII, 553. Qui sacramenta fidei percipit in lecto, nec tempus operandi habuit; justificatur ex fide sine operibus. V, 51. Sacramenta temporalia, albugenta medicinalia sunt contritionis nostræ. IV, 1905, 1904. Sacramentum gratiæ dat Deus, etiam per malos; gratiam vero ipsam homini per se ipsum, vel per sanctos suos. IX, 191. Etsi spiritus sanctus per homines datur, non ideo erat hominum quod dabatur. V, 1226. Cum tres considerandi sint, a quo datur, cui datur, per quem datur, non intercepti medius minister beneficium largitoris. V, 1225. Sacramenta per peccatores administrata. V, 1225. Gratia per ipsa collata datur non est ipse homo. V, 1226. Sacramenta et operationes spirituales circa præsentem salutem, munera Dei sunt, non eorum a quibus fiunt. IX, 152, 153. Sacramenta amittere propriam sanctitatem, ob iniquitatem ministrorum, error Donatistarum. IX, 295, 296. Sacramentorum communione contaminari, etiam eos qui mala facta improbant, aut ea pro pace tolerant unitatis, dicebant Donatistæ. IX, 56. Sacramenta mali non polluant. IX, 75. Sacramenta tunc sancta esse dicunt Donatistæ, si per sanctos homines dentur. IV, 154. Dona Dei perveniunt ad eos qui cum fide accipiunt, etiam talis sit per quem accipiunt, qualis Iulius fuit. IV, 153. Sacramenta in scelentis quoque hominibus sancta sunt. II, 172. Sacramentis Dei nihil obsunt mores hominum, quo illi vel omnino non sint, vel minus sancti sint. IX, 298. Sacramenta omnia indigne tractantibus obsunt, prosunt tamen per eos dignesumentibus. IX, 65. An ex bonitate aut perversitate ministrorum pendeat sacramentorum effectus. IX, 67, 75. Sacramenti sanctitas potest esse ubi non est vite sanctitas. IX, 298. Sacramentorum vitia peccata dimituntur, non meritis ministrorum. IX, 156. Sacramenta funesta haberi a Cataphrygibus perhibentur. VIII, 50. Sacramenta, ut et Scriptura, hæreticis cum Ecclesia communia esse possunt. IX, 146, 159, 162, 165, 170. Sacramenta apud hæreticos divina sunt, non humana. II, 512. Ea ad penam suam portant. II, 512. Sacramenta ubicunque sunt, ipsa sunt. IX, 70. Sacramenta vim sanctitatis non perdant, quando ita, ut apud nos manent, ad hæreticos transeunt. IX, 747. Sacramenta que apud hæreticos et schismaticos sunt, non eorum sunt, sed Christi. IX, 134. Sacramenta omnia Dominica sunt ex catholica Ecclesia. II, 515. Cur non mutantur in hæreticos ad eam redeuntibus. II, 515. Sacramenta et invocatio nominis Dei extra Ecclesiam, contra Ecclesiam sunt. IX, 175. Sacramenta cur ante Cyprianum et Agrippinum non iterarentur. IX, 134. Sacramenta que non mutantur sine auctoritate, approbantur a nobis. II, 501. Sacramenta Christianorum etiam in hæreticis approbata. II, 501. Sacramenta apud schismaticos etiam visibilibus pietatis habere possunt, non virtutem ejus spiritalem. V, 465. Sacramenta corporalia portant et celebrant præstati ab Ecclesia, sed sine virtute spirituali. V, 465, 466. Sacramentum foris ab Ecclesia habetur ad perniciem. II, 229. Habetur ad iudicium. II, 585. Sacramenta omnia Christi non ad salutem, sed ad iudicium habentur sine caritate unitatis Christi. IX, 552. Sacramenta apud hæreticos ad eorum condusionem potius, quam ad salutem valent. IX, 179. Si militaria perniciosa ab usurpatoribus habentur, quam si omnino non haberentur. IX, 688. Sacramenta mali que sunt intus et qui sunt foris possunt habere et trahere; non ad salutem, sed ad perniciem suam. IX, 165, 164, 167, 482. Sacramenta bonis et malis communia. V, 567.

Sacramentorum usus indignus interdum ex necessitate per Ecclesiam non prohibetur. V, 51. Sacramenta Eccle-

sae multa, aliter atque aliter accipiuntur. IV, 1859. sacramenta non prosunt semper habentibus. IX, 461. Etiam si iustus et iniquus pariter sacramenta participant, non idcirco participationem iustitiae esse cum iniquitate dicendum. IX, 294. sacramenta eadem iustis sunt ad salutem, iniquis ad damnationem. IX, 295, 297, 298, 455. sacramenta in eis, qui mundum diligunt, remanent ad damnationem, non instrumenta ad salutem. III, 1994. sacramenta Christi in iis qui male vivunt, patiuntur injuriam. V, 1092. sacramentum visibile sanctum abunctione invisibilis caritatis discernendum; haec propria bonorum est, illud et in bonis ad premium et in malis ad iudicium esse potest. IX, 542, 545. Gratia non perit a visibilibus sacramentis. III, 712. Sacramenta sine caritate nihil prosunt. IX, 692. sacramentorum vita, caritas. V, 92. sacramentorum vis contempta sacrilegos facit. VIII, 555. Pro sacramentis Christi ad omnia perferenda paratior esse debet Christianus, quam antiqui pro sacramentis legis. VIII, 555. aliorum non sunt sacramenta, quae inter malos, aut eorum ministerio suscipiuntur. IV, 1801. sacramenta vestimenta Christi; caritas tunica de super texta; sacramenta sibi haeretici dividere poterunt, caritatem non diviserunt. IV, 176.

Sacrificaria voluntarie, est gratis amare quod laudatur. IV, 626, 627.

Sacrificium verum et perfectum quodnam sit. VII, 285. In omni sacrificio quatuor consideranda. VIII, 901. Sacrificium res antiqua. II, 577. Antiquitas culus Dei in sacrificando. VII, 281. Primi parentes in paradiso se ipsos Deo hostias mundissimas offerebant. VII, 701. sacrificium iustitiae soli primi parentes in paradiso, et sancti in caelo offerunt. VII, 700, 701. sacrificia ante diluvium celebrata. VII, 459. sacrificium etsi ab homine fit vel offertur, tamen res divina est. VII, 285. sacrificium uni Deo debitum. II, 377, 378; V, 1249, 1667; VII, 255, 256, 281, 654; VIII, 582. Id attestantur miracula quae per arcam testimonii acta sunt. VII, 296, 297. sacrificium visibile non alteri offerendum, quam illi, cui invisibile debetur. VII, 297. Cur sacrificium exegerunt daemones. VII, 460. Ideo sibi exigunt fieri daemones, quia vero Deo debentur sciunt. VII, 298. Non corporis cujuslibet fumo, sed supplicantis animo delectantur. VII, 298. sacrificium non solum cum iuste imperat verus Deus, sed etiam cum superbe exigit falsus deus, satis ostendit cui debeatur. VIII, 409. sacrificium, sacerdotium, templum non sibi expetisset daemones, nisi nosset uni Deo debent. II, 577. Pagani non cupendi propter sacrificia, sed quod ea exhibeant idolis. II, 577. Non corporali creaturae nec spiritali quamvis iuste, nec multo magis inique sacrificandum. II, 578. Non bonis diis nec malis. VII, 650. Non Angelis, non virtutibus Dei. VII, 654. Non Martyribus. VII, 255, 256, 772. sacrificium seu divinos honores Angeli hominesque sancti respuunt. VII, 258. obsequia cetera quae divinitati exhibentur, auri sunt sibi homines arrogare; rarissimi commemorantur qui sibi sacrificia, aut per haec se deos haberi voluerunt. VIII, 624. sacrificia Paganorum non ideo putanda bona, quia ea fieri Deus non habediv. VI, 585. sacrificia in torcularibus gentes faciebant. III, 2083. sacrificia cur sibi exigit demon. VIII, 624.

Sacrificia cur sibi offerri voluit Deus. VII, 296. Sacrificiis Deus non eget, sed in his vel acceptandis, vel reprobandis, vel percipiendis, non nisi hominibus consulit. II, 577; VII, 281, 295, 296, 654. Totum quod recte collitur Deus, homini prodest, non Deo. VII, 282. sacrificium et laudes offerre, nobis, non Deo utile est. II, 527; VIII, 624. Sacrificia cur sibi offerri juberet Deus, cum eis non indigeret. VIII, 251, 521.

Sacrificium Abrahae Gen. xv. narratum quid significat. IV, 1561, 1562. Flamma coelitus facta in sacrificio Abrahae, non fuit miraculum; quare. I, 648. sacrificium Abrahae in monte. V, 31. sacrificium Judaeorum in victimis pecorum. IV, 502, 505. Cur animalia tantum immaculata olim oblata. VIII, 624. sacrificium victimarum, odor suavitatis Domino. III, 659. sacrificia pecorum a Deum non delectabant. III, 810. quare filii Israel sacrificabant visibiliter pecorum victimas. VI, 51. sacrificia vetera magis populo perverso congruenter imposita, quam Deo desiderant oblata. VIII, 546. sacrificia carnalia data sunt Iudeis, ne in idola defluerent. III, 1468. sacrificare extra templum quod erat Jerusalem, au licebat. III, 702, 803, 804. Quoniam sacrificia pro populo, pro principe, pro sacerdote offerebantur, etc. III, 686, 687. sacrificia pro peccatis, dicta peccata. VI, 255; VIII, 744; X, 405. sacrificia diversa pro peccatis. V, 1544. Vanum praeceptum offerendi sacrificium pro peccato, infante namque, si non est originale peccatum. X, 1192, 1227, 1257. sacrificia pro peccatis ex oblivione, ex ignorantia, etc. III, 676, 677. Ad sacrificium pro peccatis, holocausti, salutaris, etc., quoniam animalia adhibenda. III, 686, 695. Sacrificium pro peccato non offerebatur nisi cum holocausto.

III, 675, 676. sacrificium pro peccatis non offerunt sancti. III, 700.

Sacrificia vetera sunt significativa. II, 377. Sacrificia pro ratione temporum varia fuerunt. II, 379. Sacrificia vetera significabant gratiam, non efficiebant. II, 635. sacrificiis veteris Testamenti convincebantur peccatores, totius, quam mundabantur. X, 159. Sacrificia per se ipsa nulli peccato mereri possunt. III, 728. sacrificium quod praeceperat Deus, aptum fuit i i i n i s temporibus, nunc vero non ita est. II, 527. sacrificia vetera, tanquam verba promissiva, sublata sunt dato sacrificio corporis Christi. IV, 441, 442. Sacrificia antiquorum quare mutata. VII, 282. Sacrificia etsi jam non sint in operibus, manent tamen in auctoritate significandi. VIII, 251. Ad sacrificia vetera quiddam pertinet, figurae nostrae fuerunt. VIII, 320. sacrificia pecorum erant quaedam umbræ futurorum. III, 810. sacrificia veteris Testamenti exsecrabantur manichaei. VIII, 251. Sacrificia Patrum non ideo reprehendenda, quia habuerunt sacrificia Gentis. VIII, 586. sacrificia Hebraeorum inter et Paganorum quid interest. VIII, 386. sacrificia omnia vetera demoniis fuisse oblata inepte probant veteris Testamenti reprehensores. VIII, 625, 626. Sacrificia Gentium, Hebraeorum, et Christianorum quid sint respectu veri sacrificii. VIII, 382, 409. sacrificium Dei nostri abundavit, et inhibita sunt sacrificia deorum. V, 1556. sacrificia omnia sacrificio nostro cesserunt. VII, 635. sacrificiis quae pro peccatis offerebantur, sacrificium Christi significabatur. VIII, 704. sacrificia prisca sanctorum, figurae veri sacrificii Christi. VII, 298. sacrificia illa omnia multis et variis modis unum sacrificium, cujus nunc memoria celebratur, significaverunt. VIII, 251, 386, 409, 624, 625, 626, 661. sacrificium Christi multis figuris praefigurat. V, 1667; IX, 154.

Sacrificium verum uni vero Deo debitum quodnam est. VIII, 582, 586, 409. sacrificium carnis Christi, verum et unicum sacrificium pro peccatis. X, 609. sacrificium crucis. V, 1501. sacrificium sese obtulit Christus pro omnibus sacrificiis. IV, 71. Christus nihil mundum invenit in hominibus quod offerret pro hominibus, se ipsum obtulit mundam victimam. IV, 1955. sacrificium novi Testamenti. VIII, 626. sacrificium Christianorum. VIII, 582. Oblatio corporis et sanguinis Domini. II, 115; IX, 461; X, 480. Verissimum et singulare sacrificium. X, 211. sacramentum fidelium. II, 565, 569. sacrificium Ecclesiae quotidianum. VII, 298. sacrificium Deo in Ecclesia. V, 1101, 1556, 1415. Christus nobis quotidie immolatur ipsa recordatione beneficii salvatoris. IV, 966. sacrificii Deo debiti figura, veritas et memoria. VIII, 586. sacrificium vespertinum. V, 1504. sacrificium novi Testamenti ubi et quando et quomodo offeratur, soli baptizati norunt. II, 558. sacrificium quod obtulit Christus norunt fideles. IV, 178. sacrificium Christianorum ubique in terra et in caelo offertur. VIII, 61. sacrificium corporis et sanguinis Domini secundum ordinem Melchisedech nunc diffusum toto orbe terrarum. IV, 305, 1427. Ut sacrificium Deo offeratur, mensa constructa. V, 1415. sacrificia privata prohibentur. III, 702.

Sacrificium sacrificatur per verbum Dei. V, 1099. Sacrificium facere ac Deo offerre, non omnibus licet. V, 759. Non licet laicis. V, 759. sacrificium offeri Episcopo vel presbytero. V, 1100. sacrificii ordo. V, 1100. In hoc sacrificio magnum sacramentum est, quo gratias agimus Domino Deo nostro. II, 558. sacrificium in stro mystici corporis Christi unitas commendatur. II, 859. sacrificium corporis et sanguinis Christi pro non baptizatis offerri non potest. X, 480, 481, 504, 508, 520. Eorum pro quibus offertur, nomina non tacentur. X, 509. sacrificia altaris et elemosinarum pro defunctis. VI, 158. 285. sacrificium pro defunctis. V, 956. sacrificium pretii nostri pro mortuis offerri solitum, posito juxta sepulcrum cadavere. I, 777. Redemptionis sacramenta tertio exsequiarum die oblata. II, 694. sacrificia quibus prosunt, aut ad hoc prosunt ut sit plena remissio, aut certe ut tolerabilior fiat damnatio. VI, 158. In celebratione sacramentorum quatuor partes distinctis nominibus donatae. II, 636. Tunc antistes velut advocati susceptos suos per manus impositionem misericordissime offerunt potestati. II, 657. Tunc esse rogandum et pro persecutoribus Ecclesiae, et pro omni hominum genere. II, 657. Alibi nullus dies praetermittitur quo non offeratur, alibi sabbato tantum et Dominico, alibi tantum Dominico. II, 200. Quinta sabbati hebdomadae ultimae Quadragesimae alibi bis offertur, scilicet mane et ad vespem, alibi tantum ad vespem. II, 200. Apud Donatistas vulgabat, Catholicos nescio quid aliud in altare Dei ponere. II, 350. sacrificii genus quoddam in superstitioso spectaculo. VI, 705.

Sacrificium corporis Christi spiritus maligni fugati. VII, 764. De sacrificiis purgatoriis multa Longinianum interrogat Augustinus, an eis opus habeat qui mundus est, etc. II,

Pietas qua recte colitur verus Deus. VII, 456. Sapientia quæ pietas vocatur, qua Deus colitur, quoniam. V, 214. Sapientia, pietatis fructus. III, 441. Nullus rei in animis nostris apertiora notitia natura esse voluit, quam sapientie. I, 915. Illam habet quisque beatus est. I, 975. Sapientia vera intentionem suam in æternam beatitudinem dirigit. VII, 648. Sapientia perfecta in beatitudine. VIII, 1036.

Sapientia, iugendo anime. IV, 756. Sapientia, immortalium deliciarum mater. IV, 1466. Qualis est sapientie species. IV, 1908. Sapientia hominis quomodo etiam Dei est. VIII, 1048. Sapientia Dei in angelis sanctis se transfert, amicos Dei et Prophetas constituit. VII, 519. Sapientia Patriarcharum et Prophetarum iuge omnium antiquissima. VII, 599. Nulla est vera sapientia sine vera religione. VII, 51. Sapientie immortalis visio aliter sine tempore, aliter temporaliter dispensatur. V, 1177. Sapientia hominis non potest comprehendi. VIII, 1066. Sapientie spiritus quomodo multiplex. VII, 327. Falluntur stoici, dum dicunt hominem non habere sapientiam nisi in ea perfectus sit. II, 758. Sapientiam incommutabilem commutabili præponendam esse nemo non videt. III, 22. In ipsa incommutabili sapientia, omnia bona præcepta audiuntur vel videntur. III, 392.

Sapientia an distinguatur a scientia. IV, 1759, 1760. Unde ab hac differt. VI, 140. Inter utramque quid interest. VIII, 1069. Sapientia et scientie officia ex scripturis discernenda. VIII, 1015. Sapientie omnis disciplina in quo consistat. VI, 96. Quidquid propter adipiscendam sapientiam queritur, aut de moribus, aut de natura, aut de ratione questionem habet. II, 441. Sapientia æterna non cessat loqui creature intellectuali, ut convertatur ad id ex quo est. III, 249, 250. Sapientie sol ubique lucet, sed a stultis non videtur. X, 150. Sapientia ipsa studiosis sui sese ostendit. I, 1265. Ad sincerissimæ sapientie cognitionem pauci spirituales in hac vita perveniunt. VIII, 175. A sapientia quinam alieni. I, 915. Sapientiam habent omnes animæ, licet non omnes habent. IV, 1578. Sapientia cum utraque sit, longe tamen est a malis. IV, 1908. Invenitur sapientia quædam affectio interstultitiam et sapientiam. I, 607, 1503, 1507. Ex infantia per vanitatem puerilem, per mediam insipientiam, ad sapientiam transit parvulus. X, 795, 821. Sapientiam perverse querunt, qui ad vanam gloriam querunt. IV, 1585, 1586. Sapientiam quidam non inveniunt, quia oderunt eam. IV, 1585. Sapientiam mali querunt sermonibus, oderunt moribus. IV, 1574. Non alia ad sapientie conjunctionem via præter Christum. I, 390.

Sapientia divina cum ipsa sit patria, viam se quoque nobis fecit ad patriam. III, 25. Quomodo sapientia Dei ad nos venit. III, 25. Sapientia incarnata iugandi animi exemplum. III, 25. Sapientia Dei ad nos venit, ut mente patris esse desinamus. III, 260. Sapientia hominem curavit de quibusdam contrariis, et de quibusdam similibus. III, 24. Infirmitas est per incarnationem Dei sapientia, ut nos sub alis protegeret, sicut gallina pullos. IV, 1161. Sapientiam suam ut lac nobis faceret Deus, carnem induit. IV, 253, 1742. Quibus gradibus perveniat ad sapientiam. I, 881. Gradus septem ad sapientiam. III, 59.

Sapientia non invenitur, nisi totis animi viribus concupiscatur. I, 1524. Nec amicum presentia, nec vita propter se ipsas expetendæ sunt, sed propter sapientiam. I, 880. Animum mortalibus inherentem sapientie portus non recipit. I, 905. Sapientiam quam amore spiritali adeptus erat Salomon, amore carnali amisit. III, 77, 78. Nemo antequam habeat humilitatem obedientie, velit ad altitudinem sapientie pervenire. IV, 1566. Ut via sapientie inveniat, mundo et simplici oculo opus est. III, 1508. Sapientia non invenit locum, ubi non est patientia. V, 825. Sapientie amatores, plurimos, qui eam secum quarant, expellunt. I, 881. Sapientie thesauros non abscondit Christus ut neget, sed ut absconditis excitet desideria. V, 556. Sapientia nature non negatur, sed negligitur. IV, 1568. Sapientia quibusnam petentibus datur. X, 235. De sapientie thesauro mendacibus præce quotidianam stipem rogat August. II, 1076.

Sapientia unde in hominibus. X, 483. Sapientia quæ desursum est, ad gratiam pertinet, non ad liberum arbitrium. X, 255. Sapientia donum Dei. VI, 421. Magnum ejus munus. VI, 444. Finis omnium donorum. III, 40. Cur in Scripturis nunquam fere de sapientia quiddam dicitur, nisi ut ostendatur a Deo facta vel creata. VIII, 957, 958. Sapientie quomodo initium timor Domini. V, 1524. Sapientie studium in actione et contemplatione versatur. VII, 228. Sapientie inventio præponenda est thesauris. I, 751. Compedi cor in sapientia quinam intelligantur. IV, 1146. Sapientie vincula. II, 105.

Sapientia, auri nomine significata. V, 531. Sapientie sacramentum, ligum vite. III, 376, 447, 451. Sapientia panis hominis justi. IV, 590. Sapientia sol nuncupatur. IV,

1760. Sapientia in Scripturis aliquando pro astutia. V, 286. Sæpe pro sapientia hujus mundi. II, 642. Sapientia mundi, Deo stultitia. V, 1152. Sapientiam quam sibi sapientes arrogant, non quam eis donavit, perdit Christus. VII, 507. Sapientia celestis civilem auctoritate et virtute superat. VII, 600. Sapientia in artibus dicitur, quo sensu. III, 515. Sapientia a Cicerone commendata. VIII, 1056.

Sapientie libri auctor. I, 651. Quisnam sit, non apparet. III, 946, 947. Incerta opinio Sirach vel Philo esse creditur. X, 1420. Sapientie librum Judei non recipiunt in auctoritatem canonicam. I, 657; II, 199. Rejiciunt Massihenses. X, 955, n. 4, 979. Sapientie liber auctoritatem Scripturæ canonice habet. X, 980, 981. Libri Sapientie auctoritate usi sunt magni et docti viri, qui longe ante August. divina eloquia tractaverunt. X, 1019, 1020.

Sapiens quis dicendus. I, 1251; III, 61, 62; VIII, 84. Sapiens, imitator cognitor et amator Dei dicitur a Platone. VII, 229. Sapiens partes. I, 917. Constantia. I, 1002, 1020. Sapiens a studioso discerni. I, 956. Et a stulto. I, 1251. Sapiens contra Academicos perfectus esse debet: perfectus autem non est, qui adhuc verum querit. I, 917. Sapiens non vocatur morum optax, sed rerum impostus esse debet. I, 932. Sapiens non nihil scit, qui saltem scit sapientiam. I, 955. Sapienti certa est sapientia: assentiturque ei rei, quam si non percipisset, sapiens non esset. I, 951. In eo solo vera scientia. I, 915. Sapientes certiores sunt in iis quæ præter speciem ac similitudinem corporis intelligunt. III, 484. Sapiens in cognitione solam amat veritatem, in actione pacem, in corpore sanitatem. III, 167. Sapiens se ipsum intelligit. I, 996.

Sapiens est qui juste prudenter et vivit. I, 1236. Qui regno mentis, omni libidinis subjugatione pacatus est. I, 1251. Ab aut non sapiens non omnem perturbationem excludit. Stoici. III, 556. Sapientes verissimi, quos solos fas est beatos vocari, fortune bona nec timere nec cupi. II, 66. Sapiens nullo indiget. I, 992. Sapiens solus non peccat. VIII, 83. Sapiens est, qui se non esse crediderit. X, 510. Sapiens prudentie studia nullis terminis neque fine conclusit. II, 512. Sapiens semper Deo infusus est, sive tacitus, sive loquens. I, 997. Sapiens Deo mente conjunctus est. VIII, 88. Quomodo homines fiunt sapientes. VIII, 957. Homines non a se ipsis, sed a Deo sapientes sunt. II, 669. Sapientie Dei participatione fit sapiens, quæcumque anima fit vere sapiens. III, 1058, 1069; VII, 526. Homo interior, cum veraciter fit sapiens, non nisi ab illo illuminatur, qui est lumen verum. X, 150. Unde sicut omnes beati, sic et sapientes esse volunt. I, 1254. Sapientis solius testimanda auctoritas. I, 908. Sapienibus temperare tutissimum. VIII, 84. Sapiens non queritur, nisi esse credatur. VIII, 85. Sapiens proprie, non nisi in bonam partem laudabiliter appellatur in lingua latina. III, 451. In Scriptura tamen, sapiens, aliquando in malam partem sumitur. III, 451. Sapientes et prudentes, quibus abscondita sunt mysteria. V, 456.

Sapientes septem. VII, 581. Quo tempore dicuntur. VII, 582. Unde sei appellati sunt. VII, 582. Sapientes septem nihil, quod ad litteras attinet, posteris reliquerunt. VII, 582. E septem Sapientibus solus Thales Milesius disputationes suas litteris mandavit. VII, 225.

Sapientia, Græcis qui. I, 1185.

Sara cum nomen mulatum, et utriusque nomen interpretatio. VII, 507. Sara sterilis. III, 2155. Sara sterilitas quid significat. VII, 440. Sara sterilitatis causa multiplex. VII, 507. Cause due propter quas Sara parere non poterat. X, 715. Sara usa est jure suo in utero Agar. VII, 459. Abraham propagande proles operam ad Agar ancillæ fecunditatem ab uxoris Sara sterilitate transierat. III, 2155. Sara fecunditas donum Dei. VII, 508. Emortuum vulvum Sara ad emissionem seminis Deus vivificavit. X, 720. Sara conjugium et eam Christi propagandæ amplexus, cum virginitas Marie. VIII, 598. Sara sterilis, lacta genuit, cum pareret. IV, 1295. Sara quomodo Abraham soror. VIII, 422. Sara Abimelech non est commensalis. VI, 106. Sara patientia in Egypto custodita. VII, 498. Saram non fuisse pollutam concubitu regis Egypti, mens Hieronymi. III, 555. Sara Agar affligebat, non crudeli odio, sed salubri correptione. II, 325. Magis Agar persequatur Saram superbiendo, quam illam Sara coercendo. II, 797. Sara et Agar duo Testamenta adumbrant. I, 619. Sara figura Ecclesie. IV, 1475; VIII, 421, 425.

Sarabellæ quid significant. I, 1214. Not. 1.

Sarraceni olim Æthiopes et Madianitæ appellati sunt. III, 727.

Sarcinam Christus non levem diceret, nisi cum portante portaret. V, 1485. Sarcina Christi levis est amantissimus. V, 1507. Sarcinam Christi levare. VII, 290, 288. Penas habet. IV, 719. Sarcinam suam unusquisque portat. IX, 57. Cupiditatum sarcinæ. V, 896. Secundum cupiditates quis-

595

Scholasticus, jurisperitus, III, 1442.

Scorpius de canthiparentit. V, 621. Scorpius a canthiparentit. V, 625. 626.

[illegible]

Ad id non bene, et si non est, parum sibi dicitur. Illi.

And then come, I suppose, patients who are not
completely but potent, have some things, and the
patients have not had sex, at least in a long time.

Scapta sunt ei laudari sub hoc nomine, et hoc est, quod
laudem reprobam, Augustinus in libro II, 70, dicitur.

plus sûrs que disaient, se joignent; puis qu'on s'écrit
cent, Dieu a laidi vult August. II. Il n'y a que de l'au-

cent, Deu a fost un vin de răcoare în zilele noastre, pe 1
rămân în August din edițiile de neapăsătoare, pe 1
ca păsărilor din neapăsătoare, 11, 183. Ips. a fost din neapăsătoare, 11, 183.

rumque severus est rex, quo patet ut sit qui repetendaatur. II, 583, 587.

Scriptores sacri una spirita locuti sunt. Et illis, illis
Cum de se loquuntur, Unquam de alio loquuntur. Et
tunc cum loqui voluerint, loquuntur de se et non de aliis.

1890). Scriptum eodem est, omniaque eas in matre
canonica destinata. H. 751. tractatus scriptus
eodem eodem est, quando aliter sequuntur quam in

postulat, II, 579.

Seni, un'arma autoritativa del mondo cattolico. L'idea di una "danza di guerra" si ripropone, quella che, come APL, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

in the *Journal of the American Medical Association*, Vol. 111, No. 1, p. 10, 1938.

1948. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 41, 1021-8. (1949).

Con estos datos se elaboró el gráfico VIII, en el que se
muestran los cambios de la población de *X. truxalis* en
los diferentes meses del año VIII, en la zona de
estudio.

Se spune că în anul 1870, în timpul
unei vizite la un prieten, în orașul
Sibiu, a fost găsit un bărbat care
se numea Mihail, care era foarte
bun la matematică și fizică. El
era un bărbat foarte inteligent și
era foarte curios de științele
naturale. El era un bărbat foarte
curios de științele naturale. El
era un bărbat foarte curios de
științele naturale. El era un bărbat
foarte curios de științele naturale.

Serapione et al. PS: Research on Children's
Deontic, summo et vero, leonte stand...
gal. X, 528, 529. Serapione et al. PS: Research on Children's
Deontic, summo et vero, leonte stand...

milieu IV, 1-07, 1993. Pansier collé au verso de la page 10, et tenu en place par des fils de coton. Les autres pages sont vides.

[illegible]

Sed, tunc si ceteris non sitas orta est ex parte III.
Comprehensio levis et dignitas. I, 804; II, 303.

Scripturae sunt laus et dignitas. I, 84; II, 105.
Scripturae sunt laus et dignitas et excellencia.
VIII, 73. Laus est et merito praecipua eadem, eadem.

VIII, 71. En outre, les manuscrits portugais, qui
que promissa repetuntur. VIII, 174, 175. S. v. du
era dixina, anetitas. I, 725-812, 813; VIII, 210. S. v.

cre divinis auctoritas I, 325, 342, 343; VIII, 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

VII, 518. S. Cipriano sulla vita di san Pietro e di san Paolo, cultura e floruit. II, 277, 278. Scelte religiose, la cultura e la vita, ed. falsissima. VII, 600. S. Cipriano sulla vita di san Pietro e di san Paolo, cultura e floruit.

quidpiu cessat, est falsissimum. VII, 266. Quod si
librorum catonem non cessasse aliqui contem-
plandum est II, 276, 281, 285. Scilicet, ut cum quod-

tas nulli credit. VIII, 537, 678. Sententia quae eadem
tenetur. IX, 128.

Scrip. tura canonica a quo conlita VII, 518. I. ca
n. s. loquuntur. I, 864. Et hoc s. conl. A. p. h. s. VIII
n. s. loquuntur. I, 864. Et hoc s. conl. A. p. h. s. VIII

646. Scriptura sacra est clausa in Dan. IV, 1980

646. Scriptura sacra est veritas et vita. *De primis* 13, 14. *De secundis* 13, 14. *De tertiis* 13, 14. *De quaternis* 13, 14. *De quinis* 13, 14. *De sexis* 13, 14. *De septenis* 13, 14. *De octenis* 13, 14. *De nonis* 13, 14. *De decenis* 13, 14. *De undecenis* 13, 14. *De duodecenis* 13, 14. *De tridecenis* 13, 14. *De quodecenis* 13, 14. *De quinquedecenis* 13, 14. *De sexdecenis* 13, 14. *De septendecenis* 13, 14. *De octodecenis* 13, 14. *De novodecenis* 13, 14. *De viginti* 13, 14. *De viginti et uno* 13, 14. *De viginti et duobus* 13, 14. *De viginti et tribus* 13, 14. *De viginti et quatuor* 13, 14. *De viginti et quinque* 13, 14. *De viginti et sex* 13, 14. *De viginti et septem* 13, 14. *De viginti et octo* 13, 14. *De viginti et novem* 13, 14. *De triginta* 13, 14. *De triginta et uno* 13, 14. *De triginta et duobus* 13, 14. *De triginta et tribus* 13, 14. *De triginta et quatuor* 13, 14. *De triginta et quinque* 13, 14. *De triginta et sex* 13, 14. *De triginta et septem* 13, 14. *De triginta et octo* 13, 14. *De triginta et novem* 13, 14. *De quadraginta* 13, 14. *De quadraginta et uno* 13, 14. *De quadraginta et duobus* 13, 14. *De quadraginta et tribus* 13, 14. *De quadraginta et quatuor* 13, 14. *De quadraginta et quinque* 13, 14. *De quadraginta et sex* 13, 14. *De quadraginta et septem* 13, 14. *De quadraginta et octo* 13, 14. *De quadraginta et novem* 13, 14. *De quinquaginta* 13, 14. *De quinquaginta et uno* 13, 14. *De quinquaginta et duobus* 13, 14. *De quinquaginta et tribus* 13, 14. *De quinquaginta et quatuor* 13, 14. *De quinquaginta et quinque* 13, 14. *De quinquaginta et sex* 13, 14. *De quinquaginta et septem* 13, 14. *De quinquaginta et octo* 13, 14. *De quinquaginta et novem* 13, 14. *De sexaginta* 13, 14. *De sexaginta et uno* 13, 14. *De sexaginta et duobus* 13, 14. *De sexaginta et tribus* 13, 14. *De sexaginta et quatuor* 13, 14. *De sexaginta et quinque* 13, 14. *De sexaginta et sex* 13, 14. *De sexaginta et septem* 13, 14. *De sexaginta et octo* 13, 14. *De sexaginta et novem* 13, 14. *De septuaginta* 13, 14. *De septuaginta et uno* 13, 14. *De septuaginta et duobus* 13, 14. *De septuaginta et tribus* 13, 14. *De septuaginta et quatuor* 13, 14. *De septuaginta et quinque* 13, 14. *De septuaginta et sex* 13, 14. *De septuaginta et septem* 13, 14. *De septuaginta et octo* 13, 14. *De septuaginta et novem* 13, 14. *De octoginta* 13, 14. *De octoginta et uno* 13, 14. *De octoginta et duobus* 13, 14. *De octoginta et tribus* 13, 14. *De octoginta et quatuor* 13, 14. *De octoginta et quinque* 13, 14. *De octoginta et sex* 13, 14. *De octoginta et septem* 13, 14. *De octoginta et octo* 13, 14. *De octoginta et novem* 13, 14. *De nonaginta* 13, 14. *De nonaginta et uno* 13, 14. *De nonaginta et duobus* 13, 14. *De nonaginta et tribus* 13, 14. *De nonaginta et quatuor* 13, 14. *De nonaginta et quinque* 13, 14. *De nonaginta et sex* 13, 14. *De nonaginta et septem* 13, 14. *De nonaginta et octo* 13, 14. *De nonaginta et novem* 13, 14. *De centis* 13, 14. *De centis et uno* 13, 14. *De centis et duobus* 13, 14. *De centis et tribus* 13, 14. *De centis et quatuor* 13, 14. *De centis et quinque* 13, 14. *De centis et sex* 13, 14. *De centis et septem* 13, 14. *De centis et octo* 13, 14. *De centis et novem* 13, 14. *De centis et decem* 13, 14. *De centis et undecim* 13, 14. *De centis et duodecim* 13, 14. *De centis et tridecim* 13, 14. *De centis et quodecim* 13, 14. *De centis et quinquedecim* 13, 14. *De centis et sexdecim* 13, 14. *De centis et septendecim* 13, 14. *De centis et octodecim* 13, 14. *De centis et novodecim* 13, 14. *De centis et viginti* 13, 14. *De centis et viginti et uno* 13, 14. *De centis et viginti et duobus* 13, 14. *De centis et viginti et tribus* 13, 14. *De centis et viginti et quatuor* 13, 14. *De centis et viginti et quinque* 13, 14. *De centis et viginti et sex* 13, 14. *De centis et viginti et septem* 13, 14. *De centis et viginti et octo* 13, 14. *De centis et viginti et novem* 13, 14. *De centis et triginta* 13, 14. *De centis et triginta et uno* 13, 14. *De centis et triginta et duobus* 13, 14. *De centis et triginta et tribus* 13, 14. *De centis et triginta et quatuor* 13, 14. *De centis et triginta et quinque* 13, 14. *De centis et triginta et sex* 13, 14. *De centis et triginta et septem* 13, 14. *De centis et triginta et octo* 13, 14. *De centis et triginta et novem* 13, 14. *De centis et quadraginta* 13, 14. *De centis et quadraginta et uno* 13, 14. *De centis et quadraginta et duobus* 13, 14. *De centis et quadraginta et tribus* 13, 14. *De centis et quadraginta et quatuor* 13, 14. *De centis et quadraginta et quinque* 13, 14. *De centis et quadraginta et sex* 13, 14. *De centis et quadraginta et septem* 13, 14. *De centis et quadraginta et octo* 13, 14. *De centis et quadraginta et novem* 13, 14. *De centis et quinquaginta* 13, 14. *De centis et quinquaginta et uno* 13, 14. *De centis et quinquaginta et duobus* 13, 14. *De centis et quinquaginta et tribus* 13, 14. *De centis et quinquaginta et quatuor* 13, 14. *De centis et quinquaginta et quinque* 13, 14. *De centis et quinquaginta et sex* 13, 14. *De centis et quinquaginta et septem* 13, 14. *De centis et quinquaginta et octo* 13, 14. *De centis et quinquaginta et novem* 13, 14. *De centis et sexaginta* 13, 14. *De centis et sexaginta et uno* 13, 14. *De centis et sexaginta et duobus* 13, 14. *De centis et sexaginta et tribus* 13, 14. *De centis et sexaginta et quatuor* 13, 14. *De centis et sexaginta et quinque* 13, 14. *De centis et sexaginta et sex* 13, 14. *De centis et sexaginta et septem* 13, 14. *De centis et sexaginta et octo* 13, 14. *De centis et sexaginta et novem* 13, 14. *De centis et septuaginta* 13, 14. *De centis et septuaginta et uno* 13, 14. *De centis et septuaginta et duobus* 13, 14. *De centis et septuaginta et tribus* 13, 14. *De centis et septuaginta et quatuor* 13, 14. *De centis et septuaginta et quinque* 13, 14. *De centis et septuaginta et sex* 13, 14. *De centis et septuaginta et septem* 13, 14. *De centis et septuaginta et octo* 13, 14. *De centis et septuaginta et novem* 13, 14. *De centis et octoginta* 13, 14. *De centis et octoginta et uno* 13, 14. *De centis et octoginta et duobus* 13, 14. *De centis et octoginta et tribus* 13, 14. *De centis et octoginta et quatuor* 13, 14. *De centis et octoginta et quinque* 13, 14. *De centis et octoginta et sex* 13, 14. *De centis et octoginta et septem* 13, 14. *De centis et octoginta et octo* 13, 14. *De centis et octoginta et novem* 13, 14. *De centis et nonaginta*

747. *Scapularia pro Deopostol.* VIII, 173. De opostol
era us dissever. I, 173. Scapularia, a. 173.
era us dissever. I, 173. Scapularia, a. 173.

626. *Scriptura fidelis et mansuetudo*. VII.
 627. *Scriptura fidelis et mansuetudo*. VII.

Sept. 1911, 61, 83, 100, 114, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 93

for III, 329. Supplementing Vaters, Les a. n. 1740
 (no. 1) in the University of Amsterdam, VIII, 16
 1740. Supplementing Vaters, Les a. n. 1740.

[illegible][illegible]

1. 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 26

(b) $\mathcal{A} = \{A_1, \dots, A_n\}$ is a \mathcal{C} -basis for \mathcal{A} if and only if \mathcal{A} is a \mathcal{C} -basis for \mathcal{A} and \mathcal{A} is a \mathcal{C} -basis for \mathcal{A} .

1. *Journal of the American Statistical Association*, 1991, 86, 1035-1041.

$$2) \quad \frac{\partial}{\partial t} \left(\frac{1}{2} \rho \mathbf{u} \cdot \mathbf{u} \right) + \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{1}{2} \rho \mathbf{u} \cdot \mathbf{u} \right) = \frac{\partial}{\partial t} \left(\frac{1}{2} \rho \mathbf{u} \cdot \mathbf{u} \right) + \frac{\partial}{\partial x} \left(\frac{1}{2} \rho \mathbf{u} \cdot \mathbf{u} \right) \quad (11)$$
[illegible]

etiam in *Dei* VII, 646. S.

Scribitur et cunctis erant civitas Dei. VII, 66. S

al Hebraeos nonnullis incerta, sed a Ecclesiis orientalibus interpresibus hactenus. A. 177. Scriptore, et loke ad Hebraeos fides est fidei praecursor. X, 1284. Epistola ad Hebraeos teste usi sunt illa fides catholicae regulae defensores. VI, 255. Scripturarum libri quos catholica disciplina custodit, non falsati. VI, 70.

Scriptura explicabatur in ecclesia. VII, 77. Scripturarum tractatio magnum opus et arduum. III, 19. Cum auxilio Dei suscipienda. III, 19. Quondam temerarium non sit tractare de Scripturis. III, 19. Scripturarum tractationi vitia duo infamia. VIII, 845. Scripturae intelligende regula. IX, 675. Regulae ad intelligendas Scripturas. V, 26, 50, 46, 149, 180, 198, 450, 456, 470, 556, 609. Scripturas veteris Testamenti quadriga tractandi ratio. VIII, 68. Scriptura quomodo intelligenda et explicanda. VII, 475. Scripturarum tractandarum praecepta quaedam tradi possunt. III, 15, 18. Haec a tribus hominum generibus rejehenduntur. III, 15, 16. Eorum rationibus satisfactum. III, 16, 17. Scripturarum tractatio duobus rebus nititur. III, 19. Scripturarum verum sensum assequendi regulae. V, 544, 545. Scripturae sacrae variae interpretationes simul possunt esse verae. I, 858, 844. Non obest aliter quam alii senserint sentire, modo vera sint quae existimamus. I, 856. Quis sensus habendus sit excellenter. I, 814. In omnibus Scripturae summa veritas casti duri oportet, ut secundum fidem sit sacramenti divini expositio. VI, 53. In Scripturis liceat sentire quod earum scriptor non sensit, non tamen quod abhorret a regula fidei et veritatis. V, 65. Scripturae sacrae fides ab originali lingua repetenda est. VII, 455.

Scripturae sacrae variae versiones. VII, 605. Scriptura unde in diversas linguas traducta est. III, 58. Scripturae ambiguitas in una lingua, tollitur per aliam. IV, 1556. Multi scripturas ex Hebraea lingua in Graecam, innumerum vero et in Latinam verterunt. III, 45. Scriptura ex codicibus Graecis in Latinam linguam translata est. IX, 709. Scripturarum divinarum pertractatores in Latina lingua peritissimi sunt, in Graeca innumeri. VIII, 214. Translatio scripturae veteris et Graeca lingua in Latinam facta secundum IXX interpretes. I, 592. Quare quaedam in versione IXX invenimus, quae in codicibus Hebraeis non sunt, et contra. VII, 604. Hebraeis codicibus et IXX versione utendum. VII, 605. Obelisci aut asterisci in codicibus Graecis quid significabant. III, 590; VII, 604. Asterisci in scriptura, adeste interpretur, ea quibus appositae erant litterae, sunt interpretandi signa, sed essent in Hebraeo. IV, 821. *epile*. Lex scripturas sensus enim inter se, non IXX continet. Augustinus. III, 547. Scripturae interpretatio. III, 115. Scripturae Latinae versiones, quae in Hebraeo lingua sunt, non tolerari vix possit. II, 245. Santa latinorum interpretum imperitia carere optat Augustinus. II, 241.

Scripturae sacrae non sunt in summo temperatae, ut quaedam in eis obscura, quaedam in eis manifesta essent. IX, 595. Loca manifestis obscura, et obscuris manifesta cur intermiserint in scripturis. IV, 156. Esi in scripturis innumera lateant, tamquam in caverna, et essent in eis, sed non tanta in eis perveniret difficultas. III, 516. Scripturae clare in his quae ad salutem perveniunt sua. A. 186. Scripturae obscuritas utilis. St. VII, 572. Non sunt innotis. III, 58. In scripturis cur quaedam clausa, quaedam aperta. V, 849. In scripturis alia secretis absconduntur, ut quereutes exerceant, alia in promptu ponuntur, ut desiderantes curentur. V, 196. Scripturarum verba quaedam obscuritate sua hoc proferunt, quod multis inelligentis pepererunt. IV, 159, 160. Scripturarum sacramenta quaedam clauduntur, non ut negentur, sed ut pulsantibus aperiantur. IV, 1189, 1907; V, 1257. Obscurum ad propterea est in scripturis, ut exerceatur acceptus, et capax fiat ad sumendum quod donatur. IV, 1907. Et ut post laborem inquisitionis, delectabilior sit dulcedo inventionis. IV, 415. Quae res jam cognita tamquam nova fiat ipsa cognitio. IV, 1805. Scripturarum latebrae maxime valent ad amorem veritatis accendendum, deinde iudiciumque fastidii torporem. VI, 520. Scripturarum non solum manifestis pascit, sed etiam obscuris exercere nos vult Deus. VI, 556, 559. In scripturis sanctis quod ad exercendas mentes fidelium obscure ponitur, gratulandum est si multis modis, non tamen insipienter exponitur. VIII, 795. In omni copia scripturarum sacramentorum, ac minus aptis, exerceatur obscuritas, ut tunc patitur, hoc fastidium. V, 150. Aliter postea sunt sacramenta Dei, ne fastidium oblati, ne prompta vilescent, ut quae sita cum difficultate, cum maiori iocunditate inveniantur. IV, 1530. Scripturae ad iocunditatem clausae sunt. V, 1555. Ea suavius contemplanur in scriptura, quae ex obliuionibus locis emelantur. VIII, 262. Ad hoc prophetas obscuras esse Deus voluit, ut tunc praedicationes interpretando, quasi de nubibus signatae spiritum influerent. IV, 1909. Scripturae, silve ob opacitates et umbracula mysteriorum. IV, 214. Pia fides et humilis inquisitio ad earum intelligentiam necessaria.

V, 556. Scripturarum superficie non debemus esse contenti. II, 920. In scripturarum obscuritatibus, tractatores earum non sunt temere sequendi. II, 921. Scripturae sacrae perscrutatio in curiositatis molem est. III, 166. Non ad solam Dei naturam pertinent quae scrutari prohibentur. X, 527. In rebus obscuris non Scriptura non adiuvant, cavenda iudicandi temeritas. V, 186. Scriptura sacra non est temere reprehenditur, cum non intelligitur. VIII, 77, 91. Divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus, et amantibus, qui cavolunt ad cordis sui perversitatem et torporem. IV, 545. Scripturarum sacramenta adduntur, laeque, sunt autem esurientes. V, 59. In scripturis multa lateant, quae tractatores in questionibus respondendo aperta sunt. IV, 172, 857. Scripturae sacrae non sunt innotis, qui laborant. III, 1722, 1726, 1727, 1741. In eis sunt Scripturae loci qui agere debent. Ius leor. III, 262. Obscuri Scripturae loci ex apertioribus. A. 1844. III, 79. Aut per recapitulationem. III, 86. Causae et humilis revelantur Scripturarum obscura. IV, 1907. Scriptura obscura a pro et improprie diversimode accipitur. III, 1721, 1722. Scriptura quae duplicem sensum parere potest, non praecepti inter retarda afflicta maius. III, 260. Functum Scripturae locum variae intelligentiae prohibet. III, 80. Quis fructus esse possit ex interpretando in Scripturae illa, quae fit querendo, non asserendo. III, 202. Totus incertus tutus per alios Scripturae locos, quam per rationem expentur. III, 80. Scripturae obscura loca aliis manifestis nomine dubis explicanda. V, 264, 1654; VII, 552, 555. In Scripturae difficultatibus, honora verbum Dei, offere pietate intelligentiam. IV, 1907. Scripturae Dei qui diligit, etiam quod in ea non intelligit h. notat. IV, 1592. Honora in ea quod non intelligis, et tanto magis honora, quanto plura vela cernis. A. 556. Ad divinas Scripturas potius desideratur pietas et humilitas, quam acumen ingenii. V, 556. Antequam ascias quare quid dictum sit, erede ita dici debuisse ut dictum est. IV, 1915. Scripturae difficultas non est in obscuris sensibus, quando adjuvat Spiritus. V, 820. Scripturae tene et de vote accepe aperta, ut merito tibi pendantur obscura. V, 240. Ipsum desiderium intelligendi, oratio est ad Deum. V, 820. Fatetur Augustinus se in ipsis sanctis Scripturis multa plura nescire, quia scire. II, 222. Errores non servatam modum in Scripturis intelligentis. VI, 201.

Scripturarum contentum non intelligi ob significationem vel ambiguitatem. III, 42. Antiquitas Scripturae aut in verbis propria est, aut in translatis. III, 61. In ambiguitate verborum sacrae Scripturae quid agendum. III, 45, 41, 63, 66. Item verbum in Scripturis non se aperit idem significat. III, 78. Nomina Hebraea, Syra, Egyptia, etc., quae in Scriptura sacra sunt, tempore Augustini erant interpretata. III, 62. In scripturis omne quod dicitur sive fit, aut intelligendum est proprie, aut figurate, aut utraque ratione. V, 556. In Scriptura locutiones triplicis generis. VIII, 846. Scripturarum quarumque tres differentiae. VIII, 75. Locuti verbi ad ignota locutionis unice eruenia cognitio. III, 45. Scripturis locutionis genus fundire est, ut conjunctio, et, penatur, cum sententia non praecessit, cui sequens adducatur: quid hoc significet. IV, 79, 80. In Scripturis propositiones habentur et quomodo intelligenda. V, 450. Scriptura nonnumquam continens pro contento ponit. IV, 1414, 1415. Ita loquitur de parte, tamquam de toto. II, 658; IV, 1115. Utitur plurali pro singulari. VII, 519. Pro omnibus aliquando ponit multos. VII, 696. In Scriptura et Patribus sermo plerumque ad omnes dirigitur, licet de quibus aut tantum sit intelligendus. II, 557. Multa dicuntur tamquam facta, cum in spe adhuc sint. II, 842. Scriptura ut praeterita narrat futura. IV, 1476. Ponit futurum pro praeterito, et praeteritum pro futuro. VI, 595; VII, 705. Praeteritum pro futuro saepe, raro autem futurum pro praeterito. III, 725.

Scripturae praedictiones aut jam implete, aut omnino implenda. IV, 451, 452, 1881. Scripturis praedicta, jam valde impleta. II, 1028. Scripturarum nos in numerando. V, 552. Scripturae loca in quibus accipitur numerus pro numero. VI, 255, 254. Scriptura summa solida utitur ad computanda tempora. III, 615. Quomodo tollenda ambiguitas ex pronuntiatione. III, 67. Et ambiguitas dictionis. III, 68. Illud ex Joani. *et ad factum est in ipsa oratio*, etc. Quomodo distinguendum. III, 551, 552. Ex his quae leguntur in Scripturis, aliqua etiam quae non leguntur intelliguntur. VIII, 760. Quae Scriptura reticet, quatenus conjectando proferre juvat. III, 529. Usitatum est locutionis genus in Scripturis, ut quod semper est, tunc fieri dicatur in aliquo, cum in eo cognoscitur expositum. VI, 75, 76. Cognitio siderum non multum ac prophetia adjuvat translationem Scripturarum. III, 57. Ad intelligentiam Scripturarum conducit cognitio animalium, herarum, lignorum, etc. III, 56, 62. Artium cognitio. III, 37. Et dialectica. III, 57, 58. Quibusque in Scriptura nominatis membris Dei, potentias operationum

sanctis. V, 581. Quare gladius his acutus. Scriptura vocatur. VII, 602. Scripturae tamquam lucerna in huius saeculi nocte accendit. III, 1002. IV, 1537. Scripturarum auctores mores et sanctorum vitam exhibent. IV, 547, 911. Scriptura sacra, in hoc est. IV, 157. Mores in qua apparet Christi gloria. VIII, 266. Habent Scripturarum nubes, pro suo cuique memento, et per totam vitam lapideum, et iusto pluvia libertatis inunditur. IV, 157. Scripturarum significatio. Iustus in hac vita. III, 1350. Scriptura sacra, passiva. V, 284. Speculum. IV, 1588. Speculum fidele. V, 11, 158, 140. Stricissimum speculum. IV, 80. Speculum aemulandi palpius. VI, 702. Scripturae sanctae, sancta specula. VIII, 269. Scripturae cur stilus vocatur et calamus. IV, 856. Scriptura sancta, divinus thesaurus. V, 1481. Scripturarum thesaurus est magnus. VI, 670.

Scripturae omnes attente audiende, sed maxime quae valent adversus haereticos. III, 1088. Scripturas non continent haereticos, sed eas sibi videntur sectari, dum suos sectantur errores. II, 459. Ex Scripturis afferenda non sunt a falsis intentionem quae utriusque parti possint esse communia. IX, 596. Nec quae sunt figurae et obscura. IX, 597, 598. Scripturas quando quis pervertit, quid agendum. V, 738. Clerici mali pervertere nitentes Scripturae locum de Evangelio. V, 738. Scripturarum studium, oratio, lectio, sacerdoti necessaria. II, 88, 89. Ad pastores pertinet non tacere; ad oves autem, etsi non taceant, de Scripturis sanctis verba Pastoris audire. V, 282. Timere debent divina eloquia palpeant potius quam tractant. II, 505. Scripturae et Sacramenta bonis et malis communia. V, 48.

Scripturas divinas Antonius monachus et memoriter audiendo tenuit, et prudenter cogitando intellexit. III, 17. Idem de servo barbaro Christiano narratur. III, 17.

Scythae aliquando universam penae Asiam tenuerunt. III, 796. Scythae philosophi. VII, 255, 254.

Scythopolis, quae cum dicebatur Bethsan. III, 795.

Secundum diversa significat in Scriptura sacra. III, 79.

Seyniphes, musculae brevissime. VIII, 875.

Sebastianus. II, 1064. Vocatur Abbas. II, 1064. *Not. 1.*

Seccessionis a tumultu rerum labentium utilitas ac necessitas. II, 74.

Seculi utilitas. V, 553.

Secta quid sit secundum Manichaeos. VIII, 569. Sectae diverse sunt secundum varias differentias quae possunt institui. VIII, 576.

Secundiani haeretici. VIII, 28.

Secundianus a Thimbe s. IX, 257.

Secundianus episcopus Donatista. IX, 528, 535.

Secundianus Priscianensis episcopus. IV, 581.

Secundinus. IV, 576.

Secundinus Manichaeus, ex iis quos auditores vocabant. I, 654; VIII, 571, 572. *Retr.*

Secundinus a Carpis. IX, 217.

Secundinus a Cedis. IX, 209.

Secundinus, sive Secundus Iacandonensis episcopus. IV, 581.

Secundinus Romanus. VIII, 575, 594.

Secundinus presbyter. II, 1068.

Secundinus episcopus. II, 991.

Secundus Tigititanus. IX, 445. Primas Numidiae. IX, 57, 638. Auctor schismatis Donatistarum. V, 295. Secundi Tigititani gesta ecclesiastica in domo Urbani Donati habita. II, 197. Ratio quoniam Secundus Tigititanus tenere debuisse. II, 165.

Secundus Tigititanus contra Caecilianum et collegas concilium contraxit. IX, 493. Carthagine. IX, 639. Secundi Tigititani concilium apud Cirtam. IX, 510, 639, 774 *app. vide* Cirtense. Secundus Tigititanus praesentes et confessos traditores reliquit Deo iudicandos, et eos in episcopalius sedibus manere permisit. II, 161, 162, 164, 197.

Esque, ne schisma fieret, pacem dedit. IX, 612. Secundus Tigititanus suspicionem traditionis satis probabilem sibi metuebat. II, 162, 164. Et de facto, traditionis accusatur. IX, 511, 610. A Porporio Timotheo. IX, 612. Secundus Tigititanus Porporium Limatensem de homicidio confesum, ne primatum perderet vel episcopatum, tenuit. IX, 714. Et Mensurio rescripsit se divinos codices tradere exurendos recusasse. IX, 638, 639, 610, 753. Acta Cirtensis litteraeque Secundi et Mensurii discutiuntur. IX, 644. Secundus Tigititanus a crimine traditionis se purgare non potuit. IX, 753.

Secundus minor, consanguineus Secundi Tigititani. II, 162. Ejus nepos. IX, 511.

Securales leges. II, 166.

Securis iura. II, 511.

Securitas peccatori a Deiministris data non prodest, nisi Deus acceptet. V, 246. Securitas perversa. IV, 1916. securitatem malam Deus tollit, et inserit utilem timorem. III, 1985. Securitas nulla, nisi ut Dei iussa audiamus, et promissa expectemus. V, 246. Securitas hominis confidentis presidio Dei. IV, 201. Securitas, si intus sit Deus. IV,

591. Securitas piorum, sub Dei presidio. V, 421. Securitas nemo esse debet in hac vita, quae tota tentatio est. I, 799. Securitas a malis non hic in peregrinatione, sed in patria. IV, 819, 841, 1005. Securitas venit in corbo. V, 728.

Sedatosa tubumbo. IX, 245.

Sedere, idem ac habitare. V, 1062, 1070; VI, 654. Sedere in concilio vanitatis, non corpore, sed corde malum est. IV, 192.

Sedes Dei est conscientia pium. IV, 520. Sedes Dei omnes in quibus regnat Deus. IV, 1155. Sedis nomine regnum Christi significatur. IV, 1122, 1125.

Seditiones Christianorum carnaliter sunt et bonos viros. V, Ecclesia, divina permittente providentia, exellunt. III, 128.

Sedare et in bono et in malo dicitur. III, 1028. Sed ut intelliguntur, qui id quod faciunt, non putant esse peccatum. VII, 419.

Segetia. IX, 209.

Segetia dea praefecta frumentis, cum jam essent super terram. VII, 119.

Segetia Comae. V, 775; VIII, 707, 708, 709.

Segetia, quae frumenta sata commissa erant, quamdiu essent sub terra. VII, 119.

Ser interpretatur pilosus. III, 774.

Selenites, lapis Persicus, cujus candor interior cum luna crescit atque deficit. VII, 715.

Seleniana Dei familia. II, 1086.

Selenius a quo Seleuciani haeretici. VIII, 41.

Sellularii opifices. X, 856.

Selmon interpretatur umbra. IV, 826.

Selom interpretatur dimissio ejus. VIII, 456.

Sem interpretatur nominatus. VII, 477. Sem figura Christi. VII, 477. Filiorum Sem generationes usque ad Abraham dirigitur. VII, 488.

Semer quomodo dixerit Dominus maledicere David. X, 906. Voluntatem ejus proprio vitio suo malam in hoc peccatum iudicio suo iusto, et occulto inclinavit. X, 906. si iuberet Deo obtemperasset, laudandus potius, quam puniendus esset. X, 906.

Seminum semina quaedam occulta. VIII, 875. A seminibus quibusdam occultis, tanquam a regulis originalibus, progrediendi primordia, incrementa debite magnitudinis, distinctionesque formarum accipiunt quaecumque nascuntur. VIII, 876, 877. Semina rerum, praeter hominis, quas creavit Deus, quascumque Angelus sive bonis, sive malis subiecit, vitari possunt ab iis quibus subjacent. X, 1421. Seminibus grauium quanta continet. V, 1158. Omnia membra sunt latenter in semine. VII, 777. Semen muliebre. VII, 187. Etsi Deus auctor seminum, non sequitur tamen semina vitata non esse. X, 1441. Semen hominis maledictum. X, 447. Semen Deus creat, non vitium quo inficitur. X, 742. Deus operatur sine vitio, etiam de semine vitato. X, 1442, 1445. Semen hominis de gignentibus vitium trahere, exemplis naturalibus ostenditur. X, 855. Semen generationis, et semen regenerationis. X, 1450. Semen immortale ac spiritale. X, 1429, 1450. Semen unum Abraham, Christus et Ecclesia. III, 2425. Semen impiorum, opera impiorum. IV, 589. Seminare in carne, et seminare in spiritu. III, 2146. Seminare in lacrymis. V, 192. *Vide* Lacrymae.

Seminarium. VIII, 59.

Semipelagiani. Vide Pelagiani, Massilienses, et Vitalis. VII, 561.

Semiramis uxor Nini. VII, 561. Semiramis incestuosa. VII, 561. A filio interfecta perhibetur. VII, 561. Semiramis Babylonem aut condidit aut instauravit. VII, 561, 562.

Semita est via angusta. IV, 1856. Semitae, consilia et cogitationes. IV, 1802. Semitae, praecepta Dei sunt. IV, 1808, 1837. Semitae duae ad regnum colorum. V, 1649.

Semitarii Impi. VI, 682.

Semper aliquando intelligitur, quamdiu hic vivitur. IV, 1558.

Senarii numeri perfectio. III, 296, 298, 501, 559; V, 515. Unde oritur. III, 501. Senarii perfectio in scripturis commendata. VIII, 892. In redificatione corporis Christi, ac templi Ierosolymitani. VIII, 895. Senario numero perfectio operum Dei significata. VII, 545.

Senatoria aetas. I, 1006.

Senatus a senio dictus. III, 686.

Seneca populi Romani Senator erat. VII, 192. Deos colebat. VII, 190. quid de simulacris deorum sentit. VII, 190. quid de corpora cultu. VII, 192. Seneca. Theophrastus constitutiones. VII, 190. Seneca sacramenta et sabbata Iudeorum reprehendit. VII, 192. Seneca temporibus Aetolorum claruit. VII, 190. Christianos nec laudat, nec vituperat. VII, 192. Senecae ad Paulum leguntur epistolae. VII, 639.

Senecta et senium discernuntur a Graecis. IV, 894. Senectus a sexagesimo anno incipit. VI, 45. Nullo statuto annorum tempore definitur. III, 195. solet tantum tenere tem-

jae munere illustres. III, 595; VII, 604. Septuaginta interpretum auctoritas quanta. III, 595; VII, 450, 470. Septuaginta interpretes credendi sunt interpretati divino Spiritu, quo et illa dicta sunt quae in Hebraeis litteris sunt. IV, 1757. Septuaginta interpretum versio non parum habet pondus. II, 245, 290. Potioris est inter Graecos auctoritatis. III, 48. Eam ceteris praefertur Iudaei. VII, 605. Interpretationem Hieronymi de Septuaginta, sibi mitti petit August. II, 290. quare hic petat. II, 290. Augustinus Hieronymi interpretationem LXX ex Hebraeo non vult legi in Ecclesia, ne plebs Christi novitate perturbetur. II, 290. Codices Graecos interpretationis LXX ex Hebraeis emendandos quidam putarunt. VII, 604. Septuaginta versio in usu apud Latinos Ecclesias. VII, 604.

Septuplum pro toto. V, 518.
Sepulchra operosissime fabricata. V, 611. Sepulchrum domus appellatur. IV, 554. Et memoria. IV, 554. Sepulchrum marmoreum. VI, 677. Sepulchrorum et picturarum adoratores. I, 1542. Immoderatus circa mortuorum cadavera luxus. I, 1542. Sepulchrum patens allegorice. IV, 87. Sepulchrum animae mortuae, corpus est. IV, 1117.

Sepultura quam sollicitè curetur, videmus. V, 848. Sepultura cura inest hominibus ex naturali affectu erga corpus. VI, 398. Hinc dolent insepultos qui sibi amant. VI, 399, 600. Hunc affectum Martyres contempserunt. VI, 599. Cur eos insepultos esse sivit Deus. VI, 599. Sepultura licet defunctis non opituetur, culpanda tamen irreligiositate negligitur. VI, 601. Sepultura officium exhibentes Scripturae commendant. VI, 600. Hinc Scripturae minantur prophetam verbi Dei violatorem. VI, 598. Mortui a viventibus visi sepulturam sibi petere, non evincunt hanc ipsis curae esse. VI, 600. Corpori humano quidquid impenditur, non est praesidium salutis, sed humanitatis officium. VI, 609. Utrum sepultura quae fit in memoriam Martyrum prosit aliquid spiritibus mortuorum. VI, 157. Vide Mortui. Quadraginta dies sepulturae aliquid poenitentiae significant. III, 594. Triduum crucifixi, sepulti, suscitati. II, 215. In celebratione Paschae, crux, sepultura, et resurrectio Christi observanda: crucem gerere debet Christianus in praesenti vita, sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 215. Sepultura remissionem peccatorum significat. III, 592. Sepultura et Christi et nostra vespere. IV, 224. Sepulturae cura laudabilis. VII, 27. Deo placet. VII, 27. Fidem resurrectionis adstruit. VII, 27. Sepultura Christianis sine eorum damno deesse potest. VII, 26, 27. Sepulchrum philosophi contempserunt. VII, 26, 27. Et saepe universi exercitus. VII, 26, 27. Sepulturae conditio, curatio funeris, etc., magis sunt solatia vivorum, quam subsidia mortuorum. VII, 26.

Sequendus Deus, non antecessendus. IV, 758. Sequi Christum est imitari. VI, 411. Sequi Agnum quocumque ierit, proprium est virginum. VI, 410, 411.

Seranus vicarius. IX, 516.

Seranus proconsul. IX, 579.

Serapis maximus Aegyptiorum deus, unde sic dictus. VII, 563. Capitem pendebat poenam quicquid eum hominem fuisse dixisset. VII, 565. Delibamenta circa cultum ejus. VII, 565. Eius templi eversio predicta. VI, 581, 587.

Sergius orata fortunatissimus. I, 972, 975.

Sermo saepe qui audienti placet, displicet dicenti. VI, 311. Nulla major huius rei causa, nisi quia libet inusitate cernere, et tædet usitate proloqui. VI, 312. Sermo ex tristitia procedens minus gratus est. VI, 321. Sermo inter eos qui se benevole noverunt, nulla de re fructuosior, quam unde boni beatique simus. II, 1050.

Sermo Dei, homines deos facit. III, 1745. Non semper hominem convertit. VII, 443. Ipsa divina eloquia nonne palpantur potius quam tractantur a nobis? II, 553. Sermo Dei fidelibus est tanquam pisci hamus. III, 1700. Capit. si capit. III, 1700. Sermo Dei neminem timet. IV, 1551. Cujusnam adversarius sit. IV, 542. Sermo Dei adversarius noster, qui consentiendum cito. V, 76, 246, 637, 1171. Sermo Dei, panis noster quotidianus. V, 581. Sermone Dei hic consentientium quis fructus in morte. V, 581. Sermo Dei, gladius bis acutus. IV, 1955. Sermo Domini cum flagellatur, ingeminantur flagella Christo. III, 1469. Sermone stando audit. V, 1255. Sermo dicitur Mercurius. VII, 206.

Serpens. Quare per serpentem diabolus permissus est tentare. III, 455. Serpens non est ausus loqui viro, sed ad eum deijciendum femineo usus est ministerio; per infirmorem obtinuit fortorem. V, 1008. Serpens pollicitatione scientiae seducens. V, 1495. Adam non creditur serpenti. III, 452, 454. Quomodo serpens homini locutus est. III, 444. In serpente diabolus. III, 206. Maledictio serpentis est figurata. III, 449. Maledictio serpentis refertur ad diabolum qui per serpentem operatus est. III, 449. Serpentis inimicitiae cum Eva, et poenae. III, 210. Serpentem laudabant Manichaei, quod homini per suum consilium oculos aperuit.

VIII, 208. Serpentem pro Christo habuere Manichaei. VIII, 315. Serpens ex Moysi virga. V, 61, 67. Serpens aneus in eremo suspensus. V, 61, 1542. Cur exaltatus in eremo, et cur aneus. III, 2120, 2121. Quid praefiguret. V, 1562. Quid significet. VII, 286. Fuit figura mortis Christi. X, 145. Seui Christi in cruce exaltati. IV, 955, 1578. Serpentem aneum, cum populus tanquam idolum colere coepisset; rex Ezechias contrivit. VII, 286. Daemonibus potestas datur, ut ad incantationem hominum serpentes moveant, ad primi facti memoriam commendandam. III, 444. Serpentes magis moventur carminibus hominum, quam ullum aliud genus animantium. III, 444. Serpentes verba Marsorum non audiunt nec intelligunt, nisi diabolica vi operante. III, 444. Serpens et in bono et in malo est in Scriptura. III, 79. Serpentis sapientia qualis est unde. III, 450, 444. Serpentis astutia. III, 1566; IV, 681, 682, 1806. Quomodo imitanda est. IV, 681; V, 425. Serpentes boni allegorice, id est non perniciosi ad nocendum, sed astuti ad evadendum. I, 858. Serpentes diu vivunt. VII, 240. Serpentes visu acutissimo. I, 1552; VII, 799; VIII, 197. Et luce gaudent. I, 1552. Serpentes quosdam volasse legitur. VII, 110. Serpentes aprici. I, 1552. Manducari a serpente. VI, 291. Serpentis cibum, terra, id est homines terrena sapientes. IV, 1586. Serpentes visibiles peccata significant. V, 1545; VIII, 661. Serpentis caput, prima suggestio. IV, 1581. Serpens, haereticorum figura. III, 216.

Serpentini haeretici. III, 217.

Serolimus episcopus. II, 759, 781.

Q. Serolimus Africanorum partium sectator, a syllā proscriptus. VII, 109. Bellum civile excitavit. VII, 109.

C. Servilius praetor. VII, 106.

Q. Servilius magister equitum. VII, 90.

Servilius monachus. II, 697, 698.

Servilius episcopus. II, 759, 781.

Servitus qua homines hominibus servi sunt, de poena peccati exorta est. III, 450. Orta est ex peccato. VII, 645. Servitus poenalis, qua lege ordinatur. VII, 644. Servitus Aegyptiaca quot annis duravit. VII, 502. Servituti duplex genus. III, 1849, 1854. Servitus alia, praeter Domini servitutem, amaritudine plena est. IV, 1275. Servitus quibusdam utilis est. VII, 649. Et hac ratione dici potest justa. VII, 649. Felicitas servituti homini quam libidini. VII, 644.

Servitus sub peccato quae dicitur. I, 1253; V, 945; VI, 282. Servitus est cum delectat peccare. X, 218. Servitus sub vitis, gravissima omnium. VII, 115. Ab ea non liberat nisi Christus. V, 744. Servitus Dei quodammodo a servitute vitiorum. V, 526. Servitus iustitiae, vera libertas. VI, 247. Iustitia est ut infirmior ratio serviat fortiori. III, 590. Servitus justa et iusta donatio, cum pecora homini servant. III, 589. Servitus Legis, et libertas Evangelii. I, 1554. Servitus sub lege nominis in experta. VI, 288. Servituti quisnam spiritus. III, 2071. Qui per caritatem servit, libere servit et sine miseria obtemperat Deo. III, 2157. Libera servitus, ubi non necessitas, sed caritas servit. IV, 1275. Servitus misera idololatriam. III, 151.

Servi unde dicti. VII, 645. Servus apellatus est, qui ex bello servatus est. III, 590. Servi nomen culpa meruit, non natura. VII, 645. Servus nullus est hominis aut peccati natura, in qua prius Deus hominem condidit. VII, 644. Servum hominem homini vel iniquitas vel adversitas fecit. III, 590. Servi nomen nusquam Scripturarum legitur, ante maledictionem Noe in Chanaan. VII, 615. Servos Christianos libertatem a dominis flagitare velat Apostolus. III, 624. Servus Christianus effectus non dedignetur servire domino infideli et malo. IV, 1655. Nisi forte iubetur aliquid contra Christum. IV, 1654. Cum Christo iubente servis homini, non illi servis, sed illi qui iussit. IV, 1655. Servus hominis, servus cupiditatis. V, 1505. Servi quid debeant dominis, et domini servis. I, 1557. Servi quomodo a primis patribus habiti. VII, 645. Servis tanquam filiis consulatur ad colendum Deum. VII, 644. Christianus non debet sic possidere servum, quomodo equum aut argentum. III, 1260. Servorum poena. V, 887. Servi quomodo suam servitutem, aliquatenus liberam facere possunt. VII, 644. Servus publicus civitatis. II, 505. Servus fidelis manumittitur. V, 145. Servorum manumissio episcopalis gestis. V, 1576, 1577. Servi Dei sumus, et quia creavit, et quia redemit nos. V, 146. Omnis creatura, velit nolit, Deo subiecta est. VI, 294. omnia Deo servantur, sive ad viandam poenam, sive ad hominis liberationem. III, 155. Anima si Deo serviat, et cetera servant. III, 159. Non deneganda Deo fides, quae exigitur a servo. V, 87, 219. Servus fugitivus Dei. IV, 1790, 1791. Servi Dei si in dominis essent, a se solo diabolo erimus, et veri Domini potestatem non effugerimus. V, 251. Servis Deus non indiget, sed servi Deo. III, 2044. Servus suis dominus Deus, non ad servandum, sed ad eum utilitatem. V, 86. Servos suos Deus aliquando visibiliter liberat, aliquando invisibiliter non liberat; sed semper invisibiliter liberat. III, 2040.

Serviendum Domino in timore, et exultandum cum timore. X, 950. Servire Deo, perfecta libertas est. I, 1078; II, 128. Serviri sibi vult Deo voluntarie, non necessitate. III, 154. Justus Deo libenter et servit, iustus autem a compeditus servit. VI, 244. Servare bene libenter et caste, magnum bonum est. II, 87. Cuius servat Deo carnis, quis spiritum. V, 915. Quodlibet quicquid facit, si hoc animo facit, ut terrenum emolumentum consequatur, servit ut facit. V, 208. Qui propter terrena Deo servavit, verum corde servare non possunt. V, 168. Servientes Deo spe carnalis beneficii, an velis testamentum pertineat. V, 52, 167. Hec est perversa, non autem perversa, scilicet Dominum, non aspicere. IV, 104. Servitutum est Deo facta et plena et libenter voluntate. IV, 876. Servire qui voluerit caritati, necesse est ut servat iniquitatem. IV, 165. Merito subalteris iniquitatis, deinde quem tu tibi ipsi bestis, quare ei quod tibi est subalter esse noluisti. IV, 165. Episcopi i fidelium servi facti sunt per Christum. IV, 1565, 1566. Bene Christo servis, si servis quibus Christus servavit. IV, 1565. Servitute libera ministerium debere se dicit Augustinus. IV, 1089. Servitutum in altitudine sunt, qui eorum domini esse desiderant. I, 1559. Servus Dei, populus Dei. Ecclesia Dei. III, 1170.

Servi Dei pro Monachis. V, 1070. Servus Dei necessaria suppletur laudantur. VI, 578. Servus Dei Paulus vult a fidelibus necessaria suppletur. VI, 561. Cur non pariter sint inquitur propter occupationes, aut iudicantes. VI, 562, 563. Inquitur alios ex eis a peris inquitur, alios ex operibus manuum suarum sustentant. II, 622. Augustinus servus Christi, et per ipsum servus servorum ipsius. II, 978. Regula ad servos Dei. I, 1577.

Servus Iudus rex Romanorum. VII, 92.

Servus Thubursicensis episcopus quid passus sit a Donatistis. IX, 521, 522.

Sesque unde dictum. I, 1095.

Sessio nunc honorem, nunc humilitatem significat. IV, 1671, 1765. Sessio humilitatem significat. V, 967. Sessio Christi ad dexteram Patris. V, 1070.

Seth resurrexit iniquitatem. VII, 460, 461. Seth quo sensu natus Adæ pro Abel dicitur. VII, 457. Seth filii, filii Dei et Abel dicitur. VII, 469. Et antequam cum filiis hominum miscerentur, Deo generabant, non sibi. VII, 469. Seth successio decem generationibus clauditur, et duodecimo tamen clauditur. VII, 475.

Sethi hæretici unde sic dicti, eorumque dogmata. VIII, 29.

Severinus Augustini consanguineus, Donatista. II, 194.

Severitas, quasi seve veritas. V, 955. Severitatis et caritatis ingenium. II, 958. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decere. II, 525. Severitas exercenda est in peccatis peccatorum, in alios autem lenitas. II, 92.

Severus Imperator. VII, 602.

Sextus episcopus in Alexandria. II, 125, 229, 538, 719, 781, 1094; IV, 1227, 1713. Not. (a). V, 1576; VII, 714. Augustini concivis et amicus. II, 294. Magnis ludibus extollit Augustinum. II, 418. Severi episcopi nequitis de Silifensi a barbaris ducta. II, 426.

Sextus synodus concilii. V, 1576.

Severiani a Severo, eorumque errores. VIII, 50.

Sextus Pythagoricus. I, 617.

Sexus in creatura distinctio. VII, 129, 150. Sexus feminis non est vitium, sed natura. VII, 778. Sexus nullus est quibusdam quæ ex aquis vel terra nascuntur. III, 287. Sexus femine conversio in masculinum. VII, 110, 111. Sexus uterque, Christi ortu honoratus. V, 1008. In spem reparationis adductus. V, 106. Sexus uterque resurget. VII, 778.

Si, pro nequaquam ponitur in Scriptura. VII, 545.

Sibyllæ plures fuisse Varro tradit. VII, 579. Sibyllæ Thrice. VII, 579. Cumæa. VII, 580. Samia. VII, 582. Sibyllini libri, genus oraculi. VII, 98. Sibyllæ, Trismegisti, aut Orphei præsentia de Christo, accommodatiora esse Gentilibus, quam Hebræorum prophetarum testimonia, docebat Faustus. VIII, 281, 282, 290, 292. Sibyllæ prophetas in Christi, sed tamen de Christo quædam prædixit. III, 2080. Sibylla Cumæa de unico Salvatore fortassis aliquod audivit in spiritu. II, 1075. Scribitur etiam in prophetis Christianis, ut veniat carmen Sibyllinum a Virgilio translatus. II, 1075.

Sicca. IX, 219.

Stecense oppidum. II, 1019.

Tethia, humum interpretatur. IV, 748.

Sicilie montes flammis æstuant, et integri perseverant. VII, 712.

Sicilia. IX, 227.

Sicut, aliquando ad similitudinem, aliquando ad proprietatem pertinet. IV, 1660. Sicut semper a digne perit. III, 1192, 1225, 2015, 2017.

Sicyoniorum regnum admodum parvum. VII, 561. Florebat Abrahæ tempore. VII, 107. Quot annos duravit. VII, 577. Quando consumptum. VII, 577.

Sidera unde facta. III, 265. Sidera partes Jovis esse, eaque vivere, ac deos esse dixerunt. VII, 125. Sidera quibusdam propriis animis vivere an Platoni concedendum. VII, 588. Sidera nonnullis videntur lucida corpora sine sensu. VI, 260. An sidera æqualiter fulgeant. III, 277. Singula sidera variis singulos suos, vel globos vel orbiculos habent. III, 255. Sidera sintus angeli, incertum. VI, 260. An sidera per quosdam spiritus regantur, et ab eis amarentur. III, 279, 280. Sideris hominum nomina imponunt adulatio. IV, 1192. Siderum observatio alia utilis, alia vana. II, 211. Siderum observatio ad cognoscendam vite sortem vana. III, 51. Sideris voluntates animi non subduntur. VII, 146. Sideris qui continent decem quid agant, quid patiantur, Dei cultum evertunt. VII, 441. Si celestis necessitas admittit, quale iudicium de hominum factis Deo relinquatur. VII, 141, 142. Inquisitioni de intervallis et magnitudine siderum tempus expendere non expedit nec congruit. III, 277. Siderum cognitio non multum ac prope nihil adjuvat ad tractationem Scripturarum. III, 57. Commodo benevoleque contentantur. III, 57. Nil ex ea in nostra facta trahere possumus. III, 57. Siderum nomine intelliguntur illi qui conversationem habent in cælis. III, 878. Præter solem et lunam cetera sidera non adorant Manichæi. VIII, 346.

Signare, quid. III, 1601.

Signum, quid. I, 1046. Signorum definitio. III, 19, 20, 55. Et divisio. III, 19, 20. Signorum varia genera. I, 1198, 1199. Signa sui significativa. I, 1205. Res quæ significantur, plures quam signa pendendæ sunt. I, 1210. Signum mathematicum quid. I, 1046. Ejus et pueri discernim. I, 1046. An res aliqua monstrari possit absque aliquo signo. I, 1196. An signa signis monstrantur. I, 1084. Signum magis re cognita, quam signo dato i si sa res dicitur. I, 1214. Signa et prodigia mendaci. VII, 687. Inter signa licita et augurationes illicitas discernim. III, 564. Signum a Deo petere an liceat. III, 564. Inter signa principatum obtinent verba. III, 57. Signa vel propria sunt vel translata. III, 42. Utroque definitio. III, 42. Quomodo tollitur ignorantia signorum propriorum. III, 42. Et translatorum. III, 46. Signum non in verbis tantum, sed etiam in cæteris omnibus signis animorum, non est nisi ipse animus inquirendus. III, 1111. Signa earum rerum quas significant, nomine appellata. III, 497, 705. Signa cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. II, 527. Ex signis quæ Christus futura prædixit, alia ad exilium Jerusalem, alia ad adventum ultimum quo iudicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 914. Signis servare quid. III, 70, 71. Antiqui Patriarchæ ac Prophete servitute signorum non præbebant. III, 70, 71. Aliter Judei a servitute signorum liberati, aliter Gentiles. III, 70.

Signum crucis in fronte. IV, 252, 585. Signum Christi in fronte credentes accipiunt. V, 1075. Signum Christi in fronte intus portantes. V, 912. *Idem* Crux. Signo crucis consecratur aqua baptismi. X, 861. Signum Christi repellit exterminatorem, si cor nostrum habeat Christum habitatorem. III, 1759. *Idem* Christus, Crux. Crucis signum in fronte tanquam in sede iudicis accipiunt, ut de ea non erubescamus. V, 876, 941. Crux in libera fronte signum est novi Testamenti, ut circumcisio in latenti carne signum erat veteris. V, 876. Circumcisionis signo Christus est prænuntiatus. V, 876, 916.

Signa Romana. IV, 955.

Silentium est auribus quod oculis tenebræ. VIII, 197. Silentio quantum student Passalorynchite. VIII, 42. Silentium appellatur etiam vox suppressa. III, 1754. Silentium metaphorice quid significat. III, 886. Silentium cordis, est frigus caritatis; tacebis, si amare destiteris. IV, 404. Silentium in musica. I, 1125.

Silet modo Deus, et non silet. IV, 568, 1281, 1295. quia i se Deus tacet et clamat, tacet a iudicio, non tacet a precepto; sic et tu tace ab elatione, noli ab invocatione. V, 794. Silet Christus ante iudicium, nec tamen silet. V, 121, 124, 129.

Silva superstitione Gentilium facta erat omnis terra. IV, 1250.

Silvanus deus fetis mulieribus infestus. VII, 187.

Silvani incubi. VII, 468.

Silvanus episcopus catholicus. IX, 700.

Silvanus sive Paulus episcopus subdiaconus. IX, 584. Gestis municipalibus manifestissimus traditor expressus est. II, 100, 147; IX, 585, 641, 645, 647, 685; II, 148. I. isopus tamen Constantinensis seu Cirtensis a Donatistis ordinatus est. II, 108; IX, 256. A Secundo Tigrisiano. II, 168. In ipso cunctis schismatis. IX, 387. Silvanus male excusatur a

crimine traditionis. IX, 384. Silvanus in exilium actus. IX, 514.

Silvanus senex ecclesiae Summensis. II, 490, 577. Primæ sedis Numidie provincie senex. III, 495.

Silvanus agerum et silvarum præpositus. II, 1063.

Silvester presbyter Marcellini episcopi Romani a traditionis crimine vivit beator. IV, 610.

Silvius Enne filius posthumus, quartus rex Latinorum. VII, 576.

Simon senex. V, 891, 1267, 1305, 1658.

Simile corpori pulchritudinis bonum inest, licet minus. VIII, 577.

Simile cum aliquid dicitur, ex omni parte simile esse non intelligitur. VIII, 524. Undenam similia sunt quæcumque similia sunt. VI, 16, 17. Res quælibet in tantum est et pulchrior est, in quantum partes similes habet. III, 245. Similis similis coheret, dissimilis dissimilem refugit. V, 417, 1102. Similes Deo res dici possunt multis modis. VI, 52. Ex eo incipit homo similis Deo fieri, quando propter ipsam dissimilitudinem sibi displicet. IV, 959. Quisquis vult esse similis Deo, ab illo non recedat. IV, 896. Similis fit homo Deo, gratia. X, 285.

Similitudo vero opponitur. I, 891. Similitudo, non sensu, sed mente conspiciatur. III, 146. In mente sunt tantum similitudines rerum quas cogitamus. II, 615. Similitudines rerum nominibus appellantur, quibus similes sunt. V, 745; X, 600. In similitudinibus una res potest appellari multis nominibus, et res a se valde distantes uno nomine. V, 470. Non undecumque datur similitudo, ab Scripturis laudatur ipsa res, sed tantum inde similitudo trahitur. IV, 679. Similitudines non undecumque possunt duci ad perfectum. IV, 1532. Similitudines contrariis rebus in Scriptura accommodata, circumstantia sui exponuntur. IV, 1376. Similitudines, quas affert Scriptura, an et in quo sint veræ. IV, 812. Similitudines temporales non inveniri, quæ æternitatis comparentur. V, 666. Similitudines rerum creaturarum cum divinis multa habent discrimina. V, 670, 673. Similitudinum utilitas. II, 211.

Similitudinem inter et imaginem quoddam discrimen. III, 749. Similitudinem aliquid amplius esse quam imaginem quidam existimant. III, 749. Per similitudinem Dei omnia condita sunt, sola anima ad similitudinem Dei facta est. III, 245. Similitudo Dei proprie similitudo dicitur. III, 242. Similitudo Dei per peccatum amissa. V, 82. Similitudo nostra cum Deo quondam perfecta, sive quoad animam, sive quoad corpus. VIII, 1055. Ea ex quibus dicitur aliqua similitudo ad Christum aut Sanctos significandos, non ideo abicienda. IV, 1195. Similitudine ad Deum accedunt. IV, 537, 1217, 1275, 1274.

Simonis Cyrenæi factum Donatistæ pro se interpretantur. V, 244.

Simon magnus. V, 601, 1025. Ejus hæreses. VIII, 23. Simon magus Christum se esse asserbat. VIII, 25. Peccavit in Spiritum sanctum. III, 2098. Et eum tamen ad penitentiam invitavit B. Petrus. III, 2098. Simon magus accepit munus sacramentorum. IV, 1345. Simonis magi scelus. IV, 247, 1464, 1706. Jejunium sabbati exinde prolectum esse, quod Petrus Dominico die cum Simone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existimant, alii falsum putant. II, 143.

Simoniani hæretici. VIII, 25.

Simplex natura unde dicitur. VII, 526.

Simili ad duplam ratio ex perfectione sequi numeri. VIII, 892.

Similia principaliter veraque dicuntur, quæ divina sunt. VII, 526, 527.

Simplicianus Mediolanensis presbyter. I, 744. Petrus irritalis Ambrosii. I, 749. Ejusque postea in Mediolanensis Ecclesie regimine successor. I, 621; X, 933. Similiarius casus per Mediolanensis. VI, 101, 102, 102; VII, 500; X, 1026. Simplicianus consulatur ab Augustino. I, 749. Ad eundem scripti libri duo *de diversis questionibus*. I, 629.

Simpliciola virgo sacra. II, 963.

Simplex et ferox ex Spiritu sancto. III, 1426. Simpliciter bonum. III, 208.

Simulacri ejusdem insignis memoria. X, 529.

Simul stare potest cum prius et posterius. III, 519.

Simulacra alia manu facta, alia phantasmatum. III, 2090.

Simulacra velut deorum corpora esse assertit Trismegistus. VII, 247. In simula ris quid colere se dicebat Pagani. IV, 1244, 1485. Simulacra vitiorum corporalium consecraverunt Roman. VIII, 574. Simulacrorum usus unde exortus est. VIII, 404. Simulacra quo tempore diis constituta. VII, 581. Simulacra a Seneca reprehensa. VII, 190. Simulacra qui instituerunt, populus non metum demperunt, et errorem addiderunt. VII, 119, 198. Simulacrorum institutio Cicero ad non profana. VII, 156. Simulacra veloxes non habebant. VII, 581. Castius sine simulacris religionem ob-

servari sensit Varro. VII, 158. Quod Judææ gentis exemplo confirmat. VII, 158. In simulacris fallacia oracula reddebant demones. VII, 581. Simulacrum Deo nefas est Christiano in templo collocare. VI, 188. Simulacrorum cultores quantum deviaverint a veritate. VI, 90. Simulacris se favere videri voluit Adimantus, quare. VIII, 147. Simulacrorum gentium destructio prædicta a Prophetis. VIII, 286, 287. Simulacrum gentium magis rebus legibus in quodam templo susensum. VII, 717. Simulacris Gentium non solum homo, sed etiam bestia melior. IV, 1482.

Simulare propositum sanctitatis peius est, quam cadere a proposito. V, 1572. Simulata æquitas non est æquitas, sed duplex iniquitas. IV, 765.

Simulatores operarii in Ecclesia. V, 93.

Simulationem habet qui de justitia excidit. III, 1525. Simulationem allacem in Petro Paulus reprehendit. II, 269, 280. Simulatio Petri et Barnabæ merito a Paulo reprehensa est. VI, 556.

Sina interpretatur mandatum. IV, 829. Mensura. IV, 850. Tentatio. III, 774.

Sinapis grauum fidei fervorem significat. III, 1526. Venena expellere dicitur. III, 1526.

Sincerare. III, 1655.

Sinceritas et veritas quid. IX, 87.

Si gularitatem occulte lege naturæ amant quæ principantur; subjecta vero etiam plura uni non sine decore subluunt. VI, 587; X, 419.

Sinistra nesciat quid faciat dextera tua, quid sit. IV, 1615, 1770.

Sinistra adversitatem significat. III, 492. Temporalia. III, 495. Sinistra flagellat Deus, ut emendatum ad dextram ponat. IV, 1146. Sinistra nostra, res et felicitas temporalis. IV, 1611, 1770, 1867.

Sinui diversa agendi ratio Catholicorum atque Donatistarum. II, 597.

Sintense castellum. VII, 766.

Sintensis regio. II, 428.

Sintæ. VI, 550.

Sinus secretum significat. IV, 1438. Sinus Abrahæ. III, 481; V, 115.

Sion requies Dei. IV, 1725. Sion interpretatur speculatio. IV, 70, 122, 598, 1006, 1261, 1507; VII, 549, 550. Sion vera est celestis Sion. IV, 1952. Sion ubi totum stat et nihil fluit. IV, 1765. Sion imago Ecclesie quæ nunc est, Jerusalem vero imago Ecclesie quæ futura est. IV, 122, 1261, 1507. Nunc intrant lapides in structuram Sion: perfecto ædificio non intrabunt. IV, 1504.

Sisra interpretatur gaudii exclusio. IV, 1053.

Sitis. II, 1019. Sitifensis civitas terræ motu concussa. V, 157. Sitifensis Ecclesia. II, 795. De Sitifensi ducta est a barbaris Sanctimonialis. II, 426.

Sitis animæ, desiderium. IV, 750. His jucundior est fons vite, qui multum sitierint. IV, 123. Sitis Christi in cruce quo spectabat. IV, 851. Quare Christus fel voluit bibere. IV, 852.

Sixtus martyr. I, 647.

Sixtus Romanæ Ecclesie presbyter. X, 1027. Patronus Pelagianorum antea iactabatur. II, 807, 874. Illi de ipsis amicitia se solebant offere. II, 867. Inde dolebat Augustinus. II, 874. Sixtus ad Aurelium adversus Pelagianorum errorem scripsit, et aliam contra eos doctorem, et essentiam fidei et unitatis et regni ecclesie et populi plenam. II, 867, 874. Ad Aurelium scripsit per Leonem Augustinus scripsit brevissimam epistolam. II, 867, 874. Illic descripsit Augustinus. II, 857. Scripsit et aliam prolixiorem, quam per Firmum misit. II, 866, 867. Sixto rescribit Augustinus. II, 860. Epistola Augustini ad Sixtum qui occurrere ad monasterium Africanum debuit. II, 975. Epistolæ nate et omnes dissensio nata. II, 975. Epistolæ suæ ad Sixtum Augustinus i se scripsit et seorsum exposuit. II, 963, 972. Quamvis turbati fuissent nonnulli. II, 970.

Sixtus Episcopus. II, 769, 781.

Sixtus Philo sophus. I, 647.

Societas hominum dando et accipiendū connectitur. VI, 120. Societatis connectio quanta. III, 778, 779. Societas omnis naturaliter iradulendum socium refugit. X, 416. Societatis unitas et vinculum concordie commendatur in propagatione hominum per unum hominem. VII, 572, 575, 576. Sine unitatis societate, vinculo caritatis unita, etiam si iustus sancti dona nihil presunt. VI, 157. quod neque contra fidem, neque contra bonos mores esse coartatur, propter eorum inter quos vivitur societatem, servandum est. II, 200. Societas iusta est, quæ Deo servit. I, 691. Societatis humane curam habentibus, adest Deus. VIII, 82. Societas potestum quævis vitiosa. V, 549, 551, 555. Societas perhorum multum nociva est. VII, 107, 111. Societas sanctorum boni vel mali, prout recte aut perdit vixerimus. V, 1102.

700; VI, 578. Spiritus sancti divinitas adstruitur, II, 1046.
701; IX, 578. Spiritus sanctus vocatur Petrus, III, 1.
Spiritus sanctum Deum esse monstravit Petrus, III, 616. Spiritus sanctus verus Deus Patri ac Filio aequalis, VIII, 788, 827, 828, 927. Spiritus sanctus Patri et Filio consubstantialis et coeternus, III, 1826; VIII, 928. Simul cum Patre et Filio una substantia, VIII, 958. Spiritus sanctus intelligitur nominato Patre et Filio, III, 1461. Patri atque Filio repere esse Spiritum sanctum demonstrat Ambrosius III, 144. Spiritus sanctus in aliquot locis veteris Scripturae insinuat, III, 584, 614. Non tamen vocatur Spiritus sanctus, sed Spiritus Dei, III, 584. Spiritus sanctus Patris et Filii Sanctus est, V, 454, 461. Spiritus sanctus Patri Filioque est communis, VII, 557, 558. Communis est Patri et Filio, quodquid aliud est, VIII, 927, 928. Haec eadem substantia est, VIII, 927, 928. Aquas dicitur caritas, quam amittit VIII, 927, 928. Spiritus sanctus ideo communicari habetur a Patre et Filio, quia est amor, V, 464. Ad quod tamen distinctus, et distinctus a Patre, VIII, 928. Omnia que habet Pater, non communicat, VIII, 928. Omnia que habet Filius, Spiritum sancto et Deo accipit quod de Patre aut Filio dicitur, VIII, 779, 785. Spiritus sanctus creator tantum videtur, VIII, 785. Sed beatitudinem in nos, cum cum Patre et Filio, VIII, 854. Spiritus sanctus cooperatur Patri et Filio, nec tamen in his operibus sunt multo

ti, sed unus Spiritus. V, 459. Spiritus sanctus solus superferri dicitur super aquas, quare. I, 848. Spiritus Dei super aquas quomodo. III, 226; VI, 155, 167. Quid hoc significat. VI, 155. Spiritus sanctus secundum linguam Syre intellectum non superferrebat super aquas, sed eas fovebat III, 260. Spiritus Dei mundo faciendo superferrebat, et facto superferret excellentia potestatis. III, 549.

Spiritus sanctus proprio quodam modo dicitur, secundum quod refertur ad Patrem et Filium. II, 1044. Spiritus sanctus ad Patrem et Filium dicitur, sed non vicissim respondet et vocabulum ejus ad quem refertur. VIII, 919. Spiritum sanctum, Patris et Filii sanctitatem, quam bonitatem, facilius audeat dicere Augustinus. VII, 557, 558. Spiritus sancti unicum principium Pater et Filius. VIII, 920, 921. Spiritus sanctus principaliter de illo procedit, de quo natus est Filius. V, 459. Spiritus Patris et Filii ab utroque missus, a nullo genitus, unitas amborum, æqualis ambobus. V, 1039. Spiritus sanctus non a Patre et Filio factus est, sed procedit. II, 749. Utrum a Filio procedat Spiritus sanctus. III, 1888, 1889. Spiritus sanctus a Filio procedit. VIII, 902. Spiritus sanctus cur procedere dicitur, non vero nasci. VIII, 770. Spiritus sancti processio a Patre et Filio est sine tempore, nec amborum filius dici potest. VIII, 1094. Spiritus sanctus cur non sit et non dicatur filius, cum a Patre exeat. VIII, 920. Spiritus sanctus nec filius Patris, nec Filii pater, nec Filii filius. V, 1071. Deus est. V, 1071. Spiritus sanctus Christi pater dici nequit. VI, 251. Spiritus sanctus nec genitus tanquam Filius de Patre, nec de Filio tanquam nepos summi Patris. VI, 191. Patri tamen debet id quod est. VI, 191. Spiritus sanctus a Patre et Filio procedit utrique æqualis. VI, 648. Spiritus sanctus cur non sit genitus et quomodo a Patre ac Filio procedat, in beatitudine tantum intelligitur. VIII, 1092. Spiritus sanctus etsi genitus non dicatur, non tamen dicendus ingenuus. VIII, 1095.

Spiritus sanctus a Patre et Filio missus. VIII, 686, 697. Spiriti sancto quid sit mitti. VIII, 908. Spiritus sancti missio quomodo intelligenda. VIII, 859. Spiritus sanctus nusquam dictus est Patre minor, aut adorasse Patrem. VIII, 725, 755, 757. Nusquam dicitur Patre minor, quia non suscepit carnem. V, 1218. Spiritum sanctum Filio majorem nullus unquam dixit. V, 458. Scriptura qua Spiritus sanctus Patre et Filio videtur dici minor, processionem ejus ex utroque intinuit. VIII, 847. Spiritus sanctus non ideo minor Patre et Filio, quia illi datur, ipse datur. VIII, 1086. Spiritus sanctus non adorat Patrem. VIII, 756. Spiritus sanctus quo sensu dictus Deum pro nobis interpellare. X, 551. Quo sensu interpellat pro nobis, et clamat, Abba, pater. X, 1052. Spiritum sanctum Ariani noluit adorari VIII, 807. De Spiritus sancti adoratione, nulla Scripturæ testimonia afferri posse contendeant Ariani. VIII, 724. Spiritui sancto debetur læticia. II, 749. Spiritus sancti adoratio ostenditur. VIII, 760. Spiritus sanctus invisibiliter erit cum Filio in judicio. VIII, 787. Fides in Spiritum sanctum. VI, 189. In Spiritum sanctum peccat, qui despicit, vel contemnit predicationem patris et gratiæ, de peccato agere penitentiam, et in finem usque perdurat. III, 2037. De peccato in Spiritum sanctum. III, 2037.

Spiritus sanctum digitus Dei significat. II, 218. Spiritus sanctus digitus Dei. III, 104, 620, 1118; IV, 111, 1167; V, 74, 842, 857; VI, 353, 556; VII, 522; VIII, 791; X, 218.

Spiritus sanctus donum Dei æquale donanti. VI, 251. An Spiritus sanctus ante Christi ascensionem non fuerat datus antiquis justis. III, 1772. Spiritus sanctus super terram ante adventum Salvatoris. VIII, 644, 645, 646. Spiritum sanctum adiutorem virtutis in veteri Testamento non fuisse, quatenus intelligendum. X, 591. Spiritus sanctus etiam veteri Testamento temporibus et sanctis omnibus, virtutis non tantum adiutor, sed et largitor fuit. X, 597. Spiritus sanctus antiquorum iustorum voluntates bonas non solum adiuvat, sed fecit. X, 622. De Spiritu sancto sensibili demonstratione. VIII, 909. Spiritus sanctus in columba specie venit. III, 2055. Quare Spiritus sanctus in columba apparuit, et Filius Dei in homine. VI, 25. Spiritus sanctus in columba non sita natura, sed significativa specie demonstratus est. II, 747. Spiritus sanctus cur non est natus de columba ut in columbe specie appareret, quemadmodum Christus natus est de femina. VI, 502. Spiritus sanctus nullam unquam creaturam suscepit ad unitatem personæ. VIII, 909. Creatura non sit assumpta a Spiritu sancto, ut caro a Verbo. VIII, 851. Spiritus sanctus non datus ante Pentecostes. VIII, 908. Quomodo non erat datus ante Christi resurrectionem. III, 1644, 1645, 1646, 1805. Quomodo Spiritum sanctum acceptum erant discipuli, quem jam habebant. III, 1826, 1827. Spiritum sanctum Christus his manifeste dedit discipulis. III, 1827; V, 1222; VIII, 180, 1095. Quare bis datur. V, 1222. Flatus quem Dominus in Apostolos insufflavit, non erat substantia Spiritus sancti, sed figura. III, 412. Spiritus sanctus donum Christi æquale

sibi. V, 715. Donum passionis Christi nobis emptum. V, 1645. Magnum munus post Christi ascensionem. V, 786. Spiritus sanctus per Christum diffusus super credentes. VIII, 715. Ad hoc glorificatus est Christus, ut mitteret Spiritum sanctum, qui debetantes firmaret. IV, 1445. Qui fideles a timore liberaret. IV, 1167. Spiritus sanctus a timore mortis vivificat. III, 2074.

Spiritus sanctus quando missus. VIII, 179. Spiritus sancti dies quasi natalis. V, 75. Sicut lex data est quinquagesimo die ab occisione agni, si Spiritus sanctus venit quo quinquagesimo a passione Christi. IV, 1167. Figura Spiritus sancti dandi quinquagesimo die ab incarnatione Christi. III, 620. Spiritus sanctus cur decimo post ascensionem die venerit. V, 1259. Cur quinquagesimo die post resurrectionem. V, 75, 74, 1257. Spiritus sancti effusionem in omnem carnem debet propheta. VII, 583. Et. Nahum. VII, 588. Alter lex vetus data est, aliter missus Spiritus sanctus. X, 218. Spiritus sanctus missus ut in, leretur Lex. V, 1259, 1265. Spiritus sanctus sicut ignis venit, fœnum carnis consumpturus, aurum cocturus et purgaturus. IV, 161. Quare in specie columbe super Christum apparuit, et in igne super discipulos. III, 1426. Spiritus sancti adventus, demonstratio ipsius est etiam oculis carnis. VI, 54. Et plenitudinem ejus largius in corda hominum infusum significat. VI, 54. Spiritus sanctus cur sensibilibus miraculis in ipsis Ecclesiæ primordiis dabatur. IX, 148. Quare in linguis dispersitis apparuit. III, 1429. Spiritus sanctus linguarum dono quid significat. V, 461. Ecclesiæ catholice unitatem commendavit. V, 1251, 1254. Ideo linguis omnium loqui fecit in quos primo venit, quia linguas omnium gentium in unitatem se congregaturum esse nuntiavit. IV, 161. Cur antea sic datus, ut illi quos implevit ad linguis omnibus loquerentur, jam vero non sic datur. IX, 284. Errores dicentium Spiritum sanctum promissum, venisse in Paulo apostolo, aut in Montano et Priscilla, aut in Manete. VI, 505, 506. Spiritus sancti promissionem in Manichæo esse comitantem dicunt vauchet. VIII, 58.

Spiritus sancti beneficia que sint. VIII, 704, 717. De Spiritu aliud est nasci, aliud pasci. V, 451. Ad Spiritum sanctum proprie pertinet remissio peccatorum. V, 461. Spiritus sanctus aliter adjuvat nondum inhabitans, aliter inhabitans; nam nondum inhabitans a juvat ut sint fideles, inhabitans adjuvat jam fideles. II, 880. Aliter replet sanctificante gratia, aliter attestante atque ordinante præsentia. VI, 155. Spiritus Dei nisi regat, cadis; nisi erigat, jaces. V, 855. Spiritus Dei si recedat, pondere suo spiritus hominis revolvitur in carnem, redit ad facta carnalia. V, 848. Spiritus sanctus gratia Dei dicitur. V, 787. Spiritus sanctus designatus nomine gratiæ et pacis. III, 2095. Nomen societatis. III, 2095. Ad Spiritum sanctum proprie pertinet societas, qua efficitur unum corpus unici Filii Dei. V, 461. Pater et Filius per hoc, quod eis commune est, voluerunt nos habere communionem et inter nos et seum. V, 454. Spiritus sanctus perfectio sanctitatis. VIII, 716. Sine Christo aut sine Patre non sanctificat, non illuminat, etc. VIII, 705. Dicitur ea facere in nobis, quæ per eum actius. I, 865; II, 880. Genere dicitur, quod non genere actus. III, 2076. Quosnam facit genere. III, 1425. Piorum genitus ex Spiritu sancti dono. IV, 199. *vide* Trinitas. Spiritus sanctus pignus sanitatis futuræ. X, 1198, 1199. Spiritus idem vite æternæ nunc pignus, postea erit plenitudo. V, 952. Spiritus sanctus ara est, potius quam pignus. V, 845, 1675. Spiritus sanctus pignus spiritus Christi. III, 1452, 1644. Spiritus sanctus et sanguis sunt pignora a Christo data sponse. IV, 1170. Spiritus sanctus in Christianis adhuc carnalibus morientibus peritit quiddam deest, quia ab unitate corporis Christi non recesserunt. II, 845.

Spiritus sanctus dicitur Dei donum, munus, ignis, amor, caritas, pax, gratia, respiratio nostra, locus noster. I, 848, 1077; III, 171. Spiritus sanctus donum Dei. III, 1544; VI, 251. Donum, non hominis ministri, sed Dei. X, 1223. Spiritus sanctus vocabulo doni Dei proprie nuncatur in Scripturis. VIII, 1085. Quare donum datur. VI, 191. An donum esset antequam daretur. VIII, 921. Spiritus sancti donum nihil aliud quam Spiritus sanctus. VIII, 1086. Spiritus sanctus Deus et donum Dei. V, 80, 458. Spiritus sancti dona septem Spiritus Dei dicuntur, propter operationem septenariam unius ejusdemque Spiritus. IV, 1960. Spiritus sancti dona quare diversa. II, 859. Cum beatorum Evangelicis comparantur. V, 1525. Spiritus sancti munera quædam haberi possunt istæ caritate. VI, 155, 157. Nihil tamen præstat. VI, 157. Spiritus sanctus quasi descendens ad nos incipit a se, ientia, finit ad timorem: nos autem ascendentes incipimus a timore, perficimur in sapientia. VI, 164, 1166. Spiritus sancti non solumbus comparatur. I, 842. Stelle dicuntur. IV, 1160. Cum sit unus et idem Spiritus sanctus, propter diversas operationes dissimiliter appellatur. III, 615.

Spiritus sanctus magnum lumen. IV, 1187. Spiritus sanctus

eti inundatio, fluminis impetus laetificans civitatem Dei. IV, 519. Spiritus saetus, fons. IX, 476. Gladius unde Dominus orbem debellavit. IV, 1185. Spiritus suctus, Lex Domini immaculata. IV, 161. Oleum exultationis. VIII, 782. Spiritus sanctus per oleum et per aquam significatur. IV, 1145. Spiritus sanctus ostiarius. III, 1729. Rex. VIII, 792. Spiritus sanctus quomodo dicatur caritas, et an solus. VIII, 1081, 1086. In Scripturis proprie nuncupatur vocabulo caritatis. VIII, 1082. In Spiritu sancto benevolentia dilectione Dei intelligitur. III, 251. Non solum ad beneficia, sed etiam ad vindictam Spiritus sanctus commemoratur. III, 615.

Spiritus sanctus cur venire non poterat, nisi abiret Christus. X, 182. Spiritum sanctum mundus accipere non potest, quare. III, 1828. Spiritus sanctus contrarius hominibus sua querentibus: et immites ac superbos inquietudine exagitat. II, 219. Spiritus sancti locus, cor humilium. VI, 419. Spiritus ad mensuram datur hominibus, non Filio Dei. III, 1508, 1828. Spiritus sanctus habitat in parvulis baptizatis, etiam si nesciant. II, 841. Spiritus sanctus per manuum impositionem etiam nunc accipitur. III, 2025. Spiritum sanctum quidam acceperunt antequam baptizarentur. VI, 85. Spiritus sanctus sine cuiusquam manus impositione, et ante baptismum, Cornelio et centum viginti hominibus datus est. IX, 287. Spiritus sanctus per hominum ministerium, et sine hominum ministerio aliquando datus. V, 600, 601, 1227, 1255. Spiritus sanctus in sola Catholica datur. IX, 148. Extra Ecclesiam non habetur. V, 1252, 1255. Neminem vivificat extra Ecclesiam. II, 815. Spiritus sancti tanquam proprium opus est Ecclesiae unitas. V, 465. Qui non cohaeret unitati Christi, Spiritum sanctum non habet. V, 75. Spiritum sanctum quisque tantum habet; quantum Ecclesiam diligit. III, 1646. Spiritus sanctus hoc est Ecclesiae, quod anima corpori. V, 1252. Spiritum sanctum habent et haeretici et perversi, si baptismum sine Spiritu sancto esse non possit; sed ad perniciem suam, non ad salutem. IX, 195. Spiritus sanctus septenario numero commendatur. V, 1170, 1242. Et saepe designatur. VII, 543. Spiritus sanctus adsertor ac dux libertatis. III, 2143. Spiritus servitutis, et Spiritus libertatis idem est Spiritus. V, 857. Per gratiam Dei spiritus hominis fit particeps Spiritus Dei. III, 725.

Spiritus sancti accepti quae alias et quae jam signa. V, 461, 1250, 1255, 1257. Spiritum sanctum scire non possumus, nisi sit in nobis. III, 1829. Spiritum Dei nobis inesse cognoscimus ex dilectione iustitiae, ex integra et catholica fide. V, 848. Spiritus accepti indicium, ex intimis cordis modulis dicere Deo, Pater. V, 858. Spiritus sancti praesentiae effectus, caritas. V, 1675. Sine Spiritu sancto nec Christum diligere, nec mandata eius servare possumus. III, 1826, 1827, 1828. Spiritus rectus quando et quomodo in anima instauratur. I, 1076. Spiritus sanctus quomodo contristatur. III, 502. Spiritum nolite extinguere, quomodo intelligendum. IX, 75. Spiritus Dei si recedat, pondere suo spiritus hominis revolvitur in carnem. V, 848. Spiritus Dei, spiritus caritatis: spiritus huius mundi, spiritus elationis. V, 1287. Vox Spiritus, quae. III, 1486. Spiritus primitiae quanam sint. VI, 69. Spiritus Dei qui est in nobis, etiam noster dicitur. III, 725; VIII, 921. Quando cum Spiritu Dei spiritus hominis cooperatur, tunc quod Deus iussit impletur. IV, 988.

Spiritu Deo servire. V, 915. Non in carne sed in spiritu esse. V, 847. Secundum spiritum quis amulet. X, 588. Spiritu duci, est Spiritui consentire iubenti, non carni concupiscenti. V, 815. Spiritu qui non ducuntur, sequitur ut carne ducantur. III, 2159. Spiritus regit, caro regitur: nec spiritus bene regit, si non regatur. V, 915. Spiritum suum qui sequitur, superbus est. IV, 1856, 1852. Spiritu suo pauperes, Spiritu Dei divites beati sunt. IV, 1856. Spiritus et cupiditatum regna describuntur. I, 1252. Spiritus et carnis pugna. I, 597, 614, 1296; V, 849. Spiritus pugnat contra carnem, non contraria natura est contra aliam naturam pugnant, sed tanquam in domo maritus et uxor. IV, 1860. Spiritus pugna adversus carnem necessaria. X, 1506.

Spiritus Dei nomine quid intelligitur. III, 226. An intelligendus Spiritus sanctus. VI, 152. Spiritus Dei sine additamento intelligitur bonus. VI, 152, 154. Spiritus beati, domus Dei. I, 818. Coelum caeli dicuntur. I, 818. Vide Angeli. Spiritus malus cur dictus spiritus Domini. VI, 157. Spiritus Dei secundum substantiam bonus, secundum ministerium malus dicitur. VI, 152, 154. Spiritus Domini agit per bonos et malos, scientes et nescientes, quod agendum novit et statuit. III, 814, 815. Spiritum malignum immitti a Deo non absurdum est. III, 808. Spiritus malignus non habet nocendi potestatem nisi a Deo. VI, 154, 157. Spiritus mali tantum nocere sinuntur, quantum Deus iudicat. VI, 146. Spiritibus malignis utitur Deus vel ad damnationem vel ad emendationem vel ad probationem. VI, 157.

Ad vindictam malorum, vel ad probationem bonorum. VI, 15. Spiritus maligni et domo quadam sacrificio corporis Christi fugati. VII, 764. Spiritus immundi, demones mali. VII, 56. Spiritus immundus duobus modis dicitur. I, 968. Spiritus immundi vexatio, poena peccati originalis. X, 1177. Spirituum rationalium corruptio alia voluntaria, alia poenalis. VIII, 554.

Spiritus generale animae nomen. X, 546. Spiritus et anima an idem sint. X, 545. Quid proprie in homine spiritus. X, 544, 545. Spiritus etiam dicitur in Scripturis secundum quamdam distinctionem in ipsa una unius hominis anima. II, 1044. Spiritus hominis quid. X, 546. Spiritus mentis quid. X, 546. Spiritum inter et mentem discrimen. III, 460, 475. Spiritus sine corporibus cogitare carnali cogitatione difficultum est. VIII, 949. Modus quo spiritus adheret corporibus, comprehendendi non potest. VII, 725. Spiritus hominis qualis erit in caelo. VII, 792. Spiritus vitae non tantum in hominibus, sed et in pecoribus. III, 550. Spiritus mundi, qui et rectores mundi. V, 1091. Spiritus huius mundi facit superbos. V, 1466. Spiritus huius mundi, spiritus superbiae. X, 214. Spiritus, pro marito. III, 1395.

Spiritale pluribus modis dicitur. III, 459. Spiritale non semper in laude ponitur. III, 1786. Spiritalia non capit carnalis. V, 1250.

Spiritales, qui. IV, 1549. Spiritalis est, qui nec capitur temporalibus bonis, nec terretur temporalibus malis. III, 2071. Spiritales non fiunt nisi per gratiam. III, 2061, 2062, Retr.; VI, 105. Spiritus sanctus de animalibus facit spirituales. V, 1258. Spiritales non sunt sub lege, sed cum lege. III, 2071. Quod Spiritus facit adversus carnem, hoc spiritales adversus carnales. IX, 507. Idem carnalis simul et spiritalis. V, 856, 857. Spiritalis homo etiam venundatus est sub peccato. I, 627. Vide Homo. Spiritales seu qui spiritaliter interius vivunt, possunt cadere in tentatione. III, 556. Spiritales cum forte in aliquo delicto praecoccupantur, reprimuntur in eis aliquantulum, non autem extinguuntur caritatis affectus: rursusque inardescens pristino cursui restituitur. IX, 195. Spiritales si quid aliter sapient, id quoque illis in carnalibus flagrantia et unitate permanentibus Deus revelabit. IX, 195. Bellum et arma spiritualium qualia. IX, 507. Spiritales persecutionem patiuntur a carnalibus. IV, 1605, 1772. Spiritales inter se nullo modo dividuntur, e contra carnales. VII, 502. Omnes gentes spiritalibus subiectae. V, 49. Spiritalis, sedes Dei dicitur. III, 1256. Spiritalis homo, maior dicitur; carnalis autem, minor, quare. IV, 1771. Spiritales, caeli, dei, et cervorum nomine designantur. IV, 940, 1572, 1748. Spiritales per Jacob, carnales per Esau significantur. III, 567. Spiritalis mors ac resurrectio. V, 1627. Spiritaliter sapere datur a Spiritu sancto. V, 55.

Spiathanis, III, 656.

Splenditentiens ponderator. VIII, 507, 509, 574. De splenditentiens ponderatore quid sentiant manichaei. VIII, 578.

Splendonium diaconum in Catholica damnatum Petilianus ase rebaptizatum presbyterum fecit. IX, 570. Abiectione, horrendas eius insidias expertus. IX, 570. Damnationem Splendonium in Gallia a fratribus missam publice legendam proposuit Fortunatus. IX, 570.

Spolia quae Christus detrahit diabolo devicto, quanam sint. IV, 821, 822.

Spondens procurator Celeris. II, 556.

Sponsa Christi, quae. III, 1432. Christum cum audis, noli sponsum a sponsa separare. IV, 555. Sponsus Christi omnes electi, sive Ecclesiae. IV, 491, 509, 512.

Sponsus noster iocundam amavit, ut pulchram faceret. IV, 1252. Sponso obviam ire quid sit. V, 575. Sponsus Christi toto corde amandus. VI, 427, 428.

Spirus Melius, quia tempore fanis frumenta largitus est plebi, crimen affectati regni incurrit, et ob hoc occisus. VII, 96.

Squalor et habitus incultus in professione Christianitatis, iactantiae causa esse potest. III, 1287.

Stabulariae mulieres in Italia, quas homines in iumenta vertisse ierebant. VII, 574.

Stater quid. IV, 1783.

Statilinus deus. VII, 128.

Statio permansionem significat. V, 967.

Stationarius quis. IV, 1199, 1200.

Statius Poeta. VII, 54, 57. not. (f).

Status hominum triplex. IV, 1279, 1750.

Stellae secundum Platonem immortales natura non sunt, sed Dei consilio. V, 1158, 1144. Habent suas animas intellectuales, et sunt dii. V, 1158. Stellae quadam deorum nominibus appellatae. VII, 206. Stellarum quarundam praeter ceteris fictitia divinitas expolitur. VII, 206. Stellis convicia fiunt, cum deorum nominibus vocantur. IV, 1194.

Stellis subiectas esse voluntates, impium est dicere. IV, 924. Stellarum factum fictitum. V, 1007, 1027, 1031. Sub facto stellarum nullus hominis genesis ponitur. VIII, 212.

Stella omnes non possunt numerari. VII, 500. Stella quomodo de celo casura in novissimo ita fore. VII, 697. Stella solatia noctis sunt. I, 866. Christo injuriam fieri putabant Manichæi, quia stella eum natum demonstrasse dicebatur. VIII, 211, 212. Stella quam viderunt Magi Christo non ad decretum dominabatur, sed ad testimonium famulabatur. VIII, 212. Non ex illis erat que ab initio creata sunt. VIII, 212.

Stellarum nomine varia Spiritus sancti dona designantur. IV, 1760. Stella que a Deo numerari dicuntur sunt electi; alii supernumerarii sunt. IV, 1904. Stella sunt quedam lumina in Ecclesia consolantia noctem nostram. IV, 1904.

Sthenelas nonus rex Argivorum in deorum numerum relatus. VII, 565.

Stephanus. VI, 689. Corona dicitur. IV, 695; V, 1426. Stephanus inter diaconos primus. V, 1451. An Christo venti adhererent, an post mortem ad eum conversus sit, incertum. V, 1455. Stephanus simplex erat et fervens. III, 1426. Stephanus amabat a quibus celebratur, quia et pro ipsis moriebatur. III, 2014. Stephanus lapidatur. V, 565, 1275. Stephanus caritas erga lapidatores suos. V, 525. Stephanus mitis cum lapidaretur, saeviebat dum audiretur. IV, 1754. Stephanus saevit, et diligit. V, 525. Quasi cecidit, quasi saevit: lingua clamat, cor amat. IV, 1754; V, 1457. Stephanus genu flexo orat pro inimicis. V, 525. Stephanus cur pro se stans, pro inimicis genu flexo orat. V, 525, 1428, 1429, 1456, 1441. Stephanus conservus noster, non pro Deo colendus. V, 1442. Stephani orationes multa impetrant, non omnia. V, 1441. Stephani orationi debetur conversio Pauli. *vide Paulus*. V, 1684.

Stephani corporis detectio. V, 1457, 1441; VII, 768. *Not. (a)*. Altare Deo erectum super ejus reliquias. V, 1457. Stephani memoria Hippone regio. VII, 768, 770. Extra Basilicam erat. VII, 771. Quot et quanta miracula facta sunt ad memorias Stephani, que sunt Hippone, et Calanæ, et t. zaii. VII, 768; V, 1444, 1446. Stephani reliquie in memoriam ad aquas Tibulitanas allatæ. VII, 766. S. Stephani memoriam Possidius episcopus Calanam advenit. VII, 766. Calanæ opulutione S. Stephani martyris Eucharis presbyter a calculo sanatus est, et postea suscitatus. VII, 766. Martialis ad fidem conversus. VII, 766. Podagri duo sanati per reliquias S. Stephani. VII, 767. Stephani memoria quæ occasione apud Anconam ante corporis ejus detectionem extracta. V, 1445. Ibi multa miracula per eum Dominus operatur. V, 1444, 1445. Stephani reliquias portant secum Galli et Symphoca. II, 965. Mulier cæca sanata est per reliquias S. Stephani. VII, 766. Prodigia a Stephano facta, sed per nomen Christi. V, 1451, 1440. Parvulo extincto vita per ipsius orationes reddita, ut sacramenta perciperet. V, 1446. Puella vitæ reddita ad memoriam ejusdem S. Stephani quæ est Hippone. VII, 767. Puer vitæ restitutus ad memoriam S. Stephani quæ est in ecclesia Auduri. VII, 767. Filius quoque frenæi, S. Stephani oleo perunctus revixit. VII, 767. Lucillus episcopus a fistula sanatus per reliquias S. Stephani. VII, 766. Item infantulus Eleusini, S. Stephani oleo perunctus, revixit. VII, 768. Sacerdotalis item ad memoriam S. Stephani ad vitam revocata. VII, 767. Libellus de homine sanato per orationes Stephani. V, 1443.

Stephanus Romane Ecclesie episcopus quid de baptismo hæreticorum sentiret. IX, 192. Baptismus Christi in nullo iterandum esse censebat. IX, 607, 746. Abstinentes putavit qui de suscipiendis hæreticis præeam consuetudinem convellere conarentur. IX, 194. Episcopatum ejus ilibatum confitebantur Donatistæ. IX, 607.

Sterces vel *Stercutius* agricola peritissimus invenit ut fimo animalium agri fecundarentur. VII, 575.

Stercus a *Sterce* agricola peritissimo sic dictum. VII, 575.

Stercutius deus. II, 84.

Sterilitatis causæ duæ in mulieribus. X, 711. Sterilitatem non filiorum, sed fructuum in arbore Christus maledixit. IV, 334.

Stesichorus. II, 257, 290.

Stigmata que dicuntur. III, 2148.

Stilichon ascribitur leges filii Theodosii adversus hæreticos et idololatrias. II, 538.

Stimula dea. VII, 122, 125.

Stimulus carnis Apostolo datus. V, 1506.

Stipendiarum provinciales. VI, 341.

Stipendium, quod pro opere militie debitum redditur. VI, 282.

Stupes cur non benedixit Deus. III, 210.

Stoici, Manichæus, et Hispana Priscilliani hæresis a propria Dei substantia animas esse dicunt. II, 718, 725. Stoici, soli sapientiam scientiam attribunt. I, 874. Stoici falluntur dum dicunt hominem non habere sapientiam, nisi in ea

perfectus sit. II, 738. Stoici verbo tantum negant passiones cadere in sapientem. VII, 259. Stoici non omnem perturbationem ab animo excludunt sapientis. III, 556. Misericordiam in vitio ponunt. II, 595, 596. Stoicorum error circa mala hujus vitæ. VII, 629. Stoici ponentes summum bonum in animo, magis a carne quam a corpore animum avertebant. II, 440. Stoicorum opinio de beata vita. V, 809, 855. Rejicitur. V, 812, 854. Stoici patia omnia peccata esse contendunt. VI, 559. Negarunt Catholici. II, 755. Stoicorum doctrina de peccatorum æqualitate refellitur. II, 594, 595. Stoicorum non timere ac non dolere irridetur. V, 1528. Stoici secundum carnem vivere censeudi sunt. VII, 415. Stoici maxime dialectici. IX, 455, 456, 459. Non tam de rebus quam de verbis disputant. VII, 404. Magis de verborum quam de rerum adversitate confidunt. IX, 455. Stoicorum jam nec calent ciceres. II, 458. Stoicus philosophus in tempestatis periculo expallescent. VII, 259.

Strabones quomodo nonnulli infantes facti. VIII, 1041.

Strabonianensis fundus. II, 254.

Stratam magnam ad patriam se ipsum Christus facit. V, 91.

Strato Peripateticus. VII, 190.

straton diaconus. IX, 645, 662. An traditor. IX, 646, 662.

Strenarum celebratio. V, 1025. Strenarum loco daudæ elemosynæ. V, 1025.

Strena dea quæ strenuum facit. VII, 122, 125.

Struthio. Ansulæ de ossibus struthionum in digitis, genus superstitionis. III, 50.

Studere quid sit. VIII, 972. Studentis amor, non est amor ejus rei quam nescit. VIII, 971, 974, 975.

Studiosus quis vocandus est. VIII, 80. Studiosus in quo differt a curioso. VIII, 80.

Studium. Quibus disciplinis, scientiis, artibus, et quo modo vacandum. III, 62. Tractandis curiosis questionibus tempus esse non debet eis, qui sæpe salutem et Ecclesie utilitati studere debent. III, 271, 277. In studiis omnium scientiarum tenendum, Ne quid minus. III, 62. Studium literarum profanarum quam negligenter Romæ et in Africa habeatur. II, 456. Quam dedecet Episcopos. II, 456. Non damnatur prorsus ab Augustino in adolescente. II, 455. Quod Carthaginenses rhetores curiosas quasdam questionibus non attingant, approbantur ab Augustino. II, 457. Studia sua inpendit Augustinus populo Dei, nec aliis vacare potest. II, 247. Quo fine viri literis dedit laudem humanam requirere possunt. II, 456. Oratio ante studium præmittenda. I, 949. Studia quorumque discentium ad laborem in possum hominum injunctum pertinent. X, 1578. Studia discentium quomodo accenduntur. VIII, 972, 977. Tranquillitas animo studentibus necessaria. I, 1075. Studium hominis non incipit sæpe gratia. X, 588.

Stultitia, tenebræ mentis. I, 999, 1507; V, 456. Stultitia tenebris comparatur. II, 758. Stultitia egestas est animi. I, 975, 974. Stultitia vera est falsa sapientia. V, 813. Stultitia est rerum appetendarum et vitandarum vitiosa ignorantia. I, 1506. Stultitia omnia animi vitia complectitur. I, 974. Stultitia maximum vitiorum. I, 1506. Stultitia et puerilis vanitas, peccati originalis effectus. X, 821. Stultitia etiam stultitia iudicio miserrima. I, 918. Nulla alia miserrima est quam stultitia. II, 64. Stultitiam inter et sapientiam, an nulla alia affectio media esse possit. I, 607. Aliquid medium inter stultitiam et sapientiam reperitur. I, 1506, 1507. Exemplo parvulorum explicatur. I, 608. Stultus est in quo mens summam potestatem non habet. I, 1251. Discrimen stulti et sapientis. 1251. Stultus omnis peccat, nisi in his factis, in quibus sapienti obtinuerit. VIII, 83. Stultum te dic, sed dic intus, et sapiens eris. V, 456.

Stupor quidam longe a sanitate, quo quis tanto insensibilior, quanto peior. IV, 650, 651.

Stuprum quod sine peccato proprio non valet evitare, præter culpam est patientis. VII, 56.

Suavitas gratiæ Dei expectanda, ut contemnatur dulcedo iniquitatis. V, 851. Ante temporum rerum non expugnatur, nisi aliqua suavitate æternarum. I, 1190. Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, hoc est non mali carnalis formidine, sed boni spiritualis delectatione faciamus. IV, 1365, 1366. Suavitatem nisi prior dei Dominus, terra nostra non habebit nisi sterilitatem. V, 920. *vide Dulcedo*. Gratia.

Subnecem ex Augustini monasterio. V, 1577.

Subbataste civitates in victoria Syllana. VII, 108.

Sub quis deus. VII, 188.

Subpendit superiorum, qui vult sibi subijci quod est inferius se. IV, 1890.

Substantas quanto alior, tanto periculosior. IV, 1778.

Substanti, in dicesi Hipponeusi. II, 229, 250.

Subscudines. VII, 474.
 Subsistere de quibus rebus recte intelligatur. VIII, 942.
 Substantia quid. III, 610. Substantia est quæ veteribus natura vocabatur. I, 1546. Substantia quælibet, 1° est; 2° est hoc vel illud; 3° in eo quod est, manet quantum potest. II, 76. Substantia aliquid esse est. IV, 844. An substantia aliqua prorsus ad nihilum redigatur, subtilissima est questio. VIII, 607. Substantiæ duæ, una bona, altera mala, secundum errorem manichæi. X, 1520. Substantiæ duæ sibi contrariæ, manichæorum figmentum. VIII, 182. Substantiæ non per se, sed per qualitates, sibi sunt contrariæ. X, 278. Nulla substantia malum est. I, 705. *Vide* Natura. Substantia improprie de Deo dicitur. VIII, 942. Græcis idem est, quod nobis persona. VIII, 942. Pro divitiis ponitur. IV, 844.
 Subvenire Deus ad hoc differt, ut dulce sit quod subvenit. IV, 835.
 Suburbitarum feminarum Martyrum solemnitas. V, 1521.
 Successione etiam iusta possident res alienas, si eas concupiscebat, damnatur. V, 72.
 Successus ab Abbb Germanicana. IX, 211.
 Succinctoria quid sint. X, 467, 685, 784, 785. Succinctoria sibi de foliis ficulneis, non vestimenta fecerunt primi parentes. X, 467.
 Sudor Christi sanguineus quid significavit. IV, 1817, 1818.
 Sufes. IX, 215.
 Suffula. IX, 215.
 Suffecti LX martyres necarunt, ut sibi Hercules redderetur. II, 191.
 Sufficientiam nos decenter velle. II, 498.
 Sufficit Deo bona voluntas, quo nihil facilius. V, 444.
 Sufficit nobis solus Deus. V, 1189, 1461. Quid sufficiat ei, cui non sufficit Deus? V, 366, 620. Sufficit una: uni sufficit. IV, 207.
 Suffocata. Præceptum non manducandi de suffocatis quid edoceat. VIII, 263.
 Suffragia iustorum aliis hominibus prodesse noverunt Pagani. VII, 750. Quibusdam proderunt in iudicio. VII, 749.
 Suggestio prima per caput serpentis designatur. IV, 1581. Suggestionem sequitur delectatio, defectionem consensus vel resistentia. IV, 1839, 1860. Suggestiones quomodo cogitationibus humanis misceantur, ignorat homo. III, 1786. Suggestiones aliæ bonæ sunt, aliæ malæ. III, 1786. Suggestio dæmonis spiritaliter fit. III, 1786.
 Sulle. IX, 507, 528, 530.
 Summum deus cui nocturna fulmina tribuebant veteres Romani. VII, 151.
 Summum bonum æterna vita, summum malum æterna mors. VII, 627. *Vide* Bonum. Beatitudo.
 Suntuuli. V, 1578.
 Super caput nostrum esse aliquid dicitur, cuius maximi curam gerimus. III, 495.
 Superbia quid. VII, 556, 420. Superbia est amor excellentiæ propriæ. III, 456; V, 1565. Superbia est videri velle quod non est. III, 199. Superbia omnis propriis suis et quasi privatis delectatur. II, 564, 568. Superbia, tumor. V, 1676. Non superbiret aliquis, nisi inanis esset; si plenus esset, non inflaretur. IV, 1235. Primum et maximum vitium tumoris, ad ruinam sua potestate velle uti. III, 377. Superbia præpositum non vult habere, nec Deum. IV, 1471. Perverse Deum imitatur. VII, 639. Qui sibi sufficere diligit, minus est, dum ab illo qui vere ei sufficit, deficit. VII, 422. Superbia nihilo propinquat. VII, 421.
 Superbiæ origo. III, 203. Superbia unde oritur. X, 206. Quomodo ab illa tentemur. I, 804. Superbia quam occulte insidietur. X, 264. Superbia ex terrena felicitate. V, 205. Superbiam importat in eam divitiæ. IV, 1769. Superbiæ nidus colligitur divitiis. V, 937. Superbia, vermis divitiarum. V, 142, 215, 412. Elatio magnis tentat irrepere. II, 881. Superbia amplius amplioribus insidiatur. VI, 415. Superbiæ egregia descriptio. I, 1184.
 Superbia princeps omnium peccatorum. I, 1286. Caput omnium malorum. III, 1605, 1604. Fons malorum. III, 456. Primum peccatum. IV, 156, 687. Delictum magnum, et caput atque causa omnium delictorum. IV, 165. Unum ex tribus vitiorum generibus, quibus comprehenduntur omnia peccata. IV, 115. Superbia omnium vitiorum causa. X, 168. Omnis peccati initium. I, 1184. Quomodo. X, 265. Non omne peccatum, superbia. X, 265. Superbia in vitis prior est. V, 1575. Superbia quantum malum. IV, 709. Nihil eo vitio immanius. I, 929.
 Superbiæ effectus. I, 1190; V, 1561. Hoc vitio facta est apostasia a Deo. IV, 165. Superbia diaboli. IV, 709, 1625.

Superbia diabolus dejecit, et subsequente invidentia hominem stantem unde ipse cecidit, inde subvertit. X, 265. Superbia initium peccati Adæ. VII, 420. Superbia Adæ. IV, 895. Non perisset homo, nisi superbia tumecisset. V, 684. Superbia facit ut homo læsus vindicari velit. V, 684. Superbia la si sumus, ut ad istam mortalitatem perveniremus. IV, 535. Per superbiam perit homo a via iusta. X, 265. Superbia causa excecationis Judæorum. III, 1778, 1779, 1780. Superbiæ suæ merito excecati Judæi. IV, 1789. Superbia idololatricæ fons. V, 1022. Aliorumque peccatorum. V, 1022. Mater omnium hæreticorum. III, 202; V, 280. Parit discissionem. V, 280. Contentionis et humanæ laudis appetitus mater est. II, 92. Vitia diabolica superbia et invidentia. III, 1229. Superbia mater est invidiæ. II, 561; IV, 1290; V, 785, 1561, 1565; VI, 415, 675. Ejus comes invidentia. IV, 709. Superbia maximum impedimentum ne inhaereatur Deo. VIII, 1051. Superbia a Deo receditur. X, 206. Pes superbiæ dicitur, quo recedimus a Deo. IV, 554. Quantum superbum cor hominis, tantum recedit a Deo. IV, 1205. Per superbiam recessimus a Deo, redire ad eum nisi per humilitatem non possumus. IV, 302. Ad ruinam non movet pedem nisi superbia. IV, 1608. Superbia prohibet a fide in Christum. V, 656, 874. Superbia pellit homo in tenebras suas. X, 206. Superbia aures cordis obstruit. X, 618. Superbiæ et caritatis eadem extrinsecus effecta. III, 2040. Superbia extinguit caritatem. III, 1982. Superbia Christi discipulum esse impedit, vel non permittit. VII, 509. Non vult esse de corpore capitis humilis, qui amat superbiam. V, 1568. Superbia de vana granditate præsumens, non sinit hominem ambulare per arctam viam, et intrare per angustam portam. IV, 1471. Per superbiam misericordiæ medicina respuitur. I, 1286. Superbia cur virginitati pertimescenda. VI, 426. Nihil sic impedit perfectionem sicut superbia. IV, 709. Superbia causa cur jam molestum sit obedire justitiæ. X, 170. Unde vult eminere superbia, inde in angustias contrahitur. III, 456, 457. Superbia fermentum massam corrumpens. IX, 86. Superbia cathedra pestilentiæ dicitur. IV, 67. Superbia stupor dicitur. IV, 1935.
 Superbiæ morbus quam periculosus. V, 945. Superbiæ poculo mors nobis propinata atque transfusa est. VI, 416. Fallax infirmorum est magnitudo, quæ ubi mentem possederit, erigendo dejecit, inflando evacuat, distendendo dissipat. V, 1561. Victrix humana superbia se ipsam decipit. X, 551. Superbia, caput serpentis. IV, 534. Caput circuitus impiorum. IV, 1810, 1811. Superbiam humanam aggreditur. Apostolus illo loco, *quid habes quod non accepisti*. X, 967. Contra superbiam in primis vigilandum. X, 171. Alia quæcumque iniquitas in malis operibus exercetur ut fiant; superbia vero etiam bonis operibus insidiatur, ut pereant. II, 960. Vitia cætera in peccatis, superbia vero etiam in recte factis timenda est. II, 442; IV, 709; X, 262, 265, 265. Superbia cavenda est devicta cupiditate placendi hominibus. VI, 26. Superbia tanto plus augeat, quanto magis ei cupiditates cæteræ cesserint. X, 788. Tanto quisque caveat ne superbia decipiat, quanto sanctius aliquid proficitur. VI, 428. Superbia primum peccatum, et ultimum redeuntibus ad Deum. IV, 156. Superbiæ periculum. X, 755. Unde illud periculum. X, 752.
 Superbiæ tumor quam medicina sanatur. IV, 1523. Superborum elationem nec ipsa humilitas mortalitatis edomuit. IV, 1542. Superbia humana per humilitatem Dei arguitur. VI, 285. Adversus superbiam divina medicina. X, 168. Superbiam nostram Christus humilitate sua curat. III, 1604. Humilitate sua dejecit. VII, 501. Humilitate sua sanat. VIII, 1051. Propter magnum superbiæ peccatum Deus humilis venit. IV, 165, 502. Exaltari vis? illi te subde, qui non potest humiliari. IV, 1946. Superbia hominem tantum premit, ut eum non posset nisi humilitas sublevare divina. V, 1004. Magna contra superbiam medicina Deus homo. V, 487. Quæ superbia sanari potest, si humilitate Filii Dei non sanatur? VI, 297. Jam tandem erubescat homo esse superbus, propter quem factus est humilis Deus. IV, 165. Superbia cecidimus, et jacentes magis intumescimus. IV, 1525. Superbiam nostram domat Deus per vilissimam creaturam. III, 1586. Superbia, causa cur tardius in aliquibus vitis sanctos suos sanat Deus. X, 170. In quibusdam etiam justos suos, quoniam adhuc extolli possunt, non adjuvat ad perficiendam justitiam. X, 200. Deserit aliquantum Deus, ne superbiamus. X, 262. Superbiam ipsam cur Deus non cito sanat. X, 262. Quamvis ipsum satanam elatio prima dejecerit, tamen summus medicus, de angelo satanæ, adhibuit contra elationis vitium salubre quamvis molestum medicamentum. X, 601. Superbia venenum quod non curatur nisi veneno. V, 895. Unde diabolus cecidit, inde dejecit. V, 895. Superbiam monoceros significat. III, 881. Superbia Pharisei. IV, 265, 446, 447. Superbia, spiritus hujus mundi. X, 214. Nemo gloriatur in homine, ac per hoc

nec in se. VI, 282. Superbia qua quis se præfert alteri, quomodo donanda. VI, 82.

Superbus est, in quo vivit spiritus suus. IV, 1832. Et qui spiritum suum sequitur. IV, 1856. Superbus est animus, cum se ipso sibi quasi suo bono gaudet. II, 459. Quare hic peccet. II, 442. Fit miris modis, ut de falsa humilitate magis quis infletur, quam si apertius superbiat. II, 642. Superbi sibi placentes appellantur in Scriptura. VII, 421. Superba anima in conspectu hominum vult placere. IV, 165. Superbus blanditur, sævit amor. III, 2041. Superbus omnis, cum velit videri quod non est, fictus est. IV, 1624, 1623, 1811. Superbus est, qui in se vult laudari. IV, 510. Laudando te bonum, fis malus : bonum enim te fecerat humilitas, malum te facit superbia. IV, 193. Sanctum se dicere, non est ista superbia elati, sed confessio non ingrati. IV, 1084. Superbi se laudant, non Deum. IV, 1471. Superbus est, qui aut non peccata sua confitetur, aut quæ videtur habere bona, sibi arrogat, aut qui etsi bona quæ facit Deo tribuat, extollit se tamen super alios qui illa non faciunt. IV, 1205. Superbus suam amat sententiam de-eundere, non quia vera est, sed quia sua est. I, 859. Superbi habent sursum cor, sed contra Dominum. V, 168. Superbi se volunt pro Christo adorari. V, 1025. Perversa superbiorum affectio. I, 1285. Superbus propria quadam nota peccator. IV, 414. Superbi casus, unde. I, 701. Superbus eo ipso quod se altum putat, cadit. IV, 1204. Ubi superbi de Dei dono, ibi quod acceperas perdis. V, 751. Superbus diabolus non nisi superbus per superbiam tenebat. IV, 1126. Superbum quemcumque diabolus fecerit, vincit. III, 2050. tanto Deus a te erit altior, quanto tu elatior. IV, 1780. Erigitur superbus, mergit illum Deus. IV, 1205. Altus est Deus, non in te habitat si altus esse volueris. IV, 1186. In culmine qui stat, denatat ab eo aqua gratiæ. IV, 1856. Proxipat Deus tribulanti et contenti, qui deseruit superbientem. IV, 225, 265. Qui non superbe sapiunt, in Deo pauperes sunt. IV, 1083. *Vide* Humilitas, Pauperes.

Superbis quomodo Deus resistat. IV, 1426. Regula juris divini est, ut qui se exaltat humilietur. IV, 266. Superbis resistere etiam homines in laudibus ponunt. VII, 15. Superborum capita calcit Christus. IV, 1210. Qui dedit humilitatem, aufert superbo. IV, 194, 1796. Superbis absconduntur mysteria. V, 440. Superbus, a discipulatu Christi repulsus. V, 415. Superbus annitit quod impetrat humilis. V, 103. Superbi mortales de diabolo debent erubescere : ille enim etsi superbus, tamen immortalis est. V, 590. Superbis utile est artius manifestusque concludi. X, 563. Ut cadere in manifestum peccatum. VII, 122. Superbi infirmantur, ut perficiantur. III, 114. Nihil tam indignum misericordia, quam superbus miser. I, 1285. Superbis Christus est lapis offensionis. V, 920, 921, 922. Sacramentum corporis Christi longe est a cordibus sapientium superbiorum. II, 840. Superbi non sanantur a Christo. III, 1446, 1447. Animæ extollenti se demonstrandum est, quam non bene se habeat facta natura, si a faciente recesserit. III, 452. Continens, ne aliquando superbiat, cogitare debet, quid sibi desit, non quid adsit. V, 1565. Contra continentes superbos. V, 1567. Conjugatus humilis, melior continente superbo. V, 1564. Cum superbis quomodo non convensendum, cum quibus Christus manducare dignatus est. IV, 1289.

Superbi fumo comparantur. V, 440. Cur fumo comparantur. VIII, 198. Superbi defendentes peccata sua fumo comparati. V, 135. Superbi corpus diaboli vocantur. IV, 1807. Superbi, etsi alti sunt, quasi fumus evanescent. IV, 1184. Superbi leonibus comparantur. III, 361. Superbi more nivis congelascunt et cadunt. III, 875. Superbus homo gladio proprio occisus. V, 851. Superbi, gigantes vocantur. IV, 1116. Falsi iusti. IV, 1807. Per montes figurantur. IV, 1215, 1865. Superbi tenebræ sunt. III, 874. Per nonaginta novem oves in deserto relictas, et per novem drachmas significatur. III, 1544. Superborum (hæreticorum) inquietudinem significaverunt muscæ sub quibus magi Pharaonis deleceant. II, 219.

Superfluum est, quod nec prodest, nec nocet. III, 2118. Superflua non nocent, axonia pauperum. VII, 155. Superflua multa habet, qui nonnulla necessaria tenent. IV, 1921, 1922. Inania si querimus, nihil sufficit. IV, 1922. Quare quod sufficit operi Dei, non quod sufficit cupiditati tue. IV, 1922. Inter superflua quædam numerantur. V, 421. Superflua gravant, non sublevant; onerant, non honorant. V, 525. Superflua eroganda pauperibus. III, 1760. Superflua divitum, necessaria sunt pauperum. IV, 1922; V, 245, 445. Superflua cum possideatur, aliena possidentur. IV, 1922. Superflua sua non tribuere indigent, simile est fraudi. V, 1041. Superflua vide cui remaneant, ne forte cum servas inde vivas, colligas inde mortis. V, 629. Capillis superflua significatur. III, 1760.

Superiores. Eorum dotes, quæ. I, 1558. Maxime discretio. I, 1540. Superiores seu prælati, quomodo gerere se debent dum amantur, timentur, laudantur, ne in superbiæ vitium cadant. I, 804. Timere velle ab hominibus, non propter Deum, sed ea est actantia. I, 805. Superiori se subiciat, qui sibi subijci vult quod est inferius se. IV, 1860. Superioritas, etsi ita administratur ut decet, indecenter tamen appetitur. VII, 647, 648.

Superius Centurio. II, 504; IX, 540.

Superstitionum varia genera. III, 50. Superstitio noxia in quo sit, in quo vera religio. II, 577. Dies observare ad aliquid inchoandum, grande peccatum. VI, 270. Superstitio pluvie comparatur. III, 1508. Superstitio Gentilium, silva facta erat omnis terra. IV, 1250. Superstitiones quomodo verus Deus subvertit. VII, 157.

Superstitiosum quid. III, 50. Superstitiosi quinam dicebantur. VII, 157. Quid differant a religiosis. VII, 187. Lepidum Catonis responsum superstitioso. III, 51.

Supplantare gressus quid sit. IV, 1807.

Supplicem nullum spernas, et cui dare non potes quod petierit, non eum spernas, etc. IV, 1531.

Supplicium iuste peccatoribus infligitur. I, 1284. *vide* Poena. Supplicia utiliter erga reos decernuntur. II, 660. Supplicia terreant, quem præcos non invitant. IV, 569. Supplicium bonum quidem opus esse damnantis, sed vere malum damnati. X, 1465. Supplicii diuturnitas an debeat respondere diuturnitati delicti. VII, 725.

Surditas cordis ex tumultu vanitatis. I, 700.

Surdus et mutus Mediolani motibus corporis verborum vice utens. I, 1032.

Sursum nihil est aut deorsum in universo. VI, 18, 19. Sursum cor. V, 170, 570, 1520; VI, 443. Sursum corda. Gratias agamus Domino Deo nostro. Dignum et iustum est. X, 211, 1015. Sursum cor non sine causa audiat. IV, 271, 1944. Sursum cor levetur, ne putrescat in terra. IV, 1941. Sursum cor habe, corde præcede, quo sequaris corpore. IV, 1756.

Susanna ore tacebat, corde clamabat. IV, 1775. Labiis immotis clamabat. V, 858. Susanna, quia liberata est, non major exinde felicitas. V, 1506. Susanna exemplum iudiciæ conjugalis. V, 1506. Susanna cum Josepho comparatur. VI, 1459.

Susceptor Deus ægrotorum et infirmorum. IV, 521.

Suscepti. I, 999. Suscepti honorarium dare solent patronis. I, 999.

Suscipere Jesum in cor. V, 942.

Suspiciari. Malevole animæ quasi dulciter sapit, quod pessime suspiciatur. V, 1564. Qui benevole suspiciatur, vincit cupit. V, 1507. Augustinus in iudicando aut aliquid mali suspiciando de aliquo, maxime cautus. II, 267, 268. Suspiciones, tentatio humani. III, 1839. Suspiciones malevolas quibus suggerat diabolus. II, 270. Pleraque generis humani mala oriuntur a suspicionibus falsis. V, 1404. Suspicionibus malis ita perducitur ad odium. V, 506. Suspicionibus ira non est irriganda. V, 1054. Suspiciones male, alimentaria. V, 507. Suspiciones malevolæ sunt calumniantium; benevole sunt suspensiones gubernantium. V, 1507. Suspicionibus nostras amamus omnes aut pene omnes vel vocare vel existimare cogitationes, quando credibilibus rerum signis moventur. II, 665. Suspensionem de se malam non tam arguant, quam sanctorum Aug. iudicat. II, 171, 480.

Suspiciosus. Imperfectus quod in se ipso agit, hoc de aliis suspiciatur. IV, 1534. Suspiciosi omnes, cum merito culpentur, etiam laudari arbitrantur se debere quod cauti sint. II, 648. Suspiciosi diabolo similes. IV, 1535.

Sustentacula duo humani generis. V, 546.

Sustinentia et continentia duæ virtutes hujus vite. V, 159, 255. Sustinere Dominum quid sit. V, 244. Sustine Dominum, non sustinere mendacem, non iniquum; omni-otens promissit, certus, verax. IV, 211. Sustinentiam qui perdidit effeminatus est. IV, 211.

Susum, Jusum. III, 2056. Susum me honoras, Jusum me calcas. III, 2060.

Suum esse aliquid quis jure dicat. V, 527.

Sycomora dicuntur poma quædam ficis similia. V, 941. Sycomora, ubi debebat Augustinus, rara aut nulla. V, 941.

Sycomoræ crux Christi. V, 941.

Sylla. VII, 107. Sylla mores et facta horrore sunt legentibus. VII, 69. De vitis Syllæ pueri Sallustius VII, 65. Vitis decem res onere et circula Syllæ facta. VII, 72. Nullum de nostris corrigendis datum. VII, 72, 75. Syllæ adutores demones. VII, 71. Syllana tabula proscriptionum. VII, 107, 109. Syllanum bellum. VII, 107. Syllæ victorie crudelitas. VII, 107, 108. Syllæ vindex fuit crudelitatis Mariane. VII, 107. Plus damni Syllæ attulit victoria, quam inimici. VII, 75.

Syllogismi partes tres. VII, 38. Syllogismi conversione

exposuit risui Diogenes eum qui sophisma proposuerat. III, 58.

Sylva græce *ἄνθος* dicitur. VIII, 556.

Sylvia filia Numitoris sacerdos Vestalis, mater Romuli. VII, 81, 82. *Vide* Rhea.

Symmachus Præfectus Romæ. I, 717. Augustinum Mediolanum mittit profitendæ Rhetorices gratia. I, 728.

Symmachus Scripturam ex Hebræa lingua in Græcam transtulit. III, 745; VII, 605. quo tempore. VII, 605. *Not. (b).*

Symmachiani. IV, 463. Id est secundum quosdam, Nazaræi. VIII, 349, 358. *Vide* Nazareni. Symmachiani seu Nazaræi ad nostra usque tempora, jam quidem in exigua, sed adhuc tamen vel in ipsa paucitate perdurant. VIII, 358.

Symplesia. IV, 772.

Sympsalma quid sit. IV, 80.

Symbolum unde dictum. V, 1058, 1072. Cur institutum. V, 1066. Symbolum fidei. VII, 552. Symbolum fidei dicitur confessio. VI, 276. Symbolum est regula fidei, brevis et grandis. I, 651; V, 400, 1060; VI, 627. Fidei et salutis regula. V, 1072. Sacrosancti martyrii symbolum. V, 1072. Symbolum fidei catholice fundamentum. VI, 651. Symbolum ex Scripturis collectum est. VI, 627. Symbolo quidquid colligitur, in sacris Scripturis continetur. V, 1060. Symbolum et oratio Dominica compleruntur fidem, spem et caritatem. VI, 254. In Symbolo est fides catholica. VI, 181. Symbolum non scripto tradebatur, sed tantum verbo. V, 1060, 1066; VI, 627. Symbolum Catechumenis sive Competentibus ante Dominicam orationem tradi solitum, ab iis post aliquot dies reddendum. V, 577, 586, 595. Symbolum nosse tenentur baptizandi. X, 522. Symbolum quo die tradebatur Catechumenis, aut ab iis reddebatur. V, 599, 1058. *Not. (b).* Rursum die sabbati novissimo ante baptismum audientibus omnibus reddebatur. V, 595, 599. Symbolum non reddito baptismum recipiens, paralyti plectitur, quoad reddiderit. II, 1015. Symbolum memoria teneri debet. V, 599, 1066. Symbolum quare memoria tenendum. V, 1060. Non auditur in Ecclesia quotidie ut oratio Dominica. V, 599. Symbolum quotidie recitandum et tamquam speculum quotidie inspiciendum. V, 599; VI, 627. Quando dicendum. VI, 627. Symbolum animo semper versandum est. V, 1072. Symboli expositio. V, 1058. Symboli ordo et textus. V, 545. Symbolum habent etiam ab Ecclesia præcisi. V, 1252.

Symphoniaci daemoniorum. IX, 758.

Symplegæde. X, 1545.

Synagoga ex congregatione appellata est. III, 2089. Cum audieris synagagam, noli continuo detestari quasi interetricem Domini. IV, 916. Synagoga mater est Christi, socrus Ecclesiæ. IV, 501. Synagoga et Ecclesia significatæ per duas meretrices. V, 92. Synagoga nomine lunæ in Scripturis significata. IV, 157. Synagoga, arbor maledicta. V, 554, 555.

Synaxes ad memorias Martyrum. I, 719.

Synecdoches varia exempla. III, 578, 579.

Synerus trium principiorum auctor. VIII, 29.

Synitensis, ecclesia. VII, 765. *Vide* Sinuitum.

Synnadense concilium. IX, 495. *Not. (a).*

Synodi congregatio ad damnandas hæreses non semper necessaria. X, 658.

Syria interpretatur sublimis. IV, 715.

Syra lingua vicina Hebrææ. III, 260.

Syrarum feminarum castitas. VI, 486.

Syracusæ obsidio. VII, 19. Et eversio. VII, 19. Syracusis quidam dicunt hominem posse esse sine peccato, etc. II, 674.

Sysinnius epistolam Augustini, quæ continet quæstionem de mendacio officioso, reddiderat Hieronymo, quam Augustini esse dubitat Hieronymus. II, 237, 238, 243, 244.

T.

T littera, signum crucis. IV, 855. Hæc littera, in græcis numerorum notis trecentos significat. IV, 855.

Tabernaculi constructio. III, 657. Tabernaculum testimonii erat populo Dei in itinere velut templum ambulatorium. VII, 465. Cur velis clicinis cooperiebatur. VII, 465. Tabernaculum Christi, caro ejus, Ecclesia ejus. III, 1991, 1992. Tabernaculum suum Christus in sole posuit, id est carnem suam in manifestatione hujus lucis ostendit. III, 1979. Tabernaculum Domini, Ecclesia catholica. IV, 1912. Tabernacula peccatorum, ecclesiæ hæreticorum. IV, 1912. Tabernaculum peregrinantium est et militantium. IV, 145, 500, 575, 479. Hinc contubernales, militantium nomen. IV, 202. Tabernaculum aliquando sumitur pro habitatione semiterna. IV, 145.

Tabula lapideæ, in quibus Lex scripta erat, quid significant. VIII, 506. Tabula primæ Legis quare dicuntur scriptæ digito Dei, secundæ vero a Moyse scriptæ. III, 652, 655, 755, 756. Tabulae priores gratiam significabant, posteriores vero eos qui de suis operibus gloriantur. III, 655. Priores tabulae vetus Testamentum significabant. III, 655, 755, 756. Fractio tabularum Testimonii quid significet. III, 644. Tabularum contritio, Legem ad condemnationem valere significat. III, 756.

Tabulae xii quid de furum occisione præcipiant. III, 627. Tabula clericorum. V, 1580. A clero ac populo petit August. utrum Presbyteri accusati, sed non convicti nomen non recitetur. II, 266, 269. Quid obest homini quod ex illa tabula non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non eum delet iniqua conscientia? II, 269. Tabulae matrimoniales. IV, 1045; V, 88, 225, 545. Tabulae servorum in ipsorum manumissione fractæ. V, 145.

Tacet nunc Deus a iudicio, non a præcepto, non a doctrina. IV, 340, 952, 1200. Tacet modo a vindicta iudicii, non a verbo correptionis. V, 298. Tacet in iudicio, loquitur in præcepto, in tot sacramentis, in tot libris. V, 296. Loquitur qui tacet, dum monet nos, et nondum iudicat nos. V, 298, 500.

Taciturnitas Dei, patientia Dei. V, 297.

Tædia meritis peccatorum imputanda. X, 109.

Tagosensis episc. II, 226. *Not. 5.*

Talares et manicatas tunicas habere flagitium erat apud veteres Romanos, jam e contra. III, 74.

Talio. VII, 725. Talionis lex. III, 626. Talionis lex demonstrat quæ vindicta debeatur, ut sciatur quid venia relaxet. III, 626. Talionis poena quare instituta. VIII, 565, 564. Talionis poena non repetenda in causa servorum Dei. II, 509, 510, 511, 556. Talionis poena non fomes, sed limes furoris est. VIII, 565.

Tangendi sensus. I, 1250. Per totum corpus est. III, 565. Unde nascitur. III, 564. Dirigitur a cerebro per medullam cervicis. III, 565. Tangere Christum. V, 420, 1144, 1149, 1155.

Tantulus. VII, 571.

Tapes theatricus. VIII, 575.

Tardius aut citius, quam statuit, cum non venturus sit Deus, cur oratur ne tardet. IV, 875. Tardiora sunt omnia frigida. IV, 1951.

Tarentina urbs eversa a Fabio. VII, 19. In ea Judæorum simulacra quomodo servata. VII, 19.

Tarentini hostes Romanorum. VII, 97.

Tarquinius Priscus rex Romanorum. VII, 582. Tarquinio mors. VII, 95.

Tarquinius Superbus quare sic dictus. VII, 95. Superbus est appellatus. VII, 94, 95. Socii interfectione ad regnum pervenit, VII, 92. De manibus capitulum erexit. VII, 92, 95. Cum liberis suis Urbe pulsus est. VII, 95, 94, 506. In regnum redire frustra conatus est. VII, 95, 94. Tusculi privatam vitam egit. VII, 95. Cum obiit. VII, 95. *Not. (b).*

Tarquinius Collatinus natus ex duobus primis consulibus. VII, 94, 95. Maritus Lucretiæ. VII, 61. *Not. (d).* Magistratu se abdicare coactus. VII, 61. *Not. et* Urbe exire. VII, 94, 95. Injuria in Tarquinius Collatinum collata vindicata. VII, 94.

Tartareus amor. IV, 1816.

Tartus juvenis ditissimus. VII, 185.

Tascius Cyprianus, V, 1412.

Tatiani hæretici a Tatiano, eorumque errores. VIII, 50.

Tatius rex Sabinorum. VII, 89.

Taurinus in Africam missus, adversus Donatistas secundum leges contra eos latus egit. IX, 362.

Tautane rex Assyriorum. VII, 576.

Telepte. IX, 255.

Telestæ consecrationes magicæ. VIII, 897, 900. Consecrationes Theurgicæ seu sacrificia perfecta. VII, 287. *Not. (b).* Teletis nullorum deorum potest homo purgari. VII, 500. Teletas ac mysteria religionis Græci taciturnitate, i arctibusque claudabant. VII, 158.

Telluno deus. VII, 215.

Tellus dea. VII, 215.

Telxion quintus Sieyoniorum rex. VII, 562. Ludos Telxioni primitus institutos ferunt. VII, 562.

Temetum a veteribus vinum appellatum. VIII, 972, 974. Temetum vocabulum jam emortuum. VIII, 974.

Temperantia unde dicta. I, 974. Temperantia quid sit. I, 1180, 1255, 1522. Temperantia definitio, ejusque partes. VII, 21. Ejus officium. I, 1526; VII, 628. Temperantia dicitur quæ libidines refrenamus. IV, 1066. Temperantia nomine nonnulli præcisi Romanæ multæ in gloria compararunt. VII, 127. Pulchrior temperantia animi suam insciam contentis, quam scientiam rerum. I, 711. Xenocrates Polemionem non solum ebriusum, verum etiam tunc et tunc,

Tenebrae nihil sunt aliud quam lucis absentia. VIII, 196, 197. Aut aer carens luce. VII, 526. Tenebrarum natura aliqua non est. IV, 109. Tenebrae non nisi lucis computatione sentiuntur. III, 2071. Non sunt nisi lucis computatione sensus. III, 229. Corperae. VIII, 196. Tenebras non fecit Deus. III, 229. Sed tamen ordinavit. IV, 108. Tenebrae ordinem suum habent a Deo. VII, 229. Tenebrae ex quo esse coeperunt. VIII, 609. Tenebrae super abyssum. I 818. Tenebrarum et lucis separatio. VII, 552. Quis tenebras approbavit Deus in creatione? nullo. VII, 552. Tenebrae nihil figurare possunt. VIII, 196, 197. Tenebrarum genus et terra, delectamentum Manichaeorum. VIII, 184. Altera quaque gentis tenebrarum. VIII, 186. Manicheorum delectamentum de bello con-

Temporini moderator Deus, VII, 139. Temp.

tra gentem tenebrarum. VIII, 210. Fabula de bello Dei cum gente tenebrarum absurda ostenditur. VIII, 214. Tenebrarum nomine nihilum accipi potest. III, 240.

Tenebrae exteriores quae sint. IV, 91. Tenebrae exteriores et ligatio numerum ac pedum. III, 168. Tenebrae sunt infidelibus hominibus exteriores, diabolus et angeli ejus. II, 562. Tenebrae exteriores, societas poenalis diaboli et angelorum ejus. II, 562. Tenebrae exteriores, poenae corporales. II, 562. Deus in fine saeculi aeternis tenebris puniet malos. IV, 998. Tenebrae ad veterem hominem, lux ad novum pertinet. III, 1985. Tenebrae quamquam timentae. III, 1637. Tenebrae miserabiles in animo humano. X, 270. Tenebrae peccatorum duplices. IV, 1795. Tenebrarum nomine significantur peccata. IV, 108, 1195; X, 129. Omnes iniqui ac infideles. IV, 325, 1766, 1838. Tenebrae peccati voluntate sunt, non natura. IV, 1838. Qui hodie tenebrae sunt, si velint, eras lux erit. IV, 1195. Tenebrae sunt infideles homines, qui per filium conversi ad Deum lux fiunt. II, 562. Tenebrae, ignorantiae symbolum. IV, 528.

Tentare Deum qui. I, VII, 448. Tentare Deum ne videamur, industria nostra utendum. VI, 374. Tentari Adamum et cadere, cur Deus permisit. VII, 453, 456. Tentatio primum paratum allegorice exposita. III, 208 et sq. Tentare Deum non licet. III, 571. Tentare Deum non debet homo, cum habet quod faciat. III, 423.

Tentatio hominis quare permessa. III, 431, 452.

Tentatio est vita humana super terram. V, 1030, 1031. Tentatio duplex, altera seductionis sive deceptionis, altera probationis. III, 112, 115, 1708; V, 590, 432. Tentatio alia est adducens peccatum, alia probans filium. V, 433. Tentatio Dei probatio est, non ad peccatum seductio. III, 562, 616. Secundum tentationem seductionis non intelligitur qui tentat, nisi diabolus; secundum tentationem probationis tentat Deus. II, 948. Quomodo Deus in tentationem inducit. III, 1282. Tentat Deus, ut doceat; diabolus tentat, ut deiciat. V, 29. Non tentat Deus ut sciat, sed ut scire faciat. III, 616, 1282, 1708. Non ut ipse discat, sed ut quod in homine latet aperiat. V, 28, 29. Tentationis interrogatio unicuique declarat dona Dei quae in se habet. VI, 422, 424. In eo patitur homini, quod infirmitas ejus tentatione non interrogatur. VI, 424. Tentationes per satanam quare et quomodo fiunt. III, 1284. Nisi Deo permittente nemo tentatur. IV, 1292, 1582, 1583. Datur comparatio. IV, 1384. Tentationes quare Deus permisit. VII, 670; VIII, 586. Scire videtur Deus in illos quos tentari permittit. IV, 796, 797. Qui tentantur, aliquando raduntur oculo merito suo et magis tentantur. IV, 1292. Tentationem permittit Deus, ut probetur homo, et diabolus vincatur. IV, 1130. Ad mensuram permittitur tentare diaboli. IV, 743, 1223. Tantum permittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest ut exercearis, ut probetur. IV, 744. Non tentat diabolus, nisi quod in te carnalis domatur. IV, 1838. In muscipula diaboli est error seu eu iditas quae illiciat, et terror quo frangat et rapiat. IV, 236. Inimicus affligit nos quotidianis tentationibus, immitens vel quod male amemus, vel quod male timeamus. IV, 477. Tentatori januae duae, cupiditas et timor. V, 200, 201; VI, 548. Tentationes ex metu aut ex cupiditate oriuntur. X, 132. Timoris tentatio trima. III, 1532. Tentatio per ignorantiam et infirmitatem. X, 151. In omni tentatione secum luctantur duo anores. V, 1512. Tentat diabolus non solum adversitatis infestatione, verum etiam prosperitatis seductione. IV, 782, 797; IX, 720. Tentationes duae, in prosperis et in adversis. III, 1492. Tentationes ex rebus calumniosis non valent in nos, si non valent tentationes ex laetis. III, 1283. Tentatio duplex, aut in spe adipiscendi commodum temporale, aut in terrore amittendi. III, 1506. Tentatio periculosa, cum videmus licet malos flere, bonos laborare. IV, 190. Tentationes diaboli tres sunt, malo eximi, lo seducere; opprobriis hominum et malorum linguarum detractio aut nunc frangere; judicia et malevolae de fratribus suspiciones persuadere. II, 270. Tentationum quatuor genera. IV, 1421. Prima tentatio erroris et fani. IV, 1421. Secunda difficultatis. IV, 1421. Tertia tedii et fastidii. IV, 1422. Quarta sollicitudinis ob Ecclesiae pericula. IV, 1422. Tentationum mundi tria genera, per delectationes, per pompas, per curiositates. VI, 294. Tentatio triplex, volu, tatis, superbiae, et curiositatis, cavenda monstrata est in Christo. III, 155. Adversus illas tentationes pugna Augustini. I, 796. Tentatio per Paganos, Judaeos, Haereticos, sed maxime per malos Christianos. VI, 543, 547. Tentationis tempestas tui maxima, cum cupiditate quis victus absentem habet Dominum. V, 476. Ecce vita humana tota tentatio est, quando et tibi homo tentatur, tui, quantum potest, vitae celestis similitudinem coaptatur. II, 535. Tres tentationes vitae spirituales. III, 876. Tentatio duplex, suspecta ab hominibus et despecta. III, 76, 77. Neutra defuit Apostolis. III, 76, 77. Tentationes demonum ex invidia. VIII, 592, 599. Tentatio diaboli evanescit, nisi qui tentatur,

dederit ei locum. V, 29. Demones non tentantur, si virtutum internam speciem possent in hominibus cernere. III, 467.

Tentationes praedicande sunt accedenti ad servitium Dei. V, 275. Tentatio non deest baptizatis. V, 1835. Nullus hic locus a diaboli laqueis liber. II, 188. Tentatione vacare impossibile est in hac vita. III, 1284, 1285. Post remissionem peccatorum, adhuc in periculis tentationum versamur. IV, 1519. Tentari se passus est Imperator, ut militem doceret dimicare. V, 334. Ut doceret resistere tentatori. V, 1049, 1291. Tentatio Domini multiplex. V, 1291. Tentatio Christi tripartita est, propter tria vitiolorum genera, voluptatem carnis, superbiam et curiositatem. IV, 116. Ideo tentatus est Christus ne vincatur a tentatore Christianus. IV, 1159. In muscipula diaboli est error seu cupiditas quae illiciat, et terror quo frangat, et rapiat: utroque modo tentavit Dominum; cupiditate in deserto, terrore in passione. IV, 236. In Christo tentatus est fidelis, et in Christo diabolus vicit. IV, 724. Tentationibus variis agitur qui pertinet ad Christum. IV, 738.

Tentatio non omnis culpanda. VII, 510. Tentatio non est inutilis. VII, 636. Tentatio duplex, noxia et utilis. X, 1000. Utilis est tentatio. VII, 510. Tentationum utilitas. IV, 1225. In tentatione aparet, qualis sit homo. III, 1750. In ea homo se ipsum novit. III, 289, 870, 871; IV, 533, 647. Tentatio plerumque peccatorem non facit, sed prodit. V, 697. Nescit se homo, nisi in tentatione discat se. V, 29. Tentatio necessaria iustis. II, 836. Necessaria est vel ad perficiendam, vel ad confirmandam, vel ad probandam virtutem. VIII, 411. Tentatio tamquam stadium certaminis. III, 852. Tentatione probatur et exercetur virtus. III, 432. Proventus noster per tentationem nostram fil. IV, 724. Qui non tentatur, non probatur; qui non probatur, non proficit. IV, 870. Tentatione quomodo iurgemur. V, 120. Tentationes malis sunt tamquam ignis feno, bonis tamquam ignis auro. IV, 1375. Tentatio, ignis cuiuscunque opus probans in hac vita. VI, 153. Tentationis ventus augeat ignem potius quam extinguat. V, 580. Tentationis ignis ubi aurum invenit, non stilulam, sordes abstulit, non in cinerem convertit. V, 569. Martyrii quidam lucta in tentationibus quotidianis. V, 1459. Tentari et probari melius est, quam non tentatum reprobari. IV, 1871. Opus est semper tentationibus et tribulationibus erudiri in isto saeculo. IV, 648. Est palma gloriosior non consensisse tentatum, quam non potuisse tentari. III, 432. Ne qui se ita perficisse gauderent, ut se jam non posse tentari tamquam homines putent. II, 992. Hostis non cessat et non moritur, nisi in resurrectione mortuorum. IV, 1910. Tentatio in patria nulla erit. II, 893.

Tentationum periculum, et molestia. IV, 1910. Tentationes leves sunt, quae non sic urgent, ut cogant; graves autem, quae multum instant ac premunt. IV, 1154. In tentatione praecedat suggestio, sequitur delectatio, et tandem consensus vel resistentia. IV, 1859. Aliud est suggestionibus delectari, aliud consentire. IV, 1519. Cum tentationibus noli colloqui. IV, 1774. Tentationem qui vincit, concupiscentiam non extinguit. IV, 1860. Tentatione superata, inest tamen aliqua delectationis titillatio. IV, 1860. In tentationibus vir, mulier et serpens quodam modo inveniuntur. VIII, 1007. Aliud est tentari, aliud in tentationem induci. III, 1282, 1284. In tentationem intrare, quid. X, 887. In tentationem intrare, est a fide exire. V, 635. Tentationi cur aliquando ceditur. X, 151. Quomodo ceditur. III, 207, 208, 210. Quomodo non ceditur. III, 1284, 1285.

Tentationibus qua ratione Christus resistit. III, 1996, 1997. Quomodo nobis resistendum. III, 1996, 1997. In tentatione quid regulariter agendum. III, 1467, 1770; V, 424. Qui ubi omnia deficiunt. V, 476. Tentationum tempestate serviente, excitanda fides tamquam Christus dormiens in navi. V, 240, 1602. Tentationum remedium, fides in crucifixum. V, 750. Tentatio in tantum deficit, in quantum fides proficit. V, 635. Hominis sese in fide contra tentationes corroborantis verba, et preces. IV, 197. Quibus tentationibus resistere valeamus, quibusque non valeamus, nescimus. I, 782. Tentationes vincunt sancti, Deum orando. VII, 299. In conflictu spiritali sperandum et petendum adiutorium Dei, non ut nos nihil faciamus, sed ut adiuti cooperemur. III, 761. Siue gratia non sufficit voluntas ad vincendas tentationes. X, 887. Tentationes sine Dei adiutorio per arbitrium voluntatis superare non possumus. IV, 1142. Et gratia et libero arbitrio opus est ad vincendas tentationes. X, 887. Qui vincit tentationes, non ipse vincit, sed Deus qui in eo est. IV, 1645. In tentatione Deus hominem suscipit, ne cadat; eruit ne haereat; protegit, ne feriat. IV, 1862. Cum tentamur, sine dubio consolamur. IV, 1226. In tentationibus deprecanda a Deo virtus continentiae, ne illecebrosa capiant; et sustinentia, ne dura confringant. V, 159. Tentationum metu jam dejectus, promisso Dei auxilio erigendus est. V, 276. Anathematizandus phine, quisquis ne-

gat nos orare debere, ne intremus in tentationem. X, 517, 518. Tentationibus huius vite eripi magnum Dei beneficium. X, 981. Tentati et in tentationem non inferri, non est malum, imo etiam bonum. X, 1000. In tentationem non inferri ex dono Dei est. X, 1000. In tentationem non intrare in potestate propria voluntas non est sine adiutorio Dei. X, 1295. Tentatio maxima, voluntati suae sine adiutorio Dei deputare conscientie victoriam. X, 1294. *Ne nos inferas in tentationem in pravam sensum a Pelagio detortum.* II, 775. Contra tentationes arua fortissima, desideria vite aeternae. IV, 1774. Carnem qui vicerit, diabolum continuu superabit. IV, 1858. Tentatio quando inferitur, jejundandum. V, 1048.

Tentatio humana quae. III, 1284. Tentatio per ventum significata. IV, 528. Tentatio quasi fluvius venit, in petra standum est. IV, 654.

Tentator non vincitur, nisi contemnat. V, 685. Tentatori quid respondeamus, Christus exemplo suo nos docuit. V, 685. Tentator non cessat pulsare ut irrumpat; si clausum invenerit ostium, transit. IV, 1854.

Terebinthus lacrymam medicinalem exsudat. III, 792.

Terentianus. VII, 178. Terentianus Maurus poeta. VIII,

77. *Terentius* quidam libros Pom; ilii orando invenit. VII, 222.

Terentius poeta, gentis Afer. VII, 57. *Not. (b).* Terentius a Scipione et Laelio adiutus in scribendis fabulis. VII, 57. *Not. (b).* Terentii locus. II, 315, 802. Terentii consilium misero datum, ut non esset miserior. VIII, 1021.

Ter germinorum pugna. VII, 89.

Terminus deus Romanorum. VII, 135, 168. Ad Terminus deum Romanorum rerum fines pertinent. VII, 200. Terminalia sacra mense Februario celebrari solita. VII, 200.

Ternarius numerus perfectionem iustitiae significat. III, 1261.

Terra ideo dea ponitur, quia pars animae mundi quae deus est, per illam permeat. VII, 211, 212. Terra sub variis symbolis adumbratur. VII, 215, 214. Terrae quatuor cognomina propter quadrigeminam vim. VII, 215. Terram in duos deos vel plures dividere ridiculum. VII, 212, 215. Terra mater deorum vocatur. VII, 120. Terram, et Cererem et Vestam esse volunt. VII, 120. Terram aliud esse, aliud Tellurem, aliud Tellumonem putant. VII, 120. Terram lunius a terra gentis tenebrarum discissam describit Manichaei. VIII, 220. Terrae lucis et terrae tenebrarum qualem illi figuram sibi fingeant. VIII, 188. Terrae lucis figura foedior. VIII, 188. Terram lucis esse corporem, si terrae tenebrarum iungitur, contra Manichaeos ostenditur. VIII, 188. Coniunctio terrae lucis et terrae tenebrarum, qualislibet fingatur a Manichaeis, non potest esse nisi deformis et absurda. VIII, 191. Terram tenebrarum non esse summum malum Manichaeis probatur. VIII, 195, 195, 197. Terram Deo coeternam esse male dicebant Manichaei. VIII, 352. Manichaeorum deliramentum de terra Deo coeterna refellitur. VIII, 187. De naturis quinque terrae pestiferae Manichaeorum deliramentum refellitur. VIII, 194, 195.

Terrarum orbis, in Aeterni nomine significatus. IV, 1256. Terra quando creata. III, 256. An terra super aquam fundata. III, 264. Quomodo super aquam fundata. IV, 1759, 1760. Terra altior est quam aqua. III, 585, 750. Terra libratur in nihilo. VII, 591. Terrae inesse unitatem quamdam, numeros et ordinem. I, 1192. Terra maledicta spinas gignens, admonet hominem ut avertatur a peccatis, et ad Dei praecepta convertatur. III, 181. Orbis terrarum est maxima quodam modo insula. II, 925. Terram quadrata figura contineri inter disputandum dicimus. II, 69. Terra quomodo divisa in diebus Phalech. III, 352. Terra in tres partes dividitur. VII, 197. Terra linguarum diversitate divisa est. VII, 188. Terra caeli inferioris nomine intelligitur. III, 556. Terra ponitur pro aqua. III, 614, 750. Pro infirma mundi parte. III, 614. Pro tota infirma mundi regione. IV, 1943.

Terra promissionis unde sic dicta. X, 528. Terrae promissio facta Abrahae, quam ampla. III, 555. Terrae promissionis fines. III, 787. Terra lacte et melle fluens. V, 167. Terra promissionis quid significet, cur dicatur terra Chanaan. IV, 1594. Terra sancta de Jerosolymis allata, in veneratione habetur. VII, 761. Terra vivendum et terra morientium. V, 265. Alia est terra vivendum, alia terra morientium; receptura mortuos, quos nutrit vivos. IV, 590, 1888. Terra vivendum potest intelligi corpus resurgendum. V, 1420. Terra ista non est regio vite beatae. V, 1107. Terra Dei, patria caelestis. IV, 144. Terra ipsa per similitudinem, mare est. IV, 981. Terra ponitur pro vita. IV, 590, 1811.

Terra nomine, homines significatur. III, 489, 497, 501, 506, 707. Item carnales in Ecclesia. III, 264; V, 589. Ac praecedentes animae. III, 1266; IV, 156. Pars hominis celestis. IV, 71. Terra, caro nostra. IV, 591; V, 589, 588, 591,

401. Terra, inimici Ecclesiae. V, 588, 594. Terrae inferiorae, terrene cupiditates. IV, 759. Terra obliata, quae. IV, 1117. Terra filium parvulum significat. III, 264. Ac stabilitatem in Deo. IV, 68. Terram iudicare. V, 107. Terram quo pacto liceat adorare. IV, 1264. In comparatione invisibilis creaturae, omne visibile terra dicitur. III, 225. Terra totius mundi est templum. VII, 248. Terra Thob, id est terra optima. III, 818.

Terrae motus magni in Oriente et in Africa. V, 156. Terrena omnia mutationes, conversiones, atque interitus habere dixit Apuleius. VII, 115. Terrenarum rerum indigentia sollicitat animam. III, 2075. Nemo hie ita perfectus, ut non habeat mortalis carnis affectum circa terrena. IV, 1325. Terrena contemnunt, qui accipiunt Spiritum sanctum. X, 486. Terrenarum rerum conditio nullo modo aequari potest caelestibus. II, 1059. Temporalia aliquando utiliter tribuit Deus, aliquando utiliter subtrahit. II, 575. Si pro magno terrena Deus daret, malis ea non daret. IV, 952. Terrena etiam ipsa bona non nisi ab uno vero Deo quaerere utile. VII, 502. Id saltem persuadere vellet inimicus, ut Deus colatur propter caelestia, diabolus ipse colatur propter terrena. IV, 952. Inhabere terrenis, quamvis ea Deus donet, non debemus. IV, 932. Terrenis inharrere non debemus, si volumus Deum videre, qui mundo corde conspicitur. IV, 84. Omnino qui contra salutem suam cupit terrena, sub terra est. IV, 759. Terrenarum rerum amor, viscum est spiritualium pennarum. V, 646. Terrenis quomodo uti debeant sapientiae filii. III, 1357. Terrena bona subdita esse debent, non praedita; sequentia, non ducentia. II, 670. Terrena fumus. IV, 592. Terrenae possessionis amor est causa discordiae. V, 1591. *vide* Temporalia.

Terrigenae dicuntur peccatores. IV, 544.

Terret Deus undique, quia non vult invenire quos damnet. V, 157.

Terror de die novissimo, securitatem parit. IV, 1915. Terrores mundi et blanditiae contra milites Christi. V, 1256.

Tertullianus. VII, 195, 194. Vir acutus. III, 427. Novatianorum et Cataphrygarum haereseis propalavit. VI, 455. Fuit disertissimus eorum haereticorum adstriptor. VI, 454. Deum corporeum esse, sicut et animam contendit. II, 861; X, 499. Tertulliani error de anima. III, 427. Tertullianus sensit animas esse corpora. II, 861. Nuptias secundas damnavit. VIII, 657. Tertullianus unde factus sit haereticus. VIII, 47. Scripta ejus eloquentissime scripta. VIII, 46.

Tertullianista haeretici. VIII, 46. Forum dogmata. VIII, 46. Tertullianista paucissimi qui remanserunt in urbe Carthaginiensi, in Cathedram transierunt, eique basilicam suam tradiderunt. VIII, 46.

Tertullus Abitenis episcopus. IV, 581.

Tessarescedecarie haeretici. VIII, 31.

Testa ante ignem mollis, post ignem fortis; figura Christi ante passionem contempti, post passionem honorificati. IV, 175.

Testamenti nomine pactum appellat Scriptura. III, 491, 495, 559. Testamentum pro omni pacto et placito ponitur. IV, 1052. Testamenti divini et humani differentia. IV, 595. Testamenta duo. V, 56. Testamentorum cur aliud vetus, aliud novum appelletur. X, 221, 222, 597. Testamentum utrumque ante Moysen occultum, a Moysen manifestatum est vetus, in quo occultabatur novum. IX, 122. Testamentum vetus per Moysen revelatum est. X, 596. Testamentum novum vetere est antiquius, sed posterius revelatum. X, 592. Testamenti veteris variae appellationes. X, 595. Testamenti veteris nomine quid Apostolus vocat. I, 652. Testamenti veteris nomen duobus modis dicitur. X, 527. Aliud proprie Testamentum vetus, aliud Instrumentum. X, 595. Universae Scripturae laudice ante aeternam nationem Dominum manifestatae veteris Testamenti appellatione censentur. X, 527, 528. Veteris Testamenti libri quatenus jam utiles sunt. VIII, 257, 258; X, 158. Testamentum vetus utile ad convincendum vel ipsos Gentiles. VIII, 528. Testamenti veteris libri ad Christianos pertinent, ejusque praecepta per eos melius implentur. VIII, 52. Cur in lectione veteris Testamenti, velamen positum esse dicitur. X, 219. Testamentum vetus, vetustas litterarum, litterae occidens nomen significant. X, 595. In veteris Testamenti lectione Ecclesia catholica nullatenus erroris redargui potest. VIII, 75. De Scripturis veteris Testamenti, eamque auctoribus quid sentierit Augustinus. VIII, 75. Testamenti veteris auctoritas, non ad Judaice servitutis imitationem, sed ad Christianae libertatis testimonium jam tenetur. VIII, 210, 217. Testamentum vetus spernit Cerdon. VIII, 29. Spernit Severianus. VIII, 50. Vetust Testamentum ex Deo bono, summo, et vero esse negant, Marcion, Manichaeus, etc. X, 528, 529. Testamentum vetus a Deo. X, 591. In Testamento vetere multa sunt quae stupefaciunt animos ignaros et negligentes sui. VIII, 67. Pauci sunt qui illa possunt popula-

riter defendere, et quoniam illi sunt. VIII, 67. Quod in utroque Testamento non intelligentibus impii pravam videtur, idem non intelligentibus piis rectum, sed tectum creditur. VIII, 408. Quid Manichæi obijciunt in libros veteris Testamenti. VIII, 75. Testamentum vetus duplex ex causa abijciendum sentiebat Faustus. VIII, 217. Refellitur. VIII, 217. Quæ obijcit Faustus in Deum ex veteri Testamento, posset obijcere Paganus in Christum ex novo. VIII, 406. Paganus qui in Scripturis quedam velut indigna Deo reprehenderet, vel ipsis suis auctoribus posset refelli. VIII, 408. Quedam, quæ velut indigna Deo reprehendit Faustus in veteribus libris, explicantur. VIII, 406, 411, 412. Testamenti veteris testimonia ante fidem inutilia esse, post fidem supervacua, Manichæi insipienter docent, ac refelluntur. VIII, 295. Pelagianorum calumnia de veteri Testamento et antiquis justis. X, 591. Universus veteris Testamenti apparatus Christum venturum prænuntiabat. VIII, 570. Testamenti veteris hominum, non tantum lingua, sed et vita prophetica fuit. VIII, 219, 250. Ipsa Scriptura, quæ tunc exactior fuit operum significativum, nunc testis est rerum significativum. VIII, 258.

Testamenti veteris et novi præcepta cur diversa. VIII, 449. In veteri Testamento inter præcepta vitæ agende, et præcepta vitæ significandæ distinguendum. VIII, 228. Præcepta vitæ significandæ in Testamento veteri illi tunc temporis congruebant. VIII, 228, 256, 245, 244, 501, 504. Præcepta vitæ significandæ veteris Testamenti temporis congruentia, jam non est necesse ut observentur, nisi spiritaliter. VIII, 237, 504. Præcepta vitæ agendæ observantur a Christianis. VIII, 243. Testamentum vetus talia continet præcepta justitiæ, qualia nunc quoque observare præcipimur. X, 222, 594. Testamentum vetus utile, et eo majoris auctoritatis ad Christum prædicandum, quod ad nos per Judæos pervenit. VIII, 329, quare in veteri Testamento severior Legis vindicta fervebat. II, 660. Testamenti veteris observationes sine peccato non poterant omitti, nunc nihil prosunt. VIII, 243. Manichæi vetus instrumentum non accipiunt, novum corruptum esse asserunt. X, 1009. Et falsatum. VIII, 58, 501, 506, 514. In eo quod Testamentum novum corruptum et falsatum putent Manichæi, in hoc sibi ipsis contrarii sunt. VIII, 506, 514. Testamentum novum falsatum non esse, quomodo evincitur. VIII, 506, 514. Ex novo Testamento ea tantum adduntur Manichæi, quibus hæresim suam putant adjuvari : quæ adversantur, falsa esse dicunt. VIII, 408. De novo Testamento Manichæi potius, quam Catholici de veteri, objectis respondere non possunt. VIII, 244. Testamentum novum esse Apostolorum, unde probetur. VIII, 509. Testamenti utriusque Deus unus et idem. VIII, 622, 625, 660, 661, 662, 665. Testamenti utriusque Deus auctor. IV, 951. Lege terruit, Evangelio conversos sanavit. V, 28. Testamentum duo non sibi consociare calumniabantur Manichæi. IV, 1895. Sed sibi invicem adversari. V, 25, 26. Testamentum vetus et novum non sibi contraria. VIII, 622. Testamenti utriusque concentus. II, 218. Utriusque ordo mirabilis. I, 1534; III, 156. Testamentum novum in vetere latet, et vetus in novo patet. III, 625, 655. Novum occultatum erat in veteri, tanquam fructus in radice. IV, 914. Tanquam in face corporalium sacramentorum. IV, 934. In veteri Testamento est occultatio novi, in novo Testamento est manifestatio veteris. V, 876, 1377; VI, 315; VII, 139, 140, 505. Hoc occultabatur in vetere Testamento, quod nunc revelatur in novo X, 116. Testamentum novum in vetere est revelatum. VIII, 625. Testamentum vetus quid figurabat. VIII, 448. Testamentum vetus recte intelligentibus prophetia est novi. VIII, 502, 528. Novum, explicatio veteris. VIII, 451. Testamentum novum in veteri prænuntiatur. I, 619. In veteri figuratum. IV, 1070, 1505; VIII, 448, 449, 623; X, 591. Testimonia veteris Testamenti, præconia sunt novi. VII, 662. Testamentum vetus nihil prodest, nisi quia testimonium perhibet novo. VII, 559. In Testamento novo obscura veteris revelantur, et prædicta complentur. VIII, 518. Testamenti novi gratia in Lege velabatur, in Evangelio revelatur. IV, 1416, 1856. Novi Testamenti fides, etiam tunc quando velabatur, erat in electis; et nunc quando jam revelata est, non est in multis vocatis. IV, 996. In Testamento vetere gratia velata et occulta latitabat, quæ in Christi Evangelio revelata est, dispositione temporum ordinatissima. X, 116, 217. Hanc occultationem significabat et velum templi, et vellus Gedeonis. X, 400. Testamenti novi revelatio quondam facta est. X, 597. Testamentum novum sibi præfigurari intelligebant pauci ex antiquis. II, 540. Hi ad novum Testamentum pertinebant. II, 540.

Testamenti veteris et novi discrimen. II, 510; IV, 950; X, 220, 226, 227, 528. Et consonantia. V, 37. Testamentorum duorum brevissima et apertissima differentia, timor et amor. V, 207; VIII, 158. Testamenti veteris lex, ministratio mortis et damnationis : novi vero lex ministratio

spiritus et justitiæ. X, 219. Prævalet in vetere timor, in novo amor. I, 1551. Testamentum novum pertinet ad caritatem. III, 2074. Vetus ad timorem. III, 2074. Et ad veterem hominem. III, 1656. Carnalia promittebat. III, 1656. Concentus utriusque Testamenti in præcepto caritatis. I, 1316, 1322, 1525. Veteris et Novi Testamenti promissa ac sacramenta sunt diversa. III, 752. Promissiones aliæ veteris, et aliæ novi Testamenti. IV, 327, 951, 1145, 1466, 1949. Non nisi terrena felicitas promittitur aperte in Testamento, quod proprie vetus appellatur. X, 528. Cur in illo promissa ista felicitas. X, 597. Testamentum vetus sic appellatur propter promissa carnalia. VII, 502. Testamentum vetus promissiones habet temporales, sed significationes spirituales. V, 57. Testamenti veteris promissiones quomodo intellexerint sancti et spirituales viri. VIII, 218. Quomodo intellexerint carnales illius temporis viri. VIII, 218. Testamenti veteris promissiones prænuntiationes sunt novi. VIII, 218. Testamenti veteris promissis terrenis et temporalibus, sempiterna et coelestia figurantur. X, 222. Et significabatur. VII, 159, 140. Temporalis veteris Testamenti felicitas, et infelicitas novi, quid innuat. VIII, 449. Quod in veteri Testamento occultatur sub velamento velut terrenarum promissionum, hoc in novi prædicatione revelatur. X, 158. Testamentum novum in veteri promittitur. X, 528. Testamenti novi promissio per Ezechielem facta. X, 1264, 1265, 1266, 1267, 1271. Cur vetus Testamentum promittebat bona terrestria, novum vero promittit coelestia. VIII, 162, 165. Testamentum novum multiplicationem bonorum terrestrium non subtrahit. VIII, 165. In vetere Testamento cognoscitur præfiguratio possessionis nostræ, in novo tenetur ipsa possessio. VIII, 157. Totum quod nobiscum agitur per Testamentum novum, non pertinet nisi ad sæculi novi hæreditatem novam. VII, 729. Discrimen inter filios veteris et novi Testamenti. X, 594. Testamentum vetus servos, novum liberos parit. VIII, 622. Testamentum duo, duas vitas et spes duas significant. VIII, 504. Testamenti veteris viri sancti habebant in novo spem salutis æternæ. VIII, 504. In veteri Testamento quidam spem futuram habebant. IV, 351. Testamenti veteris hæres. X, 528. In veteri Testamento quidam hæreses novi. IV, 1466; X, 528. Testamenti veteris dispensatores et gestatores quoniam sint, quoniam novi hæredes. X, 591. Ad novum Testamentum pertinere, quid sit. X, 228. Quoniam ad novum Testamentum pertinent, quoniam ad vetus. IX, 122; X, 595. Quoniam veterum pertinent ad vetus Testamentum. V, 57, 58. Sancti veteris Testamenti ad novum pertinent. VIII, 456, 656; X, 591. Christiani spe carnalis mercedis Deo servientes, ad vetus Testamentum pertinent. V, 52, 40. Sub veteri Testamento fuerunt iusti spirituales, sub novo sunt plurimi carnales. VIII, 625. Homo de Testamento novo, quis censendus. V, 168. Animales qui ad vetus Testamentum pertinent, si moriantur antequam spirituales fiant, custoditi per sacramenti sanctitatem in terra viventium computantur. IX, 122. Testamentum utrumque ad Israelitas pertinet, quomodo. VIII, 255.

Testamenti novi gratia. II, 542. De gratia novi Testamenti liber. II, 559. Per gratiam novi Testamenti vitam concupiscere sempiternam discunt, vel discere debent homines. II, 547. Regni cælorum promissio ad vetus Testamentum quatenus non pertinet. X, 529. Testamenti novi nulla facta commemoratio in veteribus libris, nisi in Jeremia. X, 221, 222. Testamenti mediator, signator, fideiussor, testis, hæreditas et cohæres Christus. IV, 1150. Testamento novo fit injuria, si veteri æquetur. X, 529. Testamentum novum veteri anteponendum dignitate. VII, 662. Testamenti novi fides veteris Testamenti terrenis operibus anteponitur. VIII, 258. Testamentum vetus hordeo comparatum. III, 1594. Testamenti duobus, vetere et novo, disciplinæ regula nobis traditur. I, 1554. Gravissimum multarum observationum veteris Testamenti jugum Christus abstulit. V, 594. Sacrificium laudis in novo Testamento succedit victimis cruentis veteris Testamenti. II, 537. In novo Testamento disciplinam Christus voluit esse leniorem. IV, 1115.

Testamenta duo misericordiam Dei commendant. III, 634. Vetus testamentum in prioribus tabulis significatum est. III, 635, 755, 756. Lex in veteri Testamento data est in tabulis lapideis, in novo autem datur in cordibus. III, 755. Testamenti veteris signum, circumcisio in latenti carne; novi, crux in libera fronte. V, 876. Duo Testamenta in Sara et Agar, Isaac et Ismael figurata. III, 566; IV, 502, 1605. In duobus exploratoribus Jericho. IX, 638. In Sancto, et in Sancto Sanctorum. III, 655. Et in duobus Cherubim arcæ. III, 654. Novi Testamenti signum, vacca rufa. III, 752. Legis repetitio. III, 635. Vetus Testamentum etiam ipsum lex Christi. III, 2145. Multa appellantur Testamentum Dei, exceptis illis duobus magnis vetere et novo. VII, 506. Quoddam Dei Testamentum infans recens

natus dissipavit. X, 450. Testamenti utriusque testimonius adquisicere, dormire est inter medios clericos. IV, 825, 824.

Testamenta schismaticorum irrita per Imperatorum leges. V, 310. Testamentum pacis. V, 510.

Testes Deum habere voluit homines, ut et homines habeant testem Deum. III, 1979. Testes Dei, Martyres. III, 1979. Testis noster ille sit, quo iudice conoratur. III, 2021. Testium torture ad querendam veritatem. VII, 652, 655. Testes falsi quod non praevalent, non esse magni meriti argumentum. V, 1506. Testibus vel testimoniis humanis credere vel non credere licet, quantum ea momenti ad faciendum fidem vel non habere penditur. II, 598.

Testimonium et lex duo sunt nomina rei unius. IV, 987. Testimonia Dei sunt, quibus, quantum nos diligat, nobis probare dignatur. IV, 1315. Testimonia Domini quo animo quidam scrutentur. IV, 1505. Justum iudicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrocinium et verum consilium. II, 665. In multis, hominum testimonio standum est. II, 598. Testimonium falsum dicere velitum. V, 71, 501, 631, 1506. Testimonium falsum adversus se ipsum dicere nemini licet. VII, 54. Testimonium falsum dici prohibitum, quomodo intelligendum. VI, 511. Testimonia falsum nec promissa nec mittere debent extorquere. V, 202, 220. Testimonium falsum in Christum, non solum ante mortem, sed etiam post resurrectionem ipsius. IV, 375.

Thabor interpretatur veniens lumen. IV, 1127.

Trabraca. IX, 217.

Thambei. IX, 257.

Thamugas. IX, 204. Thamugade et Bagai, oppida Donatistarum praecipua. IV, 177.

Tharassa. IX, 252.

Thasbatte, vel Thusvalte. IX, 222.

Thaqastra patria carnalis Augustini. I, 677, 698; II, 475, 479. Ubi Aug. docere coepit. I, 724.

Thalamus sponsi, uterus virginis. III, 1979.

Thales Milesius princeps Ionici generis philosophorum. VII, 225. Regnante Romulo fuisse perhibetur. VII, 581. Physicus fuit. VII, 582. Rerum omnium principium aquam putavit. VII, 226, 582. Mirabilis maxime existit, quod solis et lunae defectus praediceret. VII, 226, 582. Disputationes suas litteris mandavit. VII, 226, 582.

Thamar interpretatur amaritudo. VIII, 456. Thamar idem ac commutans. VIII, 457.

Thanna interpretatur deficiens. VIII, 457.

Thargator Abrahamus adenis servivit in Mesopotamia. VII, 192. Tharae domus persecutionem passa est a Chaldaeis pro vera pietate. VII, 494. In Tharae domo custodia est plantatio civitatis Dei. VII, 492. Tharae generationes. VII, 492. Thara quot annos vixerit. VII, 491, 495.

Tharsis interpretatur mandatum humile. IV, 995, 1001. Tharsis quae sit. IV, 536, 557. Tharsus patria Pauli. IV, 556. Tharsus an sit Carthago. IV, 557.

Theasius episcopus. II, 275, 697, 759, 781.

Theasius senex. II, 697.

Theatrum. V, 1025. Theatrum propter quid institutum. VII, 182. Theatri species curva. VIII, 192. Theatra, caveae turpitudinum, et publicae professiones flagitiorum. III, 1068. Theatri turpitude. V, 1026. Theatri mala. VI, 639. Theatrica crimina deorum in honorem instituta sunt eorumdem deorum. VII, 121. Theatrica turbae. V, 1600. Theatrica artes diu Romani non noverunt. VII, 58. Theatri caveam construere molientem senatum Scipio Nasica compescuit. VII, 44, 48, 51. Theatra qui frequentant, falsi sunt christiani. VII, 46. Theatrici quamdiu agunt, a communione separandi. IX, app. 787.

Thebeste. IX, 220.

Thecla virgo. VI, 422, et Not. (a). Thecla oppignerata jam thalamo, sermone Pauli in amorem perpetuae virginittatis incensa. VIII, 492.

Theman interpretatur auster vel africanus. VII, 589.

Themistocles non caecus merces, sed Regem apheam ex parva magnam facere se nosse respondit. II, 458.

Theodorus. IX, 753. Theodorus proconsul. IX, 550. Theodorus ingenio eloquentia et divitiis praestans. I, 992. Huic rescribitur liber De beata vita. I, 959.

Theodorus Heraclotes. II, 289. Psalmos interpretatus est. II, 262. In epistolam ad Galatas commentariolos reliquit. II, 255.

Theodorus Usulensis ep. IV, 789; IX, 507, 528, 550.

Theodorus Augustini litterarum ad Maximum perlator. II, 404.

Theodosius quidam nonnullos Manichaeos prodidit. II, 1990.

Theodosius Imp. II, 400. A Gratiano postea in Africa factus. VII, 171. Theodosius Imperator tertium Consul. IX, 525. Octavum Consul. IX, 697. Theodosius magis orator,

quam feriendo contra Eugenium pugnat. VII, 172. Ventus a partibus Theodosii contra hostes pugnavit Dei virtute. VII, 172. Theodosii mansuetudo et moderatio erga inimicorum suorum filios. VII, 172. Theodosii fides et pietas. VII, 172. Theodosius Ecclesiae se membrum esse magis quam in terris regnare gaudebat. VII, 175. Theodosius Jovis simulacra diruit. VII, 172. Theodosii poenitentia. V, 1710; VII, 175. Religiosa humilitas. VII, 175. Theodosius legibus adversus impios Ecclesiae laboranti subvenit. VII, 175. Theodosii lex adversus haereticos et schismaticos. IX, 48. Theodosius major decem librarum auri multam in omnes haereticos constituit. IX, 524. Theodosii in haereticos lex generalis, qua decem auri libris multantur. II, 804. Hanc contra Donatistas, qui in Ecclesiam deservirent, sufficere existimat August. II, 804.

Theodosii et Honorii constitutio contra Pelagianos. II, 927.

Theodotian Judaeus atque blasphemus. II, 262. Scripturam ex Hebraea lingua in Graecam transtulit. VII, 605. Not. (b).

Theogenes ab Hippone regio. IX, 210. Theogenis memoria. V, 1251.

Theologiae tres secundum Varronem, fabulosa, naturalis, civilis. VII, 180, 492. Theologia fabulosa ad theatrum, physica ad mundum, civilis ad urbem accommodata est. VII, 182. Theologia fabulosa, turpis. VII, 182, 185. Theologia theatra deorum crimina jaculat. VII, 235. Theologia fabulosa diis est indigna. VII, 182, 186. Populis non debuisse permitti. VII, 182, 186. Theologia civilis turpis fabulosa. VII, 185. Abiectioni naturali. VII, 199. Theologia civilis daemones ad possidenda corda hominum invitavit. VII, 218. Theologia civilis vitiosa est periode ac poetica. VII, 182. Desideria deorum criminosa indicat. VII, 225. Theologia fabulosa consona est civili. VII, 187. Civilis consona fabulosa. VII, 185. Theologiam civilem vehementius reprehendit Seneca, quam Varro fabulosam. VII, 190. Theologiam naturalem introducere Varro moliebatur. VII, 190. Theologia civilis sexdecim voluminibus a Varrone explicata est. VII, 195. Theologia haec triplex, fabulosa, physica et civilis, cedere debet philosophiae Platonis. VII, 229.

Theologi poetae. VII, 572.

Theoprepia, ecclesia pertinens ad Donatistas. II, 535.

Theophrastus. VIII, 1053; X, 211.

Therapius a Bulla. IX, 255.

Theriacum. V, 895.

Theriacus. X, 602.

Theriacus. VI, 550.

Thesaurus. Thesaurizare, quid in Scriptura. VIII, 621. Thesaurizantium quanti astus, et quam vani pretextus. V, 405. Thesaurizandum in colo, non in terra. V, 405, 525, 1557, 1419, 1519. Thesauri Dei, secretum Dei, unde profert quo nos emendet. IV, 290. Thesauri Dei, alius in misericordia, alius in ira invenietur. IV, 1201. Thesauri sui falsus amator. V, 259. Fidelis custos. V, 259, 245. Laturarii. V, 240. Thesaurorum illorum bona optanda quae nobiscum omnes sine angustia valeant possidere. IV, 204. Thesauri et cordis nostri locus, celum est. IV, 1170. Thesaurus interioris hominis. V, 147. Thesaurus tuus, meritum tuum. IV, 587. Thesaurus operum seu bonorum, seu malorum. V, 129, 450. Thesaurus pauperum, voluntas bona. IV, 371.

Theurgia, ars invocandi deos. VII, 286. Theurgia angelorum deorumque conciliatrix vocatur a Porphyrio. VII, 287. Item disciplina tua boni conficendi quam mali apud deos et apud homines. VII, 287. Theurgia daemumum commentum falsam purificationem animis promittentium. VII, 288. Theurgicas purificationes in anima spiritali, ceteris hominibus praeter philosophos necessarias esse voluit Porphyrius. VII, 506. In Theurgicis purificationibus quid boni sperabatur. VII, 505. Theurgica arte animam posse immortalem aeternamque fieri, fatebatur Porphyrius. VII, 505. Theurgia disciplina fallax et erroris plena. VII, 505. Theurgia metuenda vel periculis legum vel ipsius actionis. VII, 507.

Theurgia. VII, 214. Theurgi hominum spiritum purgare non possunt. VII, 505.

Thiarenensis ecclesia. II, 291.

Thibaris. IX, 225.

Thimelica obscenitas. VII, 186. Thimelici. VI, 350.

Thimotheani haeretici. VIII, 50. Not. 2.

Thomas factus dies. V, 1195. Thomas tetigit hominem, et confessus est Deum. III, 1980. Thomam apostolum in quemdam, a quo palma percussus esset, vindicasse ferunt Manichaeum libri III, 1265. Apocrypha haec de apostolo Thoma historia. VIII, 158, 161, 152.

Thomae episcopus. II, 759, 781.

Thorus cum conjuge castus. I, IV, 1900.

Thorus. VII, 278.

Thubursicure. IX, 568.

Thuccabari. IX, 212.

Thuricus seu *Thurimacus* septimus rex Sicyoniorum. VII, 362. Apud sepulcrum *Thurici* sacrificant Sicyonii. VII, 362.

Tibaga. IX, 697.

Tiberinus Romulus dedicavit deum. VII, 190.

Tiberis prius *Albula*. III, 203, 378. *Tiberis* glacie duratus. VII, 98. *Tiberis* exundatio. VII, 99.

Tibillis. II, 427.

Tibitane aquae. VII, 766; IX, 511.

Tichonius donatista. I, 613; IX, 53. Cum fuerit donatista, contra Donatistas scripsit. III, 81. Pro Ecclesia catholica. II, 342. Eorum, quae seri, sit testes viventes commemorat. II, 345. Ab aforum quasi traditorum communione se secevit. II, 342, 343. Peccata aliena non pollueret, et ipsam Donati partem multo fermento esse corruptam docuit. IX, 80, 82. Malesque a bonis in unitate pro pace tolerandos. IX, 96. Contra *Tichonium* rescripsit *Parmentianus*. II, 342, 343. Ipsumque exhortatur ut in parte Dei nati persecutiones sustineat. IX, 105, 106. *Tichonius* agnovit Ecclesiam toto orbe diffusam. IX, 54, 55. A conchilio Donatistarum damnatus est ob assertam Ecclesiae unitatem. IX, 53. *Tichonii* dictum de Absurdistis. IX, 75. In quo erravit *Tichonius*. IX, 53. Quare absurdissimi cordis dicitur *Tichonius*. III, 81. *Tichonius* fecit librum in regularum. III, 81. Haec regulae expenduntur. III, 81, 82, 85, 84, 611. Nimum illis regulis sive clavibus tribuit *Tichonius*. III, 81, 82. Caute legendus liber ille regularum *Tichonii*. III, 82. *Tichonii* mens de annis servitutis Israelitarum in Aegypto. III, 611. *Tichonius* opera nobis a Deo dari merito fidei; ipsam vero fidem sic a nobis esse, ut nobis non sit a Deo, dixit. III, 83.

Tigillus Jovis cognomen. VII, 203.

Tigisa. IX, 510.

Tigisi Numidia urbs. V, 295.

Tigistanus episcopus. Vide supra Secundus.

Tigris. III, 203, 378.

Tilos Iudiae insula, in qua arbores numquam folis nudantur. VII, 713.

Timasius. X, 247. Pelagii aliquando discipulus et dilector. X, 333, 347. *Timasius* servus Dei. II, 479. Servus Dei bonus et honestus vir. X, 347. *Timasius* et *Jacobus*, exhortatione Pelagii saeculo nuntium remiserunt, et continentes vixerunt. II, 767, 774. *Timasius* et *Jacobus* opera Augustini revocantur ab errore Pelagiano. II, 767, 774. *Timasius* et *Jacobus* Pelagii librum miserunt ad Augustinum, et ab eo responsum accipiunt. II, 767, 774, 816. Liber de natura et gratia ad *Timasium* et *Jacobum*. II, 748. Timothei et *Jacobi* epistola ad Augustinum accepto libro de natura et gratia. X, 347.

timida. IX, 253.

Timere. Omne quod accidere potest, etiamsi non accidat, prudenter timetur. IV, 1119. Non timeat homo, quod non habet in potestate devitare. IV, 347. Pro corpore quantum timetur. V, 879. Homini ab homine nihil metendum. V, 427. Timor minarum Dei, contemptus minarum hominum. V, 202. Ab inimicis nihil timere debet Christianus. IV, 1249, 1250. Nec aquilo, nec maria timeat, sed eorum creator Deus. IV, 1127. Fulmine percutitur mons qui non timet, ut nantetur homo qui timet. IV, 1943. Cum das disciplinam, terram feris, ut infans exprobrat. IV, 1945. Timere vis a minore? time majorem. IV, 1762. Timeundus Deus solus. IV, 200, 291. Fera saevit? Deum time. Homo alii? Deum time. Diabolus te impugnat? Deum time. IV, 291. Quomodo timeundus Deus. IV, 1262. Non timet Deum, nisi qui est in membris Christi. IV, 1679. Cum timore et tremore quare salutem operari debemus. IV, 1831. Justis quae causa timendi. X, 262, 264. Tempus timendi in hoc saeculo, non ridendi. IV, 608, 1534. Ex his quae hic timet, conficiat quisque quod in futuro finire debeat. V, 880. Cum vindictam Dei recoletis, time. IV, 1748. Non timeundi duplex est causa, aut spes in Deum, aut duritia cordis. IV, 630. Qui habet in Deo spem certam et fixam et veram, neminem timet. IV, 200. Timor spem debet precedere. IV, 1466. Timor, animi fuga. III, 1752; IV, 814. Timor et dolor, duo tortiores animae, cruciatum alterantes. V, 687. Timor et dolor poenae peccati originalis. X, 1539. Si nemo peccasset, non essent in paradiso timor et dolor. X, 1539. Epicuri et Stoici carere timore amant, sed perverse. V, 1528. Timor ex infirmitate animi veniens non imputatur. III, 792. Timor hominis prevalens timori Dei. VI, 699. Timor et cupiditas, januae duae per quas intrat et regnat inimicus. VI, 510. Timor et desiderium duae cordis valvae diabolo claudende, Christo aperienda. IV, 1853. Timor vanus, et timor utilis. V, 881. Timor in bono est et in malo. VII, 412, 415.

Timoris duplex genus. III, 1849. Timor servilis seu penalis, et timor castus. III, 1708; IV, 155, 161, 902, 1534.

1680; V, 883, 1241; VI, 418. Timoris casti et non casti discrimen. III, 2048, 2049. Timor servilis. X, 256. Timor servilis est, quo times cum diabolo ardere; timor castus est, quo times Deo displicere. V, 883. Timor servilis non peccare metuit, sed ardere. II, 594. Timore servili Lex non impletur. IV, 281, 1167. Qui propterea non occidit, ne et ipse occidatur, non implet praecipulum justitiae. III, 2136. Audeo dicere, si timore gehennae non facis malum, gaudeo fidei tuae, sed adhuc timore malitiae tuae. V, 965. Timor lupo comparatur, qui inter canum latratus praedam rapere non audent. IV, 1190. Qui timore poenae, non amore justitiae opus legis acit, profecto invitatus facit. IV, 1528. Qui faciunt legem timendo ponam, malent non esse quod timerent. V, 1171. Malent non esse quod praecipitur. IV, 282. In timore voluntas male faciendi tenetur. IV, 281. Timor poenae sine caritate non impedit quominus animum vastet libido. I, 1557. Timore poenae qui non concupiscit, puto quia concupiscit. V, 919. Sicut leo, lupo, lupus territi nihil rapiunt, sed nihil mutant. V, 965. Qui timore supplicii, non amore justitiae, abstinent ab opere peccati, reus est in voluntate. X, 208. Ipsa intus voluntate peccat, qui non voluntate, sed timore non peccat. X, 338. Si timor poenae suavitatem libidinis vicerit, saltem in voluntate praevicator est homo. X, 221. Timor cogit in opere habere quod licet, cum aliud habeat in voluntate, quam mallet, si fieri posset, licere quod non licet. X, 208, 256. Timeus quoniam, et non aumus justitiam optat facere quod libeat, nec habere quod timeat. V, 792. In timore servili, quamvis Domino credatur, non tamen justitia diligitur, sed damnatio timetur. X, 256. Praecepta non servat, qui non amore servat, sed timore. X, 595. Ex timore poenae bonum nondum fit bene, nec fit in corde quod fieri videtur in opere. X, 586. Qui timore poenae a peccato revocantur, nondum amant justitiam. IV, 1680, 1959. Innocentiam parit, non poenae timor, sed amor justitiae. IV, 1190. Timor quo non amatur justitia, sed timetur poena, carnalis est, et cum illo vivit peccandi voluntas. IV, 1576. Timore poenae non peccans, inaniter se putat victorem peccati. II, 595. Inimicus justitiae est. II, 594. Timore poenae malum non faciens, nondum laudandus. V, 882. Timore non amore operari, eus est qui nondum concordavit cum adversario. V, 81. Penam timere, non hoc est Deum timere. III, 607. Timore demones Christum confitebantur Filium Dei, Petrus amore; laudatur amor, damnatur timor. V, 995. Timore servili Deus non colitur. IV, 996. Qui adhuc ideo bene agit, quia penam timet, Deum non amat, nondum est inter filios. V, 837.

Timor in veteri Testamento servilis. IV, 1077. Timor ad vetus Testamentum pertinet. III, 623, 633. Timore, non amore operari, veteris hominis est. V, 81. Quod ita fit timore poenae, ut non reueratur a caritate, nondum fit quemadmodum fieri oportet. VI, 288. Vide Lex, Mandatum, Praeceptum.

Timor poenae non est malus. V, 882. An sit peccatum. VI, 89. Timor gehennae bonus est et utilis, licet non sit castus. IV, 1682. Timorem utilem Deus inserit. III, 1985. Timor utiliter adhibetur ad impediendum ne male fiat. II, 186. Timoris effectus. III, 59. Timor poenae docet ad amorem justitiae. III, 1698. Timor pellit consuetudinem malecui operum, et servat caritati locum. II, 537. Cum per timorem continet se a peccato, fit consuetudo justitiae, incipit quod durum erat amari. IV, 1680. Nisi timore incipiat homo Deum colere, non perveniet ad amorem. IV, 1508. Fac, fac vel timore poenae, si nondum potes amore justitiae; veniet dominica, servus abscedet. V, 837. Qui proficit, a timore Dei ascendat ad sapientiam. IV, 1599. Timor Dei primus ad sapientiam gradus. III, 59; V, 1521. Sicut meliores sunt quos dirigit amor, ita plures sunt quos corripiat timor. II, 802. Timor caritate pellendus, non vanitate. V, 1536. Anima sub timore laborans quid agere debet. X, 253. Et timeatur Deus, quid agendum. VI, 25. De timore quomodo caritas aedificanda. VI, 516. Timor pedagogus sit; non in te remaneat, sed te ad caritatem, quasi ad magistrum perducatur. V, 1555. Timor poenae, quidam custos, et quasi pedagogus est. Legis. V, 882. Custodiat te et perducatur ad dilectionem. V, 882. Timor quasi locum praeparat caritati. III, 2047. Timor poenae, servus est caritatis. V, 837. Ne possideat diabolus cor tuum, praecedat servus in corde tuo, et servet domine ventura locum. V, 837. Christus occisus est, ut timor converteretur in amorem. IV, 1167. Timor medicamentum, caritas sanitas. III, 2048. Caritas foras mittit timorem; sed timorem temporalium malorum, non divini in fine iudicii. VI, 418. Timor excludit a caritate. IV, 1534, 1681. Timorem servilem foras mittit caritas. II, 539. Timore pietas inchoatur, caritate perficitur. III, 150. Timor Dei perficit sanctificationem. V, 209. Timor Dei non solum inchoat, sed perficit sapientiam. VI, 26. Timore Dei timor inanis pellendus. V, 426. Timor poenae tantum exit,

quantum intrat caritas. V, 883. Cum illa tota intraverit, nullus timor erit. V, 883. Timor non est in caritate. III, 653. Timor Dei amorem non impedit. V, 162. Timor Dei servilis, et timor castus: alius paulatim ejiciendus, alius permansurus. V, 1529. Timorem castum non ejicit caritas, sed alijceit. II, 539.

Timor castus quis sit. V, 1529; VII, 416. Timor castus non cruciat, sed tenaciorem facit animam boni illius, quod si dimiserit cadet. II, 561. Timor castus quomodo permanet in saeculum saeculi. VII, 416. Timore Dei non perit amor, ubi castus est timor. IV, 1592. Timor castus magnam esse judicat animam, privari luce justitiae. IV, 992, 995, 1682. Castus timor venit de amore. IV, 1682. Timore casto peccare timet caritas, etiam si sequatur impunitas. IV, 1576. Timor castus peccatum ipsum sicut gehennas odit. II, 594. Timore servili timetur ne incidatur in tormentum supplicii; timore autem casto, ne amittatur gratia beneficii. II, 558, 559, 562. Timor castus praecipitur, iis etiam qui ex fide viventes, haeredes sunt novi Testamenti. II, 559. Timor Dei in Scripturis quum crebro commendatus. V, 1524. Timore Dei fortitudo vera comparatur. V, 1526. Quis sit timor castus, similitudine explicatur. IV, 1531, 1681. Timorem qualem quisque habeat, servilem an castum, unde probetur. IV, 1681. Timor sanctus, crux de qua Dominus dicit, Tolle crucem tuam. III, 2142. Timore sancto crucifigi optat Propheta. III, 2142. Timoris Dei amica vulnera. III, 2048. Timorem Domini spes comitetur. IV, 1912, 1915. Timor habet angustias, amor latitudinem. V, 158. Timor poenae tormentum habet, et non est in caritate. II, 594. Timor Dei ubique praesentis commendatur. V, 756. Timor Dei magnum est praesidium procedentibus ad salutem. IV, 87. Timoris spiritus magnam Dei donum. X, 904. Quis timoris spiritus est donum Dei. X, 905. Timore agi et amore agi, quam differant. V, 792, 795.

Timotheus diaconus Chalcidensis. II, 1082. Pertulit epistolam Augustini ad Severum. II, 419.

Timotheus apud Subannam subdiaconum ordinatus est praeter consilium Augustini. II, 230. Quae in ejus negotio gesta sunt, in irrantur et ex-usantur. II, 229, 230. *Timotheus* lectoris officio functus fuerat apud Subannam, Turres, Cizan, Verbalis. II, 232.

Tinisa. IX, 250.

Titanorum bellum. VII, 157.

Tintinnabula vestis sacerdotalis conversationem sacerdotis significant. III, 637.

Titiana villa. II, 180.

Titianus advocatus. IX, 549, 550. Postulat ut Felicianus et Praxeptatus pellantur locis quos occupant. IX, 529, 531, 574. Postulationis verba. IX, 574. *Titianus* Felicianum et Praxeptatum de tota contra Primum conjugatione accusavit. II, 413.

Titulus Psalmi introducit in intellectum. V, 176.

Titulos constituebant Israelitae, non ut eos pro diis colebant, sed ut eis aliquid significarent. III, 575.

Titus Tatus rex Sabinorum socius regni Romani Romulo adjunctus. VII, 89.

Titus Latinus et filio orbatus, et morbo vexatus, quod deorum imperio de ludis sceniciis instaurandis non parvisset. VII, 258. *Titus* Latinus somnium. VII, 244.

Tobias caecus filio suo caritatis pede praedat. I, 801. *Tobias* quam in caritate non caecus. V, 347. *Tobias* filius patri manum tenebat, ut ambularet, sed pater viam docebat, ut viveret. IV, 1251.

Tolerantiae malorum plura exempla. II, 171, 178. Tolerandi nunc mali. V, 298. Hoc affectare debemus, tolerare hic malos, quam tolerari a bonis. IV, 604. *Tolerantiae* malorum in unitate, maxima est palma. IX, 549. Tolerantia malorum non excludit ecclesiasticam disciplinam, correptionem, caritatis severitatem. V, 299, 900; IX, 550. Tolerantiam servantes inter iniquos comparantur stellis caeli. IV, 1193, 1194. Tolerantiam qui perdidit, cecidit de caelo. IV, 1194.

Tollere et audire, quo differant. IV, 907, 908.

Tonitrua unde secundum Priscillianum. VIII, 667. *Tonitrua* voces Dei appellantur. III, 507.

Tropazium lapis valde pretiosus. IV, 1578.

Torcular, munda. V, 157. *Torculari* comparata Ecclesia. V, 121. *Torcularia* in psalmis possunt Ecclesiae accipi, vel martyria. IV, 109, 110. *Torcular* mystice tria habet, pressuram, et de pressura duo, unum recondendum, alterum proficiendum. IV, 1053. In *torcularibus* sacrificia gentes faciebant. III, 2083.

Torrentes proprie dicuntur fluvii, qui aestate deficiunt, aquis autem hyemalibus inundantur. IV, 939. *Torrentis* aqua est veniens cum impetu. IV, 552. Cum torrente comparatur humana mortalitas. IV, 1162. Comparantur haeretici. IV, 685. Impii et superbi omnes. IV, 685.

Tormentum. Non est iniquitas per molestias corporales

compellere fures redhibere pecuniam ablatam. II, 662. Timore servili timetur ne incidatur in tormentum supplicii, timore autem filiali, ne amittatur gratia beneficii. II, 558. Tormenta illi soli vincunt, qui in Christo, non in se praesumunt. IV, 1157, 1158. Tormenta animi sentit in Ecclesia, qui proficit. IV, 921.

Torquatus filium suum etiam victorem occidit, quod contra imperium in hostem pugnasset. VII, 57, 162.

Tortores animae duo, timor et dolor. V, 687.

Tortura et quaestiones judicariae immutauit judicia hominum esse incerta et saepe erronea. VII, 655. In torturis ignorantia iudicis plerumque est calamitas innocentis. VII, 635.

Tractoria. II, 163. In tractoria quam Victorinus miserat ad convocandum concilium, aliquid reprehendit Augustinus, et maxime quod ante alios priores se nominetur. II, 226.

Tradidit, apud Paulum, idem ac dimisit. III, 2064.

Traditio antiqua et apostolica. IX, 159, 171; X, 128. Doctrinae ecclesiasticae per manus traditio. X, 698. Traditiones apostolicae non scriptae. X, 280. Traditione apostolica, multa sine scripto recipit Ecclesia. IX, 153. Quae non scripta, sed tradita custodimus, si quidem toto terrarum orbe servantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel a plenariis Conciliis, commendata atque statuta retineri. II, 200. Quod universa tenet Ecclesia, nec conciliis institutum, sed semper retentum est non nisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur. IX, 174. *Traditio* apostolica certissima regula veritatis exploranda. IX, 194. *Traditio* Ecclesiae ritu in baptismo parvulorum convinctur perversitas Pelagianorum. II, 889. *Traditio* majorum de parvulis baptizandis. V, 950. De defunctorum spiritibus adjuvandis. V, 956. De alleluia per quinquaginta dies dicendo. V, 1176. *Traditio* Christi. IV, 1214. *Vide* Christus.

Traditores unde dicti. IX, 226. Majores Donatistarum codices sanctos et instrumenta Ecclesiae persecutoribus tradiderunt. II, 263. *Traditionis* crimen quodnam. IX, 53. *Not. 1.* *Traditores* Judaei comparabatur Petilianus. IX, 263. *Traditionem* codicum in regem qui Jeremiae librum incendit bellica morte Deus vindicavit. II, 266. *Traditores* appellantur Donatistae eos, quos tradiditibus communis unitate successisse vel lingunt vel putant. IX, 586. Etiam in ordinem episcoporum, qui ducitur a Petro usque ad Anastasium, quisquam traditor subrexisset, nihil praediceret Ecclesiae et innocentibus Christianis. II, 197. *Traditores* non potuisse fieri eos, qui Catholicis communicaverint, ipsi Donatistae declarant. IX, 636. *Traditionis* criminis a majoribus factae si polluantur Catholicis, polluantur et Donatistae criminis praevicationis. IX, 126. Ob *traditionis* crimen Ecclesiae non deserenda. IX, 576. *Traditionis* crimen cur Donatistis non potuit esse causa separationis. IX, 538. *Traditorum* falsa crimina. V, 1599. *Traditio* et alia crimina obiecta a Donatistis, vel non vera, vel non sunt Ecclesiae. IX, 270, 272, 273, 274, 276, 285. *Traditores*, etsi orent manifesti, non propterea Ecclesia deserenda, quia eam non condiderunt. IX, 517, 519. *Traditionis* crimen cum toti orbi obijciunt Donatistae, maledicunt. IX, 267. Orbis terrarum nocens esse non potest *traditionis* crimen Alorum fortasse verum. IX, 588, 592, 593, 594. *Traditionis* crimen etsi cognitum, non potuit orbem terrarum maculare; quanto magis incognitum. IX, 57, 58. Et improbatum. IX, 254. *Donatistarum* argumenta in oppositum solvantur. IX, 58. *Traditionis* crimen non conquiesceret in unitate eos quibus displiceret. IX, 288. *Traditionis* crimen obiectum a Donatistis non maculat Ecclesiam. IX, 263, 266. *Traditorum* crimina, etsi vera sint, Ecclesiae non praedjudicant; ad paleam pertinent, non ad frumentum. IX, 428. *Traditorum* infidelitate fidem Dei non evacuatur. V, 550. *Traditionis* crimen Catholicis obijciatur. IV, 1254. Illud a Caeciliano aliisque Catholicis admissum esse calumniantur Donatistae. IX, 53. *Not. 1.* *Traditionis* crimen in Caecilianum aliosque ab Afris temere conjectum, nec unquam probatum. IX, 225, 228, 267, 288, 584. *Traditionis* crimine immerito Catholicos Donatistae accusant. IX, 253. Et orbem terrarum. IX, 535. *Traditionis* aut purificationis crimen Catholicis obiectum, incertum est. IX, 482. *Traditio* codicum quadraginta et quod excurrit annis post passionem beati Cypriani facta est. IX, 176, 226. *Traditionis* crimen in Donatistas potius quam in Catholicos retinendum. IX, 25, 288. *Traditoribus* Donatistas successisse sine temeritate judicatur. IX, 256. *Traditores* fuisse Donatistas constat; de Catholicis nunquam potuit hoc crimen probari. IX, 510, 576. Aliques eorum episcoporum, qui sententias in absentem dixerant Caecilianum, manifestissimos fuisse traditores gesta concilii Cirtensis an. cccc ostendunt. II, 580. *Traditor* Paulus quatenus dici potest. IX, 263. Codices sacros tradere crimen non esse secundum Donatistas sequitur ex eo, quod a iustitibus, qui jussu Imperatoris. IX, 652. *Traditionis* crimen Donatistae in sua parte tolerant.

IX, 236. Traditores Donatistas quatenus defendit Crescinius IX, 341. Quantumlibet in traditores invehantur Donatistae, totidem verbis accusantur. IX, 234. Traditionis crimen qua ratione a Donatistis deponitur, eadem et a Catholicis. IX, 514. An Catholici probabiliter traditores, quia probabilis Donatistae. IX, 512. Qui compellunt Scripturas sanctas tradere nolentes occisi sunt, pro martyrii sui merito honorandos commendavit Secundus Tigrisitanus. IX, 658. Multi cum codices sacros tradere nolissent, excruciatii et occisi sunt. IX, 640. Eos qui se offerrent persecutionibus non comprehensi, et ultro dicerent se habere Scripturas quas non tradent, a Christianis honorari prohibuit Mensurius. IX, 658. Ille credatur Testamentum tradidisse flammis, qui contra voluntatem litigat testatoris. II, 172.

Traduciani. X, 1182. Traduciani vocabantur Catholici ab unis Pelagianis, X, 1101. Traduciani a Juliano dicti qui peccatum originale confitentur. X, 1055. Traduciani nomen contumeliose dictum in Catholicos, pari jure dici potest in Pelagianos et in Paulum. X, 1286.

Tragelaphus hircocervus. III, 880.

Trahere est opus gratiae. III, 1607. Quem trahat et quem non trahat, quare illum trahat et illum non trahat, noli judicare, si non vis errare: qui non trahitur, oret ut trahatur. III, 1607. Trahi ad Christum qui censendus. III, 1608, 1609. Trahimur ad Christum voluptate. III, 1608. Trahi a Patre ille dicitur, cui datur ut credat in Christum. X, 553. Trahit Pater faciens ut volentes ex nolentibus fiant. X, 568. Trahit Pater, dum docendo delectat. III, 1610. Trahi a gratia. V, 750. An qui trahitur, invitus veniat. III, 1607, 1608. Tractio gratiae suavis. V, 750.

Trajanus imperator. VII, 614: IX, 525, 528.

Tractitiae merces. V, 939. Tractitium facere. V, 240, 235, 528.

Tranquilli cum sumus, sapientia discenda est, et verbum Dei colligendum ut cibus. IV, 474.

Transfiguratio Domini. IV, 1952. Transfigurationis Domini allegoria. V, 490.

Transformationes. Quid de illis credendum. VII, 574.

Transgressio undenarii numero significatur. III, 655.

Transire nos cogitemus, et minus peccabimus. V, 688. Transientium rerum ordini pro nostris meritis assuti sumus. I, 992. Temporalium amatores, nolunt transire quod amant. III, 140. Rerum transientium administratio solis impis displicet. III, 141. Transientibus non haerendum. III, 149. Transitus a transitoris ad amentia. IV, 419. A deliciis mundi ad gaudia spiritualia. IV, 415. Ab imis ad superna, a posterioribus ad anteriora. IV, 420. De vetustate ad novitatem. IV, 420. De vanitate ad veritatem, et de visibilibus per eorum contemptum, ad invisibilia per desiderium. IV, 421. Transitus divitiarum de terra in caelum, per manus pauperum, quasi per quosdam canales. IV, 422, 425, 424. Transitus Christi, et noster. IV, 812. Transit ira Dei super justos, non manet. IV, 1119.

Transmigratio Iudeorum in Babyloniam. IV, 772.

Trasymachus male justum definit. VII, 648 *Not. (b)*.

Trecentenarius numerus crucis signum insinuat. III, 804. *Treveri*. I, 750.

Tria Punice, Salus Latine. III, 2096.

Tria in Evangelio et ab Apostolo commendata, abstinencia a malo, operatio boni, et spes praemii aeterni. V, 655.

Tribulatio unde dicitur. VI, 18. Tribulatio quod volueris erit. V, 305. Tribulatio nulla major, quam conscientia delictorum. IV, 515. Tribulationes injustorum nulla vel paucae, post quas veniunt ad tribulationem sempiternam. IV, 520. Tribulationes malorum quam graves. IV, 569. Tribulatio proxima animi bonis, periculum vitae corporis. II, 552. Tribulatio vita haec tota reputanda est. IV, 972; V, 687. Qui putat se non habere tribulationes, nondum cepit esse Christianus. IV, 649. Ei qui amat alteram vitam, tribulatio est vita ista, quaecumque prosperitate fulgeat. IV, 1781. Tribulatur Christianus toto tempore vitae, etiam quando bene est ei. IV, 1089. Non promittunt Scripturae in hoc saeculo nisi tribulationes. IV, 431. Christianis populis pastores non promittant hic prospera, sed adversa. V, 275. Tribulationes praedictae a Christo. V, 1556. Tribulationes maxime non oriuntur adversum Ecclesiam, nisi ab eis qui lege male utuntur. IV, 721. Tribulationes temporibus Christianis an majores sint, et quare. V, 1557. Tribulationes hominibus licet fidelibus propter peccata fiunt, quamvis hinc floreat Martyrum gloria. IV, 458, 1014.

Tribulationes temporales multum prosunt. II, 491. Tribulationis utilitas. IV, 173, 378, 579, 587; VI, 725. Tribulationes flagella sunt corrigentis, ne sit sententia punientis. IV, 797. Deus irascitur ut pater, dum tribulationes immittit. IV, 635. Tribulatio admonitio est, nondum damnatio. IV, 568. Tribulationes admonitiones sunt et stimuli correctionis. V, 150. Tribulationes propter probationem

patientiae. X, 505. Tribulatio medicamentum est ad salutem, non poena ad damnationem. IV, 175. Deus urit et secat sicut medicus, ut sanat. IV, 458. Non parvum beneficium quod hic peccata nostra puniantur. II, 650. Tribulationes dulcedini hujus saeculi Deus tamquam bonus medicus miscet. II, 957. Secutus est qui putredinem non habebat, et medicina ipsa nostra Christus ignem medicinale non respuit. IV, 458. Per tribulationes temporales fugiendum est ab ira ignis sempiterni. IV, 717. Tribulationis tentatio fortorem facit. IV, 869. Tribulationes immittit Deus ut fervescat fides et exerceatur oratio. IV, 1118. Ut appareat utrum animus gratis colat Deum. IV, 487. Ut incipiamus querere illam quietem, quae non est de hac vita. IV, 1057. Tribulationes facit Christus ad inflammandos animos desiderio adventus sui. IV, 423. Tribulationes Deus miscet gaudiis terrenis, ut discamus aeternam desiderare dulcedinem. IV, 485, 484, 1777, 1778. Ad regnum colorum non pervenitur, nisi per viam tribulationis. IV, 600. Hoc in Davide praefiguratum fuit. IV, 600. Per tribulationes omnibus membris suis datur Christus vitam aeternam. IV, 525.

Tribulationes temporales pro futura gloria ferendae. V, 1277, 1555. Tribulatio et poena est, et gratia est: quid servat post poenam, qui per gratiam exhibet penam? IV, 427. Quid non misericorditer praestatur hominibus a Domino Deo, a quo etiam tribulatio beneficium est? II, 958. Tribulatio recto corde toleranda. IV, 770. Quia sine tribulationibus esse non possumus, patientiam Deo debemus. IV, 480. Tribulationes sustine, non semel, non biduo, sed ab initio usque in finem. IV, 221. In tribulationibus si defeceris, citharam fregisti. IV, 480. Tribulatio alia est quae invenit nos, alia quam nos debemus querere et invenire. IV, 579, 1059. Tribulationem invenire et a tribulatione inveniri, quod differant. IV, 1765, 1780, 1781. In tribulatione quid potissimum agendum. IV, 554. In tribulationibus non committenda anima, neque contra Deum, neque contra eos qui mala inferunt. IV, 885, 884. Corde recti sunt, qui quidquid patiuntur praeter voluntatem, non tribuant nisi voluntati Dei iustae. IV, 275, 274, 277, 552, 555. In tribulationibus tribuere Deo veritatem, sanctorum est usitata confessio. IV, 1588. In tribulationibus cavendum est ne ad carnalem vitam de spiritali sublimitate descendatur. II, 917. Boni cum tribulationibus et tentationibus vexantur, ad se intro redeunt. IV, 804, 805. Formicam imitantur. IV, 804, 805. Tunc prodesse debet quod securi audivimus. IV, 474. In quacumque tribulatione ad Deum confugiendum est. IV, 515. In tribulationibus invocandus est, qui potens est vel docere tolerandum, vel sanare toleratum. IV, 579. Christus homines de tribulatione redimit, non propter meritum eorum, sed propter nomen suum. IV, 495. De tribulationibus suos Deus eruit, non quidem semper corporaliter, sed spiritaliter. IV, 320. In tribulatione suos Deus non exaudit ad voluntatem, sed ad salutem. IV, 175. Nescimus quid oramus quando ab omni tribulatione optamus liberari. II, 504. Gratia fortes facit in tribulatione temporali. IV, 1560, 1561. Gloriandum in tribulationibus. IV, 1796, 1797. In tribulatione et tentatione consolatio quae. III, 1466, 1467. Angustia tribulationis finitur; latitudo autem, quo transimus, non habet terminum. IV, 1496. Non est in tribulatione magnum, quod tempore breve est. V, 402. In quacumque tribulatione restat tibi semper ubi delecteris. IV, 1870.

Tribulatio omnis poena est impiorum, et exercitatio iustorum. VI, 18. Multis est ad probationem, multis ad damnationem. IV, 687. Ad unam tribulationem, ut ad unum ignem, pius purgatur, impius vastatur; Deus in utroque laudatur. V, 1585. Quam dissimiliter se gerant in tribulatione boni et mali. VII, 20, 21. Tribulatio quomodo ad profectum valet fidei iusto Christiano. VII, 21. Tantum interest non qualia, sed qualis quisque patiat. VII, 20, 21. Per disciplinam reguntur boni, mali vero communiuntur. III, 1075. Neminem diabolus manducat, nisi per tribulationem everterit. IV, 1292.

Tribulationis ventus asper, sed prosper est. IV, 1658. Tribulatio per noctem atque per hyemem designata. IV, 570, 475, 1174. Per ferri nomen. IV, 1597. Tribulatio et tentatio ignis. IV, 222, 797. Ignis probans uniuscujusque opus. VII, 745, 744, 745. Tribulatio vocatur fornax terrea. III, 551. Tribulatio aurificis fornax, aurum sordibus purgat, paleam in cinerem convertit. IV, 255. Deus hic mittit in fornacem tribulationis, ut coquatur vas, non ut frangatur. IV, 1214. Vas igne firmatum aquam non timet: si solidatum igne non fuerit, tamquam lutum aqua solvetur. IV, 797. Mundus fornax est, palea homines mali, aurum homines boni, ignis tribulatio, artifex ad purgandum aurum Deus. V, 118. Sub manu tanti artificis auri mica in magna palea perire non potest. V, 118.

Tribunal pretiosus hinc ornatum, quinque gradibus instructum. VIII, 179.

Tribuni quando primum creati. VII, 62, 65. *Et Not. (b)*. Causa ecclesiasticæ Tribuni potissimum injuncta. II, 510. Tribuni custodiendi littori constituti. II, 450.

Tribus dicuntur tamquam curiæ et congregationes distinctæ populorum. IV, 956. Tribus non proprie, sed vicinior nomine, curiæ dici possunt. IV, 1624. Tribus Denari et tribus diaboli. IV, 1624. Tribus quot fuerunt in Israel. VII, 357. Tribus Israel quomodo duodecim fuerunt excepta tribu Levi. III, 1075. Tribus tredecim in populo Judeorum; sed duodecim tantum tribus terra promissionis dispartita est. IV, 956. Femma de aliis tribus in abas tribus solebant nubere. III, 809. Tribu moveri quid. VII, 57, 58.

Tributarii Judei. IV, 682.

Tricesimus numerus quid significat. III, 1399.

Tricellum basilica. V, 561. *Not. (b)*.

Triduum dominicæ sepulture quomodo intelligendum. III, 1199, 1525.

Trigonus quid. IV, 1961.

Trinitatem utrumque noverunt Platonici. VII, 507. De Trinitate sententia Porphyrii. VII, 500. Error Sabellii. IV, 84. Filium sic esse in Patre, quomodo vis in vase dicitur Metagismonite. VIII, 41. Patri licet inaccessibilem, Filio solem et lunam, Spiritui sancto ærem pro diversis assignant Manichæi. VIII, 569, 572, 575. Refelluntur. VIII, 575. Circa Trinitatem in quo conveniant Manichæi et Catholici, in quo dissentiant. X, 1468. De Trinitate Ariarum dogmata. VIII, 679. Et fides. VIII, 729. Patrem, Filium et Spiritum sanctum non ejusdem substantiæ esse docent Ariani. VIII, 59. Patris et Filii et Spiritus sancti diversas substantias esse dicunt. II, 792. Ex voce genit et ingenti diversitatem substantiæ arguebant Ariani. VIII, 915, 914. Refelluntur. VIII, 914, 915. Ariani immiserunt in Ecclesia tres deos. IV, 837, 1712. Patrem aliquando sine Filio fuisse dixerant Ariani, postea emendavit. II, 1047. Impe dicebant Ariani Patrem non genuisse id quod est. II, 750. Siquis Donatistarum minorem Filium esse dixerant quam Pater est, ejusdem tamen substantiæ non negarunt. II, 792. Patrem tamquam Imperatorem; judicem Filium; advocatum Spiritum sanctum faciebant Ariani. VIII, 696. Facientes Ariani diversitatem naturæ non demonstrabant. VIII, 696, 698. Patri per omnia dissimilem Filium, et Filio Spiritum sanctum asserere Actiani seu Eunomiani. VIII, 40. Priscilliani error de Trinitate. VIII, 666, 667, 668, 671. Trinitas velut tres partes Patrem, Filium et Spiritum sanctum hæresis quædam asserit. VIII, 45.

Trinitas fides. VII, 557. Trinitas fides exponitur. V, 435. De Trinitate quid fides doceat. VIII, 694, 716, 825, 945. De ea quid tenendum. II, 744. Quid credendum. VI, 495; X, 497. Trinitas explicatio. III, 21. Descriptio. II, 1028. Natura Dei in Trinitate creditur a multis, intelligitur a paucis. III, 537. Nomen quod Trinitati conveniat, forte inveniri non potest. III, 21. Trinitas mysterium nec verbis angelicis explicari potest. VI, 639. Trinitas unus Deus. III, 1682, 1685; IV, 85; V, 61, 65, 614, 620, 705, 715, 855, 1059, 1065, 1071, 1076, 1198, 1218. Trinitas est unus ac solus Deus. II, 749. Unus et solus et verus Deus. VIII, 714, 715, 721, 751, 762, 764, 769, 793, 798, 860. Alius Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus, sed simul omnes unus est Dominus Deus. VIII, 741. Tota Trinitas unus Deus, summe bonus. V, 855. Deus est una trinitas. I, 828. Et tria unitas. I, 612, 828, 1521. Dominus quem præcipitur adorare, Pater, Filius, et Spiritus sanctus. II, 759. In illa pace Dei quæ superat omnem intellectum, et Pater et Filius et Spiritus sanctus non sunt tres dii, sed unus Deus. II, 1044. Trinitas tota unus Deus, non tres dii, aut tres omnipotentes. V, 555, 1059, 1065, 1071.

Trinitatis mirabilis simplicitas. II, 745. Trinitas simplex. VIII, 766. In Trinitate unitas. VII, 525. Patris et Filii et Spiritus sancti unitas exponitur. II, 1042, 1045, 1044. Totius Trinitatis una est substantia. III, 1862. Trinitas unus est ejusdemque naturæ atque substantiæ. II, 750; VIII, 770, 772, 775, 776, 777, 785, 786. Una virtus est quæ tria possidet virtus; una substantia est, in qua tria sunt quæ subsistunt. II, 450. Trinitas unus Dominus, non tres Domini; unus Deus, una substantia, tres personæ. V, 64, 65. Patris et Filii essentia unitas habetur ex his verbis. *Unum simus*. VIII, 706. Pater et Filius non unus et idem, sed unus sunt. VIII, 706, 722. In Trinitate non est naturarum diversitas. VIII, 705, 704, 705, 706. Pater non est qui Filius, nec Filius qui Pater, non tamen duo. VIII, 849, 851. Patrem, Filium et Spiritum sanctum tres Deos non est fas dicere. VIII, 508. Filius et in Patre et in se ipso, et in Spiritu sancto adoratur. VIII, 704. Hoc solum de Patre et Filio dei non potest illud de illo, quod simul ambo non sunt. VIII, 925, 929. In Trinitate a Græcis una essentia dicitur, tres substantiæ a Latinis una essentia vel substantia, tres personæ. VII, 959. Refellitur opinio quæ divinitas Trinitatis putatur alia esse, quam est ipsa Trinitas.

II, 460. Trinitatem, quæ Deus est, magis essentiam quam unam substantiam esse nonnulli Latini et maxime Græci dixerunt. II, 460. Cur in Trinitate non dicitur una persona et tres essentia. VIII, 945, 943, 947. Quia necessitate in Trinitate a Græcis una essentia dicitur, tres substantiæ a Latinis una essentia vel substantia, tres personæ. VIII, 959, 940, 941. Tres personæ commodius dicuntur, quam tres substantiæ. VIII, 945. Personæ, substantiæ, essentia nomina, non diu est ut in usum venerunt. VIII, 944. Scriptura nulli i dicit tres personas in Deo. VIII, 941. In Trinitate cur tres personæ dicuntur. VIII, 945, 947.

Trinitatis personæ. II, 1028. Trinitatis personæ nec confuse unum sunt, nec disjuncte tria. II, 750. In Trinitate cum tres personæ dicantur, cur non dicuntur tres dii. VIII, 940. Deo non aliud est esse, aliud personam esse, sed omnino idem. VIII, 945. Non tres deos licitum est nobis dicere, quamvis singula quæque persona Trinitatis Deus appellatur. VII, 500, 501. In Trinitate tres personæ summe unum sunt. VIII, 765. Trinitas, nihil aliud est nisi idipsum esse. I, 1521. Una Trinitas, et tria divinitas. VI, 697. In Trinitate an una vel simul tres personæ dicantur unus verus Deus. VIII, 950. Qui Trinitatis personas negarunt, de Ecclesia projecti sunt. III, 1666, 1668. Trinitatis personæ non confunduntur, non sepe raude, ipsis opera naturæ et gratiæ communia sunt. II, 741. Trinitatis personæ inseparabiles. III, 1870, 1871. Trinitas quasi separabilis, fide recta creditur inseparabilis. V, 555. Trinitatis inseparabilis non frustra distinctio. VIII, 1081. Trinitas quasi tres quædam viventes moles non cogitanda, nec divinitas, tamquam aliqua quarta persona fingenda est. II, 435, 458. Credere divinitatem ubique esse, personas vero non nisi in celo esse, vanum cogitationis carnalis figmentum. II, 435, 459, 460. Aliquando non invenitur vocabulum quo sibi respondeant Trinitatis personæ. VIII, 919, 920. Personæ Trinitatis proprietatibus et nominibus variis notatæ. I, 976, 1077, 1556; III, 128. Patris et Filii et Spiritus sancti appellationibus hoc significatur quo personæ ad se invicem referuntur, non ipsa substantia qua unum sunt. II, 1045. Patris et Filii vocabula non in se ipsis demonstrant naturas, sed alterius ad alterum significant personas. II, 751. Personarum Trinitatis distinctio ex relatione ad alterum. VII, 525. In Trinitate quid relative dicatur. VIII, 919. Trinitas non relative dicitur. VIII, 919. Quomodo in Trinitate principium relative dicatur. VIII, 920, 921. Persona ad se dicitur non relative. VIII, 945. Quæ relative dicuntur ad invicem in Trinitate, proprie ad singulas personas pertinent, quod ad se dicuntur singuli, non plura iter dicuntur tres. VIII, 947. Quomodo Pater et Filius dicuntur ad se, non dicuntur alter sine altero. VIII, 925, 927. Quæ de Patre et Filio simul dicuntur, quæ non. VIII, 924, 925. Propter inseparabilitatem sufficienter aliquando nominatur vel Pater solus, vel Filius solus. VIII, 852, 853, 855. Trinitas, etsi inseparabilis, tamen Trinitas intelligitur, multa de singulis personis separatim dicuntur. II, 744. In Trinitate in una persona, interdum intelliguntur omnes. VIII, 855, 856. Cum Patri adheret Filius aut Spiritus sanctus, non major fit quam singuli eorum. VIII, 950, 952. In Trinitate non sunt majus quid tres personæ quam una. VIII, 947. Pater, Filius, Spiritus sanctus unus Deus, neque Trinitatis tertia pars est unus, nec major pars duo quam unus, nec majus aliquid omnes quam singuli. VIII, 983. Trinitas non minor in singulis personis, quam in omnibus; nec major in omnibus, quam in singulis. II, 750. Pater in Filio et Filius in Patre. III, 1745. Spiritum Pater et Filius, non divisi in semetipsis, communiter habent. V, 460. Spiritus sanctus cum communiter habetur a Patre et Filio, et non item Filius a Patre et Spiritu sancto, etc. V, 461. Filius inseparabiliter Patri coheret, si tamen coheret dicere liceat de eo, quod nunquam omnino fuit vel esse poterit ulla substantia separatim. II, 1052. Pater et Filius et Spiritus sanctus inseparabiliter sibi coherent. III, 1565. De Trinitate inseparabilis difficultas. V, 555. Semper gignit Pater, et semper nascitur Filius. II, 1047. Pater nunquam præsens aut se ingenti Dei Patrem futurum. VIII, 703. Pater non est de alio Deo, Filius est de Patre Deo; nec propterea Filius est alterius naturæ diversæque substantiæ. II, 750. Pater fons fontem gerit; sed et generans fons, et generatus fons, quomodo cum generans Deus et generatus Deus, unus est Deus. V, 1085. Quis enavit quomodo natum sit lumen de lumine, et unum lumen utrumque sit; qui Deus de Deo, nec Deorum numerus creverit. V, 1048. Pater cum Filium habeat unigenitum, aut æqualiter habere nolit, aut non velit; si nolit, invidus est; si non potuit, infirmus est. II, 1047. Filium Dei non esse factum, ipsamque Deo esse æqualem ostendit Augustinus. II, 1055, 1051. Filius Dei hoc omne est quod habet. III, 1745. Unus de uno Deo natus Filius, et utriusque Spiritus sanctus sancta doctrina docetur. VIII, 508. In Patre et Filio et

Spiritu sacro non aliud qualitas, aliud substantia. II, 460. In divinis tanta est substantiae secretitas, ut aequalitatem admittat, pluralitatem non admittat. IV, 845. Quicquid est Pater quod Deus est, hoc Filius, hoc Spiritus sanctus IV, 844, 845. Totum quod est in Trinitate, quicquid illud est, summus, verus, immutabilis Deus. VII, 702, 705.

Trinitatis coeternitas. VIII, 909. Filius coeternus Patri et aequalis. III, 1537, 1745. Quomodo Filium sanctificavit Pater. III, 1745. Qui non honorificat Filium ut aequalem Patri, non honorificat Patrem. III, 1546. Quia Pater diligit et Filius diligitur; Pater testimonium perhibet et Filius accipit; non ideo diversitas inter eos. VII, 722, 754. Quod Filius loquitur, Pater loquitur. III, 250. Quomodo Pater demonstrat Filio quae ipse facit. III, 1565. Quomodo Filius mandatum accepit a Patre. III, 1740; V, 775. Deum omnipotentem et triotentem esse docebatur in sacris mysteriis. I, 1002. Tres omnipotentes sic non dicendi in Trinitate quomodo non dicuntur tres Dii. VIII, 715. Trinitas tota omnipotens. VIII, 767. Pater, Filius, aut Spiritus sanctus ab invicem non separandi, etiam in iis quae uni soli Scriptura tribuit. VIII, 769, 826, 852. Patris et Filii et Spiritus sancti una est virtus, una substantia, una deitas, una majestas, una gloria. VIII, 814. Trinitatis una voluntas, una potestas, una majestas. III, 1582. Trinitas immortalis, non solus Pater. VIII, 826. Natura Patris et Filii et Spiritus sancti non commutabilis dicenda ex eo quod res quibus significabantur illae personae, transierunt. II, 746, 747. Trinitatis natura immutabilis. III, 589. Trinitas tota immutabilis. VIII, 757, 881. Trinitatis natura universa immutabilis, non potest esse diversa. VIII, 685, 687. Pater et Filius et Spiritus sanctus ubique simul sunt. II, 857. Pariter et aequaliter invisibiles. V, 1266. Patrem invisibilem dicebant Arianus, Filium visibilem. III, 1779. Trinitas tota invisibilis. VIII, 758, 854, 866, 881. Non solus Pater. VIII, 754. Trinitas reponenda est in eo genere visibilium, quae neque corpora sunt, neque ullam cum corporibus similitudinem habent. II, 437. Refelluntur qui Patrem solum immortalem et invisibilem credebant. VIII, 854. Trinitas in scientia temporalium. VIII, 1012. Pater et Filius quomodo se invicem et omnia sciunt. VIII, 1077. Trinitas sapiens, non solus Pater. VIII, 1082. Filius non ideo Patri inaequalis, quia virtus et sapientia Dei Patris: imo inde Patri coeternus. VIII, 925. Quilibet persona in Trinitate, sua est sapientia, sua memoria, sua dilectio. VIII, 848, 1066, 1080. Cur Filius aut Spiritus sanctus dicatur missus, non vero Pater. VIII, 869. Filius et Spiritus sanctus Patre non ideo minor, quia missus. VIII, 848, 869. Quaedam sic dicuntur, ut hominibus parum intelligentibus ipse Filius maior Patre videatur, et Spiritus sanctus maior Filio esse credatur. II, 1046, etc. Cur Patri attribuitur donum Dei. X, 970. Summum in omnibus spiritalibus Pater est. IV, 699. Attributa per Hilarium singulis personis Trinitatis. VIII, 951. In Trinitate est perpetua stabilitas veritatis. III, 1669.

Trinitatis eadem sunt opera. V, 704. Opera sunt inseparabilia. II, 73, 745, 878; III, 1537, 1539, 1560, 1561, 1874, 1902, 1922; V, 556, 459, 1065; VI, 251, 465, 684; VIII, 508, 685, 691, 694, 705, 714, 827, 857, 858. Inseparabilis est habitatio, quorum est inseparabilis operatio. V, 465. Patris et Filii operatio inseparabilis; attamen Filio operari de illo est, de quo I se est. VIII, 846. Ab illo est origo operum, a quo est existentia cooperantium personarum. V, 459. Trinitatis actus non differentia potestatum, sed operum ineffabilitate Scriptura sacra metitur. VIII, 697. Sicut voluntatem Patris facit Filius, sic et voluntatem Filii facit Pater. VIII, 790. Trinitatis potestas et operatio individua. V, 556, 459, 705. Trinitatis pars potestas est, una substantia est, eadem divinitas. VIII, 714. Dicere Patrem posse facere aliquid sine Filio, ac vice versa, contra catholicam fidem est. III, 267. Pater et Filius sunt unum principium IV, 1457.

Trinitati aliquid coeternum esse non potest. III, 589. Trinitas mundum creavit. III, 252. An persona Patris et persona Filii distinguatur in creatione firmamenti. III, 267. Trinitatis unitati non convenit, ut Filius quasi iussus mundum fecisse intelligatur. III, 268. Omnis creatura a Trinitate habet esse, speciem et ordinem. III, 128. Omnis creatura tota est a tota Trinitate. III, 128. Solus creator Pater, Filius et Spiritus sanctus; tria unitas, una trinitas. V, 986. Non ex solo Patre omnia, sed etiam ex Filio. VIII, 827. In hominis creatione ostenditur pluralitas personarum et singularitas divinitatis. V, 705. Ut Filius opera Patris, sic Pater opera Filii facit. V, 748. Peccata dimittere totius est Trinitatis. V, 458. Proprie tamen ad Spiritum sanctum intelligitur pertinere. V, 460. Pater, Filius ac Spiritus sanctus praestant quaedam sine invicem. VIII, 824, 837. In Trinitate quaedam opera ad unam personam pertinere, non tamen sine aliarum cooperatione. V, 557, 459, 465. Patris et Filii et Spiritus sancti singula opera dicuntur, quae ad

unamquamque eorum manestantur pertinere personam. VIII, 694. Pater auctor, Filius creator, Spiritus sanctus doctor, ducator, illuminator, sanctificator ab Arianis, et Catholicis appellatur, quomodo. VII, 761.

Trinitas cum inseparabiliter operetur, ex eo videtur sequi ut hominem tota Trinitas susceperit. II, 75. Trinitas operata est carnem Christi. V, 1096. Sed non pertinet nisi ad solum Christum. V, 365. Homine assumpto non auctus est numerus personarum in Trinitate. II, 746. Trinitas est, nec inducitur quaternitas personarum, cum accedit homo Verbo, ut sit unus Christus. II, 545. Trinitas, non quaternitas facienda vel agnoscenda. V, 727, 999, 1206. Filius Dei se Deum esse probat. III, 1745. In Trinitate forma humana, nisi ut ad Verbi incarnationem pertinet, non est cogitanda. III, 1687. Dei natura corporaliter videri non potest; qualibet persona per subjectam creaturam potest apparere. VIII, 308, 868. Pater et Filius et Spiritus sanctus non possunt inseparabiliter per corpoream creaturam demonstrari. VIII, 909, 910. Quamvis inseparabiliter operentur. VIII, 910. *vide* Apparitio. Nec Pater, nec Filius, nec Spiritus sanctus visus est unquam per suam substantiam. VIII, 811, 812. Trinitas pro capto ac salute hominum se visibiliter demonstravit. VI, 649. Trinitatis personae in baptismo Christi insinuat. V, 554. Trinitas apparuit sensibiliter in baptismo Christi. V, 555, 555. Pater, Filius et Spiritus sanctus, non trifidus Deus, sed unus Deus. II, 1052. Non trifidus Dei persona, quia una forma et una deitas. II, 1052. Augustinus trifidum Dei personam non credit, ut male Pascentius objiciebat. II, 1052. Nec vox audita coaptata est in unitatem personae Patris, nec columbae species in unitatem personae Spiritus sancti. II, 745. Vox Patris in monte audita, et species columbae visa sine vivificantis animae ministerio factae sunt. II, 746. Potuerunt fieri Angelorum ministerio. II, 747. Quomodo ad Trinitatis cognitionem assurgendum. VIII, 1087.

Trinitas in rebus factis representatur. VIII, 952. Trinitatis vestigia in creaturis. VII, 500. Trinitas in omnibus operibus Dei insinuat. VII, 538. Maxime in Angelis sanctis. VII, 538. Trinitatis mysterium in Genesi insinuat. I, 847. In Genes. I. V, 26; VI, 167; VII, 545. Trinitatis argumenta ex scriptura. VII, 484. Trinitatis unitatem quae nos Scripturae testimonia cogant fateri. II, 1044. Trinitatem in *spiritu recto*, in *spiritu sancto*, et in *spiritu principalis* dictam nonnulli intelligunt. IV, 596. Unitas deitatis, ac personarum distributio verbis Ezechielis xxxiv ostenditur. V, 509.

Trinitatis similitudo in homine. V, 362. Trinitatis imago in homine. VII, 539, 542. Symbola Trinitatis in homine. I, 849. Trinitas in mente quomodo monstrata. VIII, 1040. Trinitas quae imago Dei, quaerenda in principii mentis parte. VIII, 1044. Trinitas in mente eo est imago Dei, quo memini, intelligit, ac diligit Deum, quod est sapientia. VIII, 1048. Trinitatis imago in memoria, intelligentia, et voluntate cuiusque. VIII, 1088, 1090. Trinitatem memoria, intelligentia, voluntas adumbrant; non perfecte exprimunt. II, 745. Trinitas alia in memoria recogitans de visione. VIII, 995. Trinitatis imago in mente hominis nascentis se et amantis. VIII, 965, 972. Trinitatis vestigium etiam in exteriore homine. VIII, 985. Trinitas hominis exterioris non est imago Dei. VIII, 990. Male vivitur et dormitur secundum trinitatem hominis exterioris. VIII, 990. Trinitatis imaginem in conjugio masculi et feminae ac eorum prole opinio fugiens, non probabilis. VIII, 459, 1000. Trinitatis vestigium in visione. VIII, 983, 991. Trinitatis imago perficienda in Trinitate. VII, 542. Trinitatis vestigia non frustra quaesita in creatura. VIII, 1058. An et quomodo ex trinitatibus in homine monstratis ostendatur Trinitas Deus. VIII, 1064, 1065. Quomodo gradatim ad Trinitatem quae Deus est pervenit. VIII, 1087. Inter imaginem Trinitatis repositam in nobis, et ipsam Trinitatem quanta dissimilitudo. VIII, 1089, 1090. Est in homine aliquid, quo quaecumque modo, quod de Trinitate dicitur, intelligi possit. VIII, 695.

Trinitas illustratur similitudinibus. VI, 189, 658, 692. Trinitatis unitatem ut unque exprimunt fideles, quorum erat cor unum et anima una. III, 1684. Trinitatis vestigium in caritate. VIII, 960. Trinitatem panis nomine salvator designavit. III, 2096. Trinitas forte figurata in iis tribus panibus, quos sibi ab amico accomodari petit amicus. II, 500. Trinitatem commendat tripartita philosophiae disciplina. VII, 558. Tria prima praecepta decalogi ad singulas Trinitatis personas pertinent. II, 215.

Trinitatem quam videant nunc per speculum. VIII, 1091. Mentis acies invalida in tam excellenti luce non fitur, nisi per justitiam fidei nutrita vegetetur. VIII, 822. Mens purgata idonea est percipiendae Trinitati. III, 128. Patrem nemo novit, nisi per Filium. III, 1734. Trinitas per speculum nunc auxilio fidei videtur, ut clarius videri possit inpromissa visione, facie ad faciem. VIII, 1091. Ao

corpore post resurrectionem spiritali Trinitatem visuri sumus, dubitare videtur August. II, 460. Trinitatis intelligentia consolatur vitæ præsentis labores. III, 1541. Cibus est et unde vivas, et unde pascas. V, 620. Trinitas quomodo diligatur incognita. VIII, 932. Et Pater per Filium, et Filius per Patrem gloriatur. VIII, 704. Quomodo Pater et Filius et Spiritus sanctus ad nos veniunt, et nos ad eos. III, 1852. Trinitas in sanctis, tamquam in templo manet. III, 1855. Trinitatis sanctissimæ personas singulas quomodo justis et peccatoribus imitantur. VIII, 386. Trinitatem imitari per gratiam jubemur. VIII, 928. Trinitatem divinam et triam unitatem credentes, caveamus ne quis a fide unitatis Dei nos seducat. V, 1076.

Trinitatis fides commendatur contra varias hæreses. VI, 299, 645, 638, 667, 685, 698, 701. Trinitatis confessio a Consensio edita. II, 450. Trinitatem esse oportere ostenditur. VI, 15. De Trinitate quomodo inquirendum. VIII, 959, 961. De Trinitate scribere non parva ex parte necessarium, nedum superfluum. VIII, 869. De Trinitate quomodo disserendum secundum Augustinum. VIII, 822. De Trinitatis mysterio ad certam regulam inquirendum. VII, 500. Nec periculosius alicubi erratur quam in disputatione de Trinitate, nec laboriosius aliquid queritur, nec fractuosius aliquid invenitur. VIII, 822. De Trinitate multa dicuntur, non ut ipsa dicatur, sed ut illis dictis illa dici non posse intelligatur. II, 1034. Cæcitas arguitur Ariani, qui nudam de hoc mysterio veritatem se deprimere jactant. II, 1034. De Trinitate cur scribat Augustinus. VIII, 868. Libros de Trinitate diu in manibus versat August., ac paucis intelligendis putat. II, 745. Libros hos juvenis Augustinus inchoavit, senex absolvit. II, 758. Subrepti ei sunt priusquam eos absolveret atque exolveret. II, 758. Eos ita emendavit, ut ab iis qui subrepti fuerant, non multo discreperant. II, 758. Alias ipse eos edidisset multo enodiores atque majores. II, 758. Epistola quam iis libris vult anteponi. II, 758.

Tropas septimus rex Argivorum in deorum numerum relatus. VII, 565.

Tripolis. IX, 450. Tripoli Maximianistarum schisma exarsit. II, 533. Tripolitani. IX, 595.

Tripolemi fabula. VII, 570.

Trismegistus. IX, 224. Trismegisti præsentia de Christo an aptiora Gentibus ut credant Christum, quam Prophetarum hebræorum. VIII, 282, 290, 292. Trismegistica precepta. II, 1031. *vide* Hermes, Mercurius.

Tristitia quid. VII, 403. Tristitia, animi contractio. III, 1732. Tristitia solius animæ dolor est. IV, 480, 1110, 1111. Nihil in animo sapientis pro tristitia secundum Stoicos. VII, 411. Tristitiam ad quid utilem putabant Stoici. VII, 415. Tristitia reperitur et in bono et in malo. VII, 411, 412, 413. Tristitia de sæculi rebus perniciosa. V, 1183. Tristitia de alterius bonitate Deo odibilis. VII, 443. Tristitia unde esse debet. V, 1182, 1181. Tristitia secundum Deum. VII, 415. Tristitia ea laudabilis est, quæ venit ex dilectione quam Spiritus sanctus infundit. III, 302, 303. Tristitia quam pro malis habemus, nos relevat; illos autem in sua perversitate perseverantes gravat. II, 1084. Tristitia ista tria est, et si dici potest, beata miseria, vitii alienis tribulari, non implicari; morere, non harere. II, 1064. Tristitia et dolor inter humanas tentationes non sunt peccata, sed infirmitatis humanæ indicia. IV, 1111. Christianorum tristitia habet *quasi*; gaudium eorum non habet *quasi*; sæcularum e contra. IV, 559, 560. Melior est tristitia iniqua patientis, quam lætitia iniqua facientis. IV, 671. Tristitia tempus prius tempore lætitiæ. V, 1182. Tristitia quasi solvit cor. II, 534. Quanto est animus melior, tanto tristitia in eo citius faciliusque sanatur. VII, 655. Tristitia Christi ante mortem. IV, 274.

Triticæ adeps vel renes, id est farina. III, 537. Triticum es, ferto paleam quo usque ventiletur. IV, 1930.

Tritona Minerva. VII, 566.

Tritonis lacus. VII, 566.

Trituræ tem. us. V, 119.

Trium, hautum vox. V, 813, 895.

Trogi Pompei historia. VII, 116.

Trojan Neptunus et Apollo a Laomedonte conducti exstruxerunt. VII, 80. Troja mater populi Romani. VII, 17, 79. Troje everso a Phœnia. VII, 85. A Græcis. VII, 79, 80, 375. Troje eversionem non, qui in eam celebrantur, non impedierunt. VII, 79, 80. Trojanum belli et excedi origo. VII, 405. Trojani dii. V, 305.

Trojani Ænæa duce profugi Romam condiderunt. V, 505.

Troporum quorundam nomina, ut allegoria, ænigma, parabola, in Scripturis reperiuntur. III, 80. Troji usitatus dicuntur quam modi. VIII, 1068. Troji in Scripturis quare. VI, 554. Tropus Synecdoche magnæ utilitatis ad intelligendum Scripturam. III, 86. Troporum cognitio necessaria,

III, 80. Tropis usi sunt auctores sacri. III, 80.

Trutina veritatis, non cupiditatis. V, 1437.

Trygetius Augustini civis et alumnus. I, 965. Apud Cassiciacum disputat in libris *De Academicis, De beata vita et De ordine*. I, 908. Historiam adamavit. I, 980. Trygetius aliquando militiæ nomen dederat. I, 908.

Tuba ductilis et cornea quænam. IV, 1255, 1236. Tuba cornea te erigat adversus diabolum, non tuba carnea adversus fratrem. IV, 1256.

Tubinae. II, 995, 997; IX, 204.

Tuburbium. IX, 215. Tuburbitanæ Martyres. V, 1521. *Not. (b)*

Tubursicus episcopus. II, 175, 180.

Tucca. IX, 251, 257.

Tulliene municipium. VI, 602.

Tulli liber de Oratore. IX, 455. *Vide* Cicero.

Tullius philosophaster adilis futurus. VII, 76.

Tullus Hostilius tertius a Romulo rex Romanorum. VII, 92. Albam expugnat. VII, 89.

Tumorem vix vincit, qui docet. IV, 594. Tumoris effectus et remedium. V, 780. Tumori humilitatis medicamento sanandus. V, 780. Tumoris epithema Apostolo datum. V, 853.

Tumultus. Magna secessione a tumultu rerum labentium opus est, ut fiat in bonum nihil timere. II, 74. Tumultus civiles prohibere quisque pro viribus debet. V, 1592.

Tunicæ pellicæ. III, 431; X, 1357. Tunicas tales et manicatas gestare aliquando non licuit Romanis. III, 74. Tunica Christi desuper texta caritatem significat et unitatem. III, 1499, 1949; IV, 176; V, 149, 1086, 1222.

Tunsio pectoris. V, 135, 135, 186, 435, 1465. Tunsio pectoris, contritio cordis. IV, 263.

Turba et populus. V, 614. Turba, multitudo turbata. V, 614. Multitudo inordinata. III, 501.

Turbidus. X, 718. Eius opus. X, 1051. A Pelagianorum errore liberatus. X, 1051, 1146. Et ad catholicam fidem conversus. X, 1535, 1453.

Turpitudinem turjibus quibusdam rebus nominatis ostendere cavendum, non est turpe. VIII, 653, 656.

Turpilucus. VI, 560.

Turrensis ecclesia. II, 154.

Turres in diocesi Hipponensi. II, 232.

Turtur, Ecclesiæ symbolum. IV, 1500. Turtur eos significat qui se a negotiosis hominum conversationibus remonent. VII, 502.

Tusculum oppidum Romæ vicinum. VII, 95.

Tuscum jurgium. I, 958.

Tutilia dea præfecta frumentis collectis atque reconditis. VII, 118.

Tutius, i. e. Mutunus.

Tut-sylvanus divina correctione flagellatus. V, 1409.

Tyber, fluvius. *vide* Tiberis.

Tychonius. *vide* Tichonius.

Tyranistræ significantes laudantes Deum carne edomitæ. IV, 854.

Tympanum, figura incorruptionis. IV, 1964. Tympani et psalterii mystica explicatio. IV, 1955.

Tympanizare quid. IV, 506, 508.

Typhus pro lastu. II, 552.

Tyrannus rex injustus. VII, 67. Tyranni vetere nomine fortes dicti existimantur. VII, 106. Tyranni non nisi providentia Dei evadunt. VII, 106. Tyranni non scientes quid facerent, sanctos Martyres immolando, dona adduxerunt. IV, 909. A Tyrannis confessio Christianorum torquebatur, negatio dimittebatur. IV, 1161. Tyranni ac persecutores martyres effecit. IV, 1591.

Ty us lingua Hæbræa dicitur Sor. IV, 1055. Tyrus pro Carthagine accipitur. IX, 421.

Tyrus, quoniam non erat datum ut crederent, etiam unde crederent est negatum. X, 1014. Tyrus non profuit quod poterant credere, quia non erant prædestinati ab eo; cujus inscrutabilia sunt judicia, et investigabiles viæ. X, 1014. Tyri, etsi acturi fuissent penitentiam, si actæ fuissent apud eos virtutes, quæ factæ sunt in Corozaim et Bethsaida, puniuntur tamen in die iudicii; mitius tamen quam illæ civitates. X, 1006.

Tyronem Christi, cujus tyronicinia multis tentationibus quætebantur, instruit et consolatur Aug. II, 1035.

V.

Vacca rufa, signum novi Testamenti. III, 732. Figura passionis Christi. III, 755. Vacce significant animas seductibiles. IV, 615, 856. Plebem Judæorum. IV, 1362.

Vadiani schismatici, non hæretici. VIII, 39.

Vaga. IX, 220.

Vagaia. Felicianus et Prætextatus crudelitatis accusat concilium Vagiense. II, 414. Sententia concilii Vagiensis trecentorum et decem episcoporum in Maximianum. II,

406, 407. Vagaitana privilegia pro Bagaitana. IX, 427. *Vide* Bagai.

Vagi Romanorum quinam sint. VIII, 167.

Vaginentis ecclesia. II, 240.

Valens Imperator Arianis favens Ecclesiam affligit. VII, 175. Catholicos in oriente persecutus est. IX, 327. Valentis imperatoris persecutio. VII, 615, 616.

Valens diaconus. V, 1375.

Valentinus curator. IX, 511.

Valentinianus major, fidei Christianae confessor sub Juliano apostata militia privatus est. VII, 615. Joviani successor. II, 400.

Valentinianus junior frater Gratiani. VII, 172. Iterum consul. II, 966. In societatem Imperii Theodosio adscitus. VII, 172.

Valentinus episcopus catholicus. II, 308, 377.

Valentinus Abbas. X, 881, 911, n. 1, 915. Plurimi facit librum de gratia et libero arbitrio, et epistolam Augustini ad Sixtum. II, 975. Valentino et fratris qui cum eo sunt unam et alteram scribit August. epistolam. II, 968, 971. Valentino rescribit Augustino. II, 974. Suam de libero arbitrio et judicio Dei fidem declarat. II, 975.

Valentinus Boianensis episcopus. II, 955. *Not. (c).*

Valentinian. IX, 589. A Valentino. VIII, 27. Valentinianorum dogmata. VIII, 27.

Valeriana martyr. V, 1448.

Valerianus Imperator. VII, 614; IX, 525, 528.

Valerius Licinianus Licinius, imperator. IX, 540. *Not. 1.*

Valerius episcopus Hipponeusis. II, 117, 131; IX, 755.

Augustino imponit onus predicandi. II, 417. Et coepiscopatus sacrum. II, 425. Saepe testatur adventu illius orationes suas exauditas esse. II, 125. Ab Augustino rogatur, ut ipsum aliquandiu in secessu agere patiat. II, 89.

Valerio episcopo adhuc in corpore posito. Augustinus ordinatus est episcopus, utroque ignorante hoc Nicæno concilio praeibitum. II, 967. Valerius hortum dat Augustino. V, 1570.

Valerius Melzitanus. IX, 507, 528, 530.

V. Valerius Consul Romanus. VII, 95. Ejus paupertas. VII, 161.

V. Valerius occisus est cum Capitolium defensaret. VII, 96.

Valerius comes. I, 631; X, 411, 415, 437, 637, 639, 1049. Valerii auxilium contra Pelagianos in librum de nuptiis et concupiscentia efflagitatum. X, 1147. Valerii Comitis elogium. II, 926. Numquid et August. librum primum de nuptiis et concupiscentia. I, 631; II, 913. Ac postea librum secundum ad eundem coarsuit, quia occasione. II, 930. Valerius pacis amans, et a vano fastu alienus. II, 131. Pudicitiae conjugalibus observantissimus. X, 444. Lectioni deditus. X, 456. Valerio Comiti commendat August. Felicem episcopum. II, 949.

Valerius vicarius idem quod Verinus. IX, 687. *Not. 2.*

Valerius Soranus poeta. VII, 203.

Valerius actor. II, 1063.

Valerii heretici. VIII, 32.

Valitudo bona unde. X, 278.

Vallonia dea vallibus praefecta. VII, 418.

Vanitates quinam. I, 1076; III, 159.

Vanitas et veritas a contrario differunt. IV, 1551. Vanitas dicitur quicquid transit. IV, 1865. Vanitati subjecta est omnis creatura, id est homo. III, 2075. Vanitati subjecti non sunt Angeli. III, 2071. Homo subjectus est vanitati, quia noluit subijci veritati. IV, 1352, 1359. Vanitas est omnis creatura, non ex se, sed ex hominum vitio. III, 159. Vanitas hujus vite in quo sita est. VII, 661. Vanitas qua vitam hanc in miseriis constitutam, beatam vocant. VII, 629. Vanitas saeculi hujus paucis, sed graphice exponitur. II, 958. Vanitas veritate loquaci. VII, 174. Vanitatem loquentes, non audiunt loquentes veritatem. IV, 1866. Vanitas in hominum laude fugienda, in quo sit. II, 1025. Vanitatem observare, quid sit. IV, 257.

Vapulare omnes homines, soli filii Dei sentiunt se vapulare. IV, 1055.

Varro vir doctissimus. VII, 111, 112, 361. Doctissimus Romanorum. VII, 630. Doctior ceteris inter Paganos. III, 1055. Non parvus auctor in historia. VII, 559. Auctor fide dignus. I, 1020. Varro ingenii laude et eruditione seculari commendatur. VII, 177, 182. Varro, licet ad veri Dei notitiam non pervenerit, Deum unum colendum esse sensit. VII, 158. Deum verum, Jovem nonnavit. VII, 650. Quid senserit de diis Gentium. VII, 178. Eius doctrina de theologia parum sibi constat. VII, 218. Quid de finibus bonorum et malorum reterat. VII, 625. Quomodo et quia libros de antiquitatibus rerum divinarum et humanarum parit est. VII, 178. Quare de rebus humanis quam de divinis scripserit. VII, 179, 182. Varro scripsit de adibus sacris. VII, 98. Scripsit de gente populi Romani. VII, 561, 720.

Vas, generale nomen omnium utensilium. III, 699. Vasis contractio propter aeris compressionem. III, 263. Vas ad fontem affertur, cum anima ad Deum levatur. IV, 1834. Vasa in honorem, vasa in contumeliam. V, 116. Vas in honorem fit per misericordiam, vas in contumeliam per judicium. VI, 282. Vasa in contumeliam non fierent, nisi essent mali. X, 1124. Vasa in gloriam Deus preparat, et i, sa se preparant. X, 1135. Vasa in contumeliam quomodo faciat Deus. X, 1129. Vasa irae et vasa misericordiae quanam. X, 1129, 1141. Vasa irae perfecta ad perditionem. IV, 1752. Vasa irae et vasa misericordiae de propriae stipendio voluntatis fiunt, secundum Julianum. X, 1133, 1134. Vasa irae ex judicio, vasa misericordiae ex gratia non debita. X, 1141. Vasa irae ad quid prosunt. VIII, 653. Ad quid utilia. X, 841. Vasa perditionis ad usum correctionis aliorum fiunt. VI, 123. Vasa irae, Deo iis bene utente, vasis misericordiae prosunt. X, 984. Vasorum tertium genus, quod nec in honorem, nec in contumeliam sit, non datur. X, 1156, 1142, 1191, 1209. Vasa mortis quae sint. IV, 106. Iniqui vasa diaboli, credendo fiunt vasa Christi. IV, 695.

Vaticans seu vagitanus deus qui infantum vagitibus praesidet. VII, 118, 122, 128.

Ubra matris Ecclesiae duo Testamenta. III, 1998.

Videntes, seu Veii gravissimi hostes populi Romani. VII, 62, 96.

Vela undecim Tabernaculi, peccatorum symbola. III, 634, 635. Velum templi scissum in morte Christi, quid significat. X, 400. Vela Grammaticarum scholarum luminibus appensa. I, 670; V, 964; VII, 715. Vela tanto plura pendunt in domo, quanto quisque honoratur est. V, 356.

Velamen inter faciem Moysi loquentis, et populum audientem. IV, 778.

Velari perinde est ac velum sanctimoniae accipere. II, 959.

Velationis apophoretum. II, 645.

Velle maxime est liberum. VII, 152. Velle et posse distinguuntur. X, 234. Velle quod non deceat, idem ipsum miserrimum: nec tam miserum est non adipisci quod velis, quam adipisci velle quod non oporteat. II, 498. Quid sit velle quod deceat. II, 498. *Vide* Voluntas.

Vellus Gedeonis quid significat. X, 400. Vellus Gedeonis allegorice. IV, 520, 521, 907.

Venale colorum regnum Deus proposuit. IV, 1211.

Venantius episcopus. II, 759, 781.

Venantius a Tinisa. IX, 230.

Venator. V, 85, 156, 355, 718; VI, 360. Venatorum labor. V, 444. Venatores cum ursis certantes. VI, 639. Venator in theatro secundum suarum studia iartium a populo laudatur. VII, 265. Venator et Auriga in iis qui populo spectaculum exhibebant. IV, 438, 439, 626, 1527. Venatoribus et histrionibus qui sua donant, reprehenduntur. V, 90. Venatorum et piscatorum officia. VI, 714. Venatorum amatores, et Venatores ipsos venatus est Dominus. V, 355. Venator pessimus totius mundi diabolus. V, 354.

Vendendis et emendis rebus caritatis et vilitatis vota perversa. V, 1341. Vendere se potuerunt homines, redimere se non potuerunt. IV, 1251.

Venefici. In veneficos vigorem legum juste exerceri fateatur Domastike. IX, 45.

Venena ipsa non modo ad decorem universi, sed ad hominum utilitatem condita. VII, 355. Venena Romanorum matronarum. VII, 97. Venenis assueta mulier. I, 1552. Venenosa cur gignit tellus. III, 182.

Veneti. VIII, 256.

Venia non tam spe augentur peccata, quam desperatione. IV, 1501. Ne desperatione pejus viverent homines, promisit Deus indulgentiae portum; rursus ne spe veniae pejus viverent, fecit diem mortis incertum. IV, 1501. Cito ignoscendum veniam postulantis. II, 857. Venia fratri danda, ut a Deo accipiatur. V, 652, 655. Veniam non accipit, nisi cuius culpa certissima est. II, 165. Venia non ad impunitatem iniquitatis, sed ad spem correctionis debet indulgeri. VII, 171. Venia ab eo qui laesus sit, petenda. V, 127, 1035. Venia a quibusdam nonnisi tacite et blandiendo petenda. V, 1035.

Venialis iniquitatis modus quare nunc ignoratur. VII, 750. Venialia peccata. X, 1117. *Vide* Peccatum.

Venilia dea. VII, 122, 214.

Venter pro interioribus ponitur in Scripturis. IV, 241. Venter Ecclesiae in carnalibus. IV, 492. Venter Christi, infirmi in Ecclesia. IV, 175.

Ventrilocqua femina. III, 53.

Ventus quid. I, 1059. Ventus est aer motus et fluctuans. III, 225. Ventus nihil aliud quam aer motus. X, 354, 355. Ex diversis partibus caeli diversa nomina sortitur. I, 1059. In vento quid laudandum, quid vituperandum. VIII, 196. 199. Ventorum nomine animae intelliguntur. IV, 1546, 1547, 1776. Ventus tentationem significat. IV, 528. Pascere ventos,

dæmones est pascere, id est errare eis esse voluptati et derisui. I, 694.

Venus unde sic nuncupata. VII, 188. Venus cur Vulemi uxor et Martis adultera dicitur. VIII, 574. Venus calva. II, 84.

Veneris, seu Liberte, vel Cereris officium. VII, 194, 195. Venerem et stellam esse, et etiam lunam quidam volunt. VII, 206. Veneris stella, Hesperus, Vesperugo, Lucifer appellatur. VII, 720, 721. Portentum quod in stella Veneris existit. VII, 720. Venus Enee mater fuit adultera. VII, 80. Veneris sacra. VII, 185. Veneri donum dabant Phœnices de prostitutione filiarum antequam eas viros iungerent. VII, 121. An tres sint Veneres. VII, 121.

Venustissimi seu Paterniani hæretici. VIII, 46; X, 800.

Ver, novelli in fide. IV, 941.

Verax est Deus in omnis æque ac in promissis. IV, 1226.

Verax non est homo, nisi in quo loquitur Deus. IV, 1452.

Veraci merces reddetur veritas, et temporaliter bene viventi merces reddetur æternitas. V, 1405.

Verbalis in diœcesi Hipponensi. II, 252.

Verberibus civem Romanum affligi Pauli tempore non licebat. II, 806.

Verbum. VIII, 214.

Verbum multipliciter dicitur. VIII, 968. Verbum mentis quid sit. VIII, 1071, 1072, 1075, 1078. Verbum intus ex rebus in æterna veritate conspectis concipitur et gignitur. VIII, 967. Verbum amore concipitur sive creaturæ sive creatoris. VIII, 967. In amore spiritualium verbum natum, idem quod conceptum: secus in amore carnalium. VIII, 968. An sola notitia anata sit verbum mentis. VIII, 968, 969. Verbum omnia opera hominis præcedit. VIII, 1075. Verbum necessario præcedit locutionem et actionem. VIII, 967. Verbum mentis se ipsam noscentis ipsi æquale est. VIII, 969, 970. Verbum cordis. V, 1097. Verbum cordis, consensus. VI, 550, 552. Verbum humanum sic transit ad alterum, ut remaneat in corde. III, 1671. De verbi nostri veritate et falsitate. VIII, 1077. Verbum quandom verum. VIII, 1072, 1078. Verbum nostrum sempiternum esse aut dici non potest. VIII, 1078. Verbum nostrum, etiam cum similes Deo erimus, nunquam Verbo divino æquandum. VIII, 1079. Quale verbum nostrum erit cum similes Deo erimus. VIII, 1079. Verbi mente concepti vehiculum sonus. V, 185, 677, 1097. Verbum quod loquimur, quasi alter animus ab animo per quem se iudicat. VI, 185, 184. Verbum et vox quo differant. V, 1504, 1507, 1509. Verbum externum, vox verbi interni. VIII, 1071.

Verba ad quod instituta. VI, 245. Verba non sunt necessaria nisi ad exprimendum voluntatem. III, 439. Verborum usus omnis in significando est. III, 20. Verborum abusus in omnibus linguis late patet. VIII, 410. Verba admonent ut queramus res, non eas exhibent ut noverimus. I, 1215. Verbis immorari, cum de re constat, turpe est. I, 952. Verborum notiones considera, non verba. III, 2097. Verbum pro facto positum. III, 505, 800. In verbis verum amare, non verba, insignis est indolis. III, 100. Verba, opera sunt. III, 1820. Verbum vocat Scriptura longam verborum seriem. V, 456. Verbum irati ne dederat, sed moratur in te. V, 525. Nullum unquam verbum quod revocare vellet emisit, ait Tullius de quodam quod credibilis est nimium fatuo, quam de sapiente perfecto. II, 586. Verbum internum quisque intelligere potest, Verbi divini potest videre similitudinem. VIII, 1071, 1072.

Verbum divinum cum verbo humano comparatur. III, 4506. Verbi humani natura non potest comprehendi, quanto minus divini. III, 1671, 1672. Inter verbum scientiamque nostram et Verbum scientiamque divinam dissimilitudo quam maxima. VIII, 1075, 1075, 1077, 1078. Verbum Dei non solum mutabile, sed etiam visibile quædam male putaverunt. VIII, 854, 858, 861, 862. Verbum divinum in gente tenebrarum esse ligatum, impia Fortunati assertio. VIII, 121. De Verbo Filio Dei quid sentiendum. VIII, 585. Verbum Deum recipere nolunt Alogi. VIII, 51.

Verbum Patris dicitur Filius Dei, quare. VI, 185. Cur Filius Dei non cognitio Dei, sed Verbum Dei dicitur. VIII, 1079. Verbum Dei quale. III, 1585. Verbi divini excellentia. IV, 496. Verbi Dei excellentia intelligenda ex humani verbi proprietate. V, 1124. Verbum Dei ab homine explicari non potest. V, 1005, 1424. Verbi sui dictionem scriptis cur maluit Deus comparare, quam sonis. IV, 498. Verbum apud Deum non habet syllabas, nec tempora. IV, 1578. Dicere Dei æternum est. IV, 497. Ipsum Dei Verbum non est factum. III, 1584. Verbum Dei sine incarnatione natum Patri coeternum est. III, 227. A quo est ei esse, ab illo simul ei est doctum esse. IV, 1561. In Verbo audire et videre, etc., idem est quod esse. III, 1541, 1542. Verbum Dei, Deus apud Deum. III, 248. Verbum Dei per omnia æquale Patri de quo est. VIII, 1076. Verbum est id ipsum quod Pater. VI, 185. Verbum relative dicitur, non ad se.

VIII, 956, 957. Deo Patri coeternum, genitum, non factum Verbum. V, 664, 672, 671. Generatio Filii Dei ineffabilis. IV, 496. Verbum Dei quomodo sit genitum, nemo nisi cui ipse Deus inspiravit, intelligit. II, 445. Verbum Deus apud Deum sempiternè dicitur, et eo sempiternè dicuntur omnia. I, 812. Verbum illud nauci incommutabiliter. VI, 185. Verbi natura est esse et immutabile esse. III, 1589. In Verbo Dei non est quando, et aliando. III, 248. Verbum Dei in se permanet sine vetustate, et innovat omnia. I, 774. Omnia principaliter atque incommutabiliter in Verbo divino simul sunt, et omnia vita sunt, et unum sunt. VIII, 888. Verbum divino non solum hoc est esse, quod vivere; sed etiam hoc est vivere, quod sapienter ac beate vivere. III, 249. In Verbo vita est, ut sit in se vita. III, 268. Quidquid in Verbo est, vita est. III, 268. Verbum Dei non habet vitam informem. III, 249. Verbum Dei incommutabile lumen sapientie. III, 250. Verbum divinum vere veritas est, et in eo summe illud agnoscitur: Est est, non non. VIII, 967, 968. Videre Verbum, non aliud est a Verbo. V, 705. Omnia in Verbo novit Deus que fecit per ipsum. VIII, 951. Per Verbum summi revelat Pater. VIII, 957. Verbum Dei ubique totum est, nec abest mentibus impiorum. II, 540. Verbum Dei ubique totum nostræ vocis similitudine ostenditur. II, 518. Verbum Dei ubique totum. V, 676, 1486. Totum in cœlis, totum in terris, totum in Angelis, totum apud Patrem, totum apud Virginem, etc. V, 184. Non alia visio Verbi et Patris, sed una. III, 352. Verbum æternum non nisi purgatissimo et simplicissimo corde videtur. VIII, 440, 1441.

Verbum Dei, consilium Dei. III, 1584. Mandatum Patris. V, 775. Verbum Dei ante omnes creaturas. III, 1509. Per Verbum suum Deus fecit quicquid fecit. III, 249. Per illud omnia sunt creata. III, 1584, 1585. Omnia creata sunt. VI, 185. Per Verbum non omnia facta essent nisi esset ante omnia, et ipsum non esset factum. VIII, 888. Verbum quo Deus omnia creavit, est æternum. III, 248. Verbum Dei, ars quædam omnipotentis et sapientis Dei, plena omnium rationum viventium, etc. VIII, 951. Ratio creandi quamlibet creaturam in Dei Verbo Patri coeterno coeterna vita vivebat. III, 268. Verbum Dei forma non formata, sed forma omnium formarum. V, 662, 1216. Forma sine loco, sine tempore. V, 662. Existens omnis et fundamentum in quo sunt, et fastigium sub quo sunt. V, 662. Verbum ante tempora, per quod facta sunt tempora, etc. IV, 1511. Deus in uno Verbo qual genuit, dixit omnia priusquam facta sunt singula. III, 268. In Verbo dixit ineffabiliter omnia Patri. III, 4912. In Verbo Dei sunt omnia que creatur, etiam antequam creentur. III, 268. Aliter in Verbo sunt ea que per illud facta sunt, aliter ea que ipse est. III, 268. In Verbo Dei sunt que futura sunt, et que transierunt. IV, 497. Et erant omnia, antequam fierent. IV, 742. Deus quod facit Verbo, hoc facit manu. IV, 4515. Verbum Dei dicitur manus ejus. III, 348. Per Verbum creavit Deus hominem, et per Verbum creavit. IV, 1855. Quomodo fit creatura temporalis, cum Verbum sit æternum. III, 248.

Verbum, lons et lux. III, 1495. Lux vera mentis humanæ. III, 551. Verbum ipsum est magister et principium quo intus docemus omnem veritatem. I, 815. Verbo se narrat Pater. II, 1028. Per Verbum se indicat Angelis Deus Pater. II, 1028. Verbi comparandi pretium, ipse comparator. V, 662. Non extra se ipsum querat quod det, se ipsum det. V, 662. Nec tunc se amittit, sicut amittit pretium rei quam emit. V, 662.

Verbum, Angelorum panis. V, 701, 1097, 1124. Verbum Dei panis est cœlestis et thesaurus. IV, 1855. Verbo vitæ tanquam pane suo Angeli cibantur. III, 4978. Verbum cibus et panis Angelorum, de quo illi pascuntur, vivunt, illuminantur, sapiunt, beati sunt. V, 401, 1020. Verbo Dei omnes rationales mentes sine defectu pascuntur. V, 782. Verbum cibus est, ad quem capiendum non omnes validi sunt. III, 1585. Verbum, panis Angelorum; Verbum caro factum, panis hominum. III, 1494. Verbum quia homo non poterat manducare, caro factum est, ut posset homoingere. III, 1585, 1586. Verbum Dei ut manducaret homo, caro factum est, et habitavit in nobis. IV, 995. Verbum incarnatione quasi hæ factum, ut a nobis caperetur. V, 670. Verbum est, cupis Verbum a te non recedit. IV, 590. Verbum Dei non apparet visibiliter nisi per aliquam visibilem creaturam. VIII, 140.

Verbum caro factum est, non Pater, non Spiritus sanctus, sed carnem Filii tamen tota Trinitas fecit. V, 1065, 1096, 400. Verbum incarnatum Deus et homo. V, 1002. Verbum Dei pro mente, pro intellectu, pro ratione Christum esse hæretici dicuntur. V, 1124. Verbum incarnatione factum est, ut per hominem. V, 1124. Et carnem et animam coepit. IV, 590. Verbum incarnatione non est natatum, nec a Deo patre recessit. V, 105, 671, 671, 680, 687,

995, 1001, 1002, 1097. Verbum carnem induens, sinum Patris non deservit. III, 1639, 1660. Verbum potuisse ad nos procedere, nec a Patre recedere, soni similitudine ostenditur. V, 184. Verbum quomodo manibus tractatur. III, 1978. Verbum, quod caro factum est, ut manibus tractaretur, cepit esse caro ex virgine Maria: sed non tunc cepit Verbum. III, 1978. Verbum caro factum, non commutatum est, similitudo. III, 24. Verbum carnem accepit, non vero in carnem mutatum est. III, 1045; VIII, 541. Nec humano corpore maculatum est Verbum. VI, 187. Nec de femineo corpore pollutum. VI, 187. Nec utero Virginis inquinatum. VII, 177, 178. Incarnationis Verbi mysterium suadet. V, 675. Et verbi humani similitudine illustratur. V, 675, 677, 1097. Entione illa inseparabili ipsius Verbi fit ut Christus non sit talis homo, quales ceteri. IV, 211. Verbum in carne loquuntur in testa. IV, 1834. Divinitas Verbi ab eis non cogitatur, a quibus ejus infirmitas in cruce contemnitur. IV, 1556.

Verbi incarnationis causa et necessitas. V, 710, 845, 997, 1006, 1660, 1676. Verbum Dei, nostri causa natum est in tempore. V, 1005. Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus. V, 940. In nobis, pro nobis, de nobis factus est mortalis Dei Filius. VIII, 541. Verbum Dei ut digna pro indignis ferret, incarnationem est. V, 1009. Verbum non designatum est suscipere fenum, ne de se des, eraret fornum. IV, 1555. Verbum caro factum est nobis via. III, 1656. Prima via ad Deum. III, 55. Via qua ad patriam redimus. III, 1589, 1591. Per Verbum incarnatum, pervenirentur est ad Verbum incarnatum. III, 1588, 1494. Christo secundum id quod pro nobis factus est, haerendum est, ut perveniat ad eum, secundum id quod est. III, 1590. Verbum caro factum est, quam videre possemus, ut sanaretur in nobis, unde Verbum videremus. III, 1979. Ex homine nasci voluit, ut homo ex Deo nasceretur. III, 1595.

Verbum infans doctor humilitatis. V, 1004. Cum Verbum non erubuit nasci de homine, non erubescant homines nasci de Deo. III, 1599. Per solum divinum Verbum bonum utcumque boni esse possumus. IV, 496. Verbum incarnationem tenebras nostras elicit. VIII, 888, 889. Verbi factum, verbum nobis est. III, 1595. Verbum ipsum non est pars Ecclesiae, sed Verbum caro factum est caput Ecclesiae. IV, 1942. Verbi Dei commune cellarium in ordo. V, 581. Verbum Dei in comprehensibile, in Evangelio revelatum. V, 676. *Vide Christus, Filius Dei, incarnatus.*

Verbum Dei attente audiendum. IV, 1884. Verbum Dei audire nolentes comparatur aspidi. IV, 679, 680. Verbum Dei audire non ideo negligendum est, quia pauci sciunt quod audiunt. IV, 692. Pauci et impii verbum Dei audiunt. IV, 1689. Verbi Dei praecones, et mali et boni verba faciant. VI, 677, 678, 687. Verbum Dei negligens facere, non excusatur ex vita praedicatoris. V, 971. Verbum Dei per quos administratur non attente laudum. V, 65. Verbi Deum omnes minus audientes sunt, omnes et foris facientes esse debemus. V, 970. Homines ab hominibus audiunt, tamen quod intelliguntur. III, 1609. Quid agendum, cum sermo Dei non capitur. III, 1557. Verbum Dei audire non sufficit, ut vivatur, sed obaudiendum est. III, 1548. Verbum accipere, est illud intelligere atque tenere. III, 1911. Verba Dei prius facienda, ut intelligantur. III, 651. Verbum Dei non audire, malum est; malum est audire, et non facere: restat audire et facere. V, 971. Verbum Dei qui audiunt et intelligunt, felices; sequentis felicitatis, qui etsi non intelligunt credunt. V, 676. Verbo Dei totum patet, Verbum Dei nihil latet. V, 676. Verbum veritatis inane est laudare, si non fiat. V, 851. Verbum Dei audire, ipsum Christum manducare est. V, 969. Verbum Dei cibum et potus noster. V, 1648. Panis est ab ore nostri nunquam discedens. IV, 586. Panis noster verbum Dei: sudent in audiendo, ne moriamur in jejuando. IV, 286. Bene manducat, et male digerit, qui audit verbum Dei et non facit. V, 185. Verbum Dei, cum res tranquilla sunt, colligendum est, atque in cordis intimis recedendum. IV, 569.

Verbum Christi quam efficax. IV, 500. Quam velox et mobile. IV, 1931. Verbis comparatur, quia nihil velocius. IV, 1546. Verbum Dei in aliis fit loas quae salientes in vitam aeternam; alii autem audientes verbum, torrentes fiunt. IV, 959. Repellit a se cor hominis verbi Dei severitatem, et admittit ad se male sudentis serpentis blanditias. IV, 545. Verbum Dei bene audientes quomodo deliciant et proficiant. VI, 678. Verbum Dei, semen quod spargitur in cordibus. III, 1596. Semen quo regeneramur. IX, 249, 260. Verbum Dei simile securi concidentis petras. III, 102. Verba Dei sagittae. III, 850. Verbum Dei et sagitta est et pluvia. IV, 981, 1600, 1601, 1805. Verbi Dei pluvia a malis ad sinas germinandas, a bonis ad fructum bonum convertitur. V, 48. Cupiditas sicut spinarum radix; dulcem verbi pluviam ad punctiones convertit. IV, 1805.

Verbum Dei in corde liberat a laqueo, a via prava, a la-

bina. IV, 390. Verba Christi manifesta pascunt, obscura exercent. III, 1721. Verba Christi manent in nobis, quando facimus quae praecipit, etc. III, 1842. Per verbum non reficiuntur, qui male de Verbo sentiunt. III, 1585. Verbum Dei omnia perversa corda perturbat, sicut pia corda exercet. III, 1559. Verbum Dei multis superfluum est eorum culpa. IV, 1689. Non est omnibus utile, quia fides non est omnium. IV, 1805. Quibus obsit, quibus prosit. IX, 65, 68. Verbi Dei fructus a non audiente etiam exigendus. V, 204. Manere in verbo Dei quid sit. V, 742. Quam hoc nobis necessarium. V, 743. Quantum praerium. V, 743, 746. Verbum Dei tunc in nobis requiescit, quando nos adquiescimus verbo Dei. V, 1553.

Verbum Dei non abscondendum timore carnalium incommodorum. III, 1538. Fames, indigentia Verbi veritatis. III, 1544. Verbi Dei tadium lastidiumque, gravis tentatio. IV, 1422. Vox verbi est omnis homo annuntiator Verbi. V, 1506. Verbum Dei venit cum manifestatur, abscedit cum occultatur. II, 518. Verbum Dei ab stantibus audiebatur. IV, 1062, 1950. Sedendi usus, dum verbum Dei auditur, quibusdam in Ecclesiis receptus approbatur. VI, 325. Verbum Dei cum tadio audiens, urgendus ut sedeat. VI, 325. In annuntiando et audiendo verbo veritatis labor est. IV, 286.

Verecundia quid. IV, 856. Verecundia in membris corporis unde. X, 404. Amicus ne admoneat amicum, verecundia impedire non debet. II, 671.

Verecundus Mediolanensis civis et grammaticus, Augustino, ejusque sociis familiarissimus. I, 755; II, 69. Nebridium adiutorem in docendi officio flagitat. I, 755. Augustinus de saeculo tugiens cum sociis concedit rus suum Cassiciacum. I, 765, 980. Verecundus fit Christianus in extrema aegritudine. I, 765. Verecundus moritur, agente Romae Augustino. I, 765.

Vermodus filius Darii. II, 1020, 1022, 1026.

Verinus. II, 251. Vicarius. IX, 648, 650, 686. Ad quem Constantini litterae. II, 581.

Veritas cuius sit filia secundum Manichaeos. VIII, 211. Veritas secundum Manichaeos est ipsa lux quae per oculos trahitur. VIII, 516. Veritas, lex aeterna. VII, 484. Veritatem, quae aeterna est et omnibus praeminet, ipsum Deum esse. I, 742, 807, 840, 1262; III, 147. Veritatis essentia, Trinitas. VIII, 948. Veritas similitudo et imago Patris dicitur et sapientia. III, 245. Veritas Christus. III, 2000. Veritas principalis Christus. V, 184. Christus est veritas, ad quam per fidem et per Christum imus. IV, 1640. Veritas vere est. III, 1680. In ea nec praeteritum nec futurum invenitur. III, 1680. In veritatis substantia non est major aliqua nisi quae veritas est. VIII, 947. Veritas quandonam sese cumulatisime habet. VIII, 75. Veritas ad jus natura pertinet. VI, 20, 21. Ex veritate est omne quod justum est. VI, 540.

Veritas et vanitas a contrario differunt. IV, 1551. Veritati similis actus est homo cum creatus est; vanitati similis efficitur per peccatum. IV, 1863. Veritas humiliari non potest. IV, 1492. Omnis supereminens est. IV, 311. Corporea creatura, quae a summatate coeli usque ad nubes est, habet figuram veritatis. III, 258.

Veritas animae beatae vita. VI, 240. Veritatis contemplatio, vita Beatorum. V, 1653. Beata vita nihil aliud est quam gaudium de veritate. I, 795. Sola veritas facit beatos, ex qua vera sunt omnia. IV, 79. Veritas coelestis patrie thesaurus. VII, 160.

Veritas lumen mentis nostrae. III, 1658. Veritas existit mentionis nostris superior. I, 1259; III, 147. Qui, pe quae non de ipsa, sed secundum i, sanu de ceteris iudicant. I, 745; III, 147. Meos humana nulli cohaeret, nisi i, si verita i. III, 245. Veritas summa generaliter an rationem cuiusque hominis continet. II, 80. Veritas et una est, et multae, quia multae animae quae illustrat. IV, 158. Veritatem fixam, stabilem, indeclinabilem, ubi sunt omnes rationes rerum creaturarum, de longinquo videntur Philosophi. V, 776. Incommutabilis veritatis lex est omnium artium, et ars omnipotentis artificis. III, 147. Veritatis nonnulla vestigia reperiuntur in ipsis prophetarum auctorum litteris. X, 767. Ex aeternae veritatis regulis iudicium de rebus etiam corporeis fit. VIII, 966. Veritatis iudicium in sensibus corporis posuerunt Epicurei et Stoici. VII, 252. Veritas communis est hominem. I, 840. Omnis communis est. IV, 969. Qui vult habere veritatem privatam, timeat ne ea privetur. I, 840.

Veritas in Deo invenitur. VI, 14. Veritas omnis ex Deo. III, 1414, 1660. Veritas ubicumque invenitur, Domini est. III, 49. Omne verum ab illo est qui ait, *Ego sum veritas*. III, 18. Quidquid veritatis reperit in homine, non est ab homine, sed a Deo. III, 2109. Veritas per quamlibet creaturam dicitur, non nisi ab illo dicitur, qui unus est verax. VIII, 140. A quocumque verum dicitur, illo donante dicitur,

qui est ipsa veritas. II, 724. Veritatis illustratio si homini ablata fuerit, non poterit nisi mendacia loqui. V, 908. Veritatem qui loquitur, ore suo loquitur, sed non suum. IV, 1120. Quidquid verum est in ratione, lumine, veritatis tribuendum. III, 1285. Quae a veritate non veniunt, se ipsa plerumque subvertunt. VII, 210. Veritatis cognitio, omnia falsa, si modo proferantur, etiam quae prius inaudita erant, et iudicare et subvertere idonea est. II, 457. Deus in cathedra unitatis doctrinam posuit veritatis. II, 405. Non est ulla ratio dicenda aut putanda veritas, quae sacris litteris resistit. VI, 156. Veritas non est nisi in opere bono. IV, 1811. Veritas sola est, etiamsi non laudetur, laudabilis. II, 1025.

Veritatem, vitam, aeternitatem, beatitudinem omnis homo quaerit. V, 776; VIII, 887. Veritatis quantus nobis amor naturalis. V, 813. Veritas negligentius quaereretur, si mendaces adversarios non haberet. V, 539. Negotium nostrum summum est magnopere quaerere veritatem. I, 955. In illius inquisitione beatitatem consistere opinio Academicorum, quae discutitur. I, 909, 906. Veritas cum quovis discrimine quaeri debet. VIII, 77. Tutior est affectus vera quaerendi, quam incognita pro cognitis praesumendi. VIII, 961. Veritas qua animi affectione quaerenda. VIII, 855. Quo pacto in disputationibus quaerenda. VIII, 175. Veritas disputatione requiritur, non disputatio veritate. III, 547. Errari nunquam tutius existima, quam cum in amore nimio veritatis et rejectione nimia falsitatis erratur. VI, 487. Veritas, si non totis animi viribus concupiscatur, inveniri nullo pacto potest. I, 1524. Veritatem magis quam se ipsum animus debet appetere. VI, 496. Veritatem invenire est difficillimum. VIII, 65. Veritas non nisi magno labore invenitur. VIII, 174. Si quaeratur ut dignum est, non potest se suis dilectionibus subtrahere. I, 1524. Fieri non potest, ut eam pie, caste ac diligenter quaerentibus invenienda facultas desit. I, 1049. Omnes ambientes se admittit. I, 1261. Veritas ipsa negat vel tantis ad se amfractibus, quae tam proxima est; vel tantis sumptibus, quae tam gratuita est, perveniri. II, 455. Veritas per quam voluerit creaturam, cui voluerit creaturam, ubique praesens loquitur. VI, 142, 162. Quomodo loquitur rationali creaturae. VII, 484. Noli foras ire, in te ipsum redi, in interiore homine habitat veritas. III, 154. De universis quae intelligimus, non loquentem qui personat oris, sed iustus ipsi menti praesidentem consulimus veritatem. I, 1216. Verum esse quod legit, nemo in codice aut in eo qui scripserit, sed in se erunt. II, 86. Veritas sine sono intus mentibus loquitur. III, 1784. Vox veritatis non tacet, sed vociferatur ex corde. IV, 675. Veritas quomodo potest audiri. III, 1784. Veritas res longe remota a vanorum hominum mentibus. VIII, 65. Veritas ubique praesens est, si cordis oculus ad eam pateat. IV, 254. Veritas sensibus corporeis percipi non potest. VI, 13. Veritas regulam homines vident incommutabilem. III, 22, 23. Veritatem qui incipit velle capere, caliginem patitur quam non sentiat. IV, 1955. Veritatis perspicuum intelligentiam qui vult asequi, a confessione incipit. IV, 1908. Veritatem omnem in hac vita non potest homo cognoscere. III, 1876. Quomodo tamen scire dicitur. III, 1876. Veritas non est hic quam quaerimus. VIII, 887. Veritatem nudam se jactans deponere, caecitatis arguitur. II, 1034.

Veritas nisi divina ope non percipitur. I, 940. Veritati percipiendae quomodo per Verbum incarnatum reddimus habiles. VIII, 889. Veritatis inventioni duo vitia inimica. VIII, 845. Veritatis cognitio corde mundato. VI, 510. Veritatis capax mens non est nisi a vitis libera. VI, 299. Veritati inherere non potest sordidus animus. VIII, 89. Per bonos mores nobis provenit agnitio veritatis. I, 1534. In veritatem non intratur nisi per caritatem. VIII, 507. Veritas sola possidetur cum securitate. I, 1261. Eam nemo annitit invitus. I, 1261, 1262. Veritate nihil firmius et serenius. III, 258.

Veritas doctrinae et religionis quanta cura servanda. VI, 514. Veritas, mentis castitas. VI, 545. Veritas non est facilius laedenda, quam corporis castitas. VI, 545, 546. Cur veritatem violare minus timeant homines, quam corporis castitatem. VI, 546. Veritate doctrinae corrupta nullus aut cursus aut recursus esse ad castitatem animi potest. VI, 514, 515.

Veritatis dulcedo aeterna. V, 613. Delectatio de lumine veritatis. V, 969. Veritate intelligibili et incommutabili nihil pulchrius. II, 445. Veritas Dei panis Angelorum et hominum. IV, 1742. Veritas panis est. III, 1692. Inmutabilis est. III, 1692. Panis est in hac vita, potus erit in altera. III, 1285. Panis communis, unde vivit et qui praedicat, et qui audit. V, 618. Peccatoribus panis veritatis amarus est. IV, 88. Cibo veritatis sanctae animae gaudent. IV, 89. Veritatis amator clamat suave esse, quod verum

est. IV, 1355. Veritatis amor commendatur. IV, 510, 511. Dulcis est commemoratio veritatis. IV, 1227. Veritas suavior iniquitate, sed sanis. V, 851. Veris veritas delectatur. VI, 446. Sequestrata spe futura vitae jucundum et letum fuit quibusdam praeter amorem veritatis torqueri. VI, 98. Aeterna veritas graudium cibis, qui non mutant in eum a quo sumuntur, sed e contra. I, 742. Veritas cerucentes se commutat omnes in melius, a nullo in deterius commutat. I, 1262. Veritas et dulcis est et amara: quando dulcis est, parcat; et quando amara, curat. II, 1062.

Veritas divina opugnatoribus et contemptoribus non passim aperienda. III, 1500. Veritas non est ei proponenda, qui non bono animo audit. IV, 1767, 1769, 1770. Veritas non occultanda cum intersunt aliqui ejus capaces. III, 1501. Veritas, etiam non assensuris instanter praedicanda. IX, 449, 450, 451. Et per disputationem ingerenda. IX, 449, 450, 451, 552. Etiam alienigenis. IX, 454. Veritas etiam coram ignis, non terribis non celanda. IX, 525. Ad veritatem recipiendam cogendi sunt etiam inviti. IV, 722. Confidentia praedicande veritatis, caritati tribuitur, diffidentia timori. VI, 492. Veritatis amator nullus reprehensor formidandus. VIII, 845. Pro veritatis commendatione nimiam laetor oratione toleranda. VII, 515. Veritatem qui praedicat, necesse est illudores patiatur. IV, 1768. Mortem propter veritatem alii fortiter, alii aquanimiter, alii libenter obeunt. III, 1569. Omnis consummatio est usque ad mortem pro veritate certare. IV, 1561. Canes sunt, qui non pro veritate, sed pro consuetudine latrant. IV, 176. Veritas tutius auditur, quam praedicatur. III, 1790. Veritas, causa cur discamus, necesse est, causa cur doceamus. II, 874. Ut intelligendus Psalmus xiv, 5, ubi laudatur loquens veritatem in corde. VI, 526. Item Apostolus praecipiens ut veritatem loquamur cum proximo. VI, 527. Veritatem cum proximo, id est, cum omnibus loqui oportet. IV, 189. Veritatem loqui, et loqui vanitatem. V, 68. Veritatem loquentes non audiunt illi, qui loquuntur vanitatem. IV, 1865, 1866. Veritatem praedicare nihil est, si cor a lingua dissentiat; et audire veritatem nihil est, si non auditionem fructus sequatur. IV, 812. Et illi qui verum, quod loquuntur, non credunt; et illi qui verum, quod credunt, non loquuntur, merito reprobandur. IV, 1491.

Veritati adversarium duo genera. VIII, 84. Veritatis doctrina inimica demonibus. VII, 185. Veritatem oderunt mali. III, 1860. Veritatem homines amant luceantem, oderunt redarguentem. I, 794. Quandiu blanditur et dulcis est iniquitas, amara est veritas. V, 850. Cur veritas odium parit. I, 794. Dum verum noli is cum aliqua asperitate dicitur, non ab homine, qui forte peccator est, sed a Christo emendatur. II, 150. Nemo potest veraciter amicus esse hominis, nisi fuerit ipsius inimicus veritatis. II, 667. Veritatem oderunt homines, et prophetae nescientes. V, 1427. Homines, quamvis pauci, rarius inter prospera, crebrius inter adversa aures admovent veritati. II, 958. Veritati apertissimae nemo contradicit lingua, sed vita. V, 965. Veritati a, eritissimae qui resistit, nulli alteri potius quam sibi adversatur. IX, 177. Veritati apertissimae cum quisque resistere coeperit, tunc praecidit ab Ecclesia. IX, 444. Veritas, a quovis proferatur, amplectenda. I, 981. Per quemlibet hominem datur consilium veritatis, non debet contemni. III, 619. Veritas propter se ipsam diligenda est, non propter eum a quo annuntiatur. III, 2108. Veritatem non veritate praedicantes tolerati, non falsitatem annuntiantes. VI, 527.

Veritas occultari potest ad tempus, vinci non potest. IV, 740. Veritas vincat necesse est, sive negantem, sive confidentem. II, 1049. Non bonum hominis est hominem vincere, sed bonum est homini ut eum veritas vincat volentem, quia malum est homini ut eum veritas vincat invitum. II, 1049. Non vincit nisi veritas; victoria veritatis est caritas. V, 1586. Qui vinci a veritate noli, ab errore vincuntur. V, 1586. Libertate tunc vera gaudemus, cum sublimur veritati. I, 1261. Bonum est ad eam magni Regis capi rebus veritatis. V, 1526. Cujus vita per omnia congruit veritati, is solus est qui bene atque honeste vivit. I, 1051. Veritatis violentia. IX, 678. Spes ex promissione veritatis certa nobis est. II, 217. Ut possit homo complacere in veritate, necesse est ut facta fuerit in eum misericordia. III, 604. Veritas et misericordia in Scripturis passim commendatur. III, 565. Veritas frequenter in Scripturis misericordiae comparatur. IV, 1147, 1180. Veritate humilitas sumus in mortem, misericordia instauramur in vitam. IV, 1534, 1535. Veritas in coelo, misericordia in terra. IV, 672. Veritas tamquam sentum separat et discernit peccatorem humilem a peccatore superbo. IV, 1155. Exhorto te perquam egregia ad amplexum veritatis, quae una beatos faciat. I, 1260.

Vocem quod sit. I, 888. Verum non posse comprehendi credunt Academici. I, 921. Quod rethor. I, 945. Cade

verum aut falsum. I, 891. Verum in corpore melius est, quam falsum in anima. I, 1167. Dens solus est doctor verus. I, 710. Dei est verum omne quod loquimur. I, 976. Quando verum dicitur, iustitiam Deo dicitur. I, 861. Melior est vera stipula, quam lux inani cogitatione pro suspicantis voluntate formata. III, 169. Verum, est animi pabulum. II, 63. Vera infideliter et non vera fideliter dici possunt. III, 420. Verum occultare licet aliquando contra mendacium. III, 1501. Utile est aliquando verum tacere. X, 1017. Verum tacendi vel non tacendi causa. X, 1017, 1018. Verum quando dicendum, quando tacendum. X, 1017. Verum tacere aliud est, aliud falsum dicere. IV, 83, 86. Verum tacere aliquando non est culpandum, falsum dicere nunquam concessum est perfectis. IV, 86. *Vide* Mendacium. Falsum dicere nihil licet: aliquando laudem aliud veri tacere utile est. III, 2111. Verum dicere non pœnteat, sed caute dicatur. III, 1619. Laborant homines loqui mendacium, qui veritatem tota facilitate loquentur. IV, 1811.

Versusinde Acahenicorum. I, 387, 927.

Vermes diversi. V, 112. Vermes nonnulli in aquarum scaturigine reperiuntur, et extra esse non possunt. VII, 709. Vermes nonnullos edunt quedam Venetiae regiones. VIII, 256. Vermis, Christus, quare. IV, 171. Christus vermis appellatus vel ad commendandam ejus humilitatem, vel quia vermis sine concubitu de carne nascitur, sicut ille natus est de virgine. II, 348. Vermis gehennae pro dolore animi ponitur. VII, 725. Vermis gehennae pertinet etiam ad corpus. VII, 725. Vermiculi dissecti partes moventur. I, 1069. Vermiculi dissecti motus causa inquiritur. I, 1070. Vermiculi laus. III, 156.

Versiones ab lxx. versione discrepantes. VII, 604. Versio Italica ceteris Scripturae interpretationibus latinis praefenda. III, 46. *Vide* Scriptura, Septuaginta.

Versus unde dictus. I, 1014, 1149. Versus a doctis vocatur qui duobus membris certa ratione dimensis copulatisque constat. I, 1126. Versuum terminus varius. I, 1149. Versus non debet finire pleno pede. I, 1151. Versus heroici finis. I, 1151. Quomodo versus heroicis metiendus sit. I, 1151. De senariis versuum excellentia. I, 1157. Versus senarios quomodo commodius metri oportet. I, 1158. Versus quidam ex auctoribus sui nomine appellati. I, 1107. De versu iudicat grammaticus ex auctoritate, musicus ex ratione et sensu. I, 1100. Quot temporibus minimus et maximus versus possint constare. I, 1127. Ut distinguitur versus a rhythmo et metro. I, 1116, 1147, 1151. Versus in animo, et versus in voce. IV, 120.

Verulata. III, 801.

Vetus a Russica le. IV, 253.

Vetus vir perfectissimus, vicarius praefectorum per Africam. II, 504; IX, 340.

Vespasiani duo, pater et filius, suavissimi Imperatores. VII, 168.

Vespera quomodo intelligenda in historia creationis. III, 314. Vespera et mane quomodo intelligantur ante creationem solis. III, 275. Vesperam et mane in tribus primis diebus difficile est cogitare. VII, 322. Quid significant vespera et mane. VII, 522. Vespera materiam informem significat. III, 240. Creaturarum privationem. III, 235. Peccatum rationalis creaturae. III, 239. *Vide* Dies, Mane. Vespera fit in homine, quando occidit ab eo sol iustitiae. IV, 224. Vespere caput, ubi sapientiae lumen recessit ab homine peccante. IV, 215. Vespere significat tribulationem saeculi. IV, 782. Finem saeculi designat. IV, 1562. Vesperam non habet septimus dies. V, 80.

Vesperuna officia. II, 120. Quotidie agi solent. II, 120. Vesperugo stella Veneris. VII, 720.

Vestimentum animae, corpus. IV, 1314. Vestimenta scindere lugentium erat antiquorum. III, 711. Vestimenta Christi, sacramenta ipsius. IV, 176. Vestimentum Christi ipsa Ecclesia. IV, 1952. Vestimenta linea interiora. V, 224. Vestibus lineis purpuram miscere, et uti linostima veste, quomodo iam sit peccatum. VIII, 257. Vestis summi sacerdotis, Ecclesiae sacramenta significat. III, 641. Et ipsam Ecclesiam. IV, 1754. Vestem nuptialem non habet, qui quaerit gloriam suam, non Christi. III, 1464. Vestis nuptialis, caritas. V, 562, 585; IX, 669. Vestes Christi in quatuor partes divise. V, 1086. Vestis Domini quadripartita quadripartitum signavit Ecclesiam. III, 1949. Veste muliebri qui se ostentant, iure infames et intestabiles habentur. I, 898. Lacerna, vestis genus. V, 885.

Vesta et decurum maxima, et terra, et sapiens ignis esse dicitur. VII, 120, 121. Dicitur esse Venus. VII, 121. Vestae templo nihil apud Romanos sanctius. VII, 108. In Vestae templo ignis perpetuus. VII, 77, 99, 108. Vestali foco ideo adhibita virgines, quod sicut ex virgine, ita nihil ex igne nascitur. VII, 120, 121. Veste sacra quam mutilia Urbis tuenda. VII, 99. Templi Vestae conflagratio. VII, 99. Vestales stupri accusata, ad pudicitiae testimonium, cribrum

aqua plenum ad iudices suos portavit. VII, 294, 774. Vestales sacerdotes in stupro detecte vivere defebantur. VII, 82.

Veterani milites ut paucos dies quietos habeant, quanta patiuntur. IV, 573.

Veteris hominis aliquid portamus usque ad ultimum mortis. V, 202. Veterem hominem exuere, et novum induere. V, 81. Veteris hominis crucifixio in cruce Domini designatur. III, 2069.

Vetustati quomodo novitas successit. VI, 677. Vetustas est carnalitas. V, 1250. Vetustas nostra ad petram Christum conteraenda. IV, 812.

Vetustum puerum miserabilem etiam impiis, Paulino commendat August. II, 124.

Vexilla Romana, aquile, dracones, etc. IV, 933.

Viae Domini investigabiles, misericordia et veritas. II, 876; IV, 728, 1776. Via sacra, quae. VII, 569. In sancto via Dei. IV, 978. Via iusta non est, nisi in conspectu Domini. IV, 1593. Via Dei, fides recta. II, 979. Via porrecta est ad peregrinos. III, 2054. Aliud est duci ad viam, aliud deduci in viam. IV, 1092. Vias Domini custodire quis dicitur. X, 505. Declinare et discedere a viis Domini quid. X, 505. In via es, memento peregrisse te aliquid, restare aliquid; divertisse te ad defectionem, non ad defectionem. IV, 326. In via noli remanere, noli retro redire, noli deviare. V, 926. Melius ita claudis in viam, quam cursor extra viam. V, 926. Qui in via non currunt, quanto plus currunt, plus errant. V, 777. Melius est in via claudicare, quam praeter viam fortiter ambulare. V, 778. In Christo ambula, ne offendas, ne cadas, ne in via remaneas, ne retro respicias, ne a via recedas. V, 932. In via nostra nulla insidia, sed iuxta viam. V, 778. Has ideo permissus est inimicus ponere, ne viam deseras. V, 778. Via Christi in medio laqueorum; laquei a dextris, prosperitas, laquei a sinistris, adversitas. IV, 1839. Via lata et spatiosa, quae. V, 1648.

Via peccatorum quae. V, 1897. Via peccatorum laetatur, quia latitudo ejus videtur, finis non videtur. IV, 1897. Via impiorum felicitas transitoria, finita via perfecta est felicitas. IV, 569. Via peccatorum non tribuitur, quod a deviantem committitur. IV, 1508. Angusta via quae ducit ad vitam, nisi dilatato corde non curritur. IV, 1850. Angusta via est laboranti, lata fit amanti. IV, 1550. Via angusta paucorum est. III, 2122. Cum in itinere Dei faciliora et fructuosa ignavia formidine fugiuntur, in itinere saeculari duriora et sterilia arduo laboro tolerantur. II, 1071. Via spinosa pedibus Apostolorum contrita, facta est lenior secuturis. V, 1298. Veritas a philosophis huius saeculi inventa, non via. V, 776. Via Christus. V, 777, 780. Parum erat Deo, si Filium suum faceret demonstratorem viae; ipsum viam fecit. IV, 1447. Viam demonstrat lucerna prophetica, et Dominus in carne tanquam in testa. IV, 1834. In via ambula ad prophetiam, ambula ad verba Dei, ambula ad formam servi, perducis ad formam Domini. IV, 1834. Via nostra caritas est. IV, 1837. Via caritatis nihil excelsius, et non in illa ambulat nisi humiles. IV, 1837. Via testimoniorum Dei, Christus. IV, 1515. Viae humilitatis, vitae. IV, 143. A virtutum via non recedendum propter insatiables male vivendum. IV, 1151, 1152. Viae et via in Scripturis leguntur, quia omnes una. II, 595. Viae et sepes quid in Evangelica parabola significant. IX, 723. Viam docet, in idea nulliora literis plena. V, 1347.

Viatore hic sumus: quid nos ea ratione deceat. V, 926. Viator perfectus quis. X, 164, 235, 602. Viatorum cautus. V, 1193.

Vidor Manichaeus. VIII, 56.

Vicinari. IV, 520.

Victimae veteris Testamenti cur sine vitio quaerebantur. X, 405. Victimae cruentae Christianorum, quanam sint. VII, 280. Victimae sacras imponis in aram conscientiae, dum corde Deum laudas. IV, 1746.

Victimare. III, 967.

Victor Papa. II, 196.

Victor episcopus provinciae Casariensis a primatu excluditur, eique nusquam nisi in diocesi ejus ab aliquo commendatur Episcopo. II, 953.

Victor episcopus. II, 739, 781.

Victor epis opus. II, 739, 781.

Victor alius episcopus. II, 739, 781. Victor quem Aug. fratrem vocat, cui gratias agit. II, 153.

Victor Aliburitanus ep. IV, 582.

Victor ab Assuris. X, 253.

Victor Aulidi. IX, 315, 385.

Victor de Castello. IX, 513.

Victor Iossor. IX, 515.

Victor fullo dedit folles viginati ut factus esset presbyter. IX, 514.

Victor a Garbe. IX, 511.

Victor a Gor. IX, 227.

Victor grammaticus. IX, 513.
Victor Nebriidi frater. II, 74.
Victor ab Octavo. IX, 257.
Victor Proculiani presbyter. II, 153, 154.
Victor a Russicade. IX, 511. Traditor. IX, 612. *opp.* 775.
Victoria est subjectio repugnantium. VII, 657. Nature hae vox est, ut subjugari victoribus maluit, quibus contingit vinci, quam bellica omniatium vastatione deleri. VII, 560. Victoria munus solus veri Dei. VII, 125, 440, 441. Victoria ex hostibus ad unius Dei veri voluntatem arbitriumque pertinet. VIII, 448, 449. Victoria quatuor tenendum. VII, 440, 441. Quo animo civitas terrena quaerit victorias. VII, 444. Non semper meritis eorum qui vincunt, sed peccatis eorum qui vincuntur, quodque tribuenda victoria. VII, 522. Victoria cum malis provenit divino iudicio victis humiliat, vel emendans peccata, vel puniens. VII, 645. Victoria terrene aut mortifera, aut certe mortales. VII, 440. Victoria perfecta de universis machinis inimici. V, 1252. Victoriam nostram non ex Dei adiutorio esse, sed ex libero arbitrio, Coelestis doctrina. X, 545. Hoc reprobat sancta Synodus, et ipse Pelagius. X, 545, 546. Victoria quia peccatum vincitur, nihil aliud est quam donum Dei. X, 887. Quisquis viribus suis vincere se posse praesumpserit, etsi videtur vincere patientia, vincitur a superbia. V, 1255. Christus habebat de te sibi tentationem, de se tibi victoriam. IV, 724. Victoria sermonis divini. IV, 1936. *vide* Vincere.
Victorum vitrea laetitia, fragiliter splendida. VII, 414. Mala vota sunt optare habere quem oderis vel quem timeas, ut possit esse quem vincas. VII, 424. Victorem videri disputatione, quam non magnum. II, 1048.
Victoriana villa. VII, 765.
Victorianensis fundus. V, 1581.
Victorianus Carchabianensis, sive Carcavianensis. IV, 580; IX, 507, 528, 550. Unus ex XII episcopis, qui Maximiano contra Primum adhæserunt, damnatur a concilio Vagiensi. II, 414.
Victorinus Mustitanus episcopus catholicus. IX, 637.
Victorinus a Thabracha. IX, 217.
Victorinus. VIII, 667.
Victorinus Leptimaguensis episcopus. IV, 381.
Victorinus Munatianensis episcopus. IV, 380.
Victorinus subdiaconus, qui patefactus Manicheus, coactus, de clerico in gratia deiectus, ac de civitate pulsus sit, etc. II, 1055.
Victorinus Rhetor urbis Romæ, vertit in linguam Latinam libros Platoniorum. I, 750. Victorinus statuam in Romano foro meruit. I, 750. Victorinus legit sacram Scripturam et libros Christianorum, ac publice profitebatur fidem. I, 750. Scholam deserit ob legem Juliani, qua vetitum est Christianis docere litteras et oratoriam. I, 755.
Videre. Verbo videre utitur ad omnium sensuum operationes significandas. II, 599. Tria sunt genera rerum quæ videntur, unum corporali, alterum simile corporali, tertium ab utroque discretum. II, 457. Bene vel male videre an de exterioribus oculis dicatur, an de interioribus. X, 569. Videre inter et credere hoc interest, quod præsentia videntur, creduntur absentia. II, 599, 600. Aliter Deus, aliter homo, videt creatura. I, 868. Videre Dei idem ac misereri. IV, 264, 295, 296. Videre Deum peccata, idem atque punire peccata. IV, 264. Videndi libido. X, 770. *vide* Visio.
Viduitatis bonum excellentius bono conjugii. VI, 452. Viduitatis sancta professio. VI, 451. Viduitatis professione non damnamus secundas nuptias. VI, 455. Exhortatio ad viduitatis bonum. VI, 445. Comparatio inter triplices viduas. VI, 440. Viduam bivanam aliando preferendum esse vivere. VI, 440. Vidualis vita in sexagenario tractu significata. VI, 425. Bonum viduitatis non minuitur laudato bono conjugii, sed augetur. VI, 455. Viduae quibus operibus debeant incumbere. VI, 447. Viduis diligenter orationum cura velletur injungi. II, 506. Viduae ab avaritia caveant. VI, 447, 448. Delicia spiritalis sat eis loco carnalium. VI, 447. Vidua vera dicitur, quæ non habet a quibus sustentetur. III, 766. Vidualis habitus a matronali distinctus. II, 4081. In negellis vestibus esse innuitur. II, 1081. Viduarum fuerunt certa vestimenta temporibus Patriarcharum. III, 585. Viduae esse te videntur, sed robustius est audiam earum. IV, 1726. Viduas et pupillos Deus custodit. IV, 1896, 1897. Vidua est omnis anima, quæ intelligit se desertam omni auxilio, nisi solus Dei. IV, 1725. Vidua Dei est anima quæ in solo Deo confidit. IV, 1897. Tota Ecclesia una vidua est. IV, 1726. Vidua Ecclesia est desente sponsa. IV, 1897.
Vigilantia. Plebs Vigelitana Episcopum in pleno Africæ concilio degradatum suscipere constanter reruit. II, 254.
Vigilantia commendatur. V, 580. Vigilantia et oratio ex

gratia. X, 170, 171. Vigilandum semper. IV, 1606. Vigilat hostis, dormis tu. IV, 801.
Vigiliae spatium non habet amplius quam tres horas. IV, 1144. Vigiliae ternarum horarum in castris. III, 718. Vigilia noctis quarta quid significet. V, 476.
Vigiliae sacrae. V, 1087. Vigiliae ad sacram solemnitate. IV, 1999.
Vigiliae Maximiani. V, 1598.
Viginti martyrum basilica. V, 799. Viginti Martyrum natale. V, 1447.
Vilescat totum quiddid præter Deum est. IV, 252.
Villaregium. IX, 475.
Vincere hominem hominis bonum non est; sed bonum est homini ut homo veritas vincat volentem, malum ut vincat invitum. II, 1049. Vincti a veritate, nihil gloriosius. IV, 689. Vincit cum vincti videatur, quisquis cedendo ad id pervenit, quod non amittit invitus. III, 165. Vincitur utilitor, cui licentia iniquitatis eripitur. II, 531. Vincti ab homine non potest, qui vitia vicerit. III, 160. Invictus est, qui id solum amat, quod amanti eripi non potest. III, 160. Et qui cohaeret Deo. III, 162. Magni interest quid vincat in nobis. X, 591. Vincti potest carnis voluptas, quomodo. X, 804. Vincitur iniquitas, non viribus nostris, sed adiutorio Dei. IV, 542. Vincimur pugnautes contra peccatum, nisi divinitus adjuvemur. VI, 271. Vincens eum qui vincere solet, si habitat in te qui vincti non potest. III, 2006. Vincimus per eum qui dilexit nos. V, 1561. Qui prior vicit, faciet etiam te secundo victorem. IV, 1521. Qui in nobis vincti sumus, in Deo vincimus. IV, 1521. Leo victus est sæviendo, Agnus vicit patiando. IV, 1958.
Vincitius Martyr ubique vinctus. V, 1252. Ejus laudes. V, 1252. Natalitia. V, 51, 1552. Vincitii natalem nulla regio non gaudet celebrare. V, 1257.
Vincitius. IX, 559.
Vincitius episcopus. II, 739, 781.
Vincitius a Thibari. IX, 225.
Vincitius Victor prius Donatista, vel potius Rogatista. X, 510. Vincitius cur Victorius nomen voluerit esse suum cognomen. X, 775. *adm.*, 475.
Vincitii nomen unde Victor sibi sumpserit. X, 511. Vincitius Victor scripsi de origine animæ adversus Augustinum. I, 635. Vincitii Victoris libri duo ad Petrum. X, 495. Vincitii errores. X, 521. Vincitius modeste ab Augustino correptus resipuit. I, 635. Donatistarum vel Rogatistarum divisione liberatus. X, 505. Ex Rogatistarum factione ad Ecclesiam catholicam conversus. X, 475. *adm.*, 475.
Vincitius Carten. prius Rogati presbyter. II, 545. Ac postea successor. II, 521. Sedet Cartennis cum decem Rogatistis. II, 551. In Mauritania Caesariensi. II, 552.
Vincula sapientie prima aliquantulum dura; ultima nec dura, quia dulcissima, et media quia finissima. II, 104. Vincula mundi asperitatem habent veram, inmunditatem falsam, etc. II, 104. Vincula ferrea, timor; aurea, amor. IV, 1958.
Vindemialis episcopus. X, 441. *Not.* I. A Valerio Comite epistolam reddidit Augustino. II, 926.
Vindicianus senex medicus. I, 695. Qui proconsulem totam agonisticam Augustino imposuerat. I, 695. Vindicianus Augustinum ab astrologorum nuntiis revocare satagit. I, 695, 757. Vindiciani medici remedium, uno tempore profuit, altero nocuit. II, 526.
Vindicta Dei, ira ejus dicitur. IV, 710. Vindicta peccatorum certissima. I, 1281, 1295. Vindicta citissima post peccatum. I, 1292. Dedecus peccati in rerum natura ne quidem puncto temporis existit sine decore vindictæ. I, 1292. Quare Deus vindicat occidendo in quos voluerit; secus vero homines. VIII, 159. Jus vindicandi peccata hominum in Deo probat nos a Deo conditos. I, 1244. Necesse est ut Deus in injustum vindicet. IV, 234. Vindicta in peccata Deus, si justus est. IV, 580. Cum Deus hoc tempore vindictam neque nemini, neque omnibus retribuatur. IV, 235. In filios damnationis Deus vindicat iratus, in filios autem gratiæ vindicat propitius. X, 166, 167. Aliquando ad hoc vindicat Deus ut perbeat; aliquando ad hoc vindicat ut damnet. IV, 710. Quiddid divinitus ante ultimum peccatum videretur, non a talium hominum, sed ad medicinam valde credendum est. VIII, 175. Soli munitur quia Deus non vindicatur in malis, ne inter illos sis, inter quos vindicatur. IV, 1196. Noli, quia tu transisti, velle misericordia Dei pontem subvertere. IV, 1196. Vindicta ultima iuste possidetur, quando nullus jam restat correctionis locus. II, 550. Vindictam Dei usque ad tertiam et quartam generationem procedere quomodo intelligendum. VIII, 137. Adversus vindictas temporales, quæ sunt in veteri testamento, sæviabant Manichæi. III, 1265. An sibi adversa quæ duo testamta in corpore ad vindictam pertinet. VIII, 159. Quomodo sancti vindictam desiderant. IV,

1017. *Vide* Malum reddere. Vindicare se quomodo electi Dei deprecantur. III, 1539.

Vindicta quædam est iusta. VIII, 363. Vindictæ officia possunt implere boni bono animo. III, 1526. Vindicta in aliquem inimicum cum caritate potest procedere. VIII, 138, 159, 160. Vindicta nulla debetur nisi peccato. X, 166, 167. Vindicta peccati duplex, concomitans et consequens. VIII, 594. Vindicta an et quomodo fieri debeat. IX, 85. Vindictæ corporales quo animo factæ a viris sanctis. III, 1262. Vindicta quæ ad correctionem valet, non vetatur. III, 1261. Vindicta et in corpus et in animum potest exerceri. VIII, 175. Quomodo vindicandum. VIII, 161. Vindicandum non nisi auctoritate divina. VIII, 161. Rectus vindictæ modus, quis. I, 1006. Vindicta quatenus a principibus exserenda. VII, 471. Excesus in vindicta. VII, 107. Vindicta facile modum excedit. III, 1258. Conceditur ut vindictes te, quia iustum est; vide utrum non habeas quod in te vindicetur, et vindica. IV, 1525. De iustitiam vindictæ non reprimunt, sed superbiā vindictæ extinguunt. IV, 1525. Inaniter se jactat, qui cum et ipse homo sit, cupit se de homine vindicare, et cum superare hominem palam querit, occulte a diabolo superatur. IV, 99.

Vindicatio quid. VI, 21. Hanc vis innata inseru t. VI, 20. Vindictæ libido quam iniqua. V, 396. Vindictæ libidinem superbia facit. V, 654. Vindictæ solitium quæri solet in illo, quod restitui non potest. III, 1261. Vindicta alieno malo animum passit. II, 186. Vindicare est malo alieno pasci. V, 1057. Vindictæ cupidus de aliena pœna querit medicamentum, et invenit grande tormentum. V, 684. Horrenda tentatio, velle vindicare. V, 591. Vindicta non querenda. III, 708. Non præterita vindicando pascere iram nostram studemus, sed misericorditer in futurum consulendo satagimus. II, 517. Vindictæ appetitus exemplo Christi coercendus. V, 54, 596, 424, 684. 1396. Christianus non libidine ulciscendi pœnam irrogare debet. II, 591. Vindicare se non didicit Christianus, sed tolerare. IV, 255. Cavendum est ne vindicandi cuius iditate amittatur patientia, quæ iuris habenda est quam omne quod potest etiam invito inimico auferre. III, 550. Absit a corde Christiano, ut libidine ulciscendi ad pœnam cuiusque rapiatur. II, 591. Vindictam de inimico acriter deprecantes a Deo, corriguntur. V, 1058. Præceptum de donanda omnino vindicta quod d insinuat. VIII, 564, 567.

Vinea a Deo plantata. V, 551. Operarii ad vineam conducti. V, 320.

Vini primitiæ simulacris libatæ. III, 2085. Vinum quare non bibunt Severiani. VIII, 50. Vinum bibere non religio, sed sacrilegium est Manichæis. VIII, 557, 579. Vinum non bibunt Manichæi, licet vascantur uviv. VIII, 57. Vinum non bibere cur bonum dixit esse Apostolus. VIII, 149. Vinum siue mensura potare posse, putatur vel Dei donum, vel certe suave, blandum et licitum bonum. V, 828. Qui hoc potest, viri fortis accipit nomen: tanto nequior, quanto sub poculo inivictor. V, 828. Vini abstinencia in Quadragesima. V, 1015, 1052.

Vipera. Judæi ex moribus dicti generatio viperarum. V, 679.

Viri et uxoris prima societas. VI, 575. Viro uni iures feminae an licite jungantur. X, 419. Cui viro iures uxores habere aliquando licuit, nunquam uni feminae plures viros. VI, 587. Quare. X, 419. Viri adulteri gravius puniendi quam adulteræ uxores. VI, 474, 475. Virorum impudicitia peior. VI, 475. Viri mulieribus præire in pudicitia debent. VI, 486. Ad viros pertinet et virtute vincere et regere exemplo feminas. VI, 475. Vir caput mulieris, præcedere eam debet in omnibus factis bonis. V, 77. Vir in eo quod male facit, non est caput mulieris. V, 85. Viri dominatio an pœna feminae, an ordo naturæ. X, 1566. Vir uxori, non ad illudendum inbecilliorum sexum, sed sinceri amoris lege præficitur. I, 1556. Vir ad regendum uxorem, animo carnem regenti similis esse debet. VII, 445. Viri est imperare, feminae obtemperare. III, 1595. Viri sanguinum sunt qui oderunt fratres. IV, 1801. Per virum a sexu honoratiore homo intelligitur, modo locutionis quo significatur a parte totum. IV, 1511.

Virata mulier. III, 965.

Vires. Nihil sibi tribuendum de viribus suis. III, 604. *Vide* Vis.

Virga. De virga quam multa et mira fecit Christus. VI, 698. Virga Maria, virga Christus, virga crux. VI, 698. Virga Moysi in serpentem conversa quid figuravit. V, 61, 67. Figura Iuit passionis Dominice. IV, 953. Virga in arca inclusa, symbolum potestatis. III, 655. Virga disciplinæ. V, 1649. Reguntur etiam boni in virga ferrea. III, 1075. Virga regni Christi regit spirituales, conterit carnales. IV, 505. Melius est erudiri in virga patris, quam in blandimento perire prædonis. IV, 1151. Virgarum colores quas variavit Jacob, afficiendo transieunt in animas pecorum matrum.

X, 812. Virgarum verbera, coercionis modus a magistris, a parentibus et ab episcopis sæpe in iudiciis adhiberi solitus. II, 509. Adhibetur et ad inquisitionem criminum. II, 509.

Virgilius Poeta. I, 671; VIII, 1047, 1050, 1079. Mantuanus rhetor. II, 82. Romanis verba vendeat. V, 623. Virgilius multam historiam vetusta auctoritate roboratam legerat. II, 84. Virgilius ab Augustino laudatus. III, 2089. Virgilius cur a pueris legitur. VII, 16. Virgilius duo versus in Christum apripue convenientes. II, 521, 1075; VII, 505. Virgilius sententia de pœnis post mortem. VII, 727. Virgilius locus. V, 622. Alter ei contrarius. V, 623. Virgilius loci. II, 81, 84; VI, 259, 242, 255, 588, 595, 601.

Virginitas nomen accepit ab abstinentia ab illicitis. V, 574, 575. Virginitas cœlestis vitæ imitatio. VI, 398. Angelica portio est, et in carae corruptibilibus incorruptionis perpetuæ meditatio. VI, 401. Virginitas corporis etiam ipsa est spiritalis. VI, 400. Virginitas inde honorata, quia Deo dicata. VI, 400. Votum virginitatis. VI, 412. Virginitatis consignatio. II, 229. Virginitatem ab ineunte ætate quidam vovent. IV, 967. Virginitatem voventium amplior in Ecclesiæ gradus. III, 1459. Virginitatem voventes non sunt sine nuptiis. III, 1459. Quales esse debeant virginæ quæ jam votæ sunt, ostendit Ambrosius. III, 115. Virginitatem qui voverunt, Angelorum vitam ducunt in terra. V, 736. Hoc incipiunt esse ante mortem, quod ceteri post resurrectionem. V, 736. Nec ad ipsa quæ permissa sunt, frenos concupiscentiæ relaxent. V, 736. Virginitas professionis laus. II, 645. Virginitas, opus est supererogationis, non præcepti. VI, 412. Virginitas jure divino pia nuptiis anteponitur. VI, 397. Virginitatem etiam sanctimonialium et continentiam virorum sanctorum cœlibem vitam eligentium, castorum conjugiorum meritis adæquabat Jovinianus. I, 659; VIII, 45. Virginitas quæ non est præcepta, plus est quam conjugalis pudicitia quæ præcepta est. X, 557. Virginitas præferenda conjugio. X, 142. Nuptiis præfertur. X, 416. Nulla ei fecunditas conjugalis comparanda. VI, 399, 400. De virginitate et conjugio errores duo contrarii, alius virginitati æquans nuptiis, alius eas damnans. VI, 405, 407. Virginitas sic præferatur, ut non nuptiæ damnentur. VI, 404. Virginitas nuptiis non tanquam malo bonum, sed tanquam bono melius anteponitur. X, 1418. Virginitas et pudicitia non vera, nisi quæ veræ fidei nancipatur. X, 416. Virginitatem custodire quam pudicitiam conjugalem plus est. X, 557. Quod Catholici sanctam virginitatem nuptiis præferebant, eos olim Jovinianus Manichæos appellabat. X, 458. Virginitati non ideo conferendum conjugium, quia virginis parit. VI, 401. Virginitatem omnium decus est unitus virginis partus. VI, 598, 599. Virginitas filius et virginum consensu, Christus. VI, 597. Virginitas dignitas quomodo cepit a matre Domini. V, 548. Nativitas Christi secundum carnem de virgine significavit membra illius secundum Spiritum de virgine nascitura. VI, 599. Virginitas illum solum decenter parere posset, qui in sua natiuitate parem habere non posset. VI, 599. Virginitas Mariæ voto dicata Deo, antequam de concipiendo Christo audisset. VI, 598.

Virginitas turpis est sine virtutibus. IV, 968. Virginitas humilitate tuenda. VI, 596. Virginitas humilitas maxime commendatur. VI, 412, 415, 414. Virgines quanto magnæ sunt, humiliter se in omni us. V, 1020. Quanto sanctiores, tanto sint humiliores. VI, 427. Melius est humile conjugium, quam superba virginitas. IV, 968, 1280. Virginitas qua ratione humilitas exercenda. VI, 426, 427. Quid cogitandum virgini, ut veraciter se non audeat mulieri aut conjugatæ præferre. VI, 422. Ut non infletur virgo, cogitet se forte non posse pro Christo pati, quod possit conjugata. VI, 424. Prima humilitatis cogitatio, virginitatem haberi ex Dei dono. VI, 420, 422. Virginitas custos Deus, qui eam dedit, apud humiles quiescit. VI, 426. Virgines conjugatos sanctos patres non contemnant. VI, 597. Non se arbitrentur iis meliores. VI, 594. Nec se esse hic sine peccato. VI, 425. Virginitatis custos caritas; locus hujus custodis, humilitas. VI, 426. In sola caritate custodia castitatis. III, 2141. De conjugio, viduitate et virginitate multæ perplexitates. VI, 442. Corrupta corde, frustra virgo est corpore. IV, 1168. Virginitas in carne paucorum est, omnium debet esse in corde. IV, 1920; V, 575. Virginitas sacra si per inipudicam pereat voluntatem, ad pudicitiam rediri potest, ad virginitatem non potest. X, 1545, 1544. Virginitas amissa nulla carnis fecunditate compensatur. VI, 400. Virgo quæ si nuberet, non peccaret; sanctimonialis si nupserit, Christi adultera reputabitur. IV, 1058.

Virginitas carnis, corpus intactum; virginitas cordis, fides incorrupta. IV, 1920.

Virginitas mentis. V, 1495. Virginitas mentis, fides, spes, caritas. III, 1499. In fide omnes virginis esse debent. V, 1064. Virginitas fidei est in conjugatis. V, 574. Virginitas extra Ecclesiam nihil prodest. IV, 515. Virginitas Ec-

clesiæ. V. 1005, 1010, 1065. Virgo tota Ecclesia dicitur. IV, 1920; V, 575.

Virginitas commendatur. V, 996. Virginitate a liberam esse Christus voluit. VI, 598. Virginitas non præcepto, sed consilio commendata ad promerendam singularem gloriam in vita futura. VI, 102. Virginitas non propter hanc vitam, sed propter futuram diligenda. VI, 107. Fidelis et pia virginitas magna magnique honoris meritum apud Deum habet, unde. III, 597. Qui virginitatem servavit, non continuo censendi sunt omnia Legis et Evangelii præcepta custodire. X, 557. Virginitatis euconium. III, 112. Ambrosius virgines ad suscipiendam virginitatis propositum magno accendit eloquio. III, 115. Augustini liber de sancta virginitate. I, 640. Virgo nomen integritatis, non caritatis. III, 192. Virgo nomen a talis est secundum eloquium Hebræum. III, 575. Virgines aliquando mulieres appellatæ. III, 529. Virginitas ejusdem integritatem obsequi velut manu explorans eam erudit. VII, 52. Virgines honorabilissimas meorum Christi. III, 1499. Inter virgines computatur quisquis corruptionem per sensus non admisit. IV, 1920. Quis puer abstinere ab illo sensu motibus. V, 574. Virginitas sanctarum gloriosa certamina. X, 724. Virgines propria et excellenti sanctitate nominatæ, dicuntur etiam Sanctimoniales. V, 574. Multitudo earum. V, 574. Virgines sanctas amor facit. V, 885. Multe etiam parentum suorum contrarios conatus, igne superni amoris superant. V, 884. Timor ipsas virginitatis necessarius, non timor secularis aut servilis, sed timor Dei castus. VI, 418. Virginitas adhuc de ipsa integritate iudicandæ danda præcepta sunt. VI, 415. Virgines quas iungit professionis et propositi, melius nuberent quam uerentur. VI, 415. Inter virgines Dei consecrari non potest post baptismum, quæ catechumena fuerit vitata. VI, 587. Obediens mulier inobediens virgini præponenda. VI, 422. Obediunt conjugata minus obediunt virgini præpocenda. VI, 592, 595. Virginitas Mariam imitanda proponitur. V, 1011.

Virginis uterus, thalamus sponsi. IV, 161. Thalamus conjugationis nuptialis Verbi et carnis. IV, 498.

Virgines elegantiore vestitu lacere hominibus studentes reprehenduntur. VI, 415. Virgines non solo habitu vestis professionem suam tenentes. X, 799. Virginitas numerositas major apud Catholicos, quam mulierum. VIII, 492.

Virgines et ipsæ sicut matres Christi. VI, 599. Virginitas in ortu Christi unde causa gaudii. VI, 664. Virgines sponsum toto corde ament. VI, 427, 428. Virginitas gloria futura major et propria quedam in cælis gaudia. VI, 410. Sequi Agnum quocumque erit, præponitur virginitas. VI, 411. Virginitas cunctum quod nemo alius potest dicere. VI, 410. Virgines fructum sexagesimum re erunt. III, 1525. Virginitas vita an in contentu fructu indicata. VI, 425. Exhortatio ad Virgines. III, 112. Martyr Cyprianus de habitu virginitatis, non de suscipiendo virginitatis proposito scripsit. III, 115.

Virginitas sapientum et futurarum parabola explicatur. II, 571, 572; V, 575; VI, 44, 45. Virgines quinque ex Evangelio, omnes animas intrantur in regnum eorum significat. IV, 1920. Virgines oleum non ferentes. V, 804. Virgines fatue sunt, quibus conscientia non sufficit. IV, 1921. Et quæ excitantur ad bona opera, non robore bonæ conscientie, sed incitamento lingue alienæ. IV, 1921.

Virgini Coelesti ludi exhibebantur. VII, 50.

Virginitas dea. VII, 122, 188.

Viride agri allegoria. III, 198.

Virtus a viro cognominata videtur. II, 894, 1257. Virtutem deam fecerunt gentiles. VII, 127. Virtus non est dea, sed donum Dei. VII, 128.

Virtus animi quid. V, 812. Virtutis definitio ex Cicerone. X, 747. Virtus dicitur habitus et quasi sapientis animæ qualitas. I, 1514. Virtus est animi habitus naturæ modo atque rationi consentaneus. VI, 20. Virtus dicitur equalitas quedam vite, rationi undique consentientis. I, 1050. Virtus dicitur, vel recta vel perfecta ratio. I, 876. Virtus est frui fructibus et utendis uti. VI, 19. Virtus creaturæ rationalis, conversio ejus ad incommutabile bonum. II, 561. Virtus ars bene recteque vivendi. VII, 128, 258, 789. Virtus ars ad immortalem pervenire felicitatem. VII, 128, 258, 789. Virtus ordo est amoris. VII, 157, 168. Vera et invieta virtus caritas. V, 1597. Virtus est caritas qua id quod diligendum est diligunt. II, 671, 675, 759. Virtus ad beatam vitam ducens nihil est nisi summus amor Dei. I, 1522.

Virtus vera quæ. VII, 156, 656. Virtutem veram in quo ponebant Pythagoræ et Platonici philosophi. X, 745. An qui naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, veras virtutes habeant. X, 750. Ipsa est vera et sola virtus, quæ non militat typo, sed Deo. V, 1295. Virtus nulla vera sine vera pietate. VII, 166, 651. Si quid laudabile in homine naturaliter eminet, non nisi vera pietate purgatur et perficitur. VII, 77. Virtutes a vitis non officiis, sed finibus discernun-

tor. X, 749, 751. Virtutes veræ Deo servire debent. X, 749. Virtutes nisi ad Deum referantur, vitia sunt potius quam virtutes. VII, 636. Quidquid homo veluti recte fecerit, nisi ad pietatem quæ ad Deum est referatur, rectum dici non oportet. VI, 201. Virtus animi a Deo est. V, 812. Virtus animi non facit beatum, sed qui virtutem dedit. V, 812. Virtutes veræ non sunt, quæ felicitatem æternam non intendunt. II, 670. Et quæ ad veram beatitudinem consequendam homini non prosunt. X, 747. Virtutes Christianæ persuadendæ fuerunt non tantum propter civitatis terrenæ concordissimam societatem, verum etiam propter adipiscendam sempiternam salutem. II, 535. Virtutes sine fide veræ non sunt. X, 750. Virtutes infidelium non sunt veræ. X, 751. An sint dona Dei. X, 744. Objectioni Juliani virtutes infidelium defendentes satisfactæ. X, 751. Virtutes Paganorum ex inani gloria steriles. II, 710. Virtus vera non est, quando gloriæ servit humanæ. VII, 166, 167. Virtutes tam turpiter servantur humanæ gloriæ, quam corporis voluptati. VII, 166, 167. Virtutes ad se ipsas relatæ, inflatæ sunt ac superbiæ. VII, 636.

Virtus propter se expetenda est. VII, 626. Propter se solum petenda. VI, 21. Virtus omnia appetit propter se, etiam se ipsam. VII, 626. Virtus bene utitur et se ipsa et ceteris quæ faciunt hominem beatum bonis. VII, 626. Virtus omnium bonorum vel animi vel corporis nihil sibi preponit. VII, 626. Virtus progenia seu bona nature propter se ipsam diligit, utiturque et iruitur. VII, 625. Virtutibus nemo male utitur. I, 597, 1267. Virtutem non nuncunt corporis bona si minuuntur. VII, 51. Anima quæ se sequitur ut virtutem adijceatur, stultum aliquid sequitur. I, 1514. Virtus nihil hic agit, nisi perpetua bella cum vitiis. VII, 629. Virtus perpetua bella cum vitiis agit, non ut hæc vita car. at miseris, sed ut spe futuri sæculi sit beata, sicut et salva. VII, 651. Si animam corpus corruptibile non gravaret, non conaretur homo in virtutem, sed sine conatu Deo suo facile et feliciter obediens. X, 1515. Virtus ab animi sede membris corporis imperat. VII, 50. Virtutes qui ex spiritu Dei habet, etiam inimicos diligit. VII, 127.

Virtus in animæ bonis est excellentissimum bonum. VII, 626. Nihil hic in homine melius virtute atque utilius reperitur. VII, 651. Nullum bonum esse hominis præter virtutem voluit Stoici. VII, 258. Vera virtus nisi in justo esse non potest. X, 745. Virtutes sunt bona bonorum. X, 211. Virtus animam facit optimam. I, 1515. Virtutes, quibus recte vivitur, magna bona sunt. I, 597, 1267. Virtus aut vitium, ratio propter quam diligamus aut odio habeamus. III, 1859. Virtus quomodo in infirmitate perficitur. X, 742. Virtutis perfectio non est desperanda. X, 675.

Virtutes quæ sunt in animo humano, non separantur ab invicem. VIII, 927. Virtutes insep-arabiles esse omnibus philosophis placuit. II, 755. Eaque sententia probatur. II, 755, 756, 757, 758. Virtutum connexionem Zeno tenuit. X, 1065. Etsi virtutes sint connexæ, una tamen major est altera in uno eodemque homine. II, 740. Virtus non est hic sine aliquo vitio. II, 757, 758, 740. In magnis animis quedam virtutes vitis parvorum sunt similis. VIII, 417. Virtuti unicuique finitimum vitium reperitur. VI, 21, 22. Virtutes due hic necessariae, continentia et sustinentia. V, 255.

Virtutis species quatuor. VII, 127. Virtutis partes quatuor, prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia. VI, 20, 51. Virtutes agendæ vite quatuor, prudentia, etc. IV, 1065, 1066. Virtutum theologiarum ordo et connexio. IV, 261. Ex vario affectu amoris Dei nascuntur virtutes illæ quatuor, prudentia, iustitia, etc. I, 1522. Quæ definiuntur. I, 1255, 1552. Officia quatuor virtutum ad dilectionem Dei tendunt. I, 1550. Flumen paradisi terrestri in quatuor partes divisum significat quatuor virtutes. III, 205. Virtutum gradus distinguendi ab illo qui sacris Scripturis animum intendit. VI, 54, 55. Virtutes inesse possunt et in habitu et in opere. VI, 590. Virtus vel sapientia luci vitium vel stultitia tenebris comparatur. II, 758.

Virtutes. Iustitia, continentia, etc. non ex viribus nostris. II, 849, 850. Virtutes nostræ sunt, non res quas dare vel eripere casus potest. I, 916. Virtutes quibus animatur, ex Deo sunt. III, 1685. Virtus nobis non erit, nisi adsit Deus, quo juvemur. II, 669. Nemo recte agit, nisi divino adjuvetur auxilio. VII, 659. Virtus non est ab homine; sed super hominem, quod facit hominem beatum vivere. VII, 636. Virtus quæ dicitur nostra, Dei est bonitate nobis concessa. VII, 590. Virtus quæ Dei bonitate nobis concessa, non nisi gratia Dei tribuenda. VII, 167. Virtus sola Dei gratia donatur. VII, 128, 258, 789. Virtus vera donum est gratiæ. X, 762. Quæ virtutes dona Dei esse negant Pelagiani. X, 745. Virtutes omnes et gratias nunquamque posse habere, quo sensu a Pelagio intellectum, et ab Episcopis approbatum. X, 559, 540. Virtutes nostras quomodo formentur in nobis. V, 1498. Virtus Christi erit in nobis, cum

defecerit virtus nostra. IV, 881, 882. Virtutes oculis non videntur, et amantur. IV, 516. Christus, pro omnibus virtutibus necessariis in convulle plorationis, dabit in cœlo unam virtutem se ipsam. IV, 1063.

Virtutes an desinant in futura vita. VIII, 1043. Virtutes quomodo erunt ac non erunt in æterna vita. II, 671. Virtutes eadem hic sunt in actu, post hanc vitam in effectu; hic in opere, ibi in mercede; hic in officio, ibi in fine. II, 672. Virtutes quomodo sint in Beatis. I, 1189. Virtus major, quæ in Beatis cum necessitate boni. X, 1498. In vita beata una erit virtus quæ virtutes omnes complectetur, aut potius quæ ipsa erit virtutes omnes. II, 671, 672. Virtutes duæ, una activa, altera contemplativa. III, 1043. In cœlo una erit virtus, scilicet contemplationis Dei. IV, 1066. Virtus via ad gloriam, honorem, imperium. VII, 136. Virtutis et honoris aedes apud Romanos conjunctæ. VII, 136. Virtutes Romanorum Christianis sunt communionis necessaria exempla. VII, 165. Virtutes civiles etiam sine vera religione quantum valuerunt in imperio Romano. II, 535. Romani quamdam sui generis probitatem custodierunt. II, 535. Virtus vera ac sola. V, 1295.

Vires. Vires corporis unde majores. I, 1036. Vim vi repellere occidendo eum qui stuprum aut mortem inferre molitur, illicitum. I, 1227. Vis ad aliquem cogendum ad bonum potest adhiberi. II, 754, 757, 802, 803.

Visibile quidquam non est, quod non sit mutabile. VIII, 881. Trium visibilium genera. II, 457.

Visio. Videre pro generali sensu non solum corporis, sed etiam animi. III, 625, 1958; V, 646. Quid distet inter videre et credere. II, 399, 600. Videndi Dei desiderium quando amoris gratiis sit argumentum. V, 965.

Visio quid. VIII, 985, 986. Quomodo fiat. I, 1058. Ex re visibili gignitur visio seu imago ejus rei quæ videtur. VIII, 986, 987. Quomodo. VIII, 987. Visio per emissionem radiorum ex oculis. III, 258. Lux quæ est in sensu videtis, non sufficit ad videndum. III, 258. Visionem fieri ex imaginibus quæ ad oculos veniunt, sententia Epicuri et Democriti, qui refelluntur a Cicerone. II, 446, 447. Visionem qui nolunt tribuere nisi corporibus, non sunt audiendi. II, 620. Visio non est rei aut remotioris, aut propinquioris. V, 1265.

Visio triplex, intellectualis, spiritalis et corporalis. VII, 286, 287. *Not. (a).* Visio alia fit oculis corporis, alia mentis obtutu. II, 597, 599. Quid mentis obtutu videamus. II, 597, 599, 613, 616. Nec ipsa est contentenda visio, videre quod nescias. II, 597. Cum anima intellectuali visione Deum videt, etiam supra se videt illum. III, 480. An in spiritali et intellectuali visione plures gradus. III, 478. In visione trinitas quedam. VIII, 985. Trium quæ in visione sunt, natura sua differunt. VIII, 986. Quomodo in unum coeunt tria hæc. VIII, 987.

Visio Dei duplex, alia hujus temporis, alia futuri: hæc per speciem, illa per fidem. IV, 1609, 1931. Recte dicitur, scimus posse Deum videri. II, 691. Patrem invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibiles putabant Ariani. II, 605, 626. Non solum Patris divinitatem, sed nec Filii, nec Spiritus sancti posse oculis carnis aspicere, sententia Hieronymi. II, 622. Nullum est dubium quod natura Dei non videatur in loco. II, 619. Deum oculis carnis esse invisibilem probatur auctoritate Ambrosii. II, 605, 627. Hieronymi. II, 622, 623. Athanasii atque Gregorii. II, 626. Videre Deum cupiebat Moyses in ea substantia qua Deus est. III, 477. Ita eum vidisse verisimile est. III, 477. Deum Moysi primum aliusque sanctis non visum esse in natura propria, sed in ea specie qua apparere voluerat. II, 605, 607, 618, 626, 628. Mirum si Moysi non concessum est quod petebat, ut hic videret Deum sicuti est. II, 610. Non incredibile est quibusdam nondum defunctis, et maxime Paulo hanc gratiam fuisse concessam. II, 610. Sed necesse est abstrahi ab hac vita mentem, quando in illius ineffabilitatem visionis assumitur. II, 610. Nemo videt Deum in illa specie qua Deus est, nisi prius ab hac vita quodam modo moriatur. III, 477, 478; V, 951. Homini non potest nota esse divina substantia sicut ipsa sibi. III, 301. Divinam substantiam videre non potest hominis mens, sicut Angeli sancti vident. III, 485. De ipsis etiam coelestibus virtutibus legimus, *Deum nemo vidit unquam*, ex Ambrosio. II, 602. Quo sensu. II, 602, 606, 609, 612. Videre aliud est, aliud videndo totum comprehendere. II, 605. Eos qui ad vitam resurgunt, per corpus Deum visuros putant aliqui. II, 619. Deum ab impiis videndum, et a diabolo fuisse visum quidam dixerunt. II, 602. Refelluntur. II, 607, 608. Visionem divinæ substantiæ diabolo indultam esse secundum nostras Scripturas, Manichæi calumniantur. V, 104. Visionis Dei desiderio pia per fidem vita in hac ærumnosa peregrinatione ducenda est. VII, 547. Visio facie ad faciem, summum præmium promissum justis. VIII, 841, 844. Visibilis erit Christus in judicio futuro. V, 1267. De Dei visione

multæ perstringuntur et solvuntur quæstiones. II, 613. Scripturæ testimonia quæ de Deo videbulo velut contraria dicunt, conciliantur. II, 602. De visione Dei inter in sufficiat scire quod Christus homo ita videt Patrem, sicut videtur a Patre. II, 620, 707. An per corpus sancti visuri sint Deum. VII, 797. Sancti visuri sunt Deum in ipso corpore. VII, 797. Quidam dicunt Deum videndum per corpus, sed per corpus quod jam spiritus erit. II, 619, 625. Dei substantiam nec quolibet corpore glorificato, etiam ipsius Domini, videri posse confirmat Evodius. II, 703, 704. Confirmat et Augustinus. II, 707. Morte non aufert anima aliquod corpus ex corpore. II, 235. Aufert tamen quosdam oculos corporeis simillimos, quibus visa simillima cernit in somnis, sed nec ipsa corporea. II, 235. Cum corpus spiritaliter habuerimus, videbimus Trinitatem, sive mentem, sive mirabili modo etiam corpore. II, 460. Sive ab exteriori homine Deus videri possit, sive non possit, certum est eum ab interiori homine videndum. II, 628. Videre Deum possumus mente vel cordis acie interiore. V, 670. Videri Deus solo animo potest, nec tamen ita ut animus. IV, 469. Visio Dei facie ad faciem servatur in resurrectione. IV, 485. Visio Dei sicuti est, in altera vita. III, 1779. In patria superna. III, 1662. A visione Verbi quamquam avocant. III, 1540. Visione Verbi perfiruntur Angeli, ab illa pecora aversantur. Qui desiderat, inter utrumque medius est. III, 1540. In cœlo sine codice in Verbo leges. V, 181. Visio Dei qualis sit futura. VII, 797. Corporalem faciem non cogitemus, cum Apostolus dicit nos visuros Deum facie ad faciem. II, 620. Faciem Dei juxta naturam suam proprietatem nulla videt creatura. II, 625. Visio Dei videtis. V, 441. Cum unus Deus videtur, Trinitas videtur. IV, 1075. Nihil interest inter visionem Patris et visionem Filii. IV, 1075. Visione Dei nihil sublimius. X, 601. Qualis requies et finis voluntatis in visione censi debeat. VIII, 992. Sine Dei visione, quibuslibet aliis bonis præditus infeliciissimus est, etiam secundum Plotinum. VII, 294. Visio et amor Dei et satiat et non satiat. IV, 1100. Visio Salvatoris illos contristabit qui illicitis delectantur. IV, 1916. Visio Dei finis est noster. V, 366. Videre Deum et laudare Deum, ipse erit portus laborum nostrorum. V, 255. Ut lux ista sanis oculis gaudium, non sanis tormentum; ita Deus cordilior mundis aut non mundis. V, 366. Visionis faciei Dei quanta felicitas. V, 951. Summa felicitas. V, 711. Præmium omnium Sanctorum. VII, 518. Merces fidei. III, 1850. Visio Dei post hanc vitam. III, 1654. Visio Christi tota merces nostra. IV, 1170. Fide mundantur corda, ut possint esse idonea videre Deum. IV, 1610.

Visio Dei mundicordibus speciatim promissa. V, 368. Deus non nisi a pacificis videbitur. V, 162. *Vide* Apparitio Dei. Ad visionem Dei fide ac bonis operibus pervenitur. V, 105, 567, 571. Præsume te visurum bene vivendo, a quo videris, sed quem videre non potes male vivendo. V, 412. Ad videndum Deum superbi putant se propria virtute posse purgari; unde hoc putant. VIII, 901. Sic homo fidelis debet credere quod nondum videt, ut visionem et speret et amet. II, 457.

Visionum varia genera. VIII, 171. Visionum genera tria. III, 458. Corporale, spiritaliter et intellectuale. III, 459. Hæc erunt in Beatis. III, 484. Quomodo. III, 484. In eadem anima fiunt visiones corporales, spirituales, et intellectuales. III, 474. Visio corporalis sine spiritali esse non potest. III, 474. Spiritalis potest esse sine corporali. III, 475. Visio corporalis et spiritalis fallit, sola intellectualis non fallit. III, 475. In aliis tali non semper est perniciosum. III, 465. Visio corporalis ad spiritaliter, spiritalis ad intellectualem refertur. III, 462, 463. Visio intellectualis spiritali, spiritalis corporali præstat. III, 474. Spiritale visionum genus unde dicitur. III, 460. Hoc ceteris præstat. III, 458. Intellectuale genus visionis. III, 461. In visione intellectuali alia sunt quæ videntur in anima, aliud lumen quo ipsa illustratur. III, 479.

Visionum cause. III, 469. Visiones aliquando a corpore, aliquando a spiritu oriuntur. III, 470. Visa quæ a corpore causam habent, a corpore non exhibentur. III, 470. Duplici modo fiunt. III, 471. In genere spiritalis visionis alia visa quasi divina; alia humana. III, 479. Visiones prophetiæ. X, 544. Visiones quomodo Angeli mentibus ingerant, difficile explicatur. VI, 260. Non assumitur spiritus hominis a bono spiritu ad videndas visiones, nisi aliquid significant. III, 472. Visiones quarum causa est in corpore, non semper significant. III, 472. Visiones sunt quæ apparent spiritui tamquam corporis sensibus, per formas incorporeas corporibus similes. II, 747. In visis res incorporeales habent similitudinem corporum. VII, 725. Visa somniantium simillima visis vigilantium. VIII, 1974. Cæci magis inter dormiendum, quam inter vigilantium visiones habent. III, 471. Visa corporalibus similia in quæ anima inter vigilantium rapitur, non sunt diversæ naturæ. III, 472. Quomodo

contingant visa illa, ex quibus divinationes occulto instinctu aut casu factae, operosissimum est explicare. III, 475. Visus occultis ac veracibus aliquando loquitur Deus in cordibus hominum. IV, 1595. Omnis anima viva, sive rationalis sive irrationalis, visis movetur. III, 402. Non in potestate ullius animae est, quae illi visa veniant. III, 405. Anima rationalis assensit visis, vel non consentit; irrationalis vero viso aliquo tacta propellitur. III, 402, 405. Visionibus phantasmaticis delubus inrexit animas. VII, 288. Visa per Angelorum obedientiam ad animalia vel minima perveniunt. III, 405.

Visa mortuorum negari nequeunt. VI, 600, 601. Et vivorum et mortuorum solas similitudines apparere censet Augustinus. VI, 601, 605, 604. Itaque angelicis operationibus. VI, 601, 604. Visa phreneticorum. VI, 602. Visa potentiosa Curiae Caribae. VI, 602. Cum in somnis valent homines mortuum, ipsius animam videre se putant; cum vivum, solam similitudinem. VI, 601. Exempla visuum affantur. VI, 601, 602. Visiones quaedam mori. III, 467. Visiones mirae ejusdem pueri agrotantis. III, 468. Visiones defunctorum. II, 697. Visio quae plus melius vidit civitatem, ibique beato uni hyon s. arhvit. II, 700. Visio huius, qui coram iudice se sisti vidit, et ipse ita est cecidit, ut vestigia flagrantia apparerent. V, 1410. Viventes apparent se et viventibus documentantur, dum se ipsi nesciunt apparere. VI, 600. Augustinus adhuc vivens, et nesciens, delubus infirmis apparuit. V, 1444, 1445. Augustinus iussus Ludovico in somnis locum Cicerois exponit. VI, 602.

Visus mentis eo modo curandus est, quo visus corporis. III, 1742.

Visitator a schismaticis positus. V, 295. Sinitur cui praeparat episcopos. Donatista, missus presbyter qui Catholicos visitaret, et in domo juris sui predicaret. II, 597. Visitat Augustinus Ecclesias ad curam suam pertinentes. III, 425.

Vitam temeritatem corporis esse, quidam opinati sunt. I, 1020. Vitam corpori praestare idonea est anima etiam mortui. V, 120. Vita triplex, semialis, sensilis, intellectualis. VII, 155, 154. Vita est arborum et rutecorum. V, 257. Vita quilibet ad summam vitam principii, impertinet. VIII, 91. Vivere sine Deo nihil potest. VIII, 101. Vivere, intelligere, meminisse, ingenio aliter excellere, divina sunt munera. III, 1544. Vitam non habemus in nobis ipsis, sed in Deo; Deus autem habet in se ipso. V, 710. Vita a donante Deo, mors a vindicante. I, 618. Vixit ex mortuis, et mortuus ex vivis semper fieri, sententia Platoniorum. VII, 592. An quisquam simul et vivens esse possit et mortuus. VII, 584. Vitam omnium hominum et generationem in seipsum seditibus consistere dicebat Colorbasus. VIII, 28. Vita sua cuique notissima. VIII, 105. Vivere se nemo potest nescire. VI, 242. Unde homines, imo et bestiae non tantum se ipsas sciunt vivere, sed et alios et nos ipsos. VI, 935. Vita huius instabilis. I, 795; VI, 674, 672. Vitae huius origo, flos, et genere. VI, 1675. In hac vita falsa felicitas, vera miseria est. IV, 1091. In hac vita labor, pressura, tribulatio, tentatio. IV, 730. Vita hinc transit. V, 402. Vita haec tota intelligentibus tribulatio est. V, 687. Vita haec, vera infelicitas et mendosa felicitas. V, 1584. Vita in doloribus non proprie vita. V, 815, 1402. Homines non secundum merita parvi augius vite, in huius vite veniunt miseras. II, 984. Omnis vita hominis super terram, placet ejus sunt. IV, 1675. Vita de peccato primo facta est nobis penalis. VII, 729. Vita ipsa mortalium, tota pena est. VII, 728. Ita Dei est. VII, 758. Ita Dei modo in hoc non est, sed, et filios Adm, quia multo brevius vivunt quam vixerint antiqui. IV, 1444. In hac vita mala nobis prospera videntur antiqui. IV, 1444. In hac vita mala nobis prospera videntur, quae adversa sunt et adversa, quae sunt prospera. III, 2076. In hoc mundo non timere, non dolere, non laborare, non periclitari impossibile est; scilicet est quae causa. II, 978. Bona quibus hanc vitam, licet peccato obnoxiam, Creator impiebat. VII, 788. Vitae huius bona vel mala media sunt, et in comparatione aeterni nulla. V, 978. Vita mortuorum in comparatione beatae vite est miserrima. VII, 648. A vita carnalibus sensibus implicata iniquitate necessitas est, in ea persistere voluntatis. II, 779. Vita haec amantibus suis respondet, fida sum, dura sum, voluta sum. V, 1788. Vita huius arduose amor. V, 1281, 1585, 1588. Vita etiam mala, omnibus terrens bonis ad hominem praefertur. V, 122. Vita huius transitorie amatores quod labores et pericula et exitia pro ipsa suscipiunt. II, 485. Vitam aeternam amantibus suis, in magnum perire, cum se se jubeat amari, quomodo haec amat a suis. II, 484. Homines ad conservandam vitam nullos nonsubeunt labores. II, 485, 484. Multi ad eam conservandam, etiam salutem aeternam in periculum adducunt. II, 484.

Vita brevitas. V, 1284, 688. Paucorum diemum est tota vita hominis. IV, 575. Seculum quidam voluit, intelligas punctum esse. IV, 254. Non est illi quod habet extremum. IV, 254. Vita hominis longissima, aeta est matutina. IV, 561. Testatur tota vita mortuum, et quae videtur, ro-

lixi, vapor est aliquanto diuturnior. IV, 996. Vita humana, vapor. V, 156, 687, 1587. Potius umbra vitae quam vita. V, 1558. Vita umbra, vita in qua Adam creatus est. X, 1525. Si adhuc viveret Adam, et hodie moreretur, nihil prodesset tamdiu vixisse. IV, 274. Vita praesens nec vita est. V, 121. Quasi in somnis agitur. V, 245. Minus est generis humani, tota vita tentationis. IV, 1686. Vita ista mors est. IV, 1889. Mors veritas quia vita. V, 1522. Peregrinationis habitatio appellatur. II, 591. Vita hominis crescendo decrevit. V, 122, 257, 658. Vita tempus cursus ad mortem. VII, 585. Diu vivere quid est nisi ad finem currere? V, 655. Vivere ex quo homo incipit, incipit et mori. VII, 585. Vita primorum hominum longitudo, quae. VII, 447, 448. Vita hominum post diluvium quomodo centum viginti annorum futura dicitur. VII, 471. Vitam agere ducentos annos gentem quandam etiam suo tempore narrat Plinius. VII, 448. Vita prima hominis senectutis et pueritiae, quinque sensibus dedita est. VI, 15. Vita dicenda non est, semper iterum immortalisque cruciatus. V, 815. Vita hinc media ante summa bona et ante summa mala ducitur. V, 958. Vita ista tibi debet esse tamquam stabulum victori, non tamquam domus habitatori. IV, 526. Nemo exit ab hac vita nisi per mortem. VII, 555. Vita huius longitudinem non acit sentiri, nisi spes vivendi. IV, 96. Verba quibus humanus dies, et vitae huius prolixitas concupiscitur, verba sunt delictorum, etc. II, 545. Vita longa, longa indicantur. V, 495; VI, 529. Ita ut bona sit, et non immerito ne brevis sit. V, 122. Vita amara, sed bona. V, 1560, 1562. Vita si longa erit, ipsa longa bona sit. V, 245, 515. Vita si longa erit, melius bona erit. V, 515. Si male vivere volueris, longa vita non erit verum bonum, sed erit longum malum. V, 122. Vita praesens, nox. III, 1654, 1655. Quid est diu vivere, nisi diu torqueri? V, 120. Nox est quando ista vita agitur. IV, 975, 1417, 1792. Vita praesens mare appellatur. VII, 772. Vita secularis, abyssus. IV, 874. Vite incertus finis. V, 76, 1111. Vita ista mortalis cur vita incerta a Caestio appellatur. X, 595. Agamus Deo gratias, qui vite huius ultimum diem et brevem esse voluit et incertum. V, 688. Non curandum quam cito, vel quo mortis genere vita ista finiatur. VII, 25. Non est magnum, diu vivere, aut semper vivere; sed magnum est beate vivere. V, 706.

Vita. Bene vivere quid. V, 1406. Quo nomine Latini appellant vitam sive qua vivit, sive qua dicitur homo esse bonae vite, Graeci duobus. VIII, 410. Vita non potest esse bona aut mala ante nativitatem. III, 545. Duplex vita hominis. II, 559, 540. Vita et mors spiritalis. III, 1576, 1577. spiritalis quae. III, 1547. Vita hominis ante Legem, sub Legge, sub gratia. III, 2158, 2159. Vita humani generis duplex; una secundum corpus ante Christum, altera secundum animam post Christi adventum. IV, 90, 91. Vita vetus et vita nova, vita mortalis et vita vitalis. IV, 1419. Vita nova resurrectione Christi significata est. IV, 540. Spiritalis et corporalis vita informis quae. III, 247. Vita fidelium quae in hac carne ducitur, in comparatione vite infidelis atque impiae lux et dies appellari potest. III, 512. In comparatione autem vite beate nox est. III, 512, 515. Illa est vita hominum, ubi est lumen verum. III, 857. Vita intellectualis, nisi ad Creatorem illuminanda converteretur, fluat et informiter. III, 255.

Vita bona quomodo instituenda. IV, 841, 842. Vita bona et honesta non abunde formatur, quam cum ea qua diligenda sunt, quoniammodum diligenda sunt, diliguntur. II, 524. Nihil aliud curae esse debet quomodo vivatur, nisi ut quod amandum est eligatur. V, 385. Ides quae per dilectionem operatur, ipsa est bona vita. VI, 224. Bene vivere est toto corde, tota mente, tota anima Deum diligere. I, 1550. Vita regula, utrumque Testamenti auctoritate roborata, quae. I, 1529. Vita astringe, currere ad fontem vite, ut in lumine Dei videat lumen. V, 1039. Vita sub Deo, vita cum Deo, vita de Deo, vita Deus ipse: talis nobis aeterna committitur. V, 1565. Vita animarum, et tamquam vita vitam instita. II, 461. Recte vivit, qui iudicium et iustitiam facit. VII, 551. Bona vita tamquam stilus est, bonum quod auditur scribens in corde. IV, 1216. Homo dicitur qui secundum hominem vivit; Deus qui secundum Deum. V, 589. Vivere secundum Deum quid. VII, 407. Quid secundum hominem. VII, 407. Vivere secundum hominem idem est ac vivere secundum carnem. VI, 555. Vita carnalis non ex corporis latitudine, sed ex animi vitis intelligenda. VII, 405. Vita et mors totum corpus totam animam, unde. X, 445. Falsa est vita impiorum; neque vivunt, sed vivere sibi videntur. IV, 690. Vita prodigia, quae. II, 1544. Vita in peccatis in comparatione iustae vite, mors appellatur. VIII, 100. Vita mala Deum blasphemant. IV, 1869, 1900. Non solum non est minor causa eorum, qui scientes, quam qui nescientes vitam nequissimam ducunt, verum etiam hoc ipso est gravius. VI, 227. Vita nostra directio est, mors odium. IV, 653, 655. Vita cordis in quo sit. II, 564, 365. Vita corporis au-

ma, vita animæ Deus. IV, 895; V, 415. 428, 885, 880, 975, 1059. Si vivat anima secundum carnem, aut etiam secundum se, deficit V, 835. Quis secundum carnem, quis secundum animam, quis secundum Deum vivat. V, 835. Vita deformis est, ubi virtus servit dominæ voluptati. VII, 622. Recte vivit, qui obtemperat præceptis Dei. VII, 551. Vivat quisque non sibi, sed Christo; faciens non suam, sed ipsius v. luntatem. II, 569. Ad bene vivendum quotidianis periculis commovetur. V, 156. Volens bene vivere plus attendit promissa et minas Dei, quam huius mundi. V, 201. Vita cito emendanda. V, 75, 511. Homines bona volunt habere omnia præter vitam. V, 122, 140, 512, 1482. Si bene vivimus, et mortui sumus et resurreximus. V, 1103. Qui male vivit, non vivit: moriatur, ne moriatur; id est, muletur, ne damnetur. V, 1105. Vita huius penitere nos debet, quia corruptioni et tentationibus obnoxia est. V, 1537.

Vitæ spiritualis tentationes. II, 532, 535. Vitæ huius pericula et sollicitudo. V, 1191. Solos divites vere vivere pauperes existimant. IV, 550. Vitam non ponunt mundi amatores, nisi delicias quotidianas. IV, 561. Vita pauperis in æternum. Labi r in finem: vita divitis in finem, labor in æternum. IV, 550, 561. Vitæ huius dies, tribulationis dies sunt, sive in molestia, sive in prosperitate, totum timendum et gemendum est. IV, 1865, 1864. Vita ista, quacumque prosperitate fulgeat, tribulatio est ei qui amat alteram vitam. IV, 1781. Cum ætas est, id est prosperitas vitæ, colligere sibi debet homo quo recreetur cum hyems venerit. IV, 804, 805. Musci ula in persecutione erat dulcedo vitæ huius. IV, 1647, 1850. Cogitatio rerum necessariarum ad vitam oculum sordidat et cor duplicat. III, 1288, 1291. Vitæ necessaria quo animo sumenda. III, 1292. Exceptis alimentis perspicuis, quibus extrinsecus sustinemur, occulto quodam opere beneficentiae suæ operatur Deus ut vivat homo. X, 751.

Vitæ genus triplex, otiosum, negotiosum, et ex utroque temperatum. VII, 625, 624, 647. In quolibet vitæ genere, salva fide quisque vitam agere, et ad præmia æternæ pervenire potest. VII, 647. Interest tantum quid amore teneat veritatis, quid officio caritatis impendat. VII, 647. Vita hominum aliquid administrans cognitione et actione ulciatur. VI, 43. Vitæ duæ in Martha et Maria adumbratæ. V, 1188. Vitæ activæ et contemplativæ proprietates. III, 1045, 1046. Vita socialis quæ. VII, 627. Vita socialis est sapientis. VII, 651. Vita communis. VI, 425. Vitæ communis exemplum in primis Christianis. V, 1569. Quomodo vis hominibus inolescere, etiam præter oculos hominum sic vive. V, 716. Vitam evangelicam sectantis qualiter vivendum cum minus perfectis. II, 552. Vitæ bonæ odor aliis est in vitam, aliis in mortem. III, 1760, 1761.

Vita bona de Deo in nobis est, non de nobis. III, 1579. Vivere bene donum est divinum. X, 203, 242. Bene vivendi potestas non datur libero arbitrio, sed gratia Dei. X, 552. Homo etiam perfectissime iustificatus, nisi æternæ luce iustitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere. X, 260. In homine ipso, nisi præcedat fides, vita bona sequi non poterit. VI, 204. Recte vivere et bene operari, nisi iustificatus ex fide nemo potest. VI, 126. Vita bona et honesta, si non est ex fide, inutilis est. III, 1720. Ambulamus; et ipsum vivere, accedere est. V, 658. Vitæ instituendæ præcepta dii non dederunt. VII, 64, 69, 70, 74. Qui a Deo accepit bene vivere, sic ei gratias agat, ut non insultet his qui nondum bene vivunt. V, 91.

Vitæ bonæ merces terrena non requirenda. V, 156. Vitam bonam non potest sequi mors mala. VI, 676. Vita nostra duplex, sempiterna et temporalis. IV, 725; VI, 515. In eos qui de vita altera dubitant. V, 1381. Et qui sic vivendum hic decernunt, quasi post mortem supersit nihil. V, 1601. Vita æterna fide credenda. V, 1196. Vitæ æternæ fides adstruitur ex morte Filii Dei. IV, 1942. Incredibilis est quod mortuus est æternus, quam ut in æternum vivat mortalis. IV, 1942. Vitæ æternæ testimonia ex veteribus libris. VIII, 568. Vitam manere post mortem visione duplici edocetur pius medicus. II, 699, 700.

Vita si amatur, quare non queritur vera? VI, 668. Vita si diligitur, ibi adquiratur, ubi nulla morte finitur. II, 486. Vita et dies boni, ubi. V, 122, 634, 655, 1014. Vita hic non est. VI, 676. Vita sine ullo additamento, sola vita æterna est et beata. IV, 1555. Vita beata, sola vita dicenda est. VII, 666. Vita vera non est, nisi quæ æterna et beata. III, 1575; V, 519, 1402, 1405. Vita præsens in comparatione vitæ æternæ, non vita, sed mors deputanda. II, 225; IV, 1555. Deus miscet amaritudines delectationibus etiam innocentibus, ut amorem non habeamus, nisi vitæ æternæ. IV, 458, 1795. Ad vitam æternam continuo suspirandum. III, 1471. Quanto desiderio ad eam Propheta suspirabat. III, 1404, 1405. Vitam æternam quantum homines negligant præ vitæ temporali. III, 1747. Vita æterna semper animo sibi proponenda. III, 1610. Quantum amanda. V,

519, 706, 1385, 1387, 1513, 1515. In futuram vitam esse debet Christianorum intentio. V, 1196, 1630. Totā vitā Christiani boni, sanctum desiderium est. III, 2008. Vitam æternam petere non desinamus, donec ad eam perveniamus. IV, 206. Vitam beatam omnes volunt. V, 1401. Non in tempore utiliter vivitur, nisi ad comparandum meritum, quo in æternitate vivatur. II, 499. Ad illam unam vitam, qua cum Deo et de Deo vivitur, cetera quæ utiliter et decenter optantur, sine dubio referenda sunt. II, 499. Propter hanc quam quisque diligit vitam, putat omnia esse facienda. VI, 515. Et sufficientia et incoluntas vel propria vel amicorum, quandiu temporalis est, pro æternæ vitæ adeptione abijcienda est. II, 499. In eos qui temporalis vitæ amore perdunt vitam æternam. V, 1515. Propter vitam æternam non tolerantur, quod propter idolum tolerarunt Israelitæ. III, 644. *vide* Beatitudo.

Vita præsens tempus operandi salutem. III, 1716. Vita præsens tempus misericordiae; post mortem tempus iudicii. III, 1782. Qualis exieris ex hac vita, talis redderis illi vitæ. IV, 561. Vitæ futuræ idoneus esse nemo potest, qui se ad illam non exercuerit. IV, 1957. Vita æterna soli illi fidei promittenda est, quæ per dilectionem operatur. VI, 230. Ad palmam vitæ æternæ quatenus currendum. X, 501, 502. Vitæ æternæ merces nulli reddetur, nisi qui ejus in hac vita meri um sibi comparaverit. X, 299. Nihil post hanc vitam cuiquam præstabitur, quod sibi præstandum in hac vita non comparaverit. VIII, 515. Vita ista temporalis quomodo agenda, ut perveniat ad æternam. II, 554. Omnia etiam necessaria pro vitæ transitoria contemnere, et pro æternæ vita nolle superflua contemnere indignum est. II, 484, 485. Vita peritura redimitur omnibus bonis. V, 1514, 1518. Vita præsens spe futuræ vitæ contemnenda. V, 1517. Vitam temporalem pro æternā vitā proximā amittere, non dubitare debet Christianus. VI, 495. Vitæ præsentis tempus, seu medium inter baptismum et regnum celorum, tempus orationis est. X, 536. Vita præsens in re laboris, sed in spe quietis; in carne vetustatis, sed in fidē novitatis. II, 217. Vitæ huius nox patientiam quærit, lætitiā donabit dies. IV, 1853. Vita nulla est sine tribus affectibus credendi, sperandi, amandi. V, 1024. Tanto tolerabilis peregrinationem nostram sustinemus et ardentius finire cupimus, quanto fruimur Deo, vel per speculum vel in ænigmate. III, 51. Vita nostra modo spes est, postea æternitas erit. IV, 1572. Vita sequatur, quo spes præcedit. IV, 1774. Vita vitæ mortalis, spes est vitæ immortalis. IV, 1589. Vita temporalis est in fide, vitæ æternæ erit in specie. III, 1727. Ibi videbimus quod credimus. VI, 545. Visio Dei. V, 51, 712. Visio Dei in forma Dei. III, 1572, 1575.

Vita æterna, quæ. VII, 195. Vita æterna nulla alia esse potest præter regnum Dei. X, 117, 118, 715. Vitam beatam non esse in lætitiā sensibilium, satis exploratum est. II, 65. Vita æterna, ipse Deus est. V, 1588. Vita æterna cum Deo, de Deo et in Deo vivemus. V, 652. Vita æterna Christus. X, 175. Vita beata erit de Verbo sine verbo. V, 925. Vita æterna est totum præmium, cuius promissione gaudemus; estque ipsa cognitio veritatis. I, 1-57. Vita æterna, veritatis contem. latio. V, 1655. Vita animæ beate, veritas. VII, 240. Vitæ æternæ felicitas. V, 155, 815, 1050; 651, 660, 686. Pretium. V, 707, 1518. Bona. V, 707, 714. Vita æterna Sanctorum. VI, 542, 545, 547. Sanctorum exaltatio, vitæ æternæ est. IV, 1589. Vitæ æternæ laus. III, 1647. In vitā æternā nihil latebit proximum in proximo. II, 518. Inest in quiete patriæ non desidiōsa signitia, sed quædam ineffabilis tranquillitas actionis otiosæ. II, 212. In vitā æternā nec operosa erit actio, nec requies desidiōsa. VI, 545. Tunc caritatis sine fine quietum opus erit, laudare quod amare, amare quod laudat. II, 566. In vitā æternā nec fastidium, nec fames erit. III, 1405. Sed iustitiæ pacis, et gaudii perfectio. X, 652. *vide* Perfectio. In altera vitā satiabitur in bonis desiderium iustorum. III, 1808. In futura vitā nullum erit peccatum, nec ullus cum aliqua peccati cupiditate conflictus. X, 600. Nulla erit concupiscentia cum qua certare, et cui non consentire jubeamur. X, 155.

Vita beata non est, nisi æterna sit. V, 1402. Cui non datur semper vivere, quid prodest bene vivere? III, 1720. In altera vitā mortem nec natura sollicite cavet, nec ignavia turpiter timet, nec sapientia fortiter sustinet. II, 484. In iustis perficietur post hanc vitam, quod in hac vitā plus diligunt. III, 168. Similiter et in iniustis. III, 168. Vitæ æternæ dies, unus dies est sine occasu. IV, 202. Dierum longitudo, vitæ æternæ. IV, 1169. Vita hominis longissima nihil est ad æternitatem Dei comparata. IV, 1176. Vita æterna in requie ante resurrectionem. III, 1614. Vitam æternam simul accipiunt simul homines. III, 1751, 1752. Vitæ æternæ salus omnibus simul in fine reddetur. IV, 412. Qui prior ad stadii terminum venerit, expectat ut cum posteriore coronetur. IV, 441.

Vita aeterna gratia nuncupatur. II, 881. Vita aeterna, gratia pro gratia. X, 895. Reddatur tamen tamquam debita. III, 1409, 1401. Vita aeterna laboris merces. V, 422. Denarius quem singuli accipiant. III, 1812. Sicut merito peccati tamquam stipendium redditur mors, ita merito iustitiae tamquam stipendium vita aeterna. II, 881. Vita aeterna merces est, et tamen gratia. VI, 282. Quomodo et merces sit et gratia. X, 892, 942. Vita aeterna nuncupatur gratia, non quia non meritis datur, sed quia data sunt et ipsa merita. II, 881. Vita aeterna iustitiae quidem stipendium est, sed tibi gratia est, cui gratia est et ipsa iustitia. II, 881. Vita beata omnium est communis possessio. V, 1401. Vita aeterna par omnibus, sed non par honor. V, 1507. Vita aeterna beati omnes aequales erunt, etsi non in aequali claritate. V, 553. In vita aeterna diversa erit gloria pro diversitate meritorum. III, 1812. Quod habebunt singuli, commune erit omnibus. III, 1812. Invidia non erit. III, 1812. Vitae hujus tempore similes apparent boni et mali, vita honorum in radice abscondita est, sed aetas discernet. IV, 1947. Vita praesens quadragenarius numero significatur, vita futura quinquagenario. IV, 1465.

Vita beatae via laetit philosophos, lateret et nos, nisi ipsa ad nos venisset. V, 814. Ad vitam aeternam nemo pervenit, nisi renascatur in Christo. X, 121, 122. Praeter baptismum et participationem Domini mense non pervenit quisquam ad vitam aeternam. X, 128. Vita aeterna, fructus Eucharistiae. III, 1615. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequentur; ex Innoc. II, 785, 826. Vita aeterna et caritas, munus hereditatis filiorum promissionis. III, 566. Hyacinthus pellibus significatur. III, 656. De vita aeterna nemo securus in hac vita. X, 1051. A vita aeterna hominem nisi peccata non separant. X, 129, 141. Pravorum morum fluitibus homines a Patria repercutiuntur. III, 25. Occulto iudicio Dei fit, ut ex rudiioribus et simplicioribus plures ad vitam aeternam perveniant, quam ex doctis. II, 744. Vitae aeternae arra, Spiritus sanctus. V, 1675. Vita nostra futura jam in Christo capite nostro completa est. VIII, 249. Vitam nostram futuram jam in Christo completam ita spe certa meditatur Apostolus, tamquam jam adsit. VIII, 249, 250. Vita aeterna a solo Deo dari potest. VII, 193, 194. A diis frustra petitur. VII, 173, 185, 187, 189.

Vitalis homo in Carthaginensi eruditus ecclesia. II, 979. Docet fidei initium non esse donum Dei. II, 978. Quomodo eum ad rectam fidem adducere conatur August. II, 978. Vitalis hoc solo reprehenditur, quod initium fidei vellet non esse donum Dei, sed nos ex nobis habere. II, 989. Caetera religiose vitae bona Deum pro gratiam suam jam ex fide petentibus, quaerentibus, pulsantibus donare consentit. II, 989. In eoque ipsi et Augustinus communis est contra Pelagianorum conflictus. II, 988. Vitalem non credit Augustinus haereticum Pelagianum. II, 987.

Vitiosi bene viventibus insultant. IV, 1151, 1152.

Vitium dicitur quod est contra naturam. I, 610, 1290. Vitium naturae nescit, sed vitium naturae non est. X, 570. Vitia substantiarum atque naturalium substantias atque naturas esse dicunt Manichaei. X, 1085. Et putavit Manichaeus. X, 1455. Vitium non est natura. X, 1159. Non est natura nec substantia. X, 1523, 1557. Sed contra naturam. X, 1124. Sed naturae inimicum. V, 986. Vitium non ita contra naturam est, ut naturae debeat etiam extrema vestigia. VII, 659. Vitium naturam bonam testatur. VII, 549, 550, 551, 552. Vitium non potest esse nisi in natura creata. VII, 418, 421. In vitio nihil aliud dis, heet, nisi quia detrahit vel minuit, quod in natura placet. X, 745. Vitium contrarium est Deo. VII, 550. Vitium esse, et non nocere, non potest. VII, 531, 555. Vitium quomodo nocet naturae. VII, 551. Vitium est qualitas secundum quam malus est animus. X, 294. Vita corporibus innata quaedam et per curam sublata. X, 1515.

Vitiorum causam prodire ex carne, sentire videntur Platonici. VII, 405. An diabolus, qui carnem non habet, sit a vitiis immunis. VII, 405, 406. Vitium hominis, natura est peccoris. X, 408. Vitia animorum, naturalium suar privationes bonorum. VI, 256. Vita eorum animi, non tamen omnia, carni tribuenda. VII, 405, 406. Carni adscribuntur. VII, 405, 406. Vitium animi est defectus interioris libertatis non numerandus. VIII, 98. Vitiorum nostrorum Deus non est auctor, bene tamen ordinat. III, 229. Vita congenita non tribuenda officio Dei, sed iudicio. X, 1427. Vitium animae nihil est aliud quam peccatum et poena peccati. III, 141. Vitiorum naturalium causa, peccatum originale. X, 1424. Vitium quod omnia naturalia bona contenebrat et infirmat, ex peccato originali contractum est. X, 249. Vitium originis est tamquam valetudo mala. X, 855. Vitium originale est in semine. X, 853, 854. Vitium propagat vitium. X, 1167. Diabolus auctor vitiorum, non sinceretur naturam rationalem vitare, nisi esset originale peccatum. X, 1424.

Vitia nostra non divino operi, sed humanae voluntati, iustaeque illius vindictae tribuenda. X, 266. Vitiolorum origo est a voluntate hominis. III, 605. Primum vitium animae rationalis, est voluntas ea faciendi, quae vetat summa veritas. III, 158. Vitium est fruentis vii, et utendis irui. VI, 19. Vitium creaturae rationalis, aversio ejus ab incommutabili bono. II, 561, 571. Vitium, lones quidam et quasi radix peccati. II, 737.

Vitiolorum tria genera detestanda ac vitanda Apostolus posuit. II, 91. Vitiolorum tria genera, voluptas carnis, superbia et curiositas, omnia peccata concludunt. IV, 115. De tribus vitiis singillatim. III, 154. Vitiolorum tria haec genera, in psalmis significantur per pecora campi, volucres caeli, et pisces maris. IV, 115. Hinc etiam tripartita est tentatio Christi. IV, 116. Vitia quae in membris habitant, appellantur membra. VI, 370. Vitiolorum iussa contraria. V, 526. Vitiolorum contraria jubentium quam grave jugum. V, 897. Vitiis contrariis servire difficilium quam Christo. V, 526. Nomina quae vitia proprie significant, ad virtutes significandas plerumque usurpantur. VIII, 410. Vitia nonnullorum saepe indicia sunt virtutum, quibus apti sint, si praeceptis excolantur. VIII, 444. Vitia quaedam sunt virtutibus aperte contraria, quaedam eis specie fallaci similia. II, 755. Vitia virtutibus affinia. X, 748. Ex ipsis vitiis admonemur ad tendendum ad Deum. III, 154. Vitia iura sunt virtutibus. II, 756. Vitia non sunt connexa. II, 755; IX, 172. Non sunt paria. II, 758, 759. Vitia esse paria Stoici dixerunt, negarunt Catholici. II, 754. Nemo, quamvis sanctus, sine vitio in hac vita. IX, 58, 65.

Vitia carnis constanter debellanda. VI, 370. Pugnandi cum vitiis necessitas. X, 690, 691, 692, 695. Pugna haec quam dura et difficilis. X, 696. Vitia mortua quidem in baptismo per remissionem omnium peccatorum, sed eorum noscurare debemus quodam modo sequitur. X, 696. Cum vitiis mortuis debet homo configere. X, 696. Vitata naturalia in paradiso exortura fuisse sequitur ex dogmate Pelagianorum. X, 1419. Certamen cum vitiis interioribus, et corpus mortis hujus, in paradiso non fuisset. X, 1092, 1093. In quanto certamine cum vitiis interioribus constituti sint sancti, propter corpus quod aggravat animam. X, 1092. Post pristinae ruinae tam gravem certare nos prius cum vitiis voluit Deus, ut in aeterna postea cum illo pace regnemus. X, 1555. Pugna cum vitiis, medium ad obtinendam justificationem. X, 689, 690, 692. In persequendis vitiis et delictis quis modus tenendus. IX, 527. Vitium aliquando vitio tollitur. II, 756. In potestate nostra fuit ne vitia acciderent, non item ut sanentur. X, 266. Profecto nisi Deus adsit, nemo est idoneus certare cum vitiis. X, 1555. In hoc agone magis nos Deus voluit orationibus certare, quam viribus, quare. X, 1555. Vitia animae, gratia Christi medicante curantur. X, 802. Indignus est a vitiis quam ab homine vinci. III, 160. Ab homine vinci non potest, qui vitia sua vicerit. III, 160. Vitium noli propter hominem diligere, nec propter vitium odisse hominem. V, 525. Vitia in filiis, in amicis, in servis, in omnibus n. tis non diligantur. VI, 705. Vita aliena orbi terrarum non videntur, si non obsunt Denatistis, qui sunt in eorum communione. IX, 500, 501. Prior corrumpitur vitio suo, cuius vitio alius corrumpi potest. I, 1290. Vitium vel stultitia tenetis comparatur. II, 757. Cum vitiis bellum gerendum. VII, 750. Vitiis non imperatur sine conflictu. VII, 657. Vitia facilius vincuntur, quae consuetudine non roborata sunt. VII, 750. Vitia quomodo vincuntur. VII, 751. Vitia non veraciter vincuntur, nisi verae delectatione iustitiae. VII, 750. Nisi summi boni desiderio. VII, 789. Vitia cum vincuntur, et non ex amore Dei, aliis vitiis occultis vincuntur. VII, 750. Vitia quibus peccata et amores aliaque irrationalia et insensibilia corrumpuntur, ad decorem universi conerunt. VII, 551.

Vitis lignum nullis agricolarum usus prodest. III, 1842. Vitem ferunt Liberum patrem ostendisse hospitii suo in Attica terra. VII, 569.

Vitro fragiliores sumus. V, 656.

Vitululus aureus in immutatum concisus, in aquam sparsus, et potus populo datur. VIII, 462.

Vitumnus, deus. VII, 195.

Vituperatio peccatorum ad Dei laudem pertinet. I, 1289.

Vivificat anima aliter corpus animale, aliter spiritale. II, 946.

Vlammatis, Bethel et Luza, eadem civitas. III, 577.

Vlascendi hinc vitiosa. IV, 1455. Vide Vindicta.

Vlula. IX, 252.

Vlupis socium bestias mutati. VII, 575, 574. Quomodo. VII, 575, 576.

Umbræ quid sit. III, 255. Umbræ constat lumine et corpore. IV, 826. Umbræ vitium istam significat. IV, 1865, 1864. Umbræ Spiritus sancti intelligitur defensum ab aëre concupiscentiarum. IV, 826.

Unanimes fiunt locus sanctus Domini. IV, 815.

Unctio iacentibus virgulis scripta. VII, 604.

Unctio. Unctus cum auditur Christus intelligendus. IV, 505. Unctio antequam esset, quomodo Christi dicti sunt antiqui patres. IV, 1595. Unctio sacra ad regem et sacerdotalem personam maxime pertinebat. I, 627. Uncti etiam aliquando Prophete. I, 627. Non ungebantur reges et sacerdotes, nisi in illo regno ubi Christus profetabatur. IV, 505. Unctio rone ad omnes Christianos pertinet, prioribus temporibus ad duas solas personas regis et sacerdotis pertinebat. IV, 200. Unctio lapidis a Jacob, figura Christi. IV, 510. Unctum caput nostrum Christus, et caput eius nos ipsi. IV, 200. Unctio spiritualis, unctio visibilis. III, 2000. Unctio quomodo docet nos de omnibus. III, 2004. Unctionis sacramentum, unctio invisibilis, Spiritus sanctus. III, 2004. Unctum modo in sacramento, et sacramento ipso perficitur quomodo quod futuri sumus. IV, 200. Unguere caput ad laetitiam pertinet. III, 1288.

Unquentum quo perlatus est Dominus a muliere, quid figurabat. IV, 171. Unquentum piscium, iustitia ex fide. III, 1700. Unquentia ex caribus animantium. I, 1562.

Undenarius. V, 555, 517. Undenario numero transgressio significatur. III, 655, 1556. Et peccatum. III, 1077; VII, 463.

Unicornis aliquando superbiem, aliquando exaltationem unitatis significat. IV, 1478. Unicornes, superbi. IV, 176. Item ii, quorum firma spes in unum Deum. IV, 1006.

Unigenitus et primogenitus in quo differunt. III, 2077. Unigenitus Dei ante saecula. III, 555. Quomodo unigenitus Dei est Verbum Patris. III, 227.

Unionem in Deo absque ulla existentia aut proprietate Priscilianus asserit. VIII, 667.

Unio Christi cum Ecclesia, et Ecclesiae cum Christo. IV, 648, 748, 749. Unio inter fideles commendatur ex unione inter membra Christi. III, 1645.

Unitas, omnis pulchritudinis forma. II, 85. Unitas non nisi mente conspicitur. III, 149. Unitatem appetit omnis natura. I, 1191. Unitas Christi et membrorum. V, 735. Unus Christus est caput et membra. IV, 629. *Vide* Christus. Unitas Ecclesiae. V, 695, 765, 1225, 1251, 1252, 1256. Unitas est Ecclesia. IV, 1509. *Vide* Ecclesia. Unitas securitas nulla est nisi ex promissis Dei Ecclesia declarata. IX, 104. Deus in cathedra unitatis doctrinam posuit veritatis. II, 405. Unitatem haereticis pro honore suo dividunt. III, 2028. Unitatis bonum. IX, 158, 159. Unitas Spiritus et caritas maximum omnium bonorum. II, 811. Pax et unitas est magna virtus pietatis. VI, 508. Unitatis vinculum fortissimum caritas. VI, 157. Unitas amanda est. III, 1618. Unitas spiritus in vinculo pacis studiose conservanda. IX, 84, 87. Honor proprius contemnatur, ut Ecclesiae unitas servetur. V, 96.

Unitatis et pacis bono omnia toleranda. IX, 211. A malis quisque secernere se debet corde, non corpore. VI, 180. Spiritus sancto vacillantur, qui ab unitate separantur. IX, 491. Qui deserunt unitatem, violat caritatem. V, 550. Christus nobis imperavit congregationem, sibi servavit separationem. II, 951. Unitas Christiana regnum divisione non dividitur. IX, 417. Unitati Ecclesiae corde iniquitanti resistere, blasphemia est irremissibilis. V, 465. Unitatis caritas, et erratum, et multitudinem peccatorum cooperit. IX, 177, 178. Admissos in Ecclesiam sine baptismo de haeresi venientes, propter unitatem ad veniam pertinere praesumpsit Cyprianus. IX, 178. Quod valet ad mundanda sacrilegia gentium recte perceptum sacramentum baptismatis, hoc valet ad mundanda sacrilegia schismaticorum et haereticorum, caritas unitatis. IX, 478. Fidentissime asserit Cyprianus, eos qui sunt extra unitatem, etiamsi pro Christi nomine moriantur, occidi posse, non posse coronari. II, 410. Tantum valet sive ad defendenda, sive ad confirmanda peccata, vel custodia vel violata caritas unitatis. II, 410. Unitatem scindi quomodo mater caritas dolet. III, 1992. Quantum tribuerint unitatis vinculo Cyprianus, etc. IX, 178. Unitas quantum amanda per ipsum Carthaginensem conc. declaratur. IX, 211. Homines erunt plene perfectique unum, cum perventum fuerit ad eum finem, ut sit Deus unus in omnibus. II, 1045. Unitatis perfectio in Beatis. VI, 587. *Vide* Concordia. Unitatis commendatio. IV, 1919. Unitas commendatur in creatione rerum, et in Christi ortu. V, 1255. In inconsulti Christi veste. V, 1222. Unitas Legis, Prophetiae et Evangelii. V, 491, 495. Avaritia amat unitatem, sed in quibus amanda non est. IV, 151.

Unum sine aliqua adjunctione non invenitur in Scripturis, nisi de his quae unius substantiae sunt. II, 1048, 1049. Ubi de duobus aut pluribus dicitur, unum sunt, nec additum quid unum sint, unius esse substantiae intelliguntur. VIII, 788, 789, 925. In Scripturis aliquid unum de diversis naturis invenitur, sed additur vel subauditur quid unum. II, 1049. Nihil est esse quia unum esse. I, 1548. Simpliciter per se sunt, quia unum sunt. I, 1548. Qui liqui unum est,

a Verbo Dei unum est. III, 151. Summe unum, est principium omnis formae. III, 254. Unum aliquando dicitur quod constat ex pluribus. IV, 1961. Unum necessarium. V, 617, 1188. Unum aliquid quo tendamus, quando in huius saeculi multitudine laboramus. V, 615, 614. In ipsa multitudine non delectat nisi unum. V, 614.

Universitas rebus inter se similibus constat. III, 245. Universitatis indicium, numerus septenarius. IV, 1592.

Universi pulchritudo unde. VIII, 554, 590, 591. Universi pulchritudo ab unitate, a qua nominatur. I, 979; III, 189. Universi pulchritudo ex contrariorum oppositione componitur. VII, 552. Ex noxiarum rerum varietate. VII, 535. Et ex vitis, quibus irrationabilia et insensibilia corrumpuntur. VII, 551. Ad decorem universi faciunt etiam indecora summi in locum reducta. I, 999. Ex beatitudine non peccantium, et miseria peccantium, resultat perfectio universi. I, 1281. Successionis ordo in universo quare nos non delectat. VII, 552. Universi pulchritudo sapientiam Dei alte commendat. VIII, 591.

Vocabulorum occasio. I, 1011. Non vocabulorum opificem, sed rerum inquisitorem debet esse sapientem. I, 952. Non sunt contemnenda vetusta vocabula, nec facile a consuetudine recedendum, nisi quae rationi adversatur. I, 1106.

Vocatio hominum ex profunda Dei ordinatione. VI, 75, 74. Vocationis praedestinatio occulta. VI, 59. Vocatur omnes a Domino. V, 549. Multi vocati non veniunt, nemo venit nisi vocatus. III, 2076, 2077. Vocatio Dei duplex. X, 792, 924, 985, 981. Vocati alii sunt non secundum propositum, alii secundum propositum. II, 825. Vocatio secundum propositum non omnium est qui vocantur, sed tantum electorum. I, 622; III, 2061. *Retr.*, X, 965. Secundum propositum vocati soli praedestinati. X, 586, 929. Qui non perseverant, non vocati sunt secundum propositum. II, 659. Vocati non omnes, sed ex omnibus et Iudeis et Gentibus. VI, 124. Secundum cuius propositum vocentur electi. X, 586. Vocatio et totum religiosi hominis opus ex Deo est. X, 583. Vocatio Dei ante meritum bonum. VI, 75. Vocatio non est meritum, sed gratiae Dei. IV, 89. Vocatio ad gloriam non pro meritis hominum, sed pro misericordia Dei. III, 648. Vocatus se dicentes quia coluerunt Deum, refelluntur. V, 865. Vocatio electorum propria, non quia crediderunt, sed ut credant. X, 985, 986. Qui secundum propositum vocatur, non potest dicere, Credidi, ut sic voceretur: praevinit quippe cum misericordia Dei, quia sic vocatus est ut crederet. X, 985. Vocatur misericordia Dei, ut credamus, et credentibus praestatur, ut bene oremur. III, 2001, 2062. *Retr.* Vocatio an sit effectrix bonae voluntatis. VI, 118. Ex vocatione secundum propositum omnes gratiae oriuntur. X, 965. Vocatio congrua. VI, 118. Vocatio peculiaris. VII, 39. Vocatio nostra fit praedicatione penitentiae. IV, 1965. Vocationi Dei consentire vel ab ea dissentire, propria est voluntatis. X, 240, 241. Vocationi Dei quomodo respondeatur. IV, 1508. Vocatus procrastinare non debere. V, 555. De vocatione sua nullum hominum genus desperet. V, 4596. Vocati sunt primum pisces et ac idiotae, et orator, Senator, Imperator dilati; cur. V, 256.

Vocantii lex, iniqua. VII, 105.

Volatilia non immerito dicuntur ex aquis creata. III, 282. In prima causalium rationum conditione volatilia ex aquis producta. III, 305. Quod Adam volatilibus et non piscibus nomina imposuerit, propter aliquam significationem factum est. III, 400, 401. Volatile pennatum quid. III, 259. Volatilia quadrupedia, quae. VIII, 817, 818. *Retr.* Volatilia, spiritalia corda. IV, 1561.

Voluntas dea. VII, 128. Voluntas deus. VII, 128.

Volens a cogente liber est. VIII, 104.

Voluntas quid sit. I, 609; VIII, 95, 94. *Vol.* 5, 101; X, 4476, 1478, 1479. Et unde dicitur. X, 254. Voluntas an irrationalibus conveniat. VII, 151. Voluntas sua cuique notissima. VIII, 105. Voluntas nonnullae omnium, singulis notae sunt. VIII, 1017. Voluntatis motus spontaneus est. VI, 15. Voluntas propria non est nisi in bonis. III, 1305. Non possumus nolle beatitudinem. II, 669. Voluntas unde secundum Julianum. X, 1489, 1491, 1493. Unde secundum Augustinum. X, 1489, 1495. Voluntas unde non moveatur seu unde non velit. X, 167. Voluntas sub necessitate esse noluerunt Stoici. VII, 152. Voluntas ideo mutabilis, quia ex nihilo. VII, 467. Voluntas in hos vel illos affectus mutatur, pro varietate rerum quae appetuntur aut fugiuntur. VII, 109.

Velle in potestate est hominis. VI, 107. Voluntas ideo libera est, quia est in nostra potestate. I, 1275. Nihil tam in nostra potestate, quam ipsa voluntas. I, 620, 1275. Voluntas non esset, nisi esset in nostra potestate. I, 1275. Voluntas ipsa est, quae peccatur, et recte vivitur. I, 396. Nulla remens fit serva libi libis, nisi propria voluntate. I, 1272. Voluntas in tantum libera est, in quantum libe-

rata est; et in tantum appellatur voluntas. I, 609. Voluntas tanto liberior, quanto sanior; tanto autem sanior, quanto divinæ gratiæ subjectior. II, 676, 677. Voluntas humana non libera dicenda est, quamdiu est vincenibus et vincen- tibus cupiditatibus subita. II, 595. Leges, laudes, exhortationes, supplicia, etc., labefactantur, nihiloque in eis om- nino iustitiæ est, nisi voluntas sit causa peccandi. II, 1061.

Voluntas omnis aut bona, quæ iustitiam diligit, aut ma- la, quæ non diligit; nulla in medio consistit. X, 169. Vol- untas semper esse libera, sed non semper est bona. X, 890. Voluntas bona, et voluntas mala, unde secundum Ma- nichæum. X, 1113. Voluntas bona et mala, voluntatis item possibilitas, an adscribenda nature. X, 1199. Volun- tatis male origo. X, 370, 364. Omnis potestas a Deo, sed non omnis voluntas. X, 255. Dum inquit Julianus unde mala exstiterit voluntas, injustam naturæ damnationem affirmat. X, 1497.

Voluntas mala a Deo non est. VII, 131. Voluntatis du- ritia an sit de divina pœna. VI, 119. Voluntas sine instiga- tione spiritus mali potest esse mala. VI, 622. Voluntatis malæ non est causa efficiens, sed deficiens. VII, 353, 355, 356. Voluntas mala est defectus potius ab opere Dei ad sua opera, quam ullum opus. VII, 418. Voluntas mala ma- lum opus præcedit. VII, 420, 421, 422. Voluntas mala ex homine qui bonus creatus fuerat, orta est. X, 1478, 1480. Voluntatem malam quare homo possit habere. X, 1479. Voluntas efficitur mala, cum se, relicto superiore, ad in- feriora convertit. VII, 554, 555. Voluntas mala est contra naturam. VII, 451. Est testimonium naturæ bonæ. VII, 552. Voluntatem malam sic non habebunt sancti, ut nec habere possint. X, 1498. Voluntas solo libero arbitrio pos- test declinare a bono; a malo vero non potest sine Dei adiutorio. VII, 467. Voluntas ex se ipsa mala, bona autem non nisi ex Deo. X, 169. Bonæ voluntatis auctor Deus, malæ autem ipse peccator. X, 1479.

Voluntas mala non suæ permittenda est libertati. II, 754. Voluntati sanæ commissæ est perseverandi vel non perseverandi potestas. X, 958, 959. Voluntas sine gratia non sufficit. X, 889, 892, 899. Non sufficit ad præcepta adimplenda. X, 897. Non sufficit ad iustitiam habendam. X, 135. Voluntas sine gratia non movetur ad bonum. X, 744. Voluntas ad non peccandum non sufficit. II, 766, 773. Volun- tatem sine gratia non sufficere ad vitanda peccata, ipsa oratio arguit. X, 256. Voluntatem dum de possibili conatur excusare Julianus, naturam inexcusabilis accusare convin- citur. X, 1497. Voluntas humana vires honorum operum per- dit, ipsis latentibus Pelagianis. X, 1175. Voluntas dum bonum non vult, vitium est humane voluntatis; dum vult bonum, adjuvatur gratia divina. X, 325. Voluntatis conatus sine Deo nihil est. IV, 208. Voluntas si nihil ageret, Deus non dice- retur epus adiutor. IV, 1839. Voluntas ad opus bonum per- ficiendum non potest esse libera, nisi Dei munere libera- ta. VI, 444. Ad habendam iustitiam velle satis est. II, 185. Velle nemo potest nisi admonitus et vocatus, sive intrinse- cus, sive extrinsecus. VI, 75. Sine propria voluntate nul- lum vitæ propriæ potest esse peccatum. X, 147. Sine volun- tate nostra non erit in nobis iustitia Dei. V, 922. Sine voluntate bonum operari non possumus. X, 215. Volunta- tem propriam licet habeamus; non tamen ex illa, sed ex Dei adiutorio provenit victoria tentationum. II, 828. Volun- tate propria animam si bonum esse non posse, sed ma- lum. II, 571. Voluntate sua homo se sanare non potuit. V, 409. Voluntas hominis in paradiso beata, nunc misera. X, 1108. Crementum in voluntate est, ubi natiuitas in volun- tate est; nemo ex aqua et Spiritu nascitur, nisi volens; ergo si vult, crescit; si vult, decrescit. III, 4997, 1998. Duæ contrariæ voluntates nonnunquam in homine. I, 759. Voluntas vetus carnalis et nova spiritalis in Augustino. I, 755. Voluntas fortis et integra, voluntas semi saucia, voluntas parte assurgens, et cum alia parte jacente cadens et luctans. I, 758. Voluntatis suæ vires nemo satis cognovit. X, 550. Voluntati animus et caro non obtemperant. VII, 425. Voluntas bona parva et invalida. X, 901. Ex duabus voluntatibus equaliter affectis quare una malo consentit, altera non consentit. VII, 774. An sit in potestate nostra voluntatem mutare. VIII, 129, 150. Not. 4. Voluntatem mu- tare an facile homini sit. X, 297. Voluntas bona unde. X, 168, 169. Voluntas bona etiam Angelorum, a Deo est. VII, 536, 518. Bona voluntas a Domino est. X, 368. Non est nisi ex Deo. VI, 247, 248, 625. Voluntatis bonæ nutum, do- num gratiæ. X, 567, 568. Voluntas bona in nobis fit ope- rante Deo. VI, 118. Bona voluntas Dei præcedit bonam voluntatem nostram. IV, 89. Voluntas bona a Deo datur, a Deo excitatur. V, 108. Voluntatem Deus præparat. III, 2061, 2062. *Notr.* Voluntas quæ est in corde recto, paratur a Domino fide præcedente, quæ acceditur ad Deum rectum, ut cor fiat rectum. IV, 991. Voluntas sine gratia bona esse

non potest. II, 834. Voluntas bona non redditur nisi per gratiam. X, 1497. Voluntas bonæ libertati redditur per gratiam. X, 1185. Voluntatem justam nemo potest habere, nisi gratuitam de super acceperit gratiam. X, 834. Voluntas servandi præcepta, munus gratiæ. X, 314. Voluntas adju- vatur et erigitur imparito spiritu gratiæ. X, 212. Ut vo- luntas bona in iustis et peccatoribus in spiritu et carne perficiatur oramus. III, 1279. Velle Deus operatur in nobis. VI, 75. Voluntates bonas in cordibus hominum operatur Deus. X, 568, 1146, 1453. Mirabili potestate operatur. X, 375. Deus parat et convertit hominum voluntates. X, 991. Deus potest contrarias voluntates convertere, et duritiam cordis auferre. X, 898. Voluntatem hominis convertit Deus occultissima et efficacissima potestate. X, 569. Deus incli- nat hominum voluntates quocumque voluerit. X, 990, 991. Occulto instinctu efficacissime ad quod voluerit excitat ho- minum voluntates. X, 1317. Gratia quæ infirmæ voluntati subvenitur, eam indeclinabiliter et insuperabiliter agit. X, 910. Voluntatibus hominum Deus dominatur. X, 906. Volun- tates hominum Deus in sua potestate habet. X, 911, 990. Voluntates hominum ita sunt in Dei potestate, ut eas quo voluerit faciat inclinari. X, 905, 906. Deus voluntates operatur in mentibus hominum, ut volentes ex nolentibus fiant. X, 1208. Volentes ex nolentibus gratia facit. X, 1518, 1519. Exempla Scripturæ quibus probatur Deum magis ha- bere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas. X, 945. Quibus datur gratia, sic volunt, ut impleant præ- cepta. X, 886. *Non volentis neque currentis*, etc., quo sensu Pelagius intellexerit. X, 345. Dogma Pelagianum ne- gans Deum operari voluntatem in mentibus hominum. X, 1345. Voluntatem bonam quatenus Deo tribuendam cen- sebant Pelagiani. X, 168. Voluntatem et actionem ab ho- mine esse vult Pelagius. X, 362, 363.

Voluntatem hominis cur Scriptura conveniat. X, 1109. Voluntas quæ præparatur a Domino, non cogitur velle bo- num. X, 1117. Quomodo et Deus reparat voluntatem, et homo se ipse præparat. X, 1154, 1155. Velle no- strum ad Deum et ad nos pertinet. VI, 117. Velle et credere quomodo nostrum est. III, 2061, 2062. *Notr.* Voluntas ad malum captiva rapitur, ad bonum vero liberata suaviter attrahitur. X, 1295, 1296. Deus hominis volunta- tem bonam præparat adjuvandum, et adjuvat præparatam. VI, 248. Aliiter Deus præstat ut velimus, aliter præstat quod voluerimus. VI, 117. Gratia nolentem prævenit ut vel- lit, volentem subsequitur ne frustra velit. VI, 248. Volun- tas gratiam comitatur, non ducit; sequitur, non præcedit. II, 819. Cum præcesserit bona voluntas nostra quæ vocan- tem sequitur, perficietur in nobis voluntas Dei. III, 1278. Voluntas ut plena sit, oportet ut sana sit. II, 485. Volun- tatis sanitas in quo consistat. II, 485.

Voluntas bona quid sit. I, 1254. Quæ sit. VI, 625. Vo- luntatem bonam non timor, sed caritas habet. IV, 991. Ma- gna voluntas, magna caritas. X, 901. Voluntas bona nihil aliud quam caritas. X, 371. Voluntas non potest dici bona, quæ in aliis vel in se ipsa, non in Domino gloriatur. X, 749. Miserrimus voluntate bona qui caret. I, 1253. Volun- tatem bonam pax perfecta sequitur. III, 1, 2066.

Voluntas sufficit ubi opus externum non potest fieri. III, 772, 773. Voluntas bona si nihil habeat, totum illi compu- tatur. IV, 1665. In dante Deus respicit voluntatem, non munus. IV, 1664, 1665. Quidquid vis, et non potes, factum Deus computat. IV, 677. Coronat Deus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1551. Deus non annotat facultatem, sed coronat voluntatem. X, 131. Cor quarit Deus, cor in- spicit, iustus testis est, iudex, approbator, adiutor, coronator; sufficit ut offeras voluntatem. IV, 1746. Non mundatur opere, qui inmundus est voluntate. IV, 1528. Ex qualita- tibus voluntatum, non ex temporum spatiis, sive recte fa- cta, sive peccata metimur. II, 581. Voluntatem bonam se- quitur corona, malam sequitur pœna. VIII, 514. Voluntas mala sola peccatum est, etiamsi desit effectus. X, 235. Voluntas ipsa punitur sive animi supplicio, sive corporis. II, 581. Voluntas bona, multum pendenda. I, 1254. Nihil tam facile est bonæ voluntati, quam ipsa sibi; et hæc sufficit Deo. V, 444. Voluntas bona invito eripi non potest. I, 1255. Voluntas bona commendatur. IV, 371.

Voluntas illa dicitur nostra, quæ intelligitur esse propria contra voluntatem Dei. VIII, 687. Velle proprium habere est humane infirmitatis. IV, 278. Velle proprium corrigendi ratio. IV, 278. Voluntas Dei regula nostra. IV, 274. Ma- gna et usitata in hominibus perversitas est, ut cum dubeant ipsi vivere secundum voluntatem Dei, Deum velint vivere secundum voluntatem suam. IV, 545.

Voluntas Dei regula est incommutabilis. IV, 1206. Volun- tati Dei obtemperandum. V, 1553. Voluntas propria dum superioris voluntati præponitur, in grandem ruinam trahit. III, 583. Voluntatem propriam facit, quisquis a Deo non decet. IV, 1875. Qui non facit voluntatem Dei, non eam

didicit. IV, 1582. Voluntatum rectitudo unde sumenda. VIII, 992. Voluntas hominum non est recta, nisi ad voluntatem Dei dirigatur. IV, 505, 504. Recto corde sunt, qui hoc volunt, quod Deus vult. IV, 1206. Voluntatem Dei tunc facit homo, quando facit iustitiam quae ex Deo est. VIII, 790. Voluntas hominis aliquando bona est quae dissonat, et aliquando mala est quae consona. Bone voluntati Dei. VI, 279. Cum voluntas divina humane præponitur, homo ab humanis in divina dirigitur. III, 1770. Voluntatem divini, quæ nostræ præferenda est, quomodo nosse possumus, Augustinus Paulinum interrogat. II, 274. Voluntas Dei in libris S. Scripturæ quaerenda. III, 268. Voluntas Dei ante Evangelia prædicationem latebat, post patuit. V, 1557. Voluntas Dei, ipsa est lex Dei. IV, 586.

Voluntatem Creatoris nunquam superat creatura. IV, 1464. Voluntas Dei voluntate hominis impediri non potest. X, 1109. Voluntas Dei semper invicta. X, 258. Etsi contra voluntatem Dei faciant infideles, cum Evangelio non credunt, eam tamen non vincunt. X, 258. Deus ita certas temporum leges generibus qualitatibusque rerum attribuit, ut ejus voluntas sit super omnia. III, 548. Non fit aliquid, nisi omnipotens fieri velit; vel succedendo ut fiat, vel ipse faciundo. VI, 276. Necessario futurum est, quod Deus vult. III, 550. Voluntas Dei immutabilis. VII, 566, 752, 755. Quomodo dicatur mutari. VII, 566, 752, 755. In voluntatibus nulla bona est, cui non præsit Deus; nulla mala quæ bene uti non possit. III, 589, 590. Voluntas Dei fiet in te, etsi non fit a te. V, 580. Quod fit a te, ipse facit in te. V, 580. Non vis bonus implere voluntatem Dei, et de te malo impletur. VI, 611. *Vide* Deus. Voluntatum bonarum adiutor Deus et remunerator, malorum relictor et damnator; utrumque ordinat. VII, 435. Voluntates tantum valent, quantum Deus eas valere voluit atque præcivit. VII, 152. Deus occulto iudicio et justo voluntatem Semei, proprio vitio malam, inclinavit in peccatum quo malediceret David. X, 906. Voluntates omnes, etiam malæ, Deo subijciuntur, quomodo. VII, 151. Voluntatibus malis bene utitur Deus. VII, 752. In eos exitus quos Deus præcivit justos et bonos, tendunt omnia quæ videntur adversa voluntati ejus. VII, 752, 755. Quidquid præter suam voluntatem patitur homo, voluntati Dei tantum tribuere debet. VII, 152. Voluntate libenter Deo serviendum. IV, 876, 890, 891.

Voluntas in Christo quomodo duplex. IV, 277, 278, 1206. Voluntaria quedam sunt quæ et necessaria sunt. X, 1489. Voluntarium tunc est bonum, cum Deus operatur in nobis et velle et operari. X, 314. Voluntaria oris, sacrificia laudis, confessione caritatis, non timore necessitatis orata. IV, 1568.

Voluptas dea. VII, 118, 122.

Voluptas quid. VII, 621. Voluptatis vis quatenus explicatur a Juliano. X, 1440, 1441. Voluptatem suo more ponit pro concupiscentia Julianus. X, 1221. Voluptas paradisi non turpitudinis, sed beatitudinis cogitanda est. X, 1556. Voluptatem præcedit appetitus. VII, 424. Voluptatis pictura. VII, 167. Voluptas aut subditur virtuti, ut præerit, aut jungitur. VII, 622. Voluptas potest et honesta esse. X, 448. Voluptas vescendi et potandi tolerabilis. X, 775. Quod amplius non delectat, secundum id operemur necesse est. III, 211. *Vide* Delectatio.

Voluptas et dolor duo incrementa ad peccandum. V, 1286. Voluntas carnis nam ex tribus generibus vitiorum, quibus peccata omnia concluduntur. IV, 115. Voluptates corporis illecebæ atque escæ malorum. X, 774, 778. Voluptatum temporalium vanitas. V, 859, 861. A voluptate carnis continetur Deus jubet et dat. I, 796. Voluptatis imbecillitas protrahit nos ad sublimiora. III, 159. Voluptatis regnum. III, 155. Misera animi voluptatis dedidit. I, 804. Augustini pugna ne voluptatibus sensuum capiatur. I, 797. Qui gaudent in mortiferis voluptatibus, esse siue dolorum finire non possunt. III, 452. Quod a tempore libet, postea prius dolet; et quod a tempore salubriter dolet, postea infinita voluptate lætificat. V, 182. Penitendi cum voluptate vicinitas. X, 774. Voluptatum carnalium auctores, etsi senes videantur, spinarum radices sunt. IV, 1805. Voluptatis pretio, qui nam peccando quisque diabolo vendit. III, 2071. Voluptatis immunda sectatores quibus comparati. III, 561. Voluptas sæculi, aqua in puteo. III, 1515. Omnis voluptas pecorum ex terra est. III, 548. Voluptates et sæ uli desideria stercore comparantur. IV, 1474. Voluptatibus superatis cavendum ne succedat cupiditas placendi hominibus. VI, 26. Profecti spiritali salutem, quidquid corporali mihi voluntati. V, 1044.

Volusianus. II, 508. *Not.* 6. VI, 249. *Consil.* IX, 637. Volusianus Augustino proponit questionem de incarnationis mysterio. II, 512. Marcellino, pie ipsius matris rogatu, quotidie invisitur. II, 515. Cum a veri Dei cultu nonnullorum persuasione revocaretur. II, 515, 525. Volusiano respondet Augustinus. II, 514. Volusiano tantum ad ea, quæ

ipse per se quæsierat, respondit Augustinus. II, 523. August. epistolam suam ad Volusianum Marcellino misit. II, 557. Epistola ad eum memoratur. II, 705, 707. Volusiani ingenium et eloquium iudicat Augustinus prodesse debere alius. II, 515.

Voluntia dea cui involuntum folliculorum commissa sunt. VII, 118.

Voti excellentia. II, 485, 487. Votum Deo a primis Christianis ad posterum venit. IV, 1729, 1730. Vovere quid debemus. IV, 967. Vovere adversus animam suam, id est in aliqua rerum licitarum et concessarum abstinencia. III, 745. Homo Dei nomine consecratus et Deo votus, in quantum mundo moritur ut Deo vivat, sacrificium est. VII, 285. Nihil Deo gratius possumus offerre, quam ut dicamus ei, *Posside nos*. IV, 1717. Se ipsum quisque voveat, se ipsum reddat. IV, 1494.

Votum castitatis. V, 736; VI, 451. Virginitatem proposuerat Maria. V, 1096. Voti sancti conscia dixit, *Quomodo fiet istud?* V, 1519. Post emissum castitatis votum damnable est velle nubere. VI, 437. Nuptiæ tales non sunt adulteria, ut quidam putant. VI, 458. Lapsus tamen a voto, adulterio est peior. VI, 459. Voventes castitatem, et non exhibentes, quanta maneat ira Dei. V, 799. Voti fraudati eo major est iniquitas, quod non fuit vivendi necessitas. VI, 459. Votum continentiæ. V, 1094. Votum continentiæ multo consensu inter conjugatos initum. II, 1012. Vovenda non est continentia a conjugatis, nisi ex consensu communis. II, 487. Votum huiusmodi si ab alterutro præpropere factum fuerit, magis est corrigenda temeritas, quam persolvenda promissio. II, 487. Ad votum continentiæ vir et mulier parum auctoritatem habent. III, 746. Quod conjugati pari consensu voverunt, perseveranter usque in finem reddere imbo debent. II, 1078. qui continentiam Deo vovistis, nolite retro respicere. V, 1094. Vota reddere femina non debet prohibente viro, etiamsi ipse antea permiserit. III, 745, 746. Mulier, viro nondum consentiente, continentiam non secundum sanam doctrinam suscipere dicitur. II, 1078. Ac peccasse cum ei debitum carnis negavit. II, 1078. Vovere potest femina vidua aut libera, non vero sub patre aut viro constituta, nisi hi permittant. III, 745. Votum jejuniandi. II, 147, 150. Votum cæci illuminati, totam vitam se in basilica servitutum. V, 1299. Voventer omnia quæ offeruntur Deo. II, 637. Votum nostrum maximum sacramento altaris predicatur. II, 657. Vota in monasteriis nunciari solita. IV, 1279. Vota quadam omnibus communia, et quadam propria singulorum. IV, 967.

Voti obligatio. III, 744. Vota Deo reddenda. V, 799. Vota persolvenda. II, 486, 487, 1015. Reddendum est quod vovetur. IV, 967, 1058. Vota quæ siue ulla conditione voventur, nulla conditione rumpeunda sunt. VI, 468. Hæc est distinctio in votis, ut se accuset homo, Deum laudet, etc. IV, 798, 1218. Quisquis Deo quid vovet, si respicit retrospectum, malum est. IV, 967, 1058. Nemo presumat viribus suis se reddere quod promisit; qui te hortatur ut voveas, ipse adjuvat ut reddas. IV, 1717. Ex professione hominis est vovere, ex adiutorio Dei vota reddere. IV, 968. Vota sua nunquam reddit, qui de suo se putaverit redditurum. IV, 1750. Non Domino quisquam quidquam rectum voveret, nisi qui ab illo acciperet quod voveret. VII, 350. Impiger sit animus ut voveat et reddat, ne cum se minus idoneum putat ad reddendum, piger sit ad vovendum. IV, 1750. Voto laudabili reddito egregia et singularis quadam gloria tribuenda in cælis. VI, 402.

Vox materia est verborum, verba formatam vocem indicant. III, 257. Vocis et verbi discrimen. V, 1504, 1509. Vox inanis sine verbo. V, 1504. Vocis ministerium propter verbum. V, 1505. Vox deficit crescente verbo. V, 1507. Vox proprie animantium est. IV, 1809. Vox corporalis auditur, spiritualis autem intelligitur. IV, 85. Vox tota ab omnibus, tota a singulis auditur. II, 518. Vox ad homines sonus est; vox ad Deum affectus est. V, 1095. Vox cordis auditur a Deo. IV, 1662, 1775. Vox fidei in factis est. V, 546, 547. Vox Christi, vox Dei, pax est. IV, 1075. Vox Christi etiam nostra est, et vox nostra etiam ipsius est. IV, 749. Vox Patris in monte audita, et species columbæ visa, sine vivificationis animæ ministerio factæ sunt. II, 746.

Urbanensis, s. schismatici Donatiste in quadam Numidia particula. IX, 588.

Urbanus Papa. II, 196.

Urbanus episcopus. II, 1019, 1020, 1021.

Urbanus episcopus. II, 644.

Urbanus presbyter Marcellini litteras ad Augustinum attulit. II, 585.

Urbanus Donatus. IX, 511. In domo Urbani Donati habitabat Secundus Tigistani Gesta. II, 197.

Urbica, honesta vidua. II, 694.

Urbicus, id est Romanus. II, 157. *Not.* (a).

Urbis clades describitur. VII, 18. Et hæc divinæ miseri-

cordiæ tribuenda. VII, 14, 45. *Vide Roma.*

Uris lux mea Dei interpretatur. VIII, 439

Ursacus. IX, 514. Ursacium divina vindicta perisse clamabant Donatistæ. IX, 524, 528, 529.

Ursicinus. X, 845.

Ursus vir perfectissimus Rationalis Africæ. IX, app. 777.

Ursi propter exhibendos ludos. V, 205.

Uti nam inter et hypostasim quid differat. VIII, 917. *Uti* substantia vocatur. VIII, 917.

Utula. IX, 507, 528, 550.

Usura peccatum quod excludit a regno Dei. IX, 162, 165.

Usuras ipsæ leges et iudices reddi jubent; sed non est quo iudice repetantur. II, 665. Usuræ nomine cur peccata significentur. IV, 910. *Uide*, Fœnus. Usura idololatricæ comparata. IX, 566.

Usus rerum legitimus, quis. III, 221. Usus Christianus temporalium. V, 861. Usus illicitus, abusus potius nominandus est. III, 20. Usus rerum culpandus, non res ipsæ. V, 328. Non usus rerum, sed libido utentis in culpa est. III, 75.

Uter. Ab utre appellati sunt Ascitæ hæretici. VIII, 42.

Uterus Dei Patris, quid. IV, 1458. uterus Virginis, sponsi thalamus fuit. III, 1979.

Utina. IX, 218.

Utica urbs Africæ. VII, 56, *Not. (a)*; IX, 228. Atroci pestilentia afflicta. VII, 112. Uticensis Massa candida. V, 1417. Uticæ habitus Sermo in basilica Massæ candidæ. IV, 1869, *Not. (a)*.

Uti quod sit. III, 20; VI, 19; VII, 359; VIII, 981, 982.

Uti et frui. V, 938. Uti fruendis, et utendis frui, vitium vocatur. VI, 19. Qui bene utuntur, abuti rectius dici solent. VI, 19. Quibuscumque ratio hominis utitur. VI, 20.

Ratio hominis utitur primo se ipsa ad intelligendum Deum ut eo fruatur, ceteris rationalibus animalibus utitur ad societatem, irrationalibus ad eminentiam. VI, 20. Uti aliqua re non potest, nisi animal quod rationis est parti epi. VI, 19.

Utendum sic quibusdam bonis, ut ea non diligamus. X, 817.

Uti fructibus, quo sensu dicitur. VII, 359. Dementia est, crimen male utentium in res ipsas transferre. V, 328.

Res quarum est bonus et malus usus. V, 1417. Tunc quisque habere aliquid dicendus est, quando bene utitur: nam quod iuste non tractat, iure non tenet, etc. V, 327.

Sicut malum est male uti bonis; ita bonum est bene uti malis. I, 659.

Non prodest bona res non utenti bene. I, 706. Utens superbe et immoderate rebus propriis, a Deo reprobatur. V, 206.

Quomodo Deus homine utatur. III, 32. Deus utitur creatura, non fruitur. III, 52. *Vide Usus.*

Utile quod sit. VI, 19. Utilitas est divina providentia. VI, 19.

Utilitas beneficentiam præcedit. III, 72. Nec utilitas proximi abdicanda est in otio, nec contemplatio Dei in negotio. VII, 647.

Utilitas imple viventium nulla est. VII, 649. Aliquando, etiamsi noceat, prodesse creditur quod delectat. II, 965.

Uva dicitur verbum divinum. IV, 109. Uva de spinis quomodo legatur. V, 474, 761.

Vulcanus. IV, 1485. Vulcanum ignem mundi esse volunt. VII, 207.

Vulcanus maritus Veneris. VII, 81. Vulcanus cur claudus fingitur. VIII, 374. Vulcanus et Mars inimici. VI, 712.

Vulcani templum Athenis. VII, 570.

Vulgi iudicium plerumque erroneum. VII, 36.

Vulnerantur Dei sagittis male sani, et sanantur bene vulnerati. IV, 1865.

Vulnus in bono potest accipi in Scriptura. VII, 692. Vulnus sub tegmine medici sanatur, sub tegmine vulnerati celatur. IV, 266.

Vulnus peccati medicum omnipotentem requirebat. IV, 712. Vulnus amoris. V, 1565.

Vulpes insidiosos maximeque hæreticos significant. IV, 1040.

Reges impios, quos terret virtus aliena, vulpes appellavit Scriptura. IV, 1156. Rex qui neminem hominum timet, non vulpes, sed leo. IV, 1156.

Vultur Christus appellatur; pulli vulturis, filii sponsi. III, 821.

Vultus Dei, quid. IV, 520.

Vulvam conclusam fuisse quo sensu Scriptura dixerit. X, 434. Vulvam in domo Abimelech quomodo concluderit Deus. X, 721.

Uxor. Sine uxoris non licebat vivere Abeloniis, iis tamen non nucebantur. VIII, 17. Præceptum Deum de uxore relinquenda, non est contrarium veteri Testamento. VIII, 152.

Uxor marito tamquam domino debet servire. VIII, 420.

Uxor viro propter Deum serviens, Deo servit. I, 669. Uxor, viri ancilla. V, 1465. Uxor casta. V, 739. Uxor si marito subiacet, pax recta est; si dominetur, pax perversa. IV, 1860.

Uxor viri tamquam capitis sui sequatur obediens auctoritatem. II, 1080. Uxor sine consensu mariti continentiam eligere non potest. VI, 480.

Uxor in maritum quo sit potestas. VIII, 420. Uxore nolente, coniungi continere non licet. IV, 1959. Uxor de rebus terrenis suis nihil agere debet sine mariti arbitrio. II, 1070.

Mulier virum et offendere et scandalizare non debet, etiam bonis operibus. II, 1079, 1080. Uxor si ad indecentem ornatum aliqua dura conditione cogitur, potest habere in superbo cultu cor humile. II, 1081. Uxori de habitu ac vestitu nihil mutandum aut usurpandum præter viri arbitrium. II, 1080. Uxor prudens et Christiana describitur. I, 772.

Uxor dilectio quamquam salutem impedit. VI, 216. Uxorem carnaliter diligere, veniale. VII, 745. Uxorem qui affectu carnali sic amat, ut tamen cum Christo non præponat, salvabitur propter ignem. VI, 155, 155. Uxor amor talis, ut propter eam cogitet vir quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori; lignum est et hoc tenet super fundamentum edificatur. VI, 216. Uxor contra naturam exsecrabilior in uxore, quam in meretrice. VI, 582. Uxoris usus nonnisi procreacionis causa adhibendus. V, 345. Et nisi liberorum procreandorum causa fiat, est peccatum. V, 88, 1541. Uxoris usus est immoderatus, nisi liberorum procreandorum causa fiat. V, 1272. Pro sanctificatione, perfecta Deus viro computabit, si ipse, non quod uxor debet exigit, sed reddit quod debetur uxori. IV, 1959. Uxor sæpe marito Eva. IV, 1209. Quam habent uxores tamquam non habentes. X, 425. Uxorem qui duxit, vinculis ferreis constringitur. IV, 1959. Tales compedes consolidant et Episcopi manus. IV, 1959. Viri ad Ecclesias confugiunt ut dimittant uxores suas, arcibus ibi colligantur. IV, 1959.

Uxor nonnisi propter fornicationem dimittenda, ut intelligendum. I, 616. Uxorem nullis legibus humanis licet vendere, legibus autem Christi nec dimittere, excepta causa fornicationis. II, 689. Uxor non dimittenda nisi propter adulterium. IV, 1959. Uxor ob fornicationem dimissa, non cessat esse uxor ejus qui dimisit. VI, 457. Uxor dimissa aliam ducere adulterium est. VI, 198. Uxor infidelis quandoque rectissime dimittitur. VI, 216.

Uxorum pluralitas. X, 419. Cur viro plures aliquando uxores, nunquam autem feminæ plures habere viros permissum. V, 547; X, 419. Uram feminam maritus habere plures inonestum erat. III, 75. Uxores plures ducere olim non prohibuit. VII, 517. Uxorum multitudo nulla olim lege prohibita. VIII, 428. Uxorum plures simul viro habendarum inculpabilis erat consuetudo, quare. III, 75. Uxores plures habere tempore veteris Testamenti non erat peccatum, quia neque contra naturam erat, neque contra morem, neque contra præceptum. VI, 595. Uxorum multitudo non culpanda in Sanctis antiquis. VIII, 429. Uxores plures habere cur antiquis licuit. V, 548. Veteres Sancti non ex libidine multis uxoriis utebantur. VIII, 76. Patres pro tempore et pro more gentis suæ, etiam plures uxores caste habebant. V, 545. Intemperantia potest esse major in una uxore habenda, quam in multis. III, 76. Magis probatur homo multarum uxorum fecunditate utens propter aliud, quam unus carne fruens propter se ipsam. III, 76. Patribus concessum habere multas uxores, ad hoc tantum, ut filios procrearent. V, 547. Uxor sua cuique sufficiat. V, 1064. Uxorem super ducere vitium more Romano. VI, 578. An liceat uxoris voluntati aliam habere, ut communes filii nascantur, non audet Augustinus definire. VI, 583. Uxorem suam alteri tradere, non licet Christiano. VI, 205. Licebat in republica Romana. VI, 205. Catonis exemplum. VI, 205, 588. Cur sicut Israelite uxores alienigenas, non ita Christiani easdem infideles jubentur deserere. VI, 462. De uxoris laude viro longe dissimili quasi fugare velle mœstiam, adulatio est, non consolatio. II, 1074. Cum uxore litigiosa comparatur mala conscientia. IV, 544. Omnis concubina uxor, non autem omnis uxor, concubina. III, 371.

Uxor Christi, Ecclesia ejus, nos ipsi. IV, 1084.

Uzalis Africæ civitas. V, 1444, 1446. Colonia Uticæ vicina. VII, 768. Uzali, memoria S. Stephaniani Evodii episcopo constituta. VII, 768. Miracula ibi facta. VII, 768.

X

Xanthus, aliis Asterius, Cretensium rex. VII, 569.

Xantippus Tagessus episcopus, Nubæ præpauit ad se pertinere contendebat. II, 226. Nuncupatur Xantippus senex. II, 227.

Xenocrates philosophus, Platoni discipulus. X, 617, 666. Platonem in Academiam suam secum. II, 240; VII, 257. Xenocrates Polemonem quomodo converterit. II, 391.

Xenophanes Colophonius physicus. VII, 208. Quo tempore claruit. VII, 582.

Xenophon. II, 1051.

Xerxes balæus septimus rex Assyriorum. VII, 862.

Xystus Romanus episcopus et martyr. I, 677; X, 283.

Xysti martyris festum. III, 1621. *Vide* Sixtus.

Z

Zabulon, interpretatur habitaculum virtutis. IV, 875.

(Vingt-deux.)

est quod facit. X, 1873. *Vide* Opus.

Actores. IX, 818, 841.

Adam qualis creatus. VI, 728, 774; X, 1771, 1775. Adam in toto Spiritum sanctum accepisse, et recedendo amisisse quidam dicunt. III, 2569. Ea ratione mori, quod perieris factus sit. III, 2569. Spiritum sanctum habere, ultra naturam et perfectionem hominis est. III, 2569. Apertum est quod nunc non habuit Adam. III, 2570. In Adam omnium hominum concreta natura est. X, 1812. Absque omni vitio. X, 1812. Cum libero arbitrio, quod si auxilium dominum non desereret, beatitudinem consequi posset. X, 812. Adam quid in bestias potuisset, in hoc ostensum est. V, 1965. Adae corpus ita in tuum est, ut dissolvere posses: sed arboris vite gustus corruptionem inducit. III, 2227. Vos qui Adam mortalem factum sentitis, latetur Julianus nulla ratione niti. X, 1758, 1759. Adam non essetate carnis, sed peccati merito mortuum dicentes, damnatur. X, 1728, 1750. Adam perfecte habuit scientiam humanam. VI, 815. Post praevaricationem accepisse scientiam mali, nec amisisse scientiam boni falso dicitur. X, 1815. Adam positus in mundo dominus, et a legem in Deo accepit. III, 2588. In paradiso autem victor erat, nisi quoniam peccavit. V, 2026, 2051. Unde primum lapsus sit. VI, 721. Adam et Eva quousque carabaz in paradiso habuerint. VI, 1051. Adam spe delectatus, non desiderio corporis perierat. III, 2582. Idololatriam admisit. III, 2277, 2278. Adam latro. V, 2034. Adam non ideo malus, quia homicidae genitor. V, 1740. Adam peccatum suum scilicet Deus, etiam non ignoraverat. V, 1758, 1740. Adolescentem qui nudi male exarserat. V, 1757. Deo in injuriam veniunt. V, 1757, 1740. Ade soli, non Deo aut arbori peccatum ejusque poena imputanda. V, 1758, 1740. Adam si se accusasset, de paradiso non exulasset. V, 2202.

Adam qualis post lapsum factus. VI, 774; X, 1772, 1775. Adam post lapsum nudus est corpus. III, 2582. Et homines corrupti subiecti sunt a mortis. III, 2582. Sed hunc futurum eternum, si legi Dei obediant. III, 2582. Adam peccatum totum hominem in debetis commutavit. X, 1785. Hoc illi solum, sed et ejus propterea nocuit. X, 1785. Adam liberatus suam ac nos cum veniunt. V, 1444. Genus suum peccato veniunt. III, 2278. In Adam peccatum omnes. X, 1812. Non accessit simplicitas aut voluntas, sed luxurie ac decore virtutum. X, 1812. Adam et Eva ex die creantur mortui, quod in eis penaliter facta est necessitas moriendi. VI, 1051. Adam in ipso loco sepultus, ubi fixa est crux Christi. V, 1750.

Adae mutatio in pejus, et altera fidelium in melius. X, 1878. Ade primi et secundi comparatio. V, 2031; X, 1888. Adam vel Christum imitari quid sit. VI, 1051, 1052.

Adelfus. IX, 787.

Adedatus episc. Donat. IX, 828, 851.

Adjutor cornicularis. IX, 816.

Adjuutores commentarii officii Proconsulis. IX, 816.

Agabus curruis non obediens. IX, 816.

Adolescens sine obedientia, abusus. VI, 1089.

Adora in Deo Christo hominem, et in homine Deum. I, 1468. Adoratur in terris rex, quasi vicarius Dei. III, 2281. Adoratio lapsa in idolatriam. IX, 778. Adoratur Sacramentum ultimus. II, 1067. Petrum modo peccatulis, ab eis accipit lapidatores. V, 2123, 2127.

Advenire ad Deum quid sit. VI, 791. *Vide* Opus. Ires. VI, 817.

Adseensio Christi est cautio et arrha nostrae. V, 2081, 2082. Ad se dicitur nostra esset. V, 2075. Nos enim cum post Christum. V, 2082. Scilicet corde. V, 2082. Vitia ipsa scalam nobis faciunt, et elevabunt nos, si fuerint infra nos. V, 2082. Cum medio cubito nullum. *Vide* Opus. Ires. V, 2082.

Adna Berthens monachus, et archiepiscopus, et Cisterciensis regum epistola missa, et epistola studiorum esse per se ad deprehenso transitorium de Antichristo. VI, 1129, 1150.

Adventus. III, 841.

Adventus. VI, 1277. *Adventus* Christi quid nomen prestet. III, 2572. *Adventus* Christi secundus non fiet latenter ut primus. V, 2051.

Adverbium unde dictum. I, 1402. Quid sit. I, 1405. Adverbiorum variae terminationes. I, 1402, 1404. Significationes. I, 1402.

Adversitas inquamur invidia. V, 1812. Malis timendum, si malis aut levius potuerit. V, 1815. Adversitas praesentis temporis quarenda. X, 1873. Adversitas futurum, aeternorum relictis gaudiorum. III, 2539.

Adulterium, pernicies. VI, 1287. Adulterium vitium ita crevit, ut jam augere non possit. III, 1415. Quod est Labor. III, 2445. Adulteris, adulteris sociis. VI, 1885. Quos veniit condemnare. V, 2000. Adulterium in homine. I, 1400. Proconsulis. X, 2214; IX, 757. Adulterium sanguine albi, et nigrum in peccatis. X, 1879.

Adulteri furore execrantur. V, 1785. Sunt multi. V, 2280. Adulteri furore debent carere, et post unam et alteram correptionem a suo consortio separari. V, 2280. Ad sacerdotum notitiam deferri. V, 2281. Adulteris nullam fidei esset utilitas. V, 2295. Adulteri in carnis et humana lege puniuntur. V, 2290. Consuetudo intrinseca est, ut adulterium feminae, non viri puniatur. V, 2290. Ac dicant viri ea sibi licere, non feminis. V, 2290. Adulter nisi penitentia proluxa et uberes elemosynae subveniant, et a peccato cessaverit, in aeternum peribit. V, 2290. Adulteria non excusat longa ab uxore absentia. V, 2295. Adulterii prima tela oculorum, secunda verborum. V, 1768.

Adulterii. IX, 782, 785, 781.

Agrotatio morbi quid. X, 1874. Agrotus quasi inter medicum et morbum, facit ut vincat cui se jungit. V, 1876.

Aegypti plaga. III, 2163. Aegypti plaga. III, 2163. Quod illis significetur. V, 1781. Aegyptus in primogenitis juste percussa. V, 1790. Aegyptium spiritalem quis exstinguat. V, 1792.

Aelius Proconsul. IX, 780, 781, 782, 784, 837.

Aelius filii. IX, 799.

Aelius Proconsul. IX, 781, 781, 782.

Aelius liber de Amicitia in epimen contractus. VI, 851. *De* Vitis sanctificatio ad sororem liber. I, 1451.

Aequivoce varia genera. I, 1416.

Aer mil. VI, 1000.

Aetates mundi et humanae. I, 1920. *Vide* Opus. Ires.

Aeternum proprie. VIII, 1482. Aeternitas non corrumpitur nec immutatur. III, 2252. Diversitate abhorret. III, 2251. Nihil aeternum nisi simplex. III, 2251. Aeternitatis nulla portio est centum annorum spatium. VI, 994. Aeternitatem cuncta imitantur. VI, 1020. In aeternis quibusdam potest aliqua esse distantia, non in ipsa aeternitate. X, 1892. Aeternitas et immutabilitas vera non est, nisi in deitate. X, 1859, 1874. Aeternorum meditatio mentis coerces instabilitatem. VI, 824. Aeterna vitae felicitas. VI, 820, 822, 825, 828, 861, 862, 966. Aeternarum poenarum gravitas. VI, 821, 905.

Aethiopia situs. III, 2471. Aethiopie monstrosi homines. VI, 1575, 1504.

Aethiologia, res nimis curiosa, et non nimis necessaria. I, 1411.

Aeternitas in Trinitate aquaetatem dicit gratia. VIII, 40.

Affectus quid sit. I, 1435.

Affectus quatuor antiqui. VI, 782. Quorsum dati. VI, 813. Affectus pius quid. VI, 816.

Afflicte animae oratio. VI, 956.

Africa. IX, 784. *Africa* provinciae. IX, 816. Africa tota quid gravi persecutione passa sit. IX, 775. In hac persecutione, propter alios Catholicos, perierunt universi. IX, 776.

Africana Ecclesia inopiam patitur clericorum. IX, 806, 808. Quod de ecclesia, antequam non vult, nisi prius consulta Ecclesia transmarina. IX, 806, 807, 809. Carthaginense Concilium mittit qui eam consulat. IX, 808. Afris propria lex. IX, 787. Africa synodus adversus Constantiam. X, 1049. Africa ad Genua adversus Pelagianos. I, 1485. Ires. Illis angelus aux, Augustinus regnum. X, 1089. Africa Concilium an. 417 ad Constantiam perlata. X, 1808. Premissa ad eum epistola. X, 1808. Africa episcopi ad Constantiam quesi sunt, quasi Carles. In omnibus commodaverit fidem. X, 1726. Africanorum episcopi ad Constantiam perlati sunt. X, 1751, 1775. Constantia Carles. X, 1755. Africa. X, 1775. Africa Concilium an. 417 constitutionem totum mundum amplexus est. X, 1725, 1807. Hanc quarenda, utriusque Cassianus. X, 1725, 1808. Africa universale Concilium an. 418 habitum. X, 1728. Cui interfuerunt 224 episcopi. X, 1750. Decreta illius quasi sedis suae propria amplectitur Coelestinus. X, 1757. Africa propter Constantiam. I, 1400. Imperatorum notitia. X, 1757. Africa episcopi Sardinia exsules. X, 1772, 1776. Agelastus dictus est, qui semel tantum in vita risit. III, 2577.

Agrimen de Ptolemaei hominis. V, 2525.

Agrimen. IX, 791, 795.

Agrimen et gratia propter, ubi pudenda tentantur. I, 1460.

Agrimen his figura, et veritas Christus in altari crucis oblitus. V, 2066.

Agrimen Proconsul provinciae. X, 1727.

Agrimen Pelagius. X, 1735.

Agrimen Proconsul provinciae. X, 1727. *Agrimen* Proconsul provinciae. X, 1727. *Agrimen* Proconsul provinciae. X, 1727. *Agrimen* Proconsul provinciae. X, 1727.

Agrimen Proconsul provinciae. X, 1727.

Albigistinum. VII, 850.
Albinus emis. X, 1996.
Albinus Faustus consul. X, 1763, 1771.
Album corporale, pro libro. II, 1108.
Alchero adscriptus liber de Spiritu et Anima. VI, 779.
Alcuius questiones de Trinitate. VIII, 1172. Opusculum de benedictionibus Jacob. III, 2199. Prologus ad Carolum super *Categorias*. I, 1419.
Alethius episc. X, 1790.
Alexandri dictum. VI, 1359.
Alexandria mos. *Idem* Sacerdos.
Alfius Cæcilianus. IX, 780, 781, 782.
Alia et *Sparsa* coss. III, 2176.
Alleluia tacet post concludi in Pascha. V, 2096. *Alleluia*, usitatum laus verbum, quod quadragesima intermittebat. I, 1437.
Altare interius et exterius in templo Salomonis, quod reperiatur et in nobis. V, 2169. *Altare* in quo obtulerunt Cypranus, Carpophorus, etc. IX, 776. *Altare* defendunt diaconi. IX, 805. *Altaria* fregerunt Domastice. IX, 804. *Altare* Dei invisibile. X, 1873. *Altare* est cor cuiusque. V, 2170. De altaris consecratione festivitas. V, 2166, 2168.
Aluta scriptus libellus. IX, 778.
Allypius. IX, 816, 827.
Amaci. PP. Galharum. X, 1731.
Amalus Christi discipulus. V, 2127.
Amantudo. Per amantudinem interiorum homo docetur amare meliora. X, 1873.
Amazonum historia. III, 2357.
Ambiguum esse omne verbum. I, 1416. Sed non ambigua explicatione posse explicari. I, 1416. *Ambigui* et *obscuri* discerni. I, 1415.
Ambitansus. IX, 787.
Ambitio clericorum resecatur. V, 1804.
Ambrosius. V, 1834; VI, 840, 841. Confessor. X, 1725. Sanctæ memorie episcopus. X, 1686. *Ambrosii* verba in lucam laudantur. X, 1812.
Ambrosio Aulpetro restituitur liber de Conflictu vitiorum et virtutum. VI, 1091.
Amethystus quos exhibeat. VI, 1250.
Amicitia, magna res et valde rara. VI, 853. *Amicus* diu queritur, vix invenitur, difficile servatur. VI, 1252. *Amicitie* sacratissima fœdera auctoritate Domini Bethaniae consecrantur. I, 1468. *Amicitie* fons et fundamentum. VI, 857. *Origo*, progressus, abusus. VI, 854. *Amicitia* quid sit. VI, 851, 856. Non ita plures complectitur ut caritas. VI, 855, 857. *Alia* est carnalis, alia mundialis, alia spiritalis: hæc una vera. VI, 855. *Amicitia* puerilis. VI, 856. *Amicitia* spiritalis qualis sit. VI, 856. *Amicitie* nomen falso assumunt, inter quos est conventio vitiorum. VI, 855, 856. *Amicitia* inimica potatorum. V, 2245, 2265. *Amicitia* vera hic inchoatur, in celo perficitur. VI, 841. *Amicitia* vera æterna est, nec desinere potest. VI, 855, 857, 859, 1049. Hanc nondum novit, qui aliam ab ipsa vult mercedem. VI, 857, 840. *Amicitia*, quidam gradus vicinus perfectioni. VI, 853. *Amicitie* perfectio quatuor gradibus ascenditur. VI, 857. *Amicitie* fructus et comoda. VI, 855.
Amicitia quid amico debeat. VI, 857. *Amicus* mutui amoris et animi custos esse debet. VI, 852. *Amicos* facit animorum conjunctio. V, 1954. *Amicitia* unum facit de pluribus. VI, 852, 856, 857. *Amici* quid sibi impendere debeant. VI, 842. Ad amicitiam requirunt dilectio, affectio, securitas et jucunditas. VI, 859. *Amicitie* lex in petendis et dandis. VI, 841. *Amici* qui diligendi. VI, 857, 841. In amicis probanda sunt fides, intentio, discretio, patientia. VI, 840. In eis diligendis cavendus amoris impetus præcurrens iudicium. VI, 840. *Amicitia* qui colenda. VI, 841. Non recte colitur, a quibus æqualitas non servatur. VI, 841. *Amici* qui corrigendi. VI, 842. *Amicitie* non desunt navi; sed non ideo fugienda. VI, 856. *Amicitie* dissuendæ, non rumpendæ omnino. VI, 859. *Amicitie* solvendæ causæ. VI, 858, 859.
Amittere. Aliquid ad tempus pro fide amittere, lucrum est facere. III, 2224.
Amor quid sit. VI, 812, 845, 846. *Amor* impudicus non est amor. V, 1768. *Amor* mundi non est amor. VI, 1226. *Caritas* que d' scri potes, nunquam vera fuit. VI, 1079. *Amanda* non esse, quæ redamare nequeunt. VI, 1081. Id solum recte diligitur, quod nunquam bene amittitur. X, 1881. *Amare* non licet quod non semper manet. VI, 1084. *Amoris* sufficientia ac varii gradus. VI, 939.
Amoris effectus in nobis. VI, 959. *Amore* anima sese non sentit. VI, 960. *Amor* etiam sensus est. VI, 807. *Amor* vita cordis, ideoque nec vacare potest. VI, 846. *Amor* conjungit absentes. V, 1877. *Amor* impatiens solet pericula ipsa contemnere. VI, 1165.
Amoris multiplex origo. VI, 857. *Amor* mundi, amor peccati, amor Dei. VI, 965. *Amoris* duo rivi, caritas et cupiditas. VI,

843. *Amores* duo duas faciunt civitates. X, 1877. *vide* 1879. *Amor* amore vincitur. V, 2515. *Amor* bonus et malus amor in uno homine possunt esse. 1870. *Amor* Dei plenus amorem excludit sæculi. V, 1848. *Amor* et timor Dei ad omne opus bonum ducit, et ad omne peccatum amor ac timor mundi. X, 1879. *Dilectionis* ratio diversam facit Verbi Dei participationem. VIII, 1190.

Amor quando ordinatus aut inordinatus. VI, 846. *Solus* ille feliciter amat, qui Deum amat. VI, 847. *Dilectionis* Dei diversi effectus. X, 1835. *Amore* Dei beati efficitur. VI, 807. *Amare* Deum, iustitia et beatitudo est. VI, 1047. *Quales* nos amet Deus. X, 1787, 1789, 1864. *Impium* est cum non diligi, cui vicem rependere non possumus, etiam cum et diligimus. VI, 1188. *Quod* a Deo nobis per dilectionem præstitum, melius rependi nequit, quam per dilectionem. VI, 959. *Amor* solus est ex anime affectibus, quo conditori suo possit rependere vicem. VI, 807. *Hinc* uni incumbat. VI, 807. *Amor* Dei necessario sequitur notitiam ejus. VI, 805. *Deus* non verbis tantum, sed corde puro et operibus iustus vult diligi. VI, 1056. *Ad* Dei dilectionem duo pertinent, affectus mentis, et effectus operis. I, 1466. *Affectus* mentis qui saluari mysteriorum meditatione nutriatur. I, 1466. *Amor* verus semper confitetur. VI, 860. *Amorem* Dei excitat, nutrit, auct frequens recordatio beneficiorum ejus. VII, 849. *Inde* excitatur. VI, 792, 961. *Excitatur* nominatum ex intuitu creationis ac redemptionis. VI, 849, 852. *Ex* summa Dei in nos dilectione. VI, 851. *Amor* Dei ad consequendam veniam necessarius. VI, 1121. *Amare* volens Deum, qualem se ei parare debeat. VI, 961. *Amantis* Deum qualis sit animus. VI, 965. *Deum* quis diligit. VI, 1058. *Amoris* puritatem quando quid desit. VI, 1120. *Minus* eum amat, qui cum eo aliquid amat, quod non propter illum amat. VI, 880.

Amorem nostrum de corpore trahere quod sit perturbatus, et de animo quod sit sublimis et continuus, falso Julianus dicit. X, 1741. *Amorem* sanctum a natura nobis insitum, ac solis animi viribus, sine sui damno, persistere Julianus falso dicit. X, 1741. *Amor* Dei non est nisi ex Deo. X, 1741. *Deum* semper diligere tenemus, nec valeamus nisi dederit. VI, 879. *Amoris* dono idonei efficitur, qui beatitudine perfruamur. VI, 845. *Amoris* Dei flagrantis postulatio. VI, 956. *Amator* Dei, amator est sui. X, 1891. *Tractatus* de diligendo Deo maxime ex consideratione beneficiorum ejus conflatus. VI, 847.

Amore venit Deus ad homines, venit in homines, factus est homo. VI, 792, 807, 960. *Amicitia* Christi in quo sita sit, et qui colenda. VI, 1049. *Amor* Christi dulcis et quietus. *amor* sæculi anxius et perturbatus. VI, 950. *Hi* duo amores non sese in uno capiunt pectore. VI, 950. *Amoris* Christi ardeus deprecatio. VI, 928. *Amor* Christi quantus esse debeat. VI, 1057. *Amaus* Christi non est, qui plus illo aliquid amat. V, 1881.

Amor Dei et proximi, duplex vinculum quo fit ut Deum plenius capiamus. VI, 846. *Amor* Dei et proximi via ad vitam. VI, 847. *Amandi* Dei ac proximi modus. VI, 849. *Amor* proximi dividitur in innocentiam et beneficentiam, scilicet ut nulli noceas, nec velis nocere, ac beneficias quibus possis. I, 1465. *Dilectio* proximi et nocere cavet, et curat benefacere. VI, 1059. *Diligendi* homines, non eorum errores. X, 1859. *Amaus* Deum, et se et proximum amat; et contra. VI, 1225.

Quisquis se ipsum, non Deum amat, non se amat; et quisquis Deum, non se ipsum amat, ipse se amat. X, 1895. *Cur*. X, 1895. *Amare* alium non potest, qui ipsum non amat. VI, 845. *Amor* proprius nec sibi sufficit. V, 1828. *Amor* caritatis dives est et omnibus abundans, et erogando crescit. V, 1828. *Amor* proximorum qui doceatur mutuo amore membrorum. V, 1949, 1951. *Amore* caritatis, propriæ fiunt virtutes aliene. V, 1950. *Amaus* omnes, recte omnibus dominatur. VI, 782. *Amor* proximi aut odium quid in nobis efficiant. VI, 1055. *Amandi* mali, ut boni fiant; boni, ut meliores. V, 1829. *Diligendi* amici in Deo, inimici propter Deum. VI, 1171. *Diligendus* non est peccator ut peccator, sed ut homo. X, 1881. *Modus* amandi amicos et inimicos. V, 2157. *Amore* inimicorum fit caritas integra. V, 1878.

Amor mundi et Dei in uno corde cohabitare non possunt. VI, 1084. *Amare* Deum perinde est, ac Nolite diligere mundum. VI, 1224. *Christum* ne velinus habere et sæculum. VI, 1188. *Amor* vanitatis, pulvis; amor iniquitatis, sordes. VI, 818. *Amoris* sæculi presentis, futuri amor quomodo opponendus. VI, 1105.

Amphitochii Icon. memoratur Sermo de virginitate. VII, 818.

Animas fraudis ac sacrilegii reus salutem perdidit. V, 1958.

Anastasius summus Pontifex. X, 1681. *Sedis* Apostolicæ

episcopus, consultus ab Afris. IX, 808. Eisdem rescripti. IX, 809.

maximianus Bibliothecarius. VII, 817. Penes Mantuan sedis Apostolicæ legatus. VII, 817. Historiam gerentem translationis S. Stephani et Simonem Magi Iohanni de Veritate laquei verit. VII, 817. 818. Primum illud opus cum epistola ad Landuleum. VII, 817.

Anaxagoræ mors singularis. III, 2536.

maximianus sententia de Deo. VI, 888.

nitens ad crucem securus et gaudens properabat. VI, 882. Ex caritate mortem appetit. VI, 1120. Andreae Apostolo ficta apparitio. VIII, 1130.

Angelalem dare. IX, 790.

Angeli duo a Lot visi, intelliguntur Pater et Filius unus Deus. VIII, 1101. Angeli nomine Moysi in rubro et Josue in gladio visus est Dominus. VIII, 1101. De Angelis non admodum evidens nostra scientia. VI, 921. Angelorum, ut Spiritus sancti, præsentiam testificatur Arelat. Synodus. IX, 787. Testes Christus et Angeli ejus adhibentur. IX, 795. Angelis testibus, ut et spectantibus Deo, causa dicitur agitata. IX, 816. Angeli quid sint. VI, 1010. Angelos bonos nostrique ad ulteros esse certum esse quales sint, aut quando creati sint, minus certum. VIII, 1177. Angelorum natura primo die facta. VI, 710. Creaturarum Dei est principium. III, 2157. Angeli conditi cum adhuc terra et aqua, aqua terram absconderet. VIII, 1215. Dominico die creati. V, 2274. Omnes æquales creati. VI, 758. Angeli, animalia. VI, 729. Angelus natura spiritus. III, 2152. In corpore præsumuntur. III, 2152. Angeli et homines sententia discernimur. VI, 1010. Angeli quomodo superiores et æquales homini. VI, 850, 870.

Angelicum peccatum cur in Genesi tacitum. VIII, 1176. Cur sine remedio relictum. VIII, 1176. Angeli lapsus qualiter factus sit, ideo tacitus, quia irremediabilis. III, 2155. Ideo irremediabilis, quia in summo honore constitutus, non habuit immutationem ad excellentiorem statum, sed tantum ad rædemptum confirmatum. III, 2155. Cum hominibus lapsus comparatur. III, 2155. Angelos qui ceciderunt, nunquam repauctos esse. VI, 765. Cur. VI, 765. Non plures eis debet incipere jam puniri, quam beatifici boni dilectione destitui. VI, 765. Ignis æternus eis etiam paratus. VI, 765.

Angeli quomodo Christi crux profuerit. VI, 1192. Angeli boni ideo sancti, quod tenuerint arbitrii sanctitatem. VIII, 1218. Semper legunt, eligunt, diligunt Dei voluntatem. VI, 927. Angelorum patria, Christus. V, 1874. Angelorum penitus. V, 1877, 2058. Angelorum penitus transmutatur, non quod illo saturarentur, sed quod per eorum ministerium, sicut Lex et cætera, populo præbatur. III, 2118, 2228. Angelorum ordines. VI, 782. Pro diversis gradibus claritas. VI, 1011. Angeli, licet non judicandi, contemniscent in conspectu judicis nostri. V, 2031.

Angelis non convenit creare. X, 1871. Angeli omne animalium genus jussu possunt movere. VI, 746. His corporalibus judicandis ac ministrandis præsumunt. VI, 797. Miris modis visis suis nostris esse laquei. VI, 1907. Angelorum sententiam in humanum potestas. VI, 798. Per quos saltem monstrari, quæ in rebus invisibilibus sunt, ut intelligatur sensibilibus geruntur. VI, 1010. Angelica ministeria usquequaque sunt diffusa. VI, 800. Ab iis ventus excitatur et tranquillatur. VI, 1009. Angelicis officiis omnia mirabilia peragebantur, quæ Deus in populo Israel ostendit. III, 2174. Angelus Israelitarum exterminator expavit futurum Christi mediatoris opus. V, 1804. Angelus forte fuit stella quæ Magos Bethleem perduxit: in quam varias formas sese Angeli hominum causa transformant. III, 2194. Angelicus terror uxorem Pilati propter Christum turbavit. V, 2058. Angelus et homo creditur, qui sub specie negotiatoris visus sit. VII, 831. Angeli letantur de salute mundi. V, 1986.

Angelorum erga nos officia. VI, 1524. Quomodo orationes nostras Deo offerant. VI, 830. Quomodo etiam angelis veniant. VI, 831. Angeli duo, unus bonus, alter malus, unicuique dicuntur adherere. X, 1818. Angelus custos nobis est, adest et angelus malus. VI, 1534. Angelum Dei unusquisque habet: homo bonus bonum repellit, et adseiscit malum. VI, 1182. Angelus unusquisque angelus ad se etiam delegatus. VI, 836. Angeli custodis beneficium. VI, 1119. Angeli custodes vultu nostri. V, 1972. Angelorum nos studia et officia. VI, 883. Angeli pacis suscipiunt justos morientes, et a potestate diaboli eripiunt. VI, 1037. Sanctorum morti assistant, eis auxilium præbent, et ad sinum Abrahæ animas comitantur. I, 1172. Angeli hic nobis præsto sunt, et animas nostras ad ceteros defunctos deferunt. VI, 799. Animas hinc migrantes suscipiunt, et aut in sinu Abrahæ, aut in inferno collocant. VI, 1107, 1185. Justos in celum tollunt. VI, 1530. Angelorum chorus sanctis morientibus occurrunt, et ad Christum eos perducunt. VI, 1061.

Ad paradisum eos ducunt, ac spiritali cantico delectant. VI, 1054.

Angelus Dei est episcopus, aut presbyter, aut etiam laicus. III, 2420. Angeli Dei vel diaboli sunt, qui Dei vel diaboli iaciunt voluntatem. VI, 1071.

Animæ origo occulta et soli Deo cognita. VIII, 1208. De animarum origine dubitatio. X, 1784. Animarum origo exponitur. VI, 809, 814. Animæ de substantia Dei esse volunt Manichæi et Priscillianistæ. VIII, 1207. Nec pars est Dei, nec de natura et substantia Dei, sed ex nihilo. V, 2175; VI, 784, 809, 887; VIII, 1207; X, 1718. Animas non fuisse prius quam in corpora mitterentur. V, 2185; X, 1718. An ex traduce stat, necne, incertum. VIII, 1177. Non sunt ex traduce. III, 2229. Idque ex Scriptura evincitur. III, 2229. Non seminantur, sed formato corpore creantur et infunduntur. VIII, 1216. Anima nondum recepta corpus in utero formam humanam recipit. VI, 784. Anima post xvii dies corpori infunditur. VI, 1276. Dei nutu ad corpus venit, non quod pro actis ante eam non mererit in carne includi. VI, 784. Qui peccatum contrahat. VI, 810. Cur eam dei Deus sine baptismo moriturus. VI, 810. Anima unus statum habet. VI, 1025. Cur una sit altera descendendi capacitas. VI, 1024.

Animæ quid sit. VI, 781, 784, 788, 887, 921, 1009. Animæ quædam propria natura, quæ intelligi possit, non possit sentiri. VI, 792. Anima, vis quædam qua corpus vivificatur. VI, 727. In ea unum est quod dicatur rationale, alterum quod irrationale. VI, 727. Animas in uno homine duas non esse, quarum una animalis, altera spiritalis sit. VIII, 1216. Anima sensualis et rationalis una est. VI, 784, 814. Animæ et spiritus eadem essentia, proprietates diversæ. VI, 784. Unde ei hæc duo nomina. VI, 784. Anima ut extra corpus habet esse, dicitur spiritus; ut habet in corpore, vocatur anima. VI, 1178. Anima triplex. VI, 784. Sensualis, rationalis, intellectualis. VI, 807. Animæ hominis cur datus spiritus intellectualis. VI, 766. Animæ simplex substantia. VI, 789. Potentiæ et vires ei diversæ. VI, 788. Unde varia ei nomina. VI, 788. Anima quando proprie dicatur anima, aut animus, mens, memoria, ratio, spiritus ac sensus. VI, 805. Sine animo vitam, et sine mente animam durare. VI, 805.

Animæ cum sit incorporea et simplex, quasi formatur in corpus, singula membra vivificans. III, 2229. Anima corporum delectatione quandam corpulentiam trahit. VI, 815. Hec vitium cum etiam a corpore discedentem sequitur. VI, 815. Anima in essentia simplex, in officiis multplex. VI, 805, 804, 825. Est rationalis, concupiscibilis, irascibilis. VI, 781, 788, 812. Hinc oriri ostenditur sensus, affectus, et virtutes ejus. VI, 812. Anima suæ vires est, non suæ virtutes. VI, 789. Animæ vires ad virtutes et contra vitia. VI, 792. Animæ vires quibus Deo inhæreat, aut corpori commisceatur. VI, 794. Animæ nostræ naturaliter inesse virtutum semina inserta, falso dicitur. X, 1818. Animæ facultas cognoscendi et diligendi ex natura, sed cognitio veritatis et ordo dilectionis ex gratia. VI, 784. Animarum naturam boni ratione capax esse. VIII, 1191. Animæ omni rationali most liberum arbitrium. VIII, 1176.

Animæ dignitas, et data ei a Deo arrha et amoris pignus. VI, 831. Animæ rationali Deus, ipsa corporibus præstare probatur. X, 1896. Animæ insunt Trinitatis vestigia. VI, 785. Anima Dei ac sanctæ Trinitatis habet imaginem. VI, 805. Similitudo illius cum Deo. VI, 805. Animæ cum Deo collatio. VI, 806. Anima quorsum ad imaginem ac similitudinem Dei facta. VI, 809. Qui recedens a similitudine Dei, gestare non desinat imaginem ejus. VI, 809. Eam ideo tantum ad imaginem Dei novelli legislatores prædicant, quod incorporea sit, sicut Deus est incorporeus. VIII, 1221. Imago esse in æternitate, similitudo in moribus invenitur. VIII, 1221. Animæ illabi solus Dei est. VIII, 1221.

Animæ nullum bonum sufficit præter summum. VI, 962. Animam non satiat nisi incorruptibilis gaudiu vera et certa æternitas. X, 1881. Nihil implet nisi Deus. VI, 887. Cum aliquid desiderat exterius, manifestum est quod Deum nondum habet interius. VI, 887. Animam hominis sola juxta substantiam implere potest Trinitas. VI, 799. Qui illam satanas implere dicitur. VI, 799. Quid in eam possint angelici spiritus. VI, 799. Animæ beatitudo pendet ex continua recordatione et dilectione Dei. VI, 812. Animæ in se Deum invitantis oratio. VI, 955. Animæ vis triplex in beatis impletur. VI, 829.

Animam esse æternam. VI, 1025. Immortalem. VI, 793, 811; VIII, 1175. Animæ immortalitas nec a philosophis pagani in dubium revocata. VI, 1161. Et hinc probatur, quod liberum arbitrium est incorruptibile. VI, 1010. Quatuor modis creaturæ immortales. VI, 784, 795, 821. Anima vita æterna, a carne multum quomodo exsuperat. VI, 795. Dicitur et in gehenna creari. VIII, 1175. Animæ hominum

Avari miseria. V, 1882. Egestas. V, 2155. Stultitia. VI, 1081. Cæcitas. V, 1911. Avarus filius multa congregans, eos non amat, sed perdat. V, 1912. Avari alienum prædum concupiscunt aures. V, 1890. Avari omnes intus sunt leprosi. V, 1852. Avarus ab uno est similis. VI, 1058. Auctores profani divinus, non divini profanis confirmandi. VI, 1107.

Auctoritas quæ, et quibus scriptis debeatur. X, 1778.

Auditorialis scholasticus. X, 1681.

Auge. *Aug.* IX, 782, 785, 784.

Argumentum spiritale fit adhaerendo majori. X, 1864.

Augustinus. IX, 816, 827. Eius elegium. X, 1685, 1794, 1800. Augustinus columna Ecclesie. X, 1697. Pastoralis spiritus. V, 1858. Augustinus. X, 1850. A Megalo Numme Pinnate est ordinatus. IX, 854. Innocens ab hæreticis carnis fuit. X, 1708. Augustinus pro Catholica loquitur in Colatione Carthaginiensi. IX, 828. Respondet ad litteras Donatistarum. IX, 858. Pelagium velut blasphemum execratur Jerusalem. convectus, quod Augustinum contemnat, ex cuius ore Dominus universe Africæ infulserit unitatis salutem. X, 1699. Augustini opera Leporius emendatur. X, 1752. Augustini ductu gratiæ inimicos catholica acies vicit, nec sivit respirare. X, 1802. Augustinus et Aurelius deprehendunt et convincunt hæresim Pelagii. X, 1684. Augustinus gratiæ strenuissimus defensor. X, 1740. Libro Pelagii, prodentibus ipsius discipulis, plenissime respondet. X, 1698. Epistolam eam de re ad Siciliam ordinavit. X, 1698. Magna de Augustino existimatio Marci Mercatoris. X, 1757. Necnon Hieronymi. X, 1743. Augustino Hieronymus adversus Pelagium certandi locum cedit. X, 1708.

Augustinus ac Hieronymus ecclesiasticorum lumina magistroium a Seneca quodam lacerantur. X, 1771. In libris Augustini de *pauca te tione sanctorum* sunt multa quæ moveant. X, 1849. Augustini doctrina diffamata diabolico indiculo, quasi approbaret quod illo contineretur. X, 1845. Augustino quidam presbyteri in Galliis obloquuntur, tamquam qui necessarium modum excesserit. X, 1757. Augustino iam sem quodam oculis susurrantibus obloquuntur, quasi liberum arbitrium submoverit, et inluserit fatalem necessitatem. X, 1794. Item quasi velit duas credi humani generis massas ac duas naturas. X, 1794. Calumniam illa repellitur. X, 1801. In Augustini sensu novum oblectamentum dicitur Prosperi epigrammata. X, 1857. Augustini libris, maxime ad Hilarium et Prosperum, continentur fides Ecclesie de gratia et libero arbitrio. X, 1778, 1784. Augustinus moritur inter majores obsidentium Vandalorum libris Juliani respondens. X, 1755.

Augustinus post mortem conviciis incessit, tamquam libertatem civitatis assensisset. X, 1684. A Celestino vindicatur. X, 1854. Augustinus scripta a monachis intra Gallias reprehensa, et a Celestino vindicata. X, 1755. Pape huius testimonio, ubique cunctis et amoris fuit et honoris. X, 1756, 1851. Nec unquam sinistra suspitionis saltem rumore adspersus fuit. X, 1756. In Romanorum Pontificum communiōne semper vixit, semper ab eis inter magistros optimos habitus. X, 1756. Praeclarum Celestini de Augustino testimonium, quæ ratione quædam de re are continentur. X, 1851. Quam frustra. X, 1851. Augustinus de gratia doctrinam Bonifacius Papa commendat. X, 1790. Quanti eam ille faciebat. X, 1851. Augustini doctrinæ calumniatores in eo uno cunctis, ac præcipue Romanis pontificibus injuriam intulerunt. X, 1801. Eorum ut Pelagianos persuaderent injuste damnatos. X, 1801. Augustini doctrinæ, publicatis ex ea cum damnationis titulo quibusdam capitulis, infamata. X, 1855. Quænam illa sint capitula, et Prosperi ad ea responsio. X, 1855. Summa eorum cum sententiis oppositis. X, 1840. De Augustino dixerunt, cum recte initio sensisse, cum dixit fidem esse ex homine; ac postmodum errasse, cum Deum esse asseruit. X, 1851. Quam temere. X, 1851. Augustini exemplo operationes imprudenter conceptas corrigere admonemur. X, 1851. Augustinus rabido ore disceptat, defenditur. X, 1850. Cum Augustini doctrina congruat per omnes mundi portas universi promissionis filii. X, 1794. Claret evidenter, Fausti libros, quod Augustino contra illi sint, esse hæreticos. X, 1778.

Augustini excerptum ex epistola ad Sixtum. X, 1852. Eius homilia de caritate memoratur. V, 2245. Eversibitur. V, 2247. Item laudatur ac paucis perstringitur homilia de paralytico xxxviii ann. V, 2261. Augustini Retractionum II, liber laudatur. X, 1851. Item opus ad Simplicianum. X, 1851. Augustini plurima scripta pro gratia recensentur. X, 1851. Libri tres ad Marcellinum et quartus ad Hilarium laudantur. X, 1708. Laudatur et liber de gratia et libero arbitrio. X, 1815. Item liber de dono perseverantiæ. X, 1836. Augustinus adversus Julianum liberum cecidit. X, 1757.

Augustini multa gesta fabulis plena. VI, 1242, 1245, 1245, 1257, 1261, 1270, 1274, 1278, 1281, 1282, 1285, 1284, 1283, 1293, 1296, 1300, 1304, 1311. Ficti discipuli. VI, 1242,

1268, 1269. Augustiniane observantiæ varia præcepta. VI, 1255. Augustinianorum cibus ac potus. VI, 1242, 1243, 1271, 1310. Vestitus. VI, 1245, 1275, 1282. Augustini sacerdotes cuniculorum pellicibus vel variorum ornatu. VI, 1245.

Augustinus qui de principiis Dialectices scripsit. I, 141 f. Augustinus (forte idem), auctor librorum de mirabilibus sacre Scripturæ. III, 2149.

Avitius. VII, 844; IX, 787.

Avitus presbyter. X, 1700. Hispanus genere. VII, 805, *Not.* (a). Auctor est Luciano, ut notum faciat quod corpus S. Stephani sibi revelatum sit. VII, 807. Luciani epistolam in somno dictante græce excipit, et latine vertit. VII, 807. Aviti presbyteri epistola de reliquiis S. Stephani. VII, 805.

Aurelianus Consul. IX, 808.

Aureola martyrii. II, 1125. Aureolæ virginum et Doctorum. II, 1125.

Aurelius. IX, 781, 816, 821, 827; X, 1692, 1697. Columna Ecclesie. X, 1697. Africanis Conciliis dux. X, 1685. Carthaginiensi Concilio ræset. IX, 808, 809, 810, 815; X, 1728, 1750. Ac primus subscribit. IX, 827. Aurelius et Augustinus deprehenderunt Pelagii hæresim. X, 1684. Aurelio mandat Augustinus Palestine synodica gesta. X, 1684. Aurelii epistola an. ccccxix data. X, 1751.

Auriga. II, 1109; V, 1815.

Aurum malus dominus, proditor servus. V, 1955. Cur a natura abstrusum. V, 1955. Auri dammandus usus, non natura. V, 1955. Magis prodest cum contemnitur. V, 1955. ad possessionem ejus non omnes idonei; idonei omnes ad ejus contemptum. V, 1955.

Autumni. IX, 781.

Avitus vir maris scientiæ. II, 1157.

Auxonius Galliarum episc. X, 1755.

Auxilium Dei dilatum, sed non negatum tribulationem patientibus. X, 1878.

B.

Babbius. IX, 791.

Babylonia confusio interpretatur. III, 2145. Malos adumbrat, ut Jerusalem sanctos. III, 2443. In una ecclesia simul sunt Babyloni cum Jerusalemitanis. III, 2444. Babylonia expugnatio sub Cyro. III, 2172.

Bactra, civitas Parthiæ. I, 1594.

Baqia multus Christianorum sanguis effusus. IX, 858. Bagaiensis Concilii an cccxv sententia contra Maximianum. IX, 807.

Balaam interpretatur populus vanus. V, 1810. Erat propheta gentilis. III, 2175. Hæriolus. III, 2245. Magica arte famosissimus. V, 1809. Sic de Deo quasi homine judicavit. III, 2245. Potestas ejus ad maledicendum, non ad benedicendum erat. V, 1809. Demones vidit, non Angelum. V, 1810. Unde asina ei locuta sit. III, 2175.

Balæ exclusio vel devotio interpretatur. V, 1810.

Balandi consuetudo de Paganorum observatione remanet. V, 2259, 2241.

Baptismi nostri similitudo fuit diluvium. V, 2028. Baptismi figura in aquis, quæ super et quæ infra caelos, diluvio erumpentibus. III, 2157. Baptismus fuit Noe et filiis aqua diluvii. X, 1655. Baptismata sub Lege diversa. V, 2015. Baptismus Joannis crimina non delet. V, 2010. Modo amplificatus est, non evacuatus. III, 2599. Quare susceptus a Christo. III, 2195, 2249, 2250. Baptismo suo Jesus Jordanem consecravit. V, 1812, 1855. Tunc Jordanis totis, si potuisset, voluit undis congregari, ut corpus Domini attingeret. V, 2016. Baptismo Christi aquæ nostro baptismati consecrata. V, 2010, 2011, 2012, 2014, 2015. Baptizati sumus in baptismo Christi antequam nati. V, 2015. Baptismus Christi opus est Trinitatis. X, 1655.

Baptismus vocatur sacramentum mortis et resurrectionis Christi. X, 1845. Sacramentum fidei et penitentiae. VI, 775. Signum est evictæ mortis. III, 2275. Futuræ resurrectionis imago. V, 2070. Baptismus Christi nobis est sepultura. V, 1902.

Baptismi necessitas. V, 1814; VI, 810; VII, 842; X, 1784. Baptizati tantum iter salutis. III, 1220. Catechumenis, quamvis in bonis operibus defunctis, martyrio excepto, vita negatur æterna. VIII, 1220. Baptizandorum et martyrum comparatio. VIII, 1220. Baptismi necessitas totius humani generis ruinam arguit. X, 1815. Baptismi necessitatem generatim profitentur Pelagiane doctrinæ fautores. X, 1755. Ac speciatim quasdam damnant sententias ei contrarias. X, 1755. Baptizati Pelagiani etiam parvulos in remissionem peccatorum, cur et qua fide. X, 1646. Baptismum parvulis ad salutem necessarium negarunt Pelagiani: Celestius confessus est illos per eum redimi. X, 1712. Hoc perlatum est negare. X, 1711. Quatenus Cæle-

cantur. V, 1834. Carnalium in Ecclesia contra se divisorum figura. V, 1765.

carosus sub hac. IX, 794.

Carpophorus Carthag. IX, 776.

Carth quae secretarum Thermanum Gargilianorum. IX, 816, 827, 828. Carthaginis curator. IX, 816. Carthaginis legatus. IX, 816. Carthaginensis colonia splendida. IX, 781. Carthagine in basilica regionis secundae habita Concha. IX, 811, 814. Carthaginenses episcopi Cyrianus, Carpophorus, Iulianus. IX, 776. Carthaginensis episcopus fictus Valentinus. VI, 1356, 1559. *Vol. (f)*. Hanc sedem ambientibus Botro et Celesio, Caeilianus eligitur. IX, 776.

Carthaginense conciliabulum episcoporum adversus Caeilianum conspiratorum. IX, 774. Carthaginensis Concilii an. cccxi decretum. IX, 808. Aliud ejusdem anni posterius Carthaginense Concilium. IX, 809. Carthaginensis Concilii an. cccxi de conveniendis Donatistis decretum. IX, 810. Eiusdem Concilii libellus datus Proconsuli. IX, 811. Carthaginensis Concilii an. cccxi legatio cum Communitorio ad Honorium. IX, 811. Carthaginensis Concilii anni cccxi decretum. IX, 814. Carthaginensis Concilii anni cccxvii decretum. IX, 814. Carthaginensis Collationis gesta. IX, 815. Carthagine an. cccxi super nomine Celestii habita questio. X, 1711. Carthaginensis synodi anni cccxvi contra Pelagii errores epistola ad Innocentium. X, 1711. Rescriptum Innocentii. X, 1714. Carthaginense an. cccxvii Concilium. X, 1725, 1724. Carthagine convictus Celestius Apostolicam sedem appellat. X, 1725. Carthaginense an. cccxvii Concilium. X, 1728, 1750, 1758.

Cassianus sacerdos. X, 1805. In is qui Augustini libris obloquuntur, Scripturarum studio ac disputandi usu excellit. X, 1805. Ipsi de Dei protectione liber inimici gratiae favet. X, 1805. Catholicus sub initia docet, Deum incipere, exsequi, et consummare in nobis quae bona sunt. X, 1805. Ac nostrum esse quotidie attrahentem nos gratiam Dei humiliter subsequi. X, 1805. Nec cum Pelagianis, nec cum Catholicis plena ei concordia est. X, 1805, 1807. Cassianus quibus gradibus a Catholico sensu dilabatur ad Pelagianum. X, 1821. Cassiani collationes adversus Augustinum assertae. X, 1795. Hinc Proserti liber pro Augustino contra Collatorem. X, 1801. Cassianus erroris insinuat decretum cccxi episcoporum de necessitate gratiae ad singulos actus. X, 1725. Cassiani consensio cum is, qui volunt gratiam secundum merita dari, aut non ad singulos actus dari, aut dari ut bonum possibilis fiat. X, 1815. Cassianus se ipse damnat, dum eos qui gratiam secundum merita dispensari volunt, damnat. X, 1825. In alius liberum arbitrium, in alius gratiam avertit. X, 1811. Fidem laudatam falso arguit non donatam. X, 1824, 1825. Salutis summam in fidei ditione consistere negans improbat. X, 1826. Pelagius Cassiani excerpta de haeresi Belgica exorta. X, 1751. Et de Leporio. X, 1752.

Cassius, privatus ex Consule. II, 107.

Castitas laus. V, 2296. Castitatem commendavit Christus matrem virginem eligens. V, 1990, 1995, 1991. Castitatis meritum ac virtus in Susanna. V, 2041. Castitatis ergo Tarpeiae Romanae factum. VI, 1527. Castitas angelis facit consimiles. V, 2246. Castitatem non habens, porne Christum non potest. V, 1994. Castitatis pulchritudo est in luce cordis. V, 1768. Castitas corporis nil prodest sine castitate cordis. V, 2163. Castitas utraque commendatur. V, 2169. Castitatis bonum non cum iustitia, sed pro iustitia nonnulla offerre volunt. II, 1106. Castitas virtutum omnium flos et ornamentum sine humilitate aret et marcescit. I, 1462. Ministris altaris per necessaria est. V, 2296. Castitatis professione tollitur nubendi licentia. VI, 1102. Castitas conjugatis per totam quadragesimam usque ad clausulam Paschae et quotiens communicare quis debet, servanda. V, 2298. Alia tempora quibus pariter servanda est. V, 2500.

Castitas gravem sortita est inimicum, qui quotidie vincitur, et timetur. V, 2502. Inter omnia Christianorum certamina, sola duriora sunt praemia castitatis; ubi quotidiana est pugna, et rara victoria. V, 2502. Castitatis propugnator, martyr est, non unam, sed plures coronas a Domino percipitur. V, 2502. Castitas ut servetur, non plus aequo meatus languor carnis. I, 1461. Exemplum hominis, qui carnis contemptu incontinentiam vicit. I, 1461. Castitas non servatur sine magna cordis contritione et afflictione carnis. I, 1460. Quanta fecerit ac perperussit sit monachus, ut carmen domaret, qui tamen securitatem non impetravit. I, 1460. Castitatis prodiga est saturitas, amica est fames. V, 2052. Castitatis dispendium in mensa et in colloquiis timendum. I, 1459. Castitatem jugis victoriae obtenta periculis exponere, perire velle est. V, 2501. Castitatis non servanda praetextus refelluntur. V, 2291. Castitatis promissa. VI, 1109.

Cassius diaconus. IX, 798.

Cataphryges damnant secundas nuptias. V, 2183; X, 1718, 1755.

Catechizantur infantes. X, 1768. Catechumeni plangendi, si hinc sine baptismo recesserint. VI, 1166. Catechumeni frons signatur. V, 1821. Catechumenis non explicantur baptismi mysteria nisi post baptismum. VI, 1207.

Categoriae decem ex Aristotele decerpit. I, 1419. Categoriae Aristoteles agit 1° de iis quae sunt, 2° de iis quae percipiuntur, 3° de iis quae dicuntur. I, 1422. Aut ut Themistio placet, primum de iis quae percipiuntur, tum de iis quae sunt, post de iis quae dicuntur. I, 1422.

Cathedra Petri. IX, 805. Cathedra S. Petri natalis. V, 2100, 2101. Aliquando incidit in quadragesimam. V, 2101. Superstitio hac die usitata. V, 2101, 2102.

Cathedra pestilentiae. III, 2550. Cathedra vitae. III, 2550. Cathi colores. VI, 1110.

Catholicus quis debeat vocari, quis non debeat. IX, 850. Quid catholicum intelligat Donatiste. IX, 850. Catholica declaratur, quae toto orbe diffusa. IX, 780. Catholici criminosi regnum colorum non possidebant. VI, 776.

Catidius subdici. IX, 794.

Causa prima omnium corporalium spiritualiumque motuum, voluntas Dei. X, 1864. De causis incognitis quid nominemus. X, 1875.

Celch. VII, 815, 816.

Cellularum ornamenta vana. I, 1462. In earum oratorio sufficiat imago Crucifixi, cui hinc inde assistant Maria ac Joannes. I, 1462.

Celcus Africae Vicarius. IX, 789, 780.

Ceram vel oleum ad luminaria noctis aliqui vovent. V, 1978.

Cerdon duo inducit principia sibi ignota. VIII, 1217.

Cerebrum tanquam coelum corporis nostri. VI, 802. Sedes sapientiae. VI, 1216. Cerebri tres ventriculi. VI, 795.

Cerei accensi coram sacris reliquiis. VII, 857. Cereolis ecclesis exhibere. V, 2258.

Cerintus. VIII, 1217. Sperat nuptiarum copulam post hanc vitam. VIII, 1218.

Certantes quomodo spectet et adjuvet Deus. V, 1815. Certaminis nostri tempus breve, praemium suae fine. V, 2155.

Cervisia. VI, 1286.

Cervi serpentibus inimici, nihil ex eorum veneno patiantur, nisi sitim. VI, 1205.

Cervulum sive cervulus facere. V, 2001, 2005, 2004. De cervula turpitudinem exercere. V, 2259.

Chamma terra quo jure Israelitis cesserat. V, 1811.

Characterem Christi Judei poscent. VII, 827. Characteresabolici. V, 2071, 2259, 2272.

Charvate tabula. VIII, 1155.

Charte publice. IX, 852.

Chresto Syracusanorum episcopo data epistola qua ad Synodum Arelat. pergit. IX, 786.

Chrisma, oleum quo fideles unguuntur. II, 1161. Quid illius unctione doceantur. X, 1890. Chrismatis baptismi iuncti mysterium. VI, 1211. Chrismatis sacramento, Christiano in ecclesitis regni mysterium diademam quoddam regalis unctionis impositum est. II, 1116. Et ut intelligat se non solum sacerdotalis et regiae dignitatis esse consortem, sed etiam contra diabolum fieri luctatorem. X, 1890. Chrismate communiendi parvuli qui apud haereticos erant baptizati. VIII, 1217. *Idem* Baptismus. Chrismatis ampulla per fenestram facta, illas inter saxa cecidit. IX, 804.

Christus a chrismate. V, 1761, 2192. Scilicet Spiritus sancti infusione. VI, 1191. Dicitur Hebraice unctus. V, 2189. Christus brachium Dei. VI, 1441. Unigenitus et primogenitus. V, 1996. Homo divinus. V, 2034. Unus ex sancta Trinitate. X, 1778. Christi mysteria Lex et Prophetiae praenuntiare non destiterunt. VI, 760, 772, 774. Inventus est in Isaac. V, 1758. In Isaac et aeterno. V, 1750. In Jacob. V, 1760, 1761, 1765, 1761. In Joseph. V, 1765, 1775, 1924. In Moysae. V, 1776. In Aaron. V, 1804. In percussa petra quae fontes eduxit. V, 1796. In serpente aeneo. V, 1807. In uva et terra promissionis delata. V, 1800. In Gedone. V, 1817. In Davide. V, 1819. In Elia. V, 1825, 1826. In Iisaeo. V, 1827. Christus Tobiae piscis. V, 2125. In Iisaeo veteris legis quodammodo corpus. X, 1884. Christus nomen, veritas. V, 1785. Christus Verbum Dei non sonis solum, sed et factis loquitur. V, 1902. Ante carnis suspensionem humano generi profuit. X, 1755. Christum in mysteriis dispensationis suae finis. V, 2035, 2044. Christus Isaacitis ritibus in matris praeparabat. V, 1798. Christum in camino Nabuchodonosor vidi. III, 2591. Christi adventus cur tantopere dilatus. III, 2276. Ante adventum Christi quanta potestas diaboli, et quam eximie unanimita. V, 1819. Adventus Christi gratia. V, 1925.

Christi adventu completa est promissio Abrahae facta. III, 2240. Atque hebdomadae septuaginta impletur. III, 2245.

Christi adventu facta est plenitudo veritatis. III, 2788. Christus factus ex muliere quam creavit, factus sub lege quam debuit. VI, 772. Sexto munda millennio venit. III, 2520. Filius Dei aeternus qui ratione conceptus possit comparari natus. VIII, 1193. Christi ad Mariam quod est eventum. VIII, 1170. In Christi conceptione manifestum est, et uxor aurea. V, 1991. Christi conceptione primum hominis de rudi terra procreatio innovatur. V, 1982. Adveniens divinitas recte cum Matre, carnem sibi ex ipsius substantia laboravit. V, 1993. Spiritus sanctus carnem ex virgine fecit Salvatori: virtus altissimi, id est Christus, umbravit eam veniens in carnem lactam a Spiritu, ut in corpore et anima lateret Filii virtus. III, 2250, 2251. In Christi conceptione Spiritum sanctum fuisse pro semine quidam sceleratissime opinantur. V, 2182. Christus non de substantia, sed de potentia, iussione et benedictione Spiritus sancti conceptus. V, 2178. Christi carni unctio in utero Virginis spiritaliter data. III, 2250. Christus solus non semine, ideoque ex patre debuit nasci. X, 1619, 1620. Inspiramine mystico ex Virginis utero in vera natus est carne. X, 1615. Ratione conceptus verum se comparat. VI, 1191. Solus sine peccato est natus. V, 1997. Natura semper genita naturam nostram sine peccato suscepit. VI, 757.

Christi non natura, sed personam, quam suscipit a Verbo. VI, 772. Christi corpore non conclusa est omnis deitatis maiestas. VIII, 1189. Christi carnem implevit Pater et Spiritus sanctus, sed maiestate, non susceptione. V, 2196. Christi corpus tota Trinitas fecit. III, 2251. Ipse cum Patre et Spiritu sancto cor sui creator, solus habet personaliter in se ipso quod sit creatus. VI, 760. Hominem tota Trinitas operata est, quem sola Filii persona assumpsit. VI, 756. Varie hereticorum de Christo opiniones notantur, et reprobantur. VIII, 1215. Verbum in Christo unum est, non supplevisse Ariani senserunt. VIII, 1167. Refelluntur. VIII, 1168. Anima mediante, sine qua possibile non erat Deum corpori misceri, Deus factus est homo. VII, 1190. Filius Dei, quamvis in carne venerit, tamen in anima ejus habitavit. III, 2590. Anima Christi totam in se sapientiam, veritatemque et vitam recepit. VIII, 1190. Substantia Deo repleta est. VIII, 1191, 1192. Ut pote Verbo indissociabiliter inherens, ac tota totum recipiens, facta est cum ipso principium unus spiritus. VIII, 1190, 1191. Electionis merito. VIII, 1191. Elegit bonum prius quam sciret malum. VIII, 1189. Christi anime libertas fuit, nec fuit peccandi possibilitas. VIII, 1189. Sicut umbra corporis motus, ita Verbi motus indeclinabiliter suscipiebat. VIII, 1190. Christum sensit aliquando Leporius omnia que passionum suarum fessis sed et possibiliter naturae sine deitatis auxilio. X, 1752. Similis alia heresis, vel etiam magis exitiosa. V, 1752. Christus in humana natura Gratia factus est. VI, 760.

Christi veritas adversus Judaeos adstruitur pluribus testimoniis Legis et Prophetarum. VIII, 1125. Simeonis et Zachariae. VIII, 1125. Virgilii, Nabuchodonosor et Sibyllae. VIII, 1126. Elementorum. VIII, 1127. Christi deitatem, cum homo natus est, expressit et eternaliter. Aeterna, Basilides et Marcellus. VIII, 1214. Christi divinitas Arianorum argumentis impugnata, et catholici responsis defensa. V, 2198. Christi divinitas de natura Patris nata. VI, 758. Christus Verbum, Virtus et Sapientia Dei appellatus; ut de ipso, adeoque unum cum eo Deus crederetur. III, 2285. Christi divinitas hinc ostenditur, quod omnia que de Deo, perinde de ipso praedicuntur. III, 2291. Christi humilitas potentiae signis relevatur. V, 1990. Christus aeternus in suo, mortuus in nostro. VIII, 1166. Et humiliatur in assumptis, et glorificatur in propriis. VIII, 1167. Christus Deus probatur ex modo comparationis. V, 1985. Et ex ordine nascendi. V, 1988, 1989. Christum nativitas hominis filium ostendit, mors prodidit Deum. V, 2037. Mors hominem, resurrectio Deum prodit. V, 2045. Christum Dei filium esse ubi dicitur, testis virtus confirmat. III, 2545. Christus multis signis divinitatem suam declaravit. V, 1927. Virtutes duplici genere operatus est. V, 1927. Christus non homo propter Deum, aut contra Deum, sed homo cum Deo, et Deus in homine. VIII, 1215.

Christi non rebus, sed conceptus, et Veritas utrumque transiens quasi per corpus alienum. V, 2082. Christi non imaginarium corpus, sed solidum. V, 2175. De peccatrice carne acceptum. I, 2258. Christi caro, caro Veri. VI, 758. Christo corpus ejus a mortuo filio est, quod a Spiritu sancto et Virgine sit natum. VIII, 1176. Natus, passus ac mortuus est in veritate, et non per phantasiam. VIII, 1176. Christum Photinus nudum hominem vult, Apollinaris perfectum hominem negat. V, 2182. Christus unus est Deus et homo. III, 2590; V, 1925; VI, 915; VIII, 1122; X, 1800, 1802. Unus ipse et unius naturae cum Patre, et unius naturae cum Virgine. VI, 771. Plenus et perfectus Deus, plenus et perfectus homo. VI, 756, 757. Perfectus homo et verus Deus.

V, 2180, 2185. Cui vera forma servi et vera forma Dei. V, 2081. Ipse via et patria nostra. V, 2085. Mediator ideo est, quia idem Deus atque homo verus. VI, 757.

Christi duae substantiae, et naturae. V, 2005, 2081, 2176, 2182, 2183, 2198; VI, 756, 771; VIII, 1193. Per etiam et integrale. X, 1716, 1752. Error Orientalis, dicentium Filium Dei et filium hominis unius esse naturae, refellitur. V, 2081. Exsecranda tamen eorum blasphemia, qui a tempore susceptae humanitatis, omnia quae erant divinitatis, in hominem transiigrasse, et quae humanitatis erant, in Deum transisse esse volunt. V, 2182. Humanam divinaeque naturae veritatem in una persona ne aut confundas aut dividas. VI, 759. Verbum assumpsit carnem, non se convertit in carnem. VI, 756. Filius Dei sic nostram suscepit naturam, ut non permutaret suam. V, 1981. Divinitati humanitas sociata, non in humanitatem mutata divinitas. V, 2186. Christus ad nos veniens, a Patre non recessit. VIII, 1120. Suscipiens quod non erat, non amittens quod erat. VIII, 1122. Cum Deus, esset, incarnatus est; et homo factus, mansit quod erat. VIII, 1176. Vestem quam non habebat, induit. VIII, 1107. Homo Deo accessit, non Deus a se recessit. X, 1869. Christus accessit ad nos per quod assumpsit ex nostro, et liberavit nos per id quod mansit in suo. V, 2000. Totus in corpore, et totus in Virginis utero. VI, 1022. Divinitatem et humanitatem suam multis modis ostendit. V, 1992. Alia loquitur et agit ut homo, alia ut Deus. V, 2177, 2198.

Christi duae sunt naturae, non confusae, sed unitae et in una persona inseparabiles. V, 2198. Non duae sunt personae, sed una. V, 2082; VI, 756, 771; VIII, 1193, 1205; X, 1716, 1752. In Christo ex divinitate et humanitate una persona est. V, 1981. Una Filii persona. V, 2182, 2183. In eo Filius Dei et filius hominis non sunt duo filii. VIII, 1193. Ut anima et caro unus homo, ita Verbum et homo unus Christus. VIII, 1193. Deo Filius in corde Patris, hominis filius in utero matris. VIII, 1122. Verbum, anima et caro unus Christus. VIII, 1122. Christus unus, non duo; quia una ipsius persona, etsi non una substantia. VIII, 1162, 1166. Servavit singulis naturis suis potentiam, sed commixit propriis aliena. VIII, 1165. Simile quid consuevit in homine. VIII, 1166. Christus verus Deus et verus homo, unus filius. VIII, 1215. Non adoptione, non appellatione, sed in utraque naturae filii nomen nascendo habet. VIII, 1215. Christus filius Dei unicus per naturam. VI, 1191. In Domino servus simul factus est ipse qui Dominus. V, 1995. Christi caro adoratur, et quare adoretur. V, 2200. Carnis Christi divina est ex ipsa sui conceptione persona. VI, 758. Humana natura ab eo in unitatem personae assumpta. VI, 759.

Christus quatenus dicitur missus. X, 1800. Quatenus patrem et matrem reliquit, ut adhereret uxori. VI, 748. Cur ad nos descenderit. VI, 1518. Christum solitarium sine ulla peccati contagione vixisse, et in hunc mundum non ad redemptionem nostram, sed ad exemplum venisse, dixit heresis incerti nominis. X, 1752. Christus carnem assumpsit, ut mundum universum a peccatis et exemplo revocaret, et patiendo redimeret. X, 1752. Non erat cur susceperet carnem, si status humanae naturae maneret integer. X, 1622. Christus, hoc praestitit nobis, quia Adam consecutus erat. III, 2570. Christus venit, ut opera diaboli tolleretur. X, 1624. Ea arte diabolus delusit, quia ille hominem deluserat. V, 2105. Aptavit musciulam, ubi totam liberaret creaturam. V, 1981. Suscepit hominem mortalem, ut faceret immortalem. VIII, 1122. Elisei mstar, sese humiliando, mundo vitam reddidit. V, 1850. Homo factus est, ut obedientiam, in qua sola nostra salus, nos doceret. VIII, 1186. A nobis mercedis nasci et mori, reddidit resurgere et in aeternum vivere. V, 1999. Christi humilitas, sublimitas est corporis nostri. V, 1995. Christus per omnia secundum similitudinem Adae nasci voluit, ut omnia hominis peccata dissolveret. V, 2051. Ut carnem hominis animamque mundaret, utrumque suscepit. VI, 758. Sique oportuit fieri, quia homo et carne et anima mortuus erat. VI, 756. Christo inest vis quaedam seminis, quia et anima animas reparat, et carne omnium nostrum carnem resuscitet. VIII, 1172.

Christi duae nativitates. V, 2176; VI, 756, VIII, 1165. Ambe pariter incomparabiles. V, 1991. Pariter mirabiles. V, 1996. In his qui alterutram negant, licet discrepantibus mediis, idem est initium, idem exitus erroris. VIII, 1165. Christus ideoque heri et hodie. V, 1998. Christo sola mater in terris erat, sola erat, per quam perinde dicitur. VIII, 1146. Christi generatio cur in tres partes divisa. III, 2592. Cur cum in ea sint tantum tri generationes, xii. Evangelista numerasse videatur. III, 2592. Cur quatuor praetermissi. III, 2280. Christus, ordine nativitatis excepto, verus homo procreatus est. V, 1981. Christus solus de virgine natus est. VIII, 1122. Quam hoc possibile. V, 1989. Immo necessarium. V, 1990. Hic nascendi modus in Adam praemonstratus. V, 1995. Christus nascendo de Virgine sor-

Clerici militia, cingulus, stipendium. V, 1905. Clerici cur capita radant. VI, 1215. Cur pilorum minimum partem retineant. VI, 1216. Capillos, mitras, alave caputum velamine ut psallendum non debent gestare. VI, 1216. Clerici neas est quicquam possidere proprium. VI, 1215. Christus dum eos terrenis possessionibus privavit, suis et eorum hostibus arma tulit. VI, 1216. Clerici de domis episcopo factis portionem accipiebant, quando pauperibus distribuenda. IX, 799. Ecclesiasticus ordo candida veste utitur in administratione sacrificiorum. X, 1704. Clericorum excommunicationes et excois in baptismo. X, 1739. Ne contraversi episcopi cum diacono foris sciantur, valde timentur. IX, 796. Clericis et Senioribus Cur. scribitur, ut inter episcopum et diaconum illius pacem componant. IX, 795, sequitur et diaconum illius pacem componit. IX, 795, 796. Clericorum stabilitas. X, 1761, 1762, 1765; vide 1771. Clerici luctui vacantes, Dei voluntati quasi insulant. VI, 1166. Clerici non clerici. V, 1905. Clericorum inopiam patiuntur Africanæ Ecclesie. IX, 806, 808. Clericorum ordinandum quatenam prohibeant. VIII, 1219. Pontificatus, presbiteratus aut diaconatus officium, quis indigno, quis digne obtineat. V, 1804. Clerici apud Donatistas ordinatis in suis honor servandis. IX, 806, 809. Eis honorem suum servat Carthaginense Concilium, salva reverentia transmarini Concilii; a quo deinde eis negatur. IX, 808. Clerici in hæreticis erroribus ordinantes, sicut et ordinati, multantur. IX, 806, 812. Clericos catholicos Deurionatus nuncere aliisque molestis functionibus absolvit Constantinus. IX, 792. Eosque ab omnibus omnino publicis functionibus immunes vult. IX, 777. Ecclesie ministris dividendis ter mille folles Constantinus Cæcilio contulit, ac permittit petere a prædorum suorum procuratore quicquid necessarium fuerit. IX, 777. Clericis et ecclesiis abrogata privilegia revocantur. X, 1731. Coeternum Deo nihil esse. III, 2218.

Coedee lector. IX, 795.

Cœlestus Pontifex Augustinum tuetur, et hæresim Pelagii renascentem cohibet. X, 1684. Epistola ad Nestorium Pelagianos reprehendit. X, 1750. Ac de fide B. Augustini ad Galliarum episcopos scripsit. X, 1750. Augustinus ripta adversus Gallos quorundam vindicavit. X, 1755. Cœlestini epistola ad coercentes presbyteros qui in Galus novitati studebant. X, 1755. Laudatur. X, 1851. Cœlestini opera Cœlestus Italia extruditur, Britannie a Pelagiano errore liberatur. X, 1851. Et in Gallis Pelagianæ reliquie reprimuntur. X, 1851. Cœlestini ad Tuenti scripta responsum inicitur. X, 1756.

Cælestus. X, 1646. Nobilis natus, et illius temporis auditoris scholasticus. X, 1681. Emulus matris utero editus. X, 1686. Homo cui vulpecule ingenium. X, 1725. adhuc adolescentem scripsit de monasterio ad parentes suos epistolas morales in modum libellorum tres, prius quam ad Pelagium accederet. X, 1679. Huius auditor circa an. ccccxvii. X, 1686. *Not. (u.)* Multos mercedibus eloquente inquit amantur sue participes fecit. X, 1684. Cœlestus Roma Carthaginem veniens Pelagianam hæresim in docet. X, 1682. Resistit ei Paulinus ecclesie Mediolan. diaconus. X, 1686, 1687. Quod Carthagine an. ccccxvi ibidem recensetur. X, 1711. Cœlestus an. ccccxv ad iudicium Carthaginensis ecclesie perductus, episcoporum sententia condemnatus est. X, 1691. Jam ad presbyterii honorem subrepere coepat, cum ad iudicium episcopatu perductus est. X, 1692. Sed ad hunc presbyterii honorem postea pervenisse dicitur. X, 1711. In Asia sequebat. X, 1712. Cum Ephesi presbyterii honorem per obreptionem petere ausus esset. X, 1687. Que obreptio notatur a conventu Hierosolym. X, 1699. A Zosimo tamen presbyter nuncupatur. X, 1719, 1721.

Cœlestus contra traducem peccati primus scripsit. X, 1682. Peccatum originale negat. X, 1719, 1725. Apud Carthaginem docet, posse homines sine peccato esse, natura sibi sufficiente sola humana. X, 1682. Tum synodo ibi congregata, cogitur confiteri quod parvulus sit redemptione necessarius. X, 1692. Ac profiteri se quidem de traduc peccati dubium, consentire tamen melius sentienti. X, 1692. Magis convictus, quam correctus. X, 1692. Ideo damnatur. X, 1691, 1692. Præsentem Aurelio, Augustino absente. X, 1692. Cœlestus libello confessus per baptismum fieri redemptionem parvulorum. X, 1712. Quo id sensu concedat. X, 1719. Erroris sui quantum amator ac defensor fuerat. X, 1619. Hæreticæ doctrinæ assertor ex libris suis convinctur. X, 1682, 1725. An. ccccxvii una cum Pelagio ab Innocentio ecclesiastica communio privatur. X, 1714. Nec sic damnatus cessat hæresim tuere. X, 1682, 1725. Caputula septem errorum quos per populos disseminavit. X, 1682, 1686. Septem alia his opposita synodaliibus gestus. X, 1687. Actis iisdem frequenter auditis, ac iussus sua placita damnare, nec acquiescens, communione ecclesiastica privatur. X, 1687, 1699. Carthagine convictus appellat ad Ro-

manum episcopum. X, 1687, 1725. Sed cum ad sedem Apostolicam appellasset, defuit. X, 1725. Sic appellatio neglecta Ephesum contendit. X, 1787. Inde post aliquot annos Constantiopolim petens ab Attico detruditur. X, 1787. Ac super ejus nomine mittit. X, 1787. Hinc Romam secedens Zosimo illudit. X, 1787. Causam illius examinat Zosimus: totius rei ordo. X, 1719, 1721. Quam clementer cum eo egerit Zosimus. X, 1719.

Cœlestus Zosimo offert libellum fidei, unde nulla ei questio movebatur. X, 1718. Quam vafre Apostolatus ipsius iudicio se submittit. X, 1718. Zosimus præfationum fuisse Afrorum de ipso iudicium arguit. X, 1720. Eumque absolute fidei iudicat. X, 1720. Ac miratur qui tantus vir, eademque ratione fidem suam explicans Pelagius, potuerit infamari. X, 1721. Cœlestium tamen aliosque admonet, hæc certamina ex prava curiositate profluere. X, 1720. Verum epistolam ei dat, qua postea abusus est. X, 1687. Cœlestio Zosimum in omnibus fidem commendasse questi sunt Africani episcopi. X, 1726. Quid quærelis Zosimus respondet. X, 1726. Cœlestus a Zosimo iussus ut damnet omnia que a Paulino sibi objecta sunt, tergiversatur. X, 1724. Rescribentibus ex Africa episcopis, ad audientiam pleniorum vocatus Roma aufugit, et a Zosimo damnatur. X, 1687. Exinde Tractoria Zosini per totum orbem missa sanctorum Patrum subscriptionibus est roborata. X, 1689. Huic subscribere detrectantes imperialibus legibus et sacerdotibus statutis sunt depositi. X, 1689. Decretum Constantii an. ccccxvi quo Cœlestium ipsum magis ac magis urbe pelli mandatur. X, 1750. Laudatur. X, 1750. Edictum Præfeti adversus ipsum et eos qui latebram ipsi præberent. X, 1751. Cœlestus a Cœlestino audientiam postulans totius Italiae finibus extruditur. X, 1851.

Cœlestiani hæretici. X, 1615, 1622. De Ephesina synodo spem aliquandis gesserunt. X, 1761. Ab omni hominum societate repellendi. X, 1761. Toties toto orbe damnati remotas provincias inquietant. X, 1761. Eos ubique persequitur, cujus fidem persequuntur. X, 1761. Nestorio adhaerent. X, 1761. *Vide* Pelagiani.

Cæliche nescio cujus dogmatis. IX, 815.

Cælum a celando. VI, 1028. Cæli nomine quid vulgo intelligatur. VI, 1027. Cælo, quod Deus primum condidit, invisibilia omnia significatur. III, 2218. Cæli tres historialiter, et tres significative. VI, 1028. Cælum quo raptus est Paulus. VI, 1028. In quo Christum conspexit Stephanus. VI, 1028. Cæli cur dicantur Angeli et justi. VI, 1028. Cælum est ubi culpa cessavit. V, 1907. Cælum electorum Ecclesie. III, 2419, 2422. Cælum cæli, meus pater cum Deo concordissime una. VI, 915. Cælum cælorum ipse Deus. VI, 1050.

Cælorum regnum extra hoc corporeum cælum, imo extra omnem locum. VI, 1012, 1029. Cælo corporeo si delectatur Sancti, ea res melior est illis. VI, 1025. Neque corporeo cælo sustentantur Sanctorum corpora. VI, 1029. Cælorum regnum varia habet nomina: que illa sint. VI, 1015. Cælum Christus qui solus ascendit. V, 1884. Secum ad cælestem patriam perduxit Christus, quos ex inferno liberavit. V, 2195. Cælum latronis introitu non est dedecoratum, sed honoratum. V, 2049. Cæli porta ab Adam clausa, jam patet. V, 2088. Cælestibus placitis etiam ante iudicium honorantur Martires. V, 2157. Cælo ac visione Dei gaudet Vincentius. V, 2047, 2048. Cælus ad Deum transacta hæc vita petunt just. III, 2571; VI, 1165. Cælo gaudent anime sanctæ dum cito a venibus deorantur. VI, 1185. Cælestem patriam, ubi nos Sancti expectant, anhælere. V, 2160. Quam multi ea jam donati, nos illic expectent. V, 2157. Cælestis regni carnalis excois. VI, 1007. Regni huius gloria ac felicitas. V, 2156; VI, 820, 822, 864, 915, 954, 958, 966, 995. Quo pretio ematur. V, 2156.

Cælestia scripta Imp. IX, 778. Cæleste præceptum Constantini. IX, 790.

Cogitatio quid. VI, 809. Cogitationum duo genera cordibus nostris se jugiter conantur inserere. V, 2545. Cogitatio sancta custodit, non sancta perdit. V, 2544. Cogitatio de victu et vestitu quandoque sancta. V, 2544. Cogitationes superflue plus significant. VI, 1215. Cogitare peccatum, quod patet dicere II, 1114. Cogitationibus turpibus quod expellendum. VI, 1175. Cogitationes inutiles et lascivæ nihil sic excludit, ut verbi Dei meditatio. I, 1461. Cogitationes malas in ipso ortu suo exstinguendas esse. VII, 1558. Quod multis similitudinibus ostenditur. V, 2545. Qui a malis cogitationum consuetudine desuevit. V, 2744, 2750. Cogitatum tantum in Christum latere. VI, 940. Cogitare Deum. VI, 934. Cogitationes nos ex libero arbitrio sine inspiratione Dei non erri. X, 1816. Cogitare ac desiderare humana possumus sine gratia, non autem divina. X, 1774, 1780, 1786. Cogitationum bonarum origo carnis, consensioque earum ex Deo est, et inoperationem intrinsecus Spi-

ritus sancti. X, 1775, 1786. Cogitatio bona et subita, quasi hespes de caelo. V, 1911. Cogitationes bonae semper a Deo sunt. VIII, 1221. Non omnes male a diabolo excitantur. VIII, 1221. Cogitationes animae internas solus Deus novit. VIII, 1221. Has diabolus ex motibus corporis colligit. VIII, 1221.

Cognitio creaturarum quae non videntur, unde nobis sit. X, 1896. Cognitio creaturarum matutina et vespertina. VI, 741. Perquirimus sensibus substantialium mente ac ratione accidentia. I, 1425. Cognitione Dei nihil melius. V, 2525. Cognito haec ipsa beata vita est. V, 2525. Cognito sui. *vide Scientia*.

Colende terrae ratio. V, 2537. Colitur hoc ab homine quod diligit. X, 1879. Cultus superstitiosus variarum rerum perstringitur. VI, 1172, 1174. Nulli creaturae, praeter Deum et sanctos ejus, veneratio exhibenda. VI, 1175. Cultus Dei non alia merces querenda nisi Deus. X, 1861.

Collationis tempus. 1536.

Collationis Carthag. locus ac tota ratio. II, 819.

Collecta pro cuncta Ecclesia. V, 1757.

Collo a pensa ligamina. VI, 1172.

Colobia. II, 1125.

Colonicus adjutor commentariorum. IX, 816.

Comes Africae. IX, 808. Comitatus ac Ducis nomen uni eisdemque promissae datum. VI, 1046. *in Admont*. Comitatus sedes. IX, 816, 842.

Commentarius Deo omnia nostra. VI, 958.

Commentariorum leges. X, 1995.

Communione ecclesiasticam declinant criminum consilii. V, 2216. Siquae reatum congregant, et remedium devitant. V, 2216. Communione et liminibus ecclesiae Apostoli eiecerunt Simonem, Filetum, etc. IX, 855. A communionem se ipsum pro reatu suspendere. V, 2221.

Competentes. V, 1821. Quasi simul petentes. V, 2242. Quid petant, quidve agere aut cavere debeant ut petita consequantur. V, 2242. Competentes, quos uterus matris Ecclesiae Christo inspirante concepit, caveant abortum. V, 2245.

Completorii hora. II, 1122, 1124, 1141.

Compresbyter a Synodo nuncupatur Hieronymus. X, 1712. Episcopus non aliter presbyteros vocat quam consacerdotes aut compresbyteros, sed non item diaconos condiaconos. III, 2502.

Compuccio quid. VI, 816. Compunctionis laus. VI, 1251. Compunctionem arcet omnis immoderantia. VI, 1062.

Concilium Arelatense convocatus episcopus datur evectio publica cum tractoris. IX, 785. Eo pergere praecipitur Syracusanorum episcopus cum duobus secundi ordinis ac tribus servulis. IX, 786. Concilium in secretario basilicæ habitum. IX, 808, 809, 827, 828; X, 1728. Considerantibus episcopis, adstantibus diaconibus. IX, 808; X, 1728. Ut sedeant episcopi Carthagine congregati, Tribunus invitat. IX, 827. Pelagius Jerosolymis in consessu presbyterorum sedet. X, 1639. Concilii litteris unus episcopus omnium vice subscribit. IX, 815. Concilii Arausiaci II. capitula. X, 1785. Cur non modo ab episcopis, sed et a laicis subscribantur. X, 1780. Ab apostolica sede fuerunt transmissa. X, 1785. Et ab eadem confirmantur. X, 1791. Cæsarii qui ei praefuit rogatu. X, 1790. A Concilio ad Comitatum duo clerici ecclesiae Carthaginensis mittuntur. IX, 814. Item mittuntur duo cum Commohitorio. IX, 811. Concilii judicium quanti faciat Constantinus. IX, 788. Concilium plenarium. X, 1751.

Concipit omnis homo, sed alius de Christo, alius de diabolo. V, 1891.

Concordiae inter homines auctor Deus, dissidii diabolus. IX, 791.

Concubinas ante uxores accipiendi usus frequens. V, 2290, 2292. Ut nec putetur peccatum. V, 2290, 2510. Propter multitudinem episcopus excommunicare omnes non potest. V, 2290, 2295. Concubinas sive ante, sive post uxorem accipiens, adulterium, immo adulterio pejus peccatum committit. V, 2290, 2295; VI, 1179. Peccati hujus gravitas inde ostenditur, quod de liberis tantum servi nascantur. V, 2291. Et quod fiat publice, adulterium autem occulte. V, 2291, 2295. Concubinatus quorundam sentum. I, 1461. Concubinas accipiens posset et deberet non solum a communione suspendi, sed et a convivio et colloquio Christiani populi separari. V, 2295.

Concupiscentia aliquando ad bonum, aliquando ad malum aptatur. III, 2415. Concupit omnes homo, aut de Christo, aut de diabolo. V, 1891. Concupiscentia triplex. VI, 1516. Triplex in protoplastorum peccato. VI, 1051. Concupiscentia non est praecedens natura hominis instituti, sed consequens poena damnati. X, 1885, 1896. Concupiscentiae pugna iusta est peccati poena. X, 1674. Concupiscentiae reatus per baptismum dimissus est. X, 1674. Pugna ejus renatus pulsatur, ut divinum omni die implorent auxilium. X, 1674. Con-

cupiscentiae non pax, sed bellum indicentur. X, 1867. Concupiscentias carnis solo libero arbitrio homo vincere non potest. X, 1615. Ad eas vincendas necessarium est etiam renatis quotidianum Dei auxilium. X, 1757. Concupiscentiae alimenta sunt cibi fortiores. VI, 768, 777. Concupiscentiam per seais nasci, a dementibus adjuvari, a nobis posse vinci, nobis occupatis conquiescere. III, 2551. Esca subtracta sopiri. III, 2551. Ad haec vero Dei opem implorandam. III, 2551. Concupiscentiarum laqueis totus mundus plenus: et quis eos effugiat. VI, 875, 878. Concupiscentiae aliena quae sint artes. V, 1800. *vide Libido*.

Concussores quam multi sint. V, 1905.

Confirmatio, sacramentum. VI, 794. Quod statim post baptismum conferri innuitur. VIII, 1217, 1220. Necnon usquequid haereticos baptizati, ad ecclesiam accedunt. VIII, 1217.

Confitendum Deo semper et in bonis et in malis. VI, 839. Confiteri soli Deo ad salutem non sufficit. VI, 1154. Superstitionis notarii qui aliter autumant. VI, 1154. Confitendum jugiter non tantum Deo, sed et hominibus. V, 2212. Aliter non est reditus ad Deum. V, 2213, 2215. Diaboli conatus ut a confessione nos deterreat. V, 2212, 2214.

Confessionis peccatorum necessitas. V, 1851; VI, 1288, 1289. Confessionem nostram desiderat Deus, ut iustam habeat ignoscendi causam. V, 2215, 2215. Apud iudicem iustum et misericordem qui se accusat, excusatur. X, 1875. Confessionem praecipit Deus: ut diabolus audiat nos ponere, nec amplius inde nos incuset. VI, 1288. Confessio culpae Adam servavit, negatio Cain damnavit. V, 1928. Confessio tabula post naufragium. V, 2226. Initium sanitatis. V, 2214. Confessio peccati latentis dupliciter sanat aegrotum. VII, 847. Confessionis utilitas ac fructus. V, 2050, 2215, 2216; VI, 1289; X, 1879. Confessio non ad ultimum Quadragesimae aut vitae suae diem diffrenda. VI, 1289. Confessione et poenitentia citius abluenda debet. VI, 1049. Confessio Eucharistiae sumptioni praemittenda. VI, 1059.

Confitentis quis debeat esse habitus. VI, 1289. Confitens caveat ne excusationes obtineat peccatis. VI, 1126. Confessio peccatorum fiat humiliter. VI, 1056. Confessio humilis vitiorum. VI, 945. Confessio in aere sacerdotis. VI, 1148. Confiteri sapissime sacerdotibus. VI, 1252. Confitendum ore proprio, non per orationem aut scriptum. VI, 1122. Quando pluribus quis confitetur, tanto facilius remissionis gratiam consequitur. VI, 1122. Confitendi quaelam ratio cautiota exponitur, et imrobatur. VI, 1153. Qui confitenda omnia peccata cum omnibus quae ea circumstant. VI, 1124, 1153, 1289. Si quae taceantur, aut dicta calide palientur, animam jugulant. VI, 1156. Quotidiana peccata saltem cogitatione in collecta generali appendenda. VI, 1156. Confessionem apud diversos dividere, est venia semper carere. VI, 1125. Quibus sacerdotibus confitendum. VI, 1156. Sacerdoti quam meliori potest, quisque confiteatur. VI, 1125. Qui sciat ligare et solvere. VI, 1122. Confessio praesiderio sacerdotis absenti alteri facta, etsi non tam cito, saepe obtinet veniam. VI, 1122. Confessionem committitur poenitentia et odium peccati. VI, 1153. Confitens peccata, nec dolens, irridere videtur iudicem. III, 2556, 2550. Confessio peccati bona, si et curatio consequatur. X, 1867.

Confessiones excipiens qualis esse debeat. VI, 1066, 1129. Excidere potest a iudicaria potestate. VI, 1150. Ligandi ac solvendi potestatem iis non convenire, qui proprium aliquid possideant. VI, 1215. Quando sacerdotibus lapsis haec potestas restituenda, vel omnino neganda. VI, 1215. Sacerdotum error, qui poenitentes etiam post mortem ligabant. VI, 1157. Confessiones excipiens qui se gerere debeat. VI, 1289. Quod per confessionem scio, minus scio quam quod nescio. VI, 1289.

Conjugatos de castitatis debito et incontinentiae vitio Caesarius verecunde admonet, et quia id officii sui esse putat. V, 2500. Conjugalis excessus habet nonnullum, sed veniale peccatum. VI, 768. Conjugem cognoscere, excepto filiorum desiderio, peccatum est. V, 2290, 2299. Non quidem capitale. V, 2299. Si tamen frequens sit, nimis immundam animam facit. V, 2299. Peccatum hoc quodlibet elemosynis redimatur. V, 2298. Conjugia non damnavit Christi inusitata nativitas. V, 1981.

Conjux Dei patris in Filii generatione, bona voluntas. VIII, 1105.

Conjunctiones tres Angelis admirandae. VI, 788, 1559.

Conjunctio quid. I, 1405. Conjunctioni accidunt figura, ordo, potestas. I, 1405.

Conubii iure nec viris licet, quidquid mulieribus non licet. VI, 1179.

Conscientia bona quatenus non sufficiat. VI, 1222. Conscientiae purae felicitas. VI, 1252. Ad illam conducunt tribulationes. VI, 1252. Conscientia qui discutienda. VI, 817. Conscientia peccati immundi liberatorem tantis. VI, 905. Conscientiae pravae miseria. VI, 945.

gratia alienus finit hanc vitam. X, 1834. Damnatorum tormentum duplex. V, 2215. Damnatis erit stimulus penitendinis, sed nulla correctio voluntatis. VI, 763. Nulla Dei foret reprehensio, si a damnatione nullum liberaret. X, 1835, 1835.

Danielis elogium. V, 2027. Danielis locus de Bele, Habacuc translato, etc., in fabulas computatur. III, 2191.

Dardan. VII, 815.

D. taurus episcopus in Sardinia exsul. X, 1771, 1779.

David interpretatur manu fortis. V, 1820. Pugna sua cum Golia Christi de diabolo victoriam admiravit. V, 1819. David populum numerantis parva culpa, cur tanta in populum poena vindicata sit. III, 2180. Davidus pro filio nondum mortuo plangentis factum egregie enarratur. VI, 1165.

Debatulit. VII, 810, 815.

Debitorum non vexandi. V, 1918.

Decimas Deo non dare quam iniquum sit. V, 2265. Decima non sunt nostrae, sed Ecclesiae deputatae. V, 2536. Ex decimo requiruntur; et qui eas dare noluerit, res invasit alienas. V, 2267. Tributa sua egentium. V, 2266. Deo in pauperibus vel ecclesiis dantur sunt ex quibuslibet bonis suis. VI, 1176. De patrimonio. V, 1954. De omnibus fructibus ac proventus etiam labore et industria sua partis. V, 2195, 2217, 2267. VI, 1547. Quare in pauperibus non accipiat vel decimum, qui contulit totum? V, 2555. Hec est iustissima Domini consuetudo, ut qui decimam illi non dederit, ipse ad decimam revocetur. V, 2267. Quam solam iure merebamur. V, 2267. Datis duplo multi, quod non vis dare sacerdoti. V, 2267. Decimarum oblatio nobis proficit. V, 2266.

Decius Junior Consul. X, 1790.

Decurio. IX, 784, 841, 842. Torqueri non potest. IX, 784. Decurionatus munere absolvuntur clerici. IX, 792.

Dedicatio basilicae in Arausica civitate. X, 1785. Ad quam conveniunt plures episcopi et illustres viri. X, 1790. In dedicatione ecclesiae vel consecratione altaris Sermones tres. V, 2166.

Defectum Deus solus non patitur. III, 2522.

Defensor et procurator Ecclesiae. X, 1682.

Definiendi ars. I, 1424, 1426. Lex. I, 1426.

Defloratiucula. VI, 984.

Defunctorum ossa et cineres quid nobis praedicent. VI, 1532. Defunctorum animae ubi apparent, corpus aerium induunt. VI, 1026. De uinctis precibus aliisque piis operibus iuvandos. VI, 1520, 1529. Defunctis subvenire quibus modis possimus. V, 2101. Agendum ut, si sit peccator, allevetur peccata eius; si iustus, cum Sanctis esse mereatur. V, 2102. Defunctis fidelibus requies sempiterna oratur. VI, 959. Defunctis si non prae sint quae pro his agimus, ad nos redit eorum fructus. VI, 1521. Defunctorum tumulis citi ac vina apposita. V, 2101, 2102.

Defungit ibi. VII, 812.

Deflectionis transiit vanitas. V, 1978.

Delictum tanto magis grave, quanto persona sublimis. III, 2226. Delictorum indulgentiam omnibus esse necessariam. V, 2055.

Demetrius elogium. II, 1099.

Democrates. I, 1445.

Demosthenes pronuntiationem inter prima vel sola Oratoris officia censet. I, 1441. Libri eius Idiotici. I, 1448.

Demosthenes Pelagium dicitur involutus. X, 1705.

Deodatus vir illustris. X, 1790.

Dei orationis poena. IX, 815.

Descendere Deus dicitur, quando aliquid novum, quod antea non fuerat, in creatura operatur. VIII, 1204.

Desertum quando conveniens sit saluti. V, 2052. Desertum quomodo sit corpus Christiani jejunantis. V, 2052. Deserto comparatur corda Spiritu sancto vacua. V, 2111.

Deserit Deus neminem, nisi prius ab eo deseratur. V, 1786; VI, 875; X, 1841, 1846, 1848. Obredientem sibi Deus nunquam deserit. X, 1867.

Desiderium quando ordinatum aut inordinatum. VI, 846. Sapientis est hoc appetere quod bonum facit, non id amare quod decipit. X, 1869. Deus tibi totum est quod recte desideras. X, 1888. Desideras aliquid exterius, nondum habet Deum interius. VI, 887. Desiderium Dei quot bona praestat. VI, 935.

Desperatio impiorum est, non peccatorum. VI, 1198. Unde maxime inducitur. VI, 1201. Ex peccatis diu neglectis generatur. V, 2224. Desperatio ex peccatorum multitudine, et ex desperatione nascitur obduratio. V, 1786, 1788. Desperandum hic nulli. VI, 1179, 1180, 1187, 1189, 1200. Sive ob gravitatem criminis, sive ob generis humilitatem. V, 2125. Desperationis obtutus repellitur. VI, 1098. Desperatio peior est omni peccato. VI, 1157, 1179. Quantam injuriam Deo faciat. VI, 961, 1158. Desperandum non est de malis. X, 1874. *Vide* Peccatum.

Despiciendus nemo. VI, 1179.

Desponsatio spiritalis. V, 1754, 1756.

Destina praeccepti. V, 1757.

Detractores arguuntur. V, 1845. Detractor unde quis fiat. V, 1978. Detractor et libens auditor diabolum portant in lingua. VI, 1056. Utique esca mortis animae est: de qua actio. VI, 1056. Detractio, fornicatio est animae. VI, 1058. Vilium hominum est. II, 1112. Non minus auribus quam lingua fugienda est. II, 1112. Ut detractor discat non libenter dicere, quod didicerit non libenter audiri. II, 1112. Detractioni oportet nititur libertas iustae correctionis. VI, 1095. Detrahendi non danda occasio. VI, 1097.

Devotio quid sit. VI, 816.

Deum esse. VI, 1010. Sed nullis verbis proprie exprimi, ac nullum praedicatorum ei convenire. V, 1008. Divinas res apte explicare nequeunt humana eloquia. III, 2568. Eas una ex parte explicant, secus ex alia. III, 2566. Deus qualis aut quantus sit, sciri non potest. V, 1969. Dei notitia qua ratione comparanda. VI, 812. Deus ut cogitatur, omnes res creatae ab animo dimovendae. VI, 974. Deum per sensum non inveniri. VI, 887. Creaturarum de Deo testimonium. VI, 887. Deus per nostra ad suorum notitiam dignatur nos trahere. VI, 975. Dei notitia quatenus philosophos ac gentiles superemus. V, 2175. Divinae naturae ignorantia veniam promeretur, temeraria assertio poenam habet. V, 2175. De Deo plures Angeli sentiunt quam homines, et his plures Archangeli, sicut Archangelus Cherubim et Seraphim. III, 2214. Dei essentiam rationabiliter investigare, ad vitam properare est; illam neghendo ignorare, est ad mortem festinare. VI, 1005. Deus non discutiendus a nobis, sed credendus. VI, 1191. Dei essentia miro modo scitur, dum esse creditur. VI, 975. Deum ne comprehendere tentet homo, qui nec se valet comprehendere. VIII, 1120. Deus quid sit, vis scire? hoc scito quia nescias, et nec ipsi Angeli sciunt. V, 2175. Deus propria essentiam solus totum novit. VI, 924. Ipse sibi soli integre notus. VI, 889, 974. Ideoque digne a nobis colitur. VI, 974. Qua via et quatenus homini innotescat. VI, 889, 890. Dei non parva notitiae pars est, scire quid non sit. X, 1864.

Deus caret materia, non forma. VI, 924, 978, 980. Non est corporeus. VIII, 1206. Deo qui membra aut affectus humanos inesse credit, in corde suo idola fabricat. VIII, 1200. Qualiter intelligenda sint quae illi membra Scriptura tribuit; sigillatim explicatur. VIII, 1200. Dei deambulatio in paradiso per creaturam facta. VI, 745. Dei latitudo, longitudo et profunditas. V, 974. Dei et corporum spirituumve una eademque natura. VI, 762. Deum qualem Manichei doctrina faciat, qualem fides catholica credat. VIII, 1152. Ecclesiae doctrina de Deo. VI, 925.

Deus quid sit. III, 2214; V, 1969; VI, 827, 1010, 1011. Deus est rerum universitas, et nulla singularum. V, 788. Dei summa excellentia. VI, 889. Dei perfectiones. VI, 909, 951, 970, 971. Dei perfectiones in speciem pugnantibus fusc ac dilucide enarrantur. VI, 922, 951, 971, 978. Dei perfectiones ad nos relatae. VI, 982. Deus quantum bonum sit, hinc ostenditur, quod nulli ab eo recedenti bene est. X, 1884. Qui totus bonus. VI, 965. Dei summa simplicitas. VI, 761; X, 1895. Deo idem esse, vivere, intelligere, posse. VIII, 1174. Deo non accedens, sed essentia est praescientia. X, 1657. In Deo ipsa substantia est sibi scientia. III, 2575. Omnia in eo substantiva dicuntur. III, 2575. Nihil est de Deo, quod non dicatur Deus. III, 2251. Deus ipse est numerus, mensura et pondus. VI, 745. Seipsum sine tempore et loco movet. VI, 746. Uno eodemque tempore apud Deum est et praeire, et facere, et eligere. X, 1668. Dei existentia aeterna. VI, 996. Deus mundum non praecessit tempore, sed aeternitate. VI, 995. Dei immutabilitas. VI, 982. Dei immutabilitatis argumentum. VI, 762. Deo non variantur tempora vel momenta. VIII, 1109. De Deo voces *semper*, *quando* vel *nunquam* non nisi cum venia dicende. VIII, 1183, 1188. Qua ratione dici possit, *Fuit, est, erit*. X, 1895. Deus qui credendus idem et cum vacat, et cum operatur. X, 1871. Aut cum dicitur irasci aut poenitere. X, 1872.

Dei essentia est incorporea. VI, 976, 978.

Deus est spiritus immensus et ubique totus. VI, 969. Ineffabiliter implet et continet omnia. VI, 762. Inquinari nusquam potest. VIII, 1146. Qui extra, infra, supra et infra omnia. VI, 982. Deus ipse sibi locus. VI, 982. Deum in omnibus et ubique esse et in se ipso permanere multis propositis questionibus declaratur. VI, 1019. Deus nunc ubique: quomodo omnia in omnibus futurus sit. VIII, 1787. Cur potius in coelo dicatur. VIII, 1174. Qui intelligendus sit descendere. V, 1749. Deus in anima habitat se desiderante. VI, 887. Dei in nobis inhabitantis indicia. V, 2009. Deus nusquam deest; sed illic dicitur esse, ubi apparet ac vult videri. III, 2522. Mysterio quodam in omnibus est, providentia in quo vult apparet. III, 2522. Omnia inaequaliter tangit. VI, 971.

Dei mens. VI, 1141. Scientia. VI, 995. Dersapientia non magis sapientia quam veritas, et vice versa. VI, 995. Nihil cum latet. VI, 755. Deo cognita sunt non tantum dicta et cogitata, sed et agenda et cogitanda. V, 2054. Dei praesentiam hoc esse quod et voluntatem quidam falsè putant. X, 1840, 1845. Deo omnia praesentia sunt. X, 1608. Illusa libertate nostra. VI, 995. Deus enim non extra se vidit. VI, 746. Qui nescire intelligendus sit. V, 1749. Dei locutio. III, 2567; VI, 995. Deus verbi in genuit coeternum, in quo omnia temporali ter dixit. VI, 740. Tribus modis nobis loquitur. VIII, 1264. Quomodo loquitur ad sanctos. V, 2155. Dei in ore laus sanctorum, et Dei laus in ore beatorum, quid. VI, 995.

Dei omnipotentia nullis argumentis evincitur. V, 2182. Dei in parvis et in magnis eadem potentia. VI, 871. Dei voluntas semper impletur. VI, 1785. Dei voluntatem per omnia saecula indifferenter esse, ac dispositiones eius pro liberi hominum arbitrii mutabilitate variari absurdum est. X, 1856. Quo sensu dicitur velle omnes salvos fieri. VI, 1785. Deus omnia potes, sed non facit nisi quod conveniat veritati et iustitiae. III, 2291. Aeternitatem. III, 2278. Quod fecit, iuste facit. III, 2278. Deus nulla re eget. VI, 792. Fecit opera sua ex levissimi causa, non ex indigentia. VI, 740. Nos creavit propter similitudinem ad nostram utilitatem. VI, 890. Potest omnia simul creare, sed non tenet, cur. III, 2520. Aliquid esse quod Dei non sit, quidam frustra dicunt. III, 2518. Deum autem habet quodquid est in creaturis laudabile. X, 1865. Deus omnia quorum auctor est praesent, nec tamen omnium quae praesent auctor est. A, 1845. Deus aeternum totum auctor est, quae habent esse. VI, 729. Mal auctor non est, sed creator. VI, 1018. Non ordinavit peccatum, sed peccatum amantibus culpam. VI, 1126. Peccatum qui nobis, nec tamen colubet. VI, 1126. Deus quod permittit, facere dicitur. III, 2269. Occidere, et mortem non fecisse qui dicitur. A, 1885. Deus credendus est i esse, etiamsi non appareat, quod recte intellectu ab eo faciendum fuisse cognoscitur. X, 1896.

Dei erga nos sollicitudo. VI, 792, 874, 875. Deo rerum nostrarum curam negatum verba. III, 2586. Retelluntur. III, 2587. ordinationi Dei adqueendum. VI, 835. Deus hominibus quod humane virtutis est dimittit. V, 1928. Providentia divina non nata in se, pro nostra valetudine, nata re media. X, 189. Dei in hominem benignitas. V, 2444. Deus plura sepe, tamen, quam promisit. V, 1806. Dei dona accipis, in uno Deo habentur. X, 1888.

Dei misericordia et clemencia. VI, 902, 946, 949. Dei ad intelligendum propensio. A, 1851. Deus non deservit, nisi prior de se. VI, 745. Rectum penam non concupiscit, sed iuste et tranquille dispoit. X, 1860. Quod minus nocivus vindicat. V, 1895. Dei in peccantes sententia non immutabilis. V, 1802. Dei misericordia iniustitia esset, nisi Dei es. I, VI, 1150. Dei quanta misericordia, quam necessaria iustitia. VI, 1187. Deus non potest tantum dei iustus, aut solum misericors. A, 1678. Sex vitas Dei in Israelitarum puerione valde attendenda. V, 1801, 1802. Vitis Dei, hoc est dona misericordiae et veritatis, iure vestigare non licet. X, 1832. De Dei iustitia aut sapientia non est humane sapientia aut iustitia lege disputandum. X, 1667. Cor illud retineat aut libet, illud non retineat, expressibile est comprehendere, nec licitum vestigare. X, 1848. Deus absque iniustitia non donat debet in gratiam, alteri reddi debuit penam. X, 1867. In damnato homine iustus, in redimendo misericors. V, 2202. Deus hic misericors, in futuro iustus. V, 1965. Dei misericordiam ac iustitiam absque miseris aut reprobis declarari potuisse. VI, 1017.

Deus qui seclus immortalis, qui invisibilis. VI, 1022. Nihil unquam apparuit secundum essentiam. III, 2414; VI, 975. Deum in essentia sua nemo mentaliter vivens vidit, aut videre poterit. VIII, 1206. Eum videre, est recte illum credere et ex corde diligere. VIII, 1206. Filium Dei apparuisse patribus, eum autem qui Pater est, nunquam videri nisi a Filio. III, 2266. Filium etiam nomenque visum esse per substantiam, sed per rationem. III, 2265, 2414. Et hoc enim appareat. III, 2411. Deum Patrem nemo neque nomina quaeque meritis videre dignus est, nisi visus Filius eius, in quo illum videtur Sancti in corde. III, 2569. Deum videri non potest oculis carnalibus, nisi per substantiam creaturam. VI, 757; VIII, 1196. Deum quod vere beatum est, facere eius quod vere plenum bonum. III, 2554. Quoniam quareta laudes Dei, quae videtur a mortuorum non potest. III, 2554. Dei visionem cor prius mundandum. V, 2085. Dei faciem videre quid sit, et quod sit plena hominis beatitudo. VI, 895. Dei beatorum visionis multa nomina. VI, 1012. Deum videri potest ab Angelis et animalibus sanctis; sed non plene, neque a sanctis, neque ab Angelis. VIII, 1175. Deum quomodo videant Angeli et anime

Beatorum. VI, 1023. Deo tripliciter fruuntur Beati. VI, 829. Dei visione quid capimus. VI, 981. Ita inaequaliter potenter Sancti. VI, 980; VIII, 1175. Ita tamen ut nulli quidquam desiderandum desit. VIII, 1175. Deum tanto perspicacius videbit quisque, quanto hic vixerit purius. VI, 980.

Dei unius trine mysterium. VI, 974, 975, 976. Deus unus in omnibus Scripturis praedicatur mysterium autem eius in Trinitate adoratur. III, 2296. Deus natura unus. V, 2151; VI, 760, 770; VIII, 1215. Unus, non solitarius. V, 2180, 2188. Unus, non singularis. III, 2280. Unus in Trinitate coeternarum personarum. VIII, 1215. In uno tres sunt, et tres unum sunt. III, 2280. Deus unus seu unitas in essentia, et ternus seu trinitas in personis. VI, 1260; VIII, 1195. Ternus et individuus. III, 2154. Trinitas unus Deus verus. VI, 769. Unus Deus sempiternus, unus Deus immutabilis. VI, 770. Solus rerum omnium creator. VI, 770. Unus Deus immensus virtute, non mole. VI, 771. Deus unus, tres personae, una trium magis. III, 2244; VI, 1210. Una trium potentia. III, 2571. Una eademque Patris et Filii est omnipotentia. VIII, 1181. Nec aliud opus Filii, quam Patris; sed unus atque idem, ut ita dicam, motus in omnibus. VIII, 1185. Nec altera bonitas in Filio, quam in Patre, a sola quae in Patre est. VIII, 1185. Cum dicitur, *Verbo bonus nisi unus Deus*, non excluditur Christus, aut Spiritus sanctus. VIII, 1185. Deus Christus ita in sacris libris significatur, ut modum non excedat unus. III, 2285. Deum inter, et id quod de Deo, nihil distat; sed qui persona alter, idem est unitate substantiae. III, 2408. Dei unitatem commendat ab uno factus unus homo ex quo ceteri oriuntur. III, 2217. Deitatis unitas in Trinitate per unitatem gratiae ac muneris approbatur. V, 2088. Deus unus Legis et Evangeliorum. V, 2176; VIII, 1175.

Deus unus est, non tres Dii. VI, 924. Deum unum nos non colere arguit Pagani et Sabelliani, quia trinum. VIII, 1101, 1102. Deum conjugii expertum, eique nihil quidquam simile posse inveniri atterunt. VIII, 1102. Illic Filium negant. VIII, 1102. Pater Deus et Filius Deus unus est Deus. VIII, 1105. Filius et Pater ita distinguuntur, ut Pater sit a quo, Filius per quem omnia. III, 2266. Quia indubitanter unum sunt Pater et Filius, non duo sunt dii, sed unus Deus. VIII, 1116. Licet sit Deus ex Deo, dies de die, lumen de lumine. VIII, 1119. Deus Trinitas est. VI, 753. Pater alius a Filio et Spiritu sancto, non alius. VI, 751. Pater et Filius et Spiritus sanctus tres personae. VI, 754. Non tres Dii aut tres essentiae, sed unus Deus. VI, 753. Patris et Filii coeternitas ostenditur verbis Isaiae, *ante me non est factus homo, et post me non erit*. VIII, 1111. Item ex similitudine ignis et splendoris. VIII, 1111. Item ex eo quod Filius Verbum est et ratio Patris. VIII, 1110, 1119. Dualitas in prole, unitas in deitate. VIII, 1112. Deus nomen est proprium et naturale singulis personis; et Pater, Filius et Spiritus sanctus appellativa sunt nomina. VIII, 1205. Ideo dicimus tres personae, non tres deos, quia in personis est distinctio, non in deitate. VIII, 1209. Triplicari deitatem, sacrilegii noxa est sputis digna. VIII, 1209. Pater et Filius et Spiritus una caritas, non tres caritates. VIII, 1174. Nectres boni aut tres omnipotentes. VIII, 1172. Nec tres dii; quia una substantia, et non tres substantiae, non tres sapientiae. VIII, 1174. Non tria lumina. VIII, 1174. Deus in natura nominibus plurimum numerum nullatenus recipit. VI, 924. In Deo omnium sunt, excepto quod ad relationem adinet. VI, 996. Ideoque sola relativa nomina plurali numero proferre licet. VIII, 1172. Ac de personis singulis naturae nomina praedicare. VIII, 1174. Dei unitas ac personarum trinitas ostenditur exemplo lucis, si splendoris et caloris. VI, 1015. Sive Pater faciat, sive Filius, sive Filius, sive Spiritus sanctus, Trinitas est qui operatur; et quidquid tres fecerint, Dei unus est operatio. III, 2251. Sicut Pater per Filium dicitur facere, ita Filius per Spiritum sanctum. III, 2274. Unius similitudine, in quo licet una substantia sit, aliud tamen aut splendor, aliud calor, ostenditur solius Filii incarnatione. VIII, 1175.

Dei regnum ubique indivisum. X, 1635. Deum nosse et amare hic paucorum est. X, 1860. Deum habere Patrem quanta gratia. V, 2195. Deum quomodo querendus. VI, 804, 814, 827, 827, 964, 966, 980. De inveniendo ratio. VI, 1221. Qua ratione ad Deum accedatur, aut ei adhaereatur. X, 1879. Deo nihil nobis praesentius, nihil secretius. VI, 822. Deo actionibus iniquis ad proximi sumus. X, 1867, 1869. Deo nullus inimicus, nisi peccator. VIII, 1149. Dei praesentia aeterni peccata. VI, 1188. Deum nullo momento obvisi debet homo. VI, 806, 964. Qui ipsius praesentiam recolat. VI, 964. Dei qui non meminit, eumque non intelligit neque diligit, cum eo non est. X, 1864. Deum qui non habet placatum, nequaquam evadet iratum. VI, 924, 978. Non est quo fugiatur a Deo, nisi ab ipso ad ipsum. X, 1878. Dei flagrans desiderium. VI, 805, 804. *Et per totum Tractatum.* Deum

scilicet ardentes affectus. VI, 950, 942, 944, 955, 981. Dei cultus qui gradatim cogitanda. VI, 1011. Deus qualiter in se cogitandus. VI, 1011, 1020. Dei bonitas ac maiestas contemplationem quomodo foveat. VI, 1157.

Deus solus adorandus. VI, 1175. Dei veri religio habet Deum auctorem, leges sanctas, et ex virtutum testimoniis auctoritatem. III, 2542, 2544. His necessario cedendum. III, 2544. Comparatur honestas legum et ministrorum ejus cum turpitudine legum et ministrorum gentium. III, 2535. Deitas car non colatur sub iustitie, misericordie, aut virtutum aliarum vocabulis. VI, 1016. Ad verum Dei cultum omnia aut belli laboribus aut pacis consiliis Honorius ordinat. IX, 816. Dei unius cultus qua ratione ad multos translatus. V, 2001. Deorum auctores homines; eorum cultus ab ipsis non mandatus, nullis testimoniis fultus. III, 2541. Turpis est et inonestus. III, 2542, 2545. In tenebris celebratur. III, 2542.

Divina manus Imp. IX, 817.

Deusalius presbyter. IX, 794.

Deuterius. IX, 816, 827.

Dextera intelligitur amor Dei, sinistra vanitas vel cupiditas sæculi. V, 1865, 1865. Dextera significatur intentio vite æternæ. V, 1867.

Diabolus operis nomen est, non naturæ. III, 2282, 2298. Diaboli et Satanae discrimen. III, 2298. Diabolus esse docet Ecclesia, sed non quis, aut quomodo sit: quæ communis sit de eo opinio. VIII, 1177. Diabolus quid sit. VI, 1071; VIII, 1117. Eum aut malum a Deo fecisse, aut propriam habere originem quidam dicunt. III, 2299. Diabolus natura malus non fuit. III, 2217. De præstantia sua inflatus voluit dici Deus. III, 2216. Ad accusationem illius factus est homo; ideoque hominem existit in iudicis. III, 2217. Diabolus unus ex rebus creatis detestabilis. VI, 1187. Malus auctor est et inventor. VIII, 1128. Quot bona homini eripuerit, quot intulerit mala. VI, 1071. Malierem per serpentem seduxit, et data la serpenti sententia, se damnatus est. III, 2252. Quæ lingua locutus sit. III, 2252. Ad diabolum, ut auctorem mortis referuntur, quæ de morte dicuntur. X, 1618. Diabolus auctor est mortis per suggestionem peccati, non per potentiam retributionis. X, 1779. Peccatum est auctor et exhibitor ex commessione divina, non ex propria potentia. X, 1779. In hominibus auctor est libidinis. X, 1659. In peccantiam facit illecebrarum adiutor, non voluntatum generator. X, 1847. Carnem in potestate habet, non animam. VI, 1071, 1552. Internas animæ cogitationes non videt, sed ex quibusdam indicis colligit. VIII, 1221. Non omnes malas excitat. VIII, 1221. Non inhibitor substantialiter animæ per energeticam operationem. VIII, 1221. Ibi versatur, ubi homo quem decept. V, 1908. Desertus in idolis, tamquam inclusus latebat in templis. IX, 802.

Diaboli captivus est omnis homo non redemptus. X, 1845. Deum velle ut ei serviatur, insane dicitur. X, 1846. Peccator peccata illius dominationem merito patitur. X, 1846. Ante Christum nec animas erat ad puniendum, nec vires ad eum vincendum. V, 1819.

Diaboli, adventum Christi nobis inventis, figura. V, 1819. Christi de manibus ejus nos liberantis figura. V, 1819. Diabolo victori injustum erat spolia violenter auferre. III, 2277. Qua arte eum in inferis Christus delusit. III, 2277. Diabolus quam juste et congrue a hominibus delusus et prostratus. V, 2055. Quomodo juste homo ei ereptus. III, 2539. Diabolus Christi cruce devictus. III, 1820. Ac proprio gladio interceptus. V, 1820. Juste excidit iure quo in hominem gaudebat. V, 1808. Diaboli opera, quæ Christus sustulerit. X, 1621. Diaboli potiusque spiritus remittendum. V, 2255; VI, 1170; VIII, 1118.

Diaboli fraudes et artes ut nos perdat. VI, 877, 878, 879, 1519. Monachi cuiusdam vestes crebra colluvione fodare cur permissus. VI, 1104. Diaboli calliditate nunquam percuti difficillimum. V, 2076. Diabolus semper prodit se, dum ea confingit quæ abhorreant a personis, per quas fallere nititur. III, 2251. De iratrum pare semper torquetur. IX, 802. Non est unde plus gaudeat, quam paralo cum homo peccati sui auctorem facit. V, 2215. Diabolus figuratus in Laban. V, 1765. In Pharaone. V, 1776. Ipse et leo et draco. V, 2549. Malleus universæ terre. V, 1814. Justos et injustos tundens, quam diversa in eis operetur. V, 1845. Diabolus ante adventum Christi solutus, post religatus. V, 1819. Latrare potest, non mordere nisi volentem. V, 1820. Potest ad malum invitare, non potest trahere. V, 1979. Non cogendo, sed suadendo nocet; nec extorquet consensum, sed petit. II, 1417; V, 1820, 2215. Nil agit nisi permissus. VI, 1175. Diabolus discedentes a se vexare solet. VI, 1175. Et eos qui suas fraudes erant. V, 2269. Sed neque hoc nisi permissus valet. V, 2270. Permittitur autem duabus de causis. V, 2270, 2272. Diabolus non persequitur nisi bonos. V, 1775. Hoc agere solet per malos. V, 1775. Non Judeos

querit, non gentiles, non homines male vite, sed Dei servos. III, 2217. Diaboli in eis crescit odium, in quibus crescit virtutis studium. II, 1115; II, 1117. Qualiter tentet novit. II, 1118. Diabolus tanto crudelior, quanto scilicet, quanto propius pros, cit mundum finem. VI, 1182.

Diaboli lucem habere nihil est, si, quæ perducunt. X, 1870. Lucem non timet, qui Deo se committit. V, 1901. Non timendus ei est qui Deo conjunctus est. V, 1917. Diabolus bellum inducit quæ Christus sapienter. X, 1791. Sed cum illo certandum. V, 2076. Quibus armis si vincamus. V, 1747. Nec diabolum non adjuvamus, et vincamus. II, 1117; V, 2215. Diabolus nos semper Spiritu Dei plenos ac bonis operibus occupatos inveniat. V, 1821. Fugandus est studio Scripturarum. II, 1117. Diabolus quisque aut Christum in corde suo pascat. V, 2547. Diabolo sciat, qui disjungitur a Deo. V, 2548. Diaboli angeli sunt, qui faciunt voluntatem ejus. VI, 1071. Diaboli quam misera servitus. V, 1775. Diabolus ut ovet in exitu animæ peccatrici. VI, 1556. Qui in iudicio reos sit accusaturus. VI, 1072. Scilicet, qui pompis ipsius non ex toto renuntiaverit. VII, 1118.

Diacoconi primi constituti sunt deservire mysteriis, nolo dicere mensis. III, 2502. Diacoconi ordo est accipere a sacerdote, et sic dare plebi. III, 2502. Sacerdotibus exceptis omnibus præponitur. III, 2505. Diacoconi testimonio fit presbyter. III, 2502. A diacoconis perducuntur ordinandi. III, 2505. Diaconus clamat ut ad benedictionem populus humilietur. V, 2286. Orationem indicit, clamans, *Flectamus genua*. V, 2285. Calicem Christi credentibus ministrat. V, 2096. Diacoconi adstant in Concilio considentibus episcopis. IX, 808. Diacoconi habitus. VII, 858, 846.

Diacocon (Romane civitatis) sacerdotibus coæquare, ne dicam præferre, Falcidius contendit. III, 2501. Quasi honorabiliores sint, quam apud cæteras ecclesias, ob magnificentiam urbis. III, 2501. Diacoconi Romanæ Ecclesiæ sedendi dignitatem in ecclesia non præsumunt. III, 2501. Ut aquam in manus sacerdotis non fundant, sicut fit per omnes ecclesias, multitudine clericorum. III, 2501. Cur sacerdotibus non sic deferatur, ut illis. III, 2502. Per convivia agunt quod sacerdotum est; et quod solis sacerdotibus licet, ut sibi in orationibus respondeatur volunt. III, 2502.

Dialectica est bene disputandi scientia. I, 1409. Dialecticæ principia. I, 1409. Aliud est ad facultatem dialecticæ, aliud ad dialecticam disciplinam pertinere. I, 1411. Dialectici et Oratores in usu verborum fines proprii, sed mutuo non spernendi. I, 1414.

Diapsalma. III, 2554.

Diapason mea. IX, 819, 820.

Diebilibile et dictio qui differant. I, 1411.

Didymus. IX, 781. Contendit tertium esse in substantia hominis spiritum. VI, 815; VIII, 1216.

Dies et nox cum mundo ceperunt ac cessabunt. III, 2521. Dies nox semper subjicitur. III, 2521. Dies primus ipse est Angelica natura. VI, 740. Dies creationis sex qui intelligendi. VI, 741. Dies malos facit malitia et miseria. V, 1964. Dies Romanorum civitatis. VII, 841. Dierum superstitiose observationes. V, 2269. Ne dicatur dies Martis, Mercurii, Jovis; sed feria secunda, tertia, etc. V, 2055. Dies Domini quotidie est Christianis. V, 1757. Dies magnus, quid. III, 2440.

Differentia quid sit. I, 1421.

Dignus. IX, 778.

Dignitatem atque officiorum tituli et gradus diversi. IX, 808, 816, 818, 820, 828, 841, 842. In dignitatibus alii meliores, deteriores alii elicuntur. VI, 1082.

Diluvium generale totius mundi sub Noe. III, 2175. Diluvium misericordie divine fuit effectus. V, 2028. Baptismi ac jejunii Quadragesimalis similitudo fuit. V, 2028. Diluvio cur terræ tantum, et non aqua a terra perierint. III, 2155. Quid de illis actum sit, quæ nec in terris, nec in aquis solis vivere valent. III, 2156. De aquarum eruptione et recessu varæ opiniones. III, 2156. Diluvium hominem delevit, crimen delere non potuit. V, 1984.

Diocletianus VIII. Cons. IX, 794.

Diocesis Ægypti. X, 1687. Dioceses majores tenet Papa. IX, 787.

Dionysius fons Arii. VIII, 1214.

Dionysius Consul. X, 1686.

Diocorus. X, 1778.

Diocopolitana synodus. X, 1685, 1688. Quicquid in ea Pelagius se dixisse denegavit, postea apertius dixit. X, 1749. Vide Patestina.

Discentis tutior est conditio, quam docentis. X, 1891. Ad discendum dupliciter ducimur, auctoritate atque ratione. X, 1897.

Disciplina quid sit. VI, 1087. Discipline ac virtutis discrimen. I, 1455. Discipline necessitas et utilitas. V, 1799. Disciplina etiam est in brutis. VI, 1221. Disciplina religio-

sustinet Ecclesia, quamvis ea liceret coercere. IX, 811, 812. Contra ipsorum violentiam tutio queritur. IX, 812. Donatistarum Ecclesia non est nisi in Africa angulo. IX, 771, 775. Romae nullam basilicam habuerunt. IX, 805. Sed iteris quando in speluncam quo convenirent delegerunt. IX, 805. I. excepti schismatici, quos ibi ab Africa missos habuerunt. IX, 805. Montenses sunt dicti. IX, 805. Omnes s. i. qui extra Romanam in spelunca conveniebant. IX, 805. Donati parti non est inusitum falsare acta. IX, 781.

Donatus a Romano Concilio sub Militie damnatus, quod confessus sit se rebaptizasse, et Episcopis lapsis manum imposuisse; appellat. IX, 779. Sententiam Romani Concilii percursum, ultro tamen Carthagine prior reidit. IX, 780. Quamvis pollicitus se illic non accessurum. IX, 779. Donati pars seditiosa Carthagine non adquisivit iudicii. Militiadis et XIX. Episcoporum. IX, 780. Quid obtrudat adversus Concilium Romani gesta. IX, 785. Ut Arelatem conveniant, eis precipitur. IX, 785. Donatistarum contumaciam et ab ecclesiastico iudicio ad suum appellationem Constantinus detestatur. IX, 788. Appellantes ab Arelat. synodo iubet ad comitatum suum dirigi. IX, 789. Revocat aculeum redeunt ad Africam. IX, 789. Ii Caeilianum praesente probent quae ipsi offerunt crimina. IX, 789. Pollicetur se fidem habiturum ceteris, si vel unum probent. IX, 789. Praesentia Constantini fuga se subtraxerunt. IX, 789. In Africam se venturum, ac de toto hoc negotio iudicaturum Constantinus promittit. IX, 790. Et insolentiam eorum patientia donandam Catholicis suadet. IX, 791. Donatistae de factis suis Catholicos inamant. IX, 768. Ab operariis unitatis multa asper gesta, imputanda sunt Donatistarum maioribus. IX, 800. De iis quae a Macario asper gesta sunt, frustra invidiam faciunt. IX, 805, 804. Sine causa expostulant de Pauli et Macarii persecutione. IX, 800. Donatistarum causa ante collationem Carthagine. ecclesiasticis et imperiali iudicio terminata. IX, 829, 832. Ob schismatis finem an. cccxxviii. Gratus gratias agit. IX, 802. Donatistarum episcopi nonnulli longe relegati. IX, 800, 802. Julianum precibus rogarunt, et ab eo impetrarunt, ut reverti possent. IX, 805. Libertas eis eadem voce reddita, quia idolorum templa patrefacta. IX, 805. Donatistarum desperatio apparet Juliano rescripto ab ipsis impetrato. IX, 808. Eorum post redditam sibi a Juliano libertatem horrenda facinora. IX, 805. Rebaptizantes constitutione Imp. Valentianiani an. cccxxviii sacerdotio indigni censentur. IX, 806. Constitutione Gratiani an. cccxxviii iubentur de ecclesiis expelli, basilicis eorum Catholice restituit. IX, 806. Et loca in quae secreto convenirent, fisco tradi. IX, 806. Hipponeensis Concilii an. cccxviii decretum, confirmatum in Carthagine. an. cccxxviii quis Donatistarum clericorum in ordine suo recipitur, sed in numero laicorum. IX, 806. Exciipiuntur quos constat non rebaptizasse, aut qui cum plebeis suis ad Catholicam transierunt. IX, 806. De his Aurelius cum Concilio suo an. cccci. Nihil audeat delinire. IX, 800. Donatistas suos honores servari non placet transmarino Concilio. IX, 839. Salvo hoc decreto Concilium Carthagine. ann. cccci eos in suis honoribus recipit. IX, 800.

Donatistae. Ex iis quae gesserunt erga Maximianistas, paratur via qua ad Ecclesias reducantur. IX, 809. Ili numero cccx apud Bagaiam adversus Maximianum ejusque ordinatores et socios sententiam dicunt. IX, 807. Maximianistas per iudicium jussa e sedibus suis exturbantur. IX, 775, 811. Reduentes in suis honoribus receperunt et eorum baptismum acceptaverunt. IX, 772, 809. De Donatistis conveniendis decretum Carthagine. Concilii an. cccviii et forma conventionis hujus. IX, 810. Donatistarum Episcopi conventi respondere nihil audent. IX, 812. Sed in Episcopos et clericos aliosque furunt, et ecclesias aliquas invadunt. IX, 812. Querit Concilium Carthagine. an. cccviii ut adversus eos valeant leges, quae haereticos ordinantes multant, aut iure testandi et aliquid per modum hereditatis aut donationis accipiendi privant. IX, 812. Eos qui rebaptizantur Honorius an. cccviii omnium facultatum publicatione mulat, et privat testandi aut aliquid donationis specie accipiendi iure. IX, 815. Carthagine. Concilii anni cccviii gratulatio de unitate facta, et exclusionem Donatistarum. IX, 814. Concilii Carthagine. anni cccviii decretum, quatenus lex Imperatorum de unitate lata valeat. IX, 814. Supplicium iuste animadversionis adversus eos Honorius ann. cccviii et cccviii decernit. IX, 815.

Donatistarum Episcopi collationem pariter postulantur. IX, 818, 830. Eam tamen recusasse dicuntur. IX, 829. Iis qui venturos se responderint, ecclesiae etiam ablatae promittuntur reddende. IX, 818. Et iis qui convenirent, liber et salvus ad propria reditus promittitur. IX, 818. Collationis Carthaginensis gesta. IX, 816. De omnibus provinciis Africanis praesto sunt collationi Carthaginensi. IX, 816. Acciti praecipit Honorius, qui id Catholicorum votis concesserunt.

rat. IX, 817. Donatistae se vocant sinceræ Christianitatis episcopos et catholicæ veritatis. IX, 821. Ac defensores ecclesiasticæ veritatis. IX, 828. Mendacium esse volunt, quod adversarii ipsos esse paucos sepe jactent. IX, 821. Marcellini secundo edicto se nolle consentire significant. IX, 821. Hinc sollicitudo est Catholicis. IX, 821. Fratres a Catholicis vocantur, et ipsi eorum se fratres negant. IX, 824. Dicunt Ecclesias Caeilianas et sociorum ejus peccatis pollutam perisse, et reliquias ejus in parte Donati remansisse. IX, 824. Unde hic error refellendus. IX, 824. Refellitur maxime ex eorum sententia de Maximiano et sociis ejus. IX, 825. Inde etiam refellitur, quod criminantur Catholicos baptismum in aliena communione datum recipere. IX, 826. Aut quod queruntur se a Catholicis apud terrenas potestates traduci. IX, 826. Sedere detrectant in collatione Carthagine. IX, 827. Moras necere tentant. IX, 829. Multa agunt, ut nihil agatur. IX, 829. Primitivus conventus pro Collatione respondit: Indignum est ut conveniant filii Martirum, et progenies traditorum. IX, 851. Donatistae Ecclesiae catholicae solent traditionis crimen obicere. IX, 831. Caeilianum vel collegarum ejus causam. IX, 852. quam maniter. IX, 855. Frustra volunt Caeilianum Catholicis esse patrem aut radicem aut caput. IX, 852. Contendunt de malis tantum latentibus et ignorant explicandas esse parabolas sagenae, etc. IX, 855, 859, 840. Et quod Prophetae inter malos erant, commorationis fuisse, non communionis. IX, 856. Queruntur se ac patres suos per centum annos, vel amplius sine cessatione vexatos. IX, 838. Quos immanitates, et per quos passi sint, recensent. IX, 858. Ac speciatim in Bagaiensi oppido. IX, 858. Nihil simile a suis Maximianistis factum. IX, 858. Donatistae Marcellini sententia damnantur. IX, 840. Donatistas episcopis a collatione ad propria loca sine ulla molestia redire permittitur. IX, 841. Leges Honorii in eos post collationem datae. IX, 842. Donatistarum baptismum non debet iterari, ut Samaritanorum circumcisio non iterabatur. IX, 761.

Doni Dei habent etiam impii. VIII, 1174. Bona sunt iis qui bene utuntur illis. VIII, 1174. Caritas singulare sanctis donum est. VIII, 1174. Donum Dei proprie est Spiritus sanctus. VIII, 1174. Dare vult Deus, sed non sinunt occupare manus. V, 1881.

Donatus presbyter. IX, 798.

Dothaim interpretatur defectio. V, 1765.

Draco igneus et immense magnitudinis Uzali in aere visus. VIII, 850.

Dubitare de Deo vel Christo mors est. III, 2268.

Ducator. V, 2126.

Ducenarii. IX, 816, 827, 828.

Dulcedo Dei mulcet amaritudinem mundi. VI, 882.

Dulcia et laetitia discernim. VI, 1249.

Duritia quid aliud est, quam Dei obviare mandatis? X, 1668. Duritia nobis sola nascendi condicione debetur. X, 1667. Indurare Deus dicitur, quem mollire noluerit. X, 1668.

Duumvir. IX, 781.

Ducis aut Comitatus nomen uni eidemque promiscue datum. VI, 1046. In Admonit. Dominus ex duce. X, 1699, 1700.

E.

Ebrietas quasi inferni puteus. V, 2506, 2507, 2525. Nihil aliud est quam manifestissimus daemon. VI, 1060. Ebrietas effectus et mala. V, 2502, 2508; VI, 1106, 1107, 1108, 1111. Exemplis et verbis Scripturae declarantur. V, 2505. Ebrietatis mala in feminis. VI, 1110.

Ebriosi velut naufragae naves. V, 2507, quasi paludes, ex quibus nihil nascitur quod utile sit, nihil quod non horrorem pariat. V, 2504. Quam ridicule irrident sobrios quasi non viros. V, 2505, 2507. Ebriosi se et sua perdunt. V, 2504. Dum putant bibere vinum, bibuntur a vino. VI, 1060. Ebrietati proximus sacerdos, vicinus est ultioni. V, 1107. Ebrietas ita est usitata, ut nec peccatum putetur. V, 2505, 2508. Huic vitio obnoxii sint clerici aliqui. V, 2506. Etiam majoris ordinis. V, 2508. Ebrietas sola, si frequens fuerit, in infernum praecipitat. V, 2509. Grave peccatum est et Deo odibile. V, 2504, 2508. Poena aeterna plectendum. V, 2505, 2508. Ebriosorum inimica amicitia, qua se invicem cogunt ad bibendum. V, 2505, 2504. Etiam si quis dicat, aut bibes, aut morieris: melius est ut caro sobria occidatur, quam ut anima per ebrietatem moriatur. V, 2507. Ebriosum servum si nullus habere velit, cur vis ut Deus servos patiatur ebriosos? V, 2508. Effusa prodigalitas et ebrietas quorundam rusticorum ubi vinum habent. V, 2509. Sitis irritamenta quarentes culpanur. V, 2508. Ebrietas solis lugentibus ab amicis ingeritur. VI, 1107. Ebrietati quomodo quis paulatim assuescit, ita et paulatim ab ea desuefit. 2506. Ebriosi, quod nimio potu perduntur

manet. VI, 936. Caritatis petitur augmentum, ut dilige-
reatur. VI, 936. Eucharistia cunctis dicitur, carnis in calice
non, nisi dominus quasi latius sancti corporis deus
habeat. IX, 94. Eucharistiam quis perire debet, qui
ab eade debet subducere. V, 240; 1267; VIII, 1217. Ad
altare Domini faciem habens, ut corpus et sanguinem eius
ad remedium anime, non ad iudicium accipiat. V, 1975,
1978, 2021. Ad Eucharistiam non communicare coram eo et
sanguinis Christi removeri vult, qui poenitentiam petit. V,
2228. Accessurus ad altare Domini, prius omnia carnis labi-
dula respicienda. V, 2059. Præcedente confessione et poe-
nitentia. VI, 1039. Eucharistiam sumere non sunt idonei,
qui non ante a legatione etiam uxoris se abstinent.
VI, 1204. Bonus Christianus, ut securus communiceet, con-
tinet plures dies ante solennitatem. V, 1976, 1977, 2021,
2241, 2268. Eucharistiam accepturus ab omni odio liber
esse debet. V, 1974. Sacramentum corpus Domini non
presumat accipere qui hominem, si quis iustus est. V, 1979.
Ex ore, ubi corpus Christi ingreditur, caput, ubi Eucha-
ristiam profertur, quia iniquum sit. V, 2259. Eucharistia ius-
tiliana perceptio ejusque effectus. VI, 941. Eucharistia
medicina est. V, 1909. Qui quotidie non meretur accipere,
ne meretur postulare. V, 1993. Eucharistia perceptio
perceptio nec latenda, nec veniens. V, VII, 1217. Quis
natus Dominicus communicandus solum. VIII, 1217.
Paschali solennitate corpus Domini et sanguinem ejus
accipi. V, 1760. Item in festivitate S. Joannis baptiste ab
omnibus accipiuntur. V, 2268. Eucharistia statim post
baptismum lata immutatur. VIII, 1220. Pars est eadem in
puerulis et hebetibus. VIII, 1217. Eucharistia mysterium quo-
modo adiungitur ab hebetibus, laetizantibus, etiam puerulis et
hebetibus. VIII, 1217. Caput et sanguinem Christi qui
acceptus accipit. V, 2258, 2275; VI, 1175. Modus cum
Eucharistia comedi non indicatur. V, 2209. *Iude* corpus.
Eucherius episc. X, 1790.
Euchus alter. X, 1790.
Eve in quibus. IX, 783, 786.
Fuge aliquando ad bonum, aliquando ad malum aptatur,
III, 2415.
Eugenius lector. IX, 794.
Eunomius episcopus IX, 779.
Eunomius scilicet carmen in Christo esse absque anima.
VIII, 121 f. Trinitatis personas esse inæquales. VIII, 121 f.
Negat honorandas Sanctorum Reliquias. VIII, 1219. Euno-
mian amathemizat Pascentias. II, 1137.
Eunomian. X, 1755.
Fatuus Romanorum regno parere non habet, alius facit. III,
2549. Fatuus a natura fatuus. X, 1484, 1683.
Fidus a legatus ex Comthe Carthage. IX, 812. Episcopus.
IX, 844. episcopus ex. IX, 844.
Frodus Valensis episc. VII, 853.
Fuchsio. I, 1465.
Fuchs episcopus Constantino. VII, 820, 822.
Fuchs Chronica ecclesie. VII, 2471. Fuchsio, collegii
in reliquis et regni deest. III, 2471. Fuchsioque civitatem
domini a Spiritu sancto ignorari scribit, refellitur.
III, 2475.
Eusebius presbyter Hieronymo mittit libros Anniani. X,
1749.
Eusebius quo iuvenio suscepti sunt libri de mirabilibus
sacre Scripture. III, 2419.
Eustochium et Paula de beatitudine anime et tunc que
in locis suis passæ sint. X, 1710. Eustochii dormitio. X,
1749.
Eutocius Sebast. VII, 815. not. 5. 816.
Eutocius Constantinus IX, 783.
Eutocius Christi carmen esse callidum. VII, 1214.
Ut in Christo operationem esse voluit. V, 1905. Euty-
chius duplex error, tum de natura naturæ, tum de
eodem deus esse, notatur et refellitur. V, 2081, 2182.
Eutychius Consul. IX, 708.
Exaltationis S. crucis dies testus. I, 1435, 1438.
Examen rerum a maioribus decisurum non est permi-
tendum. V, 1761. Nec armatis dolum ex nova bellum,
sed armis nunquam bellum. III, 2061. Examen consuetudine
ante sumum. I, 1439.
Execrare Deus dicitur, quem illuminare noluerit. X,
1668.
Exceptor recitat acta. IX, 794. Exceptor vocatur officium
publicum, et officium. IX, 794. Exceptores Procon-
sulis. IX, 816. Exceptor Vicarii. IX, 816. Exceptor Legati
Carthagini. IX, 816.
Excommunicationis, seu peccatis. V, 1700, 1801, 1907.
Excommunicatione. VIII, 1447.
Excommunicatione. VI, 1149. Peccata, quæ non sunt
amissionis, excommunicatione. VI, 1149. Excommunicatione
talium rei ultro se a communione ecclesie removeant. V,
1948. Excommunicari se supplicat, qui poenitentiam petit.

V, 2228. Excommunicationis spontaneæ fructus. V, 2167.
Excommunicationis temporariae, et æternæ poena. V, 2167.
Excommunicatione prohibetur sacerdotibus multitudine pec-
cantium. V, 2300, 2295. Excommunicatio, qua quis non
solum a communione suspenditur, sed et a colloquio et
convivio Christiani populi separatur. V, 2295. Jubenit fide-
les, ut cum delictis, postquam semel eos et secundo et
tertio castigant, nec colloquium habeant, nec convivium.
V, 2289. Excommunicatus ab alio Episcopo vel doctore non
debet recipi. VI, 1086. Qui excommunicatus a catholico,
illo non permittente, sibi jungit, jura sacerdoti excedit.
VI, 1086.

Excusationes non tollentes peccatum, sed peccati medi-
cinam. V, 2214. Peccatum augent. V, 2215.

Exemplum bonæ conversationis omnes tenentur aliis
proferre. V, 2074. Exemplis bonis duplex est meritum.
III, 2562.

Exiliosus adjutor cornicularis. IX, 816.

Exomologesis satisfactio. V, 2217.

Exorcismus fidelium. IX, 804. Exorcismi et exsufflatio-
nes trinitatis. X, 175 f.

Exorcismus de morte natio quare tristis. III, 2187.

F.

Fabius exceptor. IX, 816.

Fabius episc. Pelagianus. X, 1754.

Facinus quid sit. V, 1869. Facinus, flagitium et impietas
qui differant. VI, 1275.

Facinorosa. IX, 559.

Facinorosa verba de errore Palæstinarum Episcopi ac Zo-
simi contra Pelagium et Celestium. X, 1725.

Falecius. III, 2501.

Fallacia et mendacii discrimen et convenientia. VI, 1101.

Falsare acta, Donati parti non est inusitatum. IX, 784.

Falsitatis reis dexteram fuisse amputatam indicatur. VI,
1220. Falsi nomen vel, nomen fallaciæ, et equi mendace
nomen est, qui la hant. X, 1881. Quævis enim species falsi-
tatis sunt obnoxie. VI, 797.

Fama bona stadium Religiosis esse debere. VI, 1221.

Fames anima gravius quam corporis. V, 1786. Fames est
antiqua virginitatis, inhiuica les. VII, V, 2051. Fames in Ita-
lia. Africa, Syria et Sacerdotia. III, 2555.

Familie totius salus ipsius domino curanda. VI, 1037.

Fascia ad divinum misse tantum, desertum quid futurum
est. V, 2272.

Fascinum fidei contrarium. V, 2275.

Fatus. IX, 801.

Fastidire spirituales delicias, animæ periculosum. X, 1859.

Fastidii Britannii liber de vita Christiana. VI, 1051. Im-
mils de se ipsis opinio. VI, 1051.

Fatalis vidua. VI, 1051, in *Admon.*

Fatum vocant Pagani demoniorum in nos operati res,
III, 2531. quid fatum bonum, quid malum appellent. III,
2531. Fatum assertores negant judicium. III, 2531. Ma-
los inremendabiles assertunt natos. III, 2535. Si est fatum,
frustra datur lex. III, 2535. Si est fatum, parvas quæ
quisque morte moriatur, non est puniendus homicida. III,
2535. Nec dicant mundum post annos MCCCXX innovari.
III, 2537. Frustra supplicant. III, 2537. Christianorum va-
nitas quod illud Christi, *vanum venit hoc a mea*, de quo ex-
plicat. III, 2538. Fati opinio non convenit horæ passio-
nis Christi. X, 1894. Non prædestinationis. X, 1855, 1841. Vana
est et de vanitate concepta. X, 1855. Fati necessitatem
ex fatum fuerit in toto orbe dispersi, et tamen le-ibus
suis additi. III, 2549. Unus omnium interitus in Sodomis,
in diluvio, in mari rubro. III, 2549. Vana notationem diver-
sorum instituta. III, 2549. Et eorum desuetudo. III, 2550.

Fatum non est, ut est discipula, ubi consuetudo, ubi casus;
et ubi videtur esse, timore legis vincitur. III, 2550.

Rei accusati, se, non fata accusant. III, 2551.

Fauce. In fauce. V, 1738.

Faus de deus. IX, 779.

Faus IX, 787.

Faus basilica. X, 1728, 1750.

Faus us dictus natione Gallus. X, 1777. Sed falso. X,
1777. not. (a). Regine civitatis episcopus. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1776,
1777. Libros, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

expositos, ubi insumant, ubi deficiant. X, 1777. Libros

Felicianus Arianus. VIII, 1157.

Felicitas mundi quomodo infelicitas. III, 2534. Felicitas mundana non est Christianorum. VI, 1068. Felices putantur mali cum habent quod volunt, quia quid sit felicitas ignoratur. X, 1890. Felicitate peccantium cur nihil infelicius. X, 1862. Felices quibus Deus solus spes est, et omne opus oratio. VI, 953.

Felix et *Gemadius* antiqui martyres. VII, 853.

Felix Bonifacii Papae decessor. X, 1790.

Felix Autontimianus actus proconsularibus ab omni crimine purgatus declaratur. IX, 780. Quomodo sobornatus sit scriba publicus, quo ille sacros libros tradidisse videtur. IX, 782. Felix Aptuguensis innocentia comprobata. IX, 827, 811.

Felix a Florentia. IX, 779.

Felix Idicrensis. IX, 805, 804. Puellam nefarie incestat. IX, 804.

Felix a Rotario. VI, 757.

Felix a tribus tabernis. IX, 779.

Felix Zabensis. IX, 803.

Felix episc. Donat. IX, 807.

Felix episcopus cathol. IX, 791.

Felix alter episcopus. X, 1731.

Felix diaconus ob famosas de Imperatore epistolam appellatus, apud Mensurium latet. IX, 775.

Felix Sarsor lector. IX, 794.

Felix Curator. IX, 768.

Felix Flum. perp. Curator. IX, 794.

Femina captivitas nostrae causa. V, 1984, 1985. Reprehenduntur Episcopi, qui monachos ac ministros Ecclesiae cum feminis ad peregrina migrare sinunt. X, 1771. Aut qui congregationem tolerant in qua servi Dei cum puellis sacris habitant. X, 1770. Discretas esse jubet Gelasius virorum atque feminarum habitationes. X, 1771. Feminarum ebrietas, ejusque incommoda. VI, 1110. Femina sine pudicitia, abusus. VI, 1082. Feminineam creaturam non esse culpandam. VIII, 1145. Per eam nostrum genus oportuisse liberari. VIII, 1145.

Feria quinta in honorem Jovis vacantes, acriter reprehenduntur. V, 2240.

Fervor animi fovendus. V, 1922.

Festivitates bonis operibus ante plures dies debent praeveneri. V, 1974, 1976. Festorum ac Dominicarum cur a Patribus sit sancitum. V, 2274. Festis tantum diebus, et solo solemnitate studio ecclesiam adeuntes, ab Origene increpantur. V, 1755, 1757.

Fidei iussores in baptismo. VI, 1169, 1171.

Fidentius. IX, 778, 790.

Fides amicitiae nutrix et custos. VI, 840, 841. Fidem stultam constat non prodesse, sed obesse. III, 2529. Fides a fit nomen accepit. V, 2255. Fidei laudes ab omnibus celebrantur. V, 2255. Fide nulle majores opes. VI, 1196. Fides, primogenita cordis. V, 1785. Bonorum omnium fundamentum ac salutis initium. VI, 735. Vitae porta et janua regni. V, 1959. Justi thesaurus. V, 1842. Est tanquam sensus noster. VI, 1065. Navis est in hujus mundi fluctibus. VI, 847. Unde aedificanda sit. VI, 847. Fidem nostram commendat mundana sapientiae perititia. III, 2560. Item quod in his Deo credamus, in quibus nulli alii crederemus. III, 2560. Dei promittentis persona confirmet, quod verbis videtur impossibile. III, 2526. Fidei res, divinis testimoniis potius, quam ratione edoceri. VIII, 1158. Fides primum credit, tum laborat ut quod credit intelligat. III, 2540. Tunc firmior est, ubi credulitatis suae reddere valet rationem. III, 2540. Fides est, quod non vides credere; veritas, quod credidisti videre. X, 1894, 1892. Fidei laus, non visa credere; primum, creditorum ademptione gaudere. X, 1880. Fide Dei visio promerenda. X, 1897. Fidei virtus sinapis grano comparata. V, 1944. Fidei Christianae fundamentum. V, 1999. Certa regula. VI, 1489. Prerogative et officia. III, 2576. Limites. X, 1777, 1778.

Fidei necessitas. V, 1959; VI, 735, 775. Multa de Deo credenda ad salutem sunt necessaria. VI, 1132. Sine fide nihil unquam boni operis inchoatur atque perficitur. V, 2254; X, 1791. Fides salutis ea Noe fuit, quae nunc nobis est. X, 1655. Fides Abrahae semen est Abrahae. X, 1878. Fides Abraham quae imitanda. X, 1933. Fide non alia nisi quae nunc est, salvi facti sunt quotquot adventum Christi praecesserunt. X, 1637, 1638. Fides sanctis qui Christum praecesserunt, per gratiam collata. X, 1789. Fides in Adam perditam, non recipitur nisi munere Dei. X, 1851.

Fides donum Dei est. X, 1658, 1895. Nec ideo tantum est munus Dei, quia dedit homini libertatem, per quam facultas ei sit credendi aut non credendi. X, 1851. Fidem donatam qui credit, Pelagianis fraudibus viam praeccludit, et contra. X, 1851. Fidem homo non habet in natura, sed fidei semen, sicut lapis ignem. III, 2559. Fidem naturalem qui dicunt, fideles esse definiunt etiam ab Ecclesia alienos. X, 1786. Hi vetusti erroris reliquis praegravantur. X, 1791.

Fidei principium a gratia coepit. X, 1770, 1774, 1786. Fidem ex homine esse dixit aliquando Augustinus, sed postea retractavit. X, 1850. A fide incipiunt omnia merita. X, 1781, 1850. Fides gratiam non praecedit, si non praecedat meritum. X, 1826. Si fides negatur ex gratia, nullum bonum erit gratiae deputandum. X, 1791. Fides et inchoata et perfecta donum Dei est; et hoc non omnibus datum. X, 1852. Cur aliis detur, non detur aliis, scrutari non licet. X, 1853. Fidem non suscipi nisi voluntate. X, 1804. Quomodo id fiat cum gratia. X, 1805. Fides non est nisi ex Dei dono et hominis voluntate. X, 1841. Voluntate alii credunt, alii non credunt. X, 1851, 1852. Credere ipsum, id est consensum praebere veritati, nobis a Deo datur. X, 1774. Objectioni adversus hanc sententiam, ejusque solutio. X, 1774.

Fides qualis esse debeat. V, 1959. Fides Christiani quae, et quae diaboli. VI, 1190. Fidei interioris et exterioris necessitas. VI, 1189. Fidelium crimina per ignem transitorium purganda multi falso credunt. V, 1946. Retelluntur qui credunt fideles non posse damnari. VI, 1118. Aut qui dicunt fidem sine operibus prodesse, ac Deum perititiae tantum ultorem fore. VI, 1042, 1045. Fides sola sine operibus non commendat apud Deum. III, 2412. Non sufficit ad salutem. III, 2553; V, 1855. Inutilis est. V, 1896, 2255. Sine fide nihil prosunt bona opera, nec fides sine bonis operibus. V, 1939. Fides integra credit et quod promittit et quod minatur Deus. V, 2254, 2256. Fides vera agit unde caveat minas, et assequatur promissa. V, 2254. Fidem etiam de otioso sermone periclitari posse. V, 2254. Fides Christi non eorum est qui in se confidunt. X, 1891. Non est aut male speranti aut male desperanti. V, 2255. Fides spe nutritur ut corpus cibo, dilectione animatur ut corpus anima. VI, 1025. Fidem hominibus nunc desse. V, 1954. Fidei mors atque resurrectio. V, 1886.

Fide catholica a teneris imbutum fuisse quanta gratia. V, 1855. Fides vera. VI, 1025. Fidei verae regula a Fulgentio scripta. VI, 735. Fidei libellus a Pelagio ad Innocentium missus. X, 1716. Alius ab eis qui Pelagio adhaerebant, scriptus. X, 1752. Fidei ampla confessio. VI, 890. Fidei catholicae expositio. V, 2175, 2180, 2181. Fides recta praesertim de mysteriis Trinitatis et Eucharistiae postulat. VI, 977. Fidei catholicae quid prosit haeresis. V, 1804. Invitos ad communionem Ecclesiae coactos fuisse, innuunt Donatistae. IX, 858.

Fidelium quatuor sunt genera. VI, 1508. Fidelium priorum quam fervens caritas. V, 1957. Quam nunc frigida. V, 1958.

Fiduciam oranti praestat Christi passio. VI, 907. Minuit prava conscientia. VI, 905. Fiducia in die iudicii quanta erit elemosynam largienti. V, 1899, 2551, 2557. Qui se sibi sufficere confidit, ab eo qui vere ei sufficit, deficit. X, 1872.

Figulus, Deus per quem formati ad vitam, et per Christum reformati sumus ad gloriam. V, 1901.

Figurae et formae discernim. I, 1455. Figura diversorum esse potest una eademque res. V, 1818.

Filius apparitor. IX, 816.

Filius vitam habet, non participando, sed nascendo. X, 1889. Filio per naturam omnia unius substantiae jure sunt propria. V, 1880. Filiorum naturalem et adoptivorum discrimen. VIII, 1161. Filiorum ditandorum cura Deo committenda. V, 1912. Filius ejus quisque appellatur, cujus opera facit. VI, 1524.

Fili Dei apud Graecos et Barbaros habita videtur opinio. VIII, 1185. Filium Dei de solo De, non de conjunctione agnovit Mercurius. VIII, 1104. Alium Deum a Patre predicavit Sily la. VIII, 1105. Filius semper apparuit Patriarchis et Prophetis. III, 2411. A Nabuchodonosor visus est in camino ignis. III, 2254. Eum Deum quibus argumentis negent Pagani, Judaei, Manichaei, Sabelliani, Ariani. VIII, 1191. Filium in divinitate minorem dicentibus quid respondendum. V, 2176. Fili Dei divinitas ac distinctio a Patre pluribus veteris legis testimoniis adstructa. VIII, 1104. Fili unigenitus cum a Patre alius, sed non numerus arguit. VIII, 1112. Filium a Patre doceri, et est quod generari. X, 1884. Fili generati aeterna singularis ostenduntur ex temporali ipsius ortu. VIII, 1162. Nulla cum aetate aut cognitione exprimi valet. III, 1178. Quotiens conveniat aut non conveniat verbum nostrum, cum est, ac generatio humana, cum ejus generatio. III, 2569, 2567. Fili diversa nomina, eorumque rationes. V, 1779.

Filius Dei vicarius Patris est. III, 2529. Post Deum patrem secundus est, non natura, sed ordine. III, 2541. Natura est filius, et non adoptivus. VIII, 1178. Non est ex substantia Patris. VIII, 1187. Absque alia corporali passione genitus est. VIII, 1187. Aut creandus est ex Patris substantia, aut negandus filius simul et Deus. VIII, 1161, 1164. Quae filius, et rei create discrimina. VIII, 1162. Non est

absurdum ut dicatur filius caritatis, quomodo filius voluntatis. VIII, 1187. Filius sicut voluntas procedit ex mente. VIII, 1174, 1181, 1187. De Patre absque ullo, etiam rationis, initio est natus. VIII, 1177, 1181. Cur dicatur Sapientia initium viarum Bonum creatura. VIII, 1177, 1189. Omnium quae sunt veritas est, et vita, et via. VIII, 1178. Ideo natus est, ut per ipsum fieret creatura. III, 2228. Deus volens condere creaturam Verbum quod in mysterio apud se habebat, generavit sibi consubstantivum. III, 2249. Filius substantiam habet non aliam nisi in eo de quo natus est. III, 2249. In sua proprietate subsistit. VIII, 1181. Non ipse ex quo omnia, sed ipse per quem omnia. III, 2566. Cur Verbum Dei dictus sit. III, 2566; VIII, 1177, 1180. Cur Filius Verbum, virtus et sapientia Dei. III, 2567. Nascendo omnia consecutus est Dei. III, 2567. Licet de Deo Deus sit, i se tamen et Pater non duo. III, 2566. Proprie substantia Dei processit, non nutu et voluntate de foris creatus. III, 2567. Pater non est. III, 2568. Vitam in se habet, ut pote qui potest et vivificare quae vult. III, 2568. Non ipse aliud quam vita. III, 2568. Imago Dei est, et invisibilis sicut Pater. III, 2568. Exemplum de exemplo. III, 2569. Deum Patrem ipse solus videt, et in ipso ut in sua imago cum vident Sancti in coelis. III, 2569. Adhuc Patre differt substantia, sed causalitatis gradu; eoque Pater aeternitate, non substantia, maior est. III, 2569. Imago est Patris. VIII, 1179. Quantum ad Patrem veritas, quantum ad nos imago. VIII, 1179. Ex Patre inseparabiliter procedit, sicut splendor ex luce. VIII, 1179. Figura est substantiae seu substantiae Dei, quatenus Deum in se cognitum nobis fecit. VIII, 1180. Qui virtus Dei, gloria, lux aeterna, speculum immaculatum, inoperatio et bonitas dicitur. VIII, 1180. Est virtus ex virtute. VIII, 1181.

Filius genuit Patrem, non necessitate, non voluntate, sed natura. V, 2180; VI, 756; VIII, 1196. Monas in nullo differentem monadem, nisi quod monas docetur esse, genuit. VIII, 1165. Fili nativitas exitu appellata est, ut et sine initio et de essentia Patris ostenderetur. III, 2295. Pater et Filius non duo dii, sed una substantia. III, 2295. Cum sunt non personae, sed natura. III, 2295. Inter Patrem et Filium hoc solum interest, quod Pater ingenuit est, Filius vero genitus. III, 2292. Fili aeternus. III, 2115. Si erat tempus quo non erat, fuit aliquid quod non fecit. VIII, 1110. Filium aequalem si non genuit Pater, aut non est bonus, aut non omnipotens. V, 1822. Filius Patri coaeternus et aequalis. VI, 976. Et cum eo unum ratione atque substantia. V, 1971. Nullo loco continetur, sed in nullo deest, etsi in omnibus non sit similiter. VIII, 1187. In corpore assumpto totus, et ubique totus adest. VIII, 1189. Filius corpus humanum et animam nostrarum simul per naturam, propositum vero sibi similem suscepit. VIII, 1189. Incarnatus est, non quod hominem a diaboli potestate per alios redimere non posset. III, 2540. Sed ut ipse subvinceret principatum, quem ipsi diabolus usurparat. III, 2540. Filius sicut secundum divinitatem, ita et secundum carnem solus natus. VI, 735, 770, 771. Fili humilitas cur non transierit ad Patrem. VIII, 1165, 1164. Fili subjectio. X, 1895.

Fili Dei adoptivi. III, 2570, 2575. Non habent solum nomen suae re. III, 2575. Filios Dei posse fieri magni beneficii et mera Dei gratia. VI, 871. Neminem, nisi omni modo absque peccato fuerit, filium Dei vocari posse, haeretica doctrina est. X, 1709. Fili Abraham sumus, non nascendo, sed fidem illius imitando. V, 1745. Filios Dei quisque est, aut filius diaboli: et quis sit Dei aut diaboli filius. III, 2275.

Fili diabolus illius nequitiae imitatione. V, 1742, 1776.

Filthinus Galliarum episc. X, 1755.

Filminius. IX, 779.

Finis quid sit. I, 1440. Finis boni aut mali quis. X, 1872.

Finis fidelium Christus est. X, 1875, 1876.

Firmamentum, quod concretis divinitus aquis firmatum est. III, 2517. Ab occultendo vel celando dictum est caelum. III, 2517. In medio aquarum consistit. III, 2518. Ab oculis non attingitur. VI, 1027.

Firmus Uzalensis ecclesiae presbyter. VII, 835.

Flagellorum necessitas et utilitas. V, 2522. Flagella Dei beneficia sunt et remedia. V, 1851. Peccatoribus ad emendationem, iustis ad probationem praesunt. V, 1852. Flagellis cur Pharao durior, cur Nabuchodonosor poenituit. X, 1675. Flagella cessarent, si cessarent peccata. V, 2077. Ea a peccatoribus dum removet Deus, obdurare eos dicitur. V, 1787, 1788.

Flagitare pro jactitare. X, 1625. Pro in'amare. X, 1637. Not. I.

Flagitium quid. V, 1869.

Flavianus Vicarius Africae. IX, 806.

Flavius Constant. IX, 809.

Flavius Constant. Cons. X, 4721.

Flavius Marcellinus. IX, 816, 827, 834. Iudex in colla-

tione Carthagin. IX, 816, 817, 818, 819. Secum alium iudicem residere permittit. IX, 818. Adversus Donatistas sententiam dicit. IX, 840.

Flere quando effeminatum, quando inhumanum. VI, 1147. Flenda continuo peccata propria, aliena, ac patriae dilatio. VI, 1255. Non flenda terrena. VI, 1255.

Florentius Consul. X, 1686.

Florentius dispensator pecuniae publicae. X, 832.

Florentius Donat. IX, 807.

Florentius cathol. episc. IX, 816, 827. Legatus contra Paganos et Donatistas. IX, 815.

Florianus a Casena. IX, 779.

Florinus Judaeus. VII, 829.

Florinus docuit carnem nostram mali causa conditam. VIII, 1220.

Florus ad quem suos libros mittit Julianus. X, 1755. Se Occidentalium partium episcopum haberi vult. X, 1754. Pro deposito habetur a synodo. X, 1760.

Focum Jan. Kal. negandi consuetudo. V, 2002, 2004.

Fordus dictum a feditate porci per quem fordus efficitur. I, 1415.

Fœnus non exigere non sufficit, si molestus sis debitori. V, 1913. Fœnoris crudelitatem in quibusdam collegis suis genuit Cyprianus. IX, 825. Fœnus morte plectitur. VI, 1500. Fœnus pium. V, 1912.

Fons triplex Ecclesiae, Trinitas. VI, 1205. Fontes ad quos ex gentili more oratur. V, 2271.

Forma sacramenti baptismi. VI, 750.

Fornicatio viris putatur licere, non feminis. V, 2292. Nec jam inter gravia crimina censetur. V, 2292. Aeternis tamen penis obnoxios facit. V, 2292. Fornicator corpori, quod de nostro Christus assumpsit, injuriam facit. V, 2046. Ideo in corpus suum peccat, quia totus Adam, id est homo et femina, contaminatur. III, 2405. Fornicatio idem est Novatiano quod sacrilegium. III, 2405.

Fortis episcopi litterae ad Silvanum et ad clerum ejus. IX, 796. Item Sabini ad ipsum. IX, 796.

Fortis animus ærumnosam vitam magis eligit ferre quam fugere, necnon vulgare iudicium contemnit. X, 1865. Fortitudinem gentium mundana cupiditas, Christianorum caritas facit. X, 1788, 1884. Sermo de fortitudine. VI, 1256.

Fortunæ in bonis et malis impar usus. X, 1865.

Fortunatianus episcopus. IX, 814, 816, 827.

Fortunatus. IX, 785.

Fortunatus. IX, 816, 827.

Fortunatus episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Fortunali opinio qua credit Deum creaturis visibilem. VIII, 1214.

Fortunius. IX, 807.

Fossores. IX, 794. Fossores vocantur Marcucius, Silvianus, Carosus, necnon subdiaconi. IX, 794.

Francorum reges quamdiu duraverint, non desit Romanum Imperium. VI, 1155. Unus ex Francorum regibus regum ultimus et maximus futurus esse traditur. VI, 1155.

Frater quis vere dicendus. V, 1958. Fratrum nomine Christiani significati. V, 1861. Frater etiam dicitur, qui nec in una Ecclesia est, nec in iisdem sacramentis. IX, 855. Fratres vocat Constantinus Episcopus. IX, 788. Frater est omnis homo. V, 2159, 2259; VI, 1178. Fraternitas Christi major ac melior est quam sanguinis. V, 1957. Generatio spiritalis nobilior carnali. V, 1960. Fratrum concordia laudatur. V, 1858. Pericula a falsis fratribus nunquam quiescent. V, 1965. Fraternitatis oppugnatio, peccatum ad mortem. V, 1860.

Fraus obtentus resecatur. VI, 1100.

Frons catechumeni signatur. V, 1821. Frons cruce signetur. V, 1820.

Fructuosus fossor. IX, 794.

Frui mundo. III, 2519.

Fugivimus. IX, 793.

Fulgentius episc. in Sardinia exsul. X, 1772. Illius liber de Fide ad Petrum. VI, 753. Tres vero libri de Veritate praedestinationis et gratiae, necnon septem adversus duos Fausta laudantur. X, 1784.

Fulgentius Donatista: et liber contra ipsum. IX, 765.

Fumigandi scientia sacrilega. V, 2275.

Fundamentum spiritale in summo est. X, 1868.

Funerei quidam ritus notantur. VI, 1166.

Furni. IX, 781.

Fures et latrones discrimen. VI, 1251. Fur deprehensus in quadruplum punit legem damnatur. III, 2277, 2278. Furem dignoscendi sacrilega ratio damnatur. V, 2275.

Furti obtentus resecatur. VI, 1100. Furti quale sit damnatum. V, 1785.

Fuscus Duumvir. IX, 781.

opere. X, 1779. Unde augmentum accipiat. X, 1856. Gratiae conservandae causa auxilia hominibus Deo praestita. VI, 1126. Cui aliqua bona salutis necessaria desunt, Deum non accuset. VI, 860.

Gratiae posse resisti probantem Cassianum approbat Prosper. X, 1804. Homo potest libere tenere gratiam, et ea retenta vitare culpam. VI, 1126. Gratia semper invita recedit. VI, 1127. Praesto enim semper est, et numquam deficit nisi expulsa. VI, 1127. Continue et necessario quod suum est inspirat, si est qui recipiat. VI, 1127. Deus cogit ex necessitate iustae misericordiae neminem relinquere, nisi prius relinquentem. VI, 1127. Gratia non deserit nisi meritis. X, 1859, 1841, 1845. Gratia se deserendam non dubitet virgo, si vel unum verbum contra honestatem proferat. I, 1459.

Gratiae Deo referendae de pietatis officiis cuius opera videntur in familiis. V, 2054. Gratiarum actio pro Dei beneficiis. VI, 940. Pro singulis incarnati Dei Filii mysteriis. VI, 916.

Grati mi Constitutio adversus rebaptizantes. IX, 806.

Gratus gratias agit pro schismatis extinctione. IX, 802.

Gregorius Nazianzenus. X, 1725.

Gregorius. IX, 787.

Gregorius alter. IX, 787.

Gregorii Praefecti patientia episcopalis. IX, 800. Ad subigendos Donatistas quid egerit. IX, 801.

Grunnius. X, 1695, 1696.

Gryphes. VI, 1229.

Gudila. II, 1097.

Guigonis Carthusiensis Scala Claustralium. VI, 998.

Gula quid. VI, 1090.

H.

Habitaculum. De triplici habitaculo tractatus. VI, 892.

Habitus est affectio animi longo tempore perseverans. I, 1455.

Habitus impudicus corporis, nuntius est adulterini cordis. V, 1888. Qualis in utroque sexu sit adulterinus. V, 1888. Hic Creatori injuriosus et a Patribus damnatus est. V, 1888.

Hadrianus P. F. P. IX, 808, 815.

Hæresis non est sponsa Christi. VIII, 1150. Sed est a diabolo, cujus instinctu fit quidvis ab hæreticis geritur. IX, 791, 792. Hæreticorum calliditatem quod sciniphes significant. V, 1781. Loquacitatem ranæ. V, 1785. Hæreticorum patriarchæ Philosophi. X, 1692. Hæreticorum est populus suo nomine, non Christi appellare. V, 1780. Hæreticos Spiritum sanctum non habere. V, 2092. Eos Scripturæ littera occidit. V, 1799, 1804. Hæreticorum impia dogmata a Catholicis quibuslibet redarguenda, secus facta. X, 1710. Hæreticos non censet Ecclesia, qui de hæreticis bene senserunt. X, 1725. Quid illi Ecclesiae conferant. X, 1611. Qui ex iis sint baptizandi. IX, 787.

Hæreticos mavult Synodus in Ecclesia sanari, quam ab Ecclesia, nisi necessitas compellat, rescari. X, 1712. Leges publicæ contra Manicheos. VIII, 1155. Hæreticis abrogatur lex quæ ritus suos eis permittebat. IX, 815. Conventibus per publicum proscriptionis et sanguinis pena intentatur. IX, 815. Hæreticis locum in quo vetita tentent commodantes, mutantur. IX, 806. Hæretici qui clericos ordinant, et qui ordinant, denis auri libris mutantur etc. IX, 806, 812. Hæretici testandi aut aliquid ex hereditate capiendi jure privantur. IX, 812. Leges contra hæreticos latas Honorius confirmat. IX, 814, 815. Ac supplicium justæ animadversionis adversus eos decernit. IX, 815. Hæreticos omnes ab ipso urbiu diversarium adspectu exterminari jubet Valentinianus III. X, 1751. Hæreticus quisquam esse non potest, et advocatus et iudex. X, 1700. Hæreticum latinum latinis in partibus a iudicibus latinis iudicandum. X, 1700. Pelagianis imperialibus legibus et sacerdotibus statutis exauctorati et depositi. X, 1689. Sedi Apostolicæ se submittentem suas Ecclesias receperunt. X, 1689, 1691.

Harenarii. IX, 798, 799.

Heber idola forte coluit. III, 2525.

Hebron. VIII, 1217. Dicit Christum ex viri coitu natum. VII, 1215.

Hebrai ab Heber dicti secundum nonnullos. III, 2525. Ab Abraham dicti sunt. III, 2525. Hebraica lingua. *Vide* Lingua.

Heli nomen de libro vitæ deletum. V, 2521

Heli et Joseph fratrum filii erant. III, 2535.

Helius diaconus. IX, 794.

Helia quæ est Jerusalem. VII, 809.

Herachianus Comes Africæ. IX, 815.

Heracianæ tyrannidis invidia. X, 1708.

Heracidas procurator prædiorum Constantini. IX, 777.

Heraclius episc. X, 1790.

Hereditas Christi tanta multis, quanta paucis; tanta singulis, quanta omnibus. X, 1875. Hereditatis alienæ ambitio damnabilis. V, 1785, 1784.

Hermes. *Vide* Mercurius.

Hermagoras. I, 1441, 1442, 1443, 1444, 1447.

Herodis versutia et crudelitas. VIII, 1122. Error terrorque fatuus. V, 2150.

Heros male audit apud Zosimum. X, 1721. *Not. (e) Vide* Lazarus.

Hervas Gotthus. II, 1095.

Hibernia. III, 2158.

Hiberniæ Ecclesiæ Pelagianum dogmate ab Agricola imbutæ. X, 1755.

Hibernius. IX, 787.

Hieronymus. III, 2163; VI, 1270. Presbyter Bethlehemites. X, 1685. Non damnat nuptias. X, 1696. Calumnias Pelagii patitur. X, 1696. Huic respondere compellitur. X, 1697. Hieronymo propositum est adversus annianum Pelagianum scribere. X, 1697. Hieronymus dialogum Attici et Critobuli, puerulo adhuc Juliano, edidit. X, 1746. Hieronymus columna Ecclesiæ. X, 1697. A Synodo laudatur ut præcipuus gratiæ Dei vindex adversus Pelagium. X, 1712. Hieronymi præclarum elogium. X, 1685. Ejus modestia ac de Augustino magna existimatio. X, 1708. Hieronymo ab Augustino descendit timoris Dei causa traditur Orosius. X, 1698. Hieronymi sub cura degentes a Pelagianis durissime vexantur. X, 1710. Vexationem hujusmodi apud Innocentium deplorant Eustochium et Paula tacitis auctorum nominibus. X, 1710. Idem præstat Hieronymus ipse. X, 1711. Hieronymum et Augustinum Ecclesiasticorum lumina magistrorum lacerari inique fert Gelasius. X, 1771. Hieronymus docet Christianos, si in peccato præventi fuerint, salvandos esse post penas. X, 1704. Nec patitur ut dicatur, iniquis in die iudicii non parendum. X, 1704.

Hieronymi laudatur epistola ad Rufinum. VI, 855. Ad Ctesiphontem. X, 1699, 1750. Liber adversus Pelagium. X, 1699. Hieronymo opusculum falso intitulatum iactatur. II, 1152. Eidem nonnulli temere tribuunt Juliani ad Demetriadem epistolam. X, 1745, 1746. Hieronymi nomine laudatur sententia quæ in Commentariis in Marcum ipsi adscriptis habetur. V, 1751. Hieronymi laudes et miracula a pseudo-Augustino et pseudo-Cyrillo scripta. II, 1121. Hieronymus propriis manibus Christum in altari multoties habuit. II, 1152. De Hieronymi Cardinalatu aliisque rebus fabulæ. VI, 1274. Hieronymi corpus quando Romam delatum. II, 1152.

Hieroprepes. VII, 809.

Hilanon. VI, 1104.

Hilarius princeps. IX, 790.

Hilarius. *Vide* Prosper.

Hilarius exceptor. IX, 816.

Hildeberti Cenom. verba de querimonia carnis et spiritus. VI, 826.

Hinnicula. De hinnicula turpitudinem exercere. V, 2559.

Hippolytus Laurentii custos, et ab ipso ad fidem conversus. V, 2551.

Hipponensis Concilii anni cccxciii. decretum. IX, 806.

Hipponensis Zaritorum. VII, 859.

Hippanie totæ sunt hoste diffuso infestæ. VII, 805.

Holoserica baptismi. V, 2211.

Homo quid sit. I, 1458; III, 2569, VI, 727, 811. Homo ab humo. III, 2525. Homo pulvis et cinis. VI, 818. Ut animal rationale et morale, divinum quid habet ac belluinum. VI, 800. In quo bellus præstet. VI, 727. Quid ei sit commune cum quatuor animalium generibus. VI, 729. Demones in iumenta mutare non valent homines. VI, 798. Quid præstent ut id facere videantur. VI, 798. Hominis altera pars est cæli, terre altera. VI, 855. Persona in homine una est carnis et animæ. VI, 810. In homine quomodo unita sint corpus et animus. VIII, 1166. Homini non est tertius in substantia spiritus. VI, 815. Homo sensu et intellectu donatus, foris egreditur ad iucunditatem, intus redit ad felicitatem. VI, 790.

Hominis dignitas et præstantia. VI, 805, 1047, 1528; X, 1885. Homo microcosmus. VI, 1025. Magna portio creaturæ Dei. VI, 926. Cara et amica Dei possessio. V, 1845. A quo, quare, ad quid creatus, et quæ propter ipsum creata. VI, 849. Hominis causa mundus est fabricatus. III, 2578. Cui servant omnia, ut ipse serviat Creatori. VI, 881. Homo inter mundum et Deum positus. VI, 814, 850. Possidet Deum ad solatium, inferiora omnia ad servitium. VI, 881. Hominis bonum est, et quod Deo impendit, et quod a toto mundo accipit obsequium. VI, 850. Homo ad accusationem diaboli factus, ideoque eum sibi inimicum invenit. III, 2217. Creatus est ex supernis et infernis. III, 2217. Ad cælum, non ad gehennam a Deo conditus. VI, 1199. Juxta gentilis responsum, factus ut cælum et cælorum lumina contempler-

tur. VI, 1358. *Homini conjunctiones tres mirabiles*. VI, 1359. *Homines quosdam tantum ad oratum saeculi et aliorum utilitatem creatos esse, non satis accurate dicitur*. X, 1812. *Homo Angelis unde nunc inferior, quando equalis, quatenus superior*. VI, 870. *Homo Deum valere videtur*. VI, 835. *Plus per Christum consequutus est, quam Adam obtinuerat*. III, 2570. *Hominem super Angelos extulit Christus*. VI, 1152. *Nollem habere locum angeli, si possem habere locum debitum homini*. VI, 1133. *Dei ad hominem variae habitudines*. VI, 866.

Homini ac Dei quam diversi affectus. VI, 866. *Dei in hominem beneficia*. VI, 792, 962. *Qui Deus sese homini multipliciter det*. VI, 962. *Homo quam Deo carus, quanti valeat, et quantum Redemptori debeat*. V, 2042, 2045, 2046, 2065. *Naturae nostrae competere esse cum Deo*. X, 1870. *Unde Dei cum homine deliciae*. VI, 886. *Hominum sanctorum in terris, et Angelorum in caelis, idem officium eademque dignitas*. V, 2017. *Homini cuiusque portio in Christo jam resurrexit, regnat, glorificatur*. VI, 912, 957.

Homo ad imaginem et similitudinem Dei quatenus factus. III, 2519; VI, 786, 806. *Quomodo trinus fiat*. III, 2570. *Homo imago Dei in eo est, quod unus in terris fuerit, ex quo ceteri originem carnalem habuerunt*. III, 2244. *Refelluntur, qui imaginem Dei in dominatione sitam volunt*. III, 2244. *Homo secundum animam, non secundum carnem ad imaginem Dei factus*. V, 2021; VIII, 1207. *Animam velut dominam, carnem ut ancillam debet tractare*. V, 2021. *Homo interior ad imaginem Dei, exterior ad exemplar mundi quomodo formatus*. VI, 1025. *Similitudo Dei in eo refertur ad opus iustitiae*. VIII, 1207. *Cur ad imaginem Dei factus, et quatenus illa abolita*. VI, 964. *Homo longe est a Deo, in quantum illi dissimilis*. V, 2000. *Quomodo diablo similis fiat*. X, 1871.

Homo carnis et spiritalis. III, 2555. *Qui totus spiritalis fiat contemplatione*. VI, 1000. *Totus fit spiritus, cum secundum legem; et totus caro, cum secundum mundum vivit*. III, 2404. *Homini spiritualis exercitia*. VI, 937.

Hominem fati violentia et peccandi necessitate devinctum gentiles putant. X, 1749. *Homini non est indita a Deo prava voluntas*. X, 1845, 1846. *Inter homines pravae ac demones discrimen*. X, 1846. *Hominum natura proprio arbitrio dimissa*. III, 2215. *Nul us ideo a Deo creatus est, ut periret*. X, 1845. *Nullus ut diaboli faceret voluntatem*. X, 1845. *Homines neque filii Dei nascuntur, neque filii diaboli*. III, 2272. *Hominem perfectum nasci et totum scire debuisset, frustra quidam dicunt*. III, 2569. *Nihil scit quam quod hic dicit*. III, 2569. *Neque se scit*. III, 2569. *Natura nostra capax est ediscere veritatem*. III, 2272. *Ut ipsi ad bonum et malum quodam modo auctores simus, et non indigne in nobis gloriemur*. III, 2272. *Homini cuiusque talis natura est, ut possit resistere malo*. VI, 1126. *Homines omnes totius, vel quae jubetur vel quae suadet, virtutis esse capaces*. X, 1747, 1749. *Homines ex virtutibus, non vitis naturaliter deputa*. V, 1812. *Cum vitis expulsi virtutes succedunt, non tam alienas, quam proprias terras occupant*. V, 1812. *Naturae vitium ab auctore naturae discernendum*. X, 1845. *Homini nusquam bene est, nisi in Deo*. VI, 874, 914. *Homo a quo habet ut sit, ab eo habet ut bene sit*. X, 1879.

Homini primi status. X, 1745. *Status posteriorum*. X, 1745. *Homines primos mortales creatos, et sibi solis peccando nocuisse, qui docuerunt*. X, 1681, 1682. *Quibus argumentis*. X, 1682, 1688. *Homo primus mortalis et immortalis creatus*. VI, 759. *Ut non senesceret nec deficeret, per lignum vite habebat*. VI, 759. *In beatitudine conditus, a qua nisi amisso suo bono non potuisset expelli*. X, 1769. *In hac beatitudine divinum suffragium nunquam legitur expetisse*. X, 1769. *Operabatur ad delectationem, non ad necessitatem*. II, 744. *Homini innocenti quid accidisset, Enoch translatus ostendit*. III, 2154. *Quomodo parvisset bestiae, corvo Eliam pascente ostenditur*. III, 2181. *Homines etiam Deo proximi in hac vita ostendere non valent quales primum a Deo facti sint*. X, 1747. *Humana natura etiam integra, nisi Deo adjuvante se non servasset*. X, 1788, 1836.

Homini lapsi miseria. VI, 866, 1528; X, 1769. *Homo quid peccato perdidit, et quid invenit*. VI, 964; X, 1812, 1815. *Quot ei a diabolo nona erepta, quot evecta mala*. VI, 1071; VIII, 1117. *Homo lapsus i paradisu inter et infernum inferiorem positus est*. V, 1875. *Dejectus est ab aeternis ad temporalia, a copiosis ad egena, a firmitate ad infirmitate*. X, 1896. *Totus per peccatum factus est deterior*. X, 1775. *Homine primo peccato non naturae pars, sed natura tota deliquit*. X, 1624. *Hominem omnium in Adam praeformata natura, omnes in ipso damnati*. X, 1845, 1861, 1865. *Humanum genus per supernam mortale vulnus accepit*. V, 1845. *Homines ea die sunt mortui, qui mortales sunt effecti*. X, 1767. *Humana in us natura peccat*

vit ac vitiosa facta est. X, 1767.

Homo primus diaboli cum prole sua quomodo obligatus sit. VIII, 1117. *Homo omnis non redemptus diaboli esca tyus*. X, 1845. *Hare servitus non i instituto est Dei, sed iudicii*. X, 1845. *Nec homo amittit, sed captivo motu versatur in vitro*. X, 1846. *Deus non est auctor, et conditor hominum*. X, 1845, 1848. *Homine servus non potuit procreare nisi servus*. X, 1775. *Hominem iniquitatis vendidit ac prohibet redimi*. V, 1945. *Luxuria cum levari, et modum fuisset, et injustum*. V, 1945. *Homo desertor boni iuste cruciatur*. X, 1885. *Conceptus in culpa, natus in pena, vivit in miseria, moritur in angustia*. VI, 1532. *In luctu nascimur, in labore vivimus, in dolore morimur*. VI, 1531, 1535. *Homines sine capite oculos in pectore habentes*. VI, 1504. *Alii unum tantum oculum habentes in fonte*. VI, 1504. *Il misis in oculis lucebant, et in morte gaudebant qui iam philosophi*. VI, 1152.

Homini damnati pena, et non instituti natura. X, 1885, 1896. *Humane miseria non sicut ex institutione Creatoris, sed ex retributione iudeis*. X, 1817. *Humana natura etsi mala, non tamen mala*. X, 1885. *Unata est, non exstructa*. X, 1814. *Quid etiam unum ei maneat*. X, 1817. *Humanae naturae vires solet Pelagius ab initio commendare, et commendat*. II, 1100, 1101. *Docens eam sibi solam sufficere ut peccatum caveat*. X, 1682, 1701. *Frustra igitur quaeritur adiutorium, ut caveatur*. X, 1682. *Homini insufficientia ad salutem sine Dei gratia*. VI, 885. *Homo per se lapsus, per se surgere non valuit*. V, 1866; VIII, 1168. *Quid sit sine Dei gratia*. VI, 877. *Homini ad malum propensio ante gratiam*. VI, 945. *Neminem per se esse bonum*. X, 1737. *Nemo habet de suo nisi mendacium et peccatum*. X, 1788, 1887. *Homini nihil est nisi malum*. VI, 876. *Humana natura ante gratiam in damnatione, in cecitate, in vulnere*. X, 1829. *Homini omnes Ade peccato naturalem possibilitatem et innocentiam perdidisse, ac neminem per se posse consurgere*. X, 1757. *Homini non est velle quod possit, aut posse quod velit, vel scire quod possit et velit, sed Dei*. VI, 885. *Homo naturae viribus nihil potest quod ad salutem pertineat*. X, 1786. *Non valet per solum liberum arbitrium ad baptismi gratiam pervenire*. X, 1786. *Homini cor solius gratiae operum reformatur*. V, 1812. *Homo sine Deo nulla bona facit, sed in eo Deus multa agit sine ipso*. X, 1788. *Homini non est vita, libertas aut salus nisi in Christo*. X, 1846. *Accusatur Orosius, quasi dixerit, hominem nec cum adiutorio Dei posse esse sine peccato*. X, 1700. *Homines ex dualis massae ac dualis naturae ab Augustino dei conditis quidam calumniantur*. X, 1794, 1804. *Homo alter damnatur meritis, alibi Dei iustitia, alter justificatur ineffabili Dei gratia*. X, 1843. *Homo iuste damnatus, non potest nisi Dei misericordia et poenitentia sanari*. V, 2202.

Homini perditio non debuit tam cito subveniri. III, 2278. *Humani generis lapsus ac reparationis figura, securis ex fluvio ab Eliseo revocata*. V, 1851. *Quam cavendum ne iterum labamur*. V, 1855. *Humanum genus reparare nec sine maiestate poterat humilitas, nec sine humilitate maiestas*. V, 2009. *Totum genus humanum quodam modo sunt duo homines*. X, 1885. *Homines duos quique in se habet*. VI, 1510. *Duo in nobis divinum similitudinem reparant*. VI, 819. *Lapsus per super iam ac vana oblectamenta, surgat per obedientiam et quotidiana lamenta*. V, 1846. *Homini felix culpa*. VI, 855. *Homini cum primis attendenda conditionis dignitas, et excellentiae reformati nis*. V, 1866. *Humana natura divinitus reprobationem in Maria recuperavit*. VI, 1159. *Homini Pater dedit Filium in pretium redemptionis, Spiritum sanctum in privilegium adoptionis, se totum servat in hereditatem adoptionis*. VI, 784, 820. *Homo se totum Deo debet ob creationem, plus quam se totum ob redemptionem*. VI, 958, 945. *Totum hoc, Domine, quod sum, tuum est conditione, fac tuum dilectione*. VI, 945.

Homineidii sibi conscius quid agere debeat. V, 1979.

Homonyma et paronyma qui differant. I, 1422. *Qui homonyma et synonyma*. I, 1421. *Homo, ymo, unum varii generis*. I, 1421.

Homousion unum in duos divinus sonare. VIII, 1161. *Homousios ut Scipius non expressum res, mutat Verum*. II, 1157. *Qui et ipsi Patrem ingenitum et incapabilem praeter Scripturas praedicant*. II, 1158. *Homousion viudicatur et explicatur*. II, 1158. *Homousios est Patri Filius, homousios Patri et Filio Spiritus sanctus, homousios Deo et homini unus Filius*. VIII, 1114.

Homostaus. II, 1157. *De hoc nomine non erubescendum*. II, 1161.

Honestas est amica iustitiae. V, 2005. *Cum violatur, de moribus fit suave sacrificium*. V, 2005.

Homocis laus est homocitis vitius. 2514.

Homotus ad, ccccxxv. Consul. X, 1714. X. Consul. VII,

809. XI. Consul. VII, 832; X, 1721. XII. Consul. X, 1726, 1727, 1728. Honorii lex in eos qui in ecclesiis irruunt. IX, 807. Adversus rebaptizantes. IX, 815. Alia lex lata in haereticos constitutiones confirmans. IX, 814. Abrogans permissam eis religionis suae libertatem. IX, 815. Honorii praecipuum de habenda Carthagine. Collatione. IX, 816. Aediles in Donatistas post Collationem datae. IX, 842. Honorii et Theodosii sacrum rescriptum contra Pelagium et Celestium. X, 1726. Honorius et Theodosius rursus ad Aurelium scripserunt contra eosdem. X, 1730. Eorum epistola. X, 1731.

Honorio Delunatie episcopo duce Gelasio epistolae. X, 1765, 1764, 1763.

Hono ii Augustodun. uti probatur. liber de Cognitione vitae. VI, 1006. Titulus hic ipse signatur. VI, 1007.

Horatii dictum. X, 1708.

Horis sex de ecclesia conventu se se non subducens quid incretur. V, 2079. Tertia, Sexta, Nona conveniendum. V, 2019.

Hormisdæ ad Possessorem epistola. X, 1777. Revocatur in dubium a Joanne Maxentio. X, 1778. Laudatur ab Episcopis Africanis. X, 1781. Hormisdæ legatis data professio de Gratia Dei. X, 1771.

Ho tmsi calumnia de verborum ambiguitate. I, 1445.

Hosius. IX, 777.

Hospitalitatis commendatio. V, 1747, 1748; VI, 1323.

VIII, 1101. Hospitalitas non est sine mercede. V, 1711.

Hospiti. Deum suscipit Abraham. V, 1714, 1718. Hospitalibus cibi lautiores permittuntur. VI, 1101. Lavandi eis pedes. VI, 1212. P. Lotio. Hospes, gratia. V, 1911. Bona cogitatio. V, 1911. Christus. V, 1911.

Hugoni Victorino asseritur Tractatus de Septem vitiiis, etc. VI, 1088. Admon. Illius liber de Substantia dilectionis. VI, 845. Magni pars libri de Archa aeternae. VI, 851. Ipsius verbis exponitur canticum Magnificat. VI, 1157.

Humilitatis medicamentum eguit humanum genus. V, 1845.

Non nisi humilitate refire potuitur ad Deum. V, 1906.

Humilitatis commendatio. V, 2153. Ejus laus, et fructus. VI, 1038. Humilitatem Deus in omni creatura sua considerat et probat. V, 2315. Humilis factus Deus pudore afficit hominem superbum. V, 2514. Humilitatis consuetudo etiam inter homines honesta est. V, 2513. Veritas mentem fugit, quam non invenerit humiliter. V, 2514. Non potest in ea habitare gratia Spiritus sancti. V, 2514. Qui sine humilitate bona opera agit, in ventum pulverem portat. V, 2514. Humilitas caritatis filia est, nec potest esse sine matre. V, 2512. Humilitas necessaria est caritati. V, 1875. Humilis infirma suavius Deo redolet, quam virtus elata. VI, 834. Sola accedit ad altitudinem Dei. X, 1866. Humilia altus Deus, magno miraculo, de proximo respicit, et alta de longe. V, 2083. Humilitate Deus excelsus attingitur. V, 2513. Humilitatem servans perire non potest. V, 1926. Humilitas homines sanctis Angelis similes facit. VI, 1035. Humilitatis multi sequuntur umbram, pauci veritatem. II, 1113. Humilitas in servis Dei est interdum sine humilitate, sed nunquam humilitas sine humilitate. VI, 1150. Humilitatis vera ac falsa discrimin. V, 2153. Humilitas vera. X, 1866. Humilis quis sit. VI, 1544. Humilis ipse est pauper spiritu. VI, 1084. Humilitatis primus gradus, veritatis sermonem humiliter audire, memoriter retinere, voluntarie perficere. V, 2514. In summo honore summa tibi sit humilitas. V, 2514. Humilitatis et superbiae conflictus. VI, 1098. Humiles et superbi duas civitates ab initio mundi constituunt. V, 2511. Humilitate quid dixerit ac gesserit Christus, quid superbia diabolus. VI, 1035.

Humilis. II, 1035.

Hyacinthus quos representet. VI, 1250.

Hypocritae nomen unde ductum. V, 1863. Hypocriteos maculam aut nullus, aut rarus non habet. V, 1863.

Hypodiacones. IX, 792.

Hypomnesticon. X, 1614.

Hypothesis et thesis quid distent. I, 1441.

I.

Jacob quomodo typum gessit Dei Patris. V, 1763, 1818. Quomodo Christi. V, 1760, 1761, 1765, 1764. Quomodo Judaeorum. V, 1764. Verba quibus filiis benedixit, historice sunt de terrae promissae divisione, allegorice de Christo et Ecclesia. III, 2199.

Jacobi majoris translatio. VI, 1277. Not. (a).

Jacobus cum a Judaeis lapidaretur, flexis genibus pro eis supplicavit. V, 2258.

Jacobi Syri de duabus in uno homine animabus sententia. VIII, 1216.

Jactantia potentum retunditur. X, 1780. Famae nae Judaei habitare non audent. VII, 822. Ibi nec visuntur lupi aut

vulpes. VII, 822. Colubri et scorpiones vim nocendi non habent. VII, 822.

Januarius Donat. IX, 821, 834.

Januarius Flumenpiscensis Donat. IX, 803.

Januarius cathol. episc. IX, 791.

Januarius iterum episcopus. X, 1751.

Januarius alter. X, 1751.

Januarius episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Januarius Augustini presbyter. VI, 1245.

Januarius suadecanus. IX, 800.

Januarius notarius. IX, 816.

Januarius lossor. IX, 794.

Januariarum Kal. superstitiones. V, 2001, 2002, 2003; VI, 1172. Januarii Kal. jejunium publicum per omnes Ecclesias indictum. V, 2002, 2004.

Janus quis fuerit. V, 2001. Cur ei duae facies. V, 2001.

Sic dum eum deum facere cupiunt, monstrum fecerunt. V, 2001.

Jaspis quid significet. VI, 1229.

Idololatriæ fugam in adventu Dominicæ legis Dagon dorso colliso prefiguravit. III, 2174.

Jejunium publice indictum. V, 1865, 1872, 1948. Jejunium publicum in Kal. Jan. V, 2002, 2004. Jejunia ante Pascha. III, 2564. Cur et in nonnullis Sanctorum vigiliis instituta. VI, 1276. In jejunii quatuor temporum, in vigiliis Sanctorum, nec non feria quarta et sexta in quadagesimali cibo jejunetur. I, 1458. Jejunii necessitas. III, 2564. Virtus. I, 1456. Fructus. V, 1887. Jejunii utilitas pluribus exemplis ostenditur. V, 2025, 2026. Jejunium est animæ humilitatio. V, 2080. Sanctorum membrorum est debita satisfactio. VI, 1274. Jejunium ac cibis duplex. VI, 1064. Jejunium siccis escis. VII, 811, 812. Jejunium præcipuum a vitiiis. V, 2025, 2079. Jejunium inutile esse ab iniquitate non recedentibus, aut piis exercitiis non vacantibus. V, 2029. Quidquid præter mandatum Dei feceris, quamvis abstineas, non jejunas. V, 2050. Jejunia Deo accepta. V, 2080. Tunc accepta sunt Deo, si illi qui necessitate jejunant, reficiantur a nobis. V, 2026. Sic jejunia, ut in alio manducante, te prandisse gaudeas. V, 2027. Jejunia nostra ut plena sint et sufflata, eleemosynæ pinguedine saginentur. V, 2027. Jejunii refectio est oratio. V, 1887. Jejunii sit comes oratio cum misericordia. III, 2564. Quod prandendum erat, pauperibus erogandum. V, 1760; VI, 1178. Jejunium cum eleemosyna duplex bonum, sine eleemosyna nullum bonum. V, 2025. Sine eleemosyna tale est, qualis sine oleo lucerna. V, 2024. Jejunium sine eleemosyna, negotiationis est genus. V, 2029. Jejunii dies, dies sunt reconciliationis. V, 1906. Dies miserendi proximo. V, 1906. Jejunio instante accedendum ad mensam Domini. V, 1906. Iste Quadragesima.

Jepte persona, gesta ac votum prorsus vituperantur. III, 2259. Filia ejus lucrum fecit, innocens in malis patris mortua. III, 2259.

Jeremias propheta gentium. III, 2212.

Jericho interpretatur luna. X, 1628. Typum habuit mundi. V, 1814; X, 1628.

Jerusalem anno xlii. a passione Domini duobus annis obsessa. V, 1827. Quot Judæi tunc in ea congregati, quot perempti, quot captivi. III, 2141; V, 1827. Jerosolymam translatæ S. Stephani Reliquiæ narrantur. VII, 817. Jerusalem, visio pacis. X, 1628. Jerusalem celestis descriptio. VI, 919, 958. Hæc de pace muros habet constructos. V, 2235.

Jerosolymitani conventus an. ccccxxv. in causa Pelagii gesta. X, 1698.

Jesu veri Jesu figura. V, 1813. Solus valet in terram promissam inducere. V, 1812.

Jesu nomen, peccatoris fiducia. VI, 959, 946. Nominis Jesu ubi prima mentio in Scripturis. V, 1797. Jesum quare vidit Isaias sententem, et Stephanus stantem. III, 2281.

Ignis est in loco superiore. III, 2181. Nec inde potest descendere, nisi graviter materia immixtus. III, 2182. Incorporæ naturæ intelligitur. III, 2190. In nulla nisi in aqua vel alicujus liquoris materia potest vivere. III, 2190.

Ipsius vita in aere et humore consistit. III, 2190. Ignis incorporeus in Moysi rubro declaratur. III, 2165. Ignis duplex; alius exterior, interior alius. V, 2127, 2128. Ignis duo; caritatis aut cupiditatis. V, 1779, 2170.

Ignis transitorius atque purgatorius. V, 1946. Est veluti fluvius igneus. V, 2122. Ductor erit, quam quiddam hic potest sentiri aut cogitari. V, 1947. Minuta tantum peccata urgabit. V, 1946, 2212. Quæ hic expiata non fuerint. V, 1947, 2212. Tam diu in illo moras habebimus, quam diu prædicta peccata consumantur. V, 1947, 2212. Mensiis forte, vel etiam annis. V, 1948. Longo tempore. V, 1949. Per ignem illum absque ulla violatione transibunt, qui a peccatis erunt mundi. V, 1948. Ignis ille vocatur ignis arboris. V, 1772. Pena sapiens et flammæ rationalis

disciplina. V, 2212.

Ignorans. Non omnis ignorans innocens a peccato est: sed excusatus potest, qui a quo discedit non habet. III, 2292. Ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, peccatum: in eis qui non potuerunt, peccata peccata. X, 1886.

Imas ere alius qui differt non attendit quid iussit Deo dare. X, 2562.

Imma nullus magis vitare debet, quam qui respuit quod licebat. V, 2540. Illicitum quicquid feminis est, nec licet viris. V, 2200, 2540.

Imaginatio quid sit, VI, 802, 808. Quomodo in nobis formetur. VI, 802, 808. Imaginationis et sensus discrimen. VI, 785.

Imaginationis rebus rerum nomina saepe in Scripturis ascribuntur. III, 2179.

Ima inum duplex ratio. VIII, 1179. Imago perfecta corporalis est rei cuius est imago. VI, 785. Imago Dei quatenus in homine. VI, 1047; X, 1889. Imago Dei quomodo vere homo deatur. VI, 779. Immaturitatem rationis non esse. VI, 779. Imago Dei in anima. VI, 803, 827. Imaginem Ade celestis quis portet. V, 1889. Imaginis Hieronymi potestate tabula. II, 1158. Almus interitus egressus virtus. II, 1162, 1160.

Immutabilis per hoc est incorruptus quod eternum. VI, 793. Immutabilis Adam quod sit, quod invariabilis. VI, 1151. Immutabilis Mariae sapientia quod sit, quod invariabilis. VI, 1151.

Immortalis proprie solus est Deus. VI, 1022. Immortales sunt omnes rationales. VI, 1151. Immortalitas per se per se nobis conuenit de immortalitate nostra et vitale dicitur. X, 1844.

Immunditia corporis ubi est, ibi diabolici spiritus habitatio est. V, 2296.

Immutabilis natura solus est Deus. VIII, 1218.

Imitatio operibus oculis. I, 1170.

Impatentia in expectandis Dei promissis est laudabilis. VI, 861.

Imperatoris scripta accepta atque adorata. IX, 778. Illic dicitur divina manus. IX, 817.

Imperium Romanum maxima ex parte iam destruxit. VI, 1155. Non desit placae quam qui dimittunt reges Francorum. VI, 1155. Ab uno ex his totum ex integro laqueum est olimenum. VI, 1155.

Imperium non est, nisi ubi quid iubetur iniustum. VI, 1219. Imperium iustum, servitium. X, 1875.

Impotentem Deus non potest sine iniustitia in pristinum gradum restituere. V, 2202.

Impius is est, qui Deum verum non agnoscit, aut negat. III, 2356. Impiorum virtutes falsae. X, 1818, 1819. Opera omnia immunda. X, 1818. Sapientia diabolica. X, 1818. Impiorum nequitia quid prosit. V, 1804. Impii ad ornatum saeculi et sanctorum utilitatem quomodo conferant. X, 1859, 1842.

Imprecationes Prophetarum non sunt vota optantium, sed futura praesentium. V, 1860.

Impunitas. Gravior in eum a Deo decernitur, cui correctio denegatur. X, 1866, 1870.

Inaures mulierum more Persae habent. III, 2549. Las etiam in naribus gerunt Maurorum femine. III, 2549.

Incarnati Verbi ty, um iris gerit. III, 2419. Incarnationem Dei de virgine nec superat fidem, nec Deum dedecere. VI, 1191. Incarnationis necessitas. X, 1880. Sine incarnatione Verbi potuit homo liberari, sed non deuit. V, 2062. Potuit aliter, sed non potuit nobis commodius antidotum procurari. V, 2201. Incarnatio Dei quam conveniens nostrae necessitati. V, 2009. Incarnationis Filii Dei causae. VI, 962; X, 1887, 1888, 1889, 1894, 1896. Duplex praesentium, reparatio et instructio nostra. V, 1982. Incarnati Dei finis, ac fructus. V, 1988, 1997; VI, 1065. Incarnationis mysterium de longe adorando, just ante Christum saluti nostrae remedium preceperunt. X, 1770. Nullus ab Adam nisi in fide nominis Jesu salvatus. X, 1772. Incarnationis desiderio, utpote quo solo se salvari posse scirent, flagrabant omnes Sancti. VI, 1155.

Incarnationis mysterium ac beneficia exponuntur. VI, 910. Hoc mysterium vocis similitudine illustratur. V, 2202. Incarnatum Verbum ministro Spiritu sancto. III, 2284. In utero virginali spirituales nuptiae sunt celebratae. VIII, 1122. Incarnatus est Filius communiter a tota Trinitate. VI, 891. Carnem assumpsit solus Filius, non Pater aut Spiritus sanctus. VI, 733, 770, 772; VIII, 1215. Qui ad solum Christum pertinet caro. V, 2196. Cum una personarum una sit substantia. VI, 1015. Hominem qui tota Trinitas operatur, sed solus suscepit Filii personam a maiestate rationis exemplo illustratur. VI, 1195; VIII, 1196. Quare solus Filius incarnatus dicitur. VIII, 1173. Quare non dicitur Spiritus sancti filius. VIII, 1173. Utrum divinitas cum carne concepta, nata et passa sit. VIII, 1173. Filius Dei in carne assumendo, nec sibi immunit quidquam, nec ad-

dit. V, 2200, 2201. Natura incomprehensibilis corporis substantiam sibi sic univit, ut nec maius in ea, nec minor in se esset. VI, 1140. Deus Verbum non accepit personam hominis, sed naturam. VI, 772. Sic Deus mutata vice factus est ad imaginem et similitudinem nostram. V, 1982. Incarnati Domini recordatio quantum juvet ad virtutes et contra vitia. V, 1979. Circa incarnationem variae haereticorum opiniones. VIII, 1215.

Inconquinabilis substantia. VIII, 1146.

Incontinentiae fomenta. V, 2291, 2298.

Incorporeum nihil natura nisi Deus. VIII, 1215. Incorporei divisio esse non potest. VIII, 1189.

Inculpatus, quasi culpae obnoxius. V, 2205.

Indicula. V, 1780, 1788, 1825, 1875.

Induratio ex gratia sequitur absentia. V, 1787. Ex desperatione nascitur. V, 1786. Parvis peccatis primum neglectis. V, 1786. Non tam Dei potentia quam patientia periclitatur. V, 1786, 1788. Dum scilicet Deus flagella remouet. V, 1787. Indurare Deus dicitur, quem mollire noluerit. X, 1668. Seu cum justo iudicio duritiam non aufert. VIII, 1205. Scilicet non ad iniquitatem impellendo, sed non eripiendo ab iniquitate. X, 1782.

Infantem in utero 46 diebus formari dicunt. VI, 742. Infantes absque peccato lateri palam non audent Pelagius, ne lapidetur. X, 1707. Infantes Sodomitarum a gehenna liberi sunt, in aliena causa occisi. III, 2224.

Infelicitas nulla frangit, quam felicitas nulla corrumpit. X, 1879. Inferni duo. V, 1873. Inferis detinebantur veteres sancti de hoc saeculo exeuntes. III, 2516, 2571. Etsi in tranquillitatis sinu. V, 2059. Ibi que eos Christi ortum ex, cetare necesse erat. III, 2276. Inferni morsus existit Christus, quomodo. X, 1617. Inde Christus rapuit, quos sancti de corpore agnovit; reliquit alios. V, 2059. In inferno pro solo originali peccato detentos, Christus eo descendens liberavit. V, 1193, 1194. Infernalium ministrorum voces ad descensum Christi in inferos. V, 2060. Justorum in inferno captivorum ad Christum obsecratio. V, 2060.

Inferna regno. V, 2211, 2215; VI, 1064, 1280, 1533, 1536. Eorum inequalities. VI, 1280. Inferni mala et regni Dei bona comparantur. VI, 991. Inferni dicuntur flammæ spirituales. III, 2258. Infernalis ignis incorporeus est, aut anime damnate non sine corpore. VI, 1026.

Infilialis creaturam non est praedestinata, sed praesentia. X, 1840. Non est nisi ex sola hominis voluntate. X, 1841, 1845. Infidelitatis pessimum exemplum, in Anania et Saphira quod in ipsa radice successum. V, 2204. Infidelis Scriptura quidam est ex nature a Deo condite reliquis. X, 1814. Unde temporalem vitam ordinare, non tam possibile videtur. X, 1814. In us multa esse possunt, quae habeant pietatis similitudinem, sed non veritatem. X, 1797. Infidelium iustitia falsa. X, 1796, 1818, 1819. Vita omnis peccatum est. X, 1868.

Infirmities corporis, qui dona Dei. XI, 1150. Gaudenter sunt excipiendae. VI, 1150. Remedia sacrilegia contra morbos. V, 2272. Ab his caveant infirmi. V, 2258; VI, 1173. Salubrius est corpus et sanguinem Christi accipere, et oleo benedicto se et suos fideliter perungere. V, 2273. Infirmi corpus et sanguinem Christi accipiunt; et inde corpusculum suum ungunt. V, 2258. Oleo benedicto. VI, 1175. De infirmorum visitatione libri duo. VI, 1148.

Ingenium quid. VI, 787, 809.

Inimicus. Scriba publicus. IX, 780. Scriba Augustinus. IX, 782. Decurio Ziquensium. IX, 784. Subornatus venit cum litteris quasi Felici. IX, 782. Per Mauritianum et Numidien locutus missus est ex adve sa parte. IX, 782. Seditionem commovit Ecclesiae catholice. IX, 784. Detruditur in carcerem artiori interrogationi reservatus. IX, 784. Tortus confitetur quod in gratiam Mami confiteretur. IX, 785. Numidias a se paragratis negans mendacii arguitur. IX, 784.

Inimicus amicus mala mortem excidit, viva intermit opera, fontem gratiae obstruit. VI, 879.

Inimici nomine, Iudei spirituales diabolum intelligebant. V, 1860. Inimici hominis. VI, 946. Inimici cur permittantur, et quid pro his orandum. X, 1876. Orationis Christi pro inimicis quod fecerit. V, 2052. Orationum pro inimicis ad exemplum Christi ac Stephani. V, 2052. Inimicos quomodo occidat oratio. V, 2231. Eorum mortem aliter optare non licet. V, 2231. In inimico duo distinguenda, homo et peccator. V, 2231. Homo proximus, et inimicus diabolus. V, 2234. Inimici diligendi, ut gentibus et bestis superiores simus. V, 2238. Inimicos amans, amicus est ac filius Dei; non amans, homicida. V, 2161. Inimicorum dilectio non est consilium, sed praeceptum. V, 2238. Spes alia nobis non est, nisi dimiserimus quidquam nos læserint homines. V, 2242. Inimicus sibi prius est, qui non indulget inimico. V, 1862. Inimicus proprius ingens, sed inimicus non indul-

gens, substantiam terrenam Deo offert, et animam subjugat diabolo. V, 2261.

Inimicus indulgere, eleemosyna est a qua se nemo valeat excusare. V, 2556. Ab inimicorum dilectione nullum se posse excusare. V, 2161, 2252, 2255, 2256, 2230. Inimicorum injurias patienter ferri posse. Convincimur. V, 2159. Eos diligere teneatur, utpote dilecti a Deo cum essent inimici. V, 2250, 2251. Qui dicit se hostem non posse diligere a quo quotidie leditur, non ostendit quid debeat Deo. V, 2159. Inimici diligendi praecepto nihil in Scripturis adversum. V, 1860. Hoc observavit Joseph, Moyses, Jo. V, 2255. Praeceptum hoc durum videtur, sed magnum habet praemium. V, 2159. VI, 1170, 1178. Nullum est fortius ad sananda peccata medicamentum. VI, 1178. Nulla actio David Deo familiaris conjunxit, quam dilectio inimicorum. V, 2255. Inimici phrenetici sunt, qui ut nos persequantur, majorem a diabolo persecutionem patiuntur. V, 2257. Inimici converti possunt. V, 2252. Quam ratione diligendi sint. V, 1859. Plus diligendi sunt quam amici. V, 1862. Inimicitias aliorum benigno parum est non excitare, nisi et exstinguat. X, 1874.

Iniquitas non leve peccatum est. III, 2556. Prius laedit facientem, quam patientem. X, 1870. Iniquitatem melius est pati, quam facere. X, 1881. Iniqua patientis melior tristitia est, quam letitia iniqua facientis. X, 1876. Iniquitatis finem aut correctio aut damnatio facit. X, 1864. Iniquitatis pro unditas. X, 1878. Iniquitas aliena tantum torquet justum, quantum recedit a sua. X, 1869.

Injuriam qui inferit, ipse majorem sustinet. V, 2152. Injuriae condonandae ante orationem. VI, 1037. Quae imperfecta, quae plena earum condonatio. VI, 858. Injurias Domini multi citius, tardius suas relaxant. VI, 1037. Aut injurias Domini vindicandi occasione, suas vindicant. VI, 1037.

Innocentes Libe filii erant, non Rachelis. III, 2258. Innocentes nascenti Deo debentur victimae. V, 2151. Innocentium adversus Herodem litigiale iudicium. V, 2151. Iis Herodes plus proxiit odio, quam profuisset obsequio. V, 2152. Martyrum flores. V, 2152. Martyrum primitiae. V, 2153. A complexibus matrum redditur gremiis Angelorum. V, 2150. Aeterna vita sunt donati a Christo. III, 2258; V, 2151; VIII, 1125. Quem confessi sunt testimonio mortis suae. VIII, 1125. Non loquendo, sed moriendo. V, 2154, 2153. Jure honorantur. V, 2151. Plus ceteris Martyribus exorant. V, 2154.

Innocentiae commendatio. VI, 1040. Innocentia vera, quae nec sibi, nec alteri nocet. X, 1859. Innocentiam Deus non probat, quam non parit amor iustitiae. X, 1869. Innocentia simulata, duplex peccatum. X, 1877.

Innocentius urbis Romae episcopus. X, 1842, 1684. Joanni Ierosolymit. exprobat negligentiam in reprimendis impiorum facinoribus. X, 1710. Hieronymo ea de re scribit. X, 1711. Ad Innocentium Papam a Joanne Ierosolymit. remittitur causa Pelagii. X, 1700. Innocentius Pelagium et Coelestium damnat. X, 1682, 1685. Haeresim Pelagianam primus damnavit. X, 1725, 1724. Ac nefandi erroris capita Apostolico mucrone percussit. X, 1850. Quae ei damnavi Pelagii causa fuerit. X, 1687. Innocentio contra Pelagii et Coelestii errores scribunt Synodi Carthaginiensis ac Milevitanae, necnon quinque Episcopi. X, 1711, 1712. Eisdem rescribit Innocentius. X, 1714, 1715. Innocentii citatur epistola ad Carthaginense Concilium. X, 1737, 1807. Item epistola ad Milevitana. X, 1757. Innocentius decretum Occidentalem et Orientalem Ecclesiarum adversus Pelagium datum scripsit. X, 1715. Innocentii sententia pro gratiae ad singulos actus necessitate nituntur Africani. X, 1724. Innocentii Papae litterae, ut Episcopi ad transmarina pergere non facile debeant. X, 814.

Inobedientiae vani praetextus rejiciuntur. VI, 1094. Insuperbie inter et stultum distantia. VI, 892. Inspiravit Prophetas et Apostolos unus Spiritus. VIII, 1176, 1185. Inspirationis gratia. V, 1824. Inspiratur intus a Deo omnis qui bene operatur. V, 1824. Insubstantiale nomen. X, 1618. Insularum origo, et unde in illis animalia. III, 2158. Intellectus quid. VI, 787, 809; X, 1889. Intellectui fides viam aperit, infidelitas claudit. X, 1869. Intellectum bonum habet, qui quod faciendum recte intelligit, facit. X, 1860, 1861.

Intellectualis visio. VI, 752. Hac numquam fallitur anima. VI, 797.

Intelligibilia et intellectualia. VI, 729.

Intelligentia quid. VI, 787, 808, 809.

Intemperantia dissuadet. VI, 1059.

Intentio non nisi ex operis fine dignoscitur. VI, 817. Quae esse debeat. VI, 819.

Interjectio quid et quod simplex sit. I, 1408. Interjectionem ab adverbio Graeci non separant. I, 1404.

Interioris vitae dulcedo. VI, 791. Eius commendatio.

VI, 801, 804, 814, 827, 891, 922.

Invidia similis est argumini et viperis. V, 1769. Vitium est diabolicum. IX, 825. Peccatum ad mortem. V, 1979. Ortum a superbia habet. X, 1884. Quid sit. VI, 1089. Invidiae miseria. V, 1769, 2004; VI, 1055. Remedium. VI, 1095. Invidus rescandus veluti corporis tabes. V, 1950. Aut velut membrum mortuum. V, 1950. De invidia sermo. VI, 1264.

Invocatio Dei non arguit Deum extra nos. VI, 951, 970. Invocatione humana non confertur gratia. X, 1785, 1786. Adjutorium etiam renatis ac sanctis semper implorandum. X, 1787. Invocatio sanctorum. V, 2146, 2147; VI, 916, 918, 958. Invocator S. Stephanus quasi praesens adesset oranti. VII, 844, 846. Invocatio Martyrum pro temporalibus beneficiis. V, 2161. Sancti debent aliquid de suis virtutibus in nobis recognoscere, ut dignentur pro nobis supplicare. V, 2159. Qua conditione sanctus Joannes quidquid petierimus poterit obtinere. V, 2146.

Joannes Dei gratia interpretatur. III, 2417. Joannes Baptista in se formam prae tulit Legis. V, 2112, 2114. Qui prophetas alios antecelluit. V, 2112. Legis et gratiae fibula est. V, 2117. Novi ac veteris Testamenti mediator. V, 2112. Lucerna Christo dictus est. V, 2017. Cur lucerna dictus, et ante Christum praemissus. V, 2111, 2114. Dilatus est, donec a parentibus fugeret cupiditatis sensus. V, 2117. Sanctificatus ante quam natus. V, 2112. Ante accepit divinum Spiritum quam humanum. V, 2118. Tardante corpore, solo spiritu implet evangelizantis officium. V, 2118. Patris, matris, filii corda unus implet Spiritus sanctus. V, 2118. Joannes primus agnovit humani generis Redemptorem. V, 2017. Intellexit matrem Domini ad matrem suam venisse. VIII, 1125. Christum ortu, et conversatione praesignavit. V, 2115. Joannis ac Christi nativitas et passio plena mysterio. V, 2114, 2119. Joannes ex annu ut veteris legis filius, Christus ex puella ut novi Testamenti principium. III, 2195. Joannes non dubitavit, sed discipulis voluit in fide corroborare, cum eos ad Christum misit. III, 2594, 2595. Ante Christi baptismum sciebat eum, sed quia per ipsum Abrahae fides implenda erat, nesciebat. III, 2254. Joannes castimoniae fuit custos. III, 2584. Plena et perfecta libertate maluit injusta sustinere, quam justa non dicere. V, 2116. Joanne inferior est quisquis de muliere natus est. V, 2115. Joannes humanorum fugit mensuram meritorum. V, 2115. Major est homine. V, 2117. Quiddid petierimus, poterit nobis obtinere. V, 2115.

Joannis Baptistae nativitas apud fideles et infideles vigiliam habet. VI, 1276. Superstitiosi ritus in ejus solemnitate. VI, 1172. In hac festivitate lavandi mos a Paganis ortus prohibetur. V, 2268. In illa sacralia lavatione frequentissime etiam corpora moriebantur. V, 2268.

Joannes apost. virgo est electus: et speciale virginis privilegium fuit, ut in pectore Christi recumberet. I, 1469. Illius est Apocalypsis. III, 2286. Scripta dum in insula Pathmo a Domitiano esset relegatus. III, 2266, 2267. Joanni quid praestitum a Christo in cruce. I, 1465.

Joannis Alexandrini apologia ad Gelasium. X, 1684.

Joannes Antiochenus arguit Pelagianos episcopos depositos cum aliis suscepisse. X, 1760.

Joannis Chrys. commentariorum in Matthaeum translatio ab Aniano quodam Pelagiano expellita. X, 1749. A Pelagianis laudantur ejus sententiae, ut quae sibi faveant. X, 1749. Conceditur tamen continuum commendare gratiae auxilium. X, 1749. Locus illius a Pelagianis laudatus. X, 1756. Joannem Chrysostomum Pelagianis adversari. X, 1755. Joannis Chrysostomi homilia de cruce. V, 2047, not. 6. Alii duo Sermones ejusdem (uti valde probabile) de consolatione mortuorum. VI, 1161.

Joannis, ut creditur, Fiscannensis Opus ad Agnetem Henrici Imp. relictum. VI, 909.

Joannes Ierosolymit. VII, 809, 815, 812, 817. Pelagio quomodo faveat. X, 1699. Ejus tamen causam ad Innocentium remittendam consentit. X, 1700. Orosium salutantem duris verbis excipit. X, 1700. Joanni Ierosolymit. ex, robrat Innocentius in tuendis piis et coercendis impiis negligentiam. X, 1710, 1711.

Joannis Maxentii ac sociorum nomine datus libellus. X, 1771. Item epistola pro deensione Scytharum monachorum. X, 1778. Ipse capitula ex Fausti et Augustini libris decerpit, quorum oppositio ex collatione appareat. X, 1779. Joannes presbyter et archimandrita idem putatur qui Maxentius. X, 1779. Not. (b).

Joannes monachus, et Joannes lector in causa fidei Romam directi. X, 1772, 1776.

Joanni Papae adscriptum Psalterium. VI, 1135.

Job nullo digno nomine potest appellari. V, 1842. Job tuba ductilis. V, 1841. Ante Evangelii a praepara Evangelicus. II, 1105. Ante Legem Legis exemplar in operibus suis ostendit. III, 2561. Eius elogium. III, 2561. Job cur

diabolo permixtus. V, 1759. Ad minorum peccatorum purgationem est afflictus. V, 1844. Job patientia laudatur. V, 1815. In stereore melior fuit, quam Adam i. paradiso. V, 1844. Uxor ei Eva erat, sed ille non Adam. V, 1845, 1844. Oblivisci uxorem in filiis didicerat. V, 1841. Job periculantis membris auctori vulnere pectus servat. V, 1841. *Iustitia* incolumis eum in naufrago corpore tutatur. V, 1841. Job in prosperis et in adversis dudum victor. V, 1842. In se ostendit et divites esse posse bonos, et pauperes beatos. V, 1842. Jobi exemplo liberi arbitrii vigorem probare conatur Cassianus. X, 1820. Quam frustra. X, 1825. Versio Latina verborum Job ex Graeco Septuaginta, et alia ex Hebræo. X, 1652.

Jonas ab Hebræis traditur esse filius Sareptæ ab Elia suscitatus. III, 2181.

Jordanis Christi baptismo consecratus. V, 1812, 1835. *Joseph* interpretatur augmentatio. V, 1766. Joseph figura Christi. V, 1924. Quot modis Christum figuraverit. V, 1765, 1775. Quod somno vidit, in solo Christo esse impletum. V, 1766. Quo venditus sit pretio, non convertit translationes. V, 1765. Venditus, servile nescivit ingenium. V, 1768. Joseph cur patri notum non fecerit quid de se actum esset. V, 1770. Joseph benignitas. V, 1769. Joseph prævidens quod eum Ægypti adorare vellent, inde ossa sua effert jussit. III, 2165. Tamen bovis simulacro juxta sepulcrum ejus statuto eum coherunt. III, 2165. Ea de causa vitulum sibi in deserto filii Israel collarunt. III, 2165.

Joseph imperite dictus est habere duos patres. III, 2252. De genere regali est, et sacerdotali. V, 2110. Turbatio ejus dum sponsam gravidam vidit explicatur. V, 2108. Joseph post Christi resurrectionem superstes. V, 1766. *Not. (a).*

Joseph ab Arim. non minor affectus erga Christum fuit, quam Marie. V, 2204. Joseph in monumento cordis Dominum collocat. V, 2205.

Josue prius Auses dicebatur. III, 2273.

Jovis dies, nec in Maio, absque sanctis festivitibus, nulli in otio transigendus. VI, 1172.

Jovinianus virginitati nuptias coequat. VIII, 1219. Abstinentibus a vino et carnibus nihil meriti accrescere credit. VIII, 1219. Nullam esse vult in futuro meritorum distantiam. V, 2185; X, 1718. Assertit hominem non posse peccare. V, 2185; X, 1718. Scil. post baptismum. X, 1755. Joviniani secunda questio, Pelagiani ingenii disciplina est. X, 1695, 1696, 1697, 1706.

Iphidamia. VIII, 1150.

Ira quid. VI, 1089. Ira sua nulli videtur injusta. X, 1887. Irae vani prætextus. VI, 1096. Gradus. VI, 1251. Effectus. VI, 1251. Iracundia prius nociturus nocet, quam nocendus. V, 2501. Iracundia flammæ falsis suspitionibus succenduntur. V, 2546. Ira subitanea, palea; inveterata, trabes. V, 1872. Ira cordis oculum turbat, odium excaecat. V, 1872. Iracundia non satisfecerunt sancti, quando de impiis penas sumpserunt. V, 2262, 2265. Ira Dei, quid. X, 1872.

Irenæus sperat post hanc vitam quod ad cibum et potum pertinet. VIII, 1818.

Iris non solum a sole, sed et luna interdum fit. III, 2157.

Iris incarnati Verbi typum gerit. III, 2419.

Irregularitas ad Clericatum. *Vide* Clericus.

Isaac typum gessit Dei Patris. V, 1760, 1818. Necnon Christi. V, 1758, 1818. Christi sponte patientis. V, 1954.

Isai typum gessit Dei Patris. V, 1818.

Isaia filius Rapsaces. III, 2187.

Isidorus Hisp. V, 2150.

Isidore. V, 1792.

Isis. III, 2545.

Israelitæ quo jure terram Chanaan obtinuerint. V, 1811. Eorum erga Dei beneficia ingratus animus. V, 1797.

Itinerantium superstiosæ observationes, quibus pie opponuntur. V, 2001, 2002, 2269.

Juda confessio sive laus interpretatur. III, 2201. Jude novissima benedictio convenit Christo. III, 2205.

Judas Giezi præsignavit. V, 1852. Jude incestus tribuitur, et patri ejus ac matri sanitas miraculo reddita. VI, 1285. Jude obduratio. V, 2056. Dominus illi corpus suum dedit. III, 2511; VI, 1285; IX, 766. Ac pedes abluit. VI, 1285. Judas severissimus sui iudex. V, 1904. Spiritus sancti mustum portare non potuit, ideo crepuit. VI, 1063. Quo die vel tempore vitam finierit, improbabile est. III, 2288.

Judæi a Juda Machabeo appellati. III, 2274. Legislatorem filii vocantur. VI, 974. Judæum facit nativitas, non circumcisio. III, 2274. Judæorum pater. III, 2282, 2298. Judæi in verbis Jacob ad Ruben novissimis præmonstrati. III, 2205. Necnon in Esaü. V, 1738. Qui Christianis servierit. VI, 1758. Judæi in alyceis, hoc est, in alyceis Jacob lucta designati. V, 1738. Judæorum populus spinosus. V, 1779. Eorum infidelitatis et infirmitatis figura. V,

1750. Judæorum reprobanis et electionis Gentium figura. V, 1821. Judæorum et Christianorum egregia figura. V, 1860. Alia. V, 1801, 1814. Judæi adhaerent legi, quæ ad nos transit gratia. V, 1855. Judæorum figura Gedeonis vellus. V, 1817, 1818. Judæorum si lemmiatis. III, 2276. Cur in uno tantum loco vota reddere aut sacrificare sint jussi. V, 2048. Judæi ab initio nullus ex Gentibus veniens Legi se adjungere prohibitus est. III, 2240.

Judæi parati ad legendum, cæci ad intelligendum, duri ad credendum. V, 2008. Peccarunt in S. iritum sanctum. III, 2307. Eorum insaniam in Christi passione. V, 1827. Per Titum et Vespasianum punitur. V, 1827. Quot tunc exempti, quot captivi. V, 1827. Judæi per orbem dispersi, ut lucernam legis tanquam candelabra lignea Gentibus immiscerent. VIII, 1128. Judæorum genus, scriptaria Christianorum. VI, 751. In Judæi armario codex noster servatur. VIII, 1115. Leges contra Judæos. IX, 815. Judæis causas agendi aut militandi aut Christianos suo servitio habendi licentiam denegat Valentianus. X, 1751. Non est aditus ad Comitum dignitatem, ad senatum, ad præfecturam, ad militiam, ad mensas divitum. VIII, 1155. In uno Minoricæ oppido impune habitare eis non licet. VII, 822. Judæi Deum unum, non etiam trinum volunt fateri. VI, 974. Multis testimoniis de Christi veritate ac divinitate convincuntur. VIII, 1125. Item de veritate Ecclesiæ. VIII, 1152, 1155. Judæorum in oppido Magonensi mira conversio. VII, 824.

Judex qui provinciam præsedet. IX, 815. Judex princeps loco Flavius tribunus in Carthaginiensi collatione sedet. IX, 817, 818. Inter eos, ut latetur, a quibus se judicari debeat. IX, 816, 819. Judices A. ricani. IX, 808, 809, 810, 815.

Judices quid deceat. VI, 1297. In iudice misericordia et disci, lina non dissociantur. V, 2528. Hæc in iudice securitas filiei est, ut de se non timeat judicari. IX, 820. Aseantes et mandantes damnandos non esse. X, 1755. Criminationes testium abscentium in a se sentes non acule evipienda. V, 1720, 1722. Tolerantia esse innocentem quemmet tardius laxant, quam cito pro nocente damnari. X, 1772. Judicium in melius revertisse nunquam piguit. X, 1720. Optima mentis indicium, prava difficultas credere. X, 1720. Judiciorum secularium moderato deest qualia esse debeant ecclesiastica. X, 1722. Judicibus in remissam sententiam revocare non licet. III, 2552. Judicium latrocinia. VI, 1292, 1297. Judices injusti planius hic eas reddiderunt penas, quibus alios injuste affecerunt. VI, 1055. Judicia cur olim in porta. VI, 1251. Causas dicere vel audire in festivitatis prohibetur. V, 2275.

Judicium aliud dicitur, aliud damnationis. V, 1925. Judicanda sunt aperta mala, non ignota aut duplicia. V, 1871, 1875. Judicari debent aperta mala, sed cum caritate. V, 1871. Indicare satis est bene de malis, quam de bonis male. V, 1871. Indicare semper male de bonis naturaliter vulgo instituit. VI, 1221. Indicare temere de ecclesiasticis alieni peccatum est. X, 1861. Indicare temerarium non parvum, et si commone peccatum. V, 1875. Indicare vulgare vir fortis pro consuetudine luce conferant. V, 1865. Indicare altius inveniri non deemus, quia de nobis non dico quid eras, sed quid hodie sumus, judicare non possumus. V, 2530.

Judicia Dei quæ alia. VI, 887. Semper sunt iusta. V, 1885. Plurimum sunt, occultis, sed iniquitatem minus. V, 1771, 1788, 2262. Nobis non sunt investiganda. X, 1658, 1660, 1665. Investigabiles sunt, et inaccessibiles quia Deus gratis liberet, et veritas qua iuste iudicat. X, 1887. Judicia sua non nos jubet Deus discutere, sed credere. V, 2192.

Judicis terreni ac superni discrimen. V, 2050. Ad adorandum verum judicem adducunt Angeli sanctorum animas. VI, 1061. Coram tremendo iudice anima hinc exiens ab Angelis sistitur. VI, 1185. Iudicantur iuste peccatores, si non libere peccaverunt. VIII, 1142.

Judicii dies qui ignoratur, vocatur media nox. V, 1892. Judicii diem quomodo Christus dicat se ignorare. III, 2410. Iudex vivorum et mortuorum Christus qui intelligatur. V, 1805. Iudex die qui vivi fuerint, s. nullum cum meritis suscitatis rapientur in amplexibus obviat Christo. VI, 1164. Judicium novissimum esse, rationi consentaneum est. III, 2219. Infelicia munus per aquam in divitio, alterum erit per ignem in fine sæculi. III, 2419, 2422. Judicii ignis arbiter. V, 1772. Iudicii extremi figura, obliquis arceas Abrahæ visus. V, 1746. Judicii quam justa severitas. V, 1805. Iudicii nesci ratio in potestate nostra. V, 2150, 2162, 2262, 2269, 2269, 2270. Iudex erit damnator vel certator nostra. X, 1860. Iudex erit superior præventura. V, 2224. Iudex erit qui vivi fuerint, s. nullum cum meritis suscitatis rapientur in amplexibus obviat Christo. VI, 1164. Hanc assequenter peritiam. V, 2265. Iudex. Matth. xxi. in qua sententia est de iudicio, sed iudex ad omne malum lugendum, et faciendum omne bonum. V, 1897. Judicii futur

oblivio, magna peccati poena. V, 2043. Iudicii extremi quantum erit terror, quam exacta examinatio. V, 1893. Quae erit ratio, et quam utilis sit quotidiana illius recordatio. V, 1965, 1964. Iudicii novissimi consideratio. VI, 1183.

Judicium non statim ab Antichristi morte incipiet. VI, 1134. De peccatorum sorte in die iudicii, Pelagii, Origenis et Hieronymi diversae sententiae. X, 1704. Iudicandorum hominum triplex sors. V, 1949. Iudicium quale erit circa impios, peccatores, et justos. III, 2352, 2353. Domini vultum sustinere non poterunt peccatores. III, 2357. Civitas Jerusalem in adventu Domini descendit de caelo. III, 2355. Ad iudicium non veniunt Pagani, nec haeretici, nec Judaei. V, 1896. Iudicio subjecti non erunt fileles ad sententiam excipiendam, sed ut fidei merito laudentur. III, 2376. Gloriam eorum videbunt perdiri, sicut et ipsi perditionem cruciatum. III, 2376. Ad Dei iudicium venturi etiam parvuli. X, 1632. Iudicii die qui diabolus reos sit accusaturus. VI, 1072. In iudicio bona et mala opera velut in statera ponenda. VI, 1202. Peccatoribus agendum, ut in die iudicii etsi coronam non merentur accipere, vel peccatorum indulgentiam consequantur. V, 1853, 2510. De iudicio extremo Sermones tres. V, 2206.

Jugulos ponere, pro jugo subicere. VII, 846. Jugo Christi aut saeculi quisque subest. V, 1800. Jugum Christi leve. V, 2316. Jugum leve, caritas. X, 1631. Jugum grave, peccatum. X, 1650. Jugum avaritiae durissimum et amarissimum. V, 2317.

Juliana Alexandri Senatoris uxor. VII, 819.

Juliana, ejusque elogium. X, 1758.

Julianus Praet. praet. IX, 790.

Julianus Proconsul Africae. IX, 803, 844.

Julianus edicto viros suos dimittendi mulieribus potestatem fecit. III, 2349. In urbe Roma. III, 2349. Ubique se edictis suis apostatam est testatus. IX, 802. Ex fanulo Dei minister factus inimici. IX, 802. Rogatus Donatistis permitit ab exilio reditum. IX, 803. Imperator profanus et sacrilegus moritur. IX, 803. Rescriptum ejus per Donatistas impetratum. IX, 809.

Julianus Amartolus. X, 1790.

Julianus. X, 1681.

Julianus Campanus. X, 1837. Sanctis parentibus Memore et Juliana natus. X, 1758. Vir acer ingenio, in divinis Scripturis doctus, graeca et latina Lingua scholasticus. X, 1756. Est rhetor peritissimus. X, 1740. Procacissimus. X, 1850. Vocatur a Mercatore exepiscopus Eclanensis. X, 1759. A Beda episcopus Celanensis a Romanis. X, 1740. Scripsit in Cantica canticorum. X, 1740. Libellum composuit de amore. X, 1740. Item de bono constantiae. X, 1743. Item ad Demetriadem de institutione Virginis. X, 1743. In stilo ipsius est suavis eloquentiae demulcentis. X, 1746. In libris esset quod multum prodesset virtutum studiosis, si gratiam flagitare in eis doceret. X, 1746.

Julianus ab Innocentio ordinatus, et in ejus communione quandiu vixit permansens, Coelestium et Pelagium damnavit. X, 1689. Pelagii et Coelestii sectator factus. X, 1684, 1686. Zosimi tractoriae subscribere recusans cum aliis deponitur. X, 1689. Monet ut nominatum designet, quosnam recte sentire confidit. X, 1690. Multi ab eo et sociis deficient. X, 1691. Juliani ab Occidente expulsi apud Imperatorem expostulatio. X, 1754. Juliani depositio confirmatur. X, 1760. Hic in episcopatum et Ecclesiae communionem irrepere molitus, a Xysto Leonis hortatu rejicitur. X, 1761. Duas sorores suis erroribus imbuunt, quid una earum illi objecerit. X, 1758. Eleemosyna indigentibus tempore famis praerogata, multos haeresi sociavit. X, 1737. Pelagiana capitula defendit: unde libri Augustini adversus ipsum, et ipsius adversus Augustinum. X, 1757. Injuriis et contumeliis magis membranas, quam ulla fidei recta ratione complevit. X, 1757. Tota inepti illius laboris summa. X, 1757. Illi quoque subnotationibus respondit Marius Mercator. X, 1737. Julianus conventus ut cum universa Ecclesia Pelagium et Coelestium damnet, decretat. X, 1758. Et epistolam ad Zosimum mittit, quam prius curat per totam Italiam circumferri. X, 1759. Quo doloso sensu omnes in Adam mori, omnes in Christo resurgere praedicet. X, 1738, 1739. Aut quomodo dicat Adam non soli sibi, sed generi humano obfuisse. X, 1738. Quomodo intelligat infantes non in eo statu esse, in quo fuit Adam ante praevocationem. X, 1738. Adam sive peccaret, sive non peccaret, moriturum fuisse, fatetur nulla firma ratione dici. X, 1758. Quibus sophismatis Romae usque est ad elevandam peccati ex Adam traditionem. X, 1759. In Cilicis errores suos spargit. X, 1759. Hinc pergit ad Theodosium Magistru-stenum. X, 1759. Inde rediens libros octo adversus Augustinum scribit. X, 1740. Theodorum, quem maxime laudat, in conventu Episcoporum etiam damnat. X, 1740. Juliani sententia a Beda ex ejus opusculis expressa cum illarum

refutatione. X, 1740. Julianus, ut videtur, auctore scriptus libellus fidei. X, 1752.

Juliani Pomerii excerpta. VI, 1050.

Julius episcopus ad Innocentium ab Africanis Conciliis destinatus. X, 1714.

Junius quare Brutus cognominatus. III, 2357.

Junius Quartus Consul. X, 1714, 1715. v. Palladius.

Junius exceptor. IX, 794.

Junonis Carnutensis Sermo. V, 2200.

Jurare prohibuit Salvator. III, 2411. Jurandi formula. IX, 783. Alia. IX, 784. Rursus alia. IX, 818.

Jus animae et carnis. V, 1916. Jure fori, non jure coeli. V, 2295.

Justificationis gratia. III, 2570. Quae opera rejiciantur a justificatione. X, 1655. Justificari nemo potest per sola naturalis rationis subsidia, aut divinae legis scita. X, 1745. Quomodo hinc Catholicos haeretici calumniantur. X, 1745. Justificatio per fidem Iesu Christi data est, datur, dabitur credentibus. X, 1657. Voluntatem nostram non expectat, sed praeparat Deus, ut a peccato purgemur. X, 1786. Justificat iniqui Deus non preventus humana voluntate. X, 1659. Justificando Deus gratis praevent quos per justitiam glorificare disponit. VI, 763, 767. Justos veteris Testamenti per laborem proprium et Christi fidem fuisse justificatos. X, 1734.

Justitia pro juris dicendi potestate. II, 1158. Justitia a jure dicendo intra duas partes contrarias. V, 1916. Justitia hominum magistra et gubernatrix. III, 2327. Res Dei est. III, 2327. Justitia remota regna efficiuntur latrocinia. VI, 1292. Justitiae rigore, ut de virga ferrea, corriguntur boni, confringuntur mali. III, 2121. Justitia nimia incurrit peccatum, temperata vero perfectos facit. III, 2226. Justitia Dei iniquis, sicut aegris oculis lux, odiosa. X, 1874.

Justitiae pulchritudo. VI, 994. Justitiae laus et qui ea tenenda. VI, 1258. Justitiae mandatum omnibus generale est. II, 1103, 1106. Justitia sola beatificare potest animam. VI, 850. Justitia pacem, et pax gaudium parit. V, 1917. Justitia Deum semper placatum, et injustitia offensum fuisse. VI, 1057. Justitia in nobis non regnante, dominatur iniquitas. X, 1818. Justitiam esurit, qui discere optat justitiam. V, 2317. Justitia non aliud est quam non peccare. V, 1863. Justitia tota haec est, virginitas, sacerdotium et martyrium. III, 2154. Justitia est omnis veritas. III, 2252. Justitia vera et perfecta. V, 1915. Justitia nec per naturam, nec per Legem est. X, 1887. Justitia infidelium falsa. X, 1796. Justitia Legis terrena, justitia fidei divina. III, 2412. Justitia vera non est nisi per Christum. V, 1796. Peccatum factum est relicto Deo: justitia non fit sine Deo. X, 1880. Justitia princeps Abel, et secundus post eum Enoch. III, 2134. Justitia nostra hic qualis sit. X, 1875. Justitia vera, quomodo in aliquibus perfecta et imperfecta. X, 1886. Justitia duplex munus. VI, 1050; X, 1867. Justitiam a pluribus amitti. X, 1854, 1856, 1848.

Justi in Scripturis unde appellati. X, 1693. Justus in alios esse nequit, qui in se ipsum est injustus. V, 1916. Justum nunc plurimis peccatoribus Deo esse cariorum. VI, 1057. Justos et perfectos esse plurimos vult Pelagius. X, 1702, 1703, 1706, 1707. Quo id sensu dicere liceat. X, 1703. Justi coronant Christum, sed ab eo ornantur. V, 2038. Justus quomodo accusator sui, et tamen justus sit. III, 2252. Jus i ut non sine peccatis minutis, ita indigent tribulatione purgari. V, 1771. Justorum minuta peccata tribulatione purgantur. V, 1771, 1844. Justorum afflictio non poena est criminis, sed virtutis examen. X, 1863. Justorum premia et labores. VI, 1063. Justorum labor magnus, mores tolerare contrarios. X, 1869.

Juvenam facere. V, 2004.

K.

Kenya. VII, 845.

Kalende. *Vide* Januarius.

L.

Laban diaboli, typum gessit. V, 1765.

Labor honestus est lectionis. V, 2524.

Labore manum quo damno Monachi plus solito occupantur. V, 2534. Labor piorum est exercitatio, non damnatio. X, 1882. Labor hic nullus est comparandus spei nostrae. X, 1881. Aut laboribus Christi. X, 1882. Laboris finis non erit, nisi diligatur quod non possit auferri. X, 1870.

Lacryma unde falsa. III, 2161. Lacrymas fundens ob temporalia, et non fundens ob peccata, culpabiliter durus est. VI, 1122. Lacryma amoris indicet. VI, 951. Hauriri jussu gratia ardenter postulat. VI, 951, 953. Lacrymae

contemplantium quid eis praestent. VI, 1000. Lacrymae Domini, gaudia mundi sunt. V, 1928. Lacrymae passionis Christi vicaria. VI, 1254.

Lactarius post hanc vitam sperat quod ad cibum et potum pertinet. VIII, 1218.

Laetitia inepta unde comprimitur. VI, 1101. *Vide* Gaurium.

Laetus notarius. IX, 870.

Laicorum excusatio, dum excitantur ad Scripturarum studium, aut ad ecclesias frequenter advenas. VI, 1060.

Laici, clericis, monachis aequaliter convenit fidem, spem, caritatem, humilitatem servare, ac penitentiam agere. VI, 1061.

Lamech non occidit Cain. VI, 2221.

Lampadius episcopus. IX, 787.

Lampadius Consul. X, 1792.

Lana et linum quid significant. V, 1831.

Laudileus Capitanus episcopus. VI, 817.

Lapides ex aqua. III, 2169. *Lapidum* acervus in testimonium planetus. VII, 815.

Lapidatus Diaconus, pro degradatus. IX, 793, 796.

Larvati. *Vide* Personati.

Lascivia semper iuncta est saturitati. V, 2026.

Latro qui ad dexteram Christi in cruce pendens paradisum meruerit, dicitur ipsum Christum in iEgyptum iugeret, a latronibus eripuisse. I, 1406. *Latro* et *latro*. V, 2070. *Latro* Christum de proprio blasphemavit, et de Dei Spiritu credidit. X, 1810. Ab Adam primis paradisi intravit. V, 2044, 2049. *Latronis* absolutio mundi spes est et consolatio. V, 2045. Hanc ille non sine causa meruit. V, 2044. *Latronis* fides extollitur. V, 2044, 2046, 2049, 2034. *Latro* confessor et martyr. V, 2044. *Doctor*. V, 2049, 2030. *Latronis* devotio imitanda. V, 2070. *Latronis* exemplum ne sit remissioris vitae occasio. V, 2046.

Latrocinia iniquorum iudicium. VI, 4292.

Latronum corrector Sathia. IX, 786.

Laurentius crucem Christi super caecorum oculos faciens, eos illuminabat. V, 2531. Hippolytum eademdem summi ad fidem Christi convertit. V, 2531. Grano sinapis comparatur. V, 1914. Flammas fidei calore non sentit. V, 1914. Igne ignis vinum restinguit. V, 2127. Coronari martyrii tempore pacis invenit. V, 2128. Quam ob causam cruciatus. V, 2128. *Laurentii* passio mundum illuminavit et inflammavit universum. V, 2127.

Laus hominis vera. VI, 872. *Laus* vana. VI, 876. *Laudis* humanae cupidi opera perditur. V, 1895. Sicut vera laus ornata, ita falsa castigat. V, 2116. *Laudem* cupere, dum negatur, si cuiquam facile est; difficile est ea non delectari, cum offertur. X, 1887. Nec valde gaudere debemus quando laudamur, nec contristari quando vituperamur. V, 2550. *Laudem* ac meritum virtutum, si haec a Deo donentur, auferri putant Pelagiani. X, 1823. Quam falso. X, 1823, 1827. Laudare se homini periculosum, non item Deo. X, 1845.

Laus uni Deo debetur. VI, 859. *Homini* ad laudandum Deum insufficientia. VI, 872. *Quis* cum recte laudet. VI, 872; X, 1865. *Laudandi* Dei cupidus, petit unde eum digne laudet. VI, 926, 927. *Laus* Dei qualis esse debeat. V, 1882. *Laudator* Deo non est, aut qui male vivit, aut qui quasi de suo bene vivit. V, 1847. *Aut* qui cum hoc se a Deo accepisse sciat, sibi tantum vult divitem Deum. V, 1847. *Laudis* sacrificium nemo offert malus. V, 1847. *Laudandus* Deus vita et lingua. V, 1848. *Laudandus* in ultionibus ut in beneficiis illius. X, 1865. *Laudes* Dei cum Beatis celebrandae. VI, 921. Non est laboriosa, sed amabilis servitus in Dei laudibus perpetuo assistere. V, 2156.

Lazarus et *Neporus* seu *Herodes* episcopi Gallicant. X, 1684, 1689. *Accusatores* Pelagii. X, 1798. *Eorum* litterae ad Alton adversus Coelestium misse. X, 1719. *Et* *Catharina* nemo delatae. X, 1711. *Lazarus* et *Herodes* sacerdotali loco et omni communi a Zosimo submoventur. X, 1720, 1721. *His* tamen datur, ut intra annum mensem veniant, ac praesentem Coelestium convincent. X, 1722. *Hi* dicuntur inobservatis ordinibus plebs clericorum contra traditam sacerdotia vindicasse, quibus se ipsi abdicaverint. X, 1720. 1721. *Vocantur* turbines Ecclesiae. X, 1721. *Erbescenda* factis et damnationibus nomina. X, 1722. *Lazarus* dicitur votus consuetudo criminandi innocentiam, idque gestis probatur. X, 1721.

Lectio quid sit. VI, 997. *Omnes* episcopi corpus. VI, 1002. *Lectionis* pie commendatio. V, 2019, 2020, 2022. *Ad* *lectionem* Scripturae hortatorius sermo. VI, 1359. *Lectionibus* divinis anima pascenda. VI, 1178. *Ab* *his* nemo excusatur, nec qui legere non novit. V, 2521, 2523. *Lectionem* divinam, quando noctes longae sunt, potest quod tribus noctibus legere vel audire. X, 2525. *Lectorem* assidue fructus. V, 2521. *Lectio* sola Math. xxv. in qua de iudicio sermo est, Christiano sufficere potest. V, 1897. *Lectio* sa-

cra, etiam rerum quae non ignorantur, nobis utilis et necessaria. III, 2564. *Legentes* incongrua non in culpam veniunt, sed sequentes. X, 1777. *Nec* vitio dari potest, nosse quod fugias. X, 1777. *Lectio* divina sic utendum, ut sit speculi vice. II, 1113. *Ut* immoderata jejunia, ita lectionis studium intemperans in reprehensionem cadit. II, 1113. *Lectio*nes canonice. VII, 855. *Lectio*nes in ecclesia stando audiebantur. V, 2319. *Lectio* pia refectiois tempore. IV, 2022.

Lector historiam miraculorum pronuntiat. VII, 842. *Lectores* habent Scripturas. IX, 794. *Multi* *multos* *codices* *produunt*. IX, 795. *Codice* *non* *vero* *prodit* *codices* *sex*. IX, 795.

Lectorius Comes. VII, 850.

Ledouis et *Malina* vicissitudo. III, 2159.

Legatus Carthagini. IX, 816.

Levellente castellum. IX, 803.

Lene corpus quid. I, 1434.

Lenitate salva poenas de peccatoribus a sanctis viris sumptas esse. V, 2265.

Leo episcopus. IX, 816, 827.

Leo Papa. VI, 990. *Ferventi* zelo contra Pelagianos depugnat. X, 1684. *Adhuc* *diaconus* irritos facit dolores Juliani conatus. X, 1761. *Duae* *ejus* *epistolae* *ad* *coercendos* *Pelagianos*. X, 1761. *Item* *sententia* *de* *Pelagianis* *conversis* *recipiendis*. X, 1750. *Leonis* *Sermo* *de* *Epiphania*. V, 2008. *Alius* *de* *Qua* *tragesima*. V, 2052.

Leo *regrotans* *simiam* *querit*, *qua* *devorata* *convalescit*. VI, 1558. *Leonum* *rugitus* *ceteris* *animantibus* *terribilis*. VI, 1255.

Leontius. IX, 800, 801, 858.

Leontius Galliarum episcopus. X, 1735.

Leontius monachus in causa fidei Romam directus. X, 1772, 1776.

Leporius monachus, ac postea presbyter, Pelagii in Galliis praecipuus discipulus errorem magnifice condemnat. X, 1752.

Letaniarum tres dies regulariter in toto mundo celebrat Ecclesia. V, 2076. *Dies* *sunt* *animae* *medicinales*. V, 2076. *Qualiter* *sint* *celebrandi*. V, 2077, 2078.

Leucii *acta*. VIII, 1141. *sub* *nomine* *Apostolorum* *scripta*. VIII, 1150.

Levita interpretatur, assumptus. VI, 1216.

Lex a lectione dicta est. III, 2595. *Legis* tripartita intelligentia. III, 2595. *Legis* *imago* *nunc* *est*, *in* *futuro* *iudicio* *erit* *veritas*. III, 2554. *Lex* *qua* *se* *ipsam* *mollire* *non* *potest*, *a* *nobis* *mitiganda* *est* *ut* *possit* *prodesse*. III, 2226. *Lex* *Dei* *secundum* *naturam* *est*. X, 1830. *Qui* *naturaliter*, *nec* *tamen* *sine* *gratia*, *quae* *legis* *sunt* *lumi*. X, 1880. *Legis* *divinae* *meditatio* *demonibus* *ad* *nos* *aditum* *non* *permittit*. III, 2551, 2558. *Lex* *Dei* *et* *lege* *diabolus* *repugnans* *medius* *homo* *est*. III, 2409. *Lex* *Dei*, *regalis* *via*. VI, 1088. *Sine* *lege* *esse*, *est* *esse* *sine* *Christo*. VI, 1088. *Lex* *naturalis* *ubi* *evanuit*, *non* *penitus* *oblitterata*, *sed* *maxima* *carens* *autoritate*, *scribenda* *tuit*. III, 2219.

Lex *Moyse* *arbore* *scientiae* *boni* *et* *mali* *significata*. III, 2520. *Item* *Elisai* *baculo*. V, 1999. *Data* *est* *Dominico* *die*. III, 2289. *Feria* *quarta*. III, 2289. *Lex* *a* *tota* *Trinitate* *data*. VI, 772. *Cur* *data*. X, 1887. *Quid* *praestet*. X, 1805. *Homines* *ad* *suscipiendum* *Christum* *preparavit*. III, 2534. *Lex* *Christum* *non* *intelligitur* *aqua*. *alio* *vinum*. V, 1921. *Legis* *et* *nucis* *comparatio*. V, 1805. *Legis* *litteram* *aqua* *amara* *significavit*. V, 1795. *Sapientia* *litteram* *vite* *unde* *dulcescit*. V, 1794. *Legis* *littera* *quomodo* *occidit*. X, 1880. *Per* *Legem* *cognitio* *peccati*, *non* *de* *peccato* *victoria*. X, 1612. *Legis* *accessu* *peccatores* *plus* *fiunt* *rei*. III, 2226. *Lex* *manifestior* *plus* *facit* *reum*. III, 2567. *Lex* *quomodo* *sancti* *et* *boni*, *si* *non* *occurrit*. III, 2402. *Lex* *etsi* *pubendo* *non* *juvat*, *sua* *tamen* *sanctitate* *et* *iustitia* *malum* *esse* *concupiscentiam* *ostendit*. X, 1642. *Lex* *data* *ut* *gratia* *quereretur*; *gratia* *data* *ut* *lex* *impleretur*. X, 1805. *Lex* *vetus* *ad* *vincendum* *reprobos* *est*, *postea* *et* *vincendum* *reprobos*. *Lex* *nova* *in* *re* *clara* *est*, *postea* *et* *in* *vindicavit*. III, 2505. *Haec* *vindicavit*, *non* *contemtu* *tu* *duretur*; *illa* *ignovit*, *non* *videretur* *crudelis*. III, 2505. *Legis* *novae* *uberior* *gratia*. III, 2505, 2506. *Legem* *Evangelio* *exaequant* *Coelestius* *et* *Pelagius*. X, 1690. *Legi* *Evangelium* *preferri* *Pelagius* *indigne* *fert*. X, 1704. *Legem* *ad* *regnum* *coelorum* *se* *intere* *sunt* *Evangelium* *Coelestius* *docuit*. X, 1681, 1682, 1687, 1690. *Et* *Pelagius*. X, 1704. *Legis* *consummator*. VI, 1057. *Legem* *mutatam* *esse*. V, 1999. *Lex* *fracta*, *Judaorum* *reprobatorem*; *iterata*, *populi* *alterius* *electionem* *significavit*. III, 2222. *Lex* *usque* *ad* *hunc* *diem*, *sed* *postea* *Christo* *et* *discipulis* *ex* *dispensatione* *observata*. III, 2236. *Quatenus* *cessavit*. III, 2236. *Lex* *ad* *Christum* *adventum* *absoluta* *non* *perit*, *sed* *prodit*. V, 1919.

Lex *membrum* *qui* *utilis*, *qui* *mala*. V, 1944. *Lex* *est*

peccati cui omnes homines atque ulla exceptione subiunguntur. V, 1941. Lex peccati stimulus, prohibendo et non auterendo. X, 1642.

Leges inter arma non silent. VIII, 1108.

Leges publicae, pro christis publicis. IX, 851.

Liber vitae. VI, 1041. Tribus modis in eo quis scribitur. VI, 1041.

Liberi sacra inhonesta et fororis plena. III, 2344. Hic cum Priapo semper depictus. III, 2344.

Liberius. IX, 787.

Liberius praefectus et patricius in Arausica civitate basilicam construxit. X, 1785.

Libertas intellectualibus spiritibus cur a Deo concessa. VI, 763. Sic eis est data, ut et illam habere et perdere possent, sed non valerent resumere. VI, 763. Quod probant angeli lapsi. VI, 763. Libertas hominis. V, 1873, 1873, 1878. Evincitur ex praeceptis ei datis, et ex poenis ob iussa neglecta eidem inflictis. VIII, 1142. Item ex futuro iudicio. VIII, 1142. Naturae necessitate, non voluntate qui aliquid facit, nec laudandus est, nec culpandus. III, 2217. Liberos non solum carnis, sed et animi motus nos non habere. Apostolus et experientia docent. X, 1743.

Libertate illa Deus omnia praescit. VI, 993. Nullam voluntati necessitatem infert Dei praescientia, adeoque nec praedestinatio. X, 1848. Possibilitatem boni non Deus peccatori, sed peccator ipse sibi aufert. X, 1848. Libertatem propriam ac nostram Adamus vendidit. V, 1944. Libertas propria per peccatum amissa. X, 1773. Libertatem, quam libertate perdidit homo, nisi Christo liberante non recipit. X, 1846. Libertas mala ex voluntatis est defectu, bona ex liberatoris auxilio. X, 1814. Libertas falsa, ut vera et Christiana fieret, indiguit liberatore. X, 1774. Nec invitatos ad ingenuitatem libertatem revocare debuit conditor noster. V, 1943. Libertas ex superbiam dejecta, instauratur per gratiam reparata. X, 1769. Libertatis pristinae statum nobis Christus reformavit. X, 1738. Libertatis reformatae subsequendos auctores. X, 1770. Libertas vera. VI, 752.

Liber. Bonus est liber etiamsi serviat. X, 1865. Libera semper est apud Deum servitus, cui non necessitas servit, sed caritas. X, 1869. Voluntas delectatione affecta, fide mundata, spe erecta, caritate accensa, liberalem suscipit servitutem, et servilem abijcit libertatem. X, 1828.

Liberum arbitrium quid sit, et unde dictum sit. X, 1625. Est rei sibi placitae spontaneus appetitus. X, 1813. Liberi arbitrii facultas diversam facit Verbi Dei participationem. VIII, 1190. Liber in primi hominis arbitrium qui fabri actum. V, 2214. Quid poterat in eo ante la. sum. X, 1771, 1773. Solus protoplastas ante culpam sufficiens fuit per liberum arbitrium impleat quod vult. I. X, 1621. Possibilitatis bonum tunc habuit. X, 1621, 1625. Sed per eum, amansit. X, 1621, 1625, 1628, 1629. In primo homine patuit quid hominis arbitrium valeret ad mortem. X, 1880. Liberum arbitrium in Adam summi, in nostris infirmum, in iure gratia sublevaritur. X, 1783. Liberum arbitrium primi hominis peccato laesum. X, 1813. Vitium est et infirmum. X, 1786. Nobis restat vulneratum et claudum. X, 1621, 1828. Quod gratiae gratuitae medicamento egeat. X, 1622. Quantum fuerit inclinatum et attenuatum. X, 1789. Libero arbitrio vitio, nihil per se valet homo inire; ut pericere quod Deo placeat. X, 1623, 1651. Homo per se labi, per se non valet resurgere. X, 1622. Ad peccandum abundat propria facultate, at ad agendum bonum non sibi sufficit, nisi a Deo iustificetur. X, 1869. Libero arbitrio solo carnis concupiscentias vincere homo non potest. X, 1613. Necessitas est ut quo auxiliante virtutis, eo iterum non adjuvante vincatur. X, 1737. Liberum arbitrium nunc valet ad discernenda et desideranda quae secundum saeculum sunt, non quae secundum Deum. X, 1625, 1772. Sine gratia nullo modo idoneum est ad eligendum aut concupiscendum bonum. X, 1812. Nihil Deo deservente ad virtutem potest, ad peccandum sibi sufficit. X, 1671, 1672, 1673, 1675. Frustra o iudicatur: Non credendus est Deus talem fecisse hominem, qui nec velit unquam nec possit bonum. X, 1815. Libero arbitrio non suppetit facultas per se recipiendi quod perdidit. X, 1840. In primo homine amissum non potest reddi, nisi a quo potuit dari. X, 1787.

Liberum arbitrium quomodo tollant Manichaeus et Jovinianus. V, 2183. Quomodo confutatur Pelagius. V, 2185. Liberi arbitrii extollentia. II, 1104. Non alia nobis causa benefaciendi difficultatem facit, quam longa consuetudo vitiorum. II, 1104. Liberum arbitrium frustra extollit Julianus. X, 1743. Qui ei subijcit omnes animi motus, sola genitali voluptate excepta. X, 1743. Cassianus libero arbitrio non solum voluntatem, sed et possibilitatem boni adscribit. X, 1813. Ac negat id ei solum adscribendum quod malum est. X, 1815. Liberi arbitrii vigore Jobi exemplo quomodo statuere conetur idem Cassianus. X, 1821. Quam inane. X, 1827. Liberi arbitrii sine gratia

vires frustra exemplo Cornelii commendantur. X, 1796; Liberi arbitrii infirmitatem ac virtutem in quo ponat Genadius. VI, 814; VIII, 1216, 1218.

Liberum arbitrium nihil esse aut non esse perperam dicitur. X, 1836, 1841. Liberum arbitrium quisquis negaverit, catholicus non est. X, 1631. Libero voluntatis arbitrio, et non quadam naturae necessitate, homo agere ostenditur ex data lege. III, 2347. Ex laude bonorum et vituperatione malorum. III, 2317. Ex eorumdem mercede et poena. III, 2318. Ex eo quod non est quisquam aut semper bonus aut semper malus. III, 2318. Item ex eo quod libubula querit, qui contra legem agit. III, 2318. Ex voluntatis iudicio, quo pluri a vitiis ad iustitiam conversi sunt. III, 2318. Ex subiectione demonum, et ex orationis commendatione. III, 2338. Ex iis quae Christus fidei hominum concessit. III, 2338. Liberum arbitrium ex concupiscentiae pugna adstruitur. III, 2409. Liberi arbitrii exemplum in Balaam. V, 1810. Libero arbitrio quisque se malo subijcit, nec ad id natura cogitur. VI, 1126. Libere quisque potest tenere gratiam, et ea retenta vitare culpam. VI, 1126. In potestate hominis est diabolo consentire. V, 2215. A dextris est praecipiens Deus, a sinistris seducens diabolus, homo in medio constitutus. V, 2215.

Liberum arbitrium manet in natura, sed qualitate et conditione per Christum mutatur. X, 1827. Quid sit autem quam illustretur ac liberetur, quid post. X, 1836. Antegratiam in homine est, sed non bonum. X, 1780. Sic est sine gratia, sicut oculus sine lumine. X, 1780. Et sicut oculus semper indiget lumine ad videndum, ita et homo gratia ad bonum. X, 1780. Liberum arbitrium iumento, gratia sessori comparatur. X, 1632. Ita et liberum arbitrium et gratia peragit iter fidei. X, 1632. Posse habere fidem aut caritatem, naturae est hominum; habere autem, gratiae fidelium. X, 1887. Liberum arbitrium corroboratio vocantis obedit, cum in illo gratia Dei affectum credendi obediendi generavit. X, 1796. Cum autem acceperit Spiritum Domini, erit in eo libertas ad capeunda praecepta. X, 1630. Quomodo credentis et non credentis alia causa sit. X, 1630. Liberum arbitrium ideo dicimus bonae voluntatis affectum fideique principium operante gratia concepisse, ut per haec quae illi nullo merito praecedente donata sunt, ea quae operatio sunt promissa mereatur; ab illo semper petens posse aliquid boni facere qui ait, *sine me nihil potestis facere*. X, 1821. Liberi arbitrii quae opera ad justificationem probentur, quae rejiciantur. X, 1636. In libero arbitrio ita operatur Deus, ut omnis bonae voluntatis motus ex Deo sit. X, 1758, 1759.

Libero arbitrio per gratiam nihil relinqui inepte dicunt. X, 1800. Liberum est arbitrium, etiamsi divino egeat auxilio. X, 1709, 1710. Quomodo Dei donis non auferatur. X, 1804, 1827. Quomodo ei non officiat Dei adiutorium. X, 1751. Liberum arbitrium Dei munere non auferitur, sed liberatur. X, 1739, 1776, 1797. Gratia Dei vere fit liberum. X, 1712. Non auferitur voluntas, cum Spiritu Dei formatur, regitur, ordinatur, imbutur. X, 1809. Cur. X, 1811. Liberum arbitrium destruitur, qui eo abutuntur adversus beneficium largitoris, non qui ad eum semper recurrunt. X, 1694.

Liberi arbitrii quis rectus usus. VII, 732. Nemo eo bene utitur nisi per Christum. X, 1757. Libera voluntas nihil melius agere potest, quam ut illi se commendet, qui mala agere non potest. X, 1886. Liberum arbitrium nostrum Christi vulnere curatur ac reformatur. X, 1623. Quomodo. X, 1625. Ne quidem liberatum ipsum sibi sufficit ut in bono permanere possit. X, 1797, 1798. Necdum tam perfecta utitur sanitate, ut medici sui ope non egeat. X, 1800. Indiget ut Christi gratia agendo, spirando, auxiliando et usque in finem praecedendo illud servet. X, 1801. Ne libero arbitrio videretur stare Petrus qui de se magna promiserat, permissus est periclitari. X, 1798. Voluntatis humanae stabilimenta sunt opulationes divinae gratiae. X, 1827.

Libido a libendo. X, 1640. In bono libitu libido dici non potest, sed tantum in malo. X, 1640. Libido Pelagianis est naturale bonum, et nihil in ea pudendum. X, 1639. Iphis publice laudatur. X, 1640, 1644, 1648. Quatenus naturale malum dici et credi debeat. X, 1644. Malum esse probatur ex verbis Apostoli. X, 1646. Libido si damnetur, aunt Pelagianus, damnabuntur et nuptiae. X, 1644. Libido venialis est in conjugatis, malo bene utilis. X, 1645, 1649. damnabilis est in adulteris et fornicatoribus, malo male utilis. X, 1646. Libidinis auctor, non Deus, sed diabolus, praecedente hominis peccato. X, 1648. Homo ex homine, si non peccasset, absque libidine, per concubium voluntarium procreatus fuisset. X, 1646. Libidinem parentis in posteros tamquam peccati sui testimonium hereditario jure transmiserunt. X, 1645. A libidine quid patitur homo. X, 1641. Libido dici potest malum universae terrae. V, 2302. Quomodo hominem ad mortem trahit, nisi succurrat gratiae antidotum. X, 1639. Libido dolorem concipit,

peccatum parituri, generat mortem. X, 1644. Libidinem spe penitentiae implere quam stultum sit. V, 2502.

Libidinis incentivis qui resistendum. I, 1459, 1460. Illam refragare non valet voluntas singularis, nisi Christi gratia subveniat. X, 1647. Contra libidinem pugnavit omnes Sancti, de gratia confidentes, et corpus suum castigantes. X, 1641. Libido vince da est fugiendo. V, 2501. Libidinosae cogitationes sine cora rejiciendae. V, 2545. Libido nihil nocere, si statim; at si post moras, non sine plaga excutit, carbonum ignis exemplo ostenditur. V, 2505. Inanis timor eorum, qui ne carnis maceratione in languorem incidant, metuant. I, 1461. Libidinis nullum tam efficax medicamentum, quam mors Redemptoris. VI, 961.

Liburnicae naves. III, 2197.

Liboris ducenarius. IX, 816, 827.

Libyae centum urbes famoso terrae motu corruerunt. III, 2194.

Licinius et Constantinus Caesares Christianam religionem coli volunt. IX, 784.

Lidde, quae est Diospolis. VII, 815.

Ligamina collo non a, pendere, etiamsi a clericis fiant, aut divinas lectiones continent. VI, 1172.

Linea corpus non est. VI, 751.

Lingua Hebraea aut prima fuit, aut ex multis aptata. III, 2524. Rationi consentaneum fuit, ut Moyses prima lingua uteretur. III, 2524. Linguae tot fuerunt, quot homines a constructi. ne turris in varias regiones dispersi. III, 2524. Linguarum divisio, justa tumoris poena. III, 2160. Per hanc Scripturarum mysterium ad maturum tempus in uno populo manit. III, 2160. Linguae in septuaginta duas divisa esse plurimi consentiunt. III, 2160. Apostolica humilitas Spiritus sancti munere collegit, quod praesumptio dispererat. III, 2160. Linguis omnibus modo loquitur unitas Ecclesiae. V, 2091. Lingua dolosa est adulantis non minus quam detrahentis. VI, 1287. Linguae refrugendae necessitas. VI, 1239. Linguae custodia. VI, 1062.

Lini similitudine, quomodo mores instituendi sint, declaratur. I, 1465. Vide Lana.

Lites in plateis vel in atriis basilicarum. V, 2279. In ecclesiis. V, 2238, 2241. In festivitibus saeculorum. V, 2275. Litigiosus homo, pestilentia. V, 1966. Lite cedens, tempus redimit. V, 1966. Hoc pauci agunt, pauci ferunt. V, 1966.

Littera quid sit. I, 1410. Litterae vocales, semivocales, mutes. I, 1583.

Litterae ecclesiasticae communicatoriae. IX, 787.

Livania vidua. X, 1690.

Locus quid sit. VI, 1022. Locale omne, corpus est. VI, 743. Locus non facit sanctos. VI, 1282. Si aliud amas, aliud amabas, non ibi es ubi eras. X, 1890. Locus Domini est, ubi apparet. III, 1555. Loca sancta. VII, 805. Loca tantum duo sunt post hanc vitam, nec est tertius. V, 2508; X, 1654.

Locusta una acie ordinatum ducit exercitum. V, 1782.

Logice opus. VI, 808.

Longinus aperuit latus Christi. VI, 961.

Loqui quid sit. I, 1410. Loquitur Deus omni homini nunc operanti. V, 1824. Qui loquuntur alieno spiritu a, datur, adfuit cum loquuntur, nesciunt quid loquuntur. III, 2472. Bene loqui, et inde vivere, nihil aliud est, quam sua se voce dammare. X, 1859. Loquenti asine Balaam. III, 2472. Loquitur mula. VII, 822.

Lotio superstitiosa in festivitate S. Joannis Baptiste. V, 2268. Vide Pes.

Lucernarii hora. VI, 1256.

Luciani epistole de Reliquiis S. Stephani duplex versio. VII, 807.

Luceanus episcopus. Carthag. IX, 776.

Luceanus episcopus. Donatista. IX, 778, 790, 805.

Lucanus diaconus. IX, 797, 798.

Luciferiani animas cum corporibus per coitum seminatatas volunt. VI, 814; VIII, 1216.

Lucilla quadringenti folles, unde conjuratio et schisma. IX, 795. Nihil inde pauperes acceperunt. IX, 798.

Lucrum injustum nemo habet sine justo damno. V, 1785.

Luctus funebris. VI, 1159. Luctus mortuorum inutilis, nec perfructus ostenditur. VI, 1159. Praeceptum eos non lugendi. VI, 1164. Luctus clericorum, restringitur. VI, 1166. Luctus ergo vestes nigras delere divina est a Christiano. VI, 1166. Lugentes solandi modus per crapulam. VI, 1107. Lugere nihil justus debet, quam amarum perditio. VI, 1098.

Lucus arboris. V, 1744.

Ludes ad totum terrarum exemplum. II, 1445, 1444. Ludentium luxuriose aliter humanitatem rapientes, per carcerum et poenitentiae. V, 2022, 2091.

Lugum, horreum. VI, 890.

Luna quarta decima in principio facta est. III, 2517, 2519. Facta est mane. III, 2522. Luna sole stante sub Josue, vel revertente sub Ezechia, pariter stetit vel revertit. III, 2175, 2187. Circa unam superstitionis observationes. VI, 1172. Luna si quando obscuratur, clamoribus velut a maleficiis aliqui se defensare confidunt. V, 2259. Lunae cultores. III, 2278. Lunae dies computant, non illam excolunt Christiani. III, 2278.

Luncianaria sanctis locis exhibere. VI, 1471.

Lupercianus episcopus. X, 1790.

Lupus Trecentis. X, 1735.

Lux divina quae cogitanda. VI, 1012. Lux increata hic a nemine conspicit valet: a quibus quodam modo cernatur. VI, 922. Lucis invisibilis praestantia et necessitas. VI, 867, 878. Ejus augmentum postulat. VI, 895. Lux interior hominis quantum pendeat a Dei praesentia. X, 1885.

Luxuria quid. VI, 1089. Luxuriantis animae frenum quoddam est corpus exhaustum. V, 2050.

Lysias (Rhetor). I, 1448.

M.

Macarius. IX, 800, 801, 805, 858. Adversus Donatistarum violentiam se munire cogitur. IX, 800.

Macedonius in Trinitate admittit quid extraneum aut officiale alteri. VIII, 1214.

Macedonius. X, 1735.

Machabeorum libri in divinum canonem non recepti. III, 2192. Machabeorum II. liber Scripturis accensetur. X, 1755.

Macharius monachus. VI, 1104.

Macrobius, episcopus Donatista. IX, 805.

Magistrum unum esse. VI, 1024. Magistros nostros vocat Coelestinus Papa sanctos Patres. X, 1737. Necnon omnes episcopos. X, 1736.

Magistratus. IX, 780, 807. Magistratus suppleto anno omnes actus suos donum suum tulit. IX, 781.

Magnificare dicitur duobus modis. V, 2151. Cantici Magnificat expositio. VI, 1157.

Magona, Minoricae oppidum. VII, 825. Ibi Reliquiae S. Stephani ab Orosio collocatae. VII, 825.

Magi majores suos in avium substantia saecula pervolasse fabulantes. III, 2164. Magica miracula. VI, 726.

Magi primitiae Gentium. V, 2005, 2008. De extrema Aethiopiae parte. V, 2150. Dicuntur reges. VI, 1518. Tres reges. V, 2018. Magi astrorum cursum non malevolentia, ceclabantur. III, 2258. Traditione a Balam accepit regem Judaeorum natum intellexerunt. III, 2258. Magos de terra sua usque Jerusalem stella duce perrexisse qui existant, Evangelio id firmare non possunt. III, 2194. Quid haec stella, an stella similitudo, an Angelus, an Spiritus sanctus. III, 2194. Sidus illud novum et singulare fuit. V, 2005. Biennio ante Christum natum apparuit. V, 2006, 2007. Magi Deum esse cognoverunt cui astra serviebant. V, 2015. Magis alia revelatione indicatum est, quod sideris luce tacite signabatur. V, 2005, 2008. Magorum munera quid significant. V, 2007, 2012, 2014, 2015, 2018. Eos in numeribus imitari quomodo debeamus. V, 2007, 2015, 2014, 2015, 2018.

Magnum conjuratione actus episcopos. IX, 795. Quis fuerit, et a quibus ordinatus. IX, 775, 776. Ordinatus est a Silvano traditore. IX, 735. Illius ordinatoris fuerunt schismatici auctores. IX, 775. Majorini pars libellum duplicem criminum Caeciliani Andino tradit. IX, 778.

Malagma. V, 1759, 1788, 2219, 2548.

Malaxatio emplastri. V, 2202, 2205.

Maledictiones in Scripturis non optantis, sed praedicationis animo proferuntur. V, 2510.

Maleficia varia carpuntur. V, 2238, 2268.

Malina et Ledo. III, 2459.

Malum non est natura aut substantia. VI, 1018; VIII, 1142; X, 1874, 1878. Sed vel peccatum, vel poena. VI, 1142. Mali naturaliter diabolus, quia nascuntur in peccato. VIII, 1142. Diabolus non est natura malus. III, 2217. Nihil in opere Dei malum. III, 2215. Malum abusive dicitur venenum, etc. III, 2215. Male nulla res ex natura, sed ex malorum. V, 1757. Malum non est qui amat, nec quod amat, nec amor quo amat, sed quod male amat. VI, 845. Malum omne natura non est, sed accidet defectu boni. X, 1659. Est privatio boni. VI, 775, 868. Privatio Verbi. VI, 808. Nihil est. VI, 868. Nihil aliud est nisi praevicatio boni, dum aut inchoata praevicantur, aut concessa laetantur. III, 2215. Duplex est. VI, 775. Mali auctor et inventor diabolus. VIII, 1218. Medium naturae auctor est, non potest esse sine bono. VI, 758. Quomodo ordinatur. VI, 1018. Mali experimento evidenter sit notitia boni. VI, 750, 752. Malum pati quid sit. VI, 1020. Quidquid hic patitur, si potest vinci, tolerabile est, si non potest, procul quoniam optis est.

sequendo. X, 1882. Malum pati, et Malum esse: multum distat. V, 2135. Malum cavere non sufficit, nisi fiat et bonum. VI, 1040. Mala lide superare possumus, non legere. V, 272. Ab omni malo liberamur, cum a diabolo et angelis ejus separamur. VI, 1070. Malum summum. X, 1872.

Mali sunt ariet et mallet, flagella et scutellæ diaboli. V, 1773. Malorum prosperitas quatuor timentia. V, 2722. Malos a bonis discedere non est mirum. IV, 792. Malorum cum bonis in omni professione est permixtio. VI, 777. Quatenus illi utiliter tolerantur. VI, 777. Malorum tolerantia in Ecclesia semper usitata. IX, 825. A malis secedendum mente, non carne; operibus, non corporibus. IX, 769. Non homines, sed hominum fugienda iniquitas. X, 1868. Malorum interitum optare quam iniquum sit. X, 2251. Agit Deus ut nec mali sibi modum sit. X, 1860. Illi bonis quomodo serviant. V, 1759. Certus sibi nocent quam bonis. V, 1759. Sunt velut torcularia quibus boni tamquam uvæ et olivæ prestantur. V, 2249.

Mammarius, presbyter. IX, 790.

Manichæus, III, 2132.

Mandata Dei scrutari nisi quieta mens non potest. X, 1861. Alia sunt communia, alia specialia. VI, 1216. Alia prohibent male, alia imperant bene. II, 1499. Mandata ejusecumque continentis, præcedentis injuria est. II, 1499. Et universa generaliter continentur, non eam se, sed in his majestas imperantis aspicienda est. II, 1499. Mandatis suis Deus ex benignitate et premia et minas adjecit. V, 2244. Mandatum Dei si timore fit perare, non amore justitiæ, serviliter fit, non liberaliter; et ideo nec fit. X, 1880. Mandata Dei facilia et possibilia quo sensu Pelagiani diceant, quo sensu Paulus. X, 1694, 1705, 1704.

Mandatum vocatur lotus pedum. VI, 1212.

Manichæus foris Ecclesiam exortus. IX, 766. Se genium Spiritus sancti esse jecit. VIII, 1146. Ljus liber Thesauri. VIII, 1141, 1145. Thesaurus est omnium impudendum. VIII, 1149. Epistola fundamenti. VIII, 1141, 1147, caput est omnium vanarum fabularum. Manichæus dicit duas esse naturas, unam bonam quæ fecit mundum, alteram malam de qua mundus factus est. VIII, 1153. Inducit principem gentis tenebrarum adversarium Deo pariterque ingentium. VIII, 1141. Si ingentis est, natura mali in multis convenit cum Deo. VIII, 1141. Manichæus ait regna Dei non posse concipi, et tamen inducit Deum timentem ne concipiantur. VIII, 1145. Partem substantiæ suæ a Deo datam dicit, quæ per omnia corpora permixta, revocari tota in quaest. VIII, 1145, 1144. Quam turpes et infames excogit injus partis liberandæ modos. VIII, 1144. Hæc pars est in calamitatibus, in captivitate, in subjectione. VIII, 1144, 1147. Deus est in luctu. VIII, 1145, 1144. Ipsi Deo ex necessitate et in sua substantia deoratus atque cunctis est, ubi ex parte tenetur, et ex parte in globo semper tenebatur. VIII, 1148. Quod refellitur. VIII, 1153. Manichæus Christum in carne venisse nescit. III, 2287. Ait, si caro erat Christo, virgo non fuit; si virgo peperit, phantasma fuit. V, 2197. Refellitur. V, 2197. Dicit principem tenebrarum cum sociis suis a Judeis passum ac crucifixum esse. VIII, 1147. Dicit Christum quotidie nasci, pati, mori, in cucurbitis, in porris, etc. VIII, 1148. Sic modo passionibus dominum, nunc passionibus olerum vult homines a peccatis liberari. VIII, 1148. Partem Dei in fructibus et herbis terræ principium, medietatem ac finem suum nosse dicit, in carne autem esse stultum; ideoque hominibus missum esse magistrum, non melioribus. VIII, 1149. Discipuli ejus tales dicunt esse animas porcorum, quales hominum. VIII, 1149. Manichæus docuit carnem nostram ex bono et malo compactam. VIII, 1220. Damnat primas nuptias. V, 2185. Nuptiarum aditus intercludit, et promiscue convenire hortatur. III, 2266, 2267. Dicit hominem non posse peccatum vitare. V, 2185. Dicit Electos suos, nec si velint, posse peccare. X, 1695. Illius de libero arbitrio sententia rejicitur. X, 1625.

Manichæorum duo principia. X, 1755. Manichæus non potuit non fieri animas propria voluntate peccasse. VIII, 1141.

Manichæus Hibernicus. III, 2176.

Manichæi hoc nomine gaudent vocari. III, 2581. Pro exstantibus non exstantia, pro principalibus consecuta, pro contrariis videntur affirmare communia. VIII, 1170. Deum faciunt corruptibilem, timidum, ignorantem plenum, crudellem, malum, temerarium, etc. VIII, 1152. Huic opposita fides catholica. VIII, 1152. Manichæi dicunt Deum non potuisse mundum concipere nisi necessitate, ac nisi a materia ingentia adiutum. VIII, 1151. Duo asserunt principia, et ex bono animam, ex malo carnem esse. X, 1755. Manichæi volunt animam esse de substantia Dei. VIII, 1207. Sese Deum omnipotentem dicunt, cum animas suas affirmant partes Dei. VIII, 1146, 1155. Dicunt a satana hominem factum, non mundum istum. III, 2218. Negant liberari animæ voluntatem. VIII, 1142. In gentem tenebrarum pec-

cata regerunt. V, 2215, 2214. Quam absurde dicant, *Non peccamus nos, hoc est animæ lucis*. VIII, 1154. Quam absurde doceant animas peccatrices damnari ad custodiam globi, ut divinis regni securitas comparetur. VIII, 1151, 1154. Soli isti genua flectunt. VIII, 1146. Cum æstuant esse Christum. VIII, 1120. Christum tantum Deum non h. minem esse volunt. V, 1835. Cur. VIII, 1101. Dicunt sic Christo fuisse corpus, sicut Angelis cum apparuerunt. VIII, 1145. Timor eorum, ne in Virginis utero coinquinatus fuisset, refellitur. VIII, 1146. Manichæi resurrectionem carnis negant. VIII, 1151. Animarum liberationem quomodo explicent. III, 2581. Eis demonstratur, carnem esse opus Dei, non diaboli. V, 1937. Manichæi nuptias damnant, ac cibos malos aut mali causam credunt. VIII, 1219. Nuptias condemnantes, latenter immunditiæ student. III, 2581. Hoc proditum est edictis Imperatorum. III, 2581. Nuptiæ contra ipsos defenduntur. III, 2579. Manichæi negant stipem iniquis, cur. VI, 1227. Mendacio auctoritatem quomodo præstent. VIII, 1150. Abutuntur oculis, quibus Deus dicitur nescire. V, 1749. Scripturas, ut ipsis libet, recipiunt aut respuunt. VIII, 1145. Novum, non velus accipiunt Testamentum. VIII, 1106. Frustra. VIII, 1106. Testamentum novum, non velus, figurate accipi posse affirmant. VIII, 1150. Vetus Testamentum, quasi crudelitati faveat, blasphemant. V, 1826. Manichæorum argumenta contra legem. V, 1786, 1811, 1826. Forma quæ debeat hanc hæresim, qui corriguntur, anathemare. VIII, 1155. Qua cautela postea probandi, prius quam aut baptismus aut reconciliatio eis impertiatur. VIII, 1155. Forma epistolæ quam episcopus dat conversis, sive Auditoribus, sive Electis. VIII, 1156. Leges publicæ contra ipsos. VIII, 1154. Manichæorum nomine Pelagiani Catholicos infamant. X, 1745.

Manna quæ Angelorum panis. III, 2168. Cuique sapuit quod voluit. V, 1795, 1798. Dominica die dari cepit. V, 1794. Quid significet duplum sexto die colligendi præceptum. V, 1794. Quid vermes in eo ebullientes. V, 1795. Manna projiciat. V, 1794.

Manuina urbis Augusti. VII, 817.

Manua. VI, 1058.

Manuale. VI, 931.

Manus quis bene levat. V, 1797. Manuum impositione redintegrandi qui ab hæreticis sunt baptizati. VIII, 1217.

Marcellini gesta. IX, 772. Marcellini edictum quo locus et modus conferendi declaratur. IX, 819. Multa in eo commovent Donatistas. IX, 821. Nihil non placet Catholicis. IX, 821. Vide Flavianus.

Marcellini depositio confirmatur. X, 1700.

Marcellinus subdiaconus. X, 1725.

Marcellus Christi deitatis initium tribuit. VIII, 1214.

Marcellus vir illustris. X, 1790.

Marcianus in Christo vult esse tantum carnem ex carne. VIII, 1214.

Marciani Donatistæ sententia de traditoribus, thurificationis et schismaticis. IX, 774.

Marcion Deum facit moribus aut voluntate diversum. VIII, 1214. Duo inducit principia sibi ignota. VIII, 1217. Carnem Christi denegat. III, 2266, 2267. Eam dicit ex celo allatam. VIII, 1214. Egyptiorum somnia de mundi origine secutus est. III, 2218. Corpus a diabolo fabricatum, et animam credere quodam in has mundi partes lapsam esse putat. III, 2581. Post hanc vitam sperat nuptiarum copulam. VIII, 1218.

Marculus subdiac. IX, 794.

Marculus Donatista. IX, 801.

Marcus. IX, 778.

Maria extra terminos antiquos crescere, senes adhuc viventes testes adhibentur. III, 2158. Maria æstus. III, 2158.

Maria cur mulier dicta. VIII, 1145. Ei mulieris nomen non convenire. V, 1925. Maria laudandæ nullus sufficit, etiam si omnium membra vertenterentur in linguas. V, 2150. Qui omni laude major est. V, 2150. Maria, terra reponitionis. V, 1799. Femina illa prophetica, quæ circumdata erat virum. V, 1985. Porta est clausa. V, 2107. Fenestra et scala cæli. V, 1991. Restauratrix feminarum. V, 1991. Restauratrix damnorum quæ Eva intulit. V, 2104. Totius humani generis decus, orbis domina, cæli regina, etc. I, 1465. Opere ac fide Christi fuit ministratrix. I, 1465; VI, 1146. Typum gessit Ecclesie. V, 1989. Apostolus inivit, per feminam nostrum genus oportuisse liberari. VIII, 1146. Marianus mundus suæ fidei obsidem Domino fecit. V, 1986, 2105. Per quam origo peccati extincta. V, 1983. Mariam de templo accepit Joseph. V, 2108. Maria dum desponsaretur fabro, cæli nupsit Architecto. V, 1987, 2406. Virginem potuisse parere negans Judæus, refellitur. V, 2197. De virginis conceptu propheta. V, 2104. Non poterat aliunde quam de Deo concepisse, quæ meruit Deum procreare. V, 2192.

Maria mater Domini. III, 2280. Nurus Domini et sponsa

ruit, ut Christus in habitu hominis frequenter apparuit. III, 2329. Spiritus sanctus est, tertia persona, unus cum Christo naturæ, unus dispensationis. III, 2529. Christus est sacerdos summus, Melchisedech secundus. III, 2529. Ille ac mos improbat, quo in oblatione summus vocatur. III, 2529. Eum sine patre et sine matre quomodo interpretentur alii. III, 2528.

Melchisedech sperant terrena et transitoria in repromissionibus Dei. VIII, 1218.

Melito corporeum omne a Deo non rejicit. VIII, 1214.

Memploniensis locus. VII, 857, 851.

Memor sanctæ recordationis episcopus. X, 1758.

Memoria. VI, 786, 807. omnium rerum thesaurus et custos. VI, 805. Similis est ventri pecoris. V, 2550.

Memoria Piscatoris. V, 2127. *Memoriæ* duorum Apostolorum Romæ. IX, 805. *Memoriis* sanctorum communicare quid. IX, 805. Illic offerre. IX, 805. *Memoriæ* fenestella. VII, 840. Seu ostium. VII, 847.

Memoris presbyter. IX, 794.

Mendacius. IX, 789. Quid finxerit, ne thurificasse probaretur. IX, 774.

Mendacium natura ipsa judicante odiosum. I, 1412. Non minimum esse peccatum. VI, 1185. *Mendacium* non est negare sibi esse, ac non indicare quod obsit querenti. III, 2110. *Mendacium* est omne peccatum. X, 1871. Nemo habet de suo nisi mendacium et peccatum. X, 1788, 1887. *Mendax* omnis sine maligno spiritu esse non potest. V, 2518. *Mendacium* labor. IX, 1865. *Mentientis* sive simpliciter verbo, sive artificioso ingenio, unum est crimen, eadem poena. VI, 1101.

Mens a *mensura*. VI, 786. Quid omnia esse dicatur. VI, 786. *Mens* ab eo quod emineat. VI, 786, 804. Nulla interposita natura ab ipsa veritate formatur. VI, 786. *Mens* animæ speculum. VI, 1009. *Mens* speculum, quo se et Deum inspicit. VI, 818. *Mentis* dilatio, sublevatio et alienatio quid. VI, 818. *Mentis* alienatio doceri nequit. VI, 818.

Menturia Felchem apud se latente publice denegans, causam palatio deere cogitur. IX, 775. Ornamenta ecclesiæ pretiosa senioribus fidelibus commendat. IX, 775. Jussu reverti, ad Carthaginem non pervenit. IX, 775.

Mercurius lossor. IX, 794.

Mercantia in monacho, usura occulta. VI, 1259. *Mercimonium* Christi nobiscum. V, 1999.

Mercurius quis fuerit, et quo tempore natus. V, 2005. *Mercurius*, cujus nomine dies dictus, quique inter deos cultus. VIII, 1105. *Præclarum* edidit Filii divinitati testimonium. VIII, 1102.

Merita ibi esse Pelagiani volunt, ubi dona Dei non fuerint. X, 1824. *Meritis* solis apud Deum discernimur. V, 1980, 1981. *Meretur* homo quod voluerit. V, 2244. *Meritum* malum, et meritum bonum quomodo habeat homo. X, 1656. *Meritum* ante gratiam nullum est nisi malum; quo fit ut nullus nisi juste damnetur. X, 1627. *Merita* Sanctorum omnia non vult Cassianus a iis Deum referri, ut eorum naturæ nihil ascriberit nisi quod malum est. X, 1815. *Meritum* propriæ voluntatis tunc est, quando hanc præcedit gratia donum. X, 1658. *Meritis* ante gratiam locum facere impium est. X, 1805. *Merita* propria sine gratia lepram habere possunt, non sanitatem. V, 1855. *Merita* hominis omnia prævenit Dei gratia. X, 1757, 1759, 1775, 1781, 1788, 1885. *Nec* meritis hominum datur ut Pelagiani volunt. X, 1625. Tales nos amat Deus, quales futuri sumus ipsius dono, non quales sumus nostro merito. X, 1787, 1864. *Merito* nullo præcedente accipit homo donum quo adquirit et meritum. X, 1856. *Merita* omnia a fide incipiunt. X, 1850. *Merita* ex gratia, non ipsa ex meritis. X, 1826. *Merita* sanctorum omnia ad Dei gloriam referenda. X, 1757, 1775, 1808. *Meritum* omne sanctorum per totam sæculi vitam fuit gratia. X, 1657. *Meritum* meum, mors Christi, miseratione Domini. VI, 961. Deus ita bonus, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius merita; et pro his quæ largitus est, æterna sit præmia largiturus. X, 1759. *Mercēs* debetur bonis operibus. X, 1788, 1885. Sed gratia, quæ non debetur, præcedit, ut fiant. X, 1885. *Meritum* in futuro nullam esse distantiam, Jovinianus dicit. X, 1718. *Merita* eorumdem operum in diversis sunt diversa. III, 2572.

Merces a Mediolano. IX, 779, 787.

Meum et tunc si tolleretur, quæta esset hominum vita. VI, 1258.

Miccus scriba. IX, 781.

Migelius monachus. VII, 815, 816.

Migines fossor. IX, 794.

Militia nomen plures complectitur. V, 1905. *Miles* terrenus et spiritualis comparantur. VI, 1034. *Militiæ* mundanæ et Christianæ discernimur. V, 2159. *Militum* quam dedecet incontinentiæ esse servum. V, 2244. *Militia* Christiani prima honestatis esse debet. V, 1304. *Militis* terregræ ornamenta. VI, 1950, 1054. *Militum* in peccatis vulgaris ex-

satio, sed quam vana. V, 1904. *Militia* justa. V, 1879. *Militandi* licentiam Judæis ac Pagani Valentinianus denegat. X, 1751.

Milei carcer. IX, 775.

Milevitana synodus an. ccccxvi. 'Adversus Pelagii hæresim Innocentio scribit. X, 1712. Ad imitationem Ecclesiæ atque provinciæ Carthaginiensis. X, 1712. Eidem rescribit Innocentius. X, 1714.

Millenariorum, et eorum qui ad ipsos prope accedunt, doctrina. VIII, 1218.

Milidius episcopus urbis Romæ. IX, 778, 779.

Ministri Dei sunt boni ad omne bonum, mali sunt ministri diaboli ad omne malum. V, 1775. *Ministorum* Dei qui meritum necessarium putat, Dei dono facit injuriam. III, 2512.

Minoricensis Insulæ situs, magnitudo, oppida. VII, 821.

Minutum abusive pro parvo. I, 1412. *Minutus* populus. IX, 799.

Miracula non sunt contra naturam. X, 1885. *Miraculorum* verorum ac magicorum discrimen. VI, 726. *Miracula* alia visibilia, alia invisibilia. X, 1870. *Miracula* Dei tantum vident quibus prosunt. X, 1868. *Miracula* clarum, non sanctum faciunt. VIII, 1221. facta sunt etiam a peccatoribus. VIII, 1221. *Prodigia* ut fierent per Apostolos, temporis gratia est, non personarum. III, 2288. *Hæc* fidei semina fuerunt. III, 2288. Ad miracula non exemplum aut ratio, sed fides exigitur. V, 2072. *Miraculum* de Eucharistia canibus projecta. IX, 804. Et de ampulla Chrismatum per fenestram jactata. IX, 804. *Miraculum* maximum, peccatoris conversio. V, 1919.

Miseri sunt, qui vel non habent quod volunt, vel id habent quod recte volunt. X, 1864. *Miseria* hominum communis est, et quatenus ab ea nos liberet regeneratio. V, 1965. *Miseria* hominis a Deo recedentis. VI, 809. *Miseria* hominis magna est, cum illo non esse, sine quo non potest esse. X, 1864, 1869. *Miseria* summa, non sperare in Deo, et de se sibi secunda promittere. X, 1866. *Miseriis* multis Deus Israelitas affligi voluit, ut misereri discerent. VI, 1057.

Misericordia Dei nulla opera vacant, quando indulgentia consulit et flagello. X, 1859. *Misericordia* Dei prævenitur, ut de quacunque miseria liberemur. X, 1787, 1876. *Misericordia* Dei injustitia esset, nisi Dei esset. VI, 1150. *Misericordia* Dei proluxa, patientia est, non negligentia. V, 1802. Qui nunc nos roget, qui postea judicaturus. V, 1805. *Misericordiam* hic prærogat Deus, in futuro exercet justitiam. V, 2275. *Misericordia* Dei inique obtenditur, ut in peccatis permaneat. VI, 766. *Misericordiae* Dei sinus semper patet poenitentibus. VI, 1187. Ad justitiam Dei nequit unquam auferre. VI, 1187. *Misericordia* maxime eget homo. V, 2528. *Misericordiae* Dei imploratio. VI, 946, 949. *Misericordiae* commendatio. VI, 1246. Ad Dei misericordiam fugiendi necessitas ac modus. V, 2265.

Misericordiam sibi primo debet homo. V, 2528. *Misericordiae* spes non est nisi misericordibus. V, 1882. *Misericordiae* divinæ contra se janua claudit, qui alius non dimittit. V, 2242. *Misericordiae* pontem ubi nobis extendit Deus, iniquum est. alius velle subducere. V, 2251. *Misericordiae* divinæ artificium est, quod egent alii, aut abundant. V, 2536. *Misericordiam* impendens, divini operis est executor et minister. V, 2056. *Cautio* Christi vinculum tenet. V, 2551. *Misericordiam* alius exhibendo, sibi quisque eam apud Deum conciliat. V, 2528. *Misericordia* est in collo. ad eam per terrenas misericordias pervenitur. V, 2550. *Misericordia* misericordii præsto est. V, 2056. *Misericordia* iram Dei avertit, a peccatis rediunt, ignes futuros extinguit. V, 2544. *Misericordia* sola liberabit, aut ejus defectus damnabit. V, 1898. *Misericordiae* operibus indesinenter insistendum. VI, 768. His nullus post hanc vitam locus. V, 2250. *Misericordia* oleo significatur. V, 1828. *Misericordiae*, clementiæ et pietatis discrimen. VI, 1275. *Misericordia* et veritas ne disjungantur. X, 1868. *Misericordia* nulli claudenda, nec ulli peccatori peccata impunita relaxanda. VI, 1250. *Misericordia* in iudice non debet esse sine disciplina. V, 2528. *Misericordiam* præstat etiam qui corripit ac peccat. V, 2529.

Missa in Dominica solemniter celebrata hora circiter septima. VII, 829. In Missis unus vel duarum horarum spatium standum. V, 2277, 2278, 2279. *Missarum* celebrationi intersit quisque die Dominico. V, 2275. *Potentes* cogunt Presbyterum ut Missam abbeveret. V, 2275. *Missa* tunc fiunt, quando munera offeruntur, et corpus vel sanguis Domini consecratur. V, 2276. Neque hoc fit nisi in domo Dei. V, 2277. *Reprehenduntur* qui ab ecclesia ante discedunt, quam mysteria compleantur. V, 2077. In die Dominico aut aliis majoribus festivitibus nullus de ecclesia discedat, donec divina mysteria compleantur. V, 2276, 2278. *Hoc* est usque quo oratio Domnica dicatur, et benedictio

populo detur. V, 2276. 2279. Pene omnes auditus lectionibus discedunt. V, 2276. 2277. Quam hoc iniquo animo tulerit Casarius. V, 2276. 2278. Vere ignorat quantum boni in celebrandis Missis agitur, qui festinus egreditur. V, 2276. Quodnam hoc bonum. V, 2279. Lectio ad Missas. V, 1795. Oratio. sacri altaris, a B. Basilio edita quam pene universus Oriens frequentat. X, 1775. In mysteriorum celebratione recitantur lectiones propheticae, apostolicae, evangelicae. V, 2276. Item sursum corda. Sanctus, oratio Dominica. V, 2277. Inde datur benedictio. V, 2277, 2279. Missio non cum ostentat minorem qui mittitur, sed illius unitatem indicat atque concordiam. V, 2188. Pater solus nusquam legitur missus. VIII, 1197. Missio. Verbi quid. X, 1800. Missio Filii aut Spiritus sancti non dicitur secundum substantiam divinitatis. VI, 757. Missio Christi, totius opus Trinitatis. VI, 910.

Mitra, a qua episcopus pater vocatur. IX, 804.

Monas monadem genuit. VIII, 1165.

Monachorum vitam in propria domo Protasius et Gervasius egerunt. VI, 1104. Monachorum tria genera in Aegypto. VI, 1268. Monachi propositum mutari nefas esse. VI, 1544. Qui monachus factus sum, aut monachus salvus ero, aut non salvabor. VI, 1245. Monacho superbo melius erat, si uxorem duceret. VI, 1224. Monachus qui ordinis sui regulam negligat, antichristus est. VI, 1151. Monacho nihil tam mortale, quam vices, civitates et gentium multitudinem circumire. II, 1147. Monachum in patria sua perfectum esse posse. VI, 1104. Monachi in eremum secedentes, fratrum synaxin non debent spernere. VI, 1224. Recte cogitur fratres in cœnobis visitare. VI, 1224. Nec arguendi qui hoc sponte præstant. VI, 1224. Certum est fratres nihil habere, possidere, dare vel accipere sine superioris licentia. I, 1449. Monachorum munuscula. I, 1455. Muliera qua conditione accipiantur. I, 1449. Nemo poterit sibi retinere, quod per pactum ad omnes pertinet, et Deo est consecratum. I, 1450. Monasticae professioni contrarium est cellulam variis picturis et imaginibus ornare. I, 1462. Sufficiens imago crucifixi cui assistat hinc inde Joannes et Maria. I, 1465. Monachi ejusdem inaudita tentatio in vestibus. VI, 1104. Tempus lectioni aut labori assignatum. I, 1450. In silentio operentur, nisi necessitas operis aliud exigat. I, 1450. Monachis id operatur silentium, quod aqua piscibus. II, 1146. Extra monasterium nemo manducet aut bibat sine præcepto. I, 1450. Vinum sabbato et Dominica qui volunt accipiant. I, 1450. Claustrales non debent pauperum et hos, tamen cura distendi. I, 1464. Contra cœnobitas, qui alios videntes circa temporalia occupatos, invident, detrahunt. I, 1464. Monachi si non fidelium elemosynis juventur, necesse est eos opere terreno, quanto fidelium damno, plus solito occupari. V, 2534.

Mouacha non est, quæ præter necessarium victum et vestitum aliquid habet. I, 1465. Moniali recluse præscripta Regula. I, 1452. *vide* Reclusa.

Monasteria habent et adjuutores Christi, et ministros diaboli. V, 1805.

Monachus Praefectus praetorio. X, 1727. Consul. X, 1751, 1752.

Montanus Donat. IX, 859.

Montanus presbyter. IX, 794.

Mort nite duo prima quia contra naturam introducunt. VIII, 1218.

Montare in aera. III, 2175.

Mortenses unde dixerunt Doctores. IX, 805.

Morus regius alique varii nominantur. VII, 815, 816. Mores. Quot sunt ad institutionem in vitam parati quique anni. II, 1108.

Mortemini fluxit quidam xxx. annis. III, 2537.

Mors a mortis nomen accepit. X, 1617. quare seminus vocetur. V, 2065. Quid sit. VIII, 1771. Mors privatio est, nomen tantum habens, non essentialis. X, 1616. Si talis est, quo modo videre, tenere, insultare, viaci et damnari possit. X, 1618. Mortitum fuisse Adam, sive peccasset, sive non peccasset, Pelagiani docent. X, 1615, 1614. Mortem a Deo non esse, sed ex invita diaboli per peccatum accedisse. X, 1615. Mors non ex Deo, sed ex divini mandati contemptu. V, 1759. Non naturalis contractio, sed poena peccati est. X, 1667. In arbore facta non fuit, sed inventa per hominem. V, 1757. Mors est vere debitum. VI, 1459. Mortis auctor dici nequit Deus, nisi dicatur et peccati. X, 1649. Mors et vita a Deo esse, et tamen mortem Deus non fecisse qui dicitur. III, 1254. X, 1885. Mors auctor alter diaboli, alter Deus. X, 1680. Ut non auctor homines, poena peccati est; ut revertantur ad vitam, Domini misericordia est. X, 1616.

Mortes rerum mutabilium plures. VI, 752. Mortes quatuor secundum Scripturam. VI, 744. Mors et vita tria hostes dantur. X, 1679. Mortes sunt duae, et una mortis duae partes. V, 2074. Mors primam animam volentem pellit

e corpore, secunda nolentem tenet in corpore. X, 1875. Mors justis prima, non secunda debetur. X, 1614. Mors prima dici potest bona, non secunda. X, 1871. Bona dicitur piis, quamvis etiam poena peccati. X, 1871. Mors secunda. III, 2534, 2548. Mors unde propterea bonis, unde malis. VI, 1056. Mortis incertum nobis representat oratio Dominica. V, 1870. Morituri ne sint, an non, quos iudicii dies vivos reperit; utrumvis in fide liberum est. VIII, 1215. Morituros non esse, qui novissimo Christi adventu superstites fuerint. VI, 1161.

Mors praeveniendus dies, qui praevire consuevit. V, 2046. Mors cogitanda quoties lecto decumbimus. VI, 1061. Mortis cogitatio cupiditatem coercet. V, 2152. Mortis consideratio. VI, 987. Percutitur hac animadversione peccator, ut moriens obliviscatur sui, qui dum viveret, oblitus est Dei. V, 2153, 2221. Morituro dicebatur Oratio. VI, 1152. Morienti delectabile est et salutare de Christi humanitate loqui et satiari. VI, 1153. Mortem communem non lugere, philosophicum; in morte animæ consolationem recipere, irreligiosum. VI, 1199. Mortem ob serenitatem conscientiae non timere, omnibus mundi deliciis praestat. I, 1471. Mors metuit etiam servos ejus a quo victa est. III, 2526. Mors nostra morte Christi devicta. III, 2539. Mors quomodo moriatur. V, 2065. Mori non potuit nisi in vita. V, 2549. Quomodo Christus mortis mors exiit. X, 1617. Morte injusta justam mortem Christus devicit. V, 1808. Mors Christi simpla duplam nostram solvit. VI, 1193. Mors nunc magis optanda quam lugenda, nec tamen sibi inferenda. VI, 1162. Praesenti vitae et praeterenda. VI, 1151. Bonis est janua quæ eos representet, non auferat vitae. V, 1937. Beatitudinis principium est, laborum meta, praeremptoria vitiorum. I, 1471. Morti iustorum assistant Angeli et auxilium praebent: impios pessimi spiritus de corpore extractos ignibus tradunt. I, 1472. Morte mala non perire qui piis operibus dediti sint. VI, 1519, 1520, 1521. Mortem malam non facit, nisi quod sequitur mortem. X, 1865. Iotus mortui moliti ambulat, et viventes portant funera sua. V, 1785.

Mors spiritalis credendi necessaria. V, 1824.

Mortuus peccato. VI, 1052. Mortuos lugere alias licuit, post Christum jam non licet. VI, 1160. Mortuum filium unicum mutanti, patris ethnicis responsum. VI, 1160. Mortuos alter Christus, alter Apostoli susceperunt. V, 1927. Mortuus excitatus narrat quid viderit. VII, 858. Mortui qua ratione apparent. VI, 799. Nesciunt quid hic agatur, dum agitur. VI, 799. Quibus modis discere id valeant. VI, 799. Ipsi est cura de nobis, sicut nobis de illis. VI, 799. *vide* Defunctus.

Mortificandae carnis necessitas et utilitas. VI, 1075.

Motus tres sunt species. I, 1459. Movet Deus se ipsum sine tempore et loco, creatum spiritum sine loco temporaliter, corporalem creaturam temporaliter et localiter. VI, 746. Qui id intelligatur. VI, 746.

Moyſi nomen mysticum. V, 1789. Moysi aut Christi, ita et Legis typum gessit. I, 1815. Ipse intelligitur Lex. V, 1781. Injuriam Dei vindicat; non iracundiae satisfacit. V, 2262. Dominum vidit. V, 2026. Moysi faciem sustinere non valentibus Judaeis, ostensum est quia peccatores gloriam Dei non merentur adscipere. III, 2222. Moysi uxor Aethiopissa unde et quando accepta. III, 2171. Mo si etas in tres quadragenarias dividitur, 1^a in domo Pharaonis, 2^a qua exiit ex Aegypto, 3^a qua dux populi per desertum. III, 2174. Moysi claustrum in Cades. III, 2172. Igis mortis et sepulchri cur nemo consensus. III, 2174. Virginitatem qua nulla scilicet creata, ne daretur, secum cum abstulisse multi putant. III, 2174. Moysi filii sacerdotio ejus quare non successerint. III, 2170. Moysen cum suo vero corpore, sed quod postea iterum sepulture mandatum sit, in transfiguratione Christi visum esse auctores consentiunt. III, 2198.

Mulier a molitiae nomen habet. V, 2292. Portio est viri. III, 2405. Mulier non est imago Dei, sed vir. III, 2228, 2229, 2244, 2519; VI, 759. Mulier malorum omnium causa est. V, 2052. Adam inter paradisi delicias poterat inconcussus stare, si ibi Eva non fuisset. V, 2052. Mulier quantum confert diabolo ad vincendum. V, 2052. Nullo tot animas diu olus capit, quot 1^aque mulierum. II, 1141, 1142, 1147. Mulierum familiaritas omnibus fugienda, maxime monachis et clericis. V, 2501. Nec solum extranearum, sed et ancillarum, vicinarum, filiarum, alumnarum. V, 2502. Quanto vilior earum conditio, tanto facior ruina est. V, 2502. Mulierum opprobrium quomodo Christus nascendo et resurgendo abstersit. V, 1995. In nativitate mundi uxor dicitur virgini ad contemptum, in passione Christi uxor provocat ad salutem. V, 2058. Per mulierem mors untiata, per mulierem vita hominibus rejaratur. V, 2040. Mulieribus viros suos dimittendi potestas Juliani edicto facta est. III, 2549. In urbe Roma. III, 2549. Mulieribus Romanorum vini usus incognitus. III, 2550. Mulier quaedam in urbe Roma unde-

em maritos habuit, et vir duodecim uxores. III, 2557. Mulier alia quæ quinquæ peperit. III, 2556. Mulier quæ fecerit ut non possit concipere, tet hominem horum rea est, quod poterat parere. V, 2208. Mulierum in ecclesia garrulentum importunitas. V, 2275.

Multicolle. VIII, 1101.

Munatius. IX, 794.

Mundities cordis prerequisite visioni Dei. V, 2085.

Mundus unde dictus. VI, 835. In Scripturis dicitur aliquando in bono, aliquando in malo. IX, 859. Mundus bipartitus significatio. X, 1891. De mundi origine varie opiniones. III, 2516. Mundum ab æternis esse aut æternam fore dicere valde inconveniens est. III, 2251. Mundum coepisse. VI, 1011. Coepisse, ac solvendum esse, certum est: quid ante fuerit, aut quid post futurum sit, non ita certum. VIII, 1177. Mundum nisi necessitate ac nisi materia adjuvante potuisse a Deo condi Manichæi negant. VIII, 1151. Mundus conditus est a vero Deo. V, 2176. Ex nihilo, et quasi non ex nihilo. VI, 1019. In æquinoctio verno. III, 2517. Kal. Aprilis. III, 2232. Cur factus sit, et quod in Deo sit factus. III, 2216. Mundus inter regnum Dei et infernum medius, de utroque nonnihil habet. VI, 891. Mundi exordium, cur nullus ante Moysen exposuit, cur Moyses id coepit. III, 2218. Munde leges præscripsit Deus, non sibi. III, 2535.

Mundi ætas. V, 2048. Tribus millibus ann. et supra a constitutione mundi data est Lex. III, 2549. Mundus jam sexto millesimo agitur. III, 2557. Mundi annorum sex millium figuram habent opera sex dierum. III, 2520. Mundi sexto millenario venit Christus. III, 2520. Millenario septimo erit requies. III, 2520. Mundi sex ætates. V, 1920; VI, 742, 749. Mundi finem instare. VI, 1187. Mundi finis proximus erit, cum in toto mundo receptum fuerit Evangelium. X, 1856. Mundi transitura est figura, non substantia. VIII, 1219.

Mundus iste nobis carcer et exilium. VI, 1530. Mare quod multiplex ratione transitur. VI, 1509. Quæstidivinus est, cui supernatæ fides. VI, 847. An in mundo aliquid amari ab homine debeat. VI, 1055. Tria in hoc mundo pessima, ac tria optima. VI, 1055. Mundi typum habuit Jericho. VI, 1290. Mundi fallacia. V, 1814. Pericula quibus plenus est. V, 2053. Mundi arma, terrena prædia. VI, 1216. Mundus aut ridet et calcat nos, aut ridetur et calcatur a nobis. V, 2020. Amarus esse, et diligitur; iustus si dulcis esset, qualiter diligeretur? V, 2515. Mundus amare nescit; artifex est odii. VI, 1226. Necesse est oderit, quos videt odisse quod diligit. X, 1891. Mundi amor et timor ad omne peccatum ducit. X, 1879. Mundi amatores tempus velut nola conterit, ac gyrat. III, 2446. Horum malis occupati sumus et laetati. III, 2446. Mundi peregrinus est, qui ad supernam pertinet civitatem. X, 1860. De mundi contemptu dicitur Sermo. VI, 1215. Mundus totus, ipsius meritum supergrediente pretio, redemptus. V, 2042.

Munera Deo grata. V, 1919. Munus Deo prælitum, quo fit ut habeat causas numerandi. V, 2015. Omnia sibi præstari a nobis putat, si ita egerimus, ut nobis ab illo cuncta præstentur. V, 2015. Nos ipsos plus diligit Deus, quam nostram substantiam. V, 2017.

Murmuratio nasci solet, aut quod iniqua jubentur, aut quod minus digna sit jubenstis persona. II, 1110. Murmurantibus displicet Deus. V, 1916.

Murorum dies. VI, 1172.

Mustela serpenti inimica. VI, 1241.

Mulus harenarius. IX, 798, 799.

N.

Nacnaan mundatio. V, 1850.

Nabor a Centurion. IX, 775.

Nabuchodonosor Christum in camino vidit. III, 2591.

Nagurba. III, 2469.

Namulius vir illustris. X, 1790.

Nampus scriba. IX, 816.

Nasoon. VII, 816.

Nassutius episc. Donat. IX, 778, 790.

Natalis. IX, 787.

Nativitas sic est quasi arbor quæ inseritur. III, 2382. Frustra accusatur a Manichæis. III, 2582, 2584. Nascendi tres species mirabiles in Adam, Eva, Christo. V, 1989. Nativitatis Ariana definitio. VIII, 1166. Natalis hominis merito celebrandus. III, 2581. Quæ solemnitate celebratur a potentibus. V, 1975. Natalis sui die festo solent divites exquisita dare apophoreta. III, 2371. Nativitates hominum duæ. X, 1888.

Nativitas nullius celebratur, nisi Joannis et Domini. V, 2111, 2115. Natalis Christi appropinquante solemnitate

quid præstandum. V, 1975, 1975. Nascente Christo lux crescit, minuitur caligo. V, 1989, 1995. Diei hujus prærogativa. V, 1994. Quæve dulcedo et gratia. V, 1977. Natalis Christi, ipsius est nuptialis dies. V, 1975. Natali Christi quæ præsertim virtutes commendantur. V, 1990. Nascenti Domino aliquid vovendum. V, 1978.

Navigius adjutor numerorum. IX, 816.

Nazareth archiepiscopus. II, 1153.

Natura quid sit. VI, 810. Natura est omne quod Deus fecit. X, 1659, 1885. Ideo nihil in miraculis contra naturam. X, 1885. Natura potest esse aliqua est sine ullo malo, at non potest esse sine omni bono. X, 1872. Natura nihil non bonum. VI, 775. Naturæ mutatio, opus diaboli. V, 1888. Natura non semper opponitur gratiæ. X, 1880. Natura impletum dicitur, quod per fidem intelligitur observatum. V, 1745. Naturæ nostræ insunt justitiæ semina. III, 2561. Legis principia. III, 2562. Natura sordet sine gratia. X, 1796. Necessitas quando excuset a legis observatione. III, 2257.

Negligentia in sacris rebus sacrilegium. VI, 1207.

Negotia sæculi saltem intermittenda, ut vacetur orationi et lectioni. V, 2266.

Neporus. Vide Lazarus.

Nepos filium et luxuriosum significat. I, 1418.

Nepotis absurda doctrina de regno Christi et sanctorum per mille annos. VIII, 1218.

Nestorius impius et vani sensus vir. X, 1883. A Theodoro Mopsuesteno deceptus. X, 1759. Christum aut hominem cum Deo, aut præter Deum esse blasphemavit. VIII, 1215. Negat Verbum ex Maria editum, sed quæ ex ea genitus est Verbum habere concomitantia. X, 1684. Sic in synodo Ephesina habitus est, quasi voleas Pelagii dogma renovare. X, 1685. Nestorio adherent Coelestiani. X, 1761. Nestoriani et Pelagiani cognati contulerantur erroribus. X, 1851. Nestoriana et Pelagiana hæresis eadem. X, 1683, 1686. Ad Nestorianam impietatem execrandam Cyrillus Coelestinus apostolico auxilium est gladio. X, 1851. Nestorii ad Coelestinum duæ epistolæ de episcopis Pelagianis qui Constantinopolim se receperant. X, 1755. Coelestinus inuit eum pejus aliquid sentire quam illos. X, 1754. Rectam tamen illius esse de peccato originali sententiam. X, 1755.

Nicaites. IX, 785.

Nicodemus Judæorum sacerdos. V, 2148. Ejus Reliquiæ. VII, 807, 809, 811, 815.

Nicolaus Cretensis archiepiscopus. II, 1145.

Nigras vestes luctus ergo deferre alienum est a Christiano. VI, 1165.

Nihilum. Ex rebus creatis nullam in nihilum redire. VI, 728.

Ningit. III, 2596.

Ninus primus dicitur bella finitimis intulisse. III, 2533.

Nimis. IX, 805.

Nitentius. IX, 806.

Nobilitas mala, quæ per superbiam apud Deum reddit ignobilem. V, 2055.

Noceri nulli nisi a se ipso posse, falsum est. X, 1745.

Noe vox prædicantis exilium mundi. V, 2028. Noe caritatis omnia tolerantis exemplum. V, 1952, 1955. Noe requiem Dei in sanctis significat. V, 2068.

Nominum variae terminationes. I, 1585. Nomina numerorum quæ æstivata, aut quæ declinabilia sint. I, 1408.

Notarius idem sonat quod exceptor. IX, 820. Notarii Ecclesiæ catholicæ, et notarii Donatistarum. IX, 816. Flavius Tribunus et Notarius. IX, 816.

Notoriæ Apparitum. IX, 807. Notoria Donatistarum. IX, 821. Item alia. IX, 828.

Novatimus. VIII, 1221. Fornicatorem sacrilegum putat, ut qui in Christi membra peccat. III, 2405. Fingit agendam penitentiam, quam negare non audeat dandum. III, 2504. Abutitur verbis Domini, qui me negaverit, et ego negabo ipsum. III, 2504. Unum sensum esse vult, et negantis Dominum, et peccantis in Spiritum sanctum. III, 2504. Fornicationi non ignoscendum sentit. III, 2505. Cum adulterio et homicidio veniam Deus dederit, ac promiserit idololatriæ penitentibus. III, 2505, 2508. Imo peccatis omnibus, uno excepto in Spiritum sanctum. III, 2507. Novatiani duplex error, idololatriæ penitentia fructum negare, et prædicare bonos a malis contaminari. III, 2509. Negat in una Ecclesia esse bonos et malos. III, 2510. Quo abscessionem suam excuset. III, 2510. Idololatriæ crimen a solo Deo, in quem admissum est, non a se remitti posse dicit. III, 2510. Hujus reis sic se penitentiam suadere dicit, quomodo Petrus suavit Simon mago. III, 2510. Quod corpus Domini peccatoribus tradatur, reprehendit. III, 2510. Christianos negat, qui non sunt suæ societatis. III, 2511. Super Christi nomen suum suis posuit. III, 2512. Novatianorum error refellitur. VI, 1197.

Novatus. IX, 816, 827.

Novitate quacumque Ecclesia universalis pulsatur. X, 1736.

Nova creatura trifarie dicitur. VI, 1027.

Novissimorum consideratio multis suadet. VI, 980.

Nox mater iniquorum. VI, 926. *v. Dies.*

Numeri senarii perfectio. VI, 741. Mysterium numeri septemarii et octonarii. VI, 749, 750. Ad quinque paginas. III, 2553; V, 1822.

Nymphae. IX, 784, 785.

Nympharius diaconus. IX, 774. Apud Consulare instat ut Sylvanus traditor probetur. IX, 795. Ipsius cum Sylvano dissensionem componere conatur plures Episcopi. IX, 795.

Nuptias etiam primas Manichaeus, sectatus Cataphryges damnant. V, 2185; X, 1748. Nuptias ne quidem secundas aut tertias, etc., damnat Hieronymus. X, 1796. Nuptiae secundae ac tertiae absque peccato ineuntur. VI, 768, 777.

Nuptias ut sordidum et contaminatum opus asserentes, refohlunt. III, 2579. Injuria rei traditio et in Synagoga mansit, et nunc in Ecclesia celebratur, ut Dei creatura sub Dei benedictione jungatur. III, 2579. Nuptias cum inter nerit Christus. V, 1922. Nuptiarum autem Deus. X, 1755. Nuptiae quatenus bonae. VIII, 1219. Haec non damnantur, ut Pelagiani volunt, cum libido damnatur. X, 1643.

Nuptiarum licitus usus non in laxata licentia instituitur. X, 1645. Prolem non formam, sed naturam suam tenet. X, 1646. Nuptiarum licentia bona valde, mala contra salutem in conjugatis damnavilis. X, 1646. Mulieres quando maritos accipiunt, per xxx. dies intrare in ecclesiam non praesumant. V, 2299. Nuptiarum copulam post hanc vitam sperant Cerinthus et Marcion. VIII, 1218. Nuptiale convivium quo invitati sumus. V, 1976.

Nutris et Legis comparatio. V, 1803.

O.

Obdurato corde quis vivat. VI, 793. *v. Induratio.*

Obedientiae commendatio. VI, 1242, 1248. Obedientiae, etiam caeca, magna utilitas. X, 1885. Obedientia, quantum homini. X, 1879. Qui melior sit quatuor virtutes. VI, 1249. Obedientia una plus valet, quam omnes aliae virtutes. VI, 1221. Ubi inobedientia, ibi superbia. VI, 1221. Obedientia disciplinam omnium mater. VI, 1881. Magna exercitatio indiget. VI, 1881. Normam studii sui a Christo sumpsit. VI, 1881. Christus carnem suscepit, ut obedientiam doceret eos, qui non aliter, nisi per obedientiam, salutem consequi poterant. VIII, 1186. Obedientia ex pede surgit. *v. Desce* esse est, qui lapsus est pede superbia. V, 1886. Obedientiae merito jugum Christi suave. V, 1886. Obedientia patribus quam sit Deo grata. VI, 1221. Obediet Deus nostris orationibus, pro modo quo obedimus ipsi patribus. VI, 1544. Obedientia qualis esse debeat. VI, 1545. Ad obedientiam disciplinam tenendam quis aptus aut ineptus. VI, 1544. Obedientia esse debet honesta et discreta. VI, 1249. Prospera munera ex sola justitia suscipi, et adversa ex devotione completiv. VI, 1245. Obedientiae initium est, quid praecipitur velle cognoscere, et pars est obsequii didicisse quid facias. II, 1105. Obidere quisque propria voluntate, non cogente Deo, desistit. X, 1859, 1842.

Oblatio voluntaria Deo debet offerre quae potiora sunt. III, 2515. Inique agentes ubi indigna Deo offerunt, duplici iniquitatis rei fiunt. III, 2515. Oblatio bona est, si servetur justitia, et non negligatur mensura. III, 2515. Oblationes quae in altario consuevantur, oblationes ut qui potest, de aliena oblatione non communicet. V, 2258, 2241. Offerre dicitur, cujus nomine agit sacerdos. III, 2216. Oblationis nomine nuncupatur liturgia sacra, et ea oratio facit, in qua post consecrationem immolatur. *v. Sanctus Melchisedech.* III, 2529. *v. De Sa* ubi dicitur.

Obscuri et ambigui discrimen. I, 1414. Obscurorum tria genera. I, 1414. Qui haec omnia vitant. I, 1415.

Obscurus dicitur calumnia, et calumnia de quatuor. V, 2543.

Obtrectatores, capes marini. V, 1886.

Ocidentes quemquam gladio nulli hostes nisi putent. III, 2514.

Octavensis locus. IX, 801.

Oculus janua et initium cordis. VI, 1991.

Odiu, venenum mortiferum. V, 1077. Venenum diaboli. V, 1077. Odio vel unius hominis inane fit quicquid boni agimus. V, 2159; VI, 1178, 1180, 1988. Odium non praetextus. VI, 1095. Odire hominem quis potest, cujus naturam videt in Dei immanitate? VI, 962. Odium praeteritis conchandum cum amore hominis. VI, 1229. Odium sibi in hostibus, prosequendus. V, 1860. Totumque adversus eos qui odium aut iracundiam servant. V, 1975. Odium perfectum. X, 1865.

Odor Christi quid. X, 1891.

Offero. *v. Oblatio.*

Officiales publici. IX, 782.

Officium cuius est questio, torquere. IX, 785. *v. de* Exceptor. Officium pro judiciali loco. IX, 781.

Officii divini ratio. I, 1449. Ad Vigiliis, Tertiam, Sextam, Nonam populus excitatur. V, 1760. Officium in honorem Virginis. I, 1456.

Olei vis triplex. VI, 1512. Oleum misericordia vel caritas intelligitur. V, 1892. Oleum iusti, Spiritus est Dei. IX, 767. Oleum benedictum, quo corpus infirmi ungitur in nomine Christi, non solum corporis, sed et animae sanitatem praestat. VI, 1775. *v. de* Infirmitas. Oleum sanctificationis a Memoria S. Martyris delatum. VII, 844, 848. Unde aegrotantis membra perunguntur. VII, 845. Et in quo tincta buccella quotidie ante alios cibos sumitur. VII, 848.

Olivet mons. Antichristum in eo occidendum tradunt. VI, 1154.

Olympius episcopus. IX, 779.

Olympionice. I, 1446.

Onus. Si praeventus fuerit in aliquo frater tuus, portetur a te; et si tu praeventus fueris, sustineat te. V, 2262.

Opilio vir illustris. X, 1790.

Oppositorum quatuor species. I, 1437.

Operis initio quid superstitiose, quid Christiane fiat. VI, 1772. Operum omnium laus cum aut infortunio, aut caritate, caritas et cupiditas. V, 2512. Opera mala, sera et vices quibus janua regni caelestis clauditur; bona, claves quibus aperitur. V, 2166. Opera bona per breves angustias parant delicias, mala per longam dulcedinem parant sempiternam amaritudinem. V, 2019. Operum bonorum commendatio. VI, 1557. Forum saltem sterilitas damnavit. V, 1895. Christiano fides sine operibus nihil prodest. V, 1896. Operum bonorum necessitas. VI, 768. Illa sola ad caelos nobiscum portabuntur, immo nos portabunt. VI, 1188. Operibus misericordiae deditis mala morte non perire. VI, 1519. Opera bona agenda sunt, nec sufficit mala non agere. V, 2551, 2256. Opus bonum fiduciam praestat, ubi non tantum futurum sed factum est. V, 1851. Omni homini bene operanti Deus loquitur. V, 1821. Opera quae a justificatione non recedunt. V, 1651. Ita ut quae ad corporis fatigationem pertinent, nullus Christianorum invitatus cogitur: ipsa sibi sufficit caritas. V, 2246.

Opera sua bona post dorsum, mala sibi ante faciem proponenda. V, 1846. Opus hominum eorum quod publice fiat, et qui publicum occulte. V, 1894. Opera bona clauso castio facit, etiam si publice faciat, qui propter Deum facit. V, 1829. Opus bonum fit de te magis, quam facis, si tristis feceris. X, 1868. Opera bona non sunt, nisi quae per fidem et dilectionem fiunt. X, 1878. Operis boni nihil unquam perficitur aut inchoatur sine fide. V, 2254. Operibus bonis debetur merces; sed gratia, quae non debetur, ea praecedat. X, 1788. Opera bona et dedit Deus, et preparavit. X, 1781. Opus Dei est opera iustorum. X, 1665. Opera impiorum omnia immunda. X, 1818.

ophianus malum vult esse carnem nostram. VIII, 1220.

Optati Mileviani excerptum. IX, 775.

Optati. IX, 807.

Oraculum quid. VI, 798. Oraculum pro Lege. IX, 815, 817.

Oraculum sacris Re-*v.* pitis applicandi mos. VII, 840. Ac deinde aegrotanti amplexandum traditur. VII, 841.

Orationis laus. VI, 1228. Plura ad orandum Deum incitamenta. V, 1909. Oratio quid sit. V, 1887; VI, 816, 997. Orationis fructus. V, 1887; VI, 1057. Oratio debellatur et vincitur diabolo. V, 1797. Oratio iusti, clavis caeli. V, 1858. Orare qui recte novit, vere novit recte vivere. V, 1849. Orandum ante et post quodlibet opus. VI, 1057. Qualiter ante orationem et in oratione affecti esse debeant. VI, 1057. Oraculum non voce sonante, sed conscientia ad Deum clamante. V, 2281. Rugitus tantum et suspiria vel gemitus audiantur. V, 2281. Deus felix citius audit quam vocis. V, 1858. Utilis est saepe orare breviter, quam semel nimis prolixo, nisi orationi devoto inspirata, ipso nesciente qui orat, prolongaverit. I, 1456. Qualiter Deus in oratione cogitandus. VI, 1012. Qualiter Sancti. VI, 1012.

Oratio quid esse debeat. VI, 1516. Non est facienda laeso nec placato proximo. VI, 1096. Orantis fiduciam qui minuat prava conscientia. VI, 905. Hanc excitat Christi passio. VI, 907. Oranti humilitas necessaria. X, 1863. Oratione meliora, diuina clauduntur. *v. de* *clauduntur* *genera*, *genera* flectenda, vel praefinitate dorsum incurvandam, ad eam humilitatem. V, 2544, 2285, 2286. Haec dicitur vox non ad clerum, sed ad populum specialiter dirigitur. V, 2286. Insuperandum qui tam sancti erecti. V, 2284, 2285. Cur ad orientem orantes convertantur. V, 1867. Orationis tempore diabolus nos maxime impugnare consuevit. V, 2287. Mentis evagationes in oratione vocantur captivitates animae. V, 2282, 2287. Quanta sint Dei offensae. V, 2281, VI, 964. Quod qui tempore orationis attentus cogitatur hoc sibi pro Deo constituit. V, 2281. Si forum cogitat, hoc

rum adorat. V, 2281. Oratio sit perseverans. V, 1909. Orationis alae elemosyna et jejunium. V, 1864. Quam efficax Patris invocatio per Filium. VI, 904. Illi passio Christi representatur. VI, 905. Quid rogent filii, quid meretricarii, et quid accipiant. VI, 1030.

Orandum pro omnibus, et quod ipse Deus novit animae nostrae expedire. V, 2282. Toto corde, tota mente peccatorum indulgentia et Dei gratia expectanda. V, 2281. Orandum esse corpore humiliato plurimum ostenditur. V, 2285. Petitur quod Deum audire delictet et nobis expediat. VI, 959. Ut Deus perficiat quod incepit, ac det quod nos facit velle, et eum amemus quantum jubet. VI, 940. Oratio clauso ostio qui aeterna petit, aperto qui temporalia. V, 1865. Quo loco temporalia recte petantur. V, 1865. Preces nostrae unde sint inefficaces. II, 1128. Quorum preces Deus exaudiat aut respuat. VI, 1041. Precibus Sauli veniam negat Deus, quam David deprecanti concedit, quia non idem utrique cordis affectus. III, 2225. Oratio pro necessitatibus hujus vitae misericorditer auditur, et misericorditer non auditur. X, 1876. Qui postulat quod Deus praecipit et promittit, accipiet quod poscit. X, 1877. Cum aliquid male poscitur, aut quo quis male est usus, Deus dando irascitur, non dando miseretur. X, 1880, 1892. Exauditur in pacem suam magicæ deditus. VI, 726. Orationis meditationem sequentis exemplum. VI, 1000. Oratio animæ virtutes a vitiis liberas deprecantis. VI, 1076. Oratio qua vitia ressecari, et virtutes concedi, rogatur. VI, 901, 958. Preces in quibus de Deo dicitur, qui capit omnia, quem capit nemo. II, 1159, 1161. Orationis formula ad Deum per merita omnium Sanctorum pro se et universis. VI, 959. Preces in toto mundo uniformiter celebratae pro idololatriis, Judaïs, etc. X, 1759. In Oriente pene universo rogatur Deus ut nos bonos faciat. X, 1775. Orationibus aliorum nos commendandi usus. VI, 959.

Oratio Dominica ante omnia oranti dicenda, quia eam libenter exaudiat, qui ipsam instituit. V, 2282. Oratio Dominica omnes species orationis comprehendit. V, 1867. Quam multa primis illius verbis Christiani doceantur. V, 1867. Orationis Dominicae expositio. V, 1907. Orationis Dominicae pactum sacratissimum. V, 2055.

Oratorium a Christo factus est omnis locus. V, 2048. Orationi locus aptus, interiora munda. X, 1889.

Orationis partes solae sunt nomen et verbum, cetera dicende sunt ejus compagne potius quam partes. I, 1419.

Oratoris officium. I, 1439. Oratoris officii finis. I, 1440. *Vide* Dialecticus.

Orca. IX, 794, 797, 799.

Ordinatus per traditionem gratia infunditur. III, 2287. Disciplina hujus regula et forma Apostolis a Domino traditur. III, 2287. Apostoli a Christo manuum impositione ordinati episcopi. III, 2296. Presbyteri alique gradus signo crucis initiatur. VI, 1192. Ordinationis benedictio non est, nisi sacerdos ordinatus ministerium exhibeat. III, 2225. Ad eam voluntas sacerdotis nec obesse potest, nec prodesse. III, 2225. Episcopis lapsis se manum imposuisse Donatus confessus est, rem ab Ecclesia alienam. IX, 779. Ordinationum vitia notantur. X, 1720. Ordinandum clericum quantum prohibeant. VIII, 1219. Episcopis alienum ordinare per canones non licet. X, 1771. Ordinarum non possunt de penitentia sanciri. IX, 804. Ordinati ab haereticis, sicut et ordinantes multantur. IX, 805, 812. An ordinare eos liceat, qui parvuli a Donatistis fuerant baptizati. IX, 807, 808. Folles vignati a Victore Iullone dati u. fieret presbyter. IX, 795, 798, 799. Pecuniam hanc diviserunt episcopi. IX, 798. Ordo major intra se habet minorem, ejusque officio potest fungi. III, 2502.

Ordines, Magistratus. IX, 807. Ordinis viri. IX, 818, 841.

Ordo rectus rationalis creaturae et qui ab eo excidat. VI, 1018. Ordinem immeriti Dei nihil perturbat. VI, 972. Ordinem non servans divinae institutionis, ordinem non effugiet divina ultio. VI, 775.

Orestes Consul. X, 1792.

Orontius episc. Africanus in Sardinia exsul. X, 1772, 1779. Orontius episc. Pelagianus. X, 1749, 1754. Deposito ejus confirmatur. X, 1760.

Orosius in Bethlehem Hieronymo ab Augustino traditus, ut timorem Domini disceret. X, 1698. Ad conventum Jerosolymit. vocatus adversus Pelagium fortiter decertat. X, 1698. Male apud Joannem Jerosolymit. audit. X, 1700. Ab Africanis episcopis missus ad loca sancta venit. VII, 806. Reliquias de corpore S. Stephani deferat Bracharam. VII, 806. Orosius Reliquias S. Stephani deferens, nec tr. jicere in His, amas valens, ad Africanum remeare statuit. VII, 825. Orientalis. IX, 787.

Origines sentit, in Deo aliquid esse sibi invisibile. VIII, 1214. In Trinitate esse aliquid officio singulare, nec alteri communicabile. VIII, 1214. Dicit carnem Christi et caelo alatum. VIII, 1214. Animas hominum simul creatas fugit.

VI, 814; VIII, 1216. Sentit aliud novum corpus pro carne in resurrectione dandum. VIII, 1214. Aliud illius delirium de restitutione daemonum vel impiorum post diem judicii. VIII, 1215. Omnes rationabiles creaturas perdendas negat, et diabolo tribuit penitentiam. X, 1704. Origenis ramusculus est doctrina Pelagii. X, 1695, 1696, 1697, 1699. Origenis homilia. V, 1735. Meris illius laciniis constant libri duo de Incarnatione. VIII, 1175.

Ortygometra nova aviium creatura, nuper utique ostensa, non super creata. III, 2170.

Osculum corporale quando adhibendum. VI, 835. Osculum spiritale quid. VI, 835. Osculamur Deum quoties in ejus amore compingimur. VI, 961.

Ostris vir Isidis. III, 2545.

Otiositatem cavendam. VI, 1262. Pravi ejus effectus. I, 1455. Otium vivi hominis sepultura. VI, 1263. Nec solum non acquirit nova, sed parva consumit. II, 1118. Otiosos sollicitat concupiscentia, quae nobis occupatis conquiescit. III, 2551. Otium sanctum querit dilectio veritatis: negotium justum suscipiat necessitas dilectionis. X, 1875.

Oxyrinchus. VI, 1104.

Oza ob peccatum praecedens punitus. III, 2180

P.

Pactum Dei nobiscum. V, 2159. Pactum baptismo cum Christo conscriptum. V, 2255, 2245; VI, 1170, 1209. Pactum, Christo repudiato, cum diabolo facit, qui superstitione observat. V, 2272.

Paenitere est pacem tenere. VI, 1128. Paenitere Dei. VIII, 1205; IX, 1872.

Paenitentiae praedictio quomodo videatur pluribus ad religiosam seu monasticam vitam adhortatio. V, 2208, 2222. Paenitentiae et fidei sacramentum, baptismus. VI, 775. Paenitentia omnibus majoribus cum baptismo necessaria. VI, 775. Paenitentiam tantum ante baptismum utilem, post cassam asserentes, refellunt. VI, 1114. Paenitentiam post baptismum dari. X, 1755. Hanc negant lapsi Novatiani. X, 1755. Paenitentia et per penitentiam venia locum esse. VI, 1198. Paenitentes si recti, ite lex vetus, quanto magis nova. III, 2505, 2506, 2508. Paenitentia si denegetur, nemo poterit salvus fieri. III, 2507, 2508.

Paenitentia, secundus baptismus. VI, 1066. Prodest, si in Ecclesia catholica geratur. VI, 1125. Extra Ecclesiam non valet. VI, 766. Paenitentiae fundamentum, fides. VI, 1115. Paenitentia omnis est de male usa libertate. VI, 1120.

Paenitentia omnibus est necessaria. V, 2055, 2220, 2225. Utpote sine qua solum originis peccatum remittitur. VI, 1119. Assidue peccantibus est assidue necessaria. VI, 1119. Quia sine penitentia spontanea non est reditus ad pristinum statum. V, 2202. Quamdiu vivimus, est agenda. V, 2020, 2221, 2225. Sine penitentia nec una die esse debent etiam sacerdotes. III, 2420. Paenitentiae dolor tantum cum vita finiendus. VI, 1124, 1128. Penitendi et dolendi quae nobis sit materia. VI, 1120. Paenitentiae quotidianae fructus. V, 2224. Quid distet inter penitentiam quae semper agitur, et illam quae in fine vitae accipitur. V, 2217. Quid inter dolorem, et penitentiam. VI, 1120. Quid inter penitentem versum, et conversum. VI, 1127.

Paenitentia vera non amittit, sed cordis contritione censetur. V, 2216. Ea vera est, quae penitentia non admittit, et admissa deflet. VIII, 1218. Sic quando sic convertitur quis, ut ad peccatum non revertatur. V, 1977. Penitentibus in extremis positus quid in satisfactionem imponendum. VI, 1157. Error sacerdotum, qui eos etiam post mortem ligabant. VI, 1157. Absolvendi sunt in extremis positi, si rogent. VI, 1158. Sed canonem censuram debent subire, si convalescent. VI, 1158. Quae tum eis recte injungitur. VI, 1157. Penitentiam in Ecclesia agentes discant docte plangere. V, 1980. Et de timore ad dilectionem transire. V, 1980. Penitentiam certam non facit, nisi odium peccati et amor Dei. V, 1977. Penitentia non ex fide procedens nec caritate, sterilis manet, nec lavat crimina. VI, 1121. Sine amore Dei nemo invenit gratiam. VI, 1121, 1128. Penitentiae gemitu, et non gratis, peccatorum post acceptam gratuitam misericordiam obtinenda venia. III, 2506. Penitentis pii affectus. V, 1977, 1979; VI, 949. Penitentia de omnibus omnino peccatis debet dolere. VI, 1121, 1128. Culpabiliter durus est, qui lacrymis ostendit dolorem temporarium, et non ostendit dolorem peccati. VI, 1121. Penitentia est vindicta puniens in se quod dolet commississe. VI, 1120.

Paenitentiae effectus. V, 2229; VI, 1115. Penitentiam veram agentis cito dimittuntur peccata. VI, 1525. Ante penitentiam nullum poterit remanere peccatum. VI, 1114, 1116. Penitentia defectos revocat ad perfectum. X, 1651. Donum est Dei. X, 1650. Penitentia et veniam meretur, et reformationem. III, 2504, 2505. Penitentium non solum

culpas remittit Deus, sed et præmia promittit. VI, 1550.

Pœnitentiam actam corrumpere quam pericolosum. VI, 1201. Hanc tamen nec sine fructu fuisse actam. VI, 1201. Pœnitentiam tantum semel post baptismum, et non iteratim prodesse contententes, refelluntur. VI, 1116. Primos Patres usque septuagies septies, id est semper peccata dimisisse. VI, 1117. Pœnitentibus semper patet misericordie vias. VI, 1187. Peccatorum qui prompta pœnitentia veniam meruerunt, exempla. V, 2222.

Pœnitentia sub spe misericordie Dei non procrastinanda. V, 1802, 1969, 2208, 2218, 2219, 2226; VI, 766, 1189. Pœnitentie medicamentum adhibendum, dum adhuc calent peccatorum vulnera. V, 1805, 1974, 2219; VI, 1177. Pœnitentiam differentem stultitia et impietas. VI, 1061. Pœnitentiam in senectutem reservare, quam pericolosum, quam stultum, quam injustam, quam Deo odibile. V, 2046, 2220, 2221. Pœnitentia sera cur raro vera et utilis. VI, 1127. Igni purgationis obnoxia est. VI, 1128. Pœnitentia in infirmitate prodesse potest, quibus. V, 2220. Hic quocumque tempore et a quolibet acta veniam obtinet. VI, 766. Etiam in ultimo vite spiritu. VIII, 1220. In extremis denegari non potest, sed quam incertus ejus fructus. V, 2217. Pœnitentiam infirmo dare possum, non securitatem. V, 2218. Pœnitentia in inferno erit, sed infructuosa. V, 2211, 2215; VI, 765, 1189, 1200. Pœnitentiam infructuosam fructuosa prævenire. V, 1965.

Pœnitentie qui digni fructus. V, 2215; VI, 1125. Pœnitentia delictis commensuranda. V, 2229. Eadem eadem culpe imponenda. IX, 805. Hujus regule rationem non habuerunt Donatistæ. IX, 805. In satisfactione ingentium peccatorum non verba tantum, sed opera queruntur. V, 2217. Peccatorum munera non requirit Deus, sed a-dinas. VI, 1067. Peccatoris animus ipse pro se debet satisfacere, non se de foris redimere. III, 2559. Triculi debet in pœnitentia, qui oblectatus est in peccatis. III, 2559. Peccator omni consolatione debet valedicere. VI, 949. Pœnitens aut sæculum derelinquat, aut que non sine peccato administravit. VI, 1125. Abstineat se a multis letis, qui sponte commisit illicita. VI, 1125. Ex sacerdotis judicio totus pendet. VI, 1125. Prius mentem, ac deinde quod potest de possessione offerat. VI, 1125. Ad corpus Domini ante non accedat, quam bona confortet conscientia. VI, 1126. A ludis et spectaculis se cohibeat. VI, 1126. Ne præ verecundia apud diversos confessionem dividat. VI, 1126.

Pœnitentia a sacerdotibus donata, peritenda. V, 2209. Pœnitentiam suscipit Deus, quamvis omnem satisfaciendi ordinem quis explere non poterit. VI, 1119. Pœnitentia si in oculis pro oculis peccatis, et publice pro publicis. VI, 1125. Pœnitentia publice diluenda sunt peccata mortalia post baptismum commissa. VIII, 1217. Licet sola possit secreta satisfactione. VIII, 1218. Pœnitentia publica. V, 1148. Non est erubescenda. VI, 1187. De pœnitentia erubescere quam miserum sit. V, 2219, 2225. Pœnitentia juvenibus non facile committenda. V, 2218. *Not. (a).* Pœnitentia sunt servati a Donatistis pueri, ne ordinari possent. IX, 804. Pœnitentie publice obnoxia cuncta. V, 2229. Pœnitentia dura et prolixa opus est, ut qui superstitiosa observant. V, 2240, 2269. Pœnitentie causa magis in speculaculo inclusus. II, 1142. Pœnitentia publice petitur, ut qui cum multum destructione se perficit, cum multum edificatione se redimat. V, 2226. Et cum possit secretus agi, publice petitur, ut a multis ajuvetur. V, 2227, 2228. Nam pœnitentes publice lacrymis adjuvandi sunt Ecclesie. VI, 1125. Et si clementi, quo pœnitens operitur, per se efficax est ad populum supplicatio. V, 2227. Pœnitentiam ex animo petenti non condolare, nimis inhumanum. V, 2228. Nec dubitandum quin Deus totius populi pro pœnitente precibus exaudiat. V, 2228.

Pœnitens de totius populi precibus non ita confidat, ut ipse non quiescat a bonis operibus. V, 2228. Si sunt infirmitas, viam non accipiat. V, 2228. Pœnitentiam non satis conjuncte accipit, qui nulli inhumane cogente carnes aut desiderat aut presumit accipere. V, 2229. Sicut qui cito reconciliari petit, ut carnes accipiat. V, 2229. Pœnitens etiam reconciliatus, ubi vel in suo vel in alieno convivio, aut piscenulis invenire poterit, aliam carnem non debet accipere. V, 2229. Pœnitentes lugendi, qui carnes et viam etiam usque ad ebrietatem sumunt. V, 2229. Pœnitentiam qui petit, excommunicari se supplicat. V, 2228. Qui eam accipit, cooperatus cilicio foris operitur. V, 2228. Pœnitentiam quando agunt fornicarii, non est illis communicandum. III, 2508. In pœnitentia impositione raduntur capita, et velamina super caput pretenduntur. IX, 804.

Paganos Christianos stultos vocant. III, 2542. Fidem eorum accusant, sed in præceptis eorum reprehendi nihil posse non negant. III, 2544. Cynabos habent religionis sue ministros, de virtutibus laetos. III, 2542. Horum turpitudine III, 2545. Occulantur ob reverentiam Christianæ ma-

jestatis. III, 2543. Quia in tenebris turpia patiuntur, putant posse nesciri. III, 2543. Inventis hominum turpium diabolus addidit præstigia. III, 2544. Per consuetudinem, quod turpe erat, cepit non videri. III, 2544. Sed hoc a sancta fide Christiana proditum est. III, 2545. Paganis mense primo sua mysteria celebranda diabolus instituit. III, 2279. Paganorum consuetudinum reliquie, in Calendis Jannariis. V, 2001, 2005. In festo Cathedre S. Petri circa defunctorum sepulchra. V, 2101, 2102. In Natali S. Joannis Baptistæ. V, 2268. In quibuslibet Sanctorum festiuitatibus. V, 2259. In feria quinta. V, 2259. Aut quando obscuratur luna. V, 2259. Aliæ iter suscipientium. V, 2004, 2269. Sternutationum. V, 2269. Simul convivantium. V, 2506. Eorum quibus aliquid furto ablatum. V, 2275. Aut qui aliam infirmitatem in se aut suis patiuntur. V, 2258, 2275. Paganorum argumenta adversus fidem Trinitatis. VIII, 1101. Deo filium esse posse, aut resurrectionem negantes, confutantur. III, 2545. Leges contra Paganos. IX, 815. Paganis causas agere, aut militare, aut Christianos suo servitio habere Valentinianus interdixit. X, 1751. Leges Imperat de idolis contrahendis. IX, 814.

Palestina synodus in qua Pelagius absolutus. X, 1684, 1685, 1708. Constituitur. X, 1808, 1812, 1851. Sententia xii. quas in ea Pelagius anathematizavit. X, 1709.

Palatin. V, 2087.

Palatinus episcopus. X, 1751.

palæstus i. a. Bracharensis. VII, 805.

Palla. V, 1978 Palla gestantur sacramenta. VII, 838.

Palla super Reliquias. VII, 856.

Paladus præfectus prætorio. X, 1726, 1727.

Paladus diaconus. V, 1755.

Palloris causa. I, 1455.

Palmitibus vitis predest, non viti palmitis. X, 1788.

Panes tres in Scriptura legitur, qui illi sint. VI, 1516.

Panum multiplicatio exponitur. V, 1905.

Panmonia erasa. III, 2555.

Pantagathus vir illustris. X, 1790.

Pantus. IX, 791.

Papa majores dioceses tenet. IX, 787. Papa Silvester. IX, 786.

Papias auctor est pluribus spei carnalis. VIII, 1218.

Paradisus pro horto. V, 2041. Paradisus Dei nobis promissus, non is in quo Adam jussus est corporaliter operari. III, 2581. A passione Christi omnibus justis est reseratus. V, 2048, 2054, 2059. Eo ab Adam prius intravit latro. V, 2045, 2046, 2049.

Parasceve quid I, 1446.

Parasceves dies est festus. V, 2047. Paulo ipso auctore. V, 2047. Ut nullus in Parasceve de ecclesia se subtrahat. V, 2056.

Parco. Nolle ut peccat Deus iniquis, quasi proprium est omnium iniquorum. V, 2251.

Pardus. IX, 787.

Parentibus semper honor et amor, et in necessitatibus subsidium debetur. V, 2264. Parentibus pauperibus prius quam extraneis elemosyna largienda. V, 2264. Parentes pauperes qui dedignantur, carjuntur. V, 2264. Parentes terrenos propter Deum negandos Christus exemplo suo docuit. VIII, 1146. His nec sequitula debetur, si a Dei servitio prohibentur. VI, 1055.

Parthenium cathedra. IX, 775.

Paronyma. I, 1422. Qui ab homonymis differant. I, 1422.

Paronymie in eibis regulæ. VI, 1101.

Participium vocatur, quod partem nominis capiat partemque verbi. I, 1105.

Parvuli ab uno Chrysostomo dicuntur in confusione peccati et non conuincti peccatis. X, 1756. Parvulus baptizandus negans, aut dicens nihil ex Adam trahere originis peccati, damnatur. X, 1728, 1750. Parvulus si non est peccatum, iniquus est Deus, qui vitam eis auferat. X, 1649, 1652. Aut cum eos variis doloribus ac passionibus cruciari solet. X, 1651. Aut cum a iudicium eorum se venire facit. X, 1652. Parvulus non baptizatus Pelagium permittit vitam æternam. X, 1655. Non permittit fides catholice nisi gehennam. X, 1654. Parvuli sine baptismo morientes damnantur; nec de eorum sunt Dei benefici futura impetrati præcepta. X, 1781. Aeterni ignis supplicio puniuntur. VI, 774. Nec est locus medius in quo beate vivant. X, 1654, 1728, 1750, 1769. Sed eorum iustissima erit poena vel damnatio. X, 1718.

Pascha a passione. III, 2759. Eustratio mystica. III, 2759. Pascha semel tantum gestum esse. VI, 725. Paschalis agni comedendi singuli ritus paucis explicantur. VI, 725. Pascha a Judæis actum vesperæ diei quo mortuus est Christus. III, 2288. Pascha per orbem totum una die celebrandum decrevit Areth. synodus. IX, 785. Quando celebrandum. VIII, 1221. Tempus quo celebratur, et temporis hujus mysterium. X, 2068. Paschali ad imitandam debita præparatio

(Vingt-cinq.)

V, 1801. Paschæ vigiliis reservatur historia immolationis Isaac. V, 1749, 1750. Paschæ imminente ingravescere soleant tentationes. V, 1775. Paschalis diei laus. III, 2568. Pascha solemnitas solemnitas. V, 2068. Paschæ spiritualiter celebrandi ratio. V, 2067, 2068. Paschalis Agnus in una Ecclesia comeditur. VI, 1196, 1201. Paschalis solemnitas conclusio Neophytorum habitus commutatur. V, 2075. Paschales dies sunt indulgentie ac remissionis. V, 2075.

Passerius presbyter. X, 1699.

Passiones et passivæ qualitates quæ distent. I, 1455.

Passio Christi quam utiliter cogitetur. VI, 960. Exponitur I, 1468, 1469. Ejus mysteria pluribus sermonibus explicata. V, 2076. Passionis Christi sacramenta quæ diabolus æmuletur. III, 2279.

Passiones etiam proluxæ in ecclesia stando audiri solitæ. V, 2520.

Pastor velut præco judicis jussa nuntiatur. V, 2077. Periculum ejus, si vitia amputare prædicando negligat. V, 2206. Non sufficit ei bonitas sine disciplina aut scientia. V, 1849. Pastor noster Christus portat et reficit, regit et custodit. VI, 1070.

Pastoris liber laudatus a Cassiano. X, 1817. Nullius auctoritatis reputatur a Prospero. X, 1819.

Pater quatuor modis in Scripturis dicitur. VI, 1080. Alterutri eorum honor semper debetur. VI, 1080. Pater alius honoris causa vocatur, alius ad fidem aut salutem deputatus. IX, 855. Patrem salutis non teneo nisi Deum. IX, 852.

Pater cælestis solius Christi specialis est pater, noster autem est in commune. V, 1907. Patris æterni figura, Abraham. V, 1755. Isaac. V, 1760. Jacob. V, 1763. Isai. V, 1818. Pater vocatur monas. VIII, 1465. Principalis bonitas. VIII, 1185. Totius deitatis principium. VI, 976. Cujus peculiare est, ne missus dicatur. III, 2275. Numquam sine Filio existit. VI, 1014. Non ante Deus quam pater. V, 2192; VI, 1191. Esse sapientia melius dicitur, quam non habere sapientiam nisi in Filio. VIII, 1174. Per Filium est omnipotens. VIII, 1181. Per sapientiam, quæ est Christus, tenet omnium potentatum. VIII, 1182. Male incapabilis et solus invisibilis prædicatur. II, 1159. Pater verbo suo se declarat. V, 1880. Se ipsum talem qualis est cogitans, Filium erigit. VI, 1014. Et eadem cogitatione totam mundi formam dicit. VI, 1015. Patris et Filii opera inseparabilia. X, 1887, 1895. *Vide* Deus, Filius, Trinitas. De generationis divine modo sufficiat scire quod genuit lux splendorem. VI, 1091.

Pater patrum ab Judæis dictus quidam. VII, 825. Patribus in Angelis, rubo etc. visus est Filius Dei. III, 2270. Pater filium Abraham, non qui ex co nascatur, sed quia fidem imitatur. V, 1745. Pater noster diabolus, non natura, sed imitatione. V, 1742.

Paterni et Torquati consulatus. III, 2176.

Patres, de mentibus extirpari posse docent cum Philosophis Pelagiani. X, 1692.

Patentia Dei eruditio est penitentie et oblatio correctionis. X, 1839. Illa abuti, et non intelligere Dei benignitatem, jam magna damnatio. X, 1879. Patientiam Dei erga iniquos reprehendere, iniquorum est proprium. V, 2231. Patientie Christi imitatio suscipitur. V, 1956. Deus diligentes se pati aliquid vult, ut iuste eos promovere videatur. III, 2259. Patienter adversa ferre. VI, 1483. Patienti non compatiens præcisus est ab Ecclesia. V, 1951. Patientia domandi sunt hæretici et schismatici. IX, 791, 792. Patientia etiam si tolerare amat, non amat quod tolerat. X, 1874. Tolerantie fortitudo ex Deo est. X, 1823. Oratio ad petendam patientiam. VI, 953.

Patris nostra colere: quam stultum illuc non anhelare. VI, 1351. Patriam perfectionis ergo necessario deserendam esse existimantes, refelluntur. VI, 1104. Patriam affectibus deserere præstat quam gressibus. VI, 1104.

Patricianus malum vult esse carnem postquam. VIII, 1220.

Patrimonium ex auribus suspendere. II, 1416. Patrimonium augere cupiens, si non rapina, saltem voto est minus. V, 2248.

Patropassiani. VI, 755; VIII, 1101. *Vide* Sabellius.

Patritius vicarius Præfectorum. IX, 777.

Patrochus Arelatensis. X, 1751.

Paulinus S. Ambrosii diaconus Cælestium Carthagine accusat. X, 1686, 1692. Cælestio in conventu sacerdotum resistit. X, 1686. Roman a Zosimo citatur. X, 1725. Ejus libellus contra Cælestium Zosimo oblatus. X, 1724. Cælestius ex iis quæ sibi ab eo objecta sunt, hæreticum eum posse approbari dicit. X, 1724. Patrimonium omnino demeruisse Zosimo jubetur. X, 1724.

Paulinus. Ilius. IX, 780, 782.

Paulini Aquilonensis liber de salute. X, 1407.

Paulus novi Testamenti Jonas. V, 2422. Lupus mane rapiens, et ad vesperum divitibus escas. V, 2098. Manibus omnium Stephanum lapidat. V, 2251. Martyrum cruore totum se infundens fit Apostolus. VI, 1099. Pauli conversio. V, 2098, 2125. Et raptus in tertium cælum. VI, 1023. Paulus Deum in hac vita vidit, sicut Sancti post hanc vitam vident. VI, 752. Passus est mala quæ Christianis inflixit. V, 2124. De Pauli cervice lac pro sanguine manavit, quam congruenter. V, 2120. Paulus tacito nomine proprio *Ligeus* prædicator simpliciter appellatur. VI, 1095, 1100. *Vide* Petrus.

Paulus Erem. VI, 1104.

Paulo episcopo Cirt. orta est persecutio. IX, 797. Quid quærentibus Scripturas responderit. IX, 794.

Paulus et Macarius. IX, 858. Operarii unitatis adversus Donatistas. IX, 800, 804. Ministri sancti operis. IX, 802.

Paulus Samosatensis. V, 2200.

Pautianista. VIII, 1217.

Pauperes passim in Scripturis benedicuntur. V, 2510. Ubi non omnes pauperes, sed humiles sunt intelligendi. V, 2510. Pauperes multos, ut pote vitis et malis moribus locupletes, inopia nil juvat. V, 2511. Paupere superbo nihil stolidius. VI, 1084. Pauperibus iis tantummodo cæli regna promittuntur, quibus divitiarum inopiam animorum comitatur humilitas. VI, 1085. Pauper is est spiritu, qui humilis. VI, 1084. Nobilis inopia, mentis humilitas. VI, 1084. Solis pauperibus spiritu cælum promittitur. VI, 1084. In egestate aequitatem servare, perfecta justitia. III, 2565. Pauperum virtutes vel vitia cum iisdem divitum virtutibus ac vitiis comparata. III, 2572. Pauperes posse esse beatos. V, 1842. Pauperes non sunt contemnendi. V, 1842. Sed honorandi. VI, 1065. Cur eos Deus esse permiserit. V, 1880, 2270, 2556, 2541; VI, 1176. Scilicet ut illi per patientiam, divites per elemosinam possent Dei gratiam promereri. V, 2550. Pauperes, negotiatores. V, 1892. Pauperes inter ad divites commercium. V, 2553. Pauperum miseria, medicamentum est divitum. V, 2551. Pauper sibi, te divitem facere potest. V, 1845, 2251. Pauperis manus, gazophylacium Christi. V, 2024, 2555. Pauperibus data, nobis servantur in cælo. V, 1881. Cælestem thesaurum habere non potest nisi pauper, aut qui pauperibus solatia præstat. VI, 1081. Pauperes in die iudicii pro se rogabunt, a quibus hic stipem acceperint. VI, 1076. Quid damnationis erit spoliasse pauperem, quem summum crimen est non pavisse. V, 2251, 2252. Pauperes ad convivium vocandi. VI, 1185. In sanctis solemnitatibus. V, 1976. Accusat se publice Cæsarius, quod interdum vestimentula sua pauperibus dare neglexerit. V, 2024. Pauperum legationem agit Episcopus. V, 2170. Pauperes dimittendi mos per verba. *Vide in ante, dat tibi reus. V, 2505.*

Paupertatis quinque genera. VI, 1515. Paupertatis Evangelicæ pretium. V, 1954, 1955. Paupertatis votum. VI, 1090. Cupiditatem habendi sub obtentu pauperibus erogandi subditis non permittit. VI, 1099. Crimen eorum quid illud violant. VI, 1084.

Paupertas. V, 1898.

Pax Dei et pax mundi qua ratione differant. III, 2286.

Pax domestica. quid. X, 1872. Pax inter malos, res valde defendenda. VI, 1259. Pax non est dicenda, quæ de radice caritatis non construit. V, 1916. Pax et justitia due amice crassissime. VI, 1558. Pax de justitia, de pace gaudium nascitur. V, 1917. Pax plena non est, quando regnator vitis. X, 1875. Pax prima, ut cum Deo pacifici sumus. V, 1055. Pax perfecta, quando et cum aliis, et vobiscum pacifici sumus. V, 1916. Pacis commendatio. V, 1858; VI, 1237. Pacis commoda et effectus. V, 1951, 1955. Pax hereditas Christi. V, 1952. Pacem non servare, Christum spernere est. V, 1858. Pax Christi; omnis pax intentionis actionisque est perfectio. X, 1894. Pacifici beatitudo. VI, 1894. Pacem qui non vult, nec vult filius Dei esse. V, 1955. Pax semper habenda cum bonis, et bellum cum vitis. V, 1955. Sine pace non est accepta oratio vel oblatio. V, 1955. Pax cui ex omni parte patet, et sine qua undique clausa sunt cælestis Jerusalem porte. V, 2255. Pacis tempore quaerenda adversitati presidia. X, 1875. Pacis observantia cum pacis inimicis. X, 1861. Pax temporum, pax cum proximis procuranda. V, 2078. Vocabulo *Pax*, unitas Trinitatis explicatur. VIII, 1210.

Peccator sibi potius inimicus, quam Deo. VIII, 1149. Peccans et a verbo se separans nihil fit. VI, 869. A Spiritu sancto deseritur, cumque occupat tenebre. V, 1821. Peccatoris vinculi, carcer, tenebre, pondera. VI, 947. Triplex abyssus. VI, 948. Peccator est cæcus vilens. VI, 948. Vivens portat lumen summi. V, 1788. Que mala ei et neque manent. VI, 947. Peccator omnino in se commovet creaturam. VI, 836. Quod contra Deum rebellis sine pater universis etiam amat. Expositio etiam ostendit. III, 2165. Peccatores cum non statim vindictam Deus. V, 1965. Cur aliquos hic non plectat. V, 2522. Duplex de causa se Deus

non statim punit. VI, 1055. Ipsi nec negat patris pietatem ac filii nomen. VI, 1054. Multos peccatorum suorum cumulo completo jam ex hac vita potiri. VI, 1054, 1075. Peccantium felicitate cur nihil inflictor. X, 1892. Peccatorum gaudium, plaga ire Dei. III, 2459. Peccatore non flere impossibile est vel hic vel in futuro. VI, 949. Peccatore manent aut continui dolores vite penitentis, aut aeterni cruciatus. VI, 945. Omni peccanti anime dei sunt pericula, ignorantia et difficultas. X, 1896. Peccator in se ipso consistere non sustinet, ad alia divertit, sed inquietudinem auget. V, 2224. Peccatorum monasterium multitudinis hoc etiam efficitur. V, 2225. Qui se a Deo avertit, ipse et velle quod bonum, et posse sibi sustinere. X, 1848. Peccare est in maiorem potestate, sed non hoc vel hoc peccando facere, nisi Deus permittat. X, 1854. Quomodo Deus eorum tenebras ordinet. X, 1854. Peccatorum hominum dispositio a seculis creationis ordinem turbare non potuit. X, 1845. Peccatores servant penitentes Dei dispositioni, qui volentes subijci non sunt ipsius precepto. VI, 1159. Non deserit Deus nisi meritis deserit. X, 1859. Neminem deserit prius quam deseratur. X, 1841, 1846, 1848. Deus delinquentes deserit, resistentes indurat, contemnentes condemnat. X, 1674.

Peccator omnis inexcusabilis. X, 1886. Nulla eum excusat conditio. V, 1904. Peccatorum vana excusationes. V, 2215; VI, 1126. Culpa suam in diabolum regere jam non possunt. V, 1979. Infelix solatium tibi est peccatorum turba. V, 2521. Peccator in iudicio a diabolo accusatus. VI, 1072. Peccatores quomodo non palpani. V, 1814, 1815. Eos palpans, peccati fomitem subministrat. V, 1872. Peccatores non spernendi, sed ut Christi pedes oleo delinendi. V, 1907. Qui ad penitentiam adducendi, qui suscipiendi penitentes. V, 1772. Peccatores inter et demones discrimen. X, 1846. Peccator et homo duo nomina sunt. V, 2251. Qui utrumque distinguendum. VI, 1229.

Peccatores se veraciter omnes sancti pronuntiant. VIII, 1221. Peccator est omnis homo. IX, 767, 769. Peccatum nullum fit, quod non possit facere alter, si Deus ei desit. VI, 877. Quot modis nos ab eo Deus servat. VI, 877. Peccata nobis a Deo dimissa, quae ipso protegente non commisimus. VI, 818, 836. Tribus modis nos Deus a peccatis conservat. VI, 836. Quam multis nos ab eis revocat. VI, 857. Peccatorem se dicere nil juvat, si adhuc peccare delectat. V, 1977. In peccato Deus odit negligentiam revertendi, ac desperationem salutis. VI, 1049.

Peccatoribus contra desperationem consulitur. VI, 1098. Peccatori nulli desperanda venia. V, 1960, 2216, 2222. Sub manu omnipotentis Medici nulli unquam peccatori expedit desperare. V, 2275. Peccatores ad emendationem adducere quam amet Deus. V, 1831. Ei veniam dare tardius Deo videtur, quam ipsi peccatori accipere. VI, 784. Peccatoribus cavenda desperatio, aut venie sine penitentia consequende fiducia. VI, 1118. Peccator sic timeat iustitiam, ut quærat misericordiam; sic de hac condolat, ut illam contremiscat. V, 2249. Peccator inter Deum et peccatum, velut ægrotus inter medicum et morbum. V, 1876. Prima ejus medela, nosse quod langueat, ac medici opem desiderare. X, 1856. Peccatoribus spem præbuit, quæ Christus pro ipsis gessit ac passus est. VI, 907, 910, 936, 960. Peccatores scientes quæ promittit Deus bene viventes, et male viventes, mendacem illum iudicant. III, 2556. Deum iustificat, cum ad misericordiam ejus confingunt. III, 2356. Peccatores ad misericordiam Dei confingunt oratio. VI, 946, 949. Ab irato ad placatum. VI, 949. Alia oratio mixta timore et fiducia. VI, 956. Alia ad Christum præ desiderio lacrymarum. VI, 950. Peccator animam sic debet plangere, quomodo mater unicum filium mortuum. V, 2226, 2250. Peccatoris conversio, miraculum maximum. V, 1949. Peccatoris speculum. VI, 985.

Peccatum omne mendacium est. X, 1871. Peccare est in veritatis præceptis vel in ipsa non stare veritate. VIII, 1112. Peccator, dum aut in concessa presumunt, aut concessa inordinate fiunt. III, 2215. Peccatum naturale negant Pelagiani. X, 1754. Ac Manichæus vocant aliter sentientes. X, 1755. Sed peccatum naturale et originale unum et idem esse affirmant Pelagiani. X, 1772. Anathematizandi sunt qui naturale aut substantiam aliquam dicunt esse peccatum. X, 1772. Peccatum non natura, sed vitium nature id appetens quod non est ordinis sui. X, 1878. Contra naturam est. X, 1843. Peccatum originis defendi posse negant Pelagiani, quin ejus dicatur auctor Deus. X, 1767. Pluribus argumentis hoc reprobatur. X, 1767. Peccato non est auctor Deus. X, 1855, 1856, 1859, 1841, 1842, 1846, 1848. Ne Manichæus quidem facere ausus est Deum peccati auctorem. X, 1759. Sunt qui mortem solum, non peccatum, in humanum genu s transisse dixerunt. X, 1772, 1775. Peccati auctor est Deus, si auctor mortis. X, 1649. Si voluntate Dei peccarent homines, iudicium Dei non esset. X,

1847. Peccatum non fit sine demonis operatione. VI, 1177. Sed nec diabolo in totum adscribi potest, multo minus Deo. X, 1847. Deus non ordinavit peccatum, sed poenam amantibus culpam. VI, 1126. Peccatum esse propriæ voluntatis, ipse etiam Manichæus adactus est confiteri. VIII, 1114. Idque multis rationibus suadet. VIII, 1142. Peccatum est, non quod malum diligatur, sed quod meliori minus bonum præferatur. X, 1896. Peccatorum omnium duæ originēs, error et superbia. V, 2005. Peccatum ab anima cepit. III, 2582. Non desiderio corporali, sed spe deitatis Adam peccavit. III, 2582. Non peccat anima nisi per carnem. VI, 1075. Quibus gradibus Adam et Eva in peccatum lapsi sint. VI, 1051. In illis duobus originaliter totum damnatum est genus humanum. VI, 1034. Peccatum a diabolo mutavit Evæ. *Adm. consensu cautionem fecit*, usura posteritati crevit. X, 1649. Christus debitum solvit. X, 1649.

Peccatum primum parentum solis illis obfuisse docent Pelagiani. X, 1617. Peccatum originis negant primum aliqui Syri, et maxime Theodorus. X, 1680. Deinde Rufinus institutore Pelagius. X, 1681. Postea Celestius. X, 1681. Plurimæ Juliani sententiæ, quæ peccati originalis fidem labefactent. X, 1745, 1748. Peccati traducem quibus argumentis hæretici negent. X, 1689, 1759. Peccato originali omnes mortuos Christus invenit. V, 2257. Peccatum originale contra Pelagianos demonstratur. X, 1647. Illud probat necessitas regenerationis. X, 1812. Probat et mors omnium hominum. X, 1667. Ac miseria generis humani. X, 1882. Nam non transisset poena, nisi transisset culpa. X, 1617. Patet ergo culpa, ubi non latet poena. X, 1815. Facilius quippe fieri posset, ut peccatum non sequeretur poena, quam ut poenam non præcederet culpa. X, 1667. Peccatum originale negans, habet adversum se plurimos veteres catholicos doctores. X, 1725. Fides de peccato originali Zosimi verbis clare exponitur. X, 1750.

Peccato Adam genus humanum obnoxium fecit. III, 2576, 2559. Hinc diabolum potestatem accepit carni ejus se immiscendi, et suggerendi oblectamenta delictorum. III, 2557. Peccatum originis incest, omni homini qui per concubitum viri et mulieris concipitur. VI, 774. Christus solus absque peccato. V, 1977; X, 1650, 1775. Peccati legi omnes sine ulla exceptione subjecti. V, 1941. Solus sine peccato est, minus, quem non concupiscunt carnis, sed obedientia genuit mentis. V, 1997. Peccatum originis caro contrahit, et animæ refundit. VI, 810. Nec Deo tribui potest. VI, 810. Peccatum in parvulis non actum, sed uterina conceptione pertransit. X, 1650. Peccatum in filiis non transmittit propagatio, sed libido. VI, 738. Ex ovibus Jacob ostenditur, si potius vis ad immutandam naturam. X, 1768. Virtute radiis macula per traducem propagata est. X, 1667. Transiit seminis effusione, nec tamen semen vitium est, sed vitium. X, 1619, 1625. Christus solus sine semine et experti delati minus est. X, 1619, 1620, 1625. Peccatum protoplasti omnes tradidit seminis corruptione, non mortui mutatione. X, 1620. Hinc et males in Adam. X, 1620. Homo primus cum peccavit, natura peccavit, se effecit, peccatrix ac vitiosa, non vitium aut peccatum. X, 1619. Tum Adam et Eva natura humani generis erant, ideoque in illis unus omnes eramus. X, 1619, 1621.

Peccatum ullum esse infantum negat Pelagius. X, 1707. Peccato originis frustra negatur carere debere, unde duobus baptizatis nati sunt. X, 1685. Haec veritas et in a baptizato traheatur. X, 1885. Peccatum originale ex Adam trahunt parvuli, qui adhuc nullum committore potuerunt. X, 1728. Peccata parvulis non propria sed aliena duntantur. X, 1729. Ob solum originis peccatum parvuli sine baptismo morientes aeternam ignem puniuntur. VI, 774. Peccatum primum parentum ipsi placum, nobis plenas laet. X, 1628. Peccatum originale parvulos quidam aggravant, quidam relevant. X, 1885. Peccatum primum et ad emendandum, per quod admissum est, III, 2581. Peccati originalis reatum circumcisio delet. X, 1781. Peccati originalis merito iusti ante Christum tenebantur in inferno, donec ab eo absoluti sunt. X, 2049.

Peccatum originale aut actuale sine Christo dimitti non potuit. V, 1850. Contra vulgus originalis peccati, verum et potius ac singularis et uniusmodi mors Ubi Dei. X, 1874. Peccati et in multis natum in universa Ade propagine. VI, 764. Indebita libertatis gratia dissolvitur. VI, 764. Peccata originalia et propria omnia baptismo dimitti. VIII, 1120. Idque omnia filius tenet. VI, 1045.

Peccatorum distinctio in necessaria et spontanea. VI, 945. Peccatum nullum est necessarium. VI, 1120, 1126. Peccatum originis in Adam fuit spontaneum. VI, 1120. Peccati triplex ratio. V, 1859. Peccat homo etiam cum non. III, 2090. Qui sunt etiam et quæ disciplina legis nunquam pervenit. VI, 1220. Nefas inter multos admissum, quasi imago fit innocentiae. IX, 776. Sed peccat pe-

riculosius, qui se graviter peccare non putat. V, 2283. Peccata tanto sunt graviora, quanto sublimior est qui peccat. III, 2504. Peccatum in illum redunat, qui prohibere non vult cum possit. V, 2004. Quibus nil noceant peccata aliena. VI, 777. Peccata cordis non negligenda. VI, 159. Peccata quæ sint capitalia, quæ minuta. V, 1946. Peccata lethalia. VI, 1121. Peccatum ad mortem. V, 1860. Peccata a capitalibus distincta quæ et quanta sint. V, 2220.

Peccata sine Dei gratia posse vitari Pelagiani negant. X, 1733. Quam illam velint gratiam. X, 1735. Posse hominem si velit, esse sine peccato, et aliquos re vera ante Christi adventum fuisse Cælestii doctrina est. X, 1681, 1687, 1692, 1693, 1694, 1699. Nullum adultum sine peccato hic vivere. VI, 776. Impossibile est hominem ut non peccet. III, 2503; V, 1893, 1898. Impossibile est ut nunquam peccet natura quæ potest peccare, alias Deo melior esset. III, 2526, 2535. Sanctos non tantum humiliter, sed et veraciter peccata confiteri, eorumque remissionem deprecari. X, 1729. Siue minoris peccatis nullus unquam fuit aut esse poterit; sine criminibus esse possumus et debemus. V, 1947, 1949, 2020, 2219, 2220. In minimis misericordiam consequitur, qui fidelis et sollicitus fuerit in magnis. III, 2533. Peccata minuta animam non occidunt, sed turpiter laedunt. V, 1946. Si jura sint, mergunt. V, 1946, 1947. Peccata peccatis cumulare, ut in periculum. V, 2221. Peccata parva neglecta qui obdurationem pariunt. V, 1787. Peccatis in uno qui fiat omnium reus. VI, 1124.

Peccati meritis. VI, 945. Effectus. V, 1974, 2224, 2225. Peccatum crescit neglectum; nulum respectu Dei parvum. VI, 1119. Peccata nulla Deus multa permittit. VI, 1550. Nulla impunita esset possit. X, 1876. Peccato ab hominibus pariter, quia multorum est; sed tunc tanto divino judicio gravior vindicatur. V, 2290. Peccata quorundam cur Deus hic non plectat. V, 2522. Peccandi mensuram, donec cumuletur, interdum expectat Deus. V, 1811. Nullus post culpam impuniti locus, dum fit reatus ipse supplicium. II, 1101. Peccati supplicium aliquibus veritum in reatum. X, 1859. Ut eis peccatum sit ipsa poena peccati. X, 1842. Peccata Deus vindicat justus, quæ fieri non cogit præcius. X, 1895. Peccatum præcedens in Oza per hanc culpam, ob quam interit, punitur quidam existunt; idque sæpe fieri, ut in merces culpe præcedentium peccatorum vindictam incutiant. III, 2180. Id probat poena, quam ob populum a David numeratum plebs sustinuit. III, 2180. Eadem conjectura est de quinquagenuis ad Eliæ verbum igne consumptis. III, 2182. Peccatum Achar quærens alius obliit. III, 2251. Peccatis cessantibus cessare flagella. V, 2077.

Peccata, poena est diaboli dominatio. X, 1845. Peccandi consuetudine facta, timendum ne quis etiam si velit, a diabolo se liberare non possit. V, 2222. Peccatorum faciles aditus, difficiles exitus. VI, 944. Peccatum malum in culpa, amarum in poena. VI, 883. Peccato poena ipsius est præferenda. VI, 948. Peccare debet nemo, utiamsi necesse esset perire quidquid Deus non est. VI, 930. Peccati quam gravis et quam dura sit conditio, prodit remedii magnitudo. V, 2014. Peccatorum crux Christo ea gravior, quia pro nobis suscepit. V, 2207. Inanis in baptismo nos abreantiam diaboli ac poenis ejus et peccatis omnibus. VI, 1066. Incerpantur qui ut liberi peccent, fidem suscipere differunt. III, 2576. Peccatorum quatuor gradus. VI, 1251. Peccata cum gaudio recogitare, Deo abominabile. VI, 1030.

Peccare humanum, Christianum a peccato desistere, perseverare diabolicum. VI, 1135. Peccatum nullum tam grande, quod penitendo non habeat veniam. VI, 1179, 1182, 1187, 1189, 1199. Peccatorum venia semper cogitanda, donec impetretur. VI, 1189. Hæc etiam justis sæpe necessaria. VI, 1117. Peccata quotidie a justis contracta continuis operibus bonis expianda. VI, 768, 776. Peccata quotidie redimenda. V, 2221, 2224. Quoties superant, sine ulla mora his medicamentum providetur. V, 1788. Peccati vulnus dum adhuc calidum est, curandum. V, 1805, 2219, 2548. Peccatis providit Deus medicamenta, quæ dicentes et pauperes possunt adhibere. V, 2239. Et unde sine vili labore peccata redimeremus. V, 2555. Ut unde regimeret se non habuisset, nullus dicere jura possit. V, 2262. Eum in nobis esse remedium. V, 2162. Peccatorum remedia. V, 1877; VI, 1518. Tria remedia. V, 1869. Peccata bonis operibus, ac præsertim elemosinis necessario redimenda. V, 1835, 1898. Per caritatem redimere ea possumus. VI, 1066. Peccatorum veniam accelerat fratrum indulgentia. V, 1869. Amplicitia homini tam benigna conditio, ut dimittendo peccata aliena, diluat sua. X, 1892.

Peccata minuta qua ratione hic aut post hanc vitam purgentur. V, 1917. Redimunt nisi operibus bonis ac præponderante Dei misericordia non poterunt. V, 2220. Quibus operibus redimantur. V, 1948. Per ceremonias veteris le-

gis remittebantur. VI, 1129. Peccata justorum minuta tribulationis igne sunt consumenda. V, 1771. Peccata capitalia quibus operibus sint delenda. V, 1948. Peccata capitalia et mortalia post baptismum commissa, penitentia publica sunt diluenda. VIII, 1217. Nec negandum solvi posse secreta satisfactione. VIII, 1218. Per confessiones veraces ac dignos penitentia fructus sunt expianda. VI, 1066. Peccata nostra iudices non sentiant, non patronos. V, 1788. Ea defendere, quantum malum. X, 1878. Peccatum monstri serpentis instar monstratur. VII, 846. Confessione interimitur. VII, 847. Peccata sua accusans Deo conjungitur. V, 2227. Peccatorum remissionem duæ habent causæ, una doni, altera penitentia. III, 2577. Durum est ignosci eis qui votum habent peccandi. III, 2577. Christianus armare se debet contra peccata: sed quia impossibile est ut semper vincat, si se victum doceat, reparat se. III, 2576. Bene currit ad remissionem peccatorum, qui disjicet sibi. X, 1875. Peccata præterita non nocent, si non placent. V, 1891, 2208.

Peccata remittendi data Ecclesiæ potestas. VI, 766. Ad peccatorum remissionem quantum conferat Ecclesia. VI, 1119. Q od peccant homines in nos, indulgendum; quod in Deum, nisi puniamus, eorum participes effimur. V, 2162. Peccati qui redimere cœperit, capitalia non admittat. V, 2537. Peccata non deserentibus nihil prosunt elemosinæ. V, 1846. Nihil Dei laudes. V, 1847. Vix ad veniam admittendus est, qui votum habet delinquendi. III, 2216. Peccata quædam ex se mortalia, in penitentia fiunt vitalia, sed non statim sanata. VI, 1128. Peccato mori, quid sit. VI, 1032. Peccati regnum qui destruat. V, 1861; VI, 822. Peccando templum Dei destruimus. V, 1855. Cavendum ne reparati iterum labamur. V, 1855. Quam hoc periculosum sit. VI, 1073.

Peccatum in Spiritum sanctum. VI, 766. Non remittitur. III, 2504, 2507. Qua ratione veniam non habeat. VI, 752. Peccant in Spiritum sanctum soli impenitentes. VI, 1119.

Peccata, sacrificia pro peccatis. VI, 774. Peccatum factus Christus dicitur duplici ratione. III, 2268.

Pectoris percussio. VI, 1148.

Pelagius. IX, 807.

Pelagius Brito. X, 1679, 1684. Albinus canis, Scotice gentis de Britannorum vicinia. X, 1696. Scotorum pulchris prævatus. X, 1696. Grandis et corpulentus. X, 1696. Balneis epulisque nutritus, latos humeros gestabat robustaque cervicem. X, 1696. *Not. (a).* Fuit monachus. X, 1681, 1750. Læcus. X, 1699. Duobus adolescentibus relinquendi sæculi auctor. X, 1715. Veteri necessitudine Hieronymo devinctus. X, 1697. Prius nomine cum magna laude ab Augustino notus, quam hæresi. X, 1691. Ac semel et iterum facie ab eodem visus Carthagine. X, 1691. Scripsit, ante quam hæreticus proderetur, tres libros de fide Trinitatis, ac pro actuali conversatione Eulogiarum unum. X, 1679. Ob quem se Cyprianus ad Quirinum operis imitorem et e-pleotorem dicebat. X, 1704. Deceptus et institutus a Rufino Syro. X, 1781. Commentarios in Paulum edit. X, 1685, 1781. Ante Romæ vastationem. X, 1687. Quos Hieronymus in eundem Apostolum scripsit, carit. II, 1695, 1696. Pelagii epistola ad Demetriadem. II, 1099. Verba ex libro ipsius ad Livaniam viduam. X, 1690, 1707. Quam sint adulatoria. X, 1707. Hæc ille cum suis jurare solet sua non esse. X, 1707. Pelagii libris inerat stili splendor, ac Tulliani venustus eloqui. X, 1707. Hec ille unis discipulis describendis tradebat. X, 1707. Divinum in eo mirabantur discipuli ingenium. X, 1705.

Pelagius Joviniani heres. X, 1706. Antichristi discipulus. X, 1646. Cælestium discipulum nactus est. X, 1750. Judaïsimum revocat. X, 1690. Dogmata tenet Manichæorum. X, 1685. Manichæos ipse vocat qui in Legge umbram, in Evangelio veritatem esse prædicant. X, 1704. Ferre non potuit verba Augustini, *tu quod jubes, et jube quod vis.* X, 1691. Contendit liberum arbitrium re tolli, si homo per se nihil possit. X, 1707. Deunque peccat nam nostrorum esse auctorem. X, 1706. Assertit omnes voluntate propria regi. X, 1691, 1705, 1708. Docet in his merito laudandam vitam, quæ nisi ex nobis et in nobis esse non possunt. II, 1107. Negavit ullum hominem læsum Adæ i revaricatione, sed tantum imitatione. X, 1681, 1688. Conclit i leam prædicationem Pelagii et Cælestii an. cccxcix. subscriptiones ab episcopis quesitæ. X, 1731.

Pelagius primum hominem qua ratione neget mortis auctorem. X, 1689. Vult infantes baptizari in regna celorum, non in remissionem peccatorum. X, 1708. Hoc non audet palam profiteri, ne lapidetur. X, 1708. Iesus de impeccantia opinio exponitur et ironice refutatur. X, 1705. Pelagius ubi ait, nos sine peccato esse posse, captiose addit, *non absque Dei gratia.* X, 1695, 1694, 1699, 1701, 1705. Gratia nomine præcepta legis et liberum arbitrium intelligens. X, 1695, 1701. Ideoque docet eos, qui absque

legis scientia sint, peccata vitare non posse. X, 1695, 1705, 1708. Qui interpretetur quod dixit, *non posse esse sine peccato, nisi qui scientiam legis habuerit*. X, 1708. In eo quod ait, *posse hominem esse sine peccato*, et mandata Dei facile custodire, quatenus tolerabiliter fallatur. X, 1715. Plures ejus sententiae carptim affertur. X, 1705. Ipsius doctrina exponitur ex Prospero Carminio ac Chironio. X, 1684, 1694. Quibus in locis et a quibus vix rejecta ac refutata fuerit. X, 1685. Pelagii doctrinam tacitis nominibus reuturant Aurelius, Augustinus, Hieronymus. X, 1697. Multa contra ipsam ediderunt Cyprianus, Hilarius, Ambrosius. X, 1697. Pelagii nomini parent Hieronymus, X, 1645, 1697. Inimicus erroris, non hominum. X, 1697. Non tamen sibi cavendum putans, ne veterem necessitu nem ledere videretur. X, 1697. Librum, quem Pelagius duobus adolescentibus tradidit, isdem prodentibus ac petentibus Augustinus reiecit. X, 1698, 1715. Et Iano cautus omnibus damnandum et calcandum iudicat. X, 1715.

Pelagius et Coelestinus nec episcopi nec clerici fuerunt, nec omnino ex ordine sacro, sed velut monachi vagabantur. X, 1685. Pelagius Romae diu vixit. X, 1715. Cum Hipponense litus Augustino absente apudisset, moram ibi non fecit. X, 1691. Post Romae vastationem in Palaestina degeat. X, 1689. Tum libris ejus ad Africam missis a tribus Conciliis, ac subinde ab Innocentio communione ecclesiastica una cum Coelesto privatur. X, 1689. Hierosolymis nonnullos talit. X, 1712. Multo plures illi adversarios, ac nominatim Hieronymum, patitur. X, 1712. Pelagius laicus Hierosolymis in consensu presbyterorum sedet. X, 1699. Quomodo ei in hoc conventu Joannes episcopus patrocinetur. X, 1699. Ab eo tamen ad Innocentium remittitur. X, 1700. Pelagius a Neporo et Lazaro accusatus in Palaestina synodo absolvitur. X, 1684. Aliqua ex his quae ipsi obiecta sunt. X, 1688. Pelagius dum Hierosolymis versatur, synodum Diospolit. delinit, sed posteriore synodo a sanctis lae deturbatur. X, 1689. Qua arte delusit Palaestinae synodi Patres. X, 1708, 1709. Sententiae XII. Quas in ea anathematizavit. X, 1709. Carthaginensis synodi ac Milevitanae, necnon quinque episcoporum ad Innocentium epistole, et Innocentii responsa, post absolutum praedicta synodo Pelagium X, 1711. Afri petunt, ut si Innocentio iuste visus sit absolutus, saltem serpentem impietatis coarceat. X, 1712. Purgatum cum et correctum optat, ac pie credit. X, 1712, 1715. De gestorum veritate, sed magis de Pelagii correctione dubitat Innocentius. X, 1714. Hunc ejusque asseclos anathemate damnat. X, 1714. Pelagius ac Coelestinus ab Innocentio sunt damnati. X, 1715, 1724. Atque ecclesiastica communione privati. X, 1689. Ad relationem omnium pene Afrorum episcoporum. X, 1682. Honori rescripto ad Concil. Afr. an. ccccxxv. Urbe pelluntur. X, 1727, 1751. Aurelio auctore. X, 1751. Eorum sectatores cuius licet accusare, insque exilii poena decernitur. X, 1727.

Pelagii ac Coelestini haeresis Concilio universali Africano. ccccxxviii. damnatur. X, 1728. In damnanda Pelagii doctrina Afrorum episcoporum erga ejus auctores moderatio. X, 1712, 1715. Decretum Occidentalem et Orientalem Ecclesias adversus Pelagium datum Innocentius scripsit, et Zosimus litibus promulgavit. X, 1715. Julianus conventus ut subscribat Pelagii et Coelestini damnationem, de-trectat, et ad Apostolicam sedem scribit. X, 1758. Scilicet ad Zosimum. X, 1759. Epistola illius, nomine plurimum quae ad plenam in synodum provocant. X, 1752, 1755. Qua ratione illi a subserptione se excusat. X, 1755. Adversus Pelagium et Coelestinum diversa Imperatorum et Pontificum scripta narrantur. X, 1750. Ab universali Ecclesia damnati non deserunt errores tuere. X, 1750. Nullum tam amorem erroris sui diabolus invenit, quam Pelagiana. X, 1619. Pelagius litterarum libello fidei ad Innocentium mittit, quo Zosimo redduntur. X, 1715. Et inde ad Atrios dirigitur. X, 1716. Quomodo in us sedem Apostolicam circa baptismum parvulorum et liberum arbitrium fallere nisus sit. X, 1716. Pelagii praedictus fidei libellus. V. 2181. X, 1716. Pelagii litterae publice lectas Zosimus aliunde decipiuntur. X, 1721. Pelagii ac Coelestini fidei fidei decepti, sive Zosimus et Palaestini episcopi, habentur tamen et honorantur ut catholici. X, 1725. Pelagius ideo in Oriente absolutus, quia dixit se Dei gratiam condidit. X, 1715. At alibi respondit se gratiam non dicere, nisi naturam in qua nos Deus condidit. X, 1715. Orientales synodi jubentur ex ipsius gestis probatur tergiversatio delinuisse. X, 1715. Postmodum professus est, quod Diospolitana synodo divisisse se denegavit. X, 1749. Quo in iudicio Orientali damnavit, in sedis Apostolicae curia (sub Zosimo) conatus destruere. X, 1725. Innocentii sententiam quomodo servatus sit Zosimus. X, 1721. Pelagium ac Coelestinum Zosimo praesidente Dei sacerdotes damnant. X, 1739. Ad eorum detractionem Zosimus omnium dexteris armavit Anti-

stitum. X, 1751. Pelagius ex Commentariis ipsius in Paulum una cum Coelesto a Zosimo damnatus est. X, 1687. Pelagii dogmata saepe damnato, Coelestini diebus catholicis fides quietem habuit. X, 1754.

Pelagiana haeresis superbissima. X, 1761. Per similitudinem humilitatem superbiam docet. X, 1692. Omnium haereticorum venena complexum quae de philosophorum fontemanant. X, 1692. Qui philosophi et heretici sint Pelagianorum parentes. X, 1692, 1695, 1696. In ipsis vivunt Origenes, Priscillianus, Jovinianus. X, 1697. Pelagiana sectae auctores facit. X, 1767. Pelagii ac Coelestini, sive Theodori Mopsuesteni discipuli radifferentes accutur. X, 1772. Pelagiana haeresis roles est Nestoriana. X, 1686. Coelestiana ac Nestoriana dicitur eadem haeresis. X, 1684. Pelagiani et Nestoriani cognatis coarcestantur erroribus. X, 1851. Quomodo eorumis. X, 1685. In illi tunc statum Nestoriani ad Celstrum diu scribit epistolas. X, 1754. Velut eorum quae gesta sunt nescius. X, 1755. Pelagianum dicitur a Iohanne A. troch. suscepti. X, 1760. Jean. nem Chrysostomum quasi sibi faventem laudant. X, 1750. Tamen Aitius a Coelestino audatur tam in dignis laudibus successor, quod Pelagianus persequatur. X, 1754. Pelagii et Coelestini sectatores infestis Sextus in machis. X, 1771. Eorum factione nulla perit. Constantius ex vicariis Romae habitans. X, 1724. Pelagii fautores, post iudicium Palaestinum, eos qui suo Hieronymi cura debebant, auoter vexant. X, 1710. Pelagiani presbyteros habent episcopos suos. X, 1682. Ecclesiam aliam non habent. X, 1682. Ideoque communionem non reunt, dicentes, *in questione, non e communione discernimus*. X, 1682. Simpliciter et indoctos decernunt, non ecclesiasticos viros in lege Dei versatos. X, 1695. Publice erubescunt loqui, quod secreto docere non metuant. X, 169, 1697. Sicut docent, publice negant. X, 1696. Per discipulos prium doctrinam suam astute poterunt. X, 1695. Seate suas ecclesiam profuisse, retinuisse est. X, 1695. Est et victoria Ecclesiae. X, 1695.

Pelagiana inter et Catholicos quaestio versabatur de fidei et caritatis principis, deque origine sanctitatis voluntatum. X, 1808. Pelagianum dicitur Christum in carne venientem non dona auctoris, sed exempla caritatis virtutis. X, 1744. Et munipemque pro merito voluntatis sue. S. iudum sacrum et advocare et repellere. X, 1684. Adstruunt hominem naturaliter posse quod vult. X, 122, 1624. Et consequenter Christum nihil nobis iras fuisse. X, 1625, 1624. Aequitatem Dei et sibi vincent. X, 192. Et omnibus hominibus tribuunt. X, 1696. Dicit hominem sine peccato, nec auctore dicere. X, 1655. Quomodo interpretetur, non iustificatur in conspectu. X, 1692. Docentes naturam sibi et in se regere ut sine peccato vivam, refellunt ex in re adposito tum deprecandi. X, 1682. Docentes hominem per se ad arbitrium tanquam per se sibi sufficientem in lere quod dari, refelluntur. X, 1621. Quam fidei a diversis tur, quod volunt hominem per liberum arbitrium bono natum suffragante beatorum efficit. X, 1769. Pelagiani obsecratis acerimi laudatores, forsitan et factores. X, 1648. Libellus morum procaer lingua laudant in publico. X, 1641. Quibus verbum eam detendant. X, 1644. Quomodo interpretetur, *vide aliam legem*, etc. X, 1705. Aut, *quo mundi a sordibus*, etc. X, 1705. Decentes libellum in hominum naturae esse bonum, nec in ea esse quod iudicat, re effundit. X, 1659. Pelagiani peccatum, et unum hominem in mundum intrasse deum morum imitatione, non sensum, repugant. X, 1619, 1681. Docentes peccatum Ade re nem accuisse, nisi ipsum solum, refelluntur. X, 1617. Propter peccatum adversus peccatum originis argumentum. X, 1767. Resoluitur. X, 1767. Resoluitur et quod auctori parvulos pro se longis parvulos trahere originale peccatum, aut per nos a vita aeterna, si sine baptismo hunc ingravaverit. X, 1647. Pelagianum respondere solent, *utis teus in pedicula*. X, 1655. Item, infantem merum etiam petitorum patitur, ob opera mala, quae attente perfecta factum cum Deus praesent. X, 1915. Baptizant etiam parvulos, quia fidei. X, 1646. Duas habent fides et non baptismata. X, 1646. Matricorum nemine infantem originis peccati defensores. X, 1750, 1745, 1745. Iaspis Manducrum dogma de diversis membris dilabunt. X, 1694, 1706. Quas omnium venat. Manducrum nemine, quo Catholicos infamare solent. X, 1640. Quomodo praedestinatione sententiam Catholicis affert. X, 1657, 1662.

Pelagianorum quinque sententiae. X, 1614. Pelagianum peccatum dogma nullius esse habere ex natura, quod nec ex proprio est, sed ex Deo. X, 1826. Pelagiani dicunt gratiam secundum meritum a Deo dari. X, 1807. Ac

nilhil magis nituntur quam ut hoc obtineant. X, 1851. Pelagianorum errorum hic est nequissimus. X, 1795. Ille sententiam anathematizare ab Orientalibus episcopis Pelagius compulsus est. X, 1808, 1812, 1851. Pelagiani gratiam Dei ad incipiendum, ad proficiendum, ad perseverandum in bono quo sensu professi sunt. X, 1795. Quibus argumentis rejiciunt gratiae ad singula opera necessitatem. X, 1645, 1701. Quo sensu eam adiungunt. X, 1701. Eorum versutia in approbatione gratiae. X, 1762. Secundum illos non latent consilia Dei, si tam gratia, quam ira, de merito est. X, 1852. Liberum arbitrium ab his qui Deo pe per singula nos egere asserunt, destrui frustra reclamant. X, 1694. Distingunt inter esse et esse posse. X, 1694, 1702, 1705. Frustra. X, 1694. Illorum franchibus praecedit adiutum, qui fidem donatam creant. X, 1854.

Pelagiana doctrinae sectarii baptismi necessitatem fateantur. X, 1755. Et contrarias quasdam sententias Coelestio et Pelagio objectas, ipsorum libellis damnatas declarant. X, 1753. Gratiam agnoscunt, quae omnibus bonis actibus adiutrix semper et comes sit. X, 1753. Tamen ut alter sit iustus, alter injustus, pariter volunt ab homine, non a Deo fieri. X, 1755. Hominem omnem, ac deinde nuptias a Deo declarantes, negant exinde peccatum naturale. X, 1753. Decestantur quidam homines sine Dei gratia vel adiutorio peccata posse vitare. X, 1753.

Pelagiana pestis quam subtilis. X, 1764. Si huius haeresis aliquod germen pertransierit, tota in exigua sui parte se poterit reparare. X, 1852. Scripta diversis in locis contra Pelagianos edita. X, 1776. Concilia et Pontifices Romani innotant a quibus prostrati sunt. X, 1850, 1851. Contra inimicis gratiae a ceteris episcopis an. cccxix. toto deinde orbe consentiente, gratiae ad singulos a suis necessitas decreta est. X, 1808, 1857. Innocentio Papa praesente. X, 1808. Pelagianorum versutias Orientales episcopi, Apostolica sedes et Africana concilia deprehenderunt. X, 1794. Pelagiana haeresis in Oriente viguit, in Occidente propagata, Carthagine ab Aurelio et Augustino deprehensa, multis Conciliis damnata. X, 1684. Et ejus assertores a Romanis et Africanis ceterisque Occidentis episcopis extra Ecclesiam eiecit. X, 1684. Post Augustini mortem a Coelestino, ac deinde Septimii cura a Leone reprimuntur haec haeresis. X, 1684. Nequon ab Ephesina synodo et Joanne Alexandrino damnatur. X, 1684, 1760. Ab Innocentio, Zosimo, Bonifacio, Coelestino, Sixto, Leone, ac Romanorum principum legibus prostrata est. X, 1764, 1767, 1776. Pelagianus Augustini ductu catholica acies vicit. X, 1802. Hinc pulsi pontificio et communionis privati. X, 1803. Tamquam injuste damnatos sodeant, qui gratiam ab Augustino non recte defensam volunt. X, 1801, 1803.

Pelagianis non tam disputationibus, quam auctoritatibus jam resistendum. X, 1852. Pelagio nonnulli Romae diversa ratione favent. X, 1715. Ignoti Innocentio. X, 1715. Decretum Constantii Imp. quod jubet Pelagianos ab Urbe pelli, nec permittit intra centesimum lapidem consistere. X, 1750. Alterum Valentiniani III. quo eos a sacerdotio deponi atque a Gallicanis regionibus expelli, nisi intra xx. dies errorem deposuerint. X, 1751. Pelagiana pestis cum totam fere Britanniam occupasset, Lupi ac Germani cura ibi sanatur. X, 1753. Rursusque cum paucis auctoribus illuc revocata esset, Germano ac Severo agentibus pravitatis auctores ab insula sunt expulsi. X, 1754. Pelagiani ab Occidentalibus partibus eieci Constantiopolim cum Iacrymis Imperatorem per singulos dies adierunt. X, 1754. Eos Constantiopolim non sivit Atticus. X, 1753. Pelagii doctrina in Oriente et Occidente, ac praecipue in Sicilia et Rhodi crescit. X, 1696. Damnatas pervasisse Gelasio nuntiatur. X, 1764. Pelagiani diversorum ordinem clerici intra provinciam Aquileiensem in communionem temere recepti. X, 1761. Prohibentur recipi, nisi Ecclesiae adversus eorum decreta plenius et apertis et propria manu subscriptis protestationibus approbent. X, 1762. Per Piceni provincias Senex quidam Pelagiana disseminans placita, Hieronymumque et Augustinum lacerans toleratur. X, 1770. Pelagiani multi ad Ecclesiam redeunt. X, 1691. Pelagianos redemptes quia conditione recipi voluerit Leo Papa. X, 1750. Pelagium sapiens Patris ad Filium trahentis explicatio. III, 2272. Item ratio qua exponitur hominum nativitas et ad bonum et ad malum potestas. III, 2275. Pelagiano fonte scaturiens quaedam haeresis dixit Christum solitarium sine peccato vixisse, idque omnem hominem posse, neque ad redemptionem, sed ad exemplum Christum ad nos venisse. X, 1751. Pelagiana haereses in Gallis praecipuus assertor Leporius emendatur. X, 1752.

Pelagiani erroris ineptis plenam epistolam Caesarius ad Bonifacium Papam misit. X, 1792. Quod essent aliqui, qui de gratia et libero arbitrio per simplicitatem minus caute, et non secundum fidei regulam sentirent. X, 1785. Presbyteri, scil. Galliarum, qui indiscretas quaestiones in

medium vocantes, docebant adversantia veritati. X, 1736. Et in damnatis haereticorum sensibus seu pravitatem seu imperitiam demorabantur. X, 1757. Tamen Pelagium et Coelestium anathematizare non dubitabant. X, 1757. Ac profitebantur ea se probare, quae de gratia Petri sedes sanxit. X, 1757. Sed magistro nostro Augustino obloquantur, ut qui necessarium modum excesserit, ejusque iam quiescentis nituntur memoriam dissipare. X, 1736, 1757. Delati a Prospero et Hilario ad sedem Apostolicam, a Coelestino acriter coercentur. X, 1753. Hi in Pelagianis damnati. X, 1850. De damnatorum schola resumtis quaestioneulis victoribus Ecclesiae pacem inquietabant. X, 1828. Juliani adversus Augustinum convicia et calumnias renovabant. X, 1850. Et scilicet tantae pietatis viro Paganorum et Manicheorum adscribatur impietas. X, 1794. Quid nominatim de eo clam divulgabant. X, 1794. Adversus Dei gratiam elevare volebant humani arbitrii libertatem. X, 1779. Ex his Cassianus docet omni animae naturaliter inesse virtutum semina, sed quibus perfectionis incrementum desit, nisi a Deo fuerint excitata. X, 1817. Ac licet alias et actum et cogitationum bonarum principium a Deo esse fateatur. X, 1805, 1828. Dicit tamen hominem interdum suis motibus ad virtutum appetitus posse extendi, semper vero a Domino indigere adjuvari. X, 1806, 1811, 1828. Siquae has duas sententias simul suscipi vult. X, 1807. Ut in quibusdam gratiam bona voluntas, in aliis gratia bonam voluntatem praevenerit. X, 1807, 1809, 1826. Adeo ut si auferatur liberum arbitrium cum gratia praevenerit, auferatur gratia cum libero arbitrio praevenerit. X, 1829. Tota Cassiani doctrina xx. Definitionibus comprehensa. X, 1828. Ex hac sequitur, restaurari sententiam jam damnatam, quod scil. gratia Dei secundum merita datur. X, 1803, 1812. Ac divisione omnium facta, alios per gratiam salvari, alios per legem et naturam justificari. X, 1805. Adeo ut Christus aliorum susceptor, aliorum salvator sit. X, 1826. Errores alii ex Cassiani doctrina consecrari. X, 1850. Aliqui etiam episcopi Galliarum a Caesario ad Bonifacium Papam delati, volebant fidem tantum naturae esse, cetera vero bona gratia. X, 1790. Nominatim Faustus dicitur humano labori gratiae adiutorium subungere. X, 1776. Et antiquos sanctos non ea gratiae quae et nos, sed naturae possibilitate salvatos impie profiteri. X, 1776. Eandem doctrinam plura redolent. V, 2044, 2045, 2062, 2122. His solenne erat dicere: *Nisi ego prius voluero, gratia non venit ad me.* X, 1774. Idem Deum taceant patienter Job quasi spectatorem et testem, non quasi auxiliatorem. X, 1821, 1850. A confessione gratiae Dei resiliunt, ne postea certum praedestinationum numerum cogantur confiteri. X, 1798. Huic doctrinae repugnare frustra putant, quod dicitur Deus omnes homines velle salvos fieri. X, 1774, 1798. Frustra utuntur exemplo Cornelii, quasi solis naturae viribus gratiam meruerit. X, 1796. Refutatur dictum eorum, quod iustitiae et caritatis initium nobis, Deo tantum augmentum attribuit. X, 1796. Respungunt qui dicunt, nostrum est velle, Dei vero adjuvare aut perficere. X, 1772, 1774. Aut qui circa universitatem generis humani salvandam vel vocandam sibi fugunt indifferenter per omnia saecula Dei voluntatem. X, 1856. Africanorum episcoporum in Sardinia exsulum epistola Synodica. X, 1779. Concilium II. Arausicanum. X, 1785. Bonifacius Papa. X, 1790. Prosper multis libris. X, 1795. Adversus eosdem Valentini conveniunt Episcopi ultra Iseram consistentes. X, 1792. Eorum, dum adhuc non sunt fraterna societate divisi, toleranda magis est intentio, quam desperanda correctio. X, 1852. Hac eo speratur magis quod illis de virtutum studio exortum est pœneculm, et de morum probitate discrimen. X, 1795. Interim exhibenda eis caritas. X, 1784. Ac suadenda lectio librorum Augustini ad Prasperum et Hilarium. X, 1784. Faustum vero non recipiendum. X, 1777. Ejusque libros, cum Augustini libris contrarii sint, evidenter esse haereticos. X, 1779. Pelagio fœrentium tres classes, et qua ratione cum singulis agendum. X, 1852. Cavendum maxime ne de excessu dogmatum aliquod mali germen oriatur. X, 1762. Quia ea sunt illius versutiae, ut si ei liceat, totam se possit in exigua sui parte reparare. X, 1852.

Pentapolitana damnabilis doctrina. VIII, 1215.

Pentecostes dies omni ævo præ ceteris sollemnis. V, 2094. Domitico die semper agatur. III, 2389. A quibus non frustra celebratur. V, 2092. Pentecostes die Christum ad celos ascendisse multi putant. X, 2095.

Peregrinationes, ut defunctis subveniant. VI, 1521. Peregrinorum susceptio commendatur. V, 2025. Pedes eis ablucendos. V, 2055, 2219, 2228, 2241. Peregrini, devoti Christiani. V, 1902. Peregrinatio Christianorum. V, 1877, 1879.

Perfecta omnia creata, simul et imperfecta. III, 2370. Perfectum hominem nasci ac totum scire debuisse, frustra quidam dicunt. III, 2569. Periclitio non in annis. VI, 1062,

Perfectionis quando quid desit. VI, 1120. Perfectum esse in hac vita neminem posse, quomodo Hieronymus affirmet, Pelagius neget. X, 1702. Numquam nos hic ad perfectum venisse credamus. II, 1118. Ubi cuperimus stare, descendimus: nostrumque non progredi, reverti est. II, 1118. Quotidie inchoare te puta. II, 1119. Perfectio hinc nulla, cui non supersit ascensio. X, 1867. Cui non tolerandi labores veteris hominis. V, 1868. Cui non incurrant perturbationes vanitatis. X, 1868. Ad futurae patriae praemia, ut quae est perfectio nostris cursis, tota tendant cogitationes. VI, 1062.

Pericula quibus plenus est hic mundus. V, 2053.

Persecutio adversus sacros libros. IX, 781. Persecutiones Christiano non deesse. VI, 1542. Quas patiuntur pii pacis tempore. V, 1965. Persecutio quam hi patiuntur, est vitiorum. VI, 1092. Persecutio malorum non deest bonis. V, 2249, 2272. Persecutionis huius utilitas. V, 2249, 2272. Persecutio malorum somno comparatur. III, 2442. In persequente quid attendendum. V, 2518. Persequentes justos iniqui, majorem a diabolo persecutionem patiuntur. V, 1862, 2257. Persecutionem in corde prius sustinet, qui abi interit in corpore. V, 2159. Persequi males non est malum. IX, 772. Persecutio novissima erit in toto Orbe. III, 2426. Tunc Ecclesia minus de loco recedet. III, 2426.

Perturbationes *vide* *supra*.

Petra multorum more inanes habent. III, 2549. Licetum habent cum filiabus suis convivere. III, 2549. Veteres eorum reges nec videbantur a populo. III, 2550.

Perseverandum in bono proposito. VI, 1188. Perseverantiae commendatio. VI, 1209. Monstrata est vita bene incipientis, et aliter finientis. VI, 1250. Perseverantia non est, cui suus sibi progressus iam sufficit. X, 1878. Perseverantia, boni operis virtus. VI, 951. Quomodo quidam Augustini de perseverantia doctrinam perverse interpretati sint. X, 1856. Perseverantia in bono donum Dei est, quod misericorditer aliis dedit, aliis juste non dedit. X, 1856. Cur illi detur, non illi, impossibile est comprehendere, nec ficitum vestigare. X, 1848. Quod quidam non perseverent, Deus non in causa est. X, 1844. Perseverantiae donum quomodo sperandum et impetrandum. X, 1857. Perseverantia bonae conversationis per quotidianam Dei adiuturiam accipienda. X, 1757.

Persidii depositio confirmatur. X, 1760. Persini colores. VI, 1110.

Personas in Trinitate appellantes, ne putatis dicere personas hominum. V, 2174. *Vide* Deus, Trinitas.

Personarum ars, in theatris. V, 1865. Notantur qui ferarum aut mulierum habitus induunt. V, 2001, 2005. Nec eorum aspectu oculi pollueri. V, 2003.

Pedes hospitibus et peregrinis lavandi. V, 1748, 1760, 2054, 2200, 2228, 2241; VI, 1040, 1171, 1212. Secundum promissionem nostram in baptismo. V, 2220. Secundum quod nobis in baptismo dictum est. V, 2071. Lavandi sunt et exosculandi. V, 2193. Id cum per fidem et humilitatem completus, non solum minuta, sed et capitula peccata purgamus. V, 2055. Quem Christus non lavit, non habebit partem cum eo. I, 1468.

Pessinior. VI, 1076.

Pesilentia. De pesilentia ab ostio accendo proverbium Punicum. V, 1966.

Petilianus episcopus. IX, 828. Pro Donati parte loquitur. IX, 827, 852, 849.

Petronius P. P. IX, 790.

Petronius diaconus. IX, 816.

Petrus fidelis pietatisque signifer, et generis humani columna. V, 1900. Aedificandis in domo Dei populo laus ad fundamentum, columna ad sustentamentum, clavus ad regnum. V, 2125. Interpres Legis, assertor gratiae, destructor Synagogae, Ecclesiae reparator. V, 2125. Inter discipulos Domini praecipuus, ac primus idoneus qui Judaeos ad salutem vocaret. V, 2125. Inter Apostolos primus. III, 2269. Et etiam caput, in quo omnes post Salvatorem continentur. III, 2270. Primum inter Apostolos accepit. III, 2384. Ecclesiae personam ac dignum gestabat. V, 1949. Petri piscatio et vocatio oratoria arte exornatur. V, 2125. Petri super aquas gressus enarratur. V, 2102. Petrus Christi resurrectionis ante crucem conscius. V, 2087. Petrus natura austerior. V, 1899. Juste percussit servum pontificis. III, 2514. Et permissus. III, 2514.

Petri ardentissima fides in tentationibus defeccisset, nisi pro eo Dominus supplicasset. X, 1797. Cui etiam post Damiani rogationem conturbatus fuerit. X, 1797. Petri temeraria promissio dilectionis fuit. V, 2055. Sed stare non potuit per hominem, quod sub divinitate pendebat. V, 2056. Quid est homo sine Dei gratia, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum? V, 1899. Petrum Dominus tantum subiecit, ut in illo totum humanum genus agnosceret, nihil se sine Dei gratia prevalere. V, 1899. Et ut Ecclesiae rectori

futuro ignoscendi peccantibus quaedam regula poneretur. V, 1899. Quo erga peccantes durior sententiam propter casus intuitu temperaret. V, 1899. Petri lapsus. V, 2057. Petri lapsus, exigua culpa. V, 1900. Petrus Christum hominem negavit. V, 2054. Petrus erroribus suis profectus. V, 2102. Petri fletus. V, 2057, 2059.

Petrus Ecclesiae princeps, non negationis, sed penitentiae imitatione sequendus. X, 1892. Petro totius Ecclesiae pastoralis cura commissa. VI, 858. Claves regni coelorum ei creditae. V, 1899. Petri episcopatum veneramus, dum Cathedralis eius Natalem colimus. V, 2100, 2101. Petro a Domino in Ecclesiam collata potestas. X, 1723. Par iis data qui sedis ipsius hereditatem meruerunt. X, 1726. Petri simulatio a Paulo reprehensa, crimen erat. III, 2407. Petrus Ananiam et Sapphiram cum tam severe punivit. V, 2264. Simonem magum tam diu persecutus est, donec morte perimeret. IX, 772. Ideo maxime, quod magum illum prostrasset, morte percussus est. V, 2121. Capite deorsum verso in ligno suis, cussus. V, 2126. Petrum modo provocatis genibus adorant Imperatores. V, 2125. Nempe qui ad memoriam ipsius gentia flectunt. V, 2127. Petrus et Paulus duo potentissimi duces ad duorum populorum salutem electi. V, 2122. Duo splendidissimi negotiatores. V, 2122. Pissimi animarum parentes, dispares partium studiis, operum meritis pares. V, 2121, 2122. Uno die, sed diversa passi. V, 2120. Non eodem temporis cursu, sed eodem anni revertentis occursum passunt. V, 2126. Petrus per signa, Paulus per epistolas ubique clarus. V, 2119. Optima Apostolorum nomina, praeter et vas, necessaria domui Salvatoris. V, 2119.

Petrus Marcellinus Felix Liberius Praefectus praetorii Gall. X, 1790.

Petrus vir devotissimus. IX, 828.

Petrus protector domesticus. IX, 816.

Petri diaconum et sociorum ad Episcopos in Sardinia exules epistola. X, 1772.

Petri Chrysologi Sermo. V, 2117, *ut l. a.*

Petri Damiani rhythmus. VI, 950.

Pharaonis oblutio. X, 1669, 1673. Pharaonem oblutavit non tunc Dei potentia, quam patientia. V, 1786, 1788. Pharaonis saevitia et submersio. V, 1789.

Philagrius episcopus. X, 1790.

Philippus Consul. IX, 815.

Philosophi patriarchae haereticorum. X, 1692. Philosophorum qui Christum nescierunt, nulla vera virtus. X, 1747. Philosophiae divisio in tres partes, earumque subdivisio. VI, 728. Philosophari nihil aliud est, quam mortem praemeditari. VII, 1274.

Phoenices zelus sine carnali odio. V, 2265.

Phoenicis mors et resurrectio. VI, 1264.

Photinus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779.

Photinus. III, 2266, 2267, 2407; V, 2200; VIII, 1217. Vult in Christo solum ac nudum hominem esse. V, 1835, 2182; X, 1717. Et Christum ante Mariam neganti quibus argumentis contradicendum. III, 2282.

Photiniani. III, 2229. Eorum baptisma nullum est. VIII, 1217.

Photius, de Pelagiana haeresi. X, 1685.

Phylacteria diabolica. V, 2259; VI, 1171, 1173, 1174.

Physicae opus. VI, 808.

Piceni episcopi arguuntur, quod contra disciplinam apostolicam passim cuncta misceant. X, 1771. Et quod tolerant erroris Pelagiani fautorem. X, 1771.

Picridia. VI, 726.

Pietatis exercitatio adversus vitia. X, 1884. Non fuisset in paradiso. X, 1884. Pietatis varii gradus. VI, 1525. Pios persequuntur mali vita et moribus. V, 1965.

Pilati et Danielis comparatio. V, 2011.

Pincernaria ars ad augendum liquorem medicum. III, 2184.

Pisitana civitas. VII, 810.

Pisces primo benedicti meruerunt. V, 2056. Repraesentant fideles qui in aqua baptismatis vivunt. V, 2056. Pisces Reclusae permittit Aethiopes. I, 1438.

Placeat nemo Deo, nisi ex eo quod donaverit. X, 1775.

Nisi eo in se operante. X, 1783.

Placidia. X, 1750.

Plagiarum Aegypti sensus mysticus. V, 1781. Earundem ac decem preceptorum comparatio. V, 1785.

Plangere docte. V, 1980.

Planities vanus honor delatus. V, 2004. Mars, Mercurius, Jovis, Venus et Saturnus dicuntur nati, dum erant filii Israel in Aegypto. V, 2005.

Plato. I, 1441.

Plebs sine disciplina, abusus. VI, 1087.

Plenarium concilium. X, 1751, 1752. Plenarium concilium Bagaynae. IX, 810.

Plinta Consul. X, 1751, 1752.

Pluvias nullas ante diluvium fuisse. III, 2157. Sicut nunc nulle sunt in Ægypto. III, 2157. Qui pluvia et serenitas fiant reciproca. III, 2158.

Pœna quid. VI, 1128. Pœnam illic infligi injustum est, ubi non est culpa. X, 1768. Conveniens injustus dolet in supplicio, quam letatus est in delicto. X, 1872. Pœna a Deo infligitur quibus proficiunt. V, 1947. Pœna æternæ erunt animæ, quæ vel una hora vivit ab obligatione peccati non soluta. VI, 764. Culpa unius anni in populo Israël, anni unius pœna compensata, æternorum suppliciorum timorem ingerit. V, 1805. Pœna æternæ. V, 2167, 2210, 2241. Quam justæ sint. VI, 1128. Quam graves. VI, 821, 935, 1186, 1200. Præci, una pœna erit non valere Deum. VI, 821. Absentia Christi. VI, 995.

Pollutio voluntaria a regno Dei excludit. VI, 1102. Post pollutionem, quæ nobis nolentibus fieri solet, communcare non licet, nisi prius præcedat compunctio et elemosyna, et si infirmitas non prohibet, etiam jejunium. V, 2299.

Pompæ diaboli. V, 2255.

Pontius fictus præfectus. VI, 1530.

Pontius. IX, 807.

Pontius senator, factus catechumenus. VII, 845, 846.

Populum Dei qualem esse deceat. VI, 1058.

Posse homines Dei mandata servare. II, 1110; V, 2237. Nemo quantum possumus melius novit, quam qui ipsum posse donavit. V, 2237. Possibilitatis bonum primus homo habuit. X, 1621. Peccando sibi et nobis perdidit. X, 1621, 1623, 1628, 1629.

Possessio nostra qui Deus fiat. VI, 1030.

Possessor episcopus Africanus, princeps eorum qui defendunt Fausti libros. X, 1779. Ipsi ea de re ad Hormisdam epistolam, et rescriptum Hormisdæ. X, 1776, 1777. Rescriptum hoc ab Africanis episcopis laudatur. X, 1784.

Possessor Donati presbyter. IX, 796.

Possidius. IX, 816, 827. Legatus contra Donatistas. IX, 815.

Possidius adjutor commentariorum. IX, 816.

Potentia naturalis quid sit. I, 1455.

Potestatum eminentium ducenarius. IX, 816, 828. Apparitores. IX, 816. Potestatum illustrium iudicium. IX, 818. Potestate pollentium iniqua placita exponuntur. VI, 1067.

Præbendæ. VI, 989, 1502.

Præcepta Judaica cur legat Ecclesia. V, 1930. Præcepta decem, decem plagarum Ægypti medicamenta. V, 1783. Præcepta dupliciter observantur. V, 1862. Quod legibus prohibetur quia criminosis, est semper illicitum; secus alia. III, 2237. Præcepta Dei non sunt impossibilia. V, 1860, 2185. Ad omnes Christianos æque pertinent. VI, 1063. Ea Christo auxiliante et cooperante possunt ac debent qui baptismo renati sunt adimplere. X, 1789. Præceptum dilectionis nullam recipit excusationem. V, 1860. Impossibile aliquid non potuit imperare qui justus est. II, 1110; V, 2237; X, 1746. Præceptum accipit homo, ut divinum querat auxilium. X, 1807, 1815. Hoc ipso admonetur quid suo vitio perdidit. X, 1815. Præcepta legis non possunt impleri, nisi caritate, id est Spiritu sancto faciente. VI, 749. Spiritu tam docente quam juvante, non sola voluntate carnali possunt impleri. X, 1642. Jubeat Deus: immo faciat, ut fiat quod jubet. X, 1645. Ad implenda præcepta non est idoneum liberum arbitrium, nisi divinitus adjuvetur. X, 1785. Hanc gratiam Deus promisit fidelibus. X, 1785. Jubendo Deus utile facit quiddam jubere voluerit. X, 1885. Præcepta Dei nolentibus gravia, levia volentibus. VI, 1049. Præceptorum Christi onus non premendo gravat, sed adiuvando per gratiam adjuvat. V, 1867. Præceptum Dei omne leve est avari. V, 1877. Non est amicus recti, quando mallet, si fieri posset, id quod rectum est non juberi. X, 1877. In tantum fiunt mandata justitiæ, in quantum adjuvat spiritus gratiæ. X, 1877. Præcepta dat ideo Deus, ut excitet desiderium, et præstet auxilium. V, 2052. Si remanet in eis impossibile aut arduum quis experiatur, non in se quæreant, sed ad adiuvantem recurrat. V, 2055. V. Mandata.

Prædestinationis dogma quam antiquum. X, 1670. Prædestinationis adumbratio. V, 1816, 1817. Prædestinatio quid sit. VI, 775. Prædestinatio a providendo vel præordinando futurum. X, 1657. Præscit Deus tantum mala, bona vero præcitat et prædestinat. X, 1637. Quod Deus Pharaonem indurasse dicitur, ad præscientiam, non ad operationem Dei pertinere. X, 1669. Prædestinatio Dei semper in bono est. X, 1840, 1841, 1847, 1848. Nullo modo iniquos facit. X, 1841. Non est ullis causa labendi. X, 1841. Prædestinata non est infidelitas. X, 1840, 1845. Sed fides, caritatis opera, et perseverantia. X, 1840. Præscit Deus misericordia, non meritis, quos electione gratiæ prædestinat ad vitam. X, 1660, 1662. Ceteros præscit proprio vitio perituros,

non ut perirent prædestinavit. X, 1663. Ut his pœnam prædestinatam rite fateamur. X, 1661. Prædestinatum nobis cœlum, non gehenna. V, 1895. Prædestinatos aliquos divina potestate ad malum qui credunt, anathematizantur. X, 1789. Peccatores in malis propriis ante quam essent in mundo, præscitos esse tantum, non prædestinatos; pœnam autem eis prædestinatam esse secundum quod præsciti sunt. X, 1662. Parvulus quoque non renatos, prædestinatæ pœnæ esse obnoxios. X, 1662.

Prædestinatio alia ad gloriam, alia ad pœnam. X, 1680. Prædestinati quidam a Deo ad supplicium. VI, 1069. Vasa misericordiæ aut contumeliæ quidam absurde intelligunt habita ratione ad dignitates hujus sæculi. X, 1785. E damnata massa alios gratia Dei bonitas liberat, alios insolubili nexu æterna damnatio retinet. VI, 764. Ex massa damnata Deus quos misericordia sua præscit, præparat, id est prædestinat ad vitam æternam, ceteros pœnæ debita punit. X, 1658, 1660. Quomodo hoc præstet sine personarum acceptione. X, 1660, 1663. In electione Jacob bonitas Dei gratuita, in reprobatione Esau justa est severitas. X, 1780, 1781. Ad prædestinationem nihil referri potest, nisi quod aut ad debitam justitiæ retributionem, aut ad iudicium pertinet gratiæ largitatem. X, 1847. Quam de prædestinatione sententiam Catholicis affligant Pelagiani. X, 1637, 1665. Prædestinatione Dei homines velut atali necessitate ad peccata compulsos in mortem cogi Galli queruntur. X, 1855, 1656. Non prædestinatis peccati originalis per baptismum remissionem ab Augustino negari vulgatum est. X, 1854. Item non prædestinatis pereundi necessitatem imponi. X, 1854. Utrumque reellitur. X, 1854. Prædestinationis fides certa. X, 1855. Prædestinatio quando hic sumus, nobis incerta, apud Deum certa. X, 1847. Nullo modo facit ut ex filiis Dei fiant filii diaboli, sed contra. X, 1847. Multis est causa standi, nemini causa labendi. X, 1847. Non est fatalis necessitas. X, 1853. Ad bonum aut ad malum non impellit. X, 1836, 1840. Nullo modo fas est, quæ ab hominibus male aguntur, ei ascribere. X, 1835. Non ideo quis inobediens, quia non prædestinatus; sed ideo non prædestinatus, quia præscitur inobediens futurus. X, 1859. Deus habet in creandis et eligendis hominibus, sicut in luto figulus, potestatem. X, 1668. Prædestinatio mortis etsi hominibus mala, tamen ut justa, ita et apud Deum bona. X, 1678.

Prædestinationum aliæ sunt alligationis et potentiæ, aliæ conditionis et justitiæ. X, 1677. Prædestinationis ad mortem causa, peccatum. X, 1677. Quomodo. X, 1677. Salvati alios bonitate et gratia Dei, alios justo et occulto iudicio derelinqui. X, 1774. Ex his quibus justa severitas pœnam decreverat, alios a ventura ira absolvit, alios dereliquit. X, 1675. Non habent electi unde gloriantur, nec derelicti unde querantur. X, 1675. Quod multi pereunt, pereuntium est meritum, quod multi salvantur, salvantis est donum. X, 1845, 1655. Prædestinatus vivit ex lite sibi donata, non prædestinatus perit infidelitate voluntaria. X, 1844. Prædestinati, qui a libro vite nunquam deleantur. VI, 1141. Prædestinationem in solis Apostolis non esse, ut volunt Pelagiani. X, 1664. Prædestinatum Christum et sanctos ejus qui negat, Apostolicam fidem oppugnat. X, 1785.

Prædestinatio sanctorum quid. X, 1854. Est gratuita. VI, 767; X, 1886. Quod ex parvulis demonstratur. X, 1798. Stulte dicitur, ideo Apostolos ad loquendum quibusdam populis verbum ire non permisos, quia sciebat Deus eos non credituros. X, 1639. Prædestinatus est Jacob ex Dei misericordia, non ex meritis aut prævisis operibus. X, 1670. Prædestinati dicuntur vasa misericordiæ, ut quæ cui totum debent quiddam sunt. X, 1670. In prædestinatione homo de meritis non extollatur. X, 1662. Prædestinatis suis Deus gratiam et perseverantiam donat. X, 1785. Prædestinatis incumbendum maxime bonis operibus. X, 1662. Prædestinatio remunerationis fieri solet ex præscientia virtutis. X, 1678. Prædestinationem ex prævisis meritis quæ sequantur incommoda. X, 1855. Prædestinatorum certum esse apud Deum definitumque numerum. X, 1798. Prædestinatorum ac reproborum numerum ac nomina novit Deus. VI, 886. Prædestinatorum ad regnum nullum perire posse, nec salvari posse quemquam eorum qui non prædestinati sunt. VI, 776. Qui sancte moriantur, qui damnabiliter vixerint, et vice versa, consilium Dei occultum est, sed non injustum. X, 1663, 1664. Discretionis hujus causa supra facultatem humanæ cognitionis inquiratur, et sine fidei diminutione nescitur. X, 1798. Nec impatienter ferendum, quod quæ aut quanta sint electionis vasa nescimus. X, 1799. Prædestinationis ac præscientiæ Dei altum mysterium. VI, 886. Hoc ita adimuerim, ut pro certo sit non esse apud Deum iniquitatem. X, 1678. Si nullo præcedente peccato aliquos Deus ad æternam damasset interitum, quis ei diceret, *Quare fecisti sic?* X, 1676. Creamus tantum reum mortis ex iudicis voluntate pendere.

- X, 1664. Quod non omnes salvi fiant, non fit divino vitio. X, 1664. De Dei voluntate dicta sic interpretemur, ut Deum nec infirmum, nec iniustum, nec personarum acceptorem intelligamus. X, 1665.
- Prædestinati locus de Pelagio et Coelestio. X, 1682.
- Prædicator, gemmarum spiritualium erogator. V, 2519.
- Ac veluti mater orande filiae studiosa. V, 2520. Prædicare tenetur sacerdos, ac vehementer clamare. V, 1814.
- Prædicationis sacerdotalis virtus ad expugnandam iniquitatem. V, 1815. Prædicare placita non querat sacerdos. V, 2206. Prædicatio aspera quam necessaria sit. V, 2520, 2525.
- Ægrotis medicamenta providet, sanis ornamenta componit. V, 2521. Prædicatores timidi arguuntur exemplo Joannis. V, 2116. His licet atquando a malorum increpatione cessare. V, 2116. Eosque indignis laudibus, caritatis artificio, ad pudorem vite sue adducere. V, 2116. Prædicatores quando velut Angeli ascendentes, aut descendentes. V, 1761. Tutius auditur veritas quam prædicatur. X, 1891. Episcopi concionem quomodo populi debeant sibi invicem ad memoriam revocare. V, 2527. Prædicatore sine operibus bonis, quæ sequantur incommoda. VI, 1079.
- Præclaturæ indecenter appetuntur. X, 1873. Præsul plebi sibi credite semper debet prædicationis officium. VI, 1169. Prælati molliores multam sæpe nutriunt pestilentiam. X, 1765.
- Præpositorum custodia utilis est, cum Spiritus greges et ipsos custodit pastores. X, 1862.
- Præpositi res alie ablativæ, alie accusativæ, alie utriusque. I, 1406.
- Præscientia ac voluntatis Dei discrimen. X, 1839, 1840, 1845. Præscivit tantum Deus, non etiam prædestinavit, quæ nec ipse fecit, nec ut faceremus egerit. X, 1844. Peccatum novit Deus aut remittendum cum laude misericordiæ, aut plectendum cum laude justitiæ. X, 1841. Præscit Deus simul et prædestinat bona: at mala præscit tantum, et non prædestinat. X, 1840, 1844. Præscivit Deus quibus daturus erat ut crederent, et quæ illis erat beneficia largiturus. X, 1835. Uno eodemque tempore apud Deum est et præscire, et facere, et eligere. X, 1668. Præscientia Dei neminem cogit. X, 1675. Nec necessitatem infert. X, 1840, 1848.
- Præsentia iudicis cuncta cernentes, magna nobis necessitas recte vivendi. VI, 876. Præsentia Dei effectus. VI, 831.
- Præsides fideles quomodo communionem donandi aut privandi. IX, 815.
- Præsides legatus contra Donatistas. IX, 815.
- Præstaverat. III, 2178.
- Præsumendum nihil sine Dei adiutorio ac voluntate. V, 2035.
- Prætextatus episcopus. X, 1790.
- Prætextus exceptor. IX, 816.
- Prætores ac palatini adventus regis nuntii. V, 2087.
- Pragmatici. IX, 842.
- Prætere Deum præsumit solitarium. VIII, 1215.
- Præteritus Hierosolymitanus episcopus. X, 1689, 1721.
- Presbyteri episcopis dignitate subjecti. X, 1756. Non debent summam tenere prædicandi. X, 1756. Tertius eis intra Ecclesiam locus. X, 1756. Presbyteri in basilica baptisterii lectus. VII, 807, 808. Presbyter intelligitur episcopus. III, 2502.
- Præpius cum Libero semper depictus. III, 2544.
- Primates episcopi. IX, 820, 827, 854. Primates iudicium. IX, 815.
- Primianus. IX, 807, 821, 828. Ei absenti nocere non potuit Maximianistarum damnatio. IX, 841. Dictum ejus dum collationem recusaret. IX, 850.
- Primus catholicus episcopus. X, 1751.
- Primitia fructuum Deo offerende. V, 2241. Primitias Deo offerre, nec ante de perceptis fructibus gustare. VI, 1171.
- Primus episcopus catholicus. IX, 805.
- Principiare. I, 1448.
- Principium quid. III, 2565. Principia introducunt Cerdon et Marcion duo sibi ignota, Manichæus quo contraria, Sebastianus et Theodosius tria barbara, Valentinus multa. VIII, 1217.
- Principius episc. X, 1790.
- Priscillianus pars Manichæi. X, 1693. In Pelagianis redivivus. X, 1697. Priscillianistæ volunt animam esse de substantia Dei. VIII, 1207. Priscillianistæ legum severitate coercentur. IX, 815.
- Priscus. IX, 816, 827.
- Privilegia clericis et ecclesiis abrogata revocantur. X, 1751. Privilegio cadit qui abutitur. V, 1888.
- Prius aliquid alio quinque modis dicitur. I, 1458.
- Probationis. IX, 787.
- Probrum proconsul Africæ. IX, 784.
- Processionis die nonnulla non licent quæ alias licent. III, 2500, 2580. ~~Processio~~ cum hymnis ac psallentium choris delatæ. VII, 815, 816, 855, 859.
- Proclus Constantinop. X, 1750.
- Procliani. VIII, 1217.
- Proconsulis aditor commentariorum officii. IX, 816. Exceptores. IX, 816.
- Proculus Massiliensis. X, 1721.
- Procuratores. IX, 818, 845.
- Profectum a nobis expectit Deus: nec probantur qui in die mortis optat inveniri, quales de baptismi processerunt. V, 2232, 2235. Proficiendum semper. X, 1878.
- Professione tres in Ecclesia. V, 2527. Professio omnis et bonas habet et malos. V, 1895.
- Profectus lector. IX, 795.
- Promissa Scripturæ. V, 1889, 1891. Promissa Dei quæ sint, et quod non possint nimium desiderari. VI, 861. Promissa Christi, et diaboli. V, 1878. Promittit Deus quod ipse facit. X, 1865. Promissa, ac nominatim baptismi implenda. V, 2544.
- Promontoriensis Ecclesia. VII, 858.
- Pronomina aut finita sunt, aut infinita, aut plus quam finita. I, 1594.
- Pronuntiatio, res inter prima vel sola oratoria officia. I, 1441.
- Propheta Elisei avo in Judæa contempti. V, 1826. Prophetis frustra adversantur Manichæi, cum illis consentiant Apostoli. VIII, 1107.
- Prophetia ad Christum ducentis figura, puella Naaman. V, 1852. Prophetici verbi typus, puer ab Abraham missus, ut quæreret Isaac uxorem. V, 1735, 1756. Prophetiæ jam completæ, fidem faciunt nondum impletis. X, 1877. Prophetia merita in melius non augentur, nisi adsint bona opera. III, 2178.
- Proprietates quadruplex. I, 1426.
- Proprium. Hoc solum nostrum est, quod nobis vel nostris rationabiliter sufficit. V, 2264, 2268.
- Proprietates monachis prohibita. I, 1450.
- Prosper et Hilarius quosdam Galliarum novatores ad Coelestinum deferunt. X, 1756. Prosper homo divinus Romæ dissipat quosdam Pelagianæ hæresis surculos. X, 1684. Prosperi carmen de ingratis. X, 1684. Hæresis Pelagianæ et Nestorianæ Ejatium. X, 1686. Prosperi Aquitani ad Rufinum pro Augustino epistola. X, 1795. Contra Collatorem pro Augustino liber. X, 1801. Pro Augustino responsiones ad capitula calumniantium Gallorum. X, 1855. Ad capitula objectionum Vincentianarum. X, 1845. Ad excerpta de Genuensi civitate missa. X, 1849. In Augustini obtretractorem duo epigrammata. X, 1837. Sententiarum liber. X, 1839.
- Prosperare in sæculo agenti quam sit metuendum. V, 1852. Prospera periculosiora sunt animo, quam corpori adversa. X, 1876. Prosperitas malis quo Dei iudicio contingat. V, 2522. Prosperitas malorum, ulcera sunt animarum. III, 2458.
- Protectores domestici. IX, 816.
- Proterius a Capua. IX, 779, 787.
- Prothasius. IX, 828.
- Protoler. V, 2085.
- Providentia Dei semper operantis. X, 1882. Nihil est quod non complectatur. X, 1885. Providentia Dei quam sapienter alios egere, alios abundare permisit. V, 2556, 2541. Deus ipse sit horreum tuum, ipse apotheca, ipse marsupium, ipse divitiæ, ipse omnia in omnibus. I, 1471. Providentiam negant voces, eorumque refutatio. III, 2586. Providentiam qui non negant, unde interdum adversus eam concutiantur. V, 2035. Sic operari Deus assuevit, ut ubi defecit humanum consilium, illic intercedat divinum adiutorium. V, 1790.
- Proximus, omnis homo. V, 1860, 1960.
- Prudentia VI, 786. De prudentia Sermo. VI, 1240.
- Psallendi recta ratio. X, 1865. Psallendi quadam consuetudine recepta gratulatur Casarius. V, 2282. Psallentium consentiant voces et amores. V, 2285. Qui inter psallendum pii concipiendi sint affectus. V, 2285. Psalmorum cantui subiicienda oratio. V, 2284. Psalmus L. quantum ad historiam anterior est tertio. III, 2298, 2594, 2555. Remissionis et reformationis tempus describit. III, 2289. Psalmum L. vel xc. canticorum turpium ~~سب~~, discedendum. V, 2525. Psalmum L. quotiens sermo futurus erat, Casarius mormus timebat dici. V, 2284. De psalmorum numero, vel commemoratione ne legem sibi imponat, monetur Rechab. I, 1456.
- Psalterium, seu ex singularum psalmorum selectis verbis contexta oratio. VI, 1155.
- Ptolomæus Philadelphus. III, 2161.
- Publicani. V, 1862.
- Pudicitia laus. VI, 1082. Pudicitia alia corporis, alia animi, utriusque descriptio. VI, 1082. Puderi semper ad

versa monilium tela. V, 1810. Pudoris effectus naturalis. I, 1455.

Pueritia ad institutionem morum idonea. II, 1108.

Puella i. masculinum immutata. III, 2557.

Pugna interius et exterioris hominis. V, 1945. Pugnae contra vitia nunc pietas est. X, 1884. Quae in paradiso non fuisset. X, 1884.

Pulchritudo corporum quam fluxa. VI, 1036. Vir egregia forma faciem septem plagis vulneravit, ut pulchritudinem quae ab omnibus desiderabatur, damnalet. III, 2596. Pulchritudo iustitiae. VI, 1521.

Pulmo cordis ventilabrum. VI, 802.

Pulpitum unde lectiones canonicae recitantur. VII, 855.

Puatum proverbium. V, 1906.

Punire eum, qui quod naturae suae est agit, iniquum est. III, 2299. Punit etiam Deus, cum voluntati male dat potestatem efficiendi quod cupit. X, 1865.

Purgatorii locum quendam inter Graecos secta negavit. II, 1127. Hic locus adstruitur. II, 1128. Quam graves illic poenae. II, 1129. Ab interni poenis non differunt, nisi quod finem habiturae sint. II, 1130. Purgatorii ignis gravitas. VI, 1128. Ad purgatorium animae per Angelos deorantur, ibique ab eis saepe visitantur. VI, 1524. Qui iis subveniendum. VI, 1529, 1528. Harum gemitus. VI, 1528. Quaedam animae in eisdem locis puniuntur, in quibus deliquerunt. VI, 800. Purgatorium non sentiunt, qui in fine vite baptizantur. VI, 1127. Redimendi se cura uxori aut marito aut propitiis frustra dimittitur. V, 2288.

Puritatem hic nulli esse perfectam. V, 2034.

Purpurus episcopus scribit in gratiam diaconi. IX, 795. Tullit a templo Serapis cupas. IX, 797, 798. A Lucilla accepit centum folles. IX, 799. Purpurii scelestum pacificis Caecilianis dictis responsum. IX, 776.

Pythagorae superba doctrina. X, 1692, 1696.

Pythionisse praestigis verus Samuel Sauli non est ostensus. III, 2179, 2250.

Q.

Quadragesimae significatio. I, 1457. Quadragesima statim incipiente baptizandi parvuli sunt offerendi. V, 1751. Quadragesimae jejunium. VII, 812. Sanctorum exemplis atque abstinentia Domini consecratum. V, 2023, 2031. Non tantum regenerandos, sed et omnibus renatis observandum. V, 2055. Divina auctoritate omnibus iudicium Christianis. I, 1456. Institutio illius quam conveniens salutis nostrae reparationi. V, 2031. Quadragesimae dies corporibus salubres et animae medicinales. V, 2019. Quibusnam iudicium pariant. V, 2019. Quadragesimae tempus nulli debere esse fastidiosum, et quam salubre sit sive iustis sive peccatoribus. V, 2027. Hanc in totum non observare sacrilegium est, ex parte violare peccatum. V, 2031. Quadragesima non jejunare peccatum est, nisi infirmitas excuset. V, 2022. Qui jejunare non valet, secretis sibi prandium paret. V, 2022. Et amplius pauperibus eroget. V, 2022. Pauperibus erogandum quod prandere solebamus. V, 2021, 2021, 2026, 2027, 2050. In cenis nullus ciborum suavitatis, vel nimicitiae obruat. V, 2021. Alias nullus est jejunii fructus. V, 2025. His diebus vinum, ut carnes, abstineri indicatur. V, 2023, 2029. Tunc cessent lavacra, vina, carnes. V, 2027. Occupationes saeculi saltem temperandae. V, 2020. Venatibus tota die immorantes, licet jejunent, Domino non jejunant. V, 2029. Per totam Quadragesimam etiam a propriis uxoris continentium. V, 2024. Specialis ratio cur hoc tempore continentium. V, 2031. Ante omnia jejunantium a vitiis. V, 2025. Quadragesimae diebus totius anni cibaria animae nostrae providenda. V, 2019, 2021. Damna spiritalia reparanda. V, 2019. Quadragesimae pia exercitia. V, 1760. Omnes his diebus ad Vigiliis, Tertiam, Sextam et Nonam convenient; quinam excusentur. V, 2019. De jejuniis Quadragesimalis observantia Sermo. VI, 1514. Quadragesima velum appenditur inter nos et sancta sanctorum. I, 1457. Quadragesimae diebus non recitatur ordine suo historia immolationis Isaac, cur. V, 1749. Quadragesima quandoque celebratur festivitas Cathedralis S. Petri. V, 2101.

Quaerens Deum, gaudium quaerit: qui illud obtineat. X, 1859. Quaerentes male Dominum qualiter cadant. V, 2057. Quaestionarius dolor. V, 1950.

Quaestio quibus articulis neclatur. I, 1444. Quaestiones legales quatuor. I, 1444. Quae civiles dicantur. I, 1441. Earum modi. I, 1441. Quaestio rationalium quatuor modi. I, 1445. Quaestio ex veteri et novo Testamento liber. III, 2214. Scriptus annis circiter ecc. post excidium Jerusalem sub Vespasiano. III, 2345.

Qualitatis categoria in ceteras omnes videtur incurrere. I, 1452. Qualitatis species quatuor. I, 1452. Qualitates qui non suscipiunt magis et minus. I, 1455. Quenam contra-

rietatem recipiant aut non recipiant. I, 1454.

Quanti proprium quod in omni et in solo invenitur. I, 1450. Quantomodo diversa genera. I, 1428. Quanto nihil esse contrarium. I, 1429, 1450.

Quies. Gradus quibus anima pervenit ad quietem. VI, 823, 826.

Quiniones. IX, 795.

Quintus. IX, 787.

Quintus Sisenna. IX, 781.

Quodvultdeus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779.

Quodvultdeus adiutor commentariorum. IX, 816.

R.

Rabani Mauri Sermones. V, 1932, 1950, 2156, 2274, 2304, 2296, 2515, 2525, 2528.

Radices duae in cordibus hominum ab agricolis duobus plantatae. V, 1968.

Ranae haereticorum ac philosophorum expriment loquacitatem. V, 1785. Ranis comparantur hypocritae et qui peccata non deponunt. III, 2459, 2440.

Raphidin interpretatur sanitas iudicii. V, 1795.

Rapientes aliena quantum sint puniendi. V, 1896, 1898. Si in ignem mittitur qui de proprio non erogavit, quanto magis qui aliena rapuit, nec restituit? V, 2218. Rapere non licet quod habet dives et avarus, etiam ut inde elemosynae fiant. V, 2288.

Rapsacen Hebraei Isaiae prophetae filium dicunt. III, 2187.

Ratio quid sit. VI, 781, 786, 788, 804, 808, 809. Est speculum speculandi Dei. VI, 812. Quatenus sapientia dicatur, aut prudentia. VI, 787. Quaedam sunt infra, quaedam juxta, quaedam supra rationem: et quae illa. VI, 788. Rationalis cogitatio circuitus est mentis. VI, 752.

Ratiocinatio quid sit. VI, 781.

Rationalis naturae finis. VI, 1005. Rationalium triplex status. VI, 812. Quadruplex conditio. VI, 815.

Rationalis. IX, 792.

Rebecca interpretatur patientia. V, 1737. Ecclesiae est figura. V, 1738.

Reblatha in terra Emath, nunc est Antiochia. III, 2188.

Reconciliatio nostra per solum Filium, sed non soli Filio. VI, 760.

Recti amans quis. X, 1877. Rectum cor cum Deo est, quando propter Deum quaeritur Deus. X, 1879.

Reclusi intra cellam obstruso exitu. I, 1454. Reclusio solius corporis nil prodest. I, 1451.

Reclusarum vix aliqua sola et quae fabulis non vacet, reperitur. I, 1451. Quae inde perniciēs. I, 1452, 1454. Reclusarum aliarum avaritia. I, 1452. Nec pauperum, nec hospitum praetextu quidquam habeant. I, 1452. Reclusae exercitia. I, 1455. Reclusae damnantur, quae cellam suam vertunt in scholam. I, 1455. Reclusa studeat silentio, et quomodo loquatur. I, 1455, 1451, 1455. Quibus loquatur. I, 1455. Quo tempore silere teneatur, aut permittitur loqui. I, 1455. Virorum muncula vel litteras ne suscipiat, nec ipsa eis dirigat. I, 1455. Super omnia tranquillitatem spiritus et pacem cordis debet retinere. I, 1455. Opere nianum necessaria sibi debet comparare. I, 1452, 1456. Reclusae vestimenta. I, 1458. Cibis. I, 1455, 1458. Ei permittitur piscis, pulmentum ex butyro conditum, ac diebus jejunii in aestate somnus inter Matutinas et Primam. I, 1458. Quid ei agendum ante sonnum. I, 1459.

Redemptionis nostrae figura. V, 1816. Qui Christus et terrae subvenit, et iustitiae modum tenuit. V, 2035. Reparare nos Deus potuit per potentiam, sed natiuitate hoc prestare suavit. V, 2209. *ubi de hoc mysterio praclare describitur.* Redemptionis nostrae beneficium. V, 2055. Quantum sit. VI, 855, 860, 874. Redemptionis nostrae quale erogatum sit pretium, qualis exigenda usura. V, 2042. Ob hoc munus maxime magnificandus Deus. V, 2132. Redemptus homo tanto debet plus quam se, quanto maior est qui se dedit pro ipso. VI, 958, 744. Redemptionis nostrae cogitatione occupata mens qualiter afficiatur. V, 2152. *Vide Libertas.*

Redemptor noster sola ex virgine potuit nasci. V, 1958.

Redimere tempus. V, 1966.

Reflectionem esuries imperat. VI, 1101. Sic ad dapes quisque debet accedere, ut ager ad medicinam. VI, 1101.

Regina civitas. X, 1777.

Regni Dei felicitas. I, 1475; VI, 802. Regni Dei bona et inferni mala comparantur. VI, 991. Regnum Dei gratia. V, 1908. Regnum Dei intra nos, Christus. V, 1917. Regnum nostrum Christus. V, 2115. Regnum Christi aeternum. III, 2597. Regnabunt credentes in caelo, non in terra III, 2581. Regnum Ecclesiae perpetuum. III, 2448. Regnant sancti etiam in hoc saeculo, cum se et alios bene regunt. III, 2448, 2450. Hoc dicitur regnum mille anno-

rum. III, 2430. Regnum Christi in terra. *vide* Millenarii.

Regnum colorum primum in Evangelio prædicatum. V, 1704. Regni colorum mansiones multæ quid sint. X, 1635. Regni colorum rapiendi varii modi. V, 2112. Illius prædicationis in promptu est. V, 2218. Tanti valet, quantum tu es: te da, et habebis. VI, 958. Regnum colorum omnis qui in peccatis suis, vel sine baptismo moritur, non potest possidere. X, 1616.

Regi, dirigi, corrigi, erigi, quid differat. VI, 1558.

Regularium institutionum varia præcepta. VI, 1255.

Relativa sunt, quæ ad aliud dicuntur. VIII, 1175. Relationis, seu ad aliquid, definitio. I, 1451. Proprietas. I, 1450, 1455.

Religio spreta maxima rei-publicæ importat discrimina, et contra. IX, 777. Religiosis simulate ac veræ sententia. VI, 1094. Religio vera. VI 825. Religiosus opponitur laico ac sæculari. V, 2165, 2221; VI, 959. Religiosis ingressus ubi altissime paupertatis professio. VI, 936. Religiosis habitus. V, 2208. Non sufficit sine morum conversione. V, 2208. Religiosis vitæ integritas ac bonæ famæ stultum esse debere. VI, 1221.

Reliquie Martyrum velut spicæ per totum mundum spargæ. V, 2164. Reliquias Sanctorum, præcipue Martyrum, ut Christi membra honorandas. VIII, 1219. Aliter sentiens, Vigilantius aut Euanimius est. VIII, 1219. Ad festivitatem martyris, cuius habentur reliquie, de longinquo venit. VII, 812. Ab ejus Memoria reportatur oleum benedictum. VII, 844, 948. Item orarium seu sudarium. VII, 844. Necnon aqua ægrotis propinanda. VII, 844. Illic vinum benedictum deferitur. VII, 849. Reliquiarum loco sumpta terra cum pulvere ex tumulo S. Stephani. VII, 815, 816. Pulvis hinc ablatus sanat paralyticum. VII, 859. Partem corporis S. Stephani obtinet Avitus. VII, 806. Reliquiarum S. Stephani portionem in aliam ecclesiam deferre cogitans episcopus prohibetur. VII, 859. Reliquiæ solemniter cum hymnis ac psallentium choris transferuntur. VII, 815, 816, 855, 858. Reliquiæ in loco absidæ super cathedram velatam posite, ac palla tectæ. VII, 855. Et intra capsellam argenteam. VII, 859. Ad interiora loca sanctorum Reliquiarum patet aditus per fenestellam Memoria. VII, 840, 847. Et orariis missis tangi valeant. VII, 840. Candela argentea voto oblata. VII, 840. Cereos accendit coram sacris reliquis, ibique baculum reliquit, cui pes fractus restitutus est. VII, 857. Reliquias Sanctorum collo defert. S. Germanus Antisiod. X, 1755. Reliquiarum deosculatio. VII, 845. Reliquiarum veritatis non facile credens Dei famula, qui a scrupulo sanctetur. VII, 854. Martyris necdum vindicati os. IX, 775.

Remissionis peccatorum septem. V, 2189.

Remissemur, ut reddamur ad pristinum Adæ statum. III, 2582.

Renovatione ac reparatione nemo non indiget. V, 2035.

Renovellatæ partes. IX, 780.

Reproborum multitudo unum corpus est sub principe diabolo. V, 1888. Reproborum naturæ, non vitii auctor Deus. X, 1859. Quid hi ad ornatum sæculi et aliorum utilitatem conferant. X, 1859. Reproborum pœnæ. VI, 1186, 1201. Haud injuria sunt æternæ. VI, 1128. *vide* Pœnæ.

Requies Dei. VI, 747; X, 1882. Requies animæ adhuc in carne degentis. X, 1860. Requies et vita cordis nostri. VI, 791, 846, 965.

Res quid sit. I, 1410.

Resolvere nite ablatas res alienas nolens, gratiam Dei impudenter expectat. V, 2242.

Ristituta basilica. VII, 859; IX, 808, 869.

Restitutus episcopus. IX, 814, 816, 827.

Respectus Dei triplex. VI, 1159.

Resurrectionem mortuorum dolo negant Pagani. III, 2545. Hanc philosophi ex elementorum pondere impugnant. VI, 745. Resurrectionis spes a Gentilibus Christianis secretum. V, 1961. In resurrectione omnis summa fidei nostræ consistit. V, 2037. Resurrectionis fides. VI, 1210. Est certissima. V, 2074. Resurrectionem esse posse, ac reapse futuram esse comprobatur. VI, 727, 1103. Idque tum ex promissis Dei, tum ex annuarum aternitate. VI, 1027. Aliisque multis argumentis. V, 1964. Resurrectionis futuræ exemplar Christus. V, 2070. Imago, baptismus. V, 2070. Resurrectio Christi in Adam, Noe et Jona præfigurata. V, 2067, 2068. Illius fructus. V, 2070. Resurrectio Domini spes nostræ. V, 2085. Pignus nostræ. V, 1962. Resurrectionis nostræ spiritualis atque corporalis semen quoddam in anima et carne Christi. VIII, 1172. Resurrectionis Christi dies cæteris huiusmodi. V, 2058. Dierum omnium mater. V, 2058. Dies in qua Synagoga finitur, et Ecclesia nascitur. V, 2058. In quam toto sabbati gratia transferatur. V, 2058. De morte ad vitam indeciduum nullus ante novissimum diem nisi Dominus revertitur. III, 2200. Resurrectio Moysi ad tempus. III, 2198. Resurrectionis similitudo, in Sanctis

qui post resurrectionem Domini apparuerunt, non ipsa resurrectio ostendebatur. III, 2200.

Resurrectiones sunt duæ. V, 1926, 2074. Qualis prima quæ est iustorum, et secunda impiorum. VIII, 1218. Resurrectio prima, ipsa est qua resurgimus per baptismum. III, 2419, 2448, 2449. Resurrectiones duæ, duæ sunt sorte. VI, 1282. Resurrectio carnis iustis et iniustis erit communis, sed non gratia immutationis. VI, 765, 774. Resurrectio impiorum non erit ut reddant gestorum rationem, sed ut videant verum esse quod credere noluerunt. III, 2532. Resurgent impii ad perditionem, peccatores ad penam. III, 2535. Quales futuri sint qui resurrexerint. VI, 1161. Qui dicunt animas novis, in quibus antea non vixerint, corporibus induendis, refelluntur. V, 2065. Resurgemus omnes in propriis corporibus. V, 1964; VI, 1185. In eadem carne. V, 2175, 2181, 2182, 2191, 2193. Cum ossibus, sanguine, etc. VI, 759. Cum corporibus quæ in maternis ventribus accepimus. VI, 764. Unusquisque in forma sexus sui. VI, 765; VIII, 1220. Non sexum, sed fragilitatem mutantem. V, 2191. Resurgent omnes in propriis corporibus ac sexu, et ut in ea ætate qua Christus surrexit. VI, 1185. Animalibus reddenda corpora in maternis ventribus accepta. VI, 764. In eo sexu quo hic habuerunt, sed non sicut hic animalia. VI, 765. Resurgenti corpori quatuor præstabitur. V, 1807. Resurrectionis velocitas. V, 1956. Resurrectio una et insimul, et semel, et in eadem carne erit omnium mortuorum. VIII, 1215. An prius mortui sint, necne, qui iudicii die necdum animam posuerunt, utrumvis liberum est credere. VIII, 1215.

Retributiones justitiæ, gratiæ, iniquitatis. X, 1860, 1861.

Rex quasi vicarius Dei. III, 2284. Dei imago est sicut et episcopus Christi. III, 2254. Honor ei, licet indigno, vel propter ordinem deferendus. III, 2254. Regni merito sapientiæ spiritum Salomon post peccatum habuit, et Nabuchodonosor in camino Christum vidit. III, 2591. Rex imago Dei, excepto Dei nomine, omnem potestatem ejus habet. III, 2527. Ipse ducem habet iustitiam, quam non licet illi contemnere. III, 2527. Deus instituit ut a rege Dei auctoritas incipiat et currat per omnes. III, 2550. Regibus Judæorum pluerunt ad sessum mite, Romanorum equi, Garamantum tauri, Persarum vehicula, Madianitarum cameli, Afrorum asini. III, 2530. Regis opus est pro his quibus regnat vitam opponere. V, 2051. Rex iudicis, maxima laude dignus. III, 2575. Rex iniquus, rex abusus. VI, 1085. Regis iustitia in quo sita sit. VI, 1085. Regis iusti bona. VI, 1085. Iniqui mala. VI, 1086. Rex uti nunc primus, ita primatus in penis habiturus est, si iniquus. VI, 1086. Subditorum omnium ira in eum erit implacabilis. VI, 1086. Rex est qui recte carnem regit. X, 1879. *vide* Regnum.

Rhetorice Augustodun. IX, 779, 787.

Rhetorices principia. I, 1459. Rhetoricæ partium ordo. I, 1458.

Rhodi præcipue crescit Pelagii doctrina. X, 1696.

Risisse Dominum, nunquam legimus. V, 2155.

Romanorum antiqua continentia. III, 2530. Romanorum æquinoctium. III, 2279. Romanis Hispani, Galli et Alri subiecti. III, 2522.

Roma Gotthorum clamorem contremuit. II, 1120. Romanum Imperium. *vide* Imperium. Roma Petri sedes prima, pastoralis honoris caput, religione tenet quicquid non possidet armis. X, 1685. Romæ duorum Apostolorum præsentis sunt memorie. IX, 805. Romæ se partem aliquam habere frustra jactitant Donatistæ. IX, 805. Quos et quales ibi habuerint episcopos. IX, 805. Romæ quadraginta et quot excurrunt basilicæ. IX, 805.

Romane sedis dignitas. IX, 787. Hæc Petri est sedes. X, 1724, 1807. Romanæ sedis episcopus ac tota auctoritas a Petro emerit. X, 1714. Hanc dum consulant Synodi, et placita sua ad ipsius referunt iudicium, antiquæ traditionis exempla servant. X, 1714. Sedi Apostolicæ totius oris Dominici cura incumbit. X, 1765. Quam more majorum cunctis per orbem Ecclesiis debet. X, 1765, 1771. Tradita sibi divinitus potestate. X, 1771. Romanæ Ecclesiæ curæ et occupationes. X, 1714, 1765, 1765. Diversorum consulta tractat. X, 1714. Ad Romanum episcopum ut ad caput recurrendum, quoties agitur de sanitate membrorum. X, 1776. Romani Pontificis auctoritas in Pontifices alios. VI, 1129. Romanorum episcopus ut Latinorum primarius iudex indicatur. X, 1700. Romanam sedem Alri vocant Apostolicam. IX, 808, 809. Huc maxime notata fieri volunt quod decreverint. IX, 808. Pro certo ponitur, rem apud Alros relatum ad sedem Apostolicam fuisse referendam. X, 1722. Apostolicæ sedi in honorem beatissimi Petri Patrum decreta peculiarem sanxerunt reverentiam. X, 1719. Romanæ sedi Patrum tanta auctoritas semper fuit, ut de ejus jussu disceptare nullus auseret. X, 1723. Romanus pontifex gladio Petri armat antistes. X, 1851. Africanorum conciliorum decretis sententiæ sue referunt ad

noctis. X, 1851. Contra inimicos gratiae regis utitur edictis. X, 1851. Calixtus in Arva damnatus ad Romanum episcopum appellatur. X, 1687. Tria concilia Africana Pelagio et Celsi suo damnatis, gesta sui Romam mittunt. X, 1689. Tunc aditus Antiochie gesta alia pariter ad Romanum episcopum transiit. X, 1684. Fractoria Zosimi per totum orbem missa et subscripti omnibus roborata. X, 1689. Conciliorum Africarum decretis sententiae suae robur Zosimus adiecit. X, 1851. Romanus pontifex Scottis episcopum ordinat. X, 1851. Romana sedes episcopum Afri vocat fratrem et consacerdotem. IX, 807, 809.

Romani Concilii sub Miltiade gesta. IX, 779, 783, 786. Romanae Ecclesiae diaconi. *vide* Diaconi.

Romani. IX, 858.

Romula flamma. V, 2049, 2054.

Romulus diaconus. X, 1771.

Romulus exceptor. IX, 816.

Rufinus serba. IX, 816.

Rufinus consul. IX, 806.

Rufinus Donat. IX, 807.

Rufinus Syrus, Pelagii institutor, per hunc peruersam de peccato originis doctrinam publicavit. X, 1681.

Rufinus Aquileiensis vocatur Gratianus et Pelagii praecursor ac magister. X, 1695, 1696. Latine vertit Exagrii horum. X, 1695.

Rufinus scripta a Prospero epistola. X, 1785.

Rumatio. V, 2570.

Rumidus consul. IX, 810, 811.

Rustica nobilis femina. VII, 848.

Rusticus consul. X, 1777.

Rusticos posse memoriter retinere psalmos, antiphonas etc. V, 2525.

S.

Sabbati religio apud Iudaeos. V, 2058. Sabbatum quis vere observet. X, 1882, 1887. Sabbatum spiritale, et qui illud violent. V, 1784.

Sabellius. III, 2266. Ipsum dicit Patrem quem et Filium. III, 2587. Unionem accipit Patrem et Filium. III, 2267. Personarum proprietatem confundit. X, 1755. In una persona coniungit Trinitatem. VIII, 1215, 1214. Sabellio fides opposita. V, 2181. Sabellium in his, *qui me nuntiat, vidit et Patrem*, particulam et refutat. VIII, 1110. Refutat et quod ait Christus, *Pater nuntiat me*. VIII, 1112. Sabellii et Arii iuxta Catholicos militat. VIII, 1112.

Sabelliani ipsummet Patrem dicunt esse Filium, ne videantur multicolae. V, 1101. Unam esse volunt Patris et Filii et Spiritus sancti personam. V, 2174; VI, 753. Dicuntur fingere parvulum a Maria sortitu repertum esse. V, 2105.

Sabinianus. II, 1152.

Sacellum. IX, 799.

Sacra, deus potestatis adversae. III, 2516.

Sacerdotes in antiqua lege Deus nasci voluit, non fieri. III, 2215. In nova vero fieri. III, 2215. Sacerdotem fieri posse, qui uxorem habeat. III, 2584. Sacerdotibus non licet uxores habere, id est, iam ordinatis non licet convenire. III, 2583. Sacerdotibus opera manuum non licere. VI, 1502. Sacerdotes Dei ex delegatione dant benedictionem verbis solumnibus. III, 2525. Cur legati dicantur. III, 2529. Dispensat corpus et sanguinem Domini. V, 1975. Sacerdotibus solis licet in oratione sibi responderi velle. III, 2502. In Alexandria et per totam Aegyptum, si desit episcopus, consecrat (vel consignat) presbyter. III, 2502. Sacerdotis vicem gerere non potest diaconus, aut qui non est sacerdos. III, 2246. Sacerdotis habitus. VII, 809, 810. Sacerdotum quid moneant amictus, alba, cingulum. VI, 1510. Sacerdotum iudicium sic Constantinus ducit, ac si Dominus ipse residens iudicet. IX, 788.

Sacerdotum onera et pericula. V, 2287. Sacerdotum cervicibus quantum imminet pondus, et quantum teneant verbum Dei praedicare. V, 2517. Sacerdosne sit remissor in verbo Dei praedicando. V, 2520. Tacere ei non licet. V, 1814. Sacerdotes velut vaccae, populus veluti vitulus, hoc verbi Dei praeparant. V, 2518. Sacerdotum linguae arma sunt, quae iniquitatem destruant. V, 1815. Sacerdotis medicus sunt spiritualiter. V, 1522. Sacerdotum potestas ad remissionem peccatorum. VI, 1122. Sacerdoti velut Domini vicario necessari confitenda peccata. VI, 1154. Ille existimandus est ut angelus Dei. VI, 1135. *vide* Confessio. Sacerdos timeat peccare, sed magis desperare. VI, 1118. Sacerdotibus capita radere in penitentiam non licet. IX, 804. Sacerdotibus Dei nulla major infelicitas, quam vivere, nec esse quod tuerant. IX, 804. Sacerdotum avaritia. VI, 1500. Licentia. VI, 1505.

Sacerdotum ac sacrificii veteris abolitio. V, 2066.

Sacra. VII, 819, 821. Sacra Imperatoris. V, 1740.

Sacramenta ex latere Christi proflexerunt. X, 1888. Sacramenta Christi in D. nativitate approbant Catholici, et in eis fratres eos agnoscunt. IX, 825. Sacramenta in malis Christianis patuntur injuriam. V, 1855. Sacramentum quis vendat. VI, 1502. Sacramenta ab infirmo suscipienda. VI, 1154.

Sacrificium non intermittit ethnicus, nuntiata filii unica morte. VI, 1166. Sacrificia alia sunt voluntaria et libera, alia mandata. III, 2515. In his offerendum quod mandatum est, in illis potiora et electa. III, 2515. Sacrificia Christianorum oblationes Abel, Iudeorum numera Cain adumbrabant. VI, 748. Sacrificia olim pro praecipito Deus, cum ipsi ea non placerint. III, 2590. Sacrificiorum veterum abolitio revelata. V, 1816. Et aliud ab his in toto orbe celebrandum. IX, 822.

Sacrificium quod Christus instituit, et offerri praecipit. VI, 956. Qualiter affectus esse debeat, qui illud offert. VI, 956. Sacrificium oblatus, in quo *sanctus sacerdos* Melchisedech nostri dicere praesumunt. III, 2529. Super altare quotidie Christi corpus offertur, et sanguis pro peccatoribus funditur. V, 2154. Ubi et hostia Christus est, et sacerdos. V, 2154. Sacrificia pro defunctis. V, 2101. Sacrificium panis et vini Ecclesiae per orbem offerre non cessat. VI, 772. Hujus ac veterum sacrificiorum discrimen. VI, 775. Sacrificii veri extra catholicam Ecclesiam locus non est. X, 1860. Sacrificium qui offerant non sacerdotes. III, 2246. Sacrificiis non redimuntur iniqui actus, sed lamentatione et misericordia. III, 2512. Sacrificium duplex a nobis exigit Deus. V, 2169. Sacrificium vult Deus, non ex quo crescat, sed quod prosit homini. V, 2252. Sacrificium praecumibus Deo acceptum. VI, 1059. Sacrificium maximum quod Deo debeamus, quidquid boni est etiam malis hominibus iacere. V, 2252. Sacrificium nullum tam justum, quam cum nos Deo offerimus. III, 5559. Sacrificium cordis Deo oblatum nobis integrum permanet. V, 1955. Sacrificium laudis. *vide* Laus.

Sacculum relinquendum spiritualis ebrietas. V, 2090

Saevis in peccatorem justus, miseretur. V, 2214.

Salis naturam in humano corpore esse. III, 2161.

Saltationes ante basilicas Sanctorum Paganos redolent. V, 2259.

Salus nostra nobis naturalis est, non fructus mortis Christi, secundum Pelagianos. X, 1625. Hi refelluntur. X, 1622, 1624. Salutem nec natura nostra integra sine gratia consequi potuisset. X, 1886. Salutis spes ea nititur bonitate quae creavit. VI, 872. Salus non est in Patre aut in Filio solo, sed in nomine totius Trinitatis. III, 2587. Quod pharisi salvari nec velint nec possint, non fit Dei voluntate. X, 1846, 1848. Deus vult omnes salvos fieri, et neminem perire. V, 2216. Quo sensu id dicatur. X, 1785, 1856, 1844. Qui dicit Deum non omnes salvos fieri velle, durius loquitur. X, 1841. Salvatur nemo sive Legis tempore, sive ante, alia fide aut gratia quam Christi. X, 1798, 1837. Quomodo Christus nos salvet. X, 1801. Ac totius mundi sit salvator. X, 1812, 1858, 1844. Salutis humanae taxatio. V, 2069. Salutis aeternae remedia unde iis qui ante Christum existerunt. X, 1770, 1772. Salutem nullam nisi per Filium Dei incarnatum, esse sciebant antiqui sancti. VI, 1155. Salus omni modo non est nisi ex fide. X, 1826. Salus nostra Dei donum, perditio nostrum meritum. X, 1845. Salus nostra pendet ex voluntate et gratia Dei. VI, 884. Quomodo illam in parvulis, quomodo in maioribus operetur. X, 1785. Salus parvulorum ex mera est Dei bonitatis effusione. X, 1798. Cur alios salvet Deus, alios non salvet, sine fidei diminutione nescitur. X, 1798. Salvat Deus dono bonitatis, et iudicio severitatis obdurat. X, 1782. Nemo nisi juste damnatur, nemo nisi misericorditer liberatur. X, 1835. Salus hominis quomodo in eius voluntate sit. V, 2244. Hominem sola Dei misericordia, et tamen non nisi propria voluntate salvari quomodo recte dicatur. X, 1781. In opere salutis nostrae quid Dei, quid nostrum sit. VIII, 1217, 1218. Salutis desiderium. VI, 885. De salute nullus hic securus. V, 2055. In remedium salutis suae semper tardus est, qui vitae suae incertus est. V, 2226. Salutis initium et progressus. X, 1806.

Salutatio. Non resalutandi praecipit in Scriptura proverbium est; quid significet. V, 1829.

Samardacus. III, 2542.

Samaritanus, custos. X, 1628. Samaritae vaccis sacrificabant. III, 2255. Eorum dogma. IX, 764. Ostenditur Donatistis convenire. IX, 764. Samaritanorum circumcisio non iterabatur. IX, 764.

Samuarius. III, 2557.

Samson a Jacob in benedictione Dan praecognitus. III, 2202. Samsonis fortitudo non ex capillis, sed ex mandati Domini observatione pendebat. III, 2177. Cum capillis redit ob penitentiae meritum. III, 2177.

Samuelem aut de Aaron natum, aut sacerdotem dicere, *stultitiae* aut ignorantiae est. III, 2244. Nec dicendum vicem egisse sacerdotis. III, 2246. Obduli quid in Deo sacrificium, sed per sacerdotes. III, 2246. Samuel non est ostentans Sauli. III, 2479, 2250.

Sancti multi non ris digni in terris. VII, 800, 810. Sanctitas quaedam naturalis in animis nostris. II, 1101. Sanctae vitae ratio processu gaudet et crescit, cessante torpescit et deijit. II, 1118. Sanctis non deest unde bene iugiter gement ac se peccatores promittunt. V, 1945. Sancti quomodo sancti esse non desinant, licet peccato nullus carcat. VIII, 1221. Cur peccatoribus in sanctos potestas data. X, 1861.

Sanctus nunc stola una, post iudicium erit duplex. V, 2153, 2189. Sanctorum una vita, praemia diversa. V, 2182. Nullum in futuro meritum distantiam Iovinianus voluit. V, 2185. Sanctorum inter se post remunerationem distantia. III, 2516. Sanctorum communio quae sit, et quibus sit, exponitur. VI, 1197. Sancti hinc migrantes eorum ieiunant. VI, 918, 954, 981. Deum vident. VI, 918, 954, 981. Rogantur ut qui securi sunt de se, solliciti sint de nobis. VI, 918. De sua incoluntia sunt securi, et de nostra salute solliciti. V, 2157. De nostra bona vita in celo gaudent, et tristantur de mala. V, 1877, 1878. Orant pro nobis. V, 1877. Sanctorum intercessio pro populi necessitatibus. VII, 811, 812. Eorum patrocinia expectare, et solemnitates pie celebrare. VI, 1171. Sanctorum limina frequentare, et ipsorum contra peccata adiutorium postulare. V, 2225. Sanctorum invocatio. VI, 824. Sancti in oratione qualiter cogitandi. VI, 1012. Sanctorum omnium festivitas ac de ea sermo. V, 2153.

Sanctimonialis. V, 2163, 2166. Sanctimonialis habitus. VI, 1060. Sanctimonialium, quae Morales non nisi pecunia accepta suscipiunt, simonia. II, 1459.

Sanguinis genera usque ad viginti tria physiologi dinumerant. III, 2165. Sanguis non monendus, excepta infirmitate periculosa, letaniarum diebus. V, 2077. Sanguis effusus vindicari se postulat, sicut opus opificem laudat. III, 2262. Sanguinis iusti pretium pertimescit iniquitas possidere. V, 1901. Sanguinis Christi pretium Dei providentia impensum. V, 1901. Sanguis Agni candidare novit, non cruentare. V, 2531, 2532.

Sanitas omnis a Deo. VII, 816.

Sapientia aeterna quae creata, aut initium viarum Dei. VIII, 1178. Subsistentiam habet, non alibi nisi in eo ex quo nata est. VIII, 1178. Sapientia creata et increata discrimen. VI, 916. Sapientia creata donus est Dei. VI, 915. Caelum coli. VI, 915. Exordium non sumpsit temporis, sed conditionis. VI, 916. Numquam mutatur, licet sit mutabilis. VI, 916, 921. Sapientia, quasi sapida scientia. VI, 999. Est amor seu syor boni. VI, 786. Lignum vite, unde legis amaritudo dulcescit. V, 1794. Paucorum est. VI, 786. Sapientia infidelibus super est ex natura a Deo condita reliquis. X, 1814, 819. Sapientiae sedes in cerebro. VI, 1215. Sapientia liberat, conservat, coronat. VI, 1557. Sapientis sine operibus bonis, abusus. VI, 1079. Sapientia perfecta. V, 2525.

Sapphirus quos significet. VI, 1229

Sara, Ecclesiae figura. V, 1748.

Sarabata. VI, 1270, 1504.

Saraca. II, 1037.

Sarcinae Christi et seculi discrimen. V, 1800

Sardius quos significet. VI, 1250.

Sardonio qui ostenduntur. VI, 1250.

Satanas, qui ipse sibi malitiae auctor. III, 2282, 2297. praesumpsit divinitatem. III, 2297.

Satisfactio hominis opponitur tumori. VI, 1097. Satisfactio est causae peccatorum exidere, nec earum suggestio-nibus aditum indulgere. VIII, 1218.

Saturitas castitatem prodigit, nutrit illecebram. V, 2051.

Saturninus Donat. IX, 807.

Saturninus diaconus. IX, 798.

Saturninus tossor. IX, 781, 794, 797.

Savina a Terracina. IX, 779

Saul inter prophetas prophetabat. III, 2178. Non ut quidam astutem, spiritu malo. III, 2178.

Saulus Stephanus omnium malis lapidavit. V, 2099.

Sauli crimen et indulgetur et vindicatur. V, 2146.

Scala Iacobi, seu paradisi. VI, 997.

Scemius ab Arminio. IX, 779.

Schismaticum pater diabolus. IX, 792. Schismatici patientia sunt superandi. IX, 792.

Scholasticus auditorialis. X, 1681. Scholasticus lingua graeca et latina. X, 1737.

Scholastici opponuntur simplicibus et imperitis. V, 1738. Scholasticus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779.

Scientia unde nobis. VI, 1009. Scientia omnis boni Deus.

VI, 996. Scientia nostra ex parte. III, 2159. Scientia in malis est, non vera sapientia. VI, 999. Scientia vera. V, 2525. Scientia boni vera non est, nisi ad hoc sciatur, ut agatur. X, 1861. Scientia bonitati ac disciplinae modum praescribat necesse est. V, 1849, 1850. Scientia sui. VI, 816. Ceteris scientiis est praepoenda. VI, 816. Parit humilitatem, caritatem. VI, 818. Ad scientiam sui duo necessaria. VI, 818. Ad scientiam sui ac Dei tres gradus seu ascensiones. VI, 817. Speculum cordis huius rei gratia tergendum. VI, 818. Scientia Beatorum. VI, 995, 996.

Sciniphes. V, 1781, 1785.

Scotis episcopus a Celestino ordinatus. X, 1732, 1851.

Scribae Iudeorum de Simeone erant. III, 2205.

Scriba publicus IX, 780. Scriba officii legati Carthaginis. IX, 816. Scriba curatoris Carthaginis. IX, 816.

Serinia ecclesiastica. X, 1778, 1784.

Scripturae divinitus inspiratae. VIII, 1175, 1185. Quasi litterae sunt non sicut a Deo directae. VI, 1059. Quae nos ab exilio ad patriam revocent. VI, 1539. Scripturam veteris Testamenti, velut crudelitati iaventem Manichaei blasphemant. V, 1826. Scripturae si non integrè recipiantur, aperiantur januae omni errori vel sceleri. VIII, 1145. Nullae recipiendae praeter eas quas recipit Ecclesia. V, 2176, 2185. Scripturarum libri eo numero recipiuntur, quem Ecclesiae tradit auctoritas. X, 1718, 1755. In Scripturis canonicis non recensentur quae habet Daniel de Bele, dracone, etc. III, 2191. Nec libri Machabaeorum. III, 2192. Scripturis quanta debeatur reverentia. V, 1759. Scripturarum testimonia cui pauci non sufficiunt, plura non proderunt. X, 1789. Ariani contendunt vacuum approbati si quid praeter auctoritatem divinum voluminum ponitur. II, 1159. Scriptura silet quae vera tamen ratione creduntur. VI, 1144. Scripturarum arcana illiteratis negat Julianus aperiri posse. X, 1740. Scripturae lectio nullis suadet. VI, 1504. Hanc legere, aut si legere non novit, legentem audire quisque debet. V, 2525, 2528. Ab ea legenda vel audienda nec rusticus excusatur. V, 2525. Scripturarum lectio divina est praecognitio non parva beatitudinis. V, 2524. Scripturae adherentes non obscurat mundana iniquitas. X, 1869.

Scripturae sensum inesse arcanum. VIII, 1177. Testamenti veteris litteram sine spiritu, modico fructu percipi. V, 1765. Scripturae littera ut Iudeos, ita et haereticos solet occidere. V, 1799. Quomodo. V, 1804. In Scripturis utriusque Testamenti sunt quae egent spiritali expositione. VIII, 1149. Quod Manichaei de antiquo, hoc impiis de novo dicere licet. VIII, 1150. Scriptura nulli s. pit, nisi cocta in corde. VI, 985. Scripturae sacrae, vinum. V, 1919. Aqua ex eis bibitur, quando Christus in illis non intelligitur. V, 1920, 1921. Scripturarum profunditates quam utiles. X, 1865. Scriptura aliquando id unum emittit quod sonat, aliquando et aliud. VI, 1145. Fecunditas ejus, dum discutitur. VI, 1145. Scripturarum sensus quia ratione indagandi. V, 1912. Scripturae sensus suos solliciti et devoti aperiant, negligentibus claudunt. III, 2289. Qui intelligende sunt. VI, 1205. Qui tractant. VI, 1205. In Scripturis si quid diversum sonat, quid agendum. X, 1665. Scripturae tria rerum genera continent. V, 1806. Quaedam prohibent, quaedam recipiunt, nonnulla concedunt, alia suadent. II, 1105. Scripturas uri et domum in qua reperte fuerint, divini praecceptum est. IX, 781. Scripturae laudatur translatio antiqua. V, 1796.

Scorpionis carnes scorpionum morsibus medentur. V, 2201.

Scyllacius. IX, 816, 827.

Scythia. II, 1007. In Scytharum oris militantes quid in aquis possint. II, 1159. Scythae monachi male audiant a quod Hormisdam. X, 1777. Delenduntur a Joanne Maxentio. X, 1778. Ad Hormisdam missi quomodo anathematizem Pelagianos et contra ea eis scripta suscipiant. X, 1776. Eorum de gratia Dei professio contra Pelagianos. X, 1771.

Sebastianus protector domesticus. IX, 816, 827.

Securus laevis vita nemini est. V, 1885. Ubi tamen securus esse possit. V, 1885. Securus duplex. X, 1806. Securitatem tenere non debet occidere latronem indulgentia. V, 2046. Quam haec stultitia ac perniciosa sit. V, 2046.

Secundus. IX, 807.

Secundus naves. IX, 774.

Secundus a Praeneste. IX, 779.

Secundi Tigris. ad Cathaginem adventu alius loco Caccilian episcopus ordinatus. IX, 795.

Sedere episcopus Tribunalis rogat. IX, 827. In consensu presbyterorum sedet Pelagius Ilicus. X, 1699. Sedendi in ecclesia debentibus potestatem facit Casarius. et quae mulieres abui queritur. V, 2519.

Selenius. VII, 811, 812.

Selenius PL. P. IX, 845.

Sem obligit terra Chanaan deinde dicta. V, 1811.

Senator. IX, 845, 844.

Seneca carissimus Pauli amicus. VI, 1265.
Seneca quidam senex imperitus et in errore Pelagianus obstinatus. X, 1766. 1770. Puellarum sacrarum cum servis Dei mixtarum congregationem instituit. X, 1770.
Senectutis bona. VI, 1251. Senex sine religione, qualis abusus. VI, 1079. Seni cavendum a corde et lingua, quae in carne nunquam veterascunt. VI, 1080. In senibus sobrietas et morum perfectio requiritur. VI, 1080. Senes in quibusdam, in aliis juvenes esse decet. VI, 1062.
Seniores locorum. IX, 795, 818, 841.
Sennodus subdiaconus. VIII, 851.
Sensatio quomodo fiat. VI, 793.
Sensualitas quid. VI, 808.
Sensus quid sit. VI, 786, 808. Sensus in se unus et non corpus, unde corporeus et multiplex. VI, 782. Sensus et affectus naturalis id est, quod anima. VI, 784. Sensus hominis duplex. VI, 784, 819. Sensus sunt et in interiori homine. VI, 815. Sensus corporis et sensus animi discernimen. X, 1889. Sensus homines cur animalia quaedam superent. VI, 788. Sensus quiaque nobis cum brutis communis ad usum, non ad oblectamentum. VI, 1538. Quomodo formentur. VI, 802. Quomodo corrumpantur. V, 2165. Sensus non juvant animam ad cognitionem invisibilem. VI, 781. His non invenitur Deus. VI, 887. His impeditur anima ne se noscat. VI, 800. Ac tantum adjuvat ad corporeas formas sentiendas. VI, 802. Sensus quinque quasi quinque virgines. V, 2350. Per eos quasi per januas aut mors aut vita ad animam ingreditur. V, 2165, 2550. Sensus corporei post resurrectionem vertentur in rationem. VI, 788.
Sensus auctor est litterae. III, 2500.
Sententiae quae simplices, quae conjunctae. I, 1409.
Septimius praecoconul. IX, 811.
Septimius Altinus laudatur ab detectos Pelagianos. X, 1761, 1765. Reprimit renascentem Pelagii haeresim. X, 1684.
Sepulera divitum visenti quid in mentem venire debeat. VI, 1552. Sepulcrum Christi, vulva. V, 2204. Sepulcrum Christi, cor nostrum. V, 2205. Scriptura evangelica. V, 2206. Sequutus est Christus, ut sequi ultae sanctorum benediceret. VI, 1194. Sepultura infidelium segregata a sepultura fidelium. VII, 811, 812. Sepultura juxta tumulum S. Stephani. VII, 819. Sepulti in basilicis Circumcellionum aliqui. IX, 801. Sepultura in domo Dei non concessa. IX, 801. Sepultura sumptuosa iniquis nil prodest, ut sanctis nil nocet vilis aut nulla. X, 1867. Sepulturae nostrae in baptismo gratia. V, 1902.
Serapis templum a quo ablata cupae. IX, 797, 798, 799.
Serenianus. IX, 816, 827.
Sermo concionantis, speculum est. V, 2291. Sermo habebatur in Vigilis. V, 2284, 2520. Sermones ad populum diebus non feriatis habitos. V, 1772, 1785. Sermones graphio ceraque ligati. V, 2147. Sermo Dei et pascit, et pascitur. V, 1737. In sermone copiosa est egestas humanae intelligentiae. X, 1874.
Serpens ponitur pro sapientia. V, 1778, 1781. Serpentes quadruplex astutia. VI, 1240. Serpentes corpus offerunt ut caput tueantur. X, 1698. Serpentes genus, quod evomit omne venenum, ante quam veniat ad fontem. VI, 1037. Serpentes flatu quomodo infecta hominum natura. X, 1659. Serpens Eve non per se, sed per ipsam diabolus locutus est. VI, 747. Serpentem ex virga Moysi imaginarie esse productum. III, 2164. Serpens aeneus Christi figura. V, 1817. Cur aeneus, non aureus aut argenteus. V, 1808.
Servitus Dei quatuor modis variatur. VI, 1159. Servitus Dei semper libera. X, 1869. Servire Deo non possumus, nisi de Dei munere. VI, 915, 928. Servos esse liberos in non peccando. V, 1767. Servit justus quibus imperat. X, 1875. Servus est malus, etsi regnet, nec unius hominis, sed tot dominorum quot vitiatorum. X, 1865. Bonus autem etiam servit, liber est. X, 1865. Servitutis nomen et conditionem culpa genuit, non natura. X, 1875. Melior ejus status est, qui famulatur homini, quam qui suae servit cupiditati. X, 1875. Servorum origo ad Nium refertur. III, 2553. Servus heri frater, canibus tamen posthabetur. V, 2050. Servorum officium. V, 1980.
Servus publicus. IX, 795.
Sethianus malam vult esse carnem nostram. VIII, 1220. Tria inducit barbara principia. VIII, 1217.
Severianus Pelagianus. X, 1755.
Severus et Macarius occisi. IX, 814.
Severus Trevirensis episcopus. X, 1734.
Severus episcopus in Minoricensi insula. VII, 821. Scribit miracula in eadem insula coram Reliquis S. Stephani edita. VII, 821. Ejus epistola laudatur. VII, 855.
Severus Thangaricensis. IX, 795.
Sextum per conditio apud Deum. V, 2290, 2292, 2540.
Sextilla testimonium de Dei filio Deo. VIII, 1105, 1126.

Sichima interpretatur humerus. V, 1765.
Sicilia Pelagii doctrinam excepit. X, 1696.
Sidera, solida corpora. VI, 1028.
Sidon interpretatur venator vel venatrix. III, 2204.
Signum quid sit. I, 1410. Signum Christi, crux, ejusque virtus. VI, 1174, 1175. Signum salutis in fronte Christianorum ab episcopo in Judaeorum frontibus impressum. VII, 827. Signo salutari a S. Stephano signatur cor mortui, et statim salvus surgit. VII, 858. Signo Christi signari debet res magna et pretiosa. V, 2257. Quis ad perniciem aut ad profectum eo se signet. V, 2257. Signare se in nomine Christi initio itineris aut operis. VI, 1172. Signantes se, et post sacilego cibo utentes, nihilo minus animam occidunt. V, 2271.
Sibora armen, id est, Domine miserere. II, 1162.
Silentium commendatur. VI, 1250. Silentium ab ipsis etiam utilis verbis. VI, 1102. Silentium monachis id operatur, quod aqua piscibus. II, 1147. Silentium a Comptorio ad Primam dictam servandum. I, 1435. Silentium Quadragesime tempore. I, 1437.
Silvanus (Summensis). IX, 821. Primas Numidiae. IX, 822, 827.
Silvanus Cirtensis, tra litor. IX, 768. Uti probatur gestis consularibus. IX, 795. Traditor et fur rerum pauperum. IX, 795, 797. Scilicet cum sub Paulo subdiacono esset. IX, 794, 795, 797. A fano Serapis acetum tulit. IX, 797, 798, 799. Vigniti folles a Victore accepit, ut eum presbyterum faceret. IX, 795, 797, 799. Ab Harenariis et Campensibus factus est episcopus. IX, 798, 799. Reluctante populo, et alium sibi episcopum civem suum querentem. IX, 797. Unde et de illo aiunt, quando factus est episcopus, non illi communicavit. IX, 798. Silvano in gratiam diaconi scribit Purpurius. IX, 795. Neonon Fortis et Sabinus. IX, 795.
Silvanus Nazareth archiepiscopus. II, 1133.
Silvester Papa. IX, 787.
Silvester Comes. IX, 801.
Simeonis elogium. V, 1998.
Similitudinem ejus a quo nascitur, nihil in creatis perfectam exprimit. VI, 1015. Similitudinem Dei aliquam habet omnis creatura. VI, 1025.
Simplex est, quod unum quid significat. I, 1409.
Simplicitas solius Dei est. X, 1895.
Simplicianus Mediol. IX, 807; X, 1850.
Simul esse dicitur tribus modis. I, 1439.
Simulatio non vincit in bono malum. X, 1879. Duplex est peccatum. X, 1877.
Sin interpretatur tentatio. V, 1796.
Sinapis virtus. V, 1915, 1914. Sinapi cum curandum caput, demuntur capilli et omnia cutis impedimenta. V, 1915. Sinapi significat fides Christiana. V, 1915, 1914. Item Christus. V, 1915. Martyres. V, 1915. Laurentius. V, 1914.
Sinus Patris. III, 2263.
Siphora, qui nunc Bonosiani. VIII, 1217.
Siricus. IX, 807.
Sisinius Constantinop. X, 1735.
Sites sunt multae. V, 1796. Sitisient Deum pii affectus. VI, 954, 942, 944, 955, 981.
Sixtus Apostolicae sedis presbyter, ac postea pontifex. X, 1851. Sixtus Papa. X, 1764. Vide Xystus.
Smaragdus quos representet. VI, 1229. Qui sint pretiosissimi. VI, 1229.
Sobrietatem verbo et exemplo Christus docuit. V, 1866. Sobrietatis laus. VI, 1105. Peccat, qui plus manducat aut bibit quam expedit. VI, 1182.
Societas malorum difficile solvenda. X, 1761.
Socratis dictum. VI, 1292.
Sodomitarum in Lot violentia. VI, 1526. Sodomorum incendio cor infantes cum patribus cremati. III, 2224.
Sole stante sub Josue et Ezechia, temporum cursus non fuit perturbatus. III, 2175, 2167.
Soliloquiorum liber. VI, 864.
Solemnitatum gaudia nescit, cui nec cor purum, nec corpus castum. V, 2169.
Sollicitudo ordinata securitatem parit. X, 1866.
Solon et Lycurgus. III, 2550.
Solon Officialis publicus. IX, 780.
Somnia contemnenda. VI, 1174. Somniorum quinque genera. VI, 798. Somnia lasciva. VI, 795. Somniorum variae causae. VI, 1024.
Sonia. II, 1097.
Sorilegia quibus nocere valeant aut non valeant. VI, 1175. Vide Divini.
Sparsa, consul. III, 2176.
Species quid sit. I, 1424.
Spectacula, ad quae peregrine ferae et ignota animalia adducebantur. II, 1109. Spectaculis renuntiavit Christianus. VIII, 1119.
Spectulum inscriptus liber. VI, 967. Alius dicitur. Specu-

lum peccatoris. VI, 985.

Spelunca Ariarum ecclesie. VIII, 1113, 1130.

Sperantius. IX, 791.

Speretis sacerdos Jovis. IX, 781, 782, 785.

Sperare ac desperare male quid. V, 2221, 2253, 2275.

Spei Christiana virtus. V, 1961. Spe nutritur fides, ut corpus cibo. VI, 1023. Spes animam in celestia inserit, et cum iis necit. V, 1960. Diabolus si posset sperare, quod non invenit in se, sumeret de Dei pietate. VI, 1118. Spes nunquam abijcienda. V, 1960. Unde sit peccatoribus. VI, 1098. Quomodo fovenda. X, 1867. Spei sublevari jam praestita Dei beneficia. VI, 884. Spes maxima nobis in Christo. VI, 907, 910, 912, 936, 961. Spem resurrectionis et aeternorum praemiorum si non habuissent sancti, mortem per tot cruciatum pro lucro maximo non suscepissent. VI, 1161. Spes aeterna vite stat in tribus ex parte nostri, et in tribus ex parte Dei. VI, 859. Spes sine timore negligens, timor sine spe est depressus. VI, 1255. Spe salutis excidit, ex eo ipso quod quis non quaerat Dei auxilium. X, 1866.

Spiritales in avibus ab Abraham oblatis ac non divisim adumbrantur. V, 1745.

Spiritualia fide attingi, non ratione. VI, 1009.

Spiritus multimodis dicitur. VI, 785. Sex modis in Scriptura dicitur. VI, 1009. Spiritus est, quicquid aliquid est, et non est corpus. VI, 797. Spiritus diversi a Deo creati. VI, 765. Spiritus duo, unus Dei, alter mundi, seu quo animatur homines. V, 2036. Spiritus qui ferebatur super aquas, non est intelligendus Spiritus sanctus. III, 2257. Res erat Dei, non Deus. V, 2056. Sed seminiarius animandae conditionis. V, 2056. Spiritus omnis Dei est, non tamen Deus est nisi qui de ipso est. III, 2257. Coelestia omnia spiritus sunt. III, 2258. Spiritus mundi, spiritus diaboli, Spiritus Dei. VI, 965. Spiritus Dei, oleum justitiae. IX, 767. Spiritus, vis animae ubi corporalium rerum imagines exprimitur. VI, 785. Spiritum non esse tertium in substantia hominis. VI, 815; VIII, 1216. Spiritus corporeus. VI, 805. Spiritus vocabulo ventus significatur. III, 2254.

Spiritus Dei, vel Spiritus Domini, vel Spiritus Christi ubi in Scripturis sine additamento invenitur; Spiritus sanctus haud dubie significatur, ubi additur malus, diabolus intelligitur. III, 2179. Spiritus sanctus indicatur, quoties in novo Testamento Spiritus nomen simpliciter ponitur. VIII, 1184. Hoc et de veteri dicere licet. VIII, 1184. Spiritum sanctum ipsum Patrem qui iam dicitur. III, 2587. Spiritum sanctum in formatione corporis Christi pro semine fuisse, quidam opinantur. X, 1747. Eum Patre et Filio minorem esse Ariani volunt. VIII, 1129. Et quasi subiectum Deo imperanti parere dicunt haeretici. V, 2092. Illum minorem aut ministerialem magis quam Deum dicentes, refelluntur. V, 2178. Spiritus sanctus Domini nativitate scire ab Eusebio frustra negatur. III, 2575. Quippe qui divinitatis, substantiae ac sententiae ejusdem non negatur. III, 2573. Substantia ejus substantia Filii est, adeoque substantia Patris. III, 2574. Si non est ejusdem divinitatis, inepte in numero Patris et Filii positus est. III, 2575. Ignorantiam in eo non arguit quod Christus ait, *venio novit Patrem nisi Filius*. III, 2574. Aut quod Apostolus, *spiritus omnia scrutatur*. III, 2574. Spiritus sanctus intelligi potest stella quae Magos ad Christum perduxit. III, 2195. Spiritus sanctus sacerdos Dei excelsi, non unus. III, 2529. *vide Melchisedech*.

Spiritus sanctus secundus a Christo, tertius a Patre, in Trinitate est adorandus. III, 2280. Tertius est ordine, non natura; gradu non divinitate; persona, non ignorantia. III, 2576. Super omnes potestates est. III, 2518. Spiritus hylicarum moderatur substantiarum. III, 2518. Spiritus sanctus, amor Patris et Filii. VI, 820, 959. Indissolubile vinculum Trinitatis et amoris. VI, 820. Trinitatis indissolubile mysterium colligit. V, 2017. Caritas est substantia, consubstantialis Patri et Filio. X, 1894. Patri ac Filio natura et dignitate sociatus. VIII, 1176. Patri et Filio equalis et ab utroque inseparabilis. VI, 976; VIII, 1128. De Patris et Filii unitate aut aequalitate quod dictum est, id et de Spiritu sancto dictum. VIII, 1116. Spiritus sanctus, ut Pater et Filius adorandus. V, 2176. Equali reverentia colendus. V, 2088. Semper erat. VIII, 1183. Spiritum sanctum esse, multis Scripturis docetur. VIII, 1181. In nullis dicitur creatura. VIII, 1184. Ejus dignitas. VIII, 1181. Spiritus sanctus demonstratur Deus esse. III, 2294; V, 2087, 2089, 2187; VIII, 1191, 1207. De Patre est vere ac proprie. V, 2176. A Patre procedit. VIII, 1207, 1210. Ideoque de ejus est substantia. VIII, 1210. Qui processio dici possit et contulisse deitatem. VIII, 1210. Spiritus sanctus est a Patre et Filio. VIII, 1215. Unus est Pater et Filius. VI, 754, 757, 770. Sic est de Patre et Filio, quomodo datus, non quomodo natus. VIII, 1196. Deique filius. VI, 757. Neque genitus est, neque natus.

VI, 754; VIII, 1171, 1195. Sed a Patre et Filio procedens. II, 1160; V, 2175, 2180, 2193; VI, 754, 757, 976; VIII, 1195, 1196. Solus essentialiter de Patre Filioque procedit. VI, 755, 770. A Patre et Filio procedere quae ratione intelligatur. VI, 1016. Quia de Filio qui vita est accipit, utique vita est. III, 2257. De Deo est, et ei consubstantivus. III, 2258. Spiritui sancto scire et audire, hoc est quod esse. X, 1894. Spiritus sanctus bonus magister, quid doceat. V, 2095. Necessesse est unius sit cum Christo substantiae, cum quo unius est doctrinae. V, 2094.

Spiritus sanctus vocabulum appellativum, naturale et personale est, proprium vero, Deus. VIII, 1210. Spiritus sancti nomen est relativum. VIII, 1175. Licet non relatione reciproca, ut sunt Patris et Filii nomina. VIII, 1175. Spiritus sanctus ubi Paracletus dicitur, operationis ejus proprietates exprimitur. V, 2188.

Spiritus sanctus non est separabilis a Filio. V, 2091. Cur venire nequit, nisi abiit Christus. V, 2091. Passio Christi est fructus. VI, 965. Effectus ejus in nobis. VI, 965. Quatenus in columbae aut ignis specie visus sit. VI, 1016. Spiritus sanctus non columbam aut ignem assumptum. VI, 757. Non sic apparuit in specie columbae vel ignis, quomodo Verbum in homine. VIII, 1196. Propter has corporales formas dicitur missus, sed non minor Patre. VIII, 1197. Alius est, sed non minor Filio. V, 2088. Similis est naturae ejusdemque substantiae, et majestatis socius. V, 2088. Vicarius Redemptoris. V, 2088. Non jam visitor subitus, sed habitator aeternus. V, 2088. Per ipsam substantiam, non per solam operationem. V, 2088. Spiritu sancto apparente praesens erat Christus, et Christo cum Apostolis versante aderat Spiritus sanctus. III, 2287. Si non istud ad personam trahas, sed ad naturam. III, 2287. Quid Apostolorum adiecerit perfectioni. V, 2088. Spiritus sancti musto non soli Apostoli inebriati. V, 2090.

Spiritus sanctus quasi proprius videtur nobis esse, ut Patris et Filii munus. VI, 785. Donum Dei proprie dicitur, et caritas. VIII, 1174. Pignus est immortalitatis. III, 2571, 2575. Praestat ut Deum vocare patrem liceat. III, 2572. Per ipsum habetur signum adoptionis: cum veteribus sanctis non ita fuit, ut nunc ab adventu Christi est in fidelibus. III, 2571. Fuit tamen in Prophetis propter dispensationem, et in justis causa sanctitatis. III, 2571. Signum est in homine victoriae Christi, et eum in quo fuerit, in inferis teneri non patitur. III, 2571. Qui hunc Adae datum putant, quale donum sit nesciunt. III, 2572. Spiritus sancti donum, Christi in caelis regnantis argumentum. V, 2095. Spiritum sanctum accipientes cur non nunc ut olim linguis omnibus loquantur. V, 2091. Sic nec zbeutem Christum amissum, quem fide retinemus, et venientem Spiritum possidemus. V, 2095. Spiritus unus, sed dona et officia habet multa. III, 2286. Spiritus sancti domi triplex officium forma Apostolis ostensa. III, 2287; VIII, 1196. Spiritus sancti dona contra septem vitia. VI, 1261. Cum petitionibus orationis Dominicae et beatitudinis comparantur. V, 1868. Spiritus sancti dona nunc diversa in singulis, in aeternitate communia erunt in universis. V, 2189. Spiritus sanctus dicitur genere, quod faciat gementes. VI, 758. Regit, erudit, consolatur et perducit Ecclesiam ad Christum. VI, 785. Ipsi sunt Prophetas et Apostolos inspiravit. VIII, 1176. Spiritus sancti verba non dicentium merito pensantur. III, 2178. Neque his augentur proferentium merita, si non habent bona opera. III, 2178. Spiritus sanctus integer videtur non esse, cum nos amittit. III, 2101. Quotidie ad nos est invitandus. V, 2090. Spiritus sancti invocatio. VI, 908.

Sponsis suis Deus saepe se subtrahit; cur. VI, 1001. Quam tunc caute se gerere debeant. VI, 1001.

Stabilitatis instabilitatis ne conflictus. VI, 1098.

Stationarius. IX, 780. *Vide* apparitor.

Stephanus, qui et Celestius. VII, 816. Juvenis et pulcher.

V, 2148. Sincerissima praeditus castitate. V, 2157. Mira caritate. V, 2158. Ecclesiae datus ad exemplum. V, 2157.

Diaconus ex laico electus. V, 2158. Archidiaconus Christi.

VII, 815, 814. Dictus apostolus. V, 2052. Primus adversus

Judeos bella Dominica bellavit. VII, 814. Mortem primum

reddidit Salvatori. V, 2158. Stephanus Martyrum princeps.

cerius. V, 2145. Prima ovis Christi pedissequus. V, 2145,

2144. Fidei clavibus eorum sibi aperuit. V, 2145. Humanam

speciem non habet, sed angelicam, patentibus oculis.

V, 2145. Videt Angelos, Christum, ac Deum. V, 2145. Hic

adhuc positus ipsam meruit videre Trinitatem. V, 2147,

2149. Christi exemplo civitatis pro minimis orat. V, 2146.

Stephanus servens et diligens. V, 2140. Cur pro se stans,

et pro minimis genu flexo oraverit. V, 2141, 2144. Ste-

phanum oratione debet conversari. Saul. V, 2141, 2144, 2146.

Stephanus sub forma decem juvenis sese visibilem prae-

bet. VII, 858, 840, 841, 855. Diaconi habitum proferens.

VII, 858, 846. Stephanus corpus presbytero Iacobo revelatum.

VII, 800. Reliquiae ejus septimo Kal. Jan. translate.

VII, 815. Illis detectis LXXX. anime a variis morbis sanate. VII, 815, 816. Corporis pars Avito a Luciano tradita Bracharam per Orosium mi(tur). VII, 817. Stephani Reliquiæ in Minoricensi Insula posite miram Judæorum conversionem operantur. VII, 825, 835. In urbem Uzalensem cum hymnis et canticis Episcopo in gremio eas deferente portantur. VII, 855. Ita et in Ecclesiam Sion cum psalmis delate fuerant. VII, 815, 816. Scri(tura de Translatione ejus a Jerusalem in urbem Bysantium. VII, 817. Stephani Reliquiæ in urbe Capuana. VII, 817. Stephani miracula duobus libris comprehensa. VII, 855. Stephani invocatio, et protectio. II, 1097. Stephani crucem propriis gestantibus humeris pictura in velo exhibitæ. VII, 851.

Sterilitatis causa, duritia erga pauperes. V, 2541.

Sternutationes sacrilegæ et ridiculosæ. V, 2269. Prohibentur. VI, 1172.

Stipendia consequens sibi publice decreta, si amplius querit, ut concussor damnatur. V, 1905.

Stilicho Consul. IX, 808, 814.

Stoici autem nullum esse verbum, cujus non certa ratio explicari possit. I, 1412, 1415.

Stole duæ, resurrectiones duæ. VI, 1282.

Strengæ diabolicæ. V, 2002, 2004. Prohibentur. VI, 1172.

Subbulensis locus. IX, 801.

Subdiacones respondent, non sui, sed lectorum esse, codices habere. IX, 794. Ab iis exigitur supellex Ecclesiæ. IX, 795. Qui subdiacones, mox vocantur fossores. IX, 795.

Subjectione Filii ad Patrem perfecta universæ creaturæ restauratio declaratur. VIII, 1186. Subjectio inimicorum, quid. VIII, 1186.

Subscriptiones Concilii adversus Pelagium petitiæ. X, 1751.

Substantia id Græcis est, quod nobis persona. VI, 979. Quid sit proprie. I, 1426. Substantia superna et inferna initio condita. III, 2517. Substantiæ hylicæ. III, 2518. Substantiæ secundæ quæ dicantur. I, 1426, 1427. Substantia nihil malum, sed ex comparatione quædam et mala dicuntur et immunda. III, 2215, 2222.

Succinos collo non appendere. VI, 1172.

Superbia quid sit. VI, 1089; X, 1884. Ejus diversæ species. I, 1462. Arrogantiæ, insolentiae, superbiæ et contumaciæ proprietates. VI, 1256. Superbiæ ingentium ac malum. VI, 1058. Superbia tumor, non magnitudo, non sanitas. V, 1996. Invidentiæ est parens. X, 1884. Ex Angelis demones facit. VI, 1035. Angelos de celo deiecit, et homines de paradiso. VI, 1095. Superbia peccatorum omnium initium et finis et causa. VI, 1035. Peccatum omnium pessimum. VI, 1225. Vitii omnibus deditum esse prestat, quam superbum. VI, 1224. Sine cupiditate esse non potest. V, 2512. Sicut nec cupiditas sine illa. VI, 1035. Superbia et cupiditas duæ compedes, quibus elati deprimentur. V, 2515.

Superbi omnes cervicati sunt. V, 2512. Superbi, peccatorum nomine, passim in Scripturis maledicuntur. V, 2510. Superbiæ et humilitatis conflictus. VI, 1095. Superbia diaboli et humilitas Christi isti opponuntur. VI, 1055. Superbia diaboli quid in homine effecerit, et quid vice versa humilitas Christi. X, 1864. Superbia Archangelum de celo deposuit, et illuc sperat terra et cinis cum ea conscendere? V, 2515. Superbiæ progressus quo nos præcipitet. V, 2005. Superbia ex vitii omnibus sola in recte factis caveunda. X, 1865. Superbo virtutis species esse potest, non res. VI, 1225. Superbus quam ægre corrigatur. VI, 1225. Quo primum vitio superatus est homo, hoc ultimum vincit. X, 1869. Superbiæ radix extirpanda, nec tantum rami per fictam humilitatem tollendi. V, 2512.

Superfluum quid sit, et quod nostrum non sit. V, 2265, 2268. Necessitatis quod superest, non nobis proprie datum est. V, 2358. Superflua multa habere probabimur, si necessaria sola retineamus. X, 1806. Superflua in ornatus filiorum aut filiarum insumentes, quo bono se privent, cui periculo se exponant. V, 2556. Superfluis tuis sibi non eget Deus, sed ea sibi vult conservare. V, 2556.

Superi pro his qui hic degunt. III, 2515.

Superioribus tria præsertim necessaria. VI, 1082.

Superius presbyter. IX, 790.

Superius stationarius. IX, 780.

Superstitiosæ observationes. V, 2255, 2259, 2268, 2269, 2270; VI, 1172, 1174. Superstitiosa observans diabolo sacrificat. V, 2272. Ex repudiato Christo cum diabolo pactum facit. V, 2272. Ex parte paganus est. VI, 1174. Hujusmodi hominibus nihil prosunt quælibet bona opera. V, 2270. Eis perit baptismi sacramentum. V, 2259, 2269. His opus est dura ex prolixa penitentia. V, 2240, 2269. Cum hisdem nullum habendum consortium. VI, 1174.

Supplicia in primis cogitanda, ubi homo vivet durante pena. VI, 1219.

Survectus. IX, 787.

Sursum corda. V, 1891, 1912. Sursum cor ad se habere, superbiæ est; ad Deum, obedientiæ. X, 1872. Sursum cor ad Dominum, refugium; non ad Dominum, superbia. V, 2085.

Susanna castitate defensa. V, 2041.

Suscepti. X, 1634.

Suspendendus a fidelium communione poenitens nullus, cui mors timetur. VI, 1158.

Suspicionibus locum non dandum. VI, 1220. Iniquum est eum ex suspitione reprehendere, cujus non videntur opera nisi bona. X, 1861. Suspiciosus amicitiae non est idoneus. VI, 858, 841.

Syagrius vir illustris. X, 1790.

Sylvanus Deum presumit solitarius. VIII, 1215.

Symbolum, latine collatio. V, 2190. A sanctis Patribus institutum secundum Apostolicæ institutionis normam. V, 1939. Pro Apostolorum numero duodecim sententiis comprehensum. VI, 1189. Qua ratione institutum tradant. VI, 1190. Quam quisque Apostolos sententiam in Symbolo dixerit. V, 2188. Symbolum est simplex, breve, plenum. V, 2190. Breve verbis, quam magnum et diffusum sacramentis. V, 2191; VI, 1190. Ter repetitur, ut cum mysterio conveniat Trinitatis. V, 2190, 2192. Symboli verba, verba Dei sunt. X, 1656. Symbolum initio itineris aut operis dicere. VI, 1172. Symbolum et orationem Dominicam jussus reddit mortuus mox ad vitam revocandus. VI, 858. Symboli expositiones plures. V, 2183; VI, 1189.

Synagogæ typus in rubo Moysi viso. V, 1777, 1778. Synagogæ infidelitatem adumbrat Sara mortua. V, 1754. Synagogæ Ecclesiæ regnum rapit. V, 2115. Synagogæ cum Ecclesiæ altercatio. VIII, 1151.

Synodalia gesta amplectenda, quæ Apostolicæ sedis confirmavit auctoritas. X, 1762.

Synonyma et homonyma quid distent. I, 1421.

Syracusanorum episcopo Constantini epistolæ ad Synodum convocatur. IX, 786.

T.

T. Littera crucis mysterium exprimit. V, 1817.

Tabulæ lusus. V, 2225. Ludus furiosus. V, 2021, 2050. Not. (b).

Taciturnitas habetur pro consensu, sed non semper. V, 2040.

Tædiare. V, 1910.

Tarpeia Romanæ factum. VI, 1527.

Tatimus Præfectus præt. IX, 806.

Taurinus Comes. IX, 800, 858. An idem qui Sylvester. IX, 801. Not. (c).

Templum Dei melius est corpus nostrum, quam quod ex lapidibus constructum est. III, 2581. Templis visibilibus Deo pretiosiora sunt spiritalia. V, 2169. Canes in templa introducens flagris dignus judicaretur. V, 2545.

Tempore paulo prior mundus. VI, 995. Tempus potius a creatura caput, quam creatura a tempore. X, 1885. Temporum conditor sine tempore habet omnia. X, 1862. Ubi sine tempore simul sunt, quæ in tempore non simul fiunt. X, 1862, 1864, 1871. In sapientia Dei habentia efficaces causas. X, 1894. Tempora non sunt modo infeliciora superioribus. V, 1965. Temporum asperitas quantum prosit bonis. V, 2229.

Tenebræ a Deo factæ. III, 2520. Earum substantia. III, 2517. Ex substantia inferna. III, 2517. Tenebras ante lucem creati inemptum est putare. III, 2522. Tenebræ, defectus luminis. III, 2522. In ipso sole deprehenduntur. III, 2522.

Tentationes variæ hujus vitæ. V, 2055. Tentatio duplex, divina et humana, mortalis et salutaris. III, 2299. Tentatio aliquando fit ad probationem, aliquando ad subversionem. III, 2595. Diabolus plus sevit adversus eos qui ab illo ad Deum deficiunt. III, 2595; VI, 1175. Tentationes graviores esse solent imminente Paschate. V, 1775. His non inquietat diabolus nisi bonos. V, 1775. Cur Christus tentatus. V, 2514. Cur nos tentet Deus. V, 1871. Tentari nos Deus permittit, quia diligit. III, 2565. Tentationes utilitas. III, 2565. Quomodo prosit Dei servis, diabolo obsit. III, 2562. Sine tentatione non eventit fidelium profectus. X, 1877. In tentationem petimus non induci, quam ferre non possumus. V, 1908. Tentatio ea unicuique datur, cui cum laude resistere cum opprobrio cedere possit. V, 2297. Tentatio inaudita ejusdam monachi. VI, 1104. Tentationes non vincuntur, nisi Dei auxilio. X, 1757. Earum victoria non ex voluntate nostra, sed ex Dei victoria. X, 1709.

Tentator etsi modo deest publicus, non deest occultus. V, 2272. Tentatoris et artium ejus descriptio. VI, 877, 878, 879.

Terminatus. IX, 787.

Terra repromissionis. Maria. V, 1799. Item, homo ante

lapsum. V, 1811. Terra viventium et terra morientium. V, 1885. Terra nostra, caro nostra. V, 1741. Per baptismum fit terra viventium, quæ ante terra erat morientium. V, 1741. Terræ motus in Africa et Thracia. III, 2174.

Tertullianus corporeum omne a Deo non rejicit. VIII, 1214. Sentit aliquid ex Trinitatis essentia ad creaturarum naturam deductum. VIII, 1214. Post hanc vitam sperat quod ad cibum pertinet. VIII, 1218. *Tertulliani* liber adversus Judæos. III, 2245.

Testamenta duo duobus viris uvam gestantibus significata. V, 1799. Qui Christus in medio utrorumque. V, 1799. Veteris et novi typus in Joannis et Christi nativitate. V, Joannes. Testamenta duo, duæ mamillæ, unde sancti nutriuntur. III, 2417. Testamenti veteris ac novi unus est auctor Deus. III, 2381; V, 2006; VIII, 1175. Testamento veteri figurata, in novo videmus completa. V, 1762. Testamenti veteris mutatio prædicta et completa. III, 2241. Testamentum veteri novum, velut aquæ vinum successit. V, 1919, 1920, 1921. Testamenti novi præcepta summam collecta. VIII, 1150.

Testatoris voluntati ut in omnibus pareatur, leges habent. VIII, 1108.

Tethys. III, 2167.

Tetrare. X, 1623.

Theasius legatus ex concilio Carthag. IX, 812. Episcopus fuit et cæsus. IX, 814.

Theatrorum spectacula velut inquietæ conscientiæ solatia queruntur, sed frustra. V, 2225. Theatrici, quamdiu agunt, a communione separantur. IX, 787.

Thebestina civitas. IX, 805.

Themistius eruditus philosophus. I, 1422.

Theodorus PF. P. IX, 807, 815.

Theodorus. IX, 787.

Theodorus Mopsuestenus Nestorium decepit. X, 1759. Dicitur Manisæni cum primis quæstionem adversus catholicam de peccato originis fidem movisse. X, 1680. *Theodori* Mopsuesteni dicuntur qui Pelagii discipuli. X, 1772. Ille a Juliano conventus ac laudatus est, ut qui Pelagianam doctrinam confirmaret. X, 1759. Julianum ipsum damnavit. X, 1740. Ipsius Opus Mercator latine vertit. X, 1759.

Theodorus presbyter. X, 1849.

Theodorus, (rhetor). I, 1442, 1445, 1444

Theodori Judei præcipui mira conversio. VII, 824.

Theodosius hæc. VIII, 1217.

Theodosii lex in hæreticos ordinatorum et ordinatos. IX, 806, 812. Alia quæ hæreticos jure testandi aut aliquid ex hereditate capiendi privat. IX, 806. *Theodosius* quinque Consul. IX, 844. Consul sexties. VII, 809. Septimum Consul. X, 1714, 1715. Octavum Consul. X, 1727. *Theodosio* semper Augusto oblatum Marii Comمونitorium. X, 1686.

Theodotus Antiochenus. X, 1689. Quo præsidebat Pelagius damnatur. X, 1689.

Theophilus Alexandrinus. X, 1685.

Theophilus a Benevento. IX, 779.

Theriaca. V, 2201, 2207.

Thesaurizantium in sæculo, et thesaurizantium in futuro egregia figura. V, 1764. *Thesaurus* justi fides. V, 1842.

Thesis et hypothesis quid distent. I, 1441.

Thessalonica. X, 1687.

Thipasa Cæsariensis Mauritanæ. IX, 805.

Thomæ fides mortua. V, 2072. *Thomæ* inquisitio, fuit universalis instructio. V, 2063, 2064. In eo Dominus non dubitationis vitium, sed sollicitudinis instruxit affectum. V, 2063, 2064.

Thraciæ undecim urbes terræ motu subversæ. III, 2174.

Thurificati. IX, 774, 775.

Thuscus vir egregia forma natus. III, 2356.

Timasius et *Jacobus* adolescentes. X, 1722. Pelagii opera a sæculo conversi. IX, 1713. *Augustini* opera a Pelagii erroribus discedunt. X, 1715.

Timentis et amantis conveniæ et discrimen. X, 1879. Timentum Christum, sed non amant, fides est dæmonis. VI, 1190. Timentus sic Deus est, ut ab ipso ad ipsum confugiatur. X, 1866. Timor alius filiorum, alius servorum. V, 2514. Timor Dei repellit peccata, adjicit virtutes. V, 2514. Ideoque timorem expellit gehennæ. V, 2514. Timor pænæ mandatum Dei quomodo non impleat. X, 1880. Timore qui non peccat, reus est voluntate. X, 1869.

Timotheus presb. de Pelagio et Celestino. X, 1685.

Timothei confusus in Christo naturas volunt. VIII, 1215.

Tiniarum dies. VI, 1172.

Titi et *Vespasiani* in Judæos expeditio. V, 1827.

Tobias et *Tobias*. V, 1858, 1859. *Tobie* elogium. III, 2561.

Tolerare vitam. V, 2339. Tolerandos esse in Ecclesia malos, exemplo Noe ostenditur. V, 1953. Tolerantia necessitas et utilitas. X, 1867, 1869. Tolerantia malorum quatenus utilis. VI, 777.

Tonitruum contra odium. V, 1975. Contra avaritiam. V, 2265.

Tonsura innuitur. V, 2208.

Topazius quos signet. VI, 1250.

Torporis verba. VI, 1098.

Torquatus. III, 2176.

Tractoria Zosimi. X, 1750. Per totum orbem missa, ac subscriptionibus roborata. X, 1689. Tractoriæ singulæ in singulis episcopis datæ. IX, 785.

Traditio majorum de terra Chanaan. V, 1811. Traditio et regula veritatis Donatistas respuit. IX, 787. Fides a traditione commendatur. IX, 806. Orandum ut sancta patrum traditio integra maneant. V, 2181.

Traditores in Ecclesia catholica a Donatistis non potuerunt ostendi. IX, 770. Illis in ipsorum parte ostenduntur. IX, 768, 775. Traditionis ut et schismatis crimen ad principes Donatarum pertinet. IX, 777.

Traducianum peccatum. X, 1759. Traducianus. X, 1750.

Trahuntur quotquot ad Christum veniunt, et trahendi variae rationes. X, 1809, 1810.

Trecenti in Græcia T. similitudinem crucis ostendunt. V, 1817.

Tribulationis in justis et injustis quam diversus effectus. V, 1845. Tribulatis quomodo Dei adsit misericordia. X, 1878. Tribulationis utilitas. V, 2249. Tribulationis igne indigent minuta iustorum peccata. V, 1771. Hæc inde gurgantur. V, 1844. Tribulatio evacuat nequitia, et implet gratia. X, 1876.

Trinacria tellus. X, 1685.

Trinitas sola est quæ omnem sensum excedit. VIII, 1188. Hoc mysterium non investigandum. VI, 1259. Nec Angeli investigare valent. VI, 1260. Aut scire possunt. V, 2175. A sacculis incognitum fuit. III, 2570. Trinitas quare non ab initio prædicata. III, 2280. A principio prædicata est, sed erat quasi sub velamine intelligentia ejus. III, 2587. Trina una tas, et una Trinitas Abrahamæ visa. V, 1744. Abraham hoc mysterium intellexit. V, 1748, 1819, 1940. De eodem alii ante Christum et per pauci et parum quid senserunt. VI, 974. De Trinitate periculosa disputatio. V, 2175. Sabelliana ac judaica opinio. V, 2174. De Trinitate variae hæreses norantur et rejiciuntur. VIII, 1215. In hoc mysterio quot sint quæ homo non capiat. VI, 979. Trinitatem nobis credere sufficit. V, 2174. Trinitatis fides paranda, ut ad baptismum perveniamur. V, 1813.

Trinitatis unitas, et unitatis trinitas exponitur et probatur. VI, 974, 976. Trinitas in baptismo Christi se manifestam facit. V, 2011. Trinitatis expressio in verbis, *Ego rogo Patrem*, etc. V, 2088. Explicatur fides de Trinitate. V, 2175, 2176, 2178, 2180, 2181; VI, 891, 892, 909, 923, 967 usque 984; X, 1716, 1752. Trinitas sola initium non habet. III, 2567. Trinitatis una et incorporea est natura. VIII, 1190. Trinitatis substantia una. II, 1158, 1160, 1161. Indiscreta unitas. III, 2576. Trinitatis unitas. X, 1891. Unitas individua. VIII, 1219. Trinitas unitatis, et unitas Trinitatis. V, 2017. Trinitatis unitas et inseparabilitas in personis. VI, 924, 977. Trinitatis cœterna est et inseparabilis unitas. VI, 1195. Personarum cœternitatem et proprietates ignis, ex quo splendor et vapor, similitudine illustrantur. VIII, 1160. Trium divinarum personarum equalitas probatur. VI, 1016. Christi et Spiritus sancti eadem substantia. III, 2195. Totus Trinitatis eadem voluntas. III, 2196.

Trinitatis unitas deitas non ex caritate concordia tantum, sed magis per hanc ipsam unitatem deitatem. V, 2179. Una eademque Patris et Filii natura. VIII, 1198. Quis non potest esse in homine, in quo pater a filio separatur. VIII, 1198. In Trinitate divina tanta est substantiæ unitas, ut æqualitatem teneat, pluralitatem non recipiat. X, 1878. Trinitas unus est Deus. X, 1894. Unus Deus, non tres dii. V, 2194, 2196. Trinitatem totam unius Dei appellatione veneramus. VI, 1209. Deum unum in Trinitate et Trinitatem in unitate credamus. V, 2092. Tres in una deitate, personæ æquæ, judicii erroris est; tres Deos existimare, gentilis impietatis. V, 2188. Patrem et Filium et Spiritum sanctum Deos dicimus, et non Deum, propter unam divinitatem, unum regnum, unam voluntatem, anathema. V, 2176. Pater, Filius et Spiritus, tres sunt, una vita. III, 2237. Tres dies, et unus dies. V, 1791. Pater, Filius et Spiritus sanctus unus Deus credantur, tres personæ, non tres substantiæ. V, 2014.

Trinitatis unam eandemque substantiam atenitur contra Arium, ac tres personas expressas sui proprietate distinguimus contra Sabellium. V, 2181, 2182. Tres sunt personæ, una substantia; non tres essentia, aut tres dii. VIII, 1194. Trinitas unus solus verus et bonus est Deus. VI, 753, 769. Nec tamen idem est Pater, qui Filius et Spiritus

(Vingt-six.)

tus sanctus. VI, 769. Patris et Filii et Spiritus sancti una substantia, non una persona. VI, 754. Personarum proprietate sunt distincti, sed non naturarum diversitate discreti. VI, 754. *Ubi vide plura de hoc mysterio luculentia, necnon.* VI, 769. Trinitatis proprie tantum personae distincte sunt. V, 2179. Maledictus qui secundum tres personas, tres in his vult esse divisa substantias, aut tria principia, aut tres Deos. V, 2179. Trinitatem in personis non distinguere, aut tres Deos credere Ecclesia impium iudicat. VI, 975. Trinitatis distinctio et unitas. X, 1752. Pater et Filius et Spiritus sanctus non dividuntur in divinitate, sed in personarum qualitate. V, 2174. Dividuntur proprietatibus; sed natura sociantur. V, 2174. Semper substantia de individuis in pluralitate consistentibus, persona autem de individua rationali creatura predicatur. VI, 1014. Trinitas est ingignente, genito, procedente. VIII, 1209. Pater, Filius et Spiritus sanctus appellati sunt ac relativa nomina. VIII, 1209. Unique proprium nomen est Deus. VIII, 1209. Trinitas personarum in relativis nominibus, unitas naturae in singularitate nominis significatu. VIII, 1209. In singulis coniunguntur Pater et Deus, Filius et Deus, Spiritus sanctus et Deus. VIII, 1209. In Trinitate non nomina tantum, sed nominum proprietates, hoc est personas, vel ut Graeci expriment *hōs tōtes*, id est, substantias confitemur. VI, 979. Personarum proprietates quae VIII, 1171, variis nominibus designantur. VI, 981. Ingentium ad ipsum est, quod genitus, sed non is ipse qui genitus. VIII, 1158. Item communiōne substantiae, alter proprietate personae. VIII, 1159. Si substantiam queris, ipsa Trinitas unus est Deus; si personam, alter est Filius. VIII, 1159. Pater et Filius non duo ingentia. VIII, 1159. Nec tamen Filius unquam initium habuit. VIII, 1159. Aut si initium habuit, tempus et locus fuere ante illum. VIII, 1159. Trium personarum in unitate tres gradus. III, 2569. Christus vicarius Patris est et antistes, Spiritus sanctus similiter quasi antistes, sacerdos appellatus est Dei ecclesiae. III, 2520.

Trinitas unum et idem summum bonum. VI, 827, 861. Quod est singulus quisque, hoc est tota Trinitas simul. VI, 861. Trinitatis singulae quae personae plenus Deus, et totae tres simul unus Deus. V, 1718. Persona unaquaque per se plenus est Deus. VIII, 1172. In Trinitate non minus aliquid aut majus. V, 2092. Et licet solus Pater non sit de alio, non est cogitanda aliqua disparitas. V, 1895.

Trinitas inseparabiliter operatur. VIII, 1175. Ut in operibus, ita in personis inseparabilis est dicenda. VIII, 1175. Trinitatis opera communia. VI, 770. Trinitatis operationes, quae singulis personis attribuantur. VIII, 1185. Omnia ut sint habent ex Patre; ut rationalia sint, ex Verbo; ut sancta, ex Spiritu sancto. VIII, 1185. Trinitatis opera inseparabilia, etsi Patri creatio, Filio redemptio, Spiritui sancto ascribitur sanctificatio. VI, 927. Trinitas tota filium viduae suscipit. V, 1825. Tota operata est hominem, quem non tota Trinitas, sed sola Filius persona assumpsit. VI, 1195; VIII, 1196. Quomodo. VI, 1195. Qui Pater et Filius et Spiritus sanctus unum sint, nec tamen omnes sunt incarnati. V, 2195. Sed Verbum singulariter sit inhumanatum. VI, 1015. Cur Pater non mater, cur Filius non filia dicatur. VI, 1014. Dictum, quod Christus unus sit ex sancta Trinitate. X, 1778.

Trinitatis nomina, nomina sunt pietatis. VI, 820. Trinitatis in hominem beneficia. VI, 784. Trinitatis invocatio, quae de Deo digne credere ac sentire concedatur. VI, 967. Eiusdem explicatio et invocatio. VI, 820, 925, 927, 981. Trinitatis una et individua essentia illustratur exemplo lucis. VI, 1015. Solis et ignis. VI, 1521. Rursum solis, splendoris et caloris necnon venae, fontis fluvii. VI, 1195. Item ignis et animae. VI, 979. Trinitatis vestigia in anima. VI, 785, 819. In ipsa est Trinitatis imago ac similitudo. VI, 805, 827, 1025. Trinitatis unitas et personarum discretio vocabulo *Pax* explicatur. VIII, 1210.

Tristitia duplex. VI, 1097, 1159. Tristitia nimia cur mortem operetur. VI, 1160. Tristitia de rebus saeculi vetita. VI, 1252. Tristitia melior est iniqua patientis, quam laetitia iniqua facientis. X, 1876.

Tripolitana. IX, 783.

Tuba sonus quam vim habeat. V, 1815.

Tuentii scripta. X, 1756.

Tullius quid. I, 1417.

Tulta a verbo *tollō*. VI, 925, 967.

Turbantius. X, 1757.

Tysedi. IX, 804.

V.

Vacarius. IX, 1244.

Vadianus Deum sentit corporaliter effigiatum. VIII, 1214

Vaianensis episcopus. IX, 827.

Valentinus Synodus de gratia. X, 792.

Valentiniani senioris constitutio laudatur. IX, 806.

Valentiniani minoris pater Constantius. X, 730.

Valentiniani III. constitutio adversus haereticos, Iudeos et Paganos. X, 730.

Valentinus. VIII, 1217 Christi carnem docere et imaginariam tantum fuisse vult. VIII, 1214.

Valentinus Vaianensis. IX, 827.

Valentinus fictus, Carthaginiensis episcopus. VI, 1556, 1559.

Valerius. IX, 797.

Valerius. X, 1757.

Vanitas quaedam species. I, 162.

Varanes Consul. IX, 815, 817, 827, 828, 842.

Vestigia quando justa vel iniusta. V, 1005.

Vectura deifica. V, 1988.

Venatio prohibetur die Dominico. V, 2275. Nec probandi qui et per Quadragesimam dediti sunt. V, 2029. Venationes periculosae. V, 2225.

Venator et auriga. II, 1109.

Venerius Mediolanensis. IX, 808

Venerius episcopus. X, 1755.

Venerius diaconus. X, 1779.

Venetia provincia. X, 1765.

Ventris ingluvies quid suadeat. VI, 1101. Quo plene superetur. VI, 1101.

Ventus quid. VI, 1009.

Verbosari. V, 2258, 2275, 2284, 2287.

Verbum unde dictum. I, 1411. Verbum, quasi vere bonum. VI, 1015. Quid sit. VI, 842. Ipsa est cogitatio. V, 2112. Verbum tripliciter intelligitur. VI, 1015. Verba principatim dicunt Romani, quibus loquimur: proprie dicta sunt quae per modos et tempora declinamus. I, 1418. Verbum omne sonat. I, 1410. Signum est rei, ut res esse non desinat. I, 1410.

Verbum quid sit. I, 1410. Verbi queri potest origo, vis, declinatio, ordinatio. I, 1411. Verbi originem quærere, res minus curiosa, et tamen minus necessaria. I, 1411. Iridentur a Cicerone Stoici, quod nullum verbum putent, cuius non certam rationem explicari possit. I, 1412. Verbi vis quid sit, et quomplex. I, 1415. Alia est ad expiandum veritatem, alia ad observandum decorem. I, 1416. Verba alia simplicia, alia coniuncta. I, 1409. Verba quatuor modis accipiuntur. I, 1506. Verborum quinque modi. I, 1596, 1597. Verba nunc alia cum dicta. I, 1597. Quaedam ex abusu sic dicta. I, 1797. Sunt quasi semineutralia. I, 1401. Verba communia. I, 1599. Verba deponentia unde sic dicta. 1400. Verbi species neutro passiva dicta. I, 1401. Verba impersonalia. I, 1401. Inchoativa, frequentativa, desiderativa. I, 1402.

Verbi aeterni generatio. VI, 812. Est ineffabilis. V, 2000.

Ut eam cogitemus, omnia creata necesse est transcendamus. V, 2000. Verbo suose Pater declarat. V, 1880. Verbum qui suum et non suum. VI, 975. Ex creandi virtute Deus ostenditur. VI, 975. Verbum Angelorum cibis. V, 2055. Verbum Dei cur diversis tam diversa agat, secretum est soli Deo notum. VIII, 1188. Quorundam conversionem quodam modo extorquet. VIII, 1187. Conservatur omnia per Verbum per quod facta sunt. VI, 869. Verbi participatio omnibus tanta praebet, quanto ei inheret dilectionis affectu. VIII, 1190. Verbum Dei in Christo sicut ignis in ferro, in sanctis sicut calor ex eo prodiet. VIII, 1192. In Christo sicut substantia unguenti in vase, in aliis sicut odor ex vasis propinquitate acceptus. VIII, 1192. Quid sit a Verbo separari. VI, 868. Verbum Dei qui ad nos descendit, et profundum Paterni pectoris non reliquit. V, 2112. Qui semper apud Patrem, semper de Patre, semper cum Patre, semper in Patre. VI, 975.

Verbi Dei praecleara fames. V, 2517. Verbi Dei praedicationem, quasi rem sibi jure debitam exigit a sacerdote populum. V, 2517. Illud negligentes audire increpantur. V, 1755. Verbum Dei libenter audiens in aures animae de patria paradisi transmissas suscipit. V, 2520. Verbum Dei stando audiri solum. V, 2519. Quando lectiones sunt prolixae, rogat Caesarius ut qui praefat in infirmitate stare non possunt, sedeant. V, 2519. Ac mulieres sanas arguit, quae id etiam usurpant, maxime quae in terra velut in lectulo jacent. V, 2519. Verbum Dei non minus est quam corpus Christi. V, 2519. Nec minus reus est qui negligenter illud audit, quam qui corpus Christi in terram cadere permittit. V, 2519. Verbum Dei pluvia et lumen est. V, 2284. Lumen et cibus est animae. V, 2525. Verbum Dei manna. V, 1794. Sapit cuique prout vult. V, 1795. Peccanti fit vermis. V, 1795. Verbum Dei cordis fervore fovendum. V, 1855. Verbi Dei, meditatio cogitationes inutiles et lascivas excludit. I, 1461. Verbum quid quisque faciat aut patiat, demonstrat. I, 1419. Verba bona ex Deo, mala ex diabolo. V, 1777.

Vermes cupiditatis. V, 1795

Veritas omnium artium lex. X, 1896. Nec verbo nec ingenio quemquam uti sinit ad fallendum. VI, 4101. Fugit mentem quam non inveniit humilem. V, 2514. Veritas cognitio quid. VI, 962. Veritatis, sicut lucis, omnibus est communis participatio. X, 1879. Veritates quasdam Scripturis non expressas, ratio detegit. VI, 4143. Veritatis nulla probatio maior, quam virtus. III, 2287. Veritatis odium quod puniatur. X, 1874. Veritas ad correptionem superet volentem: nam et ipsa invitum superabit. X, 1876. Veris vinci magis expedit, quam vincere vera per falsa. III, 2528. Verum melius falso, licet malum verum peius sit falso. VI, 995. Vera bonus ac religiosus magis placeat etiam vitiosis verbis, quam falsa politis et ornatis. VII, 853.

Verus. IX, 787.

Vespasianus. III, 2245.

Vestimentica. V, 2024.

Vestis candida clericorum in administratione sacrificiorum. X, 1704.

Vetulas facere. V, 2001.

Via Christi decurrenda duplicis caritatis pedibus, humilitate comite. V, 1874. *Via* ad salutem, caput et corpus, Christus et Ecclesia. VIII, 1150. *Viam vite* inire metuentes excitantur. V, 1856. *Via vite* angusta simul et ampla. X, 1860. *Via arte* aut late nobis datur optio. V, 1874. 1878. De utrisque non carnis, sed cordis oculis iudicandum. V, 1874. *Via arte* Christus, late diabolus preest. V, 1874. *Via lata* dulcedo brevis ac falsa, et pama longa; secus arte. V, 1874, 1876, 1878. *Via lata* ad infernum inferiorem, arda ad paradisum ducit. V, 1875. *Via lata* qui incedant, qui arda. V, 1876. *Via regalís*, lex Dei. VII, 1088.

Vicarius Africae. IX, 789, 790. *Vicariam praefecturam* agens. IX, 780, 781, 789. *Vicarius Praefectorum pro Africa* est dicitur. IX, 784. *Qui Proconsul vocatur*. IX, 780. *Vicarii adiutor numerorum officii*. IX, 816. *Vicarii exceptor*. IX, 816.

Victor qui interfuit Arelat. concilio. IX, 787.

Victor episc. IX, 794.

Victor episcopus, cæsus. IX, 814.

Victor Basicciensis, traditor. IX, 768.

Victor Garbiensis. IX, 775, 803.

Victor episc. Africanus in Sardinia exsul. X, 1779.

Victor alter item exsul. X, 1779.

Victor presbyter. IX, 795, 794.

Victor Samsurici fossor. IX, 794, 797. *Artifex*. IX, 797.

Victor Aulidii. IX, 794.

Victor fullo. IX, 795, 797, 798, 799.

Victor grammaticus. IX, 795, 797, 798. *Ejus interrogatio de traditione a Silvano facta*. IX, 795, 797.

Victor notarius. IX, 816.

Victorinus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779.

Vitorinus episc. IX, 794.

Victorinus episcopus. X, 1751.

Victorinus lector. IX, 795.

Viduarum tria genera. VI, 1045. *Qualis debeat esse vidua Christi*. VI, 1046.

Victus, incurvus senex. I, 1415. *Rotarum lignum*. I, 1413.

Vigilantius Sanctorum Reliquias negat honorandas. VIII, 1219.

Vigilandum semper, sed amplius in pace. V, 1832.

Vigilia quid. V, 1886. *Vigiliae enormes inordinateque intemperantiae arguuntur*. II, 1115. *Vigiliae tenebres*. VI, 1009. *Vigiliarum Christianarum fructus*. VIII, 1117. *Vigiliae frequentare*. V, 1977, 2019, 2022, 2029. *Ut ad vigiliis ante lucem in ecclesiam conveniatur*. V, 2275, 2280. *Qui tardius veniunt, increpantur*. V, 2284. *Ad vigiliis conveniebant viri et mulieres, ac tum concio habebatur*. V, 2520. *Ad vigiliis cum parvulis baptizandis, mulieres Quadragesima veniebant*. V, 1751. *Vigiliis pauperes et artifices diebus etiam non festis interesse innotuit*. V, 2284.

Vigiliis Tapensis fragmentum ex lib. vi. de Trinit. V, 2178. *Liber de unitate Trinitatis contra Felicianum*. VIII, 1157.

Villa Dei, et villa hominis. V, 2526.

Vincetulus in variis tormentis innotuit. V, 2095. *A Deo sanatur, et Angelicus hymnis recreatur*. V, 2097. *In molli strato positus moritur*. V, 2097. *Corpus eius feris obiectum corvus custodit*. V, 2097. *Lupus veneratur*. V, 2097. *Tum in mare projectum liton redditur*. V, 2097.

Vincetulus Consul. IX, 809.

Vincetulus episc. IX, 816, 827.

Vincetulus objectiones adversus doctrinam Augustini de praedestinatione. X, 1815.

Vinculorum Petri commendatio. V, 2125.

Vindemiis episc. X, 1790.

Vindicta cupidus coercetur. V, 2140. *Quam periculose orat*. V, 2054. *Vindictam in se Dei provocat*. VI, 1557.

Dom vincere vult hominem, ab ira vincitur. VI, 1557. *Qui recte illam vincat*. VI, 1537. *Si quis ad tempus vindicet, non acerbis neque cum sanguine, non peccat: melius tamen dimittit iudici Deo*. III, 2262, 2264. *Vindicta cum Deo permittitur, acris de inimicis supplicium sumitur*. IX, 792. *Vindictam quomodo expetant Sancti*. V, 2155. *Vindictam a sanctis viris in lege veteri de peccatoribus expetitum zelo et amore divino, non carnali odio*. V, 2202. *Vindictam rogantes Martyres quid petant*. V, 1861. *Vindicta roganda ad correptionem, non ad damnationem*. VI, 1252. *Ulciscitur se Ecclesia de inimicis, occidendo in eis errorem, suscitando fidem*. V, 2519. *Vindicat quodam modo iuxta Deus*. V, 1895. *Vindicta cessat divina, si conversio praecurrat humana*. X, 1876.

Vinum et juvenus duplex incendium. VI, 4548. *Vini usus Romanorum mulieribus incognitus*. III, 2550. *Vinum ad quid utile*. VI, 1106. *Vinum, medicamentum; plus justo sumptum, venenum*. VI, 1106. *Vinum Dominico die bibere liceat, senes compellantur*. VI, 1256. *Vinum quid mystice significet*. V, 1919.

Violentia. Sine violentia fieri non posse ut quis recte vivat. V, 2112.

Vir a virtute nomen habet. V, 2292.

Virga est Principum. V, 1805. *Virga Moysi qua ratione in serpentem versa*. III, 2164.

Virgilius poeta. VI, 815. *Nobilissimus postarum*. VI, 745.

Virgo sola potuit vulnere nostro medicinam parere. V, 1998. *Virginei partus causa et miracula*. V, 1885. *Virginitatem Christus de Virgine nascens consecravit*. VIII, 1146. *Virginitas illum gestat in mente, quem Maria portavit in ventre*. V, 1988. *Virginitatis laus*. I, 1458. *Ejus praestantia*. VIII, 1219. *Virginitas numquam est nuda*. V, 1992. *Virginitas carnis, et virginitas animae*. X, 1865, 1866. *Virginitas corporis non prodest sine integritate cordis*. V, 2165. *Virginitatis quam pretiosum donum, et qua cura servandum*. V, 1980. *Virginitas aurum est, cella fornax, conflatur diabolus, ignis tentatio, caro virginitas vas luteum*. I, 1459. *Virginitatis thesaurus irrecuperabiliter amittitur*. I, 1459. *Virginitas absque alicuius carnis consortio plerumque violatur*. I, 1459. *Virginitatis votum*. II, 1105. *Consecratio*. II, 1112.

Virginitas secularium et Virginitas Christi ornamenta. II, 1116. *Virginitas quae vitia cavenda, quae virtutes sectandae*. V, 1895. *Virginis prima cura, primumque studium*. II, 1103. *Quantum ei familiaris esse debeat verbi Dei meditatio*. I, 1461. *Virgini multa traduntur utilia praecepta*. II, 1109. *Virgo Dominica sacrae recte vivendi praeceptis instituitur*. VI, 1108. *Opponitur feminis laicis*. VI, 1108. *Virgo et sponsa Christi qui dici possit etiam conjugata*. V, 2166. *Virgines in interiori homine aut per baptismum aut per poenitentiam effici possumus*. III, 2457. *Ex virgine antichristum nasciturum quidam fabulantur*. VI, 1151. *Virgo terra*. V, 1993, 2051.

Vigultum est, quod ardendo non consumitur, sed purgatus redditur. III, 2163.

Virtus principaliter Dens. X, 1818. *Animus non virtus, sed virtutis habitaculum*. X, 1818. *Virtutes civiles, purgatoriae, et exemplares*. VI, 729. *Virtutes sacramentales*. VI, 794. *Virtutes animae*. VI, 794.

Virtutis ac disciplinae discrimen. I, 1455. *Virtus quid sit*. VI, 782. *Virtutum celestis quadriga*. V, 2289. *Virtutes quatuor cardinales*. VI, 781. *Qui anima his instruat contra vitia*. VI, 794. *Virtutibus nativa est cordis possessio*. V, 1844. *Virtutes habeat anima per exercitum, quarum facultates habet per naturam*. VI, 782. *Virtutum semina naturaliter inserta Cassianus docet*. X, 1817. *Quae beneficio Creatoris inserta sunt, eversa sunt praevagatione primi parentis*. X, 1818. *Virtutum cetera*. VI, 1051. *Bona, quae singula inveniuntur in singulis, haec omnia in omnibus posse esse, falsum est*. X, 1747. *Virtutes nullis in hoc saeculo omnes habet*. X, 1702. *Virtutes medias esse Peripatetici dixerunt*. I, 1458. *Virtutes cum vitiis habitare non possunt*. X, 1818. *Virtus cum vitium suscepit, non a vitio, sed a virtute discedit*. X, 1827. *Virtutes peccato, quod non videatur oppositum, qua ratione laedantur*. VI, 1125.

Virtutum species in impiis est, non veritas. X, 1818, 1819. *Virtus falsa etiam in optimis moribus adulteratur*. X, 1868. *Virtus philosophorum bonitate caruit*. VI, 1256. *Vide Gratia*. Gratia nimis est omnis vera virtus. X, 1747. *Virtutes non tantum auget, sed et donat gratia*. X, 1819. *Virtutes a vitiis liberas postulant oratio*. VI, 1076. *Virtutum et vitiiorum conflictus*. VI, 1092. *Virtutis cognitio qui debet quoniam longe sit a virtute, non parum prodest*. VI, 855. *Virtuti elata praestat apud Deum humilitas infirma*. VI, 854. *Virtutes tres honeste vivere proponenti amplectenda*. VI, 1105.

Vasa quaedam usata et humana. VI, 797, 798. *Visorum corporum imagines mira celeritate anima in se format, non*

visa corpora faciunt. VI, 798. Visa ex occasione Reliquiarum S. Stephani. VII, 807, 834, 835, 856, 858, 841, 846. Alia conversionem Judaeorum praemonstrantia. VII, 824. Visionum tria genera. VI, 751, 796, 1028.

Visio Dei plena hominis beatitudo. VI, 895. Multa ejus nomina. VI, 1012. Visio beata Dei, ubicumque fit, ipsa est regnum coelorum. VI, 1115. Visionis Dei ineffabilis suavis. VI, 994. Quid Beatis conferat. VI, 996. Qualis in eis erit. I, 1474. Visio Beatorum triplex, corporalis, spiritalis, intellectualis. VI, 997.

Vita insensibilis terrae. III, 2174. Vita animae. X, 1875. Vitae corporeae plures gradus, quibus vitam spiritalem imitatur. VI, 790. Vitam utramque nostram quam misericorditer dispensavit Deus. V, 2251. Vitae spiritalis quatuor gradus. V, 1807. Vivendi recte magna nobis indita necessitas. VI, 876. Vivendi regula duobus versibus tradita. VI, 986. Vivere recte vere novit, qui recte novit orare. V, 1849. Vitae male oirgo. VI, 764. Studia. V, 2209. Vitae cognitio uno Honorii Augustodun. speciali libro tractatur. VI, 1005. Hic titulus ab ipso auctore signatur. VI, 1007.

Vita vera quis potatur. X, 1616. Vitae praesentis falsitas. VI, 1552. Vitae aeternae et praesentis discrimen. VIII, 1129. Utriusque comparatio. VI, 1550, 1555. Vitae hujus miseriae. VI, 917, 955, 981, 982. Ejus labores lenit vitae aeternae cogitatio. II, 1149, 1120. Quam utilis sit frequens illius cogitatio. VI, 917. Vitae futurae gaudia et supplicia nunquam non meditando. VI, 1061. Vitae aeternae felicitas. VI, 917, 954, 958, 981, 1184. *vide* Beati, Caelum, Regnum. Vita aeterna non in praecipitis difficilibus, sed in bona voluntate sita. V, 1915, 1920. Ad eam per fidem rectam et condigna fidei opera perveniendum. VI, 927. Vitam mutare aliud est, aliud tolerare vitam. V, 2539. Ad vitam aeternam poenitentia disponit, Christus ducit. VI, 1147. Hospes hic, ubique Deus, si exceptus sit a nobis, nos excipiet post mortem. VI, 1149.

vitalis. IX, 787.

vitalis presbyter. X, 1700.

vitalis notarius. IX, 816.

Vitium esse nec in summo bono potest, nec nisi in aliquo bono. X, 1871, 1874, 1884, 1885, 1896. Vitia omnia iniuncta sunt Deo. V, 2083. Vitium quid et quotuplex sit, et quando culpa. VI, 1189. Vitium est contra naturam. X, 1870, 1896. Vitia nobiscum ex parte nascuntur, ac deinde nutriuntur. V, 1742. Vitium omne in voluntate ponatur. V, 1936. Vitiis foedera majore ligantur glutino. X, 1761. Vitiis et virtutum conflictus. VI, 1191. Vitium per legem demonstrandum, per gratiam sanandum fuit. X, 1865. Vitia tria timenda. VI, 1534. Tria declinanda vitam sibi honestam proponenti. VI, 1105. Vitia nostra scalam facient, et elevabunt nos, si fuerint infra nos. V, 2082.

vitalis nobilis feminae pietas. VII, 845.

Unci non sunt apud Judaeos, nisi sacerdotes, prophetae, aut reges. VI, 1035. Unctio ex benedicto oleo infirmis obtinet sanitatem corporum et remissionem peccatorum. V, 2238, 2275.

Unionem accipit Sabellius Patrem et Filium. III, 2267. Unitio personalis animae cum corpore et Dei cum anima, explicatur. VI, 789.

Vocationis gratuita beneficium. VI, 855, 945. Quomodo non omnibus indultum. X, 1855, 1841, 1842. Vocantur aequae omnes, qui verbum Dei audiunt. X, 1855, 1841. Cur ex his alter credat, alter non credat, id in hoc voluntatis aversio, in illo divinae gratiae praestat operatio. X, 1835. Opera in causa esse cur Deus alium vocet, alium non vocet. V, 1882.

vocius. IX, 787.

Voluntas quid sit. VI, 729. Voluntas bona nihil ditius. I, 1465. Voluntas bona quam sit dives. V, 2248. Ipsa dicitur caritas. V, 2248. Illius valor ac meritum. VI, 962. Voluntas Isaac, ut viri iusti, bona; si bona, cur non in benedictione Esau impleta. III, 2225. Velle bonum aliquando dat Deus, quod prohibet exsequi. X, 1816. Voluntas perfecta faciendi reputabitur pro opere facti. V, 2025. Voluntas bonae omnis motus a Deo est. X, 1758, 1759. Voluntas Dei est prima et summa causa omnium corporalium spiritaliumque motionum. X, 1864.

Voluntatis humanae arbitrium gratiae in omnibus subiiciendum. X, 1785. Voluntas bona sic propria hominis est, ut sit Deo inspirante concepta. X, 1817, 1827. Voluntas quando nostra, quando Dei dicenda. X, 1788. Voluntas in bonis est de gratia, in malis est intelligenda sine gratia. X, 1856. Labitur humano opere, stat ex divino munere. X, 1856. An voluntas Dei sit, ut ullus eorum qui dicunt, *Fiat voluntas tua*, aliquid contra se petat. X, 1848. Voluntas Dei non fieri, ut homines excidant a salute, a sanctitate, etc. X, 1846, 1848. Aut ut faciat homo voluntatem

diaboli. X, 1845. Voluntas ea faciendi quae velat summa et intima veritas, primum animae vitium est. X, 1896. Voluntas mala etiam punitur, cum potestatem accipit efficiendi quod cupit. X, 1865. Voluntatem Dei qui spreverunt invitantes, sentient vindicantes. X, 1850.

Voluptes saeculi somno hominum ad metalla damnatorum comparantur. VI, 1200. Voluptatem genitalem solara excipit Julianus, quae ad animi nostri non moveatur arbitrium. X, 1740. *vide* Libido.

Volusianus Urbis praefectus, Constantinopoli legatum agens a Proclo baptizatur. X, 1730. Ei capitis intentatur discrimen, nisi Pelagianus urbe pellat. X, 1750. Edictum ipsius contra Coelestium. X, 1731.

Votum Deo debitum. X, 1860. Non prodest extra catholicam Ecclesiam. X, 1860. Recte voveret nemo, nisi a Deo acciperet quod voveret. X, 1787, 1864. Voveamus Domino: dabit ille reddendi possibilitatem. V, 1978. Vota nostra Angeli nostri custodes Deo offerunt. V, 1979. Votum virginitalis. II, 1106. Voti continentiae obligatio. VI, 768, 777. Vovet alius pallam, alius oleum aut ceram, alius abstinentiam a vino aut carnibus. V, 1978. Votum optimum morum, conversio. V, 1978. Voti hujus fructus. V, 1979.

Vox, sonus est index cogitationis, et quasi quoddam vehiculum verbi. V, 2112, 2115.

U.

Urbanus Caris. IX, 774.

Urbanus Formensis. IX, 805.

Ursacius Donatistis contrarius. IX, 802, 858.

Ursus rationalis Africae. IX, 777.

Ursus ducenarius. IX, 816, 828.

Vulnere Christi quam utilis recordatio. VI, 960

Uxores ducere sacerdoti non licet nec cum eis convivere. III, 2585. Nec solum ei, sed et ministro ejus concubitus non licet. III, 2586. Aliis etiam non licet die processionis. III, 2585.

Uzali patra miracula meritis S. Stephani. VII, 835.

X.

Xystus Juliani fraudulentus, conatibus omnem aditum excludit. X, 1761. *vide* Sixtus.

Z.

Zabulon interpretatur habitaculum fortitudinis, et Ecclesiam significat. III, 2204. Zabule in quinto casu. I, 1469.

Zachaeus non proprio motu, sed Dei Spiritu ad Christum venit. X, 1810.

Zachariae patris Joannis poena mysterio congrua. III, 2191.

Zama. IX, 781.

Zelus sanctorum iracundiae expers ostenditur. V, 2265.

Zenonis superba doctrina. X, 1692, 1696. Modicum post corpus intervallum animam mori dicit. VIII, 1216.

Zentius episcopus. IX, 791.

Ziquenses. IX, 784.

Zizania in Ecclesia qui sint. V, 1881.

Zosimus datae Pelagii ad Innocentium litterae. X, 1715. Zosimus quam clementer cum Coelestio egerit. X, 1749. Epistola ad Africanos, qua eum a se absolutum significat, nisi celatores illius eum intra mensem alterum falsi convincant. X, 1719. Altera ad eosdem, qua Coelestium ac Pelagium falso accusatos declarat. X, 1721. Zosimus a Coelestio illusus epistolam ei dat ad Afros benignitatis plenam. X, 1687. Mox ab Afris admonitus eum perdamnat. X, 1687. Zosimi epistola ad Africanos episcopos anno ccccxxviii. missa. X, 1725. Zosinum quomodo alloquantur africani episcopi de necessitate gratiae. X, 1725, 1808. Ab his ille admonitus, respondet se Coelestii causam in eo quo dudum erat statu reliquisse. X, 1726. Zosimo presidente Pelagius et Coelestius a Dei sacerdotibus damnati. X, 1759. Zosimus fidem catholicam de peccato originis perspicue explicat. X, 1750. Africanorum Conciliorum decretis robur attexit. X, 1751. Latius promulgavit decretum ab Innocentio adversus Pelagium scriptum. X, 1715. Ad detractionem impiorum gladio Petri omnium dexteris armavit antistitem. X, 1851. Zosimi tractoria per totum orbem missa. X, 1696. Laudatur, quod in ea omnia vult ad Deum referri. X, 1751, 1758, 1775. Zosimus quanto tempore Romae sederit. X, 1715.

Zoticus a Quintiano. IX, 779.

Zumurus presbyter. VII, 858.

LECTORI PHIL AUGUSTINO.

Divi Aurelii Augustini Scripta maximo semper in pretio fuere cunctis christianæ Fidei cultoribus, si eos excipias, qui suas in illis opiniones incassum quæsiwere. Ea porro post Joan. Amerbachii, Joan. Frobenii, Theologorum Lovaniensium, et Monachorum florentissimæ quondam Congregationis S. Mauri amplissimas Editiones, post Jacob. Sirmondi, Joan. Bapt. Mari, Hier. Vignerii, Godefrid. Besseli Συμβολάς, atque adeo sub ipsum sæculi XVIII. finem novis accessionibus auctum iri, haud facile quis existimasset, quod homines illi doctissimi juxta, ac solertissimi nulli operæ in lustrandis Europæ Bibliothecis pepercisce viderentur. At vero relictum mihi post uberem messem spicilegium, ut in divinis donis, ita in parte felicitatis meæ repono. Neque enim nihil me de Christi Ecclesia mereri arbitror, qui tanti Doctoris voces, quibus ante mille trecentos, et quod excurrit, annos illa personuit, ab annis facile sexcentis pressas rursus excitem. Qua ratione istud evenerit, paucis accipe.

Absolute priore Recensionum Volumine, quod Codices theologici argumenti pene mille Bibliothecæ Palatinæ Vindobonensi ad Caroli VI. Imperatoris tempora illatos complectitur, et modo sub prelo est, dum ad alterum Volumen Codices ab illis temporibus in hodiernam diem acquisitos complexurum aggredior, offertur mihi sub exitum Novembris anni proxime elapsi Codex ordine *Decimus*, in folii majoris membranis per duas columnas sæculo XII. non eleganter minus, quam emendate scriptus; quidquid enim prima manus aliquando etiam peccasset, secunda doctior quidem, sed tamen συγχρόνως solerter plerumque correxit. Inspicienti occurrit mox ad inferiorem oram primæ paginæ isthæc Nota: *Iste Liber est Congregationis S. Justinæ de Padua: deputatus in Monasterio S. Severini de Neapoli.* Legisti fortasse *L. I. Commentar. Lambecii*, edit. Kollar. Supplem. col. 763. anno MDCCXVII. Codices manuscriptos haud sane paucos Carolo VI. Imp. utriusque tunc Siciliæ Regi dono fuisse oblatos a diversis cænobii Neapolitanis. Atque hic continuo venit mihi in mentem Cl. Bernardi Montefalconii, qui, dum Sodales ejus Parisiis in edendo Augustino desudarent, itinere literario in Italiam suscepto, anno MDCXCVIII. Octobri mense Neapolim appulerat. Consulo ejus *Diarium Italicum* Parisiis an. MDCCII. excusum cap. XXI. p. 319. Antequam Neapoli discederemus, ait, *Bibliothecæ Manuscriptorum Monasterii S. Severini sequentem notam excepinus.* Recitat mox Codices, et septimo loco: *Augustini Sermones quosdam, et Retractationes in Codice XII. sæculi.* En αὐτόγραφο Codicem nostrum, cui et

Retractationes insunt. Itaque vir ille celeberrimus aut solis Monachorum Severinatum indicibus usus, aut falso persuasus, nihil jam Augustini Sermonum superare, quod Fratres suos fugisset, ne aperto quidem Codice, et illos hoc Auctario, quod saltem *Tomo XI.* adjicere potuissent, destituit, et mihi lampada, quod aiunt, tradidit, quam lubens accepto.

Non vero tecum hoc loco inquiram, Lector, qui fieri potuerit, ut Codex hic singularis tandiu delitesceret, neque te tenebo adminiculis illis, quibus ad delegendam, et extra dubium ponendam Γνησιότητα, et Ἀνέκδοτα eorum, quæ ex illo profero, adniti oportuit, et sedulo adnisi sunt. Norunt illa Eruditi. Ad rem venio. Indicem Sermonum LVI. quem Codici Librarius præposuit, primum tecum communico. Videbis in illo Sermones ineditos editis mixtos decurrere. Ad quemvis editorum locum noto, quo in operibus D. Doctoris habetur, atque hic semper de editione Mauriana *Parisina* ann. MDCLXXXIX — DCC. intelligi cupio. Ineditos ut illico discernas, singulis numerum, quo se excipient, in margine astitui: quæ vero de iis observanda duxi, ad singulorum initia distuli. Atque en indicem.

I. *Sermo de Laude Cerei.* Capitulum primum.

II. *Item Ejusdem (nempe Augustini) in Vigiliis Paschæ.* Cap. II. *Alius Ejusdem in Die Paschæ.* Cap.

III. *Tomo V. Edit. Maur. Sermo CCXXXVIII.*

III. *Alius de Sacramentis in eodem Die.* Cap. IV.

IV. *Item Alius de eodem Die.* Cap. V.

V. *Item Alius in eodem Dei contra Arianos et Apollinaristas, maxime vero contra futuros Nestorianos et Eutychianos.* Cap. VI. *Alius ejusdem Diei.* Cap. VII. *Tomo cit. Sermo CCXXVI.*

VI. *Item Alius in eodem Die de Sacramentis Altaris ad Neophytos.* Cap. VIII. *Tomo cit. ejus. Fragmentum instar Sermonis CCXXXIX. Alius Ejusdem in eodem Die, de eo, quod Neophytis ante baptismum ex oleo sancto aures a Sacerdotibus et nares illinantur.* Cap. IX. *Tomo VI. Append. col. 288.* Secuti sunt Editores Jacob. Sirmondum, qui primus protulit, et Augustino detraxit, licet in Cod. Floriac. unde protulit. Augustino ascriberentur, et ejus nomine etiam citarentur ab Ivone Carnot. et altero Cod. vetustiss. Remigiano, et hic, et sequentes duo. Adde, quod Codex noster eos in medio Sermonum genuinorum collocet. *Ejusdem de Mystero et sanctitate Baptismatis.* Cap. X. *Tomo VI. Append. col. 289.* Vide quæ mox notavi. *Item Ejusdem de Uncione capitis, et pedibus lavandis.* Cap. XI. *Tomo VI. Append. col. 291.* Ut duo præcedentes.

VII. *Alius Ejusdem habitus in Festivitate paschali*

Cap. XII. *Alius Ejusdem secunda Feria Paschæ.* Cap. XIII. Tomo V. Sermo CCXXXIX. *Alius Ejusdem quartæ Feriæ.* Cap. XIV. Tomo cit. Sermo CCXLVIII. *Item quintæ Feriæ.* Cap. XV. Tomo cit. Sermo CCXLV. *Item Ejusdem de eodem die ad Sacramenta Altaris.* Cap. XVI. Tomo cit. Sermo CLXXII.

VIII. *Item Sabbati die.* Cap. XVII. *Item Alius in eodem die.* Cap. XVIII. Tomo cit. Sermo CCXXX. *Item Ejusdem in die Octavarum.* Cap. XIX. Tomo cit. Sermo CCXLVII. Sermo *Ejusdem de Ascensione Domini.* Cap. XX. Tomo cit. Sermo CCLXI. *Item Ejusdem de Psalmo Confitemini Domino.* Cap. XXI. Tomo cit. Sermo XXIX.

IX. *Alius Ejusdem de versu Psalmi centesimi septimi decimi. Confitemini Domino, quoniam bonus est.* Cap. XXII. *Alius Ejusdem de duobus temporibus, id est, vitæ præsentis et futuræ.* Cap. XXIII. Maurianis hic Sermo Enarratio est in Psalmum CXLVIII. adeoque legitur Tomo IV. col. 1672. sed productior; noster enim Sermo tantum illorum numeros 1.2.4.5. complectitur, neque id quidem sine multiplici discrepantia. Fieri potuit, ut S. Pater tardius totum Psalmum enarraret, postquam peculiarem jam Sermone in ejus v. 1. habuisset.

X. *Alius Ejusdem de Alleluia principio Psalmi centesimi quadragesimi noni: Cantate Domino canticum novum. Laus ejus in Ecclesia sanctorum.* Cap. XXIV. *Item alius de versu Psalmi: Emendabit me Justus in misericordia, et de eo, quod Apostoli linguis omnium gentium loquebantur. Contra Donatistas in Pentecoste.* Cap. XXV. Tomo cit. Sermo CCLXVI. *Alius Ejusdem de natali sancti Joannis Baptistæ. Contra Donatistas, et omnes rebaptizatores hæreticos.* Cap. XXVI. Tomo cit. Sermo CCXCII. *Item de eodem natali sancti Joannis, ubi disputat etiam de verbis Zachariæ non credentis, et Mariæ inquirentis. Quomodo fiet istud? et de originali peccato pro quo parvulus Baptismum necessarium dicit.* Cap. XXVII. Tomo cit. Sermo CCXCIII.

XI. *Sermo Ejusdem de Responsorio Psalmi centesimi tricesimi primi: Paravi lucernam Christo meo, ubi multum etiam de Trinitate disputat.* Cap. XXVIII. *Loquimur Churitati Vestræ.*

XII. *Sermo Ejusdem in Vigiliis Apostolorum. (Nempe Petri et Pauli).* Cap. XXIII. *Alius Ejusdem in natali Apostolorum, ubi contra memoratos hæreticos disputat de adjutorio gratiæ Dei.* Cap. XXX. Tomo cit. Sermo CCXCVII.

XIII. *Alius Ejusdem de natali sancti Laurentii, ubi per occasionem redarguit quosdam, qui seditionem commoverant a saltu prohibiti.* Cap. XXXI. Sermo *Ejusdem habitus Carthagine ad mensam beati Martyris Cypriani, de ejus Natali.* Cap. XXXII. Tomo cit. Sermo CCCIX. *Alius Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXIII. Tomo cit. Sermo CCCXII.

XIV. *Item Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXIV.

XV. *Alius Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXV.

XVI. *Alius Ejusdem in Natali sanctorum Martyrum, Scillitanorum, Sperati, et sociorum ejus.* Cap. XXXVI.

XVII. *Alius Ejusdem in Natali sanctorum Machabæorum, ubi docet, quid etiam significetur in Turre ædificanda, et sumptibus præparandis, vel in Rege, qui cum decem millibus occurrit illi, qui habet viginti millia.* Cap. XXXVII. — *Alius Ejusdem in Natali plurimorum Martyrum de eo, quod in Evangelio Dominus dicit: Si quis vult post me venire, neget se ipsum.* Cap. XXXVIII. Tomo cit. Sermo CCCXXX. — *Alius Ejusdem de versu Psalmi: Beatus vir, quem tu erudieris, Domine, et maxime de eo, quod dicit Apostolus: Cum enim essemus in carne, passionibus peccatorum quæ per legem sunt, operabantur in membris nostris, ut fructum ferrent morti. Contra Manichæos, et Pelagianos.* Cap. XXXIX. Tomo cit. Sermo CLIII. In Codice nostro folium excidit, unde abruptum in verbis: Quia mortuum, est dixit, absconditum latet: non ap... — *Alius Ejusdem de originale Peccato, et de lectione Apostoli: Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit, etc. Contra Pelagianos.* Cap. XL. Tomo cit. Sermo CLIV. In Codice ob folium mox memoratum incipit ἀκράτως; tuorum neque nubent, neque uxores ducent. Non enim incipient mori, etc. — *Alius Ejusdem de lectione Apostoli ad Romanos ab eo loco, ubi dicit: Igitur ego ipse mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. Contra Pelagianos.* Cap. XLI. Tomo cit. Sermo CLV. — *Alius Ejusdem de lectione Apostoli, ubi dicit: Ergo, Fratres, debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. Contra Pelagianos et philosophos Stoicos, et Epicureos.* Cap. XLII. Tomo cit. Sermo CLVI. — *Sermo Ejusdem de lectione Apostoli: Humanus sermo et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum, etc. Contra Pelagianos, Nestorianos, et Eutychianos.* Cap. XLIII. Tomo cit. Sermo CLXXIV.

XVIII. *Alius Ejusdem de eo, quod dicit Apostolus: Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ, etc. Cap. XLIV. — Alius Ejusdem de lectione Apostoli ad Philippenses: Nos sumus circumcisio, quia spiritu Dei servimus, et gloriamur in Christo Jesu, etc. Contra Pelagianos.* Cap. XLV. Tomo cit. Sermo CLXIX.

XIX. *Sermo Ejusdem de lectione Apostoli, ubi ait: Supremamentem viam vobis demonstro. Contra Donatistas.* Cap. XLVI.

XX. *Alius Ejusdem de Responsorio (Psalmi) tricesimi octavi: Exaudi, Deus, orationem meam, et precem meam Domine, et de Muliere in adulterio deprehensa.* Cap. XLVII.

XXI. *Item alius de Responsorio Psalmi tricesimi secundi Exultate, justi, in Domino.* Cap. XLVIII.

XXII. *Alius Ejusdem de Responsorio Psalmi quinquagesimi primi: Speravi in misericordia Dei in æternum.* Cap. XLIX.

XXIII. *Item alius de versu Psalmi centesimi quadragesimi quinti: Laudabo Dominum in vita mea.* Cap. L. — *Alius Ejusdem, ubi Domini verba ad Nicodemum loquentis exponens de originali peccato.* Cap. LI. Tomo cit. Sermo CCXCIV.

XXIV. *Item alius de Evangelio, ubi de Divite et Lazaro mendico refert.* Cap. LII. — *Alius Ejusdem de Evangelio : Nisi manducaveritis carnem Filii hominis. Contra Pelagianos.* Cap. LIII. Tomo cit. Sermo CXXXI. — *Item alius, unde supra.* Cap. LIV. Tomo cit. Sermo CLXII. — *Alius Ejusdem de Evangelio, ubi dicit : Si manseritis in verbo meo, vere discipuli mei eritis.* Cap. LV. Tomo cit. Sermo CXXXIV.

XXV. Sermo quinquagesimus sextus, et ultimus, quanquam eadem manu, qua præcedentes, exaratus, omissus est in Indice, cui subscriptum : *Expliciunt Capitula.*

Jam cætera, quæ præfari visum est, hæc sunt. Sive Sententias sacrorum Librorum expositas, sive rationum, et argumentorum momenta, sive ipsos loquenti modos spectes, multa reperies in his Sermonibus, quæ in aliis Augustini Scriptis diu notis occurrunt. Visa sunt illa nempe, S. præsuli cum primis efficacia, et opportuna, quæ auditoribus, lectoribusve suis identidem inculcaret; atque ejusmodi iterationum exempla in ipsis jam olim impressis præsto sunt, neque in tanto Operum numero ab homine uberrimi etiam ingenii prorsus caveri possunt.

Emendandi licentia etiam tum pudenter mihi sumpta est, cum manifesta Librarii παραρρήματα invitabant. Optandum tamen mihi esse intelligo, ut excussis denuo Bibliothecis vetustiora Sermonum meorum reperiantur Ἀντίγραφα, e quibus vacillantia firmari, intrusa detegi, conjecturæ mex, aut everti, aut ap-

probari queant. Et fortasse Tomus alter, Palatino nostro geminus, alicubi cum umbris luctatur, qui selectos Sermones per reliquum anni tempus, illisque pariter ἀεθέτους quosdam admixtos complectatur.

Insunt in Codice præter Sermones, quorum Indicem exhibui : *Enarratio Augustini in Psalmum CXVIII.* constans Proœmio, et Sermonibus XXXII. quæ habetur Edit. *Maur. T. IV. col. 1277.* item *Libri II. Retractionum.* Ejusdem, ut Edit. cit. *T. I. col. 1.* quarum vero membranæ a *L. II. c. 24.* excidere; demum *Commentaria in Evangelium Marci*, olim Hieronymi credita, hic ἀκέραια, a Cl.^o Vallarsio autem in *T. XI. Opp. Hieronymi* ad col. 783. rejecta. Atque hæc Opera ideo enumeranda censui, quod ad perficiendum eorum contextum Codex iste a nemine hactenus, ut patet, consultus, aut adhibitus fuit.

Editionem hanc, quantum licuit, aptare *Maurianæ* conatus sum, ut S. Patris Operibus eo commodius in Bibliothecis adjungi queat.

Demum, dum insipientis Sapientie Consulti quidam Scriptis suis nihil non agunt, ut veterum Ecclesie christianæ Doctorum fidem, et auctoritatem elevent, ego Δειψαῖα hæc Scriptoris, quo, teste Erasmo, orbis christianus nihil habet vel magis aureum, vel augustius, piorum et eruditorum sacræ Antiquitatis amatorum judicio commendo, meque ad repetendos, quorum in principio memini, labores in Bibliothecam Palatinam abdo.

SANCTI AURELII AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

Sermones inediti.

SERMONES

ADMIXTIS QUIBUSDAM DUBIIS.

SERMO I.

De Cereio Paschali (a).

SYNOPSIS.

I. *Attentos reddit.* II. *Cercus imago Justī, et Christi.* III. *Apis imago Justī, Favus Scripturarum.* IV. *Samson teonem trucidans Figura Christi.*

1. Deo et Domino nostro omnipotenti, visibilium

(a) In Codice fol. 1. p. 2. inscriptus : *Sermo sancti au-*

atque invisibilium creatori honorem deferens orationibus vestris juvandum me credo, ut, quod in laudem

quæstī ep. in sabbato Sancto. Videant Emendati. Ego minus fidenter Augustino tribuo, motus concisus illis comparat talibus, ipsoque stylo, quamvis non obstatet temporum ratio; veteres enim Latini divalge in lapsus Rufus Zosimus Patrum anno 418. delinatum auctorem faciunt, secuti, ut videtur, fidum Pontifidem, in quo leges. *Per Parochias concessit licentiam benedicendi cereum paschalem.* Addit Amalarius l. 1. de eccl. offi. c. 18. *Item in illa epistola, nobis quodam præceptum est a Papa Zosimo benedicere cereum.* Potuit igitur præceptum istud Ecclesie Gallicanæ datum

et gloriam indulgentissimi creatoris dicere suscepi, non tam meis viribus, quam ipsius Domini misericordia adjuvante explicare sufficiam. Adeste itaque nunc intenti, dilectissimi fratres, ut primo de cordibus vestris carnalibus cogitationibus, quasi nocturnis tenebris, discussis, et in cubiculis conscientiarum Christi lumine accenso ea, quæ vobis Dominus per nostrum famulatum ministrare dignabitur, non solum aure percipere, verum etiam mente possitis.

II. Cereus nocturnum lumen est, et homo justus tenebrosi hujus mundi lumen est. Dicit Dominus ad eos, quos ipse justificat: *Vos estis lumen mundi* (Matth. v. 14). Tria conspiciuntur in Cere: Cera, Papyrus (a) et Flamma. Et in homine justo tria sunt: Caro, Anima et Sapientia. Flamma illuminat, papyrus accenditur, ceræ tenacitas solvitur. Sapientiæ doctrina animum tenet, carnis duritia superatur. Flamma urit, papyrus uritur, guttas cera distillat. Sapientia docet, anima dolet, caro lacrymas fundit. Flamma fulget superius, papyrus commutatur interius, cera currit exterius. Sapientia sublimiter prædicatur, anima latenter convertitur, caro visibiliter cooperatur. Cerei laudatur pulchritudo per diem, honoratur claritudo per noctem. Sic ostendit nobis columnæ illius imaginem, qua duce populus Israel ambulans per desertum non pernitebatur errare. Apparebat enim eis nubis columna per diem, ignis columna per noctem (Exod. xiii, 21. et Num. xiv, 14). Dies significat securitatem in hoc sæculo, et nox tribulationem in hoc sæculo. Hic est dies, de quo Propheta cantat et dicit: *Per diem mandavit Dominus misericordiam suam, et nocte declaravit* (Psal. xli, 9). In hac carnali vita Dominus Christus veniens non ostendit claritatem suam, sed mortali carne velatus, tanquam nubis columna, in eremo apparuit. Cum autem finis sæculi venerit, quo omnium visibilium gaudia subtrahentur, tunc ipse Dominus sine mortalitatis aliquo velamento clarus et splendidus, tanquam ignis columna, fulgebit. Columna ignis ardet, et lucet. Quod ardet, potestatis est: quod lucet, honoris. Quod ardet, judicat; quod lucet, illuminat. Quod ardet, pœna est impiorum; quod lucet, beatitudo justorum.

III. Sed nos proprie Cerei nomen oportet edicere, quod ad sacramentum tantæ hujus celebritatis per-

etiam ad Africanam permanasse, cum Canon Concilii Tollet. IV. celebrati anno 655. Ritur hunc *per multa tria-rum loca* in usu esse asserat. Accedit, quod Cerei Benedictio: *Exultet jan. angelica turba*, etc. in Sacramentario Gothico et Galli ano Augustino tribuitur, cum adhuc *Iacon s esset*, et ipse S. Doctor L. XI. de Civ. Dei cap. 22. versiculos citet a se in laude quadam cerei compositos. Verum ad his paschalis? Certius est, *Epistolam ad præsidium* de Cere paschali olim Hieronymo tributam, et a Vallario in T. XI. p. 151. reje tam Augustini tempora propius contingere, cui deinceps Ennodiu Ticin. *Benedictiones Cerei II.* Flori Drepani *Hymnus*, et alia successere monumenta, quæ litus hujus antiquitatem confirmant. Vide, quæ in hanc rem v. II. vel. Liturg. Alem. Disq. VI. c. 1. congressu cels. Mart. Gerbertus S. Blasii Abbas Princeps, quem honoris, doctrine, et amicitie causa nomino, cuique *pendicem* hanc *augustinianam* imprimis cupio commendatam. Si qui pro Augustino, resonatiaverint, Sermonem hunc Editioni *Maur.* post *Sermonem CCXXXIII.* inserere poterunt. (b) Pro facis seu candelæ ellychnio. Confer Gloss. Ducangii v. *Papyrus*.

tinet. Manu gerimus, oculis intuemur, corde conspiciamus, ore laudamus. Ceræ artifex apes est, de qua Scriptura sic dicit (a): *Vade ad apem, o piger, et discer, quam operatrix sit.* Opus autem quam sanctum habet, cujus labores reges et mediocres ad sanitatem assumunt sibi. Grata est illa omnibus, et gloriosa, et, cum sit viribus infirma, sapientiam honorans pro- vecta est. Quid nos (b), Christe, memoras? Quid in ape jubes intueri? breve animal est, et volatile. Quia humilitas exaltatur. Duabus lucidissimis pennis volat. Et quid luminosius charitate? Et duo sunt præcepta charitatis, ut diligamus Dominum, diligamus et proximum, per quæ, veluti duas alas, ad cælum justus attollitur. Operatur illa dulcedinem, habet justus in ore veritatem, quoniam clamat Dominus

Ego sum via, et veritas, et vita (Joan. xiv, 6). Clamat et Propheta: *Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus* (Psal. xxxiii, 9). Amant apes regem suum, amant justi Christum suum. Apes fabricant favos, justi operantur Ecclesias. De floribus illæ colligunt divitias suas, sic omnes justi pulchritudines Scripturarum, per quas intelligitur et honoratur Deus; ipsa sunt florentia prata justorum. Sine libidine apes generant filios, generant et justi casta Evangelii prædicatione Christianos. Paulus enim filios suos alloquebatur, cum diceret: *Si decem millia pædagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres; nam in Christo Jesu per Evangelium ego vos genui* (1 Cor. iv, 15). In favo tria sunt: Cera, Mel, et Pullus. Et in Ecclesia tria sunt: Scriptura, Intellectus, Auditus. Sicut mel cera concludit, sic intellectum Scriptura custodit. Sicut pulli nidus in cera est, sic in Scriptura pectus auditoris. Sicut foramina favorum, qui adhuc pullos habent, mel nondum habent, sic secreta Scripturarum, prius quam intelligantur, fidem continent parvulorum. Sicut apes pullus, posteaquam volaverit, melle implet receptacula ceræ, in quibus nutritus est, sic fideles parvuli, cum in fide creverunt, et pennis charitatis se regere cœperint, munimenta Scripturarum, quarum veneratione custoditi sunt, pleniora efficiunt, et majori veneratione custodiunt. Sicut, favi dum exprimuntur, mella fluunt, vasa suscipiunt, sic Legis et Prophetarum scripta passio Domini expressit, cognitio manavit, corda spiritualium suscep- runt. Sicut post mellis expressionem signis imprimendis aptior est cera sine sapore gustantis, sic populi Judaici regentes in lege et prophetis Sabbata et Circumcisionem, Neomenias et Azyma, et cætera horum similia, velut amissa legis dulcedine, sola signorum vestigia, tanquam ceram sine melle tenuerunt.

IV. Sed favus multo evidentior (c), cera, mel et examen Ecclesiæ sacramenta, fecunditatisque bona opera significant. Quapropter admonet me Scriptura, ex libro Judicum, aliquid etiam de illo favo dicere, quod in ore leonis mortui inventus est. Cum enim Samso

(a) Lapsus videtur memoria Auctor apem formicæ, Prov. vi. 6. substituens. Paulo infra tamen ad Eccli. xi, 3. alludit.

(b) Error Librarii pro Nobis.

(c) Lege *evidentius*.

ille fortissimus ad desponsandam iret uxorem, catulus leonis obviani illi factus est in itinere, quem tanquam hædum arreptum necavit, et in nihilum facta est in manibus ejus tantæ bestiæ fortitudo (*Judic. xiv*). Perrexit quo intenderat, desponsavit uxorem, discessit. Rediens divertit cadaver leonis inspicere. Tunc invenit congregatas apes favum mellis in ore leonis mortui fabricasse. Sacramentum hoc magnum est; res autem breviter a nobis huc usque narrata pro qualitate temporis suffecerit. Jam nunc, fratres, quantum potestis, attendite. Quid Samson, quid leo, quid favus ille significat? Quantum Dominus suggererit, explicabo. Ipse namque Dominus Jesus Christus pulchritudine mirabilis, fortitudine potentissimus Ecclesiam scilicet ex gentibus convocatam tanquam alienigenarum filiam, venit, ut desponsaret uxorem. Cui Ecclesiæ loquebatur Apostolus, cum diceret: *Desponsavi vos uni viro, virginem castam exhibere Christo* (2 *Cor. xi, 2*). Catulus leonis hic mundus est, dilectores hujus sæculi, filius diaboli, populus impiorum, cujus furor ausus est obviam ire, et resistere Domino, quoad salutem credentium, evangelicam prædicationem præpediret. Fremebat enim gentilis furor per reges, et potentes hujus sæculi, et veluti a patre diabolo inflammatus contra Evangelium Dei, quasi catulus leonis, ardebat, sed tam diu fremuit, donec ad manus viri fortis veniret. Perseverans autem Martyrum fides totam sævitiam gentium, et acerrimos persecutionis impetus fregit. Talibus enim vere fortissimis membris Dominus Christus sæculum vicit, cujus immanem superbiam cum per omnem orbem terrarum nunc videamus extinctam, quis non letus aspiciat jacere super terram catulum leonis occisum?

SERMO II.

In Sabbato sancto (a).

SYNOPSIS.

I. Deus creavit omnia per Filium. II. Manifestatio Filii per incarnationem. III. Trinitatis Mysterium. IV. Mentis humanæ existentia demonstrat existentiam Dei. V. Genuina Dei notio, et in ea spes immortalitatis nostræ.

I. Multas divinas lectiones audivimus, quarum proximitati parem sermonem nec nos valemus (b), nec vos capitis, si valeamus. Quantum ergo Dominus donat, loqui volumus Charitati Vestræ de ipso capite Scripturarum, ubi cum legeretur, audivimus, quia In principio fecit Deus cælum et terram (Gen. i, 1). Attendite et cogitate, quis fecerit; sed scio non posse vos cogitare, quis fecerit. Cogitate, quid fecerit, et laudate, qui fecit. In principio fecit Deus cælum et terram. Ecce, quæ facta sunt, in promptu sunt, cernun-

*tur, delectant. Opus patet, Artifex latet, quia et, unde videtur, patet, et unde amatur, latet. Quando ergo mundum videmus, et Deum amamus, melius est utique, unde amamus, quam unde videmus. Oculis videmus, mente amamus. Ergo mentem oculis præponamus, quia et melior est, quem de occulto amamus, quam opus ejus, quod de aperto videmus. Quæramus ergo, si placet, quando Deus tantam molem fecit, quibus machinis fecit? Machina facientis verbum est jubentis. Quid miraris? Opus est Omnipotentio. Si ergo quæris, qui fecit? Deus fecit. Si quæris, quid fecit? Cælum et terram fecit. Si quæris, per quid fecit? Per verbum fecit, quod non fecit. Verbum, per quod factum est cælum et terra, ipsum verbum non est factum. Si enim factum est, per quid factum est? *Omnia per ipsum facta sunt* (*Joan. i, 3*). Si quæcumque facta sunt, per Verbum facta sunt, procul dubio Verbum factum non est, per quod omnia facta sunt. Denique narrator operum famulus Dei Moyses: *In principio, inquit, fecit Deus cælum et terram*. Per quid fecit? Per verbum. Numquid et verbum fecit? Non. Sed quid? *In principio erat Verbum* (*Ibid. 1*). Jam erat, per quod fecit; ideo, quod non erat, fecit. Possumus intelligere, et recte intelligimus in ipso unigenito Verbo factum esse cælum et terram. Per quod enim facta sunt, in ipso facta sunt. Potest hoc esse et intelligi principium, in quo fecit Deus cælum et terram. Ipsum enim verbum est et sapientia Dei, cui dicitur: *Omnia in sapientia fecisti* (*Psal. ciii, 24*). Si in sapientia Deus fecit omnia, et unigenitus ejus Filius procul dubio est Dei sapientia, non dubitemus in Filio facta esse, quæ per Filium facta esse didicimus. Nam ipse Filius est profecto principium. Interrogantibus quippe Judæis, et dicentibus: *Tu quis es?* Respondit: *Principium* (*Joan. viii, 25*). Ecce *In principio fecit Deus cælum et terram*.*

II. Jam vero cætera, sive cum digeruntur et disponuntur, sive cum ornantur, sive cum ea, quæ facta non erant in cælo et in terra, creantur, dicit Deus et fiunt. Et dixit Deus: Fiat, et factum est (*Gen. i, sæpius*). Et sic per singula opera: *Dixit et factum est; Ipse dixit et facta sunt* (*Pal. xxxii, 9*). Quæ lingua dixit? Ut quis audiret, dixit? Non semper lacte nutriamur. Erigite nobiscum mentes ad solidum cibum. Nemo Deum cogitet sicut corpus, nemo Deum cogitet sicut hominem, nemo Deum cogitet sicut Angelum, quamvis patribus sic apparere dignatus sit, non per ipsam substantiam suam, sed per subjectam sibi creaturam suam: non enim aliter humanis visibus invisibilis appareret. Quæramus, quid in nobis est melius, et inde conemur attingere, quod est melius omnibus. Quod est in nobis melius, mens est. Quod est omnibus melius, Deus est. Rem meliorem quid quæris re deteriore? In te corpus inferius est, quam mens; in rebus nihil melius, quam Deus. Erige, quod est in te melius, ut attingas, si poteris, ad eum, qui est omnibus melius. Nam et ego, cum loquor, mentibus loquor. Visibiles quidem facies et ipse corpore visibilis cerno; sed per id,

(a) In Codice *Fol. 2*, inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. in Vigiliis Pasche*. Sublimis, et auctore suo dignissimus, Mundi creationem, Incarnationis et Trinitatis Mysterium, Existentiam et Naturam Dei, nostræque immortalitatis spem exequitur. Locandus in Editione post *Sermonem CCXI* III.

(b) Surplendum fortasse: *exhibere, proferre*.

quod video, alloquor, quod non video. Gero intus verbum corde conceptum, et volo in auribus tuis parere. Quod corde concepi, volo tibi dicere, quod intus est, proferre ad te. Quod latet, quæro, quomodo pervenire ad mentem tuam possit. Convenio primum, quasi januam mentis tuæ, aures tuas, et quoniam invisibile verbum, quod corde concepi, trahere ad te non possum, provideo illi, quasi vehiculum, sonum. Ecce verbum latet, sonus patet. Impono latentem super patentem, et pervenio ad audientem, ac sic verbum exit a me, venit ad te, et non recessit a me. Si ergo licet magnis exigua comparare, infima summis, humana divinis, fecit hoc et Deus. Verbum latebat apud Patrem. Ut veniret ad nos, assumpsit quasi vehiculum, carnem suscepit, ad nos processit, et a Patre non recessit, sed ante incarnationem suam, ante ipsum Adam patrem generis humani, ante cælum et terram, et omnia, quæ in eis sunt, *In principio erat Verbum, et in principio fecit Deus cælum et terram.*

III. Terram autem fecit Deus adhuc antequam ornaretur, antequam ejus species nudaretur. *Invisibilis erat, et incomposita, et tenebræ erant super abyssum.* Tenebræ erant, ubi lex non erat; nondum enim lux facta erat. *Spiritus Dei superferebatur super aquas (Gen. 1, 2),* et ipse opifex, nec a Patre et unigenito Verbo sejunctus. Nam ecce, diligenter attendamus, Trinitas nobis insinuat. Ubi enim dicitur: *In principio fecit,* Usia (a) intelligitur Patris et Filii, in principio Filio Deus Pater. Restat Spiritus, ut Trinitas impleatur. *Spiritus Dei superferebatur super aquas. Et dixit Deus.* Cui dixit Deus? Antequam creatura fieret, erat, qui audiret? Erat, inquit. Quæro, quis? Ipse Filius. Filio ergo dixit Deus. Quo verbo locutus est Verbo? Si enim jam erat Filius, ut dubitat nemo Christianus, utique hoc etiam erat. Filius Verbum erat, et Verbo Pater dicebat. Ergo inter Deum et Verbum verba currebant? Absit! Impedimenta, fratres, carnalis cogitationis auferte, invisibilia invisibiliter cogitate, non vobis versentur ante oculos mentis similitudines corporis. Transi, quidquid in te cernitur. Transcende, quidquid in te etiam non cernitur; corpus enim cernitur, anima non cernitur, sed tamen mutatur. Modo vult, modo non vult; modo scit, modo nescit; modo meminit, modo obliviscitur; modo proficit, modo deficit. Non est hoc Deus, non est Deus ista natura, non est anima portio de substantia Dei. Quidquid enim Deus est, immutabile Bonum est, incorruptibile Bonum est. Etsi invisibilis Deus, invisibilis anima, sed tamen mutabilis anima, immutabilis Deus. Transcende ergo non solum, quod cernitur in te, sed etiam illud, quod mutatur in te. Totum transcende, te ipsum transcende.

IV. Amator quidam invisibilis bonitatis, amator quidam invisibilis æternitatis ait in suspiriis suis, et gemitibus amoris sui: *Factæ sunt mihi lacrymæ meæ*

panis die et nocte, dum dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus (Psal. xli, 4). Quomodo non fiant vere gemitus amanti lacrymæ suæ panis, ut eis quodam modo tanquam ex cibi voluptate vescatur, et libenter ploret, quandiu non videt quod amat, cum dicitur ei quotidie: *Ubi est Deus tuus?* Si dixero Pagano: *Ubi est Deus tuus?* ostendet mihi idola. Si fregero idolum, ostendet montem, ostendet arborem, ostendet vilem de flumine lapidem. Quod enim de multis lapidibus tulerit, et in loco honoratiore collocaverit, et incurvatus adoraverit, hoc est Deus ipsius. Ecce, inquit digitum intendens: Ecce Deus meus. Cum irrisero lapidem, cum abstulero, cum fregero, cum projecero, cum contempsero, intendit digitum ad solem, ad lunam, intendit ad quamlibet stellam. Illam vocat Saturnum, illam Mercurium, illam Jovem, illam Venerem. Quæro, quid voluerit, quocumque digitum intenderit. Respondet mihi: Ecce est Deus meus. Et quia video solem, et frangere non possum, sidera non possum dejicere, cælum non possum evertere, quasi superior sibi videtur visibilia demonstrando, et digitum extendendo, ad quod voluerit, et dicendo: Ecce est Deus meus, et ad me se convertit dicens: *Ubi est Deus tuus?* Cum audio: *Ubi est Deus tuus?* quid oculis ostendam, non habeo, mentes oblatrantes cæcas invenio. Oculis, quos habet, unde videat, ego non habeo, quod ostendam. Cum vere habeo, quem ostendam, ille non habet oculos, unde videat. Libet flere, tanquam in lacrymis pane vesci! Invisibilis est enim Deus meus, ille, qui mihi loquitur, visibilia requirit, cum dicit: *Ubi est Deus tuus?* Ego autem, ut pervenirem ad Deum meum, sicut dicit in ipso Psalmo: *Hæc meditatus sum, et effudi super me animam meam (Psal. xli, 5).* Deus meus non est infra animam meam, sed est supra animam meam. Unde attingo ad id, quod est supra animam meam, nisi effundam super me animam meam? Et tamen huic protervo, visibilia requirenti, visibilia demonstranti, de visibilibus exultanti utcumque adjuvante Deo meo respondere conabor. Hoc certe mihi dicis: *Ubi est Deus tuus?* Respondeo tibi: Ubi es ipse tu? Respondeo, inquam; puto, quia non importune. Tu quæsis, ubi sit Deus (a); ego vero, ubi sit ipse interrogator meus. Dicturus est: Ecce, ubi sum. Vides me, tibi loquor. Et ego illi: Interrogatorem meum quæro. Faciem ejus video, corpus ejus video, vocem ejus audio, linguam ejus inspicio. Ipsum quæro, qui in me oculos intendit, qui linguam movet, qui vocem emittit, qui interrogando scire desiderat. Hoc totum, de quo loquor, anima est. Non ergo tecum diutius agam. Tu dicis: Ostende mihi Deum tuum. Ego dico: Ostende mihi animum tuum. Laboras, fatigaris, figeris, cum dico: Ostende mihi animum tuum. Scio, quia non potes. Quare non potes? Quia invisibilis est animus tuus. Et tamen melior est in te, quam corpus tuum. Deus autem meus melior est, quam animus tuus. Quomodo ergo ostendam Deum

(a) *Omnia* Essentia.

(a) Fortasse addendum *meus*.

meum, cum mihi non ostendas animum tuum, quo meliorem ostendo Deum meum? Ecce, si dicis mihi, ex opere agnosce animum meum. Quia oculos intendendo ad videndum, aures ad audiendum, linguam moveo ad loquendum, vocem promo ad sonandum, ex hoc intelligo et cognosce animum meum. Vides, quia ipsum non potes ostendere, sed me jubes cum ex operibus nosse. Ecce, et ego ex operibus ostendam tibi Deum meum. Nec pergo longius, nec mitto forte infidelitatem tuam ad ea, quæ non capis. Opera Dei mei non sic commemoro: Fecit invisibilia, fecit visibilia, id est, Cælum et terram, mare et omnia, quæ in eis sunt. Non te mitto per multa. Ad te ipsum redeo. Tu certe vivis. Habes corpus, habes animum. Visibile est corpus, invisibilis est animus. Corpus habitaculum, animus habitator. Corpus vehiculum, animus utens vehiculo, corpus, quasi vehiculum, quod regatur, animus auriga corporis tui. Ecce manifesti sunt sensus tui, tanquam januæ in corpore tuo, per quas nuntiatur aliquid interius habitanti animo tuo: oculi, aures, olfactus, gustus, tactus, membra disposita. Quid illud intus, unde cogitas, unde ista vivificas? Hoc totum, quod miraris in te, qui hoc fecit, ipse est Deus meus.

V. Ergo, fratres mei, si mentes vestras, si interiores animos vestros aliqua, ut potui, congrua colloquutione conveni, si ad eos, qui intus morantur in domibus luteis, id est, ad animos vestros habitantes in corporibus vestris loquendo perveni, nolite de eis, quæ nostis, Divina conjicere. Superat omnia Deus, cælum et terram. Nolite vobis ante oculos ponere quasi fabrum aliquem magnum aliquid componentem, disponentem, machinantem, tornantem, vertentem, aut certe tanquam Imperatorem in sella regia, lucida, ornata sedentem, et jubendo creantem. Frangite idola in cordibus vestris. Attendite, quod dictum est ad Moysen, cum Dei nomen inquireret. *Ego sum, qui sum* (Exod. iii, 14). Quære, quid aliud *Est*. Illius comparatione nec *Est*. Nescit ulla ex parte mutari, quod veraciter *Est*. Omne, quicquid mutatur et fluitat, et quodam tempore mutari non cessat, fuit, et erit. Non in eo comprehendis *Est*. Deus autem non habet fuit, et erit. Quod autem fuit, jam non est. Quod erit, nondum est. Et quod sic venit, ut transeat, ideo erit, ut non sit. Cogitate, si potestis: *Ego sum, qui sum*. Nolite voluntatibus volvi, nolite voluntariis et temporalibus cogitationibus agitari. State ad *Est*. State ad ipsum *Est*. Quo itis? State, ut et vos esse possitis. Sed quando tenemus volaticam cogitationem, et ad id, quod manet, affigere quando possumus? Ergo misertus est Deus, et ille, qui *Est*, et ille, qui dixit: *Hoc dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos*, dicto nomine substantiæ suæ, dicit postea nomen misericordiæ suæ. Quod nomen substantiæ ejus? *Ego sum, qui sum, dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos* (Ibid.). Sed Moyses homo erat, et in his, quæ in illius comparatione non sunt, erat. In terra erat, in carne erat, et in ipsa carne animatus, natura mutabilis erat, sub sarcina fragilitatis humane erat. Nam

illud, quod dictum est: *Ego sum, qui sum*, quando capiebat? Etenim per id, quod videbatur oculis ejus, ad eum loquebatur, qui non videbatur, et illo, qui videbatur, tanquam instrumento latens Deus utebatur. Non enim, quod videbat Moyses, hoc erat totum Deus: quia nec tu (a), quod a me ipso, quod homo sim, sonat, hoc est totum verbum. Habeo in corde verbum, quod non sonat. Sonus transit, verbum manet. Ergo cum diceret Deus ad hominem invisibilis, per id, quod apparere dignatus est, visibilis, loqueretur æternus temporalia, incommutabilis fragilia, cum diceret: *Ego sum, qui sum*, et *Dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos*, tanquam illo non valente comprehendere, quid sit: *Ego sum, qui sum*, et: *Qui est, misit me ad vos*, aut forte, si ipse comprehendebat, nobis legendum erat, qui comprehendere non valeamus, continuo post nomen substantiæ dixit nomen misericordiæ. Tanquam diceret Moysi: Quod dixi: *Ego sum, qui sum*, non capis, non stat cor tuum, non es immutabilis mecum, nec incommutabilis mens tua. Audisti, quod sum. Audi, quod capias; audi, quod speres. Dixit iterum Deus ad Moysen: *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*. Non potes capere nomen substantiæ meæ, cape nomen misericordiæ meæ. *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob* (Ibid. 6). Sed quod sum, æternum est. Abraham, Isaac et Jacob quidem æterni, imo non dico æterni, sed ab illo facti æterni. Denique sic etiam calumniantes Sadducæos Dominus ipse convincit, qui cum resurrectionem negarent, hinc ille dedit testimonium sanctæ Scripturæ. *Legite quod dixit Dominus in rubo ad Moysen: Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*. Non est Deus mortuorum, sed vivorum (Matth. xxii, 32; et Marc. xii, 26, 27); omnes enim illi vivunt. Proinde et hic non addidit Deus, cum dixisset: *Ego sum, qui sum*, *Hoc mihi nomen est in æternum* (Exod. iii, 15). Hic enim nemo dubitat; quia id, quod est, ideo est, quia æternum est. Sed ubi ait: *Ego sum, Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*, ibi addidit: *Hoc mihi nomen est in æternum*. Tanquam diceret: Quid times de mortalitate generis humani? Quid fortasse trepidas, ne, cum mortuus fueris, ultra non sis? *Hoc mihi nomen est in æternum*. Æternum nomen esse non posset *Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*, nisi in æternum viverent Abraham, Isaac et Jacob. Conversi ad Dominum, etc. (b).

SERMO III.

De Sacramento altaris ad infantes (c).

SYNOPSIS.

I. Sacrificium novæ Legis Commendatio. II. Sacrificium istud Christus est. III. Vere et realiter in Eucharistia

(a) Vocula tu redundat.

(b) Formulam hanc Augustinus familiarem, pluribus Sermonibus subjunctam semel indicasse sufficit. Integrum ex hoc Summeus in not. ad VI. sermones Opp. suor. T. I. col. 537.

(c) In Codice f. 4. p. 2. scriptus: incipit alius de sa-

præsens. IV. Eucharistiæ Effectus. V. Conditiones dignæ Sumptionis.

I. REDDENDI sermonis officium, et cura, qua vos parturivimus, ut Christus formaretur in vobis, compellit nos admonere infantiam vestram, qui ex aqua et Spiritu nunc renati cibum et potum istum super hanc dominicam mensam nova luce conspiciatis, et novella pietate percipitis, quid sibi velit tam magnum, divinumque Sacramentum, tam clarum et nobile medicamentum, tam mundum et facile sacrificium, quod nec in una civitate terrena Jerusalem, nec in tabernaculo illo quod per Moysen, nec in templo illo, quod per Salomonem fabricatum est, quæ fuerunt umbræ futurorum, sed a solis ortu usque ad occasum, sicut a Prophetis prædictum est, immolatur, et secundum Novi Testamenti gratiam Deo victima laudis offertur. Non adhuc de gregibus pecorum hostia cruenta conquiritur, non nunc ovis aut hircus divinis altaribus admovetur, sed sacrificium jam nostri temporis Corpus et Sanguis est ipsius Sacerdotis. De illo quippe tanto ante prædictum est in Psalmis : *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* (1 Psal. cix, 4). Quod autem panem et vinum Melchisedech sacerdos Dei excelsi protulerit, quando patrem nostrum Abraham benedixit, in libro Genesis legimus et tenemus (*Gen. xiv, 18*).

II. Christus ergo Dominus noster, qui obtulit patiendi pro nobis, quod nascendo accepit ex nobis, princeps Sacerdotum factus in æternum sacrificandi dedit ordinem, quem videtis, Corporis utique et Sanguinis sui. Nam percussus lancea Corpus ejus aquam et sanguinem emisit, quo peccata nostra dimisit. Hujus gratiæ memores, vestram ipsorum salutem operantes, quoniam Deus est, qui operatur in vobis, cum timore et tremore ad participationem hujus altaris accedite. Hoc agnoscite in pane, quod pendit in cruce; hoc in calice, quod manavit ex latere. Nam et illa vetera sacrificia populi Dei hoc unum venturum multiplici varietate figurabant. Ipse enim Christus et ovis est propter innocentiam simplicis animi, et hircus propter similitudinem carnis peccati. Et quidquid aliud multis et diversis modis in sacrificiis Testamenti Veteris prænuntiandum est, ad hoc unum pertinet, quod novo Testamento revelatum est.

III. Accipite itaque, et edite Corpus Christi, etiam ipsi in Corpore Christi facti jam membra Christi. Accipite, et potate Sanguinem Christi. Ne dissolvamini, manducate vinculum vestrum. Ne vobis viles videamini, bibite pretium vestrum. Sicut hoc in vos convertitur, cum id manducatis et bibitis, sic et vos in Corpus Christi convertimini, cum obedienter et pie vivitis. Ipse namque sua jam propinquantem passionem, cum Pascha faceret cum Discipulis suis, acceptum

panem benedixit, et ait : *Hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur (Luc. xxii, 19)*. Similiter benedictum calicem dedit dicens : *Hic est Sanguis meus Novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum (Matth. xxvi, 28)*. Hoc in Evangelio vel legebatis, vel audiebatis, sed hanc Eucharistiam esse Filium nesciebatis. Nunc vero aspersi (a) corde in conscientia pura, et loti corpore aqua munda *Accedite ad eum, et illuminamini, et vultus vestri non erubescunt (Psal. xxxiii, 6)*. Hoc enim si digne accipitis, quod pertinet ad Testamentum Novum, per quod æternam hæreditatem speratis, tenentes mandatum novum, ut vos invicem diligatis, habetis in vobis vitam. Illam enim carnem sumitis, de qua dicit ipsa Vita : *Panis, quem ego dedero, caro mea est pro sæculi vita, et : Nisi quis manducaverit carnem meam, et biberit sanguinem meum, non habebit in se vitam (Joan. vi, 52-54)*.

IV. Habentes ergo vitam in illo in carne una eritis cum illo. Neque enim hoc Sacramentum Christi corpus ita commendat, ut nos inde sejungat. Hoc namque Apostolus in Scriptura sancta prædictum esse commemorat : *Erunt Duo in carne una. Sacramentum hoc, inquit, magnum est; ego autem dico in Christo et in Ecclesia (Ephes. v, 32)*. Et alio loco de hac ipsa Eucharistia dicit : *Unus panis, unum corpus multi sumus (1 Cor. x, 17)*. Accipere ergo incipitis, quod et esse cœpistis, si non indigne accipiat, ne iudicium vobis manducetis, et bibatis. Sic enim dicit : *Quicumque manducaverit panem aut biberit calicem Domini indigne, reus erit Corporis et Sanguinis Domini. Probet autem se ipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit (1 Cor. xi, 27-29)*.

V. Digne autem accipitis, si a male doctrinæ fermento caveatis, ut sitis *Azymi sinceritatis, et veritatis (Id. v, 8)*. Aut si fermentum illud charitatis teneatis, *Quod abscondit mulier in farinæ mensuris tribus, donec fermentaretur totum (Matth. xiii, 33)*. Hæc enim mulier est sapientia Dei, facta per Virginem in carne mortali, quæ in toto orbe terrarum, quem de tribus Noë filiis post diluvium reparavit, tanquam in mensuris tribus suum disseminat Evangelium, *Donec fermentaretur totum*. Hoc est illud *Totum*, quod græce dicitur *Holon* (b), ubi custodientes vinculum pacis eritis secundum totum, quod *Catholon* vocatur, et unde Catholica nominatur (c).

SERMO IV.

De Paschate (d).

SYNOPSIS.

Christus agnus et Leo.

Sicut veritas per Apostolos sonuit, et in omnem terram exivit sonus eorum, atque in fines orbis terræ verba

cramentis in eodem die. Sermonem hunc illum puto, de quo Augustinus Edit. Maur. T. V. *Serm. CCXXXIII. sermonem ad altare Dei debemus hodie infantibus (novellis Christianis) de sacramento Altaris.* Et fortassis ille est, quem Possidius in *Indiculo Opp. Augustini* T. X. cap. 10. notavit : *De Eucharistia.* Pulchra est ad S. Communionem Præparatio, locanda in Edit. post *Serm. CCXXXIII.*

(a) Lego *abstersi*.

(b) ὅλον καθολόν.

(c) Videtur excidisse : *Ecclesia*.

(d) In Codice fol. 5. in scriptus : *Incipit alius de eodem die Sermo sancti Augustini* cp. Fortassis extemporalis, et e

corum (Psal. xviii, 5); *Pascha nostrum immolatus est Christus* (Rom. x, 18). De quo ante Propheta prædixerat : *Sicut ovis ad immolandum ductus est, et ut agnus coram, qui se tonderet, fuit sine voce, sic non aperuit os suum* (Isai. Liii, 7). Quis est iste? Nempe ille, de quo sequitur, et dicit : *In humilitate iudicium ejus sublatum est. Generationem ipsius quis enarrabit* (Isai. Ibid. 7). Video exemplum tantæ humilitatis in Rege tantæ potestatis. Nam iste sicut agnus coram tondente non aperiens os suum ipse est *Leo de tribu Juda* (Apoc. v, 5). Quis est iste agnus et leo? Mortem pertulit, ut agnus; consumpsit, ut leo. Quis est iste agnus et leo? Mitis et fortis, amabilis et terribilis, innocens et potens, tacens iudicatus, fremens iudicaturus. Quis est iste agnus et leo? In passione agnus in resurrectione leo, an potius et in passione agnus, et leo, et in resurrectione agnus et leo? Agnum in passione videamus. Modo jam dictus est. *Sicut agnus coram tondente se fuit sine voce, sic non aperuit os suum.* Leonem in passione videamus. Jacob dixit : *Ascendisti recumbens, dormisti sicut leo* (Gen. xlix, 9). Agnum in resurrectione videamus Apocalypsis, cum de gloria sempiterna virginum loqueretur : *Sequuntur, inquit, Agnum, quocumque ierit* (Apoc. xiv, 4). Leonem in resurrectione videamus. Eadem Apocalypsis dicit, quod supra jam posui. *Vicit leo de tribu Juda aperire librum* (Ibid. 5). Quare agnus in passione? Quia mortem sine iniquitate suscepit. Quare leo in passione? Quia mortem occisus occidit. Quare agnus in resurrectione? Quia sempiterna est illi innocentia. Quare leo in resurrectione? Quia sempiterna est illi potentia. Quis est iste agnus et leo? Quomodo queris, quisnam sit? Si autem, quid erat? *In principio erat Verbum.* Si, ubi erat? *Et verbum erat apud Deum.* Si, quale Verbum erat? *Et Deus erat Verbum.* Si, quantæ patientiæ sit? *Omnia per ipsum facta sunt.* Si, et ipse quid factus est? *Et Verbum caro factum est* (Joan. i, 1, 2 et 14). Si, quemadmodum vel de patre sine matre, vel de matre sine patre natus sit? *Generationem ejus quis enarrabit?* Ab altero genitus, gignenti, coæternus. Verbum permanens caro factum est. Omnium temporum creator, opportuno tempore creatus. Præda mortis, prædator mortis. Deformis positione præ filiis hominum, infirmitatem sciens ferre, excelsus facere humilia, humilis excelsus. Deus homo, et homo Deus. Et primogenitus, et creator primogenitorum. Unicus, et frater cunctorum. De substantia patris natus, et particeps factus adoptatorum. Et Dominus omnium, et servus plurimorum. Hic est agnus, *Qui tollit peccata mundi* (Ibid. 29), hic est leo, qui vincit regna mundi. Quærebam, quis est iste. Quæramus, qui sunt, pro quibus mortuus est iste. Forte pro justis et sanctis? Non hoc dicit Apostolus, sed potius, quia *Christus pro impiis mortuus est* (Rom. v, 6). Non utique, ut impii permanerent, sed ut morte justi impii justificaretur, et effuso sanguine sine peccato peccati chirographum deleteretur.

repentini, quales S. Doctorem subinde habuisse narrat Possidius *vite* cap. 7. sed dignus ejus ingemio. Editioni inferendus post *Sermone* CCXXX.

SERMO V

Iterum de Paschate (a).

SYNOPSIS.

I. Mors Christi Spes nostra. **II.** Mors Christi voluntaria. **III.** Quomodo Christus tristis in morte. **IV.** Necessitas Incarnationis, ut redimeremur. **V.** Redemptoris ad Redemptos Verba. **VI.** Quomodo intelligatur Christus pro nobis mortuus. **VII.** Errores Apollinaris et Arii refutantur. **VIII.** Adhortatio.

I. AUDIVIMUS Evangelium. Lecta est Resurrectio Domini nostri Jesu Christi. Resurrexit Christus, ergo mortuus est Christus. Resurrectio testis est mortis; mors autem Christi peremptio timoris. Non timeamus mori. Mortuus est Christus pro nobis. Cum spe vitæ æternæ moriamur. Resurrexit Christus, ut resurgamus. Habemus in morte et resurrectione ejus opus indictum, præmium promissum. Opus indictum passio, præmium promissum resurrectio. Opus hoc Martyres impleverunt; non impleamus pietate, si non possumus passione. Non enim omnibus contingit pati pro Christo, et mori pro Christo. Tamen ipsum mori omnibus contingit. Felices, quibus pro Christo factum est, quod necesse erat, ut fieret! Necessitas enim erat mori, sed non erat necessitas pro Christo mori. Omnibus ventura est mors, sed non omnibus pro Christo mors. Quibus contigit pro Christo mori, quodam modo illud, quod eis erogatum fuerat, reddiderunt. Erogaverat eis Dominus, ut moreretur pro illis; reddiderunt illi moriendo pro illo. Sed unde redderet miser egenus, si non dedisset felix Dominus? Itaque quod erogaverat Martyribus Christus, dedit eis, unde redderent Christo. Vox enim Martyrum est : *Nisi quia Dominus erat in nobis, fortasse vivos absorbuissent nos* (Psal. cxliii, 1, 2). Persecutores, inquit, *Fortasse vivos absorbuissent nos.* Quid est, *Vivos*? Scientes, quia male faceremus, si Christum negaremus, tamen tam magnum malum *Vivi*, id est, scientes faceremus, et sic *Absorbuissent nos vivos*, non mortuos. Quid est, *Vivos*? Scientes, non nescientes. Et qua virtute non fecerunt, quod a persecutoribus facere cogebantur? Ipsi interrogentur, ipsi dicant. Ecce respondent : *Nisi quia dominus erat in nobis.* Ergo ipse dedit, quod ei redderetur. Gratias illi. Dives est. Et quod de illo scriptum est : *Pauper factus est, ut nos divites faceret* (2 Cor. viii, 9). paupertate ejus ditati, vulneribus ejus sancti, humilitate ejus exaltati, morte ejus vivificati (b).

II. Dicebat Martyr : *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi* (Psal. cxv, 12)? Audite, quod sequitur. Attendit enim et quæsit, quid retribueret Domino. Et quid ait? *Calicem salutaris accipiam* (Ibid. 15). Hoc retribuam Domino : *Calicem salutaris, calicem martyrii, calicem passionis, calicem*

(a) In Codice fol. 5. p. 2. inscriptus : *Item alius Sermo sancti augu tui ep. in eodem die.* Præstans et ad motum comparatus, de Passione et morte Servatoris, collocandus in editione post *sermonem* CCXXX.

(b) Supple sumus.

Christi. Hoc est : *Calicem salutaris*, quia salutare nostrum Christus. Ergo, inquit, accipiam calicem ejus, et retribuam illi. De ipso calice dixit et ipse Patri ante passionem : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste* (Matth. xxvi, 59). Pati venerat, mori venerat, in potestate habebat mortem, aut, si mentior, ipsum audite. *Potestatem*, inquit, *habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam*. Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a me, et iterum sumo eam (Joan. x, 18). Audistis potestatem? Nemo tollit, Sine causa gloriantur Judæi. Peccatum inde habent, non potentiam. Christus, quia voluit, mortuus est. Ipse dicit in Psalmo : *Ego dormivi, et somnum cæpi* (Psal. iii, 6). Clamaverunt : *Crucifige, crucifige* (Luc. xxiii, 21; et Joan. xix, 6), tenuerunt, suspenderunt. Sic illi juvant, quia aliquid potuerunt. *Ego dormivi*. Et quid postea? *Et somnum cæpi*. Vere somnus erat triduans. Quid ergo postea? *Et resurrexi, quoniam Dominus suscepit me*. Secundum formam servi loquitur : *Dominus suscepit me* (Psal. iii, 6). Sicut et alio loco : *Numquid qui dormit, non adjiciet, ut resurgat* (Id. xi, 9)? Gloriantur Judæi, quasi vice-rint me. *Numquid qui dormit, non adjiciet, ut resurgat*? Illi, ut occiderent, suspenderunt, sed *Ego dormivi*, quia quando volui, animam posui, et quando volui, surrexi.

III. Ergo ipse est calix, quem volebat transire, ad quem bibendum venerat. Quid est ergo, Domine, quod dixisti : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste*. Dixisti discipulis passurus et moriturus : *Tristis est anima mea usque ad mortem* (Matth. xxvi, 58). Quæro ergo in his verbis verba illa tua : *Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam*. Unde audio : *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Nemo tollit eam. Quare tristis est? Potestatem habes ponendi animam tuam. Quare dicis : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste*. Respondet interroganti et dicit tibi : Homo, in carne mea te suscepi. Numquid ergo, si in carne mea te suscepi, in voce mea non te suscepi? Quando dico : *Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam*, sicut factor, me loquor. Quando dico : *Tristis est anima mea usque ad mortem*, sicut factura, te loquor. Gaude de me in me, agnosce te in me. Quando dico : *Potestatem habeo ponendi animam meam*, adjutorium tuum sum. Quando dico : *Tristis est anima mea usque ad mortem*, speculum tuum sum.

IV. Non legistis, quia mortuus est? Numquid negamus? Si negaverimus mortem, negamus et resurrectionem. Inde mortuus est, unde homo esse dignatus est. Inde resurrexit, unde homo esse dignatus est, quia et nos homines et morituri sumus, et resurrecturi sumus. Numquid Verbum in illo mortuum est? Numquid pati aliquid potuit, quod *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Joan. 1, 2)? Quid potest pati tale Verbum? Et oportebat tamen, ut moreretur pro nobis Verbum, et mori non poterat, et, ut moreretur,

oportebat. *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum*. Ubi sanguis? Ubi mors? Numquid mors in Verbo? Numquid sanguis in Verbo? Si nec mors in Verbo, nec sanguis in Verbo, ubi pretium nostrum? Annon pretium nostrum sanguis est ejus? Unde ergo daret hoc pretium, si maneret solum Verbum? nisi carnem assumeret Verbum; carnem autem de anima humana viventem, ut, quoniam Verbum occidi non poterat, occideretur sola caro, quæ de sua anima vivebat? Neque enim vel anima occidi poterat, quæ anima Divinitati adhærendo unus spiritus erat, ipso Domino duntaxat eam (a) se induente, non ipsa in illo credente, sicut de nobis scriptum est : *Qui adjungit se Domino, unus spiritus est* (1. Cor. vi, 17). Nos enim, cum infideles essemus, indigni eramus, et a Deo alieni; credendo autem adhæsimus Deo. Illa autem anima adhæsiōe Dei digna creata est, cum in personæ divinæ unitatem nova, rudisque assumpta est. Qua unitate hac singularitate duorum spirituum inæqualium discedente caro mortua est, quæ de ipsa duorum spirituum unitate novo modo, novoque genere vivens, id est, geminam et admirabilem vitam habens, parvo tantummodo tempore derelicta est. Deus enim spiritus, et imago ejus, humanus spiritus immortales sunt.

V. Sic ergo nos alloquitur quodam modo Dominus noster, Salvator noster dicens : O Homines! feci hominem rectum, et fecit se ipse perversum. A me recessistis, in vobis peristis. Ego autem quæsiturus sum, quod perierat. A me recessistis, inquit, vitam perdidistis. *Et vita erat lux hominum* (Joan. I, 4). Ecce quod reliquistis, quando in Adam omnes peristis *Vita erat lux hominum*. Quæ vita? *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Ibid. 1). Vita erat, vos in morte vestra jacebatis. Verbum, unde morerer, non habebam; Homo, unde viveres, non habebas. (Quia dignatur Dominus Christus, suscepi verba ejus. Si ipse mea, quanto magis ego ejus). Quodam modo in silentio, rebus ipsis loquens Dominus noster Christus dicit : Unde morerer, non habebam : Homo, unde viveres, non habebas. Assumpsi de te, unde morerer pro te. Assume de me, unde vivas mecum. Commercium celebremus. Do tibi, da mihi. Accipio a te mortem, accipe a me vitam. Expergiscere, vide quid dem, quid accipiam. Excelsus in cælo accepi a te super terram humilitatem. Dominus tuus accepi a te formam servi. Sanitas tua accepi a te vulnera. Vita tua accepi a te mortem. Verbum caro factum sum, ut mori possem. Carnem apud patrem non habebam, de massa tua sumpsi, unde tibi erogarem. (Virgo Maria de massa nostra erat; ibi assumpsit Christus carnem a nobis, id est, a genere humano). Accepi a te carnem, unde morerer pro te, accipe a me Spiritum vivificantem, unde vivas mecum. Postremo mortuus sum de tuo, vive de meo.

(a) Lege ea.

VI. Ergo, fratres, quando auditis : Natus est de Spiritu ex Virgine Maria, passus est, vapulavit, alapas accepit, quando auditis : Passus est hæc Christus, nolite putare Verbum illud in principio apud Deum in sua natura, atque in sua substantia aliquid tale potuisse. Sed numquid possumus dicere, quia Verbum Dei, Deus unigenitus non est passus pro nobis ? Passus est, sed secundum animam et carnem suam passibilem. Accepit enim formam servi, ut tanquam homo pateretur. Habebat enim et animam et carnem, quia totum hominem liberare venerat, non amittendo vitam, sed donando vitam. Ut autem similitudinem demus, unde celerius, quod dicimus, advertatis ; sicut verbi gratia quando Stephanus martyr, et Phocas (a), vel aliquis alius passus est, et occisus, et sepultus, caro eorum sola occisa et sepulta est ; animæ autem eorum neque occidi, neque sepeliri potuere, et tamen rectissime dicimus : Mortuus est Stephanus, vel Phocas, vel quicumque alius pro nomine Christi, ita, quando passus, et occisus, et sepultus est Dei Unigenitus, caro utique ejus sola occisa et sepulta est ; anima autem, et multo magis Divinitas ejus occidi non potuit, et ideo securi dicimus, mortuum pro nobis esse et sepultum unicum Dei Filium, id est, Deum Dei unigenitum. Unde utique veraciter, non mendaciter dixit ipse Christus Dominus, qui est sine mendacio veritas : Sic enim dilexit Deus mundum, ut Unigenitum suum daret, ut omnis, qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam (Joan. iii, 16). Et Apostolus similiter de Deo Patre dicit : Qui Filio proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum (Rom. viii, 32). Vultis autem noscere, quid est Christus ? Nolite attendere carnem solam, quæ jacuit in sepulcro, nolite attendere animam solam, de qua dixit : Tristis est anima mea usque ad mortem, nolite attendere Verbum solum, quia, Deus erat Verbum, sed attendite, quia Christus totus Verbum, et anima, et caro est.

VII. Nihil autem animæ Christi subtrahatis. Hæretici enim Apollinaristæ dixerunt, quia mentem non habuit, id est, intelligentiam non habuit anima illa, sed Verbum illi pro mente, et pro intelligentia erat. Hoc ait Apollinaris. Ariani autem dicunt : Nec qualemcumque animam habuit. Vos ergo fideliter tenete, quia prorsus Verbum, et anima, et caro est totus Christus. Et quando auditis : Tristis est anima mea, animam humanam intelligite, non belluinam. Anima enim sine intellectu animæ pecoris est, non anima humana. Si non venit liberare mentem, non habuit mentem. Ergo unus Christus, Verbum, et anima, et caro. Quid homo ? Anima et caro. Quid Christus ? Verbum et homo, ac per hoc, Verbum, et anima, et

caro, Christus unus. Hominem quando cædis pugnīs, quid ejus percutis ? Animam, an carnem ? Confiteris, quia carnem. Et tamen clamat anima : quid me percutis, quid me cædis ? Numquid, si dicas animæ : Quis te tetigit ? Ego carnem ferio, non te ; nonne, quicumque te audierint hæc dicentem, irridebunt, et insipientem vel insanum te judicabunt ? Sic ergo, qui carnem Verbi Dei flagellaverunt, vel alapis cæciderunt, non possunt dicere : nos carnem flagellavimus, vel exalapavimus (a), non Verbum, vel animam Christi. Totum enim Christum, id est, Verbum, et animam, et carnem flagellaverunt, vel alapis cæciderunt. Et cum utique neque animam, neque ipsam Divinitatem ejus, quæ vera vita est, in cruce occidere potuerunt, totum tamen Christum in corde suo, et in mala voluntate sua inficere delectati sunt. Quicumque enim persequitur aliquem, ut eum occidat, sic eum vult extinguere totum, sicut extinguunt totum lumen lucernæ in terram collisæ, ut penitus non luceat, cum eam sibi quisque malefactor viderit impedire (b). Quod in homine fieri nullo modo potest, id est, ut totus extinguatur, qui unam utique substantiam habet mortalem, alteram immortalem. Nulla enim in illo mortalis est, nisi caro. Unigenitus autem Dei Christus multo magis totus extinguere non potuit, cum eum se Judei extinguere putaverunt, qui in tribus substantiis suis, id est, una, æterna, atque divina, et in duabus temporalibus, id est, humanis unam solam habuit mortalem, id est, carnem suam. Animam autem et maxime Divinitatem suam sine dubio immortalem habuit. Et ideo sua parvi temporis morte nos de nostra morte æterna redimere solus potuit, qui non tantummodo caro, et anima humana fuit, sed Deus et anima, et caro, unus Dei Unigenitus fuit. Qui enim Descendit usque in inferiores partes terræ, ipse est, et qui ascendit super omnes cælos (Ephes. iv, 10), quod homo solus facere non posset.

VIII. Securi ergo exultemus, et lætemur, charissimi fratres, quia ille nos sua morte redemit, qui etiam occisus de hostibus triumphavit. Occisus enim mortem occidit, et in æternum nos de manu ejus liberavit, Ascendensque in altum captivam duxit captivitatem (Ibid.), atque hominibus misso Spiritu sancto dona sua dedit, qui etiam jacens in sepulcro credentem latronem in paradisum introducere potuit.

SERMO VI.

Item de Sacramento altaris ad infantes (c).

SYNOPSIS.

I. Corpus domineum et in altari est, et nos illud sumus. II. Eucharistia symbolum unitatis III. Liturgiæ eucharisticæ expositio.

I. Hoc, quod videtis, charissimi, in mensa Domini,

(a) Ita apud Martene *meed.* 7. III, col. 1610. in pass. Cypriani et Justini : *Paradapari passit.*

(b) Lego : cum ea se quisque malefactor viderit impediri.

(c) In Codice fol. 7. inscriptus : *De sacramentis altaris. sermo sancti augustini ep. in eodem die.* Brevis institutio ad sacram Synaxii primum accedentium, qualis supra

(a) Difficile dictu sit, quem e tribus Phocis, Antiocheno videbent et duobus Sinopensibus, hic nunc Augustinus. Egere de us, ut solent, accurate Hagiographi Belgæ ad diem 14. Julii. Neminem tamen eorum in Africa notum, aut cultum e Monumentis ibi altatis liquet. Interim Phocæ re, *ἡρώδης ἀποστόλων* notitia ab Nautis Africæ littora frequentantibus proficisci potuit, atque hunc Obtozem Sinopensensem fuisse, ex Eusebio Astern Amasæ Epica Fr. Combeliso Paris. 1618. e. abis edito discimus.

panis est, et vinum; sed iste panis, et hoc vinum accedente verbo fit corpus, et sanguis Verbi. Ille enim Dominus, qui *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Joan. 1, 1), propter misericordiam suam, qua non contempsit, quod creavit ad imaginem suam, *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis* (Ibid. 14), sicut scitis, quia et ipsum Verbum assumpsit hominem, id est, animam et carnem hominis, et homo factus est, manens Deus. Propter hoc, (a) quia et passus est pro nobis, commendavit nobis in isto Sacramento corpus, et sanguinem suum, quod etiam fecit et nos ipsos. Nam et nos corpus ipsius facti sumus, et per misericordiam ipsius, quod accipimus, nos sumus (b). Recordamini, quod fuit aliquando creatura ista in agro, quomodo eam terra peperit, pluvia nutrit, ad spicam perduxit, deinde labor humanus ad aream comportavit, trituravit, ventilavit, recondidit, protulit, moluit, conspersit, coxit, et vix aliquando ad panem perduxit. Recordamini et vos (c). Non fuistis, et creati estis, ad aream dominicam comportati estis, laboribus boum, id est, annuntiantium Evangelium, triturati estis. Quando Catechumeni differebamini, in horreo servabamini. Nomina vestra dedistis, cœpistis moli jejuniis (d), exorcismis. Postea ad aquam venistis, et conspersi estis, et unum facti estis. Accedente fervore Spiritus sancti coeti estis, et panis dominicus facti estis.

II. Ecce, quod accepistis. Quomodo ergo unum videtis esse, quod factum est, sic unum estote et vos (e), diligendo vos, tenendo unam fidem, unam spem, individuam charitatem. Hæretici quando hoc accipiunt, testimonium contra se accipiunt, quia illi querunt divisionem, cum panis iste indicet unitatem. Sic et vinum in multis acinis (f) fuit, et modo in unum est. Unum est in suavitate calicis, sed (g) post pressuram torcularis. Et vos post illa jejunia, post labores, post humilitatem, et contritionem jam in nomine Christi tanquam ad calicem Domini venistis, et ibi vos estis ad mensam (h), ibi vos estis in calice. Nobiscum hoc (i) estis; simul enim hoc sumus (j), simul bibimus, quia simul vivimus (k). Audituri estis, quod etiam hesterno die audistis, sed hodie vobis exponitur, quod audistis, et quod respondistis, aut forte, cum responderetur, tacuistis, sed, quid respondendum esset, hodie didicistis.

III. Post salutationem, quam nostis, id est: *Domi-*

nus vobiscum, audistis: *Sursum cor*. Tota vita Christianorum verorum sursum cor, non Christianorum nomine solo, sed Christianorum re ipsa, et veritate tota vita sursum cor. Quid est *Sursum cor*? Spes in Deo, non in te. Tu enim deorsum, Deus sursum est. Si spem habes in te, cor deorsum est, non est sursum. Ideo, cum audieritis (a) a Sacerdote: *Sursum cor!* respondetis: *Habemus ad Dominum*. Laborate, ut verum respondeatis. Quia apud acta (b) Dei respondetis, sic sit, quomodo dicitis. Non lingua sonet, et conscientia neget, et, quia hoc ipsum, ut sursum habeatis cor, Deus vobis donat, non vires vestrae, ideo sequitur, cum dixeritis, habere vos sursum cor ad Dominum, sequitur Sacerdos et dicit: *Domino Deo nostro gratias agamus*. Unde gratias agamus? Quia sursum cor habemus, et nisi ille illud levasset, in terra jaceremus. Et inde jam (c), quæ aguntur in precibus sanctis, quas audituri estis, ut accedente verbo fiat corpus et sanguis Christi. Nam tolle verbum, panis est, et vinum. Adde verbum, et jam aliud est. Et ipsum aliud quid est? Corpus Christi et sanguis Christi. Tolle ergo verbum, panis est, et vinum. Adde verbum, et fiet Sacramentum. Ad hoc dicitis: *Amen*. Amen dicere subscribere est. Amen latine interpretatur Verum. Deinde dicitur dominica Oratio, quam jam accepistis, et reddidistis (d). Quare ante dicitur, quam accipiatur Corpus et Sanguis Christi? Quia, sicut est humana fragilitas, si forte aliquid, quod non decebat, cogitatio nostra concepit; si aliquid lingua, quod non oportebat, effudit; si aliquid oculus, quod non decebat, aspexit; si aliquid auris blandius, quod non oportebat, audivit; si forte aliqua talia contracta sunt de hujus mundi tentatione, et vitæ humanæ fragilitate, tergitur dominica Oratione, ubi dicitur: *Dimitte nobis debita nostra* (Math. vi, 12); ut securi accedamus, ne, quod accipimus, in iudicium nobis manducemus, et bibamus. Post hoc dicitur: *Pax vobiscum*. Magnum sacramentum osculum pacis. Sic osculare, ut diligas. Ne sis Judas. Judas traditor Christum ore osculabatur, corde insidiabatur. Sed forte inimicum animum habet contra te aliquis, et non potes eum convincere, cohergere tolerare. Noli ei malum pro malo in corde tuo reddere. Ille odit, tu ama, et securus oscularis. Audistis pauca, sed magna. Non vilescent paucitate, sed chara sint pondere. Simul etiam onerandi non estis, ut ea, quæ dicta sunt, teneatis.

SERMO VII.

De Paschate.

SYNOPSIS.

I. Quis agat Pascha, et quomodo agendum. II. alleluia

(a) Aut hic legendum censeo: *auditis, aut mox: respondetis* pro *respondetis*.

(b) Alias in *Actione*. Συμμετέχοντες Canonis, Secretorum Sacrificii Missæ, ut mox infra: *quæ aguntur*.

(c) Supple: *succedunt, sequuntur*, vel quid simile.

(d) Id est: Sacerdoti memoriter recitastis. Itaque non Symbolum solum *reddebant*. Vide Nostri *Sermonem LVIII*. T. I. col. 557.

(e) In Codice fol. 10. p. 2. in scriptis: *Item Sermo sancti*

Sermo noster III. et in Editis CCXXVII et CCLXXII. Fragmentum jus e *Edæ* et *Flori* Collectione *Sermonis CCXXIX*. loco edidere Mauriani. Hic integrum damus.

(a) Hic incipit *Fragmentum* editum, de quo supra.

(b) Sequens *negotii* usque ad verba: *Recordamini et vos*, etc. deest in *Fragmento* edito.

(c) *To vos* in accusandi casu. Itaque male interpunctum in *Fragn.* edito.

(d) *Fragmentum* editum interponit: *et*

(e) *Fragn.* edit. *estote vos*.

(f) Id. *racemis*.

(g) Id. omittunt: *sed*.

(h) Id. in *mensa*, *et*.

(i) Id. *vos* pro *hoc*.

(j) Id. rectius: *sumamus*.

(k) Finit hic *Fragmentum* editum T. I. col. 976.

divitum, pauperum, afflictorum. III. Deus agit, ut Pater; Diabolus, ut Mango.

I. DIES Paschæ nos celebrare omnibus notum est, quibus diebus Alleluia cantamus. Quapropter, fratres, sollicite attendendum est, ut, quod visibiliter celebramus, in animo teneamus. Pascha enim nos celebrare dicimus. *Pascha* hebræus sermo est, quod interpretatur Transitus; græce autem *Paschin* pati (a), latine *Pascha* pascere, ut dici solet: *Pascam amicos*. Pascha qui celebrant, nisi qui a morte peccatorum suorum transeunt ad vitam iustorum? Sicut Apostolus dicit: *Transivimus de morte ad vitam, quia diligimus fratres* (1 Joan. III, 14). Pascha quis agit, nisi qui credit Christo passo in terra, ut cum illo regnet in cælo? Pascha quis agit, nisi qui pascit in pauperibus Christum? Ipse enim de pauperibus ait: *Quicumque uni ex minimis meis aliquid boni fecerit, mihi fecit* (Matth. xxv, 40). Christus sedet in cælo, et indiget in terra. Patrem interpellat pro nobis, et hic panem petit a nobis. Ergo, Domini fratres, si volumus agere Pascha salubriter, transeamus, patiamur, pascamus. Transeamus a peccatis ad iustitiam, patiamur pro Christo, pascamus in pauperibus Christum. Convivia honeste celebremus, ut cum Abraham in regno Dei cælesti convivio perfuamur. Cantemus ergo Deo alleluia, quod latine sonat: *Laudemus* (b) *eum, qui est*. Laudemus eum et in prosperis, et in adversis. In prosperitatibus divitiarum non extollamur, et in flagello damnorum non infirmemur. Dicamus alleluia cum Job, qui dixit: *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, sic et factum est. Sit nomen Domini benedictum* (Job 1, 21). Benedicamus ergo Dominum in omni tempore. Semper alleluia cantamus, si ad sonum linguæ nostræ moventur ad operationem iustitiæ membra nostra, si hoc, quod sonat in ore cantantis, lucet in moribus viventis.

II. Audite, quomodo cantare jussi sunt alleluia divites et pauperes. *Præcipe*, ait Apostolus, *divitibus hujus sæculi, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui dat nobis omnia abundanter ad fruendum. Divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi in futurum, ut apprehendant veram vitam* (1 Tim. vi, 17, 18). Quod pauperes content, Tebias docet: *Fili, ne timeas, quoniam pauperem vitam gerimus. Exuberabunt tibi multa bona, si timeris Dominum Deum tuum, et quæ placent in conspectu ejus, feceris* (Tob. iv, 3). Dilectissima membra Corporis Christi, expectemus Caput nostrum venturum de cælo, cui coherentes immobiles permanebimus, ut, cujus passionem celebramus in terra, cum ipso regnemus in cælo. Disciplinam ejus sustineamus, ut corrigamur, quia, sicut filios, ita nos aggreditur Deus. *Quis est enim, ait*

Apostolus, cui non det disciplinam pater ejus (Hebr. xii, 7). Si separatis vos a disciplina Dei, ergo nothi, et non filii estis. Toleremus flagellum patris, ne incurramus severitatem judicis.

III. Deus et diabolus pater et mango (a) Deus ut, pater, flagellat, et corrigit, et assumit; mango blanditur, seducit, et vendit. Pater fert flagellum, et mango fert saccellum (b). Si concurreris sub alas flagellantis, liberaberis ab iniquitate vendentis. Vide, a quo, ubi reponaris, in regno cælorum, an in saccello gehennarum. Si regnum Dei concupiscis, in solutione libertatis lætaberis; si vero saccellum, colligationem servitutis accipies, et ligatus manibus pedibusque dicetur de te: *Tollite et mittite illum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium* (Matth. xxii, 13). Clamatur ad nos fortiter. *Qui habet aures audiendi, audiat, quid Spiritus dicat ecclesiis* (Apoc. iii, 22).

SERMO VIII.

In octava Paschæ ad infantes (c).

SYNOPSIS.

- I. Vis, et effectus Baptismi, et Spes in eo reposita.
- II. Baptismus extra unitatem Ecclesiæ non prodest.
- III. Contra Schismaticos Baptismo gloriantes.
- IV. Cohortatio ad recens baptizatos.

I. SERMO mihi est ad vos, modo nati Infantes, parvuli in Christo, nova proles Ecclesiæ, gratia Patris, fœcunditas Matris, germen pium, examen novellum, flos nostri honoris, et fructus laboris, gaudium et corona mea, omnes, qui statis in Domino, Apostolicis verbis vos alloquor. *Ecce nox præcessit; dies autem appropinquavit. Abjicite opera tenebrarum, et induite vos arma lucis. Sicut in die, honeste ambulate. Non in comessationibus et ebrietatibus, non in cubilibus et impudiciis, non in contentione et emulatione, sed induite Dominum Jesum Christum, et carnis providentiam ne feceritis in concupiscentiis* (Rom. xiii, 12-14), ut et vitam induatis, quam Sacramento induistis, (d). *Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, et Græcus; non est servus, neque liber; non est masculus, aut fœmina; omnes enim vos unum estis in Christo Jesu* (Galat. iii, 27, 28). Hoc habet ipsa vis Sacramenti. Sacramentum enim est vitæ novæ, quæ in hoc tempore incipit a remissione præteritorum omnium peccatorum, perficietur autem in resurrectione mortuorum. *Consepulti enim estis Christo per baptismum in morte, ut, quomodo surrexit Christus a mortuis, sic et vos in novitate vitæ ambuletis* (Rom. vi, 4). Ambulatis autem nunc per

(a) Similia infra *Serm. XXI. n. 4.*

(b) Pro sacculo. Etiam Petronio, Celso, etc. Nullibi tamen in impressis Augustini. Recurret infra *serm. vii. n. 12.*

(c) In Codice fol. 14. inscriptus: *Sermo sancti Augustini episcopi Sabbato Paschæ. Dignus Auctore de Sacramento Baptismi egregie pertractat. Quædam N. I. Incisa leguntur 1. I. append. *Serm. CLXXII. col. 296. male conscriptum. Noster inserendus est post sermonem CCLV. qui fortassis his verbis eum inquit: Regeneratis in baptismo, qui hodie nascendi sunt populo, brevis, sed gravis sermo reddendus est.**

(d) Ego vitam induatis, quem sacramento induistis, nempe Christum.

Augustini ep. De Festivitate paschali. Sed mihi Augustinum non sapit, saltem integer. Expendant, qui S. Doctorem familiares sunt. Ego enim ei subtrahere mallet, quam supponere. In Editione locum haberet post *Serm. CCLVI.*

(a) פסח, *Pascha*. Frivola hæc intrusa videtur.

(b) Imo: *Laudate* הללו.

fidem, quandiu in hoc mortali corpore peregrinamini a Domino, sed via vobis certa ipse, ad quem tenditis, factus est Christus Jesus secundum hominem, quod pro nobis fieri dignatus est. Servavit enim multam dulcedinem timentibus se, aperturus et perfecturus eam sperantibus in se, cum id, quod nunc in spe accepimus etiam in re acceperimus. *Filii enim Dei sumus, et nondum apparuit, quod erimus. Scimus, quia, cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est (1 Joan. iii, 2).* Hoc etiam in Evangelio ipse promisit. *Qui diligit me, inquit, mandata mea custodit. Et qui diligit me, diligetur a Patre meo, et ego diligam illum, et ostendam me ipsum illi (Joan. xiv. 21).* Utique videbant eum, quibus loquebatur, sed in forma servi, qua major est Pater, non in forma Dei, qua equalis est Patri. Hanc ostendebat timentibus, illam servabat sperantibus. In hac peregrinantibus apparebat, ad illam cohabitaturus vocabat. Hanc eis ambulantiibus substernebat, illam pervenientibus promittebat.

II. *Has ergo promissiones habentes, charissimi, mundaemus nos ab omni conquinacione carnis, et spiritus perficientes sanctificationem in timore Dei (2 Cor. vii, 1).* Obscuro vos, ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis, cum omni humilitate animi, et mansuetudine, sufferentes invicem in dilectione, studentes observare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. iv, 1 5). Qualis enim res est, unde tale pignus accepimus. Sed sunt quidam, qui Christum solo Sacramento induerunt, quo in fide vel moribus nudi sunt. Nam et multi haeretici ipsum habent Sacramentum baptismatis, sed non ipsum fructum salutis, nec vinculum pacis: *Habentes, sicut ait Apostolus, formam pietatis, virtutem autem ejus negantes (2 Tim. iii, 5),* vel signati a desertoribus, vel ipsi etiam desertores signum boni regis in damnabili carne portantes, qui nobis dicunt: Si fideles non sumus, baptismum nobis quare non datis? Si autem jam fideles sumus, quid nos queritis? Quasi non legant, Simonem magum et accepisse baptismum, et tamen a Petro audisse: *Non est tibi pars neque sors in hac fide (Act. viii, 21).* Ecce quia fieri potest, ut aliquis habeat baptismum Christi, et non habeat fidem, vel dilectionem Christi; habeat sanctitatis Sacramentum, nec computetur in sorte sanctorum. Neque interest, quantum ad ipsum solum pertinet Sacramentum, si ibi quisque accipiat baptismum Christi, ubi non est unitas Christi. Nam et baptizatus in Ecclesia, si fuerit desertor Ecclesiae, sanctitate vitae carebit, Sacramenti signaculo non carebit. Nam utique exeuntem non potuisse amittere demonstratur, quod redeunti non redditur. Sicut desertor militiae caret legitima societate, non caret regio caractere. Qui, si et alterum eodem signo ipse signaverit, non faciet consortium vitae, sed comitem poenae. Si autem ad legitimam ordinatamque militiam et ille redeat, et ille veniat, placata regia severitate et illi ignoscitur, quod recessit, et ipse suscipitur, qui accessit. In ambobus

bobus pax datur, in nullo, quod signatum est, iteratur.

III. Jam ergo nobis non dicant: Quid nobis dabitis, si jam baptismum habemus? Sic enim nesciunt, quid loquantur, ut nec saltem legere velint, quod sancta Scriptura testatur, in ipsa intus Ecclesia, hoc est, in communione membrorum Christi, multos in Samaria baptizatos non accepisse Spiritum sanctum, sed in solo baptismo fuisse, donec ad eos de Jerusalem venirent Apostoli (Act. viii); contra autem Cornelium, et eos, qui cum illo erant, meruisse accipere Spiritum sanctum, antequam acciperent baptismi Sacramentum (Id. x). Ita Deus docuit, aliud esse signum salutis, aliud ipsam salutem, aliud formam pietatis, aliud virtutem pietatis. Quid nobis, inquit, dabitis, si jam baptismum habemus? O sacrilegam vanitatem, ita nihil putare esse Christi Ecclesiam, quam non habent, ut nihil se accipere arbitrentur, si ejus communioni socientur! Dicat eis Amos propheta: *Vae eis, qui nihil faciunt Sion (a) (Amos vi, 1)!* Quid accepturus sum, inquit, si jam baptismum habeo? Accepturus es Ecclesiam, quam non habes; accepturus es unitatem, quam non habes; accepturus es pacem, quam non habes. Aut si ista nihil tibi videntur, pugna, desertor, contra Imperatorem tuum dicentem: *Qui mecum non colligit, spargit (Luc. xi, 25).* Pugna contra Apostolum ejus, imo vero et ibi contra ipsum, qui per eum loquebatur, dicentem: *Sustinentes invicem in dilectione, studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. iv, 3).* Numera, quae dixit: Sustinentiam, dilectionem, unitatem, spiritum, pacem. Spiritus illic operator omnium, qui nominatus est, quem tu non habes. Numquid sustinuisti, qui de Ecclesia recessisti? Quem dilexisti, quando membra Christi deseruisti? Quae tibi est unitas in sacrilega praecisione? Quae pax in nefaria dissensione? Absit a nobis, ut nihil sint ista, sed nihil es tu ipse sine istis. Haec si accipere in Ecclesia contemnis, baptismum quidem potes habere, sed ad majus supplicium habes, quidquid non cum istis habes. Baptismus enim Christi, qui cum istis suffragator esset salutis tuae, sine istis testis est iniquitatis tuae.

IV. Vos autem, filii sancti, membra catholica, baptismum non alium, sed aliud accepistis. Accepistis enim non ad poenam, sed ad vitam, non ad perniciem, sed ad salutem, non ad damnationem, sed ad honorem. Simul enim accepistis et unitatem spiritus in vinculo pacis, si tamen et vos, quod opto, quod spero, quod exhortor ac deprecor, et, quod accepistis, integrum custodiatis, et proficiendo ad majora veniatis. Hodie dies octavus est nativitatis vestrae. Hodie completur in vobis signaculum fidei, quod apud antiquos patres in circumcisione carnis fiebat octavo die carnalis nativitatis. Figurabatur enim expoliatio mortalitatis in eo membro humano, per quod moriturus nascitur homo. Unde et ipse

(a) *Tibi est Sion, quae non habet: qui operanti estis in Sion.*

Dominus mortalitate carnis resurgendo se expoliavit, et non quidem aliud, sed tamen ultra non mortuum corpus exsuscitans dominicum diem in sua resurrectione signavit, qui post diem passionis ejus tertius, in numero autem dierum post sabbatum octavus est, idemque primus. Unde et vos nondum re, sed certa jam spe, quia et hujus rei sacramentum habebitis, et pignus Spiritus accepistis, *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt sapite, ubi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt querite, non quæ super terram. Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria* (Coloss. iii, 1-4).

SERMO IX.

De Psal. cxvii. vers. I. Confitemini Domino, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Quid sit confiteri Domino. II. Quomodo, et anare confitendum Bonitati divinæ. III. Quantum differat Confessio faciendi Homini Judici, et faciendi Deo. IV. Exhortatio ad confitenda Deo peccata.

I. Confitemini Domino quoniam bonus; quoniam in sæculum misericordia ejus (Psal. cxvii, 1). Quod nos voce Psal. Spiritus sanctus hortatus est, cui ore uno, et corde uno respondebamus: Alleluia, quod latine interpretatur: *Laudate Dominum*, hoc vos et per nostram vocem idem Spiritus sanctus exhortatur. *Confitemini*, inquit, *Dominum, quoniam bonus est; quoniam in sæculum misericordia ejus*. Sive dona illius laudando cantetis, sive peccata vestra gemendo fundatis, *Confitemini Domino, quoniam bonus est; quoniam in sæculum misericordia ejus*. Neque enim sola commemoratio peccatorum nostrorum, sed etiam Domini nostri laudatio confessio dicitur, quia et si unum horum faciamus, non sine altero facimus. Nam et iniquitatem nostram cum spe misericordiae ipsius accusamus, et ipsius misericordiam cum iniquitatis nostrae recordatione laudamus. Confiteamur ergo Domino, *Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus*. Videtur nonnullis mala esse quædam creatura, quæ imperitorum sensus offendit, sed falsum est. Fecit enim Deus omnia bona valde, *Quoniam bonus est*. Videtur nonnullis injustas Deus, quia plerumque fideles ejus multa mala et aspera in hac temporali vita patiuntur; sed, quibus hoc videtur, falluntur. *Flagitavit enim populus, et non quem rejicit, sed Quem recipit, quoniam in sæculum misericordia ejus* (Hebr. xii, 6).

II. Confitemini ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Dicamus Domino Deo nostro: *Admiranda sunt opera tua; omnia enim in sapientia fecisti* (Psal. ciii, 24). *Fecisti autem iudicia tua; propter iniquitatem eorum erudisti hominem* (Tob. iii, 2). *Privusquam humiliarer, ego deliqui* (Psal. cxviii, 67). Dicamus hæc in confessione, quia,

¹ In Codice fol. 17, p. 2. in scriptis. ² *Secundo sancti Augustini ep.* Agitur de peccatorum confessione, et memoratum. Possibile in iudiciis app. c. 9. Inscrivendus post sermonem XVIII.

si quædam supplicio nostræ mortalitatis adversa sunt, ille tamen bonum facit, *Quoniam bonus est*. Et si temporalibus doloribus et laboribus emendatur, *Non in finem irascetur, neque in æternum indignabitur, quoniam in sæculum misericordia ejus* (Psal. cii, 9). Quid tam bonum, quam Deus noster? Blasphemant homines, nec solum non humiliantur, sed etiam superbiunt in sceleribus suis, et *Facit ille solum suum oriri super bonos et malos; et pluit super justos et injustos* (Matth. v, 45). Quid tam misericors, quam Deus noster? Perseverant homines in flagitiis et facinoribus suis, et ille eos ad conversionem vocare non cessat. Quid tam bonum, quam Deus noster, a quo et in pressura solatia tanta percipimus? Quid tam misericors quam Deus noster, cujus et futuram sententiam mutati mutamus? Confiteamur Domino, *Quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus*. Non omnium rerum laudes confessiones sunt, sed laudes Domini Dei nostri. Si enim verissime dictum est: *Quam bonus Deus Israel rectis corde* (Psal. lxxii, 1), malus utique videtur perversis corde. Quis autem hominum nisi ex perverso fit rectus, ut tanquam convictus laudare incipiat, quod antea reprehendebat, et mirari, quod antea contemnebat, confitens Domino, quoniam sibi jam recto bonus est, qui perverso videbatur malus? Et quoniam sua malitia perversus erat, ipsius autem gratia correctus est, simul oportet confiteatur, *Quoniam in sæculum misericordia ejus*. Nos mali, bonus ille. Nos ab ipso boni, a nobis mali. Bonus ille nobis bonis, bonus ille nobis malis. Nos servientes in nos, ille misericors erga nos. Vocat, ut convertamur; expectat, donec convertamur; ignoscit, si convertamur; coronat, si non avertamur.

III. Confiteamur ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Confessio etiam peccatorum timenda semper hominibus visa est, sed apud hominem judicem. Non sæpissime flagellis et quibusdam verberibus, ungulis quoque et ignibus agitur, ut eruatur ore confessio, et aliquando prius cedunt membra tormentis, ut corporis compago solvatur, quam doloribus animus, ut secretum compago facinoris propaletur. Instant carnifices, crebrescunt omnia genera tormentorum; sed frustra laniando puniuntur viscera, cum clauditur negando conscientia. Cur autem in tantis cruciatibus homo metuit confiteri, nisi quia confessi solent puniri? Qui confessus fuerit homini, punitur. Deo qui confessus fuerit, liberatur. Non magis avertit deum ab homine, sed ille, qui querit, ignorat; Deus autem, qui monet ut confiteamur, novit quod confiteri volebamus, nec tunc discit, quando confessi fuerimus. Quanto ergo magis confitentes a sempiterna morte liberat, qui nostris iniquitatibus, quas et antequam confiteremur, novebat, a temporali morte parcebat.

IV. Deus fortasse: Quid a me querit Deus, ut confiteatur, cum ille ipse jam novit? Nam homo, ab homine cepi hoc querit, ignorat. Quid putas, nisi quia Deus vult, ut ut peccatum tuum cognoscendo pu-

niatur, et ab illo ignoscendo solvatur? Nam quomodo illum cupis ignoscere, quod tu non vis agnoscere? Audi Psalmum, et, si evigilas, adverte vocem tuam, ubi est. *Peccatum*, inquit, *meum cognovi, et facinus meum non operui. Dixi: Proloquar adversum me delictum meum Domino, et tu dimisisti impietatem cordis mei* (Psal. xxxi, 5). Audi in alio Psalmo: *Quoniam iniquitatem meam ego agnosco, et delictum meum ante me est semper* (Id. i, 5). Non itaque huiusmodi impudenter dicebat Deo: *Averte faciem tuam a peccatis meis* (Ibid. 11). Tunc enim ab hominis peccato faciem Deus dignatur avertere, cum homo ipse a peccato suo faciem suam minime curat avertere, ut in Dei auribus dicat: *Peccatum meum ante me est semper*. Nec ideo dicitur Deo: *Averte faciem tuam*, quia non cognoscit, sed quia ignoscit. Si ergo propterea times, homo, confiteri homini iudici, quia malus est, aut quia severitatem legis implere compellitur, securus confiteri Domino, *Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus*.

SERMO X.

De Psalmi cxlix. vers. 1. Cantate Domino canticum novum, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Canticum duplex: vetus et novum. II. Quæ sanctorum Ecclesia in terris. III. Quæ vera Sion, et quæ ejus conditio. IV. In Christo fides et spes felicitatis nostræ.

I. VENERUNT dies, ut cantemus *Alleluia*. Adeste animo, fratres, ad percipiendum quæ Dominus suggerit ad exhortationem nostram, et nutriendam charitatem, qua nobis inhærere Deo bonum est. Adeste animo, Cantatores boni, filii laudis et gloriæ sempiternæ veri et incorrupti Dei; adeste intenti, et laudate Deum; hoc est enim *Alleluia* (b). Sed laudate Deum non solum in voce, sed et in intellectu, et in opere bono, et sicut nos exhortatus est Psalmus, cantemus Domino canticum novum. Sic enim cœpit: *Cantate Domino canticum novum* (Psal. cxlix, 1). Vetus homo vetus canticum. Novus homo novum canticum. Vetus Testamentum vetus canticum. Novum Testamentum novum canticum. In Veteri Testamento promissiones sunt terrenæ, in Novo Testamento promissiones sunt cœlestes. Quisquis terrena diligit, et terrenis incubat delectationibus, vetus canticum cantat. Qui vult cantare canticum novum, diligit æterna. Ipsa dilectio nova est, quia nunquam veterascit, et innovat amantem. Itaque, fratres, commendamus vobis, ut Deum diligatis; imo ipse commendat omnibus nobis. Bono enim nostro illum diligimus, non bono ipsius, quia malo nostro eum non diligimus, non malo ipsius. Non enim minus habebit

Deus Divinitatem, si homo in illo (a) non habuerit Charitatem. Nos crescimus ex Deo, non ille ex nobis, et tamen tantum nos dilexit prior, antequam eum diligeremus, ut Filium suum unicum mitteret mori pro nobis. Qui fecit nos, factus est inter nos. Quomodo nos ipse fecit? *Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil* (Joan. i, 3). Quomodo factus est inter nos? *Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis* (Psal. cxlix, 14).

II. Ergo, fratres, si ante amare pigebat, saltem nunc redamare non pigeat. Fœdos nos amavit, quia peccatores amavit. *Etenim Christus*, ait Apostolus, *pro impiis mortuus est* (Rom. v, 16). Qui donavit impiis mortem suam, quid servat justis, nisi vitam suam? Videte denique, ubi, vel a quibus canticum istud novum Domino cantetur. Cum diceret enim: *Cantate Domino canticum novum*, subnexuit, et ait: *Laus ejus in Ecclesia Sanctorum* (Psal. cxlix, 1), et potest esse in terra Ecclesia Sanctorum? Dicit enim Propheta: Quia contaminata est terra in sanguine, et adulteria, et homicidia effusa sunt super terram (Ezech. ix et Osce. iv, 2). Quomodo ergo videbitur Ecclesia Sanctorum haberi posse in terris? Apostolus docet dicens, quia in terris ambulantes conversationem habemus in cœlis (Philipp. iii, 20). Sic ergo efficitur, ut in terris positi cœlestem Ecclesiam faciant Sancti. *Latetur*, inquit, *Israel in eo, qui fecit eum* (Psal. cxlix, 2). Israel, id est, justi et sancti latentur in Domino, injusti autem latentur in sæculo. Finito sæculo finitur injustorum exultatio, quia permanente Domino permanebit justorum exultatio. Ergo si pertinemus ad Israel, et si volumus esse Israel, non lætemur in his, quæ facta sunt, sed in eo, qui fecit. Sit spes nostra Deus noster. Qui fecit hæc omnia, melior est omnibus. Quid est Israel? *Videns Deum* (b). Quomodo sumus Israel, si nondum videmus? Est quædam visio hujus temporis, erit alia visio futuri temporis. Visio, quæ modo est, per fidem est; visio, quæ futura est, per speciem erit. Si credimus, videmus; si amamus, videmus. Quid videmus? Deum. Ubi est ipse Deus? Interroga apostolum Joannem. *Deus*, inquit, *charitas est* (1. Joan. iv, 8 et 16). Quisquis habet charitatem, ut quid illum mittimus longe, ut videat Deum? Conscientiam suam attendat, et ibi videt Deum. Si charitas ibi non habitat, non ibi habitat Deus. Si autem charitas ibi inhabitat, Deus ibi inhabitat. Vult illum videre sedentem in cœlo, habeat charitatem, et in illo habitat.

III. Sed *Et filii Sion exultent in Rege suo* (Psal. cxlix, 2). Qui illi sint, operæ pretium est noscere. Sion Specula interpretatur (c); specula vero est locus excelsus et editus, de quo longe prospicitur, quod venturum est. Si ergo et nos vitam nostram

(a) In Codice fol. 49. inscriptus: *Sermo sancti augustini ep. Ad Tempus paschale pertinet, amorem et desiderium futurorum bonorum inspirans, et Editioni post sermonem XXXII. inserendus.*

(b) A loco sequenti usque ad verba: *quia nunquam veterascit*, pene *κατα λείψ* se repetit Augustinus in *Enarrat.*, dicti Psalmi Edit. T. IV. col. 1685.

(a) Fortassis: *in illum*.

(b) Rectius Hieronymus *Quæst. Hebr. ad Genes. c. 32. v. 28* interpretatur: *Princeps*, seu prævalens cum populo ad hebraicam fidem. Quo loco videtur annon Nostrum etiam oblique notet.

(c) Etiam Hieronymo in *Nominibus Hebr. et aliis*, licet *ἵκελον* potius locum aridum innuat

altius a terra, et longe sublimius ab humanis vitiis collocaverimus per virtutem fidei, recte Sion Filii appellabimur. Rex autem Sion sine dubio ille est, qui dicit: *Ego autem constitutus sum rex ab eo, super Sion montem sanctum ejus* (Psal. ii, 6). Quæ Sion, ipsa et Jerusalem, sed Sion vera, et Jerusalem vera, non illa quæ bello cecidit, quæ nobis in mysterio posita est, sed illa, quæ est in cælis: *Jerusalem, quæ est mater nostra* (Galat. iv, 26). Ipsa nos genuit, ipsa nos nutrit, ex parte peregrina in sæculo, ex magna parte commanens in cælo. Ex parte, qua commanet in cælo, beatitudo est Angelorum; ex parte, qua peregrinatur in hoc sæculo, spes est iustorum. De illa dictum est: *Gloria in excelsis Deo*; de hac dictum est: *Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis* (Luc. ii, 14). Qui ergo in hac vita gemunt, et desiderant illam patriam, currant, non pedibus corporis, sed affectibus cordis. Non querant naves, sed pennas charitatis apprehendant. Quæ sunt ducæ alæ charitatis? Dilectio Dei, et dilectio proximi. Peregrinamur enim, dicit Apostolus: *Quandiu sumus in corpore, peregrinamur a Domino* (2 Cor. v, 6). Sed venerunt ad nos litteræ de patria nostra admonentes reversionem nostram. Ipsæ nobis leguntur, cum divinæ Scripturæ nobis recitantur. Beati, qui ibi sunt! Nullis jam cupiditatibus sauciantur, nullis iniquitatibus vel propriis, vel alienis cruciantur, quorum non est negotium, nisi laudare Deum. Non arant, non seminant. Opera enim sunt ista necessitatis; ibi necessitas non est. Non furantur, non deprædantur. Opera enim sunt ista iniquitatis; ibi iniquitas non est. Non frangunt panem esurienti, non vestiunt nudum, non suscipiunt peregrinum, non sepeliunt mortuum. Opera enim sunt ista misericordiæ; ibi nulla miseria est, in qua fiat misericordia.

IV. O beati! Putamus, erimus et nos sic? Eia suspiremus, de suspirio gemamus, et quid sumus, et illud, ubi sumus. Et ubi sumus? In sæculo vano et transitorio. Et quid sumus? Mortales, projecti, abjecti, et sicut quidam dixit Sanctus: *Terra et cinis* (Gen. xvi, 27). Sed qui promisit nobis immortalitatem, et æternitatem, omnipotens est. Si ad nos attendamus, quid sumus? Si ad illum, Deus est, omnipotens est. Non est facturus Angelum ex homine, qui fecit hominem ex nihilo? Aut vere pro minimo habet Deus hominem, propter quem mori voluit Unicum suum? Attendamus indicium dilectionis, et promissionis, unde tales arrhas accepimus. Tenemus mortem Christi, tenemus sanguinem Christi. Ergat se ergo et humana fragilitas, non desperet, non se avertat. Qui promisit, Deus est, et venit, ut promitteret. Apparuit hominibus, venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam. Ita enim voluit Deus infirmitatem humanam de sua promissione esse securam, ut non solum diceret, sed et scriberet. Credentibus dixit, dubitantibus cavit, et ecce omnia tenentur in quodam Chirographo, in sancta Scriptura. Venit ergo ad regionem peregrinationis nostræ accipere, quod hic abundat: opprobria, flagella,

contumelias, spineam coronam, crucem, mortem. Hæc abundant in regione nostra. Attulit commercia, venit, attulit nobis de illa regione bona, et in regione nostra pertulit mala. Promisit nobis tamen, quod ibi futuri sumus, unde venit, et ait: *Pater, volo, ut ubi ego sum, et ipsi sint mecum* (Joan. xvii, 24). Tanta præcessit dilectio, quia, ubi nos eramus, fuit nobiscum; ubi ipse est, erimus cum illo. Tenete ergo Christum, fratres, tenete fidem, tenete viam. Ipsa vos perducet ad id, quod videre modo non potestis. In illo enim capite apparuit, quod speretur in membris. In illo fundamento demonstratum est, quod in nostra ædificetur fide, ut postea perficiatur in spe.

SERMO XI.

In Natali Joannis Baptistæ (a).

SYNOPSIS.

I. Quis, et cui, et quam lucernam paraverit. II. Joannis Baptistæ modestia. III. Joannis Baptistæ dignitas. IV. Mysterium Trinitatis, et Patris, Filiique coæternitas. V. In Christi Baptismo manifestata Trinitas. VI. Quinam sint occulti inimici Christi. VII. Quinam sint aperti inimici Christi. VIII. Anacephalæosis et Adhortatio.

I. Loquimur Charitati Vestræ in domo Dei, quod præsens Psalmus admonuit (b). Quis est, qui dicat: *Paravi lucernam Christo meo. Inimicos ejus induam confusione; super ipsum autem florebit sanctificatio mea* (Psal. cxviii, 17, 18); et quæ illa lucerna sit, quam paravit Christo suo, et qui sint inimici Christi ejus, quos per illam lucernam induit confusione, et quæ sanctificatio ejus, qui paravit lucernam Christo suo, quæ florebit super Christum ejus. In his enim omnibus verbis illud tantum videtur planum, et apertum, quod hic ait: *Christo meo*. Non enim aliud intelligendum est, quam Christus Dominus et Salvator noster. Perscrutantes itaque, quantum largitur Deus, altiudinem sensus hujus, invenimus hoc Deum Patrem dicere. Deus ergo Pater, id est, persona Dei Patris per Prophetam loquitur: *Paravi lucernam Christo meo*. Filium autem Dei eundem esse et Christum Dei, non est exponendum Christianis. Inventa itaque loquentis persona videamus, quæ sit lucerna a Deo Patre Christo Filio præparata. Dominus ipse dicit de Joanne Baptista: *Ille erat lucerna ardens et lucens, et vos voluistis exultare ad horam in lumine ejus* (Joan. v, 35). Lucernam ergo dixit Joannem accensam de fonte luminis, ut testimonium perhiberet veritati. In hac enim cæcitate jacebant homines, et in hac oculi interioris infirmitate, ut Sol justitiæ per lucernam quæreretur. Nam si quis haberet mundum oculum cordis, cum ipsum prius intueretur, nec ad ejus testimonium lucernam quæreretur. Cum enim de illa

(a) In Cod. fol. 26. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. de Festo beati Joannis Bapt. Præstans et sublimis etiam de Trinitatis mysterio Tractatus, notatus a Possidio in indiculo opp. c. 8. De responsio ad Psalmi centesimi trigesimi primum: Paravi lucernam Christo meo, etc. Locandus post Sermonem CCXXIII.*

(b) Næpæ mox citatus v. 1. *Intercubimus in tabernaculum ejus, etc.*

lucerna dixisset : *Voluistis exultare ad horum in lumine ejus, ego autem, inquit, habeo testimonium maius quam Joannem* (Joan. v, 36). Lucerna ergo infirmis in nocte accensa est. Et quomodo illam accendit? Pater Christo Filio suo de Joanne dicit : *Ecce mitto Angelum meum ante te, qui præparabit viam ante faciem tuam* (Malach. iii, 1, et Matth. xi, 10). Paravit lucernam Christo suo (Psal. cxxxi, 17).

II. Quomodo inane est jus per ipsam lucernam induit confusionem? Ac prius videte, quid diximus, de fonte luminis accensam lucernam. Ipse Joannes testatur : *Ves autem, inquit, de plenitudine ejus accipimus* (Joan. i, 16). Erat autem Joannes tanta excellentia præcellens, ut non ante Christum missus, sed ipse Christus putaretur. Ille autem, si lucerna esset extincta, et nidore superbiæ fumida, quando ad eum missum est a Judæis, dictumque illi : *Tu quis es* (Ibid. 19)? Tu es Christus? An Elias? An Propheta? diceret : Ego sum. Invenerat enim occasionem jactantiæ suæ, ultro honorem falsum errore hominum deferente. Numquid hoc persuadere laborabat, quod priores dicebant, qui interrogabant? Sed missus est humilis ad parandam viam excelso. Inde amicus Sponsi, quia servus cognitor Domini. Et ait : *Ego sum vox clamantis in eremo : Parate viam Domino. Rectus facite semitas ejus* (Matth. iii, 3). Ego non sum Christus, nec Elias, nec Propheta. Et illi : *Quis ergo es?* Et quid dixit? *Ego sum vox clamantis in deserto : Parate viam Domino*. Jam enim ista prædixerat Isaias (Isai. xl, 3). De quo autem prædixerit, ibi intelligitur. Legistis, inquit, hoc in Isaia, et forte lectum ignorastis, unde sit dictum. Ego sum, de quo est dictum. Quantum autem se abiecit, qui tantum erigebatur, ut Christus putaretur, quantum se abiecit, videte. *Ego quidem, inquit, baptizo vos in aqua : qui autem post me venit, major me est* (Luc. iii, 16). Et aliquanto posset me major dici (a). Majorem se illum dicit. Dic, quanto majorem? *Cujus non sum, inquit, dignus corrigiam calceamenti solvere* (Ibid.).

III. Jam hinc intelligite dispensationem, quare Joannes ante Christum præmissus est. Vi letis, quanto sit minor, quantoque illum fateatur esse majorem, ut dicat indignum se solvere corrigiam calceamenti ejus. Quantus est iste, qui se dicit indignum solvere corrigiam calceamenti hujus? Quantus est? Ubi quarimus? Si ab ipso Joanne queramus, quantus sit Joannes, non invenimus; humiliat enim se, et nihil de se, vel veraciter, jactanter loquitur. Quantus ergo sit Joannes, qui non est dignus corrigiam calceamenti solvere ejus, qui homo putabatur, a quo audiri sumus? Ipsum Dominum interrogemus, et dicamus ei : Domine, perhibuit de te Joannes magnum testimonium, et cum ejus magna excellentia inter homines appareret, ut Christus esse putaretur, quæsitumque ab eo esset, quis esset, dixit non se esse Christum, dixit venturum esse majorem se, et tanto majorem, ut non sit dignus corrigiam solvere

calceamenti ejus. Tanquam lucerna fidelis locuta est de excellenti lumine tuo. Hoc de te Joannes. Videamus, quis sit, qui de te ista, quantus sit ille, qui se ita humiliavit tibi, teque tanto ampliores se confessus est. Quis est? Ille de te ista. Tu de illo dic nobis aliquid. Audi vocem Domini de Joanne. *In natis mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista* (Matth. xi, 11). Sed quid ait? *Qui autem minor est, in regno caelorum major est illo* (a). Se ipsum dicit; non enim arrogans est Deus, cum commendat magnitudinem suam. Quid est : *Qui minor est?* Qui posterior ætate, major majestate. Posterior enim natus Joanne est Dominus Christus, sed in eo, quod factus est propter nos, non in eo, per quod facti sumus. Ille, qui post Joannem natus est, audi a Patre : non ante Joannem, non ante David, non ante Abraham, sed *Ante luciferum genui te* (Psal. cix, 3). Si ergo accommodatum est aliquid infirmitati nostræ, ut diem lucerna præcederet, et creditum est lucernæ de die, quanto magis credendum est dici de lucerna, quæ *In natis mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista*. Homo igitur, quo nemo major natus erat, cum dicit se indignum solvere corrigiam calceamenti ejusdam, quid est ille, ejus non est dignus solvere corrigiam calceamenti hominis, quo nemo major erat? Si jam Joannes tantus homo, ut amplior non possit esse homo, quidquid illo majus, amplius est, quam homo. Si jam Joannes tantus homo, ut major illo nullus sit homo, qui major illo est, amplius est, quam homo. Et qui amplius est, quam homo, tamen propter hominem homo, merito super eum floret sanctificatio Patris.

IV. Super eum enim Spiritus sanctus in specie columbæ descendit. Flos sanctitatis in specie columbæ, in forma simplici atque innocenti tunc demonstratus est plenius ipsi Joanni, ut impleretur : *Et super ipsum florebit sanctificatio mea. Ego, inquit, non noveram eum, sed qui me misit baptizare in aqua, ipse mihi dixit : Super quem videris Spiritum descendentem sicut columbam, et manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego, inquit, quod vidi, testimonium perhibeo, quia ipse est electus Dei* (Joan. i, 33, 34). De quo testimonium perhibet? Super quem vidit florere sanctificationem Patris. Unde vidit descendentem Spiritum sanctum? Non enim a Filio aliquando recessit Spiritus sanctus, aut aliquando Filius a Spiritu, aut aliquando Filius a Patre, aut Pater a Filio, aut Spiritus a Filio et Patre. Sed aliter ista intelliguntur mente purgata, aliter oculis demonstrantur. Nullo tempore præcedit Pater Filium, nullo tempore sequitur Filius Patrem, nullo tempore, quia ibi nullum tempus. Pater et Filius et Spiritus sanctus, creator temporum, unus Deus. Ibi ergo non est, ut dicas : Prior est Pater, posterior Filius. Ex quo Pater, ex illo Filius. Quære : Ex quo

(a) Rectus, si quid video, interjungit S. Pater, quam plurima Exem. Ista græca et latina, quæ hic, et Luc. vii, 28, legunt : *qui autem minor est in regno caelorum, major est illo*. Quis enim esset ille minor in regno caelorum, qui Joanne major foret?

(a) Vacillat hic sensus, nec medelam video.

Pater? Superas cogitatione terram, cælum, Angelos, visibilia, invisibilia, universam creaturam, et queris: Ex quo cœpit Pater? Non sic queruntur æterna. Noli querere ex quo, nisi quod incipit. Noli querere ex quo, a quo incipit, quidquid cœpit, et quod a nullo incipit, quia non incipit. Sicut autem non incipit Pater, non incipit Filius, sed est Filius splendor Patris. Sic splendor ignis, ex quo ignis, et splendor Patris, ex quo Pater. Ex quo autem Pater? Ab æterno in æternum. Ergo et splendor Patris ab æterno in æternum, et tamen, quia splendor illius, Filius illius, et sic non cœpit tempore, ut genitus sit a Patre? Quis hoc videat? Lima cor, exente pulverem, dilue maculam. Quidquid interiorum perturbat intuitum, curetur, et sanetur, et apparebit, quod dicitur, et creditur, antequam videatur.

V. Modo tamen credimus, fratres. Quid credimus? Patrem et Filium et Spiritum sanctum nullo tempore se præcedere. Cum ergo Pater et Filius et Spiritus sanctus nullo tempore se præcedant, non tamen potui nominare Patrem et Filium et Spiritum sanctum, nisi ista nomina tempora tenerent, et temporibus suis tenerentur. Non est prior Pater, et posterior Filius, et tamen ego non potui dicere, nisi unum prius, et alium posterius, et sua tempora omnes syllabæ tenuerunt, et secunda syllaba in verbis meis sonare non potuit, nisi cum prima transisset. Peracta sunt tempora in syllabis meis, cum ea dicerem, quæ non habent tempora. Sic ergo, fratres mei, cum illa Trinitas sensibilibus ostenderetur huic carni, in fluvio apparuit omnis Trinitas, ubi baptizatus est Dominus a Joanne. Baptizatus est enim, ascendit a baptismo, descendit columba, et sonuit vox de cælo: *Hic est Filius meus dilectus, in quo bene complacui* (Matth. iii, 17). Filius in homine, Spiritus in columba, Pater in voce. Res indiscreta discrete monstrata est; si tamen dicenda est res, sed potius rerum omnium causa, si tamen causa. Quid enim dicimus, cum de Deo dicimus? Et tamen dicimus, et dici se sinit, qui non est, velut cogitatur; dici autem non potest, nec quo modo cogitatur. Sed quantum ad homines, fratres, ecce per columbam apparuit, et impletum est: *Super ipsum autem florebit sanctificatio mea. Florebit enim dictum est: clare apparebit. Nihil enim in arbore flore clarius, nihil lucidius. Age jam. Pervenimus ad ultima verba Hypopsalmatis (a): Super ipsum autem florebit sanctificatio mea* (Psal. cxxxi, 18). Recordor me præternisisse, qui sint inimici, qui confusi sunt per lucernam.

VI. Paravi lucernam Christo meo, Pater dixit de Filio suo. Quam lucernam? Joannem. Interroga ipsum Filium. *Ille erat lucerna ardens et lucens. Inimicos ejus induam confusione.* Inimici Christi aperti qui, nisi Judæi? Habet enim occultos inimicos Christus. Omnes inique atque impie viventes inimici sunt

Christi, etsi signentur nomine ejus, etsi vocentur Christiani. Quibus enim dicturus est: *Non novi vos, et dicunt illi: Domine, in nomine tuo manducavimus et bibimus, in nomine tuo virtutes multas fecimus* (Luc. xiii, 26, et Matth. vii, 22, 25). Quid manducavimus, et bibimus in nomine tuo? Non enim escas suas pro magno jactabant, et inde se ad Christum pertinere dicebant. Est esca quædam, quæ manducatur et bibitur, et Christus est. Et ab inimicis Christus manducatur et bibitur. Norunt Fideles Agnum immaculatum, quo vescuntur, atque utinam sic vescantur, ut non sint pænæ debitores! Sicut enim dicit Apostolus: *Quicumque manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit* (1 Cor. xi, 29). Ergo inimici Christi sunt, qui malunt inique vivere, quam illi obtemperare, et cum dicitur venturus judicare vivos et mortuos, timent ne veniat. Si illis liceret, facerent ne veniret. Quia non potuerunt facere ut non veniret, facerent ne rediret. Jam Judæi hoc voluerunt facere, ne rediret. Missus est enim filius ad malos illos colonos, ad malos conductores nolentes reddere mercedem, et lapidantes servos missos ad se. Tunc dixit paterfamilias, dominus vineæ: *Mittam filium meum* (Luc. xx, 15). Forsitan vel ipsum reverebuntur. Illi autem cogitaverunt dicentes: *Hic est hæres. Venite, occidamus eum, et nostra erit hæreditas* (Ibid. 14)! Non potuerunt facere, ne veniret a patre, et conati sunt facere, ne rediret ad patrem. Sed cui hoc? Videbant quidem et contemnebant mortalem, sed in eo non potuerunt occidere nisi mortem. In morte Christi mors mortua est. Ille resurgens ascendit ad Patrem et venturus est. Quid timetis? Amate, et securi eritis. Nonne nos oramus: *Adveniat regnum tuum* (Matth. vi, 10). Ergo, fratres, oramus, et timeamus, ne exaudiamur?

VII. Sed isti, ut dicere cœperam, occulti sunt inimici. De illis apertis loquamur, qui aperte inviderunt, sævierunt, tenuerunt, flagellaverunt, illuserunt, crucifixerunt, occiderunt, sepulchrum custodierunt. Videamus, quomodo induti sunt confusione per illam lucernam. Cum miracula viderent in Domino idem inimici: *Dic nobis, inquit, in qua potestate ista facis* (Luc. 20, 2)? Inimico animo interrogaverunt, ut, si ille fateretur potestatem suam, quasi blasphemandi reum tenerent. Sed, quomodo ille fecit de nummo, quando volebant calumniari ei, si diceret: *Reddatur tributum Cesari, quasi maledixisset genti Judæorum, quam fecisset subditam et tributariam; si autem dixisset: Non reddatur, criminarentur eum apud Cæsaris amicos et ministros, quod prohiberet reddi; ille autem: Ostendite, ait, mihi nummum; cujus habet imaginem, et superscriptionem?* Responderunt: *Cæsaris. Reddite ergo Cæsari, quæ Cæsaris sunt, et quæ Dei sunt, Deo* (Matth. xxii, 19-21). Hoc est dicere: Si Cæsar quarit imaginem suam in nummo, Deus non querit imaginem suam in homine? Sic et hic inimici calumniatores. *In corde et corde locuti sunt mala* (Psal. xi, 5). Semel enim dixissent in corde, nisi, qui talia loquerentur, duplex cor haberent, et, unde paulo

(a) Hæc voce Augustinus etiam L. I. *Retract.* c. 20. utitur ad significandam Psalmi particulam, quæ a succedentibus frequentius repetitur.

ante dictum est, cor combinatum, non simplex. Videte enim, quantum interest. De servis Dei multis dictum est, qui habebant unum cor: *Erat, inquit, illis anima una, et cor unum (Act. iv, 52) in Deum.* Multi simplices habent unum cor, unus dolosus duo corda. Ergo, quia illi loquebantur in corde et corde: *Dic nobis, in qua potestate ista facis?* id est, si dixeris, honoramus; si dixeris, veneramur; si dixeris, exoramus, videtur hoc sonare de alio corde; de alio autem (nam duplex ibi erat) si dixeris, calumniatur; si dixeris, inveniemus, quod teneamus; si dixeris, inveniemus, quod accusemus. Tales inimici. Sed confundantur de lucerna. Modo illos videbitis confundi. Et bene, quia tempus agimus lucernarium (a), confundantur inimici Christi per lucernam, quam paravit Christo suo Pater. *Ille enim lucerna erat ardens, ipse Dominus ait. Quid ergo istis respondit dicentibus: Dic nobis, in qua potestate ista facis? interrogabo et ego unum sermonem. Dicite mihi: Joannis baptismus unde est? De cælo, an ex hominibus? Illi autem perturbati apud se: Si dixerimus: De cælo, dicturus est nobis: Quare non credidistis ei? Id est, ut quid me interrogatis, in qua potestate ista facio, quando de me ille perhibuit testimonium, quem vos interrogastis? Ergo si dixerimus: De cælo, dicet nobis: Quare non credidistis ei? Si dixerimus: Ex hominibus, timemus populum; omnes enim Joannem tanquam prophetam habebant (Matth. xxi, 24-27), hac timentes populum, hac timentes veritatem, hinc timidi, hinc invidi, ubique cæci responderunt: Nescimus. Prolata est lucerna, fugerunt tenebræ. Etenim, quamvis præsentibus essent corpore, fugerunt corde dicendo se nescire quod seiebant. Indicium fuge cordis timor. Timebant a populo lapidari, si dicerent ex hominibus baptismum Joannis; timebant a Christo convinci, si dicerent de cælo baptismum Joannis. Fugerunt confusi. Nominato ergo Joanne timuerunt, conturbati tacuerunt. Et ille: *Nec ego dicam vobis, in qua potestate ista facio.**

VIII. Parata est ergo lucerna Christo Domino nostro Joannes Baptista. Inimici ejus calumniosi interrogatores prolato lucernæ lumine confusi recesserunt. Impletum est: *Inimicos ejus induam confusione.* Nos autem, fratres, et per Joannem Baptistam præcurso-rem agnoscetes Dominum, imo et per ipsius Domini testimonium, de quo ait: *Habeo testimonium majus Joanne, credentes in Christum efficiamur corpus capitis ipsius, ut unus Christus sit caput et corpus, et in omnibus nobis unum factis implebitur: Super ipsum autem florebit sanctificatio mea.*

SERMO XII.

In vigiliis Apostolorum Petri et Pauli (b).

SYNOPSIS.

- I. Petrus a Domino de dilectione ter interrogatus.
- II. Contra eos, qui gregem Domini dividunt. III. Contra Donatistas gregem Domini Africa concludentes.

(a) Hinc Sermo videtur habitus sub vesperam. Confer. *Ducang. Gloss. v. Lucernarium.*

(b) In Codice fol. 28. inscriptus: *Sermo sancti Augustini*

IV. Donatistæ magis cæci quam Judæi. V. Dehortatio a Schismate.

I. OMNIA, quæ modo leguntur de sancto Evangelio, post resurrectionem Domini gesta et dicta sunt. Audivimus ergo Dominum Jesum Christum interrogantem Apostolum Petrum, interrogantem autem utrum diligeret eum (Joan. xxi). Interrogabat ergo Dominus servum, magister discipulum, creator hominem, redemptor liberatum, firmitas trepidum, præsciens ignarum, et ubi se faciebat interrogantem, ibi ostendebat docentem. Non enim aliquid Christus nesciret, quod Petrus in corde gestaret. Interrogat semel. Respondet ille; nec sufficit. Interrogat iterum; nec aliud, sed hoc, quod interrogaverat, hoc idem etiam ille respondet. Tertio repetitur interrogatio, tertio respondet dilectio. Ille enim ter interrogabatur propter amorem, qui ter negaverat per timorem. Cum Dominus moreretur, timuit, timuit, et negavit; resurgens autem Dominus amorem inseruit, timorem fugavit. Quid enim jam timeret Petrus? Nam, quando negavit, utique ideo negavit, quia mori timuit. Resurgente Domino quid timeret, in quo mortem mortuam reperiret? Certe ille nempe ipse interrogabat vivus, qui sepultus est mortuus. Ille aderat, qui in ligno penderat. Quando judicabatur Dominus noster Jesus Christus a Judæis, tunc Petrus interrogatus, et, quod pejus est, a muliere, et, quod est dedecoriosius, ab ancilla, timuit, et negavit. Sub ancilla trepidavit, sub Domino fortiter stetit. Confitenti autem amorem suum semel, et iterum, et tertio oves suas commendavit. *Diligis me?* inquit. *Domine, tu scis quia amo te.* Et ille: *Pasce agnos meos (Ibid. 16).* Hoc semel, hoc iterum, hoc tertio; tanquam non esset, ubi ostenderet Petrus amorem suum in Christum, nisi esset pastor fidelis sub Principe omnium pastorum. *Amas me?* *Amo (Ibid. 17).* Et quid mihi præstiturus es amans me? Quid mihi collaturus es homo creatori tuo? Quid collaturus es de amore tuo redemptus redemptori tuo, ut multum, miles regi tuo? Quid es collaturus? Hoc solum exigo. *Pasce oves meas (Ibid.).*

II. Videte tamen, fratres, propter homines servos malos, qui de grege Domini peculia sibi fecerunt, et quod non emerant, diviserunt. Extiterunt enim quidam servi infideles, diviserunt gregem Christi, et de grege ipsius quodam modo furtis suis peculia sibi fecerunt, et audis eos dicere: *Oves meæ sunt illæ.* Quid quæris ad oves meas? Non te inveniam ad oves meas. Si et nos dicamus meas, et illi dicant suas, perdidit Christus oves suas. Ponite vobis ante oculos Principem pastorum, Dominum gregis sui stantem, et discernentem, et dijudicantem inter servos suos. Tu quid dicis? *Oves meæ sunt istæ.* Et tu quid dicis? *Istæ sunt oves meæ.* Quas ego emi, ubi sunt? Servi mali! oves vestras dicitis, et, quod emi, vobis vindicatis, cum vos, si non emerem, periretis? Nos, absit ut dicamus vos oves nostras! Non est ista vox

ep. in vigiliis Apostolorum. Elegans et gravis contra schisma Donatistarum. Inserendus Editioni post *Sermonem CCACIV.*

catholica, non est germana, non est Petri, quia est contra Petram. Oves estis, sed illius, qui emit et nos, et vos. Unum Dominum habemus. Pastor est, sed non conductus. Suas pascit, et, quod nemo facit de ovibus, et pretium dedit, et instrumentum confecit. Quære pretium. Sanguis ipsius est. Quære instrumentum. Evangelium est, quod modo, cum recitaretur, audistis. Quid dixit Petro? *Amas me? Amo. Pasce oves meas.* Numquid tuas? Vultis noscere, cui dicat tuas? Audite in Libro sancto, qui vocatur Canticum Canticorum. Leguntur ibi sancta Amatoria: Sponsus et Sponsa, Christus et Ecclesia. Et ille totus Liber quasi Carmen est Nuptiarum, quomodo dicunt Epithalamium, sed cubilis sancti, cubilis casti. *In sole enim posuit tabernaculum suum*, hoc est, in luce, in publico, ubi pateret, et non lateret, *Et ipse tanquam sponsus processit de thalamo suo* (Psal. xviii, 6). Accepit enim conjugem, humanam carnem. Thalamus ejus erat uterus virginalis. Illic sibi conjunxit Ecclesiam, ut impleretur, quod ante prædictum est: *Et erunt duo in carne una* (Gen. ii, 24, et Matth. xix, 5).

III. Loquebantur ergo inter se amantes isti, Christus et Ecclesia. Ait illi Ecclesia: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Quare volo, et annunties mihi, *Ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Ne forte sicut aperta super greges sodalium tuorum. Ideo, inquit, volo, ut annunties mihi, *Ubi pascis, ubi cubas in meridie*, ut quando ad te venio, non errem, *Ne forte quasi operata fiam super greges sodalium tuorum* (Cant. i, 6), id est, irruam in greges non tuos, sed sodalium tuorum, *Velut operata.* Quid est aliud *Operata* (a), nisi quasi latens et ignorata? Solent Donatistæ in his verbis dicere sensum suum, non sensum Scripturarum. Hoc enim solent dicere: Africa meridies est, meridies mundi Africa est; ideo Ecclesia interrogat Dominum, *Ubi pascis, ubi cubas* et respondet ille, *In meridie*; quasi: Noli me querere, nisi in Africa. Lege, et intellige, Mens hæretica, Speculum tibi proponitur modo. Hic te inveni. Intellige, quia adhuc Sponsa interrogat. Quare facis jam respondentem Sponsum? Vel femininum genus agnosce. *Ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Ne forte fiam sicut operata. *Operata*, puto, foemina est, non masculus. Ergo, o Domine, sit meridies Africa. Sic intelligatur, quomodo ipsi intelligunt. Africa est meridies. Hic facta est pars Donatistæ (b). Hic magna divisio, et serra dissensionis ducta est per gregem Christi. Ideo interrogat velut Ecclesia transmarina, ubi non est facta ista divisio: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Audio enim ibi dici partem Donati, alios Catholicos, alios Donatistas. Mihi annuntia, ubi pascis, ne veniam, et errem ibi. Quæro nuntium, ubi timeo incertum. *Annuntia mihi, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Quare volo ut annunties mihi? *Ne forte fiam sicut operata*, quia parti Donati

quasi operata sum, quasi ignorata sum. Ibi prædico, et illos lateret.

IV. Hæc dicunt Scripturæ: *Erit in novissimis temporibus manifestus mons Domini paratus in cacumine montium, et exaltabitur super colles, et venient ad eum universæ gentes* (Isai. ii, 2). Mons dicitur, et parti Donati opertus est mons. Qui offendit in lapidem, ignoscendum est illi. Qui offendit in montem, quales oculos habet? Fratres mei! Excusabiliores sunt Judæi. Judæi enim in lapidem offenderunt. Hæretici in montem offendunt. Quomodo offenderunt Judæi in lapidem? Quia adhuc Christus, quando patiebatur, parvulus erat, et dictum est: *Offenderunt in lapidem offensionis* (Rom. ix, 32). Daniel autem sanctus vidit visum, et scripsit, quod vidit, et ait vidisse se lapidem præcisum *De monte sine manibus* (Dan. ii, 34). Christus est de gente Judæorum veniens. Erat enim et ille (a) mons, quia regnum habet. Quid est *Sine manibus*? Sine opere humano lapis præcisus, quia masculinum opus non accessit ad Virginem, ut nasceretur sine opere humano. Lapis præcisus *De monte sine manibus*, et confregit statuam, in qua significabantur regna terrarum. Et quid dictum est? Iste est lapis, in quem offenderunt Judæi, *Offenderunt in lapidem offensionis*. Quis est mons, in quem offenderunt hæretici? Audi ipsum Daniele. *Et crevit lapis ille*, ait, *et factus est mons magnus, ita ut impleret universam faciem terræ* (Ibid. 35). Merito Psalmus Christo Domino resurgenti ait: *Exaltare super cælos, Deus, et super omnem terram gloria tua.* Quid est *Super omnem terram gloria tua*? Super omnem terram Ecclesia tua, super omnem terram sponsa tua. Et tamen dicit: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea!* Jam ubique sum, jam omnes terras teneo, et Afris *Operata* sum. Ergo annuntia mihi, *ne forte fiam sicut operata super greges, non ovium tuarum, sed sodalium tuorum.* Sodales enim fecerunt schismata. Qui sunt sodales? Qui ad mensam Domini accesserunt, de quibus dicit alio loco Psalmus: *Qui edebat panes meos* (Psal. cxvii, 6); de quibus dicit: *Si inimicus exprobrasset mihi, sustinuissem utique, et, si is, qui oderat me, super me magna locutus fuisset, absconderem me utique ab eo* (Id. xl, 10). Tu vero, homo unanimis, dux meus, et notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Domini ambulavimus cum consensu (Id. liv, 15-16). Aliquando cum consensu, modo cum dissensu, quia sine sensu. Ii sunt sodales, quos timebat illa, ne in illos incideret. Timeo, inquit, ne errem; timeo, ne quasi *Operata* irruam in greges sodalium tuorum, ne errando peream; ne baptismum, quem accepi, iterando totum perdam.

V. Audistis sollicitudinem Sponsæ, audite responsum Sponsi. Cum hoc dictum esset a Sponsa, continuo Sponsus: *Nisi cognoveris temetipsam, o pulchra inter mulieres* (Cant. i, 7). Catholica, pulchra inter hæreses! *Nisi cognoveris temetipsam*, nisi attenderis ibi te nosse, ubi me didicisti, nisi Scripturas meas præposteris humanis rumoribus, nisi te cognoveris,

(a) Lego, illa, nempe Judæa gens.

(a) Ita Hebr. עֲבִירָה, Græc. Περιβαλλομένη, Vulg. vero *vagans*, quasi עֲבִירָה.

(b) Ita membrana; sed puto, *Donati*.

quia ubique es; nisi te cognoveris, quia tu designata es, ubi dictum est: *Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam* (Psalm. II, 8); nisi ergo cognoveris te metipsam, quid? Exi tu! Nisi cognoveris, exi! Malum verbum, luctuosum verbum: Exi! Avertat Deus a nobis! Videte, de quibus dictum est: *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis* (I Ioan. II, 19). Malo servo dicitur: Exi, quia Servus non manet in domo in æternum, filius manet in æternum (Ioan. VIII, 35). Vultis videre, quia malo servo dicitur: Exi? Bono servo quid dicitur? *Intra in gaudium Domini tui* (Matth. XXV, 21). Ergo unusquisque, qui audit, unusquisque, qui membrum est Sponsæ ejus, timeat quod dicitur: *Nisi cognoveris te metipsam, o pulchra inter mulieres, exi tu in vestigiis gregum* (Cant. I, 7). Quid est *In vestigiis gregum*. Per errores hominum, non in voce Pastoris. Nos, fratres, non exeamus *In vestigiis gregum*? Habemus vestigia Pastoris, quæ sequendo non erramus. Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus (I Petr. II, 21). Ergo, nisi cognoveris te metipsam, exi tu in vestigiis gregum, et pasc hædos tuos (Cant. I, 7). Et hædos, et tuos. Nostis oves ad dexteram, hædos ad sinistram. Et pasc hædos tuos. Quare Hædos tuos? Quia exis, pascis, sicut Donatus, Hædos tuos. Si autem non exis, pascis, sicut Petrus, Oves meas (Joan. XXI, 17).

SERMO XIII.

In Natali Laurentii martyris (a).

SYNOPSIS.

I. Laus S. Laurentii, et quomodo agenda Festa martyrum. **II.** Martyrum exemplum stimulus ad bene vivendum, et vigilandum contra diabolum. **III.** Nos potius Abraham filii, quam Judæi. **IV.** Contra eos, qui Martyrum Memorias intemperantia profanant. **V.** Afflictis Pauli exemplum proponitur. **VI.** Charitas materna in Paulo, et magis in divina Sapientia. **VII.** Bona opera parit necessitas. **VIII.** Vita isthæc perpetua pugna est cum morte. **IX.** Bona vitæ æternæ captum nostrum excedunt. **X.** Mutuum Orationis suffragium commendatur.

I. PROPTER fastidium auditoris sermo subrahendus fuit, sed propter obsequium Martyris exhibendus. Ita ergo adjuvante Domino moderabitur, ut nec onerosus sit, nec forte diminutus, (b) quantum sufficientiæ satis est. Illuxit dies Romæ solemnissimus, qui magna frequentia populi celebratur. Adjungimur nos, quamvis absentes corpore, præsentés tamen spiritu fratribus nostris in uno corpore sub uno capite. Neque enim, ubi sepulcrum corporis ejus est, ibi tantum memoria meriti ejus. Devotio ubique debetur. Caro uno loco ponitur, sed spiritus victor cum illo est, qui ubique est. Erat beatus Laurentius in corpore, sicut

accepimus, adolescens, vir gravis in animo, quem multum commendabat ætas viridior, corona immarcescibilior. Erat autem diaconus, officio inferior episcopo, corona æquatus Apostolo. Hæc autem solemnitas omnium Martyrum gloriosorum ad hoc instituta est in Ecclesia, ut ad imitationem, qui non viderunt patientes, adducantur fide, commemoventur (a) solemnitate. Excideret enim fortasse de cordibus hominum, quod non anniversarius ordo repe-teret. Et non omnium martyrum ubique possunt esse ferventes solemnitates, nam quotidie non deessent. Non enim vel unus dies inveniri in anni cursu potest, quo non per diversa Martyres coronati sunt. Sed ferventiores solemnitates, si continuæ essent, afferrent fastidium; intervalla autem renovant affectum. Nos tantum audiamus quod jussum est, attendamus quod promissum est. In cujuslibet Martyris solemnitate ita præparemus cor nostrum festivitati ejus, ut non separemur ab imitatione ejus.

II. Homo enim erat, et nos homines sumus. A quo ille factus est, ab ipso et nos. Quo pretio emptus est, ipso et nos. Non debet itaque homo Christianus dicere: Quare ergo? Imo non debet dicere: Ego non. Sed: Quare et ego non? Audistis beatum Cyprianum martyrum et exemplum et tubam: *In persecutione*, inquit, *militia, in pace conscientia coronatur* (b). Nemo ergo sibi putet deesse tempus. Non semper adest tempus passionis, semper autem est devotionis. Nec se quisquam infirmum putet, ubi Deus vires operatur, ne, cum sibi timet, de ipso operatore desperet. Propterea id exemplis Martyrum omnes ætates Deus esse voluit, et utrumque sexum. Coronati sunt senes, coronati sunt juvenes, coronati adolescentes, coronati pueri, coronati viri, coronatæ feminae. Et in feminis omnis ætas coronata est, nec dixit femina: Impar sum sexu ad devincendum diabolum. Attendit magis hostem deiciendum, a quo dejecta est, et expugnandum fide, cui consenserat seductione. Numquid et feminae de suis viribus præsumpserunt? Omni enim homini dictum est: *Quid enim habes, quod non accepisti* (I Cor. IV, 7)? Gloria ergo Martyrum gloria Christi præcedentis Martyres, implentis Martyres, coronantis Martyres. Verumtamen, quamvis alio sit tempore pax, alio persecutio, deest alicui tempori occulta? Nunquam deest. Leo ille draco, nec semper sævit, nec semper insidiatur, sed semper persequitur. Quando sævitia est aperta, non sunt occultæ insidiæ. Quando occultæ sunt insidiæ, non est aperta sævitia. Id est, quando ut leo rugit, non ut draco serpit. Quando ut draco serpit, non ut leo rugit; tamen, quia aut leo est, aut draco, semper persequitur. Quando iacet fremitus, insidias cave. Quando insidiæ produntur, in fremitu leonem devita. Et leo autem, et draco deviator, si semper cor in Christo servetur. Quidquid in hac vita metuendum est, transiturum est. In alia vero vita, et

(a) In Codice fol. 51. pag. 2. inscriptus: *sermo sancti Augustini ep. in Natali sancti Laurentii*. Initium inouit, turbatum aliquid fuisse a quibusdam, qui Martyrum festos dies inter festivos tripudiis profanabant, quo etiam infra n. 4. pertinet. Cætera varii argumenti. Sermo in Editione collocandus post sermonem CCCV.

(b) Exciderit fortasse: sed.

(a) Putem commemoventur.

(b) Ita sanctus Pugnol terminat Tractatum suum de Exhortatione martyrii, qui in Africa Ecclesiæ publice legi solitus ex hoc loco Augustini videtur.

quod amandum est, non transit, et quod timendum est, non transit.

III. Certe modo in Evangelio Dominus alloquebatur Judæos, et dicebat eis : *Vae vobis. Scribæ, et Pharisei! quia extruitis monumenta Prophetarum, et dicitis: Si essemus tempore patrum nostrorum, non consentiremus eis in necem Prophetarum. Certe testimonium perhibetis, quia filii estis eorum, qui occiderunt Prophetas. Et vos implebitis mensuram patrum vestrorum. Cum enim dixissent: Si essemus tempore patrum nostrorum, non consentiremus eis in necem Prophetarum (Matth. xxiii, 29-32), confirmaverunt se filios esse illorum. Nos autem, si rectum iter teneamus, non dicimus patres nostros, qui occiderunt Prophetas, sed patres nostros dicimus, qui occisi sunt a patribus illorum. Sicut enim degenerat quisque moribus, sic filius fit moribus. Quia utique, fratres, filii Abrahæ dicti sumus, Abrahæ nec faciem novimus, nec de genere ejus stirpem carnis ducimus. Quomodo ergo ejus filii? Non in carne, sed in fide. *Credidit enim Abraham Deo, et deputatum est illi ad justitiam (Gen. xv, 6)*. Si ergo iustus Abraham, quia credidit, omnes post Abraham imitantes fidem Abraham facti sunt filii Abraham. Judæi ex carne nati degeneraverunt, nos ex alienigenis orti imitando assecuti sumus, quod illi degenerando perdididerunt. Absit ergo, ut pater illorum Abraham, quamvis de carne venerunt Abraham. Patres illorum illi fuerunt, de quibus et ipsi confessi sunt. *Si essemus, inquit, tempore patrum nostrorum, non eis consentiremus in necem Prophetarum*. Quomodo dicis, te non fuisse consensurum eis, quos patres tuos dicis? Si patres erant, filius es. Si filius es, consensurus eras. Si autem consensurus non eras, filius non es. Si filius non es, non sunt illi patres. Dominus ergo ex hoc eos convincit facturos, quod illi fecerunt, quia patres suos eos esse nominaverunt. *Certe, inquit, testimonium ipsi perhibetis vobis, quia filii estis eorum, qui occiderunt Prophetas, quia dixistis eos patres vestros. Et vos implebitis mensuram patrum vestrorum*.*

IV. Et nunc consideremus, qui sint filii occisorum, et qui sint filii occidentium. Et videtis multos currere ad Memorias Martyrum, benedicere calices suos de Memoriis Martyrum, redire saturatos de Memoriis Martyrum, et tamen discute illos, et invenies inter persecutores Martyrum. Per ipsos enim tumultus, seditiones, saltationes omnis luxurie, quas odit Deus, et modo, quia illos jam coronatos lapidibus non possunt, calicibus sequuntur. Qui erant, et quorum filii erant, quorum saltationes recenti, et prope hesternæ Memoria de loco sancti Martyris Cypriani prohibite sunt (a)? Certe saltabant ibi, et gaudebant ibi, et solemnitatem ipsam, quasi gauderent, magnis votis expectabant, et ad eum diem semper venire cupiebant. Inter quos numerandi sunt? Inter persecutores Martyrum, an inter filios Martyrum? Apparuerunt, quando prohibiti in seditionem tumuerunt. Filii lau-

dant, persecutores saltant. Filii hymnos dicunt, illi convivia producunt. Non ergo interest, quomodo honorare videantur. Tales enim sunt, qui honorant, quales illi fuerunt, qui dixerunt: *Si essemus illis temporibus, non consentiremus patribus nostris in necem Martyrum, aut in necem Prophetarum. Consentite modo fidei Martyrum, et credimus, qui non eratis consensuri intersectoribus Martyrum. Martyres unde coronati sunt? Credo, viam Dei ambulando, tolerando, inimicos etiam suos diligendo, pro eis obsecrando. Ille est corona Martyrum, hoc meritum Martyrum. Amas, imitaris, laudas, filius es Martyris. Vitam fers contrariam, referes et tunc manum contrariam (a)*.

V. Proinde, dilectissimi, quoniam persecutio, sicut dixi, nunquam deest, et diabolus aut insidiatur, aut sævit, semper parati esse debemus corde fixo in Domino, et, quantum possumus, inter istas molestias, tribulationes, tentationes orare nos fortitudinem a Domino, quoniam per nos ipsi parvi et nulli sumus. Quid de nobis dicamus? Paulum Apostolum, cum legeretur, audistis. *Sicut abundant, inquit, passionibus Christi in nobis, sic abundat per Christum et consolatio nostra (2 Cor. 1, 5)*. Sicut in Psalmo dicitur: *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, exhortationes tuæ, Domine, jucundaverunt animam meam (Psalm. xciii, 19)*. Quomodo hoc dictum est in Psalmo: *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, ita exhortationes tuæ jucundant animam meam*, sic dictum est ab Apostolo: *Sicut abundant passionibus Christi in nobis, sic abundat per Christum consolatio nostra*. Deliceremus, cum adesset persecutio, si deesset consolator. Et quia vires ipsæ vel tolerandi, vel quædam relaxatio vivendi ad tempus propter necessarium ministerium non erant ab ipsis, videte quid dixerit. *Notum vobis facio, fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quia supra modum et ultra vires gravati sumus (1 Cor. 1, 8)*. Tribulatio illa transcendit vires humanas, numquid et auxilia divina? *Supra modum, inquit, et ultra vires gravati sumus*. Quantum ultra vires? Vide, quia de animi viribus dicit: *Ita, ut tæderet nos etiam vivere*. Quomodo affectus erat Apostolus multitudine pressuram, ut, quem charitas vivere instigabat, tedium a vita prohiberet! Quomodo enim charitas vivere cogebat, charitas illa, de qua alio loco dicit: *Permanere autem in carne necessarium propter vos (Philipp. 1, 24)*. Ecce tanta increverat persecutio, et tanta tribulatio, ut tæderet eum etiam vivere. Ecce timor et tremor venerunt super eum, et contexerunt eum tenebræ; sicut audistis, cum diceretur in Psalmo. *Vox enim corporis Christi est, vox membrorum Christi. Vis ibi agnoscere vocem tuam? Esto membrum Christi. Timor, inquit, et tremor cecidit super me, et contexerunt me tenebræ. Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo, et requiescam (Psalm. liv, 6, 7)*! Nonne hoc videtur dixisse Apostolus, cum ait: *Ita, ut tæderet nos etiam vivere?*

(a) Confer serm. cccxi. in Nat. Cypriani Edit. Maur. T. V. col. 1252. n. 5. ubi Pestem illam episcopi sublatam ait.

(a) sinistram puto in extremo Judicio.

Quodam modo tædium passus est a visco carnis , quando volare volebat ad Christum. Abundantia tribulationum infestabat viam, sed non intercludebat. Tædebat vivere , sed hoc non in illa æterna vita , de qua dicit : *Mihi vivere Christus est, et mori lucrum* (Philipp. 1, 21). Sed quia ex charitate hic tenebatur, quid sequitur? *Si autem vivere in carne hic mihi fructus operis est, et quid eligam, ignoro. Compellor autem e duobus concupiscentiam habens dissolvi, et cum Christo esse. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ? Manere autem in carne necessarium propter vos* (Ibid. 22-24). Cesserat susurrantibus pullis suis, tegebat passis alis, fovebat pullos, sicut ipse ait : *Factus sum parvulus in medio vestrum, tanquam nutrix fovens filios suos* (1 Thess. 2, 7).

VI. Et videte, fratres; modo lectum est in Evangelio : *Quoties volui congregare filios tuos, tanquam gallina pullos suos, et nolui* (Matth. xxiii, 37). Attendite gallinam, attendite et alias aves, quæ in nostris oculis nidificant. Ova fovent, pullos nutriunt. Nullam videbitis infirmari cum filiis. Videte gallinæ habitum, quando pullos alit, quemadmodum mutatur vox ejus, et in quamdam raucedinem frangitur. Pennæ ipsæ non collectæ et alacres, sed hispide et languidæ, ita ut si videas avem aliam, cujus nidum ignores, non agnoscas, an ova habeat, vel pullos. Gallinam autem cum videris, etiamsi ova ejus non videas, nec pullos ejus videas, ex ipsa voce, et habitu corporis intelligas matrem. Quid ergo fecit mater nostra Sapientia? In carne infirmata est, ut pullos colligeret, ut generaret, ut foveret; sed infirmum Dei fortis est hominibus. Sub has alas infirmitatis carnis suæ, sed sub occultam potentiam Divinitatis suæ colligere volebat filios Jerusalem. Hoc Apostolum suum docuerat, quia hoc in illo ipse faciebat. Hoc enim ait ipse Apostolus : *Vultis experimentum accipere ejus, qui in me loquitur, Christi* (2 Cor. xiii, 5)? Et passionem Christi dicit in se abundasse, non passionem suam, sed passionem Christi. Erat enim in corpore Christi, et erat membrum Christi, et quidquid cum pullis fovendis agebatur in Apostolo, et in membro suo, caput agebat. Hic ergo Apostolus attendens infirmitatem pullorum suorum affectu et desiderio, ut columba, volare cupiebat, sed charitate filiorum, ut gallina, remanebat. *Ipsi, inquit, in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non fidentes in nobis simus, sed in Deo, qui suscitavit mortuos, qui de tantis mortibus eruit nos, et eruet, in quem speramus, quoniam et adhuc eruet* (Id. 1, 9, 10). *Erui, et eruet* quid ait? Servat vitam istam nostram vobis. De multis enim mortibus eruit, ne opprimeretur a persecutoribus, ne citius quam pullis opus erat, coronaretur, secundum illud, quod ait : *Manere autem in carne necessarium propter vos. Sed hoc confidens, novi, quia maneo, et permaneo omnibus vobis ad profectum vestrum, et gaudium fidei* (Philipp. 1, 24, 25). Cupiditas ad alium rapiebat, necessitas alibi retinebat. *Dissolvi, inquit, et esse cum Christo multo magis optimum* (Ibid. 23). Istud non dixit *Necessarium, sed optimum*. Quod

est enim optimum, per se appetitur, quod necessarium, ex necessitate assumitur; inde necessarium nominatur.

VII. *Necessariæ rei necessitas nomen imposuit*. Proinde nunc nobis necessarius cibus est iste, quo utimur; ad sustentandam temporalem vitam necessarius cibus est; ille autem optimus cibus virtutis, et sapientiæ, panis vivus, semper efficiens, nunquam deficiens (a). Ille optimus est, iste necessarius est. Proinde cum transierit ista necessitas famis, et sustentandi mortalis corporis, non erit iste cibus jam necessarius. Quid enim ait Apostolus? *Esca ventri, et venter escis; Deus autem et hunc et has evacuabit* (1 Cor. vi, 13). Quando autem evacuabit? Quando corpus hoc animale resurgens fit spirituale. Ibi enim nulla erit indigentia, et non ibi erunt opera necessitatis. Omnia enim ista, fratres, et bona, quæ hic dicuntur, opera, et ea ipsa opera, quæ monemur ut faciamus quotidie, necessitatis opera sunt. Quid tam bonum, quid tam præclarum, quid tam laudabile Christiano, quam frangere panem esurienti? Egenum sine tecto inducere in domum? Videre nudum, et vestire? Videre mortuum, et sepelire? Videre litigantem, et concordare? Videre infirmum, et visitare, aut curare? Omnia hæc laudabilia opera sunt. Attendite et videte, quia necessitas ea peperit. Frangis enim panem, quia vides esurientem. Si nemo esuriret, cui frangeres panem? Tolle necessitatem alterius miseræ, non erit opus tuae misericordiae. Sed tamen per hæc opera, quæ necessitas genuit, pervenimus ad illam vitam ubi necessitas non erit, quomodo per navem ad patriam. In patria semper mansuro, nunquam peregrinatio navis opus non erit; sed illa navis, quæ ibi opus non erit, illuc ipsa perducit. Cum perventum fuerit, ista non erunt, sed nisi hic adimpleantur, illuc perveniri non potest. Estote itaque alacres in bonis operibus necessitatis, ut sitis beati in perfruitione illius æternitatis, ubi jam necessitas moritur, quia mater omnium necessitatum mors ipsa morietur. *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem*. Quando dicetur morti : *Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, aculeus tuus* (1 Cor. xv, 53-55)? absumptæ morti, et devictæ dicetur : *Quia novissima inimica destruetur mors* (Ibid. 26).

VIII. Modo autem omnibus necessitatis operibus cum morte pugnatur. Defectus enim omnis ad mortem trahit, et sustentatio omnis a morte revocat, et ita mutabile est corpus, ut quodam modo aliæ mortes aliis mortibus pellantur. Quidquid assumitur, ubi diu perseverari non potest, quodam modo inchoatio mortis est. Jam videte istam vitam. Si quidquid assumitur, ubi permaneri diutius non potest; ubi, si diutius permanseris, moreris, inchoatio mortis est, et tamen, nisi assumatur, alia mors non pellitur. Verbi gratia, non manducat. Si manducaverit, et digerit, reficitur. Cum non manducat, assumit jejunium, ut mortem, quam factura erat crapula, repellat a se. Nisi

(a) Ist hæc *νεκροσι*, fortasse paulo aliter interpungenda foret.

as-umpserit abstinenciam et jejuniū, non a se illud repellat. Rursus in hoc jejuniō, quod assumpsit, ut mortem erapulæ repelleret, si perseverare in illo voluerit, aliam mortem famis timebit. Sicut ergo assumpsit jejuniū, ut mortem erapulæ devitaret, sic assumpturus est cibum, ut mortem jejuniū devitet. Quidquid enim horum assumpseris, si in eo perseveras, deficies. Ambulando fatigatus eras, si permaneris in ambulando, fatigatione ipsa deficies, et morieris. Ut ergo non deficias ambulando, requiescis sedendo. Perdura in sedendo, et inde morieris. Somnus te gravis oppresserat; evigilandum est, ne moriaris. Vigilando morieris, nisi rursus dormieris. Da mihi, quod assumas in adiutorium in malum, quod gravabat, pellendum, ubi securus ita sis, ut in eo perseverare velis. Quidquid assumpseris, hoc ipsum timendum erit. Ergo in omni mobilitate et mutabilitate defectionum, et adiutoriorum cum morte pugnatur. Cum autem corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem, dicetur morti: *Ubi est, mors, contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus?* Videbimus, laudabimus, pervernebimus. Nulla erit ibi indigentia, nullum adiutorium requiretur. Non invenis mendicum, cui panem frangas; aut peregrinum, quem in domum recipias. Non invenis sitientem, cui calicem porrigas; nec nudum, quem cooperias; nec ægrotum, quem visites; nec litigantem, quem concordes; nec mortuum, quem sepelias. Omnes cibo justitiæ et potu sapientiæ saginantur, omnes immortalitate vestiti sunt, omnes in patria sua æterna vivunt. Omnium sanitas ipsa æternitas est, æterna sanitas, æterna concordia. Nemo litigat, nemo judicem querit, nemo arbitrum compositionis, nemo sententiam ultionis. Nulla aegritudo, nulla mors.

IX. Hæc dicere potuimus, quæ ibi non erunt; quæ vero ibi erunt, quis dicat? *Quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit* (1 Cor. ii, 9). Recte ergo Apostolus: *Non sunt condigne passionis hujus temporis ad supercenturam gloriam, quæ revelabitur in nobis* (Rom. viii, 18). Quidquid passus fueris, o Christiane, scito nihil esse ad id, quod accepturus es. Certe hoc fide retinemus, de corde tuo hoc non recedat. Non potes hoc capere, et videre, quid eris, quale ergo erit quod ab eo, qui capturus est, capi non potest? Utique nos erimus, quod erimus, et capere non possumus, quod erimus. Supergreditur omnem infirmitatem nostram, supergreditur omnem cogitationem nostram, supergreditur omnem intellectum nostrum, et tamen nos erimus. *Dilectissimi*, ait Joannes, *filii Dei sumus*; utique jam adoptione, fide, pignore. Pignus accepimus, fratres, Spiritum sanctum. Quando fallit, qui tale pignus dedit? *Filii Dei*, inquit, *sumus, et nondum apparuit, quid erimus*. Scimus, inquit, *quia cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*. Dixit: *Nondum apparuit, et id, quod Nondum apparuit, non dixit. Nondum apparuit, quod erimus*. Diceret: *Illud erimus, et tales erimus!* Quidquid diceret, cui diceret? Non audeo dicere. Quis

diceret? sed certe: Cui diceret? Et fortè enim erat, qui diceret, quia ipse est, qui in Christi pectore recumbat, et de ejus pectore in illo convivio sapientiam bibebat, qua sapientia saginatus eructavit: *In principio erat Verbum* (Joan. i, 1). Ergo hoc dixit: *Scimus, quia, cum apparuerit, quod erimus, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*. Cui similes? Utique ei, cujus filii sumus. *Dilectissimi*, ait, *filii Dei sumus, et nondum apparuit, quod erimus*. Scimus, quia, cum apparuerit, *similes ei erimus*, cujus filii sumus, *Quoniam videbimus eum, sicuti est* (1 Joan. iii, 2). Jam modo, si vis esse, cui similis eris, si vis nosse, cui similis eris, attende ipsum, si potes. Nondum potes. Ergo nescis, cui similis eris, propterea nescis, quantum similis eris. Nesciendo ergo adhuc, quod est ille, nescis, quod eris et tu.

X. Hoc ergo meditantes, charissimi, semper expectemus gaudium nostrum sempiternum, et semper oremus fortitudinem in laboribus et tentationibus temporalibus, sive nos pro vobis, sive vos pro nobis. Ne putetis enim, fratres, nostras orationes esse vobis necessarias, et vestras orationes nobis non esse necessarias. Invicem nobis necessariæ sunt orationes pro invicem, quia ipsæ orationes pro invicem charitate conflantur, et hoc sacrificium tanquam de ara pietatis suavissime fragrat Domino. Si enim Apostoli dicebant, ut oraretur pro illis, quanto magis nos longe impares, sed utcumque vestigia eorum sequi cupientes, et quantum assequamur, nec scire valentes, nec dicere audentes. Illi ergo tales Viri orari pro se volebant ab Ecclesia, et dicebant: *Quia gloria vestra sumus, sicut et vos nostra in diem Domini nostri Jesu Christi* (ii Cor. i, 14). Invicem pro se orabant ante diem Domini nostri Jesu Christi, gloria in die, infirmitas ante diem. Oretur in infirmitate, ut gaudeatur in gloria. Etenim diversis temporibus illuc tamen uno tempore omnes perventuri sumus. Hinc exundi diversa sunt tempora; illic accipiendi unum tempus est. Semel enim et simul congregabimur, ut accipiamus, quod diversis temporibus et credidimus, et desideramus. Quemadmodum operarii illi in vinea alii ducti sunt hora prima, alii hora tertia, alii sexta, alii nona, alii decima (Matth. xx). Diversis temporibus vocati sunt, sed uno tempore merces omnibus persolvitur. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XIV.

In Natali Cypriani Martyris (a).

SYNOPSIS.

I. S. Cypriani Laus in Domino. II. Quibuscum conflegendum Christiano. III. Contra Spectacula Paganorum. IV. Contra Superbiam. V. Cypriani laus repetita.

I. SANCTA solemnitas beatissimi Martyris, quæ nos in nomine Domini congregavit, de meritis et gloria tanti Martyris exigit aliquid digne dici. Virtutibus enim ejus

(b) In Codice fol. 56. p. 2. inscriptus: *Item sermo sancti iniquorum ep. De triumpho Christianorum pugna, et graviter contra Paganorum spectacula. Editio inserendus post sermonem CCCVIII.*

et gloriæ posset forte humana lingua sufficere, si se voluisset ipse laudare. Veruntamen et nos devotione magis quam facultate laudemus eum, imo Dominum laudemus in eo, Dominum in illo, et illum in Domino. Quid enim esset in Domino, vox Martyrum de Psalmo modo, cum legeretur, audita est: *Auxilium nostrum in nomine Domini* (Psal. cxxiii, 8). Si auxilium omnium nostrum in nomine Domini, quanto magis Martyrum. Ubi major pugna, ibi majus auxilium necessarium est. Duo sunt enim, quæ faciunt Christianorum angustiam viam: voluptatis abjectio, et tolerantia passionis. Vincis, quicumque configis, si viceris, quod libet, et terret. Vincis, inquam, Christiane, quicumque configis, si viceris, quod libet, et terret. Aliud, quod libet; aliud, quod terret. Sed nunc de Martyrum agitur gloria. Facile est Martyrum solennia celebrare; difficile est Martyrum passiones imitari.

II. Angustiam, ut dicere cœperam, et arctam Christianorum viam duæ res faciunt: contemptus voluptatis, et tolerantia passionis. Quisquis ergo configit, sciat se cum toto mundo configere, et colligens cum toto mundo, hæc duo vincat, et vincit mundum. Vincat, quidquid blanditur; vincat, quidquid minatur. Voluptas enim falsa est, pœna transitoria. Si vis intrare per angustam portam, claude portas cupiditatis et timoris. His enim tentat ille tentator ad evertendam animam. Janua cupiditatis promittendo tentat; janua timoris minando tentat. Est, quod cupias, ut ista non cupias. Est, quod timeas, ut ista non timeas. Non auferatur cupiditas, sed mutetur. Timor non extinguatur, sed in aliud transferatur. Quid cupiebas? Quid mundo blandienti cedebas? Quid cupiebas? Voluptatem carnis, concupiscentiam oculorum, ambitionem sæculi. Nescio, quis istorum trium capitum est carnis infernus. Sed audi apostolum Joannem, qui super pectus Domini discumbebatur, et hoc in Evangelio eructabat, quod in convivio Christi bibebatur, audi eum dicentem: *Nolite diligere mundum, neque ea, quæ sunt in mundo. Si quis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo, quoniam omnia, quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi* (1 Joan. ii, 15, 16). Dicitur ergo mundus hoc cælum et terra. Non ipsum mundum vituperat, qui dicit: *Nolite diligere mundum*. Qui enim istum vituperat, artificem mundi vituperat. Audiat mundum bis uno loco nominatum sub diversis significationibus. De Domino Christo dictum est: *In hoc mundo erat, et mundus per eum factus est, et mundus eum non cognovit. Mundus per eum factus est* (Joan. i, 10). *Auxilium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum et terram* (Psal. cxxiii, 8). *Mundus per eum factus est. Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi* (Id. cxx, 1, 2). *Auxilium meum a Domino, qui fecit cælum et terram. Iste mundus a Deo factus est: Et mundus eum non cognovit. Dilector mundi, amator operis, contemptor artificis, amoretus migret. Rumpe funes a creatura, alliga ad creatorem. Muta amorem, muta timorem. Non enim fa-*

ciunt bonos et malos mores, nisi boni vel mali amores. Magnus iste vir, dicet aliquis, bonus est, magnus est. Unde? quæso. Multa novit. Quid diligat quæro, non quid sciat. *Nolite ergo diligere mundum, neque ea, quæ sunt in mundo. Si quis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo, quoniam omnia, quæ in mundo sunt*, (utique in dilectoribus mundi; ea, quæ sunt in dilectoribus mundi) *concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi. In concupiscentia carnis voluptas est. In concupiscentia oculorum curiositas est. In ambitione sæculi superbia est. Qui tria ista vincit, non ei remanet omnino in cupiditate, quod vincat. Multi rami, sed triplex radix. Quanta mala habet, quanta mala facit carnalis voluptatis appetitio! Inde adulteria, fornicationes, inde luxuria, inde ebrietas. Quidquid trahit sensus illicite, et mentem penetrat suavitate pestifera, addicit carni mentem, deturbat exercitorem, subit servienti imperantem. Et quid poterit homo facere rectum in se ipso perversus?*

III. Quæ mala facit turpis curiositas, concupiscentia vana oculorum, aviditas nugacium spectaculorum, insania stadium, nullo præmio consequente conflictus certaminum! Certant aurigæ aliquo præmio, litigant pro aurigis populi aliquo præmio (a). Sed delectat auriga, delectat venator, delectat scenicus. Itane honestum delectat turpitudine? Muta etiam cupiditatem spectaculorum. Exhibet Ecclesia menti tuæ honorabiliora et veneranda spectacula. Modo legebatur Passio beati Cypriani. Aure audiebamus, mente spectabamus, certantem videbamus, periclitanti quodam modo timebamus, sed Dei adiutorium sperabamus. Denique vultis nosse cito, quid intersit inter spectacula nostra et theatrica? Nos, quantum in nobis yiget sana mens, Martyres, quos spectamus, cupimus imitari. Nos, inquam, sanctos Martyres, quos certantes spectamus, cupimus imitari. Honestè spectator! in theatris cum spectas, insanis, si audes imitari quem diligis. Ecce ego spectro Cyprianum, amo Cyprianum. Si irasceris, maledic mihi, et dic: *Talis sis!* spectro, delector, quantum valeo, lacertis mentis amplector. Video certatorem, audio victorem. Irascere, ut dixi, et dic mihi: *Talis sis!* Vide, si non amplector; vide, si non opto; vide, si non cupio; vide, si non indignum me possum dicere; refugere tamen avertique non possum. Specta tu, delectare tu, ama tu. Noli irasci, si dixeris: *Talis sis!* Sed parco, non dico. Agnosce amicum. Spectacula muta mecum. Tales amemus, quos imitari, quantum valemus, optemus. Sed infamis est ille, qui spectatur; qui spectat, honestus est. Cesset cupiditas emptoris, et nulla erit turpitudine venalis. Infamiam spectando confirmas. Quid provocas, quod accusas? Miror, si amati tui non te aspergit infamia. Sed non te aspergat, immaculata maneat honestas, si potest, spectatrix libidinum, emptrix turpium voluptatum. Audeo prohibere spectacula? Audeo prohibere? Audeo plane. Dat mihi fidu-

(a) De ejusmodi contentionibus variè in Martialis Epigramm. et in Scripturis Hist. Aug.

ciam locus iste, et qui me constituit in isto loco. Potuit sanctus Martyr sævientes sustinere Paganos, ego non audeam audientes instruere Christianos? Ego metum tacitas offensiones, cum ille contempserit apertos furores? Dicam prorsus. Certe redarguar in cordibus audientium, si falsa dico. Optime facit, omnino optime facit antiqua disciplina Romana, quæ omne genus Histronum infami loco deputavit. Non illis ullus honor in Curia, non saltem in plebeia (a) tribuitur. Undique ab honestis remoti, et honesti venales (b) præpositi. Quid a te propter dignitatem Decuri (c) removisti, et propter voluptatem tibi in theatro posuisti? Consonet dignitati tue voluptas tua. Et ipsi miseri addicti sunt spectantium cupiditatibus, spectantium insanientibus voluptatibus. Remove ista omnia, et liberantur. Misericordiam in illos facit, qui spectare noluerit.

IV. Dicta sint hæc de-concupiscentia oculorum. Ambitio sæculi quantum mali habet! Ibi omnis superbia. Et quid est pejus superbia? Sententiam Domini audi. *Deus superbis resistit; humilibus autem dat gratiam* (Jacobi IV, 6). Ergo et ambitio sæculi maligna est. Dicit aliquis: Sine illa non possunt esse sæculi Potestates. Prorsus possunt. Nescio, quis auctor ipsorum ait: Suam quisque culpam auctores ad negotia transferunt (d). Prorsus possunt. Rector est in potestate constitutus. Frigat, et rexit. Sed humana mens pergit in elationem. Frenetur elatio. Hominem se esse cognoscat, qui de homine judicat. Dispar est dignitas, sed communis est ipsa fragilitas. Hoc qui pie, sancteque cognat, et habet potestatem, et non pergit in elationem. Vicit ista omnia Cyprianus. Quid enim non vicit, qui vitam ipsam omnibus tentationibus redundantem contempsit. Mortem illi minatus est Iudæus; ille confessus est Christum, paratus mori pro Christo. Ubi mors venerit, nulla remanebit ambitio, nulla curiositas oculorum, nulla appetitus sordidarum et carnalium voluptatum. Una vita contempta omnia superantur.

V. Beatus ergo Cyprianus laudetur in Domino, quia omnia ista vicit. Quando hoc posset, si non adjuvisset Dominus? Quando vinceret, si non spectator, qui coronam parabat vincenti, subministraret vires laboranti? Gaudet plane et ipse, gaudet pro nobis, non pro se, quando in Domino laudatur. Mitis enim est valde, et scriptum est: *In Domino laudabitur anima mea. Audiant mites, et lætentur* (Psal. xxi, 3). Mitis erat. In Domino vult animam suam laudari. *In Domino laudetur anima ejus. Honoretur etiam corpus ejus. Quia Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus* (Id. lxxii, 4). Sancte celebretur, tanquam a Christianis celebretur. Non enim aram

constituimus, tanquam Deo, Cypriano, sed Deo vero aram fecimus Cyprianum (a).

SERMO XV.

Item in Natali Cypriani Martyris (b).

SYNOPSIS.

I. Gaudium de religiosa populi frequentia, et victoria Martyrum. II. Delusa Persecutorum a Martyribus consilia. III. Ecclesia Persecutorum victrix. IV. Persecutorum, ut Christi, ita Cypriani multi conversi.

I. PSALMUM cantavimus: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum* (Psal. cxxii, 6). Donis Dei debita gratulatio. *Benedictus Dominus, qui non dedit in venationem dentibus eorum.* Vox est certe gratulationis, et digna gratulatio. Et quando tantis donis divinis humana sufficit gratulatio? Quando in isto loco beatissimus Martyr sacrum sanguinem fudit, nescio utrum tanta hic fuerit turba furentium, quanta nunc est multitudo laudantium. Iterum dico; delectat enim me, populum videre in domo Domini religiosissime in hunc locum convenientem, et tempora temporibus comparare. Unde iterum dico, et repeto, et vestris sensibus, quanta possum, devotione commendo: Quando in isto loco beatissimus Martyr sacrum sanguinem fudit, nescio utrum tanta hic fuerit turba furentium, quanta nunc est multitudo laudantium. Sed, etsi fuit, fuit *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quando occidebant, se vicisse credebant. Vincebantur a morientibus, et gaudebant, si vincebantur. Utique furebant. Abscessit ergo turba furentium, successit multitudo laudantium: Dicit, dicat multitudo laudantium: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Dentibus quorum? Dentibus inimicorum, dentibus impiorum, dentibus persecutorum Jerusalem, dentibus Babylonice, dentibus civitatis inimice, dentibus turbæ in sceleribus insanientis, dentibus turbæ Dominum persequentis, creatorem deserentis, ad creaturam se convertentis, manu facta colentis, eum a quo facta est, contemnens. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.*

II. Vox Martyrum est. Eorum profecto vox est, qui pro Christi nomine occidi, quam negando Christum vivere maluerunt. Si ergo illi occidere voluerunt, isti occisi sunt, fecerunt, quod voluerunt illi, passi sunt isti, quomodo: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum?* Qualis gratulatio est: *Benedictus Dominus, qui non dedit*

(a) Confer finem sermonem CCCIII. et Serm. CCCA. n. 2. T. V. edit. Maur.

(b) In Codice fol. 57. p. 2. manuscriptus: *Item sermo sancti Augustini ep. De Martyrum, et Ecclesie in illis victoria. Sermo fortasse notatus a Possidio in Indicis opp. c. 8. De Tentationibus Dei et sancti. Psalmi enim versiculus, qui supra citatur, exponitur de dentibus persecutorum, et de dentibus Ecclesie, ut in demum liquet. Loculus in Editione post præcedentem. XIII*

(a) In Conventu plebs aliquo.

(b) Lego: *venales*, i. e. Servi domi, et in familia nati.

(c) Sen Decurionatus, quod nunc in Columnis et Municipiis Senatorum instat erat.

(d) An Seneca epist. 30 ad Lucil. *tu intelligas tua vicia esse, quæ pulas rerum?*

nos in venationem dentibus eorum? Quia persecutores non occidere, sed devorare voluerunt, id est, in corpus suum transferre. Pagani erant, impii erant, demonum et idolorum cultores erant. Hoc nos facere volebant, quando devorare cupiebant. Intendite, quid cibo faciamus, quando manducamus. Quid utique facimus, nisi in corpus nostrum transferimus? Erat corpus impiorum, devoraverunt eos, qui eis ad impia consenserunt. In eorum corpus procul dubio transierunt. Martyres ergo illi instantibus, ut Christus negaretur, et idolum adoraretur, restiterunt constanter, idolum spreverunt, Christum confessi sunt, in corpus eorum consentiendo non transierunt. Dicant, dicant, gloriose dicant, feliciter dicant, veraciter dicant: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Retia perfidia est, retia impietas est, retia Christi negatio est. Extenta sunt retia. Audis venantes. Si vis cavere venantes, contemne terrentes. Nostis, quid faciunt venatores. Ex alia parte tendunt retia, ab alia parte terrent feras, quas cogunt in retia. Malum times, quo terreris? Pejus est, quo fugis. Ergo Martyres sancti videntes, ubi venatores tetenderunt retia (ad hoc enim mortem persecutor minabatur, ut Salvator negaretur) passi sunt, sed patiendi non sunt capti. Quali sagina praeda, quali pinguedine venationis Babylon impia pasceretur, si a Cypriano episcopo Dominus negaretur. Quali sagina, quali venatione, quam optima praeda Babylon impia pasceretur, si a Cypriano episcopo, doctore gentium, frustratore idolorum, proditore demoniorum, lucratore Paganorum, confirmatore Christianorum, inflammatore Martyrum. Si ergo a tali et tanto Viro Dominus negaretur, quali venatione Babylon impia lætaretur! *« Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Sævierunt, persecuti fuerunt, torserunt, incluserunt, alligaverunt, percusserunt, incenderunt, bestiis subreperunt (a). Non est Christus negatus, Confessor Domini est coronatus. Illi sævitiam perdidērunt, gloriam Martyres invenerunt. *Benedictus Dominus, dicat populus christianus, dicat omnino, decet, ut dicat: Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Modo, dicat, hic locus impletur populo confidentium, impletur populo unum verum Deum adorantium. Dicat: hic locus; tunc enim seges ista seminabatur, quando ille locus sanguine Martyris rigabatur. Noli mirari, Terra, fertilitatem tuam, si rigata es, ut hoc pulchrales.

III. Ergo *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quibus enim viribus nos erepti sumus de dentibus impiorum? Nihil nobis arrogamus, non hoc nostræ potestati tribuimus. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quid enim eramus, quando terrebamur infirmi a fortibus, humiles a sublimibus, egentes a divitibus, indigentes ab abundantibus? Quid

eramus, nisi *Auxilium nostrum esset in nomine Domini ejus, qui fecit cælum et terram (Psal. cxxiii, 8)?* Exulta, exulta, Jerusalem, exulta et tu non data in dentes venantium. Exulta et tu. Habes et tu dentes. *Dentes tui, sicut grex detonsarum.* Habes et tu dentes, o sancta Jerusalem, Civitas Dei, Ecclesia Christi, habes et tu dentes. Tibi dicitur in Cantico Canticorum: *Dentes tui, sicut grex detonsarum ascendens de lavacro, quæ omnes geminos creant, et sterilis non est in illis (Cant. iv, 2, et vi, 5).* Bene, bene, quod non timuisti dentes Babylonæ. Dentes Babylonæ potestates sæculi fuerunt, dentes Babylonæ doctores illicitorum sacrorum fuerunt. His dentibus data non es. Agnosce dentes tuos. Fac tu, quod illi facere voluerunt. Convertite te. Et tu habes dentes. *« Dentes tui, sicut grex detonsarum.* Quid est *Detonsarum?* Sarcinas sæculares ponentium. Quid est *Detonsarum?* Ponentium vellera, tanquam onera sarcinæ sæcularis. Illi erant dentes tui, de quibus scriptum est in Actibus Apostolorum, quia vendiderunt omnia sua, et pretia rerum suarum ante pedes Apostolorum posuerunt, ut distribueretur unicuique, sicut opus erat (Act. iv, 35). Percepisti vellera detonsarum tuarum. Ascendit grex ille de lavacro Baptismatis sancti. Omnes pepererunt, quia duo præcepta charitatis impleverunt. Meministis, recordati estis, tanquam instructi acclamastis, cum duo præcepta charitatis commemorarem; quæ autem essent, non dixi, et tamen indicium cordis vestri voce suscepi. Agnovistis. Dicam tamen propter eos, qui ad Ecclesiam rarius accedunt. Dominus dicit, Magister veracissimus dicit, Princeps Martyrum dicit: *Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua, et diliges proximum tuum tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet et Prophetæ (Matth. xxii, 37 - 40).* Dentes ergo tui in Deo vicerunt, quia tales geminos pepererunt. Tibi dicitur habenti tales dentes, tibi dicitur, o Ecclesia, in figura beatissimi Petri: *Surge, macta et manduca (Act. x, 13).* Surge. Petro dictum est, quando vas submissum de cælo in figura animalium omnis generis portabat esurienti Petro, id est, avidæ Ecclesiæ, *Surge, quid esuris? Surge, cibis tibi paratus est. Dentes habes; Macta et manduca.* Occide, quod sunt; fac, quod es. Occide quod sunt, verte in quod es. Bene augisti tales dentes habens, bene mactasti, bene manducasti. Ipsos judices, quos non timuisti, ad te attraxisti; ipsas sæculi potestates, quas non timuisti, in te convertisti; sævientes sprevisi; honorantes fecisti. Impletum est, quod Domino tuo promissum est: *Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes servient illi (Psal. lxxi, 11).*

IV. Hæc persecutores non credebant, quando sæviebant. Quam multi ex ipsis persecutoribus, qui viderunt beatissimum Cyprianum fundentem sanguinem, genua flectentem, cervicem percussori præbentem, hic viderunt, hic spectaverunt, hic de tanto spectaculo exultaverunt, hic, hic morienti insultava-

(a) Ita membranae. Fortasse; subreperunt, subtraverunt.

runt. Quam multi ex eis, quod non dubito, postea crediderunt. Non dubitandum, sine dubitatione credendum est. Judei Christi interfectores, qui pendente illo caput agitaverunt insultantes, et in illo verba, quæ voluerunt, dixerunt exultantes, postea in ipsum Dominum, quem crucifixerunt, crediderunt. Hæc enim poterat vacare vox Medici in cruce pendentis, et medicamentum sanitatis phreniticis de suo sanguine facientis? Non poterat ergo vacare, et inanis esse vox illa: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt* (Luc. xxiii, 34). Non plane vacavit. Erat ibi multitudo eorum, propter quos hæc vox de ore resonuit Veritatis. Nam postea facto miraculo, adveniente de cælo Spiritu sancto, cum linguis omnium gentium Apostoli loquerentur, stupentes repentinum miraculum, subito compuncti, ad eum, quem occiderunt, conversi sanguinem, quem sævientes fuderunt, credentes biberunt. Hoc plane et de beato Cypriano Christi sancto Martyre nullo modo est dubitandum, quod plurimi eorum, qui occisum impie spectaverunt, in ejus Dominum crediderunt, et forte etiam ipsi imitando pro Christi nomine sanguinem funderunt. Postremo de illis incertum sit. De illis, qui tunc huic loco affuerunt, qui percussam in isto loco sanctum Cyprianum viderunt, incertum sit, utrum crediderint. Certe isti omnes, aut pene omnes, quorum voces audio exultantium, filii sunt insultantium.

SERMO XVI.

In Natali Martyrum Scillitanorum (a).

SYNOPSIS.

I. Exemplo Martyrum Christus nec propter superflua, nec propter necessaria mundi bona negandus. **II.** Amor proximi unde, et qualis. **III.** Salus et Amicus, duo necessaria, quomodo respicienda. **IV.** Certamen Martyris cum Persecutore de superfluis. **V.** Certamen Martyris cum Persecutore de necessariis. **VI.** Quibus modis negetur Christus. **VII.** Constantiæ merces in cælo.

I. MARTYRES sancti, testes Dei, ne vivendo morentur, moriendo vivere maluerunt, ne timendo

(a) In Codice fol. 59. inscriptum: *Sermo sancti Augustini ep. in Natali sanctiorum martyrum Scillitanorum*. Passi sunt hi Carthagine circa A. C. 200. numero, aut videtur, duodecim, oriundi ex oppido Scilla, aut Solite Provinciae Proconsularis Africae. Acta eorum alia extant apud Baronium ad A. C. 202. alia in Bibliotheca Eccl. Tolat. apud Bollandistas T. IV. *Julii ad diem VII.* quo illorum memoria agitur. In illorum Basilica Carthagine Augustinus sermone habuit in Editione J.V. cum vero Possimus in *Indiculis opp. c. 9. Fractulus* duos notet, de altero ita Guil. Cuperus in *Act. ss. l. cit. p. 206.* cum is sermo nequam inter Augustini opera ne quidem novissime edita compareat, existimo eam aut excidisse, aut citari non alicui conputare lecturi. Ea jam non amplius indebito pulvere sordidum Martyrum ipsorum cultus, et Reliquias, Africa, Galliam et Italiam pervaserunt, partimque Roma a ss. Joannis et Pauli Astete in monte Caelio quæsitæ, quæ in Titulum, dum hæc commentarer, oracula descripti Card. Garanius, vir pietate, doctrina, hominum literatorum amore, sanctaque dignitate vere eminentissimus, in hoc ab illo jam tempore, quo summi Pontificis ad Audam Carthægeni legatione hungebatur, inventissimus, qui has Meritas Augustiniane Reliquias avidissime prestolabatur. Verum, antequam typis absolverentur, ipsius, ut per speramus, Augustini consortio proprius adiutus est Bonae IV. Noë. Magas. — Sermo hic porro in Editione post præcedentem, in XIII, collocari posset.

SANCT. AUGUST. XI.

mortem negarent vitam, amando vitam contempserunt vitam. Ut negaretur Christus, vitam promittebat inimicus, sed non qualem Christus. Credentes ergo, quod a Salvatore promittebatur, riserunt, quod persecutor comminabatur. Fratres, quando Solemnia Martyrum celebramus, exempla nobis proposita noverimus, quæ imitando assequamur. Non enim istam faciendo frequentiam, augemus Martyrum gloriam. Illorum corona populis nota est Angelorum. Nos, quod passi sunt, cum legeretur, audire potuimus. Quod autem acceperunt. *Nec oculus vidit, nec auris audivit* (1 Cor. II, 9). Bona mundi hujus alia sunt superflua, alia necessaria. Hinc paululum, ut loquamur, attendite, et distinguamus, si possumus, quæ sint bona hujus mundi superflua, quæ necessaria, ut videatis, non esse negandum Christum nec propter superflua, nec propter necessaria. Superflua mundi hujus quæ enumerat? Si ea commemorare voluerimus, magnas moras faciemus. Fidemus ergo necessaria. Quæcumque alia erunt, hæc erunt superflua. Necessaria sunt in hoc mundo duo ista; Salus et Amicus. Ista sunt, quæ magni pendere, quæ non debemus contemnere. Salus, et Amicus naturalia bona sunt. Fecit Deus hominem, ut esset et viveret. Salus est. Sed, ne solus esset, Amicitia quæsitæ est. Incipit ergo Amicitia a conjuge et filiis, et progreditur usque ad alienos. Sed, si consideremus, unum nos habuisse patrem, et unam matrem, quis erit alienus? Omni homini proximus est omnis homo. Interroga naturam. Ignotus est? Homo est. Inimicus est? Homo est. Hostis est? Homo est. Amicus est? Maneat amicus. Inimicus est? Fiat amicus.

II. Ad hæc duo in hoc mundo necessaria, Salutem, et Amicum, venit peregrina sapientia. Invenit omnes stultos, errantes, superflua colentes, temporalia diligentes, æterna nescientes. Hæc Sapientia stultis amica non fuit. Cum ergo stultis amica non esset, et a stultis longe esset; assumpsit proximum nostrum, et facta est proxima nostra. Hoc mysterium Christi est. Quid tam longe, quam stultitia a sapientia? Quid tam proximum, quam caro, et homo? Quid tam longinquum, inquam, quam a stultitia sapientia? Ergo suscepit hominem sapientia, et facta est homini proxima per id, quod erat proximum. Et ecce, quoniam dixit homini ipsa sapientia: Ecce pietas est sapientia; ad sapientiam vero homines per nos accipiunt Deum, quia hoc est pietas, data sunt nobis duo præcepta: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua.* Alterum: *Diliges proximum tuum tanquam te ipsum* (Luc. x, 27). Et ille, qui hoc præcepit, ait: *Et qui est proximus* (Ibid. 29). Putabat dicturum Dominum: Pater tuus, et mater tua, carum tua, et fratres tui, et sorores tue. Non hoc respondit, sed qui volebat commendare omnem hominem omni homini proximum, instituit narrationem. *Homo, inquit, quoniam.* Quis quidam? Tamen homo. *Homo quidam.* Quis ergo homo? Quidam, sed tamen homo. *Descendebat de Jerusalem in Jericho, et incidit in* (Vingt-huit.)

latrones (Luc. x, 30). Ipsi dicuntur in latrones, qui et insequuntur nos. Vulneratus, spoliatus, semivivus, in via relictus a transeuntibus, a sacerdote, a levita contemptus est, a Samaritano autem transeunte animadversus est. Accessum est ad eum, inspecta cura, levatus est in jumentum, perductus ad stabulum, iussum est curam ei adhiberi, sumptus impensus est. Interrogatur, qui interrogaverat : Quis erat huic semivivo proximus? Quia duo contempserant, et contempserant proximi, accessit extraneus. Iste enim homo Ierosolymitanus proximos habebat sacerdotes, et levitas, Samaritanos alienigenas. Transierunt proximi, et extraneus factus est proximus. Quis ergo erat huic homini proximus? Dic tu, qui interrogaveras dicens : *Quis est mihi proximus?* Jam responde, quod verum est. Interrogaverat superbia. Loquatur natura. Quid ergo ait? *Credo, qui cum illo fecit misericordiam.* Et Dominus ad illum : *Vade, et tu fac similiter* (Ibid. 37).

III. Redeamus ad causam. Jam tria videmus : Salutem, Amicum, Sapientiam. Sed Salus et Amicus etiam de hoc mundo; alimide Sapientia. Propter Salutem victus et tegumentum, et, si mala valetudo occurrerit, medicina. Salvis autem salvus loquens Apostolus ait : *Est autem questus magnus pietas cum sufficientia.* Nihil, inquit, intulimus in hunc mundum, sed neque auferre aliquid possumus. Victum et tegumentum habentes his contenti simus. Ista sunt necessaria propter salutem. Quæ autem propter superflua. Nam qui volunt, inquit, divites fieri (propter superflua utique) incidunt in tentationem, et laqueum, et desideria multa stulta et noxia, quæ mergunt hominem in interitum et perditionem. Ubi ergo Salus? Ergo propter Salutem Victum, et tegumentum habentes his contenti simus (1 Tim. vi, 6, 9). Propter Amicum quid? Quid tibi amplius potuit dici, quam : *Beatus proximum tuum tanquam te ipsum!* Ergo Salus tibi, Salus sit et amico tuo. Propter tegumentum autem : *Qui habet duas tunicas communicet cum non habente.* Propter victum amici : *Et, qui habet escas, similiter faciat* (Luc. iii, 41). Pasceris, pascis; vestiris, vestis. Ista de hoc mundo; amide autem, quod est sapientia, discis et doces.

IV. Constituente jam vobis ante oculos agnem Martyrum. Venit inimicus, cogit Christum negare. Sed adhuc blandientem inducamus, non sævientem. Promittit divitias et honores. Superflua sunt. Qui talibus donis tentantur, ut Christum negent, nondum accesserunt ad agonem, nondum certamen invenerunt (a), nondum hostem antiquissimum vera pugna provocaverunt. Contempsit autem, cui talia promittebantur, Vir fidelis, et ait : Ego propter divitias negabo Christum? Ego propter divitias negabo divitias? Ego propter amicum negabo thesaurum? Nempe ille est : *Qui propter nos pauper factus est, cum dives esset, ut ejus paupertate nos ditamur* (2 Cor. viii, 9)? Nempe ille est, ad quo item ait Apostolus : *In quo*

sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi (Coloss. ii, 3)? Attendis, quod promittis, quia non potes videre, quod tollere conaris. Ego fide video, quod mihi vis auferre, tu oculis carnis, quod vis dare. Meliora sunt, quæ cordis oculis intuetur, quam quæ oculis carnis videt. Quæ enim videntur, temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna. Contemno ergo dona tua, inquit fidelis anima, quia temporalia sunt, superflua sunt, caduca sunt, volatila sunt, plena sunt periculis, plena tentationibus. Nemo hæc habet, quando vult, perdit et quando non vult. Contemptus est promissor; accedit alius, id est, persecutor. Contemptus est blandiens; esse incipit sæviens. Contemptus est coluber; in leonem conversus est. Non vis, inquit, accipere a me divitias ampliores? Si Christum non negaveris, auferam, quas habes. Adhuc in superflua mea sævis. Sicut novacula acuta fecisti dolium (Psalm. li, 4). Capillos radis, cutem non præcidis. Aufer etiam ista mihi. Imo, quoniam videbas, quod pauperibus Paulus dabam, hospites suscepiebam, quod monuerat Exulus, faciebam. Præcipe, inquit, divitibus hujus sæculi, præcipe, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum. Bene faciant, divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam (1 Tim. vi, 17-19). Hæc mihi auferens, ista opera facturus non sum. Numquid apud Deum ideo minor ero, quia volo, et non possum? An usque adeo surdus sum adversus vocem Angelorum : *Pax in terra hominibus bonæ voluntatis* (Luc. ii, 14)? Tolle ergo superflua mea. Nihil intulimus in hunc mundum, sed neque auferre aliquid possumus. Victum et tegumentum habentes eo contenti simus (1 Tim. vi, 8).

V. Sed ait persecutor : Tollo victum, tollo tegumentum. Accessum est ad certamen. Ferventius sæviebat inimicus. Transita sunt superflua, perventum est ad necessaria. Ne discidas a me, quia caro tua proxima est (Psalm. xxi, 11, 12)! Nihil tibi proximum animæ suæ, quam caro sua. Fames, et sitis, et æstus in carne sentis. Ibi te volo videre, Martyr bone! Testis Dei! Vide, inquit, vide! *Quis nos separabit a charitate Christi?* Quid est, quod minaris? Tollo victum, tollo tegumentum. *Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas* (Item. viii, 35)? Minetur ex altera parte : Tollo amicum, occido charissimos tuos ante oculos tuos, conjugem et filios trucidabo! Occidis, occidis? Non negent, et non occidis. Quid est, quia non me terres de me, terres me de meis? Si non negaverint, meos non occidis; si negaverint, alienos occidis. Adhuc addat persecutor, et sæviat, et dicat : Si tuos non curas, te ipsum huic luci auferam. Huic luci? Numquid æternæ luci? Cui luci me auferes? Quam communem habeo et tecum? Non est magna, quam vides et tu. Ego pro hoc lumine non negabo lumen. *Erat lumen verum* (Joan. i, 9). Novi, cui dicam : *Quoniam apud te fons vitæ, et in lumine tuo videbimus lumen*

(a) Malo : *interiunt*.

(Psal. xxxv, 10). Tolle vitam, tolle lumen. Habebo vitam, habeo lumen. Habebo vitam, ubi te non patiar interfectorem, habeo lumen, quod mihi, non dicam tu, sed nec ulla nox possit auferre. Vicit Martyr, an aliquid aliud est, ubi majus certamen spectare debeamus? Non minatur mortem; sævit in salutem, exarat unguis, excruciat tormentis, urit flammis, admovet bestias; et hic vincitur. Quare vincitur? *Quia in his omnibus supervincimus per eum, qui dilexit nos* (Rom. viii, 37).

VI. Ergo, fratres mei, non negetur Christus propter superflua, non negetur propter necessaria. Nullus ipso est magis necessarius. Necessaria dicebam: Salutem et Amicum. Peccas propter Salutem, et negas Christum. Amando Salutem non habebis Salutem. Peccas propter Amicum tuum, et, ne illum offendas, negas Christum. Heu me miserum! Aliquando erubescendo negatur. Non sævit persecutor, non expoliatur depredator, non incumbit tortor; tantum ne displiceas amico tuo, negas Dominum tuum. Video, quid tibi abstulerit amicus, ostende, quid dabit. Quid dabit? Ipsas amicitias, per quas pecces, per quas involvaris, per quas inimicus Dei efficiaris. Iste tibi amicus non esset, si tu tibi esses. Sed quoniam ipse inimicus es tibi, amicum putas inimicum tibi. Unde autem ipse inimicus es tui? Quia amas iniquitatem. *Qui autem amat iniquitatem, odit animam suam* (Psal. x, 6). Sed non negatur Christus ut amico impio et perverso placeatur, non negatur, sed ab impio vituperatur, ab impio accusatur, et a fidei erubescendo non defenditur, deseritur, tacetur, non prædicatur. Sævit lingua blasphemantis, et nulla est laudantis. Quanta mala committuntur quasi pro necessariis, pro victu, pro tegumento, pro salute, pro amico, et omnia ista, quæ appetantur, magis pereunt! Si vero presentia contempseris, dabit tibi Deus æterna. Contemne salutem, habebis immortalitatem. Contemne mortem, habebis vitam. Contemne honorem, habebis coronam. Contemne amicum hominem, habebis amicum Deum. Sed illic, ubi amicum habebis Deum, sine amico proximo non eris. Ibi tecum amici erunt, quorum facta et confessiones paulo ante legebantur (a).

VII. Audivimus Viros fortiter agentes, viriliter confitentes. Audivimus et Fœminas (b) non tanquam fœminas tenentes Christum, oblitæ sexum. Ibi erit cum istis illa amicitia, ubi nulla erit carnis concupiscentia, et sola erit cum amicis ad fruendum sapientia. Ecce quid perdimus, si ea hic amaverimus, et Christum negaverimus! Proximus dum nos non terret, si moriatur. Nullus ibi luctus, ubi æterna vita erit, nec illud necessarium est; *Victum et tegumentum habentes his contenti sumus*. Vestis nostra immortalitas erit, cibus iste charitas erit, vita æterna erit, nec opera ibi bona, quæ ab his appellantur, faciemus. Ad ea non pervenimus, si hæc ea non

fecerimus. Non tibi dicetur: *Frangere esurienti panem tuum* (Isai. lviii, 7), ubi fames non erit. Non tibi dicetur: *Suscipe hospitio*, ubi nullum invenies peregrinum. Non tibi dicetur: *Libera oppressum*, ubi nullus inimicus erit. Non tibi dicetur: *Concorda litigiosum*, ubi pax æterna erit. Videte, fratres mei, quomodo hic toleretur querendo. Ibi eam habebimus, ubi perire non possumus. Salutem quaeris? Contemne, et habebis. Negas Christum timendo offendere amicitias hominum. Confitere Christum, et amica tibi erit civitas Angelorum, civitas Patriarcharum, civitas Prophetarum, civitas Apostolorum, civitas omnium Martyrum, civitas omnium honorum Fidelium. Christus ipse *Fundavit eam in æternum* (Psal. xlvii, 9).

SERMO XVII.

In solemnitate SS. Machabæorum (a).

SYNOPSIS.

I. Effusa Evangelica ad omnes aetates pertinent. II. Expositio Parabolæ de Turris fabrica, et de duobus Regibus. III. Ad sensum datus cum Christo congressus. IV. Post Apostolos et Judæi conversi, et deinceps multi Christiani rebus suis renuntiaverunt. V. Quando probandi Christo fides vel in quotidianis. VI. Ad probandam fidem excitare debent Promissa. VII. Machabæorum. Certamen collatum profanis Spectaculis. VIII. Dehortatio a profanis Spectaculis. IX. Dehortatio continuata.

1. Evangelium, et verbum Dei vivum, medullas anime penetrans, et cardinem cordis inquirens salubriter profertur omnibus nobis, nec quemquam palpat, si se homo non palpet. Ecce propositum est nobis velut speculum, in quo nos omnes aspiciamus, et, si quid de facie nostra forsitan maculosum occurrerit aspectibus nostris, cura sollicita detergamus, ne rursus inspecto speculo erubescamus. Turba enim Dominum sequebatur, sicut, Evangelium cum legeretur, audivimus, et conversus locutus est ad eos, qui eum sequebantur. Nam, si ea, quæ dixit, solis illis duodecim Apostolis loqueretur, poterat unusquisque nostrum dicere: Illis dixit, non nobis. Aliud videtur pertinere ad pastores, aliud ad greges. Sequentibus turbis dixit, ergo et nobis omnibus, et vobis omnibus dixit. Non, quia tunc nondum eramus, ideo nobis non esse dictum putamus. Idem enim et nos credimus, quem illi viderunt, illum nos fide tenemus, quem illi oculis conspexerunt. Neque enim oculis carnalibus videre Christum, magnum fuit. Si hoc magnum foret, audierim gens prima salutem invenisset. Certe enim et illi viderunt, et ta-

(a) In Codice p. l. 40, p. 2. incipit huius sermonis sancti quædam ep. de Nativitate sancti Machabæi. Illiusdem Sermonis est continuatio non in l. c. xv, 28, et l. c. xix, 10, annotatisque ad perseverantiam in fide habens in profana Synagoga machabæi. Huius est et Augustinus Bullæ Regiæ contra Episcopos Unitos, Præfatio, ubi enim Nos, et, ut ad hunc usque l. c. 8, non in hoc tantum regimus, sed nec in hoc, regibus cum se, inscendens latitum post sermonem ccccl.

(a) Martyrum nempe Scyllitanorum.

(b) In utrisque actis supra cit. loquentes inducuntur.

men contempserunt, et tamen visum et contemptum insuper occiderunt. Nos autem certe non vidimus, et tamen credimus, et tamen, quem oculis non conspeximus, corde suscepimus. Unde dixit cuidam suo, qui tunc erat inter duodecim : *Quia vidisti, credidisti. Beati, qui non vident, et credunt* (Joan. xx, 29). Si enim modo præsens esset in carne Dominus et Salvator noster Jesus Christus, et stans taceret, quid nobis prodesset? Si autem loquendo profuit, et modo loquitur, cum Evangelium recitatur. Veruntamen et præsentia sua multa præstat, ut Deus. Ubi autem non est Deus, aut quando absens est Deus? Tu noli esse absens a Deo, et tecum est Deus. Maxime, quia ipse promisit, et promissum ejus conscriptum quodam modo chirographum detinemus. *Ecce ego vobiscum sum usque in consummationem sæculi* (Matth. xxvii, 20). Sed nos prævidebat, nobis promittebat.

II. Redeamus ergo, et audiamus quid dixit, et, sicut dixi, inspiciamus nos, et, quidquid nobis deesse invenerimus, ad formam pulchritudinis, quæ placet oculis ejus, tota diligentia excolamus. Et, quia nos non sufficimus, illum in adiutorium invocemus. Reformet, qui formavit, recreet, qui creavit, ut perfectos recondat, qui condidit. Hoc ergo dixit : *Quis est homo, qui vult turrim ædificare, et non sedens primum computat, si habet sumptus, unde perficiat? Ne forte incipiat ædificare, et non impleat, et transcentes homines dicant : Ecce homo, qui cepit ædificare, et non potuit perficere. Aut quis est iterum Rex, qui vadit gerere contra alium Regem bellum, et non prius considerat, utrum sit idoneus cum decem millibus occurrere illi, qui habet viginti millia? Alioquin, cum adhuc ille longe est, mittit legatos quærens pacem*. Et ad istas duas similitudines conclusit ita : *Sic, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse meus discipulus* (Luc. xiv, 28-33). Si soli illi Discipuli vocarentur, nobis non esset dictum. Quia vero, sicut Scriptura testatur, omnes Christiani discipuli Christi sunt : *Unus est enim, inquit, vester magister Christus* (Matth. xxiii, 10), ille solus Christi se neget esse discipulum, qui Christum negat magistrum. Neque enim, quia de superiore isto loco loquimur vobis, ideo magistri vestri sumus. Ille est enim omnium magister, cujus cathedra est super omnes cælos, sub illo in unam scholam convenimus, et vos et nos condiscipuli sumus; sed monemus vos, quomodo solent majores scholæ. Turris, et sumptus, fides, et patientia. Turris fides, patientia sumptus sunt. Si quis impatiens fuerit ad toleranda mala mundi hujus, defecit sumptibus. Rex malus cum viginti millibus diabolus est, rex cum decem millibus Christianus est. Simpliciter contra duplum, veritas contra falsitatem, quia simplicitas contra duplicitem. Esto simplici corde. Noli esse hypocrita, aliud ostentans, aliud agens, et vincis eum duplicem, qui transfiguratur se velut Angelum lucis. Unde isti, ubi illi sumptus? Ubi perfecta illa simplicitas, et omnino stabilis, atque inconcussissime perseverans? In eo, quod sequitur, quod durum videtur. Hoc est, quod dixi, quia sermo Dei ne-

minem palpat. *Sic, inquit, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest meus esse discipulus*. Multi hoc fecerunt, et se ipsos examinaverunt (a), antequam tempus persecutionis urgeret, et renuntiaverunt omnibus, quæ sunt mundi, et secuti sunt Christum. Inde fuerunt Apostoli, qui dixerunt : *Ecce nos dimisimus omnia, et secuti sumus te* (Luc. xviii, 28). Nec ipsi magnum aliquid dimiserunt, quia omnes pauperes fuerunt, sed magnas prorsus dimisisse judicantur facultates, qui vicerunt omnes cupiditates.

III. Denique Discipuli tunc dixerunt hoc Domino, quando dives ille tristis abscessit, qui consilium vite æternæ, sicut petierat a Magistro veracissimo, audivit. Ipse enim venit ad Dominum dives quidam adolescens, et ait illi : *Magister bone. Quid boni faciam, ut vitam æternam consequar* (Matth. xix, 16)? Credo inter delicias affluentissimas divitiarum suarum pungebatur stimulo future mortis, et contabescebat, et, quia nihil eorum, quæ possidebat, ad inferos secum portare poterat, sciebat, et inter magnas carnis copias inops anima gemebat. Dicebat, ut existimandum est, apud semetipsum circumfusus affluentia divitiarum suarum : Bona sunt, pulchra sunt, deliciosa sunt, dulcia sunt; sed una hora illa novissima quando venerit, cuncta relinquenda sunt. Nihil eorum hinc auferendum est. Restat vita et sola conscientia, restat post corpus anime vita, et sola conscientia. Quæ, si erit (b), non jam vita, sed mors altera, pejorque dicenda est. Nihil enim pejus illa morte, ubi mors non moritur. Ille ille quia inter suas delicias cogitabat, habens tanta bona venit ad Dominum. Dicebat enim sibi : Post ista tanta bona si habuero et vitam æternam, quid me felicius? Unde ergo sollicitus erat, interrogavit, et ait : *Magister bone, quid faciam, ut vitam æternam consequar*? Respondit ei Dominus primo : *Quid me interrogas de bono? Nemo bonus, nisi unus Deus* (Matth. xix, 17). Hoc est dicere : Non te facit beatum, nisi unus Deus. Quæ habent divites, bona sunt enim; sed illa bona non faciunt bonos. Nam, si illa bona fecissent bonos, tanto esset quisque melior, quanto esset his abundantior. Cum vero videamus multos quanto copiosiores, tanto peiores, sine dubio alia sunt quærenda bona, quæ faciunt bonos. Ipsa enim sunt, quæ non possunt haberi a malis : justitia, pietas, temperantia, religio, charitas, Dei cultus, ipse postremo Deus. Ad illum bonum concurrere debemus. Illum, nisi his contemptis, non assequemur.

IV. Ego vos palpem, quando Evangelium nec vos nec nos palpat? Exhortor ergo Charitatem Vestram, fratres, sicut dicit Apostolus : *Tempus breve est. Reliquum est, inquit, ut, et qui habent uxores, tanquam non habentes sint, et, qui flent, tanquam non flentes, et, qui gaudent, tanquam non gaudentes, et, qui enunt, tanquam non enunt* (1 Cor. vii, 29-31). Dimiserunt ergo Apostoli tunc ea, quæ habebant, et ideo Petrus dixit :

(a) Ut puto, Librarii lapsus pro : *examinaverunt*.

(b) Omissum videtur : *mala*.

Ecce nos dimisimus omnia. Quid dimisisti, Petre? Unam naviculam, et unum rete? Responderet mihi: Totum mundum dimisi, qui mihi nihil dimisi. Omnium paupertas, id est, omnium pauperum, parvas habet facultates, sed magnas habet cupiditates. Non attendit Deus, quid habeat, sed quid velit. Voluntas judicatur, quæ ab illo, qui non videtur, invisibiliter perscrutatur. Ergo omnia dimiserunt, et prorsus totum mundum dimiserunt, quia quidquid sperabant in hoc mundo amiserunt, et eum, a quo factus est mundus, secuti sunt, ejus promissis crediderunt, et postea multi hoc fecerunt. Et mirum est, fratres mei, qui hoc fecit? Ipsi hoc fecerunt, qui Dominum occiderunt. Ibi in Jerusalem, cum Dominus ascendisset in cælum, et post decem dies misso Spiritu sancto impletet promissum, impleti Spiritu sancto Discipuli linguis omnium gentium locuti sunt (*Act. n.*). Tunc audientes multi Judæi, qui erant in Jerusalem, et expavescentes donum gratiæ Salvatoris, cum mirarentur, et stupentes ambigerent inter se, unde illud esset, acceperunt responsum ab Apostolis, quod ille hoc præstiterit Spiritu suo, quem ipsi occiderunt, et consilium salutis quæsierunt. Desperaverant enim et non arbitrabantur posse sibi donari tantum scelus, qui Dominum universæ creature occiderunt. Et acceperunt consolationem ab Apostolis. Promissa venia, promissa impunitate crediderunt, et omnia, quæ habebant, vendentes, pretia rerum suarum ad pedes Apostolorum posuerunt, quanto plus territi, tanto magis boni. Major timor extorsit delicias. Fecerunt hoc illi, qui Dominum occiderunt; fecerunt postea multi, et faciunt multi. Novimus, exempla conspiciamus, in multis consolamur, in multis delectamur, quia verbum Dei non vacat in eis, qui fideliter audiunt. Sed aliqui non fecerunt, et veniente persecutione probati sunt? Quia utebantur mundo *Tanquam non utentes*. Non plebei solum, non quicumque opifices, non pauperes, non egeni, non mediocres, sed multi etiam magni divites, senatores, clarissimæ etiam femine veniente persecutione omnibus suis renuntiaverunt, ut turrin perficerent, et simplicitate fortitudinis atque pietatis duplicem ac fallacem diabolum vincerent.

V. Exhortans ergo ad martyrium Dominus Christus omnibus dixit: *Sic, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse meus discipulus.* Interrogo ergo te, o anima christiana! Si tibi dicam, quod dictum est diviti: *Vade, vende et tu omnia tua, et habebis thesaurum in cælo, et veni, sequere Christum* (*Matth. xix, 2*), forte et tu tristis abscedes? Sic enim et ille juvenis tristis abscessit. Tamen ista verba non potest audire nisi Christianus. Numquid, quando lectum est Evangelium, potuisti tibi contra salutem tuam aures claudere? Adisti: *Qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest meus esse discipulus.* Cogita apud te ipsum: Fidelis factus es, baptizatus es, credidisti. Facultates tuas non dimisisti, sed fidem tuam interrogo. Quomodo credidisti? Ecce venit periculum fidei. Dicitur tibi: Si persistis,

tollo, quod habes. Animum tuum interrogo. Si dicis in animo tuo: Tollat, quod habeo, fidem non dimitto! et tenes, et renuntiasti. Quia tenes, non teneris. Non est enim malum tenere. Teneri est malum. Sed deest persecutio, et non est, quomodo probes, quod Domino promisisti? Negotia quotidiana probant homines. Quid si enim aliquando, nescio, quis te ad falsum testimonium vocet, et sit potens, qui possit timeri pro tempore, et si fuerit comminatus, pro tempore possit nocere, et persuadeat tibi dicere falsum testimonium? Non tibi dicit: Nega Christum; ad hoc te enim tu præparabas. Alio modo subrepsit duplex ille, ad quod non meditaberis, quod tibi non proponebas. Dic, inquit, falsum testimonium. Si non dixeris, faciam hoc, et illud. Minatur proscriptionem, minatur mortem. Ibi te proba, ibi te attende. Dicis falsum testimonium? Dimisisti Christum, quia ipse dixit: *Ego sum veritas* (*Joan. xiv, 6*). Falsum testimonium dixisti, contra veritatem fecisti, ergo Christum dimisisti. Et quid tibi ille facturus erat minando proscriptionem? Inopem redditurum? Quid tibi deesset, cum quo Deus esset? Sed plus minabatur. Quid est ipsum plus? Occisurum te minabatur. Carnem. Numquid animam? Quid ille minabatur, attendis. Quid tu facias, non attendis? Ille carnem occidere comminatur. *Os autem, quod mentitur, occidit animam* (*Sap. i, 11*). Duo estis, inimicus, et tu; tamen et ille homo, ut tu. Ambo corruptibiles secundum carnem, ambo immortales secundum animam, ambo pro tempore transituri, et in hac terra hospites et peregrini. Minatur ille mortem, nesciens, utrum ante moriatur, quam impleat, quod minatur; sed tamen puta, quia et, quod minatur, impleat; discutio vos, videamus, quis sit tibi pejor inimicus, utrum ille, an tu. Profert ille machæram ad occidendam carnem tuam, profers tu falsam linguam ad trucidandam animam tuam. Quis gladius (a) percussit? Quis pejor occidit? Quis interior penetravit? Ille n-que ad ossa, ille usque ad viscera, tu usque ad cor. Nil tibi integrum dimisisti, quando cor tuum perdidisti. *Os, quod mentitur, occidit*, dixit, non carnem, sed Animum.

VI. Talia sunt quotidiana tentamenta hominum. Quando ventum fuerit ad iniquitatem, ut aut facias iniquitatem, aut patiaris ea, quæ voluerit Deus pati pro tempore, ibi jam attende duplicem illum, ibi jam attende sumptus turris illius. Sed cogitando de fideis. Invoea eum, qui jussit. Adjuvet jussa sua in te, et reddet tibi promissa sua ex se. Quid enim nobis promittit Deus? Fratres mei! Quid dicam, ut desideremus illud? Quid dicam? Aurum est? Argentum est? Prælia sunt? Honores sunt? Quidquid novimus in terra, est? Vile est. *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus divitiis suis* (*1 Cor. ii, 9*). Breviter dico, non promissa sua, sed se. Major est omnibus, qui fecit omnia. Pulchrior est omnibus, qui formavit

(a). Videtur excedisse: fortius.

Domine Iesu Christe, Nemo ibi intravit in Theatrum. Nullus ibi turpis remansit. Legatus ibi voluit agere huiusmodi turpitudines. Nullus principalis, nullus plebeus in ravin. Nullus Iulius intravit. Ipsi honesti non sunt? Ha Civitas non est? Illa Colonia non est tanto honestior, quanto tuis rebus in ravin? Haec vobis non diceremus, si bona de vobis audiremus. Si autem tacuerimus, timo, ne pariter taceamus. Voluit ergo Deus, ut tres mali, ut tres em hanc. Frater meus (a) tenuit mal, jussit, rogavit, compulsi, ut verbum vobis facerem. Unde facerem, nisi unde plus timeo? Unde facerem, nisi unde plus doleo? Nescitis me et nos omnes gravissimam rationem reddituros Deo de laudibus vestris (b)? Putatis, quod istae laudes honorent nos? Onerant, non honorant. Valde gravis de illis laudibus ratio redditur. Valde timeo, ne dicat nobis Christus in iudicio suo: Mali servi, laudes populi mei libenter accipiebatis, et mortem ipsorum eis faciebatis. Praestabat autem Dominus Deus noster, ut de cetero bona de vobis audiamus, et in illius miseratione consolemur de vestra correptione. Tanto enim erit majus gaudium, quanto magna modo tristitia.

SERMO XVIII.

In Natali Quadrati Martyris (a).

SYNOPSIS.

I. Triplex ambulantium ad Deum genus. II. Pauli exemplum ambulantis propositum. III. Aliud perfectus viator, aliud perfectus perventor, in Exemplo S. Quadrati. IV. Justitiæ nunc saltem tantum dandum, quantum antea immunditiæ. V. Imo plus dandum justitiæ, quam immunditiæ. VI. Idque deposito omni respectu humano. VII. Et præcipue erga Pauperes Christianis insulantes.

I. PRÆSTUM DONJUS DEUS noster, cui gratias simul agimus, ut videremus vos, et videremur a vobis, Et si hoc est, unde *Impletum est gaudium os nostrum, et lingua nostra exultatione (Psal. cxxv, 2)*, quia vidimus invicem in carne mortali, quale erit gaudium nostrum, quando hi nos viderimus, ubi nihil de nobis invicem timeamus? Apostolus dicit: *Sp. quidentēs (Rom. xii, 12)*. Gaudium ergo noscum, quod nunc est, in spe est, nondum in re. *Sic videtur, quod videtur, non est, ac nos. Quod cum videtur, non sperat? Si autem, quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus (Rom. viii, 24, 25)*. Si autem peregrinantes comites ad invicem gaudent in via, quid non gaudentes per amorem patrum in hac via? Martyres certaverunt, et certando ambulaverunt, ambulantes gaudentes, et gaudentes ambulantes. Non exinaniti sunt, sed a certibus currunt.

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

[illegible]

Sei $\mathcal{A} = \{A_1, \dots, A_n\}$ un insieme finito di matrici invertibili in $M_n(\mathbb{C})$. Per \mathcal{A} si definisce il prodotto \mathcal{A} -norma di un vettore $x \in \mathbb{C}^n$ come segue: $\|x\|_{\mathcal{A}} = \max_{1 \leq i \leq n} \|A_i x\|_2$. Si consideri il caso $\mathcal{A} = \{A, B\}$ con $A = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 2 \end{pmatrix}$ e $B = \begin{pmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$. Si calcoli $\|x\|_{\mathcal{A}}$ per $x = \begin{pmatrix} 1 \\ 1 \end{pmatrix}$.
 Soluzione. Si ha $\|x\|_{\mathcal{A}} = \max\{\|Ax\|_2, \|Bx\|_2\} = \max\{\sqrt{5}, \sqrt{5}\} = \sqrt{5}$.

Via ergo nostra ambulantes quaerit (a). Tria sunt hominum genera, quae odit Deus: Remanentem, retro redeuntem, aberrantem. Ab his tribus generibus malis Domino adjuvante vindicetur, et defendatur gressus noster. Jam vero, cum ambulantes sumus, alius tardius ambulat, alius celerius; ambo tamen ambulant. Excitandi sunt ergo remanentes, retro redeuntes revocandi sunt, errantes in viam ducendi, tardi exhortandi, celeres imitandi. Qui non proficit, remansit in via. Qui forte a meliore proposito declinat ad id, quod deterius reliquerat, reversus est retro. Qui fidem deserit, a via aberravit. Cum tardis sit nobis, sed a celerioribus ratio, cum ambulantibus tamen.

II. Quis est, qui non proficit? Qui se putaverit esse sapientem, qui dixerit: *Sapientia mihi, quod sum*; qui non attendit eum, qui dixit: *Quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt celeriter, secundum intentionem capere et comprehendere sapientiam mentis Dei in Christo Jesu* (Philipp. iii, 13, 14). Currentem se dixit; sequentem se dixit. Non remansit, non retro respexit absit ut erraverit, qui viam ipsam docebat, qui et tenebat, et ostendebat. Celeritatem autem ejus ut imitaremur, ait: *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi* (1 Cor. xi, 1). Arbitramur ergo nos, fratres charissimi, in via vobiscum ambulare. Si tardi sumus, prevenite nos. Non invidemus, quærimus quos sequamur. Si autem nos existimatis celeriter ingredi, currite nobiscum. Unum est ad quod omnes nos festinamus, et qui tardius, et qui celerius ambulamus. Hoc ait ipse Apostolus. *Unum autem, quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt intendas, sicut et ego intendam sequor ad prædicationem evangelii mentis Dei in Christo Jesu*. Ordo verborum est: *Unum est in seipso*. Ut autem hoc diceret, subiicit quod dixit? *Ego me ipsum non arbitror apprehendisse* (Philipp. iii, 13). Ecce, qui non remansit, qui non se arbitratur apprehendisse. Ecce, qui non vult in peregrinitate esse, qui non hæret in via, ecce, qui gaudebit in patria. *Ego, inquit, Quis ego? Qui plus omnibus illis laboravi* (1 Cor. xv, 10); Et tamen, ubi ait: *Plus omnibus illis laboravi*, non dixit: *Ego me non arbitror apprehendisse*. Bene ibi *Ego*, ubi humilitatis locus est, non ei bonus. *Ego, inquit, quantum ad me attinet, non me arbitror apprehendisse*. Hoc ipse. Ubi autem ait: *Plus omnibus illis laboravi*, sequitur: *Non ego autem, sed gratia Dei mecum*. Nunquid Dei gratia non apprehendit? Merito ibi *Ego*. Non apprehendere enim nostræ infirmitatis est, apprehendere adiutorii est gratiæ diviniæ, non indignitates humanæ. Quis ergo est, qui ostendat nobis? quis est, qui doceat nos? quis est, qui digne insinuet nobis, quomodo verum sit, quod tamen sine dubitatione verum est, non esse in nobis nostrum, nisi peccatum? Hoc noverit pietas, hoc in se accuset infirmitas, hoc sanari appetit charitas! *Non, qui*

[illegible]
$$f_{\text{eff}} = \frac{1}{\pi} \int_0^\pi f(\theta) d\theta = \frac{1}{\pi} \int_0^\pi \frac{1}{1 + \alpha^2 \theta^2} d\theta = \frac{1}{\pi} \left[\frac{1}{\alpha} \arctan(\alpha \theta) \right]_0^\pi = \frac{1}{\pi} \left(\frac{1}{\alpha} \arctan(\alpha \pi) - \frac{1}{\alpha} \arctan(0) \right) = \frac{1}{\pi} \left(\frac{1}{\alpha} \arctan(\alpha \pi) \right) = \frac{1}{\pi} \arctan(\alpha \pi).$$

jam acceperim, ait, aut jam perfectus sim (Philipp. iii, 12). Et tunc subiicit : Fratres, ego me ipsum non arbitror apprehendisse, et cum exhortaretur ad currendum, et, Ad ea, quæ ante sunt, cor extendendum, Quotquot autem perfecti, ait, hoc sapiamus (Philipp. iii, 15). Supradixerat : Non quia jam acceperim, aut jam perfectus sim; et postea dicit : Quotquot autem perfecti, hoc sapiamus. Et ipsum tam magnum Apostolum dixerat esse imperfectum; modo jam plures perfectos invenis, et dicit : Quotquot autem perfecti, hoc sapiamus. Est ergo perfectio et perfectio.

III. Est perfectus viator, qui nondum perfectus est perceptor. Perfectus viator bene accedit, bene ambulat, viam tenet, sed tamen viator, nondum apprehendit. Nam utique, si ambulat, et in via ambulat, alioque ambulat, et ad aliquid pervenire conatur. Quo ergo pervenire conabatur Apostolus, nondum apprehenderat. Et hortatur perfectos, ut sciant se nondum esse perfectos, scirent imperfectionem suam. Perfectio viatoris est, scire nondum se pervenisse ad id, quo tendit. Novit enim, quantum transgressus est, quantum illi remaneat. Sciamus ergo nos non esse perfectos, quotquot sumus perfecti, ne remaneamus imperfecti. Quid dicemus, fratres? Nonne perfectus Martyr Quadratus (a)? Quid quadrato perfectus? Paria sunt latera, undique æqualis est forma, quacumque verterit, statio est, non ruina. O nomen pulchrum demonstrans figuram, et indicans rem futuram. Jam Quadratus et antea vocabatur, et nondum coronabatur. Nondum in tentatione apparuerat, per quam esset ille quadratus, et tamen, quando vocabatur, prænuntiabatur prædestinatus ante mundi constitutionem, et ut hoc vocaretur, hoc in illo compatitur, ut impleretur, et tamen ambulabat, et tamen adhuc in via erat, et quandiu erat in hoc corpore, totum timebatur, et ne remaneret, et ne retro rediret, et ne exorbitaret. Nunc vero cucurrit, viam finivit, in solido stetit, cordificatus est ab artifice arcæ dominicæ, quæ in figura iussa est ædificari de lignis quadratis (Exod. xxvii, 1). Modo jam nullam te nationem timet. Audivit vocatorem, audiit illum et ille invocatorem, secutus est salvatorem, portat habitatorem (b). Contempsit mundum blandientem, vicit terrentem, evasit furem. Magna est, fratres, Martyrum gloria, prima in Ecclesia. Quæcumque sunt aliæ, sequentes sunt. Non enim frustra dictum est quibusdam : Nondum usque ad sanguinem adversus peccatum certastis (Hebr. xii, 4). Quando tolerat, quando sustinet mundum sævientem, qui spernere non potest blandientem?

IV. Ait idem Apostolus : Humanum dico propter

(a) S. Quadrati Memoria, verba sunt God. Henschenii Act. SS. T. VI. Man ad diem 26 p. 569, post t suorum adonem, Notkerum, aliosque recentiores ita inserta est Abbat. olegio non no : La Africa S. Quadrati Martyris, in captis solennitate S. Augustinus sermonem habuit. dicit de cunctis (jus sermo is) entiam fieri in Indiculo Possid. t tibi in hic prodent augendo. Lt en inqletum q tui Senis votum.

(b) A Grecis acceptum, quibus varii Sancti. Proque C. N. et ceteris. Vide Cotelieri notas ad Epist. S. Ippoliti in Epist.

infirmilitatem carnis vestræ. Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem (Rom. vi, 19). Magnum est valde, quod videtur hortatus. Metiatur se unusquisque in his verbis Apostoli. Non adulatorie palpet se, appendat se, et dicat sibi verum. Quid a me expectat audire? Ipse sibi dicat. Ego disposui speculum proponere, ubi se quisque attendat. Non sum ego speculi fulgor, qui faciem suam intuenti renuntiet. Facies enim illas dico modo, quas habemus intus. Ipsas per aurem convenire possum, videre non possum. Speculum sane propono. Attendat se unusquisque, et renuntiet sibi. Ipsa verba Apostoli, quæ commemoravi, indicem speculi accipite. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ. Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem. Quid est Sic? Sicut illud, ita et istud. Quando exhibebas membra tua arma iniquitatis peccato ad immunditiam, delectabat te? Interrogo. Attende, responde. Delectabat te? Audio respondentem, etiam tacentem. Non enim faceres, nisi delectaret. Sicut ergo exhibuisti membra tua deservire immunditiæ ad iniquitatem, et cum delectatione ista fecisti, ita delectet te aliquando justitia. Nolo, timore facias, dicit tibi Deus. Numquid enim illud timore faciebas? Sic, inquit, sic. Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ ad sanctificationem. Ad justitiam timore compelleris, ad immunditiam amore currebas. Quid pulchrius sapientia? Rogo vos. Digna est vel sic amari, quomodo amata est immunditia. Quando currebas ad immunditiam, prohibebaris, et ibas. Patrem offendebas, et currebas. Paratus eras exheredari, et ab illius pravitate non separari. Quid dicturus es? Hoc a te exigit justitia, quod de te habuit immunditia. Audistes Evangelium : Non vni pacem mittere in terram, sed gladium (Matth. x, 34). Dixit se separatuum filios a parentibus. Ergo attende illam machetram. Forte vi Deo servare et pater prohibet? Quando immunditiam diligebas, etiam patre prohibente currebas. Modo te prohibet justitia amatorem suum. Invenisti et hic patrem prohibentem. Exere libertatem tuam, qui exeruisti tunc cupiditatem tuam. Paratus eras tunc exheredari, et ab illius immunditiæ pravitate non separari. Paratus esto exheredari, et a justitiæ pulchritudine non separari. Magnum est, sed justum est. Quis est, qui audeat dicere : Sed plus debuit amari immunditia, quam justitia? Interim justitia gradum tibi facit. Certe, inquit, dissimilis sum; certe plurimum distat inter illius immunditiæ tenebras, et lucem meam, inter illam pravitatem et pulchritudinem meam, inter illius deers et deens membra. Certe plurimum distat. Interim gradum pono. Sic volo. Nam plus debeo, plus omnino debeo. Quantum disto, tantum debeo. Sed Humanum dico, humanum differo, quare divinum differo? Humanum dico propter

etiam illa, quæ de lucerna mittitur, contingit, quæcumque duxeris lumen, et foras eam, quæ per eam transeat, ipse, si tetigerit, polluitur; si autem fert lucernam, splendor lucernæ se intra omnia transit, nusquam maculam contrahit. Si hoc potuit Deus donare corporalibus humanis, ipse lumen verum, et æternum, et incommutabile potest alieni et inquinari? Aut potest alieni deesse lux Dei, de qua dictum est: *Attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia subtiliter* (1 Sap. viii, 1)? Tenet ergo quod vult, et mandat quod vult. Non quodcumque tetigerit, mandat, sed, quod mundaverit, tangit. Sautem itaque persecutorem Dei Spiritus non mandavit, sed tamen ad prophetandum tetigit. Caïphas princeps Sacerdotum Christi persecutor erat, et tamen Prophetam locutus est, quando ait: *Expedi ut unus homo moriatur, et non tota gens pereat* (Joan. xi, 50). Secutus Evangelista exposuit Prophetiam, et ait: *Hoc autem non a se dicit, sed, cum esset Pontifex, prophetavit* (Ibid. 51). Prophetavit Caïphas, prophetavit Sautem. Habebant Prophetiam, sed Charitatem non habebant. Numquid Charitatem habuit Caïphas, qui persequabatur Filium Dei, quem ad nos Charitas duxit? Numquid Charitatem habebat Sautem, qui persequabatur eum, per cuius manum fuerat ab hostibus liberatus? Non solum invidus, sed et ingratus. Ergo probavimus posse esse in aliquo Prophetiam, et non esse Charitatem. Iste autem Prophetia prodesse non potest, secundum Apostolum. *Si Charitatem, inquit, non habeam, nihil sum* (1 Cor. xiii, 2). Non ait: Nihil est Prophetia, aut nihil est Fides; sed nihil sum ego, si non habuero Charitatem. Habens magna nihil est, quamvis magna habeat, nihil est. Ipsa enim magna, quæ habet, non habet ad adiutorium, sed habet ad iudicium. Non magna habere magnum est, sed bene uti magnis magnum est. Non autem utitur bene, qui non habet Charitatem. Etenim non utitur bene aliqua re, nisi voluntas bona. Voluntas bona esse non potest, ubi Charitas non est.

IV. Quid de Fide? Invenimus aliquem habere et Fidem, et non habere Charitatem? Multi sunt, qui credunt, et non amant. Nec enumerandi sunt homines. Dæmones invenimus credidisse quod credimus, et non amare quod amamus. Nam, cum argueret apostolus Jacobus eos, qui sibi putabant sufficere, ut crederent, et volebant bene vivere, quod non fit, nisi de Charitate; bona enim vita ad Charitatem pertinet, nec potest habens Charitatem male vivere, quia hoc ipsum bene vivere nihil est aliud, quam impleri Charitate. Cum ergo quidam jactarent se, quod credidissent in Deum, et nollent bene vivere, atque congruenter tantæ Fidei, quam perceperant, dæmonibus eos comparavit dicens: *Tu, inquit, dicit, carus meus est Deus. Bene credis; sed dæmones et credunt et contremiscunt* (Jacob. ii, 19). Si ergo te tam modo creas, et non diligis, adhuc eum dæmonibus tibi commune est. Petrus dixit: *Tu es Filius Dei; et dictum est illi: Beatus es, Simon Bar-Jona, quia non revelavit tibi caro et sanguis, sed Pater meus, qui in cælis est* (Matth.

xvi, 16, 17). Invenimus et dæmones dixisse: *Quid nobis et tibi est, Fili Dei* (Id. viii, 29)! Filium Dei confitentur Apostoli, Filium Dei confitentur et dæmones. Confessio videtur par, dilectio dispar. Illi credunt, et amant, illi credunt et timent. Amor expectat præmium, timor pœnam. Ergo invenimus posse quemquam habere etiam Fidem, et non habere Charitatem. Nemo ergo se jactet de quocumque Ecclesiæ dono, si forte eminet in Ecclesia aliquo attributo sibi dono, sed videat utrum habeat Charitatem. Nam locutus est idem apostolus Paulus, et enumeravit multa dona Dei (1 Cor. xii), in membris Christi, quæ est Ecclesia, et ait dona propria quibusque Membris esse attributa, nec posse fieri ut omnes habeant unum donum. Nec quisquam tamen sine dono remanebit. Apostolus ait Prophetas, Doctores, Interpretatores, linguis locutores, habentes virtutes sanitarum, habentes adiutoria, gubernationes, genera linguarum. Dicta sunt hæc, et alia videmus in aliis, alia in aliis. Non ergo doleat aliquis, non sibi esse concessum quod videt alii concessum. Habeat Charitatem, non invidet habenti, et cum illo habet, quod non habet. Quidquid enim habuerit frater meus, si non invidero, et amavero, meum est. In me non habeo, sed in illo habeo. Non esset meum, si in uno corpore, et sub uno Capite non essemus.

V. Sinistra manus verbi gratia in corpore habet annulum, et dextra non habet. Numquid illa sine ornamento remansit? Respice singulas manus, et videbis unam habere, aliam non habere. Respice compagem corporis, cui hærent ambæ manus, et vide eam, quæ non habet, in illa habere, quæ habet. Oculi vident, quæ eatur; pedes eunt, quo oculi prospiciunt. Nec pedes possunt videre, nec oculi ambulare. Sed respondet tibi pes: *Habeo et ego lumen, sed non in me, sed in oculo. Non enim oculus sibi videt, et mihi non videt. Dicunt et oculi: Et nos ambulamus, non in nobis, sed in pedibus. Non enim pedes se ipsos portant, et nos non portant. Singula ergo membra singulis et propriis officiis distributa peragunt, quod imperat animus. Omnia tamen in uno corpore constituta et unitatem tenentia nec arrogant sibi, quod altera membra habent, si forte illa membra non habent, nec putant esse a se alienum, quod in uno corpore similiter habent. Denique, fratres, si alicui membro corporis molestiarum aliquid accidat, quæ membra suum auxilium denegabunt? Quid tam extremum videtur in homine, quam pes? Et in ipso pede quid tam extremum, quam planta? Et in ipsa planta quid tam extremum, quam ipsa cutis, unde terra calcatur? Ita tamen hæc extremum universi corporis compages detinet, ut, si in ipso loco spina calcetur, ad auxilium spinæ erueudæ omnia membra concurrant. Continuo complicantur poplites, curvatur spina, movetur, quæ læset, sed quæ totum dorsum continet, sedetur, ut ipsa emittat jam sedere, ut hoc fiat, totius corporis est. Quam exiguus locus in molestia et in tantis locis est, quantum spina pungere potuit, et tamen illius extremi, et exigui loci molestia a*

toto corpore non relinquitur. Cætera membra nihil dolent, et in illo uno loco omnia dolent. Ipse inde Apostolus dedit Charitatis exemplum, exhortans nos, ut ita nos diligamus invicem, quemadmodum se in corpore diligunt membra. *Si patiatur, inquit, unum membrum, compatiuntur et alia membra, et si glorificatur unum membrum, congaudent omnia membra. Vos estis corpus Christi et membra* (1 Cor. xii, 26). Si se diligant membra, quæ habent caput in terra, quomodo se debent membra diligere, quorum caput in cælo est. Certe nec ipsa se diligunt, si a suo capite deseruntur. Cum vero illud caput ita sit caput, et ita exaltatum sit, et ita in cælo ad dextram Patris collocatum, ut tamen laboret in terra, non in se, sed in membris suis, ita ut dicat in fine : *Esurivi, sitivi, hospes fui; quando ei dicitur: Quando te vidimus esurgentem, et sitientem?* et tanquam respondeat: Ego caput in cælo eram, sed in terra membra sitiebant, denique ait : *Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, rursusque non facientibus: Cum uni ex minimis meis non fecistis, neque mihi fecistis* (Matth. xxv, 35-45), huic capiti non nisi per Charitatem connectimur.

VI. Sic enim, fratres, singula membra in officiis suis videmus agere opus proprium, ut oculus videat, non autem operetur; manus autem operetur, non tamen videat; auris audiat, nec videat, nec operetur; lingua loquatur, nec audiat, nec videat, et cum sint singula suis officiis distincta atque discreta, una tamen compage corporis colligata habent aliquid commune in omnibus. Officia diversa sunt, sanitas una est. Hoc est ergo in membris Christi Charitas, quod est in membris corporis sanitas. Meliori loco positus est oculus, in eminenti, et tanquam ad consilium in arce constitutus, unde prospiciat, unde videat, unde ostendat. Honor magnus in oculis, et loco, et sensu ardentiore, et agilitate, et vi quadam, quam cætera membra non habent. Proinde plerumque homines per oculos suos jurant, quam per quodlibet alterum membrum. Nemo alicui dixit: Sic te diligo quomodo aures meas, et est aurium sensus oculis suppar, et proximus. Quid de cæteris dicam? Quotidie dicunt homines: Sic te diligo tanquam oculos meos. Et Apostolus significans majorem in oculis habere (a) dilectionem, quam in cæteris membris, cum se dilectum ab Ecclesia Dei diceret, ait: *Testimonium enim vobis perhibeo, quia, si fieri posset, oculos vestros eruissetis, et dedissetis mihi* (Galat. iv, 15). Nihil ergo in corpore sublimius oculis et honoratius, et nihil in corpore extremius fortasse, quam digitus minimus pedis. Cum ita sint, expedit tamen in corpore digitum esse, et sanum esse, quam oculum esse, et in perturbatione lippire. Sanitas enim, quæ communis est omnibus membris, pretiosior est officiis singulorum. Ita vides in Ecclesia hominem parvum aliquo donum habentem, et tamen habentem Charitatem; alterum eminentem forte in Ecclesia aliquo majore dono, et tamen non habentem Charitatem. Ille sit extremus di-

gitus, ille sit oculus. Ille magis pertinet ad corporis compaginem (a), qui potuit obtinere sanitatem. Denique molestum est corpori cætero, quidquid ægrotarit in corpore, et datur quidem ab omnibus membris opera, ut sanetur, quod ægrotum est, et plerumque sanatur. Si autem sanatum non fuerit, et tantam putredinem conceperit, quæ sanari non possit, ita consulitur omnibus membris, ut de corporis compage perdat.

VII. Fuerit ergo, nescio quis, Donatus, quasi oculus in corpore, fuerit; ita non scimus, qualis fuerit, sed prorsus talis fuerit, qualis dicitur, quid illi profuit excellentia honoris et gloriæ? Tenere non potuit sanitatem, quia non habuit Charitatem. Denique isti putrefacti sunt, ut necessario præciderentur, et quod se habere aliquos dicunt, vermes putredinis sunt. Præcisi vermes sunt, nec sanitatem possunt admittere. Etenim tandiu membrum admittit sanitatem, quandiu est de corpore non præcisum. De cæteris enim sanis manat sanitas ad vulneris locum; cum autem fuerit præcisum membrum, ubi vulnus est, quæ, et unde ad illud sanitas veniat, non invenitur. Ideo et sarmentis præcisi comparantur, et concurrunt cum apostolica lectione evangelica lectio. Et ibi enim Dominus, ut maneamus in illo, non nobis maxime commendavit nisi Charitatem: *Ego sum, inquit, vitis, vos estis sarmenta, Pater meus est agricola. Sarmentum omne, quod in me dat fructum, purgat illud, ut magis fructum afferat; quod autem in me non dat fructum, præcidet illud* (Joan. xv, 1, 2). Fructus de ipsa Charitate, quia non venit fructus nisi de radice. Dicit autem Apostolus: *Ut in Charitate radicati et fundati* (Ephes. iii, 17). Ibi est ergo radix, unde omnis fructus exiret. Qui cepit dissentire a radice, quamvis videatur aliquantulum manere, aut præcisus est latenter, aut aperte etiam præcidendus; fructum enim afferre nullo pacto potest. Illi erant aliquando in unitate. Præcisi sunt. Unde præcisi sunt? Ab unitate. Sed vos estis, inquit, præcisi. Quid facimus? Ego dico: Vos estis præcisi. Vos dicitis: Vos estis præcisi. Judicet Deus. Distulimus itaque questionem, et ad iudicium Dei misimus? Non plane. In multis rebus facimus hoc, ubi nondum apparet sententia Dei. Ubi autem apparet, utamur, non differamus. Scripturam profero, et video, quis unde præcisus sit. Si enim Scriptura testimonium perhibuit Parti Donati, alicui Ecclesiæ in terrarum aliqua parte constitutæ, sicut in parte Africæ constituta est Pars Donati, dicant nos præcisi, et dicant se esse radicatos. Si autem Scriptura testimonium non perhibet nisi Ecclesiæ, toto orbe diffusæ, quid quarimus litis nostræ iudicem hominem? Deum habemus. Nondum præsidet in iudicio, jam præsidet in Evangelio.

VIII. Judicatus est modo Crispinus hæreticus (b). Sed quid ait? Numquid evangelica sententia superatus sum? Iude se asserens victum non esse, quia

(a) Pro compagem, ut Ovid. Cels. Seneca, Phil. etc.

(b) Anno 404. Vide Augustini *Vita* L. V. c. 11. T. XI, edit. Maur. col. 259. ipsamque Augustinum variis locis.

(a) Melius: *haberi*.

Proconsul contra illum iudicavit, non Christus. Si ergo iudicium hominis parvi pendit, quare a Proconsule ad Imperatorem appellavit? Ipsius Proconsulis iudicium ipse flagitavit, ipse dixit: Audi me. Non sum hæreticus. Cujus iudicium flagitasti ejus iudicium displicet tibi? Quare? Quia contra te iudicavit? Si pro te iudicaret, bene iudicaret. Quia contra te iudicavit, male iudicavit. Antequam iudicaret, bonus iudex erat, cui dixisti: Non sum hæreticus. Audi me. Sed iudicavit Proconsul, inquit, secundum leges Imperatorum, non secundum leges Evangelii. Ita fecerit, secundum leges Imperatorum Proconsul iudicaverit. Si ergo male contra te iudicant Imperatores, quare a Proconsule ad eorum iudicium provocasti? Jam erant leges Imperatorum contra te, an nondum erant? Si nondum erant, non secundum ipsas Proconsul iudicavit. Si jam erant, numquid pro te Imperatores contra leges suas iudicaturi sunt? Deinde quæro abs te: Ipsæ leges Imperatorum quæ sunt contra te? Quid factum est? doce me! Manifestum est enim, et non negatur, multas Imperatorum leges esse adversus ipsos. Unde hoc contigit? Unde hoc factum est? Nos forte persecuti sumus, et multa mala Imperatoribus de vobis diximus? Hoc quidem dicunt his, quos miseros decipiunt imperitos. Causam enim, quemadmodum illo tempore gesta est, penitus occultant eis, quos decipere volunt. Sed, quantumlibet occultent, eruitur, patescit, publicatur, in notitiam profertur etiam invitorum, et recusantium. Claudentes oculos, ac nolentes lucem videre ipsa lux feriat. Non eis liceat dissimulare manifesta! Non eis liceat averti a patentibus! Non eis liceat aperta operire! Urgeam eos manifesta veritate. Vos Imperatoris iudicium flagitastis. Mentimini! inquit. Extant chartæ publicæ (a). Ipsi Donatistæ de Parte Majorini, qui prior ordinatus est, contra Cæcilianum adierunt Proconsulem tunc Anullinum (b), et detulerunt libellos accusatorios de nomine Cæciliani, et in aluta (c) signatos, dicentes, sed adversus Cæcilianum crimina (d) quæ illo libello scripsissent, et rogantes, ut ipsam accusationem eorum mitteret ad comitatum (e) Imperatori. Extat relatio Anullini Proconsulis scribentis ad Imperatorem Constantinum: quod homines de Parte Majorini venerint ad illum cum libellis de accusatione Cæciliani, rogantes ut eosdem libellos mitteret Imperatori, et se dicit fecisse, quod illi rogaverunt. Scripsit Imperator ad Meltiadem (f) epi-

scopum et Marcum, transferens ad illos causam ecclesiasticam, et removens a se. In eisdem litteris scribit Imperator: misisse se chartas missas ab Anullino, et in ipsis litteris ignorat (a), quæ ille chartæ sint, sed in relatione Anullini cogascitur, quæ hodie publicis codicibus continentur. Deinde scribit idem Constantinus ad Anullinum, ut partes Romæ dirigat ad episcopale iudicium. Refert etiam Anullinus in extremo: misisse se partes. Vos ergo istis ad Imperatorem, vos causam Ecclesiæ ad humanam potestatem detulistis. Ille melior, quam vos. Vos enim ad Imperatorem defererebatis, ille ad Episcopos. Dicta est causa in episcopali iudicio illis primo accusantibus. Prolata est sententia pro Cæciliano. Illi non contenti iudicio ecclesiastico murmurare cœperunt, rursus eundem Imperatorem adierunt, post episcopale iudicium quærentes imperiale iudicium. Dedit alterum ecclesiasticum apud Arelatum (b). Ab ipso etiam iudicio illi ad ipsum Imperatorem appellaverunt. Victus importunitate eorum voluit et ipse causam suscipere, atque cognoscere. Suscepit, cognovit, Cæcilianum innocentissimum iudicavit, etiam omnes jussiones Imperatorum contra illos. Quid mirum? Cujus iudicium flagitasti, ejus sententiam recusare audes? Quare ad illum voluisti deferre iudicium? Habebas Ecclesiam in Africa, non habebas in toto orbe terrarum? Sed quo ibant, unde se jam ipsi præciderant? Illi jam in Ecclesia non hærebant, sed Imperator ibi hærebat, ad quem iudicium referebatur. Proinde ille mansuetissime Episcopos voluit iudicare, et illis postea cessit, ut etiam ipse iudicaret. Inde sunt leges adversus vos; videte, si non contra vos. Primo vos ipsi fuistis, vos primi accusatores, vos extremi appellatores, vos novissimi murmuratores. Numquid tamen, inquit, ex Evangelio superatus sum? Ex eo iudicio superatus es, quod tu ipse delegisti.

IX. Sed non recusamus evangelicam sententiam. Plane, etsi non diceret, nos legeremus, nos eruere-mus, nos ostenderemus. Recitetur Evangelium? Videamus, ubi esse dicit Ecclesiam Dominus Jesus Christus. Illi certe et aures nostræ, et corda patere debent. Ipsum audiamus. Dicat nobis, Ecclesia ubi sit. Si in Africa esse dixerit Ecclesiam suam, omnes confluamus in Partem Donati. Si in toto terrarum orbe dixerit Ecclesiam suam, redeant ad corpus membra præcisa, non enim sic fracti sunt rami, ut denuo inseri non possint. Habes apostolum Paulum dicentem. Sed dicitis: Fracti sunt rami, ut ego inserar. Bene. Propter incredulitatem fracti sunt; tu autem fides. Noli altum sapere, sed time. Nam, si Deus naturalibus ramis non peperit, neque tibi parceret (Rom. xi, 19-21). Fracti enim erant Judæi, tanquam rami naturales, et insertæ erant Gentes, tanquam oleaster in olivam. Ex his insertis ramis, et ex hoc inserto oleastro omnes sumus participes olivæ. Sed, sicut minatus erat Apostolus superbientibus ramis oleastri,

(a) Anterioris videlicet causæ sub Constantino M. inter Majorinum et Cæcilianum. Vide *Epist. cleri trypion.* inter Augustinianas LXXVIII. edit. Maur. T. II. col. 213. ipsaque s. Patrum non omittenda.

(b) *Id est, ad Paganum Majorinum*, et rectius fortasse, quavis in Aut. Pagan. *Epist. ad aut. Chr.* 199. P. Corn. *mutant*, ad aut. vero 216. s. N. Corn. *Anullinum* habemus Coss.

(c) Tenetur pellucida, membraque instat, ut videtur, quia obvolvescitur. Libelli supplices. Occurrit, aut in *Epistola cleri supradict.*

(d) Videtur omissum: *habere*.

(e) Id est, ad *Palatinum*. *Act. tuncq. class.* h. v.

(f) Melchiadem, Melchiadem Pont. Rom. Quis vero *Marcus* additus? An ille qui deinceps a Melchiade assumptus Pontificatus gessit? An unus e tribus Episcopis Gallicis iudicio illi adiunctus?

(a) Putem: *ignoratur*, et paulo post, *continetur*.

(b) Anno 514. altero post damnationem Romanam.

tales isti facti sunt superbiendo, ut cum illis naturalibus ante amputatis, et ipsi superbia præcidi mererentur. Sed quid ait Apostolus? *Et illi, inquit, si non permanserint in fide, inserentur* (Rom. xi. 23), et tu, si non permanseris in fide, exideris. Nemo ergo in vite superbiat, nemo præter vitam desperet. Si superbis in vite, observa, ne præcideris. Si præter vitam positi sunt, non desperent, audeant inseri. Non enim manu sua inserendi sunt. Ait enim: *Potens est Deus iterum inserere illos* (Ibid.). Non dicant; Unde fieri potest, res præcisa, rarius fractus ut denuo inseratur? Recte dicis fieri non posse, si interroges humanam facultatem, non, si interroges divinam maiestatem. Quid enim? Quid in actum est a Domino, facere potest aliquis agere laudem? Oleastrum tulit, et in olivam inseruit, et oleaster in olivam insertus non hanc amarus, sed olivam dedit. Faciat hoc modo aliquis; inserat oleastrum in olivam, videbit nihil procedere, nisi hanc oleastri. Potens ergo fuit Deus non olivam in oleastro, sed oleastrum inserere in olivam, et oleastrum facere participem pinguedinis olivæ, ut exuta amaritudine pinguedine indueretur, et non erit potens te præcisum per superbiam inserere per humilitatem? Bene, inquit, hortaris me, sed prius meo ostende præcisum, ne forte te ipsum hortari debeas, ut ad me venias, non me, ut in te miserar. Audeo dicere: Audi me, et tamen timeo dicere: Audi me. Tamen enim, ne contemnat hominem. Imo, fortius, ut contemnat hominem. Si enim contemneret hominem, non esset de Parte Donati. Homo enim fuit Donatus, et, si non sua verba dicimus, contemnamur; si Christi verba dicimus, ille audiatur, qui non gratis auditur, et non gratis contemnitur. Auditur cum ad premissa, non auditur ad supplicium. Ipsam audiamus. Ipse Donatus dicit nobis.

X. Ecclesiam mutare, et has locis ostendit, sed tamen commemorat tamen ad præcedentes prælectionem, nostis, fratres, ostendit se Discipulis suis, cicatrices demonstravit, palpandum præbuit, non solum videndum. Illi enim, et palpantes, et agnoscetes, adhuc tamen præ gaudio hæsitabant, sicut Evangelium nos docet, cui oportet credere, cui nefas est non credere. Donatus tamen adhuc hæsitantibus præ gaudio, et dubitantibus inquit firmitatem de Scripturis, et ait: *Ille dicebat vobis, et adhuc essem vobiscum, quia oportet impleri, mea, que scripta sunt in lege, et Prophetis, et Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas, et dixit eis: Quia sic oportebat Christum pati, et resurgere tertia die, et predicari in nomine ejus penitentiam, et remissionem peccatorum per omnes gentes incipientibus ab Jerusalem* (Luc. xxiv. 44-47) Ibi tu non es. Ego sum. Quid expectas hominem, qui de te iudicat de tribunali? Audi Christum de Evangelio. *Per omnes gentes*, inquit, *incipientibus ab Jerusalem*. Tu ibi es? Communicas omnibus gentibus? Communicas ei Ecclesiæ, que diffusa est per omnes gentes incipiens ab Jerusalem? Si communicas, ibi es, in vite es, præcisus non es. Ipsa est enim vitis, que crevit, et

implevit totum orbem terrarum, corpus Christi, Ecclesia Christi, cujus caput in celo. Si autem non communicas, nisi Afris, et de Africa, quo potueris, clanculo mittis, qui consolentur peregrinos, non te invenis in Parte remansisse, a Toto præcisum esse? Quid dixisti in iudicio Proconsulis? Catholicus sum. Vox est ipsius. De Gestis recitatur. Catholicus Totum tene. *Holon* (a) enim *Totum est, et inde appellata est Ecclesia catholica, quia per Totum est. Nuncquid Catamerica dicta est, et non Catholica? Meros enim pars est, Holon totum est. De graeco verbo dicta est Catholica, secundum totum. Ergo communicas Universo? Non, inquit. Ergo in parte es, quomodo Catholicus es? Multum interest inter Totum, et Partem. Unde accipit nomen Catholica? Tu enim accepisti nomen de Parte Donati, Catholica nomen accepit ab universo orbe terrarum. Sed nos dicimus in universo esse, et Deus forte non dicit? Evangelium commemoravi, ex Evangelio recitavi. *Per omnes gentes*, inquit, *incipientibus ab Jerusalem*. Non inde venit ad Africam? Si enim cœpit ab Jerusalem, implendo omnia venit ad te, non siccano. Quis est, qui dicat: Ductus est rivus de fonte, ut veniret ad me, siccavit (b) in via, et pervenit ad me? Si in via siccavit, ad te qua pervenit? Utique implendo omnia pervenit ad te. Ingrate rive, quare fontem blasphemias? Nisi manaret, non imlerreris. Sed timeo, ne tu siccaveris. Etenim omnis rivus a fonte præcisus siccat, necesse est. De siccitate aspera loquuntur adversus Ecclesiam; lenia loquerentur, si rigarentur. Catholicus sum. Quid est Catholicus? Homo de Nativitate? Interroga solum Græcos. Non est utique Catholicus verbum Punicum, sed verbum Græcum. Interpretem quære. Merito eris in lingua, qui non consentis omnibus linguis.*

XI. Spiritus quando venit de cœlo, et implevit eos, qui in Christum crediderant, et omnes linguis locuti sunt, et hoc erat signum illo tempore accepisse Spiritum sanctum, si quis linguis omnium loqueretur (1 Cor. xii. x et xiv. 1). Sed pro modo fidelibus non datur Spiritus sanctus? Absit ut hoc credamus, alioquin spem non habebimus. Et illi utique fatentur dari fidelibus, etiam sanctis, et hoc credimus, hoc credimus, hoc maxime, et in sola Ecclesia catholica fieri assequamur (c). Sed illi sint Catholici, illic datur Spiritus sanctus. Nos simus Catholici, hic datur Spiritus sanctus; modo, quid intersit, non queramus, qui sint Catholici; manifestum est, qui datur Spiritus sanctus. Quare modo linguis omnium non loquuntur, qui Spiritum sanctum accipiunt, nisi, quia tunc in paucis figurabatur, quod postea in omnibus ostenderetur? Quid enim pronuntiavit Spiritus sanctus commonens (d) corda eorum, quos tunc impleverat, et docens eos linguas omnes? Vix dicit homo duas aut tres, aut per magistros, aut per regiones, in quibus

(a) ὅλον. Et mox, μέρος; Inde, ut κατὰ μέρος, formatum κατὰ.

(b) Nuncquid videmus, ut apud Caton. de Re rust. *ut pluerit, et siccaverit*.

(c) Ita nomen est, sed res etiam attestatur.

(d) Plures enim loci.

versatur aliqua consuetudine, ut multum tres, aut quatuor linguas. Omnibus linguis loquebantur, qui impleti a sancto Spiritu erant, verum et locuti repente, non paulatim discentes. Quid ergo tunc ostendebat Spiritus? Dic mihi, quare modo hoc non facit, nisi quia aliquid significando faciebat? Quid significabat, nisi Evangelium per omnes linguas futurum? Audeo dicere. Et modo loquitur Ecclesia omnibus linguis. In omnibus enim linguis clamat Evangelium, et quod modo dicebam de membris, hoc dico et de linguis. Et quomodo dicit oculus: Mihi ambulat pes, sic et pes dicit: Mihi videt oculus, sic et ego dico: Lingua mea est græca, lingua mea est hebræa, lingua mea est syra. Omnes enim una fides tenet, omnes enim una charitatis compago concludit. Quod per Dominum demonstratum est, hoc per Prophetas ante prædictum est. *In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum* (Psal. xviii, 5). Ecce quousque crevit Ecclesia, quæ appellatur a Toto, Catholica. Et vide, quia omnes lingue ierunt per omnes terras. *Non sunt lingua, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum* (Ibid. 4).

XII. Hanc ergo Ecclesiam teneo, tu illam non teneas. Si ergo præcisus es, agnosce, unde præcisus es. Redi, et inserere, ne arescas, et in ignem mittaris. Loquuntur Propheta, loquuntur Apostoli, loquitur Dominus de Ecclesia toto orbe diffusa. Contra te dicunt omnes isti sententiam. A Proconsule ad imperiale iudicium. Ab Evangelio quo? An forte ad Donatum? Donatus iudicabit contra Christum? An Donatum iudicat Christus? Quid tibi dicturus est Donatus? Ego Christum meum prædicavi de Africa. Quid ducturus? An: Me pro Christo opposui, et: Ego Christo successi? Hoc restat, ut dicat, quia a corpore præcidere ausus est homines, quia Christo successit. Ecce Christi sententia, ecce Evangelia. *Per omnes gentes*, inquit, *incipiens ab Jerusalem*. Cæpit ab Jerusalem. Ibi venit Spiritus sanctus, ibi erant Apostoli, quando in illos supervenit, inde cæpit Evangelium prædicari, inde diffundi per omnes gentes, inde postea venit in Africam. Quo postea venit? Ipsos deseruit? Imo non deseruit, si nolint. Nam et nos Afri sumus. Unique Evangelium, quod venit in Africam, manet hic in Catholicis Afri, quo modo in omnibus gentibus manet. Nam et per omnes gentes sicut Hæretici, alii ibi, alii hic, et non sunt nati (a) Afri, qui sunt in illis gentibus. De vite præcisus sunt. Catholica enim novit omnes, ipsi se non noverunt. Etenim vitis, unde sarmenta præcisa sunt, novit omnia sarmenta, et, quæ in se manent, et quæ de se præcisa sunt. Etenim ubique diffusa est Ecclesia catholica. Illa sarmenta, ubi præcisa sunt, ibi remanserunt, ad alias partes, et alias partes pervenire non potuerunt. Illa autem ubique diffusa ubique tenet suos, ubique plangit præcisos. Clamat ad omnes, ut revertantur, et inserantur. Clamor ejus non auditur, sed tamen ubera Charitatis manare exhor-

tatione non quiescunt. Sollicita est pro præcisus, clamat in Africa ad Donatistas, clamat in Oriente adversus Arianos, adversus Photinianos, adversus alios, atque alios. Quia enim ubique diffusa est, ubique invenit, contra quos clamet, quia in illa erant, et de illa præcisa sunt. Sarmenta cæperunt infructuosa esse, et præcisa sunt. Si non permaneant in infidelitate rursus inserentur. Hæc audite, fratres, cum timore, ne superbiatis; cum Charitate, ut etiam pro illis oretis. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XX.

De verbis Psalmi xxxviii, vers. 1-5. Dixi: Custodiam vias meas, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Sollicitudo de prospectu quotidiano, et inde divini auxilii imploratio. II. Usus Lingue tam necessarius, quam periculosus. III. Lingua regitur ab animo. IV. Lingua dolosa Judæorum confusa. V. Lingue bonus usus in muliere adultera. VI. Adulteræ confessio nobis instructio. VII. Quomodo agendum cum conviciatore. VIII. Conviciatoribus ignoscendum, et pro eis orandum. IX. Inquiritur in finem hominis. X. Finis hominis Christus est. XI. Fide et operibus hic finis attingitur. XII. Scopus tentationum, et quomodo in iis versandum. XIII. Dictorum repetitio.

I. CHRISTIANORUM est, quotidie in Deum proficere, et de Deo, vel de donis ejus semper gaudere. Peregrinationis enim nostræ tempus brevissimum est, et patria nostra sine tempore est. Inter æternitatem enim et tempus multum distat. Hic conquiritur pietas, illic requiescitur. Inde quotidianis diebus, quasi boni negotiatores, noverimus, quid profecerimus. Non tantum enim studiosi esse debemus in audiendo, sed vigilantes in operando. Hæc schola, in qua Deus solus magister est, bonos querit discipulos, non fugitivos, sed studiosos. Apostolus dicit: *Studio non pigri, spiritu ferventes, spe gaudentes* (Rom. xii, 11). In hac ergo schola, fratres, quotidie discimus. Aliud discimus in præceptis, aliud in exemplis, aliud in sacramentis. Sunt ista medicamenta vulnerum nostrorum, et fomenta studiorum nostrorum. Modo respondimus: *Exaudi orationem meam, et precem meam, Domine! Inaurire (b), hoc est: Auribus percipere lacrymas meas* (Psal. xxxviii, 15). Quid putas, iste petiturus est, qui primo sibi met Deum cupit propitium esse? Quid ab illo expetiturus est? Videamus, discamus. Forte divitias petiturus, forte in hac vita aliquam felicitatem? Dicat ergo nobis, quid petiturus est, qui primo Deum deprecatur. Vidit enim, quod

(a) In Codice pol. 68. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. A. de perfectione de usu Lingue, et de fine hominis. Ut infra dissimulatur, quod iam recte minus cavere videntur, quodam esse more Augustini digrammatem, verba etiam præcisa non sancti Augustini recte, et integrè, atque adeo antepolitionem suspensam. Expressant, qui sectioni D. de verbis magis multum sunt. Locus in digne esset post *sermo de verbis*.*

(b) Inscr. eius lectio verbi *inaurire* ad græc. *ἀκούειν*, quod I. A. X. hoc locum.

(a) Membrane præve: *noti*. Fortassis, quia sequitur: *noverunt*.

ex se habere non potuit, sed a Deo habere potuit. Audierat enim: *Petite, et accipietis* (Joan. xvi, 24). Noverat ergo, quid esset petiturus, qui primo Deum rogavit. Ergo *Exaudi, Deus, orationem meam!* Et quasi interrogatus: Quid vis, quid pulsas, quid clamas, quid interpellas? Audiam. Quid vis? Quid volo? ait. Audi voluntatem meam, et perfice opera tua. Quæ est voluntas mea? *Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea* (Psal. xxxviii, 1). Arduam rem iste disponit, sed non dubitat, quoniam primo Dominum deprecatus est. Noverat enim magisterium Pauli: *Non ego, sed gratia Dei mecum* (1 Cor. xv, 10).

II. *Dixi ergo: Custodiam vias meas.* Quas vias? Terrenas. Numquid per linguam ambulamus in terra? Aut pedibus nostris in terra ambulamus, aut pedibus alienis. Aut animalibus vehimur, aut pedibus nostris imus. Quid est ergo? Quam iste viam querit? Ne delinquat in lingua sua. Magna doctrina, videte, fratres. Numquid enim, quemadmodum una hora possumus cibum accipere, et refecti recedere, sic possumus momento uno loqui etiam, et silere? Quemadmodum enim habemus oculos ad vivendum, aures ad audiendum, cæterosque sensus ad percipiendum, sic iterum linguam ad loquendum. Est nobis magna necessitas linguæ. Aut aliquid auditurus es, ut respondeas, aut aliquid dicturus es, ut doceas. Numquid oculo dicturus, et non lingua? Et si aure auditurus es, lingua responsurus es. Quid facimus de tam utili membro? Inde Deum rogamus, inde satisfacimus, inde laudes dicimus, inde una voce concinentes Deo cantamus, inde quotidianis diebus aut misericordes efficiamur, cum aliis loquimur, aut consilia damus. Quid facimus nunc? Ipsa lingua nostra vobis ministerium exhibet. Quid facimus, ut non delinquamus in lingua, maxime cum dictum sit: *Mors et vita in manibus linguæ* (Prov. xviii, 21). Et iterum dictum sit: *Multos vidi cadentes per casum gladii, sed non sic, quomodo qui ceciderunt per linguam* (Eccli. xxviii, 22)? Iterum dictum est: *Et lingua in membris nostris constituitur, quæ maculat totum corpus nostrum* (Jacob. iii, 6). Inde iterum idem Dominus: *Docuerunt linguam suam loqui mendacium* (Jerem. ix, 5). *O docuerunt!* Facit enim consuetudinem loqui mendacium. Etiam, si non vis, illa loquitur mendacium. Quemadmodum enim, si rotam volvas semel (Jacob. iii, 6), jam, ut manu impuleris, illa ipsa figura et rotunditate, vel ipso instabili, et quasi naturali cursu currit, sic et lingua nostra, opus est (a) ut non doceatur loqui mendacium; jam enim ulro sponte currit ad id, ad quod facilius potest moveri. Aliud habes in corde, aliud illa aliquando volvit ex more. Quid facturus es? Quæ, videtis, fratres! quæ statera cordis facienda est, ut lingua aliquid proferat! Neque enim sponte movetur. Intus est, qui movet.

III. Est enim quædam vis, quæ se, et cætera ministeria sua movet. Opus est, ut bonus sit ille, qui

regit, et quamlibet malam consuetudinem adjutus per gratiam vincit. Bonus sit minister, et quiescit ministerium. Mies habet arma, sed si non ferierit (a), nihil faciunt arma. Sic et lingua in membris nostris arma animæ nostræ sunt. De ipsa dictum est: *Inquietum malum* (Jacob. iii, 8). *O inquietum!* Quis fecit istud malum, nisi inquietus? Tu noli esse inquietus, et non est hoc malum. Tu noli agitare (b), et non est, quæ se agitet. Neque enim animus est, ut moveatur; Corpus est enim. Jacet. Noli movere, et non movetur. Vide autem, quomodo moves (c). Ipsa est illa, de qua multi fraudibus studentes, et avaritiæ servientes, cum cœperint de negotiis aliquid agere, ejiciunt membrum factum ad laudem Dei, et ibi blasphemant Deum, et dicunt: Per Christum! tantum emi, tantum vendo. Quando (d) interrogavi te: Jura mihi, quantum vendis? Ego te interrogavi: quantum vendis? Decem follibus vendo, viginti follibus (e). Per Christum juras? Per oculos tuos jura, per filios tuos jura, et ipsa hora contremiscit conscientia. O impietas linguæ! Creatorem contempsisti, creaturam custodisti. *O inquietum malum, plena veneni mortiferi!* In ipsa benedicimus Deum, et Patrem. Deum propter naturam, Patrem propter gratiam. Et in ipsa maledicimus hominem, qui factus est ad imaginem Dei (Jacob. iii, 8, 9). Attendite, fratres, quid portetis! Ecce dico, quid portemus. Et ego enim vobiscum homo sum. Sed recurramus.

IV. *Exaudi, Deus, orationem meam.* Inde sunt illi Judæi, quos modo in Evangelio legimus. Utique lingua illos perduxit ad mortem. Modo enim in Evangelio audivimus. Adduxerunt, inquit, Judæi quandam mulierem licet meretricem ad Dominum, tentantes illum, et dicentes: *Magister, hæc mulier modo comprehensa est in adulterio* (Joan. viii, 4). In lege Moysis scriptum est, ut quicumque fuerit in adulterio comprehensa, lapidetur. *Tu quid dicis?* Hoc lingua dicebat, sed creatorem non agnoscebat. Nolebant isti orare, ut dicerent: *Eripe animam meam a lingua dolosa* (Psal. cxix, 2). Dolose enim accesserant, hoc enim volebant agere. Venerat enim Dominus: *Non legem solvere, sed implere* (Matth. v, 17), et peccata dimittere. Dixerunt ergo apud se Judæi: Si dixerit: Lapidetur! dicemus ei: Ubi est, quod peccata dimittis? Non tu es, qui dicis: *Donata sunt tibi peccata tua* (Id. ix, 5; Marc. ii, 5-9; Luc. v, 23)? Si dixerit: Dimittatur! dicemus: Ubi est, quod legem venisti adimplere, non solvere? Videte linguam dolosam ad Deum. Ille, qui venerat redemptor, non damnator (venerat enim redimere, quod perierat (Matth. xiii, 11) aversus est ab ipsis, quasi conspiciere eos nolens. Non vacat aversio ista ab ipsis. Intelligitur aliquid

(a) Ita scripti pro: *fecerit*, quod habent membrance.

(b) Rectius fortasse: *agitari*.

(c) Videtur excedisse: *linguam*.

(d) Codex habet: *quare*.

(e) Aut pro Marsupio certam pecunie summam centenarius, ut est apud Juvenal. et legitur. Aut pro ipsa quadam Nummorum specie, de qua vide *Simondum in not. ad Sermones August. Opp. T. I. Paris. 1696. col. 544*. Ipse S. Doctor Folles memorat T. V. col. 219. et 1499.

(a) Trajecit voces Librarius. Lege: *Opus non est, ut doceatur*, etc.

in hac aversione. Quasi diceret: Peccatricem mihi adducitis, Peccatores! Si putatis, quia damnare debet peccata, a vobis incipio. Et ipse, qui venerat donare peccata, ait: *Qui se scit vestrum sine peccato esse, prior in illam lapidem mittat* (Joan. viii, 7). O responsio, vel propositio! Si mittere voluissent lapidem in peccatricem, ipsa hora iterum recitaretur: *In quo iudicio iudicaveritis, iudicabitur de vobis* (Matth. vii, 2). Damnavitis, damnabimini. Illi tamen, etsi creatorem non agnoscebant, conscientiam suam sciebant. Ponentes invicem faciem post faciem, ut nec ipsi se propter confusionem videre vellent, a senioribus (hoc dixit Evangelista) usque ad minores omnes egressi sunt. Dixerat enim Spiritus sanctus: *Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt. Non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum* (Psal. xiii, 3).

V. Et exierunt omnes. Remansit solus, et sola. Remansit creator, et creatura; remansit misera (a), et misericordia; remansit, qui suum reatum agnoscebat, et qui peccatum dimittebat. Nam ipsum est, quod conversus scribebat in terra. Scripsit enim in terra. Quando enim peccavit homo, dictum est ei: *Terra es* (Gen. iii, 19). Peccatrici ergo cum daret indulgentiam, dans scribebat in terra. Indulgentiam dabit, sed, cum daret indulgentiam, erigens faciem suam ad illam: *Nemo, ait, te condemnavit* (b)? Et illa non dixit: Quare? quid feci? Domine! Numquid enim rea sum? Non hoc dicit; sed ait: *Nemo, Domine!* Semetipsam accusavit. Probare illi non potuerunt, subduxerunt se. Sed illa confessus est cuius Dominus non reatum nesciebat, sed ejus fidem atque confessionem quærebat. *Nemo te condemnavit?* At illa: *Nemo, Domine!* Et *Nemo* propter confessionem peccatorum, et *Domine!* propter indulgentiam meritum. *Nemo Domine!* Utrumque agnosco. Qui sis, novi. Quæ sis, novi. Tibi enim confiteor. Audivi enim: *Confitemini Domino, quoniam bonus est* (Psal. cx, 1). Novi confessionem meam, novi misericordiam tuam. Ista dixit: *Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea*. Illi deliquerunt dolose agendo, ista magis se absolvit confitendo. *Nemo te condemnavit?* Illa inquit: *Nemo*. Et tacens ille iterum scribit. Bis scripsit. Hoc audiamus! Bis scripsit: semel indulgentiam dando, iterum præcepta renovando. Utrumque enim fit, cum indulgentiam accipimus. Subscripsit Imperator. Cum iterum Forma (c) procedit, quasi iterum alia præcepta dantur. Ipsa sunt, per quæ primo in Apostolo audivimus charitatem illam imperatam (d). Primo enim ipsam lectionem audivimus; inde hoc ipse Dominus dixit: *Diliges Dominum Deum tuum de toto corde tuo, et de tota anima tua, et de tota virtute tua, et diliges proximum tibi*

(a) Numquid rectius: *miseria*?

(b) Ridiculo hic, et his infra pro *condemnavit* Librarius scripsit: *lapidavit*.

(c) Id est, Rescriptum, Decretum Principis, unde etiam *Formula, litteræ Formatae*.

(d) Lecta fuerit ante Sermonem *Epistola Jacobi* C. H. ubi v. 8. Legem Charitatis appellat *Novum Testamentum*, quo alluditur *imperatum*, et tota de Imperatoris similitudo.

tantum te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet, et Prophetæ (Matth. xxi, 37-40).

VI. Ne aliquis nostrum laboraret, duo quædam sunt dicta: Deus et Proximus, qui te fecit, et, cum quo te fecit. Nemo tibi dixit: Dilige solem, dilige lunam, dilige terram, et quæcumque facta sunt. In his laudandus est Deus, benedicendus est Factor. *Quam magnificata sunt opera tua!* dicimus. *Omnia in sapientia fecisti* (Psal. ciii, 24). Tua sunt. Tu fecisti omnia. Gratias tibi! Sed nos fecisti super omnia. Gratias tibi! Sumus enim imago et similitudo tua. Gratias tibi! Peccavimus. Quæsit sumus! Gratias tibi! Negleximus. Non sumus neglecti. Gratias tibi! Cum nos te contemneremus, non sumus contempti. Non divinitatem tuam oblii fuisset, et te amitteremus, tu etiam nostram humanitatem suscepisti. Gratias tibi! Ubi non gratias? *Dixi ergo: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea*. Illa enim mulier, cum offerretur causa adulteri, accepit indulgentiam, liberata est, onerosum nobis est, quomodo perhiberimus, per confessionem, per gratiam accipimus omnes omnium peccatorum suorum indulgentiam? Sed nemo nunc dicat: Illa accepit indulgentiam; ego adhuc Catechumens sum. Faciam adultera, quoniam accepturus sum indulgentiam. Pone et me nunc esse, quemadmodum illa mulier (a) confessus est, et liberata est. Deus noster benedicit, et, si peccaverit, confiteor illi, et dimittet mihi. Bene tamen si attendis, sed justitiam ejus considera. Quomodo bene tatem ad indulgentiam, sic justitiam ad penam. *Dixi ergo: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea*. Vellem scire, si in hoc tempore, occurrerem nemini Vestre Charitati ministramus, ne o delinquit in lingua sua. In hoc tempore, quo hic sumus, forte nemo nostrum aliquid locutus est mihi, sed forte cogitavit aliquid mali. Attendite. *Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea*. Dic vero: *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me* (Psal. xxxviii, 2).

VII. Attendite. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me*. Stet adversus te, iustus improbus, conviciatur tibi, dicit, quæ nescis. Tu pone ori tuo custodiam. *Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea*. Dicat ille, tu audi, et tace. Dicit enim res sunt, aut verum dicit, aut falsum. Si verum dicit, tu fecisti, ut diceret, et forte hoc misericordia est. Cum enim tu non vis audire, quod fecisti, Deus, qui curam tui gerit, per aliquem tibi dicit, quod fecisti, ut vel ipso pudore confusus aliquando ad medicinam recurras. Noli ergo rependere in tum pro malo; nescis enim, qui tibi per ipsum loquatur. Ergo, si aliquid dicit, quod fecisti, agnosce te misericordiam consecutum, ut aut oblitum te putes, aut ad confusionem tuam hoc dictum esse iudices. Si non fecisti, libera est conscientia. Quid quaeris? Quid irasceris de eo, quod non fecisti? Quid enim ait tibi: Fui! Ibirose? Cito tu res-

(a) Hic intersero: *quæ*

curre intus ad secreta conscientiae. Vide te intus. Iudex esto, discussor tui esto. Quare ibi. Ubi putas, posui peccata mea, quae feci? Aut, si non sunt, dic: Non feci. Si: Non feci, dicit tibi conscientia tua, dic: *Gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae* (2 Cor. 1, 12). Dixit tibi haec conscientia tua, ta e, dolo illum dicentem tibi. Dic etiam tu Deo: Pater, agnosce fili, quia nescit quid dicat. Roga pro te Deum. Dixi: *Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.* Noli enim putare, quia tunc videris sanctus, si nemo te tentet. Tunc es sanctus, quando aliquo convictio non movetis, quando doles dicentem, quando non curas quod pateris, sed tamen doles eum, a quo pateris. In est omnis misericordia. Doles, quoniam et ille frater tuus est, membrum tuum est. Insanit adversum te, phreneticus est, aegrotat. Dole illum. Non gaudere; tantummodo de conscientiae tuae securitate gaude; inde dole. Homo es enim; vide, ne et tu tenteris. Dicitum est enim: *Onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi* (Galat. vi, 2). Modo, cum dicit, tace; postea, cum quieverit, dic ei: Frater, per salutem tuam, quare mihi dixisti quod non feci? Peccasti in me, rogo Deum pro te. Ego tibi quidem veniam do, et rogo pro te Deum meum, cui levisi injuriam, cum in me peccasti. Noli ulterius facere, noli superbiere! Non dico: Redde illi, Deus, qui dixit mihi, quod non feci. Nolo hoc dicere. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.*

VIII. *Obsurdum et humiliatus sum* (hoc sequitur) et *tacui a bonis* (Psal. xxxviii, 5). *Obsurdum*. Non iam audivi dicentem. Iste animus quantum profecit, qui etiam intus in fratris errore, et conscientiae suae securitate gaudens, quod foris latetur, nescit! Qualis ista anima est, quam segura, quam gaudens! Ista est, quae dicit Deo: *Ambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus tuae* (a) (Id. c, 2). Fores extractorum pulsabant, sed idonea erat domus. *Obsurdum et humiliatus sum*, non adversus illum superbus extitit. Et *humiliatus sum* a bonis; nec enim temporis erat, ut aliquid boni dixissem. Tempus est enim, ut taceas modo, posteaquam ille sinceraverit (b), loquere, tunc intelliget. Plerumque filii aegrotantes patres suos exciderunt, tamen illi propter infirmitatem filiorum et vapulabant, et plorabant. Quare affe tam adhaerent filius homines, ne moriantur, expectantes salutem filiorum! Sed Non est filius meus, is? Sed est opus Dei, imago Dei, filius Dei. Si contempnis, quia non est filius tuus, noli contemnere, quia filius Dei est. Frater tuus est. Ego *Obsurdum, et humiliatus sum*: Non superbivi, sed *Silui a bonis, et dolor meus renovatus est*, non de me, sed de ipso, quia non feci, quod dixit. Habui dolorem, sed, quia ita dixit, habui dolorem. Fratris enim mei curam gerens renovatus est in me dolor. Ista est via. Hoc

enim fecit ipse Dominus Pater noster, qui etiam ipse Sponsus dictus est. *Non jejunabunt filii Sponsi, ait, quousque cum ipsis est Sponsus* (Luc. v, 34). Vapulavit a phreneticis filiis, occiderunt illum phrenetici filii. Rogavit pro illis. Postea sinceraverunt, agnoverunt et crediderunt, et, qui noluerunt curari per medicum, curati sunt per discipulum medicum; per Petrum enim curati sunt. Cum enim illos Petrus increparet, aiunt: *Quid faciemus?* Ait tunc Petrus: *Poenite mini, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Jesu Christi* (Act. ii, 38). Modo furebant, modo credebant. Videtis, quid facit infirmitas, et sanitas. Quando infirmi fuerunt, tolerati sunt, quando salvi facti sunt, redempti sunt. Inde et nos, fratres quotiescumque talia patimur, taceamus, quo illa teneamus: Aut verum dicit, aut falsum. Etsi non dixerit, et feci, quid? Quia non dicit, et ego feci, opitandum est, ut dicat, ut ego confundar, quia feci. Ista misericordia Dei est. Si autem hoc dicit, quod non feci, gaudeam de mea securitate, doleam de fratris infirmitate. *Caluit cor meum intra me* (Psal. xxxviii, 4), ferbuit cor meum intra me ex dilectione, quam habeo in fratrem, sed tempus loquendi non potui modo facere. Inde ipse Paulus dicit: *Non potui loqui vobis quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus* (1 Cor. iii, 1). Locutus est tamen. Quomodo locutus est? Ergo *Caluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescit ignis*. Ignis est in me charitatis. Non habeo, cui dicam, quia infirmus est. Humilem ergo me. Erit forte aliquando tempus, ut possim aliquid loqui. Tamen *Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris* (Matth. vi, 12). Dimittam illi, quod non habeo in conscientia. Parum est, quia nihil habeo in conscientia, sed rogem illum propter conscientiam.

IX. Jam iste percurrebat: *Dixi: Custodiam vias meas. Ponam ori meo custodiam. Humiliatus sum, et: In meditatione mea exardescit ignis.* Nescio quid, subito educit hic aliud majus, et post tot certamina, magnosque labores, audite quid dicat. *Locutus sum in lingua mea* (Psal. xxxviii, 5). Est enim lingua animae motus ipsius voluntatis. Quemadmodum enim lingua motus est in corpore, sic voluntas motus est in anima. Ibi est prima lingua. Inde est, inde loquitur Deo. Haec enim lingua ministerium exhibet extra positum hominibus; illa autem lingua, quae est in motu voluntatis, ministerium exhibet intus manenti in templo suo. Ipsa est vera lingua. Unde dixit Dominus, eos, qui adorant eum, *In spiritu et veritate* (Joan. iv, 23) adorare debere. Ipsa est vera lingua. *Dixi in lingua mea: Notum mihi fac, Domine, finem vocum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi* (Psal. xxxviii, 5, 6). Si attendit Sanctitas Vestra, intelligat primo sententiam, et sic Dominus misericordia sua, quae saepe consuevit, dabit nobis orationibus vestris, ut possimus hanc discutere, quia satis est ardua. *Locutus sum in lingua mea. Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi.* Vi-

(a) Emendo: *meae*.

(b) Et paulo inferius: *sinceraverunt*. Non reperio in Glossariis, nisi articulum *sinceratus*

dele, quid oret. *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Finis est, fratres, ubi tendimus, ubi perman- suri sumus. Quo exivimus de domibus nostris, finis nobis fuit ad Ecclesiam veniendi. Ergo iter nostrum hic finitum est. Hinc iterum unusquisque ad domum suam finem habet redeundi. Ibi enim, ubi tendebat. Modo ergo in hac peregrinatione constituti finem habemus, ubi tendimus. Ubi ergo tendimus? Ad patriam nostram. Quae est patria nostra? Jerusalem mater priorum, mater vivorum. Ille tendimus. Finis noster ipse est. Et quia viam nesciebamus. Ipse civis civitatis ipsius fecit se viam. Nesciebamus, quia iter. Anfractus, nescio qui, spinosi, lapides, omnino graves erant in via. Descendit huc ipse primus, qui est ibi principalis, descendit querens cives civitatis il- lius. Aberravimus enim, et, cum simus cives Jerusa- lem, facti sumus cives Babyloniae, facti sumus filii confusio- nis; Babyloniam enim confusio est. De cecidit huc querens cives suos, et factus est civis noster. Non noveramus civitatem istam, provinciam istam non noveramus. Sed, quia nos ad illam non venimus, descendit huc ad cives suos, et factus est ipse civis, non consentiendo, sed suscipiendo. Descendit huc. Quomodo descendit? In forma servi. Ambulavit hic inter nos Deus Homo. Si enim tantummodo ille o- fuisset, ad Deum non perduxisset. Si tantummodo Deus fuisset, hominibus conjunctus non fuisset. Sus- cepit nobiscum conditionis aequalitatem, habens cum Patre Divinitatem. Suscepit nobiscum temporalita- tem, habens cum Patre aeternitatem. Ille nobiscum aequalis, ibi Patri aequalis. Descendit huc civis no- ster, et ait: Quid hic facitis? Cives Jerusalem! Imago et similitudo Dei non est erecta, nisi in Jeru- salem. Statue Dei in hac vita non ponuntur. Labo- remus, redeamus! Qua redimus? Hanc sustinere me vobis, fio vobis via, ero vobis finis. Invenimini me! *Notum mihi fac, Domine, finem meum!* Ipsum credi- mus, qui est finis noster.

X. Deus Pater nunc loquitur. Ego dico tibi, o Anima, quam ego feci, o Homo, quem ego feci, ego dico tibi: Finieras. Quid finieras? Perieras. Misi tibi, qui te quaesisset; misi tibi, qui tecum ambula- ret; misi tibi, qui ignovisset. Inde ambulavit pedibus, levavit manibus. Inde, quando post resurrectionem ascendit, manus, latus, et pedes ostendit: manus, unde indulgentiam dedit peccatorum; pedes, quibus pacem annuntiavit desertorum; latus, unde ecurrit precium redemptorem. *Finis ergo legis Christus ad justitiam omni credenti* (Rom. x, 4). *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Jam factus est tibi notus finis tuus. Quomodo tibi notus factus est? Finis tuus pater fuit, finis tuus humilis fuit, finis tuus ad lapides cecis- sus est, finis tuus spiritus oblitus est, adversus finem tuum falsum testimonium dictum est. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversum me.* Ipse factus est tibi via. *Qui dicit se in Christo manere, de- bet, quomodo ille ambulavit, et ipse ambulare* (1 Jo. ii, 6). Est via. Modo ambulemus, non timeamus, ne aberremus. Foris a via non ambulemus: dictum est

enim: *Circa viam scandala posuerunt mihi, et circa viam muscipulam (a) posuerunt mihi* (Psal. cxxix, 6). Et ecce illam misericordiam. Ne in muscipulam inci- disses, ipsam misericordiam habes viam. *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Ecce habes finem. Christum redemptorem imitamini. *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi* (Philipp. iii, 17). Paulus quomodo imitatus est Christum? Attendite, quid dixit. *In fame, et siti, in frigore et nuditate, et cætera usque* *Quis scandalizavit, et ego non iror* (2 Cor. xi, 27-29)? *Factus sum omnia omnibus, ut omnes lucrifa- cerem* (1 Cor. ix, 22). *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversum me.* Quae sunt verba Pauli, fratres. *Quis nos separabit a charitate Christi?* Finem attende. *Quis me separabit a charitate Christi?* Tribu- latio, an pressura, an persecutio, an nuditas, an peri- culum? (Rom. viii, 35). O amantem, o ferventem, o currentem, o pervenientem Virum! Quid patieba- tur haec anima, quomodo vivebat, quomodo doce- bat. *Quis me separabit a charitate Christi?* *Angustia?* et cætera usque: *An gladius?* Quid passus est iste. Et ne aliquis putaret, quia inde superbiebat, ait: *Fratres, arbitror me non apprehendisse* (Phi- lipp. iii, 15).

XI. Hoc ut quid: *Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit:* Quantum hic habeo vivere. Ut quid tibi, scire diem? *Ut sciam, quid desit mihi:* Quid desit, sed ad aeternitatem. Modo attende Paulum. Post tantos labores dimme- ratos adhuc *Me, ait, non arbitror apprehendisse.* Audi dicentem: *Quid desit mihi.* Nemo ergo deat: Jam multum jejunavi, multum laboravi, multum donavi. Jam omnia praecepta Dei feci. Heri feci, hodie feci, et adhuc hodie erit, si aliquando fecisti. Heri semper hodie habet. Ad crastinum si veneris, hodie habe- bit, et ad annos decem si veneris, hodie erit. Sem- per tu hodie dic: *Quid desit mihi.* Si enim Paulus in tantis laboribus miles coelestis, si enim ille post tan- tam exercitationem, et post tantas revelationes, rap- tus usque in tertium coelum, et audivit ineffabilia verba, et tamen, ne in revelationibus extolleretur, accepit stimulum carnis, qui illum humiliaret, quis est, qui dicere valeat: Sufficit? Inde ergo *Notum fac mihi, Domine, finem meum.* Et ecce habes ante te Christum finem. Non habes jam, quod queras. Cum jam credidisti, jam agnovisti. Sed non in fide tantum res est, sed in fide, et opere. Utrumque necessarium est. Nam et *Dæmones credunt* (audisti Apostolum) *et contremiscunt* (Jacob. ii, 19); non autem prodest illis, quia credunt. Parum est fides sola, nisi et opera conjungantur. *Fides, quae per dilectionem operatur* (Galat. v, 6), ait Apostolus. *Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit.* Istud non dicitur, quia, si unusquisque nostrum sci- ret, quando moreretur, decerneret sibi verbi gratia, ut bene viveret. Inde ipse Magister volens nos solli- citos fieri interrogatur de die, et hora, et dicit: *De*

(a) Quod Hebraeo נֶזֶק et Graeco ὄλεος. Augustino et hic et *Umarit. 11. 11. ps. xxx. v. 5. Muscipula est.*

die illa, et hora nemo scit. Notebat enim, ut illi scirent. Inde dixit: *Neque Filius (Marc. xii, 32)*. Hoc est: non vobis expedit, ut scitis; eritis enim negligentes, non solliciti. Eo magis bene vivetis, cum solliciti fueritis, non, quia n scio diem, nam *Omnia, quæ habet Pater, mea sunt (Joan. xvi, 15)*. Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit. Notum fac mihi istud, ut semper sim sollicitus, quia nescio, quando veniet fur ut noverim. Quid desit mihi.

XII. Ibi ergo, fratres, simus cauti, ut noverimus, quid desit nobis. Tentatio Christianorum probatio Christianorum est. Nam qui tentatur, ostenditur illi, quid illi desit. Duæ res sunt. Aut ostenditur illi, quid habeat, aut ostenditur illi, quid desit. Tentatus est Abraham, non, ut ostenderetur illi, quid ille habuisset, sed, ut ostenderetur nobis, quid imitemur. Tentatus est autem in filio. Quæ illa tentatio fuit? Optavit filium in ætate propecta, de quo jam desperabatur. Tamen, dum promissionem Dei audivit, non hæsitavit omnino, credidit, accepit; meruit, suscepit. Natus est, nutritus est, in ætatem perductus est, lactatus (a) est, et dictum est ei: *In semine tuo benedicentur omnes gentes (Gen. xxii, 18)*. Noverat ille, in quo semine. Habemus enim testimonium in Evangelio. *Abraham concupivit diem meum, ait, videre; et vidit, et gavisus est (Joan. viii, 56)*. Noverat ergo. Post illa autem omnia, quæ crediderat, audivit a Deo: Abraham, offer mihi filium tuum sacrificium. Tentatus est (Gen. xxii), Quare? Non noverat Deus fidem ipsius? Sed propter nos hæc ostendere dignatus est. Nobis enim dicitur: Offer mihi sacrificium saccelli (b) tui; et dubitamus. Quod sacrificium? *Date eleemosynam, et ecce vobis munda sunt omnia (Luc. xi, 41)*. Et iterum: *Misericordiam volo, quam sacrificium (Matth. ix, 13 et xii, 7)*. Da aliquid de saccello tuo, dicitur tibi, et ligas. Quid si tibi jubere-tur de filio tuo? Ecce de saccello tuo sic dubitas, de filio tuo quid fecisses? *Ut sciam, quid desit mihi*. Diciturus sum non sine dolore et pudore. Pleraque feminae forte volunt Deo servire, et si audaces fuerint, dicunt parentibus: Dimitte me. Virgo Dei volo esse, aut servus Dei volo esse; et audiunt: Nec salva sis, nec salvus sis. Vere non facies, quod vis. Quod ego volo, hoc facies. Quid si diceretur tibi: Occide? Vivis, vita æterna promittitur tibi, ante te est, et resistis, et dubitas, et oppugnas? Certe Christianus es. Quare? Domne (c)? Quia Christianus sum, ideo non debeo habere nepotes? Debes habere nepotes? Scis, quantum tibi deest. Quod heri jejunasti? Canta, quod iste dixit: *Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi*. Præstet enim Deus, et misericordia ipsius, ut quotidie agitemur, aut tentemur, aut probemur, aut exerceamur, aut (d) proficiamus. *Tribulatio pa-*

tientiam operatur, patientia probationem, probatio spem, spes vero non confundit (Rom. v, 5).

XIII. Ergo, fratres mei, optemus quotidie scire, qui simus, ne, cum securi sumus, postea veniat dies, et nihil inveniat de eo, quod putabamus, et dicatur nobis: *In inferno quis confitebitur tibi? (Psal. vi, 6)*. Ergo, fratres mei, demus operam quotidie proficiendi in Deum, non parcendo rebus caducis, quas hic sumus dimissuri. Attendamus Abrahæ fidem, quia et ipse pater noster fuit, imitemur devotionem, imitemur fidem. Si in filiis nostris tentati fuerimus, non timeamus; si in saccello, non terreamur; si infirmitatibus corporis nostri aliquid fuerit ingestum, spem nostram in Deum collocemus. Christiani sumus, peregrini sumus. Nemo terreatur, patria hic non est. Qui hic vult habere patriam, et istam perdet, et ad illam non veniet. Ut boni filii ad patriam tendamus, ut cursus noster approbetur, et perducatur. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXI.

De verbis Psalmi xxxii, vers. 1, *Exultate, Justi, in Domino, etc. (a)*.

SYNOPSIS.

I. Quos deceat Laus Dei. II. Non judicandum de Deo e temporali Impiorum felicitate. III. Deus a Rectis corde etiam in adversis laudatur. IV. Castigatio divina paterna est. V. Usus facit divitias bonas, aut malas. VI. Exemplum Job Christianis proponitur. VII. Rectitudo cordis Job in omni tentatione. VIII. Dei consilia adoranda, non discutienda. IX. Implorandus tamen in adversis.

I. In Dei laude gaudere, et laudi Dei vivendo congruere, admonet nos, quod modo cantavimus. *Exultate, justi, in Domino. Rectos decet laudatio (Psal. xxxii, 1)*. Si enim rectos decet, pravos non decet. Qui autem recti, ipsi etiam iusti sunt, quibus dicitur, ut exultent in Domino; ipsos enim decet laudatio. Qui autem pravi, nisi peccatores et iniqui, qui in Domino exultare non possunt, quoniam non eos decet laudatio. Merito dicitur in alio Psalmo: *Peccatori autem dixit Deus: Ut quid tu enarras justitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum (Id. xlix, 16)? Quoniam rectos decet laudatio, et utique justificationes Domini, et testamentum Domini ibi est, ubi laus Domini. Merito et alibi dicitur: Non est speciosa laus in ore peccatoris (Eccli. xv, 9)*. Ubi enim non decet, speciosa non est, et ubi speciosa est, ibi decet.

II. Qui sint tamen recti viri proprie, ut quisque agnoscat, utrum in ore suo speciosa sit laus Dei, quærentes Scripturas invenimus hoc modo. Psalmus qui-

(a) Rescribo fidenter: *ablactatus*.

(b) Ut supra *Serm. viii, n. 3*. ubi vide notam G, p. 167.

(c) Non inusitata S. Doctore compellatio.

(d) Fortassis: *ut*.

(a) In Codicæ fol. 71, p. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. de pœnit. et iustitia*. Ex hac, et Jobi Historia contendit Noster, Virum rectum nec propter Impiorum felicitatem, nec propter calamitates Iustorum a laudando Deo desistere debere. Locus hujus Sermonis in Editione post *Sermonem VI*.

dam dicit: *Quam bonus Deus Israël rectis corde*. Et sequitur: *Mei autem pene commoti sunt pedes, quia zelavi in peccatoribus pacem peccatorum intuens* (Psal. lxxii, 1-3). Confitebatur iste non quidem aversionem, et casum suum, sed tamen periculum. Non enim se cecidisse dicit, sed pedes suos nutasse, ut caderet. Hoc enim ait: *Quam bonus Deus Israël rectis corde*. *Mei autem pene commoti sunt pedes*. Cum autem se per hoc, quod est aversus, discernit a rectis corde, confitetur se aliquando non fuisse rectum corde, et ideo pene commotos pedes suos. *Bonus ergo*, inquit, *Deus Israël rectis corde*; mihi autem aliquando bonus non est visus, quia non eram rectus corde. Non est autem ausus dicere: Non est mihi Deus visus bonus; sed tamen hoc dixit. Cum enim ait: *Bonus Deus Israël rectis corde*; mei autem pene commoti sunt pedes, ostendit, quia propterea moti sunt pedes, quia non ei videbatur bonus. Unde autem non ei visus est bonus Deus? *Paulominus effusi sunt gressus mei*. *Paulominus* quid est? *Pene effusi sunt*. Unde? *Quia zelavi in peccatoribus pacem peccatorum intuens*. Attendi, inquit, peccatores non colentes Deum, blasphemantes Deum, irritantes Deum. Vidi, quod abundant pace, abundant felicitate, et visum est mihi, quod non recte iudicet Deus blasphematoribus suis donans felicitatem. Hoc ergo cum intueretur, id est, felicitatem malorum, dixit nutasse pedes suos, ut non ei videretur bonus Deus. Sed, quia postea cognovit, sicut in ipso Psalmo dicit: *Suscepi, ut cognoscerem*, et addidit: *Hoc labor est ante me*; quare sint iniqui felices, *Hoc labor est ante me*, ait, *donec introeam in sanctuarium Dei, et intelligam in novissima coram* (Ibid. 16, 17); quia, quibus modo laquis ad tempus datur felicitas, servatur in novissimo poena sempiterna. Hoc cum cognovisset, factus est rectus corde, et coepit laudare Deum in omnibus, et in laboribus piorum, et in ipsis felicitatibus impiorum, attendens Deum iustum esse retributorem in novissimis, nunc vero dare quibusdam temporalem felicitatem, quibus servat in extremo sempiternam infelicitatem, et quosdam pios exercere in presenti infelicitate, quibus rursus servat aeternam felicitatem, et oportere, ut mutantur vices, tamquam Divitis illius, *Qui epulabatur quotidie splendide* (Luc. xvi, 19), et *Pauperis illius ulcerosi jacentis ad januam Divitis, et de micis, quæ cadebant de mensa Divitis, saturari concupiscentis*. Cum autem mortui essent ambo, ille in poena in inferno esse coepit; ille in sinu Abraham requievit, et cum indignum videretur Diviti, et vellet sibi de modico digito Lazari stillari guttam aquæ, vicissim de digito ipsius desiderans guttam, de cuius mensa ille desideravit micam, audivit ab Abraham sententiam recti Dei. *Fili*, inquit, *memento, quia recepisti bona in vita tua, Lazarus autem mala. Nunc vero hic requiescit, tu autem torqueris* (Luc. xvi, 25). In hac novissima intendit aspectum intrans in sanctuarium Dei ille, cui non videbatur bonus Deus, quia zelavit in peccatoribus pacem peccatorum intuens, et agnoscens iudicium Dei verum, et iustum, quod quidem modo agitur, sed occulte, fu-

turum in fine in manifestatione, et tanquam correcto corde ex privitate propria, adnota velut regula iustitia Dei, quia cor tortum corrigeretur, erupit in hanc vocem, et ait: *Quam bonus Deus Israël rectis corde!* Modo intelligo bonum, quia factus sum rectus corde; antea vero non mihi videbatur bonus, quia nutabant pedes mei. *Zelavi enim in peccatoribus pacem peccatorum intuens*.

III. Si ergo jam tibi videtur bonus Deus, et quando malis dat felicitatem, unde solebas murmurare adversus Deum, factus es rectus corde, decet te laudatio; *Rectos enim decet laudatio*. Si autem sis pravus, non te decet laudatio. Quare non te decet? Non erit perseverans laus, qua laudas Deum. Laudas enim Deum, quando tibi bene est; blasphemias Deum, quando tibi male est. Etenim tunc tibi placet, quando dat felicitatem; displicet autem, quando castigat. Non es rectus corde, non poteris dicere canticum illud alterius Psalmi: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo* (Psal. xxxiii, 2). Quomodo enim *Semper*, si tunc, quando tibi bene est, laudas, non et quando tibi male est? Quia et ipsum; quod dicitur male tibi esse, bene est, si castigatorem patrem esse intelligas. Puer insensatus amat plerumque magistrum blandientem, odit cadentem; puer vero intelligens intelligit magistrum bonum et blandientem et cadentem. Blanditur enim, ne puer deficiat; cadit, ne pereat. Tale itaque cor cum quisquam habuerit, id est, rectum, ut non ei displiceat Deus, et quando facit quod forte illi ad tempus adversari videatur, securus laudet Deum, quia *Semper* laudabit, et vere illum decet laudatio, et vere fideliter cantat: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo*. *Flagellat autem omnem filium, quem recipit* (Hebr. xii, 6). Quid ergo eligis? Flagellari, et recipi, an non tangi, et non recipi? Vide, qualis sis filius. Si hereditatem paternam appetis, flagellum non recuses. Si flagellum respuis, nega hereditatem. Quo enim te erudit, nisi ut det hereditatem? Haeres patris tui ut esses, non te increpavit, non objurgavit, non castigavit, non verberavit? Ut quid hoc? Ut ei succederes in domum quandoque ruituram, et fundum quandoque transiitum, et aurum non diutius in hoc saeculo mansurum, quam tu ipse, qui aurum possides. Etenim aut vivens amissurus es, quod habes, aut moriens relicturus. Propter istam tamen temporalem hereditatem pertulisti flagella patris tui, et munus ad Deum erudentem, ut det tibi regnum caelorum?

IV. Cum ergo talis es, ut placeat tibi Deus, et castigans placeat tibi, aut enim est in te aliquid, quod flagello corrigatur, aut ipsa rectitudo tua in flagello probatur; cum ergo talis es, lauda; securus enim laudas. Quomodo enim laudas? Quia decenter laudas, quia perseveranter laudas. Non enim timeo, ne modo laudes, post paululum blasphemas. Non timeo, ne sas laudes, et post paululum blasphemas. Non timeo, ne de seculo in seculo laudes. Proinde accendi lingua quare laudes. Memento, quia recepisti bona in vita tua, Lazarus autem mala. Nunc vero hic requiescit, tu autem torqueris.

tor, et remediorum diabolicorum Alligator (a). Non timeo, quia jam intellexisti bonum Deum esse, et cum castigat, et scis, quia ille, qui percutit filium, novit et quando parcat. Decebit te laudare, quia semper perseveranter laudabis, et erit semper laus Dei in ore tuo. Accipis libenter blandientem patrem, accipis libenter et flagellantem patrem. Non ad illum curris, cum blanditur, et fugis ab eo, cum flagellat. Si enim hoc feceris, eris tanquam puer, qui, cum fugeret a flagellante patre, incurrit in blandientem mangonem (b), et putavit eum bonum, patrem vero suum malum, et pretulit dolos blandimentorum veritati flagellorum, preferendo autem amisit hereditatem, incurrit in conditionem (c). Muta tu consilium, et fac cor tuum rectum. Non enim mutatus est Deus, quia flagellat te, sed tu notabilis es. Agit ille aliquid per commutationem, ut tu in melius commutatus percipias hereditatem. Nam si relinquat te, et negligat te, quando tibi videtur bonus, tunc multum irascitur. Intendat Charitas Vestra, quid dicat in alio Psalmo Scriptura Dei. *Irritavit Dominum peccator*, Ait. Quare irritavit? Videt, ubi exclamaverit de irritato Deo. Utique ad iracundiam majorem irritavit Dominum peccator. *Præ magnitudine*, inquit, *iræ suæ, non exquiret* (Psal. x, 4).

V. Contra Job sanctus benedicens Dominum in omni tempore, in cuius ore semper erat laus ejus, cum esset dives, benedixit Dominum in divitiis suis, faciens de illis omnia opera bona, quæ in Libro ejus enumerantur, frangens panem esurienti, vestiens nudum, suscipiens peregrinum, et cætera, quæ sola divites de divitiis suis percipiunt, quæ divites sola lucrantur. Neque enim lucrantur, aut præsumunt de lucris, quæ filiis suis relinquunt. Nesciunt enim, quis post eorum mortem sit possessor laborum ipsorum. Et hanc vanitatem Scriptura dixit: *Verumtatem universa vanitas omnis homo vivens. Thesaurizat et nescit cui congregat ea* (Psal. xxxviii, 6, 7). Ergo lucrum totum, quod fit de divitiis, thesaurus est regni cælorum. Unde Dominus dedit consilium, non ut perdas, sed ut mutes locum auro tuo. Non enim ait tibi: Cum dederis, perdes, sed male habens in terra, in cælo ego tibi servabo. Quid times, ne perdas? In cælo ponis, custode Christo. Si locus te sollicitat, cælum erit; si custos, Christus erit. Quid times, ne perdas? Ergo cum hæc de talibus faceret Job, utique operabatur, et in ipsis operibus ejus Deus laudabatur, et benedicebat Dominum in his, quæ acceperat. Non enim vere, fratres, divitiæ accusantur. Putatis, quando videtis divites malos, divitiæ esse malas? Divitiæ non sunt malæ, sed illi; divitiæ autem dona Dei sunt. Da illas justo, et vide, quæ bona

inde faciat. Numquid ideo malum vinum, quia nescio quis se et ebriat? Da sobrio bene utenti, et vide nomen Dei. Se da auro homini avaro. Ut amplius faciat hoc, quod habet, quærit committere omnia facinorosa. Da auro homini justo, et vide, quemadmodum distribuat, quemadmodum impertiatur, quemadmodum, quibus potuerit, necessitatibus hominum subveniat. Non ergo divitiæ, sed ut unus male divitiis ipse est malus. Job ergo bene usus est divitiis, sicut bene usus est Abraham. Certe enim, fratres, ille mendiculus ulcerosus jacens ante januam divitis ita egens erat, ut canes lingerent ulcera ejus. Sic certe legimus, sic scriptum est, et tamen quo ablatus est? *In sinum Abrahe* (Luc. xvi, 22). Recense Scripturas, vide, si pauper hic fuit Abraham. Invenies illum habuisse hic multum auri, multum argenti, multum pecorum, multum mancipiorum, et pradiorum. Ergo pauper levatur in sinum divitis. Si meritum illi paupertas faceret, non eum ad requiem Abraham ipse præcederet, et eum succedentem susciperet, sed quia hoc in paupere Lazaro erat, quod erat in divite Abraham, id est, humilitas, pietas, Dei cultus, Dei observantia, nec illi obfuerunt divitiæ, nec huic paupertas, sed illius meritum pietas fuit. Inde in illo divite, qui male mutavit vias, non reprehenduntur divitiæ ipsius, sed animus ipsius. *Induebatur enim purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide* (Luc. xvi, 22). Et patiebatur ulcerosum mendicum jacere ante januam suam? et eum superbe contemnens non satiabat ejus inopiam. Quid putatis dixisse divitem fastidientem mendicum? Quid hic jacet iste! Sed merito illa lingua, quæ contempsit pauperem, guttam de digito ejus desiderabat.

VI. Cum ergo Job sanctus, ut dixi, haberet multas divitiæ, laudavit Deum, tentatus, ut probaretur; probatus, ut ostenderetur. Latebat enim non solum homines, sed et ipsum diabolum latebat, qui diligentius inspicit, quam qui-quam hominum. Latebat ergo eum, quis esset Job, sed Dominum non latebat. Permisit tentatorem probator; probator autem non sibi, sed nobis, ut nobis manifestaret, quid imitari debeamus. Non enim ipsi diabolo voluit ostendere Job, sed per diabolum nobis, ut diabolo victo nos haberemus, quod imitaremur. Ergo amissis omnibus, non paulatim, sed repente, ait: *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum. Sicut Domino placuit, ita factum est* (Job. i, 21). Non potest pravum esse, quod recto placuit. Non potest malum esse, quod bono placuit. *Bonus enim Deus Israel rectis corde*. Rectus corde erat Job, ideo decebat eum laudatio. *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, ita factum est*. Confessus est laudans: *Sit nomen Domini benedictum. Dominus dedit, et Dominus abstulit*. Erat copia, nunc est inopia. Apud me res mutatae sunt, ille non est mutatus. Ego aliquando dives, aliquando pauper. Ille semper dives, semper rectus, semper pater. *Sit nomen Domini benedictum!* Non enim benedictum erat nomen Domini in copia mea, et maledictum erit in inopia mea. Absit hoc a me. Hoc dica-

(a) Mathematicus, i. e. Astrologus, Divinator, ut sæpe in Opp. S. Doctoris. Pro Sortilego malo Sortilegum, ut T. III. P. II. in *Evang. Joan. c. Tract. 7. col. 544.* ubi etiam præcantores. Remedia, quæ memorat, alibi pluries ligaturas, i. e. Amuleta vocat.

(b) Similia supra *serm. VII n. 3.*

(c) In servitutum. Qui percutit, scilicet sensus vocis obscenus apud *Suet. Jul. Capitol. et Lamprid.*

bat Job divitiis interioribus ditatus. Totam domum amiserat, sed pectus plenum erat. Amiserat domum, aurum, impleverat pectus. Deus pro his omnibus, quæ dederat, ipse aderat. *Dominus dedit, Dominus abstulit. Videte, quemadmodum intelligat supereminentissimam potestatem.* Ne forte Deum velis colere, o Christiane! propter regnum cælorum, et diabolum timeas propter bona terrena. Omnino penes illum est tota potestas et summa. Diabolus nocere tantum voluit, non permissus non potuit. Apud illum ergo potestas est. Cæterum, si tantum liceret diabolo, quantum vult, quis Christianorum remaneret? Quis Dei cultor in terra relinqueretur? Non videtis templa ejus cadere, simulacra confringi, sacerdotes ejus ad Deum converti? Non putatis hunc dolere, et torqueri diabolum? Si ergo pro dolore suo et potestas ei esset, quæ Ecclesia in terra remaneret? Proinde cum Job sanctus per diaboli insidias omnia perdidisset, non dat ei aliquam potestatem. Cum laudat Deum, non ait: Dominus dedit, diabolus abstulit; sed ait: *Dominus dedit, Dominus abstulit.* Nihil sibi arroget diabolus. Et quod dives eram, Dei erat, et quod pauper sum, Dei est. Et si permissus est ut tentaret, non est permissus ut suffocaret. Suffocaret autem non gulam tenens et confringens, sed spiritum intercludens. Si forte ille tribulationis passus angustias unum verbum blasphemum ex ore emitteret, tunc exhalaret extremum suffocatus excluso a se spiritu vitæ. Hoc nec in illa repentina paupertate fecit, nec in illo ultimo vulnere.

VII. Nam, cum parum fuisset diabolo abstulisse omnia, quæ ille possidebat, abstulit et filios, quibus ille possidebat, sola relicta uxore. Solam enim illam non abstulit, et hoc utique sciens, quid faceret. Noverat Adam per Evam deceptum. Servabat ergo suam potius adjutricem, quam mariti consolatricem. Cum ergo abstulisset illa omnia, et reliquisset unam, per quam rursus tentaret, parum ei fuit; petit etiam auferre sanitatem corporis. Et ipsam permissus est auferre, ut et in illo vulnere positus Job laudaret Deum rectus corde, in nullo varians, quem decebat laudatio. Accessit ad eum illa ad hoc relicta, et persuasit, imo suasit blasphemiam. Ait enim: *Quanta mala patimur! Dic aliquid in Deum, et morere!* (Job. ii. 9). Primo Eva a diabolo quasi ad vitam invitata seducta est, et invenit mortem. Etenim diabolus ait: *Non morte morieris* (Gen. iii. 4). Et putans se habere vitam, mortem invenit, quia contra præceptum Dei fecit, et contra præceptum Dei viro persuasit. Modo contra: *Dic aliquid in Deum, et morere!* Sufficiat Evæ, quia persuasit facere contra præceptum Dei. Illa adhuc Eva. Ille jam non Adam. Illa a diabolo impleta, ille exemplo correctus. Melior Job in stercore, quam Adam in Paradiso. Ut noveritis quantum sit rectum cor habere, Job quomodo prostravit diabolum in illa inopia, in illo vulnere? Respondit enim mulieri, et ait: *Tanquam una ex insipientibus moderatus locutus es. Si bona percepimus de manu Domini, non sustinebimus* (Job. ii. 10). Benedixit Dominum

in omni tempore, semper laus ejus in ore illius. Rectus enim erat corde, propterea illum decebat laudatio. Estote recti corde. Si vultis autem esse recti corde, non vobis displiceat in aliquo Deus. Aut enim vides causam, quare faciat, quod facit, et causam intuens non reprehendis, aut, si te causa latet, scito, quia ille facit, qui in nullo poterit displicere.

VIII. Deiecit, nescio, quis domum suam, reprehenditur. Si causam noveris, fors non reprehendis hominem facientem. Utque in hac modo Basilica sumus, et angusta est, et habet aliquid parvum, et placuit Domino alteram fieri, et destruenda erit hæc. Quicumque forte viderit deficientes, cum cæperit deijci, dicet: Illic non oratum est? Illic nomen Dei non invocatum est? Qui patiuntur ista, ut deficient? Displicet opus, quia latet consilium. Sic erit et Deus aliquid facit. Quare faciat, aut scis, et laudas, aut nescis, et credis, si rectus es corde. Ipse est enim rectus corde, qui et in ipsis causis, quas novit, laudat Deum, et in his, quas nescit, non dat insipientiam Deo. Injuste, et stulte reprehenderis, Homo gubernator domus tue! ab ignaro causarum, et ignaro consiliorum tuorum, et tu audes Gubernatorem totius mundi, et Creatorem cœli et terræ reprehendere, quia flavit ventus, et aruerunt vites, aut surrexit nubes, et fudit grandinem? Noli reprehendere. Novit ille omnia opera sua et gubernare, et numerare. Tu certe non potuisti fabricare cœlum et terram, et tamen, si tibi liceret, diceres Deo: O si ego gubernarem, non facerem quod facis. Quando enim tibi displicet, nescio quid, factum a Deo, nonne velles te esse gubernatorem? Erubescere. Cui velis succedere, vide. Moriturus immortalis, homo Deo. Melius est te illi cedere, quam querere succedere. Cede Deo, quia Deus est, etsi forte contra voluntatem tuam fecit, non est forte contra utilitatem tuam. Quanta faciunt medici contra agrotorum voluntatem, et tamen non faciunt contra sanitatem. Et errat medicus aliquando, Deus nunquam. Si ergo committis te medico aliquando erranti, committis te humano consilio, non ut adhibeat cataplasma, quod leve est, aut eniplastrum, unde tibi dolorem non faciat, sed plerumque ut urat, ut secet, ut auferat membrum tibi, et tecum natum, committis te illi, non dicis: Illic forte errat, et ego minus habeo unum digitum; permittis ut tollat unum digitum, ne forte inde totum corpus putrescat, et non permittis Deum secare, ut tollat aliquid de fructibus tuis, si forte in ipsa moderatione habeas disciplinam?

IX. Ergo, fratres, estote recti corde, id est, ut in nullo vobis Deus displiceat. Non dico, ut eum non rogetis. Rogate, quantum potestis, in afflictione. Suspendit imbrem; rogandus est, sed et, si pluerit, laudandus, sed et, si non pluerit, laudandus, tamen rogandus. Non enim dicimus, ut non rogetis. Aliquando enim flectitur, et concedit rogantibus, et non vult concedere non rogantibus. Arrogans est Deus, et non concedit, nisi roganti. Sed tunc anima parva ad magnitudinem Dei prociat, si ei in tribula-

tionem subveniat, ut nobis rogantibus et tribulatis de consolatione em. Dulcescere nobis vult bono nostro, non suo. Videte enim, quid mali est, ut tibi dulcis factus sit mundus, et amarus sit Deus, qui fecit mundum. Nonne mutandus es, nonne corrigendus es, ut habeas rectum cor? Imo sit amarus mundus, et dulcis sit Deus. Misceat itaque Dominus Deus noster amaritudines mundo huic. Misceat, lane! Hic frui (a), circumfluere, abundare deliciis, oblivisci Deum delectat. Si habet aliquid amplius pecuniarum, nugari inde vult, non vult inde aliquid utile facere, aliquid celeste comparare; perdere vult et pecuniam, et se, et ceteros, in quo impendit pecuniam. Non vultis ergo, ut recedet Deus superflua, ne de putredine totum putrescat? Novit ergo quid agat. Dimittamus illud, tantum nunc curandus demus, non modo consilium habeamus. Convertere ad Dominum, etc.

SERMO XXII.

De verbis Psalmi LI. vers. 40. Speravi in misericordia Dei (b).

SYNOPSIS.

I. Quamdiu debeat durare Spes nostra. II. Spes humana longæ, inanes, fallaces. III. Quam vera Spes nostra.

¶ Primo respondeam Fratri et Collegæ meo. Ego mane inquietam dixi debere esse charitatem, non pigram, sed quia hoc vult, nos obaudiamus et illi, et Deo per illum, et vobis. et det (c) in vobis obedientiam. Cautavimus: *Speravi in misericordia Dei* (Psalm. LI, 40). De spe nostra pauca dicamus. Et verba quidem sermonis nostri competentem tempori finem habebunt, Spes autem ipsa, de qua sermo est, perdurare debet, et non cum sermone nostro cessare. Nos loquamur, et desinamus, illa semper clamat ad Deum. Sed et ipsa Spe (durum enim fortasse, quod dico, sed non offendet, si ostendero, quare dico, et credo, quia non offendet) sed et ipsa spes non erit sempiterna. Cum enim res venerit, Spes non erit. Tandem quippe dicitur Spes, quando nondum tenetur res, dicente Apostolo: *Spes autem, quæ videtur, non est Spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus* (Rom. viii, 24. 25). Si ergo Spes, quæ videtur, non est Spes, quia quod videt quis, quid sperat, et ideo vocatur Spes, quia, quod non videmus, speramus, cum venerit, quod videamus, Spes non erit,

quia res erit. Nec tunc maledictum erit, esse sine Spe; modo vero cuicumque sine Spe esse, maledictum est, et opprobrium. Et vae illi, qui sine Spe modo est! Male est enim sine Spe esse, quia nondum est cum re. Tunc esse desinat Spes, quando tenebitur res.

II. Res autem ipsa, quæ est, quæ tenebitur? Quid est, quod succedet Spei? Videmus enim modo homines multa terrena sperare, et secundum sæculum. Ipsa vita nullius hominis est sine Spe, et, donec moriatur, quisque non est sine Spe. Spes in pueris, ut crescant, ut erudiantur, ut aliquid noverint. Spes in adolescentibus, ut uxores ducant, ut filios generent. Spes in parentibus filiorum, ut nutrant, ut erudiant, ut grandes videant, quibus parvulis blandiebatur. Ut ipsam vitam Spei humanæ potissimum (a) nominem, quæ quasi naturalior, et excusabilior, et tristior (b) est. Sunt enim multæ Spes vulgares, multum reprehensibiles; sed hanc teneamus, quæ civilis et naturalis est. Ad hoc enim quisque nascitur, ut crescat, ut conjugetur, ut filios procreet, ut erudiat, etiam ut pater dicatur filiorum. Quid amplius querit? Et nondum est finita spes. Optat conjungere filiis suis uxores, et adhuc sperat. Et cum et hoc adeptus fuerit, optat nepotes. Et cum hos habuerit, jam ecce tertia successio est, et piger est senex dare locum pueris. Adhuc querit sibi quid optet, querit quid speret, et benevolus videtur. Utinam, inquit, vocet me puer ille avum, et audiam hoc de ore ipsius. et moriar! Crescit puer, vocat avum, et ille nondum se cognoscit avum. Utique enim, si avus est, si senex est, quare non agnoscit, migrare jam debere, ut succedat, qui nati sunt? Et cum audierit a voce parvuli honoris nomen, vult illum ipse erudire. Numquid dicit, ut speret et pronepotem? Sic moritur, et sperat, et sperat aliud atque aliud, cum illud, quod sperabat, acceperit. Sed accipiendo, quod sperabat, non satiatur, inhiat in aliis. Quare venerat, quod sperabas? Certe jam, ut finias, quo pergis. Non finis extenditur. Et quantos fallit hæc Spes, Spes trita! Primo non satiat, cum venerit, et quantis non venit! Quanti speraverunt uxores, et ducere non potuerunt! Quanti speraverunt, cum quibus eis bene esset, et duxerunt, a quibus cruciarentur! Quam multa optaverunt filios, et suscipere nequiverunt! Quam multi de susceptis malis genuerunt! Sic omnia. Speravit aliquis divitias; non adeptis cruciatus est cupiditate, aut adeptis tortus timore. Et nemo est, qui sperare desinat, nullus satiatur. Tam multi falluntur, et ab spe sæculi non quiescunt.

III. Sit aliquando et Spes nostra non fallax, sed satians, et aliquid tam bonum, ut amplius esse non possit. Quæ est ergo res, quam speramus, quæ cum venerit, cessabit Spes, quia succedet res. Quid est illud? Terra est? Non. Aliquid, quod in terra nascitur, sicut aurum, argentum, arbor, seges, aqua? Ni-

(a) Mendum Librarii pro *frui*. Sequens *negotium*; *Si habet — impendit pecuniam, intrusa videtur*.

(b) In Cod. fol. 74. inscriptus: *sermo sancti Augustini ep. De Spe humana et divina præclare dicitur. Habitum fuisse in Officio vespertino docet Exordium. Quis erit hic, is opus ille, qui Charitatem quietam in quiete præbuit, ignoro. Sermo, in Augustinum de *Charitate inquieta* notat. Pressius ista *Indit. ad opp.* c. 8. repetendum fortasse, si Bibliothecarum scrutatores non contemnerent. Et archæos MSS. percurrere, aut sola Colonna tergo frustrare. Eodem C. Possimus et, posset enim mentari, qui Editioni post *sermonem* XX inscripsi possit.*

(c) Fortassis exedit: *Deus*.

(a) *frui*. *Ut ipsam spei vitam humanam potissimum*.

(b) *Potius: tristior, ut paulo infra: spes trita*.

hil horum. Aliquid, quod in aere volitet? Abhorret anima Numquid forte carum est, tam speciosum, ornatumque luminibus? Quid enim in his rebus visibilibus delectabilibus, quid pulchrius? Neque hoc est. Et quid est? Delectant ista, pulchra sunt ista, bona sunt ista. Quare, qui fecit. Ipse est Spes tua. Ipse est modo Spes tua, ipse erit postea res tua. Spes est credentis, res erit videntis. Dic ei: *Spes mea es tu*. Bene enim modo dicis: *Spes mea es tu*. Credis enim, nondum vides. Promittitur tibi, nondum tenes. *Quandiu* es in corpore, peregrinans a Domino, in via es, nondum in patria. Ipse rector, et conditor patrie via factus est, ut te perducatur. Dic ergo illi modo: *Spes mea es tu*. Quid postea? *Portio mea in terra viventium* (Psal. cxiii, 6). Que modo Spes tua est, postea erit portio tua. Sit Spes tua in terra morientium, et erit portio tua in terra viventium. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXIII.

De verbis Psalmi CXLV. vers. 1. Laudabo Dominum in vita mea, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Dei laus producenda ultra hanc vitam. II. Nihil in hac vita diu. III. Christiano non imponat felicitas transitoria. IV. Extrema Divitis et Lazari nos erudiant.

I. De verbis istius Psalmi, quem modo cantavimus, donet Dominus, ut vobis loqui valeamus. Diximus enim: *Laudabo Dominum in vita mea. Psallam Deo meo, quandiu vivo* (Psal. cXLV, 1). Quibus verbis hoc primo admoneamus Charitatem Vestram, ne, cum auditis, vel dicitis: *Quandiu vivo, psallam Deo meo*; existimetis, cum hac vita finita fuerit, finire nobis laudem Dei. Magis enim tunc laudabimus, quando sine fine vivemus. Si enim laudamus in peregrinatione, unde transimus, quomodo laudabimus in domo, unde nunquam migrabimus? Sicut dicitur, et legitur, et canitur in alio Psalmo: *Beati qui habitant in domo tua. In secula seculorum laudabunt te* (Id. lXXXII, 5). Ubi audis: *In secula seculorum*, finis nullus est, et vivere beata vita, ubi Deus sine dubitatione conspicitur, sine offensione amatur, sine fine laudatur. Prorsus hoc erit nostrum vivere, Deum videre, amare, laudare. Si ergo laudamus, quando credimus, quomodo laudabimus, cum viderimus. Quomodo laudabitur species, si sic laudatur fides. Dicit enim Apostolus: *Quoniam cum sumus in corpore, peregrinamur a Domino. Per fidem enim ambulamus, et non per speciem* (2 Cor. v, 6). Modo ergo per fidem, tunc per speciem. Modo credimus, quod non videmus, tunc videmus, quod credulamur. Non confunditur, qui credit, quia verum est, quod videtur; Dominus autem noster prius in rebus edidit fidem,

ubi (a), si merces fidei reddatur, non præpostere ante queratur.

II. Dicit aliquis: Cur ergo Psalmus dixit: *Psallam Deo meo, quandiu vivo*, et non dixit: *Psallam Deo meo semper*? Ubi enim dicitur: *Quandiu vivo*, quasi finis significatur, sed si (b) non intelligatur. Si putas de hac vita dictum: *Quandiu vivo*, discute vitam istam, utrum sit diu. Quantumcumque hic vixeris, diu non est. Quomodo est diu, quod te non satiat? Bient puer diu vixisse hominem, quem videt senem, sed cum per venerit, quo ille pervenit, tunc videt, quam non fuerit diu. Prorsus sic volatætas, ita in se momenta transeunt, ut videamus, nudiustertius fuisse nos pueros, heri juvenes, hodie senes. Ubi ergo putas de hac vita esse dictum: *Quandiu vivo, psallam Deo meo*, ideo, quia dixit: *Quandiu vivo*, ibi verax intellectus est, de hac vita non esse dictum, quia dixit: *Quandiu*. Nunquam enim diceret Veritas: *Quandiu*, de ista vita, ubi nihil est diu. Potuerunt hoc videre Sapientes hujus mundi, et non hoc possunt videre Christiani? Quidam Sapientum mundi eloquentissimus homo dixit: *Quid est enim hoc omnino ipsum diu, in quo est aliquid extremum* (Cicero, Orat. pro M. Marcello n. 28)? Omnino negavit diu esse, quod ad finem quancumque potuerit pervenire. Prorsus quancumque, non quousque tu vixisti, si forte ad senectutem ultimam pervenisti. Unius enim hominis vita, præsertim hoc tempore, *Vapor est ad modicum apparens*. Hoc, quod dixi, Scriptura dixit exultantibus hominibus, et per superbiam multum pollentibus, et, an continuo moriantur, nescientibus, Scriptura divina dixit, et eos ita superbientes, et in vanis confidentes sue transitorie fragilitatis admonuit. *Quæ est enim, inquit, vita vestra? Vapor est ad modicum apparens, deinceps exterminabitur* (Jacob. iv, 15). Qui ergo se erigit in elatione, confidit in vapore, extollitur in honore, et perit cum vapore. Reprimenda est ergo superbia, et quanta possumus, intentione calcanda, et intelligendum nos in hac terra mortaliter vivere, et cogitandum esse de fine, ubi non erit finis. Homo enim, si tu, ut dicere cœperam, quicumque sensisti, valde extolleris, si putas te diu vixisse, qui aliquando finiturus es, sed ipse Adam, si adhuc viveret, et non modo, sed in fine sæculi moreretur, nihil haberet diu, in quo aliquid esset extremum (c). Et verissime dictum est, et prudenter intellectum est, et verum esse non tantum prædicatur, sed etiam ab audientibus agnoscitur.

III. Referamus animum ad Psalmum, quem cantavimus, et inveniamus, quia ille non diceret: *Psallam Deo meo, quandiu vivo*, nisi de illa vita, ubi diu est. Si enim in ista vita ideo nihil diu, quia est aliquid extremum, non ad istam vitam desiderendam vocamur, quando Christiani efficiamur. Non enim pro-

(a) In codice fol. 74, p. 2, inscripuit: *Sermo sancti Augustini ep. De vite brevitate, et felicitate transitorie æternæque rursus ex eo de Divitis et Lazari Illustratus*. In Editione locandus post sermonem XXXII.

a. Pro tribus datur recommendationes, ut, quod non debere quæri, non enim tunc ante speciem idem.

b. Videtur legendum: *istam*.

c. Incipit: *Quid est enim hoc omnino ipsum diu*, quod sequitur, magis ad præmissum pertinet.

pterea Christiani efficiamur, ut bene nobis sit in hac vita. Si enim propterea putaverimus nos fieri Christianos, ut hic nobis bene sit secundum vitam istam temporalem, secundum felicitatem volaticam, et vaporem, valde erramus, et mutabunt pedes nostri, videntes aliquem tanta dignitate pollere, ut emineat cæteris, cum quibus vivit, sanum esse corpore, ad senectutem decrepitam pervenire. Videt hoc Christianus pauper, ignobilis, in gemitibus quotidiano labore suspirans, et dicit forte apud semetipsum: Quid mihi prodest, quia Christianus sum factus. Numquid ideo melior sum, quam ille, qui non est? Quam ille, qui in Christum non credit? Quam ille, qui Deum meum blasphemat? Admonet eum Psalmus. *Nolite fidere in principes. Quid te delectat flos fœni? Omnis caro fœnum*, Propheta loquitur, non solum loquitur, sed exclamat. Exclamavit illi Dominus. *Exclama*, inquit. Et respondit: *Quid exclamabo? Omnis caro fœnum, et omnis honor carnis, ut flos fœni. Fœnum aruit. Flos decidit. Ergo totum perit? Absit. Verbum autem Domini manet in æternum* (Isai. xl, 6-8). Quid te delectat fœnum? Ecce perit fœnum. Vis non perire? Tene te ad verbum. Sic et in isto Psalmo. Attendebat enim forte Christianus pauper, humilis in Pagano forte divite ac potenti, attendebat florem fœni, et eligebat eum fortasse patronum habere magis, quam Deum. Hunc alloquitur Psalmus: *Nolite fidere in principes, et in filios hominum, quibus non est salus* (Psal. cxlv, 5). Ille continuo respondet: Numquid de isto dicit, cui est salus? Ecce sanus est. Hodie illum vegetum video. Ego magis assidue miser ægroto. Quid attendis ista, quæ tibi placent, et quæ te delectant? Non est salus. *Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. Ecce tota salus, Vapor ad modicum apparens. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. Transeant aliquot anni. Moveatur fluvius, sicut fieri solet. Per diversa transcurrens aliqua sepulcra mortuorum discerne ossa divitis ab ossibus pauperis. Exeunte spiritu suo revertitur in terram suam. Optime de spiritu ejus nihil dixit, quia et ille, cum viveret, nihil spiritualiter cogitavit. Revertetur in terram suam, secundum carnem utique, secundum corpus, ubi polebat, ubi efferebatur, ubi te decipiebat, in cujus te carnis felicitate fallebat. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum* (Ibid. 4). Cogitationes ille, quæ terrenæ erant: Ecce facio, ecce impleo, ecce pervenio. Ecce illud emo, ecce illud acquirō, ecce ad talem et talem honorem pervenio. *In illa die peribunt omnes cogitationes ejus. Si autem, quoniam Verbum Dei manet in æternum, teneas te ad verbum, ut det tibi vitam æternam, non solum cogitatio tua tunc non peribit, sed tunc venit. Quando illius perit, tua tunc venit. Ille enim cogitabat temporalia atque terrena, opes opibus addere, pecuniarias facultates exaggerare, nitere honoribus, tumere potentia. Ergo, quia talia cogitabat, In illa die peribunt omnes cogitationes ejus. Tu autem, si cogitabis, quia Christianus factus es, non temporalem felicitatem, sed requiem sempiternam, quando corpus tuum redierit ad terram suam, tunc invenit anima tua requiem suam.*

ternam, quando corpus tuum redierit ad terram suam, tunc invenit anima tua requiem suam.

IV. Attende Evangelium, et vide, atque inspicie cogitationes duorum hominum. *Erat quidem Dives, qui induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide* (Luc. xvi, 19) Quotidie fœnum, et flos fœni. Non te seducat illius felicitas, qui *Induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide*. Superbus erat, impius erat, vana cogitabat, vana concupiscebat. Quando mortuus est, in illa die perierunt cogitationes ejus. Erat autem ante januam ipsius quidam Pauper, nomine Lazarus. Tacuit nomen Divitis, et dixit nomen Pauperis. Cujus nomen ventilabatur, ipsius tacuit Deus. De cujus nomine silebatur, ipsum dixit Deus. Nolo, mireris. Deus, quod in Libro suo scriptum invenit, hoc recitavit. De impiis enim dictum est: *Et in libro tuo non scribentur* (Psal. lxxviii, 29); itemque Apostolis, cum gloriarentur, quia in nomine Domini dæmonia illis subjecta fuerant, ne de hac re sicut homines extollerentur, seseque jactarent, quamvis de re magna, quamvis de virtute præclara: *Nolite*, inquit, *in hoc gaudere, quia dæmonia vobis subjecta sunt; sed gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in cælo* (Luc. x, 20). Deus enim inhabitator cæli tacuit nomen Divitis, quia scriptum non invenit in cælo; dixit tamen Pauperis, quia ibi scriptum invenit, imo ibi scribi jussit. Sed videte illum Pauperem. Diximus enim de cogitationibus impii Divitis, præclari, induentis purpuram et byssum, et epulantis quotidie splendide, quia, cum mortuus esset, perierunt omnes cogitationes ejus. Pauper autem Lazarus erat ante januam Divitis, *Ulceribus plenus, et cupiebat saturari de micis, quæ dejiciebantur de mensa Divitis, et nemo illi dabat. Sed et canes veniebant, et lingeabant ulcera ejus* (Id. xvi, 21). Ibi te volo videre, Christiane. Dicuntur enim exitus duorum istorum. Potens est quidem Deus, et in hac vita salutem dare, et egestatem auferre, et sufficientiam donare Christiano. Et tamen, si etiam hoc non esset, quid eligeres? Ut ille pauper esse, an, ut ille, dives esse? Non te fahat. Audi finem, et observa malam electionem. Sine dubio enim Pauper ille, quoniam pius erat, in arumnis temporalibus constitutus finiendam quandoque illam vitam, et adipiscendam æternam requiem cogitabat. Mortui sunt ambo, sed illius Pauperis non illa die perierunt cogitationes. Contigit enim mori inopem illum, et auferri ab Angelis in sinum Abrahamæ. In illa die sanæ sunt omnes cogitationes ejus. Et, quoniam Lazarus in latina lingua interpretatur *Adjutus* (a), qui in hebræa Lazarus, bene admonuit Psalmus: *Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus* (Psal. cxlv, 5). Quando spiritus ejus exiit, et caro ejus revertetur in terram suam, non peribunt cogitationes ejus, *Quia spes ejus in Domino Deo ejus. Hoc discitur in schola Christi doctoris, hoc speratur ab animo fidelis auditoris, hæc est merces verissima Salvatoris.*

(a) Da et Hieronymus, in *Interpret. Nom. Hebr.* Videlicet a *Lev* ad vias ab *ל* ו *ל* ו *ל* ו, idem, quod *אֲדָוָה*, aut *זִדְדָה*.

SERMO XXIV.

De verbis Evangelii Luc. xvi. vers. 19-31, Homo quidam erat dives, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Oraculis Prophetis de Christo, et ejus Ecclesia Judæi nondum credunt. **II. Judæorum incredulitas** congruitur exemplo divitis Epulonis. **III. Dives Epulone** salubre nobis exemplum. **IV. Scitis de futuris præmoniti** nullam excusationem habemus. **V. Fides nostra** confirmanda ex jam impletis, et ex promissis a Deo. **VI. Dei promissa in Gente Judæorum ex Abraham, cujus fides commendatur.** **VII. Dei in exolvendis promissis fidelitas, et insania Idololatrarum.** **VIII. Deus querit inanimam suam in anima, ut Cæsar in nummo.** **IX. Quanta promissa Dei jam exoluta sint.** **X. Abrahæ fides nobis exemplum.** **XI. De tolerandis adversis duplex similitudo.** **XII. Dei patientia nobis utendum est, et illa imitanda.** **XIII. Committere nos debemus Deo in adversis absque querela.** **XIV. Exhortatio ad patientiam.**

I. CHRISTIANORUM fides, quæ ab impiis et infidelibus irridetur, hæc est, quia nos dicimus, esse aliam vitam post istam vitam, et esse a mortuis resurrectionem, et esse post transactum sæculum in fine judicium. Hoc cum in rebus humanis non crederetur, prædicaretur autem, et annuntiaretur a Prophetis servis Dei, et a Lege, quæ per Moysen data est, et adhuc incredibile hominibus videretur, venit Dominus et Salvator noster Jesus Christus, qui hæc hominibus persuaderet. Qui cum sit Filius Dei natus de Patre invisibiliter, et ineffabiliter, coæternus Patri, et æqualis Patri, et cum Patre unus Deus, cum sit Verbum Patris, per quod facta sunt omnia, et Consilium Patris, per quod reguntur omnia, tantam magnitudinem suam, et incomprehensibilem majestatem, ac potestatem, quæ non poterat cognosci ab hominibus, deposuit ad terras (b) accipiendo carnem, et apparendo oculis hominum. Cum ergo Deus, id est, ipsa Divinitas, in Christo non videretur, caro visa contemnebatur; ille autem interioriorem suam Divinitatem miraculis approbabat (c). Et cum talis videretur, qui humanis oculis posset sperni, tantum faciebat, ut in ipsis operibus appareret Filius Dei. Cum ergo magna faceret, utilia præciperet, corrigeret vitia, castigaret, virtutes doceret, sanitates etiam corporum operaretur, et sanaret mentes infidelium, iratus populus, ubi est natus, et nutritus, et tanta facit, occidit eum. Ille autem, qui nasci venerat, utique et mori venerat. Nec mortem carnis suæ, quam propter exemplum demonstrande resurrectionis acceperat, voluit esse infructuosam, sed permisit

eam magis manibus impiorum, ut, cum illi nollent facere, quod jubebat, pateretur ille, quod volebat. Factum est. Occisus est Christus, sepultus, resurrexit, ut novimus, ut testatur Evangelium, ut jam toto orbe prædicavit (a), et adhuc Judæi, videtis, quia nolunt credere in Christum, jam posteaquam resurrexit a mortuis, et glorificatus in oculis Discipulorum suorum ascendit in cælum, cum jam impleantur per totum orbem terrarum præconia Prophetarum. Etenim omnes Prophetæ, qui prænuntiaverunt Christum nasciturum, et moriturum, et resurrecturum, et in cælum ascensurum, prænuntiaverunt etiam Ecclesiam ejus per omnes gentes futuram. Judæi autem, si non viderunt Christum resurgentem, et ad cælum euntem, viderent saltem Ecclesiam toto orbe diffusam, quod utique cum impleteretur, prædicta Prophetarum dicta impleverunt.

II. Fit in illis, quod modo audivimus ex Evangelio. Ideo enim non audiunt Christum, qui a mortuis resurrexit, quia Christum in terra positum non audierunt. Hoc enim dixit Abraham illi Diviti, qui apud inferos torquebatur, et volebat aliquem mitti ad superos, ut fratribus ejus nuntiaret, quid agatur apud inferos, et antequam venirent ad loca illa tormentorum, viverent bene, agentes poenitentiam de peccatis suis, ut mererentur ire potius in sinum Abraham, non ad illa tormenta, quo Dives ille pervenit. Cum ergo hoc ageret ille Dives sero misericors, qui Pauperem jacentem ante januam suam contempserat, et propterea forte (b) superbus in illum erat, ipsa lingua ardebat, et ibi stillam aquæ desiderabat, cum ergo non egisset apud superos, quod agendum illi erat, ne illuc veniret, sero cœpit esse misericors pro aliis. Sed quid ait Abraham? *Si Moysen et Prophetas non audiant, neque, si quis a mortuis resurrexerit, persuadebit eis* (Luc. xvi. 31). Omnino verum est, fratres. Ideo Judæis hodie non persuadetur, ut credant in eum, qui resurrexit a mortuis, quia Moysen et Prophetas non audierunt (c). Nam si nos audire vellent, ibi invenirent prædictum esse, quod modo impletum est, et nolunt adhuc credere. Quod ergo de Judæis diximus, de nobis agamus, ne cum aliis attendimus, et nos in ipsam impietatem incidamus. Evangelium, charissim, Judæis non legitur, Moyses et Prophetæ leguntur, quos nolunt audire. Quod si audire vellent, crederent in Christum, quia Moyses et Prophetæ Christum venturum prædicaverunt. Non ergo nos tales simus, quando nobis legitur Evangelium, quales sunt illi, quando illis leguntur Prophetæ. Apud ipsos enim, ut dixi, Evangelium non recitatur, apud nos recitatur.

III. Ecce audistis modo ex Evangelio duas vitas: unam presentem, alteram futuram. Presentem habemus, futuram credimus. In presenti sumus, ad futuram tendendum pervenimus. Cum in presenti sumus,

(a) In Codice fol. 80. inscriptus: *sermo sancti patris nostri episcopi, beati Hieronimi de verbis patris. P. Hieronimus christiane eum credidit ex his rebus impletis, et deinceps implendis Dei Promissis cum Exhortatione ad Patientiam. M. a. m. insignis Sermone P. Hieronimi contra Iudæos, c. 8. Collocandus in Lib. de rebus christ. et contra Iudæos.*

(b) Resurrexerit a mortuis, ad inferos.

(c) In mendaciam, et peribet.

(a) Nunc Evangelium. Fortasse autem legendum:

(b) Superbus in illum erat, quod ex his videtur.

(c) Non quod peccatis, autem.

futuræ meritum comparemus; nondum enim mortui sumus. Numquid Evangelium apud inferos recitatur? Quod utique si recitaretur, frustra illud Dives audiret, quia jam fructuosa poenitentia esse non posset. Nobis ibi legitur, et ibi a nobis auditur, ubi dum vivimus corrigi possumus, ne ad illa tormenta veniamus. Credimus quod legitur, an non credimus? Absit ut hoc opinemur de Charitate Vestra, quia non creditis! Christiani enim estis, nec Christiani ullo modo essetis, si Evangelio Dei non crederetis. Quia ergo Christiani estis, manifestum est vos Evangelio credere. Audivimus. Modo recitatum est. Erat utique Dives superbus, utique extollens se in divitiis, qui *Induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide* (Luc. xvi, 19). Jacebat autem ad januam ejus ulcerosus pauper quidam nomine Lazarus, cujus etiam ulcera canes lingeabant, et cupiebat *Saturari de micis, quæ cadebant de mensa Divitis* (Ibid. 21), et non poterat. Ecce crimen Divitis, quia utique de micis saturari cupiebat, et non poterat, cui participanda humanitas erat. Ille ergo Dives, si compateretur Pauperi ante januam suam jacenti, et vellet esse de divitiis illis misericors, illuc *veniret* et ipse, quo venit et ille Pauper. Non enim illum Lazarus paupertas duxit ad requiem et non humilitas, aut vero illum Divitem ab illa tanta requie divitiæ retraxerunt, et non superbia et infidelitas. Nam, ut noveritis, fratres, quia apud superos Dives iste infidelis fuit, de verbis ipsius approbemus, quæ dixit apud inferos. Intendite. Voluit aliquem a mortuis ire, ut nuntiaret fratribus ipsius, quid agatur apud inferos, et cum illi hoc non concederetur dicente Abraham: *Habent Moysen, et Prophetas. Audiant illos. Non, pater Abraham, inquit, sed, si quis hinc ab inferis irit, persuadebuntur*; ostendit, quia et ipse, cum esset apud superos, non credebatur Moysi et Prophetis, sed aliquem surgere sibi a mortuis cupiebat. Attendite tales modo, et videte, ubi ex exemplo hujus Divitis admonemur, si fidem habetis. Quanti sunt, qui modo dicunt: Bene nobis sit, cum vivimus! Manducemus, et bibamus, et deliciis istis perfruamur! Quid est, quod nobis dicitur, quia erit postea? Quis huc inde rediit? Quis huc inde surrexit? Dicuntur hæc. Hoc dicebat Dives ille, et, quod non credebatur vivus, expertus est mortuus. Melius vivus fructuose corrigeretur, quam mortuus infructuose torqueretur!

IV. Nunc ergo mutemus verba ipsa, si quis forte in nobis est, qui hæc solet dicere. Non enim ostendit Deus modo, quod nos jubet credere. Ideo illud non ostendit, ut merces sit fidei. Si enim ostendat tibi, quod meritum habes, quia credis! Non est jam credere, sed videre. Magis tibi hoc non ostendit Deus, ut credas. Imperat tibi, quod credas, servat tibi, quod videas. Sed si non credas, cum imperat fidem, speciem suam non tibi servat, sed illud tibi servatur, unde Dives ille apud inferos torquebatur. Et, cum venerit Dominus noster et Salvator Jesus Christus, qui sic annuntiatur modo venisse, ut speretur etiam esse venturus, veniet cum retributionibus fidelium,

et infidelium: fidelibus præmia daturus, infidèles in ignem æternum missurus. Et dixit hoc in Evangelio, quomodo sit in fine judicaturus. Positum se alios ad dexteram, alios ad sinistram, et discreturum omnes gentes, sicut pastor separat oves ab hœdis; justos ad dexteram futuros, impios ad sinistram; justis se dicturum: *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab initio mundi*. Impiis autem et infidelibus: *Ite in ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus* (Matth. xxv, 34 41)! Quid tibi amplius potuit prodesse *Judex*, quam ut definitivam sententiam suam tibi diceret, ne in illam possis incurrere? Fratres, omnis qui minatur, non vult ferire. Nam, si subitaret (a), et feriret. Qui dicit: *Observa*; non vult invenire, quem feriat. Homines sibi plagas conciliant, homines sibi pœnas comparant, qui tandiu dicenti Deo: *Observate*; nolunt credere. Et quidem errantis pœna, quæ hic est forte aliqua afflictio, et aliquod flagellum, aut emendatorium, aut probatorium est. Aut enim emendatur quisque pro peccatis suis, ne incidat in majores pœnas non emendatus, aut probatur uniuscujusque fides, qua tolerantia, aut qua patientia sub flagello patris permaneat, non murmurans de patre castigante, et gaudens ad blandientem, sed ita gaudens ad blandientem, ut gratias agat et castiganti, quia *Flagellat omnem filium, quem recipit* (Hebr. xii, 6). Quanta Martyres passi sunt, quanta toleraverunt! Quas catenas, quos squallores, quos carceres, quos cruciatus, quas flammæ, quas bestias, quæ genera mortis! Calcaverunt omnia. Videbant enim aliquid spiritu, ut, quod videbant corpore, non curarent. Erat in illis oculus fidei, tendebatur oculus in futura, contemnebant præsentia. Cujus autem oculus de futuris extinctus est, expavescit ad præsentia, et non pervenit ad futura.

V. Est ergo fides, quæ ædificatur in nobis. Modo, quicumque non vult credere, quia natus est Christus de Maria Virgine, quia passus est, quia crucifixus est, credat Judæis, quia fuit, et occisus est, credat Evangelio, quia de Virgine natus est, et resurrexit. Est enim, unde credat. Et inimici Judæi non audent dicere: Non fuit Christus in gente nostra, aut: Non fuit iste homo, nescio quis, quem colunt Christiani. Fuit, dicunt, et parentes nostri occiderunt illum, et mortuus est, ut homo. Si ea, quæ consecuta sunt mortem ipsius, invenimus dicta (b) a Prophetis, quia in nomine ejus cursurus (c) erat totus mundus, quia adoraturus illum erant omnes gentes, et omnes patriæ gentium, quia omnes etiam reges sub jugum ipsius mittendi erant, et videmus impleta post mortem Christi, quæ prædicta erant ante nativitatem Christi, quomodo nos fallimus, si cætera credere nolumus, cum videamus in nobis multa impleta? Nos enim ipsi, fratres, non soli nos, qui hic sumus Christiani,

(a) Id est: obrueret illico. Vox Misrahianitis, quæ usus S. Cyrilli Epist. 37. et Pontius Diaconus in epist. 174. Tarsodius et alii.

(b) Puto: prædicta.

(c) Fortassis: in nomen ejus cursurus, vel crediturus, pro cursurus.

nos totus mundus sumus modo. Ante paucos annos non eramus, et mirum est, quomodo factum sit, ut, quod per tot secula non erant, modo sint. Legimus illud in Prophetis. Ne putemus casu evenisse, invenimus prae dictum esse. Hinc enim augetur fides nostra, hinc edificatur, hinc confortatur. Nemo est, qui dicat: Subito accidit. Unde? Ecce hoc, quod nunquam fuit in terra. Nonnunquam in Scripturis debitor in illis (a) Deus tenebatur, sed tempore suo debitum redditurus. Unde autem debebat Deus? An ab aliquo mutuum acceperat, qui omnibus omnia insuper donat? Qui fecit, quibus donaret? Non enim vel ipsi homines, quibus aliqua donarentur, erant. Potest aliquis dicere: Meritis meis Deus concessit hæc bona? Puta, concessit meritis tuis bona ista. Ut esses, cui concessit? Qui non eras, quid tibi donavit? Ut esses gratis. Non enim promerueras illud, ante quam esses. Crede ei, quia et cætera gratis tibi donare dignatus est. Habemus ergo gratiam Dei, et tenebat Deum quodam modo debitorem mundus totus. Imo non tenebat, quia cautionem, quam fecerat, nesciebat. Promittendo se fecit debitorem, non mutuum accipiendo. Nam duobus modis dicitur debitor: Redde, quod acceperisti, aut quod promisisti. Quia, quod promisit Deus, non potest dici: Redde; nihil enim ab homine accepit, qui totum homini dedit; restat ut debitor non sit, nisi quia polliceri dignatus est.

VI. Hæc pollicitatio in Scripturis erat, hæc Scripturæ in una gente Judæa, quam elegit nasci de carne servi sui, fidelis sui, qui in illum credidit. Et quomodo gens illa nata est? De Abraham sene, et de Sara sterili. Ut pareretur, ut nasceretur ipse Isaac, unde venit gens Judæorum, miraculum fuit (*Gen. xvi et xxi*). Nihil de membris suis senex sperabat, nihil de sterilitate conjugis sue optare audebat. Quod omnino non computabat, Deus illi obtulit, et offerenti Deo credidit, qui a Deo optare non ausus est. Et cum credidisset, et natus ei esset filius, de quo credidit, nascituram innumeram prolem, petiit Deus ipsum filium immolari sibi (*Id. xxi*). Tantæ autem fidei fuit Abraham, ut non dubitaret immolare unicum, de quo acceperat promissum. Numquid hesitavit, et dixit Deo: Domine, pro magno mihi concessisti Filium in senectute, pro magnis votis, pro magna lætitia, insperato mihi natus est filius. Hunc exis, ut occidam? Nonne melius erat, ut non dares, quam ut datum auferres? Non hæc dixit, sed credidit utile esse, quidquid Deum videbat velle. Hæc est fides, fratres. Certe Pauper ille in sinum Abrahæ sublatus est, et Dives ille ad tormenta inferorum. Ut sciatis non in culpa esse divitias, Abraham dives erat, in cuius sinu Lazarus requiescebat. Dives hic erat in terra: sicut habemus docentem Scripturam. Habebat multum auri, argenti, pecorum, familiæ. Dives erat, sed superbus non erat. Ut noveritis, quia in divite sola torquebatur superbia, sola torquebantur vitia. Ipsa meruerant pœnam, non substantia Dei Substan-

tia enim Dei bona cuicumque datum (a) fuerit. Sed bene utenti merces acquiritur, male utenti pœna retribuitur. Attendite autem, quomodo habebat Abraham divitias. Numquid filiis suis servabat? Si ipsum filium iubente Deo obtulit, divitias quomodo contempsit?

VII. Ergo hæc Scriptura, ubi se Deus promittendo fecerat debitorem, latebat apud Judæos. Venit Dominus noster Jesus Christus, secundum ipsam Scripturam natus, quia secundum ipsam redditus (b). Secundum ipsam Scripturam passus, quia in ipsa prænuntiatus passurus. Secundum ipsam Scripturam resurgens, quia in ipsa prænuntiatus resurrecturus. Secundum ipsam Scripturam ascendens in cælum, quia in ipsa prænuntiatus ascensurus. Posteaquam ascendit ignoratus a Judæis, coepit mittere Apostolos suos ad gentes, et quodam modo excitare dormientes, et dicere? Surgite, recipite debitum, quod olim vobis promissum est! Quis est, qui excitat creditorem suum, et offert illi quod debet? Non enim gentes, quia debitorem habebant Deum, surrexerunt. Vocatæ sunt, in Scripturam intendere coeperunt, et ibi invenire, quia, quod accipiebant, jam olim ipsis promissum erat. Acceperunt Christum promissum, et exhibitum, acceperunt gratiam Dei, Spiritum sanctum promissum, et exhibitum, acceperunt ipsam Ecclesiam per omnes gentes, dispersam, promissam, et exhibitam. Idola, quæ colebant gentes, promiserat Deus se eversurum. Legitur in Scripturis; ibi illud invenis (*Isai. ii, 18; Ezech. vi, 6; et Mich. i, 7*). Videtis quemadmodum hoc temporibus nostris fecit Deus, quod ante tot millia annorum promisit. Etenim converterant se homines ab eo, a quo facti erant, ad illud, quod ipsi fecerant. Et cum sit semper melior, qui facit, quam illud, quod facit, ideo melior est Deus non solum homine, quem fecit, sed omnibus Angelis, Virtutibus, Potestatibus, Sedibus, Thronis, Dominationibus, quia omnia ipse condidit (*Ephes. i, 21; et Coloss. i, 16*), ut sit inferius, quidquid facit homo, quam est ipse homo. Ad tantam dementia duci etiam erant homines, ut adorarent idolum, qui damnare deberent. Si adorarent fabrum, qui fecerat idolum, manifestum est, fratres, quia faber melior, quam idolum, quod fecit. Et cum detestandi essent homines, si fabrum adorarent, ipsum idolum adorant, quod factum est a fabro. Detestandi essent adorando fabrum, sed meliores essent, quam qui adorant idolum. Si ergo damnantur meliores, quomodo plango peiores? Si vero adorantem fabrum damnandum esse dixi, qui dimittit fabrum, et adorat idolum, qui utique meliorem dimisit, ad inferiorem se contulit, quomodo damnandus est? Sed quem meliorem primo dimisit? Deum a quo ipse factus est. Imaginem Dei quarit. In se habet. Non enim potuit facere faber imaginem Dei, sed Deus potuit facere imaginem sibi. Non fecit autem aliud tibi, sed te ipsum fecit ad imaginem suam. Adorando autem imaginem hominis, quam fecit fa-

(a) Aut redundat: in illis, aut subintelliguntur prædicta, vel promissa.

(a) Lego: data.

(b) Fortasse legendum: promissum.

ber, conteris imaginem Dei, quam tibi impressit Deus. Ideo, cum te vocat, ut redeas, reddi re tibi vult illam imaginem, qua tu ipse cupiditate terrena quodam modo conficiendo perdidisti, et obsoletasti (a).

VIII. Inde est, fratres, quod imaginem suam a nobis quaerit Deus. Hoc commemorat Judæos illos, quando illi obtulerunt nummum. Primo enim tentare illum voluerunt, cum dicerent: *Dominus, licet tributum dare Cæsari (Matth. xxii, 17)?* ut, si diceret ille: *Licet; calumniarentur illi, quia in maledicto vellet esse Israel, quem volebat esse tributarium, ut subjugatus esset Regi, ut daret tributa. Si autem diceret: Non licet reddere tributa; calumniarentur illi, quia contra Cæsarem præciperet, et auctor esset, ut non redderent tributum suum, quod debebant, quia subjugati erant. Vidit tentantes, tanquam veritas falsitatem, et convicit breviter mendacium ex ore mentientium. Non enim dixit in illos sententiam, ex ore suo, sed fecit, ut illi in se dicerent sententiam, quia scriptum est: *Ex ore tuo justificaberis, et ex ore tuo damnaberis (Id. xii, 37). Quid me, inquit, tentatis? Hypocritæ, ostendite mihi nummum. Ostenderunt. Cujus ait, habet imaginem, et inscriptionem?* Responderunt: *Cæsaris. Et ille: Reddite ergo Cæsari, quod Cæsaris est, et Deo, quod Dei est (Id. xxii, 18-21).* Sicut Cæsar quaerit imaginem suam in nummo tuo, sic quaerit Deus imaginem suam in animo tuo. Redde Cæsari, ait, quæ Cæsaris sunt. Quid a te quaerit Cæsar? Imaginem suam. Quid a te quaerit Deus? Imaginem suam. Sed Cæsaris in nummo est, Dei imago in te est. Si quando nummum perdis, plangis quia imaginem Cæsaris perdidisti. Quando adoras idolum, non plangis, quia injuriam facis in te imagini Dei?*

IX. Tenete ergo, fratres, pollicitationem Domini Dei nostri, et numerate jam ex illo numero pollicitationum suarum, quanta reddidit. Christus nondum erat natus. In Scriptura erat promissus. Reddidit illum. Natus est. Nondum erat passus, nondum resurrexerat. Et hoc reddidit. Passus, crucifixus, resurrexit. Passio ipsius præmium nostrum est. Sanguis ipsius redemptio nostra est. Ascendit in cælum, sicut promiserat. Et hoc reddidit. Misit Evangelium per omnes terras. Ideo quatuor Evangelia esse voluit, ut significaretur quaternarius numero totus orbis terrarum, ab Oriente et Occidente, ab Aquilone et Meridiano. Ideo duodecim Discipulos habere voluit, ut terni quodam modo per quatuor distributi videantur, quia in Trinitate vocatus est mundus, in Patre, et Filio, et Spiritu sancto. Reddidit hoc. Misit Evangelium, sicut prædixit. *Quam speciosi pedes evangelizantium eorum, qui annuntiant pacem, evangelizantium bona (Rom. x, 15)! Sicut prædixit: Non sunt sermones, neque verba, quorum non audiantur voces eorum. Per omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum (Psal. xviii, 4, 5).* Quomodo dixit, sic misit. Evangelium per omnes terras scribitur. Etiam Ecclesia persecutionem primo passa est. Red-

didit, quia et Martyres promiserat. Recita cautionem: *Pretiosa in conspectu Domini mors justorum ejus (Psal. cxi, 15).* Reddidit etiam Martyres, quia et ipsos promiserat. Quid postea reddendum erat? *Adorabunt in conspectu ejus omnes reges terræ (Id. lxxi, 11).* Crediderunt et reges, qui primo persequendo Martyres fecerant. Videmus ergo et modo reges credidisse. Reddidit etiam, quod promiserat, ut jubentibus regibus idola frangerentur, quibus primo jubentibus Christiani occidebantur. Abstulit etiam idola, quia promiserat: *Et in idolis nationum non erit respectus (Sap. xiv, 1).* Cum tanta ergo reddiderit, fratres, quare non illi credimus? Minus idoneus debitor est Deus? Si omnino nihil adhuc nobis reddidisset, idoneum debitorem tenebamus, qui fecit cælum et terram. Non enim pauper futurus erat, ut non haberet, unde redderet, aut fallit, cum ipse sit Veritas, aut tanta potestas est Deus, cui possit succedi, ut non habeat tempus reddendi?

X. Justum est, fratres, ut credatur Deo, antequam aliquid reddat, quia utilibet mentiri non potest, fallere non potest. Deus est. Sic illi crediderunt Patres nostri. Abraham sic illi credidit. Ecce vere laudanda fides, et prædicanda. Nihil ab illo acceperat, et credidit promittenti. Nos nondum credimus, qui tanta jam accepimus. Numquid poterat illi dicere Abraham: *Credam, quia illud mihi promisisti, et reddidisti? A primo jussu credidit, nihil tale aliud acceperat. Eci de terra tua, dictum est illi, et de cognatione tua, et vade in terram, quam tibi dabo (Gen. xii, 1).* Et credidit statim, et non dedit illi ipsam terram, sed semini illius illam servavit, et semini ipsius promisit quid? *In semine tuo benedicentur omnes gentes (Gen. xxii, 18).* Semen ipsius Christus, quia de Abraham Isaac, de Isaac Jacob, de Jacob duodecim, de duodecim populus Judæorum, de populo Judæorum Virgo Maria, de Virgine Maria Dominus noster Jesus Christus. Et factus est semen Abraham Dominus noster Jesus Christus, et quod promissum erat Abraham, invenimus impletum in nobis. *In semine tuo, inquit, benedicentur omnes gentes.* Credidit hoc, antequam aliquid vidisset. Credidit, et non vidit quod promittebatur. Nos autem videmus quod illi promissum est. Et quidquid illi promittebatur, futurum erat. Quid enim nondum reddidit Deus? Labores in sæculo isto futuros denunciavit, et sanctos suos, et fideles suos futuros in laboribus, et fructum allaturos cum tolerantia (*Luc. viii, 15*). Prænuntiavit, et videmus. Ipsi laboribus atterimur. Qui nondum labores prænuntiati sunt? Neque enim putetis, fratres, quia, quod videtis atteri res humanas modo, non est scriptum in Scriptura Dei. Totum scriptum est, et tolerantia indicta est Christianis, et magis futura bona, quia venerunt mala, quæ prædicta ventura erant. Nam si non venirent, quæ dicta (a) erant, etiam de bonis nobis fidem auferrent, sed ideo venerunt ante mala, ut credamus futura bona.

(a) Ita Tertullianus Augustini παρρησιας Apolog. c. 5. obsoletant. Scorp. c. 6. obsoletassent.

(a) Certe: prædicta.

XI. Modo mundus sic est, quomodo et torcular in pressuris est. Sed si amurea (a) es, per cloacas vadis: si oleum, in gemellario (b) manes. Nam necesse est, pressura sint. Attendite amuream, attendite oleum. Pressura fit aliquando in mundo, verbi gratia: fames, bellum, inopia, egestas, mortalitas, rapina, avaritia, pressuræ pauperum, labores civitatum. Sunt ista. Videmus. Et prædicta sunt futura, et videmus, quia sunt. Invenimus homines inter istas pressuras murmurare, et dicere: Ecce temporibus christianis quanta mala sunt! Ante tempora christiana quanta bona abundabant! Non erant tanta mala ista. De pressura amurea exit. Per cloacas currit. Os ipsius propterea nigrum est, una blasphemant. Non splendet. Oleum retinet. Iuxta autem alium hominem de pressura ipsa, et de ipsa tritura, quæ illum trivit. Numquid non ipsa tritura est, quæ illum trivit? Audistis vocem amureæ, audite vocem olei. Deo gratias! Benedictum nomen tuum! Ista omnia mala, quibus nos conteris, prædicta erant. Securi sumus, quia ventura sunt et bona. Quando nos, et mali simul emendamus, fit voluntas tua. Te novimus Patrem promittentem, te novimus Patrem flagellantem. Erudi nos, et redde hereditatem, quam in fine promisisti. Benedicimus sanctum nomen tuum, quia nusquam fuisti mendax. Omnia, quemadmodum prædivisti, sic exhibuisti. In his laudibus de ipsa pressura emanantibus oleum currit in gemellario. Tamen quia torcular est totus iste mundus, unde etiam dicitur alia similitudo (c). Sicut in fornace probatur aurum et argentum, sic probat justos tentatio tribulationis; et de fornace aurificis similitudo ponitur. In angusto cacabo tres res sunt: Ignis, aurum, et palea. Et ibi vides imaginem totius mundi. Est ibi palea, est ibi aurum, est ibi ignis. Palea comburitur, gossardet, aurum probatur. Sic et in isto toto mundo sunt justi, sunt impij, est tribulatio. Mundus tanquam fornax est aurificis, justi tanquam aurum, impij tanquam palea, tribulatio sicut ignis. Numquid aurum purgaretur, nisi palea ureretur? Fit, quod impij ad cineres rediguntur. Cum enim blasphemant, et murmurant contra Deum, eius efficiuntur. Ibi aurum purgatum justi, qui tolerabiliter ferunt omnes molestias mundi, et in suis tribulationibus laudant Deum, ut aurum purgatum, rediguntur in thesauros Dei. Habet enim Deus thesauros, quo mittat aurum purgatum; habet etiam loca sordida, quo mittat cinerem paleæ. De isto mundo totum exigit. Tu vide, quid sis. Nam necesse est, ut veniat ignis. Si aurum te invenerit, sordes tollet; si paleam te invenerit, comburet, et ad cinerem perducet. Elige tibi, quid sis. Num non potes dicere: Sine igne ero. Jam in fornace es aurificis,

(a) *Amurea* ab *Amur*, i. prima flex. elevatio prima inchoant. Vnde *Amur*, i. *Amur*, c. 18. Memoriam Noster et alij.

(b) *Gemellario* *gemellari*, i. *Amur*, c. 40. Noster in *Psalm.* *CXXXIII*. l. IV. col. 1318. *oleum in gemellario non videtur*. At igitur rectius *Gemellarium*, na *Gemellaria*? Vas fortasse duplex a *Gemellis*.

(c) Locus turbatus: Quid si legas: *fames, quamvis — inde etiam ducitur alia similitudo*. Subolet pariter in nox sequentibus aliqua interpolatio.

quo necesse est, veniat ignis. Magis te ibi esse necesse est, quia sine igne esse non poteris.

XII. Quare ergo non credimus, fratres, et venturum fitem seculi, et diem judicii, ut ibi recipiat unusquisque nostrum ea, quæ gessit in corpore, sive bonum, sive malum? Quando videmus tot res promissas, exhibitas, et datas, quare non nobis eligimus, cum vivimus, illud, ubi semper vivamus? Puta, quia negligentes fuimus, hodie simus diligentes. Negligentes non debemus semper (a) esse. Crastinus dies, nescis, quid sit. Dei patientia id agere nos admonet, ut et nos, et vitam nostram, si mala fuerit, corrigamus, et, cum tempus est, meliora eligamus. An putatis, quia Deus dormit, et non videt facientes mala? Sed forte patientiam nos docet, et patientiam prior exhibet. Invenit autem hominem forte profecisse, et non facere, quod faciebat, id est, malum. Putatur iste aliquem malitiosum, et vult, ut tollat illum Deus, et murmurat adversus Deum, quia retinet inimicum ipsius fortem, et male facientem, et non illum tollit. Oblitus est, quia in ipsum patienter egit, et si prius agere vellet severiter, non esset qui loqueretur. Severitatem exigit Dei? Quia tu transisti, transeat et alter. Non enim, quia tu jam transisti, præcidisti pontem misericordie Dei. Adhuc est, qui transeat. Fecit te bonum, cum esses malus, vult et alium, ut sit et ipse bonus ex malo, sicut tu ex malo factus es bonus. Sic omnes veniunt ordinibus suis. Sed alii nolunt venire, alii veniunt. Talibus enim dicit Apostolus: *Tu autem secundum duritiam cordis tui, et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die iræ, et revelationis justi judicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua* (Rom. ii, 5). Deinde si malus vult perseverare in malo, non est socius tuus, sed erit probator tuus. Etenim, si malus est, et tu bonus, tolerando malum probaris bonus. Tu accipies coronam probationis tuæ; ille autem habebit penam in malo perseverationis suæ. Deus autem, quid agat, patienter expectemus bonam ejus patientiam, paternam ejus disciplinam. Pater est, benignus est, misericors est. Magis si dimiserit nos fluere, tunc male irascitur nobis.

XIII. Attendite enim, fratres, et videte Amphitheatra ista, quæ modo cadunt. Luxuria illa ædificavit. Putatis, quia illa pietas ædificavit? Non illa ædificavit nisi luxuria hominum impiorum. Non vultis, ut aliquando cadat, quod luxuria ædificavit, et surgat, quod pietas ædificat? Permisit enim Deus, quando ista ædificabantur, ut quandoque cognoscere homines mala sua, quæ faciebant. Sed quia noluerunt cognoscere, venit Dominus Jesus Christus, cœpit illis mala sua prædicare, cœpit evertere, quod pro magno habebant, et dicunt: Mala sunt tempora christiana. Quare? Quia evertitur tibi, ubi moriebaris. Sed: Abundabant, inquirunt, omnia bona, quando ista fiebant. Utique sic, ut bona de illis herent. Si ergo nosti, quia dedit tibi Deus aliquando abundantiam,

(a) *Non semper pro nunquam.*

et male usus es, et ad perditionem usus es, vide, quia abundantia illa fecit te fluere, et perdere animam tuam. Nonne venit severus pater, et cepit dicere: Indisciplinatus est puer iste. Communi illi hoc, aut illud. Quomodo illud perdidit, et illud. Si nos semen terre, nisi bona fuerit, non damus, ne semen intereat, quomodo vultis, ut Deus nobis indisciplina- tis, et negligentibus vitam nostram det abundantiam suam ad male utendum, et non vultis, ut præcedat Deus defluxus hominum? Fratres mei, medicus est, et membrum putre novit præcidere, ne putrescat inde et alia loca. Unus, inquit, digitus inde præci- ditur; quia melius est, ut unus digitus minus sit, quam totum corpus putrescat. Si hoc homo medicus per artem suam facit, si ars medicinæ aliquam par- tem membrorum tollit, ne omnia putrescant, quare Deus, quicquid novit putre esse, non secet in homi- nibus, ut perveniant ad salutem?

XIV. Nolite ergo, fratres, tædiari (a) ad Deum flagellantiem, ne dimittat vos, et in aeternum pereatis, sed magis rogemus illum, ut moderetur ipsas plagas, et sic temperet, ne sub ipsis deficiamus, et roge- mus, ut emendet cum salute, metiatur, et reddat postea, quod promisit sanctis suis. Videte, quid dixit Scriptura: Irritavit Dominum peccator. Secun- dum magnitudinem iræ suæ non exquiret (Psal. x, 4). Quid est: Pro magnitudine iræ suæ non exquiret? Quia multum irascitur, Non exquiret, id est, dimittet illos perire. Si ergo multum irascitur, quando non exquirat, etiam multum misericors est, quando exer- cet. Tunc autem exercet, quando flagellat, quando cor nostrum affigit ad se. Teneamus ergo salutare ejus, et non fugiamus flagellum ipsius. Hoc nos docet, hoc monet, in hoc nos edificat. Ipse filius ipsius, qui ad hoc venit, ut consoletur nos, quid boni hic pertulit? Dicite mihi. Certe Filius Dei est, Verbum Dei est, per quod facta sunt omnia. Quid boni hic pertulit? Non ipse est, qui, cum demonia ejiceret, tales contumelias audiebat, ut diceretur illi: *Dæmo- nium habes* (Joan. vii, 20)? Filio Dei, qui demones ejiciebat, Judæi dicebant: *Dæmonium habes*. Jam meliores demones, qui confitebantur Filium Dei, etiam illi (Luc. iv, 41). Nam et illi confiteban- tur, et illi non confitebantur. Tanta autem erat potentia il- lius, et tanta magnitudo, et tanta patientia, ut omni a toleraret. Flagellatus est, contumelias audivit, alapas accepit, consputus est in faciem, spinis coro- natus est, irrisus est, delusus est, ad extremum ligno suspen- sus interfectus est, postea sepultus est. Filius Dei tanta hic pertulit. Si Magister, quanto magis Discipulus. Si ille, qui nos creavit, quanto magis nos creatura illius. Qui, ut nobis exemplum daret, pa- tientiam nobis dimisit. Quare nos deficiamus in ipsa patientia, quasi caput nostrum perdiderimus, quod nos præcessit ad cælum? Ideo enim caput nostrum præcessit ad cælum, tanquam dicens: Ecce qua. Venite, per molestias, per patientiam. Hæc est via,

quam vobis tradidi. Sed quo ducit via, qua me videtis ascendere? In cælum. Qui non vult hæc ire, non vult illuc pervenire. Qui vult ad me pervenire, per viam veniat, quam monstravi. Et non potestis pervenire, nisi per viam molestiarum, dolorum, tribulationum, angustiarum. Sic pervenies ad requiem, quæ tibi non tollitur. Si autem vis istam requiem, quæ est ad tem- pus, et recedere a via Christi, observa tormenta Divitis illius, qui apud inferos torquebatur, quia et ipse requiem præsentem desideravit, et pœnas sem- piternas invenit. Fratres charissimi, eligite potius duriora, quæ sine fine requiem habebunt in æter- num. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXV.

De verbis Evangelii Matth. xii, vers 41-50. Ecce plus quam Jonas hic, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Judæi deteriores Ninivitis, et Regina Saba. II. Quomodo hominis a spiritu immundo liberati novis- sima fiant pejora prioribus. III. Parentes a Christo docentur, non impedire filios in bono opere. IV. Cum Christus nascendo utrumque sexum honoraverit docetur officium Prolium. V. Refelluntur Manichæi asserentes Christum non habuisse Matrem. VI. Con- cluditur contra Manichæos Christum habuisse ma- trem. VII. Unde Mariæ Virginis excellentia. VIII. Quomodo Christianus fieri possit mater Christi.

I. EA, quæ de sancto Evangelio recitata sunt, fra- tres charissimi, si omnia pertractare cupiamus, vix tempus sufficit singulis, quanto magis non sufficit omnibus. Jonam prophetam, qui dejectus in mare belluæ marinæ utero exceptus est, et die tertia vivus emovitus, figuram gessisse Salvatoris, qui passus est, et die tertia resurrexit, ipse Salvator ostendit. Accusatus est populus Judæorum in comparatione Ninivitarum, quoniam Ninivitæ, ad quos missus est redarguendus (b) Jonas propheta, agendo pœnitentiam iram Dei placaverunt, et misericordiam meruerunt. Et ecce, inquit, plus quam Jonas hic (Matth. xii, 41), volens intelligi se ipsum Dominus Christus. Audierunt illi servum, et vias suas correxerunt; audierunt isti Dominum, et non solum se non correxerunt, sed insu- per illum occiderunt. Regina Austri exurgit, inquit, in judicio cum generatione hac, et condemnabit eam. Venit enim a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic (Ibid. 42). Non fuit ma- gnum Christo plus esse quam Jonas, plus esse quam Salomon. Ille enim Dominus, illi servi erant. Sed ta- men quales sunt, qui præsentem Dominum contem- pserunt, quando alienigenæ servos ejus audierunt?

II. Deinde sequitur: Cum autem spiritus immundus exierit ab homine, ambulat per loca arida quærens re- quiem, et non invenit. Tunc dicit: Revertar in domum

(a) In Codice fol. 89. in scriptis: Feria quarta Hebdo- mada primæ de Quadragesima: sermo sancti Augustini ep. contra Manichæos. Contra hos posteriori parte subtiliter disputatur. Priora de Judæorum cæcitate, Peccatorum re- ceptivis, Parentum, Proliumque officiis agunt. Tractatus in- serendus post sermonem LVII.

(b) Membratæ mendose: sed arguendos.

(a) Tædiare apud Veget. Lamprid. Tertull. etc.

meam, unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem, seopis mundatam, et ornatam. Tunc vadit, et assumit secum alios septem spiritus nequiores se, et inhabitantes habitant in ea, et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit generationi huic pessimæ (Matth. xii. 43-45). Hoc ut intelligatur, si congruenter exponatur, multum sermo immorabitur. Breviter tamen attingam, quantum Dominus donat, ne vos ab hujus rei intellectu jejunos dimittam. Quando fit in Sacramentis remissio peccatorum, mundatur domus, sed habitator est necessarius Spiritus sanctus. Spiritus autem sanctus non habitat nisi humiles corde. Deus enim dicit: Super quem requiescet Spiritus meus? et respondet proposito: Super humilem, et quietum, et trementem verba mea (Isai. lxvi, 2). Ille ergo cum fuerit habitator, implet, regit, agit, frenat a malis, ad bona excitat, suavem facit justitiam, ut homo bene faciat amore recti, non timore supplicii. Hoc, quod dixi, agere per semetipsum homo minus idoneus est; sanctum autem Spiritum si habuerit habitatorem, ipsum in omnibus bonis etiam invenit et adiutorem. Superbi autem quidam, peccatis sibi remissis, si præsumpserunt ad bene vivendum de solo libero humanæ voluntatis arbitrio, ipsa superbia a se excludunt Spiritum sanctum, et remanet domus quasi mundata a peccatis, sed inanis omnibus bonis. Dimissa sunt peccata tua, caruisti malis, sed non te nisi Spiritus sanctus implebit bonis. Hunc repellit superbia. Præsumis de te, dimittit te. Confidis tibi, donaris tibi. Sed illa cupiditas, qua malus eras, repulsa ab homine, hoc est, a mente tua, quando remissa sunt peccata tua, vagatur per desertam querens requiem, et non inveniens requiem redit ad domum illa cupiditas, invenit mundatam, Adducit secum alios spiritus septem nequiores se, et erunt pejora hominis illius novissima, quam erant prima. Septem alios adducit secum. Quid est, Alios septem? Ergo et ipse immundus spiritus septenarius est? Quid est hoc? Per septem universitas significatur. Totus ierat, totus venit, et utinam solus veniret. Quid est: Adducit secum alios septem? Quos non habebat, quando erat malus, habebit alios falso bonus. Intendite, ut, si possum, quantum adjuvum, explanem quod dico. Spiritus sanctus operatione septenaria commendatur, ut sit in nobis Spiritus sapientiæ et intellectus, consilii, et fortitudinis, scientiæ, et pietatis, et timoris Dei (Isai. xi, 2, 3). Huic septenario bono constituit a contrario septenarium malum: spiritum stultitiæ et erroris, spiritum temeritatis, et ignaviæ, spiritum ignorantiae, et impietatis, et spiritum superbiæ contra timorem Dei. Isti sunt septem nequam. Qui sunt Alii septem nequiores? Alii septem nequiores in hypocrisis inveniuntur. Unus malus spiritus stultitiæ, alter pejor simulatio sapientiæ. Spiritus malus spiritus erroris, alter pejor simulatio veritatis. Spiritus malus spiritus temeritatis, alter pejor simulatio consilii. Spiritus malus spiritus ignaviæ, alter pejor simulatio fortitudinis. Spiritus malus spiritus ignorantiae, alter pejor simulatio scientiæ. Spiritus malus spiritus impietatis, alter pejor simulatio pietatis. Spiritus malus spiritus

elationis, alter pejor simulatio timoris. Septem non ferebantur, quis ferat quatuordecim? Necesse est ergo, ut, cum malitiæ fuerit addita simulatio veritatis, sint pejora hominis novissima, quam erant prima.

III. Hæc eo loquente ad turbas (Evangelium sequor) mater ejus, et fratres ejus stabant foris volentes loqui cum illo. Nuntiavit ei quidam dicens: Ecce mater tua et fratres tui foris sunt, loqui tecum volunt. Et ille: Quæ mihi mater est, aut qui fratres? et extendens manum super Discipulos suos ait: Hi sunt mater mea, et fratres mei. Et quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse mihi frater, soror, et mater est (Matth. xii, 46-50). Hinc solum vellem loqui, sed, quia superiora nolui præterire, non parvam partem temporis, quantum sentio, consumpsi. Hoc enim, quod modo proposui, multos habet sinus, nodosque questionis, quomodo pie Dominus Christus contempserit matrem, non qualemcumque matrem, sed quanto magis Virginem matrem, tanto magis talem matrem, cui sic attulit fecunditatem, ut non adimeret integritatem, matrem Virginem concipientem, Virginem parientem, Virginem perpetuo permanentem. Talem matrem ille contempsit, ne operi, quod agebat, maternus se insereret, eumque impediret affectus. Quid enim agebat? Populis loquebatur, veteres homines destruebat, novos ædificabat, animas liberabat, vinctos solvebat, cæcas mentes illuminabat, bonum opus faciebat, in bono opere actu et sermone ferebat. Inter hæc nuntiatus illi est carnalis affectus. Audistis quid responderit, ut quid ego repetam? Audiant matres, ne impediant carnali affectu bona opera filiorum. Si enim voluerint impedire, et agentibus sic irruerint, ut saltem interpolent, quod differri non oportet, contemnentur a filiis. Audeo dicere: Contemnentur, pietate contemnentur. Et quando erit filio suo bono operi mente intento, et ideo matrem venientem contemnenti, quando erit irata mulier, sive maritata, sive vidua, quando contempta est Virgo Maria? Sed dictura es mihi: Ergo filium meum Christo comparas? Nec illum Christo comparo, nec te Mariæ. Non ergo Dominus Christus maternum damnavit affectum, sed contemnendæ matris pro opere Dei magnum in se ipso demonstravit exemplum. Et in loquendo doctor erat, et in contemnendo doctor erat, et ideo dignatus est contemnere matrem, ut pro Dei opere te contemnere doceret et patrem.

IV. Non enim poterat Dominus Christus homo fieri sine matre, qui potuit sine patre. Si oportebat, imo quia oportebat, ut homo fieret propter hominem, qui fecit hominem, considerate et recolite, unde ipsum primum hominem fecit. Primus homo factus est sine patre, sine matre. Quod potuit primo humanis instruendis rebus aptare, non potuit postea tale aliquid ad reparandas res humanas sibi coaptare? Difficile erat Sapientiæ Dei, Verbo Dei, Virtuti Dei, unigenito Filio Dei, difficile erat, quem sibi coaptaret, facere hominem, undecumque voluisset? Angeli se homines hominibus præbuerunt. Abraham sanctos Angelos pavit, et tanquam homines invitavit, nec tantum vidit;

sed et tetigit: nam pedes lavit (*Gen. xviij*). Numquid illi, quasi per phantasmata ludicra, ab Angelis facta sunt? Si ergo potuit Angelus humanam speciem, cum voluit, veram exhibere, non potuit Dominus Angelorum, undecumque vellet, quem susciperet, verum hominem facere? Sed noluit hominem habere patrem, ne per concupiscentiam carnalem veniret ad homines, vult tamen matrem, ut matrem haberet inter homines, quam pro Dei opere contemnendo doceret homines. Voluit sexum virilem suscipere in se, et muliebrem sexum honorare dignatus est in matre. Etenim antiquitus et foemina peccaverat, et viro peccatum propinaverat (*Id. iii*). Utrumque conjugium diaboli fraude deceptum est. Si veniret Christus vir non cum foeminei sexus commendatione, desperarent de se foeminae, maxime, quia per illam lapsus est homo. Utrumque honoravit, utrumque commendavit, utrumque suscepit. De foemina natus est (*a*). Nolite desperare, viri. Vir esse dignatus est Christus. Nolite desperare, foeminae. De foemina nasci dignatus est Christus. Ad salutem Christi sexus uterque concurrat. Veniat masculus, veniat foemina. In fide nec masculus est, nec foemina (*Galat. iii. 28*). Docet ergo te Christus contemnere parentes tuos, amare parentes tuos. Tunc enim ordinate et pie amas parentes, quando Deo non praeponis parentes. *Qui amat (Domini verba sunt) qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus* (*Matth. x, 37*). His verbis quasi videtur admonuisse, ne amares. Imo, si attendas, admonuit, ut amares. Potuit enim dicere: Qui amat patrem aut matrem, non est me dignus. Non hoc dixit, ne loqueretur contra legem, quam dedit. Ipse enim legem illam per Moysen famulum suum dedit, ubi scriptum est: *Honora patrem tuum, et matrem tuam* (*Exod. xx, 12; et Deut. v, 16*). Non contrariam legem promulgavit, sed illam commendavit, et ordinem te docuit, non pietatem subvertit. *Qui amat patrem aut matrem, sed plus quam me. Amat ergo, sed non plus quam me.* Deus Deus est, homo homo est. Ama parentes, obsequere parentibus, honora parentes; sed, si te Deus ad aliquid amplius vocat, ubi posuit impedimento esse parentalis affectus, serva ordinem, noli evertere charitatem.

V. In tanta veritate doctrinae Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi quis credat calumniam quesivisse Manichaeos, qua concarentur asserere Dominum Jesum Christum non habuisse ullam matrem? Hoc enim sapiunt, imo desipiunt, quod Dominus Jesus non habuerit hominem matrem, contra Evangelium, contra lucem ipsius veritatis. Et, unde argumententur, attendite. Ecce, inquit, ipse dicit. Quid dicit? *Quæ est mater mea, aut qui sunt fratres mei* (*Matth. xii, 48*)? Ipse, inquit, negat, et tu ei vis imponere, quod negat. Ipse dicit: *Quæ est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* et tu dicis: Habet matrem. O stulte, o contentiose, o merito odiose! responde mihi, unde scias dixisse Dominum: *Quæ est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* Tu negas Christum habuisse matrem, et

quod intendis, per hoc docere conaris, quia dixit: *Quæ est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* Si alius existat, et dicat hoc Dominum Christum non omnino dixisse, unde convinces? Responde, si potes, ad hominem negantem, quod hoc dixerit Christus. Unde convinces, inde convinceris. Numquid enim, hoc se dixisse, in aurem tibi Christus ipse indicavit? Responde, ut ore tuo convincaris. Responde ut, hoc Christum dixisse, convinces. Novi, quod dicturus est Codicem sumam, Evangelium aperi, verba ejus recitabo scripta in sancto Evangelio. Bene, bene. Ipso Evangelio tenebo te cum ipso, Evangelio alligabo te, de ipso Evangelio suffocabo te. In ipso Evangelio recita, quod pro te, putas. Aperi, lege. *Quæ est mater mea?* Quare hoc dixit, supra leges. Nuntiavit ei quidam: *Ecce mater tua, et fratres tui foris stant* (*Matth. xii, 47*). Nondum premo, nondum teneo, nondum suffoco, Adhuc potes dicere: Ille quidem falsus nuntius fuit, non verum dixit, mendacia suggestit. Propterea Dominus falsum nuntium refutavit. Post nuntium quippe ejus respondit: *Quæ est mater mea?* Quasi diceret: Tu dicis: Foris stat mater tua. Ego dico: *Quæ est mater mea?* Cui vis, inquit, credamus? Nuntio suggerenti, an, quod nuntiaverat, Christo respuenti. Audi ergo. Adhuc interrogo te. Tantum Evangelium tene. Noli mihi codicem projicere post te. Tene, da auctoritatem Evangelio, quam nisi dederis, non erit unde probes Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Cum vero auctoritatem dignam tribueris Evangelio, vide quid interrogem. Paulo ante interrogaveram, unde scires utrum dixerit Christus: *Quæ est mater mea?* Quid præcesserat? Nuntius quidam dixerat Christo: Mater tua foris stat. An equam hoc diceret nuntius, vel, ut hoc diceret nuntius, quid præcessit? Cogo (*a*), ut legas. Video te jam timere, ne legas. Respondit Dominus, et dixit. Quis dixit? Non dico, quis dixit: *Quæ est mater mea?* respondebis enim: Dominus dixit. Respondit Dominus, quis dixit? Responsurus es: Evangelista dixit. Evangelista iste verum dixit, an falsum? Dicturus es, quod verum dixit, an (*b*) falsum. Respondit Dominus, et ait illi, quod Evangelista dixit, verum dixit, an falsum? Si dicturus es falsum dixisse Evangelistam, Dominum respondisse, unde scis. *Quæ est mater mea?* Dominum dixisse? Si autem propterea convincis: *Quæ est mater mea?* Dominum dixisse, quia hoc eum dixit Evangelista dixisse, non convincis hoc Dominum dixisse, nisi credideris Evangelistæ. Jam si credis Evangelistæ, quia nihil dicis, si non credideris Evangelistæ, lege superius quid dixerit ipse Evangelista.

VI. Quandiu tibi moras facio! Quandiu te suspendo! Beneficium est, ut cito vincaris. Attende, inspicere, lege. Video te nolle. Da codicem. Ego lego: *Hæc eo loquente ad turbas.* Quis hoc dicit? Evangelista, cui si non credis, nihil Christus dixit. Si nihil Christus dixit, *Quæ est mater mea?* Christus non dixit. Si autem, *Quæ est mater mea?* Christus dixit, verum est

a) Fortasse: *Rogo*.

b) In membranis *an*, quod *an* = *videtur*.

a Addo: *in*. Ita volentur explicare quæ sequuntur.

quod Evangelista scripsit. Vide, quid ante dixit. *Hæc eo loquente ad turbas, mater ejus et fratres ejus foris stabant, volentes loqui cum eo.* Nondum aliquid nuntius ille nuntiavit, quem potes dicere fuisse mentium. Quid nuntiaverit vide, quid Evangelista promiserit attende. *Hæc Domino loquente ad turbas, mater ejus, et fratres ejus foris stabant.* Quis hæc dicit? Evangelista, cui credis, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Sed si hæc dicta non credis, ut illa, Dominus ergo non dixit: *Quæ est mater mea?* Sed vere Dominus dixit: *Quæ est mater mea?* Crede ergo ei qui dixit, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Qui enim dixit, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* ipse dixit: *Hæc eo loquente, foris stabat mater ejus.* Quare ergo negavit matrem suam? Absit! Intellege. Non negavit, sed aliquid, quod faciebat, matri proposuit. Postrema sola (a) causa est querere, quare Dominus dixerit: *Quæ est mater mea?* Prima causa est videre, quod habuerit, de quo diceret: *Quæ est mater mea?* Habuit, foris stabat, loqui cum eo volebat. Dic mihi, unde scis? Evangelista dicit, cui si non credidero, nihil Dominus dicit. Ergo habuit matrem; sed quid est: *Quæ est mater mea?* Ad ista, quæ ego facio, *Quæ est mater mea?* Si dicas alicui periclitanti, et patrem habenti: Liberet te pater tuus; quem scit ille non esse idoneum liberando filio suo, nonne respondet tibi summa pietate, integra veritate: Quid est pater meus? Ad hoc quod volo, ad hoc quod mihi nunc opus esse sentio, quid est pater meus? Ad illud ergo, quod agebat Christus, quod victos solvebat, cæcos mentes illuminabat, interiores homines edificabat, templum spirituale sibi fabricabat, quæ est mater ejus? Sed si putas ideo Christum non habuisse matrem in terra, quia dixit: *Quæ est mater mea?* nec Discipuli ejus habuerunt patres in terra, quia dixit eis ipse Dominus: *Ne vobis dicatis patrem in terra.* Domini verba sunt: *Ne vobis dicatis patrem; unus est enim Pater vester Deus (Id. xiii. 9).* Non patres non habebant, sed ubi venturum est ad regenerationem, queratur pater regenerationis non damnetur pater generationis, sed ei præponatur pater regenerationis.

VII. Ecce illud magis attendite, charissimi fratres mei, illud magis attendite, obsecro vos, quod ait Dominus Christus extendens manum super Discipulos suos: *Hæc est mater mea, et fratres mei. Et qui fecerit voluntatem Patris mei, qui me nasci, ipse mihi et frater, et soror, et mater est.* Numquid non fecit voluntatem Patris Virgo Maria, quæ fide credidit, fide concepit, electa est, de qua nobis salus inter homines nasceretur, creata est a Christo, antequam in illa Christus crearetur? Fecit, fecit plane voluntatem Patris sancta Maria, et ideo pater est Maria, discipulam fuisse Christi, quam matrem fuisse Christi. Plus est scilicet discipulam fuisse Christi, quam matrem fuisse Christi. Ideo Maria beata erat, quia, et antequam pareret, magistrum in utero portavit. Vide, si non est, quod dico. Transeunte Domino cum turbis sequentibus, et

miracula faciente divina, ait quedam mulier: *Felix venter, qui te portavit (a).* Beatus venter, qui te portavit. Et Dominus, ut non felicitas in carne quæreret, quid respondit? *Imo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt (Luc. xi. 27, 28).* Inde ergo et Maria beata, quia audiuit verbum Dei, et custodivit. Plus mente custodivit veritatem, quam utero carnem. Veritas Christus, caro Christus. Veritas Christus in mente Mariæ, caro Christus in ventre Mariæ. Plus est, quod est in mente, quam quod portatur in ventre. Sancta Maria, beata Maria, sed melior est Ecclesia, quam Virgo Maria. Quare? Quia Maria portio est Ecclesiæ, sanctum membrum, excellens membrum, supereminens membrum, sed tamen totius corporis membrum. Si totius corporis, plus est profecto corpus, quam membrum. Caput Dominus, et totus Christus caput et corpus. Quid dicam? Divinum caput habemus, Deum caput habemus.

VIII. Ergo, charissimi, vos attendite. Et vos membra Christi estis, et vos corpus Christi estis. Attendite, quomodo sibi, quod ait: *Ecce mater mea, et fratres mei.* Quomodo eritis mater Christi? Et *Quicumque audit, et quicumque facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, et soror, et mater est (Matth. xii. 49, 50).* Puta, Fratres intelligo, Sorores intelligo; una est enim hæreditas, et ideo Christi misericordia, qui, cum esset unicus, noluit esse solus, voluit nos esse Patri hæredes, sibi cohæredes. Talis est enim illa hæreditas, quæ cohæredum multitudine angusta esse non possit. Intelligo ergo fratres nos esse Christi, sorores Christi esse sanctas et fideles feminas; matres Christi quomodo possumus intelligere? Quid igitur? Audemus nos dicere matres Christi? Imo audemus nos dicere matres Christi. Dixi enim vos fratres ejus omnes, et matrem suam non auderem? Sed multo minus audeo, quod Christus dixit, negare. Eia, charissimi, intendite, quomodo sit Ecclesia, quod manifestum est, conjux Christi, quod difficilius intelligitur, sed tamen verum est, mater Christi. In ipsius typo Maria Virgo præcessit. Unde, rogo vos, Maria mater est Christi, nisi quia peperit membra Christi? Vos, quibus loquor, membra estis Christi. Quis vos peperit? Audio vocem cordis vestri: Mater Ecclesia. Mater ista sancta, honorata, Mariæ similis et parit, et virgo est. Quia parit, per vos proba. Ex illa nati estis, et Christum parit: nam membra Christi estis. Probavi parientem, probabo virginem. Non me deserit divinum testimonium, non me deserit. Procede ad populum, beate Paule. Esto testis assertionis meæ. Exclama, et dic, quod volo dicere. *Sponsari vos uni viro virginem castam exhibere Christo (2 Cor. xi. 2).* Ubi est ista virginitas? Ubi timetur corruptio? Ipse dicat, qui virginem dixit. *Sponsari vos uni viro virginem castam exhibere Christo.* *Tunc o autem, inquit, ne sicut serpens Evam seduxit versutia sua, sic et vestra mentes, inquit, corrumpantur a castitate, quæ est in Christo.* Tenete in mentibus virginitatem mentis. Virginitas fidei catholice integri-

(a) Numquid solum?

Videam colligere hæc sententia

tas. Ubi corrupta est Eva sermone serpentis, ibi debet esse virgo Ecclesia dono Omnipotentis. Ergo in mente pariant membra Christi, sicut Maria in ventre Virgo peperit Christum, et sic eritis matres Christi. Non est longe a vobis, non est præter vos, non abhorret a

vobis. Fuistis filii, estote et matres. Filii matris, quando baptizati estis, tunc membra Christi nata estis. Adducite ad lavacrum baptismatis, quos potestis, ut sicut filii fuistis, quando nati estis, sic etiam ducendo ad nascendum matres Christi esse possitis.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO PIO PAPÆ VII.

BEATISSIME PATER,

QUANDOQUIDEM gratulandum mihi plane video quod illud fuerit sorte datum, ut novos quosdam Divi Aurelii Augustini Sermones in Codicibus Mss. Cassinensis hujus Archicœnobii delitescentes, omniumque oculis hactenus impervios nunc primum eblattis eruerem, lucisque usura donarem, patiare, quæso, BEATISSIME PATER, ut illorum Tibi specimen sistam, quod quidem, nec temere, in antecessum procedendum curavi. Istud, inquam, sermonum specimen BEATITUDINI TUE jure, meritoque sistendum putabam, tum quod monumenta exhibet pretiosissima Magni illius Ecclesiæ Doctoris, et Magistri, ejus doctrinæ præstantia, ac divina quadam celsitudo in Apostolicæ Sedis Tuae culmine potissimum sibi semper propugnaculum vindicavit, tum quod illinc Sermones isti sunt deprompti, unde Benedictina Soboles est propagata, cui SANCTITAS TUA olim in minoribus emancipabatur, ejusque nunc et Parens existis, et Decus,

et Præsidium. Renidentiiori igitur fronte quam quisquam alius illos excipias ac benigniori veluti sinu foveas, præsentissimum iis columnen præstans; ne quis pateat obtrectationi, invidiæque locus: eo vel magis quod Benedictina Familia illud fere privilegium non immerito sibi arroget, ut per suos præcipue Alumnos tanti Doctoris opera recognoscantur, illustrentur, edantur. Tu igitur votis, cæptisque annue, BEATISSIME PATER, quem dum Christianus Orbis Parentem publicum jamdiu colit, ac veneratur, simul et scientiarum, et Artium Mæcenatem, Patronumque beneficentissimum suspicit, ac miratur: Cujus demum Sanctissimis provolutus pedibus paternæ Benedictionis pignus in me, meumque Archicœnobium istud, Congregationemque universam quam humillime deosco.

SANCTITATIS TUE

Humillimus, atque Obsequentissimus Filius

D. OCTAVIUS FRAJA FRANGIPANE MONACHUS CASSINAS.

Præloquium editoris.

CODICES manuscriptos Bibliothecæ hujus Cassinensis in novum catalogum digerere aggredienti, tum ad rerum materias, tum ad characterum formam, tum ad ætates ipsas æquirore qua possem lance expendendas, nihil mihi optatius, nec auspiciatius contigisset unquam, quam ut in plerosque incidere magni Doctoris Augustini sermones, quos in editis Exemplaribus, iisque probatissimis vel desiderari prorsus, vel pluribus intercipi lacunis perspexi. Horum aliquos licet enuntiatis invenerim in Bibliotheca Medicea cum Laurentiana Leopoldina, in illa S. Marci Venetiarum, aliisque, quarum exstant Catalogi Codicum Mss. typis impressi; de iis tamen singulis ibidem annotatum legi ab Editione exulare. Nennulos vero ad numerum viginti quinque nuper reperi in lucem editos apud Germanos anno 1792 per Virum clarissimum Michaellem Denis Præfectum Bibliothecæ Vindobonensis; cæteros in tenebris adhuc delitescere dolui. Quibus lucem amplius invideri ægrius ferens nil potius habui, quam ut investigandis, si quæ forent, laciniis adlaborarem, ex qui-

bus nimirum unus et alter videretur assutus pannus: neque enim me fugiebat mos ille præposterus, qui apud sequiores præcipue ætates invaluerat, concinnandi videlicet ex Patrum Excerptis unum aliquem veluti nothum partum, quem temere cui vellent adjudicarent. Verebar scilicet ne operam luderem, neve quid audacius molirer supra sedulam hoc in genere, vixque sane æquiparandam curam doctissimorum Monachorum Congregationis S. Mauri in sua Parisiensi Editione: meritoque etiam suspicabar ne cæterarum longe præclariorum Bibliothecarum dignitati, spectatæque præcellentiae derogatum a me vel aliquantulum videretur.

Ad locupletiolem proinde rei evidentiam ipsos consulendos duxi præstantes doctrina Viros, et quavis fere exceptione majores, nec non alios egregios rerum hujusmodi æstimatorum in variis Italiæ urbibus degentes, mihiq; litterarum familiaritate conjunctos, inter quos principem profecto locum tenet doctissimus Aloysius Vincentius Cassittus ex Prædicatorum Familia, ejus sagacitati solertiæque hac in

re plurimum et honorem testor, et gratiam; qui quidem omnes sermones istos (quot nempe prae oculis habuere) unanimi prope judicio novos pronuntiarunt, necnon et Augustinianam redolere dicendi formam: quin et ab iis additis mihi stimulos fateor, ad illos quam citius publici juris faciendos. Quorum mehercule gravissimorum hominum et stimulis, et votis amplius oblectari non valens, deque litterarum Republica praeclare me meritum confidens, iis morem gessi; illudque unum mihi cavendum statui, quod cautum cuique optimo novimus, ut ne quid falsi auderem, ne quid veri non auderem.

Et sane non inconsultum quoddam aucupandae celebritatis studium, non praecipue quaedam iudicandi libido, non ipsum denique in magnum Doctorem obsequium me illos Augustino vindicare iusserunt; at cum caeteris probatae Critices praesidiis suffultus, tum una potissimum fretus fide Codicum, quos in reliquis omnibus ad unguem conspirare cum excusis Exemplaribus animadverti, quidni illorum auctoritati acquiescerem? Quod si qui forte vel dissonantia styli, qui dicitur, vel argumentorum levitate, vel alia quavis de causa non satis digni tanti Doctoris nomine inveniantur, quique proinde vel ut apocryphi expungendi, vel inter dubios videantur amandandi, prudentiorum iudicium non moror; eosque peroptem linceis oculis instructos, quibus et Verlinus ipse, et Vindingus invident.

Num vero ex stylo praecipue satis certum argumentum eliciatur ad auctorem definiendum haeret aqua. Perarduum sane, ac perdifficile dixerim, caeteris tamen paribus; illudque sit exemplo. In Homiliario Patris Combesii sermo habetur: *Hodie verus sol*: (T. 1, pag. 519) quem Ipse Origeni adjudicatum refert, quem contra P. Bruni Divo Maximo vindicat, l. 415; Vallarsius putat inter Hieronymi apocrypha amandandum; Bibliotheca vero Laurentiana apud Bandinium Divo Ambrosio accenset. Anne Patrum stylus novus veluti Proteus in novas, et varias sese fingit species?

Ipse etiam Augustini stylus quantopere, quamque multis de causis varius sit, et multiplex, graphice exponunt ipsi Editores Monachi in Praefatione ad Tomum quintum: qui simul doctissime, ut assolent, persuadent unum in omnibus, eundemque existere Augustini spiritum, quo veluti animatur illius stylus. Ubique enim, inquit, agnoscitur Augustinus proprio quodam eloquentiae gravis, ac serie genere, quod sibi lectorum animos subjicit, non lepore comptae, et affectatae elocutionis, sed efficacia quadam iudicii, prudentiae, pietatis.

Neque illud hic praetereundum putem; dictiones ipsas, ac sententias, ipsasque fere periodos, quae alicubi in Augustino occurrunt, in novis etiam istis sermonibus passim iterari. Cave tamen ex hoc laciniosos dixeris, dubiaeque fidei: id ipsum enim praefati Editores saepenumero deprehenderunt vel in ipsis authenticis Augustini partibus, et Augustinum legentibus ubique patet, in libris praesertim *De Questio-*

nibus. Nonnulla autem in nonnullis sermonibus adesse, quae et alibi adsunt, longe secus est ac sermones verbis ejus consarcinari. Equis autem neget S. Doctorem innumeros prope sermones aut ex tempore fundentem, aut scriptis consignantem facillime potuisse iisdem verbis nonnunquam easdem reddere sententias?

Quod si quis curiosius seiscitetur qui factum sit ut doctissimi illi Monachi nullibi sermones istos meminerint, percontari et mihi liceat, qui fieri unquam potuerit, ut meminissent, cum nec ipsos Cassinenses Codices in exornanda Augustini Editione vel a limine salutarint? idque ex eo vel maxime patet quod inter Manuscriptos omnes ab iis singillatim recensitos, et naviter collatos nostri prorsus silentio praetereantur. Nec tamen arguas eos idcirco fuisse posthabitos, quod vel ut minus probatae fidei, vel ut apocryphi omnino in nullo habiti sint numero: nanque apocryphis saltem contentas Homilias accensuissent, uti primum est colligere ex trina apud ipsos instituta sermonum classe; quos nempe integerrimis illis Editoribus libuit dispescere in authenticos, dubios, et apocryphos.

Si quem porro cupido inceserit dignoscendi penitus, qua potissimum de causa ea in Editione nulla Bibliothecae Cassinensis habita sit ratio, fieri hoc potuit seu quod ipsa fuerit minus celebratae famae apud Gallos priusquam Mabillonius, Montfauconius, alique hujusce subcellii homines suum illi testarentur honorem, seu quod ingruentia undique bella, quae tunc temporis, aetate nimirum Ludovici Magni Regis Christianissimi Europam pene totam fatigabant, communicandi libertatem adimerent, ipsaque fortasse litterarum diribitoria praepedirent. Quod si haec naso suspenderis adunco, nullo plane negotio evincerem ex syllabo Codicum quos contulere, hoc iis fuisse propositum, ut ex Bibliothecis Italis omnibus Vaticanam tantum, necnon et S. Crucis in Jerusalem de Urbe consulenter, reliquis universis posthabitis, vel ipsa nobilissima Medicea.

Ipsam autem Mabillonium, Montfauconium, caeterosque apud nos diversatos saepe saepius ad expiscanda litterarum, et vetustatis monumenta, quoad Homilias istas excutire pene visos esse, neque iverim inficias, neque mirari subit. Cum enim post adornatam jam Parisiensem Editionem eruditissimi illi hospites huc perrexerint, nullum putarunt pretium operae ad Sermones istos attendere impensius, quos facile censebant cum reliquis omnibus luce donatos. Quin et suspicari merito licet Codices ipsos utpote sequioris aevi prae aliis longe remotiorum aetatum minime fuisse eis exhibitos; vel demum, quod multo verosimilius, tempus eos detecisse Codices nostros singulos trutinandi numero quidem supra quingentos. Idque Montfauconii ipsius exemplo liquido patet, qui cum caeterarum Bibliothecarum, tum et Cassinensis Codices omnes recensendo enumerat, quavis seclusa peculiari analysi. Quid quod et ab ipsa Bibliotheca Monasterii SS. Severini, et Sossii Neapol. Ordinis

S. Benedicti Codex inter ceteros recensetur, et describitur Num. 7, quin de thesauro illo nec nova proferat, nec vetera? Codex, inquam, tunc temporis Monasterio illi deputatus, nunc Bibliothecæ Vindobolensi plurimus ab hinc annis addictus, unde scilicet præfatus perspicacissimus Denisius novos Augustini sermones auspica issimo elicit; in quo hercle hanc nobis gloriam invidit non ita multis annis anteviam tamen nimirum visus est ad confirmandam Codicum nostrorum authenticam.

Sed ad rem universam secundis curis recognoscendam, utique ex Horatiano præcepto *nonum prematur in annum*, certum mihi est decem duntaxat ex sermonibus hæc (quos complures datum est detegere) in præsens typis mandare *Speciminis* instar; atque eo vel magis quod frustrari ulterius spem publicam non liceret, neu quis illud in nos merito obganniret: *Fortunati sua si bona norint*. Modicis vero, hisque pernecessariis annotationibus, animadversionibusque illis commune ad rem duxi, uti et in antecessum annotatum dignum est illos e Codicibus Membranaceis prodire, et quidem seculi ut plurimum X, et XI, characteres Longobardos præ se ferentibus, ad typum porro eorum, quos exhibet Mabillonius de Re Diplomat. Tom. I, Num. 4, ex Codice Chistiano sign. Num. 1521, et Num. 5, ex Codice Mediceo Laurentiano; quosque et idem P. Bruni annotat in Editione Rom. S. Maximi; quos et Trombellus refert in sua Arte internoscendæ ætatis Codicum Latinorum, et Italicorum pag. 79, quos demum et P. Blas meminit in serie Principum, qui Longobardorum ævo Salerni imperarunt. Tab. III. Num. III. Quibus Codicibus omnibus licet solertissimi isti Diplomatici Magistri nullam præscripserint ætatem, cum characteres Longobardi diu obtinuerint, comparati illi tamen cum Cassinensibus, cum eo imprimis, qui signatur exterius Num. 148, interius vero annum refert decimum supra millesimum, vix alter ab altero videtur internosci. Quod satis superque innuit, quotquot eosdem præ se ferunt characteres nonnisi ad sæculum X, sive XI, referri oportere.

In hiis autem Cassinensibus Codicibus ut bene multa insunt Augustini opera, sic et duplicem licuit dignoscere sermonum classem. Prima suæ integritati restituit mutilos, et imperfectos jam typis vulgatos, sareitque fragmenta, et lacunas, quibus restaurandis Maurini Editores locupletiora expessent Exemplaria. Sic enim ad sermonem in Natali Domini, qui et hic prodit quarto loco, annotantes dolent: *Sunt et alii quidam loci forte minus integri; sed iis sanandis necessaria Exemplaria nos deficiunt*. Se-

cunda e tenebris evocat sermones quos tum Possidius in *Indiculo*, tum et alia æque certa indicia e regulis sanæ Criticæ hausta fidem faciunt fuisse illos ab Augustino elucubratos, attamen deperditos nonnisi vota supererant assequendi.

Harum Classium specimen in decem istis Homiliis deprehendere est; quarum priores quatuor ad priorem classem, posteriores sex ad secundam revocantur. Quod superest, præmonere juvat, Codices istos eodem plane esse ac qui exarati leguntur jussu Theobaldi, et Desiderii Abbatum Cassinensium, quorum posterior ascito dein nomine Victoris III clavum tenuit Ecclesiæ, meruitque in Sanctorum Album cooptari: cujus quidem rei testis est locuples Leo Ostiensis (Lib. 2. Chron. c. 51, et lib. 3, c. 63.) qui apud Baronium dicitur *integerrimæ fidei*, quique Codices singulos enuntiat, quamvis plures temporum injuria deperierint, non semel expilata Bibliotheca Cassinensi. Characterum forma, ipsaque ætas nonnullis per eandem manum apposita rem videntur conficere.

Id vero Codices, licet elegantissima characterum forma, et splendidissimo maximarum Litterarum ornatu præoptandum nil habeant, tamen non satis accurate conscripti sunt. Quamvis enim librarius ipse, vel quivis alius ferme ejus æqualis qua inter scribendo, qua ad marginem notando, qua eradendo litteras correxerit errata, non raro tamen vel neglectu verborum intercipitur dictionis sensus, vel maculatur mendo, vel solecismo. In quibus emendandis eo usque mihi licuit, quod ex collatione Codicum inter se germanam lectionem successerit adipisci. Ut autem in sermonibus jam a Parisiensibus vulgatis, sed nostrorum Codicum fide instauratis, facilius internoscatur, quid nunc primum publici juris fiat, visum est id ipsum litteris, quas Italicæ dicunt, monere (1); seduloque opportunis animadversionibus annotare quæcumque Editio Parisiensis aut varie legit, aut lectioni nostrorum Codicum supplet: quæ vero annotanda occurrunt, ut diximus, ea vel sermonum initio præfiguntur, vel ad oram paginae differuntur. Permagnum quippe intererat sermonum istorum perspicuitati, dignitatique pro viribus consulere; nec mediocris in eo collata diligentia est.

Num vero cæptis e sententia successerit, severioris Censuræ judicium esto: quæ utinam nec veret *Columbas*, dicam cum *Juvenali*, nec veniam det *Corvis*!

¹ In præsentis vero nostra Editione inter uncias posuimus loca deprompta.

NOS D. STEPHANUS ALESSANDRI

ABBAS S. BENEDICTI SUBLACI, PROCURATOR GENERALIS, ET DELEGATUS APOSTOLICUS
CONGREGATIONIS CASINENSIS.

Cum D. Octavius Fraja Frangipane Congregationis
Nostræ Monachus, et in Archicœnobio S. Benedicti

Montis Casini Tabularii, et Bibliothecæ Custos, Nobis
constare fecerit sequentes decem Sermones in Codicibus

MSS. qui in præfato Tabulario asservantur, conscriptos reperisse Sancto Doctori Augustino attributos, tenore præsentium, quantum nostra interest, eos publici

juris faciendi facultatem eidem in Domino concedimus.

Dat. Romæ ex A. d. S. Callixti die 6. Decembris 1819.

D. STEPHANUS ALESSANDRI Ab. Proc. Gen. et Delegatus Apost.

L ÷ S

D. ALOYSIUS BELMONTE PRO-CANC.

SANCTI AURELII AUGUSTINI,

HIPPONENSIS EPISCOPI

SERMONES X

EX COD. CASSINEN. RECENS EDITI.

SERMO I.

(a) *De decem plagis, et decem præceptis, quæ per Moysen data sunt Populo Judæorum.*

Sermonem hunc ediderunt Maurini (Tom. V. Column. 41), uti fragmentum ex Eugipio, et in manuscriptis Regio, et Victorino repertum. Eundem integritati quidem restituit Codex Casinensis n. 17., cui titulus Augustini Sermones de verbis Domini, et de aliis, sed incuriosius exscriptum emendat Codex num. 13 inscriptus Eugipii sententiæ excerptæ ex libris Augustini, in quo tamen non nisi vulgatum fragmentum adest, paucis variantibus. Si quæ supersunt menda, intemerata servavi, quippe qui unicum illum Codicem nactus fuero ex tot MSS. Casinensibus Sermonem hunc integrum exhibentem. Sunt autem in illo Codice 26 Sermones de verbis Domini eodem ordine dispositi, quos ediderunt Loranenses; hos excipiunt 58 alii quoniam 27 in Editione Maurina, 25 in nupera appendice Denisii, 8 denique vel ex parte, vel ex toto adhuc sub cinere latebant.

I. [Domino Deo nostro, ejus cultores sumus, in laude dictum est quodam Scripturarum loco: *Omnia in mensura, et numero, et pondere dispasisti* (Sap. xi, 21). Deinde Apostolica doctrina edocemur ea quæ facta sunt intellectui conspici, et ea, quæ latent per manifesta investigare (Rom. i, 20). Unde interrogata quodam modo ubique creatura, Dominum Deum se

(a) Maurini hunc emittunt *de decem plagis, et decem præceptis* Codex Eugipii habet: *Expositio decem præceptorum, salva formate, seu ad litteram fundamenti, et Decalogi expositione ad Populum* Augustinus in Psal. 77. num. 27 hunc memorat, et ibi compendiose explicat decem plagas.

artificem habere, ipsa speciei suæ voce, respondet. Deinde Apostolus Paulus ea quæ scripta sunt in libris Veteris Testamenti in figura contigisse commemorat: *Scripta autem sunt, inquit, ad correctionem nostram, in quos (a) finis sæculorum obvenit* (1 Cor. x, 11). Proinde, charissimi, ea quæ videntur in rerum natura fortuito provenire interrogata diligenter, atque discussa, et prudenter vestigata, et inventa laudem intimant Creatoris, divinamque Providentiam per cuncta diffusam, et disponentem suaviter omnia, ut dictum est, cum *Attingit a fine usque in finem fortiter* (Sap. viii, 1). Quanto magis ea, quæ non solum (b) faverunt, sed etiam divinis Litteris commendata recitantur? Unde propositam nobis a fratribus quæstionem, imo inquisitionem, et disputationem, quid sibi velit quod decem plagis percutiuntur Ægyptii, et decem præceptis instituitur populus Dei, suscipimus in nomine Domini Dei nostri, adjavante ipso, et donante, adveniente nobiscum pia intentione cordis vestri, quantum possumus explicare. Arbitramur enim ipsum adjutorium etsi non propter nos, certe propter vos, ut ea dicamus certe, quæ (c) didici, et audiri ut ille est, ut in via veritatis ejus pariter ambulantes, et ad patriam pariter festinantes, insidiatores itineris nostri, agnoscendo voluntatem legis, evitare merea-

(a) Juxta versionem antiquam, seu Italiam Scripture Locus recitat Augustinus, qui versionem illam L. 2. De doctr. Chri. c. 15. ceteris referendam dicit. Utinam ad advertisset clarissimus Denisius! Qui non sic temere censuras in Sermone de Laude Ciceronis nota (b). *lapsus videtur memoria auctor apem forniciis Proverb. 6. 6. substituens*; advenisset enim apud Italiam post LXX. prolepti exemplum apud, tum ferre.

(b) Sic in Codice.

(c) Causa intricatus, profecto irrepsit mendum librarii.

mur. Decem sunt plagæ, quibus Pharaonis percussus est populus; decem sunt præcepta, quibus populus Dei instructus est. Videamus ergo, fratres, quomodo corporaliter facta, spiritualiter intelligenda sunt. Non enim negamus esse facta, ut putemus tantum dicta, atque conscripta, non facta; sed facta credimus quemadmodum facta legimus, et tamen ipsa facta umbram fuisse futurorum Apostolica Doctrina cognoscimus. Putamus ergo spiritualiter esse investiganda, quæ facta sunt, facta tamen esse. Nemo ergo dicat: Scriptum est quidem aquam conversam in sanguinem in plaga Ægyptiorum; sed significat aliquid; non enim revera fieri potuit. Hoc qui dicit, ita quærit voluntatem Dei, ut injuriam faciat potentiae Dei. Qui enim, si dicendo significare potuit, etiam faciendo non potuit? An non? Non est natus Isaac, aut non Ismael? Nati erant, homines erant, ex Abraham nati erant, et *Unus ex ancilla, alter de libera* (Galat. iv, 22). Quamvis ergo homines fuissent, quamvis nati essent, figurarunt tamen duo Testamenta, Vetus, et Novum. Ita (a) prius in fundamento posita rerum gestarum firmitate (1) significantia debemus inquirere, ne subtracto fundamento in aere velle ædificare videamur. « Arbitror enim omnes qui decem legis præcepta contemnunt, et non observant, spiritualiter pati ea, quæ Ægyptii corporaliter passi sunt. Hoc propositum donec adiutorio Dei explicem, intentos vos volo, et orantes pro nobis, ut dicamus vobis. Quod enim ad nos pertinet fortasse cogitamus, quod autem loquimur vobis servimus. Illud ergo prius accipite ne in numero fallamini (2) ad plagas istas] decem non pertinere quod primo factum est signi causa, ut virga in serpentem converteretur. Aditus enim (3) erat iste ad Pharaonem, quo commendabatur (4) Moses educturus ex Ægypto populum Dei (Exod. vii, 10); nondum autem contumaces feriebantur, sed divino signo jam terrebantur. [Neque opus est, neque propositum nobis est de ipsa virga in serpentem conversa aliquid dicere. Verumtamen quia ejus mentionem necessitate fecimus, ne quis in numero erraret, nec debet in cuiusquam auditoris animo tanquam non intellectæ rei scrupulus remanere (b), breviter dicimus (5),] virgas significare regnum Dei, idemque regnum esse utique populum Dei, serpentem autem tempus mortalitatis hujus; mors enim a serpente propinata est. Tanquam ergo cadentes de manu Domini in terram mortales effecti sunt; unde projecta virga ex manu Mosi serpens effecta est. Fecerunt et Magi (6) similiter: vir-

gis eorum projectis, serpentes facti sunt. Sed prius serpens Mosi, id est, virga Mosi, devoravit omnes serpentes Magorum; tunc demum cauda comprehensa identidem virga facta est, et (1) regnum remeavit ad manum. Sunt enim virgæ Magorum populi impiorum. Qui autem populi impiorum? Victi Christi nomine; cum in ejus corpus transferuntur, tanquam a serpente Mosi devorantur: donec (2) redeamus ad regnum Dei, sed in finem mortalis sæculi, quod significat cauda serpentis, magnum signum fiat. Audistis quæ debeatis desiderare, audite quæ debeatis vitare.

II. Primum præceptum in Lege de colendo uno Deo: *Non erunt, inquit, tibi Dei alii præter me* (Exod. xx, 3). Prima plaga Ægyptiorum aqua conversa in sanguinem (Id. vii, 20).

III. Compara primum præceptum primæ plagæ. Deum unum ex quo sunt omnia (3) in similitudinem intellige aquæ, ex qua generantur omnia. Quo autem pertinet sanguis, nisi ad carnem mortalem (4)? Quid ergo conversio aquæ in sanguinem? nisi quia *Obscuratum est insipiens cor* (5) ipsorum? dicentes enim (6) *se sapientes, stulti facti sunt, et commutaverunt gloriam* (7) *in corruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis*. Gloria incorruptibilis Dei (a) sicut aqua, similitudo imaginis corruptibilis hominis sicut sanguis. Et hoc quidem fit in corde impiorum, nam Deus incommutabilis manet; neque enim (8) quia Apostolus dixit: *Commutaverunt*, ideo mutatus est Deus.

IV. Secundum præceptum: *Non accipies nomen Domini Dei tui in vanum, qui enim* (9) *accepit nomen Domini Dei in vanum, non mundabitur* (Id. xx, 7). Nomen Domini Dei nostri Jesu Christi veritas est, ipse enim dixit: *Ego sum veritas* (Joan. xiv, 6). Veritas ergo mundat, vanitas autem inquinat. Et quoniam qui loquitur veritatem (10) *De Dei veritate loquitur; qui enim loquitur mendacium, de suo loquitur* (Id. viii, 44): veritatem loqui est rationabiliter loqui; vanitatem (11) loqui est strepere potius quam loqui: merito, quia secundum præceptum est dilectio veritatis, cui contraria est dilectio vanitatis. Loquitur autem veritas (12), est per strepitum vanitas. Huic præcepto secundo contrariam (13) vide esse secundam plagam. Quæ est illa secunda plaga? Ranarum abun-

(a) *Gloria incorruptibilis Dei sicut aqua, similitudo imaginis corruptibilis hominis* supplevi ex Codice Excerptorum; vix enim putes non aberrasse oculum a voce prioris ad eandem posteriorem redditam, animo a sensu verborum abstracto et ad exemplandum unice intento.

(a) Ab his verbis exordiantur Maurini, et Codex Excerptorum Eugippii, qui quidem sapissime concordant. (b) Prolixius enim dixerat in Sermone sexto n. 7., et in Psal. 75. n. 3.

(1) *Edit.* habet significantiam.

(2) *Edit.* Sed ad plagas decem non pertinet quod primum.

(3) *Edit.* ipse erat.

(4) Codex Casimirus continuo legit *Moses pro Moyse* uti legitur in Editione. Sufficiat semel hoc annotasse.

(5) *Edit.* virga significat regnum Dei, idemque regnum Dei esse utique populum Dei. Serpens autem.

(6) *Edit.* Magi Pharaonis.

(1) *Edit.* ergo.

(2) *Edit.* redeat regnum Dei ad manum Dei, sed in fine.

(3) *Edit.* in similitudine.

(4) *Edit.* quid est ergo.

(5) *Edit.* eorum.

(6) *Edit.* Se esse sapientes.

(7) *Edit.* incorruptibilis. *Ad Rom. I. 21.*

(8) *Edit.* quia et Apostolus.

(9) *Edit.* accipit nomen Domini Dei sui.

(10) *Edit.* de Deo loquitur.

(11) Vanitatem autem loqui.

(12) *Edit.* prestrept vanitas.

(13) *Edit.* videte secundum.

dantia. Habes (a) expressam (1) significatamque vanitatem, si attendas ranarum loquacitatem. Vide amatores veritatis, non (2) accipientes nomen Domini Dei sui in vanum, loqui sapientiam inter perfectos, etiam inter imperfectos; non quidem loqui quod capere non possunt, non tamen recedere a veritate, et pergere in vanitatem. Quamvis (3) imperfecti non capiant si quid paulo excelsius fuerit disputatum de Verbo Dei *Deo apud Deum*, per quod facta sunt omnia; possintque capere quod inter eos loquitur Paulus tanquam inter parvulos Christi. *Iesum Christum, et hunc crucifixum*; non tamen illa est Veritas, et ista vanitas. Vanitas autem esset (4) si Christus mortem non implevisset, sed finxisse diceremus. Si vulnera illa in phantasmate fuissent, si sanguis non verus, sed simulatus de vulneribus emanasset, si falsas cicatrices, tanquam post falsa vulnera demonstrasset. Cum vero ista omnia (5) dicimus facta, dicimus certa, expressa, impleta credimus, et prædicamus. Quamvis de sublimi illius, et incommutabili veritate non loquamur, non tamen imus in vanitatem. Qui autem illa omnia in Christo falsa, et simulata dicunt, ranæ sunt clamantes in palude. Strepitus vocis habere possunt, doctrinam sapientiæ insinuare non possunt. Denique in Ecclesia loquuntur hærentes veritati veritatem (b), per quem facta sunt omnia, veritatem Verbum carnem factum, et habitantem in nobis, Veritatem Christum natum Deum de Deo, unum de uno, Unigenitum et Coæternum, Veritatem accepta forma servi natum ex Virgine Maria, passum, crucifixum, resurgentem, ascendentem, ubique veritatem, et (6) quam parvulus capere non potest, veritatem (c) et in pane, et in lacte, in pane magnorum, in lacte parvulorum. Idem quippe panis, ut lac fiat, per carnem trahitur. Qui autem huic veritati contradicunt (d), et in sua vanitate decepti decipiunt, ranæ sunt, tædium (7) offerentes auribus, non cibum mentibus. Audi denique homines rationabiliter loquentes: *Non sunt*, inquit, *loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum*; sed voces non inanes, quia *In omnem terram exiit (e) sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum* (Psal. xviii, 4, 5). Si autem et ranas vis e contrario intelligere, illum versum Psalmi recole: *Vana*

(a) Codex Excerptorum Eugipii habet: *expressius significatam vanitatem*.

(b) *Per quem facta sunt omnia, Veritatem Verbum carnem factum, et habitantem in nobis* suppl. ex Cod. Excerptorum Eugipii; hæc enim lacuna etiam a verbis similibus his positis inducta est.

(c) Codex Excerptorum legit: *veritatem, quæ in pane*.

(d) Beda ad Corinth. c. 1. comm. c. 2. legit: *et sua vanitate*.

(e) Codex Excerpt. exiit.

(1) Edit. significatam.

(2) Non accipientes in vanum nomen Domini Dei sui.

(3) Edit. quamvis enim imperfecti non capiunt.

(4) Edit. Si Christum mortem non implevisse, sed finxisse diceremus, si vulnera illa in phantasmate fuissent, si sanguinem non verum, sed simulatum de vulneribus emanasse, si falsas eum cicatrices... demonstrasse.

(5) Edit. vera dicimus, facta dicimus certa.

(6) Edit. addit et quam perfecti capiunt.

(7) Edit. inferentes.

locuti sunt unusquisque ad proximum suum (Psal. xi, 3).

V. Tertium præceptum: *Memento diem Sabbati sanctificare eum* (Exod. xx, 8). In tertio isto præcepto insinuat quædam vacationis indictio, quæ est cordis tranquillitas, et mentis, quam facit bona conscientia. Ibi sanctificatio, quia ibi Spiritus Dei. Denique videte vacationem, hoc est quietem: *Super quem, inquit, requiescit Spiritus meus, nisi super humilem, et quietum, et trementem verba mea* (1) (Isai. lxi, 2). Inquieti ergo resiliunt ab Spiritu sancto, rixarum amatores, calumniarum seminatores, contentionis quam veritatis cupidiores inquietudine sua (2) non admittunt quietem (a) Sabbati spiritalem. Contra istorum inquietudinem dicitur, tanquam ut Sabbatum habeant in corde, sanctificationem Spiritus Dei (3): *Esto mansuetus ad audiendum verbum, ut intelligas*. Quid intellecturus sum? Deum dicentem: *Cessa ab inquietudine tua, non sit tumultus quidam in corde tuo, per corruptionem volitantibus (4) phantasmatis, et compungentibus te; non sit ita (b)*. Deum enim intellecturus es dicentem tibi (5): *Vacate et cognoscite, quia ego sum Deus* (Ps. xlv, 11). Tu per inquietudinem vacare non vis (6), contentionumque tuarum corruptione cæcatus. exis videre quod non potes.

VI. Attende enim, et contrariam tertiam plagam huic præcepto tertio, *Cinipides natæ sunt in terra Ægypti de limo*, muscæ (7) quædam minutissimæ, inquietissimæ, inordinate volitantes, in oculos irruentes, non permittentes hominem quiescere, dum abiguntur et irruunt, dum abactæ rursus redeunt, sicut omnino vana phantasmata cordis contentiosorum (8). Tene præceptum, cave plagam.

VII. Quartum præceptum est: *Honora patrem tuum, et matrem tuam* (Exod. xx, 12). Huic contraria quarta Ægyptiorum plaga (9) Cynomia (c). Quid est Cynomia? Cynomia est canina musca; græcum vocabulum est. Caninum est parentes non agnoscere; nihil tamen caninum, quam cum illi, qui genuerunt; non agnoscuntur: merito ergo et catuli canum cæci nascuntur.

VIII. Quintum præceptum est: *Non Mordaberis* (Ibid. 14). Quinta plaga est *Mors in pecora Ægyptiorum* (Id. ix, 6). Comparemus. Da hominem (10) mordantem, conjugio non contentum suo; appetitum

(a) Codex Excerpt. id est sabbatum spiritale.

(b) Editio diverse interpretatur; sed Codex Excerpt. conformis est lectioni nostræ.

(c) *quid est cynomia?* Supplevi ex Cod. Excerpt. Hieronymus epist. ad Sun. et Pict. omne muscarum genus designatum contendit, et exscribendam vocem illam *canina* per *cinipides*, non *cinipides* per *cinipides*.

(1) In Edit. interrogatio præponitur roci super.

(2) Edit. non ad se admittunt.

(3) Ecclesiast. 3, 13.

(4) Edit. phantasmatis.

(5) Edit. vacate, et videte quoniam.

(6) Edit. contentionum.

(7) Edit. quædam sunt Exod. 8, 18.

(8) Edit. tenete... cave.

(9) Edit. *Κυνωμία*... *Κυνωμία*.

(10) Edit. mordari meditantem, conjugio non contentum suo.

quemdam carnis in se domare non vult, qui est nobis pecoribusque communis. Etenim concumbere, et venerare etiam (1) porcinum est; et intelligere, hominum est. Ideo ratio, quæ præsidet in mente motus inferiores carnis, tanquam regnans, et dominans frenare debet; non immoderate, et illicite, passim vageque laxare. Ideoque ipsis pecoribus natura datum est, instituente Creatore, ut non moveantur ad scæminas, et ad concubitum, nisi certis temporibus; neque enim se ratione cohibet alio tempore pecus, sed omnino motu ipso frigescente torpescit. Homo autem ideo semper moveri potest, quia et (2) frenare motum potest. Tibi dominationem rationis Creator dedit, tibi præcepta continentiae, tanquam in bestias inferiores lora, concessit. Tenes tu quod pecus non (3) habet, et ideo speras tu quod pecus non potest. Labores aliquantum (4) continendo, quod non laborat pecus; sed gaudebis in æternum, ad quod non pervenit pecus. Si opus fatigat, merces consoletur, et ipsa enim patientia est interiorem motum frenare, et quod habes commune cum pecore, non tanquam pecus in omnia (5) relaxare. Quod si contemperis te (6) in te, et imaginem Dei, in qua fecit te neglexeris victus cupiditate (7) bestiarum, tanquam amisso homine eris pecus; non quasi conversus in naturam pecoris, sed in hominis forma habens similitudinem pecoris, qui non audis dicentem: *Nolite esse sicut equus, et mulus* (8) quibus non est intellectus (*Psalm. xxxi, 9*). Et forte eligis tibi esse pecus, et (9) liber vagari libidine, nulla lege appetitum carnis ad continentiam refrinando; attende plagam (a); si pecus esse non times, saltem mori sicut pecus time.

IX. Sextum præceptum: *Non occides* (*Exod. xx, 15*); **Sexta plaga:** *Pustule in corpore, et vesicæ bullientes, et* (10) *scatentes, et incendia vulnerum ex favilla fornacis* (*Id. ix, 10*). Tales sunt animæ homicidales, ardent ira, quia per iram homicidii fraternitas deperit. Ardent homines (11) iracundia, ardent et gratia. Sed alius est fervor sanitatis, alius fervor ulceris. Ardentes papule per totum corpus concepta homicidia scatent, et sanum non est, quod fervet. Fervet, sed non de Spiritu Dei. Nam et qui vult subvenire fervet, et qui vult occidere fervet; ille præcepto (12), ille morbo, ille bonis operibus (13), ille saniosis ulceribus. Nam si possemus animas videre homicida-

rum, plus plangeremus, quam putrescentia corpora ulceratorum.

X. Septimum (1) præceptum sequitur: *Non furaberis* (*Exod. xx, 15*). Plaga septima *Grando in fructibus* (*Id. ix, 25*). Quod contra præceptum subducis, de cælo perdis; nemo enim habet injustum lucrum sine justo damno. (2) Furatur verbi gratia; qui furatur acquirit vestem, sed cælesti iudicio amittit fidem. Ubi lucrum, ibi damnum. Visibiliter lucrum, invisibiliter damnum. Lucrum de sua cecitate, damnum de Domini nube. Neque enim aliquid sine providentia, charissimi. Aut vere putatis ea, quæ patiuntur homines, Deo dormiente pati? Passim videntur fieri hæc, nubes colligi, imbres infundi, grandinem jaci, (3) tonitru terram concuti, coruscatione terreri; passim putantur fieri, et quasi ad divinam Providentiam non pertinere. Contra tales cogitationes vigilat ille Psalmus: *Laudate Dominum de terra* (cum laudes dictæ essent de cælo) *dracones et omnes abyssi, ignis, grando, nix, glacies, spiritus tempestatis, quæ faciunt verbum ejus* (*Psalm. cxlviii, 7, 8*). Ergo qui malo desiderio suo forinsecus furantur, justo Dei iudicio intrinsecus grandinantur. Oh! Si (4) possint inspicere agrum cordis sui, profecto lugerent, dum ibi non invenirent quod in os mentis mitterent, (a) etsi in furto suo invenirent, quod in aviditate ventris mitterent. Major fames (5) est hominis interioris, major fames est, et periculosior plaga, et gravior mors, multi mortui ambulant, et multi (6) famelici de vanis divitiis exultant. Denique Servum Dei Scriptura intus dicit locupletem; inquit: *Absconditus cordis vestri homo, qui est ante Deum dives*. Non ante homines dives (7), sed ante Deum, dives ubi Deus. Vide tibi dives, quid ergo tibi prodest (8)? Ubi homo non videt furaris, et ubi Deus videt grandinaris.

XI Octavum præceptum: *Falsum testimonium non dices* (*Exod. xx, 16*). Octava plaga: *Locusta, animal dente noxium* (*Id. x, 15*). Quid autem vult falsus testis, nisi nocere mordendo, et consumere mentiendo? Denique admonens homines Dei Apostolus, ne se falsis criminationibus appetant: *Si mordetis, inquit, et comeditis invicem, videte ne ab invicem consumamini* (*Ad Galat. v, 15*).

XII Nonum præceptum: *Non concupisces uxorem proximi tui* (*Exod. xx, 17*). Nona plaga: *Densæ tenebræ* (*Id. x, 22*). Etenim est quædam morboia contra quam supra (9) præceptum datum est, etiam in non appetenda castitate uxoris alienæ. Mæchus

(a) Codex Excerpt. Eug. legit: *Si pecus es, et non times*.

(1) Edit. pecorum est, ratiocinari, intelligere humanum est.

(2) Edit. refricare.

(3) Edit. potest pro habet.

(4) Edit. in continendo, non laborat pecus, sed gaudebis semper in æternitate, ad quam.

(5) Laxare.

(6) Edit. et in te imaginem.

(7) Edit. insinuatarii perum pro bestiarum.

(8) Edit. non habentes intellectum. Sed forte.

(9) Edit. libera

(10) Edit. scatientes.

(11) Edit. ira.

(12) Edit. iste.

(13) Edit. iste famosus. Eugip. legit cum nostro Cod.

(a) Etsi in furto suo invenirent, quod in aviditatem ventris mitterent. Supplevi ex Cod. Exc. patebat enim lacuna non dissimilis a præcedentibus.

(1) Edit. præponit vocem Sequitur.

(2) Edit. verbi gratia qui furatur, acquirit vestem.

(3) Edit. tonitruis.

(4) Edit. possent.

(5) Edit. esset hominis interioris, major fames, et periculosior.

(6) Edit. facinorosi.

(7) Edit. homines dives, sed ante Deum dives, et ubi Deus videt, i. i. dives.

(8) Edit. Si ubi.

(9) Edit. præceptum est.

est enim et qui non ita ad uxorem alienam; tantum quia non contentus est sua. Jam vero non solum post suam peccare, sed etiam alienam attentare verè densæ sunt tenebræ. Nihil enim sic dolet in corde patientis, et qui hoc facit alteri nihil s.c. (1) vellet pati. Ad alia paratior est omnis homo, hoc autem nescio (2) utrum inventus est qui tolerabiliter ferat. O densas tenebras ista facientium, talia concupiscen-
tium! vere excecantur furore (3) terribili, furor enim indomitus est (4) commaculare viri uxorem.

XIII. Decimum præceptum est: *Non concupiscas ullam rem proximi tui, non pecus, non possessionem, non subjugium, non aliquid omnino proximi tui concupiscas* (Exod. xx, 17). Huic malo plaga contraria est decima: *Mors primogenitorum* (Id. xii, 29). In qua plaga (5) cum comparatione quædam quero; nihil mihi interim occurrit, fortassis occurrat melius, ac diligentius inquirentibus (6), nisi quia omnes res (a) quas homines habent heredibus servant. Reprehenditur hic autem concupiscens rem proximi; concupiscit enim et qui furto auferit: et qui furatur aliquid proximi non potest nisi concupiscendo rem proximi furari. Sed de furto jam superius præceptum est (7), ut ibi intelligas et rapinam. Non enim de furto præciperet, et de rapina taceret Scriptura, nisi te intelligere voluisset, quia si pœnale est clanculo auferre, multo majoris pœnæ est violenter eripere (8). Auferre nolenti sive occulte sive palam habet præceptum suum. Concupiscere autem rem proximi, quod notat Deus in corde, etiamsi justam ibi successionem quaras, non licet. Penique qui volunt res alienas tanquam juste possidere, heredes se querunt fieri a morientibus. Quid enim tam justum videtur, quam rem sibi derelictam possidere, habere jure communi? Quid apud te facit homo? Divisum est mihi (9); hereditatem consecutus sum; testamentum lego. Nihil videtur justius ista voce avaritiæ (10). Tu: juste tenes; et landas quasi jure possidentem. Deus damnat injuste concupiscen-
tem. Vide qualis es, qui optas te ab aliquo heredem fieri: non vis ut habeat heredes (11). In heredibus nihil charius primogenito, proinde in primogenitis tuis (12) puniris qui concupiscendo res alienas, id, quod tibi jure non debebatur (b) quasi

juris umbra perquiris. Et facile est quidem, fratres, corporaliter amittere primogenitos; moriuntur enim homines sive ante parentes suos, sive post parentes suos; morituri moriuntur. Illud molestum est, ne per hanc occultam, et injustam concupiscentiam primogenita cordis tui perdas. Primogenitus enim in nobis imaginem habet gratiæ Dei: novus natus, prior natus, inter omnes tanquam natus cordis nostri primogenita fides est. Nemo enim bene operatur, nisi fides præcesserit, sicut dicit Apostolus: *Sine fide, inquit, impossibile est placere Deo* (Hebr. ix, 6). Omnia opera tua bona filii tui sunt spirituales, sed inter hos tibi (1) primo nata est fides. Quisquis ergo rem alienam occulte concupiscis (2), internam fidem perdis. Eris enim primo sine dubio simulator, obsequens non charitate, sed fraude; veluti amans eum, a quo te cupis fieri heredem: amando, eum mori queris (a), et ut in re ejus te videas possessorem, illi invides successorem.

XIV. Eja (b), fratres decursis decem præceptis, et decem plagis, comparantes contemtores præceptorum contumacia: Ægyptiorum, cautos vos fecimus, ut habeatis securi res vestras in præceptis Dei, res vestras, inquam, res vestras (5) interiores arcæ vestræ, interiores thesauri vestri; res vestras, quas vobis nec fur, nec latro, nec vicinus potens possit auferre, ubi nec tinea, nec rubigo metuenda est, cum quibus (4) extitit naufragus. Sic enim eritis et populus Dei inter iniquos Ægyptios (c) illis hæc in corde patientibus, vobis autem incolumibus in ip-sis interioribus vestris hominibus, donec educatur populus de Ægypto quodam (5) Exodo, quod et fit, nam illud semel factum est, hoc non cessat fieri.

XV. [Nam (d) si attendamus etiam expoliamus Ægyptios. Neque enim illud præter mysterium factum est, quomodo homines minus intelligentes accusari hic audent Deum, quia jussit peti ab Ægyptiis aurum, et argentum, et vestes; data sunt hæc, et ablata (Exod. xii, 35). Fures isti essent, nisi Deo jubente fecissent. Intendat Charitas Vestra, fures, inquam, isti essent nisi Deo jubente fecissent; quia vero Deo jubente fecerunt, fures non fuerunt. Hos jam non accusas, ipsum Deum accusare paratus es. Ad illos obtemperare pertinuit (e); apud Deum fuit jubentis consilium, qui novit quid quis pati debeat;

(a) In Excerpt. Eugip. habetur: *quas habet heredibus servareprehenditur. Hic autem clamat.*

(b) In eodem Excerpt. legitur: *juris sui umbra.*

(1) Edit. volet pati. Ad alienam. Codex Excer. conformis lectioni nostræ.

(2) Edit. utrum-ne est.

(3) Edit. horribili.

(4) Edit. concupiscere.

(5) Edit. cum comparationem quandam.

(6) Edit. nisi qui omnes res quas habet heredibus servat, reprehenditur. Hic autem clamat qui rem proximi concupiscit, et qui furto auferit, et qui furatur aliquid proximi, non potest nisi rem proximi furari.

(7) Edit. ubi intelligas

(8) Edit. auferre ergo nolens.

(9) Edit. hereditate

(10) Edit. tu landas quasi jure.

(11) Edit. in heredibus autem.

(12) Edit. cumens. Eugipius confirmat lectionem nostram.

(a) In Editione deest conjunctio, quæ tamen habetur in Eugipio.

(b) Noster Codex habet: *Hæc, fratres, decursis decem præceptis, et decem plagis, comparantes contemtores præceptorum contumacia: Ægyptiorum, cautos vos faciemus.* Hunc lectionem fortasse minus integre alteram præposui desumptam ex Codice Excerpt. Eugipii.

(c) Illis hæc in corde patientibus, vobis autem incolumibus in ipsis interioribus vestris hominibus, donec educatur populus de Ægypto, Supplevit ex Col. Exc. Eug. ex voce enim Ægyptios ad illam Ægyptiorum auferre abreviavit colus, ut jam videmus in præcedentibus.

(d) Vide lib. 22. cent. I. aut. c. 71. et seqq.

(e) Vide lib. 2. Questionum in Exodo, questione sexta.

(1) Edit. primogenita.

(2) Edit. interioris.

(3) Edit. interioris... interioris.

(4) Edit. exit et naufragus.

(5) Edit. Exodo suo.

quis, quid, quo merito patitur. Parricidium apertissimum et funestum esset Abrahæ, si ultro filium percussisset, hoc tantum secus, laudabiliter faciebat, quia Deo iubenti obediebat, et quod esset in spontanea voluntate crudelitas, sub Dei præcepto facta est pietas (*Gen. xxi*).]

XVI. [De Actibus Apostolorum volo aliquid dicere. Petrus cum esset inclusus in carcere, venit ad eum Angelus salutis, qui (a) catenis de manibus ejus jussit exire (*Act. xii*). Egressus ille secutus est Angelum; de carcere liberatus est Domini imperio, Dei auctoritate. Postero die judex eum quæsit ad audiendum; abeessisse cognovit, custodes carceris duci jussit; *Milites*, inquam, *interrogatos duci jussit*; dedit in illos sententiam, legem, quam sibi (b) videbatur, nisi invenirent Petrum. Quid dicis? Petrus auctor fuit mortis illorum? Nonne esset perverse pius, si voluntati Dei contradiceret, diceretque Angelo iubenti, ut exiret: Non exeam, ne propter me miseri homines, custodes carceris moriantur? Responderetur ei: Dimitte ista Creatori; quia non es artifex ut homo nascatur, non esse judex potes quomodo moriatur: nemo enim moritur, nisi quem vult Deus. Mori consilium judici Deo dimittitur, sed tamen concupiscentia homicidæ damnatur. Neque enim hic attendendum est quid Deus judicaverit, sed quid malagens cogitaverit (c). Judas quippe tradidit ad passionem Filium Dei, et per passionem Filii Dei omnes gentes redemptæ sunt ad salutem; nec tamen pro salute gentium merces reddita est Judæ, sed pro ejus malitia debitum supplicium retributum est. Nam si traditio Christi, et non tradentis animus considerandus est, hoc fecit Judas, quod fecit Deus Pater, de quo scriptum est: *Qui Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum* (*Rom. viii, 32*). Hoc fecit Judas, quod fecit ipse Dominus noster Christus, de quo scriptum est: *Qui se ipsum tradidit pro nobis oblationem, et hostiam Deo in odorem suavitatis*; et iterum: *Sic Christus, inquit, dilexit Ecclesiam, et se ipsum tradidit pro ea, ut eam sanctificaret* (*Ephes. v, 2 et 25*). Et tamen gratias agimus Deo Patri, qui *Unico Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum*. Gratias agimus ipsi Filio Dei, *Qui se ipsum tradidit pro nobis, et in eo voluntatem Patris implevit*. Et de testamur Judam, de cujus facto tantum beneficium præstitit Deus, et recte dicimus: *Reddidit ei Dominus secundum iniquitatem ejus, et secundum malitiam ejus disperdidit eum* (*Psal. xciii, 25*). Non enim pro nobis tradidit Christum, sed pro argento, quo vendidit eum, quamvis Christi venditio sit nostra redemptio.]

XVII. [Nemo ergo, fratres, nemo discutiat Deum. Superbum est, impium est, stultum est. Tu concupiscentias tuas frena, nihil facias animo malo, obtemperare paratus esto, non nocere. Itaque fecerunt illi, fecit Deus. Si illi furtum fecissent, etiam sic voluerat

forte Deus Christus pati qui paterentur, quando permisit eos, qui fecerunt, facere: servaret tamen (a) furibus poenam, exigeret aliquam temporalem vindictam de iis, qui passi sunt furtum. Nunc vero illi ultro non fecerunt, Deus justo iudicio fieri voluit. Cum si appendas causam, forte non aurum alienum tulerunt, sed debitam mercedem exegerunt. Injuste oppressi dum in Ægypto lateres fecerunt, pro duris operibus servitutis sine mercede non exierunt, et tamen Deus certa aliqua causa fecit hoc (b). Si sumus, tanquam populus Israel in Ægypto, in hoc mundo, certe audeo vobis dicere, puto enim quia Spiritu Dei loquor ad vos, tollite aurum, argentum, vestes Ægyptiis. Aurum ipsorum sapientes, ipsorum argentum eloquentes ipsorum, vestes ipsorum varietas linguarum ipsorum. Nonne hæc omnia videmus in Ecclesia? Nonne quotidie hoc facit Ecclesia? Quanti sapientes in sæculo credunt Christo? Ablatum est aurum Ægyptiis (c). Sanctus, cujus mensa ista vocatur, fuit aliquando vel aurum, vel argentum Ægyptiorum. Vestes autem Ægyptiorum, quibus quodam modo sensus induuntur; linguæ sunt variæ. Videtis eas ex Ægypto ad populum Dei migrare: *Non sunt enim loquelæ, neque sermones, quorum non audientur voces eorum* (*Id. xviii, 4*). Hic aurum, hic argentum Ægyptiorum, et videntes eximus, et mercedem nostram ferimus; non enim sine causa in luto Ægypti laboravimus. Sic omnia, fratres, sive quæ exponi a nobis possunt, sive quæ nondum possunt, sive quæ potestis intelligere, sive quæ nondum potestis, sive hoc modo, quo a nobis dicta sunt, sive alio meliori modo, credite omnino, quia *Omnia tunc in figura contingebant eis, scripta autem sunt ad correptionem nostram, in quos (d) fines sæculorum devenerunt* (*Cor. x*). Itaque ego non fierem intentus ad ea? Et tu quilibet, Christiane spiritualis, non essemus intenti, et sine causa factum diceremus, quod in tertiam plagam Magi Pharaonis defecerunt? Nihil hic quærerem, frustra factum vel scriptum putarem? Faciunt Magi Pharaonis (e) contra Moysen de virgis serpentes, de aqua sanguinem, faciunt ranas, faciunt hæc. Veniunt ad tertiam plagam, id est, ad illas muscas, quæ appellantur Ciniphe, et ibi deficiunt qui fecerunt serpentes, qui fecerunt ranas deficiunt, deficiunt ad muscas. Non est prorsus, non est sine causa. Pulsate mecum (f). Tertia plaga hæc cui contraria est? Præcepto Dei tertio, ubi de Sabbato præcipitur populo, ubi quies prædicatur, ubi sanctificatio commendatur,

(a) Vide in *Psal. 104*, num. 28.

(b) Libro sec. de Doctrina christiana ditati dicuntur Ægyptiorum divitiis. Cyprianus, Hilarius, Victorinus, Optatus alique.

(c) Fortasse ad mensam Cypriani loquebatur, qui rhetoricam docuerat priusquam a Cæcilio converteretur.

(d) In orationibus pro tempore, et data occasione habitis Augustinum sua, ut ita dicam, facere aliquoties Scripturæ verba annotavit doctiss. Sabatier in Præfat. ad veterem Bibliorum versionem. Hinc apud eundem S. Doctorem enatæ sunt tot ejusdem textus variatæ lectiones, quarum hic vides exemplum.

(e) Vide resp. ad Epist. Januar. c. 11. 15. 16.

(f) Vide Sermone 9. num. 6., et Serm. 251. num. 5., necnon lib. 4. de Genesi ad litteram a cap. 15. ad 20., ubi de sanctificatione diei septimi.

(a) Aliquid profecto omissum est, forte adjunctum vocis *catenis*.

(b) Sic in Codice; forte deest aliquid.

(c) Quæ sequuntur verba, iterata inveniuntur in *Psal. 93*, usque ad illa nostra redemptio.

ibi enim dicitur: *Memento diem Sabbati sanctificare eum*. Denique et in primis operibus mundi fecit Deus diem, fecit cælum, terram, mare, luminaria, stellas, animalia ex aquis, ex terra hominem ad imaginem suam. Facit hæc omnia, nusquam sonat aliquid sanctificatum. Peraguntur ista sex diebus, sanctificatur dies septimus vacationis Dei: opera non sanctificat, vacationem sanctificat (*Gen. ii, 3*). Quid dicturi sumus? Quomodo nobis laborantibus plerumque dulcius est otium, quam opus, ita putamus et Deum? Non hoc putare debemus, nec sic laborando fecisse, et non jubendo creavisse, *Dixit Deus: Fiat, et factum est*. Hoc modo faciendo, nec ipse homo laboraret. Sed in illo die commendata nobis quædam requies ab omnibus operibus nostris, ut post bona opera nostra intelligeremus nos requieturos sine termino. Nam omnes dies ibi habent vesperum, septimus non habet; operamur enim cum fine, requiescimus sine fine. Ibi sanctificatio sonat magno quodam mysterio, pertinens ad Spiritum sanctum. At eum me dicentem, fratres: Accipite cum venia, obsecro vos, magis inquirentes quid coner, quam quid explicem: novi quis loquar, et quid vobis loquar; Divina hominibus homo (*Isai. lxxvi, 25*). Ecce annitimini mecum, laborate mecum, ut quiescatiscum mecum, quantum Dominus donat, quantum aperit, quantum significat, quantum innuit ipsa sapientia ostendens se amatoribus suis in viis hilariter, et in omni providentia occurrens eis. Sanctificatur dies Sabbati, quies Dei. Ibi primum sonat sanctificatio, quantum mihi videtur, quantum et vos cognoscitis, quantumque credimus (a).] Sanctificatio nulla divina et vera est, nisi ab Spiritu sancto. Non enim frustra dictus est proprie Spiritus sanctus; cum sit et Pater sanctus, cum sit et Filius sanctus, nomen tamen hoc proprium Spiritus accepit, ut tertia in Trinitate Persona Spiritus sanctus diceretur. Ipse *Requiescit super humilem, et quietum* tanquam in Sabbato suo. Ad hoc septenarius numerus etiam sancto Spiritui deputatur. Hoc Scripturæ nostræ satis indicant; viderint meliora meliores, et majora majores, et de isto septenario numero subtilius aliquid, et divinius dicant, et explicant. Ego tamen, quod in præsentis sat est, illud video, illud vos ad videndum commemorare, septenariam istam rationem (1) numeri proprie sancto Spiritui deputatam, quia (2) septenario die sonat sanctificatio. Et unde probamus sancto Spiritui deputari septenariam (3) numerationem? Dicit Isaias spiritum Dei venire super fidelem, super Christianum, super Christi membrum *Spiritum sapientiæ, et intellectus, consilii, et fortitudinis, scientiæ, et pietatis, Spiritum timoris Dei* [*Isai. xli, 2*]. (b) Si secuti estis septem res percurri, tanquam descendente ad nos Spiritum

Dei a sapientia, usque ad timorem, ut nos ascendamus a timore ad sapientiam. *Initium enim sapientiæ timor* (1) *Domini* (*Prov. i, 7*). Ita ergo et septenarius spiritus et unus spiritus septenaria ratione unus. An aliquid evidentius vultis? Pentecosten diem festum Scriptura sancta de septimanis factum commemorat. Habetis in Scriptura Tobiae (2), ubi etiam evidenter dicitur istum diem festum de septimanis. Septies enim septem quadraginta et novem in summa redeunt; sed tanquam ut redeatur ad caput; Spiritu enim sancto ad unitatem colligimur, non ab unitate dispergimur; ideo ad quadraginta et novem additur unum honor unitatis, et fiunt quinquaginta. Non ergo jam sine causa quinquagesimo die per Ascensionem Domini venit Spiritus sanctus (3). Resurgit Dominus, ascendit ab inferis, nondum in cælum. Ab illa resurrectione, ab illa ab inferis assumptione numerantur quinquaginta dies, et venit Spiritus sanctus in quinquagenario numero, tanquam natalem sibi apud nos faciens. Quadraginta enim diebus hic conversatus est Dominus cum Discipulis suis, quadagesima die ascendit in cælum, et peractis ibi decem diebus, tanquam (4) decem præceptorum signa, venit Spiritus sanctus, quia nemo implet legem nisi per gratiam Spiritus sancti. Itaque, fratres, manifestum est septenarium istum numerum ad Spiritum sanctum pertinere. Quisquis autem non cohæret unitati Christi (a) et oblateral adversus unitatem Christi, intelligendus est non habere Spiritum sanctum. Contentiones enim, et dissensiones, et divisiones non faciunt animales, de quibus Apostolus ait: *Animalis autem homo non percipit quæ sunt Spiritus Dei* (*Cor. ii, 14*). Deinde scriptum est et in Epistola Judæ apostoli: *Hi sunt, qui segregant semetipsos* (5) *animales spiritum non habentes*. Quid manifestius, quid evidentius? Merito veniant etsi eadem credentes, quæ nos, tamen accepturi Spiritum sanctum, quem habere non possunt quamdiu sunt hostes unitatis. Hos autem comparat Apostolus Magis Pharaonis: *Habentes, inquit, formam pietatis, sed virtutem ejus abnegantes* (2 *Tim. iii, 5, et seq.*). *Habendo formam pietatis similia fecerunt, sed virtutem ejus abnegantes* (6) *in signo tertio defecerunt*.

XVIII. [Sed adhuc quarite mecum quare in tertio signo? Defecissent enim in secundo, defecissent in quarto, quid interest ubi deficerent defecturi? Quare ergo in tertio (b)? Sed prius videte quod promiseram, utrum illis Magis hæreticos comparaverit apostolus Paulus. *Habentes, inquit, formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes, et hos evita. Ex his sunt qui*

(a) *Il oblateral adversus unitatem christi supplevi ex Cod. Excerpt.*

(b) Hæc explanatione frequenter abrupta, fortasse etiam longiore, genuinitatem Sermonis non hebetari Augustinum familiares noverunt, aut saltem prælationem Erasmi ad Augustini opera legentes.

(1) *Edit. Dei.*

(2) *Tob. 2. 1. juxta Italam post septuaginta Interpr.*

(3) *Edit. resurrexit.*

(4) *Edit. decimo præceptorum signo.*

(5) *Edit. addit* (reprehendens loquebatur) *hi sunt qui segregant semetipsos. Itala 1. 19.*

(6) *Edit. qui pro m.*

(a) Hic resumitur lectio editionis.

(b) *Si secuti estis septem res percurri tanquam descendente ad nos Spiritum Dei* supplevi ex Codice Excerpt. Eug. manifesta enim erat lacuna

(1) *Edit. inveniri proprie.*

(2) *Edit. septimo die.*

(3) *Edit. numeri rationem.*

penetrantes domos, et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur a viriis desideriis, semper discentes et ad veritatis scientiam nunquam pervenientes. Testimonium quippe de Ecclesia catholica semper audiunt, et ad Ecclesiam catholicam venire nolunt. Semper dicentes, neque enim non semper audiunt: *In semine tuo benedicentur omnes gentes* (Gen. i, 2): non semper audiunt: *Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ* (Psalm. ii, 8); non semper audiunt: *Commemorabatur, et convertebantur ad Dominum universæ Patriæ gentium* (Id. xvi, 53); non semper audiunt: *Dominebitur usque ad mare, et a flumine usque ad fines orbis terræ* (Id. lxxi, 18). Semper ista audiunt, semper discentes, et ad veritatis scientiam nunquam pervenientes. Videte jam quod promisi. Quod Apostolus se putat? *Sicut autem Jamnes, et Membres resisterunt Moysi, sic et isti resisterunt veritati; homines mente corrupti, reprobi circa fidem.* Quid deinde? *Sed ultra non proficiunt, dementia enim eorum manifesta erit omnibus hominibus, sicut et illorum fuit* (2 Tim. iii, 8, et seq.). Jam videte quare in tertio signo defecerunt. Memento eos, qui adversantur unitati, non habere Spiritum sanctum. Tria vero illa præcepta prima in Decalogo ad Dei dilectionem pertinere intelliguntur, ut septem cætera intelligantur ad dilectionem pertinere proximi; ut duabus tabulis legis, et decem præceptis, duo illa tanquam summaria præcepta teneantur. *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota virtute tua; et dilige proximum tuum* (1) *sicut te ipsum.* In his duobus præceptis tota Lex pendet, et Prophetia (Matth. xxii, 37, 38). Referamus ergo tria prima præcepta ad dilectionem Dei. Quæ tria prima? Primum: *Non erunt tibi dii alii præter me;* Cui contraria plaga est aque conversa (2) in sanguinem, propter quod summum principium Creatoris ad simulationem (3) humane carnis adductum. Secundum præceptum: *Ne accipias in vanum nomen Domini Dei tui.* Pertinet, quantum arbitror ad verbum (4) Dei quod est Filius Dei. Unus enim Deus, et unus Dominus noster Jesus Christus, per quem omnia (Rom. xi, 36). Contra verbum ranæ. Vide (5) contra verbum ranas, contra rationem strepitus, contra veritatem vanitatem. Tertium præceptum de Sabbato, pertinens ad Spiritum propter sanctificationem, quæ prima in Sabbato sonuit, quod vobis paulo ante vehementer, quantum potuimus, commendavimus. Huic præcepto contraria plaga inquietudo in mensis de corruptione nascentibus, in oculos irruentibus. Ideo in hoc tertio signo defecerunt, qui unitatis inimici Spiritum sanctum non habuerunt, facit enim hoc Spiritus sanctus poena: aliud enim facit gratia, aliud poena: aliud enim facit implendo, aliud deserendo. Denique ut jam evidenter ipsis confitentibus Pharaonis

Magis agnoscere valeamus, quomodo appellatus est in Evangelio Spiritus Dei videamus, quod nomen (1) accipit. Obicientes Domino convicium Judæi, cum dixissent: *Hic non ejicit dæmonia, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum,* respondit ille. *Si ego in Spiritu Dei ejicio dæmonia, certe supervenit in vos regnum Dei* (Matth. xii, 28); quod alius Evangelista sic enarrat: *Si ego (2) digito Dei ejicio dæmonia.* Quod alius Evangelista dixit, *Spiritus Dei* (Luc. x, 20). Alius dixit *Digitus Dei;* ergo Spiritus Dei digitus Dei. Ideo lex data, scripta digito Dei; quæ lex data est in monte Sina quinquagesimo die post occisionem ovis, celebrato Pascha a populo Judæorum. Implentur quinquaginta dies post occisionem ovis, et datur lex scripta digito Dei; implentur quinquaginta dies post occisionem Christi, et Venit Spiritus sanctus. Gratias Domino occultanti providenter, aperienti suaviter. Jam videte hoc etiam (3) Pharaonis Magos evidentissime confiteri; deficientes in tertio signo dixerunt: *Digitus Dei est hic* (Exod. viii, 10). *Laudemus Dominum Datorem intellectus, Datorem verbi.* Hæc si non mysteriis gererentur, non studiose quærerentur; si autem non studiose quærerentur, non tam suaviter invenirentur.]

SERMO II.

(a) De proprio Natali.

Codex MS. num. 17, de quo supra, discerptos ex hoc uno indicat Sermones 559 et 40. Editionis Maurinæ. Conjectanti mihi quæ factæ in quod in Gallia præsertim destructum, et manum habent hunc Codicem, juxta quos Amerbachius, Erasmus, Parisienses, Lovanienses, et Maurini editiones suas concinnarunt, hæc subit cogitatio fortasse minus absona fidei; quoniam scilicet, isdem Maurinus fatetur (pari tom. V), Casarius Arelatensis jam gravis ætate fabere solitus erat a Sacerdotibus, et Diaconis rectam non modo Sermones proprios, verum etiam Augustini, aliquando mutilos, quandoque etiam toto cædente, et peroratione d'atos, potius quaspiam iterum disjungere præcipua Sermonis argumenta, pro ut opportunitas ipsi erat, his posthabitis, quæ patem veritatem ex ommissa notabant. Id autem cum non fecit, quæ decebat sagacitate præstitum, supersunt adhuc indicia, quibus firmatur auctoritas nostri Codicis copulantis in unum partita illa membra. Interea Sermo Arelate concisus, et ita perlatus in publicum, Codices primum Gallos pervasit, deinde regiones distitas, ad quas Casarius, ut lib. 1. ejus vite l. quæ, trans mittebat per eosdem Sacerdotes quod in Ecclesiis suis predicare faceret. Opera præterea hunc

(a) Editio inscribit: *In die ordinationis sue: Natalem dei Anniversarium Consecrationis Episcopi, cuius sollempni diei esse testatur S. Paulinus, epist. 20 ad Delphinum. SIXTUS PP. epist. ad Cyrillum anno 1590. Leo M. Ser. 1. et 5. Hilarius PP. crist. 2. ad Episc. Tetraceni. Et Augustinus ipse epist. 283, et alibi.*

(1) Edit. tanquam.

(2) Edit. a puri conversa.

(3) Edit. simulationem, et in animadversionibus, simulationem. *Enigim conformis est nostro codici*

(4) Edit. regnum Dei.

(5) Edit. Videte.

(1) Edit. accepit.

(2) Edit. in digito.

(3) Edit. addit. traxerunt.

erit pristinam integritatem vindicare Sermoni in editis hactenus Bibliothecis desiderato.

I. **MODERNUS** dies (1), fratres, me admonet attentius cogitare sarcinam meam, de cujus pondere etiam si mihi dies, noctesque cogitandum sit, nescio quo tamen modo anniversarius dies iste impingit eam sensibus meis, ut ab ea cogitanda omnino dissimulare non possim, et (2) quantum anni accedant, imo decedant, neque propinquiores faciunt de ei ultimo, utique quandoque sine dubitatione venturo, tanto mihi est acrior cogitatio, et stimulis plenior, qualem Domino Deo nostro rationem possim reddere pro vobis. Hoc enim interest inter unumquemque vestrum et nos, quod vos, pene de vobis (3) solliciti estis reddituri rationem, nos autem et de nobis, et de omnibus vobis. Ideo major est sarcina, sed bene portata majorem comparat gloriam, infideliter autem (4) gestata ad immanissimam precipitat pernam. Quid ergo mihi hodie maxime faciendum est, nisi ut commendem vobis periculum meum, ut sitis gaudium meum? Periculum autem meum est, si attendam quomodo laudatis, et dissimulem quomodo (5) vivitis. Ille autem novit, sub cujus oculis loquor, imo sub cujus oculis cogito, non me tam delectari laudibus popularibus, quam stimulari, et augi quomodo vivant qui laudant. Laudari autem a male viventibus nolo, abhorreo, detestor, dolori mihi est, non voluptati; laudari autem a bene viventibus, si dicam nolo, mentior, si dicam volo, timeo ne sim inanitatis appetentior, quam soliditatis. Ergo quid dicam? Nec plene volo, nec plene nolo. Non plene volo, ne in laude humana periclitor; nec plene nolo, ne ingenti sint quibus periculo. Sarcina autem mea est, quam modo audistis cum Ezechiel propheta legeretur. Parum est enim quia dies ipse admonet nos eandem sarcinam cogitare; insuper talis lectio (6) recitatur, quæ nobis incutiat magnum timorem, ut quid portemus cogitemus; quia nisi nobiscum, qui imposuit, periet, deficiamus. Ecce audistis: *Terra, inquit, super quam (a) induxero gladium, et posuerit sibi exploratorem, qui viderit gladium supervenientem, et dicat, et denuntiet (7). Veniente autem gladio taceat ille explorator; superveniens (8) gladius super peccatorem occidat; peccator quidem pro sua iniquitate morietur, sanguinem autem ejus de manu exploratoris inquiram. Si autem viderit gladium supervenientem, et tuba cecinerit, et (9) nuntiaverit, et ille, cui (10) nuntiat, non observaverit, ille quidem in sua iniquitate morietur, explorator autem animam suam (11) liberaverit. Et tu, fili hominis, ex-*

(a) Ita septuaginta Interpretes. Et s. s. Ezeq. quibuscumque sequitur. Itala.

(1) *Id est*, dies iste.

(2) *Id est*, quanto.

(3) *Id est*, Solus pro Solliciti.

(4) *Id est*, gestata.

(5) *Id est*, vivatis.

(6) *Id est*, recitata est.

(7) *Id est*, Si veniente.

(8) *Id est*, et superveniens.

(9) *Id est*, annuntiaverit.

(10) *Id est*, annuntiat.

(11) *Id est*, liberavit.

ploratorem posui te filiis Israel (Ezech. xxxiii, 2, et seqq.). Exposuit quid dixerit gladium, exposuit quid dixerit exploratorem, exposuit quam (1) dixerat mortem: non nos permisit in obscuritate lectionis excusare negligentiam nostram. *Posui ergo te, inquit, exploratorem. Si dixeris peccatori: Morte morieris, et tu tacueris, et ille in peccato suo mortuus fuerit, ille quidem in peccato suo morietur digne et iuste, Sanguinem autem ejus de manu tua (2) inquiram. Si autem tu dixeris peccatori: Morte morieris, et ille si non observaverit, ille in iniquitate sua morietur, tu vero animam tuam liberasti.* [Et addit verbo, quæ voluerit dici populo Israel. *Dices itaque filiis Israel: Quid est quod dicatis apud vosmetipsos: iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere possumus? Hæc dicit Dominus, quoniam nolo mortem impij, quantum reverti impium a via sua perversa, et vivere. Hoc voluit, ut nuntiemus vobis. Hoc si non annuntiamus, malam rationem hujus speculationis reddituri sumus. Hoc autem si nuntiamus, egimus quod ad nos pertinet. Vos videte; nos jam securi sumus. Sed quomodo securi? vos periclitantes, et morituri. Nolumus sit nostra gloria cum vestra pœna. Data est quidem securitas, sed facit sollicitos charitas. Ecce dicimus, et scitis me semper dixisse, scitis me nunquam tacuisse: Hæc dicit Deus, nolo mortem impij, quantum reverti impium a via sua pessima, et vivere. Quid est quod dicebat impius? Iuxta verba impiorum, et iniquorum: iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere possumus? Ager desperat, sed medicus spem promittit. Homo sibi dixit: Quomodo possum vivere? (Rom. iii, 4). Deus dicit, potes vivere. Si omnis homo mendax, Deus solus verax delect quod dixit homo, et scribat quod dixit Deus. Noli desperare, potes vivere, non de præteritis malis tuis, sed de futuris bonis tuis: delebis mala, si recedis a malo. Omnia sive bona, sine mala mutatione delentur. De vita bona inclinasti te ad malam, delesti bonam; de vita mala profecisti ad bonam, delesti malam. Vide quid attendas, quid percipias, thesauri duo sunt tibi preparati; quod miseris, hoc invenies; fidelis custos est Deus, reddet tibi quod feceris. Sunt autem alij, qui non desperatione pereunt, non sibi dicunt: Iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere poterimus? Sed alio modo se fallunt. De nimia misericordia Dei blandantur sibi, ut nunquam corrigantur; hoc enim dicunt: Etsi facimus mala, etiam si iniquitates committimus, etiam si luxuriose, et facinorose vivimus, etiam si pauperem, et egentem contemnimus; etiam si superbia nos extollimus, etiam si nullum dolorem cordis de nostris malis habemus, perditurus est Deus tantam multitudinem, et paucos liberaturus (a)? Duo sunt ergo pericula, unum quod modo audivimus ex Propheta, alterum quod non tacuit Apostolus; nam*

(a) Vide Serm. 20. N. 3. 4. ubi similia occurrunt.

(1) *Id est*, dixerit.

(2) *Id est*, inquiram.

contra eos, qui desperando moriuntur, quomodo gladiatores quasi destinati ad ferrum, inhiando voluptatibus, et vivendo nequiter, quasi addictas jam animas suas contemnunt (a), ait quod dicunt sibi: *Iniquitates nostrae super nos sunt, et in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere poterimus?* Aliud autem unde Apostolus dicit: *An divitias bonitatis, et misericordiae, et longanimitatis ejus contemnis* (Rom. II, 4). Contra eos qui dicunt: Bonus est Deus, misericors est Deus, non perdet tantam multitudinem peccatorum, et liberat paucos, nam utique si nollet illos esse, nec viverent; quando faciunt tanta mala, et vivunt, utique si Deo displiceret, de terra eos statim auferret (b). Contra hos Apostolos ignoras, inquit, quia patientia Dei ad poenitentiam te adducit? *Tu autem secundum duritiam cordis tui, et cor impoenitens thesaurizas tibi iram in die irae, et revelationis iusti iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera ejus.* Quibus hoc dicit? qui dicunt: Bonus est Deus, non reddet. Reddet prorsus unicuique secundum opera ejus. Tu quid facis? Thesaurizas, quid? Iram. Appone iram super iram, auge thesaurum; reddetur tibi quod thesaurizas, non defraudat cui commendas. Si autem in alium thesaurum mittas bona opera fructus iustitiae, vel continentiam, vel virginitatem, vel pudicitiam conjugalem; a fraude, ab homicidio, ab scelere alienus sis; memineris egentis quia et tu eges; memineris pauperis, quia et tu pauper es; quantumlibet abundes divitiis, pannis carnis indutus es. Si haec cogitans, et haec agens mittis in thesaurum bonum per diem iudicii, ille qui neminem fraudat, et reddet unicuique secundum opera sua, dicet tibi: Tolle quod misisti, quia abundat: Quando mittebas, non videbas, sed ego servabam quomodo redditurus eram. Quia et revera, fratres, unusquisque quod mittit in thesaurum quia mittit scit, nec videt cum miserit. Pone thesaurum in terra obrutum habentem unum aditum, vel rimulam, qua mittas; paulatim quidquid acquisieris mittis, et non vides; si quod miseris et non videris servat tibi terra. Non tibi servabit qui fecit caelum, et terram?]

II. Relevate ergo, fratres, relevate sarcinam meam, et portate mecum, bene vivite (c) pascendos habe-

(a) Forte aliquid deest.

(b) Vide Serm. 18. n. 5. et in Psal. 101. Serm. 1. n. 10. et in Psal. 144. n. 11. Vide etiam lib. 1. cont. advers. leg. et Proph. c. 17. n. 54.

(c) Editio addit *natalis domini imminet*. Dandum ne mearum Librarii, quod verba: *natalis domini imminet* praeferantur in MS.? An inventa fuerunt in tot Codicibus Gallis a quopiam Caesarii Ministro, vel alio nescio quo de Episcopi ordinatione dicente circa Nativitatis festum? Dicam quod sentio, conjectura sequens probabilis. A Maurinis tom. V in appendicem rejicitur Sermo 116 Caesario inscriptus a Codice Corbeiensis, cuius n. 6 legitur: *Natalis domini imminet.... ad convivium vestra frequentius pauperes evocate et num. 5. Pauperes ante omnia ad convivium frequenter vocemus*; Caesarium vero mense Decembri reunitum Episcopum conjicere haud prohibet ejus vitae scriptor, qui Aeonio et vivis sublato XVI Kal. Septembris non longo tempore post Caesarium Arelatensi Ecclesiae praepositum dicit: Quibus verbis maluerim designari intervallum paucorum mensium, potiusquam dierum nonnullorum spatium opinatum a Bollandianis. Quidam ergo ex Diaconis, vel Sacerdotibus Caesarii, de ejusdem Ordinatione, adven-

mus hodie compauperes nostros, et cum eis communicanda est humanitas. Vobis autem fercula mea verba ista sunt. Pascere omnes pane tractabili, et visibili, non sufficio, inde pascio unde pascor: minister sum, paterfamilias non sum; inde vobis appono, unde et ego vivo de thesauro Dominico, de epulis illius patrisfamilias *Qui propter nos pauper factus est, cum dives esset, ut ejus paupertate nos ditaremur* (2 Cor. VIII, 9). Si panem vobis ponerem, fracto pane singuli frustra ablaturi eratis; et si ego multum ponerem, perparum ad singulos perveniret. Modo autem quod dico et omne totum habent, et singuli quique totum habent. Numquid enim verbi mei inter vos syllabas divisistis? Numquid ipsius (a) producti sermonis singula verba abstulistis? Unusquisque vestrum totum audivit. Sed videat quomodo audivit, quia erogator sum, non exactor. Si non erogem, et pecuniam servem, terret me Evangelium. Possem enim dicere: Quid mihi est tædio esse hominibus? dicere inquis: Inique agere nolite? sic vivite? Sic agite? Sic agere desistite? Quid mihi est, oneri esse hominibus? Accepi quomodo vivam. Vivam quomodo jussus sum, quomodo praeceptus sum. Assignem (1) quod accepi, de aliis (2) reddere rationem quo mihi? Evangelium me terret. Nam ad istam securitatem otiosissimam nemo me vinceret: nihil est melius, nihil dulcius, quam Divinum scrutari nullo strepente thesaurum;

tante Natali verba faciens, illius Episcopi Sententiam cum Augustini sermone consuit, immutando vocem *hodie* in illas: *Natalis domini imminet*, ut de conviviis pauperum diceret, arrepta occasione a metaphora spiritualis alimonia, in quam perhumane luserat Augustinus. Sed quaeres cur ea denegem Episcopi Hipponensis? Nullibi, quod sciam, S. Doctor de peculiari hac preparatione ad Dominum Natalem locutus est, hic proude unus esset locus, in quo pro illa institisset. Equis autem in Augustini lectione vel minimum versatus dixerit, potuisse Eum hujusmodi preparationis necessitatem furtim, raptinque, simplici comitate urgere, ne dum prolixius in ea immorari? Siquidem ejus Scripta legentem non fallit, eundem ipsum qui in speculativis auditores acutos requirit, in praedicis, et moralibus exposcere homines laboris patientes, dicam cum Erasmo (praefat. ad Oper. Aug.), ut eis aequae semper ardeant Sententiae, quibus instandum ipse duxerit. Praeterea difficile suasu credam, S. Doctorem praepotasse illo die onus spiritaliter pascendi fideles a futura Solemnitate mutuari, potius quam a Pastoris ministerio, de quo tanta praemisera. Sed Pagium, Bollandianos, Maurinos, Tillemontium, ceterosque primi subsellii criticos insciens offendo, qui omnes textui Editionis libentissime adstipulantur, ut inde Ordinationem Episcopi Hipponensis peractam concludat mense Decembri. Porro ad hanc Epocham definiendam nullam de penu meo, sed Divi Prosperi sententiam recito, quam Cassiodorus in Cronico, et Hermannus Contractus apud Canisium secuti sunt, quamque ipse Tillemontius auctoritate Domini Pontac certam latetur (Mémoires pour servir à l'histoire Ecclesiastique, tom. 15. not. 24, §. 85). Dignus autem ille Augustini discipulus testatur (Chronici parte Secunda) imperante adhuc Theodosio cum filiis Arcadio, et Honorio, Coss. autem Olybrio, et Probinus, anno scilicet 395 ad Hipponensem Cathedralam evectus fuisse inclutum illud Ecclesiae decus: At cum Socrates dicit hist. Ecclesiast. l. 6, c. 1. Theodosius vita functum XVI Kal. Februar. ejusdem anni, omnesque chronographi ad unum consentiant; profecto Augustinus mense Januario renuntiatus est Episcopus Hipponensis. His omnibus ergo positis, firmatur veritas Codicis Cassinensis *hodie* pro *Natalis domini imminet* legentis.

(a) Quomodo productus dicitur Sermo, si vix dimidium Editionis paginam excrevit. Ablata ergo fuerant, quae a MS. Cassinensi restituantur.

(1) Edit. quomodo.

(2) Edit. de aliis me reddere.

dulce est, bonum est, prædicare autem, arguere, corripere, ædificare, pro unoquoque satagere, magnum onus, magnum pondus, magnus labor. Quis non refugiat istum laborem. Sed terret me Evangelium. Processit servus quidam, et ait Domino suo: *Scubam te hominem molestum metere ubi non seminasti* servavi pecuniam tuam, nolui eam erogare; tolle quod tuum est; si aliquid minus est (1) iudica; si integrum est, noli mihi molestus esse. Ait autem ille: *Serve nequam, ex ore tuo te* (2) *condemno* (Luc. xix, 21, et seq.). Quare hoc? quia avarum me dixisti, lucra mea quare neglexisti? Sed timui dare, ne perderem. Hoc dicis? plerumque enim dicitur: Quid corripis? perit ad illum quod dicis; non te audit; et ego, inquit ille, nolui dare, ne perderem pecuniam tuam. Ait illi: Si tu dares pecuniam meam et ego veniens cum usuris exigerem; erogatorem, inquit, posueram te, non exactorem; si tu exeres erogationem, mihi relinques exactionem. Hoc timens ergo, unusquisque videat quomodo accipiat. Si ego erogans timeo, qui accipit securus esse debet? Qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Hæc est erogatio mea: qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Malus fuit heri et non est mortuus; si mortuus esset (3) malus, isset, unde non rediisset. Malus fuit heri, vivit hodie; prosit illi quod vivit, non male vivat. Quare ergo diei hesterno hodiernum vult addere malum? Longam vitam vis habere, bonam non vis? Quis longum ferat malum, vel prandium? Usque adeo cæcitas mentis obcauit, usque adeo surdus est homo interior, ut omnia bona velit habere, præter se ipsum? Vis habere villam? Nego te habere velle malam villam. Uxorem vis habere (4) non nisi bonam; domum non nisi bonam. Quid curram per singula? Caligam non vis habere malam, et vis habere vitam malam? quasi plus tibi noceat mala caliga, quam vita mala. Cum tibi caliga mala, et constricta nocuerit, sedes (5) dedecalceas te, abjicis, aut corrigis, aut mutas ne digitum lædas, et caleas te (6). Malam vitam, qua animam perdit, corrigere non curas. Sed hoc plane video unde falleris. Caliga nocens dolorem facit, vita nocens voluptatem facit; illud nocet, illud libet, sed quod ad tempus libet, postea pejus dolet; quod autem ad tempus dolet salubriter, postea infinita voluptate et abundantia gaudio lætificat (7). « Videte (a) libentem, et dolentem, divitem illum libentem, et pauperem illum dolentem; ille epulabatur, ille cruciabatur; ille

circumdatus familia honestabatur, ille a canibus lingebatur; ille epulis crudior reddebatur, ille nec micis saturabatur (a). Transiit voluptas, transiit necessitas; præterierunt bona divitis, mala pauperis; successerunt mala diviti, bona pauperi. Quæ præterierunt, non revocabantur; quæ successerunt, non minuebantur. Ardebat dives apud inferos, lætabatur pauper in gremio Abrahæ. Desideraverat prius pauper de mensa divitis micam, desideravit postea dives de digito pauperis guttam. Illius egestas satietatis fine terminata est, illius voluptas succedente dolore sine fine peracta est. Epulis successit sitis, voluptati dolor, purpure ignis (b). Hoc est prandium, quod Lazarus visus est habere in gremio Abrahæ, hoc volumus, ut omnes habeatis; hoc volumus, ut simul habeamus. Numquid esset prandium, quod vobis exhiberem, si omnes vos invitarem, et ista Ecclesia plena esset mensis epulantium? Transitoria ista sunt. Ista cogitate, quæ dico ut ad illas epulas veniatis, quas nunquam finiat. Ibi enim nemo est indigestus epulando, nec ipsæ epulæ tales sunt, ut sua corruptione nos pascant, et sua defectione reficiant. Et illæ integræ erunt, et nos ab eis reficiemur. Si oculus noster pascitur luce, nec deficit lux, quales erunt illæ epulæ in contemplatione veritatis, in conspectu æternitatis, in laudibus Dei, securitate felicitatis, mente stabili, corpore immortalis, nullo senio tabescente carne nostra, nulla fame laxante animam nostram? Ibi nemo crescit, nemo decrescit; ibi nemo nascitur, quia nemo moritur; ubi nec ulla opera vos cogimini facere, quæ modo hortamur, ut faciatis. Modo enim audistis (c) Dominum dicentem, omnibus nobis dixit: *Quando facis epulum, noli vocare amicos tuos*. Ostendit ubi esses largus: *Noli parentes, qui habent unde tibi retribuunt; sed voca pauperes, debiles, cæcos, claudos, egentes, qui non habent unde tibi reddant* (Luc. xiv, 12). Et numquid perdes? *Retribuatur tibi in retributione iustorum* (Id. v. 14) Tu eroga, inquit, ego accipio, annoto, reddo: Deus hoc dixit, et hoc nos hortatus est, ut faciamus ista, et reddet nobis. Quando nobis reddiderit, quis nobis auferet? *Si Deus pro nobis, quis contra nos* (Rom. viii, 31)? Pecceabamus, et mortem Christi nobis donavit; juste vivimus, et nos decipiet? *Non enim Christus pro iustis, sed pro impiis mortuus est* (Ibid. 5, 6). Si donavit iniquis mortem Filii sui, iustis quid servat? quid illis servat, non habet melius quod illis servet, quam quod pro illis dedit. Quid pro illis dedit? *Filium proprio non pepercit* (Ibid. 32). Quid illis servat? Ipsum Filium.

Sed Deum ad fruendum, non hominem ad moriendum. Ecce quod vos vocat Deus — sed quomodo attendis? quo dignare attendere, (d) et qua dignare attendere, et quomodo? sed plane cum veneris,

(a) Editio subnectit insuper clausulam Augustiniana: *Magnus denegatam, dique desinit sermo 539. Natalis Alexandri. Inst. Eccles. Sæc. V, c. 4.* opinatur rejiciendum esse integrum ultimum periodum, et perorat omnia ab illis verbis: *postea pejus dolet*: Verum nullus dubito quin nostræ adhaesisset lectioni, si novisset.

(1) Edit. indica.

(2) Edit. condemnabo.

(3) Edit. Si mortuus esset, et malus esset, isset.

(4) Edit. non vis pro non nisi.

(5) Edit. discalceas.

(6) Edit. mala vita est.

(7) Edit. addit: Secundum illud quod Scriptum est: *Qui seminant in lacrymis, in gaudio metent. Et illud: Beati qui lugent, quoniam ipsi saturabuntur.*

(a) Vide in Psal. 48. Serm. 1. n. 10, et Serm. 56, num. 6.

(b) Forte aliquid deest, nullum enim antecedens, cui referantur voces illæ *Hoc est prandium*.

(c) Lectum invenit ecclesiæ Ixiii. Lucæ c. 14, quod frequenter assensatum in antiquis Lectionariis videmus.

(d) Sic in Cod.

numquid hoc dicetur tibi : *Frangere panem tuum esurienti ; si vides nudum, vesti* : numquid recitatur tibi hoc capitulum? *Cum facis epulum, voca claudos, cæcos, egentes, inopes* (Isaï. lvm, 7). Ibi inops nullus, ibi erit nullus claudus, cæcus nullus, nullus debilis, nullus hospes, nullus nudus, omnes sani, omnes vegeti, omnes abundantes, omnes æterna luce vestiti. Quem ibi vides peregrinum? Patria nostra ipsa est; hic sumus peregrini. Illam desideremus, jussa faciamus, ut promissa exigamus. Imo non bene dixi; emendo quod dixi: absit, ut promissa exigamus, ultro data sumemus. Si enim exigimus, quasi Deus nolit dare; prorsus dabit, neminem fraudabit. Hoc considerate, fratres mei, videte Dominus Deus noster quanta bona det malis, lucem, vitam, salutem, fontes, fructus, generationes, plerumque honores, celsitudines, potestates, hæc omnia dat bona et bonis et malis. Putamus-ne nihil est quod servat bonis, qui tanta bona dat et malis? Nemo hoc inducat in cor suum. Fratres mei, magna bona servat Deus bonis, sed *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit* (Cor. i, 2-9). Non potes cogitare antequam accipias, videre potes cum acceperis; cogitare antequam accipias non potes. Quid est quod vis videre (a)? Non est ci-thara, non est tibia, non est sonus, qui facit in auribus voluptatem. Quid vis cogitare? In cor hominis non ascendit. Et quid facio? Nec video, nec audio, nec cogito. Quid facio? Crede magnum compendium, Vas magnum, ubi possis accipere magnum donum, fides est. Para tibi vas, quia ad magnum fontem habes accedere: para tibi vas. Quid est para? Crescat fides tua, augeatur fides tua, firmetur fides tua, non sit lubrica, et lutea fides tua, tribulationibus hujus mundi non frangatur, sed coquatur fides tua. Cum autem feceris, et habueris fidem, tanquam vas idoneum, capax, firmum, implebit illum Deus. Non enim dicet tibi quomodo dicunt homines deprecanti, et dicenti: Da mihi aliquid vini, rogo te: et ille: Do, veni, et facio. Ille urnam attulit, et dicit: Ut jusseras veni; et ille: Ego putabam te allaturum unam lancellam, quid attulisti, aut quo venisti? Ego non sufficio tantum dare, revoca vas majus, quod attulisti, et affer aliquid breve; affer mihi, cui possit paupertas mea sufficere. Non hoc dicit Deus; plenus est, plenus eris, et cum te impleverit, ipse tantum habebit quantum habebat antequam te impleret: copiosa sunt dona Dei, nulla talia invenis in terra; crede et probabis. Sed non modo; et quando inquires? sustine Dominum, viriliter age, et confortetur cor tuum, ut cum acceperis dicas: Dedisti lætitiā in cor meum (b). Sustine (1) Dominum, viriliter age, et

confortetur cor tuum, et sustine Dominum. Quid est: Sustine Dominum? ut tunc accipias, quando dabit, non tunc exigas quando vis. Tempus dandi nondum est; sustinuit te, sustine illum. Quid est quod dixi, sustinuit te, sustine illum? si jam juste vivis, si jam ad illum conversus es, si tibi displicent facta tua præterita, si jam placuit tibi eligere vitam bonam novam, noli festinare exigere, sustinuit te, ut mutares vitam malam, sustine illum, ut coronet vitam bonam. Si te ille non sustineret, non esset cui daret; sustine ergo quia sustentatus es (a). Tu vero, qui non vis corrigi; o quisquis hic es, qui adhuc non vis corrigi; quasi unus sit; magis dicere debui quicumque hic estis. Tu tamen qui hic es, si tamen hic es, qui non statuisti corrigi; sic loquar quasi ad unum. Quisquis non vis corrigi, quid tibi promittis? Desperando peris, an sperando? Quisquis desperando peris hoc dicis in animo tuo: *Iniquitas mea super me est, in Peccatis meis contabesco, quæ mihi spes est vivendi*? Audi Prophetam dicentem: *Nolo mortem impij, quantum* (1) *revertatur impius a via sua pessima, et vivat* (Ezech. xxxiii, 11). Sperando (2) peris? quid est, sperando peris? Hoc dicis in animo tuo: Bonus est Deus, misericors est Deus, ignoscit omnia, non reddet mala pro malis. Audi Apostolum dicentem: *Ignoras* (3) *quoniam patientia Dei ad pœnitentiam te adducit*? Quid ergo restat (4)? Quasi fecisti aliquid, si intravit in cor quod dixi. Video quid mihi (5) respondeatur: verum est, nec despero ut desperando peream, nec male spero, ut sperando paream; non mihi dico: *Iniquitas mea super me est*, jam nullam spem habeo; nec illud mihi dico: *Bonus est Deus*, nemini (6) reddet mala, nec illud dico, nec illud dico; premit me Propheta, premit (7) Apostolus. Et quid dicis? *Adhuc modicum tempus vivam quomodo volo*. Isti sunt qui nos fatigant; plurimi sunt, molesti sunt. Adhuc modicum tempus vivam quomodo volo, postea, quando me correxero; utique verum est quod dixit Propheta; *Nolo mortem impij* (8), quantum revertatur impius a via pessima, et vivat: quando conversus fuero, delebit omnia mala mea, quare non addo aliquid voluptatibus meis, et vivo quantum volo, quomodo volo, postea me conversurus ad Deum? Quare hoc dicis, frater? quare? Quia

(a) Enunciate maris iudices legant, perlegant, meditentur, nexum denique edisserant inter hæc primam periodum, uti jacet in Editione, exoritur vice contenta, et Sermonis partes reliquas. Quod si nullo comatu præstiterint, fateantur Sermonem Editionis integritate destitui, perindeque hæc primam præcedentibus colligari, et dispositionem de multa fiducia et desperatione hic deuto urgeri, tum quia moralis locus erat, tum quia in illa annuntiata est universam rationem suæ Pastoralis sollicitudinis statim esse jam diverit.

tres cum Psalmista cantavimus: Sustine.

(1) *Idem*. tantum.

(2) *Edit.* Qui sperando peris hoc dicis in animo tuo et omisisti interrogationibus.

(3) *Edit.* quia.

(4) *Edit.* quia si obtinuerimus apud te aliquid.

(5) *Idem*. respondens.

(6) *Edit.* reddit.

(7) *Edit.* premit me Apostolus.

(8) *Edit.* tantum.

(a) Aliquid omisimus, uti patet ex his verbis Serm. 351. n. 5. Oculis non vidit, quia non es color; Auris non audit, quia non est sonus; etc.

(b) Hic incipit Sermo 40 Editionis sic inscriptus: *De eo tem loco in quo dicitur: Si. 8. Ne tunc des converti: et Deum, etc. In eos qui conversionem de hoc in diem differunt, quorum tibi male sperando, alii desperando perierunt: Qui Sermo ab ista dem codicibus proicitur, a quibus ille 359. fuerat evocatus.*

(1) *Editio* sic exorditur Sermonem 40. Frequenter fra-

promisit Deus indulgentiam, si me mutavero. Video, scio (1) promisit indulgentiam per sanctum Prophetam, hanc promittit (2) per me minimum servum suum. Promittit? verum est quod promittit, hanc promisit per unicum Filium suum. Sed quid vis addere dies malos diebus malis? sufficiat diei malitia sua: malus dies hesternus, malus et hodiernus, malus et crastinus. An putas bonos dies esse, quando facis satis voluptatibus tuis? quando in luxuria enutris cor tuum? quando insidiaris alienae pudicitiae? quando fraude contristas proximum tuum? quando commendata negas? quando falsum pro nummo iuras? quando exhibes tibi bonum prandium, ideo putas quia bonum diem ducis? Unde fieri potest, ut dies bonus sit, cum malus sit homo? malos dies addere vis malis diebus? rogo aliquantum, inquit, dimittatur mihi; quare? quia promisit mihi Deus indulgentiam, sed crastino die te victurum nemo tibi promisit, aut lege mih. Quo modo mihi legis Prophetam, Evangelium, Apostolum; quia cum te converteris delet Deus omnes iniquitates tuas: lege mihi, ubi tibi promissus est crastinus dies, et vive crastino die male. Quanquam, frater meus, non tibi hoc debui dicere. Longa erit forte vita tua: si longa erit, bona sit. Quare vis habere vitam longam, et malam? aut longa non erit: et illa longa te debet delectare, quae non habet finem. Aut longa erit, et quid mali erit quia diu bene vixisti? Tu male vis diu vivere, bene non vis, et tamen crastinum diem nemo tibi promisit. Corrige te (a), audi (3) de Scriptura. Ne me quasi hominem natalitium contemnas. De Scriptura tibi loquor: *Ne tardes converti ad Dominum*: Verba ista mea non sunt, sed et tua sunt; si amo, mea sunt; amate et vestra sunt. Sermo iste, quem modo dico, Scriptura sancta est, si contemnis illum, adversarius tuus est. Sed audi Dominum dicentem: *Concorda cum adversario tuo cito* (b) (Math. v, 25). Quis est iste sermo terribilis? Ad laetitiam venistis: natalis hodie Episcopi dicitur: numquid aliquid ponere debeo, unde vos contristem? imo hoc pono, unde gaudeat dilector, irascatur contemptor: melius est mihi contemptorem contristare, quam fidelem frustare.]

— III. Audiant omnes, verba recito (4) de Scriptura, o male dilator, o crastini male appetitor, audi Dominum dicentem, audi Scripturam sanctam praedicentem; de isto loco speculator sum: *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem*. Vide, si non vidit illos, vide si non inspexit illos, qui dicunt: *Crastino bene vivo, hodie male vivam*. Et cum cras ve-

nerit, hoc dicturus es. *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem, subito enim veniet ira ejus, et in tempore vindictae disperdet te* (Eccle. v, 8, 9). (1) Quid ego feci? delere illud possum? timeo deleri. Tacere illud possum? timeo taceri (2). Praedicare cogor, territus terreo. Timeo mecum, ut gaudeatis mecum. *Ne tardes converti ad Deum*. Domine, vide, quia dico, Domine, tu scis quia terruisti me, cum tuus Propheta legeretur; Domine, nosti in illa cathedra (3) tremorem meum (a) cum tuus Propheta legeretur. Ecce dico: *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem, subito veniet ira ejus, et in tempore vindictae disperdet te*, sed nolo perdat te; nolo mihi dicas: Perire volo; quia ego nolo: melius (4) est tuum meum, quam volo tuum. Si lethargicus pater tuus aegrotaret inter manus tuas, at adesses juvenis aegrotanti seni, et diceret medicus: Periclitatur pater tuus, somnus iste gravedo est quaedam lethalis, observa eum, noli eum permittere dormire. Si videris eum dormire (5) excita; si parum est excitare, vellica; si et hoc parum, stimula eum, ne moriatur pater tuus. Adesses (6) et esses juvenis seni onerosus. Ille in dulcem morbum resolutus iret, oculos gravedine illa premente clauderet. Tu contra (7): Noli dormire; at ille: Dimitte me, dormire volo; et tu: Sed medicus dixit: Si voluerit dormire, non dormiat; at ille: Rogo, dimitte me, mori volo; sed ego nolo, dicis (8) filius patri. Cui? utique optanti se mori. Et tamen vis differre mortem patris tui, et aliquanto diutius vivere cum morituro sene patre tuo. Dominus tibi clamat: Noli dormire, ne in aeternum dormias; evigila ut mecum vivas, et Patrem habeas, quem nunquam efferas; et tu surdus es. Quid ergo feci speculator? liber sum, non vos gravo. Scio dicturos quosdam, quid nobis voluit dicere? terruit, gravavit nos, reos nos fecit. Imo a reatu volui liberare. Foedum est, turpe est, nolo dicere malum, nolo dicere periculosum, nolo dicere exitiosum; turpe est, ut vos fallam, si Deus me non fallit. Dominus minatur mortem impiis, nequissimis, fraudatoribus, sceleratis, adulteris, voluptuibus inquisitoribus, suis contemptoribus, de temporibus murmurantibus, et mores suos non mutantibus; Dominus illis mortem minatur, gehennas minatur, interitum sempiternum minatur. Quid volunt, ut ego promittam, quod ille non promittit? Ecce (9) dabit tibi securitatem procu-

(a) Vide Augustinum dicentem se esse speculatorem, se fuisse territum, et a Propheta terrum cum legeretur. At de speculatione, et de illa Ezechielis lectione nihil dictum, in hoc Serm. 40 Editionis, sed tantum in Serm. 530; ergo illa duo componendi; ergo certa est fides nostra. Cuius illos copulantis.

(1) *Id est*. Sic loquitur verba quae sequuntur: Numquid ego hoc cupio? Numquid ego delere illud possum? Si delere vero, timeo deleri, etc.

(2) *Id est*. tacere.

(3) *Id est*. timorem.

(4) *Id est*. melius est ergo.

(5) *Id est*. excitavi eum.

(6) *Id est*. accessi juvenis seni.

(7) *Id est*. Tu contra clamares patri.

(8) *Id est*. dicis.

(9) *Id est*. dat.

(a) Ea verba de industria omissa ab eo, qui cautionem mutandam fecit, ut de sola conversione loqueretur. Vox *utilitarius* deest in Glossariis.

(b) En missis verbis consulto omissa; vide interam *Natalis* huius diei Anniversarium Oblationis. Sententiam vero hic *terribilem* non illam Matthaei, sed I. Iesustici dixisse ex sequentibus patet.

(1) *Edit.* promisit Deus.

(2) *Edit.* Sic legitur verba quae sequuntur. Promisit Deus indulgentiam per sanctum Prophetam, hanc promittit et per me minimum servum suum promittit. Verum est, etc.

(3) *Edit.* audi Scripturam.

(4) *Edit.* Scripturae divinae.

rator; quid tibi prodest, si Paterfamilias non accipiet? Procurator sum, servus sum. Vis dicam tibi: Vive quomodo vis, Dominus te non perdet? securitatem tibi procurator dedit; nihil valet securitas Procuratoris. Utinam Dominus tibi daret, et ego te sollicitum facerem! Domini enim securitas valet, etiamsi nolum; mea vero nihil valet, si ille noluerit. Quæ est autem securitas, fratres, vel mea, vel vestra, nisi ut Domini jussa intente, et diligenter audiamus, et promissa fideliter expectemus? In his, quibus fatigamur, quia homines sumus, ipsius adiutorium imploremus, ad illum ingemiscamus; preces nostræ non sint pro rebus sæcularibus, prætereuntibus, transitoriis, et vice vaporis evanescentibus; sed sint preces nostræ pro ipsa implenda justitia, et sanctificatione pro nomine Dei; non pro vincendis vicinis, sed pro vincenda libidine; non pro (1) satianda, sed pro domanda avaritia. Hinc sint preces nostræ; intus nos adjuvant luctantes, ut coronent vincentes.

SERMO III.

(a) De contemptu temporalium rerum.

Codex MS. num. 173, cui titulus Augustini Operum Tom. 12. Tractatus, et sermones continet, quorum potior pars cum editis ad unum congruit, reliqui vero præter lectiones variantes exhibent periodos ab editis exulantes. Ex his postremis unum selegi variantibus prope innumeris refertum. Cum enim dijudicare non ausim utram a Notariis præpropere exscribentibus, scriptaque postea instaurantibus eandem profluxerint, an illas intulerit Augustinus, qui forte sermonem ex tempore prius dictum postea conscripsit, ut lib. 15 de Trinitate alias a se factum professus est, satius esse duxi, ut id iudicent eruditi, et ex hoc uno statuant quid de aliis in eodem Codice exaratis sentiendum sit. Sed et Codex num. 219, inscriptus, Dydimus de Spiritu Sancto, et alia, habet sermonem hunc, nihilo quidem a priori codice disparem. Maurini Tom. 5, num. 345, hunc ediderunt a Colbertinis, et Simonianis exemplatum, quem sua integritate destitui nullimode suspicati sunt.

Admonet (b) nos et solemnitas Martyrum, et Dominicus dies hoc (2) loqui Charitati Vestre, quod pertineat ad contemptum presentis sæculi (5), et ad spem futuri (4). Si quid contemnas (5) queris? Omnis (6) sanctus, et pius Martyr etiam vitam presentem contempsit. Si quid speres queris (7)? Hodie Domi-

(a) Inscriptur a Maurinis, de contemptu mundi, et habitus est deus Pas habibus. In Solemnitate SS. Trinitatis, quæ ex Simondio dicitur, Felicitas, et Perpetua; ex Henrico Valesio tres, Maxima, Donatilla, et Secunda, testantibus iisdem Maurinis Patribus.

(b) Exordium ab aliquo temporis evidentius hic aperitur quam editio.

(1) Edit. Sana et carne.
(2) In Edit. Exordium est: loquitur hoc Charitati Vestre, fratres, quod pertinet, etc.

(3) In Edit. deest, etc.

(4) In Edit. additur sæculi.

(5) In Edit. præponitur, queris.

(6) In Edit. omnis Martyr.

(7) In Edit. additur resurrectionem dico, quia hodie, etc.

nus resurrexit (1). Si titubas in re, esto (2) fortis in spe. Si (3) te opus turbat, erigat (4) merces (a). Prima Apostolica lectio in Epistola, quam scribit ad Timotheum (5) nos quoque admonet, quod ei præcepit dicens: *Præcipe divitibus mundi hujus non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed (6) in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum. Divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam* (1 Tim. VI, 17, et seqq.). [Et ista lectio non nobis videatur minus congrua solemnitati Martyrum beatorum; habet enim contemptum sæculi. Nam cum divitibus præcipitur, ut thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, et apprehendant veram vitam (b), sine dubio ista falsa vita est.] Et maxime hoc divites audire debent (7) quos quando pauperes intuentur, murmurant, gemunt, laudant, invident, (8) æquare optant (9), impares se esse dolent, et inter laudes divitum hoc plerumque dicunt: soli isti sunt (10), isti soli vivunt (11). Propter hæc ergo verba, quibus homines tenues divitibus adulantur (12) [Quia ipsi vivunt, et soli vivunt, ne his adulantium inflati verbis putent se vivere, Præcipe, inquit, divitibus mundi, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum (c). Divites sint sed ubi? In operibus bonis: facile tribuant quia non perdunt quod tribuunt: communicent cum eis, qui non habent. Et quid ex hoc? Thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram justitiam, non assentientes adulantibus, qui eos dicunt vivere, et solos vivere.] Vita ista (15) somnium est; divitiæ istæ velut in somnis fluunt (14). Audi (15) Psalmum? o dives pauperrime (16) Dormierunt somnum suum, et

(a) Primæ lectionis nomine venit Epistola Pauli, quam sequebantur Psalmi et Evangelium, aperte hoc inquit Augustinus Ser. 177, ubi tria illa indiscriminatim lectionum nomine donavit. In presenti Liturgia etiam idem servetur ordo, sola tamen Epistola nomen lectionis retinet.

(b) Frequenter Augustinus hunc Pauli textum commentans reputat falsitatem presentis vite. Aptissime autem hoc in loco, ut nulla suspicio sit de genuinitate istius periodi. Vide præ cæteris Ser. 59. n. 5.

(c) Non dissimilis sententiam, et ordo verborum in Ser. 59. n. 5.

(1) In Edit. o tu homo si, etc.

(2) In Edit. firmus pro fortis.

(3) In Edit. Si autem.

(4) In Edit. ipsa merces.

(5) In Edit. nos quoque admonet Apostolus cum præcipit Timotheo, dicens.

(6) Edit. in Deum vivum.

(7) Edit. addit audite divites qui aurum, et argentum habetis, et tamen cupiditate ardetis, quos quando, etc.

(8) Edit. legit. et invident.

(9) Edit. addit, etc.

(10) Edit. ipsi pro isti.

(11) Edit. pro his verbis, quibus.

(12) Edit. cum dicunt isti soli vivunt; ne in superbiam erigamini, o vos divites; sed potius Apostolum audite morbi curatorem, et non verbi adulatorem, Vita ista, etc.

(13) Edit. vita ista somnus vester est.

(14) Edit. addit. Paulus dicit: Ut apprehendant vitam veram. Paulum audite et superbire nolite.

(15) Edit. Audi et Psalmum.

(16) O tu dives pauperrime, quid habes, si Deum non habes? vel quid non habes, si Deum habes? De divitiis dicit Psalmus: Dormierunt, etc.

nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis (Psal. LXXV, 6). Aliquando et mendicans in terra jacens (1), frigore tremens, occupatus (2) tamen semino thesauros somniis, et gaudet (3) et superbit in somnis, et patrem suum pauperem (4) non dignatur agnoscere, et donec evigilet dives est. Cum ergo dormierit invenit quod falsum gaudat? cum evigilaverit invenit quod verum doleat. Dives ergo moriens, similis est (5) pauperi vigilanti, qui thesauros videbat in somnis. Nam et (6) ille induebatur purpura, et bysso. Quidam dives nec nominatus, nec nominandus, contemptor pauperis jacens ante janam suam, induebatur purpura, et bysso, sicut Evangelicum testimonium est, et epulabatur quotidie splendide (7); mortuus est (8), sepultus est: evigilavit et se in (9) flammis invenit (Luc. xvi, 19). Dormivit ergo somnum suum et (10) nihil invenit illi vir divitiarum in manibus suis, quia nihil boni egit (11) manibus suis (12). Propter vitam ergo queruntur divitiæ, non vita propter divitiis. Quam multi cum suis hostibus pacti sunt, ut (13) totum tollerent, et vitam relinquerent (14): quantumcumque habuerunt (15) tanti vitam emerunt. Quanti comparanda est vita æterna, si tam pretiosa est vita peritura (16)? Da Christo aliquid, ut vivas beatus, si totum das hosti, ut vivas mendicus. A vita tua temporali, quam tanto pretio redimis, appende quanti valeat æterna quam negligis, ut (17) vivas diebus paucis, etsi ad senectutem perventurus sis. Omnes enim dies hominis ab infantia usque ad (18) senectam pauci dies sunt (a). Et si ipse Adam hodie moreretur, paucos dies vixerat, quia omnes finierat (19). Paucos ergo dies, et habebis virosos in tanta inopia; in tanta (20) tentatione

(a) Hæc ipsa lectio in serm. 501. n. 9.

(1) Edit. et frigore.

(2) Edit. occupatus a somno.

(3) Edit. gaudet, exultat, superbit.

(4) Edit. pauperem videremur, autem. In somnis est quod videri a te mendice, qui dormis, et cauteris. Tamen donec evigilet dives est: cum dormierit invenit quod verum doleat.

(5) Edit. illi pauperi dormienti et thesauros somnianti.

(6) Edit. Nam ille dives qui induebatur.

(7) Edit. postea mortuus est.

(8) Edit. in flammis.

(9) Edit. in flammis.

(10) Edit. post somnum nihil.

(11) Edit. nihil operatus est de manibus.

(12) Edit. addit id est, de divitiis suis.

(13) Edit. vitam solam relinquerent.

(14) Edit. habet interrogationem, quam sicut Coder.

(15) Edit. addit totum dederunt totum ne vitam amitterent. Totum thesauri habebas quod habuisti, frater? totum, inquit, dedi, nudus remansi; et si nudus vivam. Et quare? et si nudus vivam, vides totum dedi. Et quare hoc? tu contra? Vides totum? quia in optam barbaris superve-nire, pauperi non subvenies, ut per pauperem eleemosen tuum ad Christum pervenire? Christo modicum non dedisti, et barbaris totum quod habuisti dedisti, et hoc cum Sacramento dediti. Christum credidisti et non accepisti ille tacet, et totum dediti. Si tibi remansi vitam perituram, quanti comparanda, etc.

(16) Edit. tam post comparata leges hypotheca sententia et habet qui potest.

(17) Edit. ut vivas paucis diebus, quod habes exigit, brevis, et quod Christus exigit, et non vides?

(18) Edit. ad senectutem.

(19) Edit. addit qui nunquam ex illa morte. Vixit et tamen pauper erat, quia eum testificavit.

(20) Edit. tentationibus pleas redimis, ut modicam terram habeas, id est, villam.

redimis? Quanti? nihil habere vis, ut habeas te. Vis nosse quanti valeat vita æterna? adde et te. Ecce inimicus qui te captivaverat (1) dixit tibi: Si vis vivere quidquid habes da mihi, et ut viveres dedisti totum, hodie redemptus, eras forte moriturus; ab isto (2) dimissus, forte ab illo trudendus. Erudiant nos (3) pericula, fratres mei. Quid tam indocti, et inter Dei verba, et inter humana experimenta? Ecce totum dedisti, et (4) abiisti gaudens quia vivis (5) etsi pauper, etsi nudus, etsi egens, etsi mendicus (6), gaudes tamen quia vivis, et dulcis est lux. Appareat Christus, paciscatur et ipse (7), non qui te (8) captivavit, sed qui pro te captus est, non qui te querit occidere, sed qui pro te occidi dignatus est (9), qui dedit se pro te. Quantum pretium? Qui te fecit (10) dicit tibi. Mecum paciscere (11): te vis habere, et totum perdere? Si habere vis te (12), me habere oportet, ut oderis te (13), ut diligas me et vitam tuam perdendo (14) invenias, ne tenendo perdas (15). De divitiis istis tuis, quas amas possidere, et quas tamen pro vita tua præsentem paratus es dare (16), jam dedi salubre consilium (b). Si (17) amas et ipsas, noli (18) et illas perdere (19): sed ubi eas amas, tecum periturae sunt. Consilium et de ipsis do (20): Amas eas? Mitte (21) eas quo sequaris eas, ne cum eas amas in terra aut vivus (22) amittas, aut mortuus dimittas. Et hinc, inquit (23), consilium dedi: non dixi: Perde, sed serva (24): thesaurizare vis, non dico noli, sed dico ubi, Consultorem (25) accipe, non (26) prohibito-rem. Ubi ergo dico thesaurizare (27)? Thesaurizate vobis thesaurum in cælo, quo fur non accedit, nec tineæ, nec rubigo exterminat (Matth. vi, 20). Sed (28) non video, inquis (29), quod pono in cælo (30). Vides enim quod obruis in terra. Securus es obruendo

(a) Vide sermonem 58 a n. 7 usque ad finem. Ibi omnes hujus Sermonis Sententiæ iteratæ leguntur.

(1) Edit. dicit.

(2) Edit. redemptus ab alio trucidandus. Ecce quanta a barbaris patiuntur homines propter vitam temporalem, et nos qui aliquid pati pro vita æterna.

(3) Edit. ista pericula.

(4) Edit. et solliciti; et gaudes.

(5) Edit. et hoc dicis etsi.

(6) Edit. gaudeo quia vivo, et istam lucem dulcem non perdidisti.

(7) Edit. ipse tecum: non barbarus.

(8) Edit. captivaverat.

(9) Edit. ille qui se dedit pro te, ipse tibi dicit.

(10) Edit. ipse qui se dedit pro te, ipse tibi dicit.

(11) Edit. cum interrogatione legit.

(12) Edit. habet et tunc. Oportet.

(13) Edit. et prout.

(14) Edit. perditionem præponit voci vitam, sicque legit vitam tuam perdendo invenies.

(15) Edit. addit cum.

(16) Edit. in consilium quid facias.

(17) Edit. si et eas amas.

(18) Edit. noli eas.

(19) Edit. quod si fac eas amas.

(20) Edit. si eas amas atque interrogatione.

(21) Edit. præmitte eas.

(22) Edit. vivas eas amittas.

(23) Edit. jam dedi consilium.

(24) Edit. jam dedit. Thesaurizare vis? bene non dico.

(25) Edit. me amas.

(26) Edit. non prohibito-rem.

(27) Edit. scriptum est: Thesaurizate.

(28) Edit. sed forte dicit.

(29) Edit. non video locum in cælo, ubi ponam.

(30) Edit. addit quam scalam, quam machinam quasiturus sum, quæ ad cælum attingat ut videam ubi ponam pecuniam.

in terra (1) et sollicitus et (2) ei dando, qui fecit cœlum, et terram (3)? Serva (4) ubi vis, si inveneris meliorem (5) Christo, (6) custodi, commenda. (7). Commendo, (8) inquis, servo meo (9). Quanto melius Domino tuo (10)? Servus (11) fortassis (12) aufert (13), atque fugit; et inter tanta mala, quæ jam acciderunt, hoc optandum fuit, ut servus auferret, et fugeret, non ad Dominum suum hostes duceret (14). Multi (15) servi dominis suis repente inimici extiterunt, et eos cum (16) illo quod habebant, hostibus (17) prodiderunt. Cui ergo commendas? Interim, inquis, servo (18) meo (19) commendo aurum meum (20). Aurum tuum (21) servo: animam tuam cui (22)? Commendo, inquis, Deo animam meam. Quanto melius (23) illi et aurum tuum, cui et animam tuam? An forte fidelis est in custodiendo animam tuam, et infidelis est in custodiendo pecuniam tuam? Non servat tibi, qui servat te? Fac ergo fidem. Servus agit ne tollat: numquid agit ne perdat? Tota fides ejus est ne te fraudet; fidem ejus attendis (24). et infirmitatem non attendis? Posuit, non latuit (25); venit alius (26), abstulit. Numquid hoc Christo quisquam facturus est? Pigritiam exente, consilium accipe: thesauriza in cœlo. Et quid dixi, pigritiam exente? quasi labor sit in cœlo thesaurizare: etsi labor esset, faciendum erat (27) et suscipiendus labor erat, et reponenda ea, quæ pro magno habemus in loco munito unde (28) ea nemo posset auferre. Non tamen dicit tibi Christus, in cœlo thesauriza (29), scalas quære (30), pennas apta (31), sed mihi in terra da, et ibi (32) servabo. In terra, inquit, mihi da, ideo

meam? Quid dicis? Vides in terra locum ubi obruis? Vides inquit. Bene satis: si securus.

(1) *Edit.* quare pro et.

(2) *Edit.* de Deo.

(3) *Edit.* addit da securus Deo. Ipsi te commenda, qui tibi pecuniam in cœlo servat; quia ipse et te in terra, quando vivis, gubernat. Pecuniam servare vis? serva.

(4) *Edit.* quomodo vis.

(5) *Edit.* custodem quam Christum.

(6) *Edit.* commenda ei pecuniam tuam.

(7) *Edit.* inquit.

(8) *Edit.* addit bene.

(9) *Edit.* addit o Christianum virum!

(10) *Edit.* servus tuus.

(11) *Edit.* auferet.

(12) *Edit.* et fugiet.

(13) *Edit.* numquid Christus hoc facturus est? Multi.

(14) *Edit.* Multi ad dominos suos servi repente.

(15) *Edit.* cum ipso auro hostibus tradiderunt.

(16) *Edit.* tradiderunt pro prodiderunt.

(17) *Edit.* servo inquit meo.

(18) *Edit.* addit novi fidem servi mei, ideoque commendo servo meo aurum.

(19) *Edit.* addit bene satis, præfers servum tuum.

(20) *Edit.* tuum commendas servo tuo.

(21) *Edit.* animam meam commendo Deo meo.

(22) *Edit.* o homo, illi.

(23) *Edit.* et te? Laudas fidem servi tui? Etiam ego novi fidem servi mei. Tota fides ejus est, ne fraudet, ne tollat.

(24) *Edit.* ecce posuit, et.

(25) *Edit.* invenit alius, et tulit.

(26) *Edit.* da Christo esurientem, thesauriza in cœlo. Numquid labor est in cœlo thesaurizare?

(27) *Edit.* ad ponendum pecuniam tuam in loco munito.

(28) *Edit.* nemo eam posset auferre. Cum tamen.

(29) *Edit.* dicit tibi.

(30) *Edit.* machinas liga, pennas.

(31) *Edit.* Hoc dicit mihi.

(32) *Edit.* et tibi in cœlo servo.

veni (1) pauper hic esse, ut (2) tu ibi dives sis. Fac trajectitium (3). Times fraudatorem ne perdas (4). Quæris qui portet (5) quo migras? Christus tibi in utroque adest. Non (6) facit imposturam, sed facit (7) laturam. Sed Christum, inquis, ubi invenio (8)? Cum habeat fides mea, quod (9) audivi in Ecclesia; hoc didici, sic credidi, hoc Sacramento imbutus sum (10): sepultus est, resurrexit tertia die, post quadraginta dies ascendit (11) in Cœlum coram oculis Discipulorum suorum, sedet (12) in dextera Patris, in fine venturus est; quando hic enim invenio? cui dabo (13)? Noli satagere, totum audi, aut si totum audisti, totum dic. Scio quia hoc accepisti, suspensus est Christus in cruce, depositus est de ligno, positus est in sepulcro, resurrexit, ascendit in Cœlum (14); sed et illud legisti (15) quia cum ejus Ecclesiam Saulus persequeretur (16) superbiens, crudelis, anhelans cædes, et Christianorum sanguinem sitiens, cum sæviret, cum persequeretur litteras portans Damascum, ut quos inveniret hujus disciplinæ viros ac mulieres vinctos ad pœnas adduceret (*Act.* vi, 2) (17). Audisti quid declamavit, quem sedentem confiteris in cœlo? Recole (18) ergo quid dixit, quid audisti, quid legisti: *Saule, Saule, quid me persequeris* (19)? Paulus enim nec eum videbat, nec tangebatur (20) et tamen dicebat ille: *Quid me persequeris?* Non ait: Quid persequeris familiam meam, servos meos, sanctos meos, adde honorem (21), fratres meos, nihil horum; sed quid ait? *Quid me persequeris* (22)? id est, membra mea, pro quibus in terra calcatis caput de cœlo clamabat; quia (23) et pro pede tuo, si calcetur in terra, clamat lingua tua; non calcas pedem meum, sed calcas me (24). Quid ergo dubitas cui des (25)? Qui dixit: *Saule, Saule, quid me persequeris?* ipse tibi dicit: *Pasce me in terra* (26): *Saulus sæviebat*, et (27) tamen Christum persequabatur. Sic et tu in terra eroga, et Christum (28) pascis. Nam istam quæstionem, qua moveris, prædixit ipse Dominus. *Com-*

(1) *Edit.* ideo veni egere ego in terra.

(2) *Edit.* ut sis tu.

(3) *Edit.* Forte times.

(4) *Edit.* aufert interrogationem, et addit et quæris.

(5) *Edit.* qui migret.

(6) *Edit.* faciet.

(7) *Edit.* faciet insuper et laturam.

(8) *Edit.* invenio, inquit, in terra? Eum ibi invenio, ut dem illi? Cum.

(9) *Edit.* audio:

(10) *Edit.* passus est, mortuus, et sepultus.

(11) *Edit.* in cœlos.

(12) *Edit.* ad dexteram.

(13) *Edit.* addit ut ad eum deferat?

(14) *Edit.* vel legisti.

(15) *Edit.* addit an istud nunquam audisti.

(16) *Edit.* superbus.

(17) *Edit.* Non audisti quid ei clamaverit.

(18) *Edit.* Recole. Quid ergo dixi?

(19) *Edit.* Quem Paulus nec videbat.

(20) *Edit.* In cœlo clamat.

(21) *Edit.* vel fratres? nihil eorum dixit. Et quid dixit?

(22) *Edit.* ait, id est, membra mea. Pro.

(23) *Edit.* et si pedem tuum in terra calcet aliquis, lingua tua de capite clamat.

(24) *Edit.* dicis: Quid ergo?

(25) *Edit.* Qui dicit? Qui dixit Saulo: Quid me.

(26) *Edit.* in terra Saulus sæviebat.

(27) *Edit.* et Christum in cœlo tangebatur.

(28) *Edit.* Christum in cœlo pascis.

movebuntur, et ei qui ad dexteram ponentur, et com-
dixerit : *Tu mihi, et dedistis mihi manducare; respon-*
debunt: Domine, quando te videmus esurientem? et au-
diunt continuo: Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi
fecistis (Matth. lxxv, 53) 1). Si ergo non vis dare,
habet quod in te accuses, nam non habes quod excu-
ses. De divitiis ergo (2) istis dicit tibi Dominus tuus:
dedi consilium (3) saluberrimum: amas (4) eas?
migras eas; et cum migraveris (5) sequeris, sequere
eas interim corde (6) *Ubi enim est thesaurus tuus* (7),
illuc erit et cor tuum (8). Si terre commendas the-
saurum, in terra obruis et cor: cum autem in terra
obrueris cor, erubescere (9) cum responderis, (quando
audis *Sorsum cor) habemus ad Dominum. Dedi ego,*
inquit, salubre consilium (10) de divitiis tuis, si fece-
ris, si audieris, si talis dives fueris, qualem describit
Apostolus, ut non superbe sapias, neque speres in
incerto divitiarum, facile tribuas, communices (11).
Thesaurizasti tibi fundam. entem bonum in futurum, ut
apprehendas veram vitam. Jam interroga (12) me,
inquit Dominus tuus: ecce obmigravi in cælum quod
habeo, sive tatum erogando, sive quod remansit sic
habendo tanquam non habens, utens hic mundo tan-
quam non utens. Tanti valet regnum cælorum (1 Cor.
vii) (13)? Ecce si feci hoc, tanti valet. Chare est?
Charius valet. Non enim vere tale est ut tanti (14)
valere debeat; in æternum vives. Qui omnes thesau-
ros istos pro vita paucorum dierum dares, ibi verus
dives eris, quia non egebis. Sed hoc agis cum esse
dives vis, ne in terra egeas. Et ideo tibi exaggeras,
et congeris densum lutum, quo graveris, quo prema-
ris, quo siccato arctius concludaris (15). Ideo itaque
ne egeas, quæris ad vectionem multa animalia, ad
victum epulas copiosas, ad indumentum (16) pretio-
sissimas vestes. Ne vero multa habendo tu dives (17)
et Angelus pauper, qui nec equo ulitur, nec rheda

vehitur, nec (1) implet apparatus mensam, nec ei
vestis textitur, quia luce (2) vestitur (3), discere veras
divitias. Tu istas (4) habere vis, ut habeas unde (5)
fauces mulceas, et ventrem impleas: ille te vere divi-
tem facit, qui tibi donat ne (6) esurias. Hoc est non
egere omnino, non esurire: Nam quantumvis habeas,
cum venerit hora (7) qua prandeas, vel antequam ad
mensam accedas, cum esuris (8) egenus es. Postre-
mo (9) remotis epulis anhelas superbus. Non est
expletio ista indigentiarum, sed fumus curarum (10).
Vide quid cogitas de divitiis istis tuis augendis. Vide
si facile dormis (11) cum cogitis vel ne perdas ubi
servasti, vel ut augeas quod servasti. Divitias ergo
invenisti, qui requiem invenisti. Cum vigilas, au-
gmentum divitiarum cogitas; cum dormis, latrones
somnia: in die sollicitus (12), in nocte pavidus,
semper mendicans (13). Verum divitem te vult facere,
qui tibi promittit regnum Cælorum. Et (14) quanti
putas empturus es illas veras divitias, illam veram (15)
vitam, eamque æternam? Quid? Ideo veram putas quod
tanti eam empturus es, quanti paratus fuisti emere
paucos istos laboriosos, et miseros dies? Aliquid (16)
plus valere debet quod (17) longe majus est. Et quid
faciam, inquis (18)? Totum quod habui pauperibus
dedi, et quod habeo cum indigentibus communico,
quid plus possum (19)? Habes (20) plus, te ipsum;
te habes plus; tu es de rebus tuis; tu addendus es.
Attende consilium Domini tui (21) quod dedit diviti:
Vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus. Et
numquid dimisit eum posteaquam dixit hoc? Et ne se
ille quod amabat perdere putaret (22), primo eum
securum fecit, quia non perdidit, sed condidit: *Habe-*
bis, inquit, thesaurum in cælo (25). Sufficit hoc? Non.
Et quid? *Veni, sequere me* (Matth. xix, 21) (24). Ama-

(1) *Edit.* si audieras hoc aperte dic: Nolo dare et non
habet unde te excusare, sed voce tua te damnare.

(2) *Edit.* ergo tuis divitiis.

(3) *Edit.* quid facias.

(4) *Edit.* amas divites. Amo, inquit. Ergo migras.

(5) *Edit.* migraveris eas, sequere eas.

(6) *Edit.* addit cum vixeris: quoniam ubi fuerit thesaurus,

(7) *Edit.* ibi pro illis.

(8) *Edit.* in autem in terra obruis cor tuum, erubescere.

(9) *Edit.* erubescere quia mentiris: cum respondes quando
audis sorsum cor. Nam dicitur: Sorsum cor, et continuo
respondes: Habemus ad Dominum. Deo mentiris. Una
hora in Ecclesia veram non dices, Deo mentiris: quod sem-
per hominibus aures. Deus. Habemus ad Dominum, et in
terra obruit aures cor, quia ubi fuerit thesaurus tuus,
ibi erit et cor tuum.

(10) *Edit.* s. si feceris de divitiis tuis, quod audisti, si talis
dives fueris sicut in Apostolo dicit, non sequeris.

(11) *Edit.* in thesauris.

(12) *Edit.* interroga Deum, et Dominum tuum, et dic
illis: Domine, cum dixeris, Domine, nec enim quod habeo
sic habeo, neque ut scire non habeam. Tanti valet.

(13) *Edit.* quantum potum sum tuum et natus valeat.

(14) *Edit.* vade et veni. Hic dicit Dominus tuus, qui
interrogasti de potum sum tuo, ad te natus victurus es, et
pasta mortuus, in te natus tamquam mortuus, sed
in æternum victurus es. Verus ibi dives eris ubi nunquam
egebis.

(15) *Edit.* Nam ideo ad subvectionem multa animalia
quæris, et debitas; ad victum, etc.

(16) *Edit.* pretiosas.

(17) *Edit.* Re vera in multa habendo dives es, et Ange-
lus meus pauper est, nihil habet, nec equo, etc.

(1) *Edit.* nec mensam honestis implet apparatus.

(2) *Edit.* addit æterna.

(3) *Edit.* Discere o homo dives, veras divitias appetere.

(4) *Edit.* addit divitias.

(5) *Edit.* unde multum manduces, quia deficiis.

(6) *Edit.* addit in æternum.

(7) *Edit.* hora quinta, antequam.

(8) *Edit.* esuris et deficiis, quia miser es. Numquid An-
gelus sustinet? Absit, nec esuriam, nec delectationem ha-
bet Angelus.

(9) *Edit.* his epulis.

(10) *Edit.* cum cogitas de divitiis augendis, vide.

(11) *Edit.* Si labor, ubi divitias invenisti, requiem per-
didisti.

(12) *Edit.* et in nocte.

(13) *In editione adest transpositio verborum in hoc com-
male.*

(14) *Edit.* et putas quia tanti empturus.

(15) *Edit.* veram et beatam vitam, quanti paratus es re-
dimeare istos miseros et laboriosos dies?

(16) *Edit.* multo plus.

(17) *Edit.* quid multo plus est, quia regnum cælorum
est.

(18) *Edit.* addit ecce sancte Episcopo, monita tua au-
divi consilio tuo parati, jussu Domini non speravi, quod
homo.

(19) *Edit.* addit vade et veni.

(20) *Edit.* habes, adhuc temetipsum habes, tu ipse plus
es, tu dees rebus tuis.

(21) *Edit.* vade et veni. Ecce, inquit. Quid mentiris? Non
bonum est tibi, ex una parte fecisti, ex alia nihil tetigisti.
Audi quod jubet, vade, etc.

(22) *Edit.* quod pauperibus erogavit, securum eum red-
didit vitæ. Et laudatis.

(23) *Edit.* numquid sufficit.

(24) *Edit.* addit. Amas et sequi vis eum; quis eum?

sti? sequi vis? Cucurrit, volavit; quære qua? nescio qua. O Christianum? nescis qua ivit Dominus tuus? Vis dico tibi qua eum sequare? per pressuras, per opprobria, per falsa crimina, per sputa in faciem, per (1) alapam, et flagellorum verbera, per coronam spineam, per crucem, per mortem. Quid piger es (2)? Sequi volebas, demonstrata est via. Et tu: quis illum sequitur? Erubescere, barbata (3). Fœminæ secutæ sunt, quarum hodie natalitia celebramus. Fœminarum Martyrum (4), Tuburitanarum solennitatem hodie celebramus. Dominus vester, Dominus noster, Dominus illarum, Dominus omnium, Redemptor vitæ nostræ, de via angusta, et aspera præcedendo stratum (5) fecit, stratum regalem, munitam (a), [et puram, in qua delectaret et fœminas ambulare, et adhuc piger es? Non vis fundere sanguinem pro tanto sanguine? hoc dicit tibi Dominus tuus: prior pro te passus sum; da quod accepisti, redde quod bibisti. Non potes tu? Potuerunt pueri, et puellæ; potuerunt delicati, et delicatæ; potuerunt divites, et magni divites, qui subito irruente tentatione passionis non retenti sunt copia divitiarum, nec capti hujus vitæ dulcedine, cogitantes illum divitem finientem divitias, et invenientem tormenta, et non suas divitias præmiserunt, sed eas potius in martyrio præcesserunt. Tantis exemplis præcedentibus piger es? Et tamen festa Martyrum celebras. Natalis est hodie Martyrum; præcedam, dicis, et forte cum meliore tunica. Vide qua conscientia, ama quod agis; imitare quod celebras; fac quod laudas. Sed ego non possum. Dominus in proximo est, nihil solliciti fueritis (Philip. iv, 6). Ego, inquis, non possum; tu fontem ipsum noli timere: unde impletæ sunt illæ potes et tu impleri, si avidus accedas, si non quasi collis tumescas, sed quasi vallis humiliteris, ut impleri merearis. Non ergo nobis dura sint, fratres, maxime his temporibus abundante (b) pressura: Contemptus est a Martyribus mundus cum floreret. Vere magna laude contemptus est florens, et amator periens. Contempserunt illi flores ejus, et tu amplecteris spinas ejus. Si migrare piger es, vel domus ruinosa te terreat. Sed insultat tibi Paganus. Unde tibi insultat Paganus? Re vera tempus est ut insultet tibi Paganus, quia implentur prædicta Domini tui. Rectius tibi insultaret, si non implerentur quæ ille prædixit. Ille Deum negat, quem colis, tu ex his quæ patitur mundus, ostende veracem, et non contristatus prædictis, gaudeas promissis. Venit enim eo tempore, quo jam mundus, ætate vergen-

te, quasi ita factus, ut finiendus, abundaturus erat cladibus, et calamitatibus, et angustiis, et molestiis. Ad solatium tuum venit qui tunc venit; ne deficeret in pressuris vitæ pereuntis, atque transeuntis, promisit alteram vitam. Antequam mundus his afflictionibus, et calamitatibus laboraret, missi sunt Prophetæ; missi sunt servi ad ægrotum istum grandem, ad genus humanum, quasi unum hominem languidum ab Oriente usque ad Occidentem distentum, et jacentem; misit Medicus potens servos suos. Ventum est ut tales accessiones venirent ægroto huic, in quibus multum laboraturus erat. Et ait Medicus: Multum laboraturus est iste ægrotus, ego sum necessarius. Jam stultus ægrotus dicat Medico: Domine, laboro ex quo venisti: Stulte non laboras de eo, quia veni, sed, quia eras laboraturus, veni. Compendio igitur, fratres, quid multa dicimus? *Verbum consummans brevavit Dominus super terram* (Rom. ix, 28). Bene vivamus, et pro bona vita nostra bona terræ transeuntia non speremus (a). Vilis merces est bonæ vitæ terrena felicitas; non tanti valet quod hic bene vivis, quanti valet quod hic concupiscis; quamvis talia concupiscendo nec bene vivis, si vis mutare vitam, muta concupiscentiam. Servas fidem Deo, et ideo ut in terra sis felix; et hoc tibi est totum. Quare servas fidem Deo? fides tua tanti valet? tanti illam æstimas? sic illam adducis? si aliquid venale habeas in terra, et cum emptore paciscaris, tu charius pretium dicis, ille vilis; tanti valet, inquis, quoniam quod vendis exaggeras; et ille: Non valet tanti, sed tanti; et dat sibi minus pretium, volens vilis emere. Dominus Christus corrigit te. Dicis tu Domino tuo Christo: Domine, servo tibi fidem, et tu da mihi in terra. Stulte, non tanti valet quod vendis; erras, nescis quod habes. Servas fidem, et quæris terram? Plus valet fides tua, quam terra, nescis illam appeti. Ego novi quanti valeat, qui tibi donavi; tanti valet quantum est tota terra; adde terræ et cælum: plus valet. Et quid est plusquam terra, et cælum? Ille qui et terram fecit, et cælum. Conversi ad Dominum (b).]

SERMO IV.

De Natali Domini.

Sermonem num. 189 Tom. V. Maurini dolent nusquam vidisse in MS. ut loca minus integra, vel male sarta reficerent. Eundem in integritatem suam restitutum exemplavi a septem Codicibus, quorum tres sunt antiqua lectionaria, quibus in officii recitatione solenni Monachi utebantur in choro, quos inter præstat Codex num. 106. elegantissime exscriptus manu propria Leonis Ostiensis, qui epocham, et nomen suum apposuit, et Codicem figuris ornavit. Duo alii Codices sunt Breviaria characteribus latinis sæculi XIV. ante ætatem

(a) In Epilogum arctissime cum reliquo Sermone conexum, ejusque perficientem integritatem.

(b) Sermones editi varios post hæc verba *Conversi ad Dominum* subiungunt clausulas; anceps ergo est, qua potius usus fuerit Augustinus, quoties nihil metuper additur. Vide Serm. 67, 100, 141, etc.

(a) Vide Serm. 235, n. 1 et mutilam periodum restauratam agnosces.

(b) Ingruente prima persecutione Vandalica, sermonem habuit duco post annum 427. Vide Serm. 296 a n. 6 ad 11. Sed ibi de urbis Romæ vastatione, hic Africam ipsam vexatam dicit.

(1) Edit. per alapas, et flagellorum.

(2) Edit. ecce demonstrata est tibi via. Sed dura est, inquis, via; quis per istam illam sequatur?

(3) Edit. addit erubescere: a virtute vir diceris.

(4) Edit. Suburbitanarum, in animadversione autem Suburbitanarum ex simulo.

(5) Edit. stratum eam vobis fecit, stratum, securam, munitam. Christus Dominus noster, qui regnat in sæcula sæculorum. Amen. Sicque explicit sermo.

Urbani V. nam Psalmos ex editione Romana legunt, non ex Gallicana, quam ille Pontifex Cassinensibus præscripserat. Reliqui duo continent sermones diversorum, sicque etiam inscribuntur. In his vero septem Codicibus una et constans est sermonis lectio, unaque inscriptio, quæ cum Maurina editione concordat. Bibliotheca Medicea Laurentiana monet extare in Cod. 1. Plut. XIV. hunc eundem sermonem integrum, ut in nostris Codicibus.

SANCTIFICAVIT nobis (1) istum diem dies, qui fecit omnem diem, de quo Psalmus (2) cantat (a) *Cantate Domino canticum novum, cantate Domino omnis terra; cantate Domino, et benedicite* (3) *nomen ejus* (Psal. xlv. 1, 2). (1) bene nuntiate de die in diem salutare ejus. Quis est iste dies de die, nisi Filius de Patre, lumen de lumine. Sed dies ille (5) qui genuit diem, qui de Virgine nasceretur hoc die. Dies ergo ille non habet ortum, non habet occasum. Diem dico Patrem Deum. [Non enim esset Jesus dies de die, nisi esset et Pater Dies.] Quid est dies nisi lumen? non oculorum carnalium, non lumen, non lumen commune hominibus (6), et pecoribus, sed lumen quod Angelis lucet, lumen cui videndo corda purgantur. Transit enim ista nox, in qua modo vivimus, in qua nobis accenduntur lucernæ Scripturarum, et veniet illud, quod in alio Psalmo canitur (b) : *Mane astabo tibi, et contemplabor te* (Id. v. 5). Dies ergo ille Verbum Dei, dies, qui lucet Angelis, dies, qui lucet in illa Patria, unde peregrinamur, vestivit se carne, et natus est de Maria Virgine. Mirabiliter natus est. Quid mirabilis Virginis partu (7)? Conceptit et virgo est? parit et virgo est. Creatus est enim (8) de illa quam creavit, et attulit ei fecunditatem, non corrupt (9) integritatem, Maria unde? ex Adam. Adam unde? de terra (10). Si Adam de terra, et Maria de Adam, ergo et Maria terra. Si (11) Maria terra, agnoscamus quod cantamus : *Veritas de terra orta est*. Quale nobis beneficium præstitit (c) : *Veritas de terra orta est? et justitia de cælo prospexit* (Id. lxxxiv. 12). *Judei enim, sicut dicit Apostolus, ignorantes Dei justitiam, et suam volentes constituere, justitiæ Dei non*

sunt subjecti (Rom. x. 3). Unde potest homo esse justus? a semetipso? Quis pauper sibi dat panem? quis nudus cooperitur, nisi acceperit vestem? [Justitiam non habebamus; peccata hic sola erant.] Unde justitia? quæ justitia sine fide? *Justus enim ex fide vivit* (Id. i. 17). Qui sine fide se dicit justum, mentitur (1). Quomodo non mentitur in quo non est fides? si vult verum dicere convertat se ad veritatem. Sed (2) longe erat. *Veritas de terra orta est*. Dormiebas, venit ad te; stertebas, excitavit te; viam tibi fecit per se, ne perderet te. Ergo (3) quia veritas de terra orta est, Dominus noster Jesus Christus de Virgine natus est; *Justitia de cælo prospexit* (4), ut haberent homines justitiam non suam, sed Dei. Quantam dignationem! Qualis præcessit indignatio! Indignatio quæ præcessit? Mortales eramus, peccatis (5) premebamur, pœnas nostras portabamus. Omnis homo, quando nascitur, inchoat a miseria. Noli querere prophetantem; interroga nascentem, et vide flentem. Cum (6) ergo ista esset in terra magna Dei indignatio, qualis subito facta est dignatio? *Veritas de terra orta est*. Creavit omnia, creatus est inter omnia; fecit diem, venit in diem; erat ante tempora, signavit tempora. Dominus Christus in æternum sine initio apud Patrem (7); [et tamen hodie quære quid est. Natalis est. Cujus? Domini. Habet Natalem? Habet. In principio Verbum, Deus apud Deum, habet natalem? Habet.] Nisi haberet ille humanam generationem, nos non perveniremus ad divinam regenerationem: natus est, ut renasceremur. Nemo dubitet renasci, Christus natus est; generatus est, non regenerandus. Cui enim necessaria erat regeneratio, nisi ejus est damnata generatio? Fiat itaque in cordibus nostris misericordia ejus. Portavit eum Mater in utero, portemus (8) in corde; gravidata est Virgo incarnatione Christi, gravidentur pectora nostra fide Christi; peperit (9) Salvatorem, pariamus laudem. Non simus steriles; animæ nostræ fecundæ sint Deo. Generatio Christi a Patre sine Matre (10); generatio Christi a Matre sine Patre: ambæ generationes mirabiles. Prima generatio æterna, secunda temporalis. [Quando natus est de Patre? Quid est quando? Queris ibi quando, ibi, ubi non invenies tempus? Noli ibi querere quando. Illic quære quando: Quando de Matre bene queris. Quando de Patre non bene queris; natus est, et non habet tempus;] natus est æternus de æterno, coæternus. Quid miraris? Deus est. Fit consideratio Divinitatis, et perit causa admirationis, [Et quando

(a) Versio Itala habet: *Cantate Domino, benedicite nomen ejus, bene nuntiate diem de die salutare ejus*. Hæc Maurini opinati sunt hunc Psalmi versum a Mss. ad bene lectionem restitui posse. At Codices nostri conjecturæ illi stabilientiæ non sufficiunt. Sed annotat U. Sabatier in sua veteri versione Bibliothecæ, semel tantum usum fuisse Augustinum lectione illa, ceteris autem in locis semper scripsisse *de die in diem, vel de die et die*.

(b) Singularis personæ hic loquitur. Lucet enim in Psal. 56, 58, 148, et in Tract. 54 in Joann. legatur: *Mane astabo tibi, et contemplabor te*; hic tamen solum additur pronomen te.

(c) Diverse interponuntur in ceteris; præcessit enim interrogatio.

(1) Edit. addit Fratres.

(2) Idit. cant.

(3) Idit. nomen.

(4) Idit. benedicite.

(5) Idit. bene genuit diem, quod de Virgine natus est hodie.

(6) Idit. cum pro et.

(7) Edit. concepit.

(8) Edit. de ea.

(9) Idit. addit ejus.

(10) Idit. legitur: Si Maria de Adam, et Adam de terra, ergo, etc.

(11) Idit. si autem.

(1) *Idit. ait in antiphona* Quomodo mentitur.

(2) *Idit. Longe enim veritas est*. Dormiebas, venit ad te, excitavit te, et ad somnum, excitavit te.

(3) *Idit. Longe veritas de terra orta est, quia Christus de Virgine natus est.*

(4) *Idit. ait* per justitiam homines respuerent qui per injustitiam desierunt. Mortales, etc.

(5) *Idit. op. interpretatur.*

(6) Edit. hæc esset.

(7) Hæc versio dicit in editione pro quibus hæc reliqua leguntur: Hæc et dicitur in principio Verbum, qui nisi, etc.

(8) *Idit. omnes in corde.*

(9) *Idit. addit Virgo.*

(10) in editione pro verbis Generatio Christi habetur, etc.

dicimus, natus est de Virgine; magna res! miraris? Deus est; noli mirari:] transeat admiratio, (1), accedat laudatio. Fides adsit; crede (2) quia factum est. [Si non credideris illud factum est, tu remanes infidelis. Dignatus est homo fieri, quid quæris amplius?] Parumne pro te humiliatus est Deus? Qui Deus erat, homo factus est; angustum erat diversorium, involutus pannis in præsepe positus (3): audistis cum Evangelium legeretur. Quis non (4) miretur. Ille, qui mundum (5) implebat, in diversorio locum non (6) inveniebat; in præsepe positus (7) cibaria nostra factus est. Accedant ad præsepe duo animalia, duo populi (8): agnovit enim hos possessorem suum, et asinus præsepe Domini sui. Attende ad præsepium; noli erubescere (9) esse jumentum Domini. Christum portabis, non errabis (10); ambulans per viam, [sedet supra te via. Meministis asellum illum adductum ad Dominum? Nemo erubescat, nos sumus.] Sedeat supra nos Dominus, et quo vult nos (11) vocet. Jumentum ipsius (12) sumus, ad Jerusalem (13) imus. Ipso (14) sedente non (15) premimur, sed elevamur; ipso ducente non (16) erramus, ad illum imus, per illum imus, non perimus.

SERMO V.

Habitus Carthagine ad (a) Mensam B. Cypriani sexto Idus Septembris de eo, quod Apostolus ad Galatas dicit: Fratres, si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales, etc.

Non adhuc vulgati sequentes sermones classem alteram constituentes nunc primum lucem aspiciunt, habituri, ut opinor, vindices quotquot in Augustini lectione tantisper versati fuerint. Primum hunc exscripsi ex cod. 17, de quo supra, eundemque signavi titulum quem in cod. præfert. In bibliothecis editis non reperi, eumque si adamaveris inserere sermonibus Editionis Maurinæ, præpones serm. 164. Ex hoc fonte hausisse Florum sententias ad priores versiculos capit. 6. epistolæ ad Galatas explanandos ipsius commentarium legentibus patet. Maurini sermonem hunc ignorantes ex laudato serm. 164 eandem transulisse Florum censuerunt; sed ibi de proprio et alieno onere ferendo tantum agitur, hic autem sex priores versiculi exponuntur, et Flori commentarium ab hac expositione non abhorret.

I. RECOLITE commemorantem Epistolæ apostolicæ

(a) Quæ fuerit Carthagine B. Cypriani mensa videsis in serm. 510. n. 2.

(1) *Edit.* ascendat.

(2) *Edit.* quod pro quia.

(3) *Edit.* positus est.

(4) *Edit.* admiretur.

(5) *Edit.* implet.

(6) *Edit.* invenit.

(7) *Edit.* cibus noster.

(8) *Edit.* cognovit.

(9) *Edit.* Dei esse jumentum.

(10) *Edit.* ambulans per viam, sedet super te.

(11) *Edit.* dirigat pro vocet.

(12) *Edit.* simus.

(13) *Edit.* eamus.

(14) *Edit.* insipiente.

(15) *Edit.* opprimemur.

(16) *Edit.* errabimus, per ipsum ad ipsum eamus, ut cum nato hodie puero in perpetuum gaudeamus.

lectionem: *Fratres, inquit, si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, intendens te ipsum, ne et tu tenteris. Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis Legem Christi. Qui enim putat se esse aliquid, cum nihil sit, se ipsum seducit. Opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso tantum habebit gloriam, et non in altero. Communicet autem qui catechizatur verbum ei, qui se catechizat in omnibus bonis. Nolite errare, Deus non subsannatur; quod enim seminavit homo, hoc et metet; quia qui seminaverit in carne, ex carne metet corruptionem; qui autem seminaverit in spiritu, de spiritu metet et vitam æternam. Bonum autem facientes non infirmemur; tempore enim suo metemus infatigabiles. Itaque dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei (Galat. vi, 1, et seqq. juxta Italiam versionem). Huc usque recitatum est de Epistola Pauli: huc usque vobis tanquam lector fui. Sed, fratres mei, si intellectus est lector, cui rei necessarius est disputator? Ecce audivimus, intelleximus, faciamus et vivamus. Et quid opus est vestram onerare memoriam? tenete ista et inde cogitate. An forte movet aliquem vestrum quomodo intelligendum sit quod ait: *Invicem onera vestra portate*, et paulo post ait: *Unusquisque proprium onus portabit*? Dicitis enim in cordibus vestris qui tamen hoc advertistis: Quomodo invicem onera nostra portamus, si unusquisque proprium onus portabit (b)? si invicem onera nostra portamus? Fateor, quæstio est. Pulsate, et aperietur vobis: pulsate intendendo, pulsate studendo, pulsate etiam pro nobis, ut aliquid dignum vobis dicamus, orando: ita pulsantes adjuvatis nos, et cito ista quæstio soluta erit. Utinam quam cito solvetur, tam efficaciter quisque quod intellexerit operetur? In pondere infirmitatis *Invicem onera nostra portamus*: in ratione pietatis *unusquisque proprium onus portabit*. Quid est quod dixi? Omnes homines quid sumus nisi homines, ac per hoc infirmi, et qui omnino sine peccato non sumus? In hoc enim *Invicem onera nostra portamus*. Si enim tedium passus fueris ad peccatum fratris tui, et ille ad tuum, negligitis invicem, et facitis vere grande peccatum. Si autem quod ille non potest toleras tu, et quod tu non potest toleret ille, invicem onera vestra portatis, et quia invicem onera vestra portatis, impletis legem sacratissimam charitatis. Ipsa est enim Lex Christi; lex charitatis est Lex Christi. Ideo venit quia nos amavit, et non erat quod amaret, sed amando amabiles fecit. Audistis quid sit, *Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis Legem Christi*. Quid est ergo *Unusquisque proprium onus portabit*? Unusquisque pro peccato suo rationem reddet; de peccato alieno nemo redditurus est rationem. Habet quisque causam suam; Deo redditurus est rationem suam. Sed et ipsi Præpositi, qui rationem reddunt de rebus Christi, de peccato suo rationem reddunt, si*

(a) Fortasse abundat in Collee hæc altera interrogatio.

neglexerint de gregibus Christi. Ergo, fratres, Si *præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, quicunque estis, qui solliciti estis, instruite hujusmodi in lenitate lenite.* Et si clamatis, intus amat; hinc risu, blanditis, corripis, sævis; dilige et quidquid es fac. Non enim pater edit filium; et tamen pater, si opus est, verberat filium, inquit dolorem ut tueatur salutem. Hic est ergo *In spiritu lenitatis*; si enim *Præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto* et dixeris: Non ad me pertinet; et dixeris tibi: Quare ad te non pertinet? et responderis mihi: *Quia unusquisque proprium onus portabit*: respondebo tibi: Certe libenter audistis, et intellexistis: *Invicem onera vestra portate.* Ergo si *præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto*, tu qui spiritu es, instrue hunc in spiritu lenitatis. De peccato quidem suo ipse redditurus est rationem, quia *Unusquisque proprium onus portabit*: sed tu vulnus illius si neglexeris, de peccato negligentiae tuæ malam redditurus es rationem: ac per hoc si invicem onera vestra non portaveritis, malam rationem habebitis in eo quod *Unusquisque proprium onus portabit*. Facite illud ut invicem onera vestra portetis, et parit vobis Deus quod unusquisque proprium onus portabit. Si enim portabis onus alterius, quando *præoccupatur in aliquo delicto*, ut in spiritu lenitatis instruas eum, venies ad eum locum ubi audisti: *Unusquisque proprium onus portabit*: et bona conscientia dicis Deo: *Dimitte nobis debita nostra.* Ergo, fratres, mementote Si *præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto*, non transeuntes accipias, homo: potuit enim dicere: Si *præoccupatus fuerit quispiam*, si *præoccupatus fuerit quicumque*. Non hoc dixit, sed dixit, homo. Valde autem difficile est, ut non in aliquo delicto *præoccupetur homo*; quia quid est homo? Sed spirituales isti, quos admonuit, ut in lenitate instruant eum hominem, qui delicto fuerit *præoccupatus*, forte dicebant in cordibus suis: Portemus onera eorum qui *præoccupantur delictis*, quia nos non habemus quid in nobis ipsi portare possint. Audi, quia non debes esse securus, sequentia verba: *Vide, intendens te ipsum, ne et tu tenteris.* Ne superbiunt spirituales, ne se extollerent; quamquam si sunt spirituales non se extollunt; timeo ne propterea se extollant, quia carnales sunt; tamen attendat et spiritualis, ne et ipse tentetur. Numquid enim quia spiritualis est, homo non est? numquid quia spiritualis est, non portat corruptibile corpus quod aggravat animam (Sap. ix, 15)? Numquid quia spiritualis est, huius vitam, que *Tota tentatio est super terram* (Job, vii, 1, *puta Italiam*)? Ergo bene illi dictum est, omnino bene. *Intendens te ipsum, ne et tu tenteris.* Et cum admonuisset illos, id est, spirituales, intulit continuo generalem illam sententiam: *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis Legem Christi.* Quid est alter alterius? Carnalis portet onus alterius carnalis; Spiritualis portet alterius spiritualis: *Invicem onera vestra portate*; peccata vestra invicem nolite negligere: apud quos fiducia est

vobis, arguite; apud quos arguendi fiducia non fuerit, admonete (2 Cor. vii, 4); et si hoc necesse est, ne quisquam peccet, orate, rogate. An forte humiliavi vos, quia dixi, rogate? Apostolum audite: *Præcipientes autem, inquit, et rogamus, ne in vacuum gratiam Dei suscipiatis* (Id. vi, 1, *ex Italia*). Medicus si vires invenerit in ægroto, corripit; si autem vires non invenerit, et timet ne sub amaritudine correctionis forte deficiat, supplicat, rogat ut audiat, faciat, et vivat. Constat ergo propter hoc dixisse Apostolum, *Invicem onera vestra portate*; quia spiritualement admonuerat, et dixerat: *Intendens te ipsum, ne et tu tenteris*; ne tantum sibi arrogaret iste spiritualis, ut putaret se non habere onus, quod debeat ab altero supportari. Audi ipsum rursus propter typhum, propter tumorem, propter inflationem, audi ipsum iterum: *Qui enim putat se esse aliquid, cum nihil sit, se ipsum seducit.* Non potuit dici melius, *Se ipsum seducit.* Non in omnibus diabolus est accusandus; aliquando enim ipse homo diabolus suus est. Cur enim cavendus est diabolus? Nempe ideo ne te seducat. Nonne ergo tu ipse es diabolus tuus, quando te ipsum seducis? Quid deinde? *Opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso tantum habebit gloriam, et non in altero.* Quando facis aliquid boni, si propterea tibi placet, quia laudat te alter; si autem alter te hinc non laudaret, in faciendo opere bono deficeres destitutus vocibus laudatoris: in altero habes gloriam, non in te ipso. Si laudat, facis; si forte bonum opus tuum displicuerit homini stulto, non facis. Nonne vides homines res suas effundentes histrionibus, et nihil pauperi porrigentes, quam multorum ore laudantur? Numquid ideo bonum est quod faciunt quia laudantur? Expergiscere tandem: *Laudatur peccator in desideriis animæ suæ.* Omnes acclamastis, quia Scripturam sanctam, unde testimonium commemoramus, nostis. Audiant et qui nesciunt. Scriptura sancta dixit, Scriptura sancta prædixit, quoniam *Laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui inique gerit, benedicitur* (Psal. ix, 24). Modo jam si laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniqua gerit benedicitur, quære laudatores. Dilanient te desideria mala? fac iniquitates quotidie ad explenda desideria tua, et quære laudatores. Mibi crede, non invenis, nisi adulatores, aut seductores. Quomodo seductores, quomodo adulatores? Debo verborum meorum reddere rationem. Adulatores sunt qui sciunt te male facere, et tamen laudant; qui vero ideo te laudant malum facientem, quia bonum putant esse quod facis, non sunt adulatores, quia ex animo laudant, sed sunt seductores, quia ad illa mala facienda te suarum laudum frequentatione seducunt, et respirare non sinunt: is enim in auras manes, putas bonum esse quod facis; præcipitas bona tua; exinanis domum tuam; modos relinquis filios tuos: laudes illic insanum fecerunt; curris, manus moves, favores accipis, ad os ponis, fundis domum, et colligis ventum. Quomodo, inquis, sunt isti seductores mei qui me ex animo laudant? Ideo sunt seductores tui, quia

prius errando fuerunt et sui. Itane vero scalas ad te ponere laborabit, ut non te seducat, qui se ipsum seducit? Ergo *Laudatur peccator in desiderii animæ suæ, et qui iniqua gerit, benedicitur. Cave talem laudatorem, vita huiusmodi benedictorem. Imo tu bonum fac. Sed inquires, displicebo tali illi, si fecero: et displice illi, et place Deo. Si enim illi displicueris et Deo placueris, in te ipso habebis gloriam, et non in altero. Sed detrahunt mali bonis, et amatores huius sæculi maledicunt contemptoribus sæculi, dicunt opprobria, querunt quid reprehendant; mox ut aliquid mali dictum fuerit, continuo credunt; si aliquid boni dictum fuerit, credere nolunt, et turbatur cor tuum, ut deficias in bono faciendo, quia non est inventus laudator, vel adulator, vel deceptor. Et non tibi sufficit testimonium conscientie tuæ? In theatro pectoris tui, sub oculis Dei quare turbaris: obsecro te, quare turbaris? Quia multa dicuntur de me mala. Hoc dicis? non turbaberis in navi cordis tui, nisi Christus dormiret (a). Audisti cum Evangelium legeretur: *Irruit magna tempestas, et navis turbabatur, et operiebatur fluctibus*; quare? quia *Christus dormiebat* (Matth. viii, 24). Quando dormit Christus in corde tuo, nisi quando oblivisceris fidem tuam? Fides Christi in corde tuo tanquam in navi Christus est. Audis opprobria, fatigaris, turbaris: dormit Christus. Excita Christum, excita fidem tuam. Habes quid facias vel turbatus: excita fidem tuam, evigilet Christus, et loquatur tibi: turbant te opprobria? quæ non ego prior audiui pro te? Hoc tibi dicit Christus, sic te alloquitur fides tua. Audi illam, et vide quia si te alloquitur an forte oblitus es, quia *Pro nobis passus est Christus* (1 Petr. ii, 21)? et antequam pro nobis tanti mala pateretur, audiuit opprobria? Dæmonia eiciebat, et dicebatur ei: *Dæmonium habes* (Joan. viii, 48). De illo per Prophetam dictum est: *Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me* (Psal. lxxviii, 12). Excita ergo Christum, et dicet tibi in corde tuo: *Cum vobis detraxerint homines et dixerint omne malum adversum vos propter me, gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis* (Matth. v, 11, ex Italia). [Crede quod dictum est, et fit in corde tuo tranquillitas magna.] Si ergo *Putat se esse aliquid homo, cum sit nihil, se ipsum seducit; opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso gloriam habebit, et non in altero. Sive laudet, sive reprehendat, tu in temetipso habes gloriam, quia gloria tua Deus tuus est in conscientia tua, et eris similis virginibus sapientibus, quæ tulerunt oleum secum in vasis, ut non in altero habent gloriam, sed in se ipsis* (Matth. xxv, 8). Nam illæ, quæ non tulerunt oleum secum, mendicaverunt ab ipsis, et extinctæ sunt lampades earum et dixerunt: *Date nobis de oleo vestro. Quid est, Date nobis de oleo vestro* (b) nisi, laudate opera nostra, quia non nobis*

sufficit conscientia nostra? Quod obscurum videbatur in apostolica lectione, sicut Dominus donavit, exposui. Cætera plana sunt, non querunt expositionem, sed factorem. Ut autem quod audivimus facimus, ipsum rogemus, sine cuius adiutorio facere nihil boni poterimus, quoniam ipse dixit suis Discipulis: *Sine me nihil potestis facere* (Joan. xv, 15). Conversi ad Dominum, etc.

(a) *Et post Sermonem.*

Quia plebs postulavit ut ante diem Natalis beati Cypriani non proficisceretur, adjecit: Vere dico Charitati Vestræ, quia nostrum desiderium, et querelas etiam per litteras ferre non possumus; sed quia hoc, quod petitis, jam jussit et sanctus Senex, sic concludo sermonem: Natalis beati Cypriani jam propinquat; propter eam solemnitatem in me retinendo violenti esse voluistis; ergo qui verbo studeamus, bonum est ut etiam corpore jejunemus.

SERMO VI.

(b) *De pluribus Martyribus.*

Ex Cod. n. 12, cui titulus Sermones Augustini et aliorum, prodit hic Sermo Augustini quidem nomine insignitus, et genuinis ejusdem fœtibus permixtus. In bibliothecis editis, quas adire licuit, nulla occurrit sermonis istius memoria. In Maurina editione collocabis post sermonem 526. Exordium, et sententia in eo posita iterantur serm. 286, et fere iisdem verbis. Vide etiam serm. 328, n. 2, post medium.

MARTYRUM nomen græcum est, latine testes dicun-

(a) Huiusmodi additiones frequentes sunt in sermonibus editis. Prima autem verba sunt alicuius notarii, vel exceptoris. Porro ex hoc loco confirmatur, quod Possidius in Augustini vita testatus est, sepe Episcopos, et populum, apud quos S. Doctor diversabatur, non solum fuisse deprecatos, sed cum insuper ad sermoneinandum adgressis: quod exitum argumentum est probatissime sententiæ, florentisque famæ illius inelyti.

(b) Licet sermonis insertio sit indiscriminatio de *Pluribus Martyribus*, certè s tamen hic laudari Martires constat ex actorum lectione, quæ præcessisse videtur his verbis: « Quando sanctorum passio legebatur. » Arriator autem hic locutum fuisse Augustinum de Martyribus Carthaginiensibus, quorum meminit in Breveculo Collationis diei tertie c. 17 ubi hæc leguntur: « Confitebantur in passionibus suis se collectam, et Dominum egressi. » Los XLVIII. fuisse narrat Optatus Milevitanus, Balutius, et Rinnatus, et martyrium subisse pridie Idus Februarii an. 504. Et revera collectæ hic exprobrantur a iudice veluti uniceventus causa, easque Martires cum gratiarum actione se peregrisse tentant. Vix autem credibile est, nullum sermonem habuisse Augustinum de his Martyribus tota Africa celebratissimis, cum Carthaginense Calendarium recenseat quinque distinctas istorum solemnitates, quibus deinceps et sexta accessit postquam Justinianus Imperator in suis aedibus templum extruxit inelytæ Virgini Primæ, ut refert Procopius (de ædific. a Justinian. extract. 6), quam inelytam Baronius ex his Martyribus unam fuisse tenet. In editis autem huc usque collectionibus desiderabatur alius sermo de his Martyribus, quem duo Codices Cassinenses 12 et 17 servabant, Carthagine fortassis habitum, ubi celebrior eorum memio in compulsi Augustinum, ut peculiaris coercionis moneret fideles, ne in ebrietates, et comestiones diffunderent nimia gestientes letitia. Sic enim dicendi finem fecit: « Celebrenus Martyrum dies, honorando Martium passionem, non amando potiones; » quod etiam fere similibus verbis in solemnitatibus Divi Cypriani Carthagine monuit, et in festivitate viginti Martyrum Hippone Regio celebratissima. Porro ubi res ista se habeat, falsitatis arguendus erit Collector Donatista apud Orlatum,

(a) Ad cognoscendam liturgiam Carthaginensem vide eo die lectum fuisse de capite 6. Epistolæ ad Galat., et de cap. 8. Evang. Matth.

(b) Hunc eundem Matthei locum sæpe de inani gloria interpretatus est S. Doctor. Vid. enarr. in Psal. 140, n. 15.

tur : si ergo testes sunt, pro testimonii sui veritate tanta perpassi sunt. Serviebat veritas Deo, mentiebatur iniquitas sibi. Sic enim scriptum est; corpus Christi loquitur in Psalmo, quod est Ecclesia *Et sur-rexerunt mihi testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi* (*Psal. xxvi, 12*). Testes et testes; testes iniqui, et testes justi; testes diaboli, et testes Christi. Utriusque testis genus vidimus, expectavimus, audivimus cum beatorum Martyrum, quorum dies solemnitate agitur, passio legebatur. Interrogati, responderunt collecta se egisse, quia Christiani essent. Hoc est testimonium veritatis. Iudex dicebat : Quoniam de scelere confessi estis. Hoc est testimonium iniquitatis. Prædicabatur Deus, et vocabatur scelus. In prædicatione Dei obediebat veritas Deo; in appellatione sceleris mentiebatur iniquitas sibi. In ipsos enim quod dicebat, revertebatur, et falsum scelus vero scelere damnabatur. Non faciebant scelus Martyres nostri; non faciebant scelus Christi Martyres congregando se in collecta ad laudandum Deum, ad audiendam veritatem, ad sperandum Regnum Cælorum, et contemnendum præsens nequissimum sæculum. Non faciebant isti scelus. Hæc pietas vocatur. Hujus rei nomen religio est. Hujus rei nomen devotio est. Hujus rei nomen verum testimonium est. Quod ergo scelus faciebant qui de pietate confessos insuper occidebant? Illum et illum, ait iudex iniquitatis, testis falsitatis, illum et illum et illum gladio animadverti placet. Ecce scelus. Audi et vocem pietatis : Deo gratias, dixit testimonium primus (a). Primus clausit testimonium victoria perpetua. Credo quod advenit Charitas Vestra, quando Sanctorum passio legebatur, qui primus confessus est; primus vocabatur ante novissimum; victoria in fine perpetua. O victoria sine labe! o finis sine fine! Quid est enim victoria perpetua, nisi victoria sine fine? Hoc est vincere carnis illecebras, vincere perversi iudicis minas, vincere corporis dolorem, vincere vitæ amorem. Dicam si potuero, Domino adjuvante, fratres mei, quod sentio : in sanctis Martyribus amor vitæ amore victus est vitæ. Qui acclamastis, intellexistis, sed propter eos qui non intellexerunt, patimini me qui intellexistis,

et Balutium (tom. I. Miscell. p. 14 edit. 1761.), qui in suis additamentis refert, Martyres sanctos famis atrocitate adline in custodia detentos occubuisse; siquidem iudex nonnullos saltem eorum latro hic iubet animadverti. Baronius, et Ruarthus par additamenta illa rejecerant. Monsium, et Caschian historiam impugnant; non igitur abs re si auctor Donatista in tuo lapsus, etiam in cæteris falsus extiterit. Denique Cadices Collettrius, Compendensis, et Præfensis quibus Ruarthus usus est, et additamentis illis destituitur, et tractorum titulo inscribunt sanctos illos Martyres dictus. Iste quod ad versus saginem suum tulisse. Ex quo titulo etiam illud cognoscere datur, cur discretis anni diebus Sanctorum dierum memoria sigillatim ageretur Cathagene. Cassianensis ergo concilius acceptam referamus veritatem martyrum historiam, quæ et dierum concilium fidem astruit.

(a) Aliquid hic positum per figuram, quam rethores *not-tatione nominis* dicunt, verba illa *vincere*, et *victoria* toties iterata forsitan evincunt. In sermone enim 325 de Fidentio et Victoria per eandem figuram dixit S. Doctor : « Intimam Fide, fians ad Victoriam. » Ceram est autem unum ex his Martyribus Cathaginensibus nominari Victorem, cui nisi iura hæc talia opinio, annuum hoc loco intendit Augustinus.

paulisper aperire quod dixi. Hoc dixi : in sanctis Martyribus amor vitæ amore victus est vitæ. Amando vitam contempserunt vitam. Quis amando argentum contemnit argentum? Quis amando aurum contemnit aurum? Quis amando prædia contemnit prædia? Nemo contemnit quod amat. Invenimus Martyres, qui amaverunt vitam, et contempserunt vitam. Non pervenirent ad illam, si non calcarent illam. Noverant quod agebant, qui erogando acquirebant. Ne putetis eos, charissimi, consilium perdidisse, quando vitam amabant, et vitam contemnebant; non consilium perdidit. Semina spargebant, et messem quærebant. Video agricolæ consilium, et cognosco in Martyribus sapientiam. Agricola amando triticum spargit triticum (a). Qui nescis quid faciat seminator, forte corripies illum, et dicis : Quid agis, insane? quod tanto cum labore collegisti, profers, spargis, ab oculis tuis auferis, in terram projicis, insuper obruis? Respondet tibi : Amo triticum, ideo projicio triticum; si non amarem, non projicerem; crescat volo, non pereat. Ecce quod fecerunt Martyres nostri incomparabiliter sapientiores agricolis. Pauca enim grana spargunt seminatores, et colligunt multa messores. Sed et quod spargunt, et quod colligunt habet finem. Quod spargitur non est multum, multum est quod colligitur, tamen utrumque finitur. Et nolebatis ut Martyres nostri spargerent vitam quandoque mortem finendam, ut acciperent vitam, quæ non habet mortem? Boni fœneratores, boni seminatores, qui multiplicat Deus est. Ipse multiplicat et in agro fruges; ipse quidquid de terra gignitur nutrit. Grana multiplicare Deus potest, Martyres suos servare non potest? Ecce dico vobis, audite quod audierunt. Audistis et vos modo cum Evangelium legebatur; quid eis promissum sit, accepistis : (b) *Tradent, inquit, vos in conciliis, et in synagogis suis; flagellabunt vos, et ex vobis occident : dico autem vobis : Capillus de capite vestro non peribit, et in vestra patientia possidebitis animas vestras* (*Matth. x, 19; et Luc. xxi, 18, 19*). Possidebitis, et non perditis (c). Nemo enim ibi persequitur inimicus; nemo moritur amicus. Ibi eritis ubi perpetuus dies non habet hesternum præcedentem, nec crastinum consequentem. Ibi eritis boni fœneratores, quo vos diabolus sequi non potest. Ferte ad tempus; gaudete in æternum. Dura sunt quæ toleratis, sed magnum fructum habet quod seminatis. Legite quid de vobis, cum seminaretis, dictum est : *Euntes ibant et flebant mittentes semina sua* (*Psal. cxxv, 6, 7*). Quo fructu? quo fine? qua consolatione. *Venientes autem venient in exultatione por-*

(a) Eandem hanc similitudinem reperies serm. 351. n. 1.

(b) Duo Scripturæ testimonia hoc loco permixta sunt, quamvis de Evangelio eo die in lithurgia posito se dicere profiteatur Augustinus. Scribit hoc illud est, quod cum Cl. Sabatier (præfat. advers. Antiq. Biblhor.) annotavi in primo sermone, SS. Patres non semper recte Scripturæ textus ex libris, sed quandoque solum retinuisse verborum sensum, quandoque compendium exhibuisse, quandoque prout suggererat memoria protulisse, quandoque etiam textus tales confudisse, quod factum hic vides.

(c) Hanc sententiam sexcentis in locis iteratam reperies, præsertim in sermonibus de Martyribus.

tantes manipulos suos. De manipulis istis coronæ fiunt. Celebremus ergo Martyrum dies honorando Martyrum passiones, non amando potiones. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO VII.

De Sancto Joanne Baptista.

Extat hic Sermo in quatuor codicibus MS. Cassinensibus, in Cod. videlicet n. 12, et in tribus lectionariis sæculi XII. constanter Augustino nuncupatus. In bibliotheca vero Leopoldina Blandinii tribuitur auctori anonymo. Sermonis exordium exscripsi ex cod. 12, brevium enim legitur in Leopoldina, et lectionariis forsitan ex eo, quod alienum tantisper visum fuerit ab hac festivitate. A clausulam a lectionariis positam retinui, ne nullus prodiret sermo; Codex enim 12. clausulæ loco subdit questionem de verbo et voce, quæ et lacunis intercepta, et insolata omnino ab incurioso librario relicta fuit. Cæterum hujusmodi immutationum in lectionariis frequentium exempla passim affraunt Editores Maurini, qui in serm. 44. de verbis Isaie. c. 53. hæc scite annotant: « Nam qui in Ecclesia legendi essent Augustini tractatus, necessario plerumque decurtabantur, iisque exordium aptabatur, et idonea conclusio. » Possidii Indiculus plures enumerat (c. 8. 9. 10.) de hac festivitate sermones, quos inter accensendus esse hunc, et sequentem confirmant jam edita Maurinis Tom. V. n. 288, 293. et seqq.; nam cum his sæpe coherent horum sermonum verba, et sententiæ. In illa autem editione hunc inseres post Serm. 293, eritque VIII. de Nativitate S. Joannis Baptiste.

QUONIAM (a). Voluit Dominus hodierno die reddere Charitati Vestre vocem et præsentiam nostram, et hoc fecit ipse non secundum dispositionem nostram, sed secundum voluntatem suam, agimus ei gratias vobiscum, et reddimus vobis sermonis obsequium, quod est ministerium nostrum, in quo nos servire vobis et oportet, et decet. Vestrum est autem, charissimi, dispensationem quæ lementique servorum Dei accipere cum charitate et illi gratias agere vobiscum (b), qui nobis donavit hunc diem simul agere vobiscum. Unde ergo loquimur hodie, mihi de illo cujus natalis est hodie? Joannes ergo sanctus natus de sterili, Precursor Domini nati de Virgine, factus est Domini sui saluator, ex utero annuntiator. Huic Joanni mater sterilis, quæ parere non noverat, Salvatoris autem mater virgo unde pareret non habebat: genuit sterilis præconem, virgo peperit judicem. Sed multos præcones Dominus ipse Jesus Christus ex utero virginis venturus ad homines præmiserat ante se. Omnes Prophetæ ab ipso præmissi sunt, sed ipse in illis loquebatur; qui venit post illos erat

ante illos. Cum ergo multos præcones ante semiserit Dominus, quid tantum iste meruit? quid tantæ excellentiæ amplius habuit, cujus natalis hodie commendatur? Nam neque hoc sine signo cujusdam magnitudinis est ut non lateat dies natalis ejus, sicut non latet dies natalis Domini ejus. Alii Prophetæ quando nati fuerint ignoramus, de Joanne nescire non licuit quando natus sit. Etiam hinc magnum ipsius meritum apparuit, quia cæteri prænuntiaverunt Dominum, et videre desideraverunt, et non viderunt, et si viderunt in spiritu, futurum viderunt; præsentem autem non hic fuerunt ut viderent. Dicit autem ipse Dominus de illis ad Discipulos suos, quia *Multi prophetæ, et justi voluerunt videre quæ videtis, et non viderunt, et audire quæ auditis, et non audierunt* (Matth. xiii, 27). Numquid non ipse illos mittebat? Sed erat in omnibus desiderium, si fieri posset, videre hic in carne Christum. Sed quia præcesserunt moriendo, sicut præcesserant nascendo, non hic eos Christus invenit, sed tamen eos in æternam vitam Christus redemit. Et ut noveritis quale circa omnes desiderium erat videre hic Christum, recordamini senem illum Simeonem, cui non pro parvo bono nuntiavit Spiritus Dei, quod non es-et exiturus de hoc sæculo, nisi vidisset Christum. Natus est Christus; cognovit illum infantem in manibus matris, accepit, tenuit in manibus, cujus Divinitate ipse portabatur; et tenens in manibus infantem Verbum, benedixit Deum dicens: *Nunc dimittis, Domine, servum tuum in pace, quoniam viderunt oculi mei salutare tuum* (Luc. ii, 29). Prophetæ ergo alii non hic viderunt Christum, Simeon infantem vidit; Joannes conceptum agnovit, et salutavit: Joannes annuntiavit et vidit, digito demonstravit, et dixit: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi* (Joan. i, 29). Excellentior ergo iste omnibus cæteris. Audi de illo testimonium Domini, ubi se illi prætulit, neminem alium. Valde magnus erat cui qui se præferretur, præter Christum, non erat. Proinde ipse Dominus ita dicit: *In natis mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista* (Matth. xi, 14). Et ut se illi præponeret, seculum adjunxit: *Qui autem minor est in regno cælorum major illo est*. Se dixit minorem, et majorem; minorem nascendo, majorem dominando; minorem ætate, majorem vero majestate. Post Joannem natus est Dominus. Sed in carne, sed de Virgine, ante illum autem *In principio erat verbum*. Magna res post Joannem Christus, et tamen Joannes per Christum: *Omnia enim per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil* (Joan. i, 1). Quare ergo venit Joannes? Ostendere viam humilitatis, ut præsumptio hominis minueretur, gloria Dei augeretur. Venit ergo Joannes magnus commendans magnum; venit Joannes mensura hominis. Quid est mensura hominis? Plusquam Joannes nullus homo esse poterat: quidquid Joanne plus erat, jam plusquam homo erat. Si enim mensura magnitudinis humanæ fuerat, terminata in Joanne, non inveniebas jam hominem majorem, et tamen invenisti majorem, confitere Deum, quem profecto homine potuisti invenire majorem.

(a) In Leopoldina, et lectionariis exordium sic se habet: « Solemnis dies hodie, fratres charissimi, de Nativitate S. Joannis Baptiste, et præcursoris Domini illuxit. Quid, inquam, et prænum admirer, o charissimi, nativitatem Salvatoris, an Precursoris? Huic Joanni mater sterilis, quæ parere non noverat, etc. »
(b) Fortasse hæc verba indicant se loqui ex tempore, et extra suam Ecclesiam. minus enim officiose diceret, si quos alloqueretur.

Joannes homo, et Christus homo; sed Joannes solum homo, Christus Deus et homo. Secundum quod Deus est, ipse fecit Joannem; secundum quod homo, natus est post Joannem. Sed tamen ille præcursor Domini sui Dei et hominis quantum se humiliat videte: quo nemo exurrexit major inter natos mulierum interrogatur, utrum ipse esset Christus? Tam magnus erat, ut possint falli homines: dubitatum est de illo, utrum ipse esset Christus, et ita dubitatum est ut interrogaretur. Jam si esset filius superbie, non doctor humilitatis, apponeret se hominibus errantibus, et non ageret ut id putarent, sed jam quod putabant, acciperet. Forte nimum illi erat velle persuadere hominibus, quod ipse esset Christus? Si conaretur persuadere, ei non crederetur: remansisset abjectus et dejectus, et inter homines contemptus, et apud Deum damnatus. Sed non illi opus erat persuadere hominibus, jam videbat eos hoc putare; acciperet errorem illorum, et augeter honorem suum. Sed absit hoc a fideli amico Sponsi, ut se pro illo ab sponsa diligere vellet. Concessus est se non esse quod non erat, ne perderet quod erat. Non enim erat ille Joannes sponsus; nam cum interrogaretur, ait: *Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi stat, et audit eum, et gaudio gaudet propter vocem sponsi. Ego quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam: qui autem venit post me, major me est (Joan. iii, 29).* Quantum major? Cujus non sum dignus corrigiam calceamenti solvere. Videte quantum minor esset, si dignus esset; quantum se humiliaret, si hoc diceret: Major me ille, cujus ego dignus sum corrigiam calceamenti solvere; dignum enim se curvare ad pedes ejus dixerat. Nunc autem quam multum commendavit humilitatem, quando et ipsis pedibus, imo calceamentis ejus indignum se dixit! Venit ergo Joannes docere superbos humilitatem, annuntiare viam poenitentiae. Venit vox ante Verbum. Quomodo vox ante Verbum? De Christo enim dicitur: *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum; hoc erat in principio apud Deum (Id. i, 1).* Sed ut veniret ad nos, Verbum caro factum est, ut habitaret in nobis. Ergo quia Christum Verbum audivimus, quia vox Joannes est audimus. Nam dum diceretur illi: *Tu quis es?* respondit: *Ego sum vox clamantis in eremo: parate viam Domino, rectas facite semitas ejus. Audiamus Joannem clamantem, et paremus viam Domino, veniat ad nos Verbum (a), quo-*

niam Omnis caro fœnum, et claritas hominum, ut flos fœni. Fœnum aruit, flos decidit; Verbum autem Domini manet in æternum (Isai xl, 7, 8).

SERMO VIII.

De Sancto Joanne Baptista.

Appellationem hanc, Fratres charissimi, initio sermonis positam Maurini Editores annotarunt (serm. 245. Append. T. 3.) in spuris Sermonibus solemnem, et consuetam esse. At cum hic manifeste sese prodatur Augustinus, dicere præoptarem exordium in lectionariis n. 115 et 123, a quibus excipere immutatum fuisse ea ipsa ex causa, quam a Maurinis Patribus in præcedenti mutuam sumpsit. Quod si ibi sorte datum, ut germanum principium detegerem, de clausula autem ambigerem, hic e contrario anceps mihi exordium est, clausula vero certissima. Permagnum autem faciendum sermonem huic ea docent, quæ sub finem posita sunt; nam superstitionem in pervigilio festivitatis hujus a plebe servari solitam monent, quam nullus huc usque ejusdem S. Doctoris sermo indicaverat. Incassum hunc quæsi in Bibliothecis editis, quem in Maurinam editionem transferre poteris sub num. 293, et nonus erit de Nativitate S. Joannis Baptistæ.

I. Fratres charissimi, natalem hodie magni hominis celebramus; et vultis nosse quam magni? Nemo, inquit Scriptura, surrexit major inter mulierum natos Joanne Baptista (Matth. xi, 11). Hoc de illo dixit Virginis natus; hoc testimonium perhibuit testi suo; hanc sententiam protulit Judex de præcone suo; sic voluit Verbum honorare vocem suam; sicut nostis, et audistis hodie etiam in Sermone (a) matutino.

II. Verbum Christus est; vox Joannes. Quoniam de Christo scriptum est, quia *In principio erat Verbum (Joan. i, 1).* Joannes autem cum de se ipso loqueretur: *Ego sum, inquit, vox clamantis in deserto (Ibid. 23).* Verbum ad cor pertinet; vox ad aures. Quando vox fuerit ad aures, et verbum non perducit ad mentem, habet inanem usum, sed non habet utilem fructum. Ut autem nascatur in corde meo Verbum, voce non indiget; ut autem perferatur ad tuum cor, quod in corde meo jam natum est, ministerium vocis assumit. Potest ergo verbum vox (forte vocem. Sed in Codicibus vox) præcedere, sed non potest Verbum sine voce procedere. Ad hoc vox creatur, non ut Verbum, quod noverat, gignat; sed ut quod erat emitat. Hoc ergo quod de Verbo, et voce diximus, id est, Christo, et Joanne, videamus quale Christus Verbum, qualis sit et Joannes vox. *In principio erat Verbum. Ubi erat? Et Verbum erat apud Deum. Quantum ante nos! Quantum supra nos! Et Verbum caro*

credendo videre mereamur. » Quis porro non videt tot lapides hic sine calce positos, et confusum in aggerem re-dactos, ne imaginem quidem tuguri mentis oculis exhibere?

(a) Patet sermonem fuisse habitum in Officio vespertino; quoniam vero sermo fuerit tunc habitus hanc latini non auderem, nullus enim sermo est de Joannis nativitate, in quo Augustinus ibi Evangelii testimonium non protulerit, et omnibus testis, præconis, et vocis Joannem non decoraverit.

(a) Quæ sequuntur ex lectionariis, et ex Leopoldino Cod. c. 253. in lectionariis. 1. vox clamantis. 12. homo, flos fœni, claritas de luce satelli. 2. Paululum enim, christissimam, paululum hinc, quantum dat Dominus, et sic vocem tuam remansit. a. Christus verum est, Verbum quod non sonat et transit, et vox est, non verbum; Verbum ergo Dei, per quod facta sunt omnia, Dominus noster Iesus Christus est. Vox clamantis in eremo, Joannes est. Quod est primum, vox, et a Verbum? Videamus quid est verbum, et quid est vox, et uti videmus quid sit primum. Qui putatis esse verbum, et fratres? Quod dicitur illud verbum Dei, per quod facta sunt omnia; de veris nostris aliquid loquamur, si e possumus de his ad summa capere, qualis aliquos similes. Verbum Dei, per quod facta sunt omnia, quis e compendit? Quis enim, cum a loquatur possit, nec dum eloqui paululum? Ergo illud Majestatem mellandem, e atternitatem, et cum patris eternitatem penandis, ut

*factum est, ut habitaret in nobis (Joan. 1, 1 et 14). Et hoc unde sciremus, si vocem non audiremus? Ambulabat enim inter homines Christus mortali jam carne vestitus, et tamen veniebant homines ad Joannem, et dicebant ei: Tu es Christus? respondebat Joannes: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi (Ibid. 29). Audite illum, agnoscite illum; ipsum praece-
do, ipsum annuntio. Mementote quid dixerit: Ego sum vox clamantis in deserto: parate viam Domino; Non mihi, sed Domino. Quando enim ego clamo, illum annuntio; quoniam vox praecursoris, adventus est Judicis. Quando autem venerit ille, quem ego annuntio et in vestro corde requieverit, Illum oportet crescere, me autem minui (Id. 3, 30). Nostis enim? (a) Dixerunt novimus. Quoniam Verbum quando adjunctione vocis arrepto per semitas arctius in regionem cordis influxerit, verbum illud in corde crescit, in aure vox deficit. Non enim permanet sonus, qui percussit aurem; quia non permanet infinitus, quia descendit ad mentem. Hoc quare? quia Illum oportet crescere, me autem minui. Baptizat Joannes, baptizat et Christus. Dictum est Joanni: Super quem videris Spiritum descendentem sicut Columbam, et manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu sancto, et igne (Matth. 3, 15). Nostis hoc, fratres. Factum est quando baptizatus est Christus. Ecce jam toto orbe terrarum, ipse est, qui baptizat. Crevit ubique baptismum Christi; baptismum vero Joannis quamvis habeat mysterium in recordatione praeteriti, non tamen habet mysterium in celebratione praesenti. Cessavit baptismum Joannis, et crevit baptismum Christi: Unde et dicit: Illum oportet crescere, me autem minui. Hanc sententiam et in nativitatibus amborum, et in passionibus invenimus. Quamvis enim de Joanne dixerit Joannes, hoc est, Joannes Evangelista de Joanne Baptista; quamvis dixerit de eo: Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes; hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine (Joan. 1, 6); hodie tamen natus est, fratres, quando nox crevit, et minui incipit dies. Christus vero hyemali solstitio, sicut nostis, natus est, quando in luctum lucis noctis incipiunt damna transferri: Quoniam fuimus aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino (Ephes. 5, 8). Quare sic nati sunt? Quia illum oportet crescere, hunc autem minui. In passionibus etiam: Joannes decollatur gladio; Christus autem exaltatur in ligno. Ille vero erigitur, iste vero prosternitur. Iste ut minuatur est capite truncatus; ille vero ut crescat, in crucis patibulo est exaltatus. Hi vero duo, Dominus, et servus. Dominus in patibulo crucis, servus in decollatione mortis; unde et dicimus: Illum oportet crescere, hunc autem minui. Non immerito, quantum arbitror, etiam aetates in Parentibus eliguntur. Parit enim Joannem mulier grandaeva, Christum Virgo Juvenula. In utero portabatur Virginis, et in caelis adorabatur ab Angelis. Istum desperata edit sterilitas, illum intacta virginitas. Postremo illum Juven-*

(a) Fortasse haec duo verba ab exceptoribus notata sunt: *Dixerunt Novimus*

cula crescens, istum senecta deficiens. Illud autem, quale est, fratres mei? quanta est hujus hominis dignitas quod nasciturum, sicut Dominum Christum, Angelus parentibus nuntiavit? Quare hoc meruit? Quia nemo surrexit major inter mulierum natos Joanne Baptista (Matth. 23, 34). Sicut enim vos scitis, Gabriel angelus et ad Virginem Mariam mittitur, promittitur utrique filius, accepit ab utraque responsum. Respondit Zacharias ad Angelum filium promittentem: Unde hoc sciam? Ego enim sum senex, et uxor mea sterilis, et propecta in diebus suis (Luc. 1, 18). Respondit et Maria: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco (Ibid. 34)? Ambo de naturae lege desperant, adhuc, credo, nesciebant, [accedente dono gratiae Dei, legem cessare Naturae.] Ergo ambo (a) de dubitatione respondent, et tamen ille punitur, ista benedicitur. Illi dicitur: Ecce eris tacens. Mariae dicitur: Benedicta tu inter mulieres (Ibid. 42). Zacharias amittit vocem; Maria concipit Verbum. Post haec vero quid? Verbum caro fit in Virgine, et vox nascitur de tacente. Joannes natus reddit patri vocem; pater loquens dat filio nomen. Mirantur omnes, stupescunt omnes, et inter se murmurant alterna miscentes. Dicunt sibi: Quid putas erit puer iste (Ibid. 66)? De Evangelico loquamur (b), Etenim manus Domini erat cum illo. Quid putas erit qui sic cepit; adhuc tantillus est, et jam magnus est; et si iste qui modo cepit, magnus erit, qui semper erat, quid erit? Ille, quem Joannes adhuc in secreta materni ventris inclusus etiam ipsum jacentem in thalamo uteri virginis agnovit, et quia nondum poterat vocibus, motibus salutavit. Ille ergo quid erit? Vultis scire quid erit? breviter dicam, audite Prophetam: Ipse inquit, Dominus universae terrae vocabitur (Isaï. LIV, 6). Beati ergo Joannis Dominici praecursoris, hominis magni natalem diem festis caelestibus celebrantes orationum ejus auxilia postulemus. Quia enim sponsi amicus est, potest etiam et nobis praestare, ut ad sponsum pertinere possimus, ut ejus gratiam invenire mereamur.

III. Sed si volumus invenire ejus gratiam, non faciamus natali ejus injuriam. Cessent religiones sacrilegiorum, cessent studia, atque joca vanitatum; non fiant illa, quae fieri solent, non quaedam jam in demonum honorem. Sed adhuc tamen secundum daemonum morem. Hesterno die post vesperam putrescentibus flammis antiquitus more daemoniorum tota civitas flagrabat, atque putrescebat, et universum aerem fumus obduerat. Si parum attenditis Religionem, saltem injuriam cogitate communem. Scimus, fratres, haec a pauperibus fieri, sed a majoribus fieri prohiberi debuerant. Ait enim quidam: Qui non vetat peccare, cum potest, jubet quidem. Fratres, in nomine Domini, et Dei nostri Jesu Christi, quia proficit Ecclesia per annos singulos, ista utique, et om-

(a) Vide Serm. 291. n. 5. ubi distincte exponitur haec sententia; ordo in matutino sermone fusius de ea pertractaverat, quam breviter innuere hic tantum voluit.

(b) Liturgia illius Ecclesiae idem Evangelium praescribebat, quod hodie in Missa legitur.

si amatur, in cœlo servetur. Si timendum est ne amittatur, loco tutiore custodiatur. Neque enim in conservanda pecunia fidem tibi servat servus tuus, et fallit te Dominus tuus. Non cum dicentem audis: *Thesaurizate vobis thesaurum in cœlo*? Ecce non tibi præcepit perdere, sed migrare: *Thesaurizate vobis thesaurum in cœlo, quo fur non accedit, neque tinea corrumpit; ubi enim est thesaurus tuus, ibi et cor tuum* (Matth. vi, 20, 21). In terra thesaurizas, in terra cor ponis. Quid futurum est in terra cordi tuo? Tabescit, putrescit, cinerescit. Sursum leva quod amas, et ibi ama, et noli putare hoc te recepturum esse quod ponis. Ponis enim mortalia, recipies immortalia; ponis temporalia, recipies æterna; ponis terrena, recipies cœlestia; postremo erogas quod tibi dedit Dominus tuus, et mercedem accipies ab ipso Domino tuo. Sed dices: Quomodo sum in cœlo positurus, per quas machinas cum auro, et argento meo sum ascensurus in cœlum? Quid queris machinas? Migra (a). Laturarii tui pauperes sunt, et per contritionem mundi facti sunt laturarii. Postremo trajectitium facis; hic das, et ibi accipis. Prorsus si hic dederis, ibi accipies, et cui dederis, ab illo accipies. Non tibi modo veniat in mentem pannosus quisque mendicus; sed veniat in mentem, *Quando uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis* (Id. xxv, 40). In paupere accipit, qui pauperem fecit; a divite accipit, qui divitem fecit; quod enim dedit inde accipit; de suo das Christo, non de tuo. Quid enim te iactas, quia hic multa invenisti? Recole qualis venisti. Cuncta hic invenisti, et multis inventis si male uteris, superbia tumuisti. Nonne de ventre matris nudus existi? Da ergo, da, ne perdas quod habes. Si dederis, ibi inventurus es; si non dederis, hic relicturus es: tamen dederis non dederis, migraturus es. Sed aliquando, etsi nugatoriam et improbandam et respuendam ab auribus fidelium, tamen habet aliquam excusationem avaritia nolens erogare pauperi ex eo quod abundat. Dicit enim sibi: Si dederò, non habeo: et multum dando, egebo; et postea requiram a quo et ipse accipiam; debet mihi abundare non solum ad victum, et tegumentum, et domui meæ, et familiæ meæ, sed etiam propter bonos casus, ut habeam quid calumniatori impendam, ut habeam unde redimam; casibus plenæ sunt res humanæ, debeo mihi servare unde me possim liberare. Hæc dices cum vis pecuniam servare. Quid dicturus es quando peccanti non vis dare veniam? Si pecuniam piget erogare indigenti, erga veniam pœnitenti. Quid perdis si dederis? Novi quid perdas, novi quid amittas; video, sed bono tuo amittis. Amittis iram, amittis indignationem, amittis de corde odium fratris. Maneant illie ista? ubi eris? Ira, indignatio, odium permanent; quid de te facit? Quid mali de te non facit? Audi Scripturam: *Qui odit fratrem suum, homicida est* (Joan. v, 15). Ergo et si septies in die peccaverit in me, dimittam illi? Dimitte, Christus hoc dixit, veritas dixit cui cantasti: *Deduc me, Domine, in via tua, et ambulabo in veritate tua*. Noli timere, non te decipit. Sed nulla, inquires, erit disciplina; impunita erunt semper quæcumque peccata; delectat enim semper peccare, quando te ille qui peccat cogitat semper ignorare. Non est ita. Et disciplina vigilet, et benevolentia non dormitet. Quid enim putas malum pro malo te reddere, cum peccanti dederis disciplinam? Absit. Bonum pro malo reddis, et tunc non bene facis si non dederis. Aliquando quidem etiam ipsa disciplina mansuetudine temperatur, data tamen est. Sed non aliud est eam negligentia extinguere, aliud mansuetudine temperare? Vigilet disciplina, ignosce et cæde (b). Videte ipsum Dominum,

audite ipsum Dominum, cogitate cui quotidiani mendici dicimus: *Dimitte nobis debita nostra* (Matth. vi, 12). Et tædia pateris quando tibi frater assidue dicit: Ignosce mihi pœnitenti. Tu quoties hoc dicis Deo? taces ab hac supplicatione in omni oratione. Numquid vis ut dicat tibi Deus: Ecce heri ignovi, nudius tertius ignovi, per tot dies ignovi, quoties adhuc ignosco? Non vis ut dicat tibi: Semper cum illis verbis venis, semper dicis: *Dimitte nobis debita nostra*: semper pectus tundis, et tanquam ferrum durum non corrigis? Sed quia egebamus de disciplina, numquid non dimittit nobis Dominus Deus noster, quia ex fide dicimus: *Dimitte nobis debita nostra*? Et tamen quamvis dimittat nobis, quid de illo dictum est? quid de illo scriptum est? *Quem enim diligit Deus corripit*: sed forte verbis? *Flagellat autem omnem filium, quem recipit* (Hebr. xii, 6). Ne indigetur peccator filius flagellatus corripi, et ipse unicus sine peccato dignatus est flagellari. Ergo da disciplinam, sed ex corde dimitte iram. Sic enim ait et ipse Dominus, cum de illo ageret debitore, cui replicavit omne debitum, quod inhumanum fuerit in conservum: *Sic et vobis, inquit, faciet Pater vester cœlestis, si non dimiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris* (Matth. xviii, 35). Ubi Deus videt, ibi dimitte; inde noli perdere charitatem; exerce salubrem severitatem; dilige et cæde; dilige et verbera. Aliquando enim blandiris et sævis. Quomodo blandiris et sævis? quia peccata non arguis, et illa peccata interfectura sunt eum, quem perverse parendo diligis. Verbum tuum aliquando asperum, aliquando durum; quod est læsurus, attende, quid est facturum. Peccatum cor vastat, interiora demolitur, animam suffocat, animam perdit: miserere, cæde. Constituite vobis, charissimi, ante oculos, ut planius intelligatis, quod loquor, homines duos (a). Puerulus quilibet incautus volebat sedere ubi noverant in gramine latere serpentem. Si sederet, morderetur, et moreretur. Noverant hoc homines duo. Ait unus: Noli ibi sedere; contemptus est. Ivit sedere, ivit perire. Ait alter: Non vult iste nos audire, corripendus, tenendus, avellendus, colapho est percutiendus, quidquid possumus faciamus ne hominem perdamus. Ait alius: Dimitte, noli ferire, noli offendere, noli lædere. Quis horum misericors? Parens, ut homo a serpente moriatur; an sæviens, ut homo liberetur? Et sic intelligite, eos qui sunt vobis subditi corrigitis, moribus imponite disciplinam. Servate benevolentiam, de corde dimitte, intus non sit ira, quia ira illa recens festuca est, tenuis, et quasi contemptibilis. Ira recens turbat oculum tanquam festuca in oculo: *Turbatus est in ira oculus meus* (Psal. vi, 8). Sed festuca illa suspicionibus nutritur, productione temporis roboratur, ad trabem perventura est ista festuca. Invetrata ira odium erit; jam ubi odium homicidium erit: *Qui odit fratrem suum, homicida est*, inquit (b). Et aliquando homines habentes in corde odium, reprehendunt irascentes: odium tenes, irascentem reprehendis? *Festucam in oculo fratris tui vides, trabem in tuo non vides* (Matth. vii, 3)? sermo concludatur. Dominus invocetur, ut quod præcipit, donare dignetur: *Dimittite, et dimittetur vobis; date, et dabitur vobis* (Luc. vi, 37, 38).

SERMO X.

In Dedicatione Ecclesiæ

Ex codicibus Ms. n. 98, 115, 125 et 543, quorum duo inscribuntur collectiones sermonum Augustini, duo

(a) Eandem fere similitudinem posuit serm. 82. n. 2. Edit.

(b) Brevis quidem digressio, stylum tamen indicans Augustini. Vide Pope Blount Censura Auctoris. pag. 271. edit. 1710. Sententiam autem eandem iterat Augustinus sæpissime; præcipue serm. 5. 42. 82.

(c) In fine sermonis legitur in Codice, *explicit de Evangelio Luc. 17. Tractatus*.

(a) Vocem hanc *laturarii*, et aliam *trajectitium* solemnes Augustino fuisse demonstrant Maurini. Vide Ser. 18. n. 4. serm. 38. n. 9. serm. 60. n. 8, etc.

(b) En excursu alio abruptam periodum, ad quam redit per illa verba: *sed quia agebamus de disciplina*.

vero sunt lectionaria variorum sermones complectentia, sermonem hunc exemplavi, nomine Augustini insignitum, et tanto Doctore dignum. Sed et in Codice n. 2. Biblioth. Pomposianæ Monasterii S. Benedicti Cantusie Ferrariensis, cujus index completus in Archivio Casinensi inter Miscellaneum asservatur, extat fol. 77 a ter. Illic idem sermo Augustino pariter nuncupatus, et in tres lectiones divisus, VI, VII, VIII. Codex vero ille est membranaceus in folio characteribus Latinis sæculo XI, exaratus, 79 habens paginas, et ad oram primi folii legitur recentiori manu annotationem. Iste liber est Monachorum Congregationis S. Justine de Padova, deputatus usui Conventus S. Mariæ de Pomposa, signatus n. 5. In editis Bibliothecis non reperi. In editione Maurina inseres post serm. 338, eritque IV, in Dedicatione Ecclesie. Familiare autem in Augustini lectione, inspectis sententiis simul cadentibus, aliisque figuris, quas in deliciis habuit S. Doctor, non secus ac transitionibus, ambagibus, argutiis, quibus Auditores recreare solebat, germanum Augustini partum recognoscent.

I. ADMONEO vos, dilectissimi, ut demus operam, ut simus domus Dei, ut habeamus in nobis habitantem Dominum; nam si habemus in nobis Deum habitantem, semper cum habebimus adiutorem. Congratulemur istis bonis operibus, quæ in suis fidelibus operatus est Christus, et unusquisque in quantum divinitus adjuvatur bonorum operum profectus jugiter imitetur. Hoc est autem necessarium, fratres, ut omnis ædificet domum Deo. Ædificet autem dives, ædificet pauper; ædificet sublimis, ædificet humilis; ædificet dominus, ædificet servus. Sed quomodo simul hæc dicimus et diviti, pauperi, et sublimi et humili, et domino et servo? Quandoquidem nec facultas illis æqualis, nec dignitas, nec potestas? Potest denique fiducialiter respondere dives, et dicere: Ædifico domum Deo, quia copiosam possideo facultatem. Respondet sublimis: Ædifico domum Deo, quia excelsam adeptus sum in sæculo dignitatem. Respondet dominus: Ædifico domum Deo, quia magnam habeo in subditis potestatem. Quam bene gaudemus in istis, qui nos latificant, et sermonibus, et operibus bonis! Sed ut isti nobis talia responderent, securus est dives de abundantia facultatum, attendit sublimis excellentiam honorum, considerat Dominus multitudinem subditorum. Audivimus ergo responsum divitis, audiamus et pauperis; audivimus responsum sublimis, audiamus et humilis; postremo audivimus responsum domini, audiamus et servi. Illi enim habuerunt quod promitterent, habent isti forsitan quod excusent. Dicit enim nobis sine dubio pauper: Quomodo possum domum Deo ædificare, qui sum inopia paupertatis astrictus? Dicit nobis humilis: Quando possum fabricare domum Deo, qui sum ignobilitate dejectionis comprehensus? Deinde dicit servus: Quomodo possum fabricare domum Deo, qui teneor iugo servitutis obnoxius, et cum a domino meo vix diurni panis mihi prorogetur annona, ad ædificandum domum Deo unde mihi sufficiens potest esse substantia? Quasi videntur rationabiliter respondisse. Sed si responsum nostram velint libenter accipere, nullatenus se ab ædificatione domus Dei poterunt excusare. Respondemus ergo primitus pauperi quod donaverit Dominus, ut ipse potius ædificetur dum ad ædificandum domum Deo salubriter admonetur. Audi quisquis de paupertate conquereris, et ideo ad ædificandum domum Dei te invalidum protestaris. Quare solam attendis paupertatem tuam, et despicias anteriorem substantiam? Ibi enim domum Deo constrnere, ibi oportet te spiritualibus divitiis abundare. Proinde si pauper es inopia terrenæ facultatis, esto dives abundantia charitatis; non possides villam, possides sapientiam; non est nummus in sacculo, sit Deus in animo. Esto nudus paupertate mentis, quod multo melius est, quam si pretiosis splendeas indumentis; non habes delicias

cibos, quibus corpus pascitur, sint tibi boni mores, quibus anima saginatur: delicii enim cibi quod aliud noverunt, quam in corpore nutrire libidinem? boni autem mores sanctam in corde enutriunt charitatem. Noli ergo pro magno querere divitias, quæ hic remanebunt; spirituales enim divitias si habueris, pauper non eris; imo si talis fueris, ut per corporales divitias spirituales inquiras, in eo vere dives eris, quia pauper laudabilis eris: Sic vere domum Deo ædificabis, quia ipsa domus Dei tu eris. Ædificando quippe domum Dei non necesse est abundantia nummorum, quia non placet Deo numerositas solidorum, sed puritas animorum. Veram ergo domum Dei charitas ædificat, non facultas. Quod nobis donavit Deus respondimus pauperi; tempus est ut respondeamus et humili. Opponit enim nobis excusatione, quia nullum habuit in sæculo celsitudinis dignitatem.

II. Audi, et esto, charissime, humilis in corde, ut ob hoc existimes domum Dei ædificare te posse. Humilitas tua plus sit in voluntate, quam in necessitate. Esto humilis in corde, et incipiens in te domum Deo ædificare. Ipse enim dicit: *Super quem requiescit Spiritus meus, nisi super humilem, et quietum, et timentem verba mea (Isai. LXVI, 2).* Quanto ergo te facit voluntas humilem, tanto te cognosce esse in sublimem; et in quantum servaveris humilitatem cordis, in tantum Deo sanctissima fabricabis.

III. Jam nunc servis respondeamus, qui dum nobis opponunt servitutis conditionem, putant sibi ad fabricandum domum Deo nullam suppetere facultatem. Audi quisquis es temporaliter servus, quisquis teneris quocumque jure dominationis obstrictus, quisquis conditione qualibet obnoxius, ut ædifices domum Deo esto servus, esto et liber. Esto servus humiliter obediendo, esto liber fideliter serviendo, esto servus Domini tui, et noli esse servus peccati. Cum servieris homini, Deum cogita, Dei præcepta conserva, Dei voluntati semper obtempera, a Deo mercedem bonæ servitutis expecta: custodi fidem, fuge fraudem, agnosce Deo te reddere rationem de omni opere tuo: non te faciat pigritia contemptorem, non segnitia negligentem. Ista fiet, ut dum bonam exhibes servitutem, a Deo recipies perpetuam libertatem. Sit ergo in tuo corpore libertas, quæ in se habet veras magnasque divitias, non quibus homo mortalitatis inflatur, sed ex quibus Deo domus delectabilis fabricetur. *Apud Deum enim, ubi non est servus neque liber (Galat. III, 28).* Ille veram domum Deo ædificat, qui bonam conversationem in Dei timore conservat. Quantum existimo, fratres, donante Domino, pauperibus, humilibus, servisque respondimus, ut agnoscat ædificare se debere domum Deo non extra se, sed in se. Verumtamen quia et divitem et pauperem, et sublimem et humilem, et dominorum et servorum servi sumus in Christo, quia ipse hoc præcepit, qui primum hoc fecit, *Qui cum sit verus dives, pro nobis pauper factus est, ut illius paupertate nos divites essemus (2 Cor. VIII, 9); cum sit verus Altissimus, humiliavit semetipsum pro nobis factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (Philip. II, 8); cumque sit verus rerum omnium Dominus, semetipsum servus fecit, quando formam servi non solum pro nobis, verum ex nobis accepit. Ergo quia in Christo servi omnium sumus, sicut pauperibus, humilibus, et servis, ita divitibus, et sublimibus, et dominis debemus servitutem nostri redhibere sermonis. Facilius enim solet et divites facultas inflare, et sublimes dignitas ventulare, et dominos potestas extollere. Proinde ipsi sunt sollicitius instruendi, ut studium quod habent in constrendis Ecclesiis adhibeant semper operibus bonis, domumque veram Deo in semetipsis ædificent, cupissa et ædificatio nulla vetustate cecidat, nulla reprehensione succumbat. Vos ergo omne adhortamur, vos in charitate ipsius nostri ædificatoris hortamur, qui divitiis abundatis, qui honoribus excellitis, qui dominatione præestatis gaudens. Curam gerite, ut domum*

Une grande voix de l'Afrique ancienne

43 ans 33

« Parmi ceux qui s'intéressent au passé de notre terre si riche en souvenirs, qui n'a pas fait le rêve de se trouver, dans les antiques basiliques de Carthage et d'Hippone, au moment où des foules s'y pressaient, avides d'entendre l'enseignement moral de saint Augustin?... Durant plus de quarante ans, l'illustre Docteur mit au service de la vérité, devant un peuple toujours vibrant, tous les trésors de l'éloquence profane, auxquels il ajoutait les richesses et les splendeurs de l'écriture... Or, un prêtre savant, M. le chanoine Humeau, a conçu le projet de réunir *Les plus beaux sermons de saint Augustin*. Le tome Ier est précédé d'une attachante étude sur l'art oratoire de l'infatigable évêque, ainsi que sur l'assistance d'adversaires, d'indifférents et d'ignorants auxquels il s'adressait. Un ouvrage magnifique et évocateur. » — (*L'Echo du bled*, diocèse de Carthage, décembre 1932.)

Les plus beaux sermons de saint Augustin, réunis et traduits par le chanoine Humeau. — Deux beaux volumes in-8° de 352 et 408 pages. Prix, l'un, broché, 45 francs. Port, Tome Ier. (une introduction et 23 sermons), 4 fr. 05; tome II (33 sermons), 4 fr. 25; les deux volumes : 30 francs; port, 2 fr. 05.

BONNE PRESSE, 5, RUE BAYARD, PARIS, VIIIe
C. o. 1668.

UN CONCOURS INTERNATIONAL DE MUSIQUE A LOURDES

La municipalité de Lourdes organise un concours international de musique qui aura lieu dans cette ville les 11 et 12 juin, avec le patronage de la Fédération musicale de France.

omnia. v. II

19999

Augustinus, S. - Opera omnia.

PONTIFICAL INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIES
59 QUEEN'S PARK CRESCENT
TORONTO-5, CANADA

19999 .

